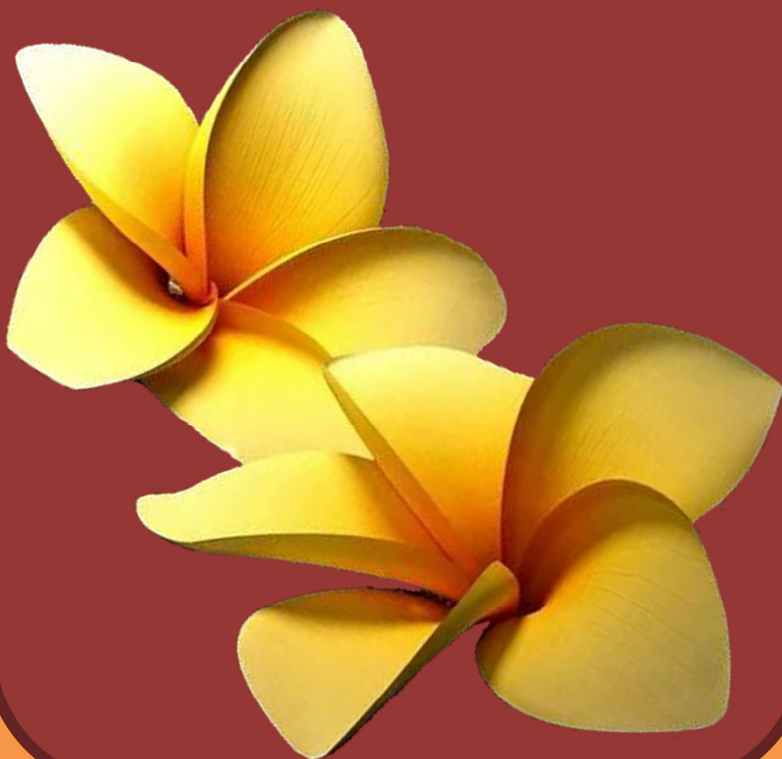

පන්සියපනස්
ආනක පොත්
එහන්සේ

පන්සියපනස්

ජාතික පොත්

වහන්සේ

සිංද්‍රපනිත

සොලී ජාතික පණිවිත මහතෙරුන්වහන්සේ නමකගෙන් ඉගෙන කුරුණෑගල යුගයෙහි විසූ සතරවන පණිවිත පරාක්‍රමබාහු මහරජාණන් විසින් පාලි ජාතකඤ්චාව සිංහලට පරිවර්තනය කොට මෙම ජාතක පොත් වහන්සේ කල බව මහාවංශයෙහි එයි.

සතරුලිපීම: ICTA

සෝධුපත් බැලීම: තුෂාර ද සිල්වා මහතා

පටුන

සංඥාපනය	i
001. අපණ්ණාක ජාතකය.....	5
002. වණ්ණුපට ජාතකය.....	21
003. සේරිවාණීජ ජාතකය	29
004. වුල්ලසෙට්ඨී ජාතකය	35
005. තණ්ඬුලනාළි ජාතකය	56
006. දෙවධම්මී ජාතකය	63
007. කට්ඨහාරී ජාතකය	73
008. ගාමණී ජාතකය	77
009. මධාදෙව ජාතකය.....	79
010. සුඛවිහාරී ජාතකය	83
011. ලක්ඛණ මිග ජාතකය	88
012. නිග්‍රොධ මිග ජාතකය.....	93
013. කණ්ඨින ජාතකය	112
014. වාතමිග ජාතකය	116
015. ඛරාදිය ජාතකය.....	122
016. තිපල්ලන්ට්මිග ජාතකය.....	124

017.	මාලුන ජාතකය.....	0
018.	මතකනක්ඛ ජාතකය.....	3
019.	අයාචිතනක්ඛ ජාතකය.....	7
020.	නළපාන ජාතකය.....	10
021.	කුරුඬිගමාග ජාතකය.....	14
022.	කුක්කුර ජාතකය.....	17
023.	හොජාජානීය ජාතකය.....	23
024.	ආජඤ්ඤ ජාතකය.....	29
025.	තිඪ ජාතකය.....	31
026.	මහිලාමුඛ ජාතකය.....	39
027.	අභිණ්භ ජාතකය.....	45
028.	නජ්චිසාල ජාතකය.....	48
029.	කණ්භ ජාතකය.....	53
030.	මුනික ජාතකය.....	58
031.	කුලාවක ජාතකය.....	61
032.	නච්ච ජාතකය.....	74
033.	සමිමොඋමාන ජාතකය.....	78
034.	මත්ඤ ජාතකය.....	82

035. වට්ටක ජාතකය	0
036. සකුණු ජාතකය.....	6
037. තිත්තිර ජාතකය	9
038. බක ජාතකය.....	17
039. නෂ්ට ජාතකය	24
040. බද්දිරඬිගාර ජාතකය.....	29
041. ලොසක ජාතකය	46
042. කපොත ජාතකය.....	61
043. වෙළුක ජාතකය	66
044. මකස ජාතකය	70
045. රොහිණී ජාතකය	73
046. ආරාමදුසක ජාතකය.....	75
047. වාරුණී ජාතකය.....	78
048. වෙදබිහ ජාතකය.....	81
049. නක්ඛත්ත ජාතකය.....	88
050. දුමිමෙධ ජාතකය	92
051. මහගීලව ජාතකය	97
052. වුල්ලජනක ජාතකය	109

053.	පුණ්ණපාති ජාතකය.....	110
054.	ඵල ජාතකය.....	113
055.	පඤ්චායුධ ජාතකය.....	117
056.	කාචනස්ඛ්‍යධ ජාතකය.....	123
057.	වානරිඤ්ඤ ජාතකය.....	128
058.	තයොධම් ජාතකය.....	133
059.	හෙරිවාද ජාතකය.....	137
060.	සංඛධම්ම ජාතකය.....	139
061.	අසානමන්ත්‍ර ජාතකය.....	140
062.	අන්ධභූත ජාතකය.....	149
063.	තක්ක ජාතකය.....	160
064.	දුරාජාන ජාතකය.....	167
065.	අනභිරතී ජාතකය.....	171
066.	මුදුලක්ඛණ ජාතකය.....	174
067.	උච්ඡධිග ජාතකය.....	183
068.	සාකෙත ජාතකය.....	186
069.	විෂචන්ත ජාතකය.....	189
070.	කුද්දුල ජාතකය.....	192

071. වරණ ජාතකය	200
072. සීලවනාගරාජ ජාතකය.....	207
073. සච්චිංකීර ජාතකය.....	213
074. රුක්ඛධම්ම ජාතකය.....	222
075. මච්ඡ ජාතකය.....	226
076. අසංකිය ජාතකය.....	231
077. මහාසුජින ජාතකය.....	235
078. ඉල්ලීස ජාතකය	260
079. බරස්සර ජාතකය	279
080. භීමසෙන ජාතකය	281
081. සුරාපාන ජාතකය	289
082. කාලකණ්ණී ජාතකය	295
083. අඤ්ඤාසල්වාර ජාතකය	299
084. කිම්බක ජාතකය	302
085. සීලවිමංස ජාතකය.....	305
086. මධගල ජාතකය	311
087. සාරම්භ ජාතකය	319
088. කුහක ජාතකය.....	321

089.	අකනපප්ඤ්ඤ ජානකය.....	325
090.	ලිඛිත ජානකය.....	329
091.	මහාසාර ජානකය	332
092.	විස්වාසභෝජන ජානකය.....	351
093.	ලොමභංස ජානකය.....	355
094.	මහාසුදුස්සන ජානකය	361
095.	තෙලපච්ච ජානකය	364
096.	නාමසිද්ධි ජානකය	377
097.	කුට්වාණීජ ජානකය.....	381
098.	පරොසහස්ස ජානකය.....	385
099.	අසානරූප ජානකය.....	389
100.	පරොසත ජානකය	395
101.	පණ්ණික ජානකය	396
102.	වෙරි ජානකය.....	399
103.	විතීය මිත්තවිඤ්ඤ ජානකය.....	401
104.	දුර්වල කාමෝ ජානකය.....	402
105.	උදුංචනී ජානකය	405
106.	සාලික ජානකය	408

107. ඛන්‍ය (බාහිය) ජාතකය.....	413
108. කුඩ්ඛික පුච ජාතකය.....	419
109. සිගාල ජාතකය	422
110. සබ්බසංභාර ජාතකය	424
111. ගඳුභපඤ්ඤ ජාතකය.....	424
112. අමරාදේවී පඤ්ඤ ජාතකය.....	425
113. මිඛච්ඡිති ජාතකය	425
114. සකුණු ජාතකය	427
115. දුඛිබ්බ ජාතකය.....	429
116. තිත්තිර ජාතකය	430
117. වට්ටක ජාතකය	432
118. අකාලරාවී ජාතකය	435
119. ඛන්ධන මොක්ඛ ජාතකය.....	437
120. කුසනාලි ජාතකය.....	442
121. දුම්මේධ ජාතකය.....	444
122. නංගුලීස ජාතකය.....	447
123. අමිඛ ජාතකය.....	450
124. කටානක ජාතකය.....	452

125.	අසිලක්ඛණ ජාතකය	456
126.	කලණ්ඩුක (කලන්දුක) ජාතකය	460
127.	බිළාර ජාතකය	462
128.	අග්ගිඳුන්ත (අග්ගික) ජාතකය	464
129.	කෝසිය ජාතකය.....	465
130.	අසමිපදුන ජාතකය.....	468
131.	පඤ්චගරු ජාතකය	472
132.	සසන (සතාසන) ජාතකය	475
133.	ජාතසෝම (සධානසෝධන) ජාතකය.....	476
134.	චන්දනාස (චන්දන) ජාතකය	478
135.	ස්වණීතංස ජාතකය	478
136.	බබ්බු ජාතකය	482
137.	ගොධ ජාතකය	487
138.	උභතෝහට්ට ජාතකය.....	489
139.	කාක ජාතකය	491
140.	රිතීය ගොධ ජාතකය.....	495
141.	රිතීය සිගාල ජාතකය	497
142.	වීරොචන ජාතකය.....	499

143.	නංගුට්ඨ ජාතකය	503
144.	රාධ ජාතකය	505
145.	කාක ජාතකය	507
146.	රිභිය පුෂ්පරත්න ජාතකය	510
147.	තෘතීය සිගාල ජාතකය	512
148.	විරොචන ජාතකය.....	516
149.	සංජීවක ජාතකය	522
150.	රාජොවාළු ජාතකය.....	526
151.	චතුර්ථ සිගාල ජාතකය.....	530
152.	සුකර ජාතකය.....	533
153.	උරග ජාතකය.....	537
154.	ගග්ග ජාතකය	539
155.	අලින විත්ත ජාතකය	543
156.	ගුණ ජාතකය	549
157.	සුහනු ජාතකය.....	557
158.	ස්වණී මයුර (මෝර) ජාතකය	560
159.	විහීල (ක) ජාතකය.....	567
160.	ඉඤ්ජගුත්ත (ඉන්ද්‍රසමානගොත්ත) ජාතකය.....	570

161. සැට්ටි ජාතකය	572
162. සුසිම ජාතකය	574
164. නකුල ජාතකය	579
165. උපසාලන (ක) ජාතකය.....	581
166. සමිද්ධි ජාතකය	583
167. සකුණුග්ගි ජාතකය	585
168. අරක ජාතකය	587
169. කකණ්ඨක ජාතකය.....	590
170. කලසාණ (ධම්ම) ජාතකය.....	590
171. දුල්දුර ජාතකය	593
172. මකීට ජාතකය	596
173. දුතිය (දුබ්භි) මකකට ජාතකය.....	598
174. ආදිවිචුට්ඨාන ජාතකය	600
175. කලහසමුට්ඨි (කලාසමුට්ඨි) ජාතකය.....	602
176. තිඤ්ඤ ජාතකය	604
177. කවජප ජාතකය.....	607
178. සත්ත (සත) ධම්මී ජාතකය	610
179. දුල්දුළු ජාතකය.....	613

180.	අසදාශ (අසදිය) ජාතකය	614
181.	සංගාමාවචර ජාතකය.....	620
182.	වාලෝදක ජාතකය	625
183.	ගිරිදන්ත ජාතකය	627
184.	අනභිරත ජාතකය	629
185.	දුධිවාහන ජාතකය	631
186.	චතුමට්ට ජාතකය.....	638
187.	සීහකොට්ඨුක ජාතකය	641
188.	සීහ වමිම ජාතකය.....	643
189.	ශීලානිශංස ජාතකය	644
190.	රහක ජාතකය.....	647
191.	සිරිකාලකණ්ණී ජාතකය.....	650
192.	චුල්ල පදුම ජාතකය	650
193.	මණිවෝර ජාතකය	657
194.	පච්ඡාසු (පබ්බතචුන්තර) ජාතකය.....	661
195.	වලාහක (වලාහස්ස) ජාතකය.....	664
196.	මිත්තාමිත්ත ජාතකය.....	668
197.	රාධ ජාතකය	670

198. ගෘහපති (ගහපති) ජාතකය	672
199. සාධුසීල ජාතකය.....	674
200. ඛණ්ඩනාගාර ජාතකය.....	676
201. කේලිසීල ජාතකය	679
202. ඛණ්ඩ (ක) වතී ජාතකය.....	682
203. වීර (වීරක) ජාතකය.....	687
204. ගංගානම් (ගංගෙය්) ජාතකය.....	689
205. විතීය කුරුංගමිග ජාතකය.....	691
206. අස්සක ජාතකය	694
207. සුංසුමාර ජාතකය.....	698
208. කක්කර ජාතකය	701
209. කන්දුගලක ජාතකය.....	703
210. සෝමදුත්ත ජාතකය	705
211. උච්චිට්ඨි හත්ත (හක්ත) ජාතකය	709
212. හරු ජාතකය	711
213. පුණ්ණානදී ජාතකය.....	715
214. කච්ඡප ජාතකය.....	718
215. මච්ඡ (ක) ජාතකය.....	721

216. සෙග්ගු ජාතකය.....	722
217. විතිය කුට්වාණීප ජාතකය	724
218. ගරහිත ජාතකය	727
219. ධර්මිවප ජාතකය.....	730
220. කාසාව ජාතකය	746
221. චුල්ල නඤ්ඤ (චුල්ලනඤ්ඤ) ජාතකය.....	749
222. පුට්භත්ත ජාතකය	754
223. කුමිහීල ජාතකය.....	759
224. ඛන්ති(ය) වණ්ණන ජාතකය	760
225. කෝසිය ජාතකය	761
226. ගුට්පාණී (පානක) ජාතකය.....	762
227. කාමනිය (කාමනීත) ජාතකය.....	766
228. පලාස (පලාය) ජාතකය.....	770
229. ද්විතිය පලාස ජාතකය	772
230. උපාහන ජාතකය.....	774
231. වෙණ්ණුථුන ජාතකය	777
232. විකණ්ණක ජාතකය.....	780
233. අභිතාඛු (අසිතාඛ) ජාතකය.....	782

234. වච්ඡනක(නඛ) ජාතකය.....	785
235. ඛක ජාතකය.....	787
236. සාකේත ජාතකය.....	788
237. ඒකපාද ජාතකය.....	789
238. අරිතමෘත (හරිතමාතු) ජාතකය.....	791
239. මහපිංගල ජාතකය.....	793
240. සබ්බද්ධ ජාතකය.....	795
241. සුන(ඛ) ජාතකය.....	799
242. ගුන්තිල ජාතකය.....	801
243. විච්චිෂ (විතිෂ) ජාතකය.....	811
244. මූලපරියාය ජාතකය.....	813
245. තේලෝවාද ජාතකය.....	816
246. පාද්‍යංජලි ජාතකය.....	818
247. කිංසුගෝකාම (කිංසුකෝපම) ජාතකය.....	819
248. සාල(ක) ජාතකය.....	822
249. කපි ජාතකය.....	825
250. සංකප්ප ජාතකය.....	827
251. තිලමුට්ඨි ජාතකය.....	834

252. මණිකණ්ඩ ජාතකය	838
253. කුණ්ඩක කුච්ඡ සිඤ්ච ජාතකය	843
254. සුච (සුක) ජාතකය.....	848
255. ජරදපාන ජාතකය.....	850
256. ආදුසමුඛ (ගාමණී වණ්ඩ) ජාතකය	852
257. මහාමණ්ඩානු ජාතකය.....	870
258. කිරිට (කිරිටවච්ඡ) ජාතකය	874
259. දූත ජාතකය.....	877
260. පදුම ජාතකය.....	879
261. මුදුපානී ජාතකය.....	881
262. වූලපලොහන (සංකප්ප) ජාතකය.....	884
263. මහපනාදු ජාතකය.....	889
264. කුරග්ග (කුරප්ප) ජාතකය.....	893
265. වාන සෛඤ්ච (වානග්ග සිඤ්ච) ජාතකය.....	894
266. කඬ්චක (කක්කට) ජාතකය.....	898
267. ආරාම දුසක ජාතකය.....	903
268. සුජාත ජාතකය	906
269. කාකෝලුක (උලුක) ජාතකය	911

270. උදුපාන (දුසක) ජාතකය.....	913
271. ව්‍යාඝ්‍ර ජාතකය	915
272. කවිජප ජාතකය	918
273. ලෝල ජාතකය.....	920
274. දුලුභි (රුවිර) ජාතකය.....	923
275. කුරුධම්මී ජාතකය	924
276. රෝම(ක) ජාතකය.....	948
277. මහිස ජාතකය.....	950
278. ශතපත්‍ර (සත පත්ත) ජාතකය	953
279. කුටසාක (පුටදුසක) ජාතකය.....	956
280. අභ්‍යන්තර ජාතකය.....	957
281. සෙය්‍යංස (සෙය්‍ය) ජාතකය.....	966
282. වඩ්ඪ(කී) ජාතකය	970
283. සිරි ජාතකය	976
284. මණිසුකර ජාතකය	984
285. සාලෝහිත (සාලුක) ජාතකය	989
286. ලාහගරු ජාතකය.....	991
287. මවිජඳ්වාර (උදුන) ජාතකය.....	992

288.	නානවිජ්ජා ජාතකය	995
289.	සීලවිමංස ජාතකය.....	999
290.	හද්දසට ජාතකය	1001
291.	සුපන්න ජාතකය	1003
292.	කායවිච්ජ්ජා ජාතකය	1007
293.	ජමිබුබාදක ජාතකය.....	1010
294.	අන්ත ජාතකය	1011
295.	සමුද්‍ර ජාතකය	1013
296.	කාමවිලෝපන(විලාප) ජාතකය	1015
291.	උදුමිබර ජාතකය	1016
292.	කුමාරපන්න ජාතකය.....	1019
293.	තෘතිය බක ජාතකය.....	1021
294.	චුල්ලකාලිංග ජාතකය	1023
295.	මහාඅශ්වාරොහක ජාතකය	1036
296.	සීලවිමංස ජාතකය.....	1043
297.	සුජාත ජාතකය	1047
298.	පලාස ජාතකය	1051
299.	ජවනසකුණු ජාතකය.....	1055

300.	ජව ජාතකය	1057
302.	සය්භ ජාතකය	1062
302.	පුච්ච්ඤ ජාතකය	1068
303.	කස්සපමන්දිය ජාතකය	1072
304.	කෂාන්තිවාද ජාතකය	1077
305.	ලොහකුමිභි ජාතකය	1082
306.	මාංශ ජාතකය	1090
307.	සස ජාතකය	1094
308.	එකරාජ ජාතකය	1101
309.	දුද්දුර ජාතකය	1103
310.	මතරොදුන ජාතකය	1106
311.	කනවෙර ජාතකය	1110
312.	තින්තිර ජාතකය	1118
313.	සුඛිඛව ජාතකය	1124
314.	කුටි දූෂක ජාතකය	1130
315.	දුද්දුන ජාතකය	1139
316.	බුන්මදුන්ත ජාතකය	1143
317.	වමිමසාටක ජාතකය	1147

318.	ගොඩ ජාතකය	1149
319.	කක්කාර ජාතකය.....	1151
320.	කාක ජාතකය	1155
321.	අනුභූසොචිය ජාතකය.....	1158
322.	කාලබාහු ජාතකය	1163
323.	සීලවිමංශ ජාතකය	1168
324.	රට්ඨවිඳි ජාතකය	1170
325.	ජමුක ජාතකය	1173
326.	බ්‍රහ්මචරිණි ජාතකය.....	1176
327.	පීඨ ජාතකය	1180
328.	තුෂ ජාතකය.....	1183
329.	බාවේරු ජාතකය.....	1189
330.	විසයිත ජාතකය	1192
331.	නඬරි ජාතකය.....	1196
332.	වානර ජාතකය	1196
333.	කුන්තානි ජාතකය.....	1199
334.	අම්බවොර ජාතකය	1202
335.	ගජකුම්භ ජාතකය	1205

336. කෙසව ජාතකය.....	1207
337. අයකුට ජාතකය	1213
338. අරඤ්ඤ ජාතකය	1216
339. සන්ධිහෙළු ජාතකය	1218
340. මනීකුණ්ඩල ජාතකය	1221
341. සුජාත ජාතකය.....	1224
342. ජොත ජාතකය	1227
343. උරග ජාතකය	1231
344. සන ජාතකය.....	1238
345. කාරඨික ජාතකය	1241
346. ලටුකික ජාතකය.....	1244
347. වුල්ල ධම්පාල ජාතකය	1248
348. ස්වණීමග ජාතකය.....	1252
349. සුස්සොන්දිය ජාතකය.....	1258
350. වණීරොහ ජාතකය	1261
351. ශීලපරික්ඛ ජාතකය.....	1264
352. හිරි ජාතකය.....	1267
353. අභිගුණ්ඨික ජාතකය	1270

354.	ගුණීය ජාතකය	1272
355.	සාලිය ජාතකය	1274
356.	නවසාර ජාතකය	1276
357.	මිත්තවිඤ්ඤ ජාතකය.....	1278
358.	පලාස ජාතකය	1280
359.	දීඝ කොසල ජාතකය.....	1282
360.	මුවපෝතක ජාතකය	1284
361.	මුසික ජාතකය.....	1286
362.	චුල්ලධනුඨීර ජාතකය.....	1290
363.	කපොත ජාතකය.....	1295
364.	ආචාරී ජාතකය.....	1298
365.	ස්වේතකේතු ජාතකය	1302
366.	දුරීමුඛ ජාතකය.....	1307
367.	නේරු ජාතකය.....	1315
368.	ආසංඛවතී ජාතකය.....	1317
369.	මිගාලොප ජාතකය.....	1323
370.	ශ්‍රී කාලකන්තී ජාතකය.....	1326
371.	බිළාල ජාතකය.....	1332

372. ධර්මිඨවජ ජාතකය.....	1334
373. නන්දියමාග ජාතකය.....	1336
374. කරපත්ත ජාතකය	1341
375. සුචි ජාතකය	1348
376. තුණ්ඩිල ජාතකය	1352
377. ස්වභීතකීටක ජාතකය.....	1356
378. මඬ්භ ජාතකය.....	1360
379. ධජවිහෙඨ ජාතකය	1363
380. පුෂ්පගන්ධ ජාතකය	1367
381. විසාන ජාතකය.....	1370
382. වට්ටක ජාතකය	1372
383. කාක ජාතකය	1373
384. කුක්කු ජාතකය.....	1375
385. මනෝජ ජාතකය	1378
386. දුහම්සොඨ ජාතකය	1383
387. සුතනු ජාතකය	1387
388. ගිජ්ඣ ජාතකය	1393
389. දුබ්බපුෂ්ප ජාතකය	1395

390.	දසන්තක ජාතකය	1399
391.	සත්තුහස්ත ජාතකය	1405
392.	අට්ඨිසේන ජාතකය	1414
393.	කපි ජාතකය.....	1417
394.	බකඛුන්ම ජාතකය.....	1421
395.	ගජධාර ජාතකය.....	1425
396.	මහා කපි ජාතකය.....	1430
397.	කුමේහකාර ජාතකය	1435
398.	දුල්හධම්ම ජාතකය	1444
399.	සොමදුත්ත ජාතකය.....	1449
400.	සුසීම ජාතකය.....	1452
401.	කොට්ඨිඞ්ලි ජාතකය	1456
402.	ධුමකාරි ජාතකය.....	1458
403.	ජාගර ජාතකය	1462
404.	කුමේමාසපිඨි ජාතකය	1465
405.	පරන්තප ජාතකය.....	1475
406.	කම්මානි ජාතකය.....	1484
407.	අජ්ඣබ්බද ජාතකය	1490

408.	සුලසා ජාතකය	1496
409.	සුමංගල ජාතකය.....	1501
410.	ගඬිගාමාල ජාතකය.....	1505
411.	වෙනිය ජාතකය	1517
412.	ඉඤ්චිය ජාතකය.....	1522
413.	ආදිත්ත ජාතකය	1534
414.	දිව් ජාතකය.....	1540
415.	ගිජ්ඣ ජාතකය	1542
416.	කොසමිඳ ජාතකය.....	1546
417.	මහ ගිරා ජාතකය	1563
418.	සුඵසුඵ ජාතකය.....	1573
419.	භාරිත ජාතකය	1578
420.	රාජොවාද ජාතකය	1586
421.	පදුමානවක ජාතකය.....	1590
422.	ලොමසකාශ්‍යප ජාතකය.....	1604
423.	සක්වාද ජාතකය	1611
424.	හලිනිදිය ජාතකය.....	1616
425.	සමුග්ග ජාතකය	1622

426.	පුනිමාංග ජාතකය	1631
427.	තින්වටු ජාතකය	1638
428.	චතුළාර ජාතකය	1652
429.	කෘෂ්ණ ජාතකය	1658
430.	චතුපොසට් ජාතකය	1668
431.	සංඛ ජාතකය	1668
432.	චුල්ලඛෝධි ජාතකය	1674
433.	කණ්හදීප ජාතකය	1679
439.	නිග්‍රෝධ ජාතකය	1687
440.	තක්කාරි(තක්කළ) ජාතකය	1698
441.	මහා ධර්මපාල ජාතකය	1705
442.	කුක්කුහ(කුක්කුට) ජාතකය	1711
443.	මට්ටකුණ්ඩලී ජාතකය	1716
444.	බිළාර(රි) කෝසිය ජාතකය	1719
445.	කාක (චක්කවාක) ජාතකය	1730
446.	මහා මංගල ජාතකය	1732
447.	සතපණ්ඩිත ජාතකය	1738
448.	මාතුපෝසක ජාතකය	1749

449.	පුණ්‍ය ජානකය.....	1756
450.	ධම් ජානකය	1763
451.	උදයනද්ද (උදය) ජානකය	1768
452.	පාණීය ජානකය.....	1779
453.	යුද්ධජීවය (යුධකල්පය) ජානකය	1787
454.	උසරඵ ජානකය.....	1792
455.	සංචර ජානකය	1802
456.	සුප්පාරක ජානකය.....	1811

“නමො තස්ස හගචනො අරහනො සම්මා සම්බුද්ධස්ස”

ශාක්‍යකුලනිලකවු (ශාක්‍ය වංශයට අලංකාරයක්වු)
 පරදුක්ඛදුක්ඛිතවු (අනුන්ගේ දුකෙහිදී දුක්වන්නාවු)
 කරුණානිධානවු (කරුණාව උපදනා තැනක් බඳවු) අසරණ
 සරණවු (අසරණයන්ට පිහිටවු) සමන්තභද්‍රවු (හැම අතින් ම
 යහපත්වු) තිලෝගුරු සමස්ත සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ
 හදු කල්පයට සාරාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂයකින් යට සාරමණ්ඩ
 නම් කල්පයෙහි ‘තණ්හධිකරය, මෙධධිකරය, සරණධිකරය’යි
 තුන්බුදු කෙනෙකුන් වහන්සේට ඉක්බිතිව උපන් තුන්ලොවට
 බෙමධිකරවු (නොබිය බව ගෙනදෙන්නාවු) මොහඳුරට
 දිවාකරවු (මුලාව නැමති අඳුර නැසීමට සුය්ඨියා වැනිවු)
 මුළුසන්නට ශාන්තිකරවු (සෙත සලසන්නාවු) පින්වන්නට
 සිවධිකරවු (නිවන් ලබාදෙන්නාවු) මරසෙනගට හයධිකරවු
 දීපධිකර නම් සඵඥයන් වහන්සේ බුදුව සියළු සත්වයන්
 අමාමනනිවන් දුක්වමින් සුදුසුන් විහාරයෙහි වාසය කරන
 සමයෙහි රඹුගම් නුවරවාසී මනුෂ්‍යයෝ සඵඥයන් ප්‍රධානකොට
 හිඤ්ඤාසංඝයා වහන්සේ පවරා (දනට ආරාධනාකොට)
 සඵඥයන් වඩනා මාගීය සරසන්නට වන්න.

එසමයෙහි අප මනාබෝධිසත්වයෝ සුමේධ නම් තාපසව වාසය කරන්නාහු මං සකස්කොට තබන්නාවූ මනුෂ්‍යයන් දැක “මේ මාගීය කුමකට සරසවුද?”යි විචාරා එපවත් දැන එසේ විනම් “මා සරහන නියායෙන් (මටත් සැරසීමට) හුම් ප්‍රදේශයක් දෙවු”යි කීහ. එවිට මනුෂ්‍යයෝ දෙන්නාහු දැදුරුව දියබොර ඇති හුම් ප්‍රදේශයක් (වගුරු බිම් කැබැල්ලක්) දිලූහ. ඒ හුම් ප්‍රදේශය සකස්කොට තනා නොනිමන තුරු සාර ලක්ෂයක් හිඤ්ඤන් වහන්සේ පිරිවරා ඒ දිපඛිකර නම් සඵඤයන් වහන්සේ වැඩිසේක.

ඒ සඵඤයන් වහන්සේ දැක සුමේධ තාපසයෝ මඩ කලලෙහි (මඩ ගොහොරුවෙහි) අඳුන් දිවිසම් අතුට (කලු කොටසම අතුරා) බුදුබව පතා වැදහොත්තාහ. සඵඤයන් වහන්සේ ඒ තාපසයන්ගේ ඉස්දොර (ඉහඉද්දර) සිට “මනා පුරුෂයා කුමක් සිතා වැදහොත්තේදේ හෝ”යි දිවසින් බලා සිතූ සිතුවිලි දැක “මහණෙනි, මේ පුරුෂයාණෝ මෙතනට සාරාසඛිබ්‍ය කල්ප ලක්ෂයකින් මත්තෙහි මහබඳුරු නම් කපේදී ‘ගොතම’ නම් බුදුවෙහි යි විවරණ පතුල්”(පෙරුම්දම් පිරීමට පදනමක් බඳු විවරණ) දෙවා වදාළසේක.

ඒ සුමේධ තාපසයෝත් ගාථාමාත්‍රයක් (යම්තම් ගාථාවක්) ඇසූ පමණින් නිවන් දකින්නට හේතු සම්පත් ඇතිව තිබියදීත් ඒ හැර සංසාරයට වැද එතැන් පටන් දැන පාරමිතාය, දැන උප පාරමිතාය, දැන පරමාථී පාරමිතාය යන සමක්‍රීංශත් (සියල්ල තිහක් වූ) පාරමිතා ධර්මයන් හා අධිග පරිත්‍යාගය

(ශරීරාංග පරිත්‍යාග කිරීම) ජීවිත පරිත්‍යාගය යනාදී වූ පඤ්චමහා පරිත්‍යාගයන් හා ඉන් මෑත බුදු වූ කොණ්ඩකඳුඤ්ඤී වූ තෙවිසි බුදුකෙනෙකුන් වහන්සේ අතින් ලබන ලද විවරණශ්‍රී ද ඇතිව වෙස්සන්තරාත්මනාවයෙහි සිට සත්වරක් මහ පොළව ගැගුරුවා මහදන්දී එයින් වුතව තුසිතභවනයෙහි ඉපිද බොහෝ කාලයක් එහි වැස දසදහසක් සක්වළ දිව්‍ය බුන්මයන්ගේ ආරාධනාවෙන් පස්මහබැලුම් බලා ඇසළ පුරපසලොස්වක් ලත් උතුරුසළ නැකතින් මාතෘගතීයෙහි (මවු කුස) ප්‍රතිසන්ධිග්‍රහණය කොට (පිළිසිඳගෙන) දසඑකධම්සක් (සම්පූර්ණී දසමාසයක්) ඇවෑමෙන් මතෘගතීයෙන් ප්‍රසූතව එකුන්තිස් (විසිනව) අවුරුද්දක් රාජ්‍යය කොට තුන්පූවී නිමිත්ත දැක සසර කළකිරී සතර වැනිව දුටු මහණ වේශය දැක ප්‍රවුජ්‍යාවෙහි (පැවිදිවීමෙහි) ආලය ඇතිව එද රාත්‍රියෙහි කැපක නම් අශ්වයා පිට නැගී දසදහසක් සක්වළ දිව්‍යබුන්මයන් පිරිවරා අනෝමා නම් ගංතෙර දී මුහුලස (කෙස්වැටිය) කපා ආකාශයට දමා මහාබුන්මයා විසින් දෙන ලද අෂ්ටපරිෂ්කාර (අට පිරිකර) දරා පැවිදිව සාවුරුද්දක් දුෂ්කරක්‍රියා කොට අප්පාල නිග්‍රොධමූලයෙහිදී සුජාතාවන් දුන් ක්ෂීරපායාසය (කිරිබත) වළඳ සල්වෙනෙහි දිවාචිතරණය කොට (දවල් කාලය ගෙවා) සවස්වේලෙහි ජය ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේ කරා එමින් සිට අතරමගදී සොඤ්ඤ නම් බමුණකු දුන් කුසතණු අටමිටක් ගෙන ඇසතු බෝමුල්හි සලා ඉන් පැනනැගෙවූ තුදුස්ඊයන් වජ්‍රාසනාරූඪව (රියන් දහසතරක් උස්වූ දියමන්ති ආසනයට නැගී) මාරපරාජය

ජාතක පොත් වහන්සේ

කොට අළුයම් වේලෙහි සියළු කෙලෙසුන් නසා බුදුව සන්සනියක් බෝධිදැම (බෝරුක) සමීපයෙහි දවස් යවා අටවන සතියේදී මහාබුන්මයාගේ ආරාධනාවෙන් බරණැස්නුවර ඉසිපතන නම් විහාරයෙහිදීපස්වග මහණුන් වහන්සේ ප්‍රධන කොට ඇති බොහෝ දිව්‍යබුන්මයන්ට දම්සක්පැවතුම් සූත්‍ර දේශනාව කොට බොහෝ සත්වයන් අමාමනනිවන් දක්වා එතැන් පටන් වෛනෙය ජනයන් (හික්මවිය යුතු සත්වයන්) සංසාරසාගරයෙන් ගොඩනගා වාසයකරන සේක, ඒ ඒ මනුෂ්‍යයන්ගේ හා ඒ ඒ හික්මු හික්මුණීන්ගේ නොයෙක් ආපත්ති හා (වැරදි ක්‍රියා) නොයෙක් දෘෂ්ටාන්තවලට හා නොයෙක් කටාන්තරවලට හා මෙකී දෙයෙහි සංකා (සැක) දුරුකරණු පිණිස ද දිව්‍යබුන්ම මනුෂ්‍යාදීන්ට පින් පිණිස ද වදාරන ලද පන්සිය පනස් ජාතක ධර්මදේශනාව එළවෙන්න (සිංහල භාෂාවෙන්) දක්වන්නට වුව මැනවැයි කියා පරාක්‍රම නම් ඇමති සන්පුරුෂයාගේ ආරාධනාවෙන් හා චිරසිංහප්‍රතිරාජ නම් අමාත්‍යාන්තමයාගේ (උතුම් ඇමතියාගේ) උත්සාහයෙන් ද අටුවාසාමීන් ලී (අටුවාවාය්ඨියන් වහන්සේ විසින් ලියන ලද) ජාතක නියාව (පිළිවෙල) නොවරදවා එළවෙන්න ලියූ ජාතක කථාව සන්පුරුෂවූ මනුෂ්‍යයන් විසින් කන් යොමා සිත් එලා (සිත යොමුකොට) ඇසිය යුතු:-

ඒ කෙසේද යත්?

001. අපණ්ණාක ජාතිකය

නාග්‍රහවත්වූ තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවන මහ විහාරයෙහි දිව්‍යමුත්ත ආය්‍යසීරියාපටිසංඛ්‍යාත විහරණයන් (දිව්‍ය, මුත්ත, ආය්‍ය විහරණය යන විවේක වේලාවන් ගෙවීමේ ක්‍රම) අතුරෙන් එක්තරා විහරණයකින් දවස් යවන සේක්, අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ යහළු වූ පන්සියයක් තීර්ථභික ශ්‍රාවකයන් අරභයා මේ අපණ්ණාක ජාතික ධර්මදේශනාව කොට වදාළසේක.

එක් දවසක් අනේපිඬු මහසිටාණෝ තමන්ගේ යහළුවූ පන්සියයක් තීර්ථභික ශ්‍රාවකයන් කැඳවාගෙන බොහෝ ගඳුදුම්මල් පහන් හා ගිතෙල් මී උක්සකුරු හා සිවුරැපිළි ආදිය ගෙන්වාගෙන ජේතවනයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාර කොට මල්සුවඳ ආදියෙන් පූජා කොට ගිතෙල් ආදීවූ බෙහෙත් බඩු හා සිවුරැපිළිද හිඤ්ඤ සංඝයා වහන්සේට පිළිගන්වා “න පච්ඡතො න පුරතො” (පිටිපසින්ම හෝ ඉදිරියෙන්ම වාචිනොවි) යනාදී සයවැදෑරුම්වූ නිසද්‍යාදොෂ (හිඳගැනීමේ වැරදි) දුරුකොට එකත්පස්ව හුන්නාහුය. ඒ අන්‍යතීර්ථභික ශ්‍රාවකයෝ බුදුන්ට නමස්කාර කොට බුදුන්ගේ පූන්සඳ මඬලක් බඳු වූ සශ්‍රීක මුඛය (ලක්ෂණ මුහුණ) හා දෙනිස් මහාපුරුෂ ලක්ෂණ (ලොවුතුරා බුදුබව ලබන මහාපුරුෂයෙකුගේ උප්පත්තියෙන් ම සිරුරෙහි පිහිටන්නාවූ උතුම් මංගල ලක්ෂණ දෙනිස) අශ්‍රීතභාවයකදී (උපමංගල ලක්ෂණ අසුව) බ්‍යාමප්‍රභා (බුදු සිරුර වටා

බලයක් දුරට විහිදෙන රශ්මි මාලාව) කෙතූමාලාලංකාරයෙන් (බුදුරජුන්ගේ විහිදෙන රශ්මි මාලාව) විරාජමානවූ (බබළන්නාවූ) බුන්මඟුරි ර හා කරකැවී යූවල යූවල නික්මෙන්නා වූ ඝන බුද්ධරශ්මි බල බලා අනේපිඬු මහසිටාණන් සමීපයෙහි උන්නාහුය.

එකල්හි ඔවුන්ට බුදුහු රත්ගල් තලාවක හිඳ සිංහනාද කරන්නා වූ අභිත (නිර්භිත) කෙශරසිංහරාජයෙකු මෙන්ද, මෙඝකාලයෙහි (වැසිකාලයෙහි) මහාවජීවක් වස්නා කලක් මෙන්ද, ආකාශ ගංගාවක් (සුදු දියදහරින් යුත් අහස් ගඟක්) බානා කලක් මෙන්ද, රුවන් දමක් (මැණික් මාලාවක්) ගොතන්නක්හු මෙන්ද, අෂ්ටාධිගයෙන් සමන්විතවූ (අංග අටකින් සමන්විතවූ) ශ්‍රවණීයවූ (ඇසීමට ප්‍රියවූ) මනොඥවූ බුන්මස්වරයෙන් (ගැඹුරු කටහඬින්) නා නා නය නිපුණ විචිත්‍රවූ මධුරවූ ධර්මදෙශනාව කොට වදාළසේක.

ඒ නිර්භූත ශ්‍රාවකයෝ බුදුන්ගේ ධර්මය අසා ප්‍රසන්නවූ සිත් ඇතිව නැගී සිට දසබලධාරීවූ (කායබල දහයක් හා ඥාණබල දහයක් දරන්නාවූ) බුදුන්ට නමස්කාර කොට නිර්භූත ලබ්ධිය (නිර්භූත ආගමික විශ්වාසය) හැර බුදුන්ගේ සරණ ගියහ. ඔහු එතැන් පටන් ඇමකල ම අනේපිඬු මහසිටාණන් හා සමග සුවඳ මල් ආදිය ගෙන විහාරයට ගොස් බණ අසති, දන් දෙති, සිල් රක්ෂා කෙරෙති, පෙහෙවස් රකිති (පොහෝ දිනවල අටසිල් රකිති). ඉක්බිත්තෙන් බුදුහු සැවැත්නුවරින් රජගහනුවරට වැඩි සේක. එකල්හි ඒ නිර්භූත

ශ්‍රාවකයෝ බුදුන් රජගහනුවරට වැඩි කල්හි බුදුන්ගේ සරණය හැර නැවත අන්ය තීර්ථකයන්ගේ සරණාගෙන තමන්ගේ මුල සරණයෙහිම පිහිටියාහ. බුදුරජාණන් වහන්සේත් සත් අටමසක් කල් යවා නැවත ජේතවනයට වැඩිසේක.

අනේපිඩු මහසිටාණෝත් නැවත ඔවුන් කැඳවාගෙන බුදුන් සමීපයට ගොස් වැඳ සුවඳ මල් ආදියෙන් පූජා කොට බුදුන්ට නමස්කාර කොට එකත් පස්ව උන්නාහුය. ඒ තීර්ථක ශ්‍රාවකයෝත් බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව හුන්නාහුය. එකල්හි ඔවුන් බුදුරජාණන් වහන්සේ සැරිසරා වැඩිකල්හි ගන්නා ලද සරණ හැර නැවත අන්ය තීර්ථකයන්ගේ සරණාගෙන මූලස්ථානයෙහි (මුලින් සිටි තත්වයෙහි) පිහිටි බව අනේපිඩු මහසිටාණෝ බුදුන්ට දැන්වූහ.

එකල්හි සඵලයන් වහන්සේ ප්‍රමාණාතික්‍රාන්තවූ (අසීමිත) කාලයෙහි අතරක් නැතිකොට පවත්වන ලද වාක්සුවරිතානුභාවයෙන් (යහපත් වචන භාවිතාකර තිබීමේ අනුහසින්) දිව සුවදින් සුවඳ කැවූ, නොයෙක් සුවදින් පිරුණු රුවන් කරඬුවක් හරණකලක් (විවෘත කරන අවස්ථාවක්) පරිද්දෙන් මුඛපද්මය (මුවපිඬුම) විවෘත කොට මධුරස්වර (මිහිරිනාදය) විහිදුවමින් “සැබෑද උපාසකවරුනි, තොපි රත්නත්‍රයෙහි සරණ හැර අන්ය තීර්ථකයන්ගේ සරණ ගියෝදැ?”යි විචාරා වදාළසේක.

එකල්හි තමන් කළ කාරිය සඟවන්නට අසමර්ථ වූ ඔවුන් විසින් “සැබැව ස්වාමීනි”යි කී කල්හි බුදුහු උපාසක වරුන්ට

ආමන්ත්‍රණය කොට “ඵමිධා උපාසකවරුනි, යටින් අවිච්චිය(අවිච්චි මහ නරකය) හා මත්තෙන් හවාග්‍රය (විශ්වයෙහි කෙළවර නම්වූ අකනිටා බලලොව) කෙළවර කොට සරසින් අනන්තාපරිමාණ සක්වලෙහි (පමණ නොකළැකි ලෝකධාතුවල) සීලසමාධිප්‍රඥදීවූ ගුණයෙන් බුදුන් හා සමකෙනෙක් නැත. බුදුන්ට වඩනා කෙණෙක්ම නැත. මෙසේ උත්තමගුණයෙන් සමන්විත වූ රත්නත්‍රය සරණ ගිය උපාසක කෙනෙක් වෙන්ව යි උපාසිකා කෙනෙක් වෙන්ව යි නරකාදීවූ සතර අපායෙහි උපදිනාහු නොවෙති. අපායොත්පත්තියෙන් (අපායෙහි ඉපදීමෙන්) මිදී දිව්‍යලෝකයෙහි ඉපිද මහා සම්පත් අනුභව කෙරෙති. එසේ හෙයින් තොප ඇමදෙනා මෙබඳු සරණ හැර අන්‍ය තීර්ඪකයන්ගේ සරණ යන්නවුන් විසින් කළ සේ නපුරැ”යි වදාළසේක. “තවද උපාසකවරිනි, බුද්ධානුස්මාති, ධර්මානුස්මාති, සංඝානුස්මාති කර්මස්ථානය (භාවනා අරමුණු) නම් ශ්‍රෝතාපත්ති මාගීය හා ශ්‍රෝතාපත්ති ඵලය දෙන්නේය, සකාදගාමී මාර්ගය හා සකාදගාමී ඵලය දෙන්නේය, අනාගාමී මාර්ගය හා අනාගාමී ඵලය දෙන්නේය, අනීත් මාර්ගය හා අනීත් ඵලය දෙන්නේය”යි මේ ආදීවූ කාරණයෙනුත් ධර්මදෙශනා කොට “මෙබඳු රත්නත්‍රය සරණ බිඳපු තොප විසින් නොකළමනා දෙයක් කරණ ලදැ”යි වදාළ සේක.

මෙසේ භාග්‍යවත් වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ අනේකප්‍රාකාරයෙන් උපාසකවරුන්ට අවවාද කොට “උපාසකවරුනි, පළමුව මනුෂ්‍යයෝ ‘අසරණය සරණය’යි

විරුධග්‍රහණය ගෙන (වරදවා පිළිගෙන) අමනුෂ්‍යයෝ පරිගෘහිතවූ (අරක්ගත්) කාන්තාරයෙහි යක්ෂයන්ට ගොදුරුව මහා විනාශයට පැමිණියෝය. ‘සරණයම සරණය’යි ඒකාන්ත කොට අවිරුධග්‍රහණය (නිවරදිව පිළිගත්) ගත්තාවූ මනුෂ්‍යයෝ ඒ කාන්තාරයෙහි ස්වාස්ථ්‍යයට (සුවපත් බවට) පැමිණියෝ වේදැ”යි වදුරා මුවෙන් නොබැණ (නිශ්ශබ්දව) වැඩ උන් සේක. එකල්හි අනේපිඬු මහසිටාණෝ නුතස්නෙන් නැගී සිට බුදුන් වැඳ ස්තූති කොට දෙහොත් මුදුනෙහි තබා “ස්වාමීනි, දැන් වූ කලි මේ උපාසකවරුන්ගේ උතුම්වූ රත්නත්‍රය සරණ හැර විරුධග්‍රහණය අපට ප්‍රකාශය, පූච්ඡයෙහි යක්ෂාධිගෘහිත වූ කාන්තාර මාගීයෙහි විරුධග්‍රාහිත්ගේ විනාශය හා අවිරුධගෘහිතවූ වූ මනුෂ්‍යයන් ස්වාස්ථ්‍යයට පැමිණීමට අපට සැගවී තිබෙන්නේය, නුඹ වහන්සේටම ප්‍රකාශය, ස්වාමීනි, යාච්ඤා කරමිහ, පින්වත්වූ සඵඤයන් වහන්ස ආකාශයෙහි පුන්සඳුමඬල නගා පානා කලක් මෙන් (ඔසවා පෙන්වන්නාක් මෙන්) මේ කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදුල මැනවැ”යි ආරාධනා කළාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් බුදුහු “මා විසින් සිටාණෙනි, අප්‍රමාණ කාලයක් මුළුල්ලෙහි දස පාරමිතාවන් පුරා ලෝක වාසීන්ගේ සැක දුරු කරන පිණිසම සඵඤාඤානය ප්‍රතිවේධ කරන ලද්දේය (සියල්ල දුන් නුවණ හෙවත් බුදුනුවණ ලබන ලද්දේය). සිංහ තෙලයෙන් රන්හළක් (රන්රන් බටයක්) පුරවන්නාක් මෙන් සකස්කොට කන් නමා අසව”යි සිටාණන්ට සිහි උපදවා හිමගර්භයක් (වළාකුළක්) පලා පුන්සඳුමඬල

පිටත්කොට පාන්තාක් මෙන් හවාන්තරයෙන් (වෙන ආත්මභාව වලින්) සැගවුනාවූ කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

යටගිය දවස කසිරට බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජුරු කෙනෙක් සතරසංග්‍රහ වස්තුවෙන් (දුනය, ප්‍රියවචන, අර්ථවස්ඨාව, සමානාත්මතා) ජනරඤ්ජනය කොට (මහජනයා සතුවූ කොට) රාජ්‍යය කරන්නාහුය. එසමයෙහි පුරනලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ සාත්තූනායක කුලයක (ගැල්හිමී වෙළඳ පවුලක) පිළිසිඳගෙන ක්‍රමයෙන් වැඩිවිය පැමිණු පන්සියයක් ගැලින් වෙළඳුම් කොට ඇවිදිනාහුය. ඒ බෝධිසත්‍වයෝ කලෙක නැගෙනහිරින් බස්නාහිරට යෙහි, කලෙක බස්නාහිරින් නැගෙනහිරට යෙහි. එකල බරණැස් නුවර අනෙකුත් සාත්තූනායක පුත්‍රයෙක් විය. ඒතෙම අඥනය, අව්‍යක්තය (හුරුබුහුටි නැත), උපායෙහි දුක්‍ෂ නොවෙයි.

එසමයෙහි බෝධිසත්‍වයෝ බරණැස් නුවරින් මාහැගි වූ බඩු ගෙන පන්සියයක් ගැල් පුරා ගමන සරනා සිටුවූය. ඒ නුවණ නැති සාත්තූනායක පුත්‍රද එසේම පන්සියයක් ගැල් බඩු පුරා ගමනට සරනා සිටු වූයේය. බෝධිසත්‍වයෝ “ඉඳින් මේ නුවණ නැති සාත්තූනායක පුත්‍ර තෙමෙ මා හා සමග යේනම් ගැල් දහසක් එක් මග යන්ට පටන්ගත් කළ මග නොසැහෙන්නේය (මග ඉඩමදිවේ), මනුෂ්‍යයන්ට දුර පැන් හා සරකට (හරකුන්ට) තණ නොලැබිබ හැක්කේය. මොහුවත් මාවත් පළමු කොට යාම කළ යුතුය”යි සිතා බෝධිසත්‍වයෝ ඒ

අඥන වූ සාත්තුනායකයා කැලවා මෙපවත් කියා “අප දෙදෙනා එක්ව යන්ට නොපිළිවෙන, කීමෙක්ද? තෙපි ඉදිරියෙහි යව්ද? නොහොත් පස්සෙයි යවුද?”යි විචාලෝය. එවේලෙහිම හෙනම මෙසේ සිතී, “තමා ඉදිරියේ යන්ට වන් කල්හි බොහෝ අනුසස් වන්නේය. ගැල්සකින් නුබුන් (කරත්ත රෝදවලින් නොකැඩුනු) මගින් යෙමි, ගැල් අදින ගොන් පළමු සරක් නොකෑ තණ කති, මනුෂ්‍යයන්ට පළමු කිසිකෙනෙකුන් විසින් නොකැඩූ පලාකොල වන්නේය ප්‍රසන්න වූ පැන් වන්නේය. කැමති පරිද්දෙන් අගය තබා ගෙන බඩු විකුණමි”යි සිතා හෙනම “මම යහළුව, පළමු කොට යෙමි”යි කීහ. මහාබෝධිසඤ්චයෝත් පස්සෙහි යාමෙහි බොහෝ අනුසස් දැක මෙසේ සිතූය “ඉදිරියෙහි යන්නාවූ සඤ්චයෝ මග විසම තැන සම කෙරෙති, මම ඔවුන් ගිය මගින් යෙමි, පෙරත්තුව (පළමුව) ගිය ගොන් මුහුකුරා (මොරා) තදව ගිය තණ කති, මාගේ ගොන් නැවත අටගත් මිහිරි වූ ලාතණ අනුභව කෙරෙති. පළමු පලාකොළ කඩාගත් තැනින් නැගි දළ පලා මනුෂ්‍යයන්ට මිහිරි වන්නේය. පළමු පැන් නැති තැන වළ කැන පැන් උපදවති, මොවුන් කැනවූ වළවලින් අපි පැන් බොමිහ. පළමු කොට අගය තිබියේ නම් මනුෂ්‍යයන්ගේ දිවි ගැලවූවාක් (දිවි බේරාගත්තාක්) වන්නේය, මම පස්සෙහි ගොස් මොවුන් විසින් තුබූ අගයෙන් බඩු විකුණමි”යි ඒ මහබෝධිසඤ්චයෝ මෙතෙක් අනුසස් දැක “යහළුව තෙපි පළමු කොට යව්ව”යි කීවාහුය.

එකලීනි නුවණ නැති සාත්තෘනායක “යහපත යහළුව”යි කියා ගැලියොදු ගෙන නිකම කුමයෙන් මනුෂ්‍යවාසය ඉක්ම කාන්තාර මුඛයට (කාන්තාරය ඉදිරිපිටට) පැමිණියේය. එතෙම පළමුව හැම ගැල්ම මහසැල (ලොකු හැළි) තබාමවා පැන් පුරවා සැට යොදුන් කාන්තාර මාගීයෙහි ගමන් ගත්තේය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහු කාන්තාර මධ්‍යයට පැමිණි කලීනි එහි අධිගෘහිත යක්ෂයෙක් “මේ මනුෂ්‍යන් ගෙනයන පැන් දම්මවා පියා දුටු කොට සියල්ලවුන් කම්”යි සිතා සඵංගයෙන් ධවලවූ (සුදේසුදු) ඇළි ගොන් දෙන්නෙකු යොදන ලද සිත්කළු යානාවක් මවාගෙන දුණුනියවුරු පළඟ ආයුධ (දුණු ඊතල දැමූ කොපු පලිඟ යන ආයුධ) ගත් අත් ඇතිව අමුනුෂ්‍යයන් දස දොළොස් දෙනෙකු පිරිවරාගෙන ඇඹුල් උපුල් මල් පැළඳු තෙත් ඉසකේ හා තෙත් පිළි ඇතිව නායක පුරුෂයෙකු මෙන් ඒ රටියේ ඉඳු මඩ වැකි ගියාවූ රටියකින් යුක්තව පෙරමගට ගියේය. ඔහුගේ පිරිවර අමනුෂ්‍යයෝද ඉදිරියේ පස්සේ වන්නාහු තෙත් ඉසකේ හා තෙත් පිළි ඇතිව ඇඹුල් උපුල් මල් පැළඳු රත්පියුම් හෙලපියුම් මිටි ගෙන නෙළුමල සහ නෙළුමලැලි (නෙළුම් අල හා නෙළුම් දල) කමින් පැන් බිඳු හා මඩ බිඳු වගුරමින් නික්මුණාහුය. යක්ෂයා ඉදිරියේ වන්නාවූ සාත්තෘනායකයා දැක තමාගේ යනාව මගින් ඉවත්කොට “කොයි යවුදැ”යි යනාදීන් ඔහු හා සමග සුවදුක් කතා කලේය. සාත්තෘනායකයාද තමාගේ යානාව මගින් ඉවත් කොට සෙසු ගැල් යන්ට මග අවසර හැර එකත්පස්ව සිට ඒ යක්ෂයාට මෙසේ කීය. “අපි වූ කලී

බරණැස් නුවර සිට ආමින, තෙපි හැම දෙන ඇඹුල උපුළ මල් පැලඳ රත්පියුම් හෙලපියුම් ගත් අත් ඇතිව නෙළුමල හා නෙළුමලුලි කමින් සකල ශරීරයෙහි මඩ වකාගෙන පිහි බිඳු වගුරවා කොයි සිට අවුද? තොපි එන මග වැසි වටද? ඇඹුල උපුළ මල් ආදියෙන් ගැවසී ගත් විල් ඇද්දැ”යි විචාලේය.

යක්ෂයා ඔහුගේ බස් අසා “යහළුව, තෝ කුමක් කියයිද? තෙල (අර) පෙනෙන්නේ නිල් වූ වන රේඛාවය (වනරොදය), එතැන් පටන් සියළු වනය පැනින් ගැවසී ගත්තේය, නිබඳ වැසි වස්තේය, කඳුරුලි පුරා දිය දුවන්නේය, ඒ ඒ තැන පියුමින් ගැවසී ගත් විල් හා පොකුණු වන්නේයැ”යි කියා පිළිවෙලින් යන්නාවූ ගැල්වල මනුෂ්‍යයන් අතින් “මේ ගැල කිනම් බඩුදැ?”යි විචාලේය. එකල්හි ඒ මනුෂ්‍යයෝ “අසවල් බඩු”යි කීහ. පස්සේ එන්නාවූ ගැල් ඉතා බරව එන්නේය. “ඒ ගැල්වල කුමන බඩුදැ?”යි විචාලේය. “පැන් පිරූ ගැල්” යයි කීහ. පළමු මෙනෙහි දැක්වා පැන් ගෙන ආ තොප විසින් කළසේ ඉතා යහපත් වන්නේය. මෙනැන් පටන් තොප ගෙන යන පැනින් ප්‍රයෝජන නැත. ඉදිරියේ බොහෝ පැන් ඇත, පැන් සැලවල් බිඳ පැන් දමා පියා සැපසේ යවු”යි කීයේය.

මෙසේ කියා “තෙපි යව අපට ලස් (ප්‍රමාද) වන්නේයැ”යි කියා මදුතැනක් ගොස් අන්තර්ධානව (නොපෙනී ගොස්) තමාගේ යක්ෂ පුරයට ගියේය. ඒ ඇඳුන වූ සාත්තුනායකයාද තමා නුවණ නැති බැවින් යක්ෂයාගේ බස් ගෙන සැලවල්

බිඳවා පැනී උලක්කුවක් විවරකුත් (බින්නුවක් පමණවත්) නොතිබා සියළු පැනී දැමීමට ගැලී පමණක් පදවාගෙන නික්මුණේය. ඉදිරියේ ස්වල්ප මාත්‍රයකුත් පැනී නොවීය. මනුෂ්‍යයෝ පැනී නොලැබ මිරිකී ගියාහු (විඩාවට පත්වූවාහු), සවස්වන තුරු ගොස් ගැලී වලල්ලෙහි සිටුවා (ගැලී රවුමට නවත්වා) ගොනී ගැල්සක (කරන්න රෝදවල) බැඳ සිටවූය. සරකුන්ට බොන්නටවත් මනුෂ්‍යයන්ට බත් පිසන්නටවත් පැනක් නැති විය. පැනී නොලැබ මිරිකී ගියාහු මනුෂ්‍යයෝ ඒ ඒ තැන වැදගෙව නිදන්නට පටන්ගත්තාහුය. රාත්‍රී භාගයෙහි යඝ්‍යයෝ යඝ්‍ය පුරයෙන් අවුත් සරක් හා මනුෂ්‍යයන් මරා මස් අනුභව කොට ඇට පමණක් තබා ගියාහුය. මෙසේ ඒ නුවණ නැති සාත්තෘතායකයා නිසා සියළු සත්වයෝ විනාශයට පැමිණියාහුය. අත් ඇට ආදිය ඒ ඒ අත විසිරී ගියේය. පන්සියයක් ගැලී බඩු පිරුවනින්ම (පිරුණු ගමන් ම) තිබුණේය.

මහාබෝධිසත්වයෝද නුවණ නැති සාත්තෘතායකයා ගිය මසක් යෙළුමසක් (මාසයක් නමාරක්) ඉක්මවා පන්සියක් ගැලීවල බඩු පටවාගෙන නුවරින් නික්ම ක්‍රමයෙන් පැනී නැති අමනුෂ්‍ය වාසවූ කාන්තාර මුඛයට පැමිණියෝය. මෙසේ පැමිණියාවූ මහාබෝධිසත්වයෝ එතැනින්දී මහ සැළවල පැනී පුරවා බොහෝ පැනී ගෙන තමන් හා කැටිව යන මිනිසුන් කැඳවා කඳවුරු බැඳගෙන උන් තැන බෙරපියවී කරවා (අණබෙර ගස්වා) මනුෂ්‍යයන් රැස් කොට මෙසේ කීවුය. “මා නොවිචාරා පැනී පතක් විවරකුත් ප්‍රයෝජන නොවිඳුව, මේ කතරමග විෂවාඝ්‍යයෝ ඇත්තාහ. ඒහෙයින් පෙර නොකැපීරුණු

පළාකොලක් මලක් ඵලාඵලයක් මා නොච්චාරා නොකව”යි මෙසේ මනුෂ්‍යයන්ට අවවාද කොට බඩු පැටවූ පන්සියයක් ගැලේ හා සමග අමුනුෂ්‍යාධිගෘහිතවූ නිරුද්‍ය (ජලය නැති) කාන්තාරයට පැමිණියෝය. ඒ මහබෝසතාණෝ කාන්තාර මධ්‍යයට පැමිණි කල්හි ඒ යක්ෂතෙම පළමු පරිද්දෙන්ම බෝධිසත්‍වයන් එන පෙරමග තමා දක්වා සිටියේය.

බෝධිසත්‍වයෝ ඔහු දැකලාම දැනගත්තූය. “මේ කාන්තාරයෙහි පැන් නැති හෙයින් නිරුද්‍ය කාන්තාර යැයි මේ කාන්තාරයට නමක් වන්නේය, මේතෙම නිර්භීතය, රත්වූ ඇස් ඇත්තේය, මොහුගේ ඡායාවන් නොපෙනෙන්නේය, ඒකාන්තයෙන්ම මොහු විසින් පළමු කොට ගිය නුවණ නැති සාත්තූනායකයා ඔහුගේ පණින් (පිරිස) හා සමග ගැලේ වල පිරවූ පැන් දම්මවා ක්ලාන්ත කොට කන ලද්දේ වන්නේය. මාගේ වූ කලී නුවණැති බව හා උපායෙහි දක්ෂ බව මොහු නොදනිති යි සිතමි”යි සිතා ඉක්බිත්තෙන් ඔහුට මෙසේ කීවූය. “තෙපි හැමදෙන පලායවු, අපි හැම වෙළඳ නම් අනික් පැනක් නොදැක ඇරගත් පැන් නොදම්හ, පැන් දුටු තැනදී පැන් දමා පියා ගැලේ සැතැල්ලු කොට ගෙන යමිහ”යි කීවූය. යක්ෂයා මඳ තැනක් ගොස් අන්තර්ධානව තමාගේ යක්ෂ පුරයටම ගියේය. යක්ෂයා ගිය කල්හි මනුෂ්‍යයෝ බෝධිසත්‍වයන්ට මෙසේ කීවූය.

“ස්වාමීනි, මේ මනුෂ්‍යයෝ මේ නිල් වූ වනරේඛාව පෙනෙන්නේය, එතැන් පටන් නිබඳ වැසි වස්නේයැ යි කියා ඇඹුල උපුලමල් පැළඳ රත්පියුම් හෙලපියුම් මිටිගෙන

නෙළුම හා නෙළුමුදුලි කමින් තෙත් පිළි හැඳ තෙත් වූ හිසකේ හැරගෙන ආවාහුය. එසේ හෙයින් අප හැම ගෙනයන පැන් දුමාපියා ගැල් සැහැල්ලු කොට ගෙන වහා පලායමින්”යි කීවුය.

බෝධිසඤ්චයෝ ඒ මිනිස්සුන් කී බස් අසා ගැල් රඳවලා සියළු මනුෂ්‍යයන් රැස් කොට “තොප විසින් මේ කාන්තාර මාගීයෙහි විලෙක්වත් පොකුණෙක්වත් ඇතැයි කිසි කෙනෙකුගෙන් ඇසුවීරූ ඇද්දැ?”යි විචාලෝය. “ස්වාමීනි, ඇසුවීරූ නැත, මේ තෙම නිරුද්‍ය කාන්තාරය වේදැ?”යි ඒ මනුෂ්‍යයෝ කීවුය. එකල්හි බෝධි සඤ්චයෝ කියන්නාහු, “මේ අප දුටු මනුෂ්‍යයන්ගෙන් සමහර කෙනෙක් නිල් වූ වහරොදිත් එපිට වැසි වස්නේයයි කීවිය. වැසි සුළඟ නම් කෙනෙක් තැන් හමාදැ?”යි විචාලෝය. “ස්වාමීනි, යොදුනක් පමණ තැන් හමන්නේ වේදැ?”යි කීවුය. “කිමෙක්ද, තොප හැම දෙනා අතුරින් එක් කෙනෙකුගෙන් ඇග වැසි සුළඟක් වැදගත්දැ?”යි විචාලෝය. “නැත ස්වාමීනි” කිත. “මේසඟීෂී (වැහිවළාකුල්) නම් කොපමණකදී පෙනේදැ?”යි විචාලෝය. “යොදුනක් පමණ තැන් පටන් පෙනෙන්නේ වේද ස්වාමීනි”යි කීවුය. “තොප ඇමගෙන් කිසි කෙනෙකුන් විසින් එක වැසි වළාකුලකුත් දුටුවේ ඇද්දැ?”යි විචාලෝය. “නැත ස්වාමීනි”යි කීත. “විදුලිය නම් කෙතැන් පටන් පෙනේදැ?”යි විචාලෝය. “සතර පස් යොදුනක් පටන් පෙනෙන්නේ වේද ස්වාමීනි”යි කීවුය. “තොප ඇමදෙනාගෙන් කිසි කෙනෙකුන් විසින් විදුලි ආලෝකයක් දක්නා ලද්දේදැ?”යි විචාලෝය. “නැත ස්වාමීනි,

විදුලි ආලෝකයක් නොදැටුමිහ”යි කීහ. “මේසධිවනිය (අහස ගොරවන හඬ) නම් කොතෙක් තැන් පටන් ඇසේදැ?”යි විචාලෝය. “එක් යොදනක් මත්තේ පටන් ඇසෙන්නේ වේදැයි ස්වාමීනි” කීවුය. “කීමෙක්ද, තොප ඇමදෙනාගෙන් කිසි කෙනෙකුන් විසින් විදුලි ආලෝකයක්, වැසි ගර්ජනාවක් කරන්නා ඇසුවෝ ඇද්දැ?”යි විචාලෝය. “නැත ස්වාමීනි, අකුණු ගසන හඬක් නොඇසුමිහ”යි කීහ.

එකල්හි අප මහබෝසතාණෝ කියන්නාහු “එමිබා පින්වන්ති, මොහු මනුෂ්‍යයෝ නොවෙති යි යක්ෂයෝය, මොහු අප හැම ගෙන යන පැන් දුම්මවා පියා දුච්චකොට කමිහයි ආවාඩු යක්ෂකෙනෙක් වෙති. ඉදිරියේ ගිය නුවණ නැති සාත්තූනායක පුත්‍රයා උපාය දැක්මෙහි අදක්ෂය.

ඒකාන්තයෙන්ම එතෙම මොහු විසින් පැන් දුම්මවා මිරිකා දුච්ච කොට කන ලද්දේ වන්නේය, පන්සියයක් ගැල් බඩු පිරවණින්ම තිබෙන්නේ වේදැ යි අපි එම බඩුපිරු ගැල් දකුමිහ. එසේ හෙයින් පැන් උලක්කුවක් විවරකුත් නොදමා වහවහා ගැල් පදුව”යි කියා ගැල් පදවාගෙන නික්මුණාහුය.

මහාබෝධිසඬයෝ යමින් සිට බඩු පිරවණින්ම තිබූ ගැල් දැක පන්සියයක් ගැල් හා ගොන් හා මිනිසුන්ගේ අත් පා ඇට ආදිය ඒ ඒ තැන විසිර තිබූවා දැක ගැල් මුදවා ගැල් වලල්ලෙන් කඳුපුරු බඳවා වේලාසනම මනුෂ්‍යයන් හා ගොන්ද බත් හා තණ කවා මනුෂ්‍යයන් මධ්‍යයේ ගෙරි කැටිකොට වැදහොවා තුමු ශක්තිසම්පන්න ප්‍රධාන පුරුෂයන් ගෙන

ජාතික පොත් වහන්සේ

කඩුගත් අත් ඇතිව තුන්යම් රාත්‍රියෙහි රැකවල් ගෙන සිටියේ සිටම අරුණු නැගුය (සිටි පරිද්දෙන් ඵලිවෙතැරැ සිටියේය). දෙවන දවස් උදෑසනම සියළු කටයුතු සපයාගෙන ගොන් තණ ආදිය කවා ගෙන මාළුගැල් (පරණ කරත්ත) දමා තරගැල් (සවිමත් කරත්ත) ගෙන මඳ මිළ ඇති බඩු දම්මවා බොහෝ මිල ඇති බඩු නංවාගෙන මහබෝසතානෝ තමන් වෙළඳුම් කරන්නට යන්ට සිතූ නෙතටම ගොස් දියුණු තියුණු (දෙගුණ තෙගුණ) මිලයෙන් බඩු විකොට සියළු පමිත් ගෙන නැවත තමන්ගේ නුවරටම ආවාහුය.

ශාස්තෘ වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කතාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා “මහසිටාණෙනි, මෙසේ පෙර විරුද්ධග්‍රාහය ගත්තෝ මහා විනාශයට පැමිණියෝය. අවිරුද්ධග්‍රාහය ගත්තාවූ නුවණැත්තෝ අමනුෂ්‍යයන් අතින් මිදී සැපසේ කැමති තැනට ගොස් අභිමතාර්ථය (බලාපොරොත්තුවූ කරුණ) සිද්ධකොට ගෙන පෙරලා තමන් වසන නෙතට සැපසේ පැමිණියෝ වේදැ”යි පූච්චාපරසනී ගැලපිම් වශයෙන් අතීත කථාවන් වනීමාන කථාවන් වදුරා මත්තෙහි ‘අපණ්ණක ජාතික’ ධම්මදේශනාව කොට වදුරණ සේක :-

“අපණ්ණකං ධානමෙකෙ - දුතියං ආනු
තක්කිකා”
“ඒතදුඤ්ඤාය මෙධාවී - තං ගණ්භෙ
යදුපණ්ණකං”

(අතැමි පණ්ඩිත මිනිස්සු ඒකාන්තවූ අවිරුද්ධවූ නෛය්යිනික කාරණය මනෙවයි පිළිගත්තාහුය. තෙත් ඉසකේ හා පිළි ආදිය දැක වනරොදෙහි ජලය තිබිය යුතුය, තෙත් ඉසකේ හා පිළි ආදිය දක්නට ලැබුණු බැවිනිසි තකීය උසස් ලෙස පිළිගත් නුවණ නැත්තෝ දෙවැනිවූ සපණ්ණක ප්‍රතිපදාව මනෙවයි කීහ. නුවණැතියා මේ බව දැන යමක් අපණ්ණක නම් එය නිවැරදියයි පිළිගත යුතුයි) මේ ගාථාව වදාළසේක.

මෙහි අපණ්ණක පටිපදාව නම් රත්නත්‍රය සරණයාම, පඤ්චශීලය හා දසශීලය රකෂා කිරීමය, ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංවරශීලය (හික්ෂු හික්ෂුණීන් උදෙසා පණවන ලද විනයපිටකයෙහි සඳහන් වාරිත්‍රවාරිත්‍ර වශයෙන් හේදවූ ශික්ෂාපද පිරීමෙන් ඇතිකරගන්නා ශීලය), ඉෂ්ඨිය සංවර ශීලය, ආජීවපාරිසුධ ශීලය (නිවැරදි ජීවිකාවෘත්තිය නිසා ඇති කරගන්නා ශීලය), ප්‍රත්‍යසන්නිශ්‍රිත ශීලය (සිටුපසය සිහි නුවණින් යුතුව පරිභෝග කිරීමෙන් ඇතිකරගන්නා ශීලය) යන සියළුම සිල් පිරිසිදුව සිල් නොකිලිටි කොට රැකීමය. චක්ෂුරාදි පඤ්චේෂ්ඨියයන් වසග කොට වසන බවය, තෝජනයෙහි පමණ දක්නා බව, නිදි වර්ජන කිරීමය (රත්‍රිකලයේ තුන්යම අතුරින් පළමුවන තෙවන යාමදෙකින්දී බවුන් වැඩිමාදියෙහි යෙදී දෙවනයාමයේදී නිදාගනීම), පඤ්චවිධ ධ්‍යානය ඉපිදවීමය, විදුර්ගනා (ත්‍රිලක්ෂණ) භාවනා කිරීමය, පඤ්චාහිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති ඉපිදවීමය, ශ්‍රෝතාපතයාදීවූ සතර ආය්යිමාගීය හා සතර ආය්යිච්චලය ඉපිදවීම යන මේ සියල්ල අපණ්ණක පටිපදා නම් වේ,

නිව්‍යාණගාමිනිවූ (නිවනට යන හැකි) ප්‍රතිපත්තිය නම් වෙයි, සඵල ශාසනයට අවිරුධ ප්‍රතිපත්තිය නම් වෙයි.

මෙහි ‘සපණ්ණක පටිපදු’ යන අන්‍ය ලබ්ධි ගන්මය, දස අකුසලකමියෙහි හැසිරීමය, නුසුදුසු වූ කායවාක්සමාවාරයෙහි (කායික හා වාචසික ක්‍රියාවල) යෙදීමය යන මේ සියල්ල වන්නේය. මේ විරුද්ධ ප්‍රතිපදාව සතර අපායෙහි හා පසුවිධ නිවකලයෙහි උපදවා මහා දුක් දෙන්නේය. නවද මේ අවිරුධ වූ ඒකාන්ත කාරණාවූ මේ අවිරුද්ධ ප්‍රතිපත්තියෙහිම සිට සඵලවරයෝ දෘඩ වීය්යියෙන් පාරමිතාවන් පුරා බෝධිදුම සමීපයෙහි (බෝරුක්මුල) ඉඳ සමයක් සම්බෝධිඥාණය සමධිගමය කරන්නාහුය (ලබා ගන්නාහුය). පසේබුදුවරයෝ ප්‍රත්‍යක්‍යබෝධිඥාණය සමධිගමය කෙරෙහි. බුද්ධපුත්‍රවූ ශ්‍රාවකයෝ ශ්‍රාවක පාරමිතාඥාණය ප්‍රතිවේධය කෙරෙහි.

මෙසේ භාග්‍යවන් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ උපාසකවරුන්ට ත්‍රිවිධකුශල සමීපත්තීන් හා දිව්‍යබුන්ම සමීපත්තීන් දක්වා කෙලවර මේ ‘අපණ්ණක පටිපදාව’ අතීන් මාගීයට පමුණුවා නිව්‍යාණසමීපත්තිය සාදදී ලන්නේයැ යි කියා අනේපිඬු මහසිටාණන් ප්‍රධානකොට ඇති පන්සියයක් උපාසකවරුන්ට මේ ‘අපණ්ණක ධම්මදේශනාව’ දක්වා මත්තෙහි වතුරාය්යීසත්‍යය සොළොස් ආකාරයකින් ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

මේ වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර ඒ සියළු පන්සියයක් උපාසකවරු යෙළ දහසක් (එක්දහස් පන්සියයක්) කෙළසුන් නසා දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ (සැරසුණු) සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියානුය. බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘අපණ්ණාක ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි අඤ්ඤා වූ සාත්තනායක පුත්‍ර නම් දැන් මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. ඔහුගේ පමීද (පිරිස) නම් මේ දේවදත්ත පමීද වන්නෝය. එසමයෙහි නුවණැති සාත්තනායකයාගේ පමීද නම් දැන් බුදු පිරිස් වන්නානුය. එසමයෙහි නුවණැති සාත්තනායක පුත්‍ර නම් තිලෝගුරු සමයක්සම්බුදු රජු වූ මමිම වේදු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

002. වණ්ණුපටි ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි බුදුහු දෙවිරම් වෙහෙරහි වැඩවසනසේක් භාවනා කිරීමෙහි හරනලද විය්ඨි ඇති හික්සුකෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර වසන කල්හි එම නුවර වසන්නා වූ එක් කුලපුත්‍රයෙක් ජේතවනාරාමයට ගොස් බුදුන්රඳුන්ගෙන් ඛණ අසා රත්නත්‍රයෙහි ප්‍රසන්න වූ සිත් ඇතිව කාමයෙහි ආදීනව (පස්කම් සැපතෙහි දෙස්) හා ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙහි

(මහණකමෙහි) අනුසස් අසා මහණව උපසම්පද පස්වසක් අතුළත උභයමාතෘකාව වනපොත්කොට (හිඤ්ඤා හිඤ්ඤාණී දෙපඤ්ඤා සදුහ පණවන ලද ප්‍රතිමෝක්ෂ ශික්ෂාපද දෙකොටස කටපාඩම් කර) ශික්ෂාපද ඉගෙන භාවනා මාර්ගයන් ඉගෙන සඵලයන් සම්පයේදී තමන් වහන්සේට අභිප්‍රායවූ (රැව්වූ) කම්ප්ථානයක් (සමසතළිස් භාවනා අරමුණුවලින් එකක්) ගෙන උදකලාව වාසය කැමතිව වලට (වනයට) වැද වනයෙහි සැදැහැ ඇති උපාසකවරුන් විසින් කරවා පිළිගන්වන ලද පන්සලක වස් වැස, වස් තුන්මස මුළුල්ලෙහි මාර්ගවල උපදවන්නට උත්සාහ කරණ සේක්, විදුඤ්ඤාලෝකයක් (විදුඤ්ඤා භාවනාව කරගෙන යන විට සිතට දැනෙන ආලෝක ස්වභාවයක්) වේවයි ප්‍රතිභාග නිමිත්තක් (සමට භාවනාවේදී භාවනා අරමුණ, වැනිවළාකුළක් ඉදිරියෙහි වූ කොකෙකු පැහැදිලිව පෙනෙන්නා සේ පැහැදිලිව සිතට වැටහීම) වේවයි උපදවගත නොහී මෙසේ සිතූසේක.

“සඵලයන් වහන්සේ විසින් පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙක් (උග්ගට්ඨකඤ්ඤා, විපට්ඨකඤ්ඤා, ඤායා, පදුපරම) වදාරණ ලද, මොවුන් සතර දෙන අතුරුරෙන් මා පදුපරම වන්ට කාරණා වන්නේය. මට මේ ආත්ම භාවයෙහි මාර්ගයක්වත් ඵලයක්වත් නැතැයි සිතමි. එසේ හෙයින් මේ වනයෙහි වැස කුමක් කෙරෙමිද? සඵලයන්වහන්සේ සම්පයට ගොස් රූපානුප්‍රාප්තවූ (රැවින් අගතැන්පත්වූ) බුදුන්ගේ ශරීරය බල බලා මිනිරීවූ බණ අසමින් විසුයෙමි විමි නමි යහපත් වන්නේය”යි සිතා නැවත ජේතවනාරාමයට වැඩි සේක.

උන් වහන්සේ දැක සඤ්ජාමට සමිහක්ත (වරක් දැකීමි පමණින් හා කලක් ආශ්‍රය කිරීමෙන්) හිඤ්ඤා මෙසේ කිවුහ. “ඇවැත්නි, තෙපි ලොවිතුරා බුදුන්ගෙන් කමටහන් ගෙන මහණදම් කෙරෙමි යි ගිවිස දැන් වූ කලි වලින් අවුත් ගණාසධගණිකායෙහි (සමුහ වාසයෙහි) ඇලි වාසය කරව. කිමෙක්ද? නොපගේ ප්‍රවුජ්ජාකාන්තය (රහත්බව ලැබීම) මුදුන් පැමිණියේද? පුනරුත්පත්තියක් නැතුව අතීන් ඵලඤ්ඤාය ප්‍රතිවේධ කළාදැ?”යි කීහ. “ඇවැත්නි, මම මාගීයක්වත් ඵලයක්වත් නොලැබ මා අභව්‍ය පුද්ගලයෙක් විය යුතුයැයි සිතා විශ්ඨි හැර ආමි”යි කීසේක. එකල්හි හිඤ්ඤා වහන්සේ කියන සේක් “ඇවැත්නි, දෘඩවිශ්ඨි ඇති සඵලඤ්ඤා වහන්සේගේ සාසනයෙහි මහණව භාවනාකොට මාගීඵල ඉපදවීමෙහි විශ්ඨි අළුවා වූ (අත්හළ), නොප විසින් අකාරියක්ම (නොකටයුත්තක්ම) කරන ලද, අප හා කැටිව ඵව, සඵලඤ්ඤා වහන්සේ සමිපයට යමිහ”යි කියා ඒ හිඤ්ඤා කැඳවාගෙන බුදුන් සමිපයට ගිය සේක.

සඵලඤ්ඤා වහන්සේ හිඤ්ඤා දැක “මහණෙනි, තෙපි මේ හිඤ්ඤා නොකැමැති පරිද්දෙන් කැඳවා ගෙන කුමක් පිණිස අවුද? මොහු විසින් කවර අපරාධයක් කරන ලදදැ”යි විචාරා වදාළසේක. එකල්හි හිඤ්ඤා වහන්සේ දක්වනසේක් “ස්වාමීනි, මේ මහණ මෙබඳු නෛශ්ඨානික (නිවනට පමුණුවන) ශාසනයෙහි මහණව මහණධම් කරන්නේ විශ්ඨි ඇර ආයේය”යි දැක්වූසේක. එකල්හි සඵලඤ්ඤා වහන්සේ “සැබෑ මහණ, තා විශ්ඨි හළියෙහිදැ?”යි වදාරා “සැබෑව ස්වාමීනි”යි

දැන් වූ කල්හි “කිමෙක්ද මහණ තෝ මෙබඳු ශාසනයෙහි මහණව අල්පේච්ඡසේක (අවශ්‍යතා අඩු කෙනෙක් වනසේක), සනතුෂ්ඨසේක (ලදු පමණින් සතුටුවන්නෙක් වනසේක), කුලෙහි ගෙණෙහි නොඇලෙන සේක (සෙසු අය සමග ප්‍රමාණය ඉක්මවා සබඳකම් පවතන කෙනෙක් නොවනසේක), වඩන ලද වීර්යයී ඇති සේකැ”යි මෙසේ තමා ප්‍රසිද්ධ නොකොට (හිඤ්ඤා අතර ප්‍රසිද්ධවීම අත්හැර දමා), මේ මහණ හරාන ලද වීර්යයී ඇත්තේයැ යි කුමක් පිණිස ප්‍රකාශ කරවූයෙහිද? මහණ තෝ පෙර වීර්යයීවත්වූයේ නොවේද? තා එකතැනැත්තවූ කල වීර්යයී නිසා මරුකතර (වැලි කාන්තාරයෙහි) පන්සියයක් ගැල්වල ඒ මිනිසුන් හා ගොන් පැන් ලැබ ස්වාස්ථ්‍යයට (සුවපත් බවට) පැමිණියෝ නොවේද? දැන් තෝ කවර කාරණයෙකින් වීර්යයී ඇරඹූයෙහි වේදැ?යි වදාළසේක. එකල්හි ඒ මහණ මෙපමණ බසකින් උපස්ථමිත (පිටුබල) ලද්දේ විය. ඒ කථාව අසා හිඤ්ඤා වහන්සේ බුදුන්ට යාඥාකරණ සේක “ස්වමිනි, දැන් මේ හිඤ්ඤා විසින් වීර්යයී හළ බව අප ඇමට ප්‍රකාශය (පැහැදිලිය), අතීතයෙහි මොහු තනි තැනැත්තවූන්ගේ වීර්යයී නිසා මරුකතර ගොන් හා මිනිසුන් පැන් ලැබ ස්වාස්ථ්‍යයට පැමිණී බව හවයෙන් පටිච්ඡන්ත (වැසුණු) හෙයින් අපට අපරකාශය, නුඹ වහන්සේගේ සච්ඤාතා ඥාණයටම ප්‍රකාශය, අපටත් ඒ කාරණය ප්‍රකාශකොට වදාළ මැනවැ”යි ආරාධනා කළ සේක. එකල්හි සච්ඤායන් වහන්සේ “එසේ වීනම් මහණෙනි, අසවිය”යි කියා ඒ හිඤ්ඤාට සිහි උපදවා හවාන්තරයෙන් සැගවුනාවූ කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

යටගිය ද්‍රව්‍ය කසීරට බරණැස් නුවර බුන්මදුන් නම් රජපුරකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසනාණෝ සාන්තනයක කුලයෙහි පිළිසිඳුගෙන වැඩිවිය පැමිණ පන්සියයක් ගැලින් වෙළඳුම් කොට ඇවිදිනාහුය. මෙසේ වෙළඳුම් කොට ඇවිදිනාහු මහබෝධිසඤ්චයෝ එක් කලක මරුකතරට පැමිණියාහුය. ඒ වාලුකා කාන්තාරයෙහි වැලි ඉතා සිඳුම් වන්නේය. මිටින්ගත් වැලි මීට නොසිටින්නේය. හිරු නැගී වේලෙහි පටන් කිහිරගුරු රැසක් මෙන් (දැවූ කිහිරි දරවල ඇතුරු ගොඩක් මෙන්) කකියන්නේය (දැඩි තාපයෙන් යුක්තය). පයින් වැලි මැඩගෙන (පාගාගෙන) යන්ට නොපිළිවන. එසේ හෙයින් ඒ වාලුකා කාන්තාරයෙහි යන්නා වූ සඤ්චයෝ දුර පැන් තෙල් සහල් ආදිය ගැලින් අරගෙන රාත්‍රියෙහි ගොස් ඇරැණු නැගුණු වේලෙහි ගැල් මුදු ගැල් වටවලල්ලෙහි සිටුවා මුදුනෙහි කොළමඩු ඉදිකොට වේලාපසම කාඩි ඇකිල (විවේක ගෙන) මණ්ඩපජායාවෙහි (මඩු සෙවනෙහි) ඉඳු ද්‍රව්‍ය යවා (ද්‍රවල් කාලය ගෙවා) ඉර බැස ගිය කල්හි රාත්‍රි භෝජනය අනුභවකොට බීම සීතලව ගිය කල්හි ගැල් යොදුගෙන යන්නාහුය. සමුද්‍ර යාත්‍රාවක් (මුදු ගමනක්) හා සමාන වූ ගමන් වන්නේය. ගැල් පදවාගෙන යන ප්‍රධාන පුරුෂ තෙමේ ‘ගොඩ නියමුවාය’යි නම් ලබන්ට සුදුසු වන්නේය. එසේ හෙයින් තරු සලකුණින් ගැල්සාත්තු (ගැල් කණ්ඩායම) පදවාගෙන යන්නේය. අප මහබෝසනාණෝද එකල්හි මේ ක්‍රමයෙන් ඒ මරුකතර යන්නාහු, එකුත්සැට (පනස්නව) යොදුනක් ගොස් දැන් එක රාත්‍රියකින්ම මරුකතර

ගෙවා ක්ෂේමභූමියට (නිර්භය ස්ථානයට) පැමිණීම වන්නේයයි කිය හැකි අවස්ථාවෙහි සවස බත් අනුභවකොට සියළු දුර පැන් නිමවා ගැල යොදාගෙන නික්මුණාහුය.

නියාමක (මග පෙන්වන) පුරුෂයාණෝ ඉදිරියේ යන ගැල දික්සගලා පුටුවක් (හාන්සි පුටුවක්) අතූරුවා ගෙන ආකාශයෙහි තරු සලකුණු බලමින් “ගැල මෙසේ පදුව මෙසේ පදුව”යි කිය කියා වැදහොත් තැනැත්තෝ බොහෝ කලක් නොනිඳු බැවින් නින්දෙන් මිරිකී (නිදිබරව) නිදනට පටන් ගත්තාහුය. එකල්හි ගොන් කරකැවී ආපස්සේ (ආපසු) නික්මුණු බව නොදන්නාහුය. ගැල අදනා ගොන් සකල රාත්‍රියෙහි අවුත් පළමු දවස් ලැගිතැනටම පැමිණියාහුය. සාත්තූනායක තෙමේ අරුණු නැගෙන වේලෙහි පිබිඳ නැකත් තරු බලා “ගැල රඳව, රඳව”යි කීයේය. මෙසේ කියා ගැල කරකවා පිළිවෙළින් සිටුවමින් සිටියදීම අරුණු නැංගේය. මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “මේ අපගේ කඳවුරු බැඳ උන් තැනැය. අපගේ දුර පැනුත් නිමවා ගියේය. දැන් නටුවමෝදැ”යි (නැසුනොවෙමු නේදැයි) කියා ගැල මුදු ගැල වටවළල්ලෙහි සිටුවා මුදුනේ මණ්ඩපයක් කොට තමතමන්ගේ ගැල්යට සෝක ගෙන උන්නාහුය.

එවෙලෙහි අප මහබෝසතාණෝ “මා විශ්ඨි ඇරපුවොත් සියල්ලෝම නසිති”යි සිතා උදෑසන සිසිල් වේලේම ඇවිදිනා තැනැත්තෝ එක් ඊතණු පඳුරක් දැක “මේ තණු පඳුරට දිය උරමින් නැංගේවනැ”යි සිතා උදැල්ලක් ගෙන්වා ගෙන ඒ

ඊනණ පඳුර තිබූ තැන කණින්ට පටන්ගෙන සැට රියනක් පමණ තැන කැණුපුය. මෙතෙක් තැන් කැණ නැවතත් පල්ලේ කණුමිහ යි උදුළු එළන්නාවු (උදුළුවලින් කොටන්නාවු) මනුෂ්‍යන්ගේ උදුළු යට ගලතල මත්තේ වැදගන්නට පටන්ගත් කල්හි ඇමදෙන අවිරියව ගියහ. බෝධිසත්වයෝ වනාහී “මේ ගල තලින් යට පැන් විය යුතුය”යි සිතා ළිඳට බැස ගලතලමත්තෙහි සිට නැමී තුමු දිය යන අඩ පරීක්ෂා කරන්නෝ ගලතල යටින් දිය යන අඩ අසා ළිඳෙන් ගොඩ නැගී තමන්ගේ අතවැසි පුරුෂයාට මෙසේ කීවුය. “දුරුව, නොප අවිරියව ගියෝත් අප සියල්ලෝම නසුමිහ, එසේ හෙයින් නොපි අවිරිය නොවී පසු නොබැස විය්සි වඩා මේ යකුළු (කුළුගෙඩිය) ගෙන ළිඳට බැස මේ ගලතලමත්තෙහි කුළු ගණනක් (කුළු පහරවල් කීපයක්) එලාපියව”යි කීවුය.

ඒ අසා අතවැසි පුරුෂයා මහබෝසතාණන්ගේ වචනය පිළිගෙන ඇම දෙන විය්සි තබා පියා සිටි කල්හි තෙමේ විය්සි නොහැර ළිඳට බැස ගලතල මත්තෙහි යකුළු ගණනක් එලාපුයේය. එකල්හි ගලතල මධ්‍යයෙන් බිඳී යට* (*දියට) වැටී අවිච්ඡින්නව (නොකඩවා) පවත්නා වූ ජල ප්‍රවාහය (දිය පහර) ඇස්වාගෙන සිටියේය (වළක්වාගෙන සිටියේය). නාඹතල්කඳක්සා (නාඹර තල් කඳක් පමණවූ) දිය කඳක් උඩ පැනනැංගේය. එකල්හි සියළු මනුෂ්‍යයෝ පැන් බී ජලස්නානය කොට ඉතිරිව තිබූ ගැල්සක් (කරත්ත රෝද) ආදිය පලා කැඳ බත් ආදිය පිස අනුභවකොට ගොනුන් පැන් පොවා තණ ආදිය කවාගෙන ඉරබට වේලෙහි ලිඳ සමීපයෙහි

ධජයක් බැඳ මරුකතර ගෙවා තමන් විසින් කැමතිවන ලද්දුවූ ස්ථානයටම ගියාහුය.

ඒ මනුෂ්‍යයෝ තමන් අභිප්‍රාය ස්ථානයෙහිදී බඩු විකොට එකට දෙක හා එකට සතර නියායෙන් දෙදියුණු සතර දියුණු ලාභ ලැබ තමන් පළමු වසන්තාවූ ස්ථානයටම පෙරලා ආවාහුය. ඒ හැම මනුෂ්‍යයෝ එහි වසන්තාවූ ආයුපමණින් සිට කමිටු (කල කුසලාකුසල අනුව) පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහුය. මහබෝසතාණෝද දුනාදී වූ පින්කමිකොට කමිටු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහුය. තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා තවද මත්තෙහි ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේට ධර්මදේශනා කරනසේක් “යමිසේ වෙළඳුන් නොකුසිතව මරුකතර ලීන් බිඳ පැන් ලද්දහුද, එපරිද්දෙන්ම මේ සඵල ශාසනයෙහි මහණව නුකුසිතව වීඨියි කරන්නාවූ නුවණැති මහණතෙමේ ධ්‍යාන විමොක්‍ෂ මාර්ගඵලාදීවූ ප්‍රභේද ඇති ළය සැනහිම ලබන්නේය (ධ්‍යානාදිය උපදවා ගැනීම නිසා සිත් සැනසීම ලබාගන්නේය). මහණ තෝ පෙර පැන් පමණක් නිසා වීඨියි කොට දැන් මෙබඳුවූ නෛය්ඨානික ශාසනයෙහි මහණව මාර්ගඵලයට පැමිණීමෙහි කවර කාරණයකින් වීඨියි ඇරඹුයෙහිදැ?”යි මෙසේ නැවතත් ධර්මදේශනා කොට ‘දුක්ඛ, සමුදය, නිරොධ, මාර්ගය’යි කියන ලද චතුරාර්ය්‍ය සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක. වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර පසුබට වීඨියි ඇති හිඤ්ඤා වහන්සේ අතීත ඵලයෙහි පිහිටි සේක. ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ අතීත කතාවත් වර්තමාන කතාවත්

දෙක එක් කොට අනුසන්ධි ගලපා මේ ‘වන්ණුපටි ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි නුපසුබට විශ්ඨී ඇති ගලතල බිඳ මහජනයාට පැන් ලබාදුන් අතවැසි පුරුෂයා නම් දැන් මේ පසුබට විශ්ඨී ඇති මහණ වන්නේය. එසමයෙහි මරුකතර ගියා වූ සෙසු පඪිඳ් නම් දැන් මේ බුදුපිරිස් වන්නාහ. එසමයෙහි සාත්තූනායක පුත්‍ර නම් දැන් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මම ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

003. සේරිවාණීප ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක් හි සකලගුණානිධානවූ (සියළු ගුණ නිධන්කළ තැනක් බඳවූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසනසේක් පසුබට විශ්ඨී ඇති හික්ෂුකෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

ඒ පසුබට විශ්ඨී ඇති හික්ෂුන් වහන්සේ පළමු පරිද්දෙන්ම අවශේෂ හික්ෂුන් වහන්සේ විසින් බුදුන් සමීපයට කැඳවාගෙන අවුත් පෑ කල්හි බුදුහු ඒ හික්ෂුන් වහන්සේට ආමන්ත්‍රණය කොට “එමීබල මහණ, තෝ මෙබඳු මාගීඵලදායක (සතර මගඵල ගෙනදෙන්නාවූ) ශාසනයෙහි මහණව විශ්ඨී හරණෝහිද? ලක්ෂයක් වටනා සතරන් තලියෙන් පිරිනුනාවූ සේරිවාණීප වෙළෙන්දු මෙන් බොහෝ කාලයක් ගෝක

කරන්නේ වේද?”යි වදුරා තූෂ්ණීමිභූතව (නිශ්ශබ්දව) වැඩහුන්නේක.

එකල්හි එතැනට රැස්වූ හිඤ්ඤාත්වහන්සේ සකසා හැඳ පෙරව එලභාරයෙන් (ගෙඩි බරින්) නැමුනාවූ කඳුලි වෘක්ෂයක් (කෙසෙල් ගසක්) මෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේට අභිමුඛව නමිනව (නැමී) බද්ධාඤ්ජලීව (දෙහොත් එක්කොට) දෙහොත් මුදුනෙහි තබා හක්තිප්‍රෙමාතිභාරාවනතොත්තමාඩිගයෙන් (හක්කතිය හා ආදරය නැමති මහබරින් නැමුනාවූ හිසින්) නමස්කාරකොට සිට ඒ අභිය (අතිත කටාව නැමති කරුණ) ප්‍රකාශ කරන පිණිස සඵඤ්ජයන් වහන්සේට ආරාධනා කළසේක. එවෙලෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේ අන්‍යභවයෙන් සැඟවුනාවූ කාරණය ප්‍රකාශකොට ඉකුත් වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස මෙම කල්පයට පස්වෙනිවූ කප මහාබෝධිසත්‍වයෝ සෙරිව රාජ්‍යයෙහි රන්පසුමිබ්පයිය (රන්කහවණු සහිත පසුමිබ්පය) කරලා කිසිල්ලෙහි ගන්වාගෙන වෙළඳුම් කෙරෙන හෙයින් ‘කච්ඡපුට වාණිජය’ යන නමි ඇති වෙළඳුට උපන්නානුය. ඒ වෙළෙඳුණෝ ‘සේරිවාණිජ’ නමි එක් ලෝහී වෙළඳුකු හා සමග ‘නීලවාහිණී’ නමිවූ ගඟින් එතරව ‘අනුපුර’ නමිවූ නුවරකට වැඳ නුවර වීථි බෙදාගෙන තමන්ට පැමිණි වීථියෙහි බඩු විකුණමින් ඇවිදිති. අන්‍යවූ ලෝහී වෙළඳු තමාට පැමිණි වීථියෙහි බඩු විකොට ඇවිදිනේය. එකල්හි එනුවර එක් සිටුකුලයක ඇත්තෝ උප්පත් වූය. සියළු

මල්බෑයන් (බාලසොහොයුරන්) හා දුරුවෝන් වස්තුවන් නැසී ගියෝය. එක් මිණිබිරි කුඩා කෙල්ලක් මුත්තණියන් හා සමග නොනැසී රඳුගියාය. ඔවුන් දෙදෙනම අනුන්ට බැළ මෙහෙකොට ජීවත් වෙති. මොවුන් දෙනාගේ ගෙයි පළමු මහසිටාණන් බත් අනුභව කළ රන්තලියෙක් වළං අතුරෙහි තිබී බොහෝ දවසක් ප්‍රයෝජන නොවූ හෙයින් මලගැසී (මලකඩ) ගියේය. ඒ තාක් වන තුරු ඔහු දෙදෙන රන් තලිය බවක් නොදනිති. එකල ඒ ලෝහී වෙළඳු “කදුවළු (වීදුරු වළු) ගනුව”යි කියමින් ඇවිදිනේ ඒ ගේදුරට පැමිණියේය. ඒ ගෙයි කුමාරිකාවෝ වෙළඳු දැක මුත්තණියන්ට කියන්නී “මෑනියෙනි, මට එක් පළඳුනාවක් ගනුව”යි කීව. ඒ අසා මුත්තණියෝ “අපි දුක්බිතයමින, කුමක් දී පළඳුනා ගනුමෝදැ”යි කීවුය. ඒ වේලෙහි ඒ කුමාරිකා නොම කියන්නී “අපගේ තලියක් ඇත, ඒ තලියෙන් අපට කිසි ප්‍රයෝජනයකුත් නැත, මේ තලිය දීපියා වළලු ගතමැනවැ”යි කීව.

මුත්තණියෝ ඒ කුමාරිකාවගේ ඇවිටිලි බලවත් හෙයින් වෙළඳු කැඳවා අස්නක හිඳුවා තලිය දී “ස්වාමිනි, මේ තලිය අරගෙන නුඹගේ නැගණියන්ට කිසි පළඳුනාවක් දුන මැනව”යි කීවුය. ඒ ලෝහී වෙළඳු තලිය අතින් ගෙන “රන්තලියක්වනැ”යි තලිය පිට ඉඳිකටුවෙන් හිරක් ඇඳ රන්බව දැන “මොවුන්ට කිසිවක් නොදීම මේ තලිය ගෙනයමි”යි සිතා “මේ තලිය කුමක් අගීද, අඩමඳුටකුත් (මඳුටිය බාගයක් රත්රන්වල වටිනාකම) පමණ මේ තලියට මිළ නැත්තේයැ”යි කියා බිමට දමා හුනස්නෙන් නැගීසිට

ගියේය. “එක් කෙනෙකුන් වැද නික්මුණු විටීයට අනෙක් තැනැත්තේ වදින්නට නිසිවන්නේයැ”යි බෝධිසත්වයෝ ඒ විටීයට වැද “කදුවළල ගනුව”යි කියමින් එම ගේදොරට පැමිණියෝය.

නැවත ඒ කුමාරිකාතොම පළමු පරිද්දෙන්ම මුත්තණියන්ට කියන්නී “මෑනියෙනි, මට වලඵ ඇරගෙන දුන මැනවැ”යි අවිටිලි කිව. එකල්හි මුත්තණියෝ කුමාරිකාවන්ට කියන්නෝ “දුවණියෙනි, පළමුව ආ වෙළඳුණෝ තමාට දුන් තලිය බිමට දමා ගියෝය. දැන් කුමක් දී ගනුමෝදැ”යි කිවුය. ඒ අසා කුමාරිකා තොම කියන්නී “මෑණියෙනි, ඒ වෙළඳුනෙම තදපරෑෂ බස් ඇත්තේය. මේ වෙළඳුණෝ වූකලී ප්‍රිය වූ දැකුම් ඇත්තෝය. මොළොක්වූ කතා ඇත්තෝය. එසේ හෙයින් මේ තලිය ඇරගෙනදී මට පළඳුනා ඇරගෙන දුන මැනවැ යි, වළලු නම් යහපත් වේදැ”යි කිව. ඒ කුමාරිකාවගේ බස් අසා මුත්තණියෝ කියන්නෝ “එසේ ඒනම් කැඳව”යි කියා වෙළඳුණන් කැඳවූහ.

ඉක්බිත්තෙන් ගෙට වැඳලා උන්නා වූ බෝධිසත්වයන්ට ඒ තලිය දුන්නාහ. බෝධිසත්වයෝ ඒ රන් තලියේ නියාව දැන කියන්නාහු “මෑණියෙනි, මේ තලිය අගනා බඩු මා අත නැතැ”යි කිවුය. ඒ අසා කුමාරිකාවගේ මුත්තණියෝ කියන්නෝ “පළමු ආ වෙළඳුණෝ මේ තලිය අභිමඳුටකුත් නොපුස්තේය”යි (නොවටීයයි) කියා බිමට දමා ගියෝය. මේ තලිය වූකලී නුඹගේ කුසලයෙන් ස්වාමීනි රත්රන්ව ගියවනැ

යි අපි නුඹට මේ තලිය දෙමින, අපට යන්නම් දෙයක් දීපියා මේ තලිය ගෙනගිය මැනවැ”යි කිවුය.

බෝධිසත්වයෝ එකෙණෙහිම අතතිබූ පන්සියයක් කතවණු හා පන්සියයක් අගනා බඩු දී මිල ඇමම දී “මට මේ පලමි දණ්ඩ (තරාදිය) හා පසුමිබියන් කතවණු අටකුන් දුන මැනව”යි මෙපමණක් ඉල්වා අරගෙන පළා ගියාහුය. මහබෝසතාණෝ වන වහා ගංතෙරට ගොස් ඔරු පදනා තොටියාට කතවණු අට දී ඔරුවට පැනනැංගාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ ලෝභී වෙළඳු නැවතත් ඒ ගෙට ගොස් “පළමු මා බලාපියා ගිය තලිය ගෙනව, යන්නම් මිලයක් තොපට දෙමි”යි කියා ඉල්වීය. ඒ අසා කුමාරිකාවගේ මුත්තණියෝ ඕනට බැණාදෙඩා (දෙස් පවරා) “අපගේ ලක්ෂයක් වටනා සනරන් තලිය අඩමඳුටකුත් නොපුස්නා කෙළෙහිය. තට ස්වාමිදරුවකු වැනිවූ එක් ධර්මිෂ්ඨ වෙළඳුණා කෙනෙක් අපට දුසක් මිල දී ඒ තලිය අරගෙන ගියෝවේදැ”යි කිවුය.

ඒ අසා “හෙනම ලක්ෂයක් වටනා සනරන් තලියෙන් පිරිහී ගියෙමිවේදැ යි මට වූයේ බලවත් භානියකැ”යි උපන්නා වූ බලවත් ශෝක ඇතිව සිහි එළවා ගන්නට අසමථීව විසංඤ්ච (සිහි නැතිව) තමා අත තිබූ කතවණුත් බඩුත් ඒ ගෙදරම වගුරුවා හන් පෙරවි පිළි හෙලා (හැඳගත් පොරවාගත් වස්ත්‍ර බිමදමා) පලමිදඩු මුගුරක් මෙන් අල්ලාගෙන බෝධිසත්වයන් පසුපස්සෙහි ලුහුබඳවාගෙන යන්නේ ගංතෙරට පැමිණ යන්නා වූ බෝධිසත්වයන් දැක “එමිබල තොටිය,

ඔරුව රඳුව, රඳුව”යි කියා අඬගසාලිය. ඒ අසා බෝධිසත්වයෝ නොටියාට කියන්නාහු “ඔරුව ආපස්සේ කරකවා නොපදුව”යි වැලකූය. තමා කීබස් නොගිවිස ඔරුව නොරඳු පදනා ඔරුවෙන් යන්නා වූ බෝධිසත්වයන් බල බලා සිටියා වූ ඒ ලෝහී වෙළඳුට බලවත් වූ සෝක උපන්නේය. ළය (හඳුවන) උණුව ගියේය. මුඛයෙන් හුණුලේ නැගීය. වැඩක පැළිවළල්ලක් (පැළී ගිය මඩතට්ටුවක්) මෙන් ළය පැළී ගියේය. ඒ ලෝහී වෙළඳු බෝධිසත්වයන් කෙරෙහි ආසාන (වෛර) බැඳු එතනිම ජීවිතක්ෂයට පැමිණියේය. මේ බෝධිසත්වයන් කෙරෙහි දෙවදුන්න ස්ථවිරයන්වහන්සේගේ පළමුවෙන් වෛර බැඳීම වන්නේය. බෝධිසත්වයෝ දුනාදී වූ පින්කම්කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා මත්තෙහි ධර්මදේශනාකොට වදුරුණසේක් යම්සේ පෙර සෙරිවාණීජ නම් වෙළඳු ලක්ෂයක් වටනා සතරන් තලිය නොලැබ ඒ තලිය ගන්ට විය්සී නොකොට ඒ තලියෙන් පිරිහී ගොක කෙළේ ද, පශ්චාත්තාපයට (පසුතැවිල්ලට) පැමිණියේ ද, එපරිද්දෙන් මහණ තොපිත් මේ ශාසනයෙහි සරතා පිළියල කරනලදු රන් තලියන් වැනි වූ ආය්සී මාගීයට පසු බට විය්සී ඇති බැවින් නොපැමිණු ඒ මාගීඵලයෙහුත් පිරිහී බොහෝ කලක් සෝක කරන්නාහුය. ඉදින් තෝ විය්සී නොහළියෙහි විනම් නුවණ ඇති වෙළඳුණන් රන්තලිය ගෙන ප්‍රයොජනය වින්ද කලක්මෙන් මාගේ ශාසනයෙහි නවවිධ ලොකොත්තර ධර්මය (සතර මග

නුවණ, සතර ඵල නුවණ, නිව්භාණය) ලබන්නේහි වේදැ”යි මෙසේ ඒ සච්ඡායන් වහන්සේ නැවතත් ඒ හිඤ්ඤාන් වහන්සේට අතීත්ඵලයෙන් කුඵගන්වමින් (මුදුන් පමුණුවමින්) ධම්දේශනාව දක්වා වතුරාය්ඨි සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. වතුස්සත්‍ය ධම්දේශනාවගේ කෙළවර පසුබට වීය්ඨි ඇති හිඤ්ඤාන් වහන්සේ අතීත්ඵලයෙහි පිහිටි සේක. තවද බුදුහු පුච්චාපරසන්ධි ගළපා මේ ‘සේරිවාණීප ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“ඵසමයෙහි අඤ්ඤ වෙළඳ නම් දැන් දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝය. ඵසමයෙහි නුවණ ඇති වෙළඳ නම් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

004. චුල්ලසෙට්ඨි ජාතකය

තවද සුස්ඨිවංශාහිජාතවූ (සුස්ඨිවංශයෙහි උපන්) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ රජගහ නුවර නිසා ජීවකයන්ගේ අඹ උයනෙහි වසනසේක් ‘චුල්ලපන්ථික’ ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

රජගහ නුවර වසන මහධන සිටාණන්ගේ දූ වූ එක් කුමාරිකාවක් තමාගේ දූසයකු හා සමග මිත්‍රසන්ථවය (හිතමිතුරුව) වාසය කොට වසන දවස් “මේ ක්‍රියාව අතික් කෙනකු දැකපු නම් කටයුතු නොවේ”යි සිතා හයින් ත්‍රස්තව

(තැනිගෙන) ඒ පුරුෂයාට කියන්නී “අප දෙදෙනා මෙනන වසන්නට නොපිළිවන් වන්නේය, ඉදින් මාගේ දෙමව්පියෝ මේ දේෂය දැකපු නම් කටයුතු නොවෙයි (සුදුසු නොවේ), අප කඩකඩ කොට කපා පියනී” සිතා “අන්‍යදේශයකට ගොස් වසමින”යි කියා හස්තසාර වස්තුව (තමන් සතු වැඩි අගය ඇති වස්තුව) හැරගෙන පළමුකොට හළදෙරින් (විවාහ කරනලද දෙරෙන්) නික්ම “යම් තැනකට ගොස් අනුන් නොදන්නා තෙනකට යමින”යි කථාකොට දෙදෙනම ගියාහුය. මෙසේ ගොස් එක්තෙනක වසන්නාවූ ඔවුන්ගේ සංවාසය (එක්ව විසීම) නිසා කුමාරිකාවට බඩ දැරූ ගතියෙක් පිහිටියේය. ඕ තොමෝ දැරූගැබේ මුහුකුරා ගිය කල්හි වල්ලභයා (සැමියා) සමග කථා කරන්නී “දැරූගැබේ මුහුකුරා ගියේය, ඤාතිබන්ධුන් (නැදැසින්) නැති තෙනදී දැරූ වැදීම නම් අප දෙදෙනාටම උක් වන්නේය, එසේ හෙයින් දෙමව්පියන්ගේ ගමට යමින”යි කීව. ඒ පුරුෂයා “අද යමින, සෙට යමින”යි කියා බස් ඉකුත් කරන්නේය. එකල කුමාරිකාව සිතන්නී “මේ අඥන පුරුෂයා තමාගේ දේෂය මහත් බැවින් යන්ට උත්සාහ නොකරයි, දෙමව්පියෝ නම් දුරවන්ට වැඩ කැමැත්තෝය, එසේ හෙයින් මොහු යන් කීම? නොයන් කීම? මා යන්ට සුදුසු වන්නේය”යි ඒ පුරුෂයා ගෙයින් බැහැර ගිය කල්හි තමාගේ ගෙයි වලං ඇඳ පුටු ආදී සියල්ලම තැන්පත්කොට තබා තමාගේ දෙමව්පියන්ගේ ගමට යන නියාව අසළ ගෙවල ඇත්තන්ට කියා මංහි (මාගීයෙහි) නික්මුනාහ.

එකල්හි ස්වාමීපුත්‍රයා ගෙට අවුත් කුමාරිකාව නොදැක අසල ගෙවල මිනිසුන්ගෙන් විවාරා දෙමව්පියන්ගේ ගමට ගිය නිසාව අසා වහවහා ලුහුබැඳුවාගෙන ක්‍රමයෙන් ගොස් අතරමගදී උටුයේය. ඒ උටුවිට අතරමගදීම දරුවැදීම වූයේය. ඒ වල්ලභ පුරුෂයා “අහෝ සොඳුර කිමෙක්දැ?”යි විචාලේය. “ස්වාමිනි, පුතකු වදාළිමි” කීව. “දැන් කුමක් කරමෝදැ?”යි පුරුෂයා කී කල්හි “යම් දරුකෙනෙකුන් වැදීමි නිසා මා දෙමව්පියන් ගමට යමෝ නම් ඒ කාරිය අතරමගදී සිද්ධවිය, නැයන්ගේ ගෙට ගොස් කුමක් කරමෝදැ?”යි කීය. මෙසේ කියා දෙදෙනම නැවත නික්මුණාහ. මෙසේ එක්සිතව පෙරලා තමන්ගේ ගෙට ආවාහුය. ඒ උපන්නාවූ කුමාරයාට නම් තබන්නාහු මගදී උපන් බැවින් ‘පන්ථක කුමාරයෝ’යයි නම් තබාලූහ.

තවද ඒ සිටු කුමාරිකාවට නොබෝ දවසකින්ම දරුගතියෙක් පිහිටියේය. ඒ සිටු දු පළමු පරිද්දෙන්ම “දෙමව්පියන්ගේ ගමට යෙමි” කියා ගොස් අතරමගදීම දරුවන් වැදූය. ඒ කුමාරයන්ටත් මගදී උපන් බැවින් පළමු උපන් කුමාරයන්ට ‘මහාපන්ථක’ කුමාරයෝය, බාල පුතණුවන්ට ‘වුල්ලපන්ථක’ කුමාරයෝ යයි නම් තබූහ. ඔහු දෙදෙනාම දරුවන් පෝෂ්‍යකොට ක්‍රමයෙන් වැඩෙන්නාවූ ඔවුන් දෙදෙනාගෙන් මහාපන්ථක නම් කුමාරතෙමෙ සෙසු කුමාරවරුන් හා කෙළනා කල සෙසු කුමාරයෝ “සුඵ පියාණෝ ය, මුත්තණුවෝ ය, මුත්තණියෝය”යි කියන්නන්ගේ බස් අසා මැණියන් අතින් විවාරන්නාහු “මැණියන් වහන්ස,

සෙසු දරුවෝ සුළු පියාණෝ ය, මුත්තණුවෝ ය, මුත්තණියෝ යයි කියති. කීමෙක්ද? අපට නැයෝ නැද්දැ?”යි විචාළේය. එකල්හි මෑණියන් කියන්නෝ “එසේය පුත, තොපගේ නැයෝ මෙතන නැත. රජගහනුවර මහධනසිටාණෝය යන කෙනෙක් තොපගේ මුත්තණුවෝය. ඒ නුවර තොපගේ නැයෝ බොහෝ”යි කීවුය.

ඒ අසා කුමාරයෝ කියන්නෝ “කුමක් නිසා ඒ නැයන් ගේ සමීපයට නොයමෝදැ”යි කීවුය. මෑණියෝද තමන් ඔබ (එහි) නොයන කාරණා කියා දරුවන් නැවතුය. ඒ කුමාරයෝ නැවතත් “මුතුන්මිත්තන් සමීපයට යමින”යි කියා ඇවිටිලිව කියන හෙයින් පුරුෂයාට මෙසේ කීවුය “මේ දරුවෝ හැමවේලේම මට පීඩා කෙරෙති. කීමෙක්ද? දෙමව්පියෝ අප දැක ඇගමස් කපා කද්ද? කැටුව දරුවන් කැඳවාගෙන ගොස් මුතුන්මිත්තන් දකුමින”යි කීවුය. ඒ අසා වල්ලභපුරුෂයා “මම තොපගේ දෙමව්පියන්ගේ ඉදිරියෙහි සිටින්නට අසමර්ථයෙමි” කියා “තොපි දෙදරුවන් කැඳවාගෙන ගොස් මුතුන්මිත්තන් දක්ව”යි කීය. “දැක්වීමෙනුත් ප්‍රයෝජන ඇතැ”යි කියා දෙදරුවන් කැඳවාගෙන රජගහ නුවරට ගොස් නුවරදොර එක් ශාලාවෙක නවාතැන් ගෙන දරුවන්ගේ මෑණියෝ ද දෙදරුවන් කැඳවාගෙන ආ නිසාව දෙමාපියනට කියා යැවුය. ඒ අසා සිටුදුවගේ දෙමව්පියෝ සිතන්නාහු “සසර ඇවිදිනාවූ අපට පුත් නුවූ දූ නුවූ කෙනෙක් නැත, ඔහු දෙදෙනෙ අපගේ වංශයට හානි කළාහ, එසේ හෙයින් මහත් වූ අපරාධ කළාහ, එසේ හෙයින් ඔවුන් දෙදෙනා අප

අස්භවයෙහි සිටින්නට නොපිළිවන්නෝය, මේ අප දිලූ වස්තූ හැරගෙන දෙදෙනාම තමන් කැමති සැප තෙනකට ගොස් ජීවත්වෙත්ව”යි කිවුය. ඒ අසා සිටු දූ දෙමව්පියන් එවූ වස්තූ හැරගෙන දුරුවන් දෙන්නා තමන් සමීපයට ආ දූතයන් අතට පාවාදී (භාරදී) යවුය. දෙදරුවෝ ද මුතුන්මිත්තන් සමීපයේ වැඩි වර්ධනය වෙති. ඔවුන් දෙනො අතුරෙන් වුල්ලපන්ටික කුමාරයෝ ඉතා බාලයෝ ය. මහාපන්ටික කුමාරයෝ මුත්තණුවන් හා සමග බුදුන් සමීපයට බණ අසන්නට යෙති. නිරන්තරයෙන් බණ අසන්නාවූ කුමාරයන්ට මහණ වීමෙහි සිත් නැමුණේ ය. එකල්හි කුමාරයෝ මුත්තණුවන්ට කියන්නෝ “ඉදින් නුඹ වහන්සේ ගිවිස්නාසේක් වීනම් (අවසර දෙනොත්) මහණ වන්නෙමි වේදැ”යි කිවුය.

එබස් අසා මුත්තණුවෝ කියන්නාහු “පුත තෙපි කුමක් කියවීද? සියලු ලෝවැස්සන්ගේ මහණවීමටත් වඩා තොපගේ මහණවීම යහපත් වන්නේය, ඉදින් තොපි මහණදුම් පුරන්නට සමර්ථයෝ නම් මහණුවම් (මහණකම) ගණුව”යි කියා කුමාරයන් කී බස ගිවිස සඵලයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් සඵලයන් වහන්සේ විසින් “මේ කීමෙක්ද? මහසිටාණොනි තෙපි දුරකෙනෙකුන් ලදදැ”යි විවාළ කල්හි “එසේය ස්වාමීනි! කුමාරයෝ මාගේ මුනුබුරාණෝය, උභ තුමු නුඹ වහන්සේ සමීපයෙහි මහණවෙමි යි කියති”යි දැන්වූහ. ඒ බස් බුදුහු අසා එක්තරා තෙරකෙනෙකුන් වහන්සේට “මේ කුමාරයන් මහණ කරව”යි නියෝගකොට වදාළසේක. ඒ තෙරුන් වහන්සේ කුමාරයන්ට තවපඤ්චක කමීස්ථාන දී මහණ කළසේක.

උන්වහන්සේත් බොහෝවූ බුද්ධ වචනයන් ඉගෙනුම
 පිරුණාවූ විසිවයස් ඇතිසේක් උපසම්පදාව ලත්සේක.
 උපසම්පදාව තැන් පටන් නුවණින් සලකා භාවනා මනස්කාර
 (මෙනෙහි) කෙරෙමින් නොබෝ දවසකින් රහත් වූ සේක.
 මහාපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ ධ්‍යාන සුවයෙන් (ධ්‍යාන
 ලබාගැනීම නිසා හටගත් මානසික සැපයෙන්) දවස් යවන
 සේක් “කිමෙක්ද? මේ සැපය වුල්ලපන්ථකයන්ට දෙන්ට
 පුළුවන් දේ හෝ”යි සිතූසේක. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහාපන්ථක
 ස්ථවිරයන් වහන්සේ මුතුන් සිටාණන්ගේ ගෙට ගොස්
 “මහසිටාණෙනි, ඉඳින් තොපි ගිවිසූ නම් මම වුල්ලපන්ථකයන්
 මහණ කරවන්නෙමි වේදැ”යි වදාළසේක. ඒ අසා සිටාණෝ
 “යහපත ස්වාමීනි, වුල්ලපන්ථකයන් මහණ කළ මැනවැ”යි
 කීවුය. තෙරුන් වහන්සේ වුල්ලපන්ථකයන් මහණකොට
 දැනසීමයෙහි පිහිටවූ සේක. වුල්ලපන්ථක සාමණෝරයන්
 වහන්සේ මහණවෙලා මඤ්ජුරාඥ (නුවණ අඩු කෙනෙක්) වූහ.

“පදුමං යථා කොකනදං සුගන්ධං පානො සියා
 වුල්ලමච්ඡගන්ධං
 අඛිගිරසං පස්ස විරොචමානං
 තපන්තමාදිච්චමිචන්තළික්ඛේ”

(අඵයම පිපී ගියාවූ සුවඳින් යුතු, පහනොවූ සුවඳ ඇති
 රත් පියුම යම්සේ ද, එසේම නුබ මැද දිලිහෙන හිරුමඬල
 යම්සේ ද, එසේ බබළන්නාවූ බුදුන් බලව)

යන මේ ගාථාව සාරමසකින් වනපොත් (කටපාඩම්) කරන්නට අසමර්ථවූ වූයේය. ඒ වුල්ලපණ්ඩක සාමණේරයන් වහන්සේ කාශ්‍යප සථිඥයන් වහන්සේගේ සමයෙහි මහණුවනු වන්නැතිව එක්තරා නුවණ මඳ හිඤ්ඤ කෙනෙකුන් වහන්සේගේ පාළි (බුදුන් වඳුළු මුල් දේශනා) උගන්නා කල්හි සිනාසි නින්දකොට කෙළිසේක (සෙල්ලම් කෙළේය). ඒ නුවණ මඳ හිඤ්ඤ වහන්සේ ප්‍රඥාවන්ත හිඤ්ඤ වහන්සේගේ නිඤ්ඤයන් පාළිය නුගත්සේක. වනපොත් නොකළසේක. ඒ පූජිතමයේ (පෙර හවයෙහි) කරණ ලද අකුශල කමානුභාවයෙන් මේ වුල්ලපණ්ඩක සාමණේරයන් වහන්සේ මහණ වූ ගමණේ නුවණින් මඳවූසේක. පළමු වනපොත් කළ පදය ඉදිරියේ වනපොත් කරණ කලට නස්නේය. මේ ගාථාව වනපොත් කරන්නට උත්සාහ කරන්නාවූ වුල්ලපණ්ඩක සාමණේරයන් වහන්සේට සාරමසක් ඉකුත්ව ගියේය.

එකල්හි මහාපණ්ඩක ස්ථවිරයන් වහන්සේ මෙසේ වඳුළුසේක “පණ්ඩකයෙනි, මේ ශාසනයට අයෝග්‍යව (නුසුදුස්සෙක් වන්නෙහිය), සාර මසකින් එක ගාථාවක් වනපොත් කොට ගන්නට අසමර්ථව, ප්‍රවුජ්‍යාකෘත්‍යය (පැවිදිවීමේ ප්‍රයෝජනය) වූ කලි තෙපි කෙසේ මස්තකප්‍රාප්ත කරවූදැ”යි “මෙනෙහින් පලායව”යි කියා විහාරයෙන් නෙරපුසේක. එසමයෙහි මහාපණ්ඩක ස්ථවිරයන් වහන්සේ සියළු සංඝයා වහන්සේට බන් බෙදාදෙනසේක (දන් බෙදුදීමේ තනතුර උසුලන සේක). ජීවකයෝ බොහෝ ගඳ දුම්මල්, පහන් ආදිය ගෙන්වාගෙන තමන්ගේ අඹ උයනට ගොස් බුදුන්ට පූජාකොට

බණ අසා උනස්නෙන් නැගී බුදුන් වැද මහාපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ කරා ඵලඹ “ස්වාමීනි, බුදුන් සමීපයෙහි කෙතෙක් හික්ෂුන් වහන්සේදැ?”යි විචාළෝය. තෙරුන්වහන්සේ “පන්සියයක් පමණ හික්ෂුන් වහන්සේය”යි වදාළසේක.

එකල්හි ජීවකයෝ කියන්නෝ “ස්වාමීනි සෙට බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති පන්සියයක් හික්ෂුන් වහන්සේ කැඳවාගෙන අවුත් මාගේ ගෙයිඳි සිගුව (දන් වළඳනු) මැනවැ”යි කිවුය. “උපාසකයිනි, වුල්ලපන්ථකයෝ ශාසනයෙහි පිහිටක් නොලද්දේය. උන් හැර සෙසු හික්ෂුන්වහන්සේට තොපගේ ආරාධනාව ඉවසනට (හාර ගැනීමට) කියන්නෙමි වේදැ”යි වදාළසේක. ඒ අසා වුල්ලපන්ථක සාමණෝරයන් වහන්සේ සිතනසේක් “මහාපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ මෙතෙක් හික්ෂුන් වහන්සේගේ ආරාධනාව ඉවසනසේක් මා පිටත්කොට (අත්හැර) ඉවසුසේක. ඒකාන්තයෙන් මාගේ බැසන් (සතෝදරයන්) වහන්සේ මා කෙරේ බිඳි ගියෝය. එසේ කළ මට දැන් ශාසනයෙන් ප්‍රයෝජන කිමිද? ගිහිවෙමි. ගිහිව සිට දුනාදිවු පින්කොට ජීවත්වෙමි”යි සිතා “දෙවෙනි දවස් උදෑසන ගිහිවෙමි”යි සිතා නික්මුණෝය.

සඵඥයන් වහන්සේ අඵයමි වේලෙහි ලොවබලා වදාරණසේක් (මාගීඵලාදියක් ලැබීමට සුදුස්සෝ කවුරුදැයි මහාකරුණා සමාපත්තිඥනයෙන් ලෝකයා දෙස විමසා බලනසේක්) මේ කාරණය දැක පළමුකොට ගොස් වුල්ලපන්ථකයන් වහන්සේ යන මග දොරටුවේ සක්මන්

කරණයක්. තමන්වහන්සේ වසන ගෙන් (කුටියෙන්) නික්මුණයේක් සඵඥයන් වහන්සේ දැක “ස්වාමීනී”යි කියා ඵලඹ නමස්කාර කළයේක. ඉක්බිත්තනේ සඵඥයන් වහන්සේ “චුල්ලපන්ථක, මේ වෙලේ කොයි යව්දැ?”යි වදාළයේක. “ස්වාමීනී, මාගේ බැසන් වහන්සේ මා ශාසනයෙන් නෙරපුයේක. ඵසේ හෙයින් මම ගිහි වන්නෙමි”යි දැන්වුයේක. ඵ් අසා සඵඥයන් වහන්සේ “චුල්ලපන්ථකයෙනි, තොපගේ ප්‍රච්ඡාසාව නමි මා සන්තකය, බැසන් විසින් නෙරපන (ඵලවා දමන) ලද්දවු තොපි කවර කාරණයකින් මා සමීපයට නාවානුද? මා කැටුව ඵව, ගිහිවීමෙන් ප්‍රයෝජන කිමිද? මා සමීපයෙහි වාසය කරව”යි කියා වදාළයේක. ඉක්බිති චුල්ලපන්ථකයන් වහන්සේ කැඳවාගෙන ගොස් ගඳකිළි නිසමන්තෙහි (ගඳකිළිය ඉදිරිපිට) හිඳවා “චුල්ලපන්ථකයෙනි, නැගෙනහිරට අහිමුව හිඳ මේ රෙද්ද, ‘රජොහරණං රජොහරණං’(කිලුටු පහකිරීම, කිලුටු පහකිරීම) යි කිය කියා පිරිමැදීමෙන් මෙතන හිඳව”යි වදාරා සාධියෙන් මවන ලද පිරිසිඳු රෙද්දක් දී වඩනට (දුනය සඳහා වැඩීමට) වේලා දැන්වු කල්හි හිඤ්ඤාසංඝයා වහන්සේ පිරිවරා ජීවකයන්ගේ ගෙට ගොස් පනවන ලද ඔද්ධාසනමස්ථකයෙහි (ඔදුන් සඳහාම පිලියළ කළ ආසනය මත) වැඩහුන්යේක. චුල්ලපන්ථකයන් වහන්සේද සුය්ඨිරස්මි බල බලා ඵ් රෙදි කඩ ‘රජොහරණං රජොහරණං’ යි කිය කියා පිරිමදිමින් උන්යේක. මෙසේ ඵ් චුල්ලපන්ථකයන් වහන්සේ ඵ් රෙදි කඩ පිරිමැද මැද සිටියදීම කිලුටුව ගියේය.

ඉක්බිති උන්වහන්සේ සිතන සේක් “මේ රෙදි කඩ ඉතා පිරිසිදුය, නිර්මලය, මේ ආත්මභාවය (ශරීරය) නිසා පුච්ච ප්‍රකෘති (මුල් ස්වභාවය) හැර මෙසේ කිලුටුව ගියේය, ඒකාන්තයෙන් ප්‍රත්‍ය සමුත්පන්න ධර්මයෝ (හේතූන්ගෙන් හටගත් දේ) ඉපිද නස්නාසුල්ලන්”යි (විනාශවී යන ස්වභාවය ඇත්තාහයි) කිය කියා ප්‍රත්‍යය සමුත්පන්න ධර්මයන්ගේ සෂණාසෂණයෙහි (මොහොතක් මොහොතක් පාසා) ඉපිද නස්නාබව සලකමින් විදුශීනා (අනිත්‍ය, දුක, අනාත්ම වශයෙන් විමසීම) වැඩුසේක. සඵඤ්ඤාවෙන් වහන්සේද “චුල්ලපන්ථකයන්ගේ සිත විදුර්ශනාවට නැගෙන්නේ යැයි චුල්ලපන්ථකය, රෙදි කැබැල්ල කිලුටුව රජසින් රැඳී ගියේද, (අපවිත්‍ර දෙයින් යුක්ත වීද) එමෙන්ම තාගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ද (සිතතුළ ද) රාගරජාදීහු (ලෝභාදී කෙලෙස්) ඇත්තාහ, ඔවුන් දුරුකරව”යි කියා ආලෝකයක් හැර (සාද්ධිබලයෙන් මැවූ ආලෝකධාරාවක් යවා) ඉදිරියේ උන්නාක් මෙන් පෙනෙන්නාවූ ස්වරූප (ස්වභාව) ඇතිව මේ ගාථාව වදාල සේක.

“රාගො රාජො නව පන රෙණු වුච්චති - රාගස්සෙනං
 අධිචචනං රජොති,
 එතංරජං විජ්ජතිඤ්ඤා භික්ඛවො - විහරන්ති තෙ
 විගතරජස්ස සාසනෙ”

“ද්‍රෙසො රජො නව පන රෙණු වුච්චති - ද්‍රෙසස්සෙනං
 අධිචචනං රජොති,

එතං රජං විජ්ජප්පභිඤ්ඤා භික්ඛවො - විහරන්ති තෙ
විගතරජස්ස සාසනෙ”

“මොහො රජො නච පන රෙණු වුච්චති -
මොහස්සෙනං අධිචචනං රජොති,
එතං රජං විජ්ජප්පභිඤ්ඤා භික්ඛවො - විහරන්ති තෙ
විගතරජස්ස සාසනෙ”

(‘රජස්’ යනු රාගයට ද දුට්ඨිච්චලට ද නමකි, මෙහිදී
‘රජස්’ යනු ‘රාගය’යි, දුට්ඨි නොවේ. ‘රජස්’ යන්න
‘රාගයට’ විශේෂ නාමයකි. ඒ හිඤ්ඤා මේ රාගය දුරුකොට
විතරාහී වූ බුදුරජුන්ගේ සසුනෙහි වාසය කරන්.)

(‘රජස්’ යනු ‘ද්වේෂයට’ ද දුට්ඨිච්චලට ද නමකි, මෙහිදී
‘රජස්’ යනු ‘ද්වේෂය’යි, දුට්ඨි නොවේ. ‘රජස්’ යන්න
‘ද්වේෂයට’ විශේෂ නාමයකි. ඒ හිඤ්ඤා මේ ද්වේෂය
දුරුකොට විතද්වේෂී වූ බුදුරජුන්ගේ සසුනෙහි වාසය කරන්.)

(‘රජස්’ යනු ‘මෝහයට’ ද දුට්ඨිච්චලට ද නමකි, මෙහිදී
‘රජස්’ යනු ‘මෝහය’යි, දුට්ඨි නොවේ. ‘රජස්’ යන්න
‘මෝහයට’ විශේෂ නාමයකි. ඒ හිඤ්ඤා මේ මෝහය
දුරුකොට විතමෝහී වූ බුදුරජුන්ගේ සසුනෙහි වාසය කරන්.)

යන මේ ගාථා වදාළ ඉක්බිති වුල්ලපන්ථක ස්ථවිරයන්
වහන්සේ සිවුපිළිසිඹියා හා සමග රහත් වූසේක.
චතුපටිසම්භිදාවට (සිවුපිළිසිඹියාවට) පැමිණීමෙන් ම ත්‍රිපිටකයද
ප්‍රගුණ විය (තුන්පිටකයෙහි හැකියාව ද ලැබිණි). ඒ

වුල්ලපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ පෙර රජව ඉපද නුවර පැදැකුණු කරනසේක් (නුවර වටා යනසේක්) නළලින් ඩා (ඩාදිය) වැගිරෙන්නට පටන්ගත් කලිහි පිරිසිදු සළුපටින් නළල් කෙළවර පිසපුසේක. සළුව කිලිටුව ගියේය. ඒ රජපුරුවෝ සිතන්නාහු “මේ ශරීරය නිසා මෙබඳු වූ පිරිසිදු සළුව තමාගේ (එහි) පිරිසිදු ධවල ගුණය (සුදු ගතිය) හැර කිලිටුව ගියේය, ඒකාන්තයෙන් ප්‍රත්‍යය සමුත්පන්න ධර්මයෝ අනිත්‍යයෝයැ”යි අනිත්‍යසංඥාව (අනිත්‍යය යන හැඟීම) සිහි කලේය. ඒ කාරණයෙන් ඒ තෙරුන් වහන්සේට රජෝහරණයම (කිලුටු පහකිරීම) ප්‍රත්‍ය (අවබෝධ) විය. ජීවකයෝ සඵඥයන් වහන්සේට දුෂ්ණොදකය (දුන් වැළඳීම සඳහා පැන්) එලවුය (පිළිගැන්වීය). ඔුදුහු එවේලෙහි “ජීවකයිනි, විහාරයෙහි හිඤ්ඤු ඇත්තෝ නොවේද?”යි කියා අතින් පාත්‍රය වැසුසේක. එවේලෙහි මහාපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ “ස්වාමීනි, විහාරයෙහි හිඤ්ඤුන් නැත්තේයි වෙන්දැ”යි කීසේක. සඵඥයන් වහන්සේ “හිඤ්ඤුන් ඇති නැති නියාව දැන එව”යි කියා පුරුෂයකු යැවුහ. එකෙණෙහි වුල්ලපන්ථක ස්ථවිරයන් වහන්සේ සිතනසේක් “මාගේ බැසන් වහන්සේ විහාරයෙහි හිඤ්ඤු නැතැයි සිතූහ. විහාරයෙහි හිඤ්ඤුන් ඇති නිසා උන්වහන්සේට ප්‍රකාශ කළමැනව”යි සිතා සියළු අඹ උයන හිඤ්ඤුන්ගෙන් ම පිරුසේක. සමහර හිඤ්ඤුන් වහන්සේ සිවුරු ගෙන්නම් කරනසේක (මහනසේක), සමහර කෙණෙකුන් වහන්සේ සිවුරු රඳනසේක (පඬුපොවනසේක), සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ වනපොත් කරණසේකැ යි මෙසේ

ඔවුනොවුන් වෙනසක් නැතිව එකස්වරූප වූ හිඤ්ඤාන දහසක් මැවූසේක.

බලන්නට ගිය පුරුෂයා විභාරයේ බොහෝ හිඤ්ඤාන දැක නැවත අවුත් ජීවිකයන්ට කියන්නේ “සියළු අඹ උයන හිඤ්ඤානගෙන් ගැවසී ගත්තේයැ”යි කීය. ඉක්බිති සඵලයන් වහන්සේ ඒ පුරුෂයාට වදාරණසේක් “බුදුහු වුල්ලපන්ථකයන් වහන්සේ කැඳවන සේකැ යි කියව”යි වදාළසේක. එබස් අසා පුරුෂයා ගොස් එපරිද්දෙන්ම කී කල්හි “මම වුල්ලපන්ථකයෙමි”යි, “මම වුල්ලපන්ථකයෙමි”යි මුඛ දහසක් නැංගේය. (දහසක් හිඤ්ඤාන කථාකළහ) එකල්හි පුරුෂයා නැවත බුදුන් කරා ගොස් “ස්වාමීනි, ඇමඳෙනා වහන්සේ අපි වුල්ලපන්ථකයමිහ, අපි වුල්ලපන්ථකයමිහ යි කියනසේක් යැ”යි දැන්වීය. ඒ බස් අසා බුදුහු “දැන් තෝ ගොස් පළමු කොට යමෙක් ‘මම වුල්ලපන්ථකයෙමි’ කීවී නම් ඔහු අත අල්වා ගනුව, අවශේෂයෝ අන්තර්ධාන වෙති”යි වදාළාහ. එවේලෙහි ඒ පුරුෂයා එපරිද්දෙන්ම කලේය. දහසක් පමණ හිඤ්ඤාන වහන්සේ අන්තර්ධාන වූසේක. තෙරුන් වහන්සේ ද කැඳවාගිය පුරුෂයා හා කැටිව වැඩිසේක.

සඵලයන් වහන්සේ ජීවිකයන් කැඳවා “ජීවිකයෙනි, වුල්ලපන්ථකයන්ගේ පාත්‍රය ගනුව”යි “වුල්ලපන්ථකයෝ තොපට අනුමෙවෙනි (කළ කුශලය අනුව සතුටු විය හැකි) ධර්මදේශනා කෙරෙති”යි වදාළහ. ජීවිකයෝ එපරිද්දෙන්ම කළෝය. එවේලෙහි වුල්ලපන්ථක ස්ථිවරයන් වහන්සේ සිංහ

නාද කරන්නාහු අහිත කේසරසිංහරාජයකු පරිද්දෙන් තුන්පිටකය අළලා (අතුළත් කර) අනුමෙවෙනි ධර්මදේශනා කලසේක. සඵඥයානන් වහන්සේ උනස්නෙන් පනනනැගී හිඤ්ඤසංඝයා පිරිවරා විහාරයට වැඩ හිඤ්ඤන් විසින් වත් දැක් වූ කල්හි (වතාවත් කිරීමෙන් පසු) හුනස්නෙන් නැගී ගඳකිළිනිස මත්තෙහි සිට හිඤ්ඤසංඝයා වහන්සේට සුගතොවාදය (බුදුන්ගේ අවවාදය) දී කමටනන් දී වදුරා (ඒ ඒ හිඤ්ඤන්ට සුදුසු භාවනා අරමුණු උගන්වා) හිඤ්ඤසංඝයා යවා සිව්දැගඳින් (කොකුම්, යොන්පුප්, තුවරලා, තුරැක්තෙල්) සුවඳ කරනලද ගඳකිළියට වැද දකුණැලෙව සිංහසෙය්‍යාව (බුදුවරැන් සැතපෙන ක්‍රමය වූ දකුණැලෙයන් සැතපීම) කොට වදුළුසේක.

ඉක්බිත්තෙන් සවස් වේලෙහි ධම්මසභාමණ්ඩපයට හිඤ්ඤන් වහන්සේ නොයෙන් තැනින් රැස්ව රත්පලස් තිරයක් වට කරන කලක් මෙන් හිඳ බුදුන්ගේ ගුණකථාව පටන්ගත්සේක.

“අවැතේනි, මහාපන්ථික ස්ථවිරයෝ වුල්ලපන්ථික ස්ථවිරයන්ගේ අධ්‍යාසය (අදහස) නොදන්නාහු, එක ගාථාව සාරමසකින් වනපොත් කොටගත නුහුණුවෝය (අසමන් වූහ). නුවණ මදයෝය යි කියා විහාරයෙන් නෙරපූහ. සඵඥයන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ ධර්මමරාජ බැවින් එකම අන්තරාහක්තයෙහි (උදේ දුනය දවල් දුනය අතරතුර වූ වේලාව තුළදී) සිවුපිලිසිඹියා හා සමග අර්හත්ඵලය දුන්සේක, වතුපටිසම්භිදු ප්‍රාප්ත විය, එමෙන් තුන්පිටකය ප්‍රගුණ විය,

සඵලයන් වහන්සේගේ බලමතිමය නම් ඉතා ආශ්චය්ඨී (පුදුම) වන්නේය”යි බුදුන්ගේ ගුණ කිය කියා උන්සේක.

එකල්හි සඵලයන් වහන්සේ දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි මේ කථාප්‍රවෘතිය දැන “අද මා විසින් එතනට යන්ට වටනේය”යි බුද්ධසෙය්‍යාවෙන් නැගී රත්වූ දෙපට අඳුනා සිවුර ත්‍රිමණ්ඩල ප්‍රතිවිජාදනය කිරීමේ වශයෙන් (නැබ හා දෙදණ යන තූන්තන වැසෙන පරිදි) නැඳ, විජ්ජුල්ලතා සශ්‍රීකවූ (විදුලියක්සේ කහ පැහැයෙන් ශෝභනවූ) පට්ඨාතුව (සිවුරු පටිය) ඊමත්තේ බැඳ, රත්පලසක් හා සමානවූ පාංශුකුල සුගතමහාවිවරය ඒකාංශ කොට (රත්පලසක් හා සමාන වූ බුදුන්ගේ උතුම් පාංශුකුල සිවුර එක් උරහිසක් පමණක් වැසෙන සේ කොට) ඊමත්තේ (ඒ අඳුනයට උඩින්) පෙරෙව සුගන්ධ ගන්ධකුටියෙන් (සුවදැනි ගඳකිලියෙන්) නික්ම මත්තභස්තිරාජයක්තූ (මත් අතකු) අල්වන්නට නික්මුණු කෙශරසිංහරාජයෙකුගේ විලාසයෙන් අප්‍රමාණ සඵලලීලාවෙන් දුමිසභාමණ්ඩපයට වැඩ සරහනලද මණ්ඩපමධ්‍යයෙහි පණුවනලද උතුම් වූ බුද්ධාසනමස්තකයට පැනනැගී (අසුන මත වැඩ හිඳ) ඡඩ්වණී බුද්ධිරශ්මිමාලාවෙන් (සවණක් බුදුරැස් සමූහය) විහිදුවමින් සාගරකුඝ්ඨය (සයුරු ජලතලය) බබුළුවමින් යුගඳුරු මුදුනෙහි (මහමෙර පවු වටා සිටි යුගන්ධිර නම් පච්ඡය මුදුනෙහි) දිලිසෙන්නාවූ ප්‍රහිරුමඬලක් මෙන් (උදුවී එන හිරුමඬලක් සේ) දිලිහි දිලිහී ආසන මධ්‍යයෙහි වැඩ උන්සේක.

බුදුරජාණන් වහන්සේ එතැනට පැමිණී කෙණෙහිම හිඤ්ඤාසංඝයා වහන්සේ කථා විවේචනාදායකයාට (කථාව නවත්වා) මුළුමනින් නොබැණ (නිශ්ශබ්දව) වැඩ උන්සේක. සඵලයන් වහන්සේ මොළොක්වූ මෙන් සිතින් හිඤ්ඤා පමිත් (හිඤ්ඤා පිරිස) බලා “මේ පර්පද ඉතා බොහෝ වන්නේය, එකදු හිඤ්ඤාවක්හුගේ අත පය සෙලවීමක් වේවයි කැසපියන කිම්බසපියන (කහින - කිවිසන) ශබ්දයක් වේවායි නැත, මේ සියළු හිඤ්ඤාම බුද්ධි ගෞරවයෙන් හා බුද්ධිතේජසින් තැනිගත්ත, ආයුෂ්කල්පය (පරමායුෂ කාලය) මුළුල්ලෙහි මා බැණ නොනැගී (කථා නොකර) උන්කල්හිදු පළමුකොට කථාවක් නුපදවති, එහෙයින් මම පළමුකොට කථාවක් උපදවමි”යි සිතා මිහිරි වූ බුන්මස්වරයෙන් (උතුම් කටහඬින්) හිඤ්ඤාන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට “මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින් යුක්තව උනුද? කවර නම් කථාවක් නොපට අඩාලවීද? යි විචාළසේක.

එකල්හි ඒ හිඤ්ඤාන් වහන්සේ “අපි මෙතැනින් උන්නමෝ අනන්‍යවූ ස්වර්ගමොක්ෂද්වයට (සගමොක් දෙකට) බාධක වූ තිරශ්චින කථාවක් (නොමනා කථාවක්) නොකීමිහ, නුඹවහන්සේගේ ගුණ වණිනා කොට කොට උනුමිහ”යි දැන් වූසේක. එකල්හි හිඤ්ඤාන් වහන්සේගේ කථාව අසා “මහණෙනි, චුල්ලපන්ථකයෝ දැන් මා නිසා ධර්මමතත්වයට (ගුණදහමින් උසස් බවට) පැමිණියෝය, පෙරන්වූකලි මා නිසා නොගමනත්වයට පැමිණියෝය”යි වදාළසේක. එකල්හි එක් හිඤ්ඤාකෙනෙකුන් වහන්සේ ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරනු පිණිස

භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේට ආරාධනා කළසේක.
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

ඒකෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජජය කරණ සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ සිටුකුලයක ඉපදු වැඩිවිය පැමිණ සිටුතනතුරු ලැබ ‘චුල්ලසිටාණෝ’ යන නමින් ප්‍රසිද්ධව වෙසෙති. ඒ සිටාණෝ නුවණැත්තෝය, වියක්තයෝය, සියළු නිමිති දනිති. එක් දවසක් ඒ සිටාණෝ රජයසේවයට යන තැනැත්තෝ විවිධධ්‍යයයේ මළ මියෙකු දැක නිකමුණු යොගය (නැකැත් වේලාව) පරීක්ෂාකොට මෙසේ කීවිය “නුවණැති කුලපුත්‍රයක්හු විසින් මේ මියා අරගෙන පුත්‍රදුරාවන් (අඹුදරුවන්) පෝෂ්‍ය කරන්නටවත් වෙළඳුම් කරන්නටවත් පුළුවන් වන්නේ වේදැ”යි කීවිය.

එක්තරා දැගී පුරුෂයෙක් සිටාණන්ගේ ඒ වචනය අසා “සිටාණෝ නොදැන නොකියති”යි සිතා මියා අරගෙන එක් සල්පිලක (කඩයක) බළලකු නිසා (සඳහා) දී දෙවියට සමාරක් (වී අරට දෙකහමාරක් බර) රන්රන් ලද්දේය. ඒ කාකණික මාත්‍රාවෙන් (කහවණු ස්වල්පයෙන්) උක්සකරු ගෙන එක කළයකින් පැන් ගත්තේය. එතෙම වලින් (වනයෙන්) මල් කඩාගෙන ලන්නාවූ මාලාකාරීන් (මල්මාලා ගොතන්නවුන්) දැක උක්සකරු සුගක් (මදක්) දී පැන් වත් කලේය (පැන් දුන්නේය). ඒ මාලාකාරීහු එකි එකී මල්මිට දුන්නාහ. ඒතෙමේ මල් විකුට ඒ මල් මිලයෙන් දෙවැනි දවස් උක්සකරු හා

පැන් කළයක් ගෙන මල්වත්තට ගියේය. එදවස් ඕනට මාලාකාරීන්හු මල් භාගයක් කඩාගෙන මල් ගස් දී ගියාහ. ඒතෙමේ නොබෝ දවසකින් මේ උපායෙන් අටකහවණුවක් ලද්දේය. නැවත එක් වැසිසුළු දවසක රාජෝද්‍යානයේ බොහෝ වියලි දඬු හා අතූපත් සුළගින් වැගුරුණේය. උයන්ගොවුවාද දමන්නට උපාය නොදක්නේය. එකල්හි ඒ පුරුෂයා එතනට ගොස් “ඉදින් තොපි මේ දඬු හා අතූපත් මට දෙවුනම් මම සියළු දඬුපත් උයනින් පිටත් කරවාපියන්නෙමි වේදැ”යි උද්‍යානපාලකයාට කීහ. උද්‍යානපාලකයා “යහපත යහළුව, ඇරගනුව”යි ගිවිස්සේය.

චුල්ලන්තේවාසිකතෙම (චුල්ලසිටාණන්ගේ උපදෙස් අනුව කටයුතු කරන පුරුෂයා) කුඩා කොල්ලන්ගේ කෙළිමඩුල්ලට (ක්‍රීඩාපිටියට) ගොස් උක්සකුරු දී ඇසිල්ලකින් ඒ සියළු දඬුපත් කොල්ලන් ලවා උයනින් අද්ද පිටත්කරවා උයන් දෙරකොඩි කැටිකරවූයේය (ගොඩ ගැස්වීය). එකල්හි රජගෙට වළං ලන (වළං සාදන) කුඹලා රජගෙට වළං පලහනු (පුළුස්සනු) සඳහා දුර සොයා ඇවිදින්තේ උයන් දෙරකඩ තුඩු ඒ දුරගොඩ දැක ඔහු අතින් මිළදී විකිණී ගත්තේය (මිළට ගත්තේය). එදවස් චුල්ලන්තේවාසිකතෙම සොළොස් කහවණුවක් හා සැළ (ලොකු හැලි) ආදීවූ වළං පන්සියයකුන් ලද්දේය. ඒතෙමේ වෙළඳුම් කිරීමෙන් කහවණු සුවිස්සක් වූ කල්හි “මට මේ උපාය ඇතැ”යි (මම මෙබඳු උපායක් කරමියි) නුවර දෙරටුවට නොදුරු තැනක එක් පැන් සලක් (පැන් මඩුවක්) තබාගෙන පන්සියයක් තණ අදිනා පුරුෂයන්ට

පැන් විකිණීමේය. ඔහු මෙසේ කීවූය “තොපි අපට බොහෝ උපකාර කෙළෙහිය. තොපට අපි කුමක් කරමෝදැ”යි කීය. එකල්ලි වුල්ලන්තේවාසිකයා කියන්නේ “මාගේ කාරියක් පැමිණි කල්හි කියන්නෙමි වේදැ”යි කියා අත මත අවිදිනේ ගොඩ වෙළඳුම් කරන්නවුන් හා සමගත් මුහුදු වෙළඳුම් කරන්නවුන් සමගත් මිත්‍ර ගත්තේය.

එකල්හි ඕනට ගොඩ වෙළඳුම් කරන්නවුන්ගේ ප්‍රධාන පුරුෂයෙකු “ඉඳින් සෙට දවස් මේ නුවරට අස් වෙළෙඳෙක් පන්සියයක් අසුන් ගෙන එන්නේය”යි කීය. එතම ඔහුගේ වචනය අසා තණ ගෙනන්නා වූ පන්නයිනට (තණකොළ කපන්නන්ට) “අද මට එකි එකි තණ මිටියක් දෙව, මා තණ විකුණන්නට පළමුකොට තොපි ඇම තණ නොවිකුණව”යි කීහ. එකල ඔහු හැමදෙන “යහපතැ”යි ගිවිස පන්සියයක් තණමිටි ගෙනවුත් ඔහුගේ ගේදොර එළඟ. අස් වෙළෙඳු සියළු නුවර ඇවිද අසුන්ට තණ නොලැබ ඒ වුල්ලන්තේවාසිකයා හට කහවණු දහසක් දී තණ අරගත්තේය.

ඉක්බිත්තෙන් කීප දවසක් ගියකලට සමුද්‍ර යාත්‍රාවෙන් වෙළඳුම් කරන්නාවූ යහළුවා ඕනට කියන්නේ “තොටට නැව් අවුත්වනැ”යි කීය. එකල වුල්ලන්තේවාසික පුරුෂයා “මට මේ උපායෙන් ප්‍රයෝජන ඇතැ”යි සිතා කහවණු අටක් දී සියළු පිරිවරින් යුක්තව පිරුළු රථයක් (ඉල්වාගත් රථයක්) ගෙන මහත් වූ යසපිරිවරින් බටහිරතොට ගමට ගොස් පේරැස් මුද්දක් (තමාගේ නම කෙටු මුද්දක්) නැවට අත්තිකාරම්

කොටඳි නුදුරු තැනක වටකොට තිරයක් බඳවා සමීප වූ වරපුරුෂයන්ට මෙසේ විධාන කළේය “පිටතින් වෙළෙඳුන් අවුනමි රැකවල් තූනකින් මෙහෙවර කියා (මුරකපොලු තූනක් පසුකර යායුතු බව කියා) මා සමීපයට කඳවාගෙන ඵ්වු”යි කීහ. එකල “පටුනුගමට නැව බට”යි අසා බරණැස්නුවරින් වෙළෙඳුන් සියයක් “බඩු ගනුමිහ”යි ආවානුය. නැවත බඩු වෙළෙඳුම් කරන්නාහු මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “අපගෙන් තොපට බඩු නොලැබෙයි. අසවල් තැන හිඳිනා මහවෙළෙඳුන් විසින් අන්තිකාරම් දෙනලදැ”යි කීවුය. එබස් අසා බරණැස්නුවර වෙළෙඳුන් ඒ වුල්ලන්තවාසිකයා සමීපයට ආවානුය. ඔහුගේ අතවැසි පුරුෂයෝ පළමුකොට ලූ විධාන නියාව රැකවල් තූනකින් තූන්විටක් ඔබිනොබ මෙහෙවර කියා අවුත් ඒ වෙළෙඳුන් ආබව කියා යැව්වානුය. වෙළෙන්දු වුල්ලන්තවාසිකයන්ට එකී එකී දහසක් (එක් එක්කෙනා දහස බැගින්) දී වුල්ලන්තවාසික පුරුෂයා හා සමග “නැව්බඩු ගනුමිහ”යි පත්තුව ගෙන (බඩු ගන්නා කොටස් කරුවන් වී) නැවත එකී එකී දහසක් දී නැව්බඩු අරවාගෙන (බඩු බාවාගෙන) බඩු තමන් සන්තක කළහ. වුල්ලන්තවාසික දෙලක්ෂයක් වස්තු හැරගෙන බරණැස්නුවරට අවුත් “සත්පුරුෂයන්ට කෙළෙහිගුණ දැන්ම (දැනගැන්ම) සුදුසු වේදැ”යි ලක්ෂයක් වස්තු ගෙන්වාගෙන වුල්ලසිටාණන් සමීපයට ගියේය.

එකල්හි සිටාණෝ ඕනට “දුරුව තොප විසින් කුමක් කොට මේ වස්තුව ලබන ලද්දේදැ”යි කීහ. මළ මියාගේ

විකිණීම පටන් සියළු ප්‍රවෘත්තිය කියේය. වුල්ලසිටාණෝ ඔහුගේ බස් අසා “මෙබඳු පුරුෂයකු අනුන්ට ඇරපියන්නට සුදුසු නොවන්නේය”යි කියා වැඩිවිය පැමිණ සිටි තමන්ගේ දියණියන් ඕනට පාවා දී සියළු තමන්ගේ වස්තුවට හිමි කළාහ. ඒ පුරුෂයා වුල්ලසිටාණන්ගේ ඇවෑමෙන් ඒ නුවර සිටුසේසත් (සිටුපදවිය) ලද්දේය. මහබෝසතාණෝ දුනාදී පින්කම් කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහ යි වදාළසේක.

තිලෝගුරු සමයක් සම්බුද්ධිරාජොත්තමයාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මත්තෙහි ධර්මදේශනාකොට “යම්සේ නුවණැති පුරුෂයෙක් මඳ ගින්නක් ක්‍රමයෙන් ගොම සුණු ආදිය ලා මුඛයෙන් පිඹ මහත් වූ වත්තිස්කණ්ඩයක් (ගිනිකඳක්) කෙරේද, ඒපරිද්දෙන්ම නුවණැති සත්වතෙම යම් සුවල්ප වූ බඩු මිලයක් ලැබ නොයෙක් උපායෙන් වෙළඳුම්කොට වස්තු යසස් වඩිනය කරන්නේයැ”යි මෙසේ භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, වුල්ලපන්ථක ස්ථවිරයෝ දැන් මා නිසා ධර්මයේ මහන්තත්වයට පැමිණියෝය, පූච්චි ජන්මයෙහි හෝග මහන්තත්වයට පැමිණියෝයැ”යි ධර්මදේශනාව වදාරා අතීත කතාවත් වතීමාන කතාවත් දෙකම එක්කොට පූච්චපර සන්ධි ගලපා මේ ‘වුල්ලසෙට්ටි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වුල්ලන්තේවාසික පුරුෂතෙම දැන් මේ වුල්ලපන්ථක ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි වුල්ලසිටුව උන්නෙමි

දැන් තිලෝගුරු සමයයක්සම්බුදු රජවූ මමිම වේදු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

005. තණ්ඩුලනාලි ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාක්‍යසිංහවූ(ශාක්‍යවංශයට අති උතුම්වූ) සමයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරණසේක් ලාඵදායී නම් තෙරකෙනෙකුන් වහන්සේ උදෙසා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

එ කෙසේද? යත්,

එක් සමයෙක්හි දඬිබමලපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ සංඝයා වහන්සේට ‘ලාබන්’ ආදීවූ බන් පමුණුවන සේක(සලාක දුනාදී වූ දුන වෙන් වෙන් කර බෙදාදෙනසේක). උන් වහන්සේ උදුසන ලාබන් පමුණුවන්ට වන්කල්හි ‘උදුයි’ ස්ථවිරයන් වහන්සේට කිසිකලෙක යහපත් බතෙක් පැමිණෙන්නේය (හොඳ දුනයක් ලැබෙන්නේය), කිසිකලෙක නපුරු බතෙක්(අයහපත් දුනයක්) පැමිණෙන්නේය. උදුයි ස්ථවිරයන් වහන්සේ තමන් වහන්සේට නපුරු බත පැමිණ දවස් ලාබන් බෙදන්නාවූ ස්ථානයෙහි ආලොලන(කලබල) කරණසේක. “කිම? දඬිබමල්ලපුත්‍රයෝ ම ලාබන් බෙදන්ට දනින්ද? අපි නොදනිමෝදැ?යි කියාත් කියනසේක. උන්වහන්සේ ලාබන් බෙදන තැන ආලොලන කරණ හෙයින් “එසේ විනම් දැන් නුඹවහන්සේම ලාබන් බෙදුදුන මැනවැ”යි කියා ලාබන්

පෙට්ටි(ඒ ඒ දූන නියම කිරීම සඳහා පිළියෙළ කරගත්
ඉරටුකෑලි දැමූ පෙට්ටිය) ඒ තෙරුන්වහන්සේට පාවාදුන්හ.

එතැන් පටන් සංඝයා වහන්සේට ඒ ලාභදායී ස්ථවිරයන්
වහන්සේ ම ලාබන් බෙදාදෙන සේක. දෙන්නාවුන් ඒ
තෙරුන්වහන්සේ යහපත් බව වේවායි(ප්‍රණීත දූනයකි කියා
හෝ) නපුරු බව වේවායි (ප්‍රණීත නොවූ දූනයකි කියා හෝ)
අසවලුන්ගේ කොටසේ(මෙනම් මෙනම් හික්ෂුපිරිසට) යහපත්
බව සිටියේ යයි(මිහිරි දූනයක් යෙදුණි යයි) කියාවත් අසවල්
කොටසේ නපුරු බව සිටියේ යයි කියාවත් නොදන්නාසේක.
ධීනිකාව(සන්ධිය හෙවත් ඒ ඒ හික්ෂු සමූහයාට බෙදාදෙනු
ලබන දූන මෙනැතින් අවසන් වෙයැයි නියම කළනැත)
කරනසේකුත්(කරනවිට දී පවා) අසවල් කොටසේ ධීනිකාව
යැයිද සලකාගත නොහෙනසේක. හික්ෂුන් වහන්සේ පාලියේ
සිටි වේලාවෙහි මෙනන අසවල් ධීනිකාව සිටියාය, (මේ
හික්ෂුව සිටින තැනින් එක් හික්ෂු පිරිසක් අවසානය) මෙනැත
අසවල් ධීනිකාව සිටියායයි බිමවත් බිත්තියේවත්
ඉරක්(ධීනිකාව අමතක නොවීම සඳහා ඉරක්) අඳිනාසේක.
දෙවෙනි දවස් ලාබන්තැන හික්ෂුන් වහන්සේ මඳ හෝ
වනසේක. බොහෝ හෝ වනසේක. හික්ෂුන් වහන්සේ මඳවූ කල
අඳලු ඉර අගට පලායන්නේය(අගට වැටේ). බොහෝවූ කල්හි
මුලට වන්නේය. ඒ උදයි ස්ථවිරයන් වහන්සේ ධීනිකාව
දැනගත නොහී ඊර්බා සංඥායෙන්(බිත්තියෙ හෝ බිම අඳින
ලද ඉරි සලකුණින්) ලාබන් දෙනසේක.

එකල්හි අවශෙෂ හිඤ්ඤා වහන්සේ කියනසේක් “අච්චන්ති, උද්ධු ස්ථවිරයෙනි, රේඛාව නම් පසු හෝ පෙර හෝ වෙයි(අගට හෝ මුලට වැටේ). උතුම් බත අසවල් කොටසේ සිටියේය, නපුරු බත අසවල් කොටසේ සිටියේය”යි කියේක. ඒ අසා උද්ධු ස්ථවිරයන් වහන්සේ හිඤ්ඤා වහන්සේ හා විවාද කරණසේක් “ඒසේ නම් මේ ඉර කවර කාරණයකින් මෙසේ සිටියේද? මම නුඹවහන්සේගේ බස් කුමක් පිණිස අදහමිද? මේ රේඛාවෙන් අදහමි”යි කියේක. එකල්හි බාල හිඤ්ඤා වහන්සේත් සාමණේරයන් වහන්සේත් “අච්චන්ති, ලාච්චුසි ස්ථවිරයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ ලාබත් බෙදු දෙනොත් හිඤ්ඤා වහන්සේ ලාභයෙන් පිරිහෙනසේක. නුඹවහන්සේ බත් බෙදු දෙන්නට සුදුසු නොවනසේක, මෙතැනින් නික්මුණු මැනවැ”යි කියා ලාබත් බෙදුදෙන තැනින් නෙරපුසේක. එවේලෙහි ලාබත් බෙදුදෙන තැන මහත් කෝලාහල විය. ඒ අසා සච්චුසි වහන්සේ අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ අතින් විචාරණසේක් “ආනන්දයෙනි, ලාබත් බෙදෙන තැන මහත් වූ කෝලාහල ඇසෙයි, මේ කවර කෝලහල ශබ්දයෙක්දැ”යි වදාළසේක. අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ සච්චුසි වහන්සේට එපවත් දැන්වූ සේක.

එකල්හි සච්චුසි වහන්සේ “එමිබා ආනන්දයෙනි, උද්ධු ස්ථවිරයා තමා අඳුන බැවින් අනුන්ට ලාභාහානි කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් කෙළේ වේදැ”යි වදාළසේක. අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරණු පිණිස සච්චුසි වහන්සේට ආරාධනා කළසේක. බුදුරජාණන්

වහන්සේ භාවන්තරප්‍රවිෂන්ත(අන්‍ය භවයන්ගෙන් වැසුණාවූ) කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

යටගිය දවස කසිරට බරණැස්නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙක් රාජ්‍යය කරන්නාහුය. එකල අප මහා බෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට වන්නකුකම්(භාණ්ඩ මිල තක්සේරු කිරීම) කරන්නාහුය. ඇත් අස් ආදීන් හා රන්රුවන් ආදිය අගය කරවති. ඒ ඇත් අස් ආදියෙන් අගය කරවා වස්තු ස්වාමීන්ට වස්තුවට සුදුසුවූ වටනා මිලම දෙවති. රජ්ජුරුවෝ වූකලී ඉතා ලෝභියෝය. ඒ රජ්ජුරුවෝ තමන් ලෝභී ප්‍රවෘත්ති (පැවතුම්) ඇති බවින් මෙසේ සිතූහ “මේ වන්නක්කා මෙසේ වන්නකුකම් කොට අය වැය කෙරේ නම් නොබෝ කලකින්ම මාගේ භාණ්ඩාගාරයේ වස්තු නිමා යන්නේය. එසේ හෙයින් අනිකකු වන්නකු තනතුරෙහි තබමි”යි සිතූය. මෙසේ සිතා ඒ රජ්ජුරුවෝ සිවුමැදුරු කවුළුව හැර රාජාධිගනය(රජ ගේ මිදුල) බලන තැනැත්තෝ ලෝභී වූ නුවණ නැති එක් ගම්වැසි පුරුෂයකු රාජාධිගනයෙන් යන්නා දැක “මේ තෙමේ මට සියළු වස්තුවේ අගය තබා අයවැය කරන්ට සමර්ථ වන්නේය”යි ඔහු සම්පයට කැඳවා ගෙන්වාගෙන “දැරව, තෝ අපට වස්තුවෙහි අගය තබා අයවැය කොට වන්නකුකම් කරන්නට සමර්ථයෙහිදැ”යි කීවූය. එබස් අසා ඒ පුරුෂයා “යහපත ස්වාමීනි”යි ගිවිස කල්හි රජ්ජුරුවන්ගේ වස්තුව රක්නා පිණිස ඒ ඇඳුණ පුරුෂයා වන්නකුකමෙහි සැලසූහ.

එතැන්පටන් ඒ දන්ධයා(මෝඩයා) ඇත් අස් ආදීන් අගය කරන්නන් අගය පිරිහෙලා(පහත දමා) මුඛවේශාවූ(කටට ආ) යම් මිළයක් අභිප්‍රාය වූ(තමාට කැමති) පරිද්දෙන් කියයි. ඔහු වන්නකු තනතුරෙහි සිටි බැවින් එතෙම යම් මිළයක් කී නම් ඔහු කී මිළම ඒ වස්තුවට මිළ වන්නේය. රාජ නියෝගයෙන් සැලසූ (පත්කරනු ලැබූ) තැනැත්තවුන් හෙයින් ඊට විරුද්ධව උත්තර කියන කෙනෙක් මඳවුය. එකල්හි උත්තරාපටියෙහි(උතුරු දිග ප්‍රදේශයෙහි) වසන්නාවූ එක් අස් වෙළෙන්දෙක් පන්සියයක් අසුන් එනුවරට ගෙනායේය. රජපුරුවෝ අසුන් ගෙනා නියාව අසා තමන්ගේ ඒ නුවණ නැති වන්නක්කා කැඳවා අසුන් මිළ කරවූයේය. එතෙම අසුන් මිළකරන්නේ පන්සියයක් අසුන්ට එකම සාල් නැළියක්(හාල් සේරුවක්) අගය කළේය. මෙසේ අගය කොට “අස් වෙළදුන්ට එකම සාල් නැළියක් දෙව”යි කියා සාල් නැළියක් මිලයට දී අසුන් පන්සියයක් දෙනා රජපුරුවන්ගේ අස්සල(ඉස්තාලයේ) බැන්දවූයේය. අස් වෙළෙඳු පළමු අගය කරවන වන්නක්කානන් සමීපයට ගොසින් එපවත් කියා “දැන් කුමක් කරමොදැ?”යි විචාළේය. ඒ අසා මහබෝසතාණෝ කියන්නානු “ඒ පුරුෂයාට අත්ලස් දී මෙසේ විචාරව, අපගේ අස්සු වූකලී එකම සාල් නැළියක් වටිනි යි අප විසින් දන්නා ලද්දේය, තොප නිසා සාල් නැළියෙහි අගය දන්නා කැමැත්තෙමිහ, එසේ හෙයින් රජපුරුවන් වහන්සේ සමීපයේ සිට සාල් නැළිය මෙතෙක් මිල අගනේය යි කියන්නට නොපිළිවන්දැ යි විචාරව. ඉදින් සාල් නැළියේ මිල කියන්ට පිළිවනැයි කියේ විනම් ඔහු කැඳවාගෙන

රජපුරවන් වහන්සේ සමීපයට යව. මමත් එතනට එන්නෙමි වේදැ”යි කීවුය.

එකල්හි අස් වෙළඳු බෝධිසත්වයන් කී බස් “යහපතැ”යි පිළිගෙන ලෝගීවූ වන්නකු පුරුෂයාට අත්ලස් දී ඒ කාරණය කියවූයේය. ඒ වන්නකු පුරුෂයා අත්ලස් ලැබලාම “සාල් නැළියට මිළ කියන්නට මට පිළිවන් වන්නේයය”යි කීය. එබස් අසා වෙළඳු “එසේ විනම් රජගෙට යමින”යි කියා ඔහු කැඳවාගෙන රජපුරවන් සමීපයට ගියේය. බෝධිසත්වයෝත් අවශේෂ අමාත්‍යයෝත් ඒ වේලාවට එතනට ආවාහුය. එකල්හි අස් වෙළඳු රජපුරවන් වැඳලා කියන්නේ “ස්වාමීනි, මම පන්සියයක් අසුන්ට එක සාල් නැළිය අගනා බව දනිමි. ඒ සාල් නැළිය කෙතෙක් අගිදැ?යි වන්නක්කාණන් අතින් විවෘල මැනව, රජපුරවන් වහන්සැ”යි කීය.

රජපුරවෝ එපවත් නොදැන කියන්නාහු “එමිබල වන්නකු පුරුෂය, පන්සියයක් අස්සු කෙතෙක් මිළ වටිද්දැ?”යි විචාලෝය. එබස් අසු වන්නකු පුරුෂයා “ස්වාමීනි, සාල් නැළියක් වටනේ වේදැ”යි කීය. “වන්නාට දුරුව,(දුරුව ඒ එසේ වේවා) පන්සියක් අස්සු වූකලී සාල් නැළියක් අගිවයි, ඒ සාල් නැළිය කෙතෙක් මිළ පුස්නේදැ?”යි(අගිදැයි) විචාලෝය. ඒ අඥන පුරුෂයා “ස්වාමීනි, අන්ත:පුරය පිටිපුර(අතුවනුවර - පිටනුවර) සහිතවූ බරණැස් නුවර සාල් නැළිය අගනේ වේදැ”යි කීය. ඒ අඥන පුරුෂයා පළමු “රජපුරවන්ගේ සිත් ගනිමි”යි සිතා අනුවර්තනය

කරන්නේ(ලෝගී රජුගේ අදහස අනුව ක්‍රියාකරමින්) එකම සාල් නැළියක් අසුන්ට අගය කළේය. නැවත ඒ වෙළෙන්දා අතින් අත්ලස් ලබා එම සාල් නැළියට අන්ත:පුරය පිටිනුවර සහිත වූ බරණැස් නුවර අගය කෙළේය.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර පවුරු වල්ල(වටා බැඳ තැබූ ප්‍රාකාරය) දෙළොස් යොදුනක් පමණ වන්නේය. මේ නුවර ඇතුළත වන්නේය. පිටත වානාහි තැන්සියයක් යොදුන් පමණ රාජ්‍යය වන්නේය. මෙසේ ඒ ඇඳුන පුරුෂයා දෙළොස් යොදුනක් වට ඇති නුවර හා තැන්සියයක් යොදුන් වට ඇති මේසා මහන් රාජ්‍යය එකම සාල් නැළියට අගය කළේය. ඒ අසා අමාත්‍යයෝ අත් පොළසන් දී සිනාසී කියන්නාහු “අපි පෙර පොළව හා රාජ්‍යය අනර්ඝ මිළ නැතැ යි(මිළ කළ නොහැකි දෙයකැයි) සිතා උනුමිහ, දැන් වූ කලී මේසා මහන් සරාජ්කවූ බරණැස් නුවර හා රාජ්‍යය සාල් නැළියක් පමණ අගනේය. නුඹවහන්සේගේ වන්නකු පුරුෂයාගේ සමර්ථතාව ඉතා ආශ්චර්යය නියාය, මේතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි මේ වන්නකු පුරුෂයා කොයි විසිද? අපගේ රජුපුරුවන් වහන්සේටම මෙතෙම සුදුසු වන්නේය”යි හාසකොට(සිනාසී) නින්දා කළාහුය. එකල්හි රජුපුරුවෝ ලජ්ජාවට පැමිණ ඒ නුවණ නැති පුරුෂයා නුවරින් පිටත් කරවා මහබෝසතාණන්ටම වන්නකු තනතුරු දුන්නාහුය. මහබෝධිසථයෝ එතැන්පටන් දුනාදී වූ පින්කම් කොට කම්බු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘවූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා “ආනන්ද ස්ථවිරයෙනි, මේ අඤ්ඤා වූ උද්ධම ස්ථවිරයා මෙරමානට ලාභනාති කෙළේ දැන් මතු නොවෙයි, පෙරත් තමා නුවණ නැති බැවින් කෙළේම වේදැ”යි අතීත කථාවන් වර්ථමාන කථාවන් දෙක එක්කොට සන්ධි ගලපා මේ ‘තණ්ඩුලනාලි ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙනි ගම්වැසි වූ අඤ්ඤා වන්නකු පුරුෂයා නම් දැන් මේ ලාභදායී ස්ථවිරය. නුවණැති වන්නකු පුරුෂයා නම් ලොකස්වාමී වූ මම්ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

006. දෙවධර්ම ජාතිකය

තවද එක් සමයක් හි ශාක්‍යකුල වින්තාමාණීකය වූ(ශාක්‍ය වංශයට සිතු පැතු දේ දෙන මැණිකක් බඳු වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා ජේතවන මහාචිහාරයෙනි වාසය කරණසේක, එක්තරා බහුභාණ්ඩික(බොහෝ පිරිකර පරිහරණය කරන්නාවූ) ගිඤ්ඤ කෙනෙකුන් වහන්සේ උදෙසා මේ ජාතිකය වදාළ සේක.

සැවැත්නුවර වාසී වූ එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් තමාගේ භාර්යාව මිය පරලොව ගිය කල්හි ශාසනයෙහි මහණ වූයේය. එතෙමේ මහණවන්නට පූච්ඡාගයෙහිම(පෙරම) තමා වසනු පිණිස පන්සලකුත් ගිනිහල් ගෙයකුත්(කුස්සියක්) බඩුහල් ගෙයකුත්(ගබඩා ගෙයක්) කරවා බඩුහල් ගෙය ගිනෙල්

තලතෙල් ආදියෙන් පුරා මහණ වූයේය. මහණ වූ පසු තමා සන්තක කෙල්ලන් කොල්ලන් කැඳවා ගෙන්වාගෙන රැවිවූ පරිද්දෙන් බන් මාළු පිසවාගෙන අනුභව කරන්නේය. සිවුරු ආදිවූ බොහෝ පිරිකර ඇත්තේය. රාත්‍රියෙහි එක් අඳුනක් හා පොරවණයක් පොරෝණේය. දිවා භාගයෙහි අනික් අඳුන හා අනික් පොරෝණයක් වළඳින්නේය. විහාර කෙළවර වාසය කරන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් මේ හිඤ්ඤා වහන්සේ සිවුරු හා ඇතිරී ආදිය ගෙන් පිටත්කොට මළුවේ වනා, අවු ගස්වන කලට බොහෝ දුනුවිවාසී වූ හිඤ්ඤා වහන්සේ සෙනාසන වාරිකාවේහි ඇවිදිනාසේක්, ඒ බහුභාණ්ඩික හිඤ්ඤාගේ මළුවට ගොස් සිවුරු ආදිය දැක “මේ කාගේදැ?”යි විචාලසේක. ඒ බහුභාණ්ඩික මහණ “ඇවැත්නි, මාගේය”යි කීසේක. “ඇවැත්නි, මේ සිවුරන්, මේ සිවුරන්, මේ අඳුනත්, මේ අඳුනත්, මේ ඇතිරියත්, මේ ඇතිරියත් සියල්ලම තොපගේදැ?”යි විචාලසේක. “එසේය ඇවැත්නි” කී කල්හි හිඤ්ඤා වහන්සේ කියනසේක් “ඇවැත්නි, බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් තුන් සිවුරු අනුදන්නා ලදී. මෙසේ අල්පේච්ඡ වූ(සීමාසහිත වූ අවශ්‍යතා ඇති) සඵලයන් වහන්සේගේ ශාසනයෙහි තොපි මහණ වී මෙසේ බොහෝ පිරිකර ඇතිකල වරෝ යමින, තොප සඵලයන් වහන්සේ සමීපයට ගෙනයමින”යි කියා ඒ හිඤ්ඤා කැඳවාගෙන බුදුන් සමීපයට ගියසේක.

බුදුහු දැකලා ම “කිමෙක්ද? මහණෙනි, මේ හික්ෂුහු නොකමැති පරිද්දෙන්ම කැඳවාගෙන අවුදැ?”යි වදාලසේක.

එකල්හි හිඤ්ඤා වහන්සේ කියනසේක් “ස්වාමීනි, මේ මහණ බහුභාණ්ඩිකය, බහුපරිඡේදකාර ඇත්තේය”යි දැන්වූසේක. එබස් අසා බුදුහු “මහණ, තා බහුභාණ්ඩික වූයේ සැබෑදැ?”යි විචාරා වදාළසේක. “ස්වාමීනි, සැබෑව”යි ඒ මහණ දැන්වීය. එ බස් ඇසූ බුදුහු “මහණ, තෝ කවර කාරණයකින් බහුභාණ්ඩික වූවෙහිද? මම නොයෙක් කාරණයෙන් අල්පේච්ඡ බව හා සන්තුෂ්ට භාවයෙහිද(ලද දෙයින් සතුටුවන ස්වභාවයෙහිද), කායච්චේක, චිත්තච්චේක හා විදුර්ගනා භාවනා කිරීමෙහි, විරිය වැඩීමෙහි ගුණ කීයෙමි නොවේදැ?”යි වදාළසේක. ඒ බහුභාණ්ඩික හිඤ්ඤා වහන්සේ බුදුන් වදාල බස් අසා කිපී “එසේ කල මේ සැටියේ ඇවිදීමිදැ”යි පොරොණය දමා පියා හය ලජ්ජා හැරිව පර්ෂද් මධ්‍යයෙහි තනි අඳුනයෙන්ම සිටියේක. එකල්හි සච්ඤ්ඤා වහන්සේ ඒ හිඤ්ඤාවට පිටිවහල් වනසේක් “මහණ, තෝ පෙර බලවත්වූ හය ලජ්ජා ඇත්තෙහි නොවේදැ?”යි “දියරකුස්ව උපන්නා වූ කාලයෙහිත් හය ලජ්ජා දෙක සොයමින් දෙළොස් අවුරුද්දක් විසුයෙහි නොවේද? එසේ වූ තෝ දැන් කවර කාරණයකින් මෙබඳු ගරවු සච්ඤ්ඤාසනයෙහි මහණව, සිව්වණක් පර්ෂද්(සිවුපිරිස) මධ්‍යයෙහි පොරොණය දමා හය ලජ්ජා හැර සිටියෙහිදැ”යි වදාළසේක.

එබස් ඇසූ මහණ හය ලජ්ජා දෙක ඵලවා(උපදවා ගෙන) දමාපු සිවුර නැවත පොරවාගෙන බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව උන්තේය. අවශේෂ හිඤ්ඤා වහන්සේ ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරන පිණිස සච්ඤ්ඤා වහන්සේට ආරාධනා කළසේක. බුදුරජාණන්

වහන්සේ අන්‍යතවයෙන් පිළිසන්වූ කාරණය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

යටගිය දවස කසිරට බරණැස්නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරුකෙනෙක් ජනරඤජනය කොට(මිනිසුන් සතුටුකොට) රාජ්‍යය කරන්නාහුය. එකල මහබෝසනාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ ගන්නාහුය. උපන්නාවූ කුමාරයන්ට නම් තබන දවස් ‘මහිංසාස’ කුමාරයෝ යයි නම් තබන. ඒ කුමාරයන් අත මත දිවපැන කෙළ ඇවිදිනා අවස්ථාවෙහි රජ්ජුරුවන්ට අනික් පුතණු කෙනෙක් උපන්නාහුය. ඒ උපන් කුමාරයන්ට නම් තබන්නාහු ‘චන්ද්‍ර’ කුමාරයෝ යයි නම් තබන. ඒ දෙවෙනි කුමාරයන් අත මත දිව පැන කෙළ ඇවිදිනා අවස්ථාවෙහි බෝධිසත්වයන්ගේ මැණියෝ කාලක්‍රියා කළෝය. රජ්ජුරුවෝ අනික් බිසෝ කෙනෙකුන් අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි තබන. ඒ බිසව රජ්ජුරුවන්ට ඉතා ප්‍රියය, මන වඩයි, සිත් කළුව වාසය කෙරෙයි. එකල ඔවුන් දෙදෙනාගේ ප්‍රිය සංවාසයෙන් ඒ බිසව් එක් පුතණු කෙනෙකුන් වැඳුය. ඒ උපන් කුමාරයන්ට ‘සුරිය’ කුමාරයෝ යයි නම් තබන. රජ්ජුරුවෝ පුතණුවන් දැක සතුටු වූ සිත් ඇතිව “සොඳුර, තොපගේ පුතණුවන්ට වරයක් ගණුව”යි කීවුය. බිසව් “ඒ වරය මා කරමිනි විටෙක ඇර ගනිමි”යි පසුව ගතයුතු කොට තබා තිබුය.

ඒ බිසවු පුතණුවන් වැඩිවියට පැමිණි කල්හි රජ්ජුරුවන්ට කියන්නේ “ස්වාමිනි, නුඹවහන්සේ විසින් මාගේ පුතණුවන්

උපන් දවස් වරයක් දෙනලදී. එසේ හෙයින් මාගේ පුනඤ්චනට රාජ්‍ය දුන මනෙවැ”යි කිවුය. රජපුරවෝ ඒ අසා කියන්නෝ “මාගේ දරුවෝ දෙනන මහත් වූ ගිනි කඳන් මෙන් බබලමින් ඇවිදිති. තොපගේ පුනඤ්චනට රාජ්‍යය දෙනට නොපිළිවනැ”යි ප්‍රතිකේෂප කොට නැවත නැවතත් ඒ බිසවුන් තමන්ගේ පුනඤ්චනට රාජ්‍යය ඉල්ලන්නා දැක “මෝ නොමෝ මාගේ දරුවන්ට අනර්ථයක්, අවැඩක්, උපක්‍රමයක් කොට පියාදේහෝ”යි සිතා පුතන් දෙබැසින්(සොහොයුරු දෙපුතන්) සමීපයට කැඳවා මෙසේ කිවුය “එමීබා දරුවෙන.. මම සුර්ය කුමාරයන් උපන් ගමනේ උන්ට වරයක් දිනිමි. දැන් උන්ගේ මණියෝ රාජ්‍යය ඉල්ලති, මම උන්ට රාජ්‍යය නොදෙනු කැමැත්තෙමි. ස්ත්‍රීහු නම් පාපියෝය. එසේ හෙයින් තොපට නපුරක් සිතාපු නම් නපුරු වන්නේය. නොපි දැන් වලට වැද(වනයට ගොස්) මා ඇවෑමෙන් අවුත් තොප සන්නක මෙනුවර රාජ්‍යය කරවු”යි කියා හඬා වැළප ඉස සිඹ සහසා යැවුය. ඔවුන් දෙදෙනා පිය රජපුරවන් වැඳ ප්‍රාසාදයෙන් බස්නාවුන් රාජංගනයේ(රජ මිදුලෙ) කෙළනා(සෙල්ලම් කරන) සුර්ය කුමාරයෝ දැක ඒ කාරණය දැන “මමත් දෙබැසින් විහන්සේ හා සමග යෙමි”යි කියා කැට්ටම නික්මුනාහුය. මෙසේ නික්ම ගොස් කුමාරවරු තුන්දෙනම හිමාලය වනයට යන්නාහුය. බෝධිසත්වයෝ මාර්ගයෙන් යන ගමණේ මගින් ඉවත්ව රැකක් මුල ඉඳ සුර්ය කුමාරයන්ට මෙසේ කීහ.” මල සුර්ය කුමාරයෙනි, තෙල පෙනෙන විලට ගොස් නාපියා

පැනුන් බී, පියුම් පතින්(නෙලුම් කොළයෙන්) අපට පැන් ගෙනෙව”යි කීවුය.

ඒ විල තෙමේ වෙසවුණු රජපුරුවන්ගෙන් එක් දියරකුසකු විසින් වරම් ලබන ලද්දේය. වෙසවුණු රජපුරුවෝත් ඕනට කියන්නෝ “දේවධම්මය දන්නා කෙනෙකුන් නබා(හැර) යම් අතික් කෙනෙක් මේ විලට බටුනු නම් ඔවුන් කන්න ලැබෙන්නේය. විලට නොබට කෙනෙකුන් කන්නට නොලැබෙන්නේය”යි කීවුය. එතැන් පටන් දියරකුසා යම් කෙනෙක් ඒ විලට බටුනු නම් ඔවුන් අතින් දේවධම්මය විචාරා යම් කෙනෙක් නොදිනිත් නම් ඔවුන් කන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් සූර්ය කුමාරයෝ ඒ විලට ගොස් පරීක්ෂා නොකරම බටුවානු ය. එකල්හි උදක රාක්ෂයා ඒ කුමාරයන් අල්වාගෙන “දේවධම්මය දනුදැ?”යි විචාළේය.

එකල්හි සූර්ය කුමාරයෝ කියන්නෝ “දේවධම්මය නම් වන්දු - සූර්ය දෙදෙනා වේදැ”යි කීවුය. ඉක්බිත්තෙන් දියරකුසු ඕනට “තෙපි දේවධම්මය නොදනුව”යි කියා දියයට ගිල්වා තමා වසන්නාවූ ස්ථානයෙහි සිටවීය. බෝධිසත්වයෝත් සූර්ය කුමාරයන් ලස්වන්නා(පමාවෙනු) දැක වන්දු කුමාරයන් යවුය. දියරකුසු වන්දු කුමාරයන් අල්වාගෙන “දේවධම්මය දනුදැ?”යි විචාළේය. “දනිමි, දේවධම්මය නම් සතරදිග වේදැ”යි වන්දු කුමාරයෝ කීවුය. දියරකුසු “තෙපින් දේවධම්මය නොදනුව”යි කියා උනුන් අල්වාගෙන ඒසේම දියයට සගවා සිටුවුයේය.

බෝධිසත්වයෝ ඒ වන්දු කුමාරයනුත් කල්යානා නොයන හෙයින් “චිත්තරා අන්තරායෙක් විය යුතුය”යි තුමු චිත්තට ගොස් දෙදෙනාම විලට බට පියවර සටහන් දැක “මේ විල රාකෂසයකු අධිගෘහිත විලක් උවමැනවැ”යි සිතා කඩුව උරයේ එල්වාගෙන, දුන්න නගා දුනුමීට හීයලාගෙන(හීය යොදාගෙන) සිටියාහුය. දිය රකුසු බෝධිසත්වයන් දියට නොබස්නා දැක විල දුටු කපා ඇවිදිනා පුරුෂයෙකු මෙන් තමාගේ ස්වරූපය පාලා බෝධිසත්වයන්ට කියන්නේ “පින්වත් වූ පුරුෂය, තොපි මග ගමන් යාමෙන් මිරිකී ගියව, කුමක් හෙයින් මේ විලට බැස නාපියා පැන් බී නෙළුමල හා නෙළුමලුලි කා මල් පැළඳ සැපසේ නොයව්දැ”යි කීවුය.

බෝධිසත්වයෝ ඔහු දැක සිතන්නාහු “මොහු යක්ෂයා විය යුතුය. මොහු විසින් මාගේ මල් දෙන්නා අල්ලා ගන්නා ලද්දේ වනැ”යි සිතා “තෝ මාගේ මලුන් අල්වාගත්තෙහිදැ?”යි කීවුය. “එසේය මම ඇල්වුයෙමි” කී කල්හි “කවර කාරණයකින්දැ”යි විචාරා “මම මේ විලට බට කෙනෙකුත් කන්ට ලබමි”යි කී කල්හි “කිමෙක්ද? තෝ සියල්ලවුන්ම කන්ට ලබන්නෙහිදැ?”යි විචාරා “යමෙක් දේවධර්මය දුනී නම් ඔහු හැර සෙස්සවුන් කන්ට ලබමි”යි කී කල්හි “තට දේවධර්මයෙන් ප්‍රයෝජන ඇද්දැ?”යි විචාරෝය. “එසේය, දේවධර්මයෙන් ප්‍රයෝජන ඇතැ”යි දියරකුසු කීය. “එසේ වීනමි මම තට දේවධර්මය කියමි” කීවුය. එබස් අසා දියරකුසු “එසේ වීනමි කිවමැනව මම දේවධර්මය අසමි”යි කීය. බෝධිසත්වයෝ “මම තට දේවධර්මය කියමි, බල එකෙක් ඇත. කිලිටුව(අපිරිසිදුව) සිටි

හෙයින් මදක් මැලියෙමි”යි කීවුය. උදක රාක්ෂසයා බෝධිසත්වයන් නහවා පැන් පොවා මල් පලඳවා සුවඳ විලවුන් ගල්වා සරහන ලද මණ්ඩපයෙහි උතුම් වූ පය්ඛිකයක් අතට දුන්නේය. මහබෝසතාණෝ ඒ පහවන ලද ආසන මස්තකයෙහි ඉඳ යක්ෂයා පාමුල සිටුවාගෙන “එසේ වීනම් තෝ කන් යොමා සකස්කොට අසව”යි කියා දේවධර්මය කියන්නාහු මෙසේ කීවුය.

“මේ ලෝකයෙහි යම් කෙනෙක් හයින් හා ලජ්ජාවෙන් අකුශල ධර්මයන් නොකළමනා අවශේෂ ලෝක වාරිත්‍රයන් දැන හැකිලෙන හෙයින් හය ලජ්ජා දෙකින් යුක්තව වාසය කෙරෙද්ද, කුශල ධර්මයෙහි ඇමකල්හිම බලවත්ව ඇලුම් ඇත්තෝද, උතුම්වූ සත්පුරුෂ ගුණ ඇත්තෝද, එසේ වූ සත්වයන්ගේ ප්‍රවෘත්තිය(මේ අයුරින් පැවැත්ම) මේ ලෝකයෙහි දේවධර්ම නම්වේ”යි කියා ධර්මදේශනා කළෝය.

යක්ෂයා මේ ධර්මදේශනාව අසා ප්‍රසන්නවූ සිත් ඇතිව බෝධිසත්වයන්ට කියන්නේ “මම තොප කෙරෙහි ප්‍රසන්නයෙමි. ප්‍රසන්න වූ මම එක් මලණු කෙනෙකුන් තොපට දෙමි. කවුරුන් ගෙනෙමිදැ”යි කීය. ඒ අසා බෝධිසත්වයෝ “බාල මලණුවන් ගෙනෙව”යි කීවුය. දියරකුසු කියන්නේ “පණ්ඩිතයෙහි, තොපි උදක් දේවධර්මය දන්නා පමණෙක්මය, එපමණක් වීනා ඒ ධර්මයෙහි තොප පවත්වේ නැතැ”යි කීය. “කවර කාරණයකින්දැ”යි කී කල්හි “වැඩිමහලු තැනැත්තන් තබා බාල තැනැත්තන් ගෙන්වන හෙයින්, තොප

පෙට්ටියාපවායන(වැඩිහිටියන් පිළිමේ) කර්මය නොකරන හෙයින්”යි කීය. එබස් අසා මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ “එමිබල යක්ෂය, මම දේවධර්මයන් දනිමි, දේවධර්මයෙහින් පවතිමි. අපි මේ වලට වදනමෝ මේ බාල මලණුවන් නිසා වනුමින. මුන් පිණිස අපගේ පියාණන් වහන්සේගේ අතින් මුන්ගේ මෂණියෝ රාජ්‍ය ඉල්ලිය. අපගේ පියාණන් වහන්සේ ඒ වරය නොදී අප රකිනා නිසා වනයෙහි වසන්ට කීසේක. එබස් ඇසූ බාල මලණුවෝ නොරඳු අප හා සමග මේ වනයට ඇවිය. ඉඳින් අපි ඒ කුමාරයන් වනයෙහි එක් යක්ෂයෙක් අනුභවකොට පිය යි කීමෝ නමි අප කීබස් අදහාගන්නා කෙනෙකු නැත. එසේ හෙයින් මම නින්දවට හයින් බාල මලණුවන් ගෙන්වමි”යි කීවුය. එබස් අසා දියරකුසු සමාධිව (සතුටුව) “සාධු! සාධු! පණ්ඩිතයෙනි, තොපි දේවධර්මයන් දනුව, දේවධර්මයෙහින් පවතුව”යි ප්‍රසන්නවූ සිත් ඇතිව බෝධිසත්වන්ට සාධුකාරදී දෙබැසන්ව ගෙනවුත් පාවාදිණ.

එකල්හි බෝධිසත්වයෝ ඕනට අවවාද කරන්නෝ “යක්ෂය, තෝ පෙර කළ අකුශල කර්මයෙන් අනුන්ගේ වෙර ලේ මස් කන්නාවූ යක්ෂව උපන්නෙහිය. දැන් නැවතත් අකුසල්ම කෙරෙහි. නමි තා විසින් කරනලද අකුශල කර්මය නරකාදී සතර අපායෙන් තා මුදුලිය නොහෙන්නේය. එසේ හෙයින් මෙතැන් පටන් අකුසල් හැර කුසල් කරව”යි අවවාද කොට යක්ෂයා දමනයෙහි ලන්ට සමර්ට වූයේය. මහබෝසතාණෝ යක්ෂයා දමනයෙහි ලාගෙන ඔහු විසින් කරනලද ආරක්ෂා ඇතිව එතැන්හිම වසන්නාහු. එක් දවසක් නැකැත් තරු බලා

පියරජ්ජුරුවන් කාලක්‍රියා කළ නියාව දැන යක්‍ෂයා කැඳවාගෙන බරණැස්නුවරට ගොස් රාජ්‍යය ගෙන වන්දු කුමාරයන්ට යුවරජ තනතුර හා සුරිය කුමාරයන්ට සෙනෙවිරත් තනතුරදී යක්‍ෂයාට සිත්කළී තෙනක දේවාලයක් කරවා එතැනේ ඔහු වස්වා නිරන්තරයෙන් බත් හා මල් පහන් සුවඳ විලවුන් ඕනට පළවුකොට පුදන පරිද්දෙන් සැලසූය. ඒ මහබෝසතාණෝ දැහැමෙන් රාජ්‍යය කොට කම්බු පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක. මේ වතුරාර්ය සත්‍යය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර ඒ බහුභාණ්ඩික හික්‍ෂුන් වහන්සේ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටිසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේ අතීත කථාවන් වර්ටමාන කථාවන් දෙක එක්කොට සන්ධි ගළපා මේ ‘දේවධර්ම ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි උදක රාක්‍ෂසයා නම් දැන් මේ බහුභාණ්ඩික මහණය. සුරියය කුමාරයෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. වන්දු කුමාරයෝ නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය, මහිංසාස කුමාරයෝ නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම ම වේදු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

007. කට්ඨිතාරී ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි සකල ලොකානන්දකරවූ(මුළු ලොවම සතුටු කරන්නා වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසනසේක්, වාසභ ඤත්‍රියාවන්ගේ කථාව අරභයා මේ ජාතිකය වදාළ සේක.

මෙම වර්ථමාන කථාව දෙළොස් වැනි නිපාතයෙහිවූ ‘හදුගාල ජාතිකයෙ’හි මතු පහළවන්නේය. ඒ වාසභ ඤත්‍රියාවෝ වනාහී මහානාම නම් ශාක්‍ය රජපුරුවන්ගේ දුවණියෝය. නාගමුණ්ඩා නම් දැසියගේ කුස පිළිසිඳ ගත්තාය. කොසොල් රජපුරුවන්ට අගමෙහෙසුන් වූවාය. ඕ තොමෝ රජ හට ප්‍රිය වූ පුත්‍රයෙක් වැදුවාය. කොසොල් රජ වනාහි වාසභ ඤත්‍රියාවන්ගේ දැසිභාවය පසුව දැන ස්ථානාන්තරයෙන් (අගමෙහෙසුන් තනතුරෙන්) පිරිහෙලුවේය. විඩුඩහ නම් පුත්‍රයාගේ ද ස්ථානාන්තරය පිරිහෙලුවේය. ඔහු දෙදෙනාම රජගෙය ඇතුළත ම වසන්නාහ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ කාරණය දැන වදුරා පෙරවරු පන්සියයක් හිඤ්ඤන් පිරිවරා රජගෙට වැඩ පනවන ලද ආසනයෙහි වැඩහිඳ “මහරජ, වාසභ ඤත්‍රියාවෝ කොයිදැ?”යි වදාළසේක. කොසොල් රජපුරුවෝ ඒ කාරණය දැන්වූයේය. “මහරජ, වාසභ ඤත්‍රියාවෝ කවරක්නුගේ දුවණියෝදැ?”යි විවාළ කල්හි “ස්වාමීන් වහන්ස, මහානාම නම් රජනුගේයැ”යි කීසේක. “කවරක්නු නිසා ආයේදැ?”යි වදාළ කල්හි “ස්වාමීන් වහන්ස, මා නිසාය”යි කීවේය. “මහරජ, වාසභ ඤත්‍රියාවෝ

රජහුගේ දුවණියෝය. රජහු නිසාම අවුය. රජහු නිසාම පුත්‍රයෙක් ලද්දීය. ඒ පුත්‍ර තෙම කවර කාරණයකින් පියාණන් අයිති රාජ්‍යයට හිමි නොවන්නේද? පූච්ඡ කාලයේදී රජදරුවෝ මොහොතක් කල් එක්ව වාසය කළාවූ දරුකැටියාගේ(දරු කඩන ගැහැණියගේ) බඩෙහි උපන්නාහු පුත්‍රයෙකු ලැබ ඒ පුත්‍රයාට රාජ්‍ය දන්නාහුය”යි වදාළ කල්හි කොසොල් රජ තෙම ඒ කාරණය පහල කරන පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේට යාවිඤ්ඤ කළේය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හවයෙන් වැසි තිබූ කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස්නුවර රාජ්‍යය කරන්නාහු බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් මහත් වූ පිරිවරින් උයනට ගොස් එහි පුෂ්ප ඵල ලෝභයෙන් හැසිරෙනසේක් උයන් වන ලැහැබෙහි ගායනා කොට දරු නෙලන්නාවූ එක් ස්ත්‍රියක දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව තෘෂ්ණාසන්ථවය කළෝය.(කාමාසාවෙන් මෙවුන්දම් සේවනය කළේය) එකෙණෙහිම අප මහරෝධිසඤ්ඤාන් වහන්සේ ඒ ස්ත්‍රියගේ බඩෙහිම පිළිබඳගත්සේක. එකෙණෙහිම ඇගේ බඩ විදුර(දියමන්නි) පුරනවන ලද්දක් මෙන් ගරාවූ කුඤ්ඤ වූයේය(බඩ බරවූයේය). ඒ ස්ත්‍රිය ගැබ පිහිටි බව දැන “මහරජ මගේ ගර්භය පිහිටියේයැ”යි කීවාය. එකල්හි ඒ රජතෙම අංගුෂ්ඨ මුද්‍රිකාව(ඇඟිලි මුද්ද) දී “ඉඳින් දුවණිකෙනෙක් වූ නම් මේ අංගුෂ්ඨ මුද්‍රිකාව විකුට පෝෂ්‍ය කරව, ඉඳින් පුත්‍රයෙක් විනම් මුද්‍රිකාව හා සමග මාගේ සම්පයට ගෙන එව”යි කියා වැඩි සේක. ඒ ස්ත්‍රිය ගතීය මුහුකුරන ලද්දී රෝධිසඤ්ඤාන් වහන්සේ

වැදවූවාය. ඒ අප මහබෝධිසභාවයන් වහන්සේ ඔබ මොබ හැසිරෙන කල්හි කෙළිමඩුල්ලෙහි(සෙල්ලම් පිටිය) පුදුරුවෝ උන්වහන්සේට මෙසේ කියන්නාහු “පියාණන් නැත්තාහු විසින් පහරණු ලදුමහ”යි කියන්නාහුය. ඒ අසා බෝධිසභාවයන් වහන්සේ මෂණියන් සමීපයට ගොස් “මෂණියනි, මාගේ පියාණෝ කවිදැ?”යි විචාලසේක. “පුත්‍රය, තෙපි බරණැස් රජහුගේ පුත්‍රයකැ”යි කීවාය. “මෂණියනි, කිසි සලකුණක් නැත්තේදැ?”යි විචාලසේක. “පුත්‍රය, රජපුරුවෝ මේ මුද්‍රිකාව දී ඉඳින් උවණී කෙනෙක් විනම් මේ මුද්‍රිකාව විකුට පෝෂ්‍ය කරව, ඉඳින් පුත්‍රයෙක් විනම් මේ මුද්‍රිකාව හා සමග ගෙනෙවයි කියා ගියසේකැ”යි කීවාය.

“මෂණියනි, එසේ කල්හි කවර කාරණයකින් මා පියාණන්ගේ සමීපයට කැඳවාගෙන නොයන්නෙදැ?”යි කීසේක. ඒ ස්ත්‍රී අප බෝසතාණන්ගේ අධ්‍යායය(අදහස) දැන රාජවාස හවනද්වාරයට ගොස් රජහට කීවාය. රජහු විසින් කැඳවනු ලබන්නේ රජගෙට වැඳ රජහට වැඳ “මහරජපුරුවන් වහන්සේ නුඹ වහන්සේගේ පුත්‍රයකැ”යි කීවාය. රජපුරුවෝද දන්නා සේකම(දන්නා නමුදු) පර්ෂද්(පිරිස) මැඳ ලැජ්ජාවෙන් “මාගේ පුත්‍රයෙක් නොවෙයි” කීසේක. “මහරජපුරුවන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ මේ මුද්‍රිකාව මේ දැන ගනුව”යි කීවාය. “මේ ද මාගේ මුද්‍රිකාවක් නොවෙයි” කීසේක. “මහරජපුරුවන් වහන්සේ, දැන් සත්‍ය හැර මට අනෙක් සාක්ෂ්‍යයෙක් නැත්තේය. මේ පුදුරු තෙම නුඹවහන්සේ නිසා උපන්නේ විනම් අහස්හි සිටවයි, ඉඳින් එලෙස නොවුයේ විනම් බිම හි

මරණයට පැමිණේව”යි කියා බෝධිසත්වයාණන් වහන්සේගේ පාදද්වන්දය(දෙපා) අල්වාගෙන අහස්හි දැමුවාය. අප මහබෝධිසත්වයාණන් වහන්සේ අහස්හි පලක් බැඳ හුන්සේක්(අරමිනිය ගොතාගෙන වැඩහිඳ) මිහිරි වූ කට හඬින් පිය මහරජු හට බණ වදාරණ සේක් මෙසේ වදාළසේක “මහරජ, මම නුඹවහන්සේගේ ආත්මජ පුත්‍රයෙක්මි(අනුජාත පුතෙක් වෙමි). ජනප්‍රධාන වූ මහරජ, නුඹවහන්සේ මා ආරක්‍ෂා කොට වදාළමැනව. මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, හස්ති බන්ධ, අස්ස බන්ධාදීවූ(අතූන් අසුන් ආදීන් බලන) මනුෂ්‍යයන්ද හසත්‍යශවාදී වූ නිරශ්චිත සත්‍වයන්ද(අත් අස් ආදී නිරිසන් සතුන්ද) රක්‍ෂා කරණසේක්, ස්වකීය පුත්‍රවූ මා රක්‍ෂා නොකරනසේක් දැ”යි නින්දා කිරීමෙන් හා අනුග්‍රහ කිරීමෙන් මෙසේ වදාළසේක.

අහස්හි හිඳ මෙසේ ධර්මදේශනා කරන්නා වූ බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ ධර්මය අසා “පුත්‍රය, මෙසේ වර(නරුණු මෙසේ හෙයින්) මමම පෝෂ්‍ය කරමි”යි කියා අත දිගුකළ සේක. අනෙකුත් සත්‍වයෝ දහස් ගණන් අත් දිගු කළාහුය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ අනෙක් කෙනෙකුගේ අතට නොබැස රජහුගේ අතටම බැස ඇකයෙහි උන්සේක. රජ්ජුරුවෝ අප මහබෝධිසත්වයාණන් වහන්සේට යුව රාජ්‍යය දෙවූසේක. මෑණියන් වහන්සේ අගමෙහෙසි කළසේක. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ රජහු අවදීමෙන් ‘කාෂ්ටවාහන’ නම් රජව, දැනමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍ය කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියසේක.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසොල් රජහට මේ ජාතික ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා අතීත කථාව හා වර්ථමාන කථාව දක්වා පුළුඵපර සන්ධි ගලපා මේ ‘කට්ඨිහාරි ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි මැණියෝ නම් දැන් මහාමයා දේවිය. පියාණෝ නම් සුදෙවුන් මහරජාණෝය. කාෂ්ටවාහන නම් රජව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජු වූ මමිම වෙමිදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

008. ගාමණී ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි සනරාමර ලෝකගුරු වූ(දෙව් මිනිසුන් සහිත ලෝකයාට ගුරු වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්වරම් වෙහෙර වැඩ වසන සේක් පසුබට වියැය අති හිඤ්ඤන් කෙනෙකුන් අරඹයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

මේ ජාතිකයේ වර්ථමාන කථාවත් අතීත කථාවත් එකොළොස් වැනි නිපාතයෙහි වූ ‘සංවර’ ජාතිකයෙහි මතු පහල වන්නීය.

ගාමණී කුමාරතෙම බෝධිසඤ්ඤන් වහන්සේගේ අවවාදයෙහි පිහිටා ජ්‍යෙෂ්ඨත්‍රාතෘවූ(වැඩි මහලු සොහොයුරන් වූ) කුමාරවරුන් සියයකට බාලව සියයක් පමණ ත්‍රාතෘන් පිරිවරා ධවලවිජත්‍රයාගේ(සුදු කුඩය) යට උතුම් ආසනයෙහි හුන්සේක් “තමාගේ ඵෙශ්වයී සම්පත්තිය අපගේ අවාරීන් වහන්සේ සන්නකය”යි සතුටුව ප්‍රීතිවාක්‍ය පවත්වන සේක්

“නුවණැත්තවුන්ගේ අවවාදයෙහි සිටි තුරින්(ඉක්මන්) නොව උපාය ක්‍රමයෙන් කර්මාන්තයෙහි ප්‍රයුක්තයනට(යෙදුනවුන්ට) ප්‍රාර්ථිත වූ(පතන ලද්දවූ) ප්‍රයෝජනයෙහි ආසාව සමාද්ධ වේමය. දුනාර්ථ, ප්‍රියවචන, සමානාත්මතායයි(දීම, යහපත පිණිස ක්‍රියා කිරීම, යහපත් වචනය, අන්‍යයන්ද තමන් හා සමසේ සැලකීම) කියනලද බුන්මවය්භාව මූලික වූ සමාපත්තීන් ද මුහුකුරා සිටි බැවින් පරිපක්වූ(මුහුකුරා ගිය) බුන්මවය්භාව ඇතිවිමි. ගාමණී කුමාරය, මෙසේ දැන ගනුවයි කියා තමන් සඵපන ජ්‍යෙෂ්ඨ බැවින් ආත්ම ද්විතීයකොට(සියලු දෙනාට නායක බැවින් තමා දෙවෙනියාකොට සිතා) තමන්ට ආමන්ත්‍රණයකොට ‘ආචාරීන්’ වහන්සේ නිසා බැසයන් සියයක් ඉක්මවා මේ මනා රාජ්‍යයට පැමිණියෙමි”යි ප්‍රීති වාක්‍ය පැවැත්වූ සේක.

ගාමිණී කුමාරයන් රාජ්‍යයට පැමිණී සත් අට දවසක් ඇවෑමෙන් සියලු හ්‍රාතෘ වූ කුමාරවරහු තමන් වසන තැනට ගියාහුය. ගාමිණී මහරජතෙම දැනැමෙන් රාජ්‍යය කොට කමිවූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේද දුනාදී පින්කමකොට කමිවූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියසේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරාජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදුළුසේක. වතුස්සත්‍යයාගේ අවසානයෙහි පසුබට වීයී ඇති හිඤ්ඤා වහන්සේ අරහත් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

බුදුරජාණන් වහන්සේ අතීත කටාව හා වර්ථමාන කටාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පුච්චාර සන්ධි ගලපා මේ ‘ගාමිණී ජාතකය’ නිමවා වදුළසේක.

009. මධ්‍යම ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සඵලෝකෙකාදීපායමාන වූ(මුළු ලොවට එකම පහනක් වැනිවූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා ජේතවන මහාවිහාරයෙහි වාසය කරණසේක් මහබිනික්මන් (පැවිදිව නිවන්සුව සොයනු පිණිස ගිහිගෙය හැරයාම) අරභයා මේ ජාතකය වදුළසේක.

එක් සමයෙක්හි හිඤ්ඤන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේ මහබිනික්මන් වණීනා කොට කොට උන්සේක. එකල්හි සඵලයන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට අවුත් බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහුන්සේක් හිඤ්ඤන් වහන්සේට ආමන්ත්‍රණය කොට “මහණෙනි, දැන් කිනම් කටාවකින් යුක්තව උනුද? කිනම් කටාවක් දැන් නොපට අධ්‍යාප්තව”යි(කොට නිමකළ නොහැකි විදුයි” වදුරා “ස්වාමීනි, අනික් කටාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවමින, නුඹවහන්සේගේ මහබිනික්මන් වණීනා කොට කොට උනුමින”යි කී කල්හි “මහණෙනි, සඵලයන් වහන්සේ නික්මුනේ දැන් මතු නොවෙයි, පළමුව නික්මුනේවේදැ”යි වදුළසේක. හිඤ්ඤන් වහන්සේ ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරනු සඳහා සඵලයන් වහන්සේට ආරාධනා කළසේක. භාග්‍යවත්වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ

භාවාන්තරප්‍රච්ඡන්න වූ(අතුරු හවයෙන් වැසුණු) කාරණය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

යටගිය දවස විදේහ රාජ්‍යයෙහි මිඳුලුනුවර මධ්‍යදේව නම් රජු රජුරු කෙනෙක් දුරාජ ධර්මයෙන් අකොප්‍යකොට(කඩ නොකට) සඵධර්මිඡධව රාජ්‍යය කරන්නාහුය. ඒ රජුරුවෝ සුවාසුදුහසක්(අසුහාර දහසක්) අවුරුදු කුමාර ක්‍රීඩා කොට, සුවාසුදුහසක් අවුරුදු යුවරජකම් කොට, සුවාසුදුහසක් අවුරුදු එකරාජ්‍ය කොට බොහෝකල් යවා එක් දවසක් කපුටාට බණවා(කරණවෘතියාට කටාකොට) කියන්නාහු “යහළු කපුට, යම් දවසක් මා ඉස නරකෙසක්(ඉදුනු කෙසක්) දුටුයේ විනම් එදවස් මට කියව”යි කීවුය. කපුටාත් බොහෝ කලයක් යවා එක් දවසක් රජුරුවන්ගේ අඳුන්වන් කෙස් අතුරේ(කළු කෙස් අතර) තුඩු එකම නරකෙසක් දැක “රජුරුවන් වහන්ස, කෙස් අතුරේ නරකෙන්දක් පෙණෙන්නේය”යි කීය. “එසේ විනම් සබඳ කපුට, නරකෙස උදුරා මා අත්ලෙහි තබව”යි කී කල්හි රන් අඬුවෙන් නරකෙස උදුරා රජුරුවන් අත්ලෙහි තැබීය. එසමයෙහි රජුරුවන්ට සුවාසුදුහසක් අවුරුදු ඉතිරිව සිටියේය. එසේ වී නමුත් නරකෙස දැකලාම “මෘතයු රාජයා ඇවිත්(මරණය පැමිණ) සම්පයෙහි සිටියාක් මෙන්ද තමන් ගිනිගත් පන්සලකට වන්නාක් මෙන්දැ”යි සිතමින් සංවේගයට පැමිණ තුමු තමන්ට අවවාද කරන්නාහු “අඟුනවු මධ්‍යදේවයෙනි, ඉස නර නැගෙන තුරුත් කෙලෙසුන් ඇරපිය නුහුණුවානුද?(හිසකෙස් සුදුවන තුරුත් කෙලෙස් දුරුකරගත

නොහැකිවිද?) තොපසේ වූ අඥනයෝ නැතැ”යි තමන්ටම නින්දා කළාහුය.

මෙසේ රජපුරාවන්ට නරකෙස් පහළ වූ නියාව කල්පනා කරත් කරත් අභ්‍යන්තරයෙහි දුහ වැදගත. සකල ශරීරයෙන් ඩා වැගිරෙන්නට පටන් ගත්තේය. එවේලෙහි රජපුරාවෝ “අද ම නික්ම මහණදම් කරන්නට වටනේය”යි කපුලාට ලක්ෂයක් වස්තු උපදනා ගම්වරයක් දී ප්‍රධාන පුත්‍ර වූ රාජ්‍ය කුමාරයන් කැඳවා “පුත, මා ඉස නරකෙසක් පහළවිය. එසේ හෙයින් මම මහලුව ගියෙමි, මා විසින් මනුෂ්‍ය ලෝකයෙහි අනුභව කළමනා සම්පතූන් අනුභව කරන ලද්දේය, දැන් දිව්‍ය සම්පතූන් අනුභව කරන්නාව කැමැත්තෙමි, එසේ හෙයින් මහණ වන්නට දැන්ම මට කල් වන්නේය, තෙපි මේ රාජ්‍යය පාවා ගනුව, මම මහණව මධ්‍යදේව නම් අඹ උයනේ වැස මහණදම් කෙරෙමි”යි කීවූය.

මෙසේ මහණ වනු කැමැත්තාවූ රජපුරාවන් කරා අමාත්‍යයෝ එළඹ “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ කවර කාරණයකින් මහණවන සේකදැ”යි විචාළෝය. රජපුරාවෝ නරකෙස අතින්ගෙන අමාත්‍යායන්ට තමන් මහණවන කාරණය කියන්නාහු “ප්‍රථම වයසය, මධ්‍යම වයසය, පශ්චිම වයසය යි කියනලද තූන් වයසම නසන හෙයින් වයස පැහැර ගන්නා වූ මේ නරකෙස මාගේ හිස අටගත්තේය. හිස නරකෙස් අටගත් විටම මරණය අවුත් නළලතෙලෙහි සිටියා නම් වෙයි. නරකෙස් නම් යමරජපුරාවන්ගෙන් එවූ දේවදූතයන්

වැන්නෝය. එසේ හෙයින් අදාම මට මහණවන්නට කල්
 වන්නේය”යි අමාත්‍යයන්ට කියා එදවස්ම රාජ්‍ය හැර
 සෘෂිපුත්‍රජයාවෙන් පැවැදිව මධ්‍යදේව නම් අඹ උයනේ
 වෙසෙමින් සුවාසුදුනසක් අවුරුදු මුළුල්ලේහි මෙෙත්‍රිය, කරුණා,
 මුදිතා, උපේක්කා යයි කියනලද වතුර්විධ බුන්මවිහාර
 භාවනාකොට(සිවු වැදැරැමේ උතුම් විහරණ වඩා)
 නොපිරිනුණාවූ ධ්‍යානයෙන් ගොස් බුන්ම ලෝකයෙහි ඉපිද
 නැවත එයින් වුතව අවුත් මියව නුවර ඉපිද පසුබස්නාවූ
 තමන්ගේ වංශය ගලපා(පිරිහෙන්නාවූ තමන්ගේ වංශය රැකදී)
 එම අඹ උයනෙහි මහණව බුන්ම විහාර භාවනාකොට නැවත
 බුන්ම ලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, සඵලයන්
 මහබිනික්මන් නික්මුණෝ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නික්මුණෝම
 වේදැ”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා
 වතුරාර්ය්‍ය සත්‍යය ප්‍රකාශ කළසේක. වතුස්සත්‍යය
 ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ අතුරෙන්
 සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.
 සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සකාද්‍යගාමී ඵලයෙහි පිහිටිසේක.
 සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටිසේක.
 මෙසේ බුදුරජාණන් වහන්සේ අතීත කථාවන් වර්ටමාන
 කථාවන් දෙක එක්කොට සන්ධි ගලපා මේ ‘මධ්‍යදේව
 ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කපුටා නම් දැන් මේ ආනන්ද ස්ථවිරයෝය.
එසමයෙහි ප්‍රධාන පුත්‍ර නම් දැන් මේ රාහුල ස්ථවිරයෝය.
එසමයෙහි මධ්‍යමේව රජපුරවෝ නම් තිලෝගුරු සමයක්
සම්බුදු රජු වූ මම ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා
වදාළසේක.

010. සුඛවිහාරී ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි තුන්ලොවට නැගූ ප්‍රදීපයක්
වන්නාවූ(දැල්වූ පහනක් වැනිවූ) සඵලයන් වහන්සේ අනුපිය
නම් නුවර ආශ්‍රයකොට අනුපිය නම් අඹ වනයෙහි
වැඩවසනසේක් සුඛවිහාරී වූ(පැවිදි සැපයෙන් කල් ගෙවන්නාවූ)
හද්දිය ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරඹයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

සුඛවිහාරී වූ හද්දිය ස්ථවිරයන් වහන්සේ ක්ෂත්‍රිය
රාජකුමාරවරුන් සඳෙනාගේ සමාගමයෙහි උපාලි ස්ථවිරයන්
වහනසේ සත්වැනි කොට පැවිදි වූසේක. ඔහුන් අතුරින්
හද්දිය ස්ථවිරයන් වහන්සේය, කිම්බිල ස්ථවිරයන් වහන්සේය,
හගු ස්ථවිරයන් වහන්සේය, උපාලි ස්ථවිරයන් වහන්සේය, යන
සතර ඳෙනා වහන්සේ රහත් වූසේක. ආනන්ද ස්ථවිරයන්
වහන්සේ සෝවාන් වූසේක. අනුරුද්ධ ස්ථවිරයන් වහන්සේ
දිවස් ලත්සේක. ඳෙව්දත් ස්ථවිරයන් වහන්සේ ධ්‍යානලාභී
වූසේක. ක්ෂත්‍රිය රාජ කුමාරවරුන් සඳෙනාගේ කථාව අනුපිය
නුවර දක්වා ඛණ්ඩිතාල ජාතිකයෙහි මතු ප්‍රකශ වන්නේය.

ආයුෂ්මත් හද්දිය ස්ථවිරයන් වහන්සේ වනාහි රජවූ කල්හි තමන් රක්ෂා කරනසේක් රක්ෂාවට විධාන කිරීමද පළමුකොට බොහෝ ආරක්ෂාවෙන් රක්ෂා කරන ලදුව මතුමහල් තලයෙහි මහ යහන්හි ඔබ්බොබ පෙරෙලෙමින් සයන කරන්නාවූ තමනට හය පැමිණීමද දැන් අරහත්වලයට පැමිණ අරණුයාදී වූ යම් කිසි තැනෙකිහි හැසිරෙනසේක් තමාට පහ වූ බය ඇති බවද දක්නාසේක් “ඉතා සැපය”යි කිය කියා ජීවි වාක්‍ය පවත්වන සේක. ඒ අසා හිඤ්ඤා වහන්සේලා “ආයුෂ්මත් වූ හද්දිය ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහත්වය ප්‍රකාශ කරනසේකැ”යි(තමා රහත්වූ බව ප්‍රකාශ කරනියි) කියා සඵලයන් වහන්සේට දැන්වූවාහුය. සඵලයන් වහන්සේ හිඤ්ඤා වහන්සේලාට වදාරනසේක් “මහණෙනි, හද්දිය ස්ථවිරයෝ සැපවිහාරිවූවෝ(සැපයේ වාසය කළෝ) දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් සැපවිහාරිවූහ”යි වදාරා හික්මුන් විසින් ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරනු පිණිස යාලො කල කල්හි සඵලයන් වහන්සේ හවයෙන් වැසී තුබුනු ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධවූ බ්‍රාහ්මණ මහාසාර කුලයෙකිහි ඉපද වැඩිවයසට පැමිණ වස්තුකාම, කෙලශකාමයෙහි(කාම වස්තුවල හා ඒවා නිසා උපදිනා කිලිට් අදහස්වල) ආදීනවද මහබිහික්මන් නික්මීමෙහි(කාම වස්තූන්ගෙන් අන්වීමෙහි) ආනිසංස ද දැක වස්තුකාම ක්ලේශකාම හැර හිමාල වනයට වැද සෘෂිප්‍රච්ඡායාවෙන්(තවුස්

පැවිද්දෙන්) පැවිදිව අෂ්ටසමාපත්ති(රූපාවචර ධ්‍යාන සතර හා අරූපාවචර ධ්‍යාන සතර යන අට) උපදවා වාසය කරනසේක. උන්වහන්සේට මහත් පිරිවර වූයේය. පන්සියයක් පමණ තපස්වීහු වූවාහුය. අප මහබෝසත්තුන් වහන්සේ වර්ෂා කාලයෙහි හිමාලයෙන් නික්ම තපස්වී සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව ගම් නියමිගම් ආදියෙහි සැරිසරා වඩනාසේක් බරණැස් නුවරට පැමිණ රජුනු නිසා (රජුගේ ආරාධනාවෙන්) රාජොද්‍යානයෙහි වාසය කළසේක. එතැනින් වැසි සාර මස වාසයකොට රජහට දැන් වූසේක. ඉක්බිත්තෙන් රජුරුවෝ බෝධිසත්වයන් වහන්සේට කියනසේක් “ස්වාමීන්වහන්ස, නුඹවහන්සේ වෘද්ධසේක(මහළුව). හිමාලය වනයට යාමෙන් නුඹවහන්සේට කවර ප්‍රයෝජනයක්ද? අතවැස්සන් හිමාලය වනයට යවා මෙතැනින්ම වාසය කරව”යි කීයේය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ප්‍රධාන අතවැසි තපස්වීන් වහන්සේ රාජ තපස්වීන් වහන්සේට “තෙපි යව, මේ තපස්වීවරුන් හා සමග හිමාලය වනයෙහි එතැනින්ම වාසය කරව, මම මෙතැනම වාසය කරමි”යි කීවූය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ ප්‍රධාන අතවැසි තපස්වීන් වහන්සේ රාජ තපස්වීන් වහන්සේය. මහත් රාජ්‍යයක් හැර පැවැදිව කිසුණු පිරිසමි(කසින අරමුණක් ගෙන කරන භාවනාව) කොට අෂ්ටසමාපත්තිලාභීව වසනසේක්, සෙසු තපස්වීන් හා සමග හිමාලය වනයෙහි වසනසේක්, එක් දවසක් ආචාරීන් වහන්සේ දක්නා කැමතිව ඒ තපස්වීවරුන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට “තෙපි උකටලී නොව

(කළකිරීමට නො පැමිණ) මෙනෙහිම වාසය කරව, මම ආචාරීන් වහන්සේට නමස්කාරකොට එන්නෙමි”යි කියා ආචාරීන් වහන්සේගේ සමීපයට ගොස් නමස්කාරකොට පිළිසඳුර කටාකොට එක් මැඩිලිපතක්(කොළ ඇතිරිල්ලක්) අතට ආචාරීන් වහන්සේගේ සමීපයෙහිම උන්සේක. එවෙලෙහි බරණැස් රජපුරුවෝ “තපස්වීන් වහන්සේ දැකීම”යි කියා උයනට ගොස් නමස්කාරකොට එකත්පසෙක්හි හුන්සේක. අතවැසි තපස්වීන් වහන්සේ රජපුරුවන් දැකත් නොම නැගී සිටියේකම හුන්සේකම(නොනැගීට හුන් අයුරින්ම ඉඳ) වනාහි “ඉතා සැපය ඉතා සැපය”යි කියා ප්‍රීති වාක්‍ය පැවැත්වූසේක.

රජතෙම සිතනුයේ “මේ තපස්වීන් වහන්සේ මා දැකත් නැගී නොසිටියේකැ”යි අසන්නෝපව බෝධිසත්වයන් වහන්සේට කියනසේක් “ස්වාමීන්වහන්ස, මේ තපස්වීන් වහන්සේ කැමති පරිද්දෙන් ආභාරය අනුභව කළසේක් ද? ප්‍රීති වාක්‍ය පවත්වනසේක් සැප සෙය්‍යාව ම කරණසේකැ”යි කීයේය. “මහරජ, මේ තපස්වීන් වහන්සේ දැන් “මම පෙර ගිහි කල්හි රජයඳු අනුභව කරන්නෙමි ආයුධ ගත් අත් ඇති බොහෝ සේනාව විසින් රාක්‍ෂා කරණු ලබන්නෙමි මෙබඳු සැපයක් නොලද්දෙමි” කියා තමාගේ ප්‍රවුජ්‍යා සැපය, ධ්‍යාන සැපය අරහයා මේ ප්‍රීති වාක්‍ය පැවැත්වූයේය”යි වදාළසේක.

මෙසේද කියා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ රජහට ධර්මදේශනා කොට වදාළසේක.

“යම් පුද්ගලයකු හු සෙසු බොහෝ පුද්ගලයෝ රක්ෂා නොකරෙද්ද? යමෙක් සෙසු බොහෝ සභ්වයන් රක්ෂා නොකෙරේද? මහරජ, ඒ පුද්ගලයා වස්තුකාම, කේල්ශකාමයෙහි අපේක්ෂාවක් නැතිව හුදකලාව කායවිවේක, චිත්තවිවේක සැපයෙන් යුක්තව සයනය කරන්නේය. හුදෙක් සයනය කරන්නේම නොවෙයි, මෙබඳු පුද්ගලතෙම සැපසේ යන්නේය, සැපසේ සිටින්නේය, සැපසේ හිඳින්නේය, සැපසේ හෝන්නේය. සියලු ඊර්ශ්‍යාපථයෙහි(ඉරියව්වල) සැපසේ කල්පවන්නේ. මහරජ, තෘෂ්ණාව නැත්තාවූ පුද්ගලතෙම සැපසේ වාසය කරන්නේය”යි වදාළසේක.

රජ්ජරුවෝ බෝධිසභ්වයන්ගේ ධර්මදේශනාව අසා තුටුපහටු සිත් ඇතිව නමස්කාරකොට වාසනවනයට ගියසේක. අනවැසි තපස්වින් වහන්සේද ආචාරීන් වහන්සේට වැඳු නිමාලය වනයට වැඩිසේක. බෝධිසභ්වයන් වහන්සේ වනාහි එතැන්හිම වාසය කරනසේක් නොපිරිපුන් ධ්‍යානයෙන් යුක්තව කාලක්‍රියා කොට බුන්ම ලෝකයෙහි උපන්නේක. ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දම්දෙසුන් ගෙනහැර දක්වා අතීත කථාව හා වර්ථමාන කථාව වදාරා පූභීපර සන්ධි ගලපා මේ ‘සුඛවිහාරී ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි අනවැසි තපස්වින් වහන්සේ නම් දැන් හද්දිය ස්ථවිර වූසේක. ශාස්තෘන් උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදු රජුවූ මම්ම වේදු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

011. ලක්ඛණ මිග ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි පහකළා වූ කෙලෙස් මල ඇති සඵඤ්ඤා වහන්සේ රජගහනුවර නිසා වේච්චනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා වදාළසේක.

දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ කථාව දුනුවායන් හැරීම දක්වා ‘ඛණ්ඩිතාල’ ජාතිකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය. ධනපාල නම් හස්ති රජයාගේ හැරීම දක්වා ‘වුල්ලහංස’ ජාතිකයෙහි විස්තර වශයෙන් මතු පෙනෙන්නේය. දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් පොළොව පලාගෙන ගියතැන් දක්වා සොළොස් වැනි නිපාතයෙහි ‘සමුද්දවාණීප’ ජාතිකයෙහි මතු පහළ වන්නේය.

එක් කලෙක්හි දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ පඤ්ච වස්තුවක් යච්ඤාකොට(වර පහක් ඉල්ලා) නොලත්සේක් සංඝයා බිඳුවා(සංඝභෙදය කොට) පන්සියයක් හිඤ්ඤා කැඳවාගෙන ගයා නම් ගංහිස වාසය කරනසේක. එකල්හි ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේගේ ප්‍රඥාව මිහිකිරීමට ගියේය(මේරීමට පත් විය). සඵඤ්ඤා වහන්සේ ඒ හිඤ්ඤාගේ ප්‍රඥාව මුහුකළ බව දැන වදුරා අග්‍රශ්‍රාවකයන් දෙදෙනා වහන්සේට ආමන්ත්‍රණය කොට “ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, නොප ආශ්‍රය කළාවූ පන්සියයක් හිඤ්ඤා දෙවදන්ත ස්ථවිරයන්ගේ ලබ්ධිය රැස්වා(අදහස් පිළිගෙන) ඔහු හා සමග ගියාහුය. දැනුදු වනාහි ඒ හිඤ්ඤාගේ ප්‍රඥාව මිහිකිරීමට ගියේය. තෙපි

දෙදෙනා බොහෝ හිඤ්ඤා හා සමග එතැනට ගොස් හිඤ්ඤාට ධර්මදේශනා කොට ඒ හිඤ්ඤා මාර්ගඵලයෙන් ප්‍රබෝධ කරවා කැඳවාගෙන එව”යි වදාළසේක.

සැරියුත් මුගලන් දෙදෙනා වහන්සේ එපරිද්දෙන් ගොස් ඒ හිඤ්ඤාට ධර්මදේශනා කොට මාර්ගඵලයෙන් ප්‍රබුදුවා දෙවැනි දිනයෙහි සුරියෝද්ගමන වේලාවේ(හිරු උදාවෙද්දී) ඒ පන්සියයක් හිඤ්ඤා කැඳවාගෙන වේච්චනාරාමයට වැඩියාහුය. ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයට අවුත් සඵලයන් වහන්සේට නමස්කාරකොට සිටි කල්හි සෙසු හික්ෂුත්‍ර සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේට ප්‍රශංසා කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙසේ දැන්වුවාහුය. “ස්වාමීන් වහන්ස, අපගේ ජ්‍යෙෂ්ඨ භ්‍රාතෘවු(වැඩිමහලු සහෝදරයා වන) දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ පන්සියයක් හිඤ්ඤා වහන්සේ විසින් පිරිවරණු ලදුව වඩනාසේක් ඉතා නොබනාසේක. දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ වනාහි පිරිහුණාවූ පිරිවර ඇතිසේකැ”යි කීවාහුය.

සඵලයන් වහන්සේ වදාරනසේක් “මහණෙනි, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ නෑ සමුහයා විසින් පිරිවරන ලදුව එතෙක් තෙබියෝ දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් ශෝභාවත් වූවාහුය. දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝ ද පිරිවරින් පිරිහුණෝ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් පිරිහුණෝම”යි වදාළ කල්හි හිඤ්ඤා ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරණු පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේට යාඥ

කළානුය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හටයෙන් වැසී තුඩු කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

යටගිය දවස මගධරට රජගහනුවර එක් මගධ රජෙක් රාජ්‍යය කරනසේක. එකල්හි බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ මාග ජන්මයෙහි(මුව යොනියෙහි) පිළිසිඳගෙන වැඩී, වයසට පැමිණ මුවන් දහසක් පිරිවරාගෙන වනයෙහි වසනසේක.

උන්වහන්සේට ලක්ෂණය, කාලයයි කියා පුත්රයෝ දෙදෙනෙක් වූවානුය. අප මහබෝසතානන් වහන්සේ තමා මහළු වයසට පැමිණී කල්හි “පුත්‍රයෙනි, මම දැන් මහලුයෙමි, තෙපි මේ මාග සමූහයා පරිහරණය කරවු”යි කියා පන්සියය පන්සියය බැගින් එක් එක් පුත්‍රයාට භාර කළසේක. එතැන් පටන් ඔහු දෙදෙන මාග සමූහයා පරිහරණය කරන්නාහු ය. මගධරට ශස්‍ය සමීපයෙහි ගොයමින් අකපටු(ගැවසුණු) කල්හි වනන්තරයෙහි මාගයන්ට උපද්‍රව වන්නේය. මනුෂ්‍යයෝ ශස්‍යයන් අනුභව කරන්නාවූ මාගයන් මරණ පිණිස ඒ ඒ තන්හි වල් කණන්නානුය(වළවල් සාරන්නානුය). හුල් හිඳුවන්නානුය. පාසාණ යන්ත්‍රයක් සදන්නානුය(උගුල් අටුවන්නානුය). සොර මළ ආදිය අටුවන්නානුය(රහස් මළපුඩු තබන්නානුය). බොහෝ මාගයෝ විනාශයට පැමිණෙන්නානුය. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ශස්‍ය සමීබාධසමය(ශස්‍ය නිසා විපත් එළඹෙන කාලය) දැන පුත්‍රයන් කැඳවා ගෙන්වා අවවාද දෙනසේක් “පුත්‍රයෙනි, මේ තෙම ගොයමින් යුක්ත කල්වන්නේය. බොහෝ මාගයෝ විනාශයට පැමිණෙන්නානුය.

අපි වෘද්ධ වුමින. යම්කිසි උපායකින් එක්තැනෙකින් කල්පවමින. තෙපි නොපගේ මෘග සමූහය ගෙන අරණයයෙහි පච්ඡින පාදයකට වැද ගොයමි ද මැඩි(කපා පාගාගන්) කල්හි එවු”යි කීසේක. ඔහු “යහපතැ”යි කියා පියාණන්ගේ වචනය අසා පිරිවර සහිතව නික්මුණාහුය.

ඔහුන් යන්තාවු මර්ගයෙහි මනුෂ්‍යයෝ “මෙසමයෙහි මෘගයෝ පච්ඡිනසට නැගෙන්නාහුය, මේ සමයෙහි ඛස්නාහුය”යි දන්නාහුය. ඔහු ඒ ඒ තැන සැගවී හිඳ බොහෝ මෘගයන් විඳ මරන්නාහුය. කාල නම් මෘගරාජයා ද තමා අඤ්ඤ බැවින් “මෙනම් වේලෙහි යායුතුය, මෙනම් වේලෙහි නොයායුතුය”යි නොදන්නේ මෘගසමූහයා ගෙන පෙරවරුද පස්වරුද පෙරයමිහිද අඵයමිහිද ගම්දෙරින්(ගම ඉදිරියෙන්) යන්නේය.

මනුෂ්‍යයෝ ඒ ඒ තන්හි ස්වභාවයෙන් සිටියාහු ද සැගවී සිටියාහු ද බොහෝ මෘගයන් විනාශයට පැමිණෙවුවාහුය. මෙසේ කාල නම් මෘගරාජ තෙමේ තමා නුවණ මඳ බැවින් බොහෝ මෘගයන් විනාශයට පමුණුවා ස්වල්ප වූ මෘගයන් පිරිවරණ ලඳුව වනාන්තරයට වන්නේය. ලක්ෂණ නම් මෘගරාජ විනාහි පණ්ඩිතය, ව්‍යක්තය, උපායෙහි දුක්ෂය, මේ වේලාවෙහි යා යුතුය, මේ වේලාවෙහි නො යායුතුයි දන්නේය. ඒ මෘගරාජ තෙමේ ගම්දෙරින් ද නොයන්නේය, දවල් ද නොයන්නේය, පෙරයමිහිද නොයන්නේය, අලුයමිහිද නොයන්නේය. මෘගසමූහයා ගෙන මධ්‍යම රාත්‍රියෙහිම

යන්තේය. ඒ කාරණයෙන් එකම මාගයෙකුද නොනසා වනාන්තරයට වනි. ඒ මාගයෝ එහි සාරමසක් වාසය කොට ගොයමි දු මිරිකු කලිහි (කපා පාගාගත් පසු) පචීතයෙන් බැස ආවාහුය.

කාල නම් මාගරාජ තෙමේ පසුව චිත්‍රයේද පුර්වොක්ත ක්‍රමයෙන්(පෙර පරිදිම පැමිණ) අවශේෂ මාගයන් විනාශයට පමුණුවමින් හුදකලාවම(තනිවම) අයේය. ලක්ෂණ නම් මාගරාජ වනාහි එකම මාගයකුද නොනසා පන්සියයක් මුවන් විසින් පිරිවරණ ලදුව මවිපියන් දෙදෙනාගේ සමීපයට ආයේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ මෙසේ එන්නාවු පුත්‍රයන් දැක මාගසමුහයා සමග මන්ත්‍රණය කරනසේක් මෙසේ කථාවක් පහළ කළසේක. “ආචාර ශීලයෙන් සමන්විත වූ ධර්ම පටිසන්ථාරය(ධර්මය කියාදීමෙන් සත්කාර කීම) ආමිස සන්ථාරය(සිවුපසයෙන් සත්කාර කිරීමය) යන ද්විවිධ වූ පටිසන්ථාරය ප්‍රවෘත්ති(තම පැවත්ම) කොට ඇත්තවුන්ට අභිවෘද්ධි වන්නේය. ශ්‍රැති සමුහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව එන්නාවු ලක්ෂණ නම් මාගරාජයා බලව, ඉක්බිත්තෙන් නැයන්ගෙන් විශේෂයෙන් පිරිහී එන්නාවු මේ කාල නම් මාගරාජයා බලව”යි කියා බෝධිසත්වයෝ මාගධෙනුවට නියෝග කළසේක. මෙසේ ලක්ෂණ නම් පුත්‍රයාට වනාහි සන්තෝෂ වූ බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ජීවිතාන්තය දක්වා සිට, කම්බු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණයේ “මහණෙනි, ශාරීපුත්ත ස්ථවිර ශ්‍රීති සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව ශෝභාවන් වූවෝ දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් ශෝභාවන්වූ වූවාහුය. දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝ පිරිවර සමූහයා කෙරෙන් පිරිහුණෝ දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් පිරිහුණෝමය”යි වදාරා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා අතීත කථාව හා වර්ථමාන කථාව ගලපා පුච්චාපරසන්ධි යොදා මේ ‘ලක්ෂණමාග ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කාල නම් මාගතෙම දැන් දේවදන්ත ස්ථවිර වූයේය. පර්ෂද්(පිරිස) නොම දෙවදන්ත ස්ථවිරයන්ගේ පර්ෂද් වූවාය. ලක්ෂණ නම් මාගරාජතෙම දැන් ශාරීපුත්ත ස්ථවිරයන් වූයේය. ඔහුගේ පර්ෂද්නොම දැන් බුදුපිරිස් වූවාය. එකල්හි මාතෘ වූ මාගධෙනුව දැන් රාහුල මවු වූවාය. පිතෘ වූ මාගරජව උපන්නෙමි වනාහි දැන් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

012. නිග්‍රොධ මිග ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි අසරණ සරණ වූ තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ මැණියන් අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ තෙරුන් වහන්සේගේ මැණියෝ නම් රජගහනුවර මහ සම්පත් ඇති සිටාණ කෙනෙකුගේ දියණි කෙනෙක පුච්ච

ජන්මයෙහි රැස් කරනලද බොහෝ කුසල් මුල් ඇත්තෝය. අනිත්‍යාදී වශයෙන් පරිඤ්ඤා කරනලද සංස්කාර ධර්මයන් ඇත්තෝය. පශ්චිමාත්මභාවයෙහි (අන්තිම ආත්මයෙහි) සිටියාහුය. කළ තුළෙහි දැල්වූ පහනක්මෙන් මුන්ගේ අර්භත් ඵලයට උපනිශ්‍රය(වාසනා මහිමය) බබලන්නේය. ඒ සිටුකුමාරිකා තමා නම දන්නා තැන් පටන් ගිහිගෙයි ඇල්මක් නැතිව මහණවනු කැමතිව දෙමව්පියන්ට කියන්නී “මැණියනි, පියාණෙනි, මට ගිහිගෙයි විසීමෙහි සිත නැලෙන්නේය. මම නෙය්‍යානික වූ සඵලදාසනායෙහි මහණවනු කැමැත්තෙමි, මා මහණ කරව”යි කීවුහ. එබස් ඇසූ දෙමව්පියෝ කියන්නෝ “උවණියෙනි, කුමක් කියවුද? අපගේ ගෙයි බොහෝ වස්තු වන්නේය. තොපින් අපගේ එකම දියණියෝය. එසේ හෙයින් තොප මහණවන්නට නොපිළිවන්ය”යි කීවූය. ඒ සිටු කුමාරිකාව නැවත නැවතත් යාවිඤ්ඤා කොට දෙමව්පියන්ගෙන් මහණ වීමට අවසරයක් නොලැබ සිතන්නී “වන්නාටය(එසේ වේවා) පුරුෂයකුට පාවා දුන්කල ඒ පුරුෂයා සිත්ගෙන මහණ වෙමි”යි සිතූය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ සිටුදුව වැඩිවිය පැමිණී තැනැත්තී දෙමව්පියන් පාවා දෙන ලද පුරුෂයාගේ ගෙට ගොස් පතිදෙවතාව(ඒ ස්වාමිපුරුෂයා දෙවියෙකු මෙන් සිතන්නී) පඤ්චසීලයෙන් හා ආචාරසීලයෙන් යුක්තව දුනාදී වූ පින්කම් කෙරෙමින් ගිහිගෙයි විසූය. එකල ඔවුන් දෙදෙනාගේ සංවාසයෙන් සිටු කුමාරිකාව බඩ දුරු ගර්භයෙක් පිහිටියේය. ඕ තොමෝ දුරුගැබ පිහිටි බව නොදන්නීය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් එනුවර නක්ෂත්‍ර සෝමණය(නකත් කෙළියට දිනය බව හඬගා කීම) කොට සියලු නුවරවාසීහු නකත් කෙළි කෙළින්ට පටන් ගත්තාහ. සැවැත් නුවර මුළුලේල ශක්‍රපුරයක්මෙන් සරසා පිළියෙල කරන ලද්දේ විය. ඒ කුමාරිකාවද දැන් මහත්වූ නක්ෂත්‍ර ක්‍රීඩාව පවත්නා කල්හි තමාගේ ශරීරය සුවද ආදිය ගල් වන්හින් නොවෙයි. වස්ත්‍රාභරණාදීන් සැරහෙන්හින් නොවෙයි, තමාගේ පියවි ස්වභාවයෙන්ම ඇවිදින්නිය. ඇගේ වල්ලභයාණෝ ද මෙසේ කීවාහුය. “සොදුර, මේ සියලුම නුවර නකත් කෙළි කෙළීම ඇසුරකොට ඇත්තේය. තෙපි කුමක් නිසා ශරීරය පටිපත්ගනය(සැරසීම) නොකරවිදැ?”යි කීහ. “ස්වාමිපුත්‍රය, දෙනිස් කුණුප කොට්ඨාශයෙන් පිරුණා වූ මාගේ ශරීරය වස්ත්‍රාභරණාදියෙන් සැරහීමෙන් ප්‍රයෝජන කිමිද? මාගේ ශරීරය ද දෙවියන් විසින් නිර්මාණය කරන ලද්දේත් නොවෙයි. බ්‍රහ්මයන් විසින් නිර්මාණය කරන ලද්දේත් නොවෙයි. ස්වණීයෙන් නිර්මිතත්(රනින් සාදන ලද්දේත්) නොවෙයි. මාණිකයෙන් නිර්මිතත් නොවෙයි. හෙළ සඳුන් ආදී වූ වන්දනයෙන් නිර්මිතත් නොවෙයි. රත් පියුම්, හෙළ පියුම්, රකේතාත්පල, ස්වේතෝත්පල ගර්භයෙන්(රතු නෙළුම්, සුදු නෙළුම්, රතු මානෙල්, සුදු මානෙල් මල් තුළින්) උපන්නේත් නොවෙයි. දිව්‍ය ඖෂධයකින් කරන ලද්දේත් නොවෙයි. වැලි කෙසේ උපන්නේද යත්: කුණුපයෙහි අට ගත්තේය. මවිපිය දෙදෙනාගේ සමිභවයෙන්(එක්වීමෙන්) ජාතය, අනිත්‍යය, ඉළිම්, මැඩිම්, බිදිම්, නැසීම් ස්වභාවකොට

ඇත්තේය. සෝනලි(සොහොන් අළු) ගොඩ වර්ධනය කරන්නේය. තෘෂ්ණා, උපාදාන දෙකෙන් යුක්ත ශෝකයට මූලකාරණය, හැඩිමට වස්තූය(කරුණු වේ). සියළු රෝගයට වාසස්ථානය, දෙනස් කම් කටුල්(තිස් දෙකක් වූ වධ බන්ධන) කරන්න වුන්ට පරිග්‍රහ කරන ලද්දේය(අයිතිකර දෙන ලද්දේය). ඇතුළෙහි කුණුය, පිටද නිරන්තරයෙන් වෘහේන්නා වූ කුණු ඇත්තේය, අසු දහසක් කෘමිකුලයන්ට(පණුරැසසට) වාසස්ථානය, අමුසොහොනට ලංව සිටියේය. මරණයාගේ කෙළවර සියලු ලෝකවාසීන්ගේ වක්‍රපටියෙහි(ඇස් ඉදිරිපිට) පවත්නා වූ මේ ශරීරය තුන්සියක් පමණ ඇට සහලින් ද, නවසියයක් නහරින් ද යෙදුනේය. සමින් ද, නවසියයක් මස් වැදැල්ලෙන් ද, දලඛයෙන්ද යුක්තය. මේ කීවා වූ සියල්ලම මේ සමින් වැසී සිටිය. එසේ හෙයින් තත්වු පරිද්දෙන් පිටත සිටියවුන්ට නොපෙනෙන්නේය. ඇතුණෙන් ද(බඩවැල් වලින්) පිරී සිටියේය. උදරයෙන්ද පිරී සිටියේය. අක්මාවට ද, හෘදය මාංසයට ද, පපුකැත්තට ද, වකුගඩුවට ද, බඩදිවට ද, සොටුවට ද, කෙළට ද, සෝදියට ද (දුඩියට), මේදතෙලට ද, සඳම්දුලට ද, පිත්තයට ද වාසස්ථානය(නිවෙස් වන්නේය). තවද ඒ සත්වයාගේ නවමහ දොරින් හැම වේලෙහිම අසුවී වහනය වන්නේය(වැගිරෙන්නේය). දැසින් රිල් ව්‍යවහාරයෙන්(කබ යන නමින් හඳුන්වන) අක්ෂි ගූටය ද(ඇස් මලද), දෙකන් සිලෙන් කාරදු ව්‍යවහාරයෙන්(කරාදු නමින්) හඳුන්වන කණීගූටය ද(කන් මලද) දෙනාස්පුටයෙන් සොටු ද, පිත්තය ද, සෙලෙමාව ද වෘහේන්නේය. සමහර වේලෙහි

මුඛයෙන්ද වචනය කරන්නේය. ශරීරයෙන් සෝදිය(ධනදිය) වචනය කරන්නේය. යළිද ඒ සභයාගේ සිදුරු ඉස ඉස් මුලින්ද(සිදුරු සහිත හිස් මොළයෙන්ද) පිරුණේය. අවිද්‍යාව පෙරදැරි කොට ඇත්තාවූ අඥන සභයෙමේ යථොක්ත කුණුප කෝට්ඨාශයන්ගෙන් යුක්ත වූ ඒ සභයා යහපතැයි සිතන්නේය. මේ ශරීරය අපමණ වූ ආදීනවයෙන් ද යුක්තය. විෂවෘක්ෂයට බඳු වූ උපමාත් ඇත්තේය. සියළු විශාධීන්ට වාසස්ථාන ය. උදක(ඒකාන්තයෙන්) සියළු දුක්ඛයාගේ මුල ය. ඉදින් මේ කුණුප ශරීරයාගේ ඇතුළත පිටත වූයේ නම් ඒ කාන්තයෙන් දණ්ඩක් ඇරගෙන කෑමට පැමිණී කවුඩු බලු ආදීන් වළකන්නේය. මේ ශරීරය දුර්ගත වචනය කරන්නේය. එසේ හෙයින් අපවිත්‍රය, කුණුපයක් වැනිය. පටකඩකින්(පට වස්ත්‍රයකින්) වසා තැබූ කසළ කොඩකට බඳු උපමා ඇත්තේය. ඇතුළත අසූචි පුරා පිටත සිතූයම් කළ මැටි කළයකට බඳු උපමා ඇත්තේය. නවද මේ ශරීරය නුවැණැස් ඇත්තවුන් විසින් නින්දා කරන ලද, අඥන සභයන් විසින් සතුවචන ලද්දේය. ස්වාමීපුත්‍රය, මේ කුණුප ශරීරය සරණා කුමක් කෙරෙමිද? මේ ශරීරයාගේ සැරහීම අසූචි පිරුණා වූ කළයෙහි පිටත සිතියම් කරන්නාක් වැන්නේය”යි කීව. සිටු පුත්‍රයාණෝ ඒ කුමාරිකාවන් මෙලෙසින් අනිත්‍ය ප්‍රතිසංයුක්තව(අනිත්‍ය බව පළ කෙරෙමින්) කියන්නා වූ බස අසා මෙසේ කීහ.

“සොදුර, තෙපි මේ ශරීරයෙහි මෙලෙසින් දේෂ දුක්නානු කවර හෙයකින් මහණ නොවවුදැ?”යි කීවුය.

“ස්වාමිපුත්‍රයාණෙනි, මහණ වීමට තොප විසින් සම්මත ලදිමි නම්(අනුමත දෙනනේ නම්) අදම මහණ වෙමි”යි කීව.

සිටුපුත්‍රයාණෝත් “යහපත, මම තොප මහණ කරවිමි”යි කියා මහදන් පවත්වා මහත්වූ සත්කාර සම්මාන කොට මහත් වූ පෙලහරින් හික්ෂුණීන් වසන ආරාමයට ගෙන ගොස් ඒ කුමාරිකාව මහණ කරවන්නාහු, දෙවිදන් මහතෙරුන් වහන්සේට පක්ෂව හිඳිනා වූ හික්ෂුණීන් සම්පයෙහි මහණ කරවූහ.

ඒ කුමාරිකාව ද ප්‍රව්‍රජ්‍යාව ලැබ සම්පූර්ණ වූ විත්ත සංකල්පනා(ඉටුකරගත් අදහස්) ඇත්තී සතුවූ වූ සිත් ඇතිවූය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ කුමාරිකාවන්ගේ දරු ගර්භය මිහිකිරීමට(මේරීමට) පැමිණියේය. වක්ෂුරාදී ඉන්ද්‍රියයන්ගේ අන්‍යථාතවය(වෙනස්වීම) ද හස්තපාද, පෘෂ්ඨ ඉල්පුණු(අත්, පා සහ පිට ඉදි ඇති) බව ද, උදර පටලයාගේ මහත් බවද දැක හික්ෂුණීහු “ආර්යාව, තෙපි දැරී ඇත්තාක්(ගැබ් ගත්තාක්) මෙන් පෙනෙයි. මේ කීමෙක්දැ?”යි විචාළාහ.

“ආය්‍යාවෙනි, මෙනම් කාරණයකැයි නොදනිමි, මාගේ ශිලය සම්පූණීය”යි කීව. ඉක්බිත්තෙන් ඒ හික්ෂුණිය අවශේෂ හික්ෂුණීහු දෙවිදන් මහතෙරුන් සම්පයට කැඳවාගෙන ගොස් “ආය්‍යියන් වහන්ස, මේ කුලස්ත්‍රිය දුකසේ වල්ලභයා සිත් ලබාගෙන(සැමියාගේ කැමැත්ත) ප්‍රව්‍රජ්‍යාව ලද්දේය. දැන් වනාහී මෑගේ දරු ගර්භයෙක් පෙනෙන්නේය. අපි හැම මේ

ගර්භය ගිහිකල ලත් බවුත් මහණකල ලත් බවුත් නොනුමිහ, දැන් මීට කුමක් කරමෝදැ?”යි විවාළාහ.

දෙව්දත් ස්ථවිරයෝ ද තමන් නුබුදු බැවින් ද අනුන් කෙරේ ක්ෂාන්තියක්, මෙත්‍රියක්, දයාවක් නැති හෙයින් ද මෙසේ සිතූහ. “දෙව්දත් ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ පක්ෂයෙහි හික්ෂුණියක් කුසින් දරූ ගර්භයක් පරිහරණය කරන්නීල. දෙව්දත්ත ස්ථවිරයෝය ඒ බල බලා ඉඳිති යි මට නින්දා උපදවන්නේය යි මා විසින් මේ මෙහෙණිය මෙතැනින් නෙරපාපියන්ට සුදුසුය”යි ඒ දෙව්දත්ත ස්ථවිරයෝ පරික්ෂා නොකොටම ගල්කැටක්(ගලක්) පෙරලන කලක් පරිද්දෙන් උඩට පැන නැගී “යව(පලායව), මෑ මෙතැනින් නෙරපාපියවු”යි කීය. ඒ හික්ෂුණියද දෙව්දත්ත ස්ථවිරයන් කී බස් අසා උන් තැනින් නැගී සිට වැඳලා සවීඥයන් වහන්සේගේ පක්ෂයෙහි හික්ෂුණීන් වසන්නා වූ ස්ථානයට ගියාය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ බාල වූ මෙහෙණීන්හ හික්ෂුණීන්ට කියන්නී “ආය්‍යාවෙහි දේව්දත්ත ස්ථවිරයෝ බුදු නොවෙති. මට උන් සමීපයෙහි මහණව ඉඳිමෙන් ප්‍රයෝජන නැත. මේ ලෝකයෙහි අග්‍ර පුද්ගල වූ සවීඥයන් වහන්සේ සමීපයේ මහණ වීමට අහිප්‍රාය කොට(අදහස් කොට) මා විසින් දුකසේ ලද්ද වූ මේ පුළුප්‍රායවම අන්තර්ධාන නොකරව. මා කැඳවාගෙන සවීඥයන් වහන්සේ කරා ජේතවනාරාමයට යව”යි කීව.

ඒ හික්ෂුණීහු ද අළුත ගියා වූ හික්ෂුණිය කැඳවාගෙන රජගහනුවටින් පන්සාලිස් යොත්තක් තැන් මග ගෙවා අනුක්‍රමයෙන් ජේතවනාරාමයට පැමිණ සඵඥයන් වහන්සේ වැඳ මේ කරුණ දැන්වූවාහුය. සඵඥයන් වහන්සේ “මෑගේ දරුගැබ ගිහිකලම පිහිටියේයැ”යි සිතූසේක. එසේ නියම කොට දැනත් “ශ්‍රමණභවත් ගෞතමයෝ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් විසින් හරණලද මෙහෙණියක අරගෙණු ඇවිදිනාහ”යි තීර්තකයන්ට කියන්ට අවසර පෙනෙන්නේය. එහෙයින් මේ උපත් කතාව විචාරා සනිටුහන්(විනිශ්චය) කරන්නට ද සරාජික පර්ෂත් මධ්‍යයෙහි(රජුන් සහිත මහ පිරිස මැද) විනිශ්චය කරන්නට සුදුසු වන්නේ යයි දෙවැනි දවස් පස්සේනදී කොසොල් රජපුරුවන් ද අනේපිටු මහසිටාණන් ද සුළු අනාට්ඨිණිඛිකයන් ද විශාකා මහඋපාසිකාවන් ද අනිකුත් ප්‍රසිද්ධ මහ කුලයන් ද කැඳවාලා මේ අධිකරණය විචාරා සනිටුහන් කරන්නට පාවා දුන්සේක. සවස් වේලෙහි සිව්වනක් පර්ෂත්(සිටු පිරිස) රැස්වූ කල්හි විනයට අග්‍රකොට තබන ලද්ද වූ උපාලි ස්ථවිරයන් වහන්සේට “යව, සිව්වනක් පර්ෂත් මධ්‍යයෙහි මේ දහර හික්ෂුණියගේ අධිකරණය(තරුණ හික්ෂුණියගේ නඩුව) විචාරා ශුද්ධ කරව”යි වදාළසේක.

“යහපත ස්වමිනී”යි තෙරුන් වහන්සේ පර්ෂත් මධ්‍යයට ගොස් තමන් වහන්සේට පැමිණියාවූ ආසනයේ වැඩිහිඳු රජපුරුවන්ගේ ඉදිරියෙහි දී විශාකා උපාසිකාවන් කැඳවා “යව, මහ උපාසිකාවෙනි, මේ ප්‍රදරු හික්ෂුණී අසවල් මස අසවල් දවස් මහණ වූව”යි තඬු හෙයින්(ඇති සැටියෙන්)

දැන මේ දුරගර්භය මහණුවෙන්නට පෙරාතදේ හෝ පසුව දේ හෝ යි නියම දැන කියව”යි විශාඛාවන් අතට පාවා දුන්සේක.

විශාඛා මහඋපාසිකාවද “යහපත ස්වාමීනී” පිළිගෙන වට කොට තිරයක් අද්ද තිරය ඇතුළේ දී ඛාල හික්ෂුණියගේ හස්ත පාදදිය බඩ කෙළවර කොට බලා මාස් දවස් එක්කොට ගණන් පරික්ෂා කරවා ගිහිකල දුරගර්භ ලත් නියාව තඤ්ඤයින් දැන උපාලි ස්වච්චරයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් මේ වූනියාව දැන්වුවාය. තෙරුන් වහන්සේද සිව්වනක් පර්ෂද් මධ්‍යයෙහි දී ඒ හික්ෂුණිය ශුද්ධ(නිදෙස්) කළසේක. ඒ හික්ෂුණිය ද උපන් කිව්වින් ශුද්ධව(පිරිසුදුව) හික්ෂු සංඝයා වහන්සේද සච්ඤයන් වහන්සේද වැද සෙසු හික්ෂුණීන් හා සමග මෙහෙණීන්හන් වසන්තාවූ ස්ථානයටම ගියාය. ඔ තොමෝ දුර ගර්භය මිහි කිරීමට පැමිණී කල්හි පියුමතුරා(පදමුත්තර) සච්ඤයන් සමයෙහි කරනලද ප්‍රාර්ථනා ඇති මහානුභාව සමීපන්හ වූ පුත්‍රයාණු කෙනෙකු වැදුය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් පසේනදි කොසොල් රජපුරවෝ මෙහෙණුවර සමීපයෙන් යන්නෝ දුරුවන් අඬන අඬ අසා අමාත්‍යයන් අතින් “මේ කීමෙක්දැ?”යි විචාළාහ. අමාත්‍යයෝද ඒ කාරණය දැක “රජපුරුවන් වහන්ස, ඒ දවස් සිව්වනක් පර්ෂද් මධ්‍යයේදී අධිකරණ විචාරා සනිටුවහන් කළ හික්ෂුණීන් වහන්සේ පුත්‍රයාණු කෙනෙකුන් වැදුසේක. ඔවුන්ගේ මේ ශබ්දය”යි කීවාහුය. “සගයෙහි හික්ෂුණීන්ට දුරුවන්

පරිහරණය කිරීම නම් තපසට ඉතා පළිබෝධය(හිරිහැර සහිතය). අපි ඒ කුමාරයන් වඩමින”යි කියා ගෙන්වාගෙන නාටක ස්ත්රීන්ට පාවා දෙවා කුමාර පරිහරණයෙන්(රජ කුමාරෙකු හඳු වඩා ගන්නාක් මෙන්) ඇති දැඩි කළහ.

ඒ කුමාරයන්ට නම් තබන දවස ‘කාශ්‍යප’යයි නම් තුබුන. ඉක්බිත්තෙන් ඒ කුමාර පරිහරණයෙන් වැඩුණු බව හේතුකොටගෙන ‘කුමාර කාශ්‍යප’ යයි කියා නම් තුබුවානුය. ඒ කුමාරයෝද සත් හැවිරිදි අවස්ථාවෙහි සඵලයන් සම්පයෙහි මහණුව සම්පුණී වූ විසි වයස් ඇතිව උපසම්පදාව ලැබ කල්ගිය පසු බණ කියන්නාවුන් අතුරෙහි විචිත්‍ර කවික වූවානුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහු සඵලයන් වහන්සේද “මහණෙනි, මාගේ ශාසනයෙහි විසිතුරු කොට බණ කියන්නාවු ශ්‍රාවකයන් අතුරෙන් යම්මේ කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයෙක් ඇද්ද, මේ තෙම අග්‍රය”යි(අග්‍ර තනතුරේ) පිහිටුවා වදාළසේක.

උන්වහන්සේද පසුව කල්යාමෙකින් ‘වමිමික’ සුත්‍ර දේශනාවේ දී බණ අසා අරහත්වයට පැමිණී සේක. ඒ කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයන්ගේ මව් හික්ෂුණියද විදුර්ගනා වඩා අරහත්ඵලයට පැමිණියාය. ඒ කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේ ද සඵල ශාසනයෙහි ආකාශයෙහි වන්ද්‍රයා පරිද්දෙන් ප්‍රකාශ වූසේක.

එක් දවසක් සඵලරාජෝත්තමයාණන් වහන්සේ පස් බත ආහාර පයෝෂණයෙන් වැළකීසේක් (පස්වරුවෙහි පිඬුසිගා යාමෙන් වැළකුණු සේක්) වළඳ අන්තයෙහි හික්ෂුන් වහන්සේට අවවාද දී ගඳකිළියට වන්සේක. හික්ෂුන් වහන්සේ අවවාද

පිළිගෙන තම තමන් වහන්සේගේ රාත්‍රී ස්ථාන,
 දිවාස්ථානයෙහි(රැ ගත කරන, දවල් ගත කරන තැනෙහි)
 දවල් දවස් යවා(දිවාකාලය ගෙවා) සවස් වේලෙහි දුමිසභා
 මණ්ඩපයට රැස්ව “ඇවැත්නි, දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝ තමන්
 නුබුදු බැවින් ද ඝෞන්ති මෛත්‍රියක් නැති බැවින් ද ඔහු
 විසින් කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයෝ ද උන්වහන්සේට මව් වූ
 ස්ථවිරීහු ද නෙරණනා ලදහ (නෙරපා හරින ලදහ).
 සඵඥයන් වහන්සේ වනාහී තමන් වහන්සේ ධර්මරාජයන්
 බැවින්ද සියළු සත්වයන් කෙරෙහි පතලා වූ කරුණා මෛත්‍රී
 ආදිය ඇති බැවින්ද ඔවුන් දෙදෙනාට පිහිට වූසේකැ”යි
 සඵඥයන් වහන්සේගේ ගුණ වණිනා කෙරෙමින් උන්සේක.
 බුදුරජාණන් වහන්සේද සඵඥ ලිලාවෙන් දුමිසභා මණ්ඩපයට
 වැඩ, පණුවන ලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩිනිද “මහණෙනි,
 මා එන්නාට පූජිතාගයෙහි (පෙර) කවර කතාවකින් යුක්තව
 උනුදැ”යි විචාරා වදාරා “නුඹවහන්සේ නොකියන්ට වදාළා වූ
 රාජකථා, වෝරකථා ආදී වූ දෙතිස් කථාවෙන් යුක්තව
 උනුමෝ නොවමින. දේවදන්ත ස්ථවිරයන්ගේ පිහිට නොලැබ
 පලා ආ කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් හා මව් ස්ථවිරාවන්
 දෙදෙනාට පිහිට වූ නියාව කිය කියා උනුමින”යි ආදියෙහි
 පටන් සියළු ප්‍රවෘත්තිය දැන්වූහ. “මහණෙනි, සඵඥයෝ
 මොහුන් දෙදෙනාට දැන්මතු පිහිටවූවෝ නොවෙති, පූජියෙහිත්
 ප්‍රත්‍යයන් පිහිටත් වූවාහු වේදැ”යි වදාළසේක. හිඤ්ඤන් වහන්සේ
 ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරන පිණිස භාග්‍යවත් වූ බුදුරජනට

යාවිඤ්ඤාකොට කීසේක. සච්ඤායන් වහන්සේ ද අන්‍ය භාවයෙන් සැඟවුණා වූ ඉකුත්වත් ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

ඒ කෙසේ ද යත්?

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහ බෝසතාණෝ මාග(මුව) යෝනියෙහි පිළිසිඳ ගත්ත. බෝධිසත්වයෝද මව් කුසින් බිහි වූවා වූ රන්වන් වූ ශරීර වණී ඇති වූහ. ඒ මාග පෝතකයන්ගේ අසීමිත දෙදෙන(දෙ ඇස) ඉන්ද්‍රනීල මාණික්‍යයකට බඳු වූ සටහන් හා පෑ ඇත්තාහ. අංකුර දෙක(මෝදුවන අං දෙක) රජත වණීය(රිදීවන්ය). මුහුණ රත් පලස් හුවටක් බඳු වූ පැහැ(රතුපාට පට හුල් පන්දුවක පැහැය) ඇත්තේය. හස්ත පාදයන්ගේ(අත්පාවල) පර්යන්තයෝ(කෙළවරවල්) ලාක්ෂාරසයෙන් පිරියම් කරන ලද්දහ(ලාකඩ දියර ගැවාක්) වැනිය. වලාධිය වමර වලාධියක්(සෙමර මුවෙකුගේ වලිගයක්) වැනි වූයේය. ඒ මාග පෝතකයන්ගේ ශරීරයද මහත් වූ අශ්වපෝතකයක්හුගේ (ලොකු අශ්වපැටවකුගේ ශරීරය තරම්) පමණ වූයේය. ඒ මුව රජපුරාවෝ ද පන්සියයක් පමණ මුවන් විසින් පිරිවරන ලදුව වනයෙහි වාසය කරන්නාහ. නමින් නිග්‍රෝධ නම් මුව රජපුරාවෝය. ඒ මුව රජපුරාවන්ට නුදුරු වූ ස්ථානයෙහි පන්සියයක් මුවන් පිරිවරන ලදුව ‘ශාඛා මාග’ නම් වූ අතිකුත් මුව රජපුරාකෙනෙක් ඒ වනයෙහි වසන්නාහ. ඒ මුව රජපුරාවෝ ද රන්වන් වූ ශරීර වණී ඇත්තාහ.

එසමයෙහි බරණැස් රජපුරවෝද මුවන් මැරීමෙහි නියුක්තව වෙසෙති. මාංස නැතිව බත් අනුභව නොකෙරෙති. මනුෂ්‍යන්ගේ කර්මාන්ත(වැඩපල) නැතිකොට සියළු ගම් නියමිගම් ජනපදවාසීන් රැස් කරවා දවස් පතා මුව දඩයමට යන්නාහ. මනුෂ්‍යයෝ මෙසේ සිතූහ. “රජපුරවන් වහන්සේ නිරන්තරයෙන් මුව දඩයමට යාමෙන් අප හැමගේ කර්මාන්ත පමා වන්නේය. අපි හැම රාජධානියෙහි මුවන්ට ගොදුරට නිසි තෘණ ආදිය රෝපණය කොට පැන් බොන්නා වූ ස්ථානයක් ද සමෘද්ධි කරවා(සකස් කොට) බොහෝ මුවන් වලින්(වනයෙන්) ගෙනවුත් උයනෙහි ලා දෙර පැලලි(වැටකොටු) බැඳ රජපුරවන් වහන්සේට පාවා දුනුමෝ නම් යෙහෙකැ”යි සිතා ඒ සියළු මනුෂ්‍යයෝම එක්ව ගෙන උද්‍යානයෙහි තණ පැන් සමෘද්ධි කරවා මුගුරු ආදී වූ නොයෙක් ආයුධ ගත් අත් ඇතිව වලට වැද මුවන් සොයා ඇවිදිනා වූ වන මධ්‍යයෙහි සිටියා වූ මුවන් හා ශාඛ නම් මුව රජපුරවන් හා නිග්‍රෝධ නම් මුව රජපුරවන් වසන්නාවූ ස්ථානය මධ්‍ය කොට වටකළාහුය.

ඉක්බිති ඒ මෘග සමූහයා දැකලා ගස්වල ද වල්පිට ද බිමද මුගුරුවලින් ද දඩු ආදියෙන් ද ගසමින් මුවන් හය ගත්වා උගුළුවා(ඵලවා දමා) කඩු, අඩයට්, දුනු ආදී වූ ආයුධයන් ඔසවා පෑ(පෙන්වා) මහත්වූ ශබ්ද පවත්වමින් මෘග සමූහයා උයනට වද්දවා දෙර පැලලි වසා රජපුරවන් කරා ගොස් “රජපුරවන් වහන්ස, දවසක් පාසා මුව දඩයමට ගොස් අප හැමගේ කර්මාන්ත නොනැසුව මැනව, අප හැම

විසින් වලින් මුවන් ගෙනවුත් නුඹවහන්සේගේ උයනෙහි ලන ලද. මෙතැන් පටන් ඔවුන්ගේ මස් අනුභව කළ මැනව්”යි රජපුරුවන්ට කියා තමන්ගේ ගම්වලට ගියානුය. රජපුරුවෝ උන් හැම කී බස් අසා උයනට ගොස් මුවන් බලන්නාහු, රන්වන් මුව රජපුරුවන් දෙදෙනා දැක ඔවුන් දෙදෙනාට අහස දුනය දුන්නාහ. එවක පටන් කිසි දවසක රජපුරුවෝ තුමුම ගොස් ඉන් එක මුවෙකු විඳ ගෙනෙන්නාහ. කිසි දවසක අරක්කැමියා ගොස් මුවකු විඳ ගෙනෙන්නේය. මුවෝ දුනු දැක මරණ හයින් තැනි ගත්තාහු ඒ ඒ තැන සැග වී යන්නාහ. විත් (ඊපහර) දෙක තූන ලැබ බොහෝ දෙනා පීඩා විඳින්නාහ. තණින් පැනින් දුක් විඳ ලෙඩ වන්නාහු ද වෙති. මරණයට ද පැමිණෙති. මෘග සමූහයා මෙපවත් බෝධිසත්වයන්ට දැන්වූය. බෝධිසත්වයෝ ද ශාඛ මෘග රජපුරුවන් කැඳවාලා “යහළු, බොහෝ වූ මුවෝ වැළපෙති, නසති, එකාන්තයෙන් මැරිය යුතු බව නියම වූ පසු මෙතැන් පටන් ශරයෙන්(ඊයෙන්) මුවකු නොවිඳිති, දන්ගෙඩිය තුඩු ස්ථානයට මුවන්ට වර(වාරය) පැමිණේවයි, එක් දවසක් අපගේ පර්ෂදට(පිරිසට) වාරය පැමිණේවයි, එක් දවසක් තොපගේ පර්ෂදට වාරය පැමිණේවයි, වාරය පැමිණියා වූ මුවෝ ගොස් දම් ගෙඩියෙහි හිස තබලා වැඳ හොඳයි, එසේ කල්හි මුවෝ ඒ වදයට නොපැමිණෙති”යි සනිටුහන්(නියම) කළෝය. ඒ සියළු මෘගයෝම “යහපතර”යි පිළිගත්හ.

එදවස පටන් වාරය පැමිණියාවූ මුවෝ ගොස් දුන් ගෙඩිය මත්තෙහි හිස තබා වැඳ හොඳේය. අරක්කැමියා අවුත් ඒ

දන්ගෙඩිය මත්තේනි වැද හොත්තාචු මාගයාම මරා
අරගෙන යන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ශාඛ
මාගයාණන්ගේ පර්ෂත්ති දැරී ඇතිවූ(ගැබ්ගත්) මුව දෙනකට
වාරය පැමිණියේය. ඒ මුව දෙනද ශාඛ මුව රජ්ජුරුවන්
සමීපයට එළඹ “ස්වාමීනි, මමත් ගර්භිණීමි. දැරකෙනෙකුන් වද
අපි දෙදෙනා දෙවාරයක් යමින යි මාගේ වාරය ඉක්මවාපුව
මැනව”යි කීව.

ඒ ශාඛ මුවාණෝ “තොපට පැමිණි වාරය අනෙක්
කෙනෙකුන්ට පමුණුවන්නට මට නොපිළිවන. තෝම තීගේ
පුත්‍රයා දන්නෙහිය. මෙතැනින් පලා යව”යි කීවාහුය. ඒ මුව
දෙන ශාඛ මුවන්ගේ සමීපයෙන් අනුග්‍රහයක්(අනුකම්පාවක්)
නොලබන්නී බෝධිසත්වයන් කරා එළඹ මේ කාරණය දැන්වුව.
බෝධිසත්වයෝද ඒ මුව දෙනගේ බස් අසා “වන්නාටය(ඊට
කම් නැත), තෙපි යව, මම තොපගේ වාරය ඉක්මවමි”යි තුමු
ගොස් දන්ගෙඩිය මත්තේනි(හිස ගසා දැමීමේදී හිස තබන ලි
කොටය මත) ඉස තබා හොත්තෝය. අරක්කමේයාද ඒ
බෝධිසත්වයන් දැක “ලබන ලද අභය ඇති මුව රජ්ජුරුවෝ
දන් ගෙඩිය මත්තේනි ඉස තබාගෙන වැදහොත්තාය. මීට
කාරණය කිමි දේහෝ”යි සිතා යුතුව ගොස් එපවත්
රජ්ජුරුවන්ට කියේය. රජ්ජුරුවෝද එකෙණෙහිම රචයකට
පැන නැගී මහත් වූ පෙරහරින් උයනට ගොස් දැමී ගෙඩිය
මත්තේනි හිස තබා වැදහොත් බෝධිසත්වයන් දැක “යහළු වූ
මුව රජ්ජුරුවෙනි, මා විසින් තොපට අභය දුගන දෙන
ලද්දේ නොවේද? කවර කාරණයකින් තෙපි මෙතන

වැදහොත්තානුදැ?”යි කීහ. “මහරජ්ජරුවෙනි, දැරී ඇති මුව දෙනක් මා සමීපයට අවුත් ‘මට පැමිණී වාරය අනිකකුභට පමුණුවනු මැනවැ’යි කිව. මා විසින් එකක් හභට පැමිණී මරණ දුක අනෙකක් හට පමුණුවන්නට නොපිළිවන, ඒ මම මාගේ ජීවිතය අදට දී අදට පැමිණී වාරය මම අරගෙන වැදහොත්තෙමි, අනෙක් සැකයක් නොකරව, රජ්ජරුවනි”යි කීවාහුය.

“මාගේ ස්වාමිවූ මෘග රාජයාණනි, මා විසින් තොප බඳු වූ කෂන්තිය මෙහිදී හා අනුකම්පාව ඇති කෙනෙකුන් මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහිදු නොදැක්නා ලද, ඒ කාරණයෙන් තොප කෙරෙහි ප්‍රසන්න වෙමි, නැගී සිටුව, තොපටත් ඒ මුව දෙනටත් අභය දුනය දිනිමි”යි කීහ. “අප දෙදෙනා විසින් අභය දුනය ලත් කල්හි සෙසු මුවෝ කුමක් කෙරෙද්ද? රජ්ජරුවෙනි” කීහ. “සෙසු මුවන්ටත් අභය දුනය දිනිමි”යි කීහ. “මහරජ උයන වසන මුවන්ට අභය දුනුව, වල වසන සෙසු මුවෝ කුමක් කෙරෙද්දැ?”යි කීහ. “ඔවුන්ටත් අභය දිනිමි”යි කීහ. “මහරජ වල හා ගම වසන මුවෝ අභය දුනය ලත්හ. අවශේෂ වූ වතුෂ්පදික සත්‍වයෝ(සෙසු සිව්පා සත්තු) කුමක් කෙරෙද්ද? රජ්ජරුවනි” කීහ. “ඒ වතුෂ්පදික සත්‍වයන්ටත් අභය දුනය දිනිමි”යි කීහ. “වතුෂ්පදිකාදීහු අභය දුනය ලත්හ. දියෙහි වසන්නාහු මත්ස්‍ය ජාතීහු කුමක් කෙරෙද්දැ?” කීහ. “ඔවුන්ටත් අභය දුනය දිනිමි”යි කීහ.

මෙපරිද්දෙන් මහබෝධිසභයෝ රජ්ජුරුවන් අතින් මුවන් ආදීවූ සියළු සභයන්ට අහස දූනය ඉල්වාගෙන වැදහොත් තැනින් නැගී සිට රජ්ජුරුවන් පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා “රජ්ජුරුවෙනි, දස කුසල ධර්මයෙහි හැසිරෙව. මවිපියන් කෙරෙහි ද, දූ දරුවන් කෙරෙහි ද, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි ද, සියළු ජනපද වාසීන් කෙරෙහි ද ධර්මයන් හැසිරෙව”යි රජ්ජුරුවන්ට අවවාදකොට “මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවෙහි හැසිරෙන්නා වූ සභාවෙමේ කරජ කායයාගේ හේදයෙන්(ශුඛ ශ්‍රෝණිතවලින් උපන් සිරුර බිඳී යෑමෙන්) මරණින් මත්තෙහි සුගති සංඛ්‍යාතවූ(සුගතියයි කියනලද) ස්වර්ග ලෝකයට පැමිණේ”යි රජ්ජුරුවන්ට සඵල ලිලාවෙන් ධර්මදේශනා කොට කීප දවසක් ඒ උසනේ වාසයකොට රජ්ජුරුවන්ට අවවාද දී මෘග සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව තමන් පෙර විසුවා වූ වනයට පැමිණියාහුය. ඒ මුව දෙන් ද පුෂ්ප කර්ණිකාවකට බඳු(මල් කෙමියක් වැනි) වූ පුතෙකු වැදුන. ඒ මුව පැටියාණෝ ද කෙළනා තැනැත්තෝ ශාඛ මෘගරාජ සමීපයෙහි ගොස් කෙළනාහ. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මෘග පෝතකයාණන්ගේ මෑණියෝ ඒ ශාඛ මෘග රාජයන් සමීපයෙහි යන්නාහු දැක “පුත මෙතැන් පටන් ඔහු සමීපයට නොයව. නිග්‍රොධ මෘග රාජයන් වහන්සේ සමීපයටම යව”යි පුතණුවන්ට අවවාද කරන්නාවූ මෘග ධෙනුව මෙසේ කීව “පුත්‍රය, තොප වේවායි අනෙක් කෙනෙක් වේවායි තමනට හිතයක් වැඩක් කැමැත්තේ විනම් නිග්‍රොධ මෘග රාජයාණන් වහන්සේම සේවනය කරන්නේය. ශාඛ මෘග රාජයාණන් කරා

නොවිලඹෙන්නේය. සේවනයන් නොකරන්නේය. ඔහු නිසා ජීවිකාවත් නොකරන්නේය. ශාඛ මාග රාජයාණන් සම්පයෙහි යම් ජීවිකාවක් ඇද්ද, ඒ ජීවිකාවටත් වඩා නිග්‍රෝධ මාග රාජයාණන් විකිණීමේ පාද මූලයෙහි වැදගෙව මියයාම උතුම් වන්නේය”යි ශාඛ මාග රාජයාණන් සම්පයට නොයෙන ලෙස අවවාද කලාහ. රජුටත් විසින් අහස දනය දුන් තැන පටන් අහස ලද්ද වූ මුට්ටු මනුෂ්‍යයන්ගේ ගොයම් කා නසන්නාහ. මනුෂ්‍යයෝ “අහස දනය ලත් මුට්ටු”යි ගසන්නට ද පළවන්නට ද නොහැක්කාහ. ඒ මනුෂ්‍යයෝ රාජංගනයේ රැස්ව රජුටත් මෙපවත් කීවාය. රජුටත් “ප්‍රසන්න වූ සිත් ඇති මා විසින් නිග්‍රෝධ මාග නම් උත්තමයාණන්ට වරදෙන ලද, මම රාජ්‍යය හරින්නේ නමුත් ඵලවස් දුන් ප්‍රතිඥා නොහරිමි. පලා යවු, මාගේ ආඥාව පවත්නා ස්ථානයෙහි මුවන් මරන්නට කිසිත් සත්‍යයක් නොලබන්නේ ය”යි කීවාහුය.

නිග්‍රෝධ මාග රජුටත්වේද ඵපවත් අසා මාග සමූහයා රැස් කරවා මෙතැන් පටන් අනුන්ගේ ගොයම් කන්නට නොපිළිවනැයි මුවන් වලකා “මෙතැන් පටන් ගොයම් රක්නා වූ මනුෂ්‍යයෝ ගොයම් රක්නා පිණිස වැටක් නොකරවයි, කුඹුරු වටකොට පත් ඇදී”යි මනුෂ්‍යයන්ට කියා යැව්වාහුය. එතැන් පටන්කොට කෙණුවල පත් ඇදීම් සංඥාව(කොළ ඵලවීමෙන් කරන ඇගවීම) පහළවිලී.

එවක පටන් පත් ඇදීමේ සලකුණ ඉක්මවන්නාවූ එකදු මාගයකුත් නැති. මේ වනාහි ඒ සතියන් මහබෝසතාණන්ගෙන් ලද අවවාදයි. මෙපරිද්දෙන්ම මාග සමූහයාට අවවාදකොට නිග්‍රොධ බෝධිසතියෝ ආයුපමණින් සිට ඒ මුවන් හා සමග කමිටු පරදිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහුය. ඒ රජ්ජරුවෝ ද බෝධිසතියන්ගේ අවවාදයෙහි සිට දුනමානාදි වූ කුසල්කොට කමිටු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ලොව්තුරා සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ ද “මහණෙනි, මේ ස්ථවිරාවන්ට ද කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයන්ට ද මම පිහිට වූයෙමි දැන්මතු නොවෙමි, පළමුත් පිහිට වූයෙමි වේදැ”යි මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වතුස්සත්‍යය දේශනාව පෙරදැරිකොට අතීත කථාවක් වර්ධමාන කථාවක් වදුරා දෙක එක්කොට සන්ධි ගලපා මේ ‘නිග්‍රොධ මිග ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එකල්හි ශාඛ මාග රාජයාණෝ නම් දැන් දේවදුතන ස්ථවිරයෝය. ඔවුන්ගේ එදවස් මාග පර්ෂද දැනුත් දේවදුත්ත පර්ෂදය. ඒ මුව දෙන නම් දැන් මේ ස්ථවිරාවෝය. එදවස් මේ මුව පැටවාණෝ නම් දැන් ඛණ කියන්නවුන් කෙරෙහි අග්‍ර වූ මේ කුමාර කාශ්‍යප ස්ථවිරයෝය. එදවස් බරණැස් රජ්ජරුවෝ නම් දැන් ධර්ම භාණ්ඩාගාරික වූ ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. නිග්‍රොධ මුව රජ්ජරුවෝ නම් ලොව්තුරා බුදු වූ මම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

013. කණ්ඞින ජාතකය

තවද තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා දෙවිරම් වෙහෙර වැඩි වසන සේක් පුරාණ දුනිකාව(පෙර ගිහිකල භාර්යාව) කෙරෙහි ලොල් වූ එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්ටමාන කථාව අට්ඨක නිපාතයෙහි ‘ඉන්ද්‍රිය’ ජාතකයෙහි මතු ප්‍රකාශ වන්නේය. භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ද ඒ හික්ෂු හට “මහණ, තෝ පුඵයෙහිත් මේ මාතූගාමය(ස්ත්‍රිය) නිසා ජීවිත විනාශයට පැමිණ සහළගුරු රැසක්හි පැළැහුණෙහිය”(දිලිහෙන ගිනි අගුරු රැසක් මත පිළිස්සීමට පත්වූයෙහිය) යැයි වදාළසේක. හික්ෂුන් වහන්සේ ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරන පිණිස සඵඤායන් වන්නේසට යාවිඤ්ඤාකොට දැන්වූසේක. සඵඤායන් වහන්සේ ද භාවාන්තරයෙන් පටිච්ඡන්ත වූ(සෙසු හවයෙන් වැසුණු) ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

මෙයින් මත්තෙහි වනාහි හික්ෂුන් වහන්සේගේ යාවිඤ්ඤා හවාන්තරයෙන් සැඟවුනේය යන ඵපමණාකූත් නොකියා “ඉකුත්වත් ගෙනහැර දැක්වූසේකැ”යි මෙපමණක්ම කියමු. මෙපමණක් කී කල්හිත් යාවිඤ්ඤා වළාගැබකින් නික්මුණා වූ වන්දුයා පරිද්දෙන් හවාන්තරයෙන් සැඟවුණා වූ කාරණය දැයි යන මේ සියල්ල යට කියන ලද ක්‍රමයෙන් යොදා දෙනුයුතු.

යටගිය ද්‍රව්‍ය මගධරට රජගහනුවර මගධ නම් රජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කෙරෙහි. මගධරට වාසීන් ගොයම් කරන අවධියෙහි මුවන්ට මහත් වූ උපද්‍රව වන්නේය. ඒ මාගයෝ වනයෙහි පථිත සමීපයෙහි වසන්නාහ. ඒ මුවන් අතුරෙහි එක් වලෙක(වනයක) පථිතයක් සමීපයෙහි වසන්නා වූ මාගයෙක් එක් ගමක් සමීපයෙහි වසන්නා වූ මාගපෝතිකාවක් හා සමග මිත්‍රත්වය කොට ඒ මුවන් වසන්නාවූ පථිත සමීපයෙන් බැස නැවත ගම් සමීපයට බස්නා කල්හි මාගපෝතිකාව කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇති බැවින් ඇ හා එක්වම බස්නේ ය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මාගපෝතිකාව මෙසේ කීවා ය. “ස්වාමීපුත්‍රය, තෙපි වනාහි පථිතයෙහි වසව, ඉතා බාලයහ.(මොඩයහ) ගම් සමීපය නම් ශංකා ප්‍රතිනය සහිතය(බිය සැක රහිතය), අප හා සමග වනයෙන් නො බසුව, නො එව”යි වැළකුවා ය.

ඒ මුවාද ඒ මාගපෝතිකාව කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇති බැවින් නොවැළක(නොනැවතී) ඇ හා සමග ගම් සමීපයට ගියේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මගධරට වාසීහු “දැන් මුවන් පථිත පාදයෙන් බස්නා වේලාය”යි දැන මග සමීපයෙහි මුවා වූ තැන්වල කොටුපත්(ආවරණ ස්ථාන) බැඳගෙන එහි සිටිනාහ. ඒ මුවාත් මුවදෙනත් එන්නාවූ පෙරමග එක් මුව වැද්දෙක් කොටුපතක සැගවී සිටියේය. ඒ මාගපෝතිකාව ද මනුෂ්‍යගන්ධය ආඝ්‍රාණය කොට(මිනිස් ගඳ ඉව කොට) තමා හා කැට්ට එන්නා වූ බාල මාගයා ඉදිරි කොටලා නොමෝ පස්සේ එන්නීය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ කොටුපත සිටියා වූ වැදි ද එක සැර පහරින් (ඊ පහරින්) මුවා එතනම වීද හෙළීය.

මෘගපෝතිකා මුවා තමා කෙරහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව වන බව දැන, පැන වාත වේගයෙන් පලා ගියාය. වැඳි ද කොටුපතින් නික්ම, තමා විඳි මුවා මස්කොට ගිනි මොළවා සාළාගුරු මත්තෙහි යහපත් වූ මස් බහා පුළුස්සාගෙන යැපෙන පමණක් කා පැන් බී ඉතිරි මස් ලේ බිංදු වගුරුව වගුරුවා කඳෙක බැඳගෙන තමාගේ අඹුදරුවන් සතුටු කෙරෙමින් ගෙට ගියේය.

එකල්හි මහ බෝධිසත්වයෝ ඒ වන ලැහැබේ වෘක්ෂ දේවතාව උපන්න. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්වයෝ ඒ කාරණය දැක “මේ අඤ්ඤ වූ මෘගයාට පැමිණී මරණය මෘණියන් නිසා පැමිණියේත් නොවෙයි, පියාණන් නිසා පැමිණියේත් නොවෙයි. වැලි කෙසේ පැමිණියේද? කාමය නිසා පැමිණෙය්”යි කාමය නිමිත්ත කොට ගෙන සත්වයෝ සුගතියෙහි අත්පා කැපීම් ආදියටද, නරකයෙහි පස්කම් කටොල්(දෙඅත් දෙපා පපුව යන පස් තැන ගිනිගත් යනුල් ගැසීම නම් වූ පස් වැදැරුමේ වඩ බන්ධන) ආදී වූ අනේක ප්‍රකාර දුක්ඛයටද පැමිණෙති. අනුන්ට මරණ දුක ඉපදවීම නමුදු මේ ලෝකයෙහි උත්තමයන් විසින් නින්දා කරන ලදමය. යම් ජනපදයක ස්ත්‍රියක් විධාන(පාලනය) කෙරේ ද, අනුශාසනා කෙරේ ද, ස්ත්‍රියක නායක කොට ඇති ඒ ජනපදය නින්දිතිය. සත්වයෝ ස්ත්‍රී වසගතවයට පැමිණෙත් ද ඒ සත්වයෝ ද නින්දිතයන්”යි මෙසේ නින්දිත වස්තු තුනක් දක්වා වන දේවතාවුන් සාධුකාර දී ගන්ධ පුෂ්පාදීන්(සුවඳමල් ආදියෙන්) පූජාකෙරෙමින් සිටිය දී මධුර ස්වරයෙන් ඒ වනලැහැබේ ඒක කෝලාහල කෙරෙමින්(එක්වත් සෝභාවකින් පුරවමින්) ධර්මදේශනා කරන්නා

වූ බෝධිසත්වයෝ මෙසේ කිවුය. “නියුණු මුවහත් ඇති තරකොට දෙසිදුරුකොට විදින්නට සමර්ථ වූ ශරයන් ඇති පුරුෂයාට ද නින්ද වේව යි, යම් ජනපදයක ස්ත්‍රියක් නායකකම් කෙරේ ද ඒසේ වූ ජනපදයටත් නින්ද වේවා යි, යම් සත කෙනෙක් ස්ත්‍රී වසගතයට පැමිණියාහු ද ස්ත්‍රීන් කීවාම කෙරෙත් ද ඒ සතයන්ටත් නින්ද වේවා”යි යනාදීන් ධර්මදේශනා කළාහුය. මෙසේ එක ගාථාවෙන් නින්දිත වස්තූන් තුනක් දක්වා බෝධිසත්වයෝ ඒ වනය එක නින්නාද කෙරෙමින් සඵඥ ලීලාවෙන් (බුදුවරයෙකු මෙන්) ධර්මදේශනා කළාහුය.

තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ද මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වතුස්සත්‍ය ජරකාශ කොට වදාළසේක. වතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර උකටලි මහණ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. සඵඥයන් වහන්සේද වර්ථමාන කථාව හා අතීත කතාව වදාරා පුච්චාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘කණ්ඩින ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එකල්හි පච්චස්ථ(පර්වතවාසී) මෘගයාණෝ නම් දැන් මේ සාසනයෙහි උකටලි වූ හික්ෂුහුය. එකල්හි මෘගයාණන් හැර දිවු මෘගපොතිකා නම් මේ පුරාණ දැතිකාය. කාමයෙහි දූෂ කියා ධර්මදේශනා කල දේවතාණෝ නම් ලොචිතුරා බුදු වූ මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

014. වානම්ග ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සේක් වුල්ලපිණ්ඩපාතිකනිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය වදළසේක.

ශාස්තෘන් වහන්සේ වනාහි රජගහනුවර නිසා වේළවනාරාමයෙහි වාසය කරන කල්හි තිස්ස කුමාර නම් වූ මහා සම්පත් ඇති සිටුකුලයක පුත්‍රයෙක් ඇත්තේය. ඒ සිටුපුත්‍ර තෙම එක් දවසක් වේළවනාරාමයට ගොස් සච්ඤයන් වහන්සේගේ ධර්මදේශනාව අසා පැවිදිවනු කැමැතිව පැවිදිවීමට යාවිඤ්ඤාකොට දෙමාපියන් විසින් නොඅනුදන්නා ලද හෙයින්(අනුමත නොකළ බැවින්) ප්‍රතික්ෂේප කරන ලද්දේ සන්දවසක් නිරාහාරව ඉඳ රට්ඨපාල ස්ථවිරයන් මෙන්ම මව්පිය දෙන්නා අනුදන්වා සච්ඤයන් වහන්සේ සම්පයෙහි පැවිදි වූ සේක. සච්ඤයන් වහන්සේ ඔහු පැවිදි කරවා අධ මසක් කල් වේළවනාරාමයෙහි වාසයකොට ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක. එතැන්හිදී මේ කුලපුත්‍රයන් වහන්සේ තෙළෙස් ධුතාංගයන්(කෙළේස් මැඩ පැවැත්වීම සඳහ පුරනු ලබන ධුතංග නම් පිළිවෙත් දහතුන) සමාදන්ව සැවැත්නුවර ගෙපිළිවෙළින් පිඬු පිණිස හැසිරෙමින් කල්යවනසේක. වුල්ලපිණ්ඩපාතිකනිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ යයි කී කල්හි ආකාශයෙහි වන්දුයා මෙන් සච්ඤ ශාසනයෙහි ප්‍රකාශ(ප්‍රසිද්ධ) වූසේක.

එසමයෙහි රජගහනුවර නැකැත් කෙළි පවත්නා කල්හි ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ මවිපිය දෙදෙන උන්වහන්සේ ගිහි කල්හි යම් ආහරණ භාණ්ඩයෙක් ඇද්ද ඒ ආහරණ බඩු රෙදි කරඬුවෙකි බහා අහිලුබයෙහි තබාගෙන “අනිකුත් නැකැත් කෙළිවල අපගේ පුත්‍රයා මෙනම් මෙනම් අලංකාරයෙන් සැරති නැකැත් කෙළි කෙළනේ ය. අපගේ ඒ එකම පුත්‍රයා ගෙන ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ සැවැත්නුවරට වැඩිසේක. අපගේ පුත්‍රයා දැන් කොතැනහී උන්සේකද? කොතැනහි සිටිසේකද?”යි කියා අඩන්නාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් වණී දුසියක්(වෙසගනක්) ඒ සිටුකුලයට ගොස් හඬන්නාවූ සිටු භාර්යාව දැක “ආර්යාවෙනි, කවර හෙයකින් අඩන්නීදැ?”යි විචාළීය. සිටු භාර්යාවෝ ඒ කාරණාව දැන්වූවාහුය. “ආර්යාවෙනි, සිටුපුත්‍රයාණෝ කවර දෙයකට කැමති වන්නාහුදැ?”යි විචාළී ය. “අසවල් අසවල් දෙයට”යි කීවාය. “ඉඳින් නුඹවහන්සේ මේ ගෙයි සියළු ඵෙඟාවර්ගය(සම්පත්) මට දෙවුනම් මම තොපගේ පුත්‍රයා ගෙන එන්නෙමි”යි කීවාය. සිටු භාර්යාව ඒ වචනය “යහපතැ”යි පිළිගෙන වැටුප් දී පිරිවරින් ඒ වණීදුසිය යැවීවාය. “යව තමාගේ බලයෙන් මාගේ පුත්‍රයා ගෙනෙව”යි කීවූය. ඒ වෙශ්‍යඛගනාව පිළිසන්(ආචරණය කළ) යානාවෙකිහි ඉඳු සැවැත්නුවරට ගොස් තෙරුන් වහන්සේ හිඤ්ඤාව(පිටු) පිණිස හැසිරෙන විටීයෙහි නවාතැන්ගෙන සිටුකුලයෙන් ආ මනුෂ්‍යයන් තෙරුන්වහන්සේට නොදක්වා තමාගේ පිරිවරින්ම පිරිවරන ලද්දී, පිටු පිණිස හැසිරෙන්නා වූ තෙරුන්

වහන්සේට පළමුකොට බත් හැන්දක් පිළිගන්නවා ක්‍රමයෙන් බත් මාළාවක්(තළියක්) පිළිගන්නවා තෘෂ්ණාවෙහි බඳවා අනුක්‍රමයෙන් ගෙයි වැඩ හිඳිනට සලස්වා ආහාරය දෙන්නී තමාගේ වසගයට පැමිණී බැව් දැන ගිලන් ආකාරය දක්වා ඇතුළු ගබඩාවෙහි සයනය කළාය.

තෙරුන් වහන්සේ ද හික්ෂාවාර(පිඬු පිණිස හැසිරෙන) වේලෙහි ගෙපිළිවෙලින් හැසිරෙන සේක් ගෙයි දොරට පැමිණියේක. පිරිවර ජනයෝ තෙරුන් වහන්සේගේ පාත්‍රය ගෙන තෙරුන් වහන්සේ ගෙයි වැඩහිඳින්නට සැලැස්වූවාහුය. තෙරුන් වහන්සේ ඉඳගෙනම “උපාසිකාව කොයිදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, ගිලන් වූවාය. නුඹවහන්සේ දක්නට කැමතිය”යි කීවූය. උන්වහන්සේ රස තෘෂ්ණාවෙහි බැඳුණුසේක් තමාගේ ප්‍රත සමාදානය(සමාදාන වී ඇති ධුතාංග ප්‍රතය) බිඳ වෙශ්‍යධගනාව හොත් තැනට වන්සේක. ඒ ස්ත්‍රී තමා ආ කාරණාව කියා උන්වහන්සේ පොලඹවා රස තෘෂ්ණාවෙන් බැඳ සිටුවූ හරවා තමාගේ වසගයෙහි තබා යානාවේ හිඳිනට සලස්වා මහත් වූ පිරිවරින් රජගහනුවරටම ගියාය.

ඒ ප්‍රවෘත්තිය හැම තැනේම ප්‍රකාශ(ප්‍රකට) වූයේය. හික්ෂුන් වහන්සේලා දමිසතා මණ්ඩපයෙහි වටින් රැස්ව තුන්නාහු “ඇවැත්නි, වුල්ලපිණ්ඩපාතිකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ වනාහි එක් වණී දුසියක් රස තෘෂ්ණාවෙන් බැඳගෙන ගියාය”යි කියා කථාවක් පහළ කළාහුය. සථිඥයන්

වහන්සේ දුමසිතා මණ්ඩපයට එළඹ අලංකාර වූ බුද්ධශාසනය මස්තකයෙහි වැඩිහිඳු “මහණෙනි, මේ දුමසිතා මණ්ඩපයෙහි මා එන්නාට පුච්ඡි භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුත්තව උන්නාහුදැ?”යි වදාළ කල්හි ඒ හික්ෂුහු ඒ ප්‍රවෘත්තිය දැන්වුවාහුය.

සථිඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මහණෙනි, මේ වුල්ලපිණ්ඩපාතිකතිස්ස සථිවරයෝ රස තෘෂ්ණාවෙන් බැඳී මේ ස්ත්‍රියට වසග වුවෝ දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් මේ සථිවරයෝ මේ ස්ත්‍රිය වසග වූවාහුමය”යි වදාරා ඉකුත් වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුවන්ගේ සංජය නම් උද්‍යාන පාලකයෙක් උයන රක්ෂා කරන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් වාත මෘගයෙක්(වාත වේගයෙන් දිවිය හැකි මුවෙක්) ඒ උයනට අවුත් සංජය නම් උද්‍යාන පාලයා දැක දිව යන්නේය. සංජය නම් උද්‍යාන පාලකයා ද ඔහු තැනිගන්වා නොඵලවන්නේය. ඒ මෘගයා නැවත නැවත අවුත් උයනෙහිම හැසිරෙන්නේය. උද්‍යානපාල තෙම උයනේ නොයෙක් මල්ඵල ආදිය ගෙන දවස්පතා රජහට දක්වන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් රජපුරුවෝ කියනසේක් “යහළු උද්‍යානපාලය, උයනේ කිසි ආශ්චර්යවත්(පුදුම) දෙයක් දුටුවා අත්තෙහි නම් කියව”යි කීසේක. “මහරජපුරුවන් වහන්ස, අතිකක්හු නොදුටුයෙමි, එක් වාත මෘගයෙක් වනාහි අවුත් උයනෙහි හැසිරෙන්නේය. ඔහු දිටිමි”යි කියේය. “ඔහු අල්වා

ගන්නට හැකි වන්නෙහිදැ”යි විවාලසේක. “මී පැණි මඳක් ලද්දේ නම් මාගයා රජ ගේ ඇතුළුම පමුණුවන්නට හැකි වන්නෙමි”යි කීයේය.

රජ්ජුරුවෝ ඔහුට මී දෙවූසේක. උද්‍යාන පාලකයා මී ගෙණු උයනට ගොස් වාත මාගයා ගොදුරු කා ඇවිදිනා තන්හි තණපත්වල මී පැණි ගල්වා සැගවී සිටියේය. මාගයා අවුත් මියෙන් ගල්වන ලද තණ අනුභව කොට රස තෘප්තියාවෙහි බැඳුණේය. අන් තැනකට නොගොස් උයනටම එන්නේය. උද්‍යානපාල තෙමේ ඔහු මී ගල්වන ලද තෘණයෙහි ඇලුණු බැව් දැන ක්‍රමයෙන් තමා පෙනුණේය. මාග තෙමේ උද්‍යාන පාලයා දැක කීප දවසක් දිවගොස් නැවත නැවත දක්නේ විශ්වාස බවට පැමිණ ක්‍රමයෙන් උද්‍යාන පාලයාගේ හස්තයෙහි තිබෙන තණ අනුභව කරන්නේය. සංජය නම් උද්‍යානපාල තෙමේ මාගයා විස්වාස බවට පැමිණියා දැන රාජවාසනවන දක්වා විටීමාර්ගය හුණු පැදුරුවලින් වටකොට ඒ ඒ තන්හි කොළ අතු කඩාහෙලා මී පුරව ලද ලබු එලය(ලබු ගෙඩිය) ඇකයෙහි එල්වාගෙන තණමිටිය කිසිල්ලේ තබාගෙන මී ගල්වන ලද තෘණයෙන් මාගයාගේ අභිමුඛයෙහි විසුරුවමින් රජ ගේ ඇතුළුම ගෙන ගියේය.

මාගයා ඇතුළු වන්නකල්හි දුර වැසුවේය. මාගයා මනුෂ්‍යයින් දැක කම්පාවෙමින් මරණ හයින් බියපත් වූයේ ඇතුළු රාජාංගනයෙහි(ඇතුළු රජ මීදුලේ) ඔබ්බොබ ධාවනය කරන්නේය. රජ්ජුරුවෝ මතුමහල් තලයෙන් බැස කම්පා

වන්නාවූ මාගයා දැක “වාත මාගයා නම් මනුෂ්‍යයන් දුටු තැනට සත් දවසක් නොච්ඡන්දේය, තැනිගත් තැනට ජීවිතාන්තනය දක්වා නොච්ඡන්දේය, ඒ වාත මාගයා සංජය තෙමේ රස තෘෂ්ණාවෙන් බැඳී යටත් කොට ගත්තේය. මෙබඳු ගහණ නිශ්‍රිතවූ(කැලවෙ ඇසුරු කරන) වාත මාග තෙමේ රස තෘෂ්ණාවෙහි බැඳී දැන් මෙබඳු තැනට ආයේය, ඒකාන්තයෙන් පින්වත්නි, මේ ලෝකයෙහි රස තෘෂ්ණාවට වැඩියෙන් ලාමක දෙයක් නැත්තේය”යි කියා ධර්මදේශනාවට පටන්ගත්තේය.

නිරන්තර වාසස්ථාන වූ ආවාසයෙහිද ඡන්දුරාග(ඇල්ම කිරීම) ලාමකය, මිත්‍රසන්ථවයෙහිද(මිතුරන් ඇසුරු කිරීමෙහිද) ඡන්දුරාගය ලාමකය. මේ දෙතැනහි ඇල්මට වඩා මධුරාමිලදීවූ(මිහිරි ඇඹුල් ආදී) ජීවිතා විශ්‍රේය වූ(දිවෙන් රස විඳ දන යුතුවූ) රසයෙහි ඇල්ම පවිටු වන්නේය. කුමක් හෙයින්ද? යන් අරණ්‍යායෙහි ගහණ නිශ්‍රිත වූ වාත මාගයා සංජය නම් උද්‍යාන පාලයා මධුර රසයෙන් තමාගේ වසගයට පැමිණී වූයේය”යි කියා රස තෘෂ්ණාවෙහි ආදීනව වදුරා ඒ මාගයා අරණ්‍යයටම යැවූයේය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, ඒ වඬු දැසිය මේ මහණ රස තෘෂ්ණාවෙන් බැඳී තමා වසග කෙළේ දැන්මතු නොවේ. පෙරත් වසග කළාය”යි වදුරා මේ දම්දෙසුම ගෙනහැර දක්වා පූභීපර සන්ධි ගලපා මේ ‘වාතමිග ජාතිකය’ නිමවා වදුළුයේය.

“එසමයෙහි සංජය නම් උද්‍යාන පාලයා නම් මේ වණී දුසිය වූවාය. වාත මාගයා නම් වුල්ලෙණ්ඩිපාතිකතිස්ස ස්ථවිරයෝය. බරණැස් රජව උපන්නෙමි නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදු රජුවූ මම ම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

015. බරාදිය ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක් හි සඵලයන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසනසේක්, එක්තරා අකීකරු හිඤ්ඤ කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ වනාහි අකීකරුය, අවවාදය නොගන්නා සේක. ඉක්බිත්තෙන් සඵලයන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුන් වහන්සේට වදාරණසේක් “මහණ, තෙපි අකීකරුව අවවාද නොගන්නේ සැබෑ ද? කිමිදු?”යි වදාළසේක. “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, සැබෑව”යි දැන්වූසේක. සඵලයන් වහන්සේ “මහණ, තෝ පුඵයෙහින් අකීකරු බැවින් ප්‍රඥාවන්තයන්ගේ අවවාද නොගෙන මලෙහි බැඳුණේම ජිවිතඝෟසට පැමිණියෙහිය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසනාණන් වහන්සේ මාග ජන්මයෙහි ඉපිද මාග සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව අරණ්‍යයෙහි වසන සේක. ඉක්බිත්තෙන්

බෝධිසත්වයන් වහන්සේට නැගණි වූ මාග බේනුවක් පුත්‍රයකු දක්වා “බැසන් වහන්ස, මේ තෙමේ නුඹවහන්සේගේ බැනා වන්නේය. මොහුට මාග මායමි(දුඛයක්කාරයන් රැවටීමට මුවන් කරන උපාය ක්‍රම) උගන්වන සේක්ව”යි කියා භාරකළාය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ඒ බැණා වූ මාගපෝතකයාට “අසවල් වේලාවෙහි අවුත් උගනුව”යි කීසේක. මාගපෝතක තෙම කියන ලද වේලෙහි නොඑන්නේය. යම්සේ එක් දවසක්ද එසේම සත් දවසක් සත් අවවාදයක් ඉක්මවා ඒ මාගපෝතකයා මාග මායමි නොඉගෙන හැසිරෙනුයේ මළෙහි(මළ පුටුවේ) බැඳුණේය.

ඒ මාගපෝතකයාගේ මැණිතොමෝ හ්‍රාතෘචු(සොහොයුරු වූ) මාගයා කරා එළඹ “හ්‍රාතෘන් වහන්ස, කීමෙක්ද? බැණා වූ මාගයාට මුව මායමි උගන්වන ලද්දේද?”යි විචාලීය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේද “ඒ අනොවාදක(අවවාද නොපිළිගන්නා) මාගපෝතකයාගේ කාරණය නොසිතව, තොපගේ පුත්‍රයා විසින් මුව මායමි නොඋගන්නා ලද”යි කියා දැනුදු ඕනට අවවද දෙන්නට නොකැමැතිව මෙසේ කීසේක.

“බරාදිය නම් තැනැත්තිය, එකී එකී පාදයෙහි දෙකක් දෙකක් බැගින් අටකුරයක් ඇති මුලින් වක්ව අගින් ඉතා වක් වූ අං ඇති හෙයින් වංකාවිවංක නම් වූ සප්ත අවවාද කලායෙන් ඉක්මුණු(අවවාද කළ සත් වේලාවක් ඉක්ම වූ) ඒ මාගයාට අවවාද කරන්නට උත්සහ සිතක් නැත්තේමි”යි කීසේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ අකීකරු මාගයා මලෙහි බැඳුණු කල්හි වැඳිපුත්‍ර තෙමේ මරා මාංස ගෙන ගියේය. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණයක් “මහණ, තෝ අකීකරු වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පුච්ඡෙතින් අකීකරු වූයෙහිය”යි වදාරා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පුච්චාර සන්ධි ගලපා මේ ‘බරාදිය ජාතිකය’ සමාජන කොට වදාළසේක.

“එසමයෙහි බණ්ණා වූ මාගයා නම් දැන් මේ අකීකරු මහණ වූයේය. නැගණි වූ මාගධෙනුතොම උපුල්වන් මහාස්ථවිර වූවාය. අවවාද දුන් මාගව උපන්නෙමි වනාහි තිලෝගුරු සමසක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

016. තිපල්ලන්ථමිග ජාතිකය

තවද තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසඹූ නුවර නිසා බදුරිකාරාමයෙහි වසන සේක් ශිෂ්‍යාකාමී වූ(හික්මීමේ දැඩි ආසා ඇති) රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

එක් සමයෙක්හි සච්ඡෙයන් වහන්සේ අලව් නුවර නිසා අග්ගාලව නම් දේවාලයෙහි වසන කල්හි බොහෝ උපාසිකාවරුද හික්ෂුණීහුද විහාරයට බණ අසනු පිණිස එලඹෙති, දුවල් දවස බණ අසති, කල්ගිය ගියසේ(කල් යාමේදී) උපාසිකාවරුද හික්ෂුණීහුද බණ ඇසීමට නොගොස් උන්න. හික්ෂුන් වහන්සේද උපාසිකාවරුද ඒ පර්ෂද්ධි(පිරිසෙහි)

ඇතිවුහ. එතැන් පටන් රාත්‍රියෙහි ඛණ්ඩ ඇසීම සැලසුණේය. ඛණ්ඩ අසා අන්තයෙහි වැඩිමහලු හිඤ්ඤා වහන්සේ තමන් වහන්සේ වසන්නා වූ ස්ථානවලට ගොස් සැතපෙනසේක. ඛණ්ඩ හිඤ්ඤා වහන්සේ උපාසකවරුන් හා සමඟ භෝජන ශාලාවෙහි සැතපෙනසේක. ඒ උපාසකවරුන් හා ඛණ්ඩ වහන්සේ නිද්‍රාවට පැමිණී කල්හි ඉන් සමහර කෙනෙක් “සුරු සුරු” යන අනුකරණ ඇතිව(ගොරවමින්) ප්‍රශ්වාස කරන්නාහුය. දැන් කමින් හොනාහ. සමහර කෙනෙක් මද ඇසිල්ලක් නිදු නැගී සිටිනාහ. මේ විප්‍රකාරය දැක හිඤ්ඤා වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට දැන් වූසේක.

බුදුහු “යමිකිසි මහණෙක් අනුපසම්පන්නයන්(උපසම්පද නොවූ අය) හා එක සෙනස්නෙහි සහසෙය්‍යාව(එක්ව නිදීම) කෙළේ නම් පාවිත්තිශාපත්ති(පවිති නම්වූ වරද) වන්නේය”යි ශික්ෂාපද පණවා කොසඹූ නුවරටම වැඩිසේක. ඒ විභාරයෙහි හිඤ්ඤා වහන්සේ ආයුෂ්මත් වූ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේට “ඇවැත් වූ රාහුල ස්ථවිරයෙනි, සඵලයන් වහන්සේ විසින් අනුපසම්පන්නයන් හා එක සෙනස්නේ නොසැතපෙන්නට ශික්ෂාපද පනවන ලද, දැන් නොප වසන්නා වූ ස්ථානයක් දනුව”යි(සොයාගනුව) කීසේක. පළමුව ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරවයෙන්ද ඒ ආයුෂ්මතන් වහන්සේගේ ශික්ෂාකාමී බව නිසාද තමන්වහන්සේලා වසන්නා වූ ස්ථානයට පැමිණියා වූ ඒ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේට අතිශයින් සංග්‍රහ කරනසේක. මටි ඇඳුක් පනවා ඉස තබන්නට සිවුරක් දෙනසේක. එදවස් වනාහි ශික්ෂාපද හයින්

වසන්තාවු ස්ථානයකුත් නුදුන් සේක. රාහුලෝත්තමයාණෝද “මාගේ පියාණන් වහන්සේය”යි “සච්ඡෙයන් වහන්සේගේද මාගේ උපාධ්‍යායන් වහන්සේය”යි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේද “මාගේ ආචාරීන් වහන්සේය”යි මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සේගේද “මාගේ සුළුපියාණන්ය”යි අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේද සමීපයට නොගොස් සච්ඡෙයන් වහන්සේ වලංඡනය (පරිහරණය) කරන්නාවු වර්චස් කුටියට(වැසිකිළියට) බුන්මව්මානයකට වදනක්නු(අතැල් වන්නාක්) මෙන් වැද රාත්‍රියෙහි වාසය කළසේක.

සච්ඡෙයන් වහන්සේ වලංඡනය කරන්නා වූ කුටියෙහි දොරඅගුළු මොනවට වසන ලද්දේ වෙයි. බිම සුවඳින් පිරිබඩ ගන්නා ලද්දේය. ගන්ධදුම පුෂ්පදුමයෙන් ඵල්වන ලද්දේය. සකල රාත්‍රියෙහි පාන් ඇවිලෙන්නේය. රාහුලෝත්තමයාණන් විසින් ඒ කුටියෙහි මේ යටොක්ත වූ සමෘද්ධි නියාව(පහසුකම් ඇති නිසාම) ඒ රාත්‍රී වාසය කළසේකුන් නොවෙයි, හිඤ්ඤන් වහන්සේ විසින් “නොප වසන්නාවු ස්ථානයක් දනුව”යි කියන තෙයින් අවවාදයෙහි ගෞරවයෙන්ද ශික්ෂාකාමී බැවින්ද ඒ වර්චස් කුටියෙහි රාත්‍රී වාසය කළසේක. අතරතුරයෙහි හිඤ්ඤන් වහන්සේද ඒ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ දුරදීම එන්නා දැක උන්වහන්සේ වන්සමීපන්න බව පරීක්ෂා කරන පිණිස මීටලු(මීටි හෝ අතට ගත්) මුස්න හෝ කසල පෙට්ටිය(කුණු කූඩය) හෝ පිටත දමා “ඇවැත්නි, මේ කවුරුන් විසින් දමන ලද්දේදැ”යි කියන්නාහ.

කිසි කෙනෙකුන් විසින් “ රාහුල ස්ථවිරයෝ මේ මගින් ගියෝදැ”යි කී කල්හි “ස්වාමීනි, මේ මම නොදනිමි”යි නොකියා ඒ නොතැන්පත්ව තිබූ මුස්න හා කසල පෙට්ටිය තැන්පත් කොට තබා “මට ඝෂමා කොට වදාළ මනෙව ස්වාමීනි”යි හිඤ්ඤා වහන්සේ ක්ෂමා කරවා යනසේක. එපරිද්දෙන් ශික්ෂාකාමී වූ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ තමන්වහන්සේගේ ශික්ෂාකාමී බව නිසා ඒ වර්චස් කුටියෙහි රාත්‍රිය වාසය කළසේක. ඉක්බිත්තෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ අරුණු නැගෙන්නාට පෙරාතුව වර්චස් කුටිල්වාරයෙහි වැඩසිට කැරැ(උගුරෙන් පිට කරන ශබ්දයක්) සේක. ඒ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේද ඇතුළේ ඉඳ කැරැ සේක. “මේ කවරෙක්දැ?”යි බුදුහු විචාළසේක. “මම රාහුලය”යි ගෙන් මැනව වැඩිසේක. “රාහුලය, කවර හෙයින් නෝ මෙන න වැදුණොත්තේහිදැ?”යි විචාළසේක. “ලගිනා(නිදුගැනීමට) තෙනක් නැති හෙයින්නැ”යි කියා “ස්වාමීනි, හිඤ්ඤා වහන්සේ පළමු මා ආ කල්හි සංග්‍රහ කරනසේක, දැන් තමන්වහන්සේට ආපත්ති වෙයි යන හයින් වසන තැන් නොදෙනසේක. ඒ මම මේ ස්ථානය අනික් කෙනෙකුන් විසින් සට්ටනය(කරදර) නොකරන්නා වූ ස්ථානයක් වේදැයි මේ කාරණයෙන් මෙනැන සැතපීමි”යි දැන් වූසේක.

ඉක්බිත්තෙන් “හික්ෂුහු දැමීම රාහුලයා හරණාහු(අතහැර දමන්නාහු) සෙසු කුලදරුවන් මහණ කරවා කුමක් කෙරෙන්නදැ”යි කියා සඵලයන් වහන්සේට ධර්මසංවේගය උපන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් උදැසනක්සේම හිඤ්ඤා වහන්සේ රැස්

කරවා දුමසෙනවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ අතින් “ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයයෙනි, අද රාහුලයා කොතැනක ලැග්ගේද? තෙපි දනුද?”යි විචාරා වදාළසේක. “ස්වාමීනි, මම නොදනිමි”යි දැන් වූසේක. “ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, අද රාහුලයා වර්චස් කූටියෙහි ලැග්ගේය. මෙපරිද්දෙන් රාහුලයා හරණා වූ තෙපි හැම සෙසු කුලදරුවන් මහණ කරවා කුමක් කරව්ද? මෙසේ කළ කල්හි මේ බුද්ධශාසනයෙහි ප්‍රවුජ්ඣයෝ පිහිටක් නොලබන්නාවූ චේත්දැ”යි ධර්මසංවේගයට පැමිණ “මෙතැන් පටන් කොට අනුසම්පන්නයක්නු එක්ව දෙදවසක් තමා සම්පයෙහි වස්වා තැන්වැනි දවස් ඔවුන් වසන තෙතක් දැන පිටත වස්ව”යි කියා මේ අනුප්‍රඥාප්තිය(උප නීතිය) වදාරා නැවත ශික්ෂාපද පැනවූසේක.

එකල්හි දුමසහා මණ්ඩපයෙහි වැඩ උන් හික්ෂුන් වහන්සේ රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ගුණ කථා කියනසේක් “ඇවැත්නි, බලව, රාහුල ස්ථවිරයෝ යම්තාක්(ඉතාම) ශික්ෂාකාමීහුය. ඒ හික්ෂුන් විසින් ‘තොප වසන තෙතක් දනුව’යි කියන ලද්දහ. ‘මම සඵඤ්චුයෙමි, තෙපි හැම මේ සස්නට කවුරුදැ?යි තෙපිම නික්මෙවු’යි කියා එකද සවිචක්ඛු භාත් පිළිසඳුරයක් නොකොට වර්චස් කූටියෙහි වාසය කළෝදැ”යි කියා ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ කථා කරන කල්හි සඵඤ්චයන් වහන්සේ දුමසහා මණ්ඩපයට වැඩ සරහනලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳු “මහණෙනි, දැන් මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, රාහුල ස්ථවිරයන්ගේ ශික්ෂාකාමී බව

කතාකොට කොට උනුමින”යි දැන්වූ කල්හි සඵඥයන් වහන්සේද “මහණෙනි, රාහුල ස්ථවිරයෝ දැන්මතු ශික්ෂාකාමී නොවෙති පුඵයෙහිත් තිරශ්චින (තිරිසන්) යෝනියෙහි උපන්නෝද ශික්ෂාකාමීව විසුවෝ වෙන්දැ”යි වදුරා ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස රජහග නුවර එක් මගධ රජ්ජුරුකෙනෙක් රාජ්‍යය කෙරෙහි. එකල්හි මහබෝසතාණෝ මාග(මුව) යෝනියෙක්හි ඉපිද මාග සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව වනයෙහි වාසය කරන්නාහ. ඉක්බිත්තෙන් ඒ බෝධිසත්වයන්ගේ නැගණියෝ තමන්ගේ පුතණුවන් එතනට කැඳවාගෙන අවුත් “බැසන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ බැණනුවන්ට මාග මායමි(ජීවිත ආරක්ෂක ක්‍රම) ඉගැන්නුව මැනවැ”යි කීවුය. මහබෝධිසත්වයෝ “යහපතැ”යි නැගණියන්ට ප්‍රතිචචන දි “යව දරුව, අසවල් වේලේ ඇවිත් උගනුව”යි කීහ.

ඒ මාග පෝකයාද මයිලණුවන් විසින් නියමකොට කී වේලා නොඉක්මවා බෝධිසත්වයන් කරා එළඹ මාග මායමි උගන්නේය. මාග පෝකයාද එක් දවසක් වනයෙහි ඇවිදිනේ මලෙක්හි(මලපුඩුවේ) බැඳුනේ තමා බැඳුනු නියාව කියා ඇඬුයේය. මාග සමූහයාද පලාගොස් “තොපගේ පුතණුවෝ මලෙක බැඳුනෝය”යි ඒ මුවපැටවාගේ මැණියන්ට කීහ. ඒ මාග ධෙනුවද බැසන් සමීපයට ගොස් “බැසන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේගේ බැණණුවෝ මාග මායමි උගත්තැදැ?”යි විචාළිය. මහබෝසතාණෝද “තොපගේ පුතණුවන්ට කිසි සැකයක්

තොපි නොකරවයි, ඔහු විසින් යහපත් කොට මාග මායම් උගන්නාලදැයි කිසිත් පීඩාවක් නැත, තොප සතුටු කරමින් දැන් එනි”යි කියන්නාවූ බෝධිසත්වයෝ මෙසේ කීවාහුය.

“එම්බා පින්වත, තෘණ භක්ෂණයකොට සෙය්‍යාව කරන්නාවූ අට කුහරයකින් යුක්ත වූ මධ්‍යම රාත්‍රී වේලෙහි පැන් බොන සුළු වූ මට බැණා වූ මාග පෝතකයාණන්ට නොයෙක් මාග මායම් ඉගැන්වීම්, එසේ හෙයින් නාසාවාතයකින් සුළං රඳවා හූමියෙහි වැදහෙව ආශ්වාසය කෙරෙමින් කලා සයකින් යුක්ත වූ මාග මායමින් වැද්දෙනු වඤ්චාකොට(රවටා) තොපගේ පුත්‍රයාණෝ තොප සතුටු කෙරෙමින් නොබෝ කලකින් එන්නාහ”යි ඒ බෝධිසත්වයෝ කීවාහුය.

මෙසේ මහබෝධිසත්වයෝ තමන්ගේ බැනණුවන්ට මාග මායම් යහපත් කොට ඉගැන්වූ බව දැක්වන්නාහු නැගණියන්ට “ශෝක නොකරව”යි අස්වැසූහ. ඒ මුව පැටවාද මල බැඳුණු තැනැත්තෝ නොසෙල්වීම හූමියෙහි හෙව ඉළ අට පෙණෙන නියායෙන් කකුල් දික්කොට එක ඇලයකින් වැදහොත් තෙනට ආසන්නයෙහි කුර අගින් ගසා පස්ද තණද උපුල්වා(උදුරා) මලමුත්‍ර පිටත්කොට ඉස එල්ලා දිව දික්කොට සකල ශරීරය කෙළින්(කෙළවලින්) කිළිටිකොට සුළන් ගැන්වීමෙන්(ආශ්වසකොට සුළං ගැනීමෙන්) බඩ උදුම්වාගෙන ඇස පෙරලාගෙන යටවූ නාසාපුටයෙන් වාතය සංවරණය කෙරෙමින් මතු නාසාපුටයෙන් පිටත නික්මෙන්නාවූ වාතය

රඳවා සියලු ශරීරයෙහි තදබව ගන්වා මලා වූ ආකාරය දැක්වූයේය. නිල මැස්සෝද ඔහු වටකොට ගත්ත. ඒ ඒ ස්ථානයෙහි කපුටෝත් සැඟවී උන්න. මේ නියායෙන් වැදහොත් තෙහට මල ලු(මලපුඩුව ඇටවූ) වැදී අවුත් මුවාගේ බඩ අත ගසා “උදැසනම බැඳුනේ වන, කුණුව ගියේය”යි උග බැඳුණු වරපට මුදු “මෙතනදී ම මොහු මස් කොට ගෙනයෙමි”යි සැකයක් නැතිව කොළ අතු කඩන්ට පටන් ගත. මුව පැටවාද වැදහොත් තැනින් නැගී සතර පයින් සිට ශරීරය කිලිපොලා කර දික්කොට මගවාතයෙන් සිඳුනා වූ වළාකඩක් මෙන් යුතුව දුවගෙන ගොස් මැණියන් සමීපයට ගියේය. සඵලයන් වහන්සේද “මහණෙනි, රාහුලයා දැන් මතු ශික්ෂාකාමී නොවෙයි, පුඵයෙහින් ශික්ෂාකාමී ය”යි වදුරා මේ ජාතික ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා සන්ධි ගලපා ‘තිපල්ලන්ටීමිග ජාතිකය’ නිමවා වාදුළුසේක.

“ඵකල්හි බැණාවු මුව පැටියාණෝ නම් දැන් රාහුල ස්ඵවිරයෝය, ඒ මුව පැටියාණන්ගේ මැණියෝ නම් උපුල්වන් මහස්ඵවරීය, මුව පැටියාණන්ට මයිල් වූ මුවාණෝ නම් ලොච්ඡුරා බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

017. මාලුන ජාතිකය

තවද ඵක් සමයෙක්හි සඵනේ ගෙවා දැන්(දැනගුතු සියලු දේ සමීපුර්ණයෙන් අවබෝධ කළ) බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙඵිරමිවෙතෙර වසනසේක් වෘද්ධ කල මහණ වූ හික්ෂුන් දෙනමක් අරහයා මේ ජාතිකය වදුළුසේක.

ඒ හික්ෂු දෙනම කොසොල් ජනපදයෙහි එක් ආරණ්‍ය විහාරයෙකිහි වසනසේක. එක් කෙනෙක් කාල ස්ථවිර නම්, එක් කෙනෙක් ජුණ්භ ස්ථවිර නම්. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ජුණ්භ ස්ථවිරයන් වහන්සේ කාල ස්ථවිරයන් වහන්සේගෙන් විචාරණසේක් “ස්වාමීනි, කාල ස්ථවිරයන් වහන්ස, ශීත නම් කවර කලෙකිහි වන්නේදැ?”යි විචාළසේක. තෙතම “කාල පක්ෂයෙහි(අව පක්ෂයෙහි) වන්නේය”යි කීසේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් කාල ස්ථවිරයන් වහන්සේ ජුණ්භ ස්ථවිරයන් වහන්සේ අතින් විචාරණසේක් “ස්වාමීනි, ජුණ්භ ස්ථවිරයන් වහන්ස, ශීත නම් කවර කාලෙකිහි වන්නේදැ?”යි විචාළසේක. තෙතම “ජුණ්භ පක්ෂයෙහි(පුර පක්ෂයෙහි) වන්නේය”යි කීසේක. ඔහු දෙදෙනාම තම තමාගේ ශංකා(සැක) සිදින්නට නොහැකිව සඵලයන් වහන්සේ සම්පයට ගොස් සඵලයන් වහන්සේට නමස්කාර කොට “ස්වාමීනි, සඵලයන් වහන්ස, ශීත නම් කවර කලෙකිහි වන්නේදැ?”යි විචාළාහුය. සඵලයන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුන්ගේ කථාව අසා වදුරා “මහණෙනි, මම පුච්ඡෙහිත් නොපට මේ ප්‍රශ්නය දේශනා කෙළෙමි, භවයෙන් වැසී තුඩුණු බැවින් නොසැලකුවාහුය”යි වදුරා ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස එක් පච්ඡ ප්‍රාන්තයෙකිහි(පවු පාමුලක) සිංහයෙක්ද, ව්‍යාඝ්‍රයෙක් දැයි කියා යහළුවෝ දෙදෙනෙක් එකම ගුහායෙකිහි වසන්නාහුය. එකල්හි බෝධිසඤ්චයන්

වහන්සේද සෘෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන්(තවුස් පැවිද්දෙන්) පැවිදිව ඒ පච්ච ප්‍රාන්තයෙහි වාසය කරනසේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ යහළුවන් දෙදෙනාට ‘ශීතය’ නිසා විවාදයක් උපන. ව්‍යාඝ්‍රයා “කාල පක්ෂයෙහි වන්නේය”යි කීයේය. සිංහයා “ජුෂ්‍ය පක්ෂයෙහි ශීත වන්නේය”යි කීයේය. ඔහු දෙදෙනාම තමාගේ ශංකා සිදින්නට නොහැකිව බෝධිසත්වයන් වහන්සේ අතින් විවාදානුය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වදාරණයේක් “කෘෂ්ණ පක්ෂයෙහිද(අව පක්ෂයෙහිද) නොහොත් ශුක්ල පක්ෂයෙහිද(පුර පක්ෂයෙහිද) යන මේ දෙපක්ෂයෙන් යම් කලෙකිනි පුච්චාදී දිගින්(පෙරදිග ආදී දිසාවලින්) යුක්තව මාරුතය හමාද? එසමයෙහි ශීත වෙයි. ඊට කාරණා කවරේද? ශීතය වාතයෙන් හටගන්නේය. වායු හමන කල්හි ශීතය වන්නේය. කෘෂ්ණ පක්ෂය, ශුක්ල පක්ෂය ම ප්‍රමාණ නොවන්නේය. තොපි දෙදෙන මේ ප්‍රශ්නයෙහි නොපැරදුනානුය. මෙසේ බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ඒ යහළුවන් දෙදෙනාට අවබෝධ කළසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ද “මහණෙනි, පෙරත් මා විසින් තොපට මේ ප්‍රශ්නය කියන ලද්දේය”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා උක්ඛ, සමුදය, නිරෝධ, මාර්ග යන චතුරාර්ය සත්‍යයන් ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර ඒ ස්ථවිරයන් දෙදෙනා වහන්සේම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියානුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ පුච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

“එකල්හි ව්‍යාසුතෙම කාල ස්ථවිර වූයේය. සිංහතෙම ජුණ්භ ස්ථවිර වූයේය. ප්‍රශ්නය විසර්ජනය කළාවූ තපස්වීව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජවූ මමිම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

018. මතකහක්ත ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් මතකහක්තයක්(මළුවන් වෙනුවෙන් දෙන දානයක්) අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

එකල්හි මනුෂ්‍යයෝ එළුවන් ආදී වූ බොහෝ සත්වයන් මරා කාලක්‍රියා කළා වූ තමන්ගේ නෑයන් උදෙසා මතකහක්ත නමි වූ පරිත්‍යාගයක් කෙරෙති. හිඤ්ඤා ඒ මනුෂ්‍යයන් මෙපරිද්දෙන් කරන්නාවුන් දැක සඵලයන් වහන්සේ අතින් “ස්වාමීනි, දැන් මනුෂ්‍යයෝ බොහෝ ප්‍රාණීන් ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා මතකහක්ත නමි වූ දෙයක් දෙති, ස්වාමීනි, මෙහි වැඩෙක් ඇද්දැ?”යි විචාළසේක. සඵලයන් වහන්සේ “මහණෙනි, මතකහක්ත දෙමිහයි කියා කරනලද ප්‍රාණාසානයෙහි කිසිත් වැඩෙක් නමි නැත. පෙරත් නුවණැත්තෝ ආකාශයෙහි හිඳ ධර්මදේශනා කොට මේ මතකහක්තයෙහි ආදිනව කියා සියළු ජම්බුද්වීපවාසී සත්වයන් මේ ක්‍රියාවෙන් ඇරවුහ(මුදාගත්හ). දැන් වනාහී හවසංක්ෂේපගත හෙයින්(සසරින් වැසී ඇති නිසා) නැවත පහළවිය”යි වදාරා අතීත කථාව ගෙනහැර දැක් වූසේක.

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි වේදනුයාගේ පාරප්‍රාප්ත වූ(සෘග් - යජුර් - සාමන් යන තුන්වේදය හොඳින් උගත්) දිසා ප්‍රධාන(දිසාපාමොක් නම් වූ) එක් ආචාර්ය බ්‍රාහ්මණයෙක් “මතකතක්තයක් දෙමැ”යි එක් එළුවකු අල්වාගෙන තමාගේ අතවැස්සන්ට “සගයෙහි, මේ එළුවා ගඟට ගෙනගොස් නාවා කර මල්වඩම් බැඳ පසගුල්දී(අතක ඇඟිලිපහ කෙළවර සුවඳ ආලේප තවරා එළුවාගේ සිරුරෙහි ඉන් සලකුණු තබා) සරතා ගෙනවු”යි විධාන කෙළේය. ඒ මනුෂ්‍යයෝද “යහපතැ”යි බමුණාට ප්‍රතිඥා දී එළුවා ඇරගෙන ගඟට ගොස් නාවා කීසැටියේ සරතා ගංතෙර සිටුවූහ. ඒ එළුවු, තමා පුර්වයෙහි කරණ ලද අකුශල කර්මය ජාතිස්මරණඥානයෙන්(පෙර ආත්ම සිහිකර බැලීමට සමත් නුවණින්) දැක “මෙබඳු වූ දුක්ඛයෙන් අද දවස් මිඳෙම්”යි සොම්නසට පැමිණියේ කළයක් බිඳින පරිද්දෙන් මහත්කොට සිනාසී නැවත “මේ බමුණා මා මරා මා විසින් මෙතෙක් කල් මුලුල්ලෙහි විඳි දුක් ලබන්නේය”යි බමුණා කෙරෙහි කරුණා උපදවා මහත් වූ ශබ්දයෙන් හැඬුයේය.

ඉක්බිත්තෙන් පුරුෂයෝ ඒ කරුණ ඔහු අතින් “සබඳ එළුවාණෙනි, තොපි මහත්කොට සිනාසී ඇඬුවානුය. කවර කාරණයකින් සිනාසුනුද? කවර කාරණයකින් ඇඬුවානුද?”යි විචාලානුය. “තෙපි ඇම මේ කාරණය තොපගේ ආචාරීන් සම්පයෙහි දී මා අතින් විචාරවු”යි කියේය. මනුෂ්‍යයෝ ඒ එළුවා ඇරගෙන ගොස් මේ කාරණය ආචාර්යය

බ්‍රාහ්මණයානට කීහ. ඒ ආචාර්යයාද මනුෂ්‍යයන් කී බස් අසා එළඹා අතින් “එළඹාණෙනි, තෙපි කවර කාරණයකින් සිනාසුනුද? කවර කාරණයකින් හැඩුයේද?”යි විචාළේය.

ඒ එළඹාද තමා පුච්ඡියෙහි කළ අකුශල කර්මය ජාතිස්මරණඥාණයෙන් සිහිකොට බමුණාට කීහ.

“බ්‍රාහ්මණයාණෙනි, මම පුච්ඡියෙහි තොපසේම වේදනුය හදුළ වූ(උගන්) බමුණුව ඉපිද ‘මතකභක්තයක් දෙමි’යි එළඹකු මරා දිනිමි. හේ මම ඒ එළඹා මරු අකුශල කර්මයෙන් එකකින් උනු පන්සියයක් ජාතියෙහි(ආත්ම භාරසිය අනු නවයක) ඉස්කැපීමේ දුක්ඛයට පැමිණියෙමි. මේතෙම මට කොටිප්‍රාප්තිය වූ (අවසානයට පැමිණී) පිරුණු පන්සියයක් ජාති ඇති ආත්මභාවය ය. හේ මම ‘අද දවස් මෙබඳු වූ දුක්ඛයෙන් මිදෙමි’යි සොමනසට පැමිණියෙමි, මේ කාරණයයෙන් සිනාසීමි. අඬන්නෙමි වනාහි ‘මම එළඹකු මරා ජාති පන්සියයක් මුළුල්ලෙහි ඉස්කැපීමේ දුක්ඛයට පැමිණ අද ඒ දුක්ඛයෙන් මිදෙමි. මේ බමුණා ද මා මරා මා සේම පන්සියයක් ජාතියෙහි ඉස්කැපීමේ දුක්ඛය ලබන්නේය’යි තොප කෙරෙහි කරුණාවෙන් ඇඬීමි”යි කීය. “එළඹාණෙනි, නොබව, මම තොප නොමරමි”යි කීය. “බමුණානෙනි, කුමක් කියවුද? තොප නොමරුවන් මා විසින් අද මරණින් මිදෙන්නට නොපිළිවනැ”යි කීය. “එළඹාණෙනි, තෙපි නොබව, මම තොපට රැකවල් ගෙන තොප හා සමග ඇවිදිමි”යි කීය. “බමුණානෙනි, තොපගේ ආරක්‍ෂාව ඉතා ස්වල්පය, මා විසින් කරන ලද අකුශල කර්මය මහත බලවතැ”යි කීය. බමුණෝ එළඹාණන් මුදු “මේ

එළුවා කවර කෙනෙකුත් විසිනුත් මැරිය නොදෙමින”යි කියා තමාගේ අතවැස්සන් ඇරගෙන ගොස් බමුණාණෝ එළුවාණන් හා එක්වම ඇවිදිනාහ. එළුවා බැමීමෙන් හරණ ලද්දේ එක් ගලතලයක් පිට අටගත් තණ කැලයෙකිනි කර ඔසවා කොළ කන්ට පටන් ගත්තේය. එකෙනෙහිම ගලතල පිට සෙනක්(අකුණක්) ගැසීය. ඉන් ගල්ලෑල්ලක් ඉපිරගෙන ගොස්(ගැලවී ගොස්) එළුවා දික්කළා වූ ශ්‍රීවයෙහි හී(බෙල්ලේ වැදී) හිස කැපුනේය. ඉක්බිත්තෙන් මහජනයාද එතනට රැස්විය.

එකල්හි මහබෝධිසත්වයෝ ඒ ස්ථානයෙහි වෘක්ෂ දේවතාව උපන්න. ඒ බෝධිසත්වයෝ ද මහජනයා බල බලා සිටියදීම දේවතානුභාවයෙන් නිරාලම්බ වූ(එල්ලී සිටීමට නොහැකි) ආකාශයෙහි උරැබද්ධාසනයෙන් උපලක්ෂිතව හිඳ(අරමිණිය බැඳ වාඩිවී) “මේ සත්වයෝ මෙපරිද්දෙන් අකුශලයෙහි විපාක දැන ප්‍රාණඝාත නොකොළෝ නම් යෙහෙකැ”යි මියුරු වූ කටහඬින් යුක්තව ධර්මදේශනා කරන්නාහු මෙසේ කියත් “ඒ ඒ තවයෙහි සත්වයාගේ උත්පත්තියත්, ජරා ව්‍යාධි මරණ පැමිණීමත් දුක් වන්නේ යයි මෙසේ ලෝකයෙහි සත්වයෝ දන්නාහු නම් සත්වයෙක් සත්වයෙකු නොමරන්නේය. ප්‍රාණඝාත කළා වූ පුද්ගලයා වනාහි අටමහනරකයෙහිත්(මහනිරය අටෙහිත්) සොළොස් ඔසුපත් නරකයෙහිත්(නරකයක වටේ ඇති කුඩා නරක දහසයෙහිත්) අනෙකප්‍රකාර වූ නිරිසන් යෝනියෙහිත් ඉපිද මහත් වූ දුක් අනුභව කෙරෙමින් බොහෝ කලක් ශෝක කරන්නේය. මොහයෙන් මුඬ වූ(මෝඬකමින් මුළා

වූ) සභයෝ අවිජ්ජාවෙන්(මෝඛකමින්) අන්ධව මේ ආදීනව(විපාක) නොදැක ප්‍රාණසාත කරන්නාහුය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ නරක හයින් තැනිගන්නවා ධර්මදේශනා කළෝය. මනුෂ්‍යයෝ ධර්මදේශනාව අසා නරක හයින් හයපත්ව ප්‍රාණසාතයෙන් වැළැක්කාහුය. බෝධිසභයෝත් ධර්මදේශනා කොට මහජනයා ශීලයෙහි පිහිටුවා කම්බු පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියෝය. මහජනයාත් බෝධිසභයන්ගේ අවවාදයෙහි පිහිටා දුනාදී පින්කම් කොට දිව්‍යලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පුච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘මතකහක්ත ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“ඵසමයෙහි වෘක්ෂ දේවතාව ඉපිද ධර්මදේශනා කෙළෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජවූ මම්ම වේදු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

019. අයාවිතහක්ත ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි තුන්ලෝවාසීන්ට ගෞරවස්ථානීය වූ(ගරු කළයුතු තැනිහි සිටියාවූ) සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි සතර ඉරියව්වෙන් යුක්තව වැඩ වාසය කරනසේක් දේවතාවන්ට යාවිඤ්ඤ කොට බිලි පූජාව කිරීමක් අරභයා මේ ජාතිකය වදුළුසේක.

ඒ කාලයෙහි වනාහී මනුෂ්‍යයෝ වණික් කර්මාන්තය පිණිස(වෙළභෙලඳුම් සඳහා) යන්නාහු මෘග සුකරාදී ප්‍රාණීන්(මුව උරු ආදී සතුන්) ඝාතනය කොට දේවතාවන්ට බිලිපුජා කොට “අපි අන්තරායක් නැතිව අර්ථසිද්ධියට(බලාපොරොත්තු ඉටු කර) පැමිණු අවුත් නැවත නුඹවහන්සේලාට බිලි පුජා කරමිහ”යි කියා ආරාධනාකොට යන්නාහුය.

එසේ ගිය තැනහි අන්තරාවක් නැතිව අර්ථසිද්ධියට පැමිණු ආවාහු “දෙවතානුභාවයෙන් මේ අර්ථසිද්ධිය වූයේය”යි සිතමින් උරන් මුවන් ආදීවූ බොහෝ ප්‍රාණීන් නසා යාඥාවෙන් මිඳෙන පිණිස බිලි පුජා කරන්නාහුය. එසේ කරන්නාවූ බිලිපුජා දැක හික්ෂුන් වහන්සේලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දන්වන්නාහු “ස්වාමීන් වහන්ස, මේ ප්‍රාණාසාත කිරීමෙහි වැඩෙක් ඇද්දො හෝ නැද්දො හෝ”යි විචාළාහුය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හවයෙන් වැසි තුඩුහු කාරණය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

යටගිය දවස කසිරට එක් ගමෙකිහි කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් ගම්දොරෙහි(ගමට ඇතුළුවන දොරටුවෙහි) පිහිටියා වූ නුග වෘක්ෂයෙක වාසය කරන්නා වූ දෙවතාවට “බිලිපුජා කෙරෙමි”යි ප්‍රතිඥාකොට ගොස් අර්ථසිද්ධියට පැමිණු අන්තරායක් නැතිව අවුත් “ඵළුවන්, තිරෙළුවන්(බැටළුවන්) ආදී වූ බොහෝ ප්‍රාණීන් ඝාතනය කොට ඇයැදෙ ගැනීමෙන්(දෙවියන් යැදීමෙන්) අන්තරායෙන් මිඳෙමි”යි සිතා

නුග රුක්මුලට ගියේය. නුග වෘක්ෂයෙහි අධිගෘහිත දිව්‍යපුත්‍ර තෙම කඳ වෙළෙඳුන්(ගස් දෙබලක) සිට මෙසේ කීයේය.

“පින්වත් පුරුෂය, තෝ ඉඳින් මින් මිඳෙනු කැමැත්තෙහි නම් පරලොව මිඳෙනු පරිද්දෙන් මිඳෙව, ප්‍රාණ වධාදී වූ දුශ්චරිත කොට දැන් මිඳෙන්නේද, මතු පාප පාශයෙන්(පවු නැමති උගුළෙන්) බැඳෙන්නේය. ඒ කාරණය දැන මෙසේ නුවණැත්තාවූ පණ්ඩිත පුරුෂයෝ මතු පාප පාශයෙන් නොබැඳෙන පරිද්දෙන් මිඳෙත්. ඊට කාරණා කවරේද? මෙබඳු මිදීමේ අඥනයා හට බන්ධනයට කාරණාය(සසර බැඳීමට කරුණු වේ). මෙසේ ප්‍රාණඝාත කොට මිදීම නම් අඥනයා හට බැඳීමට කාරණා වන්නේය”යි කියා ධර්මදේශනා කළසේක.

එතැන් පටන් මනුෂ්‍යයෝ මෙබඳු වූ ප්‍රාණඝාත කිරීම යයි කියන ලද අකුශලකර්මයන් වැලක දුනාශීලාදී වූ සුවරිත ක්‍රියාවෙහි හැසිරී දිව්‍යලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තාවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූජාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘ආයාචිතභක්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“ඵසමයෙහි වෘක්ෂ දේවතාව උපන්නෙමි දැන් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

020. නළපාන ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි දෙව්බමුන් මුදුනෙහි කෙළනා(දෙව්බමුන් සිරසින් පදුම්ලද) පා පියුම් ඇති ලෝකස්වාමී වූ සඵඥයන් වහන්සේ කොසොල් දනව්වෙහි සැරිසරා ඇවිදිනා සේක් ‘නළපාන’ නම් ගමට පැමිණ ‘නළපාන’ නම් පොකුණ සමීපයෙහි වූ වැටකේ වනයෙහි වසනසේක් බටදඬු අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

එසමයෙහි හිඤ්ඤා වහන්සේ නළපාන නම් පොකුණෙන් පැන් සනහා ඉදිකටු කුළා නිසා(ඉදිකටු කොපු සඳහා) සාමණෝරයන් වහන්සේ ලවා බටදඬු කප්පවා ගෙන්වා ගෙන ඒ සියළු බටදඬු ගැට නැතිව එකවිජ්ජව(එකම සිදුරක් ලෙස) දිගමම සිදුරු නියාව දැක බුදුන් කරා ගොස් “ස්වාමීනි, අපි ඉදිකටු කුළා නිසා බටදඬු ගෙන්වුමිහ. ඒ බටදඬු මුල පටන් අග දක්වා සිදුරුය. මේ කීමෙක්දැ?”යි විචාලෝය. සඵඥයන් වහන්සේ එබස් අසා “මහණෙනි, මේ මාගේ පුරාතනයෙහි අධිෂ්ඨානයෙකැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස ඒ වන ලැහැබ වල් වූයේය(වල් බිහිවිය). ඒ පොකුණෙහි එක් දිය රකුසෙක් පොකුණට බට මිනිසුන් කන්තේය. එසමයෙහි බෝධිසත්වයෝත් තිත්මුවකු සා(පමණ) මහතැනි වදුරු රජව අසුදහසක් පමණ වදුරන් විසින් පිරිවරණ ලදුව වදුරුමුල පරිහරණය කෙරෙමින් ඒ වනයෙහි වසන්නාහුය. ඒ මහබෝසතාණෝ වානර සමූහයාට අවවාද දෙන්නාහු “දුරුවෙනි, මේ වනයෙහි විෂ වෘක්ෂයෝත්

අමනුෂ්‍යාධිගෘහිත වූ පුෂ්කරණීහුත්(පොකුණුත්) වෙති. එසේ හෙයින් තොපි හැම නොකැවීරු ඵලාඵලයන් කතොත් වේවායි නුපුටීරු(බී හුරු පුරුදු නැති) පැනක් බොතොත් වේවායි මා විචාරාම කවු බොවු”යි විධානය කළෝය. ඒ වානරයොත් එබස් “යහපතැ”යි පිළිගෙණු එක් දවසක් පෙර නොගියවීරු තැනකට ගොස් එතැනිහි දුනවල් දෙවරු(පෙරවරු පස්වරු) ඇවිදු පැන් සොයන්නාහු එක් පොකුණක් දැක පැන් නොබීම බෝධිසත්වයන්ගේ ඊම බල බලා උන්නාහුය. එකල්හි බෝධිසත්වයෝ අවුත් “කීමෙක්ද? දැරුවෙහි, පැන් නොබෙව්වදැ?”යි කීවුය. වානරයෝ කියන්නාහු “නුඹවහන්සේ එතෙක් බලා උනුමිහ”යි කීවුය. බෝධිසත්වයෝ “දැරුවහි, තොප කළ සේ යහපතැ”යි කියා පොකුණ සිසාරා ඇවිදු පියවර පරීක්ෂා කරන්නාහු දියටබට පියවර ම දැක දියෙන් ගොඩනැගී පියවර නොදැක “ඒකාන්තයෙන් මේ අමුනුෂ්‍ය පරිගෘහිත වූ(අමුනුෂ්‍යයන් අරක්ගත්) පොකුණක් වුව මැනවැ”යි දැන “පැන් නොබී උන්නාවූ තොප විසින් කෙළදැ ඉතා යහපත් වන්නේය. මේ අමුනුෂ්‍යාධිගෘහිත පොකුණෙකැ”යි කීවුය.

උදක රාක්ෂසයාද(දිය රකුසාද) ඒ වදුරන් දියට නොබස්නවුන් දැක නිල් වූ බඩ හා ධවල වූ මුඛ(සුදුපාට මුහුණ) ඇතිව රත් වූ අතුල්තල පතුල්තල ඇතිව හයංකර වේශයෙන් දිය දෙබැසකොට නික්ම “කුමක් නිසා උනුද? පොකුණට බැස පැන් බොවු”යි කීය. එකල මහබෝසතාණෝ ඕහට කියන්නෝ “මේ පොකුණෙහි උපන් උදක රාක්ෂසයා

නම් තෝදැ”යි විචාළෝය. “එසේය මමය”යි කී කල්හි “පොකුණට බටවුන් කන්නට ලැබෙන්නේදැ?”යි කිවුය. “එසේය ලබමි, මම මීට බට යටත් පිරිසෙයින් පක්ෂීන් පටන් කිසිකෙනෙකුන් නොහරිමි. තොපි ඇමදෙනාත් කන්නෙමි වේදැ”යි දියරකුසු කීය. ඒ බස් ඇසූ බෝධිසත්වයෝ “අපි තොප විසින් අප හැම දෙනා කෑ නොදෙමින”යි කිවුය. “එසේ කළ පැනුත් බොන්නෙහුදැ?”යි දියරකුසු කීය. “එසේය පැනුත් බොමින, තොප වසගයටත් නොපැමිණෙමින”යි කිවුය. “එසේ කළ කෙසේ පැන් බොවුදැ”යි උදක රාක්ෂයා කී කල්හි “කිමෙක්ද තෝ බැස පැන් බොතියි සිතන්නෙහිදැ?”යි බෝධිසත්වයෝ කියා “අපි ඇම අසුදහසක් පමණ වඳුරෝ පොකුණට නොබැසම එකෙකෙක් බට දුණ්ඩක් ගෙන ඇඹුල දුණ්ඩෙන්(නෙලුම් දඬුයෙන්) පැන් බොන්නවුන් මෙන් තාගේ පොකුණෙන් පැන් බොමින. එසේ කල්හි තොපි අප ඇමදෙනා කන්ට අසමර්ථ වන්නෙහි වේදැ”යි කිවුය. මෙසේ කියා මහබෝසතාණෝ එක් බට දුණ්ඩක් ගෙන්වා හැරගෙන පාරමී ධර්මයෙන් ආවර්ජනා කෙරෙමින්(සිහි කරමින්) සත්‍යක්‍රියා කොට මුඛයෙන් පිඹපුහ. බට දුණ්ඩ ඇතුළෙන් කිසිම ගැටයක් නැතිව මුල සිට අග දක්වා හැම තැනම සිදුරු විය. මෙම ක්‍රමයෙන් අනිකුත් අනිකුත් බට දඬු ගෙන්වා පිඹ දුන්නේය. තවද “මෙසේ කල්හි පිඹ නිමවන්නට නොපිළිවන්ය”යි කියා බෝධිසත්වයෝ “මේ පොකුණ වටකොට අටගත් සියලු බට දඬු එකවිජ්ජ වේවා”යි කියා අධිෂ්ඨාන කළෝය.

බෝධිසත්වවරයන්ගේ කුසල් මහත් බවින් සිත දෙස සමාද්ධි(ඉෂ්ට) වන්නේය. එසේ හෙයින් එතැන් පටන් ඒ පොකුණ වටකොට සිටි සියළුම බටදඩු ඒකවර්ෂී විය, ඒකරන්ධු(ඇතුළත ගැට රහිතව එකදිගටම හිස්ව සිදුරුවිය) විය. මේ කාලපයෙහි කල්පස්ථායී වූ(කල්පයක කාලයක් තුළ පවත්නා) ප්‍රාතිහාර්යය සතරෙක් වන්නේය. ඒ සතර කවරේද? යන්, වන්ද්‍රයාගේ ශශ ලාඝුඡනය(භාවාගේ සලකුණ) මේ කල්පය මුලුල්ලෙහි සිටිනේය. වට්ටක ජාතකයෙහි ගිනි නිව් ගිය තැන් මේ කප මුලුල්ලෙහි ගින්නෙන් නොදවන්නේය. සටිකාර නම් කුමිහකාරයාගේ(වළං සාදන්නාගේ) ගෙය පිහිටි තැන් සියලු මේ කප නොතෙමී තිබෙන්නේය. මේ පොකුණ පිරිවරා සිටි සියලු බටදඩු මේ කප මුලුල්ලෙහි ඒකරන්ධුව තිබෙන්නේ යයි මෙසේ කල්පස්ථායී වූ ප්‍රාතිහාර්යය සතරක් වන්නේය. බෝධිසත්වයෝ මෙසේ අධිෂ්ඨාන කොට එක බටදණ්ඩක් ගෙන උන්නාහුය. ඒ අසුදුහසක් පමණ වානරයෝත් එකි එකි බටදණ්ඩක් ගෙන පොකුණ පිරිවරා උන්නාහුය. ඔහු ඇමදෙනද බෝධිසත්වයන් බටදණ්ඩෙන් උරා පැන් බොන්ට ගත් කල්හි ගොඩ හිඳ බටදණ්ඩෙන් උරා පැන් පුවාහුය. මෙසේ ඔවුන් ඇමදෙනාම පැන් පු කල්හි උදක රාඝසයා කිසිවක් නොලබ නොසතුව සිත් ඇතිව තමා වසන්නාවූ ස්ථානයටම ගියේය. බෝධිසත්වයෝත් සහපිරිවරින් වලටම(වනයට) වන්නාහුය. ශාස්තෘ වූ සමඝක් සම්බුදුරජාණන් වනන්සේ “මහණෙනි, මේ බට දඩු සිදුරුවීම මාගේම පුරාතන අධිෂ්ඨානයෙකැ”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා

පුච්චාර සන්ධි ගලපා මේ ‘නළපාන ජාතිකය’ නිමවා වදාලසේක.

“චසමයෙහි උදක රාක්ෂසයා නම් දැන් මේ දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝය. අසුදුහසක් වානරයෝ නම් දැන් මේ බුදු පිරිසය. උපායෙහි දක්ෂ වූ වානර රජපුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදා”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාලසේක.

021. කුරුඬිගමාග ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි ලොවට හිත ඇති වූ තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වසන සේක් දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය වදාලසේක.

එක් සමයෙකිනි දුම්සහා මණ්ඩපයෙකිනි රැස්ව උන්නාවූ හික්ෂුන් වහන්සේ “ඇවැත්නි, මේ දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝ සඵලයන් වහන්සේ මරණ පිණිස දුනුවායන් මෙහෙයුන, හිසට ගල් පෙරලූහ, නාලාගිරියා මෙහෙයුන, සඵප්පකාරයෙන්ම(හැම අතින්ම) බුදුන් වධයට උත්සහ කළහ”යි දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ නුගුණ කියමින් උන්සේක. සඵලයන් වහන්සේ අවුත් පණුවන ලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳ “මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදාලසේක. “ස්වාමීනි, දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝ නුඹවහන්සේට වධයට උත්සහ කෙරෙතියි උන්ගේ නුගුණ කිය කියා

උනුමිහ”යි කීසේක. “මහණෙනි, දෙවදුන්හ ස්ථවිරයන් මා වධයට උත්සහ කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් උත්සහ කළෝමය, එහකුදු වුවත් මරාගත නුහුනුවෝමය”යි වදුරා ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්හ නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බෝධිසත්වයෝ කුරුංගමග යෝනියෙහි(තිත්මුව ආත්මයන) ඉපිද එක් වනයක එලාඑල කමින් වාසය කෙරෙති. ඒ බෝධිසත්වයෝ එක් කාලයක එලසමීපන්න වූ(ගෙඩි පිරි ගියාවූ) ඇද්දෙමට වනයක ඇද්දෙමට ගෙඩි කන්නාහුය. එකල්හි මැස්සේ සිට(ගස් උඩ අට්ටාල බැඳ ඒ මතට වී) සතුන් මරන්නා වූ ගමීවැසි වැදිපුත්‍රයෙක් එලගත් ගස්මුල්වල(ගෙඩිවලින් පිරුණු ගස්යට) මුවන්ගේ පියවර සටහන් බලා ගස උඩ මැස්සක් බැඳ එහි එල අනුභව කරන්නට ආවා වූ මුවන් තෙප් දමාලා හැණ(හෙල්ලෙන් ඇණ) මරා ඒ මුවන්ගේ මස් විකුට ජීවත් වන්නේය.

එක් දවසක් ඒ ගසමුල බෝධිසත්වයන්ගේ පියවර සටහන් දැන් ඒ ඇද්දෙමට ගස උඩ අට්ටාලයක් බැඳ උදුසනම බත් කා තෙප්ගෙන වනයට වැද ඒ වෘක්‍ෂය උඩට නැගී අට්ටාලය පිට උන්නේය.

බෝධිසත්වයෝ උදුසනම වසන්නා වූ ස්ථානයෙන් නික්ම “ඇද්දෙමට කමි”යි අවුත් ඒ ගසමුලට වහා නොවැද කිසිකලෙක අට්ටාල වැද්දේ ගස්උඩ අට්ටාල බඳිති, එසේ

හෙයින් එබඳු උපද්‍රවයක් ඇදී දේ හෝ යි පරීක්ෂා කෙරෙමින් දුර සිටියානුය. වැඳි පුත්රයාත් බෝධිසත්වයන් ලගට නොඑන නියාව දැන අට්ටාලයෙහිම සිට ඇද්දෙමට ගෙඩි කඩ කඩා බෝධිසත්වයන් ඉදිරියට දමන්නේය. බෝධිසත්වයෝ “මේ එල අවුත් මාගේ ඉදිරියෙහිම වැටෙන්නේ මේ ගසඋඩ වැද්දෙක් ඇද්දේ”යි නැවත නැවත උඩ බලන්නානුය. වැද්දනු දැක නොදුටුවාක් මෙන් “පින්වත් වූ වෘක්ෂය, පෙර තෝ ළඹ එල්වන කලක් මෙන් ඉඳුරාම එල එල්වන්නෙහිය(ලඹ කැටයක් පහතට එල්වන්නාක් මෙන් කෙලින්ම ගෙඩි බිම දමන්නෙහිය). දැන්වූ කල්හි තා විසින් වෘක්ෂ ධර්මය හරන ලද්දේය(කෙලින්ම ගෙඩි බිමට දැමීමේ ගස්වල ස්වාභාවික වාරිත්‍රය අනහැර දමන ලදී) මෙසේ තා විසින් වෘක්ෂ ධර්මය හළ පසු මමත් අන්‍ය වෘක්ෂයක් කරා එළඹ මට ආහාරයක් සොයමි”යි නික්මුනහ.

එකල්හි වැඳිපුත්‍රයා අට්ටාලයෙහිම හිඳ බෝධිසත්වයන්ට තෙප් දමා වැරදු ගිය හෙයින් “නොප දැන් පලයව, වැරදු ගියේ වේදැ”යි කීය. බෝධිසත්වයෝ කරකැවී සිට කියන්නෝ “එම්බල පුරුෂය, දැන් තා ඒකාන්තයෙන්ම මා වැරදු වූ බවටුත් අට මහනරකයෙහින් සොළොස් ඔසුපත් නරකයෙහින්(මහා අපාය අටෙන් එක එකක් වටා අති ඔසුපත් අපාය දහසයෙහින්) දෙනිස් කම්කටුල්(දෙනිස් වඩ) නොවැරදුවූයෙහිම වේදැ”යි කීවූය. මෙසේ කියා ඒ මහාබෝසතාණෝ කැමති පරිදි ගියෝය. වැඳිපුත්‍රයා ගසින් බැස කැමති පරිද්දෙන් ගියේය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි දේවදුන්න ස්ථවිරියන් මා වධයට උත්සහ කළේ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් උත්සහ කළෝමය එතකුදු වුවත් මරාගත නුහුණුවෝය”යි ධර්මදේශනා ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘කුරඬගමාග ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි අට්ටාල වැද්දු නම් දැන් මේ දෙවදුන්න ස්ථවිරියෝය. කුරඬගමාග වුයේමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජාණන් වූ මම්ම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

022. කුක්කුර ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි නිවනට දොරහළුවූ(දොර විවෘත කළාවූ) තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන සේක් නැයන්ට වැඩෙහි හැසිරීමක් අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ ශ්‍රේණ්‍යර්ථවර්යාව(නැයන්ට හිත වැඩ පිණිස හැසිරීම) ද්වාදස නිපාතයෙහි (දෙළොස්වන පටිච්චේදයෙහි) ‘හදුසාලා’ ජාතිකයෙහි මතු පහළ වෙන්නේය. වර්ථමාන කථාව පිහිටුවා ඉකුත් වන් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බෝධිසත්වයෝ එබඳු අකුශල කර්මයක් නිසා බලු යෝනියෙහි ඉපදු නොයෙක් සිය දහස්ගණන් බල්ලන් විසින් පිරිවරණ ලදුව මහ සොහොනෙහි

වෙසෙති. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් රජපුරාවෝ ඇළි(සුදු) අසුන් යෙදූ සියලු රථාලංකාරයෙන් සරහන ලද රථයකට පැනනැගී උසනට ගොස් එහි දිවාභාගය මුලුල්ලෙහි කෙළ(ක්‍රීඩාකොට) ඉරු අස්තයට ගිය කල්හි(ඉර බැසෙහිය පසු) නුවරට වන්නාහුය. රජපුරාවන්ගේ රථය සැදුවනම(ගමනට සැරසූ අයුරින්ම) රාජංගණයෙහි තිබුණේය. රාත්‍රියෙහි වැසි වසින්ට පටන්ගත් කල්හි ඒ රථයේ හී සැදූ සමී හා වරපට තෙමී මොලොක්ව ගියේය. ප්‍රාසාදයේ මතුමහලින් කිණුබල්ලෝ(දඩයමී බල්ලෝ) බැස ඒ රථයේ සමී හා වර පට කැවූහුය. දෙවැනි දවස් රජපුරාවන්ට කියන්නෝ “දේවයන් වහන්ස, සොරොව්වෙන් බල්ලෝ ඇතුළට වැදූ රථයෙහි සමී හා වරපට කැවූහුය”යි කීවුය. එබස් ඇසූ රජපුරාවෝ බල්ලන්ට කීපි “දුටු දුටු තැනදීම බල්ලන් මරව”යි විධාන කළෝය.

එතැන් පටන් බල්ලන්ට මහත්වූ ව්‍යසන උපන්නේය(විනාශයක් ඇතිවිය). ඔහු දුටු දුටු තැනම මරණු ලබන හෙයින් හයින් සොහොනට ගොස් බෝධිසත්වයන් සමීපයට වන්නාහුය. බෝධිසත්වයෝ ඔවුන් දැක “රැස්වූ නියාව බෝහෝය, මීට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළෝය. ඔහු කියන්නෝ “අන්තඃපුරයෙහි රජපුරාවන් වහන්සේගේ රථයේ සමී හා වරමදු බල්ලන් විසින් කන ලදැයි කිපියාවූ රජපුරාවන් වහන්සේ බල්ලන් මරන්නට විධාන කළසේක. බොහෝ බල්ලෝ නසිති. මහත් වූ හය උපනැ”යි කීවුය.

එබස් ඇසු බෝධිසත්වයෝ සිතන්නෝ “රැකවල් ඇතිව තිබෙන තැන හෙයින් පිටත බල්ලන්ට වදින්නට අවසර නැත්තේය. ඇතුළු රජුගේ කීණු බල්ලන්ගේම මේ ක්‍රියාවක් වන්නේය. දැන් වූකලී සොරුන්ට කිසි හයෙක් නැත්තේය. නොසොරුව සිටියෝ මරණයට පැමිණෙති, මම රජ්ජුරුවන් වහන්සේට සොරුන් දුක්වා ශ්‍රැති සමූහයාට ජීවිතදායය දුන්නේ විනම් යහපත් වන්නේය”යි ඒ මහබෝසතාණෝ නැයන් අස්වසා “තෙපි හැම දෙන නොබවු, මම තොපට දිවි ඇරදෙමි, යම්තාක් රජ්ජුරුවන් දැකින්නෙමිද, ඒ තාක් තෙපි මෙහි වසව”යි කියා පාරමී ධර්මයන් ආවර්ජනා කොට(සිහිකොට) සලකා මෙහි භාවනා පෙරදැරි කොට “මා ඇගට කැටයක්වත් මුගුරක්වත් ගසන්ට කිසිවෙකුත් උත්සාහ නොකෙරේත්වා”යි ඉටාගෙණු තනිවම ඇතුළුවරට වන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔවුන් දැක එක සත්වයෙකුතක් කිපී බැලූ එකෙක් නම් නැත්තේය. රජ්ජුරුවෝ සුනඛවධය(බල්ලන් මැරීම) නියෝගකොට තුමු විනිශ්චය මණ්ඩලයෙහි උන්නාහුය. බෝධිසත්වයෝ රජ්ජුරුවන් උන්නාවු ස්ථානයටම ගොස් වැඳ රජ්ජුරුවන්ගේ සිංහාසනය යටට වන්නාහුය. එකල්හි බෝධිසත්වයන් රාජපුරුෂයෝ සිංහාසනය යටින් ඇඳ එළියේ ලන්ට පටන් ගත්තාහු. ඒ දැක රජ්ජුරුවෝ වැළකූහ.

මහබෝසතාණෝ මදක් සැතපී සිංහාසනය යටින් මැඩ රජ්ජුරුවන් වැඳ “නුඹවහන්සේ බල්ලන් මරණසේකර”යි විවාළෝය. “එසේය මමය”යි කීකල්හි “බල්ලන්ගේ අපරාධය කවරේදැ?යි රජ්ජුරුවන් වහන්ස”යි කිවුය. “මාගේ රටියේ

සැදූ සමී හා වරමදු කැවානුය”යි කීකල්හි “යමි කෙනෙක් කැවු නමි ඔවුන් දන්නසේක්දැ”යි විචාලෝය. “නොදනුමිහ”යි කීකල්හි “සමී කැ සොරු මොනුයයි තත්වු හෙයින් නොදැනම දුටු දුටු තැන මේ මැරීම යහපත්ද? රජපුරුවන් වහන්ස”යි කීවුය. “රචයෙහි සමී බල්ලන් කැ හෙයින් දුටු දුටු තැනදී හැම බල්ලන්ම මරවු”යි “සුනබවධය නියෝග කෙළෙමි”යි කීවුය.

එබස් ඇසු බෝධිසථයෝ “කිමෙක්ද? නුඹවහන්සේගේ මනුෂ්‍යයෝ බල්ලන් හැමම මරද්ද? නොහොත් මරණු නොබලන්නෝත් ඇද්දැ”යි විචාලෝය. “මරණු නොබලන්නෝත් ඇත. අපගේ ගෙයි කීණු බල්ලෝ මරණු නොබලති”යි කීවුය.

එබස් ඇසු මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ “මහරජපුරුවන් වහන්ස, දැන්ම නුඹවහන්සේගේ රිය සමී බල්ලන් කැ හෙයින් දුටු දුටුවන් ඇම ම මරවුයි සුනබ වධය නියෝග කෙළෙමි කීසේක. නැවත දැන්ම අපගේ ගෙයි බල්ලෝ මරණු නොබලතියි කීසේක. එසේ කල්හි නුඹ වහන්සේ ඡන්දදී වශයෙන්(පක්ෂපාතකමි ආදිය නිසා) අගනියට යනසේක් වේදැ”යි කීවුය. මෙසේ කියා “අගනිගමනය නමි සුදුසු නොවන්නේය. රාජධර්මියකුත් නොවෙයි, රජපුරුවන් නමි කාරණා කාරණා පරීක්ෂා කොට තරාදියක් මෙන් මධ්‍යස්ථවන්ට වටනේය. දැන් වනාහි කීණු බල්ලෝ මරණු නොබලති, දුච්ච වූ සුනබයෝ මරණු ලබති, එසේ හෙයින් මේ

සියලු බල්ලන්ගේ මැරීමක් නොවෙයි. දුච්ච සුභක සාතනය”යි කිවුය.

මෙසේ කියා මහබෝසතාණෝ මධුරස්වර විහිදුවා “මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, යමක් නුඹ වහන්සේ කරනසේක් විනම් ධම්මෙක් නොවෙ”යි රජ්ජුරුවන්ට ධම්මදේශනා කළෝය. තවද “රජ්ජුරුවන් විසින් සොරුන්ට නිග්‍රහ කටයුත්තේය, නිසොරුන්ට නිග්‍රහ නොකටයුත්තේය, කිසිවකුන් නැති නිසොරු මරණට පැමිණෙති, අනේ! මේ ලෝකයෙහි අයුක්තියක් පවත්නේය”යි කිවුය. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්වයන්ගේ බස් අසා කියන්නේ “පණ්ඩිතයෙනි, අසවලුන් විසින් රිය සම් කන ලදැයි කියේ තෙපි දනුදැ?”යි විචාළේය. “එසේය, දනීම” කී කල්හි “කවුරුන් විසින් කන ලද්දේදැ?”යි විචාළේය. “නුඹවහන්සේගේ ගෙයි කීණු බල්ලෝය”යි කී කල්හි “කීණු බල්ලන් විසින් කෑ නියාව දැන ගත්තේ කෙසේදැ?”යි විචාළේය. “මම ඔවුන් විසින් කෑ නියාව දක්වන්නේ නම් වේදැ”යි කී කල්හි “දක්වව, පණ්ඩිතයෙනි”යි කිවුය.

“එසේ විනම් නුඹවහන්සේගේ ගෙයි කීණු බල්ලන් ගෙන්වා පැන් මොරු සුගකුත් ඊතන සුගකුත්(මෝරුවතුර ටිකකුත් ඊතණ ටිකකුත්) ගෙන්වුව මැනව”යි කිවුය. රජ්ජුරුවොත් එපරිද්දෙන්ම කළෝය. ඉක්බිත්තෙන් මහබෝධිසතාණෝ “මේ හීතණ මෝරෙහි මැඩ(හීතණ යුෂ මෝරු සමග මිශ්‍රකොට) බල්ලන්ට පෙව්ව මැනව”යි කිවුය. රජ්ජුරුවොත් එසේම කොට පෙවුහ. මෝරු පු(පානය කළ) බල්ලෝ සම් හා වර සමග

වමනය කළාහුය. ඒ දැක රජපුරුවෝ “සඵලකෙනෙකුන් වහන්සේගේ කීමක් මෙන් වන්නේය”යි සතුව ධවලච්ඡත්‍රයෙන්(සේසතින්) හා රාජ්‍යයෙන් පූජා කළාහුය.

මහබෝසතාණෝ “මහරජපුරුවෙනි, දෙමව්පියන් කෙරේ ධර්මයෙන් හැසිරෙව” යනාදීන් ‘නෙසකුණු’ ජාතිකයෙහි ආවාදු දසරාජ ධර්මයෙන් රජපුරුවන්ට ධර්මදේශනා කොට “රජපුරුවෙනි, මෙතැන්පටන් ප්‍රමාද නොවව”යි රජපුරුවන් පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා තමන්ට දුන් ධවලඡත්‍රය හා රාජ්‍යය රජපුරුවන්ටම පෙරලා දුන්නේය. රජපුරුවෝ මහාබෝධිසඤ්චයන්ගේ ධර්ම කථා අසා සියලු සත්වයන්ට අහසදී බෝධිසත්වයන් ප්‍රධාන කොට බල්ලන් තමන් මේ නිමවන සැටියේම(ආහාර ගන්නා අයුරින්ම) නිරන්තරයෙන්ම ඛන් ලන ලෙස සලස්වා බෝධිසඤ්චයන්ගේ අවවාදයෙහි සිට ආයු පමණින් දනාදී වූ පින්කම් කොට මරණින් මත්තෙහි ගොස් දිව්‍ය ලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

කුක්කුරොවාදය(බෝසත් සුනඛයා විසින් දුන් අවවාදය) දසවා දහසක් අවුරුදු(දස දහසක් අවුරුදු) මුළුලේඛි පැවැත්තේය. බෝධිඤ්චයෝත් ආයු පමණින් සිට කම්බු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, සඵලකෙයෝ නැසෙත් දැන්මතු වැඩෙහි හැසිරෙන්නෝ නෙවෙනි, පෙරත් වැඩෙහි හැසිරෙන්නෝම වේදැ”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර

දක්වා වදුරා පුළුඵර සන්ධි ගලපා මේ ‘කුක්කුර ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි රජපුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. අවශේෂයෝ දැන් බුදු පිරිසය, එසමයෙහි අවවාද දුන් කුක්කුර නම් නිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදු රජවු මමිම වේදු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

023. භෝජාජාතීය ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ පසුබට විරිය ඇති එක් මහණෙකු අරනයා මේ ජාතිකය වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝධිසඤ්ඤයෝ භෝජාජාතීය නම් සෛන්ධවයන්ට (සින්ධු දේශයෙහි උපන් භෝජාජාතීය නම් කුලයෙහි අශ්වයන්ට) නායකව අස්රජව උපන්නහ. භෝජාජාතීය නම් කුලයෙහි සෙසු අසුන්ට වැඩි තරම් උතුම් වූ ඒ අස්රජනු බරණැස් නුවර රජහට මගුලස්ව වෙසෙති.

ඔවුන් සිටිනා අශ්වශාලාව උඩුවියන් බැඳ හිත්ති සිතූයම් කරවා බිම සුදුවැළි අතුරණු ලද්දේය. මහබෝසතාණෝ එහි හෙළ කුඩයක්(සුදු කුඩයක්) යටසිට මධුර වූ භෝජනය අනුභවකොට හැම අසුන්ට උතුම් ව වාසය කෙරෙති.

එසමයෙහි සත් රජපුරු කෙනෙක් ඒ බරණැස් රජපුරුවන් හා “යුද්ධකොට රාජ්‍යය ගනුමිහ”යි සටනට අවුත් බොහෝ සේනාව පිරිවරා පඤ්චායුධයෙන්, සන්නද්ධව ඇත්, අස්, රට ආදී මහත් කායබල සේනාව ගෙන නුවර වටකොට සැරසී රැක සිටියානුය. බරණැස් නුවර රජපුරුවෝ තමන්ගේ අමාත්‍යයන් රැස්කොට එපවත් උන්ට කියා “කළමනා කිමිදු”යි කිවුය.

එබස් අසා අමාත්‍යයෝ කියන්නානු “දේවයිනි, නුඹවහන්සේ පළමුකොට නොවැඩිය මැනව, නුඹවහන්සේගේ මෙනම් රාවුතයාණු කෙනෙක් (අශ්වාරෝහකයෙක්) ඇත්තෝවේද? උන්ට පිරිස් පාවාදී(සේනාව බාරදී) ප්‍රසාදදී උන් යැවිව මැනව, උන් නොපෝහොසත් නම් නුඹවහන්සේ පසුව වැඩිය මැනව”යි කිවුය.

රජපුරුවෝ එපවත් අසා ඒ රාවුතයාණන් ගෙන්වා ගෙන කියන්නානු “දුරුව, අපගේ රාජ්‍යය ගනුමිහයි කියා අප හා සටන් කරන්නට රජදුරුවෝ සත්දෙනෙක් මහබලසෙනග ගෙන රාජ්‍යය වටකොට රැකගත්හ. උන් සත්දෙනා හා කැටුව යුද්ධ කොට ගතහෙයිද?”යි විචාළෝය. එපවත් අසා රාවුතයාණෝ “ස්වාමිනි, මට පිළිවනි නුඹ වහන්සේගේ හොඡාඡානීය නම් මගුල් අසු ලදිමි නම් යුද්ධකොට ජයගෙන දෙමි”යි කිවුය.

රජ එපවත් අසා “මාගේ රාජ්‍යය නැසීයාම සුදුසු නොවේ”යි සිතා “කැමති පිරිස් හා කැමති සෙන්න්ඩවයකු ගෙන යවයි, සතුරනුත් සාදා දෙව”යි(සතුරු සේනාවද පරාජය

කරවයි) කිවුය. රාවුතයාණෝ සෛන්ධවයා හා සමග පිරිස් ගෙන නික්ම සතුරන් සිටිනෙහට ආසන්නව සිටි තෝපාපානීය නම් සෛන්ධවයාණන් ඇළයට ගොස්(ළගට ගොස්) සනහාලා ඇග අතගාලා “නොපට ද මටද ස්වාමී වූ රජ්ජුරුවන්ට පක්ෂපාතව සටන්කොට සතුරන් සාහාදෙව”යි ඔවා තෙපුල් දී නොයෙක් රසයෙන් යුක්ත තෝපනය කවා මධුර පානය පොවා සුවද විලවුන් ගල්වා සන්නාහයක් ලා(යුද ඇඳුමක් අන්දවා) එහි රන්සැන්ලා(රන්වැඩ දැමූ ඇතිරියක් එලා) වසා දැඩිකොට සදාලා තෙමේ සැරහීගෙන සන්නාහ සන්නද්ධව මගුල් කඩුව ගෙන අසුට නමස්කාර කොට ලා පිටට පැන නැගී යුද්ධයට වන්නාහ.

බෝධිසත්වයෝ සිතන්නාහු “මේ සත් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් තබා මුළු දඹදිව සෙනඟ අවුත් කම් කිම් ද? උන් නොමරා ඇල්ලු කල වේද සුරුකමෙ”යි සිතා “සබඳ ආශ්වාචායීය, රජ දරුවන් නොමරා යුද්ධය මට බාරය”යි කිවුය. ඒ අශ්වචාරී තෙමේ සාහසිකව සතුරු සෙනඟ මධ්‍යයට වන්සඳු අශ්වයා පිනු පිනු තෙහට(පැන්න පැන්න තැනදී) විදුලියක් මෙන් කඩුව හිස සිසාරා නොබාහිඳ පළමු බලකොටුව බිඳපියා එක් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් නොමරා ඇල්වා ගෙණුවුන් නුවරට පාවාදී නැවතත් බිහිසුණු සතුරු සෙනඟ මැදට වැද සේනාව බිඳ පරාජය කොට ඒ රජුත් නොමරා ගෙන සේනාවට පාවාදී මෙසේ ම සඳෙනෙකු ගෙන නැවත සභන රජහු ඇල්වන්ට බොහෝ සෙනඟ එක්ව සිටිත් අසු මෙහෙයාලා යුද්ධයට වන්සඳු අස්නු සතුරන් අතින් කඩු පහරක් ලදින් කඩු

පහර කා ඇඟිණි ලේ ධාරා ඉසින්නාහු අශ්වාචාර්යයා බලා මහත් වූ හය ශෝකයෙන් ආයේ ආපසු මෙහෙයාලා රජගෙයි මීදුලට ගෙනගොස් සන්නාහය ලිහිල්කොට නැවත අනික් අසකු සන්නාහය බඳින්නට වන. අස් තෙමේ කඩුපහර කෑ වේදනාවෙන් වැදුණෙහි සිතන්නේ “මේ අශ්වාචාර්යය තෙමේ මාගේ ගුණ නොදන්නේය. සත්වෙහි බලකොටුව බිඳින්නට හා සඬන රජු ගන්ට නික්මෙයි, අනික් අසකු සදයි. ආශ්වාචාර්යයා සඬන රජු ගන්ට නොපොහොසත. මේ තෙමේ ද මරණයට යයි. ආශ්වයාත් මරතන් රටත් නසන්නේය. රජුත් සතුරන්ට අසුවන්නේය. එසේ වත් මා සෙටුනා(මා සේවය කරණා) රජහට කළ විර්යය නොපෙනෙයි, දියෙහි ඉරක් ඇන්දූ සේ වෙයි. මා ඇර අන් අයෙක් මෙ සකල දුඹුදුව සඬන රජු ගන්ට ද බලකොටුව බිඳින්නට ද නොපොහොසතැ”යි සිතා කෙළෙහි ගුණ දන්නා වූ මහබෝසතාණන් වහන්සේ මෙසේ සිතූසේක.

“මේ රජ මා තිරිසන් නැනැත්තනුට බොහෝ උපකාර තබා දී මගුලස්ඨනාන්තරයෙහි(මගුල් අස් තනතුරෙහි) තමා මට නොයෙක් පොෂ්‍යකොට මා රක්ෂා කෙළේ නම් මෙසේ වූ යුද්ධයක් දුටුකලට වේද? මා ඇඟිණි වැගිරෙන ලේ රජු මට දුන් නොයෙක් රසයෙන් මධුර පානයෙන් අටගන්නනා වූ ලේ මුත් අනිකකින් ඇතිවූ දෙයක් නොවෙයි. එබැවින් මාගේ ශරීරයෙහි රජු නිසා අටගත් මාංශය ද ජීවිතය ද රජුට දී පක්ෂපාතව ම මළෙමි නම් පරලොව සුවයෙක් ම ලැබෙයි, තමන් පිණිස මාගේ ජීවිතය සතුරන්ට දී පක්ෂපාතව මළකල

‘නිරිසන්ච සිට මට සතුරන් සාදා දී මා නිසා ජීවිතය දුන්න’යි මාගේ රජු කී කල්හි මළුන් නොමළා යයි සිතන සේක, සබඳ අශ්වාචාර්යය, සඬන බලකොටුව හා එහි බිහිසිණු සතුරන් මැදට වදින්නට අනිත් අසෙක් මා මුත් මුළු දඹදිව නැතැයි තෝජාජානීය නම් වූ සෙන්නඩව කුලයෙහි උපන්නාවූ මා මුත් අනිත් අස් රජෙක් නැතැයි මා නගා සිටුවාගෙන සන්නාහ බැඳ සඬන රජු ගන්ට යව”යි කීසේක.

බෝධිසඬයන්ගේ බස් අසා අශ්වාචාර්යය තෙමේ බෝධිසඬයන් සමීපයට ගොස් නගා සිටුවාගෙන වණය වසා බෙහෙත් බැඳ පෙරසේම සන්නාහය ලා අසුපිට පැනනැගී කඩුව ගෙන මහත් බලකාය ගෙන සතුරු සෙනඟ බිඳ සඬන රජු අල්වාගෙන නොමරා ම ගෙනත් පිරිසට පාවාදීමුයේ ය.

සඬන රජු හා සෙනඟ සාදා සතුරන් බිඳපියා පිරිස් ඇරගෙන බෝධිසඬයන් හා සමඟ රජගෙදෙරට අවුත් රජ්ජුරුවන් දුටුයේය. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසඬයන් කෙටුම් කෑ බව අසා මහත් වූ ගෝකයෙන් කම්පිතව සිටියාහ. බෝධිසඬයෝ තමන්ගේ රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු “දේවයෙනි, මේ රජ සත්දෙනා නොමරව, දිව්වරවා පියා මිත්‍රව සිට උන් උන්ගේ රටට යව”යි කීහ.

“මහරජ, තොප මට කරණ උපකාර නම් තෙල අශ්වාචාර්යයට කළ මැනවැ”යි සත්කාර කරවා “තොපි ද නොපමාව දුන්දෙව, පෙහෙවස් රකුව, බණ අසව, ප්‍රාණාවධ

නොකරව, දුරුරාජ ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කරව”යි අවවාදකොට බෝධිසත්වයෝ තුමු සන්නාහය මුදුර්කල පරලොව ගියහ.

රජ්ජුරුවෝ මහත් ශෝකයෙන් හඬා කම්පිතව බෝධිසත්වයන් මහත් වූ පෙරහරින් පූජාකොට ආදහණ කරවූහ. බෝධිසත්වයන් කී පරිද්දෙන් රජ්ජුරුවෝ සිත තබා ආශ්වාචාර්යයානට බොහෝ වස්තු ද ගම්බිම් ද තනතුරු ද දී මිත්‍රද්‍රෝහී නොවී රක්ෂාස්ථානයෙහි(ආරක්ෂා සහිතව) තුබු සේක. නැවත බෝධිසත්වයන් කී අවවාද සිත තබා තමන්ට ද්‍රෝහී වූ රජ සත්දෙනා ගෙන්වාගෙන නොමරා නාවා ආහාර අනුභව කරවා සත්දෙනා දිවිචරවා උන් උන්ගේ රටට යවා තුමුද බෝධිසත්වයන් කී පරිද්දෙන්ම නිබඳුව පන්සිල් රැක පොහොස අටසිල් රැක දුරුරාජ ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කොට තමන් කළ කුශලමූලයෙන් දෙවිලොව උපන්නානුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා “මහණෙනි, පෙර නුවණැත්තා වූ මනෝත්තමයෝ විරියය කරන්නට සුදුසු තන්හි විරියය කළාහු ය. මෙබඳු ප්‍රහාර ලැබගෙන ද විරියය නොහැරියාහු ය. තෙපි වනාහී මෙබඳු නෙර්යාණික(නිවනට පමුණුවන) ශාසනයෙහි මහණුව කවර කාරණයකින් විරියය හැරියෙහිදැ”යි වදුරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදුළුසේක. වතුස්සත්‍යයාගේ අවසානයෙහි පසුබට විරියය ඇති මහණතෙම අර්හත්ඵලයෙහි පිහිටිසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේ පූච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘හෝජාජාතීය ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි රජපුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිර වූසේක. අශ්වාචාර්යය තෙම ශාරීපුත්ත ස්ථවිර වූයේය. හොප්පානීය සෙනෙධවාශව ව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

024. ආප්ඤ්ඤ ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවාසය කරණසේක් හරණාලද(පසුබට) විරියය ඇති හික්ෂුවක්හු අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

සඵඥයන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුන් වහන්සේට ආමන්ත්‍රණය කොට “මහණෙනි පෙර නුවණැත්තෝ විරියය කරන්නට සුදුසු තන්හි ශර ප්‍රහාර ලැබගෙන(හී පහර කාගෙන) විරියය කලාහුය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ කල්හි පූඪ්ජාතකයෙහි(හොප්පානීය ජාතිකයෙහි) කියනලද ක්‍රමයෙන් සත් රජපුරු කෙනෙක් නුවර පිරිවැරුවාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් රථාචාර්යයෙක් හ්‍රාතෘ වූ(සහොදර වූ) අශ්වයන් දෙදෙනකු රථයෙකිනි යොදා නුවරින් නික්ම බලකොටු සයක් බිඳ රජදරුවන් සදෙනෙක් අල්වා ගත්තේය. එකෙණෙනි වැඩිමහළු අශ්වතෙම ශර ප්‍රහාරයක් ලද්දේය. රථාචාර්යය තෙමේ රථය ගෙන යනුයේ රජගෙයි දුරට අවුත් වැඩිමහලු අශ්වයා රථයෙන් මුදා සන්නාහය ලිහිල්කොට

එක් පාර්ශවයකින් සයනය කරවා අන් අශ්වයකු සරහන්නට පටන් ගත්තේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ඔහු දැක පුච්ඡියෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන් සිතා රථාචාර්යය කැඳවා හොත්සේක. මෙසේ අවවාද කළසේක.

“පුච්ඡාත්තාදී වූ(පෙරයම් කාලය ආදී වූ) යම් යම් කලෙක්හි වේවයි, යම් යම් තැනෙක්හි වේවායි, යම් යම් ඝෂණයෙක්හි වේවායි, යම් යම් යුද්ධමණ්ඩලයෙක්හි(යුද බිමෙක) වේවයි ද ප්‍රහාර ලත් හෝ නොලත් යම් යම් කල්හි වේවායි අභිප්‍රාය(රියදුරු අදහස) දන්නාසුඵ උතුම් සෙසන්ධවයා ම ව්‍යායාම කෙරෙයි(වෙහෙසෙයි). චිරය කිරීමට ප්‍රාරම්භ කෙරෙයි(පටන්ගනී). එහි බලංකාශ්වයෝ(කුලහින අශ්වයෝ) පිරි හෙන්නාහුය. ඒ කාරණයෙන් මේ රථයෙහි මම යොදව”යි කීසේක.

රථාචාර්යයා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ නගා සිටුවා රථයෙහි යොදා සත්වෙහි බලකොටුව බිඳ සත්වෙහි රජහු අල්වාගෙන රථය පදිනුයේ රාජවාසනවනද්වාරයට(රජමැදුරු දොරටුවට) අවුත් අශ්වයා මිදුයේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ එක් ඇලයකින් හොත්සේක යට කියනලද ක්‍රමයෙන් රජනට අවවාද දී නිරුද්ධික වූසේක(මිය ගියෝය). රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ ශරීරය ආදාහන කරවා රථාචාර්යයානට ආදර සත්කාරකොට දැනැමෙන් රාජ්‍යය කරවා කමිචු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශකොට මේ ‘ආජඤ්ඤ ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක. වතුස්සත්‍ය දේශනාවන්ගේ කෙළවර පසුබට වීර්යය ඇති හික්ෂුන් වහන්සේ අරහත් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

“ඵසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිර වූසේක. ප්‍රහාර ලදින් වීර්යය කොට සත් වැනි රජහු අල්වා දුන් අශ්වයා නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමීම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

025. තිඤ්ඤ ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවාසය කරණුසේක් දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික වූ (ළගින් ඇසුරු කරන) පූඵයෙහි පරිචය කරනලද(පෙර අත්බවිති දී පුරුදු කරනලද) ස්වණීකාර(රන්කරු) කුලයකින් මහණ වූ හික්ෂුවක්හු අරහයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

ආසයානුසය ශ්‍රෝණය(අනුන්ගේ යටිසිත තුළ ඇති කෙලෙස් දැනගන්නා නුවණ) වනාහි සඵලයන් වහන්සේලාට ම වන්නේය. අවශේෂ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලාට නැත්තේය. ඵහෙයින් දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ තමන් වහන්සේට ආසයානුසය ශ්‍රෝණය නැති හෙයින් සද්ධිවිහාරික හික්ෂුන් වහන්සේගේ අභිප්‍රාය(අදහස) තමා නොදන්නාසේක්

අශුභ කර්මස්ථානය ම වදාළසේක. ඒ හික්ෂුන් වහන්සේට ඒ භාවනාව සත්ප්‍රාය නුවුයේය(නුසුදුසු විය). කවරහෙයින් ද? යන්, ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ වනාහි පටිපාටියෙන්(පිළිවෙළින්) පන්සියයක් ජාතියෙහි ස්වණීකාර කුලයෙහි ම පිළිසිඳ ගත්සේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ හික්ෂුන් වහන්සේට බොහෝ කලක් ඒ ස්වණීයාගේ දැක්ම පුරුදු කළ හෙයින් අශුභ කර්මස්ථාන භාවනාව සත්ප්‍රාය නුවුයේය. ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ එහි උද්ග්‍රහ නිමිත්ත (භාවනාවේ දී කමටහන පියවී ඇසට නොව මනසට පෙනෙන අවස්ථාව) මාත්‍රයකුදු උපදවන්ට නොහැකිව සාරමසක් කල්යැවුසේක. දුම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ තමන්ගේ අතවැසි මහණාට අතීත්ඵලය දෙන්හට නොහැකිව”ඒකාන්තයෙන් මේ තෙමේ බුදුන් විසින් විනයනය(හික්මවීම) කටයුතු වන්නේය”යි “සඵඤ්‍යන් වහන්සේගේ සමීපයට කැඳවාගෙන යෙමි”යි සිතා අලුයමි වේලෙහිම ඔහු කැඳවාගෙන සඵඤ්‍යන් වහන්සේගේ සමීපයට වැඩිසේක. එසේ ගියකල්හි සඵඤ්‍යන් වහන්සේ වදරණසේක් “ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, කවර හෙයකින් එක් මහණක්හු කැඳවාගෙන ආයේදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, මම මේ මහණ හට කර්මස්ථාන භාවනාව දුන්නේමි. සාරමසක් මුලුල්ලෙහි උද්ග්‍රහ නිමිත්ත මාත්‍රයකුදු නොයිපද වූයේය, ඒ මේ මහණ තෙමේ බුදුන් විසින් විනයනය කටයුතූයි සිතා නුඹවහන්සේ සමීපයට කැඳවාගෙන ආයෙමි”යි කී කල්හි “ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය, කවර නමි කමටහනක් අතවැසි මහණහට

උන්වෙහිඳු?”යි විචාලසේක. “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අශුභ කමටහන්”යි දැන්වූසේක. “ශිරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, තොපගේ චිත්තසන්නාහයෙහි(සිතෙහි) ආසයානුසය ඥාණය නැත්තේය, තෙපි යව, සවස් වේලෙහි අවුත් තොපගේ අතවැසි මහණ කැඳවාගෙන යව”යි වදාලසේක.

මෙසේ සඵලයන් වහන්සේ සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ ගමන් කරවා (පිටත්කර යවා) ඒ හික්ෂුන් වහන්සේට මනොඥ වූ අඳනා සිවුරු දෙවා ඔහු කැඳවාගෙනම පිඩු පිණිස වැඩ පුණීත වූ බාද්‍ය - භොජ්‍ය විකෘතිය(කෘ යුතු රස විඳිය යුතු ආහාර වර්ග) දෙවා මහත් වූ හික්ෂු සංඝයා පිරිවරා නැවත විහාරයට අවුත් ගඳකෙළියෙහි දිවා භාගය ගෙවා සවස් වේලෙහි ඒ හික්ෂුව කැඳවාගෙන විහාරයෙහි සැරිසරා වඩනාසේක් අඹ උයනෙහි එක් පොකුණක් මවා ඒ පොකුණෙහි මහත් වූ පියුම් පඳුරක්(නෙලුම් ගස් පඳුරක්) මවා එහිද මහත් පියුමක් මවා “මහණ, මේ පියුම් බලමින් හිඳුව”යි කිය හිඳුවා ගඳකෙළියට වන්සේක. ඒ මහණ ඒ පියුම නැවත නැවත බලන්නේය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පියුම ජරාවට පැමිණී වූසේක. ඒ පියුම ඒ මහණ බල බලා සිටියදීම ජරාවට පැමිණ විවණී(අවපාට) වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් පියුම හාත්පසින් පෙනි වැටෙමින් මොහොතකින් සියලු පියුම් පෙනි වැටුණේය. ඉක්බිත්තෙන් රේණු වැගුරුණේය. පියුම් කෙමිය පමණක් අවශේෂ(ඉතුරු) වූයේය.

ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ ඒ පියුම බලමින් සිතනසේක් “මේ පියුම දැන්ම පිපී අහිරුපව(ශොභමානව) දැකුම් කටයුතු වූයේය, ඉක්බිත්තෙන් වර්ණය මුහුකුරා පෙනිද රේණුද හුණුයේය(වැටුණේය). කර්ණිකා මාත්‍රයක් පමණව(කෙමිය පමණක්) සිටියේය. මෙබඳු පියුම පවා ජරාවට පැමිණියේය. මාගේ මේ ශරීරයට කෙසේ ජරාව නොපැමිණෙන්නේදැ”යි සිතා “සියලු සංස්කාර ධර්මයෝ අනිත්‍යයන්”යි කියා විදුහීනා වැඩුසේක. සඵලයන් වහන්සේ ඔහුගේ සිත විදුහීනාවට ආරුඪ වූයේ(නැඹුරුවියයි) දැන ගඳකෙළියෙහි වැඩිහුන් සේක්ම ආලෝකයක් පතුරුවා වදුරණසේක් “සරත් කාලයෙහි ඇඹුල(කුමුදු) මලක් අතින් කඩාගන්නාක් මෙන් තමගේ සිත්සතන්හි ස්වභවය(තෘෂ්ණාව) අතීන් මාගීඵලඥා නැමති ශාස්ත්‍රයෙන්(ආයුධයෙන්) සිඳු බුදුන් විසින් දේශනා කරනලද නිවණට පමුණුවන්නා වූ අප්ඨංගික මගීය වඩව”යි වදුළුසේක. ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ මේ ධර්මයාගේ කෙළවර අර්භත් ඵලයට පැමිණ “ඵකාන්තයෙන් සියලු භවයෙන් මිදුනෙමි”යි සිතූහ.

සො වුත්ඵවාසො පරිපුණ්ණමානසො - බිණාසවො අන්තිමදෙහධාරී.

විසුද්ධසීලො සුසමාහිතින්ද්‍රියො - වන්දෙ යථා රාහුමුඛා පමුත්තො.

තථා අහං මොහමහන්ධිකාරං - විනොදසිං සබ්බමලං අසෙසං,

ආලෝකමුප්පෝතකාරෝ පහංකරෝ - සහස්සරංසි
විය භානුමා නභෙ.

(රාහුගේ ග්‍රහණයෙන් මිදුනා වූ වන්දුයා යම්සේද, එසේම මමද විසූ බඹසර ඇත්තෙමි, අන්තිම ආත්මභාවයෙහි සිටි රහතෙකු වූයෙමි, සුපිරිසුදු සිල් හා මනාව දම්නය කළ ඉඳුරන් ඇත්තෙක් ද වෙමි)

(ආලෝකය වලිභ කරන්නා වූ ප්‍රභාස්වර වූ දුහසක් රැසින් සුය්‍යීයා අහස්කුස සිට අඳුර දුරලන්නාසේ මමද අවිද්‍යාව නම් ගහඳුරද, සෙසු සියලු කෙලෙස් මලද ඉතිරි නොකොට සංසිඳුවීමි)

මේ ආදී ගාථාවලින් ප්‍රීතිවාක්‍ය පැවැත් වූසේක. ප්‍රීතිවක්‍ය පවත්වා ගොස් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට නමස්කාර කළසේක. සැරියුත් ස්ථවිරයන් වහන්සේද අවුත් ශාස්තෘන් වහන්සේට නමස්කාර කොට තමන්ගේ සද්ධිවිහාරික හික්ෂුන් වහන්සේද කැඳවාගෙන වැඩිසේක. මේ සිද්ධිය හික්ෂුන් වහන්සේ අතරෙහි ප්‍රකාශ විය. හික්ෂුන් වහන්සේද දම්සභාවෙහි හිඳු”ඇවත්ති, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ ආසයානුසය ශ්‍රේණිය නැති හෙයින් තමාගේ අතවැසි හික්ෂුන් වහන්සේගේ අභිප්‍රාය නොදත්සේක. සඵඥයන් වහන්සේ වනාහි දැන එක දවසකින්ම ඕනට සිවුපිලිසිඹියා සමග අර්හත්ඵලය දෙවූසේක. සඵඥවරයෝ නම් මහානුභාව ආශ්වය්‍යී සේකැ”යි කියා සඵඥයන් වහන්සේගේ ගුණ වණිනා කොට හුන්නාහුය.

සඵලයන් වහන්සේ දුමිසභා මණ්ඩපයට එළඹ අලංකාර වූ බුද්ධශාසනය මස්තකයෙහි වැඩහිඳු “මහණෙනි, මේ දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි මා එන්නාට පුඵ භාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උන්නාහුදැ?”යි විචාළසේක. “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අන් කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවමිහ. නුඹවහන්සේ ම දුමිසෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික හික්ෂුන් වහන්සේගේ අභිප්‍රාය දැන වදාළ කථාවෙනැ”යි දැන්වූවාහුය.

සඵලයන් වහන්සේ වදාරන සේක් “මහණෙනි, ඒ මම දැන් බුදුව ඔහුගේ අභිප්‍රාය දැන ගත්තා ආශ්වයී නොවෙයි, පෙරත් මම ඔහුගේ අභිප්‍රාය දැනගත්තෙමි වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නමි රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරනසේක. එකල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ රජහට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන්නා වූ අමාත්‍යයෙක් වූසේක. එකල්හි රජහුගේ මගුල් අශ්වයා නහන තොට එක්තරා බලංකාශවයකු(පහත් කුලයක උපන් අශ්වයකු) නැතවූවාහුය. මගුල් අශ්වයා බලංකාශවයා නහවනලදු තොටට බස්වනු ලබන්නේ පිළිකුල් කොට බස්නට නොකැමති වූයේය. අස්ගොව්වා ගොස් රජහට “මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, මගුල් අශ්වයා තොටට බසින්නට නොකැමති වූයේය”යි දැන්වූයේය.

රජපුරුවෝ බෝධිසත්වයන් යවන සේක් “යව පණ්ඩිතයෙනි, කවර කාරණයකින් අශ්වයා තොටට බස්වනු ලබන්නේ නොබස්නේ දැයි දැනගනුව”යි කීසේක.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “යහපත මහරජ” කියා ගං තෙරට ගොස් අශ්වයා බලා ඔහු නිරෝගීබවේ දැන “කවර කාරණයකින් මේ අශ්වයා තොටට නොබස්නේදැ”යි පරිත්‍යාකරන සේක් “පළමුකොට මෙහි අශ්වයෙකු නහවන ලද්දේ වන, එහෙයින් පිළිකුල් කරනේය, තොටට නොබස්නේය”යි සිතා අස්ගොව්වාගෙන් “පින්වත, මේ තොටෙහි කවරක්නු පළමු නහවන ලද්දේදැ”යි විචාලසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, අන් බලංකාශ්වයෙකැ”යි කීයේය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ සිතනසේක් “ මේ අශ්වයා තමා සුවිකාම (පිරිසුදුකමට ප්‍රිය) බැවින් පිළිකුල් කෙරෙමින් මෙහි නහන්නට නොකැමැතිය, මොහු අන් තොටෙකින් නහවන්නට වටනේය”යි ඔහුගේ අභිප්‍රාය දැන “පින්වත් අශ්වාචාය්‍යීය, ගිතෙල් මී සර්කාරයෙන්(සකුරුවලින්) අභිසංස්කෘත(සකස් කරනලද) ක්ෂීරපායාසය(කිරිබත) ද වනාහි නැවත නැවත අනුභව කරන්නනුට තෘප්තිය නොවන්නේය(කැමැත්තක් ඇති නොවේ). මේ අශ්වයා බොහෝ වර මේ තොටෙහි නහවන ලද්දේය. මොහු වනාහි වෙන තොටෙක බස්වා නහවා ජලය පොවාලව”යි කියා මෙසේ කීසේක. “රථාචාය්‍යීය, මේ අශ්වයා අන් තොටෙකින් නහවා පැන් පොවාලව, යම් සේ පුරුෂයෙක් සර්පි(ගිතෙල්) මධු සර්කාරයෙන් අභිසංස්කෘත පායාසය අධික කොට කෘමෙන් අතෘප්තියට පැමිණේද(සැතීමට පත් නොවේද)

එපරිද්දෙන් අනික් අශ්වයකු නැමෙන්නේ අපවිත්‍ර වූ නොටෙහි තමාගේ ශාංගාරත්වය(පිරිසිදුව සිටීමේ කැමැත්ත) හේතුකොට ගෙන ස්නානය නොකැමැත්තේය. අන් නොටකින් නහවව”යි කීසේන.

අශ්වාවාය්‍යීයා බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ වචනය අසා අශ්වයා වෙන නොටකට බස්වා පැන් පොවා නැහැවූයේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ අශ්වයා නහවා පැන් පොවන කල්හි රජුගේ සමීපයට ගොස් සියලු ප්‍රවෘත්තිය දැන් වූයේක. රජුට රජුට මෙබඳු තීරණවිනයාගේ අභිප්‍රාය දැනගත් සේකැ”යි කියා අප මහබෝසතාණන් වහන්සේට මහත් චෝදවය්‍යී දී ජීවිතයාගේ කෙළවර කම්බු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියයේක. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ද කම්බු පරිද්දෙන් මිය පරලොව වැඩියේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණයේක “මහණෙනි, මම මොහුගේ අභිප්‍රාය දැන ගත්තෙමි දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් අභිප්‍රාය දැන ගත්තෙමි වේදැ”යි කියා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පුළුඵර සන්ධි ගලපා මේ ‘නිර්ථ ජාතිකය’ නිමවා වදාළයේක.

“එසමයෙහි මංගල අශ්වයා නම් දැන් මේ හික්කුන් වහන්සේ වූයේක. එකල්හි රජුට රජුට නම් දැන් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර වූයේක. පණ්ඩිත අමාත්‍යව උපන්නෙමි වනාහි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම ම වේදැ”යි නමන් වහන්සේ දක්වා වදාළයේක.

026. මහිලාමුඛ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි බැලූබැලුවන් ඇස් නොනිමවන(සැහිමකට පත් නොකරවන) මහනර රූ ඇති ලොකස්වාමී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අජාසත් කුමාරයන් පහදවා ලාහසත්කාර ඉපිද වූසේක. අජාසත් කුමාරයෝ දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේට ගයා හිස (ගයා ශීර්ෂය නම් ස්ථානයෙහි) විහාරයෙක් කරවා නොහෙක් රස ඇති තූන් අවුරුදු ගිය සුවද ඇල්සාලෙ බත් දවසක් පාසා පන්සියයක් වසුන්වලින්(හැළි වලින්) එවති. ලාහසත්කාර නිසා දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේට පිරිවර මහත් විය. දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ පිරිවරා හා සමග විහාරයෙහි ම වසන සේක.

එසමයෙහි රජගහනුවර වසන්නාවූ යහළුවෝ දෙදෙනෙක් වෙති. ඔවුන් අතරෙන් එක් කෙනෙක් බුදුන් සමීපයෙහි මහණ වූය. එක් කෙනෙක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් ලග මහණ වූය. ඔහු දෙදෙන ඔවුනොවුන් ඒ ඒ තෙනදීන් දකිති. විහාරයට ගොසිනුත් දකිති. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් දෙවදත්ත නිශ්ශ්‍රීත(දෙවිදන් ඇසුරේ වසන) මහණ අන් හික්ෂුහට කියන්නේ “කිමෙක්ද? තෝ දවසක් දවසක් පාසා ඩා(දහදිය) පෙර පෙරා සිගන්නෙහිය. දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ ගයා හිස

විහාරයෙහිම හිඳ නොයෙක් අග්‍ර රසයෙන් යුක්තව හෝජනය වළඳන සේක. මෙබඳු උපායෙක් නැත. කුමක් ජිනීස තෝ දුක් අනුභව කරන්නෙහිද? කීමෙක් ද තා විසින් උදුසන ම ගයා හිස විහාරයට අවුත් අවුළු සහිත කැඳ වළඳු අටලොස් වැදුරුමී වූ බාද්‍ය(කැවිලිවතී) අනුභවකොට නොයෙක් අග්‍ර රසයෙන් යුක්ත වූ හෝජනය වළඳන්නට නපුරුදු”යි(නරකදැයි) කීය. ඒ මහණු නැවත නැවත කියන බස් අසා යනු කැමතිව එතැන් පටන් ගයා හිසට ගොස් වළඳු වේලාපස වෙළඳනයට එන්නේය. ඒ මහණු හැම කල සගවාගත නොහුණුයේය. “ගයා හිසට ගොස් දෙවදන්ත ස්ථවිරයන්ට තබා දෙනලදු බත වළඳන්නෙය”යි නොබෝ කලකින්ම ප්‍රසිද්ධ විය.

ඉක්බිත්තෙන් ඕනට සහාය හිඳුන් කියන්නාහු “සැබෑද? මහණ, තෝ දෙවදන්ත ස්ථවිරයන්ගේ බත වළඳන්නෙහිදු”යි කී කල්හි “සැබෑව ඇවැත්නි, මම ගයා ශිර්ෂයට ගොස් වළඳිමි. මට වූ කලී දේවදන්තයෝ බත් නොදෙති, අන් මනුෂ්‍යයෝ දෙති”යි කීය. “ඇවැත්නි, දේවදන්තයෝ සඵලයන්ට ප්‍රතිපක්ෂයෝ (විරුද්ධ) ය. දුශ්ශීලයෝය. අජාසන් රජ්ජුරුවන් පහදවා අධිමියෙන් තමන්ට ලාභසත්කාර ඉපදවූය. තෙපි මෙබඳු නෛය්‍යාණීක(නිවනට පමුණුවන්නා වූ) ශාසනයෙහි මහණුව දෙවදන්තයන්ට අධිමියෙන් උපන්නා වූ හෝජනය වළඳව, වරෝ යමිහ, බුදුන් සමීපයට ගෙනයමිහ”යි කියා ඒ හික්ෂුව කැඳවාගෙන දුමිසභා මණ්ඩපයට ආවාහුය. සඵලයන් වහන්සේ ඒ හිඳුන් කැඳවා “කීමෙක් ද?

මහාණෙනි, තොපි මොහු නොකැමැති පිරිද්දෙන්ම කැඳවාගෙන අවුදු”යි වදාළසේක. “එසේය ස්වාමීනි, මේ මහණු නුඹවහන්සේ සමීපයෙහි මහණුව දෙවදන්තයන්ට අධිමියෙන් උපන් භෝජනය වළඳන්නේය”යි දැන් වූසේක. එබස් අසා බුදුහු “සැබෑද? මහණ, තෝ දේවදන්තයන්ට අධිමියෙන් උපන් භෝජනය වළඳයිදැ”යි විචාළසේක. එබස් ඇසූ මහණු “දේවදන්තයෝ මට නොදෙනි, මනුෂ්‍යයෝ දෙනි, ඒ බත මම වළඳමි”යි දැන්වීය.

එබස් ඇසූ සඵලයන් වහන්සේ වදාරණසේක “මහණ, තෝ මෙහි මහණුව මාගේ ශාසනය භජනය(ඇසුරු) කෙරෙමින් දේවදන්තයන්ගේ බත කෙසේ නම් අනුභව කෙළෙහිද? හැම කලම දුටු දුටුවන් භජනය කරණු සුලු වූයෙහිවේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජරුවන්ට අමාත්‍ය වූහ. එකල රජ්ජරුවන්ගේ ‘මහිලාමුඛ’ නම් මගුලැතෙක් විය. ඒ තෙම සිල්වත, ආචාර සමීපන්නය, කිසි කෙනෙකුන්ට හිංසාවක් පිඩාවක් නොකරන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ ඇතු සිටිනා ඇත්හල සමීපයෙහි රාත්‍රී භාගයෙහි සොරු අවුත් ඕහට නුදුරු තැන හිඳ සොරකම් මන්ත්‍රණය(සාකච්ඡා) කළාහුය. “මෙසේ උමං බින්දු යුත්තේය, මෙසේ මං පැහැරිය යුත්තේය, උමං බිඳිම හා මං පැහැරීම මගක් තොටක් සේ නිරවුල්කොට

ඉගෙනගෙන බඩු සොරකම් කරනට වටනේය, සොරකම් කරන්නාහු විසින් වස්තූ හිමියන් මරා සොරකම් කටයුත්තේය, එසේ කල්හි නැගී සිටින්නට(සොරාට ඵරෙහිව ක්‍රියා කිරීමට) ස්වර්ථයක් නම් නොවන්නේය, වස්තුව සොරකම් කරන්නාහු විසින් ශිලාවාර ගුණයෙන් යුක්ත නොවිය යුතුය, කර්කශව, පරුෂව, සාහසිකව පැවැත්ත යුත්තේය”යි මෙසේ කථාකොට ඔවුනොවුන් උගන්වා ගෙන ගියාහුය. මෙම ක්‍රමයෙන් දෙවැනි දවසය, තුන්වෙනි දවස යයි කියා බොහෝ දවසක් ම එතනට අවුත් මන්ත්‍රණය කලාහුය.

ඒ මහිලාමුඛ නම් හස්තියා ඒ සොරැන්ගේ බස් අසා “මා උගන්වති” යන සංඥයෙන්(හැඟිනේ) “දැන් මා විසින් වණ්ඩ පරුෂ රෝග උගු කියා ඇතිව පැවැත්ත යුත්තේය”යි සිතා එබඳු වූ වණ්ඩ ගුණ ඇත්තෙක් විය. ඉක්බිත්තෙන් උදුසනම ආවා වූ ඇත්ගොව්වා සොඬින් බඳු අල්වාගෙන බිම ගසා මැරැයේය. එසේ ම අනිකකුත්, අනිකකුත් මැරැයේය. “මහිලාමුඛ නම් හස්තියාට මඳ නැංගේය(මඳ කිපුනේය). එසේ හෙයින් දුටු දුටුවන් මරන්නේය”යි රජ්ජුරුවන්ට කිවුය. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්වයන්ට කියන්නෝ “පණ්ඩිතයෙනි, යව, කවර කාරණයකින් ඒ ඇතා දුෂ්ට වීදේ හෝ යි දැනගෙන එව”යි කිවුය.

බෝධිසත්වයෝ ගොස් ඔහුගේ ශරීරයෙහි රෝග නැති නියාව දැන “කවර කාරණයකින් මේ තෙමේ දුෂ්ට වීදේ හෝ”යි පරීක්ෂා කරන්නාහු ඒකාන්තයෙන් නුදුරු තෙනක කිසි

කෙනෙකුන්ගේ නපුරු වචනයක් අසා මොහු “මා බස්කම් උගන්වති(මට බස් වහර උගන්වතියි) යන සංඥාවෙන් උෂ්ට විය”යි සනිටුහන් කොට ඇත්ගොව්වන් අතින් විවාරන්නාවූ “ඇත්හල සමීපයේ රාත්‍රී භාගයෙහි කිසි කෙනෙකුන් විසින් කථාවක් කළ නියාවක් දනුදැ”යි විචාළෝය. “ස්වාමීනි, සොරු අවුත් කථා කළෝය”යි කීවුය. බෝධිසත්වයෝ ගොස් රජපුරුවන්ට කියන්නෝ “දේවයන් වහන්ස, ඇතුට කිසි රෝගපීඩාවක් නැත, සොරුන්ගේ බස් අසා උෂ්ට විය”යි කීවුය. “දැන් කුමක් කළ යුතුදැ?”යි කී කල්හි “සිල්වත් මහණ බමුණන් ඇත්හල සමීපයෙහි හිඳවා ශිලාවාර කථා කියන්නට සුදුසු වන්නේය”යි කීවුය. රජපුරුවන් විසින් “එසේ කරව”යි කී කල්හි බෝධිසත්වයෝ සිල්වත් වූ මහණ බමුණන් ඇත්හල සමීපයෙහි හිඳවා “ස්වාමීනි, ශිලනීශ්‍රීත(ශිලය පිළිබදවූ කථා) කථා කීව මනාවැ”යි කීවුය.

එබස් අසා බමුණෝ ඇතුට නුදුරු තෙනක හිඳ කියන්නෝ “කිසිවක් නොඇල්ලවිය යුත්තේය. කිසිවෙකු නොමැරිය යුත්තේය. ශිලාවරයෙන්, ඝෞන්ති, මෙත්‍රී කරුණාවෙන් යුක්ත විය යුතුය”යි ශිලනීශ්‍රීත කථා කළාහුය. ඒ හස්තියා එබස් අසා “මොහු මා බස්කම් උගන්වති, එසේ හෙයින් දැන් මේතැන් පටන් සිල්විය යුතුය”යි සිතා සිල්වත්ව ඝෞන්ති කරුණාවෙන් යුක්ත විය. රජපුරුවෝ බෝධිසත්වයන් අතින් විවාරන්නෝ “කීමෙක්ද? දරුව, හස්තියා සිල්වත් වීදැ”යි විචාළෝය. බෝධිසත්වයෝ “එසේය, රජපුරුවන් වහන්සැ”යි කීහ.

එබස් ඇසු රජපුරවෝ කියන්නෝ “මෙබඳු දුෂ්ට වූ හස්තියා නුවණැත්තන් නියා පෞරාණික ධර්මයෙහි(සිල්වන් ආචාරශීලී පරතංසා නොකළ ඒ පැරණි ස්වභාවයෙහිම) පිහිටියේ වේදැ”යි කියා බෝධිසත්වයන්ට ප්‍රශංසා කළෝය. තවද රජපුරවෝ “නිරශ්චිත වූ හස්තියාගේ පවා අභිප්‍රාය(අදහස) දැනගත්තෝ වේදැ”යි කියා බෝධිසත්වයන්ට මහත් වූ යශස්(සම්පත්) දුන්නාහුය. රජපුරවෝ ආයු පමණින් සිට මහබෝසතාණන් හා සමග කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොච ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණ, තෝ පෙරන් දුටු දුටුවන් හාජනය කළෙහිය. සොරැන්ගේ කටා අසා සොරැන් හාජනය කෙළෙහිය. ධාර්මිකයන්ගේ බස් අසා ධාර්මිකයන් හාජනය කෙළෙහිය”යි ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පූජාර්ථය සන්ධි ගලපා මේ ‘මහිලාමුඛ ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි මහිලාමුඛ හස්තියා නම් දැන් මේ විපක්‍ෂසෙවී(විරුද්ධ වූ දේවදත්ත පක්‍ෂය ඇසුරු කළ) හික්ෂුය. රජපුරවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. අමාත්‍ය වූයෙමි තිලොගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

027. අභිඡ්ඡා ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම්චෙහෙර වැඩ වසනසේක් එක් උපාසකයකු හා මහඵ තෙරකෙනකුන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර වාසය කරන්නා වූ යහළුවෝ දෙදෙනෙක් වූවාහුය. ඔවුන් අතුරෙහි එක් කෙනෙක් පැවිදිව දවසක් දවසක් පාසා උපාසකයාගේ ගෙට වඩනාසේක. උපාසක තෙම තෙරැන් වහන්සේට ආහාර පිළිගන්වා තෙමේද ආහාර අනුභවකොට උන්වහන්සේ හා සමග විහාරයට අවුත් සුය්ඨයා අස්තංගතවන තැන් දක්වා(හිරු බසින තුරු) ඔබ්නොබ කථා කිරීමෙන් හිඳ නුවරට යන්නේය. තෙරැණ් වහන්සේද නුවර වාසල් දුර දක්වා ඒ උපාසකයා එක්ව ගොස් නවත්නාසේක. ඒ දෙදෙනා විශ්වාස බව හිඤ්ඤන් වහන්සේ අතුරෙහි ප්‍රකාශ(ප්‍රසිද්ධ) වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් හික්ෂුහු ඔවුන් දෙදෙනාගේ විශ්වාස කථාව කියමින් දමිසභා මණ්ඩපයෙහි උන්නාහුය. සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වැඩවදුරා “මහණෙනි, මේ දමිසභාවෙහි දැන් මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උන්නාහුදැ”යි විචාරා “ස්වාමීන් වහන්ස, මේ නම් කථාවකිනැ”යි දැනු වූ කල්හි සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වදුරණසේක් “මහණෙනි, මොහු දෙදෙන විශ්වාස වූවෝ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් විශ්වාස වූවාහුය”යි වදුරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ රජහට අමාත්‍යයෙක් වූසේක. එකල්හි එක් සුනඛයෙක් මගුල් ඇත්තලට ගොස් මගුල් ඇතා අනුභව කරන තන්හි වැටුනා වූ බත්හුව අනුභව කරන්නේය. ඒ සුනඛ තෙම ඒ ආහාරයෙන්ම වැඩෙනු ලබන්නේය. මගුලතොට විශ්වාස වූයේය. සුනඛයා හස්තියාගේ සමීපයෙහිම අනුභව කරන්නේය. දෙදෙනාම වෙන්ව වසන්නට නොහැකි වෙති. සුනඛ තෙම හස්තියාගේ සොඬ ගෙන ඔබ්බොබ කෙරෙමින් කෙළනේය(ක්‍රීඩා කරන්නේය). එසේ කල්හි එක් දවසක් පිටිසර වැසි එක් ග්‍රාමීය මනුෂ්‍යයෙක් ඇත්ගොව්වාට මිලදී ඒ සුනඛයා ගෙන තමාගේ ගමට ගියේය. එතැන් පටන් ඒ හස්තියා සුනඛයා නොදුක්නේ ගොදුරු අනුභව නොකරන්නේය. පැන් නොබොන්නේය. නොම නහන්නේය. ඒ කාරණය රජහට දැන්වූවාහුය. රජපුරුවෝ බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේට වදාරණයෙක් “පණ්ඩිතයෙහි, දැන ගනුව, කවර කාරණයකින් හස්තිරාජ තෙම මෙලෙස කරන්නේදැ”යි කියා යැවූසේක. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ හස්තිශාලාවට ගොස් හස්තියාගේ දෙමිනස් බැව් දැන “මොහුගේ ශරීරයෙහි රෝගයක් නොපෙනෙන්නේය. මොහුගේ වනාහී කිසි කෙනෙකුන් හා සමග විශ්වාස බවක් ඇද්දේ හෝ”යි විචාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, එක් සුනඛයෙකු හා එක්ව බලවත් මිත්‍රකමක් ඇත්තේය”යි කීය. “දැන් ඒ සුනඛයා කොයිදැ”යි විචාළසේක. “එක් මනුෂ්‍යයෙකු විසින් ගෙන යන ලද්දේය”. “ඔහු වාසය

කරන තැන දුන්නේදැ”යි කීසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස,
නොදනිමි”යි කීය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ රජුගේ සමීපයට ගොස්
“මහරජුරුවන් වහන්ස, හස්තියාට කිසි ආබාධයක් නැත්තේය.
ඕනට වනාහී එක් සුනඛයෙකු හා සමග බලවත් විශ්වාසයක්
වූයේය. ඒ සුනඛයා නොදක්නා වූ හස්තිරාජ තෙම හෝජනය
අනුභව නොකෙරෙයි සිතමි”යි කියා මෙසේ කීසේක “මහරජ,
බතට පළමුකොට දෙන කටුක හෙසජ්ජයෙන්(බෙහෙතින්)
උක්ත පිඬු ගන්නට නොපොහොසත, පිඬු කොට දෙන
හොජනය ගන්නට නොපොහොසත, කුශ තෘණ ද අනුභව
කරන්නට නොපොහොසත, නහන වේලෙහි ශරීරා වර්තනය
(ඇග ඇතිල්ලීම) කරන්නටද නොපොහොසත, නිරන්තර
දුර්ගනය හේතුකොට ගෙන හස්තිරාජ තෙම සුනඛයා කෙරහි
ස්නෙහ කෙළේයයි සිතමි”යි කීසේක.

මෙසේ යමක් යමක් ඒ හස්ති රාජයා කරන්නට
නොහැකිද? ඒ සියල්ලම රජහට දැන් වූසේක. රජුරුවෝ
බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ වචනය අසා “පණ්ඩිතයන් වහන්ස,
දැන් කවරක් කටයුතුදැ?”යි විචාළසේක. “අපගේ මගුලතොගේ
යහළු සුනඛ තෙම එක් ගම්වැසි මනුෂ්‍යයෙක් ගෙන ගියේය.
යමෙක්හුගේ ගෙයි ඒ සුනඛයා දුටුවොත් ඕනට මෙබඳු දඩයයි
කියා බෙර ලව, මහරජ”යි කීසේක. රජතෙම එලෙස
කරවූයේය. ඒ ප්‍රවෘත්තිය අසා ඒ පුරුෂතෙම සුනඛයා
හැරියේය. සුනඛතෙම සීඝ්‍රයෙන් ගොස් හස්තියාගේ සමීපයටම

ගියේය. හස්ති තෙමෙ සුනඛයා සොඬින් ගෙණු කුම්භස්ථලයෙහි තබා හඬා වැලපපියා කුම්භස්ථලයෙන් බස්වා ඔහු විසින් ආහාරය අනුභව කළ කල්හි පසුව තෙමේ අනුභව කෙළේය. “තිරණ්විනයාගේ අභිප්‍රාය(අදහස) දන්වේය”යි කියා රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේට මහත් චෝද්වයී(සම්පත්) දුන්සේක.

ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මහණෙනි, මොහු දෙදෙන විශ්වාස වූවෝ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් විශ්වාස වූවාහුය”යි කියා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වතුස්සත්‍ය දේශනාව වදාරා පූච්චාර සන්ධි ගළපා මේ ‘අභිණ්භ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සුනඛ තෙම දැන් මේ උපාසක වූයේය. හස්ති තෙම දැන් මේ මහල්ලක ස්ථවිර වූයේය. පණ්ඨිත අමාත්‍යව උපන්නෙමි වනාහි තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

028. නන්දවිසාල ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි අසමධුර වූ(අසම වූ බුදු පදවිය දරන) සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වාසනසේක් ඡඩ්වර්ගික හික්ෂුන්ගේ පරුෂ කෙප්ලක්(හික්ෂුන් සදෙනකුගේ කණ්ඩායමේ පරොස්බස් බැණීමක්) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එසමයෙහි වනාහි ඡඩ්වර්ගික හික්ෂුහු ඩබර කරන්නාහු
 ප්‍රියශීලි(ප්‍රිය මනාප ගති ඇති) හික්ෂුන්ට ගර්භා කෙරෙහි.
 අතිවචනශරප්‍රහාර (දුරැණු වචන නැමති ඊ පහර) දෙති.
 දුගවිධ ආක්‍රොශ වස්තුවෙන්(අපහාසය ගෙනදෙන කීමි
 දසසකින්) ආක්‍රෝශ කෙරෙහි. හික්ෂුන් වහන්සේලා භාග්‍යවතුන්
 වහන්සේට දැන්වූවාහුය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඡඩ්වර්ගික
 හික්ෂුන් කැඳවා ගෙන්වා “මහණෙනි, ඩබර කරන්නේ
 සැබෑවදැ?”යි විචාරා වදුරා “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, සැබෑව”යි
 දැන්වූ කල්හි ගර්භාකොට(දෙස් පවරා) “මහණෙනි,
 පරප්‍රච්චනය නම් තිරශ්චිනගතයන්ට(තිරිසනුන්ට) ද අමනෝඥ
 වන්නේය. පූච්ඡයෙහි ද එක් තිරශ්චිනගත සඤ්ඤාකේ තමාට
 පරප්‍රච්චනයේ කියන්නාහු දස දහසකින් පරාජය
 කෙළේය”යි වදුරා ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස ගැඹාර රට තක්සලා නුවර ගැඹාර නම්
 රජෙක් රාජ්‍යය කෙරෙයි. එකල්හි අප මහබෝධිසඤ්ඤානන්
 වහන්සේ ගව ජන්මයෙහි උපන්සේක. ඉක්බිත්තෙන්
 බෝධිසඤ්ඤානන් වහන්සේ ළදරු වසුපටවි කාලයෙහි එක්
 බ්‍රාහ්මණයෙක් ගවයන් දෙන්නාවූ දුකයන්ගේ සම්පයට ගොස්
 ගවයෙක් ලැබගෙන ‘නන්දවිශාල’ යයි කියා නමක්කොට
 පුත්‍රස්ථානන්තරයෙහි(පුත් තනතුරෙහි) තබා බොහෝ ඕනට
 ප්‍රියවෙමින් කැඳ බත් ආදිය දී පොෂ්‍ය කරන්නේය. අප
 මහබෝධිසඤ්ඤානන් වහන්සේ වැඩි වයසට පැමිණියේක් “මම මේ
 බ්‍රාහ්මණයා විසින් දුකසේ රක්ෂා කරන ලද්දේමි. මා හා සමග
 සියලු ජම්බුද්වීපයෙහි මා සදාශවීම(සමාන) උසුලන අනික්

ගවයෙක් නම් නැත්තේය. එහෙයින් මම තමාගේ බලය දැක්වා
බ්‍රාහ්මණයානට මා රක්ෂා කළාට මිල දුන්නෙමි චීනමි ඉතා
යෙහෙකැ”යි සිතුවේක.

මෙසේ සිතා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ එක් දවසක්
බ්‍රාහ්මණයාට කියනසේක් “බ්‍රාහ්මණය, යව, ගවයන් ධනකොට
ඇති එක් සිටාණු කෙනෙකුන් කරා එළඹ ‘මාගේ ගව තෙම
එකට බඳනාලද ගැල් සියයක් අදුනේ’යයි කියා දහසකින්
පරදු තබව”යි(ඔට්ටු අල්ලවයි) කීසේක. ඒ බ්‍රාහ්මණ තෙම
සිටාණුන්ගේ සමීපයට ගොස් කථාවක් පහළ කොළෝය. “මේ
නුවර කවරක්නුගේ ගවයෝ කාය ශක්තියෙන් යුක්ත දැ”යි
කීයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඕනට සිටුපුත්‍ර කියනුයේ “අසවල්නුගේය,
අසවල්නුගේය”යි කියා “සියලු නුවර අපගේ ගොන් හා සදාශ
ගවයෝ නැත්තෝය”යි කීයේය. බ්‍රාහ්මණ තෙමේ කියනුයේ
“මාගේ ඒකාබද්ධ කොට බඳනාලද(එකට ඇඳන ලද) ගැල්
සියයක් අදුනට සමර්ථ එක් ගොණෙක් ඇත්තේය”යි කීයේය.
සිටාණෝ කියන්නෝ “බ්‍රාහ්මණය, එබඳු ගොණෙක්
කොයිනදැ?”යි කීහ. බ්‍රාහ්මණතෙම “මාගේ ගෙයි ඇත්තේය”යි
කීයේය. “එසේ චීනමි පරදුව තබව”යි කීහ. “යහපත,
කරන්නේමි” කියා දහසකින් පරදු කළේය.

බ්‍රාහ්මණ තෙමේ ගැල් සියයක් වැලි කරට කැබලිති
ගලින්ම පුරවා පිළිවෙලින් තබා සියල්ල අකුර බඳින
යොතින්(ඇක්සලය බඳින ලණුවෙන්) එකට බඳු නන්දිවිශාල
නම් ගවයා නහවා සුවඳින් පසගුල්(සුවඳු කල්කය තැවැරැ

ඇඟිලි පසින් කළ ලකුණු) දී ශ්‍රීවයෙහි(බෙල්ලේ) මල් පළඳවා පළමු ගැල් ධුරයෙහි(විය ගනේ) හුදකළාවම යොදා තෙමේ ගැල්හි හිඳ කැට්ට ඔසවාගෙන “අදුව කළ, උසුලව කළ”යි කීයේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “මේ තෙමේ අකුළ වූ මට කුළු වචනයෙන්(පරුෂ වචනයෙන්) කියන්නේ ය”යි කියා සතර පය ටැඹක් (කණුවක්) මෙන් නිශ්චලකොට සිටියේක. සිටාණෝ එකෙණෙහිම බ්‍රාහ්මණයාගෙන් වස්තු දහස ගෙන්වා ගත්තෝය.

බ්‍රහ්මණ තෙමේ දහසෙකින් පැරදුනේය. ගවයා මුදුහැර ගෙට ගොස් ශෝකයෙන් මඩනා ලදුව හොත්තේය. නන්දවිශාල නම් ගොණා තණ කා ආයේ, ශෝකයෙන් මඩනා ලද බ්‍රාහ්මණයා දැක සමීපයට එළඹ “බ්‍රාහ්මණය, කවර හෙයකින් නිද්‍රාව කරන්නෙහිද?”යි කීයේය.

“දහසකින් පැරදුනා වූ මට නිදි කොයින්ද?”යි කීය. “බ්‍රාහ්මණය, මෙපමණ කලක් තොපගේ ගෙයි වසන්න වූ මා විසින් කිසි භාජනයක් බිඳපීමක් හෝ කිසිවක් මැඩ මිරිකීමක් හෝ නුසුදුසු තැනෙකිනි මළමුත්‍ර බැහිමක් හෝ කළවිට්ද?”යි කීයේය. “පුත්‍රය, එවැනි දෙයක් නැත්තේය”යි කීය. “එසේ කල්හි මට කවර කාරණයකින් කුළුවාදුයෙන් කියෙහිද? මේ තොපගේ දේෂ වන්නේය. මාගේ දේෂයෙක් නැත්තේය. යව, ඒ සිටාණන් හා සමග වස්තු දෙදහසකින් පරදුකොට තබව. හුදෙක් අකුළු වූ මට කුළුවාදුයෙන්(කපටියෙකු නොවූ මට කපටියා යන වචනයෙන්) කථා නොකරව”යි කීයේය.

බුන්මණා තෙම මහබෝධිසථයන් වහන්සේගේ වචනය අසා ගොස් වස්තු දෙදහසකින් ඇපකොට තබා, යට කියනලද ක්‍රමයෙන්ම ගැල් සියය ඒකාබද්ධ කොට බැඳ නන්දිවිශාල නම් වෘෂභයා සරතා පළමු ගැල්වියෙහි(ඉදිරියෙන්ම ඇති කරන්නේ විය ගනේ) යෙදුයේය. කෙසේ යෙදුයේද යත්: විය ගැලෙහි නිශ්චල කොට බැඳ එක් කෙළවරක නන්දිවිශාල නම් වෘෂභයා යොදා එක් කෙළවරක් ගැල්යොතින් වෙළා විය කෙළවර අකුරක ඇණුමුල නිසා මුඩුරුක් දණ්ඩක් දී(මුක්කුවක් ගසා) ඒ යොතින් නිශ්චලකොට බැඳ තැබුයේය. එසේ කළ කල්හි විය එයට හෝ මෙයට හෝ නොවන්නේය. එක ගොණොකු විසින් ඇදගන්නට හැකි වන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ බුන්මණා තෙමේ ගැලෙහි හිඳ නන්දිවිශාල නම් වෘෂභයාගේ පිට පිරිමැද “මාගේ පුත්‍ර වූ යහපත් වෘෂභය, මේ ගැල් යෙහෙන් අදව, උසුලුව යහපතැ”යි කීය. බෝධිසථයන් වහන්සේ ඒකාබද්ධව බඳනාලද ගැල් සියය එකවේගයෙන්ම ඇද පසුව සිටි ගැල, අභිමුඛයෙහි ගැල පිහිටි තැන තිබුය(කෙළවරෙහි වූ කරත්තය ඉදිරියෙන්ම වූ කරත්තය තුඩු තැනට පත්විය). ගවධනය කොට ඇත සිටාණෝ පැරැදු බුන්මණායා හට වස්තු දෙදහසක් දුන්නෝය. අනිකුත් මනුෂ්‍යයෝද බෝධිසථයන් වහන්සේට බොහෝ වස්තු දුන්නාහුය. ඒ සියලු වස්තුව බුන්මණායාහටම වූයේය. මෙසේ බෝධිසථයන් වහන්සේ නිසා බොහෝ වස්තුව ලද්දේය.

සච්ඡෙදයන් වහන්සේ වදාරණයේක් “මහණෙනි, පරුෂ වචනය නම් කිසිවක් හටත් මනාප නොවන්නේය”යි ඡඩ්වර්ගික හිඤ්ඤානට ගර්භාකොට ශික්ෂා පද පණවා මෙසේ වදාළසේක.

“අන්යයා හා සමග කථා කරන්නේ වතුර්දේෂ විරහිත වූ(බොරුව, කේලම්, රළු බස, හිස් බස යන දේෂ හතරෙන් තොර වූ) මිහිරි වූ, මටසිච්චු වූ, මොළොක් වූ ප්‍රියවචනයෙන් ම බිණිය යුත්තේය. කිසි කලෙකින් අමනෝඥ වචනය නොබිණිය යුත්තේය. කුමක් හෙයින්ද? යන් නන්දිවිශාල නම් වෘෂභ තෙම අමනාප වචන කියන්නහුගේ බර නොඇඳ පසුව මනාප වූ ප්‍රිය වචනය කියන්නාවූ බ්‍රාහ්මණයාගේ ගරුභාරය(අධික වූ බර) ඇද්දේය”යි මෙසේ සච්ඡෙදයන් වහන්සේ “මනෝඥ වචනය බිණිය යුතුය”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘නන්දිවිශාල ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“ඵසමයෙනි බ්‍රාහ්මණ තෙමේ දැන් මේ කාලයෙනි ආනන්ද ස්ථවිරයන් වූයේය. නන්දිවිශාල නම් වෘශභව උපන්නෙමි වනාහි තිලෝගුර සමයක් සම්බුදු රජ වූ මම්ම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

029. කණ්ණික ජාතිකය

තවද ඵක් සමයෙකිනි තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් යමකප්‍රාතිහායී(යමාමහ පෙළහර) අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

සඵලයන් වහන්සේ යමකප්‍රාතිභායී කොට
 දිව්‍යලෝකයෙහි වැස මහපවුරුණු(වස් අවසාන කිරීමේ, වස්
 පවාරණ නම් විනය කර්මය කරන) දිනයෙහි
 සකස්පුර(සංකස්ස පුර) දොරට බැස මහත් වූ පිරිවරින්
 ජේතවනයට වන්කල්හි හිඤ්ඤන් වහන්සේ දැමිසභා මණ්ඩපයෙහි
 රැස්ව හිඳ “අවැනිනි, තථාගත නම් වූ සඵලයන් වහන්සේ
 නම් අසමධුර සේක(අසමාන පදවියක් ඇතිසේක) . සඵලයන්
 වහන්සේ විසින් උසුලන ලද්ද වූ ධුරය උසුලන්නට සමර්ථ වූ
 අන්කිසි සත්‍වයෙක් නම් නැත්තේය. මක්බලිගෝසාලාදී වූ
 ශාස්තෘහු සදෙන ‘අපි යමකප්‍රාතිභායී කරමිහ. අපි
 යමකප්‍රාතිභායී කරමිහ’යි කියා එක ප්‍රාතිභායීයකුන්
 නොකළෝය. සඵලයන් වහන්සේ වූකලි ඉතා
 ආශ්‍වයීවත්සේක”යි(පුදුම උපදවන සුලු යයි) ඔවුන්ගේ ගුණ
 කිය කියා උන්සේක.

එකල්හි සඵලයන් වහන්සේ අවුත් “මහණෙනි, දැන් කවර
 නම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදාළසේක.
 “ස්වාමීනි, අන් කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවමිහ,
 නුඹවහන්සේගේ මෙබඳු ගුණ කථාව කිය කියා උනුමිහ”යි කී
 කල්හි “මහණෙනි, දැන් ඉසලු ධුරයක් කවරෙක් උසුලා ද?
 පෙර තිරිසන් යොනියෙහි උපන්නාවූ මම මා හා සම ධුරය
 ඇති කිසිවක්නු නොලද්දේමි වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා
 වදාළසේක.

යටගිය ද්‍රව්‍ය බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කලීනි අප මහා බෝසතාණෝ ගව යෝනියෙහි උපන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහු බාල අවස්ථාවෙහිම ඔහුගේ ස්වාමීදුරුවෝ එක් වෘද්ධ වූ ස්ත්‍රියකගේ ගෙය වැස නවාතැන් කුලියට පිරිසිඳ(නවාතැන් ගාස්තුව ලෙස ගණන් බලා) දුන්නාහුය. ඒ වෘද්ධ ස්ත්‍රී මහබෝසතාණන් කැඳ බත් ආදියෙන් පෝෂ්‍ය කරන්නී පුත් තනතුරෙහි තබා වැඩිය. ඒ තෙම ‘ආයතී කාකාලක’යි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධව වැඩිවිය පැමිණියේය. අකුළු වණ්චි ගම ගොන් හා කැට්ට (කලු පාටින් යුතුව ගමේ සෙසු ගොනුන් සමග) ඇවිදින්නේය. ශිලාවාරයෙන් යුක්තය. ගමී දුරුවෝ ඇගත් කරත් ඵලලීගෙන ඇවිදිත්, වාලධියන්(වලගයන්) ඇල්වාගෙන ඇවිදිති. පිටට නැගිත් ඇවිදිති. ඒ වෘෂභයා එක් ද්‍රව්‍යක් මෙසේ සිතුවේය. “මාගේ මෘණියෝ දුක්ඛිතයෝය, මා පුත් තනතුරෙහි තබා වඩා දුකසේ පෝෂ්‍ය කළෝය. එසේ හෙයින් මම බැලු මෙහෙකොට මුත් දුප්පත් කමින් මිදුයේ විනම් යහපත් වන්නේය”යි සිතා එතැන් පටන් බැලු මෙහෙයක්(කුලී වැඩක්) සොයමින් ඇවිදින්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් ද්‍රව්‍යක් සාත්තූනායක පුත්‍රයෙක්(ගැල්නායකයෙක්) පන්සියයක් ගැල් හා සමග විසම වූ ගැඹුරු තොටකට බටයේය. ඔහුගේ ගොන් ගැල් ගොඩගන්න අසමර්ථයෝය. පන්සියයක් ගැල්ගොන් විසදුම් පරම්පරායෙන්(විසදුම්වෙන් විසදුම්ව අමුනා) යොදන ලද්දහු එකගැලකුත් ගොඩ නගාගත නුහුනුවුහ. බෝධිසත්වයෝ ද

ගොන් හා සමග ඒ ඒ තැනිති ඇවිදිති. සාත්තුනායක පුත්‍රයාද ගෙන් ලකුණු(ගොනුන්ගේ සුභ අසුභ ලක්ෂණ) දන්නේය. එතෙම “මේ ගෙරින් අතුරෙහි මේ ගැල් ගොඩගන්න සමර්ථ වූ වෘෂභ ජාතියෙක්(ගව වර්ගයෙක්) ඇද්දේ හෝ”යි පරීක්ෂා කරන්නේ බෝධිසත්වයන් දැක “මේ අජාතියයා(කුලවත් ශක්තිමත් ගවයා) මාගේ ගැල් ගොඩගන්ට සමර්ථ වන්නේය. මොහුගේ ස්වාමීදරුවෝ කවුරුදැ?”යි ගොපල්ලන් අතින් විචාලෝය. තවද “පින්වත්හි, මොහුගේ ස්වාමීදරුවෝ කවුරුහුද? මම මොහු ගැල යොදා ගැල් ගොඩනැගූ කල්හි මිළ දෙමි”යි කීය.

එකල්හි ගොපල්ලා කියන්නෝ “අල්වාගෙන යොදාගත මැන. මෙතැන මොහුගේ ස්වාමීදරු කෙනෙක් නැතැ”යි කීය. ඒ සාත්තුනායකයා එබස් අසා ඔහු ලගට නැතැ ලඟුවක් බැඳ අදනේ සිටි තෙතින් සොළවන්නට අසමර්ථ විය. බෝධිසත්වයෝ වනාහි “ගැල් ඇදී කුලී කී කල්හි යෙමි”යි සිතා නොගියාහුය. සාත්තුනායක පුත්‍ර ඔහුගේ අභිප්‍රාය(අදහස) දැන යාවිඤ්ඤා කරන්නේ “පන්සියයක් ගැල් තොප විසින් ගොඩනැගූ කල්හි එකී එකී ගැලකට කහවණු දෙකක් කුලී කොට දහසක් දෙමි”යි කීය. එකල්හි බෝධිසත්වයෝ තුමුම ගියාහුය. ගැල් සමීපයට ගිය බෝධිසත්වයන් දැක මිනිස්සු වෘෂභයා ගැල්හි යෙදුවාහුය. එකල්හි බෝධිසත්වයෝ එක වේගයෙන්ම ඔසවා ගොඩ නැගුවාහුය. මෙම ක්‍රමයෙන් සියලු පන්සියයක් ගැල්ම ගොඩ නැගුය. සාත්තුනායක පුත්‍රතෙම එකී එකී ගැලකට එකී එකී කහවණුවක් බැගින් පන්සියයක්

කහවණු පොදිබැඳ එ මහබෝසතාණන් කර බැන්දේය. ඒ බලා බෝධිසඤ්ඤා “මේ තෙම මට දෙමි යි පළමු නියම කළ කුලී නොදෙන්නේය. එසේ හෙයින් දැන් මොහු යානොදෙමි”යි ගොස් ඇමට පෙරතුම ඉදිරියේ ගැල අසුරාගෙන සිටියේය. ඉවත්කරන්නට උත්සහ කරන්නාහු ඉවත්කොට නුහුණුවාහුය.

එවෙලෙහි සාත්තෘනායක පුත්‍ර සිතන්නේ “මේ තෙම තමාට කුලී මදි නියාව දහවන”යි සිතා එක් වස්ත්‍රයක දහසින් පොදියක් බැඳ “මේ තෙම තොප ගැල නැගූ කුලිය”යි කියා කරබැඳ එල්වූයේය. මහබෝසතාණෝ දහසින් බැඳි පියල්ල ගෙන මෂණියන් සමීපයට ගියාහ. ගමීදරුවෝ ඒ දැක “ආර්යඤ්ඤාකාලකයන්ගේ කර කීමෙක්ද”යි බෝධිසඤ්ඤා සමීපයට එන්නාහුය. බෝධිසඤ්ඤා ඒ කුඩා කොල්ලන් පසු පස්සෙහි දිව ලුහුබඳවා යවා මෂණියන් සමීපයට ගියේය. පන්සියයක් ගැල් ගොඩනැගූ බැවින් ඇස් රතුව මිරිකී ගියාවූ ස්වරූප(විඩාපත් වූ අයුරු) ඇතිවූය. වෘද්ධ උපාසිකාවෝ මහබෝසතාණන් කර දහසින් බැඳි පියල්ල දැක “මුන් විසින් කොයි දී ලබන ලදද?”යි ගොපලු දරුවන් අතින් විචාරා එපවත් අසා “දරුව, කීමෙක්ද? මම තොප ලත් කුලියෙන් ජීවත්වනු කැමැත්තෙමිද? කුමක් සිතා තොපි මෙබඳු වූ දුක් අනුභව කළාහුද?”යි කියා මහබෝසතාණන් උණු පැනින් නාවා සියලග (මුළු සිරුරෙහි) තෙල් ගල්වා පැන් පොවා සප්පාය(සුදුසු) තෝජනය අනුභව කරවා සන්නිවේදනය කොට(සතුටු කරවා) ජීවිතපර්යාලසානයෙහි (දිවි කෙළවර)

බෝධිසත්වයන් හා සමග කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොච ගියෝය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, සඵලයන් වහන්සේ අසමධුර වූසේක් දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් අසමධුර වූවෝම වේදැ”යි වදුරා පූජාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘කණ්ඞ ජාතකය’ නිමවා වදුළසේක.

“ඵසමයෙහි වෘද්ධි ස්ත්‍රී නමි මේ උත්පලවණීනා මහාස්ථවීරාය. ආර්යසකාකාලක වෘෂභයා නමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළසේක.

030. මුනික ජාතකය

තවද ඵක් සමයෙක්හි මෝහානිකාර භග්න කලා වූ (මෝහය නැමති අඳුර නැසූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් ටුල්ලකුමාරිකාපලොභනයක් (විවාපත් නොවී ගෙදරටම වියපත් වූ ස්ත්‍රියකගේ පෙළඹවීමක්) අරභයා මේ ජාතකය වදුළසේක.

සඵලයන් වහන්සේ “සැබෑදු? මහණ, තෝ සඵල ශාසනයෙහි උකටලී වූයේතිදැ”යි හිඤ්ඤු අතින් විචාරා වදුළසේක. “ඵසේය ස්වාමීනි”යි කී කල්හි “කුමක් නිසාදැ?”යි විචාරා “ටුල්ලකුමාරිකාපලොභනයක් නිසාය ස්වාමීනි” කී කල්හි බුදුරජාණන් වහන්සේ වදුරුණසේක් “මහණ, තට මෝතොමෝ අනර්ථකාරීය, පෙරත් මැගේ විවාහ මගුලේ දී

ජීවිත විනාශයට පැමිණූ මහජනයාට මාළුවට (අහාරයට) පැමිණියෙහි වේදැ”යි ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බෝධිසත්‍වයෝ එක් ගමෙක එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකුගේ ගෙයි ගව යෝනියෙහි උපන්නාහුය. බෝධිසත්‍වයන්ට ‘මහලෝහිතයෝය’යි නම් තැබුවාහුය. මළනුවන්ට ‘චුල්ලලෝහිතයෝය’යි නම් තැබූහ. ඔවුන් දෙබැසන් නිසාම ගෙයි කර්මාන්ත සමාද්ධව පිරිමැසෙන්නේය. ඒ කුලෙහි එක් කුමාරිකාවක් ඇත්තීය. ඒ කුමාරිකාව නුවර වැසි කුල පුත්‍රයෙක් තමාගේ පුත්‍රයාට විවාළේය. ඇගේ දෙමව්පියෝ “කුමාරිකාවගේ විවාහ කාලයෙහි ආවාචු අමුත්තන්ට අචුළු (ආහාර) වන්නේය”යි සිතා කැඳබන් ලා ‘මුනික’ නම් උගරෙකු පොෂ්‍ය කළාහුය. ඔහු දැක චුල්ලලෝහිතයෝ බැණු ගොනාණන්ට කියන්නෝ “මේ කුලයෙහි කර්මාන්තධුරාහිවර්ධන (කර්මාන්ත කටයුතුවල දියුණුව) වන්නී අප දෙබැසන් නිසාමය, මේ ගෙයි ඇත්තෝ වූකලී අප දෙදෙනාට තණු හා පිදුරු ලති. මේ සුකරයා කැඳ බිනින් නිතිපතාම පොෂ්‍ය ලබයි. කවර කාරණයෙන් මේ උගරා කැඳබන් ලබන්නේදැ?”යි විවාළෝය.

එකල්හි බැණු කියන්නෝ “මල, චුල්ලලෝහිතයෙහි, තෙපි මොහුගේ භෝජනයට ආලය නොකරව. මේ උගරා මරණු භෝජනය අනුභව කෙරෙයි. මේ කුමාරිකාවගේ විවාහ කාලයෙහි ආවාචු අමුත්තන්ට අචුළු වන්නේ යයි මේ

මනුෂ්‍යයෝ මේ උරා පෝෂණය කෙරෙහි. මෙයින් කීප දවසක් ගියකල ඒ මනුෂ්‍යයෝ එහි. එකල්හි මේ උරා, දෙකකුල් අල්වාගෙන අදනාහු යට ඇඳින් මැත්කොට (ඇඳ යටින් එළියට ගෙන) මරා අමුත්තන්ට මාලු පිසීම දක්නා වේදැ”යි කිවුය.

ඉක්බිත්තෙන් නොබෝ දවසකින් ඒ මනුෂ්‍යයෝ ආවාහුය. ඔවුන් මුනික නම් උරා දැක මරා අනෙකප්‍රකාරයෙන් මාළු පිසුය. බෝධිසත්‍වයෝ චුල්ලලෝභිතයන්ට කියන්නෝ “දරුව, තොප විසින් මුනිකයා දක්නා ලද්දේදැ?”යි විචාළෝය. “දක්නාලදු පින්වතුන් වහන්සැ”යි කී කල්හි “උරාගේ හොඳනයෙහි එල කවරේද? ඔහුගේ බතට සියක් ගුණයෙන් දහස් ගුණයෙන් අපට තණ හා පිදුරු අනුභව කිරීම උතුම් වන්නේය, නිරවද්‍යය, දීර්ඝායුෂ්ක ලක්ෂණයෙකැ”යි (දිගු කලක් ජීවත්වීමේ ලකුණකැයි) කිවුය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණ, තෝ පෙර මේ කුමාරිකාව නිසා ජීවිතක්ෂයට පැමිණු මහජනයාට අවුළු බවට පැමිණියෙහි වේදැ”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශ කළසේක. වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර උකටලී මහණ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටියේය. සඵඤ්ඤා වහන්සේ පුච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘මුනික ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි මුනික සුකරයා නම් මේ උකටලී මහණය. එසමයෙහි කුමාරිකාව නම් මේ චුල්ල කුමාරිකාය.

වුල්ලලෝභිත ගොනාණෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය.
මහලෝභිත ගොනාණෝ නම් තිලෝගුරු සම්මාසම්බුදුරජ වූ
මම්ම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

031. කුලාවක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ධර්මාධිපති වූ (ධර්මයට නායක වූ)
තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වසනසේක්
පැන් නොපෙරා වැළඳ එක් හිඤ්ඤ කෙනෙකුන් වහන්සේ
අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත්නුවර වාසී වූ යහළු වූ හිඤ්ඤ දෙදෙනෙක්
දනව්වකට ගොස් එක් ආසුනෙක (පහසු තැනක) අදහස් වූ
පරිද්දෙන් වැස “සථිඥයන් වහන්සේ දකුම්”යි නැවත එයින්
නික්ම පේතවනාරාමයට අභිමුඛව ගියසේක. ඒ දෙදෙනා
වහන්සේ අතුරෙන් එක් කෙනෙකුන් වහන්සේගේ අත
පෙරහංකඩකින් දිය පෙරා වළඳනසේක. ඒ දෙදෙනා
වහන්සේම එක් දවසක් විවාදකොට (වාද විවාද වී)
පෙරහංකඩ ඇති හිඤ්ඤන් වහන්සේ අනික් තැනැත්තන්
වහන්සේට පෙරහංකඩ නොදී තමන් වහන්සේ පැන් පෙරා
වැළඳසේක. අනික් හිඤ්ඤන් වහන්සේ පෙරහංකඩ නොලැබ
පිපාසා ඉවසාගත නොහි නොපෙරා පැන් වැලඳසේක. ඒ
දෙදෙනා වහන්සේම ක්‍රමයෙන් පේතවනාරාමයට ගොස් බුදුන්
වැඳ එකත්පස්ව හුන්සේක. සථිඥයන් වහන්සේ සුවදක් කවා
කොට “කොයි සිට අවුදු?”යි විවාළසේක. “ස්වාමීනි, අපි
කොසොල් දනව්වෙහි එක් ගමක වැසි එයින් නික්ම

නුඹවහන්සේ දක්නා පිණිස ආමිත”යි කීවේය. “තෙපි දෙදෙනා සමගියාදැ”යි විවාළ කල්හි පෙරහංකඩ නැති මහණ කියන්නේ “ස්වාමීනි, මේ මහණ අතරමගදී මා හා විවාදකොට පෙරහංකඩ නුදුන්නේය”යි කියේය. අනික් මහණ කියන්නේ “ස්වාමීනි, මේ මහණ නොපෙරාම දැන දැන ප්‍රාණීන් සහිත ජලය වැලඳුයේ වේදැ”යි කීය.

එවෙලෙහි ඔුදුනු “මහණ සැබෑද? තෝ දැන දැන පණුවන් ඇති දිය පරිහෝග කෙළේදැ?”යි විවාළසේක. “එසේය ස්වාමීනි, මා විසින් නොපෙරා දිය වළඳන ලද්දේය”යි කීය. එබස් ඇසූ සඵඤ්ඤාන වහන්සේ “මහණ, පෙර නුවණැන්නෝ දෙදෙව්ලොවට (වාතුර්මහාරාජික හා නාවනිංස යන දිව්‍ය ලොක දෙක) අධිපතිව රාජ්‍යය කෙරෙමින් යුද්ධයෙන් පැරද සමුද්‍රමස්තකයෙන් (මුහුදු උඩින්) යන්නා වූ ඵෙශ්වස්සියක් නිසා (සම්පත්තියක් වෙනුවෙන්) ප්‍රාණවධියක් නොකරමිත”යි ඒ සා මහත් යසස් හැර ගරුඬ පෝතකයන්ට (ගුරුළු පැටවුන්ට) ජීවිතදනය දී රථය වැළකුවෝම වේදැ”යි වදුරා ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස මගධරට රජගහනුවර මගධ රජපුරුකෙනෙක් රාජ්‍යය කරන්නාහුය. එසමයෙහි පුරණාලදු බෝධිසම්මාර (පාරමිතා) ඇති අප මහබෝසතාණෝ යමිසේ දැන් ශක්‍රදේවේනද්‍රයෝ පූච්චිත්ම භාවයෙහි මගධරට මවල ග්‍රාමයෙහි උපන්නාහුද එපරිද්දෙන්ම ඒ මවල ග්‍රාමයෙහි මහා සම්පත් ඇති කුලයක පුත්‍රව උපන්නාහුය. ඔවුන්ට නමී තබන

උවස් ‘මස කුමාරයෝ’ යයි කියා නම් තුබුය. බෝධිසත්වයෝ වැඩිවිය පැමිණ ‘මසමානවකයෝ’ යයි මෙනමින් ප්‍රසිද්ධ විය.

ඉක්බිත්තෙන් උන්ගේ දෙමව්පියයෝ සමජාති ඇති කුලයකින් කුමාරිකාවක් ගෙනවුත් පාවා දුන්නේය. ඒ බෝධිසත්වයෝ දුදුරුවන් හා සමග වඩිනය වෙමින් දුනපති වූහ. නිරන්තරයෙන් පඤ්චශීලය රක්ෂා කෙරෙති. එකල ඒ ගම ගෙවල් නිසක් වන්නේය. ඒ නිසක් පමණ මනුෂ්‍යයෝ එක් උවසක් ගම මධ්‍යයෙහි සිට කර්මාන්ත කරන්නාහුය. බෝධිසත්වයෝ සිටි නැහ පයින් වැලි පීරා කසල ඉවත් කොට ඒ ප්‍රදේශය සිත්කළු කොට සිටියාහුය. එකල අනිකෙක් අවුත් එතැනින් සිටියේය. බෝධිසත්වයෝ අනික් තෙනක් කසල හැර සිත්කළු කොට සිටියාහුය. එතැනින් අනිකෙක් අවුත් සිටියේය. බෝධිසත්වයෝ නැවත අන් තෙනක, නැවත අන් තෙනකයයි සියල්ලවුන්ම සිටිතැන් සිත්කළු කොට මෑතභාගයෙහි එතන මණ්ඩපයක් කරවූහ. පසුව මණ්ඩපයත් හැර ශාලාවක් කරවූහ. ඒ ශාලාවෙහි සැතපෙන්ට පෝරු අතුට (ලෑලි අතුරා) පින් පැන්සලක් තැබිබවුය. මෑතභාගයෙහි ඒ ගම්වැසියෝ තිස් දෙනාත් බෝධිසත්වයන් හා එක්වූහ. බෝධිසත්වයෝ ඔවුන් තිස්දෙනා පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා එතැන් පටන් ඔහුන් හා සමග කුසල් කෙරෙමින් ඇවිදිති. ඔවුන් හැමදෙනත් බෝධිසත්වයන් හා සමග කුසල් කරන්නාහු. උදැසනම නැගීසිට වෑ පොරෝ මොහොල් ගත් අන් ඇතිව සතරමංසන්ධි ආදියෙහි මෝලින් ගල් ඇන උදුර උදුරා පෙරලත්, රටඅක් ආදියේ වැදගන්නාවූ (කරත්තරෝද ඇක්සල ආදියෙහි

හැප්පෙන්නාවු) ගස් කපා දමති, විසම තැන් සම කරති, ඒදඩු ලති, පොකුණු කණිති, ශාලාවල් කෙරෙති, දන්දෙති, සිල් රක්ෂා කෙරෙති. මෙසේ බොහෝ සේ බෝධිසත්වයන්ගේ අවවාදයෙහි පිහිටා ශීලසංරක්ෂණය (සිල් රැකීම) කළාහුය.

එකල්හි ඔවුන්ගේ ගම්මුදලි (ගම්මුලාදැණියා) මෙසේ සිතීය. “මම පෙර මේ මනුෂ්‍යයන් රා බොහ කල්හි, ප්‍රාණාසානාදිය කරන කල්හි රා සැලකට කහවණුවක් නියායෙන් (බැගින්) දඩ මුඩු නොමද අයපඩුරු (දඩමුදල් හා බොහෝ තුටු පඩුරු) වශයෙන් වස්තු ලබමි, දැන් වූකලී මසමානවකයෝ “සිල් රක්වමි” කියා ඔවුන් ප්‍රාණාසානාදිය කළ නොදෙති. දැන් වනාහි උන් ලවා පන්සිල් රක්වන්නෙමි වේදැ”යි කියා කිපී රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් කියන්නේ “ස්වාමීනි, බොහෝ හොරු එක්ව ගම් පැහැරීමේ ආදිය කෙරෙමින් ඇවිදිති”යි කීය. රජ්ජුරුවෝ ඔහුගේ වචනය අසා “තෝ ගොස් ඔවුන් හැමදෙනා ගෙනව”යි කීවුය. එතෙම ගොස් සියල්ලවුන්ම බැඳ ගෙන අවුත් “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, සොරුන් ඇමදෙනාම ගෙනෙන ලදැ”යි රජ්ජුරුවන්ට දැන්වීය.

රජ්ජුරුවෝ ඔවුන් කළ කාරිය නොවිචාරා ශුද්ධ නොකට ම (වරද නිවරද බව තීරණය නොකරම) “මුන් ඇමදෙනාම ඇතුන් ලවා මඩව”යි කීවුය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ සියල්ලවුන්ම රාජාංගනයෙහි වැදහොවා ඇතු ගෙණවාහුය. එකල්හි බෝධිසත්වයෝත් තමන්ගේ සියලු පර්ෂිදුට (පිරිසට) අවවාද කරන්නෝ “තොපි සියල්ල ශීලය ආචර්ජනා කරවු (සිහිකරවු),

කේලාමි කී තැනැත්තන් කෙරෙහිත් රජපුරාවන් කෙරෙහිත් ඇතුන් කෙරෙහිත් තොප තොපගේ ශරීරයෙහිත් (තම තමා කෙරෙහිත්) සමකොට මෙහි කරවු”යි කිවුය. ඔවුන් එපරිද්දෙන්ම කළාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔවුන් හැමදෙනාම මඩන පිණිස ඇතුන් අකුස්සෙන් කොටලා (හෙණ්ඩුවෙන් ඇන) ලගට මෙහෙයාලූය. ඒ ඇත් ලගට නොවදුනේය. මහහඬින් හඬ හඬා පලායන්නේය. ඒ දැක අනික් ඇතෙකු ගෙනාවාහුය. ඔහුත් එපරිද්දෙන්ම ගියේය. රජපුරාවෝ ඒ අතුන් මිනිසුන් නොමඩනා බවේ දැක “මොහුන් අත කිසි ඖෂධයක් වන්ට උවමනව, පරීක්ෂා කරවු”යි කිවුය. පරීක්ෂා කරන්නාහු නොදැක “නැත රජපුරාවන් වහන්සැ”යි කිවුය. “එසේ වීනමි කිසි මන්ත්‍රයක් ඇත, පරීක්ෂා කරවු, ‘තොප පිරිවන (මතුරන) මන්ත්‍රයක් ඇද්දැ’යි ඔවුන් අතින් විචාරව”යි කිවුය. එබස් අසා රාජපුරුෂයෝ විචාරාහුය. බෝධිසත්වයෝ “ඇතැ”යි කිවුය. රාජපුරුෂයෝ “ඔවුන් පිරිවන මන්ත්‍ර ඇතැ”යි රජපුරාවන්ට දැන්වුය.

රජපුරාවෝ ඔවුන් හැමදෙනාම සමීපයට කැඳවා “තොප දන්නා මන්ත්‍රය කියව”යි කිවුය. බෝධිසත්වයෝ කියන්නෝ “රජපුරාවන් වහන්ස, අනික් අපගේ මන්ත්‍රයක් නම් නැත්තේය. අපි තිසක් පමණ දෙනා ප්‍රාණාවධ නොකරමින, සොරකමි නොකරමින, කාම මිත්‍යාවාර නොකරමින, බොරු නොකියමින, රා නොබොමින, මෙහි භාවනා කරමින, දන් දෙමින, මං සමකරමින, පොකුණු කරමින, ශාලා කරමින, මේ අපට මන්ත්‍ර වන්නේය, පිරිතුන් වන්නේය, වැඩිත් වන්නේය”යි

කිවුය. එබස් ඇසු රජ්ජුරුවෝ ඔවුන් කෙරෙහි පැහැද කේලාමි කී තැනැත්තන්ගේ සියලු වස්තුවන් ඔහු තුමුන් ඔහුන්ටම පාචා දුන්නේය. ඔහු ඇමදෙනාම එතැන් පටන් කැමති පරිද්දෙන් වඩ වඩා කුසල් කරන්නාහුය. “සතර මංසන්ධියෙහි මහත් වූ ශාලාවක් කරමින”යි වඩුවකු කැඳවා ශාලාවක් කරන්නට පටන්ගත්තාය. ස්ත්රීන් කෙරෙහි ආලය මඳ බැවින් ඒ ශාලාව කිරීමට ස්ත්රීන් සමාදන් නොකරවූහ. (සහභාගීකර නොගත්හ)

එසමයෙහි බෝධිසත්වයන්ගේ ගෙයි ‘සුධර්මා, චිත්‍රාය, නන්දය, සුජාතා’ යයි ස්ත්රීහු සතර දෙනෙක් වෙති. ඔවුන් අතුරෙන් සුධර්මාවෝ වඩුවා හා එක්ව “බැණනි, මේ ශාලාවට මා නායක කරව”යි කියා අත්ලස් දන්නාය. වඩුවා “යහපතැ”යි ගිවිස පළමුකොටම කැණීමඬල (පරාල සියල්ල එකට ගළපන ප්‍රධාන කණුවට) දණුඩක් කපා වියලා සැස වීන් වීද (සිදුරු වීද) කැණීමඬල කොට නිමවා කඩකින් (රෙදි කැබැල්ලකින්) වසා වෙලා තුබුයේය. ඉක්බිත්තෙන් ශාලාව කොට නිමවා කැණීමඬල උඩනගන අවස්ථාවෙහි “අනේ අපි එකක් සිහි නොකළමින”යි කීය. “පින්වත, කුමක්දැ?”යි කී කල්හි “කැණීමඬලක් උවමනා වේදැ”යි කීය. “වන්නාට (වේවා), අපි ගෙනඑමින”යි කී කල්හි “දැන් කැපු දණුඩකින් කරනට නොපිළිවන් වන්නේ යයි පළමුකොට කපා සැස වීද තුබූ කැණීමඬලක් ලදමැනවැ”යි කීය. “දැන් කුමක් කරමෝදැ?”යි කී කල්හි ඉඳින් කිසි කෙනෙකුන්ගේ ගෙයි කර්මාන්ත කොට (සාදා) නිමවා තුබූ කැණීමඬලක් ඇත්නම් එසේ වූ කැණීමඬලක් සොයව”යි කිවුය. ඔහු ඇමදෙන

සොයන්නාහු සුදුර්මාවන්ගේ ගෙයි තුඩු කැණීමිඳිල දැක මිලියට ඉල්වා නොලද්දහ.

එකල සුදුර්මාවන් විසින් “ඉදින් මා ඒ ශාලාවට එක්කොට ගනු නම් (සහභාගී කරවා ගනී නම්) කැණීමිඳිල දෙන්නෙමිවේදැ”යි කී කල්හි “අපි ස්ත්‍රීන් සමාදන්කොට නොගනුමින”යි කීවුය. එබස් ඇසූ වඩුවා කියන්නෝ “ආර්යයාවෙහි තොපි ඇම කුමක් කියවිද? බුන්මලෝකය හැර සෙසු ස්ත්‍රීන් නැති තෙනක් නම් නැත, කැණීමිඳිල ඇරගනුව, එසේ කල්හි අපගේ කර්මාන්ත වහා සමෘද්ධි වන්නේය”යි කීය. ඔහු හැමදෙනා “යහපතැ”යි කියා කැණීමිඳිල ගෙන ශාලාව කොට නිමවා ඉන්නා පෝරු අතට ඒ ඒ තැන පින් පැන්සල් තබ්බවා නිරන්තරයෙන් දුගී මගී යාවකයන්ට දෙන ලෙස කැඳ බන් තබ්බවුය. තවද ඒ ශාලාව වටකොට පවුරක් බඳවා දොරක් ලවා පවුර ඇතුළත වැලි තබ්බවා (විසුරවා) පවුරේ පිටත තල්පැල පන්තියක් රෝපනය කරවුය. විත්‍රාවෝත් ඒ ශාලාව සමීපයෙහි උයනක් කරවුය. ඒ උයන ‘මල්ඵල ගන්නාවු අසවල් ගසෙක් නැතැ’යි නොකියහැකි සියලුම ගස් ඇත්තේය. නන්දාවෝත් එතනම පොකුණක් කරවුය. ඒ පොකුණ පස්වනක් (පාට පහකින් යුත්) පියුමෙන් සැඳින, සිත්කළිය. සුජාතාවෝ වූ කලි කිසි පින්කමක් නොකරවුය.

ඉක්බිත්තෙන් මහබෝසතාණෝ මවුන්ට උපස්ථාන කිරීමය, පියන්ට උපස්ථාන කිරීමය, කුලදෙටුවන්ට (පවුලේ වැඩි

මහලේලන්ට) උපස්ථාන කිරීමය, බොරු නොකීමය, පරුෂ වචන නොකීමය, කේලාමී නොකීමය, මසුරුමල (මසුරුකම) දුරුකිරීමය යයි යන සප්තවිධ වූ ව්‍යුහසමාදානයන් පුරා (සමාදාන වූ ව්‍යුහ සත සපුරා)

“මානාපෙත්තිතරං ජන්තූං - කුලපේට්ඨාපවායිනං
සණ්ඨං සබ්බසමිභාසං - පෙසුණොය්‍යප්පනායිනං

මවේජරච්ඡයෙ යුත්තං - සච්චං කොධාහිභූං නරං
තං වෙ දෙවා තාවතිංසා - ආනු සප්පුරිසෝ ඉති”

(මවුපිය පොෂණය, කුලදෙටුවන් පිදීම, ප්‍රිය වචන කථාකිරීම, කේලාමී නොකීම, මසුරුකම දුරුලීම, ඇත්ත කථාකිරීම, වෙර නොකිරීම යන මේ ව්‍යුහ හෙවත් ගුණදහමි සතෙන් යුත් සතභවයා සන්පුරුෂයෙකැයි දෙව්ලෝවැසි දෙවියෝ කියති.)

මෙසේ ප්‍රසංසා කටයුතු බවට පැමිණ ජීවිතාන්තයෙහි ගොස් තව්තිසා දිව්‍ය ලෝකයෙහි ශක්‍රදේවේන්ද්‍රව උපන්නාහුය. බෝධිසත්වයන්ගේ සහාය මනුෂ්‍යයෝද ඒ දිව්‍ය ලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

එකල තව්තිසා භවනයෙහි අසුරයෝ වාසය කරති. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ “අපට සාධාරණ රාජ්‍යයෙන් ප්‍රයෝජන කිමිදැ?”යි අසුරයන් දිව්‍යසුරාව පොවා මන්වූවන් දෙකකුල ගන්වා (දෙපයින් ඔසවා) මහමෙර පත්ලේ එලූය (දැමීය). ඔහු ඇමදෙන අසුර භවනයටම පැමිණියෝය. අසුර භවනය නම්

මහමෙර යට තව්නිසා දිව්‍ය ලෝකයෙහි ශක්‍රපුරය මෙන් දසදහසක් යොදුන් පමණ තැන් ඇත්තේය. එහි දෙවියන්ගේ පරසතු රැක මෙන් විත්‍රපාටලී නම් කල්පස්ථායී (කල්පයක කාලයක් පවත්නා) වෘක්‍ෂයෙක් ඇත. ඒ අසුරයෝ විත්‍රපාටලී වෘක්‍ෂය මල් පිපී ගිය කල්හි “මේ අපගේ දිව්‍ය ලෝකය නොවෙයි, දිව්‍ය ලෝකයෙහි පරසතු මල් පිපෙන්නේය. එසේ හෙයින් මේ දිව්‍යලෝකය නොවේ”යි දනිති. එකල්හි ඔහු “ජරා ශක්‍රයා අප සුරාවෙන් මත්කොට මහා සමුද්‍රයට දමීමා අපගේ දිව්‍ය ලෝකය ගත. එසේ හෙයින් අපි ඔහු හා සමග යුද්ධකොට අපගේ දිව්‍යපුරය ගනුමින”යි ටැඹක් ඔස්සේ නැගෙන්නා වූ කුහුඹුවන් මෙන් මහමෙර ඔස්සේ වටින් නැංගානුය. එකල්හි ශක්‍රයෝ අසුරයන් විසින් පරදවන ලද්දහු යෙල සියයක් යොදුන් (යොදුන් එකසිය පණහක්) පමණ ඇති වෛජයන්ත රථයට පැනනැගී දක්‍ෂිණ සමුද්‍රයාගේ (දකුණුදිග මුහුදෙහි) මතු මත්තෙන් යන්ට පටන් ගත්තානුය. එකල්හි ඒ රථය මුහුදුපිටින් වේගයෙන් යන්නේ කොළඹුලේ වනයට පැමිණියේය. ඒ ශක්‍රයන් යන්නා වූ මාර්ගයෙහි ඉඹුල් වනය තල් වනයක පතු (පත්‍ර) වැගිරෙන කලක් මෙන් කැඩී කැඩී මුහුදු පිට වැගිරෙන්නේය. ගරුඬපෝතකයෝ (ගුරුළු පැටවු) මුහුදු පිට පෙරළෙමින් මහහඬින් හැඬුවානුය.

ඒ අසා ශක්‍රයෝ මාතලී නම් රථවාය්යීයා අතින් විචාරන්නේ “සබ්ද මාතලිය, ගරුඬ පැටවුන් අඩන අඩ ඇසෙන්නේය. මේ කුමන ශබ්දයක්දැ?”යි විචාලෝය. “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේගේ රථයේ වේගයෙන් ඉඹුල් වනය කැඩී වැගිරෙන

හෙයින් ගරුධ පෝතකයෝ මරණ හයින් තැනිගෙන
එකකොළාහල කොට හඬති”යි කිය. එබස් අසු
මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ “සබඳ මාතලිය, අප නිසා මොහු
පිඩාවට නොපැමිණෙත්වයි, අපි චෝචය්ඨියක් නිසා ප්‍රාණ
වධයක් නොකරමින, මොවුන් නිසා අපි ජීවිතය පරිත්‍යාග
කොට අසුරයන්ට ජය දෙමින, මාතලිය, රථය නවත්වව”යි
කිවුය. එබස් අසා මාතලී නම් දිව්‍ය රථාවාය්ඨියා රථය
වලකා අන්‍ය මාර්ගයකින් දිව්‍ය ලෝකයට අහිමුඛ කළේය.
අසුරයෝ වනාහි ඒ රථය කරකවුනා දැක “ඒකාන්තයෙන්
අන් සක්වළකින් ශක්‍රයෝ ආවාහුය. නැවත බලයක් ලදින්
රථය වලක්කේවනර”යි මරණ හයින් හයපත්ව පලාගොස්
අසුරභවනයට වන්නාහුය. ශක්‍රයෝත් දිව්‍ය ලෝකයට ගොස්
දෙව්ලොව දෙවියන් පිරිවරණ ලදුව නුවර මධ්‍යයෙහි සිටියේය.
එකෙණෙහි පොළොව පලාගෙන දහසක් යොදුන් උස ඇති
වෛජයන්ත ප්‍රාසාදය පැනනැංගේය. ජයගෙන සිටි පසු
පැනනැගී බැවින් ‘වෛජයන්තය’යි කියා එම ප්‍රාසාදයට නම්
විය. ඉක්බිත්තෙන් ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ නැවත අසුරයන් නොඑන
පිණිස පස් තෙනක රැකවල් ලැවුය. මහාමේරු පච්ඡයාගේ
ප්‍රථමාලිඤ්ඤයෙහි (පළමුවන පිලෙහි) නාගයන් සිටුවුය.
ඒවිතියාලිඤ්ඤයෙහි ගරුධන් සිටුවුය. තෘතියාලිඤ්ඤයෙහි දුනව
රාක්ෂයන් සිටුවුය. චතුර්ථාලිඤ්ඤයෙහි යක්ෂයන් සිටුවුය.
පංචමාලිඤ්ඤයෙහි සතරවරම් මහරජදරුවන් සිටුවුය. මෙසේ
පඤ්චස්ථානයක ආරක්ෂාව තබා ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ
දිව්‍යසම්පත් අනුභව කරන්නාහුය.

එකල සුධර්මාවෝ මනුෂ්‍ය ලෝකයෙන් වුනව අවුත් ඒ
 ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයන්ටම පාදපරිවාරිකාව (භාය්‍යීයාව වී)
 උපන්නාහුය. කැණීමිඳිල දුන් කුසලයෙන් ඒ සුධර්මාවන්ට
 පන්සියයක් යොදුන් උස ඇති සුධර්මා නමි මාණිකයසභාවක්
 (මැණික් වලින් නිමවූ රැස්විමි ශාලාවක්) පහළ විය. ඒ දිව්‍ය
 සභාවෙහි ධවලවජත්‍රය (සුදු කුඩය) යට යොදනක් පමණ
 ස්වණීපය්‍යීංකයක (රන් පුටුවක) නිඳ ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයෝ දිව්‍ය
 මනුෂ්‍යයන්ගේ කාය්‍යීකාය්‍යී (කළයුතු නොකළයුතු)
 විවාරන්නාහුය. චිත්‍රාවෝත් වුනව ඒ ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයන්ටම
 පාදපරිවාරිකාව උපන්නාහුය. උයන කරවූ කුසලයෙන් ඔවුන්ට
 චිත්‍රා නමි උයනෙක් පහළ විය. නන්දවෝත් වුනව අවුත් ඒ
 ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයන්ටම පාදපරිවාරිකාව උපන්නාහුය. පොකුණ
 කැණවූ කුසලයෙන් උන්ට නන්ද නමි පුෂ්පකරණීයෙක්
 (පොකුණක්) පහළ විය. සුජාතාවෝ වූකලී කුසලයක් නොකළ
 බැවින් එක් වනයෙක කඳුරැළියෙක (ගලාබස්නා දියපාරක්
 අසල) කෙකිණීයෙක්ව උපන්නාහුය. ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයෝ
 සුජාතාවන් නොදැක “කොතනැක උපන්නීදේනෝ”යි පරීක්ෂා
 කරන්නෝ එහි උපන් නියාව දැන එතනට ගොස් ඒ
 කෙකිණීන හැරගෙන දිව්‍ය ලෝකයට ගොස් සිත්කළ වූ
 දිව්‍යපුරයන් සුදර්මා නමි දිව්‍යසභාවන් චිත්‍රලතා වනයන් නන්ද
 නමි පුෂ්පකරණීයන් ඒ කෙකිණීනට දක්වා මොහු හැම දෙනම
 කුසල්කොට මට පාදපරිවාරිකාව උපන්නාහුය. තෝ වූකලී
 කුසල් නොකොට තිරිසන් යෝනියෙහි උපන්නෙහිය, මෙතැන්
 පටන් ශීලසංරක්ෂණය කරව”යි අවවාදකොට පඤ්චශීලයෙහි

පිහිටුවා ඒ කඳුරැලියට ගෙනගොස් අළුවානුය (හැරියෝය). ඒ කෙකිණිත් එතැන් පටන් පන්සිල් රක්ණිය. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ කීපදවසක් ගියකල “මෝනොමෝ සිල් රක්ණට සමර්ථ දේනෝ”යි විවසන පිණිස එතනට ගොස් මත්ස්‍යරූපයක් මවාගෙන බඩ පෑ (බඩ පැත්ත පෙන්වා) ඉඳිරියෙහි වැදහොත්තානුය. ඒ කෙකණි නොමෝ මළා වූ මත්ස්‍යයෙක් දේනෝයි සංඥායෙන් (හැරීමෙන්) ඉගටිය ඩැහැගෙන මත්ස්‍යයා නගාට සෙලවී, එකල්හි ඒ කෙකිණි “මේ මත්ස්‍යයා ජීවත් වන්නේය”යි ඇරපුව. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ ඒ දැක “යහපත යහපත සිල් රක්ණට තෝ සමර්ථයෙහිය”යි සාධුකාර දී ගියානුය. ඒ කෙකණි එයින් වුනව බරණැස් නුවර කුඹල් කුලයක උපන. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ “කෙකිණි කොයි උපන්දේනෝ”යි පරික්ෂා කරන්නානු, කුඹල් කුලයෙහි උපන් නියාව දැන රන්කැකිරෙන් (රන්හි කළ කැකිරි ගෙඩිවලින්) ගැලක් පුරාගෙන ගම් මධ්‍යයෙහි මහළු වේශයකින් ඉඳ “කැකිරි ගණුව”යි අඬගා කියති. මනුෂ්‍යයෝ අවුත් “ස්වාමිනි, දුන මැනව”යි කීහ.

ඒ අසා ශක්‍රයෝ කියන්නෝ “මම ශීලසංරක්ෂණය කරණ කෙනෙකුට දෙමි, තෙපි සිල් රකුදැ”යි විවාළෝය. එබස් අසූ මනුෂ්‍යයෝ “අපි සිල් රැකීම නම් කෙසේ වූ දෙයකැයි නොදනුමිහ, මිළයට දෙව”යි කීවානුය. “මට මිළයෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත. සිල් රක්ෂා කරන කෙනෙකුන්ටම දෙමි”යි ශක්‍රයෝ කීවුය. මනුෂ්‍යයෝ “මේ තෙම යම්කිසි නළුවන්නෙකැ”යි (වංචාකාරයෙකැයි) කියා ගියෝය.

සුජාතාවෝ එපවත් අසා “මට ගෙනවුන ලද්දේවනැ”යි ගොස් “ස්වාමීනි, දුනමනෙව”යි කීය. “මෑණියනි, සිල් රකුදැ”යි විවාළෝය. “එසේය රකිමි”යි කී කල්හි “මා විසින් මේ කැකිරි තොපට ම ගෙනවුන ලද්දේය”යි කියා ගැල හා සමග ඇගේ ගේදුර තබා ගියෝය. ඒ ස්ත්‍රී ද දිවි පමණින් සිල් රක්ෂාකොට එයින් චුතව වෙපවිත්ති නම් අසුරේභ්‍රයාට දුව උපත. සිල් රැකි අනුසයින් විශිෂ්ට රූ ඇති වුව.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ වෙපවිත්ති නම් අසුරෙන්ද තෙමේ අසුරකන්‍යාව වැඩිවිය පැමිණි කල්හි “මාගේ දු තමාට අභිප්‍රාය (රැව්වූ) පුරුෂයකු ගනුව”යි කියා අසුරයන් රැස් කරවීය. එකල්හි ශක්‍ර දේවෙන්ද්‍රයෝ “ඒ සුජාතා දැන් කොයි උපන්නෝ දේහෝ”යි පරීක්ෂා කරන්නෝ අසුරු හවනෙහි උපන් නියාව දැන “සුජාතාවන් අභිප්‍රාය වූ පුරුෂයකු ගනිමි”යි කියා “මා අල්වන්නීය”යි අසුරවේශයක් මවාගෙන ඒ අසුරයන් රැස්වූ තෙනට ගියෝය. එකල සුජාතාවන් සරනා අසුරයන් සම්පයට ගෙනවුත් “තොපට අභිප්‍රාය වූ වල්ලභයකු (සැමියෙකු) අල්වා ගනුව”යි කීහ. ඔී තොමෝ බලන්නී ශක්‍රයන් දැක පූච්ඡි ස්නෙහ වශයෙන් (පෙර කළ ආදරය වශයෙන්) “මේ මාගේ වල්ලභයාය”යි අත අල්වාගත. ශක්‍ර දේවේභ්‍රයෝ ඒ සුජාතාවන් ශක්‍රපුරයට ගෙනගොස් අඩතූන් කෙළක් නාටක ස්ත්‍රීන්ට (නිළියන් දෙකෝටි පනස් ලක්ෂයකට) ප්‍රධානකොට තබා සම්පත් අනුභව කරන්නාහු ආයු පමණින් සිට කම්බු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘන් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා “මහණෙනි, පෙර නුවණැත්තෝ දිව්‍යරාජ්‍යය කරන්නාහු තමන්ගේ ජීවිතය පරිත්‍යාගකොට ප්‍රාණඝාත නොකොළෝ වේද? තෝ වූකලී මෙබඳු වූ නොයෙකුත් ශාසනයෙහි මහණුව ප්‍රාණීන් සහිත නොපෙරුූ පැන් අනුභව කෙළෙහි වේදැ”යි ඒ හික්ෂුහට නින්දාකොට පූජාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘කුලාවක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මාතලී සංග්‍රහක (මාතලී රියැදුරා) නම් මෙසමයෙහි ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රව උපන්නෙමි නම් තිලෝගුරු සමයක සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

032. නව්ව ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක බහුභාණ්ඩික (බොහෝ පිරිකර බඩු ලග තබාගෙන සිටි) එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්තමාන කථාව යට කියනලද ‘දේවධර්ම ජාතකය’හි කියනලද්ද හා සදාශය(සමානය). සඵලයන් වහන්සේ ඒ මහණහට වදාරණසේක “මහණ, තෝ බහුභාණ්ඩික වූයේ සැබෑද? කිමිදැ”යි වදාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, එසේය”යි දැන්වූ කල්හි “කවර කාරණයකින් තෝ බහුභාණ්ඩික වූයෙහිදැ”යි වදාළසේක. ඒ මහණතෙම

මෙපමණක් අසාම කිපුනේ අඳුනා පොරෝනා(අඳින පොරවන) සිවුරු දමා “දැන් මේ ආකාරයෙන් හැසිරෙමි”යි කියා සඵඥයන් වහන්සේ අභිමුඛයෙහි නග්නව (නිර්වස්ත්‍රව) සිටියේය. මනුෂ්‍යයෝ ඕනට “නින්ද වේව”යි කීවාහුය. එතෙම එයින් දිවගොස් ගිහි වූයේය.

හික්ෂුහු දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නාහු “බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඉදිරියෙහි මෙබන්දක් කෙළේය”යි කියා ඔහුගේ නුගුණ කථාව කීවාහුය. බුදුරජාණන් වහන්සේ එතනට වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මේ දම්සභාවෙහි මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උන්නාහුදැ”යි හික්ෂුන්ගෙන් විචාරා වදුළුසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ නම් නුඹවහන්සේගේ ඉදිරියෙහි සිවුවණක් පර්ෂන් මධ්‍යයෙහි(හික්ෂු, හික්ෂුණී, උපාසක, උපාසිකා යන සිවු පිරිස මැද) හිරිඔතප්(ලජ්ජා භය) දෙක හැර ගම් පුදුරුවෙකු මෙන් නග්නව සිට මනුෂ්‍යයන් විසින් පිළිකුල් කරනු ලබන්නේ ගිහිව ශාසනයෙන් පිරිහුනේ යයි කියා ඔහුගේ නුගුණ කථාව කිය කියා උනුමිහ”යි දැන්වූහ. සඵඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, ඒ මහණ හිරිඔතප් නැතිව සඵඥ ශාසනයෙන් පිරිහුනේ දැන්මතු නොවෙයි. පූර්වෙහි ස්ත්‍රී රත්න ප්‍රතිලාභයෙන්ද (උතුම් කාන්තාවක් ලබාගැනීමෙන්ද) පිරිහුණේයැ”යි වදුරා ඉකුත් වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස ප්‍රථම කල්පයෙහි සිව්පාවෝ සිංහයකු රජ කළාහුය. මත්ස්‍යයෝ ආනන්ද නම් මත්ස්‍යයා රජ කළාහුය.

පක්ෂිහු ස්වර්ණ නම් හංසයා රජ කළාහුය. ඒ ස්වණීහංසයාගේ වනාහි ධීතෘවු(දියණියවු) හංස පොතිකාව විශිෂ්ට රූ ඇත්තිය. හංස රාජතෙම ඒ හංස ධෙනුවට වරයක්(රිසි දෙයක් ඉල්ලීමේ අවසරයක්) දුන්නේය. ඕ තොමෝ තමාගේ සිතට රැව් වූ ස්වාමියකු ප්‍රාර්ථනා කළාය. හංස රාජතෙම තමාගේ දුවණියනට වරයදී හිමාලය වනයෙහි සියලු පක්ෂීන් රැස්කර වූයේය. අනේකප්‍රකාරවු හංස, මයුරාදී පක්ෂි සමූහයෝ රැස්ව එක් මහත් වූ පහණතෙලෙක්ති(ගල්තලාවෙක්ති) රැස්වූවාහුය. හංස රාජතෙම “තමනට සිත්කළු වූ ස්වාමියෙකු අවුත් ගන්ව”යි කියා දුවණියන් කැඳවූයේය. හංස ධෙනුතොම පක්ෂි සමූහයා බලන්නී මැණික්වන් ශ්‍රීවය ඇති විසිතුරු පත් ඇති මයුරයකු දැක “මේ තෙම මට ස්වාමී වේවා”යි කැමතිවූවාහුය. පක්ෂි සමූහයෝ මයුරයා කරා ඵලඹ මෙසේ කීවාහුය. “යනළු මයුරය, මේ හංස රාජයාගේ දුවණියෝ මෙපමණ පක්ෂීන්ගේ මධ්‍යයෙහි ස්වාමියෙකු කැමතිවන්නී තොප කැමතිවූවාය”යි කීවාහුය. ඵවේලෙහි මයුරතෙම “දැන්ම වනාහි මාගේ බලය නුදුටුයෙහිදැ”යි කියා ඉතා සතුටුව හිරිඹතප් දෙක බිඳ පළමුකොට මහත් වූ පක්ෂි සමූහයාගේ මැද පක්ෂ පත්‍රයන් දිගුකොට නටන්නට පටන් ගත්තේය. නෘත්‍ය කරණුයේ(නටමින්) නොසැඟවුනා වූ වර්චස් මාර්ගය (ගුද මාර්ගය) ඇති වූයේය.

ස්වණීහංස රාජතෙම ලජ්ජාවට පැමිණියේ “මොහුට අධ්‍යාත්මිකව(සිතතුලින්) පහළවන්නා වූ හිරිඳ නැත්තේය, බාහ්‍යව(බාහිර වශයෙන්) පවත්නා වූ හසඳ නැත්තේය.

හිරිඹතප් දෙක බිඳුනා වූ මොහුට මාගේ උවණියන් නොදෙමි”යි කියා පක්ෂි සමූහයා මධ්‍යයෙහි මෙසේ කීසේක.

“මයුරය, තාගේ ශබ්දය මනොඥය(සිත්කඵය), පිටත සිත්කඵය, ශ්‍රීවයද වෛද්‍යයී මාණිකයෙහි(දියමන්ති මැණිකෙහි) වණී හා සදාශය, තාගේ පිපිඡහාරයෝද ව්‍යාමමානුයන(බඹයක් පමණ දිගය), මෙසේ රූපී වූවද හිරිඹතප් දෙක බිඳු නෘත්‍ය කළ හෙයින් මෙබඳු ලජ්ජා නැත්තා වූ තොපට මාගේ උව නෙදෙමි”යි කියා හංස රජ එම පර්ෂිත් මධ්‍යයෙහිම තමාගේ බඳනා වූ හංස පොතකයාහට තමාගේ උවණියන් වූ හංස ධේනුව උන්සේක.

මයුර තෙම හංස පෝතිකාව නොලබ ලජ්ජාව එයින් පැන නැගී ගියේය. හංස රජ ද තමා වසන තැනටම ගියේය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, මේ මහණ හිරිඹතප් දෙක බිඳු රත්න ශාසනයෙන් (මාහැගගි බුදුසස්නෙන්) පිරිනුනේ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් ස්ත්‍රී රත්නය ලැබීමෙන්ද පිරිනුනේමය”යි වදුරා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූච්ඡාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘නව්ව ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි මයුරතෙම දැන් මේ බහුභාණ්ඩික මහණ වූයේය. හංස රාජව උපන්නෙමි වනාහී තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේමිදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

033. සම්මොදමාන ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාක්‍යකුලනිලක වූ(ශාක්‍ය වංශය අලංකාර කරන්නා වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ කිඹුල්වත්පුරය ආශ්‍රයකොට(සම්පයෙහි වූ) නිග්‍රෝධාරාමයෙහි වැඩවාසය කරණාසේක් සුඹුළු ඩබරක් (ගැහැණුන් පිළිබඳ ආරාචුලක්) අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක. එය ‘කුණාල’ ජාතිකයෙහි මතු ප්‍රකාශ වන්නේය.

ඒ කාලයෙහි වනාහි බුදුරජාණන් වහන්සේ නෂයන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට “මහරජදරුවෙහි, නෂයන්ගේ ඔබ්මොබ විවාද කිරීම නම් නුසුදුසුය. තිරශ්චිතගතයෝද පුච්භාගයෙහි සාමග්‍රිව(තිරිසන් සත්තුද පෙර සමගිව) වසන්නාහු පසම්තුරන් මැඩපැවත(විරුද්ධකාරයින් පරදවා) යම්දවසක විවාද කළාහුද, එකල්හි මහත් විනාශයට පැමිණියාහුය”යි වදාරා නෂරජදරුවන් විසින් යාවිඤ්ඤ කරන ලදුව ඉකුත්වත් කථාව දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ වටුපන්මයෙහි ඉපිද(වටුවකුව ඉපිද) නොයක් දහස් ගණන් වටුවන් පිරිවරකොට ඇතිව අරණ්‍යයෙහි (වනයෙහි) වසනසේක. එකල්හි එක් වටුවැද්දෙක් ඒ වටුවන් වසන තැනට ගොස් වටුවන්ගේ හැඩිම(ශබ්දය) කොට ඔවුන් රැස්වූ බැවිදැන ඔවුන්ගේ මත්තෙහි දැල් දමා කෙළවරෙහි පටන් මඩිමින් සියල්ලවුන් එක්තැන්කොට පැස (පෙට්ටිය) පුරවා

ගෙට ගොස් ඒ පැටවුන් විකොට(විකුණා) ඒ මිලයෙන් ජීවිකාව කරන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ඒ වටුවන්ට කියනසේක් “මේ පසිවැදිනෙම අපගේ නැයන් විනාශයට පමුණුවන්නේය. මේතෙම යමක් විසින්(යම් උපායක් නිසා) අප අල්ලාගන්නට නොහැකි වන්නේද, මම එබඳු එක් උපායක් දනිමි. අද මෙතැන් පටන් මේ වැද්ද විසින් තොපගේ මත්තෙහි දැල් දැමූ කල්හි එකෙක් එකෙක් එකෙක් දැල්ඇසෙක්(එක් එක් දැල් සිදුරක) හිස තබා දැල ඔසවා කැමති තැනකට ගෙනගොස් එක් කටුලැහැබෙකිනි බහව(දමනු) එසේ දැමූ කල්හි යට ඒ ඒ තැනින් දිවමින”යි කීසේක. ඒ සියල්ලෝ “යහපතැ”යි කියා පිළිගත්තාහුය.

දෙවැනි දිනයෙහි මත්තෙහි දැල දැමූ කල්හි බෝධිසත්වයන් විසින් කියනලද ක්‍රමයෙන් ම දැල ඔසවා එක් කටුලැහැබෙකිනි බහා තුමු යටි දිසාවෙන් ඒ ඒ තැනින් දිව ගියාහුය. ලැහැබින් දැල මුදුගන්නා වූ වටුවැද්දහට විකාලය (හවස්) වූයේය. ඒ තෙම හිස් අතින්ම ගියේය. දෙවැනි දිනයෙහි පටන් වටුවෝ එසේම කරන්නාහුය. ඒ වැද්ද සුර්යාගේ අස්තංගමනය(ඉර බැසීම) දක්වා දැල මුදුමින් කිසිවක් නොලැබ සිසතින්ම ගෙට යන්නේ. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ භාර්යාව කිපී “තොපි දවසක් පාසා සිසතින් එන්නෙහිය, අනිකුදු තොපගේ පිටත රක්ෂාකරන තැනෙක්(අන් බිරියක්) ඇතැයි සිතමි”යි කීවාය.

වැදිනෙම කියනුයේ “සුන්දරාංගනිය,(යහපත් අගපසග ඇත්තිය) මට අන් රක්ෂාකරන තැනක් නැත්තේය, වැලිදු වනාහි ඒ වටුවෝ සමගිව හැසිරෙති. මා විසින් දැල දැමූ පමණකින්ම දැල ගෙන කටුලැහැබෙකිනි දමා යන්නාහුය. ඔහු හැම කල්හිම සමගිව වාසය නොකරති. තෙපි නහමක් සිතව(තෙපි ඒ ගැන නොසිතන්න), යම් දුවසක ඔහු විවාදයට පැමිණියාහුද, එකල්හි ඒ සියල්ලවුන් ම මරා තිගේ මුහුණ සතුවු කරවමින් ගෙන එන්නෙමි”යි කියා “වටුපක්ෂිත විවාද නොකරන්නාහු දැල ගෙනයති, ඒ පක්ෂිත යම් කලෙකිනි විවාද කෙරෙද්ද එකල්හි මාගේ වසගබවට පැමිණෙති. එකල්හි ඔවුන් ගෙන තිගේ මුහුණ සතුවු කරවමින් එමි”යි කියා භාර්යාව අස්වැසුයේය.

කීපදුවසක් ඇවෑමෙන් එක් වටුවෙක් ගොදුරු බිමට බස්නේ නොසලකා(අත්වැරැද්දකින්) අනිකක්හුගේ ඉස ඇක්මවිය(පැහැනේය). අනික් වටුවා “මාගේ හිස කවරෙක් ඇක්මිදැ”යි කියා කිපුනේය. “මම නොසලකා ඇක්මවිමි, නොකීපෙව”යි කී කල්හිද කිපුනේමය. ඔහු නැවත නැවත කියන්නාහු “තෙපිම දැල ඔසවන්නෙහි යයි සිතමි” කියා ඔවුනොවුන් විවාද කළාහුය. ඔවුනොවුන් විවාද කරන කල්හි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “විවාද කරන්නවුන් කෙරෙහි යහපතෙක් නම් නැත්තේය, දැන්ම ඔහු දැල නොපසුලන්නාහු එයින් මහත් විනාශයට පැමිණෙති, වැදිනෙම අවසර(ඉඩ) ලබන්නේය, මා විසින් මෙතැනිනි වසන්ට නොහැකිය”යි

සිතුවේක. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ තමන් පර්ෂිත්(සිය පිරිස) ගෙන අන්තර්ගතයට ගියේක.

වටුවැදි වනාහි කීපදවසකින් අවුත් වටුහඬින් හඬා, රැස්වූ ඔහුන්ගේ මුදුනෙහි දැල බැහුයේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් වටුවෙක් “දැල උසුලන්නා වූ තාගේ වනාහි මස්තකයෙහි රෝමයෝ පතිතවූහ(හිස කෙස් ගැලවී වැටුනේය), දැන් ඔසව”යි කීයේය. අනිකෙක් “දැල ඔසවන්නා වූ තාගේ වනාහි පක්ෂපත්‍ර දෙකෙහි පත්‍රයෝ පතිත වූවහු(පියාපත් දෙකෙහි පිහාටු ගිලී ගියේය), දැන් උසුලව”යි කීයේය. මෙසේ ඔවුනොවුන් “තෝ උසුලව, තෝ උසුලව”යි කියද්දීම වැදිතෙම දැල ඔසවා සියලු වටුවන් එක්කොට පැස පුරා භාර්යාව භාසස කරවමින් ගෙට ගියේය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මෙසේ මහරජ, නැයන්ගේ ඩබර නම් නුසුදුසුය. ඩබර කිරීමේ විනාශයට කාරණය”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූජාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘සම්මොදමාන ජාතකය’ නිමවා වදාළේක.

“එසමයෙහි නුවණ නැති වටුවා නම් දැන් මේ දෙවදුන්හ ස්ථවිරයෝය. ප්‍රඥාවන්ත වටුව උපන්නෙමි වනාහි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළේක

034. මත්ස්‍ය ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ලොකාලොකදිවාකර වූ(ලෝකය ආලෝක කරන සුශ්ශීයා බඳවූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවි රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් පුරාණ දුතියිකාපලෝභනයක්(පැරණි භාය්ශාව කෙරෙහි කළ ආලයක්) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එසමයෙහි සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ඒ හික්ෂුහට “සැබෑද? මහණ, තෝ උකටලි විදුර”යි විවාළසේක. “සැබෑව ස්වාමීනි” දැන් වූ කල්හි “කවුරුන් විසින් උකටලි කරන ලද්දේදුර”යි විවාළසේක. “ස්වාමීනි, මාගේ පුරාණ භාය්ශාවතොමෝ මා කෙරෙහි බලවත් වූ සෙන්න ඇත්තිය, එසේ හෙයින් අප ඇරපියන්ට අසමර්ථයෙමි”යි කීය. ඉක්බිත්තෙන් සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ඔහට වදාරණසේක් “මහණ, ඒ ස්ත්‍රී අනර්ථකාරිණීය, පෙරත් තෝ අප නිසාම මරණයට පැමිණ මා නිසා මරණින් මිදුනෙහි වේදුර”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට පුරෝහිතව උපන්නාහුය. එසමයෙහි කෙටුලෝ(ධීවරයෝ) ගඟට දැල් දැලුය. ඉක්බිත්තෙන් එක් මහා මත්ස්‍යයෙක් රතික්‍රීඩා වශයෙන් තමාගේ මත්ස්‍යධෙනුව හා සමග කෙළිමින් එන්නේය. ඔහුගේ ඒ මත්ස්‍යධෙනුවතොමෝ පෙරත්තුව(ඉදිරියෙන්) යන්නී ජලගන්ධය(දැලෙහි ගඳ) ආක්‍රාණය කොට දැල වළහා ඉවතින් ගියාය. ඒ කාමයෙහි

ගිජු වූ ලොල් මත්ස්‍යයා දැල් කුසයටම (දැලතුළටම) වන්නේය. කෙටුලෝ ඔහු දැලටවන් නියාව දැන දැල ඔසවා මත්ස්‍යයා ගෙන නොමරා වැලිමත්තට දමා “මොහු අගුරේම පලහා(ගිනි අගුරුවලින් පුළුස්සා) කමින”යි ගිනිකොට අගුරු බසිති (පිළියල කරති), උල් සසිති, මත්ස්‍යයා “ඒ අගුරේ පැලහීමවත්, උලින් අතීමවත්, අනිත් දුකෙක්වත් මට පීඩා නොකරන්නේය. ඒ මත්ස්‍යධේනුනොමෝ ‘මාගේ ස්වාමී වූ මත්ස්‍යයා අන් මත්ස්‍යධේනුවක හා සමග ගියෝ දේ හෝ’යි යම් දෙමනසකට පැමිණේ නම් ඒ මට පීඩා කරන්නේය”යි වැලි මත්තේ වැදහෙව අඬනේය.

එසමයෙහි පුරෝහිත බමුණානෝ තමන්ගේ පරිවාර සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව නහන පිණිස ගංතෙරට අවුය. ඒ මහබෝසතානෝ වූකලී සියලු සතුවයන්ගේ බස්(සියලු සතූ හාභාවන්) දැනිති. එසේ හෙයින් ඒ මත්ස්‍යයා අඬන අඬ අසා සිතන්නෝ “මේ මත්ස්‍යයා කාමරතියෙන්(කාමාශාවෙන්) අඬන්නේය, මෙසේ ක්ලෙශාතුර වූ(කෙලෙස් ලෙඩ සැදුනු) සිත් ඇතිව මියන්නා වූ මේතෙම නරකයෙහි උපදින්නේය, එසේ හෙයින් මම ඕනට පිහිට වෙමි”යි කෙටුලන් සමීපයට ගොස් කියන්නෝ “එමිබා පින්වත්නි, තෙපි අපට එක දුවසකුත් ව්‍යඤ්ජනයකට මත්ස්‍යයෙකු නොදෙව්දැ?”යි කිවුය. එබස් ඇසු කෙටුලෝ කියන්නෝ “ස්වාමීනි, කුමක් කියන සේක්ද? නුඹවහන්සේ කැමති මත්ස්‍යයෙකු ඇරගෙන ගිය මැනවැ”යි කිවුය. මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ “අපට අන් මත්ස්‍යයෙකුගෙන් ප්‍රයෝජන නැත. මේ මත්ස්‍යයාම දෙව”යි

කිවුය. කෙවුලන් විසින් “ගතමැනව ස්වාමීනි” කී කල්හි මහබෝසතාණෝ ඒ මත්ස්යා දැනින් ඔසවාගෙන ගංතෙර හිඳ “චම්බල මත්ස්යය, ඉදින් මම තා අද නුදුටුයෙමි විමි නම් මරණයට පැමිණෙන්නෙහි වේදැ”යි “මෙතැන් පටන් ක්ලෙශවසග නොවෙව”යි අවවාදකොට ඒ මත්ස්යාය දියට හැර නුවරට වන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදුළුසේක. වතුස්සත්‍යය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර උකටලී මහණ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටිසේක. සඵඤ්ඤාන වහන්සේත් පුච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘මත්ස්‍ය ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“ච්ඡමයෙහි මත්ස්‍යධෙනුව නම් දැන් පුරාණ දුනිසිකාය, මත්ස්‍ය නම් උකටලී මහණය, පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණ නම් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

035. වට්ටක ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි සද්ධම්මකේතුක වූ(සද්ධර්මයට කොඩියක් වැනි වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මගධරට සැරිසරා ඇවිදිනාසේක් ලැවුගිනි නිවීමක් අරභයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

එක් සමයෙකිනි සඵඤ්ඤාන වහන්සේ මගධරට සැරිසරා ඇවිදිනාසේක් එක්තරා මගධ ග්‍රාමයක පිඬුසිගා ඇවිද වළඳ

ඉක්බිති හික්ෂු සමූහයා පිරිවරා මගට පිළිපන්සේක. එසමයෙහි මහත් වූ ලැවිගින්නෙක් නැංගේය. ඉදිරියෙහිත් පස්සෙහිත් බොහෝ හිඤ්ඤාය. ඒ ලැවිගිනි ඒකධූමව එකප්වෘලව (එකම දුමිකඳක් ගිනිකඳක් ලෙස) මැඩගෙණා එන්නේය. එතැනින් සමහර පෘථිවිජන හිඤ්ඤා කෙනෙකුන් වහන්සේ මරණ හයින් හයපත්ව “මේ එන ගින්නට අපි ඉදිරියෙහි ගිනි ලමිහ, මේ ගින්නෙන් දුගියතැන් ලැවිගිනි නොදවන්නේය”යි කියා ගිනිදැඩු මැත්කොට(ගිනි උපදවීමට ගන්නා ලී දැඩු රැගෙන) ගිනි ගානසේක (ගිනි ඉපදවීමට අතුල්ලති).

ඒ දැක සමහර හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ මෙසේ කීසේක “අවුත්ති, තෙපි කුමක් කරව්ද? ආකාශ මධ්‍යයෙහි සිට වන්දු මණ්ඩලයන්, නැගෙනහිර සක්වලින් නැගෙනහොවු දහසක් රස්මින් හෙබියා වූ සුය්සිමණ්ඩලයන්, වේලාන්තයෙහි(වෙරළෙහි) සිට සමුද්‍රයත් මහමෙර සමීපයෙහි සිට මහමෙරත් නොදත්තවුන් මෙන් දෙවිමිනිසුන් සහිත වූ ලොවට අග්‍ර පුද්ගල වූ තොප හා සමග යන්නා වූ සමයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ නොබලා ‘පටග්ගි දුනස (ප්‍රතිවිරුද්ධ ගින්නක්) දෙමිහ’යි කියව, බුදුබල නොදනුව, වර තොපි බුදුන් සමීපයට යමිහ”යි කියා ඉදිරියෙහිත් යන්නාවූ ඒ සියලු හිඤ්ඤා වහන්සේම එක්ව දැකබලධාරී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ සමීපයට ගියසේක. සඵලයන් වහන්සේ මහත් වූ හික්ෂුසංඝයා පිරිවරා එක්තරා ප්‍රදේශයක වැඩ සිටියේක. එකල ලැවිගිනි මඩනාක් මෙන් බුරමින් එන්නේය. මෙසේ එන්නා වූ ලැවිගිනි බුදුන් සිටි තැනට පැමිණා ඒ ප්‍රදේශයට භාත්පසින් සොළොස්

කිරියක්(කිරි දහසයක් එනම් වී බුසල් තුන්සිය විස්සක ප්‍රමාණය ලබාදෙන වසරිය ඇති ප්‍රදේසක්) පමණ තැනට පැමිණ දියෙහි ගලා නිවාපු තණ සුලක් මෙන් නිව්ගියේය. එකල්හි හික්ෂුන් වහන්සේ බුදුන්ගේ ගුණ කියන්නට පටන් ගත්සේක.

“සඵඥයන් වහන්සේගේ ගුණ නම් ඉතා ආශ්චය්යීය, නොදන හැක්කේය. මේ සිත් පිත් නැති ගිනි පවා බුදුන් සිටි තැන් මැඩගෙන එන්ට අසමර්ථ විය. දියෙහි ගලාපු තණ සුලක් මෙන් නිව් ගියේය. සඵඥවරයන්ගේ ආනුභාව නම් ඉතා ආශ්චය්යීය”යි මෙසේ බුදුගුණ කියන්නට පටන් ගත්සේක.

සඵඥයන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුන්ගේ කථාව අසා “මහණෙනි, මේ භූමි ප්‍රදේශයට පැමිණ මේ ගිනි නිව්යේ නම්, මේ මාගේ දැන් බල නොවෙයි, මේ වූකලි මාගේ පුරාතනයෙහි සත්‍යක්‍රියා බල වන්නේය. මේ ප්‍රදේශය මේ කප මුළුල්ලෙහි ගින්නෙන් නොදැවෙන්නේ, මෙය කල්පස්ථායි(කල්පයක් මුළුල්ලෙහි පවන්නා) ප්‍රාතිභාය්යීයෙක් වන්නේය”යි වදාළසේක.

එකල්හි ආයුෂ්මත් වූ ආනන්ද මහා තෙරුන් වහන්සේ බුදුන් වැඩ හිඳිනා පිණිස සගල සිවුර(දෙපට සිවුර) සතරපට කොට පැණවූසේක. එහි සඵඥයන් වහන්සේ පළක් බැඳ වැඩනුන්සේක. හික්ෂුසංඝයා වහන්සේත් බුදුන් පිරිවරා වැඩනුන්සේක. එකල්හි හික්ෂුන් විසින් “ස්වාමීනි, මේ වූකලි අපට ප්‍රකාශය. අතීත කථාව භවයෙන් පටිච්ඡන්ත(වැසී ඇති) හෙයින් අප්‍රකාශය. ඒ අතීත කථාව අපට ප්‍රකාශකොට වදාළ

මැනවැස්සි ගිණුණු විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දුක්වා වදාලසේක.

යටගිය දවස මගධිරට එම ප්‍රදේශයෙහි බෝධිසත්වයෝ වටු යෝනියෙහි පිළිසිඳගෙන මවිකුසින් බිහිව බිජුවට ගසාගෙන(බිත්තරය පලාගෙන) නික්මුණු කල්හි මහත් වූ පෙදවට සා(බොලයක් පමණ වූ) පමණ වටුපැටවෙක් වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහු දෙමව්පියෝ කැඳැල්ලේ වැදහොවා මුවතූබිත් ගොදුරු ගෙනවුත් පෝෂ්‍ය කෙරෙහි.

ඒ බෝධිසත්වයන්ට පක්ෂප්‍රහාර කොට(අත්තටු ගසා) ආකාශයෙන් යන්ට නිසි බලයෙක්වත් දෙපස ඔසවා ගොඩ ගමන් කරන්ට බලයෙක්වත් නැත. ඒ ප්‍රදේශය ද අවුරුද්දක් අවුරුද්දක් පාසා ලැවිගිනි ගන්නේය. ඒ ලැවිගිනි එසමයෙහිත් මහනඬින් බුරමින් ඒ ප්‍රදේශයෙහි ගිනි ගන්නේය. ඒ දැක පක්ෂි සමූහයා තම තමන්ගේ කැඳැල්ලෙන් නික්ම මරණ හයින් හයපත්ව හඬමින් යන්නාහුය.

බෝධිසත්වයන්ගේ දෙමව්පියෝ මරණ හයින් හයපත්ව බෝධිසත්වයන් හැරපියා පලා ගියාහුය. බෝධිසත්වයෝ කැඳැල්ලේ වැදහෙවම කර ඔසවා මැඩගෙන ඵන්නා වූ ලැවිගිනි දැක මෙසේ සිතූය “ඉදින් මට පක්ෂප්‍රහාර කොට ආකාශයෙන් යන්ට කිසි බලයක් වේනම් ආකාශයට පැනනැගී අනික් තැනකට යෙමි, මාගේ දෙමව්පියෝත් මරණ හයින් හයපත්ව මා උදකලාකොට හැර තමන් රැකෙමින්

ගියෝය. දැන් මට අන් පිළිසරණයක් නැත, සරණයක් පිහිටක් නැත්තේම මා විසින් අද කුමක් කටයුතුදෝ”යි සිතූහ.

තවද බෝධිසත්වයන්ට එකල මෙසේ වූ සිතිවිල්ලක් වූයේය. “මේ ලෝකයෙහි ශීලගුණ නම් වූ දෙයක් ඇත. සත්‍යගුණ නම් වූ දෙයක් ඇත. යටගිය දුවස පාරමිධර්මයන් පුරා බෝමැඩ හිඳ සමයක් සම්බෝධිඥානසමධිගමනය (බුදුනුවණ ලබා ගැනීම) කළා වූ ශීල සමාධි ප්‍රඥා විමුක්ති විමුක්තිඥාන දර්ශනයෙන් යුක්ත වූ සියල්ලන් කෙරෙහි පතළා වූ මෙමුත්ති කරුණා ඝෞර්වයෙන් යුක්ත වූ සියලු සත්වයන් කෙරෙහි සමච පැවැත්තා වූ මෙමුත්ති භාවනාව ඇති සඵලාචරයෝ නම් ඇත. ඔවුන් විසින් ප්‍රතිවේද(අවබෝධ) කරනලද ගුණධර්ම නම් දෙයක් ඇත. මා කෙරෙහින් එක් සත්‍යයක් ඇත. එසේ හෙයින් අතීතයෙහි උපන්නා වූ සඵලාචරයන් හා ඔවුන් විසින් ප්‍රතිවේද කරනලද ගුණධර්මය ආචර්ජනයකොට(සිහිකර බලා) මා කෙරෙහි විද්‍යාමාන වූ සත්‍යය සත්‍යක්‍රියා කොට ගිහි වළකා අද මා විසින් මටත් සෙසු පක්ෂීන්ටත් ස්වාස්ථයක්(යහපතක්) කිරීම වටහේය”යි සිතූය.

ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්වයෝ අතීතයෙහි පිරිනිව්‍යා වූ සඵලාචරයන් වහන්සේගේ ගුණ සලකා තමන් කෙරෙහි විද්‍යාමාන වූ සත්‍ය ස්වභාවය උදෙසා සත්‍යක්‍රියා කරන්නාහු මෙසේ කීවූය.

“ඉදින් මාගේ පක්ෂපාත්‍රයන් විදු ආකාශයෙහි නොයාහැකි බවත්, හස්තපාදයන් ඇති බවත්, ඔසවා නොයාහැකි බවත්,

ජාතක පොත් වහන්සේ

දෙමව්පියන් මා කැඳැල්ලේම දුමා ගිය බවත් සත්‍යයද ඒ සත්‍යයෙන් ජාතවේදය(ගින්න) ඉවත්ව යා”යි කියා කැඳැල්ලෙහි වැදහෙව සත්‍යක්‍රියා කළෝය. ඒ බෝධිසත්‍යයන්ගේ සත්‍යක්‍රියා හා සමග සොළොස් කිරියක් පමණ තැන් නිවී ගිනි ඉවත්ව ගියෝය. ගිනි පසු බස්නේ දවාගෙන වනයට නොගියේය. වැලි කුමක් කළෝද? යත්, දියෙහි ගලාපු තණ සුලක් මෙන් ඒතැන්හිම නිවී ගියේය. ඒ මහබෝධිසත්‍යයන් විසූ වාසස්ථානය මේ කප මුළුලලෙහි ගින්නක් වැද නොගන්නා බැවින් කල්පස්ථායී වූ ප්‍රාතිභායී නම් විය.

මෙසේ මහබෝධිසත්‍යයන් සත්‍යක්‍රියා කොට ජීවිතාන්තයෙහි කම්පු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, මේ වනය ගින්නෙන් නොදැවීම දැන් මාගේ බලයක් නොවෙයි. පුරාතනයෙහි වටුව උපන්කල මාගේ සත්‍යක්‍රියා බලයෙකැ”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශ කළසේක. වතුස්සත්‍යායාගේ කෙළවර සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සෝවාන් වූසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සකාදුගාමී වූසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ අනාගාමී වූසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ රහත් වූසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේ පූච්චාර සන්ධි ගලපා මේ ‘වට්ටක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි දෙමව්පියෝ නම් දැන් මේ දෙමව්පියෝමය. එසමයෙහි වටු රජ්ජුරුවෝ නම් නිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම මව්දැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

036. සකුණු ජාතකය

නවද එක් සමයෙක්හි ජගදානන්දකර වූ(ලෝකයාට සතුට ගෙන දෙනනා වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් දහනය වූ(පිළිස්සී ගිය) පන්සලක් ඇති හික්ෂු කෙනෙකුන් අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ වනාහි සඵලයන් වහන්සේගේ සම්පයෙන් කමටහන් ගෙන දෙවිරම් වෙහෙරින් නික්ම කොසොල් දනව්වෙහි එක් පසල් ගමක් නිසා(පිටිසර ගමක් අසල පිහිටි) එක් අරණ්‍යයෙක්හි සෙනස්නෙක වසනසේක. ඉක්බිත්තෙන් පළමුවැනි මාසෙහිම උන්වහන්සේගේ පන්සල දහනය වූයේය. ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ “මාගේ පන්සල දහනය වූයේය, දුකින්ම වසමි” කියා මනුෂ්‍යයන්ට කීසේක. මනුෂ්‍යයෝ “දැන් අපගේ කෙන වියළිනේය(කුඹුරු වේලි ගියේය), කෙනට දිය හෙලාකොට දෙමිහ(කුඹුරුවලට ජලය හරවා පන්සල සාදා දෙන්නෙමු). දිය හෙලු කල්හි බිජු වපුටකොට(වී වපුරා) දෙමිහ. බිජු වපුල කල්හි වැටකොට(වැට බැඳ පසුව පන්සල සාදා දෙන්නෙමු). වැට කළ කල්හි නෙලායයි කියාද(ගොයම් නෙලා පසුව), දස ද (ගොයම් කැපු පසු) යයි කියාද, මැඩ(ගොයම් පැහැ පසු) යයි කියාද මෙසේ මේ ක්‍රියාව දක්වමින්ම තුන්මසක් කල්

යැවුවානුය. ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ තුන්මසක් අභ්‍යවකාශයෙහි (විලිමහනෙහි) දැකින් වසනසේක් කමටහන් වඩා විශේෂයක් (ධ්‍යානමාර්ගීඵලාදියක්) උපදවාගන්ට නොහැකි වූසේක.

පවුරුණුකොට(වස් නිමවා) වනාහි සඵලයන් වහන්සේගේ සමීපයට ගොස් නමස්කාර කොට එකත්පසෙක හුන්සේක.

සඵලයන් වහන්සේ ඒ හිඤ්ඤා හා පිළිසඳුර කථාකොට

“කිමෙක්ද? මහණ, සැපසේ වස් විසුයෙහිද? නොපගේ කමටහන් මස්තකප්‍රාප්ත වූයේද?”යි(සාර්ථක විදැයි)

විවාළෙසේක. ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ ඒ ප්‍රවෘත්තිය කියා “මට සෙනසුන් සප්‍රාය(සේනාසන පසුකම්) නැති හෙයින් කමටහන් මස්තකප්‍රාප්ත නුවූයේය”යි දැන් වූසේක.

සඵලයන් වහන්සේ වදුරුණසේක් “මහණෙනි, පෙර තිරුච්චිගතයොත්(තිරිසන් සන්තු පවා) තමන්ට සප්‍රායා සප්‍රායා(සුදුසු නුසුදුසු දෙය)

දැනගත්තානුය. නොපි කවර කාරණයකින් නොදත්තානුදැ”යි

වදුරා ඉකුත්වත් කථාව වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු

කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ

තිරුච්චින පක්ෂි ජන්මයෙහි(තිරිසන් සතකු වූ කුරුල්ලකු)

ඉපදු පක්ෂි සමුහයා විසින් පිරිවරන ලදුව අරණ්‍ය

ප්‍රදේශයෙකිහි ශාඛාවෙලපන් සමාද්ධි වූ(අතු හා දෙබල වලින්

අඩුවක් නැත්තා වූ) මහත් වෘක්ෂයක් ආශ්‍රයකොට වාසය

කරනසේක. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ වෘක්ෂයාගේ

ශාඛාවෙන් ඔබ්බොබ ගැටෙන කල්හි සුණු(ලිකුඩු)

වැගිරෙන්නේය. දුම් නැගෙන්නේය. ඒ දැක බෝධිසත්වයන්

වහන්සේ සිතනසේක් “මේ ශාඛාවෝ දෙදෙන මෙසේ සර්ෂණයව සර්ෂණයව(ගැටී ගැටී) ගිනි පහළ වන්නේය, ගිනි පරඬුල්පත් ගන්නේය(පරඬුල්වලට පැතිරෙන්නේය), එතැන් පටන් මේ වෘක්ෂයද දුවන්නේය. මෙතැන්හි අප විසින් වසන්නට නොහැකිය. මෙයින් දිවගොස් අන් තැනකට යන්නට වන්නේය”යි සිතුවේ. මෙසේ සිතා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ පක්ෂි සමූහයාට මෙසේ කීසේක් “යම් වෘක්ෂයක් පක්ෂිහු ආශ්‍රය කළෝද, ඒ වෘක්ෂය ගිනි හරගත්තේය(පිටකරන්නේය), වක්‍ර(ඇදවූ) ශ්‍රීවය හා පක්ෂපත්‍ර(බෙල්ල හා අත්තටු) ඇති හෙයින් වක්කංග නම් වූ පක්ෂිහු ඒ ඒ දිගුන් සේවනය කරව(ඒ ඒ දිසාවලට පලායවූ), අපට පිහිටවූ වෘක්ෂයෙන්ම ගිනිවැද හය උපන්නේය, එහෙයින් වරෙවූ, අන් තැනකට යමින”යි තීරණය කළේය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ වචනය කළා වූ(පිළිගත්තා වූ) නුවණැත්තා වූ පක්ෂිහු උන්වහන්සේ හා සමග එක්වරම අහසට පැනනැගී අන් තැනකට ගියාහුය. යම් කෙනෙක් නුවණ නැත්තෝද ඔවුහු “මේ පරිද්දෙන්ම බිඳුණු පමණ දියෙහි මෙතෙම කිඹුලන් දක්නේය”යි කියා බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ වචනය නොගෙන එතැන්හිම විසුවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් නොබෝ කලකින් බෝසතාණන් විසින් සිතූ ආකාරයෙන්ම ගිනි පහළව ඒ වෘක්ෂය ගිනිගත්තේය. දුමිද ගිනිදැල්ද නැගී කල්හි දුමින් අන්ධ වූ පක්ෂිහු අන් තැනකට යන්නට නොහැකිවුවාහු ගින්නෙන් වැටීවැටීම විනාශයට පැමිණියාහුය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ වදාරා “මහණ, පෙර තිරශ්චිතයෝත් දහනවාක්ෂාග්‍රවල(ගින්තෙන් දැවෙන ගස්මුදුන්වල) වස්නාහු තමන්ට සප්‍රයාසජරාය දැන ගන්නාහුය. තෙපි කවර හෙයකින් නොදන්නෙහිදැ”යි කියා ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. වතුස්සත්‍යය දෙශනාවගේ කෙළවර ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේද පුච්චාර සන්ධි ගළපා මේ ‘සකුණ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“ඵසමයෙහි බෝසතාණන්ගේ අවවාදය කළා වූ පක්ෂිහු දැන් බුදුපිරිස් වුවාහුය. නුවණැති පක්ෂිව උපන්නෙමි වනාහි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

037. තිත්තිර ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි සසර කතරින් එතර කරන හෙයින් ගැල්සාන්තුවාහකයක්හු (ගැල් කණ්ඩායමක නායකයෙකු) වැනි වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ සැවැත් නුවරට වඩනාසේක් සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේට සෙනසුන් වැළැක්වීමක්(ලැගුම් තැනක් නොදී වැළක්වීමක්) අරභයා මේ ජතකය වදාළසේක.

අනේපිඬු මහසිටාණන් විසින් විහාරය(පේතවනාරාමය) කරවා දුතයන් යැවූ කල්හි ශාස්තෘන් වහන්සේ රජගහ නුවරින් නික්ම විශාලා මහනුවරට පැමිණ එහි කැමති පරිද්දෙන් වාසයකොට “සැවැත් නුවරට එමි” කියා මගට

පිළිපන්සේක. එසමයෙහි වනාහි ඡඩ්වර්ගික හික්ෂුන්ගේ(හික්ෂුන් සයනමක්ගේ කණ්ඩායමට අයත්) අතවැසි හික්ෂුන් අහිමුඛව(පළමු පළමුව) ගොස් ස්ථවිරයන් වහන්සේලා(වැඩිහිටි තෙරවරු) සෙනසුන් නොගත් කල්හිම(ලැගුම්තැන් පිළිගැනීමට පෙර) “මේ සෙනස්න අපගේ උපාධ්‍යයන් වහන්සේටය, මේ සෙනස්න ආචාරීන් වහන්සේටය, මේ සෙනස්න අපටම වන්නේය”යි කියා සෙනසුන් වලකාත්(සෙනසුන් දියයුත්තන්ට නොදී තම තමන්ට බෙදාගනිත්). පසුව ආචාරී ස්ථවිරයන් වහන්සේලා සෙනසුන් නොලබන්නාහුය. සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ ද අතවැසි හික්ෂුහු ස්ථවිරයන් වහන්සේට සෙනස්නක් සොයන්නාහු නොලද්දහුය. සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ සෙනස්නක් නොලබමින් සඵඥයන් වහන්සේගේ සෙනස්නට හුදුරු තැනැක්හි එක් වෘක්ෂ මූලයෙක්හි හිඳිමෙන්ද සක්මන් කිරීමෙන්ද කල් යවුසේක.

සඵඥයන් වහන්සේ අවයම් වේලෙහි පිටතට නික්ම කැසපිසේක (කැසේසේය). තෙරුන්ව වහන්සේ ද කැසපි සේක. “මේ තෙම කවරෙක්ද?” “ස්වාමීන් වහන්ස, මම ශාරිපුත්‍රයෙමි”යි කීසේක. “ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය මේ වෙලාවෙහි මෙතැන්දී කවරක් කරන්නෙහිදැ?”යි වදාළසේක. සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ මේ ප්‍රවෘත්තිය දැන් වූසේක. ශාස්තෘන් වහන්සේ ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ බස් අසා “දැන් වනාහි මා ජීවත් ව ඉන්ද්‍රී හික්ෂුහු ඔවුනොවුන්ට ගෞරව නැත්තෝය. ආදර නැත්තෝය. පිරිනිවන් පෑ කල්හි කවරක් කරන්නාහු දෝ”යි ආවර්ජනා කරන්නාහට(අනාගත සඤ්ඡායෙන් මතුකාලය

බලන්නා වූ බුදුරජුන්ට) ධර්මසංවේගය(කෙලෙස් නැසූ උතුමන්ට සියළු සංස්කාර ධර්මයන්ගේ ස්වභාවය පිළිබඳ බියවීම් වශයෙන් උපදින සංවේගාත්මක ශ්‍රේණිය) පහළවූයේය.

සඵලයන් වහන්සේ රාත්‍රිය පහන් වූ කල්හි හික්ෂු සංඝයා රැස්කරවා හික්ෂුන්ට වදාරණයේක් “මහණෙනි, ඡඩ්වර්ගික හික්ෂුහු පෙරටු පෙරටුව ගොස් ස්ථවිර හික්ෂුන් වහන්සේලාට සෙනසුන් වැළකුවෝ සැබෑද?”යි විචාරා වදාළයේක.

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස සැබෑව”යි කීවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඡඩ්වර්ගික හික්ෂුන්ට ගර්භාකොට ධර්මිකථාව වදාරා හික්ෂුන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට “මහණෙනි, අග්‍ර ආසන, අග්‍ර උදෙක, අග්‍ර පිටු(ආසන, පියයුතු සහ පරිභෝග කළයුතු ජලය, ආහාර යන මේවා අතර ප්‍රධාන කොටස) කවරක්හු ලබන්නට සුදුසුදැ”යි විචාරා වදාළයේක. සමහර හික්ෂුහු “ඝත්‍රිය කුලයෙන් පැවිදි වූවෝය” සමහර කෙනෙක් “බුන්මණු කුලයෙන් මහණ වූවෝය, ගෘහපති කුලයෙන් මහණ වූවෝය, ඔවුන්ට සුදුසුය”යි කීවාහුය. සමහර කෙනෙක් “චිනයධර හික්ෂුහුය, ධර්මිකථික(ධර්ම කොටස් කියන කියවන හික්ෂුහුය) හික්ෂුහුය, ප්‍රථම ධ්‍යානලාභීය, ද්විතීය ධ්‍යානලාභීය, තෘතීය ධ්‍යානලාභීය, චතුර්ත ධ්‍යානලාභීය” කීවාහුය. සමහර කෙනෙක් “සෝවානීය, සකාදගාමීය, අනාගාමීය, අර්හත්ය, ත්‍රිච්ඡ්‍යවට පැමිණියාහ(පෙර අත්බැව් දන්නා නුවණ, වුති උපත්තිය දන්නා නුවණ, සියළු කෙලෙස් නැතිකිරීමේ නුවණ යන ත්‍රිච්ඡ්‍යා ලත් හික්ෂුහුය) ඡඩ්අභිඥාවට පැමිණියාහුය”යි(සෘජුධර්ම, දිවකන, පරසිත් දැනීම, පෙර භවයන් ගැන දැනීම, වුති

ප්‍රතිසන්ධි දැනීම, සවිකෙලෙසුන් නැසීම යන කරුණු සහ පිළිබඳ (ඥානය) කීවාහුය.

මෙසේ ඒ හිඤ්ඤා විසින් තමතමාගේ අභිප්‍රාය(කැමැත්ත) වශයෙන් අග්‍ර ආසනාදියට සුදුසු හිඤ්ඤා කී කල්හි සඵලයන් වහන්සේ වදාරණයේක් “මහණෙන, මාගේ සාසනයෙහි අග්‍ර ආසනාදියට පැමිණ (අග්‍රආසන ලැබීමාදිය පිළිබඳ) ඝෂ්‍රිය කුලයෙන් පැවිදිවූයේ පමණ නොවෙයි(ප්‍රමාණවත් නොවෙයි), බ්‍රාහ්මණ කුලයෙන් පැවිදිවූයේ පමණ නොවෙයි, ගෘහපති කුලයෙන් පැවිදි වූයේ පමණ නොවෙයි, විනයධර තැනැත්තෙක් ද පමණ නොවෙයි, සුත්‍රාන්තික (සුත්‍රධරී කටපාධරී) තැනැත්තෙක්ද පමණ නොවෙයි, අභිධරී දන්නා තැනැත්තෙක්ද පමණ නොවෙන්නෝය, ප්‍රථමධරණාදී වූ ධර්මාලාභීහුද පමණ නොවන්නෝය, ශ්‍රෝතෘපතනාදී වූ මාර්ගචල ලාභීහුද පමණ නොවන්නෝය, වැලිදු වනාහි මහණෙනි, මේ ශාසනයෙහි පටි පාරිය වූ පරිද්දෙන්(වැඩිමහළු පිළිවෙල, සගමහළු පිළිවෙල වූ) වැඩිමද හුනස්නෙන් නැගීමද අඤ්ජලී කමීද(දෙහොත් මුදුන් දී වැඩිමද) ආදර ක්‍රියාද කටයුත්තෝය. අග්‍ර ආසනය, අග්‍ර උදකය, අග්‍ර පිණ්ඩය ලැබීම යුත්තෝය. මේ මෙහි ප්‍රමාණය, ඒ කාරණයෙන් වැඩිමහළු හිඤ්ඤා වහන්සේ මෙකී දෙය ලැබීමට සුදුසුය, දැනුදු වනාහි මහණෙනි, ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිර තෙම මාගේ අග්‍රශ්‍රාවකය, මා අනුව ධර්මවක්‍රය පවත්නේය, මට අනතුරුව සෙනස්න ලබන්නට සුදුසුය, ඒ ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිර තෙම මේ රාත්‍රියෙහි සෙනස්නක් නොලබනසේක් වෘක්ෂ මූලයෙකිනි කල් යවූසේක. තෙපි දැන්ම

මෙසේ ගෞරව නැතිව ආදර නැතිවුවාහුය. කල් යත් යත් කවරක් කොට වසන්නාහුදු?”යි කියා ඉක්බිත්තෙන් ඒ හිඤ්ඤාවට අවවාද දෙනු පිණිස “මහණෙනි, පෙර තීරණවිනගතයෝද(තිරිසන් සතුන් පවා) ‘අපි ඔවුනොවුන් ගරු නොකොට ආදර නොකොට අසභායවෘත්තීව(මිත්‍රයන්සේ පැවැත්මක් නැතිව) විසීම අපට සුදුසු නොවන්නේය. අප අතුරෙන් මහළු යමක්හු දැනගෙන ඕනට අභිවාදනාදිය (වැඳීමේ ආදිය) කරමිනයි කියා යහපත්සේ පරීක්ෂාකොට මේ තෙම අපට මහළු ය’යි දැන ඕනට අභිවාදනාදිය කොට දිව්‍යලොක මාර්ගය පුරමින් ගියාහුය”යි වදාරා ඉකුත්වත් කථාව වදාළසේක.

යටගිය දවස හිමාල වනයාගේ පාර්ෂවයෙක්හි(පැත්තක තුඩු) එක් මහා න්‍යග්‍රොධ වක්ෂයක්(නුග ගසක්) ආශ්‍රය කොට තිත්තිරය(තිත්වටු කුරුල්ලකු), වානරය, හස්තියය කියා යහළුවෝ තුන් දෙනෙක් වාසය කළාහුය. ඔහුන් තුන්දෙනා ඔවුනොවුන් ගරු නොකොට ආදර නොකොට අසභාගවෘත්තියෙන් (වෙන් වෙන් පැවතුම් වලින්) යුක්තවුවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔවුන්ට මෙබඳු වූ සිතෙක් වූයේය. කෙබඳු සිතෙක්ද? “අපට මෙසේ වාසය කරන්නට නුසුදුසුය, අපි අපගෙන් යමෙක් මහළුද, ඕනට වන්දනාමානනාදිය කෙරෙමින් වාසය කරමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ”යි සිතුවාහුය. “අපගෙන් කවරෙක් වෘද්ධතරුදැ”යි සිතා එක් දවසක් “මෙයට උපායෙක් ඇතැ”යි සිතා තිත්තිරය, වානරය, හස්තිය යන තුන් දෙනාම නුගරුක මුල්හි හිඳ තිත්තිරය වානරය යන

දෙදෙනා හස්තියා සමීපයෙන් විවාලාහුය. “යහළු හස්තිය,
 තෙපි මේ නුගරුක කවරක් ප්‍රමාණ කල් තැන්පටන්
 දන්නෙහිදැ”යි විවාලාහ. හස්තිතෙම කියනුයේ
 “සබද්ධි(මිත්‍රවරුනි), මම ලාපල කල්හි(ප්‍රපැටි පැලයක් ලෙස
 තිබුණු කාලයෙහි) මේ නුග ගස බඩයට කොට ගියෙමි. යට
 කොට සිටි කල්හි වනාහි මේ වෘක්ෂයාගේ මුදුන් ශාඛාව
 මාගේ නාහිය ගැසෙන්නේය. මෙසේ මම මේ වෘක්ෂය පැලකල්
 පටන් දන්නෙමි”යි කීය. නැවතත් තිත්තිරය හස්තිය යන
 දෙදෙනා පූජීයෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන්ම වානරයාගෙන්
 විවාලාහුය. වානරතෙම කියනුයේ “යහළුවෙනි, මම වානර
 පැටවා වූයෙන් බිම හිඳ ශ්‍රීවය(බෙල්ල) නොඔසවාම මේ නුග
 පැලැටියගේ අක්දළ(අගදළ) කෑයෙමි. මෙසේ මම මේ නුග
 වෘක්ෂය කුඩාකල් තැන් පටන් දන්නෙමි”යි කීයේය.

ඉක්බිත්තෙන් වානරයාය හස්තියාය යන දෙදෙනා පූජීයෙහි
 කියනලද ක්‍රමයෙන්ම තිත්තිර පණ්ඩිතයෙන්නගෙන් විවාලාහුය.
 තිත්තිර පණ්ඩිතයෝද “යහළුවෙනි, පූජීයෙහි අසවල් නම් තැන
 මහත් නුග වෘක්ෂයෙක් වූයේය. මම ඒ වෘක්ෂයාගේ ඵලයක්
 අනුභවකොට මෙනැන්හි වර්වස් ඵලයෙමි(මලපහ කෙළෙමි).
 ඵයින් මේ වෘක්ෂය හටගත්තේය. මෙසේ මම මේ වෘක්ෂය
 හටගත් කල් තැන් පටන් දන්නෙමි එසේ හෙයින් මම තොපට
 වැඩියෙන් ජාතියෙන්(උපතින්) වෘද්ධියෙමි”යි කීසේක.

මෙසේ කී කල්හි වානරයාද හස්තියාද තිත්තිර
 පණ්ඩිතයන්ට කියන්නාහු “නුඹවහන්සේ අපට වැඩියෙන්
 වෘද්ධිතරය, අද මෙනැන් පටන් අපි නුඹවහන්සේට සත්කාර

ගරුකර වන්දනාමානාදී වූ පුජාවෙන්ද, වැඳීමය, හුනස්නෙන් නැගීමය, අඤුජලිකර්ම, සාමිච්චිකර්මයන්ද(සුවදුක් විවාරිමිද) කරමින. නුඹවහන්සේගේ අවවාදයෙහි ද සිටුමින. නුඹවහන්සේ වනාහි මෙතැන් පටන් අපට අවවාද අනුශාසනා දෙව”යි කීවුය. එතැන් පටන් තිත්තිර පණ්ඩිතයන් වහන්සේ ඔහුන්ට අවවාද දුන්සේක. ශිලයෙහි පිහිට වූසේක. තෙමෙන් පඤ්චශීලය සමාදන්ව රක්ෂා කළසේක. ඔහු තුන්දෙනම පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා ඔහුනොවුන් ගෞරව ඇති ව සදාශ වූ ප්‍රවෘත්ති ඇතිව (එකසමාන පැවතුමි ඇතිව) ජීවිතයාගේ කෙළවර දිව්‍ය ලෝකයෙහි උපන්නාහුය. ඔහුන් තුන්දෙනාගේ සිල්සමාදන්වීම ‘තිත්තර බුහ්මවස්සී’ නමි වූයේය.

“මහණෙනි, තිරශ්චිතගත වූ ඔහු වනාහි ඔවුනොවුන් ගෞරව සහිතව සත්කාර සහිතව වාසය කළාහුය. තෙපි මෙසේ යහපත්කොට දෙසනලද ධර්මය ඇති මාගේ ශාසනයෙහි පැවිදිව කවර හෙයකින් ඔවුනොවුන් ගෞරව නැතිව ආදර නැතිව වාසය කරන්නාහුද? මහණෙනි, මෙතැන් පටන් සගමහළු පිළිවෙලින් වැඳීමය, හුනස්නෙන් නැගීමය, අඤුජලිකර්මය, සාමිච්චි කර්මය, මහණ වූ පිළිවෙලින් අග්‍ර ආසනය, අග්‍ර උදකය, අග්‍ර පිණ්ඩය යන මේ සියල්ල මෙතැන් පටන් නොපට අනුදනිමි(නියම කරමි). අහිනව මහණවූවාහු විසින් වෘද්ධිතරයනට නොවැළැක්විය යුත්තේය. යමෙක් වැළැක් වූයේ වීනමි දුක්කටාප්තතිය”යි(දුක්කට නමි වරද සිදුවේයයි) වදුරා මෙසේ සච්ඤයන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මෙසේ වදාළසේක.

“වෘද්ධාපවායන ධර්මයෙහි(වැඩිහිටියන් පිළිමේ වාරිත්‍රධර්මයෙහි) දුක්ඛ වූ යමෙක් කුලවාද්ධ (කුලපරපුරෙන් උසස් වූ), ගුණවාද්ධ(ගුණයහපත් කම්වලින් වැඩි තැමිපත් වූ), වයොවාද්ධ(වයසින් වැඩි) තුන්දෙනා කෙරෙන් ගුණවාද්ධ වයොවාද්ධ යන දෙදෙනාහට පූජා කෙරේද, ඔහු ඉහතාත්ම භාවයෙහි ප්‍රශංසාර්ග වෙති(මෙලොවදීම පැසසීමට සුදුසු වෙත්). මෙලොව හැර යායුතු පරලොවෙහි සුගතියට යන්නාහු වෙති. මහණෙනි, ඝෞරියයෝ වෙන්වයි, බ්‍රාහ්මණයෝ වෙන්වයි, වෛශ්‍යයෝ වෙන්වයි, ක්ෂුද්‍රයෝ වෙන්වයි, ගෘමස්තයෝ(හිතියෝ) වෙන්වයි, ප්‍රවුජ්ජනයෝ(පැවැද්දේ) වෙන්වයි, තිරග්චිනගතයෝ වෙන්වයි යම් කිසි සතෙකු කෙනෙක් ජ්‍යෙෂ්ඨාපවායන(වැඩිහිටියන් පිළිමේ) කර්මයෙහි දුක්ඛවූවාහු ගුණයෙන් යුක්ත වූ වයෝවාද්ධයන්ට ආදර කෙරෙත්ද, ඔහු මේ ආත්මභාවයෙහිද ජ්‍යෙෂ්ඨාපවායන ක්‍රියාව කළාහු යයි ප්‍රශංසා ලබන්නාහුය. කරජකායයාගේ හෙදයෙන්(සිරුර බිඳී මියගිය පසු) ස්වභීලෝකයෙහිද උපදනාහුය”යි වදාළසේක.

මෙසේ ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ජ්‍යෙෂ්ඨාපවායන කර්මයාගේ ගුණ වදුරා පූජාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘තිත්තිර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“චසමයෙහි හස්තියා නම් දැන් මහමොද්දගලයායන ස්ථවිර වූසේක. වදුරා නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර වූ සේක. තිත්තර පණ්ඩිතව උපන්නෙමි වනාහි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

038. බික ජාතිකය

තවද ලෝකස්වාමී වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජෙනවන විහාරයෙහි වැඩවසන සමයෙහි විවරවඩ්ඩිකි(සිවුරු වඩුවා) නම් එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය වදුරණුලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන එක්කෙනෙකුන් වහන්සේ කඩ කැපීම ගෙත්තම් (රෙදි කැපීම හා මැසීම) කිරීම් ආදියෙහි දැක්කේක. එසේ හෙයින් උන්වහන්සේට ‘විවරවඩ්ඩිකිය’යි නම් විය. දිරාගිය රෙදි කැබලි ගෙන හස්ත කර්මාන්ත දක්වා(අතවැඩ පෙන්වා) සිවුරු ගෙත්තම් කොට රඳු(සායම් පොවා) සුරුකිව තබනසේක.

සිවුරු ගෙත්තම් කරන්ට නොදන්නා හික්ෂුන් වහන්සේ අලුත් අලුත් පිළි උන් වහන්සේ සම්පයට ගෙනගොස් “මේ කඩ කපා දුන මැනව”යි කියනසේක. එකල ඒ මහණ “කඩ කපා ගෙත්තම් කරනසේක් කල් යන්නේය. මා පළමු තනාතුඩු(මසා ඇති) සිවුරු ඇතැ”යි කියා අලුත් පිළි ගෙන ජිණී වූ(දිරාගිය) සිවුරු දෙනසේක. ඒ සිවුරු වැලඳ(පාවිච්චිකර) මදක් කීඵටු වූකල උනුපැනෙහි ලා සෝදනසේක. එසමයෙහි ඒ ඒ තැන දිරැණු තැන් පෙනෙන්නේය. උන්වහන්සේලා බොහෝසේ කලකිරෙනසේක. මෙසේ ආ ආ හික්ෂුන් වහන්සේගෙන් අලුත් පිළි ගෙන

දිරාගිය සිවුරු දී වංචා කරනසේක් බොහෝ තැන ප්‍රකාශ වූසේක. මුන්වහන්සේ පරිද්දෙන් පිටිසරත් එක මහණෙක් වූසේය. ඒ මහණ “දෙවිරම් වෙහෙර තමාගේ වංචා දන්නා එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ ඇතැ”යි යනු අසා සිතනුයේ “නුවරවාසිනු ඒ හික්ෂුනු රවටනට වුවමනාවැ”යි සිතා ඉතා නොරත රෙදි(වඩා සහ නොවූ රෙද්දකින්) සිවුරක් කොට යහපත්කොට රඳු ඒ සිවුර වැළඳගෙන(පොරවාගෙන) දෙවිරම් වෙහෙරට ගියසේක. අනික් මහණ ඒ හික්ෂුනුගේ සිවුර දැක ලෝභ උපදවා තමන් රවටන්නට ආ බව නො දැන කියනසේක් “ස්වාමීනි, මේ සිවුර නුඹවහන්සේ විසින් කරන ලද්දේදැ”යි විචාළේය. “එසේය අප විසින්”යි කී කල්හි “එසේ වීනම් මේ සිවුර මට දුනමනවැ”යි කීසේක. “කුමක් කියවුද? පාවිද්දෙනි, අප ඉන්නේ පිටිසර, චීවරාදී ප්‍රත්‍යය දුර්ලභය, තොපට මේ සිවුර දී කුමක් පොරවමිදැ?”යි කීසේක. “ස්වාමීනි, අපගේ අළුත් පිළි ඇත, ඒ ඇරගෙන සිවුරු කොටගෙන ගතමනවයි, සිවුර මට දුන මනවැ”යි කීසේක. “එසේ තොප ඉල්වන කල සිවුර ගනුව”යි කියා අළුත් පිළි ගෙන සිවුර දී වංචාකොට ගියාත. උන්වහන්සේ සිවුර වැලඳ කීපදවසකින් උණුපැනෙහිලා සෝදනසේක් නොයෙක් තැන ඉරී ගිය රෙදි බව දැන “පිටිසර මහණ මා වංචා කෙළේය”යි ලජ්ජා වූ සේක.

ඉක්බිත්තෙන් පිටිසර වංචා දන්නා මහණෙකු දෙවිරම් වෙහෙර වංචා දන්නා මහණක් රවටන ලදැ”යි හික්ෂුන් මධ්‍යයෙහි ප්‍රකාශ විය. මේ කථාව එක් දවසක් දමිසතා

මණ්ඩපයේ වැඩිහුණ් හික්කුණ් වහන්සේ කිය කියා උන් තැනට
 බුදුරජාණන් වහන්සේ තුන්තරා ගමනින්(පොළොව කිමිද යාම,
 අහසින් යාම සහ ප්‍රකෘති ගමන යන තුන්ගමන් අතරින්)
 එක්තරා ගමනකින් වැඩිවදුරා පණුවන ලද
 බුද්ධාසනමස්තකයෙහි සවණක් සනරැසින් දිලිහි දිලිහී වැඩිහිඳ
 මිහිරි වූ කටහඬින් බුන්මසෝෂා(උතුම් ශබ්ද) විහිදුවමින්
 “මහණෙනි, මා එන්නට පළමුවෙන් කවර කථාවකින් යුක්තව
 උනුදැ”යි විචාරා “ස්වාමීනි, මෙනම් කථාවකින් යුක්තව
 උනුමිහ”යි දැන්වූ කල්හි “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි,
 පිරිසර මහණු දෙවිරම් වෙහෙර මහණුහු පෙරත් රැවටුයේ
 වේදැ”යි වදුරා ඒ හික්කුණ් විසින් ආරාධිත වූසේක් අතීත
 කථාව දක්වා වදාළ සේක.

යටගිය දවස අප මහාබෝධිසඤ්චයෝ එක්තරා වන
 ප්‍රදේශයක පියුම් වීලක් ඇසුරුකොට සිටි ලුණුවරණු ගසෙක
 රක්දෙව්ව උපන්න. එසමයෙහි එක්තරා කුඩා වීලෙක නියං
 සමයෙහි දිය මඳවූයේය. එහි කුඩමස්සෝ බොහෝය. එක්
 කොකෙක් ඒ කුඩමස්සන් දැක “එක් උපායකින් මුන් රවටා
 ගෙනගොස් මස්කන්නට උවමැනවැ”යි සිතා ඒ වීලට ගොස්
 දිය කෙළවර කරබාගෙන බක තපස් අගවා සිතිවිල්ලක් සිතා
 උන්නේය. කුඩමස්සෝ ඔහු දැක ලගට ගොස් “ස්වාමීනි,
 කුමක් සිතා ඉදින්නේදැ?”යි විචාළාහුය. කොකා කියනුයේ
 “නොපට වූ විපත සිතමින් ඉන්නෙමි”යි කීය. “ස්වාමීනි, අපට
 වූ විපත කුමක්දැ”යි කී කල්හි කොකා කියනුයේ “මේ වීල
 දියත් මඳය? නොපට ගොදුරුත් මඳය, නියගත් මහත් බැවින්

කුඩමස්සන්ට වූයේ මහත් උකකැ”යි සිතා ඉඳිමි. “නොපි මා කීවා කරවු නම් නොප හැම එකින් එක තුඩින් ධර්මගෙන ගොස් පස්පියුම්න් සැඳි මහවිලකට අරින්නෙමි වේදැ”යි කියේය.

එවිට කුඩමස්සෝ කියන්නෝ “ස්වාමීනි, කොකාණොනි, කප අටගත් ද (කල්පය පටන්ගත් දින) පටන් කුඩ මස්සන්ට වැඩකට කාරියක්(යහපත සඳහ වන ක්‍රියාවක්) සිතූ කෙනෙක් නම් නැත, දැනුදු නොපි වනාහි කුඩමස්සන් වංචාකොට එකින් එකා කනු කැමතිව කළ උපායකැයි සිතමින්”යි කීය. කොකා කියනුයේ “නොපි එසේ නොකියව, මාගේ බස නොඅදහමවී නම් එක කුඩමස්සෙකු එවා විල ඇති බව ඔහු අතින් විචාරා දැනගනුව”යි කියේය. එවිට කුඩමස්සෝ ඔහුගේ වංචා නොදැන “මේ කොකා ධර්මිෂ්ට එකෙකැ”යි එක්සිතව විලබලා එන පිණිස එක් කනපද්දකු(ලොකු කණයකු) දුන්න. කොකාද ඒ කනපද්ද තුඩින් ධර්මගෙන ගොස් ඒ විලට හැර සියලු විල්වල ඉසුරු(ලස්සන) දුක්වා නැවත ගෙන කුඩමස්සන් සමීපයට හැරියේය. ඒ කනපද්ද විලෙහි මහිම කුඩමස්සන්ට විස්තරකොට කියේය. ඒ සියලු මත්සයෝම ඒ කොකාට කියන්නාහු “ස්වාමීනි, අප හැම ඒ විල ලුව මැනව”යි කීහ. කොකාද “යහපතැ”යි කියා පළමුකොට කනපද්ද ධර්මගෙන ගොස් විල දක්වා විල ඉවුර පිට සිටි ලුණුවරණ ගසෙහි සැඟවී ඉඳ තුඩින් ඇත කනපද්ද මරා මස්කා ඇට ගස මුල එළා නැවත විලට ගොස් “ඔහු වන්නා(ඔහු නම්) විලට ඇරපිමි, වෙන එකෙක් එව”යි කියා ඔහුද ගෙනගොස් මස්

කා මෙම නියාමයන් එකින් එක ගෙනගොස් මස් කා සියලු කුඩමස්සන් නිමාවට ගියසේ දැන නැවත විලට ආයේ එක් කකුළුවෙකු ඉතිරිවූයේ දැක ඔහුද කනු කැමතිව කකුළුවාට කියන්නේ “එමිඛා පින්වත් වූ කකුළුව, මා විසින් සියලු මත්ස්‍යයෝම පස්පියුම්න් සැදි මහවිලෙක්හි හරන ලද්දේය. තොපි මෙතන තනිව කුමකට ඉඳුද? ඉඳින් තෝ කැමැත්තෙහි නම් තාත් ගෙනගොස් විලට අරින්නෙමි වේදැ”යි කීය. එවිට කකුළුවා කියන්නේ “එමිඛා කොකාණනි, ඒ විලට ගෙනයන්නේ කෙසේදැ?”යි විචාළේය. “තූඩින් ධර්මගෙන යෙමි”යි කීයේය. “එසේ ගෙන යෙතොත් තොපි මා බිම එළව(හෙළන්නෙහිය), එබැවින් තොප ගෙනයන්ට (තාගේ ගෙනයාම ගැන) බිම”යි(බිය වෙමියි) කීය. කොකා එවිට කියන්නේ “තෙපි එසේ නොබව, යහපත්කොට අල්වාගෙන යෙමි”යි කීවුය.

එවිට කකුළුවා සිතන්නේ “මේ කොකා විසින් එක කුඩමස්සෙකුත් විලට හැරියේ නැත, හැම මස් කෑයේය, ඉඳින් මාත් විලට ගෙනගොස් විල ලූවොත් පලු නියාමය(විලට දැමුවොත් දැමුවාවේ) විලට නොහැරියේ නම් මොහුගේ බොටුව කපා දිවි තොර කෙරෙමි”යි සිතා කොකාට කියන්නේ “යහළු කොකාණනි, තොප යහපත්කොට අල්වාගත නොහෙයි, අපගේ යහපත් අල්වීමක් ඇත, ඉඳින් තාගේ බොටුව අපගේ නළු(අඩුවෙන්) අල්වන්නට ලැබේ නම් තොප හා සමග යන්නෙමි වේදැ”යි කීවුය. එවිට කොකා තුමු රවටන්ට කී බව නොදැන “යහපතැ”යි පිළිගන. කකුළුවාද තමාගේ නළුන්

අඩුවකින් ඇල්ලුවක් මෙන් ඒ කොකාගේ බොටුව තරව ඇල්වාගෙන “දැන් තොප යව”යි කීහ. කොකාද කකුළුවා ගෙනගොස් විල දක්වා ලුණුවරණ ගස දිසාවට යන්ට පටන්ගත.

එවිට කකුළුවා කියන්නේ “ඇයි මා විලට නොහැර කොයිගෙන යවුදැ”යි කී කල්හි “කීමෙක්ද කකුළුව, තෝ මට මායම් කියයිද? තෝ මගේ නගකගේ (නංගි කෙනෙකුගේ) බුහුණනියකගේ (සොහොරියකුගේ) පුතෙක්ද? තෝ මා තා උසුලා ඇවිදිනා කොල්ලකුයයි සිතයිද? තෙල(අර) ලුණුවරණ ගසමුල තිබෙන කටු ගොඩ බල, මත්ස්‍යයන් යම්සේ අනුභව කෙළෙමිද, තාත් එසේම අනුභව කෙරෙමි”යි කිය. එවිට කකුළුවා කියන්නේ “එමිබා කොක, ඒ කුඩමස්සෝ තමන් නුවණ මඳ හෙයින් තට ගොදුරු වූහ. එසේ අප රවටන්නට නොපිළිවන, තාම විනාශයට පමුණුවමි, තෝ නුවණ නැති හෙයින් කැවිලි කෑ පමණක් මුත් තා රැවටුණු බව නොදන්නෙහිය, මියතොත් දෙන්නම මියමිහ, දැන් තාගේ බෙල්ල කපා බිම හෙලමි”යි කියා අඩුවකින් ඇල්ලුවක් මෙන් තමා නළින් තරව ඔහුගේ බොටුව ඇල්වීය.

එකල කොකා කරකැවී බෙල්ල නමා කට දැල්වා ඇස් උඩ හිඳුවා කදුළු වමිමා(වගුරුවා) මරණ හයින් තැනිගෙන “ස්වාමිනි, කකුළුවාණෙනි, නුඹට කිසි අවධිකක් නොසිතමි, නොකරමි, මට ජීවිතදායය දුනමැනවැ”යි කීය. “එසේ විනම් සෙමෙන් අහසෙන් බැස මා තෙල විලට ඇරෙයව”යි කීය.

එවිට කොකාද නැවත කරකැවී ගොස් විලට බැස විල කෙළවර මඩපිට කකුළුවා තුඩුගේය. කකුළුවා කතූරකින් පියම් දණ්ඩක් කපන්නාක් මෙන් කොකාගේ බොටුව දෙකට කපා දියට වන්නේය. ඒ ආශ්චය්ශීය දුටු ලුනුවරණු ගසෙහි දේවතාවා සාධුකාර දී සියලු වනය උන්නාදකොට(දේංකාර ගන්වා) මිහිරි කටහඬින් මෙසේ කීයේය.

මේ ලෝකයෙහි අතිශයින්ම වංචාබුද්ධි ඇති තැනැත්තේන් හැමතැනම ඒ වංචාවෙන් සැපසේ පිහිටන්ට නොපිළිවන හෙවත් එක තැනකදී දෙනැනකදී වංචාවෙන් ජයගත හෙයි, ඇම කල්හි ම ජයගත නොහැක්කේය. ඒ සොරසින් ඇති පාපී සඤ්ඤා තමාට අවැඩක් ලබන්නේය.කැමති දෙය නොලබන්නේය. කුමක් මෙන්ද යතහොත් කකුළුවාගෙන් ශ්‍රීවචේජදයට(ගෙළ සිඳ ගැනීමට) පැමිණී කොකා මෙනි. හෙවත් යම්සේ කකුළුවා කොකාගේ බොටුව කැපීද එපරිද්දෙන්ම වන්නේය”යි මේ අර්ථය ප්‍රකාශකොට බෝධිසඤ්ඤා වනය එකනින් නාදකොට ධර්මදේශනා කළසේක. සුරාසුරවක්‍රවාරු වුඩාමාණීමරීචිසඤ්ඤා පරිච්චිඛිතවරණුනබ මධුබජ්ජාලා ඇති(උතම් වු සුර අසුර සමූහයාගේ මනොඥ වු වුඩාමාණීකඤ්ඤා වලින් විහිදුනු රැස් සමූහය වැදුනු ශ්‍රීපාදවල නියරැස් සමූහයෙන් යුත්) බුදුරජාණන් වහන්සේ වදුරණසේක් “එමිඛා මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් වංචා දන්නවුන් වංචා කෙළෙම් වේදැ”යි වදුරා මේ ධර්මදේශනාව පුච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ජාතකය නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි කොකා නම් දැන් දෙවිරම් වෙතෙර වසන කෙරාටික ස්වභාව ඇති චීවරවඩිඩිකි මහණු වන්නේය. එකල්හි කකුළුවා නම් දැන් මේ පිටිසර වසන වංචාබුද්ධි දන්නා මහණු වන්නේය. එකල ලුණුවරණු ගසෙහි අධිගෘහිත දිව්‍ය පුත්‍රයා නම් ලෝකදිවාකර වූ(ලොවට හිරු බඳුවූ) මමීම වේදුර”යි තමන් වහන්සේ ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

039. නෞද ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකහි බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ සෘද්ධිවිහාරික(අතවැසි) හික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ වනාහි කීකරුය, වචනයෙන් ඉවසනසේක, සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේට මහත් ව්‍යායාමයෙන්(උනන්දුවෙන්) උපකාර කරනසේක. ඉක්බිත්තෙන් එක් සමයෙකහි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට සැලකොට දනවී සැරිසරා වඩනාසේක් දැක්මිණාගිරි ජනපදයට වැඩිසේක. ඒ කීකරු හික්ෂුන් වහන්සේ ඒ ජනපදයට වැඩිකල්හි දැඩිමන් ඇතිව(තද මාන්තයෙන් යුතුව) තෙරුන් වහන්සේගේ වචනය නොකරනසේක. “ඇවැත්නි, මෙනම් දෙය කරව”යි කී කල්හි වනාහි තෙරුන් වහන්සේට ප්‍රතිපක්ෂ(විරුද්ධ) වූයේය. ස්ථවිරයන් වහන්සේ ඔහුගේ අදහස් නොදන්නාසේක. තෙරුන් වහන්සේ ඒ ජනපදයෙහි සැරිසරා නැවත ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක. ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ

තෙරුන් වහන්සේට පේතවනා විභාරයට ආ කල් තැන් පටන් නැවත එබඳු ගුණයෙන් (පෙර පුරුදු කීකරු ගුණයෙන්) යුක්ත වූසේක. තෙරුන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට දැන් වූසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, මාගේ එක් සද්ධිවිභාරික හික්ෂු කෙනෙක් එක් තැනෙකිනි සියයක් දී ගත් දුසයෙකු මෙන් වන්නේය(මුදලට ගත් වහලෙකු මෙන් නිහතමානී වන්නේය) එක් තැනෙකිනි දැඩිමන් ඇතිව ‘මෙනම් දෙයක් කරව’යි කියනු ලබන්නේ ප්‍රතිපක්ෂ වන්නේය”යි දැන් වූසේක.

සඵලයන් වහන්සේ වදරණසේක් “ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, මේ මහණතෙම මෙබඳු ශිලි වූයේ(ස්වභාව ඇත්තෙක් වූයේ) දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මේ තෙම එක් තෙනකට ගියේ සියයක් දී ගත් දුසයකු මෙන් වන්නේය. එක් තෙනකට ගියේ ප්‍රතිපක්ෂව පිළිසතුරු වන්නේය”යි(විරුද්ධ වී සතුරෙකු මෙන් වන්නේය) වදරා තෙරුන් වහන්සේ විසින් යාඥාකරන ලදුව ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝධිසත්වයන් වහන්සේ එක් කෙළෙඹි කුලයෙකිනි පිළිසිඳු ගත්සේක. අප මහාබෝසතාණන් වහන්සේගේ යහළු වූ එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් ඇත්තේය. හෙතෙම වෘද්ධය(මහළුය), ඔහුගේ භාර්යාව වනාහි ප්‍රදරුය (තරුණය). ඒ තරුණ ස්ත්‍රී තොමෝ වෘද්ධ පුරුෂයා නිසා පුත්‍රයකු ලද්දීය. ඒ පුරුෂතෙම සිතනුයේ “මේ ස්ත්‍රී තරුණ බැවින් මාගේ ඇවෑමෙන් කිසියම්

පුරුෂයකු ගෙන මේ වස්තුව නසන්නීය. මාගේ පුත්‍රයානට නොදන්නීය. මම මේ ධනය පෘථිවිගත කෙළෙමි නම් යෙහකැ”යි සිතා ගෙයි නන්ද නම් දූසය කැඳවාගෙන වනයට ගොස් එක් තැනෙක්හි ඒ වස්තුව නිධානගත කොට ඕහට කියා “පින්වත් නන්ද නම් දූසය, මේ වස්තුව මාගේ අවෘතමෙන් මාගේ පුත්‍රයානට කියව, ඒ වස්තුව පරිත්‍යාග නොකරව”යි කියා ඕහට අවවාද දී කාලක්‍රියා කෙළේය.

ඔහුගේ පුත්‍රද අනුක්‍රමයෙන් වැඩිවිය පැමිණියේය. ඉක්බිත්තෙන් ඕහට මෑණියෝ මෙසේ කීවුය “පුත්‍රය, තොපගේ පියාණෝ නන්ද නම් දූසයා කැඳවාගෙන වස්තුව නිධාන කෙළේය, ඒ වස්තුව ගෙන්වාගෙන කුටුම්භසණ්ඨාපනය කරව”යි(පවුල නඩත්තු කරවයි) කීවුය. ඒ පුත්‍රතෙම එක් දවසක් නන්ද නම් දූසයනට කියනුයේ “මලණුවෙනි, මාගේ පියාණන් විසින් කිසි වස්තුවක් නිධාන කරන ලද්දේ ඇද්දැ”යි කීයේය. “එසේය ස්වාමීනි වහන්සේයැ”යි කීයේය. “ඒ වස්තුව කොතැනහි නිධාන කරන ලද්දේදැ”යි විචාළේය. “ස්වාමීන් වහන්ස, වනයෙහිය”යි කීයේය. “එසේ විනම් යමින”යි කියා උදැල්ලක් හා කුඩයක් ගෙන නිධාන තිබෙන තැනට ගොස් “මල (මල්ලියේ), වස්තුව කොතැනහිදැ”යි කීයේය.

නන්ද නම් දූසයා නැගී වස්තුව මත්තෙහි සිට වස්තු නිසා මානය උපදවා “කොල(බොල) දුසී පුත්‍රය, මෙහෙකරුව, තොපට මෙතැනහි වස්තු කොයිනදැ”යි කුමාරයානට ආක්‍රෝශ කෙළේය. කුමාරතෙම ඔහුගේ පුරුෂවචන අසා නොඇසුනාක්

මෙන්ව “එසේ විනම් යමින”යි කියා ඔහු කැඳවාගෙන ආපසු අවුත් නැවත දෙනුන් දුවසක් ඉක්මවා ගියේය(නිධානය ඇති තැනට ගියේය). නන්ද නම් දුසතෙම එලෙසම ආක්‍රෝශ කරන්නේය. කුමාරයා ඔහු හා සමග පරූෂවචන නොකියාම ආපසු අවුත් “මේ දුසතෙම මෙතැන් පටන් ‘වස්තුව කියන්නෙමි’ කිය කියා යන්නේය. ගොස් වනාහි ආක්‍රෝශ කරන්නේය. එහි කාරණා නොදන්නෙමි, මාගේ පියාණන්ගේ යහළු වූ කෙලෙඹි පුත්‍රයෙක් ඇත්තේය, ඔහු අතින් විවාරා දැන ගනිමි”යි කියා බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ සම්පයට ගොස් ඒ සියලු ප්‍රවෘත්තිය කියා “පියාණෙනි, කවර කාරණාවක්දැ”යි විචාලේය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ කියනසේක් “පුත්‍රය, යම් තැනෙකිහි සිට නන්ද නම් දුසතෙම ආක්‍රෝශ කරන්නේද, තොපගේ පියාණන් සන්තක වස්තුව එතැනිමය, ඒ කාරණයෙන් යම් තැනෙකිහිදී තොපට නන්ද නම් දුසතෙම ආක්‍රෝශ කරන්නේද එතැනිහිදී ම ඔහු ‘කොළ දුසය වරෙව’යි කියා ඇද දමා උදැල්ලක් ගෙන එතැන බිඳ කුලසන්නක(තම පවුලට අයත්) වස්තුව නිකුත්කොට(එළියට ගෙන) දුසයා ලවා ඔසවා වස්තුව ගනුම”යි කියා මෙසේ කීසේක.

“කුලජාත(ගෙදරම උපන්) දුසියගේ පුත්‍ර වූ නන්ද නම් දුසතෙම යම් තෙතෙකිහි සිටියේ පරූෂකොට ගර්භා(නින්ද) කෙරේද, බෙණු දැ(කපා කරයිද), සොහන වර්ණ සාමයයන්(ලක්ෂණ පාට අතින් ඇති සමානතිය නිසා

‘සොහනවණී’ නම්වූ) ස්වණී රජතමණිවුක්තාප්‍රවාලාදීන් නිර්වෘත්ත වූ රාශියද ස්වණීමාලාද(රන් රිදී මැණික් මුතු පබළු ආදියෙන් යුතු වස්තු සමූහයද රන්මාලාද) යම් තැනෙකිහි ඔහු(නෂ්ට නම් දසයා) සිටී ද, එතැනින්යයි සිතමි”යි කියා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ කුමාරයානට වස්තු ගන්නා උපාය වදාළසේක. කුමාරතෙම බෝධිසත්වයන් වහන්සේට වැඳ ගෙට ගොස් නන්ද නම් දසයා කැඳවාගෙන නිධාන තිබෙන තැනට ගොස් අවවාද කී පරිද්දෙන් පිළිපැද ඒ වස්තුව ගෙන කුටුම්භසණ්ඨාපනය කොට බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ අවවාදයෙහි සිටියෙහි සිටියේ දැනැසිලාදී වූ පින්කම්කොට ජීවිතයාගේ කෙළවර කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක “මේ මහණු පෙරත් මෙබඳු ශිලී වූයේය”යි වදාරා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පුච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘නන්ද ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි නන්ද නම් දසතෙම මේ සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික වූ හික්ෂුහුය. නුවණැත්තා වූ කෙළෙඹි පුත්‍රව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

040. බදිරිඳිගාර ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි මෙහි නැමැති ජලයෙන් නිමවනලද කොපාග්නි (කෝපය නැමති ගිනි) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩි වසනසේක් අනේපිඬු මහසිටාණන් අරහයා මේ ජාතිකය වදාලසේක.

අනේපිඬු මහසිටාණෝ විභාරයම උදෙසා සුපණස්කෙළක්(පණස් හතර කෝටියක්) ධන සඵල ශාසනයෙහි විසුරුවා රත්නත්‍රයෙහි සරණ හැර අන් තැනෙකි රත්නසංඥාවක්(රත්නය යන හැඟීමක්) නූපදවා සඵලයන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වසන කල්හි දවසක් පාසා තුන්විටකම උපස්ථානයට යන්නාහුය. උදෑසනම එක්වරෙක යෙහි, දුවල් බන් අනුභවකොට ඉක්බිති එක්වරෙක යෙහි. සවස් වේලෙහි එක්වරෙක යනි, තවත් අතරතුරෙහි උපස්ථානයට යෙහි.

මෙසේ යන්නාවූ අනේපිඬු මහසිටාණෝ “කුමක් ඇරගෙන අවුද්දෝගි සාමණේරයන් වහන්සේ හා ළදරු හිඤ්ඤන් වහන්සේ මාගේ අත බලනසේක් වේදැ”යි කියා සිස් වූ අනිත් එක් දවසකුන් නොගිය විරූය. උදෑසන යෙන් නම් කැඳ අවුළු පත් ගෙන්වා ගෙන යෙහි. වළඳ අන්තයෙහි යෙන් නම් ගිතෙල් මී උක්සකුරු ආදිය ගෙන්වා ගෙන යෙහි. සවස් වේලෙහි යෙන් නම් සුවදමල් හා සිවුරු පිළි ආදිය ගෙන්වා ගෙන යනි. මෙසේ දවසක් දවසක් පාසා කරන්නාවූ වස්තු පරිත්‍යාගයෙහි ප්‍රමාණයෙක් නැත්තේය. වෙළඳුම් කරන්නා වූ

බොහෝ දෙනෙක් ඒ සිටාණන්ට පත්ලා(ගිවිසුම් පත්‍ර පිට) අටලොස් කෙළක් වස්තු ණයට ගත්තාහුය. ඒ වස්තු මහාසිටාණෝත් නොඵලවති(නොඉල්වති). අනික් මුතුන් මිත්තන් ආදීන් සන්තක අටලොස් කෙළක් වස්තු ගංතෙර නිධානකොට තබන ලද්දේය. ඒ වස්තු වරින්වර ගඟ මහවතුර ඊමෙන් ගංඉවුර ඩුන්කල්හි(බිඳිගිය කල්හි) මහා සමුද්‍රයට වැද ඇස් ඔබන ලද පරිද්දෙන්ම සැලවල්(මුදල් දමා සිල් තබනලද ලොකුහැලි ඒ සැටියෙන්ම) මහා සමුද්‍රය ඇතුලෙහි පෙරලි පෙරලී ඇවිදිනාහ.

සිටාණන්ගේ ගෙය පන්සියයක් හිඤ්ඤන් වහන්සේට නිරන්තරයෙන් බත් තබා දෙන ලද්දේය. ඒ සිටාණන්ගේ ගෙය පන්සියයක් හික්ෂුසංසයා වහන්සේට සතරමං සන්ධියක කරනලද පොකුණක් හා සමාන වන්නේය. සියළු හිඤ්ඤන් වහන්සේට මවිපිය තනතුරෙහි පිහිටියෝය. එසේ හෙයින් ඒ සිටාණන්ගේ ගෙට ඩුදුරජාණන් වහන්සේත් වඩනාසේක. අසු මහසච්චන් වහන්සේත් වඩනාසේක. සෙසු යන එන හිඤ්ඤන් වහන්සේගේ පමණෙක් නම් නැත්තේය. ඒ සිටාණන්ගේ ගෙය සත්මහලක් ඇත්තේය, දොරටු සතකින් හෙබියේය.

ඒ සිටාණන්ගේ සතරවෙනි දොරටුවෙහි එක් මිත්තාදාෂ්ටි දෙවිදුවක් වසන්නීය. සඵඥයන් වහන්සේ සිටාණන්ගේ ගෙට වඩනා කල්හිත් පිටතට වඩනා කල්හිත් තමාගේ විමන සිටින්නට අසමර්ථව දුරුවන් වඩාගෙන බැස බිම සිටිනීය. අසු මහසච්චන් වහන්සේ හා අවශේෂ ස්ථවිරයන් වහන්සේ වදනා

කල්හිත් විමනින් බැස බිම සිටිනීය. ඕනොමෝ මෙසේ සිතුවාය “ශ්‍රමණා භවත් ගෞතමයාණාන් වහන්සේත් ශ්‍රාවකයන් වහන්සේත් මේ ගෙට වදනා කල්හිත් නික්මෙන කල්හිත් මට සැපයක් නැත්තේය, හැම කල්ම බැස බිම සිටින්නට නොපිළිවන් වන්නේය. යම් සේ මොහු මේ ගෙට නොවදිත් නම් මා විසින් එපරිද්දෙන් කරන්නට වටනේය”යි සිතා ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් සිටාණාන්ගේ සියලු කාරියෙහි නියුක්ත පුරුෂයා (කාරිය කරවනරාළ අයකැමියා) වැදහොත් තැනට ගොස් ආලෝකයක් පතුරුවා සිටියාය. “මේ තෙම කවුරුදැ?”යි කී කල්හි “මම සතවන දොරටුවේ අධිගෘහිත දේවතාදාය”යි කිවුය. “කුමක් පිණිස අවුදැ?”යි විචාළ කල්හි “තොපගේ සිටාණාන්ගේ ක්‍රියාවක් නුදුටුද? තමන්ගේ අන්තිම අවස්ථාව(අවසාන කාලය) නොබලා වස්තුව පිටත්කොට ශ්රමණ භවත් ගෞතමයන්ම පුදති, වෙළඳුමක් නොකරති, පොලියක් පිට නොලති, අවශේෂ වූ සිවප් ආදි(සෙසු සිසැමි හා වැපරිමාදි) කිසි කර්මාන්තයකුත් නොකරවති. එසේ හෙයින් සිටාණෝ තමන්ගේ කාර්යය යම්සේ කරවත් නම් ශ්‍රමණා භවත් ගෞතමයෝ යම්සේ ශ්‍රාවකයන් හා සමග මේ ගෙට නොවදිත් නම් එපරිද්දෙන්ම තොප සිටාණාන්ට අවවාද කරව”යි කිවුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ දේවතා දුවට සිටාණාන්ගේ කාරිය කරන්නා වූ පුරුෂයා කියන්නේ “නුවණ නැත්තා වූ දිව්‍ය ස්ත්‍රීය, සිටාණාන් වහන්සේ වස්තු විසඳුම් කරණසේක් නෛශ්ශික වූ(නිවනට පැමිණ වන්නාවූ) සඵඤ ශාසනයෙහි විසඳුම් කළසේක. ඉදින් ඒ සිටාණාන් වහන්සේ මාගේ

කෙස්වැටිය අල්වා ඇදගෙන ගොස් විකුණන සේක් විනම් මම ඊට උත්තරයක් නොකියමි. එසේ හෙයින් තෝ මෙතැන නොසිට පලායව”යි හය ගැන්විය. නැවත එක් දවසක් සිටාණන්ගේ වැඩිමහලු පුතණුවන් සමීපයට ගොස් එසේම අවවාද කළාය. ඒ ප්‍රධාන පුත්‍රතෙමේත් පළමු පරිද්දෙන්ම හය ගැන්වූයේය. සිටාණන් හා සමග කටා කරන්ට අසමර්ථ වන්නීය. සිටාණන්ට නිරන්තරයෙන් දන්දීමෙන් හා වෙළඳුම් නොකිරීමෙන් අය මඳ වූ කල්හි වස්තුව නිමා ගියේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ සිටාණන් ක්‍රමයෙන් දිළිඳු බවට පැමිණී කල්හි අදිනා පිළිත් හෝනා හිඳිනා දැන් (නිදන වාඩිවන භාණ්ඩත්) හෝජනයත් පෙරසේ නොවන්නේය. මෙසේ උක්පත් බවට පැමිණත් හික්ෂු සංසයා වහන්සේට දන් දෙති. මධුරකොට දන්දෙන්නට අසමර්ථයෝය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් නමස්කාරකොට උන්නා වූ සිටාණන්ට සඵඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “සිටාණෙනි, තව දක්වා (තවමත්) තොපගේ ගෙයි දන් පවතීදැ”යි විවාළක. එබස් ඇසූ සිටාණෝ කියන්නෝ “ස්වාමීනි, තව දක්වාත් දෙමින් සිටිමි, දෙන පමණක් විනා සකස්කොට දිය නොහෙමි, කාඩ්දෙවනු කොට(ඇඹුල් හොඳ්දක් සමග) නිවුඩුසාලේ බත් දෙමින් සිටිමි”යි කිවුය. එකල්හි සඵඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “සිටාණෙනි, තෙපි රූක්ෂ වූ(රළු) හෝජනය දෙමිසි සිතා නාකුළුවව(අසතුවු කර නොගන්න) සිත ප්‍රසන්න කල්හි බුද්ධ ප්‍රත්‍යක්ෂබුද්ධ ආශ්ඨිශ්‍රාවකයන්ට උන්නා වූ දනය රූක්ෂ නම් නොවෙයි, කුමක් හෙයින්ද? යන් විපාක මහත් බැවිනැ”යි

වදුළුසේක. සිත ප්‍රසන්න කරනීමට සමර්ථ තැනැත්තනුගේ දුනය රැකෂ නම් නොවෙයි. ඒ මෙසේ දැනගුත්තේය.

“නවී චිත්තෙ පසන්නමහි - අප්පිකා නාම
 දුක්ඛිණා
 තථාගතෙවා සම්බුද්ධො - අථවා නස්ස
 සාවකෙ
 නකිර’නී අනෝමදුස්සි - සුපාරිවරියා
 බුද්ධෙසු අප්පිකා
 සුක්ඛාය අලොණකායව - පස්සඵලං
 කුම්මාස පිණ්ඩියා”

(සිත ප්‍රසන්න වුවහොත් සම්මා සම්බුදු වූ තථාගතයන් වහන්සේ විෂයෙහි හෝ නැතහොත් උන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ නමක් විෂයෙහි හෝ දෙනලද සුඵ වූ හෝ දුනයක් පවා මහත් බැවින් සුඵ දනකැයි කිව නොහැක.

උසස් දර්ශනයෙන් යුත්ත වූ නිච්චාණදර්ශී වූ බුදුවරුන් විෂයෙහි කරනලද සත්කාර සම්මාන හෝ දුන අතර සුඵයයි කිව හැක්කක් නැත්තේමය. වියලී ගියා වූ ලුණු නැති කැවුමක් දන්දීමෙන් ලද විපාකය බලව.)

තවද සිටාණන්ට සඵඤ්ඤාත් වහන්සේ වදුරණසේක් “සිටාණෙනි, තොපි වූ කලී රැකෂ වූ දුනය දෙන්නානු ආවාය්ඪී පුද්ගලයන්ට දෙව(සතර මාගී සතර ඵලයට පැමිණී උතුම් පුද්ගලයන් අටදෙනාහට දෙන්නෙහිය) මම ‘වේලාම’

නම් බ්‍රාහ්මණ කාලයෙහි සියලු දුඹදිව නගුල් උඩ බඳවා(ජීවනොපාය වූ සීසැමාදී කෘෂිකාර්මික කටයුතු නවතා) සියලු යාවකයන්ට සත්රවන් දෙන්නෙමි පඤ්ච මහා ගංගාවෙහි (ගංගා, යමුනා, අවරවතී, සරහු, මහී යන ගංගා පහ) ජලය එක් ගංගාවකට වැදූ මහවතුරු මඬනා කලක් (උතුරා යන අවස්ථාවක්) මෙන් මහදුන් පවත්වන්නෙමි සරණගත වූ(තෙරුවන් සරණ ගියා වූ) පන්සිල් රක්ෂා වූ කිසිවක්නූ නොලදිමි. දුක්ඛිණොය්‍ය(ලොකෝත්තර පාර්ථනාවක් ඉෂ්ට වේවායි පතා දෙන දන් පිළිගැනීමට සුදුසු) පුද්ගලයෝ නම් මෙසේ දුර්ලභ වන්නාහුය. එසේ හෙයින් තෙපි කවර කාරණයකින් මාගේ දුනය රක්ෂය, සකස් නොවෙයි කියා සිත අකුළු වවිදුර”යි වදාළසේක. මෙසේ ම කියා නැවත වේලාම සුත්‍රය වදාළසේක.

ඉක්ඛිත්තෙන් ඒ දෙවතා දූ ඉසුරුමත් කල ඒ සිටාණන් හා සමග කථා කරන්ට අසමර්ථ වූ තැනැත්තී දැන් දුක්පත්ව ගිය බැවින් “නමාගේ බස් ගන්නේ වේදුර”යි සිතමින් මධ්‍යම රාත්‍රී වේලෙහි ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට වැදූ ආලෝක පතුරුවා ආකාශයෙහි සිටියාය. සිටාණෝ දැක “මේ කවරෙක්දුර?”යි විචාළෝය. “සිටාණන් වහන්ස, මම සතරවෙහි දොරටුවේ අධිගෘහිත දේවතාදූය”යි කිවුය. “කුමක් පිණිස අවුදුර?”යි විචාල කල්හි “නුඹවහන්සේට අවවාද කියනු කැමතිය”යි කිවුය. “එසේ වීනම් කියව”යි කී කල්හි “මහසිටාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ අන්තිම අවස්ථාවන් නොසිතන සේක. දූ දුරුවන් බුහුනන් (සොහොයුරියන්) නොබලනසේක. ශ්‍රමණ හවත්

ගෞතමයන්ගේ ශාසනයෙහි බොහෝ සම්පත් විසුරුවන ලද, නුඹවහන්සේ බොහෝ කලක් වස්තු වියදම් කිරීමෙන් කෘෂිවනීක්(ගොවිතැන හා වෙළඳුම) ආදී වූ කර්මාන්තයන් නොකිරීමෙන් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් නිසා දුක්පත්ව ගියසේක. එසේ වුවත් නුඹවහන්සේ ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් හැරනොපියනසේක. ඈද දුක්වාත් ශ්‍රමණයෝ නුඹවහන්සේගේ ගෙට වදිත්මය. ඒ ශ්‍රමණයන් විසින් යම් වස්තුවෙක් පළමු ගෙනයන ලද්දේ විනම් ඒ වස්තුව නැවත පෙරලා(ආපසු) ගන්වා ගන්ට නොපිළිවන් වන්නේය. ගත් දෙයක් ගත්තේමය. මෙතැන් පටන් නුඹවහන්සේත් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් කරා නොගිය මැනව. ඒ ශ්රමණ භවත් ගෞතමයන්ගේ ශ්‍රාවකයනුත් ගෙට වැද්ද නුදුන මැනව. ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් කරකැවී සිටත් නොබලා නුඹවහන්සේගේ ගොයිතැනුත් වෙළඳුමුත් කොට කුටුම්භසණ්ඨාපනය(පවුල් නඩත්තු කිරීම) කළ මැනවැ”යි කීවුය.

එකල්හි සිටාණෝ ඒ දෙවිදුවට කියන්නෝ “මේ තොප මට දෙන්නාවු අවවාදදැ”යි කීවුය. “එසේය, මේ මා දෙන අවවාදය”යි කී කල්හි “තොප බඳු වූ දෙවිදුන් සියයකිනුත් දහසකිනුත් ලක්ෂයකිනුත් සොළවාලිය නොහැකි කොට (වෙනස් කළ නොහැකිසේ කොට) දශබලධාරී වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් නිශ්චය කරන ලද්දේමී වීමි(නිරණය කරන ලදුවෙමී හෙවත් සෝවාන් කරන ලද්දෙමී). මාගේ ශ්‍රද්ධාව වනාහි මෙර මෙන්(මහමේරු පඵතයසේ) නිශ්චලව පිහිටියාය. මා විසින් නෛය්‍යානික වූ රත්නශාසනයෙහි නිර්මල වූ

ශාසනයෙහි වස්තුව විසඳුම් කරන ලදී. එසේ හෙයින් තී විසින් නොකිය යුත්තක් කියනලද. සඵලශාසනයට ප්‍රහාරයෙන්(පහරදීමෙන්) නින්දාවක් දෙනලද. මෙබඳු අනාවාර වූ දුස්සීල වූ කාලකන්නී වූ තී හා සමග මා එක ගෙයි වසන්ට සුදුසු නොවෙයි, වහා මාගේ ගෙයින් නික්ම අනික් තැනකට යව”යි කීවුය.

ඒ දේවතා දූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටි ආයතීශ්‍රාවක වූ සිටාණන්ගේ වචනය අසා එතන සිටින්නට අසමර්ථව තමා වසන තැනට ගොස් දුරුවන් අත අල්වාගෙන නික්ම අනික් තැනක වසන්ට අවසරයක් නොලැබ “සිටාණන් ඤාමා කරවා එහිම වෙසෙමි”යි නුවර රැකවල් ගත් දිව්‍යපුත්‍රයා සමීපයට ගොස් නමස්කාර කොට සිටායාය. “කවර කාරණයකින්දැ”යි කී කල්හි “ස්වාමීනි, මම නොසලකා අනේපිඬු මහසිටාණන් හා සමග කටාවක් කෙළෙමි. ඒ සිටාණෝ මට කිපී වසන තැනින් නෙරපූය. මා සිටාණන් සමීපයට ගෙනගොස් ඤාමා කරවා වසන තැනක් මට දෙව”යි කීව. “තී විසින් සිටාණන් හට කුමක් කරන ලදදැ”යි විවාළ කල්හි “මෙතැන් පටන් බුද්ධොපස්ථානය නොකරව, ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් මේ ගෙට වැද්ද නොදෙවයි කිමි ස්වාමීනි”යි කීවුය. එබස් අසූ දිව්‍යපුත්‍රයා කියන්නේ “තී විසින් නොකියයුත්තක් කියනලද, ශාසනයට නින්දා කරනලද දේශාරෝපණය කරනලද, මම තී කැඳවාගෙන සිටාණන් සමීපයට යන්ට උත්සහ නොකරමි”යි කීය.

ඒ දෙව්දූව ඔහු සමීපයෙන් සංග්‍රහයක්(පිළිසරණක්) නොලැබ සතරවරම් රජදරුවන් සමීපයට ගියාය. ඔවුන් විසිනුත් එසේම ප්‍රතිකෂේප කරන ලද්දී ශක්‍රදේවෙන්ද්‍රයන් සමීපයට ගොස් එපවත් කියා “ස්වාමීනි, මම වසන තෙතක් නොලැබ දරුවන් අත අල්වාගෙන පිහිටක් නොලැබ ඇවිදිමි, නුඹවහන්සේගේ ශ්‍රී සමාද්ධියෙන් මා වසන තැනක් දුන මැනව”යි තරකොට යාවිඤ්ඤ කළාය. එබස් අසා ශක්‍රදේවෙන්ද්‍රයෝ කියන්නෝ “තී විසින් අයුක්තියක් කියනලද, සඵඤ්ඤාසනයට පහර දෙනලද, මමත් තී නිසා සිටාණන් හා සමග කථා කරන්ට අසමර්ථයෙමි. බල එකෙක් කියමි. සිටාණන් වහන්සේ සමාකරවා ගන්ට එක් උපායක් කියමි”යි කීවුය. “යහපත ස්වාමීනි, කිවමැනව”යි කී කල්හි ශක්‍රදේවෙන්ද්‍රයෝ කියන්නෝ “දිව්‍යස්ත්‍රිය, මේ මහසිටාණන් අතින් මනුෂ්‍යයෝ පත්ලා අටළොස් කෙළක් වස්තු ශාය ඇරගත්තූය, ඒ වස්තුව තෝ සිටාණන්ගේ නියුක්ත පුරුෂයානන්ගේ(අයකැමියාගේ) වේසය ගෙන කිසි කෙනෙකුත් නොදන්වා ඒ පත් ඇරගෙන තරුණ යක්ෂයන් කීපදෙනෙකුත් විසින් පිරිවරණ ලදුව එක් අතකින් පත් හා එක් අතකින් පන්තිඳක් ගෙන ඒ ශායවැද්දන්ගේ (ශායකාරයන්ගේ) ගෙට ගොස් ගේ මධ්‍යයෙහි සිට තීගේ යක්ෂානුභාවයෙන් ඒ ශායවැද්දන් තැනි ගන්වා ‘මේ තොප ලු ශායපත,(තොප අත්සන් කළ ශාය ගිවිසුම් පත්‍රයයි) අපගේ සිටාණන් වහන්සේ තමන්වහන්සේ ඉසුරමත් කළ වස්තු ඇති හෙයින් තොප අතින් ශාය නොඵල වූසේක(ආපසු නොගත්සේක), දැන්

දුක්පත්ව ගියසේක, එසේ හෙයින් තොප ගත් ණය දෙව'යි තොපගේ යඤ්ඤාභාවයෙන් දුක්වා ඒ අටළොස් කෙළක් වස්තු ඵලවාගෙන සිටාණන්ගේ සිස්වු භාණ්ඩාගාරයේ පුරා, අනිකුත් අවිරවනී නම් ගංතෙර නිධාන කළ වස්තුවකුත් ගඟ ඉවුර බිඳිගිය කල්හි සමුද්‍රයට වන්නා ඇත(වැටී ඇත), එයින් තොපගේ ආනුභාවයෙන් දුක්වා ඒ ගෙනවුත් කොටුගුළු පුරා අනිකුත් අසවල් තැන අස්වාමික වූ(අයිතිකරුවකු නැති) අටළොස් කෙළක් වස්තු ඇත, ඒත් ගෙනවුත් සිස්වු කොටුගුළු පුරාලව. මේ සිවුපණස් කෙළක් පමණ වස්තුවෙන් සිස්වු කොටුගුළු පුරාලීම තොපට දඬුවම, මෙසේ දඬුවම් කොට මහසිටාණන් ඤාමා කරගන්නැ"යි ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ කීවුය.

එබස් ඇසූ දේවතා දූ “යහපත, ස්වාමීනි” කියා ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන්ගේ වචනය පිළිගෙන කියනලද ක්‍රමයෙන්ම සියලු වස්තුව ගෙනවුත් කොටු ගෙවල් පුරාලා මධ්‍යම රාත්‍රී වේලෙහි සිටාණන්ගේ ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට වැද ආලෝකය පතුරුවා ආකාශයෙහි සිටියාය. “තොප කවරෙක්දැ”යි කී කල්හි “ස්වාමීනි, මහසිටාණන් වහන්ස, මම නුඹවහන්සේගේ සතරවෙහි දෙරටුවේ වසන්නා වූ ඇඟුන වූ දිව්‍යස්ත්‍රිය, මෝතයෙන් මුඛ වූ(මුළා වූ) මා විසින් බුදුන්ගේ ගුණ නොදැන පළමු දවසෙක නුඹවහන්සේ හා සමග කළ කථාවෙක් ඇත. ඒ දේශයට මට ඤාමාකොට වදාළ මැනව, තවද ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන් වහන්සේගේ වචනයෙන් නුඹවහන්සේගේම ණය ඵලවා(ආපසු ගෙන) අටළොස් කෙළක් වස්තූත්, සමුද්‍රයට වන් අටළොස් කෙළක් වස්තූත්, ඒ ඒ තැන අස්වාමික වූ

අටලොස් කෙළක් වස්තූන් එක්කොට සුපණස් කෙළක් පමණ වස්තු ගෙනවුත් නුඹවහන්සේගේ සිසිඬු කොටගැළී පිරීමෙන් දඬුවම් කරනලද, ජෙනවන මහවිහාරය නිසා වියදම් කළ සියළු වස්තුව මා විසින් එක්කොට තබනලද, වසන තැනක් නොලැබ දුක්විඳ ඇවිදිමි, මා නුවණ නැතිව කළ දෙය සිත නොතබා සිටාණන් වහන්ස, මට ඝෂමාකොට වදාළ මැනව”යි කිවුය.

එකල්හි අනේපිඬු මහසිටාණෝ ඇගේ වචනය අසා මෙසේ සිතූය “මේ දෙවිඳු දඬුවම් කෙළෙමි කියාත් කියයි, තමාගේ දේශයන් ගිවිස සිටිනිය, සඵඥයන් වහන්සේ මෑ විනයනය කොට(හික්මවා) තමන්වහන්සේගේ ගුණ දුක්වනසේක. එසේ හෙයින් බුදුරජාණන් වහන්සේට දුක්වමි”යි සිතා ඒ දිව්‍යස්ත්‍රියට මෙසේ කිවුය.

“දේවතාදුව, ඉදින් මා ඝෂමා කරවනු කැමැත්තෙයි විනම් සඵඥයන් වහන්සේ සමීපයෙහිදී මා ඝෂමා කරව”යි කිවුය. එබස් ඇසූ දෙවිඳු කියන්නී “යහපත එසේ කෙරෙමිසි සඵඥයන් වහන්සේ සමීපයෙහිදී මා කැඳවාගෙන ගොස් ඝෂමා කළ මැනවැ”යි කිවුය. සිටාණෝ “යහපතැ”යි කියා පාන්ව ගිය ක්ලති(රැය ගතවී එළිය වැටුණු පසු) උදෑසනම ඒ දිව්‍යස්ත්‍රී කැඳවාගෙන සඵඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් ඇ කළ කාරිය සියල්ලම සඵඥයන් වහන්සේට දැන්වූය. බුදුරජාණන් වහන්සේ එබස් අසා “සිටාණෙනි, මේ ලෝකයෙහි පාපී වූ පුද්ගලයාත් යම්තාක් පාපය විපාක නොදේ නම් ඒ

තාක්කල් යහපතක් දැක්වේය, යම් කලෙක ඕනට අකුශල ක්ර්මය විපාක දේ නම් එකල අකුශල ක්ර්මයාගේ විපාකයම දැක්වේය. කුසල් කළා වූ සත්වයාත් යම්තාක් කුශල ක්ර්මය විපාක නොදේ නම් ඒ තාක් අකුශල ක්ර්ම දැක්වේය. යම් කලෙක ඕනට කුශල ක්ර්මය විපාක දේ නම් එකල කුශලක්ර්ම විපාකයම දැක්වේය”යි කියා මේ දුම්රියාවෙහි ගාථා දෙක විදුළුසේක.

“පාපොපි පස්සති හදුං - යාව පාපං න පච්චති
යදු ව පච්චති පාපං - අථපාපො පාපති පස්සති”

“හද්‍රොපි පස්සති පාපං - යාව හදුං න පච්චති
යදු ව පච්චති හදුං - අථ හද්‍රො හද්‍රානි පස්සති”

(පව්වා තමන් කළ පව්වු ක්‍රියාවට විපාක ලැබෙන තුරු සිතන්නේ එම පව්වු ක්‍රියාව යහපත් දෙයක් ලෙසය. අනිසි විපාක ලැබෙන්නට පටන් ගත් පසු එම ක්‍රියාව පව්වු බව තේරුම් ගනී)

(දැනැමියා ද තමන් කළ යහපත් ක්‍රියාවට විපාක ලැබෙන තුරු සිතන්නේ එම දැනැමි ක්‍රියාව නිසරු අයහපත් දෙයක් ලෙසය. නමුත් එහි ඉෂ්ට විපාක ලැබෙන විට එය යහපත් ක්‍රියාවකැයි තේරුම් ගනී)

යන මේ ගාථාවෙන් දෙදෙනා වදාළහ. ඉක්බිති ඒ දිව්‍යස්ත්‍රී සෝවාන් චලයෙහි පිහිටා සඵලයන් වහන්සේගේ චක්‍ර ලක්ෂණයෙන් විභින්න වූ (රෝද ලකුණෙන් සළකණු වූ) ශ්‍රීපාදයෙහි වැටී “ස්වාමීනි, රාගයෙන් රජු, ද්වේෂයෙන් දුෂ්ට වූ, මෝහයෙන් මුඛ වූ, අවිද්‍යාවෙන් අන්ධ වූ නුඹවහන්සේගේ ගුණ නොදන්නා වූ මා විසින් නොකිය යුත්තක් කියනලද, ඊට මට ඝෂමා කොට වදාළමැනවැ”යි කියා සඵලයන් වහන්සේ ඝෂමා කරවා අනේපිඬු මහසිටාණන් ඝෂමා කරවූය.

එකල්හි අනේපිඬු මහසිටාණෝ සඵලයන් වහන්සේ ඉදිරියෙහි සිට තමන්ගේ ගුණ කියන්නෝ “ස්වාමීනි, දේවනාදු ‘බුද්ධෝපස්ථානාදිය නොකරව’යි වලකන්නා වූ තැනැත්තී මා වලකාගත නුහුණුවාහුය, ‘දන් නොදෙව’යි මා වලකමින් සිටියදීත් මම දන් දනිමිමය, ස්වාමීනි, මේ මාගේ විශේෂ ගුණ නොවේදැ”යි දැන්වූ කල්හි එබස් අසු සඵලයන් වහන්සේ සිටාණන්ට වදාරණසේක් “සිටාණෙනි, තොප වූකලී ශ්‍රෝතාපන්න වූ ආශ්ඨශ්‍රාවකව, අවලශ්‍රද්ධාවෙහි(ස්ථිර ශ්‍රද්ධාවෙහි) පිහිටියව, නිර්මල වූ සමයක් දෘෂ්ටි ඇත්තාහු, එසේ හෙයින් තොප මේ අල්පේශාකෘත වූ(ආනුභාවයෙන් හීන වූ) දිව්‍යස්ත්‍රීය වලකමින් සිටියදී නොවැලකී බව ආශ්ඨයී නො වන්නේය. පෙර නුවණැත්තෝ අබුධොත්පාද කාලයෙහි (බුදුවරයෙකු ලොව නූපන් සමයෙහි) නුවණ නොලැබූ අවස්ථාවෙහි කාමාවචර ඵෙශ්ඨයීයව(කාමලොක සතෙහි යස ඉසුරට) අධිපති වූ වසවර්තී මාරයා විසින් ආකාශයෙහි සිට ‘ඉදන් තෙපි දන් දෙවු නමි මේ නරකයෙහි පැසෙනවාදැ’යි

අසුරියනක් පමණ ගැඹුර ඇති කිහිරුගුරු වලක්(කිහිරි අගුරු පිරි වලක්) දක්වා ‘දන් නොදෙව’යි වලකන ලද්දු පොළව පලාගෙන පැනනැගී පියුම්කෙමිය මත්තෙහි සිට දන් දන්නානුය. මේ ආශ්වය්ඨිය”යි වදුරා අනේපිඬු මහසිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්ජය කරන කල්හි පුරනලද බෝධිසම්භාර(පාරමිතා) ඇති අප මහබෝසතාණෝ බරණැස් නුවර සිටුකුලයක ඉපිද අනේකප්‍රකාර වූ සැපයෙන් දිව්‍යකුමාරයකුමෙන් වැඩෙමින් ක්‍රමයෙන් විඤ්ඛවට(නුවණැති බවට) පැමිණ සොළොස් ඇවිරිදි කලම සියලු සිල්පයෙහි කෙළවර පැමිණියෝය. ඒ කුමාරයෝ පියාණන්ගේ ඇවෑමෙන් සිටු තනතුර ලැබ නුවර සතරවාසල් දුර දන්තල් සතරෙක, නුවරමැද එකෙක, තමාගේ ගෙදුර එකෙකැයි සදන්තල් කරවා මහදන් දෙති, පන්සිල් රකිති, පෙහෙවස් වෙසෙති. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් පෙරවරු වේලෙහි බෝධිසවයන්ට නොයෙක් අගුරුසයෙන් යුක්ත වූ භොජනය ඵලවූ කල්හි එක් පසේබුදු කෙනෙකුන් වහන්සේ සතියක් ඇවෑමෙන් නිරෝධ සමාපත්තියෙන්(සිතේ ක්‍රියාකාරිත්වය නතර කිරීමේ සමාපත්තියෙන්) නැගී සිගන වේලාව සලකා “අද මා විසින් බරණැස්නුවර සිටාණන්ගේ ගෙදුරට යන්ට වටනේය”යි සිතා නාලිය දැවටු වළඳ(නාලිය නම් කෝටුවලින් සැදු දැහැටිකුරුවලින් දන්මැද) අනවත්පත විලින් මුව සෝද රත්ගල්තලා (රතුපාට ගල් තලයක්) මුදුනෙහි සිට ඇදුනය

අඳුරු ඊමන්තෙහි පටිය බැඳ සඟල සිටුවරන් ගැටවටු
ගන්වා(දෙපට සිටුවරෙහි පහත කොන්දෙක සුළඟට ඔබමොබ
විහිදීම නතර කිරීම සඳහා එකට ගැටගසා) සෘජුධියෙන්
උපන්නාවූ මැටිපාත්‍රයක් ගෙන ආකාශයෙන් ගොස්
බෝධිසත්වයන් අනුභව කරන්නට තලියේ බන්දු ඇසිල්ලෙහිම
ගෙදෙර වැඩසිටියේක.

බෝධිසත්වයෝ ඒ පසේබුදුන් වහන්සේ දැකලාම අස්නෙන්
නැගී සිට ආදර දක්වා අනවැස්සා මුණ බැලූය. ඔහු විසින්
“කුමක් කෙරෙමිද ස්වාමීනි” කී කල්හි “පසේබුදුන් වහන්සේගේ
පාත්‍රය ගෙනවු”යි කීවුය. එකෙණෙහිම පාපී වූ වසවර්තීමාරයා
කම්පිත වෙමින් නැගීසිට “මේ පසේබුදුන් වහන්සේ අදට
සත්වෙහි දවස්(අද දිනට සත් දවසක්) බත් නොලත්සේක,
එසේ හෙයින් අද බත් නොලත්සේක් විනම් නස්නා සේක,
උන්වහන්සේ නසම්, සිටාණන්ගේ දුනයටත් අන්තරායක්
කෙරෙමි”යි සිතා එකෙණෙහිම අවුත් මීදුල් මධ්‍යයෙහි
අසුරියනක් පමණ අගුරු වලක් මැවීය. ඒ අගුරුවල
කිහිරගුවෙන් පිරුණේය. භාත්පසින් දිළිහෙන්නාවූ ගිනිදැල්
ඇත්තේය. එකප්වෘලව(එකම ගිනිදැල් ගොඩක්ව)
ඇවිලෙන්නේය. අවිච්චිනනරකය මෙන් බලන්නාවූ සත්වයන්ට
වැටහෙන්නේය. ඒ කිහිරගුරු වල මවා තෙමේ ආකාශයෙහි
සිටියේය. පාත්‍රය ගන්නට ගියාවූ පුරුෂයා ඒ කිහිරගුරු වල
දැක මහත් වූ හයින් හවපත්ව වැලැක්කේය.

මහබෝසතාණෝ ඔහු දැක “දරුව තෝ කුමක් නිසා වැලැක්කෙහිදැ?”යි විචාළේය. ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “ස්වාමීනි, මේ මිදුල මධ්‍යයේ මහත්වූ අගුරු වලෙක් ගිනිගෙන දිලියෙන්නේය, ඒකජවාලව ඇවිලෙන්නේය”යි කීහ. තවද අනිකෙක් අනිකෙකැයි එන එන්නෝ සියල්ලෝම හයින් ත්‍රස්තව වේගයෙන් පලාගියාහ. එකල බෝධිසත්‍වයෝ මෙසේ සිතූහ “අද මාගේ දුනයට අන්තරායක් කරණු කැමතිව වසවර්තිමාරයා ඉපිළ නැංගේ වන(පැනගෙන ආවා වියයුතුය), ඒ මාරයා තමාසේම වූ මාරයන් සියයකිනුත් මාරයන් දහසකිනුත් මා සොලවාලිය නොහැකිබව නොදැන. අද දැන් මාරයාගේවත් මාගේවත් බල මහත්බව හා ආනාභාව මහත්බව දැනීම”යි සිතා සැරසු සැටියේම බත්තලිය තුමුම ඇරගෙන ගෙන් නික්ම අගුරුවල මුවවිට සිට ආකාශය බලා මාරයා දැක “තෝ කවරෙක්හිදැ?”යි විචාළේය. “මම වසවර්තිමාරයාය”යි කී කල්හි “මේ අගුරු වල තා විසින් මවන ලද්දේදැ?”යි කිවුය. “එසේය මා විසින්”යි කී කල්හි “කුමක් පිණිසදැ?”යි විචාරා “නොපගේ දුනයට අන්තරාය කරනු පිණිසත් පසේබුදුන් වහන්සේගේ ජීවිතාන්තරාය කරනු පිණිසත් කෙළෙමි”යි කීය.

ඒ අසා බෝධිසත්‍වයෝ කියන්නාහු “මාරය. තා විසින් මාගේ දුනයට අන්තරාවක්වත් පසේබුදුන් වහන්සේගේ ජීවිතයට අන්තරාවක්වත් මම කොටලිය නොදෙමි, අද දැන් මාගේවත් තාගේවත් බල මහත් නිසාව දැනීම”යි කියා මහබෝසතාණෝ දැඩි වූ සමාදානයෙන්(දැඩි ආත්ම

විශ්වාසයෙන් යුතුව) බන්තලිය ගෙන අගුරුවල මත්තට පැනපුය. එකෙණෙහිම අසුරියනක් පමණ ගැඹුරු ඇති අගුරුවල පත්ලෙහි ඊ ඊ පිට අටගත්තාවූ සත්බුමු(තට්ටු හතකින් යුත්) මහපියුමෙක් උඩනැගී බෝධිසත්වයන්ගේ දෙපස පිළිගත්තේය. ඒ පියුමෙන් තඹක් පමණ රේණු ආකාශයට කරකැවී කැවී නැගී මහබෝසතාණන් වහන්සේගේ ඉස්මුදුනෙහි පටන් සකළ ශරීරය රන්සුන්නෙන්(රත්රන් කුඩුවලින්) නැවරුවාක් මෙන් කෙළේය. එකෙණෙහි මහබෝසතාණෝ පියුම් කෙමිය මත්තෙහි සිට නොයෙක් අගුරසයෙන් යුක්ත වූ තෝජනය පසේබුදුන් වහන්සේගේ පාත්‍රයට පිළිගැන්වූය. පසේබුදුන් වහන්සේ ආහාරය පිළිගෙන අනුමෙවෙති ධර්මදේශනා කොට පාත්‍රය ආකාශයට හැර මහ ජනයා බලබලා සිටියදීම ආකාශයට පැනනැගී පස්වණක් වලා(පස්පාටකින් යුත් වළාකුල්) මඩිමින් නිමාලය වනයට වැඩිසේක. වසවර්තීමාරයාත් පැරදූ දෙමිනසට පැමිණ තමන් වහන්නාවූ ස්ථානයටම ගියේය. බෝධිසත්වයෝ පියුම් කෙමිය මත්තෙහි සිට මහජනයාට දන්දීම හා සිල්වරක්ෂා කිරීමෙහි ගුණවණීනා කිරීමෙන් ධර්මදේශනා කොට මහජනයා විසින් පිරිවරණ ලදුව තමන්ගේ ගෙටම වැඳ දිවි පමණින් දුනාදී වූ පින්කම් කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියේය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “සිටාණෙනි, යම් බඳුවූ තෙපි ප්‍රථමමාගී (සෝවාන් මාගීය) ලැබ දෙවිඳුව විසින් දැන් සොලවාලන්නට අසමර්ථවූවානුය යන යමෙක් ඇත්නම් ඒ තෙමේ ආශ්වස්සී නොවන්නේය. පෙර නුවණැතන් විසින් කළ දෙයම

ආශ්වස්සී වන්නේය”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පුළුච්චර සන්ධි ගලපා මේ ‘බද්ධිරභිගාර ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පසේබුදුහු එහිම පරිනිව්වාණ කළෝය. වසවර්තිමාරයා පරදවා පියුම් කෙමිය මත්තහි සිට පසේබුදුන්ට බන්තලිය පිළිගැන්වූ බරණැස්නුවර සිටාණෝ නම් සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

041. ලොසක ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි මොහොදුරට ශරන් සුස්සියා(මෝහය නැමැති අඳුර දුරු කිරීමට සරත් කාලයෙහි පැයු හිරු) වැනි වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් ලොසකතිස්ස ස්ථවිර නම් තෙරකෙනකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජනකය වදාළසේක.

මේ ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ නම් කවරේද? යත්, කොසොල්රට එක් තමාගේ කුලය නැසුවා වූ කෙවුල්(ධීවර) පුත්‍රයෙක, සිවුපසය නොලැබෙන හික්ෂු කෙනෙක. උන්වහන්සේ වනාහී උන්තැනින් වුතව කොසොල්රට එක් කුල දහසක් දෙන වසන්තාවූ කෙවුල් ගමෙක්හි එක් කෙවුල් ස්ත්‍රියකුගේ කුස පිළිසිඳ ගත්තේය. උන් වහන්සේ පිළිසිඳ ගත් දිනයෙහි ඒ කුල දහසක් ගෙවල්වල ඇත්තෝ දැල් ගත ඇත් ඇතිව ගංගාවේහිද තඩාගයෙහිද මත්සයයන්

සොයන්නාහු, එක් කුඩා මත්ස්‍යයකුදු නොලද්දහුය. එතැන් පටන් ඒ කෙටුලෝ පිරිහෙන්නාහුය. ඔහු මවිකුස උපන් කල්හිම ඔවුන්ගේ ගම සත්වරක් ගින්නෙන් ද, ගියේය. සත්වරක් රජුහු විසින් දඩ ගන්නා ලද්දේය. මෙසේ අනුක්‍රමයෙන් දුක්ඛිත වූ ඔහු මෙසේ සිතුවාහුය.

“පුඵයෙහි අපට මෙබඳු වූ පිරිහීමක් නැත්තේය. දැන් වනාහී පිරිහෙමින. අපගේ අතරෙහි එක් කාලකන්නියෙක් විය යුතුය. දෙකොට්ඨාසයක් වමින”යි (දෙපිරිසක් වෙමුයි) කියා පන්සියය පන්සියය බැගින් එක්වූවාහුය. එයින් යම් කොටසෙකිහි ඔහුගේ මවුපියෝද, එක් කොටසක පිරිහෙන්නේය. අනික් කොටස වැඩෙන්නේය. ඒ කොටසද දෙකොටසක්ව බෙදී ඒ කොටසද දෙකොටසක්ව බෙදී මෙසේ යම්තාක් ඒ කුලය එක්වූයේද(ඒ ගෙය පමණක් තනිවීද) ඒතාක් විභාගකොට ඔහුන්ගේ කාලකන්නි බව දැන තලා නිකුත් කළාහුය(පළවා හැරීය).

ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ මෑණියෝ දුකින් ජීවත්වන්නී ගර්භය මුහුකළ(ගැබ මෝරා) කල්හි එක්කුනෙකිහි වැදුවාය. ඒ පශ්චිම භවික සභයා(නිවන් දක්නා ජාතියෙහි උපන් පුද්ගලයා) නසන්නට නොහැකිය. කළය ඇතුලත තිබෙන පුද්ගලයක් මෙන් හෘදයෙහි අර්භත් ඵලයට උපනිශ්‍රය(හේතු සම්පත්) දිලිහෙන්නේය. ඒ ස්ත්‍රිය ඒ ප්‍රදුරුවා රක්ෂාකොට පියවර ඔසවා ඔබ්මොබ හැසිරෙන කල්හි ඒ ප්‍රදුරුවාට එක්

කඩලක්(බඳුනක්) අතට දී “පුත්‍රය, මේ ගෙට වදුව”යි(කෂම සොයා ගැනීමට මේ ගෙට යවයි) කියා පලා ගියාය.

ඒ පුදුරු එතැන් පටන් හුදුකලාව ඒ ඒ තනිනි ගිණ්ණා(කෂම) සොයා එක් තැනෙකිනි සයනය කරන්නේය, නොම නහන්නේය, ශරීරය නොසරසන්නේය, පාංශු පිශාවයකු(මළ ප්‍රේතයෙකු) මෙන් දුකින් ජීවත් වන්නේය. එතෙම අනුක්‍රමයෙන් සත්අවිර්දිව එක් ගෙදරකඩෙකිනි බඳුන් දේනා ජලය දැමූ තැනිනි කපුටුවෙකු මෙන් එකි එකී හුල අවුලමින් අනුභව කරන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් දම්සෙනවි සැරියුන් මහතෙරුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර පිඬු පිණිස හැසිරෙනසේක් ඔහු දැක “මේ සතුවතෙම ඉතා බැගෑපත් වන්නේය. කවර ගමෙකිනි වසන්නේ දේ හෝ”යි කියා ඔහු කෙරෙහි මෙහි කිහි වඩා “කොල වරව්”යි වදාළසේක. ඒ පුදුරුතෙම ගොස් තෙරුන්වහන්සේට වැඳ සිටියේය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුට තෙරුන් වහන්සේ “කවර ගමෙකිනි වසන්නෙහිද, තමාගේ මව්පිය දෙදෙන කොයිදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, මම කිසි පිහිටක් නැත්තෙමි, මාගේ මව්පිය දෙදෙන මා නිසා ක්ලාන්ත වූමිහයි(හිරිහැරයට පත්වූහයි) කියා මා හැර ගියානුය”. වැලිදු වනාහි “පැවිදි වන්නෙහිදැ”යි විචාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, මම වනාහි පැවිදි වන්නෙමි. මා වැනි බැගෑපත්හු කවරෙක් පැවිදි කරවන්නේදැ?”යි කීය. “මම පැවිදි කරවන්නෙමි” වදාළසේක. “යහපත පැවිදි කළ මැනව්”යි කීය. තෙරුන්වහන්සේ ඕනට

බාද්‍යභෝද්‍යාදිය(කෘ සුතුරස විදිය සුතු දූෂ ආදිය) දී ඔහු ගෙනගොස් ස්වභවයෙන්ම(සියනින්ම) නහවා පැවිදි කරවා විසිවස් පිරුණු කල්හි උපසම්පද කරවූසේක. එතෙම මහඵ වයසට පැමිණී කල්හි ‘ලෝසකතිස්ස’ ස්ථවිරයයි කියා ප්‍රසිද්ධ වූයේය. නුවණැත්තේය. ස්වල්ප ලාභ ඇත්තේය.

උන්වහන්සේ විසින් වනාහී අසදාශ දනයෙහි දු(කොසොල් රජු විසින් දෙනලද අසාමාන දනයෙහිදීද) කුසමය(කුස) පුරා ආහාර නොලත්විරූසේක. ජීවිතය යැපෙන පමණක්ම ලබනසේක. උන්වහන්සේගේ පාත්‍රයෙහි වනාහී එක් වරක්ම කැඳ කෙණෙස්සක්(හැන්දක්) පිළිගැන්වූ කල්හි පාත්‍රය මුඵවට(කට) දක්වා පිරුණාක් මෙන් පෙනෙන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් මනුෂ්‍යයෝ “මුන්වහන්සේගේ පාත්‍රය පිරුණේය”යි සිතා යටිදිසාවෙහි(උන්වහන්සේට අනතුරුව සිටි හිඤ්ඤන්) පාත්‍රවලට කැඳ පිළිගන්වති. ඔහුගේ පාත්‍රයට කැඳ පිළිගන්වන කල්හි මනුෂ්‍යයන්ගේ භාජනවල කැඳ අන්ත්‍රස්ඛාන වෙයි (අතුරුදහන් වෙයි) කියාද කියත්, බාද්‍යභෝජ්‍යායෙහි දු මෙම ක්‍රමයයි. ඒ ලෝසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ එයින් මෘතභාගයෙහි විදුර්භනා වඩා අග්‍ර වූ අර්භන්ඵලයෙහි පිහිටිසේකද ස්වල්පලාභී(මඳු ලැබීමේ ඇත්තෙක්ම) වූසේක.

ඉක්බිත්තෙන් අනුක්‍රමයෙන් ආයුසංස්කාරය(ආයු කාලය) පිරිහිණු කල්හි උන්වහන්සේගේ පිරිනිවන් පානා දිනය පැමිණියේය. දම්සෙනඵ සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ ආචර්ජනා කොට(සිහිකර බලා) වදුරණසේක් උන්වහන්සේ

පිරිනිවන් පානා බැව් දැන “ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ අද පිරිනිවන් පානාසේක. අද මා විසින් මෝහට යැපෙන පමණක්(කුසට සැහෙන තරම්) ආහාර දෙන්හට වටනේය”යි සිතා ඔහු කැඳවාගෙන සැවැත් නුවරට පිඬු පිණිස වන්සේක. සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ ඒ මහණ නිසා පළමු බොහෝ මනුෂ්‍යයන් ඇති සැවැත් නුවරින් අත දිගුකොට වැඳිම් පමණක්ද නොලත්සේක. ඉක්බිත්තෙන් තෙරුන් වහන්සේ “ඇවැත්නි, යව ආසන ශාලාවෙහි හිඳුව”යි කියා ඔහු යවා “මේ ආහාර ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් හට දෙව”යි කියා ලත් ආහාර යවුසේක. ඒ ආහාර ගෙන ගියාහු ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් සිහිනොකොට තෙමේ ම අනුභව කළාහුය. ඉක්බිත්තෙන් තෙරුන් වහන්සේ නැගී සිට විහාරයට වඩනා කල්හි ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ ගොස් ස්ථවිරයන් වහන්සේට නමස්කාර කළසේක. ස්ථවිරයන් වහන්සේ ආපසු බලා සිටිසේක් ම “ඇවැත්නි, තොප විසින් ආහාර ලද්දේදැ”යි විචාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, මම නොලබමි”යි කීසේක. තෙරුන් වහන්සේ සංවේගයට පැමිණ කල්වේලා බැලූසේක. “කල් ඉක්මුණේය”යි දැන තෙරුන්වහන්සේ “මෙහි එව ඇවැත්නි, මෙතැන්හිම හිඳුව”යි කියා ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් ආසන ශාලාවේ හිඳුවා කොසොල් රජහුගේ මාලිගාවට වැඩිසේක. රජපුරවෝ තෙරුන් වහන්සේගේ පාත්‍රය ගෙන්වා “ආහාරය පිළිගන්වන්ට විකාලය”යි (නුසුදුසු වේලාව යයි) සිතා පාත්‍රය පුරා වතුමඬුර පිළිගැන්වූසේක. තෙරුන්වහන්සේ ඒ වතුමඬුර ගෙනගොස් “ඇවැත්නි, එව”යි

කියා ඕනට “මේ වතුමධුර වලඳුව”යි කියා පාත්‍රය ගෙනම වැඩසිටියේක. හෙතෙම තෙරුන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරවයෙන් ලජ්ජාවෙන් නොවලඳනසේක.

ඉක්බිත්තෙන් තෙරුන්වහන්සේ ඕනට “ඇවැත්නි එව, මම පාත්‍රය ගෙනම සිටිනෙමි, තොපි හිඳ වළඳුව, ඉඳින් මේ පාත්‍රය අතින් මුක්ත කෙළේ නම් කිසිවකුත් නොවන්නේය”යි වදාළසේක. ඉක්බිත්තෙන් ආයුෂ්මත් වූ ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ අගුර්ඔවර වූ(ප්‍රධානතම වූ) දුමසෙනවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ පාත්‍රය ගෙන සිටියදී ම වතුමධුර වැළඳුසේක. ඒ වතුමධුර තෙරුන්වහන්සේගේ ආර්යී සෘද්ධි බලයෙන් ක්‍ෂය බවට(නිමාවට) නොගියේය. එකල්හි ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ කැමති පමණක් බඩපුරා වැළඳුසේක. එදිනෙහි අනුපාදිශෙෂ නිව්වාණ ධාතුවෙන්(කෙලෙස් හා පංචස්කන්ධය යන දෙකම අවසන් කරමින්) පිරිනිවන් පෑසේක. සඵඤයන් වහන්සේ සමීපයෙහි සිටි ශරීරය ආදහණ කරවූසේක. ධාතූන් වහන්සේ ගෙන වෛතසයක් කළානුය. එකල්හි හික්ෂුහු දුමසභාවෙහි රැස්ව හිඳ “ඇවැත්නි, ලොසකතිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ පින් නැත්තේය, අල්පලාභිය, මෙබඳු පින් නැත්තාවූ අල්පලාභීහු විසින් කෙසේ ආර්යී ධර්මය ලත් සේක්දැ”යි කියමින් හුන්නානුය. සඵඤයන් වහන්සේ දුමසභාවට වැඩ වදුරා “මහණෙනි, දැන් මේ දුමසභාවෙහි මා එන්නට පෙර කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදාළ කල්හි “ස්වාමීන් වහන්ස, මෙනම් කථාවකිනැ”යි දැන්වූවානුය. සඵඤයන් වහන්සේ

වදුරණසේක් “මහණෙනි, මේ මහණ තෙම තමනට ලාභ නොලබන බවද, ආයී ධර්මය ලබන බවද තෙමේම කෙළේය(තමාම කරගත්තේය). මේ මහණ වනාහි පෙර අන්‍යයනට ලාභාන්තරාය කොට (ලැබෙන ලාභයට බාධාකොට) ස්වල්පලාභී වූයේය. අනිත්‍ය, දුඃඛය, අනාත්ම යයි කියා විදුර්භාවට සුදුසු භාවනාවගේ ඵලයෙන් ආයී ධර්මලාභී වූයේය”යි වදුරා ඉකුත්වත් කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස කාශ්‍යප සභීඥයන් වහන්සේගේ කාලයෙහි එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ එක් කෙළෙහි පුත්‍රයෙකු නිසා ගමෙක්හි වූ සෙනස්නෙක්හි වසනසේක. පියවි ස්වභාවශීලයෙන්(ස්වාභාවික සිල්වත් ගතියෙන්) යුක්තව විදුර්භාවෙහි යෙදී වසනසේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් ක්ෂණාශ්‍රව තෙර කෙනෙකුන් වහන්සේ හැම වත් නොහැර වසනසේක්, අනුක්‍රමයෙන් ඒ හික්ෂුන් වහන්සේට උපස්ථාන කරන්නා වූ කෙළෙහි පුත්‍රයාගේ වසන ගමට පැමිණියේක. කෙළෙහි පුත්‍රතෙම තෙරැන් වහන්සේගේ ඊයියාපටයෙහි ම(ඉරියවුවලින්ම) ප්‍රසන්නව පාත්‍රය ගෙන ගෙට වැඩම කරවා සකස්කොට වළඳවා මඳක් ධර්ම කථාව අසා තෙරැන් වහන්සේට වැඳ “ස්වාමීන් වහන්ස, අපගේ සමීප විහාරයටම වැඩිය මනව, අපි සවස් වේලෙහි අවුත් දකුම්භ”යි කීයේය. තෙරැන් වහන්සේ විහාරයට ගොස් නේවාසික තෙරැන්වහන්සේට වැඳ ආපුච්ඡා කොට(සුව දුක්

කථාකොට) එකත් පසෙකිනි හුන්සේක. නේවාසික තෙරුන්වහන්සේ උන්වහන්සේ හා සමග පිළිසඳුර කථාකොට “ඇවැත්නි, නුඹවහන්සේ විසින් හිඤ්ඤාභාරය(ආභාරමය දුනය) ලබන ලදදැ?”යි විචාලසේක. “එසේය ලදිමි”යි වදාලසේක. “කොතනින් ලත්සේකදැ?”යි විචාලසේක. “නුඹ වහන්සේගේ ආසන්න ගම කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ ගෙයින්”යි කීසේක. මෙසේ ද කියා තමහට සෙනස්නක් විචාරා පටිපග්ගනය(සකස්) කොට පා සිවුරු තැන්පත්කොට තබා ධ්‍යාන සැපයෙන් ඵල සැපයෙන් කල්යවමින් වැඩිහුන්සේක.

ඒ කෙළෙඹි පුත්‍රයාද සවස් වේලෙහි සුවදමල් හා පහන් තෙල්ද ගෙන්වා ගෙන විහාරයට ගොස් නේවාසික තෙරුන්වහන්සේට වැඳ “ස්වාමීන් වහන්ස, එක් ආගන්තුක තෙරකෙනෙකුන් වහන්සේ ඇත. වැඩිසේක දේ හෝ”යි විචාලේය. “එසේය වැඩිසේක”. “දැන් කොතැනිදැ?”යි කීයේය. “අසවල් සෙනස්නෙහිය”. කෙළෙඹි පුත්‍රතෙම උන් වහන්සේගේ සමීපයට ගොස් වැඳ එකත් පසෙකිනි හුන්නේ ධම් කථාව අසා ශිතල වේලෙහි වෛතෘයටද, බෝධීන් වහන්සේටද සුවදමල් පුද පහන් අවුළුවා දෙදෙනා වහන්සේට ආරාධනාකොට ගියේය. නේවාසික තෙරුන් වහන්සේ වනාහි “මේ කෙළෙඹි පුත්‍රතෙම බිඳින්නේය(ස්වභාවය වෙනස්කොට ඇත). ඉඳින් මේ හිඤ්ඤන් වහන්සේ මේ විහාරයෙහි වසනසේක විනම් මා මේතෙම කිසිවකටත් නොගන්නේය”යි(නොසලකනු ඇතැයි) කියා තෙරුන්වහන්සේ කෙරෙහි අසන්නෝෂ බවට පැමිණු “මේ විහාරයෙහි මුන්වහන්සේ නොවසන ආකාර මා

විසින් කරනට වටනේය”යි සිතුවේ. ක්ෂීණාශ්‍රව තෙරුන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුණුගේ අභිප්‍රාය දැන “මේ ස්ථවිරයතෙම මාගේ කුලයෙහි හෝ ගණයා කෙරෙහි(දුයක ගෙවල් සමග හෝ පිරිස සමග හෝ) හෝ නොඇඵනු ඛව නොදන්නේය”යි සිතා තමා වසන තැනට ගොස් ධ්‍යාන සැපයෙන් ඵල සැපයෙන් කල්යැවුසේක.

නේවාසික තෙරුන්වහන්සේද දෙවැනි දිනයෙහි නියපිටින් ගෙඩිය ගසා (සණ්ඨාවට තට්ටු කොට) නිය පිටින් දෙරට ආකොටනය කොට(තට්ටු කොට) කෙළෙඹී පුත්‍රයාගේ ගෙට ගියසේක. කෙළෙඹී පුත්‍රතෙම උන්වහන්සේගේ පාත්‍රය ගෙන පනවන ලද ආසනයෙහි වැඩ හිඳිනට සලස්වා “ස්වාමීන් වහන්ස, ආගන්තුක ස්ථවිරයන් වහන්සේ කොතැන්හිදැ?”යි විචාලේය. “මම තොපගේ කුලපග ස්ථවිරයන්ගේ ප්‍රවෘත්තිය නොදන්නෙමි, ගෙඩිය ගැසුයෙමි, දෙරට ආකොටනය කරණුයෙමි පුබුදුවා ගන්නට නොහැකි වූයෙමි. ඊයේ දවස තොපගේ ගෙයදී ප්‍රණීත හෝපන වළදු දිරවා ගන්නට නොහැකි වූයේ දැන් නිද්‍රාවට පැමිණියේ වන්නේය. තොපි පහදින්නාහු මෙබඳු තැන්හිම පහදනාහුය”යි කීසේක.

ක්ෂීණාශ්‍රව තෙරුන් වහන්සේ පිබිඳු තමාට හික්ෂාවාර වේලාව සලකා ශරීරය ප්‍රතිජග්ගතනය කොට(මල මුත්‍රාදිය කොට නිමවා) පාත්‍රා සිවුරු ගෙන අහසට පැනනැගී අන් තැනකට වැඩිසේක. ඒ කෙළෙඹී පුත්‍රතෙම නේවාසික තෙරුන්වහන්සේට ගිතෙල් මි සකීරායෙන් අභිසංස්කෘත

පාසාසය(ගිනෙල් මිපැණි සකරු මිශ්‍රකොට පිළියෙල කළ කිරිබත) වළඳවා පාත්‍රය සුවඳ සුනුයෙන් උලා නැවත පුරවා “ස්වාමීන් වහන්ස, ඒ ආගන්තුක ස්ථවිරයන් වහන්සේ මාගීකලාන්ත වූයේත් වන, උන්වහන්සේට මේ ආහාරය ගෙනයව”යි කියා පිළිගැනුවූයේය. නේවාසික ස්ථවිරයන් වහන්සේ ප්‍රතිකෂේප නොකොටම ගෙනයනසේක් “ඉඳින් ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ මේ ක්ෂීරපාසාසය වැළඳුයේත් ඒනම් ශ්‍රීවය ගෙන නිකුත් කළේ නමුදු(බෙල්ලෙන් අල්ලා ඵලියට දැමුවත්) නොයනසේක. ඉඳින් වනාහි මම මේ ක්ෂීරපාසාසය මනුෂ්‍යයයන් හට දුන්නේ නම් මාගේ ක්‍රියාව ප්‍රකාශ(ප්‍රසිද්ධ) වන්නේය. ඉඳින් දියෙහි දැමීම නම් දියපිට ගිනෙල් පෙනෙන්නේය. ඉඳින් භූමියෙහි දැමුයේ ඒනම් කපුටුවන්ගේ රැස්වීමෙන් පෙනෙන්නේය. මේ ක්ෂීරපාසාසය කොතැනහි දමමි දෝ හෝ”යි පරීක්ෂා කරනුයේ මැල(කුඹුරක ඉපනැලි) පුලුස්සන්නාවූ එක් කෙතක් දැක අගුරු දෙබේකොට(දෙබෑ කර) එහි බහා මත්තෙහි අගුරෙන් වසා විහාරයට ගියසේක් විහාරයෙහි ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ නොදැක සිතනසේක් ඒකාන්තයෙන් ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ ක්ෂීණාශ්‍රව කෙනෙක, මා අභිප්‍රාය දැන අන්තැනකට වැඩිසේක් වන, මා විසින් බඩ හේතුකොට ඉතා නුසුදුස්සක් කරන ලදැ”යි සිතුවේය. ඒ ක්ෂණයෙහිම ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේට මහත් දෙමිනසක් පහළ වූයේය. එතැන් පටන් කොටම මනුෂ්‍යප්‍රේතව නොබෝ කලකින්ම කාලක්‍රියාකොට නරකයෙහි උපන්නේය.

ඒතෙම බොහෝ වර්ෂී සතසහශ්‍රයක්(අවුරුදු ලක්ෂ ගණනක්) නරකයෙහි පැසීගියේය. නිරයෙහි පැසී අවශිෂ්ට(ඉතිරි) කර්මයෙන් පිළිවෙලින් පන්සියයක් ජාතියෙහි යක්ෂව ඉපද එක දවසකදී බඩපුරා ආහාරයක් නොලද්දේය. එක් දවසක් වනාහී ගබමල බඩපුරා ලද්දේය. නැවත පන්සියයක් ජාතියෙහි සුනඛව උපන්නේය. එකල්හිද එක දවසක් උද්ගාරය(වමනය) කරනලද ආහාරයක් බඩපුරා ලද්දේය. සෙසු කල්හි ඔහු විසින් බඩපුරා ආහාරයක් නම් නොලත් විරිය. සුනඛ ජන්මයෙන් වුව වනාහී කසිරට එක් ගමෙක දුක්පත් කුලයෙකහි උපන්නේය. ඔහුගේ උත්පත්තියෙහි පටන් ඒ කුලය අතිශයින් දුක්පත් වූයේය. නාහියෙන් මත්තට දියකැඳ පමණකද නොලද්දේය. ඕනට වනාහි ‘මත්තවිඤ්ඤා’යි කියා නමෙක් වූයේය. ඔහුගේ මවුපිය දෙදෙන ක්‍රමා දුක්ඛය (බඩසාදක) ඉවසන්නට නොහැකිව “කාලකන්නිය යව”යි තලා ඔහු නිකුත් කළානුය(ඵලවා දැමීමානුය). මත්තවිඤ්ඤා තම පිටිවහලක් නැතිව හැසිරෙනුයේ බරණැස් නුවරට ගියේය.

එසමයෙහි බෝධිසත්වයාණන් වහන්සේ බරණැස් නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීව පන්සියයක් මානවකයන්ට ශිල්ප උගන්වන සේක. එකල්හි බරණැස් නුවර වාසිනු දුක්ඛිතයන්ට වැටුප් දී ශිල්ප හික්මවන්නානුය. මේ මත්තවිඤ්ඤා බෝධිසත්වයාණන් වහන්සේ සමීපයෙහි කුශලව ශිල්පය පුරුදු කරන්නේය (ගාස්තු ගෙවීමට බැරිව පිනට උගන්නේය). තෙතෙම පුරුෂ අවවාද(වැඩිහිටි අවවාද) නොගන්නේය.

ඔවුනොවුන්ට ප්‍රහාර දෙමින් හැසිරෙන්නේය. බෝධිසත්වයාණන් වහන්සේ විසින් අවවාද දෙනු ලබන්නේද අවවාද නොගන්නේය. ඔහු නිසා උන්වහන්සේට අය මඳ වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් මිත්තවින්දක තෙම මානවකයන් හා සමග දඹරකොට අවවාද නොගනිමින් එතැනින් ගොස් ඒ ඒ තැනිති ඇවිදින්නේ එක් පසල්(පිටිසර) ගමකට ගොස් බැලමෙහෙකොට ජීවත් වන්නේය. හෙතෙම එතැනිති එක් දිළිඳු ස්ත්‍රියක හා සමග තෘෂ්ණාසංවය(කාම සේවනය) කලේය. ඒ ස්ත්‍රී ඔහු නිසා ප්‍රදරුවන් දෙදෙනෙකු වැදුවාය. ගම්වැස්සෝ “අපට කටයුතු නොකටයුතු නොකියව”යි කියා මිත්තවින්දකයා හට බලය දී(බලයෙන්) ඔහු ගන්දෙර කිලියක(කූටියක) විසීම කරවුවාය. ඒ මිත්තවින්දකයා නිසා ඒ පසල් ගම්වැසියෝ සඤ්ජරක් රජ හට දඩ දුන්නාහුය. සඤ්ජරක් ඔහුන්ගේ ගෙවල් දහන වූවාහුය. සඤ්ජරක් තඬාගයෙහි (ජලාගයෙහි) දිය සිඳුනේය. ඔහු සිතන්නාහු “අපට පළමු මේ මිත්තවින්දකයා නොආ කල්හි මෙබන්දක් නැත්තේය. දැන් වනාහි මොහු ආ කල් තැන් පටන් පිරිහෙමිහ”යි කියා ඔහු තලා නිකුත් කළාහුය. හෙතෙම තමාගේ ප්‍රදරුවන් ගෙන අන් තැනකට යනුයේ අමුනුෂ්‍යයන් පරිගෘහිත(අරක්ගත්) එක් අරණ්‍යයකට (වනයකට) පැමිණියේය. එතැනිති අමුනුෂ්‍යයන් ඔහුගේ දරුවන්ද භාය්‍යාවද මරා මාංස අනුභව කළාහුය. මිත්තවින්දකයා එතැනින් දිවගොස් ඒ ඒ තැනිති හැසිරෙමින් ගම්හීර නම් එක් පටුන් ගමකට නැව් හරණා(නැව් දියත් කරන) දිනයෙහිම පැමිණියේ කම්කරුවෙක් ව නැවට

නැගුණේය. ඔහු නැගුණු නැව මුහුදු පිටින් සත් දවස් ගොස් සත්වෙනි දිනයෙහි සමුද්‍ර මධ්‍යයෙහි ඇණ නිඛුටාක් මෙන් සිටියේය. ඔහු පව්ටු කුසපත් ලවානුය(පව්කාරයා සෙවීමේ කුසපත් ඇද්දුනුය). සතරක් ම මිත්තවින්දකයා හට පැමිණියේය. නැවෙහි මනුෂ්‍යයෝ ඕනට එක් උණ දඩු කලබක්(උණ දඩුමිටියක්) දී හස්තය අල්වාගෙන සමුද්‍රයෙහි බැහවුවානුය(දැමීමානුය). ඔහු දැමූ පමණකින්ම නැව ගියේය.

මිත්තවින්දකතෙම හුණු කලප්පි හෙව සමුද්‍ර පිටින් යන්නේ කාශ්‍යප සඵලයන් වහන්සේගේ කාලයෙහි මහණුව රක්ෂාකළ ශිලවලයෙන්(සීලයේ ආනිසංශයෙන්) මුහුදු පිට එක් ස්වඵක(පළිගැ) විමානයක්හි දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් සතර දෙනෙකු ලැබ ඔහුන්ගේ සමීපයෙහි දිවසැප විඳිමින් සත් දවසක් වාසය කළේය. ඒ විමාන ප්‍රේතයෝ වනාහි සත් දවසක් සැප අනුභව කෙරෙති. සත් දවසක් දුක් අනුභව කරන්නට යන්නානුය. “යමිතාක් කලකින් අපි එමුදු ඒ තාක් කල් මෙතැනහි වසව”යි කියා ගියානුය. මිත්තවින්දකයා ඔහුන් ගිය කල්හි හුණු කලප්පි හිඳ මත්තෙහි යනුයේ රිඳි විමනෙක්හි දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් අට දෙනෙකු ලද්දේය. එයින් මත්තෙහිලු යනුයේ මැණික්මය විමනෙක්හි දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් සොලොස් දෙන ද ස්වණීමය විමනෙක්හි දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් දෙතිස් දෙනෙකු ලද්දේය. ඔවුන්ගේදු වචන නොකොට(නොඅසා) මත්තෙහි යන්නුයේ තුරු දිවයිනක(දූපතක් අතරේ) එක් යක්ෂ පුරයක් දුටුයේය. එහි එක් යක්ෂණියක් එළු රූපයෙන් හැසිරෙන්නීය. මිත්තවින්දකයා ඇස යක්ෂණී බව නොදන්නේ, “එළු මස් අනුභව කෙරෙමි”යි

සිතා ඇගේ පය ඇල්වා ගත්තේය. ඔී තොමෝ
යක්ෂානුභාවයෙන් ඔහු ඔසවා දැමුවානුය. මිත්තවින්දක තෙම
යක්ෂණී විසින් දමන ලද්දේ මුහුදු පිටින් ගොස් බරණැස්
නුවර පවුරපිට එක් කටුලැහැබක් මත්තෙහි වැටී පෙරලෙමින්
හූමියේ පිහිටියේය.

එසමයෙහි වනාහී ඒ පවුර පිට රජහුගේ එළුවන් තණ
කා ඇවිදින්නවුන් සොරු ගෙන යන්නානුය. එළුගොවිවෝන්
“සොරු ගනුමින”යි කියා එකත්පසව සැගවී සිටියානුය.
මිත්තවින්දකයා පෙරලී හූමියෙහි සිටියේ ඒ එළු දෙනුන් දැක
“මම සමුද්‍රයෙහි එක් දිවයිනක එළු දෙනක පය ඇල්වාගෙන
ඇ විසින් දමන ලද්දෙමි මෙතැනහි වැටුනෙමි ඉඳින් වනාහි
දැන් එක් එළු දෙනකගේ පය ඇල්වා ගනිමි නමි ඒ එළුදෙන
මා මතු සමුද්‍ර මත්තෙහි විමාන දිව්‍ය ස්ත්‍රීන්ගේ සමීපයෙහි
දමන්නේය”යි සිතුවේය. තෙතම මෙසේ වූ නුවණින්
මෙනෙහිකොට එළුදෙනගේ පය ඇල්වා ගත්තේය. ඒ එළුදෙන
ගත් පමණකින් ඇඬුවාය. එළුගොවිවෝ ඔබ්බොබින් අවුත් ඔහු
ගෙන “මෙපමණ කලක් රජහුගේ එළුවන් අනුභව කළා වූ
මෙතෙම සොරෙකැ”යි කියා ඔහු බැඳ ඇත රජුගේ සමීපයට
ගෙන යන්නානුය. එකිනෙහි බෝධිසත්වයාණන් වහන්සේ
පන්සියයක් මානවකයන් පිරිවරාගෙන නුවරින් නික්ම නහන්නට
වඩනාසේක. මිත්තවින්දකයා දැක හැඳින ඒ මනුෂ්‍යයන්ට
කියනසේක් “සගයෙනි, මේ තෙම අපගේ අතවැස්සෙකි, කවර
තෙයකින් මොහු ගත්තානුදැ?”යි කීසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස,
මේ එළුවන් සොරක එක් එළියකගේ පය ඇල්වා ගත්තේය.

එහෙයින් ගන්නා ලද්දේය”යි කීවුය. “එසේ වීමේ මොහු අපට දුස කොට දෙව, අප නිසා ජීවත් වන්නේය”යි කීසේක. ඔහු “යහපත ස්වාමීන් වහන්සේය”යි කියා ඔහු හැර ගියාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඕනට බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “මිත්තවිත්දකය, තෝ මෙතෙක් කල් කොතැනහි විසිදැ?”යි විචාලසේක. එතෙම තමා විසින් කරනලද ක්‍රියා දැන්වූයේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “වැඩ කැමැත්තවූන්ගේ වචනය නොකරන තැනැත්තේ මෙබඳු දුකට පැමිණෙන්නේය”යි වදාරා “වැඩ කැමැතිය හිත වින්තනයෙන් අනුකම්පා කරන්නාහුගේ අනුශාසනාව අවවාදය යමෙක් නොකෙරේද, එසේ වූ පුරුෂ තෙම එළුවන්ගේ පය අල්වාගෙන ශෝක කරන්නා වූ මිත්තවිත්දකයා මෙන් නිරන්තරයෙන් මිරිකෙන්නේය(පීඩාවට පත්වන්නේය), ශෝක කෙරෙන්නේය”යි කියා බණ වදාලසේක. මෙසේ ඒ තෙරුන් වහන්සේ විසින් මෙපමණ කලක් මුළුල්ලෙහි ත්‍රිවිධ ආත්මයෙක්හි(අත්මභාව තූනක) කුෂ්ඨය (කුස) පුරා ආහාර නොලත් විරීසේක. යක්ෂව උපන් කල්හි එක් දවසක් ගබ්මල ලද්දේය. සුනඛව උපන් කල එක් දවසක් උද්ගාරය කල ආහාරයක් ලද්දේය.

පිරිනිවන් පානා දිනයෙහි දම්සෙනවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේගේ ආනුභාවයෙන් වතුමධුරය(ගිතෙල්, මී පැණි, වෙඬරු,උක්සකුරු යන මිහිරි ආහාර සතර) ලත්සේක.

මෙසේ අන්‍යයන්හට ලාභාන්තරාය කිරීම මහා දේෂය”යි දන යුත්තේය. ඒ කාලයෙහි ඒ ආචාරීන් වහන්සේද

මින්තවින්දකයාද කමිචු පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියානුය. සඵඤ්ඤාන වහන්සේ “මහණෙනි, මෙසේ මේ මහණු තෙමේම ස්වල්පලාභී බවද තෙමේම ආඤ්ඤාධර්මය ලත් බවද කෙළේය”යි කියා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පූජාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘ලොසක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි මින්තවින්දකයා නම් දැන් ලොසකතිස්ස ස්ථවිර වූසේක. දිසාපාමොක් ආචාරීව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදු රජවූ මමිම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

042. කපොත ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිහි අද්වයවාදී(පරස්පර විරෝධී වචන දෙකක් නොකියන්නා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක්, එක්තරා ලොල්(ලෝහී) වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරඹයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.උන් වහන්සේගේ ලොල් බව නම් නව වැනි නිපාතයෙහි ‘කාකි’ ජාතකයෙහි මතු පහළ වන්නේය.

එසමයෙහි හික්ෂුන් වහන්සේ “ස්වාමීනි, මේ මහණු ඉතා ලොල් මහණකැ”යි සඵඤ්ඤාන වහන්සේට දැන් වූසේක. එකල සඵඤ්ඤාන වහන්සේ “සබ්බද මහණු, තෝ ඉතා ලෝහීයෙහිදැ?”යි වදුළුසේක. “එසේය ස්වාමීනි”යි කී කල්හි “මහණු, තෝ පෙරත් ලෝහීයෙහිය, ලෝහී බැවින් ජීවිතඝෛයම

පැමිණියෙහිය. පණ්ඩිතයෝද නා නිසා තමන් වසන තැනින් පිරිනුනෝ වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ පාරාපත යෝනියෙහි(පරෙවියෙක්ව) උපන්නාහුය. එකල බරණැස් නුවර වැස්සෝ කුසල් කැමැති බැවින් ඒ ඒ තැන පක්ෂීන්ගේ සැපසේ විසීම නිසා(සඳුනා) නොපෙට්ටි(දුනයිසා දැමූ පෙට්ටි) එල්වා තබති. බරණැස් නුවර සිටාණන්ගේ අරක්කමේයා තමන්ගේ මුළුතැන්ගේ නොපෙට්ටියක් එල්වා තුබුයේය. බෝධිසත්වයෝ එහි වාසය කෙරෙහි. එකල්හි ඒ මහබෝසතාණෝ උදෑසනම නික්ම ගොදුරු සොයා අනුභවකොට සවස් වේලෙහි අවුත් වාසය කරමින් දවස් යවති.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් එක් කපුටුවෙක් මුළුතැන්ගේ මත්තෙන් යන්නෙහි ඇඹුල් නියඹලා මත්සයමාංස දවා සුවද කැටු ගන්ධය ආසුරාණයකොට එහි ලොබ උපදවා “කවරක්නු නිසා මේ මත්සයමාංස ලබන්දේ හෝ”යි මුළුතැන්ගෙට නුදුරු තැනක හිඳ පරිඤා කෙරෙන්නේ සවස බෝධිසත්වයන් අවුත් මුළුතැන්ගෙට වඩනා දැක “මේ පරවියා නිසා මත්සයමාංස ලබමි”යි දෙවෙනි දවස් උදෑසනම අවුත් බෝධිසත්වයන් පෙට්ටියෙන් නික්ම ගොදුරු පිණිස යන වේලෙහි පසුපස්සේ නික්මුණේය. එකල මහබෝසතාණෝ ඕනට “කවර කාරණයකින් අප හා සමග සබඳ තෝ ඇවිදිනෙහිදැ”යි කීවුය. “ස්වාමීනි,

නුඹවහන්සේගේ ක්‍රියාවට මට ඉතා ඊසියෙයි, එසේ හෙයින් මම මෙතැන් පටන් නුඹවහන්සේට උපස්ථාන කෙරෙමි”යි කිය. එබස් ඇසු මහබෝසතාණෝ කියන්නේ “යහළු තොපි අන් ගොවාරයක් අනුභව කරව, අපි අන් ගෝවරයක් අනුභව කරමින්(ඔබ එක්තරා වර්ගයක ආහාර ගන්නෙහිය, අප ඊට වඩා වෙනස් වර්ගයක ආහාර ගන්නෙමු), තොප විසින් අපට උපස්ථාන කරන්නට නොපිළිවන් වන්නේ වේදැ”යි කිවුය.

“ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ ගොදුරු කන කල මමත් ගොදුරුකා නුඹවහන්සේ හා සමග යන්නෙමි වේදැ”යි කීය. “යහපත උදක්(විශේෂයෙන්) තොප විසින් අප්‍රමාද විය යුතුය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ කපුටුවාට අවවාදකොට ගොදුරු කන්නාහු තණ බිජු අනුභව කෙරෙති. බෝධිසත්වයන් ගොදුරු අනුභව කරන වේලෙහි කපුටුවා ගොස් ගොම පිඩක් පෙරළා පණුවන් අවුලා කා බඩ පුරාගෙන බෝධිසත්වයන් සමීපයට අවුත් “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ ඉතා බොහෝ වේලක්(වේලාවක්) ගොදුරු අනුභව කරනසේක. බොහෝකොට කෑම යහපත් නොවන්නේ වේදැ”යි කියා බෝධිසත්වයන් හා සමග ඇවිද ගොදුරු අනුභවකොට සවස් වේලේ අවුත් මුළුතැන්ගෙයි වෙසෙයි.

ඉත්බිත්තෙන් එක් දවසක් සිටාණන්ට බොහෝ මත්ස්‍යමාංස ගෙනාවාහුය. අරක්කමේයා ඒ මත්ස්‍යමාංස ඇරගෙන මුළුතැන්ගෙයි ඒ ඒ තැන එල්වා තිබුයේ කපුටුවා ඒ දැක ලොහ උපදවා “සෙට ගොදුරු බීමට නොගොස් මා විසින්

මේ මන්සන්සමංස කඤ්ඤාය”යි රාත්‍රියෙහි තනන තනනා(තටම තටමා) කෙළිරි ගාමිණී වැඳ හොත්තේය.

දෙවෙනි දවස් බෝධිසත්වයෝ ගොදුරු පිණිස යන තැනැත්තෝ “වර යහළු කපුටුව”යි කීවුය. “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ ගිය මැනව,මට බඩ රුජාවෙක් විය”යි කීය. එබස් ඇසු මහබෝධිසත්වයෝ කියන්නෝ “සබඳ, කපුටුවන්ට බඩ රුජාවෙක් නම් කිසිකලෙකන් නුවු විරූය. රාත්‍රියෙහි තුන් යමින් එකි එකී යමෙක මුර්ජා(යාමයක් පාසා බඩ ගින්නෙන් ක්ලාන්ත) වෙති, ගිතෙල් ගැලූ පහන් කඩක් ගිලූ කල ඒ කපුටුවන්ට මඳ ඇසිල්ලක තෘප්ති නිවාරණය වෙයි (කඳුරකම සංසිද්දේ) බඩ පිරෙයි, තෝ මන්සන්සමංස කනු කැමැත්තෙහි වන, මනුෂ්‍යයන් විසින් අනුභව කටයුත්ත තොපට ගෝචර නොවෙයි. තොපට අනුභව කරන්නට නුසුදුසුය, මෙබන්දක් නොකර මා හා සමග ගොදුරු පිණිස වර”යි කීවුය. “යා නොහෙමි ස්වාමීනි”යි කී කල්හි “එසේ වීනම් තා කළ නොකටයුත්තෙන් තෝම ප්‍රකාශ වන්නෙහි වේද?(තොප කළ වැරද්දට තොපම විපාක විඳින්නේ නොවේදයි) ලෝභ වසගයට නොපැමිණු අප්‍රමාදව වාසය කරව”යි කපුටුවාට අවවාදකොට බෝධිසත්වයෝ ගොදුරු කන්නට ගියෝය. එකල අරක්කැමියා අනෙකප්‍රකාර වූ මන්සන්සමංස විකෘතිය(මස් මාළුවලින් සෑදූ කෂමවර්ග) පිස තබා උණුසුම නික්මෙන පිණිස බඳුන් ඇර මස් රස වහන්නා වූ මුඩම බඳුන් මත්තේ තබා ගෙන් නික්ම ඇග ඩා(දුඩිය) පිසමින් සිටියේය.

එකණෙහි කපුටා පැසින්(පෙට්ටියෙන්) හිස ඔසවා මුළුතැන්ගෙයි අදහ මැන බලන්නේ අරක්කමේයා ගෙන් නික්මුණු නියාව දැන “මේ වූකලී දැන් මාගේ මනදෙල පුරා මස් අනුභව කරන්නට කල, කීමෙක්ද මහත් මසක් අනුභව කරමිද, නොහොත් සුනු වූ(අඹරන ලද) මසක් අනුභව කරමිද”යි සිතා “සුනුටු මසකින් නම් වහා කුස පුරවාගත නොහැක්කේය, මහත් මස් කැටියක් නෙවුත් පැස තබාගෙන කකා වැදහෝමි”යි (වාඩ්ට් සිටිමියි) පැසින් උඩ නැගී මස් රස වහන මුඩම මත්තේම උන්නේය. ඔහුගේ හිඳිමෙන් ඒ මුඩම කිලි කිලි යන අනුකරණයෙන් ශබ්දය පැවැත්තේය.

අරක්කමේයා මුඩම අඬගිය අඬ(තලියෙන් නැගුණු හඬ) අසා “කීමෙක්දේ හෝ”යි ගෙට වන් තැනැත්තේ කපුටුවා දැක “මේ දුෂ්ට කපුටුවා මා විසින් සිටාණන් වහන්සේට සකස්කොට පිස තුඩු මස් අනුභව කරණු කැමැත්තේය, මම වූකලී සිටාණන් වහන්සේ නිසා ජීවත්වෙමි, මේ අඥානියා නිසා ජීවත් නොවෙමි, එසේ හෙයින් මට මොහුගෙන් ප්රයෝජන කිමිද”යි දොර වසා කපුටුවා අල්වාගෙන සකල ශරීරය පත් උදුරා(පිනාටු උගල්ලා) අලුත් ඉගුරු, ලුණු, දුරු, මිරිස් ආදී වූ කුළුබඩු අඹරා ඇඹුල් මොරේ කලාන්දුකොට(ඇඹුල් මෝරු දියෙහි කලතා) ඔහුගේ සකල ශරීරයෙහි ගල්වා ඒ කපුටුවා පැසට දැමුයේය. කපුටුවා මහත් වූ දුක්ඛ වේදනාවෙන් මඬනා ලදුව තනනමින් කෙඳිරි ගගා වැද හොත්තේය.

බෝධිසත්වයෝ සවස් වේලේ අවුත් ඒ ව්‍යසනයට පැමිණී තැනැත්තවුන් දැක “ලොල් වූ කපුටුව, මා කීවා නොකොට තාගේ ලෝභය නිසා මහන් වූ දුකට පැමිණියෙහි වේදැ”යි කියා “දැන් මාත් මෙතැන වසන්ට නොපිළිවනැ”යි මහබෝසතාණෝ අනික් තැනකට ගියෝය. කපුටුවා එතැන්හිම ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේය. එකල්හි අරක්කමේයා ඔහු පැසින් ගෙන කසල ගොඩට දැමීය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණ, තෝ ලොල් වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ලොල් වූයෙහිය. තාගේ ලොල් බව නිසා නුවණැත්තෝ තමන් වසන තැනින් පිරිහී ගියෝ වේදැ”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුරායී සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට වදුළුසේක. වතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර ඒ ලොල් මහණ අනාගාමී පෙලෙහි පිහිටියේය. සච්ඤයන් වහන්සේ පුච්චාර සන්ධි ගළපා මේ ‘කපොත ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි කපුටුවා නම් දැන් මේ ලොල් වූ හික්ෂුහුය. එසමයෙහි පරෙව්ව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමීම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

043. වෙළුක ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරනසේක් එක්තරා දුච්ච(අකීකරු) හික්ෂුවක් අරභයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

සඵඥයන් වහන්සේ ඕනට වනාහි “මහණ, තෝ දුච්ච වූයේ සැබෑදැ?”යි විචාරා “ස්වාමීන් වහන්ස, සැබෑව”යි දැන් වූ කල්හි “මහණ, තෝ දුච්ච වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දුච්ච වූයෙහිය. දුච්ච වූ බැවින්ම නුවණැත්තන්ගේ වචනය නොකොට සර්පමුඛයෙන් ජීවිතඝෂයට(සර්පයෙකු දුෂ්ට කිරීමෙන් මර්ණයට) පැමිණියෙහිය”යි වදාරා ඉකුත්වත් කථාව වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ මහාභෝග කුලයෙකි(මහ ධනවත් පවුලක) ඉපිද වැඩි වයසට පැමිණ පංචකාමයෙහි ආදීනව හා මහබිතික්මන් කිරීමෙහි ආනිශංස දැක වස්තුකාමයෙන්(කාම වස්තු) හැර හිමාල වනයට වැද සෘෂි ප්‍රවුජ්‍යාවෙන්(තවුස් පැවිද්දෙන්) පැවිදිව කිසුණු පිරියම්කොට(කසින භාවනා) පඤ්චාහිඤා අෂ්ට සමාපත්ති උපදවා ධ්‍යාන සැපයෙන් කල් යවනසේක. මහ භාගයෙහි මහත් පිරිවර ඇතිව පන්සියයක් තපස්විවරයන් විසින් පිරිවරණ ලදුව ගණශාස්තාව(පිරිසට අනුශාසකව) වාසය කරනසේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් සර්ප පෝතකයෙක් තමාගේ ස්වභාවයෙන් ගොදුරු කා ඇවිදිනේ එක්තරා තපස්වියක්නුගේ ආශ්‍රමයට පැමිණියේය, තපස්වීන් වහන්සේ ඒ සර්පයා කෙරෙහි පුත්‍රස්නෙහ(දුරු සෙනෙහස) උපදවා ඔහු එක් වෙළුපච්චයෙකි(උණු පුරුකක් තුළ) හොවා රඝ්‍යා

කරන්නේය. ඕනට වෙළුපවීතයෙහි හෝනා හෙයින් ‘වෙළුක’ යයි කියා නමක් කළාහුය. ඔහු පුත්‍රස්තෙතයෙන් රක්ෂා කරන්නාහු තපස්විය හට ‘වෙළුක පියා’ යයි කියාම නමක් කළාහුය. එකල්හි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “එක් තපස්වියෙක් වනාහී සර්පයෙකු රක්ෂා කරන්නේය”යි අසා ඔහු කැඳවා “තෙපි ආශිච්ඡයකු(සපීයෙකු) රක්ෂා කරන්නේ සබඳද? කිමිදු” විචාරා “සැබැව”යි කී කල්හි “ආශිච්ඡයා හා සමග විශ්වාසයෙක් නම් නැත්තේය. මෙසේ රක්ෂා නොකරව”යි කීසේක. තාපසතෙම කියනුයේ “ආචාරීන් වහන්ස, ආශිච්ඡයා මාගේ පුත්‍ර වන්නේය. මම ඔහුගෙන් වෙන්ව වසන්ට නොහැකි වන්නෙමි”යි කීයේය. “එසේ විනම් මොහුගේ සමීපයෙන් ජීවිතක්ෂයට(මරණයට) පැමිණෙන්නේහිය”යි කීසේක.

තපස්වීන් වහන්සේ බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ වචනය නොගත්තේය. ආශිච්ඡයාද හරනට(ඉවත දමන්නට) නොහැකි වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් කීප දවසක් ඇවෑමෙන් සියලු තපස්වීවරයෝ එලාඵල පිණිස ගොස් ගිය තැනෙහි එලාපලයාගේ සුලභ බැව් දැක දෙනුන් දවසක් එතැනෙහිම වාසය කළාහුය. වෙළුක පියාණෝද ඒ තපස්වීන් වහන්සේලා හා එක්ව යනුයේ ආශිච්ඡයා හුණුපුරුකෙහි හොවා පිධානකොට (පියනින් වසා) ගියේය. ඒ තාපසතෙම නැවත සෙසු තපස්වීවරයන් හා දෙනුන් දවසක් ඇවෑමෙන් අවුත් “වෙළුකයා හට ගොදුරු දෙමි”යි කියා හුණුපුරුක පියන හැර “පුත්‍රය ක්ෂුධායෙහිය,(බඩගිනි ඇත්තේ නොවේද?) එව”යි කියා හස්තය දිගු කෙළේය. ආශිච්ඡතෙම දෙනුන් දවසක්

නිරාහාර බැවින් කීපී දිගුකරන ලද හස්තය
ඩැහැ(දුෂ්ටකොට) තපස්වියා එතැන්හිම ජීවිතක්ෂයට පමුණුවා
වනයට වන්නේය. තපස්වීවරහු ඒ දැක බෝධිසත්වයන්
වහන්සේට දැන් වුවාහුය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ඔහුගේ
ශරීරය ආදාහන කරවා සෘෂි සමූහයාගේ මැද ඉඳ සෘෂින්ට
අවවාද වශයෙන් මෙසේ වදාළසේක.

“වැඩ කැමැත්තාවූ නිත විත්තයෙන් අනුකම්පා
කරන්නාහුගේ අනුශාසනාව අවවාදය යමෙක්
නොතික්මිනිද(පිළිනොගනිද) එසේ වූ පුරුෂතෙම වෙළුක නම්
සර්පයාගේ පියාණෝ යමිසේ හොත්තාහුද (මැරී වැනි
සිටිද) එපරිද්දෙන්ම නසන ලදුව හෝනේය”යි වදාළසේක.
මෙසේ බෝධිසත්වයන් වහන්සේ සෘෂි සමූහයාට අවවාද දී
සතරබුන්ම විහරණයන්(මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ඛා
යන උතුම් පැවතුම්) වඩා ආයුෂයාගේ කෙළවර
බුන්මලෝකයෙහි උපන්සේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මහණ,
තෝ දුච්ච වූයේ දැන්මතු නොවෙයි. පුච්චයෙහිද අකීකරු
බැවින් සර්පමුඛයෙන් පුතිතාවයට (කුණුවීමට) පැමිණියෙහිය”යි
කියා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පුච්ච පර සන්ධි
ගළපා මේ ‘වෙළුක ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වෙළුක සර්පයාගේ පියාණෝ නම් දැන් මේ
දුච්ච මහණ වූයේය. අවශෙෂ පර්ෂද්(සෙසු පිරිස) දැන් බුදු

පිරිස් වුවානුය. ගණ ශාස්තෘව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

044. මකස ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි ශාන්තිගුණ ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මගධිරට සැරිසරා වඩනාසේක් එක්තරා ගමෙක නුවණ නැති ගම්වැසි මනුෂ්‍යයන් අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

එක් සමයෙක බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවරින් නික්ම මගධ රාජ්‍යයට ගොස් එහි වාරිකාකොට ඇවිදිනාසේක් එක්තරා ගමකට පැමිණියේක. ඒ ගමනෙමේත්(ඒ ගම වූකලී) බොහෝසේ අඥන මනුෂ්‍යයන් විසින් ගැවසී ගත්තේය. එක් දවසක් ඒ ගම අඥන මනුෂ්‍යයෝ රැස්ව කියන්නෝ “පින්වන්නි, අප වනයට වැද කර්මාන්ත කරන කල්හි මදුරුවෝ කති. උන්ගේ කෑම නිසා අපගේ කර්මාන්තයට බාධා වන්නේය. අපි ඇමදෙනම දුනු හා ආයුධ ඇරගෙන ගොස් මදුරුවෝ හා යුද්ධකොට සියලු මදුරුවන් විදුකොට මරමින”යි මන්ත්‍රණය කොට “වනයට ගොස් මදුරුවන් මරමින”යි ඔවුනොවුන් විදුකොට මහා දුකට පැමිණු අවුත් ඇතුළු ගමත් ගම් මධ්‍යයෙහිත් ගම්දොරත්(ගමට ඇතුළුවන තැනත්) වැද හොත්තානුය. එකල සඵලයන් වහන්සේ හික්ෂු සංඝයා පිරිවරා ඒ ගමට පිඬුසිගා වන්සේක. අවශේෂ(සෙසු) මනුෂ්‍යයෝ බුදුන් දැක ගම්දොර මණ්ඩපයක් කොට බුදු

පාලෝක මහසඟ පිරිසට මහදුන් දී බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව උන්නාහුය.

සඵඤ්ඤාත් වහන්සේ ඒ ඒ තැන විත් කෙටීමෙන් වුණුවු(තුවාළ වු) ශරීර ඇති මනුෂ්‍යයන් දැක උපාසකවරුන් ඇතින් විවාළසේක් “බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ ගිලන්ව වැඳ හොවිති. මොහුන් විසින් කුමක් කරන ලද්දේදැ”යි විවාළසේක. “ස්වාමීනි, මේ මනුෂ්‍යයෝ ‘මදුරුවන් හා යුධ කරමිහ’යි ගොස් ඔවුනොවුන් විඳ තුමු ගිලන් බවට පැමිණියෝය”යි දැන්වූය. සඵඤ්ඤාත් වහන්සේ “ඵමිබා නුවණැති මනුෂ්‍යයෙනි, මේ ඇඳුන මනුෂ්‍යයන් ‘මදුරුවන් මරමිහ’යි කියා තමන් මැරුවේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ‘මදුරුවන් ගසමිහ’යි කියා අනුන් ගැසූ(අනුන්ට පහරදුන්) මනුෂ්‍ය කෙනෙක් වෙන්දැ”යි වදාරා ඒ ප්‍රඥ(නුවණැති) මනුෂ්‍යයන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජනු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ වෙළඳුමෙන් ජීවත් වෙති. එසමයෙහි කසිරට එක් පසල්(පිරිසර) ගමෙක බොහෝ වඩුවෝ වෙසති. ඒ ගම එක් ඉසකේ වැගිරීගිය(හිසකෙස් වැටුණු) වඩුවෙක් දණ්ඩක් සස්නේය. එකල එක මදුරුවෙක් ඔහුගේ තඹතැටි පිටක්(තඹ තැටියක මතු පිටක්) වැනි වූ ඉසෙ හිඳ අධියටියෙන් පහරනාක් මෙන් ඉස මුවතැඩින් විඳිනේය. එතෙම තමා සම්පයෙහි සිටි පුතුට කියන්නේ “පුත, මා හිස එක්

මදුරුවෙක් තෙබකින්(උල් ආයුධයකින්) අනින්නාක් මෙන් විදිනේය. ඔහු නවතාපියව”යි කීය. එබස් ඇසු පුත්‍රයා කියන්නේ “පියාණන් වහන්ස, ඉවසුව මැනවයි, එක පහරින් ඒ මදුරුවා මරාපියමි”යි කීය. එසමයෙහි බෝධිසවයෝත් තමන්ට බඩු සොයමින් එගමට පැමිණී ඒ වඩුවන්ගේ දුඬුහල සිටියාහ. ඒ වඩිසිකී පුත්‍රයා “මදුරුවා දුරු කෙරෙමි”යි සියුම් මුවහත් ඇති මහ පොරවක් ගෙන පියාගේ පිටිපස්සේ සිට “මදුරුවා ගසමි”යි පියාගේ හිස දෙකක් කොට පැළියේය. වඩුවා එතැන්හිම ජීවිතඝයට පැමිණියේය. බෝධිසවයෝ ඔහුගේ ක්‍රියාව දැක “සතුරා වුවත් නුවණැති තැනැත්තේ උත්තමය. ඒ නුවණැත්තා වූ සතුරා අනුන් තමා මරනත් දඩ ගනිනත්(දඩුවම් කරනත්) ඒ දණ්ඩනාදියෙහි තයින් මනුෂ්‍යයන් නොමරන්නේය”යි සිතා මෙසේ කීවුය. “නුවණින් යුක්ත වූ සතුරා උතුම, නුවණ නැත්තා වූ මිත්‍රයා උතුම් නොවෙයි, කුමක් හෙයින්ද යත්, මේ කෙළ නොළ වූ (පුරසාරම් දෙසින) නුවණ නැති පුත්‍රයා ‘මදුරුවා මරමි’යි තමාගේ පියාගේ ඔළුව පලාපිය. එසේ හෙයින් ඇඳුන වූ මිත්‍රයාට වඩා ප්‍රඥ වූ අමිත්‍රයාම උතුමැ”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ එතනට පැමිණ සවයන්ට ධර්මදේශනා කොට නුතස්නෙන් නැගී ගොස් කම් වූ පරිද්දෙන් මියපරළොව ගියෝය. වඩුවාගේ නෑයොත් ඔහු දවාපුය(ආදහන කළෝය).

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “උපාසකවරුනි, පෙරත් ‘මදුරුවා ගසමිහ’යි අනුන් ගසා මැරූ මනුෂ්‍යයෝ ඇත්තෝම

වේදුර”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පුච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘මකස ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“ඵසමයෙති ඵතනට පැමිණ සත්වයන්ට අවවාද කොට ගියා වූ නුවණැති වෙළඳුනෝ නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමීම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

045. රොහිණී ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ දුසියක් අරභයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ වනාහි රොහිණී නම් වූ දුසියක් වූවාය. ඒ දුසියගේ මැහැලේ වූ මෂණියෝ වී පහරන(වී කොටන) තැනට අවුත් හොත්තිය. ඒ මැහැලේ ස්ත්‍රිය මැස්සෝ පිරිවරා හිඳියෙන්(ඉඳිකටුවෙන්) විඳිනාක් මෙන් කන්නානුය. ඕ තොමෝ උවණියන්ට කියන්නී “දියණියෙනි, මකෂිකාවෝ(මැස්සෝ) මා කති. මොවුන් වලක්ව”යි කීව. ඕතොමෝ “මෂණියෙනි, වලක්වමි”යි කියා මොහොල ඔසවා “මෂණියන්ගේ ශරීරයෙහි මකෂිකාවන් මරා විනාශයට පමුණුවන්නෙමි”යි සිතා මෂණියන්ට මොහොලින් ප්‍රහාර දී ජීවිතක්ෂයට පැමිණී වූව. ඒ දැක “මාගේ මෂණියෝ මළාය”යි කියා අඬන්ට පටන් ගත්තිය. ඒ ප්‍රවෘත්තිය අනේපිඬු මහසිටාණන්ට දැන් වූවානුය. සිටාණෝ ඒ දුසියගේ ශරීරය

ආදානන කරවා විහාරයට ගොස් සියලු ප්‍රවෘත්තිය සඵලයන් වහන්සේට දැන්වූහ.

සඵලයන් වහන්සේ “ගෘහපතිය, මේ දැසිය ‘මැණියන්ගේ ශරීරයෙහි මඤ්ඤාවන් මරමි’ සිතා මොහොලින් ප්‍රහාර දී මැණියන් මැරුවා දැන්මතු නොවෙයි, පුඵයෙහින් මැරුවාමය”යි වදුරා අනේපිඬු මහසිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ සිටුකුලයෙකැති ඉපිද පිය මහසිටුහුගේ අවෘමෙන් සිටුතනතුරට පැමිණියේක. ඒ සිටාණන්ගේ ද රෝහිණි නම් දැසියක් වූවාය. ඒ දැසිද තමාගේ වී පහරන තැනට අවුත් භොත්තා වූ මැණියන් විසින් “දුවණියෙනි, මාගේ හිස මඤ්ඤාවන් වලක්ව”යි කියනු ලබන්නී මෙම ක්‍රමයෙන් මොහොලින් ප්‍රහාර දී මැණියන් ජීවිතඝ්‍රයට පමුණුවා හඬන්ට පටන් ගත්තේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ඒ ප්‍රවෘත්තිය අසා “අම්බුදු වනාහි(සතුරා වුවත්) මේ ලෝකයෙහි ප්‍රඥාවන්ත තැනැත්තෙම උතුමැ”යි සිතා මෙසේ කීසේක. “කරුණු ඇත්තා වූ යම් බඳු බාලයෙක් ඇද්ද, උගට වඩා නුවණැත්තා වූ අම්බුයාම උතුම් වන්නේය. කුමක් මෙන්ද යත්, රෝහිණි නම් වූ නුවණ නැත්තී ‘මව මැස්සන් මරමි’යි මුසල ප්‍රහාරයෙන් (මොහොල් පහරින්) මරා ශෝක කෙරෙයි. මේ කාරණයෙන් මේ ලෝකයෙහි

අම්බුදු ප්‍රඥාවත් තැනැත්තේ උතුම් වන්තේය”යි බෝසතානන් වහන්සේ පණ්ඩිතයා හට ප්‍රසංසා කරමින් බණ වදාළසේක.

ශාස්තෘන් වහන්සේ “ගෘහපතිය, මෝ තොමෝ ‘මැස්සන් මරාමි’යි සිතා මව නැසුවා දැන්මතු නොවයි, පෙරන් මැරුවාමය”යි වදුරා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පුඵාපර සන්ධි ගලපා ‘රෝතිණී ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එකල්හි මැණියන් දැනුන් මැණියෝම වූහ. දුවණියෝ දැනුන් දුවණියෝය. මහසිටුව උපන්නෙමි වනාහි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජු වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

046. ආරාමදූසක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසොල් රට එක්තරා ගෙමෙක්හි වසනසේක්, උද්‍යානයක් දුෂ්‍ය(අපිරිසිදු) කිරීමක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සඵ්ඥයන් වහන්සේ වනාහි කොසොල්රට සැරිසරා වඩනාසේක්, එක්තරා ගමකට පැමිණිසේක. ඒ ගමෙහි වසන එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් සඵ්ඥයන් වහන්සේට ආරාධනා කොට තමාගේ උයනෙහි වැඩිහිඳිනට සලස්වා බුදුපාමොක් මහසංඝයා වහන්සේට දුන් දී “ස්වාමීන් වහන්සේලා කැමති පරිද්දෙන් මේ උයනෙහි හැසිරෙන සේක්ව”යි කීයේය.

හිඤ්ඤන් වහන්සේලා උන් තැනින් නැගී සිට උයන්ගොව්වා(උයන රැක බලාගන්නා) ගෙන උයනෙහි

හැසිරෙන්නාහු එක් එළිවූ තනතුරු සහ වූ ජායාව ඇත්තේය. “මෙතැනින් වෘක්ෂයක් හෝ ගසක් හෝ නැතේය. කවර කාරණයක්ද?”යි විචාරාහ. “ස්වාමීන් වහන්ස, මේ උද්‍යානය ගස් රෝපනය කරනු කල්හි ගම්දැරුවෙක් දිය ඉස්නේ මෙතැනින් පැල මුල් උදුරා මුල් පමණින් (පැල මුලින් උදුරා මුල්වලට පමණක්) දිය ඉස්සේය. ඒ රැක්පැල මලානිකව මළේය. මේ කාරණයෙන් මේ ස්ථානය එළිවූයේය”යි කීය. හිඤ්ඤා වහන්සේලා සභීඤ්ඤා වහන්සේ කරා එලඹ මේ කාරණාව දැන් වූවාහුය. සභීඤ්ඤා වහන්සේ “මහණෙනි, ඒ ග්‍රාම දුරකතෙමේ(ගම්දැරු තෙම) ආරාමය දුෂ්‍ය කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පූජිතෙතින් ආරාමය දුෂ්‍ය කෙළේමය”යි වදුරා ඉකුත්වත් කථාව වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි බරණැස් නුවර නකත් කෙළියට(නැකතට කරනු ලබන උත්සවයට) සෝපා කලානුය(අණබෙර ගැස්වූහ). නක්ෂත්‍ර හෙරි ශබ්දය ඇසූ තැන් පටන් සියලු නුවර වැස්සෝ නකත්කෙළි ආශ්‍රයකොට හැසිරෙන්නාහුය. එකල්හි රජුගේ උයනෙහි බොහෝ වානරයෝ වසන්නාහුය. උද්‍යානපාලක තෙම සිතනුයේ “නක්ෂත්‍ර ක්‍රීඩාවට බෙර ලැබූයේය. මේ වානරයන්ට දිය ඉසුවයි කියා නක්ෂත්‍ර ක්‍රීඩා කෙරෙමි”යි සිතා ජ්‍යෙෂ්ඨ වානරයා කරා එළඹ “යහළු වානර ජ්‍යෙෂ්ඨය, මේ උද්‍යානය නුඹවහන්සේලාටද බොහෝ උපකාරය, එහෙයින් නුඹවහන්සේලා මේ උයනෙහි පුෂ්පඵල ඵලවලින්(මල්, ගෙඩි, දල) අනුභව කරව, නක්ෂත්‍ර

ක්‍රීඩාවට සෝපානය කෙළේය. මම නිසිවල ක්‍රීඩා කරන්නෙමි, යම් කලකින් මම එමිදු ඒතාක් කල් මේ උසනේ රැක්පැල ගස්වලට දිය වත්කරන්ට හැකිවන්නාහුදැ?”යි විචාලේය.

“යහපත හැකිවන්නෙමි”යි කීයේය. “එසේ විනම් අප්‍රමාදවුව”යි කියා දිය වත්කරනු පිණිස ඔවුන්ට සම්පයිද කාමධමය කළද(හමින් කළ පසුමිබි ද ලියෙන් කළ කළ ද) දී ගියේය. වානරයෝ සම්පයිද දුඩු කළද ගෙන පැළ ගස්හි දිය වත්කරන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔවුන්ට වානර රජතෙම කියනුයේ “පින්වත් වූ වානරයෙහි, ජලය නම් රක්ෂා කටයුත්තේය. තෙපි පැළගස්හි ජලය වත්කරන්නාහු ගස් උපුට උපුටා මුල් බලා ගැඹුරුව ගිය මුල්හි බොහෝ ජලය වත්කරව, ගැඹුරුව නොගිය මුල්හි ස්වල්පයක් වත්කරව, පසුව අපට ජලය ලබගත නොහැක්කේය”යි කීයේය. ඔහු වානර රජුහුගේ වචනය “යහපත”යි පිළිගෙන එලෙස කළාහුය.

එසමයෙහි පණ්ඩිත පුරුෂයෙක් රාජෝද්‍යානයෙහි එලෙස කරන්නාවූ ඒ වානරයන් දැක මෙසේ කීයේය. “පින්වත් වානරයෙහි, කවර කාරණයනින් තෙපි අළුත රොපනය කරනලද පැලගස් උපුට උපුටා මුල් පමණින් ජලය වත්කරන්නාහුදැ”යි කීයේය. ඒ වානරයෝ “අපගේ වානර රජතෙම මෙසේ අවවාද දුන්නේය”යි කීවාහුය. නුවණැත්තා වූ පුරුෂතෙම ඒ වචනය අසා “පින්වත්හි, ඒකාන්තයන් පිරිහීමක් වූයේය. අඤ්ඤා වූ නුවණ නැත්තෝ වැඩක් කරමින්”යි කියා අවධික් කරන්නාහුය”යි සිතා මෙසේ කීයේය.

“අනර්ථයෙහි දුක්ඛයා විසින් අර්ථයෙහි හැසිරීම සුව ඵලන්නේ නොවෙයි. (අයහපතෙහි යෙදීමේ දුක්ඛයාට යහපලතෙහිද හැසිරීම සැපදායක කරුණක් නොවේ) නුවණ නැති තැනැත්තේ වැඩ පිරිහෙලන්නේය. කවරෙක්හු මෙන්ද කීවොත් උද්‍යානයෙහි නිඳුක්න වානරයා වැඩ කෙරෙමිසි සිතා අවැඩ කෙළේය”යි කියා මෙසේ ඒ නුවණැති පුරුෂතෙම වානර රජ හට නින්දාකොට තමාගේ පර්ෂද්(පිරිස) ගෙන උයනින් නික්මුණේය.

සඵඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, මේ ගම ළදරුවා උයන දූෂ්‍ය කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් උයන දූෂ්‍ය කෙළේමය”යි වදුරා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පුච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘ආරාමදූෂක ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“ඵසමයෙහි ප්‍රධාන වානරතෙම දැන් ආරාම දූෂ්‍ය කළ ගම් ළදරු වූයේය. පණ්ඩිත පුරුෂව උපන්නෙමි වනාහි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

047. වාරුණී ජාතිකය

තවද ඵක් සමයෙක්හි බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක්, රා දූෂ්‍ය කිරීමක් අරභයා මේ ජාතිකය වදුළුසේක.

අනේපිඬු මහසාධාරණන්ගේ වනාහි යහළු වූ එක්තරා වෙළෙන්දෙක් තියුණු වූ රා යොදා හිරණය ස්වර්ණාදිය(රන් රිදී ආදිය) ගෙන විකුට(විකුණා) වසනුයේ මහජනයා රැස් වූ කල්හි “සගය තෙපි මිළගෙන රා දෙව”යි කියා අතවැස්සකුට අනෙවා(නියමකොට) තෙමේ නගනු පිණිස ගියේය. අතවැසි පුරුෂතෙම මහජනයා හට රා දෙනුයේ මනුෂ්‍යයන් අතරතුර ලුණුකැට ගෙන්වාගෙන අනුභව කරන්නවුන් දැක “රා, ලුණු නැත්තේ වන, ලුණු මෙහි බහන්නෙමි” සිතා රා සැලෙහි නැළියක්(සේරුවක්) පමණ ලුණු බහා ඔහුන්ට රා දෙන්නේය. ඔහු මුඛය පුරපුරා ගත් රා දමා(කට පුරාගත් රා විසිකොට) “තොප විසින් කවරක් කරණ ලද්දේදැ?”යි විචාලනුය. “තෙපි රා බි ලුණු ගෙන්වන්නවුන් දැක ලුණුයෙන් යෙදුයෙමි”යි කීයේය. “මෙබඳු මනාප වූ රා නැසුයෙහිය, අඥානෙහිය”යි ඕහට නින්දකොට නැගීසිට ගියාහ. රා වෙළඳතෙම අවුත් එක් සතියෙකුන් නොදැක “රා පිවාහු කොතැන්හි ගියාහුදැ?”යි විචාලේය. අතවැස්සා නමා කළ කාරිය කීය. “ආඥානය, මෙබඳු මනොඥා රා තා විසින් නසන ලද්දේදැ”යි නින්දකොට මේ කාරණාව අනේපිඬු මහසාධාරණන්ට දැන් වූ යේය. අනේපිඬු මහසාධාරණෝ “අපට මේ තෙපුල් පඬුරක්(ප්‍රීතියක පුවතක්) ඇතැ”යි සිතා ජෙතවනාරාමයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාරකොට එකත්පසව ඉඳ මේ කාරණාව දැන් වූයේය. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් “ගෘහපතිය, මේ තෙම රා දුෂ්‍ය කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පුච්චියෙහිත් රා

උෂ්‍ය කෙළේමය”යි වදුරා අනේපිඬු මහසිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් කථාව දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝධිසඵයන් වහන්සේ බරණැස් නුවර සිටු කුලයක ඉපිද වැඩිවියට පැමිණ සිටු ස්ථානාන්තරයට (තනතුරට) පැමිණියේක. ඒ බරණැස් සිටාණන් නිසා එක්තරා වෙළෙන්දෙක් ජීවත්වන්නේය. ඒ වෙළඳු පුත්‍රතෙම තියුණු වූ රා යොදු “මේ රා විකුට මිළ ගණුව”යි කියා අතවැස්සාට කියා නහනු පිණිස ගංගාවට ගියේය. අතවැසි පුරුෂතෙම අප මහබෝසතානන් වහන්සේ ආශ්‍රයකොට සිටි වෙළෙන්දු ගිය පමණකින්ම රා සැළවලිහි ලුණු බහා මෙම ක්‍රමයෙන් රා නැසුයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ ආචාරීතෙම අවුත් ඒ කාරණාව දැන සිටාණන්ට දැන් වූයේය. සිටාණෝ “අනර්ථයෙහි දුෂ්‍ය වූ අඥානයෝ වැඩ කරමිහයි කියා අවැඩ කරන්නාහුය”යි කීසේක. අනර්ථයෙහි දුෂ්‍යා විසින් කරණලදු අර්ථවයී(යහපතෙහි හැසිරීම්) තොමෝ සුව ඵලවන්නී නොවෙයි. නුවණ නැති තැනැත්තේ තමහට වැඩ පිරිහෙලන්නේය. කවරක්නු මෙන්ද යත් රා සැළවල ලුණු ලා නැසූ කොණ්ඩඤ්ඤ නම් අතවැස්සා යම් සේ “සුරාව යහපත් කෙරෙමි”යි ලුණු ලා නැසිද ඵපරිද්දෙන් නුවණ නැති තැනැත්තේ “යහපත් කෙරෙමියි නපුරක්ම කරන්නේය”යි කියා බෝධිසඵයන් වහන්සේ බණ වදුළුසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේද “ගෘහපතිය, මේ අතවැසි පුරුෂතෙම රා දුෂ්‍ය කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් සුරා දුෂ්‍ය කෙළේමය”යි වදුරා පූජාපර සන්ධි ගලපා මේ “වාරුණී ජාතකය” නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රා දුෂ්‍ය කළ අතවැසි පුරුෂතෙම දැනුදු සුරා දුෂ්‍ය කළ අතවැසි පුරුෂ වූයේය. බරණැස් සිටුව උපන්නෙමි වනාහි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජවූ මම්ම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

048. වේදබ්‍රිහ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි මහමෙර සේ නිශ්චල වූ(මහාමේරු පර්වතයසේ නොසෙල් වෙන) ගුණ ඇති බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වසනසේක් දුර්වච(අකීකරු) හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ උදෙසා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සඵලයන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුහට “මහණ, තා දුර්වච වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දුර්වච වූයෙහිමය. ඒ දුර්වච වූ කාරණයෙන්ම නුවණැත්තන්ගේ බස් නොගෙන සියුම් මුවහත් ඇති බඩිගයෙන්(කඩුවෙන්) දෙකඩකොට නසන ලදුව මගවැටී ඔත්තෙහිවේද? (වතිර සිටියේ නොවේද?) තා එක තැනැත්ත වූ නිසා දහසක් පුරුෂයෝ ජීවිතක්ෂයට පැමිණියෝ වේදුර”යි වදුරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි එක් ගෙමෙක එක්තරා

බමුණෙක් වේදබිහ නම් මන්ත්‍රයක් දන්නේය. ඒ මන්ත්‍රය වූකලී අනර්ඝය, මානැගිය නැකැත් යොගයක් ලත් කල්හි ඒ මන්ත්‍රය පිරුවා(මතුරා) ආකාශය බැලූ කල ආකාශයෙන් සන්රුවන් වර්ෂා වස්නේය. එකල පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ ඒ බුන්මණුසා සමීපයෙහි ශිල්ප උගන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් බුන්මණුසා බෝධිසත්වයන් කැඳවාගෙන කිසි කටයුත්තක් නිසා තමාගේ ගමන් නික්ම වේනිය රාජ්‍යයට ගියේය. අතරමග එක් වලෙක(වනයක) පන්සියයක් පමණු පෙසෙනක වොර නම් වූ සොර කෙනෙක්(පෙසෙනක වොර නම් වූ සොරු කණ්ඩායමක්) මං පහරණුවෝය. ඒ පෙසෙනක වෝරයෝ බෝධිසත්වයන් හා වේදබිහ නම් බමුණු අල්වා ගත්තූය. ඔහු ඇම දෙනම කවර කාරණයකින් ‘පෙසෙනක වොරය’යි නම් ලද්දහුද යත් ඔහු ඇම දෙනම දෙදෙනෙකු අල්වාගත් කල එකෙකු වස්තු ගෙන යන්ට යවා එකෙකු සමීපයෙහි රඳවා ගනිති. එසේ හෙයින් ඔහු ‘පෙසෙනක වොර’ නම් වෙති. ඔහු ඇම දෙනද දෙපුරා පිය කෙනෙකුන් අල්වාගෙන පියාණන්ට කියන කල “තෙපි අපට වස්තු ගෙනවුත් පුතණුවන් ගලවාගෙන යව”යි කියති මෙම ක්‍රමයෙන් දෙපුතු මණ්ණී කෙනෙකුන් අල්වාගෙන මණ්ණියන් වස්තු ගෙන එන්ට යවති. දෙටු කණ්ටු දෙබෑ කෙනෙකුන් අල්වාගෙන දෙටු බෑණන් වස්තු ගෙන එන්ට යවති. ආචාරීය, අනේතවාසික දෙදෙනෙකු අල්වාගෙන අනේතවාසිකයා වස්තු ගෙන එන්ට යවති.

ඒ සොරන් පන්සියයක් දෙනා එකල වේදබිහ නම් බමුණා අල්වාගෙන බෝධිසඤ්චයන් වස්තු ගෙනෙන්ට යැවුය. බෝධිසඤ්චයෝ ආචාරීන් වැඳ කියන්නෝ “මම දෙනුන් දවසක් ගියකල එමී, නුඹ වහන්සේ නොබා මැනව (බිය නොවනු මැනවී), තවද එකක් කියමී, මා කීවා කළ මැනව, අද සත්රුවන් වස්තා වූ නක්ෂත්‍ර යෝගය, වර්ෂා නොවැස්සුව මැනව, ඉඳින් නුඹවහන්සේ වැස්සුවසේක් විනමී නුඹවහන්සේන් විනාශයට පැමිණෙනසේක. මේ පන්සියයක් සොරන් විනාශයට පැමිණෙති”යි මෙසේ ආචාරීන්ට අවවාදකොට වස්තු ගෙනෙන්ට ගියෝය. සොරු හිරු අස්තයට ගිය කල්හි බමුණා බැඳ හොවාලුය.

එකෙණෙහිම නැගෙනහිර සක්වලින් සම්පූර්ණව

වන්දුමණ්ඩලය නැංගේය. එකල බමුණා නක්ෂත්‍ර යෝගය බලන්නේ “සම්පත් වර්ෂා වස්වන්නා වූ නක්ෂත්‍ර යෝගය ලබනලද, එසේ හෙයින් බන්ධනයෙහි වැඳහෙව දුක් අනුභව කිරීමෙන් මට ප්‍රයෝජන කිමිද? මන්ත්‍රය පිරවා සත්රුවන් වර්ෂා වස්වා සොරන්ට වස්තු දී සැපසේ යෙමී”යි සිතා සොරන්ට බැණුවුයේය(කථා කළේය). “පින්වත් වූ සොරැනි, තෙපි ඇම මා කුමක් නිසා ඇල්වුවනුදැ?”යි කීයේය. “ආචාරීනි, වස්තු පිණිසය”යි කී කල්හි “ඉඳින් තොපට වස්තුවෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්නමී මා බන්ධනයෙන් මුදවා වහා නහවා අලුත් පිළි අඳවා සුවඳ විලවුන් ගල්වා මල් පළඳවා සිටුවව”යි කීයේය. ඒ සොරු ඇමදෙන ඔහුගේ කථාව අසා එපරිද්දෙන් කළේය.

එකල බමුණා නක්ෂත්‍ර යෝගය දැන මන්ත්‍රය පිරවා ආකාශය උඩ බැලිය. එකෙණෙහිම ආකාශයෙන් සත්රුවන් වර්ෂා වූයේය. සොරු ඒ ධනය එකතැන්කොට උතුරුසළුවල පොදි බැඳගෙන නික්මුණාහුය. බමුණාත් ඔවුන් පසුපස්සේම ගියේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ සොරුන් පන්සියයක් දෙනා අන්‍ය වූ සොරුන් පන්සියයක් අල්වා ගත්තූය. “කුමක් පිණිස ඇල්වුදැ”යි කී කල්හි “වස්තුව පිණිස ඇල්වුමිහ”යි කීවූය. “ඉඳින් තොපට ධනයෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්නම් මේ බමුණා අල්වා ගනුව, මේ බමුණා ආකාශය උඩ බලා ධන වර්ෂා වැස්වූයේය, අපට මේ වස්තුව මොහු විසින්ම දෙන ලද්දේය”යි කීවූය.

එකල්හි සොරු වස්තුව ඇති සොරුන් හැර “අපටත් වස්තු දෙව”යි කියා බමුණා අල්වාගත්තූය. බමුණා කියන්නේ “මම තොපට වස්තු දෙමිසි, සත්රුවන් වැසි වස්වන්නා වූ නක්ෂත්‍ර යෝගය වූකලී මෙතනට අවුරුද්දකින්(අද සිට අවුරුද්දක් ගිය තැන) මත්තෙහි වන්නේය. ඉඳින් තොපට වස්තුවෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්නම් කලක් ඉවසව ධන වර්ෂා වස්වන්නෙමි වේදැ”යි කීවූය. එබස් අසා සොරු කීපී “එමිබල දුෂ්ඨ වූ බමුණා, සෙස්සන්ට දැන්ම ධන වර්ෂා වස්වා අපට අනික් අවුරුද්දක් ඉවසන්නට කියන්නේහිදැ”යි කියා තියුණු වූ මුවහත් ඇති කඩුවකින් බමුණා දෙකඩකොට ගසා මග හෙළා වේගයෙන් පසුපස්සේ ලුහුබඳවාගෙන ගොස් ඒ සොරුන් හා සමග යුද්ධකොට පන්සියයක් පුරුෂයන් මරා වස්තුවෙන් නැවත දෙකොටසක් ව ඔවුනොවුන් හා යුද්ධකොට

දෙසියපහසක් පුරුෂයන් මරා මෙම ක්‍රමයෙන් බෙදී
ඔවුනොවුන් මැරීමෙන් දෙදෙනෙක් පමණක් ශේෂවූහ. ඒතාක්
වනතුරු ඔවුනොවුන් මැරුවාහුය.

මෙසේ ඒ පුරුෂයෝ දහසක් දෙනා විනාශයට
පැමිණියෝය. ඔහු දෙදෙනා උපායෙන් ඒ වස්තුව ගෙනගොස්
එක් ගමක් සමීපයෙහි කැළයක වස්තුව සගවා එකෙක්
කඩුවක් ගෙන වස්තුව රැක උන්නේය. එකෙක් සාල් ගෙන
බත් පිසන්නට ගමට වන්නේය. ලෝභය නම් මෙසේ විනාශය
මුල්කොට ඇත්තෙමය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ වස්තුව සමීපයෙහි උන්
තැනැත්තේ මෙසේ සිතිය “ඒ පුරුෂයා ආකල්හි මේ වස්තුව
දෙකොටසක් වන්නේය. එසේ හෙයින් මම ඔහු ආ ඇසිල්ලෙහි
කඩුවෙන් ගසා මැරූයෙන් විනම් යහපත් වන්නේය”යි ඒ තෙම
කඩුව කොපුවෙන් හයා(ඇඳ) ඔසවාගෙන ඔහු එන පෙරමග
බලබලා උන්නේය. අන්‍ය වූ බත් පිසන්නට ගිය පුරුෂයා
සිතන්නේ “ඒ ධනය දෙකොටසක් වන්නේය. එසේ හෙයින් මම
මේ බතෙහි විෂයක් ලා ඒ පුරුෂයා කවා මරා තනිවම
වස්තුව ගන්නෙමි විනම් යහපත්”යි සිතිය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ
බත් පිසන්නාහු පුරුෂයා බත්පිස අන්තයේ(අවසානයේ)
තෙමේත් බස් අනුභවකොට ඉතිරි බතෙහි විෂ ලා ඒ බත්
ගෙන වස්තු තුඩු තැනට ගියේය. ඔහු බත් බා තබාලා සිට
මද ඇසිල්ලකින්ම වස්තුව රැකසිටි තැනැත්තේ කඩුවෙන් ඔහු
දෙකඩකොට ගසා මුවා තැනකට(නොපෙණෙන තැනකට) දමා
ඒ බත් අනුභවකොට තෙමේත් එතැන්හිම ජීවිතඝෂයට

පැමිණියෝය. මෙසේ වස්තුව නිසා සොරුන් දහසක් දෙනා විනාශයට පැමිණියෝය.

බෝධිසත්වයෝත් එක් දෙදවසක් ගිය කල ආචාරීන් ගලවනු නිසා වස්තුව ඇරගෙන එන තැනැත්තෝ පළමු තමන් කථාකොට ගියතැන ආචාරීන් නොදැක විසිර තිබෙන්නාවුන් වස්තුවන් දැක “ආචාරීන් විසින් මා කීවා නොකොට ධන වර්ෂා වස්වන ලද්දේවනැයි, සියල්ලවුන් විනාශයට පැමිණී නියාවනැ”යි මහවනින් නික්මුණාහුය. යන්නාහු මහබෝසතාණෝ ආචාරීන් මධ්‍යයෙන් දෙකැබ්ලිව වැදහොත්තා දැක “මා කීවා නොකොට මළෝය”යි දර ගෙනවුත් දරසැසක් බැඳ ආචාරීන් දවා වනපස මලින්(කැලෑ මලින්) පූජාකොට ඉදිරියේ යන තැනැත්තෝ ජීවිතඝෟෂයට පැමිණියා වූ පන්සියයක් දෙනා හා එයින් මත්තෙහි දෙසියපනස් දෙනෙකැයි මෙම ක්‍රමයෙන් කෙළවර දෙදෙනකු ජීවිතඝෟෂයට පැමිණියවුන් දැක මෙසේ සිතූය “මේ දෙදෙනෙකුගෙන් උනු වූ පුරුෂයෝ දහසක් විනාශයට පැමිණියෝය. අනිකුත් සොරු දෙදෙනෙකු වියයුතුය(ඉතිරි සොරුන් දෙදෙනාත් සිටිය යුතුය). ඔහු දෙදෙනත් වස්තුවෙන් නැමිමිගත නොහෙති(රැකී සිටිය නොහැකි වෙති) දැන් උන් කොයි ගියෝ දේ හෝ”යි කියා ඉදිරියේ යන්නාවූ මහබෝසතාණෝ ඔවුන් දෙදෙනා ධනය ඇරගෙන කැලේට වත් මග දැක පාදුනුසාරයෙන්(පාසටහන් අනුව) ගිය තැනැත්තෝ පොදිබැඳ තිබූ වස්තු රාශිය දැක එකක්හු බත්තලිය මත්තෙ වැටී මළ තැනැත්තහු දැක ඉක්බිත්තෙන් “මොහුන් විසින් මෙනම් දෙයක් කරන ලදැ”යි

සියල්ල නුවණින් දැක “ඒ පුරුෂයෝ දැන් කොයි ගියේ දේ හෝ”යි පරීක්ෂාකොට සොයන තැනැත්තෝ ඔවුන් මුඛා තැනක දමන ලද්දහු දැක “අපගේ ආචාරීහු මා කීවා නොකොට තමන් නොකීකරු බැවින් තුමුන් විනාශයට පැමිණියෝය. උන් විසින් අන්‍ය වූ දහසක් පුරුෂයෝ විනාශයට පමුණුවන ලද්දහුය. එසේ හෙයින් ඒකාන්තයෙන් උපායක් නැතිව නිස්කාරණයෙහි තමන්ට අභිවාද්ධියක් ප්‍රාර්ථනා කරන්නාවූ සත්‍වයෝ ආචාරීන් මෙන් මහත් වූ විනාශයට පැමිණෙති”යි සිතා තවද මෙසේ මහබෝසතාණෝ “යම් සේ අපගේ ආචාරීන් උපායක් නැතිවම අස්ථානයේ වීර්යය කෙරෙමින් ධන වර්ෂා වස්වා තුමුන් ජීවිතක්ෂයට පැමිණියෝද අනුන්ටත් ජීවිත විනාශයට ප්‍රත්‍ය වූ ද(උපකාර වූයේද) ඒපරිද්දෙන්ම යම් අනිකුත් සත්‍වයෙක් උපායක් නැතිව තමාට වස්තු කැමතිව වීර්යය කෙරෙත් නම් තෙමේත් නස්නේය. අනුන්ටත් විනාශයට ප්‍රත්‍ය(හේතු) වන්නේය”යි වනය එකනින් නාදකොට දෙවියන් සාධුකාර දෙමින් සිටියදී ධර්මදේශනාකොට උපායෙන් ඒ වස්තුව තමන්වහන්සේගේ ගෙට ගෙන්වාගෙන දුනාදී වූ පින්කම් කෙරෙමින් ආයු පමණින් සිට ජීවිතාන්තයෙහි ස්වර්ගලෝකයට ගියාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණ, තා දුරුවව වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දුරුවව වූ බැවින් මහත් විනාශයට පැමිණියෙහි වේදැ”යි වදුරා මේ දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා මේ ‘වේදබිහ ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි වේදබිහි බුන්මණියා නම් දැන් මේ නොකීකරු මහණය, අන්තේවාසික වූයෙමි තිලොගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමීම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

049. නක්ඛත්ත ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් එක්තරා ආජීවකයෙකු(අජීවක ආගමට අයත් පැවිද්දෙකු) අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

සැවැත්නුවර වනාහි එක් කුලයෙක දැවණී කෙනෙකුන් ජනපදයෙහි වාසය කරන්නා වූ එක් කුලපුත්‍රයෙක් තමාගේ පුත්‍රයාහට වලක්වා(විවාහ කරීමට පොරොන්දු කරවාගෙන) “අසවල් දිනයෙහි කැඳවාගෙන යන්නෙමි” කියා දවස නියමකොට තබා ඒ දිනය පැමිණී කල්හි තමාගේ කුලපත වූ ආජීවකයක්හුගෙන් විවාළේය. “ස්වාමීන් වහන්ස, අද අප එක් මගුලක් කරමිහ. නඤ්චු යහපත් දේ හෝ අයහපත් දේ හෝ”යි(නැකත හොඳද හරකද) විවාළේය. ඒ ආජීවකතෙම සිතනුයේ “මේ තෙම මා අතින් පළමුවෙන් නොවිචාරා දවස්තබා(දිනය නියම කොටගෙන) දැන් විචාරන්නේය. වන්නාට, මොහු හික්මවන්නෙමි”යි කීපි “අද නඤ්චු යහපත් නොවන්නේය, දැන් මගුල් නොකරව, ඉඳින් කළාහු නම් මහන් විනාශ වන්නේය”යි කීයේය. ඒ කුලයෙහි මනුෂ්‍යයෝ ඔහුගේ වචනය අදහාගෙන එදවස නොගියාහුය. නුවර වාසිහු සියලු මංගල ක්‍රියාවකොට ඔහුන්ගේ නොරීම දැක “ජනපද වාසීන්

විසින් අද දවස තබන ලද්දේය, නොම ආවාහය. අපගේ ද බොහෝ වස්තුව විනාශයට ගියේය. අපට ඔහුන්ගෙන් කවර ප්‍රයෝජනද? අපගේ දුවණියන් අනිකක්හට දෙමිහ”යි කියා කරනලද මඟුලෙන්ම(සුදුනම් කරනලද මඟුලෙන්ම) දුවණියන් අනිකක්හට දුන්නාහුය. අනිකුත් ජනපද වැසි කුලයෙහි ඇත්තෝ දෙවැනි දිනයෙහි අවුත් “අපට කුමාරිකාව දෙව”යි කීවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුන්ට සැවැත්නුවර වාසීහු කියන්නාහු “ජනපද වාසී වූ තෙපි ගෘහපතියෝය, පව්ටු මනුෂ්‍යයෝය, දවස් තබා අනාදරයෙන් නො ආවාහුය. ආවාහු මගින්ම නැවත යවු(ආපාරෙන්ම ආපසු යව), අප විසින් අන්‍යයන්ට කුමාරිකාව දෙන ලද්දීය”යි කියා පරිහව බැන්නාහුය. ඔහු ඔවුන් හා සමග ඩබරකොට ආවාහු මගින්ම ගියාහුය. ඒ ආජීවකයා විසින් ඒ මනුෂ්‍යයන්ගේ මඟුලට අන්තරාය කළ බව හිඤ්ඤාගේ අතුරෙහි ප්‍රකාශ(ප්‍රසිද්ධ) වූයේය.

ඒ හිඤ්ඤා දුමිසහා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව දන්නාහු “අවැත්නි, ආජීවකයා විසින් කුලයාගේ මඟුලට අන්තරාය කරනලද්ද”යි කියමින් හුන්නාහුය. ශාස්තෘන් වහන්සේ අවුත් “මහණෙනි, මේ දුමිසහා මණ්ඩපයෙහි මා එන්නාට පූච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුද්ද”යි විචාරා වදාළ කල්හි “මෙනම් කථාවකින්ද”යි දැන් වුවාහුය. “මහණෙනි, ආජීවකයා විසින් කුලයාගේ මඟුලට අන්තරාය කළේ දැන්මතු නොවෙයි, පූච්ඡයෙහිද මේ ආජීවකතෙම ඔවුන්ට කීපී මඟුලට අන්තරාය කෙළේය”යි වදාරා ඉකුත්වත් කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි නුවර වාසිනු ජනපද වාසින්ගේ දුවණී කෙනෙකුන් රැස්වා(කැමති කරවා) දවස නියමකොට තබා තමාගේ කුලිපග වූ ආජීවකයෙකුගෙන් විවාලානුය. “ස්වාමීන් වහන්ස, අද අපගේ එක් මංගල ක්‍රියාවක් ඇත. නක්‍ෂත්‍රය යහපත් දේ හෝ අයහපත් දේ හෝ”යි විවාලානුය. ඒ ආජීවකතෙම සිතනුයේ “මොහු තමාගේ අභිප්‍රාචේන්(කැමැත්ත අනුව) දවස නියමකොට තබා දැන් මාගෙන් විවාරන්නානුය”යි කියා කීපි “අද මොහුන්ගේ මගුලට අන්තරාය කෙරෙමි”යි සිතා “අද නක්‍ෂත්‍රය යහපත් නොවන්නේය. ඉදින් මගුල් කළෝ නම් මහත් විනාශයට පැමිණෙන්නානුය”යි කීයේය. ඒ නුවර වාසිනු ඔහුගේ වචනය අදහාගෙන නොආවානුය. ජනපද වාසිනු ඔවුන්ගේ නොඊම දැන “නුවර වාසිනු අද දවස තබා(දවස නියමකොට) නොආවානුය. අපට ඔවුන්ගේ ප්‍රයෝජන කවරේදැ”යි කියා අන්‍යයන්හට දුවණියන් දන්නානුය. නුවර වාසිනු දෙවැනි දිනයෙහි අවුත් කුමාරිකාව ඉල්ලුවානුය. ජනපද වාසිනු කියන්නෝ “තෙපි නුවර වාසිනු නම් නසනලද ලජ්ජා ඇති ගැහැටියෙක(ගෘහපතියෝ වන්නානුය), දවස තබා කුමාරිකාව නොගත්තාහ, අප තොපගේ ගමන් නැති බැවින් අන්‍යයන්ට දනුම්හ”යි කීවානුය. “අපි ආජීවකයකුගෙන් විවාරා නක්‍ෂත්‍රය යහපත් නොවන බැවින් නොආම්හ. අපට කුමාරිකාව දෙව”යි කීවානුය. “අප විසින් තොප නොවන බැවින් අන්‍යයන්ට දෙන ලද්දේය, දැන් දෙනලද කුමාරිකාව කෙසේ නැවත ගෙන

එමෝදු”යි කියා මෙසේ ඔවුන් ඔබ්බෙනොබ(ඔවුනොවුන්) ධර්ම කරන කල්හි එක් නුවර වැසි ප්‍රඥාවත් පුරුෂයෙක් එක් කර්මාන්තයක් නිසා ජනපදයට ගියේය. “අපි ආජීවකයාගෙන් විවාරා නක්ෂත්‍රය යහපත් නොවන බැවින් නොආමිහ”යි කියන්නාවූ ඒ නුවර වාසීන්ගේ වචනය අසා “නක්ෂත්‍රයෙන් කවර ප්‍රයෝජනද? කුමාරිකාවගේ ලැබීමේ නක්ෂත්‍රය නොවේදු”යි කියා මෙසේ කීසේක. “නක්ෂත්‍රය බලන්නාවූ අඥනයාගේ අර්ථය ඉක්මෙන්මේය (නැකත් බලන්නා වූ මෝඛියාගේ බලාපොරොත්තුව ඉටු නොවේ). අර්ථයට අහිෂ්ටාර්ථ ප්‍රතිලාභය ම නක්ෂත්‍ර නම (බලාපොරොත්තුවන කරුණට නැකත නම් බලාපොරොත්තුව දේ ඉටුවීමයි) තාරකා රූපයෝ කවර නම් අර්ථයක් සාදද්දු”යි(නැකත් වලින් ඇති එලය කුමක්දැයි) කීසේක. නුවර වාසීහු ධර්මකොට කුමාරිකාව නොලැබ ගියාහුය.

ශාස්තෘන් වහන්සේ ද “මහණෙනි, මේ ආජීවකතෙම මේ කුලයාගේ මගුලට අන්තරාය කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පුළුස්සෙතින් අන්තරාය කෙළේම”යි කියා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පුළුස්සා සන්ධි ගලපා මේ ‘නක්ෂත්‍ර ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි ආජීවකතෙම දැනුදු ආජීවක වූයේය. එසමයෙහි ඒ කුලයෝ දැනුදු මේ කුලයෝ වූවාහුය. ඔවුන්ට අවවාද කියා සිටියා වූ පණ්ඩිත පුරුෂයන් වූයේම වනාහී

තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදු”යි
තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

050. දුම්මෙඬ ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි දිව්‍ය බ්‍රහ්මයන්ගේ මස්තකයෙහි
කෙළනා ශ්‍රී පාද ඇති (දෙව් බලිනගේ හිසින් පිදුම් ලබනා
සිරිපතුල් ඇති) බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි
වැඩවාසය කරණසේක් ලෝකාර්ථ වර්යාවක්(ලෝකයාට සෙත
සැලසීමක්) අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

මෙහි වර්ථමාන කථාව දෙළොස් වැනි නිපාතයෙහි වූ
‘මනා කණහ’ ජාතිකයෙහි මතු ප්‍රකාශ වන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජරු
කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝධිසත්වයන්
වහන්සේ ඒ රජ්ජරුහුගේ අග්‍රමෙහෙමිකාවන්ගේ කුසමියෙහි
පිළිසිඳ ගත්සේක. මව් කුසින් නික්මුණු වූ අප
මහබෝධිසත්වයන් වහන්සේට නම් තබන්නා වූ දිනයෙහි
‘බ්‍රහ්මදත්ත කුමාරය’යි කියා නම් කළාහුය. ඒ බ්‍රහ්මදත්ත
නම් කුමාරතෙම සොළොස් ඇවිරිදි වයසට පැමිණ තක්සලා
නුවරට ගොස් ශිල්පය ඉගෙනු වෙදනුයාගේ (සෘග්, යජුර්,
සාමන් යන වේද තුනෙහි) පරතෙර පැමිණ අටළොස්
විද්‍යාස්ථානයන්ගේත්(විද්‍යාවිෂය දහඅටෙහිත්)
නිෂ්පත්තියට(පරතෙරට) පැමිණියේක.

ඉක්බිත්තෙන් අප මහබෝසතාණන් වහන්සේට පිය මහරජපුරවෝ යුවරජ තනතුරු දුන්සේක. එසමයෙහි බරණාසේ නුවරවාසිහු දේවතාවන් මගුල්කොට පවත්නාහ(උතුම්කොට සලකන්නාහ). දෙවියන්ට නමස්කාර කරන්නාහු බොහෝ තිරෙළු පලෙඳුවන්(එළුවන් බැටළුවන්) කුකුළන්, ඌරන්, ආදී වූ ප්‍රාණීන් ඝාතනය කොට අනේකප්‍රකාර වූ පුෂ්පයෙන්(නන්වැදැරැම් මලින්) හා සුගන්ධයෙන්ද මාංශයෙන් හා රැබිරයෙන්ද(මසින් හා ලෙයින්ද) බිලිපුජා කරන්නාහුය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ සිතනසේක් “දැන් සත්වයෝ දෙවියන් මගුල්කොට පවත්නාහුය. බොහෝ ප්‍රාණුවධ කෙරෙහි(සතුන් මරති), මහජනතෙම බොහෝසේ අධිමියෙහි පිහිටියේය. මම පිය රජහුගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යය ලැබ එකකුදු කලාන්ත(කිසිවකු පිඩා) නොකොට උපායෙන්ම ප්‍රාණුවධ කරන්ට නොදෙන්නෙමි” සිතුවේක.

මෙසේ සිතා අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ එක් දවසක් රථයට නැගී නුවරින් නික්මුණුසේක් මහත් නුග වෘක්ෂ මූලයෙක්හි මහජනයා රැස්ව නුග වෘක්ෂයෙහි අධිගෘහිත වූ(නුග ගසෙහි අරක්ගෙන සිටිනා) දිව්‍ය පුත්‍රයාගේ සම්පයෙන් පුත්‍රයන් හා දුතිතෘ යසස් ධනාදීන් යමක් යමක් කැමතිද(දු පුතුන් කීර්තිය ධනය ආදී යම් කිසිවක් බලාපොරොත්තු වේද) ඒ ඒ කැමති දෙය ප්‍රාර්ථනා කරන්නාවුන් දුටුවේක. ඒ අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ රථයෙන් බැස ඒ නුග වෘක්ෂය කරා එළඹ සුගන්ධ පුෂ්පයෙන් පුජාකොට ජලයෙන් අභිෂේකකොට(සුවද මලින් පුද දියෙන් නහවා) වෘක්ෂය

ප්‍රදක්ෂණාකොට(ගස වටා ඇවිද)

දෙවනාමංගලිකයක්හුමෙන්(දෙවියන් පුදන්නෙකු මෙන්)
දෙවනාවට නමක්කාරකොට රථයට නැගී නුවරට ම
වැඩිසේක. එතැන් පටන් මෙම ක්‍රමයෙන් අතරතුරෙහි(වරින්වර)
එතනට ගොස් දෙවනාමංගලියක්හු මෙන් පූජා කරනසේක.

ඒ අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ විසින් මෑත භාගයෙහි
පිය රජපුරුහුගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයෙහි පිහිටා
සතරඅගති(පන්දු, දුවේෂ, මොහ, බය) දුරුකොට දුරුරාජ
ධර්මයන් කොප්‍ය නොකෙරමින්(දුන - සිල - පරිත්‍යාග -
සාප්‍රබව - මාදුබව - තපස් ගුණය - අවෙරය - අවිනිංසාව
- ඉවසීම - නීතිගරුක බව යන දුරුරාජ ධර්ම නොකෙළසා)
දැනැමෙන් රාජ්‍ය කෙරෙමින් මෙසේ සිතුවේක. “මාගේ
මනෝරථය මස්තකප්‍රාප්ත වූයේය(සිතේ අදහස ඉටුවූයේය),
රාජ්‍යයෙහි පිහිටියෙමි, එබඳු වූ මම පූර්වයෙහි යමි එක්
කාරණයක් සිතුවෙමි ද දැන් ඒ කාරණාව මස්තකප්‍රාප්ත
කරන්නෙමි”(ඒ කරුණ මුදුන් පත්කරන්නෙමි) සිතා
අමාත්‍යයන්ද බ්‍රහ්මණ ගෘහපති ආදීන්ද රැස්කරවා මෙසේ
ආමන්ත්‍රණය කළසේක. “පින්වත්නි, මා විසින් කවර
කාරණයකින් රාජ්‍යයට පැමිණෙන ලදදැයි දන්නාහුදැ”යි
විචාලසේක. “මහරජපුරුවන් වහන්ස නොදනුමින”යි කීවාහුය.
වැලිදු වනාහි “මා අසවල් නමි නුගවෘක්ෂයට සුගන්ධාදීන්
පූජාකොට බඳ්ධාඤ්ජලිව(දැන් එක්කොට) සිට නමස්කාර
කිරීම දුටුවීදැ”යි(දුටුවාදැයි) වදාළසේක. “එසේය මහරජ”යි
කීවාහුය. එකල්හි “මම පුාර්ථනාවක් කෙළෙමි, ඉදින් මම

රාජ්‍යයට පැමිණියෙමි නම් නුඹවහන්සේට බිලිපුජා කරන්නෙමියි කියෙමි, එසේ හෙයින් මා විසින් ඒ දෙවතාවාගේ ආනුභාවයෙන් මේ රාජ්‍යය ලබන ලද්දේය, දැන් ඒ දේවතාවාට බිලි පුජා කරන්නෙමි, තෙපි ප්‍රමාද නොකොට සිසුව දේවතාවාට බිලිපුජා සඳුව”යි කීසේක. “මහරජ කවර කවර දෙයක් ගණුමෝදැ”යි කීවාහුය. “පින්වත්නි, මම දේවතාවාට යාච්ඤා කරන්නේ යමෙක් මාගේ රාජ්‍යයෙහි ප්‍රාණසාතාදී පඤ්ච දුස්සීල කර්මයන්ද, දුග අකුශල කර්මපටියන්ද සමාදන්ව පවතිද්ද, ඔවුන් සාතනයකොට අතුණු බහන් මාංශ රුධිරාදියෙන් (බඩවැල් මස් ලේ ආදියෙන්) බිලිපුජා කෙරෙමැයි කියා ආරාධනා කෙළෙමි. තෙපි මෙසේ බෙර හසුරුවව, ‘අපගේ රජ්ජුරුවෝ යුවරජ කල්හි මෙසේ යාච්ඤාවක් කළසේක. ඉදින් මම රාජ්‍යයට පැමිණියෙන් විනම් යමෙක් මාගේ රාජ්‍යයෙහි දුස්සීලව වෙසේද ඒ සියල්ලවුන් සාතනයකොට බිලිපුජා කරන්නෙමි’ කියාය, දැන් ඒ රජතෙම පඤ්ච පාපයද, දුග අකුශල දැයි කියනලද දුස්සීල කර්මය සමාදන්ව පවත්නා වූ දුස්සීලයන් දහසක් නසා ඔවුන්ගේ හෘදයමාංශාදිය(හද මස්) ගෙන දේවතාවට බිලිපුජා කරනු කැමතිසේක. මෙලෙස නුවරවාසීහු දැනගනිති”යි කීසේක. මෙසේ ද කියා “යමෙක් දැන් මෙතැන් පටන් දුස්සීල ක්‍රියාවෙහි පවතිද්ද, ඔවුන් දහසක් නසා යාගකොට ආරාධනාවෙන්(බාරයෙන්) මිදෙමි”යි කියා මේ කාරණය ප්‍රකාශ කරනු පිණිස මෙසේ කීසේක. “මේ ක්‍රියාව කරන්නට සුදුසුයයි, මෙය නොකරන්නට සුදුසුයයි කියා නොදන්නා වූ

උර්මෙධයන්(මෝඩියන්) ප්‍රාණාසානාදී කරන්නා වූ අඥන පුද්ගලයන් දහසකින් යාගකරන්නට යාඥ කරන ලද්දේය. ඒ මම දැන් ඒ ආරාධනාවෙන් රාජ්‍යය ලදිමි. දැන් යාගකරන්නෙමි, කාරණා කවරේද? දැන් අධාර්මික ජනයෝ බොහෝය. ඔවුන් ගෙන බිලිපුජා කරන්නෙමි” කීසේක.

අමාත්‍යයෝ බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේගේ වචනය අසා “මහරජ යහපතැ”යි කියා දෙළොස් යොදුන් බරණැස් නුවර බෙර ලැවුවානුය. ආඥා හෙරිය(අණ බෙරය අසා) අසා එකදු දස්සිල ක්‍රියාවක් සමාදන්ව සිටියා වූ එක පුරුෂයෙකුද නුවුයේය. මෙසේ බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ යම්තාක් කල් රාජ්‍යය කළසේක් ද එතාක් කල් එක පුද්ගලයකුද පඤ්ච පාප, දුග අකුශලය යන කර්මයන් කෙරෙන් එකදු අකුශල ක්‍රියාවක් කරන්නෙකු නොපෙනුනේය. මෙසේ බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ එක පුද්ගලයකු කලාන්ත නොකරවා (පීඩාවට පත් නොකොට) සියලු රටවැස්සන් ලවා සිල් රක්ෂා කරවා තමන්වහන්සේද දුනාදී වූ පින්කම්කොට ජීවිතයාගේ කෙළවර තමාගේ පර්පද්(පිරිස) ගෙන දිව්‍ය ලෝකය පුරමින් වැඩිසේක.

ශාස්තෘන් වහන්සේද “මහණෙනි, තථාගතත්වාදී(පෙර බුදුවරුන් ආ පිළිවෙළින් පැමිණ හෙයින් ‘තථාගත’ නම් වූ ආදී) කාරණයෙන් යුක්ත සච්ඤයන් වහන්සේ ලෝකයාට වැඩෙහි හැසුරුනේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් හැසුරුණුසේක්මය”යි කියා මේ දුම් දෙසුම ගෙනහැර දක්වා

පුච්චාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘දුම්මෙධ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“චුකල්හි පර්ෂද් නොම දැන් බුදු පිරිස් වූවාහුය. බරණැස් රජුව උපන්නෙමි දැන් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

051. මහගීලව ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි මහපොළොව සේ විපුල වූ ගුණ ඇති(මහා පොළොව සේ මහත් ගුණ ඇති) තිලෝගුරු(තුන් ලොවට ගුරු වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම්චෙහෙර වසනසේක් පසුබට වීයී ඇති එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ උදෙසා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ඕනට “සැබෑදු? මහණ තෝ පසුබට වීයී ඇත්තෙහිදු?”යි විචාරා “චසේය ස්වාමීනි” කී කල්හි “මහණ තෝ කවර කාරණයකින් මෙබදු නෙය්ඨානික(නිවනට පමුණුවන්නා වූ) ශාසනයෙහි මහණව වීයීසී හැරපුයෙහිදු?(අත්හලෙහිදු?) පෙර නුවණැත්තෝ රාජ්‍යයන් පිරිහින් තමන්ගේ වීයීයෙහි සිට නටුවාවුන් යසස(විනාශ වූ කීර්තිය) ඉපද වූවෝමවේදුර”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන්

කුස පිළිසිඳ ගත්තූය. ඒ බෝධිසත්වයන්ට නම් තබන දවසේ ‘ශීලව කුමාරයෝය’යි නම් තුබූහ. සොළොස් ඇවිරිදි වයසෙහි දීම සියලු ශිල්පයෙහි කෙළ පැමිණු මෑත භාගයෙහි පියාණන්ගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයෙහි පිහිටා ‘මහශීලව රජපුරාවෝය’යි මෙනමින් ප්‍රසිද්ධ වූය. ධර්මිෂ්ඨියෝය. ධර්මියෙන් රාජ්‍යය කෙරෙහි. ඒ රජපුරාවෝ නුවර සතර වාසල් දෙරය, නුවර මධ්‍යයෙහිය, තමන්ගේ මාලිගාව සමීපයෙහිය යි දන්නලේ කරවා දුගී මගී යාවකයන්ට දන්දෙති. නිරන්තරයෙන් පන්සිල් රකිති. පොහොය පෙහෙවස් වෙසෙති(අටසිල් රකිති). ඝණාන්ති, මෙමුත්‍රී, කරුණාවෙන් යුක්තව ඇකයෙහි උන් දරු කෙනෙකුන් නලවා සතුවු කරන්නාක් මෙන් සියලු සත්වයන් සතුවු කරවමින් දැහැමෙන් රාජ්‍යය කෙරෙහි.

එකල රජපුරාවන්ගේ එක් අමාත්‍යයෙක් අන්තඃපුරයට වැඳ මෑත භාගයෙහි තමා කළ කාර්යයන් ප්‍රසිද්ධ විය. අමාත්‍යයෝ රජපුරාවන්ට එපවත් දැන්වූය. රජපුරාවෝ පරීක්ෂා කරන්නාහු තුමුම ප්‍රත්‍යක්ෂකොට ගෙන ඒ අමාත්‍යයා කැඳවා කියන්නේ “නුවණ නැති තා විසින් නොකළමනා දෙයක් කරනලද, තෝ මාගේ විජිතයෙහි වසන්නට නුසුදුසුයෙහිය. තාගේ වස්තුවත් පුත්‍රදුරාවනුත් හැරගෙන අනික් තැනකට පළායව”යි කියා රටින් නෙරපූය. ඒ අමාත්‍යයා කසී රටින් නික්ම ගොස් කොසොල් රජපුරාවන්ට සේවය කරන්නේ ක්‍රමයෙන් රජපුරාවන්ට අභ්‍යන්තරව විස්වාස විය(සමීප විශ්වස වන්නයෙක් විය).

එතෙම එක් දවසක් කොසොල් රජපුරවන්ට කියන්නේ “රජපුරවන් වහන්ස, බරණැස් නුවර රාජ්‍යය නම් නිමලසි(මී මැස්සන් නොමැති) මී වදයක් හා සමානය. රජපුරවන් වහන්සේ ඉතා මොලොක්සේක. ස්වල්ප වූ සේනාවකින් බරණැස් නුවර රාජ්‍යය හැරගන්නට පිළිවන් වන්නේය”යි කීය. රජපුරවෝ ඔහුගේ බස් අසා “බරණැස් නුවර රාජ්‍යය නම් මහත් වන්නේය. මේ තෙමෙත් ස්වල්ප වූ බලවාහනයකින්ම රාජ්‍යය ගන්ට පිළිවනැයි කීය කීමෙක්ද? මේ රජපුරවන්ගෙන් එවූ වරපුරුෂයෙක් දේ හෝ”යි සිතා “තෝ වරපුරුෂයෙක්ද?”යි කිවුය. “රජපුරවන් වහන්සෙ, මම වර පුරුෂයෙක් නොවෙමි, ඇත්තම කියමි, ඉදින් මාගේ බස් නොඅදහනසේක් විනම් මනුෂ්‍යයන් යවා පසල් දනව්වෙන්(පිටිසර ජනපදයක) ගමක් නසාපුව මැනව. ඒ ගම් පහරණු මනුෂ්‍යයන් අල්වාගෙන තමන්වහන්සේ සම්පයට ගෙනගිය කල්හි වස්තු දිලා හැරපියන සේකැ”යි කීය. එබස් අසූ රජපුරවෝ “මේ තෙම ඉතා නිර්භීතව කියන්නේ වන්නාට(එසේ වුවත්) පරීක්ෂා කෙරෙමිය”යි සිතා තමන් පුරුෂයන් යවා පසල් දනව්වෙන් ගමෙක මිනී මරවා කොල්ල කැවූය. ඒ පසල් දනව්වේ මනුෂ්‍යයෝ මිනීමරු සොරුන් අලවා බඹදත් රජුවෙත ගෙනාවාහුය. රජු ඔවුන් දැක “දැරවෙහි, කවර කාරණයකින් ගම් පැහැරුණද?”යි විචාළෝය. “ස්වාමිනි, ජීවත්ව ගතනොහි ගම් පැහැරුමින”යි කී කල්හි “එසේ කල කුමක් නිසා මෙතෙක් කල් මා සම්පයට නො ආවුද? දැන් මෙවක් පටන් මෙබන්දක් නොකරව”යි කියා ඔවුන්ට සම්පත් දී

අවිවාහය(පිටත් කලහ). ඒ මනුෂ්‍යයෝ ගොස් කොසොල් රජ්ජරුවන්ට එපවත් දැන්වූහ. ඒ රජ්ජරුවෝ මෙපමණකිනුත් යා නොති(යාමට නොකැමතිව) නැවත මධ්‍යයේ ජනපදයක් පැහැරවූය. ඒ සොරන්ටත් බරණැස් රජ්ජරුවෝ පළමු පරිද්දෙන්ම සමීපත් යැවූය. කොසොල් රජ්ජරුවෝ මෙපමණකිනුත් නොගොස් නැවත පුරුෂයන් යවා විවිධයෙහි මිනී මරවා කොල්ල කැවූය. රජ්ජරුවෝ ඒ සොරන්ටත් සමීපත් දී යව්වාහුය. එකල්හි කොසොල් රජ්ජරුවෝ “ඉතා ධර්මිෂ්ඨ රජ්ජරු කෙනෙකැ”යි දැන “බරණැස් රාජ්‍යය ගනිමි”යි සේවා වාහන ගෙන නික්මුණාහුය.

එසමයෙහි වනාහී බරණැස් රජ්ජරුවන්ගේ මත්ත තස්තිරාජයානුදු(මදු කිපුණු ඇත් රජුන් පවා) අභිමුඛව එන කල්හි(ඉදිරියට එන කල) පිටි පෑ පලා නොයන්නා වූ(ආපසු හැරී පැන නොදුවන්නා වූ) ස්වභාව ඇති සිය දහස් ගනන් අකුණු ගසන කල්හිත් තැති නොගන්නා වූ ස්වභාව ඇති ශීලව මහරජ්ජරුවන්ගේ අභිප්‍රායක් ඇති කල්හි සියළු දඹදිව රාජ්‍යය ඇරගන්ට සමර්ථ වූ දහසක් පමණ ඔවුනොවුන් හැර වෙන්ව පලා නොයන්නා වූ උත්තම මහයෝධයෝ ඇත. ඔහු හැම දෙනම “කොසොල් රජ්ජරුවෝ යුද්ධයට එති” අසා තමන්ගේ රජ්ජරුවන් සමීපයට ගොස් කියන්නෝ “කොසොල් රජ්ජරුවන් වහන්සේ බරණැස් නුවර රාජ්‍යය ගනිමියි එනසේක. ස්වාමීනි, යමිහ, උන්වහන්සේ අපගේ රාජ්‍යය සීමාවට බැස්ස නොදීම තලාපියා අල්වාගනුමිහ”යි කීය. ඒ අසා රජ්ජරුවෝ “මා නිසා දැරුවෙහි, අනුන්ට පීඩා කිරීමෙන්

ප්‍රයෝජන නැත. රාජ්‍යය කැමති කෙනෙක් ගනිත්වයි, එසේ හෙයින් තොපි ඇම නොයව”යි වැළකූය. කොසොල් රජපුරුවෝ සීමාව ඉක්ම දැනවූ මධ්‍යයට වන්නාහුය. අමාත්‍යයෝ නැවතත් රජපුරුවන් කරා ගොස් එසේම කීවාහුය. රජපුරුවන් පළමු පරිද්දෙන්ම වැළකූය. කොසොල් රජපුරුවෝ පිටිනුවර සිට “රාජ්‍යය හෝ දෙවයි හෝ යුද්ධ කෙරෙත්ව”යි කියා ශීලව මහරජපුරුවන්ට අසුන් යවූය. රජපුරුවෝ ඒ අසා “මා හා සමග කරන්නා වූ යුද්ධයක් නැත. රාජ්‍යය ගන්නාසේක්ව”යි කියා පෙරලා අසුන් යැවූය. නැවතත් අමාත්‍යයෝ රජපුරුවන් කරා ගොස් කියන්නෝ “රජපුරුවන් විහන්ස, අපි කොසොල් රජපුරුවන් නුවරට වැද්ද නොදෙමිහයි පිටි නුවරදී තලාපියා අල්වාගනුමිහ”යි කීවූය. රජපුරුවන් පළමු පරිද්දෙන්ම වලකා නුවර වාසල් දෙර හරවා අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනා සමග ප්‍රාසාදයේ මතු මහල්තලයෙහි සිංහාසන මස්තකයෙහි උන්නාහුය.

කොසොල් රජපුරුවෝ මහත් වූ සේනා වාහන හා සමග බරණැස් නුවරට වන්නාහු. ඒ කොසොල් රජපුරුවන්ගේ මාලිගා දෙර සම්පයට ගොස් අමාත්‍ය සමූහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව නොවසනලද දෙර ඇති මාලිගාවෙහි සරනා පිළියෙළ කරනලද මතු මහල්තලයට නැගී උන්නා වූ නිරපරාධ වූ ශීලව මහරජපුරුවන් අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනා හා සමග අල්වා යවා “මේ රජපුරුවන් අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනා හා සමග පිටිතල හයා බැඳ(අත් පිටිපසට තබා බැඳ) අමු සොහොනට ගෙනගොස් කරවටක් පමණ වල කැන(වවල්

කප්පවා) යම් සේ එකෙකුත් අතක් ඔසවන්නටත් අසමර්ථ නම්(නොහැකිවේද) ඒපරිද්දෙන් පස්ලා වලලා ලව(පස් දමා වලලා දමවයි), රාත්‍රියෙහි සිවල්ලු අවුත් මොවුන්ට කලමනා දෙය කරන්නෝවේදැ”යි කීවුය.

මනුෂ්‍යයෝ සතුරු රජ්ජුරුවන්ගේ ඛස් අසා රජ්ජුරුවන් හා සමග අමාත්‍යයයන් දහසක් දෙනා පිටිතල හයා බැඳ පිටත් කළාහ. එකල්හි ශීලව මහරජ්ජුරුවෝ සතුරු රජ්ජුරුවන් කෙරෙහි ආසාත පමණකුත් (වෙර මාත්‍රයක් වත්) නොකළෝය. ඒ අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනා මෙසේ බැඳලා ගෙන යන කල්හි රජ්ජුරුවන්ගේ වචනය ඉක්ම පවත්වන්නට අසමර්ථ කෙනෙක් නම් නුවුයේය. මෙසේ ඒ මහබෝසතාණන්ගේ පර්ෂද් ඉතා විනීත වන්නේය.(පිරිස ඉතා හික්මුණු පිරිසක් වන්නේය).

ඉක්බිත්තෙන් ඒ සතුරු රජ්ජුරුවන්ගේ රාජපුරුෂයෝ අමාත්‍යයන් සහිත වූ ශීලව රජ්ජුරුවන් අමු සොහොනට ගෙනගොස් කරවටක් පමණ වලකැණු ශීලව රජ්ජුරුවන් මධ්‍යයෙහි(මැද) අවශේෂ අමාත්‍යයන් දැලයෙහියි(දෙපසෙහිදැයි) දහසක් දෙනාම වලට බා(වල දමා) පස්ලා සනකොට(තදකොට) පස් තලා ගියානුය. එකල්හි ශීලව රජ්ජුරුවෝ අමාත්‍යයන් බණවා කියන්නෝ “සතුරු රජ්ජුරුවන් කෙරෙහි කෝපයක් නොකොට මෙහි කිරව”යි අවවාද කළෝය. ඒකල මධ්‍යම රාත්‍රි වේලේ “මනුශ්‍ය මාංස කම්භ”යි කැනහිල්ලු ආවානුය. ඔවුන් දැක රජ්ජුරුවන් හා

අමාත්‍යයෝ එක පැහැරම හඬ ගැසූය(එක්වරම ශබ්ද කළානුය). කැනහිල්ලු හයින් ත්‍රස්තව(තැනිගෙන) පලා ගියානුය. නැවත ඔහු පෙරලා සිට බලන්නානු පස්සෙහි එන කෙනෙකුන් නැති නියාව දැන නැවත ආපසු ගියෝය. වල තුළ මනුෂ්‍යයෝ පළමු පරිද්දෙන්ම අඬ ඇසූය. මෙසේ තුන් වාරයක් පළාගොස් නැවත පෙරලා සිට බලන්නානු ඔවුන් අතුරෙන් එකෙකුවත් නොඑන නියාව දැන “මොහු වධයට පැමිණියෝ වන”යි(මරණ දඬුවම ලත් අය විය යුතුයි) බුහුට්ටි පෙරළා(නිර්භව ආපසු) අවුත් නැවත දහසක් දෙනා අඬගසමින් සිටියදීත් පළා නොගියානුය.

ප්‍රධාන කැනහිලා රජ්ජුරුවන් කරා ගියේය. අවශේෂයෝ සෙසු අමාත්‍යයන් සමීපයට ගියෝය. උපායෙහි දුෂ්ඨ වූ රජ්ජුරුවෝ ඔහු තමන් සමීපයට එන නියාව දැන ඩහන්ට(සපා කෑමට) අවසර දෙන්නාක් මෙන් කර ඔසවා ඔහු යට උගුර ඩහැගත්තාහ. නිකටින් ඇඳ යන කල මිරිකා ගන්නාක් මෙන් තරකොට මිරිකා ගත්තූය. ඇත්බල ඇති රජ්ජුරුවන් විසින් නිකටින් ඇඳ ශ්‍රීවයෙන් තරකොට මිරිකා ගන්නාලද කැනහිලා තමා ගලවා ගන්ට අසමර්ථව මරණ හයින් හයපත්ව මහ හඬින් හැඬුයේය. සෙසු කැනහිල්ලු ඔහුගේ බැගෑ අඬ අසා “එක් පුරුෂයකු වූ විසින් අල්වා ගන්නා ලද්දේ වන”යි අමාත්‍යයන් සමීපයට වදනට අසමර්ථව මරණ හයින් හයපත්ව ඇම දෙනාම පළා ගියාහ. රජ්ජුරුවන්ගේ නිකටින් තරකොට ගන්නාලද කැනහිලා අත මෑත ගැසෙන්නට වන්නෙලි පස් සිටිලව(පස් බුරුල්ව) ගියේය.

ඒ කැනහිලාත් මරණ හයින් හයපත්ව සතර කකුලෙන් රජ්ජුරුවන්ගේ ලය ශරීරයේ පස් පසුරු ගා ඉවත් කෙළේය(පපු ප්‍රදේශයෙහි පස් පහුරු ගා ඉවත් කළේය). රජ්ජුරුවෝ සිව්ල වූ නියාව(බුරුල් වූ බව) දැන කැනහිලා හැර ඇත්බල ඇති ශක්ති සම්පන්න(ඇතකුට සමාන ශක්තිය ඇති) තැනැත්තෝ ඔබ්මොබ කැරකැවී දෙපිටට නැමී දැන ඔසවා මුවවිට එල්බ(වලකටෙහි එල්ලී) සුලගින් කඩා දැමූ වලාකුළක් මෙන් වලින් ගොඩනැගී සිටි අමාත්‍යයන් අස්වසා පස් පිරා(පස් ඉවත්කොට) සියල්ලවුන් ගොඩනගා අමාත්‍යයන් විසින් පිරිවරණ ලදුව අමු සොහොනෙහි සිටියානුය.

එසමයෙහි මනුෂ්‍යයෝ මළ මිනියක් අමු සොහොනට ගෙනගොස් දුමන්නාහු, යඝ්‍යයන් දෙදෙනෙකුගේ සීමා මධ්‍යයට දැමූය. ඒ යඝ්‍යයෝ දෙදෙන මිනිය බෙදුගත නොහී “අපි මේ මිනිය බෙදුගත නොහෙමිහ. මේ ශීලව රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ධර්මිෂ්ඨ සේක. උන්වහන්සේ අපට බෙදා දෙනසේක. ඒ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ සම්පයට යමිහ”යි ඒ මළ මිනිය දෙකකුල අල්වාගෙන රජ්ජුරුවන් සම්පයට ගොස් “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, අපට මේ මිනිය බෙදුදුන මැනව”යි කීය. එකල බෝධිසත්වයෝ කියන්නෝ “පින්වත් වූ යඝ්‍යයනි, මම නොපට මේ මිනිය බෙදා දෙමි. මම වූ කලී පිරිසිදු නොවෙමි. එසේ හෙයින් පළමුකොට නාමි”යි කීවුය. යඝ්‍යයෝ සතුරු රජ්ජුරුවන්ට තිබූ සුවඳ කැවූ පැන් තමන්ගේ ආනුභාවයෙන් ගෙනවුත් රජ්ජුරුවන් නාන පිණිස දුන්නාහුය. ඉස්නානයකොට සිට රජ්ජුරුවන්ට සතුරු රජ්ජුරුවන්ගේ පත්කොට තුබූ

(රැස්කොට තිබූ) සඵ ගෙනවුත් දුන්න. ඒ සඵ ඇඳගෙන සිටියාවූ රජ්ජුරුවන්ට සිවිඳුගඳ(සඳන්, කපුරු, කොකුම්, තුවරලා යන සුවඳ පිරු) කරඬුවක් ගෙන දුන්න. සුවඳ විලවුන් ගල්වා සිටි රජ්ජුරුවන්ට රන්කරඬුවේ ලා මැණික් තල්වැට මත්තේ තුඩු නොයෙක් මල් ගෙනවුත් දුන්න. මල් පැලඳ සිටි රජ්ජුරුවන්ට “අනික් කුමක් කරමෝඳ?”යි විචාළෝය.

රජ්ජුරුවෝ තමන්ට සය ඇති නියාව(බඩගිනි ඇති බව) ඇගවූය. යක්ෂයෝ ගොස් සතුරු රජ්ජුරුවන්ට පිස තබනලඳ නොයෙක් අගුරසයෙන් යුක්ත වූ හෝපන ගෙනවුත් දුන්න. රජ්ජුරුවෝ නාහා සුවඳ විලවුන් ගල්වා සැරහී සැඳී පැහැඳී සිටි තැනැත්තෝ අනෙකප්‍රකාර වූ අගුරසයෙන් යුක්ත වූ හෝපනය අනුභව කළෝය. යක්ෂයෝ සතුරු රජ්ජුරුවන්ට තුඩු සුවඳ කැවූ පැන් ස්වණී හිංකාරයෙන්(රන් කෙන්ඩියෙන්) රන්තැටිය හා සමග ගෙනාවානුය.

ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්වයෝ පැන් බී මුඛය සෝඳ අත සේද කල්හි සතුරු රජ්ජුරුවන්ට සපයනලඳ පස්පල වනින්(බුලත් විටට ගන්නා කපුරු,තකුල්, නරං පොතු, කරබු, ඉගුරු යන පහ) යුක්ත වූ බුලත් ගෙනවුත් දුන්න. බුලත් කා සිටි කල්හි “අනෙක් කුමක් කරමෝඳ?”යි විචාළෝය. “නැවත ගොස් සතුරු රජ්ජුරුවන්ගේ ඉස්ඳෙර තුඩු මගුල් කඩුව ගෙනෙව”යි කීවුය. ඒ මගුල් කඩුවත් ගෙනාවානුය. රජ්ජුරුවෝ කඩුවගෙන එම මිනිය කෙළින් සිටුවා ඉස් මුදුනෙහි කඩුවෙන්

ගසා දෙකක් කොට පලා යන්නෙන් දෙදෙනාට සමබන් බෙද දුන්. (සමසේ බෙද දුන්න) ඒ කඩුව සෝද කොපුවේ ලා උරයේ බැඳ එල්වාගෙන සිටියාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ යන්නෝ මනුෂ්‍ය මාංස අනුභවකොට බඩ පුරාගෙන සතුව වූ සිත් ඇතිව සිටියාහු “රජ්ජරුවන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ ට අනික් කුමක් කරමෝද?”යි විචාළෝය. “ඒසේ ඒනම් තෙපි තොපගේ ආනුභාවයෙන් මා ගෙනගොස් සතූර රජ්ජරුවන්ගේ ශ්‍රී යහන් ගබඩාවේ බා සිටුවාලවයි, මේ අමාත්‍යයන් ගෙනගොස් තම තමන්ගේ ගෙයි සිටුවාලව”යි කිවුය. ඒ යන්නෝ දෙදෙන “යහපත, ස්වාමීනි” කියා ගිවිස එපරිද්දෙන්ම කළාහුය.

එසමයෙහි රජ්ජරුවෝ සරහනලද ශ්‍රී යහන් ගබඩාවේ ශ්‍රී යහන් මස්තකයෙහි වැදගෙව නිදන්නාහුය. රජ්ජරුවෝ සතූර රජ්ජරුවන් නිදිමඬ නිදන තැනැත්තන්ගේ බඩට කඩුපතින් ගැසුය(කඩුවෙන් තට්ටු කළේය). ඒ රජ්ජරුවෝ හයින් ත්‍රස්තව පිබිඳ පුද්පාලෝකයෙන් ශීලව මහරජ්ජරුවන් හැඳින යහනින් නැගී ධෛර්යය උපදවාගෙන සිට රජ්ජරුවන්ට මෙසේ කිවුය.

“මහරජ්ජරුවෙනි, මෙබඳු වූ රාත්‍රියෙහි ගනනාලද රැකවල් ඇතිව වසනලද දොර ඇති මේ ප්‍රාසාදයේ රැකවල් මනුෂ්‍යයන්ගෙන් අවසරයක් නැත්තාවූ ස්ථානයෙහි කඩුව අල්වාගෙන ස්වර්ණාභරණයෙන් සැරහී කෙසේ නම් තෙපි මේ යහන් මත්තට අවුද?”යි කීය.

එබස් ඇසු ශීලව මහරජ්ජරුවෝ තමන් ආ සැටිය විස්තරකොට කීවාහුය. එබස් ඇසු සතුරු රජ්ජරුවෝ “කලකිරුණා වූ සිත් ඇති මහරජ්ජරුවෙනි, මම මනුෂ්‍යාව සිටත් තොපගේ ගුණය නොදන්නම්, අනුන් ඇඟ වෙර ලේ මස් කන්නා වූ(අනුන්ගේ ඇඟ ලේ මස් කන්නා වූ) වණ්ඞ පරුෂ වූ යක්ෂයන් විසින් තොපගේ ගුණ දන්නාලද. රජ්ජරුවෙනි, දැන් මම මෙබඳු වූ ශීල ගුණයෙන් යුක්ත වූ තොප කෙරෙහි ද්‍රෝහයක් නොකරමි”යි කඩුවගෙන සපටකොට රජ්ජරුවන් ඝමා කරවා(සමාව ගෙන) මහයානේ සතපවා(මහ ඇදෙහි නිදිකරවා) තුමු කුරු යහනෙක(මිටි ඇදෙක) වැදහෙව පාන්ව ගිය කල හිරු නැගී කල්හි බෙරලවා සියලු සේනාව හා අමතය, බ්‍රාහ්මණ, ගෘහපතීන් රැස් කරවා ඉදිරියේ ආකාශයෙහි පුන්සඳු මඬල ඔසවා(සඳු මඬල උඩට නගා) පාන්නාක් මෙන් ශීලව රජ්ජරුවන්ගේ ගුණ කියා පර්ෂද් මධ්‍යයෙහි(පිරිස මැදදීම) නැවත රජ්ජරුවන් ඝමා කරවා රාජ්‍යය පාවාදී “මෙතැන් පටන් නුඹවහන්සේට උපන්නා වූ සතුරන්ගෙන් උපද්‍රවයක් ඇත්නම් මට භාරවන්නේය. මා ගත් රැකවලින් නුඹවහන්සේගේ රාජ්‍ය ශ්‍රී අනුභවකොට වදාළ මැනවැ”යි කියා කේලාමි කී තැනැත්තවුන් රාජාඥ කොට(දඩුවම් කොට) තමන්ගේ සේනා වාහන ගෙන ස්වකීය වූ රාජ්‍යයටම ගියෝය.

ශීලව රජ්ජරුවෝත් ස්වර්ණාභරණයෙන් සැරසී ධවලවිජත්‍රය යට(සුදු කුඩය යට) සරහන සරහ මෘගයන්ගේ(සරහ නම් මුවන්ගේ) කකුල් බඳු වූ පා ඇති

ස්වභී පර්යංකයේ(රන් පිටුවෙහි) හිඳ තමන්ගේ සම්පත්තිය බලා “මෙබඳු සම්පත්තියත් අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනාගේ ජීවිත ප්‍රතිලාභයත් මා විශීය නොකළ කල්හි කිසිවෙක් සිද්ධ නොවන්නේ වේදැයි විශී බලයෙන්ම මම නටුවා වූ යසසත් ලදිමි. අමාත්‍යයන් දහසක් දෙනාට ජීවිත දනය දිනිමි. ඒකාන්තයෙන්ම ප්‍රාර්ථනා කළ වස්තුවෙහි ආලය නොහැර විශීය කටයුත්තේය. කළා වූ විශීය ඇති සභයානට විපාක නම් මෙසේ සමෘද්ධ වන්නේය”යි සිතා තවද ඒ මහබෝසතාණෝ “පින්වත්නි, සිල්වතුන්ගේ විශීයෙහි ඵල නම් මෙසේ සමෘද්ධ වන්නේය”යි උදන් අනා දිවි පමණින් කුසල්කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශ කළසේක. වතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර පසුබට විශීය ඇති හිඤ්ඤා වහන්සේ අර්හත් ඵලයෙහි පිහිටිසේක. සඵලයන් වහන්සේ පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘මහා ශීලව ජාතිකය’ නිමවා වදුළසේක.

“ඵසමයෙහි දුෂ්ට වූ අමාත්‍යයා නම් දැන් මේ දෙවදුත්ත ස්ථවිරයෝය. දහසක් අමාත්‍යයෝ නම් දැන් බුදු පිරිස්ය. මහා ශීලව රජපුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළසේක.

052. වුල්ලඡනක ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයේ වැඩවාසය කරණයේක් පසුබට වීයී ඇති හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

එහි වර්ථමාන කථාව හා අතීත කථාව ‘මහා ජනක’ ජාතිකයෙහි(525) විස්තර වශයෙන් මතු ප්‍රකාශ වන්නේය. මේ ජාතිකයෙහි වුල්ලඡනක රජපුරාවෝ වනාහී ධවලවජත්‍රයාගේ(සුදු සේසත) යට පණුවනලද සිංහාසන මස්තකයෙහි හුන්සේක් මෙසේ පර්ෂද්ධ(පිරිසට) කීසේක.

“පුරුෂතෙම ‘නිෂ්ඨාවට පැමිණීම’යි ආසාව කරන්නේය. ප්‍රාඥ පුරුෂතෙම මේ නම් සදාගත හැකිදැ”යි උකටලී(කලකිරීමක්) නොවන්නේය. ඒ එසේමැයි, දියෙන් ගොඩට නැංගාවූ මම මාගේ චේශ්වයීය(සම්පත්) බලමි. යම් පුරුෂයෙක් වීයී කළේ නම් ඒ වීයීයෙන් එලය සිද්ධ වන්නේය. සාගරයෙන් ජිනා වීයීයෙන් ගොඩ දුටුවා මෙනැ”යි දැක්වූසේක.

මේ ජාතිකයෙහිද පසුබට වීයී ඇති හික්ෂුන් වහන්සේ අර්භත් එලයට පැමිණියේක. “ජනක නම් රජව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

053. පුණ්ණපාති ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අජිටපර්ෂිතී(අට පිරිසෙහි, එනම් රජ, බමුණු, ගෘහපති, ශ්‍රමණ, වාතුර් මහා රජක, තාවතිංස, මාර, බ්‍රහ්ම යන අට පිරිසෙහි) අකම්ප්‍යවූ(කම්පා නොවන සුලු වූ) ශුභ ඇති සඵලයන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් විෂ යොදනලද සුරාවක් අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් සමයෙක්හි සැවැත් නුවර වාසය කරන්නා වූ සුරා ධුර්තයෝ(බේබද්දේ) එක තැනකට රැස්ව කියන්නාහු “අපගේ සුරා මිල ඝෂය වූයේය.(අපට රා ගැනීමට තිබූ මුදල් අවසන් විය.) කෙසේ මිල ලබමුදෝ”යි කියා මන්ත්‍රණය (සාකච්ඡා) කළාහුය. ඉක්බිත්තෙන් එක් කකීග ධුර්තයෙක්(සුරා ලැදි නපුරු මිනිසෙක්) කියන්නේ “තෙපි නහමක් නොසිතව(ඒ ගැන නොසිතන්න) එක් උපායෙක් ඇත්තේය”යි කීය. “කවර නම් උපායෙක්දැ”යි කී කල්හි අනේපිඬු මහසිටාණෝ අංගුෂ්ඨ මුද්‍රිකාව(ඇඟිලි මුදුව) පැළඳ මට්සිලිටු වස්ත්‍ර හැඳ පෙරවරු රජතට උපස්ථානයට පිණිස යනසේක. අපි සුරා පාත්‍රවල්හි විසංඥ(සිහි නැති) කරණු පිණිස බෙහෙත් බහා සුරාපාන ශාලාව සඳු හිඳ අනේපිඬු මහසිටාණන් එන කල “මහසිටාණෙනි, මෙසේ එව”යි කියා කැඳවා ගෙන්වා ඔහු සුරාපානය කරවා විසංඥවුවහුගේ(සිහි නැති අනේපිඬු සිටුවහුගේ) අංගුෂ්ඨ මුද්‍රිකාව ද වස්ත්‍රයන් ද ගෙන රා මිළ කරමින”යි කියේය. ඒ අසා සුරා ධුර්තයෝ ඔහුගේ වදන

“යහපතැ”යි පිළිගෙන එලෙසකොට සිටාණන් එන කල්හි පෙරමගට ගොස් “ස්වාමීන් වහන්ස, මෙනනට ආවමනෙව, මෙනන අපගේ සමීපයෙහි ඉතා මනෝඥ වූ සුරා තිබෙන්නේය. ඉන් මදක් පානයකොට යව”යි කීවාහුය.

සෝවාන් එලයට පැමිණියා වූ ආර්යශ්‍රාවක වූ අනේපිඬු මහසිටාණෝ “කවර හෙයකින් සුරා පානය අනුභව කරනසේක්ද? නොකමැතිවූ සේක් වනාහි මේ ධුර්තයන් පරීක්ෂා කරන්නේමි” සිතා ඔහුන්ගේ සුරාපාන හැමියට ගොස් ඔහුන්ගේ ක්‍රියාව බලා “මේ රහ මොවුන් විසින් මෙනම් කාරණයකින් යොදන ලදැ”යි දැන “අද මෙනැන් පටන් මේ ධුර්තයන් මෙනතින් එලවන්නේමි”යි සිතා කියනසේක් “කොල දුෂ්ට වූ ධුර්තයෙහි, තෙපි සුරාපානුවලිහි බෙහෙත් බහා ආ ආවවුන් පානය කරවා විසංඥ කරවා කොල්ල කම්හයි සිතා සුරාපාන මණ්ඩලය සරහා හුන්නාහුද? උදක්(හුදෙක්) මේ සුරා වණීනා කරවුද? තොප අතුරෙන් එකෙක්ද ඔසවා පානය කරන්නට උත්සහ නොකරන්නේය, ඉදින් මේ සුරා විෂ නොයොදන ලද්දේ වීනම් තොපි පානය කරව”යි කියා ඒ ධුර්තයන් හයගන්වා එතනින් එලවා තමාගේ ගෙට ගොස් ධුර්තියන් විසින් කරනලද කාරණාව සඵඥයන් වහන්සේට දන්වමි සිතා ජේතවනාරාමයට ගොස් දැන් වූසේක.

සඵඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “ගෘහපතිය, දැන් වනාහි ඒ ධුර්තයෝ තොප වංචා කරණු කැමති නුවුවාහුය. පෙරත් නුවණැත්තවුන් වංචා කරණු කැමති වුවාහුමය”යි වදාරා

අනේපිඬු මහසිටාණන් විසින් යාවිඥා කරන ලද්දහු ඉකුත්වත් කථාව දැක්වා වදාලසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ බරණැස් සිටාණ කෙනෙක් වූසේක. එකල්හිද මේ ධුර්නයෝ මෙම ක්‍රමයෙන් මන්ත්‍රණය කොට සුරාවෙහි විෂ යොදා බරණැස් සිටාණන් එන කල්හි පෙරමගට ගොස් මෙපරිද්දෙන්ම කිවානුය. බරණැස් සිටාණෝ නොකමැතිව ඒ ධුර්නයන් පරිඝ්‍රා කරනු කැමතිව ගොස් ඔවුන්ගේ ක්‍රියාව බලා “මෙනම් දෙයක් කරනු කැමැත්තාහ, ඔවුන් මෙනහින් එළවන්නෙමි”යි සිතා කියනසේක් “පින්වත් ධුර්නයෙනි, සුරාපානය කොට රාජ වාසනවනයට(රජවාසලට) යන්ට නුසුදුසුය, රජපුරුවන් දැක නැවත එන කල්හි දැන ගනිමි, තෙපි මෙනැහිම හිඳුව”යි කියා රාජසේවයට ගොස් නැවත ආසේක.

ධුර්නයෝ එන්නාවු සිටාණන් දැක “ස්වාමින් වහන්ස, මෙනනට එව”යි කීවානුය. ඔහුන්ගේ වචනය අසා එතනට ගොස් විෂ යොදා තිබෙන රා පාත්‍රයන් බලා මෙසේ කීසේක. “පින්වත් ධුර්නයෙනි, තොපගේ ක්‍රියාව මට නොරැචි වන්නේය(ප්‍රිය නොවන්නේය). තොපගේ සුරා භාජනවල් පිරු පරිද්දෙන්ම තිබෙන්නේය, තෙපි හුදෙක් සුරා වණීනා කරනු, නොම පානය කරන්නානුය. ඉඳින් මේ සුරා මනාප වූයේ විනම් තෙපින් පානය කරන්නානුය. මේ සුරාව වනාහි විෂ

යොදා වන ලද්දේ වනැ”යි කියා ඔහුන්ගේ මනෝරථය(අදහස) බිඳවනසේක් මෙසේ වදාළසේක. “සුරා පාත්‍රවල් මා යනකල් මෙන් පිරී තිබෙන්නේය. යම් මේ සුරා වණිනා කථාවක් පවතීද, හෙද අනිකක්මය, ඉදින් මේ සුරා මනාප වීනම් තෙපි පානය කරන්නාහුය. පානය කළොත් අඩු පාත්‍ර තිබෙන්නේය. තොපගෙන් එක් කෙනෙකුත් විසිනුදු සුරාපානය නොකරන ලද්දේය. එසේ හෙයින් මේ සුරාපානය යහපත් නොවන්නේය. විෂ යොදවන ලද්දේ වනැ”යි කියා ධුර්වයන් හයගන්වා “නැවත මෙබන්දක් නොකරව”යි කියා තැනි ගන්වා එතැනින් එළවූසේක.

අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ජීවිතාන්තය දක්වා දුනාදී පින්කම්කොට කම්වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියසේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා ජාතික ධර්මය නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ධුර්වයෝ දැනුදු ධුර්වයෝ වූවාහුය. බරණැස් සිටුව උපන්නෙමි වනාහි තිලෝගුරු සමෂයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

054. ඵල ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි සඵ ධර්මයන්(සියලු ධර්මයන්) සඵාකාරයෙන් (සියලු අයුරින්) කරතලා මලක ක්‍රමයෙන්(අත්ලට ගත් විනිවිද පෙණෙන ආමලක නම් වූ මෘණිකක් මෙන්) අවබෝධ කළාවූ සඵඥයන් වහන්සේ

ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවාසය කරණුසේක් ඵලයෙහි දුක්ඛ වූ(ගෙඩි පැසුණු නොපැසුණු බව කීමට සමත්) එක් උපාසකයක්හු අරඹයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර වාසය කරන්නාවූ එක් කෙළඹී පුත්‍රයෙක්(ගෘහපතියෙක්) වනාහි බුදු පාමොක් හික්ෂු සංඝයා වහන්සේට ආරාධනාකොට තමාගේ උයනෙහි වැඩ හිඳිනට සලස්වා කැඳ අවුළුපත් වළඳවා උයන්ගොව්වාට ආමන්ත්‍රණයකොට “හික්ෂු සංඝයා වහන්සේ හා සමග උයනෙහි හැසිර ආය්‍යී වූ හික්ෂු සංඝයා වහන්සේට අඹ දඹ ආදී වූ නොයෙක් ඵලාඵල ජාති පිළිගන්ව”යි කීයේය. උද්‍යානපාල තෙම ඔහුගේ වචනය පිළිගෙන හික්ෂු සංඝයා කැඳවාගෙන උද්‍යානයෙහි හැසිරෙන්නේ වෘක්ඛය දිසාව බැලූ පමණකින්ම “මේ ඵලය අමුය. මේ ඵලය යහපත්ව නොපැසුනේය. මේ ඵලය යහපත්ව පැසුනේය”යි දැන ගන්නේය. “හෙනම යමෙක් කීයේද ඔහුගේ වචනය ඵලෙසම වන්නේය”යි කියා හික්ෂු සංඝයා ගොස් සඵලයන් වහන්සේට දැන් වුවාහුය. “ස්වාමීන් වහන්ස, මේ උද්‍යානපාල තෙම ඵලයෙහි දුක්ඛය, භූමියෙහි සිටිම වෘක්ඛය බලා මේ ඵලය අමුය, මේ ඵලය යහපත්ව නොපැසුනේය, මේ ඵලය යහපත්ව පැසුනේයයි දන්නේය. මෙතෙම යමක් කීයේද ඵ ඵලෙසම වන්නේය”යි දැන් වුවාහුය. සඵලයන් වහන්සේ වදාරණුසේක් “මහණෙනි, මේ උද්‍යානපාලයාම ඵලයෙහි දුක්ඛ වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නුවණැත්තෝ ඵලයෙහි දුක්ඛ වුවාහුමය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය ද්‍රවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝධිසත්‍යයන් වහන්සේ සිටු කුලයෙකිනි ඉපිද වැඩි වයසට පැමිණ පන්සියයක් ගැල් කරණකොට ගෙන වණික්කර්මාන්ත (වෙළඳුම) කරනසේක් එක් ද්‍රවසෙක මහමග ආරණ්‍යයකට(වනයකට) පැමිණ අභිමුඛයෙහි(ඉදිරිපිට) සිට සියළු මනුෂ්‍යයන් රැස්කරවා “මේ වනයෙහි විෂ වෘක්‍ෂයෝ නම් වන්නාහුය. එහි විෂ පත්‍රයෝය, විෂ පුෂ්පයෝය, විෂ එලය, විෂ මධුය යන මොහු වන්නාහුමය.පෙර තොප විසින් පරිභෝග (අනුභව) නොකරණ ලද යම් කිසි පත්‍රයක්වත්, පුෂ්පයක්වත්, එලයක්වත් මා අතින් නොවිචාරා අනුභව නොකරව”යි කීසේක.

ඔහුන් උන්වහන්සේගේ වචනය පිළිගෙන වනයට වන්නාහුය. වන අභිමුඛයෙහි එක් ගම්දෙරක කිංචල වෘක්‍ෂයෙක් ඇත්තේය. ඒ වෘක්‍ෂයාගේ ස්කන්ධ, ශාඛා, පුෂ්ප, එල(කඳ, අතු, මල්, ගෙඩි) යන සියල්ලද අඹ හා සදෘශ (සමාන) වන්නාහුය. හුදක් එම නොවෙසි(වෙනසක් නැති) වණී සටහනකින්ද (පාවින්ද) සුගන්ධයෙන්ද(සුවඳින්ද) රසයෙන්ද ආමපක්ව එලයෝද(අමු ගෙඩිද ඉදුණු ගෙඩිද) අඹඑල හා සදෘශය. අනුභව කළ කල්හි හලාහල(නපුරු) විෂයක් මෙන් ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවන්නේය. පළමුවෙන් ගිය සමහර ලොල් වූ පුරුෂයෝ “මේ අඹ වෘක්‍ෂයකැ”යි යන සංඥයෙන් එලයක් අනුභව කළාහුය. සමහර කෙනෙක් “ගැල්සාත්තුවාහයන්(ගැල් සමූහයේ නායකයාගෙන්) අතින් විචාරා අනුභව කරමින”යි

කියා අතින් ගෙන සිටියාහුය. ඔහු ගැල්සාත්තුවාහයන් ආ කල්හි “ස්වාමීන් වහන්ස, මේ ඵල අනුභව කරමෝදැ”යි විචාළාහුය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ මේ අඹ වෘක්ෂයෙක් නොවෙයි දැන “මේ වෘක්ෂය කිංචල වෘක්ෂයක්ය, අනුභව නොකරව”යි වලක්වා යමෙක් අනුභව කළාහුද උත්භාරය(වමනය) කරවා වතුමධුරය(වෙඩුරු, ගිතෙල්, හකුරු, මී පැණි) පානය කරවා නිරෝගි කළසේක.

පූර්වයෙහි මේ වෘක්ෂ මූලයෙහි මනුෂ්‍යයෝ නවාතැන් ගෙන ‘අඹඵල’ යයි සිතා මේ විෂ ඵලයන් අනුභවකොට ජීවිතක්ෂයට පැමුණුයාහුය. දෙවැනි දින මෙහි ගම්වැසියෝ ඇවිත් මළ මනුෂ්‍යයන් දැක පාදයෙන් අල්වාගෙන ප්‍රතිච්ඡන්ත ස්ථානයෙහි(රහස් තැනක) දමා ගැල් හා සමග ඔහුන් අයිති සියළු බඩු ගෙනයන්නාහුය. ඔහුන් ඒ දිනයෙහිද අරුණෝද්ගමන(අරුණ උදාවන) වේලාවෙහිම “මට ගවයෝය, මට ගැල්ය, මට බඩුය”යි කියා සිසුව ඒ වෘක්ෂ මූලයට ගොස් නිරෝගීව සිටි මනුෂ්‍යයන් දැක “කෙසේ තොප මේ වෘක්ෂය අඹ වෘක්ෂයක් නොවන්නේ යයි දැන ගත්තාහුදැ”යි විචාළාහුය. “අප නොදනුමින, ගැල් සාත්තුවාහ ශ්‍රේෂ්ඨියාණින් වහන්සේ දුන් සේකැ”යි කීවුය.

ඵට්ට මනුෂ්‍යයෝ බෝධිසත්වයන් අතින් විචාරන්නාහු “පණ්ඩිතයානන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ මේ වෘක්ෂය අඹ වෘක්ෂය නොවන බව කෙසේ දුන් සේක්දැ”යි විචාළාහුය. අප

මහබෝධිසංඝචයාණන් වහන්සේ “කාරණා දෙකකින් දැන ගනිමි” වදාළසේක. මේ වෘක්ෂය දැකින් නැගෙන පරිද්දෙන් වැඩි නොවෙයි (ගහට නැගීමට පහසු පරිදි වැඩුණේය), ඔසවා තබනලද හිනි පෙළක් (හිනිමගක්) සෙයින් සුවසේ නැගෙන පරිද්දෙන් වැඩියේය, ගමින් දුර සිටියේද නොවෙයි, ගම් දුර සිටියේය. ඉදින් මේ තෙම මධුර ඵල ඇති වෘක්ෂයෙක් වීනම් මෙහි එකදු ඵලයකුදු නොතිබෙන්නේය. මනුෂ්‍යයන් විසින් නිරන්තරයෙන් පිරිවරණ ලද්දේ වෙයි. එහෙයින් මේ වෘක්ෂය විෂ වෘක්ෂය බව දැන ගනිමි”යි කියා මහජනයාට ධර්මදේශනා කොට යහපත් ගමනක් වැඩියේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, පෙරත් නුවණැත්තෝ ඵලයෙහි දක්ෂ වූවාහුම”යි කියා මේ දම්දෙසුම ගෙනහැර දක්වා වදාරා පුච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ජාතිකය නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ගැල්සාත්තුවාහයන්ගේ පර්ෂිත්තොම දැන් බුදු පිරිස් වූවාහුය. ගැල්සාත්තුවාහ ජ්‍යෙෂ්ඨව උපන්නේ නම් තිලෝගුරු සමයක සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

055. පඤ්චායුධ ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි ජාමිබෝනද ස්වණීයට බදු වූ(දඹරන් හා සමාන) ශරීර ප්‍රහා ඇති(කාන්තිමත් සිරුරක් ඇති) සඵලයන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන

සමයෙහි පසුහට වියැහී ඇති හිඤ්ඤා කෙනෙකු අහඹියා මේ ජාතිකය දැක්වන ලදී.

සඵඤ්ඤා වහන්සේ මේ හිඤ්ඤාට ආමන්ත්‍රණයකොට “සැබෑද මහණ, තෝ පසුබට වියැහී ඇත්තේදැ?”යි වදාළසේක. “සැබෑව ස්වාමීනි” කී කල්හි “මහණ, පෙර නුවණැත්තා වූ මනෝත්තමයෝ වියැහී කරන්න සුදුසු තැනැති වියැහී කලෝදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකු රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ රජපුරුවන්ගේ අග්‍රමෙහෙසිකා බිසවුන් කුස පිළිසිඳ ගත්තූය. ඒ බෝධිසත්‍යයන්ට නම් තබන දවස අටෝරාසියක් (එකසිය අටක්) බමුණන් ගෙන්වා සියළු සත්‍යයන් වස්තුවෙන් පිණුවා ලක්ෂණ විචාරය. එකල ලක්ෂණ කීමෙහි දක්ෂ වූ බමුණෝ ලක්ෂණ සම්පත්තිය බලා “මහ පිනැති රාජකුමාර කෙනෙකුන් වහන්සේය. නුඹවහන්සේගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ දස රාජධර්මයෙන් රාජ්‍යය කරන සේකැ”යි කීය. පඤ්චායුධ (කඩුව, දුන්න,තෝමරය, අභියචිය,පාරාවලලේල) සිල්පයෙහි දක්ෂව ජම්බුද්වීපයෙහි සත්‍යයන්ට අග්‍ර පුරුෂ වනසේකැ”යි කීවූය. බමුණන්ගේ බස් අසා කුමාරයන්ට නම් තබන්නාහු ‘පඤ්චායුධ කුමාරයෝ’ යයි නම් තුබූහ.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ කුමාරයන් වැඩිවිය පැමිණි කල්හි රජපුරුවෝ සම්පයට කැඳවා “ශිල්පයක් ශාස්ත්‍රයක් නිමවා නොගෙණු රාජ්‍යය කළ නොහැක්කේය. එසේ හෙයින් ශිල්ප

උගනුව”යි කීහ. “ස්වාමීනි, කවුරුන් සමීපයෙහි උගනිමිදැ?”යි කී කල්හි “පුත ගන්ධාර දේශයෙහි තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙහිය”යි කී කල්හි එහි ගොස් ශාස්ත්‍රය ඉගෙනු නිමාවට පැමිණු ඉක්බිති ආචාරීන් වැඳ තක්සලා නුවරින් නික්ම පඤ්චායුධ සන්නද්ධව(පස් වැදැරැමේ අවි දරා) බරණැස් නුවරට යන්නාහු වනාන්තරගතව මාර්ගයට අහිමුඛ වූ කල්හි(හැරැණු පසු) එසේ පැමිණෙන්නා වූ කුමාරයෝ අතරමග සිලෙසලෝම නම් යක්ෂයකු වසන්නා වූ එක් වනයකට පැමිණියෝය.

එකල කුමාරයන් වනයට අහිමුඛ වූ කල්හි මනුෂ්‍යයෝ දැක “පින්වත් වූ පුරුෂය, තෙපි මේ වනාන්තරයට නොවදුවයි(නොපිවිසෙන්න). මේ වනාන්තරයෙහි සිලෙසලෝම නම් යක්ෂයෙක් ඉඳ දුටු දුටුවන් අල්වා අනුභව කරන්නේය. එසේ හෙයින් තෙපි නොයව”යි වැලකූය.

බෝධිසත්‍වයන් තමන්ගේ සමර්ථකම තුමුම වළකා(සිතාගෙන) නිර්භීතව කෙශර සිංහරාජයකුසේ වනයට සාහසිකව(නිර්භයව) පැමිණී කල්හි කැනහිල්මල් කැකුළු සා(ලපටි කෙසෙල් මුව තරම් වූ) දළ ඇතිව කබරපත් වූ (කබර වැටුණු) මුඛ(මුහුණ) හා බඩ ඇතිව නිල් වූ හස්තපාද ඇතිවූ ආකල මී හට බෝධිසත්‍වයෝ කියන්නාහු “එමිබල යක්ෂය, මම මාගේ සමර්ථකමී සළකා මෙනෙහට වන්නෙමි, තෝ අප්‍රමාදව මා සමීපයට වර, විෂ පොවනලද ශරයකින් (ඊතලයකින්) විද මෙනනම හෙළමි”යි ඔහු තැනිගන්වා දරැණු

වූ විෂ පොවන ලද ශරය දුණු පිට ලාගෙන ඇද අතහලවානුය. ඒ ශරය ගොස් යක්ෂයාගේ රෝමයෙහි ඇලි ගියේය.

ඉක්බිත්තෙන් අනික් ශරය කැසි මෙසේ හීදුඩු පනසක් විද්දේය. ඒ සියළුම හීදුඩු යක්ෂයාගේ රෝමයෙහිම ඇලි ගියේය. තවද යක්ෂයා ඒ සියළු හීදුඩුම කිලිපොලා තමාගේ පාමුල වගුරවා බෝධිසත්වයන් සමීපයට ගියේය. එකල බෝධිසත්වයෝ නැවතත් තැනිගන්වා කඩුව කොපුවෙන් හයාගෙන(එළියට ඇද) ගැසුයේය. දෙනිස් අගලක් දිග ඇති කඩුව රෝමයෙහි ඇලි ගියේය. එවිට මුගුරෙන් ගැසුසේක. එයත් රෝමයෙහි ඇලි ගියේය. ඒ මුගුරු ඇලි ගියා දැක බෝසතාණෝ කියන්නාහු “පින්වත් වූ යක්ෂය, මම පඤ්චායුධ කුමාරයෝය. මාගේ නම නොඇසූ කෙනෙක් නැත, මම තා විසින් අධිගෘහිත වූ වනාන්තරයට වදනෙමි දුණු ආදී වූ ආයුධයක් සලකා වන්නේමි නොවෙමි. මාගේ සමර්ථකම සලකා වන්නේමි, එසේ හෙයින් තා සුණු විසුණු කරමි”යි අධිෂ්ඨාන දැක්වා ගර්ජනාකොට දැකුණාහින් යක්ෂයාට පැහැරිසේක(ගැසුවේය). එයිදු රෝමයෙහි ඇලි ගියේය. වමතින් පහළසේක. එයිදු රෝමයෙහි ඇලි ගියේය. දකුණු පයින් පහළසේක. එයත් රෝමයෙහි ඇලි ගියේය. වමි පයින් පහළසේක. එයත් රෝමයෙහි ඇලි ගියේය. “ඇත සුණු විසුණු කරමි” ඉසින්ද පහළහ. මහබෝසතාණෝ පස් තෙනකින්ද බැඳි එල්ලෙමින් සිටිත් නිර්භීතව කථා කෙරෙති.

එකල යක්ෂයා මෙසේ සිතිය “පුරුෂ සිංහයෙක, පුරුෂ ශ්‍රේෂ්ඨයෙක, මේ කෙසේ වූ පුරුෂයෙක් දේ හෝ”යි කියා සිතන්නේ “එමිබල පුරුෂය, තෝ මට ගොඳුරුව සිට මෙසේ වූ බුහුටි(ආඩම්බර) කපා කරන්නට කාරණා කවරෙක්ද?” විචාලේය.

එකල්හි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “තෝ මා කැයෙහි විනම් මාගේ කුක්ෂියෙහි(බඩ තුළ) වජ්‍රායුධයක් ඇත්තේය. ලයෙන් ඇති පිටින් නැගෙන්නේය. තාගේ අතුනු බහන්(බඩවැල්) කඩ කඩ කොට සිඳු ජීවිතක්ෂයට පවුණුවන්නේය. එසේ කල්හි අප දෙදෙනාම නැසෙමින. මේ කාරණයෙන් මම නොබාමි”යි (බිය නොවෙමි) කීවාහුය. මේ වචනය වූ කලි බෝධිසත්වයන් තමන්ගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ශ්‍රද්ධායුධය(නුවණ නැමති ආයුධය) සඳහා කීන.

ඒ බස් අසා යක්ෂයා මෙසේ සිතිය “මේ මානවකයා සත්‍යයෙක්ම කියන්නේය. පුරුෂ සිංහයාගේ ශරීරයෙන් මුං ඇටයක් පමණ අනුභව කළෙමි විමි නමි මාගේ බඩ දිරවාගත නොහෙමි. එසේ හෙයින් මොහු ඇරපියෙමි”යි සිතා මරණ හයින් ත්‍රස්තව බෝධිසත්වයන් ඇරපියන්නේ “මානවකය, තෝ සිංහ පුරුෂයෙකි(උතුම් පුරුෂයෙකි), තාගේ මස් නොකමි, තෝ රාහු මුඛයෙන් මිදුනා වූ වන්දුයා පරිද්දෙන් මා අතින් මිදී මිත්‍ර සමූහයා සතුටු කරවමින් පලායව”යි කීය. එකල්හි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ මී හට මෙසේ කීය. “යක්ෂය, මම වූ කලියෙමි, තෝ වනාහි පෙර අකුසල් කොට රෝදු වූ

කර්මයෙන් ලේ රැඳිගියා වූ අත් ඇතිව අනුන්ගේ
 ශරීරමාංශය හඝණය කරන්නා වූ යඝව උපන්නෙහිය. ඉදින්
 මේ යඝාත්ම හවයෙහි සිට අකුසල් කරන්නේ වීමේ අඳුරෙන්
 අඳුරටය යන්නෙහිය. මා දුටු තැන් පටන් තා විසින් අකුසල්
 කරන්නට නොපිළිවන. ප්‍රාණාසාන නම් නරක, තිරිසන්, ප්‍රේත,
 අසුරකාය යන සතර අපායෙහි උපදවන්නේය. නැවත මනුෂ්‍ය
 ලෝකයෙහි උපනුපන් තෙන මන්දසුෂ්ක බව (ආයුෂ අඩු බව)
 ලබන්නේය. මේ ආදී වූ නොයෙක් කාරණයෙන් පඤ්ච
 දසසීලයෙහි ආදීනව නා පඤ්ච සීලයෙහි අනුහස් හා
 අනේකප්‍රකාරයෙන් යඝයා තැනිගන්නවා ධර්මදේශනාකොට ඔහු
 දමනයේ ලා ඔහුගේ සන්නානයෙහි(සිතෙහි) කෙලෙස් නැමති
 සතුරන් නසා පඤ්ච සීලයෙහි පිහිටවා වනාන්තරයෙහි
 සඝවයන් විසින් දෙනලද භෝජනය බිලියම් පිණිස(බිලි පුජා
 වශයෙන්) ලබ අප්‍රමාදව වාසය කරව”යි අවවාදකොට
 වනයෙන් නික්ම මහවන සමීපයෙහි මනුෂ්‍යන්ට කියා
 පඤ්චායුධ සන්නද්ධව බරණැස් නුවරට ගොස් දෙමව්පියන්
 දැක මෑත භාගයෙහි රාජ්‍යයෙහි පිහිටා දැනැමෙන් රාජ්‍ය
 කරමින් දුනාදී වූ කුසල්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය
 පරලොව ගියාහ.

මෙසේ ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව
 ගෙනහැර දක්වා වදුරා තවද හික්ෂුන්ට මත්තෙහි අවවාද
 කරණැසේක් “නොපසුබට වුවා වූ විය්ඨි ඇති සිතින් නිරවද්‍ය
 වූ අර්ඝ්‍යයන්(නිවැරදිය යන තේරුම අනුව) කුසලයයි
 කියනලද සප්ත ත්‍රිංශන් බෝධිපඝ්‍යික ධර්මයන්(සිව්මග නුවණ

ලැබීමට හේතුවන දැනුම් තිස්තන) වඩාද සියළු සංස්කාර
ධර්මයන් අනිත්‍යය, දුක්ඛය, අනාත්මයි මෙසේ ත්‍රිලක්ෂණ
මෙනෙහිකොට විදුර්ගනාවෙහි පටන් බෝධිපාසනික ධර්මයන්
වඩන්නා වූ යෝගාවචර තෙම සියළු සංයෝජන (සංස්කාර
බන්ධන) ඝෂය කරන්නා වූ සතරවැනි ආයේඨිමාර්ගයාගේ(රහන්
මගෙහි) කෙළවර උපන් බැවින් රහන් බවට පැමිණියේය”යි
ධර්මදේශනාවෙහි කැඞගන්වා(මුදුන් පමුණුවා) මත්තෙහි වතුරායී
සත්‍යය ධර්මයන් ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

වතුරායී සත්‍යයන්ගේ අවසානයෙහි පසුබට වීයේ අති
හිඤ්ඤා අරහත් ඵලයෙහි පිහිටිසේක. සඵලයන් වහන්සේ
පූච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘පඤ්චායුධ ජාතිකය’ නිමවා
වදාළසේක.

“ඵසමයෙහි යක්ෂයා නම් අංගුලිමාල ස්ඵඵිරයෝය.
පඤ්චායුධ කුමාරයෝ නම් බුදු වූ මමීම වේදා”යි
තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

056. කාචනස්ඛ්‍යධ ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි අසරණයන්ට සරණ වූ සඵලයන්
වහන්සේ සැවැත් නුවර වැඩ වසනසේක් එක් තරා හිඤ්ඤන්
කෙනෙකුන් අරතයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර වාසය කරන්නා වූ එක් කුල පුත්‍රයෙක්
සඵලයන් වහන්සේගේ ධර්මදේශනාව අසා
සඵලයාසනයෙහි(බුදු සසුනේ) පැහැද පැවිදි වූයේය.

ඉක්බිත්තෙන් ආවායී උපාධ්‍යායන් වහන්සේලා ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේට අවවාද දෙනුනාහු “අවැනි, සීලය එකවිධ වන්නේය, ද්විවිධ වන්නේය යනාදී බහුප්‍රකාර වන්නේය(නොයෙක් ආකාර වන්නේය). මේ චුල්ලසීල නම, මේ මධ්‍යමසීල නම, මේ මහාසීල නම, මේ ප්‍රාතිමොක්‍ෂ සංවරසීල නම, මේ ඉන්ද්‍රිය සංවරසීල නම, මේ ආජීව පාරිශුද්ධිසීල නම, මේ ප්‍රත්‍යය සන්නිශ්‍රිතසීල නමැයි කියා සීලය ප්‍රභේද වන්නාහු වෙති”යි කීය. එකල ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ මෙසේ සිතූ සේක. “මේ සීලය නම් ඉතා බොහෝය. මම මෙපමණක් සමාදන්ව පවත්වන්නට නොහැකි වන්නේය. සිල් පුරන්නට නොහැකි වන්නා හට ප්‍රච්ඡාදන(පැවැදිලිකමෙන්) කවර ප්‍රයෝජනද? මම ගිහිව දනාදී වූ කුසල් කරන්නෙමි, පුත්‍රදරාවන්ද(අඹුදරුවන්) රක්‍ෂා කරන්නෙමි” සිතූසේක.

මෙසේ ද සිතා “ස්වාමීන් වහන්ස, මම සිල් රක්‍ෂා කරන්නට නොහැකි වන්නෙමි, සිල් රකින්නට නොහැක්කා හට ප්‍රච්ඡාදන කවර ප්‍රයෝජනද? මම සිවුරු හරින්නෙමි, නුඹවහන්සේලාගේ පාසිවුරු (පාත්‍රය හා සිවුරු) ගනුව”යි කීයේය. එසේ කී මහණුහට ආවායී උපාධ්‍යායන් වහන්සේ වදාරණසේක “අවැනි, එසේ කල්හි බුදුන් වැඳ යව”යි කියා උන්වහන්සේලා ඒ මහණ කැඳවාගෙන සඵලයන් වහන්සේගේ සම්පයට ධම්සහා මණ්ඩපයට ගියාහුය. සඵලයන් වහන්සේ දැක “මහණෙනි, කවර කාරණයකින් නොකැමති කරවා මහණක්හු කැඳවාගෙන ආවාහුදැ?”යි වදාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, මේ හිඤ්ඤා වහන්සේ ‘මට සිල් රකින්නට නොහැකි

වන්නෙමි’ කියා පාත්‍රා සිවුරු භාරකොට දුන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහණු අප කැඳවාගෙන ආමිහ”යි දැන්වුවාහුය.

“මහණෙනි, තෙපි වනාහි මේ මහණහට කවර කාරණයකින් සීලය බොහෝ කොට කීවාහුද? යම් පමණක් තෙමේම රක්තට හැකිවේද, එපමණක්ම රක්ෂා කෙරේවා, මෙතැන් පටන් තෙපි එසේ කිසිවක් නොකියව, මීට කටයුතු මම දනිමි” කියා “මහණෙනි, තෙපි මෙසේ එව. තොපට බොහෝ සීලයෙන් කවර ප්‍රයෝජනද? ත්‍රිවිධ සීලයම(සිත, කය, වචනය යන තුන්දෙර සීලය) රක්ෂා කරන්නට හැකි වන්නේදැ?යි විචාරා වදාළසේක. “ස්වාමීන් වහන්ස, හැකිවන්නෙමි” කීය. “එසේ විනම් තෙපි මෙතැන් පටන් කායද්වාරය, වාග්ද්වාරය, මනෝද්වාරය යන ත්‍රිවිධ ද්වාරයන්ම රක්ෂා කරව. කාය ද්වාරයෙන් අකුසල කර්මය නොකරව. වාග් ද්වාරයෙන් අකුසල නොකරව. මනෝ ද්වාරයෙන් අකුසල නොකරව. ගිහි නොව මේ ත්‍රිවිධ සීලයම රක්ෂා කරව”යි වදාළසේක.

මෙපමණකින් ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ තුටු පහටු සිත්(සතුටු වූ සිත්) ඇතිව “යහපත, ස්වාමීන් වහන්ස, මේ ත්‍රිවිධ සීලය රක්ෂා කෙරෙමි”යි කියා සඵඤ්ඤා වහන්සේට නමස්කාරකොට ආවායී උපාධ්‍යායන් වහන්සේ හා කැට්ටි ගියසේක. ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ ඒ ත්‍රිවිධ සීලය පුරමින්ම දැනගත්සේක. “ආවායී උපාධ්‍යායන් විසින් මට කියනලද සීලයද

මෙපමණෝක්මය. උන්වහන්සේලා වනාහි තමුන් සවුනේගෙවා (දුතයුතු සියල්ලම අවසානයට) නොදුන් බැවින් මට අවබෝධ කරන්නට නොහැකි වූවාහුය. බුදුරජාණන් වහන්සේ වනාහි තමන් සවුනේගෙවා දුන් බැවින් නිරුත්තර වූ(තමන්ට වඩා උසස් කෙනෙක් නැති) ධර්මරාජන් වූ බැවින් මෙපමණ සීලය ද්වාරත්‍රයෙහිම බහා මට දැන් වූසේක. ඒකාන්තයෙන්ම සඵලයන් වහන්සේ මට පිහිට වූසේකැ”යි කියා විදුර්ගනා වඩා කීප දවසකින් ම අර්හත් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

ඒ ප්‍රවෘත්තිය දැන දමිසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව තුන්නාහු ගිඤ්ජන් වහන්සේලා කියන්නාහු “අවැනැනි, අසවල් මහණ සිල් රක්ෂා කරන්නට නොහැකි වන්නෙමි කියා ගිහි බවට පැමිණෙන්නාහු සියළු සීලයන් තුන් කොටසෙකිහි පිහිටුවා ග්‍රහණය කරවා(ආරක්ෂා කරවා) ශාස්තෘන් වහන්සේ අරහත් ඵලයට පැමිණ වූසේක. සඵලයෝ නම් ඉතා ආශ්චය්‍යීමන් සේකැ”යි බුදුගුණ කියමින් තුන්නාහුය.

සඵලයන් වහන්සේ ඵතනට වැඩවදුරා “මහණෙනි, ධර්මසභාවෙහි කවර නම් කතාවකින් යුක්තව තුන්නුදැ”යි වදුරා “මේ නම් කතාවකින්ය”යි දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, ඉතා බරැරැමි බර කොට්ඨාශ වශයෙන් බෙදන ලද්දේ සැහැල්ලුවාක් මෙන් වන්නේය, පෙර නුවණැති මහොත්තමයෝ මහත් රත්රන් කඳක් ලැබ ඔසවා ගන්ට නොහැකිව විභාගකොට ඔසවාගෙන ගියාහුය”යි වදුරා අතීත කථාව ගෙනහැර දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය ද්‍රවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍ය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ එක් ගමක කර්මිකව(ගොවියෙක්ව) උපන්සේක. බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ එක් ද්‍රවසක් එක්තරා හරනලද(පාළු) ගමෙකි කෙනක් කර්මිණය කරනසේක(සිසාන සේක). පුඵයෙහි ඒ ගම සම්පත්තියෙන් යුක්ත වූ එක් සිටාණ කෙනෙක් කලවයක් හා පමණ වටආති සතර රියන් දිග ආති රන්කඳක් නිධානකොට කළුරිය කළේය.

ඒ රන් කඳෙහි බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේගේ නගුල ලග්නව සිටියේය (හැපුනේය). බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ මුල් සමූහයෙක් වනැයි සිතා පස් ජීරමින් ඒ මුල දැක පාංශුවෙන්(පසින්) වසා දුවල් කර්මිණකොට සුය්භියා අසතංගත වූ (ඉර බැස ගිය) කල්හි වියදුඩු නගුල් ආදිය එක් පසෙකි බහා තබා ස්වණීස්කන්ධය ගෙන යන්නෙමි” සිතා ඒ රන්කඳ ඔසවා ගන්නට නොහැකි වූසේක් හිඳ “මෙපමණ කුසමි රක්ෂා පිණිස(ජීවන වියදම සඳහා) වන්නේය. මෙපමණෙක් නිධාන කොට තබන්නෙමි. මෙපමණකින් කෘමිවණික් (ගොවිතැන් වෙළදුම) කර්මාන්තාදියෙහි යොදන්නෙමි. මෙපමණ දුනාදි කුසල් කිරීමට වන්නේය”යි කිය සතර කොට්ඨාශයක් කළසේක.

මෙසේ කොට්ඨාශ කළ කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේට ඒ ස්වණීස්කන්ධය සැහැල්ලුවාක් මෙන් වූයේය. අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ ස්වණීස්කන්ධය ඔසවා ගෙට

ගොස් සතර කොට්ඨාශයකට බෙදා “දුනාදී වූ පින්කම් කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියසේකැ”යි වදාරා සඵලයන් වහන්සේ බුදුව වැඩ ඉඳ මෙසේ වදාළසේක.

“හෝගයන්ගේ ක්ෂමයට(සසර බැව්වලින් නිදහස් වීමට) හෙවත් නිව්වාණයට පැමිණෙන පිණිස දුරුකළ නිවරණයන්(නිවන් මග අවුරණ කාමපන්දුදී අකුසල් පන) ඇති විත්තයෙන් එසේ විගත නිවරණ වශයෙන් දවා සොහාකළ ස්වණීයක් සේ නිර්මල වූ සිත් ඇති යම් සත්වයෙක් නිරාමයාර්ථයෙන් (නොඇලීම් අර්ථයෙන්) කුසල් නම් වූ බෝධිපාකෂික ධර්මයන් වඩාද, ඒ තෙම සියළු සංයෝජනයන්ගේ විනාශයට පිළිවෙලින් පැමිණෙන්නේය”යි මෙසේ සඵලයන් වහන්සේ අරහත් ඵලයට කැළඹෙන්නා දේශනාව නිෂ්ඨිකොට පුච්චාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘කාඤ්චනස්ඛන්ධ ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ස්වණීස්කන්ධය ලද්ද වූ කකීෂ පුරුෂ වූයෙමි තිලෝගුරු සමෂක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

057. වානරීඤ ජාතිකය

තවද එක්සමයෙකිනි වතුච්චෙසාරදා(කරුණු සතරක් පිළිබඳ විශාරද) ඥානයෙන් යුක්ත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ චෙළවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දෙවදුන්න ස්ථවිරයන්ගේ

වධය(බුදුන් මැරීමට) පිණිස උත්සාහයක් අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

එසමයෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ “වධය පිණිස උත්සාහ කෙරෙති” අසා “මහණෙනි, දේවදත්ත ස්ථවිර තෙම වධය පිණිස උත්සාහ කරන්නේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් උත්සාහ කෙළේමය, එලෙස උත්සාහකොට තැනිගැන්වීම් පමණකුදු කරන්නට නොහැකි වූයේය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝධිසඤ්චයන් වහන්සේ වදාරූ ජන්මයෙහි ඉපිදු වැඩි වයසට පැමිණු අස් පැටවකු පමණ කාය ශක්තියෙන් යුක්තව එකවරම (තනිව හැසිරෙමින්) ගංගා තීරයෙකිහි වාසය කරනසේක. ඒ ගංගාවගේ මැද අනේකප්‍රකාර වූ ආඞු පානාදී ඵල වෘක්ෂයෙන්(අඞු කොස් ආදී පලබර ගසින්) යුක්ත වූ එක් දිවයිනක් වන්නේය. හස්තිබල හා සමාන කාය ශක්තියක් ඇති බෝධිසඤ්චයන් වහන්සේ ගංගාවගේ මෙතෙරින් පැන නැගී දිවයින මෙතර ගඟ මැද(දූපතත් මෙතරත් අතර ගඟ මැද) එක් අතලගලෙක්(ගල් තලාවක්) ඇත්තේය. එහි හෙන සේක. එතැනින් පැන නැගී ඒ දිවයිනෙහි හෙන සේක. එතැනින් දී අනේකප්‍රාකාර ඵලාඵලයන් අනුභවකොට සවස ඒ උපායෙන්ම නැවත අවුත් තමා වසන තැනිහි විසීම කොට දෙවැනි

දිනයෙහිදු එලෙසම කරනසේක. මෙම ක්‍රමයෙන් එතැනින් වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි වනාහි ප්‍රජාපතින්(භාය්‍යාව) සහිත වූ එක් කුමිහිලයෙක් (කිඹුලෙක්) ඒ ගංගාවෙහි විසීම කරන්නේය. ඔහුගේ භාර්යාව වූ කිඹුල් ධේනුව නොමෝ ඔබ්නොබ වඩනා වූ බෝධිසත්වයන් වහන්සේ දැක බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ හෘදය මාංශයෙහි දෙළ(ආශාව) උපදවා කිඹුලාට කියනුයේ “ස්වාමීන් වහන්ස, මට වනාහි මේ වානරෙන්ද්‍රයාගේ හෘදය මාංශයෙහි දෙළෙක් උපන්නේය”යි කීවාය. කුමිහිලතෙම “යහපත පින්වන්ති, ලබන්නෙහිය”යි කියා “අද දවස දිවයිනෙන් එන්නා වූ වානරෙන්ද්‍රයා අල්වා ගනිමි”යි කියා ගොස් ගල් අතලෙහි හොත්තේය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ දහවල් ගොදුරු කා සවස් වේලෙහි දිවයිනෙහි සිටිසේක්ම පහණ(ගල) බලා “මේ පහණ දැන් උස්ව පෙනෙන්නේය. ඊට කාරණා කවරේදැ?”යි සිතූසේක. උන්වහන්සේට වනාහි ජල ප්‍රමාණයද පාෂාණ ප්‍රමාණයද(ජලය ඇති ප්‍රමාණයත් ගල ඉන් මතුවී ඇති ප්‍රමාණයත්) යහපත්ව වැටහී තිබෙන්නේය. ඒ කාරණයෙන් ඕනට මෙබඳු සිතෙක් වූයේය. “අද මේ ගංගාවගේ ජලය අඩු වූයේත් නොවෙයි, වැඩි වූයේත් නැත. එසේ වූයේද(එසේ වුවත්) මේ පහණ මහත්ව පෙනෙන්නේය. කිමෙක්ද? මෙතැනින් මා ගන්නා පිණිස කුමිහිලතෙම හුන්නේදැ”යි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “පළමුකොට ඔහු පරීක්ෂා කරන්නෙම”යි සිතා

එතැනින්ම සිට පහණ හා සමග කටා කරන්නාක් මෙන් “පින්වත් පහණැ”යි කියා ප්‍රතිච්චනයක්(පිළිතුරක්) නොලබනසේක්, තුන්වෙනිවර දක්වා “පින්වත් පහණැ”යි කීසේක. එකල්හි වානරතෙම “කවර හෙයකින් ප්‍රතිච්චනයක් නොදන්නේය”යි කියා නැවත ඕනට කියන්නා වූ වානරතෙම “කිමෙක්ද? පින්වත් පහණ, අද මට ප්‍රතිච්චන නොදෙන්නේදැ”යි කීසේක.

එකල්හි කුමිහිලතෙම සිතනුයේ “ඒකාන්තයෙන් සෙසු දිනවල්හි මේ පහණ වානරෙන්නුයාහට ප්‍රතිච්චන දෙන්නෝය. මෝහට දැන් ප්‍රතිච්චන දෙන්නෙමි”යි සිතා “කිමෙක්ද? පින්වත් වානරෙන්නුය”යි කීයේය. එවිට බෝධිසත්වයෝ “තෝ කවරෙහිදැ”යි විචාළසේක. “මම කුමිහිලයෙකි”යි කීයේය. “කුමක් පිණිස මෙතැනින් හොත්තෙහිදැ”යි විචාළසේක.

එවිට කිඹුල්වතෙම “නුඹවහන්සේගේ හෘදය මාංශය පතාය”යි කීයේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ සිතනසේක් “මට යායුතු මගක් නැත්තේය. අද මා විසින් මේ කුමිහිලයා වඤ්චා කටයුතුය”යි සිතා ඉක්බිත්තෙන් ඕනට මෙසේ කීසේක. “යහළු කුමිහිලය, මම ආත්මභාවය තොපට පරිත්‍යාග කරන්නෙමි, තෝ මුඛය හයා මා තාගේ සමීපයට ආ කල්හි ගනුව”යි කීසේක. කිඹුලුන්ගේ වනාහි මුඛය විවෘත වූ කල්හි ඇස් දෙක පියෙන්නේය. හෙතෙම ඒ කාරණය නොසලකා මුඛය විවෘත කෙළේය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ ඇස්දෙක පිහිත

වූයේය(වැසුණේය). හෙතෙම මුඛය විවෘතකොට ඇස්දෙක නිඛිලනයකොට (වසාගෙන) හොත්තේය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ එලෙස වූ බව දැන දිවයිනෙන් අහසට පැන නැගී ගොස් කිඹුලාගේ මස්තකය ආක්‍රාන්තකොට(පාගා) එතැනින් පැන නැගී විජ්ජුල්ලනාවක්(විදුලියක්) මෙන් බබලමින් එතෙර සිටියේක. කිඹුලා ඒ ආශ්වයී දැක “පින්වත් වානරේන්ද්‍රය, මේ ලොකයෙහි වතුර්විධ කාරණයකින් සමන්විත වූ පුද්ගලතෙම පසම්තුරන් මැඩපවත්නේය. ඒ සියළු කාරණාවෝම තොපගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ඇතැයි සිතමි”යි කියා මෙසේ කියේය “වානරේන්ද්‍රය, වාක් සත්‍යයද(ඇත්ත කථා කිරීමද) පරීක්ෂා ශ්‍රද්ධයද (විමසා කටයුතු කිරීමේ නුවණද) අනුෂ්ට ධේර්යයද(නොනැසුණු ධේර්යයද) නිස්සංග ත්‍යාගයද(ආත්ම පරිත්‍යාගයද) යන මේ සතර ගුණයෝ නුඹවහන්සේට මෙන් යමක්හට ඇද්ද, ඒතෙම පසම්තුරා මැඩපවත්නේය”. මෙසේ කුම්භිලතෙම බෝධිසත්වයන් වහන්සේට ප්‍රශංසාකොට තමා වසන තැනට ගියේය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරණයේක් “මහණෙනි. දේවදත්ත ස්ථවිර තෙම මට වධය පිණිස උත්සාහ කළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් උත්සාහ කෙළේමය”යි මේ දම්දෙසුන් ගෙනහැර දක්වා පුච්චාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘වානරීඥ ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කිඹුලා නම් දැන් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය.
ඔහුගේ භාර්යාව වූ කිඹුල් ධේනුව නම් දැන්
විඤ්චිමානවිකාවෝය. වානරෙන්දුව උපන්නෙමි වනාහි
තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ
දක්වා වදාළසේක.

058. තයොධම් ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි රාගාදිසංග රහිත වූ(රාගාදී ඇලිම්
බැඳිම් නැති) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ
වෙළුචනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන්
වහන්සේගේ වධයට උත්සහ කිරීමක් අරභයා මේ ජාතකය
වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහුමදත්ත නම් රජුරු
කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන කල්හි දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ වානර
යෝනියෙහි ඉපිද හිමාල වන ප්‍රදේශයෙහි වානර සමූහයා
පරිහරණය(පාලනය) කරන්නාහු තමන් නිසා උපන්නා වූ
වානර පෝතකයන් “මොහු වැඩී ගිය කල වානර සමූහයා
පරිහරණය කෙරෙති” යන හයින් දනින් ඩෑ(දන්වලින් හපා)
ඔවුන්ගේ බිජොත්පාටනය(අණ්ඩ උපුටා දැමීම) කරන්නාහුය.

එසමයෙහි බෝධිසත්වයෝත් එම වානරයා නිසා එක්
වැඳිරියක කෑස පිළිසිඳ ගන්නාහුය. එකල වැඳිරිනොමෝ
දරුගැබ පිහිටි නියාව දැන තමාගේ දරුගැබ රකිමින් අනික්

පච්ච ප්‍රාන්තයකට ගියාය. ඕනොමෝ ගැබ මුහුකුරා ගිය කල්හි බෝධිසත්‍යයන් වැදුන.

බෝධිසත්‍යයෝ වැඩි විඤ්ඤවට(නුවණැති බවට) පැමිණ ශක්ති සම්පන්නවූය. ඒ බෝධිසත්‍යයෝ එක් දවසක් මැණියන් අතින් “මැණියනි, මාගේ පියාණන් වහන්සේ කොයිදැ?”යි විචාළෝය. “පුත, අසවල් පච්ච ප්‍රාන්තයෙහි වදුරුමුල රකිමින් වෙසෙති”යි කීව. “මැණියෙනි, ඒ වානර රජුපුරවන් සම්පයට මා ගෙන යව”යි කීවූය. “පුත, තොප විසින් පියාණන් සම්පයට යන්ට නොපිළිවන, තොපගේ පියාණෝ තමන් නිසා උපන්නා වූ වානර පෝතකයන් ‘වදුරුමුල පරිහරණය කෙරෙත්’ යන හයින් දුනින් ධූ ඛිචොත්පාටනය කෙරෙති”යි කීවූය. “මැණියෙනි, මා එතනට ගෙන යව, මම ඊට කටයුතු දන්නෙමි වේදැ”යි කී කල්හි ඒ වැඳිරිනොමෝ පුත්‍රයා වඩාගෙන ඒ වානරයා සම්පයට ගියාය.

එකල වානරයා තමාගේ පුත්‍රය දැකලාම “මෙනෙම වැඩි ගියේ චිනම් වදුරුමුල පරිහරණය කළ නොදෙති, එසේ හෙයින් දැන්ම මොහු දුරුකොට පිය යුතු”යි ඔහු වැළඳ ගන්නාක් මෙන් තරකොට මැඩලූයේය(මිරිකුවේය).

බෝධිසත්‍යයෝ වූකල් අැන්බල හා සමාන වූ බල අැත්තෝය. එසේ හෙයින් බෝධිසත්‍යයෝත් පිය වදුරු අල්වා තරකොට මැඩලූය. ඔහුගේ අැග අැට බිඳි යන්නාක් මෙන් විය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ වානරයාට මෙසේ සිතිවිල්ලක් විය. “මෙනෙම වැඩි ගියේ චිනම් මා මරන්නේය, කවර උපායකින් පළමුකොට

මොහු මරාපියම් දේ හෝ”යි සිතිය. තවද මෙසේ සිතිය. “මීට නුදුරු තෙන රාක්ෂසාධිගෘහිත(රකුසන් අරක්ගන්) විලෙක් ඇත. ඒ විල රාක්ෂසයා ලවා මොහු කවමි”යි සිතා ඉක්බිත්තෙන් ඕනට කියන්නෝ “මම මහළු වයසට යෙමි, මේ වදුරුමුල නොපට පාවාදෙමි. අදම නොප රජ කෙරෙමි, අසවල් තන විලෙක් ඇත, ඒ විල ඇඹුල(කුමුදු) වන දෙකෙකුත් උපුල(මානෙල්) වන තුනකුත් නෙළුමි වන පසකුත් පිපෙන්නේය, එයින් මල් ගෙනෙව”යි කීය.

මහබෝසතාණෝ “යහපත, පියාණන් වහන්ස, ගෙනෙමි”යි කියා ගොස් විලට නොබැස හාත්පසින් පියවර සටහන් පරික්ෂා කරන්නෝ බට පියවරම දුටුය. විලින් ගොඩනැගී පියවර නොදුටුය. බෝධිසත්වයෝ “මේ විල රාක්ෂසාධිගෘහිත විය යුතුය. මාගේ පියාණන් වහන්සේ මා මරවනු කැමතිව තමන්වහන්සේ මරාගත නොහී රාක්ෂසයා ලවා මරවනු කැමැති සේ වනැ”යි සිතා “මේ විලට නොබස්මි. මලුන් කඩා ගනිමි”යි පැන් නැති තෙනට ගොස් වේග දුක්වා(වේගයෙන්) උඩ පැන එපිට යන තැනැත්තෝ පැන් නැති ආකාශයෙහිම සිටියා වූ(අහසෙහිම රැඳෙමින්) මල් දෙකක් කඩාගෙන එපිට වැටී ගියෝය. නැවත එතරින් මෙතර පැන එන තැනැත්තෝ ඒ උපායෙන්ම මල් දෙකක් කඩා ගත්තුය. මෙසේ විල් දෙතෙර රැස්කරන්නා වූ බෝධිසත්වයෝ මලුන් කඩාගත්තුය. රාක්ෂසයාගේ ආඥාව පවත්නා තැනටත් නොබටුය.

ඉක්බිත්තෙන් “මෙතැකින් වඩා(මීට වඩා) ඔසවාගත නොහැක්කේය”යි සිතා ඒ කැඩූ මල් එක් තෙනක රැස් කරමින් සිටි කලට ඒ රාක්ෂසයා සිතන්නේ “මා විසින් මෙතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි මෙබඳු වූ නුවණැති ආශ්චර්යමත් පුරුෂයෙක් දුටුවීරැ නැත, මලුන් කඩා කැමති පමණක් කඩාගෙන මාගේ ආඥාව පවත්නා තෙනටත් නොබටුයේය”යි දිය දෙබැකොට දියෙන් ගොඩනැගී බෝධිසත්වයන් සමීපයට ගොස් කියන්නේ “වානරෙන්ද්‍රය, මේ ලෝකයෙහි සම්ප්‍රාප්ත වූ(පැමිණි) හය දුරු කිරීම දන්නා වූ, ප්‍රඥා සම්ප්‍රයුක්ත වූ උත්තම වූ විශ්ඤාන නිර්භීත බවය, උපාය ප්‍රඥාය යන මේ ධර්මයෝ තුන්දෙන යමහක්හට ඇත්තාහු විනම් ඒ සත්වතෙමේ පසම්තුරන් මඬ පවත්වන්නේය. ඒ ධර්මයෝ තුන්දෙනම තොපගේ අභ්‍යන්තරයෙහි විද්‍යාමානයෝයයි සිතමි”යි මෙසේ උදක රක්ෂසයා බෝධිසත්වයන්ට ස්තූතිකොට “මේ මල් කුමක් පිණිස ගෙන යවුදැ?”යි විචාළේය. “මපියාණන් වහන්සේ මා රජ කරනු කැමති සේක. ඒ කාරණයෙන් ගෙනයෙමි”යි කී කල්හි රාක්ෂසයා “මෙබඳු උත්තම පුරුෂයෙක්හු විසින් මල් ඔසොවාගෙන යන්ට නොපිළිවන, මම ගෙනයෙමි” තෙමේ මේ මල් මිටිය ඔසොවාගෙන බෝධිසත්වයන් පසුපස්සෙහි ගියේය.

ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්වයන්ගේ පිය වදුරා එන්නා වූ බෝධිසත්වයන් දුරදීම දැක “මම මොහු රකුසුවත් කන්නේයයි යැවිමි. ඒතෙමේ දැන් රාක්ෂසයා ලවා මල් ගෙන්වාගෙන එන්නේය. දැන් වූකලි නටුයෙමි වේදැ”යි(විනාශ වූයෙමි නොවේදැයි) සිතමින් සත්කඩක්කොට ප්‍රය පලාගෙන

එතැන්හිම ජීවිතක්ෂයට පැමිණියෝය. එකල්හි අවශේෂ වාහරයෝ එක්ව බෝධිසත්වයන් රජ කළාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ ‘නයොධම් ජාතිකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි යුට්පති(වදුරු රැළේ නායකයා) නම් දැන් දේවදත්ත ස්ථවිරය. එසමයෙහි යුට්පති පුත්‍ර වූයේමි තිලෝගුරු සමයක සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළසේක.

059. හේරිවාද ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි සනරාමරලෝකගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් එක්තරා දුර්වල(අකීකරු) හික්ෂුවක් අරභයා මේ ජාතිකය වදුළසේක.

සඵලයන් වහන්සේ ඒ මහණහට වනාහි වදුරණසේක් “මහණ, තෝ අකීකරු වූයේ සැබෑදැ?”යි විචාරා වදුළ කල්හි “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, සැබෑව”යි දැන් වූකල්හි “මහණ, තෝ අකීකරු වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් අකීකරු වූයේහිය”යි වදුරා ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

යටහිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ හේරිවාදක(බෙර වයන්නන්ගේ) කුලයෙකිනි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ එක් ගමෙකිනි වාසය කරනසේක. ඒ අප

මහබෝසතාණන් වහන්සේ බරණැස් නුවර නැකන් කෙළියට බෙර ලැවූ(අණු බෙර ගැසූ) ශබ්දය අසා “නෘත්‍ය මණ්ඩලයෙහි හෙරිවාද්‍යකොට(රගමඬලෙහි බෙර වසා) වස්තුව ගෙන එන්නෙමි”යි සිතා පුත්‍රයාද කැඳවාගෙන නෘත්‍ය මණ්ඩලයට ගොස් හෙරිවාද්‍යකොට බොහෝ වස්තුව ලැබේ ඒ වස්තුව ඇරගෙන තමාගේ ගමට එනසේකි, අතරමග සොරුන් විසින් අධිගෘහිත වූ අරණ්‍යයකට (වනයකට) පැමිණ නිරන්තරයෙන් හෙරිවාද්‍ය කරන්නා වූ පුත්‍රයා වැලැක්වූසේකි “පින්වත් වූ පුත්‍රය, නිරන්තරයෙන් හෙරිවාද්‍ය නොකොට මගට පිළිපන්නාහු විසින් ප්‍රධානීන්ට වයන්නා වූ හෙරි ශබ්දය මෙන් අතරතුරෙහි වයව”යි කී සේක. පියාණන් විසින් වළක්වන්නා වූ ඒ පුත්‍රතෙම හෙරි ශබ්දයෙන්ම සොරුන් ලුහුබඳවමි”යි සිතා අතුරු නැතිවම බෙර වැසූයේය.

සොරුහු පළමුවෙන්ම හෙරි ශබ්දය අසා “ඊශ්වර හෙරි ශබ්දයකැ”යි (ප්‍රභූවරුන් සඳහා කැරෙන බෙර වැසීමක් යයි) දිවගොස් අතිශයින් ඒකාබද්ධව (එක දිගට පවත්නා) ශබ්දය අසා “මේ ඊශ්වර හෙරි ශබ්දයෙක් නොවන්නේය”යි සිතා අවුත් පරික්ෂාකොට දෙදෙනාම දැක තළා වස්තු පැහැර ගත්තාහුය. අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ “ඒකාන්තයෙන් දැකසේ ලබනලද වස්තුව ඒකාබද්ධකොට හෙරිවාද්‍ය කරන්නා වූ පුත්‍රයා විසින් නසන ලද්දේය”යි පුත්‍රයාට මෙසේ කීසේක.

“හෙරිවාද්‍ය කරන්නේය, හෙරිවාද්‍ය ප්‍රමාණය ඉක්මවා නොම කරන්නේය. නිරතුරු වාද්‍ය නොකරන්නේය.

ප්‍රමාණානිකුමණයකොට(පමණ ඉක්මවා) නිරතුරුවම හෙරිවාද්‍ය කිරීම වනාහි පවිටු වන්නේය. හේ කුමක් හෙයින්ද යත්?... හෙරිප්‍රහරණය කරන්නාහු(බෙර වයන්නා) විසින් කර්මිපාන (කහවණු) සියයක් ලබන ලද්දේය. ඒ ලබනලද දෙය නිරන්තරයෙන් නොකීකරුව වාද්‍ය කරන්නාහු විසින් නසන ලද්දේය”යි කීසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතික ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පුච්චාර සන්ධි ගලපා නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පුත්‍රතෙම අකීකරු මහණ වූයේය. පියාණෝ නම් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

060. සංඛධම්ම ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දුර්වච (අකීකරු) හික්ෂුවක්හු අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

යටගිය දුවස බරණාසේ නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ සක් පිඹිනා කුලයෙකිනි ඉපිද වැඩිවයසට පැමිණ වසන කල්හි බරණාසේ නුවර නැකැත් කෙළියට බෙර ලැවිණ.

එකල්හි බෝසතාණෝ තම පියාණන් කැඳවාගෙන “සක් පිඹිමෙන් වස්තුව ලබමි”යි සිතා ගොස් සක් පිඹිමෙන් වස්තුව

ලැබ ගමට එන කල්හි සොරන් වසන අරණ්‍යයකට පැමිණ සක් පිඹිනා වූ පියාණන් වැලකුසේක. ඒ පියතෙම “සක් හඬින් සොරන් ලුහුබඳවමි”යි කියා අතුරු නැතුවම සක් පිමිබෙයි. ඒ සොරනු පෙර කියනලද ක්‍රමයෙන්ම අවුත් වස්තුව පැහැර ගන්නාහුය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේන් ප්‍රචීයෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන් මෙසේ කීසේක. “සක් පිඹිනේය, නොම සක් නොපිඹිනේය. අධිකකොට ප්‍රමාණ ඉක්මවා නොපිඹින්නේය. ප්‍රමාණය ඉක්මවා අධිකකොට පිඹීම වනාහි ඉතා ලාමක වන්නේය. කුමක් හෙයින්ද? යත්, සක් පිඹීමෙන් ලබනලද වස්තුව නැවත නැවත සක් පිඹිනා වූ අපගේ පියාණන් විසින් නසන ලද්දේය”යි කීසේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ මේ දම් දෙසුම් ගෙනහැර දක්වා වදාරා පුච්චාපර සන්ධි ගළපා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පියාණෝ නම් දැන් අකීකරු මහණ වූයේය, පුත්‍රව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

061. අසානමන්ත්‍ර ජාතකය

තවද එක් සමයෙකින් සර්ව ධර්මයෙහි අප්‍රතිහත වූ ඥානාචාර(සියලු ධර්මයෙහි නොපැකිලි පවත්නා ඥාණගති) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වසනසේක් උකටලි වූ හික්ෂුවක්හු අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්ධමාන කථාව උම්මදන්ති ජාතිකයෙහි මතු පහළ වන්නේය. සච්ඤායන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුහට “මහණ, මේ ලෝකයෙහි ස්ත්‍රීහු නම් දුක්ඛයට වස්තුහුය(හේතු කාරණා වෙති). අසත්පුරුෂයෝය, ලාමකයෝය, අන්තිමයෝය, තෝ එබඳු ලාමක ස්ත්‍රීයක නිසා කවර කාරණයකින් උකටලී වූයෙහිදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ ගෞරවය රට තක්සලා නුවර බුන්මණ වංශයෙහි ඉපිද නුවණැති බවට පැමිණ වේදනුයෙහි (සඟ, යජුර්, සාමන් යන වේද තුනෙහි) සියළු ශිල්පයෙහිත් නිමාවට පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරී වූය.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මණ කලකයක පුත්‍රයෙකු උපන් දවස්ම ගිනිගෙන(ගිනි පිදීමට අවශ්‍ය ගින්ත මොළවා) නොනිවා තිබුය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ බුන්මණ කුමාරයා සොළොස් අවිරිදි වයසට පැමිණී කල්හි දෙමව්පියයෝ මෙසේ කීවුය “පුත, අපි තොප උපන් දවස්ම ගිනි ගෙන තිබුමිහ, ඉදින් තෙපි බුන්මලෝකයෙහි උපදනා කැමැත්තාහු විනම් ගිනි ගෙන වලට වැද(ඒ ගින්ත රැගෙන වනයට ගොස්) ගිනිදෙවියාට නමස්කාර කෙරෙමින් බුන්ම ලෝකපරායන වව(බඹලොව ඉපිදෙව), ඉදින් ගිහිව වසනු කැමැත්තාහු විනම් තක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙහි ශිල්ප ඉගෙනු කුටුම්භ සන්ධාපනය(පවුල් ජීවිතයක්) කරව”යි කීවුය.

මානවකයා කියන්නේ “මම වල ගිනි පරිහරණය කරන්නට අසමර්ථයෙමි, කුටුම්භ සන්ධාපනය කෙරෙමි”යි කියා දෙමාපියන් වැඳ ආචාර්යය කොට්ඨාශ(ගුරුපඬුරු) යයි කියනලද මස්සෙන් දහසක් ගෙන තක්සලා නුවරට ගොස් ශිල්ප ඉගෙනු පෙරලා ආයේය.

ඔහුගේ දෙමාපියෝ ගිනි ගෙයි විසීමට නොකැමැත්තාහුය. වනයේ හිඳ ගිනිදෙවියාට පුජා කරනු කැමැත්තාහුය. එසේ හෙයින් එකල මානවකයාගේ මව්නොමෝ ස්ත්‍රීන්ගේ දේෂ දක්වා වලට යවනු කැමැත්තී “දිසාපාමොක් ආචාරීන් වහන්සේ නුවණැතිසේක, වසක්තසේක(උගන්කම ඇතිසේක), මාගේ පුතණුවන්ට ස්ත්‍රීන්ගේ දේෂ කියන්ට සමර්ථසේකැ”යි සිතා “පුත, තොප විසින් ශිල්ප උගන්නා ලදදැ”යි කීවුය. “එසේය මෑණියන් වහන්සැ”යි කී කල්හි “තොප විසින් අසාන මන්ත්‍රයෝත් උගන්නා ලද්දහුදැ”යි කීවුය. “නැත මෑණියන් වහන්සැ”යි කී කල්හි “ඉඳින් තොප විසින් අසානමන්ත්‍ර නොඋගන්නා ලද්දේ එනම් තොප විසින් කවර නම් ශිල්පයෙක් උගන්නා ලද්දේද? යව, යව, අසානමන්ත්‍රයන් ඉගෙනු එව”යි කීවුය. ඒ මානවකයා මෑණියන් කී බස් “යහපතැ”යි පිළිගෙන නැවත තක්සලා නුවරට අහිමුඛව ගියේය.

ඒ ආචාරීන්ගේත් මෑණියෝ ඉතා වෘද්ධියෝය. අවුරුදු එක්සිය විස්සක් වයස් ඇත්තාහුය. දිසාපාමොක් ආචාරීහු තමන්ගේ මෑණියන් සිය අතින් නහවා, කවා පොවා පෝෂ්‍ය

කෙරෙහි. අවශේෂ මනුෂ්‍යයෝ බෝධිසත්වයන් මෙසේ කරන්නා දැක පිළිකුල් වන්නාහුය.

එකල මහබෝසතාණෝ මෙසේ සිතූහ. “මම වලට වැද ඒ වනයෙහිදී මෑණියන් වහන්සේ පෝෂ්‍ය කෙරෙමින් විසුයේ චිනම් යහපතැ”යි සිතූය. ඉක්බිත්තෙන් මහබෝසතාණෝ මෙසේ සිතා එක් විවේක වූ වනයෙක්හි පැන් පාසු තැනක පන්සලක් කොට ගිනෙල්, මී, උක්සකුරු, උඳු, මුන්, සාල් ආදීවූ දෙය ගෙන්වා ගෙන මෑණියන් උසුගවාගෙන ඒ වනයට ගොස් මෑණියන් පෝෂ්‍ය කෙරෙමින් වාසය කළෝය.

ඒ අසාතමන්ත්‍රය උගන්නා කැමති මානවකයාත් තක්සලා නුවරට ගොස් ආචාරීන් නොදැක්නේ “ආචාරීන් වහන්සේ කොයිදැ”යි විචාරා එපවත් අසා වනයට ගොස් නමස්කාර කොට සිටියේය. එකල ඕනට ආචාරීහු කියන්නෝ “කිමෙක්ද? දරුව, ඉතා වහා අවුනැ”යි(ඉන් ඉක්මනින් යළි ආවේ) කිවුය. එබස් අසූ මානවකයා කියන්නේ “නුඹ වහන්සේ මා අසාතමන්ත්‍රය නොඉගැන්වූ සේක් නොවේදැ”යි කීය. මහබෝසතාණෝ “නොපට ආසතමන්ත්‍රය උගන්නට කීවෝ කවුරුදැ”යි විචාළෝය. “ආචාරීන් වහන්ස, මාගේ මෑණියන් වහන්සේ කීසේකැ”යි කීය. එකල බෝධිසත්වයෝ සිතන්නෝ “මේ ලොකයෙහි අසාතමන්ත්‍ර නම් දෙයක් නැත, මේ මානවකයාගේ මෑණියෝ මෝහට ස්ත්‍රීන්ගේ දේෂ දැක්වනු කැමැත්තෝවනැ”යි සිතූය.

ඉකිබිති ඕනට මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ “දුරුව, යහපත තොපට අසාතමන්ත්‍රය දෙමි, අද පටන්කොට මාගේ තනතුරෙහි සිට මාගේ මෂණියන් වහන්සේ සිය අතින් නහවා, කවා පොවා පොෂ්‍ය කරව, අතපය හිස පිරිමැදීමි, පිට මැඩීමි ආදිය කරන්නාවූ තෙපි ‘ආය්යියන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ ජරාවට පැමිණි කල්හිත් නුඹවහන්සේගේ මෙබඳු යහපත් වූ ශරීරය වන්නේය, ප්‍රදුරු අවස්ථාවෙහි විනම් කෙබඳු වේදැ’යි කියව, අතපය මඩනා අවස්ථාවෙහිත් හස්තපාදදින්නේ ගුණ කියව, තොපට මාගේ මෂණියන් වහන්සේ යමක් කීයේ විනම් එකී දෙය තෙපි ලජ්ජා නොව මට කියව, එසේ කළා නම් අසාතමන්ත්‍රය ලබව, නොකළා නම් නොලබන්නේ වේදැ”යි කිවුය. ඒ මානවකයා “යහපත, ආචාරීන් වහන්සැ”යි කියා මහබෝසතාණන්ගේ වචනය පිළිගෙන එතැන් පටන් කියන ලද්ද වූ සියලු කාරිය කෙළේය.

ඉකිබිත්තෙන් ඒ බෝධිසත්වයන්ගේ මෂණියන්ට ඒ මානවකයා නැවත නැවත ශරීර වණීනා කරත් කරත් “මේ තෙම මා හා සමග අහිරමණය(සංවාසය) කරනු කැමැත්තේ වනැ”යි සිතා අන්ධ වූ ජරාවෙන් ජීර්ණ වූ බෝධිසත්ව මාතාවන්ගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ක්ලේශයෝ උපන්න. ඒ බෝධිසත්ව මාතාවෝ එක් දවසක් තමන්ගේ ශරීර වණීනාව කරනු කල්හි ඒ මාණවකයාට කියන්නෝ “මා හා සමග අහිරමණය කරනු කැමැත්තෙහිදැ”යි කිවුය. “ආය්යියන් වහන්ස, මම වූ කලී කැමැත්තෙමි, ආචාරීන් වහන්සේ ගුරුසේක් වී දැ”යි(ගුරුවරයා නොවේදැයි) කීය. “ඉදින් තෝ

මා කැමැත්තෙහි විනම් මාගේ පුතණුවන් මරාපිය”යි කිවුය. මෙසේ කී කල්හි මානවකයා කියන්නේ “මම ආචාරීන් වහන්සේ සමීපයෙහි මෙතෙක් ශිල්ප ඉගෙනු ක්ලේශමාත්‍රයක්(සිතේ හටගත් අපිරිසිදු අදහස් ටිකක්) නිසා කුමකැයි කියා ආචාරීන් වහන්සේ මරමිදු”යි කීය. “එසේ විනම් ඉදින් තෙපි මා නොහැරනම්(මා අත නොහරින්නේ නම්) මමෙම ඒ දැරුවන් මරමි”යි කිවුය.

මේ ලෝකයෙහි ස්ත්‍රීහු නම් අසත්පුරුෂයෝය, දුක්ඛයට විස්තූහුය, ලාමක යෝය, පශ්චිමයෝය. එබඳු වූ වයසෙහි සිට පවා රාග සිත් උපදවා කෙල්ල වසග වන්නී, මෙසේ උපකාරී වූ පුත්‍රයා මරණු කැමැති වුව. එසේ හෙයින් ස්ත්‍රීහු නම් අසත්පුරුෂයෝමය.

ඉක්බිත්තෙන් මානවකයා ඒ සියලු කටා බෝධිසත්වයන්ට කීයේය. එබස් ඇසූ මහබෝසතාණෝ “මානවකය, ඒ සියළු ප්‍රවෘත්තිය මට කියන්නා වූ තා විසින් කළ දැ ඉතා යහපත් වන්නේය”යි කියා මෂණියන්ගේ ආයුසංස්කාරය(ආයුෂ කාලය) බලන තැනැත්තෝ “අදුම මියෙති”යි දැන “මානවකය, මෙසේ උන්වහන්සේගේ අභිප්‍රාය(අදහස) පරීක්ෂා කරමින්”යි එක් දිඹුල් දණ්ඩක්(අත්තික්කා ලියක්) ගෙන්වාගෙන සැස මහබෝසතාණෝ තමන්ගේ ප්‍රමාණයෙන් කාෂ්ටරූපයක්(ලී රූපයක්) කොට ඉස හා සමග පොරොවා තමන් වැදහොත් තැන උත්තැනි කොට(උඩුකුරු කොට) හොවා රැණක් බැඳ අතවැස්සාට කියන්නාහු “දැරව, පොරවක් ගෙනගොස් මාගේ මෂණියන්

වහන්සේට මා මෙනෙහි වැදහෙන්නේ නියාව හඟවා ලව”යි කිවුය. එබස් ඇසු මානවකයා ගොස් “ආය්යීයන් වහන්ස, ආචාරීන් වහන්සේ පන්සල තමන්වහන්සේ වැදහෙනා තැන වැදහෙන්නේක. මා විසින් වැදහෙන්නේ තැන දැනගන්නා සඳහා රැණක් බැඳ තබනලද, මේ පොරව ඇරගෙන රැණ සනින් ගොස් ඉඳින් පිළිවන් විනම් පුනණුවන් වහන්සේ මරාපුව මැනව”යි කීය. එබස් ඇසු බෝධිසසච මාතාවෝ “මා නොහරණාවදැ”යි කිවුය. “කවර කාරණයකින් මම නුඹවහන්සේ හැරපියමිදැ”යි කීය.

එකල බෝධිසසච මාතාවෝ පොරව ඇරගෙන වෙවුල වෙවුලා නැගීසිට රැණ සංඥාවෙන් ගොස් අතින් අල්වා බලා “මේ තෙම මාගේ පුනණුවෝය”යි යන සංඥාවෙන් කාමට රූපයෙහි මුහුණින් වස්ත්‍රය ඉවත්කොට පොරොව ඇරගෙන “එක පහරින්ම මරමි”යි සිතා බොටුවෙහිම පොරොව හෙලා “ටැකැ”යි යන අනුකරන ශබ්දය උපන් කල්හි “දඬුරුවකැ”යි දත්තුය.

ඉක්බිත්තෙන් මහබෝසතාණන් විසින් ඉවත සිට “මෑණියන් වහන්ස, කුමක් කරනසේකදැ”යි කී කල්හි “වඤ්චා කරන ලද්දෙමි වෙමි”යි සිතා එතැන්හිම වැටී මිය ගියේය. තමන්ගේ පන්සල වැදහෙන්නේ නමුත් ඒ වේලාවට උන් විසින් මළ යුතුමය, එසේ හෙයින් මහබෝසතාණෝ මෑණියන් මළ නියාව දැන ආදාහන කොට සොහොනෙහි ගිනි නිවා වනපස මලින් පුජාකොට මානවකයා කැඳවාගෙන පන්සල් දොර හිඳ

කියන්නෝ “දැරුව, වෙන අසාතමන්ත්‍ර නම් දෙයක් නැත. ස්ත්‍රීහු නම් අසත්පුරුෂයෝය, අසාතයෝය (වංක අදහස් ඇත්තෝය). තොපගේ මෑණියෝ ‘අසාතමන්ත්‍රය ඉගෙනගෙන එව’යි මා සම්පයට එවන තැනැත්තෝ සත්ථීන්ගේ දේෂ දැනගන්නා පිණිස එවූය. දැන් වූකලී තොප විසින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන්ම මාගේ මෑණියන් වහන්සේගේම දේෂ දැක්නා ලද්දේ වේද, මේ කාරණයෙන් ස්ත්‍රීහු නම් සැප දැරකොට දුක් ඵලවන හෙයින් අසාතයෝය, දුක්ඛ වස්තූහුය, අසත්පුරුෂයෝය, ලාමකයෝය, අන්තිමයෝය දැනගනුව”යි ඒ මානවකයාට අවවාදකොට යැවූය.

ඒ මානවකයාත් ආචාරීන් වැඳ දෙමාපියන් සම්පයට ගියේය. එකල්හි මෑණියෝ කියන්නෝ “පුත, තෙපි අසාතමන්ත්‍රය ඉගෙන ගතදැ”යි ඔහු අතින් විචාලෝය. “එසේය, මෑණියන් වහන්සැ”යි කී කල්හි “දැන් කුමක් කරව්දැ”යි “මහණව ගිනිදෙවියාට පුදපුජා කරව්ද, නොහොත් ගිනි ගෙයි වසව්දැ?”යි කීවූය. එබස් ඇසූ මාණවකයා කියන්නේ “මෑණියන් වහන්ස, මා විසින් ප්‍රත්‍යක්‍ෂකොට ස්ත්‍රීන්ගේ දේෂ දැක්නාලද, එසේ හෙයින් මට ගිනි ගෙයින් ප්‍රයෝජන නැත, මම තාපස ප්‍රවෘත්තාවෙන් පැවිඳිවෙමි”යි තමන්ගේ අභිප්‍රාය ප්‍රකාශ කෙරෙමින් මෙසේ කීවූය. “මේ ලොකයෙහි ස්ත්‍රීහු නම් දුක්ඛයට වස්තු හෙයින් අසාත නම් වෙති, අසත්පුරුෂ නම් වෙති. ඔවුන් ක්ලේශ වසගවීමට හිමෙක් නම් මරියාදාවෙක්(සීමාවක්) නම් නැත්තේය. යම් සේ වන්නිය තමා කෙරෙහි ලු යම් යම් කාෂ්ටයෙක් ඇත්නම් ඒ

මුළුල්ලම දවා හසම කරත් මුත් මෙතෙක් සැහෙයි යන තෘප්ති වාරණයෙක්(සැහීමට පත්වීමක්) නැත්තේද එපරිද්දෙන්ම ස්ත්‍රීහු නම් කෙතෙක් දවස් කෙලෙස් වසඟ වූ නමුත් මෙතෙක් සැහෙයි යන තෘප්තියක් ඔවුන්ට නැත්තේය. එසේ හෙයින් ගර්භිත වූ කෙලෙස් වසඟ වන්නා වූ ස්ත්‍රීන් හැර කාය විවේක, චිත්ත විවේක වර්ධනය කෙරෙමින් මහණ වෙමි, පැවිදිව කිසුණු පිරියම්(කසින භාවනාව) කොට ඔහුමලෝක පරායන වෙමි”යි කිය.

තවද මෙසේ කියා තාපස ප්‍රවෘත්තියට පැවිදිව කිසුණු පිරියම්කොට පඤ්චාහිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා, ගණයා කෙරෙත් කාය හා කෙලෙසුන් කෙරෙත් චිත්ත විවේකකොට මේ ද්විවිධ විවේකය වඩමින් ඔහුමලෝකොත්පත්තිය කෙරෙමි, මට ගිහි ගෙයින් ප්‍රයෝජන නැතැ”යි මෙසේ ස්ත්‍රීන්ට නින්දකොට දෙමාපියන් වැඳ පැවිදිව කියනලද ප්‍රකාර ඇති විවේකය වඩමින් ඔහුමලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘවූ ඔදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, ස්ත්‍රීහු නම් දුකට වස්තූහුය, අසත්පුරුෂයෝය, ලාමකයෝය, දුක් දෙන්නාහුය”යි කියා මෙසේ ස්ත්‍රීන්ගේ නුගුණ කියා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. චතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර ඒ ශාසනයෙහි උකටලීව ඇලුම් නැති වූ හිඤ්ඤන් වහන්සේ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටිසේක. ශාස්තෘවූ ඔදුරජාණන් වහන්සේ පුච්චාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘අසාතමන්ත්‍ර ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මෑණියෝ නම් දැන් හඳුකාපිලානිය, පියාණෝ නම් මහකාශ්‍යපස්ථවිරයෝය, අන්තෙවාසික නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරී වූයෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමීම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

062. අජධිභූත ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි සඵසත්ථොත්තම වූ(සියළු සතත්ථයන්ට උත්තම වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම්චෙහෙර වැඩ වසනසේක් උකටලි වූ හික්ෂුවක්හු අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

සඵඥයන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුහට “සැබෑද? මහණ තෝ උකටලි වූයෙහිදැ”යි වදාරා “සැබෑව, ස්වාමීනි”යි කී කල්හි “මහණ, ස්ත්‍රීහු නම් රැක්ක නොහැක්කානුය, පෙර නුවණැත්තෝ ස්ත්‍රීයක ගර්භයෙහි (මවුකුසෙහි) පටන් රක්නාහු රැකගත නුහුනුවෝම වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරණලද බෝධිසම්මාර අැති අප මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳු වැඩිවිය පැමිණ සියළු ශිල්පයෙහි නිෂ්පත්තියට(නිමාවට) පැමිණ පියරජ්ජුරුවන්ගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයෙහි පිහිටා දැනැමෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහුය. ඒ

බෝධිසත්වයෝ පුරෝහිත බ්‍රහ්මණයා හා සමග දු කෙළනාහුය.
කෙළෙමින් හිඳ,

“සබ්බානදී වංකගතා සබ්බේ කට්ඨමයා වනා
සබ්බිඪ්ඨීඨී කරෙ පාපං ලහමානා නිවාතකෙ”

(හැම ගංගාවක්ම ඇඳුය, හැම වනයක්ම සෑදී ඇත්තේ
දැවවලිනි, එසේම රහස් තැන් ලද මොහොතෙහි හැම
ස්ත්‍රියක්ම පවුකරයි)

යන මේ දූතගීතිකාව(සුදු සින්දුව) කියමින්
රිදිපෝරුවෙහි(රිදියෙන් කළ ලෑල්ලෙහි) රන්පස ඇට (රන්
කළ දැදු කැට) දමන්නාහුය. මෙසේ කෙළනා වූ ඒ
රජපුරුවෝ නිරන්තරයෙන් දිනති. පුරෝහිතයා පරදනේය. ඒ
පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා ක්‍රමයෙන් තමාගේ ගෙයි සම්පත්
නිමවන්ට පටන්ගත් කල්හි මෙසේ සිතූයේය. “මෙසේ නිරතුව
පැරදීම ඇති කල්හි මාගේ මේ ගෙයි සියළු ධනය ඝෂය
වන්නේය, පුරුෂාන්තරයට(පිරිමියෙකු හා සංවාසයට) නොගියා
වූ එක් ස්ත්‍රියෙක සොයා ගෙයි වාසය කරවන්නෙමි”යි සිතීය.
තවද ඕනට මෙසේ වූ සිතිවිල්ලක් විය. “අන් පුරුෂයෙකු
දුටුවා වූ ස්ත්‍රියෙක රක්නට නොපිළිවන, ගර්භයෙහි පටන් එක්
ස්ත්‍රියෙක රැක ඇ වැඩිවිය පැමිණී කල්හි මාගේ වසගයෙහි
තබා එක් පුරුෂයකුහටම නියතකොට තරකොට රැකවල්
ලවා රජපුරුවන් වහන්සේගෙන් වස්තු ගෙන ගියේමී විනමී
යහපතැ”යි සිතීය.

ඒ බ්‍රාහ්මණ තෙමේන් අගපසග ලකුණු දැන්මෙහි(අංග විද්‍යාවෙහි) සමර්ථය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ තෙමේ දුක්පත් වූ ස්ත්‍රියක ගර්භනී නියාව දැක “දුවක වන්නිය”යි දැන අඝ කැඳවා සමීපයට ගෙන්වා ගෙන වැටුප් වියදම් දී ගෙහිම වස්වා වැදූ කල්හි අඝට වස්තු දී යවා ඒ කුමාරිකාව අන් පුරුෂයකු දැක්ක නොදී ස්ත්‍රීන් අතටම දී පෝෂ්‍ය කරවා වැඩිවිය පැමිණී කල්හි ඒ කුමාරිකාව තම වසගයෙහි තුබුයේය. යම් පමණ කලෙකින් ඒ කුමාරිකාව වැඩේ නම් ඒ තාක් කල් මුලුල්ලෙහි රජ්ජුරුවන් හා සමග දු නොකෙළියේය. ඒ ස්ත්‍රිය තමා වසගයෙහි තබා පසුව “මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, දු කෙළීමිහ”යි කියේය. රජ්ජුරුවෝ “යහපතැ”යි කියා පළමු පරිද්දෙන්ම දු කෙළියානුය.

පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා රජ්ජුරුවන් ගායනාකොට පස අදට දමන කල්හි “මාගේ ස්ත්‍රිය ඇර ගායනා කළ මැනව”යි කීය එතැන් පටන් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා දිනන්නේය. රජ්ජුරුවෝ පරදිති. බෝධිසත්වයෝ “මොහුගේ ගෙයි පතිව්‍රතාධම්ය(එකම පුරුෂයෙකු පමණක් තම සමීයා ලෙස සැලකීමේ චාරිත්‍ර ධම්ය) රඝ්‍යා කරන්නාවූ එක් ස්ත්‍රියක් වියයුතු”යි පරිඝ්‍යා කරන තැනැත්තෝ ඇති නියාව දැන් “අඝගේ පතිව්‍රතාධම් සංඛ්‍යාත වූ(නම් වූ) සීලය බිඳුවමි”යි සිතා එක් ධූර්තියෙකු(සල්ලාලයකු) කැඳවා ගෙන්වාගෙන “පුරෝහිතයන්ගේ ස්ත්‍රියගේ පතිව්‍රතාධම්ය බිඳපියන්ට පිළිවන්දැ”යි කීවූය. “පිළිවන ස්වාමීනි” කී කල්හි ඉක්බිත්තෙන් රජ්ජුරුවෝ ඕනට වස්තු දී “එසේ වීනම් වහා ඒ කාර්යය

නිෂ්ටා කරව”යි කියා ඒ ධුර්නියා යැවුය. ඒ ධුර්නිනෙම රජ්ජුරුවන් සම්පයෙන් වස්තු ඇරගෙන සුවඳසුණු කපුරු තකුල් ආදී වූ සුවඳ බඩුගෙන ඒ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේ ගෙට නුදුරු තැන සියළු සුවඳ බඩුයෙන් සල්පිලක්(කඩයක්) සැදුයේය. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේත් ගෙය සත්මාලක් සත් දොරටුවක් ඇත්තේය. හැම දොරටුවලම ස්ත්‍රීන්ගෙන් රැකවල් වන්නේය. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා හැර අන් පුරුෂයෙක් ගෙට වදනට අසමර්ථ වන්නේය. කසල දමන්නා වූ පෙට්ටියක් බලා පරීක්ෂාකොටම ඇතුල් ගෙට ගන්නාහුය. ඒ මානවිකාව(තරුණිය) පුරෝහිතයාම දක්නිය. අන් පුරුෂයෙක් නොදුක්නිය. එකල ඒ ස්ත්‍රීයගේ එක් පරිවාරිකා(අතවැසි) ස්ත්‍රීයක් සුවඳ මල් ආදියට මිළ ඇරගෙන යන්නී එම ධුර්නියාගේ සල්පිල සම්පයෙන් යන්නීය.

එකල ඒ ධුර්නියා “මෝතොමෝ පතිවුතා ධම්ම රක්ෂා කරන්නා වූ ස්ත්‍රීයගේ පරිවාරිකා ස්ත්‍රීයෙකැ”යි නියමයෙන් දැන එක් දුවසක් ඒ පරිවාරිකා ස්ත්‍රීය එන්නවුන් දැකලාම සල් පිළින් නැගීසිට ගොස් ඇ පාමුල වැටීනි දැනින් දෙපය තරකොට අල්වාගෙන “මෑණියෙනි, මෙතෙක් ද මුළුල්ලෙහි කොයි ගියෝදැ”යි කියා ඇඬුයේය. එකල අවශේෂ වූ ඕනට සහාය වූ අවශේෂ ධුර්නියෝත් එක් පසෙක සිට “අතපය මුව සටහනිනුත් ගමනාගමන ආදී වූ ආකල්පයනුත් (ඉරියව්වලිනුත්) මෑණියන් හා පුනණුවෝ එකසැටියෝමය”යි කීවාහුය. ඒ ස්ත්‍රී ඒ ඒ බොහෝ දෙනා මෙසේ කියන්ට වන් කල්හි තොමෝද අදහාගෙන(විශ්වස කරගෙන) “මේ මාගේ

පුත්‍රයෙක් වනැ”යි තොමෝත් අධන්ට පටන්ගත. ඔහු දෙදෙනාම අධාවලප ඔවුනොවුන් වැළඳ සිටියාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ ධුර්තිතෙම “මෂණියෙනි, දැන් නොප කොයි යවුදැ”යි කීයේය. පරිවාරිකා ස්ත්‍රී කියන්නී “කින්තරාංභාවකගේ(කිඳුරියකගේ) විලාස බඳු වූ විලස් ඇති රූපයෙන් අග්‍රප්‍රාප්ත වූ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාණන්ගේ ළදරු (තරුණ) ස්ත්‍රියට උපස්ථාන කෙරෙමින් වෙසෙමි”යි කිවුය. “දැන් මෂණියෙනි කොයි යවුදැ?”යි ධුර්තියා විචාලේය. “ඒ කුමාරිකාවන්ට සුවඳ මල් ආදිය ගන්නා පිණිස යෙමි”යි කී කල්හි “මෂණියෙනි, අනික් තැනකට යාමෙන් ප්‍රයෝජන කිමිද? මෙතැන් මා සමීපයෙන්ම සුවඳ මල් ගෙනව”යි කියා මිළ නොගෙන බොහෝ බුලත් තකුල් කපුරු ආදිය හා නොයෙක් සුවඳ මල් ආදිය දුන්නේය. ඒ සුවඳ මල් ආදිය ඇරගෙන පරිවාරිකා ස්ත්‍රිය ගෙට ආ කල්හි මානවිකාතොමෝ බොහෝ සුවඳ මල් ආදිය දැක “කිමෙක්ද? මෂණියෙනි, අද අපගේ බමුණානෝ අප කෙරෙහි ප්‍රසන්න වුදැ”යි කීව. “කවර කාරණයකින් මෙසේ කියන සේක්දැ”යි පරිවාරිකා ස්ත්‍රිය කී කල්හි “මේ සුවඳ මල් ආදිය බොහෝ නියාව දැකය”යි කිවුය. එකල පරිවාරිකා ස්ත්‍රිය කියන්නී “පුරෝහිතයාණන් වහන්සේ සුවඳ මල් ආදියට බොහෝ මිළ නුදුන්නේක, මා විසින් වනාහි මේ සුවඳ මල් ආදිය මාගේ පුතණුවන් සමීපයෙන් ගෙනන ලදැ”යි කීව.

මෙසේ කියා එතැන් පටන් බමුණානන් දුන් මිළ නොමෝ
 ඇරගෙන ඒ ධුර්නියාගෙන්ම සුවඳ මල් ආදිය ගෙනෙන්නීය. ඒ
 ධුර්නියා කීපදවසක් ගියකල ගිලන් ආකාරයක් දක්වා
 වැදහොත්තේය. ඒ පරිවාරිකා ස්ත්‍රීනොමෝ ඔහුගේ සල්පිලට
 ගොස් ඒ ධුර්නියා නොදැක “මාගේ පුතණුවෝ කොයිදැ”යි
 විචාළේය. ගෙයි සිටි මනුෂ්‍යයෝ කියන්නෝ “නොපගේ
 පුතණුඅවන් ඇගට ආපාසුවෙක් බලවතැ”යි කීවුය. එබස් ඇසූ
 පරිවාරිකා ස්ත්‍රී ඔහු වැදහොත්තෙනට ගොස් හිඳ පිට
 පිරිමදින්නී “පුත, නොපට ආපාසු කවරේදැ?”යි විචාළීය.
 තෙතම මුවෙන් නොබැණු වැදහොත්තේය. “පුත, බැණු
 නොනැගෙන්ට කාරනා කිමිදැ”යි විචාළ කල්හි “මෑණියනි,
 මියෙනත් නොපට කියන්ට නොපිළිවනැ”යි කීය. “මට
 නොකියා පුත, කවුරුන්ට කියවිදැ”යි කී කල්හි “මෑණියෙනි,
 මට අනික් අපාසුවෙක් නැත, ඒ තරුණ මානවිකාවගේ වණී
 සෙගන්දයාය අසා පිළිබඳ සිත් ඇතිවීමි, ඒ මානවිකාව
 ලද්දෙමි විනමි ජිවිතය තිබෙයි, නොලද්දේ විනමි මෙතැන්හිම
 මියන්නෙමි වේදැ”යි කීහ. පරිවාරිකා ස්ත්‍රී කියන්නී “පුත, මට
 ඒ භාරය, තෙපි ඒ මානවිකාව නිසා සිතිවිලි නොකරව”යි
 කියා ඔහු අස්වසා බොහෝ සුවඳ ආදිය ගෙන මානවිකාව
 සමීපයට ගොස් කියන්නී “මෑණියෙනි, මාගේ පුත්‍රයා මාගෙන්
 නොපගේ ගුණ අසා පිළිබඳ වූ සිත් ඇතිවිය, කුමක්
 කටයුතුදැ”යි කීව. “ඉදින් කැඳවාගෙන එන්ට සමර්ථයෝ
 විනමි අපගෙන් අමුතු කවරේදැ”යි කීය.

පරිවාරිකා ස්ත්‍රී මානවිකාවගේ බස් අසා එතැන් පටන් ඒ ගෙයි කොන් කොන් වලින් බොහෝ කස එක්කොට මල් ගෙනෙන පෙට්ටියෙ ලාගෙන යන්නී පෙට්ටිය පරීක්ෂා කරන වේලෙහි රැකවල් සිට ස්ත්‍රීයගේ ඉසට දමන්නීය. ඒ රැකවල් සිටි ස්ත්‍රී ඇගට කසළ දැමීමෙන් පිළිකුල්ව ඉවත් වන්නීය. ඒ පරිවාරිකා ස්ත්‍රීනොමෝ මෙම ක්‍රමයෙන් යමක් යමක්(යම් යම් තැනැත්තියක්) කිසිවක් කියා නම් ඒ ඒ ස්ත්‍රීය ඉසමත්තට කසළ දමන්නීය එතැන් පටන් පරිවාරිකා ස්ත්‍රීය යමක් ඇතුළෙන් ගෙනෙත් පිටතින් ඇතුළට ගෙනෙත් කිසි ස්ත්‍රීයක් ඒ ගෙනෙන දෙය පරීක්ෂා කරන්නට උත්සාහ නොකරන්නීය.

එකල්හි ඒ ස්ත්‍රී, ධූර්තිසා මල් ගෙනෙන පැස ඇතුළේ ලාගෙන මානවිකාවගේ සමීපයට ගෙන ගියාය. ධූර්තිසා මානවිකාවගේ ශිල හේදයකොට එක් දවසක් ප්‍රාසාදයෙහි විසුයේය. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගෙන් බැහැර ගිය කල්හි දෙදෙනාම අහිරමණය(සංවාසයෙහි) කෙරෙති. ඔහු ආ කල්හි ධූර්තිසා සැඟවෙන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මානවිකානොමෝ එක් දෙදවසක් ගියකල්හි “පුරුෂය, තොප දැන් යන්ට වටනේය”යි කීව. එබස් ඇසූ ධූර්තිසා කියන්නේ “මම බමුණාන්ට පහරක් ගසා යනු කැමැත්තෙමි”යි කීය. මානවිකානොමෝ “එසේ වීනම් වන්නාටය”යි ධූර්තිසා සඟවා හිඳවා බමුණා ගෙට ආ කල්හි මෙසේ කීව, “ස්වාමීනි, මම නුඹවහන්සේ විණා ගායනා කරන කල්හි නටනු කැමැත්තෙමි”යි කීව, “යහපත සොදුර නටව”යි කියා බමුණා

විණා ගායනා කරනට පටන් ගත්තේය. එකල මානවිකා කියන්නී “නුඹවහන්සේ බලාහිදිද්දී නටන්නට ලජ්ජා ඇත්තේමි, එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේගේ මුණ කඩකින්(රෙද්දකින්) වසා බැඳ නටමි”යි කීව. එබස් ඇසූ බමුණා “ඉඳින් තෙපි ලජ්ජාව විනම් එසේ කරව”යි කීය. එකෙණෙහි මානවිකා ඝන වූ වස්ත්‍රයක් ගෙන ඒ බමුණාගේ ඇස්දෙක වසා මුහුණ බැන්දීය. බමුණා මුහුණු කඩින් මුහුණ බඳවාගෙන විණා ගායනා කරන්නට පටන්ගත. ඒ මානවිකාතොමෝ මඳ ඇසිල්ලකින් නටාපියා කියන්නී “ස්වාමීනි, මම නුඹවහන්සේගේ හිසට එක් විටක් ඇනපියන්නා කැමැත්තෙමි”යි කීව. ස්ත්‍රිය කෙරෙහි ලොල් වූ බමුණා කිසි කාරණයක් නොදැන “පැහැරපිය”යි කීය. එකෙණෙහි මානවිකා ධූර්තියාට ඉඟි කළාහුය. ධූර්තීතෙමේ සෙමෙන් සෙමෙන් අවුත් බමුණාගේ පිටිපස්සෙහි සිට ඉස වැලමිටෙන් ඇන්නේය. එකෙණෙහි ඇස් පිට පලා යන්නාක් මෙන් විය. හිස ගැටක් පැන නැංගේය. ඒ බමුණා වේදනාවෙන් පිඩිතව “තීගේ අත මෙසේ ගෙනව”යි කීය. මානවිකා තමාගේ අත ඔසවා බමුණාගේ අත මත්තෙහි තිබූය. බමුණා කියන්නේ “තීගේ අත මෙලෙක, පහර වූකලි ඉතාම තදය”යි කීය. ධූර්තියා බමුණාට ඇනපියා සැගවුනේය. මානවිකා ඔහු සැගවී ගිය කල්හි බමුණා මුහුණින් වස්ත්‍රය මුදුහෙලා තෙල් ගෙනවුත් හිස ගැට නැගිතෙන ගා මැඩ(අතුල්ලා) සන්තර්පණය(වේදනාව සහනය) කළාය. බමුණා ගෙන් බැහැර ගිය කල්හි නැවත ඒ පරිවාරිකා ස්ත්‍රී ධූර්තියා පැස ලාගෙන පිටත් කළාය.

ඉක්බිතිවත්තේ ඒ ධුර්විතා රජපුරවන් සමීපයට ගොස් ඒ සියළු පවත් කීයේය. රජපුරවෝ තමන්ට සේවයට ආවා වූ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා දැක “බමුණානෙහි, දු කෙළීමෝදු”යි කීවුය. “යහපත, රජපුරවන් විහන්සැ”යි කී කල්හි රජපුරවෝ දුතභාලාව සරනා පළමු පරිද්දෙන්ම දුතභිතිකාවන් කියා පස ඇට දැමුය. බමුණා මානවිකාවගේ තපස් බිඳී ගිය බව නොදැන “මාගේ මානවිකාව හැර ගායනා කළ මැනවැ”යි කීය. මෙසේ කියන්නාවූන් බමුණා පැරද්දේය. එකල්හි රජපුරවෝ ධුර්විතාගෙන් තමා මානවිකාව පවත් අසා දුන්නෙයින් කියන්නෝ “බමුණ, මානවිකාව තබන්නට(අන්තර් ගායනා කරන්නටයයි) කුමට කියයිද? තාගේ මානවිකාවගේ තපස් බිඳී ගියේය. තෝ මාගම ගර්භයෙහි පටන් රැකගත්, තැනක රැකවල්ලා රැකගත්තෙමිසි සිතූයෙහිය. ස්ත්‍රීන් නම් බඩ ඇතුළේ ලාගෙන ඇවිද්දත් රක්ෂණට නොපිළිවන මේ ලෝකයෙහි එක් පුරුෂයෙකුම පතා පතිව්‍රතාධර්මය රක්ෂා කරන්නා වූ ස්ත්‍රීයක් නැත. තාගේ මානවිකාව ‘නටනු කැමැත්තෙන්’ කියා විණා ගායනා කරන්නා වූ තාගේ මුහුණ වස්ත්‍රයකින් වසා බැඳ තමාගේ වෞර පුරුෂයා ලවා තාගේ හිස වැලමිටින් අන්තවා යවුය, දැන් තෝ දු කෙළීමින් හිඳ ‘මාගේ ස්ත්‍රීය තබා දුතභිතිකාව ගායනා කළ මැනව’යි කුමක් පිණිස කියන්නෙහිදැ”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ බමුණාට ධර්මදේශනා කළෝය.

එකල්හි බමුණා බෝධිසත්වයන්ගේ ධර්මදේශනාව අසා ගෙට ගොස් ඒ මානවිකාවට කියන්නේ “තී විසින් මෙබඳු පාප

කර්මයක් කරන ලද්දැ”යි කීය. “ස්වාමිනි, ඒ කීවෝ කවුරුද? නොකෙළුම්, මම මා අතින් ඇත්තෙමි, අතික් නුඹවහන්සේගේ හිසට ඇති කෙනෙක් නැත, ඉඳින් නුඹවහන්සේ මා කීවා නොඅදහන සේක් වීනම් මම නුඹවහන්සේ ඇර අන් පුරුෂයෙකුගේ මා අත ඇල්ලීමේ පමණකුත් නොදනිමිසි සත්‍යක්‍රියාකොට ගිනිවැද නුඹ වහන්සේ අදහවම”යි(විශ්වාස කරවමිසි) කීව.

බමුණා එබස් අසා “එසේ වීනම් වන්නාටය”යි මහත් වූ දරගොඩක් කරවා ගිනි දල්වා ඒ ස්ත්‍රිය කැඳවා කියන්නේ “ඉඳින් තමා අදහනු කැමැත්තේ වීනම් මේ ගින්නට පැනපියව”යි කීය. මානවිකාව තමාගේ පරිවාරිකා ස්ත්‍රියට උගන්වන්නී “මෑණියෙනි, තොපගේ පුත්‍රණුවන් එතනට ගොස් මා ගිනි වදනා වේලෙහි අත අල්වාගන්නට කියව”යි පළමුකොට ම උගන්වා තුබුය. ඒ පරිවාරිකා ස්ත්‍රී ගොස් ධූර්නියාට එපවත් එපරිද්දෙන්ම කීව. එබස් ඇසූ ධූර්නියා අවුත් පර්ෂිත්(පිරිස) මධ්‍යයෙහි සිටියෙහිය. ඒ මානවිකා බමුණා වඤ්චා කරනු කැමතිව මහජනයා මධ්‍යයෙහි සිට කියන්නේ “බමුණානෙනි, තොප හැර අන් පුරුෂයෙකුගේ මා අත ඇල්ලීමේ පමණකුත් නොදනිමිසි මේ සත්‍යක්‍රියාවෙන් මේ ගිනි මා නොදව”යි කියා ගිනිවදින්නට ගත. එකනෙහි ධූර්නියා කියන්නේ “පින්වන්නි, පුරොහිත බ්‍රාහ්මණයානන්ගේ කටයුතු දැන් බලව, මෙබඳු වූ ස්ත්‍රියක් ගිනිවැද මරවති” කියා ගොස් මානවිකාව අත අල්වා ගත්තෝය. ඕනොමෝ ධූර්නියාගේ අත ඇරවා පියා පුරොහිතයාට කියන්නී “ස්වාමිනි, මා සත්‍යක්‍රියාව

බිඳිගියේය, එසේ හෙයින් මා ගිනිවදිනට නිර්භීතව නොපිළිවනැ”යි කීව. “කවර කාරනයකින්දැ?”යි බමුණා කී කල්හි “අද මා විසින් අන් පුරුෂයකු මා අත ඇල්වීම් පමණකුත් නොදනිමියි මෙසේ සත්‍යක්‍රියා කරනලද, දැන් වූකලී මේ පුරුෂයා අවුත් මාගේ අත ඇල්වාගත. එසේ හෙයින් මා ගිනිවදිනට නොපිළිවනැ”යි කීව. මෙබස් ඇසූ බමුණා “මෑ විසින් මම වඤ්චා කරන ලද්දෙමි”යි දැන ගෙන් නෙරපුයේය. එසේ හෙයින් මේ ලෝකයෙහි ස්ත්‍රීහු නම් මෙසේ වූ අධර්මයන් සමන්විතයෝය. කොමණ වූ පාපයක් කොටත් තමන්ගේ පුරුෂයන්ට වඤ්චා කරනු කැමතිව “මම මෙබන්දක් නොකළෙමි”යි කියා දුවස මුළුල්ලෙහින් සපටිකොට ගිවිස්වන්නාහුය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ “ස්ත්‍රීහු නම් රැකලිය නොහැකි සත්ව කෙනෙකැ”යි ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදුළුසේක. වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර උකටලී වූ හිඤ්ඤා වහන්සේ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටිසේක. ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ පුච්චාපර සන්ධි ගලපා මේ ‘අඤ්ඤා ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“චසමයෙහි බරණැස් රජපුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

063. තක්ක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි කරුණාවට පිහිට වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් ශාසනයෙහි උකටලි හික්ෂුවක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සඵලයන් වහන්සේ ඒ මහණනට වනාහී වදාරණසේක් “මහණ, තෝ උකටලි වූයෙහි සැබෑද? කිමිදැ”යි විචාරා වදාරා “ස්වාමීන් වහන්ස, සැබෑව”යි දැන් වූකල්හි “ස්ත්‍රීහු නම් කළ උපකාර නොදන්නාහුය, මිත්‍රද්‍රෝහිය, කවර කාරණයකින් ඔවුන් නිසා උකටලි වූයෙහිදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහමිමදත්ත නම් රජ්ජරු කෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසනාණන් වහන්සේ සෘෂි ප්‍රවුජ්‍යාවෙන් පැවිදිව ගංගාතීරයෙහක්හි අසපුවක් කොටගෙන අෂ්ටසමාපත්තීන්ද පඤ්චාභිඤ්චන්ද උපදවා ධ්‍යාන ක්‍රීඩා සැපයෙන්(ලබනලද ධ්‍යාන නිසා හටගත් මානසික සතුටින්) යුක්තව වාසය කරනසේක. එසමයෙහි බරණැස් සිටාණන්ගේ දූ වූ දුෂ්ට කුමාරිකාවක් ඇත්තිය. ඕනොමෝ වණ්ඨිය, පරුෂය, දැසිදස් කම්කරුවන්ට අක්‍රොශ කරන්නීය, ප්‍රහාර දෙන්නීය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ කුමාරිකාවෝ කැඳවාගෙන “ගංගාවෙහි දිය කෙළමින”යි කියා ගියාහුය. ඔහුන් ජලක්‍රීඩා කරද්දීම සවස් වූයේය. වර්ෂාව පටන් ගත. මනුෂ්‍යයෝ වර්ෂාව දැක ඔබ්නොබ සිසුව දිව ගියාහුය. සිටු දුවගේ දැසිදස් කම්කරුවෝ “අද අප විසින්

මේ කුමාරිකාව පිටිදකින්ට වටනේය”යි සිතා ඒ කුමාරිකාව ජලභයන්තරයෙහිම (දියතුළම) දමා ගොඩ නැංගාහුය. වර්ෂාව වර්ෂණය කලේය.(වැසි වැස්සේය) සූර්යාද අස්තංගන වූයේය.(බැස ගියේය) අන්ධකාර වූයේය. ඔව්හු ඒ කුමාරිකාවගෙන් වෙන්ව ගෙට ගොස් “කුමාරිකාව කොයිදැ”යි කී කල්හි “ගංගාවෙන් පළමුව ගොඩ නැංගාය, ඉක්බිත්තෙන් ඒ කුමාරිකාව කොතැනහි ගිය බවක් නොදනුමින”යි කීවාහුය. නැයෝද පරීක්ෂාකොට නොදැක්කාහුය. මහත් වූ බැගෑපත් ශබ්දයෙන් හඬන්නා වූ ඒ කුමාරිකාතෝමෝ ජලශ්‍රෝතයෙන් (සැබිදිය පහරින්) ගෙනයනු ලබන්නී මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි බෝධිසත්‍වයන් පන්සල සමීපයට පැමිණියාය.

අප මහබෝසනාණන් වහන්සේ ඒ ස්ත්‍රියගේ ශබ්දය අසා “මාගමකගේ ශබ්දයක් වන්නේය, මැට පිහිට ආරක්ෂාවක් කරන්නෙමි”යි සිතා තණසුලක් ගෙන ගංතෙරට ගොස් ඒ ස්ත්‍රිය දැක “තෝ හය නොගනුව, තෝ හය නොගනුව”යි කියා අස්වසා හස්තිබල(ඇතකුගේ ශක්තියක්) දරන්නා වූ කාය ශක්තියක් ඇති බෝසනාණන් වහන්සේ ගඟින් ජීනමින් ගොස් ඒ ස්ත්‍රිය ඔසවාගෙන අසපුවට ගෙනගොස් ගිනි දල්වා දුන්නේක. සීත පහ වූ කල්හි මිහිරි වූ ඵලාඵලයෙන් ඵලවූසේක.(පිළිගැන්විය) ඒ ඵලාඵල අනුභවකොට සිටියා වූ ඒ ස්ත්‍රිය අතින් “කොතැනහි වාසය කරන්නීද? කෙසේ ගංගාවෙහි හුණුවාහුදැ”යි විචාලසේක. ඒ ස්ත්‍රීනොමෝ ඒ ප්‍රවෘත්තියවූ පරිද්දෙන් දැන් වූවාය. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ ඒ ස්ත්‍රියට “මෙතැනහි වාසය කරව”යි

කියා පන්සලෙහි වාසය කරවා දෙනුන් දැවසක් බෝධිසත්වයන් වහන්සේ අභ්‍යවකාශයෙහි(ඵලිමහනෙහි) වාසයකොට “දැන් තෙපි යවු”යි වදාළසේක. ඒ ස්ත්‍රීතොම සිතන්නී “මේ තපස්වීන් වහන්සේ ශීලහේදයට පමුණුවාගෙන යන්නෙමි”යි සිතා නොයන්නීය. ඉක්බිත්තෙන් කල්යන් යන් ස්ත්‍රී ගුත්තය(ගැහැණුන්ගේ මායාකාරී ක්‍රියා) ස්ත්‍රී ලීලාව(අප්‍රසංකොණීන් බැලීමාදී ස්ත්‍රී විලාස) දක්වා බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ ශීලහේද කරවා ධ්‍යනය අන්තර්ධාන කළාය. අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ ස්ත්‍රීය කැඳවාගෙන ආරණ්‍යයෙහිම වාසය කළසේක. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ස්ත්‍රීතොම අප මහබෝසතාණන් වහන්සේට කියන්නී “ස්වාමීන් වහන්ස, අපට ආරණ්‍යවාසයෙන් කාරිය කිමිද? මනුෂ්‍ය පටයට(මිනිස් පියසට) යමින”යි කීවාය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ඒ ස්ත්‍රීය කැඳවාගෙන එක් පසල්ගමකට ගොස් මෝරුබැල මෙහෙයක් (අනුන්ගේ මෝරු විකුණාදී ලබාගත් කුලියක්) ලබා ජීවිකාවකොට ඒ ස්ත්‍රීය රක්ෂා කරනසේක. අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ මොරු විකුණා ජීවත්වන හෙයින් ‘තක්‍ර පණ්ඩිතයෝය’යි කියා නමක් කළානුය. එසේ වාසය කරන්නා වූ අප මහබෝසතාණන් වහන්සේට ඒ ගම් වැස්සෝ වැටුප් දී “අපට කටයුතු නොකොටයුතු කියමින් මෙහි වාසය කරව”යි කියා ගම්දොරෙහි කූටියෙක වාසය කරවූවානුය. එසමයෙහි වෞරයෝ(හොරු) පචීනයෙන් බැස පසල්දනවිව පහරන්නානුය. ඒ සොරනු එක් දැවසක් ඒ ගම පැහැර ගම්වැස්සන් ලවා බඩු

පොදි ඔසවාගෙන යන්නාහු. ඒ සිටු දුවද අල්වාගෙන තමන් වසන තෙතට ගොස් සෙසු ජනයා හැරියාහුය. සොරදෙටු (සොර නායකයා) වනාහී සිටු දියණියගේ රූපයෙහි ඇලී ඔවුන් තමනට භාර්යාව කොට ගත්තේය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “මෙ නම් ස්ත්‍රිය කොයිදැ”යි විචාළසේක. “සොරදෙටුවා විසින් අල්වාගෙන ගොස් තමාට භාර්යාව කරන ලදැ”යි අසාත් “ඒ ස්ත්‍රීතොම මාගෙන් වෙන්ව නොවසන්නීය, දිව අවුත් මා සමීපයට එන්නීය”යි සිතා ඇගේ ඊම බලමින් ගමිහි වාසය කළසේක. සිටු දැද සිතන්නේ “මෙතැනි සැපසේ වසන්නෙමි, කලෙක තකු පණ්ඩිතයන් වහන්සේ කිසි දෙයක් නිසා අවුත් මෙයින් කැඳවාගෙන වඩනාසේක. එසේ කල්හි මම මේ සැපයෙන් පිරියෙන්නෙමි, එසේ හෙයින් මම ඕනට ප්‍රිය කෙනෙකුමෙන් තකු පණ්ඩිතයන් කැඳවා ගෙන්වා නැසුවුයේ ඒනම් ඉතා යෙහැකැ”යි සිතුවාය. ඒ ස්ත්‍රීතොම එක් මනුෂ්‍යයෙකු කැඳවා “මම මෙතන දුකින් ජීවත් වන්නෙමි, තකු පණ්ඩිතයන් වහන්සේ අවුත් මා ගෙනයනසේක්ව”යි කියා හස්තක් යවුවාය.

අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ හස්ත අසා අදහා(විශ්වාසකොට) එතැනි ගොස් ගම්දොර සිට අස්නක් යවුසේක. ඒ ස්ත්‍රීතොම ගෙන් නික්ම අවුත් උන්වහන්සේ දැක “ස්වාමීන් වහන්ස, ඉදින් අප දෙදෙනා දැන් ගිය මෝ නම් සොරදෙටුතෙම ලුහුබැඳ එලවා අපි දෙදෙනාම නසන්නේය. රාත්‍රී භාගයෙහි යමිහ”යි කියා තකු පණ්ඩිතයාණන් වහන්සේ

කැලවාගෙන අවුත් ආහාර අනුභව කරවා කොටුයෙහි (කාමරයෙක) හිඳවා සවස් වේලෙහි සොරදෙටුවා අවුත් සුරා පානයකොට මත් වූ කල්හි “ස්වාමීපුරුෂය, ඉදින් මේ වේලාවෙහි නොපගේ සතුරා උටුයේ චීනමී ඕනට කවරක් කරන්නෙහිදැ?”යි කීවාය. එතෙම “මෙනමී මෙනමී දෙයක් කරන්නෙමි”යි කීයේය. “කීමෙක්ද? ඒතෙම උරස්ථානයෙහි (සිටින්නේ අඝත තැනක) නොවේදැ”යි කීයේය. “ඔහු කොටුයෙහි උන්නේය”යි කීවාය. ඒ වෙලෙහි සොරදෙටුතෙම හුළක්(හුළු ඵලියක්) ගෙන එතැනැහි ගොස් අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ දැක අල්වාගෙන ගේ මැද හෙළා වැළමිටි ආදියෙන් අහිප්‍රාය වූ පරිද්දෙන්(කැමති පරිදි) තැළියේය.

අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ තැළීන් ලබනසේක් අන් කිසිවක් නොකියා “කොටුනො අකතඤ්ඤව පිසුණා මිත්ත උහිකා”යි(කොටු බහුල වූ, කෙළෙහි ගුණ නොදත්, කේලාමී කියන, මිතුරන් හේද කරවන) කියා මෙපමණක් වදාරණසේක. සොරදෙටුතෙම උන්වහන්සේට තළා පිටිතොලනයා බැඳ(උෂ්ණ පසුපසට බැඳ) සයනය කරවා සවස් වේලෙහි ආහාරය අනුභවකොට සයනයකොට පිබිඳුනේ රා මද සුන් කල්හි නැවතත් තලන්ට පටන් ගත්තේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ එම “කොටුනො අකතඤ්ඤව” යනාදී පද සතර වදුළුසේක. සොරදෙටුතෙම සිතන්නේ “මේ පුරුෂතෙම මෙසේ තලනු ලබන්නේද අන්කිසිවක් නොකියා මේ සතරපදයම කියන්නේය. මොහු අතින් විවාරන්නෙමි”යි සිතා ඒ ස්ත්‍රිය නිඳිවන් බව

දැන තකු පණ්ඩිතයන් අතින් “පින්වත් පුරුෂය, තෙපි මෙසේ තාඩනය(තැලීම) ලබන්නේද කවර කාරණයකින් මේ සතරපදයම කියව්දැ”යි විචාළේය.

ඉක්බිත්තෙන් තකු පණ්ඩිතයන් වහන්සේ “එසේ විනම් අසව”යි කියා ඒ කාරණය ආදියෙහි පටන් (මුල පටන්) වදාළසේක. “මම පෙර වනාන්තරයෙහි වාසය කරන්නාවූ එක් තපස්වියෙක්ව ධ්‍යානලාභියෙක් වූයෙමි. ඒ මම මේ ස්ත්‍රිය ගංගාවෙහි ජලශ්‍රෝතසින් ගෙන යනවා දැක ගොඩනගා ප්‍රතිජග්ගනය(ආවතේව) කෙළෙමි. එසේ ප්‍රතිජග්ගනය කළා වූ මා මේ ස්ත්‍රී පොළඹා ධ්‍යානයෙන් පිරිහෙඵවාය. ඒ මම ආරණ්‍යය හැර මේ ස්ත්‍රිය පෝෂ්‍ය කෙරෙමින් පසල්ගමෙක වාසය කෙළෙමි. ඉක්බිත්තෙන් මේ ස්ත්‍රිය සොරුන් විසින් මෙනැන්හි ගෙන එන ලද්දී ‘මම දුකින් වාසය කරන්නෙමි, අවුත් මා කැඳවාගෙන යව’යි කියා මට හසුන් යවා දැන් තොපගේ අතට පැමිණ වූවාය, මේ කාරණයෙන් මම මෙසේ කීවෙමි”යි වදාළසේක.

වෞරතෙම සිතනුයේ “යම් බඳු වූ මේ ස්ත්‍රීතොම මෙබඳු ගුණයෙන් යුක්තව උපකාර කළවුන් කෙරෙහි මෙසේ විපිලිපන් බවට(සතුරු බවට) පැමිණියාය. මෝතොම මට කවර නම් උපද්‍රවයක් නොකරන්නීද? මෝතොමෝ හැරිය යුතුය”යි කියා සිතූයේය. සොරදෙටුතෙම තකු පණ්ඩිතයන් අස්වසා ඒ ස්ත්‍රිය ප්‍රබෝධ කරවා(නින්දෙන් පුබුදුවා) කඩුව ගෙන නික්ම “මේ පුරුෂයා ගම්දොරහිදී ඝාතනය කරන්නෙමි”යි කියා ඒ ස්ත්‍රිය

හා සමග ගමන් පිටතට ගොස් “මොහුගේ අත අල්වාගනුව”යි කියා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ අල්වා ග්‍රහණය කරවා කඩුව ගෙන තකු පණ්ඩිතයන්ට ප්‍රහාර දෙන්නාක් මෙන්ම ඒ ස්ත්‍රිය දෙකඩක්කොට සිඳු දුමා ශීර්ෂස්නායකොට(හිසේ දිය නා) තර්ක පණ්ඩිතයන් කීපදවසක් ප්‍රණීතාහාරයෙන් සන්තර්පණය කරවා(සංග්‍රහ කරවා) “දැන් කොතැනි වඩනාසේක්දැ”යි කීයේය. තර්ක පණ්ඩිතයන් වහන්සේ “ගිහිගෙන් මට ප්‍රයෝජනයක් නැත, සෘෂිප්‍රච්ඡාදයෙන් පැවිදිව ඒ ආරණ්‍යයෙහිම වසන්නෙමි”යි කීසේක. එසේ වීමේ “මමත් පැවිදි වන්නෙමි”යි කියා දෙදෙනම පැවිදිව ආරණ්‍ය ප්‍රදේශයට ගොස් පඤ්චාහිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ජීවිතාවසානයෙහි බුහුමලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ අතීත වර්තමාන කථාවස්තූ දෙක වදුරා පූජාපරසන්ධි ගළපා වදුළුසේක. “මහණ, මේ ස්ත්‍රීහු නම් ක්‍රොධියහ, උපන් ක්‍රොධ වළකාගන්නට නොපොහොසත්ය, කෘතඥයෝද නොවෙති, කරනලද ඉතා මහත් උපකාරයකුද නොදනිති, ප්‍රියසුන්‍ය(අප්‍රිය) කථා කෙරෙති, මිත්‍රයන් බිඳවන්ට සුදුසු කථා කිරීම ස්වභාවකොට ඇත්තාහ. එසේ හෙයින් මෙවුනවිරති සංඛ්‍යාත බුහුම වරියාවෙහි(මෙවුන්දමි සෙවීමෙන් වෙන්වීම නම් වූ උතුම් හැසිරීමෙහි) හැසිරෙව, එසේ හැසිරෙන්නා වූ තොපි ධ්‍යාන සැපය, මාර්ග සැපය, ඵල සැපය යන ත්‍රිවිධ සැපයෙන් නොපිරිහෙන්නාහුය”යි වදුරා ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දම්දෙසුම ගෙනහැර දක්වා වදුරා චතුස්සත්‍යය

ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. වතුස්සතය දේශනාවගේ අවසානයෙහි උකට්ඨි වූ මහණතෙම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන්වහන්සේ මේ ‘තර්ක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“ඵසමයෙහි සොරදෙටුතෙම දැන් ආනන්ද ස්ථවිර වූසේක. තර්ක පණ්ඩිතව උපන්නෙමි වනාහී තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදා”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

064. දුරාජාන ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනයේක් උපාසකයක්නු අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත්නුවර වාසය කරන්නා වූ එක් උපාසකයෙක් වනාහී තිසරණයෙහි හා පඤ්ච ශීලයෙහිද පිහිටියේය. බුදුන් කෙරෙහි මමඤ්චය(මගේමය යන හැගීම) කරන්නේ. ධර්මය කෙරෙහි මමඤ්චය කරන්නේය. සංඝයා කෙරෙහි මමඤ්චය කරන්නේය. ඔහුගේ භාර්යාව වනාහී දුස්සීලය, පාපකර්මයෙහි හැසිරෙන්නීය. යම් දවසෙක මිට්ඨාචාරයෙහි(අනාචාරයෙහි) හැසුරුනාද, ඵලවස් සියයක් වස්තු දී ගත් දුසියක මෙන්(යටහත් පහත් ගති ඇති දිසියක් මෙන්) වන්නීය. මිට්ඨාචාරය නොකළාටු දිනයෙහි වනාහී ස්වාමිදුවක් මෙන් වන්නීය. වණ්ඨිය, පරුෂය, ඒ උපාසකතෙම ඒ ස්ත්‍රියගේ ස්වභාව දැනගන්ට නොහැකි වන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ ස්ත්‍රී

විසින් පෙළන ලද්දේ(හිරිහැර කරන ලදුව) බුදුන්ට
උපස්ථානයට නොයන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක්
සුවදමල් ආදිය ගෙනවුත් නමස්කාරකොට එකත්පසව උන්නා
වූ උපාසකයාහට සඵලයන් වහන්සේ වදුරණසේක්
“උපාසකය, තෙපි කවර කාරණයකින් සන්ආට දවසක් බුද්ධ
උපස්ථානයට නොආවාහුදු”යි වදුළසේක.

“ස්වාමීන් වහන්ස, මාගේ ස්ත්‍රීනොමෝ එක් දවසක සියයක්
වස්තු දී ගත් දසියක් මෙන් වන්නීය. එක් දිනයක ස්වාමිඋවක්
මෙන් වන්නීය. වණ්ඛය, පරුෂය, මම ස්ත්‍රියගේ ස්වභාවය
දැනගන්ට නොහැකි වන්නෙමි. මම ඒ ස්ත්‍රිය විසින් ජිඛාවට
පැමිණියෙමි සඵලයන් උපස්ථානයට නොආයෙමි”යි
දැන්වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ උපාසකයාගේ වචනය අසා
සඵලයන් වහන්සේ වදුරණසේක් “උපාසකය, මාගමුන්ගේ
(සත්‍රීන්ගේ) ස්වභාවය නම් දැනගත නොහැක්කේය”යි වදුරා
“පූච්චාලයෙහිද නුවණැත්තෝ නොපට ස්ත්‍රීන්ගේ ස්වභාවය
ප්‍රකාශ කළාහුය. තෙපි වනාහී ඒ කාරණව භවයෙන් වැසී
තිබෙන හෙයින් සලකා ගන්ට නොහැකිවූවාහුය”යි වදුරා ඒ
උපාසකයා විසින් ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත්
දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු
කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන්
වහන්සේ දිසාපාමොක් ආචාරීව පන්සියයක් පමණ
මානවකයන්ට ශිල්ප උගන්වන්නාහුය. එකල අන්‍ය රාජ්‍යවාසී

වූ එක් බ්‍රාහ්මණ මානවකයෙක් අවුත් බෝධිසත්වයන් ස්වමීපයෙහි ශිල්ප උගන්වේය. එක් ස්ත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇතිව(ආදර හැඟීම් ඇතිව) ඇ හාර්යාවකොට එම බරණැස් නුවර වසන්නේ දෙනුන් වේලක් ආචාරීන්ට උපස්ථානයට නොගියෝය. ඔහුගේ හාර්යානොමෝ දුස්සීලය, පවිටු වූ ස්වභාව ඇත්තේය, මිට්‍යාවාර කළා වූ දිනයෙහි දුසියක් මෙන් වන්තීය, නොකළ දිනයෙහි ස්වාමීදුවක් මෙන් වන්තීය. වණ්ඩය, පරුෂය, ඒ බ්‍රහ්මණ මානවකයා ඇගේ අභිප්‍රාය(ස්වභාවය) දැනගත නොහෙනා තැනැත්තේ ඇ විසින් ජීවිත වූ වියවුල් සිත් ඇත්තේ ආචාරීන්ට උපස්ථානයට නොයන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් සන්අට දවසක් ඉකුත්කොට ආවා හු මානවකයා දැක “මානවකය, මෙතෙක් දවස් නොප නුදුටුයේ කුමක් නිසාදැ”යි ආචාර්යතෙම විචාලේය. එබස් ඇසූ මානවකයා කියන්නේ “ආචාරීන් වහන්ස, මාගේ හාර්යානොමෝ මාම කැමති වන්තීය, එක් දවසක් දුසියක් මෙන් නිහතමානී වන්තීය, එක් දවසක් ස්වාමීදුවක් මෙන් තදය, රුක්‍ෂය(පරුෂය), මම ඇගේ අභිප්‍රාය දැනගත නොහෙමි, ඇ විසින් ජීවිතව වියවුල් සිත් ඇත්තෙමි නුඹවහන්සේට උපස්ථානයට නොආයෙමි”යි කීය.

එකල ආචාරීහු කියන්නේ “මානවකය, එසේමය, ස්ත්‍රීහු නම් අනාවාරයෙහි හැසිරුනු දවස් පුරුෂයා අනුව පවතිත්, දුසියක් මෙන් නිහතමානී වෙති, අනාවාරයෙහි නොහැසිරුනු දවස්

මෙන් ඇතිව (මානනයෙන් යුක්තව) වල්ලභයා(සැමියා) කිසිවෙකු කොටත් නොසිතති. මෙසේ මේ ස්ත්‍රීහු නම් පරුෂයහ, දුස්සීලයහ, ඔවුන්ගේ ස්වභාව දැනගත නොහැක්කේය, උන් කැමති කල්හිත් මධ්‍යස්ථව විසිය යුතුය”යි කියා ඒ මානවකයාට මෙසේ අවවාද කළාහුය.

“එම්බල මානවකය, මේ ස්ත්‍රී මා කැමති වන්නීය, පතන්නීය, මා කෙරෙහි සෙනහ කරන්නීයයි සතුවු නොව, මෝතොමෝ මා නොකැමති වන්නීයයි සෙනහ නොකරන්නීයයි කියා ශෝක නොකරව, කැමති කල්හි සතුවක්වත් නොකමැති කල්හි ශෝකයක්වත් නොකොට මධ්‍යස්තවම වාසය කරව. ස්ත්‍රීන්ගේ අභිප්‍රාය නම් ස්ත්‍රී මායාවෙන් සැඟවුනු හෙයින් නොදන හැක්කේය. ඊට කාරණා කවරේද? යත්, යම් සේ මත්ස්‍යයා ගමනාදියෙන් සැඟවුනු බැවින් (දියයට ඔබ මොබ සැඟවී පිහිනායාමාදිය නිසා) නොදන හැක්කේ වේද, එසේ හෙයින්ම ඒ මත්ස්‍යයා කෙටුලන්(ධීවරයන්) තමා අම්මනට(අල්වාගන්නට) ආ කල්හි දියෙන් තමාගේ ගමන සඟවාලා යේද, තමා අල්වාගත නොදේද, එපරිද්දෙන් ස්ත්‍රීහු නම් මහත් වූ දුස්සීල කර්මකොට “අපි මෙබන්දක් නොකළමින”යි තමන් කළා වූ කාරිය ස්ත්‍රී මායාවෙන් සඟවා පුරුෂයන් වඤ්චා කෙරෙහි. එසේ හෙයින් මේ ස්ත්‍රීහු නම් පාපකර්මයහ, දුරාවාරයහ. එසේ වූ ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි මධ්‍යස්තව වසන්නා වූ සභවතෙමේ සුවපත් වන්නේය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ අන්තේවාසීකයාට(අනවැසියාට) අවවාද කළාහුය.

එතැන් පටන් අන්තේවාසිකයා ඒ ස්ත්‍රිය ද කෙරෙහි මධ්‍යස්ථ විය. ඔහුගේ භාර්යාවත් “ආචාරීන් විසින් මාගේ දුස්සීමභාවයද දන්නා ලද්දේය”යි එතැන් පටන් අනාවාරයක් නොකළාහ. ඒ උපසාකයාගේ ස්ත්‍රීන් “බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මාගේ දුරාවාර බව දැනගන්නා ලද්දේය”යි එතැන් පටන් පාපකර්ම නොකළාය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වතුරාය්ඝිසත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර උපාසකයා සෝවාන් පෙළෙහි පිහිටියේය. සඵලයන් වහන්සේ පූජාපරසන්ධි ගලපා මේ ‘දුරාජාන ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ දෙදෙනා නම් දැන් ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ දෙදෙනාය. දිසාපාමොක් ආචාරී වූයෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

065. අනභිරතී ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අප්‍රතිපුද්ගල වූ(අසමසම වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවරම වෙනෙර වැඩ වසනසේක් එබඳු වූ ම එක් උපාසකයෙක්හු අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ උපාසකයා වනාහී පරීක්ෂා කරන්නේ ඒ තමාගේ ස්ත්‍රිය දුස්සීම නියාව දැන කලහ කරන ලද්දේ වියවුල් සිත් ඇති

බැවින් සත්ආට දවසක් සඵඤායන් වහන්සේට උපස්ථානයට නොගියේය. ඒ තෙම එක් දවසක් විහාරයට ගොස් සඵඤායන් වහන්සේට නමස්කාරකොට උන්නේය. “උපාසකය සත්ආට දවසක් මුළුලෙහි කුමක් නිසා නොආයෙහිදැ”යි විචාළ කල්හි “ස්වාමීනි, මාගේ භාර්යානොමෝ දුස්සීලය, පාපධම්මය, එසේ හෙයින් මම ආදි හා කලහකොට වියවුල් සිත් ඇති බැවින් නොආයෙමි”යි කීය.

එබස් අසා සඵඤායන් වහන්සේ ඕනට වදාරණසේක් “උපාසකය, ස්ත්‍රීන් අනාවාර කළකල්හි ඔවුන් කෙරෙහි කෝපයක් නොකොට මධ්‍යස්ථ විය යුත්තේ යයි පෙරන් තට නුවණැත්තෝ කීවාහුය. තෝ වූකලි හවයෙන් සැඟවුනු බැවින් ඒ කාරණය සලකාගත නුහුනුයෙහි වේදැ”යි වදාරා උපාසකයා විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණන් වහන්සේ පළමු පරිද්දෙන් දිසාපාමොක් ආචාරී වුවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ දිසාපාමොක් ආරීගේ අන්තේවාසිකයා භාය්ඨාවගේ දේපයක් දැක ව්‍යාකූල වූ සිත් ඇති බැවින් කීපදවසක් නොඅවුත් එක් දවසක් ආචාරීන් විසින් විචාරණ ලද්දේ ඒ කාරණය කීයේය. එකල ආචාරී ඕනට කියන්නේ “දරුව, ස්ත්‍රීහු නම් සඵසාධාරණයෝය(සියල්ලන්ටම පොදුය), දුස්සීලයෝය, එසේ වූ ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි නුවණැත්තෝ කෝප නොකරන්නාහුය”යි කියා මහබෝසතාණෝ අවවාද කරන්නාහු

මෙසේ කිවුවා. “එමිබල මානවකය, යම් සේ නොයෙක් නොට ඇති ගංගාව පලස්නානය කරන පිණිස පැමිණියා වූ වණ්ඩාලාදීන්ටත් ඝෛත්‍රියාදීන්ටත්(රජවරුන්ටත්) සාධාරණම වේද, එහි නොනාන කෙනෙක් නැද්ද, යම් සේ මහවන(මහපාර) යන එන්නා වූ හීනොත්කෘෂ්ට වූ(උසස් පහත්) සියළු සත්වයන්ට සාධාරණ වේද, ඒ මගින් නොයන කෙනෙක් නැද්ද, යම් සේ සුරාපාන මණ්ඩලය(රා බොන තැන) සියල්ලවුන්ට සාධාරණ වේද, යමෙක් යමෙක් සුරාපානා මණ්ඩලයට වදනා කැමැත්තේ වීනම් ඒ ඒ සියළු සත්වතෙමේ වදනේම වේද, එතැන්හිම මනුෂ්‍යයන්ගේ විසීම කරනලද සහාශාලාදියත් සියළු සත්වයන්ට සාධාරණම වේද, ඒ ශාලා ආදියට නොවදින්නට නිසි එකෙක් නම් නැද්ද, මහමාවන පින්පැන්සලවල් තබා කරනලද පින්පැන් මඩුවත් සියල්ලවුන්ට සාධාරණ වේද, එහි පැන් නොබොන එකෙක් නැද්ද, එපරිද්දෙන්ම දරුව මානවකය, මේ ලෝකයෙහි ස්ත්‍රීහුත් සියළු හීනොත්කෘෂ්ට සත්වයන්ට සාධාරණයෝය. එසේ හෙයින් නුවණැත්තෝ ‘මේ ස්ත්‍රීහු නම් ලාමකයෝය, අනාචාරයෝය, දුස්සීලයෝය, සඵසාධාරණයෝය’යි සිතා තමන් බලවත් වූ බුද්ධිසම්පන්න බැවින් නොකිපෙන්නාහුය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ අන්තේවාසිකයාට අවවාද කළාහුය.

අන්තේවාසිකයා බෝධිසත්වයන් කී අවවාද අසා මධ්‍යස්ථ පැවැත්තේය. ඔහුගේ භාර්යාවත් “ආචාරීන් විසින් මාගේ නුගුණ දැනපියනලදැ”යි එතැන් පටන් පාපකම්යක් නොකළාය. වර්තමාන කාලයෙහි උපසාකයාගේ භාග්‍යයානොමෝ

“බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් මාගේ කාරිය දැනපියන ලද්දේය”යි එතැන් පටන් පාපකර්ම නොකළාය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වතුරාශ්ඨිසත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර උපාසකයා සෝවාන් පෙළෙහි පිහිටියේය. සඵලයන් වහන්සේ පූච්චාරසන්ධි ගලපා මේ ‘අනගිරති ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ දෙදෙන නම් දැන් ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ දෙදෙනමය. දිසාපාමොක් ආචාරී වූයෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

066. මුදුලක්ඛණ ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි ලෝකොත්තම වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් සංක්ලෙශයක්(සිනේ කිලුටක්) අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවරවාසී වූ එක් කුලපුත්‍රයෙක් සඵලයන් වහන්සේගෙන් ධර්මදේශනාව අසා පැහැද ශාසනයෙහි මහණව සියළු ප්‍රතිපත්තියෙහි පිළිපදින්නේය(පිළිවෙත් පුරන්නේය). ඒ යෝගාවචරයන් (භාවනාවෙහි යෙදී සිටින) වහන්සේ ඇම වේලෙහි සිතින් නොහරිනලද කමටහන් ඇතිව(භාවනා අරමුණෙන් යුක්තව) එක් දවසක් සැවැත් නුවර පිඬුසිගා ඇවිදනසේක් සඵභරණයෙන් සැරහුනා වූ ස්ත්‍රියක් දැක සුභ

වශයෙන්(ඉතා යහපත් ලෙස) ඉන්ද්‍රියයන් බිඳ(අස අසංවරකොට) බැලූ සේක. ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේගේ අභ්‍යන්තරයෙහි(සිතෙහි) ක්ලේශයෝ වලිනවූහ(රාග නැමති කෙලෙස් උපන්නේය). වෑයෙන් කොටනලද කිරි ගසක් මෙන් විය(තුච්ච වූ කිරි ගසෙන් කිරි නොනවත්වා ගලනා මෙන් නොනැවතීම රාගය උපන්නේය). හිඤ්ඤා වහන්සේ එතැන් පටන් කෙලෙස් වසගව(කෙලෙසුන්ට යටත්වී) කායාසවාදයක් වත් චිත්තාසවාදයක් වත්(කයේ හෝ සිතේ සැනසීමක්) නොලබනසේක් හයපත්ව වෙටුලන්නා වූ මුවෙකු හා සමානසේක. ශාසනෙහි ඇළුම් නැති බැවින් දික්ව ගියා වූ කෙසේ ලොම් නිය හා කිලිටු වූ සිවුරු ඇතිසේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේගේ ඉන්ද්‍රිය විකාර(ඉඳුරන් වෙනස්වීම) දැක සහාය හිඤ්ඤා වහන්සේ කියනසේක් “ඇවැත්නි, නොපගේ වඤ්ඤාදී ඉන්ද්‍රියෝ පෙර සේ නොවෙති. ඊට කාරණා කවරේදැ?”යි විචාළසේක. “ඇවැත්නි, ශාසනයෙහි ඇළුම් නැතිවීම”යි කීසේක. එබස් ඇසූ සහය හිඤ්ඤා වහන්සේ බුදුන් සම්පයට කැඳවාගෙන ගියසේක. සඵලයන් වහන්සේ “මහණෙනි, මේ හික්ෂුහු නොකමැති පරිද්දෙන් කුමක් පිණිස කැඳවාගෙන අවුදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, මේ මහණ ශාසනයෙහි ඇළුම් නැත්තේය”යි දැන් වූසේක. “සබ්බද? මහණ”යි විචාළ කල්හි “සබ්බ ස්වාමීනි”යි දැන් වූසේක. “ තා උකටලී කරවුවෝ කවුරුදැ?”යි විචාළ කල්හි “ස්වාමීනි, මම පිඬුසිගා ඇවිදිනේනම් එක් ස්ත්‍රියක ඉඳුරන් බිඳ බැලීමි. එකල මට ක්ලේශයෝ වලිනවූහ. ඒ

ක්ලේශයන්ගෙන් වලිනවීමෙන් ශාසනයෙහි ඇවිම් නැතිවීම්”යි දැන් වූසේක.

ඉක්බිත්තෙන් සච්ඤයන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුතට වදාරණයේක් “මහණ, තෝ ඉන්ද්‍රියන් විෂභාගාලමිඛනය(රාගය ඉපදීමට හේතුවන අශූභ අරමුණ) ශූභ වශයෙන් ලබන්නෙහි ක්ලේශයන් විසින් කම්පා කරන ලද්දෙනිය යන යමෙක් ඇත්නම් ඒ තෙමේ ආශ්චර්ය නොවන්නේය. පෙර පඤ්චාහිඤා අෂ්ටසමාපත්තිලාභීව ධ්‍යාන බලයෙන් ක්ලේශයන් විෂ්කම්භණනයකොට (ධ්‍යාන බලයෙන් කෙලෙස් ඔබා තද කිරීමෙන් යටපත්කොට) පිරිසිදු වූ නිමිල වූ සිත් ඇතිව ආකාශයෙන් යන්නා වූ බෝධිසත්වයෝ පවා ඉන්ද්‍රියයන් බිඳ විෂභාගාලමිඛන බැලීමෙන් ධ්‍යනයෙන් පිරිහී ක්ලේශයෙන් කම්පිතව මහදුක් අනුභව කළානුය, මහමෙර උපුටා ඵලන්ට නිසි වූ මාරුතය(සුළඟ) ඇතෙකු සා ඇති ක්ෂුද්‍ර(කුඩා) පච්චයෙකි පැකිළි යේද?(හැප්පි නතර වේද?) සියයක් යොදුන් උස ඇති මහදුඹ ගස මුලින් උදුරන්ට නිසි වූ මාරුතය ඉවුරු බුන් ගංතෙර(කැඩිබිඳි ගිය ගං ඉවුර අසල) හටගත් ක්ෂුද්‍ර වෘක්ෂයෙක පැකිළි යේද? මහසමුද්‍රය වියලා පියන්ට(වේලා දැමීමට) සමර්ථ වූ මාරුතයකුද වෘගොන්නක (කුඩා ජලාශයක) දිය වියලා නොපියාද? එසේ හෙයින් මෙසේ වූ බුද්ධි ඇති පිරිසිදු චිත්තසන්නාහ ඇති(අදහස් ඇති) බෝධිසත්වයන් ඇඳුන(මුළා) කරවන්නා වූ ක්ලේශයෝ තා කෙරෙහි කුමක් පිණිස ලජ්ජා වෙද්ද? පිරිසිදු සත්වයොන් ක්ලේශයන් නිසා කිලුටුව යෙති. උත්තම වූ යසසින් යුක්ත වූ

සතියෝ අයසෙට පැමිණෙති”යි වදුරා ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළු සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ කසිරට එක් මහසම්පත් ඇති බුහමණු කුලයක ඉපිද විඤ්ඤධවට(නුවණැති බවට) පැමිණී තැනැත්තෝ සියළු සිල්පයෙහි පරතෙරට පැමිණු පඤ්ඤවකාමය හැර සෘෂි ප්‍රවුප්‍යාවෙන්(තවුස් පැවිදි ක්‍රමයට) පැවිදිව කිසුණු පිරියම්කොට(කිසිණු භාවනාකොට) පඤ්ඤාවාහිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ධ්‍යාන සැපයෙන් දවස් යවමින් හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි වාසය කරන්නාහුය. ඒ බෝධිසතියෝ එක් කලෙක ලුහු ඇඹුල් සෙවුනා සඳහා හිමාලය වනයෙන් බැස බරණැස් නුවරට පැමිණු රාජෝද්‍යානයෙහි වැස දෙවැනි දවස් සිරුරු පිළිදැග(වැසිකිළි කෙසකිළියාම මුවසේදීමාදී කටයුතු නිමවා) රත් වූ වැහැරි සිවුරුමය වූ අඳුනය, පොරෝනස දෙක(ගස්පට්ටා ආදියෙන් වියනලද අතු පැහැයෙන් යුත් සිවුරු දෙකක් වූ අඳුනය හා පොරවන සිවුර) මානකොට හැඳපෙරව අඳුන් දිවිසම් ඒකාංශකොට බහා (කලු දිවි හමක් එක් උරයක් වැසෙන සේ ලාගෙන) දළ මඩුලු බැඳ(හිසකෙස් රවුම්කර තලප්පාවක් බැඳ) කෙණ්ඨියක් ගෙන බරණැස් නුවර පිඬුසිගමින් රජපුරුවන්ගේ මාලිගා දොරකඩට පැමිණියෝය. රජපුරුවෝ ඒ තපස්වින්ගේ ඊය්‍යාපටියෙහි(ඉරියව් පැවැත්වීමෙහි) පැහැද සම්පයට ගෙන්වාගෙන මහානර්ඝ වූ බද්‍යභෝද්‍යයෙන්(මිහිරි ආහාරපානවලින්) පිණුවා කරනලද

අනුමෝදනා ඇති (අනුමෝදනා ඛණ දෙසු) බෝධිසත්වයන් රාජෝයද්‍රානගෙහි වසනු පිණිස ආරාධනා කලෝය. ඒ බෝධිසත්වයෝ ආරාධනා පිළිගෙන රජගෙයිදී වළඳ රාජකුලයට ආවවාද කෙරෙමින් උද්‍රානගෙහි සොළොස් හවුරුද්දක් විසුවාය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් රජ්ජුරුවෝ කෞභ වූ ප්‍රත්‍යන්ත ජනපදයක් (පිටිසර ප්‍රාන්ත රාජ්‍යයක් වූ කැරැල්ලක්) සන්තිඳුවනු පිණිස යන තැනැත්තෝ මුදුලක්ඛණ නම් වූ අගමෙහෙසිකාවන්ට “මාගේ තපස්වීන් වහන්සේට අප්‍රමාදව උපස්ථාන කරව”යි කියා ගියෝය. මහබෝසතාණෝ රජ්ජුරුවන් ගියතැන් පටන් තමන් කැමති විටක රජගෙට යෙහි. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් මුදුලක්ඛණාවෝ බෝධිසත්වයන්ට ආහාර පිස සමුර්ධකොට ලා(පිළියෙළ කර) “අද තපස්වීයන් වහන්සේ කල් යවා(පමාව) එන සේකැ”යි සුවඳ පැනින් නහා සියළු බිසෝ පළඳනාවෙන් සැරහී මතුමහල්තලගෙහි කුරුසහනක් පණවා(මිටි ඇඳක් පිළියෙළකොට) බෝධිසත්වයන්ගේ ඊම බල බලා වැඳහොත්තානුය.

බෝධිසත්වයෝත් එතනට වළඳන්නට වේලාව සලකා ධ්‍යානයෙන් නැගී ආකාශයෙන්ම රජගෙට ගියෝය. මුදුලක්ඛණාවෝ බෝධිසත්වයන්ගේ වැහැරී සිටුවරේ පවන් ගන්නා අඬ(සුළග වැදෙන ශබ්දය) අසාම “තපස්වීන් වහන්සේ වැඩිසේක් වනැ”යි වැඳහොත් තැනින් වහා නැගී සිටියානුය.

වේගයෙන් නැගිසිටියා වූ ඒ බිසවුන්ගේ මටසිළුවු වූ සළුව වැටී ගියේය. තාපසයෝ සිව්මැදුරු කවුළුවෙන් වදනා තැනැත්තෝ බිසවුන්ගේ විෂභාග රූපාලම්බනය (රාගය ඉපදීමට හේතු වූ රූපය) ඉඳුරන් බිඳ සුභවශයෙන් බැලූය. එකල බෝධිසත්වයන්ගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ක්ලේශයෝ වලිච්චුහ. කිරි ඇති ගසකට කෙටුවාක් මෙන් විය. එකෙණිනිම බෝධිසත්වයන්ගේ ධ්‍යානය අන්තර්ධාන විය. පියාබුන්(තටු කැඩුණු) කපුටුවෙකු මෙන් විය. බෝධිසත්වයෝ සිටම ආහාර පිළිගෙන නොවළඳුම් ක්ලේශයෙන් කම්පිතව ප්‍රාසාදයෙන් බැස උයනට ගොස් පන්සලට වැඳ පෝරුමැස්ස(ලැලි අතිරූ ඇඳ) යට ආහාරය තබා විෂභාගාලම්බනයෙහි බැඳී කෙලෙස් ගින්නෙන් දැවෙමින් නිරාහාර බැවින් වියලෙන්නාහු සත්දවසක් මුළුල්ලෙහි පොරුමැස්සෙහි වැඳහොත්තාහුය. සත්වෙහි දවස රජ්ජුරුවෝ පසල්දනවිච්ච පයගෙන අවුත් නුවර පැඳකුණුකොට මාලිගාවට නොගොස්ම “තපස්වීන් වහන්සේ දකිමින”යි උයනට ගොස් පන්සලට වැඳ තපස්වීන් වැඳහොත් තැන් දැක “එක් අපාසුවෙක් වනැ”යි පන්සල කසළ හරවා(පන්සල පිරිසිදු කර) පය මඩිමින්(තවුසානන්ගේ පය මිරිකමින්) හිඳ “ස්වාමිනි, අපාසුව කීමෙක්දැ”යි විචාළෝය.

එබස් ඇසූ බෝධිසත්වයන් වහන්සේ කියනසේක් “මහරජ්ජුරුවෙනි, මට අනික් ආපාසුවෙක් නැත, ක්ලේශ වසගයෙන් පිළිබඳ සිත් ඇතිවීම”යි කිවුය. “ආයඨියන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ සිත කවුරුන් කෙරෙහි පිළිබඳ වීදැ”යි විචාළෝය. “මහරජ්ජුරුවෙනි, මුදුලක්බණාවන් කෙරෙහි පිළිබඳ

විය”යි කිවුය. රජුරුවෝ “යහපත, ස්වාමීනි, මම මුදලක්බණාවෙන් නුඹවහන්සේට දෙමි”යි කියා තාපසයන් කැඳවාගෙන මාලිගාවට වැද බිසවුන් සර්වාභාරණයෙන් සරහා තපස්වීන්ට පාවාදුන්නුය. දෙමින් සිට රජුරුවෝ මුදලක්බණාවන්ට කියන්නෝ “නොප විසින් නොපගේ බලයෙන් මේ තපස්වීන් රැකපිය යුතුය”යි කිවුය. “යහපත, ස්වාමීනි, තපස්වීන් රැකපියමින”යි ගිවිස්සෝය. තාපසයෝ බිසවුන් ඇරගෙන මාලිගාවෙන් බටුවානුය. ඉක්බිතිනෙන් මුදලක්බණාවෝ මහවාසල් දෙරින් නික්මුණු වේලෙහිම තපස්වීන්ට කියන්නෝ “ස්වාමීනි, අපට එක් ගෙයක් ලද මැනව, එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ ගොස් රජුරුවන් වහන්සේගෙන් ගෙයක් ඉල්වාගත මැනවැ”යි කිවුය. තාපසයෝ එබස් අසා ගොස් රජුරුවන් අතින් ගෙයක් ඉල්ලූය. රජුරුවෝ මනුෂ්‍යයන් ශාරීරකෘතිය සපයන(මලමුත්‍රා කරන) වැසිකිළියක් හා සමාන වූ එක් ගෙයක් දෙවුය. තාපසයෝ බිසවුන් කැඳවාගෙන ගෙට ගියෝය. බිසව ගෙට වදිනට මැලිව සිටියානුය. “කවර කාරණයකින් ගෙට වදින්නට මැලිදැ?”යි කී කල්හි “අපවිත්‍ර බැවින් වදිනට මැලියෙමි”යි කිවුය. “දැන් කුමක් කෙරෙමිදැ?”යි කී කල්හි “ඒ ගෙය කසළ හැර පිරිසිදු කරව”යි කියා රජුරුවන් සමීපයට යවා “උදැල්ලක් ගෙනව, පෙට්ටියක් ගෙනව”යි ගෙන්වාගෙන අපවිත්‍රය හා කසළ දමීමවා “ගොම ගැව මැනව, නැවතත් යව, ඇඳක් ගෙනව, පුටුවක් ගෙනව, පහණක් ගෙනව, ඇතිරියක් ගෙනව, සැලක්(හැළියක්) ගෙනව, කළයක්

ගෙනව”යි කියා එකී එකී විටෙක ගෙන්වා නැවත පැන් ආදිය ගෙනෙන පිණිස විධාන කළාය. එවේලෙහි බෝධිසත්වයෝ කළයක් හැරගෙන පැන් ගෙනවුත් සැළ පුරා නහන පැන් සරහා තබා යහනක් ඇතුළේය. එකල යහනේ එක්ව ලගින්නට පටන්ගත් බෝධිසත්වයන් දැනින් රවුළුපත් දෙක(මුහුණේ දෙපසින් වැඩි තුඩු රැවුල් දෙකොට) මිරිකා අල්වාගෙන “තොප මේ ශ්‍රමණ බවත් බ්‍රාහ්මණ බවත් නොදනුදැ”යි කියා තමා තමන්ගේ අභිමුඛයට ගසලා ඇඳලූය. මහබෝසතාණෝ ඒ වේලෙහි සිහි ලද්දහු මෙතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි කාමච්ඡන්දයෙන්(පස්කම් සැපෙහි කළ ආලයෙන්) ඇඳුන වූය. මෙසේ ක්ලේශයෝ නම් ඇඳුනයාට මුල් කාරණයෝ යයි මහබෝසතාණෝ සිහි ලැබගෙන සිතන්නාහු “මේ තෘෂ්ණාව මතු මත්තෙහි වඩාගෙන යේ නම් සතර අපායෙන්ම ඉස ඔසවාලිය(හිස ඔසවන්නට) නොදෙන්නේය. එසේ හෙයින් අද මා විසින් මේ මුදුලක්ඛණාවන් රජ්ජුරුවන්ට පාවාදී හිමාලය වනයට වදින්නට වටනේය”යි බෝධිසත්වයෝ මුදුලක්ඛණාවන් කැඳවාගෙන රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් “මහරජ්ජුරුවෙනි, තොපගේ බිසව් තොපටම සුදුස්සෝය. මට උන්ගෙන් ප්‍රයෝජන නැත. උදක්(හුදෙක්) මුත් නිසා මාගේ තෘෂ්ණාව වැඩුණු පමණකැ”යි කියා බිසවුන් රජ්ජුරුවන්ටම පාවාදුන්නුය. “තවද මහරජාණෙනි, තොපගේ මුදුලක්ඛණා නම් බිසවුන් නොලැබ, පෙර මට මුත් ලද්දේ විනම් යහපතැයි එකම තෘෂ්ණාවක් උපන, යම් වේලෙක මා විසින් මේ දිගුපුළුල් වූ නුවන් ඇති මුදුලක්ඛණාව ලබන ලද්දීද, ඒ වේලෙහි

පටන්ගෙන ගෘහතෘෂ්ණාවය(ගෙට ඇති ඇල්ම), උපකරණ තෘෂ්ණාවය, උපහෝග තෘෂ්ණාව යයි(එම ගෙය හා උපකරණ පරිහෝග කිරීමේ ඇල්ම) මෙසේ අනෙකප්‍රකාර වූ තෘෂ්ණාව මතු මත්තෙහිම වඩාගෙන ගියේය. ඒ තෘෂ්ණාව මතු මත්තෙහිත් මෙසේම වැඩිගෙන යේ නම් සතර අපායෙන් මා ඉස ඔසවාලිය නොහෙන්නේය. එසේ හෙයින් මට මේ බිසවුන්ගෙන් ප්‍රයෝජන නැත, නොපගේ බිසවුන් තෙපිම පාවාගනුව”යි, “මම වූ කලී නිමාලය වනයට වදිමි”යි කියා එකෙණෙහිම නටුවා වූ(නැසුනු) ධ්‍යානය උපදවාගෙන ආකාශයෙහි නිඳු ධර්මදෙශනා කොට රජ්ජුරුවන්ට අවවාද දී ආකාශයෙන්ම නිමාලය වනයට ගොස් නැවත මනුෂ්‍ය පටයක්(මිනිස් පියසක්) දිශාවට නොආවාහුය. මතු මත්තෙහිත් ‘මෙන්නා, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්‍ෂා’ යන සතරබුන්මවිහාර භාවනාකොට බුන්මලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුරායී සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදුළුසේක. වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර උකටලී මහණ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටියේය. සච්ඤයන් වහන්සේ පුච්චාපරසන්ධි ගළපා මේ ‘මුදුලක්ඛණ ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. මුදුලක්ඛණාවෝ නම් උත්පලවණී මහස්ථවිරියෝය. එසමයෙහි

තවුස් වූයෙමි තිලෝගුරු සමයක් සමිබුදුරජ වූ මමිම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

067. උච්ඡධිග ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි සංසාරචක්‍ර මචනය කළාවූ(සංසාරය නැමති රෝදයේ ගමන නතර කළාවූ හෙවත් සසර ඉපදීම නැවත්වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්වරම් වෙහෙර වසනසේක් එක්තරා දනවුවාසි ස්ත්‍රියක් අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

එක් සමයෙක්හි කොසොල් රට තුන්දෙනෙක් එක්තරා වනයක් සමීපයෙහි සීසානානුය. එකල ඒ වන ඇතුළේ වසන්නා වූ සොරු මන්ෂයන් අල්වා කොල්ලකාගෙන ගියෝය. රාජපුරුෂයෝ ඒ සොරුන් සොයා නොදැක ඒ තුන්දෙනා සීසානා තැනට අවුත් “තෙපි වනයෙහි හිඳ කොල්ලකාපියා දැන් සී සා ඇවිදුදු”යි කියා “ගම කොල්ලකෑ සොරුන් නම් මොනුය”යි බැඳගෙන අවුත් කොසොල් රජපුරුවන්ට පාවාදන්නුය. එකල්හි එක් ස්ත්‍රියක් අවුත් “මට වස්ත්‍රයක් දෙව”යි කියා හඬමින් නැවත නැවත මාළිගාව වට ඇවිදින්නීය. රජපුරුවෝ ඒ ස්ත්‍රියගේ ශබ්දය අසා “මෑට වස්ත්‍රයක් දෙව”යි කීවුය. එබස් අසා රාජපුරුෂයෝ වස්ත්‍රයක් ගෙන ඒ ස්ත්‍රී සමීපයට ගියෝය. ඒ ස්ත්‍රිය වස්ත්‍රය දැක “මම මේ වස්ත්‍රය නොඉල්වම. ඒ පුරුෂවස්ත්‍රය (ස්වාමීපුරුෂය නැමති වස්ත්‍රය) ඉල්වීම”යි කීව. මනුෂ්‍යයෝ ගොස් රජපුරුවන්ට කියන්නෝ “ස්වාමීනි, මේ ස්ත්‍රී වස්ත්‍රයක්

වුවමනෙවැයි නොකියයි, පුරුෂවස්ත්‍රයක් වුවමනෙවැයි කියව”යි කියා රජපුරුවන්ට දැන්වූහ.

එකල්හි රජපුරුවෝ ස්ත්‍රී සමීපයට කැඳවාගෙන “තෝ පුරුෂවස්ත්‍රය වුවමනෙවැයි කියා යාඥා කරන්නෙහිදැ”යි විචාළෝය. “එසේය ස්වාමීනි, ස්ත්‍රීයට වල්ලභයා නම් වස්ත්‍රයක් හා සමානය, පුරුෂයා නැති කල්හි දහසක් මිල වටිනාවත් වස්ත්‍රයක් හැඳගෙන සිටින්නා වූ ස්ත්‍රීනොමෝ නග්නවූවානු නම් වෙයි” කීව. රජපුරුවෝ ස්ත්‍රීයගේ බස් අසා ප්‍රසන්න වූ සිත් ඇතිව “මොහු තුන්දෙන තිට කවුරුවෙද්දැ”යි විචාළෝය. “ස්වාමීනි, මුන් තුන්දෙනාගෙන් එක් කෙනෙක් මාගේ වල්ලභයාය(ස්වාමීපුරුෂයාය), එක් කෙනෙක් මාගේ මලණුවෝය, එක් කෙනෙක් මාගේ පුතණුවෝය”යි කීය. රජපුරුවෝ එබස් අසා “මම තිට සතුවීමි, සතුවූ මම මුන් තුන්දෙනාගෙන් එක් කෙනෙකුන් දෙමි, කවුරුන් කැමැත්තෙහිදැ”යි විචාළෝය. ස්ත්‍රී කියන්නී “ස්වාමීනි, මම ජීවත්ව වුන්නෙමි වීමි නම් එක් වල්ලභයෙකු ලබෙමි. පුතණුවන් කෙනෙකුන් ලබමිමය. මාගේ දෙමාපියන් මළ බැවින් මලණු කෙනෙක් දුල්ලභයෝය. එසේ හෙයින් ස්වාමීනි, මට මලණුවන් දුන මැනව”යි කියෝය. රජපුරුවෝ සතුවූ තුන්දෙනාම ස්ත්‍රීයට පාවා දුන්නෝය. මේ ස්ත්‍රීය නිසා තුන්දෙනෙක් දුකින් මිදුනාහ. මේ කාරණය හික්ෂු සංඝයා කෙරෙහි ප්‍රකාශ විය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් හික්ෂු සංඝයා වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩලයෙහි රැස්ව හිඳ “ඇවැත්නි, එක් ස්ත්‍රීයක නිසා

තූන්දෙනෙක් මිදුනෝවේදැ”යි ඒ ස්ත්‍රියගේ ගුණ කිය කියා උන්සේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දුමිසභා මණ්ඩපයට අවුත් පණවනලද බුද්ධාසන මස්ථකයෙහි වැඩිහිඳු “මහණෙනි, මා ඵන්නට පූථිභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා “මේ නමි කථාවකින් යුක්තව උනුමහ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, මේ ස්ත්‍රී මුන් තූන්දෙනා ගැසවුවාක් දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ගැළවුව”යි වදාරා ඉකුත්වත් දුක්වා වදාලසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නමි රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි තූන්දෙනෙක් මහා වන සමීපයෙහි සිසානි” යන සියල්ලම යට කියනලද ඵදු හා සමාන වන්නේය. ඵසමයෙහි වනාහි රජ්ජුරුවන් විසින් “තූන්දෙනාගෙන් කවුරුන් කැමැත්තෙහිදැ”යි විචාර කල්හි ස්ත්‍රිය කියන්නී “ස්වාමිනි, තූන්දෙනාම දෙන්ට නොපිළිවන්දැ”යි කීවුය. “ඵසේය, තූන්දෙනාම දෙන්ට නොපිළිවන්”යි කී කල්හි “ඉදින් තූන්දෙනාම දෙන්ට නුඹවහන්සේට නොපිළිවන් විනමි මාගේ මලණුවන් මට දුනමැනවැ”යි කීවුය. රජ්ජුරුවන් විසින් “පුත්‍රයාවත් වල්ලභයාවත් හැරගනුව, තිට මලණුන්ගෙන් ප්‍රයෝජන කිමිදැ”යි කී කල්හි “ස්වාමිනි, වල්ලභයන් හා පුත්තු නමි සුලභයෝය. මල් වූකලි ලැබගත නොහැක්කානුය”යි කියන්නී මෙසේ කීවුය “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, යමි සේ වලට වැද(වනයට ගොස්) ඉනවටකොට(ඉනවටේට ඹබොක්කුවක් බැඳගෙන) පලා නෙලාගත්ම ඉන පලා සුලභ වන්නා සේ ස්ත්‍රීන්ට පුත්‍රයෝ නමි සුලභ වන්නානුය. ඉන තුබූ පලා හා

සමාණායෝය මගට බසෑ උදුකලාව (තනිවම) යන්නා වූ ස්ත්‍රියට වල්ලභයෝ නම් සුලභයෝය. දුටු කෙනෙක්ම වල්ලභ වෙති. යම් හෙයකින් මට දෙමව්පියයෝ නැද්ද, එසේ හෙයින් මම දැන් එකකුසින් ඔන්(එක්කුස උපන්) මලණු කෙනෙකුන් යම් තෙනකින් ගෙනෙමි නම් ඒ මාතෘකුසි සංඛ්‍යාත වූ අන්‍ය දෙශයක්(මවුකුස නැමති වෙනත් තැනක්) නොදකිමි. එසේ හෙයින් මා මලණුවන්ම දුනමැනවැ”යි කිවුය. රජ්ජුරුවෝ “මේ ස්ත්‍රිය සැබවකිම කියන්නිය”යි සතුවූ වූ සිත් ඇතිව තුන්දෙනාම සිරගෙන් ගෙන්වා පාවාදුන්හුය. ඒ ස්ත්‍රී තුන්දෙනාම කැඳවාගෙන තමා වසන්නා වූ ස්ථානයටම ගියාය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, මේ ස්ත්‍රිය මුන් තුන්දෙනා දුකින් ගැළවූවා දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ගැළවූමය”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පුච්චාරසන්ධි ගළපා මේ ‘උච්චංග ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“අතීතයෙහි සතරදෙනාම දැන් මේ සතරදෙනාමය. එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

068. සාකෙත ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි උපමාවිෂයාතික්‍රාන්ත වූ(උපමාවක් දැක්විය නොහැකි) රූපකාය(රූපශ්‍රීයාව) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ සාකෙත නුවර නිසා ඇඤ්ජන වනයෙහි

වසනසේක් එක් බ්‍රාහ්මණයෙකු අරහයා මේ ජාතිකය වදාලසේක.

භාග්‍යවන් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ හික්ෂුසංඝයා පිරිවරා සාකෙත නුවරට පිඬුසිගා වඩනා කල්හි සාකෙත නුවර වසන්නා වූ එක් මහළු බමුණෙක් නුවරින් පිටත්ව යන්නේ වාසල් අතුරෙහිදී සඵඥයන් වහන්සේ දැක දෙපය වැටී ගොප්මස තරයේ අල්වාගෙන “පුත, දරුවන් විසින් වෘද්ධ අවස්ථාවෙහි දෙමවුපියෝ නම් රැක්කයුත්තෝ නොවෙන්නද? කවර කාරණයකින් මෙතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි මට නොදැක්වූද? මම වූකලී තොප දිටිමි. තොපගේ මෂණියන් දක්නා පිණිස එව”යි කියා සඵඥයන් වහන්සේ කැඳවාගෙන තමාගේ ගෙට ගියේය.

සඵඥයන් වහන්සේ ඔහුගේ ගෙට ගොස් හික්ෂුසංඝයා වහන්සේ හා සමග පනවනලද ආසන මස්තකයෙහි වැඩිහුන්සේක. බැමිණි අවුත් සඵඥයන්ව වහන්සේගේ ශ්‍රීපාදමූලයෙහි වැටී “පුත, මෙතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි කොයි ගියාද? දෙමවුපියෝ වෘද්ධ අවස්ථාවෙහි උපස්ථාන කටයුත්තෝ නොවෙන්නද”යි කියා ඇඬුය. දු දරුවනුත් කැඳවාගෙන අවුත් “තොපගේ බෂණන් වහන්සේ (සොහොයුරුතුමන්) වඳුව”යි කියා වැඳවූය. ඔහු දෙදෙනා සතුටු සිත් ඇතිව බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති හික්ෂුසංඝයා වහන්සේට මහදන් දුන්නාහුය.

සඵලයන් වහන්සේ වලද ඉක්බිති ඔවුන් දෙදෙනාම ‘ජරාධම් සුත්‍රය’ වදාළසේක. සුත්‍ර දේශනාවගේ කෙළවර දෙදෙනාම අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටියානුය. සඵලයන් වහන්සේ හුනස්නෙන් නැගී අඤාපන වනයට වැඩිසේක. හිඤ්ඤා වහන්සේ දම්සතා මණ්ඩපයෙහි වැඩහිඳ “අවැනි, මේ බ්‍රාහ්මණයා සඵලයන් වහන්සේගේ පියාණෝ සුද්ධෝදන රජපුරාවෝය, මෑණියෝ මහමායා දේවියයි දන්නේය. එසේ දැන දැනත් බැමිණිය හා සමග සඵලයන් වහන්සේ ‘මාගේ පුතණුවෝ යයි කියයි. සඵලයන් වහන්සේත් බමුණා කියන දෙය ඉවසුසේක. මීට කාරණා කවරේදැ?”යි මෙසේ වූ කථාවක් උපදවා උන්සේක. සඵලයන් වහන්සේ ඒ හිඤ්ඤාගේ කථාව අසා “මහණෙනි, ඔහු දෙදෙන තමන්ගේ පුතණුවන්ට පුතණුවෝය”යි කියති වදුරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

“මහණෙනි, මේ බමුණා යටතිය දවස අතුරක් නැතිව(අඛණ්ඩව) පටිපාටියෙන් (පිළිවෙළින්) පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි මට පිය විය, පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි මට සුළුපිය විය, පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි මට මහළුපිය(සීයා) විය. මේ බැමිණින් අතුරක් නැතිව පිළිවෙළින්ම පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි මට මව් විය, පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි කුඩාමව් විය, පන්සියයක් ජාති මුළුල්ලෙහි මැහැලිමව්(ආච්චි) විය. මෙසේ යෙළදහසක් ජාති (ජාති එකදහස් පන්සියයක්) මුළුල්ලෙහි බමුණා අත වැඩිනම්, යෙළදහසක් ජාති මුළුල්ලෙහි බැමිණිය අත වැඩිනම්, මෙසේ යෙළදහසක් ජාති මුළුල්ලෙහි මොහු දෙනෙ මව්පිය වුහ”යි වදුරා ධම්දේශනාකොට

වදාලසේක. “යම් පුද්ගලයෙක්හු දුටු පමණකින්ම ඔහු කෙරෙහි සිත පහදීද, මොලොක් වේද, ස්වභාවයෙන් ඒ උපන් ජන්මයෙහි පෙර නුදුටුවීරුන් ඒ පුද්ගලයා කෙරෙහි අනුභූත පූර්විකානු වශයෙන්ම(පෙර භවයන්හි පුරුදුව තුබූ ආදරය වශයෙන්ම) ඒකාන්තයෙන්ම සැවතෙමේ විශ්වාසයට පැමිණෙන්නේය”යි මෙසේ ධර්මදේශනාකොට වදාලසේක.

මෙසේ ශාස්තෘ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පුච්චාරසන්ධි ගලපා මේ ‘සාකෙත ජාතිකය’ නිමවා වදාලසේක.

“එසමයෙහි බමුණා හා බැමිණි නම් දැන් මේ බමුණා හා බැමිණියය, එසමයෙහි පුත්‍ර වූයෙමි තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාලසේක.

069. විෂවන්ත ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි නිර්මල වූ පස් පෑ දිස්නා(නිල්, රන්වන්, රතු, කළු, සුදු යන පස් පැහැයකින්) නේත්‍ර යුගලයක් ඇති තිලෝගුරු බුදුරාජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් දම්සෙනවි සැරියුන් මහතෙරුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය වදාලසේක.

තෙරුන් වහන්සේ පිටකන දෙයක්(පිටිවලින් සෑදූ ආහාර වර්ගයක්) වළඳන වේලෙහි මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “ස්වාමීනි, ඇතුළු ගමට වන්(ගම ඇතුළට පැමිණ) හිඤ්ඤා වහන්සේටත් අචුළුපත් පිළිගත මැනවැ”යි කීහ. එකෙණෙහි තෙරුන්

වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික(එකට වාසය කරන) හික්කුන් වහන්සේ ඇතුළුගම වූසේක. උන්වහන්සේ කොටස ගෙන ඒ හික්කුන් වහන්සේ නොආ හෙයින් “ඉතා දුහවල් වන්නේය”යි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේට පිළිගැන්වූය. ඒ තෙරුන් වහන්සේ අවුළුපත් වැළඳ නොබෝකලකින්ම සද්ධිවිහාරික හික්කුන් වහන්සේ ගමන් විහාරයට වැඩිසේක. එකල තෙරුන් වහන්සේ වදාරණයේක් “ඇවැත්නි, අපි තොපට තුඩු පිටිකන දැ වළඳුපුමොදැ”යි වදාළසේක. එබස් ඇසූ සද්ධිවිහාරිකයන් වහන්සේ කියනසේක් “ස්වාමීනි, මිහිරෙක් නම් කවුරුන්ට අප්‍රියදැ”යි කීසේක. එකෙණෙහි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේට සංවේග උපන. උන්වහන්සේ “මම මෙතැන් පටන් පිටිකන දෙයක් නොවළඳිමි”යි ඉටාගත්සේක.

එතැන් පටන් සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ පිටකන දෙයක් නොවැළඳු විරූ සේක. උන්වහන්සේ පිටකන දෑ නොවළඳන නියාව හික්කුසංඝයා කෙරෙහි ප්‍රසිද්ධ විය. හික්කුසංඝයා වහන්සේ ඒ කථාව කියමින් දමිසභා මණ්ඩපයෙහි වැඩ උන්සේක. එකල ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, දැන් මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව හුනුදැ”යි විචාරා “මෙතමි කථාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි දැන්වූ කල්හි “මහණෙනි, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ එක්වරෙක හැරපු දෙය ජීවිත පරිත්‍යාග කෙරෙන් නමුත් දෙවනුව නොගනිත්ය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ විෂවිද්‍යා කූලෙයක ඉපිද වෙදකමින් ජීවත් වන්නාහුය. එකල එක් ජනපදවාසී මනුෂ්‍යයෙක් සර්පයෙක් දුෂ්ටකොට පුයේය. ඔහුගේ නෑයෝ ප්‍රමාද නොකොට වතා වෛද්‍යයා කැඳවාගෙන ආවාහුය. එකල වෛද්‍යා කියන්නේ “කීමෙක්ද? ඔෟෂධ ගල්වා විෂ දවා ගනිමිද? දුෂ්ට කළ සර්පයා ගෙන්වාගෙන දුෂ්ට කළ තෙතින් ඔහු ලවාම විෂය අද්දවා ගනිමිදැ”යි කීයේය. “සර්පයා ගෙන්වා විෂය ඇදදුගත යුතුය”යි මනුෂ්‍යයෝ කීවාහුය. ඒ විෂවිද්‍යාවායියා මන්ත්‍රෝෂධයෙන්(මන්ත්‍ර නැමති බෙහෙතින්) සර්පයා ගෙන්වාගෙන “තා විසින් මේ පුරුෂයා දුෂ්ට කරන ලද්දේදැ?”යි කීය. “එසේය, මා විසින්”යි කී කල්හි “තා දුෂ්ට කළ තැනින් තෝ විෂ මුඛයෙන් ඇද ගනුව”යි කීයේය. සර්පයා කියන්නේ “එක් වාරයක ඇරපු දෙය නැවත ගත්විරෑ නැත, මම මා විසින් හරනලද විෂය නැවත ඇදනොගනිමි”යි කීය. සර්පයාගේ බස් අසා විෂවිද්‍යාවායියාතෙම දුර ගෙන්වාගෙන ගිනි මොළවා “ඉඳින් තාගේ විෂ තෝ නොඇදනෙහි විනම් මේ ගින්නට වැදියා”යි(පනින්නැයි) කීය. සර්පයා “ඉඳින් මම ගිනිවදිමි. නමුත් මා විසින් හරනලද විෂයක් මාගේ ජීවිත්වීම කරනකොට ගෙන පෙරලා උරා ඇද ගන්නේම විනම් ඒ විෂයට නින්දාවේයයි. ඒ විෂය නැවත උරා ඇදගැනීම නිසා ගිනිවැද යම් මරණක් වේනම් ජීවිත්වීමටත් වඩා ඒ මරණය

උතුමැ”යි කියේය. මෙසේද කියා ගිනිවදිනට නික්මුණේය. එකල වෙදුණෝ ඒ සර්පයා වළකා ගිනිවැද්ද නොදී ඒ සර්පයා දුෂ්ට කළා වූ පුරුෂයා ඔහුගේ හා මන්ත්‍රයෙන් විෂ නැතිකොට නිරෝගකොට සර්පයාට පන්සිල් දී “මෙතැන් පටන් දුෂ්ට කොනොකට කිසි කෙනෙකුන්ට ජීවාවක් නොකරව”යි කියා අවවාදකොට අරුපුටාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ එකවරකෙ හැරපු දෙය ජීවිත පරිත්‍යාග කරනත් නැවත නොගනී”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පුච්චාරසන්ධි ගළපා මේ ‘විෂවන්ත ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි සර්පයා නම් දැන් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි විෂවිද්‍යාවාරී වූයෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමීම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

070. කුඳ්දුල ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ප්‍රඥවිෂයාතික්‍රාන්ත වූ ධර්මිකාය(නුවණ මෙහෙයා බැලිය හැකි සීමාවද ඉක්ම වූ ධර්ම සමූහයක්) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් විත්තහස්ති ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

ඒ තෙරුන් වහන්සේ නම් සැවැත් නුවර එක් කුලපුත්‍රයාණ කෙනෙක ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ කුලපුත්‍රනෙම සීසා

පියා(සීසැමකොට) එහි තැනැත්තේ විහාරයට වැද එක් තෙර කෙනෙකුන් වහන්සේගේ පාත්‍රයෙන් සිහිද වූ මිහිරි වූ ප්‍රණීත භෝජනයක් ලැබ මෙසේ සිතූයේය “අපි රැ දුවල මුළුලලෙහි සිය අතින් නොයෙක් කර්මාන්ත කොටත් මෙබඳු වූ මධුරාභාරයක් නොලබමිහ. මාත් මහණුවුවොත් යහපතැ”යි සිතීය.

මෙසේ සිතා ඒ කුලපුත්‍ර මහණුව මසක්, යෙළුමසක්(මාසයක්, මාස එකහමාරක්) ඇවෑමෙන් නුවණින් සිහිනොකොට ක්ලෙශ වසගව ගිහිව නැවත බත්(ආහාර) නොලැබ මිටිකි අවුත් මහණුව අභිධම්මය උගත්සේක. මෙම ක්‍රමයෙන් සචාරයෙක ගිහිව සත්වෙහි වාරයෙහි මහණුව සප්තප්‍රකරණය (අභිධම්ම පිටකයට අයත් ධම්මසංගනිප්‍රකරණය ආදී ග්‍රන්ථ හත) හදුරා බොහෝ හිඤ්ඤන් වහන්සේට අභිධම්මය උගන්වා විදුර්ගනා වඩා රහත් වූසේක.

එකල උන්වහන්සේගේ සභාය හික්මුණු “ඇවැත්වූ විත්තයෙනි, කීමෙක්ද? නොපට පෙර පරිද්දෙන් දැන් ක්ලේශයෝ නොවැඩෙත්දැ”යි නින්දා කළසේක. එකල උන්වහන්සේ වදුරණසේක් “ඇවැත්නි, මම දැන් මෙතැන් පටන් ගිහිවන්ට අයොග්‍ය වෙමි”යි කීසේක. මෙසේ උන්වහන්සේ අර්හත්ඵලයට පැමිණි කල්හි ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි මෙසේ වූ කථාවෙක් පහළ වූයේය. “ඇවැත්නි, මෙබඳු වූ අර්හත්ඵලයට උපනිශ්‍රය(හේතුවාසනා) ඇතුව තිබියදී ආයුෂ්මත් වූ විත්තහස්ති ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ සචාරයෙක ගිහිවූය, එසේ

හෙයින් පාර්ලිමේන්තුව බව නම් ඉතා මහත් වූ දේශ ඇති දෙයකැ”යි මෙසේ වූ කථාවක් උපදවා උන්සේක.

එකල සභිකයන් වහන්සේ අවුත් “මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා “මෙතම් කථාවකින් යුක්තව උනුමින”යි දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, පාර්ලිමේන්තුව විත්තය නම් ලඝුය (සැකැල්ලය) නිග්‍රහ නොකට හැක්කේය(සංවර කිරීම අපහසුය). ආලම්බන වශයෙන්(ඒ ඒ අරමුණු කරා දිවීම වශයෙන්) ගොස් ඇලී යන්නේය. එක් වරෙක ඇලීගිය සිත වහා මුදුලන්ට නොපිළිවන, එබඳු වූ විත්තයාගේ දම්නය යහපත් වන්නේය. දම්නයෙහි ලන ලද්දවූම විත්තය සැප එලවන්නේ. මෙමබඳු වූ විත්තයකට නිග්‍රහකොට ගත නුහුනු බවින් පෙර නුවණැත්තෝ එක් උදුළු කෙටියක් නිසාම ඒ උදුළු හැරපිය නොහී ලෝභ වශයෙන් සචාරයෙක ගිහිව සත්වෙහි වාරයෙහි පැවිදිව ධ්‍යාන උපදවා ලොහයට නිග්‍රහ කළෝම වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරනලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ පලාදිය විකුණන්නා වූ කුලයක ඉපිද විඤ්ඤ බවට(නුවණැති බවට) පැමිණියෝය. “කුද්දල පණ්ඩිතයෝය”යි ඔවුන්ට නම් තුබුයේය. ඒ බෝධිසත්වයෝ උදුළුලෙන් බිම කොටා පලා හා ලබු කොමඩු කැකිරි ආදිය රෝපණයකොට ඒ පලාදිය විකුණමින් උක්ඛ ජීවිකාවෙන්

ජීවත් වෙති. ඒ බෝධිසත්වයන්ට උදුළු කෙටිය හැර අනික් වස්තුවක් නැත්තේය. ඒ කුද්දුල පණ්ඩිතයෝ එක් දුවසක් මෙසේ සිතූහ “මට ගිහිගෙයි විසීමෙන් ප්‍රයෝජන කිමිද? මේ ගිහිගෙන් නික්ම මහණු වෙමි”යයි සිතූහ. ඉක්බිත්තෙන් එක් දුවසක් උදුළු කෙටිය සඟවා තබා සෘෂිධි ප්‍රවුජ්‍යාවෙන් පැවැදිව උදුළු කෙටිය සිහිකොට ලොහය සිඳුගත නොහී කෙටි උදුල්ල නිසා නැවත නැවත ගිහි වූයේය. මෙසේ දෙවෙනි වාරය තුන්වෙනි වාරයයි මෙසේ සචාරයෙක උදුළු කෙටිය සඟවා තබා මහණුන් වූහ. ගිහිත් වූහ. සත්වෙනි වාරයෙහි මහබෝධිසත්වයෝ සිතන්නාහු “මම මේ කෙටි උදුල්ල නිසා නැවත නැවත ගිහිවිමි, දැන් ඒ උදුළු කෙටිය මහගංගාවට දුමාපියා මහණු වෙමි”යි ගංතෙරට ගොස් “ඉදින් උදුළු කෙටිය හුණු තැන් දුටුයේ විනම් නැවත අවුත් ගොඩනගාගන්ට සිතිවිලි උපදුනේය”යි උදුළු කෙටිය මීට අල්වාගෙන ඇත්බල හා සමාන බල ඇති බෝධිසත්වයෝ ඉස වටා තුන්විටක් සිසාරා(කරකවා) ඇස පියාගෙන ගංගාව මධ්‍යයට දුමා “ජයගතිමි, ජයගතිමි” කියා තුන්වරක් සිංහනාදු කළෝය.

එකෙණෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ පසල් දනව්වට සෙමෙහි තබා(සාමය ඇතිකොට) එන තැනැත්තෝ ගංගාවෙහිදී ඉස හා මග පලස්නානයකොට සචාරණයෙන් සැරහී ඇත්කඳක් මත්තෙහි(ඇතෙකු පිට) යමින් හිඳ බෝධිසත්වයන්ගේ ජයශබ්දය අසා “මේ පුරුෂයා ‘ජයගතිමි’ කියන්නේ මොහු විසින් කවරෙක් ජයගන්නා ලද්දේ දැයි ඔහු කැඳවා

විවාරව”යි බෝධිසත්වයන් කැඳවා ගෙන්වාගෙන “පින්වත් වූ පුරුෂය, මම වූකලී විජිත සංග්‍රාම(යුද්ධ ජයලබ්ධි) ඇත්තෙමි, දැන් ජයගෙන එමි, තා විසින් ජයගන්නා ලද්දේ කවරෙක් දැ”යි විචාලෝය.

එසේ ඇසූ බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මහරජපුරුවෙනි, යුද්ධ දහසකුත් යුද්ධ ලක්ෂයකුත් ජයගන්නා වූ තොප විසින් කෙලෙසුන් ජය නොගත් බැවින් ජය නොගන්නා ලද්දේය, මම වූ කලී මාගේ අභ්‍යන්තරයෙහි(සිතතුළ) ලෝභයට නිග්‍රහකොට කෙලෙසුන් ජයගනිමි”යි කියමින් සිටිම මහත් වූ ගංගාව බලා ආපො කසිණය(කසිණ භාවනාව අරමුණු ලෙස ජලය) අරමුණුකොට ඇති ධ්‍යානය උපදවා පඤ්චාහිඤා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ආකාශයෙහි නිද රජපුරුවන්ට ධර්මදේශනා කරන්නාහු මෙසේ කීවුය “පසම්තුරන් පරාජයකොට රාජ්‍යය ලබ නැවත ඒ සතුරන් විසින් ජය ගතයුතු හෙයින් ඒ යුද්ධයෙන් ලබන්නා වූ ජය අගපත් වූ(උතුම්) ජයක් නම් නොවෙයි. කුමක් හෙයින්ද? යත්, නැවත සතුරන් විසින් ජය ගතයුතු හෙයින්. කෙලෙස් නැමති පසම්තුරන් පරාජයකොට මැඩ ජය ගන්නා වූ ජය යහපත් වන්නේය. කුමක් හෙයින්ද? යත්, නැවත ජය ගැන්මක් නැති හෙයින්, එසේ හෙයින් මහරජපුරුවෙනි, තොප දහසක්වර ලක්ෂයක්වර යුද්ධ ජයගෙන තොපි සංග්‍රාම යෝධයෝ නම් නොවවි, කුමක් හෙයින්ද? තොපගේ ක්ලේශයන් ජය නොගත් හෙයින්, යමෙක් වනාහි තමාගේ අභ්‍යන්තරයෙහි ක්ලේශයන් ජයගනී නම් ඒ තෙමේ උත්තම වූ

සංග්‍රහයේ (සුද්ධිකමයෙහි) යෝධ නම් වන්නේය”යි ආකාශයෙහි හිඳ මෙසේ සවිඥාපිලාශයෙන් (බුදුවරයකු මෙන්) ධර්මදේශනා කලෝය. මෙසේ රජපුරවන් ධර්මය අසමින් සිටියදීම තදංගප්‍රභාණ වශයෙන් (ඒ අවස්ථාවට පමණක් නාවකාලිකව යටපත්වීම් වශයෙන්) ක්ලේශයෝ ප්‍රතීණවූහ (දුරුවූහ). ප්‍රව්‍රජ්‍යාවට සිත නැමුණෝය. රජ සෙනගටත් එසේම ක්ලේශයෝ ප්‍රතීණවූහ. මහරජපුරවෝ “දැන් නුඹවහන්සේ කොයි යන්සේක්දැ”යි බෝධිසත්වයන් විචාළෝය. නිමාලය වනයට වැඳ සෘෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිවෙමි මහරජපුරවෙහි” කීවුය. “එසේ වීනම් මමත් මහණ වෙමි”යි කියා බෝධිසත්වයන් සමග නික්මුණාහ.

සේනාව බුන්මණ, ගෘහපතිනුය, ඇත්තායකවරය යන සියල්ලෝම ඒ ස්ථානයෙහි රැස්වූය. ජන සමූහයෝ රජපුරවන් සමග නික්මුණාහුය. බරණැස් නුවරවාසී මනුෂ්‍යයෝ “අපගේ රජපුරවන් වහන්සේ කුද්දල පණ්ඩිතයන්ගේ ධර්මදේශනාව අසා මහණවනු කැමතිව සේනාව හා සමග නික්මුණසේක. එසේ හෙයින් අපි මෙනහ කුමක් කරමෝදැ”යි දොළොස් යොදුනක් පමණ ඇති බරණැස් නුවර සියළු නුවරවාසී සත්වයෝ නික්මුණාහුය. දොළොස් යොදුනක් පමණ පර්ෂිද (පිරිස) වූයේය. ඒ පර්ෂිත්ගෙන බෝධිසත්වයෝ නිමාලය වනයට වන්නාහුය.

ශක්‍ර දේවෙන්ද්‍රයන්ගේ පාණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනය (බුදුවදුමල්සේ රත් පැහැඇති ගල් ආසනය) බෝධිසත්වයන්ගේ ආනුභාවයෙන් උෂ්ණාකාර (රත්ව) දැක්

වූයේය. ඒ ශක්‍ර දේවේන'ද්‍රයෝ “කීමෙක් දේ හෝ”යි පරීක්ෂා කරන්නාහු කුද්දුල පණ්ඩිතයෝ මහබිනික්මන් නික්මුණාහුයයි දැක “මහත් ජය සමාගමක් වන්නේය. එසේ හෙයින් උන්ට වසන තැනක් උවමැනවැ”යි සිතා විශ්වකර්මයා කැඳවා “දැරව, කුද්දුල පණ්ඩිතයෝ මහබිනික්මන් නික්මුණාහුය, වසන තැනක් ලබන්ට වටනේ, තෙපි හිමාල වනයට ගොස් සම වූ හූමිප්‍රදේශයක දිගින් තිස් යොදුනක් හා පුළුලින් පසළොස් යොදුනක් හා පමණ ඇති ආශ්‍රම ප්‍රදේශයක් මව”යි කීවාහුය. ඒ ඇසූ විශ්වකර්ම දිව්‍ය පුත්‍රයා “යහපත, ස්වාමීනි”යි ගිවිස එහි ගොස් එපරිද්දෙන්ම කෙළේය. තවද විශ්වකර්ම දිව්‍යපුත්‍රයාත් ආශ්‍රම ප්‍රදේශයේ පන්සල් මවා භයජනක ශබ්ද පවත්වන්නාවූ දුෂ්ට මෘගයන්, පක්ෂීන්, අමනුෂ්‍යයන් දැරූකොට ඒ දිසා භාගයෙන් එක් පියවරක් ඇති(එක් අයෙකු බැගින් යාහැකි ඉතා පටු) මාර්ගයක් දක්වා තමන් වසන්නා වූ ස්ථානයටම ගියේය.

කුද්දුල පණ්ඩිතයෝ ඒ පර්ෂිත් ඇරගෙන හිමාල වනයට වැද ශක්‍ර දේවේන'ද්‍රයන් විසින් දෙනලද ආශ්‍රම ප්‍රදේශයට ගොස් විශ්වකර්ම දිව්‍යපුත්‍රයා විසින් මවනලද තවුස් පිරිකර ගෙන පළමු තුමු පැවිදිව පසුව පර්ෂිත් පැවැදිකොට ආශ්‍රම ප්‍රදේශය බෙදා දුන්නාහුය.

සන්රාජ්‍යයක රජදැරවෝ තමන්ගේ රාජ්‍යය හැර බෝධිසත්වයන් සමීපයට අවුත් තාපස ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදි වූහ. තිස් යොදුනක් පමණ අසපු පිරිගියේය. කුද්දුල පණ්ඩිතයෝ

අවශේෂ කසිණයෙහිත්(ආපො කසිණය හැර සෙසු කසිණ අරමුණු නවයෙන්) පරිකර්ම(මූලික) භාවනාකොට බුන්මවිහාරයන්(මෙන්තා, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ඛා) වඩා පර්ෂිද් හැමටම කමටහන් කීවාහුය. ඇම දෙනාම පඤ්චාහිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්තිලාභිව බුන්මවිහාරයන් වඩා බුන්මලෝකයෙහි උපන්නාහුය. යම් සඤ්ච කෙනෙක් ඒ තපස්විචරයන්ට අත්පා මෙහෙවර උපස්ථාන කළාහු නම් ඔහු හැමදෙනම දිව්‍යලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, මෙසේ මා විත්තය ක්ලෙශ වශයෙන් ඇලී ගියේ නම් මුදුලිය නොහැක්කේය. උපන්නා වූ ලෝහධම්මියෝ දුරුකොට ලිය නොහැක්කාහුය. මෙබඳු නුවණැත්තන් පවා ඒ ලෝහධම්මියෝ ඇඤ්ඤකොට පුච්චවුදු”යි(ඒ ලෝහධම්මියෝ නුවණැත්තන් පවා මුළාවට පත්කළාහු නොවේදැයි) මේ ධම්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුරායී සත්‍යය ප්‍රකාශ කළසේක. වතුරායී සත්‍යයාගේ කෙළවර සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටිසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ සකාද්‍යගාමී පෙලෙහි පිහිටිසේක. සමහර කෙනෙකුන් වහන්සේ අනාගාමී පෙලෙහි පිහිටිසේක. සඵඤ්ඤයන් වහන්සේන් පුච්චාපරසන්ධි ගළපා මේ කුද්දුල ජාතකය නිමවා වදුළසේක.

“ඵසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. ඵසමයෙහි පර්ෂිත් නම් දැන් බුදුපිරිසය. ඵසමයෙහි කුද්දුල

පණ්ඩිතයෝ නම් දැන් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

071. වරණ ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි වක්‍ර ලක්ෂණයෙන් චිත්තිත වූ(රෝදු ලකුණෙන් ලකුණු කරනලද) ශ්‍රීපාදු පන්ම ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වසනසේක් කුට්ඨිබියපුත්තනිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් දවසක් සැවැත් නුවරවාසීහු අනෙයානන් සභාය වූ තිසක් පමණ කුලපුත්‍රයෝ සුවද මල් හා සුවද දිය ගෙන “සථිඥයන් වහන්සේගෙන් ධර්මදේශනා අසමිත”යි මහජනයා විසින් පිරිවරන ලදුව ජෙනවනයට ගොස් නාගමාලක(නා ගසින් යුත් මළුව) සාලමාලකා දියෙති(සල් ගසින් යුත් මළුව ආදියෙති) මදක් හිඳ සවස්වේලෙහි සථිඥයන් වහන්සේ සුගන්ධගන්ධවාසිත වූ (සුවද දව්‍යවලින් සුවදවත් කරනලද) ගන්ධකුටියෙන් නික්ම දම්සභා මණ්ඩපයට ගොස් අලංකාර වූ බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩිහුන් කල්හි කුලපුත්‍රයෝ සහපිරිවරින් දම්සභා මණ්ඩපයට ගොස් සථිඥයන් වහන්සේට සුවද මල් ආදියෙන් පුජාකොට වක්‍ර ලක්ෂණයෙන් චිත්තිත වූ පතුල්තල ඇති සුපුෂ්පිත පද්මයක්(මනාව පිපුණු නෙළුම් මලක්) මෙන් ශ්‍රී සතිත වූ(සිරියාවත්) ශ්‍රීපාදු වන්දයෙහි(දෙපතුලෙහි) වැඳ එකන්පස්ව හිඳ ධර්මය ඇසුවාහුය.

එකල ඒ කලපුත්‍රයන්ට මෙසේ වූ සිතිවිල්ලක් වූයේය “අපි බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දෙසනලදු ධර්මය යම් පරිද්දෙන් දනුමෝ නම් එපරිද්දෙන්ම මහණවමින”යි කියා ඔහු හැමදෙනම සඵලයන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයෙන් නික්මුණු කල්හි බුදුන් කරා එළඹ නමස්කාරකොට මහණවීමට යාලදු කළාහුය. ඔවුන්ට සඵලයන් වහන්සේ ප්‍රවුජ්ජාව දුන්නේක. ඔහු හැමදෙනාම ආවායී (පැවිදිකළ ගුරුවරයන් වහන්සේලා) උපාධ්‍යායයන් වහන්සේ(ශික්ෂාගරුක ජීවිතයක් සඳහා මෙහෙයවන ගුරුවරයන් වහන්සේලා) සිත්ගෙන උපසම්පදා ලැබ පස් අවුරුද්දක් ආවායී උපාධ්‍යායයන් වහන්සේ සම්පයෙහි වැස උභයමාතෘකාවන්(හිඤ්ඤ හිඤ්ඤාණී ප්‍රාන්මොක්ෂ ශික්ෂාපද දෙකොටස) ප්‍රගුණකොට කැප අකැප(සුදුසු නුසුදුසු දේ) දැන ත්‍රිවිධ වූ අනුමෝදනාවෙන්(මංගල, අවමංගල, දුනශාලාව යන තුන්තැනදී කළයුතු සුදුසු බණ) ඉගෙනු සිවුරු ගෙන්නම්කොට රඳ(පඬුපොවා) “මහණදම් කරමින”යි ආවායී උපාධ්‍යායන් වහන්සේ පිළිවිස සඵලයන් වහන්සේ කරා එළඹ නමස්කාරකොට එකත් පස්ව හිඳ “ස්වාමීනි, අපි හවයෙන් කළකිරී ගියමින, ජාතී ජරා ව්‍යාධි මරණ හයින් හයපත් වුමින. අපට සංසාරයෙන් මිදීම පිණිස කමටහන් වදාළ මැනවැ”යි ආරාධනා කළසේක. සඵලයන් වහන්සේ ඒ හිඤ්ඤන්ට කම්ස්ථාන අටතිස් දෙනා අතුරෙන් සැප වූ(යොග්‍ය) කර්මස්ථාන තෝරා පරීක්ෂාකොට කමටහන් වදාළසේක. ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේ සම්පයෙන් කමටහන් ගෙන බුදුන් වැඳ පැදකුණුකොට විහාරයට ගොස්

ආචාර්ය උපාධ්‍යායන් වහන්සේ දැක පාසිවුරු ගෙන “මහණුදුම් කරමිහ”යි නික්මුණාසේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ හැමදෙනා වහන්සේ අතුරෙන් කුටුම්භීය පුත්තනිස්ස ස්ථවිර නම් වූ හිඤ්ඤ කෙනෙකුන් වහන්සේ කුසිතසේක, භීනවිඤ්ඤසේක, රසයෙහි ගිජුසේක. උන්වහන්සේ මෙසේ සිතුවේක “මම වල්හි (වනයෙහි) වසන්ටවත්, විඤ්ඤ කරන්ටවත්, පිටුසිගා යන්ටවත් අසමර්ථව යෙමි. එසේ හෙයින් මට ගමනින් කවර ප්‍රයෝජනයෙක්ද? නොගොස් රඳුම්”යි පසුබට විඤ්ඤ අති හිඤ්ඤන් වහන්සේ පසුපස්සේ මද තැනක් ගොස් රැඳුණුසේක. අවශේෂ වූ හිඤ්ඤන් වහන්සේත් කොසොල් දනවිවෙහි වාරිකා කෙරෙමින් පසල් (පිටිසර) දනවිවෙහි එක්තරා ගමකට ගොස් ඒ ගමේ නිසා එක් වනයක වස්වැස වස්තූන් මස ඇතුළත විඤ්ඤ කෙරෙමින් විදුඤ්ඤා වඩා ගැබ්ගන්වා(මගපල ලැබීමට ආසන්න වන තරමට දියුණුකොට) මහිකම්පා කෙරෙමින්(පොළව ගුගුරුවා) අරහත්ඵලයට පැමිණ වස් අන්තයෙහි පවරා(පවාරණයකොට) වඩනා ලද ගුණධර්මීය සඵලයන් වහන්සේට කියමිහ”යි ඒ වනයෙන් නික්ම අවුත් ක්‍රමයෙන් ජේතවනයට පැමිණීමේසේක. පාසිවුරු තැන්පත්කොට තබා ආචාර්ය උපාධ්‍යායන් වහන්සේ දැක නැවත සඵලයන් වහන්සේ දක්නා කැමතිව බුදුරජාණන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් නමස්කාරකොට උන්සේක.

සඵලයන් වහන්සේ ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේ හා සමග මිහිරි වූ පිළිසඳුර කථා කළසේක. ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේ කරනලද

සුවදුක් කටා ඇතිසේක් තමන්වහන්සේ විසින් ලබනලද ගුණධර්මයන් සඵලයන් වහන්සේට දැන් වූසේක. බුදුරජාණන් වහන්සේත් ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේට ප්‍රශංසා කළසේක. එකල ඒ කුටුම්භියපුත්තනිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේගේ ගුණකටාව කියන්නා අසා තමන්වහන්සේත් මහණදුම් කරනු කැමතිසේක. ඒ අවශේෂ හිඤ්ඤා වහන්සේ “ස්වාමීනි, අපි අඹ වනයට ගොස් වසමෝදු”යි සඵලයන් වහන්සේ අතින් විවාළසේක. සඵලයන් වහන්සේ “යහපත”යි අනුදත් කල්හි ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාරකොට තමන්වහන්සේගේ පිරිවෙන්වලට(ලැගුම් ගන්නා තැන්වලට) ගියසේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ කුටුම්භියපුත්තනිස්ස ස්ථවිරයන් වහන්සේ රාත්‍රී භාගයෙහි අධිකකොට වඩනාලද වීර්‍යී ඇතිව මහත් වූ වේගයෙන් මහණදුම් කරණසේක් මධ්‍යමයාමයෙහි ආලම්බන ඵලකයෙහි(සක්මන් මළ කෙළවරක පනවා ඇති ලැල්ලෙහි) වැතිර සිටම නිදුම්න් පෙරළී වැටී කලවේ ඇට බිඳගත් වේදනා බලවත් විය. අවශේෂ හිඤ්ඤා වහන්සේ උන්වහන්සේට බෙහෙත් ආදිය බැඳ පරිහරණය කිරීමෙන් (රැකබලා ගැනීම නිසා) යා නුනුසේක.

ඉක්බිත්තෙන් උපස්ථාන වේලාවට ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේත් ආ කල්හි සඵලයන් වහන්සේ “මහණෙනි, තෙපි සෙට යම්හයි කියා ඊයේ අපට කීවා නොවේදු”යි විවාළසේක. “ඵසේය

ස්වාමිනි, යම්තැන කිමින, එතැනදුටුවන් අපට සහාය වූ කුටුම්භයපුත්තනිස්ස ස්ථවිරයෝ නොවේලේ අධික වේගයෙන් මහණාදුම් කෙරෙමින් නිද්‍රාවෙන් මඬනා ලදුව(නිදිබරින් මිරිකී) පෙරළී වැටී හුන්න. උන්ගේ කලවේ ඇට බිඳුණේය. උන් නිසා අපගේ ගමන් බාධාවිය”යි දැන් වුසේක. එකල්හි සඵඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, මොහු තමන්ගේ හීනවිශ්කම්පි නොකල්හි අධික වේගයෙන් විශ්කොට නොපගේ ගමනට අන්තරාය කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරන් මෙනෙම නොපගේ ගමනට අන්තරාය කෙළේ වේදැ”යි වදුරා ඒ හිඤ්ඤා විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස ගෞරව රට තක්සලා නුවර බෝධිසත්වයෝ දිසාපාමොක් ආචාරීව පන්සියයක් මානවකයන්ට ශිල්ප උගන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් මානවකයෝ දුර ගෙනෙහි පිණිස වලට (වනයට) ගොස් දුර කඩන්නාහුය. ඔවුන් අතුරෙන් කුසිත මානවකයෙක් මහත් වූ ලුණුවරණ ගසක් දැන “මේ මළ ගසෙකැ”යි යන සංඥාවෙන් “මද ඇසිල්ලක් වැදුනෙව පසුව ගසට නැගී දුර කඩාලා ඇරගෙන යෙමි”යි උතුරුසළුව අතුට වැදුනෙව, නසා හඬවමින් (ගොරවමින්) නිදන්නේය. සෙසු මානවකයෝ දුරමිටි බැඳ ඇරගෙන යන්නාහු ඒ නිදන්නා වූ මානවකයාට පිටිපල්ලෙන් ගසා පොඛයා(පිටිපතුවෙන් ඇන අවදිකරවා) ගියාහුය. ඒ කුසිත මානවකයා නැගීසිට ඇස නිදි පිස පිස නිදි පලායා නොදීම(නිදිබර ගතියෙන්ම) ලුණුවරණ ගසට නැගී අත්තක් අල්වාගෙන තමා දිසාවට ඇඳ බිඳිනේ බිඳි නැගී(කැඩී විසි

වූ) අතු කෙළෙවරින් තමාගේ ඇස සිල්කොටගන එක් අතකින් ඇස වසා අනික් අතින් නොමළුදර(අමුදර) කඩා ගසින් බැස දරමිටියක් බැඳ ඔසවාගෙන වහාගොස් ඒ මානවකයන් විසින් එලනලද දරමිටි මත්තේ එලූයේය.

එදවස්ම දනවිගමෙක එක් කුලයක මනුෂ්‍යයෝ “බමුණන් ලවා ශාන්ති කරවා(සෙත් කරවා) දනුත් දී දැකිණාවත්(තුටුපඩුරන්) දෙමිහ”යි ආචාරීන් පැවරැය(ආචාරීන්ට ආරාධනා කළෝය). එකල්හි ආචාරීහු මානවකයන්ට කියන්නාහු “දැරුවෙනි, සෙට එක් ගමකට යා යුතුය, එසේ හෙයින් තෙපි හැම නිරාහාරව යන්ට අසමර්ණව වේදැයි උදැසනම කැඳ පිසවා අනුභවකොට ගොස් තොප ලබන කොටසුත් අපට පැමිණි කොටසුත් එක්කොට ඇරගෙන එව”යි කීවාහුය. එබස් ඇසූ මානවකයෝ කැඳ පිසනු පිණිස කෙල්ල (දැසිය) පුඩුදවා නගාසිටුවා “වහා අපට කැඳ පිසව”යි කීවාහුය. ඒ කෙළි කැඳ පිසනු පිණිස දර ගනිමින් මත්තේ තුඩු අමු ලුණුවරණ දඩු ගින්නේ ලා නැවත නැවත පිඹිත් ගිනි දල්වාගත නොහී ඉරැනැවුවාය. මානවකයෝ “ඉතා දනවල්ව ගියේය, දැන් යන්ට නොපිළිවනැ”යි කියා ආචාරීන් සමීපයට ගියෝය.

ආචාරීන් වහන්සේ කියනසේක් “දැරුවෙනි, කුමක් පිණිස නොගියාදැ”යි විචාළෝය. “එසේය, ආචාරීන් වහන්ස නොගියමිහ”යි කී කල්හි “කවර කාරණයකින් නොගියාහුදැ”යි කීවුය. “ස්වාමීනි, අසවල් කුසිත මානවකයා අප හා සමග

දුරට ගොස් ලුණුවරණ ගසක් මුල වැදුනෙව, නිදසියා පසුව
 වහ වහා ගසට නැගී ඇසත් සිල්කොටගෙන අමු ලුණුවරණ
 දුර ඇරගෙන අප විසින් පළමුකොට ගෙනවිත් ඵලනලද දුර
 මත්තෙහි ඵලිය. කැඳ පිසන තැනැත්තී ඵ් වියළි දුරයයි යන
 සංඥාවෙන් ගින්නේ ලා පිඹින්නී හිරු නැගෙනතුරු ගිනි
 මොළවා ගත නුහුණුව, මේ කාරණයෙන් අපගේ ගමනට බාධා
 විය”යි කීහ. ආචාරී මානවකයා කළ කාර්යය අසා “අඤ්ඤ
 සන්ධියන්ගේ කාරිය නිසා මෙබඳු ලාභ හානියක් විය”යි කියා
 මානවකයන්ට “මෙසේ යම් කිසි පුද්ගලයෙක් මේ පළමුකොට
 කළමනාදෙය, මේ පසුව කළමනාදෙයයි මෙසේ පරීක්ෂා
 නොකොට පළමුකොට කළමනා කටයුතු පසුව කෙරේද? ඵ්
 අඤ්ඤ පුද්ගලතෙමේ අමු ලුණුවරණ දුර කඩා ගනවා වූ
 අපගේ මානවකයා මෙන් පශ්චත්තාපයට (පසුතැවිලි වීමට)
 පැමිණ සෝකකොට හඬන්නේය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ
 අනවස්සනට මේ කාරණය කියා දනාදී වූ පින්කම්කොට
 ජීවිතාන්තයෙහි කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, මොහු
 තොපගේ ගමනට අන්තරාය කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි,
 පෙරත් කෙළේමය”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා
 වදාරා පූච්චාරසන්ධි ගළපා මේ ‘වරණ ජාතකය’ නිමවා
 වදාළසේක.

“ඵසමයෙහි අක්ෂිහෙදයට(අස බිඳ ගැනීමට) පැමිණී
 මානවකයා නම් දැන් මේ උගුරුහේදයට(කලවා ඇට බිඳ

ගැනීමට) පැමිණියා වූ මහණය. සෙසු මානවකයෝ නම් දැන් මේ බුදුපිරිසය. ආවායී බ්‍රාහ්මණ වූයේ තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

072. සීලවනාගරාජ ජාතිකය

තවද ශාන්ත වූ වෘත්ති(පැවතුම්) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙළවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

දම්සතා මණ්ඩපයට රැස් වූ හිඤ්ඤන් වහන්සේලා “ඇවැත්නි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ අකෘතඥයෝය, සඵඥයන් වහන්සේගේ ගුණ නොදනිති”යි කියමින් උන්සේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දම්සතා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනම් කටාවකින් යුක්තව හුනුදැ”යි විචාරා “මෙහමි කටාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ අකෘතඥවූවෝ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් අකෘතඥයෝ යයි, කිසි කලෙකත් මාගේ ගුණ නොදන්නෝමය”යි වදාරා ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉඤ්ඤන් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නම් රජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසනාණෝ හිමාලය වනයෙහි ඇත් යොනියෙහි උපන්නාහුය. ඒ බෝධිසත්වයෝ මවිකුසින් බිහිවන තැනැත්තෝ සර්වාංගයෙන්

ධවල වූය(මුළු ශරීරයෙන්ම සුදු පැහැ ඇත්තෙක් විය). රිදී පිඩැල්ලෙක්(රිදී කුට්ටියක්) හා සමානයෝය. ඒ බෝධිසත්වයන්ගේ ඇස් ඉඳුනිල්මිණිවට දෙකක් (ඉන්ද්‍රනීල මාණිකය බෝල දෙකක්) මෙන් ප්‍රකාශව(පැහැදිලිව) පෙනෙන්නා වූ පඤ්ච ප්‍රාසාදයෙන්(පස් පැහැයකින්) හොබනේය, මුඛය රත්පලසක් හා සමාන වන්නේය(කට රතු පලසක් සේ රතුපාවිත් යුක්තය), සොඬ ස්වණීබිඳුයෙන් (කහපාට පුල්ලිවලින්) හෙබියා වූ රජතදුමයක් හා සමාන වන්නේය(රිදියෙන් කළ මල්මාලාවක් සේ සුදු පැහැයෙන් යුක්තය). සතරපය ලාඝ්‍යාරසයෙන් පිරියම් කරන ලද්දක් වන්නේය(පාද හතර ලාකඩවතු ගැවැක් මෙන් රත් පැහැ ඇත්තේය), මෙසේ ඒ මහබෝසතාණන්ගේ දසපාරමිතාවෙන් අලංකෘත වූ(දුශ පාරමිතානු භාවයෙන් ශෝභමාන වූ) රූපානුප්‍රාප්ත වූ(රූපින් අගනැත්පත්) ආත්මභාවය විය.

ඉක්බිත්තෙන් විඤ්ඤධවට(නුවණැතිධවට) පැමිණියා වූ ඒ බෝධිසත්වයන්ට ඒ සියලු නිමාලය වනයෙහි හස්තීනු රැස්ව උපස්ථාන කෙරෙමින් ඇවිදිනාහුය. මෙසේ ඒ මහබෝසතාණෝ අසුදුහසක් ඇතුන් පිරිවරා නිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි වසන්නාහුය. මෘතභාගයෙහි ගෙණි(සෙසු ඇත්රැළ හා එක්ව වසීමෙහි) දේෂ දැක ගණයා කෙරෙන් කාය විවේකකොට(සමූහවාසයෙන් ඉවත්වීම නිසා කායික සන්තිඳියාව ලැබ) උදකලාව වල්හි(වනයෙහි) වාසය කළාහුය. ඒ බෝධිසත්වයන් වහන්සේ සිල්වත් බැවින් ‘සිල්වනාගරාජය’යි කියා මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ විය. එකල බරණැස් නුවර වැසි එක්

වනවරයෙක් (වනයෙහි හැසිරෙන්නෙක්) හිමාලය වනයට වැද තමා ජීවිකාවෘත්තිය කරන්ට නිසි භාණ්ඩයන් සොයන්නේ දික් නියම කොටගත නොහී(දිසාව හඳුනා ගැනීමට අසමත්වී) මංමුළාව වල්මතට හයින් හයපත්ව දේන නිස තබා අඬමින් ඇවිදිනේය. මහබෝසතාණෝ ඔහුගේ ඒ බලවත් වූ බැගෑහඬ අසා මේ පුරුෂයා සම්පයට එළඹිකල් ඒ පුරුෂතෙම බෝධිසත්වයන් දැකලා හයින් පලා ගියේය. බෝධිසත්වයෝ ඔහු යන්නා දැක සිටතෙතම සිටපුව(නතර විය). ඒ පුරුෂයා බෝධිසත්වයන් සිටියා දැක තෙමේන් සිටියේය. බෝධිසත්වයෝ නැවත නික්මුණාහුය. ඒ පුරුෂයා නැවත පලාගොස් බෝධිසත්වයන් සිටිවේලේම සිට මෙසේ සිතූයේය. “මේ හස්තිරාජයා මට අවැඩක් කැමති එකෙක් නොවෙයි, මේ දුකින් මුදුනු කැමැත්තේවනැ”යි නිර්හීතව සැකයක් නැතිව සිටියේය. බෝධිසත්වයෝ ඔහු කරා ගොස් “පින්වත් පුරුෂය, තෝ කවර කාරණයකින් හඬමින් ඇවිදිනේදැ”යි විචාළෝය. “ස්වාමීනි, දික් නියම කොටගත නොහී මංමුළාව මරණ හයින් හයපත්ව ඇවිදිමි”යි කීය.

ඉක්බිත්තෙන් ඔහුට බෝධිසත්වයෝ තමන් වසන තැනට ගොස් කීපදවසක් ඵලාඵලයෙන් සතපා “පින්වත් වූ පුරුෂය, තෝ නොබව මම තා මනුෂ්‍යපට්ඨයට (මිනිසුන් වසන පෙදෙසට) ගෙනයෙමි”යි කියා තමන් පිට හිඳුවාගෙන මනුෂ්‍යපට්ඨයට නික්මුණාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ මිත්‍රුද්‍රෝහී පුරුෂයා “කිසිවෙක් විචාළේ නම් කියයුතු වන්නේය”යි බෝධිසත්වයන් පිට ඉඳවා යන වේලෙහි වෘක්ෂ නිමිත්ත පච්ච

නිමිත්ත සලකමින්(ගස් ගල් තිබෙන තැන් සිහියේ තබාගනිමින්) යන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්වයෝ අසත්පුරුෂයා වනගෙන් පිටත්කොට බරණැස් නුවරට යන්නා වූ මහමාවත සිටුවා “පින්වත් පුරුෂය, මෙ මගින් යව, මා විවාළ කෙනෙකුන්ට නොකියව”යි ඔහු යවා මහබෝසතාණෝ පෙරලා තමන්වහන්සේ වසන්නාවූ ස්ථානයට ගියේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ පුරුෂයා බරණැස් නුවරට ගොස් ඒ නුවරවට අඛේදිනේ දන්තකාර විවිසට(අත්දත් කමිත්තය කරන්නවුන් සිටි විවිසට) පැමිණ දන්තවිකෘති කරන්නා(අත් දළවලින් විවිධ භාණ්ඩ සාදන්නා) දැක “කිමෙක්ද? පින්වත්නි, ජීවදන්ත(පණිපිටින් සිටින ඇතුන්ගේ දළ) ලද්දේත් ගනුදැ”යි විචාළේය. එබස් ඇසූ දළවඩුවෝ කියන්නෝ “පින්වත, තෝ කුමක් කියමිද? ජීවදන්ත නම් මළ ඇතුන්ගේ දළට වඩා ඉතා මාහැඟිවේදැ”යි කිවුය. “එසේ නම් මම තොපට ජීවදන්ත ගෙනෙමි”යි කියා මාර්ගෝපකරණ ගෙන කර්කශ වූ (මොට්ට, රළු) කියතක් ගෙන බෝධිසත්වයන් වසන්නා වූ ස්ථානයට ගියේය. බෝධිසත්වයෝ ඔහු දැක “කුමක් නිසා අවුදැ?”යි විචාළෝය. “ස්වාමීනි, මම දුක්ඛිතයෙමි, කෘපණයෙමි(දිළිඳු වෙමි), ජීවත්ව ගත නොහෙමි, නුඹවහන්සේගෙන් දළ කැබෙල්ලක් ඉදින් දුන්සේක් වීනම් දළ කැබැල්ල ඇරගෙන ගොස් විකොට ඒ මිලයෙන් ජීවත්වෙමි සිතා ආමි”යි කීය.

එබස් ඇසූ මහබෝසතාණෝ “පින්වත, වන්නාටය(ඊට කමි කිමිද?) තට දළ දෙමි, දළ කපන්ට කියතෙක් ඇද්දැ”යි

විවාලෝය. “කියන ඇරගෙන ආමි”යි කිය. “එසේ විනම් කියනින් දළ කපා ගනුව”යි කියා බෝධිසත්වයෝ පා නකුළුවා උරවිලා(ගොණොකු වැදහොවින ලෙස) වැදහුන්නාය. ඒ අසත්පුරුෂයා බෝධිසත්වයන්ගේ දළ අක් දෙකම(දළ කෙළවරවල් දෙකම) කපා ගත්තේය. බෝධිසත්වයෝ ඒ දළ කැබලි දෙක සොඬින් ගෙන “පින්වත් වූ පුරුෂය, මට මේ දළ දෙක අප්‍රියයි, අමනාපයයි නොදෙමි, මාගේ මේ දළ දෙක මට වඩා දහසක් ගුණයෙන් ලක්ෂයක් ගුණයෙන් සවීධර්මීයන් සභාකාරයෙන් ප්‍රතිවේදි කරන්ට (සියළු දහම් සියළු අයුරෙන් දැනගැනීමට) සමර්ථ වූ සභීඥනාඥාණය නැමති දත්තයෝ අතිශයින් මට ප්‍රිය වන්නාහුය. මේ මාගේ දත්තදානය සභීඥනාඥාණ ප්‍රතිවේදියට ප්‍රත්‍යය වේවා”යි කියා සභීඥනාඥාණය ඇපකොට දළ සගල දුන්නාහුය.

ඒ අසත්පුරුෂ වූ පාපියා දළ සගල ගෙනගොස් විකුට ඒ මිල නිමාගිය කල්හි (ඒ මුදල අවසන් වූ පසු) නැවතත් බෝධිසත්වයන් සමීපයට අවුත් “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේගේ දළ විකොට ලබනලද මිළ මාගේ ණය ගෙවලන්ට පමණක් සෑහින, එසේ හෙයින් ඉතිරි දළ දුනමැනවැ”යි කිය. බෝධිසත්වයෝ “යහපතැ”යි ගිවිස පළමු පරිද්දෙන් කප්පවා ඉතිරි දළ දුන්නාහුය. ඒ පුරුෂයා ඒ දළත් විකොට නැවත අවුත් “ස්වාමීනි, ජීවත්ව ගත නොහෙමි, මුල් දළ(දෙදළ මුල් කොටස්) දුනමැනවැ”යි කිය. බෝධිසත්වයෝ “යහපතැ”යි ගිවිස පළමු පරිද්දෙන්ම දුන්නාහුය. ඒ පාපී පුරුෂයා මහබෝසතාණන්ගේ රිදීදුමක් හා සමාන වූ සොඬ මඩිමින්

කෙලාසකුටිය(සුදුපාටින් බබළන කෙලාශ නම් පව්වන මුදුන) හා සදාශ වු(සමාන වු) කුඹුමත්තට නැගී දෙදළ විලුඹින් ඇත මස් පිරා රළු කියතින් මුල්දළ කපාගත නොහී වෙහෙසෙන රග බලා සොඬගින් කියන කොණු අල්වා දළ කපා මුල් සිඳුවා ගෙන ගියෝය.

ඒ පාපී වූ පුරුෂයා මහබෝසනාණන්ගේ දෘෂ්ටිපථයෙන්(ඇසට පෙනෙන මානසෙන්) ඉවත්ව ගියෙන් මදකින්ම දෙලක්ෂ සතළිස්දහසක් සනකඩ මහබෝලපොළව(මහා සනකමින් යුත් පොළව) සිනේරු යුගනධාරාදී වූ භාරයන්ද(මහාමෙර, යුගනධර පව්න ආදී මහා වස්තූද) හා දුර්ගනි පිළිකල් මලමුත්තා දියදු බරන්ට සමර්ථ වන්නේ වී නමුත් මහබෝසනාණන්ගේ ගුණ රාශිය බරාගත නොහෙන්නීය මෙන් පැළී විවර වුව. එකෙණෙහිම අවිච්චි මහනරකයන් වන්නිප්පාලා(ගිනිදැල්) නික්ම ඒ මිත්‍රද්‍රෝහී පුරුෂයා කුලසන්නක වූ රතු පලසකින්(තම පරපුරට උරුම වූ රත් පැහැති කම්බිලියකින්) පොරවන්නාක් මෙන් වසාගෙන අවිච්චි මහනරකයට ගෙන ගියේය. මෙසේ පාපී වූ පුද්ගලයා පොළවට වන්කල්හි ඒ වන ලැහැබ වසන්නා වූ වෘක්ෂ දේවතාවා “අකෘතඥ මිත්‍රද්‍රෝහී පුද්ගලයාට වක්‍රවර්ති රාජ්‍යශ්‍රීය දීත් සතුටු කරවන්ට නොපිළිවනැ”යි වන ලැහැබ එක නින්නාදකොට මෙසේ ධර්මදේශනා කෙළේය. බෝධිසත්වයෝ ආයු පමණින් සිට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොච ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ ආකෘතඥ වූවෝ දැන්මතු නොවෙති, පෙරත් ආකෘතඥ වූවෝම වේදැ”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘සීලවනාගරාජ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මිත්‍රදේහී පුරුෂයා නම් දැන් දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝය. වෘක්ෂ දේවතාවා නම් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි සීලවනාගරාජ වූයෙමි දැන් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

073. සවිචංකිර ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාක්‍යකුල ප්‍රදීප වූ(ශාක්‍යවංශයට පහනක් බඳු වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙළුනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් වධයට (හිංසා කරීම සඳහා) උත්සාහ කිරීමක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

හික්ෂුසංසයා වහන්සේ දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හිඳ “අවැනනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ සඵලයන් වහන්සේගේ ගුණ නොදනිති. වධයට උත්සහ කෙරෙති”යි දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ නුගුණ කියමින් උන් කල්හි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දුමිසභා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා “මෙහමි කථාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ දැන්මතු නොවෙති

මට වදයට උත්සාහ කළෝ, පෙරත් උත්සාහ කළෝම වේදැ”යි වදුරා ඉකුත්වත් දැක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි ඒ රජපුරුවන්ගේ දුෂ්ටකුමාර නම් පුත්‍රයෙක් විය. ඔහු කර්කෂය, චිරෂය, ප්‍රහරාගි විෂයක්නු(දුණ්ඛෙන් පහර කෑ සපීයෙකු) සමානය, නොබැන නොගසා කිසි කෙනෙකුන් හා කථා නොකරන්නේය. ඒ කුමාරතෙම ඇතුළෙහි ජනයාටත් පිටත ජනයාටත් ඇස හුණු රජසක්(ඇසේ වැටුණු කුණක්) මෙන්ද කන්නට ආ යකෙකු මෙන්ද අප්‍රිය වන්නේය. උද්වේග(හය) උපදවන්නේය. ඒ කුමාරතෙම එක් දවසක් ගංගාවෙහි ජලක්‍රීඩා කරනු පිණිස මහපිරිවරින් ගංතෙරට ගියේය. එකෙණෙහි මහත් වූ මේසයක්(වැහි වළාකුළක්) නැංගේය. සියළු දිග්(දිසා) අන්ධකාර විය. ඒ කුමාරතෙමේ දුස කර්මකාරාදීන්ට(දුස කම්කරු ආදීන්ට) කියන්නේ “සගයෙනි, මෙසේ එව, මා කැඳවාගෙන ගංගා මාධ්‍යට ගෙනගොස් නහවා ගෙනව”යි කීයේය.

එබස් ඇසූ දුස කම්කාරදිහු ඒ කුමාරයා ගංගා මධ්‍යයට ගෙනගොස් “රජපුරුවන් වහන්සේ අපට කුමක් කරනසේක්ද? මේ පාපී වූ පුරුෂයා මෙතැන්හිම මරමිහ”යි මන්ත්‍රණයකොට “කාලකන්නිය, මෙසේ එව”යි කියා ඔහු දියේ ලා ගොඩ නැගී ගංතෙර සිටියාහුය. “කුමාරයෝ කොයිදැ?”යි විචාළ කල්හි “අපි කුමාරයන් නුදුටුමිහ. වැසි නැගුවා(වැසි වසිනු) දැක දිය

කිමිදු ඉදිරියෙහි ආයේ වනැ”යි කියා අමාත්‍යයෝ රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගියාහුය. “රජ්ජුරුවෝ කුමාරයා කොයිදැ?”යි විචාළෝය. “ස්වාමීනි, නොදනුමින. වැසි නැගූ කල්හි ඉදිරියේ ආසේක්වනැයි(පළමුව එන්නට ඇතැයි) සිතා ආමින”යි කීහ. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ “වාසල්දෙර හරවා ගංතෙරට ගොස් පරීක්ෂා කරව”යි ඒ ඒ තැන බැලූය. මෙසේ බලා කිසිවෙක් කුමාරයා නුදුටුයේය.

ඒ කුමාරයෝ මේසයෙන් අන්ධකාරව වැසි වසින්ට පටන්ගත් කල්හි දියෙන් යන්නා වූ එක් දඬුකඩක් දැක එහි හිඳ මරණ හයින් තැනිගෙන අඩ අඩා යෙහි. එකල බරණැස් නුවරවාසී වූ එක් සිටුපුත්‍රයෙක් ගංතෙර සතළිස් කෙළක් ධන නිධානකොට වස්තු ලෝභයෙන් ඒ නිධානය සමීපයෙහි සර්පව උපන්නේය. අනික් සිටුපුත්‍රයෙක් ඒ මහගංගා ප්‍රවාහ දේශයෙහි(මහා ගං සැඩ දියපතර ඇති පෙදෙසෙහි) තිස් කෙළක් ධන නිධානකොට ධන තෘෂ්ණාවෙන් එහිම මුසිකව (මියෙක් වී) උපන්නේය. ඔවුන් දෙදෙනා වසන්නා වූ ස්ථානයට වතුරුවන්නේය(ජලය ගලා ආයේය). ඔහු දෙදෙනා දියවන් මගින් නික්ම(ජලය ගලා ආ පාරෙන් නික්ම) ගඟ සරස(හරනා) ජීනා ගෙනගොස් ඒ රාජකුමාරයන් එල්බගෙන යන්නා වූ දඬුකඩ සමීපයට පැමිණ දෙන්නාම දෙකෙළවරට නැගී කඳපිට නොත්තාහුය. තවද එම ගංතෙර එක් දිඹුල් රුකක් ඇත. එහි ගිරාපෝතකයෙක්(ගිරා පැටවෙක්) වසන්නේය. ඒ වෘක්ෂයත් දියෙන් මුල් සේදී ගඟ මත්තෙ හිණු. ගිරාපෝතකයා වැසි වසින්ට පටන්ගත් කල්හි නැගී පලා යා

නොති(යාමට නොහැකිව) එම දඬුකඩෙහි එක් පසෙක උන්නේය.

මෙසේ සතරදෙනා එක්ව ගඟ වතුරෙන් යන්නාහුය. එකල්හි අප මහබෝසතාණෝ කසිරට ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ වංශයෙහි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ සෘෂි ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව ඒ ගඟ වක්කලමක(වංගුවක් වූ බොක්කක් මත) පන්සලක් කොටගෙන වාසය කරන්නාහුය. ඒ මහබෝසතාණෝ මධ්‍යම රත්‍රී වේලෙහි සක්මන් කරන්නාහු ඒ රාජ කුමාරයන්ගේ බලවත් වූ බැඟපත් අඩ අසා මෙසේ සිතූය. “මෙබඳු වූ මෙත්‍රී කරුණාවෙන් යුක්ත වූ තාපසයකු බලා සිටියදී මේ පුරුෂයාගේ මරණය සුදුසු නොවෙයි. දියෙන් ගොඩනගා ඔහුට ජීවිත දානය දෙමි”යි සිතා මහබෝසතාණෝ “ඕනට නොබව”යි කියා අස්වසා ගඟට බැස දිය සරස ජීනා ගෙනගොස් ඒ දඬුකඩ එක් කෙළවරක් අල්වාගෙන අදිනාහු නාගබල(අඳනෙකුගේ ශක්තිය) ඇති ශක්ති සම්පන්න වූ මහබෝසතාණෝ එක වේගයෙන්ම ගංතෙරට පැමිණ කුමාරයන් ඔසවා ගෙනගොස් ගොඩ සිටුවා ඒ නාග සර්පාදිනුන් ගොඩනංවා පන්සලට ගෙනගොස් ගිනි මොලවා “මේ සර්පාදිනු නිරිසන් හෙයින් දුච්ච වෙද්දැ”යි පළමුකොට ගිනි තප්පවා සිත සන්සිඳුවා ආහාර දෙන්නා වූ පළමුකොට සර්පාදීන්ටම දී පසුව රාජකුමාරයන්ට ඵලාඵල දුන්නාහුය. එකල රාජකුමාරයෝ “මේ කූට තාපසයා මා රජකුමාරයයි නොසිතා නිරිසනුන්ට සන්කාර සම්මානකොට සම්භාවනා

කරන්නේය”යි බෝධිසත්වයන් කෙරෙහි ආසාන(වෛර) බැන්දේය.

ඉක්බිත්තෙන් කීපදවසක් ගිය කල්හි ඇම දෙනම ඇඟබල ඉදී(සිරුරට ශක්තිය ලැබී) ඝණ වතුරත් බට කල්හි(මහා දියකඳු බැස ගිය කල්හි) සර්පයා නාපසයන් වැඳ කියන්නේ “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ විසින් මට බොහෝ උපකාර කරනලද, මම වූකල් දිළිඳු වූ එකෙකිමුත් නොවෙමි, අසවල් තැන මාගේ සතළිස් කෙළක් ධන නිධානකොට තිබෙන්නේය, නුඹවහන්සේට වස්තුවෙන් ප්‍රයෝජනයක් ඇති කල්හි ඒ සියළු ධනය නුඹවහන්සේට දෙන්නට සමර්ථයෙමි, ඒ ස්ථානයට නුඹවහන්සේ අවුත් ‘දීර්ඝය’යි කියා හඬගාලුව මැනවැ”යි කියා ගියේය.

මියාන් එසේම නාපසයන්ට වස්තුවෙන් පවරා “අසවල් තැන සිට ‘මූසිකය’යි කියා කැඳවුව මැනවැ”යි කියා ගියේය. ගිරවා වූකල් නාපසයන්ට වැඳ කියන්නේ “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ විසින් බොහෝ උපකාර කරන ලද්දේය, මට වස්තු නැත, නුඹවහන්සේට රත් ඇල් සාලෙන් ප්‍රයෝජනයක් ඇති කල්හි අසවල් තැන මා වසන්නා වූ තැනට අවුත් ‘සුවපෝතකය’යි කියා අඬගාලුව මැනව, එකල මම මගේ නැයන්ට කියා නොයෙක් සිය ගණන් ගැල් පුරණ පමණ රත්හැල් ගෙන දෙන්නට සමර්ථයෙමි”යි කියා ගියේය. රාජකුමාරයෝ වනාහී මිත්‍රද්‍රෝහී බැවින් කිසිවක් නොකියාම ඒ බෝධිසත්වයන් “තමන් සමීපයට ආකල මරමි”යි සිතාගෙන “ස්වාමීනි, මා රාජ්‍යයෙහි පිහිටි කල්හි වැඩිය මැනව, මම

නුඹවහන්සේට සිව්පසයෙන් උපස්ථාන කෙරෙමි”යි කියා ගියෝය.

ඒ රජකුමාරයෝත් නුවරට ගොස් නොබෝ කලකින්ම රාජ්‍යයෙහි පිහිටියේය. බෝධිසත්වයෝ “රාජකුමාරාදීන්ගේ සිත් පරීක්ෂා කෙරෙමි”යි සිතා පළමුකොට සර්පයා සමීපයට ගොස් නුදුරු තැනක සිට “දීර්ඝය”යි කියා බැහැවූ (අඬගැසූ) සේක. දීර්ඝයා එක වචනයෙන්ම නික්ම අවුත් බෝධිසත්වයන්ට වැඳ “කිමෙක්ද? ස්වාමීනි, මෙතන සතළිස් කෙළක් ධන ඇත. ඒ සියළු වස්තුවම මෑන්(ඉවත්) කරවාගෙන ගිය මැහවැ”යි කීය.. බෝධිසත්වයෝ “එසේ වීනමී වන්නාටය, මට කාරියක් පැමිණිකල ගන්නෙමිවේදැ”යි වදුරා සර්පයා රඳවාපියා මීයා සමීපයට ගොස් අඬගැහැවූය. ඒ මුසිකයාත් එපරිද්දෙන්ම පිළිගන්නේය. බෝධිසත්වයෝ ඔවුන් නවතා ගිරාපෝතකයා සමීපයට ගොස් “සුවපෝතකය”යි බැණවූය. ඒ ගිරවාත් එක වචනයෙන්ම ගස ඇතුරින් බැස බෝධිසත්වයන් වැඳ “ස්වාමීනි, කිමෙක්ද? මාගේ නෑයන්ට කියා හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙන් නුඹවහන්සේට සයංජාත හැල්(ඉබේ හටගත් ඇල් වී) හැරගෙන්වමිදැ?”යි විචාළෝය. බෝධිසත්වයෝ “ප්‍රයොජනයක් ඇති කල්හි දන්නෙමිවේදැ”යි ඔහුද වලකා “දැන් රජ්ජුරුවන් පරීක්ෂා කෙරෙමි”යි ගොස් රාජොද්‍යානයෙහි වැස දෙවැනි දවස් ආකල්හි සමුර්ධි(සන්සුන් ඉරියවු) ඇතිව පිඬු සිගන්නා වූ වතින්(ව්‍රතය ඇනුව) නුවරට වන්නාහුය.

එකෙණෙහි ඒ මිනුදේහි රජපුරවන් සරනා පිළියෙල කරනලද ඇත්කඳ මත්තට(ඇතු පිටට) නැගී මහත් වූ පෙළහරින් නුවර පැදකුණු කෙරෙමින් රජපුරවෝ ඇත්කඳ මත්තේ හිඳ බෝධිසත්වයන් දුරදීම දැක “මේ කුට තාපසයා මා සමීපයේ වළඳ වළඳ වසනු කැමතිව ආයේය. ඒ කාලකන්ණී යමිතාක් පර්මිත්(පිරිස) මධ්‍යයෙහි තමා මට කළගුණ ප්‍රකාශ කෙරේ නම් නපුර, ඊට පළමුකොටම ඔහුගේ හිස කප්පවමි”යි සිතා රාජපුරුෂයන් මුන බැලුවෝය.

රාජපුරුෂයෝ “ස්වාමීනි, කුමක් කරමෝදැ?”යි කී කල්හි “මේ කුට තාපසයා මාගෙන් කිසිවක් ඉල්ලවනු කැමතිව ආයේයයි සිතමි. ඒ කාලකන්ණී තාපසයා මා දැක්ක නොදී ඔහු අල්වාගෙන පිටතල හයා බැඳ(දෙඅත් පසුපසට කර බැඳ) සතර මංසන්නධියක් පාසා මරා මරා(ගස ගසා) නුවරින් පිටත්කොට දන්ගෙඩියෙහිදී ඔහුගේ හිස කපා මිණිය ගෙනගොස් ඇනපියව”යි(උල හිඳුවයි) විධාන කළෝය.

ඒ රාජපුරුෂයෝ රජපුරවන් කී බස් “යහපතැ”යි පිළිගෙන ගොස් නිරපරාධ වූ මහබෝසනාණන් බැඳගෙන සතර මංසන්නධියෙදී මරමින් දන්ගෙඩියට ගෙනයන්ට පටන් ගත්තාහුය. බෝධිසත්වයෝ මැරූ මැරූ තැන්හිදී “මෑණියනි, පියාණනි” නොකියාම නොහඬා නිර්භීතකාරීව මෙසේ කියන්නාහුය. “මේ ලෝකයෙහි සමහර නුවණැති සතර කෙනෙක් දියෙන් යන්නා වූ වියළි දණ්ඩක් දියෙන් ගොඩ නගාලීම යහපතැයි උතුමැයි කියන්නා හූ විනම් ඒ උත්තම ප්‍රාඥ පුරුෂයෝ සැබවෙක්ම කියති. කවර කාරණයකින්ද? ඒ

දියෙන් නැගූ උඩුකඩ බන් ආදිය පිසීමටත්, සිතයෙන් පිඩින වූ සතුවයන්ට සිත දුරු කරන්නටත් අන්‍ය වූ සර්පාදීන්ගෙන් වන්නා වූ උපද්‍රව දුරු කරන්නටත් උපකාර වන්නේය. සමහර මිත්‍රද්‍රෝහී වූ අකෘතඥ වූ පාපී වූ පුරුෂයා දියෙන් යන කල්හි අත අල්වා දියෙන් ගොඩ නගාලීම යහපත් නොවන්නේය. ඒ එසේ වේද, මේ පාපී වූ පුරුෂයා දියෙන් ගොඩනගා ගොඩලා මම ම මට දුක් පමුණුවා ගත්තෙමි වේදැ”යි මෙසේ ගැසූ ගැසූ තැනදී මේ කාරණය කියන්නාවූය. එබස් අසා එතැනට රැස් වූ මනුෂ්‍යයන්ගෙන් යම් කෙනෙක් නුවණැත්තෝ වූනම් ඔහු මෙසේ කීවා වූහ.

“කීමෙක්ද? පින්වත් වූ තාපසයෙහි, තොප විසින් අපගේ රජපුරුවන් වහන්සේට කළ කිසි ගුණයක් ඇද්දෙ”යි විචාලෝය. බෝධිසතියෝ එපවත් අසා කියන්නාහු “මම මොහු මහ වතුරෙන් යන්නාහු ගොඩනගා මම ම මට දුක් කළෙමි. ඒකාන්තයෙන් පුරාතණයේ නුවණැත්තන් කීවා නොකෙලෙමි සිතා මෙසේ කියමි” කීවාහුය.

එබස් අසා ඝෂත්‍රිය බ්‍රාහ්මණාදීන් හා නුවරවාසීහු “මේ මිත්‍රද්‍රෝහී වූ රජපුරුවෝ එබඳු ගුණ සම්පන්න වූ තමන්ට ජීවිත ධානය දන්නා වූ තපස්වින්ගේ ගුණ පමණකුත් නොදනිති. මොහුන් නිසා අපට වෙන වැඩෙක් නම් කොයින්ද. එසේ හෙයින් මොහු ගනුව”යි කිපී වටින් එක්ව කැට මුගුරු අඬයට ආදී පහරින් ඇත් කඳ මස්තකයෙහිම රජපුරුවන් මරා ජීවිතකෂයට පමුණුවා දෙකකුල් අල්වා ඇඳගෙන ගොස්

අගලපිට(අගලට) දුමා මහබෝසතාණන් අභිෂේකකොට රාජ්‍යයෙහි පිහිට වූහ.

ඒ මහබෝසතාණෝ දැහැමෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහු එක් දවසක් සර්පාදීන් පරිඝ්‍ණා කරනු කැමතිව මහ පිරිවරින් සර්පයා වසන තැනට ගොස් “දීර්ඝය”යි කියා බැණුවිය. එවිට සර්පයා අවුත් වැළ “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ මේ වස්තුව ගත මැනවැ”යි කීය. රජපුරුවෝ හතළිස් කෙළක් වස්තුව අමාත්‍යයන්ට පාවාදී මියා සමීපයට ගොස් “මුසිකය”යි කියා බැණූ වූසේක. ඒ මියාත් එබස් අසා අවුත් තිස් කෙළක් වස්තුව පාවා දුන්නේය. රජපුරුවෝ ඒ වස්තුව අමාත්‍යයන්ට පාවාදී ගිරවා වසන තැනට ගොස් “සුවපෝතකය”යි අඬගැස. ගිරවාත් ඒ අසා අවුත් දෙපය වැළ “කිමෙක්ද? ස්වාමීනි, රත්හැල් ගෙනමිදුර”යි කීය. රජපුරුවෝ “ඇල්සාලෙන් ප්‍රයෝජනයක් ඇති කල්හි ගෙන්වා ගනිමි”යි “වරෝ යමින”යි කියා සැත්තෑ කෙළක් වස්තුව හා සමග තුන් දෙනාම කැඳවාගෙන නුවරට ගොස් ප්‍රාසාදයෙහි මතුමහල්තලයට නැගී වස්තු සංග්‍රහකොට (ගබඩාකොට) තබා සර්පයාට වසනු පිණිස රන් නලයක් කරවා, මියාට වසනු පිණිස ස්ඵටීක මාණික්‍යයමය වූ(පළිගුවලින් සාදනලද) ගුහාවක් කරවා, ගිරවාට වසනු පිණිස රන් මැදිරියක්(කුඩුවක්) කරවා, සර්පයාට හා ගිරවාට ගොදුරු පිණිස දවසක් පාසා රන් තට්ටුවේ(තැටියක) මී හා විලඳ ලවා, මියාට ගොදුරු පිණිස සුවඳ ඇල් සහල් රන් තට්ටුවේ මී ලවා දී ඔවුන් තුන් දෙනාට සංග්‍රහකොට දුනාදී වූ පින්කමි කළාහුය. මෙසේ

සතරදෙනම දිවි පමණින් සමඟි සතුටුව වැස ජීවිතාන්තයෙහි කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ දැන් මතු මට වධ කළෝ නොවෙත්, පෙරත් වධයට උත්සහ කළෝම වේදැ”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පුච්චාපරසන්ධි ගළපා මේ ‘සවිචංකිර ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“චසමයෙහි දුෂ්ට වූ රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. සර්පයා නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. මීයා නම් මෞද්ගලයාන ස්ථවිරයෝය. ගිරවා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. පසුව රාජ්‍යය කළ ධාර්මික රජ්ජුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

074. රුක්ඛධම්ම ජාතිකය

තවද අසරණසරණ වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක්, දියදුබරය නිසා තමන්ගේ නෂයන් මහත් වූ විනාසයට පැමිණෙන නියාව දැන ආකාශයෙන් ගොස් රෝතිණී නම් වූ ගංගාමස්තකයෙහි ආකාශයෙහි පළක් බැඳ වැඩිහිඳ නිල් රැස් විහිදුවා ඒකාන්ධකාරකොට නෂයන් හයගන්වා ආකාශයෙන් බැස ගංහෙර වැඩිහිඳ ඒ කලහය අරභයා මේ ජාතිකය වදුළුසේක.

මේ මෙහි සංකෛපයයි.(කෙටි විස්තරයයි) විස්තරය වූ කලී ‘කුණාල ජාතිකයෙ’හි මතු පහල වන්නේය.

එසමයෙහි සඵලයන් වහන්සේ නැයන්ට ආමන්ත්‍රණයකොට “මහරජ්ජරුවනි, නොපි ඔවුනොවුන්ගේ නැයොය, නැයන් විසින් සමග සතුටුව වසන්ට වටනේයයි, නැයන්ගේ සමගි බවක් ඇති කල්හි පසම්තුරෝ (සතුරෝ) අවකාශ නොලබති, මනුෂ්‍යයින්ට තබා සිත්පිත් නැත්තා වූ වෘක්ෂයන්ගේ සමගි බව වන්නේය”.

“අතීතයෙහි හිමාලය වන ප්රදේශයෙහි මහපවනෙක් සල්වනයෙක තරකොට හැමිය. ඒ සල්වනය ඔවුනොවුන් හා මහරුක් පැළෑටි ගස් කැලෑ ලතා ආදියෙන් වැළඳගත් එක රුකකුත් එළවන්ට(උදුරා බිම හෙලීමට) අසමථීව මුදුනෙන් මුදුනෙන් ම මහත් පවන් හමා ගියේය. ලතා ආදියෙන් වැළඳ ගැන්මක් නැතිව එලියෙහි සිටියා වූ අතුපතර වෙළෙප්(අතු සමූහය සහ දෙබල්) ආදියෙන් විශාල වූ ඒක් මහරුකක් සෙසු රුක්සේ එකාබද්ධ නොවූ බැවින් ඒ රුක් මුලිනුදුරා එලාපුයේය. මේ කාරණයෙන් තොප හැමදෙනා විසිනුත් සමගිව සතුටුව වසන්ට වටනේය”යි වදුරා ඒ නැයන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුත් රාජ්‍යය කරන කල්හි පළමුකොට උපන්නා වූ වෙසමුණු රජ්ජරුවෝ(වෛශ්‍රවණ නම් යක්කුනට අධිපති දිව්‍ය රජතුමා) වුන වුහ. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ අන් වෙසමුණු රජ කෙනෙකුත් නායකත්වයේ තිබුහ. ඒ වෙසමුණු රජ්ජරුවන් ඉකුත්

වූ(වුන වූ පසු) කල්හි පසුව උපන් වෙසමුණු රජපුරවෝ
 “මහරාක්ගස් කැලෑ ලිය ආදීන් අතුරෙන් තමන් කැමති
 කැමති තෙනක විමන් ගනිත්ව”යි කියා අසුන් යැවූය.
 එසමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි
 එක් සල්වනයෙක රැකෂ දේවතාව උපන්නාහුය. ඒ
 බෝධිසත්වයෝ නැයන්ට කියන්නාහු “තෙපි හැම විමන්
 ගන්නාහු(විමාන සාදාගන්නාහු) එළියේ සිටි වෘක්ෂවල විමන්
 නොගනුව, තෙපි මේ සල්වනයෙහි මා විසින් ගන්නාලද
 විමානය පිරිවරා විමන් ගනුව”යි කීවූය. ඒ බෝධිසත්වයන්
 කීවා කරන්නා වූ නුවණැති දේවතාවෝ බෝධිසත්වයන්ගේ
 විමානය පිරිවරා වට සිටි සල්ගස්වල විමන් ගන්නාහුය. නුවණ
 නැති දේවතාවෝ “අපට වනයෙහි විමානයෙන් ප්‍රයෝජන
 කිමිදැ?යි මනුෂ්‍යයෙකුගේ ගම් නියමිගම් රාජධානිවල විමන්
 ගනුමින, ගම් ආදිය නිසා (ආශ්‍රයකොට) වසන්නා වූ
 දේවතාවෝ ලාභයෙන් හා යසසින් අග්‍ර බවට පැමිණෙති”යි
 කියා මනුෂ්‍යයෙකුගේ මගඵලිවල(ඵලිමහන් තැන්වල)
 අටගන්නා වූ මහරාක්වල විමන් ගන්නාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් මහත් වූ වැසි සුළඟක්
 උපන්නේය. පවන් ඉතා තද බැවින් ගැඹුර බට(ගැඹුරට ගිය)
 මහමුල් ඇති වනස්පතිවෘක්ෂයෝ(වනයට අධිපති වැනි මහගස්)
 බිඳී සිඳී ගිය අතු හා වෙළෙප් ඇතිව මුලි’නුපුටා වැටී
 ගියාහුය. ඒ මාරුතය ඉතා වණ්ඩ වූයේය. එසේ හෙයින් ඔවුන්
 හා එක්ව බැඳී සිටියා වූ සල්වනයට පැමිණ ඇතමන බලා
 පහරමින් එක රැකකුන් ඵලන්නට අසමර්ථ විය.

හත්ත විමානශන්(බිඳිගිය විමන්) ඇති දෙවියෝ අන් පිළිසරණක් නැතිව දැරුවන් ගෙන හිමාලය වනයට ගොස් තමන්ගේ පවත් සල්වනයේ දෙවියන්ට කීවාහුය. ඒ සල්වනයෙහි දෙවියෝ මනුෂ්‍යයපථයෙහි දෙවියන් ආ නියාව බෝධිසත්වයන්ට කීවාහුය. එබස් ඇසූ මහබෝසතාණෝ “නුවණැත්තන්ගේ බස් නොගෙන පිහිටක් නැති තෙනට ගියා වූ සත්වයෝ නම් මෙබඳුම වන්නෝ වේදැ”යි කියා ධර්මදේශනා කළාහුය. “පින්වත් වූ දේවතාවෙහි, ඔවුනොවුන් හා එක්ව බැඳී නොසිටී, වනයෙහි අටගත්තා වූ වෘක්‍ෂයා මහපවතින් මුලිනුපුටා හෙලන්නේය. එසේ හෙයින් අවෙතස්කවූද සවෙතස්කවූද (පණ නැති ඇති) සියල්ලටම සමගි බව උතුම් වන්නේය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ මේ කාරණය කියා වෘක්‍ෂ දේවතාවන්ට අවවාදකොට යවා ආයුෂ්‍යයාගේ කෙළවර කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියායෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ “මහරජ දැරුවෙහි, නෂයන්ට සමගිවීම යහපත් වන්නේය. එසේ හෙයින් සමගි සතුටුව ප්‍රිය සංවාසයෙන් වසව”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘රක්ඛධම්ම ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි දේවතාවෝ නම් දැන් බුදුපිරිසය. නුවණැති වෘක්‍ෂ දේවතාවෝ වූයෙම් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මමීම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

075. මවිජ ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි සශ්‍රීක වූ මුඛපද්මයක්(ගොහමන් පියුමක් වැනි මුහුණක්) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් තමන්වහන්සේ විසින් වස්වනලද වර්ෂාවක් අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

එසමයෙහි කොසොල් රට වැසි නොවැසීමෙන් ගොයම් ආදිය මියයන්නේය. ඒ ඒ තැන වැව් පොකුණු ආදිය වියළී ගියේය. ජේතවන දොරටුව සමීපයෙහි වූ ජේතවන පොකුණෙහිත් පැන් සිඳි ගියේය. කලලයට (මඩ යට) වැදෙනොත්තා වූ මස්කැස්බන් කපුටුවන් හා උකුස්සන් ආදී වූ පක්ෂීහු හුල් හා සමාන වූ තුඩින් ඇන මැත් මැත්කොට(ඵලියට ගෙන) සල්ව සල්වා(සොලව සොලවා) අනුභව කරන්නාහුය.

සඵලයන් වහන්සේ මස්කැස්බන්ට පැමිණියා වූ ව්‍යසනය දැක මහා කරුණාවෙන් මෙහෙයනලද සිත් ඇතිව “අද මා විසින් වැසි වස්සන්නට වටනේය”යි පාන් වූ කල්හි(ඵලිය වැටුණු පසු) සිවුරැපිලිදැග(සිවුරු හැද පෙරව) පිඩු සිගන වේලාව සලකා මහත් වූ හික්ෂුසංසයා වහන්සේ විසින් පිරිවරන ලදුව මහත් වූ බුද්ධ විලාශයෙන් සැවැත් නුවරට පිඩුසිගාවැඩ වළද අන්තයෙහි සැවැත් නුවරින් විහාරයට වඩනාසේක් ජේතවන පොකුණෙහි පියගැටමත්තෙහි (පඩිපේළිය මත) වැඩ සිට ආනන්ද මහතෙරුන් වහන්සේට වදාරණසේක් “ආනන්ද ස්ථවිරයනි, ජලසාටිකාව(නානකඩය) ගෙනව,

පේනවන පොකුණෙන් පැන් සනහමි”යි(දිය නාමි) වදාළසේක. “ස්වාමීනි, පේනවන පොකුණෙහි පැන් සිඳි ගියේය. කලල මඩ පමණක්ම තිබුයේ නොවේ”යි දැන් වූසේක. “ආනන්ද ස්ථවිරයනි, සච්ඤයන්ගේ ආනුභාව නම් ඉතා මහත, එසේ හෙයින් තෙපි ජලසාටිකාව ගෙනව”යි වදාළසේක. එබස් ඇසූ අනද මහතෙරුන් වහන්සේ “යහපත, ස්වාමීනි” කියා ජලසාටිකාව ගෙනවුන් දුන්සේක. සච්ඤයන් වහන්සේ ජලසාටිකාව එක් කෙළවරක් ඇද එක් කෙළවරකින් ශරීරය වසා “පේනවන පොකුණෙන් ජල ස්නානය කරමි”යි පියගැට මත්තෙහි වැඩ සිටිසේක.

එකෙනෙහි ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයාගේ පාණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනය උණුවිය. ඒ ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝ “කිමෙක් දේ හෝ”යි පරික්ෂා කරන්නාහු ඒ කාරණාව දැන් වසසවලාහක දිව්‍යපුත්‍රයා කැඳවා “දැරව, සච්ඤයන් වහන්සේ පේනවන පොකුණෙන් පැන් සනහමියි පියගැටමත්තේ වැඩිනිඳුසේක. වහා සියළු කොසොල් රට එක මේසයකොට වර්ෂාව වස්ව”යි විධාන කළෝය.

ඒ වසසවලාහක දිව්‍යපුත්‍රයා “යහපත”යි ගිවිස එක් වලාවක් ඇඳ එක් වලාවක් පෙරව මේසගීතිකා (වැහිගී) ගායනා කරමින් නැගෙනහිර සක්වලට (දිසාවට) අභිමුඛව නික්මුණේය. එකෙනෙහි නැගෙනහිර දිසාභාගයෙහි කලවිටිමඩලක්(රවුම් කමතක්) පමණ එක් මේසමණ්ඩලයක්(වැහිවලාකුලක්) නැගී ක්‍රමයෙන් ශතපටල

සහසුපටල(සිය දහස් ගණන් වළාකුළු වශයෙන් වැඩී ගොස්)
 ගර්ජනා කෙරෙමින් විදුලිය ගස්වමින්
 කිබිසිනිකොට(යටිකුරුකොට) තබනලද පැන් කළයක් මෙන්
 වසීමින් සියළු කොසොල් රට මහවතුරෙන් සලා
 (යටකරගෙන) දිවන්නාක් මෙන් වැටුනේය. වර්ෂා
 ධාරානිපාතයෙන්(වැසි දියදහර වැටීමෙන්) වස්නට පටන්ගත්
 කල්හි මද ඇසිල්ලකින්ම ජේතවන පොකුණ පිරී ගියේය.
 මුදුන්පියගැට වසා පොකුණේ පැන් පිරී ගියේය. එකෙණෙහිම
 සඵඤ්ඤා වහන්සේ ජලස්නානය කොට රත් වූ දෙපට
 අඳුනසිවුරු ඇඳ ඊ මත්තේ පට්ඨානුව(පටිය) බැඳ සුගත
 මහවිවරය(සඵඤ්ඤා වහන්සේලා පොරවන මහසිවුර)
 ඒකාංශකොට ගෙන හික්ෂුසංඝයා වහන්සේ පිරිවරා ගොස්
 ගඳකිළිමළුයේ පණුවනලද බුද්ධාසන මස්ථකයෙහි වැඩහිඳ
 හික්ෂුසංඝයා වහන්සේ විසින් වත් දැක් වූ
 කල්හි(වතාවක්කොට නිමා වූ පසු) නැගීසිට මැණික්මය වූ
 සඳකඩපාණු මත්තෙහි වැඩහිඳ හික්ෂුසංඝයා වහන්සේට
 අවවාද දී යවා සුගතධර්ම කුටියට වැඳ දකුණැලයෙන්
 සිංහසෙය්‍යාවෙන් සැතපී වදාළසේක.

සවස්වේලෙහි දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ
 හික්ෂුන් වහන්සේ “ඇවැත්නි, දසබලධාරී වූ බුදුරජාණන්
 වහන්සේගේ ඝෞර්වකරණා සමාපත්තියක්(ඉවසීම හා කරුණා
 ගුණයක්) බලව, නොයෙක් සත්වයන් මියන්නට පටන්ගත් කල්හි
 නොයෙක් විල් පොකුණු ආදිය වියලෙන්නට පටන්ගත් කල්හි
 මස්කැස්බන් මහදුකට පැමිණෙන්නට පටන්ගත් කල්හි

කරුණාව නිසා ‘මහජනයා දැකින් මුදුම්’ ජලසාටිකාව හැඳු පේතවන පොකුණෙහි පියගැටමත්තේ සිට මද ඇසිල්ලකින් සියළු කොසොල් රට මහවතුරෙන් උල්පවා පියන්නාක් මෙන් වැසි වස්වා මහජනයා කායික වෛතසික දුක්ඛයෙන්(කයේ සිතේ දැකින්) මුදු විහාරයට වන්සේක් වේදැ”යි කථා කරමින් සිටි කල්හි ගදකිළියෙන් නික්ම දුම්සහා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදාරා “මේ නම් කථාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, සච්ඤාවරයෝ මහජනයා දැකින් පිඩිත වන්නට පටන්ගත් කල්හි දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් තිරිසන් යෝනියෙහි ඉපිද මත්ස්යරාජ කාලයෙහින් වැසි වස්සුවෝම වේදැ”යි ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස මෙම කොසොල් රට මෙම සැවැත් නුවර මෙම පේතවන පොකුණ පිහිටි තැන වැල්කැලයෙන් ගැවසිගත්තා වූ එක් කඳුරුළියක් විය. එසමයෙහි මහබෝසතාණෝ මත්ස්ය යෝනියෙහි ඉපිද මත්ස්යය සමූහයා විසින් පිරිවරන ලදුව ඒ කඳුරුළියෙහි වසන්නාහුය. දැන් යම්සේ ද එපරිද්දෙන්ම එසමයෙහින් ඒ රට වැසි නොවටුයේය. මනුෂ්‍යන්ගේ ගොයම් මිය ගියේය. වැව් ආදිය සිඳි ගියේය. මස්කැස්බෝ(මස්සු හා කැස්බෑවෝ) කලල්යට වන්නහුය. මේ කඳුරුළියෙහින් මත්ස්යෝ කලල්යට වැද ඒ ඒ තැන සැගවුනාහුය. කපුටු ආදි හු තුඩින් ඇත මැත්කොට කන්නාහුය. මහබෝසතාණෝ ඥාති සමූහයාට පැමිණියා වූ ඒ ව්‍යසනය දැක “මොවුන්ට උපන්නා වූ මේ දුක්ඛය මා හැර

අනික් මුදුන්ට සමර්ථ එකෙක් නැතැ”යි සත්‍යක්‍රියාකොට වැසි වස්වා මරණ දැකින් මුදුනු පිණිස කල වූ මඩ දෙබැසකොට පිරා නික්ම අගුරු කැටයක් වැනි වූ මහමත්ස්‍යයාණෝ මනාකොට ගානලද(කපා ඔප දමනලද) ලෝහිතංක මාණිකයක් සමාන වූ ඇස්දෙක දල්වා අකාශය බලා වස්සවලාහක දිව්‍යය පුත්‍රයාට අධගා කියන්නාහු “පින්වත් වූ වස්සවලාහක, මම නැයන් නිසා දුකට පැමිණියෙමි, සිල්වත් වූ මා දුක් විඳිමින් සිටියදී තෝ කවර කාරණයකින් වැසි නොවස්වන්නෙහිද? මා විසින් ස්වජාති මාංසය(තම වර්ගයාගේම මස්) කන්නා වූ මත්ස්‍ය යෝනියෙහි ඉපිද සාලාටක් සා පමණවූත්(භාල් ඇටයක් තරම් වූ හෝ) මත්ස්‍යයෙක් කෑ විරූ නැත්තේය, මා විසින් අන් ප්‍රාණියෙකුත් ජීවිතයෙන් තොරකළවිරූත්(මරාදැමූ බවක්) නැත්තේය, මේ සත්‍යයෙන් වැසි වස්වා මාගේ ශ්‍රද්ධා සමූහයා දැකින් මුදුව”යි කියා පරිවාරක කොල්ලෙකුට(මෙහෙකාර කොලුවකුට) විධාන කරන්නාහු මෙන් වස්සවලාහක දිව්‍යපුත්‍රයාට විධාන කරන්නා වූ මහබෝසතාණෝ මෙසේ කිවුය. “පින්වත් වූ වස්සවලාහක දිව්‍යපුත්‍රය, තෝ ගර්ජනාකොට විදුලිය ගසා වර්ෂාව වස්වා කපුටු සමූහයා කලල්යට වැද සිටියා වූ මත්ස්‍යන් තුඩින් හැන මැත්කොට කන්නා වූ දිගෙන් සගවා ඒ කපුටුවන්ගේ මත්ස්‍යය නිධානය(මසුන් නැමති නිධානය) නසාපියව, තවද කපුටු සමූහයා මේ කඳුරුළිය දිගෙන් පිරිගිය කල්හි මත්ස්‍යන් නොලබ සෝක කරන්නතේය, ඒ කපුටු සමූහයා තෝ මේ කඳුරුළිය පුරමින් ශෝකාග්නියෙන්(ශෝකය නැමති ගින්නෙන්)

ද්‍රව්‍යවිකල්පය, මාත් මාගේ නැගෙනහිර සියල්ලවුන්ම මේ මරණ ශෝකයෙන් ගලවාපිය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ පරිවාරක සේවකයන් හට ආඥා කරන්නාක් මෙන් වස්සවලාහක දිව්‍යපුත්‍රයාට විධානකොට මහවැසි වස්වා මහජනයා මරණ දැකින් මුදු ජීවිතාන්තයෙහි කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, සඵලයන් වහන්සේ දැන්මතු වැසි වැස්වූවෝ නොවෙති, පෙරත් මත්ස්‍ය යෝනියෙහි ඉපිදත් වැසි වැස්වූවෝ වේ”දැයි වදාරා මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පුච්චාපරසන්ධි ගලපා මේ ‘මත්ස්‍ය ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මත්ස්‍ය සමුහයා නම් දැන් බුදුපිරිසය. වස්සවලාහක දිව්‍යපුත්‍රයා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි මත්ස්‍ය රජපුරුවෝ නම් දැන් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

076. අසංකීය ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි අජොතචරිතමංගලය ලක්‍ෂණයෙන් විරාජමාණ වූ (එකසිය අටක් මගුල් ලකුණුවලින් බබළන්නා වූ) ශ්‍රී පාද ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩි වසනසේක් සැවැත් නුවරවාසී වූ එක් උපාසකයෙක්හු අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ උපාසකයාණෝ ශ්‍රෝතෘපන්න වූ(සෝවාන් වූ) ආර්යශ්‍රාවකය. ඒතෙම කිසි කටයුත්තක් නිසා ගැල්සාත්තුනායකයකු(ගැල්කණ්ඩායමක නායකයකු) හා සමග මාර්ගයෙහි යන්නේ එක් වල්කඩෙක (කැලෑ පෙදෙසක) ගැල්මුදු කඳවුරු බැඳි කල්හි සාත්තුනායකයාට නුදුරුතෙනක එක් කරගසක් මුල සක්මන් කරන්නෝය. එකල්හි පන්සියයක් සොරුන් තමන් සොරකම්කරන්නට කල් පරිඝණාකොට “ඒ කඳවුර කොල්ලකමින”යි දුඩුමුගුරු ආදිය ගෙන ඒ ස්ථානය පිරිවරා ගත්තාහුය.

එකල්හි උපාසකයෝ සක්මන් කෙරෙත්මය. සොරහු ඒ උපාසකයා දැක “ඒකාන්තයෙන් මෙතෙමේ මේ ස්කන්ධාවාරය(කඳවුර) රඝණා කරන්නා වූ පුරුෂයෙක් වන. එසේ හෙයින් මොහු නිදුන්නට වන් කල්හි පැහැරපියා යමින”යි සිතා බලහත්කාරයෙන්ම මැඩගෙන වැදගත නොති ඒ ඒ තැනම සිටියාහුය. ඒ උපාසකයෝත් ප්‍රථමයාමයෙහින්, මධ්‍යමයාමයෙහින්, පශ්චිමයාමයෙහින් සක්මන් කරමින්ම සිටියාහුය. අඵයම් වේලාව වූ කල්හි සොරු අවසරයක් නොලැබ ගන්නාලදු කැටමුගුරු ආදිය දමා ගියාහුය. උපාසකයෝ තමන් ගිය කළමණාකාරිය නිෂ්ටාකොටගෙන(නිමවාගෙන) අවුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ නමස්කාරකොට “ස්වාමීනි, තමා රක්නා කෙනෙක් අනුන් රක්නාහු නම් වේද්දැ”යි විචාළෝය. “එසේය, උපාසකය, තමන් රක්නා එකෙක් අනුන් රක්නේය, අනුන් රක්නා එකෙක් තමා රක්නේය”යි වදාළසේක.

එබැවින් අප සඳහා උපාසකයෝ “ස්වාමීනි, හඟවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ඒ කාරණය වදාල නියාව ඉතා යහපත්ව වන්නේය. මම එසේ එක සාත්තූන්යකයෙකු හා සමග ගමට පිළිපැදු රුකක් මුල සක්මන් කරන්නෙමි මා රකිමිසි සියළු සාත්තූන් රැකිකෙමි”යි කියයි. සඵලයන් වහන්සේ “උපාසකය, පෙර නුවණැත්තෝ තමා රක්තෝ අනුන් රැකිකෝම වේදැ”යි වදාරා ඒ උපාසකයා විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාලසේක

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයේදී අප මහබෝසතාණෝ බුන්මණු කුලයෙහි ඉපිදු වැඩිවිය පැමිණු කාමයෙහි ආදිනව දැක සාමිප්‍රවුප්‍යාවෙන් පැවිදිව හිමාලය වනයෙහි වසන්නාහු ලුණුඅඹුල් සෙවුනා පිණිස ජනපදයට අවුත් ජනපද වාරිකා කරමින් එක් සාත්තූන්යකයෙකු හා සමග ගමට පිළිපැදු එක් වන ප්‍රදේශයක සාත්තූන් විසූ කල්හි(ගැල් කණ්ඩායම නතර වූ පසු) සාත්තූන්ට නුදුරුතැන ධන්‍ය සැපයෙන් දවස් යවමින් එක්තරා රුකක් මුල සක්මන් කරමින් සිටියාහුය. එකල්හි පන්සියයක් සොරුන් සවස බත් අනුභව කල කල්හි “ඒ ගැල් සාත්තූන්යකයා පැහැරපියා දුරා ගනුමින”යි අවුත් වටලා ගන්නාහුය. ඒ සොරු සැමදෙන තාපසයන් දැක “ඉඳින් මේ තාපසයෝ අප දුටුහු නම් සාත්තූන්යකයන්ට කියති. එසේ හෙයින් මුන් නිදන්නට වන් කල්හි පැහැරපියමින”යි කියා එතැනහිම සිටියාහුය. මහබෝසතාණෝ එවේලෙහි පටන් සකල රාත්‍රියෙහි සක්මන් කලාහුය. සොරුන් අවසර නොලැබ ගන්නාහු

කැටමුගුරු ආදිය දමා ගැල්සාත්තුවෙහි වසන්නා වූ සඝටියන්ට කටහඬපෑ(කථාකොට) “පින්වත් සාත්තුවාසීනි, ඉදින් මේ ගස මුල සක්මන් කරන්නා වූ තාපසයෝ අද නොවුවෝ නම් තෙපි හැමදෙනම මහත් විනාශයට පැමිණෙන්නාහුමය. එසේ හෙයින් සෙට මේ තාපසයන් මහත් වූ සත්කාර සම්මාන කරවු”යි කියා ගියාහ.

ඒ සාත්තුවාහක සඝටියෝ පාන්ව ගිය කල්හි(එළිය වැටුණු පසු) සොරැන් දැමූ කැටමුගුරු දැක හයපත්ව බෝධිසඝටියන් සම්පයට ගොස් වැඳ “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ සොරු දක්නා ලද්දහුදැ”යි විචාලෝය. “එසේය පින්වත්නි, දක්නා ලද්දහ”යි කී කල්හි “ස්වාමීනි, මෙතෙක් සොරැන් දැක හයෙක්වත් තැනිගැන්මෙක් නූපදිනිදැ”යි විචාලෝය.

මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ “පින්වත්නි, සොරැන් දැක හය නම් වස්තු ඇති කෙනෙකු වන්නේය. මම වූ කලී නිර්ධනයෙක්මි. එසේ වූ මම කුමක් පිණිස බමිදැ”යි කීවුය. තවද “ගමන් වලත්(වනයේ) වසන්නා වූ මම හයෙක්වත් තැනිගැන්මෙක්වත් නැතැ”යි කියා ධර්මදේශනා කරන්නාහු මහබෝසතාණෝ මෙසේ කීවුය. “පින්වත්නි, මම ගමිහි වසන්නේ මුත් ග්‍රාමොපචාරයෙන් විනිර්මුක්තව(ගම අසලින් ඉවතට නොගොස්) වසන්නේ මුත් සංකාවෙක නොසිටි බැවිනි සංකාවෙක් හයෙක් නැත්තෙමි, පිරිසිදු සිල් ඇති බැවින් කායවාචිමනොවංක(කය වචනය හා සිතෙහි ඇදබවක් හෙවත් දුරාවාරක්‍රියා) විරහිත වූයෙමි සෘජුව දිව්‍යලෝක මාර්ගයටත්

නැගෙමි, එයින් මත්තේ මෙන්තා කරුණා දෙකිනි පිහිටි බැවින් සෘජුව බුන්මලෝක මාර්ගයටත් නැගෙමි”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ ධර්මදේශනාකොට සතුවූ වූ සිත් ඇති මනුෂ්‍යයෝ විසින් කරනලද පුජා සත්කාර ඇත්තාහු දිවිපමණින් සතර බුන්මවිහාර භාවනාකොට(මෙන්තා, කරුණා, මුදිතා, උපෙක්ඛා යන බුන්මවිහාර භාවනා කර) බුන්ම ලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා පූජාපරසන්ධි ගළපා මේ ‘අසංකීය ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සාන්තුවාසී මනුෂ්‍යයෝ නම් දැන් බුදුපිරිසය. එසමයෙහි තපස්වී වුයෙමි තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

077. මහාසුපින ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි දිගුපුළුල් නිල්නුවන් ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් සොළොස් මහස්වප්පනයක්(මහා සිහින දහසයක්) අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් දවසක් කොසොල් රජුරුවෝ රාත්‍රියෙහි නිද්‍රාවට(නින්දට) පැමිණී පශ්චිමයාමයෙහි(අළුයම) සොළොස් ස්වප්පනයක් දැක හයින් ත්‍රසනව පිබිඳ “මේ ස්වප්පනයන් දුටු

බැවින් මට කුමක් වේදේ හෝ”යි මරණානගිනි බියපත්ව යහන්පිට හිඳුම පාන්කොටුය.

ඉක්බිත්තෙන් පාන් වූ කල්හි ශාන්ති බ්‍රාහ්මණයෝ(රජුට සෙත් පතන බමුණෝ) හා පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයෝ රජුට වන් කරා පැමිණ “ස්වාමීනි, රජුට වන් වහන්ස, රාත්‍රියෙහි සැපයේ විසුසේක්දැ”යි විචාළෝය. “ආචාරීවරයෙනි, මට සැපයෙක් නම් කොයිනද? අද මම අපියම් වේලෙහි සොළොස් ස්වප්නයක් දුටිමි, මම ඒ ස්වප්නයන් දුටු වේලේ පටන් හයපත් විමි, ආචාරීවරයෙනි, එහි දේශය කියවු”යි කීවූය. “ස්වප්නයන් අසා දන්නමෝ වේදැ”යි කී කල්හි බමුණන්ට රජුට වෝ දුටුවා වූ ස්වප්න කියා “කිමෙක්ද? මට මේ ස්වප්න දුටු කාරණයෙන් කුමක් වේදැ”යි විචාළෝය. එබස් ඇසූ බමුණෝ අත් සැලූහ. රජුට වන් විසින් “කවර කාරණයකින් තොපි අත් සලව්දැ?”යි විචාළ කල්හි “මහරජුට වන් වහන්ස, ඒ ස්වප්න ඉතා කකීග වූ ස්වප්නයකැ”යි කීහ. “ඒ ස්වප්නයෙහි විපාක කවරේදැ?”යි විචාළ කල්හි “රාජන්තරාය ය, නොගන්නරාය ය, ජීවිතන්තරාය ය යන මේ ත්‍රිවිධ වූ අන්තරායන් අතුරෙන් එක්තරා අන්තරායෙක් වන්නේය”යි කීවූය. “ඒ ස්වප්නයට ප්‍රතික්‍රියා(පිළියම්) කළ හැකිදැ?”යි විචාළේය. “ඒකාන්තයෙන් මේ ස්වප්නය ඉතා තද බැවින් ප්‍රතික්‍රියා කළ නොහැක්කේය, අපි වූකලී ඒ ස්වප්නයට පිළියම් කරමිහයි, ඒ ස්වප්නයෙහි දේශ පහකොටසින්ට අසමර්ථ වූ අපගේ ශාසත්‍රය ඉගැන්මෙන් ප්‍රයෝජන කිමිදැ?”යි කීවූය. “කුමක්කොට ඒ දේශ

දුරකරව්දැ?”යි විචාළේය. “මහරජපුරුවන් වහන්ස, සියල්ලෙන් සතරක් සතරක් නියායෙන් ‘සඵ්වතුස්ක’ නම් වූ යාගයක් කරමින්”යි කිවුය. රජපුරුවෝ හයින් ත්‍රස්තව “එසේ විනම් ආචාරීවරයෙහි, මාගේ ජීවිතය තොප ඇම අනය, මට වහා ස්වස්ථයක් (යහපතක්) කරව”යි කිවුය.

එබස් ඇසූ බමුණෝ “බොහෝ වස්තූන් ලබමින්, බොහෝ කන බොන දැන් ගෙන්වා ගනුමින”යි බලවත් සන්නෝෂයෙන් යුක්තව “මහරජපුරුවන් වහන්ස අස්වසා මාලිගාවෙන් නික්ම නුවරින් පිටවට යාගාචාර්යකකොට(යාගවළක්) බොහෝ වතුස්පදජාතීන්(විවිධ සිවුපාවුන්) යාගස්ථමනයේ බැඳ(යාගවල අසල සිටවනලද කණුවෙහි බැඳ) බොහෝ පක්ෂි සමූහයාත් ගෙනවුත් “මේ මේ දූෂ ලද මැනවැ”යි නැවත ඔබ්බොබ ඇවිදිනාහුය.

එක්ලේහි මල්ලිකාදේවී ඒ කාරණය දැන රජපුරුවන් කරාගොස් “මහරජපුරුවන් වහන්ස, බමුණෝ නැවත නැවත අභතමභ ඇවිදිති, කිමෙක්දැ?”යි විචාළීය. එබස් අසා රජපුරුවෝ කියන්නෝ “පෝසඤ ඇවිදිනා තෙපි අපගේ කම්මුල සපීයන් ඇවිදිනා නියාව නොදන්නවාදැ”යි කිවුය. “මහරජපුරුවන් වහන්ස, මේ කුමක් කී නියාදැ?”යි විචාළ කල්හි “මා විසින් මෙබඳු ස්වප්නයක් දක්නාලද, ස්වප්නයෙහි විපාක බමුණන් අතින් විචාළ කල්හි බමුණෝ ‘ත්‍රිවිධ අන්තරායන් අතුරෙන් එක්තරා අන්තරායෙක් පෙනෙයි’ කියා ඒ අන්තරාය වලකන පිණිස යාගකරමිනයි කියා නැවත

නැවත ඇවිදිනි”යි කිවුය. “කිමෙක්ද? මහරජපුරුවන් වහන්ස, දිවියමනුෂ්‍යයන් සහිත වූ ලෝකයෙහි අග්‍රධානමණියානන් අතින් නුඹවහන්සේ විසින් දක්නා ලද්ද වූ ස්වප්නයට ප්‍රතික්‍රියා විචාරණ ලද්දැ”යි කිවුය. “සොඳුර, ඒ දිවියමනුෂ්‍යයන් සහිත වූ ලෝකයෙහි අග්‍රධානමණියුවෝ කවුරුදැ?”යි විචාළෝය. “ස්වාමිනි, දිවියමනුෂ්‍යයන් සහිත වූ ලෝකයෙහි අග්‍රපුද්ගල වූ සඵධම්මයන් සඵඛාරයෙන් විශේෂයෙන් දන්නා වූ පිරිසිඳු විත්තසන්නාන(සිත් සතන්) ඇති නික්ලේශී වූ (කෙලෙස් රහිත වූ) මහධානමණියාණන් වහන්සේ නාදනනසේක්ද? ඒ භාග්‍යවන් බුදුරජාණන් වහන්සේ වනාහි සවප්නයෙහි තොරතුරු දන්නාසේක, වැඩිය මැනව, මහරජපුරුවන් වහන්ස, ඒ සඵඥයන් වහන්සේ අතින් විචාළ මැනවැ”යි කිවුය. රජපුරුවෝ “යහපත, දේවිනි”යි කියා විචාරයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාරකොට උන්නාහුය.

සඵඥයන් වහන්සේ මධුරස්වර විහිදුවා “කිමෙක්ද? මහරජපුරුවෙනි, ඉතා උදෑසනම අවුදු”යි වදාළසේක. “ස්වාමිනි, මම අළුයම් වේලෙහි සෙළොස් සවප්නයක් දැක තිබිනි ත්‍රසනව බමුණන්ට කිමි, බමුණෝ ඒ අසා ‘මහරජපුරුවන් වහන්ස, ඒ ස්වප්නය නම් ඉතාතද රූක්ෂ වූ ස්වප්නයක, ඒ දුටු සවප්නය විනාශ කරැණු පිණිස වතුෂ්කයෙන් යාගයක් කරමිනයි’ කියා යාගය සරහනි(පිළියෙල කරනි), එසේ හෙයින් බොහෝ ප්‍රාණීහු මරණහයින් හයපත්ව සිටියාහ, නුඹවහන්සේ වූකලී දිවියමනුෂ්‍යයන් සහිතව ලෝකයෙහි අග්‍රපුද්ගලසේක, යමක්

නුඹවනන්සේගේ ශුභමුඛයට හමු නොවේ නම් එසේ වූ අතීතානාගත වතීම්වලට උපන්නා වූ කිසිම පදාර්ථයක්(කරුණක්) නම් නැත්තේය, එසේ හෙයින් සවාමිනි, බුදුරජාණන් වහන්ස, මේ ස්වප්නයෙහි විපාක වදාළ මනෙවැ”යි කීවිය. “මහරජපුරුවෙහි, ඒ එසේමය දිව්‍යමනුෂ්‍යයන් සහිත වූ ලෝකයෙහි මේ ස්වප්නයන්ගේ තොරතුරු විපාක දැක්නට මා හැර අන් සමර්ථ කෙනෙක් නම් නැත්තානුය, එසේ හෙයින් මම තොපට කියමි, එතකුදු වුවත් තොප දුටුසැටියේම ස්වප්නය කියව”යි වදාළසේක. “යහපත, ස්වාමිනි”යි කියා රජපුරුවෝ දුටුසැටියේම ස්වප්නය කියන්නාහු!

උසභා රුක්ඛා ගාවියො ගවා ව
අසෙසා කංසො සිගාලී ව කුමෙහා
පොකබරණී ව අපාක වජුනං
ලාපුනි සීදන්ති සීලා පලවන්ති
මණ්ඩුකියො කණ්ඨසපෙප ගිලන්ති
කාකාං සුවණ්ණා පරිවාරයන්ති
තසාවකා ඵලකානං හයා හී’ති

යන මේ මාතෘකාව සිතනවා ස්වප්නය කීවානුය. කෙසේ කිවුද? යන්:

“ස්වාමිනි, මම එක් ස්වප්නයක් මෙසේ දිටිමි. අඤ්ඤාචරණී වූ(කළු පැහැති) කාලවෘෂභයෝ(කළු ගොන්නු) සතරදෙනෙක් ‘සුද්ධ කරමින’යි සතරදිගින් රාජාධිගනයට අවුත් ‘වෘසභ සුද්ධය බලමිනයි’ මහජනයා රැස් වූ කල්හි සුද්ධ කරන්නා වූ

ආකාර දක්වා ගජනාකොට ඒ ඒ අත පලා යන්නාහ. මේ පළමුවන ස්වප්නය දිට්ඨි, මේ සවප්නයට විපාක කවරේදැ?”යි විචාලෝය. “මහරජපුරුවෙනි, මීට විපාක නොප සමයෙන් අප සමයෙන් නොවන්නේය, අනාගතයෙහි අධිර්මිෂ්ඨ වූ කෘෂ්ණ(දිළිඳු) රජදරුවන් හා අධිර්මිෂ්ඨ මනුෂ්‍යයන් සමයෙහි ලොව යහපත පෙරලෙන්ට(වෙනස්වන්ට) පටන්ගත් කල්හි කුසලය පසුබැස අකුසලය උත්සන්නව(වැඩිදියුණු වී) කුසලයට අකුසලය මතුව ලොව පිරිහෙන්නා වූ කාලයෙහි වජ්‍යව යහපත්ව ඉඳුරා(නියම ලෙස) නොවස්නේය, මෙසපාදයෝ(වැනිවලා හෝ වර්ෂාකාරක හේතු) සිඳෙන්නානුය, ශසයයෝ මලානික වන්නානුය, එසේ හෙයින් දුර්ගික්ෂ වන්නේය, මෙසයෝ වස්නාක්මෙන් සතරදිගින් නගා(මතුවී) ස්ත්‍රීන් ‘අවිවෙති වැනු වී ආදිය තෙමෙයි’ යන හයින් අතුවකොට ගත් කල්හි(ගේ තුළට ගත්විට) පුරුෂයන් උදුව හා පෙට්ටි ගෙන ඇලඅමුණු නියර බඳින්ට නික්මුණු කල්හි වස්නා ආකාර දක්වා ගර්ජනාකොට විදුලිය අඳුන්වන් කළිගොන් සතරදෙනා රාජාධිගනයට අවුත් පොර අරභයා බොහොදෙනා ‘ගොන්පොර දකුම්හයි’ රැස් වූ කල්හි පොර අන්නා වූ ආකාර දක්වා තප්ලා ගර්ජනාකොට පොර නැනම(පොර ඇතිමක් නොකරම) ඒ ඒ අත පලායාමෙන් මෙසයෝ නොවැසම පලා යන්නානුය. මේ තෙමේම මේ ස්වප්නයෙහි විපාක වන්නේය, නොපට වූකලී මේ ස්වප්නය දුටු කාරණයෙන් කිසි අනතරායෙක් නැත. අනාගතය අරභයා දක්නා ලද්ද වූ මේ ස්වප්නය වන්නේය, බමුණෝ වනාහි

තමන්ගේ ජීවිකා වෘත්තිය නිසා යාග කිරීමෙන් සන්නිද්‍රෙයි කිවුය”යි මෙසේ සච්ඡායන් වහන්සේ ස්වප්නයට නිෂ්පත්ති(සිහින විපාක) වදුරා “මහරජ්ජුරුවෙනි, දෙවෙනි වූ ස්වප්නය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, දෙවෙනි ස්වප්නය මෙසේ දිටිමි, කුඩා රුක් හා ගස් පොළොව පලා විශතක් පමණක් රියතක් පමණක් උඩ නොනැගීම මල් පිපෙනේත් ඵල ගන්නේත් වෙයි. මේ දෙවෙනි ස්වප්නය දිටිමි, මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය.

“මහරජ්ජුරුවෙනි, මීටත් විපාක ලොව පිරිහෙන්නට වන්නල්ලි මනුෂ්‍යයන් මඤ්ඤාඝ්‍රම වූ(අධු ආධුෂ අති) කල්හි වන්නේය. අනාගතයෙහි සභයෝ අධික වූ රාග ඇතිවන්නාහු වෙත්, වයසට නොපැමිණියාවූ කුමාරිකාවෝ පුරුෂාන්තරයට(පිරිමින් හා සංවාසයට) ගොස් සෘතුමතීව ගර්භනීව දූ දුරුවන් හා සමග වෙසෙති. පැළ ගස්වල මල්මෙන් ඔවු’නොවුන්ගේ සෘතුමතීබව හා ඵලමෙන් දූදුරුවෝ වන්නාහුය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට හයෙක් නැත, තුන්වැනි ස්වප්නය කියව, මහරජ්ජුරුවෙනි”යි වදාළසේක.

ඵකල රජ්ජුරුවෝ තුන්වෙනි ස්වප්නය කින්නාහු මෙසේ කිවුය. “ස්වාමීනි, ඵදුවස්ම උපන්නා වූ වස්සන්ගෙන් දෙනුන් කිරි බොන්නා දිටිමි, මේ තුන්වෙනි ස්වප්නය, මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය. “මීටත් විපාක මතු එන්නා වූ කාලයෙහිම මනුෂ්‍යයන්ගේ ජ්‍යෙෂ්ඨාපවායික කමීය(වැඩිහිටියන් සැලකීමේ සිරිත) නටකල්ලි(නැති වූ විට) වන්නේය,

අනාගතයෙහි සභවයෝ මවුපියන් කෙරෙහිවත් නැදිමයිලන් කෙරෙහිවත් ලජ්ජාවක් නූපදවා තුමු ම කුටුම්භය (විවාහය) විවාරා තුමු ම තමන්ට සලසා ගනිති. ධන්පිළියකුන්(ආහාර හා වස්ත්‍ර) වෘද්ධියන්ට(දෙමව්පියන් අතුළු වැඩිහිටියෝ) දෙනු කැමති කෙනෙක් දෙති, නොදෙනු කැමති කෙනෙක් නොදෙති, ඒ වෘද්ධියෝ අනාට අසරණව තුමු තමන් නිසා ජීවත්වගත නොහී ඵදුවස උපන්නා වූ වසසන්ගෙන් කිරි බොන්නා වූ මහදෙනුන් මෙන් දරුවන් සිත්ගෙන උන් නිසා ජීවත් වෙති. මේ කාරණයෙනුත් තොපට හයෙක් නැත, සතරවෙනි ස්වප්නය කියවයි මහරජ්ජුරුනි”යි කීසේක.

“ස්වාමීනි, ආරොහ පරිනාහ සමීපනන වූ(උස මහතින් යුත්) මහගොන් යුගපරමීපරා අග(වියගස් තබා පිළිවලින් ගොන් රැනෙහි කෙළවරට) යොදා තරුණ වූ ගොන්නාමුන් රථසකාටාදී භාරයන්(ගැල්බර) අදනා සඳහා මුල්ගැල් හිස(මුලින්ම ඇති ගැල ඉදිරියෙහි) යොදන්නවුන් දිටිමි. ඒ නාමුගොන් මුල යොදන ලද්දහු භාරය ඇදගත නොහී කරින් විය දුමා(වියගස කරින් ඉවතට දුමා) සිටියාහුය. එසේ හෙයින් ගැල් කැමති තැනකට ගොස් වෙළඳුමි ආදී කාරිය සමෘද්ධකොට(සාර්ථක) ගන්ට නුවුයේය. මේ මාගේ සතරවැනි වූ ස්වප්නය, මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාලෝය.

“මහරජ්ජුරුවෙනි, මීට විපාක අනාගත කාලයෙහි අධිර්මිෂ්ඨ වූ රජදරුවන් සමයෙහි වන්නේය. අනාගතයෙහි අධිර්මිෂ්ඨ වූ කෘපණ වූ රජදරුවෝ නුවණැත්තා වූ, පරමීපරාව දැන්මෙහි සමර්ථ වූ, ඒ ඒ කාශ්ඨි සමෘද්ධකොට දීලන්ට නිසි වූ,

මහඅමාත්‍යයන්ට යස පිරිවර නොදෙති,
 ධර්මාධිකරණයෙහිත්(ධර්මසභාවෙහි සහ විනිශ්චය ශාලාවෙහිද)
 රාජකාය්ඪි විචාරන්නා වූ, ස්ථානයෙහිත් නුවණැත්තා වූ,
 විනිශ්චයෙහි දක්ෂ වූ, පරමිපරාවන් පැවත ආවා වූ
 වයොවෘද්ධ අමාත්‍යයන් නොසලස්වති. ඔවුන්ට විරුද්ධ වූ
 තරුණ වූ බාල අමාත්‍යයන්ට යස පිරිවර දෙති. එබඳුවුවන්ම
 විනිශ්චයෙහි සලසති, ඒ තරුණ අමාත්‍යයෝ රාජ කටයුතු හා
 යුක්තසායුක්ති (යුතු අයුතුකම්) නොදන්නාහු, ඒ තමන්ට දුන්
 යසසත් ධරාගත නොහෙති, මහළු වූ නුවණැති අමාත්‍යයෝද
 යසස් නොලබන්නාහු රාජ කටයුතු සමෘද්ධකොට දිලන්ට
 සමර්ථයෝ වූ නමුත් අපට ‘මේ රාජ කටයුත්තෙන් ප්‍රයෝජන
 කීම්ද? අපි දැන් පිටත ගියමෝ වේද? අභ්‍යන්තර වූ බාල
 අමාත්‍යයෝම ඒ රාජකාරිය දන්නෝ වේදැ’යි, උපන්නා වූ
 රාජකාරියක් නොකෙරෙති, එසේ කල්හි සඵලකාරයෙන්ම
 ගැලේනිස උසුලන්ට අසමර්ථ වූ නාමුගොන් ගැලේනිස වියෙහි
 යෙදූ කලක් මෙන්ද, ගැලේනිස උසුලන්ට අදින්නට අසමර්ථ වූ
 මහගොන් වියදඬු පරමිපරාවෙන් අග යෙදූ කලක් මෙන්ද ඒ
 රජදරුවන්ට මහත් වූ පරිහානියම වන්නේය, මහරජ, මේ
 කාරණයෙනුත් තොපට හයෙක් නැත, පස්වෙනි ස්වප්නය
 කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, දෙදිසාවෙන් මුඛ දෙකක් ඇති අශ්වයෙකු දිටිමි.
 ඔහුට දෙපිටින්ම කෘ හැකිය, ඒතෙමේ දෙපිටින්ම කන්නේය.
 මේ මා විසින් දක්නාලද පස්වැනි ස්වප්නය ය, මීට විපාක
 කවරේදැ?”යි විචාළේය. “මහරජ, මේ ස්වප්නයටත්

අනාගතයෙහි අධිර්මිෂ්ඨ වූ රජදරුවන් සමයෙහි විපාක වන්නේය. අනාගතයෙහි අධිර්මිෂ්ඨ වූ අඥන රජදරුවෝ අධිර්මිෂ්ඨ වූකල අධිර්මිෂ්ඨ මනුෂ්‍යයෝත් විනිශ්චයෙහි සලසති. කුසලාකුසලයෙහි ආදරයක් නැත්තා වූ ඒ අඥන මනුෂ්‍යයෝ සනායෙහි හිඳ විනිශ්චය කරන්නාහු හිමි නොහිමි දෙදෙනා අතින්ම අල්ලස් ගෙන මුඛ දෙකින් කානම් කන්නා වූ අභවයා මෙන් අත්ලස් ගන්නාහුය. මේ ස්වභවය නිසාත් තොපට හයෙක් නැත, සවෙනි ස්වභවය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, මහජනයෝ ලක්ෂයක් වටනා රන්තලියක් මැද(ඔපවෙන ලෙස මැද) ‘මෙහි මුහු කරව’යි එක් ජරාසිගාලයෙක්(මහළු සිවලෙකුට) හට ඵලවා තුඩුය(පිලිගැන්වූහ). ඒ මහළු කැණහිලා සනරන් තලියෙහි මුහුකෘත්‍යය කරන්නා දිටිමි. මේ මා විසින් දුක්නාලද සවෙනි ස්වභවය, මීට කවර විපාකයෙක්දැ?”යි විචාළෝය. “මීට විපාක අනාගතයෙහිම වන්නේය. මහරජ, අනාගතයෙහි ජාතිසම්පන්න නොවන්නා වූ අධිර්මිෂ්ඨ රජදරුවෝ ජාතිසම්පන්න කුලපුත්‍රයන්ට ‘මොහු අපට කිසි අනතරයක්කොට පියද්දේ හෝ’යි සංකාවෙන්(සැකෙන්) යසස් නොදෙති, අකුලීනයන්(කුලනීනයන්) ඇතිකොට වධනය කරති, එසේ කල්හි මහසම්පත් ඇති ජාතිසම්පන්න මනුෂ්‍යයෝ ජීවත්වගත නොහී ‘මොවුන් නිසා ජීවත්වමින’යි අකුලීනයන්ට දුදරුවන් දෙති, මෙසේ ඒ කුලදුන්ගේ අකුලීනයන් සමග සංවාසය මහළු කැණහිලාගේ රන්තලියෙහි මුහුකෘත්‍යය

කිරීමක් හා සමාන වන්නේය. මේ ස්වභාවයෙන් නොපට
හයෙක් නැත, සත්වැනි වූ ස්වභාවය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, එක් පුරුෂයෙක් ලණුවක් අඹර අඹරා පාමුල
තබන්නේය. ඒ පුරුෂයා උන් පුටුව යට හොත්තා වූ සාකුස්
ඇති(බඩගිනි ඇති) එක් කැණහිල් බෙනුවක් ඒ පුරුෂයා
නොදන්නා පරිද්දෙන් ඒ වරමැද(ලණුව) කන්නීය. මම මෙසේ
දිටිමි, මේ මාගේ සත්වැනි වූ ස්වභාවය, මීට විපාක
කවරේදැ?”යි විචාළේය. “මීට විපාක අනාගතයෙහිම
වන්නේය. තවද අනාගතයෙහි ස්ත්‍රීහු පුරුෂයන් කෙරෙහි
ලොල් වෙති, අලංකාරයෙහි ලොල් වෙති, විවිචල ඇවිදීමෙහි
ලොල් වෙති, ආමිසයෙහි(කැමිබිම්වල) ලොල් වෙති, දුශ්ශීල
වෙති, දුරාවාර වෙති. එසේ වූ ස්ත්‍රීහු තමන්ගේ පුරුෂයන්
කෘමිවණික්(ගොවිතැන් වෙළඳුම) ආදීවූ කම්මාන්තකොට දුකින්
ආයාසයෙන් රැස් කරන ලද්ද වූ සම්පත්
වෞරපුරුෂයන්(සොර සැමියන්) හා එක්ව රා බී මල් පැළඳිමි
සුවද විලවුන් ගැල්විමි ආදියකොට තමන්ගේ ගෙයි අත්‍යායික
වූ කායීන් (අවශ්‍යම කටයුතු) නොබලා ගෙයි බළල්ලාව
සිදුරෙහුන්(ගෙදර බිත්තියට උඩින් ඇති සිදුරෙන් පවා)
වෞරපුරුෂයන්ගේ ඊම පරීක්ෂා කෙරෙමින් සෙටැදුවස් වැපිරිය
යුතු බිජුවට වුවත් පැර(කොටා) කැඳබන් අවුළුපත් ආදිය
සපයා, අඹර අඹරා පාමුල තබනලද වරමැද කන්නා වූ
පුටුව යට වැදහොත් කැණහිල් බෙනුව මෙන් ඒ
වෞරපුරුෂයා හා එක්ව වස්තුව කා නසන්නාහුය. මේ

කාරණයෙන් නොපටි හයෙක් නැත, අටවැනි ස්වභවය කියව”යි වදාළයේක.

“ස්වමිනි, මාලිගා දොරකඩ බොහෝ හිස් වූකල පිරිවරා තබනලද එක් මහත පැන් පිරුණු කළයක් දිටිමි. ක්ෂත්‍රිය, බ්‍රාහ්මණ, වෛශ්‍ය, ශුද්‍රය යන සතර පක්ෂයෙහි සභ්‍යයෝ සතරදිගින් හා සතර අනුදිගින් කළවලින් පැන් ගෙනවුත් පැන් පිරී තිබෙන්නා වූ පුණීකුමිහයම(පිරුණු කළගෙඩියම) පුරවති. පුර පුරා වත්කළ පැන් ඉතිරි ඉතිරි ගලායන්නේය. එසේද වී නමුත් නැවත නැවතත් පිරුණු කළයෙහිම පැන් වත් කරන්නාහුය. සිස් කළ බලන්නා වූ කෙනෙකුත් නැත. මේ මාගේ අටවැනි ස්වභවය ය, මීට කවර විපාකයෙක්දැ?”යි විචාළෝය.

“මහරජපුරුවෙහි, මීටත් අනාගතයෙහිම විපාක වන්නේය. අනාගතයෙහි වනාහි ලොව පිරිහෙන්නේය. රට නිරෝප්ප්ක(නිස්සාර) වන්නේය. රජදරුවෝ දුක්පත්ව කෘපණ(දිළිඳු) වෙති. යම් රජපුරු කෙනෙක් ඉසුරුමභව වෙසෙත් නම් උන් භාණ්ඩාගාරගෙයි ලක්ෂයක් පමණ කහවණු වන්නේය. ඒ රජපුරුවෝ මෙසේ දුක්පත්වුවාහු සියළු දෙනවිවාසී සභ්‍යයන් ලවා තමන්ගේම කම්මාන්ත කරවති. රාජකාරියෙන් පිඩිත වූ මනුෂ්‍යයෝ තමන්ගේ කම්මාන්ත හැර රජදරුවන් පිණිසම ඇල් වී මහ වී ආදී වූ ප්‍රබ්‍රිඛණ්ණ(පෙරවරු වේලාවෙහි වැපිරිය යුතු ධාන්‍ය වර්ග) හා උඳු මූං තල කලත් ආදී වූ අපරණ්ණ(පස්වරු වේලාවෙහි

වැසිරිය යුතු ධාන්‍ය වර්ග) වපුරති, රක්‍ෂා කෙරෙති, කපති, මඩති (පාගති), ගෙට ගෙනෙති, උක්කනින්(උක්කුඩු මිරිකන යන්ත්‍රයෙන්) පැණීමැඩ උක්පැණී කකාරති, පුෂ්පාරාම ඵලාරාම(මල්වතු පළතුරුවතු) කෙරෙති, ඒ ඒ තැන ද මැඩ(කපා පාගා) තබනලද වී, සාල්, උඳු, මුං, තල, කලත් ආදිය ගෙනවුත් රජපුරුවන්ගේ කොටුගුළුම(අටුකොටුම) පුරවති. තමන්ගේ ගෙයි සිස් වූ කොටුගුළු බලන්නෝත් නැත. මෙසේ කිරීම සිස් වූකල නොබලා පැන් පිරු කළයම පුරන්නා හා සමාන වන්නේය. මේ ස්වභවයෙන් තොපට භයෙක් නැත, නවවෙනි ස්වභවය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, පස්පියුමෙන් ගැවැසිගත්තා වූ වටින්ම තොට ඇත්තා වූ එක් පොකුණක් දිටිමි. හාත්පසින් ද්විපාද වතුෂ්පාදුදිනු(දෙපා සිවුපාදි සත්තු) බැස එහි පැන් බොති. ඒ පොකුණ මධ්‍යයේ ගැඹුරු තැන පැන් කැළඹී තිබෙන්නේය. පොකුණ අස(ලග) ද්විපාද වතුෂ්පාදුදින් මිරිකන (පාගන) තැන පැන් ප්‍රසන්නව තිබෙයි. මේ මාගේ නවවැනි ස්වභවය ය, මීට කවර විපාකයෙක්දැ?”යි විචාළෝය.

“මහරජපුරුවෙනි, මීටත් අනාගතයෙහිම විපාක වන්නේය. අනාගතයේ කාලයෙහි රජදරුවෝ අධාර්මික වන්නාහුය. ජන්දයෙන්, ද්වේශයෙන්, මෝහයෙන්, හයින් අගතිශට යෙමින්(නීතියෙන් පිට පැන) රාජ්‍යය කරන්නාහුය. ධාර්මිෂ්ඨ විනිශ්චය නොකෙරෙති, අත්ලස්ම(අල්ලස්) වස්තුකොට ඇත්තාහු වෙති, සම්පත්තියෙහි ලොල් වෙති, රටවැසියන්

කෙරෙහි ඒ රජදරුවන්ට ඝෞන්ති මෙහි කැරණාවෙක් නම් නැත්තේය. වණ්ඩියහ, පරාජයහ, උක්තයෙහි ලූ උක්ගැටයක් මෙන් පෙළ පෙළා අනේකප්‍රකාර වූ අය පඬුරු(අයබදු) උපදවා වස්තු ගන්නාහුය, මනුෂ්‍යයෝ අයපඬුරින් පීඩිතව කිසිවක් දිගහ නොහී ගම් නියමිගම් ආදිය හැර ප්‍රත්‍යන්ත ජනපදයට(අත පිටිසර පළාත්වලට) ගොස් වාසය කෙරෙහි, මධ්‍යම ජනපදය සුන්‍ය(හිස්) වන්නේය, ප්‍රත්‍යන්තය මනුෂ්‍යන්ගෙන් ගහන වන්නේය. යම් සේ පොකුණ මධ්‍යයේ පැත් කැළඹී තිබේද, පොකුණ කෙළවර පැත් විශේෂයෙන් ප්‍රසන්නව තිබේද, එපරිද්දෙන්ම වන්නේය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට හයෙක් නැත, දුසවැනි වූ ස්වභවය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වමිනි, එකම සැල පැසෙන්නා වූ(හැළියෙහි ඉඳෙන) බත් අපාක වන්නා (බත එක සමානව හැමතැන නොඉඳෙන බව) දිටිමි. ‘අපාක’ නම් පළා බෙදා (පළා වෙන්කර) තැබුවාක් මෙන් තුන් ආකාරයකින්ම පැසීමය. එක් භාගයක බත් ඉතා කොමුය(ඉතා බෙරිවී ඉඳී ඇත). එක් භාගයක බත් සාලය(තවම සහලය). එක් භාගයක මදකොට පැසුණේය. මේ මාගේ දුසවැනි වූ ස්වභවය, මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාලෝය. “මහරජපුරුවෙනි, මීටත් අනාගතයෙහි විපාක වන්නේය. තවද අනාගතයෙහි රජදරුවෝ අධිර්මිෂ්ඨ වෙති. ඒ රජදරුවන් අධිර්මිෂ්ඨ වූ කල්හි රාජපුරුෂයෝය, බ්‍රාහ්මණ ගෘහපතීහුය, නියමිගම්වාසීහු හා දනවිවාසී සතියෝයයි මෙසේ ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයන් පටන් සියළු සතියෝම අධිර්මිෂ්ඨ

වන්නාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔවුන්ට අරක්ගත් දෙවියෝය, වෘක්ෂදේවතාවෝය, ආකාශස්ථ දේවතාවෝ යයි මෙසේ සියළු දේවතාවෝම අධිර්මිෂ්ඨ වන්නාහුය. අධිර්මිෂ්ඨ රජදරුවන්ගේ රාජ්‍යයෙහි මහජවන් තදව හමනේය. එසේ තදව හමන්නා වූ පවන් ආකාශස්ථ විමන් කම්පා කරන්නේය. ඒ විමන් කම්පිත වූ කල්හි දේවතාවෝ කිසි වැසි වැස්විය නොදෙති. වස්නාවූන් වැසි සියළු රට එකපැහැර නොවස්නේය. තවද වස්නා වූ වර්ෂාව සි සැමටවන් වැපිරීමටවන් උපකාරීව නොවස්නේය. රාජ්‍යයෙහි යම්සේද, එපරිද්දෙන්ම දැනවිවෙතින් වැවි පොකුණු විල් ආදියෙහිත් එකපැහැර නොවස්නේය, වැවි උඩත්තට(උඩු පැත්තට) වසී නම් වැව යටි මියරට(යටි පැත්තට) නොවස්නේය, යටි මියර වසීනම් උඩත්තට නොවස්නේය, එක් භාගයක ගොයම් අධික වැව්වෙන් නස්නේය, එක් භාගයක ගොයම් වැසි නොවැසීමෙන් මැරෙන්නේය, එක් භාගයක ගොයම් සම වැව් වස්වා මනාව පැසවන්නේය. මේ එකම රජ්ජරුවන්ගේ රාජ්‍යයෙහි වපුරනලද ගොයම් එක් සැල පැසෙන්නා වූ බත් තුන්කොටසක් වූවාක් මෙන් තුන් පරිද්දකින් පැසෙන්නේය. මේ කාරණයෙහුන් තොපට හයෙක් නැත, එකොළොස්වන ස්වජනය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, ලක්ෂයක් වටිනා සඳුන් හරයක්(රත්හඳුන් ගැටයක්) කුණු මොරට (කුණු වූ මෝරු වතුර වෙනුවට) විකුණන්නා දිටිමි. කවර විපාකදැ?”යි විචාළෝය. “මීටත් අනාගතයෙහිම මාගේ ශාසනය පිරිහෙන්නට වන් කල්හි විපාක වන්නේය. තවද අනාගතයෙහි ප්‍රත්‍යයෙහි(සිවුපසයෙහි) ලොල්

වූ ගිඤ්ඤු බොහෝ වන්නාහ. ඔවුන් මා විසින් බොහෝ ප්‍රත්‍යයෙහි ලොල් බව මැඩ කියනලදු ධර්මදෙශනාව විවරාදී වතුර්විධ ප්‍රත්‍යය නිසා(උදෙසා) අනුන්ට දේශනා කෙරෙහි. ප්‍රත්‍යය ලොහයෙන් මිදී නිසසරණ පක්‍ෂයෙහි සිට(සසරින් නිදහස් වීමේ අදහසේ පිහිටා) නිව්‍යානානිමුඛව(නිවනට තුඩුදී) දෙසන්ට අසමර්ථ වෙති. හුදක් ‘මාගේ ව්‍යඤ්ජන සම්පන්නිය(ශරීරශෝභාව හෝ වාක්ව්‍යාජය්‍ය) හා මධුර සවරය(මිහිරි කටහඬ) අසා මාහැඟි වූ සිවුරු ආදිය දෙති(දුසකයෝ දෙති), දෙනු කැමැතනාහුද වෙති’යි කියාම දේශනා කරති. සමහර කෙනෙක් විචිමධ්‍යයය, සතරමංසන්ධියය, මාලිගාවේ වාසල්දෙරකඩය යනාදී වූ සථානවල හිඳ මදුටත් කහවණුවක්(සුළු ගාස්තුවක්) නිසාත් දේශනා කෙරෙහි. මෙසේ මා විසින් නිව්‍යානය අගයකොට දෙසනලදු ධර්මය විවර, පිණ්ඩපාත, සෙනාසන, ගිලානප්‍රත්‍යය යන වතුර්විධ ප්‍රත්‍යය හා මදුටත් කහවණුවක් නිසා විකිණීමකොට දෙන්නාහුය(විකුණන්නාහුය). ලක්‍ෂයක් අගනා හඳුන්හරක් කුණුමොරට විකුණන්නාවූන් වැන්නෝය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට හයෙක් නැත්තේය, දෙළොස්වෙනි ස්වඡනය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, සිස් වූ වියළි ලඬු දියෙහි ගිලෙන්නා දිටිමි. මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය. “මහරජපුරුවෙනි, මීටත් අනාගතයෙහි යහපත පෙරලෙන්ට වන් කල්හිම විපාක වන්නේය. එසමයෙහි රජදරුවෝ ජාතිසම්පන්න කුලපුත්‍රයන්ට යසස් නොදෙති, කුලගැත්තන්ටම යසස් දෙති. ඒ කුලභීතයෝ

ඉසුරුමත් වෙති, කුලපුත්‍රයෝ දිළිඳුවෙති. රජදරුවන් සම්මුඛයෙහිත්, රාජද්වරයෙහිත්(රජගෙදරදීත්), අමාත්‍යයන් සම්මුඛයෙහිත්, විනිශ්චය මණ්ඩලයෙහිත් සිස් ලබු හා සමාන වූ අකුලිනයන්ගේම කථාවල ගැලීසිටියා මෙන් නිශ්චලව සුප්‍රතිඡේදිත වන්නාහුය, සංඝකම් ගණකම්යෙහිත් (හිඤ්ඤාණ සාමුහිකව කරනු ලබන විනයකම්භාදියෙදීද) පාත්‍ර විවරාදිය හා විහාරාදීන්ගේ විනිශ්චය ස්ථානයෙහිත් දුශ්ශීල වූ පාඨි පුද්ගලයන්ගේම කථාව නෛය්‍යාණික(අඳුනියයුතු) වන්නේය, ඔවුන්ගේ බස් ග්‍රාහ්‍ය(පිළිගැනීමට සුදුසු) වන්නේය, ලජ්ජ හිඤ්ඤාණගේ(ගිඤ්ඤාගරු හිඤ්ඤාණගේ) එබස් අග්‍රාහ්‍ය වන්නේයයි, මෙසේ සඵප්‍රකාරයෙන්ම සිස් ලබු ගිලෙන කලක් මෙන් වන්නේය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට භයෙක් නැත, තෙළෙස්වැනි වූ ස්වප්‍රේමය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, මහත් වූ කුළුගෙවල් පමණ වූ ඝණ ශෛල(ගල්කුට්ටි) නැව් මෙන් දියෙහි හිල්පෙන්නා (පාවෙන්නා) දිටිමි. මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය. “මහරජ්ජුරුවෙහි, මීටත් එබඳු වූ කාලයෙහිම විපාක වන්නේය. එසමයෙහි අධර්මිෂ්ඨ රජදරුවෝ අකුලිනයන්ට යසස් දෙති. ඔවුහු සම්පත් ලබා ඉසුරුමත් වෙති. කුලීනයෝ දුක්පත් වෙති. ඔවුන් කෙරෙහි කිසිවකුත් ආදරගෞරව නොකෙරෙති. අන්‍ය වූ අකුලිනයන් කෙරෙහිම ආදරගෞරව කෙරෙති. රජ්ජුරුවන් සම්මුඛයෙහිත්, අමාත්‍යයන් සම්මුඛයෙහිත්, විනිශ්චය මණ්ඩලයෙහි දුක්ඝ වූ බරගල් හා සමාන වූ කුලපුත්‍රයන් බස් පිහිටා නොසිටින්නේය. ඒ කුලපුත්‍රයන් කථාකරන්ට වන් කල්හි

‘මුන් කියන්නේ කිමිදැ’යි අන්‍ය වූ අකුලිනගේ අපහාසකොට නිඤ්ඤ කෙරෙහි, හිඤ්ඤා වහන්සේගේ සන්නිපාතයෙහිත්(රැස්වූ තැන්වලදීත්) උකතප්‍රකාර වූ සථානවල්හි ලජ්ජපෙසල (හිඤ්ඤාකාමී සිල්වත්) හිඤ්ඤා වහන්සේ ගරුකොට නොසිතති. ඒ ලජ්ජ හිඤ්ඤාගේ කථාවන් සංස සන්නිපාතාදියෙහි(සංස රැස්වීම් ආදියේදී) නිශ්චලව(ඒකමතිකව පිළිගත හැකි පරිදි) නොසිටින්නේය. ගල් හිල්පෙන කලක් මෙන් හිල්පෙන්නේය. ග්‍රාහ්‍ය නොවන්නේය. මේ කාරණයෙනුත් තොපට හයෙක් නැත, තුදුස්වැනි වූ ස්වප්නය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, මීපුප්සා(මී මල් තරමට කුඩා වූ) මැඩියන් මහත් වූ කෘෂණ(කළු) සපීයන් පසුපස්සෙහි වේගයෙන් ලුහුබඳවා ගෙනගොස් අඤ්ඤාලද්ධිමෙන් (නෙළුම්බට මෙන්) කඩ කඩා ‘මුරු’ ‘මුරු’ යන අනුකරණ ශබ්ද පවත්වමින් මස් කා ගලන්නවුන්(ගිල දමන්නන්) දිටිමි. මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය. “මීටත් ලොව පිරිහෙන්නට වන්නල්හි අනාගතයෙහි විපාක වන්නේය. එසමයෙහි මනුෂ්‍යයෝ අධික රාගීව ක්ලේශවසගව ළදරු ළදරු වූ(තරුණ තරුණ වූ) තම තමන්ගේ භාස්ඨාවන්ගේ වසගයෙහි පවතී. ඔවුන්ගේ ගෙයි දුසකම්කාරාදීන් (දුසකම්කරු ආදීන්) හා ගවමනිසාදීන්ද(ඵලහරක් මිහරක් ආදීන්) රන්රුවන් ආදියත් ඒ ස්ත්‍රීන් සනතක වන්නේය. ‘අසවල් රන්රුවන් මුතුමණික් ආදිය හා වසනුාහරණ ආදී සියළු වසතූන් කොයිදැ?’යි විචාළ කල්හි ‘ඒ වස්තුව කොයි තිබෙයි නමුත් තට මේ විචාරා ආයාස ගැන්ම ප්‍රයෝජන කිමිද? තෝ මා ගෙයි ඇත්ත

නැත්ත(ඇති නැති දේ) විචාරන්නා කැමැත්තෙහිදැ?යි කියා අනේකප්‍රකාරයෙන් ආක්‍රෝශපරිභව බැණු මුඛ නැමැති අභියඟියෙන්(උලෙන්) ඇණ දැසයකුමෙන් තමා වසගයෙහි පවත්වා තුමු ඉසුරුමත්කම් පවත්වන්නාහුය. එසේ කල්හි මිපුප් පමණ මැඩියන් කෘෂණ සපීයන් ගලනා කලක් මෙන් වන්නේය. මේ කාරණයෙනුත් නොපට භයෙක් නැත, පසළොස්වැනිවූ ස්වප්නය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වමිනි, දැනට වූ අධිමියෙන්(අප්‍රිය ජනක ගතිගුණ දහයකින්) යුක්ත වූ ගම් පහරන්නා වූ(ගම් තම ගොදුරු බිම් කරගන්නා වූ) කපුටුවන් රන්වන් වූ පැහැ ඇති බැවින් ‘ස්වණී’ යයි ලබනලද නම් ඇති සවණීභංසරාජයන් පිරිවරා ඇවිදිනාවූන් දිටිමි. මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය.

“මහරජපුරුවෙනි, මීටත් අනාගතයෙහි දුච්ච රජදරුවන් සම්පයෙහිම විපාක වන්නේය. මහරජපුරුවෙනි, අනාගතයෙහි රජදරුවෝ භසනිශ්ලිපාදියෙහින්, යුද්ධයෙහින් බුහුටි නොවෙති, සමර්ථ නොවෙති. ඒ රජදරුවෝ තමන්ම රාජවිපත්තියෙහි සංකා කෙරෙමින් සමානජාති ඇත්තා වූ කුලපුත්‍රයන්ට චෝච්චියයි නොදී තමන්ට මෙහෙකරන කරනැවැසියන්(හිසරැවුල් කපන්නන්) ආදී වූ සභයන්ට චෝච්චියයි දෙති. ජාතිගොත්‍රයෙන් යුක්ත වූ කුලපුත්‍රයෝ රජදරුවන් පිහිටක් ලැබගත නොහී ජීවත්වන්නට අසමර්ථව චෝච්චියියෙහි පිහිටියා වූ ජාතිගොත්‍රයෙන් හීන වූ අකුලිනියන්ට සේවය කෙරෙති, ඇවිදිති. මෙසේ කල්හි

ස්වභාවික සංසාරයේ කපුටුවන් පිරිවරා ඇවිදිනා කලක් මෙන් වන්නේය. මේ කාරණයෙන් නොපට හයෙක් නැත, සොළොස්වැනි වූ ස්වප්නය කියව”යි වදාළසේක.

“ස්වාමීනි, පෙර දිවියේ එළුවන් කති, මම වූකලී දැන් එළුවන් දිවියන් පසුපස්සෙහි ලුහුබැඳ ගෙනගොස් ‘මුරු මුරු’ යන අනුකරණකොට කන්නා දිටිමි. එකල්හි අන්‍ය වූ දිවියේ එළුවන් දුරින් එනනා දැක හයින් ත්‍රසනව පලාගොස් කැලයට වැද සැඟවෙන්නාහුය. මම මෙසේ දිටිමි, මීට විපාක කවරේදැ?”යි විචාළෝය.

“මහරජපුරුවෙහි, මීටත් අනාගතයෙහි අධර්මිණී රජදරුවන් සමයෙහි විපාක වන්නේය. එසමයෙහි අකුලීනයෝ රාජවල්ලභ(රජවරුන්ට පක්ෂපාත) වෙති, ඉසුරුමත් වෙති. කුලපුත්‍රයෝ අප්‍රසිද්ධ වෙති. ඒ රාජවල්ලභ වූ කුලනිනයෝ තමන්ගේ බස් රජදරුවන්ට කියා නම්මා(තම වචනයට නම්මවාගෙන) විනිශ්චයශාලාදියෙහි බලවත්ව හිඳ ජාතිසම්පන්න වූ ප්‍රවේණියෙන්(පරපුරෙන්) ආවා වූ සතියන්ගේ කෙත්වත් ආරාමාදියට ‘මේ අප සන්නක වූ කෙත්වත් ආදිය’යි යුක්ති බැණ ඒ ඒ කුලයන් විසින් ‘නොපගේද? අපගේදැ?’යි කියා විනිශ්චයස්ථානාදියෙහි විවාද කරන කල්හි වේවැල් ආදියෙන් ගස්වා බොටුව අල්වා ඉවත දැමීමවා ‘නොපගේ පමණ නොදනුද? අප හා සමග විවාද කරවිද? දැන් රජපුරුවන් වහන්සේට දන්වලා(පවසා) හස්තපාදදිය(අතපය) කප්පවාපියවු’යි ඒ කුලපුත්‍රයන් හය

ගන්වති. ඒ කුලපුත්‍රයෝ රාජවල්ලභ වූ කුලභීතයන්ට හයින් තමන් සන්තක වූ ක්ෂේත්‍රවස්තු ආරාමාදිය(කෙත්වතු උයන් ආදිය) ‘තොපිම අරගනිවි, තොපටමය’යි පාවාදී තමන් ගෙට යහපත්ව(තමන්ගේ ගෙවල්වලට ගොස්) වැදගෝනාහුය. පාපී වූ හිඤ්ඤා ලප්පී වූ හිඤ්ඤන්ට කැමති පරිද්දෙන් පීඩා කරන්නාහු. ඒ ලප්පී ප්‍රියසීලී වූ හිඤ්ඤන් වහන්සේ කිසි පිහිටක් නොලැබ වනයට වැද කැලැඳියෙහි සැගවී හිඳිනාසේක.

මෙසේ කල්හි භීතජාතීන් හා පාපී හිඤ්ඤන් විසින් පීඩිත වූ ජාතීමත් කුලපුත්‍රයන් හා ලප්පී හිඤ්ඤන් එව්වන්ට හයින් දිවියන් සැගවී හයගෙන පලායන කලක්මෙන් වන්නේය. මේ කාරණයෙහි තොපට හයෙක්නැත, මේ ස්වප්නය අනාගතයම උදෙසා තොප විසින් දක්නා ලද්දේය. බමුණෝ වනාහි තමන් අධර්මිෂ්ඨවන බැවින් ධර්මයෙහි තත්ත්වය නොදන්නා බැවින් තොප කෙරෙහි ස්නේහයෙහි කීහ. ‘බොහෝ වස්තු ලබමිහ’යි තමන් වස්තුවෙහි ලොහොබි බැවින්, ජවත්වනු නිසා නුඹවහන්සේ උටු මේ ස්වප්න විනාශය පිණිස ‘සඵ්වතුෂ්ක යාගය කරමිහ’යි කීවෝ වේදැ”යි මෙසේ සඵ්ඥයන් වහන්සේ සොළොස් ස්වප්නයෙහි විපාක වදුරා “මහරජපුරුවෙහි, දැන් මේ ස්වප්නය උටුවෝ තොපි මතු නොවෙයි, පුරාතනයෙහි රජදරුවෝත් උටුවාහුමය.

බ්‍රාහ්මණයෝ ඒ රජදරුවන්ටත් මෙපරිද්දෙන්ම කියා මේ ස්වප්නය යාගමත්තට දැමූය. ඉක්බිති නුවණැත්තන් විසින් දෙසනලද න්‍යායෙහි(ක්‍රමයෙහි) සිට බොධිසත්වයන් අතින් විවාළෝය. පුරාතනයෙහි නුවණැත්තෝ ඔවුන්ට මේ ස්වප්නය

කියන්නෝ මෙම ක්‍රමයෙන්ම කීවෝ වේදුර”යි වදුරා ඒ කොසොල් රජපුරුවන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වන් දැක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරණලදු බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ වංශයෙහි ඉපිදු වැඩිවිය පැමිණ සෘෂිප්‍රවුෂ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාහිඤු අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි ධ්‍යානක්‍රීඩාවෙන් යුක්තව වාසය කරන්නාහුය. එසමයෙහි බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න රජපුරුවෝ මෙම ක්‍රමයෙන් ස්වප්නය දැක බමුණන් අතින් විචාලෝය. බමුණෝ මෙපරිද්දෙන් යාග කරන්නට ගත්හ. බමුණන් අතුරෙන් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේ අනවැසි මාණවකයා ප්‍රඥාසම්පන්නය, ව්‍යක්තය. ඒ තෙමේ ආචාරීන්ට කියන්නේ “ආචාරීන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ විසින් අපි වෙදනුය උගන්වන ලදුම්හයි, ඒ වෙදනුයෙහි එකකු මරා එකක්හට ස්වස්ථයක්(යහපතක්) කිරීමක් නැත්තේ වේදුර”යි කීය. එබස් ඇසූ ආචාරී කියන්නෝ “දරුව, මේ උපායෙන් අපට බොහෝ වස්තු උපදවන්නේය, තෝ වූකලී රජපුරුවන්ගේ වස්තු රකනා කැමැත්තේ වෙනැ”යි කීවුය.

එබස් ඇසූ මානවකයා “එසේ විනම් ආචාරීන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේගේ යාග කාරිය කළමැනවයි, මම නුඹ වහන්සේ සම්පයෙහි කුමක් කරමිදුර”යි කියා ගොස් ඉවත ඇවිදිනේ

රජපුරවන්ගේ උයනට ගියේය. එදවස් මහබෝසනාණෝත් ඒ කාරණය දැන “අද මා විසින් මනුෂ්‍යපටියට(මිනිසුන් වසන තැනට) ගිය කල්හි මහජනයා මගේ බන්ධනයෙන් මිදීම වන්නේය”යි ආකාශයෙන් ගොස් උයනේ බැස රන්පිළිමයක් මෙන් මගුල් සලවට මන්නේ උන්නාහුය. ඒ මානවකයාද බෝධිසත්වයන් කරාගොස් එකත්පසව හිඳ සුවදක් කපා කළේය. මහබෝසනාණෝ ඒ මානවකයා හා සමග මිහිරි වූ පිළිසඳුර කපාකොට “කීමෙක්ද? මානවකය, රජපුරවෝ දැනැමින් රාජ්‍යය කෙරෙත්ද?”යි විචාලෝය. “ස්වාමීනි, රජපුරවන් වහන්සේ වූකලී ධර්මිෂ්ඨසේක. එතකුදු වුවත් බමුණෝ උන්වහන්සේ අපායමාර්ගයෙහි පවත්වති, රජපුරවන් වහන්සේ සොළොස් ස්වප්නයක් දැක බමුණන්ට කී සේක. බමුණෝ ‘යාග කරමින’යි පටන්ගත්හ. කීමෙක්ද? ස්වාමීනි, මේ ස්වප්නයන්ගේ විපාක මේ යයි රජපුරවන් වහන්සේ ගිවිස්වා මහජනයා හයින් මුදන්ට නුඹවහන්සේට නොවට්දැ”යි කීහ. “මානවකය, අපි වූකලී රජපුරවන් නාඳුනමින, රජපුරවන් වහන්සේ අප නාඳුනති, ඉඳින් මෙනනට අවුත් විචාලෝ නම් අපි ඔහුන්ට කියනමෝ වේදැ”යි කිවුය. මානවකයා “ස්වාමීනි, මම රජපුරවන් වහන්සේ කැඳවාගෙන එමි. නුඹවහන්සේ මාගේ ඊම බලමින් ඇසිල්ලක් පමාවුව මැනවැ”යි කියා බෝධිසත්වයන්ට ප්‍රතිඥා දී රජපුරවන් සමීපයට ගොස් “මහරජපුරවන් වහන්ස, එක් ආචාරී තාපස කෙනෙකුන් වහන්සේ නුඹවහන්සේගේ උයනෙහි බැස ‘නුඹවහන්සේ විසින් දුටු ස්වප්නයෙහි විපාක කියමි’යි කැඳවනසේකැ”යි කීය.

රජ්ජුරුවෝ ඔහුගේ කථා අසා මහජනයා පිරිවරා එකෙනෙහිම උයනට ගොස් තාපසයන් වැඳ එකත්පස්ව හිඳ “ස්වමීනි, නුඹවහන්සේ මා දුටු ස්වප්නයෙහි විපාක දන්නාසේක්දැ”යි විචාලෝය. “එසේය, මහරජ්ජුරුවනි”යි කී කල්හි “එසේ වීනම් කිව මැනවැ”යි කිවුය. “මහරජ්ජුරුවනි, කියමි, තොප දුටු සැටියේ ස්වප්නය මට කියව”යි කිවුය. “යහපත, ස්වාමීනි” කියා රජ්ජුරුවෝ!

උසභාරුක්ඛා ගාවියෝ ගාවා ව
අසෙසා කංසො සිගාලී ව කුමෙහා
පොක්ඛරණී අපාකවන්දනං
ලාපුනි සීදුන්ති සිලා පල්වන්ති
මණ්ඩුකියො කණාහසපෙප ගිලන්ති
කාකං සුවණ්ණා පරිචාරයන්ති
තසාවකා ඵලකානං හයා හී’ති

යන මේ ගාථාව කියා පසේනදි කොසොල් රජ්ජුරුවන් විසින් කියනලද ක්‍රමයෙන්ම සොළොස් ස්වප්නය කිවුය. මහබෝධිසත්වයෝත් ඒ සොළොස් ස්වප්නය දැන් සඵලයන් වහන්සේ වදාළ සැටියේම විස්තර හෙයින් විපාකයන් කියා කෙළවර මෙසේ කිවුය. “මහරජ්ජුරුවෙනි, මෙතෙම ස්වප්නයෙහි නිෂ්පත්ති(විපාකය) වන්නේය. ඒ ස්වප්නයෙහි දූෂ නසන පිණිස යම් යාගක්‍රියාවක් පවතී නම් ඒ යාග විපරීත හෙයින් පවත්නේය. කවර කාරණයකින්ද? යන්,

මේ සොළොස් ස්වප්නයෙහි විපාක නම් ලෝකයෙහි සත්වයන්ගේ ගුණ පෙරලෙන්ට වන් කල්හි, අකාරණය කාරණයයි කියා ගන්නා කල්හි, කාරණය අකාරණයයි ගන්නා කල්හි, අභූත භූතයයි(නොවූ දේ වූයේයයි) කියා ගන්නා කල්හි, භූතය අභූතයයි කියා ගන්නා කල්හි, අලප්ඵන් උත්සන්න වන කල්හි, ලප්ඵන් පිරිහෙන කල්හි වන්නේය. දැන් තොපගේවත් මාගේවත් යන මේ පුරුෂයුග්මය(පුරුෂයන් දෙදෙනා) පවත්නා කල්හි(ජීවත්වන කාලය ඇතුළතදී) මේ සොළොස් ස්වප්නයෙන් වන විපාකයෙක් නැත. එසේ හෙයින් මේ ඒ ස්වප්නවිපාක විනාශය පිණිස පවත්නාහු යාගක්‍රියා විපරියාස හෙයින් පවත්නේය. ඒ යාගයෙන් ප්‍රයෝජන නැත. තොපට මේ සොළොස් ස්වප්නය දුටු කාරණයෙන් භයෙක්වත්, තැති ගැන්මෙක්වත්, නැතැ”යි මහාබෝසතාණෝ රජ්ජුරුවන් අස්වසාලා මහජනයා බන්ධනයෙන් මුදු නැවත ආකාශයේ සිට රජ්ජුරුවන්ට අවවාද කියා පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවා “මෙතැන් පටන් මහරජ්ජුරුවෙහි, බමුණන් හා එක්ව කරන්නා වූ පශුසාත(සත්ව සාතන) නම් යාගය ඇරඹියව”යි ධර්මදේශනාකොට ආකාශයෙන්ම තමන් වසන්නා වූ ස්ථානයටම ගියෝය. රජ්ජුරුවොත් මහබෝසතාණන්ගේ අවවාදයෙහි පිහිටා දුනාදී වූ පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා “මහරජ්ජුරුවෙහි, ස්වප්න දුටු කාරණයෙන් තොපට භයෙක් නැත, මේ යාගය හැරපියව”යි

යාග හරවා මහජනයාට ජීවිත දායක වන පුස්තකවලට ගලපා මේ ‘මහසපින ජාතිකය’ නිමවා වදාලසේක.

“එසමයෙහි රජපුරවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. මානවකයා නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි තපස්වී වුයෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්විකිණීමේ දැක්වා වදාලසේක.

078. ඉල්ලීම ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි ලොකොත්‍රයට ප්‍රදීපයක්(තුන් ලොවට පහනක්) බඳු වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් විකිණීමේ දෙවිරම් වෙහෙර වසනසේක් මවජරිය කොසිය සිටාණන් අරභයා මේ ජාතිකය වදාලසේක.

රජගහ නුවරට නුදුරු තෙනක සකබරා නම් වූ ගමෙක් වූයේය. එහි අසුකෙළක් පමණ ධනසම්පත් ඇති මවජරිය කොසිය නම් සිටුපුත්‍රයෙක් වසන්නේය. ඒ සිටුපුත්‍රතෙම තණ කෙන්නෙක්(තණකොළ අගක්) තෙල් ගාලා එයින් තෙල් බින්දුවකුත් අනුන්ට නොදෙන්නේය. තෙමේත් අනුභව නොකරන්නේය. මෙසේ ඔහුගේ වස්තු සමූහය පුත්‍රදුරාදීන්ටවත් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණාදීන්ටවත් ප්‍රයෝජනයකට නොපැමිණෙන්නේය. රාක්ෂසාධිගෘහිත වූ පුෂ්කරණියක්(රකුසන් අරක්ගන් පොකුණක්) මෙන් අපරිභෝගව(පරිභෝග කිරීමෙන් තොරව) සිටින්නේය.

එක් දවසක් සඵඥයන් වහන්සේ අලුයම් වේලේ මහා කරුණා සමාපතතියෙන් නැගී සියලු සක්වල වතුසසත්‍යාවබෝධයට(සිවුසස් තේරුම් ගැනීමට) සුදුසු බන්ධුන්(තේතු සම්පත් ඇත්තවුන්) බලා වදාරණයේක් පන්සාලිස් යොදනකින් මත්තේ වසන්නා වූ භාය්‍යාව සහිත වූ සිටාණන්ගේ ශ්‍රෝතාපත්තිචලයට උපනිශ්‍රය(සොවාන්ච්චේ භාග්‍යය) දුටුසේක. සඵඥයන් වහන්සේ මහා කරුණා සමාපතතියෙන් නැගී බලන්නෝ, පළමු දවසෙක රාජ සේවයට රජගෙට ගොස් රජ්ජුරුවන්ට සේවයකොට එන්නා වූ සිටාණෝ සාකුස්(බඩගිනි) ඇතිව දනවුවැසි මනුෂ්‍යයකු කොමුයෙන්(පැණියෙන්) පිරුණා වූ කබල්ලක් (කැවුමක්, රොටියක්) කන්නා දැක එහි තෘෂ්ණාව උපදවා තමන්ගේ ගෙට ගොස් මෙසේ සිතූය “ඉදින් කබල්ලක් කනු කැමැත්තෙමි’ කියෙමි නම් මා සමග බොහෝ දෙන කනු කැමති වෙති, එසේ කල්හි මාගේ බොහෝ සාල්, ගිතෙල්, මී, උක්සකුරු ආදිය නිමවන්නේය. එසේ හෙයින් කිසිවක්හට නොකියමි”යි තෘෂ්ණාව ඉවසාගෙන ඇවිදිනාහුය. ඒ සිටාණෝ කල් යත් යත් සුදුමැළිව ගිය ශරීර ඇතිව ඉපිල තිබෙන්නා වූ නහර බහනින් වළඳිනාලදු(නහර නැමති ලණුවලින් යුත්) ශරීර ඇතිවූය. ඉක්බිත්තෙන් තෘෂ්ණාව ඉවසාගත නොහී ගබඩාවට වැද ඇඳ වැලඳගෙන වැදහොත්තාහුය. මෙසේ දුච්ච බවට පැමිණෙත් වසතු විනාශ වෙයි යන හයින් කවුරුන්ටත් කිසිවක් නොකීවාහුය. එකල්හි සිටාණන්ගේ භාය්‍යාව සම්පයට ගොස් පිට පිරිමැද “ස්වාමීනි,

නුඹවහන්සේට අපාසු කුමක්දැ?”යි විචාලීය. “මට කිසි අපාසුවෙක් නැතැ”යි කී කල්හි “කිමෙක්ද? සිටාණන් වහන්ස, රජ්ජරුවන් වහන්සේ කිපිසේක්දැ”යි විචාලීය.

“රජ්ජරුවන් වහන්සේ මට කළ කෝපයෙක් නැතැ”යි කී කල්හි “එසේ කල නුඹවහන්සේගේ දෑදරුවන් විසින්වත් දුස කම්කාරාදීන් විසින්වත් කරනලද කිසි අමනාපයෙක් ඇද්දැ?”යි විචාලීය. “එබන්දකුන් නැතැ”යි කී කල්හි “නුඹවහන්සේට කිසි තෘෂ්ණාවෙක් ඇද්දැ?”යි විචාලීය. එසේ කල්හි වස්තු විනාශ හයින් කිසිවක් නොකියා නිශ්ශබ්දවම වැදහොත්තාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් සිටාණන්ගේ භාය්‍යානොමෝ “ස්වාමීනි, කිව මැනව, කිසිවක් ගැන නුඹවහන්සේට තෘෂ්ණාව ඇද්දැ?”යි විචාලීය. එබස් ඇසූ සිටාණෝ බස ගැළපියන්නාක්මෙන්(වචන ගිලින්නාක් මෙන් ඉතා සෙමින්) “එක් තෘෂ්ණාවක් ඇතැ”යි කීවූය. “ස්වාමීනි, කවර තෘෂ්ණාවෙක්දැ?”යි විචාල කල්හි “කබලේකක් කනු කැමැත්තෙමි”යි කීවූය. “එසේ කල නුඹවහන්සේ මෙතෙක් දවස් කුමක් පිණිස නොකීසේක්ද? නුඹවහන්සේ දිළිඳුසේක්ද? සක්බර නම් නියමිගම් වැස්සන්ට සෑහෙන පරිද්දෙන් කබල පිසමිදැ?”යි කීවූය. “හිට ඔවුන්ගෙන් ප්‍රයෝජන කිමිද? උග්‍ර තුමු තමන්ට උපයාගෙන කති”යි කීවූය. “එසේ වීනම් එක විච්චයෙක වසන්නවුන්ට සෑහෙන පරිද්දෙන් පිසමිදැ?”යි කීවූය. “තොපි මහසම්පත් ඇති නියාව දන්නමෝ වේදැ”යි කීවූය. “එසේ වීනම් මේ ගෙයි පමණක් සියල්ලවුන්ට සෑහෙනුකොට පිසමිදැ?”යි කීවූය. “මම තොප මහත් වූ

අදහස් ඇති නියාව දන්නේවේදැ”යි කිවුය. “එසේ වීනම් නුඹවහන්සේගේ දුදුරුවන් පමණට සෑහෙන නියායෙන් පිසමිදැ?”යි විචාලීය. “ඔවුන්ගෙන් තිට ප්‍රයෝජන කිමිදැ”යි කී කල්හි “එසේ වීනම් නුඹවහන්සේටත් මටත් සෑහෙන පරිද්දෙන් පිසමිදැ?”යි කිවුය. “තෝ මට කුමක් කරන්නෙහිදැ”යි කී කල්හි “එසේ වීනම් තනිව නුඹවහන්සේටම සෑහෙන නියාවෙන් පිසමිදැ?”යි විචාලීය. එකල සිටාණෝ කියන්නෝ “මෙතනදී පිසන කල බෝතෝදෙනා කනු කැමති වෙති, නොකඩසාල් හැර කඩසාලත්(සුන් සහල්) උදුන හා කබල් ආදියත් ගෙන යන්නෙමි, යම්තමි කිරිතෙල් වී උක්සකුරු ආදියත් ගෙන සත්මාලක් ඇති ප්‍රාසාදයාගේ මතුමහල් තලයට නැඟී පිසවා එතැන්හිම උදුකලාව හිඳු කමි”යි කිවුය. ඒ සිටු දු සිටාණන් කී බස් “යහපතැ”යි පිළිගෙන ගතයුක්ත ගෙන්වාගෙන ප්‍රාසාදයට නැඟී කෙල්ලන් යවා සිටාණන් කැඳවුය. ඒ සිටාණෝ ආදී පටන්(මුල පටන්) දොරවල් පියමින් හැරම දොරවල්වලම අගුල් ලා සත්වෙහි මාලට නැඟී ඒ සත්වෙහි මාලයෙහි දොර පියා(ඇර) උන්නාහුය. සිටාණන්ගේ භාය්භාවන් උදුනෙහි ගිනීමොලවා කබල ලිපතබා කබළු පිසන්ට පටන් ගත්තීය.

එකල සඵඥයන් වහන්සේ මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සේට උදුසනම මෙසේ වදුළුසේක. “මහමොග්ගල්ලාන සඵචිරයෙහි, රජගහ නුවර සකබර නම් නියමිගම මචජරිය කොසිය නම් සිටුපුත්‍රයෙක් ‘කබළු කමි’ සිතා අනුන්ගේ දැක්මට හයින් සත්මාලක් ඇති ප්‍රාසාදයෙ මතුමහල් තලයෙහි කබළු

පිසන්තේය. තෙපි එතනට ගොස් ඒ සිටුපුත්‍රයා දමනෙහිලා ඔහුගේ සන්තානගත වූ කෙළෙස් නමැති විෂ විනාසකොට සිටුපුත්‍රයා හා සිටුදුව ලවා කබළු කිරිතෙල් මී සකුරු ආදී වූ දෙය ගෙන්වා තොපගේ බලයෙන් ජෙනවනයට එව. මම අද පන්සියයක් හිඤ්ඤා හා සමග විහාරයෙහිම හිඳිමි. ඒ කබල්ලක පුපයෙන් ආහාර කෘතය කෙරෙමි”යි වදාළසේක. තෙරුන් වහන්සේ “යහපත, ස්වාමීනි” කියා සඵලයෙන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගෙන එකෙණෙහි සාධිබලයෙන් ඒ නියමිතමට ගොස් ඔහුගේ ප්‍රාසාදයෙහි සිවුමැදුරු කවුළුව සමීපයෙහි මනාකොට හැඳපෙරවා ආකාශයෙහි ඉඳුනිල්මිණි රුවනක් මෙන් සිටියේක.

මහසිටාණන්ට තෙරුන් වහන්සේ දැකලාම ළය කමිපිතව ගියේය. ඒ සිටාණෝ “මම මෙබඳු වූ ශ්‍රමණයන්ට හයින්ම මේ ස්ථානයට ආමි, මේ ශ්‍රමණයෝ වනාහි අවුත් කවුළුදොර සමීපයෙහි සිටියේය”යි අනිකක් කියාගත හැකි දෙයක් නොදැක ගින්නට දැමූ ලුණු කැටියක් මෙන් රොෂයෙන්(කෝපයෙන්) ‘තට තට’ යන අවුකරණ ශබ්ද පවත්වමින් මෙසේ කීහ.

“ශ්‍රමණයෙනි, තෙපි ආකාශයෙහි සිට කුමක් ලබවුද? ආකාශයෙහි අපදයෙහි පද දක්වා(පියවර තබාගත නොහැකි අහසෙහි පිය සටහන් පෙන්වා) සක්මන් කළමුත් කිසිවක් නොලබන්නාවේදැ”යි කීවුය. තෙරුන් වහන්සේ එම තෙන ආකාශයෙහි සිට අත මත සක්මන් කළසේක. සිටාණෝ ඒ

දැක “ශ්‍රමණයෙනි, සක්මන්කොට කුමක් ලබවුද? ආකාශයෙහි පලක් බැඳගෙන උන්නේ වී නමුත් කිසිවක් නොලබන්නාවේදැ”යි කීවුය. තෙරුන් වහන්සේ ආකාශයෙහි පලක් බැඳ හුන්සේක.

ඉක්බිත්තෙන් සිටාණෝ ඒ දැක “ආකාශයෙහි හිඳ කුමක් ලබවුද? කවුළුදෙර එළිපත්තෙ සිටියේ වී නමුත් කිසිවක් නොලබන්නාවේදැ”යි කීවුය. තෙරුන් වහන්සේ එළිපත මත්තේ අවුත් සිටියේක. ඉක්බිත්තෙන් ඒ දැක “එළිපත මත්තේ සිට කුමක් ලබනසේක්ද? දුමා ගියා නමුත්(දුම් පැතිරවූවත්) කිසිවක් නොලබන්නාවේදැ”යි කීවුය. තෙරුන් වහන්සේ එබස් අසා දුමා ගියසේක. සියළු ප්‍රාසාදය ධූමයෙන් ඒකාන්ධකාර විය. සිටාණන්ගේ ඇස් ඉඳිකටුවෙන් විඳිනා කලක් මෙන් විය. “ගෙය ද දේ හෝ”යි යන හයින් “ඉඳින් දිලිහී ගියා නමුත් කිසිවක් නොලබන්නාවේදැ”යි නොකියා මෙසේ සිතුවේය. “මේ මහණ ඉතා ලග්නස(කබළු පු කෑමෙහි ලොල්ය), ඒකාන්තයෙන් නොලබ නොයන්නේය. එසේ හෙයින් මෝ හට එක් පුපයක් දෙවමි”යි භාස්සීවට කියන්නෝ “සොඳුර, මෝ හට කුඩා පුපයක් පිසදී යවා පියව”යි කීහ.

ඕනොමෝ සැඳි අගින්නම පිටි සුගක් කබලේ වත් කොටපුය. එකෙණෙහි මහත් වූ පුපයක්ව සියළු කබලපුරා ගෙනවිත් නැගී සිටියේය. සිටාණෝ ඒ දැක “නී විසින් බොහෝකොට පිටි උකාගන්නා ලදැ”යි කියා තුමුම සැඳි අගින්න පිටි පොඬියක් උකාගෙන කබලේ වත්කොටපුය. පළමු

වත්කොට පිසූ පුපයට වඩා මහත් විය. මෙසේ යම් යම් පුපයක් පිසන්නේනම් ඒ පුපය මහත්ව ගෙනයන්නේය. සිටාණෝ ඒ දැක කලකිරී භාස්ඝාවට කියන්නේ “සොඳුර, මෝ හට එක් පුපයක් දී යවා පියව”යි කිවුය.

එබස් අසා ඒ සිටුදු පෙට්ටියෙන් එක් පුපයක් ගන්නට වන් කල්හි සියල්ලම ඒකාබද්ධව ඇලී ගියේය. ඒ සිටුදු සිටාණන්ට කියන්නී “ස්වාමීනි, සියළු පුපයන් ඒකාබද්ධව ඇලී ගියේය. වෙන්කොට ගත නොහෙමි”යි කීව. “මම වෙන් කෙරෙමි”යි කියා සිටාණෝත් වෙන් කොටගත නුහුවෝය. දෙදෙනම දෙකෙළවර ඇල්වා ඇද වෙන් කොටගත නුහුවාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ සිටාණන් පුපයක් හා වෑයම් කරන්නවු තැනැත්තනුගේ සකල ශරීරයෙන් ධා බිඳගන්නේය. කබල්ලෙහි තෘෂ්ණාව සිඳි ගියේය. එකල්හි සිටාණෝ භාස්ඝාවට කියන්නෝ “සොඳුර, මට පුපයෙන් කම් නැත, පෙට්ටිය පිටින්ම මේ හිඤ්චට දීපියව”යි කිවුය. ඒ සිටුදු පෙට්ටිය පිටින්ම ඇරගෙන තෙරුන් වහන්සේ සමීපයට ගියාය. එකල තෙරුන් වහන්සේ දෙදෙනාටම ධර්මදෙශනාකොට රත්නනුයෙහි ගුණ වදාළසේක. “දෙනලද දුනයෙහි විපාක ඇත. අමුතු පඬුරු වශයෙන් දෙනලද දුකිණියෙහිත් විපාක ඇතැ”යි දනාදින්නගේ විපාක ආකාශයෙහි පුන්සඳුමඬලක් මෙන් ප්‍රකාශකොට දැක් වූසේක.

ඒ අසා ප්‍රසන්න වූ සිත් ඇතිව “ස්වාමීනි, අවුත් මේ පස්සීඬකයෙහි වැඩහිඳු මේ පුපයන් වැලඳුව මැනවැ”යි

ආරාධනා කළෝය. තෙරුන් වහන්සේ වදාරණ සේක් “සිටාණෙනි, සමඝක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ‘පුපයන් වළඳීම’යි පන්සියයක් හිඤ්ඤන් වහන්සේ හා සමග විභාරයෙහි වැඩහුන්සේක. තොපගේ අභිප්‍රාය ඇත්නම් සිටුදුව ලවා පුපයන් හා කෂීරාදිය ගෙන්වාගෙන සඵඥයන් වහන්සේ සම්පයට යව”යි වදාළසේක.

සිටාණෝ කියන්නෝ “ස්වාමීනි, සඵඥයන් වහන්සේ කොයි වසනසේක්ද?”යි විචාලෝය. “සිටාණෙනි, මීට පන්සාළිස් යොදුනකින් මත්තෙහි ජෙනවන විභාරයෙහියයි වදාළසේක. “ස්වාමීනි, වේලා නුගුළුවා මෙනෙක් දුර කෙසේ යමෝද?”යි කීවුය. “පින්වත් වූ සිටාණෙනි, තොපගේ යන්ට අභිප්‍රායෙන් ඇත්නම් මම තොප සාධිබලයෙන් ගෙනයමි. තොපගේ ප්‍රාසාදයෙහි ඉණිතිස තිබූ තැනම තිබෙන්නේය, ඉණි පාමුල වනාහී ජෙනවන දොරටුවෙහිම වන්නේය, උඩුමාලෙන් යටිමාලට බස්නා දැකුරෙහිම තොප දෙදෙනා ජෙනවනයට ගෙනයමි”යි වදාළසේක. සිටාණෝ “යහපත ස්වාමීනි”යි පිළිගත්තූය.

එකල තෙරුන් වහන්සේ “හිණිතිස ඒ ප්‍රාසාදයෙහිම කොට ඒ හිණිපාමුල ඒ ජෙනවන දොරටුව වේව”යි ඉටුසේක. එසේ වූයේය. තෙරුන් වහන්සේ සිටාණානුන් සිටුදුවත් උඩුමාලෙන් යටිමාලට බස්නාට පළමුකොට ජෙනවනයට පැමිණ වූසේක.

ඔහු සඵඥයන් වහන්සේ කරා එළඹ “වළඳීන්ට වේලාය”යි දැන්වූය. සඵඥයන් වහන්සේ එබස් අසා හොපන ශාලාවට වැද හිඤ්ඤසංඝයා වහන්සේ හා සමග පනවනලද බුද්ධාසන

මස්තකයෙහි වැඩි හුන්සේක. මහසිටාණෝ ඔවුන් ප්‍රධානකොට ඇති පන්සියයක් හිඤ්ඤාසංඝයා වහන්සේට දැක්මේදැකය දන්නාහුය. සිටුදු සඵලයන් වහන්සේගේ පාත්‍රයට පූජා පිළිගැන්වූය. සඵලයන් වහන්සේ තමන්වහන්සේට යපෙන පමණක් පිළිගත්සේක. පන්සියයක් හිඤ්ඤා වහන්සේත් එසේම පිළිගත්සේක. සිටාණෝ දිගටම කිරි තෙල් මී සකුරු පිළිගන්වාගෙන ගියෝය. සඵලයන් වහන්සේ පන්සියයක් හිඤ්ඤා වහන්සේ හා සමග පූජයෙන්ම ආහාර කෘතිය සැපවූසේක.

මහසිටාණෝන් භාග්ගීයා හා සමග සැහෙන පමණ පූජා අනුභව කළාහුමය. එතෙකුදුවත් පූජයෙහි කෙළවර නොපෙනුනේය. සියළු විහාරයෙහි හිඤ්ඤා වහන්සේටත් සිගන්නන් හා යාවකයන්ටත් දුන් කල්හිත් පූජයෙන් කෙළවරක් නොපෙනුනේය. එසේ කල සිටාණෝ “ස්වාමීනි, පූජයෝ නොනිමන්තෝය”යි ඔවුන්ජාණන් වහන්සේට දැන්වූවෝය. “එසේ විනම් සිටාණෙනි, ජෙනවන දොරටුව සමීපයෙහි ලා පියව”යි වදාළසේක.

ඉක්බිත්තෙන් ඔහු දෙදෙන දොරටුව නුදුරුතෙන ප්‍රාග්භාරයක් (වළක් වැනි පහත් තැනක) සමීපයෙහි පෙට්ටියෙන්ම සලාපූය. අද දැක්වූවන් ඒ ස්ථානය කබල්ලක පූජා ප්‍රාග්භාරයයි කියා ප්‍රසිද්ධ විය. මහසිටාණෝ භාග්ගීයා සමග සඵලයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් එකත්පස්ව සිටියාහුය. ඔවුන්ජාණන් වහන්සේ අනුමෙවෙනි ධර්මදෙශනා

කළසේක. අනුමෝදනාවගේ කෙළවර මේ දෙදෙනම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටා බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාරකොට ජෙනවන දොරටුවෙහිදී හිණාට නැගී තමන් ප්‍රසාදයෙහිම ගොස් පිහිටියාහුය. එතැන් පටන් මහසිටාණෝ අසුකෙළක් ධන බුද්ධිශාසනයෙහි දැන පරිත්‍යාග වසයෙන් විසුරුවූය.

දෙවෙනි දවස් සමයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර පිඬුසිගා ජෙනවනයට අවුත් හිඤ්ඤා වහන්සේට සුගතොවාද දී ගඳකිළියට වැඳ සැතපුණු කල්හි සවස්වේලේ දම්සතා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ හිඤ්ඤා වහන්සේ “අවැන්නි, මහාමෛද්ගලයාන ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ආනුභාවයක් බලව, මසුරු සිටාණන් ඇසිල්ලකින්ම දමනයෙහි ලා සන්නානගතවූ කෙලශ නමැති විෂ විනාශකොට පූජය ගෙන්වාගෙන ජෙනවනයට අවුත් සඵඤ්ඤා වහන්සේට සම්මුඛකොට සෝවාන්පෙළෙහි පිහිටවූය. ඒ මහමෛද්ගලයාන ස්ථවිරයෝ ඉතා මහත් වූ ආනුභාව ඇත්තෝය”යි තෙරුන් වහන්සේගේ ගුණ කියා උන්සේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දම්සතා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, දැන් මා එන්නාට පූජිතාගයෙහි කවර කටාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා “මේ නම් කටාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, කුලයන් (දැයකභවතුන්) දමනයෙහි ලන්නා වූ හිඤ්ඤා විසින් කුලයන්ට පීඩා නොකොට නොමරිකා නොතලා මලින් රොන් ගන්නා වූ බඹරක්නු මෙන් කුලයන් කරා ඵලඹ බුදුගුණ දැන්විය යුත්තේය”යි වදාරා තෙරුන් වහන්සේට ප්‍රශංසා කරනසේක.

“යථාපි නමරො පුප්ඵං - වණ්ණාණ්ඨං අනෙධං
පලෙති රසවදාය - ඵ්ඵංගාමෙ මුනී වරෙ ති”

(මේ මැස්සා වණ්ණාණ්ඨං සමීපන්න වූ මල නොතලා රොන් ගෙන යන්නාක් මෙන් හිඤ්චුද දායකයන්ට පීඩා සේ ගම්වල හැසිරිය යුතුයි.)

යන මේ දුමිපියාවෙහි ගාථාව වදාරා මත්තෙහිත් තෙරුන් වහන්සේගේ ගුණ ප්‍රකාශ කරනු පිණිස “මහණෙනි, මොදුගලයාන සථවිරයන් විසින් මසුරු සිටාණන් දමනෙහි ලෑවේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ඔහු දමනෙහි ලා කම්ඵල සම්බන්ධය දැන්වූවෝම වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුත්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුත් රාජ්‍යය කරන කල්හි බරණැස් නුවර ‘ඉල්ලිස’ නම් සිටාණෙක් විය. ඒ සිටාණෝ අසුකෙළක් සමීපත් ඇත්තෝය, පුරුෂ දේශයෙන් සමන්විතයෝය(අංගචිකල බවින් යුක්තය), බුන් සිහින් කකුල් ඇත්තෝය. වක් හස්තපාදදිය ඇත්තෝය, වපරැස්(වපර ඇස්) ඇත්තෝය, රත්නත්‍රයෙහි අප්‍රසන්නයෝය, සැදැහැ නැත්තෝය, මසුරු ගුණ ඇත්තෝය, තමන් සන්නක වස්තුව අනික් කෙනෙකුට නොදෙති, තුමුන් අනුභව නොකරති, උන්ගේ සමීපත රාකෂාධිගෘහිත වූ පොකුණක් මෙන් වූය. ඒ සිටාණන්ගේ දෙමව්පියෝ වූකලී සත්වැනි කුලපරම්පරාව දක්වා දායකයන, දානපතියන. මු තුමු

සිටු තනතුරු ලැබලාම වංශය නසා, දන්හල් දවා, යාවකයන් තලා පිටත්කොට වස්තුවම රැස්කරවුය.

ඒ සිටාණෝ එක් දවසක් රජපුරුවන්ට රාජ සේවයට ගොස් තමන් ගෙට එන තැනැත්තෝ ගමන් ආයාසයෙන් මිරිකුණා වූ එක් දනව්වැසි මනුෂ්‍යයෙක් එක රා කළයක් ගෙන පුටුවක් මත්තෙහි හිඳ ඇඹුලා රා යෙන් ඔඩමක් (කෝප්පයක්) පුර පුරා කුණු මස් අවුළු හා සමග බොන්නාවුන් දැක රා බොනු කැමතිව මෙසේ සිතූය “ඉඳින් මම රා බොත් නම් මා බොන්නට වන් කල්හි බොහෝදෙන බොනු කැමැති වෙති, එසේ කල්හි මාගේ වස්තුව නැසී යන්නේය”යි ඒ සිටාණෝ තෘෂ්ණාව ඉවසමින් ඇවිද කල්යාණමත් ගිය කල්හි තෘෂ්ණාව ඉවසාගත නොහී පොළානැගූ පුළුණක්(පොළන ලද පුළුන්) මෙන් සුදුමැළි වූ ශරීර ඇතිවූය. ඉල්පව තිබෙන්නා වූ නහර බහනින් වළඳනාලද ශරීර ඇත්තේය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ සිටාණෝ ගබඩාවට වැද ඇඳ වැළඳගෙන හොත්තානුය. සිටාණන්ගේ භාය්‍යීනොමෝ සම්පයට පැමිණ පිට පිරිමැද “ස්වාමීනි නුඹවහන්සේට අපාසු කිමිඳු?”යි විචාළීය. මෙතැනි කියයුතු සියල්ල යට කියනලද ක්‍රමයෙන්ම දත යුත්තේය. “එසේ වීනම් තනි වූ නුඹවහන්සේටම සෑහෙන නියායෙන් ඉඳිකෙරෙමිඳු?”යි විචාළ කල්හි “ගෙයිඳි සුරාව ඉඳිකළ කල බොහෝ දෙන ඒ සුරාව බොන්ට ප්‍රාර්ථනා කෙරෙති, අන්ගානියෙන්(තැබෑරුමෙන්)

ගෙන්වාත් මෙතන හිඳ බොන්ට් නොපිළිවන්තේය”යි මදුටක් පමණ රන් දී අන්ගානියෙන් රා කළයක් කුඩා කොල්ලකු ලවා ගෙන්වාගෙන නුවරින් නික්ම ගංතෙරට ගොස් මහවන සමීපයේ එක් කැලයකට වැදී රා කළය තබාගෙන “තෝ පළාය”යි කියා කොල්ලා දුර යවා ‘ඔබමක්’ පුරාගෙන රා බොන්නට පටන් ගත්තාහුය.

ඒ සිටාණන්ගේ පියාණෝ වනාහී දුනාදී පින්කම් කළ බැවින් දිව්‍යලෝකයෙහි ශක්‍රව උපන්නාහුය. ඒ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයා එකෙණෙහිම “මාගේ දන් වැට පවතී දේතෝයි නොපවතී දේ තෝ”යි පරීක්ෂා කරන්නාහුය. ඒ දන් වැට නොපවත්නා බවත්, පුත්රයා කුලවංශය නසා, දන්හල් දවා, යාවකයන් මරා නෙරපා මසුරු බව පිහිටා අනික් කෙනෙකුන්ට දියයුතු වන්නේය යන හයින් වන ලැහැබකට වැදී උදුකලාව රා බොන නියාව දැක “දැන් යෙමි, ඔහු අල්ලා දමනෙහි ලා කම්ඵල සම්බන්ධයන් දක්වා දන්දෙවා දිව්‍යලෝකයෙහි උපදනා ලෙසත් කෙරෙමි”යි මනුෂ්‍යපටියට බැස ඉල්ලීස සිටාණන් හා නොවෙනස් වූ (වපරැස්) (කොරබව) සේ වූ වෙනින් ආත්මභාවයක් මවාගෙන රජගත නුවරට වැදී රජපුරුවන්ගේ මාළිගා දොරකඩ සිට තමන් ආ නියාව කියා යවා “අවුත් වදින”යි කී කල්හි මාළිගාවට වැදී රජපුරුවන් වැඳී එකත් පසෙක සිටියාහුය. රජපුරුවෝ “කීමෙක්ද? මහසිටාණෙනි, නොවේලේ අවුනැ?”යි කිවුය. “ආමී ස්වාමීනි, මාගේ ගෙයි අසුකෙළක් පමණ වස්තු ඇත. ඒ වස්තුව නුඹවහන්සේ ගෙන්වා භාණ්ඩාරගේ පුරවාගත මැනවැ”යි කිවුය. “මහසිටාණෙනි,

තොපගේ වස්තුව අපට ප්‍රයෝජන නැත. තොපගේ වස්තුවට වඩා අපගේ වස්තුව ඉතා බොහෝය”යි කීවුය.

එබස් ඇසූ සිටාණෝ කියන්නෝ “ඉදින් රජපුරුවන් වහන්ස, නුඹවහන්සේට ප්‍රයෝජනයක් නැත්නම් කැමති පරිද්දෙන් ගෙන දුන් දෙමි”යි කීවුය. “දෙව, මහසිටාණෙනි” කී කල්හි “යහපත, මහරජපුරුවන් වහන්සැ”යි කියා ඒ සිටාණෝ රජපුරුවන් වැඳ නික්ම ඉල්ලීස සිටාණන්ගේ ගෙට ගියෝය. එකල්හි සියළු පරිවාර මනුෂ්‍යයෝ අවුත් පිරිවරා ගත්තූය. කිසි එකකුත් “ඉල්ලීස සිටාණෝ නොවෙති”යි කියා දැන ගන්ට සමර්ථ වූ කෙනෙක් නම් නැත. එකල්හි සිටාණෝ ගෙටවැඳ එළිපත ඇතුළේ සිට දොරටුපාලයා කැඳවා “එමිබල කොල, මා හා සමාන ස්වරූප ඇති යම් අනිකෙක් අවුත් ‘මාගේ ගෙයය’යි වදින්නට ආ නම් ඔහු පිටිකරගසා පිටත් කරව”යි කියා දොරටුපාලනයාට විධානකොට තුමු ප්‍රාසාදයේ මතුමහල් තලයට නැගී මහානසී වූ අස්නක හිඳ සිටුදු සමීපයට කැඳවා සතුවු ආකාර දක්වා “සොඳුර දන්දෙමෝදැ?”යි කීවුය. ඒ වචනය අසාලාම සිටුදුන්, දුදුරුවෝත්, දුසකම්කාරාදිහුත් මෙතෙක්කල් මුළුලෙහින් මුත්වහන්සේට දන් දෙන්නට සිතුවිල්ලකුත් නූපන්නේය, අඳ වූකල් රා බී මොළොක් වූ සිත් ඇතිව දෙනු කැමතිසේක් වනැ”යි කීහ.

ඉක්බිත්තෙන් සිටුදු ඒ සිටාණන්ට “ස්වාමීනි, කැමති පරිද්දකින් දන් දුන මැනවැ”යි කීව. “එසේ වීනම් නුවර

බෙරලවනු තැනැත්තනු (අණබෙරකරු) කැඳවා ගෙන්වාගෙන, ‘රන් රිදී මුතු මැණික් ආදියෙන් ප්‍රයෝජන ඇති කෙනෙක් ඉල්ලිස සිටාණන්ගේ ගෙට එව’යි කියා සියළු නුවර බෙරලව”යි කීවුය. ඒ සිටුදුන් එපරිද්දෙන් කළාය. මහජනයෝ පැස්,පෙට්ටි, පයි(පසුමිබ්) ආදිය ගෙන දොරකඩට රැස්වූවාහුය. එකෙණෙහි ශක්‍රයෝ සත්රුවණ් පිරුණා ගබඩාවල දොර හරවා “මේ සියළු වස්තු තොප හැමට දෙමි, සෑහෙන පමණක් ගෙන යව”යි කීවාහුය. එකල මහජනයෝ ගබඩාවලින් වස්තු මැත්කොට (එළියටගෙන) රාජාධිගනයෙහි රැස්කොට තම තමන් ගෙනා භාජන පුරාගෙන යන්නාහුය.

එක්තරා දනවුවැසි මනුෂ්‍යයෙක් ඉල්ලිස සිටාණන්ගේ ගොන් උන්ගේම රටියෙහි යොදාගෙන සත්රුවණින් පුරා නුවරින් නික්ම මාවත පැමිණ ඉල්ලිස සිටාණන් වැඳ ඉඳ රා බොන්නා වූ කැලයට වැඳ නුදුරු තැනකින් රටිය පදනේ “ස්වාමීනි, ඉල්ලිස සිටාණන් වහන්ස අවුරුදු සියයක් ජීවත්වුව මැනව. නුඹවහන්සේ නිසා දැන් මා විසින් සිය අතින් කමිණින නොකොට දිවි පමණින් රැකෙන පමණ සම්පත් ලබන ලද්දේය. නුඹවහන්සේගේම රටිය, නුඹවහන්සේගේම ගොන්ය, නුඹවහන්සේගේම ගෙයි සත්රුවණය. දැන් මේ වස්තු මැණියන් විසින් දුන් දෙයකුත් නොවෙයි, පියාණන් වහන්සේ විසින් දුන් දෙයකුත් නොවෙයි, ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේම නිසා ලත් සම්පත්ය”යි සිටාණන්ගේ ගුණ කිය කියා යන්නේය.

සිටාණෝ එබස් අසා හයිනි ත්‍රස්තව මෙසේ සිතූය “මේ තෙම මාගේ නම කියා යෙයි, කීමෙක්ද? රජපුරුවන් වහන්සේ විසින් මාගේ ධනය ලෝවැස්සන්ට දෙන ලද්දේවනැ”යි කැලයෙන් නික්ම ගොන්ගෙය(ගොන් බාන) හා රටිය ඇඳින ගෙන “එමිබල දුෂ්ට වූ කොල්ල, මාගේ ගොනා, මාගේ රටියය”යි කියා ගොස් ගොන්ගේ ලනුව අල්වා ගත්තේය. එකල්හි ඒ දනවුවැසි පුරුෂයා රටියෙන් බැස “එමිබා දුෂ්ට කොල්ල, ඉල්ලිස සිටාණෝ සියළු නුවරවාසීන්ට දන්දෙති, තෝ උන්ට කුමක් වන්නෙහිදැ”යි ඇන සෙණා ගසන්නාක් මෙන් පිටිකරගසා ඒ රටිය ඇරගෙන ගියේය. මේ ඉල්ලිස සිටාණෝ තමන් වෙවිලමින් නැගිසිට ඇග වැලි පිස පිස වහ වහා ගොස් රටියේ එල්ලි ගත්තූය. එකල්හි ඒ දනවුවැසි පුරුෂයා රටියෙන් බැස ඉසකේ අල්වා නමාගෙන වැලිමිටි දෙකින් ඇන තලා බොටුව අල්වා මාගීයටම අභිමුඛකොට දමා ගියේය. මෙපමණකින් ඒ සිටාණන්ගේ රා මද සිඳි ගියේය. ඒ සිටාණෝ වෙවිල වෙවිලා වේගයෙන් තමන්ගේ ගේ දොරට ගොස් සම්පත් ඇරගෙන යන්නාවුන්ට “එමිබා පින්වන්නි, මේ කීමෙක්ද? රජපුරුවන් වහන්සේ මාගේ සම්පත් කොල්ලකන සේක්දැ”යි කියා ගොස් ඒ ඒ වස්තු අල්වා ගනිති. ඇල්වූ ඇල්වූ මනුෂ්‍යයෝ ගස ගා පාමුල එලති. ඒ සිටාණෝ වේදනාවෙන් පීඩිතව ගෙට වදින්නට පටන් ගත්තූය. එකල්හි දොරටුපාලයා “එමිබල දුෂ්ට වූ ගෘහපතිය, කොයි වදනෙහිදැ”යි උන පත්තෙන් දෙපත්ත හසුකොට මත්තෙ පොත්ත පත්තට යන්නාක්මෙන් තලා බොටුව අල්වාගෙන

පිටත් කළාහුයි. එවේලෙහි සිටාණෝ “දැන් මට රජ්ජුරුවන් වහන්සේ හැර අන්කිසි පිළිසරණක් නැතැ”යි රජ්ජුරුවන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් “දේවයන් වහන්ස, මාගේ ගෙය නුඹවහන්සේ කොල්ලකන සේක්දැ?”යි කිවුයි. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ “සිටාණෙනි, මම කොල්ලනොකම්, නොපම අවුදින නුඹවහන්සේ නොගන්නාසේක් වීනම් මන්ම මාගේ වස්තුව දුන් දෙමි, නුවර බෙරලවා දුන් දුන්නෝවේදැ”යි කිවුයි. එකල්හි සිටාණෝ කියන්නෝ “දේවයන් වහන්ස, මම නුඹවහන්සේ සමීපයට නාමි, කීමෙක්ද? නුඹවහන්සේ මා මසුරු නියාව නොදන්නාසේක්ද? මම තණ කොන්දක් ගලා තෙල් බිඳුවකුන් කිසි කෙනෙකුට නුදුන් විරීමි, යම් සිටාණු කෙනෙක් දුන් දෙනුන්ද උන් කැඳවා ගෙන්වාගෙන පරීක්ෂා කරවුව මැනව රජ්ජුරුවන් වහන්සැ”යි කිවුයි.

එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ ශක්‍රදේවේඤ්ඤයන් කැඳවා ගෙන්වාගෙන දෙදෙනාගේ වෙනස රජ්ජුරුවෝ නොදනිත්, අමාත්‍යයෝත් නොදනිති, මසුරු සිටාණෝ “කීමෙක්ද? රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මු සිටාණෝද මම සිටාණෝදැ?”යි කිවුයි. “අප නාදනමිහ. එසේ දෙදෙනා අඳුනන්නා වූ කිසි කෙනෙක් ඇද්දැ?”යි විචාළෝය. “ස්වාමීනි, මාගේ භාග්භාව අඳුනන්නී වේදැ”යි මසුරු සිටාණෝ කීහ. එකල්හි ඒ සිටාණන්ගේ භාග්භාව කැඳවා “නොපගේ ස්වාමීපුත්‍රයාණෝ කවුරුදැ?”යි විචාළසේක.

ඒ සිටුදුනොමෝ “මු වේදු”යි කියා ශක්‍රයන් සමීපයෙහි සිටියාය. දුදරුවනුත් දුසකමීකාරාදීනුත් කැඳවා විවාළානුය. හැම දෙනම ගොස් ශක්‍රයන් සමීපයෙහි සිටියානුය. නැවත සිටාණෝ මෙසේ කිය “මාගේ හිස පිළිකාවක් ඇත, කෙසින් වැසී තිබෙන බැවින් ඒ පිළිකාව කපුවාම(කරණවෘතිය) දන්නේය, අතික් කෙනෙක් නොදනිති, ඔහු කැඳවුව මැනවැ”යි කිවුය. එසමයෙහි වනාහි බොධිසත්වයෝ ඉල්ලිස සිටාණන්ට කපුව උපන්නානුය. රජ්ජුරුවෝ ඒ කපුවා කැඳවා “ඉල්ලිස සිටාණන් ඇදනන්නෙහිදැ?”යි විවාළෝය. “ඉස බලා ඇඳින ගනිමි ස්වාමීනි” කිය. “එසේ වීනමි දෙදෙනාගේම ඉස බලව”යි කිවුය.

එකෙණෙහි ශක්‍රයෝ ඉස පිළිකාවක් මවා ගත්තූය. බොධිසත්වයෝ දෙදෙනාගේම ඉස පිළිකා බලා පිළිකා දැක “මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, දෙදෙනා ඉසම පිළිකා ඇත්තේය. මම ඔවුන් දෙදෙනාගෙන් එක් කෙනෙකුත් ඉල්ලිස බව දැනගත නොහෙමි”යි කියා මෙසේ කිවුය. “දෙදෙනම කොරවුය, දෙදෙනම පිලිවුය, දෙදෙනම වපරැස් ඇත්තෝය, දෙදෙනම පිළිකා ඇත්තෝය. එසේ හෙයින් ඉල්ලිසයන් අසවල්ලුයයි මම නොදනිමි”යි කිවුය. බොධිසත්වයන්ගේ වචනය අසා මසුරු සිටාණෝ කමිපිත වූ සිත්ඇතිව ශොකයෙන් සිහි එලවාගත නොහී එතනම වැටීනුන්නානුය.

එකෙණෙහි ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ “මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, මම ඉල්ලිසයෙක් නොවෙමි, ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෙමි”යි කියා මහත් වූ

ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍ර ලීලාවෙන් ආකාශයෙහි සිටියානුය. ඉල්ලීසයන් මූණු ඩා පන්ද්‍රස සනතථිතය කළෝය. ඒ සිටාණෝ නැගීසිට ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයන්ට නමස්කාරකොට සිටියානුය. එකල ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ සිටාණන්ට කියන්නෝ “ඉල්ලීසයෙනි, මේ වස්තුව මා සතූය, තා සන්තක නොවෙති, මම තොපගේ පියාණෝය, තෙපි මාගේ පුත්‍රණුවෝය, මම දුනාදී වූ පින්කම්කොට ශක්‍රාත්මභාවයට පැමිණියෙමි, තොප වනාහී මාගේ වංශයෙහි අදුනසිලිව මසුරුබවෙහි පිහිටා දන්හල් දවා යාවකයන් පිටත්කොට වස්තුව රැස් කෙළෙහිය. ඒ වස්තුව තොපින් අනුභව නොකරන්නෙහුය, අනික් කෙනෙකුන්ටත් ප්‍රයෝජන නැත්තේය, රාක්‍ෂසාධිගෘහිත වූ පොකුණක් මෙන් සිටිනේය. ඉදින් මාගේ දන්හල් කරවා පෙර පරිද්දෙන්ම දන් දුන්නෙහි විනම් යහපත, ඉදින් නොදෙන්නෙහි විනම් තාගේ සියළු ධනධාන්‍යයන් අන්තර්ධානකොට මේ වප්‍රායුධයෙන් තාගේ ඔළුවන් පලා ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවමි”යි කීවූය.

එබස් අසා ඉල්ලීස සිටාණෝ මරණ හයින් තැනිගෙන “මෙතැන් පටන් දන් දෙමි”යි ප්‍රතිඥා දුන්නුය. ශක්‍රයෝ සිටාණන්ගේ ප්‍රතිඥා ලැබ ආකාශයෙහි හිඳ ධම්දෙශනාකොට පසුද්විලයෙහි පිහිටුවා ශක්‍රභවනයට ගියෝය. ඉල්ලීස සිටාණෝත් දුනාදී පින්කම්කොට සවරීලෝකයෙහි උපන්නානුය.

ශාසතා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, මහමොද්ගලයාන ස්ථවිරයෝ මසුරු සිටාණන් දමනයෙහි ලුවෝ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දමනයෙහි ලුවෝ වේදු”යි

මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පුච්චාපරසනී ගළපා මේ ‘ඉල්ලිස ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“ඵසමයෙති සිටාණෝ නම් දැන් මසුරු සිටාණෝය, ශක්ඛදේවේඤායෝ නම් මහමොද්දගලයාන ස්ථවිරයෝය, රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. ඵසමයෙති කපුච උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

079. බරස්සර ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි ශාකසකුල විනතාමාණීකය වූ(ශාකස වංශයට සිතු පැතු සම්පත් දෙන මැණිකක් බඳු වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වසනසේක් එක්තරා අමාත්‍යයෙකු අරහයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ එක්තරා අමාත්‍යයෙක් රජ්ජුරුවන් සිත්ගෙන පාසල්දනවිවේ ගමෙක අයපඬුරු(අයබදු) ලබගෙන සොරන් හා එක්වගෙන ඒ සොරන්ට කියන්නේ “මම මනුෂ්‍යයෙක් ඇරගෙන වනයට වදිමි. තොපි ගම කොල්ල කා එයින් ලබනලදු වස්තුවෙන් මටත් භාගයක් දෙව”යි කියා පළමුකොට මිනිස්සුන් රැස්කරවා තෙමේ වනයට ගොස් එහි ඉඳු සොරන් අවුත් සරක් මරා මස් කා ගම පැහැර ගිය කල්හි සවස්වේලේ මහජනයා විසින් පිරිවරන ලදුව ගමට එන්නේය.

ඔහුගේ ඒ ක්‍රියාව නොබෝ ද්‍රවසකින්ම ප්‍රසිද්ධ විය. මනුෂ්‍යයෝ එපවත් රජපුරුවන්ට දැන්නූය. රජපුරුවෝ ඒ අමාත්‍යයා කැඳවා ගෙන්වාගෙන දෙර හිඳවා තරයේ නිග්‍රහකොට අනික් ගම්මුදලියෙකු (ගම්මුලාදැනියකු) ඒ පසල්දනවිවට යවා ජෙනවනයට ගොස් සඵඥයන් වහන්සේට නමස්කාරකොට එකත්පස්ව හිඳ එපවත් දැන්වීය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහරජපුරුවෙනි, මොහු මෙසේ කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මෙසේම කළසුලුය”යි වදුරා ඒ රජපුරුවන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

යටගිය ද්‍රවස බරණාස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන කල්හි ඒ බරණාස් රජපුරුවෝ එක් අමාත්‍යයෙක්හට ප්‍රත්‍යන්ත(පිටිසර) ජනපදයෙහි ගමක් දුන්නූය. මෙතැනි කියයුතු වූ සියල්ල පළමු කියන ලද්ද හා සමාන වන්නේය.

එසමයෙහි බොධිසත්‍වයෝ වෙළදුම්කොට ප්‍රත්‍යන්ත දනව්වෙහි වාසය කරන්නාහු ඒ අමාත්‍යයා ලත් ගම වාසය කරන්නාහුය. ඒ මහබෝසතාණෝ ඒ ග්‍රාමභොජකයා සවස්වේලෙහි මහජනයා පිරිවරා තද ශබ්ද වූ ඇති පටානෙරියක්(පණබෙරය නම් වූ බෙරයක්) ගස්වාගෙන එන කල්හි මේ දුෂ්ට වූ ග්‍රාමභොජකයා සොරුන් හා එක්වගෙන ගම් පහරවා කොල්ලකවා සොරුන් පලාගොස් වනයට වන් කල්හි දැන් තෙමේ ශාන්තදුන්ත එක්කහු මෙන් නිව් සැනහි

බෙර ගස්වාගෙන එන්නේයයි නිජු කළාහුය. නොබෝ කලකින් ඔහුගේ ඒ ක්‍රියාව ප්‍රකාශ විය. රජපුරවෝ දෙසානුරූපව නිග්‍රහ කළාහුය.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහරජපුරවෙනි, මොහු මෙබඳු වූ ස්වභාව ඇත්තේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මෙබඳු ස්වභාව ඇත්තේ වේදැ”යි මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දුක්වා පුච්චාපරසන්ධි ගළපා මේ ‘බරස්සර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි අමාත්‍යයා නම් දැන් මේ අමාත්‍යයාමය, එසමයෙහි අමාත්‍යයාට නිජු කළා වූ ප්‍රාඥ පුරුෂ වූයෙමි සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දුක්වා වදාළසේක.

080. හිමසෙන ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ලෝකත්‍රයෙහි(කාම, රූප, අරූප යන තුන්ලොව) පතල වූ කීර්තිසොෂා ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වසනසේක් තමහට ස්තූති කරන්නා වූ(තමා විසින්ම තමාගේ ගුණ කීමෙහි නිරත වූ) එක්තරා හිඤ්චක්තූ අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් හිඤ්ච කෙනෙකුන් වහන්සේ “ඇවැත්නි, අපගේ ජාතිය හා සමාන වූ ජාතියෙක් නම් නැත, අපගේ ගොත්‍රය හා සමාන වූ ගොත්‍රයෙක් නම් නැත, අපගේ දුසකම්කාරාදිත්‍රත් ඇල්සාලේ බත් හා මත්ස්‍යමාංස අනුභව

කෙරෙහි, කසිරට සුවඳවිලවුන් ගල්වති, අපි මහණ වූ බැවින් දැන් මෙබඳු වූ රූක්ෂණෝපනය(කටුක ආහාරපාන) අනුභව කරමින. රූක්ෂවූ සිවුරු වලදිමින”යි(ගොරෝසු සිවුරු පොරවමු’යි) ස්ථවිර නවක මධ්‍යම(උපසම්පාදාවෙන් දුසවස් පිරීම නිසා ස්ථවිර නම්වූද, අලුත උපසපන් වීම නිසා නවක නම්වූද, මේ දෙදෙන වහන්සේලා අතර වයසෙහි සිටීම නිසා මධ්‍යම නම්වූද) හික්ෂුන් සම්පයෙහිදී තමන්වහන්සේගේ මහන්තත්වය කියමින් ජාතනාදි (ජාතිකුලගොත්‍රාදිය හා සබැඳි පහත් වචන වලින්) වශයෙන් මෙරමාහට නින්දා කෙරෙමින් ඇවිදිනාසේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ මේ හික්ෂුහුගේ කුලප්‍රදේශය හා ජාතිගොත්‍රය පරීක්ෂාකොට මොහු තමාගේ ප්‍රතාප(මහන්තත්වය) කියන බව හික්ෂුන් වහන්සේට දැන්වූසේක. හික්ෂුහු ධර්මිසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්වහිඳ “ඇවැත්නි, අසවල් මහණ මෙබඳුවූ නෛය්‍යාණීක(නිවනට පමුණුවන) ශාසනයෙහි මහණව තෙමේ තමහට ස්තූතිකොට මෙරමාහට නින්දා කෙරෙමින් ඇවිදිනේය”යි ඒ හික්ෂුවගේ නුගුණ කිය කියා උන්සේක. එකල්හි ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දර්මිසභා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, දැන් මා එන්නාට පළමුව කවර කථාවකින් යුතුව උනුදැ?”යි විචාරා “මෙනම් කථාවෙකින් යුක්තව උනුමින”යි කී කල්හි “මහණෙනි, ඒ මහණ දැන් තමාට ස්තූතිකොට ඇවිදින්නේ වෙයි, පෙරත් තමාට ස්තූතිකොට අනුන්ට නින්දා කෙරෙමින් ඇවිද්දේම වේදැ?”යි වදුරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසනාණෝ එක් නියමිතමෙක ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ වංශයෙහි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙහි හිඳ වේදනුය(සාග්, යජුර්, සාමන් යන තුන් වේදය) හා අෂ්ටාදශ විද්‍යාසටානය(ගණිත, මිණිතාදී විද්‍යා විෂයන් දහඅට) ඉගෙනු සියලු ශිල්පයෙහි මුදුන් පැමිණ ‘චුල්ලධනුග්ගත පණ්ඨිතයෝය’යි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ වූය. ඒ අප මහබෝසනාණෝ තක්සලා නුවරින් නික්ම සියළු සමයාන්තර ශිල්ප(වෙනත් ආගම් හා ශිල්ප) පරීක්ෂා කෙරෙමින් මහිංසක රාජ්‍යයට ගියෝය. මේ ජාතකයෙහි වූ කලී අප මහබෝසනාණෝ මදක් මිටියෝය, නැමුණා වූ ආකාර ඇත්තෝය, එසේ හෙයින් ඒ බෝධිසත්වයෝ මෙසේ සිතූය “ඉදින් මම කිසි රජපුරු කෙනෙකුත් කරා ගියෙමි නම් ඒ රජපුරුවන් වහන්සේ ‘මෙසේ ලකුණ්ඨි වූ(මිටි වූ) ශරීර ඇත්තෝ අපට කුමක් කරන්නෝදැ’යි කියනසේක, එසේ හෙයින් මම ආරොහපරිනාහයෙන් යුක්ත වූ(හොඳට උස මහත ඇති) එක් පුරුෂයෙකු ඉදිරිකොට ගෙන(මුල්තන තබාගෙන) ඔහු නිසා ජීවත්වීමි නම් යහපත් වන්නේය”යි සිතා බෝධිසත්වයෝ එබඳු වූ පුරුෂයෙකු සොයන්නාහු හිමසේන නම් වූ එක් වියනක්නුගේ(රෙදි වියන්තෙකුගේ) පිළි වියන තැනට ගොස් ඔහු හා සමග පිළිසඳුර කටාකොට වෙමි “සබඳ, තෝ කිනමිනුදැ?”යි විචාලෝය. “මම හිමසේන නම් වෙමි”යි කී කල්හි “කිමෙක්ද? තෝ මෙසේ විශිෂ්ට වූ

රජයෙන් හා ආරොහපරනාහයෙන් යුක්තව මේ හීන ක්‍රියාව කුමක් පිණිස කරන්නෙහිදැ”යි විචාළෝය. “ජීවත්ව ගතනොහි කෙරෙමි”යි කී කල්හි “සබඳු තෝ මෙසේ ක්‍රියා නොකරව, සියළු දඹදිව මා හා සමාන වූ දුනුවායෙක් නැත, ඉදින් මම කිසි රජ්ජුරු කෙනෙකුන් වහන්සේ දුටුයෙමි විනම් උන්වහන්සේ ‘මේ ලකුණ්ඨකයා අපට කුමක් කෙරේදැ’යි මට කීපෙනසේක, එසේ හෙයින් තෝ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දැක ‘මම දුනුවායෙමි’ කියෙහි විනම් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ තට වියදම් දී නිරන්තරයෙන් වෘත්ති(රැකියාව) තබා දෙනසේක. මම තට උපන්නා වූ කාශ්ඨියෙක් ඇත්නම් කෙරෙමින් තාගේ සෙවණෙහි(සමීපයෙහි) ජීවත්වෙමි, එසේ කල්හි අපි දෙදෙනම සුඛිතවමින, මා කීවා කරව”යි බෝධිසත්වයෝ කීවුය. ඒ පුරුෂයාත් මහබෝසතාණන්ගේ බස “යහපතැ”යි පිළිගත්තේය.

ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්වයෝ ඒ හිමසේන නම් පුරුෂයා කැඳවාගෙන බරණැස් නුවරට ගොස් තුමු ඕනට උපස්ථායකව ඒ පුරුෂයා ඉදිරිකොට ගොස් මාළිගා දෙරකඩ සිට රජ්ජුරුවන්ට දන්වා යැවූය. රජ්ජුරුවන් වහන්සේ විසින් “එත්ව”යි කී කල්හි දෙදෙනාම මාළිගාවට වැඳ රජ්ජුරුවන් වැඳ සිටියානුය. “කවර කාරණයක් නිසා තෙපි මෙහි අවුදැ?”යි කී කල්හි හිමසේනයා “මම දුනුවායෙක්මි, මා හා සමාන වූ දුනුවායෙක් මේ සියළු දඹදිව නැත්තේය”යි කීය. “කුමක් ලදින් නම් මට උපස්ථාන(සේවය) කරන්නෙහිදැ”යි කී කල්හි “දෙපෝයක් පාසා(පෝය දෙකකට වරක් හෙවත් අඩමසක් අඩමසක් පාසා) දහසක් ලබන්නේ වීම නම්

උපස්ථාන කරන්නේමිවේද රජපුරාවන් වහන්සැ”යි කිවුය. “මේ පුරුෂයා තට කවුරු වේදැ”යි කී කල්හි “රජපුරාවන් වහන්ස, මාගේ අතවැසි පුරුෂයාය”යි කීය. “යහපත මට උපස්ථාන කරව”යි කී කල්හි එතැන් පටන් හිමසේන නම් පුරුෂයා රජපුරාවන්ට සේවය කරන්නේය. ඔී හට පැමිණ කාය්යීයක් බෝධිසත්වයෝම සමෘද්ධ කරති.

එසමයෙහි කසීරට එක් වනයක බොහෝ මනුෂ්‍යයන් යන එන්නා වූ මාගීයක ව්‍යාසුයෙක් සඤ්චාරය කරමින් බොහෝ මනුෂ්‍යයන් අල්ව අල්වා කන්නේය. එපවත් රජපුරාවන්ට දැන වූවානුය. රජපුරාවෝ හිමසේනයා කැඳවාගෙන “දැරව, ඒ ව්‍යාසුයා අල්වන්ට පිළිවන්දැ?”යි විචාළෝය. “රජපුරාවන් වහන්ස, මම දුනුවාය, කුමක් නිසා බමිද?(බිය වෙමිද?) ව්‍යාසුයා අල්වන්ට අසමර්ථ වෙමිදැ”යි කීය. එබස් අසූ රජපුරාවෝ ඔී හට වැටුප් වියදන් දී යවුය. ඒ හිමසේනයා ගෙට ගොස් බෝධිසත්වයන්ට එපවත් කීයේය. බෝධිසත්වයෝ “යහපත, යාලුව යව”යි කිවුය. “නොප නොයව්දැ”යි කී කල්හි “එසේය, මම නොයමි, නොපට උපාය වූ කලී කියමි”යි කිවුය. “සබද, උපාය කියව”යි කී කල්හි “නොපි වහාම ව්‍යාසුයා වසන තැනට උදකලාව නොයව, දනවුවස්සන් රැස්කොට දුනු දහසක් හෝ දෙදහසක් ගෙන්වගෙන එහි යව, තෙපි ව්‍යාසුයාව ඉගිලගිය නියාව(නින්දෙන් පිබිදී සිටින බව) දැන පලාගොස් එක් කැලයකට වැඳ බඩින් තලවිව වැඳ හෙව(බඩ පොළවට තදකර හෙවත් මුණින් අතට නිදගනුව), දනවුවැසි මනුෂ්‍යයෝ ඒ ව්‍යාසුයා තළා මරා ගනිති, ඔවුන්

විසින් ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වාගත් කල්හි තෙපි දැනින් වැලක් කපා වැල් කෙළවර අල්වාගෙන මළා වූ ව්‍යාඝ්‍රයා සමීපයට ගොස් ‘පින්වන්නි, මේ ව්‍යාඝ්‍රයා මැරුවෝ කවුරුදැ?’යි කියා ‘මම මේ ව්‍යාඝ්‍රයා ගොණුකු මෙන් බැඳ රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගෙනයෙමි’යි වැල් නිසා(සඳුන) කැලයට ගොස් ‘මා වැල් කඩාගෙන එන්නාට පළමුකොටම මේ ව්‍යාඝ්‍රයා මැරුවෝ කවුරුදැ?’යි කීව(අඳසුවේය), එකල්හි දනවුවැසි මනුෂ්‍යයෝ හයින් ත්‍රස්තව ‘ස්වාමීනි, රජ්ජුරුවන් වහන්සේට නො කියව’යි කියා තොපට බොහෝ වස්තු දෙති. ‘ව්‍යාඝ්‍රයා තොප විසින් අල්වා ගන්නා ලද්දේය’යි රජ්ජුරුවන් සමීපයෙන් බොහෝ වස්තු ලබන්නා වේදැ’යි කිවුය. ඒ භීමසේන නම් පුරුෂයා “යහපතැ”යි ගොස් බෝධිසත්වයන් කී පරිද්දෙන්ම ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වාගෙන වනය නිර්භයකොට මහජනයා විසින් පිරිවරන ලදුව බරණැස් නුවරට වැද රජ්ජුරුවන් දැක “මා විසින් ව්‍යාඝ්‍රයා අල්වා ගන්නාලද, වනයන් නිතීය කරනලදැ”යි කීය. රජ්ජුරුවෝ සතුටුව බොහෝ වස්තු දුන්නාහුය.

නැවත එක් දුවසක් මාගීයෙක “මීමෙක් මිනිසුන්ට ඇත මග යා නොදෙන්නේය”යි රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝ පළමු පරිද්දෙන්ම භීමසේනයා යවුය. ඒ භීමසේනයන් බෝධිසත්වයන් කී උපායෙන් ව්‍යාඝ්‍රයා මෙන් ඒ මීමන් අල්වාගෙන අවුය. රජ්ජුරුවෝ නැවතත් ඕහට සතුටුව වසතු බොහෝ සේ දුන්නුය. ඔහු මහත් වූ ඓශ්වස්ඨිමදයෙන් (ධනවත්කම නිසා ඇති වූ මානසෙන්) මඬ බෝධිසත්වයන් කෙරෙහි අවිශ්‍රැකොට(අපහාසකොට) උන්ගේ බස් නොගෙන

“තොප නිසා ජීවත් නොවෙමි, කිමෙක්ද? පුරුෂයෝ නම් තෙපිමදැ”යි ආදී වූ පරුෂ වචනයන් කියන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් කීප දවසක් ගියකල්හි සතුරු රජපුරු කෙනෙක් අවුත් බරණැස් නුවර වටලාගෙන “රාජ්‍යය හෝ දෙව, යුද්ධ හෝ කරව්”යි රජහට හසුන් යවුය. රජපුරුවෝන් අසුන් අසා “යුද්ධ කරව්”යි හිමසේනසා යවුය. ඒ තෙමේ සියළු සන්නාහයෙන් සන්නද්ධව(යුදු ඇඳුම් ආදියෙන් සැරහී) යුද්ධ වෙසක් ගෙන හසති සන්නාහයෙන් සන්නද්ධ වූ හස්තියෙකු පිටට පැනනැගී උන්නේය. බෝධිසත්වයෝන් ඔවුන්ගේ මරණහයින්(ඒ හිමසේන මැරෙනැයි බියෙන්) සියළු සන්නාහයෙන් සන්නද්ධව හිමසේනසාගේ පශ්චිමාසනයෙහි (හිමසේනට පිටුපස ආසනයේ) උන්නාහුය. හස්තියා මහජනයා විසින් පිරිවරන ලදුව නුවර දොරින් නික්ම යුද්ධභූමියට පැමිණියේය. එකල්හි හිමසේනසා සටන් බෙරහඬ අසාලාම වෙව්ලන්ට පටන් ගත. බෝධිසත්වයෝ “දැන් මු වැටීම මියන්නේය”යි සිතා ඇතු පිටින් නොවැටෙන පිණිස හිමසේනසාගේ ඇඟ වරපටකින් වටකර බැඳු අල්වා ගන්නේය. හිමසේනසා යුද්ධභූමිය දැක මරණහයින් තැනිගෙන මලමුත්‍රයෙන් ඇතුපිට කෙළසුයේය(අපවිත්‍ර කෙළේය). එකල බෝධිසත්වයෝ කියන්නෝ “හිමසේනස, පළමු කී කාරිය නියාවට පසුව කළ කාරිය සම නොවන්නේ වේද?(පළමුව පුරුෂයෝ නම් නා පමණක්ද? මම පුරුෂ නොවෙමිද?යි කියා අවුත් දැන් මරබියෙන් වෙව්ලමින් ඇතුපිට කෙළෙසු බව යන මේ පසුව කළ කටයුත්ත සහ පළමුව කී කාරිය අතර

සමානත්වයක් නැනේද?) තෝ පළමු යුද්ධනටයෙක් මෙන් වූයේය. දැන් ඇතුළු කෙළසන්නෙහිය”යි කියා බෝධිසත්වයෝ ඔහුට නින්දා කළෝය.

තවද “භීමසේනය, තා විසින් පළමු කියන ලද්දේ කීමෙක්ද? ‘පුරුෂයෝ නම් තෝමද? මම පුරුෂ නොවෙමිද? මමත් යෝධනටය’යි නින්දා වචනයක් කිය. මේ වූකලී එකෙක, ඉක්බිත්තෙන් පළමු තා කී නින්දා වචනයෙන් මනෙභාගයෙන්(පසුව) දැන් මේ යුද්ධ භූමියෙහිදී සන්නාහයෙන් සන්නද්ධ වූ ඇතුගේ පිට කෙළසා තාගෙන්ම මලමුත්තාධාරාවෝ වැනෙහි, මේ එකෙක, එසේ හෙයින් භීමසේනය, පළමු කී යුද්ධකථාවය. ඇතුපිට කෙළසා විදින්නා වූ ආයාසය(වෙහෙස) යන මේ දෙක සමාන නොවන්නේ වේදැ”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ ඔහුට නින්දාකොට “සබද, තෝ නොබව, මා සිටියදී කුමක් නිසා තෝ ආයාස විදිදැ” යි භීමසේනයා ඇතුපිටින් බාවාගෙන “පලා යව”යි කියා යවා “අද මා විසින් ප්‍රසිද්ධ වන්නට වටනේය”යි යුද්ධයට වැද සිංහනාදකොට බළකොටුව බිඳ සතුරු රජපුරුවන් ජීවග්‍රාහයෙන්(පණ පිටින්) අල්වාගෙන බරණැස් රජු සම්පයට ගියෝය. රජපුරුවෝ සතුවුව බෝධිසත්වයන්ට මහත් වූ යසපිරිවර දන්නාහුය. එතැන් පටන් බෝධිසත්වයෝ ‘වුල්ලධනුග්ගහ පණ්ඩිතයෝය’යි සියළු දඹදිව ප්‍රසිද්ධ විය. ඒ මහබෝසතාණෝ භීමසේනයාට වැටුප් වියදම් දී ඔහු පළමුව විසුවා වූ ස්ථානයට යවා දැනාදී පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, මේ හිඤ්ඤා තමාට ස්තුතියකොට අනුනට නින්දා කළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නින්දා කළෝම වේදැ”යි මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා පුච්චාරසනී ගළපා මේ ‘හිමසේන ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“ඵසමයෙහි හිමසේන නමී දැන් අනුන්ට නින්දාකොට තමාට ස්තුතිය කරන්නා වූ මහණය, ඵසමයෙහි චුල්ලධනුග්ගහ පණ්ඨිතයෝ නමී තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

081. සුරාපාන ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි පංචමාරයන්(පඤ්චස්කන්ධ මාර, කෙලෙස් මාර, සාමාන්‍ය මරණය නැමති මාර, කුශලාකුශලකම් නැමති මාර, වසවර්ති නමී දෙවපුත්‍රමාර යන පස් මරන්) ජයගත්තා වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසඹූ නුවර නිසා(අසල වූ) සොපාකාරාමයෙහි වැඩවසනසේක ‘සාගත’ ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර වස්වැස වාරිකා ගමනින් තද්දවතිකා නමී නියමිගමට පැමිණී කල්හි ගොපල්ලන් අප්පාලයන්(චච්චන් බලන්නන්) ගොවීන් මගින් ආදී සතියෝ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ දැක වැඳ “ස්වාමීනි බුදුරජාණන් වහන්ස, අඹනිර්ථයට(අඹතොට නැමති තැනට)

නොවැඩිය මැනව. අඹනිර්ථයෙහි ජට්ලයාගේ ආශ්‍රමයෙහි අඹනිර්ථ නම් නාග රාජයෙක් ආශිර්වාදය(උග්‍ර විෂ ඇත්තේය), සොරවිෂය(දරුණු විෂ ඇත්තේය), ඒ නාග රාජයා සඵලයන් වහන්සේට පිඩා කරන්නේය”යි කියා වැළකූය. සඵලයන් වහන්සේද ඔවුන්ගේ කථාව නොඇසුවාක්නු මෙන් ඔවුන් තුන්යලක් දක්වා වලකමින් සිටියදීම වැඩිසේක.

බුදුරජාණන් වහන්සේ හද්දවතිකාවට නොදුරෙහි වූ එක්තරා වන ලැහැබෙක වැඩවසන සමයෙහි බුද්ධොපස්ථායක වූ සාගත ස්ථවිරයන් වහන්සේ ඒ අඹතොටට වැඩ නාගරාජයා දමනසකොට ඔහු සරණාශීලයන්හි පිහිටුවා බුදුන් සමීපයට ආවාහුය.

සාගත ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින් නාගරාජයා දමනසෙහි ලුනියාව සියළු ජනපදයෙහි පතළේය. කොසඹූ නුවරවාසී වූ සත්වයෝ සඵලයන් වහන්සේට පෙරගමන්කොට නමස්කාරකොට සාගත ස්ථවිරයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් වැඳ එකත්පස්ව සිට මෙසේ කීවාහුය “ස්වාමීනි, යමෙක් නුඹ වහන්සේට දුලභ වීනම් ඒ වදාළ මැනව, අපි එය සමුර්ධ(ඉටු) කරමින්”යි කීවූය. එබස් ඇසූ තෙරුන් වහන්සේ මුවෙන් නොබිණුසේක. සමහර හිඤ්ඤන් වහන්සේ වනාහී (දුසිල් හිඤ්ඤන් වහන්සේලා) “උපාසකවරුනි, ප්‍රවුජ්ඣයන් වහන්සේට ‘කාපෝතිකා’ නම් සුරාව දුලීභද වෙයි, සිත්තළු ද වෙයි. ඉඳින් තෙපි තෙරුන් වහන්සේට ප්‍රසන්නවූවාහු නම් කාපෝතිකා සුරාව පිළියෙළ කරව”යි කීසේක. ඒ උපාසකවරු

“ස්වාමීන් වහන්ස, යහපතැ”යි පිළිගෙන සඵඤ්ඤාන් වහන්සේට සෙට දවසට ආරාධනාකොට නුවරට වැද තමතමන්ගේ ගෙයිදී “තෙරැන් වහන්සේට දෙමිහ”යි කාපෝතිකා නම් සුරාව පිළියෙල කර තෙරැන් වහන්සේට පවරා තමන්ගේ ගෙයිදී සුරාව පිළිගැන්වූය. තෙරැන් වහන්සේ ඒ සුරාව වළද මදයෙන් මඬ නුවරින් නික්මෙනසේක් වාසල්දොර වැටී නන්දෙඩමින් වැදගොත්සේක.

සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ වළද ඉක්බිති නුවරින් නික්මෙනසේක් ඒ තෙරැන් වහන්සේ ඒ ආකාරයෙන් වැදගොත්තා දැක “මහණෙනි, සාගත ස්ථවිරයන් ඇරගනුව”යි කියා ගෙන්වාගෙන විහාරයට වැඩිසේක. ඒ හිඤ්ඤාන් වහන්සේ තෙරැන් වහන්සේගේ හිස සඵඤ්ඤාන් වහන්සේගේ ශ්‍රීපාද මූලයට කොට(සිරිපතල් මූල තබා) වැදගොවාලුසේක. තෙරැන් වහන්සේ පෙරලී තමන් වහන්සේ දෙපස ශ්‍රීපාද මූලයට කොට වැදගොත්සේක.

සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ හිඤ්ඤාන් වහන්සේ අතින් විචාරණසේක් “කීමෙක්ද? මහණෙනි, පෙර සාගත ස්ථවිරයන් වහන්සේ මා කෙරෙහි යම් ගෞරවයක් ඇත්නම් ඒ ගෞරවය දැන් ඇද්දැ” යි විචාළසේක. “නැතැ ස්වාමීනි” කී කල්හි “මහණෙනි, අඹනිර්ථ නම් නාගරාජයා දමනය කළෝ කවිරුදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, සාගත ස්ථවිරයන් වහන්සේය”යි කී කල්හි “කීමෙක්ද? මහණෙනි, දැන් සාගත ස්ථවිරයෝ දියබරණයකුත් (දිය නයෙකුවත්) දමනයෙහි ලන්ට සමර්ථයෝදැ?”යි වදාළසේක. “ස්වාමීනි, ඒ නැතැ”යි කී කල්හි “කීමෙක්ද? මහණෙනි, යමක් මෙසේ විසංඤ්ච (සිහි නැතිව)

වැදහොවින් නම් එසේ වූ සුරාව බොන්නට සුදුසුදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, සුදුසු නොවේය”යි දැන් වූසේක.

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ සාගත ස්ථවිරයන් වහන්සේට නිදුකොට හිඤ්ඤන් වහන්සේට ආමන්ත්‍රණයකොට “රාමෙර බිම නිමිනතකොට පාවිත්තියාපනති වේය”යි(පාවිත්තිය නම් වූ වරදුවේ) කියා ශික්ෂාපද පනවා නුනස්නෙන් නැගීසිට ගඳකිළියට වන්සේක. දම්සතා මණ්ඩපයට රැස් වූ හිඤ්ඤන් වහන්සේ සුරාපානයෙහි නුගුණ කීසේක. “ඇවැත්නි, මේ සුරාපානය නම් මහත් වූ දෙප ඇත්තේය, මහත් වූ සෘද්ධිමත් වූ සාගත ස්ථවිරයෝ යම්සේ බුදුන්ගේ ගුණ නොදනින් නම් එපරිද්දෙන් කළෝය”යි සුරාවෙහි නුගුණ කීසේක. ශාසනා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දම්සතා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදුරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි කී කල්හි “ප්‍රවුජ්ඣයන් රා බි මඤ චිසංඥවුයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් චිසංඥවුචෝම වේදැ”යි වදුරා ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ කසිරට ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ වංශයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ සෘෂිප්‍රවුජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාහිඤු අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ධ්‍යාන ක්‍රීඩා කෙරෙමින්(ධ්‍යාන ලැබීම නිසා හටගත් ප්‍රීතියෙන් යුක්තව) හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි වාසය කරන්නාහුය.

පන්සියයක් අන්තේවාසික(අතවැසි) තාපසයෝ මහබෝසතාණන් නිරන්තරයෙන් පිරිවරා ඇවිදින්නාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහබෝධිසත්වයන්ට වස්සාන කාලය(වැසි කාලය) පැමිණී කල්හි අන්තේවාසිකයෝ කියන්නෝ “ආචාරීන් වහන්ස, මනුෂ්‍යපට්ඨය(මිනිසුන් වසන පෙදෙසට) ගොස් ලුණුඇඹුල් සෙවෙතියකොට(පරිභෝගකොට) එමිහ”යි කීහ. ඒ ඇසූ මහබෝසතාණෝ “අන්තේවාසිකයෙනි, මම මෙහිම වෙසෙමි, තෙපි හැම ගොස් ශරීර සතප්පාගෙන වූ කාලය ඉකුත්කොට එව”යි කීවුය. ඔහු හැමදෙන “යහපතැ”යි ආචාරීන් වැඳ බරණැස් නුවරට ගොස් රාජොද්‍යානයෙහි වැස දෙවෙනි දවස් පිටත වාසල්දොර සමීපයෙහි ගම සිගා වළඳ සමීපුණීව දෙවෙනි දවස් නුවරට වන්නාහුය. මනුෂ්‍යයෝ දැක ප්‍රසන්නව හිඤ්ඤාව(පිණිඛපාතය) දුන්නාහුය. කීප දවසකින් රජපුරවන්ටත් දැන්වූය. “දේවයන් වහන්ස, හිමාලය වනයෙන් පන්සියයක් සෘෂිවරයෝ අවුත් උයනේ වෙසෙති. ඔහු හැමදෙන සොර වූ(උග්‍ර) තපස් ඇත්තෝය, දමනයෙහි ලූ පඤ්චෙද්‍රියන් ඇත්තාහ, උතුම්වූ සීලසංරක්ෂණය ඇත්තාහ”යි දැන්වූය.

රජපුරවෝ ඔවුන්ගේ ගුණ අසා උයනට ගොස් වැඳ සුවදක් කටාකොට වස් සාරමස එහිම වසන පිණිස ප්‍රතිඥාගෙන(පොරොන්දු කරවාගෙන) ආරාධනා කළෝය. සෘෂිවරයෝ එතැන් පටන් රජගෙයිදී වළඳ උයන වෙසෙති. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් නුවර මහත් වූ සුරා පානයක් විය. රජපුරවෝ “තපස්වීරයන්ට සුරාපාන නම් දුර්ලභ වෙයි”

සිතා උතුම් වූ බොහෝ සුරා යැවූය. සෘෂිවරයෝ රා බී උයනට ගොස් රා මදයෙන් මත්ව සමහර කෙනෙක් පැන පැන නටති. සමහර කෙනෙක් ගී කියති. නටා ගී කියා කෙණ්ඩිය හා එක්ව බීම ගසාගෙන වැටී හී(දිය කෙණ්ඩිය සමග බීම ඇදවැටී) නිද රාමද සුන්කල්හි පිබිද තමන්ගේ විප්‍රකාරය දැක “අප විසින් ප්‍රවුප්තයන්ට නොසරැප්(නුසුදුසු) දෙයක් කරන ලදැ”යි හඬා වැලප “අප ආචාරීන් වහන්සේ සමීපයෙන් වෙන් වූ බැවින් මෙබඳු වූ ලාමක ක්‍රියාව කළෝවමින”යි එකෙණෙහිම උයන හැර නිමාලය වනයට ගොස් නවුස්පිරිකර තැන්පත්කොට තබා ආචාරීන් වැඳ එකත්පස්ව හිඳ “කීමෙක්ද? තපස්විවරයිනි, මනුෂ්‍යපටියේ ආහාරයෙන් නොමිරිකී(අගනිගයක් නොමැතිව) සැපසේ විසුදු? සමගිවත් වාසය කළාදැ?”යි බොධිසත්‍වයන් විසින් විචාරන ලද්දහු. “ආචාරීන් වහන්ස, සැපසේ විසුමින, එතකුදුවුවත් අපි හැමදෙන නොපිය යුත්තක් බී විසංඥාව සිහි ඵලවාගත නොහී නැටුමින, ගී කීමින, නැවත සිහි ඵලවාගෙන අප කළසේ නපුරැයි ඇඬුමින”යි කියා “මෙබඳු සිහිපත් නැති කරන්නා වූ සුරා පානයටත් වඩා මා වානරවූවෝ නම් යහපත් වන්නේය”යි මෙසේ තපස්විවරයෝ තමන්ගේ නුගුණ බොධිසත්‍වයන්ට කීවාහුය. එපවත් ඇසූ මහබෝසතාණෝ “ගුරුවරයන් හා එක්ව නොවසන්න වූ තපස්විවරයන්ට මෙබන්දක් වන්නේම වේදැ”යි ඒ තාපසවරැන්ට නින්දකොට “මෙබන්දක් මතු නොකරව”යි ඔවුන්ට අවවාදදී නොපිරිනුනු ධ්‍යානයෙන් බුහුමලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාසනා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘සුරාපාන ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සෘෂිසමූහයා නම් දැන් බුදුපිරිසය, ගණශාසනාවූයේ(පිරිසට අනුශාසකයා වූයේ) නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.

082. කාලකණ්ණි ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි සංසාර සාගරයට නැවක් බඳු වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවරම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ මිත්‍රයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ මිත්‍රයා වනාහි අනේපිඬු මහසිටාණන් හා එක්ව වැලි කෙළියේය, එක් කලෙක ආචාරීන් සමීපයෙහි ශිල්ප උගත්තේය, නමින් ‘කාලකණ්ණි’ය. ඒ තෙමේ කල්යාණිකීන් උක්පත්ව ජීවත්ව ගතනොහි අනේපිඬු මහසිටාණන් සමීපයට ගියේය. එකල සිටාණෝ ඔහු අස්වසාලා වැටුප් වියදම් දී තමන් සන්නක සියල්ල ඕනට පාවාදුන්නාහුය(හාර කෙළේය). එතෙමේ සිටාණන්ට උපකාරීව සියළු කටයුතු කරන්නේය. එකල එක් යාළුවෙක් සිටාණන් සමීපයට ගොස් මෙසේ කීවූය. “මහසිටාණෙනි, මොහු තොප සමීපයෙහි විසිය නොදෙව, සිටු කාලකණ්ණිය, හිඳු කාලකණ්ණිය, අනුභව කරව කාලකණ්ණිය

යන මේ ශබ්දයෙන් යකෙක් වුවත් පලා යන්නේය. ඒ එසේ නම් මෙබඳු ශබ්දය නිසා තොපගේ ශ්‍රීතොමෝ(යසඉසුරුමත් බව) පලායාම ගැන කියනුම කවරේද? මොහු වූ කලී තොප හා සමාන කෙනෙක් නොවෙයි, දුකබිතය, චිරජීය, තොපට මුගෙන් ප්‍රයෝජන කිමිදුර?”යි කිවුය.

එබස් අසා අනේපිඬු මහසිටාණෝ කියන්නෝ “නාමය නම් ව්‍යවහාර මාත්‍රයක, නුවණැත්තෝ ඒ නාමමාත්‍රය ප්‍රමාණ නොකරති(හොඳ නරක මැනීමේ මිනුම් දණ්ඩක් ලෙස නොගනිති), සුභමංගලිකවන්ට (අසන්නට ලැබෙන යම් යම් ශබ්දවලින් මේවා සුඛ ඵලදායකය, මේවා අසුභ ඵලදායකයැයි විශ්වාස කරන්නෙකු වීම) සුදුසු නොවන්නේය. මා විසින් නාමමාත්‍රයක් හේතුකොටගෙන එක්ව වැලිකෙළි තැනැත්තනු හැරපියන්ට නොපිළිවනැ”යි ඒ යාළු විශ්වාසයන්ගේ බස් නොගෙන එක් දවසක් තමන්ගේ භොගග්‍රාමයට (ආදායම් ලැබෙන ගමට) යන තැනැත්තෝ ඒ කාලකණ්ණි නම් පුරුෂයා රැකවලට රඳවා ගියේය. එකල සොරු “සිටාණන් ගමට ගියෝය, එසේ හෙයින් උන්ගේ ගෙය පැහැර පියමින”යි (කොල්ලකන්නෙමු) නොයෙක් ආයුධ හැරගෙන රාත්‍රී භාගයෙහි අවුත් ගේ වටලා ගත්තූය. ඒ කාලකණ්ණි නම් පුරුෂයාත් ‘සොරු එහි’ යන සැකයෙන් නොනිදුම උන්නේය.

එතෙමේ සොරුන් ආ නියාව දැන මනුෂ්‍යයන් පුබුදුවා “තෝ සක් පුඬුව, තෝ බෙර ගසව”යි කියා මහත් වූ රගමණ්ඩලක් සරහන්නාසේ (නාට්‍යයක් දැක්වන්නාක් මෙන්)

මෙන් සියලු ප්‍රාසාදිය එකසොෂා කෙළේය. එකල සොරු “ගෙය සිස්වා නිබුයේයයි අප විසින් වරදවා අසනලද, මහසිටාණෝ මෙගෙයිමැ”යි කැටමුගුරු ආදිය දමාපිය ගියානුය. දෙවෙනි දවස් එනන දමනලද කැටමුගුරු ආදිය දැක හයපත්ව “ඉදින් අද මෙබඳු වූ බුද්ධිසම්පන්න වූ ගේ බලන්නෙක් නුවුයේ විනම් කැමැති පරිද්දෙන් වැද සියළු ගෙය පැහැර පියන්නානුය. මිත්‍රයා නිසා සිටාණන් වහන්සේට වැඩක්ම විය”යි ප්‍රශංසාකොට අනේපිඬු සිටාණන් තොගග්‍රාමයෙන් ආ කල්හි ඒ සියළු ප්‍රවෘත්තිය කීවානුය. එකල්හි සිටාණෝ ඒ මනුෂ්‍යයන්ට මෙසේ කිවූය “තොපි හැම මාගේ මෙබඳු ගේ බලන්නා වූ මිත්‍රයා මෙතනින් නෙරපියන්ට(ඵළවා දැමීමට) උත්සාහ කළෝවේදැයි ඉදින් මම තොප හැමගේ බසින් මොනු නෙරපුයේ විමිනම් අද මාගේ වස්තුවෙන් කිසිවකුත් නොතිබෙන්නේ වේද? නාමය නම් අප්‍රමාණය, හිතමිත්‍රයාම ප්‍රමාණය”යි කියා ඕහට වඩාලා(වැඩිපුර) වැටුප් දී සංග්‍රහ කළෝය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ සිටාණෝ “දැන් මම සඵඥයන් වහන්සේට දන්වමි මේ කථා නැමැති පඬුරෙක් ඇත්තේය”යි සඵඥයන් වහන්සේ සම්පයට ගොස් ආදියෙහි පටන්(මුල පටන්) සියළු පවත් දැන්වූය. සඵඥයන් වහන්සේ “සිටාණෙනි, කාලකණ්ඨි මිත්‍රයා තමාගේ ගෘහවස්තුව රැක්කේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් රැක්කෝ වේදැ”යි වදුරා සිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය ද්‍රවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ මහත් වූ යසපිරිවර ඇති මහතාණු කෙනෙක් වූය. ඒ සිටාණන්ගේ ‘කාලකණ්ණි’ නම් මිත්‍රයෙක් විය යනාදී සියල්ල වතීමාන කටාව හා සදුග(සමාන) වන්නේය. බොධිසත්‍වයෝ තමන්ගේ තොගග්‍රාමයෙන් ආ තැනැත්තෝ එපවත් අසා “ඉදින් මම තොප ඇමගේ බසින් මෙබඳු වූ මිත්‍රයා නෙරපියෙමි නම් අද මාගේ ගෙයි කිසි වස්තුවක් නොතිබෙන්නේ වේදැ”යි කියා මිත්‍රයාගේ ගුණ කීවාහුය.

“තවද සත්පියවරක් එක්ව යැමෙන් ‘මිත්‍ර’ නම් වන්නේය. දෙළොස් ද්‍රවසක් එක්ව විසීමෙන් ‘සභාය’ නම් වන්නේය. මසකින් යෙළුමසකින් (මාස භාගයකින්) ‘ඤ්ඤි’ සමාන වන්නේය. එයින් මත්තේ එක්ව විසීමෙන් ආත්ම සමාන(තමා හා සමානම වූවෙක්) වන්නේය. එසේ හෙයින් සත්පුරුෂ ගුණ ඇත්තා වූ මම ආත්ම සැපය නිසා බොහෝ ද්‍රවසක් විශ්වාස වූ මේ ‘කාලකණ්ණි’ නම් වූ පුරුෂයා කෙසේ නම් හැරපියමිදැ”යි මිත්‍රරසයෙහි ගුණ කීවාහුය. එතැන් පටන් නැවත කිසිවෙක් මේ කාලකණ්ණි නම් පුරුෂයා පිළිබඳ බසක් නොකියේය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘කාලකණ්ණි ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කාලකණ්ඨි පුරුෂයා නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි බරණැස් නුවර සිටාණෝ නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

083. අනට්ඨසද්ධාර ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි සංසාර සාගරයට පසුරක්(පාරවක්) බඳු වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් කාරණා දැනීමෙහි සමර්ථ වූ එක් කුලපුත්‍රයකිනු අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර එක් මහසම්පත් ඇති සිටාණ කෙනෙකුන්ගේ පුත්‍රයෙක් සත් ඇවිරිඳ්දෙනිම නුවණැත්තේය, කාරණා’කාරණා දැනීමෙහි සමර්ථය. එක් දවසක් ඒ කුලපුත්‍රයා පියාණන් සම්පයට ගොස් අභිවාද්ධියට උපාය වූ(දියුණුවට හේතු වූ) ප්‍රශ්නය විචාළේය. ඒ සිටාණෝ ඒ ප්‍රශ්න දැනගත නුහුනුවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ සිටාණන්ට මෙසේ වූ සිතිවිල්ලක් විය. මේ ප්‍රශ්නය ඉතා සුඤ්ඤය, සඵලයන් වහන්සේ හැර අනික් කෙනෙක් උඩින් හවාගුය(අකනිටා බඹලොව) හා යටින් අවිච්ඡයන්(අවිච් මහනරකයෙන්) පිරිසිඳුනා වූ(සීමා වූ) මේ ලෝකයෙහි මේ ප්‍රශ්නය කියන්නට සමර්ථ කෙනෙක් නැතැ”යි සිටාණෝ පුත්‍රයා කැඳවාගෙන බොහෝ සුවදමල් ආදිය ගෙන්වාගෙන ජෙනවනයට ගොස් සඵලයන් වහන්සේට පූජාකොට වැඳ එකත්පස්ව හිඳු බුදුරජාණන් වහන්සේට මෙසේ දැන්වූය “ස්වාමීනී, මේ

කුමාරයා නුවණැත්තේය, කාරණා'කාරණා දැන්මෙහි සමර්ජනය, මේ තෙමේ මා අතින් අභිවෘද්ධියට කාරණා වූ ප්‍රශ්නයක් විචාලේය, මම ඒ ප්‍රශ්නය දැනගත නොහී බුදුරජාණන් වහන්සේ සමීපයට ආමි, ස්වාමීනි, බුදුරජාණන් වහන්ස මට ඒ ප්‍රශ්නය වදාළසේක් විනම් යහපත් වන්නේය"යි කීයේය.

එකල්හි සඵලයන් වහන්සේ වදාරනසේක් “උපාසකය, පෙරත් මේ කුමාරයා මා අතින් මේ ප්‍රශ්නය විචාලේය, මමත් ඕනට කීමි. එසමයෙහි මේ තෙමේ ඒ ප්‍රශ්නය දන්නේය, දැන් වූකල් අන්‍යභවයෙහුත් සැඟවුනු බවින් නොසලකන්නේය”යි වදාරා ඔහු විසින් ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරනලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ මහසමීපන් ඇති සිටාණා කෙනෙක් වූය. එකල ඒ සිටාණාන්ගේ පුත්‍රයෙක් සන්නැවිරිදි වයසේදීම ප්‍රඥාවෙන් වැඩි අවැඩි දැන්මෙහි සමර්ජනය, ඒ කුමාර තෙමේ එක් දවසක් පියාණන් සමීපයට ගොස් “පියාණන් වහන්ස, වැඩි අවැඩි උපාය නම් කවරේදැ?”යි විචාලේය. එකල ඕනට පියාණෝ ප්‍රශ්නයක් කියන්නාහු මෙසේ කීවූය “ශරීරව්‍යාධියෙන් පීඩිත කල්හි නොලද්ද වූ ලාභයක් උපදවනටත් ලද්ද වූ ලාභයක් ප්‍රයෝජන විඳින්නටත් අසමර්ජව වන්නේය. නිරෝගී තැනැත්තේම නූපන්නා වූ ලාභ උපදවන්නටත් උපන්නා වූ ලාභයක් ප්රයෝජනය විඳින්නටත් සමර්ජව වන්නේය.

චිත්තක්ලේශයෙන්(සිත කෙලෙස්වලින්) පීඩිත වූ කල්හි නූපන්නා වූ ධ්‍යානාදී ලාභයක් උපදවන්නේ, උපන්නා වූ ධ්‍යානාදී ලාභ නැවත නැවත සමාපත්ති වශයෙන් ප්‍රයෝජන විඳින්නේ අසමර්ථ වන්නේය. ඒ අනාරෝග්‍යය (රෝගීබව) ඇති කල්හි නොලබන ලද්ද වූ ලාභය නොලබන්නේය, ලබන ලද්ද වූ ලාභය තිරර්ථක වන්නේය. නිරෝගී බව ඇති කල්හි නොලබන ලද්ද වූ ලාභය ලැබෙන්නේය, ලබන ලද්ද වූ ලාභය සාර්ථක වන්නේයයි නිරෝගී බවම උත්තෘෂ්ඨ වූ(අතිශයින්ම උසස්) ලාභයක් නම් වන්නේය. එසේ හෙයින් පළමුකොට නිරෝගීබව අභිවාද්ධියට උපායක මහා ආචාරශීලයෙන් යුක්තව ලෝක චාරිත්‍ර දැන්මද දෙවෙනි වූ අභිවාද්ධියට කාරණය, ඤාණවාද්ධි, වයෝවාද්ධි, තපෝවාද්ධි(නුවණ, වයස, සිල්වත්බව යන මෙයින් වැඩිහිටිබවට ගියා වූ) ගුරුවරුන්ගෙන් අවවාද ඇසීම තුන්වෙනි වූ අභිවාද්ධියට කාරණයක. මේ ලෝකයෙහි කාරණා නිශ්‍රීත වූ(තමාටත් අනුන්ටත් හිතසුව ගෙන දීමට සමත්) බහුශ්‍රැත වූ බව(උගත්කම) සතරවෙනි වූ ලෝවැඩ උපායක, ත්‍රිවිධ දුශ්චරිත ධර්මය(තිදෙරිත් සිදුවන අකුසල්) දුරුකොට ත්‍රිවිධ වූ සුවරිත ධර්මයන්ට අනුව පැවැත්ම පස්වැනි වූ අභිවාද්ධියට මූලය. චිත්තයාගේ ලීන නොවන බව(උත්සහයත් බව) සවැනි වූ අභිවාද්ධියට කාරණයක. එසේ හෙයින් මොහු සදෙන ලෞකික ලෝකෝත්තර සංඛ්‍යාත(නම් වූ) අභිවාද්ධියම සාදාදීමට සමර්ථ හෙයින් උතුම් වූ අභිවාද්ධි කාරණාවෝය”යි මෙසේ මහධෝසනාණෝ පුත්‍රයාට

අභිවෘද්ධියට උපාය වූ ප්‍රශ්නයයි කීවාහුය. ඒ කුමාරතෙම එතැන් පටන් ඒ සවැදැරුමේ වූ අභිවෘද්ධිකර ධර්මයෙහි පැවැත්තේය. බොධිසත්වයෝ දුනාදී පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොච්චි ගියෝය.

ශාසනා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා මේ ‘අත්ථස්සද්වාර ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි පුත්‍රයා නම් දැන් මේ පුත්‍රයාය, එසමයෙහි ප්‍රශ්න විස්සර්ජනය කළාවූ(පැණ විසඳ) මහසිටාණෝ නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

084. කිම්පක්ක ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි සියළු ලෝවැඩ කිරීමෙහි සමර්ණ වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වසනසේක් උකටලී වූ(සසුනේහි ඇලුම් නොමැති වූ) හිඤ්ඤ කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය වදුළුසේක.

එක්තරා කුලපුත්‍රයෙක් බුඬශාසනයෙහි ප්‍රදිව මහණුව එක් දවසක් සැවැත් නුවර පිඬුසිගා ඇවිදිනේ සභාහරණයෙන්(සියළු ආහරණවලින්) සැරහුණා වූ එක් ස්ත්‍රියක් දැක ක්ලෙශවසගව(කෙලෙස් බලපෑමට යටවී) ශාසනයෙහි ඇළුම් නැති වූයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඒ හිඤ්ඤව ආවායී උපාධියායන් වහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්පයට කැඳවාගෙන

ගියේය. සඵලයන් වහන්සේ “සැබෑද? මහණ, තෝ
ශාසනයෙහි උකටලී වූයෙහිදැ”යි විචාරා “සැබෑව ස්වාමීනි”
කී කල්හි “මහණ, මේ පඤ්චකාම ගුණයෙන් නම් පරිභොග
කාලයෙහි සිත්කළු වන්නාහ. ඒ පඤ්චකාම කොට්ඨාශයන්ගේ
අනුභව කිරීම(විඳීම) නරකාදී සතර අපායෙහි ඉපිද මහදුක්
දෙන බැවින් කිම්ඵල නම් විෂඵල අනුභව කිරීම හා සමාන
වන්නේය. කිම්ඵල නම් වණීයෙන්, ගන්ධයෙන්, රසයෙන්
සමුර්ධය(නොඅඩුය). අනුභව කළ කල්හි වනාහී අතුනුබහන්
සිඳ(බඩවැල් කැපීගොස්) ජීවිතඝෂයට පමුණුවන්නේය. පෙරත්
බොහෝදෙන ඒ ඵලයෙහි ස්වභාවය නොදැන වණී, ගන්ධ,
රසයෙහි බැඳී ඒ ඵලය අනුභවකොට ජීවිතඝෂයට පැමිණියෝ
වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු
කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ
සාත්තූනායකුව පන්සියයක් ගැලින් බඩු ගෙන්වාගෙන
නැගෙනහිරින් බස්නාහිරට යන්නාහු මහවන සම්පයට පැමිණු
මනුෂ්‍යයන් රැස්කරවා “මේ වනයෙහි විෂ වෘක්‍ෂයෝ ඇත,
එසේ හෙයින් මා නොවිචාරා තොපි හැම පෙර නොකැවිරූ
ඵලයක් නොකව”යි අවවාද කළාහුය. මනුෂ්‍යයෝ වනය
ඉක්ම(පසුකොට) ආරණ්‍යමුඛයෙහි(කැලෑවේ අතික් පැත්තේ
ඉදිරියෙහි) එක් කිම්පක්ක නම් එක් විෂ වෘක්‍ෂයෙක්
ඵලභාරයෙන්(ගෙඩිබරින්) නැමී තිබෙන්නා දුටුය. වෘක්‍ෂයාගේ
කඳ අතුපත් ඵල සටහනින්(හැඩ රුව අතින්) හා වණී, ගන්ධ,
රසයෙන් අඹ ඵල හා සමාන වන්නේය. ඒ යන්නා වූ සඤ්චයන්

අතුරෙන් සමහර කෙනෙක් වණී, ගැබ්, රසයෙහි බැඳී
අඹවලය යන සංඥාවෙන්(හැඟීමෙන්) අනුභව කළාහුය. සමහර
කෙනෙක් “සාන්තුනායකයා විචාරා කමින”යි අතින් අල්වාගෙන
සිටියාහුය. මහබෝසනාණෝ ඒ ස්ථානයට පැමිණ අල්වාගෙන
සිටි එල දැමීමවා (ඉවත ලා) යම් කෙනෙක් කමින් සිටියෝ
නම් ඔවුන් වමනය කරවා බෙහෙත් දුන්නාහුය. ඒ
සත්‍යයන්ගෙන් සමහර කෙනෙක් නිරෝගී වූහ, පළමුකොට
අනුභවකොට සිටියා වූ සත්‍යයෝ ජීවිතඝෂයට පැමිණියාහුය.

බොධිසත්‍යයෝ තමන් කැමති තැනට සැපසේ ගොස්
වෙළඳුම් කිරීමෙන් ලාභ ලැබගෙන නැවත තමන් වසන්නා වූ
ස්ථානයට අවුත් දුනාදී පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය
පරලොව ගියෝය.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, යම්
සත්‍යයෙක් මන්තෙහි වනාහී දෞෂ නොදැන පඤ්චකාමය
අනුභව කෙරේද? ඒ සත්‍යයා කිම්පක්ක නම් විෂඵලය අනුභව
කළා වූ සත්‍යයන් මරණට පැමිණියාක් මෙන් නරකාදී සතර
අපායෙහි(නරකය, තිරිසන්ව ඉපදීම, ප්‍රෙතව ඉපදීම, අසුරකාය
අපායන් සතරෙහි) ඉපිද මහදුක් අනුභව කරන්නේය”යි වදුරා
වතුරායීසත්‍යය ප්‍රකාශ කළසේක.

උකටලී වූ මහණ සෝවාන්ඵලයට පැමිණියේය. අවශෙෂ
පර්මිදින්(සෙසු පිරිසෙහි) සමහර කෙනෙක් සෝවාන්ඵලයෙහි
පිහිටියහ. සමහර කෙනෙක් සකාදුගාමීඵලයෙහි පිහිටියහ.

සමහර කෙනෙක් අනාගාමිච්චලයෙහි පිහිටියහ. සමහර කෙනෙක් රහත් වූහ.

ශාසනා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘කිම්පක්ක ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පර්ෂිත් නම් දැන් බුදුපිරිසය, එසමයෙහි සාත්තූනායක වූයෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

085. සීලවිමංස ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි සීලසමාධිප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූ තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් සිල් පරීක්ෂා කරන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයෙකු අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ බ්‍රාහ්මණතෙමේ කොසොල් රජපුරුවන් නිසා ජීවත් වන්නේය. තිසරණගතය, අබ්බ පඤ්චසීලය රක්ෂා කරන්නේය. වෙදනුයෙහි පරතෙරට පැමිණියේය. රජපුරුවෝ “මේ තෙමේ සිල්වතර”යි ඕහට අධික වූ සත්කාර සම්මාන කෙරෙහි, ඉතා ගරුකොට සලකති. එකල බ්‍රාහ්මණයා මෙසේ සිතිය “කිමෙක්ද? මේ රජපුරුවෝ මාගේ ජාතිකුලප්‍රදේශ සමාද්ධිය(ජාතිය කුලය උපන්රට ආදියෙන් උසස්බව) නිසා මට සත්කාර සම්මාන කරණසේක් දේහෝයි නොහොත් සීලසමාද්ධිය(උසස් සිල්වත්බව) නිසා සම්භාවනා

(ගරුසැලකිලි) කරනසේක් දේහෝයි එසේ හෙයින් මා පළමුකොට පරීක්ෂා කොටපුවම නොවේදැ”යි සිතා ඒ බ්‍රාහ්මණයා එක් දවසක් රජපුරවනට සේවයට ගෙට(රජගෙට) යන්නේ එක් වන්නකු පුරුෂයෙකුගේ පෝරුවෙන්(භාණ්ඩ තක්සේරු කරන්නෙකුගේ මේසයෙන්) නොකියා එක් කහවණුවක් ඇරගෙන ගියේය. ඒ දැක වන්නක්කා බ්‍රාහ්මණයා කෙරෙහි ගරුභවයෙන් කිසිවක් නොකියා උන්නේය. නැවත එක් දවසක් කහවණු දෙකක් ගත්තේය. ඒ වන්නකු පුරුෂයා ඒ දවසත් එසේම ඉවසුයේය. බමුණා තුන්වෙනි දවස් කහවණු මිටක් හැරගත්තේය. ඉක්බිත්තෙන් වන්නකු පුරුෂයා ඕනට කියන්නේ “එමිබල බ්‍රාහ්මණය, රජපුරවන් වහන්සේගේ රාජභාණ්ඩාගාරය සොරකම් කරන්නේ අදට තුන්දවසක් නොවේදැ”යි කීය. මෙසේ කියා තමා විසින් “රාජභාණ්ඩාගාරය සොරකම් කරන්නා වූ සොරා අල්වා ගන්නාලදැ”යි තුන්විටෙක අඬගැසුයේය.

එකල ඔහු සමීපයට මනුෂ්‍යයෝ අතීන් මතීන් අවුත් “බොහෝ දවසක් සිල්වන් එකකුමෙන් ඇවිදිනෝ නොවේද? දැන් තා කළේ කිමිදැ?”යි පහර කීපයක් ගසාපියා බැඳගෙන රජපුරවනට දැක්වූහ. රජපුරුවෝ ඔහු දැක කලකිරී “බමුණු කවර කාරණයකින් මෙබඳු වූ දුස්සීල ක්‍රියාවන් කෙළෙහිදැ”යි කියා “ඇරගෙන යව, මෝහට රාජාඥ කරව”යි(දඬුවම් කරවයි) කිවූය. බමුණා “රජපුරවන් වහන්ස, මා රාජභාණ්ඩාගාර සොරකම් කළේ නැතැ”යි කීය. “එසේකල කුමක් නිසා වන්නක්කාගේ සල්පිල පෝරුවෙන් කහවණු

ගනිදුද?”යි ඇසූය. “රජ්ජරුවන් වහන්ස, එසේ කළේ
 නුඹවහන්සේ මට අධිකකොට සත්කාර සම්මානකොට
 සම්භාවනා කරන හෙයින් කිමෙක්ද? මේ රජ්ජරුවන් වහන්සේ
 මාගේ ජාතියාදිය නිසා මට අධිකකොට සම්භාවනා
 කරනසේක් දේහෝයි නොහොත් සීලය නිසා සම්භාවනා
 කරනසේක් දේහෝයි පරීක්ෂා කරන පිණිස කෙළෙමි, දැන් වූ
 කලී මා විසින් ඒකාන්තයෙන් රජ්ජරුවන් වහන්සේ මට
 සම්භාවනා කෙළේ සීලය නිසාමය, ජාතියාදියක් නිසා නෙවෙයි
 දන්නාලද, එතකුදු වුවත් දැන් නුඹවහන්සේ මට රාජාඥ
 කරමින් සිටියේක. එහෙයින් මම එකාන්තයෙන් මේ ලෝකයෙහි
 සීලයම උතතමය, සීලයම ප්‍රධානයයි නිෂ්ඨාවට
 ගියෙමි(නිගමනය කළෙමි), මම මේ සීලයට සුදුසු කාරියක්
 කෙරෙමි නම් ගිහිගෙයි සිට පඤ්චකාමය අනුභව කෙරෙමින්
 කොටගත නොහෙමි, අදම ජෙනවනයට ගොස් සඵලයන්
 වහන්සේ සම්පයෙහි මහණ වෙමි, ස්වාමීනි, මට මහණවීමට
 අවසර දුනමැනවැ”යි කියා රජ්ජරුවන් අනුදන්වා ජෙනවනයට
 අභිමුඛව(දිසාවට) ගියේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ ඥාතිමිත්‍රයන් හා බන්ධු රැස්ව
 මහණවීමට යාම වළකා ගතනොහී නැවතුනෝය. ඒ බමුණා
 බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්පයට ගොස් ප්‍රව්‍රජ්‍යාව ඉල්ලා
 ප්‍රව්‍රජ්‍යාවත් උපසම්පදුවත් ලැබ කමටහන් මෙනෙහිකොට
 විදුෂිනා වඩා රහස්ව සඵලයන් වහන්සේ කරාගොස්
 “ස්වාමීනි, මාගේ ප්‍රව්‍රජ්‍යාව මස්තකප්‍රාප්තවිය”යි(සඵලවියයි)
 තමන්වහන්සේ අර්භත්ඵලය ලත් නියාව ප්‍රකාශ කළසේක.

උන්වහන්සේගේ අර්භභවය ප්‍රකාශ කිරීම හිඤ්ඤසංඝයා කෙරෙහි ප්‍රසිද්ධ විය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ හිඤ්ඤන් වහන්සේ “ඇවැත්නි, අසවල් කොසොල් රජපුරුවන්ගේ උපස්ථායක වූ බමුණා තමාගේ සීලය පරීක්ෂාකොට රජපුරුවන් අනුදන්වා මහණුව අර්භභවලයෙන් පිහිටියේය”යි ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේගේ ගුණ කියමින් උන්සේක.

සඵලයන් වහන්සේ දුමිසභා මණ්ඩපයට වැඩවදුරා “මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, මේ බමුණාම පමණක් දැන් තමාගේ සීලය පරීක්ෂාකොට පැවිදිව තමන්ට පිහිටක් කළේ නොවේ. පෙරත් පණ්ඩිතයෝ තමාගේ සීලය පරීක්ෂාකොට පැවිදිව තමන්ට පිහිටක් කළෝම වේදැ”යි වදුරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසනාණෝ ඒ රජපුරුවන්ට පුරෝහිත වූහ. දුන් දීමෙහි බලවත් වූ ඇළුම් ඇත්තෝය, සිල් රක්ෂා කිරීමෙහිද බලවත් වූ ඇළුම් ඇත්තෝම අබණ්ඩව(කඩ නොකොට) පඤ්චසීලය රක්ෂා කෙරෙහි. රජපුරුවෝ සෙසු බමුණන්ට වඩා උත්තරීතර කෙරෙහි(ගරු බුහුමන් අතින් වඩා උසස් තැනක් දෙති) යන සියල්ලම පළමු කියනලද්ද හා සදාභවන්තේය(සමාන වේ). මහබෝසනාණෝ “සොරකම් කළෝය”යි බැඳගෙන රජපුරුවන් සම්පයට ගෙනයන කල්හි අභිගුණ්ඨිකයෝ විචිමඬියයෙහි

සජීයින් කෙලවන්නානුය (නටවන්නාහ). නගුට අල්වති, බොටුව අල්වති, සජීයා අල්වාගෙන තමන්ගේ කරවට වෙළුති.

එකල බොධිසත්වයෝ ඔවුන් දැක “දරුවෙනි, මේ සජීයාගේ නගුට නාල්ලව, බොටුවෙහි නොවෙළුව, මේ සජීයා දුෂ්ට කළේ විනම් නොප ජීවිතඝෂයට පමුණුවන්නේය”යි කිවුය. අභිගුණාධීකයෝ කියන්නෝ “බමුණ, මේ සජීයා සිල්වත, ආචාර සම්පන්නය, තා සේ දුශ්ශීල නොවෙයි, තෝ වූකලී තාගේ දුශ්ශීල බවින් අනාවාරයෙන් රාජභාණ්ඩාගාර සොරකම්කොට ‘සොරා’ යයි දැන් බැඳගෙන යන ලදැය”යි කිවුය.

එකෙණෙහි බොධිසත්වයෝ මෙසේ සිතූහ “සජීයෝ පවා දුෂ්ට නොකිරීමෙන් අනුන්ට හිංසා පීඩා නොකිරීමෙන් සිල්වත්හයි නම් ලබති, මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි ඵ්වැනි ගුණ විශේෂයක් පිහිටියේ විනම් කියනු කීමෙක්ද? මේ ලෝකයෙහි සත්පුරුෂයන් විසින් රක්ෂා කරනලද දුසශීල, අශ්ටාධගශීල ආදී සියල්ලම උතුම් වන්නේය. ඒ ශීලයට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨතර වස්තුවෙක් ලෝකයෙහි නැත්තේය”යි සිතූහ. එකෙණෙහි ඒ රාජපුරුෂයෝ ඒ බ්‍රාහ්මණයා ගෙනගොස් රජපුරුවන්ට දැක්වූහ.

ඉක්බිත්තෙන් රජපුරුවන් විසින් “කොල මේ කීමෙක්ද?”යි විචාරනලද රාජපුරුෂයෝ මෙසේ දැන්වූහ. “දෙවයන් වහන්ස, මේ බ්‍රාහ්මණතෙමේ රාජභාණ්ඩාගාර සොරකම් කරනලද සොරෙකැ”යි කියා දැන් වූ කල්හි රජපුරුවෝ අමාත්‍යයන්ට නියෝග කරන්නාහු “කොල, මේ බ්‍රාහ්මණයා විසින් රැ දවල්

මෙසේම සොරකමෙහි ලා යෙදී වාසය කරන්නේ විනම් ඕනට රාජාඥ කරව”යි නියෝග කළ කල්හි බ්‍රාහ්මණතෙමේ රජපුරුවන්ට කියන්නේ “රජපුරුවන් වහන්ස, මා කළ සොරකමක් නැතැ”යි කියා දැන්වීය. “එසේකල කුමක් හෙයින් වස්තු හැරගත්තෙහිදැ?”යි විචාළ කල්හි බ්‍රාහ්මණතෙම පළමු කී පරිද්දෙන්ම තමා සොරකම් කළ කාරණා රජපුරුවන්ට දන්වන්නේ “ඒ කාරණයෙන් මම මේ ලෝකයෙහිලා සීලය ශ්‍රේෂ්ඨ යයි නියමය”යි යනාදීන් සීලගුණයම ප්‍රශංසා කරන්නේ “දේවයන් වහන්ස, ලෝකයෙහි මෙවැනි ලාමක ආශිච්ඡයෝ(සපීයෝ) පවා අනුන් දුෂ්ට නොකිරීමෙන් සිල්වත්යයි බොහෝදෙනා විසින් ප්‍රශංසා කටයුතු වන්නාහුය. මේ කාරණයෙනුත් සීලයම උතුම් වන්නේය, සීලයම ශ්‍රේෂ්ඨ වන්නේය”යි ශීලාදී ගුණයට ප්‍රශංසා කරන්නේ මෙසේ කීය

“මහරජ මේ ලෝකයෙහි කයින්, වචනින්, මනසින් අව්‍යතික්‍රම සංඛ්‍යාත වූ(සමාදන් වූ ශික්ෂාපද නොකැඩීම නම් වූ) ආචාර සීලයම ශ්‍රේෂ්ඨ වන්නේය, තවද මහරජ අඛණ්ඩාදී භාවයෙන්(නොබිඳුනුබව ආදියෙන්) රක්ෂා කරන ලද්ද වූ පඤ්චශීල, අෂ්ඨාධිගශීල, දසශීලාදී වූ සීලයම නිරුත්තර(අති උතුම්) වන්නේය, ශ්‍රේෂ්ඨ වන්නේය. සොරච්ඡ තේජස් ඇත්තා වූ ආශිච්ඡයෝ පවා ‘දුෂ්ට නොකිරීමෙන් හා අනුන්ට හිංසා නොකිරීමෙන් සිල්වතතය’යි සත්පුරුෂයන් විසින් ප්‍රශංසාවට පැමිණියෝය”යි අතරමගදී තමා දුටු කාරණා අභිමුඛකොට දක්වා රජපුරුවන්ට මෙසේ ධර්මදෙශනාකොට

වස්තුකාම(කම්සැප විදීමට උපකාරීවන උපහොග වස්තු) ක්ලේශකාමයන්(එම වස්තු පරිහරණය කිරීම නිසා සිතේ පහලවන කෙලෙස් සිතුවිලි) හැර සෘෂිප්‍රවුප්‍රසාවෙන් (තවුස් පැවිදි ක්‍රමයෙන්) මහණුව නිමාලය වනයට වැද පඤ්චානිඤා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා, චුති - ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන්(මරණය හා යලි භටගැනීම වශයෙන්) බ්‍රහ්මලෝකය පරමප්‍රතිෂ්ඨා කල්පේයයි(බ්‍රහ්මලොව ඉපදීම එකම අධිෂ්ඨානය කල්පේයයි) ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදෙශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා පූජාපරසන්ධි ගලපා මේ ‘සීලවිමංස ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි රජපිරිස් නම් දැන් බුදුපිරිස් වූවාය. එසමයෙහි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා නම් දැන් බුදු වූ මමිම යැ”යි දක්වා වදුළුසේක.

086. මඩගල ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි සද්ධර්ම චක්‍රවර්ති වූ(මුළු සද්ධර්මයට ආධිපත්‍යය දරන්නා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසනසේක් එක් වස්තු ලක්ෂණ දන්නා බ්‍රාහ්මණයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

හේ කෙසේද? යත්,

රජගහ නුවර වසන්නා වූ එක්තරා බමුණෙක් දුටුදෙය ඇසුදෙය මගුලයේ ගන්නාලද ලබ්ධි ඇත්තේ බුද්ධාදී රත්නත්‍රයෙහි ලා අප්‍රසන්නය, දෘඪමිථ්‍යාලබ්ධි(දැඩි වැරදි

ඇදහීම) ඇත්තේය. ඒතෙම රාජපාක්ෂිකය, බොහෝ සම්පත් ඇත්තේය, බොහෝසේ උපහොග පරිහොග ඇත්තේය(පරිහරණය කිරීම් සේවනය කිරීම් ඇත්තේය). තවද ඒ බ්‍රාහ්මණයාගේ සුමුගක්(පෙට්ටියක) තිබුණු අනභී වූ පිළිසගලක්(වටිනා ඇඳුම් කට්ටලයක්) මියන් විසින් කන ලද්දේ විය. නැවත එක් දවසක් ඒ බ්‍රාහ්මණයා ඉස්සෝදු නහා “අඳින පිළි ගෙණව”යි කී කල්හි ඔහුගේ අතවැසියෝ අඳිනා පිළිසගල මියන් කෑ නියාව ඕනට කීහ. බ්‍රාහ්මණතෙම එකල මෙසේ සිතූයේය “මියන් කාපු මේ පිළිසගලක් ගෙයි තිබුයේ විනම් මහත් වූ විනාශයට පැමිණෙන්නේය, මේ පිළිසගල ගෙයි තිබීම අවලක්ෂණය, අශ්‍රීතය, තවද මේ පිළිසගල මාගේ ගෑණු පිරිමි දරු කෙනෙකුන්ට යොග්‍ය නොවන්නේය. දැසිදස් මෙහෙකරුවන්ට දෙන්ටත් නොනිසි වන්නේය. කුමක් නිසාද? යන්, යම්කිසි කෙනෙකුන්ට මේ පිළිසගල දුන්නොත් උන්ට මහවිනාශ වන්නේය. එවැනි පිළිසගල අමුසොහොනෙක ලවාපියවම්”යි(දුම්වමයි) සිතා නැවත මෙසේ සිතිය “දැසිදස් මෙහෙකරු කෙනෙකුන් අත යැවූයේ විනම් ඔහු මේ වස්තූයෙහි ලා ලොහ උපදවාගෙන හැරගත්තෝවූ නම් මහත් වූ විනාශයට පැමිණෙන්නාහුය. එබැවින් පුතු අත යවා මේ වස්තූය දමවාපියම්”යි පුතු කැඳවා “තෝ මේ වස්තූය අතින් නොඅල්වා දණ්ඩකින් ඇරගෙන අමුසොහොනට ගෙනගොස් දමාපියා ඉස්සෝදු නහා පිරිසිදුව එව”යි කියා යවූයේය.

තූන්ලොවට සිත ඇති වූ කරුණා නිධාන වූ(කරුණාව උපදින තැනක් බඳු වූ) සරණාගත වජ්‍රපඤ්ජර වූ(පිහිට

සොයා ආවුනට දිගමන්තියෙන් සැදූ කුඩුවක් බඳු වූ) තිලෝගුරු සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ අළුයම් වේලෙහි මහාකරුණා සමාපත්තියට සමවැද “අද දුවස්හි කවර කෙනෙකුත් ස්වභාවික සම්පතෙහි පිහිටුවා පියම්දෝ”යි පූච්ඡ සඵලයන් වහන්සේ විෂයෙහි කෘතාධිකාර වූ(කරනලද ප්‍රාර්ථනා ඇති) මහපින් ඇතිවන්නා වූ බණ්ඩන් බලා වදුරණසේක් මේ බමුණා හා දෙපුතුවියන් තමන් වහන්සේගේ අනාවරණයෙන ජාලයට (යමක් දැන ගැනීමේදී බාධක රහිතව එය දත හැකි නුවණ) ඇතුළත් වූ නියාව දැක “මේ දෙදෙනාට අද කවර අභිවෘද්ධියක්(යහපතක්) වේදෝ”යි බලා වදුරණසේක් ශ්‍රෝතෘපත්ති මාගීයට පැමිණීමට හේතුසම්පත් ඇති නියාව දැක වදුරා මුවන් යන්නා වූ හසර නොහැර සිටිනා වූ මුව වැද්දෙකු පරිද්දෙන් අමුසොහොන් දොරට(ඉදිරියට) ගොසින් සවණක්ඝන රැස් විහිදුවමින් එක්තරා ස්ථානයෙක්හි වැඩිහුන්සේක. ඉක්බිති මාණුවකතෙමේ පියාගේ බස් මුදුනෙන් පිළිගෙන ගරවිල්කුණක්(ගැරඬිකුණක්) දණ්ඩකින් ඔසවාගෙන යන පරිද්දෙන් ඒ පිළිසගල දඬු කෙළවරින් ඔසවාගෙන අමුසොහොන් දොරට ගෙනගොස් දමන්ට සිටියේය.

ඉක්බිති සඵල රාජොත්තමයාණන් වහන්සේ ඔහුගේ ඒ ක්‍රියාව දැක වදුරා “මානවකය, තෝ කුමක් කරන්නෙහිදැ?”යි විචාරා වදුළුසේක. ඒවේලෙහි මානවකයා බුදුන්ට දන්වන්නේ “හවත් ගෞතමයෙනි, මේ පිළිසගල මියන් විසින් කනලද, එසේ හෙයින් නිශ්‍රීකය(අසුභය), හලාහල විෂයක්(දුරුණු විෂක්)

හා සමානය, එසේ හෙයින් මපියාණෝ මේ වස්ත්‍රයන් අමුසොහොනට දමන්නෝ අනිකක්නු අත යව්වෝතින් ඔහු මෙහි ලොහ උපදවාගෙන අර ගනිතියි සිතා මා අත එව්වෝය”යි කියා දැන්වීය. “එබැවින් මේ වස්ත්‍රය දමා ඉස්සෝදා නතා ගෙටයෙමි”යි කීයේය.

ඔහු කී බස් අසා බුදුහු වදුරණසේක් “එසේ වීනමී බ්‍රාහ්මණ මානවකය, තෙල පිළිසගල දමා පියව”යි වදුළුසේක. මානවකද ඒ පිළිසගල අමුසොහොනෙහි දැමුයේය. එකල්හි ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මෙබඳු දෙය අපට වටනේය”යි ඔහු බල බලා සිටියදීම ගෙන වදුළුසේක. මානවකතෙම යුහුව(වතා) ගොසින් “හවත් ගෞතමයෙනි, මේ පිළිසගල නොපට සුදුසු නොවෙයි, බොහෝ දෙනා විසින් අවලක්‍ෂණයයි කියනලද ඒ අශ්‍රීකය නොගනුව”යි වලක්ව වලක්වාම සිටියදී පිළි හැරගෙන වේළුවන මහවිහාරයට වැඩ වදුළුසේක.

මානවක තෙම යුහුව ගොසින් තමාගේ පියානට එපවත් කීයේය. එකල්හි බ්‍රාහ්මණතෙම මෙසේ සිතීය “ඒ වස්ත්‍රය වනාහි අවමංගල සම්මතය(අසුහ සම්මතය), අශ්‍රීකය, ඉදින් ශ්‍රමණ හවත් ගෞතමයෝ ඒ පිළියෙන් සිවුරකොට ගෙන පෙරවියෝ නම් මහත් වූ විනාශයට පැමිණෙන්නාහුය. උන් උන්නා වූ වේළුවනාරාමයන් නසින්නේය. එබැවින් අපට බොහෝ අයස්(අපකීර්තිය) උපදින්නාහයි, ශ්‍රමණ හවත් ගෞතමයන්ට අනිකුත් බොහෝ පිළි ගෙන්වාගෙන ගොසින්

සිවුරු පිණිස පිළිගන්වා උන් ඇරගත් අවලක්ෂණ වස්ත්‍රය උන්ලවා දම්මවා පියන් නම් යහපතැ”යි බොහෝ සිවුරු පිළි ගෙන්වාගෙන පුතා හා සමග වේළුවනාරාමයට ගොස් ශාසනය වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක නමස්කාර මාත්‍රයකුත් නොකොට එකන්පස්ව සිට මෙසේ විවාළේය.

“සැබෑද හවත් ගෞතමයෙනි, අමුසොහොනට දමා පියනලද අශ්‍රීත වූ පිළිසගලෙක් තොප විසින් ගෙනෙන ලදදැ?”යි විවාළේය. “සැබෑය, බමුණැ”යි වදාළසේක. බමුණු කියන්නේ “හවත් ගෞතමයෙනි, ඒ පිළිසගල අවමගුලැයි බොහෝ දෙනා විසින් දන්නා ලදී, ඉඳින් තොපට ප්‍රයෝජනයක් වුණු නම් තොපට මහත් වූ විනාශ පැමිණෙයි සිතමි. තොප උන් වේළුවනාරාමයන් නස්නේය. ඉඳින් තොපට අදහා පොරෝනා සිවුරු මාත්‍රාවකුදු නොසැතෙන්නේ විනම් මා විසින් මේ දෙනලද බොහෝ වස්ත්‍රයන් ඇරගෙන නපුරු වස්ත්‍රයන් දමාපුව මැනවැ”යි කීයේය. එසේ කී බමුණාට බුදුහු වදාරණසේක් “බමුණු, අපවැනි තපස්විවරයන්ට අමුසොහොනකටවත්, ඇතුළු විටියටවත්, කසළ ගොඩටවත්, නහන තොටටවත්, මහමගටවත් මෙසේ වූ ස්ථානයෙහි හුණු දෙයක්වත් දමාපු දෙයක්වත්(දමන ලද්දක් වුවත්) ජීර්ණ(දිරු) වස්ත්‍රයක්වත් වටනේය”යි වදාළසේක.

“එම්බල බ්‍රාහ්මණය, තා මෙබදු මිථ්‍යාදෘෂ්ටියෙහි(වැරදි විශ්වාසයෙහි) පිහිටියේ දැන්මතු නොවෙයි, යටගිය දවසත් තෝ මෙබදු ලබ්ධි ඇත්තේමය”යි වදාරා ජාතික දේශනාවට

මුබමානුයක්(ආරම්භ මානුයක්) දැක්වා නිශ්ශබ්දව වැඩිදුරින්සේක. එකල්හි ඒ බ්‍රාහ්මණයා විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් ගෙනහැර දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස මගධිරට රජගත නුවර ධාර්මික නම් මහරජපුරු කෙනෙක් දුන, ප්‍රියවචන, අර්ථවස්සී, සමානාත්මතා යන සතර සංග්‍රහ විස්තුවෙන් ජනරංජනය කෙරෙමින්(ජනයා සතුවූ කෙරෙමින්) රාජ්‍යය පරිපාලනය කරන්නාහුය. එසමයෙහි පුරණලද පාරමිතා ධර්මයන් ඇත්තා වූ අප මහබෝසතාණෝ එක්තරා ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ මහාසාර කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණු පඤ්චකාමයෙහිලා(රෑප ශබ්දදී පස්කම් සැපයෙහි) ආදීනව දැක තාපස ප්‍රවුජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාහිඤා අමටසමාපත්ති උපදවා හිමාලය වනයෙහි වාසය කරන්නෝ එක් සමයෙකි හිමාලය වනයෙන් නික්ම රජගත නුවර රජපුරුවන්ගේ මගුල් උයනට පැමිණු එහි වාසයකොට දෙවෙනි දවස් හිඤ්ඤාවාත්තිය (පිඬු සිඟීම) සඳහා ශාන්තයී ප්‍රවෘත්තියෙන්(සන්සුන් පැවැත්මෙන්) ඇතුළු නුවරට සිඟා වන්න.

මතුමහල් තලයෙහි සිටියා වූ රජපුරුවෝ තාපසයන් දැක ප්‍රසන්නව මතුමහල් තලයට ගෙන්වාගෙන මාහැඟි අස්නෙකිහි වඩාහිඳවා වතුමධුරයෙන්(හිතෙල්, වෙඬරු, මී පැණි, උක් හකුරු යන සිවු මිහිරි රසයෙන්) වළඳවා තාපසයන්ගෙන් මධුර වූ බණ අසා සතුවූ වූ සිත් ඇත්තා වූ රජපුරුවෝ

මගුල්උයන තාපසයන් වසන නියායෙන් ප්‍රතිඥා ඇරගෙන මහත් වූ උපස්ථාන කරන්නාහුය.

තාපසයෝද දවස දවස රජගෙයිදී වළද රජපුරුවන්ගේ මගුල් උයනෙහි ලා වාසය කෙරෙහි. එසමයෙහි රජපුරුවන්ගේ රජගත නුවර ‘දූෂ්‍යලක්ෂණ’ නම් බ්‍රාහ්මණයෙක් විය. ඔහු සුමුගෙක තුඩු පිළිසගලක් “මියන් විසින් කපන ලද්දේදැ”යි යනාදීන් සියල්ලම පළමු දුක්වනලද කථාන්තරය හා සමාන වන්නේය.

එකල මහබෝසතාණෝ පළමුව ගොස් සොහොන්දෙර එක්තරා ස්ථානයෙක්හිලා හිඳ ඒ බ්‍රාහ්මණයා විසින් දමනලද පිළිසගල ඇරගෙන තමන් වසන්නා වූ උද්‍යාන භූමියට නැගී ගියහ. බ්‍රාහ්මණ මානවකයාද ගොසින් එපවත් පියාහට කීයේය. ඔවුන්ගේ පිය වූ මහබමුණු මෙසේ සිතූයේය “මේ රාජ කුමාරයා වූ තාපසයෝ මෙබඳු කාරණයකින් නැසී ගියේනම් නපුරැ”යි සිතා මහබෝසතාණන් කරා එළඹ “තාපසයෙනි, තොප ඇරගන්නා වූ තෙල අශ්‍රීත වූ පිළිසගලක් ඇද්ද? ඒ දමා පියව”යි කීහ.

එකල්හි ඒ තාපසයෝ කියන්නාහු “එමිබල බමුණු, සුසාන භූමියෙකිනි දමන ලද්ද වූ ද මෙයින් අන්‍යස්ථානයෙකි(මෙබඳු වෙනත් තැනක) දමාපු දෙයෙක් ද අප වැනි තාපසයන්හට විවරයන්ට යොග්‍යය”යි කීහ. “එමිබල බ්‍රාහ්මණය, දුටු දෙය ඇසූ දෙයම ගන්ධ රස ස්ප්‍රෂටව්‍ය වශයෙන් දන්නේය. අපි මගුලැයි ගන්නමෝ නොවමිහ. මෙබඳු ලබ්ධිය බුඩ

ප්‍රත්‍යක්‍ෂවදී(බුදු පසේබුදු ආදී) උත්තමයන් විසින් ප්‍රශංසා කරන ලද්දේ නොවෙයි, එබැවින් නුවණැත්තවුන් විසින් මෙබඳු ලබ්ධි ගතයුතු නොවන්නේය”යි බමුණාට මිහිරි වූ ධර්මදෙශනාකොට අවවාද කළාහ.

බ්‍රාහ්මණතෙම තාපසයන් විසින් කියනලද ධර්මය අසා සතුටු සිත් ඇත්තේ තමාගේ මිට්‍යාදෘෂ්ටිය හැර මහබෝසතාණන්ගේ සරණයෙහිලා පිහිටියේය. මහබෝසතාණෝද නොපිරිනුණා වූ ධ්‍යාන ඇතිව වූතිප්‍රතිසන්ධි(මැරී ඉපදීම) වශයෙන් බ්‍රහ්මලෝකයෙහි පිළිසරණකොට උපන්නාහුය. දෙවැනිදෙව වූ ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ඉකුත්වත් කථා ගෙනහැර දක්වා වදාරා බුදුව වැඩහිඳු බමුණාට “යස්ස මංගලා සමුහතො” යන ගාථාවකින් වදාරණසේක් “චම්බල බ්‍රාහ්මණය, ඝණ්ණාශ්‍රවයෝ දෘෂ්ටි මංගලය, ශ්‍රැත මංගලය (දකිනදේ යහපත්ය අසනදේ යහපත්ය) යනාදී වූ වඤ්චනණ, සුය්ඨිග්‍රහණ, අසනිපාත, උල්කාපාත, වස්ත්‍රලක්ෂණ(අකුණු ගැසීම, තරු ගිලිහී වැටීම, වස්ත්‍රවල ස්වරූපය) ආයුධ ලක්ෂණ යනාදිවූ ඉෂ්ටානිෂ්ට (සුභ අසුභ) දෙකිනි මධ්‍යස්ථාකාරයෙන් පවත්නාහ”යි යනාදින් මෙසේ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ නැවත වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට ධර්මදේශනා පවත්වා වදාළසේක.

ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර මහබමුණු තමාගේ පුත්‍රයා හා සමග දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ(යුක්ත වූ) ශ්‍රෝතපත්ති මාර්ගයට පැමිණ නිවන් දුටුසේක. ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන්

වහන්සේ මේ ජාතකය පුච්ඡාමාසි හා අපරකමාසි හා එක්ව සන්ධි ගලපා නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඒ බ්‍රාහ්මණයා හා දෙපුතූපියෝ දැන් මෙකලත් මේ බ්‍රාහ්මණයා හා දෙපුතූපියෝය, එසමයෙහි ඔවුන් සමයක්දෘෂ්ටියෙහි පිහිටෙව්වා වූ තාපසෝ නම් දැන් සඵඤ්ජපදප්‍රාප්ත වූ මමීම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

087. සාරම්භ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ත්‍රේලෝකය පුද්ගලයා වූ (තූන්ලොවට පහනක් බඳු වූ) ගෝතම ගෝත්‍රයෙහි උපන්නා වූ තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් සමයෙක්හි සැවැත් නුවර නිසා ජෙනවන මහවිහාරයෙහි වැඩවසනසේක් මුසාවාද ශික්ෂාපදය අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යනහොත්,

නාම ගෝත්‍රයෙන් අප්‍රසිද්ධ වූ එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ලජ්ජා ප්‍රියශීලී වූ සෙසු හික්ෂුන් වහන්සේට ජාතිකූල ප්‍රදේශාදීන් සමා (ජාතිය, කුලය හා උපන් දේශය ආදියෙන් ගරභා) ආක්‍රොශ දෙඩවනසේක, බණිනසේක. එසේ උන්වහන්සේ කියන්නා වූ වචනය සෙසු සබ්‍රමිසරුන් වහන්සේ අසා එපවත් බුදුන්ට දැන් වූසේක. බුදුහු ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ ගෙන්වා “සැබෑද? මහණු ලජ්ජා ප්‍රියශීලී හික්ෂුන්ට අක්‍රොෂ

පරිභව ඛණනෙහිදැ”යි විචාරා වදාළසේක. ඉක්බිති හිඤ්ඤා වහන්සේ විසින්ම “සැබැවෙ ස්වාමීනි”යි දැන් වූ කල්හි “ඵමිබල මහණ, පරපු වචනය නම් මනුෂ්‍යයන්ට තබා තිරිසනුන්ටත් අප්‍රිය දෙයකැ”යි වදාරා මේ ජාතක ධර්මදේශනාව දක්වා වදාළසේක.

මෙහි පූච්ඡි කථාව හා අපර කථාව ‘නඤ්චිශාල ජාතකයෙහි’ කී පරිද්දෙන් දන්නේය. මේ ජාතකයෙහි වනාහී අප මහබෝසතාණෝ ගන්ධාර දේශයෙහි තක්සලා නුවර එක්තරා ඛමුණොකුගේ නමින් ‘සාරමිහ’ නම් වෘෂභ රාජයෙක්ව උපන්නහයි සඵලයන් වහන්සේ මෙසේ ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාරා ඵ් හිඤ්ඤා වහන්සේට ධර්මදේශනාකොට වදාරණසේක් “ඵමිබල මහණ, ප්‍රිය වචනයන් සියල්ලන්ටම කියයුතුය. මුසාවාද, පිසුනාවාවා, චරප්පාවාවා, සම්ඵපුලාපාදි වූ දුතීභිත තෙපුල්(නරක වචන) කියන්නා වූ සත්වයෝ ඉහලෝකයෙහින් පරලෝකයෙහින් දෙකින්ම පශ්චාත්තාපයට(පසුතැවිලි වීමට) පැමිණ බොහෝ අනභිවෘද්ධියට පැමිණෙන්නාහුය”යි වදාරා අනේකාකාරයෙන් දුතීභිත වචනයෙහි ආදිනව දක්වා ධර්මදේශනාකොට වදාළසේක.

“ඵසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයා නම් දැන් මේ ධර්ම භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, ඵසමයෙහි බැමණි නම් දැන් මෙකල්හි උපුල්වන් මෙහෙණිය, නමින් ‘සාරමිහ’ නම් වූ වෘෂභරාජ නම් දැන් බුදු වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

088. කූහක ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි තුන්ලොවට විතතාමාණීකයක්(සිතූ පැතු සමිපත් ලබාදෙන මැණිකක්) බඳු වූ අප තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර නිසා ජෙනවන මහවිහාරයෙහි වැඩවසනසේක් කොහොන්(කූහක) තපස් රක්තා වූ එක්තරා හික්ෂුන් වහන්සේ කෙනෙක් අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක. මෙහිලා කූහක වස්තුව ‘උද්දුළ’ ජාතිකයෙහි කියන ලද්ද හා සමාන වන්නේය.

හේ කෙසේදැ? යත්,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි එක්තරා කුඩා ගමක් නිසා(කුඩා ගමක වාසය කරමින්) කොහොන් තපස් රක්තා එක්තරා ජටාධිර නාපසයෙක් වසන්නේය. එක්තරා කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක්ද ඔහු කෙරේ ප්‍රසන්නව වනයෙහි ඕනට පන්සලක් කරවාදී මධුර වූ අන්තපානාදියෙන්(ආහාර පානාදියෙන්) නිරන්තරයෙන් උපසථාන කරන්නේය.

එකල්හි ඒ කෙළෙඹි පුත්‍රයා ඔහු “සිල් වතැ”යි සිතා සොරැන් කෙරෙහි හයින් රත්රන් නික් සියයක් (මසුරන් කලං 1500ක්) ඔහු වසන පන්සලට ගෙනගොස් එක් තැනක නිධානකොට “ස්වාමීනි, මේ බැලුව මැනවැ”යි කියා නාපසයන්ට භාරකොට ගියේය. එකල්හි නාපසයෝ තුමු “උපාසකයෙනි, හණ්ඩපටිසාම නම්(බඩු තැම්පත්කොට රැකීම

නම්) තපස්විවරයන්ට කැප සරුප් නොවන්නේය. අනුන් සන්නක වසතුවෙහි අපට ලෝභය නූපදින්නේය”යි කීහ. කෙළෙඹි පුත්‍රයාද “යහපත ස්වාමීනි”යි තාපසයන්ගේ ගුණයට ප්‍රශංසාකොට ඔහුගේ බස් අදහාගෙන නැගී ගියේය.

දුෂ්ට තාපසයෝද “මෙපමණ වසතුවක් ලදහොත් රැකීමේ ගතහෙමැ”යි(දිවිචැකගත හැකියයි) සිතා කීප දවසක් ඉක්මවාලා ඒ නිධානකොට තුඩු වසතු අරගෙන අතරමග එක්තරා ස්ථානයෙකිහි තබා නැවත අවුත් තමා වසන්නා වූ පන්සලම වාසයකොට දෙවෙන දවස් කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ ගෙයි ආහාර කෘතිය සපයා මෙසේ කීහ. “උපාසකයෙනි, නොප නිසා අපි බොහෝ දවසක් මෙහි වාසය කළෝ වමින, එසේ හෙයින් බොහෝ දවසක් නික්මුණෝය, එකතැන බොහෝ කලක් වසන්නා වූ තපස්විවරයන්ට මනුෂ්‍යයන් හා සංසථී(අඝුරු කිරීම) දේෂ වන්නේය, ඒ සංසථීය වූකලී තපස්විවරයන්ට කිලුටක් හා සමානය, එබැවින් උපාසකයෙනි, අපි අන්‍ය ස්ථානයකට යමින”යි කීයේය.

එකල්හි කෙළෙඹි පුත්‍රයා විසින් “ස්වාමීනි, කිසිවකින් ප්‍රයෝජනයක් ඇත්නම් මට වදාළ මැනව, නොවැඩිය මැනවැ”යි කියා වලකන ලද්ද වූ තාපසතෙම උපාසකයන්ගේ බස් නොපිළිගත්තේය. කෙළෙඹි පුත්‍රයාද “ස්වාමීනි, නොනවත්ව(නොනැවතී) වඩනා බැවින් ගොසින් වහ වහා වැඩිය මැනවැ”යි කියා ගම්දොර දක්වා පසුගමන්කොට ගොසින් වැළැක්කේය.(නතර විය)

ජටාධර තාපසයෝද “මේ කෙළෙඹි පුත්‍රයාට වංචාවක් කෙළෙමි නම් යහපතයැ”යි සිතා ජටාආතුරෙහි තණපතක් තබාගෙන ගොසින්ලා නැවත වැළැක්කානුය(ආපසු ආවේය). ඉක්බිති කෙළෙඹි පුත්‍රයාද ජටාධරයන් දැක “කීමෙක්ද? ස්වාමීනි, ගිය ඇසිල්ලෙහිම වැඩිසේක්මැ”යි විචාලේය. “උපාසකයෙනි, තොපගේ ගෙන් පිටත්වෙන වේලෙහි අපගේ මේ ජටාවෙහි තණපතක් වැදගත රැඳිගියේය, එසේ හෙයින් අදන්තාදුනය(සොරකම) නම් තපස්විචරයන්ට නොවටනේය. ඒ තණපත ඇරගෙන තොපගේ ගෙයි ලාපියන පිණිස ආමි”යි කියා කීයේය.

කෙළෙඹි පුත්‍රයාද “ස්වාමීනි, මෙවිතරකින් නුඹවහන්සේට කවර දේපයෙක්ද? ඒ ඇරදමාපියා වැඩිය මැනවැ”යි කියා “අනේ මාගේ තාපසයෝ ඉතා කැකුස්පර(සැකයෙන් යුතු) කෙනෙක, අනුන් සන්තක වස්තුවකින් තණපතක් විතරකුත් ඇරගන්ට සිත කෙනෙක් නොවෙති”යි කියා තාපසයන්ගේ ගුණෙහි අතිශයින් ප්‍රසන්නව වැඳලා “වැඩිය මැනවැයි ස්වාමීනි”යි කීයේය. එකල්හි බඩු නිසා පසල්දනවිට(පිටිසර ගමකට) යන්නා වූ බොධිසත්වයන් විසින් එම ගෙයි නවාතැන් ගන්නා ලද්දේ විය. කෙළෙඹි පුත්‍රයා අතින් තාපසයන්ගේ බස් බොධිසත්වයෝ අසාලාම “ඒකාන්තයෙන්ම මේ දුෂ්ට තාපසයන් විසින් මේ අඥන කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ යම්කිසි ධනයක් වංචාවෙන් හැරගත්තේ වනැ”යි අනුමානයෙන් සිතා කෙළෙඹි පුත්‍රයා අතින් බොධිසත්වයෝ විචාරන්නෝ “සැබෑද? මේ තාපසයන් කෙරෙහි තොප තුබූ වස්තුවෙක් ඇද්දැ”යි

විවාලෝය. “සැබෑව, යන්තම් වසතුවක්(සුළු වස්තුවක්) තිබීම”යි කීහ. “කොපමණ ධනයෙක්දැ”යි විවාලු කල්හි “සබ්ද, රත්රන් නික් සියයක් පමණය”යි කීය. “එසේ වනම් ගොසින් පන්සල තුඩු වස්තුව ඇතේද නැතේද බලව”යි කියා කීයේය. කෙළෙඹී පුත්‍රයා ගොසින් තමා තුඩු ධනය පරීක්ෂාකොට “සබ්ද, මා තුඩු තැන්හි නුදුටිමි”යි කීහ. බොධිසත්වයෝ කියන්නෝ “යහළු, තා තබාලූ වස්තුව ඇරගත් කෙනෙක් නැත, ඒ සොර තවුසා විසින් ඇර ගන්නාලද වන්නේය, අප දෙදෙනාම ගොසින් ඔහු අල්වාගෙන උග්‍ර අත තුඩු වසතුව ඇර ගනුමින”යි කියා කීහ. “යහපතැ”යි දෙදෙනම එක්ව ඔහු කරා දිවගෙන ගොස් සොරකම් කළ තාපසයන් අල්වාගෙන අතින් පයින් තලා මරා ගහටකොට(පීඩා හා කරදරකොට) ජටාධරයා අතතුඩු වස්තුව ඇර ගන්නානුය.

බොධිසත්වයෝද ඒ නික් සියයක රත්රන් දැක “මෙතෙක් වස්තුවෙහි කුකුස් නොකළ නොපි ජටාවෙහි වැදගත් තණපතෙහි කෙසේ කුකුස්දැ”යි නින්දකොට “එම්බල අඥනය, මෙතැන් පටන්ගෙන එබන්දක් නොකරව”යි අවවාදකොට දිවිපමණින් දුනාදී පින්කම් කෙරෙමින් තමන් කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා මේ ජාතකය පූජාපරසන්ධි ගළපා නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි කුට ජටාධරයා නම් මේ කොහොන් තපස් රකිනා හික්කුණුය. එසමයෙහි ප්‍රඥ සම්පන්න වූ සිටුපුත්‍රයා නම් දැන් සඵඥපදප්‍රාප්ත වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

089. අකතපප්ඤ්ඤ ජාතිකය

තවද ශාක්‍යකුලකල්පදාම වූ(ශක්‍යවංශයට කප්පරකක් බඳු) තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර නිසා ජෙනවනාරමයෙහි වැඩවසනසේක් මේජාතිකය අනේපිඬු මහසිටාණන් අරභයා වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යත්,

අනේපිඬු මහාසිටාණන්ට පසල්දනවුවැසි එක්තරා සිටාණ කෙනෙක් අදෘෂ්ටමිත්‍රුව(දැකීමක්වත් නොමැතිව මිත්‍රවී) වාසය කරන්නාහුය. එකල්හි ඒ පසල්දනව්වෙහි උපදනා බඩුයෙන් ගැල් පන්සියයක් බඩු පුරා තමන්ගේ කාරියෙහි නියුක්ත පුරුෂයන් කැඳවා “දැරවනි, තොපි හැමදෙන මේ ගැල් පන්සියයෙහි බඩු ගෙන්වාගෙන ගොස් සැවැත් නුවර අපගේ යාළු වූ අනේපිඬු මහසිටාණන් සම්මුඛයෙහි ගෙන ගියා වූ බඩු විකුට ඒ රටින් අපට උවමනා බඩුවක් ගෙන එව”යි විධාන කළාහ. ඒ පුරුෂයෝ සිටාණන්ගේ බස් ගිවිසගෙන බඩු ගෙන්වාගෙන සැවැත් නුවර අනේපිඬු මහසිටාණන් දැක ඒ බඩු හා පඬුරුන් දක්වා දී තමන් ආ පවතුන් සිටාණන්ට කීවාහුය.

මහසිටාණෝද ඔවුන් දැක “අප ලගට නොප හැම ආයේ ඉතා යහපතැ”යි කියා හිඳිනා නවාතැන් බත් වැටුප් ආදියද දෙව්වානුය. “අපගේ මිත්‍ර වූ මහසිටාණන්ට සුවදක් කීමදැ?”යි විචාරා සමීපයට එවූ බඩු පඬුරු විකුණවා මිළ පුරුෂයන්ට දෙව්වානුය. පුරුෂයෝ තමන්ගේ පසල්දනව්වට ගොසින් ඒ කාරණය තමන්ගේ සිටාණන්ට කීවානුය.

තවද මෑතභාගයෙහි එක් සමයෙකිනි අනේපිඬු මහසිටාණෝ බඩු පිරු පන්සියයක් ගැල් පසල්දනව්වට යව්වානුය. සිටාණන්ගේ මිනිස්සු පසල්දනව්වට ගොසින් තමන් ගෙනගිය පඬුරු පසල්දනව් වැසි සිටාණන්ට පෑ දුටහ. සිටාණෝද “තොපි හැම කොයි සිට අව්දැ?”යි විචාරා “සැවැත් නුවර නුඹවහන්සේගේ යහළු වූ අනේපිඬු සිටාණන් වහන්සේ ළග සිට ආමිහ”යි කීකල්හි “අනේපිඬු මහසිටාණෝයයි යන නමකුත් මිනිසුන්ට ඇද්දැ”යි අප හා සරිකොට කියා “තමන් යව් පඬුරුත් ඇරගෙන යහපත, තොපි නික්මෙවු”යි කීහ. ගිය පුරුෂයන්ට හිඳිනා තැනක්වත් බත් වැටුප් ආදියක්වත් විචාරා නුදන්න. එකල්හි ගිය පුරුෂයෝ තමන් ගෙනගිය පඬුරු තුමුම විකුට ඒ රටින් උවමනා පඬුරු ඇරගෙන සැවැත් නුවරට ගොසින් අනේපිඬු මහසිටාණන්ට එපවත් කීවානුය. නැවත කලාතුරකින් පසල්දනව්වාසී සිටාණෝ ගැල් පන්සියයක් බඩු පුරවා සැවැත් නුවරට යව්වානුය. ඒ පුරුෂයෝ තමන් ගෙනගිය පඬුරු ඇරගෙන අනේපිඬු මහසිටාණන්ට දුටහ. එකල්හි අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ මිනිස්සු මෙසේ කීහ “ස්වාමීනි, මේ ආ

සියල්ලවුන්ට හිඳිනා ගෙවල් බත් වැටුප් දීමත් අපට භාරය”යි කියා ඔවුන්ගේ ගැල් පිටිනුවර එක්තරා ස්ථානයක මුදවා “තොපි හැමදෙනම මෙතැන්හි ඉඳුවයි, තොපි හැමදෙනම බත් ඩුලත් ආදී වූ සියල්ලම අපගෙන් ලැබෙන්නේය”යි කියා ඔවුන් විවරක් නොහැර(උන්සතු කිසිවකුත්) උදුරගෙන රට අඳිනා ගොන් ඒ ඒ තැන ලුහුබඳවා ගැලින් රටසක් ගලවා ගැල්පිට තබා ගැලසක් හැරගෙන ගියානුය. ඒ පසල්දනවි වැස්සෝ තමතමන් හැඳිපෙරවි පිළි විවරක්(වස්ත්‍රවලට හෝ) අහිමිව මහත් වූ හයින් තැනිගෙන නොරඳු යුතුව නික්මුණානුය.

අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ මිනිස්සු තමන් ඒ කළා වූ පවත් සිටාණන්ට කීවානුය. සිටාණෝද එපවත් අසා “සඵඥයන් වහන්සේට දන්වන්ට සුදුසු වූ බස්පඬුරෙකැ”යි(කථා නැමති තැන්ගක් යයි) සිතාගෙන සඵඥයන් වහන්සේ සමීපයට ගොසින් ආදියෙහි(මුල) පටන්ගෙන තමන් කළ කටයුතු සහ පසල්දනවිවැසි සිටාණන් කළ දෙයත් සඵඥයන් වහන්සේට දැන් වූවානුය. එවේලෙහි ඩුදුහු වදුරණසේක් “එමිබල ගෘහපතිය, පසල්දනවිවැසි සිටාණන් කෙළෙහිගුණ උපකාර නොදුන්නේ දැන්මතු නොවෙයි, යටගිය දුවසත් කෙළෙහිගුණ උපකාර නොදුන්නෝමය”යි වදුරා සිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ ඩුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

හේ කෙසේද? යතහොත්,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර ඩුහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරනලද බොධිසම්මාර

ඇති අප මහබෝසනාණන් වහන්සේ බරණැස මහා සමිපත් ඇත්තා වූ සිටුකුලයක උපන්නාහ. ඒ බොධිසත්වයන්ට අදෘෂ්ටමිත්‍රුව වාසය කරන්නා වූ පසල්දනවිවැසි අනික් සිටාණ කෙනෙක්ද වූවාහ”යි කියා ඒ සියළු ඉකුත්වත් කටාව වතීමාන කටාව හා සදෘශ(සමාන) වන්නේය.

බොධිසත්වයෝ වනාහි තමාගේ මිනිසුන් “අද මේ කටයුත්තක් අප විසින් කරනලදැ”යි කියා අවුත් තමන්ට කී කල්හි “පළමුව අනුන් විසින් තමාට කළා වූ උපකාරයක් නොදන්නා වූ යම් සත්‍ව කෙනෙක් ඇත්නම් මෙබඳු විකාරයට පැමිණෙන්නාහුය”යි කියා සම්ප්‍රාප්ත වූ පර්ෂිද්ධ ධර්මදේශනා කරන්නා වූ බොධිසත්වයෝ “මේ ලෝකයෙහි ඝෂත්‍රිය, බ්‍රාහ්මණාදී වූ යම්කිසි පුරුෂයෙක් අනුන් විසින් පළමුකොට තමා කරන ලද්ද වූ උපකාරයක් නොදන්නා වූ අඥන පුරුෂතෙම කුඳු මහත් යම්කිසි කටයුත්තක් තමාට පැමිණ ගියා වූ යම්කාලයෙක් ඇද්ද, එබඳු කාලයෙහි ඊට ප්‍රතිබලව සිටියා වූ අනික් සභායක්වත් නොලබන්නේය”යි යනාදී ධර්මදේශනාකොට තුමු දිවිපමණින් දනාදී පින්කම්කොට තමාගේ කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතික ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා ජාතිකය පුච්චාපරසන්ධි ගලපා නිමවා වදුළුසේක.

“එකල්හි පසල්දනවිවැසි සිටාණෝ නම් දැන් මේ පසල්දනවිවැසි සිටාණෝය, බරණැස් නුවර සිටාණෝ නම් මේ

සවිඥාපදප්‍රාප්ත වූ මමීම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

090. ලින්න ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි ගෞතම ගොත්‍රයෙහි උපන්නා වූ අපගේ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර නිසා දෙවරම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් මේ ජාතිකය විවරාදී වූ වතුර්විධ ප්‍රත්‍යය(සිවුරු ආදී සිවුපසය) ලදින් නොපස්විකා(දුශකයන්ගෙන් ලැබුණු සිවුපසය මා ප්‍රයෝජන ගන්නේ නුදෙක් දිවි රැකගෙන මහණදම් පිරීමටම පමණකැයි මෙනෙහි නොකොට) වළඳන්නා වූ පෘථග්ජන හිඤ්ඤා වහන්සේ අරභයා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යතහොත්,

එක් සමයෙක්හි බොහෝ හිඤ්ඤා වහන්සේ බොහෝ විවරාදී වතුර්විධ ප්‍රත්‍යය ලදින් බොහෝසේම නොපස්විකා වළඳනසේක. එසේ නොපස්විකා විවරාදී ප්‍රත්‍යය ප්‍රයෝජන විඳිනා බොහෝ හිඤ්ඤා වහන්සේ බොහෝ නිරා(අපා) දුකින් හෝ තිරිසන් අපායෙහි හෝ ප්‍රේතාත්මභාවයෙහි හෝ ඉපිද නොමිඳෙනසේක.

ශාසතෘ වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කාරණාව දිවසින් දැක වදාරා හිඤ්ඤා වහන්සේට අනේකාකාරයෙන් නොපස්විකා වැළඳීමෙහි ආදීනව(දෙස්) දක්වා වදාරා ඛණ වදාරණසේක් “මහණෙනි, මේ ප්‍රියශීලි(සසුන් පැඳි) හිඤ්ඤා

විසින් වතුර්විධ ප්‍රත්‍යය ලදින් නොපස්විකා වැළඳීම නොකටුයතු වන්නේය, එසේ හෙයින් මෙතැන් පටන්ගෙන මහණෙනි, පස්විකා වළඳව”යි වදාරා ප්‍රත්‍යවේෂණා කරන්නා වූ ක්‍රම දක්වනසේක් “මහණෙනි, මාගේ ශාසනයෙහි යම් හිඤ්ඤ කෙනෙක් තෙම ‘සීතස්ස පටිසානාය’ (සීතලෙන් වැළඹීම සඳහා සිවුරු පොරවම)”යි යනාදීන් ඒ ඒ ප්‍රත්‍යයට සුදුසු පරිද්දෙන් ප්‍රත්‍යවේෂණා පාලිය(පාඨය) වදාරා “මහණෙනි, මෙපරිද්දෙන් විවරාදී වතුර්විධ ප්‍රත්‍යය ලදින් පස්විකා වැළඳීම සුදුසු වන්නේය”යි වදාරා “එමිඛා මහණෙනි, මේ නොපස්විකා වැළඳීම නම් උග්‍රවිෂයක් අනුභව කරන්නා හා සමාන වන්නේය. අනුභව කිරීමෙහි ආදීනව නොදන්නා වූ පුරාතනයෙහි කිසි සත්‍ය කෙනෙක් විෂ අනුභවකොට අවසන්හි බොහෝ දුකට පැමිණියාහ”යි වදාරා අරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යතහොත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරනලද පාරමිතා ඇති අප මහබෝසතාණෝ එක්තරා මනාසම්පත් ඇති කුලයක ඉපද වැඩිවිය පැමිණූ දුකෙළියෙහි ලොහ ඇතිව අඤ්ඤාචර්‍ය(සුදු කෙළියෙහි යෙදී) වසන්නාහුය.

තවද එසමයෙහි වංචාවෙන් දු කෙළ අනුන් පරදවන්නා වූ අඤ්ඤාචර්‍යයෙක්ද(සුදු කෙළින්නෙක්ද) විය. එකල්හි සොරහු අඤ්ඤාචර්‍ය නොව බොධිසත්‍යයන් හා සමග දු කෙළින් නමා

දිනන කල්හි කෙළිමඩුල්ල නොබිඳිනේය(ක්‍රීඩක පිරිස විසුරුවා නොදමයි). නමා පරදිනා කල්හි පසඟට(දුදු කැට) මුඛයට දමා “පසඟට අපවත්ව ගියේය”යි(නැතිවියයි) කෙළිමඩුල්ල බිඳ නැගී යන්නේය. බොධිසත්‍වයෝ ඔහුගේ කාරණය දැන “යහපත ඊට සුදුස්සක් කෙරෙමි” සිතාගෙන පසඟට ඇරගෙන තමන්ගේ ගෙයිදී විෂයෙන් පසඟට දෙනුන්වැනිව රඳවාගෙන(දෙනුන් විටක් පොගවාගෙන) නැවත නැවත විෂ පෙටු පසඟට ගෙන ධුතියා සමීපයට ගොසින් “සබඳ දු කෙළිමින”යි කියා කීහ. ධුතියා “යහපත”යි කියා කෙළිමඩුල්ල සරහා ඔහු හා සමග කෙළිනේ නමා පරදින අවසථාවෙහි එයින් එක් පසඟටක් ඇරගෙන මුඛයට දමන නියාව දැක “යහපත යහළු තෙපි ගැළපියව(ගිලින්න) මතු මින් මෙසේ වූ දෙයක් වෙයි කියා දැනගනුව”යි මතුවන ආදීනව දක්වන්නේය. “යහළු, තෙපි දැන් වංචාවෙන් පසඟට ගළතත්(ගිල්ලත්) උග්‍ර විෂයෙන් රැඳුබව (පෙහවු බව) හේතුකොටගෙන අවසන්හි බලවත් වූ දුක් වේදනාවට පැමිණෙන්නෙහිය”යි බොධිසත්‍වයන් මෙසේ කියා උන්කලට ධුතියා තම විෂයෙන් මුර්ජාවෙමින්(සිහිමුළා වෙමින්) ඇස්දෙක පෙරළා කරටිය(බෙල්ල) නමාගෙන වැටී හුණුයේය.

බොධිසත්‍වයෝ වනාහි “මා නිදුක්නු නිසා(මා නිදුකින් ජීවත්වන නිසා) මෙවැනි අඥනයෙකු නැසයාම(මියයාම) සුදුසු නොවන්නේය. මෝහට මා ජීවිතදනය දීම වටනේය”යි සිතා ඔහුගේ පරිභාවිතා කරනලද(ඔහුගේ වර්ග යොදා පිලියෙල කරනලද) බෙහෙත් යොගයෙන් ඔහු අනුභව කරවා විෂය

වමනය කරවා නිරෝගිකොට “මතු මෙබන්දුක් නොකරව”යි අවවාද කියා දිවි පමණින් දන්දී පින්කම් කෙරෙමින් තමන්ගේ කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසනා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා “ඵමිධා මහණෙනි, නොපස්විකා වළඳන චතුර්විධ ප්‍රත්‍යය නම් විෂ අනුභව කිරීමක් හා සදාශය”යි වදාරා මේ ජාතකය පුච්චාපරණි ගලපා වදාළසේක.

“ඵකල්හි ප්‍රඥාසම්පන්න අක්‍ෂධුතීයානෝ නම් දැන් බුදු වූ මම මව්දැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

091. මහාසාර ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි මුලු ලොවට උතුම් වූ රූපකායසම්පන්නියෙන් හා ධර්මිකාය සම්පන්නියෙන් යුක්තව දසබල(කායබල ආදී වූ දසවැදෑරුම් බල) වතුර වෛශාරද්‍යාදී වූ(සියල්ල දත් බව, කෙළෙසුන් දුරුකළ බව, පිරිසිදු දහම් දත් බව, අනතුරු සිදුකරන දහම් දත් බව ආදී වූ) ගුණයෙන් විරාජමාන වූ (බබලන්නා වූ) අප තිලෝගුරු සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර නිසා(සම්පයෙහි වූ) දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් මේ ‘මහාසාර ජාතකය’ ආයුෂ්මත් වූ අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ අරභයා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යනහොත්,

එක් සමයෙක්හි කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ පුරසනීහු මෙසේ සිතුවාහ. “බුද්ධොත්පාද කාලය (බුදුවරයකු ලොව පහළවන

කාලය) නම් ඉතා නොලද හැක්කේය(ලැබීම අසීරුය). මනුෂ්‍යාත්මභාවයද එසේ ලද නොහැක්කේය. ව්‍යුත්පන්නව පැවැත්වෙන්නේ සම්පූර්ණතාවය ලැබෙන්නේම එසේම දුර්ලභ වන්නේය. අපිද මෙබඳු වූ බුද්ධෝත්පාදය හා ඝණාසම්පත්තියත්(බුදුවරයකු ලොව පහළවන කාලයෙහි ඉන්ද්‍රියන්ගේ සම්පූර්ණව මිනිසකු ව ඉපදීමත් ලැබෙන්නේ අපගේ අභිප්‍රායෙන්(කැමැත්තෙන්) දෙවරම් වෙහෙරට ගොස් බුදුන්ගේ මධුර වූ ධර්ම දේශනා අසන්නට හෝ වේවයි දන්දෙන්ට හෝ වේවයි නොලබමින, මැදිරියෙක(කුඩුවක) ලුවන් මෙන් වාසය කරමින, මහරජපුරුවන් වහන්සේට දක්වා අපට බණ කියන්නට සුදුසු හිඤ්ඤ කෙනෙකුන් වහන්සේ ගෙන්වාගෙන උන්වහන්සේ සම්පයෙහි ධර්මය අසාම ඒ පාලි ධර්මයෙන් යම් යම් විවරක් ඉගෙනගතමෝ නම් එබඳු ධර්මයකුත් ඉගෙන ගනුමින, දුනාදී වූ පින්කමුත් කොට ගනුමින. එසේ කල්හි මේ ඝණාසම්පත්තිය අපට එල වන්නේය”යි ඔහු හැමදෙනම රජපුරුවන් සම්පයට ගොසින් තමන් හැම සිතු කාරණය රජපුරුවන්ට දැනුවාහුය. රජපුරුවෝ එබස් අසා “යහපතැ”යි ගිවිස්වාහුය.

නැවත එක් දවසක් රජපුරුවෝ උයන් කෙළිනා කැමැත්තෝ උයන්පාලකයා ගෙන්වා “උයනෙහි මිනිස් කෙනෙකුන් අතේද නැතේද පරීක්ෂාකොට එව”යි නියෝග කළ කල්හි උද්‍යානපාලකයාගේ උයනේ මිනිසුන් අතේද නැතේද පරීක්ෂාකොට අවිදිනේ එක්තරා රුකක් මුල සඵලයන් වහන්සේ වැඩිඋන් නියාව දැක රජපුරුවන් සම්පයට උද්‍යානපාලකයාගේ ගොස් “දේවියන්වහන්ස, උයනේ අන්

කිසිවෙකුත් නැත. තවද සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ එක්තරා රුකක් මුල වැඩිඋන්සෙක්යැ”යි කීයේය. “යහපතැ”යි කෝසල රජපුරුවෝ “සඵලයන් වහන්සේ සම්පයෙහිදී බණන් අසා ගනුමින”යි සරනා පිළියෙල කරනලද උතුම් වූ රථවාහනයකට නැගී සඵලයන් වහන්සේ සම්පයට ගියාහ.

එසමයෙහි ‘ජත්තපාණී’ නම් අනාගාමී උපාසකයෙක් සඵලයන් වහන්සේ සම්පයෙහි බණ අසමින් උන්නාහුය. එසේ බණ අසමින් උන් උපාසකයන් රජපුරුවෝ දැක “කිමෙක් දේ හෝ”යි සංකාවෙන් මඳ වේලාවක් බලා සිට නැවත මෙසේ සිතූහ. ඉඳින් මේ ලාමක(නින්දිත) පුරුෂයෙක් විනම් සඵලයන් සම්පයෙහි ඉඳ බණ නොඅසන්නේය. මොහු අලාමක පුරුෂයෙක්හුම විය යුතුය”යි සිතීන් සිතා සඵලයන් වහන්සේ කරා එලඹ පසග පිහිටුවා වැඳ එකත්පස්ව හුන්න.

උපාසකයෝද බුද්ධ ගෞරවයෙන් රජපුරුවන් දැක නැගී සිටීමක්වත් වැඳීමක්වත් නොකළාහ. ඒ කාරණයෙන් රජපුරුවෝ ඔහු කෙරෙහි නොසතුටු සිත් ඇතිවූහ. ශාසනය වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ රජපුරුවන්ගේ සිත අසන්නුෂ්ට නියාව(නොසතුටු බව) දැන වදුරා උපාසකයන්ගේ ගුණ රජපුරුවන්ට වදුළුසේක. “මේ උපාසකයෝ බොහෝ ඇසුපිරිනෙන් ඇත්තෝය, අනාගාමී මාගීඵලයෙහි පිහිටි කෙනෙක, වස්තුකාම ක්ලෙශකාමයෙහි අලග්න(වස්තු ආසාව නිසා සිතේ ඇතිවන කෙලෙස් සිතුවිලිවල නොඇලුණු) සිත් ඇති වූ බලවත් වූ උපාසක කෙනෙකැ”යි වදුළුසේක.

රජපුරවෝ සිතන්නෝ “මේ පුරුෂතෙම ලාමක ඵකෙක් නොවන්නේය, මොහුගේ ගුණ බුදුහු පවා වණීනා කළසේකැ”යි සිතින් සිතා උපාසකයන්ට මෙසේ කීහ. “උපාසකයෙනි, තොපට යම්කිසි වස්තුවකින් ප්‍රයෝජනයක් ඇත්තේ විනම් ඒ අපට කියව”යි කියා කීහ. උපාසකයෝද “යහපත ස්වාමීනි” පිළිගන්නාහුය. රජපුරවෝ ද සඵලයන් වහන්සේගෙන් මධුර වූ ධර්මදෙශනාව අසා වැද තුන්සලක්(තුන් විටක්) පැදකුණුකොට රජගෙට නැගී ගියහ.

තවද එක් දවසක් කොසොල් රජපුරවෝ තමන් වසන මතුමහල් තලයෙහි සිවුමැදුරු කවුළුව හැර ඇතුළුවීය බලා සිටියේ පෙරවරු බත් අනුභවකොට පත් කුඩයක්(තල් අතු කුඩයක්) ඉසට කොටගෙන රජපුරවන්ගේ මාලිගාව සමීපයෙන් දෙවිරම් වෙහෙරට යන්නා වූ ඡන්තපාණී නම් උපාසකයා දැක රාජපුරුෂයන් යවා ගෙන්වාගෙන මෙසේ කීහ.

“උපාසකයෙනි, තෙපි බොහෝ ඇසුපිරුතැන් ඇති හෙයින්(බොහෝ කරුණු කාරණා අසා දැන පුරුදු හෙයින්) බහුශ්‍රැතය, අපගේ පුරස්ත්‍රීහු බණ අසන්නා කැමැත්තෝය. පාලි ධර්මයෙන් කිසිවක් ප්‍රගුණකොට ගන්නා කැමැත්තාහු වෙති. ඉදින් තෙපි පුරස්ත්‍රීන්ට බණ කියා පාලි ධර්මයන් ප්‍රගුණ කරවා ලියහෙවු නම් යහපතැ”යි කීහ. උපාසකයෝ කියන්නාහු “මහරජ, ගිහිගෙයි සිටි කෙනෙකුන් විසින් පුරගෙවල බණ කියන්ට හෝ වේවයි බණ උගන්වන්ට හෝ වේවයි සුදුසු නොවන්නේය. හික්ෂුන් වහන්සේටම ඒ කටයුත්ත සුදුසුය”යි කීහ. එකල්හි රජපුරවෝද උපාසකයන් කී බස් ගිවිස

“යහපත, තෙපි යව”යි උපාසකයන් නික්මවා පුරස්ත්‍රීන් ගෙන්වාගෙන “හද්‍රාවෙනි, තොපි හැමදෙනාටම ඛණ කියනු පිණිස, ධර්මය උගන්වනු පිණිස සඵලයන් වහන්සේ සමීපයට ගොසින් එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ඉල්ලමි, අසු මහසව්වන් වහන්සේගෙන් කවර කෙනෙකුන් වහන්සේට ආරාධනා කෙරෙමිදැ”යි කියා විවාළන.

ඔහු හැමදෙන එක්ව කථාකොට “ධර්ම භාණ්ඩාරික අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේම කැමති”යි කීහ. රජපුරවෝ සඵලයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් වැඳ එකත්පස්ව උන්නා වූ බුදුන්ට මෙසේ දැන්වූහ “ස්වාමීනි, අපගේ පුරස්ත්‍රීහු අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ සමීපයෙහි ධර්මය අසන්ටද ඉගණීමයද කැමති වන්නාහුය, ඉදින් අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ දවස දවස රජගෙට වැඩ අපගේ අනන්‍යපුර වාසින්ට ඛණ වදුරා උන්ගේ ශක්ති පමණින් පාලි ධර්මයන් වනපොත්(කටපාඩම්) කරවා වඩිනාසේක් විනම් යහපතැ”යි කියා දැන්වූහ.

බුදුහු “යහපත මහරජ”යි රජපුරවන් කී බස් පිළිගෙන එපරිද්දෙන්ම අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේට නියෝගකොට වදුළුසේක. එතැන් පටන්ගෙන රජපුරවන්ගේ පුරස්ත්‍රීහු අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ සමීපයෙහි ඛණ අසන්නාහුද, වනපොත් කරන්නාහුද වෙත්.

එසමයෙහි එක් දවසක් රජපුරවන් පලඳනා වූ වූඩාමාණිකය(හිසෙහි පළඳනා මැණික) සොරුන් විසින් ගන්නා ලද්දේ වන්නේය. රජපුරවෝ ඒ මැණික සොරුන්

විසින් ගත්බව අසා අමාත්‍යයන්ට මෙසේ නියෝග කළහ. “රජගෙයි සියළු අභ්‍යන්තර ජනශාම අල්වාගෙන තොප දන්නා නියායකින් මැණික පවත් කරවා දෙව”යි(සොයා දෙවයි) විධාන කළහ.

එබස් ඇසූ අමාත්‍යයෝ රාජවහනෙහි අභ්‍යන්තර ස්ත්‍රීන් ආදිකොට ඇති සියල්ලන් අතින් “මැණික තොප ගතූදැ”යි විචාරා බොහෝ ජනශාමට පීඩා කරන්නාහුය. එදවස් අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ යම් මේ ස්ත්‍රීහු පළමු, තෙරුන්වහන්සේ දැක තුටු පහටුව(ඉතා සතුටුව) ඛණ්ඩ අසන්නාහු වෙන්ද, පාලි ධර්මය පුහුණු කරන්නාහු වෙන්ද, එලෙස නොව විඤ්ඤපයට පැමිණියා වූ සියල්ලවුන්ම දැක මෙසේ විචාරා වදාළසේක “අද කවර කාරණයකින් තෙපි හැමදෙනාම මෙබඳු විඤ්ඤපයට පැමිණියාදැ”යි විචාරා වදාළසේක.

එකල්හි ස්ත්‍රීහු මහතෙරුන් වහන්සේට මෙසේ කීහ “ස්වාමීනි, රජපුරුවන් වහන්සේගේ වූඩාමාණිකය අපවත්ව(නැතිවී) ගිය හෙයින් පවත් කරමිහයි කියා අමාත්‍යයෝ වල්ලභ ස්ත්‍රීන් පටන් ඇතුළුගෙයි බොහෝ ජනශාමට පීඩා කරන්නාහුය. කාට කුමක් වේද යන බවක් නොදන්නා හෙයින් විඤ්ඤපව සිටිමිහ”යි කීහ. මහතෙරුන් වහන්සේද “තෙපි හැම ඊට සෝක නොකරව”යි ඒ පුරස්ත්‍රීන් හැමදෙනාම අස්වසා රජපුරුවන් සමීපයට වැඩි පණුවනලද ආසනයෙහිලා වැඩිඳුන්සේක. “මහරජ, තොපගේ

වූඩාමාණිකාසය සොරුන් විසින් ගන්නාලදු”යි විවාලසේක.
“එසේය ස්වාමීනි” කියා කීය.

ඉක්බිත්තෙන් තෙරුන්වහන්සේ වදුරණසේක “මහරජ,
මැණික පවත් කරවාගන්නට(සොයා ගන්නට)
නොපොතොසන්නදු”යි වදුලසේක. “ස්වාමීනි, රජගෙයි
අභ්‍යන්තරව හිඳිනා ස්ත්‍රීන් පටන් සියල්ලවුන්ම අල්වාගෙන
ගහටකොට විවාරත් මැණික පවත් කරවාගන්නට නොපිළිවන්
විය”යි කීහ. තෙරුන්වහන්සේ වදුරණසේක “මහරජ, බොහෝ
දෙනාට පීඩා නොකොට මැණික ඇරගන්නට උපායෙක් ඇතැ”යි
වදුලසේක. “ස්වාමීනි, කවර උපායෙක්දැ”යි විවාලහ. “පිදුරු
ඇඳීමෙන් මහරජ”යි වදුලසේක. “ස්වාමීනි, කවර පිදුරු
ඇඳීමෙක්දැ”යි විවාලහ. “මහරජ, යම්පමණ ජනයා කෙරේ
සැක ඇත්නම් ඒ ඇමදෙනම ගණන්කොට එකී එකී
කෙනෙකුන් අතට එකී එකී පිදුරු කැටියක් හෝ මැටි පිඩක්
දී මේ උදුසන්නිම අසෝතැන(අසවල් තැන) ලා පියවයි
කියයුතු වන්නේය, යමක්හු විසින් මැණික ගන්නා ලද්දේ විනම්
ඒ තමා ඇරගත් මැණික පිදුරු, මැටි ආදියෙහි නොපෙණෙන
පරිද්දෙන් වසාගෙන අවුත් දමා පියන්නේය, මහරජ, මෙසේ
කළ කල්හි ඉඳින් පළමු දවස්ම මැණික ලාපු නම්(ගෙනවිත්
දැමුවොත්) යහපත්මය, ඉඳින් නුවුවෝ නම්(නොදැමුවහොත්)
දෙවෙනි දවසුත් තුන්වෙනි දවසුත් එසේම කරවිය යුතු
වන්නේය, එසේ කල්හි බොහෝ දෙනාට පීඩා නොවන්නේය.
මැණිකද පවත්නේය”යි වදුලසේක.

තෙරන්වහන්සේ රජපුරවන්ට මෙසේ කියා විභාරයට වැඩිසේක. රජපුරවෝදු තෙරන්වහන්සේ වදාළ පරිද්දෙන්ම තුන්දවසක් මෙම ක්‍රමයෙන්ම කරවුවාහුය. රජපුරවන් මෙසේ නොයෙක් සැටියෙන් උත්සාහ කළ නමුත් සොරු තමන් ඇරගත් මැණික නුදන්නාහුය.

තෙරන්වහන්සේ තුන්වෙනි දවස් රජගෙට වැඩ “කීමෙක්ද? මහරජ, මැණික ලදද?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, සොරු මැණික අපට නූවත”යි කීහ. “එසේ වීනම් මහරජ, මතුවනලේ තලයෙහි පිළිසන්නන්හි (රහසිගත තැනක) දියසැළක් තබ්බවා වට තිරයක් මුවා කරවා රජගෙහි අභ්‍යන්තරයෙහි සියළු ස්ත්‍රීන්ටද කුදන් කුරීන්(කොරන්) රැකවලුන්ද(ආරක්‍ෂකයින්ද) ආදී වූ සියළු පුරුෂයන් උතුරු සළුවකින් පොරවාගෙන අවුත් ඒ දියසැළ බලා එන්ට නියෝග කරව”යි කීයේය. ඒ භාණ්ඩාගාරික අනඳ මහතෙරන් වහන්සේම මේ අධිකරණය තමන්වහන්සේට භාරකොට ගත්සේක. ඒකාන්තයෙන් මැණික පවත් කරවා විනා නොවළකිනාසේක. ඒ තමා ගෙන හිඳිම කාරණා(සුදුසු) නොවන්නේය. මෙවිට “මේ මැණික ගෙනගොස් රජගෙයි ලා පියව”යි සිතා සොරු දියසැළෙහි මැණික ලූයේය. “මැණික ලබන ලදැ”යි සතුවූ වූ රජගෙයි සියළු ස්ත්‍රී පුරුෂයෝද “තෙරන්වහන්සේ නිසා මෙවැනි මහදුකින් මිදී ගියෙමින”යි කියා සතුවූ වූහ. “තෙරන්වහන්සේගේ ආනුභාවයෙන් රජපුරවන් වහන්සේගේ වූධාමාණිකය පැවැත් වූයේය”යි කියා තෙරන්වහන්සේගේ ප්‍රඥානුභාවය සියලු නුවරද හික්‍ෂුසංසයා වහන්සේ කෙරෙහිද ප්‍රසිද්ධ වූයේය.

එකල්හි දම්සහා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ සීල, සමාධි, ප්‍රඥා, විමුක්තිඥාන දැනීමකින් යුක්ත වූ මහකාශ්‍යප සට්ඨරයන් ප්‍රධාන වූ හිඤ්ඤාසංඝයා වහන්සේ තෙරන්වහන්සේගේ ගුණකථනය කෙරෙමින් වැඩිඋන්සේක.

“අවැරැත්ති, අනඳ මහතෙරහු තමන්ගේ බහුශ්‍රැතභාවය තේතූකොටගෙන පණ්ඩිත ස්වභාවයෙන් උපායෙහි තමන් දුක්ඛ තෙයින් බොහෝ දෙනාට පීඩානොකොටම උපාය ශක්තියෙන් රජපුරවන්ට මැණික ඇරගෙන දෙවින”යි කියා මෙවෙති කථාවෙන් උපලක්ෂිතව(යුතුව) වැඩ උන් කල්හි සුරාසුර වර චක්‍රවාරු වූඩාමාණිකය මර්චිසඤ්චය පරිවුමිබිත වරණ නබ මයුබ ඇති(දිව්‍ය අසුර සමූහයාගේ හිසෙහි වූ ඔටුනුවල මුදුන් මැණික රැගිමි සමූහය වැලඳගත් පාදයන්හි නියරැස් ඇති, දිව්‍ය අසුර සමූහයාගේ ඔටුනු සහිත හිසින් පිදුම්ලද දෙපා ඇති) තිලෝක ස්වාමී වූ(තූන්ලොවටම නායක වූ) තිලෝගුරු (තූන්ලොවටම ගුරු වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ ශ්‍රී ගන්ධකුටියෙහි වැඩහිඳ දිව්‍යශ්‍රෝත ධාතුවෙන්(දිව්‍ය කනින්) ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ කියමින් උන් කථා ප්‍රබන්ධය(කථා ප්‍රවෘත්තිය) අසා වදුරා “මේ හිඤ්ඤා අනඳ සට්ඨරයන්ගේ ගුණ කථනය කෙරෙමින් උන්නාහ. එතනට ගිය කල්හි තමන් කියමින් උන් කථා මට කියන්නාහුය. මෙය අපොත්පත්තිකොට(නිදහසකොට) ගෙන සම්ප්‍රාප්ත(පැමිණි) පිරිසටද ධර්මදෙශනා කෙරෙමින් ඒ මාගේ දෙශනාව ඇසූ සත්ත්වයන්ට ස්වභීමොක්ෂ(දිව්‍ය - නිර්වාණ සැප) දෙකට කාරණා වන්නේය”යි සිතා වදුරා තූන්තරා ගමනින්(පයින් යෑම, අහසින් යෑම, පොළුව කිමිඳු

යෑම යන තෙවදුරුමේ ගමන් ක්‍රමයෙන්) එක්තරා ගමනකින් දුමිසභා මණ්ඩපයට වැඩි පනවනලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩිහිඳ සශ්‍රීක වූ(ශෝභාවන්) ශ්‍රී මුඛපත්මය(උතුම් මුඛ පියුම) විවෘතකොට සියළු දුමිසභා මණ්ඩපය එකපැහැර සුවඳ කරමින් අෂ්ටාංගයෙන්(උර විහිඳෙන බව, මිහිරිබව ආදී අංග අටෙන් යුක්ත වූ) මධුරසොෂා(මිහිරි නාද) පවත්වා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් උපලක්ෂිතව උනුදැ”යි විචාරා වදාළසේක. එකල්හි අසූ මහසව්වන් වහන්සේගෙන් එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ නැගීසිට සකස්කොට හැඳ පොරවාගෙන බද්ධාංජලීව(දෑතේ ඇගලි එකට එක්කොට වැඳගෙන) දෙහොත් මුදුනෙහි තබාගෙන ඵලගත් රුකක් මෙන් නැමීසිට මෙසේ දැන් වූසේක.

“ස්වාමීන් වහන්සේ නොකියන්ට වදාළ රාජකථා(රජුන් පිළිබඳ කථා) වොරකථා(සොරුන් පිළිබඳ කථා) ඉන්ටීකථා(ස්ත්‍රීන් පිළිබඳ කථා) ධුර්තකථා(සල්ලාලයන් පිළිබඳ කථා) පානකථා(මත්පැන් පානය පිළිබඳ කථා) යනාදී වූ දෙනිස් කථාවෙන් උපලක්ෂිතව(යුක්තව) උනුමෝ නොවමින, ආනන්ද ස්ථවිරයන්ගේ ගුණ කථනය කෙරෙමින් මෙනෙකින් උපලක්ෂිතව උනුමින”යි කියා දැන් වූ කල්හි “ඵමිඛා මහණෙනි, අනුන් හැරගත් වස්තුව ආනන්ද ස්ථවිරයෝම දැන් ඇරඳුන්නාහු නොවෙති, පුරාතනයෙහි නුවණැත්තෝද බොහෝ ජනයාට පීඩා නොකොට තමන්ගේ ප්‍රඥානුභාවයෙන් නිරිසනුන් අතට පැමිණියා වූ වස්තුව පවා ගෙනහැර දෙව්වෝවේදැ”යි

වදුරා ඒ හිඤ්ඤාත් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යතහොත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරනලද පාරමිතා ඇති අප මහබෝසතාණෝ සියළු අමෝදාස විද්‍යා ඉගෙනු කෙළ පැමිණියා වූ අමාත්‍යයෙක්ව රජපුරුවන්ට අර්ථයෙන් අනුශාසනා කරන්නාහු වෙති.

එසමයෙහි එක් දවසක් බුහ්මදත්ත නම් රජපුරුවෝ මහත් වූ පෙරහැරින් උයන් කෙළියට ගොසින් වනකර්ධාකොට දිය කෙළිනා කැමතිව මහරජපුරුවෝ මගුල් පොකුණට බැස අනන්‍යපුරවාසී සියළු ස්ත්‍රී සමූහයාද දිය කෙළියට ගෙන් වූවාහුය.

ඉක්බිති පුරස්ත්‍රීහු ඉස පළඳනා වූද කර පළඳනා වූද පාදංගුලි පළඳනා(පා ඇඟිලිවල පළඳනා ආහරණ) පා සලඹ(නූපුර, සිලම්බ) කිංකිණික ජාලා(ගෙජ්ජිවැල්) ජංසාපනු(කොණ්ඩ පළඳනා) උරුජාලා(කලවෙහි පළඳින මේස්) කට්ඨුනු(නවඨිය) උදරබන්ධන(බඩ බඳනා ආහරණ) අවුල්හර, මුත්තර(මුතුමාල) තෝඩු සිරෝජාලා(නළල් පට) මේ ආදී වූ ආහරණ විශේෂයෙන් ගලවා උතුරුසළු පොටෙක්හි බහා උතුරුසළුව සුමුගෙක(කරඬුවක) බහා වස්තු රකිනා පරිද්දෙන් දැසින් අතට පාවාදී පලක්ඛිධාවට බටුවාහුය.

එසමයෙහි එක් වැදිරියෙක් උසනෙ එක්තරා ගසෙක සාඩාවෙහි බලාගෙන උන්නීය. එකල්හි බිසවු සියළු පළඳුනා ගළවා උතුරුසළුවෙක්හි බහා ඇතුළෙහි තබන්නාවුන් දැක ඒ මුත්තර ගෙන තොමෝද පළඳුනා කැමැත්තී රැකවල උන්නා වූ දුසියගේ ප්‍රමාදභාවයක් බල බලා උන්නීද, එකල්හි ඒ දුසියද පළඳුනා සුමුගෙක තබාගෙන ආත්මයන් බල බලා උන් තැනැත්තීද නිද උන්නීවූව. එකල්හි වැදිරිතොමෝ දුසියගේ ප්‍රමාදභාවය දැක පවනට බඳු වූ වේගයෙන් යුතුව දිවගෙන ගොස් මහමුත්තර(මහමුතුමාලය) තමා කර පළඳුගෙන පවනට බඳු වූ වේගයෙන්ම යුතුව දිවගෙන ගොස් රුකට නැගී කොළ ඇතුරෙහි ලා සැගවී හිඳ “සෙසු වැදිරියෝ දකිති” යන භයෙන් එක්තරා ගස් සිදුරෙක්හි සගවා අතිශයින්ම සන්නන් කෙනෙක් මෙන් ඒ මුත්තර රකිමින් උන්නාවූ(හුන්න). ඒ බිසෝ පළඳුනා රැක උන්නා වූ දුසිය මුත්තර නොදක්නා තැනැත්තී හයින් වෙවුලන ස්වරූප ඇති තැනැත්තී තමා ගැලවී ගන්නා අතික් උපායක් සොයන තැනැත්තී “පුරුෂයෙක් බිසවුන් වහන්සේගේ මුත්තර හැරගෙන දිවජිත”යි මහත්කොට අඬලය. ආරක්ෂාවෙහි සිටි පුරුෂයෝ ඒ ස්ථානයෙන් රැස්ව ඒ දුසියගේ බස් අසා රජ්ජුරුවන්ට දැන් වූවාහුය. එකෙණෙහි රජ්ජුරුවෝ “සොරුන් වහා අල්ව”යි කියමින් අමාත්‍යයන් ගෙන්වාගෙන සොරුන් අල්වන පරිද්දෙන් වෙන වෙන(එකිනෙකාට) නියෝග කළහ.

රාජපුරුෂයෝද උයනින් පිටත “සොරුන් අල්ව”යි කියමින් ඇතමන සොරුන් පරීක්ෂා කරමින් ඇවිදිනාහුය.

එකල්හි දනවුවැසි අයපඬුරු පසිඳ(අයබදු ගෙවා) යන දුක්පත් මිනිසෙක් බොහෝ දෙනාගෙන් ‘සොරැන් අල්ලව’ යන සෝභාව අසා තමා කෙරෙහිලා හයින හයපත්ව යුනුව දිවන්ට වන. එසේ දිවන්නා වූ පුරුෂයා දැක “සොරකම් කළ මේ පුරුෂයාවනැ”යි සිතා ඔහු ලුහුබඳවා ගෙනගොස් අල්වාගෙන අතින් මරා තලා(තලා පෙලා) “එමිබල දුෂ්ට වූ සොර, මහාසාර නම් පළඳනාව හැරගත්තෙහිදැ”යි විවාළන.

එකල්හි ඒ පුරුෂයා මෙසේ සිතිය. “ඉදින් මම නොගතිමි කිමි නම් අද මාගේ ජීවිතය නැත. මෙතනදීම තලා මරා ජීවිතය හැරගන්නානුය. නැතැයි නොකියා උන් කී දෙයම ගිවිසිමි”යි සිතා “ස්වමිනි, මම හැරගතිමි”යි කීහ.

ඉක්බිත්තෙන් රාජපුරුෂයෝ ඔහු පිටිතල(අත් පිටිපසට තබා) බැඳ රජපුරුවන් සමීපයට ගෙනගියාහ. රජපුරුවෝද ඔහු අතින් මෙසේ විවාළන. “කොළ නා විසින් මහාසාර නම් වූ පළඳනාව ගන්නා ලද්දැ”යි විවාළන. “එසේය දේවයන් වහන්ස, මා විසින් මහාසාර නම් ඇඳෙක් පුටුවකුත් නොදක්නාලද විය, සිටාණන්ගේ කීමෙන් පළඳනාව ඇරගෙන උන්ට දුනිමි”යි කීය. රජපුරුවෝ ඒ සිටාණන් ගෙන්වා ඔහු අතින් “මහාසාර නම් පළඳනාවෙක් සිටාණනි, තොප විසින් ගන්නා ලද්දැ”යි විවාළන. සිටාණෝ නොදනිති නොකියා “දේවයිනි, මහාසාර නම් පළඳනාව මොහු අතින්ම මම ඇරගෙන පුරෝහිතයන්ට දුනිමි”යි කීය. රජපුරුවෝ පුරෝහිත බමුණා ගෙන්වා “කීමෙක්ද? පුරෝහිතයෙනි, තොප විසින්

මහාසාර නම් පළඳුනාව ගන්නා ලද්දැ”යි විවාළ කල්හි “එසේය දේවයෙනි, මම හැරගෙන ගාන්ධවීයා (සංගීතඥයාට) හට දිනිමි”යි කීය. ඒ ගාන්ධවීයා ගෙන්වා “කොළ ගාන්ධවීයෙනි, පුරෝහිතයන් අතින් මහාසාර නම් පළඳුනාව ගන්නා ලද්දේදැ?”යි විවාළන. ගාන්ධවීයා නැතැයි නොකියා “එසේය දේවයෙනි, මම ඇරගෙන ඒ පළඳුනාව ක්ලෙශ වසගයෙන් මේ නුවර වෛශ්‍යාවට(ගණිකාවට) දිනිමි”යි කීහ. රජපුරුවෝ ඒ වෛශ්‍යාවද ගෙන්වා “හි විසින් මහාසාර නම් පළඳුනාව ගන්නා ලද්දැ?”යි විවාළ කල්හි ඒ වේලෙහි වෛශ්‍යාදුව කියන්නී “දේවයෙනි, මහාසාර නම් පළඳුනාවක් මා පැළැන්දේ නැත, ඔබ්බකින් ලද්දේත් නැතැ”යි කියා කිව. මෙසේ පස්දෙනා අතින් විවාරණ කල්හි හිරු අස්තයට ගියේය. එකෙණෙනි රජපුරුවෝද “දැන් වේලා නොවෙයි, සෙට විවාරා ගනුමින”යි ඒ පස්දෙනාම අමාත්‍යයන් අතට පාවාදී (බාරකොට) ඇතුළු නුවරට වදනාහ.

එකල්හි බෝධිසත්වයෝ මෙසේ සිතූහ “මේ මහාසාර නම් පළඳුනාව අභ්‍යන්තරයෙහි අපවත් වූයේය (නැති විය). මේ පළඳුනාව ඇරගතැයි යන පුරුෂතෙමේ පිටත සඤ්චාරණය කරන එකෙක, උයන් දොරකඩ ආරක්ෂාවෙහි පුරුෂයෝ සිටියහ. එහෙයින් පිටත එකෙක් තබා අභ්‍යන්තර එකෙකුත් වස්තුව හැරගෙන පලායන්ට අවකාශයෙක් නම් නැත්තේය. එසේ හෙයින් පිටතින් ආ කෙනෙකුන්ටවත් ඇතුළේ සිටි කෙනෙකුන්ටවත් ඇරගන්ටවත් කාරණයෙක්(හැකිබවක්) නොපෙනෙන්නේය. මේ දුක්පත් මිනිසා විසින් “සිටාණන්ට

දෙනලදැ”යි කියා කියත් නම් තමා ගැලවෙනු පිණිස කිවයුතු වන්නේය. “පුරෝහිතයන්ට මා විසින් දෙනලද්දැ”යි කියන්නා වූ සිටාණන් විසිනුත් පුරුෂයෝ රාජධානියෝ(උසස් පන්තියට අයත් ජනයා රජුගේ අදහස් දන්නෝය), “ඌ ගැලවෙත් නම් මමත් ගැලවෙමි” සිතා කිවාහු වන.

“ගාණධීයාට මා විසින් දෙන ලදැ”යි කියන පුරෝහිතයන් විසිනුත් “ගාණධීයා නිසා සැපසේ සිරගෙදරදී ඔවුන් හා කථා කොට ඉඳමින”යි කියා කියේ වන. “වෛශ්‍යාවට මා විසිනුත් දෙන ලදැ”යි යන ගාණධීයන් විසිනුත් “සිරගෙදරදී උකටලියක්(මැලිකමක්) නැතිව වෛශ්‍යව හා කථාකරමින් ඉඳමින”යි සිතා කියේ වන මුත් පස්දෙනාම නොසොර විය යුතුය. මගුල් උයනෙහි වඳුරෝ බොහෝකොට ඇත්තාහුය. “මේ පළඳනාව එක්තරා වැදිරියකගේ අතට පැමිණෙන්නට කාරණය”යි(ඇතැයි) සිතා එකල්හි බෝධිසත්වයෝ රජුපුරුවන් කරා එළඹ “මහරජ, තෙල සොරුන් අපට භාරකළ මැනවි, අපි ඒ විවාර සුද්ධිකොට (නිරවුල්කොට) දෙමින”යි කීහ. රජුපුරුවෝද “යහපත පණ්ඩිතයෙහි, ඒ තොපට භාරය, විවාරා පවත් කරවා දෙව”යි(තොරතුරු දැනගෙන මට කියන්නැයි) කියා පස්දෙනාම පණ්ඩිතයන්ට පාවාදුන්හ.

එකල්හි බෝධිසත්වයෝ තමන්ගේ අතවැසි පුරුෂයන් ගෙන්වා පස්දෙනාම එක සිරයක(එක් සිර මැදිරියක) ලවා වටකොට රැකවල් ලවා “මොහු පස්දෙන ඔවුනොවුන් හා යම් යම් කථාවෙක් කෙරෙත් නම් කන්දී අසාගෙන සිට ඇසූ දෙය

මට අවුත් කියව”යි කියා කීහ. පණ්ඩිතයන්ගේ පුරුෂයෝදු එපරිද්දෙන්ම කළාහුය.

ඉක්බිති මනුෂ්‍යයන් කා බි ඇකුළුන වේලෙහි(නිදාගත් විට) සිටාණෝ ගොවියාට මෙසේ කීහ “එමිබල දුෂ්ට වූ කොල ගැහැටිය, තෝ කවර දවසෙක්හි මා දුටු විරූද? මම කවර දවසක දිටිමිද? කවර දවසෙක්හි තෝ මට දිනීදැ”යි විචාළහ.

එකල්හි ගැහැටිතෙමේ කියන්නේ “ස්වාමීනි, මහසිටාණෙනි, මට නොකිපෙව මැනව, මහාසාර නම් පළඳනාවක් තබා මහාසාර යයි යන නම් ඇති ඇඳක් පුටුවකුත් මා දුටුවීරූ නැත, සිටාණන් වහන්සේ රාජවල්ලහසේක(රජුට හිතවත්සේක), ගැලවීමක් වේනම් දෙන්නම එක්ව ගැලවී යමිහයි කියා ජීවිත ආසාවෙන් කීම්”යි කීහ.

එකල්හි බමුණානෝදු සිටාණන්ට මෙසේ කීහ “මහසිටාණෙනි, තොපට තුලුනුදුන්(ඒ මිනිසා නොදුන්) පළඳනාව තෙපි මට දිනිමියි කුමක් නිසා කිව්දැ?”යි විචාළහ. එකල්හි සිටාණෝ කියන්නාහු “අපි දෙදෙනෙම ඉසුරුමඤ(සම්පත් ඇතිව) ප්‍රධානව සිටියමිහ, එසේ වූ අප දෙදෙනා එක්ව සිටි කල්හි කාරිය සිද්ධිය වනා පැමිණෙන්නේ යයි සිතා කීම්”යි කීය.

එකල්හි ගාන්ධවීයා දු පුරෝහිතයාට මෙසේ කීහ “බමුණ, තොප විසින් කවර දවසෙක පළඳනාව මට දෙන ලද්දේදැ?”යි විචාළහ. එකල්හි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණතෙම කියන්නේ “එමිබල ගාන්ධවීය, තට දුන් හෙයින් කියෙමි

නොවෙමි, අපි හැම තා නිසා සැපසේ ඉඳුම්හයි සිතා කිමි”යි කිය.

එකල්හි වෛශ්‍යාතොමෝ ගාන්ධර්වයන් අතින් මෙසේ විවාළිය “කොළ දුෂ්ට වූ ගාන්ධර්වය, මම කවර දුවසෙක තා ලගට ගියෙමිද? තෝ මා ලගට කවර දුවසෙකි ආ විරූ එකෙක්දැ?”යි විවාළිය. “නග (නැගණියෙනි), තෙපි මට නොකිපෙව, අපි පස්දෙන එක්ව වසන කල්හි ගෘහවාසයක් හා සමාන වන්නේය, කිසි උකටලියක්(අසහනයක්) නැතිව සැපසේ වැද හිඳුම්හ”යි කියා කිය.

බොධිසත්වයෝ තමන්ගේ වරපුරුෂයන් අතින් මුන් පස්දෙනා කී කථාව අසා නියම දැන මුන් පස්දෙනා නොසොර නියාව තඬ හෙයින්(තන් වූ පරිදි) දැන “වැඳිරිය අතින් ඇරගන් පළඳනාව ඇරගණිමි” සිතා රන්පලස් හුයෙන්(රතු පට නූල් වලින්) බොහෝ පළඳනා කරවා උයනේ වැඳිරියන් අල්වාගෙන අතපයද, කරද පළස් හුයෙන් කළ බොහෝ පළඳනා පළඳවා උයනේම අළුවාහුය(මුදුහළය). දලහර පළඳනාව (මහමුතු පළඳනාව) ගත් වැඳිරිතොමෝ තමා ඇරගන් පළඳනාව රකිමින් උයනෙහි උන්නීය.

බෝධිසත්වයෝ මනුෂ්‍යයන්ට මෙසේ විධාන කළහ “තෙපි හැම ගොසින් උයන වැඳිරියන් හැමදෙනාම පරීක්ෂා කරව, යම් වැඳිරියක අත මුත්තර දුටු නම් අඤ්ඤා භය ගන්වා පළඳනාව හැරගනුව”යි කීහ.

එකල්හි වැඳිරියෝ “අප විසින් පළඳුනා ලබන ලදැ”යි තුටුපහටු සිත් ඇතියාහු උයනෙහි ඇවිදිනාහුය. කිසි කෙනෙක් පලස්නු පළඳුනා ලදින් පළඳුනා නොලත් වැඳිරියන් ලගට ගොසින් “අපගේ අතකර පළඳුනා බලව, තොපි නොලද්දේ වව්දැ”යි කියා කීහ. එකල්හි පලස් පළඳුනාව නොලත් වැඳිරිනොමෝ එක් සෙර වැඳිරියක කියන්නා වූ බස් සහනය කොටගත නොහී(ඉවසාගත නොහැකිව) ගුණමකුව සෙසු වැඳිරියන්ට මෙලෙස කීව “තෙල සෙවු(ඔය වැනි) පලස්නු පළඳුනාවෙන් මට ප්‍රයෝජන කිමිදැ?”යි තමා සගවාගෙන උන් මනාසාර නම් පළඳුනාව තමාගේ කරේ ලාගෙන නික්මුණාය. එසේ අද මුත්තර කර ලාගෙන නික්මුණු කල්හි පණ්ඩිතයන්ගේ වරපුරුෂයෝ දැක වැඳිරිය හය ගත්වා පළඳුනාව එලවාගෙන අවුත්(උදුරාගෙන අවුත්) බෝධිසත්වයන්ට දුන්න.

එකල්හි බෝධිසත්වයෝද මුත්තර ගෙන්වා ගෙනගොස් රජපුරුවන්ට පැන. “මහරජපුරුවෙනි, මේ නුඹවහන්සේගේ මුත්තරය, නුඹවහන්සේ සිරගෙයි ලැවූ පස්දෙනම සොරකම් නොකළාහුය, මගුල් උයනේ වැඳිරියක විසින් මේ මුත්තරය ගෙනයන ලදැ”යි කී කල්හි “පණ්ඩිතයෙනි, ඒ මුත්තරය වැඳිරි ඇරගන්නා කෙසේ දැනුද? ඇරගත් දෙය කෙසේ ගෙන්වා ගනුදැ?”යි විචාළහ. ආදියෙහි පටන් සියළු ප්‍රවෘත්තිය මහරජපුරුවන්ට බෝධිසත්වයෝ විස්තර වශයෙන් කීවාහුය.

රජපුරුවෝ සතුටු සිත් ඇතියාහු මෙසේ සිතුවාහුය “සටනක් පැමිණි අවස්ථාවෙහි සටන ජය ගන්ට නිසි සුරවීර

යෝධනටයෝ විය යුත්තානුය. කාරිය වින්තාවක්(කළයුතු නොකළයුතු දෙයක්) පමේණී කල්හි ‘චබ්ඳ කාරිය මෙම කටයුතු කළ මනෙවැ’යි නියම කරන්ට නිසි අමාත්‍යයෝද සෙවිය යුතු වන්නාහ. මධුර වූ අන්න පානාදියක් ලත් කල්හි ප්‍රිය වූ බන්ධු මිත්‍රාදීහු සිහිකටයුතු වන්නේය. අර්ථ ගාමිහිර(අර්ථයෙන් ගැඹුරු) ධර්මගාමිහිරයෙන්(ධර්ම අතින් ගැඹුරු බවෙන්) යුක්ත වූ ප්‍රතිභාගයක්(ප්‍රශ්නයක්) දුටු කල්හි නුවණැති පණ්ඩිතවරහු සෙවිය යුත්තානුය”යි මෙසේ රජපුරවෝ බෝධිසත්වයන්ට ස්තූතිකොට සහ වර්ෂාවක් වස්වන්නා වූ මහමේසයක් පරිද්දෙන් සත්රුවන් පූජාකොට ඒ බෝධිසත්වයන්ගේ අවවාදයෙහි සිට දිවි පමණින් දුනාදී පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ. මහබෝසතාණෝද දිවි පමණින් දුනාදී පින්කම්කොට තමන්ගේ කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේගේ ගුණ වණිනාකොට වදුරා ජාතකය පූජිතයන්ට ගලපා නිමවා වදුළසේක.

“චසමයෙහි බුන්මදන්ත රජපුරවෝ නම් දැන් මේ භාණ්ඩාගාරික අනඳ මහතෙරහුය, ප්‍රඥාසම්පන්න වූ අමාත්‍යයෝ නම් දෙව්නිදෙව් වූ සඵලපදප්‍රාප්ත වූ දැන් බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළසේක.

092. විස්වාසනොපන ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි ඡටි අසාධාරණ ප්‍රඥායෙන්(සත්ත්වයන්ගේ ශ්‍රද්ධාදි ඉන්ද්‍රියන් මේරු නොමේරු බව දැනීම ආදිකොට ඇති අන්‍යයන්හට නොමැති අසහාය ඥාන සයෙන්) යුක්ත වූ තිලෝගුරු(කාම, රූප, අරූප යන තිලෝවට ගුරු වූ) සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සචරන් නුවර නිසා දෙවීරම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් විශ්වාස නොපනයක්(නිසැක ආහාරයක්) අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යතහොත්,

එසමයෙහි වනාහි බොහෝ හික්ෂුන් වහන්සේ “අපගේ දෙමවුපියන්ගෙන් එවාල(ලැබුණා වූ) හෝපනයයි කියාද, අපගේ නගුන් බුහුනන්ගෙන්(බාල වැඩිමල් සොහොයුරියන්ගෙන්) එවාල හෝපනයයි කියාද, අපගේ මයිලනුවන්ගෙන්(මාමාගෙන්) නන්දනියන්ගෙන් එවාල හෝපනයයි කියාද අපමණ වුවත් (සීමාවක් නොමැති වුවද) මේ කියන බන්දුහු අපට හෝපනය දෙන්ට නිස්සහ. අපි ඔවුන්ගෙන් ලැබගෙන වලදන්ට නිස්සමිහ”යි නැයන් විසින් දෙනලදු චීවරාදී වතුර්විධ ප්‍රත්‍යය(සිවුපසය) දුන් කල්හි සැක නැතිව නොපස්විකා(සිල් රකිනුවස් ජීවත්වීමට ආහාර ගන්නා බව සිහි නොකොට) වළදන්නාහුය.

ශාසනා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ කාරණය දිවසින් දැක වදාරා “නොපස්විකා වැළඳීමෙහි ආදීනව දක්වා හිඤ්ඤානට මා විසින් ධර්මදේශනා කෙළෙමි නමි යහපතැ”යි සිතා හිඤ්ඤාන වහන්සේ රැස් කරවා “මහණෙනි, හිඤ්ඤාන විසින් නැයන් විසින් දෙනලද විවරාදී වතුර්විධ ප්‍රත්‍යය පස්විකා අනුභව කටයුත්තේය. එසේ නොපස්විකා සතරපසය(සිවුපසය) අනුභවකොට කළුරිය කරන්නා වූ හික්ෂුහු යඤ්ඤාත්මභාවයෙන්, ප්‍රේතාත්මභාවයෙන් නොමිඳෙන්නාහුය. මහණෙනි, මෙසේ නොපස්විකා වළඳනාලද විවරාදී වතුර්විධ ප්‍රත්‍යය නමි විෂ අනුභව කිරීමක් හා සදාශ(සමාන) වන්නේය. මහණෙනි, මේ විෂ නමි වූ දෙය විශ්වාස ඇත්තවුන් දුන්දෙයක් විශ්වාස නැත්තවුන් දුන් දෙයක් අනුභව කළ කල්හි ප්‍රාණහානි කරන්නේමය. පුරාතනයෙහි විශ්වාසයෙන් විෂ අනුභව කළෝ ජීවිත විනාශයට පැමිණියාහ”යි වදාරා නිශ්චලව වැඩ උන්සේක. එකල්හි හිඤ්ඤාන වහන්සේ විසින් ආරාධනා කරනලද සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යතහොත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නමි රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ මහාවිභවී(මහධනවත්) සිටුකුලයක උපන්නාහුය. මහබෝසතාණන්ගේ ගෙරි රකිනා(ගවයන් බලාගන්නා වූ) එක් ගොපල්ලෙක් වෙල ගොයම්කොට වැට බැඳි සමයෙක්හි ගෙරින් හැරගෙන ගොසින් වලට(කැලයට)

වැද එහි ගැලක් ගසා ගෙරි රකිමින් ඒ වල වසන්නේය. සිටාණන්ට කලින් කලට තෙල් දී කිරි ගෙනැවිත් දෙනුනාහුය. එකල්හි ගෙරි සිටිනා ගාලට නුදුරු තැනෙහි වසන්නා වූ සිංහයෙකුට හයින් ගෙරි දුච්චීමෙන් කිරි මද වූයේය.

එක් දවසක් ගොපල්ලා කිරි තෙල් හැරගෙන සිටාණන් දකින්නට ආ කල්හි සිටාණෝ ඔහු අතින් මෙසේ විචාළහ “කීමෙක්ද? ගොපල්ල, කිරි තෙල් ඉතා මදුව ගියේවනැයි විචාළහ. එකල්හි ගොපඵතෙමේ කිරි තෙල් මදුවගිය කාරණාව සිටාණන්ට කීහ. “සබද ගොපල්ල, සිංහයා හා සමග සම්බන්ධව ඇතිව වසන අන් සඤ්ඤා කෙනෙක් ඇද්ද? නැද්දැ?”යි විචාළහ. “ස්වාමීනි සිටාණන් වහන්ස, එක්තරා මිනිවින්නක්(ලුව දෙනක්) සිංහයා හා සංවාසයකොට(ඇසුරුකොට) වෙසෙයි” කීහ. “කොල, ඒ මිනිවින්නා තා විසින් අල්ලන්නට පුළුවන්දැ”යි විචාළහ. “ස්වාමීනි, මිනිවින්නා විවරක් අල්වා ගැනීම පිළිවනැ”යි කීයේය. ‘එසේ වීමේ තා ඒ මිනිවින්නා අල්වාගෙන නලළ පටන්ගෙන සියළු ශරීරය ලොමිහි විෂ ගල්වා නැවත කීප වාරයක විෂ ඇග ගා වියලා දෙනුන් දවසක් ඉකුත්කොට ඒ මිනිවින්නා ඇල්ලූ තෙතම හැරපියව”යි විධාන කෙළේය. “එකල්හි සිංහයාද මිනිවින්නා කෙරෙහි සෙනෙහසින් සියළු ශරීරය දිවෙන් ලෙව ජීවිත විනාශයට පැමිණෙන්නේය, එසේ සිංහයා මළ කල්හි ඔහුගේ සමද නියපදුරුද, දළද, සිංහතෙල්ද හැරගෙන අප ලගට එව”යි කියා විධානකොට ගොපල්ලා යැවූහ.

එසේ යුන්නා වූ ගොපළි ඊට නිසි විෂයකුත් සිටාණන්ට කියා හැරගෙන ගොසින් මිහිවින්නා වසන තෙන ගොපළි දැළක් බැඳ උපායෙන් ඒ මිහිවින්නා අල්වාගෙන සිටාණන් කී පරිද්දෙන් විෂය මිහිවින්නා ඇග ගල්වා හැරියේය. සිංහතෙම මිහිවින්නා දැක බලවත් වූ සෙනෙහසින් ඇගේ සියළු ශරීරය දිවින් ලෙව තෙමේ ජීවිත විනාශයට පැමිණියේය. ගොපළිද නියසම් වසාතෙල් ආදිය හැරගෙන මහබෝසතාණන් සමීපයට ගියේය.

බෝධිසත්වයෝ ඒ කාරණය දැන “මෙරමා කෙරෙහි ස්නේහ කිරීම නොකටයුතු වන්නේය, මෙසේ බලපරාක්‍රමයෙන් යුක්ත ශක්තිසම්පන්න වූ සිංහරාජයා පවා ක්ලෙශ සංසර්ග(කෙලෙස් වසගව) මිහිවින්නා ඇග ලෙවීමෙන් විෂය අනුභවකොට ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේය”යි කියා එතනට සම්ප්‍රාප්ත පර්ෂද්ධ(පිරිසට) බණ දෙසන්නා වූ බෝධිසත්වයෝ “විශ්වාස ඇත්තවුන් කෙරෙහිද, නැත්තවුන් කෙරෙහිද විශ්වාසය නම් නොකටයුතු වන්නේය. කුමක් මෙන්ද? යත්, ඒ ස්නේහ කිරීම හේතුකොටගෙන හය කාරණා උපද වන්නේය. මිහිවින්නාගේ මිත්‍රසංවාසයෙන් සිංහතෙම ජීවිත විනාශයට යම්සේ පැමිණියේද, එසේ හෙයින් කිසි කෙනෙකුත් කෙරෙහි විශ්වාස නොකටයුතුය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ සම්ප්‍රාප්ත වූ පර්ෂද්ධ ධර්මදේශනාකොට දිවි පමණින් දුනදී පින්කම්කොට තමන්ගේ කුසල් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසනා වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතික ධර්මදේශනාව නිමවා වදාළ සේක. “එකල්හි මහසිටාණෝ නම් දැන් බුදු වූ මම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

093. ලොමහංස ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි භ්‍රෙලෝකය(තිලොවට) නායක වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ විසාලා මහනුවර නිසා පාටිකාරාම නම් වූ වෙහෙරෙහි වැඩවසනසේක් සුනක්ඛත්ත නම්වූ නිගණ්ඨ පරිබ්‍රාජකයක්හු අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යතහොත්,

එක් සමයෙක්හි සුනක්ඛත්ත නම් නිගණ්ඨ පරිබ්‍රාජකයෙකු (කෙලෙස් ගැට නැතැයි සලකන, බුදු සසුනෙන් පිටස්තර සසුනක පැවිදි වූ තවුස්) සඵලයන් වහන්සේට උපස්ථායකව බුදුන්ගේ පාසිවුරු ගෙන බුදුන් හා සමග ඇවිදිනේය.

කොරඝත්‍රිය නම් නිගණ්ඨයාගේ බණ අසනු කැමති වූයේ දඹලඛධාරී වූ සඵලයන් වහන්සේ පාසිවුරු ඔබට පාවාදී කොරඝත්‍රිය නම් නිවටයා නිසා(ඇසුරුකොට) වාසය කරන්නේ, ඔහු මියගොස් කාලකංජා නම් වූ අසුර යෝනියෙහි උපන් කල්හි තමාගේ තපස් ඇර ගිහිභාවයට ගොසින් මෙසේ කියා ඇවිදිනේය. “ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් කෙරෙහි ධ්‍යාන විමොක්ඛාදී වූ (ධ්‍යාන අවබෝධය රහත්වීම ආදී වූ) උත්තරි මනුෂ්‍ය ධර්මයෙක්(උතුම් මිනිස් දහමක්) නම් නැත, ක්ලේශ

ප්‍රභාණය කරන්නා වූ(කෙලෙස් දුරු කරන්නා වූ) ශුභදුර්ගන විශේෂයකුත්(විශේෂ නුවණින් දැකීමකුත්, විදුහිනාවකුත්) නැත, විරක්තයෙන්(නො ඇලීමෙන්) මඬනා ලදුව ශ්‍රමණ හවත් ගෞතමයෝ ධර්මය කියන්නාහ, විමසීම අනුව ධර්මදේශනාව කරන්නාහුය, ආචාරි කෙනෙකුත් නැතිව ස්වබුද්ධියෙන්ම(තමාට වැටහෙන පරිදිම) සිතාගෙන කියන්නාහුය. යමෙකුහට ධර්මදේශනා කෙරෙත් නම් ඒ ධර්මය වූ පරිද්දෙන් පිළිපදිනා වූ සංවයන්ට නරකාදී සතර අපාය දුක්ඛයෙන් ගැළවීම පිණිස නොවන්නේ”යි විශාලා මහනුවර තුන්පවුර ඇතුලෙහි සඵලයන් වහන්සේගේ නුගුණ බොහෝ දෙනාට කියා ඇවිදිනේය.

එකල ආයුෂ්මත් වූ සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ පිටුසිගා වඬනාසේක් බුදුන්ගේ අගුණ කියන්නා වූ සුනක්ඛත්ත නම් නිගණ්ඨ පරිබ්‍රාජකයන්ගේ ඛස් අසා පසු ඛත ආහාර කෘතයෙන්(ඉර හැරුණු පසු ආහාර ගැනීමෙන්) වැළකීසේක. ඒ කාරණය භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේට දැන් වූසේක. සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේද වදාළ ඛස් අසා බුදුහු වදාරණසේක් “එම්බල ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය, සුනක්ඛත්ත නම් වූ ඒ තුවෂ පුරුෂතෙමේ ක්‍රොධ බහුල වූ ස්වරූප ඇත්තේය, මාගේ ධර්මය නෙය්සානික(නිවනට පමුණුවන) නොවන්නේයයි තමන්ගේ ක්‍රොධ බහුල භාවයෙන්ම කියන්නේය, ඒ සුනක්ඛත්තතෙමේ නොදැන එලෙස කියන නමුත් මාගේ ගුණ කීවාම වන්නේය, තවද ඒ තුවෂ වූ පුරුෂතෙමේ මේ මාගේ ගුණ නොදන්නෝ නොවෙයි, එම්බල ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය,

ඡටිඅතිඥාවෝද(සාද්ධිවිධ ආදී වූ උතුම් නුවණ සයද) මා
 කෙරෙහි ලා පිහිටියාහ, එසේ හෙයින් මේ මාගේ උත්තරී
 මනුෂ්‍යධර්මය වන්නේය. තවද ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය, දසබල
 වතුර්වෙශාරද්‍ය විශාරද ඥානයද(කායබල, ඥානබල ආදී
 දසවදුරුමී බල හා සියල්ලදත් බව, කෙලෙස් රහිත බව ආදී
 කරුණු සතර මනාව දන්නා නුවණද) මා කෙරෙහි ඇත,
 එසේ හෙයින් මේ මාගේ උත්තරී මනුෂ්‍යධර්මය නම් වන්නේය.
 අණ්ඩප, ජලාබුප, සංසෙදප, ඕපපාතික(බිත්තරයෙන් උපන්,
 වැදෑමසින් උපන්, තෙත් පෙදෙසෙහි උපන්, කෂණිකව පහළවීම්
 වශයෙන් උපන්) යන පරිච්ඡේද(පිරිසිඳ දන්නා) ඥානයද මා
 කෙරෙහි ඇත. දිව්‍යගති, මනුෂ්‍යගති, ප්‍රේතගති, අසුරගති,
 තිරිසන්ගති සංඛ්‍යාත වූ පඤ්චගතියම (පස් වදුරුමී වූ
 උප්පත්ති ස්ථානම) පිරිසිඳ දන්නා නුවණද මා කෙරෙහි ඇත.
 එසේ හෙයින් මේද මාගේ උත්තරී මනුෂ්‍යධර්මය නම් වන්නේය.
 මෙසේ යටොක්ත වූ උත්තරීතර මනුෂ්‍යධර්ම ගුණයෙන් යුක්ත
 වූ මට යම් පුද්ගලයෙක් දනාදී වූ උතුරු මිනිස්දම් මා
 කෙරෙහි නැතැයි කියන්නේ විනම් එසේ තමා ගන්නා වූ
 දුර්ලබ්ධි(වැරදි දෘෂ්ටිය) නොහැර සිටින්නේ විනම් තමන්
 විසින් වරදවා ගන්නා වූ දුර්ලබ්ධිය හේතුකොටගෙන අත
 අල්වාගෙන නරකයෙහි ඇර සිටුවුවාක්(ඇරලන්නාක්) මෙන්
 වන්නේය”යි එසේ තමන්වහන්සේ කෙරෙහි විද්‍යාමාන වූ
 උත්තරී මනුෂ්‍යධර්මයෙහි ගුණ වදුරා “එමිබල ශාරීපුත්‍ර
 ස්ථවිරය, ඒ සුනක්ඛන්ත නම් පරිබ්‍රාජකතෙමේ කොරකෂත්‍රිය
 නම් නිවටාගේ ධර්මය අසා ඔහුගේ දුෂ්කර ක්‍රියායෙන් ප්‍රසන්න

වූයේ ඔහුගේ කොහොන්(කුහක) තපස්හි විශ්වාසී වූයේ මාගේ ගුණ ගන්ට ඒ තෙමේ අයොග්‍යය”යි වදාරා “එමිබල ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය, මම මේ හදුකල්පයට ඒකානුවන කපින් මත්තෙහි (අනුවක් කල්පයකට පෙර) සසරෙහි සැරිසරන්නෙමි ‘මේ අවේලක වූ වුතයෙහි(නිර්වස්ත්‍ර පිළිවෙතෙහි) හරයෙක් ඇද්දේ හෝ’යි බාහිරයන්ගේ මවිජා තපස් විමසන්නෙමි වතුරධගයෙන් යුක්ත වූ(අංග සතරකින් යුක්ත වූ) බඹසර වස් රකින්නෙමි අවේලක වුත සමාදාන කෙරෙමින් වාසය කරන්නෙමි අවේලක වුතයට සුදුසු වූ සීල සංරක්ෂණය කරන්නෙමි වේදැයි සියළු තපස්ථවිරයන්ට අග්‍ර වූ පරම තපස්ථව වාසය කෙරෙමි රක්ෂප්‍රතිපත්තිය(කටුක පිළිවෙත්) පුරන්නෙමිද අතිශයින් විශිෂ්ඨ වූ රක්ෂප්‍රතිපත්ති පුරන්නෙමි විමි, පාපයෙහි ලජ්ජා ඇතිව වසන්නේ මුත් උත්කෘෂ්ට පාපහීරුක(මහත්සේ පවට බිය) වූයෙමි, ජනවෘත(ජනයා ගැටසෙන) ස්ථානයෙහිලා වාසය කරන්නේ මුත් උත්කෘෂ්ට ජනවිචික්ත(ජනයාගෙන් තොර) වාසයෙන් වසන්නේ නම් විමි”යි වදාරා නිශ්ශබ්දව වැඩඋන්සේක.

එකල්හි අනද මහතෙරුන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යතහොත්,

යටගිය දවස මේ හදුකල්පයට ඒකානුවන කපින් මත්තෙහි එක්තරා කපෙකිහි පුරණලද පාරමිතා ධර්මයන් ඇති මහබෝසතාණෝ බුදුසස්නෙන් පිටත් බායන්(බාහිර)

ශාසනයෙහි ‘තපස් රක්ෂා කෙරෙමි’යි ආපීවක ප්‍රවුප්‍රසාදවෙන්(නිර්වස්ත්‍ර පැවිද්දෙන්) පැවිදිගෙන අවේලක පරිබ්‍රාජකව ගෙන තපස් රක්ෂා කරන්නාහුය. සියලගින් රජස් දැලි(මුළු සිරුරින් දූවිලි කුණු) උසුලන්නාහ, හුදකලාව වාසය කරන්නාහ, මිනිසුන් දැක හයපත් වූ මුවන් පරිද්දෙන් වනයට වදිනාහ, මහා විකෘත නොපනයෙන්(මල, මුත්‍ර, පස්, අළු යන සිවු වැදෑරුම් අස්වාභාවික ආහාරයෙන්) සන්තුෂ්ට(සතුටු) වන්නාහ, වසුන්ලාපු(වසා බැඳ තබනලද ආහාර) ආදිය අනුභව කරන්නාහ, නොපමාව තපස් රක්ෂාකරනු පිණිස මහ වනයෙහි හුදකලාව වාසය කරන්නාහ. බොල් පිණිබාන සමයෙහි බොල්පිණිද අධික වූ සුලගම පවත්නා සමයෙහිද මෙබඳු අන්තරාෂ්ටක අකාල වනප්‍රදේශයෙන්(උච්චුරු සහිත වූ නොකල්හි වනයෙන්) නික්ම අඛවස්ති (ඵලිමහනෙහි) වාසයකොට ඉරු නැගි කල්හි මහ වනයට වදිනාහුය.

ඒ බෝධිසත්වයෝ යම්සේ රාත්‍රියෙහි අඛවස් ඉඳු බොල් පින්නෙහි තෙමුණා වෙද්ද දිවා භාගයෙහින් වලට වැඳ වන ලැහැබෙන් වෑහෙන පිනි බින්දුයෙන් තෙමෙනලද ශරීර ඇතිව දහවල් ශරීර පීඩාවෙන් දුක්විදිනා වූ ග්‍රීෂ්ම සෘතුවෙහිද දවල් අඛවස්ති වාසය කෙරෙමින් වන ප්‍රදේශයෙන් නික්ම අඛවස්ති වාසයකොට ඉර නැගි කල මහවනයට වදිනාහුය. ඒ බෝධිසත්වයෝ යම්සේ රාත්‍රියෙහි අඛවස් ඉඳු බොල් පින්නෙහි තෙමුණාහු වේද දිවා භාගයෙහින් වලට වැඳ වන ලැහැබෙන් වෑහෙන පිනි බින්දුයෙන් තෙමෙනලද ශරීර ඇතිව රැ දවල් සීත පීඩාවෙන් දුක් විදිනාහු ග්‍රීෂ්ම සෘතුවෙහි දවල අඛවස්

වාසය කෙරෙමින් රාත්‍රියෙහි වන ලැහැබීමට වදිනාහුය. ඒ බෝධිසත්වයෝ යම්සේ දිවා භාගයෙහි අධවසෙති අව්වෙති වාසය කළාහු රාත්‍රියෙහි ඵපරිද්දෙන් පවන් නැති වන ලැහැබී පිඩාවට පැමිණෙන්නාහුය.

එකල්හි බෝධිසත්වයන්ගේ ශරීරයෙන් ග්‍රීෂ්ම කාලයෙහි නිවාසස්ථානයෙහිලා(නිවසන තන්හි) ඉදිම හේතුකොටගෙන සියළු ශරීරයෙන් සෙවදුපල ධාරාව(දුහඬිය) වෑහෙන්නේයයි මෙබඳු දුෂ්ප්‍රතිපත්තීන් බලලොව පිළිවෙතට සිතා පිළිවෙත් පුරන්නෝ බොහෝ කලක් මා විසින් මෙසේ අවේල වුන සමාදානකොට වාසය කරනලද, එසේ වාසය කරන්නා වූ බෝධිසත්වයන්ට ආයු කෙළවර නරකයෙහි උපදින්නට සුදුසු ගති නිමිත්ත(මරණීන් මතු උපදින තැන ලක්ෂණ) දැක “මෙතෙක් කල් මුළුල්ලෙහි මා කරනලද වුනසමාදානය ව්‍යර්ථව ගියේවනැ”යි සිතා එකෙණෙහිම තමන්ගේ ගත් සමයක්දෘෂ්ටියෙහි පිහිටා(නිවරදි විශ්වාසයෙහි පිහිටා) ගෙන වූති ප්‍රතිසන්ධි(මැරී ඉපිද) වශයෙන් තව්තිසා භවනෙහි උපන්නාහුයයි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක ධර්මදේශනාව මෙපරිද්දෙන් ගෙනහැර දක්වා වදාරා පුච්චරසන්ධි ගළපා වදාළසේක.

“එසමයෙහි අවේල වුනසමාදානයකොට එහි දේෂ දැක සමයක් ප්‍රතිපත්තියෙහි පිහිටා ස්වර්ගයෙහි උපන්නෙමි දැන් සඵඤ්ඤප්‍රාප්ත වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

094. මහාසුද්දස්සන ජාතිකය

තවද මුළු ලොවට පතලා වූ ආඥා(අණසක) ඇති තිලෝගුරු සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ කුසිනාරා නුවර මලල රාජේන්ද්‍රයන්ගේ(මල්ල රජුන්ගේ) ශාලවනොද්‍යානයෙහි යුග්ම ශාලාහන්තරයෙහි(සල්ගස් දෙකක් අතර) පරිනිව්‍යානමංචකයෙහි සැතපුණුසේක් අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ශාසතා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවරම් වෙහෙර වසනසේක් සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ ඉල්මස මැදි පොහොයෙහි නාලක නම් ගම තමන්වහන්සේ උපන් ගර්භයෙහිම(ගෙහිදීම) පිරිනිවන් පෑ වදාළසේක. මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සේද ඉල්මස කළුචර පොහොයෙහි පිරිනිවන් පෑසේක. බුදුහු කුසිනාරා නුවරට ගොස් “මම පිරිනිවන් පාමි”යි අනුක්‍රමයෙන් දනවි සැරිසරා වඩනාසේක් කුසිනාරා නුවරට වැඩ මල්ල රජපුරුවන්ගේ මගුල් උයනෙහි උයන මැද යුග්ම ශාලාහන්තරයෙහි උතුරු දිගට ඉසලා ඇතුළු යහනෙහි නැගී නොසිටිනා සෙය්‍යාවෙන් සැතපුණුසේක. ඉක්බිති ඒ සැතපුණු සවිඥයන් වහන්සේට අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේ දන්වනසේක් “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ නුවර පිරිනිවන් පෑ නොවදාළ මැනව, ජලාශ්‍රයක් නැති හෙයින් නිරුද්‍රක වූ රළු නුවර පිරිනිවන් නොපෑව මැනව, රජගහ නුවර, සැවැත් නුවර ආදී වූ එක්තරා මහනුවරක පිරිනිවන් පෑව මැනවැ”යි ආරාධනා කළසේක.

සඵලයන් වහන්සේද අනඳ මහතෙරුන් වහන්සේට වදාරණයක් “ආනන්ද ස්ථවිරයීනි, එසේ නොකියව, කුඩා නුවරෙහි කියාද අතුනුවරයයි කියාද මේ කුසිනාරා නුවරට කියනට සුදුසු නොවන්නේය. ආනන්ද ස්ථවිරය, යටගිය දවස මහසුදුර්ගන නම් සක්විති රජව උපන් සමයෙහි මෙම නුවර මම වාසය කෙළෙමි. එමිබා ආනන්ද ස්ථවිරයෙහි, පෙර මෙම නුවර දෙළොස් යොදුන් රුවන් පවුරෙන් පිරිකෙව් කරනලද විය”යි වදාරා නිශ්ශබ්ද වූසේක.

එකල්හි ආනන්ද මහතෙරුන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාරණයක් ‘මහසුදුර්ගන සූත්‍රදේශනාව’ ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද යතහොත්?

එහි විස්තර මහසුදුර්ගන සූත්‍රයෙන් දතයුතු වන්නේය. එකල්හි මහසුදුර්ගන නම් සක්විතිරජව තමන් වසන ධර්ම නම් ප්‍රාසාදයෙන් පාත බැස ප්‍රාසාදයට නුදුරුව සන්රුවන්මය වූ තල්වනයෙහි පණුවනලද කැප අස්නෙකහි ඉඳ දකුණුලයෙන් නැගී නොසිටිනා සෙය්‍යාවෙන් මරණ මඤ්චකයෙහි වැදහොත්තා වූ සක්විති රජපුරුවන්ට අගමෙහෙසුන් වූ සුහද්‍රා නම් බිසව කියන්නී “දේවයීනි, සුවාසුදුහසක් නුවරින් පිරිවරන මේ කුසාවතී නම් රාජධානියෙහි ඇලුම්කොට වදාළ මැනව”යි ඒ සුහද්‍රා නම් බිසවුන් කී කල්හි මහසුදුසුන් සක්විති රජතෙමේ බිසවුන්ට මෙසේ කීය “දේවීනි, එසේ නොකියව, තවද මේ

සියළු රජ ඉසුරෙහි අපේක්ෂාවක් නොකළ මනෙව, ඇල්මක් නොකළ මනෙවැයි මෙසේ අනුශාසනා කරව”යි කියා කීහ.

“දේවයිනි, කවර කාරණාවක් නිසාද? එසේ වදාළේය”යි කී කල්හි මහරජ්ජරුවෝ කියන්නාහු “එම්බා සුභද්‍රා දේවීනි, අද දවස්ම කාලක්‍රියා කරමි. එසේ හෙයින් කිසිවෙක අපේක්ෂාවක් කරන්ට නොකිය”යි කීහ. එබස් අසා බිසව්ද සුවාසුදුහසක් පමණ ස්ත්‍රීහුද හඬා වැළපුහ. එබස් ඇසු අමාත්‍යයෝද සියළු නුවර වැස්සෝද රජ්ජරුවන් කී බස් අසා සහනයකොටගත නොහී(ඉවසාගත නොහැකිව) අඬා වැළපුණහ. සුදුසුන් නම් මහරජ්ජරුවෝද බොහෝ දෙනාගේ අරගල අසා(කලකෝලාහල අසා) “කිසි කෙනෙක් හඬා අරගල නොකරවයි සියල්ලවුන් නවතා සුභද්‍රා නම් බිසවුන් කැඳවා “එම්බා දේවීනි, නොහඬව, නොහඬව නල බීජ මාත්‍රාවකුත් සියළු සංස්කාර ධර්මයන්ගේ එකාකාර පැවැත්මක් නැති හෙයින් නිත්‍ය දෙයක් නැතැ”යි කියා “අනිච්චාවත සංඛාරා” යනාදී ගාථාවෙන් බිසවුන්ට බණ කියා ඒ මහසුදුසුන් රජ්ජරුවන් අමෘත මහනිච්ඡාය දැක්වීමෙන් දේශනාව කුළුගන්වා සෙසු බොහෝ ජනයාටද “දුන් දෙවයි, සිල් රක්ෂා කරවයි, පෙහෙවස්(අටසිල්) රක්ෂා කරව”යි අවවාදකොට වුනිප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් දිව්‍යලෝකයෙහි උපන්නාහ.

ශාස්තෘ වූ සම්මා සම්බුදුරජාණු වහන්සේ මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා ජාතකය පුළුච්චරසන්ධි ගලපා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සුවාසුදුහසක් ස්ත්‍රීන්ට නායක වූ සුහද්‍රා දේවිත්‍ර නම් දැන් මෙකල්හි රාහුල මාතාවෝය, එකල්හි පරිනායක රත්නය නම් මෙකල්හි රාහුල ස්ථවිරයෝය, සෙසු පිරිස් නම් මෙකල්හි බුදුපිරිස් වන්නාහ. එසමයෙහි මහසුදසුන් සක්විතිරජ නම් බුදු වූ මමීම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

095. තෙලපත්ත ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකහි කරුණාවට වාසස්ථාන වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ‘සුමිත’ නම් රට දෙසක නම් නියමිගමක් නිසා එක්තරා වන ප්‍රදේශයෙකහි වාසය කරණ සේක් මේ ජාතිකය ජනපදකලාණී සූත්‍ර දේශනා අරභයා වදාළසේක.

හේ කෙසේද යතහොත්?

එක් සමයෙකහි හිඤ්ඤන් වහන්සේට කමීස්ථාන දෙවා වදුරා උපමාවක් දක්වා හිඤ්ඤන් වහන්සේට “අප්‍රමාදව මහණු දම් පුරව”යි අවවාද කරන බුදුහු මෙසේ වදුරනසේක.

“මහණෙනි, ජනපදකලාණී නම් උතුම් වූ රූ දරන්නා වූ තමා උපන් දනවිටට කලාණා වූ එක් ස්ත්‍රීයෙක කේශ කලාණාය(මනා කෙස් කලඹය), මාංස කලාණාය(මනාව වැඩුණ මස් ඇති බව), අස්ඵ කලාණාය(සිරුරෙහි ඇට මනාව වැසී ඇති බව), ජවී කලාණාය(මනා පැහැයෙන් යුතු බව), වය: කලාණාය(වියපත් වුවද වයස නොපෙනෙන බව) යන පංච කලාණායෙන් යුක්තය. තවද ඒ නාටක ස්ත්‍රීනොමෝ

උතුම් වූ රජයෙන්ද, උතුම් වූ නීතියෙන්ද, උතුම් වූ ගීතයෙන්ද, උතුම් වූ වැඩිමෙන්ද බොහෝ ජනයාට සිත්කළු වන්නීය. එබඳු වූ නාටක ස්ත්‍රිය ඒ නීතිය මණ්ඩලයට බැස නීතිය ගීත, වාදිතාදිය පවත්වන්නට පටන්ගත් කල්හි බොහෝ ගම් නියමිතම රාජධානියෙහි මනුෂ්‍යයෝ ‘ඇගේ රජය දකුම්භ, මධුර ගබ්දිය අසමිත, නීතිය ගීත වාද්‍යාදිය දකුම්භ’යි බොහෝ සේ රැස් වන්නාහු වෙද්දී? මහණෙනි, යම්සේ රජපුරු කෙනෙක් සිරගෙයි උන් පුරුෂයෙකු ගෙන්වාගෙන මෝවිටිගසා(ගැට්ටිතෙක්) පිරුණු තෙල් පාත්‍රයක් ඔහු අතටදී ‘එමිබල පුරුෂය, තාගේ ජීවිතයෙහි ලා අපේක්ෂා(පණ්ට අඳුරය) ඇත්තෙහි විනම් මේ තෙල් පිරුණා වූ තෙල් පාත්‍රය දැනින් ඔසවාගෙන තෙල් බිඳුවක් විවරක්(පමණකුත්) බිම නොවගුරුවා ඇලි නොගස්වා(ඇල නොකොට) බිම නොහෙලා ජනපදකලයාණී නම් වූ තෙල නාටකස්ත්රිය නටන්නා වූ රගමඩල මධ්‍යයෙන් නීතිය ගීතාදීන් නොබලා, නොඅසා බොහෝ ජනයාගේ ඇගත් නොපැහැර පලා ගියේ විනම් තාගේ ජීවිතය ලබන්නේය’යි නියෝගකොට රජපුරුවන් නැවත අතික් පුරුෂයෙකු ගෙන්වා තියුණු මුවහත් ඇති කඩුවක් ඔහු අතටදී ‘තෙල් පාත්‍රය ගෙනයන පුරුෂයෙමේ තෙලෙන් බිඳුවක් වගුරුවා හෝ නම් එතැන්හිදීම ඔහුගේ ගෙළ සිඳුව’යි නියෝග කළේ විනම්, නියෝග ඇසූ පුරුෂයෙමේ තෙල් පාත්‍රය ගෙනයන පුරුෂයා පෙරටුකොට ඔහු හය ගන්වමින් තැති ගන්වමින් පසුපස්සෙහිලා යන්නේද, තෙල් පාත්‍රය ගෙන යන්නා වූ

පුරුෂයාද තමගේ ජීවිත ආසාවෙන් පිරු තෙල් පාත්‍රයෙන් තෙල් පොදකුත් බිම නොවගුරුවා, ඇලිත් නොගස්වා බිම නොහෙලා ජනපදකල්‍යාණී නම් වූ නාටකස්ත්‍රීය නටන්නා වූ බොහෝ දෙනා රැස්ව රඟ මඩුල්ල මධ්‍යයෙන් ගැලවී පලා ගියේ නම් ඒ බැරි දෙයක් නොවේ. කුමක් නිසාද යතහොත්? කඩුගත් අත් ඇති පුරුෂයෙකු ඔහු පසුපස්සෙහි හය ගත්වමින් ගිය හෙයිනි. එමීඩා මහණෙනි, මාගේ ශාසනයෙහි කමටනන් ඇරගෙන මහණදම් පුරන්නා වූ යොගාවචරයා විසින් ජීවිත ආසාවෙන් තෙල් පාත්‍රය නොවගුරුවා ගෙනයන පුරුෂයා පරිද්දෙන් රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි අලග්නව(නොඇලී) මහණදම් පිරිය යුතුය”යි.

“මෙසේ ජනපදකල්‍යාණී නම් එබඳු නාටකස්ත්‍රීය නටන රඟමඩුල්ල මධ්‍යයෙන් යම් පුරුෂයෙක් පිරුණු තෙල් පාත්‍රයක් නෙහෙලා, නොවගුරුවා ඉඳින් ගෙන ගියේ විනම් ස්වාමීනි, ඉතා ආශ්ච්ඡ්‍යයී වන්නේය”යි වදාළසේක.

එසේ වදාළ ගිකුන් වහන්සේට සච්ඤයන් වහන්සේ වදාරනසේක් “එමීඩා මහණෙනි, ඒ ආශ්ච්ඡ්‍යයී නොවෙයි, පුරාතනයෙහි නුවණැත්තෝ තමන්ගේ අප්‍රමාද සිතිය හේතුකොටගෙන අමනුෂ්‍යයන් විසින් නිර්මිත කරනලද දිව්‍යරූපයෙහිද ඉඳුරන් බිඳ ඇස් දල්වා බැලීම මාත්‍රාවකුත් නොකොට අමනුෂ්‍ය පරිගණිත වූ(අරක්ගත්) ස්ථානයෙන් ගැලවීගෙන ගොසින් රාජශ්‍රීයට පැමිණියාහුය. එමීඩා මහණෙනි, ඒ ආශ්ච්ඡ්‍යයීය”යි ජාතක දේශනාවට

මුඛමාත්‍රයක්(පටන් ගැනීම පමණක්) දක්වා නිශ්ශබ්දව වැඩහුන්සේක. එකල්හි ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤා වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි පුරණලද පාරමිතා ඇති අප මහබෝසතාණෝ ඒ බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුවන්ගේ පුත්‍රයන් සියයක් දෙනා අතුරෙන් හැමටම බාලව ඉපිද අනුකූලයෙන් විඤ්ඤාවට(බුද්ධිමත් බවට) පැමිණියේය.

එකල්හි රජපුරුවන්ගේ රජගෙයි පසේබුදුවරයන් වහන්සේ නිබ්බද වළඳනසේක. බෝධිසත්ථයෝ පසේබුදුවරයන් වහන්සේට වතාවත් කරන්නාහ.

එක් දවසක් බෝධිසත්ථයෝ “මාගේ මල්බෑයෝ බොහෝය. මේ නුවර කුලසන්නක වූ රාජ්‍යය ලබමි දේ හෝයි නොලබමි දේ හෝ”යි සිතූහ. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුට “පසේබුදුවරයන් වහන්සේ අතින් විවාරා නියම දැනිමි”යි මෙසේ සිතිවිල්ලක් විය. ඒ මහබෝසතාණෝ දෙවෙනි දවස් පසේබුදුවරයන් වහන්සේ වැඩි කල්හි ඩබ්බරාව(පැන් පෙරන භාජනය) හැරගෙන පැන් පෙරා ගෙනවුත් පය සෝදා තෙල් ගල්වා ඉක්බිත්තෙන් පසේබුදුරජාණන් වහන්සේ අන්තර්ධර්මකය(අතුරුපස) වළඳ වැඩහුන් කල්හි වැඳ එකත්පස්ව උන්නාහුය. “ස්වාමීනි, මාගේ බොහෝ මල්බෑයෝ ඇත්තාහ, කුලසන්නක වූ රාජ්‍යයට මම පැමිණෙමි දේ හෝ”යි කියා විවාළාහුය. ඉක්බිත්තෙන් පසේබුදුරජාණන්

වහන්සේ වදාරනසේක් “කුමාරයෙනි, තෙපි මෙනුවර ඉඳ රාජ්‍යය ලබන්නාහු නොවෙත්. මීට එක්සිය විසියොත්තකින් මත්තෙහි ගන්ධාර රට තක්සලා නුවරෙක් ඇත්තේය, ඒ නුවරට යන්ට සමර්ට වූ තෙපි මෙයින් සතුවන දුවස් රාජ්‍යය ලබනු, අතරමග වූ මහමාවතක් ඇත. වනයෙහි උපද්‍රවයෙක් ඇත. ඒ වනය ඉකුත්කොට යන්නා හට යොදුන් සියයක් පමණ මාර්ගය වන්නේය. එල්ලයට යතොත් පණස් යොදුනක ඒ මාර්ගය වනාහි අමනුෂ්‍ය කාන්තාර නම්. එහි යක්ෂනීහු අතරමග ගමනියමිගමි ශාලාවන් මත්තෙහි එල්වන ලද රන්තරු රිදීතරුයෙන් විසිතුරු වියන් ඇති මහයනන් පණවා රන් නිල් ඇඟයෙන්(නිරුවලින්) නොයෙක් පැහැ ඇති පට කඩතිර වටකොට ඇඳ දිව්‍යාහරණයෙන් ආත්මභාවය සරසා ශාලාවෙහි හිඳ යන එන්නා වූ පුරුෂයන් මිහිරි වූ වචනයෙන් පොළඹවාගෙන මිහිරි ගී කියා ස්වරූප(ස්වභාව) ඇත්තා වූ “මෙනන ඇවිත් හිඳ පැන් බී පියව”යි කැඳවා සමීපයට පැමිණියා වූ පුරුෂයන්ට අසුන් පණවාදී තමන්ගේ රූපශෝභාවෙන් හා භාවභාවලීලා (අඟර දඟර විලාස) කටාක්ෂමන්දස්මිතයෙන්(නෙතගින් බැලීමෙන් හා මද සිනාවෙන්) පොළඹවා ක්ලේශ වසගකොට තණ්හා ව්‍යතික්‍රම(ආසාවෙන් කාමසේවනය) කළ කල්හි එතනදීම ලේ වගුරුව වගුරුවා කා ජීවිතක්ෂයට පමුණුවන්නාහ. රූපයෙහි ඇළුම් ඇති සත්ත්වයා රූපයේ සිත් ගන්නාහ. ශබ්දයෙහි ඇළුම් ඇති සත්ත්වයා මිහිරි වූ ශබ්දයෙන් සිත් ගන්නාහ. ගන්ධයෙහි ඇළුම් ඇති සත්ත්වයා දිව්‍යගන්ධයෙහි පොළඹ වන්නාහ. රස විෂයකොට

ඇති සත්ත්වයා දිව්‍යමය වූ නොයෙක් අග්‍රරස හොඳනයෙන් පොළඹ වන්නාහ. ස්පර්ශයෙහි ඇළුම් ඇති සත්ත්වයා ඉස්දොර පාමුල ලනලද රත්කන්වයිනි(රන්පැහැති කොට්ට) ඇති මනා වූ ඇතිරිළි අතුරනලද දිවියහනින් පොළඹ වන්නාහ. ඉදිගයන් බිඳ ඒ යක්ෂනින් නොබලා සිහි එලවාගෙන ගියේ වීනම් ඒ තක්සලා නුවර රජ්‍යය ලබනවාය”යි පසේබුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළසේක.

බෝධිසත්ත්වයෝ “ස්වාමීනි, වන්නාටය, නුඹවහන්සේගේ අවවාද ගෙන යන්නා වූ මම යක්ෂනින් කුමක් නිසා ඉදිගයන් බිඳ(අසංවරකොට) බලමිඳු”යි කියා ප්‍රතිඥා දී පසේබුදුවරයන් වහන්සේ ලවා පිරිත් කරවා පිරිත් වැලි හා පිරිත් හුය(නුල්) ගෙන පසේබුදුවරයන් වහන්සේ හා දෙමාපියන් වැඳ තමන්ගේ මාලිගාවට ගොස් තමන්ගේ සේවකයන්ට කියන්නාහු “මම තක්සලා නුවර රාජ්‍යය ගන්ට යමි, තෙපි සිටුව”යි කීහ. එසඳු පස්දෙනෙක් “අපින් නුඹවහන්සේ හා සමග එමින”යි කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝ “නොප විසින් එබඳුව යන්ට නොපිළිවන, අතරමග යක්ෂනීහු රූපාදියෙහි ඇළුම් ඇතිවම මනුෂ්‍යයින් එබඳු රූප ගබ්ඳදියෙන් පොළඹවා ගනීනි, මහත් වූ උපද්‍රව ඇත. මම වූ කලී මාගේ සමර්ථත්වය සිතාලා යෙමි”යි කිවුය. “කිමෙක්ද දේවයන් වහන්ස, අප නුඹවහන්සේ හා සමග යන්නමෝ අපට ප්‍රිය රූපයක් බලමෝද? අපි නුඹවහන්සේ මෙන් ධෛර්යීවභව යමින”යි කිවුය. බෝධිසත්ත්වයෝ “එසේ වීනම් අප්‍රමාදුව”යි කියා ඒ පස්දෙනා ගෙන මාර්ගයට පිළිපන්න.

ඒ යක්ෂනීහු ග්‍රාමාදීන් මවා හුන්හ. ඒ පුරුෂයන් පස්දෙනා අතුරෙන් රූපයෙහි ඇලුම් ඇති පුරුෂයා ඒ යක්ෂනී බලා රූපාලම්බණ ජිනිබද්ධව(රූපාරම්බණය කෙරෙහි ආසාවෙන් බැඳී) මඳක් පසු බසින්ට වන. බෝධිසත්ථයෝ “කීමෙක්ද පින්වන, මඳක් පසුබසුනේ ඇයිදැ?”යි කීහ. එසඳ ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “දේවයන් වහන්ස, මාගේ පා රිදෙයි මඳක් ශාලාවේ හිඳ එමි”යි කීය. බෝධිසත්ථයෝ “එමිබල පුරුෂය, මොහු යක්ෂනීහුය, මොවුන් ප්‍රාර්ථනා නොකරව”යි කිවුය. ඒ පුරුෂයා “වන්නාටය, කුමක් වේවයි දුටු දෙයක් දැකීමි දේවයන් වහන්ස, නොයෙමි” කීය(කමක් නෑ, මොනවා වුවත් හමුවන දෙයට මුහුණ දෙමි). බෝධිසත්ථයෝ “එසේ විනමි තාගේ නොකීකරු කමින් වනදෙය තෝ මා දැක්නේ වේදැ”යි කියා අන් පුරුෂයන් සතරදෙනා ගෙන ගියාහ.

ඒ රූපයෙහි ඇළුම් ඇති පුරුෂයාත් යක්ෂනීන් සමීපයට ගියේය. ඔහු තමන් හා සමග ව්‍යතීක්‍රමණය (කාම සේවනය) කළ කල්හි ඒ පුරුෂයා එතනදීම ජීවිතක්ෂයට පමුණුවා ඉදිරි ඉදිරියෙහි ගොස් අනික් ශාලාවක් මවා ආතත විතතාදී වූ නොයෙක් තූස්සීතාණ්ඩයන් ගෙන ගී කියා උන්හ. එතැන්හිදී ශබ්දයෙහි ඇළුම් ඇති පුරුෂයා රදු ගියේය. ඔහුත් අනුභවකොට ඉදිරියේ අනේකප්‍රකාර සුවඳ කරඬු පුරා සල්පිල් හඳුගෙන සිටියාහුය. එතැන්හි ගන්ධයෙහි ඇළුම් ඇති පුරුෂයා රැඳුනේය. ඔහුත් අනුභවකොට ඉදිරියේ ගොස් නොයෙක් අග්‍ර රස ඇති දිව්‍යභෝජනය පුරාගෙණා බතිනි අගානිය(බත් කඩයක්) සඳුගෙන උන්හ. එතැන්හි රසයෙහි ගිජු වූ පුරුෂයා

රැඳුණේය. ඔහු අනුභවකොට ඉදිරියෙහි ගොස් අනේකප්‍රකාර දිවියහන් පනවා උන්න. එතැන්හි ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි(ස්පර්ශයෙහි) ලොල් වූ පුරුෂයා රැඳුණේය. ඔහුත් අනුභව කළාහ. බෝධිසත්තවයෝ උදුකළා වූය.

ඉක්බිත්තෙන් ඒ යක්ෂනී සිහන්නී “ඒකාන්තයෙන් මේ පුරුෂයා ඉතාම මෘදුය, මම මොහු කාමුත් නොරඳිමි”යි බෝධිසත්තවයන් පසුපස්සෙහි ගියාය. වන කර්මාන්ත නිසා උඩුපත් කපන්ට ගිය සත්තවයෝ යක්ෂනීය උදක “තී ඉදිරියෙහි යන්නා වූ මේ පුරුෂයා තිට කවරෙක් වේදැ?”යි විචාළාහ. “ස්වාමීදුරුවෙනි, මා බාල අවස්ථාවෙහි පටන් වල්ලභ වූ පුරුෂයාණෝය”යි කීවාය. එසඳු පුරුෂයෝ “පින්වත, මෙබඳු වූ සිවුමැලි මල්දමක් සේ රන්වන් කුමාරිකාව තමාගේ දෙමව්පියන්වත් වූ පසුපස්සෙහි නික්මයෙහි කුමක් නිසා නොපි මෑ නොමිරිකා(පීඩාවට පත් නොකොට) ඇරගෙන නොයව්දැ”යි කීහ. එසඳු බෝධිසත්තවයෝ “ඵමිබා පින්වත්නි, මෝතොමෝ මාගේ ස්ත්‍රියක් නොවෙයි, යක්ෂනීය. මෝ මාගේ මනුෂ්‍යයන් පස්දෙනෙකු අනුභවකොටපු”යි කීවූය. බෝධිසත්තවයෝ මෙසේ කියතූද යක්ෂනී කියන්නී “පින්වත්නි, පුරුෂයෝ නම් කිසි කල තමන්ගේ ස්ත්‍රීන් යක්ෂනීන් හා ප්‍රේතදූන් හා සදුශ(සමාන) කෙරෙති”යි කියා යමින් සිටම ගර්භනී ස්වරූපයක් දක්වා නැවත එක්දරු කෙනෙකුන් ලත් රූපයක් දක්වා පුනකු ඇකයෙන් වඩාගෙන බෝධිසත්තවයන් පසුපස්සෙහි නික්මුණා දුටු මනුෂ්‍යයෝ පළමු සේ විචාරති.

බෝධිසත්තයෝත් අද යකින්නී නියාව කිය කියා ගොස් තක්සලා නුවරට පැමිණියාහ.

ඒ යකෂනී පුතු අන්තර්ධානකොට තනියම පසුපස්සෙහි ගියාහ. බෝධිසත්තයෝ මෙනුවර වාසල් දොරට පැමිණ එක් ශාලාවක උන්නාහ. යකෂනී බෝධිසත්තයන්ගේ තේපසින් ඇතුළට වදින්නට අසමත්ව දිව්‍යරූප මවාගෙන ශාලාවාරයෙහි සිටියාහ.

එකෙණෙහි තක්සලා නුවරින් කොසොල් රජපුරවෝ උයනට යන තැනැත්තෝ අද දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව “දැරුව, මෑ අස්වාමික නියාව දැනගෙන එව”යි කියා පුරුෂයෙකු යවුන. ඒ පුරුෂයා අද කරා පැමිණ “සස්වාමිකදැ”යි විචාළේය. යකින්නී කියන්නී “එසේය පුරුෂයාණෙනි, මේ ශාලාවේ ඉන්නා පුරුෂයාණෝ නම් මට බාල අවස්ථාවෙහි පටන් බත් පිළි දී ස්වාමීව සිටි තැනැත්තෝය”යි කීය. බෝධිසත්තයෝ එසඳ කියන්නාහු “මෝතොමෝ මාගේ ස්ත්‍රියක් නොවෙයි, මෑ යකෂනීය. මෑ විසින් මාගේ මනුෂ්‍යයෝ පස්දෙනෙක් අනුභවකොට පියනලදහ”යි කීවුය. යකෂනී කියන්නී “ස්වාමිපුරුෂයෝ නම් පින්වත, කිපි කල(තරහ ගියවිට) යමක් මුඩාවේස වීනම්(කටට ආවේ නම්) එයම කියති”යි කීව. මෙහෙවර ගිය පුරුෂයා දෙදෙනාගේ බස් අසා රජපුරවන්ට ගොස් කීය. රජපුරවෝ “අස්වාමික භාණ්ඩය නම් රජපුරවන් සන්නකය”යි කියා යකෂනීය කැඳවා ගෙන්වාගෙන ඇතුළට තබා නුවර

පැදැකුණුකොට ප්‍රසාදයට නැගී අද අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි තිබුණ.

ඒ රජපුරවෝ ඉස් සෝදු නහා සුවඳ විලවුන් ගන්වා සවස මෙහෙ නිමවා ශ්‍රීයහන් මසතකයට නැගී සැතපුනේය. ඒ යසනී තමන්ට සුදුසු ආහාරයක් අනුභවකොට සර්වාණාහරණයෙන් සැරහී සුවඳ විලවුන් ගන්වා ශ්‍රීයහන් මසතකයෙහි රජපුරවන් හා සමග වැදහෙව. රජපුරවන් රතීසුවයෙන් සැපවිඳ සැතපුණු කල්හි එක් ඇලයකට පෙරලී ඇඬිය.

එසඳු රජපුරවෝ අදට “සොඳුර, තෝ කුමක් පිණිස අඩන්තෙහිඳු”යි විචාළහ. “දේවයන් වහන්ස, මම නුඹවහන්සේ විසින් මගඳී දැකගෙන එන ලද්දෙමි. නුඹවහන්සේගේ අනතෘපුරයෙහි බොහෝ ස්ත්‍රීහු ඇත. මා වූකලී සමීපතීන් අතුරේ වසන්නෙමි බසක් උපන්විට “තීගේ මවුපිය ජාතීගෝත්‍ර දන්නෝ කවිරුද? අතරමගඳී ගෙනෙනලද්දී නොවේඳු”යි කියා ඉස බොල් කෙළ හෙව පිඩා කරන්නක් මෙන්(ඔලුවෙන් අල්ලා සොලවමින් පිඩා කරන්නාසේ) මතු කරබා ගනී(ඉඳිරි කල නිහඬ වෙමි). ඉඳින් නුඹවහන්සේ සියලු රාජවෙශ්වස්සීන් ආඥාවන් මට දුන්සේක් වීනමි මාගේ සිත අලලා(සිත පාරවා) බසක් කියන්ට කවර නමි සත්භයෙක් සමර්ථ වේඳු”යි කීව.

එසඳු රජපුරවෝ කියන්නාහ “සොඳුර මට සියළු රාජ්‍ය වාසීහු නොනැමෙති. මම උන්ට නායක නොවෙමි. යමි කෙනෙකු රාජාඥාව මරුන්තුකොට(කඩකොට) නොකළමනා

දෙයක් කෙරෙද්ද, ඔවුන්ටම නායක වෙමි. මේ කාරණයෙන් නොපට සියළු රාජ්‍ය වේග්වය්ඨියන් ආඥාවන් දෙන්නට නොපිළිවනැ”යි කීහ.

එබැවින් “දේවයන් වහන්ස, රට නුවර ආඥාව නුපුළුවන් වීනම් මේ ඇතුළු මාලිගාවෙහින් අන්ත:පුරයෙහින් වසන්නා වූ සත්තියන් කෙරෙහින් මගේ ඉසුරු(අධිපතිබවන්) පවත්නා ලෙස ආඥාව දුන මනවැ”යි කීව.

රජ්ජුරුවෝ දිවපහස් බැඳී ඇගේ බස මිරිකාගත නොහී(ඉවතලිය නොහැකිව) “යහපත සොදුර, මේ අන්ත:පුරයෙහි වසන්නා වූ සත්තියන් කෙරෙහි තිගේ ඉසුරු පවත්නා ලෙස ඇඳ දෙමි. තෝ ඔවුන් තිගේ වසගයෙහි පවත්වා ගනුව”යි කීහ. යක්ෂනිය “යහපත ස්වාමීනි”යි පිළිගෙන රජ්ජුරුවන් නිදිපරමන්ව (නින්දට වැටී) නිදන කල්හි යක්ෂපුරයට ගොස් යක්ෂනියන් කැඳවාගෙන අවුත් තොමෝ රජ්ජුරුවන් ජීවිතක්ෂයට පමුණුවා ඇට පමණක් ශේෂකොට සියළු සම්, මස්, නහර, ලේ අනුභවකොට අවශේෂ යක්ෂයෝ අන්ත:පුරය ඇතුළේ මහවාසල් දොර පටන් අංගානියේ කුකුළන් බල්ලන් ආදිකොට සියල්ලවුන් නොහැර කා ඇට පමණක් ශේෂ කළාහ.

දෙවනි දවස් දොර පියුචනම(දොර වසනලද අයුරින්ම) තිබෙනු දැක මනුෂ්‍යයෝ පොරවෙන් දොර පළා ඇතුළට වැද සියළු මාලිගාව ඇටින් පිරූ තිබූවා දැක “ඒකාන්තයෙන් ශාලාවේ හොත් පුරුෂයා ‘මේ මාගේ ස්ත්‍රිය නොවෙයි,

යක්ෂණීය'යි කී බස් සැබෑමයයි රජපුරුවෝ වූ කලි තමන් කිසිවක් නොදන්නා හෙයින් තමන්ට බිසෝ තනතුරෙහි තිබුණ. ඕනොමෝ යක්ෂයන් කැඳවා ගෙන අවුත් සියළු ජනයා කා ගියාය"යි කීහ.

බෝධිසත්තයෝත් එදවස් ශාලාවෙහින් පිරිත් වැලි ඉසලාගෙන පිරිත් හු වටකොට කඩුව අතින්ගෙන සිටම අරණු නැග්න. මනුෂ්‍යයෝ සියළු රාජාංගනයේ හා මාලිගාවේ අරට අද්දවා දුම්මවා කසල හැර ශුද්ධකොට ගොම ගාවා, ඊ මතුපිට සිටු දෑ ගඳින් පිරිබඩ කොටගෙන සුවඳමල් විසුරුවා සුවඳමල් තැන තැන එල්වා, සුවඳ දුම් දී පුන්කලස් තනා ධජපතාකයෙන් හා කෙසෙල් ගස් ආදියෙන් බැඳ දිව්‍ය විමානයක් මෙන් සරනා කථා කරන්නාහු “පින්වත්නි, යම් පුරුෂයෙක් දිව්‍ය රූපය මවාගෙන පසුපස්සේ යන්නා වූ යක්ෂණී ඇඳින ඉහළියන් බිඳ(අසංවරව) බැලීමේ පමණකුත් නොකළේද? ඒතෙම උදුර මනුෂ්‍යයෙකි. ධේය්‍යියකම්පන්නය, මහනුවණැත්තේය, එබඳු පුරුෂයෙකු අනුශාසනා කරන කල්හි සියළු රාජ්‍යය සුඛිත වන්නේය, ඔහු රජකරවමින”යි කීහ.

ඉක්බිත්තෙන් සියළු අමාත්‍යයන් හා නුවරවාසීන්ද ඒකවිජන්දව බෝධිසත්තයන් කරා පැමිණ “දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ මේ රාජ්‍යයෙහි රාජශ්‍රී අනුභවකොට වදාළ මැනවැ”යි කියා නුවරට කැඳවාගෙන ගොස් රුවන් රැසක් මත්තෙහි සිටුවා අභිෂේකකොට(ඔටුනු පළඳ) තක්සලා නුවර රජ කළාහුය.

ඒ රජපුරවෝ ජනුයෙන්දු, ද්වේශයෙන්දු, මෝහයෙන්දු, භයින්දු, නොකළමනා කාය්දියන් නොකරන හෙයින් සතර වදුරුමි අගති ගමනය දුරකොට දුරුරාජ ධර්මයෙන් අකොප්‍යවකොට(උල්ලංඝනය නොකට) දැනමෙන් රාජ්‍යය කෙරෙමින් දුනාදී වූ ජිත්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ අතීත කථාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා හිඤ්ඤන් වහන්සේට අවවාද වදුරනසේක් මෙසේ වදුළසේක. “මහණෙනි, ඇතුළු මුවවිට(ගැට්ටේ) ඊර්ධාව සමච පිරුණා වූ තෙල් බිඳුවකුන් නොවගුරුවා යම්සේ පුරුෂයෙක් ගෙන ගියේද? එපරිද්දෙන්ම තමාගේ සිත කායගතාසතියෙහි (කය පිළිබඳව විමසා බැලීමෙහි) ඇසිල්ලකුන් බතිරාලඹනයෙහි විකෂෙපයට(බාහිර අරමුණු දැක සිත වංචලබවට) නොපැමිණේ නම් එපරිද්දෙන්ම නුවණැත්තා වූ යෝගාවචරතෙමේ(භාවනාවෙහි යෙදෙන පුද්ගලතෙම) ස්වකීය වූ චිතනය රක්නේය. කුමක් පිණිසද යත්, අනවරාග්‍ර(අගමුල නොදත්) සංසාරයෙහි කිසි බාල පෘථජ්ජන කෙනෙකුන් විසින් ස්වජනයෙනුත්(සිතියෙනුද) නොගිය විරූ නිව්භාණ නැමැති දසාව(දිසාව) ප්‍රාර්ථනා කරන්නාහු විසින් කර්මස්ථානයෙහි ඇමවේලෙහිම අභ්‍යාස කටයුතුද, එසේ හෙයින් යම් පුද්ගලයෙක් නිවන් දකිනා කැමැත්තේ චිතම් ඒ සත්භවයා විසින් තෙල් පාත්‍රය ගෙන යන්නා වූ සත්භවයා හැම වේලෙහිම සිති ඇතිව තෙල් බිඳුවකුන් නොවගුරුවා ගෙන යන්නාක් මෙන් හැමවේලෙහිම

කායගතාසති කමීස්ථානයෙන් යුක්තව නානාලමිඛනයෙහි(නොයෙක් අරමුණු වෙත) සිත යා නොදී චිත්තෙකාග්‍රතාකොට(සිත එකගකොට) තමාගේ සිත රැක අමෘතමහා නිව්භාසය ඝෘන්ඝෘන් කටයුත්තේය”යි මෙසේ ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ නිව්භාසධම්මයෙන් දේශනාව කුළුගන්වා (සම්පුණ්ණිකොට) මේ ‘තෙලපත්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජපිරිස නම් දැන් බුදුපිරිසය, එසමයෙහි රාජ්‍යයට පැමිණියා වූ කුමාරයෝ නම් තිලෝගුරු සම්මා සම්බුදුරජ වූ මමීම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

096. නාමසිද්ධි ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අසමසම වූ(සෙසු බුදුවරුන් සමගම සමාන වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් නාමසිද්ධික(නමින් යහපත සැළසේයයි සැළකූ) හිඤ්ඤන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් කුලපුත්‍රයෙක් නමින් පාපක නම, ඒ තෙම ශාසනයෙහි ලැදිව මහණුව හිඤ්ඤන් වහන්සේ විසින් “අවැත්වූ පාපකයෙහි,(එමිඛා පටිකාරයාණෙනි) මෙසේ එව, මෙසේ සිටුව”යි කියනු ලබන්නේ එබස් අසා මෙසේ සිතුවේක.

“ලෝකයෙහි පාපක නම් ලාමකය(පහත්ය), කාලකන්ණියක හා සමානය, අන්‍ය වූ මංගල ප්‍රතිසංයුක්ත වූ(යහපත් බැවින් යුතු) නමක් කියවා ගනිමි”යි ඒ මහණු ආවායී උපාධ්‍යායන්

වහන්සේ කරාගොස් “ස්වාමීනි, මාගේ නම අවමංගල්‍යය, අනිත් නමක් මට කළ මැනවැ”යි කීසේක.

ඉක්බිත්තෙන් හිඤ්ඤා වහන්සේ කියනසේක් “අවැනති, නාමය නම් ප්‍රඥප්ති මාත්‍රයකි, නමින් කිසි අර්ථ සිද්ධියක් නම් නැත. තොපගේ නමින්ම සතුවුව”යි කීසේක. ඒ මහණා නැවත නැවත යාචිඤා කෙළේමය, තවද හිඤ්ඤා වහන්සේ නාමසිද්ධික බව සංසයා වහන්සේ කෙරෙහි ප්‍රසිද්ධ විය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ හිඤ්ඤා වහන්සේ “අවැනති, අසවල් මහණා නම් සිද්ධ කරන්නේය(නම් සාදන්නේය). අභිවෘද්ධිකරන(යහපත සිදු කරන්නා වූ) නාමයක් ඉල්වන්නේය”යි මෙසේ වූ කථාවක් උපදවා හුන්සේක. සඵඥයන් වහන්සේ දුමිසභා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින් යුක්තව හුනුදැ”යි විචාරා “මේනම් කථාවකින් යුක්තව හුනුමිහ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, ඒ හික්ෂුහු නාමසිද්ධික වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නාමසිද්ධිකමය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටහිය දවස තක්සලා නුවර මහබෝසනාණෝ දිසාපාමොක් ආචාරීව පන්සියයක් මානවකයන්ට මන්ත්‍ර හදාරන්නාහුය. ඒ බෝධිසඤ්චයන්ගේ එක් මානවකයෙක් නමින් පාපක නම, ඒ තෙමේ සෙසු මානවකයන් විසින් ඒ පාපකයාට “මෙසේ සිටු පාපකය, මෙසේ යව පාපකය”යි කියන්නා වූ බස් අසා සිතන්නේ “මාගේ නාමය අවමංගල්‍යය, අන්‍ය නාමයක් ඉල්වා ගනිමි”යි සිතා ආචාරීන් කරා ගොස් “ආචාරීන්

වහන්ස, මාගේ නම අවමංගලයයි, එසේ හෙයින් මට අනික් නමක් තබව”යි කීවුය.

එකල්හි ආචාරී ඕනට කියන්නෝ “දරුව, ජනපද වාරිකාකොට තොප සිතට අභිප්‍රාය වූ එක් අභිවෘද්ධි නාමයක් ගෙන එව. ඒ නාමය හැරගෙන ආ කල්හි ඒ නම් පෙරළා(ඒ නම වෙනස්කොට) අනික් නමක් තොපට තබමි”යි කීවුය. එබස් ඇසූ මානවකයා “යහපත ආචාරීන් වහන්ස”යි කියා මාර්ගෝපකරණ ගෙන නික්ම ගමන් ගමට ඇවිදිනේ එක් නුවරකට පැමිණියේය.

එනුවර ජීවක නම් එක් පුරුෂයෙක් බන්ධු වර්ගයා(නැදැසියන්) විසින් දුවන්ට(මල ජීවකව ආදහනයට) ගෙන යන්නා දැක “මේ කිනම් පුරුෂයෙක්දැ”යි විචාළේය. “ජීවක නමැ”යි(ජීවත් වන්නා නමියයි) කීවාහුය. “ජීවකයාත් මියේදැ”යි විචාළ කල්හි “ජීවකයාත් අජීවකයාත් මියන්නේ වේද? නාමය වූකලී ප්‍රඥප්තිමානුයක, තා ඇඳුන එකෙකුයි සිතමිහ”යි කීවුය.

එකල්හි ඒ පාපක නම් පුරුෂයා ඒ කථාව අසා නාමයෙහි මධස්ථව ඇතුළුවනුවරට වන්නේය. එකල්හි දුසියක බැලමෙහෙ නොකරන්නා දැක ස්වාමී දරුවෝ බැඳ හිඳවා වැලක් ගෙන ගසන්නාහුය. ඇගේ නම ධනපාලි නම් වන්නේය. ඒ පාපකයා නම් පුරුෂයා විචි මධ්‍යයෙන් යන්නේ අදට තලන්නා දැක “කුමක් නිසා මඤට තළවිදැ?”යි විචාළේය. “බැලමෙහෙ නොකරන හෙයින් තලමිහ”යි කී කල්හි “මැගේ නම

කිමිදුර?”යි විචාළේය. “ධනපාල නමැ”යි කී කල්හි “ධනපාල නමි ඇත්තෝ ඛැලමෙහෙ පමණක් දිගත නොහෙද්දුර?”යි විචාළේය. “ධනපාලනුත් අධනපාලනුත් දුක්පත් වෙති, නාමය වූ කලී ප්‍රඥප්තිමාත්‍රයක, එසේ හෙයින් තෝ අඥනව විචාරෙහි සිතමි”යි කීය.

එබස් ඇසූ පාපක නමි මානවකයා නාමයෙන් අතිශයින් මධ්‍යස්ථව නුවරින් පිටත්ව මගට පිළිපන්නේ අතරමග මංමුලා වූ පුරුෂයෙක් දැක “දුරුව කුමක්කොට ඇවිදිදුර?”යි විචාළේය. “ස්වාමීනි, මංමුලා වීමි”යි කී කල්හි “තාගේ නම කුමක්දුර?”යි විචාළේය. “පඤ්ච(මග යන්නා) නමි ඇත්තෙමි”යි කීයේය. “පඤ්චයෝත් මංමුලා වෙද්දුර?”යි විචාළේය. “පඤ්චයෝත් අපඤ්චයෝත් මංමුලා වෙති, නාමය වූකලී ප්‍රඥප්තිමාත්‍රයක, තෝ අඥනව විචාරෙහි සිතමි”යි කීහ.

එබස් ඇසූ පාපක නමි මානවකයා නාමයෙහි අතිශයින් මධ්‍යස්ථව බෝධිසත්වයන් සමීපයට ගොස් “කීමෙක්ද? දුරුව නමක් අතිප්‍රායකොට ගෙන ආයිදුර?”යි විචාළේය. එකල්හි “ආචාරීන් වහන්ස, ආජීවකයෝත් ජීවකයෝත් මියති, ධනපාලින් අධනපාලින් දුක්පත් වෙති, පඤ්චයෝත් අපඤ්චයෝත් මංමුලා වෙති එසේ හෙයින් නාමය නමි ප්‍රඥප්තිමාත්‍රයක, නාමයෙන් අර්ථසිද්ධියක් නැත, මේ කර්මයෙන්ම අර්ථසිද්ධිය වන්නේය. එසේ හෙයින් මට අනික් නමකින් කමි නැත, පළමු මාගේ නමම මට නමි වෙයි”යි කීය.

එබස් ඇසු මහබෝසනාණෝ “ඔහු විසින් දුටු දෙයක්, කළ දෙයක් එක්කොට ගළපා කියන්නාහ. ජීවකයා මළා දැක ධනපාලයා දුක්පත් නියාව දැක පණ්ඩයෝ මංමුළා වූ නියාව දැක පාපක නම් මානවකයා අභිවාද්ධි නාමයෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැත කියා නැවත තමා වසන්නා වූ ස්ථානයට ආයේ වේදැ”යි කීවුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ අතීත කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා “මහණෙනි, මේ පාපක නම් පුරුෂයා අභිවාද්ධිකරන නාමයක් උච්චනවැයි නම් සිද්ධිකොට ඇවිද්දේම වේදැ”යි වදාරා මේ ‘නාමසිද්ධි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි නාමසිද්ධි මානවකයා නම් දැන් මේ නාමසිද්ධි මහණය, එසමයෙහි ආචාරීන්ගේ පණින් නම් දැන් බුදුපිරිසය, දිසාපාමොක් ආචාරී වූයෙමි නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

097. කූටවාණීෂ ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි අප්‍රතිවාද වූ(තමන්වහන්සේට එරෙහිව කථා කළහැක්කෙක් නැත්තා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වසනසේක් එක් සොර වෙළෙඳක්හු අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර වෙළෙන්දේ දෙදෙනෙක් එක්ව වෙළොම් කරන්නාහු ගැලින් බඩුගෙන ජනපද චාරිකාවට ගොස්

වෙළඳුම්කොට ලාභ ලබගෙන පෙරලා ආවානුය. ඔවුන් දෙදෙනා අතරෙන් සොර වෙළෙඳු මෙසේ සිතූහ. “මේ වෙළෙඳු බොහෝ දවසක් දුර්භෝජනයෙන් හා දුක්ඛසෙය්‍යාවෙන් මිරිකුණෝය(යහපත් ආහාර හා නවාතැන් පහසු නැතිවීමෙන් ජීඩාවට පත්විය), දැන් නාමාගේ ගෙයි අනේකප්‍රකාර වූ අගුරසයෙන් යුක්ත වූ භෝජනය අනුභවකොට දිරවාගත නොහී අපිර්ණාව මිය යන්නේය. එකල්හි මම මේ භාණ්ඩ තුන් කොටසක්කොට එක් කොටසක් ඔහුගේ දරුවන්ට දෙමි. දෙකොටසක් මම ගනිමි”යි සිතා ඒ සොර වෙළෙඳු “අද බෙදුමි, සෙට බෙදුමි”යි කියා බෙදුන්ට මැලිව හිඳිනේය.

ඉක්බිත්තෙන් නුවණැති වෙළෙඳු ඔහු නොකැමැති වුවත් බලාත්කාරයෙන් බඩු බෙදවා විහාරයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට නමස්කාරකොට සුවදුක් කථාකොට උන් කල්හි සඵලයන් වහන්සේ විසින් “උපාසකය, මෙසේ දවස් ලස්වගියේ(පමාවූයේ) කුමක් නිසාදැ?යි නුවරට අවුදිනුත් කල්යවා බුද්ධෝපස්ථානයට නොආයේය. කවර කාරණයකින්දැ?”යි විචාළ කල්හි එපවත් බුදුරජාණන් වහන්සේට දැන්වීය.

සඵලයන් වහන්සේ “උපාසකය, මොහු සොර වෙළෙඳු වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් සොර වෙළෙඳුමය. දැන් වූකලී තොප වඤ්චා කරණු කැමතිය. පෙරද නුවණැත්තන්

වඤ්ඤා කරන්ට උත්සාහ කළේ වේදුර’යි වදුරා ඒ උපාසකයා විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ බරණැස් නුවර වෙළඳ කුලයක උපන්නාහුය. ඒ බෝධිසත්ථයින්ට නම් තබන දවස් ‘පණ්ඩිතයෝ’යයි නම් තැබූහ. ඒ මහබෝසතාණෝ වැඩිවිය පැමිණ අන් වෙළෙඳකු හා සමග එක්වගෙන වෙළඳුම් කෙරෙහි. ඔහුට ‘අතිපණ්ඩිත’යයි නමෙක් විය. ඔහු දෙදෙන බරණැස් නුවරින් පන්සියයක් ගැලින් බඩු පටවාගෙන ජනපදයට ගොස් වෙළඳුම්කොට ලාභ ලැබගෙන නැවත බරණැස් නුවරටම අවාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඔහු දෙදෙන බඩු බෙදන කල්හි අතිපණ්ඩිතයෝ “මා විසින් දෙකොටසක් ලැබිය යුතුය”යි කීවූය. “කුමක් නිසාදැ?”යි කී කල්හි “තෙපි පණ්ඩිතයෝය, මම අතිපණ්ඩිතයෙමි. එසේ හෙයින් පණ්ඩිතයෝ එක් කොටසක් ලබන්ට නිස්සෝය, මම අතිපණ්ඩිත හෙයින් දෙකොටසක් ලබන්ට නිස්සෙමි”යි කීය.

එබස් අසා මහබෝසතාණෝ කියන්නෝ “අප දෙදෙනාගේ බඩු මිලත් ගොනුත් සරිතරම් (ප්‍රමාණයෙන් සමානය) නොවේදැයි, එසේ කල දෙකොටසක් ලබන්නට කාරණ කවරේදැ?”යි විචාළෝය. “මා අතිපණ්ඩිත බැවින්”යි කීය. මෙසේ ඔහු දෙදෙන බසින් බසට කලහ කළාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් අතිපණ්ඩිතයෝ “එක් උපායෙක් ඇත” සිතා තමන්ගේ පියාණන් ගස් සිදුරෙකි(බෙහෙසක) හිඳවා කියන්නේ “තොපි අප හැමදෙනම මෙතනට ආ කල අතිපණ්ඩිතයෝ දෙකොටසක් ලබන්නට නිස්සෝයයි කියාලව”යි කියා බොධිසත්ථවයන් සමීපයට ගොස් “සබඳ මට දෙකොටසක් ලබන්නට නිසි නියාවත් මේ වෘක්ෂ දේවතාවා දන්නේය, වරෝ යමිහ, ඔහු අතින් විවාරමිහ”යි කියා මහබෝසතාණුත් එතනට කැඳවාගෙන ගොස් “ස්වාමීනී, වෘක්ෂ දේවතාවන් වහන්ස අපගේ යුක්ති පසිඳින මැනව”යි(නඩුව විසඳනු මැනවයි) කිවුය.

ඉක්බිත්තෙන් ඕනට අතිපණ්ඩිතයෝ කියන්නාහු “මු පණ්ඩිතයෝය, මම අතිපණ්ඩිතයෝය, අප දෙදෙනා විසින් එක්ව වෙළඳුම් කරනලද, අප දෙදෙනාගෙන් කවුරුන් විසින් දෙකොටසක් ලැබිබ යුතුදැ”යි විවාළ කල්හි “පණ්ඩිතයන් විසින් එක් කොටසක් ලැබිබ යුතුය. අතිපණ්ඩිතයන් විසින් දෙකොටසක් ලැබිබ යුතුය”යි කීය. එකල්හි මහබෝසතාණෝ මෙසේ විනිශ්චය කරනලද යුක්තිය අසා “දැන් තා දේවතා නියාවත්, දේවතාවා නොවන නියාවත් දන්නෙමි වේදැ”යි කියා පිදුරු ගෙන ගස් සිදුර පුරවා ගිනි මෙළවුය.

එකල්හි අතිපණ්ඩිතයන්ගේ පියා ගිනි දැල් ඇග ගැසෙන්නට පටන්ගත් කල්හි ශරීරයෙන් අධීයක් දක්වාගෙන උඩට පැන නැගී අත්තක් අල්වාගෙන එල්ලමින් ධරාගත නොහී(වාවාගත නොහැකිව) බිමට වැටී අධිමින් කියන්නේ “මේ ලෝකයෙහි කාරණා දන්නා වූ පණ්ඩිත භාග්‍යයෙන් යුක්ත වූ උත්තම

පුද්ගලයාම යහපත් වන්නේය. අතිපණ්ඩිතයා යන නාම මාත්‍රයකින් වඤ්චා ස්වභාව ඇති කූට පුරුෂයා යහපත් නොවන්නේය, කුමක් නිසාද? යත්, වඤ්චා ස්වභාව ඇති පණ්ඩිතයන්ට පියව(පියා වී) මදක් ද ගියමෝ(පිලිස්සී ගියා) නොවේදැ”යි මෙසේ බැගෑපත්ව හැඬුයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඊ පණ්ඩිත අතිපණ්ඩිත දෙදෙන මධ්‍යයෙන් දෙකක්කොට වස්තු සරිකොටස් ගසා(මුදුල්ගොඩ සමච බෙදා) ඇරගෙන කමී වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොච ගියෝය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “පෙරත් මේ සොර වෙළෙඳුමය”යි මේ අතීත කථාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා මේ ‘කුටවාණීෂ ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“ඵසමයෙති සොර වෙළෙඳු නමී දැනුත් සොර වෙළෙඳුමය, නුවණැති වෙළෙඳු වූ යෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළු සේක.

098. පරොසහස්ස ජාතකය

තවද ඵක් සමයෙක්ති චීතරාගී වූ(රාගය ප්‍රහීණ කළා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙතෙර වසනසේක් පෘථිජ්ජනක(පුත්‍රුදන් අය පිළිබඳ වූ) ප්‍රශ්නයක් අරභයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

මෙහි වර්තමාන කථාව ‘සරහඬිග’ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් වන්නේය. ඵක් සමයෙක්ති හිඤ්ඤන් වහන්සේ දම්සභා

මණ්ඩපයෙහි රැස්ව “අවැරැත්නි, දස බලධාරී වූ(ඤාණ බලය ආදී බල දසයක් දරන්නා වූ) බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් සංඝෙෂපයෙන්(කෙටියෙන්) විචාරණ ලද්ද වූ ප්‍රශ්නය සාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ විස්තර හෙයින් විස්සර්ජනය(විස්තර වශයෙන් විසඳීම) කළසේක් වේදැ”යි තෙරුන්වහන්සේගේ ගුණ කථාව කිය කියා උන්සේක.

සඵලයන් වහන්සේ දමිසතා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, දැන් කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ මා විසින් සංඝෙෂපයෙන් කියනලද ප්‍රශ්න විස්තර හෙයින් දැන්මතු විස්සර්ජනා කළෝ නොවෙති, පෙරත් මෙසේ විස්සර්ජනා කළෝම වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසනාණෝ ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ වංශයෙක ඉපිද තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයට ගොස් සියළු ශිල්ප ඉගෙනු පඤ්චකාමය හැර සෘෂිප්‍රවෘත්තාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාභිඤා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා හිමාලය වනයෙහි විසුවානුය.

ඒ මහබෝසනාණන්ට පන්සියයක් අතවැසි වූවානුය. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්ථයන්ගේ ප්‍රධාන ශිෂ්‍යය වූ තාපසයෝ වර්ෂා කාලයෙහි දෙසියපණසක් තපස්විවරයන් ගෙන ලුණු ඇඹුල් සෙවුනා සඳහා මනුෂ්‍යපට්ඨ(මිනිසුන් වෙසෙන

පෙදෙසට) ගියේය. එසමයෙහි බෝධිසත්ථයන්ට කාලක්‍රියාවට කල් පැමිණියේය. සමීපයෙහි සිටි අන්තේවාසිකයා “ආචාරීන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ විසින් කවර ගුණ ධර්මයක් ලබන ලදැ”යි අධිගමය(අවබෝධ කළ උතුම් ගුණය) විචාළේය.

මහබෝසතාණෝ ඔවුන්ට “නථී කිඤ්චි”යි කියා මිය ගොස් ආහස්සර ධුන්ම ලෝකයෙහි උපන්නාහුය. බෝධිසත්ථයෝ වූ කලී අරූප සමීපත්ති(අරූපාවචර සමාපත්තිය) ලාභීව සිටිත් අරූපී ධුන්ම ලෝකයෙහි නූපදනාහුය.

ඉක්බිත්තෙන් අන්තේවාසිකයෝ “ආචාරීන් වහන්සේට අධිගමයෙක් නැතැ”යි ශ්වසාන භූමියෙහි (සොහොන් බිමේදී) සත්කාර නොකළාහුය. එකල්හි ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයාණෝ ඇවිත් “ආචාරීන් වහන්සේ කොයිදැ”යි විචාරා “කාලක්‍රියා කළාය”යි යනු අසා “කිමෙකද ආචාරීන් වහන්සේ අධිගමයක් විචාළහුදැ?”යි කීවුය. “එසේය, විචාළමිහ”යි කී කල්හි “කුමක් කීසේකදැ?”යි විචාළෝය. “උන්වහන්සේ විසින් ‘නථී කිඤ්චි’යි කියා මියගොස් මෙපණක් කියනලද, එසේ හෙයින් අපි උන්වහන්සේට කිසි සත්කාරයක් නොකළමිහ”යි කීහ.

එබස් ඇසූ ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයාණෝ “තෙපි ආචාරීන්ගේ වචනාර්ථය නොදන්නෝය, ආචාරීන් වහන්සේ ආකිඤ්චිඤ්ඤදයනන ලාභි(ආකිඤ්චිඤ්ඤදයනන නම් වූ තුන්වන අරූපාවචර සමාපත්ති ලබා ඇති බව) සේකැ”යි කීවුය. අන්තේවාසිකයෝ ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයන් නැවත නැවත කියමින් සිටියදීත් අදහා නොගත්තෝය. මහබෝසතාණෝ ඒ කාරණය

දැන “නුවණ නැත්තා වූ අතවැස්සෝ මාගේ ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයාගේ බස් අදහා නොගනීති. ඒ අතවැස්සන්ට මේ කාරණය ප්‍රකාශ කෙරෙමි”යි සිතා බුන්ම ලෝකයෙන් අවුත් ආශ්‍රම ප්‍රදේශ මස්තකයෙහි මහත් වූ ආනුභාවයෙන් ආකාශයෙහි සිට ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයන්ගේ ප්‍රඥානුභාව වණිනා කරන්නාහු මෙසේ කීවුය.

“කියනලද වචනයෙහි අර්ථ දැනගත නොහෙන්නා වූ අඥන වූ දහසක් දෙන රැස්ව මේ නුවණ නැති මේ තාපසවරුන් මෙන් අවුරුදු සියයකුත් අධා වලප්නාහුය. කිසිම අර්ථයක්වත් කාරණයක්වත් දැනගත නොහෙති. මෙබඳු වූ දහසක් දෙනාට වඩා ප්‍රධාන ශිෂ්‍යයා මෙන් කියනලද වචනයෙහි අර්ථය දැනගන්නේ විනම් එබඳු වූ එකම නුවණැති පුරුෂයාම උතුම් වන්නේය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ ආකාශයෙහි සිටම ධර්ම දේශනාකොට තපස්වී සමූහයාට තමන් ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමාපතති ලාභී නියාව ප්‍රකාශකොට බුන්ම ලෝකයට ගියාහුය. ඒ තාපසයෝත් කිසුණු පිරියම්කොට(කසින භාවනා වඩා) ධ්‍යානලාභීව බුන්මලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාසතෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘පරොසතස්ස ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ප්‍රධාන ශිෂ්‍යායා නම් දැන් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය, මහාබුත්මව උපන්නෙමි තිලෝගුරු බුදුරජ වූ මම මව්දැ”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

099. අසානරූප ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි විතදෙවමි වූ(ක්‍රෝධය පහකළා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ කොටන නම් නුවර නිසා කුණ්ඩධාන වනයෙහි වසනසේක් කෝලිය රජ්ජුරුවන්ගේ දූ වූ සුප්පවාසා නම් උපාසිකාව අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ සුප්පවාසා නම් උපාසිකාවට එසමයෙහි සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි කැසින් දැරූගැබ පරිහරණයකොට(දුරාගෙන) සතියක් මුළුල්ලෙහි ගර්භයෙන් මුඛව(දැරූගැබ හරස්වීම නිසා) ඉතා මහත් වූ වේදනා උපන්නේය. ඒ උපාසිකාව මෙසේ අධික ප්‍රමාණ වූ වේදනාවෙන් ජීවිතවත් බුදුගුණ කියන්නී “යම් සඵල කෙනෙකුන් වහන්සේ මෙබඳු වූ දුක් තරණය පිණිස(දුක් නිවා ගැනීම සඳහා) ධර්මදේශනා කරනසේක් විනම් ඒ භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒකාන්තයෙන් සධම්මයන්(දුතයුතු සියළු ධර්ම) සඵකාරයෙන්(හැම අයුරින්ම) පරොපදෙශ රහිතව(අනුන්ගේ උපදේශ නොමැතිව) දුන්සේක. යම් අෂ්ටායසී පුද්ගල හික්ෂු(සතරමග සතරඵලයට පැමිණි හික්ෂුන්) සමූහයෙක් මෙබඳු වූ දුක් දුරු කරණු පිණිස පිළිපන්නේ විනම්(යෙදී සිටි නම්) භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකසංඝයා ඒකාන්තයෙන් මොනවට

පිළිපන්නේය. යම් නිව්ණා ධර්මයෙකිනි මෙබඳු වූ දුක්ඛයෙක් නැත්තේ වනම් ඒකාන්තයෙන් ඒ නිව්ණා ධර්මය සැප වන්නේය”යි යන මේ ත්‍රිවිධානුස්මෘතියෙන්(තෙරුවන් සිහි කිරීමෙන්) යුක්තව ඉවසුය.

ඒ සුප්පවාසා නම් උපාසිකානොමෝ තමාගේ ස්වාමිපුරුෂයා ලගට කැඳවා තමාගේ පවතුන් මේ නමස්කාර අස්නන් කියනු පිණිස සඵලයන් වහන්සේ සමීපයට යවුන. සඵලයන් වහන්සේ නමස්කාර අසුන් අසා “සුප්පවාසා නම් කෝලිය රජ දු සුවපත් වේවයි, නීරෝග වේවයි, පුතකු වදුව”යි කීසේක. සඵලයන් වහන්සේගේ ඒ වචනය හා සමගම සුප්පවාසා නම් වූ කෝලිය රජ දු සුවපත්ව නීරෝගව පුතෙකු වැදුන. ඉක්බිත්තෙන් ඒ උපාසිකාවගේ වල්ලභයා(ස්වාමිපුරුෂයා) ගෙට ගොස් ඒ උපාසිකාව වැදූ නියාව දැක “පින්වත්නී, ඒකාන්තයෙන් ආශ්වස්ඨියෙකැ”යි අනිශයින් බුද්ධානුභාවයෙන් ආශ්වස්ඨි අද්භූත වූ සිත් ඇත්තේ විය. සුප්පවාසා නම් උපාසිකාවත් පුතකු වදු සතියක් මුළුල්ලෙහි බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති හික්ෂුසංඝයා වහන්සේට දන්දෙනු කැමතිව නැවත ආරාධනා කරනු සඳහා තමාගේ ස්වාමිපුරුෂයා යවුන.

එසමයෙහි මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සේගේ උපාසකයකුහු විසින් බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති හික්ෂුසංඝයා වහන්සේ පවරනලද සේක(දනට ආරාධනා කරනලද සේක). සඵලයන් වහන්සේ සුප්පවාසාවන්ගේ දනට අවසර(ඉඩ) දෙන පිණිස

මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සේ ඒ උපාසකයා සමීපයට යවා ඔහු ගිවිසුවා(නියමකර ගත් දිනයට පසුව දනට වඩිනබවට පොරොන්දු කරවාගෙන) සතියක් මුළුල්ලෙහි හිඤ්ඤා වහන්සේ හා සමග ඒ සුප්පවාසාවන්ගේ දන් පිළිගත්සේක.

සත්වෙනි දවස් සුප්පවාසාවෝ පුතණුවන් ‘සිවලි’ කුමාරයන් සරහා හික්මුසංඝයා වහන්සේ වැන්දුවිය. ඒ කුමාරයන් පිළිවෙලින් සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ සමීපයට ගෙනගිය කල්හි තෙරුන්වහන්සේ ඒ කුමාරයන් සමග “කිමෙක්ද සිවලිනි, තොපට සැපදැ?”යි සුවදක් කටා කළසේක. ඵ්විට කුමාරයෝ කියන්නෝ “ස්වාමීනි, මට සැපයෙක් නම් කොයින්ද? මම සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි ලොහෝකුඹු නිරයක් වැනි වූ මව්කුස විසුයෙමි වේදැ”යි තෙරුන්වහන්සේ හා සමග මෙබඳු කටාවක් කළෝය. සුප්පවාසාවෝ ඒ කුමාරයන්ගේ බස් අසා “උපන් සතියෙන්ම මාගේ පුතණුවෝ අනුබුද්ධි වූ දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ හා සමග කටා කෙරෙහි”යි සොමිනසට පැමිණියෝය.

සඵඥයන් වහන්සේ සුප්පවාසාව අතින් “මෙබඳු වූ දරුවන් කැමැත්තේදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, ඉදින් මෙබඳු වූ සෙසුන් දරුවන් සත්දෙනෙකු ලද්දේ ටීනමි මම කැමැත්තෙමි වේදැ”යි කීවාය. සඵඥයන් වහන්සේ උදම් අනා(සතුව බස් කියා) අනුමෙවෙනි(කළ පින්කම අනුව සතුව විය හැකි) ධර්මදේශනාකොට වැඩිසේක. සිවලි කුමරුවෝත්

සත් අවිරිදි කලම ශාසනයෙහි ලැදිව මහණුව විසි වයස පිරුණු කල්හි උපසම්පදාව ලැබ පිනැතිව ලාභයෙන් අග්‍රප්‍රාප්තව(මුදුන් පැමිණ) මහී කම්පා කරවා(මහපොළොව දෙදරවා) අර්හත්ඵලයට පැමිණ පිනැත්තවුන් අතුරෙන් ඒතදගග තනතුරට(ප්‍රධාන තනතුරට) පැමිණීමේක.

ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් හිඤ්ඤා වහන්සේ දුමිසභා මණ්ඩපයට රැස්ව “අවැත්නි, සීවලී ස්ථවිරයන් වහන්සේ සත් අවුරුද්දක් මුලුල්ලෙහි මවිකුසෙහි වැස සත් දවසක් ගර්භමුඛ බවට පැමිණීමේක. අනේ දෙපුතුවි මහා දුක් අනුභව කළාහුය. කෙබඳු කර්මයක් කළෝදැ”යි කථාවක් උපදවා උන්සේක. ශාස්තෘ වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ එතනටම වැඩ වදුරා “මහණෙනි, දැන් කවරනම් කථාවකින් යුක්තව නුනුදැ”යි විචාරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, මහපිණැත්තා වූ සීවලී ස්ථවිරයන්ට සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි ලොහොකුඹු නරකාදිය හා සමාන මවිකුස වාසයද සතියක් මුළුල්ලෙහි ගර්භමුඛ බවට පැමිණීමද ඔවුන් විසින් ම කළ කර්මය මුල්කොට ඇත්තේය. සුප්පවාසාවන්ට සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි කුසින් දරුගැබ පරිහරනය කරන්නා වූ දුකුත් සතියක් මුළුල්ලෙහි ගර්භමුඛ වූ දුකුත් තමන් කළ කර්මය මුල්කොට ඇත්තේය”යි වදුරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ

රජපුරවන්ගේ අග්‍රමහේසිකාවන්ගේ කුස පිළිසිඳුගෙන වැඩිවිය පැමිණ තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙන් ශිල්ප ඉගෙන පියාණන් ඇවෑමෙන් දැනැමෙන් රාජ්‍යය කළේය.

එසමයෙහි කොසොල් රජපුරවෝ මහසෙනග පිරිවරා බරණැස් නුවර ගෙන රජපුරවන් ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා රජපුරවන්ගේම අගමෙහෙසුන් තමන්ට අගමෙහෙසුන් කළෝය. බරණැස් නුවර රජපුරවන්ගේ පුතණුවෝ පියාණන් මළ කල්හි වාරිමාර්ගයෙන්(නගරය තුළ සිට පිටතට ජලය බැසයන කාණුවකින්) පලාගොස් සේනාව රැස් කරවා බරණැස් නුවරට අවුත් නුදුරු තෙනක හිඳ රජපුරවන්ට “රාජ්‍යය හෝ දුන මැනව, යුද්ධය හෝ කළ මැනව”යි පත්(හසුන්) යවුන.

එකල කෝසල රජපුරවෝ “යුද්ධ කෙරෙමි” පෙරලා පත් යවුන. රාජ කුමාරයන්ගේ මැණියෝ ඒ අසුන්(ලිපිය) අසා “යුද්ධයන් කම් නැත, නැමදිගම සංචාරය සිඳු(නැමතැනම නැසිරිමි නවත්වා) බරණැස් රජ වටලා ගණුව, ඉක්බිත්තෙන් දුරපැන්බත් ආදිය නිමා ගිය කල්හි ආහාරයෙන් පිඩින වූ මනුෂ්‍යයන් ඇති නුවර යුද්ධයක් නැතිවම ගන්නාමෝදැ”යි පතක් යවුන. ඒ රාජකුමාරයෝ මැණියන්ගෙන් එවූ අසුන් අසා සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි සංචාරය සිඳු නුවර වටලා ගත්තැය. නුවර ඇතුළට පැමිණියා වූ සත්තියෝ මැදිරිය පසි වූ(කුඩුවට හිර වූ) පක්ෂීන් පරිද්දෙන් විය. සත්වෙහි දවස් ඒ කොසොල් රජපුරවන්ගේ හිස ගෙනවුත් කුමාරයන්ට දන්නානුය. කුමාරයෝ නුවරට වැඳ රාජ්‍යය ගෙන රාජ්‍යශ්‍රී

අනුභවකොට කෙළවර කම් වූ(කළ පින් පවු අනුව) පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

ඒ කුමාරයෝ සතුරු රජපුරවන්ගේ සේනාවට පීඩා කළා වූ අකුසල කර්ම විපාකයෙන් සත් අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි මවුකුස වස සතියක් මුළුල්ලෙහි ගර්භමුසි බවට පැමිණියෝය. තවද ඒ කුමාරයෝ ‘පියුමතුරා’ (පදමුත්තර) නම් සඵඥයන් වහන්සේගේ ශ්‍රීපාද මූලයෙහිදී “ලාභීන් අතුරෙහි අග්‍ර වෙමිව”යි කියා මහදන් දී යම් ප්‍රාර්ථනාවක් කළෝද ‘විපස්සි’ සඵඥයන් සමයෙහි නුවර වාසීන් සමග දහසක් වස්තු අගනා වූ දී උක් සකුරු දන් දී යම් ප්‍රාර්ථනාවක් කළෝද එහි ආනුභාවයෙන් ලාභීන් කෙරෙහි අග්‍ර වූහ. සුප්පවාසාවෝත් “නුවර වටලාගෙන නිස්සඤ්චාරයකොට(ඔබමොබ හැසිරීම නවත්වා) බත්පැන් වැද්ද නොදී නුවර අරගනුව”යි පුතණුවන්ට කියා යවූ බැවින් සත්අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි කුසින් දරුගැබ පරිහරණකොට සතියක් මුළුල්ලෙහි ගර්භමුසි වූය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි ඒ දෙපුතු මවුන් මේ ගර්භපරිහරණය ගර්භවාස සංඛ්‍යාත වූ(මව සත් අවුරුද්දක් දරු ගැබ උසුලා සිටීම හා පුතු සත් අවුරුද්දක් මවුකුස විසීම නම් වූ) දුක්ඛයෙන් පීඩිතවුවන් පෙර තමන් විසින් නුවර වටලා නිස්සඤ්චාරකොට මහජනයාට දුක් දීමෙන් කළ අකුසල කර්මයෙනැ”යි මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා ‘අසාතරූප ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි නුවර වටලා රාජ්‍යයට පැමිණී කුමාරයෝ නම් සිවලී ස්ථවිරයෝය, මෂණියෝ නම සුප්පවාසාවෝය, පිය වූ බරණැස් නුවර රජපුරුවෝ නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමීම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

100. පරොසත ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි විතමෝහී වූ(මොහය පහකළා වූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් පෘථග්ජන ප්‍රශ්නයක්(ලාමක අය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයක්) අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක

මෙහි වර්තමාන කථාවන් අතීත කථාවන් ප්‍රශ්නව්‍යාකරණයෙන් (ප්‍රශ්න හා විසඳීම් අනුව) යට කියනලද ‘පරොසතස්ස’ ජාතිකය හා සමාන වන්නේය. හුදක් මෙහි නුවණැත්තා වූ සත්ථයෝ අවුරුදු සියයක් කියනලද වචනයෙහි අර්ථ පරීක්ෂා කරන්නාහු විනම් එසේ බලා පරීක්ෂා කරන්නාවුන් සත්ථයෝ අර්ථයක්වත් දැනගත නොහෙන්නාහුය. එසේ හෙයින් යම් සත්ථයෙක් කියනලද වචනයෙහි අර්ථය දන්නේ විනම් ඒ එකම නුවණැති පුද්ගලයා උතුම් වන්නේය. මෙසේ මහබෝසතාණෝ ආකාශයෙහිම සිට ධර්මදේශනාකොට තපස්වී සමුහයාට ප්‍රශ්නය අවබෝධකොට බුන්ම ලෝකයටම ගියෝය. ඒ තපස්වීවරයෝත් කිසුණු පිරියම්කොට(කසිණ භාවනා වඩා) ධ්‍යානලාභීව(ධ්‍යාන උපදවාගෙන) ජීවිතපය්‍යාවසානයෙහි(දිවි කෙළවර) මියගොස් බුන්ම ලෝකයෙහි උපන්නේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා මේ ‘පරොසත ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

101. පණ්ණීක ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි අසිත්‍යනුව්‍යංජනයෙන් යුක්ත වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙනෙර වසනසේක. එක් පණ්ණීක උපාසකයකිනු අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ පණ්ණීක නම් උපාසකයා සැවැත් නුවර වැසි සැදෑ ඇති රත්නත්‍රයෙහි ප්‍රසන්න වූ එක් උපාසකයෙක. ඒ තෙම අනේකප්‍රකාරයෙන් ඉගුරු කසා ආදියද නම්පලා ආදී වූ පලාකොල හා ලබු පුසුල් ආදිය විකොට(විකුණා) ජීවත් වන්නේය. ඒ උපාසකයාගේ එක් දුවක් ඉතා විශේෂ රූ ඇත්තීය, බැලූබැලූවන්ට ප්‍රසාද එළවන්නීය, ආචාරශීලයෙන් යුක්තය, හය ලජ්ජා දෙකින් සමන්විතය, හුදක් සමවේලෙහි සිනාමුසු මුහුණු ඇත්තීය. ඒ කුමාරිකා සමානජාති ඇත්තා වූ කුලයකින් පුරුෂයන් අවුත් විවාහ නිසා විවාළ කල්හි කුමාරිකාවන්ගේ පියාණෝ මෙසේ සිතූහ “මේ කුමාරිකාව ඔබ්බෙන් පුරුෂයෝ ඇවිත් විවාර ගියෝය, මෝනොමෝත් හැමවේලෙහිම සතුවූ මුහුණු ඇත්තීය, කුමාරිකා ධර්මය නැති බැවින් කුමාරිකාවන් අන් කුලයට ගිය කල්හි දෙමව්පියන්ට නින්දා වන්නේය, එසේ හෙයින් මේ කුමාරිකාවට කුමාරිකා ධර්මය ඇද්දේ හෝයි නැද්දේ හෝයි පරීක්ෂා කෙරෙමි”යි සිතා ඒ උපාසකයා එක් දුවසක් දුව ලවා පෙට්ටියක් ගෙන්වා ගෙන වලින්(කැලයෙන්) පලා කඩනු සඳහා වලට ගොස්

පරීක්ෂා කිරීමේ වශයෙන් කලේගනිශ්‍රිත වුවාක්හු මෙන් රහස් කියා ඒ කුමාරිකාවගේ අත අල්වා ගත්තාය. ඒ කුමාරිකාව අත අල්වාගත් පමණකින් අඩමින් වලපමින් කියන්නී “පියාණන් වහන්ස, මේ නුඹවහන්සේට සුදුසු නොවෙයි, දියෙන් ගිනි නැන්ගා හා සමානය, එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ මෙබන්දක් නොකළ මැනවැ”යි කීව. එබස් ඇසූ පියාණෝ “මැණියෙනි, මා විසින් තොප පරීක්ෂා කරනු පිණිස තොප අල්වා ගන්නාලද, දැන් වූකලී යවයි කීමෙක්ද? තොපට කුමාරිකා ධර්මය ඇද්ද? නැද්දද?”යි විචාළේය.

එසේ හෙයින් “පියාණන් වහන්ස, මට කුමාරිකා ධර්මය ඇත, මම ලෝභ වශයෙන් පුරුෂයෙකුගේ මුහුණ පමණකුත් නොබැළී විරූමැ”යි කීවූය. එබස් ඇසූ පියාණෝ දුවණියන් අස්වසාලා ගෙටගොස් මගුල්කොට අන් පුරුෂයෙකුට පාවාදී “සඵලයන් වහන්සේට නමස්කාර කරමි”යි කියා ගඳදුම් මල්පහන් ආදිය ගත් අත් ඇතිව ජේතවනයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට වැඳපුදු එකත්පස්ව උන්නාහුය. එකල්හි සඵලයන් වහන්සේ විසින් “උපාසකයෙනි, තොප කල්යවා ආයේ කුමක් නිසාදැ?”යි කී කල්හි එපවත් සඵලයන් වහන්සේට දැන්වීය. සඵලයන් වහන්සේ “උපාසකය, මේ කුමාරිකාව බොහෝ කලක පටන් ආචාර ශීලයෙන් යුක්තය, තෝ වූකලී කුමාරිකාව දැන්මතු පරීක්ෂා කළෝ නොවෙයි, පෙරත් පරීක්ෂා කෙළෙහිමී වේදැ”යි වදාරා ඒ උපාසකයා විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය ද්‍රව්‍ය බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ වනයෙහි වෘක්‍ෂ දේවතාව උපන්සේක. එකල්හි බරණැස් නුවර පණ්ණික නම් උපාසකයෝය යනාදී වූ සියල්ල වර්තමාන කථාව හා සමාන වන්නේය. ඒ උපාසකයා විසින් පරීක්‍ෂා කරන පිණිස අත අල්වා ගන්නා ලදුව අඬමින් වලපමින් කියන්නී “යම් පියාණා කෙනෙක් කායික වෛතසික දුක්ඛයෙන් පීඩිත වූ තැනැත්තීට පිහිට වෙද්ද එසේ වූ මාගේ පියාණන් වහන්සේ දැන් මේ වන මධ්‍යයෙහිදී මෙබඳු මිත්‍රද්‍රෝහී වූ කර්මයක් කරනසේක. එසේ හෙයින් මේ වන මධ්‍යයෙහිදීම කවුරුන්ට අඬමිද? යම් පියාණා කෙනෙකුන් වහන්සේ මට පිහිට වන්ට රක්‍ෂා ස්ථාන වන්ට සුදුසුසේක් වීනම් එසේ වූ පියාණන් වහන්සේද දැන් සාහසික වූ රෝද ක්‍රියාවක් කරනසේක. එසේ හෙයින් මම දැන් කවීරුන්ගේ නම කියා අඬමිදැ”යි දෙවනොපජක්ඛායනයක් කරන්නාක් මෙන් මුරගා ඇඬිය.

එකල්හි ඒ කුමාරිකාවගේ පියාණෝ කුමාරිකාව අස්වසාලා “මැණියෙනි, තොපි කුමාරිකා ධර්මය රැක්කෝවේදැ?”යි විචාලේය. “එසේය පියාණන් වහන්ස, මම රැක්කෙමි”යි කී කල්හි ඒ කුමාරිකාව ගෙට කැඳවාගෙන ගොස් මඟුල්කොට අන් කුලයක පුරුෂයෙකුට පාවා දුන්නුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුරායී සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදුරා

මේ ‘පණ්ණාසික ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක. වතුස්සත්‍ය ධර්ම දේශනාවගේ කෙළවර උපාසකයා සෝවාන් පෙළෙහි පිහිටියේය.

“ඵසමයෙහි ද නම් දැන් ද මය, ඵ් කාරණය ප්‍රත්‍යක්‍ෂකොට දුටුවා වූ වෘක්‍ෂ දේවතා වූයෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

102. වෙරි ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි ශාක්‍යකුල සිධාමාණීකය වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවරම් වෙනෙර වසනසේක් අනේපිඬු සිටාණන් අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

අනේපිඬු මහසිටාණෝ තමන්ගේ ගොවිතැන් කරන්නා වූ ගමට ගොස් එන තැනැත්තෝ අතරමගදී “අතරමග වසන්නට සුදුසු නොවෙයි, සැවැත් නුවරටම යෙමි”යි සිතා වහ වහා ගැල් පදවාගෙන සැවැත් නුවරටම අවුත් දෙවෙනි දවස් විහාරයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට එපවත් දැන්වූය. සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ “සිටාණෙනි පෙරත් නුවණැත්තෝ අතරමග සොරැන් දැක අතරමග ලස්නොවී(ප්‍රමාද නොවී) තමන් වසන්නා වූ ස්ථානයටම වහ වහාම ගියෝවේදැ”යි වදාරා සිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරණලද බොධිසම්මාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ මහා සම්පත් ඇති සිටුපුත්‍රව ඉපිද එකගමක ඇත්තන් කළ යාඥාවක් නිසා අමුතු බත් අනුභව කරන්නට ගොස් පෙරළා ගමට එන්නාහු අතරමගදී සොරුන්දැක අතර නොවැස වහ වහා ගැල් පදවාගෙන තමන්ගේ ගෙටම අවුත් අනේකප්‍රකාර වූ අග්‍රසයෙන් යුක්ත වූ තෝජනය අනුභවකොට මහා අනඝී වූ ශ්‍රියහන් මස්තකයේ හිඳ “සොරුන් අතින් මිදී නිර්භයස්ථාන වූ මාගේ ගෙටම ආයෙමි වේදැ”යි ප්‍රීතිවාක්‍ය වශයෙන් උදන් අනන්නාහු මෙසේ කීවය “යම් බඳ වූ ස්ථානයෙක්හි වෙර සිත් ඇති පුද්ගලයෙක් වසන්නේ ඒනම් එබඳු ස්ථානයෙක්හි කාරණා දන්නා වූ පුද්ගලයෝ කිසියම් කාරියක් නිසා එක දවසක් වසන්නේ ඒ නමුත් සිතට සැපයකින් වැසපිය නොදෙන්නේය, හැම වේලෙහිම බලවත් වූ චිත්තබෙදයක් හා දෙමිනසින් යුක්තව වසන්නේය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ උදන් අනා දුනාදී වූ පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘වෙරි ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් නුවර සිටාණෝ නම් තිලෝගුරු සමයයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

103. චිතිය මිත්තවිඤ්ඤ ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි පරතිත නිරත වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වසනසේක් එක් දුච්ච හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්තමාන කථාව මිත්තවිඤ්ඤ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් කියන ලද්දේය.

මේ ජාතකය වූකලී කාශ්‍යප සච්ඤ්ඤන් වහන්සේ සමයෙහි වන්නේය. එසමයෙහි උරවක්‍රමාලාව උසුලා නරකයෙහි පැසෙන්නා වූ එක් නාරකික සත්වයෙක් “ස්වාමීනි, කෙබඳු වූ අකුසල කමියෙක් කෙළෙහිදැ?”යි බෝසතාණන් අතින් විචාළේය. බෝධිසත්වයෝ “තා විසින් මේ අකුසල කමිය කරන ලදැ”යි මෙසේ කිවූය. “සමුද්‍ර මධ්‍යයෙහි දිවයිනක වෛමාණීක ප්‍රේතී වූ(මාසයෙන් අඩක් දිව්‍ය සමිපත් විදිමින්ද අතින් අඩ ප්‍රේතව දුක් විදිමින්ද වූ) දිව්‍යාධිගනාවන් සතර දෙනෙකු දැක එපමණකින් සතුටු නොව ‘මේ යහපත් දේ හෝයි අයහපත් දේ හෝ’යි කියා ඒ ඒ තැන අධික තෘෂ්ණාවෙන් මතුමත්තේ ගොස් දිව්‍යාධිගනාවන් අට දෙනෙකු ලද්දෙහිය, එපමණකින් සතුටු නොව ඉදිරියෙහි යන්නා වූ තෝ දිව්‍යාධිගනාවන් සොළොස් දෙනෙකුත් ලද්දෙහිය, තවද එපමණකින් සතුටු නොවන්නා වූ තෝ දිව්‍යාධිගනාවන් දෙතිස් දෙනෙකුත් ලද්දෙහිය, ඉන් සතුටු නොව අත්‍රිවජනායෙන් යන්නේ උරවක්‍රමාලාවට පැමිණියේ වෙහිය, මෙසේ ස්වකීය වූ ලාභයෙන් සතුටු නොව ඒ ඒ තැනින් ඉව්ජායෙන් ලාභය

ප්‍රාර්ථනා කරන්නා වූ තෝ දැන් මේ උරවක්‍රමාලාවට පැමිණියේ වෙතිය. මෙසේ තෘෂ්ණා වසග වූ තාගේ මස්තකයෙහි නැවත නැවත මේ උරවක්‍රමාලාව වැටී හිස කපමින් මහා දුක් දෙනුනේය”යි ඔහුගේ කර්ම විපාකය ප්‍රකාශකොට කීවූය.

“මෙසේ කියා මහබෝසතාණෝ තමන් වසන්නා වූ දිව්‍ය ලෝකයටම ගියෝ”යි නාරකීක සභයා තමා කළ අකුසල් ගෙවීගිය කල්හි කමිවූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියේය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා ‘මිත්තචින්දක ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“ඵසමයෙහි මිත්තචින්දක නමි දුච්ච මහණය, ඵසමයෙහි දිව්‍යපුත්‍ර වූයේ තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

104. දුර්වල කාමට ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි මහත් වූ ධේය්‍යී ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් මරණභීරුක(මරණයට බිය) වූ එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවරවාසී වූ එක් කුලපුත්‍රයෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරන්නා වූ ධර්ම දේශනාව අසා ශාසනයෙහි මහණව මරණභීරුක විය. රාත්‍රීස්ථාන දිවාස්ථානයෙහි පටන්

අමනාප ශබ්දයක් වේවයි පක්ෂීන් හා වතුප්පද ජාතීන්ගේ ශබ්දයක් වේවයි අසා මරණ හයින් තැනිගෙන මහ හඬින් හඬමින් පළා ගියේය. ඒ හික්ෂුන් වහන්සේට මියම් යන සිතිවිලි පමණකුත් නැතේය, ඉදින් ඒ මහණ මම මියම් දන්නේ විනම් මරණට නොබන්නේය. මරණානුස්මාති කම්මස්ථානය නොවැඩු බැවින් මරණට හය වන්නේය.

ඒ හික්ෂුන්ගේ මරණභීරුක බව හික්ෂුසංඝයා වහන්සේ කෙරෙහි ප්‍රකාශ(ප්‍රසිද්ධ) විය. ඉක්බිත්තෙන් දුමිසහා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ හික්ෂුන් වහන්සේ මෙසේ වූ කථාවක් ඉපද වූසේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දුමිසහා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නාට පළමු කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උන්මහ”යි කී කල්හි ඒ හික්ෂුහු කැඳවා “මහණ, තා මරණභීරුක වූයේ සැබෑදැ?”යි විචාරා “සැබව, ස්වාමීනි” දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, මේ හික්ෂුහට නොසතුවවී, මේ මහණ දැන්මතු මරණභීරුක වූයේ නොවෙයි, පෙරත් මරණභීරුකය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුත් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරණලද බෝධිසම්මාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ හිමාලය වනයෙහි වෘක්ෂ දේවතාව උපන්න. එසමයෙහි බරණැස් නුවර රජ්ජරුවෝ තමන්ගේ මගුලතු යුධක්ෂමකොට හස්තිශික්ෂාව කරණු නිසා හස්තඝාතාරීන්ට ඇතු පාවා දුන්නුය. එකල්හි හස්තිශාට

ඉවසාගත නොහී තමා බැඳී කඹය බිඳගෙන මනුෂ්‍යයන්
 ලුහුබඳවා දිවගෙන ගොස් හිමාලය වනයට වන්නේය.
 මනුෂ්‍යයෝ ඔහු අල්වාගත නොහී පසුපස්සෙහි ගොස් නැවත
 ආපසු ගියාහුය. ඒ හස්ති රාජයා එතැන් පටන් මරණභීරූක
 විය. පවන් හැඳූ හඬ අසා වෙවිලමින් මරණ හඟින් හයපත්ව
 සොඬ කෙළව කෙළවා මහත් වූ වේගයෙන් දිවන්නේය.
 අත්කඹුයෙන් බැඳ කොළින් දුක්කම්කටුල් කරන කලක් මෙන්
 ඕනට මහත් හය උපන්නේය. කායාස්වාදයෙක් වේවයි
 විතතාස්වදයෙක් නොලබ වෙවිල වෙවිලා ඇවිදිනේය.

වෘක්ෂ දේවතාවානෝ ඔහු දැක වෙලෙප් අතුරෙහි සිට
 මෙසේ කිවූය “යම් දුච්ච වූ කාෂ්ටය, පූච්චික් ආදියෙන්ම
 හමන්නා වූ මහපවනින් බිඳ හෙලාද එසේ කාෂ්ටය, මේ
 වනයෙහි බොහෝය, සුලහය, ඒ ඒ තැන ඇත, ඉදින් තෝ ඒ
 පවනින් බිඳි වැටෙන දරදඬු ආදියට හය වන්නේ විනම් එසේ
 කල්හි නිරන්තරයෙහි තණ පැන් අනුභවකොට සැපසේ
 ජීවත්ව”යි කියා මෙසේ වෘක්ෂ දේවතාවෝ හස්තියට අවවාද
 දුන්නාහුය. ඒ හස්තියාත් එතැන් පටන් නිර්භීත විය.

ශාස්තෘ වූ සමසක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මී
 දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා වතුරායී සත්‍යය
 ප්‍රකාශකොට මේ ‘දුච්ච කාෂ්ට ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.
 වතුස්සත්‍ය ධර්මී දේශනාවගේ කෙළවර මරණභීරූක මහණ
 සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටියේය.

“එසමයෙහි තස්තිසා නම් දැන් මේ මරණභීරුක මහණය, එසමයෙහි වෘක්ෂදේවතා වූයෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදු වූ මම මව්දැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

105. උදංචනී ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි කරුණාස්පද වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම්චෙනෙර වසනසේක් ටුල්ලකුමාරිකා පලෝහනයක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්තමාන කථාව තෙරස නිපාතයෙහි ටුල්ලනාරද කාශ්‍යප ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය. සඵඤ්‍යන් වහන්සේ හික්ෂුභතට “මහණ තා උකටලී වූයේ සැබෑදැ?”යි විචාරා “සැබව ස්වාමීනි” කී කල්හි “මහණ තාගේ සිත කා කෙරෙහි පිළිබඳ වීදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, පුරුෂ සමාගමකට නොපැමිණියා වූ බාල වයස ඉක්මව සිටි ඒ කුමාරිකාව කෙරෙහි සිත් පිළිබඳ විය”යි දැන් වූසේක.

එකල්හි සඵඤ්‍යන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුභතට වදාරනසේක් “මහණ තට මේ ස්ත්‍රිය අනර්ථකාරීය. පෙරත් තෝ මේ ස්ත්‍රිය නිසා ශීලවිපත්තියට පැමිණ වෙවිලමින් ඇවිදිනේ නුවණැත්තන් නිසා සැප ලද්දේ වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන යනාදී වූ අතීත කථාවන් ටුල්ලනාරද කාශ්‍යප ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය.

එසමයෙහි වනාහී අප මහබෝසතාණෝ සවස් වේලෙහි ඵලාඵල ඇරගෙන අවුත් පන්සලට වැද දෙර හැර පුතණුවන් වුල්ලතාපසයන්ට කියන්නේ “පුත, තෙපි මෙතෙක් දවස් දර ගෙනෙව, නහන බොන පැන් ගෙනෙව, ගිණී දල්වව, අද වූ කලි කිසිවකුත් නොකොටම කුමක් නිසා දුර්වුඛව සිතිවිලි ගෙන හුන්නාදැ?”යි විචාළේය. එබස් ඇසූ වුල්ලතාපසයෝ කියන්නෝ “පියාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ ඵලාඵල ගෙනෙන්නට ගිය කල්හි එක් ස්ත්‍රියක් ඇවිත් පොළඹවා හැරගෙන යන්නට පටන්ගත. මම නුඹවහන්සේගෙන් අවසරගෙන යෙමි සිතා නොගියෙමි. අසවල් තැන ඒ ස්ත්‍රී හිඳවා ආමි. පියාණන් වහන්ස මම දැන් යමි”යි කීවුය. එබස් අසා මහබෝසතාණෝ “මොහු නවතන්ට නොපිලිවනැ”යි සිතා “එසේ විනම් දරුව යව, මේ ස්ත්‍රිය තොප ගෙන ගොස් යමි දවසෙක මත්ස්‍යමාංශ කනු කැමති හෝ වේදැයි තෙල්, තලතෙල්, ඵනු, සාල් ආදියෙන් හෝ අෂට ප්‍රයෝජනයක් වේද ඵදවස් ‘මේ මේ දෙය ගෙනෙව’යි කියා තොපට පීඩා කෙරේද? එකල මාගේ ගුණ සිහිකොට ලා අවුත් මෙතනම වාසය කරව”යි කියා අවසරදී යවුන. වුල්ලතාපසයෝ අෂ හා සමග මනුෂ්‍යපට්ඨට ගියෝය.

එකල ඒ ස්ත්‍රී ඒ තාපසයන් තමා වසගයට පමුණුවා “මස් ගෙනෙව”යි කියා යමකින් යමක් ප්‍රයෝජන ඇත්නම් ඒ මත්ස්‍යමාංශාදිය ගෙන්වන්නීය. එකල්හි වුල්ලතාපසයෝ “මෝතොමෝ තමාගේ කොල්ලකු ලවා බැලමෙනෙ කරවන්නාක් මෙන් නොයෙක් දෙය ගෙන්වා පීඩා කරන්නීය”යි

එනනින් නික්ම පියාණන් සමීපයට ගොස් නමස්කාරකොට සිටිපලම සිට මෙසේ කීවුය. “පියාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ සමීපයෙහි හිඳ සැපසේ ජීවත් වන්නා වූ මා වසගයෙහි පවුණුවා සිතට තැවුල් කරමින් තමා හා කැට්ටි කැඳවාගෙන ගොස් නැවත මට පීඩා කරන්නියක් මෙන් යමක් යමක් කැමති වීනම් ඒ මත්ස්‍ය-මාංශාදිය මා ලවා ගෙන්වමින් ලිඳෙන් පැන් උකාගන්නනා වූ තුලාවක් මෙන් ද, සැලින් පැන් උකාගන්නා වූ දූලුවක් මෙන් ද, කැමති කැමති ඒ වස්තු මා ලවා අද්දන්නීය. තවද මෙසේ වූ ස්ත්‍රී මා කෙරෙහි ස්නෙහ ඇත්තීය. කාමයෙන් මිඳුරු වූ වචනයෙන් පොළඹවාගෙන තමා වසන තෙතට ගොස් තෙල් හා ලුහු ඇඹුල්, සහල් ආදී වූ සෙසු යමක් යමක් කැමති වීනම් ඒ සියල්ලම මා අතින් ඉල්ලා කොල්ලෙකු මෙන්, බාලයෙකු මෙන් කොට මා ලවා ඒ සියල්ලම ගෙන්වන්නීය”යි ඒ ස්ත්‍රීයගේ නුගුණ කීවානුය.

එකල්හි මහබෝසනාණෝ වුල්ලතාපසයන් අස්වසාලා “වන්නාට පුත, මෙසේ එව්, තෙපි මෙනෙන් පටන් මෙෙත්‍රී වඩව, කරුණා වඩව”යි සතර විහාර භාවනාවන් කීවානුය.

වුල්ලතාපසයෝ නොබෝ දුවසකින්ම පඤ්චානිඥ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා චතුර්විධ බුන්මවිහාර භාවනාවන්කොට පියාණන් හා සමග ගොස් බුන්ම ලෝකයෙහි උපන්නානුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා දූඛසත්‍යය, සමුදයසත්‍යය,

නිරෝධසත්‍යය, මාර්ගසත්‍යයයි කියනලද වතුරායී සත්‍යය ප්‍රකාශකොට මේ ‘උදංවතී ජාතිකය’ නිමවා වදාළ සේක.

වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර ඒ මහණ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටියේය.

“එසමයෙහි ථුල්ලකුමාරිකා නම් දැන් ථුල්ලකුමාරිකාය, ථුල්ලතාපසයෝ නම් උකටලී මහණය, එසමයෙහි ථුල්ලතාපසයන්ගේ පිය වූ තාපසයෝ නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

106. සාලික ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි සුඛාස්පද වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙවිරම්චෙනෙර වසනසේක් අතකුරු ගැසීමෙහි දැස එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවරවාසී එක් කුලපුත්‍රයෙක් අතකුරු ගැසීමෙහි දැස විය. ඒ තෙම එක් දවසක් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදුරන්නා වූ ධර්මදේශනාව අසා ශාසනයෙහි ලැදිව මහණව උපසම්පදාව ලද්දේය. උපසම්පදාව ලත් බව විනා ශික්ෂාකාමී නොවනසේක් ප්‍රතිපත්ති සාරයක් නොවනසේක.

ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ එක් දවසක් ප්‍රදරු හික්ෂුන් වහන්සේ කැඳවාගෙන අවිරවතී නම් ගඬගාවට ගොස් පැන් සනහා ගංතෙර සිටියේක.

එසමයෙහි සෙවනහංසයෝ දෙදෙනෙක් ආකාශයෙන් යන්නාහුය. ආකාශයෙන් යන්නා වූ හංසරාජයන් දෙදෙනා දැක වැඩිමහළු හිඤ්ඤා වහන්සේ බාල හිඤ්ඤාට කියනසේක් “මේ පස්සෙහි යන්නා වූ හංසයා අතකුරකින් ඇස ගසා පාමුල එලමීදැ”යි කීසේක. අන්‍යවූ බාල මහණ කියනසේක් “කෙසේ ගසා එලනසේක්ද? ගසා එලන්ට හුඹවහන්සේට නොපිළිවනැ”යි කීසේක. අන්‍යවූ වැඩිමහළු හිඤ්ඤා වහන්සේ එබස් අසා කියනසේක් “ඇවැත්නි, ඒ හංසයාගේ මෙපිට ඇස තට තිබියදී දෙවෙනි එපිට ඇසින් ගසා මෙපිට ඇසින් පලවමි”යි කීසේක. බාල හිඤ්ඤාවහන්සේද “මේ කියන්නේ නැත්තය”යි කී කල්හි “එසේ වීමේ පරීක්ෂාකොට බලා වදාළ මැනවැ”යි කියා එක් තුනස් අකුරක් ගෙන අතකුරෙන් පැහැර හංසයාගේ පෙදගොල්ල දිශාවට ගැසූසේක. ඒ ගැසූ අකුරු රුං රුං යන අනුකාරණධවනි පවත්වමින් බුරාගෙන අවුත් පෙදගොල්ල සමීප වූයේය. එකල්හි හංසයා “උපද්‍රවයක් විය යුතුය”යි සිතා කරකැවී අතකුරු ගලේ ශබ්දය අසන්ට පටන්ගත, එකෙනෙහි ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ එක් වට අකුරක්ගෙන හංසයා කරකැවී බලන තැනැත්තනුගේ ඒ පිට ඇසට ගැසූයේය. ගසනලද අකුර පිට ඇසින් වැදගෙන මෙපිට ඇසින් බඳ පලා ගියේය. හංසයා අධිමින් පාමුල වැටී ගියේය.

එකල්හි ඒ ඒ තැනින් හිඤ්ඤා වහන්සේ අවුත් නින්දකොට “තොප විසින් කළ සේ නපුරැ”යි කිය කියා සඵඥයන් වහන්සේ සමීපයට කැඳවාගෙන ගොස් “ස්වාමීනි, මේ හික්ෂුහු

විසින් මෙනම් දෙයක් කරන ලදැ”යි එපවත් දැන් වූසේක. එකල්හි සඵඥයන් වහන්සේ ඒ හිඤ්ඤානට නින්දාකොට “මහණෙනි, මොහු අතකුරු ගැසීමි ශිල්පයෙහි දුක්ඛ වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දුක්ඛ විය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජරුවන්ට අමාත්‍ය වූහ. එසමයෙහි රජ්ජරුවන්ගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා ඉතා මුඛරිය, බහුභාණිය. ඔහු කථා කරනට පටන්ගත් කල්හි අවශේෂයන්ට කථාවට අවසරයක් නොලැබේ. එකල රජ්ජරුවෝ සිතන්නෝ “මොහුගේ කථාවිච්චේදය කරනට නිසි වූ කවරක්හු කවර දවසක ලබමිද්දේ හෝ”යි සිතා එතැන් පටන් එබඳු එකක්හු පරීක්ෂා කරමින් ඇවිදිති.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර එක් පිළි වූ පුරුෂයෙක් අකුරු ගැසීමෙහි දුක්ඛ විය. එනුවර කුඩා කොල්ලෝ ඒ පිළිමිනිසා රථයක ලාගෙන ඇවිදිමින් බරණැස් නුවර වාසල්දොර සමීපයෙහි වූ සාධාවිටප සමීපන්න වූ මහත් නිග්‍රෝධ වෘක්ෂයක් ඇත, එතනට ගෙනවුත් ඔහු පිරිවරා සිටිති. දෙවියට ස්මාරක අඩමදට යනාදී රන් මිලදී “ඇත් රුවක් කර, අස් රුවක් කරව”යි කියති. ඒ පිළා අතකුරු ගස ගසා නුගපත් වලට ගසති. සිංහ ස්වරූප, මෘග ස්වරූප, පක්ෂි ස්වරූපාදී වූ අනේකප්‍රකාර රූපයන් දැක්වන්නේය. ඒ නිග්‍රෝධ

වෘක්ෂයෙහි සියලු පත්‍රයෝ ජීව වෙනත්නාහුය. එකල්හි රජපුරවෝ උද්‍යාන ක්‍රීඩාවට යන්නාහු ඒ ස්ථානයට පැමිණියෝය. ඒ පිළි පුරුෂයා වටලාගෙන සිටි කුඩා කොල්ලෝ රැකවුලුන් ගසා ඉවත් කරන්නාහු හයින් හැමදෙනම ඒ ඒ තැන පලා ගියෝය. පිළි පුරුෂයා නුග ගස මුල වැද හොත්තේය. රජපුරවෝ නුග ගස මුලට ගොස් රථයේ හිඳම පත් සිඳුරු බැවින් ඡායාව විරලව තිබෙන්නා දැක උඩ බැලූ තැනැත්තෝ සියලු පත්ම සිඳුරු සිඳුරුව තිබෙන්නා දැක “මෙසේ කළෝ කවුරුදැ?”යි විචාළෝය. ඒක පරීක්ෂා කරන්නා වූ රාජපුරුෂයෝ “දේවයන්වහන්ස, පිළකු විසිනැ”යි කී කල්හි “මේ පිළා නිසා පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේ මුඛරි බව හා බහුභාෂීක බව ඔබවා පියන්ට පිළිවන් වන්නේය”යි සිතා “පිළා කොයිදැ”යි විචාළෝය. එකල පරීක්ෂා කරන්නා වූ රාජපුරුෂයෝ මුල් හස්සේ වැදහොත් තැනැත්තනු දැක “දේවයන් වහන්ස, පිළා මේ වේදැ”යි කීවූය. රජපුරවෝ ඔහු සමීපයට ගෙන්වා පෂීන්(පිරිස) ඉවත් කරවා විචාරන්නෝ “අප සමීපයෙහි මුඛරි බමුණෙක් ඇත. ඔහු නිශ්ශබ්ද කරන්ට පිළිවන්දැ”යි විචාළෝය. “ස්වාමීනි, එළබෙටි නැලියක් ලද්දේමි ඒනමි නිශ්ශබ්ද කරන්ට පිළිවන, දේවයන් වහන්සැ”යි කීවූය.

රජපුරවෝ පිළා මාලිගාවට කැඳවාගෙන ගොස් තිරයක් ඇතුළෙහි හිඳවා තිරය සිඳුරුකොට බමුණා තිරය අඟිමුඛකොට හස්නක් පණවා නැලියක් පමණ වියලි එළබෙටි

පිළා සම්පයේ තබ්බවා පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා රාජසේවයට ආ තැනැත්තාහු ඒ අස්නේ හිඳවා කථා ඉපදවුය.

බමුණු අනික් කෙනෙකුන්ට අවසරයක් නොදී රජපුරවන් සමග කථා කරන්ට පටන් ගත්තේය. එකල්හි පිළා තිරය සිදුරෙන් එකී එකී එළබෙට් ගසා ඇම නිම ගියේය. බමුණුගේ බඩට වන්නා වූ නැලියක් පමණ එළබෙට් ගලන තුරුත් කිසිවකුත් නොදැනම දැන් මෙයින් මත්තෙහි එළබෙට් ගැල දිරවාගන්ට අසමත් වේය. “එසේ හෙයින් ගෙට පලා ගොස් පුවගු ගෙන්වා ගෙන කොටා යුෂ මැඩි පැන් හා කලඤු කොට බී වමණයකොට තොපගේ ශරීරය නිරෝගකොට ස්වස්ථ කොට ගනුව”යි කීවුය. බමුණු එතැන් පටන් මුඛය වසා ගත්තාක් මෙන්ම කථා කරන්නාවුන් සමගත් කථා කරනුයේය. රජපුරවෝ “මොහු විසින් මට කණී සැපය කරන ලදැ”යි පිළාට අවුරුද්දකට ලක්ෂයක් නිමන්නා වූ සතර දිගින් ගම් සතරක් දුන්නාහුය.

එකල්හි මහ බෝසතාණෝ රජපුරවන් කරා එළඹ “ දේවයන් වහන්ස, ශිල්ප නම් ලෝකයෙහි නුවණැත්තන් විසින් උගත යුත්තේය. පිළි විසින් අතකුරු ගැසීමෙහි දැක්ෂ විමෙනුත් මෙතෙක් සම්පත් ලබන ලද්දේය”යි කියා “මේ ලෝකයෙහි කවරක් වී නමුත් යම් යම් ශිල්පයක් ඉගැන්ම යහපත් වන්නේය. මහරජපුරවන් වහන්ස, බලා වදාළ මැනව, මේ කොර පිළි වූ පුරුෂයා විසින් එළබෙට් අතකුරෙන් ගැසීමෙන් සතර දිගින් ගම්වර සතරක් ලබන ලද්දේ වේද? එසේ

හෙයින් සෙසු ශිල්පයෙහි අනුසස් කෙළවරක් ඇද්දැ?”යි කියා ශිල්පයෙහි ගුණ කීවාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘සාලික ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පිළා නම් දැන් මේ තංසසාතක මහණය, රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, නුවණැති අමාත්‍ය වූයෙමි තිලෝගුරු සමසක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

107. බහ්‍ය (බාහිය) ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි සුරාසුරවරවකුචාරවුඩාමාණිමරිචි සංවය පරිවුමිබිත වරණ නබ මයුබ ඇති ලෝකස්ථාමී වූ තිලෝගුරු සමසක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසාලා මහනුවර නිසා මහාවනයේ කූටාගාර ශාලාවෙහි වැඩවසනසේක් එක් ලිච්චවිරජ්ජුරු කෙනෙකුන් අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ ලිච්චවි රජ්ජුරුවෝ ශ්‍රද්ධාසම්පන්නයෝය, රත්නත්‍රයෙහි ප්‍රසන්නයෝය, බුද්ධිමාමකය, ධර්මමාමකය, සංසමාමකය නිරන්තරයෙන් අබණ්ඩ වූ පඤ්චශීලය රක්ෂා කෙරෙති. පොහොය නොවරදවා පෙහෙවස් රක්ෂා කෙරෙති. ඒ රජ්ජුරුවෝ එක් දවසක් බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති හික්කුසංසයා වහන්සේට ආරාධනාකොට මහදුන් සරහා තමන්ගේ මාලිගාවන් විශේෂකොට සරහා මාලිගාවේදී බුදුපාමොක්

මහසග පිරිසට මහදුන් දුන්නාහුය. ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ බිසව් ස්ථූල අභිගප්‍රත්‍යඛිග ඇත්තෝය. උද්ධමාතක අසුභ නිමිත්තක්මෙන් ආකල්ප සමාධියක් නැත්තෝය. ස්ථූල ශරීර හා මහත් වූ උස මහත ඇත්තෝය. බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුමෙවෙනි ධර්මදේශනාකොට විභාරයට ගොස් හිඤ්ඤාසංඝයා වහන්සේට අවවාද දී ගඳකිළියට වන්සේක.

දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ හිඤ්ඤාණ වහන්සේ කථාවක් උපදවන සේක් “ඇවැත්නි, එබඳු සැදැහැ ඇති විශිෂ්ට රූ ඇති රජ්ජුරුවන්ගේ බිසව් බැලූ බැලුවන්ට ප්‍රසාද වන්නා වූ රූපශ්‍රීයක් නැත්තෝය. ස්ථූල වූ ශරීර ඇත්තෝය. රුවක් පිනක් නැත්තෝය. එසේ වූ බිසවුන් හා සමග කෙසේ නම් මේ රජ්ජුරුවෝ අභිරමණය කෙරෙද්දැ”යි මෙසේ වූ කථාවක් ඉපදවලා උන්සේක.

එකල්හි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ තුන්තරා ගමනින් එක්තරා ගමනකින් දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩවදුරා පණවනලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි යුගඳුරු මුදුනෙහි දිළිඟන්නා වූ ලහිරු මඩලක් මෙන් දිළිහි දිළිහි වැඩහිඳු “මහණෙනි, දැන් මා එන්නාට පූජිතාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව නුනුදැ?යි කවර නම් කථාවක් නොපට අධාලදැ”යි විචාරා “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ විසින් නොකියන්ට වදාළා වූ රාජ කථා, චෝර කථා යනාදී දෙතිස් කථා අතුරෙන් එක්තරා කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවමිහ. ශ්‍රද්ධා සම්පන්න වූ බුදුහු මාගේමය, ධර්මය මාගේමය, සංඝයා

මාගේම යයි කියා රත්නත්‍රයෙහි මමඤ්ඤාංකොට වසන්නා වූ ඉතා රූපත් වූ මේ ලිවිඡවි රජපුරාවෝ රූපශ්‍රීයක් තැනැත්තා වූ ආකල්ප සමාධියක් නැති මේ ස්ථූල වූ ශරීර ඇති බිසවුන් හා සමග කෙසේ නම් සංවාසයක් කෙරෙද්දැයි මෙසේ වූ කථාවකින් යුක්තව උනුම්භ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මේ ලිවිඡවි රජපුරාවෝ ස්ථූල වූ ශරීර ඇති ස්ත්‍රීයක් හා සමග අභිරමණය කළෝ නාවේදැ”යි වදාරා මුවෙන් නොබැණ වැඩි උන් කල්හි ඉක්බිත්තෙන් එතනට රැස් වූ ඇමදෙනා වහන්සේ අතුරෙන් එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ නැගී සිට සුපිළිසන්ව මනාකොට දසනඛ සමෝධානයෙන් බද්ධාඤ්ජලිය දෙනොත් මුදුනේ තබාගෙන ඵලභාරයෙන් නැමුණා වූ කඳුලි වෘක්ෂයක් මෙන් නම්නව බුදුරජාණන් වහන්සේ අෂ්ටෝත්තර ශතමඛිගලයෙන් සල්ලක්ෂණව විරාජමාන වූ ශ්‍රීපාද වන්දය වැඳ එකත්පස්ව සිට දන්වනසේක් “ස්වාමීනි, දැන් මෙසේ සැදැහැ ඇති රූපත් වූ ලිවිඡවි රජාකුමාරයන් ස්ථූල වූ ශරීර ඇති ප්‍රසාද වූ මේ බිසවුන් හා සමග සංවාසය කරන නියාව සියල්ලන්ට ප්‍රකාශය. අතීතයෙහි විරූප වූ ස්ථූල ශරීර ඇති ස්ත්‍රීන් හා සමග අභිරමණය කළ නියාව තස්මයෙන් ප්‍රවිඡනන් වූ ජාතවේදයක් මෙන් වළාකුළෙන් සැඟවී තුබූ පුන්සඳ මඬලක් මෙන්ද පාංසුවෙන් ප්‍රවිඡන්නා වූ ජාතිරග මාණිකයක් මෙන්ද හවයෙන් ප්‍රවිඡන්න හෙයින් අප ඇමදෙනා වහන්සේට අප්‍රකාශය. එසේ හෙයින් ඒ කථා ස්වරූපය හිගඟර්භයක් පළා පුන්සඳ මඬලක් ගෙනහැර පානා කලක් මෙන් ඒ අතීත

කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළොත් යහපතැ”යි ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුන් ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරණාලද බෝධිසම්මාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ බරණැස් රජ්ජරුවන්ට අමාත්‍ය වූය. එකල්හි ජනපදවාසී වූ එක් ස්ත්‍රියක් ස්ථූල වූ ශරීර ඇත්තිය, ආකල්ප සමෘද්ධියක් නැත්තිය, අනුන්ට බැල මෙහෙකොට ඇවිදිතිය, රාජාධිගනය සමීපයෙන් යමින් සිට ශරීරවලංඡනයෙන් පීඩිතව අත්කඩින් ශරීරය වසාගෙන මලමුත්‍ර බාහ්‍යකොට නැගී සිටියාය. එකෙනෙහි බරණැස් රජ්ජරුවෝ සිව්මැදුරු කවුළුව හැර රාජාධිගනය බලන තැනැත්තෝ ඒ ස්ත්‍රිය කළා වූ ක්‍රියා දැක මෙසේ සිතූහ. “මේ ස්ත්‍රී මෙබඳු වූ ඵලිපිට අධිගනස්ථානයෙහි ශරීරවලංඡනය කරන්නී හය ලජ්ජා දෙක නොහැර අත්කඩින් ශරීරය වසාගෙන හිඳ මලමුත්‍ර බාහ්‍යකොට වහා නැගී සිටියාය. එසේ හෙයින් මෑ නිරෝග විය යුතුය. මෑගේ වස්තු විසඳු බව වන්නේය. විසඳු වූ වස්තුවෙහි වූකලී එක් පුත්‍රයෙක් උපන්නේ විනම් විසඳුව පිනැති වන්නේය. එසේ හෙයින් මේ ස්ත්‍රිය මා විසින් අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි තබන්නට වටනේය”යි සිතා ඒ රජ්ජරුවෝ අඤ අස්වාමික නියාව දැන සමීපයට කැඳවා ගෙන්වාගෙන රුවන් රැසක් මත්තේ සිටුවා මස්තකයෙහි අභිෂේක ජලය වත්කොට අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි තිබුවාහුය. ඒ බිසව රජ්ජරුවන්ට අතිශයින් ප්‍රියව සිත්කළුව මනවඩමින්

නොබෝ කලකින්ම එක් කුමාර කෙනෙකුන් වැදිය. ඒ බිසවුන් වැදූ ඒ රාජ කුමාරයෝ පියරජ්ජුරුවන්ගේ ඇවෑමෙන් වකුරන්නාදී වූ සප්තරත්නයෙන් සමන්විත වූ මුලු සක්වල ඒකාතපත්‍රකොට වකුචර්ති රාජ්‍යශ්‍රී අනුභව කළාහුය.

එකල්හි මහබෝසනාණෝ ඒ බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ බාහිය නම් වූ දනව්වැසි බිසවුන්ගේ යශසමෘද්ධිය දැක එබඳු වූ කථාවක් කරන්ට සුදුසු අවසරයක් ලදින් රජ්ජුරුවන් දැක වැද එකත්පස්ව සිට “දේවයන් වහන්ස, උගතමනා ශිල්පය නම් කුමක් නිසා නූගත යුතුද? මම මේ පිටත දනව්වැසි බිසවුන්ගේ මහත් කුසල් ඇත්තා වූ භය ලජ්ජා සහිතව අත්කඩින් සකල ශරීරය වසාගෙන පිළිසන් ආකාරයෙන් ශරීර කෘත්‍යයකොට මෙබඳු කුසල් ඇත්තා වූ දෙවගනන් බඳු වරගනන් සොළොස් දහසකට නායකව වකුචර්ති රාජ්‍යශ්‍රී අනුභව කරන්ට පුතණු කෙනෙකුන් වහන්සේත් ලැබ ප්‍රමාණානික්‍රාන්ත වූ යසපිරිවරින් හා ශ්‍රී සමුර්ධියෙන් යුක්තව අග්‍ර මෙහෙසිකා ස්ථානයට පැමිණියේක. උන්වහන්සේ මේ සා මහත් වූ ඵෙශවය්‍යීකට පැමිණියේක් වේද, එසේ හෙයින් ලෝකයෙහි උගතමනා ශිල්පයක් ඇත්නම් උගතමනා යුතුමය”යි ශිල්ප ශාස්ත්‍ර උගන්නා වූ සත්ත්වයන්ට වණිනා කරන්නාහු මෙසේ කීවූය “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මේ ලෝකයෙහි අඤ්ඤා ලිඛිත ගණිත ගාන්ධර්ව නඤ්ඤා ජන්දස්නිගණ්ඩු අලංකාර යනාදී වූ ඒ ඒ ශිල්පයෙහි විපාකය හා සවච්ඡන්දික වූ ශිල්ප ඉගැන්මෙහි බලවත් වූ අභිප්‍රාය ඇති මනුෂ්‍යයෝ බොහෝ ඇත්තාහුමය. එතකුදු වුවත් මා තමාට සුදුසු ස්වච්ඡ මාත්‍ර

වුවත් ආචාර ශීලය විවරකුත් ඉගෙනීමේ කළමනා දෙයයි. එහි ඇදහිල්ලක් ඇතුව නොපිරිහෙලා කරන්නා වූ සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත්නම් එසේ වූ සත්ත්වයන්ට ඉහාත්ම භාවයෙන්ම ඉෂ්ටවිපාක වන්නේය. ඒ එසේම වේදැයි පිටත දැනවීමෙහි වැඩි වර්ධන වූ බිසවුන් වහන්සේ භය ලජ්ජා සහිතව ආචාර ශීලය නොපිරිහෙලා කරන්නා වූ ක්‍රියාවෙන් නුඉවහන්සේගේ සිත් මෙසේ මහත් වූ සමෘද්ධියකට පැමිණියේක් වේදැ”යි කියා මහබෝසනාණෝ උගතමනා ශිල්පයෙහි ඉෂ්ටවිපාක හා ගුණ විශේෂයෙන් ප්‍රකාශකොට කීවාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා දුඃඛසත්‍යය, සමුදය සත්‍යය, නිරෝධ සත්‍යය, මාර්ග සත්‍යයයි කියනලදු වතුරායී සත්‍යය ප්‍රකාශකොට පූච්චරසන්ධි ගලපා මේ බාහ්‍ය ජාතිකය නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි රජ්ජුරුවන් හා බිසවුන් මෙසමයෙහි රජ්ජුරුවන් හා බිසව් ය. එසමයෙහි රජ්ජුරුවන්ට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනාකොට සියලු ලෝකවාසීන්ට කතීව්‍යාකතීව්‍ය කුසල් අකුසල් ප්‍රකාශකොට ලෝවැඩසාදු දී නුවණින් යෙදී වාසය කළා වූ නුවණැති අමාත්‍ය වූයෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

108. කැඩිඩක පුව ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සැවැත් නුවරවාසීන් එක්ව බුදුපාමොක් මහසංඝයා වහන්සේ පවරා දුනක් දෙන ගමනේ නුවර වසන මහාදුගී නම් එකෙක් තමා ඒ දුනයෙහි මුසුවන(එක්වන) පිණිස තමාට සැපවුනු කුඩු - පුවක් සකසා ඉදිකොට “බුදුන්ටම පිළිගන්වමි”යි සිතා සිටිකලට උපාසකවරුන් කැඳ පිළිගන්වා “අවුළුපත් පිළිගන්ව”යි කී බස හා සමග පෙරාතුවෙන් තමා ගෙනගිය කුඩුපුව බුදුන්ට පිළිගන්වීය.

බුදුහුන් සෙසු මිහිරි අවුළුපත් පිළිගන්වුවත් නොපිළිගෙන දුගියා කෙරේ කරුණාවෙන් එම වළඳු වදුරා ජේතවනාරාමයට වැඩ වදුළසේක.

එපවත් රජ, යුවරජ, සෙනෙවිරත් ආදී වූ ප්‍රජාව අසා මහදුගියා කරා ගොස් “මිළ අරගෙන පින්දෙව”යි පින් ඉල්ලූහ. එවිට මහදුගියා සිතන්නේ “මා දුකින් කොටගත් කුසලය බුදුන් විවාරා දෙමි”යි සිතා බුදුන් කරා එළඹ “මිළ ගෙනවත් නොගෙන වත් පින්දීම යහපතැ”යි වදුළ බස් අසා එනුවර වාසීන්ට මිළ ගෙන පින් දීමෙන් නවකෙළක් වස්තුව ලද. ඒ නියාව අසා කොසොල් රජපුරුවෝ ඕනට සිටුසේසත් නැගවූය.

එදවස් දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි වැඩිඋන් සංඝයා වහන්සේ දුගියා කුඩුපු පිළිගන්වා සිටු සේසත් ලත් නියාව කිය කියා උන්සේක. එතනට තුන්තරා ගමනින් එක්තරා ගමනකින් සඵඥන් වහන්සේ වැඩ වදුරා පනවනලද බුද්ධාසනයේ වැඩහිඳ “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵ භාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුළ කල්හි “නොකියන්ට වදුළ දෙතිස් කථාවෙන් එක්තරා කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවමින, නුඹවහන්සේට දන් දී මහදුගියා මහා සමිපත් ලත් නියාව කිය කියා උනුමින”යි දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් කුඩුපුවක් දී මහා සමිපත් ලද්දේවේදැ”යි වදුරා ජාතිකයට මුඛමාත්‍රයක් දක්වා තුෂ්ණිමිභූතව වැඩ උන්කල්හි හැමදෙනා වහන්සේගේ අනුමැතියෙන් එක් නමක් නැගී සිට සුපිළිසන්ව හැඳපෙරව හක්ති ප්‍රේමයෙන් බුදුන්ට බද්ධාඤ්ජලීව දෙහොත් මුදුනේ තබා වැඳ සිට “ස්වාමීනි, දැන් වනාහී මොහු සමිපත් ලත් නියාව අප හැමදෙනාට ප්‍රකාශව දැනෙයි, පළමු කුඩුපුවක් දී මහා සමිපත් ලත් නියාව තෙකල් දන් බුදුන්ට මිසක් අපට නොදැනෙයි, දක්වා වදුළොත් යහපතැ”යි ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නමි රජපුරු කෙනෙකුන් දැහැමෙන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බරණැස් නුවරවාසින් ඒ ඒ වෘක්ෂ දේවතාවන්ට පූජාකොට දවස් හරණා කල්හි එනුවර දුක්පත් පුරුෂයෙක් එඬිරු ගසක් වට කසල හැර ඒ රුක් දෙවියන්ට ගඳදුම් මල් පහන්

බාද්‍යානොද්‍යාදී වූ දෙය හැරගෙන යන්නවුන් දැක තමාගේ එඬිරු ගස දෙවියාට අනික් පුදුන්ට නිසි උපකරණයක් නැති හෙයින් තමාට සැපවුනු කුඩුපුවක් දෙවියාට පුදුම් ගෙනගොස් ගස මුලදී සිතන්නේ “දෙවියෝ නම් දිව්‍යභාරය අනුභව කෙරෙති. එසේ හෙයින් මෙසේ වූ කුඩුපු මාගේ දේවතාවා අනුභව නොකරන්නේය”යි සිතා “කවර කාරණාවකින් ගෙනයෙමිදැ”යි සිතා “මම ම ප්‍රයෝජන විඳිමි”යි සිතා ආපස්සේ නික්මුණු කල්හි ඒ ගස වසන දේවතාවා තමාගේ අර්ධ ශරීරයක් දක්වා සිට කියන්නේ “පුරුෂය, තා ලබන්නේ යම් දෙයක් වේද, තාගේ දෙවියාත් ලබන්නේය”යි කීය. දෙවෙනිව ඒ කුඩුපුව දේවතාවාටම පිදීය. එවිට දේවතාවා කියන්නේ “නොප මා ආශ්‍රය කෙළේ කුමක් නිසා දැ”යි කී කල්හි “ස්වාමීනි, මා උප්පත් විසිනැ”යි කී කල්හි “එසේ විනම් මේ එඬිරු ගස වටකොට කරින් කර ගසා නිධාන සැලවල් තිබෙන්නේය. ඒ නිධාන සැලවල් භාරාගෙන රජ්ජුරුවන්ට පාව. අද තට සිටුසේසත් ලැබේ”යි කියා අන්තර්ගත විය.

ඒ පුරුෂයා දේවතාවා කී ලෙස සම්පත් උල්පවාගෙන රජ්ජුරුවන්ට පෑ කල්හි “මෙතෙක් සම්පත් ඇති තැනැත්තෙකුට සේසත් දිය යුතුය”යි කියා සිටුසේසත් උන්න. එසඳ මහා සම්පත් ලදින් දුනාදී වූ කුසල්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය. සච්ඤයන් වහන්සේ දෙකල් ගලපා මේ ‘කුඩ්ඛිපුව ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි දුෂිත පුරුෂයා නම් මෙසමයෙහි දුෂිත පුරුෂයාමය, එඬරු ගස දේවතාව උපන්නෙමි ලොචිතූරා බුදු වූ මමීම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

109. සිගාල ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ රජගහ නුවර නිසා වේළවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින් අළුත මහණු වූ පන්සියයක් හිඤ්ඤාන් වහන්සේ ඇරගෙන ගයා නම් ගඬිගාවෙහි විහාරයක් කොටගෙන “සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ කරන්නේ ප්‍රතිපත්ති නොවෙයි, මා කරන්නේ ප්‍රතිපත්තියමැ”යි කියා සංඝයා වහන්සේ හැරගෙන වෙනම පොහොයකොට වසන සමයෙහි එක් දවසක් සංඝයා වහන්සේ රාත්‍රී මුඛයෙහි දමිසභා මණ්ඩපයෙහි වැඩහිඳු “ඇවැත්නි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ නැත්තෙන් බොරුගුණ අගවා වාසය කෙරෙති”යි මේ කථාව කිය කියා උන්කල්හි බුදුරජාණන් වහන්සේ දමිසභා මණ්ඩපයට වැඩ වදුරා පණවනලදු බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳු “මහණෙනි, මා එන්නාට පූජිතාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාළ කල්හි “දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් සංඝභෙදු කළ නියාව කිය කියා උනුමිහ”යි සැළකළ කල්හි “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් මුසාවාදු කීවෝවේදැ”යි වදුරා හිඤ්ඤාන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය ද්‍රව්‍ය බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි “බරණැස් නුවර නැකත්කෙළි කෙළිනේය”යි විධාන ඇසු නුවරවාසීන් විසින් දේවතාවන්ට බලි පිණිස රා මස් ආදී වූ දෙය විවිධ කෝවකොට තිබූ කල්හි ඵද්‍රවස් රැ මත්ස්‍ය මාංස ගන්ධයෙන් කැණහිල් බල්ලෙක් නුවරට වැද රා මස් කා මඬ රැ යා නොහී පාන් වූ කල්හි “මේ වේලෙහි පිටත් වීනම් බොහෝදෙන කැටමුගුරු ගෙන මරති”යි සිතා සහ කැලයක සැගවී මග බල බලා ඉඳු බොහෝ මොත්තන් යන්නවුන් හා කථාකොට තනිව යන බමුණකු දැක “බමුණෝ නම් ඉතා ලොහොබි අයෙකැ”යි සිතා බමුණා ලගට අවුත් “තොප මා නුවරින් පිටත ගෙන ගියේ නම් මසුරන් දෙසියයක් තිබූ තැන් පාමි”යි කියන්නාහු බමුණු “සැබව”යි සිතා තමාගේ උතුරු සළුවෙන් වසා කිසිල්ල අස්සේ සගවාගෙන නුවරින් පිටත ගොස් “සම්පත් පාව”යි කියන්නා කැණහිල් කියන්නේ “අත යන්නා පාමි”යි කියා හැරගෙන ගොස් සුසාන භූමියට ගොස් “මෙතන නිධානය”යි කියා කියා බිමට බැස “සම්පත් ලබන්නාගේ උතුරු සළුව පාත්කොට ලව”යි තබ්බවා “තෙල ගස මුල නිධානය ගනුව”යි කියා උන් බිම කණාද්දී තෙමේ කඩට නැගී සතරකොණ හා මධ්‍යය හා වර්වස්කොට නැගී ගියේය.

එතන වෘක්‍ෂ දේවතාවා කියන්නේ “බමුණු, බෙල්ලන් සියයකටවත් මන්නැති කැණහිලා අතින් සම්පත් ගන්ට අවුත් ඉතකඩ වර්වස් කරවාගත් විවරක්වේද? එසේ හෙයින් අඥන බ්‍රාහ්මණය, තොපගේ කඩත් සෝදු ඉස්සෝදු හා තා කළමනා

බමුණු කෘතය කරව”යි කී කල්හි එලෙසමකොට නුවරට ගියේයයි වදාරා දෙකල් ගලපා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කැණතිල් බල්ලා නම් දෙවදුන්න ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි මේ යුක්තිය බලා සිටි වෘක්ෂ දේවතාවා නම් බුදු වූ මම්ම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දුක්වා වදාළසේක.

110. සබ්බසංහාර ජාතකය

තවද සඵසංහාර ජාතකය වනාහි සඵසංහාර ප්‍රශ්නයයි ජාතක අටුවාවෙහි කියන ලදී. එසේවී නමුදු අප සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාළ ජාතක දේශනා ගාථාවන්ට අථව්‍යාධ්‍යානය කළා වූ පොළොන්නරු කාලයෙහි විසූ ත්‍රිපිටක වාගීශ්වරාවායී රජමුරාරී පණ්ඩිතෝත්තමයා විසින් මෙයට සඵසංහාර ජාතකයයි නම් කරන ලදී. මේ සඵසංහාර ජාතකය සියළු ආකාරයෙන් උම්මග්ග ජාතකයෙහි විස්තර වන්නේ යයි දැන යුතු.

111. ගද්‍රහපඤ්ඤ ජාතකය

තවද ගද්‍රහ පඤ්ඤ ජාතකය වනාහි ගද්‍රහ ප්‍රශ්නයයි ජාතක අටුවාවෙහි කියන ලදී. එසේවී නමුදු සනනාමර ලොකගුරු වූ අප සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාළ ජාතක දේශනා පාලියෙහි ගාථාවන්ට අථව්‍යාධ්‍යානය කළා වූ ත්‍රිපිටක වාගීශ්වරාවායී රජමුරාරී පණ්ඩිතෝත්තමයා විසින් මෙයට ගද්‍රහපඤ්ඤ ජාතකයයි නම් කරන ලදී. මේ

ගඳුහ පඤ්ඤ ජාතකය සියළු ආකාරයෙන් උමිමග්ග ජාතකයෙහි විස්තර වන්නේ යයි ජාතක අටුවාවෙහි කියන ලදී.

112. අමරාදේවී පඤ්ඤ ජාතකය

තවද අමරාදේවී පඤ්ඤ ජාතකය වනාහි අමරාදේවී ප්‍රශ්නයයි ජතක අටුවාවෙහි කියනලද නමුදු ත්‍රේලෝක තිලක තිලෝගුරු වූ සඵඤ්ජරාජෝත්තමයාණන් වහන්සේ විසින් ජාතක දේශනා පාලියට ඇතුළත්කොට වදාළ බැවින් ජාතකයක් වශයෙන් සලකනු ලැබේ. මේ අමරාදේවීපඤ්ඤ ජාතකය ද උමිමග්ග ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් කියන ලද්දේයයි ජාතක අටුවාවෙහි කියන ලදී. එයින් විස්තර බලා දින යුතු.

113. මිනවින්ති ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි සඵඤ්ජරාජෝත්තමයාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වයෝවෘද්ධ තෙර දෙදෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ තෙර දෙදෙනා වහන්සේ පිටිසර ජනපදයෙහි ගමක වස් වසන්ට වැඩ උපාසකවරුන් විසින් එල වූ සිව්පසය පිළිගෙන වස් තුන්මස රඳු ඒ ගම සැප බැවින් දෙවන අවුරුදු වසුත් ඒ විහාරයේ වැස අන්තයේ සැවැත් නුවරට වැඩිසේක. ඒ දෙදෙනා වහන්සේ දුටු සංඝයා වහන්සේ “ඇවැත්නි, බුද්ධොපස්ථානයට පමා වූයේ ඇයිදැ?”යි කියන්නා “ගිය තැන පාසු විසින් රැඳුනමින”යි වදාළසේක.

එදවස් සවස දුමිසභා මණ්ඩපයට වැඩ වැඩිමහලුවරුන් වහන්සේ විසින් මේ කථාව කියමින් උන්සේක. එතැනට බුදුහු වැඩ පණවන ලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩිහිඳු “මහණෙනි, මා එන්නට පළමු කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි වදුරා හිඤ්ඤා වහන්සේ විසින් “අසවල් මහඵතෙර දෙදෙනෙකු වහන්සේගේ කුසිතභාවය කියමින් උනුමිහ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුව ඔහු දෙදෙන කුසිත වූවෝම වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤා වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බාරාණසී ගං ඉස්වන ප්‍රදේශ ස්ථානයෙහි වසන බහුවින්නිය, අල්පචින්තිය, මිතචින්තිය යන මත්ස්‍යයන් තුන් දෙනෙක් මනුෂ්‍යපට ආසන්නව ගඟ වසන කල්හි ඉන් මිතචින්ති නම් මත්ස්‍යා කියන්නේ “මනුෂ්‍යයන්ට ආසන්නව විසීම නම් උපද්‍රවයට කාරණය”යි කියන්නා අනික් මත්ස්‍යයෝ දෙදෙන තෘෂ්ණාවෙන් ලෝභීව “අද යමිහ, සෙට යමිහ”යි කිය කියා තුන් මසක් දවස් යව් කල්හි එක් දවසක කෙටුළෝ(ධීවරයෝ) ගඟ අහුරා දැල් එලූහ.

බහුවින්නි, අල්පචින්ති යයි කියන මත්ස්‍යයෝ දෙදෙන ඉදිරිව යන්නාහු දැල ආක්‍රාණය නොකොට ගොසින් දැලෙහි බැඳුනුවිය. පස්සේ යන මිතචින්ති නම් වූ මත්ස්‍යයා දැල ආක්‍රාණයකොට දැල අතුවලට නොවැද දැල අසින් අනික්

පිටට ගොස් සිතන්නේ “මා කියමන් නොගෙන මත්ස්‍යයෝ දෙදෙන අසූ වූය. උන් ගලවන්ට උවමැනවැ”යි සිතා ඇතුළේ සිට පිටට පැන්නා සේ අගවා පැන පිටත සිට ඇතුළටත් මේ සැටියෙමීම පැන දිය පළාගෙන කවා ගිය කල්හි “මහ මසුන් බැඳුණු හෙයින් දැල ඉරුනේවනැ”යි සිතා දැල එකපිටකින් එසෙවී කල්හි “මත්ස්‍යයෝ දෙදෙන දැලින් ගැළවුනාහ”යි වදාරා දෙකල් ගළපා මේ ‘මිනවින්නි ජාතිකය’ නිමවා වදාරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට බණ වදාළ කල්හි මහතෙර දෙදෙනාම දහසක්නයිත් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් පෙළෙහි පිහිටිසේක.

“එසමයෙහි බහුවින්නිය, අල්පවින්නිය යන මත්ස්‍යයෝ නම් මේ තෙර දෙදෙනාය, මිනවින්නි නම් මත්ස්‍යව උපන්නේමී බුදු වූ මමීම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

114. සකුණු ජාතිකය

තවද සැවැත් නුවර සඵලයන් වහන්සේ වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා කුලස්ත්‍රියක් හික්ෂුණී ශාසනයෙහි මෙහෙණිව තෘෂ්ණාවෙහි ගිජුව වසනසේක් මෙහෙණි තැන් නොකැඩී විටීයක සිගා වැඩ එහි උපාසකවරුන් විසින් දුන් මිහිරි ආහාර වළඳ දුවස් හරණාසේක් “මේ විටීයට අනික් මෙහෙණි කෙනෙකුන් වහන්සේ වැඩිසේක් නම් මට ආහාරය මෙබඳු නොලැබෙයි, එසේ හෙයින් ඊට මහාකුලක් කෙරෙමි”යි සිතා මෙහෙණුවරට ගොස් “අසවල් තැන විටීයේ වණ්ඩ වූ ඇතුන්, අසුන්, කඩාකන බල්ලන් ආදී වුවන්ගෙන් උපද්‍රව ඇත, ඒ

විවිධයේ කවුරුන් වහන්සේන් නොයන බව ය”යි කියන්නා එබස් ඇසූ මෙහෙණින් වහන්සේලා “කීවේ ඇත්තෙකැ”යි සිතා විවිධයන් යන්නා තබා කරකැවී බලන්නකුත් නොකළසේක.

එසමයෙහි ඒ කියන මෙහෙණින් වහන්සේ තනිව සිගා වළඳ ඇවිදිනා කල්හි එක් දවසක් එක් ගෙයකට සිගා වඩනා ගමනේ බැටළුවක් දිව අවුත් ඇත කළුවය ඇට බිඳ එළු කල්හි එතන සිටි උපාසකවරු අල්වා කැඩිගිය ඇට සන්ධි ගන්වා බැඳගෙන ඇඳක ලා ගෙනගොස් මෙහෙණිවර ලූහ.

මේ කථාව හිඤ්ඤන් වහන්සේ කෙරෙහි ප්‍රකාශ විය. එදවස් දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි වැඩිඋන් සංඝයා වහන්සේ “අසවල් මෙහෙණී අනුන්ට අවවාද කියා තමන්ගේ පය බිඳවා ගතැ”යි කිය කියා උන් තෙනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩමවා “මා එන්නාට පළමු කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා “මෙහෙණීන්ගේ කථාව කිය කියා උනුමින”යි දැන් වූ කල්හි “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් අනුන්ට අවවාද කිය කියා තුමු මළහ”යි වදාරා ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ පක්ෂීන්ට රජව උපන්සේක. ඉන් එක්තරා පක්ෂී ධේනුවක් “ගොදුරු බොහෝව ලැබේ”යි මාවතක ගොදුරු කා ඇවිදිනී එක් දවසක් “මේ මගට අන්‍ය පක්ෂී කෙනෙකුන් වැද්ද නොදෙමි”යි සිතා පක්ෂීන්ට පලාගොස් “අසවල් මාවත

ඇතුන්, අසුන්, රට අදින ගොන් ආදින්ගෙන් උපදුව
බොහෝය”යි කියන්නීය. ඒ ඇසු පක්ෂිහු ඒ දිසාවට නොගිය
විරහ. තමා ඉවිජාපරාව ඇවිදිනී එක් දවසක් පවනට බදු
වේගයෙන් රටියක් පදිනවා දැක කරකැවී බලා “තව දුරය”යි
සිතා කරබාගෙන ගොදුරු කමින් සිටි කලට වනා අවුත්
රටිය පැමිණී කල පියාසර කරන්ට අසමත්වී දෙකක්ව තෙරපී
මළහ. බෝධිසත්තවයෝ පක්ෂි ගණයා පිරිවරා ආකාශයෙන්
යන්නාහු පක්ෂින් සමන්වා මෙකියන පක්ෂි ධේනුව නොදැක
අසවල් අවවාද කියන පක්ෂි ධේනුව බලා මහ මාවන මිය
පියා වැදහොත්තී දැක “අනුන්ට අවවාද කියා තෘෂ්ණාවට
වසඟව මළාය”යි වදුරා වනයට වැඩිසේක.

“එසමයෙහි අවවාද දෙන පක්ෂිණී නම් මේ කියන
මෙහෙණිය, එසමයෙහි පක්ෂිව උපන්නෙමි වනාහී බුදුහු මමම
වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

115. දුබ්බව ජාතකය

තව ද එක් සමයෙකිහි සඵලයන් වහන්සේ
ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් නොකීකරු
හික්ෂුවක්හු අරහයා මේ ජාතකය වදුළුසේක. මේ ජාතකය
නවවැනි නිපාතයෙහි ගිජිකධ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන්
එන්නේය. සඵලයන් වහන්සේ ඒ හික්ෂුන්ට ආමන්ත්‍රණයකොට
“මේ මහණ දැන්මතු නොවෙයි, නොකීකරු වූයේ පෙරත්
නොකීකරුමය”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ
ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ කරණාමිපනන විජ්ජන් කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ කරණාමි නිමවා ඉගෙන ගුරුන් හා සමග ඒ ඒ තැන ඇවිදිනාසේක් එක්තරා ගමකට පැමිණ ආචාරීන් විසින් ශිල්ප දක්වනට ආයුධ පසක් බිම හිඳවා පනින්ට සරා “මෙතෙක් දවස් අභ්‍යාසය පනින්නේ ආයුධ සතර ය, පසක් කෙළේ ඇයිදැ”යි “එකක් හල මැනවැ”යි කියන්නා රා මදයෙන් මඬ ඒ ආචාරී “තෙපි මාගේ පමණ නොදන්නවාදැ”යි කියා ආයුධ සතර පැන පස්වන ආයුධය ඇති මළාහ.

ඒ දුටු ශිෂ්‍යයා “මා කියමන් නොගෙන ආචාරීහු මළහ”යි ආයුධයෙන් ගළවා ආදාහන කරවුනයි දෙකල් ගළපා මේ ‘දුබ්බව ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ආචාරී නම් නොකීකරු මහණය, ශිෂ්‍යව උපන්නෙමි ලොචිතූරා බුදු වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

116. තිත්තිර ජාතකය

තවද පේතවනාරාමයෙහි සඵලයන් වහන්සේ වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ දක්ෂිණ ශ්‍රාවක වූ කෝකාලික ස්ථවිරයන් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

එහි වර්තමාන කථාව තේරස නිපාතයෙහි විස්තර වශයෙන් එයි. සඵලයන් වහන්සේ “මහා කෝකාලික

ස්ථවිරයෝ බොහෝකොට බස් කීමෙන් පෙරත් ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියෝම වේදැ”යි වදුරා ඉකුත්වත් දැක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ සෘෂිප්‍රවාප්‍යාවෙන් පැවිදිව බොහෝ තාපසවරුන්ට ගණනාසකව හිමාලය වනයෙහි වසනසේක.

එසමයෙහි පාණ්ඩු රෝග ඇති තාපස කෙනෙක් ගිනි තපින පිණිස පොරවක් ඇරගෙන වලට(වනයට) ගොස් දුර පලන්නාහ. එතනට තාපස කෙනෙක් ගොසින් “මෙතන පලව, මෙතන පලව”යි යනාදීන් නොයෙක් පරිද්දෙන් කියන්නා කිසි “දුර පැලුම් උගන්වනට ආචාරී කෙනෙක්දැ”යි තියුණු මුවහත් ඇති පොරවින් පළා එක පහරීමම ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණ වූහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ තාපසයන් කළ පවත් අසා මළ තාපසයන්ට කළමනා කෘතිය කර වූහ. තවද බෝධිසත්ත්වයන් වසන පන්සල කෙරේ ආසන්න වූ තුඹගස තිත්වටුවෙක් දවස් පතා මහත්කොට අඬයි. ලිහිණි වැද්දෙක් උගේ අඬ අසා අල්වා මරා හැරගෙන ගියේය.

බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ උගේ හඬ නාසා “මෙතෙක් දු අඬන තිත්වටුවා කොයිදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා තිත්වටුවාගේ කථාව හා තාපසයන්ගේ කථාව එක්කොට ගාථාව ගළපා ඒ ගාථාවෙන් ඒ තාපසයන්ට අවවාදකොට සතර බුන්මවිහාර භාවනාකොට තාපසවරුන් හා සමග

නොපිරිනුණු ධ්‍යානයෙන් බුන්මලෝකප්‍රාප්ත වූහයි ‘තිත්තර ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බොහෝකොට බස් කීමෙන් හිස පලවා ගත් තාපසය නම් කෝකාලික ස්ථවිරයෝය, ගණුශ්‍රේෂ්ඨව උපන්නෙමි බුදු වූ මමීම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

117. වට්ටක ජාතිකය

තවද සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උත්තර සෙට්ඨිපුත්‍රයන් අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර වසන මහා සම්පත් ඇති උත්තර සිටාණන්ගේ ගෙයි මහා පින් ඇති බ්‍රාහ්මණ කුමාරයෙක් ඇවිත් උන්ගේ භාය්‍යීවන්ගේ කුස පිළිසිඳු දුසඵකඛමසක් ඇවෑමෙන් බිහිව වැඩිවිය පැමිණියේය.

එසමයෙහි එනුවර කාර්තික උත්සවය බොහෝ සිටුකුමාරවරු තමන්ගේ ගෙයි භාය්‍යීවන් හා සමග උත්සව සන්දුවසක් කෙළනාහු උත්තර කුමාරයෝත් “ස්ත්රීන් හා සමග උත්සව කෙළින්ට උචමැනවැ”යි සිතා උන්කරා ගොස් එපවත් කීහ.

උත්තර කුමාරයන් බුන්ම ලෝකයෙන් ආ නියායෙන් එබස් නොගිවිස්සෝය. එසේ නොගිවිස්සත් සිටුකුමාරවරු එක්ව ඒ ගම වෛශ්‍ය ස්ත්‍රියක්ගෙන අවුත් සඵාහරණ පළඳවා සරසා

ගෙයි ලූහ. උන් දැක කරනගා බලන්නක් වත් බසක් කියන්නක් වත් නොකියා ඉන්නා විසින් “නාව නාවයක් දැක්වා වුවත් ලබවා ගතහැකි දේ හෝ”යි සිතා මන්දස්මිත වූ දෙයක් දැක්වූහ.

එසඳු සිටුකුමාරයෝ අසුභ වශයෙන් බලා ඇගේ ශරීරය ඇට කැල්ලක් කොට සිතා පිළිකල්ව “ආ ගමන් සිස්ව යන්නේ ඇයිදැ”යි සිතා ඇට උවමනා සමීපත් දී යවූහ. එසේ ගෙයින් පිටතට වීරියෙන් යන්නීය. පොහොසත් අමාත්‍යයෙක් දැක තමාගේ ගෙට කැඳවාගෙන ගියේය. උත්සව කෙළි ඉක්බිති වූ පසු වෛශ්‍ය ස්ත්‍රියගේ මවු තමාගේ දූ නොදැක්වී සිටුකුමාරවරුන් කරාගොස් “නොපි හැම මාගේ දුව ගෙන ගියානුය, පාව”යි කියන්නා “උත්තර කුමාරයන්ට එදුම පාවාදීපුමිහයි උන්කරා යව”යි කියන්නා උන්කරා ගොස් “මාගේ දුව පාවා දුන මැනව”යි කියන්නා “එදුමි උන් යවපීමි, කොයිගිය බවත් නොදනිමි”යි කියන්නා උත්තර කුමාරයන්හුත් හැරගෙන රජපුරුවන් කරාගොස් එපවත් කියා මුරගාන්නා රජපුරුවන් විසින් ආද්‍යානත විවාරණාකොට “නොපගේ ගෙට වන්පසු පාවා දුන මනාමය”යි කියන්නා “කොයි වන් බව නොදනිමි”යි කියන්නා “එසේ චීනමි ආඥා කරව”යි විධාන කළාහ.

විධාන ඇසූ අමාත්‍යයන් විසින් පිටිතලහයා බැඳගෙන වදබෙර ගස්වාගෙන වීරියෙන් පිටත් වූහ. ඒ ඇසූ බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ අඬමින් වැලපෙමින් එතනට අවුත් “නුඹ වහන්සේ

වන් ව්‍යවස්ථාපිතයන්ටත් මෙසේ වූ දෙය පැමිණියේය”යි වැලපෙමින් යන්නවුන් දැක ඒ සිටුකුමාරයා සිතන්නේ “මේ දුකින් යම්සේ ගැලවියෙන් නම් ගෞතම බුදුන්ගේ ශාසනයෙහි මහණ වෙමි”යි සිත සිතා යමින් සිටිකල වෛශ්‍ය ස්ත්‍රිය තමා නිසා සිටුපුත්‍රයා මරණ නියාව අසා මහා ප්‍රාසාදයෙන් බැස වධකරන පුරුෂයා කරා ගොස් තමා දැක්කවිය. අද දුටු පුරුෂයෝ අදටම පාවාදී සිටුපුත්‍රයා ගැලවූහ.

මරණින් මිදුනා වූ සිටුපුත්‍රයා වැවට ගොස් ඉස් සෝදු නහා බත් කා දෙමවුපියන් වැඳ අවසර ඉල්ලාගෙන මහත් වූ පෙළහරින් වනයට ගොස් මහණුව උපසම්පදා ලදින් නොබෝ දවසකින් විදුර්ගනා වඩා රහත් වූසේක.

ඵදවස් දම්සහා මණ්ඩපයට රැස් වූ මහඵවරුන් වහන්සේ මේ කථාව කිය කියා උන්නෙනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා ඵන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව නුණුදැ?”යි විචාරා වදුරා “අසවල් සිටුකුමාරයෝ මරණ දුකින් ගැලවී රහත් වූ නියාව කිය කියා උනුමිහ”යි දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, නුවණැත්තෝ පළමුව මරණ පැමිණී කල උපායෙන් ගැලවුණෝ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුලසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ඵයන් වහන්සේ වටු ජාතියෙහි උපන්නේක. ඵසමයෙහි බරණැස් නුවර ලිහිණි

වැද්දෙක් වලට ගොස් වටුවන් බදුගෙන ගෙයි තිබා ගොදුරු ලා අනුන්ට මිලයට දෙන්නේය.

එක් දවසක් බෝධිසත්තියන් වහන්සේ වැද්දනු දැමූ දැලට අසුව උගේ ගෙට අවුත් උගෙන් ලූ ගොදුරු දැක “අඟ මහත් වීනම් නපුරැ”යි සිතා ගොදුරු නොකා අඟ දුච්චකොට, ඒ වැදින් බෝධිසත්තියන් “ගොදුරු නොකන්නේ කුමක් නිසා දෝ හෝ”යි සිතා අල්ලෙහි තබාගෙන බලමින් සිටි කලට උගේ ප්‍රමාදයක් බලා පවනට බදු වූ වේගයෙන් වනයට පලා ගියාහ.

බන්ධු වටුවන් විසින් “මෙතෙක්ද පමාවුයේ ඇයිදැ?”යි විචාරන්නා “වැද්දෙකුට අසුව ගැළවුණු මාන කීවාහුය”යි වදුරා දෙකල් ගළපා මේ ‘වට්ටක ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි වටුව උපන්නෙමි තිලෝගුරු බුදු වූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

118. අකාලරාවී ජාතිකය

තවද සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා වහන්දූ දෙනමක් කළමනා වත්පිළිවෙත් කළමනා වේලාවට නොකොට රාත්‍රියෙහි නිදි වූ කලත් යෙහෙන් පිබිදීමක් නැතිව පිබිදිනා කල මහත්කොට සෝභාව පවත්වා පුබුදිනා හෙයින් සමීපයෙහි වැදුහොත් වහන්දූ රාත්‍රියෙහි නිදි නැතිව හිඳිනාසේක.

මේ කථාව දුමසිභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මහඵවරන් වහන්සේ විසින් කියමින් උන් කල්හි සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුල කල්හි “අසවල් නම අකාලරාවී වූ නියාව කිය කියා උනුමින”යි දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, මොහු දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් අකාලරාවී වූවෝ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නමි රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපදු උගතමනා ශිල්ප ශාස්ත්‍ර නිමවා දිසාපාමොක් ආචාරීව පන්සියයක් අතවැස්සන්ට ආචාරීව වසන්නාහ.

එසමයෙහි අතවැස්සන් ගේ කල් නොවරදවා හඬන කුකුළෙක් ඇති වූ නිසා ශිල්ප ශාස්ත්‍ර වේලාවට පිරුවහ. ශාස්ත්‍ර නොපිරිහෙලා ඉන්නා අවදියෙහි ඒ කුකුළා කල් යාමකින් නැසී ගියහ. එක් ශිෂ්‍යයෙක් සුසානභූමිය කෙරේ බැද්දක දුර කඩා ගියේ එක් කුකුළක අල්වා ගෙනවුත් මැදිරියක ලා පෝෂ්‍යය කෙරෙහි. එසමයෙහි ඒ කුකුළා අඬන කල මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි ඇඬූ කල්හි ශිෂ්‍යයෝ පිබිදු ශිල්ප ශාස්ත්‍ර පිරිවහන්නට නැගිසිටි කලට වේලා බෝ විසින් නිදු නිදු පිරිවීමෙන් වනපොත් කළ දෙයත් පිරිහෙයි. අඵයමී වේලේ හැඬූ කල වේලාව මදු විසින් තිබෙයි. මේ

දෙකාරණයෙන්ම ශිල්පය පසුබසිනා බව දැක සිතන්නාහු “මේ කුකුළා ඇඬීමෙන් අමුතු ශිල්ප උගන්නා තබා පළමු කළ දෙයත් අපවත් වෙ”යි සිතා උග මරා එපවත් ආචාරීන්ට කීහ.

“ආචායී මවුපියන් නැතිව ආචායී ගුරු කෙනෙක් නැතිව ව්‍යවස්ථිත වෙන කෙනෙකුන් ගේ පණත මේ කුකුළාසේමය”යි කියා ශිෂ්‍යයන්ට අවවාද දී කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදුරා දෙකල් ගළපා මේ ‘අකාලරාවි ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි කල්වරත් නොදැන අඬන කුකුළා නම් පිබිදීම ව්‍යවස්ථිත නොවන මහණය, ශිෂ්‍යයෝ නම් දැන් මේ බුදුපිරිසය, ආචාරීව උපන්නෙමි බුදු වූ මම්ම වේදැ”යි වදුරා මේ ජාතකය නිමවා වදුළුසේක.

119. බන්ධන මොක්බ ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි විඤ්චාමානවිකාව නිසා මේ ජාතකය වදුරන ලදී. එහි වර්තමාන කථාව වාදග නිපාතයෙහි ‘මහපදුම’ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ට ප්‍රිය වූ බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ පුරෝහිතව උපන්නේක. ඒ රජහට පියව අගමෙහෙසුන් බිසෝ කෙනෙක් ඇත්තාහ. රජ්ජුරුවෝ ඒ බිසවුන් කෙරෙහි අධික වූ ප්‍රේම ඇති හෙයින් “නොප කැමති

වරයක් ගනුව”යි කියන්නා එවිට බිසව් කියන්නේ “තෙල, කුමක් අඩු හෙයින් ඉල්වමිද? අන්‍ය ස්ත්‍රියක රාග චිතතයෙන් නොබැලුවහොත් ඒ මට වරය”යි කියන්නා රජපුරුවන් වහන්සේ විසින් “සොළොස් දහසක් පුරවිගනාවන්ද ඉන්දදී එබඳු වරයක් දෙන්ට බැරිය”යි කීව. බිසවුන් තත්පරව නැවතත් ඉල්වන හෙයින් බිසවුන් බස ඉක්මවා යා නොහෙන රජපුරුවන් වහන්සේ විසින් වර දී එතැන් පටන් අන්‍ය ස්ත්‍රියක රාග මිශ්‍රව නොබලා දවස් යවන කල්හි පසල් ගමක සතුරන්ගෙන් හයක් පැමිණු ඒ රට උන් අමාත්‍යයා විසින් කීප වරෙක සටන්කොටත් ජය ගතනොහී එපවත් රජපුරුවන්ට කියා යවීය. රජපුරුවෝ ඒ අසා සිවිරග සෙනග රැස් කරවා සටනට නික්මෙමින් සිට අග්‍රමහේසිකා බිසවුන් ගෙන්වා “සටන් නම් වපල හයක් පැමිණියක් ස්ත්‍රීන් ජාතිය හැරගෙන වහා ගැළ වී ගත නොහැක්ක. එසේ හෙයින් තෙපි රඳව”යි කියන්නා “නොපිළිවන එමි”යි කීය. තත්පරවත් රජපුරුවන් විසින් “රැඳුණු මනාමය”යි කියන විසින් “එසේ විනම් යොත්තෙන් යොත්ත මා විවාරා එවන්ට උවමැනව”යි කියන්නා “යහපතැ”යි කියා බිසවුන් රඳවා නුවර රැකවල් ලවා පුරෝහිත බමුණන්ට පාවා දී නික්ම යොත්තෙන් යොත්ත එකෙක නියායෙන් මෙහෙවර කරන්නන් ආ කළ “තොපි ආවෝ ඇයිදැ?”යි බිසව් විවාරා “සුවදුක් විවාරන්ට ආමිහ”යි කියන්නා “එසේ විනම් මෙසේ එව”යි කියා උන් හා සමග ලෝකස්වාදරනියෙන් යෙදී යවන්නාහ. මෙම නියායෙන් දෙනිස් යොදුන් මාර්ගයට රජපුරුවන් විසින් එවනලද දෙනිස් දෙනා

උ, යුද්ධයෙහි ජයගෙන එන ගමනේ එවන ලද දෙතිස් දෙනාදැයි කියා මෙසේවූ සැටසතරදෙනා හා සමග සංවාසය කළහ.

එකල්හි රජපුරුවෝ නුවර සමීපයට අවුත් ජය කඳවුරු ස්ථානයෙහි හිඳ තමන් ආ පවත් බෝධිසත්ථයන් වහන්සේට කියා යවූ කල්හි පිටිනුවර සරහා අනන්තපුරයට ගොස් එපවත් බිසවුන්ට කියන්ට බිසෝ ගෙට ගියාහ. බිසව් බෝධිසත්ථයන්ගේ යහපත් රූපශ්‍රීය දැක පිළිබඳ සිතින් “මෙසේ අවුත් යහන පිට ඉඳුව”යි කීහ. එබසට බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ විසින් “ඇයි දෙවින් වහන්ස, රජපුරුවන් වහන්සේ ඉතා රූපත්සේක. පරලොවටත් බයිමි”යි කියන්නා “රජපුරුවන් විසින් එවනලද සුසැට දෙනා නියාවට තොපම රජපුරුවන්ටත් පරලොවටත් බා ගියාදැ?”යි කියන්නා “මේ සා මහත් වනතුරු පරස්ත්‍රියක මුහුණත් රාග වශයෙන් නොබැලිමි. මෙබස් මා කණු එලවන්ට එපා”යි බෝධිසත්ථයෝ කීහ. “එසේ විනම් රජපුරුවන්ට කියා තාගේ හිස කප්පමි”යි ඔ කීවාය. “එක ජාතියක තබා දහසක් ජාතියේ හිස් කප්පතත් එසේ වූ දෙයක් නොකරමි”යි නික්මුණුසේක.

බිසවු ඇග නබගෙන තෙල් වැකුණු ශරීරයෙන් කිඵටුව වස්ත්‍රයක් ඇඳ ලෙඩ වේසයක් මවාගෙන ශ්‍රී යහන් ගබඩාවෙහි වැඳ හොත්තිය. ස්ත්‍රීන්ට කියන්නාහු “රජපුරුවන් වහන්සේ, ඇවිත් මා විවාළොත් ලෙඩ නිසා කියව”යි කියා වැඳහොත්තාහ.

බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ රජපුරුවන්ට පෙර ගමන්කොට රජපුරුවන් දුටුසේක. රජපුරුවෝ මහා පෙළහරින් නුවර පැදකුණකොට රජගෙට අවුත් බිසවුන් නොදැක “කොයිදැ?”යි විචාරා ලෙඩ නියාව අසා ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට ගොස් බිසවුන්ගේ පිට පිරිමැද “සුවදුක් කීම්දැ?”යි දෙනුන්වැනිව විචාරන්නා කරකැවී බලා “නොනැසී නුඹවහන්සේත් ආ නියාවේද? අපිත් සස්වාමික නියාවේදැ”යි කියන්නා රජපුරුවනුත් “ඒ කීම්දැ?”යි විචාරන ලදුව “පුරෝහිත බමුණන් විසින් තමා කීවා නොකළ විසින් මට කළ දැය”යි කියන්නා රජපුරුවෝ වහා උදහස්ව මාලිගාවෙන් පානට බැස එතන සිටි සේවකයන්ට “පුරෝහිත බමුණා පිටිතලගයා බැඳගෙන ගොස් මරාපියව”යි මෙවර කීහ.

එපවත් අරසු රාජපුරුෂයෝ බෝධිසත්ථයන් පිටිතලහයා බැඳගෙන වදබෙර ගස්වාගෙන මරන්ට නික්මුණාහ. එවිට බෝධිසත්ථයෝ සිතන්නාහු “බිසවුන් විසින් වූ දෙයක, ප්‍රඥාව නම් මෙසේ වූ දුකක් පැමිණී වේලේ ගැලවෙන්නටය”යි සිතා “රජපුරුවන්ට පාවා මිසක් නොමරව”යි කියන්නා “මරන්ට ගෙනයන නොප කීම්ද? පානෙය”යි කියන්නා “රජපුරුවන් වහන්සේ ගෙන් මා නිසා නිධාන කරනලද බොහෝ සමීපත් අත, එසේ විසින් මා මැරුවොත් රජපුරුවන් වහන්සේට බොහෝ අලාභ වන්නාහ” ගෙනගොස් රජපුරුවන්ට පෑහ.

රජපුරුවෝ දැක “බමුණ හය ලජ්ජා නැතිව තා කළේ කුමක්දැ?”යි කියන්නා “දේවයන් වහන්ස, එසේ වූ දෙයක් මම

නොකළෙමි. තවද නම දන්නා තැන් පටන් ඉකිනියක සා ප්‍රාණාසාවයකුත් නොකෙළෙමි. අනුන්ගේ වස්තුවකින් තණකෙන්දක සාත් අදත්තා දුනයක් නොගත්තෙමි. පරස්ත්‍රීන් රාග චිතතයෙන් කර ඔසවාත් නොබැලි විරීමි, කෙළි පිණිසත් බොරුවක් නොකී විරීමි, තණ කෙන්දකින් ගලලාත් රා පෙනක් නොබි විරීමි, ද්‍රෝහී කළෝ මෙහෙවර එවි සුසැට දෙනාමය, මාත් එතනට අල්ලන්නාම එලෙස නොකළෙමියි කී විසින් මේ මට කර වූ දෙය”යි දැන්වූහ.

එපවත් අසා රජපුරුවෝ සුසැට දෙනා ගෙන්වා බිසවුන් ගෙන්වා බිසවුන් අතින් “සැබෑදැ?”යි විචාරා “සැබව”යි කී විසින් “හැමදෙනාම මරව”යි කියන්නා බෝධිසත්තවයන් වහන්සේ කියනසේක් “බිසවුන් කී විසින් කළෝය”යි කියා උනුත් ගලවා උන් උන්ගේ ස්ථානාන්තරවල සලස්වා “ස්ත්‍රීන්ට නම් තිබීම ආදෙයකැ”යි බිසවුන් ගලවා “ගිහිගෙයි සිටියෙන් වේද මේසා අවුලත් වූයේය”යි සිතා නැයන් විසින් හැඬියදී බොහෝ සම්පත් හැර හිමාල වනයෙහි මහණුව පඤ්චාහිඤා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා බඹලොව ගියාහයි වදාළසේක.

“එසමයෙහි බිසවු නම් විඤ්චාමාණවිකාවය, එසමයෙහි රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණ උපන්නේ නම් ලොචතුරා බුදු වූ මම්ම වේදැ”යි වදාරා මේ ‘බන්ධන මොක්ඛ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

120. කුසනාලි ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි සඵලයන් වහන්සේ
පේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අනේපිඬු
මහසිටාණන්ගේ මිත්‍රයෙකු නිසා මේ ජාතිකය වදරන ලදී. යට
කියනලද කාලකණ්ණී ජාතිකයෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන් මයයි
දන යුතුයි.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු
කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ
වනදේවතාවකුට ඉපිද මගුල් උයන සල්ගස වනදේවතාවා හා
සමග විශ්වාසව වැලුප් පඳුරෙක වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි බරණැස් රජපුරුවෝ එකස්තමිහ මහා
මාලිගාවෙක වාසය කරනසේක. එසමයෙහි ටැඹ සෙලවින. ඒ
රජපුරුවෝ වඩු ආචාරීන් ගෙන්වා “එකස්තමිහ මාලිගාවෙහි
පළමු කප උදුරවා අර කපක් අමුතුව ඉඳුවව”යි කී විසින්
ආචාරීවරු ගසක් බලා නොදැක උයනට ගොස් උයන මගුල්
සල්ගස මිසක් අනික් ගසක් නොදැක ඒ ගොසින් රජපුරුවන්
වහන්සේට කීහ.

රජපුරුවෝ “එසේ උවන් කපා එය ඉඳුවව”යි කී විසින්
වඩු ආචාරීවරු ගස ළඟට ගොස් බලි පුජාකොට “සෙට ගස
කපමිහ”යි කියා දේවතාවන් අනික් ගසකට පලායන්ට
ආරාධනා කළහ.

දේවතාවානෝත්තමන් ඉන්ට අනික් ගසක් නොදැක තමන්ගේ දැරැමල්ලන් වැලඳ හඬන්ට වන්නාහ. එසමයෙහි දුක් සුව විචාරන්නට ආවා වූ වනදේවතාවෝත්ත අඬන්ට වන්න. එසමයෙහි වැළප් පඳුරෙහි වසන දේවතාවන් එතනට අවුත් අඬන කාරණා විචාරා “ගසට සෝක නොකොට වදාළ මැනව. නුඹවනන්සේගේ වෘක්ෂය මම ගලවමි”යි කියා අස්වසා දෙවෙනි දවස් ගස කපන්ට වඩුවන් ආවේලා කටුසු වෙසක් මවාගෙන බල බලා සිටියදී ගස මුල් අස්සට වැදී අස්සෙන් යන්නාක් බඳුව ශාඛාග්‍රයෙන් පෙනුනාහ. එසේ වූ අතරත වූ ගස බෝධිසත්ථවයන්ගේ උපායෙන් නිස්සාරභවයට පැමිණියෝය, වඩුවෝත්ත ඒ දැක “අරය ඇති ගසෙකැයි උනුමිහ. මෙසේ නිස්සාර වූ ගසින් කම් කිමිදැ?”යි පළා ගියාහ. ඒ ගස වසන වනස්පති වූ දේවතාවා තමාගේ උපවෙනෙහි දේවතාවන්ට කියන්නේ “මම මාතේශාකෘති සිටත් මගේ ගස ගලවා ගන්නා උපාය නොදන්නෙමි. වැළප් වනයේ වසන දේවතාවා විසින් වෘක්ෂය රකිනා නුවණ දන්නවන. එසේ හෙයින් ප්‍රඥාවන්තයන් විනා නිව උත්තමයන්ගෙන් කම් කිමිදැ”යි බණ කියා තමන් හා වැළප් වනයේ දේවතාවාණන් හා විශ්වාස හිඳ කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

“එසමයෙහි වනදේවතා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. වැළප් වනයේ දේවතාව උපන්නෙමි බුදු වූ මමිම වේදැ”යි වදාරා මේ ‘කුසනාලි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

121. දුමිමේධ ජාතකය

තවද රජගහ නුවර නිසා වේඵවනාරාමයෙහි සඵඥයන් වහන්සේ වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩ උන්නා වූ මහඵවරුන් වහන්සේ “අවැන්නි, දේවදත්ත ස්ඵඵිරයෝ බුදුන්ගේ දෙතිස් මහපුරුෂ ලක්ෂණ අසූ අනුඵසංජන බ්‍යමප්‍රභා ආදී වූ රූප ශ්‍රී දැකත් බුදුන් කෙරෙහි මෙමනු්‍යක් නැතිව ‘මෙබදු වූ රූප ශ්‍රීයක් මට ඇති නුයේය’යි සිතා බුදුන් කෙරෙහි ඊර්ෂ්‍යාවෙන් බුදුන් නසන්ට සිතති”යි කිය කියා කඵාකොට උන්සේක.

එතනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිදු “මහණෙනි, මා එන්නාට පූඵිභාගයෙහි කිනමි කඵාවකින් යුක්තන උනුදැ?”යි ඵඵාරා වදුරා “දේවදත්ත ස්ඵඵිරයෝ බුදුන් කෙරේ ඊර්ෂ්‍ය නියාව කිය කියා උනුමහ”යි දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් මා කෙරෙහි ඊර්ෂ්‍යාව ඇන්තේමවේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්ඵත් දක්ඵා වදුළසේක.

යටහිය දවස රජගහ නුවර මගධ නමි රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ඵයන් වහන්සේ ඇත් කුලයක ඉපිදු ස්ඵර්ග ධවලඵ ඵසිතුරු වූ රූප ශ්‍රීයෙන් අලඵිකෘතඵ මගධ නමි රජපුරු කෙනෙකුන් වහන්සේට ඵාහනඵ සිඵිනාසේක.

එසමයෙහි එක් දවසක් මගධ රජපුරවෝ සභාවකාරයෙන් සරනනලද මගුලතොට ආරැසිව මහත් පෙළහරින් නික්මුණාහ. එවිට රාජ්‍යවාසීන් මගුලතෙ දැක “ඇතුගේ ආරෝහ පරිනාහ රූප ශ්‍රීයක් හා මෙසේ වූ ඇතෙකු වක්‍රවර්ති රජපුරු කෙනෙකුන්ටවිනා මෙවැනි රජපුරු කෙනෙකුන්ට ඇතෙක් නොවෙ”යි කියා ඇතුම වණීනා කලාහ. ඒ වණීනාව රජපුරුවන් විසින් අසා “තිරිසන් ඇතු වණීනා කළෝය, මා වණීනා නොකළෝය”යි ඇතු කෙරෙහි ඊර්ෂ්‍යාකොට ඇතු නසන්ට සිතා රජගෙට ගොස් ඇත්තලයා ගෙන්වා “නොප විසින් මගුලතෙ ඉඳින් කම්බස් ඇතිව ව්‍යවසථිත කරන ලදදැ”යි විචාරා හස්තඝාතාරියා විසින්ම “ඇතු නාවා කම්බස් කරන ලදැ”යි කී කල්හි එසේ විනම් “වේචුල්ල පථිතයට ඇතු නගව”යි කී කල්හි හස්තඝාතාරියා විසින් “යහපතැ”යි ගිවිස ඇතු ඇරගෙන පථිතයට නැගී කල්හි රජපුරුවෝත් අමාත්‍ය මණ්ඩලයා පිරිවරා පථිත මුදුනට නැංගාහ. “ප්‍රපාත ආසන්නව ඇතු සිටුවා බල”යි කීහ. ඒ මානට ඇත්තලයා සන්කොට තුන්පයින් සිටිවිය. එවිට රජපුරුවෝ “පෙරවා අත්දෙක ඔසවා පස්සා පාදෙක ඔසව”යි කියන්නා එලෙස ඇතු නොවැටෙන්නා, නැවත රජපුරුවන් විසින් “පෙරවා අත්දෙක ඔසවා සිටුව”යි කියන්නා එලෙසත් සිටිවිය. පසුව “එක පයකින් සිටුවා බලව”යි කියන්නා එලෙසටත් සිටිවිය. මෙලෙස කොටත් ඇතු නොවැටෙන්නා එවිට රජපුරුවෝ කියන්නෝ “ඇතුන්ගේ සතර කකුලම ඔසවා ප්‍රපාත දිසාවට මෙහෙයාලව”යි කීහ.

එවිට ඇත්තලයා සිතන්නේ “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ විසින් ඇතු නසනට ප්‍රයෝගයක් වනැ”යි සිතා ඇතු කන්නල දිසාවට කරනමා කියන්නේ “පින්වත් ඇත් රජ්ජුරුවෙනි, තොප නසනට උත්සාහ කරනසේක. එසේ හෙයින් තට පිළිවන් වීනම් ආකාශයට නැගී බරණැස් නුවරට පලා යව”යි කීහ. ඒ ඝණයෙහිම පෙර කරනලද පින්බලයෙන් පහළවන ලද සෘද්ධියෙන් පුළුන් පෙදක් ආකාශයට පැන නැංගාක් මෙන් පැන නැංගේය. එවිට ඇත්තලයා ඇතු පිටට පැන හිඳ කියන්නේ “නුඹ වහන්සේ වැනි පින්මද රජ්ජුරු කෙනෙකුන්ට පහළවන ඇතෙක් නොවෙයි, එසේ හෙයින් නුඹ වහන්සේ වැනි නිවට රජ්ජුරු කෙනෙකුන්ට වාහනයට නොනිසිය, නුඹ වහන්සේම සිටිනේය”යි කියා බරණැස් නුවරට නැගීගොස් රජ්ජුරුවන්ගේ රාජාධිගණ සම්පයෙහි සිටියේය. ඒ දුටු නගරවාසීහු මහත් සන්තෝෂයට පැමිණ ඔබගොස් රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝත් වනා එතනට ගොස් ඇතු දැක මහත් සන්තෝෂයෙන්ම “මා නිසා මට පිට දෙන්නට ආ ඇතෙක් වීනම් බිමට බසිව”යි ආරාධනා කළාහ. එවිට ඇතු බිමට බටුයේය.

ඒ වෙලෙහි ඇත්තලයා ඇතු පිටින් බැස රජ්ජුරුවන් විසින් “දැරව, ඇතු ඇරගෙන කුමක් නිසා අවුදැ?”යි විචාරන්නා තමා ආ ගිය ලෙස තත් වූ පරිද්දෙන් කී කල්හි “නා කළ සේ යහපතැ”යි කියා සමාධිව නුවර සරනා ඇතු මහත් වූ පෙළහරින් මඩගල හස්ති වාහනයට පමුණුවා බරණැස් නුවර රාජ්‍යය තුන් කොට්ඨාසකොට ඇතුට එක්

කොට්ඨාසයක්, ඇත්තලයාට එක් කොට්ඨාසයක්,
රජ්ජුරුවන්ටත් එක් කොට්ඨාසයක් සලස්වා දැනැමෙන්න
සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට කමි වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව
ගියාහයි වදුරා “එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම්
සාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය, ඇත්තලයා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය.
එසමයෙහි මගධ රජ්ජුරුවෝ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය,
එසමයෙහි ඇති උපන්නෙමි බුදු වූ මමිම වේදැ”යි වදුරා මේ
‘දුමිමේධ ජාතිකය’ නිමවා වදුළසේක.

122. නංගුලීස ජාතිකය

තවද සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන
සමයෙහි කාළිද්‍යයි තෙරුන්වහන්සේ උපාසකවරුන්ට බණ
වදුරා ප්‍රස්තාව බලා වදුරන්ට නොදන්නා විසින් මගුල් පැමණී
තැනදී බණ වදුරන්ට ආරාධනා කළ කල අවමගුලට සුදුසු
බණ වදුරනසේක. අවමංගලය ස්ථානයකදී බණ වදුරන්ට
ආරාධනා කළ කල්හි මංගල සුත්‍රාදී බණ වදුරනසේක. මේ වූ
නියාවෙන් ප්‍රස්ථාවට නොනිසිකොට කාළිද්‍යයි තෙරුන්වහන්සේ
බණ වදුරන නියාව දුමිසතා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ
සංඝයා වහන්සේ කිය කියා උන්සේක.

එතනට බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා
එන්නාට පූච්ඡාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුමිදැ?”යි
විචාරා වදුළ කල්හි “කාළිද්‍යයි තෙරුන්වහන්සේගේ නුවණ මද
නියාව කිය කියා උනුමහ”යි දැන් වූහ. “මහණෙනි, දැනමතු

නොවෙයි, පළමුත් නුවණ නැත්තෝම වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ දිසාපාමොක් ආචාරීව සියළු මනුෂ්‍යයන්ට ශිල්ප දෙමින් වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි පොහොසත් කෙනෙක් ශාස්ත්‍ර උගන්නාහ. දුෂිත කෙනෙක් බැලමෙහෙකොට ශාස්ත්‍ර උගන්නාහ. එසමයෙහි නුවණ නැති දුෂිත පුරුෂයෙක් දිසාපාමොක් ආචාරීන්ට බැලමෙහෙකොට ශාස්ත්‍ර උගන්නේය. ඒ තෙම එක් දවසක් ආචාරීන්ගේ පය මැඩ මැඩ උන්කල්හි “ආචාරීන්, පා මුල් කකුල් දෙක රැකුල්ලව”යි කියන්නා “යහපතැ”යි කියා එක පයකට පත්ලා අතික් පයට රැකුල් නැත්තෙන් තමාගේ කලවය මත්තේ ඇඳකකුල තබා තුන්යම් රාත්‍රියෙහි ඉඳ පාන් කෙළේය. උදසනක් සේ ආචාරීන් නැගීසිට උන්ලෙස බලා කම්පාවුවාහු “වෘලක් පරිඳ්දෙන් මෙබඳු දුක් ගෙනෙන් ශාස්ත්‍රයක් ඉගෙන ගත නොහෙයි, එසේ හෙයින් පණ්ඩිත කරවා ගන්ට උවමැනවැ”යි සිතා මු අතින් දවස්පතා දුටු දුටු දෙය තමන්වහන්සේට සලස්වා එකී කල “මීට උපමා කෙසේදැ?”යි විචාරා කාරණා නොවරදවා උපමා කීපයක් නොවරදවා කී නම් “නුවණැති කර ගනිමි”යි සිතා ඔහු ලගට

කැඳවා “තොප විසින් දුර පළා ගෙනෙන්නට ගිය තැන දුටු දෙයක් ඇත්නම් කියව”යි කීහ.

එසඳු “යහපතැ”යි කියා එක් දවසක් බැඳ්දට ගියේය. එක්තරා සර්පයෙකු දැක එපවත් ආවාරීන්ට කීහ. ආවාරී ඒ අසා “සර්පයා කුමක් වන්නදැ?”යි විචාළහ. එවිට කියන්නේ “නගුලිසක් වන්නේය”යි කීය. ඒ අසා ආවාරී “සර්පයාත් දිගය, නගුලිසත් දිගය, එසේ හෙයින් ඒ කාරණය සරිය”යි සතුවූ වූහ. පසු දවසක් බැඳ්දට ගියේය. ඇතෙකු දැක අවුත් ආවාරීන්ට කීහ. “ඒ ඇතුට උපමා කියව”යි කියන්නා “නගුලිසක් වන්නැ”යි කීහ. ඒ අසා ආවාරී “සොඩි උපමාකොට කිවනැ”යි සතුවූ වූහ. පසු දවසක් උක් දුණ්ඩක් ලදින් ඒ නියාව ආවාරීන්ට කීහ. “ඊට උපමා කියව”යි කියන්නා “නගුලිසක් වන්නැ”යි කීහ. එවිට ආවාරී “උක් දුණ්ඩත් දිගය, නගුලිසත් දිගය ඒ කාරණය”යි සිතූහ. පසු දවස් දුන්දෙන ස්ථානයකට ගිය ගමනේදී කිරි හා සමග බත්ඵෑහ. ඒ බත් කා ඇවිත් ඒ සැටිය කීහ. එවිට ආවාරී “නා කෑ කිරි හා බත් කුමක් වන්නදැ”යි විචාළහ. “නගුලිසක් වන්නේය”යි කීහ. ආවාරීන් විසින් “පළමු කාරණා තුන වන්නා සරිවේයයි මෙසේ සරි වේවයි සිතා කෙසේ උත්සාහ කළත් නුවණැත්තාහු ඇති කරවා ගන්නට බැරිය”යි කියා හළහයි වදුරා “එසමයෙහි නුවණ නැති අනවැස්සා නම් කාළුදැයි ස්ථවිරයෝය, දිසාපාමොක් ආවාරීව උපන්නෙමි ලොව්තුරා බුදු වූ මම්ම වේදැ”යි වදුරා ‘නංගුලිස ජාතිකය’ නිමවා වදුළු සේක.

123. අමිබ ජාතිකය

තවද සච්ඤායන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා කලපුත්‍රයෙක් ලැදිව මහණ වූ කළමනා වන් පිළිවෙත් මහත් පිළිවෙත් සතළිසක් හා සූක්ෂම පිළිවෙත් අසූවක් පුරාගෙන හැමදිමි, මළහැමදිමි, පෙත්මන් හැමදිමි, ධර්මශාලා හැමදිමි, සධ්‍යාරාම හැමදිමි හා පින්පැන් තැබීම යනාදීන් නොකැසිතව කරනසේක. උන්වහන්සේගේ වන්පිළිවෙත් කිරීමෙහි ප්‍රසන්නව උපාසකවරුන් විසින් පන්සියයක් පමණ පාත්‍ර දවස්පතා උන්වහන්සේට තිබූහ. ඒ පාත්‍ර පන්සියයක් බොහෝ දෙනා වහන්සේට ලාභ විය. මේ කථාව දැමිසහා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩඋන් මහළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන්තෙහිට සච්ඤායන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්ඡාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදුරා “අසවල් නම නිසා ලාභ සත්කාර පැමිණි නිසාව කිය කියා උනුමිහ”යි දැන් වූ කල “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් මුත් පිළිපන් වතාවත් නිසා බොහෝ ලාභ සත්කාර පැමිණියේ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සච්ඤායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජපුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපද පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක

පන්සියයක් තාපසවරුන් ඇතිව හිමාලය වනයෙහි ගණුපේෂ්මය වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි හිමාලය වනයෙහි වැසි නොවැස ලිං

පොකුණුවල පැන් සිඳි සිව්පාවෝත් පැන් නොලැබ විඩාපත්ව දුක් විඳිනාහ. එසමයෙහි පන්සියයක් තාපසවරුන් අතුරෙන් එක් තාපස කෙනෙක් ගසක් කපා ඔරුවක් කැණ සිව්පාවුන්ට පැන් ඇද වත් කරන්නාහ. සිව්පාවුන් ආ ආ සේ පැන් ඇද වත් කරන විසින් ඵලාඵල කඩා යන්ට කල් නැතිව විඳිනා ආයාස සිව්පාවෝ දැන උනුනුන් හා කථා කරන්නෝ “තාපසයන්ගෙන් පැන් ගන්ට යම්හයි සිව්පා කෙනෙක් තමතමන්ට පිළිවන් යම් යම් විවර අඹ, කොස් ආදී වූ දෙය ගෙන එව”යි උනුන්ට විධානකොට ඒ නියාවට ගෙන දසඅටක් ගැල් පුරායන විවර දුවස්පතා රැස් කරන්නාහ. ඒ රැස්කළ දෙය පන්සියයක් තාපසවරුන් බෙදූ වළඳන්නාහ. ඉතුරු වූ දෙය වල දමන්නාහ. මෙපමණත් දැන බෝධිසත්තයෝ තාපසවරුන්ට අවවාද කියන්නාහු “අසවල් තාපසයන්ගේ වියඪියෙන් අපි පන්සියයක් දෙනම ඵලාඵල පිණිස වනයට නොගොස් උන් පළම ඉඳුම මිහිරි ඵලාඵල ප්‍රයෝජන විඳිමිහයි, එසේ හෙයින් ගෘහස්ථව වූවන් ප්‍රවාප්පිත වූවන් වියඪී කළයුතුය”යි වදාරා “එසමයෙහි පැන් ඇද වත්කළ තාපසයෝ නම් මෙසමයෙහි වතාවත් ව්‍යස්ථිතව කරන ලද්දු වූ හික්ෂුහුය. ගණුපේෂ්මය වූ තාපසයෝ නම් බුදු වූ මම්ම වේදුර”යි වදාරා මේ ‘අම්බ ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

124. කටානක ජාතිකය

තවද සවිඥාන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ‘පින්තු’ කියන නමක් නිසා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී. එහි වර්තමාන කථාව යටකියන ලද විකන්ථන ජාතිකයෙන් දැක්ක යුතුය

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ එනුවර මහා සමිපත් ඇති සිටුව උපන්සේක. එසමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේගේ ගෙයි පුතණු කෙනෙක් උපන්නාහුය. ඔහු උපන් දවස්ම ගෙයි කෙල්ලකගේ පුතෙක් උපන. සිටුකුමාරයෝත් කෙල්ලකගේ පුතාත් එක්ව වැඩිවිය පැමිණියාහ. සිටුකුමාරයන් ඇතුරු කරන්ට යන කළ තමුන් කැටුවම ගොස් ලිවීම, ගිණිමි ආදී වූ නොයෙක් ශාස්ත්‍ර ඉගෙනු ගත. තෙමේ නමින් කටානක නම් විය. වෙළඳුම් ආදී වූ දෙයෙහි දක්ෂය. කීමෙහි බිණීමෙහි සපන. එසේ හෙයින් උන් භාණ්ඩාගාර ගේ බැලීමෙහි සිටාණෝ සලස්වා ගත්හ.

එක් දවසක් කටානක නම් කොලු සිතන්නේ “ඇමදුම මට ගේ බැලීමෙහි තිර නොවන්නේය. යම් සේ මාගේ වැරැද්දක් දැක ස්වාමීදරුවෝ ලෙහිසන් ගසා වහල් මෙහෙවරට ඇරගත්තු නම් මට බොහෝ දුකැ”යි සිතා “ඊට උපායක් කරන්ට උවමනවැ”යි සිතන්නේ “අපගේ සිටාණන් වහන්සේට යහළුව හිඳිනා පිටිසර සිටාණ කෙනෙක් ඇත, උන් කරා ගොස් සිටාණන්ගේ පුතණුවෝ යයි කියා උන්ගේ දුවණියන්

ලවා පිසවා කැන් නම් යහපතැ”යි සිතා සිටින්නන්ගෙන් ලී පතක්කොට පතක් ලියන්නේ - මාගේ කටාහක නම් පුත්‍රයා තමන්දැ කරා යවමි, තමන්දැ අප හා සමාන කුල විසින් අපගේ පුතණුවන්ට තමන්ගේ දුවණියන් පාවා දෙන්නට අමුතු නැති නියාවන්, ඒ නියාව දැන තමන්දැ දුවණියන් පාවාදී බොහෝ සම්පත් රැක්ක යුතු නියාවන්, මමත් මෙනෙ කටයුතු බොහෝ විසින් නොගිය නියාවන්, පසුව මා එන නියාවන් කියා සිටින්නන් ලියා යවූ බඳුව බොරු පතක් ලියාගෙන සිටින්නන්ගේ අස් මුද්දෙන් අසුන් ඔබාගෙන සිටින්නන්ගේ ගේ බලන විසින් සාපුදු සුවඳ ආදී වූ දෙයත් සිහින් පිළිත් ඇරගෙන පසල් සිටින්නන්ගේ ගමට ගොස් සිටින්නන් වැඳලා සිටියේය.

සිටින්නන් විසින් “කොයි සිට අවිදු?”යි විචාළ කල්හි “බරණැස් නුවර සිට ආමි”යි කී විසින් “කාගෙ දරු කෙනෙක්දැ?”යි විචාරන්නා “බරණැස් සිටින්නන්ගේ පුතණු වෙමි”යි කී විසින් “කුමක් නිසා අවුදු?”යි විචාරන්නා “මා ආ කටයුතු පතින් දැක්ක හැකැ”යි කියා පත අතට දුන්නාහ. සිටින්නෝ පත කියවා පතෙහි අසුන් අසා සතුටුව තමන්ගේ දුවණියන් පාවා දී බොහෝ සම්පත් දුන්නාහ. එදු සිට සිටු දු විසින් තමාට එවී බාද්‍යාහෙද්‍යා, මල්, සුවඳ ආදී වූ දෙය එලවූ කල්හි ඒ දැක “මෙසේ වූ බත් කමිදු? මෙසේ වූ පිළි අදින්දු? මෙසේ වූ මල්සුවඳ පලඳිමි දැයි පිටිසර ඇත්තන්ගේ කොලකම මෙසේ වනැ”යි කියා වෙහෙසෙයි.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර සිටාණෝ තමන්ගේ කටාහක නම් කොල්ලා නොදැක ඒ තැන මිනිසුන් යවා පිටිසර සිටාණන්ගේ ගම උන් නියාව අසා රජපුරුවන් වහන්සේට දන්වා අවසර ඇරගෙන පිටිසරට නික්මුණාහ. සිටාණන් පිටිසර යන නියාව ඒ ඒ තැන ප්‍රසිද්ධ විය. කටාහක නම් කොලුන් එපවත් අසා “සිටාණන් එන්නේ අනික් දෙයක් නිසා නොවෙයි, මා ලගටය”යි සිතා “සැගවී ගියේ නම් ඒ කටයුතු නොවෙ”යි සිතා “මෙතැන්හිම ඉඳ සිටාණන් වහන්සේ ආ කල උන්වහන්සේට මෙහෙවරකොට සිත ලබා ගනිමි”යි සිතා එතැන් පටන් තමාගේ ගෙයි මිනිසුන් ආදී වූ ඇම දෙනාට කියන කල “සෙස්සන් සේ නොවෙයි, අපි අපගේ දෙමව්පියන් දුටු කළ හය ලජ්ජා ඇත්තමිහ, එක සරියේ හිඳුන් බත් නොකමිහ, මඩ සෝධා තිබිමි, පැන් පෙරා තිබිමි, චිල් තිබිමි, පළට පැන් තිබිමි පටන් වාල් කළමනාදෙය අපි කරන්නේමය”යි කිය කියා ඉන්නා කලට ඒ සිටාණෝ අවුත් ලග ගමෙක උන්නාහ.

එවිට තෙමේ මයිලනුවන් ලගට ගොස් “අපගේ පියාණන් වහන්සේ මේ ගමට වඩිනාසේක. නුඹවහන්සේ විසින් ආගන්තුක සත්කාර කළ මැනවැ”යි සිටාණන් විසින් කරනලද සුවදක් කථා ඇතිව සිටාණන් බත් කා ඉක්බිති පළට පැන් ඇරගෙන ගොස් තිබා ඉක්බිතිව සිටාණන්ට බිම බැස වැඳ “ස්වාමිනි, කළමනා යම් මෙහෙයක් කෙරෙමි, මාගේ සම්පත්තීන් පිරිනොහෙළුව මැනවැ”යි යාවිඤා කෙළේය. එවිට සිටාණෝත් උන්ගේ උගත්කම් නැති නියාව දැන “මා නිසා තොපගේ

සම්පත් පිරි නොහෙළුම්”යි කියා උන් හා සමග ගමට අවුත් පිටිසර සිටාණන් විසින් කරනලද ආගන්තුක සත්කාර විඳ කා, බි අන්තයෙහි ප්‍රිය වූ කථාකොට උන්නාහ.

එවිට ආගන්තුක සිටාණෝ කියන්නෝ “නුඹවහන්සේගේ පුතණුවන් අත පත එව් වේලේම ඒ නියාවට මම මාගේ දුවණියන් පාවා දී කළමනා කටයුත්තෙන් අඩුවක් නොකෙළෙමි”යි කිහ. එපවත් සිටාණෝ අසා “යහපතැ”යි කියා “එක් දුවසක් තමන්ගේ යෙහෙළනියන්ගෙන් “ඉස උකුණන් හරවා”යි කියා උකුණන් හරවා හිඳ කියන්නාහු “කුමක්ද? තොපගේ ස්වාමීපුත්‍රයා ප්‍රිය වාසය කෙරේදැ”යි කියා විචාළහ. එවිට ඕතොමෝ කියන්නී “කිසිවකුටත් අමුත්තන් නැත. කළ මෙහෙයකුත් ඇත්නම් කසලි යයි කියා නින්දා කියන පමණක් විනා සෙසු අමුත්තෙක් නැතැ”යි කියන්නා වූ ආදීත් එසේමය. “මෙයින් මතු බසක් කීවොත් මේ මන්ත්‍රය උගන්නා උන්ගේ මුඛය මැඩියේය”යි කියා මේ මන්ත්‍රය උගන්වා කීප දුවසක් ඇතුළත එම ගම රඳා නික්මුණාහ. ඒ කොලුන් ඊ ඉන්නා දුම තෙක් අනික් කෙනෙකුන්ට අවකාශයක් නොදී මෙහෙකොට නික්මුණු ගමනේත් පසු ගමන්කොට නැවත ගමට අවුත් පළමු කී නියාවටම වඩා උද්ධතව වාසය කරන්නාහ. එක් දුවසක් සිටුදුව විසින් එලවනලද බත් දැක “මෙසේ වූ බත් දු ලබන්නේය”යි කියන්නා එවිට සිටු දු ඉදිරියේ සිට සිටාණන් කී මේ ගාථාව කීහ.

ඒ කෙසේද? යන්

“ඛන්ධම්පි සො චිකත්ථෙය්ඨ - අඤ්ඤං ජනපදං ගතො
අත්ථාගන්ථො න දුසෙය්ඨ - භූඨ භොයා කටාහක”

මේ ගාථාවෙහි අභිප්‍රාය සිටු දු නොදන්නීය. කටාහකයා ගාථාවෙහි අභිප්‍රාය දැන එතැන් පටන් බැණ නොනැගී ඉඳින්නේය. ගාථාවෙහි අභිප්‍රාය නම් කෙසේද? යතහොන්,

“තෝ අනික් දේශයක සිට මීට ආවයි කියා තෝ තාගේ තරම් නොදනීද, මේ මුරයට සිටාණන් වහන්සේ නිකම් පළා ගියසේකැයි කියා පසුව මුරයේ ආ සේක් වීනම් තා ලෙහි සංගසා ඇරගෙන යනසේක්දැ”යි කියවයි වදුරා “එසමයෙහි කටාහකයා නම් මේ පින්තු කියන හික්ෂුහුය, එසමයෙහි බරණැස් නුවර සිටු වූයෙමි මමිම ය”යි වදුරා ‘කටාහක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

125. අසිලක්ඛණ ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොසොල් රජපුරවන්ගේ මගුල් කඩුව සිඹිමින් ලක්ෂණ කියන බමුණෙක් ඇත. අත්ලස් දන්න වැමියන්ගේ කඩු ගෙනවිත් පෑ කල “යහපතැ”යි කියයි. අත්ලස් නුදන්න වැමියන්ගේ කඩු පෑ කල “නපුරු”යි කියයි. අත්ලස් කා ලක්ෂණ කියන නියාව එක් වැමියෙක් දැන ඒ නියාවට යහපත් කඩුවක් ලක්ෂණ යුක්තකොට තුන්සන ගහා කොපුවක් ඉඳිකොට කොපුව ඇතුළත මිරිස් සුනුකොට පුරා කඩුව ඊලා ගොසින් රජපුරවන්ට පෑහ. රජපුරවන් විසින් බමුණා

ගෙන්වා කඩුව පෑ ලක්ෂණ කියයි කී විසින් “යහපත”යි කඩුව කොපුවෙන් ඇඳ නාසය කෙරේ තිබා කඩුව ඉඹිලිය. ඒ ස්‍රණයෙහි කඩුව ඇලි තුඩු මිරිස් සුනු නාසයට වැඳ කිඹිසිය. කඩුව නාසයෙන් ඇත්කොට කිඹිසින්ට පමා සෙයින් කඩුව පිටම කිඹිස කප්පවාගත.

ඒ කථාව හික්ෂුසංඝයා වහන්සේ කෙරෙහි සැලවිය. ඒ කථාව දුමිසතා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මහඵවරන් වහන්සේ කිය කියා වැඩ උන්නතට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා “කඩුවේ ලකුණු කියන බමුණාගේ නාසය කැපුණු නියාව කිය කියා උනුමිහ”යි දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුව නාසය කප්පවා ගත”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

හේ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නමි රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි රජ්ජරුවන්ගේ කඩුවේ ලක්ෂණ කියන බමුණෙකු ඇති වීමද, කඩුව ඉඹි ලක්ෂණ කීමද, කිඹිස නාසය කපා ගැණීමද, මෙකී සියල්ලම වර්තමාන කථාව කී පරිද්දෙන්මයයි දතයුතු.

ඒ නියායෙන් නාසා කප්පවා ගත් බමුණන් දැක රජ්ජරුවන් විසින් ඉටියෙන් නාසයක් ලවා පළමුසේම උන්ගේ

ස්ථානානතරයේ සිටුව තමන්ට සේවය කරන පිණිස සලස්වා ගත්හ.

එසමයෙහි රජ්ජරුවන්ගේ බැණ රාජ කුමාරයෙක්ද රජ්ජරුවන්ගේ දූ වන රාජකුමාරිකා කෙනෙක්ද බාල දූ පටන් එක්ව කෙළ එක්ව වැඩි උනුන් කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව වසන සමයෙහි බරණැස් රජ්ජරුවන් විසින් අමාත්‍ය මණ්ඩලයා එක්ව හිඳ කථා කරන්නාහු “මාගේ දුවණියන් ඔබ්බේ රජ්ජරු කෙනෙකුන්ට පාවා දෙන්නායින් මට භාරය. එසේ හෙයින් රජ්ජරුවන් දෙන්නෙකු මට සහය වන්නේය”යි සිතා රාජකුමාරිකාවන් රාජකුමාරයන්ට නොපෑ වාසය කරන්නාහ. දෙන්නාම උනුන් කෙරෙහි පිළිබඳසිත් ඇති විසිනුත් වයසුන් මුහුකුරා සිටි විසිනුත් එක් දවසක් රාජකුමාරයෝ රාජකුමාරිකාවගේ කිරිමව් දැක මසුරන් දහසක් දී රාජකුමාරයෝ කියන්නෝ “තොප විසින් රාජකුමාරිකාවන් රජ ගෙන් මෑන් කරන උපායක් කරව”යි කී විසින් “ඒ මට බාරය”යි කියා රජ්ජරුවන් කරා ගොස් “දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ දුවණියන් වහන්සේගේ ශරීරයෙහි කාලකණ්ණියක් වෙසෙයි. එසේ හෙයින් ඒ කාලකණ්ණි ප්‍රවාහ කරන්ට උවමනෙවැයි, එසේ හෙයින් අසවල් තෙන ශ්වසාන භූමියෙහිදී පිළක් බැඳ පිළපිට මිනියක් තබා මිනිය පිට ඇඳක් තබා ඇඳපිට රාජකුමාරිකාවන් ඉඳවා ඉස්සෝද, නහවාගෙන ආ යුතුය”යි කීහ.

රජපුරාවෝග්‍ය ඒ අසා “එසේම කරව”යි උන්ටම භාර කළහ. එම විට ගොස් ශ්වසාන භූමියට මිරිස් සුනු පොට්ටනියක් ඇරගෙන ගොස් එක්ව ගිය මිනිසුන් ඒ ඒ තැන සගවාපියා මියගිය මිනියක් සේ මුනින් වැදුනෙව මා විසිනුත් නුඹලාට අඩක් ගසාපියා මා කැට්ට රැකවලට ගිය සේවායනුත් ඇරගෙන දුවපියන්නා එවිට නුඹවහන්සේ රාජකුමාරිකාව ඇරගෙන ඉස්සෝදු නහා ගෙටම පලා ගිය මැනව”යි කියා එපවත් ගොස් රාජකුමාරිකාවන්ටත් කියා රාජකුමාරයන් විසින් එකී දවසට එකී සැටියේ ගොසින් ශ්වසාන භූමියෙහි වැදුනොත් කලට රාජකුමාරිකාවන් හැරගෙන සේනාව විසින් රැකවල් ලවාගෙන නික්ම පෙරමග දී සේනාව ඇත්තන්ටත් කියන්නී “ශ්වසාන භූමියෙහි වැදුනොත් පුරුෂයා කීපවාරයක් කිඹියපියා නැගිසිට පළමුව දුටු කෙනෙකුත් අල්වාගෙන මරාපියයි, එසේ හෙයින් තොප හැමදෙන බියපත්ව”යි මගදීම කියා සෝන්පලයට ගොස් කී ලෙසම රාජකුමාරයන් කිඹිස පියන්නා තෙමේ හයින් මහඬින් හඬාගෙන ඇමටම පළමුව දිවපුව, ඒ දුටු පිරිස් ආවුද එලා මහහඬින් හඬා දිවාපුවාහ.

එවිට රාජකුමාරයෝ රාජකුමාරිකාවන් ඇරගෙන ඉස්සෝදු නහා තමාගේ ගෙට ගියහ. එපවත් රජපුරාවෝ අසා සතුවුව “සිතා උන්නා පැමිණිය”යි වහා මගුල්කොට සරණු පාවා දී රාජ්‍යයන් පාවාදුන්හ.

එසමයෙහි කඩු ලක්ෂණ කියන බමුණා රජ්ජුරුවන් නැගෙනහිරට පිට ලා උන් විසින් නැගෙනහිරට මුණ ලා සිටි බමුණාගේ මුහුණ අවිච ගැසෙත් ගැසෙත් ඉටිවිඊ නාසය වැටී ගියවිට බමුණා ලජ්ජාවෙන් කරබාගත. එවිට රාජකුමාරයෝ කියන්නෝ “ආචාරීනී, ලජ්ජා නොවෙව, කිඹිසීම නිසා නොපට මේසා අලාභයක් විය. ඒ කිඹිසීම නිසා මට මෙසේ වූ ලාභයක් විය”යි කියවයි වදාරා “එසමයෙහි කඩු ලක්ෂණ කියන මෙසමයෙහි කඩු ලක්ෂණ කියන බමුණාමය, බරණැස් රජ්ජුරුවන්ට බණ්ණා වූ රාජ්‍යය ලත් රාජකුමාරයෝ නම් බුදු වූ මම මව්දැ”යි වදාරා ‘අසිලක්ඛණ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

126. කලණ්ඩුක (කලන්දක) ජාතකය

තවද සඵඤ්‍යන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කලණ්ඩුක ජාතකය දක්වන ලදී. එහි වර්තමාන කථාවද බරණැස් සිටාණන්ගේ පුතණුවන් හා කෙල්ලකගේ පුතා එක්ව අකුරු කළ නියාවද, සිටාණන්ගේ ගේ බැලු නියාවද, සිටාණන් ලිච්චා බදු බොරු පතක් ලියූ නියාවද, ඒ පත ගෙනගොස් පසල් සිටාණන්ගේ දුටුට දුන් නියාවද යන සියල්ල පළමු කියනලද ‘කථානක’ ජාතකයෙහි පණතමය දත යුතු.

මේ ජාතකයෙහි වෙනස නම් කථානක නම් කොළී සිටුදුව පාවාගෙන වාසය කරන සමයෙහි බරණැස් නුවර සිටාණෝ තමන්ගේ කොල්ලා අපවත්ව ගිය හෙයින් තමන් ගේ වසන

ගිරවාට කියන්නාහු “ගිරාපෝතකයෙනි, තොප විසින් කලණ්ඩුකයා උන් තෙතින් බලා ඇවිත් කියව”යි කියන්නා “යහපතැ”යි නික්ම ඒ ඒ තැන්හි බලාගෙන යන්නේ කලණ්ඩුකයා වසන ගමට අවුත් පැමිණියේය.

ගිරාපෝතකයා පැමිණී දවසම කලණ්ඩුකයා “ස්නානය කරන්ට”යි ගඟට ගියේය. ගිරාපෝතකයාත් ගඟ සමීපයෙහි දිඹුල් ගසක කොලතුරේ සැඟවීගෙන උන්නේය. කලණ්ඩුකයන් ජල ක්‍රීඩාව කරන හෙයින් සිත නොවදින්නට සිටුවුව විසින් කුළුබඩු කකාරණාලද කිරි අතට උන් කල්හි කලණ්ඩුක කිරි කටක් ඇරගෙන කට සෝදු සිටුවුවගේ ඉස වත්කරන්නා උටු ගිරාපෝතකයා කියන්නේ “ඇයි? කලණ්ඩුකයෙනි, අප බැඳ්දේ වසන පක්ෂීන් පමණ මිසක් තොප අප හා එකගෙයි වාසය කළෝය, තොපි තොපගේ තරම් නොදනුද? එසේ විසින් මෙසේ වූ ජාතිසම්පන්න සිටුවුවගේ ඉසට කිරි වත්කරන්නේය, කටට ඇරගත් කිරි බි පියන පමණක් වනා නොදනිමි”යි කීහ.

එබස් ඇසූ කලණ්ඩුක සිතන්නේ “ගිරවානන් දැන් මාගේ තප්පිය එලියේ කිව්වොත් නපුරැ”යි සිතා “ගිරවානෙනි, මෙසේ ඇවිත් සාමිච්ඛොට හිඳුව”යි කීහ. එබස් ඇසූ ගිරවා “තමාගේ තප්පිය කී හෙයින් මාගේ බොටුව මඩින්ට මු කැන්දන්නේය”යි සිතා ආකාශයට නැගී බරණැස් නුවරටම ගොසින් සිටාණන්ට මේ තප්පිය කීයේය. ඒ ඇසූ සිටාණෝද “එකියන කලණ්ඩුකයා ගෙන්වාගෙන ආවොත් මෙසේ සලසාගත හැකිය”යි වදුරා “එසමයෙහි කලණ්ඩුක නම් මේ

පින්තු කියන හික්ෂුත්‍රය, බරණැස් සිටාණෝ නම් බුදු වූ මමිම වේදැ”යි වදුරා ‘කලණ්ඩුක ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

127. බිළාර ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ගෙනවුත් පෑ කල්හි “මහණෙනි, දැන් මතු නොවෙයි, පෙරත් වඤ්චා ප්‍රයෝගයෙන්ම දන්නෝ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ විසින් ඉකුත්වත් දැක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ මූසිකව(මීයෙකුව) උපන්සේක. මහනින් උරු පැටියෙකුගේ ප්‍රමාණය. සියදහස් ගණන් මීයන්ට නායකව තුබුසක වසනසේක. එසමයෙහි එක කැනහිලෙක් ගොදුරු සොයා ඒ ඒ තැන ඇවිදිනේ මීයන් සමූහයා දැක “යම් උපායකින් මේ මීයන් කන්ට උවමැනවැ”යි සිතා බෝධිසත්ථයන් ගොදුරු කන්ට යන මග නැගෙනහිරට මුහුණ ලා කට දල්වාගෙන තුන් පයක් ඔසවාගෙන කකුලක් බිම ගසාගෙන කැණහිලා සිටියේය. බෝධිසත්ථයෝ ගොදුරු සොයා යන තැනැත්තවුන් වහන්සේ ඔහු දැක “තොපි කවිරුදැ?”යි විචාරා උන් විසින් “මා ධාර්මිකයෝය”යි කී කල්හි “එක පයින් සිටිනේ ඇයිදැ?”යි කී විසින් “තුන් පයින් සිටියෙමි නම් පොළොව ධාරාලිය

නොහේ”යි කීය. “කට දුල්වාගෙන සිටිනේ ඇයිදැ?”යි කී විසින් “සුලන් අනුභව කරන්නටය”යි කීහ. “නැගෙනහිරට මුහුණලා සිටිනේ ඇයිදැ?”යි කී විසින් “සුය්දිව්සපුත්‍රයාට සේවය කරමි”යි කී විසින් බෝධිසත්ථයෝ “මු කියන්නේ ඇත්තෙකැ”යි සිතා “මුන් ලෙහි යහපත් ගුණයක් ඇතැ”යි සිතා දුවසට දෙවිටක් ඇවිත් සේවය කරන්නාහ.

එසමයෙහි කැණහිල් මියන් තමාට සේවයකොට යන්නවුන් බලා හැමට පස්සේ යන මියෙකු අල්වාගෙන කා කට ලේ පිස පළමු සිටි නියාවටම සිටියේය. මෙම නියායෙන් දුවස්පතා මියන් කන විසින් කල් යාමෙන් මියෝ අඩු වී ගියාහ. එවිට මියෝ ගොස් බෝධිසත්ථයන්ට කියන්නාහු “පෙර අපි මේ තුඹස ඉඳිනේ ගැටි ගැටිය, දැන් ඉතා තුනීව ගියමිහ, ඒ කුමන කාරණාවක් බවත් නොදනුමිහ, ඒ බව දනොත් යහපතැ”යි කීහ.

ඒ බව බෝධිසත්ථයෝ අසා “එසේ වීනමි කැණහිලාගෙන් වන උපද්‍රවයෙක් නිසාය”යි සිතා එදුවස් කැණහිලාට සේවයට ගොස් එහ ගමනේ “පරීක්ෂා කරන්නට උවමැනවැ”යි සිතා මියන් ඇමෝම යවා පසුව බෝධිසත්ථයෝ නික්මුණාහ. බෝධිසත්ථයන් නික්මෙන්නා දැක මෙනෙක් ද මියන්ට පනින්නා සේම පන්නේය. බෝධිසත්ථයෝ ඔහු අතින් ගැලවී ඉවත පැකිල යන්නාහු “බලලුන් කරන තපස් වැන්නේය”යි සිතා “කරන තපසැ”යි කියා “තපස් කරමිහයි මෙසේ වූ

වඤ්චා කෙරෙද්දැ?”යි කියා බොටුවට පැන කුලළ කඩා කා මරාපුවාහ.

ඒ දැටුවා වූ මියෝ එතනට අවුත් කැණනිල් බල්ලාගේ මාංස එකසීම ලියා කාපුවාහ. පසුව ආ මියෝ මොත්තමට මාංස සමිහනුයේය. ඔහු මරා සැපසේ වාසයකොට කමී වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා “එසමයෙහි මියන්ට නායකව උපන්නෙමි බුදුවූ මමීම ය”යි වදාරා ‘බිළාර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

128. අග්ගිදත්ත (අග්ගික) ජාතකය

තවද සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය වදාරන ලදී.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ මූසික ව උපන්නේක. එසමයෙහි එක් කැණනිලෙක් ගින්නෙන් ද ඉස ලොම් පමණක් තිබියදී සර්වංගයෙහි ලොම් ද ගියේය. එවිට හිස පමණක් රැකගත්තා වූ කැණනිල් ජායාවෙන් තමා හිස් කුඩිඹිය පමණක් දැක “කුඩිඹිය ඇති පසු ජීවත් විය හැක්කැ”යි සිතා බෝධිසත්ත්වයන් ඇතුළු වූ බොහෝ මියන් වසන තැනට ගොස් පළමු කී ජාතකය පරිද්දෙන් වැද සිටි ව්‍යවස්ථාවට බෝධිසත්ත්වයෝ එතනට අවුත් “තොපි කවුරුදැ?යි වදාරන්නාහු “අග්ගික භාරවාජයෝය”යි කියන්නා

“කුමක් නිසා අවිඳු?”යි විචාරා “තොප හැම රකින්නට ආම්”යි කී විසින් “අප රකිනේ කෙසේද?”යි විචාරන්නා “උදුසන සවස ගොඳුරට යන්නවුන් හා දෙවනුව බිලයට වදිනවුන් ගැන නියමය දනිමි”යි කී විසින් “යහපත මයිලනුවනි, එලෙස කරව”යි කී විසින් එතැන් පටන් යන එන මියන්ගේ ගණන පසාරයෙන් කන විසින් මියෝ තමන්ගේ මියන් අඩු නියාව බෝධිසත්ථයන්ට කීහ.

බෝධිසත්ථයෝ එපවත් අසා එදවස් හැමට පස්සේ නික්මුණාහ. මෙතෙක් ද සේම කැණතිල් බව බෝධිසත්ථයන් වහන්සේට පැන්නේය. බෝධිසත්ථයෝ වළඟා ඉවත පැන “තොප විසින් මියන් රකිමි කියා මියන් නැසූ පමණක්මය”යි බොටුවට පැන කුලල සපා කා මැරෙහයි වදාරා “එසමයෙහි කැණතිලා නම් දැන් මේ කුහක හික්ෂුහුය, මියන්ට රජව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම වේදු”යි මේ ‘අග්ගිඳුතත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

129. කෝසිය ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙක් උපාසකව තුණුරුවන් මොයන ඇතිව වාසය කෙරෙයි.

එසමයෙහි ඔහුගේ ගෙයි වසන බැමිණි දුරාවාරව වාසය කරන විසින් රාත්‍රී මානසෙහි නිදි නොලැබ දුහවල් ගෙයි කළමනා කිසි කර්මාන්තයක් නොකොට වැදහෙව නිදුන්නීය.

බමුණා අවුත් “අයි තොප වැදගෙව නිදුන්නේ කුමක් නිසාදැ?”යි විචාළේය. එවිට “ලෙඩ වීම”යි කියන්නා “කුමන ලෙඩදැ”යි විචාරන්නා “රූපාවෙක”යි කී විසින් “කළමනා කවරේදැ?”යි බමුණා විචාරන්නා “ප්‍රණීත ආහාරය ලබන්නා යහපතැ”යි කී විසින් දුවස්පතා සිගා සොයා ගෙනෙන්නේය. මේ නියායෙන් තමාගේ දුවස්පතා ලත් රූපාව සන්සිඳිමක් නැති විසින් ඒ බව බුදුන්ට දන්වන නියාත් කීප දුවසක් නොගිය විසින් ගඳ දුම්, මල්, පහන් ගත් අත් ඇතිව බුදුන් කරා ගොස් බුදුන් වැඳ පුදු එකත්පස්ව උන්නේය.

බුදුහු බමුණා දැක “මෙතෙක් දුවස් නොආයේ අයිදැ?”යි විචාළසේක. බමුණු එවිට කියන්නේ තමාගේ ගෙයි බිරින්දු රූපාවක් විසින් “බෙහෙත් සපයන නිසා පමාවීම”යි කියා නැවත කියන්නේ “රූපාව පමණක් මිසක් සඵාධගයෙන් වැහැර ගිය කෙනෙක්වත් ශරීර වණීයෙන් අඩුවත් වූයේත් නැත, එසේ පමණක් මිසක් කෙනෙක් ප්‍රණීත ආහාර දුන්නත් රූපාවෙන් අඩුවක් නැත. ඊට කළමනා කුමක්දැ?”යි සඵඥයන් වහන්සේගෙන් විචාළෝය.

සඵඥයන් වහන්සේ වදුරනසේක් “භවයෙන් ප්‍රතිච්ඡන්තව තිබෙන හෙයින් තට නොදැනෙන්නේ පමණක් මිසක් පළමුත් ඊට බෙහෙත් කීවෝ වේදැ”යි වදුරා බමුණා විසින් ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුහ්මදන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ

දිසාපාමොක් ආචාරීව එසියයක් නුවර කුමාරවරුන්ට හා බ්‍රාහ්මණ කුමාරවරුන් ආදී වූ බොහෝ දෙනාට ශිල්ප දී වාසය කරනසේක. එක් බමුණෙක් දිසාපාමොක් ආචාරීන් අතින් ත්‍රිවේදය හා අක්ෂර, ලිඛිත ගණිත, තර්ක ව්‍යාකරණාදී වූ අෂ්ටාදශ ශිල්පයෙහි පාරප්‍රාප්ත විය.

ඒ බමුණාද දවස තුන්විටක් ආචාරීන්ට සේවයකොට ශිල්ප ශාස්ත්‍රයෙහි අඩුවැඩිය අරවාගෙන යෙයි. එසමයෙහි ඒ බමුණාගේ බිරිත්ද දුශ්ශීල නියාව පළමුව වර්තමාන කථාවෙහි පණත සේම බමුණා අවුත් ආචාරීන්ට කී කල්හි, ආචාරී එපවත් අසා “ප්‍රණීත ආහාර කැවීමෙහි කම්නැත. ගොමුදිගෙහි පස්පළා කකාරා ඇරගත් පන් හා තිකුළු තිපල් කකාළ කමාය ඉදිකොට තඹ භාජනයෙහි වත්කොට කීප දවසක් තිබා තඹ ගඳ වෙඳරවූ කල්හි ඒ කමාය ගෙනගොස් වැලක්වත් ලනුවක්වත් ඉපලක්වත් ඇරගෙන සිට ‘මේ බේන් බී රූපාව සංහිඳුවා ගනුව. එසේ නැත්නම් මාගෙන් දෙන ප්‍රණීත ආහාරය කණ බොන නියාවට ගෙයි මේවර හෝ කරව’යි කියව. මෙකී දෙයකට කැමීමැලි වූනම් ඉසකේ පත අල්වාගෙන අත තුඩු ඉපල වුවත්, වේවැල වුවත්, ලනුව වුවත් තුනින් එකකින් යහපත්කොට ඇත මේ නියායෙන් කරන්නා ලෙඩ සුවවෙ”යි කියා ආචාරී කීහ.

බමුණා ගෙට ගොසින් එලෙස කරන්ට වූ දින “උපාය කීවේ කවුරුදැ?”යි විචාරන්නා “ආචාරීන් වහන්සේ කීසේකැ”යි බමුණා කී විසින් “ආචාරීන් මාගේ තත්ත්වය දුන් නියාව

වේදුර”යි සිතා එවිට “මේ වධ මා විඳින්නේ ඇයිදුර”යි සිතා ඇඳින් නැගීසිට කළමනා මෙහෙවර කළහ. එතැන් පටන් කරන දුස්සීලය හැර පතිවුතා ධර්මය රැකිකාන. වර්තමාන කථාවෙහිත් ඔුදුන් ඇසු නියාව දැන මේ කියන ඛැමේණිත් තමා කරණ ලද දුස්සීලය හරන ලද්දීය.

“එසමයෙහි දෙමහල්ලෝ නමි මෙසමයෙහිත් දෙමහල්ලෝමය, දිසාපාමොක් ආචාරීච උපන්නෙමි ඔුදුචු මම්මය”යි වදුරා දෙකල් ගළපා මේ ‘කොසිය ජාතකය’ නිමවා වදුළසේක.

130. අසම්පදුන ජාතකය

තවද සචීඥයන් වහන්සේ රජගහ නුවර නිසා වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් දුම්සනා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩ උන්නා වූ මහච්චරැන් වහන්සේ “ඇවැන්නි, දෙවදුන්ත ස්ථවිරයෝ කෙළෙහි ගුණ නොදනිති”යි කිය කියා වැඩ උන්සේක.

එතනට සචීඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්චි භාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදුර?”යි විචාරා වදුළ කල්හි “දෙවදුන්ත ස්ථවිරයන් කෙළෙහි ගුණ නොදන්නා නියාව කිය කියා උනුමිහ”යි දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් කෙළෙහි ගුණ නොදන්නෝම වේදුර”යි වදුරා ආරාධිත වූ සචීඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්න,

යටගිය දුවස මගධ රට රජගහ නුවර මගධ නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ එනුවර අසුකෙළක් සමීපත් ඇති සංඛ සිටුව උපන්සේක.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර මහ සමීපත් ඇති පිළිය නම් සිටාණන් කෙනෙක් ඇත්තාහ. එනුවර සිටුවරු දෙදෙන උනුත් කෙරේ විශ්වාසය දවසරනාහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර පිළිය සිටාණන්ගේ ගෙයි සමීපත් පිරිහී ගොස් දුක්ඛිතව සිතන්නාහු “මාගේ යහළු සංඛ සිටාණන් කරා ගොස් සමීපත් ඇරගෙන වුත් රැකෙමි”යි සිතා තමන් හා සිටු දුවණියන් පමණක් බරණැස් නුවරින් නික්ම නැගියන්ට වාහනයක් පමණ නැතිව පයින්ම රජගහ නුවරට අවුත් සංඛ සිටාණන්ගේ ගෙට වැද දුටු කල්හි සිටාණෝ “කුමක් නිසා අවුදැ?”යි විචාරන්නා “දුක්ඛිතව රැකෙන මානක් නැතිව නුඹ කරා ආමි”යි කී විසින් එවිට සංඛ සිටාණන් විසින් “ආයේ යහපතැ”යි කියා තමන්ගෙන් සතළිස් කෙළක් සමීපත් දී දැසිදස් පරිවාර සමීපත් සියල්ලත් දෙකොටසක් කොට බෙදා කොටසක් දී සත්කාර සම්මාන කොට යවුහ.

කල්යාමකින් සංඛ සිටාණෝත් දුක්ඛිතව සිතන්නාහු “මෙසේ දුක් විඳිනා බලත් මාගේ බොහෝ සමීපතුන් ඇරගෙන ගිය පිළිය සිටාණන් කරා යන්නා මටත් ප්‍රත්‍යුපකාර කරන්නෝ වේදැ”යි සිතා සිටු දුවණියන් හා සමග බරණැස් නුවරට

ගොස් සිට දුව ශාලාවක රඳවා තුමු පිළිය සිටාණන්ගේ ගෙදරට ගියාහ. එවිට පිළිය සිටාණෝ “සංඛ සිටාණන් ආහ”යි අසා ගෙට කැඳවා යවුන. සංඛ සිටාණෝ ගෙට අවුත් දැක උනස්නෙන් නැගී සිටින්නක්වත් ඉන්නා අසුන් පැනවීම් සාම්පිකමක්වත් නොකොට “කුමක් නිසා අවුදැ?”යි විචාළහ.

එවිට සංඛ සිටාණෝ කියන්නෝ “නුඹ දුකිනා පිණිස ආම්”යි කියන්නා “නවාතැන් අළේ කොයිදැ?”යි කියන්නා “නවතැන් අළ තැනක් නැත”යි කියන්නා එදවස් තමන්ගේ ගෙදරට දුසක් යාල රත්තලේ වැද තිබෙද්දී කෙළෙහි ගුණ නොදන්නා හෙයින් තමන්ගේ ගෙයි කොල්ලෙකු කැන්දලා කියන්නෝ “මුන් ආ ගමන සිස් නොකොට බොල් තිඹක් මුන්ගේ එකතුරු පට්ට මැනලව”යි කියා සම්මතකොට සිටාණන්ට කියන්නාහු “තෙපින් තෙල ඇරගෙන ගොස් නවාතැනකදී පිස කාපියා මා කරා නොඅවුත් තොපගේ රට්ටම පළා යව”යි කීහ.

එබස් අසා සංඛ සිටාණෝ සිතන්නාහු “මේ බොල්තිඹ ඇරනොගනිමි දේ හෝ”යි සිතා නැවත සිතන්නාහු “මා විසින් මිත්‍ර ධර්මය නොබිඳිනා ඒ කුමක් වේව”යි සිතා බොල්තිඹ හින ලවාගෙන ශාලාවට ගොස් එපවත් සිටුදුවට කීහ. ඒ සිටුදුව කියන්නී “නුඹවහන්සේ විකේෂ්පව සතළිස් සම්පතූත් පරිවාරත් දී බොල්තිඹ ලවාගෙන ආයේ කිමිදැ?”යි කී විසින් “උන් විසින් ඒ බොල්තිඹ ඇර නොගනිමි නම් මාගේ මිත්‍රකම් බිඳිනා හා සරිය, එසේ විසින් ගෙනාමි, ඊට තොපි කනස්සඵ

නොව”යි කීවත් සිටුදු හඬන්නීමය. පළමු සංඛ සිටාණන් විසින් පිළිය සිටාණන්ට පාවාදුන් ගම් ධුරයෙක් ශාලාව සමීපයෙන් යන්නේ ශාලාව ඇතුළට වැද සිටාණන් හා සිටු දුවණියන් දැක දෙන්නා පයගෙන හඬා “සාමී දුවණියෙනි, කුමකට හඬවිඳැ?”යි විචාරන්නා “සතළිස් කෙළක් සමීපත් දී බොල්තිඹක් දුන් විසිනැ”යි කීවූය. එවිට කියන්නා “නුඹවහන්සේ විකෂෙප නුවුව මැනවැ”යි කියා තමන්ගේ ගෙට දෙන්නාම කැඳවාගෙන ගොස් ඉස් සෝධා නහවා බත් කවා තමාගෙනුත් බොහෝ සත්කාරකොට තමා හා එක්ව ආ පරිචාරයන්ටත් කියා උන් ලවාත් බොහෝ සත්කාර කරවා ඒ කියන කොළු තමාගේ රැස පරිචාරත් හැරගෙන වාසල සිට මොරගැය. එවිට රජපුරුවෝ තමන්ගේ සිටාණන් හා රජගහ නුවර සිට ආ සංඛ සිටාණන් දෙන්නා ගෙන්වා බරණැස් නුවර රජපුරුවෝ සංඛ සිටාණන් අතින් විචාරන්නා “තොපගේ ලගට මුන් ගිය ගමනේ මුන්ට කුමක් දුනුදැ?”යි විචාරන්නා “සතළිස් කෙළක් සමීපත් හා බොහෝ පරිචාර දුනිමි” කී විසින් පිළිය සිටාණන් අතින් “සැබෑදැ”යි විචාරන්නා “සැබව”යි කී විසින් “තොප කරා මුන් ආ ගමනේ තොප දුන්නේ කුමක්දැ?”යි පිළිය සිටාණන් අතින් විචාරන්නා කරබා ගත්ත.

එවිට රජපුරුවන් විසින් “බොල්තිඹක් දුන්නෙයි කියන්නා ඇසුම්හ”යි කී විසින් කරබා ගත්තාහ.

එසමයෙහි රජ්ජරුවන් හා අමාත්‍ය මණ්ඩලයා හා බොහෝ නින්දා කළාහ. එවිට රජ්ජරුවෝ සංඛ සිටාණන්ට කියන්නෝ “මුන්ගේ ගෙයි සමීපත් එකහිම ඇරගෙන යව”යි කියන්නා “දේවයන් වහන්ස, අනුන්ගේ සමීපතනින් මට කාරිය කිමිද? මා දුන් සතලිස් කෙළක් සමීපත් හා මාගේ පරිවාර ඇමි මේ”යි කියා ඇම ම ඇරගෙන රජගත නුවරට ගොස් දුනාදී පින්කම් කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදුරා “එසමයෙහි පිළිය සිටාණෝ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි සංඛ සිටාණෝ නම් බුදුවූ මමිම වේදැ”යි දෙකල් ගලපා ‘අසම්පදන ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

131. පඤ්චගරු ජාතිකය

තවද සඵඤයන් වහන්සෙ පේතවනාරාමයේදී අපපාල න්‍යග්‍රෝධ සූත්‍රය වදුළුසේක. එදවස් සංඝයා වහන්සේ දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩහිඳු කථා කරනසේක් “ඇවැන්නි, සඵඤයන් වහන්සේ විසින් අපපාල න්‍යග්‍රෝධ මූලයෙහිදී තණ්හාය, අරතිය, රගාය යන මාර ස්ත්‍රීන් තුන්දෙනා විශිෂ්ඨ රූ මවාගෙන බුදුන් පොළඹවන්ට ආ ගමනේ බුදුන් විසින් කර ඔසවාත් නොබලන ලද. එසේ විසින් මේ නියා රූපශ්‍රියක් දැක වැඩනුන් නියාව යහපතැ”යි කියා කථාකොට වැඩනුන් තෙහට සඵඤයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “දැන් මහණෙනි, මා විසින් සියලු

ක්ලේශයන් නසා ලොචතුරා බුදුවූ ජාතියෙහි ස්ත්‍රී වසග නොවූවා කුමක්ද, අබුද්දෙන්පාදයෙහි බෝධිසත්ථයන් නුමු කළ නුවණින් දවස අරණ සමයෙහි පවා ස්ත්‍රී වසග නුවමෝදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ට රාජකුමාරවරුන් පන්සියයක් ඇති වූ නියාවද, බෝධිසත්ථයන් ඇමට බාලව ඉපද පසේබුදුන් අතින් “කවරද මට රාජ්‍යය ලැබේදැ?”යි විචාළ නියාවද, පසේබුදුන් විසින් “සත් දවසකින් තක්සලා නුවරට ගියා නම් රාජ්‍යය ලබ”යි කී නියාවද, අමාත්‍යයන් පස් දෙනෙකු එක්ව ගොස් පඤ්චකාම තෘෂ්ණාවෙන් යකින්නට ගොදුරු වූ නියාවද, බෝධිසත්ථයන් පස්සේ යකින්න එලවාගෙන ඊම ආදී ගන්ධාර නුවර ශාලාවක වන් නියාවද, ගන්ධාර නුවර රජ්ජුරුවන් නුවරට ඇතුළු පිටින් වඩිමින් සිට බෝධිසත්ථයන් එපයි කියව කියවා යකින්න ඇරගෙන රජගෙට ගිය නියාවද, එදවස් රැ තමාගේ යක්‍ෂ විචානයට ගොස් යකින්නන් ඇරගෙන රජ්ජුරුවන් හා සියලු වාසල පටන් ඇතුළු අය ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා ඇට තිබියදී හක්ෂණය කළ නියාවද, යන සියල්ලම පළමු කියනලද ‘ගන්ධාර ජාතකය’ සේම යයි දත යුතුය.

යකුන් පළා ගිය කල පසු දවස් ගම්මුදලිවරුන් විසින් දොරවල් බිඳ ඇතුළට අවුත් රජගෙයි තුඩු කසල දමා ශුද්ධකොට නුවර දිව්‍යපුරයක් මෙන් සරනා රජගෙය සුධර්මා නම් දිව්‍යසභාවක් මෙන් සරනා අමාත්‍ය මණ්ඩලයා රැස් කරවන්නාහු “අසවල් ශාලාවේ උන් පුරුෂයා රාජ්‍යය කරන්නට නිස්සෝ ය”යි කියා ඔබ කරා ගොස් එපවත් කීහ.

එවිට බෝධිසත්තවයෝ කියන්නෝ “රජපුරවන්ගේ පුතණු කෙනෙකුන් නැද්දැ?”යි විචාරන්නා “නැත”යි කී හෙයින් ඔටුණු පැළඳ මහත් වූ පෙළහරින් නුවරට වැද දළපුඩු සේසත් නැගූ සිංහාසනාරූඪව යුවරජ සෙනෙවිරත් ඇතුළු වූ අමාත්‍ය මණ්ඩලයා පිරිවරා බ්‍රාහ්මණ පණීන්, ගෘහපති පණීන් සමන්විත වූ සොළොස් දහසක් නාටක ස්ත්‍රී නැටීමි, ගී කීමි, බෙර ගැසීමි ආදී වූ දෙයින් මේස ගර්ජනාවක් කරන්නට වන්නාහ. පඤ්චාංගික තුස්සිනාදයෙන් එක නින්නාද කෙරෙමින් ඒ ඒ තැන සෝෂා කරවන්නට වන්නාහ. මේ නියායෙන් බොහෝ රාජානුභාවයෙන් ඉඳ සිතන්නාහු “පසේබුදුන් වහන්සේ කී පණතට හා විශ්සී ධේශ්සීයෙන් මෙසේ ප්‍රනාපයක් ලද්දේය”යි සිතා එතැන් පටන් දුනාදී වූ කුසල්කොට දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා “එසමයෙහි ගන්ධාර දේශයෙහි රාජ්‍යය කළ රාජකුමාරයෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාරා මේ ‘පඤ්චගරු ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

132. සසන (සතාසන) ජාතකය

තවද සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද. එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ පිටිසර ගමක වස් වසන්ට පළමු තුන් මස පන්සල ගිනි වැද දු ගිය විසින් උපාසකවරුන්ට එපවත් කියා උපාසකවරුන් විසින් සී සාමිහ, වැට බඳිමිහ යනාදී කී කී දවස්ම අවුත් කිය කියා තුන් මසම ගණය නොනැගූහ. විහාර ආසු මද හෙයින් අධිගමයක් වන්නා තබා ආලෝකයක් පමණකුත් උපදවාගත නුහුණුවාහුය. මේ නියායෙන් දවස් අර වස් ඉක්බිති බුදුන් කරා අවුත් වැඳ එකත්පස්ව වැඩ උන්සේක.

සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ සුවදුක් විචාරා “අයි මහණෙනි, ගිය කාරිය මුදුන් පැමිණියේ දැ?”යි විචාරන්නෝ “විහාර අචාසු හෙයින් භාවනා කරන්ට නුදුයේය”යි දන්වන්නා “ආසු තෙනකට ගොසින් උවත් භාවනා කරන්ට එපාදැ”යි “පෙර පක්ෂිහු පවා තමන් උන්තෙන අචාසු හෙයින් ඔබ්බට ගොසින් වාසය කළෝවේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථවයන් වහන්සේ පක්ෂිව බොහෝ පක්ෂීන්ට රජව ඉපද ගහක් සමීපයෙහි වාසය කරනසේක. එසමයෙහි බොහෝ පක්ෂීන් ගහට නැමී තිබෙන අත්තෙක ඉඳ වර්වස් කරන්නාහ. එසමයෙහි ගහ

වසන්තා වූ නාග රාජයෙක් තමා වසන දියෙහි පක්ෂීන් වර්ථස් කරන්නා දැන “උන් වසන ගස ගින්නෙන් දවන්ට උවමැනවැ”යි සිතා රාත්‍රියෙහි පක්ෂීන් එකම ගසට රැස්ව උන් වේලාවට පළමුකොට විෂ ධූමයක් අළේය. ඉන් ඒ ගඟ පැත්තේ උනු කරවා පිය. දෙවෙනිව ගිනිකඳු අළේය. ඉන් දුමිකඳු පැන නැංගේය. තුන්වෙනිව අල ගිණුනිකඳින් නාඹ තල්කඳු සා ගිනිකඳු පැන නැංගේය. ඒ දුටු බෝධිසත්තවයෝ “ගින්නට විරුද්ධ වූ දියෙන් ගිනිකඳු පැන නැගී අවස්ථාවෙහි අපි මෙතන ඉඳිම කාරණා නොවෙ”යි කීවා කරන පක්ෂීන් ගණනක් ඇරගෙන ඔබ්බට ගියේ වේදැයි වදාරා “එසමයෙහි නායක පක්ෂීව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාරා ‘සසන ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

133. ජාතකෝම (කඩානකෝධන) ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සකස්පුර දොරට බට දවස් සැරියුත් ස්වාමීන් වහන්සේ ප්‍රශ්න විසර්ජනය කළ නියාව යහපතැයි යන මේ කථාව නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්තවයෝ හිමාලය වනයෙහි බොහෝ තාපසවරුන්ට නායකව වසන්නාහුය.

එසමයෙහි බෝධිසත්වයන්ගේ ප්‍රධාන අනවැස්සා නම් ඔබ්බේ ගමකට වස් වසන්නට යාමේදී බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ මරණ කාලය පැමිණියේය. එවිට අනවැස්සි තාපසවරු විසින් ලගට අවුත් “කුමක්ද, ධ්‍යානයක් උපදවාගත් සේක්දැ?”යි විචාරන්නා “ආකිංවනං නචී කිංචි”යි වදුරා ප්‍රාණය නිරුද්ධව ගොස් බඹලොව ගොසින් පෙනුනුසේක.

එවිට තාපසවරුන් විසින් “ආකිංවනං නචී කිංචි” යන බසෙහි අර්ථය දැනගත නොහී “මිත්‍යදෘෂ්ටීන් උපදනා බඹලොව උපන් නියාව නොවේදැ”යි සිතා ආදුහන පූජාව මාහැඟිකොට නොකළාය.

එවිට ප්‍රධාන අනවැස්සි තාපසයෝ එතනට අවුත් තාපසවරුන් අතින් “අචාරීන් වහන්සේගේ ප්‍රාණය නිරුද්ධව යන ගමනේ කීයේ කිමිදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “එසේ විනම් අහස්සර නම් බඹලොව උපන්නේය”යි කීහ. බොහෝ තාපසවරුන් “ඒ කීයේ බොරු ය”යි යන විසින් මහඛුන්ම තෙමීම එතනට අවුත් “මාගේ ප්‍රධාන තාපසයා කීයේ අත්තම ය”යි කියා පෙරලා බඹලොව ගියා යයි වදුරා “එසමයෙහි ප්‍රධාන තාපසයෝ නම් සැරියුත් ස්ඵවිරයෝය. මහඛුන්මව උපන්නේ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි මේ ‘ඝට්ඨකසොධන ජාතකය’ නිමවා වදාල සේක.

134. වජ්‍රභාස (වජ්‍රභ) ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සකස්පුර නුවර සැරියුත් සාමීන්ගේ ප්‍රශ්න නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ හිමාල වනයෙහි බොහෝ තාපසවරුන්ට නායකව ඉඳු පරලොව යන දවස් තාපසවරුන් විසින් ලගට අවුත් “කුමණු සෘඪියෙක් පැමිණියේදැ?”යි විචාරන්නා “වන්දුභාසං සුරියාභාසං” කියා පරලොව ගියාහ. එවිට ජෙය්‍ය්‍ය ජාපසයන් විසින් “අපගේ තාපසයන් වහන්සේ ආහස්සර නම් බඹලොව උපන්සේකැ”යි කී විසින් තාපසවරුන් නොගිවිස්නා හෙයින් මහබුන්මයා එතනට අවුත් “ජෙය්‍ය්‍ය ජාපසයන් කීයේ සැබෑමය”යි කියා බඹලොව ගියාහයි වදුරා “එසමයෙහි ජෙය්‍ය්‍ය ජාපසයෝ නම් සැරියුත් මහස්ථවිරයෝය. මහබුන්මව උපන්නෙමි ලොවිතුරා බුදු වූ මම මව් වෙදැ”යි ‘වන්දුභස ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

135. ස්වණීතංස ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා උපාසකයෙක් ඒඳු වත්තක් කොට ගිසුන් වහන්සේ බොහෝ දෙනාට ඒඳු කඩා දෙන්නේය.

“මේවිවරටත් කඩා ගනුව”යි කියා උන් ලවාම කඩවාත් යවන්නේය. හික්ෂුණීන් වහන්සේන් ඔහුට කියා ඔහු කීවි විවරක් කපාකොටා තමන් වහන්සේ හෝ කඩාගෙන යනසේක. උපාසකයා හෝ කඩා දෙන්නේය.

මේ නියායෙන් දවස් හරණා සමයෙහි එක් දවසක් උත්සවයක් නිසා බොහෝ දෙනා ගෙට අවුත් ඒදෙනු කඩාගෙන ගියාහ. ඒ වේලාවට නන්දුන නම් හික්ෂුණී කෙනෙකුන් වහන්සේ ඔහුගේ ගෙට එදවස් අවුත් “උපාසකයෙනි, ඒදෙනු දෙව”යි කී සෙයින් උපාසක තැනත් ඒදෙනු දීපියා සිටි ප්‍රස්තාවට ඉල්ලූ හෙයින් “නුඹ වහන්සේ මේ ඒදෙනු වත්තට ගොසින් ඒදෙනු තූනක් කඩා ගත මැනවැ”යි කීය.

එබස් අසා තමන් වහන්සේගේ මෙහෙණින්නන් හා සමග වත්තට ගොස් ඒදෙනු එකසීම කඩාගෙන ගියසේක. එවිට උයන්ගොවිවාත් “නොකියන් ඉන්දු දී මෙසේ වූ අන්‍ය කෙරෙද්දැ?”යි කියා මුරගැය. උපාසකයාගේ සිතිවිල්ලට කළකිරුණා ඒ අසු බොහෝ මෙහෙණින්නන් වහන්සේන් උස්කොටනා කොට එපවත් සඵලයන් වහන්සේට දැන් වූසේක.

සඵලයන් වහන්සේන් එපවත් අසා “මහණුන් විසින් නම් දුන් දෙයක් විනා නුදුන් දෙයක් ඇරගත යුතුදැ?යි බොහෝ තෘෂ්ණාවෙන් අත සිටි දෙයක් නැසී යන්නේ ඔබ්බෙන් ලබන ලද දෙයක් නැත. ලත් දෙයෙහි සතුටු වීමෙන් ඔබ්බෙනුත් සම්භවෙයි. අත සිටි දෙයන් නාවුරුවෙ”යි කියා බොහෝකොට

හිඤ්ඤා වහන්සේ මෙහෙණින්නන්ට නින්දාකොට “මහණෙනි, පෙරත් මේ මෙහෙණින්න බහුවිත්ත ඇත්තී වේදැ”යි වදාර ආරාධිත වූ සච්ඤාසන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේදැයි යතහොත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ බමුණු කුලයක ඉපද දුන් තුන්දෙනා ගෙන එකෙක් නන්දය, එකෙක් තච්චිය, එකෙක් සුන්දරීනන්දනී යයි. දුන් තුන්දෙනෙකු ලදින් ඔබ්බේ පරකුලයෙක ලන්ට විවාහ කරන්නාට පළමු ම පිය වූ බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ මියගොස් ස්වණීතංසව ඉපද ජාති සමරණ ශ්‍රැණයෙන් මේ හංස ජාතියට පළමුවෙනි ජාතියෙහි බ්‍රාහ්මණ කුලයෙහි උපන් නියාවන් බැමිණිය හා දුන් තුන්දෙනා අනුන්ට බැලමෙහෙකොට රැකෙන නියාව දැක “මාගේ පියාපත් රන්පියාපත් විසින් කැපීම තැළීම ආදී වූ කර්මාන්තයට නිසිව තිබෙයි. එසේ හෙයින් මාගේ අඹුදරුවන්ට සංග්‍රහ පිණිස ම විසින් දෙමසින් අතනට ගොස් පියාපත් එල එලා ආම් නම් යතපතැ”යි සිතා දවසක් තමන්ගේ ගෙට අවුත් පළය පිට උන් කල්හි දුන් තුන්දෙන විසින් “තොපි කවුරුදැ?”යි විචාරන්නා “තොප ඇමට පිය වූ බ්‍රාහ්මණයානෝ නම් මමය, තොපට හා තොපගේ මණියන්ටත් සංග්‍රහ පිණිස ආම්” කියා රන්පතක එලා ගියහ. මෙම නියායෙන් කීප වාරයෙක රන්පත් එලා සිටි කල්හි එක් දවසක් බැමිණි සිතන්නී “තිරිසනා නම් එක් සිතක්

නොවන්නාහ. ඉඳිරියේ මෙනනට නොයෙමි සිතුවොත් අපට බොහෝ අලාභය”යි සිතා දැන් කැඳවා කියන්නී “නොපගේ පියාණන් දවසෙක අල්වාගෙන ඇඟ පියාපත් උදුරා ගනුව”යි කීහ.

එපවත් උන්ගේ දැන් තුන්දෙන කියන්නාහු “අපගේ පියාණන් වහන්සේගේ සර්වාංගය රිඳෙයි, අපි එලෙස නුදුරමිහ”යි කීහ. මෙසේ නියායෙන් කිය කියා උන් කලට තංසයා ඒ ගෙට ආවේය. එකල්හි බැමිණි කියන්නී “ස්වාමි පුත්‍රයා මා කරා එව”යි කියා කැඳ වූ කල්හි එවිට බෝධිසත්වයන් වහා උන් කරා එන්නාම අල්වාගෙන සර්වාංගයේ රෝමයන් උදුරා ගත්තාහ.

බෝධිසත්වයන් නොමනා අභිප්‍රායෙන් උදුරා ගත් හෙයින් සියළු රන්පත් නිස්ප්‍රභාව ගියේය. බෝධිසත්වයෝ පියාපත් නැති හෙයින් යානොහී එම ගෙයිම උන්නාහ. දෙවෙනිව ඇවිත් වන ලොමි සුදු පැහැ ඇතිවන්නා බෝධිසත්වයන් ඇරපුවාහ. එතැන් පටන් බෝධිසත්වයෝ ගෙට නොආවිරූහයි වදුරා “මහණෙනි, තෘෂ්ණාවගේ අධිකත්වය නිසා යෙහෙන් සෙමෙන් ලැබ ගන්නා රන්පත් ලැබ ගන්ට නුවුයේ වේදැ”යි වදුරා “එසමයෙහි බැමිණි නම් මේ නන්ද, නම් මෙහෙණින්නය. ස්වණීතංසව උපන්නෙමි ලොචතුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුරා ‘ස්වණීතංස ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

136. ඔබ්බු ජාතිකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන කාණුමාතාව ආයතීශ්‍රාවක නම් වූ උපාසිකාවක් ඇත්තියි. එකීයන උපාසිකාවට කාණුමාතාව යයි කියන්ට කාරණා කින්දැ?යි යනහොත්, කාණු නම් දුවක් ඇත්තියි. ඇට මව් විසින් කාණු යයි නම් කළේ ඇස කණු හෙයින් නොවෙයි, විශේෂව රූ ඇති හෙයින් ඇ දුටු පුරුෂයෙක් ඇගේ රුවෙහිම තෘෂ්ණාව බැඳී අනික් ස්ත්‍රියක කෙරේ දෘෂ්ටියක් නොහෙලන විසින් කාණුවුවා හා සමානයෝ යයි කියා කාණුවෝ යයි නම් තිබුන.

කාණු නම් දුව ඔබ්බට ඇගේ මෑණියෝ පාවා දුන්හ. ඔබ්බේ කුලයක වැද ඉඳ බොහෝ දවසකින් මෑණියන් දකින්නට මෑණියන් කරා අවුත් දැක උන් ලග වැද ඉඳ නොඑන විසින් උන්ගේ ස්වාමී පුත්‍රයා කියා යවන්නේ “කාණුවන් දකිනා බොහෝ අභිප්‍රාය ඇත්තෙමි, වහා එන්නේය”යි කියා යවුන. එපවත් අසා කාණුවෝ තමන්ගේ මෑණියන්ට එපවත් කීවාහ. එපවත් කාණුමාතාවෝ අසා “ස්වාමීපුත්‍රයා දකින්නට යන ගමන සිසතීන් යාම නපුරු යයි කැවුම් ආදී වූ දෙය පිසවාගෙන යා යුතුය”යි පණත් කළාහ.

ඒ අවස්ථාවට වහන්දූූ නමක් සිගා වැඩිසේක. සෝවාන් උපාසිකාවන් විසින් ගෙයි කැවුම් තිබෙද්දී “නැතැ”යි කියන්ට කාරණා නොවන හෙයින් පාත්‍රය පුරා කැවුම් පිළිගැන්වුන. ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේත් අනික් සිගායෙන හික්ෂු කෙනෙකුන්

වහන්සේ දැක උන්වහන්සේට කියනසේක් “කාණුමාතාවන්ගේ ගෙයි කැවුම් ඇත, ඔබ්බට යව”යි කීසේක.

එපවත් අසා ඒ ගෙට ගොස් පාත්‍රය පුරා කැවුම් ලබාගෙන අනික් නමකට කීසේක. ඒ නම අනික් නමකට කීසේකැයි කියා මේ නියායෙන් සතර නමකට පාත්‍රා පුරා දීමෙන් කැවුම් නිමා ගියේය.

එසේ හෙයින් කාණුව ඒ මුරයේ යන ගමන් තබා දෙවෙනි වලියෙන් ස්වාමිපුත්‍රයා “අව මැනවැ”යි කියා යවන්නා මුරයෙන් ගමනට පිසු කැවුම් එම හිඤ්ඤා වහන්සේම පිළිගත් හෙයින් ගමනට බාධා වූ හෙයින් ඔබ්බෙන් කුලස්ත්‍රියක් ගෙනාහ. එපවත් කාණුවෝ අසා බොහෝ විඤ්ඤා අඬන්ට වන්නාහ. කාණුමාතාවෝත් විඤ්ඤා වූහ.

එපවත් සඵලයන් වහන්සේ දැක කාණුමාතාවන්ගේ ගෙට අවුත් උන් විසින් පනවනලද බුධාසනමස්තකයෙහි වැඩහිඳ “උපාසිකාවෙනි, තොපගේ දුව අඬන්නේ ඇයිදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා ඊට සුදුසු බණ වදුරා උන්ගේ සෝක නිවා ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක.

එදවස් සවස දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මහඵවරුන් වහන්සේ “අසවල් හිඤ්ඤා සතර දෙනා නිසා කාණුවන්ගේ ගමණටත් බාධා වියයි ආය්ඪී උපාසිකාවන්ටත් බොහෝ විඤ්ඤා”යි කිය කියා උන් තෙහට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු

නොවෙයි, පෙරත් මෙකියන හික්ෂුහු සතරදෙනා විසින් කාණුමාතාවන්ගේ ලාභය උදුරා ගෙනෙන ලදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්තවයන් වහන්සේ ගල්වඩු කුලයක ඉපිද ගල් වඩුවන්ට ආචාරීව දුවසරිනාසේක.

එසමයෙහි සතළිස් කෙළක් සම්පත් නිධානගතව තිබෙන්නා වූ පිරිසර සිටාණු කෙනෙක් නැසී ගියාහ. උන්ගේ බැඳුණියෝ මියගොස් සම්පතෙහි ගන්නා වූ ආසාවෙන් නිධාන භූමියෙහි තුඹසෙක මූසිකා බෙහුව උපන්නාහ.

ඒ අවස්ථාවට බෝධිසත්තවයෝ ඒ පාළු ගමට අවුත් ගල් පළා ඉන් කර්මාන්තකොට ජීවත් වන්නාහ. දුවසට විටක් බෝධිසත්තවයන් ඒ ගමට එන හෙයින් මූසිකා බෙහුව බෝධිසත්තවයන් කෙරෙහි ස්නෙහ උපදවාගෙන “මාගේ සතළිස් කෙළක් සම්පත් ඇත, ඒ සම්පත් ඒ සත්පුරුෂයාට දී මමත් ප්‍රයෝජන විඳිමි”යි සිතා එක් දුවසක් කමාපණයක් කටින් ඩැනැගෙන අවුත් බෝධිසත්තවයන්ගේ පා මුල එලා එව. බෝධිසත්තවයෝ “මේ කීමෙක්දැ?”යි කීහ. මූසිකාව විසින් “මේ රත්තරන් නුඹවහන්සේ විසින් ඇරගෙන මට රත්තරන් සතර වියටෙක දඩමස් ඇරගෙන ඉතිරිවා ප්‍රයෝජන ගත මැනවැ”යි කීහ.

ඒ නියාවට දුවස්පතා කමිපණයක් මි දෙන්නිය.

බෝධිසත්ථයෝ රත්තරන් සතර විශටෙක දඩමස් ඇරගෙන
 ලා මේ නියායෙන් දුවස් ඇරණා සමයෙහි එක් බළලෙක්
 ගොදුරු සොයා ඇවිදිනේ මූසිකා ධෙනුව දැක ඇල්වාගන.
 එවිට මූසිකාව කියන්නී “මා ඇර පියව”යි කිය. ඊට බළල්
 කියන්නේ “ගොදුරු සොයන්නෙමි”යි කී විසින් “මා ඇල්ලුයේ
 කුමටදැ?”යි විචාරා “මාංස කන්ටය”යි කී විසින් “එකදු කන
 මාංසය යහපත්ද? ඇමදු කන මාංසය යහපත්දැ?”යි
 විචාරන්නා “හැමදු කන මාංසය ලැබේ නම් යහපත්වෙ”යි
 බළලා කියන්නා “එසේ වීනම් මා ඇර පියන්න, දුවස්පතා
 මාංස ලබමි”යි මූසිකාව කී විසින් අසා බළලා කියන්නේ
 “යහපත, ඒ නියාවට මස් දෙව”යි “පමා වූ දුවසෙක දන්නෙමි
 වේදැ”යි හය ගන්වා ඇලන.

එතැන් පටන් මූසිකා ධෙනුව තමා ලත් මාංස
 දෙකොටසක් කොට බළලාට කොටසක් දී කන්නිය. මේ
 නියායෙන් අනික් බළලෙක් ඇල්වීය. උන්ටත් මාංස
 කොට්ඨාසයක් දෙන නියායෙන් කියා ගැලවුනාහ. මේ
 නියායෙන් බළලුන් සතර දෙනෙකු ඇල් වූ ගමනේ
 සතරදෙනාම මේ නියායෙන් ගිවිස තමා එක තැනැත්තිය, බඩ
 පුරා මාංස පස් කොටසක් කොට සතර කොටසක් බළලුන්ට
 දී තමා කොටසක් කන හෙයින් බඩපුරා කන්ට නොලත්තිය.
 දුවසින් දුවස දුච්චතාවයට පැමිණියාහ.

එපවත් බෝධිසත්තවයෝ දැන “මෙසේ වන්නට හේතු කවරේදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “මෙතෙක් දවස් මට නොකීවේ ඇයිදැ?”යි කියා විචාරා ඒ නිශාවට දැවැන් ගුණාවක් ඉදිකොට ඉන්ට සලස්වා “නී විසින් මස් ඉල්ලා ආ බළලුන්ට පරිභව බණව”යි සලස්වා ලූහ. ඒ නිශාවට මුසිකාව දැවැන් කරඬුවේ උන් කලට පළමුකොට බළලෙක් ඇවිත් “නී විසින් මට දෙන මස් කොයිදැ?”යි විචාරන්නා “ඇයි, නොපට මස් දෙන්ට උන් එකෙක්ද, නොපට මස් උවමනා වීනම් නොපගේ දැරුවන්ගේ මාංස කව”යි කියා කීපෙන ලෙස බස් කීව. එවිට බළලේ කෝපව “නොපින් මෙසේවූදැ?”යි දැවැන් කරඬුවට පැන ලය තලාගෙන ඉවත ගොස් බැඳ්ඳේ ලැග මිය ගියේය.

මෙම නිශායෙන් අනික් බළලුන් තුන්දෙනත් මුසිකාවගේ බසට කෝපයෙන් දැවැන් කරඬුව පැන ලය පලාගෙන මළාහ. එතැන් පටන් මුසිකාව බෝධිසත්තවයන් කෙරේ සමාධියෙන් පැහැදු කමීපණ දෙකක් දවසකට දෙන්නීය. මේ නිශායෙන් තමාගේ සතළිස් කෙළක් සම්පත් දුන්නීයයි වදාරා බළලුන් සතරදෙන මස් කෑමෙන් මුසිකාවට වූ අලාභය සේම උපාසිකාවන්ටත් වූ අලාභ යයි වදාර “අදවක් පටන් පවරා දුන් දුනක් වීනා නොපවරා දුන් දුනක් ගෙට ගොස් ඇර ගනීම අකැපය”යි ශික්ෂාපද පණවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බළලුන් සතරදෙනා නම් මේ හික්ෂුහු සතරදෙනය, මුසිකා ධෙනුව නම් කාණුමාතා වූ

උපාසිකාවෝය. එසමයෙහි ගල්වඩුව උපන්නෙමි ලොවිතුරා
බුදුව මම්ම ය”යි දෙකල් ගලපා මේ ‘බබ්බු ජාතකය’ නිමවා
වදුළසේක.

137. ගොඨ ජාතකය

තවද සඵඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන
සමයෙහි වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා හික්කු කෙනෙකුන් වහන්සේ
අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී. එහි වනීමාන කථාව
යටකියනලද කුහක ජාතකයෙහි සැලැස්ම සේම යයි
දනසුතු.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජරු
කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ගොයි
යෝනියක ඉපිද පිටිසර ගමක බැද්දේ තුඹසෙක වාසය
කරන්නාහ.

එසමයෙහි සිල්වත් ගුණවත් තාපස කෙනෙක් එකියන
පිටිසර ගම මනුෂ්‍යයන්ගෙන් සිව්පසය අනුව කරන්නාහ.
බෝධිසත්ථයෝ ඒ තාපසයන්ගේ මියුරු ධර්මදේශනාව අසන
නිසා දුවසක දෙවිටක් අවුත් තාපසයන් දැක වැඳ යන්නාහ.
කල්යාමකින් උපාසකවරුන්ට කියාගෙන ඒ තාපසයන් වහන්සේ
හිමාලය වනයට වැඩිසේක. පසුව කුට තපස් කරන්නා වූ
තාපස කෙනෙක් එම ගමට අවුත් උනුත් උපාසකවරුන් විසින්
දෙන දන් ලබන්නාහු එම පන්සල වසන්නාහ.

එසමයෙහි ගොයාණෝ “පළමු තාපසයන්සේම මුයින් යහපත් කෙනෙකැ”යි සිතා දුවසකට දෙවිටක් අවුත් දැකිනාහ. එසමයෙහි එක් දුවසක් නොකල් වැස්සෙක් වට විසින් මෙරු පැන නැංගාහ. මෙරුන් කන නිසා බොහෝ ගොයී ඒ ඒ තුඹස්වලින් එලිබටහ. ඒ දැන මනුෂ්‍යයෝ බැඳ්දට අවුත් බොහෝ ගොයින් මරාගෙන යන්නාහු ගොයී මාලු යහපත්කොට පිසගෙන ගියාහ. තාපසයෝත් ගෝයී මාලු කා “කුමන මාංසදැ?”යි විචාරා ගෝයී මස නියාව කියන්නා එහි තෘෂ්ණාව බැඳ “මා කරා එන මහගොයෙක් ඇත, ඔහු මරා මස් කම්”යි සිතා උපාසකවරුන්ට කියා ලුහු මිරිස් ආදී වූ දෙයත්, අත්පල්ලයකුත් ගෙන්වා පන්සල ඇතුළේ සඟවා තබා යහපත් පොල්ලකුත් ඉදිකොට ඒ පොල්ල වැහැරී සිටුවෙත් සඟවාගෙන සක්මන් කෙළවර ගල අස්න පිටකර නමාගෙන ගොස් ගොයාණන් එනමග යටැසින් බල බලා අපිස් භාවයක් අඟවා උන්නාහ. ගොයාණෝත් තුඹසින් පිටිඬු එන්නාහුමය. මෙතෙක් ද, සේ ලඟට නොඅවුත් කොච කොවා තාපසයන් ඉන්නා සැලැස්මෙන් සැකව උඩුසුලඟට ගොස් තාපසයන් ගොයී මස් කෑ නියාව නාසයෙන් ආඝ්‍රාණකොට දැන දැන ලන් නොවී දුරුව දුරුව ඇවිදිනාහ.

ඒ තාපසයෝ “තමන් කරා ගොයාණන් නොඑන විසින් කොචපුව”යි සිතා “පොල්ල බලා දමාලා ගසා මරමි” සිතා දැමුවාහ. දැමූ පොල්ල වල්ගය අඟට වැදුනහ. දෙවෙනිව ලුහු බඳු පොල්ල ඇරගෙන ගසනතුරු බෝධිසත්තවයෝ වහා ගොසින් තුඹසට වැඳ අනික් තෙනකින් මුන එලියට ලා “තා

යහපත් තාපස කෙනෙකැයි සිතා උනිමි, තා සේ වූවන්ට කාමාය වස්ත්‍ර, දිවිසමි, ජටා ආදී වූ දෙය තරම් නොවෙ”යි කියා බැන තුඹසට වැදගියාහ.

ඒ තාපසයෝ “මෙවකි පටන් මෙතන උනිනමි ගොයාණෝ මාගේ තතු උපාසකවරුන්ට කිය”යි සිතා එදවස්ම හිමාලය වනයට නික්මුණාහයි වදාරා “එසමයෙහි කුට තාපසයෝ නමි වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා හික්ෂුහුය, යහපත් තාපසයෝ නමි ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය, ගෝව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාරා ‘ගොධ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

138. උභතෝභට්ට ජාතකය

තවද සඵලෙයන් වහන්සේ වෙළඳවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් දමිසහා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව මහඵවරුන් වහන්සේලා කථාවක් උපදවනාසේක් “දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ බුදුන් වදාළ ප්‍රතිපත්ති නුපුරා ඉන්න විසින් හික්ෂුහු නොවන්නාහ. ගිහිව සිට ලබනලද ලාභයෙනුත් පිරිනුනාහ. මහණව සිට ලබන්නා වූ අධිගම ආදී වූ ලාභයෙනුත් පිරිනුනාහ. එසේ හෙයින් දෙකෙළවර ගිනි වැදගෙන මධ්‍යයේ අසුඵ ගැවුණු දණ්ඩක් සෙයින් අභව්‍යය. දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ උභයත්‍රුෂ්ට වූව”යි මේ කථාව කිය කියා වැඩ උන් තෙනට සඵලෙයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵ භාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව හුනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, දේවදත්ත

ස්ථවිරයෝ පළමුත් උභයග්‍රන්ථයෝ වේදුර”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්තවයෝ පිටිසර ගමක බැඳේදේ විලක් ගාව ගසක වෘක්ෂ දේවතාව උපන්සේක.

එසමයෙහි එක්තරා බිලිවැඳේදෙක් තමාගේ පුතු කැඳවාගෙන ඒ විල සමීපයට අවුත් ඒ විල බොහෝ මසුන් ඇති හෙයින් බිලිය දමාලිය. ඒ බිලිය ගොස් මහා කණුවක ඇවිලිණ. ඇඳගත නොහැකි විසින් කෙටුළු සිතන්නේ “මහා කුඩමස්සෙකර”යි සිතා පුතා අත ගෙට කියා යවන්නේ “නොපගේ මෑණියන් අසල ගෙයි ඇත්තන්ලා ඩබර කරන්ට කියාලව”යි කියා යවා තෙමේ බිලිකටු ඇඳගත නොහැකි විසින් කැඩෙයි යන හයින් ඉනකඩ ගොඩ තිබා “මසු අල්වමි”යි දියට බැස දියෙහි අතපත ගා ඇවිදිනා කල දියෙහි තිබූ කණු දෙකක් දැස ඇති ඇස් දෙක නැසින. ගොඩ තිබූ ඉනකඩ මග යන හොරෙක් ඇරගත. පුතාගේ බස් අසා මව් දුබර උපදවා ගන්නා උපායක් උවමනා විසින් එක් කණොක තල්පතක් තබාගෙන, එක් ඇසෙක බඳුන් කබල්ලේ දැලිගෙන පිරිමැද ගා ගෙන පිරිය ඇති පුතෙකුසේ බලකුක්කෙකු වඩාගෙන විසරු උණු කෙනෙකු මෙන් අවුනැයි කියන්නා විසරු උණෙන් “නොප විනා මා විසරු උණේ නැහැ”යි බසින් බසට දුබර බෝ වනමෝ ගම්මුදලියාට කී දුබර එල්වමි කියා ඇරගෙන ගොස් ගම්මුදලින්ට පැමිණියාය.

ගම්මුදුලි යුක්ති විචාරා “අදම වරදුය”යි කියා දඩ සලස්වා මරා තළා දඩ ඇරගත්තාහ.

එවිට කෙවුල් දියෙන් ගොඩට නැගී අතින් ඇස වසාගෙන කඩ සොයා ගොඩ නොදැක සිටියේය. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ථයෝ වෘක්ෂයෙන් පිටත කියන්නාහු “කෙවුල, තාගේ ඇඳුන කමිණි දිය කළමනා කටයුතනෙනුත් දියට බැස ඇස් දෙකත් නසාගෙන, ගොඩ තිබුන ඉනකඩත් නුටුයේ යයි අවවාද කී යුක්තියෙන් දුබරකොට තොපගේ බිරින්දු මරා ගෙයි තිබූ සම්පත්තියෙනුත් ප්‍රයෝජන නුටුයේය. එසේ හෙයින් දියෙන් කළමනා කටයුත්තෙනුත් ප්‍රයෝජන නුටුයේය” අවවාද කියා අන්තර්ගත වූහයි වදුරා “එසමයෙහි ඇස නසාගත් කෙවුලා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය, වෘක්ෂ දේවතාව උපන්නෙමි ලොවිතූරා බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුරා ‘උනතෝහුණ්ට ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

139. කාක ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි බන්ධු සංග්‍රහයක් නිසා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී. එහි වර්තමාන කථාව දසවැනි නිපාතයෙහි ‘හඳුසාල’ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි රජපුරුවන්ගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයෙක් වීථියේ යමින් සිටියේය. එවේලාවට කවුඩෝ

දෙන්නෙක් තොරණයක් පිට උන්නාහ. ඉන් එක් කවුඩෙක් කියන්නේ “මේ බමුණාගේ ඉස වර්වස් කරන්ට මට අහිප්‍රාය”යි කියන්නා එවිට අනික් කවුඩු කියන්නේ “මහා සමිපත් ඇති උවමනා බමුණාය. එසේ වූ බමුණා හා කැට්ටි වෙර විමෙන් කවුඩු රැස එකසීම නසාලන්ටත් සපන. එසේ වූ දෙයක් නොකරව”යි කීහ. ඊට කවුඩු කියන්නේ බමුණා ඉස වර්වස් නොකොට ඉන්ට බැරිය, කුමක් වේවයි වර්වස් කරමි” කී විසින් අනික් කවුඩු “තා කළ දූෂ නොම දකුව”යි කියා ඔබ්බකට ගියේය.

එවිට බමුණාත් තොරණ කෙළවරට ලන් වන්නාම කවුඩු ඉස වර්වස් කොටපිය. එවිට බමුණුත් කවුඩුත් කෙරේ වෙර බැන්දේය. ඒ අවධියට අනුන්ට බැලමෙහෙකොට ජීවත් වන ගැහැණියක් වි සිගිත්තක් අවිචේ වනාලය. පිඩම්ලොම් ඇති එළුවෙක් ඒ වි කන්ට වන. එවිට ඒ ස්ත්‍රිය විසින් පොල්ලක් ලා මරා ලුහුබඳවා පුව, තවත් ඇගේ ප්‍රමාදයක් බලා වි කන්ට ආය. දෙවෙනිවත් එසේම ගැසූය. එවිටත් පලා ගියේය. පසුව මැහැලි සිතන්නී “තවත් මූ විටින් විටම වි කත් නම් මාගේ බැලමෙහෙය පහරින්ට ගෙනා වි නිමායෙ”යි සිතා ගිනි පෙණෙල්ලක් අතින් ඇරගෙන නිදු වැටි වැටි වැදහොත්තිය. එවේලාවට ඒ එළුවා වි කන්ට ආ විසින් ගිනි පෙණෙල්ලෙන් බල පහරක් ගැසුව. සැඩ ඇතිව එළුවා විසින් ඇග ගිනි වැදගත. ඒ ගිනි නිවන්ට එළුවා වනා ගොසින් ඇත්තළ තුඩු ඉලුප් ගොඩක වැටි වැදහොත්තේය. ඒ ඉලුප් ගේත් ගිනි ගත්ත. ඇත්තළ දු ඇතුන් පිට වැටි ඇතුන්ගේ පිට බොහෝ

වණුව ගියේය. ඇත්තල වෙදවරුන් පිළියම්කොට බැරි සෙයින් රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා පුරෝහිත බමුණා ගෙන්වා “ඇතුන්ට පිළියම් කරන්ට බැරි යයි වෙදවරු කීහ, ඊට ආචාරීනි කළමනා කින්දැ?”යි විචාළහ.

එපවත් බමුණු අසා “කවුඩන්ගේ තෙල් ලඳෙන් පිළියම් කරන්ට භාරය”යි කීහ. එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා “කවුඩන් මරව”යි කීහ. ඒ නියාවට මෙහෙවර අසා ගත් නුවරවාසී කවුඩන් සිය දහස් ගණන් මරා ගොඩකොට පුවාහ.

එසමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ සුසානයක් සමීපයෙහි සුවාසුදුහසක් කවුඩන් පිරිවරා කවුඩන්ට නායක රජව ඉන්නාහ. කවුඩු රජ්ජුරුවෝ කවුඩන්ට වූ විපත්තිය කවුඩකු අනිත් අසා “මාගේ බන්ධුන්ට වූ ආපදය මාම ගොසින් ගළුවතොත් විනා අනික් කෙනෙකුන්ට බැරිය”යි සිතා දුශපාරමිතාව පෙරදැරිකොට සියලු සත්ථයන් කෙරේ මෙහි පතුරුවා “මා විසින් මාගේ බන්ධුන් වූ කවුඩු සමූහයා ගලවන නියායෙන් මැ යන්නේය, ඒ ගැළවීම සත්‍යය නම් මට කිසි අන්තරාවක් නොවේව”යි කියා අධිෂ්ඨානකොට පවනට බඳු වූ වේගයෙන් අවුත් ඇරලා තිබූ කවුළු දෙරින් රජගෙට වැදු රජ්ජුරුවන්ගේ සිංහාසනයට වන්හ.

එවිට එතන සිටි මිනිසුන්ගෙන් එකෙක් කවුඩා අල්ලන්ට ලගට ආයේය. එවිට රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු “රජ්ජුරුවෙනි, පරීක්ෂා කරවිනා කීවන්ගේ බසට මෙසේ අනන්ථියක් කෙරෙද්දැ?”යි කීහ. “රජ්ජුරුවන් විසින් නම් පරීක්ෂාකාරීව

මිසක් වෛරයෙන් කී කී බස් පස්සේ ගොසින් මෙසේ කෙරෙද්දැ”යි අවවාද කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ සතුටුව සතපාක සහග්‍රපාක තෙලින් දෙපිය එව මැඩ තමන්ට ඉදිකළ අන්තපාන ආදී දෙය බඩ පුරා කවා රන්බිස්සක් පිට ඉඳවා “කවුඩන්ට තෙල් නැත්තේ කුමක් හෙයින්දැ?”යි විචාළහ.

එවිට රජගෙය මුළුල්ලේ එකනාදකොට මිණියක නාදයක් සේ මිහිරි කටහඬින් කියන්නාහු “දේවයෙනි, කවුඩෝ යටත් පිරිසෙයින් කුඩා කොල්ලකුත් පමණ මනුෂ්‍යයෙකුත් දකිනා කලත් මනා හය වකිත ඇත්තාහ. එසේ හෙයින් උන්ගේ ලෙහි දැන්වත්, ගියදවසත්, අනාගතයෙහිවත් ඇඟ තෙල් නැත්තේමය”යි කියා බමුණා විසින් කවුඩන් නසන නිසා කියයි කියා මිහිරි කටහඬින් කියත් කියත් රජපුරුවන්ගේ ළය මොලොකව කියන්නාහු “මාගේ රාජ්‍යයෙන් තොපට පූජා කෙරෙමි, රාජ්‍යය පිළිගනුව”යි කියන්නා “ඉන් මට ප්‍රයෝජන කිමිද? මාගේ බන්ධුන් ගැලවෙන්නා පමණය”යි කීහ.

රජපුරුවෝ සතුටුව සියලු ප්‍රාණීන්ටම අහස දී “කවුඩන් මරන්ට එපාය”යි කියා එතැන් පටන් සාල අමුණක බත් පිසවා, ඊට නිසි මාළු ආදී වූ දෙය ඇතිව දවස්පතා කාවනුවේ බත් ලන්නාහ. බෝධිසත්තයෝ දවස්පතා තමන් මේ නිමවන බත් ලබන්නාහ. මේ නියායෙන් දවස් ඇර කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදුරා “එසමයෙහි බරණැස් රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, කවුඩන්ට රජව

උපන්නෙමි ලොවිතුරා බුදුවූ මම්මය”යි වදුරා ‘කාක ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

140. රිතිය ගොඩ ජාතිකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි නොකිකරු හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ නිසා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්තමාන කථාව ‘මහිලාමුඛ’ ජාතිකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ගෝඨ යෝනියක ඉපිද ගොයින් දහස්ගණන් පිරිවරා මහන් වූ තුඹසක වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි බෝධිසත්ථයන්ගේ ගෝ පැටියෙක් කටුස්සකු හා විශ්වාසව ගෙන වසන්නේය. එසමයෙහි බොහෝ ගොයි එපවත් ගොසින් බෝධිසත්ථයන්ට කීහ. බෝධිසත්ථයෝ තමන්ගේ ගෝ පැටවා ගෙන්වාගෙන “අද පටන් තෝ නිව වූ ජාති ඇති කටුස්සා හා විශ්වාසය නිසා මතු ගෝ රැසට අනත්ථි වෙයි” තමන්ගේ ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාවෙන් දැන කීවාහ. එසේ කීවත් ඒ ගෝඨ පැටවා කීවා නොකොට කටුස්සාගේ ඇඟ වැතිර කෙළිනේය.

මේ නියායෙන් කල් යත් යත් ගොයා ඉතා මහන් විය. ඒ මහන් වූ කය ඇරගෙනත් කටුස්සා ඇඟ වැතිර කෙළිනේය. මේ නියායෙන් ඒ වේලාවට කටුසු තමා කය කුඩා හෙයින්

මහත් වූ ශරීර ඇඟ වැනිර ගන්නා මහත් පච්ඡයක් ඇඟ වතුරවා ලුවාසේ තමාට දැනෙන විසින් ගොයින් කෙරේ වෙර බැන්දේය.

ගෝඨ රජ්ජුරුවෝත් “කටුස්සා නිසා යම් දුවසෙක හය පැමිණේ”යි නියම දැන ඒ නියාවට සොර උමගක් කැණ තිබුවාහ. ඒ අවදියට නොකල් වැස්සෙක් වට බොහෝ මෙරු පැන නැංගාහ. ඒ දැක එක් වැද්දෙක් “මෙරු කන්ට ගොයින් බස්නා කල”යි සිතා ගොයින් මරණ්නට බැද්දට ගියේය. ඔහු බැද්දේ ඇවිදිනා කලට ගොයින් කෙරේ වෙර බැදි කටුසු ඒ කියන වැද්දහු දැක “කුමක් නිසා බැද්දේ ඇවිදිදැ?”යි විචාරා “ගොයින් සොයා ඇවිදීම” කී විසින් “ගොයින් සොයා නා දුක් ගන්ට එපයි, පිදුරු හා ගිනි ගෙන ගොසින් මම වේදු පාමි” කියන්නා ඒ නියාවට වැදි ගොසින් පිදුරු හා ගිනි ගෙනාය.

එවිට කටුසු කියන්නේ “මේ කියන තුමස් කටැයි, පිදුරු ගන්වලා ගිනි ඇන පියව, එවිට දුම් කැලෑ ගොයින් තුමුම පිටත් වන්නාහ, පිටත් වූ වේලාවට තොප අත තුබූ පොල්ල බලාවත්, බල්ලන් පැලවත් කැමති ගොයි මරා ගනුව”යි කීය. එසේම වැදි කෙළේය.

බෝධිසත්තයෝ “මෙතෙක් අපේ බන්ධුන්ට හය වූයේ අසත්පුරුෂ වූ කටුස්සා නිසාය”යි සිතා සාරා තුබූ සොර උමගින් පලා ගියාහයි වදුරා “එසමයෙහි කටුස්සා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. නොකීකරු ගෝ පැටියා නම්

නොකීකරු හික්ෂුහුය. එසමයෙහි ගෝ රජව උපන්නෙමි
ලොච්ඡුරා බුදුවූ මමිම වේදු”යි වදුරා ‘ගොඨ ජාතකය’
නිමවා වදුළුසේක.

141. රීතිය සිගාල ජාතකය

නවද සඵලයන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන
සමයෙහි එක් දවසක් මහඵ තෙරුන් වහන්සේ දමිසභා
මණ්ඩපයට රැස්ව දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ “සඵලයන් වහන්සේ
නසන්ට නාලාගිරියා මෙහෙයා ගිජ්ඣකුට පඵතයෙහි සිට ගල්
පෙරලා විදින්නට දුනුවායන් යවාත් නසන්ට නොයෙක්
ජරයෝගකොටත් නසාගත නුනුනුවෝ වේදු”යි කිය කියා උන්
තෙහට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා
එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදු?”යි
විචාරා වදුළු කල්හි එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි
මහණෙනි, පෙරත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මා නසන්ට සිතා
නසාගත නුනුනුවෝ වේදු”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ
ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නමි රජ්ජරු
කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ඵලයෝ කැණුනිල්
යෝනියෙහි ඉපිද දහස් ගණන් කැණුනිඵන් පිරිවරා අමු
සොහොනක වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර උත්සව කෙළියක් නිසා රා මස්
ඵ ඵ නැත බොහෝකොට තිබා දුවඵත් කෙළ රැ වූ දවස

පසළොස් පැයකුත් කෙළි විසින් මස් නිමා ගොසින් රා පමණක් තිබුයේය. එවිට එක් පුරුෂයෙක් “රා මස් දෙව”යි කීය. එවිට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ “මස් නැතැ”යි කීහ. එවිට එක්තරා මිනිහෙක් කියන්නේ “මා ඉන්දුදී මස් අමාරුදැ”යි කියා පොල්ලක් ඇරගෙන වාසල් අගුළු ලූ විසින් දිය යන සොරොච්ච අස්සෙන් පිටති සොහොන් පලකට ගොස් උඩුබැල්ලෙන් මළමිනියක් සේ වැදුණොත්තේය.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්තයෝ මිනි කන්ට ගොස් මිනිසා වැදුණොත් නියාව දැක “මේ තෙමේ නොමළ එකෙකැ”යි සිතා “එසේ වුවත් පරීක්ෂා කරන්ට උවමැනවැ”යි යටි සුලඟට ගොස් ඉවකොට නොමළ නියාව දැන “මු රච්චා පලායන්ට උවමැනවැ”යි සිතා ලඟට අවුත් පොල්ල ඩිඳ ලඟට ඇද්දුහ. මිනිසන් පොල්ල ලඟට ඇද්දේය. එවිට කැණහිල් ඇත ගොසින් කියන්නේ “වැදුණොත් පමණකින් මළ නොමළ නියාව දැනගත නොහැක්ක. නමුත් පොල්ල ඩිඳ ලඟට ඇද්දුනාම නොමළ නියාව දැන කුමන නින්දක්දැ”යි කීවාහ.

එවිට ඒ පුරුෂයා නැගීසිට පොල්ල බලා ගසා නොවැදුණොත් බැවින් “තෝ මා විසින් ගැලවී ගියාවේදැ?”යි කියා කැණහිල් කියන්නේ “නා අතින් මම ගැලවී ගියෙමි. තොප සතර අපායෙහි නොගැළවුණෝදැ”යි කීහ.

එවිට ඒ පුරුෂයා කරබාගෙන තමා ආ ලෙස ඇතුළු නුවරට අවුත් අගලින් ඉස්සෝදු නතා තමාගේ ගෙටම ගියේයයි වදුරා “එසමයෙහි කැණහිළුව මරන්ට ගිය පුරුෂයා

නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි කැණුනිවන්ට රජව
උපන්නෙමි ලොවිතුරා බුදුව මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා
වදාළසේක.

142. විරෝවන ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි සඵඥයන් වහන්සේ

ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන්
විසින් බුදුන් අතින් “සියලු හික්කුන් වහන්සේ පාංශුකුල විවර
පොරවනා නියායෙන් සොසානිකාධගය පුරන ලෙසද, වෘක්ඛ
මූලයෙහි හිඳ භාවනා කරන ලෙසද, මච්ඡමාංස නොකන
ලෙසද, වල වාසයෙහි විනා ගම් වාසයේ සඩ්ඝයා වහන්සේ
නොවසන ලෙසද කියා මේ ප්‍රශ්නයද බුදුන් අතින් ඉල්වා
බුදුහු “මාගේ ශාසනයෙහි සුඛිත මුද්‍රිතයෝ බොහෝ දෙන
මහණ වෙති. එසේ හෙයින් කී දෙය පිළිවන් කෙනෙක් පුරති,
බැරි කෙනෙක් නුපුරති. මා විසින් එසේ එක සි පුරන්ට
උවමනෙවැයි ආපාතනි නොපණුවමි” වදාරන්නා ඊට දේවදත්ත
ස්ථවිරයෝ “බුදුහු මා කීවා නොකළසේකැ”යි කිපී සැරියුත්
සාමීන්ගේ ගණයෙන් අලුත සිවුරු පෙර වූ විනය නොදන්නා
හික්කුන් පන්සියයක් ඇරගෙන “බුදුන්ගෙන් ලබනලද උපසම්පද
සෘඪි ආදී වූ දෙය ඇතිව තිබියදීත් බුදුන් කෙරෙන් තණ
අගක් ගලා ඇරගන්නා විවරක් මා ඔවුන් ප්‍රයෝජනයක්
නැතැ”යි කියා එක සි මසින් මස පොහො දෙකක් කොට
සඩ්ඝ හේද කරවාගෙන ගයා නම් ගගඉස පන්සලක “මමන්
බුදුය”යි කියා බුඩකෘත්‍යය කරමින් දවස් අරණසේක.

එසමයෙහි සඵඥයන් වහන්සේ එක් ද්වසක් දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ හිඤ්ඤාන පන්සියක් දෙනාට අධිගමය හේතු නිසා දැන සැරියුත් මුගලන් දැගසව්වන් ලගට කැඳවා “තෙපි දෙනන දේවදත්ත ස්ථවිරයන් සමීපයට ගොස් උන්ගේ පරිවාර හිඤ්ඤාන පන්සියයක් දෙනාට ඛණ කිසා කැඳවාගෙන එව”යි වදාළසේක.

එපවත් අසා දැගසව්වන් වහන්සේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ ගණයට වැඩිසේක. දේවදත්ත ස්ථවිරයෝත් දැගසව්වන් වහන්සේ දැක “තමන් කරා පලා ආන”යි සිතා ඒ වේලාවට තමන් ඛණ කිය කිසා උන් විසින් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරන ලෙස දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ වදාරනසේක් “ගාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, මාගේ වසට රිඳෙයි. තෙපි ඛණ කියව”යි කිසා තමන්වහන්සේ ඛණ අස්න ගාවා බිම සැතපුනුසේක. ඒ වේලාවට සැරියුත් සාමි ඛණ කිසා පන්සියක් දෙනාම රහත් කොටගෙන වේච්චනාරාමයට වැඩිසේක.

එවිට කෝකාලික ස්ථවිරයෝ දේවදත්තයන්ගේ ගණයට අවුත් ගණය සුන්‍යව තිබුනු නිසාව දැක දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ට කියන්නානු “තොපගේ වහන්දූ ඵකසීම දැගසව්වන් ඇරගෙන යා දී කුමන මරනිදි නිදන්නේය”යි කිසා විලුඹ බලා යකුලකින් ගැසුවාසේ විලුඹෙන් ප්‍රමැද්දට ඇන ලේ තුන්කටක් නන්වාපිය. සැරියුත් සාමිත් රහතූන් පන්සියයක් ඇරගෙන බුදුන් දුටුසේක.

එවිට සච්ඡායන් වහන්සේ “ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ තොප යන කලට කෙසේ උනුදැ?”යි විචාරා වදාරන්නා සැරියුත් සාමි කියනසේක් “ස්වාමීනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ සච්ඡායන් වහන්සේගේ විලාසයෙන් උන්නේය”යි වදාරා කෝකාලික ස්ථවිරන් කළදැන් දැන් වූසේක. එපවත් සච්ඡායන් වහන්සේ අසා වදාරා “ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුව දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මා සේ ක්‍රියා කරන්ට වැද බොහෝ විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සච්ඡායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ සිව්පාවුන්ට උතුම් වූ කේසර සිංහව ඉපිද පච්චයක් මුදුනේ ස්වණීමය ගල්ගුහාවක වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි එක් දවසක් කේසර සිංහරාජතෙම පච්චයෙන් පැන මීමෙකු අල්වාගෙන මාංස අනුභවකොට වැටට ගොසින් පැන් බී පෙරලා පච්චයට එන ප්‍රස්ථාවට එක් කැණුනිලෙක් සිංහයාට ලන්ව ගිය හෙයින් තමා ගැලවී යන උපායක් නැති හෙයින් සිංහයාගේ පය වැදලා සිටියේය. එවිට සිංහයා කියන්නේ “ඇයි ජමිඹුකය, කුමකට සිටියේදැ?”යි විචාරා “නුඹවහන්සේට සේවාකම් කරන්ට සිටියෙමි” කී විසින් බෝධිසත්ථයෝත් ඒ කැණුනිලා කැන්දුගෙන පච්චයට නැගී

උන් ඉන්ට එක් තැනක් සලස්වා “තොප විසින් පවීන මුදුනේ සිට සිව්පාවුන් බලා මා කරා අවුත් අසවල් සිව්පාවා ඇල්ලුව මැනවැ”යි කියාද පැලඹී වදාළ මැනවැ”යි කියන්නා “තොපට කැමති මාංස මරා තොපටත් ලා මමත් කා ජීවත්වෙමින”යි කීසේක.

එතැන් පටන් කැණතිල් එලෙසම පෑ මස් ගෙන තෙමේත් කා කැණතිලාටත් ලන්නේය. මේ නියායෙන් සිංහයා මරාලූ මස් කන හෙයින් දුවසින් දුවස ඇඟ පුෂ්ටිමඬ මහත් වූ හෙයින් උද්ධතව සිතන්නේ “සිංහයෝත් සිව්පාගනයෝය, මමත් සිව්පාගනයෙමි, එසේ විසින් එකෙකු මරාලන මස් කන්නේ කිමිදු? මට මස් මමිම මරා ගනිමි”යි සිතා සිංහය කරා ගොසින් කියන්නේ “නුඹවහන්සේ මරාලන මස් මම මෙතෙක් දු කෑමි, ඉනිබිබේ මරාලන මස් නුඹවහන්සේම කැව මැනව”යි කියන්නා සිංහයා කියන්නේ “හසතිවිදුරණයට අපට වීනා තොපට බැරිය”යි කීප වාරයක කියද්දීත් උවමැනවැයි සිතත් මෙපමණක් ඇතිවන්නාහ. “හසතිවිදුරණය මට පිළිවනැ”යි කියන්නා “යහපතැයි එසේ වීනමි අද රැට නුඹවහන්සේ වැදුණෝනා ස්ථානයෙහිම වැදුණෝනට උවමැනව උදෑසනක්සේම මා නික්මෙන වේලාවට පැලඹ කැණතිලාය”යි කියන්න උවමැනව මෙපමණක් ඇතිවන්නා “හසතිවිදුරණය මට පිළිවනැ”යි කියන්නා “යහපතැ”යි එලෙස සිංහයා කෙළේය.

කැණතිල් රන් ගල්ගුහාවෙන් නික්ම පවීන මුදුනට නැගී ඇඟ තුන් අවරක් කිලිපොළා තුන් විටෙක කැණතිල් අඩ

අධ්‍යාපන සහතිකයක් ලබා ගන්නා වූ අතර උසස් අතර පිටි පැනවිය. අතර පිටි පිණු ගමනේ කැණතිල් අතර පාමුල වැටී අතර විසින් පසින් මැඩ සුනුවිසුන්කොට පෙරලා සුනුකළ අට එක්තැන්කොට ඊපිට වර්ථස්කොට හා මුත්‍රකොට කැඳවනාදද කොට ගියේය.

ඒ දුටු සිංහයා “කැණතිලා පැලමුනු නියාව සොදය ඉස ප්‍රය තළාගත් දෙයන් සොදසැටිය, පැලමුනු නියාවත් ඔබ්බෙය”යි කියා ගල්ගුහාවටම ගියේයයි වදාරා “එසමයෙහි සිංහයා කරන ක්‍රියාවම කෙරෙමියි කියා ප්‍රය තළාගත් කැණතිලා නම් බුදුන් කරන ක්‍රියා කෙරෙමි ප්‍රය තළාගත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි කේසර සිංහව උපන්නෙමි බුදු වු මමිම ය”යි වදාරා ‘විරොචන ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

143. නංගුට්ඨ ජාතිකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ජේතවනාරාමය පිටිපස්සේ නිගණ්ඨ තාපසයෝ මොත්තමෙක් හිඳ “තපස් කරන්ට දුක් දී කළමනෙව”යි කියා සමහරු එක්පයක් බිම ඔසවාගෙන අනික් පය ඇඟිලි අගින් සිට මෙසේ වූ තපස් කරන්නා සමහරු ඉර මුදුන් වේලේ සතරකොණ ගිනිමැල සතරක් බැඳ ඊ මද්ධයේ පැඳවනාප නම් වුතයක් කරන්නාහ.

බොහෝ මහඵවරුන් වහන්සේ බුදුන් කරා අවුත් “ස්වාමිනි, නිගණ්ඨයන් විසින් මෙසේ වුනයක් කරන්නාහ. ඒ නිසා උන්ට ඉදිරියේ පැමිණෙන ලාභ ඇද්දැ?”යි විචාරා සඵඥයන් වහන්සේ විසින් “මහණෙනි, ඉන් කුමන ලාභයද? පළමු උත්තමයෝ පවා මෙයින් යහපත් දෙයෙකැයි සිතා ජාතාග්නි ඇරගෙන වලට(වනයට) ගොස් ගිනිදෙව්‍යාට පූජාකොට ඉන් පැමිණෙන්නා වූ ලාභයක් නැති හෙයින් පෙරලා ඒ ගිනි නිව කිසුණු(කසින) පිරියම් භාවනාකොට බඹලොව ගියෝ වේදැ”යි වදාරා ඒ කෙසේදැ?යි යතහොත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ කුලයක උපන්න. ඵදවස් පටන් දෙමව්පියන් විසින් ගිනි නොනිවා තිබා දොළොස් ඇවිරිදි වයස් පැමිණී අවස්ථාවේ දෙමවුපියෝ කියන්නාහු “පුත තොපි උපන් දවස් පටන් ජාතාග්නිය තබාගෙන උනුම්හයි, ඒ අග්නිය ඇරගෙන වලට ගොස් ගිනිදෙව්‍යාට පූජාකොට බඹලොව යවී නම් එසේවන, එසේ නැත්නම් කුටුම්භසණ්ඨාපනය කොට ගිනිගෙයි වාසය කරව”යි කියා කීහ.

ඵපවත් බෝධිසත්ථයෝ අසා “ගිනි ගෙයින් මට ප්‍රයෝජන කිමිදැ?” ජාතාග්නිය ඇරගෙන වලට ගොස් ගිනිදෙව්‍යාට පූජා කරන්නාහ.

ඵසමයෙහි ඵක් දවසක් පිටිසර ගමකට සිගා ගියකල ගෝ දුනයෙන් ගොනෙකු ලැබ “ඵ ගෝන ඇරගෙන අවුත්

ගිනිදෙවියාට පුදුම්” සිතා ඒ කියන ගෝනා අත්තේ බැඳ ලුහු ඇඹුල් සොයා යාමට ගියාහ. ඒ යා දී වල් වැද්දේ ගෝන මරාගෙන ගෝ කකුල් සතර හා සම හා වල්ගය එනනට දමා සෙසු මස් කන්නක් කා ඉතිරි දෙය ඇරගෙන ගියාහ.

බෝධිසත්ථයෝත් ලුහු ඇඹුල් ඇරගෙන එනනට අවුත් සම හා කකුල් හා වල්ගය තිබුවා දැක “තමා කන්ට තුඩු දෙය රැකගත නුහුනු දේවතාවා රැක්කේ කුමක්දැ”යි සිතා එකී ගෝනාගේ කකුල් හා සම හා වල්ගය ගින්නට දමමින් සිට කියන්නාහු “තොපසේ වූ අසත්පුරුෂයන්ට මෙපමණක් මහාදෙයකැයි සිතාද, සී සී බලව, තොප නිසා මටවත් ලාභයක් නැත”යි කියා පැන් වක්කොට ගිනි නිවා සෘෂිප්‍රවෘත්තාවෙන් පැවිදිව කිසුණු පිරියමී භාවනාකොට පඤ්චාහිඤා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් බ්‍රහ්මලොව ගියාහයි වදාරා “එසමයෙහි තාපසව උපන්නෙමි ලොවුතුරා බුදුවූ මමිම ය”යි වදාරා ‘නංගුට්ඨ ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

144. රාධ ජාතිකය

තවද සථිඤායන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පුරාණ දැනිකාවක් කෙරෙහි ලෝභ කළා වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ නිසා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්තමාන කථාව මතු කියනලද ‘ඉන්ද්‍රිය’ ජාතිකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙණෙන්නේය. මෙහි උකටලී වූ හික්ෂුන් වහන්සේ පෑ ගමනේ සථිඤායන් වහන්සේ විසින් “පළමුත් තොපි මුන්ගේ

අනාවාර වලකාගත නුහුනු කල දැන්නම් පිළිවන්දැ?යි තමාගේ ඉවජාවේ ලාගත නොහෙන ස්ත්‍රීන්ට තා උකටලිවනු කරණා නොවේ”යි කියා ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්න,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ගිරා යෝනියෙක උපන්නාහුය.

එසමයෙහි එක්තරා බමුණෙක් බෝධිසත්ථයන්ගේ මල් වූ ගිරා පැටියෙකුන් බෝධිසත්ථයන් වඩාගෙන ගමට අවුත් බෝධිසත්ථයන් වහන්සේට “පොට්ටිපාදය”යි කියාත් මළණුවන්ට “රාධිය”යි කියාත් නම් තබා දැරුකොට වඩන්නාහ.

එසමයෙහි බමුණා වෙළඳුමක් නිසා ඔබ්බට යන්නේ තමාගේ ගිරා දැරවන් දෙන්නා ලග ඉඳවා කියන්නාහු “තොප මව් බැමිණිය විසින් නොකටයුත්තක් කරතොත් තොපි අවවාද කරව”යි කියන්නා “අවවාද කියා නවත්වනු හැක්කේ ඒනම් කියමි, බැරියේ ඒනම් බැන නොනැග ඉඳිමි” කියා කීහ.

බමුණාත් තමා යන වෙළඳුමට ගියේය. එවක් පටන් බැමිණියගේ ගෙට එන්නන් යන්නන්ගේ අවසරයක් නැති විය. එවිට බෝධිසත්ථයන්ගේ මළණුවෝ බෝධිසත්ථයන් ලගට අවුත් කියන්නාහු “පියාණන් වහන්සේ යන ගමනේ අවවාද කියන්නට වේදැයි කියාලා ගියේය. අවවාද කියා බලමිහ”යි

කියන්නා එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නෝ “මලණ්ඩ, නොප බාල විසින් නොදැන කියන බස්ට, දස පැයට මේ ගෙට වන්නා වූ ගණන් නැත. අනික් විසි පැයේ ගෙට වදනවුන් ගණන් නොදැනෙයි. එසේ වූ ස්ථානයෙහි කුමන අවවාද කියන්නේද? බැණු නොනැගී ඉඳුව”යි මළණුවන්ට අවවාද කියා උන්නාහ. එසේ සිටි නොබෝ දුවසකින් බමුණු ආයේය.

බමුණු ඇවිත් බෝධිසත්ත්වයන් අතින් “බැමිණීගේ උරාවාර කුමක්දැ?”යි විචාරන්නා ගිරවාණෝ කියන්නා “උරාවාර අප්‍රමාණය, මෙසේ වූ උරාවාර කරන්නේ නුඹවහන්සේ කෙරේ අභිප්‍රාච නැත්තෙන් නොවේද? එසේ වූ තැනැත්තිය ගෙයි තිබාගෙන ඉන්නේ කිමිදැ?”යි කියා නැවත කියන්නාහු “මේ දේපය කී වේලේ පටන් අප මෙතන ඉඳිම කාරණා නොවේ”යි සිතා මළණුවනුත් ඇරගෙන පිය බ්‍රාහ්මණයාගේ දෙපතල් වැඳ ආකාශයට වැඳ වනයට ගියෝයයි වදුරා “එසමයෙහි බැමිණී නම් පුරාණ දුතිකාය, බමුණා නම් මේ කියන හික්ෂුය, රාධ ගිරවාණෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, පොට්ඨපාද ගිරවාණෝ නම් ලොච්ඡුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුරා ‘රාධ ජාතිකය’ නිමවා වදුළසේක.

145. කාක ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි මහළු උපසකවරු මොත්තමක්ව පින්කොට ඇවිදිනාහු. එක් දුවසක් සමගව හිඳ සිතන්නාහු “මහළුව ගිහිගෙහි සිටිනා බලාත් තපස්කොට

මහණව රහඬ කෙළෙසුන් නසාපුවොත් යහපතැ”යි සිතා බුදුන් කරා අවුත් “ස්වාමීනි, මහණ කරවා වදාරන්නේ යහපතැ”යි කියා මහණ කරවා මහණ වූ ගමනෙන් ජේතවනාරාමයෙහි කෙළවර එක් තැනක පන්සල් ඉඳිකොටගෙන වාසය කරන්නාහ.

මහළුව මහණ වූ විසින් අකුරක් කොටගනත් නොහෙනසේක. බුදුන් වදාළ බණ භාවනා කොටත් රහඬ ගත නොහෙනසේක. විවිධේ සිගා වඩනා කලත් තමන්වහන්සේ අඹුදුරුවන්ගේ ගෙටම සිගා වඩනාසේක. මෙසේ ඉන්නා අවදියට ඒ උපාසිකාවෝ එක්තරා ව්‍යාධියකින් නැසී ගියහ. එපවත් ඒ මහළුවරුන් වහස්සේත් අසා “හස්ත කර්මාන්තයෙහි සපන් ස්ත්‍රී නැසී ගියාහ”යි උනුන් කරා අත්වැල බැඳ අඩන්ට වන්නාහ.

එපවත් සංඝයා වහන්සේ අසා එතනට අවුත් අඩන කාරණා විචාරා “යහපත් කොට බත් මාළු පිසන ස්ත්‍රිය මළ හෙයින් අඩමිහ”යි කී විසින් එපවත් ඇසූ මහළුවරුන් වහන්සේ දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හිඳ මේ කථාව කිය කියා උන් තෙතට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩවදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනමි කට්ටකින් යුක්තව උනුදැ?”යි වදාරා එපවත් අසා “පළමුත් මු අඹුවන් මළ ගමනේ අඩා මහ මුහුදු පැන් ඉසින්ට බැරි හෙයින් අඩා මියන්ට වන් ගමනේ උත්තමයන්ගේ සහයෙන් ගැළවුනේ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ සමුද්‍රයෙහි දේවතාව ඉපද වාසය කරනසේක. එසමයෙහි බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ රැස්ව සමුද්‍රයේ වසන දේවතාවන්ට හා නයින්ට බලි පිණිස බොහෝ රා මස් බත් මුදුවැලීමේ තිබුවාහ. ඒ අවස්ථාවෙහි කැවිඬියක් හා කපුටුවෙක් වැලීමේ ඇවිදිනාහු ඒ බත් හා රා මස් කා රා මතින් මසා “මුහුද නාමිත”යි කියා රළ ගසන සමීපයෙහි නාමින් සිටිකල මහත් වූ රළ ඇවිත් කැවිඬිය රළෙන් අරගෙන ගිය කලට වහා මතසයයක් කාපිය. ඒ දැක කපුටුවා තමාගේ බිරින්දු රැලින් අරගෙන ගිය හෙයින් ඇඬිය. ඒ අඩ අසා එතනට රැස් වූ කපුටුවෝ “දුක්මුසුව කිමිදැ?”යි විචාරා “නොප ඇමගේ යෙහෙළිය මහ මුහුද ඇරගෙන ගියේය”යි කී කලට බොහෝ කපුටුවෝ ඒ අසා විඤ්ඤපව “අප මෙතෙක් දෙනා එක් වූ කළ මහමුහුද පැන් ඉසපිය නොහැක්කදැ?”යි සිතා මහ මුහුද පැන් කටින් උක උකාකොට දමන්ට වන්නාහ. මේ නියායෙන් බොහෝ වේලාවක් උත්සාහකොට සැතපී ඉන්නාහු යම්තම් අඩුවකුන් නුදුටු හෙයින් ලුණුදිය කටින් හයන විසින් උගුර විසලින.

නුඹුක්ක පුප්පා පැන් ගෙනෙන හෙයින් හනුවත් ඉගිලින. බොහෝ විට පැන් ගැලෙන හෙයින් දැසුන් රතුව බොහෝ ආයාසයට පමිණ “පැන් ඇදීමි තිබා රැකිය”යි කියා

අඬන්නාහු “ගිරා කටක් සේ කටක් ඇති මොණර පිටක් සේ පෑය ඇති පුරවි කෙවිල්ලක හඬ බඳු කටහඬ ඇති අපගේ යෙහෙළිවන කැවිඬි ධේනුව සොරහු මුහුදු ඇරගෙන ගියේ වේදැ”යි කිය කියා එක රාවයෙන් බොහෝ කපුටුවෝ අඬන්ට වන්නාහ. එවිට බෝධිසත්ථයෝ එපවත් දැන හයන්කාර වේෂයක් පෑ උන්ගේ සෝක නිවිහයි වදාරා “එසමයෙහි කැවිඬි නම් මෙසමයෙහි යහපත් මාළු පිසූ උපාසිකාය. ඒ ඇඬූ කපුටුවෝ මොත්තම නම් මේ මහළු හික්ෂු මොත්තමය, උන් ඇමට හය ගන්වා සෝක සන්සිඳු වූ සමුදු දේවතාවා නම් ලොච්ඡුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාරා ‘කාක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

146. රිතිය පුෂ්පරත්න ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ පේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උකටලී වූ වහන්දූෂ නමක් දැක වදාරා “මහණ, කුමක් නිසා උකටලීදැ?”යි විචාරා “පිසමින් ආදියෙහි දැක්ම වූ මාගේ පුරාණ දුනිකාව නිසා උකටලී වීම”යි කිය. “පළමුත් මහණ ඈ නිසා උල ඉඳවා අවිච්චි මහනරකයට ගියෝවේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය ද්‍රවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ආකාශස්ථ දේවතාව උපන්සේක.

එසමයෙහි කාර්තික උත්සව ද්‍රවසෙක දුක්ඛිත පුරුෂයෙක් නමාගේ ඇති රෙදි කඩරොළු දෙකක් යහපත්කොට අපුල්ලා සියයක් දෙසියයක් විවරපට බිඳ, ගෙයි තබා උත්සව ද්‍රවස් අලුවන් විසින් ළඟට අවුන් “වනුක්මලෙහි පැය ඇති කඩක් ඇඳගෙන තොප හා මා හා සිපගෙන විවියේ කෙළින්ට උවමැනවැ”යි කීහ. එවිට පුරුෂයා කියන්නේ “මා දුක්ඛිත වුව, මට වනුක්මලේ පැය ඇති පිළි කොයින්දැයි, මාගේ අපුල්ලා තිබූ සුදුකඩ ඇත. ඒ ඉනකඩ ඇඳගෙන කෙළව”යි කීහ. එසේ කීවත් ඕනොමෝ කියන්නී “වනුක්මලේ පැය ඇති ඉන කඩක් ලදෙන් විනා මා කෙළිනා කෙළි නැත, සුදුකඩ ඇඳගෙන කෙළින්ට අභිප්‍රාය ඇත්නම් අනික් බිරින්දුක් ඇරගෙන කෙළව”යි කීහ.

එපවත් පුරුෂයා අසා නැවත යාවිඤ්ඤාකොටත් ස්ත්‍රිය විසින් කියන්නී “පිරිමින් විසින් සිතූ කල කුමක් බැරිද? රජපුරුවන්ගේ වනුක්මලේ වත්තට ගොසින් මල් කඩාගෙන එව”යි කියන්නා ඊට පුරුෂයා කියන්නේ “රජපුරුවන්ගේ වනුක්මලේ වත්තට ගොසින් මල් කඩාගෙන එන්නා තිබා කර ඔසවා බලන්ටත් මට බැරිය”යි කියන්නා “රාත්‍රියෙහි ගොසින් කරන සොරකම් බැරිදැ?”යි කියා තත්පර විසින් ස්ත්‍රියගේ

අභිප්‍රාය මැඩගත නොහෙන පුරුෂයා විසින් “යහපතැ”යි ගිවිස නුවරින් පිටත ගොස් වැට පැන වත්තට වන්නාහ.

වත්ත බලන මනුෂ්‍යයෝ ඔහු වැට පැන නියාව අසා ගොස් “සොරෙක් වනැ”යි යුහුව එතනට ගොස් ඔහු අල්වා පිටිතලනයා බැඳ රැ උයනේ රඳවා පාන් වූ ගමනේ රජපුරුවන්ට පෑ කල්හි රජපුරුවෝ “උයනේදී අල්වාගත් කල මට පානේ කිමිඳැයි දිවස් උල ඉඳුව”යි කී හෙයින් වඳ බෙරගස්වා ගෙනගොසින් දිවස් උල ඉඳවූහ. දිවස් උල ඉඳ වූ වේදනාද කඩවූන් විසින් තියුනු මුවහත් ඇති තුඩින් ඇස සාරණ වේදනා හා මේ එකක්කොට නොසිතා “මාගේ සොඳ බිරින්ද වනුක්මලින් රැඳුනු කඩක් ඇඳගෙන කාර්තික උත්සව කෙළියට සිතුවා නුවුයේ වේදැ”යි විකේෂපය උපන් අවස්ථාවට ප්‍රාණය නිරැඬව අවිචි මහනරකාදියෙහි උපන්නයි වදුරා “එසමයෙහි දෙමහල්ලෝ නම් මෙසමයෙහි දෙමහල්ලෝමය, ඒ කාරණය ප්‍රත්‍යක්ෂව දුටු ආකාශස්ථ දේවතාව නම් ලොචිතූරා බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුරා මේ ‘පුෂ්පරත්න ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

147. තෘතීය සිගාල ජාතිකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අළුත මහණ වූ පන්සියයක් දෙනාවහන්සේ මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි කාම රාගයක් ඉපද වූසේක.

ඒ වේලාවේ සඵඥයන් වහන්සේ “මේ වේලාවට මාගේ හික්ෂුහු කුමන සිතිවිලි සිතත් දේ හෝ”යි මහාකරුණා සමාපත්තියෙන් බලා වදාරණයේක් ඒ පන්සියයක් හිඤ්ඤන්ට රාග විතකීයක් උපන් නියාව දැක “චක්‍රවර්තී රජ්ජරු කෙනෙකුන්ගේ නුවරට සතුරු කෙනෙකුන් වන්නාසේ මා ඉන්නා ජේතවනාරාමයෙහි ඉන්නා වහන්දෑට උපන් විතකීය මා විසින් බණ කියා රාගචිත්තය දුරකොට පියන්ට උවමැනවැ”යි සිතා “ආනන්දය”යි වදාළසේක. ආනන්දසාමී බුදුන්ට අත්පා මෙහෙවර කරන පස්විසි අවුරුද්ද මුළුලෙහි බුදුන් කෙරේ මෙහි රැකවල් පිණිස අහෝ රාත්‍රියෙහි අත්වැට පහන්ගත් අත් ඇතිව ඇවිදිනාසේක.

එසේ හෙයින් බුදුන් අධගෘ අධ අසා “ඇයිද? සාමිනී” කියා ලගට ආසේක. සඵඥයන් වහන්සේ සිතා වදාරණයේක් “රාගචිත්තය උපන් පන්සියයක් දෙනා වහන්සේ ගෙන්වාගෙන බණ කීමි නම් ‘අපට උපන් සිතිවිල්ල සඵඥයන් වහන්සේට දැනීනැ’යි සිතා හයපත් වන්නාහ. හයපත් වූකල සිතහෙලා බණ නොඅසන්නාහ. සිතහෙලා බණ නොඇසීමෙන් අධිගමයට නොපැමිණේ”යි සිතා වදාරා “සාමාන්‍යයෙන් ඇමට බණ කියමි” සිතා “ජේතවනාරාමයෙහි වසන හිඤ්ඤන් එක්කරව”යි කියා වදාළසේක.

එපවත් ඇසූ ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ යතුරු කෙසි මුදු ඇරගෙන ගෙයක් ගෙයක් පාසා ගොස් දොර දොර ඇර එපවත් කීසේක. එපවත් ඇසූ මහඵවරුන් වහන්සේ

ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක. ගිඤ්ඤන් වහන්සේ රන් පච්චයක් රන්පලසකින් වසන කලක් පරිද්දෙන් වත්පිළිවෙත් දක්වා වැඩිඋන්සේක.

සඵලයෝත් නිල පිත ලෝහිත අවදුත මාංජේෂ්ඨ ප්‍රභාසවර යයි යන සවනක් සඳු බුදුරැස් ආකාශයෙහි විහිදුවා හිරු දහස් සඳු දහස් නැන්ගාසේ ඒකාලෝකකොට වැඩිහිඳු බණ වදුරණසේක.

“මහණෙනි, ගිඤ්ඤන් විසින් කාම විතකී, ව්‍යාපාදවිතකී, විහිංසා විතකී නොසිතිය යුතුය, ස්ත්‍රීන් විෂයෙන් සිතිවිලි යමිනමක් සිතුවත් බොහෝ අකුසල් පිරෙයි. කාරණා කිමිඳු? සර්පයෙක් කඩා කෑ මුඛය යමිනමි වනයක් වුවත් සියළු සර්වාංගයම විෂ මුර්ජාවෙන් නසා පියන්නේය. ගින්නක් යමිනමි උවත් බොහෝ දෙය දවා හෂ්මකොට පියන්නේය. එක සෙනක් ගැසූ තෙනක බොහෝ ගස්කොළන් දවා හෂ්මකොට පියන්නේය. පඤ්චකාමයෙහි සිතිවිල්ලන් එවැන්න. මෙහි ඇල්මක් කිරීම ඇත් මසෙහි ඇල්මකොට කණුහිළාට වූ දුක් වැන්නේය”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ සිගාල යෝනියෙහි උපන්සේක. එසමයෙහි එක් ඇත්මිණියක් බෝධිසත්ත්වයෝ දැක “මාගේ දිවි හිමියෙන් කන්ට ඇතැ”යි

සිතා කැණහිල් ගොස් ඇතු සොඬ ඩැලිය. “නගුප්මන් ඩැ කලක් මෙන් වූයේය. දළ ඩැලිය හරයක් ඩැවොසේ තුඩුයේය. බඩ ඩැලිය අටු පලළක් ඩැවොසේ තුඩුයේය. ගුදය ඩැලියේය. තෙල් කැටුම්කේ තුඩුයේය. එසේ තිබෙන්නා වූ තැනින් මොලොක් මසක් ලදිමි සතුටුව කතා බඩට වැද සැපසේ මාංසත් කෑ හැක්ක, පැනට මාරුව ලෙන් පියහැක්ක, අක්මා පපු ඉසට ලාගෙන ඇත් සමපිට වැද හෝනටත් හැකිය. එසේ හෙයින් ඔබ්බට ගොසින් ජීවත් වීමෙන් ප්‍රයෝජනය කිමිද? මෙතෙන ඉඳ ජීවත් වෙමි” සිතා එලෙසම කා බි දවස් හරින්නට වන.

ඒ අවදියට නියගයකකොට ඇත්සම වියලෙන් වියලෙන් වලිමග ඇසිර ගියේය. ඇත්සම වියලෙන්න මාංසත් තදුව ගියේය. ලෙන් සිඳි ගිය ලෝකාන්තරික නරකය මෙන් මහා අන්ධකාර විය. මහත් වූ උෂ්ණ පවතින්නට වන. කැණහිල් මහත් වූ හයට පැමිණ “ගැලවී යන උපායක් ඇද්දේ හෝ”යි වටම දිව ඒ ඒ තැන හිස ඇන ගැලවී යන මගක් නොදැක මහත් වූ හයින් තැවී තැවී ඉඳිය. එක්තරා වැස්සෙක් වැස වලිමග තෙමි තරුවක්සේ ඵලිය පෙනීන. ඒ වේලාවෙහි කුම්හස්ටලය දැක්වා පසුබැස මහත් වේගයෙන් “පිටතට දිවෙමි”යි පිනානු.

එකල්හි කැණහිළුගේ සර්වාංගය ඉඳි තිබූ හෙයින් සියළු ලොම්ම වලිමග ඇලින. කැණහිලා ලොම් ඇරී තල්කඳක් මෙන් මෑඬ බිය නැත්තේ සිතන්නේ “මාගේ තෘෂ්ණාවේ

අධිකයෙන් මෙසේ විනාසයට පැමිණියෙමි, මෙයින් මතු ඇත් කුණු නොකමි”යි අධිෂ්ඨානකොට එතැන් පටන්කොට ඇත්කුණක් නොකැරයේයයි වදුරා වතුස්සත්‍යය වදුළුසේක.

ජාතකය අවසානයෙහිදී පන්සියයක් හිඤ්ඤන් වහන්සේ සියළු කෙලෙසුන් නසා අතීන් මාර්ගයට පැමිණියේක. සෙසු බොහෝ හිඤ්ඤන් වහන්සේ සෝවාන්, සකාදුගාමී, අනාගාමී තුන්මග තුන්ඵලයට පැමිණියේක. බොහෝ දෙනාට ධර්මය අභිවෘද්ධි විය.

“එසමයෙහි කැණැතිල්ව උපන්නේ ලොචිතුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුරා මේ ‘සිගාල ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

148. විරොචන ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ විශාලා මහනුවර මහවනයේ කූටාගාර ශාලාවෙහි වැඩවසන සමයෙහි විශාලා මහනුවර ගව්වෙන් ගව්ව නියාවට පවුරු තුනක් හා අට්ටාල ගෝපුරයෙන් සමලංකාව තිබෙන්නේය.

තවද ඒ නුවර සත්දහස් සත්සිය සත්දෙනෙක් රජදරුවෝ ඔටුනු පැලඳ රජ කෙරෙහි. එපමණම යුවරජ දරුවෝත් ඇත්තාහ. එපමණ සෙනෙවිරත් වරුන් ඇත්තාහ. එපමණ භාණ්ඩාර නායකවරුන් ඇත්තාහ. මේ නියායෙන් අමාත්‍ය මණ්ඩලයා හා සෙනා සමුර්ධිය ඇතිව ඉන්නා අවදියේ සත්දහස් සත්සිය සත්දෙනෙකු රාජකුමාරවරුන් අතුරෙන් දුට්ඨ නම් ලිව්ජවි කුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. වණ්ඩිය, පරුෂය,

බසක් කියා නම් ගසාලා බැහැලා විනා නොකියන්නේය. ඇමදුම දුණ්ඩෙන් ගසා කුප්පවන ලද සර්පයෙකු වන්නේය. කෝපයෙන් දිලිහි කොපාග්නියෙන්ම දිලිහි ඇවිදිනේය. ඒ රාජකුමාරයන් දැක්කදී බස් එකක් දෙකක් කියා ගන්නන් නොපිළිවන් වන්නේය. දෙමව්පියන් පටන් තුන්මල බවුන් ආදී වූ එක් කුසෙහි බන්ධුහුද, සුභ ප්‍රේමයෙන් වදාගත් දරුවෝද, ඉවජාපරව ඉඳිනාහ. බිරින්දද, යාළු විශ්වාසයෝද යන සියල්ලෝම තද පරූෂ කෝපී මනුෂ්‍යයන් දුටු කල කඩා කන්ට ආ සර්පයෙකු මෙන්ද, සොරුන් ඇති වනයකට වන්නාක් මෙන්ද, මස් කන්ට ආ යකෙකු දුටුවාක් මෙන්ද, ඔහු කෙරේ හය ඇතිව දුවස් හරණාහ.

මේ නියායෙන් ඉහලෝකයෙහි දුවස් ඇර පරලෝ සතර අපායෙහි වැටී බොහෝ දුක් විඳිනාහ. කෝපී මනුෂ්‍යයෝ කෝපී විසින් පුඵ වන්දයා සේ මුහුණක් උවත් ගිනදුම් වැදගත් පියුමක් සේ අශෝභමත් වන්නේය. මල ගැසුනු රන් කැඩපතක් සේ වන්නේය. කෝපයාගේ අධිකත්වය ඉවසාගත නොහී තමා තමාට ඇත ගන්නේය. ඒ නැත්නම් හලාහල විෂයෝ අනුභව කරන්නේය. කරවැල් ලා ගෙන මියන්නේය. මහත් වූ ප්‍රපාතයෙන් වැටී මියන්නේය. මෙසේ එක් උපායෙකින් මළ කල දෙවෙනි ජාතියෙහි නරකයට වැටී බොහෝ දුක් විඳි මනුෂ්‍යාත්මභාවයක් ලත් කල්හි උපන්ද පටන් වක්ෂු රොග, ශ්‍රෝත රොගාදී වූ රොගයෙන් එක්තරා ව්‍යාධියකින් මෙසේ අපරිමිත ව්‍යාධි ඇතිව බොහෝ දුක් විඳිනේය.

සියළු සත්වයන් කෙරේ මෙහි, මුදිතා, දයා, කරුණා ඇති වීමෙන් මෙකී දුක් ඕනට නොවී සියළු සම්පත් විඳිනේයයි වදාළසේක.

මේ එකවාරේ වදාළ අවවාදයෙන්ම ඒ කුමාරයා තමාගේ මානය හැර එතැන් පටන් දළ උදුරාපු නයින් සේද, නල උදුරාපු කකුළුවන් සේද, අග කපාපු ගෝනුන් සේද ශාන්තදූතතව දුවසරිනෝය. යම් කෙනෙක් මැරූ තැළිදු නමුත් බැන්නෝ නමුත් “මට බැන්නෝ මැරූ තැළිවෝ කවිරුද?”යි කියා ආපස්සා පමණකුත් නොබලන්නේය. මේ නියායෙන් දවස් අරනේය.

එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මහළුවරුන් වහන්සේ “ඇවැත්නි, සඵඥයන් වහන්සේ විසින් දෙමව්පියන්ට පවා අවවාද කියා හික්මවා ගත නුනු රාජ කුමාරයන් ඇතෙකු හස්තඝාතාරියෙක් දමනය ඒවා සේ එක අවවාදයෙන්ම දමනේ ලවනලදු”යි කියන්නා ඊට අනික් නමෙක් “එසේමය, ඇවැත්නි, නැගෙනහිර බස්නාහිර උතුරු දකුණු දිගය යන සතර අනුදිගට තමා සිතූ තෙතට අසුන්, ගොන් දමනසේලාද එසේම පුරිසධම්ම සාරථී වූ තිලෝගුරු සඵඥයන් වහන්සේ පුරුෂයනුත් රූපාරූපාදි වසයෙන් සිතූ දිසාවට මනුෂ්‍යයනුත් හික්මවීම සඵඥයන් වහන්සේට මිසක් අනික්කාට පුළුවන්ද?”යි කියා මේ කථාව කිය කියා උන් තැනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදු?”යි

වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් ඒ රාජකුමාරයන් දමනේ ලනලදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද දෛමවිජියන්ගේ ඇවෑමෙන් පිරුණු සමීපත් හැර හිමාලය වනයට ගොස් මහණුව ලුණු ඇඹුල් සොයා බරණැස් නුවරට අවුත් පිඩු පිණිස විවීයේ වඩිනාසේක.

එකල්හි රජපුරුවෝ තාපසයන් වහන්සේ දැක එක්තරා අමාත්‍යයෙක් කැඳවා “අර වඩිනා තාපසයන් වහන්සේ කැඳවාගෙන එව”යි කීසේක. අමාත්‍ය තෙම එහි ගොස් ඒ බව දැන් වූ කල්හි තාපසයන් වහන්සේ ඕනට මෙසේ කීසේක. “පින්වත, රජපුරුවන් හා පළමු පුරුදුකමෙකුත් නැත, අපි හිමාලය වැසි තාපසවරු වමිහ, මම රජපුරුවන්ගේ කුලීපග තාපස කෙනෙකුත් නොවෙමි, එහෙයින් අප රජපුරුවෝ කුමට කැඳවද්දැ?”යි කීසේක.

එපවත් අසා අමාත්‍යයා ගොස් “උන්වහන්සේ නොවඩිනාසේකැ”යි රජපුරුවන්ට දැන්වීය. රජපුරුවෝ එපවත් අසා “අපගේ කුලීපග වූ තාපස කෙනෙකුත් නැත, තමන්වහන්සේ විනා අනික් තාපස කෙනෙකුත් අපි දුටුයේ

නැත, එසේ හෙයින් වඩිනට උවමැනවැ”යි දෙවෙනිවත් ආරාධනා කළාහුය.

එපවත් තාපසයන් වහන්සේ අසා රජගෙට වැඩිසේක. රජුට රජුවෝ තාපසයන් වැඳ “වැඩිනිඳිනේ වඩිනේ කොයිදැ?”යි විචාළහ. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ හිමාලය වනයෙහි වාසයකොට වර්ෂා කාලය පැමිණි කල්හි වස් වසන තැනක් සොයා ඇවිදීමිහ”යි කීහ. එපවත් රජුට රජුවෝ අසා “මාගේ මගුල් උයනෙ වස් වසන්නේ යහපතැ”යි කියා තුමු බත් කා ඉක්බිති තාපසයන් වහන්සේ කැඳවාගෙන උයනට ගොස් උයනේ වැඩ ඉන්ට සලස්වා උයන්ගොවිවා කැඳවා “මුත්වහන්සේ අතපා මෙහෙවර කරන්ට නොපට භාරය”යි භාරකොට රජගෙට අවුත් එතැන් පටන් දැවසකට කීපවිටක් තාපසයන් දැකින්ට යන්නාහ.

මේ නියායෙන් දැවසරින සමයෙහි රජුට රජුවන්ගේ දුෂ්ඨ කුමාරයෝ යයි කුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ තෙම වණ්ඨය, පරුෂය, දුණ්ඨෙන් ගසනලද සර්පයෙකු මෙන් කෝපයෙන් දැවසරිනේය. ඒ අවදියේ දෙමව්පියන්, බන්ධු, සාහාය ආදී වූවන් කීදෙයක් නොඅසන්නේය. එපවත් රජුට රජුවෝ දැන කුමාරයන් ඇරගෙන තාපසයන් වහන්සේ ලගට ගොස් “ස්වාමීනි, මේ කුමාරයා වණ්ඨය, පරුෂය. ඔහු හික්මවා වදාළ මැනවැ”යි කියා තාපසයන් වහන්සේට පාවාදී රජුට රජුවෝ ගියාහ.

තාපසයෝත් කුමාරයන් අත අල්වාගෙන උයනේ ඇවිදිනාහු දෙපෙනි කොහොඹ ගසක් පෑ “කුමාරයෙනි, මින් එක පතක් සපා කා පියව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා කුමාරයෝ ඉන් එක පතක් සපා කා තිත්ත හෙයින් කෙළ හා සමග බිමට දමා “දෙපෙනි අවස්ථාවේ මෙසේ මහත් විනම් බොහෝ නසාපිය”යි කියා ඒ ගස උදුරා අතින් සටා දමාපුවාහ.

එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “උටුවාද, කොහොඹ ගස තිත්ත විසින් කඩා දමනලද, ඒ නියායෙන් මේ අමාත්‍යයෝ මේ කුමාරයෝත් දැන්ම මෙසේ වූ වණ්ඩය, පරූෂය රාජ්‍යයට පැමිණියහොත් බොහෝ අනර්ථ කරන්නේය”යි කියා තොපත් නසන්නාහ. එසේ හෙයින් තොප විසින් වණ්ඩ, පරූෂ නොව දැනැමෙන් දුවස් හරව”යි අවවාද කීසේක.

අවවාද ඇසූ කුමාරයෝ එතැන් පටන් වණ්ඩ, පරූෂ නොවී දුවස් ඇරියාහ. රජ්ජුරුවන්ගේ ඇවෑමෙන් දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියාහයි වදුරා “එසමයෙහි උෂ්ට රාජ කුමාරයෝ නම් මෙසමයෙහි උෂ්ට රාජ කුමාරයාය, එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි තාපසයෝ නම් ලොච්ඡුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදළසේක.

149. සංජීවක ජාතිකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අජාසත් රජ්ජරුවෝ දුස්සීල පාපී වූ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් කෙරෙහි පැහැදි ගයා නම් ගග නිස පන්සලක් කරවා උපස්ථාන කරන්නා වූ උන්ගේ බසින් බුදුන්ට නාලාගිරියා මෙහෙයීමෙන්, විදිනට දුනුවායන් යව්මි ආදී වූ බුදුන්ට බොහෝ අනර්ථ කරවා සෝවාන් වූ ධර්මිෂ්ඨ වූ පිය රජ්ජරුවනුත් දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ බසට මරවා දේවදත්ත ස්ථවිරයන් පොළොව පලා ගිලුම්හයි ඇසූ දවස් පටන් දේවදත්ත ස්ථවිරයන් පොළොව ගිළුකල් “උන්ගේ බස් නියාවට පිළිපත් මටත් එසේ පැමිණේය”යි සිතා රැ දවල් හයට පැමිණ දිවාමානසේ සැපසේ දවසැර රාත්‍රීමානසේ සැපවේද්දී හෝ යි සිතා වැදහොත් කලක් පොළොව පළාගෙන යන්නාසේ නරකයෙහි ගිනිදැල් ඇඟට වැද ගන්නාසේ ස්වප්නයෙන් දැක්නා විසින් බොහෝ හයට පැමිණ බෙල්ල කරකවා අවිච්ච දැමූ කුකුලෙකුසේ රැ දවල් හයට පැමිණ රාජ වෙශවයී කෙනෙක් ඇතත් සැපයක්කොට නොවිඳ දුක්ම විදින්නාහු.

සඵලයන් වහන්සේගෙන් දුටු ස්වප්න විචාරනට තද සිතිවිලි ඇතිව “බුදුන් දැකිනට යෙමි”යි එදවස් ජීවකයන්ට ලැජ්ජා ඇතිව ව්‍යාජයෙන් කියන්නාහු “අමාත්‍යයෙනි, සඳුපහණ දවාලක් සේ දුනු පන්සාලියෙක එපිට තුබූ කල විද්දහැකි, මේ සඳුපහණ ඉතා ප්‍රසන්නයහ, ඉතා නිස්කලංකයහ, ඉතා

මනෝඥයයන, ඉතා රමයයන, මෙසේ වූ වේලෙහි නිකමි මෙතන ඉඳු කරන්නේ කිමිද? යහපත් වූ ශ්‍රමණු බ්‍රාහ්මණු කෙනෙකුන් කරා ගොස් බණ දහමි අසනට යනට අහිප්‍රා අත. කවුරුන් කරා යමෝදැ?යි විචාළහ.

ඒ අසු අමාත්‍යයෝන් තමන් හක්ති ගත් සැලැස්ම කියන්නාහු නිවටුන්ගේ ගුණ කියනට වන්නාහ. ඉන් එකෙක් කියන්නේ “පුරාණ කාශ්‍යප නමි මක්බලිගෝසාල නමි බුදුන් කරා ගියොත් යහපතැ”යි කීහ. අනිකෙක් කියන්නේ “උන් නියාවට අජිතකෙසකමිබලි නමි බුදුන් කරා ගියොත් යහපතැ”යි කීව. අනිකෙක් කියන්නේ “කකුධකාත්‍යයන බුදුන් කරා ගියොත් යහපතැ”යි කීය. අනිකෙක් කියන්නේ “සඤ්ජයබෙල්ලට්ඨිපුත්‍ර නමි බුදුන් කරා ගියොත් යහපතැ”යි කීහ. අනිකෙක් කියන්නේ “මෙකී බුදුන් ඇමදෙනා නියාවට නිසණාධිනාට්‍ර පුත්‍ර නමි බුදුන් කරා අපගේ යාම යහපතැ”යි කීහ.

මේ නියායෙන් නිවටුන් වැනි කොල්ලන් ඇරගෙන තම තමන්ට කටට ආවාක්ම කීවාහ. රජ්ජුරුවෝ උන් කියන බස් නොඅසා ඉඳු ජීවකයන් විසිනුත් “මා නිසා යමි කටාවක් උපන්නේය”යි දැන ගණන් බැණු නොනැගී උන්නාහ. එපවත් රජ්ජුරුවෝ දැන “ඇයි කුමාර භාණ්ඩක වූ ජීවකයෙනි, මෙතෙක් දෙන තම තමන්ගේ හක්තිගත් බුදුවරුන් කීයේය, තොප බැණු නොනැගී ඉඳිනේ, තොප හක්තිගත් බුදු කෙනෙක් නැද්දැ?”යි කීය.

එවිට ජීවකයෝ ඒ අසා උනස්නෙන් නැගිට බුදුන් වසන දිසාවට වැඳ බුදුන්ගේ නවඅභරතා දී ගුණ කියා “මෙසේ ගුණ ඇති සඵලයන් වහන්සේ මාගේ අඹ උයනේ එක් දහස් අටසියයක් හිඤ්ඤන් වහන්සේ පිරිවරාගෙන වැඩ හිඳිනාසේක් දැකිනිට වැඩියොත් යහපතැ”යි කීය.

එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා “ඉතාම හොඳය. ඒ නියාවට ඇත්වාහන හා සේනා සමුර්ධිය කරව”යි කියා ඒ නියාවට සේනා සමුර්ධිය කරවාගෙන මහත්වූ රාජ චේශවය්ඪියෙන් බුදුන් කරා ගොස් ඇතු පිටින් බැස ගණයට අවුත් සකස්ව හැඳ පෙරව මනා ඉඳුරන් ඇතිව අතක් පයක් සැලීමක්වත් මෙතෙක් දෙනා වහන්සේ ඉඳිනා තෙන කැසපියන, කිඹිසපියන පමණක්වත් නැතිව මනාව වැඩ උන්නා දැක සතුටුව සංසයා වහන්සේ පළමුව වැඳ පසුව බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව හිඳ “ප්‍රශ්න විචාරන්නා කැමැත්තෙමි”යි දැන් විය. “යහපත මහරජ, ප්‍රශ්න විචාරව”යි වදාළ කල්හි රජ්ජුරුවන් විසින් කියන්නාහු “ස්වාමීනි, මහණදම් පිරිමෙන් ලැබෙන ආනිසංස කුමක්දැ?”යි විචාරන්නා දෙබණුවරකින් හා පන්සියයක් ග්‍රන්ථසංඛ්‍යාවෙන් යුත් ‘සාමාන්‍යඵල සූත්‍රය’ වදාරා රජ්ජුරුවන් විසින් බුදුන් වැඳ “ස්වාමීනි, මා නොදැන කළ ද්‍රෝහ ඉවසා වදුරන්නේ යහපතැ”යි ඝෞමා කරවාගෙන ගියාහ. සඵලයන් වහන්සේත් හිඤ්ඤන් වහන්සේට “මහණෙනි, අජාසත් රජ පිතෘසාන කර්මයකොට අසත්පුරුෂයා හා එක්වීමෙන් තමන් තමාම නසාගත් හෙයින් මිස නැත්නම් අදම සෝවාන් වන්නේය”යි වදාළසේක.

දෙවෙනි දවස් දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මහළුවරුන් වහන්සේ “අපාසන් රජ අසන්පුරුෂයා නිසා ලාභයකින් පිරිහිගියේ වේදැ”යි වදුරා වැඩි උන් තෙතට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩිවදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පූච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් අසන්පුරුෂයන්ට සභායව අනර්ථය සලස්වා ගන්නේ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බරණැස් නුවර බුන්මණ කුලයක ඉපිදු වැඩිවිය පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන් ගාවාට ඇවිත් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගෙනගෙන අවුත් බරණැස් නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන්ව පන්සියයක් අතවැස්සන්ට අකුරු කරවා වාසය කරන්නාහු. ඉන් එක් සංජීවක නම් මානවකයකුට මළමිණී මන්ත්‍රය පිරුවා දේවතානුභාවයෙන් උපද්ද කීප අඩියක් ඇවිදිනා පමණට මන්ත්‍රය ඉගැන්වූහ. ලගට ආ කළ නවතන මන්ත්‍රය නීගැන්වූහ.

එසමයෙහි ඒ ශිෂ්‍යයා ඇතුළු වූ පන්සියයක් ශිෂ්‍යයෝ වලට දරකඩා ගියාහ. එවිට “ව්‍යාසුයෙකු උපද්ද දෙමින”යි කීහ. අතවැස්සන් “එනම් දෙයක් කවර කලකත් බැරිය”යි කියන්නා “එසේ වීනම් බලව”යි කීය. මන්ත්‍ර පිරුවන්ට පටන් ගත්හ. සෙසු අතවැස්සෝ “කවුරු දනිද්දැ”යි කියා ගස් උඩට

පැන නැන්ගාහ. ඒ තෙමේ මන්ත්‍රය පිරව පිරවා ගල් දැමින. එවිට ව්‍යාඝ්‍රයා නැගිසිට මන්ත්‍රය පිරූ තෙනැත්තනුගේම බෙල්ල කඩා මරා තෙමේත් එතනම වැටී ගියේය. සෙසු අනවැස්සෝ දුරකඩා ගෙනවුත් ආචාරීන්ට කීහ. එපවත අසු ආචාරීන් ශිෂ්‍යයන් ලගට කැඳවා “අසත්පුරුෂයාට සංග්‍රහ කිරීමෙහි විපාක ලද්දේ වේදැ”යි දැනැමෙත් සෙමෙන් සුවරිත පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝ වේදැයි වදාරා “එසමයෙහි සංජීවක මානවකයා නම් අජාසත්ත රජය, එසමයෙහි බරණැස් නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීව උපන්නෙමි ලොචිතුරා බුදුවූ මමිම ය”යි වදාරා ‘සංජීවක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

150. රාජොවාද ජාතකය

තවද දුකනිපාතයෙහි ජාතකය දැක්වමින. කෙසේද? යන්, සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි රජපුරු කෙනෙකුන්ට කී අවවාදයක් නිසා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී. මෙහි වර්තමාන කථාව ‘තෙසකුණු’ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය.

මෙහි කොසොල් රජපුරුවෝ එක් දවසක බරණැස් නුවර යුක්තියක් විවාරණු නිසා බුදුන් දකින්නට උදය යා නුනුනු හෙයින් දවල් බත් කා ඉක්බිති අතපැන් නොසිඳෙන තුරුම වහා රථයකින් ගොස් බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව හුන්නාහ.

සඵලයන් වහන්සේ “මහරජ, අද වුකලි මැදයමිනි කුමක් නිසා අවුදු?”යි විචාරන්නා “දැනැමෙන් සෙමෙන් විචාරා පසිදුවන නිසා නො ආයෙමි”. “දැන් වනාහි රජ දරුවන් දැනැහෙන් සෙමෙන් යුක්ති විචාරීම් යහපත් වෙයි, මා සේ වූ සම්මාසම්බුදුරජ කෙනෙකුන් ගේ අවවාද වූ නියාවෙන් වේද යුක්ති විචාරන්නේය. පළමු උත්තමයෝ කිසි කෙනෙකුන්ගේ අවවාදයක් නැතිව ඡන්ද්‍රාගිනිය, ද්වේෂාගනිය, භයාගනිය, මෝහාගනිය යන සතර අගනියට නොගොස් දැනැමෙන් රාජ්‍යය කළෝ වේදැ”යි වදුරා රජුරුවන් විසින් ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ රජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ දස එකඩමසකින් බිහි වූසේක.

ඒ කුමාරයන්ට නම් තබන්නාහු “බුන්මදුත්ත කුමාරයෝය”යි නම් තබුන. ඒ කුමාරයානන් වැඩිවිය පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන් කරා ගොස් ශිල්ප ඉගෙන නිමවා බරණැස් නුවරට අවුත් පියාණන්ගේ අවෑමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ සතර අගනියට නොගොස් දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහ. උන්ගේ ධර්මිෂ්ඨකමින් අන්‍යාවෙකැයි යන දෙයක් නැතිවිය. අධිකරණ ශාලා හිස්විය. අමාත්‍යයෝ සවස් වනතුරුත්

අධිකරණ ශාලාවේ හිඳ යුක්ති විචාරන්නට එන්නන් නැති හෙයින් ගෙවලට පලා යන්නාහ.

මේ නිසායෙන් කිසි අයුක්තියක් නැතිව දවස් අරණා හෙයින් රජ්ජුරුවෝ සිතන්නාහු “යම්සේ මාගේ නුගුණයක් කියන්නෝ ඇද්දේ හෝ”යි සිතා රැ නිවාසයේ පරීක්ෂාකොටත් තමන්ගේ නුගුණයක් කියන කෙනෙක් නැතිව “අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ සුඛි සුවපත් වෙනසේක්වායි, දීසායුෂ්කව ඉඳිනාසේක්ව”යි යන බස විනා “අන්යයක් අයුක්තියක් කළසේකැ”යි යන බසක් නොඅසා දෙවැනිව සිතනසේක් “මොහු මා සමීපයෙහි වාසය කරන හෙයින් නුගුණ නොකියන්නෝය”යි සිතා ඇතුළු නුවර පිටි නුවර අප්‍රසිද්ධ වේෂයෙන් ගෙයක් ගෙයක් පාසා පරීක්ෂාකොටත් තමන්ගේ නුගුණයක් කියන කෙනෙක් නොඅසා “මා කෙරේ හයින් උනුන් නොකියන්නෝමය”යි සිතා “මාගේ අඟුළු වැටෙන පිටිසර ගමිනියමිගමි බලන්ට යෙමි” සිතා රාජ්‍යය අමාත්‍යයන්ට පාවාදී රටියට පැනනැගී නික්ම ඒ ගමිවල තමන් වහන්සේගේ යාපත්කමි විනා නපුරක් කියන කෙනෙකුන් නොඅසා දෙවැනිව නුවරට එනසඳු “සැවැත් නුවර මල්ලිකා නමි රජ්ජුරුවෝත් තමන්ගේ නුගුණ කියන්නෝ ඇද්දේ හෝ”යි පරීක්ෂා කරන්නට පිටතට ආ තැනැත්තෝ සැවැත් නුවර රජ්ජුරුවන් ගේ රටාවාරී කියන්නේ “අපගේ රජ්ජුරුවන්ගේ ගුණ කියමි”යි සිතා නුගුණම කියන්නේ “එමිබල රටාවාය්‍යීය, අපගේ රජ්ජුරුවෝ උෂ්ටයාට උෂ්ට කමින්ම ජය ගන්නාහ, සත්පුරුෂයාට සත්පුරුෂකමින්ම ජය ගන්නාහ, බොරු කියන

තැනැත්තනුට බොරුවෙන් ජය ගන්නාහ, සැබෑව කියන්න වුනට සැබෑව කියා ජය ගන්නාහ, ලෝභී තැනැත්තවුට ලෝභයෙන් ජය ගන්නාහ, තැනී තැනැත්තවුට ත්‍යාගයෙන්ම ජය ගන්නාහ. මේ අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ ගුණය. එසේ හෙයින් මග අරුව”යි කීහ.

ඒ බරණැස් නුවර රටාචාරියා අසා “තොපගේ රජ්ජුරුවන්ගේ ගුණ කියමි කියා තොප කීවා ගුණ වුව, නුගුණයට ගිය කල ගුණ කොයිදැ”යි කියා “අපගේ රජ්ජුරුවන් ගේ ගුණ අසව”යි කියන්නෝ “කෝපි මනුෂ්‍යයාට කෝප නොකිරීමෙන් ජය ගන්නාසේක. ලෝභී තැනැත්තවුට ත්‍යාගයෙන් ජය ගන්නාසේක. බොරු කියන තැනැත්තවුට සැබෑ කීමෙන් ජය ගන්නාසේකැ”යි කියා “මේ අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ ගුණය රටාචාරිය මග අරුව”යි කීහ.

එබස් අසා මල්ලිකා රජ්ජුරුවෝ බිමට බැස ගොන් මුදු රථය ඉවත්කොට “රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ රථය පදව”යි කීය. එවිට බරණැස් රජ්ජුරුවෝ සැවැත් නුවර රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු “තොපි මා සේ දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කරව”යි අවවාද කියා තමන්ගේ නුවරටම ගොස් දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියායයි වදාරා “එසමයෙහි මල්ලිකා රජ්ජුරුවන්ගේ රටාචාරියා නම් දැන් මේ මොද්ගලයාන ස්ථවිරය. මල්ලිකා රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ රටාචාරියා නම් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය.

බරණුසේ රජුව උපන්නෙමි ලෙවිතූරා බුදුවූ මම ම වේදු”යි
‘රාජොවාද ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

151. වතුර්ණු සිගාල ජාතකය

තවද සඵඤ්ඤාත් වහන්සේ විශාලා මහනුවර කූටාගාර
ශාලාවෙහි වැඩවසන සමයෙහි එනුවර එක්තරා
කරනවැඩයෙක් රාජවල්ලභව රජුරුවන් බිසෝවරුන්
ආදීන්ගේ ඉසකේ වැඩිමි, දැළි වැඩිමි, අන්දන් තිබුමි ආදී වූ
කර්මාන්තකොට රාජවල්ලභව ඉඳින්නේය. මෙතෙක් දැ නොව
උපාසකව තිසරණයෙහි පිහිටා පන්සිල් දවස්පතා රැක බුද්ධ
වල්ලභව ඉඳිනේය.

එසමයෙහි එක් දවසක් කරනවැඩියා තමගේ පුතෙක්
ඇරගෙන රජගෙට මෙවර කරන්නට ගියේය. ඒ වේලාවට
ලිච්ඡවී කුමාරියක් එතනට ඇවිත් සිටියාය. ඒ කුමාරිකාවන්ගේ
විශිෂ්ඨ වූ රූ දැක කරනවැඩියාගේ පුතා ඇ පිළිබඳ වූ සිත්
ඇතිව ගෙට ගොසින් ඇඳවැලඳගෙන නොකා නොබී
වැදහොත්තේය. එවෙලෙහි කරනවැඩියා කියන්නේ “තා
කරනවැඩිව හීන කුලයෙහි උපන් නියාව තෝ නොදනීද?
උහසකුල පාරිඤ්ඤ වූ රාජවංසයෙහි උපන් රාජ කන්‍යායන්
තොපට ලැබේද? එසේ හෙයින් තොපි ඒ අසා සෝක
නොකරව, ඔබ්බේ කරනවැඩි කුලයකින් යහපත් ස්ත්‍රියක්
පාවාදිය හැක්ක, සෝක නොකරව”යි කීහ.

එකී අවවාදන් නොඅසා දෙමව්පියන්, නගුන්, බුහුන්, යාළු විශ්වාසයන් ආදී වුවන්ගේ අවවාදන් නොගිවිස ගෝකයෙන්ම නොකා නොබී සුෂ්කව වියලී නැසී ගියේය. පියාත් උට කළමනා ආදානන කෘත්‍යයකොට පින් පෙන්දී සෝකයෙන් බුදුන් දැකින්ට නොගොස් සෝක සන්තිදනු පසු ගඳුමල් පාහන් ගත්අත් ඇතිව බුදුන් දැකින්ට ගොස් සඵලයන් වහන්සේ “ඇයි උපාසකය, මෙතෙක් ද, නොආයේ ඇයිදැ?”යි විවරාන්නා එවිට කරනවැනියා කියන්නේ “මාගේ පුතා මෙසේ වූ සිතක් සිතා මළ හෙයින් නොආයෙමි” දැක්විය. එපවත් සඵලයන් වහන්සේ අසා “පළමුත් මේ තෙමේ නිවව සිට උත්තම ජාතියට සිතිවිලි සිතා මළේ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ සිංහරාජව උපන්සේක. බෝධිසත්ථයන්ට සහෝදර මල් සිංහහෝ සදෙනෙක් ඇත්තාහ. ඇමට බාල වූ නග වූ සිංහ ධේනුවක් ඇත්තිය. මේ කියන සිංහයෝ ඇම රන් පච්චයෙහි රන්ගල් ගුණායෙක වාසය කරන්නාහ. එතනට නුදුරු වූ රිඳි පච්චයේ දැවන ගුණායෙක කැණහිලෙක් වසන්නේය. එවකට බෝධිසත්ථයන්ගේ දෙමව්පියෝ දෙනන නැසී ගියහ. එවක් පටන් බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ ඇතුළු වූ සත්බ්‍යයෝ

නැගණියන් ගල්ගුහාවේ ඉඳුවාලා සත්ඛයෝ මාංස මරා තමුන් කා නැගණියන්ට දී මේ නියායෙන් දුවසරිනාහ.

එකල රිදී පඵතයේ වසන කැණහිල් සිතන්නේ “දෙමව්පියෝත් නැත, ඛයෝත් ගොදුරු සොයා යන්නාහ, මම මේ අවසරයේ ගොස් සිංහධේනුව හා කැටුව සංවාසය යෙදුනේ විනම් යහපතැ”යි සිතා රිදී පඵතයෙන් බැස රන් පඵතයට සිංහ ධේනුව යන ගුහාව සමීපයට අවුත් සිංහ ධේනුවට කියන්නේ “තොපින් සතරපයක්ව මමත් සතරපයක්ව ඇත්තෙමි. එසේ හෙයින් තොප හා මා හා සමාන වමිහ. තොපි මට ප්‍රජාපති වව්, මම තොපට ස්වාමී වෙමි” කියා රාගනිශ්‍රිත බස් කීය. එබස් සිංහ ධේනුව අසා “මේ තෙමේ සිව්පාවුන්ට අධිම ජාතියෙහි උපන, මම සිව්පාවන්ට උතුම් ජාතියෙහි උපනිමි, මු හා කුමන විශ්වාසයෙක්දැ”යි සිතා නැවත සිතන්නාහු “කැණහිල් අතින් රාගනිශ්‍රිත බස් ඇසූ කල මා ඉඳුන් කින්ද ස්වාසය අල්වා ජීවිතය අරිමි” සිතා “සොරා අරනේ ඇයිදැයි සත් ඛයන් ආකල උන්ටත් කියා අරිමි” සිතා උන්නීය.

ඒ වේලාවට සත් ඛයන්ගෙන් එක් සිංහයෙක් මස් මරාගෙන සිංහ ධේනුව ලගට අවුත් “නග, මේ මස් කව්”යි කීහ. සිංහ ධේනුව නොසතුවිය. එවිට සිංහයා “ඇයිදැ”යි විචාරා එපවත් අසා “කැණහිලා කොයිදැ”යි කියා කීහ. “අරවේද රිදී පඵතය මුදුනේ ආසනයේ ඉඳිනේය”යි කීව. එබස් සිංහයා අසා මහත් වූ කෝපයෙන් දැවෙන ගුහාවට

පැන ලිය තලාගෙන පවිත පාර්ශවයෙහි වැටී මළේය. මෙම නියායෙන් සදෙනෙක් “කැණතිලා ගනුමිත”යි පැනලා ලිය තලාගෙන මිය වැටී උන්නාහ. සත්වෙහිව ආ බෝධිසත්ථයෝ එපවත් අසා “කැණතිවන් ගේ ආකාශයෙහි ඉඳිමෙක් නැත. මේ පෙණෙන්නේ දැවන ගුනාව”යි සිතා කැණතිලා ගොදුරු කන්ට බස්නා මග පරීක්ෂාකොට පොළොව පැළෙන කලක්මෙන් ආකාශ ගර්ජනාවක් මෙන්යි සිංහනාදු කෙළේය. සිංහනාදු ඇසූ කැණතිල් හයින් තැනිගෙන ලිය පැලී මළේය.

ඒ කාරණය දක්වන සථිඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, සිංහ ධේනුවක පතා ආ කැණතිලා සිංහනාදුයෙන්ම හයවී මළෝය”යි වදාළසේක. සිංහයාත් කැණතිලා මරා පෙරලා ගල් ගුනාවට අවුත් බැසන් මළ නියාවත් අසා සෝකපත් වූ නැගණියන්ගේ සෝකත් අරවා දැනැමෙන් සෙමෙන් වාසයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා “එසමයෙහි කැණතිලා නම් මේ කරනැවැත්මියාගේ පුතාය. සිංහ ධේනුව නම් ලිච්ඡවී කුමාරිකාය, මල් වූ සිංහයෝ සදෙන නම් මහතෙරුන් වහන්සේය. එසමයෙහි කේසර සිංහව උපන්නෙමි ලොවුතුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාරා ‘සිගාල ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

152. සුකර ජාතිකය

තවද සථිඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් සවස ගඳකිළියෙහි දොර වැඩසිටි මහඵවරුන් වහන්සේට අවවාදකොට සමුද්දී වදාළසේක.

සැරියුත් මහසාමිනි, මුගලන් මහසාමිනි බුදුන් වැදෑ තම තමන්වහන්සේගේ විභාරවලට වැඩිසේක. ඉන් මුගලන් සාමිනි වහන්සේගේ ගණයේ යම්තමක් සැතපි “සැරියුත් සාමිනිගේ ගණයට ගොස් ප්‍රශ්න විචාරම්” සිතා සැරියුත් සාමිනි කරා අවුත් ප්‍රශ්න විචාලසේක. උන්වහන්සේත් ඛණ පලග නැගී විජිනී පත්‍රයක් ගත් අත් ඇතිව වැඩ හුන්සේකි. මුගලන් සාමිනි විචාල ප්‍රශ්නය ආකාශයේ පුන්සඳු මඬල ඔසවා පාන්නාක් මෙන් විස්තරකොට වදාරනසේක. උන්වහන්සේගේ ප්‍රශ්න විචාරම් හා උන්වහන්සේගේ ප්‍රශ්න කීම් ඇසීම් බොහෝ හික්ෂු, හික්ෂුණීන්, උපාසක, උපාසිකා යන සිව්වනක් පර්ෂිත් දෙදෙනා වහන්සේම වදාරන ඛණ කථා අසා උන්නාහ.

ඒ වේලාවට මාළුතෙරැන් වහන්සේ නමක් සිතනසේක “මෙසේ වූ වේලේ මමත් කට්ට ආවක් කියා ප්‍රශ්ණයක් කොට විචාරා උන්වහන්සේට කියාගත නුහුනු කල මෙතන සිටිනා බොහෝ මනුෂ්‍යයෝත් මුන්වහන්සේ විනය දන්නා නුවණැති නමෙකැයි සිතා මට සත්කාර කරන්නාහ”යි සිතා සැරියුත් සාමිනි ලගට ගොස් “ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, අපිත් ප්‍රශ්ණයක් විචාරන්ට අවසරදැ?”යි කියනසේක “ආවෙයි කායවා නිබ්බෙධි කායවා නිග්ගහෙන්වා විසෙසෙන්වා පටිසෙසෙන්වා ආහ”යි කියා මේ කාරණය කීසේක.

එබස් සැරියුත් සාමිනි අසා “මේ මාළු හික්ෂු තමන් කට්ට ආ දෙයක් කිවුය. මුන් සේ වූවන් ප්‍රශ්න විචාරන්තේ

අප ඉඳිනේ ඇයිදැ”යි සිතා විජ්ඣාපත්‍රය දුණ්ඩාසනයෙහි තිබා වැඩිහිඳිනා ගණය ඇතුළට වැඩිපුරුණේක.

මුගලන් සාමිනි තමන්වහන්සේගේ වැඩිහිඳිනා ගණයට වැඩිපුරුණේක. එවිට එතනට එක් වූ බොහෝ උපාසකවරුන් “ඒ දෙදෙනා වහන්සේගේ මිහිරි බණ මුන් වහන්සේ නිසා බණ්ඩ විය””යි පොළ මුගුරුගෙන ලුහුබඳවා ගත්ත. උන්වහන්සේත් හයින් දිවනසේක් පෝරු දිරාගිය පරණ නානා ගෙයක වැටී අසුවී වැකුණු ශරීර ඇතිව පිළිකුල් බවට පැමිණියේක. එපවත් දැක උපාසකවරු මධ්‍යම රාත්‍රී කාලයෙහි බුදුන් කාරා ගියාහ.

සඵලයන් වහන්සේ “උපාසකරුන් නොවේලේ ආයේදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “පළමුන් උත්තමයන් හා සර්වන නියා අසුවී ගැටපුණු ශරීර ඇති වූයේවේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුණේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ සිංහව ඉපිඳ වනසේ වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි උරු සමුහයක් විලක් සමිපයෙහි ගොදුරු කා වසන්නාහ. එතනම තාපසවරුන් වහන්සේ වාසය කරනසේක. එසමයෙහි සිංහයෝ ගොදුරු කා පැන් බොන නිසා උරුන් වසන විලට බට ඒ වෙලාවට මහන් උරුරෙකු ගොදුරු කා

විල සම්පයෙන් යන්නාවූ දැක “සුවසේ මු කම්” සිතා “අද මුට නොපෙනී යන්නට මැනව, මා අද දුටු නම් පසුව දවසක නොපැමිණෙන්නේය”යි සිතා උරාට නොපෙනී අනික් තොටකින් ගෙඩනැගී සිටිකල ඒ උරා සිංහයා දැක “තමාට හයින් යෙති” සිතා කියන්නේ “යාළුව, මමත් සතර පයක් ඇත්තෙක් වෙමි. තොපටත් සතර පයක් ඇත්තෙහිය. එසේ හෙයින් තොප මා දැක නොගොසින් මා කරා එව”යි වාසි කියා පරදවා බස් කීය.

එබස් සිංහයා අසා “අද මට බැරිය, අදට සත්වෙහිදු තොප හා මා හා යුද්ධයක් කරමින්”යි කියා ගියේය. එවිට උරා තමාගේ උරා රැසට කීය. උරෝ එවිට කියන්නෝ “තාගේ බල නොදැන සිංහයන් හා කැටුව යුද්ධ කෙරෙමියි කියා තා සලසාගත් හෙයින් ඉදිරියේ මේ උරන්ට විනාසය හා නිසාය”යි උරෝ අසා හයින් තැනිගෙන “මේ ඇමදෙනාම එක්ව මට උපායක් කියව”යි කීය. එවිට එසේ විනම් “මේ සත්දු මුළුල්ලේම තාපසවරුන්ගේ නාන ගෙවල්වලට ගොසින් අසුවී ශරීරය මුළුල්ලේ තවර තවරා විසලාගෙන ඇමදෙනා එක්ව උඩුසුළගේ සිටිනා අසුවී ගන්ධය අසා සිංහයෝ පැරැදු පලායෙ”යි කියා උරෝ එක්ව මේ උපාය කීවුය. උරාත් එලෙසම කොට සත්වෙහි දවස් ඇවිත් උඩුසුළගේ සිටියේය.

සිංහයා එතනට අවුත් උරා සිටිනා නියාව දැක “තා විසින් සිතු උපාය යහපත, නැත්නම් තා මරා පියන්නෙමි වේද, මෙවිට තා අතින් අල්ලන්නට හා පයින් අල්ලන්නට හා

කටින් අල්ලන්ට හා කැනවුව, එසේ හෙයින් ජය නොපටමය”යි කියා සිංහයා පලා ගියේය. උරුන් තමා ජයගත් නියාව තමාගේ රැලට කියා ඊට සතුටුව “සිංහයන් අප කෙරේ කීපුනේය. අපට මෙතන ඉන්ට නපුරැ”යි කියා ඔබ්බට ගියාහයි වදුරා “එසමයෙහි උරා නමි මේ හික්ෂුය. සිංහව උපන්නෙමි බුදුවු මමිම ය”යි වදුරා මේ ‘සුකර ජාතකය’ නිමවා වදුලසේක.

153. උරග ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොසොල් රජපුරවන්ගේ අමාත්‍යයෝ දෙන්නෙක් උනුනුන් කෙරෙහි වෛරව වාසය කරන්නාහ. එපවත් රජපුරවෝ දැන නොයෙක් අවවාද කියාත් උනුන් කෙරෙහි වෛර හරවාගත නුහුණුවාහ. උන්ගේ බන්ධුහුන් අවවාද කියා අරවාගත නුහුණුවාහ.

එපවත් සඵලයන් වහන්සේ අසා එක් දවසක් අළුයම් වේලෙහි මහාකරුණා සමාපත්තියට සමවැද බලා වදුරනසේක් ඒ කියන අමාත්‍යයන් දෙන්නා සෝවාන් වන්ට හේතු ඇති නියාව වදුරා ඉන් එකකුගේ ගෙට උදුසනක්සේ වැඩ වදුරා ඔහු විසින් පාත්‍රයගෙන සඵලයන් වහන්සේ ඇතුළු ගෙට වඩා කැඳ අවුළුපත් ආදී වූ දෙය වලඳවා අන්තයෙහි ඕනට මෙත්‍රියෙහි අනුසස් වදුරා ඔහු සෝවාන් කොට දුවල් බන් වළඳන වෙලාවට ඔහු ලවා පාත්‍රය ගෙන්වාගෙන අනිත් අමාත්‍යයාගේ ගෙට ගොස් ඔහු විසින් සඵලයන් වහන්සේ

වඩා ගෙට ගෙන්වා මධුර වූ ආහාරපානයෙන් සවිඥයන් වහන්සේට වැලඳවිය.

සවිඥයොත් වළඳ අන්තයෙහි ඕනටත් මෙෙත්‍රියෙහි අනුසස් වදුරා ඔහුත් සෝවාන් කරවිය. කා විසිනුත් එක් කරවාගත නුහුණුවා සවිඥයන් වහන්සේ එක් කරවා වෙෙර අරවා වදුළුසේක. එදවස් දුමිසභා මණ්ඩපයට රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “අවැන්නි, උනුන් කෙරේ වෙෙර වූ අමාත්‍යයන් දෙන්නා කා විසිනුත් එක් කරවාගත නුහුණුය. සවිඥයන් වහන්සේ එක් කරවා වෙෙර අරවා වදුළුසේක. ඉතා අපූච්ඡිය”යි වදුළුසේක. එතනට සවිඥයන් වහන්සේ වැඩි වදුරා ආරාධිත වූ සවිඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ තාපසව ගංගාවක් සමීපයෙහි පන්සලක වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර මහත් වූ උත්සවයක් විය. ඒ උත්සවය බලන්ට දිව්‍ය නයෙකු හා ගරුඬියකුන් ඇවිත් මනුෂ්‍ය වේෂයෙන් කෙළි බලා අන්තයේ ගරුඬියා නයා දැක ලුහුබඳවාගත. එවිට නයාත් නාග වේශය ගෙන වහා වහා දුවන්නේය.

ඒ වේලාවට තාපසයෝ කාෂාය වස්ත්‍රය ගොඩ තබා නානකඩක් ඇඳගෙන දිය නාන්ට බටහ. ඒ වේලාවට නයා

එමින් සිටි සිතන්නේ “තාපසයන්ගේ වැහැරීමය වූ සිවුර යට වනින් නම් මා ගැල විය හැක්කේය”යි සිතා ඉන්ද්‍රිල මාණිකයක් ලෙසට රූපය මවාගෙන වල්කලා සිවුරට වැඳ ගියේය. ඒ වේලාවට ගුරුවන් පසුපස්සේ ආයේ තාපසයන්ගේ වල්කලා සිවුරු වන් නියාව දැක තාපසයන් කෙරේගත් ආදරයෙන් සිවුරු ඔසවා නයා ධෛර්‍ය නොගෙන තාපසයන් කරාගොස් කියන්නේ “ස්වාමීනි, ක්‍ෂුද්‍රාවෙන් ජීවිතව නයා ලුහුඬුවගන ආ මම නුඹවහන්සේ කෙරෙහිගත් ආදරයෙන් සිවුරු ඇතුළට වැඳගිය නයා නොඇල්වීම්, එසේ හෙයින් සිවුරු ඇරගෙන නයා මට දුන මැනවැ”යි කීය. එපවත් බෝධිසත්වයෝ අසා “ගුරුළු තා කළ දෑ ඉතා යහපත, තොපට දෙවියෝ ආයුබෝ කෙරෙන්නයි, දෙවියන්ගේ හෝජනය තොපට ලැබේව”යි යනාදී ආශීර්වාදකොට ගොඩට අවුත් නයා එක් අතකින් ඇරගෙන සිවුරු ඇඳ පෙරවගෙන නයා හා ගුරුව අරගෙන පන්සලට ගොස් දෙන්නාට බණ කියා ජාති වෛරී ගුරුළා හා නයා සමගි කරවා ඒ උපන් ආත්මභාවයට ඔහුනොවුන් කෙරේ වෛර නොවන පණතට සලස්වා යවුනයි වදාරා “එසමයෙහි ගුරුළා හා නයා නම් මේ අමාත්‍යයෝ දෙන්නාය. තාපසව උපන්නෙමි ලොවුතුරා බුදුවූ මමෙය”යි වදාරා ‘උරග ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

154. ගග්ග ජාතිකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පසේනදී කොසොල් රජපුරුවන් විසින් කරවා

පිළිගන්වනලද රාජකාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් සිව්වනක් පර්ෂ්ඨ මධ්‍යයෙහි වැඩිහිඳු බණ වදුරන සඵලයන් වහන්සේ කිඹිස වදුළුසේක. එවේලෙහි බොහෝ හිඤ්ඤා වහන්සේ “භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහෝ කලක් ජීවත් වනසේක්ව”යි “සුන්දර වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහෝ කලක් ජීවත් වනසේක්ව”යි යනාදින් ආ වැඩුහ. මේ නියායෙන් බොහෝ දෙනා වහන්සේ ආ වැඩීමෙන් අරගල මහත්ව බණ ඵදවස් කඩ විය.

එපවත් අසා සඵලයන් වහන්සේ “මහණෙනි, ආ වැඩීම පමණකින් ආයුෂ බොහෝ වේද? නොවැඩුවෝ ආයුෂ මද වේද?”යි වදුරා “ස්වාමීනි, එසේ වූ දෙයක් ඇත්ද?”යි දන්වන්නා “මහණෙනි, එසේ වීමේ අද වක් පටන් අනුන්ට ආ වැඩුවාට පෙරලා ආ වඩීමක් වත් කළෝද ආපත්ති වන්නේය”යි ශික්ෂා පද පණවා වදුළුසේක.

එතැන් පටන් මහඵවරුන් වහන්සේ කිඹිසි කල උපාසකඵවරුන් ආ වඩන්නාහ. තමන් අතින් ආ වැඩුන් අසාගෙන මහඵවරුන් වහන්සේ ආ නොවඩන සෙයින් “ශාක්‍යපුත්‍ර වූ සඵලයන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකයෝ අප ආ වැඩු කල අපට ආ නොවඩන්නාහ”යි උක්තා කළාහ. එපවත් සංඝයා වහන්සේ දැන සඵලයන් වහන්සේට දැන් වූසේක. සඵලයෝ “ආ වඩන්නා අහිප්‍රාය ඇත්තේ වේද?”යි වදුරා ශික්ෂා පද අරවා වදුළුසේක. ඵවිට හිඤ්ඤා වහන්සේ දන්වනසේක් “ආ වැඩීමත් පෙරලා ඵ් වැඩීමත් කොතැන්

පටන් සිට ස්වාමීනි, ඇතිවිඳු?”යි විචාරන්නා “මහණෙනි, පුළුස්සෙහිදී ඇතිවිය”යි වදාරා ආරාධිත වූ සච්ඡෙදයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ එක්තරා සෙට්ඨියෙකුට පුඤ්ච උපන්නාහ. ඒ වෙළඳ තමාගේ පුතා අත කදුවළලු ආදී වූ බඩු පොදියක් දී ඒ ඒ තෙන වෙළඳුම් කොටගෙන එන්නේය.

එක් දවසෙක සවස් වේලෙහි බරණැස් නුවරට අවුත් තමන් රැු ලගින තැනක් නැති හෙයින් ඒ නුවර මනුෂ්‍යයන් අතින් “ආගන්තුක මනුෂ්‍යයන් ලගින්නේ කොතනද?” විචාළ කල්හි මනුෂ්‍යයෝ කියන්නෝ “නුවරින් පිටත සාලාවෙක් ඇත. ඊ යක්ෂයෙක් වාසය කෙරෙයි. ඊ ලගිතොත් යව”යි කීවුය. එවිට සෙට්ඨියාගේ පුත්‍රයා කියන්නේ “පියණන් වහන්ස, ඔබම ලගුම්හ. යක්ෂයා දමනේ ලන්ට මටම භාරය”යි කීහ. “යහපතර”යි ගිවිස දෙන්නාම ගොස් සාලාවේ ලැග්ගාහ.

එවේලෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ පියාණන් වහන්සේ වැදහොත්තද පය මැඩ මැඩ උන්සේක. ඒ වේලාවට ඒ සාලාවේ වසන යක්ෂයාත් දොළොස් අවුරුද්දක් වෙසමුනි රජපුරුවන්ට පැන් ඇද ඔවුන් විසින් “අසවල් සාලාව වැදහොත්තවුන්ගේ කිසිසි කල ආ වැඩුවන් පෙරලා ආ වැඩුවන් හැර සෙස්සන් කව”යි වරලබ ඊ ඉඳ ආ

නොවැඩුවන් කන්නේය. එදවස් රැ දෙපුතු පියන් කන නිසාත් වස්කප උපන් යකෂයා සියුම් ධූලි සිඟිත්තක් වැදහොනා සෙට්ඨියාගේ නාසේ ඵලාලිය. එවිට වැදහොත් සෙට්ඨියා කිඹිස පියාපය. පය මැඩ මැඩ සෙට්ඨියා ආ නොවැඩිය. එවිට යකෂයා වස්කපින් බැස ඔහු කරා ගියේය. එවිට බෝධිසත්තයෝ එසේ වීනම් “මේ යකෂයා කිඹිසපු කල ආ නොවැඩුවන් කන්ට එන යකෂයෙකැ”යි සිතා ආ වඩන බෝධිසත්තයෝත් “අවුරුදු විස්සක් ඉතිරි සියක් අවුරුද්දක් ඉඳිනාසේකව”යි “මෙසේ ආ වැඩීමෙන් ප්‍රේතයෝ මා ලගට නොඑවන්ව”යි කියා කීහ. මේ නියායෙන් පුතණුවන්ගේ ආ වැඩීම අසා පියාණන් කරා ගියේය. එවිට පියාණෝත් “ආ වැඩුවන්ට පෙරලා ආ නොවැඩුවන් කන්නා වූ යකෂයෙක් වනැ”යි සිතා “පුත තෙපින් අවුරුදු විස්සක් ඉතුරු සියක් අවුරුදු ආයු බොහෝ වේවයි, නොපට මා ආ වැඩීමෙන් ප්‍රේතයෝ මා කරා නොඑව”යි කියා කීය. එවිට යකෂයා දෙන්නාම ආ වැඩු හෙයින් බැහැනොනැගී සිටියේය.

බෝධිසත්තයෝ කියන්නාහු “යකෂය තෝ ආදින් බොහෝ පවිකොට යකෂව උපන, දැනුත් ප්‍රාණාසාතකොට පෙරලාත් දුක් විඳින්නෙහිය, එසේ හෙයින් තෝ අඳුරෙන් අඳුරට ගියා සරිය”යි කියා මී හට බොහෝ අවවාද කියා පන්සිල් දී යකෂයා දුමනේලුහ.

එපවත් බොහෝ දෙනාට කීය. එවිට රජපුරුවෝත් එපවත් අසා සතුටුව “මෙසේ වූ පුරුෂයෝ සියලු

කටයුත්තෙහි සපන්තිය”යි සිතා සෙනෙවිරත් ධුරයට තබා ගත්ත. බෝධිසත්තවයන්ගේ පියාණුන්ටත් බොහෝ සම්මාන දුන්නාහ. යක්ෂයාටත් දේවාරයක් සලස්වා බලිපිදේනි දෙන නියායෙන් පණන්කොට බෝධිසත්තවයන්ගේ අවවාදයෙන් දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියායයි වදුරා “එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් ධම් භාණ්ඩාගාරික වූ ආනන්ද ස්ථවිරයයෝය. බෝධිසත්තවයන්ට පියව උපන් සෙට්ඨියාණෝ නම් ධුතාංගධරයන් කෙරෙහි අගනැන්පත් වූ මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි යක්ෂයා දමනය කළා වූ සෙට්ඨියාණෝ නම් ලොච්තුරා බුදුවූ මම්ම වේදුර”යි වදුරා ‘ගග්ග ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

155. අලිභ විත්ත ජාතකය

තවද සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි විශ්චී අඬු කළ හිඤ්ඤන් කෙනෙකුන් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්තමාන කථාව එකාදග නිපාතයෙහි සිවලි ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය. මෙහි සච්ඤයන් වහන්සේ “මහණ, දැන් තොපගේ විශ්චී අඬු පමණක් විනා ආදි තොපගේ විශ්චී බලයෙන් දෙළොස් යොදුන් බරණැස් නුවර වටලාගත් සේනාව බිඳවා රාජ්‍යය ගෙන දුන්නේ වේදුර”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි වඩුවෝ පන්සියයක් ඒ නුවර මණ්ඩපාදී දේශවලට ගොස් දඬුපත් කපා ගෙනවුත් කර්මාන්ත කරන්නාහ. එසමයෙහි වඩුවෝ සිතන්නාහු “දඬුපත් කපා දැගන මෙනහට එන්නා බලාත් එතනම ඉඳ කම්මාන්ත කරමින”යි සිතා උඩුගමි බලා ගොස් දඬුපත් සුලභව ලබන තෙත ගෙවල් කොටාගෙන වසන්නාහ.

එසමයෙහි එක් මහා ඇතෙක් ගොදුරු සොයා ඒ ඒ තැන ඇවිදිනේ දිරාගිය කිහිරි ගසෙක පය උළ ඇති මහත් වූ වේදනාවෙන් තුන් පයක් ඇත වඩුවන් උන්තෙහට අවුත් වැටීපියා වැදුහොත්තේය. ඒ වේලාවට වඩුවෝ එතනට අවුත් ඇතු පය ඇණුනු උළ දැක වටින් අවුළවා උළ ඇද බෙහෙත්කොට වණය සුව කළාහ. එවිට ඇතු තමාට කළ උපකාරය දැක “පුතපුපකාර කරන්ට උවමනෙවැ”යි සිතා ඇතා එතැන් පටන් මෙහෙකරන්ට පටන්ගත. මේ නියායෙන් දවස්පතා දඬු ඇදීමි, දඬු පෙරලීමි ආදී මෙහෙවරකොට වඩුවන් විසින් දවස්පතා ලබන බන්පිඩි පන්සියය කා දවස් ඇර තමා දුච්චවන්නා සිතන්නේ “මෙහෙකොට ගන්ට ශක්ති මදව, එසේ හෙයින් තමන්ගේ පුඬුන අජානීය ඇත්පැටවා මෙහෙයට ලායෙමි” සිතා ඇත්පැටවා වඩුවන් ලගට ගෙනවුත් “පුත මා කළ මෙහෙ ලෙස වඩුවන් සිත්ගෙන මෙහෙ කරව”යි කියා වඩුවන්ට පාවාදී ගියේය.

ඒ ඇත්පැටවෘත් වඩුවන් සිත්ගෙන මෙහෙකොට වඩු කුඩා කොල්ලන් හා සමග දියකෙළි ආදී වූ කෙළින් කෙළිනේය. අජාතීය ඇත් ගොඩ මිස දියෙහි මලමුහු නොකරන්නේය. එක් දවසක් වට වැස්සකින් ඉලත්තියෙක් දියේ වැටී ගස්බිලක අස්සේ වැටී ගියේය. බරණැස් නුවර ඇත්තලයෝ ඇතුන් නාවන්ට ගොස් ගඟට බැස ඇත් ඉලත්තිය ආසුරාණයකොට දියට නොබසිනාහ. එවිට ඇත්තලයෝ “කුමන කාරණයක් දේ හෝ”යි පරීක්ෂාකොට ඒ ඉල්ලත්තිය කලඤාකොට, ඇතුන්ගේ ඇඟ ඉස්සාහ. සුවඳ ඇති ඉලත්තිය ඇඟ වැදගත්තා හා සමානකොට සිතා සතුවුව දියට බැස දිය කෙළියාහ.

ඇත්තලයෝ වඩුගම අජාතීය හස්තියා ඇති නියාව දැන රජපුරුවන්ට එපවත් කියා “මගුලැත්කමට නිසි ඒ ඇතා ගෙන්වා ගතහොත් යහපතැ”යි දැන්වූහ. රජපුරුවෝ එපවත් අසා සතුවුව ඔරු පාරු පණන්කොට වඩුවන් ඉන්නා උඩුගං බලා ගියාහ.

ඒ වේලාවට දිය කෙළිමින් සිටි ඇත්පැටවෘත් පඤ්චාඩගික තූර්ගනාද අසා ගොඩ අවුත් වඩුවන් ලග සිටියෝය. ඒ වේලාවට රජපුරුවන්ට වඩුවෝ පෙර ගමන්කොට රජපුරුවන් වහන්සේ දැක වැද බලා “ගැත්තවුන්ගෙන් දුඩුපනින් ප්‍රයොජන ඇත්නම් මිනිස් කෙනෙකුන් අත කියා එවන්නමෝ වේදැ”යි “වැඩියේ ඇයිදැ?”යි විචාලහ. එවිට රජපුරුවෝ “තොප ඇමගෙන් දුඩුපත් ඉල්ලවා නොආමිහ”යි කීහ. එවිට වඩුවෝ කියන්නෝ “යහපත ඇරගෙන වඩිනා බව යහපතැ”යි

කීභ. රජ්ජුරුවෝ ඒ ඇතා ගෙන යන්ට යොමු කළහ. ඒ ඇත්
යන්ට මැලි විය. එවිට රජ්ජුරුවන් විසින් “මේ කුමන
නිසාදැ?”යි විචාරන්නා එවිට වඩුවෝ කියන්නෝ “තමා රැකී
මිලදී යන අභිප්‍රාය ඇතිවය”යි කියන්නා රජ්ජුරුවෝ ඇතු
මිලකොට සොඬ ලක්ෂයක් අගනාකොට සතරපය සාරලක්ෂයක්
වටිනාකොට වල්ගය ලක්ෂයක් වටිනාකොටත් මේ නියායෙන්
ඇතුට සලක්ෂයක් මිලකොට වඩුවන්ට එපමණ මිලදී ඇතා
ගෙනයන්ට උත්සහ කළත් ඇතා යන්ට මැලි විය.

එවිට රජ්ජුරුවන් විසින් “මැලි වන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි
විචාරන්නා “වඩුවන් පන්සියයට පිළි දෙන නිසාය”යි
කියන්නාහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ වඩුවන්ට පිළි දී එසේත්
මැලිවන සෙයින් වඩුවන් පන්සියයගේ බිරින්දුන් පන්සියයටත්
පිළි දින් එසේත් පමාවන හෙයින් වඩුවන්ගේ දරුවන්
ආදීන්ටත් වැල්වලළු ආදී කර්මාන්ත දී ඉක්බිති කිසි කෙනෙකු
හන් නොකොට ඉන්දුදීම තෙමීම නික්මීනි.

එවිට බරණැස් රජ්ජුරුවෝ ඇතා ඇරගෙන නුවර
ඇත්තල දිව්‍යපුරයක් මෙන් සරතා නුවරට ගෙන්වුන් තමන්ට
මඟුල් යහනකොට සලස්වා තමන්ට ඇති යම්ම පෙරහරක්
ඇත් රජ්ජුරුවන්ටත් සලස්වාලා වශ්වාසව දුවස්ඊනා සමයෙහි
ඇත් රජ්ජුරුවන්ගේ ආනුභාවයෙන් ඒ රජ්ජුරුවෝ සිත්ගෙන
වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ
අග්‍රමහේසිකා බිසවුන් කුස පිළිසිඳ දුසඵකඩ මසක් පුරා වදන

අවස්ථාවට එක්තරා ව්‍යාධියකින් බරණැස් රජපුරුවෝ නැසී ගියේය. එවිට අමාත්‍යයෝ “රජපුරුවන් මළ පවත් ඇත්රජපුරුවන්ට කීවොත් ඇත්රජපුරුවෝ නැසියෙති” සිතා නොකිවාහ. ඒ අවස්ථාවට කෝසල රජපුරුවෝ “කාත් නැති රාජ්‍යය හෙයින් මා සන්තකය”යි කියා ඇවිත් නුවර වටකොටගෙන “රාජ්‍යය හෝ දෙව, යුද්ධ හෝ කරව”යි කියා පත් යව්වාහ.

එබස් ඇසූ බරණැස් නුවර අමාත්‍යයෝ කියා යවන්නාහු “සමුද්‍රික දන්නා බමුණෝ බිසවුන් වහන්සේගේ බඩ පිරිමි කුමාරයෙක් සත් දවසකින් බිහිවෙති කීහ. එබස් නියම දත් කල රාජ්‍යය දෙනත් යුද්ධ කරනත් එවිටය”යි කියා කැඩපත් යවුහ. එබස් ඇසූ කෝසල රජපුරුවෝ “යහපතැ”යි කියා ගිවිස්සාය. මේ නියායෙන් සන්ද, ගිය පසු බෝධිසත්ථයෝ උපන්නාහ. උපන් පසු සේනාව තල්ලු පසු යුද්ධ කරවන්ට වැද පිටබල නැති හෙයින් සේනාව බිඳ බිඳ අනිලන්නාහ. එපවත් අමාත්‍යයෝ බිසවුන්ට පලාගොස් කියන්නාහු “පිටබල නැති හෙයින් යුද්ධ කල නොහැක්ක, එසේ හෙයින් රජපුරුවන් වහන්සේ මළ නියාවත් රාජකුමාරයන් වහන්සේ උපන් නිසා ඇත් රජපුරුවන්ට කියා ඇත්රජපුරුවන් පිටබල කොටගෙන යුද්ධ කරමිහ”යි කීහ. එබස් බිසව අසා “යහපතැ”යි බෝධිසත්ථයන් දුහුලක වැදහොවාගෙන ඇතා කරාගොස් කියන්නාහු “නුඹවහන්සේගේ යාළු වූ රජපුරුවන් වහන්සේ නැසුනු නියාව නුඹවහන්සේ ශෝකයෙන් පැළෙතියි සිතා නොකිමිහ. ඒ අවසරයෙන් කෝසල රජපුරුවෝ අවුත් නුවර

වටකොට ගත්තාහ. එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේගේ යාළු රජ්ජරුවන්ගේ පුතණුවන් මරතත් නුඹවහන්සේම මැරුව මැනව, නැවත රාජ්‍යය ගෙන දෙතත් දුනමැනව”යි කියා ඇතා පාමුල රාජකුමාරයන් ඉඳවුහ.

එවිට ඇත්රාජයන් කුමාරයන් වඩා, ඉස නිබාගෙන ඇඬා, මෑණියන් වහන්සේට පාවාදී සේවාකමට නික්මුණේය. එවිට අමාත්‍යයෝ ඇත්රජ්ජරුවන් සන්නාහයෙන් සන්නද්ධ කරවා සරහා සතර වාසල් දොර අලහ. එවිට ඇත් සේනාව සමුර්ධියෙන් නුවරින් පිටතට කුඤ්චනාදකොට ඒ ඒ සතියන් නොයෙක් තැන ලුහුබඳවා පළමුව රජ්ජරුවන්ගේ බලකොටුව බිඳ රජ්ජරුවන් ජීවග්‍රාහයෙන් ඉසකේ පත්ගසා අල්වාගෙන අවුත් රාජ කුමාරයන් දක්වා බොහෝ දෙනම මරන්ට කී ගමනේ මැරිය නොදී “ඉනිබිබේ මෙසේ වූ දෙයක් නොකරව”යි අවවාද කියා උන්ගේ රටට යවුහ.

බෝධිසත්තවයන්ටත් සියල්ලන්ගේ සිත් සන්නෝෂ කරවා උන් විසින් “අලිනවිත්ත”යි නමි තුබූ කල්හි සත් ඇවිරිදි අවස්ථාවේ අභිෂේකකොට එක්සියයක් රාජධානිවල රජදරුවන්ට නායකව දැනැමෙන් රාජ්‍යයකොට කමි වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා “මහණෙනි, ඒ ඇතුන්ගේ විශ්චි බලයෙන් බිලිඳු කුමාරයන්ට පවා රාජ්‍යය දුන්නුය. එසේ හෙයින් මහණෙනි, විශ්චිම කළමනාය”යි වදාළසේක.

මේ දේශනාවගේ අවසානයෙහිදී වීර්‍යී අඩු වූ හිඤ්ඤා වහන්සේ සියලු කෙලෙසුන් නසා අර්හත්භාවයට පැමිණියේක. “ඵසමයෙති ඵ් රාජකුමාරයන්ගේ මැණියෝ නම් මනාමායා දේවියන් වහන්සේය. පියරජ්ජරුවෝ නම් සුද්ධෝදන රජය. ඵ් අජාතීය හස්තියා නම් මේ වීර්‍යී අඩු වූ හිඤ්ඤාය. ඵ් ඇතුව පිය වූ මහඥන් නම් සාරිපුත්‍ර ස්ථවිරිය, අලිනච්ඡන් කුමාරව උපන්නෙමි දැන් බුදුවූ මම ම ය”යි වදාරා ‘අලිනච්ඡන් ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

156. ගුණ ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ආනන්ද සාමීන් විසින් එක් දවසක් ලබන පිළිසගල දහසක් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඵ කෙසේද? යන්,

ආනන්ද සාමීන් කෝසල රජ්ජරුවන්ගේ අන්තඃපුර ස්ත්‍රීන්ට බණ කියන සමයෙහි එක් දවසක් කෝසල රජ්ජරුවන්ට දුස් දුස් මිල වටිනා පිළිසගල දසක් පාක්කුඩම් පිණිස පෑහ. ඉන් රජ්ජරුවෝ පිළි පන්සියයක් අනඳ සාමීන්ගෙන් බණ අසන බිසෝවරුන්ට දුන්හ. ඵ් බිසෝවරු පන්සියය නොඇඳ තිබාගෙන ඉඳ සාමීන් බණ කියන්ට ආ වේලේ පන්සියයක් දෙනම තම තමන් ලත් පිළි පන්සියයම පිළිගන්වූහ.

අනඳ සාමීන් ඵ් පිළි ගෙන ගණයට වැඩියේක. පසුව දවස් මේ නිමවන වේලාවට බිසෝවරු පන්සියයක් දෙනම

පරණ පිළි ඇඳගෙන රජපුරවන් කරා එන්නාහ. එවිට රජපුරවෝ “ඊයේ මා දුන් පිළි කොයිදැ?”යි විචාරන්නාහ. “ස්වාමිනි, ඒ පිළිසගල පන්සියයම අනඳ සාමිනිම පිළිගැන්වුන”යි කියන්නාහ. එවිට රජපුරවෝ “අනඳ සාමිනිම පිළිගත්සේක්දැ?”යි විචාරා බිසෝවරුන් “එසේය, පිළිගත්සේකැ”යි කියන්නා “සඵලයන් වහන්සේ වදුළේ තුන්සිවුරක් වුව, මෙතෙක් පිළි ගත්තේ පිළි වෙළඳුම් කරනසේක්දැ”යි සිතා රජපුරවෝ කිපී අනඳ සාමිනිගේ ගණයට ගොස් “ස්වාමිනි, අන්ත:පුර වාසීන්ට ඛණ කියා වදුරන්නේ ඇද්දැ?”යි විචාරන්නා “එසේය මහරජ, කියමින”යි වදුරන්නා “කියන පමණක්ද? උයින් ඛණ අසා උගනිද්දැ?”යි විචරන්නා “එසේය මහරජ, අසති. පිළිවන් පිළිවන් දෙයක් වණපොත් කෙරෙති” කියන්නා “නුඹවහන්සේ අතින් අසන පමණක් වීනා යම් සත්කාරන් කෙරෙද්දැ?”යි විචාරන්නා “එසේය මහරජ, ඊයේ ඛණ අසා පිළිසගල පන්සියයක් දුන්නුන”යි වදුරන්නා “ඇයි? සඵලයන් වහන්සේ තුන්සිවුරක් අනුදන්සේක. මෙතෙක් පිළි ගත්තේ ඇයිදැ?”යි විචාරන්නා “මහරජ, සඵලයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රයෝජන විදීමට තුන්සිවුරක් මිස පිළිගැන්වීමට මෙතෙක් දේෂ නැතැයි සඵලයන් වහන්සේ වදුළසේක. එසේ හෙයින් මා ලත් පිළි දුච්ච සිවුරු ඇති තෙනට දෙමි” කියන්නා “පළමු සගල සිවුරු කරන්නේ කිමිදැ?”යි කියන්නා “ඒ සිවුරු පොරෝනා සිවුරට අරගන්නාසේකැ”යි වදුළසේක.

එවිට රජපුරුවෝ කියන්නේ “පොරොනා සිවුරු කුමක් කෙරෙද්දැ?”යි විචාරන්නා “මළු තැනක් කපා හැර ඇදනා සිවුරට අරගන්නාසේකැ”යි වදාළසේක. “පළමු ඇදනා කුමක් කෙරේදැ?”යි විචාරන්නා “ඒ සිවුරු සැතපෙන ඇඳ අතුරණු ලෙස ඇරගන්නාසේකැ”යි වදාළන්නා “පළමු ඇඳ ඇතිරිලි කුමක් කරනසේක්දැ?”යි විචාරන්නා “යහපත් ඔප ලූ බුමුතුරුණුකොට අතුරණාසේකැ”යි වදාළසේක. “පළමු බුමුතුරුණු කුමක් කරනසේක්දැ?”යි විචාරන්නා “බිස්සකෙට අකුලා පය පිසින්ට ගන්නාසේකැ”යි කීසේක. “පළමු තුඩු බිසි කුමක් කරනසේක්දැ?”යි රජපුරුවෝ විචාළහ. “මහරජ, සඳුදෑ ඇත්තන් දුන් දෙයම අපවත් නොකරන හෙයින් සියුම් මුවහත් ඇති කරයෙන් රල සින්නකොට කපා මැටි හා හික්තියෙහි අනා ගානාසේකැ”යි “එසේ වූ අවස්ථාවේ සඳුදෑ ඇත්තන් දුන් දෙය මහරජ, අපවත් නොකරනසේකැ”යි වදාළසේක. එබස් ඇසූ රජපුරුවෝ සතුවු ව මෙන් ලග තිබූ පිළිසගල පන්සියයන් අනඳ සාමීන්ට දී ගියාහ.

අනඳ සාමී පළමුත් පන්සියයක් පිළිසගල දුච්ච සිවුරු ඇති තැනට දී රජපුරුවන්ගෙන් ලත් පන්සියයක් සගලට සිතනසේක් “මාගේ හික්ෂු පන්සියයක් ඇත. ඉන් ඇමටම බාල හික්ෂුන් කෙනෙකුන් මට අත පය මැඩීමි, මළු ඇමදීමි ආදී වූ නානා ගෙවල් ගොම ගැමි ආදී වූ වත්පිළිවෙන් සුවව කීකරුව කෙරෙත්. එසේ හෙයින් මුන්ට සංග්‍රහ කළමනාවේදැ”යි සිතා අනඳ සාමී ඒ නම කෙරේ පැහැද පිළි පන්සියයක් දුන්නේක.

ඒ බාල හික්කුන් වහන්සේ තමන්වහන්සේ ලත් පිළි අනඳ සාමීන්ගේ ගණේ පන්සියයක් හික්කුන් වහන්සේට පිළිගැනේ වූසේක. ඒ පන්සියයක් දෙනාවහන්සේත් සිවුරුකොට කිනිහිරි මලෙහි පැහැය හා සමානකොට පෑය ලා ඒ අලුත් සිවුරු පොරවාගෙන සඵඥයන් වහන්සේදකින්නට වැඩිසේක. දැක වැඳ මෙසේ විවාළසේක. “සෝවාන් වූ ආය්ශ්ශ්‍රාවකයන් වහන්සේන් මුන බැලීමේ ඇද්දැ?”යි විවාළසේක. එවිට සඵඥයන් වහන්සේ “ආය්ශ්ශ්‍රාවකයන් වහන්සේගේ එසේ වූ දෙයක් නැතැ”යි වදාරන්නා “එසේ කල අපගේ උපාද්ධ්‍යායන් වහන්සේ විසින් බාල හික්කු නමට පිළි පන්සියයක් දෙනලද්දේ නොවේදැ”යි කීය. “ආනන්දයින් විසින් මුන බලා දුන් දෙයක් නොවෙයි. තමන්ට බොහෝ උපකාරීව සිටි හික්කුන් හෙයින් ප්‍රත්‍යුපකාරී නිසා දුන්නුය. උන් තබා පළමු උත්තමයෝත් උපකාර කලා වූන්ට ප්‍රත්‍යුපකාර කළෝවේදැ”යි යතහොත් ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ සිංහව ඉපිද පච්චයක වාසය කරනසේක. ඒ කියන පච්චයට නුදුරු තෙන විලක් සමීපයෙහි මඩව ඉවුරු බිඳි ඊ පිට මොලොක් තණ ඇතිව තිබෙන පලෙක් ඇත. ඊට ලඝු සැතැල්ලු සාවුන් මුවන් යා හැක. මහත් සභයා යා

නොහැක්කේය. එක් දවසක් එක් මුවෙක් ඒ පල සම්පයෙහි තණ කමිණි සිටියේය.

බෝධිසත්තයෝත් ගොදුරු නිසා පච්චය මුදුනට නැගී ගියේ ඒ දෙස බලා පලෙයි තණ කන මුවා දැක “මුවාට පනිමි” සිතා සිංහ නාදකොට පැනේය. මුවාත් සිංහ නාද අසා හයපත්ව වහා ගැලවී පලා ගියේය. සිංහයාත් පැමිණි වේග රඳවාගත නොහී පලට පැන තණ කැඩී පා සතර මඩෙහි ගැලී ටැම් සරතක්සේ නිශ්චලව ඇහී ගියේය. මඩින් ගැලවීගත නොහී සිංහයාත් සත් දවසකින් නිරාහාරව සිටියේය. එකල්හි කැණහිලෙක් එන්නට අවුත් සිංහයා දැක හයින් දුවන්නට වන.

එවිට සිංහයා කියන්නේ “පා සතර මඩෙහි එරී පියා සිටියෙමි, මා කෙරේ තෝ නොබා මා කරා අවුත් මාගේ ජීවිතය ගලවා දෙව”යි කීහ. එවිට කැණහිල් නොබා අවුත් “සිංහ රජපුරුවෙනි, නුඹවහන්සේ මා දක්නා උපායෙකින් ගලවමි. ගලවාපු වේලේ පෙරලාම මා මරනිසි හය ඇත්තෙමි. ජීවිතදාය දන්නොත් යහපතැ”යි කීය.

එබස් සිංහයා අසා “කැණහිල්, තෝ හය නොගෙන මට උපකාර සිටුව, තොපට විනාශයක් නොකෙරෙමි. තොපගේ ජීවිතය ඇතිතෙක් මානගේ රකිමි. දන්නා යම් උපායකින් ගලව”යි කීහ.

එබස් අසා කැණහිල් සිංහයාගේ පය කෙරෙන් පසුරු ගාමින් ඇලක් කැන්නේ විල දක්වා කැන, ඒ කැන්නා වූ

ඇලින් පැන් ගෙනවුත් සතර පයට ඇරීය, විශලී තුඩු මඩ සිහිල් විය. එවිට කැණහිල් සිංහයාගේ බඩ කෙළවරට ගොස් තමාගේ ඉසින් සිංහයාගේ යටිබඩ ඔසවා “ස්වාමීනි, විශ් කළ මැනව”යි කියා සිංහයා එවිට ආරාලා ජීනුයේය. ගොඩපැන සිට යන්නන් වේලාවක් සැතපී එතන ලග යෙමින් සිටි මීමෙකු මරා පළමුකොට කැණහිලාට මස් ලා පසුව තුමු මස් කෑහ.

කැණහිල් තමාට ඒ මස් කොට්ඨාශයෙන් සමහරක් කා සමහරක් ඩෑගෙන යන්ට වන. “මේ මස් ගෙන යන්නේ කාටදැ?”යි විචාරන්නාහු “නුඹවහන්සේගේ බැලීමිඬියටය”යි කියන්නා එවිට සිංහයා “යහපත” ඈ සමීපයට ගොස් ඇට බස් දී, එකිගන කැණහිල්දෙන හා කැණනහිලා ඇතුළුව ඇරගෙන ගුහාව සමීපයෙහි ගුහාවක වාසය කරවා, දවස්පතා සිංහරජ්ජුරුවන් හා කැණහිල් ගොදුරට යන්නාහු සිංහධේනුව හා කැණහිල්ධේනුව ගුහාවේ හිඳිනිය.

සිංහරජ්ජුරුවෝ මස් මරා කැණහිලාට දී සිංහධේනුවට හා කැණහිල්ධේනුවට මස්කැටි දෙකක් ඩෑගෙන විත් දෙන්නාහ. මේ නියායෙන් දවස් අරණ සමයෙහි සිංහධේනුව පුතූන් දෙදෙනකු වැදුන. මේ නියායෙන් සිංහපැටවුන් කැණහිල්පැටවුන් එක්ව දවස් හරණාහ. සිංහයාත් කැණහිලාගේ දුරුවන්ට ස්නේහ ඇත්තේය. එවිට සිංහධේනුව සිතන්නී “සිංහයා කැණහිල්ධේනුවගේ දුරුවන්ට ස්නේහ ඇත්තේය. කැණහිල්ධේනුව හා කැටිව සංවාසය ඇත්තේය”යි සිතා සිංහයා කැණහිල් ගොදුරට ගිය තැන සිංහධේනුව

කැණතිල්දේනුවට හය ගත්වන්හි “මෙතන ඉඳිනේ ඇයිද? පලාය”යි කියන්නීය. සිංහපැටවුන් කැණතිල්පැටවුන්ට හය ගත්වන්නාහ.

මේ නියායෙන් ඉඳිනා කල්හි කැණතිල්දේනුව කැණතිලාට කියන්නී “සිංහදේනුන් වහන්සේ මෙසේ හය ගත්වනසේකැයි සිංහරජපුරුවන් වහන්සේගේ සම්මත බවත් නොදැනෙයි. එසේ හෙයින් අපි මෙතන ඉන්ට නොපිළිවනැ”යි කීහ. එපවත් කැණතිල් අසා සිංහරජපුරුවන් කරාගොස් කියන්නේ “ස්වාමීනි, නැතැක් දවස් එකතැන වාසය කරන්නේය. එසේ හෙයින් අප්‍රිය වන්නේය. නුඹවහන්සේගේ සිංහදේනුන් වහන්සේ අපගේ අඹුදරුවන් හය ගත්වන සේක. අප සේ වූ දුච්චයන්ට පලා යන්ට කියන්නා පලා යන පමණක් විනා හය ගත්වන්ට උවමනාද? එසේම පෝසතුන් ලග දුප්පතුන් උන්කල පහකිරීම කාරණා නොවන්නේය. එසේ හෙයින් අපට අවකාශ දුනමැනවයි, ඔබ්බකට ගොහින් වාසය කරමින්”යි කැණතිල් කීහ.

එබස් සිංහයා අසා තමාගේ සිංහදේනුවට කියන්නේ “එම්බල සිංහදේනුව, මේ කැණතිලා මා විස්වාස වූ කාරණය දැනිදැ?”යි විචාරා “විශ්වාස වූ කාරණය නොදැනිමි” කී විසින් “එසේ නම් එක් සමයෙක ගොදුරු සොයා ගොස් සත් දවසක් මා මෙතනට නොආ කාරණා දැනිදැ?”යි විචාරා “නොදැනිමි” කී විසින් “එම්බල, මම මුවෙකුට පැන මුවා වැරද ගොස් මඩ කලලෙක එරි සත් දවසක් නිරාහාරව උන්ගමනේ මු නිසා

ප්‍රාණය ලද්දේය. එසේ හෙයින් මාගේ ඉෂ්ටමිත්‍ර යාච්චා බන්ධු වූයයි කියාත් ඇත. ඉෂ්ටමිත්‍රයයි කියාත් ඇත. එසේ වූ කැණනිලාට තොප විසින් වෛරවීම කාරණා නොවෙයි. අදවක් පටන් මම යම්ම සැටියෙක සිතනවා නම් ඒ සැටීම මේ කැණනිලාට සිතව”යි කියා එතැන් පටන් සිංහඬේනුවන් කැණුනිල්ඬේනුවන් විශ්වාසව දවස් අරණාහ. සිංහපැටවුන් කැණනිල්පැටවුන් විශ්වාසව එක්ව කෙළනාහ. මේ නියායෙන් දවස් අරණා කල්හි සිංහපැටවුන්ගේ දෙමව්පියනුත් කැණනිල්පැටවුන්ගේ දෙමව්පියනුත් මළ පසුත් උනුනුත් කෙරෙහි විස්වාසව දවස් කළාහ. මේ නියායෙන් සත් පරම්පරාවෙක දවස් කළහයි වදුරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදුළුසේක.

චතුස්සත්‍යය ධර්ම දේශනාවගේ අවසානයෙහි එමතෙක් දෙනාවහන්සේ සෝවාන් වූසේක. එමතෙක් දෙනාවහන්සේ සකෘදුගාමී වූසේක. එමතෙක් දෙනාවහන්සේ අනාගාමී වූසේක. එමතෙක් දෙනාවහන්සේ සියළු කෙලෙසුන් නසා රහත් වූසේක. එසේ හෙයින් මේ ධර්මය බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස වදුරා මේ ‘ගුණ ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි කැණනිලා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. සිංහව උපන්නේ නම් ලොවුතුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

157. සුභනු ජාතකය

තවද සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝපී හික්ෂු දෙදෙනෙකුන් වහන්සේ නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

සැවැත් නුවර වාසය කරන හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ කෝපව වණ්ඩපරුෂව වාසය කරනසේක. පිටිසර එසේම එක් නමෙක් වණ්ඩපරුෂව වාසය කෙරෙහි. මෙකියන දෙනම වණ්ඩපරුෂ නියාව ප්‍රකාශව(ප්‍රසිද්ධව) තිබෙයි. එසමයෙහි පිටිසර නම සැවැත් නුවරට වැඩිසේක. සාමණොර දහර හික්ෂුන් වහන්සේ සිතනසේක් “තොපි දෙනම එකතැනට සැලසුනු කල කුමක් කරද්දේ හෝ”යි සිතා “අවැත්නි, නුවර කෝපී නම වසන ගෙයි පිටිසර කෝපී නම ලුසේක. කෝපී දෙනම ඔවුනොවුන් වහන්සේ දැක ආචාර සමාචාරකොට උනුන් වහන්සේගේ අත් පා මැඩ මේ නියායෙන් විශ්වාසව උන්සේකැ”යි මේ කාරණාව ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හුන් මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩ උන්සේක.

එතනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩවදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵ භාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු හොවෙයි, යටගිය දවසත් මේ හික්ෂුහු දෙනම ඔවුනොවුන් වහන්සේ දැකපු

වෙලෙහි සමගිවුයෝ වේදු”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ ඒ රජපුරුවන් වහන්සේට කළමනා සියළු කටයුත්තෙහි තමන් යුක්තව රජපුරුවන්ගේ භාණ්ඩාගාරයට වදිනා අය වියදම් ආදී වූ දෙයත් අසුන් විකිණීමෙන් දැක්ව මැදහත් වෙළඳුම් කරන අමාත්‍යව උපන්සේක.

ඒ අවධියට අසුන් ගෙන වෙළඳුම් කරන ලෙස අසුන් පන්සියයක් ඒ නුවරට ගෙනාවුය. බරණැස් රජපුරුවෝ ලෝහිව එසේ හෙයින් බෝධිසත්ථයන් දැනැමින් සෙමින් කරන වෙළඳුම්වලට මැලිව අනිත් අමාත්‍යයෙකුට අසුන් වෙළඳුම් කරන ලෙස සලස්වා ඒ අමාත්‍යයාට කියන්නාහු “අපගේ සොන නම් වණ්ඩ වූ අසෙක් ඇත. ඒ අසු වෙළඳුමට ගෙනා අසුන් මධ්‍යයේ ලා පියව, ඒ අසුන් මේ අශ්වයා කඩා කා වනයකොට පියයි, වනය කොටපු කල මිළ අඩු වෙයි, මිළ අඩු වුකල සම්පත් දී අරගතැ”යි කියා මේවර කීහ.

අමාත්‍යයෝත් එලෙස කෙළෝය. ඒ අක්යුති විදගත් අස් වෙළඳු බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ කරා ගොස් එපවත් කීහ. එවිට බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “ඇයි, තොප ඇම ලග වණ්ඩපරුෂ අශ්වයෙක් නැද්දැ?”යි විචාලාහ. එබස් ඇසු අස් වෙළෙඳු කියන්නෝ “අප ලගත් සුභ නම් වණ්ඩපරුෂ අශ්වයෙක් ඇතැ”යි කීහ. එපවත් බෝධිසත්ථයෝ අසා “එසේ

විනම් දෙවැනිව එනකල ඒ අශ්වයාන් ඇරගෙන එව”යි කීහ. එපවත් අස් වෙළෙඳු “යහපත”යි ගිවිස පසුව වලියේ එන්නා වූ ඒ අසුන් ඇරගෙන ආවානුය.

එවිට රජපුරුවෝ අසුන් ඒ නුවරට ආ නියාව අසා රජපුරුවෝ සිව්මැදුරු කවුළුවේ මතුමාලේ බලා සිටියාහු. සෝන නම් අසුන් අසුන් මධ්‍යයට මුදුන. එවිට අස් වෙළඳුන් තමන්ගේ සුභ නම් අසා උනාපුහ. එවිට වණ්ඩපරුෂ අසුන් දෙන්නා උනුන් කරාගොස් උනුන් පිටිතොල තබාගෙන කමිපස් අසුන් මෙන් සිටියාහ. එවිට රජපුරුවෝ බෝධිසත්ථයන්ගේ මූන බලා “මේ කිමෙක්ද? කමිපස් අසුන් දෙන්නෙකු මෙන් උනුන් මූන බලා සිටියාහ”යි බෝධිසත්ථයන් අතින් විචාලාහ. බෝධිසත්ථයෝ ඊට කියන්නාහු “කෙතෙක් දුර වුවත් අසත්පුරුෂයෝ අසත්පුරුෂයන් දුටුකල එක් වන්නේය, සත්පුරුෂයා සත්පුරුෂයෝ දුටුකල එක් වන්නේමය, එසේ තෙයින් නීව වූ අසා නීව වූ අසා හා එක් වූය”යි කියා නැවත කියන්නාහු “රජපුරුවන් විසින් අධික ලොහ නුව මැනව, මනුෂ්‍යයන්ගෙන් අයුක්ති සම්පත්ති ගැනීම දෝෂය”යි කීහ. එබස් රජපුරුවෝ අසා ඔවුන්ගේ වෙළඳුම් කිරීම බෝධිසත්ථයන්ටම භාර කළාහ.

බෝධිසත්ථයෝ අගය වූ නියාවට ඒ වෙළඳුම්කොට අස් වෙළඳුන්ට සම්පත් දන්නාය. අස් වෙළඳුන් සම්පත් ලැබ සන්නෝෂයෙන් ගියාහ. රජපුරුවොත් බෝධිසත්ථයන්ගේ අවවාද වූ නියාවට දැනැමින් සෙමින් රාජ්‍යයකොට කමි වූ

පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදුරා “මහණෙනි, එසමයෙහි වණ්ඨපරුෂ අසුන් දෙන්නා නම් මෙසමයෙහි කෝපී වූ හික්කුන් දෙදෙනයි. රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. පණ්ඨිත අමාත්‍ය නම් බුදුවූ මමිම ය”යි වදුරා ‘සුභනු ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

158. ස්වණී මයුර (මෝර) ජාතකය

තවද කරුණානිධාන වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ශාසනයෙහි උකටලි වූ හික්කු කෙනෙකුන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට පානාහ. සඵලයෝ “සැබෑද මහණ, උකටලි වූයෙහිදැ?”යි වදුරා “සැබෑව, ස්වාමීනි” කියන්නා “කුමක් නිසාදැ?”යි විචාරා වදුරන්නා “සරහන ලද ස්ත්‍රියක දැක අප කෙරෙහි පිළිබඳ සිතින් ශාසනයෙහි උකටලි වූයෙහි ය”යි කියන්නා එවිට සඵලයෝ “මහණෙනි, මුන් සේවූ අතේතුක ප්‍රඥ ඇති සභවයා තබා මහොත්තමයෝ ස්ත්‍රී වසගයට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ මයුරව උපන්සේක. උපදිනා බිජු වටින්ම රන්වන් පෑ ඇතිව ඉපිදු බිජුවට ගසාපු කල රන්වන් පෑයව ඉපිදු වැඩිවිය පැමිණ

පියාපත් අතුරෙහි මනොඥ වූ සවිභීවභී රේඛාවලින් සමලඬකතාව බැව්වන්ට ප්‍රසාද ඵලවන තරම් විශේෂ වූ රූපශ්‍රියෙන් යුක්තව ඉන්නාසේක් මෙසේ වූ සිතක් සිතූසේක “මාගේ රූපශ්‍රිය අනර්ඝ හෙයින් මනුෂ්‍යයන් ලග දුවස් හැරීමෙන් යම්සේ උපද්‍රවයෙක් වේ”යි සිතා හිමාලය වනයට ගොස් පථිත වළඵ තුනක් ඉක්ම ගොස් සතරවන පථිත වළල්ලෙහි වූ දුණ්ඬිකාරඤ්ඤ නම් පථිත වළල්ලෙහි වාසය කරන්නෙහිය. ඒ මයුර රජ දුවස්පතා ගොදුරු හූමියට බස්නා කල තමාට ආරක්ෂාව පිණිස නැගෙන්නා වූ සුය්‍යී දිව්‍යපුත්‍රයන් බලා මෙසේ වූ බ්‍රහ්ම මන්ත්‍රයක් කියයි, ඒ කෙසේද?

“උදෙතයං චක්ඛුමා ඵකරාජා, හරිස්සවණ්ණො පඨවිප්පතාසො, තංතං නමස්සාමි හරිස්සවණ්ණං පඨවිප්පතාසං, තයප්පගුත්තා විතරෙමු දිවසං”

යන මේ මන්ත්‍රය කියා පථිතයෙන් බිමට බස්නේය.

ඵහි අභිප්‍රාය(අදහස) කෙසේද? යත්,

සකල චක්‍රාවාල ගර්භවාසී වූ සියලු සත්වයාහට රාත්‍රිභාගයෙහි වූ අන්ධකාරය විධිවිංශනය කොට රූප දුර්ශනයට හේතු වූ ආලෝක පතුරවන හෙයින් ඇස් ඇත්තා වූ වොරජ්මි අර්ථයෙන් සියළු සත්වලගැබ ආලෝක පතුරවන්නා වූ ඒ සුය්‍යීපුත්‍රයා හට නමස්කාර කෙරෙමි, අද දුවස් ඒ සුය්‍යී දේවතාවා විසින් රකිනා ලදුව නිර්භයව වාසය කෙළෙමි” කියා සුය්‍යීට නමස්කාරකොට දෙවනුව අතීත වූ සඵඥයන් වහන්සේට නමස්කාර කරන මයුරයා මෙලෙස කියා

“යේ බ්‍රාහ්මණාවේදගු සබ්බධම්මෙ, තෙ මෙ නමො තෙ ව මං පාලයන්තු, නමත්ථු බුද්ධානං නමත්ථු බෝධියා, නමො විමුක්තානං නමො විමුක්තියා, ඉමං සො පරිත්තං කත්වා මොරො වරති ඵසනා.”

මෙහි අභිප්‍රාය කෙසේද? යන්,

තවද දුරු කරනලද පාපයන්ඇති ස්කන්ධ ධාතු ආයතනාදී සියළු පදාර්ථයන් සඵලකාරයෙන් පිරිසිදු දත්තා වූ යම් සඵලයවන් වහන්සේ කෙනෙක් ඇද්ද, මාගේ නමස්කාරය උන්වහන්සේට වේවයි, ඒ අතීත කාලයෙහි අපමණ වූ අවින්නස වූ ආබද්ධ ගුණාගුණාධිගයෙන් යුක්ත වූ සඵලයන්ට නමස්කාර වේවායි, ඒ සඵලයන් විසින් ප්‍රතිවේධ කරනලද සමයයක් සම්බුද්ධ ශ්‍රේණියටද නමස්කාර වේවායි, ඒ සඵලයන් විසින් වදුරනලද සද්ධම්මී වූ පරිද්දෙන් පිළිපදිනා වූ සංසාර සාගරයෙන් ගොඩනැගී අමා මහනිවන් දුටුවා වූ සංසරන්තයටද නමස්කාර වේවායි, ඒ සඵලයන් විසින්ද ඒ ආයතී සංසයා වහන්සේ විසින් ප්‍රතිවේධ කරනලද සතරමග සතරළුම සංඛ්‍යාත වූ විමුක්තියටද නමස්කාර වේවායි කියා ඒ මධුර රජපුරවෝ මේ පිරිත් ආරක්‍ෂාකොට ගොදුරු පිණිස හැසිරෙන්නාහයි වදාළසේක.

ඒ මධුරතෙම මේ පිරිත් ආනුභාවයෙන් දුවල් දවස් සැපසේ කිසි අන්තරාවක් නැතිව සැපසේ ඇවිද රාත්‍රිභාගයෙහි පඵතයට නැගී, බස්නාහු සුයතියා දැක ඒ පරිත්තය පිරිත් වන්නාහු

“අපෙතයං චක්ඛුමා ඒකරාජා හරිස්සවණ්ණො
පඨවිප්පතාසො, තංතං නමස්සාමි හරිස්සවණ්ණං
පඨවිප්පතාසං, තයජ්ජගුත්තා විහරෙමු රත්තිං. යෙ
ඛුන්මණාවෙදගු සබ්බධම්මෙ, තෙ මෙ නමො තෙ ච මං
පාලයන්තු, නමත්ථු ඛුද්ධානං නමත්ථු ඛෝධිසා, නමො
විමුක්තානං නමෝ විමුක්තිසා. ඉමං සො පරිත්තං කත්වා
මොරො වාසම කප්පයි”.

කියන මේ පරිත්තානුභාවයෙන් රාත්‍රියෙහිත් සැපසේ
වාසය කරන්නාහ.

මේ නියායෙන් පරිත්තානුභාවයෙන් දැවස්පතා වාසය කරන
කල්හි එසමයෙහි එක් වැද්දෙක් වනවරකව හිමාල වනයෙහි
ඒ ඒ තැන ඇවිදින්නේ ය. ඛෝධිසත්ථවයන් වාසය කරන
පච්ඡින සමීපයට ගොස් ඛෝධිසත්ථවයන් දැක දෙවෙනිව
තමාගේ ගමට අවුත් තමාගේ පුතාට තමා මියන අවස්ථාවේ
“එමිබල, අසවල් දණ්ඩකාරඤ්ඤ පච්ඡින මුදුනේ රන්වන්
මයුරයෙක් ඉඳිනේය. යම් දැවසක රජ්ජුරුවන් වහන්සේ රන්වන්
මොනරෙකුගෙන් ප්‍රයෝජන ඇතැයි කීසේක් නම් තෝ ඒ
මොනරා අල්වා දෙව”යි කීය.

එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ අග්‍රමෙහේෂිකාව වූ
බේමා නම් බිසව රාත්‍රියෙහි ස්වප්නයෙන් රන්වන් මොනරකු
අතින් බණ අසන්නා දැක පිබිදු උදුසන රජ්ජුරුවන්ට
කියන්නී “රන්වන් මොනරකු මට අවශ්‍යයෙන් දුටොත් විනා
මගේ ජීවිතය නැතැ”යි කියා දෙළ ගන්නාහ. එබව

රජ්ජුරුවෝ දැක අමාත්‍යයන් ගෙන්වා “රන්වන් මොනරකු ඇද්දැ?”යි විචාළාහ. අමාත්‍යයෝ “රන්වන් මොනරෙකු ඇති නිසාව, නැති නිසාව දන්නෝ බමුණෝය”යි කීවාහ.

රජ්ජුරුවෝ “යහපතැ”යි බමුණන් අතින් විචාළහ. බමුණෝ ශාස්ත්‍ර බලා “රන්වන් මොනරු ඇත. ඒ දන්නෝ වැද්දේය”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ වැද්දන් ගෙන්වා “රන්වන් මොනරන් ඇති තන් දන්නෝ ඇද්දැ?”යි විචාළහ.

ඉන් එක් වැද්දෙක් කියන්නේ “ස්වාමීනි, හිමාල වනයෙහි පච්ඡ වළලු තුනකින් එපිට දුණ්ඛකාරඤ්ඤ නම් පච්ඡයෙහි ඇතැ”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ “එසේ වීමේ තොප ගොසින් ගෙනව”යි කීහ. එවිට වැදි තෙමේ “යහපතැ”යි ගිවිස තමාගේ පුතාට එපවත් කියා තෙමේ වලට(වනයට) ගොස් පියා කී සලකුණු නිසාවට දුණ්ඛකාරඤ්ඤ නම් පච්ඡයේ මොනරා වාසය කරන නිසාව දැක, මොනරා ගොදුරු සොයා බස්නා මාවන දැක, එම මාවන මළ ඉඳුවා බෝධිසත්ථයන් බදින්නට බොහෝ උත්සාහ කළේය. බෝධිසත්ථයන්ගේ මන්ත්‍රානුභාවයෙන් මළ ඇතුලේ පය ලුවන් මළ නොහැනිරෙන්ය. මේ නිසායෙන් ඒ වැදි තමාගේ දිවිනිමියෙන් උත්සහකොටත් බැරි හෙයින් ඒ හිමාල වනයෙහිම හිඳ මළේය.

බේමා නම් බිසවුන් “මොනරා ලබමි” දෙළ නොලත් හෙයින් මළාහ. රජ්ජුරුවෝත් “මොනරා නිසා බිසවුනුත් මළේය”යි සිතා මොනරා කෙරෙහි වෛර බැඳ රන් පොතක

ලියවන්නාහු ‘අසවල් හිමාල වන පච්චයෙහි පච්ච වළලු තුනකින් අඟුළේ දුණ්ඨිකාරඤ්ඤ නම් පච්චයෙහි ස්වභී මධුරයෙක් වෙසෙයි. ඒ මධුරයාගේ මස් කෑ කෙනෙක් අපරාමර වෙති’ රන්පත ලියවා භාණ්ඩාගාරයේ රක්ෂාකොට තබා මළහ.

උන්ට ඉක්බිති රාජ්‍යයට පැමිණී රජ්ජුරුවෝත් ඒ රන්පත දැක “එසේ වීනම් මොනරා මරා මස් කා අපරාමර වෙන්ට උවමනවැ”යි සිතා වැද්දෙකු යවුන. ඒ වැදින් බොහෝ උත්සාහකොට මන්ත්‍රානුභාවයෙන් බැරි හෙයින් ඒ වනයේම මළේය. මේ නිසායෙන් රජදරුවෝ සදෙනෙක් යැවූ වැද්දේ සදෙනම බැද්දේ මළ පමණ වීනා මොනරා අල්වාගත නොහුනුවාහුය. සත්වැනි රාජ්‍යයට පැමිණී රජ්ජුරුවෝත් රන්පත බලා එලෙසම වැද්දෙකු යවුන. ඒ වැදින් වලට ගොස් බෝධිසත්ථයන්ට මළ ඉඳුවා බොහෝ උත්සාහකොට බැරි හෙයින් සිතන්නේ “මේ මොනරා මළෙයි පයලාන් නොබැඳෙන්නේය. කුමණ කාරණයකින් දේ හෝ”යි සිතා පරීක්ෂා කරනනේ බෝධිසත්ථයන් උදුසනක්සේ සුය්‍යියාට නමස්කාරය හා බුන්මමන්ත්‍රය පිරවීම් ආදිය වූ කාරණා දැක “එසේ වීනම් මන්ත්‍රය ආකුල කෙරෙමි” සිතා පිටිසර ගමකට පෙරලා අවුත් මොනර සෙබ්බක අල්වාගෙන ඒ මොනර සෙබ්බ සිටි තැනට අසුරුසන් ගැසූ වේලේ නටා හා රාව ප්‍රතිරාව කරන්නට හා මෙකී දෙය මොනර සෙබ්බ කරන ලෙස සලස්වාගෙන මොනර සෙබ්බ ඇරගෙන පෙරලා හිමාල වනයට ගොස් බෝධිසත්ථයන් ගොඋරු භූමියට බස්නා තෙන

මළ ඉඳවා එතැන සෙබඩ සිටුවා බෝධිසත්ථයන් ඉරු බලා මන්ත්‍රය පිරවන්නට පළමුකොට මොනර සෙබඩ ලවා රාගනිශ්‍රීතකොට ඇඬවිය.

බෝධිසත්ථයෝත් නැතක් දවස නොඇසූ රාගනිශ්‍රීත අඬ සෙයින් ඊ බැඳී යඝ්‍යයන් ආවේශ වූකල කිසිවක් නොදන්නාමෙන් රාගයෙහි බැඳී පිරිවහන මන්ත්‍රය සඳහන් නැතිව සෙබඩ සිටි තෙතට මොනරා බට තෙතත්තෝ මළ බැඳින. එවිට වැඳී මොනරා අල්වාගෙන ගොස් රජපුරුවන්ට පැහ. රජපුරුවෝත් මොනරා දැක සතුටු වූහ.

එවිට මයුර රජපුරුවෝ රජගෙන් විචාරන්නේ “මා ගෙන්වූයේ කුමකටදැ?”යි විචාළහ. රජපුරුවෝ කියන්නෝ “තොපගේ මස් කෑවන් අපරාමර වෙති අසා තොප මරා මස් කන්ට ගෙනවුමි” කීසේක.

එවිට මයුර රජපුරුවෝ කියන්නාහු “මාගේ මස් කා අපරාමර වෙතොත් යහපතැයි. මා මියන කල මාගේ මස් කෑවුන් අපරාමර වෙන්නේ කෙසේදැ?”යි කීහ. එබස් රජපුරුවෝ අසා “එසේ නොකියව, රන්වන් මොනරා වේදැ?”යි කීහ. එබස් මයුර රජපුරුවෝ අසා “එසේ විනම් රන්වන් වූ කාරණාව අසව, මම යටගිය දවස බරණැස් නුවර චක්‍රවර්ති රජව ඉපිද පන්සිල් රැක දැහැමෙන් සෙමින් රාජ්‍යයකොට ඉන් මියගොස් දිව්‍ය ලෝකයෙහි ඉපිද එයින් වුහ වූකල අකුසල් බලයෙන් මේ තිරිසන් යෝනියෙහි උපනිමි. මා රැක්කා වූ පඤ්ච ශීලයෙහි බලයෙන් මෙසේ වූ රූපශ්‍රීයකට පැමිණි

යෙමි” කීහ. ඒ නොඅදහන රජ හට මයුර රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “මම යටගිය දුවස වක්‍රවර්ති රාජ්‍යය කරන සමයෙහි මට ද ආකාශවාරීව ඒ ඒ තැන ඇවිද්ද වූ රන්රුවන් රටියක් ඇත. ඒ රටිය නොපගේ මගුල් පොකුණේ දිය ඉස්සා රටිය ඇරගෙන මාගේ බස් සැක ඇරව”යි කීහ.

එබස් අසා රජ්ජුරුවෝ එලෙස පැන් ඉස්සවා රටිය ගොඩ ලා ගත්තාහ. රජ්ජුරුවෝ සතුවුව බෝධිසත්වයන් මුදු ඇලහ. බෝධිසත්වයෝත් එවිට රජ්ජුරුවන්ට පන්සිල් දී අවවාදකොට පක්‍ෂප්‍රහාර කෙරෙමින් දණ්ඩකාරඤ්ඤ නම් පච්ඡයටම ගියායයි වදාරා ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට මේ ‘ස්වණීමයුර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක. ජාතකාවසානයේදී ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේත් සියළු කෙලෙසුන් නසා රහත් වූසේක.

“එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. මයුර රජ්ජුරුවෝ නම් ලොචුතුරා බුදුවූ මමිම වේදුර”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

159. විනීල (ක) ජාතකය

තවද ශාස්තෘ වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ රජගහනුවර වෙළුචනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ සඵඤ චිලාශය දැක්වීමක් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

හේ කෙසේද? යත්,

සඵලයන් වහන්සේ දැනගනුවන් වහන්සේට වදනනසේක් “දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ පන්සියයක් දෙනාවහන්සේ රහත් කරවාගෙන එනසේක්දැ”යි කියා ඒ දෙදෙනා වහන්සේ ගයාශීර්ෂ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයන් හිඳිනා විහාරයට ගියසේක. එවිට දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ සඵල විලාසයක් දක්වන්නෝ “ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, මාගේ වසට රිඳෙයි, තොපි ඛණ්ඩ කියව”යි කියා ධර්මාසනය පිටිපස්සේ වැදහොත්තාන. සැරියුත් සාමන් ඛණ්ඩ කියා පන්සියයක් දෙනාවහන්සේ රහත් කරවා අරගෙන පලා ගියසේක. එවිට දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ ලගට කොකාලික ස්ථවිරයෝ පැමිණ පයින් ලයට අරණ ලේ තුන් කටක් ගන්වාපුහ.

සැරියුත් මුගලන් දැනගනුවන් දෙදෙනාවහන්සේන් සඵලයන් කරා වැඩිසේක. සඵලයෝද එවිට “දැනගනුවෙනි, තොප දැක දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ කුමන කෘතියක් කළ සේක්දැ?”යි විචාළසේක. දැනගනුවන් වහන්සේ වදනනසේක් “ස්වාමීනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ සඵල කෘතියකොට ළය තලාගෙන ලේ තුන්කටත් නගාපුවෝ වේදැ”යි වදනුසේක. එවිට සඵලයන් වහන්සේ “දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ, මාගේ කෘතියකොට හීනවුවෝ වේදැ”යි වදනා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදනුසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය ද්‍රව්‍ය විදේහරට මියුළු නුවර විදේහ නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි හංසයෙක් කැවිඬියක හා සමග සංවාස විය. ඒ සංවාසයෙන් කැවිඬි බේනුව පුතකු වැදුන. එකියන පුත්‍රයා මවසේ කළු පැහැයන් නොවෙයි, පිය වූ හංසයාගේ රන්වන් පැහැයන් නොවෙයි, දෙපැයටම නොව නිලවන් පැහැයම විය. ඒ උන්ගේ දෙමව්පියෝ උන්ට නම් තබන්නාවූ ‘විනිලයෝය’යි නම් තුබුන.

හංසයාණන්ගේ හිමාලයෙහි හංස පැටවුන් දෙන්නෙක් ඇත්තාහ. එසේ හෙයින් හංසයා අතරතුරේ මියුළු නුවරට ඇවිත් යන්නේය. ඒ දැක හංස පැටව් දෙන්න කියන්නෝ “පියාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ මනුෂ්‍ය පටයට නිතර යාමෙන් උපද්‍රව වන්නේය. අපි ගොසින් ඒ පැටවුන් ගෙනෙමින”යි කීහ. “එසේ වීනම් මියුළු නුවර වාසය කෙරේ තල්ගසෙක් කවුඩු කැඳැල්ලක වෙසෙති. තොපි දෙන්න ගොසින් හැරගෙනව”යි යැවීහ.

එවිට හංස පෝතකයෝ දෙන්න විනිල නම් කපුටුවා ලගට අවුත් ඔහු ලියක හිඳුවා හංසයෝ දෙන්න ලිය දෙපිටින් ඩැගෙන විනිලයා මැද්දෙහි හිඳුවාගෙන මියුළු නුවර මධ්‍යයෙන් නික්මුනාහ. ඒ වේලාවට වේදෙහ රජ්ජුරුවෝ යහපත්කොට සැරහී ඇලි අසුන් සතරදෙනෙකු යෙදූ රථයකට නැගී නුවර මහත් ප්‍රදක්ෂණාවෙන් නික්මුනාහ. ඒ වේලාවට විනිලකයාත් ආකාශයෙන් යමින් සිටියේ රථයෙන් යමින් සිටී රජ්ජුරුවන් දැක කියන්නේ “මියුළු නුවර ගෙයක්කොට ඇති

වේදෙන රජ්ජුරුවෝත් අසුන් සතරදෙනෙකු යොදනලද රථයකින් නික්මුණාහුය. මමත් ස්වර්ණාභංගයෝ දෙන්නෙකු යොදනලද රථයෙන් ආකාශයෙන් නික්මුනෙමි”යි කීය.

එබස් අසා භංගයෝ කෝපවි “මු මෙනනදී මරා පියාමින”යි සිතා නැවත සිතන්නාහු “එසේ කළමෝ නම් පියාණන් වහන්සේ ‘ඊෂීයාවෙන් මරාපියා ගියන’යි සිතනාසේකැ”යි සිතා එසේ නොකොට හැරගෙන ගියා වූ භංගයාන්ට එපවත් කියේය. භංගයා කිපී “තෝ තාගේ තරම නොදනීද? තොප සේ වුවන්ට නිසි මළමුත්තු ඇති ස්ථානයෙක විනා මෙසේ වූ තෙන තොපට ආස්ථානය”යි කියා භංග පැටවුන්ට කියන්නාහු “මොහු ඇරගෙන මුගේ මවලග ලාපියා එව”යි කිත. භංගයොත් එලෙසම කළෝදැයි වදුරා දෙකල් ගලපා මේ ‘විනීල ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි විනීල නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ය. භංග පැටවි නම් දැගසව්වෝය. පියාණෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයයෝය. වේදෙන රජව උපන්නෙමි ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

160. ඉන්ද්‍රගුත්ත (ඉන්ද්‍රසමානගොත්ත) ජාතකය

තවද ශක්‍යසිංහ වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි නොකීකරු හිඤ්ඤන් කෙනෙකුත් වහන්සේ අරඹයා මේ ජාතකය දක්වනලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් නොකීකරු හික්මුන් කෙනෙකුන් වහන්සේ සඵඥයන් වහන්සේට දැක්වන්නා “මහණ, නොකීකරු වුයේ සැබෑදැ?”යි විචාරා “සැබෑව”යි දන්වන්නා “මහණ, තාගේ නොකීකරුකමේ පිණිස පළමුත් ඇතු පයින් මැඩුම් කෑයෙහි වේදැ?”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉඳුන්වන් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ පන්සියයක් තපස්වරෙන් පිරිවරාගෙන ගණු නායකව හිමාල වනයෙහි වසන්නාහ.

එසමයෙහි ඉන්ද්‍රගුත්ත නම් තාපස කෙනෙක් ඇත් පැටවකු වඩාගන්නාහ. බෝධිසත්ථයෝත් “මේ ඇතා වැඩිමෙන් ඇතා නිසා උපද්‍රව පැමිණෙයි. ඒ නොවඩව”යි කීහ. ඒ තාපසයෝ කීවා නොකොට ඇතා මුහුකුරුවා වැඩි එයින් වැඩිවිය පැමිණු මද සෙල්වි ගිය අවස්ථාවට තාපසයෝ තාපසවරුන් හා සමග ඔබ්බේ ගමකට ගොස් එන කල ඇත් මදයෙන් සිටි තෙයින් ඒ තාපසයන්ගේ පන්සල විදු පැන් සලවල් ආදී වූ දෙයන් බිඳ තාපසයන් ඉඳිනා ගල් පුවරුවන් උදුරා දමා සක්මන් කෙළවර වැනිර සිටිනා පුවරුවන් උදුරා දමා “තාපසයන් මරා යෙමි”යි සිතා වන සමීපයෙහි සිටියේය.

එවේලාවට තාපසයෝ එතනට අවුත් සැක නැතිව ලගට ගියාහ. එවිට ඇත් තමා ලගට ආ තාපසයන් දැක තමාගේ දළුන් ඇන මරා වලට ගියේය. ඒ දුටු තාපසවරු එපවත්

බෝධිසත්ථයන් කීවාහුය. බෝධිසත්ථයෝන් එවිට තාපසයන්ට කළමනා ආදාහණු කෘතයකොට තාපසවරුන් සමීපයට කැඳවා කියන්නාහු “අසත්පුරුෂ නීව වූ සත්ථයා ලං කිරීමෙන් දේෂ නියාව මේ ඉන්ද්‍රගුත්ත තාපසයන් කීවා නොකිරීමෙන් අසත්පුරුෂ අතො වඩා මරවා ගන්නා වැන්නේය. එසේ හෙයින් සත්පුරුෂ සත්ථයා ලං කිරීමෙන් හා උන් කී අවවාද ලෙසට පිළිපැදීමෙන් බොහෝ ඉෂ්ටාත්ථියට පැමිණෙන්නේය”යි යනාදීන් තාපසවරුන්ට අවවාද කියා කමි වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදුරා මේ ‘ඉන්ද්‍රගුත්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඉන්ද්‍රගුත්ත තාපසයෝ නමි මේ නොකීකරු හික්ෂුහුය. එසමයෙහි කීකරු තාපසයෝ නමි බුදු පිරිසය. එසමයෙහි තාපසයන්ට අවවාද කළා වූ නායක තාපසයෝ නමි මමිම වේදු”යි සමිමා සමිබුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

161. සඵච ජාතකය

අසරණසරණ වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ජෙනවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ගිනිදෙවියාට පූජා කරන නිගණ්ඨයන් අරහයා මේ ජාතකය දැක්වනලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

මෙහි වර්තමාන කථාව ‘නංගුට්ඨ’ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් දැක්වනලදි. හික්ෂුන් වහන්සේ “ස්වාමීනි, මුන්පුදු

ගිනිදෙවියාගෙන් මතුවන වැඩෙක් ඇද්දැ?”යි විචාළසේක. ඊට සඵඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, පෙර උත්තමයෝත් මෙහි වැඩෙක් ඇද්දේ හොයි බලා වැඩක් නැති හෙයින් ඇරපුවෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදුළසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ බමුණු කුලයක ඉපිද දෙමව්පියන් විසින් උපන් දුවස් තිබූ ගිනි නොතිවා තිබා බෝධිසත්ථයන්ගේ වයස් සොළොස් ඇවිරිල්දට පැමිණී කල්හි බෝධිසත්ථයන්ට කියන්නාහු “පුත, මේ ගිනි ඇරගෙන ගොස් වන්නී දේවතාවාට පූජාකොට වනයේ තපස් කරවු නම් ඒසේ කරව නැත්නම් ශාස්ත්‍රය ඉගෙනු කුටුම්භසණ්ඨාපනයකොට(විවාහවී) වාසය කරව”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ථයෝ “මට ගිනිගෙයින් කම් නැතැ”යි කියා ගිනිදෙවියා ඇරගෙන ගොස් වන්නී දේවතාවාට පූජාකොට වලට(වනයට) ගොස් පන්සලක් ඉදිකොට ගිනිදෙවියාට පූජා කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් දුවසක් දන්දෙන ගෙයකින් එලඟිතෙල් මුසු කිරිබතක් ලැබ “මාගේ ගිනිදෙවියාට පූජා කෙරෙමි”යි සිතා ගෙනවුත් ගිනි මොලවා තෙල් මුසු කිරිබත් ගින්නට දැමූහ. එවිට තෙල් අධික හෙයින් ගිනි මහත්ව ඇවිල පන්සල දවන්ට වන.

ඒ වේලාවට බ්‍රාහ්මණ පන්සලින් පිටත නමාගේ පන්සල දැවෙනු බලා කියන්නේ “අසත්පුරුෂ වූ නිවසා හා එක්වීමෙන් මා බොහෝ දුක්විඳු ඉඳිකොට ගත් පන්සල දවන පමණකැ”යි කියා ගිනි නිවා හිමාලය වනයට නික්මිනි.

එවිට අතරමග සිංහයකු හා ව්‍යාඝ්‍රයෙකු හා දිවියෙකු හා තුන් දෙනාගේ මූන ලෙව ලෙව සිටි රිලවකු දැක “සිංහ ව්‍යාඝ්‍ර දෙදෙනා හා දිවියා ඇතුළු වූ තුන්දෙනා විශ්වාස නිසාත් අසත්පුරුෂයා විසිනුත් මුන්ට අනර්ථ නොකරති” කියා හිමාලය වනයට ගොස් සෘෂිප්‍රවූජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාහිඤා අෂ්ටසමාපන්නි උපදවා ආයු කෙළවර බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නයි වදුරා ‘සන්ථව ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක. “එසමයෙහි තාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම වේදුරු”යි වදුළුසේක.

162. සුසීම ජාතිකය

තවද සරණාගත වජ්‍රපඤ්ජර වූ සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ඡන්ද දුනයක් අරභයා මේ ජනකය දක්වනලදි.

හේ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවරවාසීහු එක් සමයෙක තනි තනිව සඵඤ්ඤානට දන් දෙන්නාහ. සමහර දු පස්දෙනා එක්ව දන් දෙන්නාහ. සමහර දවස් විවිධයක මනුෂ්‍යයෝ එක්ව දන් දෙන්නාහ. සමහර දවස් නුවරවාසීහු එක්ව දන් දෙන්නාහ. මේ නියායෙන්

දන් දෙන සමයෙහි එක් දවසක් නුවරවාසිහු එක්ව දනක් සරහා ගත්තාහ. එවිට තීර්ථථක හක්තික ඇත්තෝ “නිගණ්ඨනාටපුත්‍ර, මක්ඛලිගෝසාලාදී වූ අසත්සමයේ ඇත්තන්ට දන් දෙමිහ”යි එක හක්තිගන් උපාසකවරු කියති. සමයක් හක්ති ගත්තෝ “සඵලයන් වහන්සේ ප්‍රධාන හික්ෂු සංඝයා වහන්සේට දන් දෙමිහ”යි කියති. මේ නියායෙන් උනුන් ගිවිස්වාගත නොහී දවස් අරණ සමයෙහි එක් නුවණැති මනුෂ්‍යයෙක් කියන්නේ “මේ දෙපක්‍ෂයෙන් බොහෝ මිනිසුන් ඇති පක්‍ෂයේ කෙනෙකුන්ට දන් දෙමිහ”යි කියා කීහ. ඒ වේලේ බොහෝ මිනිසුන් ඇත්තේ බුද්ධශාසනයේ හෙයින් “බුද්ධශාසනයටම දන් දෙමිහ”යි කියා ඒ නියාවට දන් සපයා දුන්නාහ.

එසමයෙහි සඵලයන්ගේ දන් කඩ කරන්නට සිතුවන් කඩ නොකොට දන් දීපුවාහ. සඵලයෝත් අනුමෙවැනි ඛණ වදුරා ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක. හික්ෂුන් වහන්සේත් තමන් වහන්සේගේ ගණවලට වැඩි රාත්‍රි මානසෙහි දම්සභා මණ්ඩපයට රැස්ව “ඇවැත්නි, තීර්ථථකයන් විසින් සඵලයන් ලබන්නා වූ ලාභ සත්කාරයට අන්තරායෙක් කරන්ට උත්සහකොටත් අන්තරායෙක් කොටගත නුහුණුවෝ වේදැ?”යි මේ කථාව කිය කියා වැඩිඋන් තැනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පූච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් මාගේ ලාභ සත්කාරයට අන්තරාය කරන්නට වැදුන් අන්තරාය කොටගත නුහුණුවෝ

වේදුර”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර සුසීම නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජපුරුවන්ගේ පුරෝහිත බමුණාන කෙනෙක් ඇත්තාහ. ත්‍රිවේදයෙහි පාරප්‍රාප්තව ඇත් වේද හා ඇත් ලක්‍ෂණ දැන අවුරුදු පතා හස්ති යාගකොට කෙළ ගණන් සම්පත් ලබන්නාහ. ඒ අවදියේ බෝධිසත්ථයෝ ඒ බමුණාගේ ගෙයි බැමිණිය බඩ පිළිසිඳ ඉපිඳ සත්අට අවුරුදු පැමිණි කල බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ ගේ පියාණෝ නැසී ගියාහ.

එසමයෙහි හස්ති යාගය පැමිණියේය. එවිට බමුණෝ එක්ව “හස්ති යාගය කරන කල් පැමිණියේය. ස්වාමීනි, මෙතෙක් දවස් හස්ති යාගකොට සිටි පුරෝහිත බමුණා වැටිනුණු හෙයින් උන්ගේ පුතාණෝ කිසිම ශාස්ත්‍රයක් නොදනිති, එසේ හෙයින් අපි හස්ති යාග කරමින”යි කීවාහුය. එවිට රජපුරුවෝත් “යහපතැ”යි ගිවිස්සොය. “අදින් බමුණෝ සතරවෙනිදු හස්ති යාගය කරමින, එසේ හෙයින් බොහෝ ලාබ ලබමින”යි ඇවිදිනාහ.

ඒ දුටු බෝධිසත්ථයන්ගේ මෑණියෝ “සත්මුත්තක ප්‍රවේණිව පැවත ආ හස්ති යාගත් ඔබ්බකට සැලසී ගියේය. අප බොහෝ ලබන සම්පතත් හානි විය”යි කියා හඬන්ට වන්න. එසේ අඬ අඬා උන්නා වූ මෑණියන් උන්තෙහට බෝධිසත්ථයොත් ඇවිත් “මෑණියන් වහන්ස, අඬන්නේ

ඇයිදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “අදට යාග කරන්නේ කී දවසකදැ?”යි විචාරා “සතර දවසකැ”යි අසා “මේ හස්ති යාගය හා ත්‍රිවේදය දන්නෝ කවුරුදැ?”යි විචාරා “මෙනනට එකසියවිසි යොදුන් ඇති තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ශිල්ප දනිති” කී විසින් “එසේ විනම් සෙට දවල් තක්සලා නුවරට යෙමියි. රැ දෙවරු ශාස්ත්‍ර උගෙන පසු දවස් අවුත් සතරවෙනි දිනයෙහි යාගය කෙරෙමි. එසේ හෙයින් නුඹ වහන්සේ විඤ්ඤ නුවුව මැනව”යි මෑණියන් අස්වසා මෑණියන් උදසනක්සේ ලු බත් කා අචාරිභාගය(ගුරු පඬුරු) හැරගෙන උදසනක්සේ නික්ම සනධ්‍යා වේලාවට එකසියවිසි යොදුන් මගගෙවා තක්සලා නුවරට පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන් දුටුහ. ඒ ආචාරීන් “කුමක් නිසා අවුදැ?”යි විචාරා “ත්‍රිවේදය හා හස්ති ශාස්ත්‍රය උගන්ට ආමි. මට වහා උගන්නට උවමැනවැ”යි කී විසින් “මෙතෙක් ශාස්ත්‍ර කෙසේ උගන්වන්නෙහිදැ?”යි කියන්නා “එසේ නොවෙයි, අදින් තුන්වෙනි දවස් හස්ති යාග වෙයි. එසේ හෙයින් එකසියවිසි යොදුන් කතර ගෙවා මමත් ආයේ වෙමියි, එසේ හෙයින් අදට පරක්කුවක් නොවී නුඹවහන්සේ විසින් පාලිය පමණක් පිරිවණ මම අද්‍යාතන වශයෙන් අර්ථ වීදහා දැන ගනිමි” කියා ඒ නිසාවට ආචාරීන් ගිවිස රැ බත් කා ඉක්බිති බෝධිසත්ථයෝත් බත් කා ආචාරීන් පය සෝදූ ආචාරීන් වැදූ ආචාරිභාගයේ මසුරන් දහස පාමුල තිබා උන්නාහ.

ආචාරීන්ද තමන් දන්නා ශාස්ත්‍රය පිරිවා පාන්කොට පුවාහ. බෝධිසත්ථයෝත් ආචාරීන් විසින් වහා වහා සගවා

කියාපුවා එකඟානි හෙයින් ධරා “ආචාරීන් වහන්ස, තව ඇද්ද?”යි විචාලසේක. ආචාරී “එතෙකැ”යි කී විසින් “එසේ විනම් අසවල් තැන අසවල් වැරදිය, අසවල් තෙන මෙසේ හරිය, එසේ හෙයින් මෙවක් පටන් ශිල්ප උගන්වන කල මෙසේ උගන්විය මැනවැ”යි යනාදීන් ආචාරීන්ට කියා උදසනක්සේ පිටත බරණැස් නුවරට අවුත් මැණියන්ට ශාස්ත්‍ර උගත් පුවත කියා උන්නාහ.

පසු දවස් රජපුරුවන්ගේ සියයක් ඇතුන් රන් සන්නාහයෙන් සරතා රන් ධජ, රිදී ධජ ආදී වූ දෙය නන්වා මහත් වූ අලංකාරකොට “අපි යාග කරමින”යි සැරහී බමුණෝ සිටියාහ. ඒ වේලාවට රජපුරුවෝත් මහත් වූ අලංකාරයෙන් සැරහී යාගයට උවමනා පිළි පළඳනාව දෙයන් ගෙන්වාගෙන යාග ශාලාවට ආහ. ඒ වේලාවට බෝධිසත්තයෝත් කුමාර අලංකාරයෙන් සැරහී මහත් පිරිවර පිරිවරන ලදුව එතනට අවුත් රජපුරුවන් දැක කියන්නාහු “කළුපැහැ ඇති සුදුදළ ඇති රන් සන්නාහයෙන් සරහනලද සියයක් ඇතුන්ගේ යාගය අපට පැවත ආ යාගය ඔබ්බකට සලස්වා වදාලයි කියන්නා ඇසිමි. ඒ සැබෑදැ?”යි කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “කළුපැහැ ඇති සුදුදළ ඇති රන් සන්නාහයෙන් සරහනලද සියයක් ඇතුන්ගේ යාගය, තෝ ශාස්ත්‍ර නොදනිව කී විසින් ඔබ්බකට සැලසුවා සැබෑව”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්තයෝ කියන්නාහු “නුඹවහන්සේගේ සත්මුත්තන් පරමිපරා හා මාගේ සත්මුත්තන් පරමිපරාවේ

අපිම යාගකොට ආ පමණක් විනා කළ කෙනෙක් නැත්තාහ. එසේ හෙයින් මේ බමුණන් තිබා දඹදිව බමුණන් එක එක සි එකවත් මා කී බසට උත්තරයක් කියන්නට සපන් එකද බමුණෙක් නැත. ත්‍රිවේදය හා හස්ති ශිල්පය මට වඩා දන්නෝ නැතැ”යි කීහ. එතන සිටි බමුණෝ බෝධිසත්තවයන් කළ සිංහනාදය අසා උත්තරයක් කියන්නට අසමර්ථ වූහ. එවිට බෝධිසත්තවයෝ යාගකොට ලදමනා සමීපත් ලබාගෙන ගෙට ගියෝ වේදැයි වදාරා ‘සුසීම ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බැමිණියෝ නම් මහාමායාදේවිය. පියාණෝ නම් සුද්ධෝදන රජපුරාවෝය. බරණැස් රජපුරාවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. දිසාපාමොක් ආචාරී නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය. බ්‍රාහ්මණ කුමාරව උපන්නෙමි ලොචිතුරා බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

මේ ජාතකය අවසානයෙහි බොහෝ දෙනා සෝවාන් වූහ. එමතෙක් දෙනා අනාගාමී වූහ. එමතෙක් දෙනා සකෘදාගාමී වූහ. එමතෙක් දෙනා සියළු කෙලෙසුන් නසා රහත් වූහ. එසේ හෙයින් මේ ධර්මය බොහෝ දෙනාට සාර්ථක විය.

164. නකුල ජාතකය

තවද පරදුක්ඛ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝසල රජපුරාවන්ගේ සේනා නායක මහඅමාත්‍යයන් දෙන්නෙකුගේ කෝපයක් නිසා මේ ජාතකය

දක්වනලදී. මෙහි වර්ථමාන කථාව යටකියනලද ‘උරග’ ජාතිකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය. “මහණෙනි, මේ මහඅමාත්‍යයන් දෙන්නාගේ කෝප වෛරය පළමුත් ඇරවුවමේ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහුමදත්ත නම් රජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ කුලයක උපන්සේක. පඤ්ඤවකාමයෙහි ආදීනව දැක සෘෂි ප්‍රවුජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පන්සලක වාසය කරනසේක.

එසමයෙ පන්සල සමීපයෙහි සක්මන් කෙළවර තුඹසක මුගටියෙක් වාසය කෙරෙහි. එතනට සමීපයෙහි ගස් බිලක(බෙනයක) සර්පයෙක් වාසය කෙරෙයි. එසමයෙහි ඒ කියන නාගයා හා මුගටියා දවස්පතා උනුන් කඩා කා උනුන් කන්නාහ. එසමයෙහි තාපසයෝ සිතනුයේ “මා සේ වූ තාපස කෙනෙකුන් සමීපයෙහි ඉන්නා මුත් දෙන්නා උනුන් කෙරේ වෛරව ඉඳින්ට සුදුසු නොවේ”යි සිතා අවවාද කියා සමගි කළහ. එසමයෙහි එක් දවසක් සර්පයා ගොදුරට යා දී මුගටියා තුඹසින් කර මෑන්කොට දත් පෙණුනතුරු කට දල්වාගෙන වැදුනෙව නිදමින් සිටියේය. ඒ වේලාවට තාපසයෝ එතනට අවුත් උග්‍ර දැක “ඇයි තා ඉතා හයංකාර කොටපියා ඉන්ට තාගේ අසත්පුරුෂ වූ සර්පයාත් සත්පුරුෂව ගියා වුව, කුමක් නිසාදැ?”යි විචාළහ. එවිට මුගටියා

කියන්නේ “අම්මයා කෙරෙහිත් සංකා කළ යුතුමය, මිත්‍රයා කෙරෙහිත් සංකා කළ යුතුමය, එසේ හෙයින් පසම්බුද්ධා කෙසේ විශ්වාස වුවත් සංකා කළ යුතුය”යි කීහ.

එබස් අසා බෝධිසත්තවයෝ “නොප සේ වූ සිතක් සර්පයා කෙරේ නොසිතව”යි කියා භාවනාකොට නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් ගොස් බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නාහ. මුගටියා හා නාගයන් කමි වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොච ගියාහයි වදුරා මේ ‘නකුල ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මුගටියා හා නාගයා නමි මේ සමයෙහි වෙරී වූ අමාත්‍යයෝ දෙන්නාය. තාපසව උපන්නෙමි ලොවුතුරා බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

165. උපසාල්හ (ක) ජාතිකය

තවද කරුණානිධාන වූ සඵලයන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උපසාල්හක නමි බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇත.

දිනක් ඒ බ්‍රාහ්මණයා තම පුතණුවන් කැඳවා කියන්නේ “පුතණුවනි, දුවසෙක මා මළහොත් වණ්ඩාලාදීන් නොදවපු සුචිපචිත්‍ර ස්ථානයක දවව”යි කීහ. එබස් අසා බමුණාගේ පුතා කියන්නේ “මම එසේ වූ ස්ථානයක් නොදනිමි. නුඹවහන්සේම එසේ වූ ස්ථානයක් පෑවොත් යහපතැ”යි කීහ. එබස් අසා බමුණා “කියේ කාරණය”යි කියා පුතා හා සමග ගිජ්ජකුට පච්චයට ගොස් ගල්කූළි තුනක් මධ්‍යයේ “මෙතන යහපතැ”යි

පුතාට කියා පුතා හා තමා දෙන්නා පාතට බස්නා අවස්ථාවට චද්‍රවස් සඵලයන් වහන්සේ මහකරුණා සමාපත්තීන් ලොව බලා වදාරනසේක, බමුණා හා පුතාගේ හේතු සම්පත් දැක ගිජ්ජකුට පචීතයට නැගී වදාළසේක.

එවේලාවට බමුණා හා පුතා බස්නාවුන් දැක “අයි කොතනට ගොසින් බසුදැ?”යි විචාරා වදාළසේක. එවිට පිය බමුණා නොබැන නොනැගී සිටියේය. පුතා කියන්නේ “ස්වාමීනි, මේ අපගේ පියාණන් වහන්සේ හානි වූ දවසෙක යහපත් තෙනක තමන්වහන්සේ දවන්ට කියා පචීත මුදුනේ කුළු තුනක් මධ්‍යයේ දවන්ට කීසේක. ඒ බලන්ට ගියමින”යි කිත.

එවිට සඵලයෝ “ඒ ස්ථානය බලන්ට අපින් යමින”යි බමුණා සමග පචීතයට නැගී ස්ථානය දැක “නාගේ පියා හා තෙපි නොඉඳුල් තෙනක් සොයා ඇවිද්දේවේදැ”යි වදාරා බමුණා විසින් ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස රජගහ නුවර උපසාල්හක නම් බමුණෙක් ඇත. ඒ තමාත් තමාගේ පුතා හා සමග “කාත් නොදැවූ ස්ථානයක දවන්ට උවමැනවැ”යි කියා ගිජ්ජකුට පචීතයට නැන්ගේය. බෝධිසත්ථයෝ මගධරට බමුණු කුලයක ඉපිද දිසාපාමොක් ආචාරීන් අතුරෙන් ශිල්ප නිමවා ඉගෙනු සෘෂි ප්‍රවුප්‍යාවෙන් පැවදිව වාසය කරන්නේ, බමුණා හා පුතා ගිජ්ජකුට පචීතයට අවුත් බස්නා වේලාවට උන් හා සමග

පච්චිකයට නැගී “මේ තොප කරන්නේ කිමිදු?”යි විචාරා එපවත් අසා තාපසයෝ පරසින් දන්නා විසින් “එමිබල බ්‍රාහ්මණය, සුචි පච්චිකයට අටගන්නා වූ ස්ථානයේ ඒ ඒ ජාතියේ සත්ත්වයන් මෙතන දැවූ ජාති හා තාත් ඒ ඒ කුලයෙහි ඉපිද වූ ජාති හැර මෙම නුවර උපසාල්හක නම් බ්‍රාහ්මණව ඉපිද මේ තමාගේ පුතා හා සමග එතනට අවුත් දැවූ ජාති තුදස්දසයක් වෙයි, එසේ හෙයින් මිනියක් නොදැවූ ස්ථානයක්, මිනියක් නොතිබුණු ස්ථානයක් එක තැනකත් නැත්තේ වේදු”යි කියා සතර විහාර භාවනාකොට බඹලොව ගියහයි වදුරා ‘උපසාල්හක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි දෙපුතූපියෝ නම් දැන් මේ දෙපුතූපියෝමය. තාපසව උපන්නෙමි ශාස්තෘ වූ බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක. මේ ජාතකාවසානයේදී ඒ බ්‍රාහ්මණ දෙපුතූපියෝ දහසක් නයින් ප්‍රතිපණ්ඨිත වූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියාහ.

166. සමිද්ධි ජාතකය

තවද ලෝකදිවාකර වූ සච්ඤයන් වහන්සේ රජගහ නුවර තපෝදුරම විහාරයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සමිද්ධි තෙරුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

“සමිද්ධි තෙරුන් වහන්සේ යයි යන නම කුමක් නිසාදු?”යි යතහොත් එක් දවසක් ජලස්නානය කොට අඳුනය අඳුගෙන සිටුර අත ලාගෙන අඟ පැන් වියලෙන තුරු සිටසේක. එවිට බොහෝ හික්ෂුන් වහන්සේ උන්වහන්සේගේ

රජපශ්‍රිය දැක රජපශ්‍රියෙන් අඩුවක් නැති හෙයින් ‘සම්ප්‍රදී තෙරුන් වහන්සේ ය’යි නම් ලත්සේක.

එක්තරා දිව්‍යස්ත්‍රියක් උන්වහන්සේගේ රජපශ්‍රිය දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව, එක් දුවසක් උන්වහන්සේ කරා ගොස් කියන්නී “මේ නිසා රජපශ්‍රියාවක් ඇතුළු පඤ්චකාම සැපය අනුභව නොකොට මහණුව ඉඳිමෙන් කාරණය කිමිඳු? වෘද්ධි අවස්ථාවට පැමිණී කල තපස් රැකීම මැනව”යි කීව. “මේ අවස්ථාවෙහි ගිහිගෙයි උන්න මැනවැ”යි කී එබස් අසා තෙරුන් වහන්සේ කියනසේක් “එමිබල, මරණ නම් කවර අවස්ථාවෙහි පැමිණෙන බවත් නොදැනෙයි. එසේ හෙයින් සිවුරු නොහරිමි”යි කීසේක. එවිට දේව දූ නමා අභිප්‍රාච්ච ඛස් නොකී හෙයින් අන්තර්ධානව ගියාහ. තෙරුන් වහන්සේ එපවත් ගොසින් සඵලයන් වහන්සේට කීසේක. සඵලයෝත් “පළමුත් දේවතා දූ තොප තබා උත්තමයන්ටත් මේ ඛස් කීවාවේදැ”යි වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මඳුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ හිමාලය වනයෙහි වාසය කරන සේක. එක් දුවසක් ජලස්නානයකොට රිටිසුමුලක් අත ලාගෙන ශරීරයේ පැන් වියලෙන තුරු වැඩ සිටිසේක. එක්තරා දිව්‍යස්ත්‍රියක් උන්වහන්සේගේ රජපශ්‍රිය දැක පිළිබඳ සිත් ඇතුළු “යෙවන අවස්ථාවේ පඤ්චකාම සැප අනුභව නොකොට මහණුව

ඉඳිමෙන් කාරිය කිමිද? වෘද්ධ අවස්ථාවට පැමිණී කල තපස් රැකික මැනව, මේ අවස්ථාවෙහි ගිහිගෙයි උවමැනව”යි කීව.

එබස් අසා තාපසයෝ කියන්නෝ “එමිබල, මරණ නම් කවර අවස්ථාවේ පැමිණෙන බවත් නොදැනෙයි. එසේ හෙයින් තාපස ප්‍රවුජ්ජා නොහරිමි”යි කීසේක. එවිට දිව්‍යස්ත්‍රී අන්තර්ධාන වියයි කියා ‘සමිද්ධි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි තාපසව උපන්නේ බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

167. සකුණාග්භි ජාතකය

තවද ත්‍රේලෝකය වූ ධාමාණීකය වූ සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් ගිඤ්ඤන් වහන්සේට අවවාද කරනසේක් “මහණෙනි, ගිඤ්ඤන් විසින් දෙමව්පියන් ගොදුරුසොයා ගිය මග යා යුතුය. අස්ථානයෙහි ගොදුරු සොයා යාම විනාසයට කාරණය”යි යනාදී ‘සකුණ සුත්‍රය’ වදාළසේක.

ඒ විස්තර වශයෙන් මහවග්ගෙහි බස්නේය. “මහණෙනි, පක්ෂී පවා අස්ථානයේ ගොදුරු සොයා යාමෙන් විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ

කැටකිරිලිව උපන්සේක. කැටකිරිලිව ඉපිද සිකැට අස්සේ ගොදුරු කා නැයන් හා සමග වසන්නා වූ කැටකිරිලි තොමෝ එක් සමයෙක “අන්‍යතූමියෙක ගොදුරු සොයා කමි” සිතා ඔබ්බකට ගොස් තැනි බිමක ගොදුරු සොයා කමින් සිටියේය. ඒ වේලාවට එක් උකුස්සෙක් කැටකිරිල්ලට නොඅගවා අවුත් ගසාගත. කැටකිරිලි උකුස්සා ගසාගෙන යමින් සිටියෙදී හඬ හඬා කියන්නී “මාගේ විෂය නොවූ පරවිෂයට අවුත් මේ සා දුක් පැමිණියේය. මාගේ විෂය විනම් මට කුමක් කොට පියන්නෝ ඇද්දැ?”යි කීය.

එබස් ඇසූ උකුස්සා “එසේ විනම් තාගේ විෂයට ගොස් හිඳු, තාගේ විෂය මම ගසාගත නොහෙමිදැ”යි කියා කැටකිරිල්ල අත අළුහ. එවිට කැටකිරිල්ල ඇවිත් සි කැට මධ්‍යයේ හිඳු “මෙවිට මා ගසාගතැ”යි කීය. එබස් උකුසු අසා මහා වේගයෙන් ගසන්ට අවුත් ලගට “දැන් දැන් ගසමි” කී අවස්ථාවට සි කැටයෙන් බිමට බැස සැඟවින, උකුසුත් ආ වේගය රඳවාගත නොහී සි කැටෙහි ලය තලාගෙන දැස් උඩ හිඳුවා මළේය.

ඒ දුක්වන්නා වූ සඵලයන් වහන්සේ “මහණෙනි, යම් සේ දෙමව්පියන් ඉන්නා වූ ස්ථානයෙන් ඔබ්බට ගියා වූ කැටකිරිල්ලි යම් සේ දුකට පැමිණියේද? පියාණන් නැව්දුනා වූ මග ඇවිදුනා වූ හික්ෂුන්ට එසේම වන්නේය. හික්ෂුන්ට පියාණෝ කවුරුදැයි යතහොත්? සඵලයන් වහන්සේය. උන්වහන්සේ වදාළ මර්ගය නියාවට පිළිපැදීම උතුම, යම් සේ

කැටකිරිලි සී කැට ඇති තැන ගොදුරු නොකා තැනි බීම ගොදුරු කන්ට ගොස් උකුස්සාට අසුවිද? එම නියායෙන්ම මහණෙනි, රූපශ්‍රියක් දැක ඊටම වක්‍ෂුරින්ද්‍රිය එලීමෙන්ද, යමෙක් තෘෂ්ණාවට වාල්වීමෙන්ම ඉන්ද්‍රිය එලීමය යනාදී රූපාලම්ඛනයෙහි ඇල්මකොට මෘත්‍යුමාරයාට අසුවන නියාව යහපත් තෙතට ගොදුරට නොගොසින් උකුස්සාට අසුවුවාක් මෙන් එසේ වූ රූපාලම්ඛනයෙහි සිත නොඵලවා සඵඥයන් වදාළ ප්‍රතිපත්ති නියාවට දවස් හැර සංසාරසාගරයෙන් ගැලවී යාම නම් තමාගේ ස්වකීය ස්ථානයට ඇවිත් ගැලවී ගියා වූ කැටකිරිල්ල වන්නේය. මහණෙනි, ඒ කැටකිරිල්ලින් මළා වූ උකුස්සා පිටට පැන නැගී මාගේ ස්ථානයට පැමිණී හෙයින් පසම්තුරා පිටු දැක්වන ලදැ”යි වදාරා ‘සකුණාග්ඝි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක. ජාතකාවසානයෙහි බොහෝ සත්ත්වයෝ සෝවාන් වූහ.

“එසමයෙහි උකුස්සා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයයෝය. කැටකිරිල්ලිව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

168. අරක ජාතකය

තවද ශාක්‍යසිංහ වූ සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ‘මෙත්තසුත්‍රය’ නිසා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී.

ඒ කේසේද යත්?

“මහණෙනි, පුරුදු කරන ලද්ද වූ, වඩන ලද්ද වූ, මෙනෙහි කරන ලද්ද වූ මෙමනි සිතින් උපලක්ෂිත වූ සත්ත්වයන් හට එකොළොස් වැදෑරුම් වූ ඉෂ්ට විපාක ඇත්තේය. ඒ කවරේද? යන්, ඒ සත්ත්වතෙමේ යෙනෙන් නිදන්නේය. යෙනෙන් පුබුදින්නේය. හයංකර ස්වප්නාදියක් නොදක්නේය. සියලු සත්ත්වයන්ට ප්‍රියකරු වන්නේය. යක්ෂ රාක්ෂාදීන්ටත් ප්‍රියකරු වන්නේය. දෙවියන් විසින් රක්ෂා ලබන්නේය. ඕනට ගින්නෙන් හෝ විෂයෙන් හෝ ආයුධයෙන් හෝ උපද්‍රවයක් නැත්තේය. ප්‍රසන්න ජව්වණී ඇත්තේය. සිහිමුළාව නොමියන්නේය. මරණින් මත්තෙහිත් නොපිරිනුණු මෙමනි ඇත්තේය. ඔත්මලෝකයෙහි උපදින්නේය”යි

මෙත්තානිශංස ගෙනහැර දක්වා වදුරා “මහණෙනි, හික්ෂුන් විසින් තමා සියළු සත්ත්වයා කෙරෙහි පිරිසිඳු හෝ සාමාන්‍යයයෙන් හෝ සියළු සත්ත්වයෝ නිදක්, නිරෝගී, සුවපත් වෙන්වයි කියා මෙමනි භාවනාවද, දුක්ඛිත සත්ත්වයෝ දුකින් මිදෙතැයි කියා කරුණා භාවනාවද, සුවපත් සත්ත්වයන් දැක සත්ත්වයෝ සුඛිතමුදිත වෙන්වයි කියා මුදිතා භාවනාවද, සියළු සත්ත්වයන් කෙරෙහි උත්කර්ෂවක් නෙකොට සම සිතින් දැකීමෙන් උපේක්ෂා භාවනාවදැයි වතුර්විධ ඔත්මවිහාර භාවනායෙහි යෙදී වාසය කළ යුත්තේය”යි සම්ප්‍රාප්ත පර්ෂදට ධර්මදේශනාකොට වදුරා “මහණෙනි, පෙරත් උත්තමයෝ මෙමනි භාවනාවකොට සංවර්තව්වර්ස්ථායී කප් සතක් වනතුරු ඔත්ම සම්පත්තියෙන් නොපිරිනුණෝ වේදැ”යි

වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස එක්තරා කපෙක අප මහබෝධිසත්තයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ කුලයෙක ඉපිද පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක සෘෂිපුත්‍රයාටෙන් පැවිදිව බොහෝ තාපසවරුන්ට නායකව ‘අරක’ මහශාස්තෘව වාසය කරනසේක. තුමුත් මෙහි, කරුණා, මුදිතා, උපේක්ෂා යන සතර බ්‍රහ්මචිහාර භාවනාකොට තමන්ගේ තාපසවරුන්ටත් අවවාද කරන්නෝ මෙසේ කියාත්.

“තාපසවරු නම් යම් සේ සත්තයෙක් සතර දිගය, සතර අනුදිගය, උඩය, යටය යන දිශ දිශාවෙහි ඇත්තා වූ සත්තයා කෙරෙහි මෙන් සිත් පතූරවාද, ඒ සත්තයාගේ සන්තානයෙහි අටගත් අකුශල ධර්මී කෙනෙක් ඇත්නම් අධික වූ මෙහි ආනුභාවයෙන් යුක්ත වූ හෙයින් විපාක දුශක නොවී ඒ අකුශලයෝ කුශලයෝ වන්නාහුය”යි බෝධිසත්තයෝ ඒ සෘෂිගණයාට ධර්මදේශනාකොට සතර බ්‍රහ්මචිහාර භාවනාකොට එයින් චුතව බ්‍රහ්මලෝකයෙහි ඉපිද සංවර්තච්චර්තස්ථායී කප් සතක් බ්‍රහ්මසම්පත් චින්දුහයී වදුරා “එසමයෙහි අරක නම් ශාස්තෘ වූයෙමි ලොචිතූරා බුදුවූ මමිම ය”යි වදුරා ‘අරක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

169. කකණ්චක ජාතකය

කකණ්චක ජාතකය වනාහි සච්චිකියන් සච්චිකාරයෙන් අවබෝධකොට දේශනාකර වදාළ සච්චික රාජෝත්තමයාණන් වහන්සේ විසින් වදාළ දේශනා පාළියෙහි පෙනෙන හෙයින් අටුවාවාරීන් වහන්සේ විසින්ද ජාතකයක් වශයෙන් කියන ලදී. එසේ වී නමුදු එහි විස්තර කථාව ‘උමිමග්ග’ ජාතකයෙහිම විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේ යයි දත යුතු.

170. කලයාණු (ධම්ම) ජාතකය

තවද ශාකෂකුල නායක වූ සච්චිකියන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ශාසනයෙහි ප්‍රසන්න වූ එක් උපාසකයෙක් සච්චිකියන් වහන්සේ ගෙන් බණ අසන්නට ගෙදුන්, මල්, පහන් ගත් අත් ඇතිව සච්චිකියන් කරා දැකින්නට ගියේය.

උන් යා දී උන්ගේ නැන්දෑ ගෙටවුත් තමාගේ දුව අතින් විචාරන්නී “තොපගේ ස්වාමීපුත්‍රයා තොපට ප්‍රියකරුව වාසය කෙරේදැ?”යි විචාළාය. එපවත් අසා කියන්නී “අපගේ ස්වාමීපුත්‍රයා දුවස් අරන මනා හික්ෂු කෙනෙකුන් දුවස අරන වැන්නැ”යි කීව. මවගේ කණු මහළු සෙයින් ඇට ඇසෙන්නේ “ස්වාමීපුත්‍රයා ගියා”යි කීවා සේ ඇසින. “එසේද තොපගේ ස්වාමීපුත්‍රයා මහණ වෙන්නට ගියා”යි කියා අඬන්නට වන. ඇගේ අඬ අසා ගෙයි දැසිදුස් සියල්ලෝ අඬන්නට වන්න.

බොහෝ ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ ඒ ගෙට එන්නෝ “කිමෙක්දැ?”යි විචාරා එපවත් ඇසූහ.

ඒ වේලාවට උපාසක පෙරලා ගෙට එන්ට විදියට බැසපිය. ඒ වේලාවට එක් මිනිසෙක් ගොසින් එපවත් මගදී දැක කෙළඹිපුත්‍රයාට කියන්නේ “නොපගේ ගෙයි නොප මහණු වුවයි කියා එහි අඩවි” කීහ. එපවත් කෙළඹිපුත්‍රයා අසා “මට උපන්නා වූ කීර්ති සෝභාව නොනසමි” සිතා ගණයට ගොස් සඵලයන් වහන්සේ ගේ සමීපයට ගියේය. සඵලයෝත් “ඇයි උපාසකය දැන් නොවේද, තෝ බුද්ධුපස්ථානයකොට ගියෝ, පෙරලා කුමක් නිසා අවුදැ?”යි විචාරා “ස්වාමීනි, මහණු නොවී ඉන්දදී මහණු වුවයි ඇසින. ඇසුනු කීර්ති සෝභාව නොනසමි සිතා මහණු වන්නට ආමි. එසේ හෙයින් මා මහණු කර වදාළොත් යහපතැ”යි කීය.

එබස් අසා සඵලයෝත් “යහපතැ”යි කියා මහණු කර වදාරා උපසමීපදාව දෙවා වදාළසේක. ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේත් නොබෝ දුවසකින් විදුර්ශනා වඩා රහත් වූසේක.

එක් දුවසක් හිඤ්ඤා වහන්සේ ධම්සනා මණ්ඩපයේ රැස්ව කථා කරනසේක් “ඇවැත්නි, අසවල් කෙළඹිපුත්‍රයා තමාට උපන් කීර්ති සෝභාව නොනසා මහණුව සියළු කෙළෙසුන් නසා රහත් වූවෝ වේදැ”යි කිය කියා වැඩිනුන් තැනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩවදාරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, පෙර උත්තමයෝත් උපන්නා

වූ කීර්ති සෝභාව නොනැසුවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡෙදයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ ඒ රජපුරුවන්ගේ නුවර සිටාණු කෙනෙකුගේ ගෙයි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ ඒ සිටාණුන්ගේ ඇවෑමෙන් සිටුසේසත් ලැබ රාජසේවය කරන සමයෙකිනි එක් දවසක් රාජසේවය කරන්ට යා දී වර්ථමාන කථාව සේම “සිටාණුන් මහණු වූහ”යි හඬන්නට වන්නාහ.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ථයන් වහන්සේත් රාජසේවයකොට පෙරලා ගෙට යන්නා වූ මග යන මිනිසෙකුගෙන් එපවත් අසා “කීර්ති සෝභා නොනසමි” සිතා පෙරළා රජගෙට අවුත් රජපුරුවන් දුටුහ. රජපුරුවෝත් “සිටාණුනි, ගියවර නොමකා ආයේ කුමකටදැ?”යි විචාරන්නා “දේවයන් වහන්ස, මා මහණු නොවී ඉන්ද දී මහණු වූහයි කීර්ති සෝභා පැතිරින. ඒ උපන්නා වූ කීර්ති සෝභා නොනසා මහණු වන්නා කැමැත්තෙමි”.

එසේ හෙයින් ඒ අර්ථය ප්‍රකාශකොට දැක්වන පිණිස මහසිටාණෝ මෙසේ කියත් “ජනප්‍රධාන වූ දේවයන් වහන්ස, යම් සේ කලාණු වූ කීර්ති සෝභාවක් ප්‍රකාශ වූකල කීර්ති සෝභාව නසාපිම කාරණා නොවෙයි, හිරිඔතප් ඇති

සත්ඵයන් තමාට පැමිණී ධූරය හැරපීම කාරණා නොවේ”යි කියා තවද කියන්නා හු “ජනප්‍රධාන වූ දේවයන් වහන්ස, එසේ හෙයින් මට පැමිණියා වූ කලයාණ ගුණය අරනේ යුතු නැත. එසේ හෙයින් ස්වාමීනි, මම මහණ දුමි පුරමි. පඤ්චකාමයෙහි තෘෂ්ණාව නැතැ”යි කියා රජ්ජරුවන් අතින් අවකාශ ඉල්ලාගෙන හිමාල වනයට ගොස් තාපසව පඤ්චාහිඤ්‍ය අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් ගොස් බලලොව උපන්නාහයි වදුරා ‘කලයාණ ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. තාපසව උපන්නෙමි දැන් බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක.

171. දුද්දුර ජාතකය

තවද ශාකෂකුල තිලක වූ සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවර බොහෝ හික්කුන් වහන්සේ ඒ ඒ තැන බුදුන්ගේ පාළු ධර්මය පිරිවහනසේක. ඒ කෝකාලික තෙරුන්නාස්සේ බණ කියන්නා අසා තමන්වහන්සේ බණ කියාගත නොහෙතත් බණ කියන නියාවට “අපි බණ

නොකියමෝද? එසේ කල අපගේ ඛණ අසන්නෝ ඇත්නම් කියන්නමෝ වේදැ”යි කියාගෙන ඇවිදිනාසේක.

එපවත් සංඝයා වහන්සේ අසා “ඒසේ චිනම් කොකාලිකයෙනි, අද දවස් තෙපි ඛණ කියව”යි කීසේක. එබස් අසා “යහපත ඛණ කියමි” ගිවිස යහපත්කොට කැඳ අවුළුපත් ආදී දෙය වළඳ කටුකරඬු මලේ පැහැය ඇති සිවුරකුත් යහපත් තැඹිලිවත් සිවුරකුත් ඇඳ පෙරව ඛණ කියන්ට උන්සේක. “ධම්මස්සවන කාලෝ අයං හදන්නා” කියා ඛණට අඩ ගා ඒ අඩ අසා බොහෝ හිඤ්ඤා වහන්සේ ධම්මසනා මණ්ඩපයට රැස් වූසේක.

එතනට තමන්වහන්සේත් වැඩ වෘද්ධ හික්ෂුන් වහන්සේට නමස්කාරකොට විසිතුරු කර්මාන්ත කළ විජ්ඣිපත්‍රයක් අතට ගෙන ධර්මාසනාරූපිව ඛණ කියන්ට වැඳ පළමුකොට කියන ගාථාවෙන් පදයක් කියා අනිකුත් පදය දැකගත නොහී තුෂ්ණිමිභූතව, සර්වාංගය මුළුලේ ධාදිය සෙල්වී තමන්වහන්සේ කී වාසයට ඛණ කියාගත නුහුණු හෙයින් හය ලජ්ජාවට පැමිණ ධර්මාසනයෙන් බැස කර්මාගෙන පලා ගියසේක. ඒ වේලේ අනිකුත් හික්ෂු කෙනෙකුත් වහන්සේ පළග නැගී ඛණ කීසේක.

එක් දවසක් ධම්මසනා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාච්චරුන් වහන්සේ “කොකාලික ස්ථවිරයන් ඛණ කියන්ට සපනයයි උනුමින. දැන් උන් ඛණ නොදන්න නියාවත්, අනුවණ නියාවත් දතුමින”යි කිය කියා මේ කථාවෙන් යුක්තව උනුසේක. එතනට

සඵලයන් වහන්සේ වැඩවදුරා එපවත් අසා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ සිංහයන්ට රජව ඉපිද ගල්ගුහාවක වාසය කරන්නාහ. එතන සමීපයෙහි ගල්ගුහාවෙක කැණහිලෙක් වාසය කරන්නේය. එසමයෙහි එක් දවසක් මහවැස්සෙක් වට. එවිට බොහෝ සිංහයෝ බෝධිසත්ත්වයන් ලගට අවුත් බෝධිසත්ත්වයන් හා සිංහනාදකොට කෙළනට වන්න.

ඒ වේලාවට කැණහිලාත් තමාගේ ගල්ගුහාවෙන් එලියට අවුත් අඬ ගසා කෙළිනට වන. කැණහිලාගේ හඬ අසූ සිංහයෝ ලජ්ජාව මුට්ටුන් නොබැන සිටියාහ. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පුත් වන සිංහ පැටවෙක් බෝධිසත්ත්වයන්ට කියන්නේ “පියාණන් වහන්ස, මේ සිංහ සමූහයා අඬ ගසා කෙළිමින් සිටියව තිබුයේ ඇයිදැ?”යි විචාළේය.

එපවත් සිංහ රජපුරුවෝ අසා “එමිබල පුත, අපි නම් සිව්පාවුන්ට රජකුලේ උපනුමන, එසේ වූ අපි හැම කෙළිනා වේලාවට සිව්පාවුන්ට නීව වූ සිගාලයා අප මෙන්ම අඬ ගසා අප හා සමානව ම කෙළනට වන්න. සිගාලයෝ අප හා සමග අඩු හෙයින් ලජ්ජාවෙන් සිංහයෝ බැන නොනැගී උනුමන”යි වදුරා මේ ‘දුද්දර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සිගාලයෝ නම් කෝකාලික ස්ථවිරයෝය. සිංහ පෝතකයෝ නම් රාහුල ස්ථවිරයෝය. සිංහ රාජව

උපන්නෙමි ලොවුතුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

172. මකීට ජාතකය

තවද ශාක්‍යසිංහ වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නා හික්කු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

මෙහි වර්තමාන කථාව ‘පකිණ්ණක’ නිපාතයෙහි ‘උද්දල’ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය. මෙහි “මහණෙනි, පළමුව මේ හික්කුහු වඤ්චාවෙන් ගිනි තපිනට වන්නේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ එක්තරා කෙළඹී පුත්‍රයෙක්ව උපන්නාහ. එසමයෙහි බෝධිසත්ථයන්ගේ බිරින්දෑ පුතෙකු වැදෑහ. ඒ පුතා වැඩිවිය පැමිණෙන අවස්ථාවට බෝධිසත්ථයන්ගේ බිරින්දෑ නැසී ගියහ. එවිට බෝධිසත්ථයන්ගේ පුතණුවන් කැන්දූගෙන බොහෝ නෑයන් අඩමින් සිටියදී ගේ පිරුණු සම්පත් හැර හිමාල වනයට ගොස් පන්සලක්කොට වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් දවසක් මහා වැස්සසෙක් වසින්ට වන. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ථයෝ පන්සල මැස්සෙක වැදෑහොත්තාහ. බෝධිසත්ථයන්ගේ පුතණුවෝ බෝධිසත්ථයන්ගේ පය මැඩ

මැඩ උන්නාහ. ඒ වේලාවට එක් වදුරෙක් සිතයෙන් පිඩිතව පියා සිතන්නේ “මම තාපසයන්ගේ පන්සලට ගියේ නම් වැදදු නොදෙති. තාපස වේසයක් ලාගෙන යෙමි” සිතා මළා වූ තාපස කෙනෙකුන්ගේ වල්කලා ඇඳගෙන තාපසයන් පන්සල ගාලා තල්ගස මුල කරධාගෙන සිටියේය.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ථයන්ගේ පුතණුවෝ ගෙයි සිට දොරට ගිය තැනැත්තේ වදුරු දැක “තාපස කෙනෙකුන් වහන්සේ ඇවිත් සිටින සේකැ”යි සිතා ගෙට අවුත් “පියාණන් වහන්ස, තාපස කෙනෙකුන් වහන්සේ ඇවිත් දොර සිටිනසේක. උන් ගෙට ගෙන්වා ගිනිතප්ප වන්නට උවමැනව”යි කියා එබස් අසා මැස්සෙන් බැස දොරට අවුත් වදුරා දැක “එමීබල පුත, තාපස කෙනෙකුන්ට මෙසේ වූ මුහුණක් නැත. එසේ හෙයින් මේ වදුරාය. මුන්සේ වුවන් ගිනි තපින්ට ගෙන් වූකල තප යන කල පන්සල ගිනි ලා පියා යන්ට තපන්නුය. එසේ හෙයින් තා මෙනහ සිටින්නේ ඇයිදැ”යි කියා ගිනි පෙල්ලක් බලා ගැසුහ. එවිට තමාගේ මල්කලා දමා ගසට පැන නැන්නේය.

බෝධිසත්ථයෝත් සතර බුන්මවිහාර භාවනාකොට නොපිරිහුනු ධ්‍යනයෙන් ගොස් බුන්මලෝකප්‍රාප්ත වූහයි වදුරා ‘මර්කට ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි වදුරා නම් වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නා හික්ෂුහුය. එසමයෙහි තාපස කුමාරයෝ නම් රාහුල ස්ථවිරයෝය.

තාපසව උපන්නෙමි ලොවිතුරා බුදුවූ මමිම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

173. දුතිය (දුබ්භි) මක්කට ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල වූධාමාණිකය වූ සචීඥයන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත මහතෙරුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ හික්කුන් වහන්සේ “දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ අකෘතඥයෝය. කෙළෙහි ගුණ නොදනිති” යනාදීන් මේ කථාව කොට උන් කල්හි සචීඥයන් වහන්සේ එතනට වැඩවදාරා “මා එන්නට පූච්ඡාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා “අනික් කථාවකින් යුක්තව නුමිහ. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ කෙළෙහි ගුණ නොදන්න බව කිය කියා උනුමිහ”යි කී කල්හි “මහණෙනි, දැන්මතු නොවයි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ කෙළෙහි ගුණ නොදන්නෝය”යි වදාරා ආරාධිත වූ සචීඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ කසිරට බමුණු කුලයක ඉපිද පඤ්චකාමය හැර තාපසව වසන්නාහ.

එසමයෙහි එක්තරා අවදියක නියගෙක් කළේය. බොහෝ පක්ෂිහු පැන් නොලබන්නාහ. මග යන මනුෂ්‍යයන් ඇති කාලයෙහි පැන් ලබන්නාහ, නැති කලෙහි නොලබන්නාහ. එසමයෙහි මනුෂ්‍යයන්ගේ සංචාරය නැතක් කාලයක් ඒ මග නුවුයේය. එසමයෙහි බෝහෝ පක්ෂිහු පැන් නොලබන්නාහ. එක් වදුරෙකුත් පැන් වලක් සමීපයෙහි පැන් වත්කරන කෙනෙකුත් නැත්තෙන් බල බලා ඉඳීය.

එසමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ කිසියම් කටයුත්තක් නිසා ඒ මග යන්නාහු ඒ විල සමීපයට ආවාහු පැන් උකා බි නහා වදුරාත් එතන සිටි විසින් උන්ට පැන් වත් කළාහ. ඒ පැන් බි බඩ පුරවාගෙන ගසට නැගී බෝධිසත්ථයන්ට උසුළු පාන්නට වන. එවිට බෝධිසත්ථයෝ “යහපත, නොප සේ වුවන්ට පැන් වත්කළ හෙයින් උසුළු පානෙ වේදැයි, නිවයාට කළ දෙයෙහි ප්‍රත්‍යුපකාර නැත්තේ වේදැ”යි කීහ. එපවත් වදුරා අසා “අපගේ ජාතියෙහි සත්ථයන් උපකාර කළ වුන්ට ප්‍රත්‍යුපකාර කළ කෙනෙක් කොයි ඇද්ද? තව මා කරන්නේ මෙතෙක්ද? නොපගේ හිස වර්වස් කොටද මා යන්නේය”යි කීහ. එබස් අසා බෝධිසත්ථයෝ “මෙසේ නිවයා එසේ කරන්නේ සැබැව්”යි කියා නික්මුණාහ. වදුරා තමා කරා එන්නා අත්ත උඩ ඉඳ බෝධිසත්ථයන් හිස් මුදුනේ වර්වස් එළා ගියේය. බෝධිසත්ථයෝ වදුරා කෙරේ අමෙත්‍රියක් නොසිතා ගොස් ඉස සෝදු නහා ගියෝ වේදැයි වදුරා මේ ‘විතිය මක්කට ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි වදුරා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. තාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

174. ආදිච්චුට්ඨාන ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල ප්‍රසාද වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නා හික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යන්?

වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට දක්වන්නා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ කසිගමි බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද පඤ්චකාමයෙහි ඇලුම් හැර සෘෂිප්‍රවුජ්‍යාවෙන් මහණව හිමාලය වනයෙහි බොහෝ තාපසවරුන්ට නායකව වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි වස් සාරමස ලුණු ඇඹුල් සපයන නිසා හිමාලය වනයෙන් බරණැස් නුවරට අවුත් ඒ ගම උපාසකවරුන්ගේ ආරාධනාවෙන් නන්වා දන්නා වූ පන්සල වාසය කරන්නාහ. එසමයෙහි එක්තරා වදුරෙක් තාපසවරුන් විටියෙහි සිගා යා දි මේ තාපසවරුන්ගේ පන්සල විදු පැන් වලන් ආදී වූ

දෙයන් බිඳ, ඩබරාවල පැනුන් නමා, පන්සලෙන් වර්චස් කර මේ නියායෙන් කරන්නේය. එසමයෙහින් තාපසවරුන් වස් තුන්මස වස් වැස අන්තයේ “උපාසකරුනි, අපි යමින”යි කීහ.

එවිට උපාසකවරුන් “සෙට දුවස අපගෙන් දෙන දුන් වළඳ යන්නේය”යි කීහ. තාපසවරුන් “යහපත”යි ගිවිස්සාහ. උපාසකවරුන් බාද්‍යභෝද්‍ය ඇතිව බත් මාළු තාපසවරුන් ඉන්නා තැනට ගෙන ගියහ. ඒ වේලාවට වඳුරුන් සිතන්නේ “මම ශාන්තදුන්න වේෂයක් දක්වාගෙන මේ ගෙනා මධුර කැවිල්ලෙන් මාත් කන්ට උවමැනවැ”යි සිතා මෙතෙක් ශාන්තදුන්න වේෂයක්ව ඉර බලාගෙන සිටියේය. ඒ වේලාවට තාපසවරුන්ට දුන් ගෙනා උපාසකවරු වඳුරා සිටි මානේ දැක “යහපතූන් ලග විසිගත් ගුණයෙන් මෙසේ වනැ”යි කියා ස්තූති කරන්ට වන්නාහ. එවිට තාපසයෝත් “මේ වඳුරාගේ යහපත් ගුණයක් නැත. මුට කුමට ස්තූති කරන්නෙහිදැ”යි කීහ. මුත් විසින් අපගේ පන්සල වීදු ගිනි හල්වා ගෙයි වර්චස්කොට කළ ඩබරා ආදී වූ දේන් බිඳ බොහෝ අනර්ථ කරන ලදැ”යි කීහ. එපවත් අසා උපාසකවරු කැටමුගුරුන් අත් ඇතිව වඳුරා එනුබඳවා ගත්හ. තාපසවරුන් හිමාලය වනයට සැපසේ ගොස් තපස් රැක බඹලොව ගියාහයි වදුරා මේ ‘ආදිවිවුට්ඨාන ජාතිකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි වඳුරා නම් දැන් වඤ්චාප්‍රයෝග දුන්නා හික්ෂුහුය. තාපසවරුන් නම් බුදු පිරිසය. ගණාශාස්තෘව උපන්නෙමි ලොවිතුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි දක්වා වදුළසේක.

175. කලහසමුට්ඨී (කලායමුට්ඨී) ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල ප්‍රසාද වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝසල රජුරුවන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

හේ කෙසේද යත්?

එක් සමයෙකිනි කෝසල රජුරුවන්ගේ පසල් දනව්වේ එක් ගමකට සතුරන්ගෙන් හයක් පැමිණියේය. එබස් අසා රජුරුවෝ වර්ෂා කාලය තිබිය දී යුද්ධ පිළිබඳ වූ කටයුතු හෙයින් අකාලයව තිබියදී නික්ම වතුරංගිනි සේනාව ඇරගෙන ජේතවනාරාමය සමීපයේ දවස් ගතව කඳවුරු බැඳ උන්නාහ. ඒ ඉඳ සිතන්නාහු “මම අකාලයෙහි නික්මිණිමි. එසේ හෙයින් සඵලයන් වහන්සේ දකිමි. සඵලයෝ මා අතින් ‘මහරජ, කොයි යව්දැ’යි විචාරනසේක. එවිට මම මේ බව කියමි. මට මෙලොව්නුත් පරලොව්නුත් සංග්‍රහ කරනසේක. එසේ හෙයින් නොයායුතු වීනමි ‘මහරජ, කොයි යව්ද? අකාලය’යි කියා වදාරනසේක. යා යුතු වීනමි මුවෙන් නොබැන වැඩිනිඳිනා සේකැ”යි සිතා බුදුන් දකින්නට ගියහ.

සඵලයෝ “මහරජ, මධ්‍යන්ත වේලේ කුමකට අවුදු?”යි විචාරා “ස්වාමීනි, පසල්රට සතුරන් විසින් සේවාකමට යන ගමනේ ස්වාමීන් දැක වැඳ යන නිසා ආමි”යි කීහ. එබස් සඵලයෝ අසා “මහරජ, අකාලයෙහි යාම යහපත් නොවේ”යි වදාරා “පළමුත් අකාලයෙන් නික්මුනා වූ රජුරුවෝ

උත්තමයන්ගේ කාරණා අසා නැවත්තෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් ඒ රජ්ජුරුවන්ට සියළු කටයුතු රාජකාරීයට ප්‍රධාන වූ අමාත්‍යව උපන්සේක.

එසමයෙහි “පසල්රට සතුරන්ගෙන් හයක් උපනැ”යි කියා අසා රජ්ජුරුවෝ සේවාකමට යන ලෙස මඟුල් උයනට දවස් ගනුවූහ. බෝධිසත්ත්වයන් රජ්ජුරුවන් හා මඟුල් උයනේ කටා කොට කොට උන්කල අසුන්ට කානම් ගෙනවුත් නිවන නිසා කානම් ඔරුවෙක ලැවූහ. ඒ වේලාවට එක් වදුරෙක් එනනට අවුත් කටිනුත් අතිනුත් උකාගෙන ගසට නැගී කමින් සිටියේය. කමින් සිටියා වූ මුවින්ම ඇටෙක් බිම හින. ඒ කන්ට සිතා අත කට තිබූ කානම් දුමාපියා බිමට බැස වැටුනු මුත් ඇටය ඇත මෑත සොයා ඇවිදු නොදැක ගසට නැගී සෝකයෙන් දහසකට ගැහිසිගිහි නියා පැරද ගිය එකෙකු සේ උන්නේය. ඒ වේලාවට රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයන් අතින් “මේ වදුරා කළ දෑ දුටුදැ?”යි කියන්නා වූ “වානරතෙම අල්ප වූ මුගටක් නිසා බොහෝකොට කන කැවිල්ල අපවත් කළේය. ඒසේ වූ අල්ප කටයුත්තක් නිසා මහත් කටයුත්තක් යම් පුරුෂයෙක් නසාපියාද? එසේමය අප හැම ඇතුළු වූ ඇමදෙනාගේ

කටයුත්තේ සැලැස්මය මුගට සඳහා බොහෝ මුගට දමාපු වදුරා වැන්නේය”යි කියා යන ගමන වැලකුන.

සර්වඥයන් වහන්සේගේ බස් අසා කෝසල රජපුරුවෝ තමන්ගේ නුවරටම ගියාහයි වදුරා ‘කලාහමුට්ඨි ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි බලදුන් රජපුරුවෝ නම් අනාන්ද ස්ථවිරයයෝ. අමාත්‍යව උපන්නෙමි ලොවිතුරා බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

176. තිඤ්ඤ ජාතිකය

තවද ශාක්‍යකුල ලෝචන වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ප්‍රඥ පාරමිතාව අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

බෝධි ජාතිකය, උම්මග්ග ජාතිකය ආදී වූ දෙයෙහි ප්‍රඥ පාරමිතාව වණිනා කරන්නාක් මෙන් මේ ජාතිකයෙහිත් සච්ඤයන් වහන්සේගේ ප්‍රඥ පාරමිතා වණිනාව කිය කියා වැඩිඋන් තැනට සච්ඤයන් වහන්සේ වැඩවදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන් තබා තිරිසන්ව උපන් සමයෙහිත්, තමන්ගේ ප්‍රඥ බලයෙන් බොහෝ දෙනා ගොඩලෑවෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය ද්‍රවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ අසූ භාරදහසක් පමණ වඳුරන්ට නායකව හිමාල වනයෙහි වසන්නාහ. සමහර කලෙක මනුෂ්‍යපට්ඨයට අවුත් වන සමීපයෙහි පිටිසර ගමෙක වසන්නාහ. යහපත් ඵල පල්ලවයන් සම්පූර්ණ වූ තිඹිරි ගසෙක් ඇත. මනුෂ්‍යයෝත් ඒ වන සමීපයෙහි ගමින් පලා යන්නාහ. ඒ අවස්ථාවට වඳුරෝ ගමට අවුත් තිඹිරි කා ඒ ගම වාසයකොට මනුෂ්‍යයන් එන අවස්ථාවට පෙරලා හිමාලය වනයට පලා යන්නාහ.

එක් සමයෙක මනුෂ්‍යයෝත් ඒ ගමට බැස උණු පත්තෙන් ගෙවල් සොයා, උණු පත්තෙන් ගෙවල් බිත්ති බැඳ, දොර ලී දොර බාලා ඒ ගම වාසය කරන්නාහ. එසමයෙහි ගම මධ්‍යයේ තිඹිරි ගසක් ඵල පල්ලවයන් අතු කැඩී යන්නාසේ ඵලගෙන සිටිනේය. එසමයෙහි වඳුරෝ සිතන්නාහු “තිඹිරි ගසෙහි ඵල පල්ලවයෝ කිමෙක්දෝ? මනුෂ්‍යයෝ ඇද්ද නැද්දෝ? හො”යි සිතා පරීක්ෂා කරන පිණිස තමන් ඇම දෙන එක වඳුරෙකු යවුන. ඒ වඳුරා ගොස් බලා එපවත් වඳුරන්ට කීහ. වඳුරෝ එපවත් අසා නායක වඳුරු රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් “දේවයන් වහන්ස, අපගේ තිඹිරි ගස ඵල පල්ලවයන් සම්පූර්ණය. එසේ හෙයින් එතනට යා යුතුය”යි කීහ.

වාහර රජ්ජුරුවෝ එබස් අසා “ඒ ගම මිනිස්සු ඇද්දෝ නැද්දෝ?” විචාරා “මිනිස්සු ඇතැ”යි කියන්නා “එසේ නම් තිඹිරි ගස නිසා යන ගමන නොයමින”යි කීහ.

එසේ තමන් කිවත් වඳුරෝ එකසීම එක්ව “දේවයන් වහන්ස, ගම සමීපයෙහි බැඳ්දේවල ඉඳ රැ මධ්‍යම වේලාවට අපි ගොස් තිඹිරි කා එමිත”යි කීහ. බොහෝ සේ කාරණා කියා වානර රජපුරුවන් කැඳවාගෙන හිමාලය වනයෙන් නික්ම ඒ ගම සමීපයෙහි ගල් පොත්තෙක රැ පසළොස් පැය වනතුරු වැඳහොත්තාහු නිඳු මධ්‍යම රාත්‍රී වේලේ ගසට නැංගාහ.

ඒ වේලාවට එක් මිනිසෙක් ශරීරකෘත්‍ය කරනු සඳහා පිටතට යමින් සිටියේ තිඹිරි ගස බොහෝ වඳුරන් උන් නියාව දැක ගම මධ්‍යයෙහි සිට ගම ඇත්තන්ට ඇසෙන නියාවෙන් අඩ ගැසිය. ඒ අඩ අසා බොහෝ දෙන ආයුධ හා කැටමුගුරු ගත් අත් ඇතිව අවුත් ගස මුල වටකොටගෙන “පාන් වූවිට වඳුරන් මරමිත”යි සන්නද්ධව ගෙන සිටියාහ.

ඒ වේලාවට වඳුරෝ මනුෂ්‍යයන් දැක හයින් තුස්ටුව “අපට පැමිණියා වූ හය වානර රජපුරුවන්ට කියමිත”යි කියා “රජපුරුවන්ගේ ප්‍රතිෂ්ඨා විනා අනික් ප්‍රතිෂ්ඨාවෙක් නැතැ”යි සිතා වානර රජපුරුවන් ලඟට ගොස් “දේවයන් වහන්ස, බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ ආයුධ හා කැටමුගුරු ගත් අත් ඇතිව අප මරන්ට වටකොට ගත්තාහ. අප ගැලවී ගන්ට නුඹ වහන්සේගේ ප්‍රතිෂ්ඨාවක් කිවමැනවැ”යි වඳුරෝ එක්ව කීහ. එබස් බෝධිසත්තයෝ අසා “තෙපි හැම නොබව. මනුෂ්‍යයෝ ඔබ්බේ හයක් පැමිණී තැනකට පලායෙති. තොප හැම නොබව”යි කියා මිනිසුන් ඉඳිනා විදියේ ගිනි මොලවා කපු

කටිනා මැහැල්ලක සමීපයට එකියන වඳුරා කුඩා කොල්ලකු සේ අවුත් ගිනි පෙනෙල්ලක් ඇරගෙන ගොසින් විටී ගිනි ලා පිය.

ඒ වේලාවට ගිනි නිවන්ට මනුෂ්‍යයන් යා දී වඳුරෝ ගසින් බස්නානු සේනක නම් වඳුරා එක තිඹිරි ගෙඩියක් කඩාගෙන බටහසි වදුරා මේ ‘තින්දුක ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි වානර රජපුරුවන්ට බැනව උපන් සේනක නම් වඳුරා නම් මෙසමයෙහි මහානාම ශාක්‍ය රජපුරුවෝය. වානර සමූහයා නම් බුදු පිරිසයයි. වානර රජව උපන්නෙමි බුදුවූ මම ම ය”යි වදුළුසේක.

177. කවචප ජාතිකය

තවද ශාක්‍යකුල තිලක වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අභිවාතක රෝගය නිසා මේ ජාතිකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවර සිටුකුලයක අභිවාතක රෝගය උපන. ඒ රෝගය උපන් කල ගෙයි කුකුලන් බල්ලන් ආදී වුවන් පටන් නසිති. ඒ අවස්ථාවෙහි සිටාණෝ තමන්ගේ පුතණුවන්ට කියන්නානු “තොප විසින් හික්නි බිඳගෙන ගියොත් ව්‍යාධිය සන්තිඳෙයි. ඒ නිසා වලට(වනයට) පලා ගොස් ව්‍යාධිය සන්තිඳුනු කල මෙනනට අවුත් අසවල් තැන තිබූ සමීපත් ඇරගෙන කුටුම්භ සණ්ඨාපනයකොට ජීවත්වවි” කීහ.

“යහපත”යි කියා ඒ සිටුකුමාරයා ගිවිස ගිනිකිසි බිඳගෙන ගිය තැනැත්තේ සඵලයන් වහන්සේ දිට.

සඵලයෝත් “කොයි සිට ආවාද?”යි විචාරන්නාහු “අසවල් ගෙයි අතිවාතක රෝගය උපන් හෙයින් මාගේ ප්‍රාණය ගලවාගෙන බන්ධුන්(ඥාතීන්) ඇරපියා ආමි”යි කීහ. සඵලයෝත් එබස් අසා “තා කළ දේම සොඳය, පළමුත් තමන්ගේ වාසස්ථානයෙහි නොසිට විපත්ති දැක ගැලවී ගියෝ සුව වුවෝ වේද?”යි “තමා වාසස්ථානයෙහි සිතා උන්නෝ උක්වුනෝ වේද?”යි වදාරා “තා ගැලවී ගියේ යහපත”යි වදාළසේක. එබස් අසා සිටුකුමාර “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධනා කළේය. එකල්හි සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ කුමිහකාර ව ඉපිද කුඹල්කමින් අඹුදරුවන් පොෂ්‍යය කරනසේක.

එසමයෙහි බරණැස් ගංගා සමීපයෙහි එක් විලක් ඇත. ඒ විල වතුර ආ කලට විල හා ගංගා හා එක් වන්නේය. එසමයෙහි මත්ස්‍යයෝ “මේ අවුරුද්දේ නියන් කෙරෙයි, මේ අවුරුද්දේ වැසි වතුර ඇත”යි දන්නා වූ “එන අවුරුද්දේ නියන් කෙරෙහි” දැන “විල හා ගඟ එක්වනතුරු ගලාපු ගමනේ පසුවට නියන් කෙරෙයි. මේ අවස්ථාවේ පලා ගියොත් යහපත”යි සිතා බොහෝ මස්කැස්බෝ දියෙන් ගඟට පලා

ගියහ. එසමයෙහි එක් ඉඩ්බෙක් “මාගේ දෙමාපියන් පටන් උන්නෙන් මෙතන, මාත් වැඩිවිය පැමිණියේත් මෙතනය”යි සිතා “නොයම්”යි ඒ විලම උන්නේය. ඒ ප්‍රස්ථාවට වතුර බැස නියන් කොට දිය සිඳි මඩ හා කළල් අවස්ථාවට තුඩුයේය. ඒ අවස්ථාවට බෝධිසත්තයෝ වලන් උකන්ට පස් අරගන්න නිසා ඒ විල සමීපයේ පස් කොටන්ට වන්නාහ. ඒ වෙලාවට ඉඳුබු පස් පිරාගෙන යන්නේ පස් කොටන වළට පැමිණියේය. බෝධිසත්තයන් එලාව උදැල්ලෙන් කැපින. බෝධිසත්තයෝත් පස් පිඩැල්ලකැයි සිතා උදැල්ලෙන් ගොඩබූහ.

එවිට මහත් වූ වේදනාපත්ව කියන්නේ “බොහෝ බන්ධුන් යා දී මා ඉපිද වැඩිගත ස්ථානයයි ඉඳු උන්නායේ එල ලදිම්. එසේ හෙයින් භාර්ගව කුලයෙහි උපන් කුඹලාණෙනි තමා උපන් වැඩි තෙන යයි කියාම ඇලීම කරන්ට දේෂය”යි කියා කුඹලාණන්ට අවවාද කිය කියා ජීවිතඝෂයට පැමිණියේය.

කුඹලාණෝත් ඉඳුබුවා අතටගෙන ඒ ගමිවැසි මනුෂ්‍යයන් මධ්‍යකොට කියන්නේ “යම් සේ මේ ඉඳිබුවා ‘තමන්ගේ බන්ධුන් යාදින් තමා ස්ථානයයි කියා උන්නා සේ එල ලදිම්’ කියා මට ගාථා දෙකකින් කිය. එසේ හෙයින් කවුරුත් ‘මේ මාගේ ප්‍රිය වූ රසයය, මේ මාගේ ප්‍රෂටව්‍යය, මේ මාගේ දුරුවෝය, මේ මාගේ භාර්යාවෝය, මේ මාගේ බන්ධුය, මේ මාගේ ධන ධාන්‍යය, මේ මාගේ ගේදෙරය’යි තෘෂ්ණා කළෝ නම් වන්නා වූ දේෂය ඉඳිබුවාට වූ හානිය හා සමානය”යි බුද්ධ ලීලාවෙන් අවවාද කීවාහ. දස දහසක් යොදුන් දඹදිව ප්‍රකාශ

විය. ඒ කුම්භාකාර කී අවවාදය සඳ්දහසක් අවුරුදු අවවාද නියාවට පැවැත්තේයයි වදාරා ‘කවිජප ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඉඳිබුවා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය.
කුම්භාකාරව උපන්නෙමි ලොවිතුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

178. සත්ත (සත) ධර්මී ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල හදුසට වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් විස්සක් අන්වේසනයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක අවධියෙක හිඤ්ඤන් වහන්සේ බුදුන් නොකරන්ට කී පිළියම්කොට ජීවත්වීම, භානා වපුරණා තැනට ගොස් උපසාසකවරුන් කී මෙහෙවර කිරීමෙන් උනුන්ගේ ගෙට ගොස් උන් කීවා කිරීමි යනාදින් බුදුන් නොකරන්ට කී කාරණා එක්විස්සක් කොට විවර, පිණ්ඩපාත, සේනාසන, ගිලානප්‍රත්‍යය ආදී වූ සතරපසය උපදවාගෙන වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි සඵලයන් වහන්සේ එපවත් අසා ඉඳිරියේ පැමිණෙන නරක, තිරිසන්, ප්‍රේත, අසුරකාය යන සතරඅපාය දැක බොහෝ හිඤ්ඤන් වහන්සේ රැස් කරවා වදාරනසේක් “මහණෙනි, මා නොකරන්නට කී එක්විසි අන්වේසන කිරීමෙන් පසය උපදවාගෙන කෑ නම් ගිනිවට හා විෂ හා

කුලභීෂයන්ගේ ඉදුල් කැපවා හා සමානය”යි ආරාධනා නැතිවම ජාතිකය දැක්වන සඵලයන් වහන්සේ “මහණෙනි, යම්සේ සත්තධම්මී නම් මානවකයා වණ්ඩාලායාගේ ඉදුල් බත් කා ප්‍රාණය නසා ගද්ද? එසේමය”යි වදුරා ඉකුත්වත් දැක්වා වදුලසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්තවයන් වහන්සේ වණ්ඩාල කුලයෙක ඉපිද ඔබ්බේ ගමකට යන ගමනේ බත් ගැටයක් හා සාල් නැලියක් ඇරගෙන නික්මුණාහ.

ප්‍රසිද්ධ බුන්මණ කුලයක උපන් සත්තධම්මී නම් බුන්මණ මානවකයෙකුන් මගට උපකරණයක් සපයා නොගෙන වණ්ඩාලයා නික්මුණා වූ මාවතින් නික්මින. බමුණු වණ්ඩාලයා අතින් “තෝ කවරේදැ?”යි විචාළේය. බෝධිසත්තවයෝ එක් ජාතියකුන් බොරු නොකී හෙයින් තමන් වණ්ඩාල නියාව නොහඟවා කීහ. සැඬොලාන් එවිට “නුඹ කවුරුදැ?”යි විචාරන්නා “මම අසමිහින්න නම් බුන්මණයෙමි” කීහ.

එවිට වණ්ඩාලයා “එසේ නම් නුඹවහන්සේලා කැට්ටි යෙමි” සිතා නික්ම අතරමග පැන් පාසු තැනකදී බමුණා හා වණ්ඩාලයා වැට්ට බැස නා ඉක්බිත්තෙන් වණ්ඩාලයාත් ගෙනා බත්මුලින් “බමුණානන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ පළමුවෙන් බත් කෑවොත් වේද? මා කන්නේය”යි කීය. එබස් ඇසූ බමුණා “වණ්ඩාලය, තාගේ ගෙන් ගෙනා බත්ද මා කන්නේය”යි කියාද, එවිට වණ්ඩාල තමා ගෙනා බත් එක් කොටසක්

සවස කන්ට තිබා අනික් කොටස කා නික්මිණ. බමුණාත් නික්මිණ. සවස් වනතුරු ගමනේ ගොසින් සවස් වේලේ ගඟකදී දෙන්නම නා බමුණා බල බලා සිටියදී “උවල් කන්නට කී ගමනේ නොකෑ හෙයින් උනුත් නොකති” සිතා වණ්ඩාලයා කන්නට වන.

ඒ වේලාවට බමුණු බඩ සා ඉවසාගත නොහී “වණ්ඩාලයා මට බත් නොදීම කන්නට වන. එසේ හෙයින් මුගේ ඉඳුල්උවත් උදුරාගෙන කන්ට උවමනවැ”යි සිතා වණ්ඩාලයා ලඟට ගොසින් ඉඳුල්පත උදුරාගෙන ඊ තුඩු බත් කා අත කට සෝධා නැවත සිතන්නේ “මා කළේ කීමිඳු?”යි “උතුවී ඩාත්මණ කුලයෙහි ඉපිඳු බඩ සායක් නිසා වණ්ඩාලයාගේ ඉඳුල්පත් නොකන්නට නුවුයේය. ඉඳුල්බත් කන දෙයත් වණ්ඩාලයා ගිවිස්වා ගන්ට නුවුයේය. උදුරාගෙන කන දෙයත් බඩ පුරා කන්ටත් නුවුයේය. කෑ දෙයත් බඩ රඳුගත නුවුයේය”යි සිතා බොහෝ විඤ්ඤපයට පැමිණ “මෙසේම ඉඳුමා ගේ ප්‍රාණය තිබාගෙන ඉඳීමෙන් ප්‍රයෝජන නැතැ”යි වලට වැඳු අභ්‍යවකාශයෙහි නැසී ගියේයයි වදුරා “මහණෙනි, හික්ෂුහු නම් අනුන්ගෙන් බත් නොකෑ සැටියේ කෑයින් නම් බුදුන් කීවා නොකළමිහයි තමා සිතට විඤ්ඤපව පසුව නරකාදී සතර අපායෙන් නොගැලවෙන්නාහ. එසේ හෙයින් සත්තධම් ඩාත්මණයාට වුවා සේ වන්නේය”යි වදුරා මේ ‘සත්තධම් ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි වණ්ඨාලව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

179. දුද්දු ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල කිරිට වූ සච්ඤායන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උපාසකවරු කීපදෙනෙකු සමඟ ව දුන් දායක අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජුරු කෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක ප්‍රවුජ්‍යායෙහි අනුසස් දැන පැවිදිව බොහෝ තාපසවරු පිරිවරා හිමාලය වනයෙහි වාසය කරනසේක. වස් වසන අවධියට ලුණු ඇඹුල් නිසා බරණැස් නුවරට තාපසවරුන් පිරිවරා වැඩිසේක.

ඒ අවධියට බරණැස් නුවර එක් උපාසකයෙක් බොහෝ දෙනා ලබාගෙන සත් දවසක් බොහෝ තාපසවරුන්ට දුන් දින. දුන් දි අවසානයෙහිදී නායක ව දුන් දෙන උපාසක කියන්නේ “ස්වාමීනි, යන්තමක දුන් දුන්නොත් ඇත. බොහෝ ව දුන් දුන්නොත් ඇත. පින් එක සරිසේ වේදැ?”යි කීය. තාපසයෝ කියන්නේ “ඒ එසේමය, ස්වල්ප වුවත් බොහෝ වුවත් දුන්නා වූ දායකෙහි විපාක බුදු, පසේබුදු, මහරහතුන්

විසින් ප්‍රශංසා කරන ලදී. එසේ විසින් දුනයෙහි විපාක කියාගත නොහැක්කේය. දුන විෂයෙහි මඳ දෙයක් දුන්නත් දිව්‍යලෝක සමීපත් විදිනාහ. ‘මේ මනා වූ දුනය දීමෙන් කිමිදුර?’ සිතා දන් නුදුන්නොත් නරකාදි වූ දුක් විදින්නාහ”යි වස් සාරමස ඒ ගම රඳු වස් අන්තයෙහි හිමාලය වනයට වැඩ සතර බුන්මවිහාරයෙන් දවස් යවා නොපිරිනුනා වූ ධ්‍යානයෙන් බුන්මලෝකප්‍රාප්ත වූහයි වදුරා ‘දුද්දු ජාතකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි තාපසවරු නම් දැන් බුදුපිරිසය, ගණුපේය්ඨ ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළසේක.

180. අසදාග (අසදිස) ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල මහනිධාන වූ සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි නෛෂ්ක්‍රම්‍ය පාරමිතාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “ඇවැන්නි, සඵඥයන් වහන්සේ මේ නියා රාජ්‍යයක් හැර මහබිනික්මන් කළෝ වේදුර”යි කියා වැඩ උන්නැනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූච්භාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදුර?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන් සඵඥ කාලය පැමිණි කාලයෙහි තිබා, නුමුහු කළ නුවණු ඇති අවස්ථාවෙහි තමන්ට පැමිණෙන

රාජ්‍යය ශ්‍රී හැර මහබිනික්මන් කළෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඒ රජ්ජරුවන්ගේ අග්‍ර මහේසිකා බිසවුන් බඩ පිළිසිඳ දුසඵකඩ මසකින් බිහි වුහ. ඒ කුමාරයන් බිහි වූ ගමනේ නම් තබන්නාහු “අසදාශ කුමාරයෝය”යි නම් තුබුහ.

ඒ කුමාරයන් වැඩිවිය පැමිණෙන අවස්ථාවට අනිකුත් පින්වත් කුමාරයෙක් බඩ පිළිසිඳ දුසඵකඩ මසකින් බිහිව ඒ කුමාරයන්ට නම් තබන්නාහු “බුන්මදුන්ත කුමාරයෝය”යි නම් තුබුහ.

අසදාශ කුමාරයෝත් වැඩි දිසාපාමොක් ආචාරීන් කරාගොස් උගතමනා ශිල්ප ඉගෙන රජ්ජරුවන් කරා අවුත් උන් කලට පිය රජ්ජරුවන්ට මරණ කාලය පැමිණියෙහින් රජ්ජරුවෝ කියන්නාහු “අමාත්‍යයෙනි, අසදාශ කුමාරයන්ට රාජ්‍යය දෙව. බුන්මදුන්ත කුමාරයන්ට යුවරජ තනතුරු දෙව”යි කියා ස්වර්ගස්ථ වුහ.

ඵඵට අමාත්‍යයෝත් අසදාශ කුමාරයන්ට රාජ්‍යය පමුණුවන්ට උත්සහ කළාහ. ඒ අසා අසදාශ කුමාරයෝ රාජ්‍යය නොගිවිස්සාහ. අමාත්‍යයෝ බුන්මදුන්ත කුමාරයන්ට

රාජ්‍යය පමුණුවා බෝධිසත්ත්වයන්ට යුවරජ තනතුරු දුන්නාහ. එවිටත් නොගිවිස නිකමීම කුමාර සැලැස්මේම උන් අවස්ථාවට එක්තරා අමාත්‍යයෙක් රජුට දුන් කතාවක් “නුඹවහන්සේගේ බැඳවුණු වහන්සේ නුඹවහන්සේ නසා රාජ්‍යය ගන්ට උත්සාහ කරනසේකැ”යි කියා බිඳවූය. රජුට දුන්වෙන් එබස් අසා බිඳි “බැඳවුණු වහන්සේ අල්ව”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ වැඩපසස්නා අමාත්‍යයෙකු අතින් අසා බරණැස් නුවරින් පිටතට සාමන්ත කෙනෙකුන්ගේ නුවරට ගියාහ. ඒ නුවරට ගොස් වාසල්දොර සිට “ධනුද්ධරයෙක් ආය”යි කියා රජුට දුන්වා යවන්නාහ. රජුට දුන් විසින් “එන්නේය”යි කියා යවන්නා රජුට දුන් විසින් “කෙනෙක් පඩි තොපට උවමනාදැ?”යි විචාරන්නා “මසුරන් ලක්ෂයක් පඩි උවමනාවැ”යි කියන්නා රජුට දුන්වෙන් පිරිස් අඩු කරන්ට උවමනා හෙයින් “යහපත ලක්ෂයක් නියායෙන් පඩි දෙව”යි කියා සැලැස්වූය. මෙසේ පඩි කන අවස්ථාවෙනි දුනුවායෝ එකසීම “අපට වඩා මු පඩි කන්නේය”යි කියා ඊර්ෂ්‍යාවෙන් ඉඳිනාහ.

එසමයෙහි එක් දුවකක් රජුට දුන්වෙන් මඟුල් උයනට ගොස් අඹ ගස්මුල යානක් ලවාගෙන වටතිරයක් අද්ද උත්තානව වැදහොත් රජුට දුන්වෙන් අඹ ගස අත්තේ තුඩු අඹ කැන දැක “මිනිස් කෙනෙකුන් නැගී කඩා කන්ට බැරි සෙයින් දුනුවායන් ලවා විද්දවා ගනිමි” සිතා දුනුවායන් රැස්කොට අඹ කැන විඳින්නට කීහ. “ස්වාමිනි, අපගේ විදුමන් දැක වදාළේ අත,

ලක්ෂයක් පඩි කන අළුත් ධනුද්ධිරයානන් ලවා වද්දුවන බවය”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ බෝධිසත්ථයන් ගෙන්වා “අඹ කැනට විදුව”යි කිය. බෝධිසත්ථයෝත් “නුඹවහන්සේ වැදහොත් තනට ආරින්නට උවමනව”යි එතන යාන ඉවත් කරවා එතන සිටියාහ. සෙසු දුනුවායන් අත දුනුරිතල නැති හෙයින් දුනුවායෝ කපා කරන්නාහු “අප අත දුනුරිතල ඉල්ලුවත් කවුරුවත් දුනුරිතල නොදෙව”යි කපා කපාහ.

බෝධිසත්ථයෝත් වටකොට තිරයක් බන්දූ ඇතුළේ වැඩ සිට ඉන තුඩු සුදුකඩ ඉවත තිබා රන්සේලයක් ඇඳ මුලත් පයිය ඇතුළේ තිබූ කඩුව උරේ එල්ලවාගෙන බඩ අවුරා රන් ඹලිය යලක් බැඳ හිරවුර පිට බැඳ රන් සන්නාවකුත් ලාගෙන, රන් පටක් නලළ බැඳ සන්ධි වක්කළ හඟු දුන්න අතින්ගෙන පබළුවලක් හා සමාන දුනුදියක් ලාගෙන, ඊදුණ්ඩක් අතින්ගෙන පොළොව පලාගෙන නැංගා වූ නාග මානවකයෙකු සේ තිරයෙන් මැසව, විදිනා වූ ස්ථානයෙහි සිට රජපුරුවන්ට කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, අඹ කැන යන හියෙන් විදිමිද? එන හියෙන් විදිමිද?”යි විවාළාහ. රජපුරුවෝ කියන්නාහු යන හියෙන් විදිනවා දුටුවිරූ ඇත. එන හියෙන් විදිම අපුඵය”යි කියන්නා “එසේ විදිය”යි කීහ.

බෝධිසත්ථයෝ නැවත කියන්නාහු “මගේ හිය වාතුර්මහාරාජිකය දක්වා යෙයි, එසේ හෙයින් මදක් වේලා වැඩ සිටිනේ යාපත බලා වදුළු මැනව”යි කියා වේග දක්වා ඊදුඩු විදු පුන. ඒ හිය අඹ කැනින් කැබැල්ලක් කපාගෙන

වාතුර්මභාරාජිකයාට පැන නැංගේය. බෝධිසත්ත්වයෝත් ඒ භීය වාතුර්මභාරාජිකයාට පැනනැගී බව දැන අනික් භීයක් වේග දක්වා විඳ්දුන. ඒ භීය පළමු විඳි භීයේ පගිලියේ වැදගෙන උඩ ගියේය. ඉන් එක භීයක් දෙවනාවෝ ඇරගත්ත. අනික් භීය පවනින් ගුගුර ගුගුරා බසින්නට වන. එවිට බොහෝ දෙනා “මේ කීමෙක්දැ?”යි බලන්නට වන්නාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ “ඊදුණ්ඩෙන් පවන්ගෙන බස්නා බවය”යි කියන්නා බොහෝ දෙන “තමන්ගේ ශරීරයෙහි වැටෙති” සැක වන්ට වන්නාහ. එවිට භීය ඇවිත් අඹ කැන කැපුනු ස්ථානයෙන්ම කැපී වැටෙන්නට වන. බෝධිසත්ත්වයෝ එක අතකින් අඹ කැන හා එක් අතකින් ඊදුඩු අල්වා ගත්තාහ.

මේ දුටු සමාධියෙන් (සතුවින්) දුහස්ගණන් ඔල්වර හඬ හා දුහස්ගණන් අසුරසන් හා දුහස්ගණන් පිළි හිස සිසාරමින් නැටුන. රජ්ජුරුවෝත් කෙළගණන් සමිපත් දන්නාහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර අසදාග කුමාරයෝ නැති නියාව අසා සත් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් හා සේනාව අවුත් නුවර වටකොටගෙන “රාජ්‍යය හෝ දෙන්නේය. යුද්ධ හෝ කරන්නේය”යි කියා යවුන. එබස් බරණැස් රජ්ජුරුවෝ අසා හයින් නුස්තව “බැයන්වහන්සේ කොයිදේ හෝ”යි සිතා සාමන්ත රජ්ජුරුවන් ලග සිටිනා නියාව අසා එක් අමාත්‍යයෙකු කැඳවා “තොප මා වැනිදුකොට වැඳ, මාගේ බැයන්වහන්සේ කැඳවාගෙන එව”යි කියා යවුන.

ඒ අමාත්‍යයෝ ගොසින්, ඒ සැටියේ කියේය.

බෝධිසත්තයෝ තමන්ගේ රජ්ජුරුවන්ට කියා අවසර
ඉල්ලාගෙන බරණැස් නුවරට අවුත් අට්ටාලය පිට සිට
ඊදුණ්ඩක පත් ලියා බඳනාහු “අසදාශ කුමාරයෝ මේ ගමය,
පළමුකොට මා විඳි හියෙන්ම පලා යව, දෙවැනි හියට සිටියා
නම් තොප ඇම ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවමි” කියා පත්කඩවල්
ලියා ඊදුණ්ඩක් විඳිදහ. ඒ ඊදුණ්ඩ ගොසින් සත් රජ්ජුරුවන්
බත්කන තලිය පිට වැටී හින. එවිට රජ්ජුරුවෝත් “දෙවෙනි
හිය විඳිදෙන් ඒ නියාව වන්නේ නියමය”යි කියා බිඳි තමන්ගේ
නුවරවලට පලා ගියාහ.

බෝධිසත්තයෝ පිනිබිඳක් සා ලේ පෙතක් නොසොල්වා
සත්රජ්ජුරු කෙනෙකුත් ජය ගත්තාහ. එවිට බුහුමදත්ත
කුමාරයෝ “බැයන්වහන්ස, පළමුත් නුඹවහන්සේ සන්තක
රාජ්‍යය නුඹවහන්සේ එපයි කී නිසා මම රාජ්‍යය කෙළමි.
දැනුත් නුඹවහන්සේ රාජ්‍යය කල මැනව”යි කීසේක.

එබස් අසදාශ කුමාරයාණන් වහන්සේ අසා “මාගෙන්
තොපට දුන් රාජ්‍යය දැහැමින් සෙමෙන් කරව”යි කියා පාවා
දී හිමාලය වනයට ගොස් සෘෂි ප්‍රවුජ්‍යාවෙන් පැවිදිව
පඤ්චාහිඤා අණ්ටසමාපත්ති උපදවා බඹලොව ගියාහ. ඒ
අර්ථය ප්‍රකාශ කරන්නා වූ සච්ඤායාන් වහන්සේ “මහණෙනි,
ඒ ධනුද්ධර වූ අක්‍ෂරවේධි, වාලවේධි, ශරවේධි, ශබ්දවේධි
යනාදී වූ විදුමන්ද වැලිබිසි, පිදුරුබිසි, ගැල් තඹපත් යපත්
ආදී වූ දෙයෙහි විදුමන්ද යනාදීන් සුසැට කලාවේ දැක්‍ෂ වූ ඒ

අසදාශ කුමාරයන්ගේ මලණුවන්ට පැමිණී හය එලවා ඉක්බිති මහබිනික්මන් කළෝ වේදැයි වදුරා ‘අසදාශ ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුවෝ ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. අසදාශ රජව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

181. සංගාමාවචර ජාතිකය

තවද ශාකෂකුල කල්පදුම වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි නන්ද ස්වාමීන් අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

නන්ද සාමීන්වහන්සේ මහණුවන දවස් ජනපදකලායාණිය විසින් “වහා එව, නන්දය”යි කවුළුදෙර සිට කී බස් සිතන්නාහු නන්ද සාමීන් මහණදමෙහි උකටලිව පඬුවන් වූ පැහැයෙන් හා නිය කෙස් වැඩි ශාසනයෙහි උකටලිව වාසය කරනසේක.

එපවත් සඵලයෝ දැන නන්ද සාමීන් ඉන්නා තැනට ගියසේක. උන්වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට අසුන් පනවා වදුළුසේක. සඵලයන් වහන්සේ පැන වූ අසුන් පිට වැඩ උන්සේක. වැඩිහිඳ “නන්දයෙහි, ශාසනයට ඇළමි ඇද්දැ?”යි විචාරන්නා “ස්වාමීනි, ජනපදකලායාණිය කෙරේ තෘෂ්ණාව ඇති හෙයින් ශාසනයෙහි ඇළමි මදුව වාසය කෙරෙමි”යි කීහ.

එවිට සච්ඡායන් වහන්සේ “නන්දයෙනි, හිමාලය වනය අදුනනවාදැ?”යි විචාරන්නා “ස්වාමීනි, නාදුනමි” කී හෙයින් “එසේ වීනමි හිමාලය වනය දැකිනිට යමින”යි වදාළසේක. එවිට නන්ද සාමීන් කියනසේක් “මාගේ සාද්ධියක් නැතිව කෙසේ යමිදැ”යි කීසේක. එබස් අසා සච්ඡායෝ “නොපි මාගේ සාද්ධියෙන් එව”යි කියා අත අල්වාගෙන ආකාශයට පැනනැගී වැඩිසේක් අතරමග ද, ගිය සේනක් මවා ඒ සේන ද, ගිය කණුවක් මවා එහි කන්, නාසා, වල්ගය ද, ගිය වැඳිරියෙක මවා “නන්දය, තෙල ද, ගිය වැඳිරිය දුටුදැ?”යි විචාරන්නා “දිටිමි” කී විසින් “මේ වැඳිරිය සිත තබා ගනුව”යි හිමාලය වනයට ගොස් හිමාලය වනයේ අනෝතත්ත විල ආදී මහවිල් සතරක් හා පඤ්ච මහගංගාව හා දහස්ගණන් පච්චිත හා හිමාලය වනයෙහි නොයෙක් අපුච්චි දක්වා “වාතුර්මහාරාජිකය අදුනනවාදැ”යි විචාරා “නාදුනමි” කී විසින් “එසේ වීනමි දැකිනිට එව”යි කියා නන්ද සාමීන් අරගෙන වාතුර්මහාරාජික දිව්‍යලෝකයට ගොස් පඬුපුල්සලස්නේ වැඩිනුන් සේක.

එවේලෙහි ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ තමන්ගේ දෙදෙව්ලොව දේවතාවන් පිරිවරා බුදුන් දැක එකත්පස්ව සිටියාහ. එවේලාවට ශක්‍රයාගේ දෙකෙළ පනස්ලක්ෂයක් දිව්‍යස්ත්‍රීහු දැකිනිට ගියාහ. පන්සියයක් කකුටපාදිනි වූ දිව්‍යස්ත්‍රීයෝ සච්ඡායන් දැකිනිට ගියාහ. එවිට සච්ඡායෝත් කියන්නාහු “නන්දයෙනි, ජනපදකල්‍යාණී නියාවට මුන් වටිද්දැ?”යි විචාළහ. එපවත් අසා නන්ද කුමාරයෝ කියන්නාහු “ස්වාමීනි,

ජනපදකලානී නම් අතරමග දුටු වැදිරිය වැනිනි. එසේ හෙයින් ජනපදකලානීය කෙරේ ඇති සිතුවිලි ඇරින. මේ දිව්‍යාංගනාවන් මා ලබන්නේ කෙසේදැ?”යි විචාළහ. එවිට සඵඥයෝ “ඉඳුරා මහණදම් පිරුවොත් දිව්‍යාංගනාවන් දැක්ක හැක්කැ”යි වදාළසේක.

එබස් අසා “එසේ වීමේ මහණ දම් පුරමි ස්වාමිනි, මට දිව්‍යස්ත්‍රීන් ලබන නියාවට ඇපවන්ට උචමැනවැ”යි කිත. සඵඥයෝත් “යහපත නන්දයෙනි, මම ඇපවෙමි” වදාළසේක.

එවිට නන්ද සාමිනි “මහණදම් වතා පුරන්ට උචමැනවැ”යි කියා දිව්‍යලෝකයෙන් සඵඥයන් හා සමග ජේතවනාරාමයට වැඩ එතැන්පටන් දිව්‍යස්ත්‍රීන් පතා මහණදම් පුරන්නාහ.

සඵඥයන් වහන්සේ සැරියුත් සාමිනිට වදාරණසේක “ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, නන්දයෝ ‘දිව්‍යස්ත්‍රීන් ලබතොත් මහණදම් පුරමි’ මා අතින් ඇප ලවාගත්තෝ වේදැ”යි වදාළසේක. එවිට මුගලන් සාමිනිටත් එලෙස වදාළසේක. කාශ්‍යප සාමිනිටත් එලෙස වදාළසේක. අනුරුද්ධ ස්වාමිනි වහන්සේටත් එලෙස වදාළසේක. ආනන්ද සාමිනිටත් එලෙස වදාරා අසූ මහසව්වන් වහන්සේ ඇතුළු බුද්ධවල්ලභ බොහෝ හික්කුන් වහන්සේට එපවත් වදාළසේක. සැරියුත් සාමිනි නන්ද සාමිනි කරාගොස් “නන්දයනි, දිව්‍යලෝකයෙනි දෙවියන් මධ්‍යයේ බුදුන් ඇප ලවාගෙන ස්ත්‍රීන් තකා මහණදම් පුරවාද? තොපගේ මහණදම් පිරීම නම් කුලියට බැලමෙහේ කරන්නා වැන්නැ”යි වදාළසේක. මේ නියායෙන් නන්ද සාමිනි

උටු යම් තැනකදීම “කුලියට බැලමෙහෙ කරන්නා වැන්නේය”යි කියා බොහෝ මාළුවරුන් වහන්සේ ලජ්ජා කරනසේක. බොහෝ දෙනාවහන්සේ කියන බසට ලජ්ජාව නන්ද සාමීන් එකඟව ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි සිතිවිල්ල ඇර විදුර්ගනා වඩා රහත් වූසේක.

රහඬු බුදුන් කරා ගොස් “ස්වාමීන් වහන්ස, මට ඇප වූ ඇපය ඉනී ගියේ වේදැ”යි කීසේක. සඵඥයෝත් “නන්දයෙනි, තොප රහත් වූ ගමනේ ඇපයෙන් ඉඳි ගියය, ගමනයෙමි”යි වදාළසේක.

එදවස් වැස රැස්ව මාළුවරුන් වහන්සේ “නන්දයෝ අවවාදාක්ෂමයෝය” යන කථාව කිය කියා වැඩිනුන් තැනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “නන්දයෝ පෙරත් අවවාදාක්ෂමයෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට පසම්බුරු වූ රජ්ජුරුව කෙනෙකුන්ට හස්තවාරීව දවස් හරණාහ. බෝධිසත්ථයන් විසින් කම්පස් කරනලද මගුලතොත් යුද්ධයෝග්‍යව සිටිනේය. එකියන පසල් රජ්ජුරුවෝත් සේනාවන් පිරිවරා බරණැස් නුවරට අවුත් නුවර

වටකොටගෙන “රට හෝ දෙනින්ද. යුද්ධ හෝ කරන්ද”යි පත් යවුන.

එබස් බරණැස් නුවර රජපුරුවෝ අසා “රාජ්‍යය කුමට දෙමිද? යුද්ධ කෙරෙමි”යි කියා අට්ටාල වෙට්ටම ආදී වූ දෙයෙහි සේනාව සලස්වා යුද්ධ කරන්ට වන්නාන. ඒ වේලාවට අට්ටාලවල සිට දමන්නා වූ බොහෝ ශරවර්ෂා දැක ඉවසාගත නොති අන් පසුබැස ගියේය. එවිට බෝධිසත්තවයෝ කියන්නානු “යුද්ධයට යෝග්‍යයයි කියා ඉන්නා වූ නස්තිරජය, ශරවර්ෂාව නැත්තා වූ යුද්ධයෙක් නම් යුද්ධ නොවෙයි, එසේ හෙයින් ‘ශරවර්ෂාව ඇගට වැදගතැ’යි පසුබසින් ඇයිදැ?යි, නාගේන්ද්‍රය වනාගොස් කණයම් බිඳ, ඉන්ද්‍රබීරය උපුටා දමා, පවුරු වාටලා එලා නුවරට වැද බරණැස් රජපුරුවන් අල්වාගෙන අපගේ රජපුරුවන්ට පාවා දෙව”යි කීන.

එබස් අසා පෙරලා කරකැවී දිවගෙන ගොස්, සකු උදුරා දමන්නාක් මෙන් ඉන්ද්‍රබීරය උදුරා දමා පවුරු පදනම් ඇන බිඳ, නුවරට වැද බරණැස් රජපුරුවන් අල්වා දන්නායි වදුරා ‘සංගාමාවචර ජාතිකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි ඇතා නම් නන්ද ස්ථවිරය. නස්ත්‍යවාරීව උපන්නෙමි බුදුවූ මමෙ ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළසේක.

182. වාලෝදක ජාතිකය

තවද ශාකයකුලනිලක වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි විසාසාදයන් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

පන්සියයක් උපාසකවරුන් තමන් ගේ ඇති ගම්බිම්වල සරකා තමතමන් අමුදුරුවන්ට පාවාදී බුදුන්ගෙන් ඛණ්ණ අසා එක්කම හිඳිනාහ. එකී පන්සියයක් දෙනාගෙන් සමහරු සෝවාන් වූහ. සමහරු සකෘදගාමී වූහ. සමහරු අනාගාමී වූහ. මෙසේ තුන්මග තුන්ඵලයට පැමිණී උපාසකවරුන් සසර සිටි එක් උපාසක කෙනෙක් නැත.

එසමයෙහි දුන් දෙන යම් කෙනෙක් ඇත්නම් උපාසකවරුන්ටත් සමග දුන් දෙන්නාහ. ඒ උපාසකවරුන්ගේ දැනටිදඩු ආදී වූ දෙය පණන්කොට දෙන්නා වූ පන්සියයක් අතවැස්සෝ ඇත්තාහ. ඔවුහු උපාසකවරුන්ගේ ඉඳුල්පත් කන හෙයින් “විසාසාදය”යි යන නමි ලද්දහ.

එක් දවසක් එකියන විසාසාදනගෝ පන්සියයක් දෙන දනට ගොස් උනුන් කැටිව මල්ලව යුද්ධයක් සලසාගෙන, ඒ ඒ තැන පැන බැසගෙන බොහෝ අරගල කරන්ට වන්නාහ. පන්සියයක් උපාසකරුන් බැණ නොනැඟී තමන් ගෙවල්වලම උන්නාහ.

සඵලයෝ අනඳ සාමීන් ගෙන්වා “ආනන්දය, මේ කුමන අරගලදැයි බලාපියා එව”යි කියා යවුසේක. ආනන්ද සාමීන් ඒ බලා එපවත් සඵලයන්ට දැන් වූසේක. සඵලයෝ එපවත් අසා “ආනන්දයෙනි, පෙරත් මේ කියන උපාසකවරු බැණ නොනැගී ඉන්දදීම මේ කියන කොල්ලෝ දිව පැන ඇවිද්දේ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඒ ඒ රජපුරුවන්ට වැඩ පසස්නා අමාත්‍යව උපන්නේක.

එසමයෙහි පසල්රට “සතුරන්ගෙන් හයක් පැමිණිය”යි අසා පසල්රට ගොසින් යුද්ධකොට උන් හැමදෙනම පරදවා නුවරට අවුත් රජගෙට වදිනා රජපුරුවෝ අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු “මේ එක්ව දුක් ගෙන ආ පන්සියයක් අසුන්ට මුද්දිරප්පලන් පැන් නුමුසුකොට මිරිකා ඒ රස පොවව”යි කීහ. “යහපත”යි ඒ නියාවට මුද්දිරප්පලන් පැන් අසුන් පොවා, ඉතිරි පැන් මිරිකා කසට පිපීගිය වසල බොහෝව තුබූ විසින් අමාත්‍යයෝ රජපුරුවන් අතින් “මීට කුමක් කරමෝදැ?”යි විචාරා අසුන් පන්සියයකට කානම් ඇදගෙන ඒ ආ කොටුවන්ට ඒ කසට පිපීගිය වසළ බොහෝව තිබූ හෙයින් පැනෙනි ලා මිරිකි පොව”යි කීහ. ඒ මානයට පෙවූ යාපත් රසය බිසු අස් පන්සියය කිසිම අරගලයක් නැතිව තමන්ගේ අස්සල බැන

නොනැඟී සිටියාහ. කසට පැන් බිඳුවා වූ කොට්ඨවෝ රජගෙයි ඒ ඒ තැන පැන නටන්නට වන්න.

රජ්ජුරුවෝ ඒ දැක ලග සිටි බෝධිසත්තවයන් විචාරන්නාහු “එම්බල, යහපත් රසය බිඳු අශ්වයෝ උඩත් කමක් නැතිව වාසය කරන්නාහ. අසුන් බි ඉතිරි වූ කසට පිපී දමාපු මුද්දිරප්පලන් පැන් බි උඩත්ව ඇවිදිනාහ. මෙයට කාරණය කිමිදැ?”යි විචාළහ. එවිට බෝධිසත්තවයෝ කියන්නාහු “ජනප්‍රධාන වූ දේවයන් වහන්ස, අශ්වයෝ උත්තම් ජාති හෙයින් ඒ පැන් බිත් උන් මන්න නොව දවසරිනාහ. නිවයන් විසින් තමන් ලත් යම් යම් තාක් දෙයකට උමතු වන්නාහ. එසේ හෙයින් මේ කොට්ඨවෝත් තමන් නුපුටිරු මුද්දිරප්පලන් රසය බිඳු හෙයින් උඩත්ව දවසනාහ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් ඒ කොට්ඨවන් මරා වාසලින් පිටත ලුහයි වදුරා මේ ‘වාලෝදක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි කොට්ඨවෝ නම් දැන් මේ විසාසාදයෝය. අශ්වයෝ පන්සියය නම් උපාසකවරු පන්සියය. එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයයෝය. එසමයෙහි අමාත්‍යව උපන්නෙම් ලොච්ඡුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

183. ගිරිදන්න ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල ප්‍රදීප වූ සඵලයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සඵලයන්ට විපක්‍ෂ වූ

දෙවදන්ත ස්ථවිරයන්ට පක්ෂ වූ ගික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී. හේ කෙසේද? යත්, වර්තමාන කථාව ‘මහිලාමුඛ’ ජාතිකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර සාම නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් අමාත්‍ය කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණු රජපුරුවන්ට අර්ථයෙන් ධර්මයන් අනුශාසනාකොට ඉඳිනාසේක.

එසමයෙහි පාණ්ඩව නම් අශ්වයෙක් ඇත. ඒ අශ්වයා බලන්නා වූ ගිරිදන්ත නම් අස්සලයෙක් ඇත. ඒ අස්සලයාගේ පය සිගිතතකට කොරය. ඒ කොර වූ අස්සලයා අසු ගෙන කඩියාලම අල්වාගෙන කොර පය ඇත ඇත ඉඳිරියේ යන්නේ, අසාත් “මා උගන්වන දෙයක” සිතා ඒ මානයට ගොසින් පය කොරකොටම ඔබ ඔබා යන්නේය.

එපවත් රජපුරුවෝ අසා බෝධිසත්ථයන්ට කියන්නේ “මඟුලසා පය කොරකොට ඔබත්, කියන්නා ඇසිමි. උඟට කවර ව්‍යාධියක් දේ හෝයි ගොසින් බලා එව”යි රජපුරුවෝ කීහ.

බෝධිසත්ථයෝ ගොසින් අසා බලා ව්‍යාධියක් නොදැක සිතන්නාහු “අස්සලයාගේ පය කොරකොට ඔබන නිසා මුත් පය කොරකොට ඔබන පමණක් විනා, ව්‍යාධියක් නැතැ”යි රජපුරුවන්ට කියන්නාහු “සාම නම් රජපුරුවන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ පාණ්ඩව නම් අශ්වයා ගිරිදන්ත නම්

අස්සලයාගේ දේශයෙන් පය කොරකොට ඔබන පමණක් මිසක්, අසාගේ ව්‍යාධියක් නැත. එසේ හෙයින් යහපත් නිර්ව්‍යාධි අස්සලයෙකු අසු බලන්ට සලස්සන්නා අසුගේ පය කොර ඇරෙ”යි කියන්නා ඒ නියාවට නිර්ව්‍යාධි අස්සලයෙකු සැලැස්සූ ගමනේ අසාගේ පය කොර පලා ගියේයයි වදුරා මේ ‘ගිරිදත්ත ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ගිරිදත්ත අස්සලයා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. පාණ්ඩව නම් අශ්වයා මා කෙරේ වෛරී පක්‍ෂයේ අත්ගත් හික්මුණුය. රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. අමාත්‍යයව උපන්නෙමි බුදුවූ මම මෙම ය”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

184. අනභිරත ජාතිකය

තවද ත්‍රිභූවන තිලක වූ සඵඤ්ඤා වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙකු අරභයා මේ ජාතිකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවර එක් බ්‍රාහ්මණ මානවකයෙක් ත්‍රිවේදය පාරප්‍රාප්තව බොහෝ රාජකුමාරවරුන් නම් මන්ත්‍ර හදුරුවියි. ඒ තෙමේ කල්යාණමෙකින් අඹුදුරුවන් වහල් සරක් ආදී වූ බොහෝ ගිහිකම්ටුල්ලේ යෙදී, තෙමේ තමාගේ මන්ත්‍ර මධ්‍යයෙහින් අන්තයෙහින් ආදියෙහින් සිත කැළඹී සිහි නැති වන්නටවන.

එසමයෙහි එක් දවසක් ඒ බ්‍රාහ්මණා ගඳුදුම් මල් පහන් ගත් අත් ඇතිව බුදුන් දකින්නට ගොසින් බුදුන් දිට. සඵඤ්ඤායෝ “ඇයි බ්‍රාහ්මණය, බොහෝ දෙනාට මන්ත්‍ර උගන්වයි, දැනට ම වනපොත් ඇද්දැ?”යි විචාරා වදාළසේක.

එද කියන්නේ “ස්වාමීනි, පඤ්ඤාමයෙහි හා ගිහි කම්කටුලේ සිත වැටී ආදී යහපත්ව දන්නා දෙය දැන් සඳහන් නැති වෙන්නට වනැ”යි කීය. එබස් සඵඤ්ඤායෝ අසා “පළමුත් තට එසේම වූයේ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජු රජ කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ බරණැස් නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීව ඉපිද බොහෝ ශිෂ්‍යයන් අකුරු කියවා වාසය කරනසේක. එසමයෙහි අනවස්සන්ට ප්‍රධාන බෝධිසත්ථයන්ට ඉක්බිතිව ඉන්නා බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇත. ඒ බ්‍රාහ්මණයා පඤ්ඤාමයෙහි හා ගිහිකම්කටුලලෙහි වන. එවක් පටන් ශිල්ප වනපොත් නැති වන්නට වන. බෝධිසත්ථයෝ “ඇයි මාණවකය, තාගේ ශිල්ප වනපොත් නැද්දැ?”යි විචාළහ. “එසේය, පඤ්ඤාමයෙහි හා ගිහිකම්කටුලුවලට සැලවුනු ගමනේ වනපොත් නැති වන්නට වන්නාහ”යි කීහ.

එබස් අසා “එමිබල, කැළඹුනා වූ ජලයෙහි සිප්පි මස්කැස්බෝ නොපෙනෙන්නද? එමෙන් කැළඹුනා වූ සිත්විල්ලෙන්

ශාස්ත්‍රය නොපෙනෙන්නේය. ප්‍රසන්න වූ ජලයෙහි සිප්පි මස්කැස්බන් පෙනෙන්නාසේ ප්‍රසන්න වූ සිතිවිල්ලේ බොහෝ ශාස්ත්‍ර සිත තිබේ”යි වදාරා ‘අනභිරත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණ මාණවකයා නම් මෙසමයෙහින් බ්‍රාහ්මණ මාණවකයාමය, දිසාපාමොක් ආචාරී නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

185. දුට්ඨානන ජාතකය

තවද ත්‍රිභුවනාධිපති වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ භජනය කරන හික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

මෙහි වර්ථමාන කථාව යට කී ජාතකය හා සමානය. මෙහි සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ “මහණෙනි, අසත්පුරුෂයන් භජනය කිරීමෙන් සත්පුරුෂයෝත් නපුරු වන්නාහ. කාරණා කිමිද? යත්, කොසඹ ගස හා අගුල්වැල් එක්වීමෙන් තික්ත වූ අඹගස වැන්නේය”යි වදාරා ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බමුණෝ සතර දෙනෙක් ගිහිගෙය හැර හිමාලය වනයට වැඩ සැප්පුප්‍රජ්‍යාවෙන්

පැවිදිව පෙළපාළියෙන් පන්සල් ඉදිකොටගෙන වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි හැමට වැඩිමාළු තාපසයෝ කළුරියකොට දෙදෙව්ලොව දෙවියන්ට නායක වූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රව උපන්නාහ. ඉපිදි තාපසකම්කොට ශක්‍රභවනයට ආ නියාවත් තමන් මලණු තුන්බෑයන් තාපසකම් කරන නියාවත් දැක, ඒ තුන්බෑයන් කරා ශක්‍රයෝ අවුත් දැක යන්නාහ.

එක් දවසක් වැඩිමාළු තාපසයා කරා අවුත් “ස්වාමීනි, ඵාසු අඵාසු කිමිදැ?යි උවමනා කිමිදැ?”යි විචාළහ. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “පාණ්ඩු රෝගය ඇති හෙයින් ගින්නෙන් ප්‍රයෝජන ඇත. ඊට උපකාර වව්” කීහ. එබස් ශක්‍රයෝ අසා “වාසිඵරසුඵය”යි යන දෙයක් දී “එක් පිටකින් පෙරලා ගන්නා පොරව ය”යි කියා “තෙලෙන් කැමති ප්‍රයෝජනයක් විදුව”යි කියා ශක්‍රයෝ තාපසයන්ට දුන්නාහ. තාපසයෝ කියන්නාහු “ශක්‍රයෙනි. මේ වෑපොරව ඇරගෙන මට දුර ගෙනෙන්නෝ කවුරුදැ?”යි කීහ. එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “නුඹවහන්සේ අත පිස හින්දුදීම දුර පලාගෙන එව”යි කියන්නා තෙමේම ගොස් පෙරලා දුර පලාගෙන විත් “ගිනි මොලවන්නේ ය”යි කියා වාසිඵරසුඵ දී අනික් මැදි බෑ තාපස කරා ගියේය.

ඒ තාපසන් සම්පයට ගොසින් ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “තාපසයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේට ඵාසු අඵාසු කිමිදැ?”යි විචාළාහ. ඒ තාපසයෝ කියන්නාහු “ඇතුන්ගෙන් පන්සල

ඇලගැමෙන් බොහෝ අවුසුය. එසේ හෙයින් ඇතුන් පහ කරන උපායක් කියව”යි කීහ. ශක්‍රයෝ එබස් අසා බෙරයක් දී “මේ බෙරය එක් ඇසක් ගසාලන්නා වතුරංගිනී සේනාව වුවත් බිඳෙන්නාහ. එක් ඇසක් ගසාලන්නා එකෙනෙහිම මිතුරුව සිටිනාහ”යි කියා බෙරය දී බාල නාපසයන් කරා ශක්‍රයා ගොස් ඵාසු අඵාසු විඵාරා ඵ් නාපසයෝත් තමන්ට පාණ්ඩු රෝගයක් ඇති නියාව කියා දී “ඊට සෑහෙන යමක් ඇතොත් යහපත”යි කීහ. එවිට ශක්‍රයෝ දී කළයක් දී “මේ එක් තෙනක නමාපියන්නා මහත් වූ ගංගාවක් වෙ”යි කියා දී ශක්‍රයෝ ගියාහ.

එසමයෙහි එක්තරා හුරෙක් පාඵව ගිය ගමක සාරා කා ඇවිදිනේ අනර්ස මැණිකක් දැක, ඵ් මැණික කටින් බැහැගෙන ඵ් මැණිකේ ආනුභාවයෙන් ආකාශයෙන් නික්ම, සමුද්‍ර මධ්‍යයෙන් දිවයිනකට බැස සිතන්නේ “ඵ් ඵ් තැන ගොදුරු සොයා ඇවිදින්නට කාරණා කිමිද? මෙනැනම ඉඳිමි” සිතා දිඹුල් ගසක් සමීපයට ගොසින් දිඹුල් ගහ මුල මැණික තිබා එහි වැදුනොත්තේය.

එකලට එක් ගමක දෙමව්පියන් විසින් හරණුලද එක්තරා පුරුෂයෙක් පටුන් ගමකට ගොස් කුලියට පඩිවිවකට නැගී යාත්‍රා කරන්නේය. මුහුදු මධ්‍යයේදී පඩිවිව නැසින, එවිට පුරුෂයා ලෑල්ලක් බඩ තබාගෙන පින්නාහු උගුරා වැදුනොත් දිවයිනට පාව ගියේය. එතැනට පාව උගුරා වැදුනොත් නියාවත් මැණික තිබූ නියාවත් දැක “උගුරා මෙනනට ආවේ

මැණිකේ ආනුභාවයෙන්මැ”යි සිතා උරා කරා යෙමින් සිට සොල්මන් නොකොට අවුත් මැණික අරගෙන ආකාශයෙන් දිඹුල් ගසට නැගී සිත්තේ “උරා මරා මස් කා පියා ඔබ්බකට යෙමි” සිතා දිඹුල් දණ්ඩක් කඩා උරා ඇගට දැමී. එවිට උරා පිබිද මැණික ඇසින් නොදැක ඒ ඒ තැන ඇවිද විශර වැටුනා සේ සොයන්ට වන. ඒ වේලාවට ගස උඩ උන් පුරුෂයා සිතා සී පිය. එවිට උරු උඩ බලා මිනිසා දැක “දිඹුල් ගස ඵලාපියා මිනිසා ඵලාගෙන නසමි” සිතා දිඹුල් ගසට වේගවත්ව ඉසින් අන්තට වන. ඒ නියාවෙන් දිඹුල් ගසට ඇත තමන්ගේ ඔලුව පලාගෙන තෙමේම මළේය.

පුරුෂයා උරා මළ බව දැන, ගසින් බැස ගිනි ගා උරා පුලුස්සා කා එතැන සිට මැණිකෙහි ආනුභාවයෙන් හිමාල වනය බලා ආකාශයෙන් යන්ට වැද, අතරමග උන් තාපසවරුන් තුන්දෙනා දැක ඉන් පළමු තාපසයන්ගේ පන්සල කෙරේ බැස, ඒ තාපසයන් දැක එතැන කීපදවසක් රඳ, තාපසයන්ගේ ‘වාසිඵරසුවේ’ ආනුභාවය දැක “මේ වාසිඵරසුව ඇරගන්ට උවමැනවැ”යි කියා තමන්ගේ මැණිකේ ආනුභාවය කියා තාපසයෝ එපත් අසා “ආකාශයෙන් මාත් ඒ ඒ තැන යන්ට උවමැනවැ”යි සිතා වාසිපරසුව දී මැණික ඇරගත්තාහ. ඒ ‘වාසිපරසුව’ ගන්නා වූ පුරුෂයා ‘වාසිඵරසුව’ අත පා යවා “තාපසයන්ගේ හිස කපාගෙන එව”යි යැවීය. වාසිඵරසුව එලෙසම ගොස් තාපසයන්ගේ ඉස කපාගෙන ආය.

මැණිකන් අරගෙන එවිට ඒ පුරුෂයා ‘වාසිචරසුව’ එක් තැනක සගවා තිබා අනික් තාපසයන් කරා ගොස් මැණික අරගෙන උන් හා කීපදුවසක් රඳ, බෙරෙහි ආනුභාව දැක “මේ බෙරය මා අරගන්නට උවමැනවැ”යි සිතා තමන්ගේ මැණිකේ ආනුභාවය කියා තාපසයන් විසින් මැණික අරගෙන බෙරය උන් පසු ඒ තාපසයන්ටත් ඒ නියායෙන් ‘වාසිපරසුව’ අත පා යවා තාපසයන්ගේ හිස කප්පා ගෙන්වාගෙන මැණිකන් අරගෙන අනෙක් තාපසයන් කරා ගොස් උන්ගේ දී කළයෙහි ආනුභාව දැක දී කළය ගන්නා පිණිස මැණිකේ ආනුභාවය කියා මැණික දී කළය අරගෙන වාසිචරසුව අත පා යවා තාපසයන්ගේ හිස කප්පා ගෙන්වාගෙන මැණිකන් අරගෙන ආකාශයෙන් බරණැස් නුවර කරාගොස් බරණැස් නුවර සමීපයෙහි සිට රජ්ජුරුවන්ට කියා යවන්නේ “මට රාජ්‍යය හෝ දෙව, යුද හෝ කරව”යි කියා මිනිසෙකු අත කියා යැවූය.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා චතුරංගනී සේනාව අරගෙන “මොහු අල්වමි”යි නික්මුණාහ. නික්ම පුරුෂයා කරා අවුත් යුදයට වන්නාහ. එවිට පුරුෂ සියල්ලවුන්ම තමාට මිතුරු වන්නා වූ බෙර ඇස ගසාලීය. එවේලේ බොහෝ සේනාව අවුත් ඒ පුරුෂයා වටකොට ගත්තාහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ එසේ වූවත් රාජධේය්‍යියෙන් කීපදෙනෙකු අරගෙන බැණගෙන නික්මුණාහ. ඒ වේලාවට තමාගේ දී කළය නමාපීය. එවිට ගංගාවක් සේ දී චතුර

අරගෙන නිකුත්වීමයි. එවිට සතුරුව ඉන්නා බොහෝ දෙනා ඉගුලුනාහ. එවිට අනිකුත් බෙර ඇස ගසා සතුරන් ඒ ඒ තැන යවා වාසිවරසුව අත පැසවා රජපුරවන්ගේ හිස ගෙන්වා ගන්නාහ. “මෙතෙක් සේනාවෙන් එකකුත් ආයුධයක් සලස්කොට ලමිහයි නොසිතූහ. එවිට බොහෝ දෙන එක්ව ඒ පුරුෂයාට “දැඩිවාහන රජපුරවෝය”යි නම් තබා මහත්කොට පෙරහරින් නුවර ගෙනවුන් ඔටුනු පලන්දු රාජ්‍යයට සලස්ව ගත්හ. ඒ දැඩිවාහන රජපුරවෝ දැනැමෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහ.

එසමයෙහි දැඩිවාහන රජපුරවන් එක් ගහක ලෝදැල් එලා නාමින් සිටියේක. හිමාල වනයෙන් කර්ණාමුණ්ඩ නම් විලින් දේවතාවන් ආනුභව කරන්න වූ අඹ ගසින් අඹයෙක් අවුත් ඒ ලෝදැල් වල බැඳිනි. ඒ දුටු කෙටුලෝ රජපුරවන්ට ගෙනගොස් පෑහ. රජපුරවෝන් වැද්දන් අතින් විවාරා අඹ රසය අනුභවකොට ඒ කියන අඹ ඇටය උයනේ රෝපනය කරවා, ඒ ගස වට බොහෝ සුවඳ ගස් ඇති කරවා දුවස් පතා සුවඳ පැන්, කිරි පැන්, සඳුන් පැන් වත්කරවා ගස නොයෙක් මල්දම් එල්වා සුවඳ දුම් හා සුවඳ පැන් හා ලවා වටකොට පට කඩතිර ජවනිකා බන්දවා මේ නියායෙන් බොහෝ පෙරහර අඹ කසට කරවූහ.

අඹ ගස තුන් අවුරුද්දකින් රන්වන්ව මි අඹ එලගෙන මි හා සමාන රස ඇති විය. රජපුරවෝ ඒ ගස එල අනුභවකොට “මේ එල ඒ ඒ රජපුරවන්ට පඬුරකොට

යවම්”යි සිතා නැවතත් සිතන්නාහ “මේ ඵල රජදරුවෝ කා ඒ ඇට ඉඳවා ඇති කළෝ නම් මේ ගස නිස්සාර වෙ”යි සිතා අඹ ගෙඩියේ පැලවෙන ස්ථානයෙහි මඩු කටු ගසා යුවුහ. ඒ ඒ රජ දරුවෝත් අඹ කා අඹ ඇට ඉඳවා නැස්පෙන හෙයින් “මීට කාරණා කිමිදේ හො?”යි සිතා පරීක්ෂාකොට මඩු කටු ගසා යවනලද නියාව දැන ඉන් එක් රජුරු කෙනෙකුන්ගේ උයන්ගොවිවාත් බරණැස් නුවරට ගොස් දැබ්වාහන රජුරුවන්ට තමන් ආ පවත් කියා යවා රජුරුවන් විසින් ගෙන්වා “තෝ උයන්ගොවිවෙක් දැ?”යි විචාරන්නා සේ “එසේය රජුරුවන් වහන්ස, අකාලයට ඵල ඇති මල් ඇති කිරීම ආදී වූ දෙය දැනිමි”යි කියා එබස් රජුරුවෝ අසා තමන් උයන්ගොවිවා හා කැට්ටි උයන් බලන ලෙස සැලසූහ. ඒ කියන උයන්ගොවිවා අකලට මල් හා ඵල ද ඇතිකොට රජුරුවන්ට පැය. රජුරුවෝ සතුවූව පළමුව සිටි උයන්ගොවිවා හැර අමුතුව ආ උයන්ගොවිවාට උයන භාරකොට දන්නාහ.

එවිට උයන්ගොවිවා උයන තමා නතු වූ පසු “අඹගස තිත්ත කෙරෙමි” සිතා අඹ ගසට කොසඹ ගසක් හා අගුල් වැල් වට ඉඳවිය. ඒ වැඩි අඹ ගස මුල් බැඳි අඹ ගස ශාඛා හා එක්ව බැඳි අගුල් වැල් ගස වැළඳ කල්යාමකින් අඹ ගස කොසඹ ගස මෙන් තිත්තව ගියේය. තමා ආ කාරිය සිද්ධව ගිය හෙයින් උයන්ගොවිවා තමා නුවරට පලා ගියේය.

එවිට රජපුරුවෝ එක් දවසක් මගුල් උයනට ගොස් “අඹ කම්”යි සිතා අඹ කා කොසඹ කොල සැපුවා සේ තිත්ත විසින් රජපුරුවෝ කාරා බිමට දැමූහ. බොධිසත්තයෝ ඒ රජපුරුවන්ට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන්නා වූ අමාත්‍යයව ඉපිද රජපුරුවන් ලග සිටියාහ. රජපුරුවෝ බෝධිසත්තයන්ට කියන්නාහු “අමෘත්ත වූ අඹ ගසට කළමනා ප්‍රතිකාරයෙන් අඩුවක් නැතිව තිබියදී තිත්ත වන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළිය.

එවිට බෝධිසත්තයෝ කියන්නාහු “දැඩිවාහන රජපුරුවන් වහන්ස, කොසඹ ගස්, අගුල් වැල් නිසා වනැ”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ කොසඹ ගස්, අගුල් වැල් කප්පවා දම්මවා තිත්ත වූ පස්ද අඳ්දවා දම්මවා මිහිරි පස් ලවා කිරිපැන්, සඳුන් පැන් වත්කොට පෙරසේ පනත් කළාහ. පළමු උයන් ගොවිවාට උයන පාවා දුන්නාහ. අඹ ගස පෙරසේම මිහිරි රස ඇතිවීයයි වදාරා ‘දැඩිවාහන ජාතකය’ නිමවා වදාළසෙක.

“එසමයෙහි අමාත්‍යයව උපන්නෙමි ලොවිතුරා බුදුවූ මමිම ය”යි දැක්වා වදාළසේක.

186. චතුමට්ට ජාතකය

තවද ත්‍රිභුවන ඊස්වර වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි මාළු හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරඹයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යන්න?

එක් දවසක් සැරියුන් මුගලන් දැගසව්වන් වහන්සේ උන්වහන්සේ කැටුව ප්‍රශ්ණ විසඳීම ආදී වූ ධර්ම කථාවෙන් යුක්තව සිටිවනක් පර්ෂිත් මධ්‍යයෙහි වැඩවූන්සේක.

එතනට මාළුතෙර කෙනෙකුන් වහන්සේ අවුත් තුන්වෙනිව ඉඳ “සැරියුන් සාමිනි, නුඹවහන්සේට නොදැනෙන දෙයක් ඇත්නම් මට වදාළ මැනවිසි මම කියමි. මට නොදැනෙන දෙයක් ඇත්නම් නුඹවහන්සේට කිව මැනවැ”යි කී සේක. එබස් දැගසව්වන් වහන්සේ අසා “මේ නිකම්ම තුවිෂ පුරුෂයා අප හා සමග ඉඳ කථා කෙරේ”යි කියා ලජ්ජාව එතැනින් පළා ගියසේක. එවිට බොහෝ උපාසකවරු ඒ නම එතැනින් පහකොට එපවත් සඵලයන් ට සැල කළාහ.

සඵලයෝ “උපාසකවරුනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දැගසව්වන් කථාකොට උන් කලට මේ කියන හික්ෂුහු නිසා කතාව ඉගුළුනේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය පාලනය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ නිමාල වනයෙහි ගසක වෘක්ෂ දේවතාව ඉපිද වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි විනුකුට පච්චයෙහි වසන්නා වූ ස්වණී හංසයෝ දෙන්නෙක් ගෝවර භූමියට යන එන කල බෝධිසත්ථයන්

වාසය කරන්නා වූ වෘක්ෂයේ සැතපී යන්නාහ. මෙසේ යාමෙන් බෝධිසත්ථයන් හා භංසයෝ දෙන්නා විශ්වාසව මෙලොවින් පරලොවින් යුක්ත කථා කිය කියා යන්නාහ.

එසමයෙහි එක් දවසක් බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ හා ස්වභී භංසයෝ දෙන්නා හා කථාකොට උන් තැනට කැනහිලෙක් ඇවිත් ගසමුල ඉඳ “භංසයනි, උඩම හිඳ රහස් කථා කරවුදැයි, සිව්පාවුන්ට නායක වූ මා හා සමග කතා නොකොට උඩ ඉඳිනේ ඇයි?” කීහ. එබස් භංසයෝ අසා “මේ නිවයා අප හා කැට්ටි කථා කරයි” කියා ලජ්ජා ව චිත්‍රකුට පච්ඡයට නැගී ගියහ.

බෝධිසත්ථයෝ එවිට කැනහිලාට පෙනී “භංසයන් හා භංසයෝත් කතා කෙරෙහි. භංසයන් හා දෙවියෝ කථා කෙරෙහි. තෝ වනාහි ජාතියෙන්, වභීයෙන්, රූපයෙන්, ශබ්දයෙන් යන සතර කාරණයෙන් අඩු වූ තා හා සමග කුමන කථාදැ?”යි කියා අභංකාර වේශ පෑ කැනහිලා ලුහුබන්දුපුවයි වදරා මේ ‘චතුමට්ට ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කැනහිලා නම් මේ මාළු හිඤ්ඤ ය. භංසයෝ දෙදෙනා සැරියුත් මුගලන් වහන්සේය. වෘක්ෂ දේවතාව උපන්නෙමි බුදුවූ මමෙ ය”යි වදාළසේක.

187. සීතකොට්ඨුක ජාතකය

තවද ත්‍රිභූවන තිලක වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොකාලික ස්ථවිරයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යන්න?

කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ බොහෝ ත්‍රිපිටකය හදාරන මාළුවරුන් වහන්සේ දැක “අපිත් මධුර ස්වරයෙන් කියමෝදැ”යි කියා එක් දවසක් ඛණ කියන්නට වැද ඛණ කියාගත නුහුණුවෝ ශරීරයෙන් ඩාදිය සෙලවී බිමට බැසපූය. බොහෝ හිඤ්ඤන් වහන්සේත් බුදුන් කරාගොස් ආදී “මුන් ඛණදහමි දනිතියි උනුමිහ. තමන් කිසිවකුත් නොදන්නා නියාව ඛණ කියන්ට යයි ගොස් තමාම ප්‍රකාශ කළේය”යි වදාළසේක.

එබස් අසා සඵලයෝ “පළමුත් තමන් සිංහනාද කරමැයි සිතා සිවල්නාද කළෝ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝධිසත්ථවයෝ නිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි සිංහරාජයන්ව ඉපිද එක් සිවල්දෙනක් සමග සංවාසකොට පුත්‍රයෙක් ලද්දේය.

ඒ සිවල් පැටවාගේ ඇඟිලි හා නියද ශරීරයාගේ කේසරයෝද වණීයෙන් හා සටහනින්ද පිය වූ සිංහරාජයාට

සමාන වූයේය. නාදය තෙමේ මැණී වූ සිවල් දෙනගේ නාදයට සරි වූයේය.

එසමයෙහි එක් දවසක් වැසි වසින්ට වන. ඒ වැසි වැස නිමි කල්හි සිංහයෝ සිංහ නාදකොට කෙළිනාහු. ඒ නාදය අසූ සිවල් පැටවාණෝ ද “මමන් සිංහනාද කරමැ”යි සිතා සිවල්නාදය ම කළාහුය. ඒ සිවල්නාදය අසූ අනිකුත් සිංහයෝ “මේ කීමෙක්දැ?”යි නිශ්ශබ්ද ව උන්නෝය. මහබෝසනාණන් වහන්සේගේ භාය්ඤාව වූ සිංහ බඩුපුටුගේ පුත්‍ර වූ සිංහපෝතක තෙමේ “මපියාණන් වහන්ස, මේ සිංහ තෙමේ වණීයෙන් අප හා සමානය, ශබ්දය වනාහී අන් පරිද්දකින් වන්ට කාරණා කවරේදැ?”යි අසීය.

ඒ අසූ මහබෝසනාණෝ “දරුව, තොපගේ සහෝදර වූ මේ තෙමේ මාගේ වණී සටහන් ඇත්තේ නමුදු මට දුව උපන් සිවල්දෙනකුගේ පුත්‍රයා ය”යි ඔහු අස්වසා ඒ සිවල්දෙනගේ පුත්‍රයාට ආමන්ත්‍රණයකොට කියන්නේ “දරුව, මෙයින් පසුව මෙහි වසන්නෙහි නම් සිංහනාද කිරීමට නොගොස් සිටුව”යි අවවාදකොට වදාරා මේ ‘සීහකොට්ඨුක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සිගාලපුත්‍ර නම් දැන් මේ කෝකාලික ස්ථවිරයෝය. අතිජාත පුත්‍ර නම් දැන් මේ රාහුල ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි සිංහරාජන් ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

188. සිහි වමිම ජාතිකය

තවද ත්‍රිභුවන නායක වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොකාලික ස්ථවිරයන් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යන්න?

කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ බොහෝ ත්‍රිපිටකය හදාරන මාළුවරුන් වහන්සේ දැක “අපිත් මධුර ස්වරයෙන් කියමෝදැ”යි කියා එක් දවසක් බණ කියන්නට වැද බණ කියාගත නුහුණුවෝ ශරීරයෙන් ඩාදිය සෙලවී බිමට බැසපූය. බොහෝ හිඤ්ඤන් වහන්සේත් බුදුන් කරාගොස් “ආදි මුන් බණදහමි දනිතියි උනුමිහ. තමන් කිසිවකුත් නොදන්නා නියාව බණ කියන්ට යයි ගොස් තමාම ප්‍රකාශ කළේය”යි වදාළසේක.

වඩස් අසා සඵලයෝ “පළමුත් තමන් කිසිවකුත් නොදන්නා නියාව තමන්ම ප්‍රකාශ කළෝ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ගොවි කුලයක ඉපිද සි සා ජීවත් වන්නාහ.

එසමයෙහි එක්තරා වෙළෙඳෙක් කොට්ඨවෙකු පිටින් ඒ ඒ තැන බඩු අරගෙන ගොසින් විකොට ජීවත් වන්නේය. කොට්ඨවා තෘණ හූමියට අරණ කල සිංහ සමක් පොරවා යවන්නේය. මේ නියායෙන් කොට්ඨවා තණ කවා

බෝධිසත්ථයන් වසන්නා වූ ගමට පැමිණියා වූ වෙළෙඳු පළමු පරිද්දෙන් සිංහ සමක් පොරවා යවුවාහු. වපුල කුඹුර කන්ට හළ, එකියන කොට්ඨාවත් තණ කන්ට වන. එවිට කුඹුර රකිනා මනුෂ්‍යයෝ “සිංහයෙක් අවුත් තණ කති” සිතා මරන්ට හයින් ගමට ගොස් බොහෝදෙනා එක්කොට ගෙන ආයුධ හා ගැස්විම් පිඹිම් ඇතිකොට කුඹුර වටකොට ගෙන අඬගසා හයගන් වන්නාහ.

එවිට කොට්ඨවා හයින් තමාගේ රාවයන් ඇඬූ හෙයින් ගඳහයා මරා තළා ඇට සුනුවිසුනුකොට පුවාහ. ඒ වේලේ වෙළෙඳු එතනට අවුත් “තාගේ ව්‍යවස්ථාව සේ බැණ නොනැගී හිඳ ඇඬීමෙන් මරණයට පත් වූයේ වේදු”යි කීය. සඵඥයන් වහන්සේ මේ ඉකුත්වත් වදුරා මේ ‘සිහ වම්ම ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

“එසමයෙහි ගඳහයා නම් කොකාලික ස්ථවිරය. එසමයෙහි ගොවියාව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

189. ශීලානිශංස ජාතකය

තවද ත්‍රිභූවන වුඩාමාණිකය වූ සඵඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උපාසක කෙනෙකුන් අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක්තරා උපාසකයෙක් බුදුන් දක්නා පිණිස ජේතවනාරාමයට එමින් සිට අතරමග අවිරවනී නම් ගංගාවක්

දැක ගංගාවේ ඔරු පාරු පදින නොටියා නොදැක එවිට සිතන්නාහු “ඔරු පාරු නැතැයි කිමිද? බුද්ධාලම්බන ප්‍රිතියෙමි”යි සිතා දියට බැස ගල්පොත්තක යන්නාසේ නික්මුණාහ. ගංගාව මධ්‍යයට ගිය කල ගග දැලයෙන් බිඳිනා රළ දැක බුද්ධාලම්බන ප්‍රිතිය යම්තෙමෙක් අඩුවිය. ඒ වේලාවට පැනෙයි පය ගැලෙන්ට වන. නැවත බුද්ධාලම්බන ප්‍රිතිය උපදවා දියපිටින් ගොසින් බුදුන් දැකින්නට ගියාහ.

එවිට සඵලයෝ “උපාසකය, යෙහෙන් සෙමෙන් අවිදු?”යි විචාරන්නා “එසේය ස්වාමීන් වහන්ස, බුද්ධාලම්බන ප්‍රිතියෙන් අවිරවනී නම් ගංගාවෙන් ගල්තලක් පිට එන්නාසේ ආම්, ස්වාමීනි” කීය.

එබස් සඵලයෝ අසා “උපාසකය, පළමුත් උපාසකවරු බුද්ධාලම්බන ප්‍රිතියෙන් ජීවිතය රැකගන්නෝ වේදු”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි කාශ්‍යප බුදුන්ගේ අනාගාමී උපාසකයෙකු පඩිවී නැගෙන්නට යන අවස්ථාවට එක්තරා කරනවැනියෙකුත් පඩිවී නැන්ගේය. ඒ කරනවැනියාගේ භාර්යාවද උපාසකයන්ට කරනවැනියා පාවා දී “පමේණී දුකක් සුවයෙක බැලෙව”යි කියා කීව. “යහපතර”යි ගිවිස දෙන්නම පඩිවී නැගී සන්දුවසක් සමුද්‍ර යාත්‍රාකොට සන්වෙනි

දැවසේ පඩවි බුන් කල්හි ලෙල්ලක් පිට උපාසකයන් හා කරනැවැත්මියන් හා දෙනුන ලෙල්ල බඩ තියාගෙන පිනාගෙන ගොස් දිවයිනකට පාව ගියහ.

එවිට කරනැවැත්මියා දිවයිනක බොහෝ පක්ෂීන් මරා කා උපාසකයාටත් දෙයි. උපාසකයා සිතන්නාහු “මෙතන අපට සරණයෙක් නම් බුද්ධ, ධම්මය, සංඝය, යන ත්‍රිරත්නය වනා අතික් සරණයෙක් නැතැ”යි කියා සිතා ඉන්නාහ.

ඒ වේලාවට මහාසමුද්‍රයෙහි වසන්නා වූ නාගරාජයෙක් තමා කය සත්රුවන් පිරිස නැවක් මෙන් මවාගෙන ඒ සමුද්‍රයේ වසන්නා වූ දේවතාවා මාලිනි වෙසක් මවාගෙන උපාසකයන් වසන ස්ථානයට ගොස් “බරණැස් නුවරට යන්නෝ ඇද්ද?”යි අඬ ගැසීය. එවිට උපාසක “අපි බරණැස් නුවරට යම්මැ”යි කීය. එවිට “යහපත, තොප නිසා ගෙනා නැවය. තොප නැගෙව”යි කීහ.

උපාසකයා කරනැවැත්මියාට නැගෙන්නට අඬ ගැසීය. එවිට දේවතාවා කියන්නේ “තොප වනා උන් නැගෙන්නට අවසර නැතැ”යි කීය. “ඇයි, උන් නැගෙන්නට බැරි කවර කාරණයක් නිසාදැ?”යි විචාරන්නා “තිසරණ පිහිටි කෙනෙක් වනා තිසරණ නොපිහිටියන් නැංග නැතැ”යි කීහ.

එවිට උපාසකයෝ “මා ගන්නා වූ යම් සීලයෙක් ඇත්නම් තොපින් අනුමෝදම් වේව”යි කීහ. එවිට කරනැවැත්මියාත් “ස්වාමීනි, මාගේ අතින් පිනක් කොටගත නුහුනු වත්

නුඹවහන්සේ දුන් පින් අනුමෝදන් වෙමි” කියා සිත සුද්ධකොට පින් අනුමෝච ගත.

එවිට කරනවැඩෙහි යාන් නැවට නන්වාගෙන දෙනනා මුදුන් ගඟට බාගෙන ගඟ ඔස්සේ ගොසින් බරණැස් නුවරට බා දෙනනාගේ ගෙවලට වෙන වෙනම සමීපත් සලස්වා ආකාශයේ සිට කියන දිව්‍යපුත්‍ර බරණැස් නුවරට සත්ඵයන්ට ඇසෙන සැටියේ “යම් කෙනෙක් සත්පුරුෂ වූ වාසයෙන් හා තුනුරුවන් කෙරෙහිම මාන ඇතිව වෙසෙත් නම් ඒසේ වූ සත්ඵයාට සමුද්‍ර මධ්‍යයේදී ප්‍රතිෂ්ඨාව පෙනෙන්නේ වේදැ”යි කියා නැවත කියන්නාහු “යම් සේ සත්පුරුෂයන් හා සමාගම් වීමෙහි ආනුභාවයෙන් කිසි ගුණයක් නැති කරනවැඩෙහි යාන් ප්‍රතිෂ්ඨාවක් ලද්දේ වේදැ”යි කීහයි වදුරා ‘ශීලානිශංස ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි උපාසකයෝ නිවන් දැක පුහ. එසමයෙහි නාගරාජයා නම් ශාරිපුත්‍ර මහස්ථවිරය, දේවතාව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක. මේ ධර්ම දේශනාවසානයේහි දී මේ උපාසක සකඤ්ඤාමී මාර්ගයට පැමිණියා.

190. රූහක ජාතකය

තවද ත්‍රිභූවන චිත්තමාණිකය වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා පුරාණ

දැනිකා කෙරේ පිළිබඳ සිත්ඇති හිඤ්ඤා වහන්සේ කෙනෙකුන් නිසා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

මෙහි වර්ථමාන කථාව අට්ඨක නිපාතයෙහි ‘ඉන්ද්‍රිය’ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය. මෙහි “මහණ, නො වනාහී පුරාණ දැනිකාව නිසා සිව්වනක් පර්ෂිත් මධයෙහි ලජ්ජාභාවයට පැමිණියේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ රජපුරුවන්ගේ ආග්‍රමෙහෙසිකා බිසවුන් කුස පිළිසිඳු ඉපිදු වැඩිවිය පැමිණු පිය රජපුරුවන්ගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහ.

ඒ රජපුරුවන්ගේ රැහක නම් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇත. ඒ රජපුරුවෝ සන්නාහ සන්නද්ධයෙන් සරහණ ලද අශ්වයෙකු බමුණන්ට දී “බමුණානන් මා දකින්නට එනකල මේ අසා නැගී එව”යි කියා සැලැස්සූහ. ඒ නියාවට පුරෝහිතයාත් අසා නැගී එන්නේය. බොහෝ දෙනා අශ්වයාට ස්තූති කරන්නාහ. ඊට බ්‍රාහ්මණ තමාගේ පුරාණ ස්ත්‍රියට කියන්නේ “එම්බල සොඳුර, අපගේ අශ්වයාට බොහෝ සේ ස්තූති කරන්නාහයි කීහ. එවිට ස්ත්‍රිය කියන්නී “මාගේ බමුණු වෙහෙසාපියන්ට උවමැනවැ”යි සිතා කියන්නී “බමුණානන් වහන්ස, අසුට කවුරුත් ස්තූති කරන්නේ සන්නාහය ලාගෙන

යන නිසාය, එසේ හෙයින් නුඹ වහන්සේ සන්නාහය ලාගෙන සතර කකුලයෙන් ගියමැනවැ”යි කීව. එබස් බ්‍රාහ්මණයා අසා “මුන් කීවේ ඇත්තකැ”යි සිතා මොහයෙන් අන්ධ වූ බ්‍රාහ්මණයා පසු දවස සන්නාහය ලාගෙන විවීයේ නික්මින. එවිට බොහෝ දෙන සිතාසි “බමුණානන් වහන්ස, ඉතාම රිසියෙමි” කීහ. රජපුරුවෝ දැක “ඇයි බ්‍රාහ්මණය, තට පින් කිපිනිදැයි, නැතහොත් උම්මාදයක් සැලසුනු වේදැ?”යි කීහ.

එවිට බ්‍රාහ්මණයා ලජ්ජාවට පැමිණ සිතන්නේ “බොහෝ දෙනාගෙන් ලජ්ජාවට හා නින්දාවට පැමිණියා වේදැ”යි කෝපයෙන් “බැමිණියට කියමි” කියා ගෙට නික්මින. බැමිණියත් බමුණා කෝපව ගෙට එන නිසාව දැන පෑලදෙරින් පලාගොස් රජගෙට වන. රජපුරුවෝත් කීපදවසක් පලායන්නා බමුණාට කියන්නාහ “බ්‍රාහ්මණය, දුනුදිය කැඩිගිය කල පෙරලා ගැටගසා දුන්නේ ලා ගනිද්ද? එමෙන් තොපගේ බ්‍රාහ්මණිය ඝෂමාකොට පාවා ගනුව”යි කීහ.

එවිට බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ “දේවයන් වහන්ස, දුනුදිය කැඩිගිය කල ඔබ්බෙන් නියදු සලස්වා දුනුදිය සලස්වා ගනිද්ද? එමෙන් ස්ත්‍රියක් සලස්වා ගනිතොත් විනා මෙතෙක් ලජ්ජාවට පමුණුවාපු තැනැත්තිය එපාය”යි කියා හැර ඔබ්බෙන් ස්ත්‍රියක් ගෙනාහයි වදුරා මේ ‘රූහක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි පුරාණ ස්ත්‍රිය නම් මෙසමයෙහින් පුරාණ දුතිකාය. පුරෝහිත බමුණා නම් ශාසනයෙහි ඇළුම් මද

හික්ෂුහුය. බරණැස් රජපුරාවෝ නම් බුදුවූ මම ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

191. සිරිකාලකණ්ණී ජාතිකය

තවද සිරිකාලකණ්ණී ජාතිකය වනාහි ලෝක දිවාකර වූ තථාගත සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ දේශනා පාලියෙහි දක්නා ලැබේ. එයම අර්ථකථාවාරීන් වහන්සේ විසිනුදු මහා උම්මග්ග ජනකයෙහි එන්නේ යයි කියනලද හෙයින් සවිස්තරය එයින් බලා දැන ගතයුතු.

192. චුල්ල පදුම ජාතිකය

තවද ත්‍රිභූවන ප්‍රදීප වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති හික්ෂුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී. මෙහි වර්ථමාන කථාව ‘උම්මදන්ත’ ජාතිකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය. මෙහි වනාහි සච්ඤයන් වහන්සේ හික්ෂුන්ට “ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව උරය පලා ලේ බොන්ට දන්නේ වේද?”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජපුරා කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඒ රජපුරාවන්ගේ අග්‍රමහේසිකා බිසවුන් බඩ පිළිසිඳ දසවකඩ

මසකින් උපන් කුමාරයාට නම් තබන්නාහු “පදුම කුමාරයෝය”යි නම් තුබූහ.

ඒ කුමාරයන්ට ඉක්බිති රාජ කුමාරයෝ සදෙනෙක් උපන්නාහු. මේ නියායෙන් රාජකුමාරවරුන් සත්දෙන වැඩිවිය පැමිණු ගේ දෙර රැක පියාණන් වහන්සේට ඉතා ලෙන්ගතුව වාසයකොට රාජසේවය කරන්නාහ.

එක් දවසක් රජ්ජුරුවෝ සිව්මැදුරු කවුළුවෙන් විවිය බලන්නාහු. පුතන් සත්බැසන් මහත් වූ සේනා සමෘද්ධියෙන් රාජසේවයට එන්නාවුන් දැක රජ්ජුරුවෝ සිතන්නාහු “මේ දුරුවෝ සත්දෙන මාගේ රාජ්‍යය උදුරා ගනිති”යි සිතා පුතන් සත්බැසන් තමන් කැඳවා කියන්නාහු “දුරුවෙනි, තොප කෙරේ සැක ඇත්තෙමි. එසේ හෙයින් මගේ නුවර නොසිඳු ඉසළෑ යම් අතෙක පලාගොස් මාගේ ඇවෑමෙන් අවුත් තොපගේ කුලසන්නක වස්තුව හා රාජ්‍යය හිමිකර ගනුව”යි කීහ.

එවිට සත්බැසයෝ පියාණන් වහන්සේගෙන් විශෝචන සෝකයෙන් අඩා වැලප රජ්ජුරුවන්ගේ ආඥාව ඉක්මගත නොහෙන්නා වූ තමන්ගේ භාර්ය්‍යාවන් වූ බිසෝවරු සත්දෙනාම අත අල්වා නික්මුණාහ. නික්ම ක්‍රමයෙන් ගොස් මහත් වූ වාචිකා කාන්තාරයකට පැමිණ ඒ කාන්තාරයේ ඇවිදින්නාහු කන බොන දෙයක් නැතිව සා පිපාසයෙන් පීඩිත වූවාහු. අඹුවන් කෙරේ තෘෂ්ණාව හැර පළමු දවස් බල මලණුවන්ගේ අඹුව මරා මස් බෙදු කෑහ. බෝධිසත්ථයෝ තමන් ලත් දෙකොටසින් කොටසක් දෙන්නා බෙදු කා මේ

නියායෙන් මවන් සයදෙනාගේ බිරිඳන්ගේ මස් කා සත්වෙහි දුවස් බෝධිසත්ථයන්ගේ භාර්යාවන් මරන්නට වන්නාහ.

එවිට බෝධිසත්ථයෝ “මරන්නනේ ඇයිද? අඳු දුවස කන්ට මස් දෙමි” කියා පළමු තිබූ මස් කොටස් දී “මේ මස් කොටස් අඳුට කව, සෙට දුවසට පුළුවන් වේදැ”යි අස්වසා රැ මවන් සදෙනා නිදන්නට වන් වෙලේ “මේවිට මාගේ භාර්යාව ගලවා ගනිමි” සිතා භාර්යාව අත අල්වාගෙන නික්මුණාහ. ඒ කියන ස්ත්‍රියන් “යා නොහෙමි” කී හෙයින් කර ඉඳවාගෙන නික්මුණාහ. මේ නියායෙන් රාත්‍රිය මුළුල්ලේ ගමන්කොට උදෑසන නික්මෙන්ට වන් වේලාවට ඉරු රස්මි ශරීරයේ වැදගෙන පැන් පිපාස අධිකව “පැන් බොමි” කියන්නා “මෙනහ පැන් කොයිනදැ?”යි කීවත් “පැන් බොමි” කියා තත්පරහෙයින් දකුණු උරය පලා “ඉන් වෑහෙන්නා වූ ලේ ධාරා බොව”යි සලස්වා ඒ නියායෙන් ලේ බී සන්තර්පිත වූ බිසවුන් ඇරගෙන ගහක් සමීපයට පැමිණ ඒ ගඟින් පැන් බී නා සන්තර්පිතව වනයට වැද පන්සලක් කොටගෙන පලාඵල කා පැවිදිව දුවස් අරණාහ.

එසමයෙහි ඒ ගංතෙර ඉස නුවරෙක රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන්නාහ. ඒ රජ්ජුරුවන්ට රාජද්‍රෝහ කළ එක් සොරකු අත පය කන් නාසා කපා ඔරුවක් පිට ලා යටි ගං බලා අලහ. ඒ කොටා දියේ මුරගාගන යන්නේ බෝධිසත්ථයන් වසන්නා වූ පන්සල සමීපයට පැමිණියේය. බෝධිසත්ථයෝත් මොරගාගෙන දියෙහි යන්නාවූන් දැක ඔහු

කෙරේ කරුණාවෙන් ඔහු කරා අවුත් දියෙන් ගොඩ ලා පන්සලට ගෙනගොස් මැස්සක් බැඳ එහි ඔහු ලා, අත පස ආදී වූ දෙය කසට පැනින් සෝධා බෙහෙත් කරන්නාහ.

බෝධිසත්ථයන්ගේ බිසව් “මේ කොටා ගෙනායේ කුමටදැ?”යි බෝධිසත්ථයන්ට දෙඩා කොටා කරේ පිළිකුල්ව දැවටීම කෙළගසා දුමා ඉඳිනාහ. එසේ දුමාහිඳුන් බෝධිසත්ථයෝ කළමනා පිළියමින් අඩුවක් නොකොට නොබෝ දවසකින්ම වනය සුව කළහ. වන ගුණකොට ඒ කොටා හා බිසවුන් පන්සල සතප්පවා බෝධිසත්ථයෝ පලාඵල කඩා ගෙනවිත් දෙනනාම රක්නාහ. මේ නියායෙන් කල් යාමක් යත්, කොටා කෙරේ බිසවුන් පිළිබඳ සිත් ඇතිව ලෝකාස්වාදුරතියෙන් යෙදී දවස් අරන්නාහු. බෝධිසත්ථයන් කෙරේ පිළිබඳ සිත් මදුව බෝධිසත්ථයන් මරන්ට උත්සාහ සිතා එක් දවසක් බෝධිසත්ථයන් ආ වේලාවට සොර ලෙඩක්ගෙන වකුටු ගසාගෙන නිද කියන්නාහු “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ හා වැලිකතර එමින් සිට මේ පච්ඡය දැක ‘සැපසේ අපි වාසය කරමෝ නම් පිදේනියක් පුදුම්’ කියා ආරාධනා කෙළෙමි. ඒ දේවතාවා රැ සිනෙන් පෙනී බොහෝ හය ගන්වයි. එසේ හෙයින් ඒ දේවතාවාට බලි පුජාවක් කළොත් යහපතැ”යි කීහ.

එබස් බෝධිසත්ථයෝ අසා “සැබෑ දෙයෙකැ”යි සිතා ඒ නියාවට පිදේනි සපයාගෙන බිසවුන් සමඟ පච්ඡයට නැංගාහ. එවිට බිසවුන් කියන්නාහු “ස්වාමීනි, මේ දේවතාවන් වහන්සේ

එසේ මෙසේ දේවතාන කෙනෙකුන් වහන්සේ නෙවෙයි. එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ පළමුකොට වනමලින් පුජාකොට තුන්විටක් පුදුකිණිණාකොට වැඳ සිට ආරාධනාකොට ඉක්බිති බළිපුජා කෙරමින”යි කියා ඒ නියාවට බෝධිසත්තවයෝ “යහපත”යි ගිවිස වනමල් පුදු තුන්විටෙක පුදුකිණිණාකොට සෙල සමීපයට ආකල ඹී නොමෝ බෝධිසත්තවයන් පස්සෙහි සිට බෝධිසත්තවයන්ගේ අවසර බලා පිටිකරගසා බෝධිසත්තවයන් සෙලින් පහත හෙවිය.

බෝධිසත්තවයෝ වැයෙන්නනුම කටු නැත්තා වූ කැලයෙන් ගැවසී ගත්තා වූ මහදිඹුල් ගසෙක වැටුනාහ. බෝධිසත්තවයෝ දිඹුල් ගස මහත් හෙයින් බසින්ට බැරිව දිඹුල් කා ඒ ගසේම උන්නාහ. එසමයෙහි මහත් වූ ශරීරයක් ඇති ගොයෙක් බෝධිසත්තවයන් උන් ගස සමීපයට අවුත් දිඹුල් කන්නේය. බෝධිසත්තවයන් දැක හයින් පලා ගොසින් දෙවැනි දවස සැකවී ගොදුරු කා පසුව සැක ඇරී බෝධිසත්තවයන් හා පුරුදුව කියන්නෝ “සත්දවස එකතැන කොයින් නොගොසින් ගසම ඉන්නේ කුමක් නිසාදැ?”යි විචාරන්නා තමන් ප්‍රවෘත්ති කියා ගොයාණන් විසින් “නොපි නොබව”යි අස්වසා ගසට නැගී “මා පිට නිදුව”යි සලස්වා ගසින් බිමට බස්වා බිම සිටුවා වලට යන්නාහ.

බෝධිසත්තවයෝත් මග ඔස්සේ ගොසින් එක් පියවර ගමකට පැමිණ ඒ ගම වාසය කරන්නානු පියාණන් වහන්සේ මළ පවත් අසා රාජ්‍යයට අවුත් රාජ්‍යයට පැමිණ දවස

සලකමින් වස්තු විශදුන්කොට දුන්නල කරවා දුන් දී දැනමින් සෙමින් රාජ්‍යය කරන්නාහ.

එසමයෙහි බිසව් හා කොටාන් පිටිසර අවුත් කොටුත් ඉස තබාගෙන සිගා කන්නාහ. බොහෝ දෙනා බිසවුන් දැක “මු නුඹට කුමක් වේදැ?”යි විචාල කල “මාගේ නැදිමයිල් සරණයෙන් පාවා දී බාල දු පටන් ප්‍රියකරු ස්වාමිපුත්‍රයාය. එසේ හෙයින් මුන් දුකට පැමිණියත් අත් හරින්නේ කෙසේදැ?යි අත් නොහැර ඇවිදිමි” කියන්නාහ.

එබස් ඇසු බොහෝ දෙනා “මුන් කියන්නේ ඇත්තකයැ”යි සිතා උන්ට කැඳවත් ආදී වූ දෙය බොහෝ කොට දුන්නාහ. එකියන බිසව් දුටු බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ “නොප මෙසේ දුක් විඳින්නේ ඇයිද? මහපදුම රජපුරුවන් වහන්සේ දුන්නල කරවා බොහෝ යාවකයන්ට දුන් දෙන්නාහ. උන්වහන්සේගේ දුන්නලට ගොස් දුන් කා දුවසරුව”යි කීහ. එබස් අසා “යහපතැ”යි ගිවිස බරණැස් නුවරට අවුත් දුන්නල දක්නට වන්නාහ.

බෝධිසත්ථයෝත් එක් දුවසක් දුන්නල බලා ගොස් කීප දෙනකුට තමන් අතින් දුන් දී සෙස්සන්ට “මෙලෙසම දුන් දෙව”යි කියා ඇතු පිට නැගී නික්මුණාහ. බිසව් කොටා ඉස තබාගෙන දුන් කා යන්නාවුන් හා කැටිව නික්මුණාහ. රජපුරුවෝ බිසවුන් හා කොටු දැක ඇදිනගෙන ලගට ගෙන්වා කොටු බිම බා තබා “නොප කවුරුන්දැ?”යි විචාලහ.

බිසෝ සැක නැතිව කියන්නාහු “මාගේ නැඳීමයිල් සරණ සමනය”යි කීහ.

එබස් රජපුරවෝ අසා “අතේතමදැ?”යි විචාරන්නා “එසේය” නිර්භීතව කී හෙයින් බොහෝ දෙනා ඊට සතුටු වූහ. රජපුරවෝ කියන්නාහු “තොපගේ පියාණන් අසවල් රජපුරවන් වුව, තොපගේ මෑණියන් අසවල් වුව, තෙපි අසවල් රාජකුමාරිකා වුව, තොපි පිය කැවු මහපදුම කුමාරයාණන් මම වුව. මෙසේ වූ කොටා තොපට කෙසේ වූ නැඳීමයිල් සරණ සමනෝද? ඇයි තෙපි ‘මා මැළැ’යි සිතා කොටා හිස තිබාගෙන අවුදැ?”යි කියා අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු “අමාත්‍යයෙනි, මා විසින් තොප ඇමට කියන ලද්දේ පළමුවෙන් නෙවේද? අප සත්ඛයන් වැලිකතර පැමිණ නියාවන්, සත්ඛයන් උනුන්ගේ අඹුදරුවන් මරා මස් කැඳීම මුත් ගලවාගෙන උරය පලා ලේ දී පැන් පිපාස නිවා මුත් සතප්ප වූ නියාවන්, කොටා දියෙහි අත් පා කපා දමාපු ගමනේ මුරගාගෙන යන තැනැත්තහු මා විසින් ගොඩ ලාගෙන දැක බේත්කොට රැකී නියාවන්, මේ බිසවුන් කොටා කෙරේ සිත් බැඳි පච්චයෙන් මා එළ නියාවන්, මා දිඹුල් ගසට වැටී ගොයාණන් විසින් බිමට බා අවුත් රාජ්‍යයට පැමිණ නියාවන් යන සියල්ලම තොපි ඇමට මා විසින් පළමු කියන ලද්දේ වේද? ඒ කියන බිසව නම් මේ බිසවය. එකියන කොටා නම් මේ කොටාය. ඒ ගලින් එළ පදුම කුමාරයයෝ නම් මම්මය. එසේ හෙයින් මළ මිනියක් හා සමාන කොටාත් පොළී මුගුරු බා තලා සුනුවිසුනුකොට පියව, මෑන් කන්

නාසා කපා පියව”යි කෝපයෙන් කියා, නැවත කෝප සන්තිඳි යාපත් පැසක කොට ලා බිසවුන්ගේ ඉස හා එක්ව අයා බන්ද “මේ නුවර ඉන්ද නොදී පිටිනුවර ලව්ව”යි යවුනයි වදුරා මේ ‘වුල්ල පදුම ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි මල්ල සන්දෙන නම් බුද්ධවල්ලහ වූ මහතෙරවරය. බිසව් නම් විංවා මානවිකාය, කොටා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. ගොයා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. පදුම කුමාරව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක.

193. මණිවෝර ජාතිකය

තවද ත්‍රිභූවන තිලකාකාර වූ සඵලයන් වහන්සේ වේළවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ බුදුන්ට පැමිණ වූ වධයක් අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ විසින් “දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ වධ යොදු උත්සාහ කළ පමණක් මිසක් කිංචි මාත්‍රාවකුත් කොටගත නුහුනුවාහ”යි යන මේ කථාව කිය කියා උන්නතට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මට වධ යොදු කිංචි මාත්‍රාවකුත් කොටගත නොහැක්කේ

වේදුර”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ පිටිසර ගමක ඉපිදු බරණැස් නුවරින් කුලස්ත්‍රියක පාදපරිවාරිකා පිණිස සලස්වා ගත්සේක. එකියන ස්ත්‍රී විශිෂ්ඨ වූ රූ ඇත්තිය. පඤ්ච කලාශායෙන් යුක්තය. දිව්‍ය ස්ත්‍රියක් හා සමානය. කින්නරාංගනාවන්ගේ සොහො ධරන්නීය. බැලුවන් ප්‍රසාද වන්නීය. ස්වාමිපුත්‍රයාට පත්වෘතා ධර්මය රකින්නේය. ස්වාමිපුත්‍රයාගේ දෙමව්පියන්ට වන්පිළිවෙත් කරන්නීය. එසේ හෙයින් ස්වාමිපුත්‍රයාත් ප්‍රියව දවස් ඇරඹේය. එකියන ස්ත්‍රී සුජාතා නම් වන්නීය.

එකියන සුජාතා නම් ස්ත්‍රී තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයාට කියන්නී “මාගේ දෙමව්පියන් දක්නා නියායෙන් බරණැස් නුවරට යන්ට උවමනවැ”යි කීවුය. බෝධිසත්ථයෝත් “යහපතැ”යි කියා ගිවිස දෙමව්පියන් දකින්නට නිසි කැවුම් ආදී දෙය පිසවාගෙන බෝධිසත්ථයෝ රථය ඉදිරියේ පදිනානුය. බෝධිසත්ථයන්ගේ භාර්යාව වූ සුජාතාවෝ විසිතුරුව සැරහී යහපත් මනා වූ වස්ත්‍රයක් හැඳ රථයේ උන්නාහ.

මේ නියායෙන් නුවරට වැඳු නුවර මධ්‍යයෙන් රථය පැඳ යන්නාහ. ඒ වේලාවට බරණැස් රජ්ජුරුවෝ මහත් වූ පෙළහරින් ඇත්කඳුට පැන නැඟී නුවර ප්‍රදක්ෂිණාකොට

යන්නාහුය. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ බිසවුන් රථයෙන් බැස හංස ලීලායෙන් රථය පසුපස්සේ ගමන් කරන්නට වන්නාහ. රජපුරවෝ ඒ විසිතුරු රූපශ්‍රීය දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව අමාත්‍යයෙකු ලගට කැඳවා කියන්නාහු “තෙල යන්නා වූ ස්ත්‍රිය අස්සවාමිකද? සස්සාමිකද?යි විවරා එව”යි කියා අමාත්‍යයා යවුන.

ඒ අමාත්‍යයා ඒ ස්ත්‍රිය අතින් විවාරාගෙන ගොස් රජපුරවන්ට කියන්නනේ “දේවයෙනි, රථයේ ඉන්නා පුරුෂයා තෙල ස්ත්‍රියගේ පුරුෂයාය”යි කීහ. එබස් රජපුරවවෝ අසා පිළිබඳ සිත් ඇරගන නොයෙන්නාහු “යම් සේ මේ පුරුෂයා උපායකින් නසා මෑ ඇරගන මනෙවැ”යි සිතා එතන සිටි අමාත්‍යයකුට කියන්නාහු “තෝ වූඩාමාණීකය ඇරගෙන ගොස් අර පදිනා රථයෙහි ලා එව”යි කියා යවුන.

පුරුෂයාත් එලෙසම කොට රජපුරවන්ට එපවත් කියා රජපුරවෝත් එපවත් අසා “මාගේ වූඩාමාණීකය අපවත්ව ගියේයය”යි අමාත්‍යයන් ට ඇසෙන සැටියේ කීහ. අමාත්‍යයෝ ඒ අසා ඒ ඒ වාසල් රැකවල් ලවා නුවර මුළුල්ල ඇළලී ඒ ඒ තැන දිව පනින්ට වන්නාහ. ඒ වේලාවට මැණික රථයේ ලූ පුරුෂ තෙමෙන් මිනිස් මොත්තමක් ඇරගෙන “පුරුෂයාගේ රථය බලන්ට උවමනෙවැ”යි කියා රථයේ තුඩු මැණික ඇරගෙන “මේ පුරුෂයා සොරාය”යි කියා මරා තලා පිටිනොලනයා බැඳ ගෙනගොස් “ස්වාමීනි, මේ වේද? මැණික් සොරාය”යි කීහ.

එවිට රජපුරාවෝත් නොවිචාරාම “ඉස කපා පියව”යි කීහ. එපවත් ඇසූ රාජපුරුෂයෝ බෝධිසත්ථයන් කෝපයෙන් කෝපයට ගෙනගොස් දහස් ගණන් ගෙඩිගසා දකුණු වාසල්දොරකඩින් ඇරගෙන ගොස් බෝධිසත්ථයන් උඩුබල්ව වැදුනොවා ඉස කපනට වන්නාහ. ඒ දුටු බෝධිසත්ථයන්ගේ භාර්යාවෝ පසු පස්සේ අධාගෙන ගොස් බෝධිසත්ථයන්ගේ ඉස කපනට ඔසවාගත් පොරව වැලක කියන්නාහු “අනේ ස්වාමීනි, මා නිසා නුඹවහන්සේට මෙබඳු දුකෙක් පැමිණියේ වේද? නුඹවහන්සේ වැනි වූ නිරපරාධීන්ටත් මෙවැනි පාටෝව සැලසෙන්නටත්, මම ඒකාන්තයෙන් නුඹවහන්සේට පතිව්‍රතා ධර්මය රැකිකේ නම්, යම් සේ මෙලෝ රක්තා දේවතා කෙනෙක් ඇත්නම් ලෝක නිර්මාණ කළා වූ බ්‍රහ්මයා මේ සක්වල ඇත්නම්, රජපුරාවන් කරන්නා වූ නොකටයුත්ත වලක්වා ගනුවයි දේවතා කෙනෙකුත් නැති හෙයින් වෙද නොවැලකුනේ වේද?”යි සිතූහ.

එවිට පතිව්‍රත වූ සුජාතාවන් සිතූ සිතිවිල්ලෙන් ශක්‍රයාගේ පාන්ඩුකම්බල ශෛලාසනය හුණු විය. එවිට ශක්‍රයෝ දහසක් නුවණැසින් “මාගේ ශක්‍ර සම්පත් උදුරා ගන්නා කෙනෙක් ඇද්දේ හෝ”යි සිතා බැලූහ. ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ මේ කාරණය දැක “මා එතනට යා යුතුය”යි සිතා අප්‍රසිද්ධ වේශයෙන් එතනට අවුත් දන්ගෙඩියට පැමිණී බෝධිසත්ථයන් සචාරංකාරයෙන් සරතා, ඇතු පිට වඩා හිඳවා, ඇතු පිටි උන් රජපුරාවන් ඝෂණයකින් දන්ගෙඩියේ වැදුනොවා

බෝධිසත්ථයන්ට ඔසවා ගන්නා වූ පොරව රජ්ජුරුවන්ගේ ඉස කපා වෙන්කල පසු “බරණාසේ රජ්ජුරුවන්”යි දන්න.

ශක්‍රයෝ තමන්ගේ ශක්‍රානුභාවයෙන් ආකාශයෙහි සිටියාහ. බුන්මණු, ගෘහපති ආදී වූ බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ “ශක්‍රයන් විසින් අසත්පුරුෂ රජ්ජුරුවන් මරා ධර්මිෂ්ඨ රජ්ජුරු කෙනෙකුන් අපට සලස්වන ලදැ”යි සතුවූ වූහ. ශක්‍රයෝ අකාශයෙහි සිට ඒ පුරුෂයාට ඔටුනු පලඳවා සුජාතාවන්ට අග්‍රමහෙසිකා පට බන්ද ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “අසත්පුරුෂ රජ්ජුරුවන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි නොකල වැසි වසින්නේය, කලට වැසි නොවසින්නේය, දුර්ගිකෂ භය, වෝර භය ආදී වූ භය උපදිනේය, එසේ වූ රජ දරුවෝ ඉන්න ද අයස හා අපකීර්ති අසන්නාහ, මළ කලන් සතර අපායේ දුක් විදිනාහ”යි කියා ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ දිව්‍යලෝකයට ගියෝය. බෝධිසත්ථයෝ දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා මේ ‘මණිවෝර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

194. පච්චුන්ද (පබ්බතචුන්තර) ජාතකය

තවද කරුණානිධාන වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොසොල් රජ්ජුරුවන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

කොසොල් රජපුරවන්ගේ අන්ත:පුරයට “අමාත්‍යයන් ද්‍රෝහ කළේය”යි රජපුරවෝ අසා තුමුත් ඒ නියාවට පරීක්ෂාකොට ඇත්ත බව නියමකොටත් “බුදුන් විවාරා මුන්ට ආඥ කෙරෙමි” සිතා බුදුන් කරා ගොස් කියන්නාහු “ස්වාමීනි, අන්ත:පුරයට එක්තරා අමාත්‍යයෙක් ද්‍රෝහ කෙළේය. උඹට කළමනා කිමිදු?”යි බුදුන් විවාරාහ.

සඵලයෝත් “ඒ අමාත්‍යයෝ තොපට වැඩ පසස්නා අමාත්‍යයෙක්ද? ස්ත්‍රියන් තොපට ප්‍රිය වූ ස්ත්‍රියක්ද?”යි විවාරා රජපුරවන් විසින් “ස්වාමීනි, අමාත්‍යයෝ මාගේ සියළු කළමනා කටයුත්තට මට පක්ෂපාතව දුක්ගන්නා අමාත්‍යයෝය. එකිනෙක ස්ත්‍රීන් මට ප්‍රියකරු ස්ත්‍රීය”යි කීහ. එබස් සඵලයෝ අසා “අමාත්‍යයාන් වැඩ පසස්නා කල, ස්ත්‍රියන් ප්‍රියකරු ස්ත්‍රීය කළ වරද ක්ෂමා කිරීම යහපතැ”යි කියා වදාරා “පෙරත් මෙසේම පුරද්‍රෝහ කළවුන්ගේ සැලැස්ම නුවණැත්තන් විසින් විවාරන්නා ඊට කාරණා කීවෝ වේදු”යි වදාරා ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් විකිණීමේ ඒ රජපුරවන්ට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරනලද අමාත්‍යව උපන්සේක. බරණැස් රජපුරවන්ගේ එක්තරා අමාත්‍යයෙක් “අන්ත:පුරයට ද්‍රෝහ කළේය”යි අසා තුමුත් ප්‍රත්‍යක්ෂව දැක “අමාත්‍යයන් මට වල්ලභයයි, සියළු

කටයුත්තෙහි නියුක්ත වූ අමාත්‍යයාය, ස්ත්‍රීන් මා පියකරු ස්ත්‍රීය, එසේ හෙයින් මේ කටයුත්ත මාගේ පණ්ඩිත අමාත්‍යයා අතින් ප්‍රශ්නයක්කොට විචාරා ඇඳු කරමි” සිතා අමාත්‍යයන් ගෙන්වා ආසන්නෙක හිඳවා කියන්නාහු “ප්‍රශ්නයක් කියමි. විසඳුව”යි කීහ. “යහපත දේවයන් වහන්සය”යි කියන්නා “විසඳමි” කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “යම් පච්ච පාර්ශවයෙක පස් පියුමින් සැදුණු විලක් සමීපයෙහි සිංහයෙක් වාසය කෙරෙයි. සිංහයාගෙන් ආරක්‍ෂාව තිබූ විල පැන් කැනහිලෙක් ඉඳුල් කෙළේය. එපැන් දමාපිය යුතුද? නොදමාපිය යුතුද?”යි කීහ. එබස් බෝධිසත්තවයෝ ඇසූ ගමනේම බෝධිසත්තවයෝ “අන්ත:පුරයට වැදුනැ?”යි සිතා කියන්නාහු “මහරජපුරුවන් වහන්ස, නොයෙක් සිව්පාවන් ගංගාවට බැස පැන් බොති. ඒ පැන් ඉඳුලක් නැත්තේය. එමෙන් රජපුරුවන් වහන්ස, බිසවුන් වහන්සේ හළ නොහැක්ක. එසේ හෙයින් අමාත්‍යයා හා බිසවුන් වහන්සේට ප්‍රිය වී නම් ආඥා නොකළ මැනවැ”යි කීහ. රජපුරුවෝත් කෝප සංසිඳි අමාත්‍යයා හා බිසවුන්ට “ඉනිබිබේ මෙසේ නොකටයුත්තක් කළා නම් දන්නමෝ වේදැ”යි හය ගන්වා කීහ. එතැන් පටන් එසේ වූ නොකටයුත්තක් නොකළාහයි වදාරා ‘පබ්බතූන්තර ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක. කොසොල් රජපුරුවන්ගේ අමාත්‍යයන් හා බිසවුන් හා දෙදෙනා සඵඤ්ඤා වහන්සේ ඇසූ තැන් පටන් එසේ වූ නොකටයුත්තක් නොකළාහ.

“එසමයෙහි රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරියෝය.
පණ්ඩිත අමාත්‍යයෝ නම් බුදුවූ මමීම ය”යි තමන්වහන්සේ
දක්වා වදාළසේක.

195. වලාහක (වලාහස්ස) ජාතකය

තවද කරුණානිධාන වූ සඵලයන් වහන්සේ
ජේතවානාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා ස්ත්‍රියක්
කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇති හිඤ්ඤා කෙනෙකුන් වහන්සේ
අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි පිළිබඳ
සිත් ඇතිව වාසය කෙරෙහි. සඵලයන් වහන්සේ ඒ අසා
“සැබෑද? මහණ, ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි තා පිළිබඳ සිත්
ඇත්තේද?”යි විචාළසේක. “සැබැවයි ස්වාමීනි” කියන්නා
“මහණ, ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති විමෙන් යකින්නන්
අතට පැමිණ වෙළඳුන් පන්සියය මෙන් දුකට පැමිණෙන්නන්
වේද?”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන්
වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස තාමිබුපර්ණී දීපයෙහි තමිමැන්නා නුවර
යඤ්ඤ පුරයක් මවාගෙන බොහෝ යකින්නෝ වාසය කරන්නාහ.
ඒසමයෙහි ඒ යකින්නෝ තමන්ගේ තමිමැන්නාවට පඩිවි පාරු
නැගී මනුෂ්‍යයන් ආ කල උන් හා සමග වාසයකොට අනික්

වෙළඳ කෙනෙකුන් නැව් නැගී ආ කලට පළමු සිටියවුන් ඇසිල්ලෙකින්ම නාසා සිරගෙයි ලා උන් කන්නාහ. තම්මැන්නා ඉද්දට නැවෙක් නොආ නම් නාග දිවයින පටන් කැළණිය දක්වා මේ අන්තරා කඩයේ කඩක්කරේ ඇවිද දුටු නැවෙක් ඇත්නම් අල්වා කන්නාහ. මේ නියායෙන් දුවස් හරනා සමයෙහි වෙළෙන්දේ පන්සියයෙක් නැව් නැගී යන්නාහු තාම්බුපර්ණී දිවයිනට පාව ගියහ. එවිට යකින්නෝ තම තමන්ගේ වාසස්ථානයට මනුෂ්‍යයන් ඇති ස්ථානයක් මෙන් වස් වැසිරීම් සීසැම් හා බල්ලන් කුකුලන් ආදී වූවන්ගේ නොයෙක් වෙස් මවා පෑහ. “මනුෂ්‍යයන් ඇති ගමෙකැ”යි සිතා ගොඩ බැසපු කල්හි ඒ යකින්නෝ එතැනට අවුත් ඒ වෙළඳන්ට කන බොන කැවිලි සලස්වා කා බී අන්තයෙහි කියන්නාහු “තොප හැම කොයි සිට අවුදැ?”යි විචාරා ඉක්බිති “ස්වාමිපුත්‍රයෝ වෙළඳුමට ගියාහ. දැන් තුන් අවුරුද්දක් නොආහ. එසේ හෙයින් තොප ඇමන් වෙළඳුන් හෙයින් අප ඇමට ස්වාමිපුත්‍රව ඉඳව”යි කීහ. ඒ නියාවටම ඒ යකින්නෝ තමන් භාවභාව දක්වා තමන් හැමට ලබාගෙන පන්සියයක් වෙළඳුන් තමන් ඇමට සලස්වා ගත්තාහ.

නායක වෙළෙඳුගේ භාර්යාවද රැ පළා ගොස් මිනී කා ඇවිදින් ස්වාමිපුත්‍රයා ලගම හොත් වේලාවට යකින්න ඇඟ සිසිලස තිබූ හෙයින් වෙළෙන්ද “මේ කීමෙක්දේ හෝ”යි පරීක්ෂාකොට මිනී කන නියාව දැන පසුව දුවස් උදැසන වෙළෙඳුන් පන්සියය හා සමග ශරීර කෘතය කරන්නට ගොසින් නායක වෙළෙඳුන්ද කියන්නේ “එම්බල, මුන් ඇම නම්

යකින්නෝය. පළමු උන් පුරුෂයන් අප දැක කාපුහ. ඉනිබ්බේ ආ කෙනෙක් ඇත්නම් අප සේ තිබාගෙන අප කතී. එහෙයින් අප පලා යා යුතුය”යි කීහ.

එවිට ඉන් දෙසියපනසෙක් “මේ කුමණු බසෙක්ද? මෙසේ වූ දිව්‍යාංගනාවන් හා සමාන ස්ත්‍රීයන් ඇරපියා අපි යා නොහෙමැ”යි කියා රැඳුනාහ. දෙසියපනසෙක් “අපි ගැලවී යන්නේ කෙසේදැ?”යි සිත සිතා මුදු වැල්ලේ ඇවිදිනාහ. එකලට බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ හිමාලය වනයෙහි අජානීය සෙන්නධව ඉපිදු කවුඩුවන්ගේ පැහැය හා සමාන වූ මුහුණක් හා ඉන්ද්‍රනීල මාණික්‍යයමය වූ කෙස්වැටියක් හා පෙළාපු පුළුන් හා සමාන ධවල වූ පැයක් ඇතිව ආකාශයෙන් යන්නා වූ සෘජුධි ඇතිව දවස් පතා තම්මැන්නාව සමීපයෙහි විලෙක සයංජාත ඇල් කා යන විටෙක “මා හා දඹදිවට යන්නෝ ඇද්දැ?”යි අඬගා යන්නාහ.

එසේ අඬගෑ කලට ඒ මිනිස් දෙසියපනස එතැනට අවුත් “අපි යමිහ”යි දෙහොත් මුදුනේ තබාගෙන කීවාහ. එවිට බෝධිසත්ථයෝ බිමට බැස පිට හිඳුවාගෙන, වල්ගසේ එල්ලනුන් වල්ගසේ එල්වාගෙන, සෙස්සන් ඔහුගේ ආනුභාවයෙන් ඇරගෙන ආකාශයට නැගී දඹදිවට ගොස් උන් උන්ගේ වාසස්ථානයට සලස්වා බෝධිසත්ථයෝ තමන්ගේ හිමාලය වනයට ගියාහ.

සඵඥයන් වහන්සේත් “මහණෙනි, යම් හික්ෂුනී කෙනෙක්, උපාසක උපාසිකා කෙනෙක්, සිව්වනක් පර්ෂ්ඨදෙන් යම්

කෙනෙක් ස්ත්‍රී විෂයෙහි ලෝභ වූනම් පඤ්චවිධ වූ වද විඳිනාහ. පඤ්චවිධ වූ වධය නම් කවරේද? යන්, අන් කැපීම එකෙක, කන් නාසා කැපීම එකෙක, මාපට ඇඟිල්ල කැපීම එකෙක, උරය කැපීම එකෙක, ඉස කැපීම එකෙක යන පඤ්චවිධ වූ වධ විඳිනාහුය. නරකාදී වූ සතර අපායෙන් බොහෝ දුක් විඳිනාහ”යි වදාරා නැවත වදාරන සච්ඤයන් වහන්සේ “මහණෙනි, යම් කෙනෙක් සච්ඤයන් වහන්සේගේ බස් නොඅසා ස්ත්‍රී විෂයෙහි තමන් සිතූ සැටියේ වාසය කෙරෙත් නම් නායක වෙළෙන්දුගේ බස් නොඅසා යකින්නන්ට ගොදුරු වූ වෙළදුන් දෙසියපනස හා සම වන්නාහ. යම් කෙනෙක් සච්ඤයන් වහන්සේගේ බස් ගිවිස එසේ වූ කටයුත්ත ඇරඹූ නම් අස්වසා නායක වෙළෙන්දුගේ බස් ගිවිස ගැලවී ගිය වෙළදුන් දෙසියපනස හා සම වන්නාහ. දිව්‍යලෝකයෙහි හා සොලොස් බඹලොවින් වින්ද මනා සම්පත් විඳිනාහ”යි කියා අමාමත නිවන් දැක් වීමෙන් මේ ධර්මදේශනාව කුළුගන්වා මේ ජාතකය වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කිරීමෙන් මේ මේ ‘වලාහක ජාතකය’ ධර්මදේශනාව නිමවා වදාළසේක.

මේ ජාතකාවසානයෙහි ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේ දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

“එසමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේගේ අවවාද ගිවිස වෙළඳු පුත්‍රයෝ දෙසියපනස නම් බුදු පිරිසය, අශ්ව ව උපන්නේ නම් ලොවිතුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

196. මිත්තාමිත්ත ජාතිකය

තවද කරුණාප්‍රවාහ වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩිවාසය කරන සමයෙහි උපාධ්‍යයන් වහන්සේ කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් බාල නමෙක් තමන්වහන්සේගේ උපාධ්‍යයන් වහන්සේ කෙරේ විශ්වාසී සේක. “මා කළ දෙයට උරණ නොවනසේකැ”යි වාන ලන ලෙස පයිසක් විදිනට රෙද්දක් අරගත් පසු එපවත් උපාධ්‍යයන් වහන්සේට කීසේක. උපාධ්‍යයායන් වහන්සේ “මාගේ කඩ කුමකට අරගත්තදැ?”යි විචාරන්නා “නුඹවහන්සේ මා හා විශ්වාසය තකා අරගතිමි” කියන්නා “නොප හා මා හා කුමන විශ්වාසදැ”යි කියා අත්ලෙන් පාර කීපයක් ගැසුසේක.

මේ කථාව ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි ප්‍රකාශ විය. එබස් සඵලයන් වහන්සේ අසා “මහණෙනි, පළමුත් ඒ හික්ෂුහු කෝපි වූවෝ වේදැ”යි වදරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථවයන් වහන්සේ කසීරට බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ ගිහිගෙයි

ආලය හැර හිමාලය වනයට වැද සෘෂිපුත්‍රජ්‍යාලෙන් පැවිදිව බොහෝ තාපසවරුන්ට ගණුශාස්තාව වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක්තරා තාපස කෙනෙක් ඇත. ඒ තාපසයෝ කුඩා ඇතෙක් වඩිති. බෝධිසත්වයෝ “ඒ ඇතා වැඩිමෙන් බොහෝ උපද්‍රව සැලසෙයි ඇරපියව”යි කීවත් ඇරපියා නොහී පුත්‍ර ප්‍රේමයෙන් වඩා මුහු කෙරෙව්වාහ. එකීයන ඇත් ත්‍රිමද ගලිත වූ තැනැත්තේ තාපසයන් ඵලාපල ගෙණෙන්නට ගිය කීප දවසකින් ආ තැනැත්තන් දැක අල්වාගෙන මරා තළාපියා පලා ගියෝය. බොහෝ තාපසවරු ඒ තාපසයන්ට කළමනා ආදානනකොට එපවත් බෝධිසත්වයන්ට කීහ. නැවත කියන්නාහු “ස්වාමීනි, වෛර මිත්‍රයන් දැන ගන්නේ කෙසේදැ?”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “යම් අහිත මනුෂ්‍ය කෙනෙකුන් දුටු වේලේ පිළිසඳුර කථා නොකෙරේද? සිනාවක් නොයේද? ඇස් දල්වා ප්‍රියව නොබලාද? දැක සතුටු නොවේද? යන මෙකී කාරණාවෙන් යුක්ත වූ තැනැත්තේ වෛරීය. මෙකී කාරණා නොව ඉන්නා තැනැත්තේ ප්‍රියකරය”යි බොහෝ තාපසවරුන්ට අවවාද කියා සතර බුන්මවිහරණයෙන් බඹලොව ගියාහයි වදාරා මේ ‘මිත්තාමිත්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඇතා වැඩු තාපසයෝ නම් අතවැසි හික්ෂුහුය, ඇතා නම් උපාධ්‍යායෝය, ගණුශාස්තාව උපන්නෙමි බුදුව මමිම ය”යි වදාළසේක.

197. රාධ ජාතකය

තවද කරුණාගංගා වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවානාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇති හිඤ්ඤා කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

හේ කෙසේද යත්?

එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව වාසය කරනසේක. හිඤ්ඤා වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට දැන් වූ කල්හි “මහණ, නොප විසින් ස්ත්‍රීන් පිළිබඳ වුවයි කියා ලැබගත හැකිද? පළමු රැකවල් සලස්වාත් රැකගත නුහුණුවෝ වේදැ?”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

හේ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්තවයෝ ගිරා ව උපන්සේක. උපන්නා වූ බෝධිසත්තවයන්ට රාධ යයි නම් වූහ. බෝධිසත්තවයන්ට මල් වූ පොට්ඨපාද නම් ගිරවාන කෙනෙකුන් ඇත්තාහ. මෙකියන ගිරවුන් දෙන්නා වැද්දෙක් අල්වාගෙන බ්‍රාහ්මණයෙකුට දින. ඒ බ්‍රාහ්මණ දරුකොට වඩා, බ්‍රාහ්මණ ඔබ්බකට යන්නේ තමන්ගේ දරුවන් දෙදෙනාට කියන්නේ “යම්සේ නොපගේ මව් බැමිණි වැරැද්දක් කෙරේ නම්

වැරද්ද වලකා ලව,උන්ගේ දුක් සුවයෙක් බැලෙව”යි කියා ගියහ. බමුණු ගියවක් පටන් බැමිණි අනාවාරයේ යෙදෙන්නට වන. දවසකට ගෙට එන යන මනුෂ්‍යයන්ගේ ගණනෙක් නැත. එවිට පොට්ටිපාද නම් බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මලණුවෝ බෝධිසත්ත්වයන්ට කියන්නාහු “බැණන්වහන්ස, අපගේ පියාණන් වහන්සේ කියා ගියේ මැණියන් වහන්සෙගේ වැරද්දක් ඇති නම් වලක්වන්නට කියා ගියාවේද? එසේ හෙයින් මෙසේ වූ වැරදි බලා නොකියන්නේ කෙසේද? ඊට අවවාද කියව”යි කීය.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ “ඒ නොපට ඇයිදැ?”යි කීවත් පොට්ටිපාද නම් ගිරවා බැමිණිය කරා ගොස් “මැණියන් වහන්ස, මෙසේ නොකටයුතු කරන්නේ කෙසේද? ඉනිබිබේ මෙසේ නොකටයුතු නොකළ මැනව”යි කීය. එබස් මැණියෝ අසා “යහපත පුත, ඉනිබිබේ මෙසේ කටයුතු නොකරමි” කියා සතුටු සිත් ඇති කෙනෙකුන් මෙන් ලගට ගොස් කැඳවාගෙන බොටුව කරකවා ගින්නේ ලා පුළුස්සා කාපුවාහ.

කල් යාමකින් බමුණා අවුත් ගෙයි ඉඳ රාධ නම් පුතණුවන් අතින් විවාරන්නාහු “නොපගේ මැණියන්ගේ දේපයෙක් ඇද්දැ?”යි විචාළහ. එවිට රාධ නම් ගිරවානෝ කියන්නෝ “පියාණන් වහන්ස, නුවණැත්තෝ යම් කෙනෙකුන්ගේ වැරදි දුටත් නොකටයුතු අවස්ථාවේ නොකියන්නාහ. එසේ වූ අවස්ථාවේ කීමෙන් පොට්ටිපාදයාට වූ වධ පැමිණෙන්නේ වේදැ”යි කියා “මෙවේලේ පටන් මා මෙනෙහ ඉඳිමෙන්

මැණියන් වහන්සේ මා කෙරෙහි උරණසේකර”යි කියා බමුණා අතින් අවසර ඉල්ලාගෙන වනාන්තරයට ගියාහයි වදුරා ‘රාධ ජාතිකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි පොට්ටිපාද ව උපන් ගිරවානෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි රාධ ගිරවානෝ බුදුවූ මම මව් වේදුර”යි වදුළසේක.

198. ගෘහපති (ගහපති) ජාතිකය

තවද කරුණාවට වාසස්ථාන වූ සඵලයන් වහන්සේ උකට්ඨි වූ හික්ෂුවක් දැක් වූ කල්හි “මහණ, ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳ වීම යහපත් නොවෙයි, පෙරන් ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳව දුක් වූයේ නොවේදුර”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදුළසේක.

හේ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ පිටිසර ගමෙක ගොවි ව උපන්සේක.

එකල්හි ඒ ගමේ ගම්මුදුලියා බෝධිසත්ථයන්ගේ භාර්යාව කෙරේ පිළිබඳව දවස් අරණේය. බෝධිසත්ථයෝ ඒ සංකාව දැන අල්වන්ට උත්සහ කරන්නාහ. එසමයෙහි සී සානා කාලය පැමිණ බොහෝ ගොවි තමන් බිජුවට වජුළාහ. වජුට බත් සායව කටුසර කා දවසරිනාහ. ගොයම්බඩ අවදියෙහි ගොවින් එක්ව ගම්මුදුලින් කරා ගොස් කියන්නාහ “ගම්මුදුලිනි,

දෙමසක් විතර ගිය කල ගොයම් ද මඩුමිහ, ඒ ද මැඩිකල නුඹවහන්සේට වී දෙමිහ. දැන් අපට කන්ට මාළු ගොනෙකු දෙන්ට උවමැනව”යි කියා ඇරගෙන මරා කාපුහ. එවිට කීප දවසක් ගම්මුදියා බෝධිසත්ථයන් ගෙයින් ගිය නියාව දැන ගෙට අවුත් වැද ඉන්නා වේලාවට බෝධිසත්ථයෝත් පෙරලා ගෙට එන්නට වන්නාහ.

බෝධිසත්ථයන්ගේ භාර්යාවත් ඒ දැක ගැලවී යන උපායක් නොදැක ගම්මුදලියාට කියන්නාහු “නුඹවහන්සේ ගේ මධ්‍යයේ සිට වී දෙවයි කිය මැනව, මම අටුයේ සිට වී නැතැයි කියමි” කියා සිටි වේලාවට බෝධිසත්ථයෝ ගෙට අවුත් දෙන්නාගේ කාරණා දැක කියන්නාහු “මේ මා වඤ්චා කරන ප්‍රයෝගයකැ”යි සිතා බෝධිසත්ථයෝ “ඇයි ගම්මුදලිය, තොප විසින් ගොනා දුන්නේ දෙමසකින් වී දෙන්ට වුව, දෙපෝයකුත් නොගිසින් ඉන්දුදී දැන් කුමන විදු ඉල්ලන්නේය”යි කිය කියා “තීන් කෙටුවේ වී නැති නියාව දැන දැන තොප කියන්නේ කුමන වියක්දැ”යි කියා “ඇයි? ගම්මුදලිනි, තොප ගම්මුදලිකම් කරමැයි කියා අනුන්ගේ භාර්යාව හා කථා කරන්නට කාරණා කිමිදැ?”යි ඉස කේපත අල්වා හෙළා යහපත්කොට ඇන පිටිකර තලා බොටුව අල්වා දමාපිත.

ඒ ස්ත්‍රියද කොටුවෙන් බාගෙන ඇගේ ඉස කේපත අල්වා බිම හෙළාගෙන ඇණ මරා තලා “ඉනිබිබේ මෙසේ වූ වැරැද්දක් නොකරව”යි කියා හය ගැන්වූහ. එවක පටන්

ගම්මුදුලියා ඒ ගේ දිසාව බලන්නාක් නොකළේය. ස්ත්‍රීන් එසේ වූ අභිරහස වින්තයෙක් නොසිතූහයි වදුරා මේ ‘ගෘහපති ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි ගොවි ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

199. සාධුසීල ජාතකය

තවද කරණාසමුද්‍ර වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙකු අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

හේ කෙසේද යත්?

එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙකුගේ දූන් සතරදෙනෙක් ඇත්තාහ. දූන් සතරදෙනා පුර්වනා කරන්නා වූ පුරුෂයෝ සතරදෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ පුරුෂයන් සතරදෙනාගෙන් එකෙක් රූපත් ව ඉඳිය. එකෙක් වයෝවෘද්ධ ව ඉඳිය. එකෙක් ජාතිසම්පන්න ව ඉඳිය. එකෙක් සිල්වත් ගුණවත් ව ඉඳිය. බ්‍රාහ්මණයාත් මේ කියන සතරදෙනාගෙන් “කාට මාගේ දූන් දෙනුදැ?”යි සිතා බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්පයට පැමිණ මේ කාරණය බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඇසූයේය. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදුරනසේක් “බ්‍රාහ්මණය, තමන්ට නොදැනෙන පමණක් විනා පෙර නුවණැත්තෝ ඒ කාරණය තට කීවෝ වේදැ”යි වදුරා බ්‍රාහ්මණයා විසින් ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එම නුවර බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද දිසාපාමොක් ආචාරීන් ව දවස් අරණුසේක.

එසමයෙහි එක්තරා බ්‍රාහ්මණයකුගේ දුන් සතරදෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ දුන් සතරදෙනා ප්‍රාර්ථනා කරන්නා වූ පුරුෂයෝ සතරදෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ පුරුෂයන් සතරදෙනාගෙන් එකෙක් රූපත් ව හිඳිනේය. එකෙක් වයෝවෘද්ධ ව හිඳිනේය. එකෙක් ජාතිසම්පන්න ව ඉඳිනේය. එකෙක් සිල්වත් ගුණවත් වන්නේය. මේ කියන සතරදෙනා බ්‍රාහ්මණයා විසින් ගෙන්වා “කාට දෙන්දේ හෝ”යි සිතා තමන් නොදන්නා හෙයින් බ්‍රාහ්මණයා දිසාපාමොක් ආචාරීන් ලඟට ගොස් එපවත් කීය.

එවිට දිසාපාමොක් ආචාරීන් කියන්නාහු “බ්‍රාහ්මණය, රූ ඇත්තාවූන්ට දීම යහපත, වයෝවෘද්ධයන්ට දීමත් යහපත, වංශවතුන්ට දීමත් යහපත, එසේ වූවන් සිල්වතුන්ට දීම උත්තමය”යි කීහ. “බ්‍රාහ්මණය, සිල්වත් පුරුෂයාට තමන් දුන් සතරදෙනාම දන්න මනව”යි වදාරා ‘සාධුසීල ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයා නම් මෙසමයෙහිත් බ්‍රාහ්මණයාය. දිසාපාමොක් ආචාරී නම් බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක. ඒ බණ අවසානයෙහි බ්‍රාහ්මණයා දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් මර්ගයට පැමිණියේය.

200. බන්ධනාගාර ජාතිකය

තවද කරුණාපුජානී වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි බන්ධනයක් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

හේ කෙසේද යත්?

එක් සමයෙකිනි උමන් පැහැර මංපහරණ සොරුන්ද, මිනී මරණ සොරුන්ද, මේ කියන සොරුන් අල්වා රජපුරුවන්ට පැන. රජපුරුවෝත් එ සොරුන් දඬුකන්නලයෙ ලිමි, පිටිතොල හයා බැඳිමි, දුමි ලා මැසිමි ආදී වූ බොහෝ බන්ධනයට පමුණුවා හිරගෙයි ලැව්වාහ.

එකල පිටිසර සිට වහන්දූ නමක් සැවැන් නුවරට වැඩිසේක් මේ බන්ධනාගාරයට පැමිණියා වූ මනුෂ්‍යයන් දැක එපවත් සඵලයන් වහන්සේට වැද සැලකොට ඉක්බිති “ස්වාමිනි, බන්ධනයට පැමිණී මනුෂ්‍යයන් දුටුමිහ. උන් ඒ බන්ධනයෙන් ගැලවීගෙන නොඑන්නා සේ තිබෙයි. මෙසේ වූ බන්ධනයට වඩා අනික් බන්ධනයක් පවා ඇද්දැ?”යි විචාළසේක. “මහණෙනි, මේ කුමන බන්ධනයක්ද? පඤ්චකාම විෂ නැමැත්තා වූ බන්ධන වේද, බන්ධන නම් එසේ වූ බන්ධනයෙන් ගැලවී යන්ට වේද බැරිය, එසේ වූ බන්ධනයන් පවා උත්තමයෝ ගැලවී ගියෝ වේදැ?”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ දුක්පත් කුලයක ගොවි ව ඉපිද වැඩිවිය පැමිණු කනවැදුම් මණියන්ට අත් පා මැඩීම, උනුපැන් සිහිල්පැන් තිබීම ආදී වතාවත් තමන්වහන්සේ තනිවම කරනසේක.

බෝධිසත්ථයන්ගේ මණියෝත් තමන් පුතණුවන් තනිවම දුක් ගන්නා හෙයින් බෝධිසත්ථයන්ට නොකියා ඔබ්බෙන් කුලස්ත්‍රියෙකු ගෙන්වා සරණාපාවා දුන්හ.

මේ නියායෙන් දවස් අරණ සමයෙහි බෝධිසත්ථයන්ගේ මණියෝ එක්තරා ව්‍යාධියකින් නටහ. එසමයට බෝධිසත්ථයන්ගේ භාර්යාවන් බඩ දරුගැබක් පිහිටියේය. ඒ දරුගැබ පිහිටි නියාව බෝධිසත්ථයෝ නොදැන “හදුව, ගිහිගෙන් මට කම් නැත. තපසට යෙමි. අවසර දෙව”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ථයන්ගේ ස්ත්‍රී “ස්වාමීනි, මා බඩ ගර්භයෙක. ඒ ගර්භය ප්‍රසූත කළ කල වඩිනේ යහපතැ”යි කීහ. “යහපතැ”යි රඳ කිරි වපුරා පසු තපසට යන්ට සිතන අවස්ථාවට අනික් දරුගැබෙක් බඩ පිළිසිඳ ගත. එවිට බෝධිසත්ථයෝ සිතන්නාහු “මුන්ට කියා අවකාශ ඉල්වාගෙන යෙමි නම් මු යා නොදෙති. මුන්ට මා නොකියා යා යුතුය”යි සිතා මධ්‍යමරාත්‍රී වේලේ හෙයින් නික්ම විටියට බටහ. ඒ වේලාවට ගම් රැකවල්ල දැක අල්වා ගත්හ. එවිට බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “මවුන්ට උපස්ථාන කරන්නා වූ

මම අනික් නොකටයුත්තක් නිසා පිටත් වූයෙමි නොවෙයි,
නිමාලය වනයට ගොස් තපස් කරන්නට යෙමි යි සිතා ආමි”
කියන්නාහු එවිට ගම රැකවල්ලු ඇරඹුවාහ.

එවිට බෝධිසත්තවයෝ එතැනින් ගැලවී සිත්තනාහු “මේ
වේලේ නික්මුනොතින් අනික් තෙතකදින් ඇල්ලු නම් නපුරැ”යි
සිතා ඔබ්බේ ගෙයක රැු ලැග පාන් වූ ගමනේ නික්මුනාහු,
නිමාලය වනයට වැදූ සෘෂිපුත්‍රජයාටෙන් පැවැදිව “ගිහි
බන්ධනයෙන් ගැලවී ගියෙමි”යි උපන්නා වූ ප්‍රීති වේගයෙන්
උදන් අනන්නා වූ “යමි සේ සිර දඬුකමි ලැබ මැසීමි, බැදීමි
ආදී වූ බන්ධනයෙන් ගැලවීගත, හැකත් මතු පුත්‍රදුරාදින්
පඤ්චකාම විෂබන්ධනයෙන් ධෛර්යවිත්ත කෙනෙකුන් මිසක්
ගලවීගත නොහැක්කා වූ ගිහිබන්ධනයෙන් මිදී මෙසේ වූ
සැපයක් ලදිමි” උදන්අනා පඤ්චාහිඤා අෂ්ටසමාපත්ති
උපදවා නොපිරිනුනු ධ්‍යානයෙන් බුන්මලෝකයෙහි උපන්නාහයි
වදුරා ‘බන්ධනාගාර ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි පියාණෝ නම් සුද්ධෝදන රජපුරුවෝය,
එසමයෙහි මෑණියෝ නම් මනාමායා දේවිය, එසමයෙහි
බෝධිසත්තවයන්ගේ භාර්ය්‍යාවෝ නම් යශෝදරා දේවිය,
ගිහිබන්ධනයෙන් මිදුනු ගොවියෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි
වදුළුසේක.

මේ බණ අවසානයෙහිදී බොහෝ දෙනා සෝවන්,
සෙදැගැමි, අනාගිමි, අර්හත් යන සතරඵලයට පැමිණියාහ.

201. කේලිසීල ජාතකය

තවද කරුණාස්වාමී වූ සඵලයන් වහන්සේ
පේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ලකුණ්ඨක හද්දිය
තෙරැන්වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

ලකුණ්ඨක හද්දිය ස්වාමීන් වහන්සේ මහා සාද්ධිවන්ත
සේක. මධුර වූ ධර්මිකථික සේක. අවශේෂ රහත්භාවයක් නොවී
සිව්පිළිසිඹියාපත් රහත්සේක. ලකුණ්ඨක හද්දිය මහතෙර
ස්වාමීන් මිටිව සාමණේර නමක් සේ සිටිනා හෙයින් තිස්ස නම
උන්වහන්සේට “ඇයි සාමණේරයෙහි, කොයි ගියාදැ?”යි සිවුරු
ඇඳ ඉස අත ගා මේ නියායෙන් උන්වහන්සේ ඇරගෙන කෙළ
පේතවනාරාමයට වැද සිවුරු ඒ ඒ තැන තැන්පත්කොට තබා
සඵලයන් විසින් සුවදුක් විවාරා අන්තයෙහි “ස්වාමීනි,
මිහිරිකොට බණ කියන්නා වූ ලකුණ්ඨක හද්දිය
තෙරැන්වහන්සේ කොයිදැ?”යි විචාළසේක.

“ඇයි? මහණෙනි, තොප කන් පොත්ත අල්වාගෙන
කෙළපියා ආයේ ලකුණ්ඨක හද්දිය තෙරැන්වහන්සේ වේදැ”යි
වදාළසේක. එබස් අසා හිඤ්ඤා වහන්සේ “ඇයි ඊනියා
ආනුභාව ඇති මුන්වහන්සේ ලකුණ්ඨක කෙළිනා රුවක් සේ
වන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළසේක. සඵලයන් වහන්සේ
“මහණෙනි, තුමු තමන්ට කොටගත් දෙයකැ”යි වදාරා “ඒ

කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රව උපන්සේක. එසමයෙහි බරණැස් රජපුරුවෝ ක්‍රීඩාපරව දවස් අරණානු මාළු අසුන්, මාළු රථ අත මත ලී බන්දු කඩ වඩා සිනා සී කෙළිනාහ. මැලි ගැනුන් ගෙන්වා බඩපිට ගසා යවා එලිමාන මාළු මිනිසුන් හා අතයවාපිය. මේ නිසායෙන් රජපුරුවන් ගහට කරන්නා දැක බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ තමතමන්ගේ දෙමව්පියන්ට කරන්නා වූ මාතෘ උපස්ථානය, පිතෘ උපස්ථානය හැර දෙමව්පියන් ඒ ඒ තැන යවාපිය.

මේ නිසායෙන් ඒ රජපුරුවන් වෘද්ධයන් හැරගෙන කෙළිනා හෙයින් අමාත්‍යයෝත් එලෙසම කෙළේය. ඒ නිසායෙන් බොහෝ පව් පිරි මනුෂ්‍යයෝ දිව්‍යලෝකයට නොගොස් නරකයෙහිම උපන්නාහ. එවකට ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝත් තමන්ගේ දිව්‍යතවනයෙහි අමුතුව උපදිනා දිව්‍යපුත්‍රයන් නොදැක “කුමන කාරණයෙක්දැ?”යි මනුෂ්‍යලෝකය බලන්නානු “බරණැස් රජපුරුවන් කරන්නා වූ අසද්ධමීය නිසා නුවරවාසිනුත් එලෙසකොට නරකයෙහි උපදිති” කියා දැක “මා ගොසින් රජපුරුවන්ට අවවාද කිව මැනවැ”යි සිතා මාළු වේසයක් මවාගෙන මාළු රථය ට නැගී මාළු ගොන් දෙන්නෙකු අදිනා ලෙස සලසාගෙන කිලාන් දෙසැලක් රථයේ

තිබාගෙන “මා රජ්ජුරුවන්ට විනා කාටත් නොපෙනේව”යි සිතා අධිෂ්ඨානකොට ලා විවීයට බටහ.

ඒ වේලාවට රජ්ජුරුවෝත් මහත් වූ අලංකාරයෙන් සැරහී ඇතු පිටට පැන නැගී විවීයෙහි නික්ම තමන් ඉදිරියට එන්නා වූ මාළු රථයේ ශක්‍රයන් දැක “මේ මාලේලා ඉවත ලව”යි අමාත්‍යයන්ට කීහ. අමාත්‍යයෝත් තමන්ට නොපෙනෙන හෙයින් “කොයිදු සාමීනි” කියා විවාරන්නාහ. ඒ වේලාවට ශක්‍රයෝ තමන් පදිනා රථය ඇතු පිට උන් රජ්ජුරුවන්ගේ ඉස මුදුනෙන් රථය පැද ඉස සමීපයට ආ කල්හි කිලාන් සැලක් ඉස ගසා බිඳපුටාහ. නැවතත් එන අත අනිත් කිලාන් සැල ඉස ගසා බිඳපුටාහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ විපිළිසර ලෙසට පැමිණියාහ.

ඒ වේලෙහි ශක්‍රයෝ ශක්‍රාත්මභාවය මවාගෙන වජ්‍රායුධය ගත් අත් ඇතිව අවකාශයෙහි සිට “ඇයි රජ්ජුරුවෙනි, තොපට මාළු වේෂය නොපෙනෙන්නා සේ සිතාගෙන බොහෝ මාළු මිනිසුන් ගහටකොට කෙළින්ට කාරණා කිමිදැ?යි තොප එක තැනැත්තන් නිසා බොහෝ දෙන මාතෘ උපස්ථාන, පීතෘ උපස්ථාන හැර තොපම වැඩිමහල්ලන්ට කරන ගහටයෙන් බොහෝ දෙනා නරකාදි සතරඅපායෙහි දුක් විඳින්නාහ. මෙවක් පටන් එසේ මෙසේ අනාවාර කළානම් මේ මාගේ වජ්‍රායුධයෙන් තොපගේ ඉස සත්කඩක්කොට ගසමි”යි භය ගන්වා ගියහ.

රජ්ජුරුවෝ එවක පටන් ශක්‍රයන් කී පරිද්දෙන්ම තමන් මාළු මිනිසුන් හා කැට්ට කෙළනා වූ කෙළි නොකෙළිහයි වදුරා “මහණෙනි, යම් සේ හංසයන්, කොස්ලිහිණියන් ආදී වූ පක්ෂීන්ද, ඇතුන් අසුන් ආදී වූ සිව්පාවුන් ඇතුළු වූ සියල්ලෝම සිංහයා කෙරෙහි හය ඇතිව වාසය කෙරෙද්දී? එපරිද්දෙන්ම මහණෙනි, ලකුණ්ටක හද්දිය මහතෙරුන් වහන්සේ කුඩා උචත් උන්ගේ ගුණ මහිමවේද? බැළව මැනවැ”යි වදුරා ‘කෙළිසිල ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් ලකුණ්ටක හද්දිය හ. ශක්‍රදේවේඤ්ච උපන්නෙමි ලොචිතුරා බුදුවූ මමිම වේදැ”යි වදුළුසේක.

202. බන්ධ (ක) වතී ජාතකය

තවද කරුණානාථ වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සර්ප දුෂ්ට හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ විහාර සමීපයෙහි දුර පලමින් සිටි කල එක් වෘක්ෂයෙක වසන්නා වූ සර්පයෙක් අවුත් ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ දුෂ්ට කෙළේය. එකල ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ විෂ මුර්ජාවෙන් මලුසේක.

ඒ කථාව හික්ෂුන් වහන්සේ දමිසභා මණ්ඩපයෙහි කිය කියා උන්තැනට සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ වැඩවදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි

විවාරා එපවත් අසා “අභිරාජ කුලයට මෙහි කළොත් මෙසේ නොවන්නේ වේදැ?යි පළමු අභිරාජ කුලයට මෙහිකොට කිසිම අන්තරාවකට නොපැමිණියේය වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ ව ඉපිද පඤ්චකාමය හැර හිමාලය වනයෙහි සෘෂිපුත්‍රජ්‍යයාවෙන් පවිදිව බොහෝ තාපසවරුන්ට ගණු ශාස්තෘ ව වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි බොහෝ සර්පයන්ගෙන් තාපසවරුන් වහන්සේට හය පැමිණෙයි. එපවත් බොහෝ තාපසවරුන් ගණු ශාස්තෘ වහන්සේට කීසේක. උන්වහන්සේ එපවත් අසා “සතර කුලෙහි සර්පයන්ට මෙහි කරව”යි කියන බෝධිසත්ථයෝ මේ ජාතකයේ පළමුවෙනි ගාථාව කියනසේක

**“විරූපක්ඛෙහි මෙ මෙන්තං - මෙන්තං ඵිරාපථෙහිමෙ
ජබ්බ්‍යාපුත්තෙහි මෙ මෙන්තං - මෙන්තං
කණ්ඨාගොතමකෙහිව”**

යන මේ ගාථාව කීහ. මෙහි අර්ථ මෙ මෙන්තං - මාගේ මෙහි, විරූපක්ඛෙහි - විරූපාඝ්‍රක නම් නාග කුලයන් නාය, මෙ මෙන්තං - මාගේ මෙහි, ඵිරාපථෙහිමෙ -

චිරාපටි නම් නාග කුලයන් හාය, මෙ මෙන්තං - මාගේ මෙමුත්තිය, ජබ්බසාපුත්තෙති - ජබ්බසාපුත්ත නම් නාග කුලයන් හාය, මෙ මෙන්තං - මාගේ මෙමුත්තිය, කණ්භාගොත්තමකෙතිව, කණ්භාගොත්තමක නම් අභිරාජ කුලයන් හාය. “මෙසේ සතර කුලයන්ය. ඉදින් තෙපි මොවුන් කෙරෙහි මෙමුත්තී කළාහු නම් සඵ සර්පොපද්ව නොවන්නේය”යි වදුරා දැන් සාමාන්‍යයෙන් මෙමුත්තී භාවනා දක්වන්නාහු

“අපාදකෙති මෙ මෙන්තං - මෙන්තං දිපාදකෙති මෙ වතුප්පදෙති මෙ මෙන්තං - මෙන්තං ඛුප්පදෙතිමෙ”

යන මේ ගාථාව කීත. මෙ මෙන්තං - මාගේ මෙමුත්තිය, අපාදකෙති - අපාදක දීර්ඝ ජාතීන් කෙරෙහිය, මෙ මෙන්තං - මාගේ මෙමුත්තිය, දිපාදකෙති - දිපාදක වූ මනුෂ්‍යයන් හා පක්ෂීන් හාය, මෙ මෙන්තං - මාගේ මෙමුත්තිය, වතුප්පදෙති - වතුප්පාද වූ නිශ්චයන්වැදිණ් හාය, මෙ මෙන්තං - මාගේ මෙමුත්තිය, ඛුප්පාදෙති - ගොනුසු ආදී වූ බොහෝ පා අත්තවුන් කෙරෙහිය. මෙසේ මෙමුත්තී භාවනාවෙහි ස්වරූප දක්වා දැන් යාඤ්ඤ වශයෙන් ආරක්ෂා දක්වන්නාහු,

“මා මං අපාදකො හිංසි - මා මං හිංසි දිපාදකො මා මං වතුප්පදො හිංසි - මා මං හිංසි ඛුප්පදො”

යන මේ ගාථාව කීත. අපාදකො - අපාද සතෙක්, මා මං හිංසි - මා නහමක් පෙළාවා(නොපෙළාවා), දිපාදකො - දිපාද සත්තයෙක්, මා මං හිංසි - මා නහමක් පෙළාවා, වතුප්පදො - සිව්පා සතෙක්, මං මං හිංසි - මා නහමක්

පෙළුවා, බහුප්පදා - බොහෝ පා ඇති සතෙක්, මා මං
හිංසි - මා නහමක් පෙළුවා, දැන් අනොදිස්සක හෙයින්
මෙහිදී දැක්වන්නාහු,

**“සබ්බෙ සත්තා සබ්බෙ පාණා - සබ්බෙ භූතාච
කෙච්චා**

සබ්බෙ හද්දානි පස්සන්තු - මා කංචි පාපමාගමා”

යන මේ ගාථාව කීහු. සබ්බෙ සත්තා - ඇම සත්හුද,
සබ්බෙ පාණා - හැම ප්‍රාණීහුද, සබ්බෙ භූතාච කෙච්චා -
හැම භූතකයෝද, සබ්බෙ - හැමදෙනාම, හද්දානි -
කලාපයන්, පස්සන්තු - දැකිත්වා, කිඤ්චි - මොවුන් කෙරෙහි
කිසි සතක්හු කරා, පාපං - පාප දුකක්, මා ආගමි -
නහමක් නොපැමිණෙවා, මෙසේ හැම සතූන් කෙරෙහි
අනොදිස්සක හෙයින් මෙහි දැක්වා දැන් තුනුරුවන් ගුණ සිහි
කරන පිණිස

**“අප්පමාණො චුද්ධො අප්පමාණො ධම්මො අප්පමාණො
සංඝො”**

යනු කීහු. චුද්ධො - චුද්ධරත්නයද, අප්පමාණො -
අප්‍රමාණය කරන්නා වූ ක්ලේශයන් නැති හෙයින් ගුණයන්ගේ
ප්‍රමාණ නැති හෙයින්ද අප්‍රමාණයි, ධම්මො - ධම්මරත්නයද
උක්තප්‍රකාර හෙයින් ප්‍රමාණ නොකොටහැකි හෙයින්,
අප්පමාණො - ප්‍රමාණයක් නැත්තේය, සංඝො - සංඝරත්නය,
අප්පමාණො - අප්‍රමාණ ධර්මය සමානයෝගයෙන් අප්පමාණයයි

මෙසේ රත්නත්‍රයෙහි ගුණ සිහි කරව”යි වදුරා ප්‍රමාණ සන්තපයන් දැක්වන්ට

“පමාණවන්නාහි සිරිංසපානී අහි විච්ඡිකා සතපාදී උන්නානාහි සරඬු මුසිකා”

යනු සිරිංසපානී - දීර්ඝ ජාතීහු, පමාණවන්නාහි - ප්‍රමාණකර ක්ලේශ සංයෝගයෙන්ද අප්‍රමාණකර ගුණයන් නැති හෙයින්ද ප්‍රමාණවන්නුයි, දැන් අහිංසා යනාදීන්ට උන් ස්වරූපයෙන් දැක්වන්. අහි - සර්පය, විච්ඡිකා - ගොනුසුය, සතපාදී - පත්තෑයහ, උන්නානාහි - මකුළුවහ, සරඬු - සිකනැලහ, මුසිකා - මීයහ යන මොහුයි. දැන් මත්තෙහි කටයුතු දැක්වන්නාහු..

“කතා මෙ රකඛා කතා මෙ පරිත්තා - පටික්කමන්තු භූතාහි

සොහං නමො භගවතො - නමො සන්තනනං සම්මාසම්බුද්ධන්තති”

යන මේ ගාථාව කියන්. රත්නත්‍රයෙහි ගුණානුස්මරණය කරන්නා වූ, කතා - කරනලද, මෙ - මා විසින්, රකඛා - රක්‍ෂා නොමෝ, කතා - කරනලද, මෙ - මා විසින්, පරිත්තා - පරිත්තානයෝ, භූතාහි - මේ මා කෙරෙහි අතිත අදහස් ඇති සන්තපයෝ, පටික්කමන්තු - පහවෙත්වා, සොහං - ඒ මම, භගවතො - අතීත වූ භාග්‍යවත් බුදුන්ට, නමො - නමස්කාර කෙරමි, සන්තනනං සම්මාසම්බුද්ධානං - අතීත වූ විප්පසී ආදී වූ සත් බුදුන්ට, නමො - නමස්කාර කෙරෙමි

යනාදීන් බන්ධ පරිත්තය තපස්වරුන්ට ඉගැන්වූහ. එතැන් පටන් තාපස්වරුන්ට සර්පයන්ගෙන් කිසි හයෙක් නුවුයේයයි වදුරා ‘බන්ධකවර්ති ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි තාපස්වරු නම් බුදු පිරිසය. ගණු නායකව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක.

203. චීර (චීරක) ජාතකය

තවද ස්වයම්බුද්ධ වූ සඵලයන් වහන්සේ වේච්චනාරමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සඵල කෘත්‍යයක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ පන්සියයක් හික්ෂුන් වහන්සේ දැරගසව්වන් වහන්සේ ගොසින් බණ කියා ඇරගෙන බුදුන් කරා වැඩිසේක.

සඵලයෝ දැරගසව්වන් වහන්සේ දැක “තොප ඇම එන වේලාවට දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ කෙසේ උනුදැ?”යි විචාරා “සඵල විලාසයෙන් ඉඳු බොහෝ විනාසයට පැමිණියෝය”යි වදුළුසේක.

එබස් සඵලයෝ අසා “පළමුන් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මාගේ ක්‍රියාව කරන්ට වැදු බොහෝ විනාසයට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වන් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ එක් විලක දියකා ව උපන්සේක. නමින් ‘වීරක’ නම් ව වසන සමයෙහි බරණැස් නුවර සාය ගසා බොහෝ දෙනාද ආහාර නැති හෙයින් කවුඩුවන්ට තබා දෙන කාවනු සේ බත් නොලබන්ට වන්නාහ.

සවිටික නම් එක් කපුටුවෙක් තමාගේ කවුඩු දේනුව හා සමග බෝධිසත්ථයන් වසන්නා වූ විලට ගොස් බෝධිසත්ථයන්ට ආදර දක්වා සිටියේය. බෝධිසත්ථයෝත් “අයි සබඳ කුමක් නිසා අවුදු?”යි විචාරා “නුඹවහන්සේට සේවය කරන්නට ආමි” කියන්නා “යහපතැ”යි කියා එතැන් පටන් තුමු ගොදුරු කා කවුඩාට දෙන්නාහ. කවුඩුත් බඩ පුරා ගොදුරු කා තමාගේ කැවිඬි ධේනුවටත් දෙන්නේය. මේ නිසායෙන් දවස් හරණා සමයෙහි එක් දවසක් කවුඩා කියන්නේ “මුයින් කළුපැහැය, මුයින් දෙපා ඇත්තාහ, මමත් දෙපා ඇත්තෙමි. මුන් මැරූ ගොදුරු කන්නේ කවුද? මම ගොදුරු මරා කමි” සිතා දවසක් දියකාවා ලගට ගොස් කියන්නේ “සබඳ තොප මරාළී ගොදුරු කන්නේ කවුද? මම ගොදුරු මරා කමි” කීහ.

එබස් අසා දියකාවා කියන්නේ “දියෙහි කිමිදු කන මසුන් හෙයින් අපට මිසක් නොපට බැරිය”යි කීවත් ඒ කපුටු ගොසින් “මසුන් මරා කමි”යි දියට බැස සෙවෙල් අස්සේ බැඳී

පැන් බී මළාහ. ඒ කියන කවුඩාගේ කැවිඬිදෙන් කවුඩා නා හෙයින් බොධිසත්ථයන් කරා ගොස් කියන්නී “මිහිරි කට හඬක් ඇති මොනරන්ගේ කරට බදු වූ නිල් වූ ශ්‍රීවයක් ඇති සවිට්ඨික නම් කවුඩා දැන් කොයිද?” චිරක නම් පක්ෂියාණන් වහන්සේ කියන්නේ “මා කීවා නොඅසා මානය උපදවා ගොදුරු කන්ට දියට බැස සෙවෙල් පය බැඳි මළේය”යි කීහ. එබස් කැවිඬි අසා අඩා වැලප පෙරලා බරණැස් නුවරට ගියාහයි වදුරා ‘චිර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ‘මාගේ ක්‍රියාව කෙරෙමි’ කියා ගිය මළ කවුඩා නම් දේවදන්න ස්ථවිරය, දියකාව උපන්නෙමි ලොච්ඡුරා බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

204. ගංගානම් (ගංගෙය්) ජාතකය

තවද දශබලධාරී වූ සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි බාල හික්ෂු දෙදෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවරවාසීහු කුලපුත්‍රයෝ දෙදෙනෙක් බුද්ධබාසනයෙහි මහණුව අසුහ භාවනාදිය කොට රැවට බැඳි “මමද රූ ඇත්තෙමි. තොපි රූ ඇත්තේ නොවේ”යි උනුන් හා වාදකොට එක් මාළු හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ලගට ගොස් “ස්වාමීනි, අප දෙන්නාගෙන් රූ ඇත්තේ කාටදැ?”යි විචාළසේක.

ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ කියනසේක් “තොප දෙන්නා නියාවට මගේ රුව යහපතැ”යි කීසේක. එබස් අසා හිඤ්ඤා වහන්සේ “අප විවාළේ එකෙක මුන්වහන්සේ කියේ එකෙකැ”යි රොස් ගසාගෙන නික්මුණසේක.

මේ කථාව ධර්මසභා මණ්ඩපයේ රැස්ව උන් හිඤ්ඤා වහන්සේ කිය කියා උන්තෙහට සඵලයන් වහන්සේ වැඩවදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා සඵලයන් වහන්සේ “දැන්මතු නොවෙයි, පළමුව මේ හිඤ්ඤා දෙන්නා රුවට බැඳි ඇවිද්දේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ගංගා නම් ගංගාව සමීපයෙහි වෘක්ෂයක දේවතා ව උපන්සේක.

එසමයෙහි එක් ගංගා නම් මත්ස්‍යයෙකු හා යමුනා නම් මත්ස්‍යයෙකු හා මත්ස්‍යයෝ දෙන්නෙක් උනුන් දැක “මාගේ රූ ඇත. තොපගේ රූ නැතැ”යි යනාදීන් තර්කකොට ගොඩ සමීපයේ උන්නාවූ ඉඳිබුවෙකු සමීපයට අවුත් කියන්නෝ “ගංගා නම් මත්ස්‍යයාගේ රුව වැඩිද? යමුනා නම් මත්ස්‍යයාගේ රුව වැඩිදැ?”යි විචාළහ.

එවිට ඉදිබුවා කියන්නේ “ගංගා නම් මත්ස්‍යයාගේත් රුව වැඩිය, යමුනා නම් මත්ස්‍යයාගේත් රුව වැඩිය, උන් දෙන්නා නියාවට රුවින් නිග්‍රෝධ වෘක්‍ෂයයේ වට වූ කබලක් ඇති රිය ඉසක් සේ ඉස ඇති සතර ගාතයක් ඇති මාගේ රුවම වැඩිය”යි කිය.

එබස් අසා ඒ මත්ස්‍යයෝ දෙන්නා “තට එක් කාරණයක් කියනට කී කල නොයෙක් කාරණා කියයි” කිපී වරලේ පනින් පැන් ඉස ගියානයි වදාරා ‘ගඬගෙය්‍ය ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මත්ස්‍යයෝ දෙන්නා නම් මේ ප්‍රදරු හික්මුණුය. එසමයෙහි වෘක්‍ෂ දේවතාව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

205. විනීය කුරුංගමිග ජාතකය

තවද ශාස්තෘ වූ සඵලයන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් සඵලයන් වහන්සේ නසනට කළ උත්සාහයක් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යන?

එක් දවසක් ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් බුදුන් නසනට කළ උත්සාහය කිය කියා වැඩ උන්සේක. එතනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නාට පූභීභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “පළමුත්

දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මහත් වූ උත්සාහ කළෝ වේදුර”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡෙදයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ කුරුංගමග ජාතියෙහි ඉපිද විලක් සමීපයෙහි ගසක් මුල වාසය කරනසේක.

ඒ විල වසන්නා වූ ඉදිබුවකු හා ගසෙක වාසය කරන්නා වූ කැරලයකු හා බෝධිසත්ත්වයෝ මිත්‍රව වසන්නා වූ එසමයෙහි එක් වැද්දෙක් බෝධිසත්ත්වයන් වසන්නා වූ ගස සමීපයෙහි වරමන්දෙන් ඉදි කරනලද උගුලක් සලස්වාලීය. බෝධිසත්ත්වයෝ උගුලෙහි පෙරයම බැඳුනාහ. වරපටින් ඒ මළ වරපට කඩාගත නොහී මරණප්‍රාප්තරාග(මරණ බියෙන්) වශයෙන් ඇඬූහ. ඒ අඩ අසා කැරලා හා ඉදිබුවා එතනට අවුත් “යහළුවාට දුක්බය පැමිණී කල ගලවා ගන්ට උවමනා වේදුර”යි සිතා කැරලා ඉදිබුවාට කියන්නේ “සබද ඉදිබුවානෙහි, නුඹගේ කට දත් ඇත. එසේ හෙයින් නුඹ වරමන්ද කපන්න. මම වැද්දගේ ගෙට ගොස් මෙනනට ආ නොදෙමි” කියා ඉදිබුවා වරමන්ද කපන්නට සලස්වා තෙමේ වැද්දගේ ගෙට ගොස් වැද්දගේ ඉදිරියේ දොරපලය පිට උන්නේය.

වැදි ඉර පාන් වන්නට නැකැත් වේලා තබා නැගිට තෙබගත් අත් ඇතිව යන්ට වන. ඒ වේලාවට කැරලා කැරල් ශබ්දය අඩා පියාපත් තබා මුනට ගැසිය. එවිට වැදි “කාලකන්නී පක්ෂියා ඇග ගැසිනැ”යි කියා පෙරලා ගෙට වැදි ගියේය. එවිට කැරලා සිතන්නේ “දෙවැනි ආ වර නික්මෙන්නේ පැල දොරනැ”යි සිතා පැලදොර පලය පිට උන්නේය.

ඒ වේලාවට වැදිත් “ඉදිරියේ දොරින් නික්මුණු හෙයින් කැරලා ඇග ගැසින. පැල දොරින් යෙමි” සිතා පැල දොර බලා නික්මිණ. එවිටත් කැරලා ඇග ගැසිනි. ඒ වේලාවටත් “කාලකන්නී පක්ෂියා ඇග ගැසිනැ”යි කියාත් “වැලක මා නික්මුණු වේලේ පක්ෂියා ඇග ගැසිනැ”යි කියා “රැ නොගොස් උදෑසනක් සේ යෙමි” සිතා රැ වැද නිදු පාන් වූ දොරින් පැයක් ගිය වේලේ නික්මිණ. උග නික්මුණු පවත් කැරලා වහා ගොසින් මුවාට කීය. ඒ වේලාවට ඉදිබුන් තමාගේ කුඩා දත් වලින් වරපට කඩාගෙන තුන්පටකින් දෙපටක් කපා හළ. දත් ටැම්මෙන්නා සේ මහත් වේදනාවට පැමිණ කටින් ලේ ගොසින් අසේනිව වැදු හොත්තේය.

ඒ මුවා එවිට වැද්දු තෙබ ඇතිව එන්නාවුන් දැක අරාපිනුයේය. වරපට කඩාගෙන වහා බැද්දට වන. කැරලා ගසට නැංගේය. ඉදිබුවා දියට යා නොහී එතනම වැදු හොත්තේය.

ඉඳිබුවා රැගෙන පසුමිබියේ ලාලා කනුවක් පිට එල්වාලිය. එවිට බෝධිසත්තවයෝ ඉඳිබුවාට වූ වඳ දැක වැද්දුට ලං නොව නුදුරුව පෙනුනාවූය. වැඳි මුවා පසුපස්සේ නික්මිණ. මුවා අතට අසුවන්නා සේ ගැවී ගැවී නික්ම වැද්ද වූ මහවනයේ ලා මුවා ලංවූ මගින් ඉඳිබුවා උන්නතට වහා අවුත් අග බාලා පසුමිබිය ඉරා ඉඳිබු බා මෑත්කොට කියන්නේ “ඉඳබ, නොයි දියට වැඳ යව. කැරලා නොයිත් වෘක්ෂයට පැන නැගේව”යි කියා ඒ අර්ථය ප්‍රකාශකොට දක්වන සථිඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, ඒ මුවා කී නියායෙන්ම ඉඳබුත් දියට බට, කැරලා ඔබ්බකට ගියේය. මුවාත් වනයට වන. වැඳි දෙවැනිව එතන්ට අවුත් ඉඳබා නොදැක සිස් වූ පසුමිබිය හැරගෙන තමා ගෙටම ගියේය”යි වදාරා ‘කුරුංගමිග ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වැඳිතෙම දේවදත්ත ස්ථවිරය. ඉඳිබුවා නම් මෞද්ගලයාන ස්ථවිරිය. කැරලා නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය. කුරුංග මිග ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

206. අස්සක ජාතකය

තවද දීපදොත්තම වූ සථිඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩිවසන සමයෙහි පුරාණ දුතිකාවක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යන්?

එක් ස්ත්‍රියක් නිසා උකටලී වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ දක්වන්නා “මහණ, තාගේ අභිප්‍රාය(කැමැත්ත) මිසක්, තා කෙරේ ඇගේ අභිප්‍රායක් නැත. එසේ වුවත් තෝ ඇ කෙරේ ආලයෙන් පළුවත් බොහෝ දුක් වූයේ නොවේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡෙයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස පොතලී නුවර අස්සක නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි උන්ගේ උබ්බරී නම් බිසෝ කෙනෙකුන් ඇත්තාහ. පංච කල්‍යාණයෙන් යුක්ත වූ විශිෂ්ඨවූ රූ ඇත්තිය. මනුෂ්‍ය රූපය ඉක්ම සිටියාහ. දිව්‍යාංගනාවකගේ රූපයට ආසන්නව සිටියාහ.

මේ රූ ඇත්තා වූ ආග්‍රමභේසිකා බිසව එක්තරා ව්‍යාධියකින් මලහ. රජ්ජුරුවෝ ඒ බිසව් කෙරේ බොහෝ සෝකයෙන් බිසවුන් දෙනක ලා කුණු නොවන්ට තෙල් පුරා වත්කොට තමන් වැදගේනා යානයට ලා නොකා නොබී උන්න. අමාත්‍යයන් ආදී අය “ස්වාමීනි, සචී සංස්කාරයම අනිත්‍යයන. එසේ හෙයින් විකෂේප නොවුව මැනවැ”යි කීවත් රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ විකෂේපය ඇරඟන නොහී සත්දවසක් නොකා නොබී දවස් අරින්නට වන්නාහ.

එසමයෙහි පුරණලදු බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ හිමාලය වනයෙහි පැවිදිව ධ්‍යන ක්‍රීඩාවෙන් දවස් අරණසේක් එක් දවසක් ලෝකය දිවසින් බලා

වදුරණයේක් “අස්සක නම් රජ්ජුරුවන්ගේ දුක්ඛය බලා, මම ගොසින් උන්ගේ දුක්ඛය හරින්නට උවමනව”යි සිතා ආකාශයෙන් ඒ නුවරට අවුත් ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ මගුල් උයනේ සල්වට මත්තේ රන් පිලිමයක් සේ වැඩ උන්සේක. එතනට එක් බ්‍රාහ්මණ මානවකයෙක් ආය. එවිට තාපසයෝ කියන්නෝ “තොපගේ රජ්ජුරුවෝ දුරුරාජ ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කෙරෙද්දැ?”යි විචාළහ. එවිට බ්‍රාහ්මණ මානවකයා කියන්නේ “ස්වාමීනි, ඉන් අඩුවෙක් නැත. උන්වහන්සේගේ අග්‍රමහේසිකා බිසවුන් වහන්සේ නැසී ගියසේක. එසේ හෙයින් සෝකාතුරසේක. නුඹවහන්සේ වැනි ස්වාමීන් විසින් ඒ සෝකය හළ මනව”යි කීය. එබස් තාපසයෝ අසා “ඒ කියන රජ්ජුරුවන් අපි නාදුනමිහ. අදුනමෝ නම් එකියන බිසවුන්ගේ උත්පත්තියත් කියා බිසවුනුත් පා සෝක තුනී කරන්නෝමෝ වේදැ”යි කීහ.

එබස් බ්‍රාහ්මණ මානවකයා අසා “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කැන්දුගෙන එමි. නුඹවහන්සේ මෙනෙ වැඩ උනමනව”යි කියා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් එපවත් කීහ. රජ්ජුරුවෝ දිවැස් ඇති තාපස කෙනෙකුන් ආ නියාව අසා “ඒ තාපසයෝ මාගේ බිසවුන්ගේ උත්පත්තිය දැනිනි. එසේ හෙයින් උන් කරා යෙමි”යි සිතා අමාත්‍යය මණ්ඩලය පිරිවරා උයනට ගොස් තාපසයන් දැක “තාපසයන් වහන්ස, මාගේ බිසවුන්ගේ උත්පත්තිය දන්නාසේක්දැ?”යි විචාළය. “එසේය මහරජ, දැනිමි” කියන්නා “එසේ විනම් උපන් ස්ථානය කිය මනව”යි කියන්නා “මහරජ, ගොමපැණි ව උපන්නාහ”යි කීහ. එවිට

රජ්ජරුවෝ “මේ කියා රජපත්‍රියක් ඇති තැනැත්තෝ ගොමපැණි ව උපද්දිද? ඒ අදහාගත නොගනිමි”යි කීහ. “එසේ වීනමී රජ්ජරුවෙනි, උන් මෙතනට ගෙන්වා පාමිදැ?”යි කීහ. “යහපත ස්වාමීනි” කීහ.

එවිට තාපසයෝ “ගොමපැණියා හා උන්ගේ වල්ලභ ගොම පණුවා හා දෙදෙනා ගොම උන්ඩී දෙකත් පෙරල පෙරලා එතට”යි අධිෂ්ඨාන කළහ. එම නියායෙන් ගොමපණුවා ඉදිරිකොට ලා ගොමපැණි ගොම උණ්ඩියත් පෙරල පෙරලා එතනට ආවාය. එවිට තාපසයෝ “එන්නා වූ ගොමපැණි නමී උබ්බරී නමී බිසවිය”යි කීහ. නැවත තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ්ජරුවෙනි, මුන් විසින් පූජිතයෙහි තමන්ගේ රූප මදයෙන් මඬ කිසි පිනක් කරන්ට නුවුය. එසේ හෙයින් මෙසේ උපන්නාහ. මුන් ලවා කටා කරන්මිදැ”යි කීහ. එබස් අසා “යහපතැ”යි කී විසින් උබ්බරී නමී බිසවුන් ලවා “උබ්බරිනි, තොපගේ ජාති ග්‍රොත්‍ර කියව, තොපගේ රජ්ජරුවන්ට ප්‍රිය ඇද්දැ”යි විචාළහ.

එවිට ගොමපැණියා “තාපසයන් වහන්ස, රජ්ජරුවන් වහන්සේ හා මා හා ආදී මේ උද්‍යානයෙහි බොහෝ කෙළි කෙළපියා වාසය කරනලදි. දැන් ජාතියෙන් වෙන් වූ හෙයින් රජ්ජරුවන් හා මා හා කුමන විශ්වාසදැ”යි කීව. එබස් අසා රජ්ජරුවෝ බිසවුන් කෙරේ තෘෂ්ණාව ඇර රජ්ජරුවෝ මිනිය ගෙන් පිටත් කරවා ඉස් සෝධා නාහා සෝක තූනිකොට තාපසයන් කී අවවාද නියාවට දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය

කොට කමි වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදුරා ‘අස්සක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“ඵසමයෙහි අස්සක රජපුරවෝ නමි මේ කියන ශාසනයෙහි උකටලි වූ හික්ෂුහුය, උබ්බරී බිසව නමි මේ උකටලි කළා වූ ස්ත්රීහුය. ඵසමයෙහි මේ කාරණය තපසයන්ට කී බ්‍රාහ්මණ මානවකයා නමි ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය, තාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක.

207. සුංසුමාර ජාතකය

තවද මුනින්ද්‍ර වූ සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ වධයට උත්සාහ කිරීමක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යන?

එක් දවසක් සංඝයා වහන්සේ ධර්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව “දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ සඵඥයන් වහන්සේට වධයට උත්සාහ කෙරෙති” කිය කියා උන් තැනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූච්ඡාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්ත උනුදැ?”යි වදුරා එපවත් අසා “පළමුන් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මා නසන්නට උත්සාහකොට හයක් විවරන් උපදවාගත නුනුනුවෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ගංගාවක් සමීපයෙහි බැඳිදක වානරව ඉපිද දවස් හරණසේක.

එසමයෙහි එක් කිඹුල් දෙනක් බෝධිසත්ත්වයන් දැක බෝධිසත්ත්වයන්ගේ හෘදය මාංශය කන්ට දොළෙක් ඇතිව එපවත් තමාගේ කිඹුලාට කියන්නී “ස්වාමීපුත්‍රයාණෙනි, ඇත් සමාන බල ඇති වානර රජපුරුවන්ගේ හෘදමාංශ කන්තට මට දොළක් උපනැ”යි කියන්නා ඊට කිඹුලා කියන්නේ “අපි ජලයෙහි වාසය කරන්නෝය, ඔහු වනාහි ගොඩ වාසය කරන්නේය, එසේ හෙයින් උන්ගේ හෘදය මාංශය ගෙණෙන්ට මට පිළිවන්දැ?”යි කීහ.

එබස් අසා කිඹුල්දෙන කියන්නී “ස්වාමීනි, නුඹ දන්නා යම් උපායකින් හෘදමාංශය ගෙනෙන්න, නොගෙනාවොත් මාගේ ජීවිතය නොතිබේ”යි කීව. එබස් අසා කිඹුලා “යහපතැ”යි කියා වදුරා වානර රජපුරුවන් වසන ගස සමීපයට ගොස් “වානර රජපුරුවෙනි, ඇයි තොප කසට ඵලාපල කා මෙනත ඉන්නේ බලාත් එගොඩ අඹ, දොඹ, දෙල්, බෙලි, කිතුල්, තල් ආදී වූ මිහිරි ඵලාපල ඇති වනයේ වාසය කළොත් නපුරුදැ?”යි විචාළාහ.

එබස් අසා වානර රජපුරුවෝ කියන්නාහු “කිඹුලානෙනි, දෙබිත්තියේ ගසා වතුර යෙමින් සිටියදී ගඟ මෙගොඩ සිට එගොඩට පැනපිය නොහැක්ක, කුමක් කෙරෙමිදැ?”යි කීහ.

එවිට කිඹුල් කියන්නේ “තොපගේ අභිප්‍රාය(කැමැත්ත) ඇත්නම් මාගේ පිට ඉඳවාගෙන ගොඩ ලා ගනිමි” කීය.

එබස් වානර රජපුරුවෝ අසා “යහපත පිට පැලව”යි කීය. කිඹුලා පිටට පැන නැංගාහ. එවිට කිඹුල් වඳුරාණන් පිට හිඳවා ගත මධ්‍යයට ගොස් දියෙහි ගිලෙන්නට වන. එවිට බෝධිසත්ථයෝ “මේ කිමිඳු? සබඳ, මා ඇරගෙන දියෙහි ගිලෙවිනැ”යි කීහ. එබස් අසා කිඹුලා කියන්නේ “තොපට එලාපල දෙන්ට උන් එකෙක්ඳු? මාගේ කිඹුල්දෙන් තොපගේ හෘදමාංශ උවමැනවැයි මා හට කී සෙයින් තොප මරා හෘදමාංශ ගන්ට ගෙනාවෙමි” කීහ.

එබස් අසා වානර රජපුරුවෝ කියන්නාහු “එසේ සිතන්නේ යහපත වඳුරාණ්ගේ හෘදය මාංශය ලෙසි තිබේ නම් ඒ ඒ තෙන පිණීමෙන් සුනුවිසුනු නොවේඳු?”යි කීය. එබස් අසා කිඹුල් “තොපගේ හෘදය මාංශය කොයි තිබේඳු?”යි කීය. බෝධිසත්ථයෝ එතනට ලං වූ විලිඝ්ණි වූ දිඹුල් ගෙඩි ඇති ගසක් දැක “තෙල දිඹුල් ගසෙහි එල්ලෙන්නේ මාගේ හෘදය මාංශය”යි කීහ.

එවිට කිඹුලා “එසේ විනම් තොප නොමරමිසි හෘදය මාංශය මට දෙව”යි කියා වඳුරා ගොඩලිය. වඳුරු ගසට නැගී “තාගේ ගොඩ තිබූ අඹ දඹයෙන් මට කිසි ප්‍රයෝජනයක් නැත, එමිබල අඟුන වූ කිඹුල, වඳුරන්ගේ අක්මාව ඔබ්බේ තිබේඳු? තා මහත් පමණ මිසක් තාගේ ලෙසි කිසිම නුවණක් නැත්තේ වේඳු? තා වඤ්චා කළ නියාව තෝ

නොදන්නේය. එසේ හෙයින් තෝ තාගේ විමානයට පලා යව”යි කීහ.

කිඹුල් දැසින් පැරදුණි එකෙකු සේ විකේෂ්පයට පැමිණා තමා ඉන්න වාසස්ථානයට ම ගියේයයි වදාරා ‘සුංසුමාර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කිඹුල්දෙන නම් විඤ්චිමානවිකාය, කිඹුලා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. වඳුරු ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

208. කක්කර ජාතකය

තවද භාග්‍යවත් වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සැරියුත් සාමීන්ගේ විහාරයෙහි බාල හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සැරියුත් සාමීන්ගේ අනවැසි හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ කය ආරක්ෂා පිණිස “උෂ්ණ ඛන් කරවොත් පත්තය කුපිත වෙ”යි කියා උෂ්ණ වේලාවෙහි තමන්වහන්සේ කයට කිසි දුකක් වැද්ද නොදී රකිනාසේක.

මේ නියාව ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන් තෙනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩවදාරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මු තමන් ශරීරයට කිසි දුකක්

වැද්දු නොදන්නේ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වනගෙහි වෘක්ෂ දේවතාව උපන්සේක.

එසමයෙහි ලිහිණි වැද්දෙක් පක්ෂි ධේනුවක් ඇරගෙන කොරවකුන් බඳුන්නේය. පළමුත් මැදිරියෙක අසුව ගැලවී ගිය කොරවකු ඒ වැදි බඳුන්ට උත්සහ කෙළේය. පළමුත් තමා අසු වූ හෙයින් ඒ වැද්දුනුට අසු නොවී වැද්දුනු ලාලු මළුවල පය නොතබන්නේය. වැදින් “අවශ්‍යයෙන් උවමැනවැ”යි සිතා උත්සහකොට ඇවිදින්නේ පළමුත් තමා බැඳුනු හෙයින් මළුව අසු නොවී ගැලවී දුවස් ඇරනේය.

එවිට වැදි සිතන්නේ “මළු ඉඳවා බැරීමය”යි සිතා තමා උස නියාවට කූඬුවක් ඉදිකොට ඊ අතු බේරා තුමු ගසක් හැටියට නික්මුණාහ. එවිට කොරවකා වැද්දු වූ නියාව දැන සිතන්නේ “මු සිහි කරන්ට උවමැනවැයි මෙකල වනාන්තරයෙහි ඇවිදින්නෙමි බොහෝ අඹ, දඹ, දෙල්, බෙලි, කිතුල් දුටු විරිමි, මෙසේ ඇවිදිනා ගසක් දුටු විරුදු? තාගේ වඤ්චාවට මා අසුවන්නේ නැතැ”යි කියා පියා අධාගෙන පලා ගියහ.

වැදිත් පකෂියා පලාගිය පසු කියන්නෝ “එසේ විනම් පකෂියා මන්දිරය කඩාගෙන ගිය වනැයි එසේ හෙයින් මු සොරකම් දන්නේ ය”යි ඔබ්බට ගොසින් පකෂීන් බදුගෙන තමාගේ වාසස්ථානයට ගියේයයි වදුරා මේ ‘කක්කර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ලිහිණි වැදි නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය, කොරවකා නම් ශරීරය රක්ෂා කරන්නා වූ හික්ෂුහුය, මේ කාරණය ප්‍රත්‍යක්ෂකොට දුටුවා වූ වෘක්ෂදේවතාවා නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

209. කන්දගලක ජාතකය

තවද ලෝකනායක වූ සච්ඤ්‍යන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සුගතාලය අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ සච්ඤ්‍ය විලාසය කළ නියාව කිය කියා වැඩිලන් තෙහට සච්ඤ්‍යන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මු මාගේ විලාසය ධරා බොහෝ දුක්ඛයට පැමිණියෝ

වේදුර”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ නමින් බද්දිරව නම් කැරලව ඉපිද කිහිරි වනයෙහි දවස් අරණුසේක.

එසමයෙහි බෝධිසත්ථයන්ට යාළු ව ඵරබදු ඉඹුල් ආදී වූ ස්ථානයෙහි වාසය කරන්නා වූ කන්දගලක නම් කැරලෙක් බෝධිසත්ථයන් කරා ආය. බෝධිසත්ථයෝ තමන්ගේ කිහිරි වනයෙහි කිහිරි ගස් විදු පණුවන් කැරලාට ලූහ.

කැරලා බෝධිසත්ථයන් ලූ පණුවන් කැවුම් කන්නා සේ කා කීප දවසකින් මොහු සිතන්නේ “මොයින් ගස් විදු කන්නෝය. මුන් විදිනා ගස් මම ම විදු නොහෙන්නදැ”යි සිතා එක් දවසක් කියන්නේ “යහළු, තොප විදිනා ගස් මම විදු පණුවන් කමි. තොප ගස් විදු ආයාස නොගනුව”යි කීය.

බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “තොපට පිළිවන් ඵරබදු, ඉඹුල් ආදී ගස් විදු පණුවන් කතොත් විනා මේ හර ඇති කිහිරි ගස් විදින්නට බැරිය”යි කියන්නා “ඒ කිමිදැ?”යි මනා වේගයෙන් ගොස් කිහිරි ගසෙහි හොට ඇන හොට කඩාගෙන, ඔළුවන් පළාගෙන දැස් උඩඉදවා මහත් වූ වේදනාවට පැමිණු ගස එළිගෙන ඉන්දු නොහී මුර්ජාව බිම

වැටී කුමක් බවත් නොදැන නන්දෙයින්නේ “සිහින් වූ පත් ඇති යකඩ සේ තද වූ ගස කුමන ගසෙක්දැ”යි විචාලෝය.

බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “තොප වීද අභ්‍යාස ගස් නොවීද මා කියමන් නොගෙන බොහෝ ආයාසයට පැමිණියාව, මේ ගස් නම් කිහිරි ගසැ”යි කීහ. එකියන පඤ්ඤා එතනම මලනයි වදුරා ‘කන්දගලක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි කන්දගලක කැරලා නම් දේවදුන්න ස්ථවිරය. බද්දිරව නම් කැරලා ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක.

210. සෝමදුන්න ජාතකය

තවද විනායක වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ලාලුදුයි ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

ලාලුදුයි ස්ථවිරයන් වහන්සේ සහයක ඉඳු බස්පස් කියන්ට වන්සේක් නම් කියන බස තබා නොකියන බසම කියනසේක. මුත්වහන්සේගේ අඤ්ඤ කම ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාඵවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩිඋන් තෙනට සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “පළමුත් ලාලුදුයිගේ එසේමය”යි වදුරා “ඒ

කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡෙදයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ කසිරට බමුණු ගමක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ සෝමදුන්ත නම් බ්‍රාහ්මණ ව තක්සලා නුවරට ගොස් දියපාමොක් ආචාරීන් ලග ශාස්ත්‍ර ඉගෙන පෙරලා දෙමව්පියන් කරා අවුත් දුක්පත් හෙයින් “රජ්ජුරුවන් වහන්සේට සේවයකොට දෙමව්පියන් රකිමි” සිතා බරණැස් නුවරට ගොස් රජ්ජුරුවන්ට රාජවල්ලභව දවස් අරණා සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේගේ පිය වූ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ සානා ගොන් ගෙයක් අත. ඒ ගොන් ගෙයෙන් එක් ගොනෙක් නැසින. “එපවත් පුතණුවන්ට කියමි” සිතා බරණැස් නුවරට ගොස් “සෝමදුන්ත නම් පුතණුවෙනි, මාගේ ගොන් ගෙයෙන් ගොනෙක් නැසින, ඊට ගොනෙකු රජ්ජුරුවන්ට කියා මට ඉල්වා දෙව”යි කිය.

එබස් බෝධිසත්ථයෝ අසා “පියණන් වහන්ස, රජ්ජුරුවන් වහන්සේට වල්ලභ වූ ගමනේදී ‘ගොනෙකු දුන මැනව’යි කියන්ට මට යොග්‍ය නොවෙයි. නුඹවහන්සේම රජ්ජුරුවන් වහන්සේට කියා ඉල්වාගත මැනවැ”යි කීහ. එවිට පියාණන් වහන්සේ කියනසේක් “පුත දෙන්නෙකු සිටියදී යම්ම දෙයක් මට කියන්ට බැරිය, මම කන්නලව් කියන්නෙමි සිටින ගොනතා අරගන්ට කියතොත් විනා කන්නලව් කියාගෙන ගොනෙකු

ඇරගත නොහෙමි” කීහ. “එසේ ගොනා දෙනත් ගොනෙකු ඇරගතත් නුඹවහන්සේ ම කිව මැනව, මම ඊට උපායෙක් කියාලමි” කියන්නාහු “රජ්ජරුවන් වහන්සේ දුටුවිට ‘ජයතු හවං මහාරාජ’ කියා ආශීච්චාදකොට ගාථාවක් කිය මැනවැ”යි කියන්නාහු

“වෙ මෙ ගොණා මහරාජ - යෙහි බෙත්තං කසාමසෙ තෙසු ඵකො මතො දෙව - දුතියං දෙනි බත්තිය”

යන මේ ගාථාව කිව මැනවැ”යි කියා. මෙහි අභිප්‍රාය(අදහස) “මහරජ්ජරුවන් වහන්ස, මාගේ සීසාන ගොන්නු දෙනුනෙක් ඇත්තාහ. ඉන් එක් ගොනෙක් මළ, ඝෂත්‍රියෙශ්වර රජ්ජරුවන් වහන්ස, අනික් ගොනෙකු දෙවා වදාළ මැනවැ”යි කියා මේ ගාථාව අවුරුද්දකින් උගන්වා අවුරුද්ද මුළුලේ සුවඳ ගස් ඇත්තා වූ සුසානසෙක පිදුරු කැරලි රැසක් සේ සිටුවා “මු රජ්ජරුවෝය, මු සෙනවිරද්ද ය”යි කියා මේ නියායෙන් අස්ථාන කෝල අරවා ඉක්බිති බෝධිසත්ථයන්ගේ පියාණෝ “පුත ගාථාව වනපොත් ව ගියේය”යි කියන්නා “යහපතැ”යි පඬුරක් ගෙන්වාගෙන පියණුන් කැඳවාගෙන රජ්ජරුවන් දැක සිටියාහ.

එවිට බෝධිසත්ථයන්ගේ පියාණෝ රජ්ජරුවන් දැක “ජයතු හවං මහාරාජ” කියා තමන් ගෙනගිය පඬුරක් දී රජ්ජරුවන් දැක සිටියාහ. එවිට රජ්ජරුවන් විසින් “සෝමදත්තයෙනි, මු තොපගේ පියාණෝදැ”යි විචාරන්නා

“එසේය ස්වාමීනි” කී අවස්ථාවෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ගේ
පියාණෝ කියන්නාහු

“වෙ මෙ ගොණා මහරාජ - යෙහි බෙත්තං කාසමසෙ
තෙසු එකො මතො දෙව - දුතියං ගණිත ඛත්තිය”

කී හෙයින් බෝධිසත්ත්වයන් “දෙහි” කියා උගන්වා තිබියදී
“ගණිත” යි කියා කී හෙයින් රජ්ජුරුවෝ ගාථාව වරද්දවා
කී නියාව දැන්ම සිනාසී “ඇයි සෝමදන්තයෙනි, තොපගේ
ගෙයි මෙසේ ම ගොන් බොහෝදැ?” යි කියා බෝධිසත්ත්වයන්
විසින් “ගොන් දුනොත් ඇත්තේ වේදැ” යි කී බසට තමන්
වල්ලභව සිට තුමු කන්නලව් නොකියා තමන්ගේ පියාණන් හා
කන්නලව් කියෙව්වාට සතුටුව ගොන් දස දෙනෙකු දී
බ්‍රාහ්මණයා උන් ගමන් පටුනුකොට ලියා දී යවුන.

එවිට බෝධිසත්ත්වයන් හා පියාණෝ රථයකට නැගී යමින්
සිටි බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “මේ කිමිද? මුළුල්ලේ සුවද
ගස් ඇත්තා වූ ශ්‍රමසානයෙහිදී ගාථා වනපොත් කරවා
වරදවා කියේ ඇයිදැ?” යි කීහ.

“පුත සභායෙහිදී බස් කියා යහපත අසන්නොත් ඇත.
නපුරු අසන්නොත් ඇත. මා විසින් වරද්දු කියාත් මෙතෙක්
දේ ලද්දෙමි වේදැ” යි කීහයි වදුරා මේ ‘සෝමදන්ත
ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සෝමදන්තයන්ගේ පියාණෝ නම් ලාලුදුයි
ස්ථවිරයෝය. පුතණුවෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය” යි වදාළසේක.

211. උච්චිට්ඨි හත්ත (හක්ත) ජාතකය

තවද සුගතේන්ද්‍ර වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්‍රියක් නිසා උකටලී වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ දුක්පත් වූ කිසිවක් නැත්තා වූ විජ්ජත් කුලයක ඉපිද සිගා කා ජීවත් වන සමයෙහි එක්තරා බ්‍රාහ්මණයකුගේ භාර්යාව දුරාවාරව දුවස් අරිනීය.

බෝධිසත්ථයෝත් ඒ බ්‍රාහ්මණයාගේ ගෙට සිගා ගියහ. ඒ බ්‍රාහ්මණයා ඔබ්බේ ගමකට ගියේය. උන් යා දී ඒ බැමිණිද තමාගේ අන්‍ය වූ වෞර පුරුෂයෙකු ගෙන්වාගෙන ලෝකාස්වාදුරතියෙහි යෙදී ඉක්බිති “බත් කා යව”යි බිරාහ්මණයා හට කීය. ඉක්මන්ව බත් පිස වෞර පුරුෂයාට බත් ලා ඕනොමෝ මග බලා සිටියාහ. බෝධිසත්ථයෝත් “යම්තම් දෙයක් ලැබේදැ?”යි සිතා දුරුකඩ සිටියාහ.

ඒ වේලාවට ගෙය ඇති බ්‍රාහ්මණයා ගෙට එන්ට වන. එවිට බැමිණි ගෙට එන්නාවුන් දැක සොර සැමියා බත් කමින් උන් තැනැත්තා කොටුව ඇතුළේ ලුව. ගෙට ආ සැමියා බත් කන පෝරුව ඇදලා අතට පැන් දී සොර සැමියා බත්

කමින් සිටි මණ්ඩයේ ගෙයි සැමියාට උනු බන් ලා ලා අතට දී ලුව. එවිට බ්‍රාහ්මණු බතෙහි අත ඔබා “උඩ බන් උනුය, යට බන් සීතලය, බන් නිවේනමී උඩ බන් විනා යට බන් නිවේනට කාරණා කිමිදැ?යි ඒ කවර කාරණා නිසාද? ඒ කාරණය මට කියව”යි කීහ. බ්‍රාහ්මණු කීපවරක් විචාරන් බ්‍රාහ්මණී “තමා කළ සොරකම සැලවේ”යි සිතා බැණු නොනැගී සිටියාහ.

එවිට බෝධිසත්තයෝ සිතන්නාහු “පළමු ආයේ සොර සැමියාය”යි සිතා “සොර සැමියා කොටුවේ උන් නියාව මා කියන්ට උවමැනවැ”යි සිතා කියන්නේ “බ්‍රාහ්මණුයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ බැමිණියගේ වෙගර පුරුෂයා බන් කවා කොටුවේ ඉඳවා උන් කෑ මණ්ඩලයේ ඉඳුල් බන් නුඹවහන්සේට තිබුයේය, අපි නම් විජ්ජන් කුලයෙහි උපන් හෙයින් ඇසින් දුටු දෙයක් යාපත්වත් නපුරවත් කියමිම. එසේ හෙයින් ඉනිබිබේ නපුරු නොකරණු නියායෙන් හික්මවාගත මැනවැ”යි කියා ගියහ. බමුණාත් දෙන්නාම අල්වාගෙන පාටවකොට “ඉනිබිබේ මෙසේ වූ දෙයක් නොකරව”යි කීවයි වදුරා මේ ‘උච්චිට්ඨ හත්ත ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක. ජාතකාවසානයේදී ඒ හික්මුන් වහන්සේ දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

“එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයා නම් මේ කියන හික්මුහුය.
එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණී නම් මෙසමයෙහි ස්ත්‍රිය. දුක්පත් විජ්ජන්

ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

212. හරු ජාතිකය

තවද කරුණානිධාන වූ මාගේ ස්වාමිදරු වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝසල රජපුරවන් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ලාභයෙන්, යසසින් වැඩි දවසරිනසේක.

එසමයෙහි තීර්තකයෝ ලාභසත්කාරයෙන් පිරිහී සිත්නාහු “ශ්‍රමණ හවත් ගෞතමයන් හා ශ්‍රාවකයන්ගේ ලාභසත්කාර මහත, අපට නැත. ලාභසත්කාර මහත් වන්නේ ජේතවනාරාමයෙහි හුමි විශේෂයන්”යි කියා සිතාගෙන “අපටත් එතන තීර්තකාරාමයක් ඉදිකොටගෙන වාසය කරන්නට උවමැනවැ”යි සිතා “රජපුරවන්ට නොකියා කළමෝ නම් හික්ෂුහු කළ නොදෙති” සිතා “රජපුරවන්ට අත්ලසක් දී ලබ්ධිවාගත තනමිත”යි සිතා තීර්තකයෝ එක්ව මසුරන් ලක්ෂයක් දී කියන්නාහු “මහරජපුරවෙහි, ජේතවනාරාමය කෙරේ තීර්තකාරාමයක් කරවන්නා අහිප්‍රාය ඇත්තමිත, හික්ෂු ඇවිත් රජපුරවන්ට කීකල රජපුරවන් ඊට අවුලක් නොකියන්නේ යහපතැ”යි කියන්නා ගිවිස්සාහ.

නිර්විකල්පයේ බොහෝ වඩුවන් ඇරගෙන පේනවනාරාමයට පිටිපස්සේ කරන බොහෝ අරගල අසා “ආනන්දය, මේ කුමන අරගලයක්ද?”යි විචාරා එපවත් අසා “ආනන්දය, හික්ෂුසංඝයා රැස් කරව”යි කියා සංඝයා වහන්සේ රැස් කරවා “හික්ෂුනි, නොප ගොස් රජපුරුවන්ට කියව”යි කියන්නා “යහපත”යි කියා හික්ෂුන් වහන්සේ රැස්ව රජපුරුවන් කරා ගොස් රජපුරුවන්ගේ වාසල සිට එපවත් කියා යවුසේක.

රජපුරුවෝ තමන් කියන්ට උත්තරයක් නැති හෙයින් “ගෙයි නැත”යි කිවුය. හික්ෂුන් වහන්සේ විහාරයට ගොස් එපවත් සඵලයන් වහන්සේට සැල කළසේක. සඵලයන් වහන්සේ “රජපුරුවෝ අත්ලස් කා මෙසේ කරති” සිතා “පසුව දුවස් දැගසව්වන් යව”යි වදාළසේක.

දැගසව්වන් වහන්සේ දෙරකඩ සිට රජපුරුවන්ට කියා යවන්නා එවිට රජපුරුවෝ “ගෙයි නැත”යි කියා යවුය.

පසුව දුවස් සඵලයන් වහන්සේ පන්සියයක් රහතුන් වහන්සේ පිරිවරා රජගෙට වැඩිසේක. එවිට රජපුරුවෝ උඩුමාලෙන් බැස සඵලයන් වැඳ පාත්‍රය අතටගෙන බුදුන් රජගෙට වඩාගෙන ගොස් වළඳවා අන්තයෙහි එකත්පස්ව උන්නාහ.

එවිට සඵලයන් වහන්සේ වදාළසේක “මහරජ, අත්ලස් බලයෙන් තාපසවරුන් දෙපසක් ගස්වා පෙරත් රජපුරුවෝ

බොහෝ විනාසයට පැමිණියේ වේදුරැයි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුලසේක.

ඒ කෙසේද යන්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ හිමාලය වනයෙහි තාපසව පන්සියයක් තාපසවරුන්ට නායකව වාසය කරනසේක්, වාස් කාලයෙහි ඒ ඒ තැන සැරිසරා වඩිනාසේක්, බරණැස් නුවරට වැඩ නුවර සිගා උතුරුදිග වාසලින් පිටත ඒ වාසල සමීපයෙහි නුග ගසක් මුල වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි අනිකුත් පන්සියයක් තාපසවරුන් ලුණු ඇඹුල් සොයනා පිණිස බරණැස් නුවර අවුත් ඒ තාපසවරු මොත්තමක් නුවර සිගා දකුණු වාසල සමීපයේ නුග ගසක් මුල වාසය කරන්නාහ.

මේ නියායෙන් තාපසවරු වස්සාන කාලයෙහි එහි වැස හිමාලය වනයට ගියාය. දෙවනු අවුරුදුත් එම නුවරට එන අවස්ථාවට දකුණු දෙර වාසල සිටි නුග ගස වැටින. දකුණු දෙර වාසල පළමු අවුරුද්දේ උන්නා වූ තාපසවරු තමන් උන් නුග ගස වැටුනු හෙයින් උතුරු දිග වාසල නුග ගස මුල ඉන්ට වන්නාහ.

එසමයට උතුරු වාසල නුග ගස මුල උන්නා වූ තාපසවරු ඒ නුවරට අවුත් තමන් පළමු උන් නුග ගස

කෙරේ ගියහ. මේ කියන තාපසවරුන් යන්නාට පළමු අනිත් තාපසවරු මොත්තමක් උන්නු හෙයින් “අප පළමු මුරයේ උන් නුග ගස මුල උන්නේ කවර නිසාද?”යි කියා උන් හා දඹර කළාහ. මේ කියන තාපසවරුන් “අපි පළමුකොට උන්නමෝ, එසේ හෙයින් අපි නුග ගස මුල නාරිමිහ”යි කියා දඹර කරන්ට වන්නාහ. මේ නියායෙන් දෛපක්ෂ ඇත්තෝම දඹරකොට එපවත් රජ්ජුරුවන්ට කීහ.

රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා “පළමුකොට උන් තාපසවරුන්ටමය”යි කීහ. එබස් අසා අනික් තාපසවරු මොත්තම ඉර්ධියෙන් පළමු වක්‍රවර්ති රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කළා වූ රණු මැදිරියෙක් රජ්ජුරුවන්ට අත්ලස්කොට දී “රජ්ජුරුවෙනි, අපගේ වාසස්ථානය අපට සලස්ව”යි කීහ. ඊටත් රජ්ජුරුවෝ ගිවිස්සාහ. එවිට තාපසවරු උනුන් ලා බොහෝ අඬදඹරකොට අන්තයෙහි සිතන්නාහු “අපි ගිහිගෙය හැර මහණු වූවන් විසින් කළ සේ නපුරු”යි සිතා එතනින් වහා හිමාලය වනයට ගියහ.

දේවතාවෝ “මෙතෙක් තාපසවරුන්ට උක්කොටනා කළෝ මේ රජ්ජුරුවෝ වේද? මේ රජ්ජුරුවන්ගේ නුවර නසමිව”යි සිතා මහමුහුදු අල්ලා මහත් වූ වතුරක් එවා ඒ තුන්සියයක් යොදුන් නුවර ගසා නැසුහයි වදාරා “රජ්ජුරුවෙනි, එක රජ්ජුරුවන් කළා වූ අධර්ම නිසා නැතක් මනුෂ්‍යයෝ නසින ලද්දහුය. එසේ හෙයින් ජන්දුදී වශයෙන් අගනියට යාම යහපත් නොවේ”යි කියා රජ්ජුරුවන්ට සවිඥයන් වහන්සේ

අවවාද වදුරා ‘හරු ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක. කෝසල රජුපුරවෝ මේ ධර්මදේශනාව අසා තීර්ථකයන්ගේ ආරාම බිඳවා අලහ.

“එසමයෙහි ගණුශාස්තාව උපන්නෙමි බුදුවූ මම ම ය”යි වදුළුසේක.

213. පුණ්ණනදි ජාතිකය

තවද මාගේ චිත්තමාණිකය වූ සච්ඤායන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ප්‍රඥාපාරමිතාව අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

එක් දවසක් ධර්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “අවැරැත්ති, සච්ඤායන් වහන්සේ මහපඤ්ඤා, මහත් වූ අර්ථ, ධර්ම, නිරුක්ති, ප්‍රතිභානාදි මහත් වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. පුටුපඤ්ඤා ආකාශය සේ පෘථුල වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. භාසුපඤ්ඤා, භාසු බහුල වූ, තුෂ්ටි බහුල වූ, ප්‍රමොද්‍ය ප්‍රඥා බහුල වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. ජවනපඤ්ඤා, ජවන හංසගතියක් පරිද්දෙන් ශීඝ්‍ර වූ පරිද්දෙන් පවත්නා ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. තික්ඛපඤ්ඤා, සියුම් වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. නිබ්බේධික පඤ්ඤා, විනිවිද පවත්නා වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. උපාය කුසලො, ඒ ඒ කටයුත්තෙහි උපාය කෞශල්‍ය ශ්‍රේණියන් ඇති සේකැ”යි යනාදීන් ප්‍රඥා පාරමිතාව වණීනාකොට වැඩි උන්තනට සච්ඤායන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා ඵන්නාට පුච්භාගයෙහි කිනම්

කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන් සඵඥපදප්‍රාප්ත ව ඉන්දදී නුවණ විශේෂ වණීනා කරන්නේ කිමිද? පෙරත් බෝධිසත්ථයෝ නුවණින් අග්‍රප්‍රාප්තයෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාට පුඬ ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරී සමීපයට ගොස් සියළු ශාස්ත්‍ර ඉගෙනගෙන අවුත් පියාණන්ගේ අවෘමෙන් පුරෝහිත ධුරයට පැමිණ රජ්ජුරුවන්ට සේවය කරන්නාහ.

රජ්ජුරුවෝ දුර්ජනයන්ගේ බසින් බෝධිසත්ථයන් තමන් ඉන්නා නුවරින් නෙරපුවාහ. බෝධිසත්ථයෝ තමන්ගේ අඹුදරුවන් ඇරගෙන ගොසින් පිටිසර කසිගමෙක වාසය කරන්නාහ. රජ්ජුරුවෝත් කල්යාමකින් බෝධිසත්ථයන්ගේ ගුණ සිහිකොට “දුර්ජනයන්ගේ බස් නිසා නුවරින් නෙරපීමි, උන් මා ගෙන්වා ගන්ට උවමනවැ”යි සිතා “මිනිසෙකු අත කැන්ද යවීමි නම් ඒ තරම් නොවෙයි, එසේ හෙයින් ප්‍රශ්නක් යවා ඒ ප්‍රශ්නයෙන්ම ගෙන්වා ගනිමි” සිතා මේ ජාතකයෙහි පළමුවෙනි ගාථාව බැඳ යවූහ.

ඒ කෙසේද යත්?

පුණ්ණං නද්දිං යෙනව පෙය්‍යමාහු - ජාතා යවං යෙනව
ගුය්හමාහු

දුරං ගතං යෙනව අච්ඡයන්ති - සොත්‍යාගතො හන්දුව
තුඤ්ජ ඩ්‍රාහ්මණා.

කියන ගාථාව යවුන. මේ කියන ගාථාව හා කව්‍යාවක් තමන්ගේ අත පේරැස් මුද්දෙන් අස් ඔබ්බවා රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ථයන්ට යවුන. මෙහි අභිප්‍රාය නම් “එක පැතිර යන්නා වූ මහවතුරෙහි පැන් බොන්නෝ කවුරුද? ගොයම් කුඹුරු ආදී වූ දෙයෙහි සැඟවී ඉන්නෝ කවුරුද? දුර ගියා වූ මනුෂ්‍යයන් එන නියාව කියන්නෝ කවුරුද? ඩ්‍රාහ්මණයා මේ අභිප්‍රාය හා මේ කියන මස් දනුව”යි කීහ.

බෝධිසත්ථයෝ කියා යවූ ප්‍රශ්නය විසඳු වැසිවතුර දියෙහි පැන් බොන්නාහුත් කව්‍යෝය. ගොයම් ආදී දෙයෙහින් ඉන්නෝත් කව්‍යවෝය. දුර ගියා වූ මනුෂ්‍යයන් එන නියාව කියන්නෝත් කව්‍යෝය. එසේ හෙයින් මේ කවුඩුමස් නියාය, නැවත ඒ ප්‍රශ්නය විසඳු බලන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ විසින් වැසි වතුර හා ගොයම් කුඹුරු ආදී වූ දෙයෙහින් සමුර්ධව ඒ ඒ තෙතට ගියා වූ මනුෂ්‍යයෝ නුවරට රැස් වුව, එසේ හෙයින් ඩ්‍රාහ්මණය, තොසින් නුවරට එව”යි කියා සිතා කවුඩුමස් ඵච්චාට සතුටුව “ස්වාමීනි මා කෙරේ කරුණා ඇති සේකැ”යි සිතා ගාථාව කියන්නාහු.

යතො මං සංරතී රාජා - වායසමීපි පහෙනවෙ
හංසං කොඤ්චා මයුරාව - අසතියෙව පාපියා යි.

කියා ගාථාව යවුන. එහි අභිප්‍රාය “දේවයන් වහන්ස, මා කෙරේ කරුණාව ඇති නියාව දනිමි. කවුඩුමස් එවු ගමනින්ම අනික් හංස, කොස්ලිහිණි, මයුරයන් ආදී වූ පක්ෂීන්ගේ මිහිරි මාංශය ලත් කලක් මා සිතා වදුරන්නේ ඇත්තේ වේදැ”යි කියා මනා වූ රථයට නැගී නුවරට වන්නාහ. රජපුරවෝ බෝධිසත්ථයන් දැක සතුටුව පෙර පරිද්දෙන්ම පුරෝහිත ස්ථානාන්තර දී රක්ෂාහසි වදුරා මේ ‘පුණ්ණානදී ජාතකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණ ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළසේක.

214. කවිජප ජාතකය

තවද මාගේ කල්පදුම වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

මෙහි වර්ථමාන කථාව තක්කරි ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය. මෙහි “මහණෙනි, කෝකාලික ස්ථවිරයෝ වස්තු රැකික නොහී බොහෝ විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්තවයෝ ඒ රජපුරුවන්ට අමාත්‍යව දවස් අරිනාහ.

එසමයෙහි බරණැස් රජපුරුවෝ බහුභාණීව ඉන්නාහ. බෝධිසත්තවයෝ “මේ රජපුරුවන්ගේ බොහෝකොට දෙසීම කවර ද අරවා පියමිද්දේ හෝ”යි සිත සිතා ඉඳිනාහ.

ඒ අවධියට එක් හංසයෝ දෙන්නෙක් ඉඳිබුවෙකු හා හාදුව ඉඳිනාහු “ඉඳුබාණෙනි, අප හිමාලය වනයෙහි රන් ගුහායෙහි වාසය කරමින, එතන ඉතා සිත්කළිය, එතන දැකිනට එව්දැ?”යි කීහ. එවිට ඉඳුබා කියන්නේ “නොපි නම් පියඅඹා යයි, මා කෙසේ යෙමිදැ?”යි කීව. එපවත් අසා හංසයෝ කියන්නාහු “නොපගේ කට රැකගත එවූ නම් ගෙන යෙමීමයි”යි කියා ලියක් කඩාගෙන දෙන්න දෙකෙළවර ඩිසගෙන ඉඳුබුවා ලිය මැද්දෙන් ඩිසගන්නා ලෙස සලස්වා පියඅඹා ගෙන නික්මෙන්නට වන්නාහ.

ඒ වේලාවට කුඩා කොල්ලෝ මොත්තමෙක් ඒ හංසයන් දෙන්නා අල්වාගෙන යන ඉඳුබා දැක “එමිබල, හංසයෝ දෙන්නෙක් ඉඳුබුවෙකු ඩිසගෙන ආකාශයෙන් යන්නාහ”යි අධගා කීහ. ඒ ඉඳිබු ඒ අසා “අපගේ යාළුවෝ අප කෙසේ ගෙනයෙත්වයි, නොපට මේ දෙකම ඇයිදැ?”යි සිතා කියනට කට දල්වන දුරතුරේ බරණැස් නුවර විවීය සමීපයට ආ අවස්ථාවට ඉඳිබු කට දල්වා බිම වැටී දෙකැබැල්ලක්ට පැලී

මළහ. නුවරවාසී “ඉඩ්බෙක් ආකාශයෙන් වැටී මළෝය”යි එකකෝලාහල කොළෝය.

රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා බෝධිසත්ථයන් ඇතුළු වූ අමාත්‍ය මණ්ඩලයා පිරිවරා එතනට ගොස් බෝධිසත්ථයන් අතින් “හංසයන් දෙන්නෙකු ඩෑගෙන යමින් සිටියදී හුණුයේ කුමන කාරණයකින්දැ?”යි විචාළහ.

බෝධිසත්ථයෝ එවිට සිතන්නාහු “හංසයන් දෙන්න ඩෑගෙන යමින් සිටියදී යම් කෙනෙකුත් කී බසක් නිසා උන්ට ප්‍රතිචචන කියන්ට සිතා කට දල්වා උනුව”යි සිතා “රජ්ජුරුවන්ගේ බොහෝකොට බස් කීමේ අරවන්ට මට උපායෙක් සම්භවීය”යි සිතා කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, මේ ඉඳිබු නමාගේ චචනය රැකගත නෙහි බස් කියා මේ අස්ථානයේ වැටින. එසේම ජනොත්තම වූ රජ්ජුරුවන් වහන්ස, යම් කෙනෙක් වාචාල බස් බිනූ නම් උන්ටත් මෙසේම විනාශයට පැමිණෙන්නේ වේදැ”යි කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ “මේ කියේ මටදැ?”යි කීහ. “දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේටත් සරිය”යි කීහ. එතැන් පටන් රජ්ජුරුවෝ වාචාලකම් හළහයි වදුරා මේ ‘කච්ඡප ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි හංසයෝ දෙන්න නම් දෑගසව්වෝය. ඉඳුබා නම් කෝකාලික ස්ථවිරයෝය. රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. අමාත්‍යයව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

215. මවිජ (ක) ජාතකය

තවද කරුණානාථ වූ සඵලයන් වහන්සේ
පේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උකටලී වූ හික්කුන්
කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යන්?

එක් උකටලී හික්කු කෙනෙකුන් වහන්සේ දැක “මහණ, තා
ශාසනයෙහි උකටලී වූයේ සැබෑදැ?”යි විචාරා “එසේය
ස්වාමීනී” කී කල්හි පළමුව “මහණ, තෝ මේ ස්ත්‍රිය නිසා
තොපට පැමිණී වධ නොදැන අසූවූයේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ
කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත්
දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු
කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ
ඒ රජපුරුවන්ට පුරෝහිත තනතුරෙහි සිටිනාසේක.

එසමයෙහි එක් දවසක් කෙටුලෝ(ධීවරයෝ) දැල් දමා
මත්ස්‍යයෙකු බදාගෙන “නුනුවැල්ලේ ලා මේ කියන මත්ස්‍යයා
පුළුස්සා කම්මැ”යි ගිනි මොලවා උල් සසිමින් සිටියාහ. එවිට
මත්ස්‍යයාගේ මත්ස්‍ය ධේනුව කුමක් සිතාදේ අඬන්නෝ “මා
මේ උනුවැල්ලේ ලාපු දුක්ඛයට සසිනා උල් ආදී වූ ගිනි
මොලවා කරන දුක්ඛය සියල්ලම මට දුක් නොවෙයි
සිතන්නේය. මාගේ මත්ස්‍ය ධේනුව ‘අනික් මසින්නකලා කැට්ටි

එක්ව ගිය’යි සිතා විකේෂප වේදේ?යි සිතා කියන සෝකය මට සෝක යයි සිතා එසේ විසින් මැරිය නොදී යම් පුරුෂයෙක් ඇත්නම් මා දුකින් ගලව”යි කියා මහනඬින් හැඳිය.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ථයෝ “නාන්තට ය”යි කියා ගඟ අසලට ගියාහු මත්ස්‍යයාගේ අඩ අසා කෙවුලන්ට කියා ඇරගෙන මත්ස්‍යය ගඟට හලහයි වදුරා මේ ‘මත්ස්‍ය ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඒ මසින්න හා මත්ස්‍යයා නම් උකටලී වූ හික්ෂු හා පුරාණ දුනියිකාය. බුහ්මණුව උපන්නෙමි බුදුව මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

216. සෙග්ගු ජාතකය

තවද මාගේ ස්වාමීදුරු වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පණ්ණාක නම් උපාසකයකු ඇරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

මෙහි වර්ථනමාන කථාව එකාදස නිපාතයෙහි වූ පණ්ඩිත ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය. මෙහි පණ්ණාක නම් උපාසකයෝ කීප දවසක් බුදුන් කරා ගොස් ටික දිනක් නැවතී හිඳ බුදුන් දකින්නට ගියහ.

ස්වාමීන් “ඇයි තා මෙතෙක් ද, පමා වූයේ ඇයිදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, මාගේ දුව විමසා නිදෙස් නියාව දැන ඔබ්බකට විවාහ මගුල් කරවා මගුල් කෙරෙමි. ඒ නිසා පමා

විමි” කීහ. සඵඤ්ඤෝත් “තොප පළමුත් නිද්දේෂ තැනැත්තිය විමසුයේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ වෘක්ෂදේවතා ව ඉපිද වනයේ වාසය කරනසේක.

එක්තරා කෙළඹිපුත්‍රයෙක් තමාගේ දුව විශිෂ්ට වූ රූ ඇති සඳුහාත්, භාව භාව ලීලා කටාක්ෂයෙන් තමාට සැක උපන් හෙයින් “මේ කන්‍යා ස්ත්‍රිය නොවේදේ, හෝයි පරීක්ෂා කරන්නට උවමනව”යි සිතා දුව අත අල්වාගෙන වනාන්තරයට ගොස් කෙලෙස් වසඟව අත ඇල්ලුවා සේ ඇඟවීය. එවිට දූ හයින්ම අඬන්නට වන. එවිට පියා “මේ වඤ්ඤාවෙන් අඬති” සිතා “කුමක්ද? පඤ්ඤාවකාම විෂය නම් කාටත් සරිය, එසේ හෙයින් තොපි කන්‍යා ස්ත්‍රිය නොවූ නම් අඬන්නේ ඇයිදැ?”යි කීහ.

එබස් අසා “පියාණන් වහන්ස, මම එසේ වූ පඤ්ඤාවකාම රස විඳිනා සැටියක අනන්‍යාසයෙමි. අඬන්නී මම දුක්ඛයක් පැමිණී වේලේ ප්‍රතික්ෂේපයට සිටිනා වූ දෙමව්පියන් විසින් පැමිණී දුක්ඛය කාට කියමිද?” කියා ඇඬූහ. එවිට පියාත් තමාගේ දුව නිද්දේෂ නියාව දැන, ඒ නියාවට සුදුසු මගුල්කොට ඔබ්බේ සරණපාවා දුන්නාහයි වදාරා මේ ‘සෙග්ගු ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඒ දු නම් මේ දුමය. කෙළෙඹිපුත්‍රයා නම් පණ්ණාක නම් උපාසකය. වෘක්ෂදේවතාව උපන්නෙමි බුදුවු මමෙම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

217. චීනිය කුටවාණීප ජාතිකය

තවද මුළුලොවට ගුරු වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සොර වෙළඳුම් දන්නා උපාසකයෙකු අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවර වාසය කරන්නා වූ පණ්ණාක වෙළඳුය, සොර වෙළඳුයයි ව්‍යාපාරයෝ දෙදෙනෙක් පන්සියයක් ගැල් වලින් බඩු පුරෝගෙන නැගෙන ඉරට, බස්නා ඉරට වෙළඳුමට ගොස් වෙළඳුමකොට දෙවැනිව සැවැත් නුවරට අවුත් වෙළඳුමකොට ගෙන ආ බඩු සරියේ බෙදා ගණිමිහයි කියා එවිට සොර වෙළඳු සිතන්නේ “මෙතෙක් දු කටුක ආහාර කෑමෙන් දුක්බ වූ සයන ආදී වූ දෙයෙහි සැතපී රැපාන නිඳිමරා බොහෝ දුක් විඳිනා ලද, එසේ හෙයින් මිහිරි වූ හෝපනය කා යහපත් වූ යහන්වල සැතපුනු කලට අප්ණී වූ ආහාරය හෙයින් දිරවාගත නොහී මියන්නේය. මු මළ කල මුගේ සම්පත් ඇර ගනිමි” සිතා දුවස් පසු කරන්නට වන. එපවත් පණ්ණාක වෙළඳු දැන දුසවිටක සංකොට බඩු සරියේ බෙදාගත. පසුව දුවස් ගඳුදුම් මල් පහන් ගත් අත් ඇතිව බුදුන් දකින්නට ගියේය.

එවිට සඵලයෝ “ඇයිද උපාසකය, කවරද ඇයිද?”යි විචාරා “ස්වාමීනි, මා ආයේ පසළොස් දවසකට අදහැර”යි කියන්නා “උපාසකය, මෙතෙක් දවස් කල බුද්ධොපස්ථානයට නායේ ඇයිද?”යි විචාරා එපවත් අසා “එකියන ව්‍යාපාර පළමුත් වඤ්චාප්‍රයෝගය දන්නෝ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුත් රජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ රජපුරුවන්ගේ අධිකරණ නායක අමාත්‍ය ව උපන්සේක.

එසමයෙහි පිරිසර ගමක වාසය කරන්නා වූ එක් ව්‍යාපාරයෙක් බරණැස් නුවර වසන්නා වූ සොර වෙළඳුම් කරන ව්‍යාපාරයෙක් ඇත. උග්‍ර ලගට අවුත් යපළු පන්සියයක් තිබෙන ලෙස කියා පාවාදී ගියේය. ඒ ව්‍යාපාරයන් නමා අභිප්‍රාය නියාවට වියදම්කොට මියන්ගේ මී බෙටි යපළු තිබූ ගෙයි විසුරුවාලීය.

කල්යාමකින් පිරිසර වෙළඳු බරණැස් නුවර වෙළඳු සම්පයට අවුත් “මා නොපට තබන්ට දුන් යපළු පන්සියය දෙව”යි කීහ. එකියන වෙළඳු කියන්නේ “යපළු පන්සියය මියෝ කාපුය”යි කියා මී බෙටි ගෙනුවත් පැය.

එවිට පිරිසර වෙළඳු අසා “එසේද, මියෝ යපළු කැවුදැ?”යි කියා කිසි දෙයකුත් නොකියා බරණැස් නුවර

වෙළඳ හා කැට්ටි ප්‍රිය කථාකොට උගේ පුතා කැඳවාගෙන “ජලස්නානයට යෙමි” ඇරගෙන ගොස් අනික් ගෙයක සගවා තබා තුමු ඉස සෝධා නහා ගෙට ගියේය.

එවිට බරණැස් නුවර ව්‍යාපාරිකයා පිටිසර වෙළඳ අතින් “තොප හා කැට්ටි නාන්නට ගිය මාගේ පුතා කොයිදැ?”යි විචාළේය. එවිට කියන්නේ “තොපගේ පුතා ගොඩ සිටුවා ලා මා නාන්නට බට දී උන් උකුස්සෙක් ගසාගෙන ගියේය. මමත් අත්පිඩි ගා බොහෝ උත්සහාකොට එලවාගත නුහුනුයෙමි” කීහ.

එවිට බරණැස් නුවර වෙළඳ කියන්නේ “උකුස්සෝ කුඩා කොල්ලන් ගසාගෙන යෙද්දැ?”යි කීහ. එවිට පිටිසර වෙළඳ කියන්නේ “ඒ කීයෙන් කාරණමය. මම කුමක් කෙරෙමිදැ?”යි කීහ. එවිට බරණැස් නුවර වෙළඳ කියන්නේ “තෝ මාගේ දරුවන් කොයිබ දේ සගවාපිය අවුත් උකුස්සා ගසාගෙන කීයේ යයි බොරු කියාදැ?”යි කියා “අධිකරණ නායකන්ට කියමිහ”යි කියා වෙළඳ බෝධිසත්ථයන්ට කියන්නේ “ස්වාමීනි, මේ කියන ව්‍යාපාර, මාගේ පුතා නාන්නටයි තමා කැට්ටි කැන්දුගෙන ගොස් මේ කොයිබ දේ සගවාපියා උකුස්සා ගෙන ගියයි කියයි, මේ යුක්තිය නුඹවහන්සේ මැදහත්ව විචාළ මැනව”යි කීහ.

එබස් අසා බෝධිසත්ථයෝ පිටිසර වෙළඳ අතින් “මු කියන්නේ ඇත්තදැ?”යි විචාළාහ. “එකියන ව්‍යාපාර කියන්නේ ඇත්තමය, මා කියන්නකුත් අසන්නේ යහපතැ”යි කියා

“ස්වාමිනි, මා ගෙන තිබූ යපළු පන්සියය මියන් කෑ කල කුඩා කොල්ලා උකුස්සා ගසාගෙන යෑම අරමකින්ද? මාගේ යපළු පන්සියය මියන් කෑ කල නියාව සැබෑව, බොරුව මටත් විවාර කිව මැනව”යි කීය. එබස් අසා බෝධිසත්තයෝ “එසේ විනම් මු කළා වූ වඤ්චාවට ප්‍රතිවඤ්චාවක් කළ නියාව යහපතැ”යි කියා උදන් අනන්තා වූ “ඒ එසේමය. මියන් යපළු කෑ කල උකුස්සා කුඩා කොල්ලා ගසාගෙන යාම අපුච්චි කිමිදැ?”යි “එසේ හෙයින් තා කළ වඤ්චාවට ප්‍රතිවඤ්චා කළ නියාව යහපතැ”යි කියා නැවත කියන්නාහු “තොප මුත් ගෙන තිබූ යපළු පන්සියය දී පියන්නා තොපගේ පුතා මු පාවා දෙති” කියන්නා එවිට “යහපතැ”යි කියා “මම යපළු පන්සියය දෙමි. මාගේ පුතා පාවා දෙව”යි කියා ඒ නියාවට උන්ගේ යපළු පන්සියය උන්ට පාවා දී උන්ගේ පුතා උන්ට පාවා දුන්නැයි වදාරා මේ ‘කුට්වාණීජ ජාතකය’ නිවමා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සොර වෙළඳ නම් දැන් සොර වෙළඳුමය. එසමයෙහි පණ්ඩිත වෙළඳ නම් දැන් පණ්ඩිත වෙළඳුමය. එසමයෙහි අධිකරණ නායකව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

218. ගරභිත ජාතකය

තවද මුළු ලොවට මව් වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පඤ්ච කාමයෙහි

ඇලීමෙන් උකටලි හික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යන්?

එසමයෙහි එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ පංඤ්ච කාමයෙහි ඇල්ම ඇතිව වාසය කරනසේක. එපවත් හික්ෂුන් වහන්සේ දැන සඵඤ්ඤයන් වහන්සේට ගොසින් දැන්වූසේක. සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ “සැබෑද? මහණ, තා ශාසනයෙහි උකටලි වූය”යි විචාරා වදාරන්නා “සැබෑව ස්වමිනි” කියන්නා “කුමක් නිසාදැ?”යි විචාරා “ස්වමිනි, පඤ්ච කාමයෙහි ඇල්ම ඇත්තෙමි” ඒ නිසා කියන්නා “මහණ, පළමුත් තිරිසන්හු පවා පඤ්ච කාමයට නින්දා කළෝ වේදැ?”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ වදාරූ ව උපන්සේක.

වදාරූ ව උපන් ගමනේ බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ එක් වැද්දෙක් වඩාගෙන ගොස් බරණැස් නුවර රජ්ජරුවන් වහන්සේට දින. රජ්ජරුවෝත් බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ ක්‍රීඩාවාරකොට සලස්වා ගත්තාහ. බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ

මනුෂ්‍යයන්ගේ සත්ගුණය ඉගෙනගෙන ව්‍යවස්ථිතව වාසය කරන්නාහ.

රජ්ජුරුවෝත් වානරයාගේ ව්‍යාවස්ථිත කම් දැන බෝධිසත්ත්වයන් අල්වා ගෙනා වැද්දවුට කියන්නා “වඳුරා ගෙනගොස් මේ වඳුරා ඇල්ලූ වනයෙහිම ලා පියව”යි කියා යවුන. එකියන වැදින් කී ලෙසම හිමාලය වනයට ගෙනගොස් අලුහ.

බොහෝ වඳුරෝ බෝධිසත්ත්වයන් අලු පවත් අසා ගලනලයක් පිටට එක්ව බෝධිසත්ත්වයන් හා කථා කරන්නාහු “ඇයි කීමෙක්ද? මෙතෙක් දවස් කොයි ගියේදැ?යි විචාලහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “එක් වැද්දෙක් මා අල්වා ගෙනගොස් බරණාස් රජ්ජුරුවන්ට පැය. රජ්ජුරුවෝත් මාගේ ගුණ ක්‍රියාව දැක මා මෙනහට අරවාපුව”යි කීහ. වානරයෝ එපවත් අසා විචාරන්නාහු “මනුෂ්‍යයන්ගේ ක්‍රියාව කීමෙක්දැ?”යි විචාලාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “මා කියන්නේ කිමිදැ?”යි කීප වරක් කීවත් දෙවෙනිව තුන්වෙනිවත් විචාරන්නා බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “මනුෂ්‍යයන්ගේ අනිත්‍යය, දුක්ඛය, අනාත්ම යයි කියන තිලකුණු නොදැන මමය යන ග්‍රහණීන් දවස් අරනාහු, මේ මාගේ රත්රන්, අමුරන්, මේ මාගේ අඹුදුරුවෝ ආදී දෙයයි කියා ඇල්මකොට දවසරිනාහ. දැලිරැවුළු ඇති සත්ත්වයන් පුරුෂයන්ගේ කියාත්, තන හා කන් විදීම හා මේවර ආදී වූ දෙය ලා ඉන්නාවුන් ස්ත්‍රියන්ගේ

කියාත්, මෙසේ දෛපක්‍ෂයක් ඇතිව උනුන්ට විවාහ මගුල් ආදී වූ දෙයකොට ස්ත්‍රී පුරුෂයන් එක ගෙයි වාසයකොට ස්ත්‍රියගේ ආධිපත්‍යය ඇතිව දවස් අරනාහ”යි සත් වූ පරිද්දෙන් බෝධිසත්තවයෝ කීහ.

එබස් අසා වානරයෝ අසා “නෂ්‍යිය යුත්තක් ඇසුම්හ. නොකියව මනව, නොකියව මනව”යි කියා දෙකන කන අත් වසාගෙන නෂ්‍යිය යුතු බස් ඇසූ ගල්පොත්ත ස්ථානයට ගර්භිත ශෛලයයි නම් තබා ඒ වනයේ නොසිඳු අතික් වනයකට ගියහයි වදුරා මේ ‘ගර්භිත ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි වානරාධිපති ව වදුරු ව උපන්නෙමි බුදුවූ මේම ය”යි වදුළුසේක.

219. ධම්බිවජ ජාතකය

තවද මුළු ලොවට ප්‍රිය වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි “දේවදත්ත ස්ථවිරයන් සඵලයන් වහන්සේට වධයට උත්සාහ කෙරෙති” යන මේ කථාව කිය කියා උන්කලට සඵලයන් වහන්සේ එතනට වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදු?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ පළමුත් මට වධයට උත්සාහකොටත් හයක් වකිතයක් පමණකුත් උගුළුවාගත

නුහුණුවෝ වේදු”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාලසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජරුවන්ගේ කාල නම් සෙනවිරත් කෙනෙක් ඇත්තාහ. ජන්තපාණී නම් මගුල් කපුවෙකුත් ඇත්තාහ. පුරනලද පාරමිතා ඇති බෝධිසත්ථයෝ ඒ රජ්ජරුවන්ට පුරෝහිත තනතුරෙහි සිටිනාහ, නමින් ධර්මිච්ඡ පණ්ඩිතයහ.

එසමයෙහි කාල නම් සෙනවිරඳ්දු අධිකරණ විචාරන්නහු අත්ලස් කා හිමියන් අභිමියන්කොට අයුක්ති කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් බලි අයුක්තියක් විඳගන්නා වූ පුරුෂයෝ අධිකරණයෙන් පැරදු ඉස තිබූ අතින් මොර ගහගෙන යන්නාහු රාජසේවයට එන්නා වූ බෝධිසත්ථයන් පස කඩාගනහි අධාගෙන “ඇයි ස්වාමීනි, කාල නම් සෙනවිරඳුන් වහන්සේ යුක්ති අයුක්තිකොට අත්ලස් කා බොහෝ අනර්ථ කරනසේක. නුඹවහන්සේ වැනි ධර්මිෂ්ඨ අමාත්‍යයෙක් ඇතිව ඉන්දුඳි අපගේ අන්‍යය විභාග කල නපුරුදැ?”යි කීහ.

බෝධිසත්ථයෝ එපවත් අසා කරුණා පුරස්සරව සිතින් “යාපන විචාරම්” කියා “මා හා කැට්ටිව එව”යි කියා කැඳවාගෙන අධිකරණ ශාලාවට ගොස් යුක්තිය වූ පරිද්දෙන්ම විචාරා හිමියන්ට හිමි කළහ. ඒ යුක්තිය

දැනැමෙන් සෙමෙන් විවාල නියාව දැනගත් මනුෂ්‍යයෝ බොහෝ සාධුකාර දී “යහපත යුක්තිය විවාල නියාව”යි සෝෂා කළාහ.

රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා “කුමන සෝෂායෙක්දැ?”යි විවාලාහ. සිටි අමාත්‍යයන් විසින් කාල නම් සෙනවිරඳුන් විසින් වරද්ද කී යුක්තියක් ධර්මවෘත්තයේ මැදහස විවාලාහ. ඊට බොහෝ දෙනා විසින් කරනලද සාධුකාර ශබ්දය”යි කීහ.

එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා බෝධිසත්තවයන් ලගට කැඳවා “ආචාරීනි, යුක්තියක් යහපත්ව ඇසුනැයි යන්නා ඇසුම්හයි, සැබෑදැ?”යි විචාරා “එසේය ස්වාමීනි” කී කල්හි එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “ආචාරීනි, අදවක් පටන් තෙපම අධිකරණයේ ඉඳු යුක්ති විචාරව”යි කීහ. බෝධිසත්තවයෝත් නොගිවිස්සාහ. රජ්ජුරුවෝ ඊ ඊ පිටම “අධිකරණ විචාරව”යි කී විසින් “යහපත”යි ගිවිස එතැන් පටන් හිමියන් හිමිකොට අහිමියන් අහිමිකොට මැදහස යුක්ති විචාරන්නාහ. බෝධිසත්තවයෝත් යුක්ති විචාරන්නාට වන් පසු කාල නම් සෙනවිරඳුන් කන අත්ලස් නැතිව ගියේය. ඊට කාංසිව සිතන්නාහු “යම් සේ මුන් රජ්ජුරුවන් කෙරේ බිඳවා මරවා පියන්ට උවමැනවැ”යි සිතා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, ධර්මවෘත්තයේ නුඹවහන්සේගේ රාජ්‍යය ප්‍රාර්ථනා කෙරෙති” කීහ. “ආචාරීනි, මට එසේ නොසිතෙ”යි නොගිවිස්සාහ. “ඉඳින් දේවයන් වහන්ස, මා කීවා නොගිවිස්සා සේක් වීනම් සෙට රාජසේවයට

එන වේලාවට සිව්මුදුරු කවුළුවෙන් බලා වැඩ සිටිනා උන් එන්නා වූ ප්‍රතාප දැක මා කී බස් අදහාගත මැනවැ”යි කීහ.

රජපුරුවෝත් දෙවැනි දවස් කී ලෙසම සිව්මුදුරු කවුළුවෙන් බලා සිටියාහ. බෝධිසත්ත්වයන් එන වේලාවට බොහෝ දෙන තමන්ගේ යුක්තිය අයුක්තිය කියන නිසා බොහෝ දෙනා වටකොට ගත්හ. රජපුරුවෝත් මහත් වූ පිරිවර ඇතිව එන්නා වූ බෝධිසත්ත්වයන් දැක “කාල නම් සෙනවිරඳුන් කීවේ ඇත්තය”යි අදහාගෙන කාල නම් සෙනවිරඳුන්ට කියන්නාහු “මෙවිට කුමක් කරමෝදැ?”යි කීහ. එවිට කාල නම් සෙනවිරඳුන් කියන්නේ “මරවා දුම්මවාපිය මෝය”යි කීහ.

රජපුරුවෝත් කියන්නාහු “වැරැද්දක් පමුණුවා මිස මරන්ට බැරිය”යි කීහ. එබස් අසා සෙනවිරඳුන් කියන්නාහු “ඊට උපායෙක් ඇත. උන් විසින් කොටගත නොහැක්කා වූ මෙහෙයක් කියා, ඒ මෙහෙය කොටගත නුහුණු කල මරවා පියමින”යි කීහ. එවිට රජපුරුවන් “කුමක් සෙවූ මෙහෙයක් කියමෝදැ?”යි විචාරන්නා “දේවයන් වහන්ස, උයනක් කරන කල තුන් සතර අවුරුද්දකින් මිසක් මවාගත නොහැක්කය. එසේ වුවා මරවා දුමන්නේ යහපතැ”යි කීහ.

එබස් රජපුරුවෝ අසා බෝධිසත්ත්වයන් කැඳවා කියන්නාහු “ධර්මිවජ පණ්ඩිතය, සෙට උයන් කෙළියක් කෙළනා කැමැත්තමින. පළමු උයන පරණුව ගියේය. අපට

අළුත් උයනක් කරවා පාවා දෙව. සෙට අප එන වේලාවට කරවාගත නුහුනුවෝ තොපගේ ජීවිතය හානිවේ”යි කීහ.

බෝධිසත්තයෝත් “කාල නම් සෙනවිරඳුන් කීනියා දෙයෙක් වනැ”යි සිතා “යහපත, දේවයන් වහන්ස, පිළිවන් විනම් කරන්නෙමි වේදැ”යි කියා ගෙටගොස් ඉස් සෝධා නතා බත් කා ඉක්බිත්තෙහි යාන පිට විකේෂ්පයෙන් උන්නාහ.

එවිට බෝධිසත්තයන් වහන්සේගේ ගුණානුභාවයෙන් ශක්‍රයාගේ පාණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනය හුණු විය. ශක්‍රයෝ “මාගේ සමීපත් උදුරා ගන්නෝ කවුරුදේ හෝ”යි දහසක් නුවණැසින් මිනිස් ලොව බලන්නාහු බෝධිසත්තයන් වහන්සේ විකේෂ්පව උන් නියාව දැක “එසේ විනම් මා එතනට ගොස් උන්ගේ විකේෂ්පය අරවන්නට උවමැනව”යි සිතා බෝධිසත්තයන් වහන්සේගේ ගෙය සමීපයෙහි ආකාශයෙහි සිටියාහ.

බෝධිසත්තයෝ “තොපි කවුරුදැ?”යි විචාරා “මම දෙදෙව්ලොව දෙවියන්ට නායක වූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයාය”යි කියා “ඔබගේ ගුණානුභාවයෙන් ආමි. තොපි විසින් විකේෂ්පව ඉඳිනා කාරණා කියව”යි කීහ.

බෝධිසත්තයෝ කියන්නාහු “සෙට දවස ස්වාමීන් උයන් කෙළියට වඩිනා වේලාවට උයනක් කරවන්නට කීසේක. උයන් නම් තුන්හතර අවුරුද්දකින් මිස කරවාගත නොහැකි කල එක දවසකින් කෙසේ කරවමිදැ?යි විකේෂ්පව උනුමි” කීහ. එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “මහාපුරුෂය, විකේෂ්ප නොව.

නන්ද නම් චිත්‍රලතා නම් උයන් සේ උදසනම නිර්මිත කොට
ලමි. කොතන උයනක් කරවන්දැ?”යි කීහ.

බෝධිසත්තයෝ “අසවල් තෙන අපගේ රජ්ජුරුවන්
වහන්සේට වාස පහසුය. එතන උයන ඉදිකරව”යි ලකුණු කීහ.
ශක්‍රයෝත් එම නියායෙන් අටලොස් රියන් උස ඇති මහා
සීමාපවුරක් වට සලස්වා ඊ ඇතුළේ අඹ, දඹ ආදී වූ
එලපල්ලවයෙන් යුක්ත වූ උයනක් මවා ගියේය.

බෝධිසත්තයෝත් පෙරවරු බත් කා ඉක්බිත්තෙන්
ශක්‍රයා නිර්මිත කළා වූ උයන් බලා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස්
“දේවයන් වහන්ස, උයන්කොට නිමියේය. උයන් කෙළියට
වැඩිය මැනව”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් උයනට ගොස් උයන
දැක සතුටු ව කාල නම් සෙනවිරුදුන් අතින් විචාරන්නාහු
“අහිප්‍රාය නියාවට උයන කොට නිමියේය. කුමක්
කරමෝදැ?”යි කීහ. එවිට සෙනවිරුදු කියන්නාහු “ධර්මිච්ඡ
පණ්ඩිතයන් සිතු ඇසිල්ලෙහිම උයන කොට නිමවන ලද,
පතසක් මවා ලන්ට බැරිදැ?”යි කියා “සෙට දවස් වඩිනා
වේලාවට පස් පියුමෙන් සැදූ සත්රුවන්මය වූ පොකුණක්
මවන්නව මෙහෙවර වදුළු මැනවැ”යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් “යහපතැ”යි බෝධිසත්තයන් කැඳවා
“පණ්ඩිතයෙනි, උයන වනාහී අහිප්‍රාය නියාවට කොට
නිමියේය. ඒ නියාවට පස් පියුමෙන් සැදුණු සත්රුවන්
පොකුණක් සවසට නිමවාලව නොකර වූ නම් නොපගේ
ජීවිතය නැත්තේ වේදැ”යි කීහ.

බෝධිසත්තයෝත් “යහපත, දේවයන් වහන්ස, පිළිවන් විනම් කරවන්නෙමි වේදැ”යි කීහ. එයින් පළමු පරිද්දෙන්ම දුසක් වක් ඇති සියයක් තොට ඇති සත්රුවන්මය වූ රළපාන ඇති පස් පියුමෙන් සැදුණු පොකුණක් මැවීය.

බෝධිසත්තයෝ උදැසනක් සේ ශක්‍රයන් මැවූ පොකුණ බලා රජ්ජුරුවන් ලගට ගොස් “දේවයන් වහන්ස, පොකුණ කොට නිමියේය. බලා වදාරන්නේ යහපතැ”යි කීසේක. රජ්ජුරුවෝ “යහපතැ”යි පොකුණට ගොස් පොකුණ බලා සතුටුව කාල නම් සෙනවිරුදු අතින් විවාරන්නාහු “සෙනවිරුදුනි, පතසත් අභිප්‍රාය නියාවට නිමවන ලද, මෙවිට කුමක් කරන්නමෝදැ?”යි විචාළහ. එවිට සෙනවිරුදු කියන්නාහු “උයන්ටත්, පතසටත් සුදුසු නියායෙන් සඵදන්නමය වූ මාලිගාවක් කරවන්ට කියන්නේ යහපතැ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් බෝධිසත්තයන් කැඳවා “පණ්ඩිතයෙනි, පතසට සුදුසුකොට සඵදන්නමය ප්‍රාසාදයක් කරව්, ඒ නොකළා නම් තොපගේ ජීවිතය නැතැ”යි කීහ.

බෝධිසත්තයෝ “යහපත, පිළිවන් විනම් කරවන්නෙමි වේදැ”යි කීහ. එයින් ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ සඵදන්නමයින් විසිතුරු කොට මාලිගාවක් ඉඳි කළාහ. බෝධිසත්තයෝත් ශක්‍රයන් මැවූ මාලිගාව බලා රජ්ජුරුවන් ලගට ගොස් “දේවයන් වහන්ස, මාලිගාවක් කොට නිමවන ලද, බලන්ට වඩන්නේ යහපතැ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් ගොසින් මාලිගාව බලා සතුටුව කාල නම් සෙනවිරුදු අතින් විවාරන්නාහු “ඇයි?

ඉතින් කුමක් කරමෝදැයි සෙනෙවිරඳුනි” කීහ. එවිට සෙනෙවිරඳු කියන්නාහු “මාලිගාවේ පාන් නොලා මාණිකසාලෝකයෙන් බබලන නියායෙන් යාපන් මැණික් මවන්ට කියන නියා යහපතැ”යි කීහ. රජපුරවෝත් බෝධිසත්තවයන් කැඳවා කියන්නාහු “මාලිගාවට සුදුසුකොට පුද්පාලෝකයක් නැතිව මාණිකසාලෝකයෙන්ම ඉඳිනා නියායෙන් මැණිකක් මව”යි කීහ. එයින් ශක්‍රයෝ නිර්මිත කළාහ.

බෝධිසත්තවයෝ එයින් දැක රජපුරවන්ට “දේවයන් වහන්ස, මැණික නිර්මිත කරන ලදැ”යි කීහ. රජපුරවෝත් ඇවිත් බලා සතුවුව “මෙවිට කුමක් කරමෝදැ?”යි කාල නම් සෙනෙවිරඳුන් විචාළහ. කාල නම් සෙනෙවිරඳු “දේවයන් වහන්ස, මුන් සිතු දෙයක්ම මෙසේ නිර්මිත වන්නේ දේවානුභාවයෙන, එසේ හෙයින් දේවයන් වහන්ස, දෙවියන්ටත් බැරි දෙයක්ම කියමිමය”යි කියා කියන්නාහු “චතුරාංගයෙන් යුක්ත වූ උද්‍යාන පාලකයෙකු මවන්නේ යහපතැ”යි කීහ. රජපුරවෝත් එපවත් අසා “යහපතැ”යි කියා බෝධිසත්තවයන් කැඳවා “උයන හා පතැස හා මාලිගාව හා මැණික මැව්ව නියාව යහපත, ඒ ඇමට රක්ෂාවට චතුරාංගයෙන් යුක්ත වූ උද්‍යාන පාලකයකු සලස්වාලව”යි කීහ.

බෝධිසත්තවයන් වහන්සේ “යහපත ස්වාමීනි, පිළිවන් විනම් කරවන්නෙමි වේදැ”යි කියා ඉස සෝධා නහා බත් කා ඉක්බිති සිතන්නාහු “සෙස්ස නම් ශක්‍රයෝ තමන්ට පිළිවන් හෙයින් නිර්මිත කළාහ. චතුරාංගයෙන් යුක්ත වූ පුරුෂයෙකු

නිර්මිත කරන්ට දෙවියන්ටත් බැරිය. එසේ හෙයින් අනාටියේ අනුන් අත මියෙන්නා බලා වලට ගොස් අසරණව මිය යන්නේ යහපතැයි සිතා කාටවත් නාහවා ප්‍රාසාදයෙන් බිමට බැස අල දෙරින් නික්ම වලට ගොස් ගසක් මුල වැඩි හිඳ,

“ලාහො අලාහො අයසො යසොව
නිඤ්ඤ පසංසාව සුබංචි දුක්ඛං”

යන මේ අෂ්ටලෝක ධර්මය සිහි කෙරෙමින් උන්නාහ. ඒ වේලාවට ශක්‍රදේවෙන්ද්‍රයෝත් එපවත් දැන වැඳි පුත්‍රයෙකුගේ වේශයක් ගෙන බෝධිසත්ථයන් ලගට අවුත් කියන්නේ “බ්‍රාහ්මණයාණන් වහන්ස, සැපසේ ගේදෙරව උන්සේක් වේද? දැන් මෙසේ උදුකලාව උන්නේවේදැ”යි විචාළහ.

බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “සැබෑය වැඳිපුත්‍රය, ගෙදෙරව උන්නෙත් සැබව, උදුකලාව වනාන්තරයේ උන්නාමෝ වේදැ”යි කියන්නා “ඊට කාරණා කිමිදැ?”යි ශක්‍රයෝ විචාළහ. බෝධිසත්ථයෝ “රජ්ජුරුවන් තමන්ට කී දෙයත් තමන් කළ දෙයත් ඇමම කියා දැන් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ වතුරාංගයෙන් යුක්ත වූ මිනිසෙකු මවන්ට කියා කියනසේක. ඒක මා තබා දෙවියන්ටත් බැරිය එසේ හෙයින් අනර්ථයේ මියන්නා බලාත් මෙසේ ඉඳ මියන්නේ යහපතැයි උන්නෙමි” කීහ.

එපවත් ශක්‍රයෝ අසා “ඇයි බෝධිසත්ථයන් වහන්ස, මා වැඳ්දෙකැයි කියා උන්සේක්ද? නුඹවහන්සේ සිතූ සිතූ යම්ම දෙයක් නිර්මිත කළා වූ ශක්රදේවෙන්ද්‍රයෝ නම් මම ය. එසේ වූ නුඹවහන්සේ කීවා කරන්නා වූ මා සේ එකකු ඉන්ද්‍රී

නුඹවහන්සේ විකේෂ්පව ඉන්නා කාරණා කිමිදැ?යි
වතුරාංගයෙන් යුක්ත වූ මිනිසෙකු මවන්ටත් බැරි බවක්
සැබැව, ඊට මම උපායෙක් කියමි, ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ
ජත්තපානි නමි මගුල් කපුවා වතුරාංගයෙන් යුක්තය. ඔහු
රජ්ජුරුවන්ට පා උයන්ගොවි කමට සලාසා පියව”යි කීහ.

බෝධිසත්තයෝත් “යහපතැ”යි පෙරලා ගෙට අවුත් ගෙයි
සැතපී පසුව දවස් රජගෙට එන්නාහු අතර මගදී ජත්තපානි
නමි කපුවා දැක කියන්නාහු “එමිබල ජත්තපානිය, තොප
වතුරාංගයෙන් යුක්තදැ?”යි ඇසීය. එවිට කියන්නාහු “මා
වතුරාංගයෙන් යුක්ත නියාව තොපට කීවේ කවිරුදැ?”යි කීහ.
“මට කීවේ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝය”යි” කීහ. “ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝත්
කොයි දී දුටුදැ?”යි කියන්නා තමන්වහන්සේ වනයට ගිය
නියාව හා සියල්ලම තත් වූ පරිද්දෙන් කීහ. එවිට
ජත්තපානින් “එසේමය, මම වතුරාංගයෙන් යුක්ත යෙමි” කීය.

එවිට බෝධිසත්තයෝත් ජත්තපානිගේ අත අල්වාගෙන
රජගෙට ගෙනගොස් “දේවයන් වහන්ස, මු වතුරාංගයෙන්
යුක්තයහ, මුන් උයන්ගොවිකමට සලස්වා වදුරන්නේ
යහපතැ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් “සැබෑදැ? ජත්තපානිය, තෝ
වතුරාංගයෙන් යුක්තදැ?”යි විචාලුහ. “එසේය, දේවයන්
වහන්ස, මම වතුරාංගයෙන් යුක්තයෙමි” කීහ. “තොපගේ
වතුරාංගයෙන් යුක්ත පරිදි කියව”යි කියන්නාහු ජත්තපානි
කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, අන් කෙරේ වෛරයක්
ද්වේෂයක් නොකිරීමය. මද්‍යපාන නොකිරීමය. අවිඤ්ඤාණක

සවිඤ්ඤාණක සියල්ලන් කෙරෙහි ඇල්ම නොකිරීමයි. මෙහි
භාවනා කිරීමයි යන මාගේ චතුරගාංය”යි කීහ.

එවිට රජපුරවෝ කියන්නාහු “සියල්ලෝම යම් යම්
දේකට උනුන් කෙරේ වෙර වන්නාහ, තොප එසේ වෙර
නොකරන්නට කවර අරමුණක් නිසාදැ?”යි විචාළාහ.

ජන්තපානි නම් මගුල්කපුවා කියන්නේ “මම පෙර රජව ඉපිද
බිසවුන්ගේ බස් අසා පුරෝහිත බමුණා බන්ධනයට පැමිණී
විමි, එතැන් පටන් මා ද්වේෂය හළේය”යි කීහ.

ඒ කෙසේද? යත්,

“එක් සමයක මම මෙරට බුන්මදුන්ත නම් රජපුරව ඉපිද
එක් ගමනක් යන්නෙමි බිසවුන් සැප පහසු විචාරා සුසැටවරක්
මෙහෙකරන්නන් යවිමි. උන් ඇමලා කැටුවම බිසවුන්
අනාවාරයේ යෙදී අන්තයෙහි පුරෝහිත බමුණා අත අල්ලාපු
විසින් ‘මම එසේ වූ දෙයක් නොකරමි’ කියා පළා ගියහ.
බිසව් ඔහු කෙරේ වෙර බැඳගෙන ‘මට බමුණා වරදින්ට
උන’යි කීහ. රජපුරවෝත් ‘ඒ ඇත්තය’යි කියා අඳහාගෙන
බ්‍රාහ්මණයා පිටිතල හයා බැඳගෙන ලගට ගෙන්වා ගත්තාහ.
එවිට බ්‍රාහ්මණ ‘දේවයන් වහන්ස, මම එසේ වූ නොකට
යුත්තක් නොකෙළමි. මේ නොකටයුතු කළෝ මේවර ඇසූ
මනුෂ්‍යයෝ සැමදෙනාය’යි කීහ. රජපුරවෝත් නන්වූ
පරිද්දෙන් නියම දැන බිසවුන් කෙරේ කිපුණාහ. පුරෝහිත
බමුණාත් ‘දේවයන් වහන්ස, දේවීන්වහන්සේට නොකිපුන
මැනව, ස්ත්‍රීන්ට තිබී ආ ස්වාභාවයෙක, යම් සේ තමාගේ

ඇඟිණ වැගිරෙන්නා වූ පිළිකුල් ආදී වූ දෙයට යම් සේ කැන නොවෙත් නම් තමාගේ මලමුත්ත ආදී වූ දෙයට ‘ඇයි මා විසින් යහපත් වූ අන්තපානය කන බොන ලදදැයි මේ අසූචි භාවයට පැමිණියේ ඇයිදැ?’යි නොකිපෙත් නම් එම ස්ත්‍රීන් විෂයෙහි එමෙන් තොප නොකිපුන මැනව’යි කීහ. එබස් අසූ මමත් ඒ ජාතියෙහි බමුණානන් කී බස් අදහාගෙන මේ ජාතියේ පටන් නිවන් දැකින ජාති දැක්වා කවුරුන් කෙරේත් කෝපයක් නොකරමි, අධිෂ්ඨාන කෙළෙමියි ඒ නිසා මම මේ ජාතියෙහි කා කෙරේවත් ද්වේෂයක් නැත්තෙමි” කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා “ඒ වන්නා ඒ සඳහාය, මඳපාන නොකරන්නේ කුමණ කාරණාවක් නිසාදැ?”යි විචාළහ. එවිට ජන්තපානි නම් කපුටා කියන්නේ “පෙර මම රජ ව ඉපිදු ප්‍රියපුත්‍ර මාංශය රා මදුයෙන් කැමි. එවක් පටන් මා රා පෙවිලි අළේය”යි කීහ.

ඒ කෙසේද? යන්,

“පෙර මම මේ රටම ජන්තපානි නම් රජ ව ඉපිදු මවිජමාංස ඇතිව මිසක් බත් නොකන්නා ඒ රජ්ජුරුවන්ට එක් දවසක් අරක්කැමියා ‘සෙට දවස් පෝදු පනිවාකම් කරන්ට බැරිය’යි කියා පළමුවෙනිදු ම මස් ඇර තබාගත්, එම මස් බල්ලා කාපුවාහ. එවිට අරක්කැමියා රජ්ජුරුවන්ට බත් වඩන්ට හයින් බිසවුන් වහන්සේට කියන්නේ ‘දේවීන් වහන්ස, රජ්ජුරුවන් වහන්සේට මේ නිමවන්ට තුබූ මස් බල්ලා කාපුව,

රජපුරවන් වහන්සේ මස් ඇතිව මිසක් මේ නො නිමවනසේක. එසේ විසින් නිකම් බත් අත ලන්ට බමි' කීහ.

එවිට බිසව කියන්නාහු 'තොපි ඊට නොබව, ඊට උපායක් ඇත. රජපුරවෝ මාගේ පුතණුවන් කෙරේ බලවත්වූ ස්නේහ ඇත්තාහ. එසේ හෙයින් මම බත් කන වේලාව බලා මගේ පුතණුවන් සරතාලා ඔක්කේ තබාලමි. රජපුරවෝ පුතණුවන් සනස සනසා උන්නාහු දඩමස් ලුවෝ නුලුවෝ නොදැන බත් කන්නාහ'යි කීහ.

අරක්කමේයා 'යහපතැ'යි කියා ගියේය. රජපුරවෝත් රා බි මත්විපියා බත් කන්ට උන්නාහ. බිසවුන් රාජ කුමාරයන් ඔක්කේ ඉන්දුවූහ. එවිට රජපුරවෝත් බත් කමින් සිට දඩමස් නොදැක "ඇයි කොල, දඩමස් නැත්තේ ඇයිදැ?"යි විචාරා 'ස්වාමිනි, අද දවස් පෝය නිසා ඊයේ මස් අරන් තිබිමි. ඒ මස් බල්ලෝ කෑවාහ. අද පෝය බැවින් විදියේ මස් නොලද්දෙමි" කීහ. රජපුරවෝ තොපට 'මස් සාය පමණක් මිසක් මටත් මස් සායදැ?'යි ඔක්කේ උන් රාජකුමාරයන්ගේ බොටුව මිරිකා 'මේ මස්ගෙන පිසපියා ගෙනව'යි කීහ.

අරක්කමේයාත් ඊට උත්තර නොකියා 'යහපතැයි, රජපුරවන් වහන්සැ'යි කියා ගොස් මාළු පිස මේ වැඩිය. රජපුරවෝ ප්‍රියපුත්‍ර මාංශය කෑවාහ. එතන සිටියා වූ බොහෝ දෙනා රජපුරවන් කෙරේ හයින් අඩන්නක්වත් නොකට යුතුයයි යන බසක් වත් කියන්ට අසමර්ථ වූහ. රජපුරවෝත් බත් කා අත කට සෝධා වැදුහෙව, නිද

පිබිඳුනාහ. එවේලාවට රා මදුය සිඳින. එවිට රජපුරුවෝ ‘මාගේ පුතණුවන් මෙසේ ගෙනව’යි කීහ.

එවිට බිසව් රජපුරුවන්ගේ පාමුල අධානුන. එවිට රජපුරුවෝ ‘මේ කීමෙක්ද?’යි විචාරා “ඇයි ස්වාමිනි, නුඹවහන්සේ දවල් මේ නිමවූයේ පුත්‍ර මාංශය නොවේද?”යි කීහ. එවිට ‘රා පෙවිල්ලේ දේෂයෙන් වේද? ප්‍රියපුත්‍ර මාංශ කෑයේය’යි කියා බොහෝ විකේෂපයට පැමිණ ‘මේ ජාතියෙහි පටන් නිවන් දක්නා ජාති දක්වා රා නොබොම්’ කළ අධිෂ්ඨාන බලයෙන් දැනුත් මා රා බොන්නේ නැතැ”යි කීහ.

ඒ අසා රජපුරුවෝ “ඒ වන්නාට ඒ සඳහාන, කා කෙරෙත් තොප ඇල්මක් නැත්තේ කවර කාරණයක් නිසාද?”යි විචාළාහ.

එවිට ඡන්තපානි නම් කපුටා කියන්නේ “පසේ බුදුන්ගේ පාත්‍රය බිඳ අවිච්චි මහනරකාදියෙහි වැටුනා වූ කෙනෙකුන්ට පියරජ ව සිට මම බොහෝ දුක් වුනෙමි. එසේ විසින් එවක් පටන් මේ දක්වා එක් කෙනෙකුන් කෙරෙහි ඇල්මක් නොකරන්නේ ඒ කාරණයෙනැ”යි කීහ.

ඒ කෙසේද? යත්,

“යටගිය දවස මෙම නුවර කිතවාස නම් රජව උපන්නේ. ඒ රජපුරුවන්ට එක් පුත්‍රයෙක් උපන. නිමිති දන්නා බ්‍රාහ්මණයෝ ‘දේවයන් වහන්ස, මේ රාජ කුමාරයෝ යම් දවසක මියන්නේ පැන් නොලැබිය’යි කීහ. රජපුරුවෝ ඒ අසා සතරවාසල

මහා වැව් සතරක් බන්ද, ඇතුළුවර ඒ ඒ තැන බොහෝ පතස් පොකුණු බිඳවා, අම්බලන් නන්වා, ඒ ඒ තැන පැන් තබ්බවා මේ නියායෙන් දවස් අරනාහ.

රාජකුමාරයෝත් වැඩි යුවරජ තනතුරු ලැබ ‘දුෂ්ට රාජකුමාරයෝ ය’යි යන නමින් ප්‍රසිද්ධ වූවාහ. රජපුරවෝත් තමන්ගේ අඹුදරුවන් ජායාව මෙන් කැටුවම යන යම් තැනකට කැඳවාගෙන යන්නාහ. එක් දවසක දුෂ්ට රාජකුමාරයෝ තනිව පියාණන් කැටිව එක් නොවී ඇත්කඳ පිටට නැගී වතුරාංගිනී සේනාව පිරිවරා නුවර ඇවිදින්නට වන්නාහ. ඒ වේලාවට සිල්වන් ගුණවත් දැමුණා වූ ඉඳුරන් ඇති එක් පසේබුදු කෙනෙකුන් වහන්සේ බත් පාත්‍රයක් සිගාගෙන විවීයේ වඩිමින් සිටියේක. ඒ වේලේ රජපුරවන් ලා කැටිව එන්නා වූ බොහෝ පර්ෂිත් පසේබුදුන් වදින්නට හා ගුණ කියන්නට වන්නාහ. එවිට යුවරජපුරවෝ ‘මා වැනි රාජකුමාරයෙක් දැක්කදී මේ හිසමුඩු හිඤ්ඤන් දකින්නට වන්නාහ’යි පසේබුදුන්ට කීපි ඇතු පිටින් බැස පසේබුදුන් කරාගොස් ‘පාත්‍රයට බත් ලද්දේ ඇද්දැ’යි විචාරා ‘එසේය කුමාරයෙනි’ වදුරන්නා එවිට ‘යාපත, පාත්‍රය බලමිම’යි පාත්‍රය අතටගෙන බිම එලා පයින් මිරිකා සුනුවිසුණු කළාහ.

පසේබුදුන් ‘නිකන් නිස්කාරණයේ මේ මාගේ පාත්‍රය බිඳ බොහෝ අකුසල් පුරාගතැ’යි මුණ බැළිහ. ඒ කුමාර තමන් කෙරේ උරණින් මුණ බැළිවයි සිතා ‘කිතවාස නම් රජපුරවන්ගේ පුත් වූ දුෂ්ට කුමාරයෝ නම් මම, නුඹවහන්සේ

මට උරණාව කරන්නේ කිමිදුර'යි කීහ. පසේබුදුරජාණන් වහන්සේ සුන්ඛත්ව උත්තරපටි වූ නන්දමූල පබ්භාරයට වැඩිසේක.

ඒ වේලාවට අවිච්චි මහනරකයෙන් ගිනිදැල් අවිච්චි රාජකුමාරයන්ගේ ඇඟ වැදගත, රාජකුමාරයෝත් බොහෝ දුහයට පැමිණ පැන් පිපාසයෙන් ‘පැන් ගෙණව’යි කීහ. ඒ වේලාවට ඒ ඒ තැන තිබූ වැව්, පොකුණු, පතස් ආදී වූ තැන තිබූ පැන් එකෙනෙහිම හිඳි ගියේය. පොලොව පලාගෙන රාජකුමාරයන් අවිච්චි මහනරකයට අරගන ගියේය. කිතවාස නම් රජව උපන්නා වූ මම බොහෝ විකේෂ්පවට පැමිණ සිතන්නේ ‘යමකට ඇල්ම කිරීමෙන් පවිදු, විකේෂ්පයද උපදුනේය. එසේ විසින් මේ ජාතියෙහි පටන් නිවන් දැකිනා ජාති දැක්වා කිසිම වස්තුවක ඇල්ම නොකෙරෙමි’ කියා අධිෂ්ඨාන කෙළෙමි. එසේ නිසා මේ ජාතියෙහි කිසි දෙයකත් ඇල්ම නොකෙරෙමි” කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා “ඒ වන්නා එසේය. සියලු සත්ත්වයන් කෙරේ මෙහි කරන්නේ කවර කාරණයකින්දැ?”යි කීහ. ඒ කාරණය කියන්නා වූ ජන්නපාති නම් කපුටා “පෙර තාපසව ඉපිදු කපුටා වූ මෙහි භාවනායෙක අභ්‍යසයෙන් මේ ජාතියේ මෙහිද ඇත්තේ ය”යි කීහ.

ඒ කෙසේද? යත්,

“පෙර මේ නුවර අරක නම් තාපසව ඉපිදු මෙහි භාවනාකොට බඹලොව ඉපදු සංවතී විවර්තී ආදී වූ

සන්කපක් මෙහි භාවනාකොට බලලොව ඉපද ඒ අභ්‍යාසයෙන් දැනුන් මා මෙහි ආනුභා ඇත්තේය”යි කීහ.

එබස් රජපුරවෝ අසා “කිසිම අපරාධයක් නැති ධර්මිවප් පණ්ඩිතයන් කෙරේ මේ කාල නම් සෙනවිරද්දු අභ්‍යයෙන් කන අත්ලස් නිසා උන් මා කෙරේ කනස්සඵය”යි සිතා සෙනවිරදුන් කෙරේ කෝපව අමාත්‍යයන් මුණ බැලූහ. අමාත්‍යයෝ රජපුරවන් අභිප්‍රාය දැන “උප්ට වූ අත්ලස් සොර, තා කන අත්ලස් තිබී ගියේයයි කියා නිරපරාධ ධර්මිවප් පණ්ඩිතයන් නසන්ට උත්සාහ කළ නියාවදැ”යි ඇම දෙනාම උනස්නෙන් නැගී සිට කාල නම් සෙනවිරදුන් ඇද බිම හෙලාගෙන බොහෝ දෙන තමා අතට සමිහ වූ කැටමුගුරු ආදී වූ දෙයින් තළා අල්වාගෙන නුවරින් පිටත කසල ගොඩට ඇදපුවයි වදුරා මේ ‘ධර්මිවප් ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි කාල නම් සෙනවිරද්දු නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය, ධර්මිවප් පණ්ඩිත ව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

220. කාසාව ජාතකය

තවද මුළුලොවට පිහිට වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මේ කථා උත්පත්තිය වේච්චනාරාමයෙහිදීය.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් සමයෙකිනි සැරියුන් සාමීන් වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ඒ ගම උපාසකවරු සැරියුන් සාමීන්ටත් දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ටත් එක් දානයක් දෙන්නට යන්නාහ.

එසමයෙහි එක් ව්‍යාපාරයෙක් ලක්ෂයක් වටිනා සළුවක් උපාසකවරුන්ට දී “මාත් මේ දානයට මුසුවන්ට උවමනවැ”යි සිතා මුසු විය. එකියන උපාසකවරු දුන් දී අන්තයෙහි “මේ ලක්ෂයක් වටිනා සළුව සැරියුන් සාමීන්ට දෙමෝද? දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේට දෙමෝ හෝදැ?”යි කියා කථා කළාහ.

ඉන් සමහරු “සැරියුන් සාමීන්ට දෙමින”යි කීහ. සමහරු “සැරියුන් සාමීන් නම් දවසක් දෙදවසක් රඳු ලා වැඩ පියනසේක. අපගේ උකෙහි සුවෙහි නොබැඳෙනසේක. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ වන්නා මේ ගමේම නිධානයක් සේ වැඩහිඳු අපගේ උකෙහි සුවෙහි බඳෙනාසේක. එසේ හෙයින් ඔබවහන්සේට දෙමිමැ”යි කියා උන්වහන්සේට පිළිගැන්වූහ. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ දැවළු ඉරා යහපත්ව ගෙත්තමිකොට කිනිහිර මල් පෙත්තක් මෙන් යහපත්කොට රඳු සිවිර පෙරවා ගත්සේක.

වේළුවනාරාමයෙහි සිට වහන්දෑ තිස්දෙනෙකුන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයට වැඩ සවිඥයන් දැක “ස්වාමීනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ තමන්ට නුසුදුසු වූ රහතුන්ට සුදුසු වූ සුවුරක් පෙරවියෝ වේදැ”යි කීසේක. සවිඥයෝ එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ තමන්ට නුසුදුසු වූ අර්හත්ධිවජය පෙරවියෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ

කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ අසුදුහසක් ඇතුන්ට නායක ව ඇත්රජ ව ඉපද ඇත් සමුහයා පිරිවරා ඒ ඒ තැන ඇවිදිනාහ.

ඒ සමයෙහි එක්තරා දුක්ඛිත මනුෂ්‍යයෙක් දළකඩ ලියා ජීවත් වන්නා වූ මනුෂ්‍යයන් ඉන්නා විටීයට ගොස් කියන්නේ “තොප ඇමට දළකඩ සමීන විනමී යහපතැ”යි විවාළේය. එවිට දළකඩ කමීමාන්ත කරන්නා වූ මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “දළකඩ සමීන විනමී ඉතා යහපතැ”යි කීහ. එවිට ඒ පුරුෂයාත් “නිකන් ගියෙමී නමී ඇත්තු මා මරනි. පසේබුදු විලාසයෙන් යෙමී” සිතා මනා වූ කාසවස්ත්‍රයක් ඇඳ පෙරව තෙබක් කාසාය වස්ත්‍රය යට සගවාගෙන බෝධිසත්ත්වයන් ආදී වූ ඇතුන් වසන්නා වූ වනාන්තරයට ගොස් ඇතුන් යන්නා වූ මාවත වැඳ සිටියේය.

ඇත්තු මොහු දැක “පසේබුදු කෙනෙකුය”යි සිතා ආදරකොට ගියහ. ඒ වැදි ඇමට පස්සෙන් යන්නා වූ ඇත් බලා තෙබ දමා ලා ඇතු මරා දළ ගෙනගොස් විකුණයි. මේ නිසායෙන් දවස්පතා ඇතුන් මැරීමෙන් බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ඇත්තු කල්යාමකින් අඩු වූවාහ. එපවත් දන්නා වූ ඇත්තු බෝධිසත්ත්වයන් ලඟට ගොස් එපවත් කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝ “එසේ විනමී පසේබුදු විලාසය ඇරගෙන සිටිනා

තැනැත්තාවුන් ඇතුන් මරණ වැද්දෙකු නියාවේදැ”යි සිතා “ඒ මා පරීක්ෂා කරන්ට උවමැනවැ”යි සිතා පසුව දවස් ඇතුන් සැමටම පස්සේ එන්ට වන්නාහ.

එදවසුන් ඒකියන පස්සේදු විලාසය ගත්තා වූ වැදි බෝධිසත්ථයන් දැක නමාගේ තෙබ දැමීය. උහ තුමු තෙබ බලා “වැද්දු මරම්” අත බිමගසා දිවගෙන අවුත් සිතන්නාහු “මු කුමක් වේවා කාසායවස්ත්‍රය ඇඳගෙන සිටියේය. එසේ හෙයින් මු මරන්ට නොයෙදෙව”යි සිතා කියන්නාහු “නොප සේවු පාපිණ්ඩයන්ට මෙබඳු අර්හත්ධිවජය වූ කාසායවස්ත්‍රය නොහොබීය. තා විසින් මෙතන වැද හිඳ මාගේ ඇතුන් නසන්ට කාරණා නොවෙයි, ඉදින් බොහෝ දවසක් තා දිටින්නම් දන්නෙම් වේදැ”යි කියා හය ගන්වා යවිනයි වදුරා මේ ‘කාසාව ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි වැදි නම් මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. ඇත් සමුහයාට නායක ව උපන්නා වූ ඇත්රජ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

221. වුල්ල නෂද (වුල්ලනෂදිය) ජාතකය

තවද මුළුලොවට ආධාර වූ සච්ඤයන් වහන්සේ වේළවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ සඵලයන් වහන්සේට උනුවායන් මෙහෙයීම් ආදී වූ බුදුන් නසන්ට බොහෝ උත්සාහ කළහ. සඵලයන්ගේ සීල, සමාධි, කරුණා බොහෝ වූ ගුණ දැක දැකත් බුදුන් කෙරේ දයාවක් කරුණාවක් නූපන. එසේ විනම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මහතදයෝය”යි යන කථාව කිය කියා උන් තෙතට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ තදයෝම වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් හිමාලය වනයෙහි අසුදුහසක් වානරයින්ට නායක ව නන්ද නම් වානරාධිපති ව දවස් අරණාහ.

බෝධිසත්ථයන්ගේ මල් වූ වුල්ල නන්ද නම් වානරයෙකුන් අත්තාහ. මේ කියන දෙබ්‍රයෝ අන්ධ වූ මෂණීයන් රකිනාහ. බෝධිසත්ථයෝත් වානරයන් සමග පලාඵල සොයා කන්නානු පලාඵල තමනුත් කා වදුරන් අත පලාඵල “මාගේ මෂණීයන් වහන්සේට දෙව”යි කියා ඵවන්නාහ.

ඒ ගෙන ගියා වූ වඳුරෝ තමනුත් කා බෝධිසත්ථයන් වහන්සේගේ මෂණියන්ට නොදෙනුහ. බෝධිසත්ථයන් වහන්සේගේ මෂණියෝත් පලාඵල නොලැබ ඉතා දුච්චතාවයට පැමිණියාහ. බෝධිසත්ථයෝ දුටුකක් මෂණියන්ට කියන්නාහු “ඇයි මාගෙන් යවන්නාවූ පලාඵල ඇත්ත වුව දුච්ච වන්ට කාරණා කිමිදැ?යි කීහ. බෝධිසත්ථයන්ගේ මෂණියෝ කියන්නාහු “පුත, තොප ඵචන පමණක් මිසක් මට නොදෙනුහ”යි කීහ. එබස් බෝධිසත්ථයෝ අසා “මම මේ වඳුරන්ට රාජ්‍යය කරන්නේන් මාගේ මෂණියන් වහන්සේ රැක ගන්ට නොපිළිවනැ”යි සිතා තමාගේ බාලමලණුවන්ට කියන්නාහු “මල, තොප විසින් වඳුරු මුලට රාජ්‍යයකොට වාසය කරව, මම මාගේ මෂණියන් වහන්සේ රකිමි” කීහ. ඒ අසා බෝධිසත්ථයන්ගේ මලණුවෝ කියන්නාහු “මටත් වානරයන්ට රාජ්‍යය කරන්ට බැරිය, මමත් මාගේ මෂණියන් වහන්සේ රකිමි” කියා බෝධිසත්ථයන් හා දෙනුනම මෂණියන්ද අරගෙන බරණැස් නුවරට අවුත් බරණැස් නුවර කෙළවර මහත් වූ නුග ගසක වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක්තරා මනුෂ්‍යයෙක් තක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන් ලග අකුරු කරන්නට වන. දිසාපාමොක් ආචාරී “මේ ඒ කාල පුරුෂයාය, මුට ශාස්ත්‍ර උගන්නා කිමිදැ?”යි සිතා නැවතත් “මුගේ උත්සාහ බලවන, කුමක් වේවා අකුරු කරවමි” සිතා ඔහුට බොහෝ ශාස්ත්‍ර උගන්වා යවන්නාහු යම් සේ “නොපි සාහසික ක්‍රියාවක්වත්, කෙනෙකුන්ට හිංසාවක්වත් නොකරව”යි කියා අවවාද කියා

යවුන. එකී පුරුෂයාත් “යහපතැ”යි ගිවිස බරණැස් නුවර කරාගොස් දුනු ගත් අත ඇතිව දඩයම්කොට මස් මරා විකුට ජීවත් වන්නේ.

එක් දවසක් කිසිම දඩයමක් සමින නොවී ගෙට යන තැනැත්තේ නුවර කෙළවර මහත් නුග ගසක් දැක “මේ ගස යම් ඇත්තෙක් ඇද්දේ හෝ”යි ගස මුලට ගොස් උඩ බැලිය. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ථයන් මෑණියන් ඉදිරියේ ඉදුවාගෙන බෝධිසත්ථයන් හා බෝධිසත්ථයන්ගේ මලණුවෝ පස්සේ උන්නාහු. දුනු ගත් අත් ඇති වැද්දුහු දැක බෝධිසත්ථයෝ සිතන්නාහු “මාගේ මෑණියන් වහන්සේ මැළි විසින් හා කය දුච්ච විසින් හා නොමරන්නාහ”යි සිතූහ.

වැදිත් එකියන මැහැළි වැදිරිය දැක සිතන්නේ “මාගේ ගෙයි කොල්ලෝවත් කාපියව”යි සිතා විදින්නට දුන්න නගාගත. ඒ දැක බෝධිසත්ථයෝ සිතන්නාහු “මේ වැදි මාගේ මෑණියන් විදින්නට උත්සහ කෙරෙති. එසේ හෙයින් මාගේ මෑණියන් වහන්සේට මාගේ ජීවිතය දෙන්නට උවමැනවැ”යි සිතා මලණුවන්ට කියන්නාහු “මම මාගේ මෑණියන් වහන්සේට ජීවිතය පරිත්‍යාගය දෙමි. තොපි මාගේ මෑණියන් වහනසේ රකුව”යි කියා වැද්දුහුගේ දුනුපසට අවුත් කියන්නාහු “මාගේ මෑණියන් වහන්සේට ජීවිතදානය දී මා මරා මස් කව”යි කීහ. “යහපත තොපගේ මෑණියන් වහන්සේට ජීවිතදානය දෙමි” කියා බෝධිසත්ථයන් විදු මරා ඵලාගත. තවත් මෑණියන්ට මරන්නට දුන්න ඇදුගත. එවට බෝධිසත්ථයන්ගේ මලණුවෝ

“මේ වැදි මාගේ මනෝයන් මරනට උත්සාහ කෙරෙයි, එසේ හෙයින් පළමුකොට මම මනෝයන් වහන්සේට ජීවිතදානය දෙමි. එක දවසක් වී නමුත් රැකෙනසේක් වේදැ”යි සිතා වැද්දහුගේ දුනුපසට අවුත් කියන්නාහු “මාගේ බසයන් වහන්සේත් මරාපුව, මාත් මරා ගනුව, අප දෙන්නාගේ මස් අදට නොපට ජීවිත් වෙන්ට ඇත. මනෝයන් වහන්සේට ජීවිතදානය දෙව”යි කීහ.

වැදින් “යහපතැ”යි කියා බෝධිසත්ථයන්ගේ මලණුවන් විද මරා ඉක්බිත්තෙහි “මාගේ ගෙයි කොල්ලෝවත් කාපියති” සිතා බෝධිසත්ථයන්ගේ මවු වැඳිරිත් විද මරා ඵලාගෙන තුන්දෙනම කඳු බැඳගෙන නික්මින.

ඒ වේලාවට උගේ ගෙට හෙණක් ගසා දරුවන් දෙන්නන් මනෝයනුත් මැරිනි. තමන් ඒ අසා අත තුඩු දුනුදුඩු දමා දඩමස් කඳුත් දමා කඩ ඉරා කරලාගෙන ගෙට ගොස් ගෙයි තුඩු දු ගිය කණුවක් ඉස වැටින. ඒ වේලාවට පොලවත් විවර වී අවිච්චි මහනරකයෙන් ගිනිදැල් ඇවිත් ඇඟ ඉස වසාගත.

ඵවිට නරකයට යමින් සිට කියන්නේ “යම් සේ මාගේ දිසාපාමොක් ආචාරීන් වහන්සේ විසින් ‘කා කෙරේවත් ද්වේෂයක් නොකරව’යි කියනලද අවවාදයේ විපාක අදම ලදිමි. ඒ එසේමය, යම් සේ කලයාණා ධර්මයක් කළ කෙනෙක් ඇත්නම් කලයාණා ධර්මය දකිති. යම් අකුශලයක් කළ කෙනෙක් ඇත්නම් අකුශලයක්ම දකිති. ඒ එසේමය, තමා වපුළා වූ බිජුවටින් නැගෙන්නා වූ ඵලයත් එසේම වේදැ”යි යනාදීන්

කියා ගොසින් අවිච්චි මහනරකාදියෙහි වැටුනාහයි වදුරා මේ ‘චුල්ලනන්ද ජාතකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි එකියන වැදි නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. දිසාපාමොක් ආචාරී නම් ශාරිපුත්ත ස්ථවිරය. එසමයෙහි බෝධිසත්තවයන්ගේ මව් වැඳිරි නම් ප්‍රජාපතී ගෝතමී ස්ථවිරියන් වහන්සේය. බෝධිසත්තවයන්ගේ මල් වූ චුල්ලනන්ද වදුරු නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි වදුරන්ට රජ ව උපන්නා වූ වානරරජ නම් බුදු වූ මමිම ය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළසේක.

222. ප්‍රච්ඡන්ත ජාතකය

තවද මුළුලොවට කල්‍යාණමිත්‍ර වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක්තරා කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් පසල්ගම්වාසී එක්තරා මනුෂ්‍යයෙකුට ණයක් දී පෙරලා ඒ ණය ඵලවන්ටයයි සැවැත් නුවර සිට පසල්ගමට ගොස් තමන්ගේ ණය නොදෙන හෙයින් ඒ ණය ඉල්වා ආ කෙළෙඹි පුත්‍රයා හා ඔහුගේ බිරින්ද ණය දරන්නන් හා කැට්ටි දබරකොට ගෙන දෙමහල්ලන් බත් කන්ට කියද්දී බතූන් නොකා නික්මුණාහ.

අතරමග යන කලට එක්තරා මනුෂ්‍යයෙක් දෙමහල්ලන්ගේ මුහුණ වැහැරී තිබූ හෙයින් බත්මුල පුරුෂයා අතට දන්නාහ.

ඒ පුරුෂයාත් ඒ බන් ස්ත්‍රීට නොදී කනු කැමැතිව භාර්යාවට කියන්නේ “මේ වල සොරු ඇත, එසේ හෙයින් තොපි ඉදිරියේ යව”යි කියන්නා ඒ ස්ත්‍රීන් “ඇත්තකර”යි සිතා ඉදිරියෙන් නික්මුණාහ.

එවිට ඒ පුරුෂයා බන්මුල උනා බන් කාපියා ස්ත්‍රීයට කියන්නේ “එමිබල, තුමු ඇම බන් කාපියා තුමු සිස් මුලය අපට දුන්නේය”යි කිවුය. ඒ අසා ස්ත්‍රීය “මා දැක්කදී දුන් බන්මුල මට නොදී තෙමේම කා දැන් මට සිස් බන්මුල පැය”යි විකේෂ්පව දෙන්නම එක්ව සැවැත් නුවරට එන්නා වූ ජේතවනාරාමයෙහි පොකුණෙන් නා “බුදුන් දැක යම්මැ”යි සිතා සැප සේ පොකුණෙන් නා සඵලයන් වහන්සෙ දැකින්ට ගියහ.

සඵලයෝත් ඒ දෙමහල්ලන් දැක “ඇයි උපාසිකාවෙනි, උපාසකයන් කෙරේ ස්නේහ ඇත්තේදැ?”යි විචාළාහ. එවිට උපාසිකා කියන්නී “ස්වාමීනි, මා මුන්ට ස්නේහ ඇති පමණක් මිසක්, මු මා කෙරෙහි සෙනෙහස නැත්තාහ. අද අතරමග දී එමින් සිටියදී දුන් බන්මුල මා සිටියදී තෙමේ කාපිය. මේ මා කෙරේ ඇති සෙනෙහස දැ?”යි කියා සඵලයන්ට දැන්වූහ. සඵලයෝත් “උපාසිකායෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් තොපි මුන් කෙරෙහි සෙනෙහස ඇත්තෝමය. මු තොපි කෙරෙහි සෙනෙහස නැත්තෝමය. මම නුවණැත්තන්ගේ බසින් පෙරලා උනුන් කෙරේ සෙනෙහස වූවෝ වේදැ”යි වදුර “ඒ

කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජරුවන්ගේ පුතණු කෙනෙකුන් ඇත්තාහ. ඒ පුතණුවෝ වැඩිවිය පැමිණ රජ්ජරුවන්ට යුවරජ තනතුරෙහි සිටියාහ. එකියන බාරාණාසී කුමාරයන් කෙරෙහි සැකව කියන්නාහු “නොපි පලා ගොසින් පාසල් නුවරක ඉඳ ඉක්බිති රාජ්‍යය කරන්නට එව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා ඒ රාජකුමාරයෝ තමන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවු අත අල්වාගෙන පසල් රටකට පලා ගොස් වාසයකොට උන් කලට පියරජ්ජරුවන් මළ පවත් අසා රාජ්‍යයට නික්මුණාහ.

අතරමග යන කලට එක්තරා මනුෂ්‍යයෙක් දෙමහල්ලන්ගේ මුහුණු වැහැර තිබූ හෙයින් බත්මුලක් කුමාරයන් අතට දුන්නාහ. ඒ රාජකුමාරයෝත් තමන්ගේ බිසවුන්ට නොදී කනු කැමැත්තේ බිසවුන්ට කියන්නේ “මේ වල සොරු ඇත. එසේ හෙයින් තෙපි ඉදිරියේ යව”යි කියන්නා ඒ බිසවුනුත් “ඇත්තකැ”යි සිතා ඉදිරියෙන් නික්මුණාහ.

එවිට රාජකුමාරයෝ බත්මුල උනා බත් කාපියා බිසවුන්ට කියන්නේ “එමිබල, හැම බත් කාපිය. බත් නොතිබූ සිස් මුල අපට දුන්නේය”යි කීය. ඒ අසා බිසව “මා දැක්කදී දුන් බත්මුල මට නොදී තෙමේ කා සිස් බත්මුලක් පෑයේය”යි

විකේෂ්පව දෙන්නම සමගව බරණැස් නුවරට අවුත්
රාජකුමාරයෝත් රාජ්‍යයට පැමිණා බිසවුන්ට අගමෙහෙසුන්
තනතුරු දුන්නාහ. ඒ දුන් පමණක් මිසක් කරැණාවක්
බිසවුන්ගේ දුක්සුව විවාරන්නක් නැත්තාහ.

එසමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට අමාත්‍යව
උපන්නාහ. එක් දවසක් බිසවු ලගට ගොස් කියන්නාහු “අැයි
දේවීන් වහන්ස, අප සේ වූ වයෝවෘද්ධයන්ට බත්කඩ ආදී වූ
දෙය දී සාදුක් විවාරන්ට එපාදැ?”යි කීහ.

එබස් බිසව් අසා “පියාණනි, මාගේ පොහොසත්කම් විවර
කට වේද? මාත් සංග්‍රහ කරන්නේය”යි කියන්නා “අැයිද?
නුඹවහන්සේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් වහන්සේ නොවේදැ?”යි
කියන්නාම “අගමෙහෙසුන් බිසවු මිසක් මා අැති නියාවත්
සාමින් නොදන්නාසේක. දැන් රාජ්‍යය පුරුදුවපියා සිතන්නේ
කෙසේද? පෙර දුප්පත් ගමනේ රාජ්‍යය ලබන්ට එන ගමනේ
පවා අතරමග දී බත්මුලක් ලත් ගමනේ මට නොදී
කාපුසේක. එසේ වූ ද, එසේ කල දැන් තමාම වේදැ”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් දැක්කදීත්
මා විවාළ කල එවිටත් මේ මානේ කියනසේක්දැ?”යි
විවාළසේක. “යහපතැ”යි කියමි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “එසේ විනමි දැන්ම
ගොසින් රජ්ජුරුවන් ලග සිටිමි. නුඹවහන්සේ එතනට අව
මැනවැ”යි කියා බෝධිසත්ථයෝ රජ්ජුරුවන් ලග කථාකොට
සිටියාහ. ඒ වේලාවට බිසවුන් රජ්ජුරුවන් ලගට ගොස්

රජපුරුවන් වැළ සිටියාහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ බිසවුන් අතින් විවාරන්නාහු “ඇයි දේවීන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ අප සේ වූ වයෝවෘද්ධියන්ට බන්ධන ආදී වූ දේය දී දුක්සැප විවාරන්නට එපාදැ?”යි කීහ. එබස් බිසව් අසා “පියාණෙනි, මාගේ පෝසන්කම් විවරට වේද? මාත් සංග්‍රහ කරන්නේය”යි කියන්නා “එසේ කියන්නේ ඇයිද? නුඹවහන්සේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් වහන්සේ නොවේදැ?”යි කියන්නා “මා අගමෙහෙසුන් පමණක් මිසක් සාමින් මා ඇති නියාවන් නොදන්නාසේක. දැන් රාජ්‍යය පුරුදුවසියා සිතන්නේ කෙසේද? පෙර දුප්පත් සමයේ රාජ්‍යය ලබන්ට එන ගමනේ පවා අතමගදී බත් මුලක් ලත් ගමනේ මට නොදී කාපුසේක. එසේ කළ දැන් තමාම වේදැ”යි කීහ.

එබස් අසා බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, කීවේ ඇත්තදැ”යි විචාළාහ. එවිට රජපුරුවෝ මුවෙන් නොබැන ඉවසූහ. ඒ පවත් දැක බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බිසවුන්ට කියනසේක් “දේවීන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ කෙසේ කරුණාව ඇතත් රජපුරුවන් වහන්සේ නුඹවහන්සේ කෙරේ ඇල්ම නැතුව වාසය කරමින් සිටියදී ලග විසීම රජපුරුවන් වහන්සේ ගේ සිතට සැපයෙක් නැත. එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේට මෙනනම යයි කියා ඇද්ද? සෙසු අතික් ස්ථානයකට ගොසින් ජීවත් වන්නාසේක්දැ”යි කීහ. එබස් රජපුරුවෝ අසා තමන්ගේ රාජ්‍යශ්‍රී බිසවුන්ට දී එතැන් පටන් ප්‍රියවාසය කළාහයි වදාරා ‘පුටුහත්ත ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඒ දෙමහල්ලෝ නම් තොපි දෙමහල්ලෝමය, ඒ අමාත්‍යව උන්නෙමි බුදුවූ මමීම ය”යි වදාළසේක.

223. කුමිහිල ජාතිකය

තවද තුන්ලොවට නායක වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දෙවිදන් තෙරුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් දවසක් ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ බොහෝ හික්කුන් වහන්සේ “දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ බුදුන් නසන්ට මහත් උත්සාහවීය් කොටත් කරගත නුහුණුවෝය”යි කිය කියා උන් තෙනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදු?”යි අසා වදුරා “මහණෙනි, දෙවිදන් තෙරණුවෝ පෙරත් තථාගතයන් වහන්සේ නසන්ට උත්සහ කොටත් කරගත නුහුණුවෝම වේදු”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ හිමාලය වනය සමීපයෙහි වදුරු යෝනියෙහි ඉපිදු අත් හා සමාන බල ඇති ඒ වානර තෙමේ ගගකින් එතෙර මෙතෙර යන්නේ ඒ ගගෙහි වාසය කරන කිඹුල් ධේනුවක් තොමෝ මහබෝසතාණන් දැක හදවන කන්ට දෙළෙක් උපන. ඒ බව

තම ස්වාමිපුරුෂයා වූ කිඹුලාණන්ට කිය. ඒ කාරණය ඇසූ කිඹුලාණෝ මහබෝසතාණන් අල්වන්ට බොහෝ උත්සහ කොටත් නොහැකිව ඒක් දවසක් මහබෝසතාණන්ට මෙසේ ස්තූති කෙළේය. “වානරජයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ සත්‍යයද, ප්‍රඥාව හා ධේය්‍යියද, ත්‍යාගයද යන මේ විශේෂයෙන් යහපත් වූ ගුණයන් කරණ කොටගෙන සතුරන් ජයගන්නේය”යි කියා ලජ්ජාවට පත්ව යන්න ගියේය.

“එසමයෙහි කිඹුල්ධේනුව නම් දැන් විඤ්චි මානවිකාය. කිඹුලාණෝ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. වානර ව උපන්නෙමි බුදුව මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

224. බන්ති(ය) වණ්ණාන ජාතිකය

තවද ‘කුම්භිල ජාතිකය’ පළමු කියන ජාතික වලින්ම විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය.

තවද මුළුලොවට එකබන්ධු වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝසල රජපුරුවන් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

කෝසල රජපුරුවන්ට වැඩ පසස්නා එක් අමාත්‍යයෙක් අන්ත:පුරයට එක් ද්‍රෝහයක් කළේය. රජපුරුවෝ උන් කෙරේ ඝමාකොට එපවත් සච්ඤයන් වහන්සේට සැළ කළාහ. සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි උන්ගේ එක්තරා වැඩ පසස්නා අමාත්‍යයෙක් අන්තඃපුරයට ද්‍රෝහයක් කෙළේය. ඒ අමාත්‍යයාගේ ගෙට උගේ ගෙයි එක් මිනිසෙක් ගෙට වැද ද්‍රෝහ කෙළේය. එකියන අමාත්‍යයා තමාගේ ගෙයි ද්‍රෝහ කළ තැනැත්තනු අල්ලාගෙන රජ්ජරුවන්ට පෑ කියන්නේ “දේවයන් වහන්ස, මට වැඩ පසස්නා මාගේ ගෙයි එක් මිනිසෙක් මා ගෙට වැරදින. උඟට කුමක් කරමිදැ?”යි විචාළහ.

එවිට රජ්ජරුවෝ කියන්නානු “එමිබල, මාගේ ගෙයින් එක් වැඩ පසස්නා අමාත්‍යයෙක් ද්‍රෝහ කළේය. එසේ හෙයින් උන් කෙරේ තොප විසින් මෙහි කරව”යි කීහ. එබස් අමාත්‍යයෝ “සාමීනි, මාත් සිතාය මේ කිවේය”යි සිතා එවක් පටන් අන්තඃපුරයට ද්‍රෝහ කරන්නට නොසිතියයි වදාරා ‘බන්තිවණ්ණ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජව උපන්නෙමි බුදුවු මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

225. කෝසිය ජාතකය

තවද මුළුලොවට තිලක වූ සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝසල රජ්ජරුවන් අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී. මෙහි වර්ථමාන කථාව ඉකුත්වන සේමයයි දනගුතු.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් රජ්ජුරු කෙනෙක් නොකාලයෙහි යුද්ධයට නික්ම මගුල් උයන කඳවුරු බැඳගෙන උන්නාහ. ඒ වේලාවට එක් බකමුහුණෙක් උණ පඳුරක් මධ්‍යයෙහි සැතපුනේය. කවුඩෝ උණ පඳුර වටකොට ගෙන උන්නාහ. බකමුහුණු තමාට බල ඇතිව රූපිවත් නොවී දහවල්ම පිටත් විය. එවිට වටකොට ගෙන උන් කවුඩෝ ඔළුවේ ඇත එතන එලාපුවාහ. රජ්ජුරුවෝත් ඒ දැක තමන්ට අමාත්‍යකම් කරමින් සිටියා වූ බෝධිසත්තවයන් අතින් “මේ කිමෙක්දැ?”යි විචාළහ.

බෝධිසත්තවයෝ කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මේ බකමුහුණා තමාට නොකාලයෙහි පිටත් වූ හෙයින් බොහෝ විනාශයට පැමිණියේය. ඉඳින් දේවයන් වහන්ස, බකමුහුණා සෙසු බකමුහුණන් පිටත්වන රැට මෙයින් පිටත් වීමේ අන්තරායක් නොවී සැපසේම පලා යන්නේය”යි යනාදීන් වදාළසේක.

රජ්ජුරුවෝ ඒ අසා “යහපතැ”යි සිතා පෙරලා රජගෙට ගියහයි වදාරා ‘කෝසිය ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි අමාත්‍යයව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

226. ගුට්පාණී (පානක) ජාතකය

තවද මුළුලොවට අමා වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා හික්කුන් කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්න,

සැවැත් නුවර ගව්වක් දෙගව්වක් විවරක දී උපාසකරුන් දන්නා ගමක් ඇත්තේය. එසේ වූ උපාසකවරු බොහෝ හිඤ්ඤා වහන්සේලාට ලා බත් පොහෝ බත් ආදී වූ බොහෝ බත් දානය දෙන්නාහ.

එසමයෙහි ඒ ගම ඉන්නා ප්‍රශ්න ගුණ්ඨිකයෙක් ඇත. ඒ තෙම සාමණේර, මාළු හිඤ්ඤා වහන්සේ ආ කල ප්‍රශ්න ගුණ්ඨිකයා විසින් දක්නාලද සේ “දන් කාපුවායේ විපාක කිමිදුර?”යි යනාදීන් ප්‍රශ්න විචාරයි. එවිට හිඤ්ඤා වහන්සේ කියාගත නුහුනු වේලේ තෙමේ බණ කියන්නේය. එසේ හෙයින් මු කරන අලෝභල නිසා බොහෝ මාළුවරුන් වහන්සේ ලා බත් පොහෝ බත් නිසා යන්ට මැලි වූහ.

එසමයෙහි පිටිසර සිට හිඤ්ඤා කෙනෙකුන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක. ජේතවනාරාමයෙහි හිඤ්ඤා වහන්සේ අතින් “ලා බත් පොහෝ බත් කොයි දී දෙන්නේදුර?”යි විචාරා “අසවල් ගමදීය, ඒ ගමට ප්‍රශ්න ගුණ්ඨිකයෙක් බොහෝ හිඤ්ඤා වහන්සේ ගිය වේලේ නොයෙක් ප්‍රශ්න විචාරා ගැහැට කරන්නේය. එසේ හෙයින් ඔබ්බට යන්නේ කුමටදුර?”යි කීහ.

එවිට හිඤ්ඤා වහන්සේ “අද දවස ලා බත් මට පමුණුවන්නාහ. මම ඉතිබ්බේ තර්කයක්, වාදයක් නොකරන ලෙස සලස්වාලමි” කීහ. “යහපතර”යි කියා එදවස් උන්වහන්සේට පොහෝ බත් සැලැස් වූසේක. උන් වහන්සේත්

“යහපත”යි ගමට ගොස් ගම කෙළවර සිට සිවුර ගැට ගන්වන්ට වන්සේක. ඒ වේලාවට එකියන ප්‍රශ්න ගුණ්ඨිකයා අනින්ට දිවන්නා වූ බැටළුවෙකු මෙන් එතනට අවුත් “කුමක්ද දන් වලඳන්ට අවුද? මේ ගමට වන්නේ, එසේ හෙයින් දන් කෑ විපාක කිමිදැ?”යි විචාලේය. “යහපත දන් වලඳු ඉක්බිති ප්‍රශ්න කියමිමය”යි කීසේක. “යහපත” කියා ගමට ගොස් කැඳ වැළඳුසේක. ඒ වේලේ “බත් වලඳු ඉක්බිත්තෙන් කියමිමය”යි කියා ඉක්බිති බත් වලඳු අන්තයෙහි උග්‍ර විසින් ප්‍රශ්න විචාරන්නා “යහපත මෙනහ දී බැරිය, ගමින් කෙළවරවල දී කියමි” කියා උග්‍ර හා සමග ගමින් කෙළවරට ගොස් පාසිවුරු එක් තැනක තබා යාපත්කොට අතින් බැට කැඩෙන සැටියේ ඇත “මේ මාගේ ඇන්න බැඳුයින් කුමන විපාකයක් ඇද්දැ?”යි කියා “අඳවක් පටන් මේ ගමට ආ මාළුවරුන් වහන්සේ කෙරේ ඉනිබිබේ ප්‍රශ්න විචාලා නමි දන්නමෝදැ”යි කියා හය ගන්වාලා ගියසේක. එතැන් පටන් ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේලාට ඒ වරපුරුෂයාගෙන් හය නුවුයේය.

මේ කථාව එක් දවසක් ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩිඋන් තැනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නට පූච්ඡාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ඒ හිඤ්ඤන් විසින් උන්ට නිග්‍රහ කරන ලද්දේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාලසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස අගුරට හා මගධරට වාසී සත්තවයෝ උනුන් හා සමග වෙළඳුම් ආදී වූ දෙය කරන පිණිස උනුන්ගේ රටට යන්නා වූ එක් දවසක් දෙරටවාසී මනුෂ්‍යයෝ මගධරට සීමාව කෙරේ ගඟක් සමීපයට අවුත් එහි ඉඳ නොයෙක් රා මස් කා බී උන්නාහ.

ඒ වේලාවට එක් ගූ කුරුමිණියෙක් එතනට අවුත් මනුෂ්‍යයන් බී ඉතිරිව දමා ලූ ගොටුවල තිබූ රා බී මස අසුවී ගොඩක් පිට ඉඳ “යන්තමක් අසුවී මුගේ බරින් සැලියන්නා පොළොවට බරින් ධරාගත නොහේ”යි කියා මහත් වූ අභංකාරයෙන් උන් වේලාවට ත්‍රිමදගලිත හස්ති රාජයෙක් එතනට අවුත් අසුවී දුර්ගන්ධය අසා පෙරලා කරකැවී නික්මෙන්නට වන් වේලාවට ගූ කුරුමිණියා කියන්නේ “අයි හස්ති රාජය, සපන් වූ සේවායෝ උනුන් දුටුකල බිඳී යෙද්දද? එසේ කල හස්ති රාජයා මා හා යුද්ධකොට යෙද්දද?” කියා කීය.

එබස් ඇත් අසා කරකැවී සිට කියන්නේ “නා හා මා හා කුමන යුද්ධ කරන්නේද? මාගේ පිරිසිදු වූ පයින් තා නොමඬින් වුව, දලින් නොහනුන් වුව, මාගේ සොඬින් තා නොගසන් වුව, තා උන්ගේ අසුවී පිටය, එසේ හෙයින් තට අසුවියෙන් නිග්‍රහ කෙරෙමි” කියා කුරුමිණියා ලගට අවුත් වර්චස් පිඩක් උග පිට හෙළා මුහුකොට කුඤ්චනාදු කොට

නික්මිණ. ඒ කුරුමිණියාත් එතනම ජීවිතක්ෂයට පැමිණියේ යයි වදාරා “ගුට්පාණී ජාතිකය” නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි කුරුමිණියා නම් ප්‍රශ්නගුණ්ඨික නම් පුරුෂයාය, එසමයෙහි හස්ති රාජයා නම් නිග්‍රහ කළ හික්ෂුහුය, මේ කාරණය ප්‍රත්‍යක්ෂව දුටු වන දේවතාවා නම් බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

227. කාමනීය (කාමනීත) ජාතිකය

තවද මුළුලොවට රසායන වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසනසේක් කාමනීය නම් බ්‍රාහ්මණයා අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී. මෙහි වර්ථමාන කථාවත් දසවෙනි නිපාතයෙහි විස්තර වශයෙන් දැක්නේය.

මෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජපුරුවන්ගේ බැණූ වන බ්‍රහ්මදත්ත රජපුරුවෝ “එපා”යි කියා අරපු රාජ්‍යය පෙරලා අවුත් අරගෙන ලොහ, ද්වේෂ, මෝහ ඇතිව රාජ්‍යය කරන්නාහ.

ලෝහයෙන් රාජ්‍යය කරන නිසා ශක්‍ර දේවෙන්ද්‍රයා දැන “මම ගොසින් මේ රජපුරුවන් රවටා පියා අයින් නම් යහපත”යි සිතා බ්‍රාහ්මණ වේශයෙන් අවුත් කියන්නා “දේවයන් වහන්ස, බොහෝ ඇත්, අස්, රට, පාබල සෙනගින් සමුර්ධ වූ මුතු, මැණික්, සංඛ, ශීලා, ප්‍රවාලා දී අනන්ත රත්නයෙන් සමුර්ධ වූ මද සේනාවකින් ජයගත හැක්කා වූ

උත්තර පඤ්චාල නුවරය, ඉඳිපත් නුවරය, කෙක නම් රාජධානිය යන තුන්රටක් දැක නුඹවහන්සේට කියන්ට සිතා ආමි. එසේ හෙයින් ප්‍රපඤ්ච නොකොට සෙට උදෑසනක් සේ වතුරාංගිනි සේනා සමුර්ධකොට නික්මෙන්ට උවමැනව”යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් ඒ අසා සතුටුව “උදෑසනක් සේ මා කරා එව”යි කියා යැවුහ. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝත් තමන්ගේ ශක්‍ර හවනයට නැගී ගියාහ. රජ්ජුරුවෝත් පසු දවස් වතුරාංගිනි සේනාව සමුර්ධකොට “ඊයේ අපට රාජ්‍යය තුනක් දෙමීමැයි කී බ්‍රාහ්මණ මානවකයා කොයිදැ?”යි කියා අමාත්‍යයන් අතින් විචාළාහ. අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “අප විසින් උන්ට බත බුලතක් දෙන්ට සැලැස්සුවේ නැත. ස්වාමීන් විසින් සලස්වා වදුළේදැ?”යි වාචාළහ. රජ්ජුරුවෝ “මා එසේ කළා දෙයත් නැත. එසේ වුවත් එක් තෙනක ඉඳිය, ගොසින් බලව”යි කීහ. “යහපතැ”යි අමාත්‍යයෝත් ඒ ඒ තැන බලා නුදුටුවාහ. රජ්ජුරුවෝත් “එසේ විනම් අපගේ කිසි සංග්‍රහයක් නොකළ විසින් ඉනිබිබේ රටකට ගියාවනැ”යි සිතා බොහෝ විකේෂ්පයට පැමිණ “මා විසින් බොහෝ ලාභයෙන් පිරිහෙන ලදැ”යි කළකිරී ඒ නිසාම ළය නුණුව රක්තපිත්ත අතීසාරයට පැමිණියාහ. බොහෝ වෙදවරුන් විසින් පිලියම් කරන ලදුවත් සහනයක් නුදුටුවාහුය.

එපවත් ශක්‍රයෝ දැන “මා විසින් එතනට ගොසින් රජ්ජුරුවන්ගේ සෝකයන් අරවලා ලෙඩෙන් සුවකොට රජ්ජුරුවන්ගේ ලෝහි සිතත් අරවා එමි” සිතා බ්‍රාහ්මණ

වේශයක් ඇරගෙන රජපුරවන්ගේ මාලිගාව දෙරකඩ සමීපයෙහි සිට “වෙදකම් දන්නා වෙදෙක් රජපුරවන්ගේ රක්තාසීසාරය සුව කරන්නට ආම්” කීහ. රජපුරවෝ එපවත් අසා “මහවෙදවරුන් පිළියම් කරන ලදුව සුවකොටගත නුහුණු ව්‍යාධිය සුව කරන්නට මුන්ට පිළිවන්ද? යම් ලාභයක් කොටපියා යවාපියව”යි කීහ.

එපවත් ශක්‍රයෝ අසා “මම ලාභයක් නකා ආවෙමි නොවෙමි. රජපුරවන් වහන්සේගේ ලෙඩ සුව කරන පිණිස ආම්” කීහ. එබස් රජපුරවෝ අසා “එසේ වීනම් කැඳව”යි කියා තමන් ලගට ගෙන්වා ගත්තාහ. ශක්‍රයෝත් රජපුරවන් ලගට අවුත් රජපුරවන්ට කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, රක්තපිත්ත අතීසාරය ඇතිවන කල හයින් ශෝකයෙන් හා ආදී වූ දෙයින් ඇති වන්නේය. නුඹවහන්සේට ඇති වූයේ කුමන කාරණයක් මුල්වද? ඒ කීවොත් වෙද නිදන් දැන පිළියම් කරන්නේය”යි කීහ.

එබස් රජපුරවෝ අසා “එමිබල බ්‍රාහ්මණය, එක්තරා බ්‍රාහ්මණ මානවකයෙක් මා කරා එලඹ පඤ්චාලරට හා ඉඳිපත් නුවර හා කෙකයා නම් රට හා යන රට තුනක් මට සාදා දෙමි කියා කීය. මමත් ඔහුට කිසි සංග්‍රහයක් නොකෙළමි. ඒ තෙම ඒ නිසා ‘කටයුත්තක් කීමට සංග්‍රහයක් නොකළසේකැ’යි සිතා ‘ඔබ්බේ රටකට ගියේ වනැ’යි සිතා ‘මා විසින් අපරිඤ්ඤාකාරී විමෙන් මේ නියා ලාභයකින් පිරිහි

ගියෙමි’ සිතා උපන්නා වූ සෝකය මුල්කොටගෙන මේ ව්‍යාධිය ඇති විය”යි කීහ.

එබස් ශ්‍රක්‍රයෝ අසා “රජ්ජරැනි, බරණැස් නුවරට හා පුාර්ථනා කරන්නා වූ නුවර තුන ඇතුළුව රාජ්‍ය සතරකට තොපි රාජ්‍යය කරවා නමුත් සතර නුවරින් පිළි සතරක් අදුද? සතර නුවරක රාජ්‍යය කරමිසි කියා මණ්ඩා සතරකින් බත කවුද? යාන් සතරක සතෙපෙවිද? වාහන සතරකට නැගී යවිද? එසේ නොයන විසින් තමා කෙරේ පැමිණ රාජ්‍යයට ලෝභ කිරීමෙන් පැමිණියා වූ ආයාස දුටුසේක් වේද? එසේ විසින් නුඹවහන්සේගේ ව්‍යාධියට මා හැර දුඹදිව අනික් වෛද්‍යයෙක් පිළියම් කළ නොහෙමි”යි කීහ.

එවිට රජ්ජරැවෝ “යහපතැයි වෛද්‍යයාණෙනි, තොප විසින් දන්නා යම් උපායකින් මාගේ සෝක සන්හිදුවා ව්‍යාධි සුව කරව”යි කීහ. එවිට ශ්‍රක්‍රයෝ “යහපතැ”යි කියා රජ්ජරැවන්ට අවවාද කියන්නාහු “මහරජ්ජරැවෙනි, යම් සේ ලොභ, ද්වේෂ, මෝහා දී වූ දෙය නුවණැත්තන් විසින් ප්‍රසංසා කරනු නොලැබෙයි. ඉදුරාම එයන් අකුසලට භාජනව තිබෙයි කියා නරකා දී වූ දුකට පමුණුවා ලව”යි කියා නරක දක්වා රජ්ජරැවන් භයගැන් වූහ. ඉක්බිති “රජ්ජරැවෙනි, ඉනිබිබේ තොප විසින් රාග, ද්වේෂ, මෝහා දී පාපයන් දුරුකොට දුරුරාජ ධර්මයෙන් අකොප්‍යව රාජ්‍යයකොට ශක්‍ර සම්පත් අත්පත් කරව”යි කීහ. රජ්ජරැවොත් ශක්‍රයන්ගේ බස් අසා තමන් සිත ලෝභය අළුහ. ඒ ඝෂණයෙහි ව්‍යාධියත්

සන්සිඳෙන, ශක්‍රයෝත්තමන්ගේ දිව්‍ය භවනයටම ගියහ. රජ්ජුරුවෝත් දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට මිය පරලොව ගියාහයි වදුරා ‘කාමනීය ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් මෙසමයෙහි කාමනීය බ්‍රාහ්මණයාය. ශක්‍රදේවෙන්ද්‍රව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිමය”යි වදුළුසේක.

228. පලාස (පලායි) ජාතකය

තවද මුළුලොවට නිවන්සුව දෙනනා වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පලාස පරිබ්‍රාජකයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

පලාස නම් එක් පරිබ්‍රාජක කෙනෙක් මුළු දඹදිව තමන් හා සර්ව වාද කරන කෙනෙක් නැතිව සැවැත් නුවරට අවුත් “මා හා සමග තර්ක කරන්නේදැ?”යි කීහ.

එවිට නුවරවාසිහු “පරවාද මර්දන කරන සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි තා සේ වූ පරිබ්‍රාජකයෝ සියෙක් දහසකුත් ඔබවහන්සේ දැක්ක දි එක බසකුත් කියාගත නොහෙන්නාහ”යි කීහ. එබස් පරිබ්‍රාජකයෝ අසා “එසේ නම් මාත් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් ලා කැට්ටි කපා බිඳක්කොට පියන්ට උවමැනවැ”යි සිතා බොහෝ දෙනා පිරිවරා ගොස් ජේතවනාරාමයෙහි සත්වන දොරටුව දැක “මේ

සඵලයන් වසන්නා වූ ශ්‍රී ගණිකූටියදැ?”යි විචාලේය. එපවත් අසා මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “පරිබ්‍රාජකය, සඵලයන් වසන්නා වූ ගඳකිළි වෛෂයන්ත ප්‍රාසාදය මෙන් තුඩුයේය. මේ වනාහී සත්වන දෙරටුවයි”යි කීහ. එබස් පරිබ්‍රාජකයා අසා “සත්වන දෙරටුව මෙසේ වන්කල ඉන්නා ගණය කෙසේ තිබේද? එසේ වූ තෙන ඉන්නා සඵලයන්ගේ නුවණ කෙබඳුදැ?”යි තර්ක කරනට හයින්ම බිඳි පලා ගියේය.

බොහෝ උපාසකවරුන් ඔල්වර හඬ ගසා සඵලයන් සමීපයට ආහ. සඵලයෝත් “ඇයි උපාසකවරුනි, නොකල් වේලේ ආ වනැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “මේ පරිබ්‍රාජක දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් මා කරා අවුත් සත්වන දෙරටුව දැක බිඳි පලා ගියේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස ගණාර රට තක්සලා නුවර බෝධිසත්ථයන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බරණැස් නුවර ඔත්මදත්ත නම් රජුරු කෙනෙකුත් “තක්සලා නුවර ගනුමිත”යි වතුරාංගිනි සේනාව පිරිවරා නුවරට අවුත් “මාගේ ත්‍රිමදගලිත යුද්ධ යොග්‍ය හස්ති සේනාව මෙලෙස මෙහෙයවායි ඒ නියායෙන් සන්නාහ සන්නද්ධ වූ අශ්ව සේනාව මෙලෙස මෙහෙවත්වායි රථාලංකාරයෙන් සරහනලද රථ සමූහය මෙලෙස මෙහෙත්වයි පබලසෙන් මෙසේ දිවෙත්වයි ශර වර්ෂාවක් මෙන් ශර වර්ෂයාවත්වයි කඩුගත්තා වූ යෝධයෝ ඒ ඒ තැනින්

පැනනැගී මනුෂ්‍යන් පොළ ගසන”යි යනාදී වූ සේනාවට විධාන කෙරෙමින් නුවරට අවුත් සත්වන දොරටුව දැක “මේ රජපුරුවන් ඉන්නා මාලිගාවදැ?”යි විචාරා මනුෂ්‍යයන් විසින් “මේ මාලිගාව නොවෙයි, සත්වන දොරටුවයි”යි අසා “දොරටුව මෙසේ කල රජපුරුවන් ඉන්නා මාලිගාව කෙසේදැ?”යි සිතා බිඳී ගියහයි වදුරා මේ ‘පලාස ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජපුරුවෝ නම් පලාස පරිබ්‍රාජකය. තක්සලා නුවර රජ ව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

229. ද්විතීය පලාස ජාතකය

තවද මාගේ ස්වාමීදුරු වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පලාස පරිබ්‍රාජක නම් එකෙකු අරහසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

පලාස නම් පරිබ්‍රාජකයෙක් බොහෝ මනුෂ්‍යයන් පිරිවරා ජේතවනාරාමයට සඵලයන් හා තර්කයට ගොස් සඵලයන්ගේ වන්දුමණ්ඩලයමෙන් සශ්‍රීක වූ මුඛශ්‍රීය දැක “මා මුත් ලා කැටිව තර්ක කරන්නට බැරිය”යි සිතා පිරිස් මධ්‍යයේ සිට බිඳී පලා ගියේය. බොහෝ උපාසකවරු ඔල්වර හඬ පවත්වා සිටියහ.

සඵලයෝත් “උපාසකවරුනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මාගේ මුඛමණ්ඩලය දැක බිඳුනේ වේදැ?”යි වදුරා “ඒ

කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡෙදයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද, යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නමින් බෝධිසත්ථවයන් වහන්සේ රාජ්‍යය කරන සමයෙහි තක්සලා නුවර රාජ්‍යය කරන්නා වූ රජ්ජුරු කෙනෙක් වතුරාංගිනී සේනාව පිරිවරා බරණැස් නුවර වටකොට ගත්ත.

එවිට ගණ්ඩාර නම් රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ සේනාවේ බලය කියන්නාහු “රටවල නගන්නා වූ බොහෝ ධජ වලින් සම්පන්න වූ මාගේ වතුරාංගිනී සේනාව ඉක්මවා බුහ්මදත්ත රජ්ජුරුවෝ කෙසේ පලා යෙද්ද? මහසමුද්‍රයෙහි යම් සේ පක්‍ෂියෙක් පිය අඹා තීරණයක් දැක්ක නොහෙද්ද? යම් සේ මහත් වූ පච්ඡයක් පුළුන් රළකින් සොලවාලිය නොහෙද්ද? එමෙන් මාගේ වතුරාංගිනී සේනාව තොප විසින් බිඳවාපිය නොහැකැ”යි කියා කිය.

එබස් අසා බරණැස් රජ්ජුරුවෝ අට්ටාලයෙහි සිටි තැනැත්තෝ ගණ්ඩාර රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු “එමිබල, තොප විසින් නිකම් පුලාප කීමෙන් කම් කිමිද? තොපගේ සේනාව විසින් මාගේ සේනාව මැඩපියන්ට බැරිය” කියා කිය. එබස් අසා ගණ්ඩාර රජ්ජුරුවෝ “බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ පුන්සඳුක් සමාන වූ මුඛ ශ්‍රීයක් ඇති රජ්ජුරුවන්ට මා විසින් යුද්ධ කරන්ට බැරිය”යි සිතා තමන්ගේ රටට ගියාහ යි වදාරා මේ ‘ද්විතීය පලාස ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ගන්ධාර රජ්ජරුවෝ නම් පලාස පරිබ්‍රාජකය. බරණැස් රජ්ජරුවෝ නම් බුදුටු මමිම ය”යි වදාළසේක.

230. උපාහන ජාතකය

තවද සද්ධම්මවර චක්‍රවර්ති වූ සච්ඤායන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් දවසක් ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ ගුරුව සිටිය සච්ඤායන් වහන්සේ කෙරෙහි වැරදකොට බොහෝ විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ”යි යන කථාව කිය කියා උන් තෙහට සච්ඤායන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “පළමුවන් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මා හා කැට්ට සරිගස්වා බොහෝ විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සච්ඤායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ හස්තනාචාරී කුලයෙක උපන්සේක.

එසමයෙහි කසී රටින් එක්තරා මානවකයෙක් බරණැස් නුවරට අවුත් බෝධිසත්ථයන් අතින් හස්ති ශිල්පය උගත. බෝධිසත්ථයෝත් හස්ති ශිල්පය තමන් දන්නා පරිද්දෙන්

ආචාර භාගයක් නොතබා නිමවාම ශිල්ප දුන්නාහ. එකිනෙක මානවක තම විසින් ශිල්ප නිමවා උගත් නියාව දැන අවාරීන්ට කියන්නේ “අවාරීන් වහන්ස, මා රජපුරුවන්ට පැමිණ තරමක් තිබා වදාල මනෙවැ”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා බෝධිසත්ථයෝත් රජපුරුවන් කරාගොස් “දේවයන් වසන්ස, මාගේ එක් අන්තේවාසිකයෙක් නුඹවහන්සේට සේවය කරන්නෝ කැමතිය. එසේ විසින් ඔහුට තරමක් පදමක් සලස්වා සේවය ගන්නේ යහපතැ”යි කීහ. රජපුරුවෝත් එපවත් අසා “එසේ විනම් තොපගේ තරමින් භාගයක් උන්ට සලස්වා ලමි. ඒ මානවකයාට සේවය කරන්ට කියව”යි කීහ. “යහපතැ”යි බෝධිසත්ථයෝ එපවත් තමන්ගේ අතවැසියාට කීහ.

එබස් අසා අතවැසි කියන්නේ “ඇයි මාත් ශාස්ත්‍ර නිමවා උගත් වුව, නුඹවහන්සේගේ තරම් නොබලා භාග ලබන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි කීහ. එපවත් බෝධිසත්ථයෝ රජපුරුවන්ට කීහ. රජපුරුවෝත් “එසේ කල තොප සරියේ ශිල්පශාස්ත්‍ර ධානාන්තර සරියේ ලැබ ගණිති” කීහ. බෝධිසත්ථයෝත් එපවත් තමන්ගේ අතවැසියන්ට කීහ. අතවැසි “යහපතැයි තර්ක කෙරෙමි” කීහ.

එබස් රජපුරුවෝ අසා “හසතෘපාරීන් හා උන්ගේ ශිෂ්‍යයාගේ තර්කය වෙයි” නුවර මුළුලට සැල කළාහ. බෝධිසත්ථයෝත් “මුන් හා තර්ක කරන්නට උවමනැ”යි සිතා උපායෙක් සලසන්නාහු ඇතො යන්ට කී වේලේ සිටින්නට හා සිටින්නට කී වේලේ යන්ට හා වදෙන්ට කී වේලේ නැගී

සිටින්නට හා නැගී සිටින්නට කී වේලේ වදනට හා යමක් දෙනට කී වේලේ නොදෙනට හා නොදෙනනට කී වේලේ දෙනට හා යනා දී විපරීත ග්‍රහකොට එක රැසින්ම ඇතකු කම්පස් කළහ. බෝධිසත්ථයෝත් ඇතකු පිට නැගී රාජාභිගනයට ගියාහ. ශිෂ්‍යයෝත් ඇතකු පිට නැගී රාජාභිගනයට ගියේය. බොහෝ දෙනා දෙන්නාගේ වාද බලන්නට එක්වූහ. ඒ හස්තවාරීහු දෙන්නාත් සම සමව ශිල්ප දක්වන්නට වන්නාහ.

එවිට බෝධිසත්ථයෝ විපරීත ශිල්ප දක්වන්නට වන්නාහ. එවිට ඒ අතවැස්සවුට ඒ බැරි විය. එවිට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ “මේ තෙමේ මේ ආචාරීන් වහන්සේ හා සමග තර්ක කරන ලදැ”යි කියා බොහෝ දෙන කැටමුගුරු දුමා ඔහු එතනම ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණ වූහ. බෝධිසත්ථයෝත් ඇතු පිටින් බැස රාජපුරුවන් දැක කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, යම් සේ සුව පිණිස විදියන් වහන් ඇර ගන්නාහ. ඒ වනාහි නොවිතර සෙයින්වත් අසමජය වීමෙන් පය සෙල්ලි බොහෝ විනාසයට පැමිණෙන්නේ යයි එමෙන් ශාස්ත්‍රයක් සැප පිණිස ඉගෙන තමා නිව හෙයින් අසැපයටත් පැමිණෙන්නාහ. සත්පුරුෂයෙකු උගත් ශාස්ත්‍රයක් විනම් යහපතටත් වන්නේ වේදැ”යි කීහ. එබස් රජපුරුවෝ අසා බෝධිසත්ථයන්ට බොහෝ තරම් පදම් දන්නාහයි වදුරා මේ ‘උපාහන ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි අතවැසි නම් දේවදුන්න ස්ථවිරයෝය.
හස්තභවාරී නම් බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

231. වෙණුණුටුන ජාතකය

තවද සද්ධම්ම මස වූ සඵඤ්ඤාන වහන්සේ
ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් කුමාරිකාවක්
අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද, යත්,

බරණැස් නුවර සිටාණා කෙනෙකුන්ගේ දුවක් ඇත. ඒ
සිටාණන්ගේ ගෙයි වෘෂභ රාජයෙක් ඇත. උග්ඵ එගෙයි
ඇත්තෝ දේවතා ස්ථානයෙහි තිබා රකිනාහ. ඒ දුටු
කුමාරිකා තමාගේ කෙල්ලක අතින් “ඇයි මෙහෙසු ගොන්
නියාවට මුන්ට ආදර සත්කාර කරන්ට බලි ඇයිදැ?”යි
විචාළාහ. එවිට ඒ කෙළී කියන්නී “සෙසු ගොන් නියාවට මේ
ගොනාගේ පිට මොල්ලිය මහත්ව තිබෙන හෙයින් මේ වෘෂභ
රාජයාය. එසේ හෙයින් පුජා සත්කාර කෙරෙති” කීහ.

එබස් ඇසූ සිටු කුමාරිකා එක් දවසක් මතුමාල් තලයේ
සිට වීථියෙහි යන පිට ගැටයක් ඇති මිනිසකු දැක “එසේ
නම් මේ පුරුෂ මනුෂ්‍යයන්ගෙන් උතුම් එකෙක් වනැ”යි සිතා
“එසේ හෙයින් මම උතුම් කුලයක උපනිමි, මම මුන් ලග
උනින්නම් යහපතැ”යි සිතා තමන්ගේ ගෙයි කෙල්ලක්
ඇරගෙන අළුදොරින් නික්ම එකියන කුඳු හා සමග නික්මුණාහ.

මේ කථාව සංඝයා වහන්සේ අතර ප්‍රසිද්ධ විය. සංඝයා වහන්සේ ධර්මසභා මණ්ඩපයෙහි මේ කථාව කිය කියා වැඩ උන්සේක. සඵඥයන් වහන්සේ එතනට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නට පූර්ණාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුද?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මේ කුමාරිකා මේ කුදු කෙරේ ඇල්ම වුවෝ වේදැ?”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ පසල් ගමෙක සිටු කුලයෙක ඉපිද දු පුත් දරුවන්ගෙන් වර්ධනයට පැමිණියාය.

බරණැස් නුවර සිටාණා කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ සිටාණාන්ගේ දුවණියන් තමන්වහන්සේගේ පුතණුවන්ට පාවා දෙන්නට කතාකොට උන් අවස්ථාවට බරණැස් නුවර සිටාණාන්ගේ වෘෂභ රාජයෙක් ඇත. උහට ඒ ගෙයි ඇත්තෝ දේවස්ථානයෙහි තබා රකිනාහ.

ඒ දුටු සිටු කුමාරිකා තමන්ගේ කෙල්ලක අතින් “ඇයි මෙසේ සෙසු ගොන් නියාවට මුන්ට ආදර සන්කාර බලි ඇයිදැ?”යි විචාළාහ. එවිට ඒ කෙළි කියන්නී “සෙසු ගොන් නියාවට මේ ගොන්ගේ පිට මොල්ලිය මහත්ව තිබෙන හෙයින්

මේ වෘත්ත රාජයාය. එසේ හෙයින් ආදර සන්කාර කෙරෙහි” කීහ.

එබස් ඇසූ සිටු කුමාරිකා එක් දවසක් මතුමාල් තලයෙහි සිට විවිධයෙහි යන පිට ගැටයක් ඇති මිනිසකු දැක “එසේ විනම් මේ පුරුෂ මනුෂ්‍යයන්ගෙන් උතුම් එකෙක් වනැ”යි සිතා “එසේ හෙයින් මම උතුම් කුලයෙහි උපනිමි. මමත් මුත් ලග උනිමි නම් යහපතැ”යි සිතා තමන්ගේ ගෙයි කෙල්ලට කියන්නාහු “අසවල් පුරුෂයා අසවල් තෙන සිටින්නට කියව”යි කියා යවූහ. ඒ පුරුෂයාත් එලෙසම සිටියේය. එකියන සිටු කුමාරිකාත් උදැසනක් සේ අප්‍රසිද්ධ වේගයෙන් අනර්ඝ සම්පතූන් ඇරගෙන ඇළ දෙරින් ම එකියන කුඳු හා සමග නික්මුණාහ.

නික්ම අතරමගට ගොස් එකියන කුඳු අතරමග දී රූපාවක් අල්වාගෙන එක ගසාගෙන හොත්තේය. ඒ වේලාවට කියන්නා වූ සිටු දූ පාමුල උන්නිය. ඒ වේලාවට බෝධිසත්තවයෝ තමන්ගේ පුතණුවන්ට මගුල් නිසා බරණැස් නුවරට යන්නාහු අතරමග සිටියා වූ සිටු දූ දැක ඇඳිනාගෙන “එසේ විනම් මුත් විසින් තමන්ම සිතාගෙන මුත් පස්සේ ආවනැ”යි සිතා එවිට සිටු දූවට කියන්නාහු “ඇයි තොපි උතුම් වංශයෙහි ඉපිද මේ කුඳු පස්සේ ආයේ ඇඳ්දැ?”යි විවාළාහ.

එවිට සිටු දූ කියන්නී “වෘත්ත රාජයා මොල්ලිය නිසා දේවතා තනතුරෙහි තබා ආදරය කරන හෙයින් මමත් මේ

කුඳ මනුෂ්‍යයන්ගෙන් උතුම් එකෙකැයි සිතා මු පස්සේ ආම්” කීය. එබස් අසා බෝධිසත්ථයෝ තමන්ගේ රටියට ඒ සිටු දුව ඉස් සෝදු නහවා, නංවාගෙන තමන්ගේ ගමට ගොස් පුනණුවන්ට පාවා දුන්නහයි වදුරා මේ “විණාදුන ජනාකය” නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි එකියන සිටු දු නම් මේ සිටු දුවය. පසල්ගම සිටුව උපන්නෙමි බුදුවු මමිම ය”යි වදුළසේක.

232. විකණ්ණක ජාතකය

තවද සද්ධම් මහපුද්දිපායමාන වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ශාසනයෙහි උකටළී වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක් නිසා ශාසනයෙහි උකටළී ව උන් කෙනෙකුන් වහන්සේ සච්ඤයන් වහන්සේ දක්වන්නා “මහණ, පළමුත් තෘෂ්ණා වසග වීම නිසා මුන අත්තා වූ ඊ දණ්ඨෙන් යම් සේ කිඹුලා මළේද එමෙන් විනාශයට පැමිණිය”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නමින් බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ එක් දවසක් මගුල් පතසට ගොස්

මහත් වූ නැව් නැගී බොහෝ නෘත්‍ය, ගීත, වාද්‍ය කෙරෙමින් නැවින් ඒ ඒ තැන සෙවිවිජා පරව ඇවිදිනාහ. මත්ස්‍යයෝත් රජ්ජුරුවන්ට නෘත්‍යගීත වාදිත අසා තමුන් රජ්ජුරුවන්ගේ නැව පසුපස්සේ තාලස් බන්ධ ප්‍රමාණ මස් කැලය පසුපස්සේ නික්මුනාහ.

රජ්ජුරුවෝත් පසුපස්සෙහි නික්මුණු මත්ස්‍යයන් දැක “මෙතෙක් මත්ස්‍යයෝ පසුපස්සේ එන්නේ කිමිදැ?”යි විචාරා අමාත්‍යයන් විසින් “සේවය කරන්ට පසුපස්සේ එන නියාවය”යි කියන්නාහ. “එසේ කළ අපට කරන සේවය තරමක් පදමක් උවමනවැ”යි සිතා “අදවක් පටන් මේ මත්ස්‍යයන්ට සාල් අමුණක බත් ලව”යි එක්තරා අමාත්‍යයෙකුට භාර කළාය. ඒ අමාත්‍යයාත් එලෙසම බත් ලන්නේය. ඒ බත් කන වේලාවට එක් කිඹුලෙක් නිසා මත්ස්‍යයෝ පමා වන්නාහ. බත් ඉතිරි වන්නාහ. එපවත් රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝත් කියන්නාහු “ඔරුවක් පිට නැගී ගොසින් කිඹුලා මත්ස්‍යයන් කන වේලාවට උල් හීයකින් විදු මරා පියව”යි කීසේක.

ඒ අමාත්‍යයෝත් ඒ නියායෙන් කිඹුලාත් මත්ස්‍යයන් කන වේලාවට ඔරුවක නැගී ගොස් බඩින් පිටවන ලෙස අන්නාපුටාහ. කිඹුලාත් බොහෝ වේදනාවට පැමිණු තමා වාසස්ථානයට යන්ට නික්මින. එවිට අමාත්‍යයා කිඹුලා නොරැකෙන නියාව දැන කියන්නේ “එමිබල කිඹුල, තාගේ තෘෂ්ණාව නිසා ප්‍රාණය තොරවන්නේය”යි කීහ. කිඹුලාත් තමා වසන ලෙනටම ගොසින් ජීවිතඝෂයට පැමිණියේයයි සඵඥයන්

වහන්සේ “මහණෙනි, යම් සේ තෘෂ්ණා වසග ව විනාශයට පැමිණ කිඞුලා හා සමානය”යි වදාරා ‘විකිණ්ණ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඛරණාසේ රජ්ජරුවෝ නම් බුදුවූ මම ම ය”යි වදාළසේක.

233. අභිනාඞු (අසිතාඞ) ජාතකය

තවද සද්ධම් මහගංගා වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් කුලස්ත්‍රියක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක්තරා කුලස්ත්‍රියක් ඔබ්බේකට පාවා දුන්නාහ. පාවා ගන්නා වූ කෙළෙඹිපුත්‍ර එකියන කුමාරිකාව කෙරේ ආදර නැතිව ඉච්ඡාපරව ඇවිදිනේය. එ ස්ත්‍රීන් දැගසව්වන් වහන්සේගේ උපාසිකා කුලයෙහි උපන් හෙයින් ඊට නමුත් අපේක්ෂාව තමා දෙන්නා වූ දන් ආදිය දී දී දවසරිති. ඔයින් දෙදෙනා වහන්සේගේ අවවාදයෙන් සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටා මහණ වන්ට අභිප්‍රාය ඇතිව දෙමව්පියන්ගෙන් අවකාශ ඉල්වාගෙන ගොසින් මෙහෙණී සස්තෙහි මහණුව විදුර්ගනා වඩා රහත් වූසේක.

මේ කථාව ධම්සනා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “අසවල් කුලස්ත්‍රිය තමා ගලවාගෙන නිවන් දක්වා පුවාදැ”යි යන මේ කථාව කිය කියා උන්සේක. සඵලයන්

වහන්සේත් එතනට වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුළුභාගයෙහි කිනම් කටාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, පෙරත් මු තමන් ගලවාගෙන ගියෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුහුමදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිදු නිමාලය වනයට ගොස් සෘෂි ප්‍රවුජ්‍යාවෙන් පැවිදිව ධ්‍යාන ලාභිව වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි බරණැස් රජපුරුවන්ගේ වැඩිවියට පැමිණියා වූ රාජකුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ රාජකුමාරයාත් තමන්ගේ අභිතාප නම් බිසවුන් ඇරගෙන නිමාලය වනයට ගොස් බෝධිසත්ථයන් වසන්නා වූ පන්සල සමීපයෙහි ගොස් ඉන්නාහ. එසමයෙහි එක්තරා ලිය කින්නරාවක් රජපුරුවන් ඉදිරියෙහි නික්මෙන්ට වන. රජපුරුවෝ අද කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති බිසවුන් කෙරේ අපේක්‍ෂාව හැර “ලිය කින්නරාව අල්වමි” සිතා පසුපස්සේ නික්මුණාහ.

එවිට බිසව් සිතන්නාහු “මේ රජපුරුවන් කැටිව එක්ව දුක්ගෙන ආ මා කෙරේ අපේක්‍ෂාව හැරපියා මේ පක්‍ෂියකු පස්සේ නික්මුණාහ. රජපුරුවන් ගෙන් මට කාරණා කිමිදැ?”යි තාපසයන් කරා ගොස් “ස්වාමීනි, මා තාපස කරන්නේ යහපතැ”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා තාපස කළාහ. ඒ කියන

බිසවුන් වහන්සේ කිසුණුපිරියම් භාවනාකොට පඤ්ච ඉර්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන තාපසයන් ලග සිටියහ. ඒ වේලාවට ඒ බාරාණසී කුමාරයෝත් කිඳුරු පක්ෂියා සොයා ගොස් නොදැක තාපසයන් උන් තෙතට අවුත් සිටියාහ.

එවිට බිසව් කියන්නාහු “රජ්ජුරුවෙනි, නොප මා අර පක්ෂි ධේනුව බලා ගිය විසින් මම ම ධ්‍යානලාභිව ගියෙමි. එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ නිසා මට බොහෝ ලාභ වූයේය. ඉතිබිබේ මේ ජාතියේ නුඹවහන්සේ හා මා හා සංවාසයෙක් නැතැ”යි කියා ආකාශයට නැගී ඉර්ධියෙන් ඔබ්බට ගියහ. රජ්ජුරුවෝත් බොහෝ විකේෂ්පයට පැමිණ කියන්නාහු “යම් පුරුෂ කෙනෙක් බොහෝ තෘෂ්ණාවට පැමිණ බොහෝ දුකට පැමිණෙද්ද? ඒ කාරණය මාගෙන්ම දිටිමි. යම් සේ මම අභිතාප නම් බිසවුන්ගේ වියෝ වූ මා වැන්නැ”යි කීහ. එකියා ඒ රාජකුමාරයෝ තමන්ගේ පියාණන් මළ පවත් අසා බරණැස් නුවරට ගොස් රාජ්‍යය කළහයි වදුරා ‘අභිතාඛු ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි බිසවු නම් මෙසමයෙහි මේ හික්ෂුණීහුය. එසමයෙහි රාජකුමාරයෝ නම් මෙසමයෙහි කෙළෙඹිපුත්‍රායය. තාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

234. වව්ඡනක(නබ) ජාතකය

තවද සඳ්ධම්මර වක්ඛවර්ති වූ සච්ඤායන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ආනන්ද සාමීන් අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

ආනන්ද සාමීන්ගේ යාළු පුජමල්ල නම් යාළුවෙක් ඇත. ඒ තෙම ආනන්ද සාමීන් දකිනා අභිප්‍රාය ඇතිව කියා යවීය. අනන්ද සාමීන් සච්ඤායන් වහන්සේට දක්වා ඒ පුජමල්ල නම් යාළුවාගේ ගෙට වැඩිසේක.

ඒ කියන යාළුවා ආනන්ද සාමීන් බත් මිනිරිකොට වළඳවා අන්තයෙහි කියන්නේ “ස්වාමිනි, මහණුව සිටිනා බලාත් සිවුරු ඇරපියා ආවොත් මා හා සමව බොහෝ මුතු මැණික් ආදී වූ සම්පත් විඳිනාසේක් වේදැ”යි කියා ගිහිගෙයි සම්පත් වණිනා කළහ. ආනන්ද සාමීන් ගිහිගෙයි ආදීනව හා මහණ වීමේ විපාක හා කියා ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක.

සච්ඤායෝත් ඒ පවත් අසා “පුජමල්ලයෝ පළමුත් එලෙසම කීවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්තවයන් වහන්සේ එක්තරා බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද හිමාලය වනයට ගොස්

තාපසව වාසය කරනසේක් ලුණු ඇඹුල් සෙවුනා පිණිස බරණැස් නුවරට ආසේක. බරණැස් නුවර සිටාණෝ බෝධිසත්ථයන්ගේ ඉරියාපටයෙහි පැහැද සතුව ව බෝධිසත්ථයන්ට දන් දෙන්නාහ. මේ නියායෙන් දවස් යාමෙන් බෝධිසත්ථයන් හා සිටාණෝ උනුන් කෙරෙහි විශ්වාස වූහ.

එවිට සිටාණෝ සිතන්නාහු “මේ වච්ඡනක තාපසයන් ගිහි කරවාගෙන පඤ්චකාම සැප අනුභව කරමිහ”යි සිතා බෝධිසත්ථයන්ට දවසක් දන් දී අන්තයේ කියන්නාහු “වච්ඡනක තාපසයන් වහන්ස, මේ තාපස් ක්‍රියාවෙන් බොහෝ දුක, එබැවින් එපමණු එසේ වූ තාපස ක්‍රියාව ඇර සැප වූ පඤ්චකාම සැපය මා හා කැට්ට අනුභව කරන්නේ යහපතැ”යි කීහ. ඒ අසා බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “පඤ්චකාම සැපය නම් ආඥානගන්ට සැපයෙක් සේ සිතන පමණක් මිස බැඳිනගක් හා සමානය, එසේ හෙයින් මේ දුක්ඛය මේ ඇර සැප සේ තාපස ක්‍රියාවෙන් වනමුල් පලාවල කා සැපසේ දවසරනේම යාපතැ”යි කියා තමන් වසන්නා වූ හිමාලය වනයට ගියහයි වදුරා මේ ‘වච්ඡනක ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි සිටාණෝ නම් මේ කියන පුජමල්ලවයෝය. එසමයෙහි තාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදුළුසේක.

235. බික ජාතකය

තවද සඳ්ධම් මහසමුද්‍ර වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා හික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා හික්ෂුන් කෙනෙකුන් වහන්සේ මාළු සිවුරක් සකස්කොට ගෙන්වමි කොටගෙන ජේතවනාරාමයට ආසේක. ජේතවනාරාමයෙහි වහන්දෑ සිවුර දැක “මේ සිවුර අපට දුන මැනව”යි කියන්නාහු “අප දුක සේ ලබාගත් සිවුර දෙන්නේ කෙසේද?”යි කියන්නා “එසේ විනම් අපගේ අළුත් පිළි ඇරගෙන සිවුර අපට දුන මැනව”යි කියා පිළි ඇරගෙන සිවුර දුන්නාහ. ඒ කිලිටි සිවුර සෝදුපු ගමනේ මාළු සිවුර නියාව දැන ඒ වඤ්චා කළ හික්ෂුන් වහන්සේ ඇරගෙන බුදුරජාණන් වහන්සේ කරා ගොස් සඵලයන්ට පෑහ. සඵලයෝ “පළමුන් මේ හික්ෂුහු වඤ්චා ප්‍රයෝග දනිති” වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මිදුන් නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ මත්ස්‍යව ඉපිද බොහෝ මත්ස්‍යයන්ට රජකම් කරන්නාහ.

එසමයෙහි කොකෙක් ඒ වැව සමීපයෙහි පියාපත් දෙක විදු කරනමාගෙන බකතපස් කෙරෙමින් සිටියේය. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ථයෝ බොහෝ මත්ස්‍යයන් පිරිවරා කොකා උන් ස්ථානයට ආහ. ඒ වේලාවට මත්ස්‍යයෝ කොකා දැක “එළ නෙළුම් මලෙක පැහැ සමාන වූ යහපත් තාපස කෙනෙකැ”යි සිතා කියන්නාහු “මු වනාහී පියාපත් විදුගෙන කරබාගෙන සිටිනාහ. එසේ හෙයින් මු මහසිල්වත් කෙනෙකැ”යි කීහ.

එබස් බෝධිසත්ථයෝ අසා කරකැවී බලා කොකා නියාව දැන කියන්නාහු “එම්බල මත්ස්‍යයෙනි, මුන් මෙසේ ඉන්නේ තාපසයන් නිසා නොවෙයි, අපගේ අවකාශයක් බලාය. මුගේ කුමන සීලයෙක්දැ”යි කීහ. එවිට මත්ස්‍යයෝ දිය කළඹා උගු එතනින් යවා පුච්චාහයි වදාරා ‘බක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කොකා නම් වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා හික්ෂුහුය. මත්ස්‍ය ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

236. සාකේත ජාතකය

තවද සද්ධම්මී වූධාමාණීකය වූ සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ සාකේත නුවර වැඩවසන සමයෙහි සාකේත නම් බ්‍රාහ්මණයා සඵඤ්ඤයන්ට ප්‍රිය නෑකම් කී හෙයින් මේ ජාතකය දක්වන ලදී. මෙහි ඉකුත් වර්ථමාන කථාවක් ඒක නිපාතයෙහි බස්නේය.

මෙහි “පළමුත් තමන්ටම පුත් ව උපන් හෙයින් ජාති වාසනා හේතුකොට කියන්නාහ”යි වදාළ කල්හි එවිට හික්ෂුන්

වහන්සේ දක්වනසේක් “ස්වාමීනි සුචී වාසනා ඇතැ”යි කියා පසුව “ජාතියේ විශ්වාසය වේදැ”යි වදාළසේක.

සච්ඤායන් වහන්සේ වදාරනසේක් “මහණෙනි, යම් සේ දියෙහි අටගන්නා නෙළුම් අල කෙතෙක් දවසින් වුවත් දිය හා මඬ එක්වූ ද ඵදවස් ඇති වේද, එමෙන් කොතෙක් දවසින් උවත් අනුන් දුටු වේලේ සුචී වාසනා බලයෙන් වුව, ඒ නැත්නම් උන් නිසා තමාට පැමිණී ලාභයක් නිසා වුවත් නවත්නාහ”යි වදාරා “මට මවුපිය ව උපන්නෝ මේ බමුණා හා බැමිණීමය, උන්ට පුතට උපන්නෙමි බුදුවූ මමීම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

237. ඒකපාද ජාතකය

තවද සඳ්ධම් කිරීම වූ සච්ඤායන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාරන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක්තරා කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් තමාගේ පුත්‍රයෙකු ඇකයේ ඉඳවාගෙන උන්නේය. ඒ පුත්‍රයා පියාට කියන්නේ “එක පාදයකින් යුක්ත වූ බොහෝ වූතය ඇති එකද්වාර ප්‍රාසාදය මට කියව”යි කීය.

එවිට ඒ පුරුෂයාන් “මේ ප්‍රශ්නය සච්ඤායන් වහන්සේට මිසක් අපට නොදැනෙ”යි සිතා සච්ඤායන් කරා තමාගේ පුත්‍රන් ඇරගෙන ගොස් කියන්නේ “ස්වාමීනි, මේ පුත්‍ර තෙම

එකද්වාර නම් ප්‍රශ්නයක් මා අතින් විචාරයි, ඒ මට නොදැනෙයි, වදාළොත් යහපත”යි කීහ.

සඵඤ්ඤායෝන් “උපාසකයෙනි, මේ කුමර තෙම මේ ප්‍රශ්නය පළමුව විචාළේය. නුවණැත්තෝ මුට ප්‍රශ්නය විසඳිය. මේ වනාහී හවයෙන් සැඟවුණු විසින් නොදැනෙ”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ සිටුකුලයක උපන්සේක.

එක් දවසක් බෝධිසත්ථයෝ තමන්ගේ පුත්‍ර කෙනෙකුන් ඔක්කේ වඩාගෙන උන්නාහ. එවිට කුමාර කියන්නේ “එක පාදයෙන් යුක්ත බොහෝ අර්ථ ඇත්තා වූ එකද්වාර ප්‍රශ්නය කිව මැනව”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්ථයන් කියන්නාහු “එම්බල දරුව, බොහෝ කොට කීමෙන් කාය්‍යය කිමද, ඒකසීල රකිනාම බොහෝ කෙලෙසුන් නැසීමට කාරණා වෙ”යි කීහයි වදාරා මේ ‘ඒකපාද ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පුත්‍රයා නම් මෙසමයෙහි මේ කුමාරයයි. බරණැස් සිටුව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක. මේ බණ අවසානයෙහිදී දෙපුතූපියෝ දසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටියාය.

238. අරිතමෘත (හරිතමාතූ) ජාතකය

තවද සඳ්ධම් මහතිලක වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අජාසත් රජ්ජුරුවන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ නැගණියෝ බිම්ඹිසාර රජ්ජුරුවන්ට පාවා දෙන්නාහ. ඒ පාවා දෙන ගමනේ “තමන්ගේ නැගණියන් නානා පිණිසය”යි ලක්ෂයක් වටිනා කසිගමක් දුන්නාහ. පසුව අජාසත් රජ්ජුරුවන් විසින් පියාණන් මරෙූ පසු මැණියෝත් රජ්ජුරුවන් කෙරේ සෝකයෙන්ම මළහ.

එවිට කෝසල රජ්ජුරුවෝත් “පියා මරාපු සොරාට මාගේ නැගණියන්ට දයාද දුන් ගම නොදෙමි” කියා උන්නාහ. මේ ගම නිසා දෙමයිලෝ උනුත් හා දවස් පතා සටන් කරන්නාහ. සමහර දවස් කෝසල රජ්ජුරුවෝ බිඳි පලා යන්නාහ. සමහර දවස් අජාසත් රජ්ජුරුවෝ බිඳි පලා යන්නාහ. අජාසත් රජ්ජුරුවෝ දිනාපියා නුවරට එන කල බොහෝ ගැස්සුම් පිම්බුම් ඇතිව එන්නාහ. පැරද එනවිට ඒ අප්‍රසිද්ධ කාටවත් නාහවා එන්නාහ.

මේ පනත සංඝයා වහන්සේ එදවස් කථා කොට කොට උන් කලට සඵඤ්ඤන් වහන්සේ එතනට වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් තමන්ට පරාජයක් වූ වේලේ

විකේෂ්පව වූවෝ වේදුර”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ එක් වැවෙක නිලමණ්ඩුකව උපන්නාහ.

එසමයෙහි එක් කෙවුලෙක්(ධීවරයෙක්) වැවට කෙමනක් එබීය. ඒ කෙමනට බොහෝ මත්ස්‍යයෝ වන්නාහ. එක් උදුක සර්පයෙක් “මසුන් කන්ටය”යි මසුන් ලා කැට්ව කෙමනට වන. එවිට බොහෝ මත්ස්‍යයෝ ඒ සර්පයා කඩා කා ලේ මුසුකොට පුවාහ. ඒ සර්පයාත් කෙමනින් මෑත් විය.

ඒ වේලාවට නිලමණ්ඩුකයාත් එතන සිටියෝය.

නිලමණ්ඩුකයා දැක සර්පයා කියන්නේ “එම්බල නිලමණ්ඩුකය, මත්ස්‍යයන් විසින් අන්‍යාය කරන නියාව තොපටත් හැඟිද?”යි කීහ. එවිට මණ්ඩුකයා කියන්නේ “ඇයි, තොප විසින් මත්ස්‍යයන්ට අන්‍යාය කරන කළ මුයින් තමුන්ට විෂය වූ වේලේ අන්‍යාය කරන්නේ වේදුර”යි කීහ. මත්ස්‍යයෝ ඇවිත් සර්පයා කා මරා පුවාහයි වදුරා ‘අරිතමාතෘ ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

එසමයෙහි ජල සර්පයා නම් අජාසත් රජ්ජුරුවෝය. නිලමණ්ඩුක ව උපන්නෙමි ලොචිතුරා බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක.

239. මහපිංගල ජාතකය

තවද සඳ්ධම්මී මහකේතුච්ච සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ නවමසක් ව්‍යාධියට පැමිණා බුදුන් දකින්නට ජේතවනාරාමයෙහි වාසල සමීපයට ආ ගමනේ පොළොව පැලි නරකයට වන්නාහ. ඒ දුටු ඇසු බොහෝ දිව්‍ය, බ්‍රහ්ම, මනුෂ්‍යාදී වූ අය මහා සතුටු වූහ.

සංඝයා වහන්සේන් මේ කථාව කිය කියා වැඩි උන් තෙනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩි වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දේවදත්ත ස්ථවිරයන් මළ පවත් අසා බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ සතුටු වූවෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර පිංගල නම් රජෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජුපුරුවෝ අසඳ්ධම්මීයෙහි පිහිටා බොහෝ මනුෂ්‍යයන්ට වධ බන්ධනාදී වූ නිග්‍රහ කරන්නේය. බොහෝ මනුෂ්‍යයන් මැඩ අයුක්තියෙන් රාජ්‍යය කරන්නේය. තමාගේ පුත්‍ර, මිත්‍ර, බන්ධු වර්ගයා, අමාත්‍ය, ගෘහපති, සේනා ආදී වූ

බොහෝ සත්වයන් කෙරෙහි කිසි දයාවක් නැත්තේය. බොහෝ මනුෂ්‍යයෝත් රජ්ජුරුවන් කෙරෙහි කිසි දයාවක් නැතිව තම තමන්ගේ ඇඟ ගැසූ කටුවක් සේ රජ්ජුරුවන් කෙරෙහි වෛරීව ඉන්නාහ.

බෝධිසත්වයෝත් රජ්ජුරුවන්ට පුත් ව උපන්නාහ. පිංගල රජ්ජුරුවෝත් බොහෝ දුවසකින් මළහ. එවිට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ සතුටු ව සියගණන් ගැල්වලින් දර පටවා ආදාහන හුමියෙහි ලා ආදාහනය කළාහ. සියගණන් පැන් කළ ගෙන්වාගෙය සුසාන හුමියෙහි වත්කොට ආදාහනය නිවා බෝධිසත්වයන්ට ඔටුනු පළඳවා බොහෝ ශ්‍රමණ, ගෘහපති ආදී වූ සත්වයෝ “අධර්මිෂ්ඨ වූ රජ්ජුරුවන් නැසී ගොස් ධර්මිෂ්ඨ රජ්ජුරුවන් ලදුමිහ”යි සතුටු ව රජ්ජුරුවන් වටකොට සිටිනා වේලාවට එක්තරා දොරටුපාලයෙක් ඒ වේලාවට ආස්වාස ප්‍රාස්වාස ප්‍රාස්වාස නැතිව අඬන්නට වන.

එවිට ඒ දුටු බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මපියාණන් වහන්සේ බොහෝ දෙනාට උක් දණ්ඩක් මිරිකා වසල්ලක් ඇරගන්නා සේ බොහෝ දෙනාට අනායාස කළ විසින් පිගුවන් ඇස් ඇත්තා වූ රජ්ජුරුවන් මළා යහපතැයි බොහෝ දෙනා සතුටු ව ඉන්දු දී තා ආස්වාස ප්‍රාස්වාසය නැතිව අඬන්නට නොපට රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කුමන යහපතක් කළ හෙයින්දැ?”යි විචාළාහ.

ඒ අසා දොරටුපාලයා කියන්නේ “උන්වහන්සේ මට කළා වූ යහපත සිතා අඬන්නේ නොවෙයි, පිගුවන් ඇස් ඇති ඒ

පිංගල රජපුරවන් වහන්සේ උඩුමාලයට යන වේලෙන් ඛස්නා වේලෙන් කමීරයින්ගේ යකුලක් ඇරගෙන බානාක් මෙන් ටොකු අටක් බැගින් ඇන්නාහ. ඒ ඇන ඇන ආ අහසාසයටම යමයන්ගේ ඔලුවේ ඇතිසේක් නම් උයින් ටොකු කාපියා පෙරලාත් මෙනනට එවපු නම් තවත් මට ටොකු ඇත්තේම වේදැයි සිතා අඩම්” කීහ.

එබස් රජපුරවෝ අසා “මු අස්වසන්නට උවමැනවැ”යි සිතා කියන්නාහු “ඒ කිමිදැයි සියගණන් ගැල් වලින් දුර පටවා දවනලද, සියදහස් ගණන් පැන් කළ වත්කොට සුසාන භූමියේ ගිණි නිවා පියනලද වටකොට පවුර බඳනාලද, එසේ හෙයින් මළා වූ සත්ඵ කෙනෙක් අනික් ජාතියක උපදිනොත් මිස මෙම සැටියේ එම කයින් නූපදනාහ”යි වදුරා දෙරටුපාලයා අස්වැසූහ.

“එසමයෙහි පිංගල රජපුරවෝ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. පිංගල රජපුරවන්ට පුත් ව උපන් ධර්මජීඨ රජපුරවෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

240. සබ්බදුධි ජාතකය

තවද සද්ධම්ම මහනිදාන වූ සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ තමන්ට තිබී ලාභ සත්කාර නාලාගිරියා මෙහෙයීමෙන් පිරිහෙලා ගත්තාහ”යි යන කථාව කිය කියා උන් තෙහට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පූජිතාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ තමන්ට පැමිණ ලාභ සත්කාරය පිරිහෙලා ගත්තෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණ ව උපන්නාහ.

බෝධිසත්ථයෝ පෘථිවි මන්ත්‍රයක් දන්නාහ. ඒ මන්ත්‍රය නම් සියල්ලවුන්ම ලබ්බා ගන්නා වූ ආඥාවක් ඇත්තේය. ඒසේ විසින් බෝධිසත්ථයෝ ඒ මන්ත්‍රය කාත් දැක්ක දී නොපිරිවන්නාහ. එක් දවසක් සිස් වූ එළියක හිඳගෙන මන්ත්‍රය පිරිවන්නාහ.

ඒ වේලාවට එක් කැණහිලෙක් මන්ත්‍රය පිරිවනු අසාගෙන උන් තැනැත්තේ මන්ත්‍රය ඉගෙනු ගත. එක ජවනේම ඉගෙනු ගන්ට කාරණා කිමිදැයි යතහොත් පෙර ඔහු බ්‍රාහ්මණ ව ඉපිද මේ මන්ත්‍රය දන්නේය. ඒ අභ්‍යාසය ඇති හෙයින්

මන්නය එක්වරින්ම ඉගෙන ගත. එවිට බ්‍රාහ්මණ “මට ඒ මන්නය නිපුණ”යි කියා කින්න. එවිට සිගාලයාත් “මටත් මන්නය නිපුණ”යි කියා නික්මින. “මේ කණුහිලා නිසා බොහෝ විනාස වෙ”යි සිතා “කණුහිලා අල්ව”යි කීන.

ඒ කණුහිලාත් වහා දිවගෙන ගොස් වනයට වැද එක්තරා කණුහිල් දෙනක ධැලිය. එවිට කණුහිල් දෙන “අයිද ස්වාමීනි?” කීව. එවිට කණුහිල් “අයි තෝ නාදුනෙයිද? මම සිව්පාවුන්ට රජවීම” කියා ඒ මන්නය කීය. ඒ වේලේත් බොහෝ කණුහිලුන් පළමුකොට එක් වූවාන.

ඉක්බිති සිංහ, ව්‍යාඝ්‍ර, ඇත්, අස්, දිවි, වලස්, මුවන්, ගෝණන්, උරන්, සාවුන් ආදී වූ බොහෝ සිව්පාවෝ පිරිවරා ගත්තාන. ඒ සිගාලත් එක්තරා සිගාල ධේනුවක් අගමහෙසුන් කොට සවීදුබව නම් රජව “මා විසින් මනුෂ්‍යයන්ට රාජ්‍යය කරන්ට උවමනව”යි සිතා ඇතුන් දෙන්හෙකු පිට සිංහයෙකු සිටුවා සිංහයා පිට තමන් හා තමන්ගේ අග්‍රමහෙසිකා සිගාල ධේනුව හා දෙන්න සිංහයා පිටට නැගී දෙළොස් යොත්තක් ගැවසී සිටි සිව්පා සේනාව පිරිවරා බණ්ණාස් නුවර වටකොට ගෙන සිට බරණාස් රජපුරවන්ට කියා යවන්නානු “රාජ්‍යය හෝ දෙන්නේය. යුද්ධ හෝ කරන්නේය”යි කියා යවුන.

බොහෝ නුවරවාසී සිංහයන් ආදී වුවන් දැක හයින් ත්‍රස්තව වාසල් අගුවලුන. එවිට බෝධිසත්තයෝ රජපුරවන්ට කියන්නානු “දේවයනි, නොබව මනව, මේ සබ්බදුධික නම් කණුහිලා කැටිව කරන යුද්ධය මට භාරය”යි කියා

අට්ඨාලයට නැගී සබ්බද්දාක නමි කැණුනිලා දැක කියන්නාහු “ඵමිබ්බල සබ්බද්දාක නමි කැණුනිල, තා නුවර ගන්නේ කා කා අරගෙනදැ?”යි විචාළහ. ඵවිට කැණුනිලේ කියන්නේ “මාගේ සිගාලයන් අරගෙන ඔවුන් ලවා නාද කරවා ඒ නාදයෙන් බිය ගත්තා වූ නුවර හඬින් හය ගන්වා නුවර ගනිමි” කීහ.

ඵබස් අසා බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “ඵමිබ්බල සිගාලය, තා මෙනුවර ගන්නේ කවුරුන් ලවාදැ?”යි විචාළහ. ඵවිට කැණුනිලේ කියන්නේ “මාගේ කේසර සිංහයන් ලවා නාද කරවා ඒ නාදයෙන් බිය ගත්තා වූ නුවර සිංහ හඬින් හය ගන්වා නුවර ගනිමි”යි කීහ. ඵබස් බෝධිසත්ථයෝ අසා අට්ඨාලයෙන් බිමට බැස මුළු නුවර බෙර ලවා නුවරවාසීන් කණු උදු පිටි බහාගෙන ඉදිරියේ බෙර ලවා නුවරවාසී ඒ නියායෙන්ම යටත් පිරිසෙයින් ගෙයි වඩනා පක්ෂීන් කණත් උදු පිටි ලූවාහ. ඒ නියාවට උදු පිටි ලූ පසු බෝධිසත්ථයෝ අට්ඨාලයට නැගී කැණුනිලාට කියන්නාහු “තා සේ වූ නිව කැණුනිලෙකු කීවා අසා උත්තම ජාති ඇති කේසර සිංහයෝ නාද කෙරෙද්දැ?”යි කීහ.

ඵබස් අසා කැණුනිලේ කියන්නේ “බ්‍රාහ්මණය මාගේ සෙසු සිංහයන් තබා මේ සිංහයා අඬ ගසන්දැ?”යි කීය. ඵබස් අසා “යහපතැයි අඬ ගස්ස”යි කීහ. ඵවිට කැණුනිලා නැගිවුන් සිංහයාට අඬ ගසන ලෙස සන් කළේය. ඵවිට සිංහයා ඇතාගේ කුම්බස්ඵලයට පැන මහත්කොට සිංහනාද කළේය. ඵවිට ඇතු හයින් දිවන්නාහු කැණුනිලා පයින් ගසා සුනුවිසුනු

කළාහ. ඇත්තු උනුන් ඇණා බිඳගෙණා එතනම මළහ. දොලොස් යොදුන් සිටියා වූ සිව්පා සේනාව සිංහයන් ඇර සෙස්සෝ මළහ. එවිට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ කණ තුඩු උදු පිටි ඇර නුවරින් පිටත තුඩු බොහෝ සිව්පා සත්ථ සමූහයා දැක කන්න කා බොහෝ විසින් කපා වියලා ගත්තාහ. එතැන් පටන් වැලඹුරා ඇති වියයි දැනගනු.

‘සබ්බද්ධික ජාතකය’ නිමවා වදුරා බුදුව වැඩහිඳු වදුරනසේක් “මහණෙනි, යම් සේ සබ්බද්ධික නම් සිගාලයා තමා ලද්ද වූ රාජ්‍ය සම්පත් ස්ථාවරකොට ගතනොහී යම් සේ විනාශයට පැමිණියේද? එමෙන්ම යම් සම්පතක් ලද්ද වූ පුරුෂයෙක් උඩගුව වාසය කෙරේ නම් මෙසේ විනාශයට පැමිණෙන්නේ වේද?”යි වදුරා “මේ සබ්බද්ධික කණාහිලා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය. බරණැස් රජපුරාවෝ නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. බ්‍රාහ්මණව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදුරා ‘සබ්බද්ධි ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

241. සුන(බ) ජාතකය

තවද සංසාරසේතු වූ සඵලයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අම්බ නම් ස්ථානයෙහි පිහිටියා වූ තෝජන ශාලාවෙක් ඇත. ඊට හෙන්නා වූ පැන්තානයන් විසින් ගෙනවුත් “මෙතන බත් කා වැඩෙති” කියා එක්තරා බළ කුකුරුවකු එහ. එද හිඤ්ඤා වහන්සේ විසින් ලබනලද බත් කා වැඩී සපුල කය ඇතිවිය. එක්තරා පිටිසරවාසී මනුෂ්‍යයෙක් ඒ ශාලාවට අවුත් එතන සිට

පැන්තානගන්ට යමිනම් රණක් කඩක් දී බල්ලා වරපටකින් බැඳලා ඇරගෙන නික්මින. එවිට බළන් බුරන්නවත් ඇවිටි කමක් කරන්නවත් උන් දුන් ගොදුරු කා උන්දු කමිපස් එකකුමෙන් උන. ඒ පුරුෂයාත් “බළු මා කෙරේ පුරුදු විය”යි සිතා බැමිම මිදිය. එවිට ඒ සුනඛ වතා අවුත් පළමු තමා සිටි තැනටම ගියේය.

මේ කථාව ධර්මසභා මණ්ඩපයෙහි හික්කුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩිඋන් තෙනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදු?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් සුනඛ සොරකමී දුන්නේ වේදු”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි එක්තරා කෙළෙඹිපුත්‍රයෙක් වඩන්නා වූ බළු කුක්කෙක් ඇත. ඒ බළු කුකු ඔහු විසින් ලබන ලද්ද වූ බත් කා ස්ටුල වූ කය ඇති විය. එක්තරා පිටිසර වැසි මනුෂ්‍යයෙක් බල්ලා දැක ඒ කෙළෙඹිපුත්‍රයාට මසුරන් දහසක් හා කඩක් දී ඒ බල්ලා බැඳගෙන ගියේය. එවිට ඒ බළන් බුරන්නකුවත් නොකොට උන් දුන් ගොදුරු කා උන් කමිපස් එකකු මෙන් උන්නේය. ඒ පුරුෂයාත් බල්ලා

අරගෙන ගොස් වනාන්තරයෙහි බල්ලා කරපටින් බැඳ ඒ පුරුෂ වැඳ හෝ නිදනට වන.

එවිට බෝධිසත්ථයෝත් එතනට කටයුත්තක් නිසා ආවාහු බල්ලා දැක කියන්නාහු “වරපට සපා කා කඩාපියන්ට පුළුවන්වත් බැමි කඩගෙන නොගොස් ඉඳිය. මෙසේ වූ අන්දමන්දෙයෝ ඇද්දැ”යි කීහ. එබස් ඇසූ සුභබ් කියන්නේ “පණ්ඩිතයෙනි, තොප කීවාම මාගේ සිතට නගා ගනිමි. නැත්නම් බැඳගන්නේ වේද, එසේ හෙයින් අවසරයක් බලා යෙමි” කියා ඒ පුරුෂයා නිදුපු කල්හි තෙමේ බැඳුම් කඩාගෙන තමා වසන තෙනට ගියේයයි වදාරා මේ ‘සුභබ් ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඒ සුභබ්‍යා නම් මෙසමයෙහි සුභබ්‍ය. ඒ පණ්ඩිතයෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

242. ගුත්තිල ජාතකය

තවද සංසාරනොකා වූ සච්ඤයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදුත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් සංඝයා වහන්සේ දේවදුත්ත ස්ථවිරයන්ට කියනසේක් “ඇවැත්නි, සච්ඤයන් වහන්සේගෙන් තොපි ත්‍රිපිටකයක් දරණුලද, සච්ඤයන් වහන්සේ නිසා

වතුර්ධ්‍යානයන් ලබනලද, එසේ වූ බොහෝ උපකාරව තොපට ආචාරී පදවියේ සිටි සභීඥයන් වහන්සේට තොපි සමච සිතා විපරිතව කුමට ඉඳුදැ”යි කියා කියේක. ඒ අසා දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ කියනසේක් “අවැනති, සභීඥයන් වහන්සේ මට කුමන ලාභ සත්කාර කලෝද? මම ම ත්‍රිපිටකය දැරිමි. මම ම ධ්‍යානය උපදවා ගනිමි. සභීඥයන් වහන්සේ මට කුමක් කලෝදැ?”යි කීහ.

මේ කථාව ධර්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාච්චරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩිදුර නැනට සභීඥයන් වහන්සේ වැඩි වදුරා “මහණෙනි, මා එනට පුච්ඡාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ ගුරුන්ට අපක්ඛ්‍යාත කම් කළෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සභීඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථවයන් වහන්සේ ගාන්ධවී නම් විද්වත් කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ ගාන්ධවී නම් ශිල්පය නිමවා ඉගෙනගෙන ගුත්තිල නම් ගාන්ධවී යන නමින් දඹදිව ප්‍රසිද්ධ වූහ. අන්ධ වූ දෙමාපියන් රක්නාහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර සිට වෙළෙන්දු උදේනි රටට ආවාහු. එක් දවසක් ඉස් සෝදු නානා කා බී සැපසේ උන්නාහු. “අපට ගී කියන්නට විණා ගයනා දන්නා විද්වතකු

ගෙනව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා එගම ගාන්ධවීයන්ට නායක වූ මුසිල නම් ගාන්ධවීයෙක් එතනට අවුත් එකියන වෙළෙඳුන්ට නවා ගී කිය. ඒ අසා ව්‍යාපාරයෝ සතුටු වන්නා නුවුහ. එවිට මුසිලයෝත් මද්දම කොට විණා ගාන්ට වන . එවිටත් මඳකුත් සතුටු නුවුය. උත්තම කොට විණා ගාන්ට වන. එවිටත් කිසි කෙනෙක් සතුටු නුවුහ.

එවිට මුසිල නම් ගාන්ධවී සිතන්නේ “එසේ විනම් මුන් හැම විශේෂයෙක් නොදන්නා කෙනෙකුත් වනැ”යි සිතා “එසේ නම් මමත් මුන් හැම නොදන්නා මිනිසුන්ට නපුරු කොට ගායනා කෙරෙමි”යි ගායනා කරන්නට වන. එවෙලේත් කිසි කෙනෙකුත් සතුටු නුවුය.

එවිට මුසිල නම් ගාන්ධවීයා කියන්නේ “ඇයි තෙපි හැම මා මෙසේ ගායනා කරද්දී බැන නොනැගී ඉන්නේ, කිසි විශේෂයක් නොදන්නා හෙයින්ද?. නැත්නම් මට වඩා ගාන්ධවී කරන්නා ගාන්ධවීයෙකු දුටු විරු ඇද්දැ?”යි විවාළේය. එබස් අසා මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “එමිබල මුසිල නම් ගාන්ධවීය, ගුත්තිල නම් ගාන්ධවීයාගේ විණා නාදය ඇසුවා වූ අපට තොපගේ විණා නාදය උණු පත්තෙක ගාන්නක් මෙන් අපට සිතේ”යි කීහ. එබස් ඇසූ මුසිල ගාන්ධවී කියන්නේ “එසේ විනම් තොපි හැම බරණැස් නුවරට යන කල මාත් කැන්දුගෙන යව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කී එකියන ව්‍යාපාරයෝත් තමන් බරණැස් නුවරට යන ගමනේ එකියන මුසිල නම් ගාන්ධවීයාත් කැඳවාගෙන ගොස් බරණැස් ගුත්තිල

ගාන්ධච්චියාගේ ගෙය පෑහ. තම තමන්ගේ වාසස්ථානයට ගියාහ.

එකිසන මුසිල නම් ගාන්ධච්චියා ගෙට වන. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ථයෝ ගෙයි නැත්තාහ. එවිට මුසිල නම් ගාන්ධච්චී බෝධිසත්ථයන්ගේ ඉද්දෙර තිබූ ජාති විණාව ගාන්ට වන. අන්ධ වූ බෝධිසත්ථයන්ගේ දෙමාපියෝ කියන්නාහු “අපගේ දරුවන්ගේ විණාවක් මියෝ එක්ව පියා කපන සැටිය”යි කීහ. මුසිල ගාන්ධච්චියෝ බෝධිසත්ථයන්ගේ දෙමාපියන් වැඳලා “නුඹවහන්සේගේ පුතණුවන් කොහිදැ?”යි විචාළේය. එවිට බෝධිසත්ථයන්ගේ දෙමාපියන් කියන්නාහු “දැන් දරුවෝ එති. මෙනහ ඉඳුව”යි කියා උන් අවස්ථාවට බෝධිසත්ථයෝ එතනට ආහ.

එවිට මුසිල නම් ගාන්ධච්චී බෝධිසත්ථයන් වැඳ තමාට ශිල්ප උගන්වන්නට කීහ. එවිට බෝධිසත්ථයෝ සාමුද්‍රිකා ලක්ෂණ දන්නා හෙයින් “මේ අසත්පුරුෂයා ය”යි කියා දැන “තොපට මා දෙන විද්‍යා නැත. පලා යව”යි කීහ. එකිසන මුසිලයාත් බෝධිසත්ථයන් නොකැමැති වුවත් බෝධිසත්ථයන්ගේ දෙමව්පියන්ගේ සිත් ගෙන “නුඹවහන්සේගේ පුතණුවන් වහන්සේට කියා මට ශිල්ප දෙන්නට කිව මැනවැ”යි කියා යාඥා කළේය. බෝධිසත්ථයන්ගේ දෙමාපියෝත් බෝධිසත්ථයන්ට කියන්නාහු “මොහුට ශිල්ප උගන්වන්නට”යි කීහ. බෝධිසත්ථයෝත් දෙමාපියන් කීවා

අපත්වන්ට බැරි හෙයින් “යාපතැ”යි කියා අචාරී භාග නොතිබාම ශිල්ප නිමාවට විද්‍යාව ඉගැන්වූහ.

බෝධිසත්තයෝත් රජ්ජුරුවන් දැකින්ට යන විටෙක අනවැස්සනුත් ඇරගෙන යන්නාහ. රජ්ජුරුවෝ “මු කවුරුදැ?”යි විචාරන්නා “දේවයන් වහන්ස, මාගේ අන්තේවාසිකයෙක්ය”යි කීසේක. රජ්ජුරුවෝත් උග්‍ර භා සමාන කල්යාමෙන් විශ්වාස වූහ. බෝධිසත්තයෝත් “දැරුව, තොපට වඩා මම විද්‍යාව නිමවා දුනිමි” කීහ. එක් දවසක් මූසිල ගාන්ධචියා සිතන්නේ “මම ඔබ්බේ නුවරකට ගොස් ජීවත් වන්නා බලා ඇමටම ප්‍රධාන වූ බරණැස් නුවර ඉඳිමි”යි සිතා බෝධිසත්තයන්ට කියන්නේ “ආචාරීන් වහන්ස, රජ්ජුරුවන් වහන්සේට සේවය කරන්නා කැමැත්තෙමි” කීහ.

බෝධිසත්තයෝත් “රජ්ජුරුවන්ට ගොසින් කියමි” කියා රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගොස් කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, මාගේ අන්තේවාසිකයා නුඹ වහන්සේට සේවය කරන්නා කැමැත්තේය. උග්‍රට පඩියක් සලස්වන්නට උවමැනවැ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් “එසේ විනමි තොපගේ පඩි නියාව භාගයක් සලස්වෑමි” කීහ. එපවත් ගොස් ශිෂ්‍යයන්ට කීහ. ශිෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “ඇයි මාත් ශස්ත්‍ර සරියේ දැනින් වුව, මට පඩි අඩුවන්ට කාරණා කවරේදැ?”යි කීහ. එපවත් බෝධිසත්තයෝ ගොස් රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝත් “තොප සරියට විද්‍යා පෑ නමි එතරමි නියාවට පඩින් වෙ”යි කීහ.

බෝධිසත්තයෝ එපවත් ශිෂ්‍යයන්ට කීහ. ශිෂ්‍යයෝ “යහපතැයි, විද්‍යා නියාවට පාමි” කීහ. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්තයෝත් ශිෂ්‍යයාත් ලගට ගෙන්වා ශිෂ්‍යයාට කියන්නාහු “එම්බල, තොප විසින් ගුත්තිල නම් ගාන්ධථීයන් හා කැට්ට වාදු කරන්ට පිළිවන්දැ?”යි විචාළාහ. එවිට මූසිල කියන්නේ “ශාස්ත්‍ර මාත් විශේෂකොට දැනුත් උච්, අදට සත්වෙනිදු උග් හා මා හා වාදු කරමිහ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් “ගුත්තිල ගාන්ධථීයා හා ශිෂ්‍යයා හා දෙන්නා අදට සත්වෙනිදු වාදු කෙරෙති” නුවර සැල කළහ.

බෝධිසත්තයෝත් සිතන්නාහු “මේ කාරණය එසේ හෙයින් මොහුගේ විද්‍යාව සහයට යෙදෙයි. මා වයොව්‍යාද්ධි හෙයින් සහයට නොයෙදෙයි. එසේ හෙයින් මා සරි වුවත් පැරැද්දත් පැරැදි නියාමය”යි සිතා “එසේ හෙයින් පැරැදිමට වඩා ප්‍රාණාය නසා ගන්ට යහපතැ”යි සිතා “චලට වදිමි” සිතා ලජ්ජාවෙන් නික්මෙන්නාහ. මරණ හයින් ගෙට එන්නාහ. මේ නියායෙන් සත් දවසක් අවිච්ඡන්තව යාමෙන් ඒ මෙන්ම තනනලදු මාවත්ව ගියේය.

මේ නියායෙන් බෝධිසත්තයන් සතුවන දවස් වනාන්තරයට ප්‍රාණාය නසා ගන්ට ගිය කල්හි ශක්‍රයන්ගේ පාංඬුකම්බලශෙලාසනය උනු විය. ශක්‍රයෝ “මාගේ සමීපත් උදුරා ගන්නේ කවුරුදැ?”යි සිතා දිවසින් බැව්ගමනේ බෝධිසත්තයන්ගේ විකේෂ්පය දැක එතනට අවුත් “ඇයි? ආචාරීනි මෙනහ අවුත් සිටියා වනැ”යි විචාළාහ. එවිට බෝධිසත්තයෝ “තොපි කවුරුදැ?”යි විචාරා “මම දෙදෙව්

ලොවට අධිපති වූ ශක්‍රයෝග්”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්තයෝ කියන්නාහු “සත් සත් කඩක් ඇති විණාවාදු නමැත්තා වූ විද්‍යාව සෙට මා හා මාගේ ශිෂ්‍යයා හා දෙන්නා රජ්ජුරුවන්ට පාමිහ. කේසිය ගෝත්‍රයෙහි උපන්නා වූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රය මට පිටිවහල් වෙව”යි කීහ.

එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “යහපත ආචාරීනි, නොපට මම පිටිවහල් වෙමි. නොප හා උන් හා සරියේ විද්‍යාව පාන්න. එකල්හි මා සංඥ කළ වේලෙහි සත් තන කඩා පියව, නොප විසින් විණා දුණ්ඩෙ අත ගසන්ට වන් වේලාව පළමු නියාවට නාදු වඩිනේය. උගේ තත් සතෙහි නාදු අඩු වෙයි. ඒ අවස්ථාවට නොප විසින් මේ පස ඇට තුන ආකාශයට දමන්නාම නවසියයක් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් නටන්නාහ, මමත් එතනට එන්නෙමි වේදු”යි කියා ගියාහ. මනුෂ්‍යයෝත් “සෙට දවස් ගුත්තිල ගාන්ධර්වීයා හා මුසිල නම් අතවැස්සා හා දෙන්නාගේ සෙට තර්ක වන්නේය”යි කියා මැසි පිට මැසි බැඳ රට පිට රට තිබාගෙන හිටී ගැවසී සිටගත්හ.

බෝධිසත්තයෝත් තමන්ගේ ජාති විණාව ඇරගෙන අවුත් තමන්ට පැන වූ අස්න පිට උන්නාහ. මුසිල නම් අතවැසින් තමාට පැන වූ අස්න පිට උන්නේය. බොහෝ මනුෂ්‍යයෝත් බලා සිටියාහ. රජ්ජුරුවෝත් රාජාසනයෙහි උන්නාහ. ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝත් ආකාශයෙහි අදෘශ්‍යමානව සිටියාහ. ශක්‍රයන් ආ නියාව බෝධිසත්තයෝ පමණක් දුන්නාහ. එවිට බෝධිසත්තයන් හා අතවැසි විද්‍යාව සමච පැන. බොහෝ

දෙනා “විද්‍යාව පෑ නියාව යහපත”යි බොහෝ දෙනා සතුව
වූහ. එවිට ශක්‍රයන්ගේ සංඥාවෙන් බෝධිසත්ත්වයෝත් පළමුවන
තන කඩා පුලාහ. එවිට ඒ තත් සිදුරෙන් පළමු නාද නියාවට
මහත් ව නාද පවතිනට වන. ඒ දැක මුසිල ගාන්ධවීයාත්
තත් කැඩීය. ඒ අඬ ආදී නියාවට අඩු විය. මේ නියායෙන්
බෝධිසත්ත්වයෝ දෙවන තනය, තුන්වන තනය, සතරවෙනි
තනය, පස්වෙනි තනය, සවන තනය, සභන තන යයි මේ
නියායෙන් තත් සතම කඩා විණා දුණ්ඩෙ විණා ගාන්ට
වන්නාහ. බරණැස් නුවර එක නින්නාදව ඇසෙන්නට වන.
මුසිලයාත් මේ නියාවට තත් සතම කඩා නාද කරන්නටවන්
වේලාවට උන පත්තක අතගාන කලක් මෙන් නිශ්ශබ්ද විය.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ ශක්‍රයන් දුන් පස ඇට
තුනින් එකක් ආකාශයට දැමූහ. තුන්සියක් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන්
නටන්ට වන්නාහ. දෙවැනි පස ඇට දැමූහ. එවිට තුන්සියක්
දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් නටන්ට වන්නාහ. තුන්වෙනි පස ඇට දැමූ කල්හි
තුන්සියක් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් නටන්ට වන්නාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ
මියුරු වූ ගීතිකා කිය කියා විණා නාද කරන්නාහ. ඒ දුටු
රජ්ජරුවන් හා නුවරවාසී බොහෝ සතුවූහ. රජ්ජරුවෝත්
මුසිලයා කෙරේ කිපී අමාත්‍යයන්ගේ මුණ බැලූහ. අමාත්‍යයෝ
රජ්ජරුවන්ගේ අභිප්‍රාය දන්තානු විසින් “ආචාරීන් කැට්ටි
ගුරුද්‍රෝහ කරන ලදැ”යි තමතමන්ගේ අත තිබූ කැට මුගුරු
බාලා මරා තලා පය අල්වා ඉවත දැමූහ.

රජ්ජුරුවෝන් බෝධිසත්ථයන් කෙරෙහි සතුටු වූහ. එක පැතිර වස්නා මහවර්ෂාවක් මෙන් බොහෝ සත්රුවන් ආදී වූ ප්‍රාසාද දුන්නාහ. නුවරවාසී බොහෝ සමීපත් දුන්නාහ. ශක්‍රයෝන් “මා විසින් තොපගේ ගෙට වෛජයන්ත රටිය එවමි. තොපි ඒ රටියට නැගී මා කරා එව”යි කියා දිව්‍යලෝකයට ගියහ. දිව්‍යස්ත්‍රීන් “ඇයි දේවයන් වහන්ස? යමිතමි වේලක් පමා වූයේදැ?”යි විචාරා “ගුත්තිල ගාන්ධවීයන්ගේ විණා නාදය අසන්ට ගියෙමි” කී කල්හි එවිට දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් “අපින් විණා නාදය අසන්නා කැමැත්තෙමිහ”යි කියන්නා ශක්‍රයන් විසින් මාතලි නමි දිව්‍ය පුත්‍රයා අත වෛජයන්ත නමි රටිය යවුහ.

බෝධිසත්ථයෝන් ඒ රටියට නැගී ශක්‍රයන් ලගට අවුත් සිටියාහ. ශක්‍රයෝ “ආචාරීනි, විණා ගායනා කරව”යි කීහ. බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “විජ්ජත්තු නමි මිළයක් ඇතිව මිසක් විද්‍යා නොපානාහ. එසේ විනමි මා විද්‍යා පෑ කල දෙන්නේ කිමිදැ?”යි කීහ. ශක්‍රයෝ “විද්‍යා පෑ කල බොහෝ සමීපත් දෙමිමැ”යි කියන්නා “සමීපත්තීන් මට කාර්ය නැත, මම නුඹ වහන්සේගේ දෙතිස් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන්ගේ පින් අසන්නා පමණකැ”යි කීහ. එවිට දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් “විණා නාද කරන්නා ආචාරීනි, අප කළ පින් කියමිහ”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්ථයෝන් “යහපතැ”යි කියා දිව්‍ය ගාන්ධවීයන් මෙන් ගායනාකොට පෑ පළමුවන දිව්‍ය ස්ත්‍රීය අතින් විචාරන්නාවු “තොපි ඔසධි තාරකාවන් මෙන් විශිෂ්ට වූ රුවන් දුසදිග බබුළුවා දහස් ගණන් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් විසින් පිරවරණු ලදුව

සිටිනීය, එසේ හෙයින් තොප දැක මට සන්නෝෂ කරවයි මනුෂ්‍යාත්භාවයෙහිදී කෙසේ වූ පින්කොට මේ දිව්‍ය භවනයෙහි උපන්දැයි ඒ මට කියව”යි කීහ. ඔයින් කියන්නී “ගාන්ධර්වයාණෙනි, මනුෂ්‍යාත්භාවයෙහි සිටි මා විසින් කාශ්‍යප සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශාසනයෙහි රහත් නමකට පිළිසගලක් දිනිමි. ඒ විපාකයෙන් මේ නියා ආනුභාවයක් ඇතිව උපනිමි” කීහ. බෝධිසත්ථයෝ සෙස්සන් අනිනුත් විවාළාහ. සෙස්සෝත් තමන් කළ කුසල් කීහ.

ඒ කෙසේද? යත්,

එකෙක් කියන්නී “මල් කළඹක් පුදා දිව්‍යලෝකයෙහි උපනිමි” කීහ. එකෙක් “එක දුග්ඛකට සුවඳ පසගුල් දී ඒ පින්කමින් දිව්‍යලෝකයෙහි උපනිමි” කීහ. එකෙක් “සුවඳ බඩුවක් දන් දී උපනිමි” කීහ. එකෙක් “මිහිරි පලාඵල දන් දී දිව්‍යලෝකයෙහි උපනිමි” කීහ. එකෙක් “මිහිරි රස හිඤ්ඤා වහන්සේට දන් දී උපනිමි” කීහ. එකෙක් “කාශ්‍යප බුදුන්ගේ දුග්ඛකට සිය අතින් පසගුල් දී උපනිමි” කීව. එකෙක් “මන්මුලායෙන් ආ හිඤ්ඤා වහන්සේට දන් දී බණ අසා දිව්‍යලෝකයෙහි උපනිමි” කීව. එකෙක් “නැවින් යන වහන්දුෂ කෙනෙකුන්ට පැන් පිළිගන්වා උපනිමි” කීව. එකෙක් “නැදිමයිලන් ආක්‍රොස බිණිය දී බැන නොනැගී මෙහිකොට උපනිමි” කීව. එකෙක් “තමා ලත් බත් කොටස බෙදා දන් දී උපනිමි” කීව. එකෙක් “අනුන්ට වාල්ව ඉපිද තමා ලද දෙය

දන් දී උපනිමි” කීව. මේ නියායෙන් දෙතිස් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් තමන් කළ පින් බෝධිසත්වයන්ට කීහ.

බෝධිසත්වයෝත් “තමන්ගේ ජීවිතය ලද්ද වූ ඵල ලදිමි” කියා සතුටුව මනුෂ්‍යලෝකයට අවුත් එපවත් බොහෝ දෙනාහට කියා බොහෝ දෙනා පින්කමෙහි ඇසුරුවා වදාරා මේ ‘ගුත්තිල ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මුසිල ගාන්ධවීයා නම් දේවදුත්ත ස්ථවිරය. බරණැස් රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය. ශක්‍රයෝ නම් අනුරුද්ධ ස්ථවිරය. ගුත්තිල ගාන්ධවී උපන්නෙමි බුදුවූ මමෙය”යි වදාළසේක.

243. විචිච්ඡ (විනිච්ඡ) ජාතකය

තවද සංසාරසාගර පරගත වූ සචීඤ්ඤන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පලාස පරිබ්‍රාජකයන් අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

පලාස පරිබ්‍රාජක කෙනෙක් මුළු රට තමන්ට වඩිනා කෙනෙකුන් නොදැක සැවැත් නුවරට අවුත් “මා හා සමග තර්ක කරන්නට සමර්ථයෝ ඇද්දැ?”යි විචාරා මනුෂ්‍යයන් විසින් “සචීඤ්ඤෝ තොප සේ වූ පරවාදීන් හා වාද කරන්ඩ සමර්ථයෝය. එසේ හෙයින් සචීඤ්ඤන් කරා යව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා ඒ කියන පරිබ්‍රාජකයා බුදුන් හා සමග

තර්ක කරන්නට සිතා ජේතවනාරාමයට ගියේය. සච්ඤයන් හා තර්ක කළේය.

සච්ඤයෝත් ෭9 කී ප්‍රශ්න විසඳු “තොපි කී ප්‍රශ්න අපි විසඳුමිහ. අප කී ප්‍රශ්න විසඳුව”යි වදුරා “එකෙක් නම් කිමිඳු?”යි විචාලසේක. ඒ තෙම කුමක් බවත් නොදන්නේය. පැරදු පලා ගියේය. බෙහෝ හිඤ්ඤන් වහන්සේ මේ කථාව කිය කියා ෭9න් තෙනට සච්ඤයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුඳු?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “ඳුන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මා එක බසින් පැරදු පලා ගියෝ වේඳු?”යි වදුරා “ඒ කෙසේඳු?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් ඳුක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ ව ඉපිදු පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක වනයට වැදු සෘෂිප්‍රවුජ්‍යවෙන් පැවිදිව වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි තර්ක කරන්නා වූ එක්තරා පරිබ්‍රාජකයෙක් බෝධිසත්ථයන් වසන්නා වූ වනය සමීපයෙහි ගමකට ගියේය. ඒ ගමිවාසීන් ලගට ගොසින් “මා හා සමග තර්ක කරන්නට සමර්ථයෝ ඇද්දු?”යි විචාරා මනුෂ්‍යයන් විසින් “තෙල, වනයේ ඉඳිනා තාපසයෝ තොප සේ වූ වාදීන් හා වාදු කරන්නට සමර්ථයෝය. එසේ හෙයින් තාපසයන් කරා යව”යි

කියා ඇරගෙන බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ බෝධිසත්ථයන් වසන පන්සල සමීපයට ගියාහ.

බෝධිසත්ථයෝ “පරිබ්‍රාජකය, මේ ගාංගාවෙන් ගෙනා සිහිල් පැන් බී ඉඳුව”යි කීහ. එවිට පරිබ්‍රාජකයෝ “පළමුකොට කී බස්ම අල්වාගෙන තර්ක කෙරෙමි” සිතා කියන්නේ “ගංගාව නම් එගොඩද? මෙගොඩද? මැද්දේද? දියෙන් යන්නා වූ තුන් ස්ථානයෙන් ගංගාව කියන්නේ කොතැනටද?”යි විචාළේය. ඒ අසා බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “එතරත් ගංගාව නොවන කල, මෙතරත් ගංගාව නොවන කල, දිය යන්නා වූ ස්ථානයන් ගංගාව නොවන කල ගංගාව නම් කොයිද?”යි විචාළාහ. එකියන පරිබ්‍රාජකයෝ “මා කී බස්ම දෙවනිව මටම කියා මා පැරදුව”යි ඉතා ලජ්ජා ව පලා ගියෝ යයි වදාරා ‘විචිචිජ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පරිබ්‍රාජකයෝ නම් මෙසමයෙහි පලාස පරිබ්‍රාජකයෝ ය. එසමයෙහි තාපසයෝ නම් ලොචිතුරා බුදුවූ මමීම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

244. මූලපරියාය ජාතකය

තවද සංසාර ප්‍රතිෂ්ඨාධාර වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පන්සියයක් බ්‍රාහ්මණ ගිඤ්ඤන් වහන්සේ ඇරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

ත්‍රිවේදයෙන් පාරප්‍රාප්ත වූ බ්‍රාහ්මණයෝ පන්සියයක් බුද්ධිශාසනයෙහි මහණ ව බුදුන්ගේ ත්‍රිපිටකය හදුරා ඒ බ්‍රාහ්මණ හිඤ්ඤන් වහන්සේ විසින් “සච්ඤයන් දන්නා ත්‍රිපිටකය අප විසින් දන්නා ලදැයි, ඉතිකින් සච්ඤයන් වහන්සේට උපස්ථාන කිරීමෙන් කිමිදැ”යි සිතා මානයක් උපදවා ආලිස්සම් වූසේක. සච්ඤයෝත් ඒ දැන බ්‍රාහ්මණ හිඤ්ඤන් පන්සියයක් දෙනා වහන්සේට මූලපරියාය සුත්‍රයෙන් බණ වදුරා පන්සියයක් දෙනා වහන්සේගේ මාන ගර්භය අරවා වදුළුසේක.

මේ කථාව ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ හිඤ්ඤන් වහන්සේ කථාකොට කොට උන් තෙනට සච්ඤයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මේ පන්සියයක් දෙනාගේ මානය බින්දෙමි වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ දිසාපාමොක් ආචාරීව පන්සියයක් බ්‍රාහ්මණ මානවකයන් අරගෙන අකුරු කරවා ත්‍රිවේදයෙහි පාරප්‍රාප්ත කළහ. තමන් දන්නා ශාස්ත්‍ර අරම ම නිපුණ කෙරෙව්වාහ.

එකීයන බ්‍රාහ්මණ මානවකයෝ “ඉතිකින් දිසාපාමොක් ආචාරීන්ට උපස්ථාන කිරීමෙන් කම් කීමිදැ”යි සිතා මානසක් උපදවාගෙන ආලිස්සම් ව ඉන්නා සමයට දිසාපාමොක් ආචාරී දෙබර ගසක් සමීපයේ වැනිරගෙන උන්නාහ. අතවැස්සෝත් අවේන් දෙබර ගස නියෙන් ගසා “මේ කිහිරි ගසසේ අරය නැතැ”යි කියා කීහ. දිසාපාමොක් ආචාරී “මේ කියේ මටය”යි දැන කියන්නාහු “ප්‍රශ්නයක් කොට කියමි”සිතා ගාථාවක් කීහ.

ගාථාවේ අර්ථ, **කාලො** - අතීතානාගත වර්ථමාන සංඛ්‍යාත වූ කාලය, **අත්තනා** - තමා හා සමග, **සබ්බානි ඵචතුකානි** - සියළුම සත්ත්වයන්, **සසති** - අනුභව කරන්නේය, **කාලසසො** - කාලය අනුභව කළා වූ, **යො භූතො** - යම් සත්ත්වයෙක් ඇද්දැ?, **සෝ** - ඒ, **ඝමිණා** - ශ්‍රව තෙමේ, **භූත පවනිං** - සත්ත්වයා පවනය කරන්නා වූ හෙවත් සියළු සත්ත්වයන් නසන්නා වූ කාලය, පවිපාක කළෙයි හෙවත් නැසුයේය. යම් කාලයෙක් සියළු සත්ත්වයන් තමා හා සමග නසා නම් ඒ කාලය ඝමිණාශ්‍රවයන් වහන්සේම මත්තෙති නැවත උත්පත්තියක් නැති හෙයින් නැසුවා නම් වනසේක. රහතන් වහන්සේ සකල ක්ලේශයන් නසා රහත් වූ හෙයින් සත්ත්වයන් විනාශ කළා වූ කාලය ඝමය කළා නම් වනසේකැ”යි කියා “මේ ගාථාවේ අර්ථ මට සත්වෙති දවසකින් කියව”යි කීහ.

එකීයන ශිෂ්‍යයෝ “යහපතැයි ආචාරීනි” කියා වැළ තමන්ගේ ගෙදරට ගොස් සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි

උත්සහකොට එහි අර්ථ නොදැක ආචාරීන් කරා අවුත් “අපට ඒ අර්ථය නොයෙදෙ”යි කීහ. එවිට දිසාපාමොක් ආචාරීන් “තොප හැම තලේ ගෙඩි සේ ඉස් තබාගෙන ‘මා කිසිවකුත් නොදනිති’ කියා තොප කියන පමණක් විනා මෙපමණකුත් නොදනිති” කියා නින්දා කළාහ. එකියන ශිෂ්‍යයෝ ආචාරීන් සමා කරවා ගතැයි වදාරා ‘මුලපරියාය ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි එකියන අතවැස්සෝ නම් මේ බ්‍රාහ්මණ හික්ෂුහුය. එසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරී නම් බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

245. තේලෝවාද ජාතකය

තවද සංසාර පාරගත වූ සඵඥයන් වහන්සේ විසාලා මහනුවර කුටාගාර ශාලාවෙහි වැඩවසන සමයෙහි සිංහ නම් සෙනෙවිරදුන් අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

සඵඥයන් වහන්සේ සිංහ නම් සෙනෙවිරදුන්ට ඛණ කියා උන් සෝවාන් කළ දුවස් උන් විසින් බොහෝ මත්ස්‍ය මාංස ඇතිව රසමසවුලෙන් යුක්ත ව ආහාර සඵඥයන් වහන්සේ ඇතුළුව සංඝයා වහන්සේට දන් දුන්නාහ. ඒ දුටු නිසණ්ඨනාථපුත්‍ර බුදුන් කෙරේ කාංසිව උක්කෝටනාකොට කියන්නේ “ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් තමන් නිසා මැරූ මස් තමන් විසින් වලදණ ලදැ”යි උක්කෝටනා කළහ. සඵඥයෝ

එපවත් හික්ෂු සංඝයා වහන්සේ අතින් අසා “පෙරත් නිගණ්ඨනාථපුත්‍රයෝ උච්චිඨිමාංශය කෘතියි පෙරත් උක්කෝටනා කළෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්තවයෝ බ්‍රාහ්මණ කුලයෙහි ඉපිද සාමිප්‍රච්ඡයාවෙන් පැවිදිව බරණැස් නුවරට ලුණු අඹුල් සෙවුනා පිණිස ආහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් බෝධිසත්තවයන් දැක බෝධිසත්තවයන් වෙහෙසන පිණිස තමා ගෙට පවරා ගෙන්වාගෙන රසමසවුලෙන් යුක්ත ආහාරය දුන් දි අන්තයෙහි කියන්නේ “නුඹවහන්සේ නිසා මම වධකොට මස් මරා දුන් දිනිමි. එසේ හෙයින් ඒ පව් නුඹවහන්සේට හා මට හා සරිය”යි කීය. බෝධිසත්තවයෝත් “නොප විසින් නොපගේ අඹුදරුවන් මරා මස් මට ඒවත්, මා විසින් මෙහි පුරස්සර විසින් වලදන්නමෝය”යි කියා බෝධිසත්තවයෝ හිමාල වනයට ගියාහයි වදාරා ‘තේලෝවාද ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කෙළෙඹි පුත්‍රයා නම් මෙසමයෙහි නිගණ්ඨනාථපුත්‍ර ය, එසමයෙහි තාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දුක්වා වදාළසේක.

246. පාදුංජලි ජාතකය

තවද සංසාරවහ වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ලාලුදුයි ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් දවසක් සැරියුත් මුගලන් දුගඟසව්වන් වහන්සේ බොහෝ සංඝයා වහන්සේ විසින් විවාළු ප්‍රශ්න විසඳු විසඳු උන්සේක. ඒ වේලාවට හිඤ්ඤන් වහන්සේ සතුවුව අස අසා වැඩිඋන් කලට ලාලුදුයි ස්ථවිරයන් වහන්සේ “ඇයි දුගඟසව්වන් වහන්සේ කියෙන් අප දන්නා දෙයෙකැ”යි කීසේක. එබස් අසා දුගඟසව්වන් වහන්සේ එතනින් වැඩිපුසේක. සඵලයෝ එබස් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් තොල පෙරලා කටට ආ දෙයක් කියන පමණක් විනා කුමකුත් නොදෙන්නේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට වැඩ පසස්නා අමාත්‍යව උපන්සේක.

රජ්ජුරුවන්ගේ පාදුංජලි නම් රාජ කුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. රජ්ජුරුවෝ කාලක්ඛියා කළහ. අමාත්‍යයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට ආදාහණ කෘත්‍යකොට ඒ පාදුංජලි නම් රාජ

කුමාරයානන් රාජ්‍යයට පමුණුවන්ට සිතා “නුවණ පරීක්ෂා කරමින”යි සිතා එක් දවසක් ඒ කුමාරයන් සභායේ ඉඳවා යුක්තියක් අයුක්තියක්කොට විවාරා ඒ කුමාරයන් අතින් විවෘල යුක්තියද අයුක්තියදැයි විචාළාහ.

එවිට කුමාර තොල පමණක් පෙරලාලිය. එවිට අමාත්‍යයෝ “අප විවෘල යුක්තිය අයුක්තිය නියාව දැන තොල පෙරලා පුවමනෙ”යි සිතා අමාත්‍යයෝ එදවස් “රාජකුමාරයෝ නුවණැත්තෝවන”යි සිතූහ. දෙවන දවසුන් ඒ කුමාරයන් සභායේ ඉඳවා යුක්තිය ඇති සැටියේම විවාරා “මේ යුක්තිය යහපත්ද නපුරුදැ?”යි විචාළහ. එදවසුන් ඒ කුමාර තොල පෙරලලිය. එවිට අමාත්‍යයෝ “පළමු යුක්තිය අයුක්තිය නිසා තොල පෙරලාවන් මේ යුක්තිය නියාවට කියාදින් තොළ පෙරලන්නේ යුක්තියක් නොදන්නා හෙයින්”යි කියා ඒ කුමාරයා බැහැර කර බෝධිසත්ත්වයන් රාජ්‍යයට තබා ගන්නයි වදාරා ‘පාදුංජලි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රාජකුමාරයෝ නම් ලාලුදැයි ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි අමාත්‍යව උපන්නෙමි බුදුවූ මමීම ය”යි වදාළසේක.

247. කිංසුගෝකාම (කිංසුකෝපම) ජාතකය

තවද සංසාර පාරගත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කිංසුකෝපම සූත්‍රය අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

හිඤ්ඤාන සතර දෙනෙකුන් වහන්සේ සඵලයන්

වහන්සේගෙන් කමටහන් ඉගෙනුමෙන් ඒ සතර දෙනා වහන්සේගෙන් එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ පඤ්ඤා ස්ථානයෙන් භාවනාකොට රහත් වූසේක. එක් හිඤ්ඤා කෙනෙකුන් වහන්සේ පඤ්ඤාස්ථානයේ භාවනාකොට රහත් වූසේක. එක් හිඤ්ඤා කෙනෙකුන් වහන්සේ මහභූත භාවනාකොට රහත් වූසේක. එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ අසුභ භාවනාකොට රහත් වූසේක. සතර දෙනා වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේ දැකීමට ගොස් කියනසේක් “අපි සතර දෙනම රහත් වූමිහ. රහත් වීමේ එක් කලෙක භාවනා සතරක් වන්ට කාරණා කවරේදැ?”යි විචාළ සේක. සඵලයෝත් “කැළමල් විචාළ සතර බැසන් වැන්නැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජපුරුවන්ගේ රාජකුමාරවරු සතර දෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ සතර දෙනා “කැළමල් කෙසේදැ?”යි විචාරා රටාවාරියා ගෙන්වා “කැළමල් ගෙන්වා අපට පාව”යි කීහ. රටාවාරියා සතර දෙනාට එකවිට නොපෑ පළමුකොට එක් රාජකුමාර කෙනෙකුන්ට වේළී ගිය අරටු කැළගසක් දැක්වාලිය. අනිත් රාජකුමාර කෙනෙකුන්ට පත්‍රාංකුරයෙන් යුක්ත ගසක් දැක්වාලිය. අනිත්

කුමාර කෙනෙකුන්ට මල් පිපුණු ගසක් දක්වාලිය. අනික් කුමාර කෙනෙකුන්ට විලිසුණු ගසක් පැළිය.

ඒ කුමාරවරුන් සතර දෙනා එක් දවසක් ඉඳ කථා කරන්නාහු “කැළගස් නම් ද ගිය කනුවක්මය”යි කීහ. එක් කෙනෙක් කියන්නාහු “නුග ගසක් සේමය”යි කීහ. එක් කෙනෙක් “මස් කැටි ඵල්වුවා සේමය”යි කීහ. එක් කෙනෙක් “විලිස්සපියා තිබෙන පත් ඇති රුක් මෙන”යි කීහ. මෙසේ කියා සතර දෙන උනුන්ගේ කථා නොගිවිස පිය රජුහු සමීපයට ගොස් “දේවයන් වහන්ස, කැළගස් නම් කෙසේ තිබේදැ?”යි කීහ. රජු විසින් “නොප කියේ කෙසේදැ?”යි කී කල්හි ඒ කුමාරවරු සතර දෙන තමන් කීවා වූ ක්‍රම පළමු පරිද්දෙන්ම කීවාහුය. එබසට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “දැරුවෙනි, නොප සතර දෙනා විසින්ම කැළගසක් දක්නා ලද්දේය. එතකුඳු වූවන් රථාවාරියා විසින් නොපට කැළගසක් දක්වන කලට මේ ගස ඇම කල්ම මෙලෙස තිබේද? නොහොත් කලින් කලට වෙන වෙන ආකාරයෙන් පවතීදැ?යි විභාගකොට නොවිවාළ හෙයින් සැක උපන්නේය. ඒ වෘක්ෂයේ කොළ ගිය කාලයෙහි කනුවක් මෙන් තිබෙන්නේය. පත්‍රාංකුරයෙන් යුක්ත වූ කල ගසක් මෙන් තිබෙන්නේය. මල් ගත් කල මස් කැටි ඵල්වුවක් මෙන් තිබෙන්නේය. කොළ විලිස්සුණු කල්හි රන්වන් මහරිගසක් මෙන් තිබෙන්නේය. ඒ අවස්ථාවෙහි කාල විශේෂයෙන් ආකාර හේද වූ පමණක් මුත් එක කැළගස වන්නේය”යි කියා සැක දුරු කළාහුය.

සඵඥයන් වහන්සේද මේ කථාව දූෂ්ටාන්තය ගෙනහැර දක්වා වදුරා “මහණෙනි, ඒ සතර බෑයෝ විස්තර විභාගකොට නොවිවාළයෙන් යම් සේ සැක උපදවාපුහු ද, එපරිද්දෙන් සියළු විදුර්ගනා ඥානයන් සකන්ධායතනභූත ධාතු ප්‍රභේද වූ ධර්මයන්ගේ විභාග දැන සෝතාපත්ති මාර්ගයට නොපැමිණී හෙයින් එක් රහත් වීමට භාවනා සතරක් වීමට කාරණා කිමිදැයි තොපට සැක උපන් පමණක් මුත් ඒ භාවනා සතරින්ම පැමිණෙන්නේ එක් නිර්වාණය”යි වදුරා මේ ‘කිංසුකොපම ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජපුරවෝ නම් දැන් බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

248. සාම(ක) ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල කල්පදම වූ සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා මහතෙර කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් මහතෙර කෙනෙකුන් වහන්සේ සමීපයෙහි සිටි ළදරු හිඤ්චක් තමන් සතු තුන් සිවුරු පාත්‍ර ආදිය උපාධ්‍යායන් වහන්සේට භාර දී සිවුරු හැර උපාධ්‍යායයන් වෙතින් පහ වූයේය. එතල්හි ඒ මහතෙරුන් වහන්සේ ඔහු සමීපයට ගොස් “තොපගේ පාසිවුරු තොප සන්තකය, මාගේ තුන්සිවුරු පාත්‍රය ආදී වූ පිරිකරත් තොප සන්තක වන්නේය”යි

පොළඹාගෙන නැවතත් මහණ කරවුසේක. ඒ මහණ කර වූ තැන් පටන් පළමු සේම තදවන්නට පටන් ගත්සේක. ඒ තෙම නැවතත් සිවුරු ඇර මහතෙරුණු වහන්සේ යාඥා කළත් නැවත සිවුරු නොපෙරවියේය.

එක් දවසක් හිඤ්ඤා වහන්සේ ධර්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හිඳ “ඇවැත්නි, සාමණේර තෙම මොළොක් වූ සිත් ඇත්තේමය. මහතෙරුණු වහන්සේගේ කෝපී කමින් පහ වූයේය”යි කිය කියා වැඩ උන්සේක. සඵඤ්ඤා වහන්සේ ධර්මසභා මණ්ඩපයට වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පෙර පුච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා මේ ප්‍රවෘත්තිය දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, මේ ප්‍රදරවෝ දැන්මතු මොළොක් සිත් ඇත්තෝ නෙවෙයි, පළමුව එක් වරෙක මොහුගේ රොස දැක නැවත නොආයේය”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤා වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක .

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ කෙළෙඹි කළයක ඉපිද වැඩි වියට පැමිණ වී වෙළඳුම් කිරීමෙන් ජීවිකාව කරන්නේය.

එකල එක්තරා අභිගුණාධීකයෙක් වඳුරකු ඇතිකොට හික්මවා ඔහු අතට බෙහෙත් දී ඔහු ලවා නයිත් කෙළවමින් රැකී ඇවිදිනේ බරණැස් නුවර උත්සව කෙළි කෙළනා පිණිස

ඒ වදුරා වී වෙළඳුණන් අතට භාරකොට දී උත්සව කෙළ
 ඉක්බිත්තෙහි වී වෙළඳුණන් සමීපයට ගොස් “මාගේ වානරයා
 කොයිදැ?”යි විචාලේය. එවිට එකියන වානරත් තමාගේ
 ස්වාමිපුත්‍රයා ආ හෙයින් සන්තෝෂයෙන් ලගට ආහ. එවිට
 අභිගුණ්ඨිකයා තමාගේ අත තබා උණු පත්තක් බලා
 වානරයාට පහරක් ගසා බැඳගෙන ගොස් එක් අඹගසක් මුළු
 වැඳහොත්තේය. එකියන වානරත් බැඳුන් කඩාගෙන අඹගසට
 නැගී අඹ කා අභිගුණ්ඨිකයා ඇගට අඹගැට ගැසීය. එවිට
 අභිගුණ්ඨිකයාත් පිබිඳ වානරයාත් නොදැක ගස උඩ බලා
 වානරයා දැක “නලවා බා ගන්ට උවමැනවැ”යි සිතා “මට
 ඇත්තා නම් තොප එක පුතාම වුව, එසේ හෙයින් මාගේ
 ඇති යම් සමීපතෙක් ඇත්නම් තොපගේ ම වුව, පුත මෙසේ
 එව”යි කීහ. එවිට වානර කියන්නේ “මා තොප කෙරේ
 මෙහිදීයෙන් ආවෙමි. තොප විසින් කිපී උණු පත්තෙන් ගැසූ
 හෙයින් තොප කෙරේ මම කිපිනිමි. එසේ හෙයින් මා එන්නේ
 නැතැ”යි කියා වානර ඔබ්බකට පලා ගියේය. ඒ පුරාණයාත්
 විඤ්ඤප ව ගොට ගියේය යයි වදුරා ‘සාල ජනකය’ නිමවා
 වදුළුසේක.

“එසමයෙහි වානර නම් මෙකියන සාමණේරය, එසමයෙහි
 අභිගුණ්ඨිකයා නම් මෙකියන මහතෙරය. එසමයෙහි වී
 විකුණන වෙළඳු උපන්නෙමි බුදුවූ මමීම යැ”යි වදුළුසේක.

249. කපි ජාතිකය

තවද සංසාර ඵලක වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්ඤා ප්‍රයෝග දෙන්නා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

වඤ්ඤා ප්‍රයෝග දෙන්නා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට දක්වන්නා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මු වඤ්ඤා ප්‍රයෝගකොට ගිණී තපින්ට උත්සාහ කළෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ එක්තරා කෙළෙඹි පුත්‍රව ඉපිද තමන්ගේ බිරිඳ මළ පසු දරුවන් වඩාගෙන වනාන්තරයට ගොස් සෘෂිප්‍රච්ඡ්‍යාවෙන් පැවිදිව තමන්ගේ පුතණුවන් මහණ කොටගෙන වාසය කරන්නාහ. එසමයෙහි වැස්සක් වසින්ට වන. එවිට එක්තරා වානරයෙක් වැස්සේ තෙමී තමාට සීත පිඩාව බලවත් හෙයින් “තාපසයන්ගේ පන්සලට ගොස් ගිණී තැප ගණීම්”යි සිතා “මා නික්ම ගියොත් වැද්ද නොදෙති” සිතා “තාපස වේශයක් හැරගෙන යෙමි” සිතා පුරාතන මළ තාපසා කෙනෙකුන්ගේ

අඳුන් දිවිසම ජටා ආදී වූ දෙය ඇඳ පෙරව දඬු ගත් අත් ඇතිව පන්සල සමීපයෙහි සිටියේය.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්තයෝ මැස්ස පිට වැදහොත්තාහ. බෝධිසත්තයන්ගේ පය මැඩ මැඩ උන්නා වූ පුත්‍රයා තාපසවේශයෙන් සිටි වඳුරා දැක “මූ තාපස කෙනෙකැ”යි සිතා පියාණන්ට කියන්නාහු “පියාණන් වහන්ස, ඉඳුරන් දැමුණු තාපස කෙනෙක් වැස්සේ තෙමි තෙමි සීත පිඩා ඇතිව සිටිනාහ. එසේ වූ තාපසයන් වහන්සේ පන්සලට ගෙන ගිණී තප්ප වූකල නපුරුදැ?”යි කීහ.

බෝධිසත්තයෝ “තාපස කෙනෙකුන් වහන්සේ වැඩි නියාවනැ”යි බිමට බැස බලා වඳුරා නියාව දැන පුතණුවන්ට කියන්නාහු “මූ තුමු ඉඳුරන් දැමූ තාපස කෙනෙක් නොවේය. මේ තෙම වඳුරාය. එසේ හෙයින් මු කෙරේ කරුණායෙන් මෙතනට ගන්වා ගිණී තප්ප වූවෝ නම් මේ තෙමේ පන්සල ගිණී ලා යන්ටත් සපනැ”යි සිතා එතන තිබූ ගිණී පෙණල්ලක් බාලා උග්‍ර භය ගන්වා එතනින් පහකොට පූවාහ. එකියන වානරයාත් එතැන් පටන් නොආයේය.

බෝධිසත්තයෝත් පඤ්චසාර්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන තමන් වහන්සේගේ පුතණුවන්දෑටත් කිසුනු පිරියම් භාවනා උගන්වා නොපිරිනුනු ධ්‍යානයෙන් බඹලොව ගියාහයි වඳුරා ‘කපි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි එකියන වඳුරා නම් මේ වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා හික්ෂුහුය. තාපස කුමාරයෝ නම් රාහුල කුමාරයෝය.

තාපස ව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමෘක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

250. සංකප්ප ජාතකය

තවද තික නිපාතයෙහි ජාතකවලින් සංකප්ප ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

සංසාරදීප වූ සඵඤ්ඤා වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්‍රියක නිසා ගාසනයෙහි උකටලි වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක නිසා උකටලි වූ නියාව සංසයා වහන්සේ දැන “මහණ, සඵඤ්ඤා වහන්සේ විසින් ස්ත්‍රීන්කෙරේ පිළිබඳ සිතීම දෝෂ යයි කියා වදාළ නියාව දැන එසේ වූ පවි පිරෙන්නා වූ ස්ත්‍රීන් කෙරේ ශෝකව නොප සිවුරු අරින්ට කාරණා කිමිදු?”යි කියා මහණ නොකමැති පරිද්දෙන් බුදුන් කරා ගෙනගොස් බුදුන්ට පෑහ.

සඵඤ්ඤායෝන් ඒ නම දැක ඇයි “මහණෙනි, මේ නම නොකැමැති පරිද්දෙන් ගෙනායේ කුමක් පිණිසද?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “සැබෑද? මහණ, තා ස්ත්‍රියක් නිසා උකටලි වූයේය”යි විචාරන්නා “සැබෑය ස්වාමීනි” කී කල්හි “මහණෙනි, මේ හික්ෂුන්ට වරදකොට ගෙනා පමණක් විනා මුත් තිබා පෙර උත්තමයන්ගේ පවා සිතිවිල්ල කළඹාපු ස්ත්‍රීහු

මුත් සේ වුවත් බලද්දැ”යි වදන “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද දෙමවුපියන්ගේ ඇවෑමෙන් බොහෝ සමීපත් දැක සිතන්නාහු “මාගේ දෙමවුපියෝ මේ සමීපත් තිබා තුමු පරලොව ගියාහ. එසේ හෙයින් මට සමීපත්තියෙන් කාර්ය කිමිදැ?”යි සිතා ගේ පිරුණු සමීපත් දුන මුඛයෙහි විසුරවා බොහෝ බන්ධුන් කඳුළුගත් මුහුණු ඇතිව සිටිය දී ගිහිගෙය හැර හිමාලය වනයට ගොස් සෘෂිප්‍රවුප්‍රයාවෙන් පැවිදිව පසුද්වසාර්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන වාසය කරන්නාහු, ලුණු ඇඹුල් නිසා බරණැස් නුවරට ආහ. රජ්ජරුවෝත් මතුමාලෙහි සිටියාහු බෝධිසත්ථයන්ගේ ඊයියාපටියෙහි පැහැදු තමන් ලග සිටි අමාත්‍යවරයෙකුට කියන්නාහු “අර වඩනා සිල්වත් තාපසයන් වහන්සේගේ හිඤා පාත්‍රය ඇරගෙන එව”යි කියා යවූහ.

එකියන අමාත්‍යයාත් ගොසින් බෝධිසත්ථයන්ගේ හිඤා පාත්‍රය ඉල්වීය. බෝධිසත්ථයෝත් “රජ්ජරුවන් අප හා පුරුදුකම්, විශ්ඝ්ඵාසකම් නැති වුව. රජ්ජරුවෝ අප කුමට කැඳවද්දැ?”යි කියා යවූහ. ඒ අමාත්‍යයෝ “එපවත් රජ්ජරුවන් වහන්සේට කියා මා එනතුරු සිටිය මැනවැ”යි කියා රජ්ජරුවන් කරා ගොස් එපවත් කියා රජ්ජරුවෝ

එපවත් අසා ඒ අමාත්‍යයා අත කියා එවන්නාහු “මාගේ කුළුපග තාපස කෙනෙක් නැත්තාහ, එසේ හෙයින් වඩිනේ යහපත”යි කියා යවා රජපුරවෝ තුමුන් මතුවාලේ සිට සිව්මැදුරු කවුළුවෙන් අතපොවා තාපසයන් වැඳ “වඩිනේ යහපත”යි ආරාධනා කළහ.

බෝධිසත්ථයෝත් රජපුරවන් කළ ආරාධනාව ඉවසා රාජපුරුෂයා අතට හිඤ්ඤා පාත්‍රය දී අමාත්‍යයා හා සමග රජගෙට වන්න. රජපුරවෝත් බෝධිසත්ථයන්ට අසුන් පනවා වඩා හිඳවා මිහිරි ආහාරපාන වළඳවා ඛණු අසා බෝධිසත්ථයන් තමන්ගේ මංගලෙයාඥානශෙති වසන නියායෙන් ප්‍රතිඥා ඇරගෙන බෝධිසත්ථයන් හා සමග උයනට ගොස් බෝධිසත්ථයන්ට රාත්‍රී ස්ථාන, දිවා ස්ථාන, වංකුමණු ආදී වූ දෙය කරවා තාපසවරුන්ට කැප වූ ශ්‍රමණු පරිස්කාර සලස්වා උඤ්ඤාපාලකයට තාපසයන් වහන්සේගේ උකෙහි සැපෙහි බැඳෙන නියාවෙන් ඕනට භාරකොට රජගෙට ගියාහ.

එවක පටන් දෙළොස් අවුරුද්දක් තාපසයන්ට සිවුපසයෙන් නිරන්තරයෙන් පෝෂ්‍ය කරන්නාහ.

එසමයෙහි බරණැස් රජපුරවන්ගේ පසල් දනවිටට සතුරන්ගෙන් හයෙක් විය. එපවත් දුන් රජපුරවෝ අග්‍රමහේසිකාවන්ට කියන්නාහු “ප්‍රත්‍යන්තයේ සතුරන්ගෙන් හයෙක් විය, එය සන්සිඳුවන්ට යන්නා කැමැත්තෙමි. මෙනුවරන් තොප හෝ මා හෝ දෙන්නාගෙන් එක් කෙනෙකුන්

ඉන්ද්‍රමනාය”යි කීහ. අග්‍රමහේසිකාවොත් එපවත් අසා “අැයි කාරණා කිමිදැ?”යි විචාරා “සිල්වත් තාපසයන් වහන්සේට දන් දෙන පිණිස ය”යි කීහ. අග්‍රමහේසිකාවොත් “යහපතැයි, දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ වඩිනා තුරු තාපසයන් වහන්සේගේ කාර්යය මට භාරයි. නුඹවහන්සේ කිසි සැකයක් නොසිතා වැඩිය මනවැ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ “යහපතැ”යි වතුරංගිනි සේනාව ඇරගෙන යුද්ධයට ගියාහ.

එතැන් පටන් බෝධිසත්ථයෝ ආකාශයෙන්ම රජ්ජුරුවන්ගේ මාලිගාවට වැඩ බිසවුන් පණවාදෙන අස්න පිට හිඳ බිසවුන් දෙනලද ආහාරපාන වළඳ ආකාශයෙන් නැවත උයනට යන්න හ. මේ නියායෙන් දුවස්පතා රජ ගෙයින් වළඳ එන්නාහ. එක් දවසක් බිසවුන් දන් සපයා බෝධිසත්ථයන් එන පෙරමග බල බලා උන්නාහු සිඟිත්තක් ප්‍රමාදව හෙයින් නහා සිහින් කසාවන් වස්ත්‍රයක් ඇඳ සඵලංකාරයෙන් සැරහී කුරු යානනකට වැදහෙව නිදන්නාහ. බෝධිසත්ථයෝ වේලා බලා හිඤා පාත්‍රය ඇරගෙන පස්වණක් වළා මඩිමින් රජ්ජුරුවන්ගේ මතුමාලට වැඩිසේක.

එවිට බිසවු වල්කලා සිවුරෙන් සුලන් වැදගත් අඬ අසා “තාපසයන් වහන්සේ වැඩිවනැ”යි සිතා වතා නැගී සිටිනාහු ලිහිල් ව තුඩු සඵව කටියෙන් ගැලවී වැටින. බෝධිසත්ථයෝත් ඒ දැක සුභ නිමිත්ත වශයෙන් බලන්නාහු දෘෂ්ටි ජාලයෙන් බිඳ බැවින. එවේලෙහි බෝධිසත්ථයන්ගේ ධ්‍යානය පිරිහිණ. පියසුනු කවුඩකු මෙන් සැදැල්ලේ පයින් බැස

සිටියාහ. බිසවුන්ගේ රූපශ්‍රීය යහපත් නිසාය. අතුල්, පතුල්, කලවා, කොණ්ඩ ආදී වූ අවයව වෙන වෙනම බලන බෝධිසත්ථයන්ට බලවත් වූ සෝක උපන. එවිට අමාත්‍යයෝ අසුන් පණවා ඉන්ට කීවත් නොයින්නාහ. බිසවුන් තමන් නිසා බෝධිසත්ථයන්ට සෝක උපන් බව දැන තමන් අන්තපානය බෝධිසත්ථයන්ගේ හිඤ්ඤා පාත්‍රයෙහි ලූහ.

බෝධිසත්ථයෝ ආකාශයෙන් යා නොහී ඉනිමගින් බිමට බැස තමන් වසන්නා වූ පන්සලටම ගොස් බත් පාත්‍රයත් නොවලඳු තිබා මැස්සට නැගී සඳු දවසක් නිරාහාරව වැළඹෙනන්නාහ.

රජ්ජරුවෝත් සතුරන් සන්සිඳුවා නුවරට අවුත් ප්‍රදුක්ෂිණාකොට බැස තමන් වසන්නා වූ රජගෙට වැළ “තාපසයන් වහන්සේ දැකින්ට ය”යි කියා උයනට ගියාහ. තාපසයන් වහන්සේගේ මළුව කසලව තිබූ නියාව දැක “එසේ ඒනම් තාපසයන් වහන්සේ හිමාලය වනයට වැඩිපු නියා වේදැ”යි සිතා දෙර අඩවල්කොට තිබූ හෙයින් ගෙට වැළ තාපසයන් වහන්සේ දැක “එසේ නම් තාපසයන් වහන්සේ ලෙඩ නියාය”යි සිතා මළුවේ කසලක් හරවා පිළිනිව නිලමැස්සන් ඇසිරෙමින් සිටි පාත්‍රයේ බතූන් දම්මවා තාපයන් වහන්සේ කරා ගොස් “ස්වාමීනි, ඇති පාසුඅපාසු කිමිදැ?”යි විචාරා එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “රජ්ජරුවෙනි, ඊ පාරක් ලදුමිහ”යි කීහ.

රජපුරුවෝ සිතන්නාහු “සතුරෝ මට කුමකුත් කොටගත නොහී තාපසයන් වහන්සේට දුක්ඛයක් කළ නියාවනැ”යි සිතා “ස්වාමීන් වහන්සේගේ ඊ පාර වැදගත්තේ කොතනදෝ?” කියා ශරීරයේ වට බලා නොදැක තාපසයන් අතින් විචාරන්නාහු “කොතනක ඊය වැද ගන්නේද?”යි විචාළාහ.

එවිට බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “සතුරන්ගෙන් වැදගත් ඊයෙක් නොවේ”යි කියා තමන් වැදගත් ඊය කියන්නාහු “මහරජපුරුවෙනි, මම අන්‍ය වූ පසම්බුරන් විසින් විදින ලද්දෙමි නොවෙමි. වැලි කවුරුන් විසින් විදිනා ලද්දේද? යත්, මම මාගේ හෘදයෙහි ඊය විදිනා ලද්දෙමි. කුමක් විදිනා ලද්දෙමිද? යත්, සංකප්පරාගධොතෙන (සංකප්පරාග ද්‍රෝහනයෙන්), විතක්කනිස්සිතෙනව (විතර්කයෙන් යුක්ත වූ රාගයෙන්), කොරොස්සනක (ගන ලද්ද වූ චිත්තයෙන්, හස්තයෝ ශෝභනය, පාදයෝ ශෝභනය, මුඛය ශෝභනය යනාදී වූ හස්ත පාද දී අවසවයන් යහපතැයි ගන්නාලද විතර්ක නැමැති සිලි වූ සනාගන්නා ලද්ද වූ), නාලං කටක හද්දෙන (ඉගුලින් ලා බැඳ සරතා යහපත්කොට නොකරන ලද්ද වූ, ඇස් කෙළවරින් බලා ඇඳ, මැඩ නොසිටුවන ලද්ද වූ), නඋසකාරෙනව (සථිකාරයෙන්ම ඊ වඩුවකු විසින් නොකරන ලද්ද වූ බව දැන), නකන්නායකමුත්තෙන (දකුණු කන්මුල දක්වා උරපුරා ඇඳ අසුර නොගලවන ලද්ද වූ), නපිමොරුපසෙවිනා (මොනරුන්ගේ තඹවන් වූ, ගිජුලිහිණියන්ගේ ලොහො තුඩුවන් පතින් නොසදන ලද්ද වූ), සබ්බංගපරිදුහිනො (සර්වාංග පරිදුහ විනාශ කළ සකල

ශරීරයෙහි ගිණිසුළු ගසන්නාක් මෙන් දුහ උපදුවන්ට සමර්ථ වූ), තෙන (ඒ කාමරාග නැමති ක්ලේශ සැරයෙන්), විශො අමහි (විදින ලද්දෙමි වීම).

මහරජ්ජරුවෙහි, ඒ කාමරාග නැමති ඊයෙන් විදි වේලෙහි පටන් මාගේ සකල ශරීරය ගින්නෙන් නැවෙන කලක් මෙන් දුහ වැදගෙන දන්නේය. රුධිර මස්සවෝ (මාගේ ලෙහි වැදගෙනු යම් ශර පුහාර මුඛයකින් ලේ වැගිරේ නම්), අවෙධස්ථව නපස්සාමි (එබඳු ලේ වැගිරෙන මුඛයකුත් නොදකිමි), යාව අයෝනිසොචිත්තා (මාගේ සිත ඉතා සරකොට නුනුවණින් වඩනා ලද්දේය), එසේ හෙයින් මා විසින් මෙ (මට), දුක්ඛසමාගතං (අසුභාලම්ඛන වශයෙන් ගැණීමෙන්) රාග චිත්තය උපදවා දුක් ඵලවන ලදැ”යි ධර්ම දේශනාකොට රජ්ජරුවන් “අත පලා යව”යි කියා පන්සල ඉඳු පස්ථවසාද්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන රජ්ජරුවන් උන් තෙනට ගොස් ආකාශයෙහි පලක් බැඳු වැඩ හිඳු බණ කියා “රජ්ජරුවෙහි, මම හිමාලය වනයට යමින”යි වදාළසේක. රජ්ජරුවෝ “මාගේ දිවිහිමින් නුඹවහන්සේව ආරක්ෂා කෙරෙමි. නොගිය මැනවැ”යි කියද්දීත් “රජ්ජරුවෙහි, මනුෂ්‍ය හවනයෙහි ඉඳිමෙහි බොහෝ ආදීනව ඇතැ”යි කියා හිමාලය වනයට ගියහයි වදාරා ‘සංකප්ප ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි තාපස ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

251. තිලමුට්ඨී ජාතකය

තවද මාගේ ශිරෝමාණිකය වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් කෝපී වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ යම්තම් බසකටම කෝප වනසේක. සෙසු හික්ෂුන් වහන්සේ එ නම දැක “කෝපී නොවන්නා වූ බුද්ධගාසනයෙහි මහාණුව නොප කෝප විමෙන් දුවස් යවන්නේ කටයුතු නොවන්නේ වේදැ”යි කියා ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ කරා ගෙනගොස් දැක් වූසේක.

සඵඤ්ඤාන් වහන්සේත් “සැබෑද? නා කෝප විමෙන් දුවස් යවන්නේදැ”යි විචාළ කල්හි “සැබෑව ස්වාමීනි” දැන් වූ කල්හි සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මේ හික්ෂුහු කෝප වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජරුවන්ගේ බුන්මදුන්ත නම් රාජ කුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ බුන්මදුන්ත රජ්ජරුවෝත් තමන්ගේ පුතණුවන්ට මස්සෙන් දහසක් හා පිළිසගලක් හා පත්කුඩියක් හා වහන්සගලක් හා බත්මුලක් ආදී වූ දෙය දී “දිසාපාමොක් ආචාරීන් කරාගොස් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගෙනගෙන එව”යි යවුන.

එකිනෙක කුමාරයාත් තක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක්ඛ ආචාරී දැකීමට ගිය වේලාවට දිසාපාමොක්ඛ ආචාරීන් ශිෂ්‍යයන් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර උගන්නා මිදුලෙහි සක්මන් කොට කොට සිටියහ. ඒ වේලාවට රාජකුමාරයන් ලග එන්නා දැක “ඇයි තොපි කුමට අවුදැ?”යි විචාරා “ශිල්ප උගන්ට ආමි” කී කල්හි ආචාරීන්ට වස්තු දී “ශිල්ප දැක උගනුද? කුලියට ශිල්ප උගනුදැ?”යි විචාළ කල්හි එවිට රාජකුමාරයාත් ආචාරී භාගයක් පළමුකොට තබා වැදහොන්නාහ. එවිට දිසාපාමොක්ඛ ආචාරීන් “රාජකුමාරවරුන් නම් කල්යවා ශිල්ප උගන්ට බැරිය, වහා ශිල්ප උගත මනෙවැ”යි කියා සාමාන්‍ය නකත් සලස්වා ශිල්ප උගන්ට පටන් ගත්තුවූහ.

එක් දවසක් රාජකුමාරයන් පිටිපස්සේ ලාගෙන නාන්ට වැවට යමින් සිටියාහ. ඒ වේලාවට එක්තරා මෑලි ස්ත්‍රියක් එල කරපු තල අවිචේ වහා වියලමින් සිටියාහ. ඒ වේලාවට දිසාපාමොක්ඛ ආචාරී පස්සේ යමින් සිටි රාජකුමාරයෝත් එකිනෙක එල තල දැක කන්නා අභිප්‍රාය ඇතිව ගාණාක් අතටගෙන කාපුහ. එකිනෙක මෑලි ස්ත්‍රීන් ඒ දැක “කුඩාකොල්ලා තෙයින් බඩසයින් කාපුව මනෙවැ”යි සිතා බැණු නොනැගී සිටියාහ. දෙවන දවසත් එපරිද්දෙන්ම රාජකුමාරයෝත් එල තල ගාණාක් අරගෙන ගියාහ. තුන්වන දවසත් එපරිද්දෙන්ම ඇර ගත්තාහ.

එවිට ස්ත්‍රී සිතන්නී “මේ නියායෙන් දවස් පතා කත් නම් මාගේ තල නිමායෙ”යි සිතා කියන්නී “දිසාපාමොක්ඛ ආචාරීන්

වහන්ස, තමන්වහන්සේගේ අතවැස්සන් ලවා මාගේ තල ගන්නා සේකැ”යි මොර ගැව. එවිට දිසාපාමොක් ආචාරී “ඇයි මැණියනි, මම කුමන අන්‍යාචක කෙලෙමිදැ?”යි කීහ. එවිට ස්ත්‍රී කියන්නී “නුඹවහන්සේ පස්සේ යන අතවැස්සි තුන් වාරයක් මාගේ තල ඇරගෙන ඉනිබිබෙන් තල ගනින්නම් මාගේ තල නිමන්නේය”යි කියා මොර ගා කීය. එවිට දිසාපාමොක් ආචාරී කියන්නාහු “ඊට තොප වික්ෂේප නොව, තොපගෙන් කෑ තලවලට මම මිළ දෙමි” කීහ. එවිට ස්ත්‍රී කියන්නී “කෑ තලයට මිළ එපයි, ඉනිබිබේ මාගේ තල නොකන ලෙස අවවාද කියව”යි කීහ. එවිට දිසාපාමොක් ආචාරී කියන්නාහු “ඉදිරියේදී පාටව කෙරෙමි” කියා අතවැස්සන් දෙන්නකු ලවා දූත්කර අල්වා උණු පත්තෙන් පාර ගණනක් ගස්වා පාට ව කරවුහ.

එවිට රාජකුමාරාත් දූස් රත්කොට උරණු ව මුහුණ බලා වෙර බැන්දේය. දිසාපාමොක් ආචාරීන් තමන් කෙරේ වෙර බැඳි නියා දුන්න. දැන දැනත් සියළු ශාස්ත්‍ර උගන්වා නිපුණ කරවුහ. ඒ රාජකුමාරයාත් දිසාපාමොක් ආචාරීන් වැඳ නුවරට යන්නාහු “ආචාරීන් වහන්ස, මම සැප සේ රාජ්‍යයට පැමිණියෙමි ඒනම් නුඹවහන්සේ කැඳවා එවමි. එවිට අව මැනවැ”යි කියා තමන්ගේ රටට ගොස් තමන්ගේ පියරජ්ජරුවන්ට ශිල්ප දැක්වුහ.

එවිට රජ්ජරුවෝ සමාධිව “මා ඇස් සමුයේ මොහුගේ රාජ්‍යශ්‍රී දුකිමි” සිතා රාජ්‍යශ්‍රීය දුන්නාහ. එකිනෙක

රාජකුමාරයාත් රාජ්‍යයට පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන්ට පාටව කරන්නා කැමතිව “ආචාරීන් වහන්සේ මා කෙරේ සැක නොසිතා වහා එන්නේ යහපත”යි කියා යවුන. එපවත් දිසාපාමොක් ආචාරීන් වහන්සේ අසා “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මා කැඳවා එන්නේ මට සෙනෙහසෙන් නොවෙයි, මා ගැසු පාරට නිගුණ කරන්නටයි”යි සිතා දැන “කුමාරයෝ බාලයෝය, එසේ හෙයින් මා කියන අවවාද දැන් අසන්නේ නොවෙති. පසුව වැඩිමාළු වයසට පැමිණී කල යෙමි” සිතා නොගොස් කල්යාමක් කොට රජ්ජුරුවන් වැඩිමාළු ව ගියපසු දිසාපාමොක් ආචාරීන් නොකැඳවාම තුමු ගියහ.

ගොස් වාසල සිට තමන් ආ පවත් කියා යවුන. එපවත් අසා රජ්ජුරුවෝ “යහපත, ආචාරීන් වහන්සේ කැඳවමි” කියා කැඳවා කියන්නාහු “අැයි ආචාරීනී, තොපි මරණ නළලේ තබා අවුදු? එදවස් තොප විසින් මා තල කැවයි කියා දෙන්නකු ලවා අත් දෙක දල්වා උණු පත්තෙන් තැළ වූ පාර තව දක්වා මාගේ පිටේ රිඳෙන්නේය”යි කියා “අමාත්‍යයෙනි, මේ දිසාපාමොක් මරව”යි කීහ. එවිට දිසාපාමොක් ආචාරී කියන්නාහු “රජ්ජුරුවෙනි, එදවස් තොප කෑ තලවට පාරක් නොගැසී නම් දෙවෙනි දවස් අනික් සොර කමක් කරනසේක. එවිට යම් කෙනෙක් මරා දමාපු නම් දැන් මේ රාජශ්‍රීය බලන්ට නැත්තේ වේදු? එසේ හෙයින් හික්මවීම පිණිස කළ පාටවයට උත්තමයෝ වෛර නොබදිති” කියා කීහ.

එපවත් අසා බොහෝ අමාත්‍යයෝත් “එසේමය, දේවයන් වහන්සැයි, දිසාපාමොක් ආචාරීන් වහන්සේ පිණිස රාජ්‍යශ්‍රීය නුඹවහන්සේ ලද්දේය”යි අමාත්‍යයෝ කීහ. රජ්ජරුවෝ ඒ කාරණය සිතාගෙන ආචාරීන්ගේ බොහෝ ගුණ සඳහන්කොට කියන්නාහු “දිසාපාමොක් ආචාරීනි, රාජ්‍යයට පැමිණියේ තොප පිණිසයයි, එසේ හෙයින් රාජ්‍යය පිළිගනුව”යි කීහ. එපවත් අසා දිසාපාමොක් ආචාරීන් රාජ්‍යය නොගිවිස්සාහ. රජ්ජරුවෝත් තමන්ගේ මිනිසුන් යවා ආචාරීන්ගේ අඹුදරුවන් ගෙන්වාගෙන තමන්ගේ නුවර ලා ආචාරීන්ට බොහෝ තරම් පදම් සලස්වා තමන්ට පුරෝහිත තනතුරෙහි තිබුවේදැයි වදුරා මේ ‘තිලවුට්ටී ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක. මේ ජාතකය අවසානයෙහි එකියන හික්කුන් වහන්සේ අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

“එසමයෙහි ඛරණුස් රජ්ජරුවෝ නම් මේ කෝපී හික්කුහුය. දිසාපාමොක් ආචාරී ව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

252. මණිකණ්ඨ ජාතකය

තවද මාගේ ස්වාමිදරුවාණන් වහන්සේ අලව් නුවර නිසා අග්ගාලා වෛත්‍ය භූමියෙහි වැඩවසන සමයෙහි කුටිකාර ශික්ෂා පදයන් දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

අලව් නුවරවාසී හික්කුන් වහන්සේ බොහෝ මනුෂ්‍යයන්ට “අපට ගෙවල් ඉඳි කරන්ට කැති දෙව, පොරෝ දෙව”යි කියා නොයෙක් දේ ඉල්ලා ආයාස කරනසේක. එසේ හෙයින් මනුෂ්‍යයෝ සංඝයා වහන්සේ දකිනා අභිප්‍රාය(කැමැත්ත) මදුව වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි කාශ්‍යප ස්වාමීන් අලව් නුවර සිගා වැඩිසේක්, තමන්වහන්සේගේ මනුෂ්‍යයන් සැඟවුනු හෙයින් උන්වහන්සේ දුක සේ සිගා වළඳ සඵලයන් වහන්සේ වසන්නා වූ අග්ගාලක නම් වෛතස හූමියට ගොස් සඵලයන් වහන්සේට දන්වනසේක් “ස්වාමීනි, ආදි අලව් නුවර සිගා ගිය කල සතරපහස සැප සේ ලැබෙයි. දැන් අප දුක මනුෂ්‍යයෝ සැඟ වෙති” කීසේක.

සඵලයෝන් ඒ සැඟ වෙන්නා වූ කාරණය දැන අලව් නුවරවාසී හික්කුන් වහන්සේ කැන්ද “නොප හැම විසින් අලව් නුවර මනුෂ්‍යයන්ට බොහෝ ගැන සිහිනිකොට නොයෙක් දෙය ඉල්වති යන්නක් ඇසිමි. ඒ සැබෑදැ?”යි විචාළසේක. ඒ හික්කුන් වහන්සේ “සැබෑව ස්වාමීනි” දන්වන්නා “මහණෙනි, ඉල්විමි නම් කවුරුන්ටත් නොකන්කලු දෙයක, යටත් පිරිසෙයින් බොහෝ සමිපත් ඇත්තා වුන්ට පවා ඉල්විමි විකේෂප වේදැ?”යි කියා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ එක්තරා බුන්මණු කුලයක ඉපිද වාසය කරනසේක.

බෝධිසත්ථයන් වහන්සේගේ මණියන් වහන්සේ පසුවත් එක් බුන්මණු කෙනෙකුන් වැදුන. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්ථයන් වහන්සේගේ මණියන් වහන්සේ පසුව කාලක්‍රියා කළහ. බෝධිසත්ථයන් හා මළණුවෝ ගිහිගෙයි සමීපත් හැර හිමාලය වනයට ගොස් ගගක් සමීපයෙහි දෙබදයෝ ගග දෙතික්තියෙහි පන්සල කොටගෙන වාසය කරන්නාහ.

බෝධිසත්ථයන්ගේ මළණුවෝ වසන්නා වූ පන්සල සමීපයෙහි ගග වසන්නා වූ මණිකණ්ඨ නම් නාගරාජයෙක් ඇත. ඒ තාපසයන්ගේ පන්සල සමීපයේ මනුෂ්‍ය වේශයෙන් සක්මන්කොට ඇවිදින්නේය. තාපසයන් දැක තාපසයන් හා පිළිබඳ සිත් ඇතිව කථාකොට යන වේලේ තාපසයන් නාග වේශයෙන් සිපගෙන තාපසයන් ඉස් මත්තේ පෙණය තිබා යමිනම් වේලාවක් සන්නෝෂ ව නිවාගෙන පෙරලා දරණුවැලය ඇර තාපසයන් වැඳ නාග භවනයට යන්නේය. මෙම නියායෙන් දවස් පතා ඇවිත් යාමෙන් තාපසයන් ඇග ගැවෙත් ගැවෙත් හයින් තාපසයෝ වැරිනාහ. මේ නියායෙන් ඉතා දුච්ච පඬු වූ ශරීර ඇති වූහ.

එක් දවසක් තාපසයෝ තමන්ගේ බදයන් වහන්සේ දකින්නට පන්සලට ගියාහ. බෝධිසත්ථයෝ මල් තාපසයන් දැක “ඇයි තොපගේ ශරීරය මෙලෙස දුච්ච වන්නට කාරණා කිමිදැ?”යි

විවාලාහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මලණුවෝ කියන්නාහු “මණිකණ්ඨ නම් නාගරාජයෙක් දවස් පතා අවුත් මා සිප ගන්නේය. එසේ හෙයින් මා වැරිනේය”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “ඒ නයා තොප සමීපයට නො ඒ නම් සමාධිදැ?”යි විවාලාහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මලණුවෝ “එසේ විනම් යහපතැ”යි කීහ. “ඒ නාගරජ්ජුරුවන් පැලඳගෙන එන්නේ කුමණ ආහරණදැ?”යි විවාලාහ. තාපසයෝ කියන්නෝ “කර පළඳිනා කණ්ඨ මාණිකය”යි කීහ. “එසේ විනම් ඒ නාගරාජයා තොප සමීපයට ආ කල උන් පැලඳගෙන ආවා වූ කණ්ඨ මාණිකය ඉල්වව, එදු පලා ගොස් පසුව දවස් ඒ මළුව සමීපයට ආ කල මාණිකය ඉල්වව, පසුව දවස් දියෙන් ගොඩ නැගෙන කලට මාණිකය ඉල්වව, මේ නියායෙන් ඉල්වන්ට වදිනා කල තෙමේම නොයෙ”යි කීහ.

මේ නියාවට එකිනෙක තාපසයෝත් පළමු දවස් නාගරාජයා ගෙට වදින වේලාවටම “තොපගේ ශ්‍රීවයේ තිබූ කණ්ඨ මාණිකය මට දෙව”යි කීහ. එවිට නයා ගෙට නොවැදුම පලා ගියේය. දෙවැනි දවස් මළුවේ කෙළවර සිට ආ වේලාවටම මැණික ඉල්වන්නා එතන සිට පලා ගියේය. තුන්වෙනි දවස් නයා දියෙන් ගොඩ නැගෙන වේලාවටම තාපසයෝ මැණික ඉල්වූහ. එවිට නයා දියෙන් කිමිද දිය මධ්‍යයෙන් ඉස ඔසවා කියන්නෝ “මට අන්තපානාදී වූ බොහෝ ලාභසත්කාර උපදවන්නා වූ කණ්ඨ මාණිකය තොපට මම කෙසේ දෙමිද? එසේ හෙයින් තොපගේ පන්සලට නේනා

පමණක් වේදැ”යි කියා නැවත කියන්නාහු “මාගේ බොහෝ සමීපත් ඇති දෙය නොඉල්වා කණ්ඨ මාණිකයය ඉල් වූ හෙයින් තොප ලඟට නොඑන පමණක් වේදැ”යි කියා නාගරාජයා දිගේ කීමිද නාගලොවට ගියේය.

එතැන් පටන් තාපසයන් සමීපයට නොආ විරූයේය. තාපසයෝත් නයා නොඑන දවස් පටන් පළමු නියාවටත් වඩා සෝකීපත් ව දුච්ච ව ගියේය. බෝධිසත්ථයෝ මළණුවන් විවාරණ පිණිස ආවාහු මළණුවන් ඉතා දුච්ච හෙයින් “දුච්ච වූයේ කුමක් නිසාදැ?යි විචාළහ.

එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “නයා නොදැකීමෙන් දුච්ච ව ගියෙමි” කීහ. බෝධිසත්ථයෝත් “මු නයා කෙරෙහි මහත් ස්නේහ ඇත්තාහ. එසේ හෙයින් නයා කෙරේ සෝකයෙන් මළෝ නම් නපුරැ”යි සිතා “සෝක අරවන්ට උවමැනවැ”යි සිතා කියන්නාහු “මළ නොඉල් වියයුතු දෙය ඉල්වීමෙන් ඊට සෝක උපදව”යි කීහ. “ඉතිකින් සෝක අරව”යි කියා තමන් පළමු වසන්නා වූ පන්සලට ම ගියාහ. එකීයන තාපසයා සෝක අවියේය. බෝධිසත්ථයන්ගේ මළණුවන් හා දෙන්නා පඤ්චසාර්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා නොපිරිනුනා වූ ධ්‍යානයෙන් බලලොව ගියාහයි වදාරා ‘මණිකණ්ඨ ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බෝධිසත්ථයන්ගේ මළණුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි අවවාද කී තාපසයෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

253. කුණ්ඩක කුවිජි සිඤ්ච ජාතකය

තවද මාගේ ශිරොමාණිකය වූ සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සැරියුත් ස්වාමීන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

සඵඤ්ඤායෝ සැවැත් නුවර ඉඳු ජනපද වාරිකාවේ සැරිසරා වැඩ පෙරලා සැවැත් නුවරට වැඩිසේක. සැවැත් නුවරවාසී බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ “සඵඤ්ඤානට ආගන්තුක සත්කාර කරමින්”යි සිතා උපාසකවරු ධර්මශෝක නමි හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අතින් තමතමන්ට උවමනා විවාර පන්සියය සසියය දහ යයි මේ නියායෙන් පාත්‍ර ඇරගත්තාහ. එක්තරා දුක්පත් මැහැළි උපාසිකාවක් එකම එක නමකට දුන් සපයා විධාන කරවන වහන්දූ සමීපයට ගොස් “මටත් දුන් දෙන නියායෙන් එක නමක් සලස්වන්ට උවමැනවැ”යි කියන්නා “එසේ විනමි සැරියුත් ස්වාමීන්ගේ පාත්‍රය ගනුව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා එකියන මෑළි උපාසිකා සැරියුත් ස්වාමීන් වඩා ගෙනවුත් යහපත්කොට වැලඳු වූහ.

ඒ ගම අනේපිඬු මහසිටාණාන්, විශාඛා මහඋපාසිකාවන්, කොසොල රජ්ජුරුවන් ඇතුළු වූ බොහෝ උපාසකවරුන් එකී උපාසිකාවට බොහෝ රත්රන් මුතුමැණික් දුන්නාහ. එකියන උපාසිකාවත් බිලිව පොහොසත් වූව.

මේ කථාව ධර්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩ උන් තෙතට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා මෙසේ වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ උත්තරාපටියෙහි අස් වෙළඳ ව උපන්නාහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවරටත් උත්තරාපටියටත් අතුරේ එක්තරා නියමි ගමෙක් ඇත. ඒ ගම ඉන්නා මැළි ස්ත්‍රියක් ඇත්තාහ. එසමයෙහි අස් වෙළෙඳුන් අසුන් පන්සියයක් ඇරගෙන බරණැස් නුවරට යන්නාහු මැළි ස්ත්‍රියකගේ ගෙයි කීප දවසක් රැඳුනාහ. එතන රැඳුනු ගමනේ වෙළඹක් ආජාතීය සෙන්නටියකු වැදුව. එකියන සෙන්නටියා එකියන මැළි තමාට දරුකොට වඩ වන්ට වන. එකියන අස් වෙළඳුන් කීප දවසක් සැතපී ලා බරණැස් නුවරට අසුන් ඇරගෙන යන්ට වන්නාහ. එවිට එකියන ස්ත්‍රී කියන්නී “මෙතෙක් දවස් මාගේ ගෙයි දී කා බී යන කලට මට කුලියක් නොදී යන්නේය”යි කීය. එවිට අස් වෙළෙඳු “යහපත මැණියෙනි, කුලියක් දෙමීමැ”යි කිවුය. එවිට ස්ත්‍රී කියන්නී “කුලියෙන් මට කාරිය නැත. මාගේ ගෙයි දී උපන්නා වූ අස්පැටවා මට දෙන්නා පමණැ”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා එකියන අස් වෙළෙඳු අස්පැටවා දී ගියාහ.

ඒ කියන මෑළි ඒ අස්පටවා කුඩු හා තණ හා බත් පෙරු කැලෑ ආදී වූ දෙය කවා වඩන්තිය. මේ නියායෙන් කවා මුකුරු වූ අවස්ථාවට, බෝධිසත්තියෝත් උත්තරාපටියේ සිට අසුන් පන්සියයක් ඇරගෙන බරණැස් නුවරට එන්නානු ඒ වේලාවට අජාතිය අශ්වයා වඩන මහෙල්ලගේ ගෙට නවාතැනට ආවාහ. ඒ වේලාවට අජාතිය අශ්වයා තණ කන්ට ගියේය. බෝධිසත්තියන් ගෙනා අසුන් පන්සියයක් එකියන අජාතිය අශ්වයාගේ ඉලන්තියේ සුවඳ අසමින් හයින් ගෙට නොවැද දෙරම සිටියාහ. බෝධිසත්තියෝ ගෙට වැද “අම්ම මේ ගෙයි අස්සු ඇද්ද?”යි විචාළාහ.

එවිට මෑළි කියන්නී “පුත මා දුරකොට වැඩු අසකු විනා වඩා අස්සු නැතැ”යි කීහ. බෝධිසත්තියෝ “අශ්වයා කොයිදැ?”යි විචාළාහ. මෑළි කියන්නී “තණ කන්ට ගියේය. දැන් දැක්ක හැකි”යි කීහ. ඒ කියන අශ්වයාත් තණ කා ගෙට අවුත් නමා සිටින ස්ථානයට ගියේය. එවිට සෙසු අස්සු ගෙට එන්නාහ. බෝධිසත්තියෝත් එකියන අශ්වයා දැක “මේ අශ්වයා අජාතිය අශ්වය”යි කියා දන්න. බෝධිසත්තියෝත් ඒ ගෙයි කීප දවසක් වාසයකොට බරණැස් නුවරට යනු කැමතිව මහෙල්ලට කියන්නානු “අම්ම, බරණැස් නුවරට යෙමි. මේ කියන අශ්වපොතකයා මාගෙන් මිළ ඇරගෙන මට දෙව”යි කීහ. “කුමක් කියන්නේද පුත, දුරුවනුත් මිළ ඇරගෙන විකුණාද්දැ?”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්තයෝ කියන්නාහු “අම්ම, මෙනෙ ඉඳ දුක් විඳිනා බලාත්, මා ලග වීනම් බොහෝ සුව විඳිනේ වේද? එසේ හෙයින් මට දෙන්නේය”යි කීහ. ඒ ස්ත්‍රී “මාගේ දුරුවන් සුව විඳිනා වේද, යහපතැ”යි කියා අජාතීය අශ්වයා බෝධිසත්තයන්ට දුන. බෝධිසත්තයෝත් ඒ අශ්වයා මිලකොට සතර පයට සාරදුහසක් හා මුඛයට දුහසක් වලිගයට දුහසක් ඇතුළුව සදුසක් වස්තුව හා ඒ ස්ත්‍රී සභීහරණයෙන් සරනා යහපත් වස්ත්‍රයක් ඇන්දූහ. එවිට ඒ අජාතීය අශ්වයාත් තමා වස්තුවට විකුටු හෙයින් “මාගේ මෑණියෝ මා මෙතෙක් දවස් වඩා, වස්තු නිසා මා විකුට පුව”යි අශ්වයා ඇඬූහ. එවිට මෑළි ස්ත්‍රීන් “පුත විකේෂප නොවන්න, තොප නිසා බොහෝ වස්තු ලදිමි. එසේ හෙයින් මේ කියන වෙළඳුණන් කැට්ටි යව”යි කියා යවූහ.

බෝධිසත්තයෝත් එකියන අශ්වයා ඇරගෙන සිතන්නාහු “මේ අශ්වයා තමා අජාතීය නියාව දනීදේ? නොදනීදේ? හෝයි සිතා එම ස්ත්‍රීය ලන්නා වූ තණ හා කුඩු හා බතින් පෙරු උළුකැන්ම ලූහ. එවිට අශ්වයා නොකෑයේය. “ඇයි, තොප පළමු කණ දෙය දැන් නොකෑයේ ඇයිදැ?”යි කියන්නා එවිට අශ්වයා කියන්නේ “තමාගේ තරම් පදම් නොදන්නා කෙනෙකුත් සමීපයේදී උන් කෑමක් කලත් ඉවසෙයි තමාගේ තරම් පදම් දන්නා වූ බ්‍රාහ්මණය, තොප දැක්කදීත් මා කුඩු කන්ට යෝග්‍යදැ?”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්තයෝ “තොප පරීක්ෂා කරන්නට කෙළෙමි” කියා ඒ අශ්වයාට මිහිරි අන්තපාන ලා එකියන අශ්වයා ඇතුළු වූ පන්සියයක් අසුන් ඇරගෙන

බරණැස් නුවරට වැදී අවශේෂ අසුන් පන්සියය එක් ඇලයෙක සිටුවා අජාතීය අශ්වයාට බුමුතූරුණු ලා වියම් බැඳ, එක් ඇලයෙක සිටු වූවාහ. එවිට රජපුරුවෝ බෝධිසත්ථයන් අතින් විවාරන්නාහු “ඇයි? මේ අසුන් පන්සියය එක් ඇලයක සිටියදී මු එක් තෙනක සිටී. තෙමේ අසුන් පන්සියය නියාවට මේ වඩිඳු?”යි කීහ. “එසේය, දේවයන් වහන්ස, මේ අසුන් පන්සියය නියාවට මේ වැඩිය මේ අශ්වයාගේ ජව වේග බලා වදුළු මැනවැ”යි කියා මිනිසුන් පහකොට අශ්වයා පිට නැගී පාරේ අලහ. අසාගේ වේගයෙන් අසුන් කරින් කර ගසා සිටෙව්වා සේ එක අස්වලල්ලක් මෙන් විය. නැවත “බලා වදුළු මැනවැ”යි කියා උවන වේග දුන්වා අසා දිවන්ට වන. එවිට පිට උන් බෝධිසත්ථයනුන් අසාන් නොපෙණන්නට වන. එවිට බෝධිසත්ථයෝ “අසා ඇරගෙන සාර්ධි වූවාක් මෙන් වැටහේ දේ හෝ”යි සිතා බඩු අවුරා රතු කඩක් බැඳ ගන්නාහ.

ඒ වේලේ අශ්වයා පාරේ අරින්ට වන් වේලාවට රතු කඩක් වට ඇඳ්දුක් මෙන් විය. නැවත බෝධිසත්ථයෝ “බලා වදුරන්නේ යහපතැ”යි කියා මගුල් පතසට ගොස් දියපිට නෙළුම් පතෙහි පාරේ අරින්ට වන්නාහ. එවිට අශ්වයාගේ කුරය තෙමෙන්නේන් නොවී නෙළුම්පත ඉරන්නේන් නොවී පාරේ අල. නැවත බෝධිසත්ථයෝ අශ්වයාගේ ලසුන්වය පානහු අසා පිටින් බැස අතින් අත ගසා අල්ල පෑහ. එවිට අශ්වයා තමාගේ සතුරු කුරයම අල්ල පිට තිබිය. එවිට බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “ස්වාමීනි, මේ අශ්වයාගේ වේගය

සමුද්‍රය කෙළවරකොට තිබෙන මුත් මුගේ වේගයෙහි අන්ත්‍රායක් නොපෙනේ”යි කීහ.

එවිට රජපුරවෝ බෝධිසත්ත්වයන් කෙරේ සතුව ව “මේ නියා අශ්වයෙකු දුන් තැනැත්තවුට රාජ්‍යයෙන් කැබැල්ලක් දෙමි” කළහු ගසා දී අශ්වයා සිටිනා තැන නමන්ගේ රාජමැදිරිය මෙන් සරනා තමන්ට ඇති යම්ම පෙරහරක දී රැක්කැයි වදාරා ‘කුණ්ඩක කුච්ඡසින්ධව’ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මැහැළි නම් මෙසමයෙහි මැහැළි මය, එසමයෙහි අජානිය අශ්වයා නම් ශාරීපුත්ත ස්ථවීරය, එසමයෙහි රජපුරවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවීරය, එසමයෙහි අස්වෙළඳ ව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

254. සුව (සුක) ජාතකය

තවද මාගේ මුදුන්මල්කඩ වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කැවා වූ අන්තපානාදිය දිරවාගත නොහි මළා වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ සය දැන නොවළඳු අප්ඵකොට වළඳු මළසේක. මේ කථාව ධම්මසනා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාච්චරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩි උන් තෙහට සඵලයන් වහන්සේ වැඩි වදාරා “මහණෙනි, මා ඵන්නාට

පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් තෘෂ්ණා වසගව මළෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ හිමාලය වනයෙහි ගිරා ව ඉපද වයෝවෘද්ධව දැස් නැතිව වාසය කරන්නාහ.

බෝධිසත්ථයන්ගේ පුතණු කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ පුතණුවෝ දෙමාපියන්ට පලාඵල ගෙනවිත් ලා රකින්නාහ. එසමයෙහි ඒ ගිරා පෝතකයෝ සමුද්‍ර මධ්‍යයෙහි මී අඹ ඇති නියාව දැන පසු දවස් සමුද්‍ර මධ්‍යයෙහි දිවයිනට ගොස් අඹ කා දෙමාපියන්ට අඹ ගෙනවුත් දුන්නුය. බෝධිසත්ථයොත් එකියන අඹ කා “මේ අඹ අසවල් දිවයිනේ අඹ ගසේමය”යි කිවුය.

එවිට බෝධිසත්ථයන්ගේ පුතණුවෝත් “ඒ අඹය”යි කිවුය. ඊට බෝධිසත්ථයෝ කියන්නෝ “පුත, ඒ දිවයිනෙන් අඹ ගෙනීමෙන් ඉදිරියේ බොහෝ උපද්‍රව පැමිණෙයි.එසේ හෙයින් එතනට නොයව”යි කීහ.

එසේ කීවත් එකියන ගිරා පෝතකයා එකියන දිවයිනට ගොස් අඹ කන්නේමය. එක් දවසක් අඹ කා මත්ව පියා නිදි කන ඇතිව පියා අඹන්නේ ම. හසර දැනගත නොහී

මහමුහුදු මැද පියාසරකොට දියේ වැටී මළහ. ඒ මළා වූ ගිරා පෝතකයා මත්ස්‍යයෝ ගසා කෑවාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ නමන්ගේ පුතණුවන් නොආ හෙයින් “මා කීවා නොආසා මළ වනැ”යි සිතා තමන්ට ගොදුරු ලන කෙනෙකුන් නැති හෙයින් තල්ල වියළී මළාහ යි වදුරා බුදු ව වැඩිහිඳු වදුරනසේක් “යම් සේ කීවා නොආසා තෘෂ්ණා වසගව ඒ ගිරවා මළුදු එමෙන් යම් කෙනෙක් තෘෂ්ණා වසගව අන්තපාන බොහෝකොට කත් නම් උන්ටත් එසේම වන්නේයයි, තමන්ගේ අග්නි විවරට අන්තපාන කත් නම් දෙලොවින් සුව එලව”යි වදුරා මේ ‘සුව ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි එකියන ගිරා පෝතකයා නම් මෙකියන හිඤ්ඤාය. ගිරවාට පිය ව උපන්නෙමි බුදුවූ මම ම ය”යි වදුළුසේක.

255. ජරදුපාන ජාතිකය

තවද සංසාරවාහ වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පන්සියයක් වෙළඳුන් අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

පන්සියයක් උපාසක වෙළෙන්දෝ වෙළඳුම් පිණිස යන්නාහු “සඵලයන් වහන්සේ දැක පන්සිල් ඇරගෙන යමින”යි සිතා

“ආමිත”යි කියා සඵලයන් වහන්සේ අතින් පන්සිල් ඇරගෙන නික්මුණාහ.

නික්ම අතරමග දී පුරාතන ලිඳක් දැක “ඒ ලිඳ පැන් ඇද්දේ හෝ”යි සිතා බලා පැන් නොදැක “පැන් උනන තුරු කනුමිත”යි සිතා කැනින්නාහු පළමුකොට යකඩ, ලෝකඩ, තඹ, රත්රන්, මුතු, මැණික් ආදී වූ බොහෝ සම්පත් දැක තමන්ගේ පන්සියයක් ගැල් පුරාගෙන සැවැත් නුවරට ආවාහුය.

ඇවිත් “සඵලයන් නිසාය අප සැප සේ යාත්‍රාකොට ගත්තේය”යි කියා සඵලයන් වහන්සේට දන් දී තමන් ලිඳින් සම්පත් ලත් නිසාව කීය. සඵලයන් වහන්සේ එපවත් අසා “පෙරත් ඒ ලිඳින් වෙළෙඳුන් සම්පත් ඇරගන්ට සිතා බොහෝ විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ වෙළඳ කුලයෙහි සාත්තූනායක ව උපන්නාහ.

පන්සියයක් වෙළෙඳුන් ඇරගෙන වෙළඳුම් පිණිස නික්ම මෙම ලිඳ සම්පයට අවුත් කැන බොහෝ සම්පත් ගොඩ නැගූහ. බෝධිසත්ථයන් “ඉතකින් පමණ නොකරනුව, නොකැණනුව”යි කියද්දීත් කනින්ට වන්න. එකියන ලිඳ පාන වසන්නා වූ දිය නයෙක් ඇත. ඒ නයාගේ ඉස උළු පස් වැටෙන්න වන. එවිට නයා කිසි “පණ්ඩිත වෙළඳ එපයි කියව කියවා වෙළෙන්දු මේ මාගේ විමානය බිඳිති. එසේ හෙයින්

පණ්ඩිත වෙළඳ හැර සෙසු වෙළෙඳු මියෙති”යි සිතා නාසා පුටයෙන් විෂ ධුමයක් ඇර පන්සියයක් වෙළඳුන් ජීවිතඝ්‍රයට පමුණුවා පන්සියයක් ගැල්ම බෝධිසත්ත්වයන්ට පාවා දී තමන්ගේ නාග මෙණුවියන් ලවා ගැල් පද්දුවා බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ගෙයි ලැවුන.

බෝධිසත්ත්වයෝත් බොහෝ යාවකයන්ට දුන් දී කුසල්කොට පඤ්චසීලය රැක පෙහෙවස් රැක කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ. ඒ අර්ථය දැක්වන සච්ඤයන් වහන්සේ “මහණෙනි, යම් සේ ඒ වෙළෙඳු යකඩ, තඹ, ලෝකඩ, රත්රන්, මුතු, මැණික් ආදී වූ සම්පත් දැක පණ්ඩිත වෙළඳු “ඇඹෙයි” කියදී තෘෂ්ණා වසග ව විනාශයට පැමිණියාහ. තොප ඇම වනාහි තොප ඇමට විවර සම්පත් ගෙනා හෙයින් විනාශයට නොපැමිණිය”යි වදාරා ‘ජරදපාන ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“චසමයෙහි පණ්ඩිත වෙළඳු නම් බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

256. ආදුසමුඛ (ගාමණී වණ්ඩ) ජාතකය

තවද ලෝකාචාරී වූ සච්ඤයන් වහන්සේ සැවැත් නුවර වාසය කරන සමයෙහි පුඤු පාරමිතාව අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

සඵලයන් වහන්සේ ප්‍රඥා විශේෂයක් යහපත් නියාව කියනසේක් “ඇවැත්නි, මහපඤ්ඤා - මහත් වූ අර්ථ, ධර්ම, නිරුක්ති, ප්‍රතිභානා දී ගුණයෙන් යුක්ත වූ හෙයින් මහත් වූ පමරඥ ඇතිසේක. පුට්‍රපඤ්ඤා - දෙලක්ෂ සතළිස් දහසක් යොදුන් සණකඩ බොල් මහපොළව සේ පැතිර පවත්නා වූ පෘථුල වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. භාසුපඤ්ඤා - භාසු බහුල වූ, තුෂ්ටි බහුල වූ, ප්‍රමෝද්‍ය බහුල වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූසේක. ජවනපඤ්ඤා - ජවන හංසගතියක් පරිද්දෙන් සිසුව පවත්නා වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. තික්ඛපඤ්ඤා - ජීවිතපුට පත්‍රයෙකිනි දිවයින සයංතප්ත අස්බලිත අයස්සුලයක් පරිද්දෙන් සංස්කාර, විකාර, ලක්ෂණ, නිව්භාණ, ප්‍රඥප්තිය යන පඤ්චවිධ ප්‍රකාර වූ ශ්‍රේය මණ්ඩලයෙහි අස්බලිතව විනිවිද පවත්නා වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක”යි ප්‍රඥා විශේෂය වණිනාකොට හුන්නාහුය.

සඵලයන් වහන්සේ එතනට වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් සඵලයෝ නුවණ ඇත්තෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර ජනසන්ධව නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ඒ

රජපුරවන්ගේ අග්‍රමහෙසිකා බිසවුන් කුස පිළිසිඳු දුසඵකඩ මසකින් බිහි වූහ.

ඒ රාජකුමාරයන්ගේ මැදපු කැඩපතක් මෙන් යහපත් වූ මුඛ ශ්‍රීයක් ඇති හෙයින් “ආදුසමුඛ කුමාරයෝ ය”යි නම් තුබුණි. ඒ කුමාරයන් සත් ඇවිරිඳි අවස්ථාවෙහි ම ඉගැන්වූවමනා සියළු ශාස්ත්‍රම උගන්වා නිපුණු කරවා යුවරජ තනතුරු සලස්වා ජනසන්ධව නම් රජපුරවෝ සවර්ගස්ත වූහ.

ඉක්බිති අමාත්‍යයෝ සිතන්නාහු “මේ ආදුසමුඛ නම් රාජකුමාරයා බාලය, මුත්වහන්සේගේ නුවණ පරීක්ෂා කරන්ට වුවමනාවැ”යි කියා එක් දවසක් සභායෙහි ඉඳවා දෙපයින් ගමන් කරන්ට දන්නා කම්පස් වඳුරෙකු පිළි අන්ද ඉස තලකඩුප්පුවක් බැඳ රියන් දුණ්ඩක් අතට දී වානරයා රජපුරවන් වහන්සේ දක්වා “දේවයන් වහන්ස, මේ නුඹවහන්සේගේ පියාණන් වහන්සේට ආචාරීධුරයෙහි සිට වස්තු විද්‍යා ආදී කටයුතු කාරියෙහි පටන් නුවණින් ඉතා වැඩිතරම් එකෙකැ”යි කීහ. “එසේ හෙයින් මු රකිණා බව යහපතැ”යි කීහ.

රජපුරවෝ එකියන වානරයා බලා “මු වනාහි මනුෂ්‍යයෙක් නොවෙයි, මේ වනාහි වඳුරා ය”යි සිතා අමාත්‍යයන්ට කියන්නහු “මුන් සේ වූ වඳුරෝ තමන්ගේ නකුට සඟවා ඉන්දු නොහී ඉන්නෝ වස්තු විද්‍යා කෙසේ දනිද්දැ?යි මේකා වඳුරාය, මු ඇරපියව”යි කීහ. අමාත්‍යයෝත් “සැබැව දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ පරීක්ෂා කරන නිසා කළමිහ”යි

කියා ඒ වානරයා ඇරගෙන පලාගොස් කීප දවසක් අපොකොට ලා දෙවෙනිව එම වානරයා පිළි අන්ද සැටි මෙලකකට්ටු ලා පොත්ක් අතට දී ඔහු ඇරගෙන ගොස් රජපුරුවන්ට දක්වා “දේවයනි, නුඹවහන්සේගේ පියාණන් වහන්සේගේ අවධියේ අධිකරණ නායක කමට නියුක්තව සිටි අමාත්‍යයාය. මොහු රැකික මැනව”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ ඔහු වඳුරා නියාව දැන අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු “සන්පුරුෂයන් සේ නොවෙයි, ලොම් දික්ව ලොම් තදව තිබෙන මුගේ ලෙයි කුමන ගුණයක් ඇද්ද? මුත් සේ වුවන් ජනසන්ධව රජපුරුවන් වහන්සේ අධිකරණ නායක කමට නොසලස් වනසේක. එසේ හෙයින් මේ වඳුරාය, මු එපිට ලව”යි කීහ. එවිට අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “සඳව දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ විමසන පිණිස කළමින”යි කියා ඔහු එපිට ලා පෙරලා කීප දවසකින් ඔහු අනික් වෙසක් ගන්වා රජපුරුවන් වහන්සේ කරා ගෙනගොස් “නුඹවහන්සේගේ පියාණන් වහන්සේ සම්පයෙහි දෙමාපියන්ට උපස්ථාන කරන්නට සපන් ධර්මිෂ්ඨ වූ පුරුෂයෙකැ”යි කියා “මු රැකික මැනව”යි කීහ.

එවිටත් රජපුරුවෝ උග වඳුරා නියාව දැන නියන්නාහු “මුත් සේ වුවන් තමන්ගේ දෙමාපියන් මල් බෑ ආදී වුවන් රකින්නට අසමර්ථය, මේ වනාහි වඳුරාය, මු අරව”යි කීහ. එවිට අමාත්‍යයෝ වඳුරා ඇර “රජපුරුවන් වහන්සේ මහා නුවණැතිසේකැ”යි කියා රාජ්‍යයට තිබා ඔටුනු පළන්ද “ආදුසමුඛ රජපුරුවන් වහන්සේගේ ආඥාව”යි කියා නුවර

බෙර ලැවූය. එකීයන රජපුරවෝන් දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කොට දැසරාජ ධර්මයට අකෝප්‍ය නොව රාජ්‍යය කරන්නාහ. ඒ රජපුරවන්ගේ යසස් හා කීර්තිය දැන දිසාවෙහි පැතිරිනි.

ඒ රජපුරවන් මත්තෙහි විමසූ ප්‍රශ්න මෙසේ දැන යුතු. ඒ කෙසේද? යත්,

“ගොණො පුත්තහයො වෙව නලකාරෙ
ගාම භොජකො ගණිකාතරණී සප්පො
මිගො තිත්තිර දෙවතා නාගො තපස්සිනා
වෙව අවො බ්‍රාහ්මණ මාණවො”යි

යනාදීන් ප්‍රශ්න දස සතරක් විසඳුසේක. ඒ කෙසේද? යත්,

එකීයන ආදාසමුඛ නම් රජපුරවන් වහන්සේගේ පියාණන් වහන්සේට දුක් ගත් ගාමණිවණ්ඨ නම් එක් පුරුෂයෙක් සිතන්නේ “මුත්තවහන්සේ බාල සේක. මම වනාහී වයොවෘද්ධ යෙමි. එසේ හෙයින් බාල රජපුරවන්ට දුක්ගැණී යහපත් නොවෙ”යි සිතා එතනින් පලා ගොස් දෙයොත්තක් විවරකින් ඔබ්බේ එක් ගමෙක වාසය කරන්නේය. වැසි වට කල්හි “සී සාන්ටය”යි කියා වෙන අයකුගෙන් ගොන්ගෙයක් ඇරගෙන ගොසින් සී සා අන්තයෙහි ඒ ගොන්ගේ පාවා දෙන්නට සිතා ඔහුගේ ගෙට ගියේය.

ඒ වේලාවට ඒ ගෙයී දෙමහල්ලන් බත් කන හෙයින් තෙමේ “මම ගෙට ගියේ නම් මා බත් කන්නට කියති” සිතා

ගොන්ගෙයි ගෙටම දුක්වාලිය. ඒ වේලාවට ස්ත්‍රී සහ පුරුෂයා
බත් කමින් සිට මණ්ඩිය අතට ඇරගෙන නැගී සිට
ගොන්ගෙය දුටුහ. එකියන පුරුෂයාත් ගොන්ගෙය දුටු නියාව
දැන ගොන්ගෙය පාවා නොදීම පලා ගියේය. එකියන
ගොන්ගෙය තමන් සිටිනා පට්ටියෙහිම සිටියාහ.

එද රැ සොරු ඇවිත් ඒ කියන ගොන්ගෙය ඇරගෙන
ගියාහ. ඒ පුරුෂයෝත් තමන්ගේ ගොන්ගෙය නොදැක
ගාමණීවණ්ඩියන් කරා අවුත් “ඇයි, තොප සාන්ට අපගෙන්
ගෙන ගිය ගොන්ගෙය දෙව”යි කීහ. ගාමණීවණ්ඩියෝ
කියන්නෝ “තොප බත් කමින් සිටියදී නොවේද? මා
ගොන්ගෙය ගෙට බාණ ලා ආයේය”යි කීවත් “ඒ ගොන්ගෙය
දෙන්ට අවමැනවැ”යි කියා නොයන හෙයින් රජ්ජුරුවන් කරා
යන්ට නික්මිණ. දෙන්නා රජ්ජුරුවන් දකින්නට යන කලට
ගාමණීවණ්ඩියෝ අතරමග තමන් අඳුනන ගෙයක් දැක “මේ
ගෙට ගොස් බත් කාපියා යෙමි” සිතා ගෙට වන්න. ඒ
වේලාවට ඒ ගෙයි පුරුෂ නැත. එවිට ඒ ගෙයි ඉන්නා ස්ත්‍රී
ගාමණීවණ්ඩියන් දැක “මුන්ට බත් උයන්ට අටුවට නැගෙමි”යි
සිතා සත්මැසි බඩින් ඉඳ හිණක් වතුරැව, නැගෙන්ට වන්
වේලාවට ඒ හිණ පෙරලී වැටීමෙන් සත්මැසි බඩ දැරවා
මළේය. ඒ වේලාවට ඒ ගෙයි පුරුෂයා ගෙට අවුත් “ඇයි?
ගාමණීවණ්ඩියෙනි, මාගේ බිරින්ද මරා දැරැගැබ කුමක් නිසා
එලාපුදැ”යි කියා කැටක් නගා “මොහු රාජදුතය”යි කියා
ඇරගෙන ගාමණීවණ්ඩියන් මධ්‍යයේ ලා ගෙන දෙන්න
දැලයෙන් නික්මුණාහ.

ඒ වේලාවට එක් අස්ගොව්වෙක් තමාගේ අසා බැඳුන් කඩාගෙන ගාමණීවණ්ඩියන් කරා දිවන හෙයින් “මයිලණුවෙනි, ගාමණීවණ්ඩියෙනි, අසුට කැටක් ගසාලා රඳවා ලව”යි කීහ. “යහපතැ”යි ගාමණීවණ්ඩියොත් අසා රඳවන පිණිස කැටක් ගැසූහ. ඒ ගැසූ කැටින් අසාගේ කකුල උන කිලිල්ලක් සේ බිඳින. එකියන අස්ගොව්වාත් “අසා ඉක්ම වන්ට කී පමණක් විනා, මාගේ අසාගේ කකුල ගසා කඩන්ට කීමිඳැ?”යි කියා කැටක් නගාලා පා “මොහු රාජදූතයෝය”යි කියා ගාමණීවණ්ඩියන් මධ්‍යකොට තුන්දෙනා නික්මුණාහ.

එවිට ගාමණීවණ්ඩියෝ කියන්නේ “මම ශරීර කෘත්‍යයට යෙමි, තෙපි සැම මෙසේ සිටුව”යි කියා වලට වැද ගලකට නැගී “මියන්ටය”යි කියා ගලින් පාන පැනපිහ. එකියන ගලපාන කුළුපොතූ දෙපුතූපිය කෙනෙක් උණු දඬු කපමින් සිටියාහ. එකියන ගාමණීවණ්ඩියෝ පනින්නාහු මාළු කුළුපොත්තා පිටට පැණුපුහ. ඒ කුළුපොත්තා එකපිමීමෙන් ම මළේය. ගාමණීවණ්ඩියෝ නොමැරුණු හෙයින් එකියන කුළුපොත්තාගේ පුතා “මාගේ පියා මරාපු පිතෘඝාතක සොරාය”යි කියා කැටක් නගා “මොහු රාජදූතයෝය”යි කියා ගාමණීවණ්ඩියන් ඇරගෙන තුන්දෙනා සිටි තැනට ආය. එකියන තුන්දෙනා “මේ කීමිඳැ?”යි විචාළාහ. කුළුපොත්තා විසින් “මාගේ පියා මැරූ සොරායයි, එසේ හෙයින් ගෙණාමි” කීහ. සතරදෙන වට කොටගෙන නික්මුණාහ.

ඒ වේලාවට එක් ගම්මුදලියෙක් ගාමණීවණ්ඩියන් දැක “එමිබල, රජපුරුවන් වහන්සේ මහා නුවණැති සේක, එහෙයින් මා කී අස්න ගොසින් කියව”යි කියන්නේ “ආදී මම මහත් වූ උපහොග පරිහොග ලැබූයෙමි. මමත් නිරෝගී විමි. දැන් වනාහී මම ඔබ්බෙන් සම්භාවන්නා වූ සම්පන්න නැත, පාණ්ඩු රෝගත් මට ඇතිව දුක් විඳිමි. මීට කාරණා කිමිදැ?යි රජපුරුවන් වහන්සේ අතින් විචාරව”යි කීහ.

දෙවෙනිව එක් වෛශ්‍යා ස්ත්‍රියක් ගාමණීවණ්ඩියන් දැක කියන්නී “රජපුරුවන් වහන්සේ මහා නුවණැති සේක, මා කී අස්නක් කියාලව”යි කියන්නී “ආදී මම බොහෝ ලාබ ලැබිමි. පුරුෂයෝ මා කරා එලඹෙන්නාහ. දැන් වනාහී බුලත් පතක් විවරවත් නොලබමි. ඊට කාරණා කිමිදැ?යි විචාරව”යි කීහ.

ඉක්බිති “යහපතැ”යි කියා ඔබ්බට යන කලට එක්තරා ස්ත්‍රියක් ගාමණීවණ්ඩියන් දැක කියන්නී “රජපුරුවන් වහන්සේ මහා නුවණැති සේක. එසේ හෙයින් මා කී අස්නක් රජපුරුවන් වහන්සේට කියව”යි කියන්නී “මම ස්වාමිපුත්‍රයා ලගත් ඉන්දු නොයෙමි, දෙමාපියන් ලගත් ඉන්දු නොහෙමි, මීට කාරණා කිමිදැ?යි රජපුරුවන් අතින් විචාරව”යි කීහ.

ඉක්බිති “යහපතැ”යි කියා නික්මුණු වේලාවට එක් සර්පරාජයෙක් ගාමණීවණ්ඩියන් දැක කියන්නෝ “නොපගේ රජපුරුවෝ මහා නුවණැත්තෝය, මා කියන යුක්තියක් කියව”යි කියා කියන්නේ “මම තුඹසින් නික්මෙණු වේලේ ගැහැටි ගැහැටි කින්මෙමි, ගොදුරු කා තුඹසට වහා

වැදගත්ම, මේ කාරණාව රජපුරවන් වහන්සේගෙන් විචාරව”යි කීහ.

“යහපත”යි කියා ගිවිස ඔබ්බට නික්මුණ කලට ඒක මුටුවක් ගාමණීවණ්ඩියන් දැක කියන්නේ “රජපුරවන් වහන්සේ මහත් වූ නුවණැති සේකල, එසේ හෙයින් මා කී අස්නක් කියව”යි කියා කියන්නේ “මා සිටිනා ගස සමීපයේ තණ කන්ටත් මට අහිප්‍රාය, ඔබ්බේ තණ කන්ට මට අහිප්‍රාය නැත, ඊට කාරණා කිමිදැ?යි රජපුරවන් වහන්සේගෙන් විචාරව”යි කීහ.

“යහපත”යි කියා නික්මුණ කලට ඔබ්බේ තිත්වටුවෙක් ගාමණීවණ්ඩියන් දැක කියන්නේ “රජපුරවන් වහන්සේ මහා නුවණැති සේකල, එසේ හෙයින් මා කී අස්න කියව”යි කියා කියන්නේ “මම තූඹස පිට හිඳ නාද කරන වේලේ යහපත්කොට නාද කරමි, අනිත් තෙනක ඉඳ නාද කරන වේලේ යහපත් ව නාද නොවෙයි, මේ කවර කාරණයක් නිසාදැ?යි විචාරව”යි කීහ.

“යහපත” කියා නික්මුණ වේලාවට එක් වෘක්ෂදේවතාවෙක් ගාමණීවණ්ඩියන් දැක කියන්නේ “නොපගේ රජපුරවෝ මහා නුවණැති සේකල, මා කී විත්තියක් රජපුරවන්ට කියව”යි කියා කියන්නේ “මාගේ වෘක්ෂයට පළමු බොහෝ බලිපුජා ඇත, දැන් බලිපුජා නැත, ඊට කාරණා කිමිදැ?යි රජපුර අනිත් විචාරව”යි කීය.

“යහපත”යි නිකුත්වූ වේලාවට දියුණු වසන නයෙක් කියන්නේ “මාගේ විල පැන් පළමු ප්‍රසන්න තිබෙයි, දැන් කැළඹී තිබෙයි, ඒ කවර කාරණාවක් නිසාදැ?යි විචාරව”යි කීහ.

“යහපත”යි කියා ඔබ්බට නිකුත්වූ කලට තාපසවරු කියන්නාහු “රජපුරවෝ මහා නුවණැත්තෝල, පළමු අප වසන්නා වූ පන්සල අඹ කොස් ආදී වූ වෘක්ෂවල පලාඵල ඉතා මධුරය, දැන් එම පලාඵල තික්ත රසය, ඒ කවර කාරණයක් නිසාදැ?යි විචාරව”යි කීහ.

මේ නියායෙන් ගාමණීවණ්ඩයෝ එකී ප්‍රශ්න දසය සිත තබාගෙන ඒ යුක්ති කියන සතර දෙනා ඇරගෙන රජපුරවන් අධිකරණයෙහි උන් වේලාවට අවුත් රජපුරවන් දුටහ.

රජපුරවෝන් “ඇයි ගාමණීවණ්ඩයෙනි, මෙතෙක් දවස් කොයි උන්නාද? නැතැත් දවස් තොපගේ උකුලේ උනුමිහ, මෙතෙක් දවස් නුදුටුමිහ, කුමක් නිසා ආවාදැ?”යි විචාළාහ. එවිට ගාමණීවණ්ඩයෝ කියන්නාහු “මේ සතර යුක්තියක් කියන නිසා මා ඇරගෙන ආහ”යි කීහ.

එබස් අසා රජපුරවෝ කියන්නාහු “යුක්තියක් නිසා වුවත් තොප අප දුටු සේ යහපත”යි සතුටුව යුක්ති කියන්ට ආ අය අතින් රජපුරවන් විචාරන්නාහු “මුන් තොප ඇමට කී ලූ අන්‍යය අයුක්තිය කියව”යි කීහ.

පළමුකොට ගොන් යුක්ති එකා කියන්නේ “දේවයන් වහන්ස, සී සාන්ට උවමනෙවැයි කියන්නා ගොන්ගෙයක් දී ලිමි, මොහු වනාහී පසුව ගොන්ඉල්ලු කල නුදුන්නේය. ඒ ගොන් මට දෙව වදුරන්නේ යහපතැ”යි කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ “සැබෑද? ගාමණීවණ්ඩයෙනි” විචාරා “සැබෑව දේවයන් වහන්ස, සී සාන්ටයයි කියා ගොන්ගෙයක් ඇරගෙන සී සා අන්තයෙනි මුන් බත් කමින් සිටියදී ගෙට වනි නම් මාත් බත් කන්ට කියන්දේ, හෝයි සිතා ගොන් ගෙටම දුක්කා ලිමි. ඒ වේලාවට මුන් ගොන්ගෙය දුටුහ. ගොනුන් පට්ටියෙම සිටියදී සොරුන් ඇරගත්තාට මු මට ණය කියයි” කීහ. එබස් රජපුරුවෝ අසා එකියන පුරුෂයා අතින් විචාරන්නාහු “තා විසින් ගොන්ගෙය දුක්නා ලදුර?”යි විචාළාහ. එවිට පුරුෂයා කියන්නේ “මම ගොන්ගෙය නුදුටුමිහ”යි කීහ. රජපුරුවෝ “ඇයි? තොප මා ආදුසමුබ රජපුරුවන් නියාව නොදනීද? මා දැක්කදී ඇත්ත වීනා බොරු නොකියව”යි කීහ. එවිට ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “සැබෑව දේවයන් වහන්ස, ගොන්ගෙය දිටිමි” කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ ගාමණීවණ්ඩයන්ට කියන්නාහු “ගාමණීවණ්ඩය, මාගෙන් මසුරන් සොළොස් කළඳක් හැරගෙන ගොන්ගෙයක් දී පියා මු මා ද දැක්ක දී බොරු කීවාට ඇස්දෙක උදුරා පියව”යි කීහ. එවිට ගොන් යුක්තිය කියන්ට ආ පුරුෂයා එබස් අසා කියන්නේ “ගාමණීවණ්ඩයෙනි, මට ගොන්ගෙයි මිලුන් එපයි, මාගේ ඇස්දෙක උදුරන්ටත් එපායි.

මා ගලවා පුවමැනවැ”යි කිහ. “යහපතැ”යි කියා ගාමණීවණ්ඨියෝ උන් ගලවා යවාපුහ.

ඉක්බිති දුරු යුක්ති කියන එකා රජපුරුවන් ලගට අවුත් “දේවයන් වහන්ස, මු වනාහී මාගේ අඹුවන් මරා දුරුගර්භය එළිය. එසේ හෙයින් මට දුරුවන් දුනමැනවැ”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ “සැබෑද? ගාමණීවණ්ඨිය”යි විචාරා “එසේය දේවයන් වහන්ස, මම බත් කන්ට මුගේ ගෙට වනිමි. ඒ වේලාවට මුගේ බිරින්දු මට බත් පිසන්ට සාලේ බාන්ට යයි අටුවට හිණු ලා ගෙන පැන නැගී කලට පයපලා කඩාගෙන වැටුනු ගමනේ දුරුගර්භය වැටිනැ”යි කීය.

එවිට රජපුරුවෝ එකියන පුරුෂයා අතින් “මෙවිට කරන්නේ කිමිදැ?”යි විචාළාහ. “දේවයන් වහන්ස, කෙසේ වුවත් දුරුවන් ලබන්ට උවමැනවැ”යි කියන්නා එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “ගාමණීවණ්ඨියෙනි, මුන් දුරුවන් උවමැනවැයි කියන පසු මළ දුරුවන් උපද්දවා දෙන්ට බැරි වුවත්, එසේ හෙයින් මුන්ගේ බිරින්දු නොපගේ ගෙයි තිබාගෙන දුරු කෙනෙකුන් ලත්කල අඹුවනුත් දුරුවනුත් පාවා දෙව්ලාව”යි කීහ. එවිට ඒ පුරුෂයා “මා සත් ඇවිරිදි කාලයෙහි පටන් පිසවා කෑ බිරින්දු දැන් මා වියෝ නොකළ මැනව, මට දුරුවනුත් එප”යි කියා ගාමණීවණ්ඨියන්ගේ පය ගෙන අඩා කන්නලව් කීහ. “යහපතැ”යි කියා ගාමණීවණ්ඨියෝ ඔහු අලහ.

එවිට අස්සලයා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් කියන්නේ “මොහු විසින් මාගේ අනර්ඝ වූ අශ්වයාගේ පය බිඳනා ලදහ. මට අස් මිළ දුන මැනවැ”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවන් විසින් “සැබෑද? ගාමණීවණ්ඩය තා විසින් අශ්වයාගේ පය බිඳිනා ලදද?”යි විචාළාහ. “එසේය, දේවයන් වහන්ස, මොහු විසින් මට ‘මයිලණුවෙනි, කැටක් ගසා අසා රඳවා ලව’යි කී විසින් කැටක් ගැසීමි, එවිට අසාගේ පය බිඳුනේ සැබව’යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ “අස්සලස, තා විසින් එසේ කියන ලදද?”යි විචාළාහ. අස්සලයා “ස්වාමීනි, නොකීමි” කියන්නා “අයි මා ආදසමුඛ රජ්ජුරුවන් නියාව නොදනීද? මා දැක්ක දී අතේතක් විනා බොරු නොකියව”යි කීහ. එවිට අස්සලයා කියන්නේ “සැබෑව දේවයන් වහන්ස? කැටක් ගසා රඳව”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ ගාමණීවණ්ඩයාට කියන්නාහු “අසාගේ පය බිඳනාට මිළ දිය යුතුය. මාගෙන් මසුරන් දහසක් ඇරගෙන මුන්ට දී පියව. අසා කැටක් ගසා රඳවන්ට කියලා මා මැද නොකීමි කියා බොරු කී හෙයින් මුගේ දිව කපව”යි කීහ. එවිට අස්සලයා “මට දිය යුතු මසුරන් දහස නුඹවහන්සේ ඇරගෙන මාගේ අසාගේ පය බිඳනාටත් මට පලි නැත, මාගේ දිව ගලවාපුව මැනවැ”යි ගාමණීවණ්ඩයන්ට මුරගා කියා ගැලවී ගියේය.

ඉක්බිති කුළුපොත්තා ඇවිත් කියන්නේ “මු විසින් මාගේ පියා මරණ ලද, ඒ මට විචාරන්නේ යහපතැ”යි කියා එවිට රජ්ජුරුවෝ “සැබෑද? ගාමණීවණ්ඩය”යි කියා විචාරා “එසේය

දේවයන් වහන්ස, මුන් තුන්දෙනා විසින් මා වටකොට ගෙනා හෙයින් මම සිතන්නේ ම ‘ගොන්නෙය ණය ගෙවාගත නොහෙන දරුවන්ගේ ණය හා අසාගේ ණය කෙසේ දී ගැලවෙමිදැ’යි සිතා ‘මාගේ ප්‍රාණය නසා ගනිමි’ සිතා ‘පච්ඡයට නැගී පනින්නෙමි’ මුගේ පිය ගේ ඇඟට පැනපිමි. මාගේ පිණ වේගයෙන් උග්‍ර මිය ගියේය”යි කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ කුළුපොත්තාට කියන්නාහු “අනුයායෙන් මැරූ ගමනක් නොවෙත්, නොදැන කළ වරදට කරන්නේ කිමිදැ?”යි කීහ. “ඒ කෙසේ වුවත් දේවයන් වහන්ස, මාගේ පියාණන් ලද මැනවැ”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ ගාමණීවණ්ඩයන්ට කියන්නාහු “මළා වූ පියා උපද්ද ගන්ට බැරි වුව, එසේ හෙයින් මුගේ මව ගෙන නොප පිසවා කන්නා නොප පියා ය”යි කීහ. එවිට කුළුපොත්තා කියන්නේ “මාගේ මව නුඹවහන්සේට කෙසේ දෙමිද? මාගේ පියාත් මට එපයි, මාගේ මවත් දෙනේ නැතැ”යි කන්නලව් කියා ගැලවී ගියේය.

ගාමණීවණ්ඩයෝ යුක්තියෙන් දිනා සිටිනාහු “අතරමග දී රජපුරුවන් වහන්සේට කියන්ට කී ස්වරූප කියමි” සිතා කියන්නාහු අගසිට මුලට විවාළාහ.

ඒ කෙසේද? යත්,

“දේවයන් වහන්ස, බ්‍රාහ්මණ මානවික මොත්තමක් මට කියන්නාහු “ආදී අපි ශිල්ප වණපොත් කළ දේ යහපත්කෙට සිත තිබෙයි, දැන් සිත නොතිබෙන්නේ කුමන කාරණයක්

නිසාදැ?”යි විචාරනට කිවුය. “කුමක් නිසාදැ?යි වදාළ මැනවැ”යි කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “ආදී වුවන්ගේ ගෙදරවල නොවරද්දු අධන කුකුලෙක් ඇත, එසේ හෙයින් ශිල්ප ශාස්ත්‍රය සිත තිබෙයි, දැන් වනාහී මධ්‍යම රාත්‍රී වේලේ හෝ පාන් වන්ට සිටියදී හෝ අධන කුකුලෙක් ඇත, එසේ හෙයින් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර නිදිමත හෙයින් සිත නොතිබෙයි, අනික් කුකුලෙකු වේලා දැන අධන ලෙස සලස්ව”යි වදාළසේක.

“දේවයන් වහන්ස, නාපසවරු මොතත්මෙක් මට කියන්නාහු “ආදී අප වසන පන්සල අඹ කොස් ආදී පලාචල මධුරය, දැන් එම පලාචල තික්ත රසය, ඊට කාරණය විචාරාගෙන එව”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “ආදී ඒ නාපසවරුන් යහපත්කොට තපස් රකිනා හෙයින් පලාචල මිහිරිය, දැන් තපස් නපුරුකොට රකිනා හෙයින් තික්ත රසය, ඉනිබිබේ මාගේ ආඥා කියා ඉඳුරා තපස් රකිනට කියව”යි කීය.

නැවත තුන්වෙනි පැනය කියන්නේ “පළමු මාගේ විල පැන් ප්‍රසන්නව තිබෙයි, දැන් කැළඹී තිබෙයි, ඒ කාරණය විචාරාගෙන එව”යි කීහ. “ඊට කාරණා කවරේදැ?”යි කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “ආදී ඒ නයා මෙමුත්‍රී කෙරේ, දැන් නොයෙක් අධිදුබර කරන හෙයින් පැන් කැළඹී තිබෙයි, පළමු සේ මෙමුත්‍රීකොට වාසය කරන්නා පැන් නොකැළඹී තිබෙයි, ඒ නියාවට වාසය කරනට කියව”යි කීහ.

සතරවෙනි පැනය කියන්නේ “වෘක්ෂදේවතාවෙක් කියන්නේ තමා පළමු නොයෙක් බලිබලි පටන් සියල්ල ඇත, දැන් නොලැබෙයි, ඒ කුමක් නිසාද?”යි විචාරණට කිය. “ඊට කාරණා කියව”යි කීහ.

ඊට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “වෘක්ෂදේවතාවා විසින් පළමු මනුෂ්‍යයන් සිතු දෙය සිද්ධ කරන හෙයින් බලිපූජා කරන්නාහ, දැන් සිතු දෙය සිද්ධ නොකරන හෙයින් බලිපූජා සිද්ධ නොකරන්නාහ, ඉතිබිබේ මාගේ ආඥා කියා මනුෂ්‍යයන්ගේ සිද්ධාර්ථය සිද්ධ කරනට කියව”යි කීහ.

එවිට පස්වෙනි ප්‍රශ්නය කියන්නේ “තිත්වටුවෙකු තුමසක් පිට ඉඳු නාදු කරන්නා වූ වේලෙහි යහපත්ව නාදු කෙරෙමි, අනික් තැනක ඉඳු නාදු කරන වේලේ නාදුය යහපත් නොවෙයි, ඒ කාරණය විචාරාගෙන යනට” කිය. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “ඒ තුමස යට යහපත් නිධානයෙක් ඇත, එසේ හෙයින් නාදුය යහපත් වෙයි, ඒ තුමස බිඳපියා නිධානය තොප ඇරගනුව”යි කීහ.

සවන ප්‍රශ්නය කියන්නේ “එක් මුවෙක් තමා වාසය කරන්නා වූ ගසමුල තණ කන්නා මිහිරිය, අනික් තෙනක තණ කනට නොමිහිරිය, මේ කාරණය විචාරාගෙන එව”යි කිය. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “ඒ මුවා වසනනා වූ ගස අග මහත්වූ බඹර මියෙක් ඇත, ඒ මී බිඳු වට වැගිරීමෙන් තණ මිහිරි වන්නේය, ඒ ගස මිය සලාගෙන තොපින් ඇරගෙන අපටත් මී එව්ව”යි කීහ.

“යහපතර”යි කියා සචන් ප්‍රශ්නය කියන්නේ “එක් නයෙක් තමා වසන්නා වූ තුමසින් පිටවන වේලේ ගැටී ගැටී පිටත් වෙමි, ගොදුරු කා තුමසට වදිනා වේලේ යුනුව වැදු යෙමි, මේ කාරණය විවාරගෙන යන්ට කියව”යි කීහ. එබස් අසා රජපුරුවෝ කියන්නාහු “ඒ නයා වසන තුමස මහත් වූ නිධානයෙක් ඇත, ඒ නිධානයෙහි ගත් ආසාවෙන් නික්මෙණු වේලාවේ ගැහැටී ගැහැටී නික්මෙයි, තුමසට වදිනා වේලේ එහි ගත් ලෝභයෙන් වහා වැදුයෙහි, එසේ හෙයින් ඒ තුමස බිඳපියා නිධානය ඇරගණුව”යි කීහ.

“යහපතර”යි කියා අටවෙනි පැනය කියන්නාහු “එක් ස්ත්‍රියක් දෙමාපියන්ගේ ගෙයින් ඉන්දු නොහෙමි, ස්වාමිපුත්‍රයාගේ ගෙයින් ඉන්දු නොහෙමි, මීට කාරණා කිමිදැ?යි විවාරන්ට කියව”යි කියන්නා රජපුරුවෝ කියන්නාහු “එසේ වීමේ ඒ ස්ත්‍රියගේ අතරමග ඉන්නා චරපුරුෂයෙකු ඇත, තොපි ගොසින් ඉනිබිබේ ඒ ස්ත්‍රියට හා පුරුෂයාට මාගේ ආඥා කියා එසේ වූ නොකටයුත්තක් නොකරන්ට කියව”යි කීහ.

“යහපතර”යි කියා නැවත ප්‍රශ්නයක් කියන්නේ “දේවයන් වහන්ස, එක්තරා වෛශ්‍යා ස්ත්‍රියක් කියන්නී ‘පළමු මට බොහෝ සම්පත් ලැබෙයි, දැන් වනාහී මට මස්සක් විවරක් දෙන කෙනෙක් නැත, ඒ කුමක් නිසාදැ?’යි විවාරන්ට කිවුය. ඊට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළාහ. රජපුරුවෝ කියන්නාහු “ආදී තමාගේ වෛශ්‍යධර්මය නොවරදවා රකින හෙයින්

කවුරුත් සමීපත් දෙන්නාහ, දැන් වෛශ්‍යධර්මය නොරකිනා හෙයින් කවුරුත් වුවමනාවයි නොසිතති, ඉනිබ්බේ වෛශ්‍යධර්මය රකින්නා කවුරුත් වුවමනාවැයි නොසිතති” කීහ.

නැවත දසවෙනි ප්‍රශ්නය කියන්නේ “ගම්මුදලියා පළමු තමාට බොහෝ සමීපත් ලැබෙයි, දැන් කිසිවකුත් නොලැබෙයි, පාණ්ඩ රෝගයක් ඇත, මීට කාරණා කිමිදැ?යි විචාරණ්ට කීය. ඊට කාරණා වදාරන්නේ යහපතැ”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “පළමු මොහු විසින් අන්‍යයා නොවී යුක්තායුක්ති විචාරන හෙයින් කවුරුත් බොහෝ සමීපත් දෙන්නාහ, දැන් වනාහී අයුක්ති කාරණා විසින් කවුරුත් සමීපත් නොදෙන්නාහ, තෙමේත් රෝගිය, එසේ හෙයින් ඉනිබ්බේ තමාගේ අඤ්ඤා කියා යුක්ති ඉදුරා විචාරණ්ට කියව”යි කීහ.

මේ නියායෙන් ගාමණීවණ්ඩයන් කී ප්‍රශ්න දසයම බුදුකෙනෙකුන් වහන්සේගේ ප්‍රශ්න විසඳු වදුරා ගාමණීවණ්ඩයන්ට කිසි කෙනෙකුගෙනු අවුලක් නොවන නියාවට ගමකුත් සලස්වා යවුන.

ගාමණීවණ්ඩයෝත් රජපුරුවන්ට කී මෙහෙවර බමුණන්ට හා තපස්වරුන්ට හා නයාට හා වෘක්ෂදේවතාවාට හා ස්ත්‍රියට හා ගම්මුදලියාට කියා නයාගේ හා තින්වටුවාගේ හා නිධාන දෙකත් උදුරා ඇරගෙන මුවා වසන්නා වූ ගල උඩ තුඩු බඹර මීයන් සලාගෙන ඉන් අග්‍ර මී රජපුරුවන් කරා

යවා තමන්ගේ ගමට ගොස් දැනැමෙන් සෙමෙන් දුවස් යවා කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

එකිනෙක ආදාසමුඛ රජපුරුවන් වහන්සේ දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා මේ ‘ගාමණීවණ්ඛ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ගාමණීවණ්ඛයෝ නම් මෙසමයෙහි ආනන්ද ස්ථවිරය, ආදාසමුඛ රජව උපන්නෙමි බුදුවූ මම ම ය”යි වදාළසේක.

257. මහාමන්ධාතූ ජාතකය

නවද කරුණා නිදහ වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උකට්ඨි වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ තෘෂ්ණා වසගව සිවුරු හරිනට උත්සාහ කරන නමක් දැක ඒ නම ඇරගෙන ගොස් සඵලයන් වහන්සේට දන්වන්නා “ඇයි මේ මහණ නොකමැති පරිද්දෙන් ගෙනායේ කුමකටදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “මහණ, තා විසින් සිවුරු හැර ගිහිගෙයි සිටත් තාගේ තෘෂ්ණාව පුරාගත එයිද? රහත්ව තෘෂ්ණාව ඝෂය කරතොත් මිසක් ගිහිගෙයි සිට තෘෂ්ණාව පුරාගත එයිද? තා තිබා සතිස්ලක්ෂ දසදහස් තුන්සියපණස් යොදුන් වක්‍රවාට ගර්භයට ඒකාධිපත්‍ය රාජ්‍යය හා තාරකා දිව්‍යලෝකයේ රාජ්‍යය හා

තව්තිසා හවනයෙහි අර්ධ රාජ්‍යයන් ඇතුළු වූ රාජ්‍ය තුනක් සතිස් ශක්‍ර කෙනෙකුන්ගේ ආයුෂ්‍යය නිමා වනතුරු රාජ්‍යයකොට තමන්ගේ තෘෂ්ණාව පුරාගත නුහුනුවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස ප්‍රථම කල්පයෙහි සුය්‍යීපුත්‍ර වූ මහාසම්මත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් ඇති වූහ. ඔහුගේ පුත් වරරෝජ නම් රජපුරු කෙනෙකුන් ඇති වූහ. ඔවුන් පුත් කලයාණ නම් රජපුරු කෙනෙක් ඇති වූහ. ඔවුන් පුත් වරකලයාණ නම් රජපුරු කෙනෙක් ඇති වූහ. ඔවුන් පුත් උපොස්ථ නම් රජපුරු කෙනෙක් ඇති වූහ. ඒ රජපුරුවන්ට පුත්ව මහමන්ධාතු නම් රජපුරු කෙනෙක් ඇති වූහ.

ඒ රජපුරුවන්ට ආඥාවෙන් චක්‍රරත්නය, හස්තිරත්නය, අශ්වරත්නය, ගෘහපතිරත්නය, පරිනායකරත්නය, මාණිකාරත්නය, පුත්‍රරත්නය ආදී වූ සප්ත රත්නයන් පහළ විය. සතිස්ලක්ෂ දසදහස් තුන්සියපණස් යොදුන් චක්‍රවාට ගර්භයට ඒකාධිපත්‍යව රාජ්‍ය කරන්නා වූ මහත් වූ ආඥ තේජස් ඇත්තාහ. වමන හකුළුවා දකුණතින් අත්පොලොසන් කරන්නා සත්රුවන් වැසි වස්නේය.

මෙසේ වූ ආඥාසම්පන්න රජපුරුවෝ ආයුසු බොහෝ හෙයින් සුවාසු දහසක් අවුරුදු කුමාර කෙළි කෙළියාහ, සුවාසු දහසක් අවුරුදු යුවරජ තනතුරෙහි සිටියාහ, සුවාසු දහසක් අවුරුදු රාජ්‍යයකොට, චක්‍රවර්ති රාජ්‍යයෙහි කනස්සළුව

උන්නාහ. එපවත් අමාත්‍යයෝ දැන “රජපුරුවන් වහන්සේ විශේෂ ව උන්නේ ඇයිදැ?”යි විචාරන්නා “කුමක්ද? මේ නියාවට සම්පත් හා ආශ්වයී ඇති තෙතකට ගොස් රාජ්‍යය කරන්නා කැමැත්තෙමි, එසේ වූ ස්ථානයක් මට කියව”යි. කීහ. “යහපතැ”යි කියා අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “මේ නියාවට සම්පත්ති හා පඤ්චකාමයෙන් තාරකා දිව්‍යලෝකයෙහි වඩනේය”යි කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ “යහපතැ”යි කියා වක්‍රත්නයට පැන් ඉස නැගී අමාත්‍ය මණ්ඩලයා පිරිවරා වාතුර්මහාරාජිකයට ගියාහ. ඊ වසන්නා වූ සතරවරන් දෙවියෝත් රජපුරුවන්ගේ ආඥාවෙන් ඉදිරියට අවුත් රජපුරුවන් වහන්සේ කැන්දුගෙන තමන් වාසස්ථානයට ඇරගෙන ගියහ. එවිට රජපුරුවෝ වාතුර්මහාරාජික දිව්‍යලෝකයෙහි නැතක් කාලයක් වාසයකොට එහි මදක් කල් විශේෂව සතරවරන් දෙවියන් අතින් විචාරන්නාහු “මේ නියාවට සම්පත්තියෙන් හා පඤ්චකාම සැපයෙන් කොයි වැඩිදැ?”යි විචාරන්නා සතරවරන් දෙවියෝ කියන්නාහු “අපි නම් ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන්ගේ සේවකයෝය. ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන් වසන තච්චිසා දිව්‍යලෝකයෙහි සම්පත්තින් හා පඤ්චකාමයෙන් වැඩිය”යි කීහ.

මහමන්ධාතු රජපුරුවෝ ඒ අසා වක්‍රත්නයෙහි පැන් ඉස සප්තරත්නය හා සමග තච්චිසා දිව්‍යලෝකයට ගියාහ. එවිට ශක්‍රයෝත් තමන්ගේ දිව්‍යසේනාව ඇරගෙන රජපුරුවන් කරා අවුත් රජපුරුවන් ඇරගෙන තමන්ගේ ශක්‍රභවනයට

ගියාහ. ශක්‍රයෝත්තමන්ගේ තව්නිසා දිව්‍යලෝකය සරියේ බෙදූ අර්ධ රාජ්‍යයක් දුන්න. ඒ දෙවියන්ගේ ආනුභාවයෙන් ඔහුගේ උස මහත හා දෙවියන්ගේ උස මහත හා දෙවියන්ගේ ආත්මභාව නියාවට නිර්මිත විය. ශක්‍රයන් හා මහමන්ධාතු රජපුරුවන් එක්තැන උන් කලට වෙනස නම් ඇසපිය එළිම විනා සෙස්ස එකසරිය. මේ නියායෙන් සතිස් ශක්‍ර කෙනෙකුන්ගේ ආයුෂ්‍ය යනතුරු රාජ්‍යකොට තම තෘෂ්ණාව අධික සෙයින් විතර්ක සිතක් සිතන්නාහු “කීමෙක්ද? අර්ධ රාජ්‍යය කීමිද? ශක්‍රයන් මරා රාජ්‍යය කෙරෙමි”යි සිතා එම ඝෂණයෙහිම කයන් වයෝවෘද්ධව දිව්‍යාත්මභාවය නැතිවී මනුෂ්‍යාත්මභවය පහළ විය.

එවිට මහමන්ධාතු රජපුරුවෝ දිව්‍යලෝකයෙන් බැස තමන්ගේ මගුල් උයනට බටහ. ඒ වේලේ එකියන මගුල් උයනේ උයන්ගොවිවාත් මහමන්ධාතු රජපුරුවන් වහන්සේ නියාව දැන ආසනයක් පනවා නුවරට පලාගොස් නුවර රජකම් කරන රජපුරුවන් හා අමාත්‍යයෝ එතනට අවුත් රජපුරුවන් වහන්සේ දැක “නුඹවහන්සේ සවර්ගස්ථ වූ කල කුමක් කියමෝදැ?”යි කියන්නා එවිට කියනසේක් “සතිස් ශක්‍ර කෙනෙකුන්ගේ ආයුෂ්‍ය වළඳ මනුෂ්‍යභවනයට අවුත් මළ මහමන්ධාතු රජපුරුවෝ තෘෂ්ණා වසග වීම නිසා ආයුෂ්‍ය පිරිහී මළහ”යි වදුරා ‘මහමන්ධාතු ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක. මේ ඛණ අවසානයෙහි එකියන හිඤ්ඤා වහන්සේ දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

“එසමයෙහි මහමන්ධාතු ව උපන්නෙමි බුදුවූ මම ම ය”යි වදාළසේක.

258. කිරිඔ (කිරිඔවවිජ) ජාතකය

තවද අසරණ සරණ වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අනඳ සාමීන් කෝසල රජපුරුවන්ගෙන් පිළි දුනසක් ලත් කථාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

මෙහි වර්ථමාන කථාව ඒක නිපාතයෙහි සිගාල ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය.

මෙය බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ බුන්මණ ගමෙක කිරිඔවවිජ නම් බමුණු ව උපන්නාහ.

එවිට පඤ්චකාමයෙහි ආදිනව දැක තාපස ව වනයෙහි වාසය කරන්නාහ. එසමයෙහි “කෝසල රජපුරුවන් හා කැට්ටි සේවා කම් කරන්ට ය”යි කියා බරණැස් රජපුරුවෝ නික්ම සේවා කර්මයෙහි බිඳි ඉස් ලූ ලූ අත සේනාව බිඳි වල් වන්න.

රජපුරුවෝ එකලාව ඇතු පිටින් වල් වන්නාහු කිරිඔවවිජ නම් තාපසයන් වසන්නා වූ පන්සලට වන්න. ඒ තාපසයෝත් ඒ වේලාවටම පලාවිල සොයා ගියහ. රජපුරුවෝත් පන්සලට වැද පැන් පිපාස ඉවසාගත නොහී පැනක් බලන්නාහු තාපසයන් බොන පැන් ලිඳ දුටහ. ඒ ලිඳ පැන් උකාගන්ට රැනක් කලයක් නොදැක ඇතා බැඳි පොරොද්ද උනාලා

අතො පය බැඳ ලිඳට බස ලිඳ ගැඹුරු හෙයින් පෙරලා ගොඩට අවුත් තමන්ගේ උතුරුසළුව ගැට ගසා බස තව ගැඹුරු හෙයින් සිතන්නාහු “පැන් තත්තයෙන් මියන්නා බලාත් පැන් බී මියයාම යහපතැ”යි සිතා අතහැර ලිඳට පැන පැන් බී පිපාස නිවාගෙන උඩට ගොඩ නැග නොහී ලිඳම සිටියාහ.

ඒ වේලාවට තාපසයෝ එතනට අවුත් සන්නාහ සන්නද්ධව සිටිනා අතො දැක “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මෙතන ආ නියා වේදැ”යි සිතා නැවත සිතන්නාහු “අතො සිටියේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කොයිදේ හෝ”යි සිතා බලන්නාහු අතො සමීපයට අවුත් අතො කමිපස් හෙයින් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ බල බලා ලිඳ ගාවාම සිටියෝය. තාපසයෝ රජ්ජුරුවන් නොදුකිනාහු ලිඳ සමීපයට අවුත් ලිඳ ඇතුලෙහි සිටි රජ්ජුරුවන් දැක “නොබව මැනව රජ්ජුරුවන් වහන්සැ”යි කියා ඉණක් වතුරවා රජ්ජුරුවන් ගොඩ නැගූහ. ගොඩ නගා රජ්ජුරුවන්ට පලාවල දී අතො සන්නාහ මුදු රජ්ජුරුවන් ඇග තෙල් කිරි ගා දෙනුන් දවසක් රජ්ජුරුවන් සතපා යවුහ.

නුවරවාසීන් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මළ බවත් නොදනුමිහ. “නියමයක් දැක විනා නුවරට නොදුමිහ”යි කඳවුරු බැඳ නුවරින් පිටත උන්නාහු රජ්ජුරුවෝ තාපසයන් වැඳ “මාගේ නුවරට වැඩිය මැනවැ”යි කියා තමන්ගේ නුවරට ගියාහ. ඒ තාපසයෝත් මසක් පෝයකින් බරණැස් නුවරට ගොස් රජ්ජුරුවන්ගේ මගුල් උයනේ සැතපී දෙවැනි දවස් විටියේ ගෙපිළිවෙළින් සිගා රාජාංගනයට පැමිණිය දු රජ්ජුරුවෝ

තාපසයන් වැදූ ඇඳිනගෙන සතරපසයෙන් සංග්‍රහ කරන්ට වන්න. ඒ දැක බොහෝ අමාත්‍යයෝත් “රජ්ජරුවන් වහන්සේ විසින් මේ තාපසයන්ට කරන සංග්‍රහ සේවකයකුට කරනසේක් විනම් කෙතෙක් රාජ්‍යය කටයුතුකොට නොකියද්දැ”යි කියා එක් දවසක් යුවරජ්ජරුවන් හා මුදුලවරුන් රජ්ජරුවන් වහන්සේට අවුත් කියන්නාහු “මේ කිරීටවවිෂ නම් තාපසයන් වහන්සේ මෙලෙස උපස්ථාන කරන්ට ගුරුකමක් නැත, යහළුකමක් නැත, මිත්‍රකමක් නැත, බඳුකමක් නැත, උන්වහන්සේ අතින් උගත් ශාස්ත්‍රයෙකුත් නැත, කුමක් නිසා උපස්ථාන කරන සේක්දැ?”යි කීහ.

එවිට රජ්ජරුවෝ “පුත, යුවරජ්ජරුවෙනි, මා බිඳි වල් වැදූ ගිය දු මේ තාපසයන්ගේ ලිඳ හුණුගමනේ මේ තාපසයන් නිසා මාගේ ජීවිතය රැකුනේය. මා මේ රාජ්‍යයට පැමිණියේත් ඒ නිසාමය. එසේ හෙයින් මේ තාපසයෝ මට මහා උපකාරීය. මුන් මට කළ උපකාරයට රාජ්‍යය දුන්නත් ඒ උපකාරයට සමාන නොවෙයි. ඒසේ විනම් තොප ඇමත් මා ලද්දේ මේ තාපසයන් නිසාය. තොප ඇම විසිනුත් තාපසයන්ට සංග්‍රහ කරන්ට උවමනව”යි කියා කීහ.

එකිසන අමාත්‍යයෝත් එවක් පටන් තාපසයන්ට බොහෝ සංග්‍රහ කළහ. ඒ තාපසයෝත් රජ්ජරුවන්ගෙන් සිව්පස ලැබ එහිම වාසයකොට පඤ්චාහිඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා උපන්නා වූ ධ්‍යානයෙන් බ්‍රහ්මලොව ගියාහ. එකිසන

රජපුරවෝග් දුනා දී කුසල්කොට දෙව්ලොව ගියාහයි වදුරා මේ ‘කිරිච්චිජ ජාතිකය’ නිමවා වදුළසේක.

“ච්චිසමයෙහි රජපුරවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය. කිරිච්චිජ තාපස ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි දක්වා වදුළසේක.

259. දුත ජාතිකය

තවද අසාධාරණ වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි තෘෂ්ණා වසග වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්ථමාන කථාව නවවෙනි නිපාතයෙහි කාක ජාතිකයෙන් විස්තර වශයෙන් බස්නේය.

මෙහි වනාහි සඵලයන් විසින් “මහණෙනි, මේ හික්ෂුහු තෘෂ්ණාවෙහි අධිකච්චයෙන් ඉස් කැපීමට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුර කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්චයෝ ඒ රජපුරවන්ට පුත්ව උපන්නාහ.

අන්තපාන යහපත්කොට අනුභව කරන හෙයින් “පාඨනසුද්ධ රජපුරවෝය”යි කියා නම් තුබුහ. ඒ රජපුරවෝ අන්තපාන කන විට බොහෝ මනුෂ්‍යයන් මධ්‍යයේ දළපුඩු සේසත් යට සිංහාසනයෙහි ඉඳ රන්තලියෙහි ලා ලූ

රසමසවුලෙන් යුක්ත වූ ආහාර බොහෝ දෙනා මධ්‍යයෙහි අනුභව කරන්නාහ.

එවිට එක්තරා පිටිසර මනුෂ්‍යයෙක් රජ්ජුරුවන් බත් මේ නිමන තෙතට ආයේ රජ්ජුරුවන් මේ නිමවන්නා වූ බොහෝ බාද්‍ය භොද්‍ය දැක තෘෂ්ණා ඉවසාගත නොහෙන්නේ අතක් උඩ නගා “මම දූතය”යි කියා අඩගැසීය. ඒ අවධියේ යම් කෙනෙක් “මම දූතය”යි කියා අඩගැසී නම් උන්ට අවකාස අර රජ්ජුරුවන් කරා ගෙන යන්නාහ. එසේ හෙයින් ඔහු දූතයයි කියා කී හෙයින් මනුෂ්‍යයන් දෙපලට බෙදී උගට අවකාස අලහ.

ඔහු වහා අවුත් රජ්ජුරුවන් මේ නිමවන්නා වූ රන්තලියෙන් බත් පිඩක් උකාගෙන කා පිය. එතන සිටි පුරුෂයෙක් තමා අත තුඩු කඩුව කොපුවෙන් ඇද අයා ඉස කපන්ට වන. රජ්ජුරුවෝ “උගේ ඉස නොකපව”යි රජ්ජුරුවෝ තලියෙන් අත අයා ඕනට බත් කන්ට හැර කා ඉක්බිති මිහිරි පැනුත් පොවා අත කට සෝධවා කපුරු හා බුලතුවත් කවා අන්තයෙහි “ඇයි තෝ කවර රජ්ජුරු කෙනෙකුත් ලග සිට අවිදු?”යි විචාරන්නා කියන්නේ “දේවයෙනි, මම තෘෂ්ණාවගේ දූතයාය. මාගේ තෘෂ්ණාවෙන් තෘෂ්ණාවගේ කීමෙන් මම ඇවිත් නුඹවහන්සේගේ තලියෙන් බත් කෑමීමය, එසේ හෙයින් යථෝක්ත වූ රජ්ජුරුවන් වහන්ස, තෘෂ්ණා වසග වූ ආවා වූ මට කෝප නොකළ මැනවැ”යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් ෭෦ කී බසට සතුවු ව “එම්බල, ඒ එසේම ය යම් මනුෂ්‍ය කෙනෙක් දුක් ගන්නේ තෘෂ්ණාව මූලිකවමය. එසේ හෙයින් මමත් තෘෂ්ණා වසගව ඉන්නා එකෙකිමි. එසේ හෙයින් තොයින් තෘෂ්ණා වසගව ආ හෙයින් දුකයන්ට සංග්‍රහ කළමනා නොවේදැ?”යි එළ ගෙරින් සියයක්ද ගම්වර පසක්ද ආදී වූ බොහෝ සංග්‍රහ කළහයි වදුරා මේ ‘දුක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

මේ බණ අවසානයෙහි හිඤ්ඤන් වහන්සේ අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටි සේකැයි වදුරා මේ ජාතකය නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි තෘෂ්ණා වසග වූ පුරුෂයා නම් මෙසමයෙහි මේ හික්ෂුහුය. එසමයෙහි පාඨනසුද්ධි රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

260. පදුම ජාතකය

තවද ලොකේශ්වර වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ආනන්ද බෝධීන් වහන්සේට පූජාකළ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ආනන්ද බෝධී කථාව කාලිංගබෝධී ජාතකයෙහි පෙනෙන්නේමය. මේ වනාහි ආනන්ද බෝධීන් වහන්සේට පූජා කරන පිණිස පිටිසර සිට එක් නමක් සැවැත් නුවරට වැඩිසේක. මාලාකාර විටියේ මල් සොයා ගියසේක් විටී මුලුල්ලේ ඇවිදුන් මල් නොලැබ පෙරලා ආනද ස්වාමීන් කරා

අවුත් “මල් නොලදුමින්”යි කීසේක. ආනන්ද සාමීන් “යහපත, දැන් මල් ගෙනෙන නිසා බැළව මැනවැ”යි කියා විචියට ගොස් බොහෝ ඇරගෙන ගොස් ඒ පිටිසර සිට ආ නමට දුන්සේක. ඒ නමත් ආනන්ද බෝධීන් පූජා කළසේක.

ආනන්ද සාමීන් මල් ලත් කථාව ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන් තෙතට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්භාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නුවණැත්තෝ මල් ලද්දේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ සිටු කුලයක සිටුකුමාරයෙක්ව උපන්සේක.

ඒ නුවර මල්වතු බලන්නා වූ පුරුෂයෙක් නාසා හිනය. එක් දවසක් මානෙල් මලින් ප්‍රයෝජනයක් ඇත්තා වූ සිටුකුමාරවරු තුන්දෙනෙක් එකිනෙක නාසා හීන මල්කරවා කරා ගොස් මල් ඉල්ලන්නා ඉන් එක සිටුපුත්‍රයෙක් “ඇර උයන්ගොව්වා සිත්ගෙන කියමි”යි මෙසේ කීය. “දැලි අන්දන් කපාපුවා දෙවනුව අට ගණීද? එමෙන් තාගේ නාසය අටගන්නා නියායෙන් අපට මල් දෙව”යි කීහ. උග ඊට කාන්සිව මල් නොදී ඉන්නා අනික් සිටු කුමාර කියන්නේය

“මාසේ කපාගත් ගොයම් අට ගනීද? එසේම තාගේ නාසය අටගන්නා නියායෙන් අපට මල් දෙව”යි කීහ. ඊට උග විසින් විකේෂ්පව මල් නොදෙන විසින් අනික් සිටුකුමාර කියන්නේ “මුත් දෙන්නාම කීයේ බොරුය. කපාපු නාසය නම් ඇති නොවෙයි. මේ මා කීයේ සත්‍යය. යාළු මට මල් දෙව”යි කීහ. එවිට ඒ පුරුෂ “මුත් කීයේ ඇත්තැ”යි සිතා ඔහු මල් මිටියක් ඇරගෙන ගොස් ඒ සිටුකුමාරයන්ට දිනැයි වදාරා මේ ‘පදුම ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මල් ලත් සිටුකුමාර නම් බුදුවූ මමිම වේදැ”යි වදාළසේක.

261. මුදුපානි ජාතකය

තවද අනේකේශ්වර වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති හිඤ්ඤා කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් ස්ත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති හිඤ්ඤා කෙනෙකුන් වහන්සේට සඵලයන් වහන්සේ දක්වන්නා “මහණ, තා ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳව ස්ත්‍රීන් රැකගත ඵද්ද? පෙර දෙමාපියන් විසින් රැකික ගත නුහුනු සන්ථිතිය”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ඒ රජපුරුවන්ට පුත්ව ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ යුවරජ තනතුරෙහි සිට රජපුරුවන් ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ දැවණී කෙනෙකුන් හා බැණනු කෙනෙක් ඇත්තාහ.

ඒ රාජකුමාරවරු දෙන්නම රජගෙයි වැඩෙන්නාහ. උන් දෙන්නම උනුන් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇත්තාහ. රජපුරුවෝ එක් දවසක් අමාත්‍යයන් කැඳවා කියන්නාහු “මාගේ බැණුන්ට මාගේ දැවණියන් පාවා දී රාජ්‍යය දෙමීමැ”යි කියා නැවත කියන්නාහු “එසේ නොවෙයි, මාගේ බැණුනුවන්ට අනික් රාජකුමාරිකාවක් පාවා දෙමි. මාගේ දැවණියනුත් වෙන රාජකුමාරයෙකුට පාවා දෙමි. එසේ කළ මට බොහෝ සහාය වන්නේ ය”යි කියා තමන්ගේ බැණු රාජකුමාරයන්ට වෙන රජගෙවල් නන්වා රාජාංගනයෙන් වෙන් කළහ.

ඒ කුමාරයෝත් එකියන කුමාරිකාව කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇතිව ඒ කුමාරිකාවගේ කිරි මව දැක කියන්නාහු “කුමාරිකාව රජගෙන් පිටත් කොටගන්ට උවමැනවැ, ඊට මට උපායෙක් කිය මැනවැ”යි කීහ. එවිට කිරිමව් කියන්නී “මාගේ කුමාරිකාවන් වහන්සේ විවාරා අභිප්‍රාය දැන වදාළ දෙයක් කියමි” කියා රජකුමාරියන් සමීපයට ගොස් “දැවණියෙහි, ඉස උකුණන් අරිමි” කියා තුමු උස් පුටුවේ හිඳ කුමාරිකාවන් මිටි අස්නෙක හිඳවා තමා දෙකලවයෙන් හිස මැඩගෙන හිඳ උකුණන් අරිනා ආකාරයෙන් ඉස නියක් ඇනලුව. එවිට

මෙකීයන කුමාරිකා “රාජකුමාරයන් වහන්සේ මා එපිට කොට ගන්නා නියා මෑ අත කියා එවූ නියාවේදැ”යි සිතා ගාථාවක් සගවා කියා යවීව. ඒ රාජ කුමාරයන් එපවත් දැන ඒ නියාවට සනාන්ධකාර වූ මහත් වර්ෂා කාලයක අත මොළක ඇති එක් පුරුෂයෙකුත් ඇරගෙන කම්පස් ඇතෙකුත් ඇරගෙන රජපුරුවන්ගේ පානමාල සම්පයෙහි ඇතා සිටුවා වැස්සේ තෙමි තෙමි සිටියාහ.

ඒ වේලාවට රජපුරුවන් වහන්සේත් තමන්වහන්සේගේ රාජකුමාරිකාවට රැකවල් පිණිස තමන්වහන්සේගේ යහන ගාථා කුරු ඇඳක් ලා වැදෙන්නා හැටියේ සලස්වා රකිනාසේක. එකීයන කුමාරිකා එදවස් එකීයන රාජකුමාරයෝත් “අද එනි” සිතා පියාණන් වහන්සේට කියන්නාහු “පියාණන් වහන්ස, මා අද නාන්ට උවමැනවැ”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ “යහපත දුවණියෙනි, නාව”යි කිය දුවණියන් වඩාගෙන ගොස් සිව්මැදුරු කවුළුවෙන් පිටත සිටුවා එක් අතක් අල්වාගෙන “නාව”යි කීහ.

ඒ වේලෙහි එකීයන කුමාරිකාත් රාජකුමාරයන්ගේ ඇඟ අල්වා රාජකුමාරයන් විසින් ඒ අත තිබූ ආහරණ එකීයන ලද්ද වූ අතවැස්සා අත ලා ඒ අත රාජකුමාරිකාවෝ පියාණන් අතට දී තමන්ගේ අත් දෙකම ගලවාගෙන අනික් අත තුබූ ආහරණ ඔහු අනික් අත ලා තුබූ ගොසින් ඇතු පිටට නැගී ගියාහ.

රජපුරවෝග් අනවැස්සා වඩාගෙන “තමන් දුවන”යි සිතා වඩාගෙන ගොස් “ගෙයි ලා සැතපෙව”යි කියා තුමු වැදහෙව නිදහ. රජපුරවෝග් උදෑසන නැගී සිට එකියන පුරුෂයා දැක “මේ කිමිදු?”යි විචාරා උග් විසින් ඒ තත්වය කියන්නා රජපුරවෝ විස්ම ව කියන්නාහු “මුන් සේ වූ බාලදරුවන් පවා මා වැනි පියෙකු අත අල්වා සිටිය දී මාගේ අත උපායෙන් ගලවාගෙන ඇතු පිටට නැගී ගියාය. මුත් මෙසේ කල සෙස්සන් තමා කියනුම කිමිදු”යි කියා “එසේ හෙයින් ස්ත්රීන් නම් රැකගත නොහැක්කේම”යි කියා තමන්ගේ දුවණියන්ට බොහෝ මගුල්කොට බැණනුවන්ට සරණපාවා දී තමන් යුවරජ තනතුරෙහි පිහිටු වූහ. එකියන යුවරජපුරවෝග් රජපුරවන්ගේ අයාමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ දැනැමින් සෙමෙන් රාජ්‍ය පාලනයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදුරා මේ ‘වූදුපානි ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි රජ ව උපන්නෙමි බුදු මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

262. වූලපලොහන (සංකප්ප) ජාතිකය

තවද ලෝකනාටු වූ සච්ඤයන් වහනසේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්රීන් කෙරේ පිළිබඳ සින් ඇති හික්ෂු කෙනෙකුන් වහනසේ අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක් කෙරේ
පිළිබඳව හිඳිනා දැක සඵලයන් වහන්සේට දක්වන්නා
“ඵමිබල මහණ, උත්තමයෝ පවා මේ පඤ්චකාමය නිසා මිනී
මරා පෙරලා තපස් රැක්කෝ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිත වූ
සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඵ කෙසේද? යත්,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුත්මදත්ත නම් රජ්ජුරු
කෙනෙකුන් රාජයය කරන සමයෙහි රජ්ජුරුවන්ට දුරු
කෙනෙක් නැත්තාහ. ඵ රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ
අන්තඃපුරවාසීන්ට කියන්නාහු “දුරුවන් ප්‍රාර්ථනා කරව”යි කීහ.
එකියන අන්තඃපුරවාසී ඵ නියාවට දුරුවන් පතා නැතක් කල්
ගිය බෝධිසත්තවයෝ බලලොවින් වුතව අවුත් රජ්ජුරුවන්ගේ
අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කෑස පිළිසිඳ ගත්හ.

දස එකඩමසකින් උපන්නාහ. උපන් දවස් නාවා පියා එක්
කිරි මවක් අතට දුන්න. ඵ කිරි මව අතට යන්නා වූ
බෝධිසත්තවයෝ අඬන්ට වන්නාහ. එවිට අනිත් ගැහැණියක්
අතට වැඩුන. එවිට කුමාරයෝ අඬන්නට වන්න. මේ නියායෙන්
ගැහැණුන් අත වැඩු වැඩු සේ අඬන හෙයින් පිරිමින් අතට
වැඩුන. එවිට නාඬන්නාහ. එතැන් පටන් පිරිමින් විනා
ගැහැණුන් වැඩු කලම අඬනාහ. එසේ හෙයින් පිරිමි වඩනාහ.
කිරි පොවන තැටියේ වත්කොට පොවන්නාහ. නැත්නම්
මෑණියන් වහන්සේ තිරයෙන් පිට සිට තණපුඩුව මෑත්කොට
කිරි පොවන්නාහ. මේ නියායෙන් වැඩිවිය පැමිණි පසුත් ස්ත්‍රීන්

නොදකිනාහ. එබැවින් රජපුරවෝත් වෙන මාලිගාවක් කරවා වෙනම සයනය කරන නියායෙන් සැලැස්සූහ.

ඒ කුමාරයන්ට වයස සොළොස් ඇවිරිදි පිරුණු කල රජපුරවෝ සිතන්නාහු “මාගේ ඇත්තේ එකම පුතණුවෝය. ඔහු වනාහී මා ඉක්බිති රාජ්‍යය කරන්ට උවමැනව, රාජ්‍යය කළ නම් ස්ත්‍රීන් සමග පඤ්චකාම විෂය අනුභව කරන්ට උවමැනව, එසේ හෙයින් මාගේ පුතණුවන් ස්ත්‍රීන් නොදකිනා හෙයින් රාජ්‍යය කරන්ට බැරිය. කරන්නේ කිමිදැ?”යි කියා විකේෂ්පව උන්සේක.

ඒ වෙලාවට එක් ගී කීමෙහි දක්ෂ වූ ස්ත්‍රියක් රජපුරවන් කරා අවුත් කියන්නී “දේවයන් වහන්ස, විකේෂ්පව උන්නේ ඇයිදැ?”යි විචාරා “එම්බල, මාගේ පුතණුවන් අසනීසාත කුමාරයන් ස්ත්‍රීන් වසඟ නොවන හෙයින් විකේෂ්පව ඉදිමි”යි කීහ. එවිට ස්ත්‍රී “දේවයන් වහන්ස, මේ නිසා නුඹවහන්සේ විකේෂ්ප වන්ට එපා”යි “මම ගී කියා විණා ගා ලබ්බවා ගනිමි” සිතා ඒ ස්ත්‍රී කුමාරයන් ලඟ සිටි පුරුෂයන්ට කියන්නී “මා සෙට ගී කියා විණා ගායනා කෙරෙමි, එවිට කුමාරයන් වහන්සේ කී දෙයක් ඇත්නම් මට කියව”යි කියන්නා “යහපතැ”යි ඒ පුරුෂයෝ ගිවිස්සාහ.

එකිනෙක ස්ත්‍රීන් පසුව දවස් දුර සිට ගී කී නියාවට විණා නාද කරන්ට වන. එක්ෂණයෙහි රාජකුමාරයාත් කන් දී අසාගෙන වැඳ හොත්තේය. කන් දී අසාගෙන වැඳහොත් පවත් ඒ ස්ත්‍රී අසා දෙවන දවස් ලඟ සිට ගායනා කළේය.

එවිට බෝධිසත්තවයෝ “එකියන ස්ත්‍රිය මාගේ ගෙට කැන්දු ගෙයි ඇතුළේ සිට ගී කියා විණා නාද කරන්නට කියව”යි කීහ.

“යහපතැ”යි කියා ලගට කැඳවා ඇ කී ගී අස අසා ඇ හා සමග ලෝකාස්වාද රතියෙහි යෙදී පඤ්චකාමයෙහි තන්පරව “පඤ්චකාම විෂය මා මිසක් අනික් කෙනෙකුන් අනුභව කරන්නේ නම් කිමිඳු?”යි කඩුව කොපුවෙන් අසාගෙන විටීයට බැස මිනිසුන් පොළ ගසන්නට වන්න. මේ නියායෙන් මිනිසුන් පොළ ගසාගෙන විටීයේ නික්මුණු නියාව රජ්ජුරුවන් අසා තමන්ගේ මිනිසුන් යවා ඒ කුමාරයන් අල්වා එකියන ස්ත්‍රීන් ඒ කුමාරයන් දෙන්නාම නුවරින් හෙරපුන.

එකියන ස්ත්‍රීන් කුමාරයෝත් දෙන්නම හිමාලය වනයට ගොස් ඒකන්නකිම් සමුද්‍රය හා ඒකන්නකිම් ගඟක් ඇති එක් ස්ථානයක පන්සලක් කොට වාසය කරන්නාහ. එකියන ස්ත්‍රිය පන්සල ඉඳවා බෝධිසත්තවයෝ පලාචල ගෙනවුත් දෙන්නාහ. ඒ ස්ත්‍රීන් පිසලාලා ඉන්නීය. මේ නියා දවස් අරන කල්හි මුදු මැද්දේ දිවයිනක වසන්නා වූ තාපස කෙනෙක් පලාචල නිසා ආකාශයෙන් වනාන්තරයට යන්නා වූ බෝධිසත්තවයන්ගේ ගෙයි දුම් පෙණොන්නා දැක ඒ ගෙය කරා බටහ.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්තවයෝ පලාචල කඩා වනාන්තරයට ගියහ. ඒ වේලාවට ඒ තාපසයෝ ඒ පන්සලට බටහ. ඒ ස්ත්‍රී ඒ තාපසයන් පන්සලට වඩා වළඳවා ඉක්බිති “වඩිනේ යහපතැ”යි කියාත් රඳවා තමාගේ භාවනාව දැක්වා

තාපසයන් ලබ්‍ධාගන උන් හා කැට්ටි ලොකාස්වාදු රතියෙහි යෙදුනාහ. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ථයෝ පලාඵල කඩාගෙන පන්සලට වන්නාහ. ඒ තාපසයෝ බෝධිසත්ථන් දැක පන්සලින් නික්ම සමුද්‍රය ලඟට ගොස් “ධ්‍යාන ඇතැයි ආකාශයට නැගෙමි”යි උත්සාහකොට සමුද්‍රයෙහි වැටී හුන. බෝධිසත්ථයෝත් මරණට කඩුව ඇරගෙන පස්සේ ඵහුබන්දු ගොස් තාපසයන් දැක “මේ තාපසයන් පළමු සාර්ධි ඇති කෙනෙක් නියාවේද? දැන් මුන්ගේ සාර්ධි පිරිහුන, මුන්ට සාර්ධි උපද වන්ට උච්ඡාවැ”යි සිතා කියන්නාහු “තාපසයෙනි, ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබද වීමෙන් ධ්‍යානයෙන් පිරිහුන, ස්ත්‍රීහු නම් සියල්ල දවන්නා වූ ලැවි ගින්නක් මෙන් අවැඩ කරන සුල්ලන, ආශිච්ඡයෙකු මෙන් දුෂ්ට කරන සුල්ලන, යම්සේ කඩුව ගෙන මරණට සිටි පුරුෂයෙකු හා සමග කරන්නා වූ කථාව යහපතට යෙයි, ස්ත්‍රීන් හා කරන කථාව වැඩකට නොසැලසේ”යි කියා බෝධිසත්ථයන් කියන්නාහු බණ අසා තාපසයෝ සමුද්‍රයෙහි සිටම ධ්‍යාන උපදවා තමන් වසන්නා වූ දිවයිනට ගියාහ. ඵච්ච බෝධිසත්ථයෝත් “මෙසේ වූ භාරයන් හැර ධ්‍යාන උපදවා ආකාශයෙන් යෙමි” සිතා ඵකියන ස්ත්‍රීය ගෙන ගොස් මග සිටුවා “කැමති තෙනකට යව”යි කියා බෝධිසත්ථයෝ පඤ්චාහිඤු අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා මිය පරලොච ගියාහයි වදුරා මේ ‘චුල්ල පලොභන ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“ඵසමයෙහි අසනීඝාත කුමාරයෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

263. මහපනාද ජාතිකය

තවද අප්‍රතිනාට වූ සඵලයන් වහන්සේ කෝටි ග්‍රාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි හද්දිය මහතෙර සාමිනි අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන,

එකියන කෝටි ග්‍රාමයෙහි හද්දිය සිටාණන්ගේ හද්දිය නම් සිටුකුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. උන් වාසය කරන්නා වූ තුන් සෘතුවට තුන් ප්‍රාසාදයෙක් ඇත. ඉන් එකි එකි ප්‍රාසාදයෙහි සාර සාරමස වාසය කරන්නාහ. උන් එක් ප්‍රාසාදයෙක වාසයකොට එක් ප්‍රසාදයකට නික්මෙණ වේලේ උන්ගේ ආශ්වයී බලන්ට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ මැසි පිට මැසි බැඳ සිට ආශවයී බලන්නාහ.

මේ නියායෙන් වාසය කරන කල්හි එක් දවසක් කෝටි ග්‍රාමයෙහි මනුෂ්‍යයෝ “දනක් දෙන්ටය”යි බුදුන් ප්‍රධාන මහාසංඝයා පවරාගෙන මහත් වූ ශාලාවෙක වඩා හිඳවා දන් දෙන්නාහ. ඒ වේලාවට එකියන හද්දිය කුමාර තමා ලත් ප්‍රාසාදය ඇර අනික් ප්‍රාසාදයකට යමින් සිටි කලට සඵලයන් වහන්සේ බොහෝ මනුෂ්‍යයන් පිරිවරා ධම් දේශනා කරමින් වැඩිඋන් තෙනට තමාගේ පිරිවර හා සමග සඵලංකාරයෙන් සැරහී ගොස් සිටි පල සිට ම සියලු කෙලෙසුන් නසා රහත් වූහ.

සඵලයෝ හද්දිය සිටාණන්ට කියන්නාහු “නොපගේ පුතණුවෝ හද්දිය කුමාරයෝ රහත් වූහ. එසේ හෙයින් අද උන් පිරිනිවන් පාන්නක් හෝ මහණ වන්නක් හෝ උවමනවැ”යි වදාළසේක. එවිට හද්දිය සිටාණෝ කියන්නෝ “මාගේ පුතණුවෝ මියන්නේ ඇයිද? මහණ වෙති”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා සඵලයෝ ඒ කුමාරයන් මහණ කරවා ගත්තාහ. එකියන හද්දිය ස්ථවිරයෝත් තමන්වහන්සේට පැමිණියා වූ නිවන් සැපත අනුභව කරනසේක් ධ්‍යාන භවනාදී වූ දෙය කොට සැප වූ ස්ථානයක උන්සේක.

ඒ වේලාවට බොහෝ හික්ෂුහු උන්වහන්සේ කරා ආසේක. උන්වහන්සේත් තමන්වහන්සේගේ ධ්‍යාන භාවනායෙන් උන් හෙයින් කවුරුන් වහන්සේ ආවත් නැගී නොසිට උන්සේක.

එවිට බොහෝ පෘථග්ජන හික්ෂුන් වහන්සේ “ඇයි? හද්දිය ස්ථවිරයන් මහණ වූයේ නොබෝ දුවසෙක, වැඩිමහළු වහන්දූ දැක මහතෙර කෙනෙකුන් මෙන් ඉන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි උද්දෝෂණය කළසේක.

සඵලයෝ එපවත් දැන ඒ වහන්දූගේ සිතිවිල්ල සුද්ධ කරන පිණිස උපාසකවරුන්ට කියා “අපි මේ ගංගාවෙන් එගෙඩි යන්නා කැමැත්තෙමිහ”යි වදාළසේක. “යහපතැ”යි කියා නැව්, ඔරු, පාරු ඉදිකොට සඵලයන් වහන්සේ හා සංඝයා වහන්සේ වඩිනා නියායෙන් සැලැස්සූහ.

සඵලයන් වහන්සේ හද්දිය තෙරුන් ලගට කැඳවා “හද්දිය ස්ථවිරයෙනි, නොප මහාපනාදු කාලයෙහි නොප විසූ

පස්විසි යොදුන් දිග හා සත් යොදුන් පුළුල හා සත්රුවන් ප්‍රාසාදය කොයිදැ?”යි විචාලුයේක. එවිට හද්දිය තෙරුන් වහන්සේ කියනසේක් “ස්වාමීනි, ඒ ප්‍රාසාදය මේ ගංගායෙහිය”යි වදාලුයේක. ඒ අසා බොහෝ හිඤ්ඤා වහන්සේ සිතනසේක් “මේ හද්දිය තෙරුන් කියන්නේ කිමිදැ?”යි සිතුවේක.

එපවත් සඵලයෝ දැන “හද්දිය ස්ථවිරයෙනි, නොපගේ සබ්බසරුන්ගේ සාංකාවන් දුරු කරව”යි වදාලුයේක. එවිට හද්දිය තෙරුන්වහන්සේ “යහපතැ”යි කියා තමන්වහන්සේ පළමු සිටි ප්‍රාසාදයෙහි කෙටින්න මාපටගිල්ලෙන් ඔසවාගෙන ප්‍රාසාදය උඩ ඔසවා ගත්සේක. ඒ වේලේ බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ “ප්‍රාසාදය ගව්වක් එස වන, දෙගව්වක් එස විනැ”යි යනාදීන් කියා බල බලා සිටියාහ.

එවිට මහාපනාදු කාලයෙහි නෑයෝ එකියන මාලිගාව කෙරේ ගත් ලෝහයෙන් එහිම මස්කැසුප් ව උපන්නාහ. ඒ උපන්නා වූ බන්ධුහු ප්‍රාසාදය උඩට ඔසවත් ම පෙරලි පෙරලි දියෙහි ම වැටෙන්නාවූන් බලා සඵලයන් වහන්සේ “හද්දිය ස්ථවිරයෙනි, නොපගේ පුඵයෙහි නෑයෝ බොහෝ ව්‍යසනසනට පැමිණෙති”යි වදාරා “ප්‍රාසාදය හරව”යි වදාලුයේක. “යහපතැ”යි කියා හද්දිය තෙරුන්වහන්සේ මාලිගාව අලුයේක. මාලිගාව පළමු තුඩු ස්ථානයෙහිම පිහිටුවාහ. සඵලයෝත් එකියන ගංගාවෙන් එගොඩව පණුවනලදු බුද්ධාසනයෙහි වැඩ උන්සේක.

එවිට බොහෝ හිඤ්ඤාන වහන්සේ “මේ හද්දිය තෙරුන්වහන්සේ මහාපනාදු කාලයෙහි මෙහි විසූ කාරණය ශ්‍රී බුද්ධියට මිසක් අපට නොදැනෙයි, එහි පිළිවෙළ කථාව දක්වා වදාළොත් යහපතැ”යි ආරාධිත වූ සච්ඡෙදයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

මෙහි ජාතක කථාව පකිණ්ණක නිපාතයෙහි සුරැවි ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය. මෙහි වනාහි යටගිය දවස වේදේන රට මියළු නුවර සුරැවි නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් වූහ. ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ සුරැවි කුමාරයෙක් වූය. සුරැවි නම් රජ්ජුරුවන්ට මහාපනාදු නම් රාජකුමාරයෙක් ඇති වූය.

ඒ කුමාරයන්ට ශක්‍රයන් විසින් මවනලදු පස්විසි යොදුන් මාලිගාවෙහි වාසයකොට දෙව්ලොව ගියෝය. “ඔහුගේ ආයාමෙන් මාලිගාව දියෙහි තිබුයේය”යි වදාරා බුදුව වැඩ හිඳ වදාරනසේක් “මහාපනාදු නම් රජ්ජුරුවන්ගේ පස්විසි යොදුන් සියක් මාලේ ඇති නගනලදු ධජයෙන් අලංකෘත වූ ඉන්ද්‍රනීල මාණික්‍යමය වූ දොර ලී දොරබායෙන් යුක්තව සැටදහසක් නාටකයන් විසින් දක්වනලදු ආතත, විතත, විතතාතය, සනස, සුසිරය යන පඤ්චාංගික තුය්‍යී නාදයෙන් ඒකානාදු වූ අලංකෘත වූ මාලිගාවෙහි වක්‍රවර්තී රජ කෙනෙකුමෙන් රාජ්‍යයකොට පරලොව ගියහ”යි වදාරා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මහාපනාදු රජපුරුවෝ නම් හඳුදිය ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි ශක්‍රව උපන්නේ නම් බුදු වූ මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

264. කුරග්ග (කුරප්ප) ජාතිකය

නවද ලෝකස්වාමී වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි විශ්චී අඩු හික්ෂුන් කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක්තරා විශ්චී අඩු නමක් සච්ඤයන් වහන්සේට දක්වන්නා “මහණ, මේ නියා සැපතෙහි සිට විශ්චී වඩනොත් විනා අඩු වෙන්ට කාරණා කිමිද? පෙර උන්නමයෝ පවා තනිව සිටත් විශ්චී කළෝ වේද?”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ වනයක් සමීපයෙහි ගමෙක සේවායන් පන්සියයක් ඇරගෙන යන එන්නා වූ මනුෂ්‍යයන් ඒ වනයෙන් අත ලා ඉන් ලත් දෙයක් ඇරගෙන ජීවත් වන්නාහ.

එසමයෙහි පන්සියයක් ගැල් ඇරගෙන සාත්තූනායක ව්‍යාපාරයක් එකියන බෝධිසත්ථයන් වසන්නා වූ ස්ථානයට ආය. බෝධිසත්ථයෝත් ඔහු දුන් කුලී ඇරගෙන “මොවුන් මා විසින් ගලවා හරින්නට උවමැනවැ”යි සිතා තමන්ගේ සේවා

පන්සියයක් ඇරගෙන ඒ ගැමන් පදුවාගෙන වනාන්තරයට නික්මුණාහ.

ඒ වනාන්තරය මධ්‍යයෙහි සොරැන් පන්සියයක් ඒ ගැමේ කොල්ල කන්ට ආහ. ඒ වේලාවට බෝධිසත්තවයන් හා කැට්ටි ආ සේවායන් පන්සියය හයින් සැගවී ගියාහ. එවිට බෝධිසත්තවයෝ තනිව සිට ඇත මෑත පැන හය ගන්වා සතුරන් එලවා ගැමේ පන්සියය ගලවා වනාන්තරයෙන් එතර කළහ. එවිට ගැමේ සාත්තූනායකයා බෝධිසත්තවයන් රසමසවුළෙන් යුක්ත වූ ආහාරය කවා කියන්නේ “ආයුධ සන්නද්ධ සොරැන් දැක නොපට හයෙක් වත් තැනිගැන්මක් වත් නුවෙව් වේදැ?”යි කියා විවාළාහ.

“එසේය, පඤ්චායුධ සන්නද්ධව ආ සොරැන් දැක හයක් වත් තැනිගැන්මක් වත් නැත, උන් දැක මට මහා සන්නෝම උපහ, තොප හැම කළා වූ උපකාරය සිතා සතුරන් බිඳීම යන සිතින් නිර්භීතව සිට සතුරන් සැඳීමි” වදුරා ‘කුරග්ග ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක. ඛණ් ආවසානයෙහිදී විශ්ඨී අඩු හිඤ්ඤ විශ්ඨී වඩා රහත් වූහයි වදුරා “එසමයෙහි එකියන වෙළඳුන් ගැළ වූ පුරුෂයා නම් බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

265. වාන ජෛනධව (වානග්ග සිනධව) ජාතකය

තවද ඒකස්වාමී වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක්තරා රූපශ්‍රීයෙන් යුක්ත වූ ස්ත්‍රීයක් තමන්ගේ රූපශ්‍රීයෙන් පුරුෂයෙකු දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව ඒ නිසා සෝකාග්නියෙන් තැවී තැවී තමාගේ ඇඳ වැලඳ සිපගෙන නොකා නොබී වැදහොත්තිය. ඒ දැන උන්ගේ යෙහෙළියෝද පරිවාර ස්ත්‍රීහුද ලගට අවුත් “ඇයි තොපට කුමන ආයාසයක්දැ?”යි දෙනුන් ඇවරක් විවාරන්නා එපවත් කී කල්හි එවිට එකියන ගැහැණු “අපට ඒ භාරය, තොපි සෝක නොගනුව”යි කියා එකියන පුරුෂයා සමීපයට ගොස් එපවත් කීවුය.

ඒ පුරුෂයාත් කීප වරක් කියන තුරු නොගිවිස පසුව “යහපතැ”යි “අසවල් දු එමි” කියා යවුන.

ඒ ගැහැණුන් ගොසින් එපවත් සෝකයෙන් උන් ස්ත්‍රීයට කියා “තෝ විකේෂප නොව, අසවල් දු එනි” කීන. “යහපතැ”යි කියා ඒ ස්ත්‍රීන් ඒ නියාවට තමාගේ ගෙයත් සරහා තොමෝත් සැරහීගන යහනාවේ වැදහොත්තිය. ඒ වේලාවට එ පුරුෂයාත් ඒ ගෙට අවුත් ඇඳ පාර්ශවයක ඉඳ ස්ත්‍රීයගේ අත අල්වන්ට වන. ස්ත්‍රී සිතන්නී “ස්ත්‍රීන් නම් පළමුකොට පුරුෂයා අත ඇල්වෑවිට ලැගී නම් නිස්සාර යයි සිතති. එසේ හෙයින් පළමුකොට මා නොකමැත්තාමෙන් අගවා දෙවනු ආ දවසක අවකාස දෙමි” සිතා අත ගසා දමාපුවාන. ඒ පුරුෂයාත් ලජ්ජාව, එතනින් පලා ගියේය. ඒ ස්ත්‍රීය ලගට ගැහැණු අවුත් “ඇයි, තී ලගට ආ පුරුෂයාට

තොපි කෙළේ කිමිදැ?”යි විචාරන්නා “ස්ත්‍රීන් නම් පළමුකොට ලැගී නම් නපුරැයි සිතා නොලැගූනෙමි” කීහ.

ඒ අසා ගැහැණු කියන්නාහු “අප බොහෝ උත්සාහයයෙන් ඒ පුරුෂයා මෙනනට ගෙනායේය. තොපි උන්ට ප්‍රිය වූ බසක් විවරකුත් නොකියා යවූහ. උන් යවාපුයේ විපාක දන්නවාදැ?”යි කියා කීහ. එකියන පුරුෂයාත් ලජ්ජාවෙන් එකියන ස්ත්‍රීයගේ මුහුණත් නොබැලීයේය. ඒ ස්ත්‍රීන් නිසායයි සෝකයෙන් වියලි වියලි මළේය. එකියන පුරුෂයාත් “ඒ ස්ත්‍රීය මළේ මා නිසාය”යි දන්නේය. ස්ත්‍රීය මළ පසු මල් සුවද ආදී වූ දෙය ඇරගෙන සවීඥයන් කරා ගොස් පූජාකොට සිටියේය.

සවීඥයෝත් “ඇයි උපාසකය, මෙනෙක් දවස් නොආයේ කිමිදැ?”යි විචාරන්නා උපාසකයා විසින් එපවත් නොවළඟා දැන්වීය. සවීඥයෝ ඒ අසා “පළමුව ස්ත්‍රී උත්තමයන් පවා තොමෝ ම කැඳවා රවටා යවුවාය”යි වදරා “කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සවීඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුත් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ වාන සෙසන්ධව නම් අශ්ව ව ඉපදු බරණැස් රජ්ජුරුවන්ට මගුල් අශ්ව වාහන ව සිටිනාහ.

එක් දවසක් බෝධිසත්ඵයන් ඇරගෙන නාවන්ට ගොස් නාවාපියා ඇරගෙන එන්නා වූ බෝධිසත්ඵයන් දුටු කුන්තාලි නම් කොටළු ධේනුවක් තෘෂ්ණාව වැටී සෝකයෙන් තණු පැන් නොකා නොබී වාසය කරන්නීය.

ඒකියන කොටළු ධේනුවගේ පුතෙක් තමාගේ මව අතින් “ඇයි, ශෝකව තණු පැන් නොකා නොබී ඉන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාරන්නා එපවත් කීප විටක් විචාරන්නා ඒ කාරණා පුතාට කීව. ඒ පුත් “යහපත අශ්වයාට කියාලා ලබ්බන්ට මට හාරය”යි කියා අශ්වයා නාවන්ට වැවට ගෙනා වේලේ ඒ කොටළුවා අශ්වයා ලගට අවුත් “පියාණන් වහන්ස, මාගේ මව් වූ කොටළු දෙන් නුඹවහන්සේ කෙරෙහි තෘෂ්ණාව වැටී මියන්ට ඉඳිති. එසේ හෙයින් උන්ගේ ජීවිත දානය දුන මැනවැ”යි කීහ.

එවිට එකියන අශ්වයාත් “මාගේ අස්සලයා මෙනෙ සිටිනා හෙයින් බැරිය, අස්සලයා මා නාවාපියා පිරියේ තණු කන්ට හරනේය. ඒ වේලාවට තොපගේ මව කැඳවාගෙන එව”යි කීහ.

එකියන කොටළුවාත් ඒ නියාවට තමාගේ මව කැන්දුගෙන අවුත් එලියේ සිටුවා තෙමේ බැඳ්දේ සැගවී සිටියේය.

අස්සලයා බෝධිසත්ඵයන් නාවා පිරියට අළුත. බෝධිසත්ඵයෝත් ඒ කියන කොටළු දෙන් සමීපයට අවුත් පිට මුණ තිබා වුම්ඹනයකොට සිටියේය.

ඒ වේලාවට කොටළු දෙන් සිතන්නී “ස්ත්‍රීහු නම් පුරුෂයන් ආ වේලේ පළමුකොට ලැගී නම් යහපත් නොවෙයි, එසේ කල නොතකති” සිතා “තමා නොකමැති සැටියේ අඟවන්ට උවමැනව”යි සිතා පලා ගියහ. ඒ කියන කොටළු ධේනුවගේ පුතාත් තමාගේ මව් ලගට අවුත් කියන්නේ “මෙතෙක් දු විකේෂ්පව උන් නිසා මාගේ පියාණන් නුඹවහන්සේ සමීපයට ලන් වූ කල්හි ඇයි නොලැගේගෙන්ට කාරණා කුමක් නිසාදැ?”යි විචාළේය. එවිට කොටළු ධේනුව කියන්නී “පුත, ස්ත්‍රීහු නම් පළමුකොට නොලැගෙති. පසුව ලැගේග යුතුය. ඒ නිසා පලා ආමි” කීහ.

ඒ අර්ථය දක්වන සඵලයන් වහන්සේ “යම් ස්ත්‍රීයක් ලගට ප්‍රාප්ත වූ පුරුෂයාට අවකාශ නොදෙන් නම් වාත සෙසන්ධව නම් අශ්වයාට ආලය ඇතිව පළමුකොට තදකම් පෑ එකියන අශ්වයා විකේෂ්පකර වූ කුත්තාලි නම් කොටළු ධේනුව වැනිය”යි වදුරා මේ වාත සෙසන්ධව ජාතකය නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි කොටළු දෙන් නම් මේ ස්ත්‍රීයය. අශ්ව ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක.

266. කකීටක (කක්කට) ජාතකය

තවද මාගේ ස්වාමීදුරු වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා ස්ත්‍රීයක් අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු හා උන්ගේ භාය්‍යීවන් හා දෙනනා සැවැත් නුවරට එන්නාහු අතරමග සොරැන් ඇති ස්ථානයට පැමිණියාහු ඒ වනාන්තරයේ වසන්නා වූ සොරැදෙටුවා එකියන ස්ත්‍රියගේ විශිෂ්ඨ වූ රූපය දැක ඇ කෙරෙහි පිළිබඳ සිතින් “මෙකියන පුරුෂයා මරා මෙකියන ස්ත්‍රිය ඇරගණීමි”යි සිතා පුරුෂයා මරන්ට කොපුවෙන් කඩුව අයාගත. එවිට ස්ත්‍රිය පතිවෘතා ධර්මය රැක තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා දේවතාස්ථානයෙහි තබා වාසය කරන හෙයින් සොරැදෙටුවා පය ගෙන ඇඬා “මා නිසා වේද? මාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා මරන්ට සිතන්නේ, මාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා රැකගත නුහුනුවන් මාගේ ප්‍රාණය සිරිඟි කා වුවත්, ස්වාසය රඳවා වුවත් නසා ගණීමි” කීහ.

එවිට එකියන සොරා ඒ දෙමහල්ලන් නොමරා අළුත. ඒ දෙමහල්ලොත් සැවැත් නුවරට එන්නාහු “ජේතවනාරාමයට අවුත් සඵඥයන් දැක යමිහ”යි සිතා ජේතවනාරාමයට අවුත් සඵඥයන් දැක සිටියාහ.

සඵඥයෝත් “කෙළෙඹි පුත්‍රය, මග සැපසේ පලා ආවාදැ?”යි විචාරා වදාරන්නා “ස්වාමීනි, අපට කුමන සැපයෙක් ඇද්ද? අතරමග දී සොරැන් අප අල්වාගත් ගමනේ මාගේ ස්ත්‍රිය නිසා ජීවිතය ලදුයේය”යි දැන්වීය.

සඵඥයෝ වදාරනසේක් “පෙරත් මේ ස්ත්‍රී නුවණැත්තන්ගේ ජීවිතය රැක දුන්නේය”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි එක් විලෙක මහත් වූ කලවිටක් සා මහත ඇති රන්වන් කකුළුවෙක් ඇත. එකියන කකුළුවා වසන්නා වූ විලද එකියන කකුළුවාගේ නමින් නම් විය. එකියන කකුළුවාගේ විල සමීපයෙහි ඇත් රජපුරු කෙනෙක් නිබදුව ඇත්මුලක් ගෙන වාසය කරන්නාහ.

ඒ ඇත්මුල විලට බැස පොකුරු මී, නෙලමුදුලි කන්ට බට වේලාවට ඒ විල වසන්නා වූ කකුළුවා එක් ඇතෙකුගේ කකුල ධූරගෙන ගොස් කන්නේය. මේ නියායෙන් ඇතුන්ට බොහෝ ගැහැට කරන හෙයින් ඇත්තු ඒ විලට නොබසිනාහ.

එසමයෙහි ඒ විල සමීපයෙහි වාසය කරන්නා වූ ඇත් රජපුරුවන්ගේ ඇතිනීගේ බඩ බෝධිසත්තවයෝ පිළිසිඳ ගත්හ. එකියන ඇතින්නින් තමාගේ දුරු ගර්භය රකිනා නිසා ඔබ්බකට ගොස් බෝධිසත්තවයන් වැදුන.

බෝධිසත්තවයෝ වැඩිවිය පැමිණ ඇඤ්ජන කූටයක් සේ මහත් වූ ශරීරයක් ඇතිව ඇතින්නක් තමන්ට පාදපරිවාරිකා කොට සලස්වාගෙන බෝධිසත්තවයෝ තමන්ගේ මෂණියනුත් ඇතින්නත් ඇරගෙන පියාණන් දකින්නට ඒ විල සමීපයට අවුත්

පියාණන් දැක ඒ විලට බට ඇතුන් කකුළුවෙකු විසින් අල්වා
කන නියාව අසා බෝධිසත්ථයෝ තමන්ගේ පියාණන්ට
කියන්නාහු “පියාණන් වහන්ස, මේ කකුළුවා මරන්ට මට
භාරය”යි කියන්නා බෝධිසත්ථයන්ගේ පියාණෝත් කියන්නාහු
“පුත, ඒ කකුළුවා බොහෝ ඇතුන් කා මරා පිය. එසේ
හෙයින් නොපි ඒ විලට නොයව”යි කීහ.

ඒ මාන කියව කියවත් “මා විලට යන්ට උවමැනවැ”යි
කියා බොහෝ ඇතුන් පිරිවරා එකියන විල සමීපයට ගොස්
ඇතුන්ගෙන් විචාරන්නේ “මේ විල වසන කකුළුවා ඇතුන්
අල්වන්නේ විලට බසිනා වේලේද? ගොදුරු කන වේලේද?
විලින් ගොඩ නගින වේලේද?”යි විචාළෝය. එකියන ඇත්තු
කියන්නෝ “දියට බැස ගොදුරු කා ගොඩ නගින වේලේ
ඇමට පස්සේ එන ඇතා පය අල්වන්නේය”යි කීහ.

එබස් අසා බෝධිසත්ථයෝ “යහපතැ”යි කියා ඇතුමුල
හා ඇතින්න පිරිවරා දියට බැස ගොදුරු කා ගොඩ නගින
වේලේ බෝධිසත්ථයෝ හැම ඇතුන් පළමුකොට එවා
තමන්වහන්සේ පස්සේ එමින් සිටි කලට එකියන කකුළුවන්
ලෝකරුවකු අඩුවකින් දිලිහී ගිය යවටක් අල්වන්නාක් මෙන්
ඇතුගේ පය අඩුවෙන් අල්වාගෙන තමාගේ වාසස්ථානයට
අදින්නට වන් කල්හි බෝධිසත්ථයෝත් තමන් සිටි තැනින් පා
ඇද යා නොහී මරණ හයින් හයපත් ව මහත්කොට මරණ
ප්‍රතිරාවයෙන් ඇඬුහ. ඒ අඩ ඇසු බොහෝ ඇත්තු තමන්

කෙරේ හයින් කුඤ්ච නාදකොට ඉල්ලති මුත්‍ර වන්කොට ඒ ඒ අත දිවුහ.

බෝධිසත්ථයන්ට බිරින්දු වන ඇතින්හින් කාට වූ හයක්වත් නොදැන දිවන්ට වන. බෝධිසත්ථයෝ තමන් ඇර නික්මුණු ඇතින්හට කියන්නාහු “පින්වත් වූ මා කෙරෙහි ප්‍රිය වූ ඇතින්හ, අඬු ඇත්තා වූ උස්ව විසාරදව තිබෙන්නා වූ ඇස් ඇති මේ වීල වසන්නා වූ කකුළුවෙක් මාගේ පස්ස පස ඩැගෙන. එසේ හෙයින් හි විසින් මා ඇරපියා යන්නේ ඇයිදැ?”යි කීහ.

එබස් අසා එකියන ඇතින්හියෝ “නොබව මැනව, නුඹවහන්සේ ඇර මම කොයි යෙමිද? ඉදින් මේ දසදහසක් යොදුන් දඹදිව මට ලැබෙන මුත් නුඹවහන්සේ ඇර කොයි යෙමිදැ?යි කියා ලගට අවුත් සිතන්නී “කකුළුවාට යාඤාකොට ගලවා ගන්ට උවමැනවැ”යි සිතා කියන්නාහු “රන්වන් පැසක් ඇති ඉතා මහත් වූ කකුළුවන්ට නායක වූ කර්කටක රාජය, නුඹට අයදිමි. මාගේ ස්වාමිපුත්‍ර වූ හස්තිරාජයා ඇරව”යි කියා යාඤා කළහ.

එකියන කකුළුවා ස්ත්‍රියගේ යාඤා අසා “නාරින්ට කාරණා නොවෙයි” සිතා තමන්ට වන්නා වූ හානිය නොදැන අළුයේය. බෝධිසත්ථයෝත් තමන්ගේ පස ගෙන කකුළුවාගේ පිට පස තබා මැණුවහ. ඒ වේලෙහිම කකුළුවාගේ ප්‍රාණය පලා ගියේය. බෝධිසත්ථයෝත් සතුටු ව කුඤ්ච නාද කළහ. ඒ

කැඳවී නාදය ඇසූ ඇත්තු පෙරලා දියට අවුත් කකුළුවා ඇද ගොඩ ලාගෙන සුණුවීසුණුකොට මඩවාපුහ.

ඒ කකුළුවාගේ නළ දෙක වනාහි දියෙහි තිබුවාහ. ගංගා නම් ගඟත් එකියන කකුළුවා වසන්නා වූ විලත් සමීපහෙයින් වතුර ආ කල ගඟින් ඒ විලට හා විලින් ගඟට හා පැන් වදිනා හෙයින් වතුරෙන් ගොසින් ඒ නළ දෙක දියෙහි වැටී ගංගා නම් ගඟට වැටී ඉන් එක් නළයෙක් දියෙන් ගොසින් මුදුට වැටින. ඒ වනාහි අසුරයෝ දැක තමන්ට උත්සවයට මිනිගු බෙරයක් කොට සලස්වා ගත්තාහ. ශක්‍රයෝත් අසුරයන් පැරද යන ගමනේ දමාපුවා වූ මිනිගු බෙරය දැක ශක්‍රයෝත් තමන්ගේ උත්සවයට ගසන්ට සලසා ගත්හ.

එක් නළයෙක් වනාහි දසබද රජපුරුවන් ලෝ දැල් ඵලනා ගංගාවේ ආ කල ලෝ දැලේ බඳුනා ඇරගෙන තමන්ගේ උත්සවයට ගසන්ට මිනිගු බෙරයක් කොට සලස්වා ගත්තාහයි වදුරා මේ ‘කර්කටක ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි එකියන ඇතිනී නම් මේ කියන ස්ත්‍රීයය. එසමයෙහි ඇත් රජ ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි දක්වා වදුළුසේක.

267. ආරාම දසක ජාතිකය

තවද මාගේ ගුරු වූ සඵලයන් වහන්සේ දක්ෂිණාපථයෙහි උයන්ගොව්වෙකු අරනයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩිවාසය කොට වස් අන්තයේ දැක්මිණ ජනපදයට වැඩිසේක.

දැක්මිණා ජනපදයෙහි එක්තරා උපාසකයෙක් සතරපසයෙන් සඵලයන් පවරා දුන් දී උයන පිළිගැන්වීය. පිළිගන්වා “මේ උයනේ ඒ ඒ තැන වඩිනේ යහපතැ”යි කීය. එවිට හිඤ්ඤා වහන්සේ උයන්ගොව්වා අත අල්වාගෙන ඒ ඒ තැන ඇවිදිනාසේක. එක් සිස් වූ ප්‍රදේශයක් දැක “මේ ස්ථානයේ මෙසේ වූයේ ඇයිදැ?”යි විචාරා “ඛලා උයන්ගොව්වෙකු විසින් මුල් බට නියාවට බල බලා පැන් වත්කරන්ට උවමනවයි ගස්පැල උදුර උදුරා පැන් වත් කළේය. එසේ හෙයින් මේ ප්‍රදේශය මේ නියාවට විය”යි කීහ. ඒ කථාව සංසයා වහනසේ සඵලයන්ට දැන් වූසේක. සඵලයෝ “එකියන උද්‍යානපාලයා පෙරත් උයන් නැසුවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජරුවන්ගේ උයන රකිනා උයන්ගොව්වා එතනට අවුත් නුවර උත්සවයක් විසින් තෙමේත් උත්සවයට යනු කැමතිව උයන ඉඳිනා වඳුරන්ට කියන්නේ “නොප ඇමටත් මේ උයන නිසා බොහෝ ලාභය, එසේ විසින් මම නුවර උත්සව කෙළපියා එනදැනුරෙන් උයනේ පැලෑටිගස් වලට පැන් වත්කරව”යි කීහ. එකියන වඳුරෝ “යහපතැ”යි ගිවිස උයන්ගොව් විසින් දෙනලද රැන්

හා උඩුකල ඇරගෙන ලිඳින් පැන් උකා පැලැටිගස් වලට පැන් වත්කරන්නාහ. මේ නියායෙන් පැන් වත්කරන කලට එකිනෙක වඳුරන්ට නායක වූ වඳුරා එතනට අවුත් “මේ නියායෙන් පැන් වත්කරන කලට පැනට හානි වෙයි, ඒ නියායෙන් මුල් බොහෝකොට බට ගසට බොහෝකොට පැන් වත්කරන්ට උවමනෙවයි, මඳකොට බට ගසට මඳකොට පැන් උවමනෙවයි ගස් උඳුරා බල බලා පැන් වත්කරන්නා පැනට හානි නොවෙයි, මේ නියාවට බල බලා පැන් වත්කරන්නා යහපතැ”යි කීය. එකිනෙක වඳුරෝත් “මුන් කීයේ ඇත්තම”යි ගිවිස සමහර පැල උඳුරා බලා සමහර පැල ඉඳවා සමහරට පැන් වත්කොට යන්නාහ.

මේ නියායෙන් දවස් අරණ කලට නුවණැති බ්‍රාහ්මණයෙක් එතනට අවුත් වඳුරන් කරන්නා වූ ක්‍රියාව දැක කියන්නේ “තොපි ඇම මේ නියායෙන් පැල උඳුරා පැන් වත්කරන කල ගස් නොමියේද? මේ උපාය තොපි ඇමට කිවෝ කවුරුදැ?”යි කීහ. එවිට වඳුරෝ කියන්නාහු “අපගේ අධිපති වාහරයන් කීවාට කරමින”යි කිවූහ. බෝධිසත්ථයෝ “තොපගේ යුට්පතියාණන්ගේ නුවණ මෙසේ කල තොප ඇමගේ නුවණ තමාම කියනුම කිමිදැ”යි කියා කීහ. ඒ අසා එකිනෙක වඳුරෝ කියන්නාහු “බමුණානන් වහන්සේ කියන්නේ කිමිද? අප කළේ නුවණ නැතිව කළ දෙයක් නොවෙයි. ගස්කොල නම් ප්‍රමාණය දැන පැන් වත් කළමනා වේදැයි සිතා ඒ නියාවට පැන් වත්කළමිමැ”යි කීහ. “බමුණානන් වහන්ස, අපට නින්දා කරන්නේ ඇයිදැ?”යි කියා කීහ.

එවිට බෝධිසත්තවයෝ කියන්නාහු “තොප හා තොපගේ වඳුරු මුලට මා කියන්නේ කිමිදැ?යි තොප ලවා පැන් වත්කර වන්නා වූ උන්ම නායක වූ රජ්ජුරුවන් වහන්සේටය, මා නින්දා කරන්නේය”යි කීහයි වදුරා මේ ‘ආරාම දූසක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

එකීයන උයන් නැසූ වඳුරා නම් මෙකීයන උයන්ගොව්වයා, ඒ කාරණය ප්‍රත්‍යක්ෂව කීවා වූ බ්‍රාහ්මණයා නම් නිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජ වූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

268. සුජාත ජාතකය

තවද මාගේ මව් වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සුමනා නම් සිටුදුවණියන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

ධනංජය සිටාණන්ගේ දූ වූ විශාඛා මහ උපාසිකාවන්ගේ නන් වූ සුජාතා නම් සිටුදියණියන් අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ පුතණුවන්ට විවාහ මගුල්කොට ගෙනාහ. එකීයන සුජාතාවෝන් ගෙට ආවක් පටන් ගෙයි වහල් හා කැට්ටින් ස්වාමිපුත්‍රයා කැට්ටින් අඬදබර කරන්නාහ. මේ නියායෙන් දවස් අරණා සමයෙහි සඵලයෝන් එක් දවසක් අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ ගෙට වළඳන්ට වැඩිසේක. අනේපිඬු මහසිටාණෝන් සඵලයන්

දන් වළඳමින් සිටි කලට එකියන සුජාතාවෝ ගෙයි වහල් හා කැට්ට දබර කරන්ට වන්හ.

සඵඤ්ඤෝ දබර කරන අධි අසා “මේ කීමෙක්දැ?යි සිටාණොනි” වදළුසේකි. “ස්වාමීනි, මාගේ ගෙයි කළහකාරීය දන්නා ලෙහෙළියක් ඇත. ඕ නොමෝ තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා කැට්ටත් ගෙයි වහල් හා කැට්ටත් කළහා කෙරෙයි, ඈ දබර කරන අධිය ස්වාමීන” කිහ. එබස් අසා සඵඤ්ඤන් වහන්සේ සුජාතාවන් ලගට කැඳවා “සුජාතාවනි, තී විසින් තොපගේ ස්වාමිපුත්‍රයාට වධ කරන්නා මෙනි. පින්වත් සුජාතාවනි, ස්වාමිපුත්‍රයෙකුට අඹුවෝ සත් දෙනෙක් ඇත්තාහ. ඉන් තෝ කුමන අඹුදැ?”යි විචාරා වදළහ.

එවිට සුජාතාවෝ කියන්නෝ “ස්වාමීනි, මම නොදනිමි” කිහ. එවිට සඵඤ්ඤෝ කියන්නාහු “යමි ස්ත්‍රියක් තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයාට නැදි මයිලන්ට හා ගෙයි දුසි දුසයන්ට දස විට බැණ දෙඩා වාසය කෙරේ නම් ඒ ස්ත්‍රිය වධක භාය්සී නම් වෙයි.

යමි ස්ත්‍රියක් ස්වාමිපුත්‍රයා ඉපද වූ සමිපත් අනියමින් තම සින් සැටියේ වියදම් කෙරේ නම් ඒ ස්ත්‍රී වොර භාය්සී නම් වෙයි.

යමි ස්ත්‍රියක් ස්වාමිපුත්‍රයා නියාවට තොමෝ වැඩිතරම් සිට ස්වාමිපුත්‍රයා කීවා නොඅසා තොමෝ වාසය කෙරේ නම් ඒ ස්ත්‍රිය අරිය භාය්සී නම් වෙයි.

යම් ස්ත්‍රියක් තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයාගේ අන්තපානාදී වූ දෙය දැන වැදූ මවක් යම්සේ තමාගේ පුත්‍රයකුට කැවිලි පෙවිලි ආදියෙන් ඉඳුරා පිරිමසාද? ඒ නිශාවට වාසය කරන ස්ත්‍රී මාතු භාය්සී නම් වෙයි.

යම් ස්ත්‍රියක් තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයාට යම්සේ හය ලජ්ජා ඇතිව, නැගණි බුණුණි කෙනෙකුන් මෙන් වාසය කෙරේ නම් ඒ ස්ත්‍රී හගිනි භාය්සී නම් වේ.

යම් ස්ත්‍රියක් තම ස්වාමිපුත්‍රයාගේ ධන ධාන්‍ය රකිමින්, වර්ධනය කෙරෙමින්, නැදි මයිලන් උවටැන් කරමින්, ස්වාමියාගේ කර්මාන්ත වෘද්ධි කෙරෙමින් වාසය කෙරේ නම් ඒ ස්ත්‍රී සබ් භාය්සී නම් වේ.

යම් ස්ත්‍රියක් තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා තමා මරනත්, බණිනත්, දෙඩනත් ඒ ඉවසා වාසය කෙරේද? ඒ ස්ත්‍රිය දුසි භාය්සී නම් වෙයි” යනාදීන් අමුචන් සත්දෙනාගේ කථාව සඵඥයන් වහන්සේ වදුරන්නා එකියන ගාථා සත අවසානයෙහි දී එකියන සුජාතාවෝ දුසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියාය.

ඵච්ච සඵඥයෝ වදුරනසේක් “ඵමිබල සුජාතාව, පුරුෂයන්ට යම් ස්ත්‍රියක් වධක භාය්සීව, වෞර භාය්සීව, ආරිය භාය්සීව වාසය කළා නම් නරකාදිවල ඉපිදූ බොහෝ දුක් විඳිනාහ.

යම් ස්ත්‍රියක් මාතු භාය්ඨාව, හගිනි භාය්ඨාව, සඛි භාය්ඨාව, දුසි භාය්ඨාව වාසය කෙරේ නම් ඔහු වනාහි දිව්‍යලෝකයෙහි සමිපත් විදිනාහ. තෙපි වනාහි මෙකියන උතුම් භාය්ඨාවන් සතරදෙනාගෙන් කොයි භාය්ඨාවන්ගේ ගුණයෙන් වාසය කරවිදැ?”යි විචාරා වදාළසේක.

එවිට සුජාතාවෝ කියන්නාහු “මාගේ ස්වාමිපුත්‍රයාට දුසි භාය්ඨාව සිට වාසය කෙරෙමි” කීහ. එවිට සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ “යහපතැ”යි කියා ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක.

එක් දවසක් සංඝයා වහන්සේ දුමිසතා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව කථා කරනසේක් “යම්සේ සුජාතාවෝ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ වදාළ එක බසින්ම අවගුණයෙන් හැර නැමුනාහ. සඵඤ්ඤානුත් එක බසින්ම සුජාතාවන් වූ නියාව යහපතැ”යි කියා මේ කථාව කිය කියා උන් තනට සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පූඪිභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “පෙරත් එක බසින්ම තිබුයෙමි වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට පුඤ්ඤ ඉපිද ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අයාමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණියාහ.

බෝධිසත්ථයන්ගේ මෑණියෝ කෝපිව වාසය කරන්නාහ. රජ්ජුරුවෝ “මාගේ මෑණියන්ගේ කෝපය කෙසේ සන්සිදුවා

ගනිමි දේ හෝ”යි සිත සිතා හිඳිනාහු “යම් කාරණයක් දැක විනා නිකම් කාරණා කියනට බැරිය”යි සිතා කාරණයක් පරීක්ෂා කෙරෙමින් උන්නාහ. එක් දවසක් රජපුරවෝ තමන්ගේ මෂණියන් ඇරගෙන උයන් කෙළියට නික්මුණාහ.

ඒ වේලාවට එක් කැරලෙක් උයනේ හිඳ ඇඬීය. ඒ අඬ අසා බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ “අවලක්ෂණ පක්ෂියා ඇඬීය”යි කියා දෙකන වසා ගත්තාහ. ඉන් ඔබ්බට ගිය කලට කෙවිල්ලක ඇඬූ ශබ්දය අසා “යහපත් නියා ශබ්දයකැ”යි කියා සතුටු වූහ.

මේ අර්ථය දැන රජපුරවෝ “මෂණියන්ට කියනට කාරණයක් දිටිමි” කියා කියන්නාහු “මෂණියන් වහන්ස, නපුරු ශබ්දය අසා සියල්ලවුන්ටම අප්‍රිය විය. යහපත් පක්ෂියාගේ ශබ්දය අසා සියල්ලවුන්ටම සන්නෝෂ විය. එසේ හෙයින් මෂණියන් වහන්ස, තද පරෑෂ වූ බස් ඇර මධුර වූ බස් කීව මැනවැ”යි කියා ඒ බරණැස් රජපුරවෝ මෂණියන්ට අවවාද කීහ. එකියන මව් බිසවුන් පුතණුවන් කී එකී අවවාදය අසා තමන්ගේ තද පරෑෂකම් අළහයි වදුරා මේ ‘සුජාතා ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි ඒ රජපුරවන්ගේ මව්බිසවු නම් මෙසමයෙහි මෙකියන සුජාතා නම් සිටුකුමාරිකාය, එසමයෙහි බරණැස් රජ ව උපන්නෙමි ලොවිතුරා බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක.

269. කාකෝලුක (උලුක) ජාතකය

තවද මාගේ දෙව් වූ සඵලයන් වහන්සේ
පේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කව්චන්ගේ හා
බකමුණුන්ගේ කථාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

පේතවනාරාමයෙහි පිටිපස්සේ හිඳිනා හික්ෂු කෙනෙකුන්
වහන්සේ දවස් පතා උදෑසන මළුව අමඳිනා කල කව්චන්ගේ
ඉස් නැලිය දෙනැලිය ඇමද දමනසේක. මේ නියායෙන්
දවස්පතා කව්චන් උකා දමන හෙයින් එක් දවසක් ඒ හික්ෂුන්
වහන්සේ දම්සතා මණ්ඩපයේ දී අනිත් හික්ෂුන් වහන්සේට
එපවත් කීසේක. ඒ කථාව කිය කියා වැඩ උන් තෙනට
සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට
පුඵහාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුද?”යි විචාරා
වදුරා ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ “ස්වාමීනි, කව්චන් හා බකමුණුන්
කවර කලක පටන් උනුන් හා වෛර වූයේද?”යි කියා
විචාලසේක. “මහණෙනි, ප්‍රථම කල්පයෙහිය”යි වදුරා “ඒ
කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත්
දක්වා වදුලසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස ප්‍රථම කල්පයෙහි මනුෂ්‍යයෝ තමන්ට රූපන්
වූ පුරුෂයන් රජකමට තකා ගත්තාහ. සිව්පාවෝ සිංහයන්
රජකමට තකා ගත්තාහ. මත්ස්‍යයෝ ආනන්ද නම් මත්ස්‍යයා

රජකමට තකා ගත්තාහ. පක්ෂී එකණෙහිම ගල තලක් මත්තේ රැස්වගෙන කියන්නාහු “මනුෂ්‍යයෝ තමන්ට රජකමට තකා ගත්තාහ. සිව්පාවෝ සිංහයන් රජකමට තකා ගත්තාහ. මත්ස්‍යයෝ ආනන්ද නම් මත්ස්‍යයා රජකමට තකා ගත්තාහ. ඒසේ විසින් අපටත් රජපුරු කෙනෙකුන් උවමනෙව”යි සිතා සෑම පක්ෂීන් එක්ව බකමුණෙකු රජකමට තකා ගත්තාහ. තකාගෙන “එකණෙහිම ගිවිස්සන්ට උවමනෙව”යි උවමනා නිසා එක් පක්ෂියෙක් නැගීසිට “බකමුණාට රාජ්‍යය පැමිණීම එකෙණෙහිම ගිවිස්සේ ඇද්දැ?යි ගිවිස්සේ ඇද්දැ?”යි තුන්විටක් විවාළේය. දෙවිටක් විවාරාණ තුරු එකෙකුත් මුවෙන් නොබැණු උන්හ. එවිට එක් කවිඬෙක් සිතන්නේ “මුන් රාජ්‍යශ්‍රී ලත් සන්නෝෂයෙන් ඉඳිනා වූ මුගේ මුණ මෙසේ කල ඉඳින් කෝපයක් වූ වේලේ මුණ මෙසේ බැලිය ඇද්දැ?”යි කියා සිතා පක්ෂීන්ට කියන්නේ “සිය ගෝත්‍රයෙහි උපන් පක්ෂීනි, මා කියන්නාක් ඇමදෙනම නොකිපී අසතොත් කියමි” කිහ එබස් අසා පක්ෂී කියන්නාහු “ඉඳින් බාල පක්ෂියෙක් වී නමුත් කටයුත්ත කියයි නම් එම වේද? කටයුතු, නොප දත් දෙයක් ඇත්නම් කියව”යි කිහ.

එවිට කවිඬු කියන්නේ “මේ බකමුණා රාජ්‍යය ලද්ද වූ සන්නෝෂයෙන් ඉඳිනා වූ මුගේ මුණ මෙසේ කල ඉඳින් කෝපයක් වූ නම් කකියා ගිය කබලේ ලූ තල සේ පක්ෂී ඒ ඒ තෙන ඉසිර පලා යන්නාහ”යි කියා “මුන් කෙරේ ඇලෙන්නේ නැත. එසේ හෙයින් බකමුණන් රාජ්‍යයට තැකීමට මා ගිවිස්සේ නැතැ”යි කියා ආකාශයට නැගී පලා ගියෝය.

එකිනෙක බකමුණන් කවුඩු පස්සේම දිවගත. මේ නියායෙන් උන් දෙනන් පලා ගිය පසු සෙසු පක්ෂී එක්ව “කවුඩා කියේ ඇත්තම”යි කියා බකමුණන් ඇර ස්වණීභංස පෝතකයෙකු රාජ්‍යයට තකා ගත්තාහයි වදුරා මේ ‘කාකොලුක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි භංසපොතකව උපන්නෙමි බුදුටු මමිම ය”යි වදුළුසේක.

270. උදුපාන (දුසක) ජාතකය

තවද මාගේම කරුණානිධාන වූ සඵලයන් වහන්සේ බරණැස් නුවර ඉසිපතනාරාමයෙහි වැඩවසන සේක් බොන හික්කුන් පරිහරණය කරන්නා වූ බොන පැන් ලිඳක් කසල කරන කැණහිලෙකු ඇරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක්තරා කැණහිලෙක් බොහෝ හික්කුන් වහන්සේ බොන පැන් වළඳන්නා වූ ලිඳක් දැක ඒ ලිඳින් දවස්පතා ම පැන් බී ඒ ලිඳ කසල කරන්නේය. එක් දවසක් එකිනෙක කැණහිල් බල්ලා දැක සාමණෝර මහඵවරුන් වහන්සේ කැට කබේලිහි දමා ගසා එතනින් පහ කළුසේක. උයින් එවක් පටන් එතනට නොආවරීය.

එපවත් දුමිසතා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාඵවරුන් වහන්සේ කථාකොට කොට උන් තෙතට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින්

යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මෙකියන කණුහිල් මේ බොන පැන් ලිඳුම කසල කළේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බෝධිසත්ථයෝ එක්තරා කුලයක ඉපිදු තාපස ව එම බරණැස් නුවර ඉසිපතනාරාමයේ බොහෝ තාපසවරුන් පිරිවරා වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි මෙම කියන ලිඳු මෙම කියන කණුහිල් පැනුන් බි කසලන් කරන්නේය. එවිට තාපසවරුන් මළ බාන් ලා කණුහිලා අල්වාගෙන ගොස් බෝධිසත්ථයන්ට පෑහ. බෝධිසත්ථයෝත් එකියන කණුහිලා දැක කියන්නාහු “අයි, තා විසින් තාපසවරුන් පැන් බොන්නා වූ ලිඳු කසල කරන්නේ අයිදැ?”යි කීහ. එබස් අසා කණුහිල් කියන්නේ “තාපසයන් වහන්ස, මට කෝප නොකළ මැනව, අපගේ සන්මුත්තන් පරම්පරාවේ යම් තෙනකින් යමක් අනුභව කළමෝ නම් එතන කසල කිරීම අපට තිබී ආ ජාතිධර්මයහ. එසේ හෙයින් කෙළෙමි. මට කෝප නොකළ මැනව”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ථයෝ “තොප ඇමගේ යාපතට ඇරගත් දේ මෙසේ කල නපුර තමාම වේදැ”යි කියා “අදු පටන් තොපි මේ ලිඳු කසල කළා නම් දන්නවාදැ”යි කියා අළහ. එකියන කණුහිලා එතනට එන්නාක් නොකෙළේ යයි වදුරා මේ ‘උදුපාන ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි තාපස ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

271. ව්‍යාඝ්‍ර ජාතකය

තවද මාගේ මව් වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝකාලික ස්ථවිරයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

මෙහි වර්ථමාන කථාව තෙළෙස් වෙනි නිපාතයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේයි. මෙහි වනාහි කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ වාසය කරන්නා වූ කෝකාලික ගම දැගසව්වන් වහන්සේ කාටත් නොකියා වස් වැස සැවැන් නුවරට වැඩිපුරුසේක. ඒ කෝකාලික ගම වසන්නා වූ මනුෂ්‍යයෝ කෝකාලික තෙරැන්වහන්සේට කියන්නාහු “දැගසව්වන් වහන්සේ මේ ගම වස් වැස වැඩි නියාව අපට නොකියේ ඇයිද? එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ ගොසින් දැගසව්වන් වහන්සේ කැඳවාගෙන වඩිනේ යහපතැ”යි කීහ.

“යහපතැ”යි කියා කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ සැවැන් නුවරට ගොස් දැගසව්වන් වහන්සේ කෝකාලික ගමට වඩිනා නියාවට ආරාධනා කළසේක. දැගසව්වන් වහන්සේ “අප එන්නේ නැත, තොපි යව”යි නොගිවිසිසේක.

මේ කථාව දමිසභාවට රැස් වූ මාළුවරැන් වහන්සේ “කෝකාලික ස්ථවිරයෝ දැගසව්වන් වහන්සේ එක් වන් ඉන්ද

නොදෙති. ඇරපියාත් ඉන්දු නොදෙති” කිය කියා උන් තෙනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, මහණෙනි, පෙරත් ඔහු එසේම වේදැ”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ වෘක්‍ෂ දේවතාව උපන්නාහ.

ඒ අසල එක් වනයෙක සිංහයෙක් හා ව්‍යාක්‍රයෙක් වාසය කරන්නේය. ඔවුන් දෙදෙනා නිසා මනුෂ්‍යයෝ ඒ වනය නොකපා ඉන්නාහ. සිංහයා හා ව්‍යාක්‍රයාත් ඒ වනයෙහි ඉඳිනා සිව්පාවුන් කා ඒ ඒ තැන කැබලි එලා තබන්නාහ. එසේ හෙයින් ඒ වනය කුණු මසින් ගඳුව වනය මුලුල්ලම දුර්ගන්ධ විය. ඒ වනය වසන්නා වූ වෘක්‍ෂ දේවතාවා බෝධිසත්ථයන් කරා ගොස් එපවත් කියා “සිංහයා හා ව්‍යාක්‍රයා මෙතනින් පහකොට පුඵවෝත් යහපත, ඒ නියාවට පහ කරන්නදැ?”යි විචාළේය.

එවිට බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “සිංහයා හා ව්‍යාක්‍රයන් වනාන්තරයේ ඉඳිනා නිසා මනුෂ්‍යයන් මෙකියන වනාන්තරය නොකපන්නේය. එසේ නැත්නම් සිංහයන් හා ව්‍යාක්‍රයන් මෙකියන වනාන්තරයෙහි නැති නියාව දුන්තු නම් මෙකියන

වනාන්තරය කොටා පියා සේන්කොට ගන්නාහ. එසේ විසින් සිංහයා හා ව්‍යාක්‍රයාත් පහ නොකරව”යි කීහ. එසේ කීවත් ඒ දිව්‍යපුත්‍රයා බෝධිසත්ත්වයන් කීවා නොඅසා හයංකාර ශබ්ද පවත්වා සිංහයා හා ව්‍යාක්‍රයාත් පහකොට පිහ. මනුෂ්‍යයෝ සිංහ ව්‍යාක්‍රයන්ගේ පියවර නොදැක “සිංහ ව්‍යාක්‍රයන් ඔබ්බේ වනාන්තරයකට ගිය නියාවේදැ”යි සිතා ඒ වනාන්තරය එක් භාගයකින් කපා හෙලි කරන්නට වන්න.

එවිට එකීයන දිව්‍යපුත්‍රයා බෝධිසත්ත්වයන් කරා ගොස් “සබ්ද, තොප කීවා නොඅසා මම සිංහ ව්‍යාක්‍රයන් පහ කෙළෙමි. සිංහ ව්‍යාක්‍රයන් වනාන්තරයේ නැති නියාව දන්නා වූ මනුෂ්‍යයෝ වනාන්තරය එලි කරන්නට වන්නාහ. මෙවිට කුමක් කරමිදැ?”යි කියා කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “සිංහ ව්‍යාක්‍රයන් ගියා වූ වනාන්තරයට තොපි ගොසින් පිළිවන් වීනම් ඔවුන් දෙදෙනාට ආරාධනාකොට කැන්දූගෙන එව”යි කීය. දිව්‍යපුත්‍රයාත් ඔවුන් ගියා වූ වනාන්තරයට ගොස් දෙහොත් මුදුනේ තබා ඔවුන් දෙදෙනාට ආරාධනාකොට “මේ මම නොදැන තොපි හැම හය ගන්නවා ඵලවා පිමි. ඒ මම නොදැන කළෙමි. මට ඝෂමාකොට මා වසන්නා වූ වනයට එව”යි කීහ.

එවිට ඔවුහුත් එබස් අසා “තොප වසන්නා වූ වනාන්තරයට අපි නේමිමැ”යි කියා නාවාහුය. එකීයන මනුෂ්‍යයෝත් ඒ

බැඳිදු කොටා එලිකොට සේන් කොටා ගත්තයි වදුරා මේ ‘ව්‍යාඝ්‍ර ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි සිංහයා නම් සැරියුත් මහස්ථවිරයන්ය. ව්‍යාඝ්‍රයා නම් මුගලන් මහස්ථවිරයන්ය. එකියන වනස්පති දේවතා නම් කෝකාලික ස්ථවිරය. වෘක්‍ෂ දේවතා ව උපන්නෙමි බුදුවූ මම මෙම ය”යි වදුළුසේක.

272. කවිජප ජාතිකය

තවද මාගේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසනා සමයෙහි කොසොල් රජපුරුවන්ගේ අමාත්‍යයන් දෙන්නෙකු අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

මෙහි වර්ථමාන කථාව ඒකක නිපාතයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ කසී ගමක බමුණු ව ඉපිද පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක හිමාලය වනයට වැද සෘෂිපුවුප්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාහිඤු අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ගඟක් සමීපයෙහි ධ්‍යානලාභී ව උපේක්‍ෂා පාරමිතාව පුරන්නාහ.

එවිට එක් දුශ්ශීල වානරයෙක් බෝධිසත්ත්වයන්ගේ උරය පිට ඉඳ ශ්‍රෝතයට දුශ්චරිත ක්‍රියා කරන්නේය. මේ නිසායෙන් දුවස අරනේය. බෝධිසත්ත්වයෝ උපේක්‍ෂා පාරමිතාව පුරණ හෙයින් එහි උපේක්‍ෂාව ඉඳිනාහ. ඒ අභ්‍යාසයට එක් දුවසක්

දියෙන් ගොඩ නැගී අවිච්ච නැප නැප කට දුල්වාගෙන වැදුණෝනා ඉඩ්බෙකු දැක “නාපසයන්ට කළා වූ ක්‍රියාව සේ කෙරෙමි” කියා ඉඩ්බාගේ කටට දුශ්චරිත ක්‍රියා කළේය. එකල්හි ඉදිබුවා යහපත්කොට ඩෑගත. එවිට වදුරු තමා බලවත් වේදනා වැදුගත් හෙයින් ඉදුබා දැනින් අල්වාගෙන “මේ මාගේ දුක්ඛය කවුරුන් ලගට ගොස් අරවා ගනිමිදැ”යි සිතා “අනික් කාටත් බැරිය, උපේක්ෂා පාරමිතාව පුරන්නා වූ නාපසයන් කරා යෙමි” සිතා ඉදුබුවා වඩාගෙන බෝධිසත්ථයන් කරා ගියේය.

බෝධිසත්ථයන් ඒ වදුරා දැක “මේ කිමිද? හිඤා පාත්‍රයක් වඩාගෙන එන්නා වූ නාපස කෙනෙකුන් මෙන් කිමිදැ?”යි විචාළාහ. එවිට එකියන වානරයා කියන්නේ “නාපසයන් වහන්ස, මා විසින් යහපත් දෙයක් දේ හෝයි සිතා මේ ඉඩ්බාගේ කටට දුශ්චරිත කෙරෙමි සිතා මෙහෙයිමි. ඔහු වනාහී ඩෑ ගත. මම වනාහී බලවත් වේදනා පත් වී ඒ වේදනාවෙන් මා මිදුවොත් යහපතැ”යි කීය.

එවිට නාපසයෝ ඉදුබාට කියන්නේ “මේ කියන වදුරු මෙඵුන ක්‍රියාවෙහි තෘෂ්ණාව බලවත් හෙයින් මොහු සිත සිතා දුෂ්‍යකමි කළේය. තොයින් උග්‍ර සේම අඤ්ඤායෙක්ද? අරුපියව”යි කීහ. එවිට ඉදුබාත් බෝධිසත්ථයන් කී නියායෙන්ම අරුපියා එකියන වදුරුන් තමාට පැමිණී දුක්ඛය නාපසයන් නිසා මිදුනු හෙයින් එවක් පටන් එසේ වූ අධිමියක් නොකළේයයි වදුරා මේ ‘කච්ඡය ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි ඉදුඩා හා වදුරා නම් මේකියන අමාත්‍ය දෙදෙනාය. උපේක්‍ෂා පාරමිතාව පිරුෂ තාපසයෝ නම් බුදුව මම ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

273. ලෝල ජාතකය

තවද මහපොළොව සේ විසාරද වූ ගුණ ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ලෝභී හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

සිව්පසයෙහි ලෝභී වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේ කරා ගෙනගොස් දැක් වූසේක.

එවිට සඵලයෝ “සැබෑද? මහණ, තා සිව්පස ලෝභීය”යි විචාරා වදුරා “සැබෑව, ස්වාමීනි” දන්වන්නා “මහණෙනි, මේකියන හික්ෂුහු පළමුව ලෝභිකම නිසා උත්තම ව තමන් වසන්නා වූ ස්ථානයෙන් ඉන්දු නුනුනුවෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර සිටාණන්ගේ ගෙයි අරක්කැමියා පින් පිණිස පක්ෂිනිට ඇවිත් ඉදිනා නියායෙන් පෙට්ටි වියා එල්වන්නේය. බෝධිසත්ථයෝත් පරවිය ඉපිද එකියන අරක්කැමියා විසින් එල්වනලද පෙට්ටියක වාසය කරනසේක.

එක් දවසක් කපුටුවෙක් මුළුතැන්ගෙයි උඩින් පියඹා යන්නේය. මවිජමාංශ ගණය ඉවසාගත නොහී “මුළුතැන්ගෙට කෙසේ වැදුනෙමි දේ හෝ”යි සිතා උන. බෝධිසත්ථයෝත් “ගොදුරු කන්ටය”යි පිටත් උනාහ.

එකිසන කපුටුවා බෝධිසත්ථයන් පස්සේ පියඹා යන්ට වන. බෝධිසත්ථයෝත් “ඇයි? සබඳ කපුටුවාණෙනි, තොප හා එක්ව අප ගොදුරු කන්නේ නැත. තොපි මා හා කැට්ටි ගොදුරු බිමට එන්නේ ඇයිදැ?”යි විචාළසේක. එවිට කපුටු කියන්නේ “පරවිසාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ ගොදුරු කැට්ටි හා වාසය මටත් අහිප්‍රාය, එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේට සේවාකම් කරන්ට ආමි” කීහ.

එබස් අසා පරවිසාණෝ “යහපතැ”යි කියා උග සමග ගොදුරු කන්ට ගියාහ. පරවිසාණන් ගොදුරු කා දී තෙමේ ගොසින් ගොම ටිමිබක් තුඩින් ඉරා පණුවන් කා බඩ පුරාගෙන පරවිසාණන් ලගට අවුත් යහපත්ව තව දක්වා ගොදුරු කන නියාවද “තමාගේ සය ඇදින කන්ට අවුදැ”යි කියා පරවිසාණන් කැට්ටි ගොදුරු කා කැට්ටිම වාසස්ථානයට ගියේය. එවිට අරක්කැමියාත් “අපගේ පරවිසාණෝ තමන් සහය වූ කව්ඬෙකු ඇරගෙන ආව”යි කියා එකිසන කව්ඬාට ඉන්ටත් එක් පෙට්ටියක් වියලා බැඳලීය. ඒ පෙට්ටියේ කව්ඬා වාසය කෙරෙයි. මේ නියායෙන් කීප දවසක් වාසය කළ කල එක් දවසක් එකිසන සිටාණන්ගේ ගෙට බොහෝ දඩමස් ගෙනාවානුය.

එදවස් එකියන කවිඩාත් “මාත් එමින් යමිසේ මාංශයක් කන්ට උවමැනවැ”යි සිතා උන්න. පරවියාණෝ ගොදුරට යෙමින් සිට “ඇයි? කවිඩාණෙනි ගොදුරු කන්ට එව”යි කියන්නා “ස්වාමීනි, ඊයේ මා කෑවා වූ ගොදුරු නොදිරුණු අජීණීව බඩරජා ගන්ට වන, මම අද නේමි” කීහ. එවිට පරවියාණෝ කියන්නෝ “නොපි කුමක් කියවිද? කවිඩන් නම් එළඟි තෙලින් ඇඹරූ පාන්කඩක් කැවීමට බඩ සුගක් තිබී දිරණ පමණක්, සෙසු යම් ගොදුරක් උගුරෙන්පාත ගිය විටම නොදිරා තිබේද? කවිඩන්ටත් අජීණීයෙක් ඇතිව බඩරජා ගණීදැ?”යි කීහ. “ඒ එසේමය, එසේද වුවත් මට රජා දැඩිය. මම අද නේමි” කීය.

එවිට පරවියාණෝ “නා මේ මවිජමාංශ නිසාය කියන්නේ, සිටාණන් වහන්සේගේ මවිජමාංශ ඉදුල් නොකරව, ඉදුල් කෙළෙහි නම් තට බොහෝ විනාශ පැමිණෙන්නේය”යි කීහ. මෙසේ අවවාද කියා පරවියාණෝ ගොදුරු කන්ට ගියහ. එවිට අරක්කැමියාත් මවිජමාංශ පිස පණත්කොට තිබා ඇඟ ඩා නිවන්ට පිසන ගෙන් පිටතට ගොස් සිටියේය. ඒ වේලාවට කවිඩා “මේ මවිජමාංශ කන්ට අවකාශය”යි මාළු පිස වසා තුඩු බඳුනක් මත්තේ උන්නේය. උගු ඉඳිනා වස්න ‘ක්විං’ යන ශබ්ද විස. එවිගස අරක්කැමියා අසා ගෙට අවුත් කවිඩා අල්වාගෙන ඇඟ පියාපත් සිඳු කුඩිඹියක් තබා ලුණු මිරිස් අඹරා කාඨිගා ඇඹුල් දියෙන් අනා ඇඟ ගල්වා කපුටුවා ඉඳිනා පෙට්ටියට දැමූහ. පරවියාණෝ ගොදුරු කා එතනට අවුත් කවිඩා දැක වෙහෙසා කියන්නාහු “කෙකින්න, අපගේ

සබඳු කවිඛා ඉන්නා මැදිරියේ තොප උන්කල තොපට නොදෙඛා උහ එන්නාට පළමුකොට වහා පලා යව”යි කීහ. එබස් අසා කවිඛා කියන්නේ “ස්වාමීනි, මම කෙකින්නක් නොවෙමි. නුඹවහන්සේ වදුළු අවවාද නොගිවිස මවිජමාංශයෙහි තෘෂ්ණාව උපදවා ලෝභයෙන් මවිජමාංශ කන්ට ගොසින් අරක්කමේයා මා අල්වාගෙන මට කළ ගැහටය”යි කීහ.

එවිට පරවිසාණෝ “මා කීවා නොගිවිස මේසා දුක්ඛයට පැමිණියේය. ඉනිබිබේ මින් මිය පරලොව ගිය කලත් නරකාදී දුක්ඛයට පැමිණෙන්නේ වේදැ”යි කියා “මමත් මෙතන උන් කල අරක්කමේයා මා කෙරෙහි සැක උපදුව”යි කියා එතනින් පියාසරකොට ඔබ්බකට නැගී ගියහයි වදුළුසේක.

මේ බණ අවසානයෙහි හිඤ්ඤන් වහන්සේ අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටිසේක. පුච්චාර සන්ධි ගළපා මේ ‘ලෝල ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි ලෝහි කවිඛා නමි මේ ලෝහි හික්ෂුහුය. පරවි ව උපන්නේමි බුදුවු මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

274. දුලුසි (රුවිර) ජාතකය

තවද මහලුහුද වූ ගුණ ඇති සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් ලෝහි හික්ෂු කෙනෙකුන් වහනසේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී. මෙහි

වර්ථමාන කථාවත් අතීත කථාවත් දෙකම පළමු කී ජාතකය මෙනි.

275. කුරුධම්මී ජාතකය

තවද මහමෙර සේ ස්ථිර වූ සාරගුණු ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් අකුරක් ගසා හංසයෙකු මැරූ හික්ෂුවක්හු අරහසා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

එම සැවැත් නුවර යාඵවෝ දෙදෙනෙක් ශාසනයෙහි මහණු ව උපසම්පදාව ලදින් බොහෝ සේ උනුන් නොහැර එක්ව ම ඇවිදිනාහු අවිරවතී නම් ගංගාවට ගියාහු නාපියා අවිච තැප තැප පුරාතන කථාවන් කිය කියා වැල්ලේ සිටියාහ. ඒ ඇසිල්ලෙහි ආකාශයෙන් යන්නා වූ හංසයන් දෙන්නෙකු දැක දෙන්නාගෙන් කුඩා මහණු කියන්නේ “තෙළ හංසයන් දෙන්නාගෙන් එකෙකු ඇසකට අකුරකින් ගසමි” කීහ. අනික් මහණු කියන්නේ “තොපට බැරිය”යි කීහ. “එසේ විනම් බැළව මැන, මා දුසාවේ ඇසට ගහන්ට ආශ්වය්ඝීය කිමිදු? අප ඇලයේ ඇසට ගසමි” කීහ. අනික් මහණු “තොපට බැරිය”යි කීය. නැවතත් “එසේ විනම් බැලුව මැනවැ”යි කියලා තුනසේ අකුරක් අල්වාගෙන හංසයාගේ පශ්චාද්ඵ භාගයට ගසාලිය. යන්නා වූ හංසයා අකුර බුරාගෙන යන අඩ අසා නැවත පෙරලා බැලිය. ඒඝණයෙහි වට අකුරක්

ගසාලිය. ඒ අකුර ගොස් ඇලයේ ඇසින් වැළ තමා දුසාවේ ඇසින් නාගාපිය.

තංසයාද අධාගෙන පා පිට වැටී ගියේය. ඒ ස්ථානයෙහි සිටි හික්ෂුහු දැක ඔහු සමීපයට අවුත් “කීමෙක්ද? ඇවත මේ නියා වූ බුදුසන්නෙහි මාහණ ව නොකළමනා ප්‍රාණවධ කෙළේ යුත්තෙක් නොවේ”යි කියා ඔහු නොකමැති කරවාගෙන ගොස් බුදුන්ට දැන් වූහ. ඒ අසා බුදුහු වදාරනසේක් “මහණ, තා ප්‍රාණසාත කළේ සැබෑදැ?”යි විචාරා වදාළසේක.

ඒ හික්ෂුන් විසින් “සැබෑව, ස්ථාමීනි” කී කල්හි “මේ නියා තෙර්යාණික බුද්ධගාසනයෙහි මහණ ව සිට කිසි භයක් නැතිව මෙබඳු ප්‍රාණවධ කළේ සුදුසු නොවේ”යි වදාරන බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ වදාළසේක. “පුරාතනයෙහි නුවණැත්තාහු අබුද්ධොත්පාද කාලයෙහි පවා ගිහිගෙයි වසන්නාහු ඉතා ස්වල්ප වූ නොකළමනා සැප නූරපදවා විසුවෝ වේදැ”යි වදාරා “දැන් තෝ වූකලී කිසි භයක් නොකළේ වේදැ”යි වදාරා “එමිබල මහණ, පැවිදි වූවහු විසින් කාය, වාක්, මන: යන වාරත්‍රයෙන්ම සිහි ඇතිව විසුවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ හවයෙන් ප්‍රතිවිජන්න වූ ඉකුත්වත් කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස කුරු රට ඉඳිපත් නුවර ධනංජය නම් රජුජුවන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ රජුජුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ ගත්සේක.

දසමස් පිරි මව් කුසින් බිහිව සඳුමඩල සේ වැඩි සන්ආචරිඳි වයසට පැමිණ නක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන් කෙරෙහි නුවණැතිව සියළු ශිල්ප ඉගෙන නිමවා අවුත් පියරජනු විසින් යුවරජ තනතුරෙහි සිටුවනසේක් කල්යාමකින් පියරජනුගේ ආයාමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණසේක් දැන රාජධම්මයෙන් යුත්තව (කුරුධම් ජාතකයෙහිඳි) වාසය කරනසේක.

එසේ වසන්නා වූ බෝධිසත්වයන් වහන්සේ අබණ්ඩකොට පඤ්චසීලය රක්නානු බෝධිසත්වයෝ මතු නොවන්නානුය. “ඔවුනු කවුරුදැ”යි යන් රජුජුවෝය, රජුජුවන්ගේ මෂණියෝය, අගමෙහෙසුන් බිසවිය, යුවරජුජුවෝය, පුරෝහිත බමුණාය, යටුවම් කරන අමාත්‍යයාය, රථාචාරියාය, සිටාණෝය, බඩසැලමනන අමාත්‍යයාය, දොරටුපාලයාය, ඒ නුවර රූපශ්‍රීන් හොබවා ඇවිදිනා වෛශ්‍යයා මෙසේ කියන එකොළොස් දෙන කුරුධම් යයි කියන ලද පඤ්චසීලය අබණ්ඩකොට රක්නාන. රජුජුවෝද නුවර වාසල්දොර, නුවර මධ්‍යයෙහිය, රජගෙය දොරකඩය යන මේ ස්ථානයෙහි සතර දන්හල් කරවා දවස සලඤ්ඤයක් බැගින් ධන වියදම්කොට දඹදිව සියළු සන්ආයන්ගේ නගුල් උඩ බඳවා සියළු යාවකයන්ට දන් දෙන්නානුය. මෙසේ දන්දෙන ඒ

රජපුරවන්ගේ දුනාධ්‍යායයන් දුන් දෙන නියාත් අඛණ්ඩකොට සිල් රක්නා නියාත් සියළු දඹදිව පැතිර ගියේය.

එසමයෙහි කලිග රට දන්නපුර නුවර කලිග රජපුරවන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි උන්ගේ රට බදුමානෙහි වැසි නොවැස, දුර්භික්ෂා හය උපන. නුවර විපත්තිය නිසා මනුෂ්‍යයන්ට රෝග හය උපන. දුර්භික්ෂ හයින් මළා වූ සත්ත්වයන් නිසා අමුනුෂ්‍ය හය උපන. මේ තුන් හය නිසා මනුෂ්‍යයෝ දුක්ඛිතව ගොසේ රැකී ගන්නා කිසිම උපායක් නොලදින් දරුබිළිදුන් අත් අල්වාගෙන ප්‍රේතයන් සේ අත මත අවිදිනාහ.

මෙසේ සියළු නුවරවාසීහුද එක්ව සඳුවක් රාජාංගනයෙහි රැස්ව ගබ්ද පවත්වා කොලාහළ කළාහ. සිව්මැදුරු කවිළුව සමීපයෙහි සිටියා වූ රජපුරවෝ ඒ කෝලාහළ අසා “කුමන කෝළාහලයෙක්දැ?”යි විචාළාහ. ඒ අසා සිටිය වූ අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “මහරජපුරවෙනි, මේ ජනපදයෙහි තුන් හයෙක් උපනැ”යි රටට වූ විපත්තිය තත් වූ පරිද්දෙන් කීවාහ.

රජපුරවෝ එපවත් අසා “ඊට මා විසින් කුමක් කටයුතුදැ?”යි අමාත්‍යයන් අතින් විචාළාහ. “මහරජ, වැසි වස්වා දුර්භික්ෂ හය සන්සිඳුව මැනවැ”යි කීහ. “මෙසේ හය පැමිණී කල පුරාතනයෙහි රජදරුවෝ කෙසේ වැසි වස්වද්දැ?”යි කීහ. “මහරජ, දුන් දී සිල් රැක ගර්භ ගෙවල හී තන ඇතිරියෙහි සත් දවසක් සැතපී වැසි වස්වනි” කීහ.

රජපුරවෝ ‘යහපත’යි ගිවිස කී ලෙසම ජේවස් වසන් වැසි වස්වාගත නුනුනුවාහ. රජපුරවෝද දෙවෙනිවත් අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු “මම කළ මනාසක් පරිත්‍යාගකොට සිල් සමාදන්ව ජේවස වැසන් වැසි වස්වාගත නුනුණු යෙමි. නැවත කුමක් කෙරෙමිදැ?”යි කීහ.

අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “මහරජපුරවෙනි, ඉඳිපත් නුවරට යවා ධනංජය කොරව්‍ය රජපුරවන්ගේ අංජනොපම වූ මංග්‍ය හස්තියෙක් ඇත. ඒ ඇතුන් ගෙන්වා ගන්නාහා ම වැසි වසිති” කීහ. රජපුරවෝ වතුරංගිනි සේනාවෙන් හා පඤ්ච ප්‍රකාර බලයෙන් යුක්ත මහබල ඇති රජපුරවෝය. උන්ගේ ඇතු කෙසේ ගෙන්වමෝදැ?”යි කීහ. “ඒ මහරජපුරවන් හා යුද්ධ කළ මනෙවැයි නැත ඒ රජපුරවෝ දන් දීමෙහි ඇළුම් ඇති කෙනෙක, ඉදින් යමක් ඉල්ලූ කෙනෙක් ඇත්නම් තමන්ගේ හිස වී නමුත් කපා දෙන්නාහ. මෙසේ තමන්ගේ පස් පෑ දිස්නා ඇස් උපුටා දන් දෙන්නාහ. තමන්ගේ රාජ්‍යය ඉල්ලුවන් දෙන්නාහ. ඒ ඇතුගේ දෑ කියනු කිමිදැ?”යි කීහ. “එසේ කළ ඇතු ඉල්වා ගෙනෙන්ට සමර්ථයෝ කවුරුදැ?”යි කීහ. “ඉල්වන්ට සුරුවුවෝ නම් බමුණෝය. බමුණන් යවා ගෙන්වාගත මනෙවැ”යි කීහ.

එසේ වීනම් “යහපත”යි කියා රජපුරවෝ බමුණන් අටදෙනෙකු ගෙන්වා ගෙන උන්ට නොයෙක් සම්පත් දී සිත් ප්‍රීති කරවා “ඇතු ඉල්වා ගෙන එව”යි කියා බමුණන් යවුන. ඔහු අටදෙන සියළු ප්‍රසාද ලදින් තුටුපහටු සිත් ඇත්තාහු

බැගෙපත් බමුණන්ගේ දුගී වෙස් මවාගෙන දෙපැයක් තෙනක නොලැගේ ඉඳිපත් නුවරට පැමිණ වාසල්දොර දන්සැලින් කීප දවසක් දන් කා සැතපී මාර්ග පිඩාව සන්සිඳුවාගෙන “රජ්ජුරුවන් දන්හලට එන්නේ කවරදැදැ?”යි විචාළාහ.

මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “මසකට තුන් වාරයෙක වඩනාසේක. පුරපසළොස්වකය, තුදස්වකය, අටවකය ඉනුත් සෙට පුරපසළොස්වකය, දන්හල බලන්ට වඩනාසේකැ”යි කීහ.

බමුණෝ දෙවැනි ද, උදැසන ගොසින් නැගෙනහිර වාසල්දොර සිටියාහ.

බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ උදැසනම සුවඳ පැන් සොළොස් කළයකින් ඉස් සෝධා නහා නොයෙක් රසයෙන් අග්‍ර වූ තෝජන අනුභවකොට සඳුන් සුවඳ ආදී වූ නොයෙක් ආහරණයෙන් හා ඔටුනු සහිත සුසැට ආහරණයෙන් ශක්‍රදේවේන්ද්‍ර විලාශයෙන් සැරහී රන්සැත් පොරෝදු ආදී වූ සියලු හස්තාලංකාරයෙන් සරහන ලද සඵලඝෂණ සම්පන්න වූ හස්තිරාජයා පිටට පැන නැගී වතුරංගිනි සේනාවෙන් හා ආතත, චිතතාදී වූ නොයෙක් සෝෂාවෙන් නුවර එක නින්නාදු කරමින් නැගෙනහිර වාසල්දොරට වැඩි ඇතු පිටින් බැස දන්හල් වැද නායක බමුණන් කීප දෙනෙකුට තමන්වහන්සේ අතින් දන් දී ලා “මේ මා දුන් ලෙසට දන් දෙව”යි කියාලා ඇතු පිටට නැගී දකුණු වාසල්දොරට වැඩිසේක. බමුණෝ නැගෙනහිර වාසල්දොර රැකවල් බලවත් හෙයින් රජ්ජුරුවන් දැක ගත නොහී දකුණු වාසල්දොරට ගියාහු. එන්නා වූ රජ්ජුරුවන් බල බලා නුදුරු තෙනක සිටියාහු ආසන්න වූ

මහතාණන්ට බමුණෝ අටදෙන අත් ඔසවාලා “ආයුරස්තු, බලමස්තු, සමාධිරස්තු, නිර්ව්‍යාධිරස්තු, භගවාන් ප්‍රියදුර්ගනමස්තු” යනාදීන් ආශීෂාද කොට සිටියාහ.

රජ්ජරුවන් වහන්සේත් ඔවුන් දැක වජ්‍රාංකුශයෙන් ඇතු නවතා උන් සමීපයට ගොසින් “පින්වත් වූ බමුණානනි, කුමක් නිසා කුමක් සොයා අවිදු?”යි විචාරා වදාළසේක.

බ්‍රාහ්මණයෝ බෝධිසත්ථයන්ගේ ගුණ වණිනා කරන්නාහු මේ කුරුධම් ජාතකයෙහි පළමුවන ගාථාවෙන් මෙසේ කියනලදී “මහරජ්ජරුවෙනි, නුඹවහන්සේ අඛණ්ඩකොට රක්ෂා කරන කුරුධම් නමැති පඤ්චස්ලය දහමි දුක්පත් යාවකයකු ඉල්වත් නොදෙන්සේක් දේ හෝයි සැකකොට ඉල් වූ යම් සමීපතක් නැත. නොදෙමි කියා කියන කීමෙක් නැත. දෙනියි කියන කීර්ති සෝභාවද දස දහසක් යොදුන් දුඹදිව මුදුපිට ඉසලදී තෙලින්තක් සේ සියළු දිග පැතිර ගියා සේ ප්‍රසිද්ධ ව ගියේය. එහෙයින් නුඹවහන්සේගේ ඇතු ඉල්වාගෙන ආමිහ”යි කීහ. “අපගේ කලිගු රජ්ජරුවන්ගෙන් බොහෝ වස්තු ලදුමිහ. එබැවින් අප ලත් සමීපත අපට නාවුරු වන ලෙස තෙළ ඇතු අපට දේවා වදාළ මැනවැ”යි කීහ.

ඒ අසා බෝධිසතාණෝ වදාරණසේක් “තෙපි ඉදින් මේ ඇතු නිසාම වස්තු ලදු නම් ඒ ලත් දෙයම යහපත, මා විසින් පෙර පටන් ආ කෙනෙකුන්ට නැතැයි කියා නැති, අතැයි කියා නොදෙන ලදද නොවෙති. නොසිතුව මැනවැ, මේ සත්රුවනින් විසිතුරුකොට සරහන ලද සියළු

හස්තසාලංකාරයෙන් සැරසුවත් ම දෙමි” කියා බමුණන් අස්වසාලා වදාරණයේක් “රාජ වාහනයට යෝග්‍ය වූ මේ මාගේ හස්තිරාජයා තනිකොට මා දෙතිසි නොසිතුව. මේ ඇතු පළමු පිරිමසා සිටි ඇත්වෙදුන්, ඇත්ගොව්වන්, පන්නයන් ආලන්ති බාන්නාවුන්, මුල්වේරියන් මේ ආදී සියලු කර්මකාරයන්ද ඕනට පළමුකොට තබා දුන් වුත්ති යන සියළු සනුමානයෙන් කිසිවකුත් අඩු නොකොට නොයෙක් කුලයෙන් සියගණන් මිනිසුන් සමුල්ල පාවා දෙමි. ඒ සියල්ලනුත් හස්තිරාජයාත් ඇරගෙන නොපට කැමති තෙනකට යව”යි ඇතු පිටම ඉඳ කියාලා ඇතු පිටින් බැස පියා “ඇතුගේ නොසැරැහු තෙනක් ඇත්නම් සරහාලා දෙමැ”යි සිතා ඇතු වට තුන් විටක් පැදකුණු කොට බලනයේක් නොසැරැහු තෙනක් නොදැක ඇතු සොඬ ගෙන බමුණන් අත පිට තබා සුවඳ පැන් පිරුණු සවර්ණාභිංකාරය ගෙන්වාගෙන බමුණන් අත පැන් වත්කොට ඇතු දන් දී වදාළසේක.

ඒ ඇතු දන් දුන් නියාවට උපමා කියත් මතු වෙස්සන්තර කල පුලස්ති නම් හස්තිරාජයා මෙසේම ආ බමුණන්ට දන් දීමට පුඵ නිමිත්ත පානාක් වැන්නැයි සිතමි. බමුණෝ පිරිවර හා සමග ඇතු දන් ලදින් ඇතු පිට හිඳ දන්තපුරයට ගොසින් තමන්ගේ රජපුරවන්ට ඇතු පාවා දුන්නහ. ඇතු නුවරට ගෙන ගියත් වැසි නොවටුයේමය. ඒ වේලෙහි රජපුරවෝ “ඊට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළාහ. අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “ධනංජය කොරව්‍ය රජපුරවෝ කුරුඬම් කියති. එසේ හෙයින් උන්ගේ රටට වැසි වස්නේය. වැලිත් සෙස්සකින්

නොවෙයි, රජපුරුවන් රකිනා කුරුඳුමියෙහි ආනුභාවයෙන්, ඇතුගේ බල මතු නොවේ”යි කීහ.

එවේලෙහි රජපුරුවෝ එබස් අසා “එසේ වීනම් තෙල ඇතු සැරහුන්ම උගේ පිරිවර සමඟ වහා ගෙනගොස් රජපුරුවන්ට ඇතු පාවාදීමා ඒ රජපුරුවන් රක්ෂා කරන කුරුඳුමිය තෙල රන්පත ලියවාගෙන එව”යි බමුණන් හා අමාත්‍යයන් යැවූහ.

ඔහු ගොස් රජපුරුවන්ට ඇතු පාවා දෙව්වාලා නැවත කියන්නාහු “දේවියන් වහන්ස, මේ ඇතු ගෙන ගොසිනුන් අපගේ රටට වැසි නොවටුවේමය. නුඹවහන්සේ කුරුඳුමිය රක්ෂාසේක්ල, ඒ නිසාම ඉඳිපත් නුවරට වැසි වස්නේ වේද? අපගේ රජපුරුවන් වහන්සේටද ඒ කුරුඳුමිය ලියා දෙනු මැනවැ”යි අයැදියේය. එවිට ධනංජය කෝරව්‍ය රජු කියන්නේ “දුරුවන්, කුරුඳුමිය රකින්නේ සැබෑය, එහෙත් දැන් මට ඒ සැක කෙරේ”යි කීහ. “එසේ හෙයින් ලියා දෙන්නට නොපිළිවනැ”යි කීහ.

රජපුරුවන් එහි සැක උපදවන්නට කාරණා කිමිද? යන්, එසමයෙහි රජපුරුවෝ අවුරුද්දක් අවුරුද්දක් පාසා කාර්තික නැකත යයි යන මහසැණකෙළියක් ඇත. එදවස් රජපුරුවෝ සියළු අලංකාරයෙන් සැරහී දිව්‍යරාජ වේශයෙන් විහුරාජයා යයි යන නමැති යක්ෂයෙකු සමීපයෙහි සිට සුවඳ මලින් විසිතූරුකොට සරහන ලද මල් හි සතරක් සතරදිග විඳිනාහ. මේ වූ කලී බොහෝ කලක් රජපුරුවන් විසින් කොට එන

වාරිත්‍රයෙකි. මේ රජපුරුවන් වහන්සේන් එසේම සැණකෙළි කෙළිනා දුවසෙක පොකුණු තෙරක චිත්‍රරාජයා සමීපයෙහි සිට සතරදිග මල් හි සතරක් විදුපිසේක.

ඒ සතර හියෙන් තුන් හියෙක් දුටුහ. දියපිට විදුපි හිය නොදැක සිතනසේක් “කිමිදේ මා විසින් විඳිනා හිය දියෙහි විඳිනා මසකු ඇඟ වැදුගත් දේ හො”යි සැක උපදවා ගත්සේක. “එසේ හෙයින් ප්‍රාණවධය නිසා සීලය හේද වී නමුත් මට සැක කෙරෙයි. එබැවින් මාගේ සිත ගැටුනේ”යි කියා “දැරුවෙනි, පළමු අඛණ්ඩකොට මා කැරැටිමී රක්නේ සැබැව, දැන් මට මේසා සැකයෙක් ඇතැ”යි පිළිවෙළ වූ පරිද්දෙන් දුනගන්ට කියලා “අපගේ මෂණියන් වහන්සේ කැරැටිමීය මනාකොට රක්ෂා කරනසේක. ඔබ සමීපයෙන් ලියවාගෙන යව”යි වදාළසේක.

එබසට දූතයෝ කියන්නාහු “මහරජ, නුඹවහන්සේ සතෙකු මැරුව මැනවැයි යන සිතක් නැතිව එසේ කල නුඹවහන්සේට ප්‍රාණනිපාතය සිද්ධ නොවෙයි. අපට කැරැටිමී ලියා දුන මැනවැ”යි රන්පත ලියවා ගත්හ.

කුමක් සේ ලියවා ගත්තදැ?යි යන්, පාණො න නහා තබ්බො, අදන්නං නදුයි තබ්බං, කාමෙසු මිච්ඡා න වරිතබ්බා, මුසා න හනිතබ්බා, මජ්ජං න පාතබ්බන්ති මෙසේ ලියවාලා සිට වදාරනසේක් “තව ද මා පිට සැක මහත, අපගේ මෂණියන් වහන්සේ අනිනුත් ලියවා ගනුව”යි කියා යවුසේක.

නැවත බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ වැඳ බිසවුන් වහන්සේ සමීපයට ගොසින් “දේවියන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ කුරුධම්ම රක්ෂා කරනසේක්ල, අපට දුන මැනවැ”යි කීහ. “දැරවනි, මා කුරුධම්ම රක්ෂේ සැබව, දැන් මට එහි සැකයක් උපහ, එබැවින් මට ඒ දෙන්ට නොපිළිවනැ”යි කීහ. කුමක් පිණිසද? යත්,

බිසවුන්ගේ පුත්තු දෙන්නෙක් ඇත්තාහ. ඉඳින් වැඩිමහළු පුතණුවෝ නායක රජපුරවෝය. කුඩා පුතණුවෝ යුව රජපුරවෝය. අනික් රටකින් රජපුර කෙනෙක් බෝධිසත්ථයන්ට ලක්ෂයක් වටනා හඳුන් හරකුන් දහසක් වටනා රන්මාලාවකුන් පාක්කුඩම් පිණිස එවූහ. බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ “ඒ වසතු දෙක තමන්වහන්සේගේ මෑණියන් වහන්සේට පූජා කරමි”යි කියා ඔහුට දෙවාපිසේක. එද බිසවුන් වහන්සේ මෙසේ සිතූසේක. “මම සඳුනුත් නොගාමි, මාලාවත් නොපළඳිමි, මාගේ යෙහෙළින් දෙන්නාට දෙමි” සිතාලා නැවත මට මෙසේවූ අදහසක් වූයේය. “මාගේ වැඩිමහලු යෙහෙළනියෝ සොළොස් දහසක් බිසෝවරුන්ට නායක ව රජපුරවන්ට අගමෙහෙසුන්ව මා චේශ්වය්ඪියෙහි පිහිටා සිටියාහ. උන්ට දහසක් වටිනා මාලාව දී පියමි. කුඩා යෙහෙළනියෝ වනාහි අරුන් සේ උහ සුවපත් නොවෙයි, උන්ට ලක්ෂයක් වටිනා සඳුන් හරය දී පියමි” සිතා දී පියා සිට නැවත සිහන්නාහු “මම කුරුධම්ම රක්ෂා කෙරෙමි. උන් දෙන්නා දුක්පත් කිමි, සුවපත් කිමි, වයසින් උන් උන්ගේ තරමි ලෙස වේද? සංග්‍රහ මැනවැ”යි සිතා වැඩිමහළු

යෙහෙළනියන්ට දහසක් වටිනා රන්මාලාව දී කුඩා
යෙහෙළනියන්ට ලක්ෂයක් වටිනා සඳුන් හරය දුන්නේය.
“අයුක්තිය කුමක් දේ හෝ මාගේ කුරුඳුමියට අන්තරායක් වී
දේ හෝ යි සැක උපදවා ගත්සේක. එසේ හෙයින් කුරුඳුමිය
දුරුවෙහි, ලියා දෙන්නට සැක කෙරෙමි” කීහ.

ඒ අසා දුනගේ කියන්නාහු “නමා සන්නක වස්තු නමා
කැමති තෙතකට දෙති, එපමණකින් සීලය හේද නොවෙයි,
නුඹවහන්සේ මෙපමණක පවා සැක ඇතිසේක. අතික් කුමක්
නම් කරනසේකද? නුඹවහන්සේගේ සීලය ඉතා පිරිසිදුය, ඉතා
නිර්මලය. එබැවින් අපට නුඹවහන්සේත් කුරුඳුමිය ලියා දුන
මනවැ”යි කීහ. ඔබගෙනුත් ලියවා ගත්හ.

ඉක්බිති බිසවුන් වහන්සේ කියනසේක් “දුරුවෙහි, මා සිත
සැක ඇත. මාගේ යෙහෙළනියෝ යහපත්කොට කුරුඳුමිය
රකිති. ඔබ ගොසින් ලියවා ගනු”යි කීහ.

දුනගේ බිසව සමීපයට ගොසින් පළමු පරිද්දෙන්ම
ඉල්ලුවා සේ කුරුඳුමිය ඉල්ලුවාහ. ඒ අසා බිසව් කියන්නාහු
“මා පළමුකොට කුරුඳුමිය රකින්නේ සැබෑය. දැන් මට එහි
සැකයක් ඇත. එසේ හෙයින් දෙන්නට නොපිළිවනැ”යි කීහ. ඒ
කවරේදැ?යි යතහොත්,

එක් දවසක් බිසව් සිව්මැදුරු කවිඵව සමීපයෙහි සිටියාහු
ඒ නුවර පැදකුණකොට යන රජ්ජුරුවන් පසුකුඹයේ උන්
යුවරජ්ජුරුවන් දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව සිතන්නාහු “මම
ඉඳින් සහවාසයෙන් එක් සිත්ව විසිමි නම් මතු රජ්ජුරුවන්ගේ

ආයාමෙන් රාජ්‍යයෙහි පිහිටියේ විනම් මා අගමෙහෙසුන් තනතුරේ තබා රකියි” සිතූහ. “එසේ හෙයින් මම කුරුඳුමිස රකිමින් සිට සස්වාමික ව කෙලෙසුන් වසග ව අනුන් සන්තක පුරුෂයා මුණු බැලීමි. එසේ හෙයින් මාගේ සීලයට අන්තරාය වී දේ හෝයි සැක කෙරෙමි”යි “එබැවින් ලියා දෙන්නට නොපිළිවනැ”යි කීහ.

ඒ අසා දුතයෝ කියන්නාහු “ස්වාමි දියණියෙනි, අනාවාර නම් සිතින් සිතූ පමණකින් සිද්ධ නොවෙයි, නුඹවහන්සේ මෙපමණක පවා සැක උපදවන දෑද? මෙපමණකින් සීල හේදය නොවෙයි, ලියා දුන මැනවැ”යි උන්දෑගෙනුන් කුරුඳුමිස රන්පත ලියවා ගත්හ. ලියා දී සිට කියන්නාහු “කුඩාවරුනි, මා සිත සැක ඇත. යුවරජ්ජුරුවෝ යහපත්කොට කුරුඳුමිස රක්ෂා කෙරෙති. උන්දෑ සම්පයට ගොස් කුරුඳුමිස ලියවා ගනුව”යි කීහ.

දුතයෝ උන් සම්පයට ගොස් “කුරුඳුමිස අපට ලියවා දුන මැනවැ”යි කීහ. යුවරජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු එක් දවසක් පෙරවරු රාජසේවයට යන්නාහු රථයකින් ගොසින් රාජාංගනයට පැමිණ රජගෙයි දී කා රජගෙයි ලගින් නම් රථයට දෙන බාන් ආදී වූ රථෝපකරණ රථය ඇතුළේ ලවාපියා රජගෙට වදනාහ. ඒ සලකුණෙන් සේනාව සිතන්නෝ “යුවරජ්ජුරුවෝ අද රජගෙයින් කා බී එහිම ලගිනාහ”යි කියා සියළු සේනාව නම තමන්ගේ ගෙවල් ලැග පාන් වූ කල

අවුත් රජගෙයින් ඒ රජ්ජුරුවන් පිටත් වන්නට කවරවිට දේ නෝයි පෙරමග බල බලා සිටිනාහ.

රථාවාරියා දෙවන දවස් රථය සරනාගෙන පෙරමග බල බලා සිටිනේය. ඉදින් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දැන් දැකපියා එමී සිතා රජගෙට වදිනාසේක් වීනමී ඒ කැට බාන් ආදී වූ රථොපකරණු පිටත තබා වඩනාසේක්. ඒ සලකුණෙන් සියළු සේනාව “දැන් දැන් වඩිනාසේකැ”යි රථය සරනා රාජාංගනයෙහි එකසීම සිටිනාහ. එක් දවසක් රථයෙන් මෙම ලෙස ගොසින් රාජාංගනයට බැස දැන්ම එමී යන සිතින් මෙතෙක් දවස් කර සංඥාව සේනාවට නොහඟවා රජගෙට වැඩියාහ. ඒ ඇසිල්ලෙහි මහා මේසයක් නාගා වසින්ට පටන් ගත. රජ්ජුරුවෝ වැසි වස්නා දැක “නොයව”යි කියා යුවරජ්ජුරුවන්ට සමු දුන්හ. ඒ වේලෙහි රජ්ජුරුවෝ රජගෙයි දී ම කා බී රජගෙයිම සැතපුනාහ. කැටිව ගිය සේනාව “දැන් එනසේකැ”යි පෙරමග බල බලා සිටියාහු තුන් යමී රාත්‍රියෙහි සිටිවනම සිට පහන් කළහ. ඒ රජ්ජුරුවෝ දෙවැනි දවස් පාන් වූ කල රජගෙන් පිටත් වූවාහු සේනාව තෙමී තෙමී සිටියා දැක “සීමයට අන්තරාය වූ සැටිය”යි සිතින් සැක උපදවා ගත්හ. එසේ හෙයින් දුතයන්ට කියන්නාහු “මා පළමු කුරුඳුමය රක්නේ සැබෑව, දැන් එය වනාහි සැකයෙක් ඇත නොපට ලියා දෙන්නට නොපිළිවනැ”යි මේ කාරණය වූ පරිද්දෙන්ම කීහ.

ඒ අසා දැනගේ කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ මේ සේනාව මෙසේ වූ පීඩාවකට පැමිණෙතැයි සිතා කළ දෙයක් නොවන පසු නුඹවහන්සේගේ සීලයට අන්තරාය නොවෙයි, මෙපමණක පවා සැක උපදවන ලද සීලය ඉතා පිරිසිදුය, අපට කැරැටීමේය ලියා දුන මනෙවැ”යි කියා උන්ගෙනුන් කැරැටීමේය රන්පත ලියවා ගත්තාහ. ලියා දී කියන්නාහු “මා සිත සැකයෙක් ඇත්මය. පුරෝහිත බමුණානෝ යහපත්කොට කැරැටීමේය රක්ෂා කෙරෙති. උන්ගෙන් ලියවා ගනුව”යි කීහ.

දැනගේ උන් සමීපයට ගොසින් කැරැටීමේය උන්ගෙනුන් ඉල්වුහ. උයින් තමන්ටම උපන් සැකය කියන්නාහු එක් දවසක් රාජසේවයට යන්නේම අනික් රටකින් අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේට පාක්කුඩම් පිණිස එවන ලද ළහිරු මඬලක් සේ ඉතා සෝභමාන වූ රට්වාහනයක් අතරමග දී දැක “මේ රටය කාගේදැ?”යි විචාරා “රජ්ජුරුවන් වහන්සේට ගෙනා රටයකැ”යි අසා සිතන්නාහු “මම වයෝවෘද්ධියෙමි. අපගේ රජ්ජුරුවෝ රටය මට දීපු නම් සුව සේ රටයට නැගිගණා ඇවිදිනෙමි වේදැ”යි සිත සිතා ගොසින් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ලග සිටියාහ. එපමණකින් රටය එවිටම ගෙනවුත් රජ්ජුරුවන්ට දැක් වූහ. රජ්ජුරුවෝත් “රටය ආචාරීන්ට දෙව”යි කියා කීහ. පුරෝහිතයාණෝ නොයිවසූහ. නැවතත් “අරගනුව”යි කීවත් නොගිවිස්සේමය. කුමක් හෙයින්ද? යත්,

“මා කුරුඳුමිය රක්තා තැනැත්තානු අනුන් සන්තක වස්තුවෙහි ලෝභය ඉපදවූයේ ඉතා නපුර, මාගේ සීලය බිඳුනු සැටිය”යි මෙපමණක් සඳහන්කොට පියා “කුඩාවරිනි, මාගේ සීලයෙහි මෙබඳු සැකයක් ඇත, එබැවින් දෙන්ට නුපුළුවන”යි කීහ. එබසට දූතයෝ කියන්නානු “යමකට ලොහ කළ පමණකින් සිල් බිඳෙන්නේ නොවෙයි, නුඹවහන්සේ මෙපමණක් පවා සැක කරනසේක් අනික් පවක් කරනසේක්දැ”යි කියා උන්ගෙනුත් කුරුඳුමිය රන්පත ලියවා ගත්හ. “තවද මට එකී සැක ඇත්තාවූ යටුවම් කරන අමාත්‍යාන් යහපත්කොට කුරුඳුමිය රක්තා කරන්නේය. ඔහුගෙනුත් කුරුඳුමිය ලියා ගනුව” කියා යවූහ.

උයින් තම සිත උපන් සැකයක් කියන්නානු එක් දවසක් තමන්ගේ ජනපදයේ කෙත් යටුවම් කරන්නාහ. කෙන මනන්නා වූ රැන කෙළවර කුඹුර ඇති තැනැත්තවුට දිලා අනික් කෙළවර තුමු අල්වාගෙන තමන් දිසාවේ රැන කෙළවර බැඳළු දඩ එක් කකුළුවෙකුගේ බිල මධ්‍යයට පැමිණ සිටියේය. ඒ වේලෙහි තුමු සිතන්නානු “ඉඳින් මේ දඩ කෙළවර කකුළුවාගේ බිලයට බහාලිමි නම් ඒ බිලයේ කකුළුවා මියන්නේය. මේ රැනෙන් කෙළවර මඳක් ඉවත්කොට එලාලමි නම් රජපුරුවන් සන්තක බිම අඩු වන්නේය. නැවත ඇතුළුවට එලාලිමි නම් කුඹුරු හිමි තැනැත්තනුට අඩු වන්නේය. කුමක් කෙරෙමිදෝ හෝ”යි සිත සිතා “මේ බිලයේ කකුළුවා ඇත්නම් නියම දැනපුව මනාවේදැ”යි සිතා දඩ කෙළවර බිලයට බහාළහ. ඒ වේලේ කකුළුවා ‘ක්‍රිං’ යන

ශබ්ද පවත්වා අධාරය. එවේලෙහි තමන්ට මෙසේ වූ අදහසක් වූයේය. “දණ්ඩ කෙළවර කකුළුවා ඇඟ ඇනී මිය ගියේ විනම් මා රක්ෂා වූ කුරුඳුමියෙහි සැක ඉපද වීම්. එබැවින් දෙන්ට නොපිළිවනැ”යි කීහ.

ඒ අසා දැනගේ කියන්නාහු “නොපගේ සිත කකුළුවා මරම් සිතා කළ දෙයක් නොවෙන බැවින් එපමණකින් ප්‍රාණවධය සිද්ධ නොවෙයි. මෙපමණක් පවා සැක කරන්නා තෙපි අනික් පවක් නම් කවර කලෙක කරවුද? නොපගේ සීලය ඉතා පිරිසිදුය. නොපගේ කුරුඳුමිය අපට දෙව”යි කියා උන්ගෙනුත් කුරුඳුමිය රන්පතක ලියවා ගත්හ. “තවද මට එහි සැක කෙරෙහි යි එමිබල රථාචාරියාණෝත් කුරුඳුමිය රක්ෂා කරන්නේ යයි උන් ලගට ගොසිනුත් ලියවා ගනුත් යහපතැ”යි කීහ.

ඒ දැනගේ ගොසින් ඔහු අතින් “කුරුඳුමිය අපට ලියවා දුන මැනවැ”යි ඉල්ලූහ. උයින් කියන්නාහු “කුරුඳුමිය මා රක්ෂා කරන්නේ සැබෑව, මෙයිදු සැකයෙක් ඇතැ”යි කියා ඒ සැකය කියන්නාහු එක් දවසක් පෙරවරු රජපුරුවන් රථයෙන් උයනට වඩාගෙන ගියෙමි. රජපුරුවොත් දුවල් දවස උයන් කෙළි කෙළපියා සවස නික්ම රථයට නැගුනාහ. රථයෙන් අවුත් නුවරට නොවදනා තුරු හිරු හස්තයට ගියේය. ඒ ඇසිල්ලෙහි වැස්සෙක් නැගීය “රජපුරුවන් වහන්සේ තෙමෙනසේක් දේ හෝ”යි හයින් රථය අදනා හසුන්ට තරව කැවුටු සන් දී හය ගන්නා ලුහුබදවා ලිමි. රථාශ්වයෝ කුමක්

බවත් නොදන්නාහු වහ වහා දිවයන්න. එතැන් පටන් උයනට යන කලත් එතනට පැමිණී කලත් කැවුටු සන් දුන්නත් නුදුන්නත් වහ වහා දිවන්නාහ. ඒ තිරිසන් සත්ත්වයෝ කුමක් නිසා මෙලෙස දිවන්නේදැ?යි යතහොත්, “ඒකාන්තයෙන් එතන හය කටයුතු නිසි කාරණයක් ඇතැ”යි සිතා අසු දිවන්නාහ. මම හසුන් හය ගන්වන පිණිස කල දෙයක් නොවෙයි, එදවස් රජ්ජරුවන් තෙමුනැයි මට වරදක් නැත, මම අස්ථානයෙහි දී ඉතා සුසිකෂිත අසුන්ට තරව කැවිටි සන් දී හය ගන්වා කොටළු නොදැන්ම නිසා එතනට ආ යම් විටකම ඒ ස්ථානයහිම කුමක් නිසා වූ හයෙක් දේ හෝ වහවහා දිවෙමින් පීඩාවට පැමිණෙති. “මම කුරුඳුමීය රක්ෂා තැනැත්තෙමි. මේ කාරණය නිසා මාගේ කුරුඳුමීය නැමති සීලය දෙන්ට බැරිය”යි කීහ.

ඕනට දැනගේ කියන්නාහු “මෙපමණකට පවා මෙසේ සැක කරන්නාහු අනික් පවක් කෙසේ කරව්දැ?”යි උන්ගෙනුන් කුරුඳුමීය රන්පතක ලියවා ගත්හ. “එසේ වී නමුත් තව සැක ඇත. මෙනුවර සිටාණෝ අබණ්ඩකොට කුරුඳුමීය රකිති. උන්ගෙනුන් ලියවා ගනුව”යි කීහ.

දැනගේ සිටාණන් ලගට ගොස් “නුඹ රක්ෂා කුරුඳුමීය අපට දුන මැනවැ”යි ඉල්ලූහ. සිටාණෝ කියන්නාහු එක් දවසක් මම ඇල්කෙන උඩුදරා බිමි යන්නේ මාගේ කෙච්ච් බලාපියා නැවත ගෙට එන්නෙමි “මේ ඇල් කරලින් මාලාවක් සේ ගොතා බඳවා ගනීමැ”යි සිතා එකම කරල් මිටියක්

ගන්නා ගනිමි. ඒ දැවස් පටන් මෙසේ වූ අදහසක් මට වූයේය. “ඒ ඇල්කෙත රජ්ජුරුවන්ටත් මටත් අදහසට කළ දෙය. එසේ වූ තැනින් අනුන් සන්නක කරලේ මිටක් මා ගෙන්වාගත ලදින් එය මා විසින් රක්ෂා කරන්නා වූ කුරුඳුමිය නැමති සීලයට අන්තරායවී දේ හෝසි කියා මා සිත සැක උපත. එබැවින් මාගේ කුරුඳුමිය මට දෙන්නට නොපිළිවනැ”යි කීහ.

දැනගේ කියන්නාහු “සිටාණෙනි, නුඹ සොර සිතින් කළ දෙයක් නොවන හෙයින් මෙපමණක් නිසා අදින්නාදුන්ය සිද්ධ නොවන්නේය. මෙපමණක සැක උපද වන්නාවූ නුඹවහන්සේ අතින් පවක් නම් කෙසේ කරනසේකද? නුඹවහන්සේගේ සීලය ඉතා පිරිසිදුය”යි කියා උන්ගෙනුත් කුරුඳුමිය රන්පතක ලියවා ගත්හ. “එසේ වී නමුත් මට සැක ඇත, බඩසල් මනන්නා වූ අමාත්‍යගේ යහපත්කොට කුරුඳුමිය රක්ෂා කෙරෙයි. ඔහු ලගට ගොස් කුරුඳුමිය ලියවා ගනුව”යි කීහ.

දැනගේ ඔහු සමීපයට ගොස් “නුඹ රක්ෂා කුරුඳුමිය අපට දුන මැනවැ”යි කීහ. ඒ මනන්නෝද තමන් සිතට උපන් සැක කියන්නාහු එක් දැවසක් කොටු ගෙයි දොර ඉඳු රජ්ජුරුවන්ගේ භාණ්ඩාගාරයට වී මනන්නාහු නොමිනී වීන් ගෙන සන්ලුවාහ. වී මැන නොනිමෙන තුරු වැස්සෙක් වසින්ට පටන් ගත. අමාත්‍යයා මිනු වියෙහි සන් ගැන “මෙතැකැ”යි කියා මා සන්ලු වී අසවල් වියයි සලකුණක් නොකොට වියෙහි එක්කොට සිහිනැතිව වෙරයතුරාලා පිය වහා දිවගෙන ගොසින් හිඳ සිතන්නාහු “සන් ඒ මිනු වියෙහි එක් කෙළෙමි

නම් නොමිනු වියෙහි එක් කෙළෙම් දෙ හෝ”යි සිතා “මිනු වියෙහි එක් කෙළෙම් නම් රජපුරවන් විකිණීමේගේ වී වඩනේය. සිටාණන්ගේ වී නිසේය. වැලින් මම කුරුඳුමය රකිමි. මාගේ ගුණ ධර්මය බිඳිනී දේ හෝයි සිතා මෙපමණක් නිසා මම කුරුඳුමය දෙන්ට බැරියයි කියෙමි”යි කීහ.

ඕනට දුනගේ කියන්නාහු “නොපගේ සොර සිතක් නැත. මේ පමණකින් අදින්නාදුනග සිද්ධි නොවෙයි, මෙපමණකට මෙසේ සිතන නුඹට අනික් කවර දවසෙක පාපයක් සිදුවී”දැයි කියා උන්ගෙන් කුරුඳුමය ලියවා ගත්හ. “එසේ වී නමුත් මට සැක ඇත. මේ නුවර වාසල බලන දොරටුපාලයා යහපත්කොට කුරුඳුමය රකෟ කෙරෙයි. ඔහු ගෙන් ලියවා ගනුව”යි කීහ.

අමාත්‍යගේ ගොසින් ඔහු ගෙන් “කුරුඳුමය දුන මැනවැ”යි ඉල්ලූහ. ඒ තෙමේ එක් දවසක් වාසල්දොර වසන්නේ මෙතෙක් දවස් සේම තුන්විටක් අඩගා කියා දොර වසන්ට සිටි කලට ඒ නුවර එක් දිළිඳු මිනිසෙක් තමාගේ බාල නගක් කැඳවාගෙන වල දර පළා සොයා ගියාහු. නැවත අවුත් හඬ ගෑ ශබ්දය අසා නැගණියන් කැඳවාගෙන වතා අවුත් වාසල් දොරටු පැමිණ “දොර ඇරවියව”යි කීව. උන්ට දොරටුපාලයා කියන්නේ “තෝ තමා මේ නුවර රජපුර කෙනෙකුන් ඇති නියා නොදනුද? කල් තබා වාසල අගුල ලන නියාව දැන දැන තාගේ අඹුව ඇරගෙන වල කෙළ ඇවිද පියා දැන් ඉඳ කුමකටද ඇයිදැ”යි කීය. ඒ දුගියා කියන්නේ

“ස්වාමිනි, එසේ නොකිව මැනව, මාගේ බිරිත්දයෙක් නොවෙයි, මාගේ නැගණියෝය”යි කීහ. දොරටුපාලයාද එවේලෙහි සිතන්නේ “තමා අකාරණයෙක මෙලෙස කිව”යි සිතා “මා විසින් නොකිවමනා බසක් කියා පිමි. ඔහුගේ නගා ඔහුගේ අලුව යයි නො දැන කිමි. මම වූ කලී කුරුඳුමිය රකිමි. මේ කාරණය නිසා මාගේ කුරුඳුමිය බිඳිනැයි මට සැක ඇත. ලියා දෙන්ට නොපිළිවනැ”යි කීහ.

දැනගත් කියන්නාහු “නොපි උන්ගේ නගා නියාව දැන දැන කී දෙයෙක් නොවන හෙයින් තොපගේ සීලය හේද නොවෙයි, මෙපමණක පවා සැක කරන්නාහු අනික් වරදක් කෙසේ නම් කරවුද? ඉන් අපට දැනුනු වරදෙක් නැතැ”යි කියා උන්ගෙනුත් කුරුඳුමිය රන්පතක ලියවා ගත්හ. “එසේ වී නමුත් මාගේ සිත සැක ඇත. මෙනුවර වසන්නා වූ වෛශ්‍යා දු යහපත්කොට කුරුඳුමිය රකිනීය, ඔබ ගොසින් උන්ගෙනුත් ලියවා ගනුව”යි කීහ.

උන් ලගට ගොසින් “කුරුඳුමිය අපට දුන මැනවැ”යි කියා ඉල්ලූහ. ඒ වෛශ්‍යා දුන් තමා සිතට උපන් සැකයක් කියන්නී “මටත් සැකයෙක් ඇත. දෙන්ට නොපිළිවනැ”යි කීහ. ඒ කවරේදැ?යි යතහොත්, මේ වෛශ්‍යා දුව යහපත්කොට කුරුඳුමිය රකිනා නියාව ශක්‍රයෝ දැන තමන් ඉඳුරා පරීක්ෂාකොට පියන පිණිස ඇස සම්පයට පුදුරු වූ පුරුෂ වේසයක් මවාගෙන මසුරන් දහසක් දිලා තමාගේ දිව්‍යලෝකයටම පලා ගියේය. උග්‍ර ගිය තැනැත්තෝ තුන්

අවුරුද්දක්ම නොඅවාහුය. ඒ වෛශ්‍යා දූ තමාගේ සීලයට අන්තරාය වේදේ යන හයින් තුන් අවුරුද්දක් මුලුල්ලෙහි අතික් පුරුෂයකු අතින් මස්සක්, අකක්, තබා බුලත් පතක් පමණකුත් නොගත්තීය. ඕ තොමෝ දුවසින් දුවස අය මුඛයෙන් නැතිව ඇති දෙය වියදම් විමෙන් තමාගේ ඇති සම්පත්තිය වියදම් විමෙන් පිරිහී දුක්පත් ව ගොස් සිතන්නී “මට දහස දීලා ගිය පුරුෂයා දැන් තුන් අවුරුද්දක්ම නොආයේය. එසේ හෙයින් මම ඉතා දුක්පත්ව දැන් මාගේ බඩ පමණකුත් පැදුගත නොහෙමි. මෙසේ ඉඳු නස්නට නොපිළිවන. අධිකරණ නායකයන් ලගට ගොස් මේ බව කියා දුවස් හැර ගැන්ම යහපතැ”යි සිතා අධිකරණයට ගොස් “මුදුලිවරිණි, මට මසුරන් දහසක් දීලා පුරුෂයෙක් ගියේය. මෙවකට තුන් අවුරුද්දක් උන් මළ බවත්, උන් බවත් නොදනිමි. එබැවින් බැහැරින් මා ලැබ ගන්නා දෙයක් නැති බැවින් දැන් බඩ පමණකුත් පැදුගත නොහෙමි. කුමක් කෙරෙමිදැ?යි කීහ. “උන් තුන් අවුරුද්දක් නොආ කල කුමක් කරවුද? මෙතැන් පටන් ලත් දෙයක් ඇරගෙන රැකෙව්”යි කීහ.

අධිකරණයෙන් වර ලදින් නික්ම යන තැනැත්තියට එක් පුරුෂයෙක් දහසින් බැඳී පියල්ලක් දික් කොටලිහ. ඒ ඇරගන්ට යයි අත දික්කරන්නා ම ශක්‍රයෝ අවුත් ඉදිරියෙහි සිටියාහ. එවේලෙහි වෛශ්‍යා දූ කියන්නී “මෙතනට යටගිය දුවස තුන් අවුරුද්දකින් ඔබ්බේ මට දහසක් දීලා ගිය පුරුෂයා අවුත් සිටිනේය. තාගේ රණින් මට ප්‍රයෝජන

කිමිදුරු?”යි කියා දික්කල අත අයා ගත්තහ. එවේලෙහි
 ශක්‍රයෝ තමන්ගේ දිව්‍යාත්ම භාවයෙන් සඵභාරණයෙන් සැදි
 පැහැදි ළහිරු රැස්ව ගියාහ. එවේලෙහි නුවරවාසිහු රැස්ව
 ගියාහ. ශක්‍රයෝ ජන සමාගමෙහි කියන්නාහු “මම මෑ විමසන
 පිණිස තුන් අවුරුද්දකින් ඔබ්බේ මෑට මසුරන් දසක් දිලා
 ගියෙමි. මේ දැනුරෙහි මෑ රක්තා කුරුඳුමියෙහි මා දුටු කිසි
 අඩුවෙක් නැත. එබැවින් සිල් රක්තවුන් විසින් මෙලෙස රැක්ක
 යුතය”යි කියා සියල්ලවුන්ට අවවාද දිලා ඇගේ ගෙය
 සන්රුවනින් පුරා “මෙවක් පටන් නොපමාව සීලය රක්ෂා
 කරව”යි උන්ට අවවාද කියා තමන්ගේ දිව්‍යලෝකයට ගියාහ.
 ඔී තොමෝ මේ කාරණය නිසා “එකකුගෙන් ගත් අල්ලස්
 නොවරදවා අනිකකු දික්කල වස්තුවට අත දික් කෙළෙමි. මේ
 කාරණය නිසා මා රක්තා සීලය නැසී ගියා දේ හෝයි සිතා
 නොදෙමි” කීහ. එවේලෙහි ඇට දූතයෝ කියන්නාහු “අත
 දික්කළ පමණින් සිල් බිඳි නොයෙයි, තොපගේ සීලය ඉතා
 පිරිසිදුය”යි ඔවුන් ගෙනුත් කුරුඳුමිය රන්පතක ලියවා ගත්හ.

මෙසේ එකොළොස් දෙනා රක්තා වූ සීලය රන්පතක
 ලියවාගෙන දන්තපුරයට ගොසින් කලිගු රජනට ඒ රන්පත
 දිලා එපවත් වූ පරිද්දෙන් කීහ. එතැන් පටන් රජපුරුවෝත්
 ඒ කුරුඳුමියෙහි ඇඳහිලි ඇතිව අබණ්ඩකොට පසුදිසිලය
 රක්තාහ. ඒ සීලයෙහි ආනුභාවයෙන් කලිගු රට දනවී බිඳ
 මානෙහි වැසි වැසිපිය. ඒ රට උපන්නා වූ තුන් හයක්
 සන්සිඳි සියලු රට කිසි හයක් නැතිව ඉතා නිරාකූලව බත්
 බුලත් ආදී වූ සියළු සම්පත්තීන් සමුර්ධි විය. බෝධිසත්ථයන්

වහන්සේ දිවි පවත්නා කල් මුළුල්ලෙහි දන් පින් සිල් රක්ෂා කිරීමේ ආදී වූ සියළු සුවර්තයෙහි යෙදී ජීවිතාවසානයෙහි දෙව්ලොව ගියහ යි වදුරා වතුස්සත්තය ප්‍රකාශකොට කුරුඬමී දේශනාව නිමවා වදුළුසේක. ඒ ඛණ අවසානයෙහි බොහෝ දෙනා සතරමග සතරඵලයට පැමිණියාහ. එසමයෙහි කුරුඬමීය රැකී එකොළොස් දෙනා මු මු යයි වදුරණ සඵඤ්ඤෝ

“ගණිකා උප්පලවණ්ණා ව - පුණෙණා
දෙවාරිකො තදු
රජ්ජුගාහො ව කච්චාහො - දෙණමාතාව
කොළිතො
සාරිපුත්තො තදුසෙට්ඨී - අනුරුධො ව සාරථී
බ්‍රාහ්මණ කස්සපො ටෙරෝ - උපරාජා නන්ද
පණ්ඨිතො
මහෙසි රාහුලමාතා - මායාදෙවී ජනෙත්තියා
කුරුරාජා බෝධිසත්තො - එවං ධාරෙට්ඨ
ජාතකං”

“එමිබා මහණෙනි, එසමයෙහි ගණිකා නම් වෛශ්‍යා දූ මෙසමයෙහි වමන් සවි වූ උපුල්වන් මහස්ථවිරිය, එසමයෙහි දෙරටුපාලයා නම් දැන් පූණීහදු නම් මහස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි යටුවම් කළ අමාත්‍යයා නම් දැන් කසයින් මහස්ථවිරයෝය. බඩසැල අමාත්‍යයා නම් දැන් මුගලන් මහස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි සිටාණෝ නම් දැන් ශාරිපුත්‍ර

මහස්ථවිරය, එසමයෙහි රටාවාය්ඝීයා නම් දැන් අනුරුද්ධ මහස්ථවිරය, එසමයෙහි පුරොහිත බ්‍රාහ්මණයා නම් දැන් මහකාශ්‍යප ස්ථවිරය, එසමයෙහි යුවරජ්ජුරුවෝ නම් දැන් නන්ද මහස්ථවිරය. එසමයෙහි අගමෙහෙසුන් නම් දැන් රාහුලමාතා වූ යසෝධරා මහස්ථවිරය, එසමයෙහි රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ මණ්ඩයන් වහන්සේ නම් දැන් මහාමායා දේවිය. එසමයෙහි කුරු රජ්ජුරුවෝ නම් ලොච්ඡුරා බුදු වූ මමිම වේදුර්ඝි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

276. රෝම(ක) ජාතිකය

තවද ආකාශය සේ අප්‍රමාණ ගුණ ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය දක්වා වදාළසේක. මෙහි වර්ථමාන කටාව බොහෝ ජාතිකවල පෙණෙන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ බොහෝ පරවියන්ට නායක ව පරවි ව උපන්නේක.

ඒ පරවියන් වසන්නා වූ වන සමීපයෙහි තාපස කෙනෙක් වාසය කරන්නාහ. ඒ තාපසයන් කරා බෝධිසත්ථයෝ පරවියන් පිරිවරා ගොසින් තාපසයන් දැක වැඳ පුදු යන්නාහ. ඉක්බිති තාපසයෝ ඔබ්බකට ගියාහ. ඒ පන්සල අතික් කුට තාපස කෙනෙක් වාසය කරන්නාහ. බෝධිසත්ථයෝත් ඒ තාපසයන් කරා ගොස් තාපසයන් වැඳ

පුදු බණු අසා ඒ පන්සල් මලයෙහි ගොදුරු කා යන්නාහ. මේ නියායෙන් පනස් අවුරුද්දක් ගියේය.

එක් දවසක් උපාසකවරු පරවි මස් රසයක් තාපසයන්ට පිළිගැන් වූහ. තාපසයෝ පරවි මසෙහි තෘෂ්ණාව ඇතිව “මේ කුමන මස්ද?”යි විචාරා “පරෙවි මස?”යි කී පසු “එසේ විනම් තොප ඇම විසින් මට සාල්, ලුණු, මිරිස් ආදී වූ දෙය ගෙන්වා දෙව”යි කියා ගෙන්වාගෙන පොල්ලකුත් සැස වල්කලා අස්සේ තබාගෙන පරවියන් එන පෙරමග බල බලා උන්නාහ. ඒ වේලාවට බෝධිසත්තවයෝ බෙහෝ පරවියන් පිරවරා තාපසයන් කරා ආහ.

තාපසයන් උන්නා වූ විලාසයෙන්ම බෝධිසත්තවයෝ “අද තාපසයන් ඉඳිනා නියාව අමුත්තක් ඇත මැනව, කුමක් දේ හෝ”යි සිතා යටිසුලඟට ගොස් අඝ්‍රානයකොට තාපසයන් පරවිමස් කෑ නියාව දැන “තාපසෝ පරවි මස් කා අප මරන්ට උත්සාහකොට ඉඳිති” සිතා පන්සලට දුරුව දුරුව ගොදුරු කන්ට වන්නාහ. තාපසයෝ ඒ දැක “මේ පරවියෝ මා කරා නොඑති. කටයුතු කාරිය කියා ලන්කොට ගෙන මරමි” සිතා කියන්නාහු “ඇයි? තොප ඇම මෙතෙක් දවස් මා කරා අවුත් ලගම ගොදුරු කන්නාහ. දැන් පනස් අවුරුද්දක් වාසය කරනුවෝද? අද කවර සැකයක් තොප ඇමට දැනුනු සඳහා මා ලගට නොඑව්ද? නැතහොත් මා අනික් තාපස කෙනෙකැයි සිතා නොඑව්ද? නැත තොපි අනික් පරෙවි මොත්තමෙක්ද?”යි කීහ.

එබස් අසා බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “තොප අනික් තාපස කෙනෙකුන් සන්දුන් නොවෙයි, අනික් පරවි මොත්තමෙක් නිසාත් නොවෙයි, තා ඉඳිනා ආකෘතිය අපට සැක කෙරෙයි, එසේ හෙයින් ලඟට නේන්නේය”යි කියන්නෝ “මා ඉඳිරි සැලැස්ම මුන් ඇම දැනගත් නිසා වේදැ”යි සිත දුර තබා පොල්ල දමාලා ගැසීය. ඒ දමා ලූ පොල්ල වැරදු ගිය. එවිට තාපස කියන්නේ “තෙපි මාගෙන් වැරදුනවාදැ”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “තමා ගසාම වැරදු ගියාහු පමණක් විනා තාපසයෙනි, තෙපි සතර අපායෙන් නොවැරදුන වාදැ”යි කියා “එමිබල තාපසය, ඉනිබිබේ තෝ මෙතන උන්නෙහි නම් උපාසකවරුන්ටත් තාගේ නුගුණ බොහෝකොට කියමි. තෝ මෙතනින් පලා යව”යි කියන්නාහු ඒ තාපසයා එවිට එතනින් පලා ගියේ යයි වදුරා මේ ‘රෝම ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

එසමයෙහි එකියන තාපසෝ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. පළමු විසූ සිල්වත් තාපසයෝ නම් සාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය, පරෙවි ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම වේදැ”යි වදුළුසේක.

277. මහිස ජාතකය

තවද අකනිටා බඹලොව සේ උස් වූ ගුණ ඇති සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ක්‍රීඩා වදුරෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් ක්‍රීඩා වදුරෙක් එක් කම්පස් ඇතෙකුගේ කුම්භස්තලයට නැගී කෙළනේය. එකියන ඇතාත් එකියන වදුරු කෙරේ නොකිපී ඒ කෙළි ඉවසා ඉඳිනේය. පසුව එක් දුවසෙක ඒ ඇතා ඔබ්බෙක බැඳ ඇතිත් තෙනකින් අකම්පස් ඇතෙකු පළමු ඇතා සිටියා වූ නිලයේ බැන්දුහ. එකියන වදුරාත් “පළමු ඇතා මෙනැ”යි සිතා “මේ ඇතා පිටට නැගෙමි” සිතා ඇතු පිටට නැගී කුම්භස්තලය මත්තේ උන්නේය. එකියන ඇතා තමාගේ කුම්භස්තලයෙන් වදුරා අල්වාගෙන දළින් ඇන පයින් මිරිකා මරා දමාපිය.

මේ කථාව දම්සභාවෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩිඋන් තෙනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් එකියන වදුරා එලෙසම කෙළේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ විනාන්තරයට නුදුරු තෙනක මිගොන් ව උපන්නානු ඇලි දුර්ග බොහෝ වූ ස්ථානයක ගසක් මුල වාසය කරන්නාහ.

ඒ ගස වසන්නා වූ එක් වදුරෙක් ඒ කියන බෝධිසත්ථයන්ගේ පිට වර්වස් කරන්නේය. අග අල්වා කෙළිනේය. වල්පත් අල්වාගෙන ඔන්සිල්ලා කෙළිනේය.

බෝධිසත්ථයෝත් ඊට නොකිපීම වාසය කරන්නාහ. ඒ අවස්ථාවේ ඒ ගස වසන්නා වූ දේවතාවා බෝධිසත්ථයන්ට කියන්නේ “මීමාණොනි, තොප ඇඟපත දුෂ්‍යකොට කෙළිනා වූ වඳුරාට තොප බණ නොනැගී ඉඳිනේ ඇයිද? අඟවාලා ඇනපියා පයින් මිරිකා දමව”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “ඒ කියන වඳුරා මාගේ ඇඟපත එළිගෙන කෑමක් කරනත් මා මුන්ට කරන දෙයක් නැත. උග්‍ර මැරීම නම් මට ප්‍රාණඝාතය සිද්ධ වන්නේ වේදැ”යි කියා “මා එසේ කරන්නේ නැත, අනික් මීමෙක් මෙනහට ආ නම් එහි හඬ කියා ගනුව”යි කියා “මා මුට කරන දෙයක් නැතැ”යි කියා බෝධිසත්ථයෝ කීප දවසකින්ම ඔබ්බකට ගියාහ. අනික් මීමෙක් ඒ ගස මුල වාසය කරන්ට ආහ. ඒ කියන වඳුරුත් “පළමු මීමා සේම ය”යි සිතා පිටට පැන කෙළිනට වන. එවිට ඒ කියන මීමා වඳුරා බිම හෙලාගෙන අගින් ඇන පලා මැරී යයි වදුරා මේ ‘මහිස ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි ඒ කියන වඳුරා නම් මේ කියන වඳුරා මය. මීමා නම් මේ කියන ඇතා මය. ඒ වඳුරාගේ ක්‍රීඩාව ඉවසූ මීමා නම් බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක.

278. ශතපත්‍ර (සත පත්ත) ජාතකය

තවද සක්වළ අනන්ත වුවා සේ අපරියන්ත ගුණ ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වහන්දූ දෙනමක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන,

පණ්ඩුකය, ලෝභිතකය යන සවග වහන්දූගෙන් දෙනමක් බොහෝ හිඤ්ඤා වහන්සේට “නුඹවහන්සේ අසවලුන් වහන්සේ නියාවට ගුණ නුවණ නැද්ද? නුඹවහන්සේ අඩුව ඉඳිනේ ඇයිද?” යනාදීන් ද්වේෂ උපදිනට නිසි බස් කියා කුප්පවා තමන්වහන්සේගේ ලාපන්ත ක්‍රියාවට කරවනසේක.

මෙපවත් දුමිසභා මණ්ඩපයේ රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩඋන් තෙතට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුද?”යි විචාරා එපවත් අසා “මා කීවා නොහිච්ඡ සවග වහන්දූගේ බස් අසන වහන්දූ නම් සතපත්‍ර පඤ්ඤාගේ බස් අසා සන්තෝෂ වූ මානවකයා මෙනැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද? යන,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ එක්

විනාශකරයක පන්සියයක් සොරුන්ට නායක ව සොරදෙටුව වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් පුරුෂයෙක් දහසක් ඔබ්බකට ණය දී ඒ ණය එළවාගත නොහි මළ. ඔහුගේ බිරිත්දද ණය එළවාගත නොහි මිය යන අවස්ථාවෙහි තමාගේ වැඩි සිටියා වූ පුතා කැන්දු කියන්නී “පුත දුසක් ඔබ්බෙන් ණය ඇරගත් කෙනෙක් ඇත. මා මළ කළ ඒ ණය තොපට නොදෙති. මා ඉන්දදී ඒ ණය එළවාගෙන එව”යි පුතා ණය එළවා යවීය. උතුරු ණයගැත්තා අතින් ණය එළවාගෙන එන කලට මැණියෝ මිය ගොසින් පුතා කෙරේ ස්නෙහයෙන් පුතා එන ඉදිරියේ ඕපාතික වූ කැණහිල් බැලිව ඉපද ගියාය. පුතාත් මස්සෙන් දුස ඇරගෙන සොරුන් ඉඳිනා විනාශකරය සමීපයට පැමිණියේය.

එවිට ඒ කියන කැණහිල් දෙන් තමාගේ පුතු සොරුන් මරණ හෙයින් මග අවුරා යා නොදී වැදනොත්තිය. ඒ කියන පුරුෂයා “අවලක්ෂණ සිපාවා දැකපිමි” කියා කැට මුගුරු ආදියෙන් ගසා විනාශකරයට ගියේය. ඒ වේලාවට එක්තරා කැරලෙක් සොරුන්ට “අසවල් පුරුෂයෙක් දුසක් ඇරගෙන එයි” කියා කැරලේ ශබ්දයෙන් ඇඟිය. එවිට එකියන පුරුෂයා “තමාට යහපත්කොට ඇඬූ අඬෙකැ”යි සිතා කැරලා වැද “තවත් අඬව, තවත් අඬව”යි කීහ.

බෝධිසත්තියෝ මේ කැණහිල් ධේනුව කළ දෙයත්, කැරලා කළ දෙයත් දෙකම බලා සිටියාහ. බලා සිට

“මෙකියන කැණහිල් දේනුව පුච්ඡා ජාතියෙහි මුට මව් ව උපන් කෙනෙකුන් උවමනෙව, එසේ නිසා තමන්ගේ පුතා කෙරේ ස්නෙහයෙන් ‘අප ලගට ආ කලට මරා පියති’ සිතා මග අවුරා වැළු හොත්තීය. මේ කියන පුරුෂයා තමා වැඩ සිතා කැණහිල් දේනුව කළ දෙය නොදැන උන් මරා පහකොට පියව යි අපට හිතව තමාට විපක්ෂව ඇඬු කැරලාට සමාධිව වැන්දේය”යි සිත සිතා උන් කලට සොරුන් මධ්‍යයට එකියන පුරුෂයා ඇවිත් වැළු ගියේය.

බෝධිසත්තයෝ “තුළු අල්ලව”යි කියා අල්ලවා ගත්තාහ. අල්ලාගෙන බෝධිසත්තයෝ විචාරන්නාහු “තොප මෙනනට ආයේ කුමක් සන්දදැ?”යි විචාළාහ. එවිට ඒ කියන්නේ තමා මවගේ ශ්‍රාය දුන් තැන් එළවාගෙන එන්ට කී නිසා “ශ්‍රාය එළවාගෙන යෙමි” කියන්නා “ඇයි, මසුරන් දුස තොප අතදැ?”යි විචාරන්නා “ගෙනාමි” කීහ.

එවිට බෝධිසත්තයෝ “තොපගේ මෂණියන්ගේ තත්වය දනුදැ?”යි විචාරන්නා “මම නොදනිමි” කීහ. “තොපගේ මෂණියෝ මිය ගොසින් කැණහිල් ව ඉපදු අතරමග දී තොප වැලකුවෝ උග ය”යි කියා “ඒ තොපි නොදැන ‘අවැඩට කළ දෙයෙකැ’යි සිතා උන්ව පහ කොටපුව. තොපට අවැඩ ව අපට පක්ෂව ඇඬු කැරලාගේ ශබ්දය අසා තොපි සතුටු වුව, එසේ හෙයින් තොප සේ වූ අඥනයෝ නැත. එසේ වූ තොප මා නසන්නේ කිමිදැ?”යි කියා “තොපට ජීවිත හානිත්, අර්ථ හානිත් නොකෙරෙමි”යි අළුහයි වදුරා බුදුව වැඩ ඉඳ

වදාරණයක් “යම් සේ ඒ පුරුෂයාට වැඩ කී කැණහිල්
ධේනුව අවැඩකොට අවැඩ කී කැරල ශබ්දය වැඩකොට සිතා
විනාශයට පැමිණෙන්නට ගියේද? එලෙස යම් කෙනෙක් මා
කීවා නොගිවිස මේ අඥන හිඤ්ඤා කීවා ගිවිසි කෙනෙක්
අත්නම් මේ කැරලා කීවා කොට විනාශයට පැමිණී පුරුෂයා
මෙනැ”යි වදාරා මේ ‘සතපත්‍ර ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සොරුන් පන්සියයට නායක ව උපන්නෙමි
බුදුව මම ම ය”යි වදාළසේක.

279. කුටසාක (පුටුසක) ජාතිකය

තවද සඤ්ඤා ලෝකය සේ අවිච්ඡාද වූ ගුණ ඇති
සඤ්ඤායන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි
එක්තරා උපාසකයෙක් තමාගේ වාසස්ථානයට සඤ්ඤායන්
වහන්සේ හා සංඝායා වහන්සේ වඩාගෙන ගොස් දුන් දි
තමාගේ උයනේ දුවල් හිඤ්ඤා වහන්සේ “ස්වේච්ඡාපරයේ
ඇවිදිනා සේක්ව”යි කියා “යහපතැ”යි කියා හික්මුන් වහන්සේ
ඒ ඒ තෙන ඇවිදිනා කලට එක්තරා උයන්ගොව්වෙක් “මල්
පලාඵල කඩාගෙන එන්ටය”යි පත් කොල කඩා ගොටු විඳ
බිම එලන්නේය. උගේ පින් එලා ලූ ගොටු බිම ඉඳ ඉරා
දමන්නේය. ඒ දැක සඤ්ඤායන් වහන්සේ “දැන්මතු නොවෙයි,
මහණෙනි, පෙරත් ඒ එසේම ගොටු ඉරා දැමුයේ වේදැ”යි
වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඤ්ඤායන් වහන්සේ
ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි එක්තරා උයන්ගොව්වෙක් ගසකට නැගී උඩ ඉඳ ගොටු විඳ එළන්නේය. ඒ එළු එළුවා එක්තරා වඳුරෙක් ඉරා අරිනේය. ඒ වේලාවට එක්තරා පුරුෂයෙකු එතනට ආයේය. ඒ දැක වඳුරා අතින් විචාරන්නේ “ඇයි, එළු ගොටු නා විසින් ඉරා අරිනේ, යහපත්කොට ඉඳිකරන්ටද?”යි විචාලේය. ඒ අසා වානර කියන්නේ “මුතුන් මී මුතුන් සමයේ පටන් අවැඩට නිසි දෙයක් විනා වැඩකට නිස්සක් නොකරන ලද, එසේ හෙයින් මම කුමකට ගොටු විඳුවාදැයි, මාගේ ස්වභාව ධර්මී හෙයින් විඳ දුමමි” කීය. එවිට ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “නොප ඇමගේ ධර්මීය මෙසේ කල අධර්මීය තමා කියනුම කිමිද?”යි කියා වානරයාට නින්දාකොට ඔබ්බකට ගියේයයි වදාරා “වඳුරා ලගට ගිය පුරුෂයා නම් බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

280. අභ්‍යන්තර ජාතකය

තවද සංස්කාර ලෝකය සේ කල්පනාවට අවිෂය වූ ගුණ ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි යසෝධරා ස්ථවිරයන් වහන්සේට අඹ දුන් සැරියුන් ස්වාමීන් අරභයා මේ ජාතකය දැක්ව ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

සඵලොයන් වහන්සේ විසාලා මහනුවර කුටාගාර ශාලාවෙහි වැඩවසන සමයෙහි ප්‍රජාපති ගෝතමීන් වහන්සේ ගැණුන් පන්සියයක් පිරිවරා කුටාගාර ශාලාවට අවුත් ඔුදුන් අතින් හික්ෂුණී ශාසනයට අනුදැන හික්ෂුණී කරවා ගත් පසු උන්වහන්සේ උපසම්පදාව ලදින් සෝවාන් ව භාවනා උපදවා රහත් වූ පසු යශෝධරා ස්ථවිරියන් වහන්සේ සිතනසේක් “රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේත් මහණ වූ පසු සුද්ධෝදන රජපුරවන් වහන්සේත් අතීත වූ පසු ඉතකින් මා ඉඳිනේ කිමිදැ?”යි සිතා සැවැත් නුවරට අවුත් ජේතවනාරාමයේ වැඩඋන් සඵලොයන් වහන්සේ අතින් පැවිදි ඉල්වාගෙන මහණ ව උපසම්පදාව ලදින් “යසෝධරා ස්ථවිරීන් වහන්සේ ය”යි ප්‍රසිද්ධ ව ඉන්නා සමයේ දුවස විටක් යසෝධරා ස්ථවිරීන් වහන්සේ තමන්වහන්සේගේ පුත් වූ රාහුල ස්වාමීන් දැකින්ට රාහුල ස්වාමීන් වසන්නා වූ විහාරයට වඩනාසේක.

එක් දුවසක් යසෝධරා ස්ථවිරීන් වහන්සේට බඩරූපාවක් ඇතිව රාහුල ස්වාමීන් දැකින්ට නොආසේක. උන්වහනසේගේ අතවැසි හික්ෂුණී කෙනෙකුන් වහන්සේ එපවත් රාහුල ස්වාමීන්ට කීසේක. රාහුල ස්වාමීන් තමන්වහන්සේගේ මෑණියන් වහන්සේ යසෝධරා ස්ථවිරියන් දැකින්ට යයි ගණයට ගියසේක. ගණයට ගොස් යසෝධරා ස්ථවිරියන් ගෙන් “ආවාසු කිමිදැ?”යි විචාරා “පුතණුවන් වහන්ස, බඩරූපාවක් ඇත. එසේ හෙයින් මට බොහො ආයසය”යි වදාළසේක. “ආදින් ලමිඤ්ඤි, මෙසේ වූ අවස්ථාවක කරන්නේ කිමිදැ?”යි විචාළසේක. “පැනි අඹ හා සකීරා කෑ කල පළමුත් මේ

රජාව සමනය වේ”යි කීහ. රාහුල ස්වාමීන් “යහපත”යි කියා තමන්වහන්සේට පියවූ සඵලයන් වහන්සේ කරා නොගොසින් සුලු පිය වූ ආනන්ද ස්වාමීන් කරාත් නොගොසින් උපාධ්‍යාය වූ මුගලන් ස්වාමීන් කරාත් නොගොසින් ගුරු වූ සැරියුන් සාමීන් ලගට ගොසින් “ස්වාමිනි, යසෝධරා ස්ථවිරියන්ට බඩරජාවක් ඇත. පෙරත් සකීරා හා අඹ කෑ කල බඩරජා සන්නිලෙයි. එය ලබන්නේ කෙසේද?”යි විචාලසේක.

සැරියුන් ස්වාමීන් “යහපත, ලද්දමෝ නම් දෙන්නමෝ වේද”යි වදුරා රාහුල ස්වාමීනුත් පස්සේ ලා පසේනදි කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ රජගෙට ගොස් රාහුල සාමණේරයන් වහන්සේ රාජාගනයෙහි සිටුවා තමන්වහන්සේ රජගෙට ගොස් රජ්ජුරුවන් ලග සිගා සිටියේය. එවේලාවට ම එක්තරා උයන්ගොව්වෙක් විලිස්ස ගිය අඹ කැනක් ගෙණවිත් රජ්ජුරුවන් අතට දීන. රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ ස්වහස්තයෙන් අඹ ලොලා සකීරා හා අඹ පාත්‍රය පුරා දුන්හ. සැරියුන් ස්වාමීන් අඹ පාත්‍රය ගෙන “මෙය නොපගේ මැණියන්ට දෙව”යි කියා රාහුල ස්වාමීන් අතට දුන්සේක. රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේත් ඒ අඹ ගෙන ගොස් යසෝධරා ස්ථවිරියන් වහන්සේ අතට දුන්සේක. යසෝධරා ස්ථවිරීන් වහන්සේත් අඹ වැළඳුසේක. අඹ වැළඳු ගමනේ බඩරජාව ගුණය විය.

කෝසල රජ්ජුරුවෝත් “සැරියුන් ස්වාමීන් අඹ මා ලගදී නොවළඳු ගෙන ගියසේක. කාට දෙන්න ගෙන ගියසේක් දෙ

තෝයි බලව”යි පස්සේ මිනිසුන් යවා රාහුල ස්වාමීන්ට දුන් නියාව හා රාහුල ස්වාමීන් තමන්වහන්සේගේ මෑණියන් වහන්සේට දුන් පවත් අසා කෝසල රජපුරුවෝ සිතන්නාහු “ඉඳින් සඵඥයන් වහන්සේ බුදු වූ හෙයින් අපගෙන් සිගා වළඳ ඉන්නා පමණක් මිසක්, නැත් නම් වක්ඛවර්ති රාජ්‍යය කරනසේක් නම් අපි ඇමම උන්වහන්සේගේ පරිවාර වේද? වක්ඛවර්ති රාජ්‍යය කරන දුවසට පරිනායක රත්තව රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ තමන්වහන්සේගේ මෑණියන් වහන්සේට බඩ රූපාව නිසා අඹ සිගා වැඩිසේක. අපි ඇම උපාසකව ඉඳු යසෝධරා ස්ථවිරින් වහන්සේට උගේ ඇඟි නොදන්නමින. එසේ හෙයින් අප කළ සේ නොයෙදු”යි කියා යසෝධරා ස්ථවිරින් වහන්සේට අඹ හා සකීරා ඇම දුවස්ම යවුන.

සැරියුත් ස්වාමීන් නිසා යසෝධරා ස්ථවිරියන් වහන්සේට අඹ රසය නිසා බඩපාරු පහ වූ බව දුමිසභා මණ්ඩපයට රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන් තැනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පූච්ඡාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ රාහුල මාතාවන්ට අඹ දුන්නේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ එක්තරා

බමුණු ගමෙක බමුණු ව ඉපිද වැඩිවිය පැමිණු
පසුවකාමයෙහි ආදීනව දැක සෘෂිපුත්‍රජයාවෙන් පැවිදි ව
බොහෝ තාපසවරුන් පිරිවරා බරණැස් රජපුරුවන්ගේ මගුළු
උයනෙහි වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එකියන තාපසවරුන්ගේ ගුණ තේජසින්
ශක්‍රයන්ගේ පාඬුකම්ඹල ශෛලාසනය හුනු විය. ශක්‍රයෝ “මා
නොකැමති පරිද්දෙන් උනු වන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි තමන්ගේ
දිවසින් බලා එපවත් දැක “ඒ තාපසවරුන් මෙකියන උයනේ
නොයිදිනා මානයක් කෙරෙමිසි ඉදිනා තැනින් උගුළුවාපු කල
එක තැන ඉඳ එකගව භාවනා කිරීමි නැතිව, ඒ නියාවට අද
මම ගොසින් රජපුරුවන්ගේ අග්‍රමෙහෙසිකාවන්ට අභ්‍යන්තර
නමි අඹ කැවානු වූ නමි වක්‍රවර්ති රාජ්‍යය කරන්ට පින්
අත්ත වූ පුතණු කෙනෙකුන් උපදිසි කියමි. ඒ බිසවු
‘යහපතැ’යි කියා රජපුරුවන්ට කියති. රජපුරුවෝ
‘යහපතැ’යි උයන අඹගස්වල අඹ බලවති. ඒ වේලාවට මම
උයනේ අඹ ගස්වල අඹ අන්තර්ධාන කරවා පියමි.
රජපුරුවෝ එවිට මෙකියන උයනේ අඹ කැවෝ කවුරුන්දැ?යි
උයන්ගොව්වා විචාරති. එවිට උයන්ගොව්වා ‘තාපසවරු අඹ
කැවෝය’යි කියා රජපුරුවන්ට කියන්නාහ. රජපුරුවෝ එවිට
‘එසේ වීනමි තාපසවරු මෙනනින් පහ කරව’යි පහ
කරන්නාහු වෙති. එවිට තාපසරුන් එකතැන විසීම
නොලබන්නාහු, සිල් රක්‍ෂා කිරීමෙහි පමා වන්නාහ.
තාපසවරුන් සිල හේද කරන්ට මේ කාරණා වන්නේය”යි
සිතා එදවස් මධ්‍යම රාත්‍රී වේලාවේ රජපුරුවන්ගේ බිසවුන්ගේ

ශ්‍රී යහන් ගබ්ඛාවට ගොසින් කියන්නාහු “අභ්‍යන්තර නම් අඹ ගසක අඹ තොපගේ රජ්ජුරුවන්ට කිය ගෙන් වූ නම් වක්‍රවර්ති රාජ්‍යය කරන්ට පින් ඇති පුතණු කෙනෙක් උපදිති” කියා දෙව්ලොවට ගියහ.

බිසවුන් එදවස් පසුව බොරු ලෙඩක් ගෙන තමන්ගේ පරිවාර ස්ත්‍රීන්ට “රජ්ජුරුවෝ මා කොයිදැයි විචාළෝ නම් මා ලෙඩ නියාව කියව”යි කියා වැදුණොත්තාහ. රජ්ජුරුවෝ සිංහාසනාරූඪ ව සොළොස් දහසක් බිසෝවරුන් පිරිවරා උන්නාහු “අග්‍රමෙහෙසිකාවන් වහන්සේ ලෙඩට වැදුණොත්සේකැ”යි කියන්නා “ලෙඩ කිමිදැ?”යි විචාරන්ට රජ්ජුරුවෝ ගෙට ගියාහ. ගෙට ගොසින් බිසවුන්ගේ යහනේ එක් පාර්ශවයෙක ඉඳගෙන බිසවුන්ගේ පිට පිරිමැද “බිසවුනි, ඇති අපාසු කිමිදැ?”යි විචාළාහ. බිසවු කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, මට වෙන අපාසු නැත, අභ්‍යන්තර නම් අඹ කන්ට දෙළොක් උපත. මේ අඹ ලදිමි නම් විනා මාගේ ප්‍රාණය නැතැ”යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ “අමාත්‍යයන් අතින් විචාරා ලදිමි නම් ගෙනෙන්නෙමි වේදැ”යි කියා අමාත්‍යයන් ලගට ගොසින් අමාත්‍යයන් කැඳවා කියන්නාහු “අභ්‍යන්තර අඹ නම් කිමිදැ? තොපි ඇම දැනුදැ?”යි විචාළාහ. එවිට අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “අභ්‍යන්තර අඹ නම් අඹ ගස් දෙකට මධ්‍යයේ සිටිනා අඹ ගස් වන්නේය. නුඹවහන්සේගේ උයනට මිනිසුන් යවා ගස් දෙකට මධ්‍යයෙහි සිටියා වූ අඹගස එළ කඩා

ගෙන්වාගත මැනවැ”යි කීහ. රජපුරුවෝ එවිට උයන බලන්ට මිනිසුන් යව්වාහ. මිනිසුන් යන කලට ශක්‍රයන්ගේ ආනුභාවයෙන් එක ගසකත් අඹ නැත්තාහ. එපවත් රජපුරුවෝ අසා “අැයි, මේ කාලයට අඹ නැති වෙන්ට කාරණා කිමිඳු?”යි උයන්ගොව්වා විවාරා උයන්ගොව්වා විසින් “නාපසවරන් කැව්වයි”යි කියන්නා රජපුරුවෝ නාපසවරන් එතනින් පහකර වූහ.

රජපුරුවෝ අභ්‍යන්තර නම් අඹ නොලැබ අමාත්‍යයන් අතින් පෙරලා “අභ්‍යන්තර අඹ කොයිඳු?”යි විචාළේය. එවිට බමුණෝ කියන්නාහු “හිමාලය වනයෙහි පච්ච වළඬු සතකින් අතූලන සවණී පච්චයක් සමීපයෙහි ලෝඳුල් සතකින් වසා තබනලද වෙසවුණු රජපුරුවන්ගේ අභ්‍යන්තර නම් අඹ ගසක් ඇතැයි අසා දැනුමිහ. දුටු දෑ නැතැ”යි කීහ. රජපුරුවෝ එවිට “මිනිසුන් විසින් එතනට යන්ට නොපිළිවනැ”යි කියා තමන් වඩවන්නා වූ මහත් වූ ශරීරයක් ඇත්තා වූ ගිරාපෝතකයා රන් මැදිරියෙන් මැත්කොට ලග තබා ඉඳු කියන්නාහු “සබඳ, නොපට අප විසින් බොහෝ උපකාර කරන ලද, ඊටත් උපකාරයට අප කී කටයුත්තක් සාදා දීලුවොත් යහපතැ”යි කීහ.

එවිට ගිරවා “යහපත, දේවයන් වහන්ස, කීවක් කරමි” කියන්නා රජපුරුවෝ ගිරවාට “යහපතැ”යි කියා මී හා විළඳු කවා මී පැන් පොවා ශතපාක සහශ්‍රපාක තෙලයෙන් දෙපියා මැද “සබඳ, හිමාලය වනයෙහි සඬන පව්වක

වළල්ලෙන් ඇතුළෙහි ස්වණී පචීනයක් ලග අභ්‍යන්තර නම් අඹ ගසෙක් ඇත් ල, ඒ අඹ ගසින් අඹ ගෙනවුත් දී බිසවුන්ගේ දෙල සන්සිඳුව”යි කියා ගිරා පෝතකයාණන් දැනින් අල්වාගෙන සිවුමැදුරු කවුළුව සමීපයෙහි සිට අළුහ.

ඒ කියන ගිරවාත් රජපුරුවන්ට ආදර දැක්වා පියා අඹාගෙන රාජ්‍ය සීමා ගෙවාගෙන වනාන්තරයට වැද හිමාලය වනයෙහි පළමුවන පචීන වළල්ලට ගොසින් එහි වසන්නා වූ ගිරවුන් අතින් “අභ්‍යන්තර නම් අඹ ගස දුනුදැ?”යි “අපි නොදනුමිහ”. දෙවන වළල්ලෙහි ගිරවුන් අතින් විචාරන්නේ “යහපතැ”යි කියන්නා වූ ඔවුනුත් විචාරා මෙම නියායෙන් දෙවන වළල්ලය, තුන්වන වළල්ලය, සතරවන වළල්ලය, පස්වන වළල්ලය, සවෙනි වළල්ලය යයි කියා සත්වන වළල්ලට ගොස් එහි උන් ගිරවුන් අතින් විචාළාහ.

ගිරව් කියන්නෝ “සැබැව, සවණී පචීන සමීපයෙහි අභ්‍යන්තර නම් අඹ ගසෙක් ඇතැ”යි කීහ. එවිට ගිරවා කියන්නේ “ඒ අඹ ගසෙන් මට ප්‍රයෝජන ඇත. ඉන් මට අඹ ගෙඩි කීපයක් ගෙනවින් දිලව”යි කීය. එවිට කියන්නාහු “අඹ ගස නම් වෙසවුණු රජපුරුවන් වහන්සේ ප්‍රයෝජන විඳිනා අඹ ගසය. ලෝ දැලින් වසා තිබෙයි. කුම්භාණ්ඩයන්ගෙන් රැකවල් ලද. ඒ අඹ කඩා ගන්නා තබා ඒ අඹ ගස ලගටත් යන්ට නොපිළිවනැ”යි කීහ. එවිට ගිරවා කියන්නේ “කෙසේ වුවත් මම අඹ කඩා ගනිමි. මට සලකුණු කියව”යි සලකුණු විචාරාගෙන රැ කුම්භාණ්ඩයන් නිදුපු වේලෙහි එකියන අඹ

ගස මුල සමීපයෙන් ලෝ දැල යටින් ගස සමීපයට ගොස් ගසට වන. ඒ වේලාවට ලෝ දැල් ‘ක්‍රිං’ යන ශබ්දය පවත්වා ලෝ දැල් ඇඳුන. එවිට කුමිභාණ්ඩයෝ පිබිඳ ගිරවා අල්වාගෙන “මේ ගිරවා ගැලපියමින”යි කියාද “කඩකොට පලා කා පියමින”යි කියාද “පුලුස්සා කා පියමින”යි කියාද යනාදීන් ගිරවා හස ගන්වා බස් කීහ.

එකිනෙක ගිරවත් එවිට නිර්භීත ව කියන්නේ “දෙමව්පියන් කී මේවර වන්, බන් ලන් සාමින් කී මේවර වන් කොට ප්‍රාණය ගියේ නම් දිව්‍යලෝකය ලැබෙන්නේ වේදැයි, එසේ හෙයින් මාගේ රජපුරවන් වහන්සේ කී මේවර නිසා බිසවුන් වහන්සේගේ දෙළ සන්සිඳුවනු නිසා අඹ ගෙන යන්ට මේවර මා ආයේය. ඒ නිසා මාගේ ප්‍රාණය ගියෙහි වී නමුත් යහපත”යි කියා කීහ. එබස් අසා කුමිභාණ්ඩයෝ සතුටුව “යහපත, තොප කී බස් අප සිත්ගත, තොප නොමරා ඇරමින”යි කීවාහ. එවිට ගිරවා කියන්නේ “මා ආ කාරිය මුදුන් පත් නුවු කල මා ගොසින් කමි කිමිදැ?”යි කියන්නාහු “තොපට මේ ගසින් අඹ ගෙඩියකුත් දෙන්ට බැරි නොවෙයි. රජපුරවන් වහන්සේගෙන් ඇතිව තිබෙන අඹය. ඒ නිසා දෙන්ට බැරිය. දුන්නොත් අපට බොහෝ නිග්‍රහ පැමිණෙයි. තොපට උපායක් කියමිනයි අඤ්ජන ගුණාවෙයි වසන ජෝතිය තාපසයන්ට දුවස දුවස අඹ ගෙඩි සතරක් දෙති. උන් අතින් අඹ ගෙඩියෙක් ඉල්වා ගනුව”යි ඒ තාපසවන් කරා යවනු.

ඒ ගිරවාත් තාපසයන්ට එපවත් කියා තාපසයෝත් “යහපතැ”යි කියා දෙකක් තුමු කා එකක් ගිරවා කවා එක අඹ ගෙඩියක් ඉල්වා සාල්ලෙක ලා ගිරවා කර බැඳ රජ්ජුරුවන් කරා යවුන. ඒ ගිරවා අඹ ගෙඩිය රජ්ජුරුවන් අතට දින. රජ්ජුරුවෝ බිසවුන්ට දුන්හ. ඒ අඹ කාත් දුරුවෝ ඇති නුවුහයි වදුරා මේ ‘අහන්තර ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසව් නම් යසෝධරා ස්ථවිරිය, ගිරාපෝතකයා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. හිමාලය වනයෙහි තාපසයෝ නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය, බරණැස් නුවර උයනේ විසූ තාපසයෝ නම් බුදුවු මම්ම ය”යි දැක්වා වදුළුසේක.

281. සෙය්‍යංස (සෙය්‍ය) ජාතිකය

තවද සෘජුධි විෂයෙහි සුකෂම වූ ගුණ ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා අමාත්‍යයෙකු අරභයා මේ ජාතිකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ අමාත්‍යයෙක් ඇත. ඒ අමාත්‍යයා කෙරෙහි සෙසු අමාත්‍යයෝ දේෂ කියා රජ්ජුරුවන් බිඳවුන. රජ්ජුරුවෝත් “ඇත්තෙකැ”යි කියා අමාත්‍යයා තමන්ගේ රාජ්‍ය ආසාවෙන් සිරගෙයි වැස්සුන. ඒ අමාත්‍යයා සිරගෙයි ඉඳම බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතියෙන් භාවනාකොට සෝවාන් වූන.

රජ්ජුරුවෝත් ඔහු නිවැරදි නියාවත්, දුර්ජනයන්ගේ ඛස් නිසා ගැහැට පැමිණී නියාවත් දැන දැමී කපා පළමු සිටියා වූ ස්ථානාන්තරයෙහි පිහිටුවා බොහෝ තරම් පදුම් දී රැක්කාහ.

එකියන අමාත්‍යයා සඵඥයන් වහන්සේ දැකින්ට ගියේය. සඵඥයන් වහන්සේ එකියන අමාත්‍යයා දැක “උපාසකයෙනි, තොපට දුෂ්කරයක් පැමිණියයි කියන්නා ඇසුම්හ”යි වදාළසේක. “සැබැව, ස්වාමිනි දුෂ්කරයක් පැමිණියේය. පැමිණී දුෂ්කරයෙන් වැඩකට පැමිණියෙමි” කියන්නා “සඵඥයන් වහන්සේ වදාරනසේක් “කුමන සැපයෙක් ලද්දේදැ?”යි විචාරන්නා බුද්ධාලම්භන ප්‍රීතියෙන් සෝවාන් වීම්” කියන්නා “පළමුත් උත්තමයෝ දුෂ්කරයට පැමිණා සැපයකට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදාරන්නා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි දැනටමීය කොප්‍යය නොකොට රාජ්‍යය කරන්නාහ. දවස් පතා පසුද්විලිය රකින්නාහ. පොහොයෙන් පොහොය අටසිල් රකින්නාහ. මේ නියායෙන් ධර්මිෂ්ඨව රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අභ්‍යන්තර අමාත්‍යයෙක් රජ්ජුරුවන්ගේ අන්තඃපුරයට වැදින. රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා තුමුම පරික්ෂාකොට නියම දැන “තෝ මාගේ විජිතයෙන් එපිට නොරඳු පලා යව”යි අලුහ. මේ කථාව යට කියන ලද ‘සීලව’ ජාතකයෙහි පෙණෙන්නේය. මෙය වනාහී එකියන ලද

අමාත්‍යයා කොසොල් රජපුරුවන් කරා ගොස් “දේවයන් වහන්ස, යම්තම් සේනාවක් ලබන්නා බරණැස් නුවර රාජ්‍යය සාදාගත හැකැ”යි කීහ. රජපුරුවෝත් “මු කියන්නේ කිමිදු?”යි කියා මිනිසුන් යවා එක් ගමක් කොල්ල කළහ. ඒ කොල්ලකෑ ගම මිනිසුන් අල්වා ගෙන රජපුරුවන්ට පානා රජපුරුවෝ “ඇයි? තොප ඇම මාගේ රාජ්‍යය කොල්ලකෑයේ” විචාරන්නා “සම්පත් නැත්තෙමි කොල්ලකෑමිහ”යි කී කල්හි එසේ උන්ට බොහෝ සම්පත් දී යැවූහ.

එපවත් කෝසල රජපුරුවෝ අසා “එසේ වීමි බරණැස් නුවර ගත හැකැ”යි කියා මහත් වූ සේනාව ඇරගෙන බරණැස් නුවරට ආහ. බරණැස් නුවර යෝධයෝ රජපුරුවන් කරා ගොස් කියන්නාහු “කෝසල රජපුරුවෝ උන් හා කැට්ට යුද්ධයට යන නියායෙන් අවසර දුන මනෙවැ”යි කීහ.

ඒ අසා බරණැස් රජපුරුවෝ “යුද්ධ කරන්ට කාරණා කිමිදු? යුද්ධයට නොයව”යි කියා අමාත්‍යයන් පිරිවරා මතුමාලේ ඉඳ “වාසල් දොර ඇරව”යි කියා දොර ඇරවූහ. කෝසල රජපුරුවෝ සේනාව ඇරගෙන කිසි සැකයක් නැතිව තමන්ගේ රාජ්‍යයට වැදිනා සේ වැඳ මතුමාලට නැගී රජපුරුවනුත් බිසවනුත් අල්වා සිරගෙයි වැස්සූහ.

බෝධිසත්තයෝ සිරගෙයි හිඳ මෙහිනී භාවනාකොට ධ්‍යාන උපදවා ගත්තාහ. එකිනෙක රජපුරුවන්ගෙන්, බිසවුන්ගෙන් මෙහිනී භාවන්යේ ආනුභාවයෙන් රජපුරුවන්ගේ

ශරීරය දහ වැදගත. කෝසල රජුට “මේ කීමෙක්ද?”යි විචාරන්නා අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “මෙහි කරන රජුට වහන්සේගේ රාජ්‍යය ඇරගන් හෙයින් උන්වහන්සේ කරන මෙහි ආනුභාවයෙන් ශරීරයේ දහ වැදගත”යි කියන්නා රජුට සිරගෙයි උන් රජුගේ දම් කප්පවා “නුඹවහන්සේගේ රාජ්‍යය නුඹවහන්සේම පිළිපැද්ද මැනවැ”යි කියා පාවා දී ඒ කියන කේලාමි කී අමාත්‍යයා මරවා තමන්ගේ නුවරටම නැගී ගියහ.

බෝධිසත්තයෝත් පණුවන ලද සිංහාසනාරූඪ ව අමාත්‍ය මණ්ඩලය පිරිවරා උන්නාහු “අමාත්‍යයෙනි, මා විසින් එක රජුට කළා වූ මෙහි ආනුභාවයෙන් මමත් ගැලවී නොප ඇමත් ගලවා ගනිමි. එසේ හෙයින් මට රාජ්‍යයෙන් කම් නැත”යි කියා මහණ වූහයි වදුරා බුදු ව වැඩ හිඳ වදුරනසේක් “එකියන රජුට මෙහි ආනුභාවයෙන් ගැලවී ගියෝ වේදැ”යි වදුරා ‘සෙය්‍යංස ජාතකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි කෝසල රජුට නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. නොකටයුතු කියා බිඳ වූ අමාත්‍යයා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය. බරණැස් රජුට නම් බුදුවූ මම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළසේක.

282. වඩිසී(කී) ජාතකය

තවද බුද්ධවිෂයයේ අනුන් විසින් නොසිතිය හැක්කා වූ ගුණ ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ධනුග්ගහතිස්ස තෙරුන්වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

බිම්බිසාර රජපුරුවන්ට කෝසල රජපුරුවන් විසින් තමන්ගේ නැගණියනුත් පාවා දී නැගණියන් නානු මුරයටය කියා ලක්ෂයක් වටිනා කසිගමක් දුන්හ. ඉක්බිති අජාසත් රජපුරුවන් විසින් පියාණන් මරාපු හෙයින් කෝසල රජපුරුවෝ තමන්ගේ නැගණියන්ට දුන් කසිගම උදුරා ගත්තාහ. ඒ නිසා දස විටම උනුන් හා කැටිව සටන් ඇතිව තිබෙන්නේය.

එක් දවසක් කෝසල රජපුරුවෝ සිතන්නාහු “සංඝයා වහන්සේ නම් බොහෝ නුවණැතිසේක. එසේ හෙයින් විහාරයක් පාසා ඇවිද කියන බස් අසව”යි කියා වරපුරුෂයන් සැලැස් වූහ. එකියන වරපුරුෂයෝ ගණයක් පාසා පරීක්ෂාකොට ඇවිද්දහ. තෙරුන්වහන්සේ යයි දෙදෙනා වහන්සේ වාසය කරනසේක් මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි පිබිදු ධනුග්ගහතිස්ස තෙරුන්වහන්සේ උපතිස්ස තෙරුන්වහන්සේට කියනසේක් “කෝසල රජපුරුවෝ බත් බොහෝ කන්ට සුරු පමණක් විනා තමාගේ බෑ වූ අජාසත් රජපුරුවන් අල්වාගත නොඑන්නාහ”යි

කියන්නාහු උන්වහන්සේ කියනසේක් “ඇවැත්නි, සේවාකම් නම් පදමබුහෙය, වක්‍රබුහෙය, සටකබුහෙ යයි යන තුන් උපායක් ඇත. සකටබුහෙ නම් දැලයෙන් පිරිස් සලසා සේවාකම් කොට පසුබැස මරුබට සේ පිරිස් මධ්‍යයේ සටන් වන්නල අල්වා ගන්නම එක් උපායෙක. ඒ නියායෙන් අසවල් පවීන සමීපයෙහි දී යුද්ධ කරන්නා අල්වා ගත හැක”.

ඒ ඇසු වරපුරුෂයෝ මේ උපාය රජපුරුවන්ට කිවුය. ඒ ඇසු රජපුරුවෝ සේනා වාහන සන්නද්ධව නික්ම කී නියාවට පිරිස් සලසා යුද්ධකොට අපාසන් රජපුරුවන් අල්වාගෙන තමන්ගේ නුවරටම ගෙනවුත් තමන්ගේ දුවණියන් වූ රාජකුමාරිකාවන් පාවා දී පළමු දුන් ගම්වරන් දී උන්ගේ නුවරටම යවුන.

මේ කථාව ධම්මසභාවේ රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කියනසේක් “මේ යුද්ධ ප්‍රයෝගය කර වූසේක් ධනුග්ගහතිස්ස තෙරුන්වහන්සේම”යි කියා වැඩිඋන් තෙතට සඵඤ්‍යන් වහන්සේ වැඩි වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූච්භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදු?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරන් ධනුග්ගහතිස්සයෝ යුද්ධ ප්‍රයෝගයෙහි දැක්මයෝ වේදු”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්‍යන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි වඩු ගමෙක උපන්නා වූ

වඩුවෙක් දඩු සොයා වලට(වනසට) ගියේය. එක් උරු පැටවෙකු දැක අල්වාගෙන “වඩන්ටය”යි කියා ගෙට ගෙනගොස් වැඩිය. එකියන උරුන් වැඩි දළ වළල්ල වැටී මහත් වූ කය ඇති විය. එකියන උරා වඩුවන් වැඩු හෙයින් “වඩ්ඞුකර ය”යි කියා නම් තැබීය. එකියන උරාත් වඩුවාට වෑ නියන් දීලයි, කපන ලද දඩු පෙරලා පෑලයි, කලු හුය කටින් ඩෑගෙන කලු හුය ගසා මේ නියායෙන් කීකරුව වසන්නේය.

වඩුවා දවසක් සිතන්නේ “මාගේ උරා වැඩිවිය පැමිණියේය. එසේ හෙයින් යම් කෙනෙක් මරාපු නම් නපුරැ”යි සිතා එකියන උරා වඩාගෙන වලට ගොස් උරා වලට අළුත. ඒ උරාත් වලට වැද තමාගේ රැස උරන් හා එක් වූයේය. පන් හා කැවිලි පෙවිලි පාසු තෙනක බොහෝ උරන් දැක එතනට ගියේය. ඒ වල උරෝත් මේ උරා කරා අවුත් සිටියාන. එවිට වල වසන උරන්ට කියන්නේ කුමක්ද? “පලාඵල සමුර්ධ වූ පසු උරනුත් බොහෝ වූ තෙනකට පැමිණිය”යි කියන්නා එවිට උරෝ කියන්නාහු “ඉන් අඩුවෙක් නැත, එසේ වුවත් අපට මහත් වූ හයෙක් ඇතැ”යි කීහ. වඩ්ඞුකර කියන්නේ “නොප දුටු ගමනේ මේ නියා කැවිලි ඇතිතෙන දුඵලව ඉඳිනේ හයෙක් ඇති නියා යයි දනිමි”යි කියා “නොප ඇමට ඇති හය කිමිදැ”යි විවාළාහ. එවිට එකියන උරෝ කියන්නාහු “එක ව්‍යාසුයෙක් අප කරා ඇවිත් දුටු දුටුවන් කයි” කීය. “එසේ හෙයින් අප උග කෙරේ හයින් වැරද ගියමින”යි උරෝ කිවුය.

වඩිසිසුකර එවිට කියන්නේ “එකියන ව්‍යාසුයා දුවස් පතා ඒද? අතරතුරෙක එද්දැ?”යි විචාරන්නා උගරා කියන්නාහු “දුවස්පතා නොවයි. අතරතුරක එන්නේය”යි කියන්නා “එසේ විනම් මා කීවක් කරවු නම් ව්‍යාසුයා මම අල්වා දෙමි” කීහ. උගරෝ “යහපතැ”යි ගිවිස්සාහ. එවිට එකියන වඩිසිසුකර උගරන් යුද්ධයට සලස් වන්නේ කුඩා උගරන් වටකොට සලස්වා, ඊට ඇතුළුපිට දළ වළල්ල වැටුණු උගරන් සලස්වා, ඊට ඇතුළුපිට යුද්ධයෝග්‍ය උගරන් සලස්වා, සතර දිසාවේ උගරන් දසය, විස්සය නියායෙන් ඇති සලස්වා, මධ්‍යයේ ගොඩක්කොට තිබා ඔරුවක් සේ වළක් ඉදිකොට, ඒ වළ නම්නව තිබෙන නියායෙන් සලස්වාගෙන වට රැකවල් ලා සිටි උගරන්ට “තෙපි ඇම නොබව”යි කියා විධානකොට ඇවිදිනා කලට ඉරු උදුව පාන් වන්නට වන.

ඒ වේලාවට ව්‍යාසුයා පච්ඡ මුදුනෙන් පෙනීන. එවිට උගරෝ “ස්වාමීනි, පසම්තුරා ආය”යි කීහ. එවිට උගරු කියන්නේ “ව්‍යාසුයාද කළ යම් ක්‍රියාවක් තෙපි ඇමත් කරව”යි කීහ. එවිට ව්‍යාසුයා කිළි පොලන්නා උගරෝ කිළි පෙලුහ. ව්‍යාසුයා ගර්ජනා කරන්නා උගරොත් ගර්ජනා කළහ. ව්‍යාසුයා මලමුහු කරන්නා උගරෝ මලමුහු කළහ. එවිට ව්‍යාසුයා සිතන්නේ “මෙතෙක් දුවස් සේ නොවෙයි, අද යම් අමුත්තෙක් ඇතැ”යි සිතා තමා මස් මරාලන තාපසයන් කරා ව්‍යාසුයා ගියේය. එවිට තාපසයෝ කියන්නෝ “ඇයි? මෙතෙක්ද උගරු මස් ගෙනෙන තැනැත්තවු අද උගරු මස් නොගෙනායේ

ඇයිද? තාගේ ඇඟ ශක්ති නැද්ද? උරෝ නිමා ගියෝ දැ?”යි විචාලෝය.

එවිට ව්‍යාක්‍රයා කියන්නේ “තාපසයන් වහන්ස, මා ඇඟ ශක්ති ඇත. උරොත් ඇත. මෙතෙක් ද සේ නොවෙයි. අද අහංකාරව සිටියේය. එහෙයින් නොගියෙමි” කියන්නා තාපසයෝ කියන්නාහු “උරන් කෙසේ ශක්ති ඇතත් තොප ඇමටම හය ඇත්තෝය. එසේ හෙයින් නොබා වහා උරන් ගෙනව”යි කීහ. එබසට “යහපතැ”යි කියා ව්‍යාක්‍රයා අවුත් තමා පළමුත් උරන්ට පණින්නා වූ පචීත මුදුනට පැන නැගී සිටියාවුත් උරන් දැක තෙමෙන් වළ මධ්‍යයෙහි සිටියේය. එවිට ව්‍යාක්‍රයා උරන් සිටියා වූ දැක වේගයෙන් ජිනු කලට උරු තමා ගැලවීයන්ට සාරා තුඩු උමගින් පලා ගියේය. ව්‍යාක්‍ර ජිනු වේගය රඳවාගත නොහී ඒ වළට පැන ඔරුවෙක ලුවා සේ සිටියේය. එවිට වඩ්ඪසුකර තමා සිටි තෙතින් ගොඩ නැගී ව්‍යාක්‍රයා දුටුයේය. මහත් වේගයෙන් දිවගෙන ගොස් ව්‍යාක්‍රයා මරා උගේ පඤ්චමධුර මාංශය අනුභවකොට ගොඩ නැගී උරන්ට කියන්නාහු “තොපගේ සතුරා මරා ජිමි” කියන්නා පළමුවෙන් දිවගෙන ආ උරෝ උගේ මාංශය අනුභව කළහ. පස්සේ ආ උරෝ මස් කෑ උරන්ගේ හොට ඉඹ සිටියාහ.

වඩ්ඪසුකර කියන්නේ “තොපගේ සතුරා මළේය. ඉදිරියේ කිසි හයෙක් නොවී වාසය කරවි” කීහ. එසේ කීවත් උරෝ දුර්මුඛව සිටියාහ. එවිට “තොපි දුර්මුඛව ඇයිදැ?”යි කියන්නා

“ස්වාමිනි, ව්‍යාඝ්‍රයා මැරීමෙන් කම් කීමිද? තව මුත් සේ ව්‍යාඝ්‍රයන් දස දෙනෙකු උගන්වා එවන්ට නිසි තාපස කෙනෙක් ඇත. උග මැරුවොත් විනා අපට හය සන්නොසිඳ”යි කියන්නා “තාපසයෝ කොයිදැ?”යි විචාරන්නා “අසවල් තෙන වාසය කෙරෙහි” කියන්නා “යහපතැ”යි කියා උගරන් ඇරගෙන තාපසයන් උන් තනට දිවුන.

එවිට තාපසයෝ “ව්‍යාඝ්‍රයා තව දැක්වා නොඑන්නේ ඇයිදැ”යි සිතා “බලන්ටය”යි එන කලට උගරෝ තාපසයන් දැක ලුහුබඳවා ගත්ත. එවිට තාපසයෝ තමාගේ පරිඡිකාර දමා වතා දිවගෙන ගොස් දිඹුල් ගසකට පැන නැංගේය. එවිට උගරෝ “අප නටුවෝද තාපසයා ගැලවී ගියේය”යි කියන්නා “ඊට මම උපායක් දනිමි” කියා ඊරියන්ට කියා පැන් අද්දවා ගස මුල වත් කරවා, පැටිති උගරන් සිගින් මුල් කඩන්ට හා මහ උගරන් මහ මුල් කඩන්ට සලස්වා මේ නියායෙන් දිඹුල් ගස වට මුල් කප්පවා මැද්දේ තුඩු මහ මුල තුමු පොරවක් බාලා කපන්නාක්මෙන් කපා හළන. එවිට දිඹුල් ගස වැටින. උගරෝ තාපසයන් යා නොදී ඇට පමණක් නිබා මස් ලියා කෑවාහ. එකියන දිඹුල් ගස පිට වඩ්ඩිසුකරයනුත් යහපත් ඊරියකුත් ඉඳවා තාපසයන්ගේ සකින් අභිෂේක ජලය වත්කොට තමන් ඇමටම රජකොට ගත්තාහ. එතැන් පටන් රජදරුවන්ට දිඹුල් ගස හඳු පියියට ගත්තාහ. එතන වනයේ වෘක්‍ෂයක වාසය කරන්නා වූ වෘක්‍ෂදේවතාවා මේ කාරණය දුටුහයි වදාරා ‘වඩ්ඩිසුකර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වඩ්ඪිසුකරයා නම් ධනුර්ගහ ස්ථවිරය.
එසමයෙහි වෘක්ෂදේවතාව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි
තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

283. සිරි ජාතකය

තවද යුගන්ධර සාගරය සේ අනන්ත වූ ගුණ මුහුදුට ගලා
යන්නා වූ සියුම් නුවණ ඇති සඵඥයන් වහන්සේ
ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ශ්‍රී දන්නා වූ
බ්‍රාහ්මණයෙකු අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

මෙහි වර්ථමාන කථාව දුක නිපාතයෙහි ‘බද්දිරංගාර’
ජාතකයෙහි විස්තර වසයෙන් පෙණෙන්නේය.

අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ සතරවන දෙරටුවේ වාසය කරන
මිත්‍යාදෘෂ්ටි ගත් දේවතාදූවෙක් ඇවිත් අනේපිඬු
මහසිටාණන්ට කියන්නේ “තොපි පොහොසත් දු සිව්පනස්
කෙළක් ධන වියදම්කොට බොහෝ දුන් පින් කළහ. දැන්
සමීපත් වියදම් ව ගියහ. එහෙයින් දැන් පින් කරන්ට දුක්පත්
ව ගියහ. එසේ හෙයින් දුන් පින් නොකරව”යි දේවතා දු
කියන්නී. අනේපිඬු මහසිටාණෝ “නී මාගේ දෙරටුවේ වාසය
කරන්ට බැරිය”යි නෙරපුවාහ. එවිට දේවතා දු නුවර
අරක්ගත් දේවතාවාට සහ සතරවරම් දෙවියන්ට හා
ශක්‍රයන්ට කිව. එකියන දේවියෝ “අපට බැරිය”යි කියන්නා
තොමෝ අනේපිඬු මහසිටාණන්ට සිව්පනස් කෙළක් සමීපත් දී

බුදුන් මැදුරේ අනේපිඬු මහසිටාණන් සමා කරවාගෙන සෝවාන් ඵලයට පැමිණියාහ.

ඉක්බිති අනේපිඬු මහසිටාණන් පොහොසත්ව මහසමිපත් ඇතිව ඉන්නා අවස්ථාවට ශ්‍රී දන්නා බමුණෙක් “අනේපිඬු මහසිටාණන් ශ්‍රී ඇරගන්ට උවමැනව”යි සිතා ගෙට ගියේය. ඵ්වට අනේපිඬු මහසිටාණෝ ඵ් බමුණා දැක දන් දී ඉඳ “ඇයි? බමුණා ආයේය”යි විචාරන්නා බමුණා කථා කරමින් සිතන්නේ “මේ සිටාණන්ගේ ශ්‍රී කොයිදැ?”යි පරීක්ෂා කරන්නේ සිටාණන්ගේ ගෙයි ඇලි කුකුළෙකු දැක සිතන්නේ “සිටාණන්ගේ ශ්‍රී මේ ඇලි කුකුළාගේ කරමලේය”යි සිතා “සිටාණනි මා ලග අකුරු කරන අතවැස්සෝ පන්සියයක් ඇත. ඵ් අතවැස්සන් ශාස්ත්‍ර පිරුවන්ට වේලා වරද්ද අඬන යම් කුකුළෙක් ඇත. ඵසේ හෙයින් ශාස්ත්‍ර පිරිහෙයි. වේලා නොවරද්ද අඬනගන නියායෙන් තෙල ඇලි කුකුළා මට දෙව”යි කියා ඉල්වුහ. “යහපතැ”යි කියා ඇලි කුකුළා දන්නාහ.

ඵ් වේලෙහි ශ්‍රී ගොසින් සිටාණන්ගේ සිරෝමාණිකයෙහි පිහිටියේය. ඵ්වට බමුණා සිරෝමාණිකය ඉල්වීය. සිටාණෝ සිරෝමාණිකය දන්නාහ. ඵ්වට ශ්‍රී ගොසින් අන්තරයපටියෙහි පිහිටියේය. ඵයින් අන්තරයපටිය ඇරගත. ඵ්වට ශ්‍රී ගොසින් සිටාණන්ගේ අග්‍රමනේසිකා සිටුදියණියන්ගේ ශරීරයෙහි පිහිටියාහ.

එවිට බමුණෝ කියන්නේ “සිටාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ ශ්‍රීය ඇරගන්ට යයි කියා ඇවිත් කුකුළා ඉල්විමි, ඇලි කුකුළා ගන්නා සිරෝමාණිකයෙහි පිහිටියාන, එසේ හෙයින් සිරෝමාණිකයන් ඇරගනිමි. සිරෝමාණිකයෙක් ගොස් අන්තරයන්ටයෙහි පිහිටියාය. එවිට අන්තරයන්ටයන් ඇර ගනිමි. අන්තරයන්ටයන් ගොස් තොපගේ අග්‍රමෙහෙසිකා සිටුදුවගේ ශරීරයෙහි පිහිටියාය”. එවිට බමුණා සිටාණන්ට කියන්නේ “සිටාණනි, තොපගේ ශ්‍රී ඇරගන්ට යයි කියා ආමි. තොපගේ ශ්‍රී මා නිබා කවුරන් විසිනුත් ඇරගත නොහැක්ක. එසේ හෙයින් එකියන ශ්‍රීන් සියළු සමීපතූන් නුඹ වහන්සේම වින්දු මැනවැ”යි කියා ගියේය.

එවිට සිටාණෝ “මේ බමුණා කී නියාව සඵඥයන් වහන්සේට කියන්ට උවමැනවැ”යි සිතා සඵඥයන් වහන්සේට ගොසින් මේ නියාව සිටාණෝ දැන් වූහ. සඵඥයන් වහන්සේ වදාරනසේක් “තමාගේ පිණිත් සමීහව වූ සමීපන් කවුරන් විසිනුත් හැරගත නොහැක්ක. පෙරත් උත්තමයන්ගේ පිණිත් සමීහව වූ සමීපන් උත්තමයන් නිසා තාවුරු වුයේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ තාපස ව ඉපිදු බරණැස් නුවර වාසය කරන්නාහු එනුවර වාසය

කරන්නා වූ හස්තකාව්‍යයන්ගේ බෝධිසත්ත්වයන්ට සතරපසයෙන් සංග්‍රහ කරන්නේය.

එසමයට එනුවර දුරකැටියෙක් වලට(වනයට) ගොස් දුර පළාගෙන එන්නේ නුවරට වදින්නට රැව ගිය හෙයින් එක් දේවාලයක සැතපුණේය. ඒ දේවාලය සමීපයෙහි ගසක කුකුළෝ දෙන්නෙක් උඩ නැගී වැදහොත්තාහ. අළුසමී වේලේ අග අත්තේ වැදහොත් කුකුළු අඩ නගා වර්චස් කරන්නේය. පාන අත්තේ වැදහොත් කුකුළාගේ ඉස වර්චස් කෙළේයි. එවිට පාන අත්තේ වැදහොත් කුකුළු කියන්නේ “කවුරුද? මාගේ ඉස වර්චස් කළෝය”යි කියන්නා අග අත්තේ වැදහොත් කුකුළු කියන්නේ “මම නොදැන වර්චස් කෙළෙමි”යි කියා දෙවැනිව එකියන කුකුළුගේ ඉස වර්චස් කෙළේය. එවිට පාන වැදහොත් කුකුළා කියන්නේ “පළමු නොදැන වර්චස් කෙළෙහිය. දෙවනුව වර්චස් කළේ අයිදැ?”යි කියා උනුන් හා කලහ කළහ. “අයි, මාගේ තත්වය නොදැනුද? යම් කෙනෙක් මා කවු නම් මසුරන් දහසක් ලබති” කීය. උඩ අත්තේ වැදහොත් කුකුළු කියන්නේ “නාගේ මාංශ විපාක මෙතෙක් වේද? යම් කෙනෙක් මාගේ මාංශ කැවූ නම් රජ වෙති, ලගු මාංශය කැවූ නම් සෙනෙවිරත් වෙති, ඇටමුසු මාංශය නාපස කෙනෙක් කැවූ නම් රාජ කුලපත වෙති, යම් ස්ත්‍රියක් කැවූ නම් අග්‍රමෙහෙසිකා වෙති” කීය.

එබස් දුරකැටියා අසා ගසට නැගී ඒ කුකුළා අල්වාගෙන තමාගේ ගෙට ගෙන ගොස් කුකුළා මරා මස්කොට අඹුවට දී

තෙල කුකුළා මාලු පිස, බතූන් පිසවා “මේ කුකුළු නම් අලිස්සම් දෙයක් නොවෙයි. මේ කුකුළු මස් කෑ කෙනෙක් රාජ්‍යයට පැමිණෙති. එසේ වූ මාංශය ඉස සෝධා නහා කන්ට උවමැනවැ”යි අඹුවන් කැන්දූගෙන බත් හා කුකුළු මසුන් ඇරගෙන ගඟට ගොස් බත් මාලු වැලේලේ තබා ගඟට බටහ.

ඒ වේලාවට උඩුගඟින් වතුර ඇවිත් බත් සැල හා මාළු ගඟ වතුරේ ගෙ යන්නේ, ගඟ පාත ඇත්තලට නායක වූ අමාත්‍යයා හා ඇත්තල ඇතුන් නාවන තැනට පැමිණියේය. එය දැක ඇත්තලයෙක් අමාත්‍යයාට ගෙන ගොස් දින. අමාත්‍යයාට ඒ කුකුළු මාලු හා බත් දැක “තෙල අලවී නොකොට තබන්නට කියව”යි කියා ගෙට යවුන.

ඒ දුරකැටියා වැලි මීටක් හා මාලුවට පැන් කටක් බි ගොඩ නැන්ගේය. ඒ අමාත්‍යයාගේ කුලපග තාපස කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ තාපසයන්ට දිවස් ඇත්තේය. ඒ කුකුළු මස් දිවසින් දැක “මා එතනට ගොස් මාගේ මේ අමාත්‍යයා කුකුළු මස් කෑවා රාජ්‍යයට පමුණුවා මා ඔවුන්ට කුලපග තාපස උවමැනවැ”යි අමාත්‍යයා එන්නට පළමු තාපසයා ගොස් ඇත්තලට නායක අමාත්‍යයාගේ ගෙයි ගොසින් උන්නාහ. ඒ වේලාවට අමාත්‍යයා ගොට අවුත් තාපසයන්ට බත් පිළිගන්වා කුකුළු මාලු පිළිගන් වන්ට වන. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “මා විධාන කළ කල මාලු පිළිගන් වන්නේය”යි කියා උත්තම මාංසය ඇත්තල නායකයන්ට කන්ට සලස්වා, මධ්‍යම මාංසය උත්තම ඇඹෙන්නියන්ට අනුභව කරන නියායෙන් සලස්වා තුමු

අරට මාංසය අනුභවකොට “උපාසකය, අදට තුන්වෙනි දු තොපට රාජ්‍යය පැමිණෙයි, සුවපත්ව”යි කියා ගියහ.

ඉක්බිති කෝසල රජුරුවෝ “බරණැස් නුවර ගන්නා පිණිසය”යි සටනට අවුත් නුවර වටකොට ගත්හ. එවිට බරණැස් රජුරුවෝ “තැමු සේනාවට විධානකොට සේවාකම් කරන්ට උවමනවැ”යි කියා ඇත්හල නායකයන්ට සේසත් නන්වා ඇතු පිට ඉඳවා තැමු සේනාව මධ්‍යයෙහි සිටියාහ. ඒ වේලාවට පරසතුරන් ගෙන් එකෙකු විදි ඊ දණ්ඩකින් රජුරුවෝ විත් කා ජීවිත විනාසයට පැමිණියාහ. එවිට සේනාව රජුරුවන් නැසුණු නියාව දැන පසු බසින්ට වන්න.

එවිට ඇත්හල නායකයා “මම වසතු දෙමි. තොප සටන් කරව”යි කීහ. එවිට සේනාව සටන්කොට පරසතුරන් සිඳුවා තමන්ගේ මළා වූ රජුරුවන් ආදානනය කරවා “රාජ්‍යයට කවුරන් තබමෝදැ?”යි කථාකොට “රජුරුවන් වහන්සේ ජීවත්ව ඉඳුම ඇත්හල නායකයන්ට රාජ්‍යය පමුණුවන ලදහ. උන්වහන්සේ මළ පසුත් සේනාව හා සටන්කොට සතුරන් පරාජයට පමුණුවා අපට වැඩ කරනලද. එසේ හෙයින් මෝනටම රාජ්‍යය පමුණුවමින”යි රාජ්‍යයට තබා උන්ගේ බිරිඳ අග්‍රමෙහෙසිකා කොට සලස්වා, තාපසයෝ රාජ කුලපගව තාපසකමට සැරසුනාහ”යි වදාරා බුදුව වැඩ ඉඳ වදාරනසේක් “ගෘහපති පුත්‍රය, මේ ලෝකයෙහි සත්ත්වයන්ට කුසලය හා සදාභාව වූ ආකාරයක් නම් නැත. පිනැත්තවුන්ට අන්‍යාකරයේ රත්නයන් උපදිති. එසේ හෙයින් මේ කුසලය නම්

දේවමනුස්සානං - දිව්‍ය මනුෂ්‍යයන්ට, සබ්බ කාම දුදේ
 ඉෂ්ඨාර්ථභාවය - ඉෂ්ට කරන්නා වූ නිධි නිධානයක් හා සමාන
 වන්නේය. සං සං ඵච - සමක් සමක්ම, අභිපඤ්චනති -
 සිතින් පාර්ථනා කළාහු වීනම්, සබ්බං - ඒ සියල්ල, ඵතෙන -
 මේ කුසලය කරණු කොටගෙන, ලබ්භති - ලැබෙන්නේය.
 සුචණ්ණතා - මනා වූ ශරීර ඇති බවද, සුස්සරතා - මනා වූ
 මධුර ස්වර ඇති බවද, සුසණ්ඨාණතා - මනා වූ වණී
 සංස්ථාන ඇති බවද, සුරූපතා - මනා වූ රූපසම්පන්නි අති
 බවද, අධිපඵච පරිචාරො - සියල්ලන් මැඩ පවත්නා
 ආකාරයෙන් පවත්නා වූ අධිපතිභාවය හා පිරිවර, ලබ්භති -
 ලැබෙන්නේය. මානුසිකාව සම්පත්ති - මනුෂ්‍ය ලෝකයේ ඉපදු
 අනුභව කටයුතු වූ සම්පත්තියක් ඇද්ද, දෙවලොකෙව යාරති
 - දිව්‍යලෝකයෙහි ඉපිදු සම්පත් අනුභවකරන්නට හේතු යම්
 ඇල්මක් ඇද්ද, යාව නිබ්බාන පත්ති - කෙළවර අර්ථත්
 ඵලාවසානයෙහි වින්ද යුතු වූ යම් නිව්වාණ සම්පත්තියක්
 ඇද්ද, සබ්බං - ඒ සියල්ල, ඵතෙන - මේ කුසල බලය හේතු
 කොටගෙන, ලබ්භති - ලැබෙන්නේය”.

“මිත්තසම්පදමාගම්ම - කලයණු මිත්‍රයන්ගේ සම්පත්තියට
 පැමිණු හෙවත් සන්පුරුෂ සමාගමයට පැමිණු, වෙ -
 ඒකාන්තයෙන්, යොනිසො පසුප්පතො - නුවණින් යෙදී වාසය
 කරන්නා වූ පුද්ගලයා හට, පුබ්බ - පුඵ, නිවාසානුස්මාති,
 දිව්‍යවස්සුරඤ්ඤා, ආශ්‍රවස්සකරඤ්ඤාය - සංඛ්‍යාත වූ
 ත්‍රිවිද්‍යාවන් හා විමුක්ති අර්ථත්ඵල විමුක්තිහුගේ බසින් හා
 වොචසිතා, ප්‍රාප්තබවය යන, සබ්බං - සියල්ල, ඵතෙන - මේ

කුසලය හේතු කොටගෙන, **ලබ්හති** - ලැබෙන්නේය.
පටිසම්භිද්දය - නම් අර්ථපටිසම්භිද්දය, ධර්මපටිසම්භිද්දය,
 නිරුත්ති පටිසම්භිද්දය, පටිභාණු පටිසම්භිද්දන කියන ලද
 චතුපටිසම්භිද්ද, **විමොක්ඛාව** - සුඤ්ඤත විමෝක්ෂ, අනිමිත්ත
 විමොක්ෂය, අප්‍රතිහිත විමොක්ෂයයි කියන ලද ත්‍රිවිධ
 විමොක්ෂයන්ද, **යාව සාවක පාරමි** - යම් සාවක පාරමිතා
 ඥාණයක් ඇද්ද, **පච්චෙකධෝධි** - පසේබුදු ධෝධි ඥාණයක්
 ඇද්ද, **බුද්ධභූමි** - සමයක් සම්බෝධි ඥාණයක් ඇද්ද, **සබ්බං**
 - ඒ සියල්ල මේ කුසලය කරණ කොටගෙන, **ලබ්හති** -
 ලැබෙන්නේය”.

“**යද්දං පුඤ්ඤ සම්පද** - යම් මේ කුසල සමුර්ධියක්
 ඇද්ද, **ඵසා** - මේ කුසල සම්පන්නිය, **ඵචං** - මෙසේ
 යටොක්ත වූ කාරණයෙන්, **මහිද්ධිමා** - මහත් සාද්ධි
 ඇත්තේය, **තස්මා** - එසේ හෙයින්, **ධීරා** - අශ්චලෝක
 ධර්මයෙහි අකම්පස් ස්වරූප ඇත්තා වූ, **පණ්ඨිතා** -
 නුවණැත්තා වූ, **සුක්තපුඤ්ඤතං** - සීලා දී වශයෙන්
 බොහෝකොට කරනලද කුසල් ඇති බව, **පසංසන්නි** -
 ප්‍රසංසා කෙරෙහි” වදුරා මේ ‘සිරි ජාතකය’ නිමවා
 වදාළසේක. “ඇත්තලට නායක අමාත්‍යයා රාජ්‍යයට
 පැමිණියේය. රජපුරවන්ට කුලුපග තාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ
 මම ම වේදුර”යි වදාළසේක.

284. මණිසුකර ජාතකය

තවද ඉරට වඩා තේපෝ ගුණ ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සඵලයන් වහන්සේට ලාභ සත්කාර මහත, තීර්ථකයන්ට ලාභ සත්කාර මද, එසේ හෙයින් තීර්ථකයෝ එක්ව “ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ට කිව්වක් උපද්දවා ලාභයෙන් පිරිහෙලමින”යි සිතා “අනික් කෙනෙකුන්ට බැරිය, සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකාව රූපයෙන් යෞවනයෙන් යහපත්ව ඉඳිනීය, ඇ විෂයෙහි ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ට කිව්වක් උපද්දවමින”යි සිතා උන් කලට සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකාවෝ නිගණ්ඨනාට පුත්‍රයන් දිකින්ට ගොසින් වැදලා සිටියහ. නිගණ්ඨයෝ උන්ට බසකුත් බැණ නොනැගී උන්නාහ. එවිට සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකා කියන්නී “ඇයි ස්වාමීනි, බැණ නොනැගී වැඩ ඉඳිනේ, සිතට කුමන විකේෂ්පයෙක්දැ?”යි විචාළීය.

එවිට නිගණ්ඨයෝ කියන්නෝ “ඇයි, තොපට නොදැනේද? ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් අපට වන ලාභ සත්කාරත් විය නොදී අප මුණ දැලි ගා අපට කරන නිසරු තොපි නොදනුදැ?”යි කියා “ඒ ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ට කිව්වක් උපද්දවා පියාතොත් තොප විනා අනික් කෙනෙකුන්ට බැරියයි, ඒ නියාවට තොපි යහපත් රූපශ්‍රී ඇත්තී දන්නා යම් උපායක් කොට උන්ට කිව්වක් උපද්දව”යි කියන්නා “ඔයින් යහපත

ස්වාමීනි” කියා එදවස් පටන් උපාසකවරුන් ජේතවනාරාමයට ගොස් ඛණ්ඩ අසා රැඳී එන කලට තොමෝත් ගඳුදුම්, මල්, පහන් ගෙන ඔලන්, පුවක් ගෙන කඩක් ගෙන ඇතිරි, කොට්ටන් ඇරගෙන ජේතවනාරාමයට යන්නාක් මෙන් අගවා යන්නීය. ඇද දැක උපාසකවරු “ඇයි, තෝ මේ වේලේ කොයිගෙහිදැ?”යි විචාරති. ඔිදු “ජේතවනාරාමයේ ගඳුකිළියේ මාත් වාසය කරන්නේය”යි කියයි. නිදු නැගිත් උපාසකරු එන්නාට පළමු ඉවත නිගණ්ඨයන් වාසය කරන තෙනක ලැග ගමට බැස “කොයි සිට එව්දැ?”යි විචාළ කලට “ජේතවනාරාමයේ ගඳුකිළියෙහි ලැග එමි”යි කියයි.

මේ නියායෙන් බොහෝ දෙනා දැකිනා නියායෙන් ඇවිද කල් යවා බොහෝ දෙනා සැක උපන් පසු නිගණ්ඨයෝත් සොරුන්ට අත්ලස් දී ඒ සුන්දරී පරිබ්බාජිකාව අල්වා මරා සවීඥයන්, ශ්‍රාවකයන් මැරුවා කොට අගවා ජේතවනාරාමයේ ගඳුකිළියේ මල් දමන කසල ගොඩ පිරා ලවා නිගණ්ඨයෝ රජ්ජරුවන්ට කියන්නාහු “සුන්දරී පරිබ්බාජිකාව දැන් දැකින්නේ නැත. යම් යම් කෙනෙකුන් මරාපු බවත් නොදැනේ”යි, රජ්ජරුවන්ට කියා අමාත්‍යයන් ගෙන නුවර මුළුල්ල බලා ජේතවනාරාමයට ගොස් පරීක්ෂාකොට මල්කසල යට තිබුණු මිණිස ඇද එලියේ ලා ඇඳල ලාගෙන රජ්ජරුවන්ට ගොසින් පැහ.

රජ්ජරුවෝත් “ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ගේ ශ්‍රාවකයන් කළ නොකටයුත්ත බොහෝදෙන දැකිනා නියායෙන් සුසාන

හුමියේ තබව”යි කියා මුලුනුවර ආර්යශ්‍රාවකයන් හැර සෙසු බොහෝදෙන ඒතනට රැස්ව “ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ගේ ශ්‍රාවකයන් කළද බලව”යි ඒ ඒ තැන සිට බණන්නාහ. එපවත් හිඤ්ඤත් වහන්සේ සඵඤ්ඤයන් වහන්සේට දැන් වූවාහ.

සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ වදාරනසේක් “වැරද්ද කළ කෙනෙකුන්ට ආක්‍රෝශය කියන පමණක් විනා නිවරදි සන්භවයන්ට කවරෙක් කීවත් තමාට ප්‍රයෝජන කිමිදැ?යි කියව”යි වදාළසේක.

කෝසල රජපුරවෝ කියන්නාහු “සඵඤ්ඤයන් වහන්සේගේ ශාසනයෙහි ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ මිණියක් නොමරණ සේක. මිණිය මැරෙවන් විවාරා නියමි කරන්ට උවමැනව”යි වදාළ කල්හි අමාත්‍යයෝ මිණිය මැරෙවන් පරීක්ෂා කරන්ට නියෝග කළ කල්හි නිගණ්ඨයන්ගෙන් මසුරන් පන්සියයක් අත්ලස් ඇරගෙන මිණිය මැරූ සොරුන්ගෙන් සමහර කෙනෙකුන් එකියන රන් දිලා රා මස් ආදිය ගන්නාහ. රන් නොලත් සොරු කියන්නාහු “එක් මිනියක් මරා ලත් රනින් අපටත් සරි සේ නොදි තුමුම ප්‍රයෝජන ගන්නාහ”යි සියල්ලවුන්ට ඇසෙන නියායෙන් කී බස් අමාත්‍යයෝ ද අසා මෙකියන සොරුන් ගෙන ගොස් රජපුරවන් වහන්සේට පෑ කල්හි “මෙකියන මිණිය කවුරුන් කියමනකින් මැරූදැ”යි විවාළ කල්හි “නිගණ්ඨයන්ගෙන් අත්ලස් ඇරගෙන මිණිය මැරූමිහ”යි කී කල්හි එකියන නිගණ්ඨයන් ගෙන්වා විවාරා “සැබැව”යි නිගණ්ඨයන් කී කල්හි එබස් අසා රජපුරවන් වහන්සේ

එකිනෙක මිනිසුන් ගෙන්වාගෙන මිනිසුන් නිගණ්ඨයන්ගෙන් ඉස තබා එනුවර විවිධත්ව පාසා කියා ඇවිදින්නාහු “මේ මිනිසුන් සඵල ශාසනයේ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ නොමැරෙසේක. ඔබ වහන්සේගේ සඵලයන් වහන්සේ නිෂ්ප්‍රභා කරන පිණිස අපි මැරෙමෝසයි කියව”යි කියා “විවිධත්ව පාසා ඇවිදුව”යි කියා යවු නියාව සියලු සත්ත්වයෝ අසා “සඵල ශාසනයට බොහෝ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ නිෂ්ප්‍රභා කරනට සිතා නිගණ්ඨයෝ තුල්ල නිෂ්ප්‍රභා වුවෝ වේදැ”යි ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ කිය කියා වැඩිදුන් තෙතට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තවය උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, යම් සේ සිංහයාගේ ජායාව නොපෙණන පරිද්දෙන් උන් ගුණාව කිවු කරන්නට වැද කිවු කොටගත නුනුවාක් මෙන් සඵලයන් කිවු කොටගත නුනුවෝ වේදැ”යි වදුරා ඒ හිකුන්න විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ එක්තරා බමුණු කුලයක ඉපිද පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක ගිහිභාවය හැර හිමාලය වනයට වැද සත්පඵන වලලේකක් ඇතුව වාපස ව වාසය කරන්නාහ.

බෝධිසත්ත්වයන් වසන්නා වූ ස්ථානයට නුදුරු තැනක වෛදුයී මාණිකයමය ගුණායෙහි උපන්නා වූ උරෝ තිස්

දෙනෙක් වාසය කරන්නාහ. ඊට ඔබ්බේ ගුණායෙක සිංහයෙක් වාසය කෙරෙයි. ඒ සිංහයාගේ ඡායාව වෛද්‍යයී ගුණායෙන් පෙනෙන්නේය. උරෝ සිංහයාගේ ඡායාව දැකීමින් දවස්පතා භයට පැමිණෙන්නාහ. එවිට උරෝ සිතන්නාහු “මේ ඡායාව මකනට උවමැනව”යි සිතා මඩෙහි ගැලී ඇවිත් ඒ ගුණායේ ඇඟ උලන්නාහ. මේ නියායෙන් මඩ හා උරන්නගේ ලොම් වැද ගැණීමෙන් මැණිකේ ඡායාව ආදි නියාවටත් දියුණුව බබලනට වන.

උරෝ මේ නියායෙන් උත්සහකොට ඒ පච්ඡ කිව්වු කොටගත නොහී එන්නාහු “තාපසයන් කරා ගොස් මීට උපායක් විචාරමින”යි සිතා “තාපසයන් වහන්සේ අපි මේ වෛද්‍යයී ගුණායේ සත් අවුරුද්දක් විතර වාසය කළමින. අපි වසන්නා වූ ගුණාවට නුදුරු තැනක සිංහයෙකු වාසය කරන්නේය. සිංහයාගේ ඡායාව පච්ඡයේ වැටී අපට දවස් පතා භය උපදවයි. එසේ බැවින් පච්ඡය කිව්වු කරන්නට යයි කියා මඩ ගා උලාත් පච්ඡය කිව්වු කොටගත නුහුණුවමින. ඊට අපට උපායක් කියන්නේ යහපතැ”යි සිතා තාපසයන් වහන්සේ අතින් උපායක් විචාළාහ.

තාපසයෝ කියන්නාහු “උරු ලොම් හා මඩ වැද ගැණීමෙන් පච්ඡ ඔපය පවත්වන පමණක් විනා කිව්වු කොටගත නොහැක. මේ උපායෙක් නොවෙයි, තොපි ඇම මේ ගුණාව ඇරපියා භය ඇත්නම් ඔබ්බකට පලා යව””යි කීහ. “යහපතැ”යි උරෝ ඔබ්බට ගියහ. බෝධිසත්ථයෝත්

නොපිරිනුනු ධ්‍යානයයෙන් පඤ්චාභිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා බලලොව ගියහයි වදුරා මේ ‘මණිසුකර ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි තාපස ව උපන්නෙමි ලොවිතුරා බුදුවූ මම ම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

285. සාලෝහිත (සාලුක) ජාතකය

තවද සඳුට වඩා සෞම්‍ය වූ ගුණ ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි චුල්ලකුමාරිකා පලෝහනය අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ චුල්ලකුමාරිකා යන ස්ත්‍රියකට ආලය ඇති නියාව හික්ෂුන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට දැන් වූසේක් සඵලයන් වහන්සේ “සැබෑද? මහණැ”යි විචාරා වදුරන්නා “සැබෑව, ස්වාමීනි” කී කල්හි “පෙරත් නොපි මුන් නිසා අමුත්තන්ට බල්ලන්ට මස් වූයේ වේදුර”යි වදුරා “ඒ කෙසේදුර?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ එක්තරා ගෙයක ගොන් ව උපන්නාහ.

බෝධිසත්ථයන්ට ‘මහලෝහිත’ යයි නම් තුබුන. බෝධිසත්ථයන්ගේ මලණුවන්ට ‘චුල්ලලෝහිත’ යයි නම්

තුබ්බ. එකියන ගොන් දෙනනා ඒ ගෙයි කළමනා යමිනාක් මෙහෙවරක් කොට සිටිනාහ. ‘සාලක’ නම් එක් උගරෙකු ඒ ගෙයි ඇත්තෝ වඩා තමන් කන්නා සේ බොන්නා සේ කවා පොවා වර්ධනය කරන්නාහ. එවිට වුල්ලලෝහිතයෝ කියන්නාහු “මේ ගෙයි කළමනා යමි ම දෙයක් කරන්නාහු අපය, අපට තණ හා කුඩු ලති. නිකම් ඉඳිනා වූ උරාට නිරන්තරයෙන් සියලු කන දෑ කවා උච පෝෂ්‍ය කරන්නාහ. අපට එලෙස නොකරන්ට කාරණා කිමිදු?”යි කීහ. එවිට මහලෝහිතයෝ කියන්නාහු “එමිබා මලන්ඩ, උච සියළු කන බොන දෑ ලන්නේ උගේ මාංශ වර්ධන වන නිසාය. මේ ගෙයි වැඩෙන කුමාරිකාව දුටුවාද? ඇ සරණ පාවා දෙන මගුලේ බත් කන්ට ආ අමුත්තන්ට මාළු පිණිස කීප දවසකින් මු මරන්නාහ. අපට ඒ කැවිල්ලෙන් කම් නැත. අපට දිරිසායුචට තණ හා කුඩු පමණැ”යි කීහ.

ඊට කීප දවසකින් ඒ කුමාරිකාව සරණ පාවා ගන්නා පිණිස ආවා වූ මනුෂ්‍යයන්ට ඒ කියන උරා කඩ කඩ කොට කපා මාළුකොට ආ අමුත්තන්ට අමුතු බතට දුන්නාහ. ඒ දැක ගොන් දෙනනා “දුටුවාද? සැප සේ කවා පොවා උරාට වූ දෑය? අපට අපගේ තණ හා කුඩුම යහපත් විය”යි උන්ට කීහයි වදුරා බුදුව වැඩිහිඳු වදුරණසේක් “එකියන ගොන් දෙනනා ඒ උරාගේ කැවිල්ලට පළමුකොට නොසතුවූ වූවෝ පසුව සමාධි වූවෝ වේදැ”යි වදුරා ‘සාලෝහිත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කුමාරිකාව නමි මේ කුමාරිකාවය. එසමයෙහි උරා නමි මේ හික්ෂුහුය. චුල්ලලෝභිතයෝ නමි ධම් භාණ්ඩාගාරික වූ ආනන්ද ස්ථවිරය. මහලෝභිත නමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

286. ලාභගරු ජාතකය

තවද මාගේ ම දෙවි වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සැරියුත් ස්වාමීන් ගණයේ ලාභගරු වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද්දේය.

ඒ කෙසේද? යන්,

සැරියුත් සාමීන්ගේ ගණයේ එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ “කුමන කාරණයකින් ලාභ උපදවා ගත හැකිදැ?”යි විචාළසේක. සැරියුත් ස්වාමීන් කියනසේක් “යම් කෙනෙක් උමතුව වාසය කෙරෙද්ද? යම් කෙනෙක් කේලාමි කියා වාසය කෙරෙද්ද? යම් කෙනෙක් නටා ගී කියා වාසය කෙරෙද්ද? යම් කෙනෙක් කට්ට ආවක් කියා දුවස අරිද්ද? එසේ වූ මේ සතර පක්ෂයේ ඇත්තෝ ලාභය ලබති” කීහ. එබස් අසා “මෙසේ ලබන්නා වූ ලාභයෙන් මට ප්‍රයෝජන කිමිදැ?”යි නින්දකොට කියා ගියහ.

මේ කථාව සඵලයන් වහන්සේට සැරියුත් ස්වාමීන් දැන් වූසේක. මේ බස් අසා සඵලයන් වහන්සේ “පළමුත් මේ ලාභයට නින්දා කොමටම ගියෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ

කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය පාලනය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථවයෝ දිසාපාමොක් ආචාරී ව ඉපිද පන්සියයක් අතවැස්සන්ට ශිල්ප උගන්වා ඉන්නා අවස්ථාවෙහි ඉන් එක් අතවැස්සෙක් දිසාපාමොක් ආචාරීන් අතින් විවාරන්නේ “ස්වාමීනි, ලාභය උපදවා ගන්නේ කෙසේද?”යි විචාළේය.

ආචාරීහු කියන්නේ “යම් කෙනෙක් උමතුව වාසය කෙරෙද්දී? (පළමු කී නයිත් දත යුතුය) එසේ වූ මේ සතරපක්‍ෂයේ ඇත්තෝ ලාභය ලභති” කීහ. අතවැසි කියන්නේ “ජනාපවාදය නිසා ලබන්නා වූ ලාභය නින්ද වෙයි. එසේ වූ ලාභය අපට එපයි, මෙසේ වූ බස් අපට නොකියව මනව”යි කියා කිවයි වදාරා ‘ලාභගරු ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඒ ලාභයට නින්ද කළ අතවැස්සා නම් මේ හික්ෂුහුය. එසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරී ව උපන්නේ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

287. මවිජද්වාර (උදුන) ජාතිකය

තවද මාගේ කලයාණ මිත්‍ර වූ සච්ඡායන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් සොර වෙළඳුම දන්නා ව්‍යාපාරිකයෙකු අරභයා මේ ජාතිකය වදාරන ලදී.

මෙහි වර්තමාන කථාව යටතේ ජාතිකවල පෙණෙන්නේ යයි. මෙහි වනාහි බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ කෙළෙහි කුලයෙක ඉපිද තමන්ගේ මලණුවන් හා සමග වෙළඳුම්කොට මස්සෙන් දහසක් උපදවාගෙන දෙබ්බයෝ ගමට එන්නාහු සැබ ගගක් සමීපයෙහි වැල්ලේ ඉඳ බෝධිසත්ත්වයෝ බන් කා මසුන්ට බන් ලා දෙවියන්ට පින් දුන්නාහ. ඒ ගංගාවේ වාසය කරන්නා වූ දේවතාවා පින් අනුමෝදන් විය. ඒ විපාකයෙන් එම විටම බොහෝ සමීපත් ලැබ බෝධිසත්ත්වයන් කෙරේ සතුටු විය. ඒ අවස්ථාවට බෝධිසත්ත්වයෝත් බන් කා වැල්ලේ නිදන්ට වන්නාහ.

ඒ වේලේ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මලණුවෝ වඤ්චා ප්‍රයෝග දුන්නාහ. එසේ හෙයින් “මාගේ බැනණුවන් වඤ්චාකොට මසුරන් දස ඇරගන්ට උවමැනවැ”යි සිතා බොරළු පයියක් මසුරන් දස නියාවට බැඳ බෝධිසත්ත්වයන් ලග තබා බෝධිසත්ත්වයන් පිබිඳ යන්නාවුන් හා සමග ඔරුවට නැගෙන ගමනේ රන් පයියන් බොරළු පයියන් ඇරගෙන නික්මුණාහ. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මලණුවෝ බොරළු පයියන් ඇරගෙන නික්මුණාහ. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මලණුවෝ “බොරළු පයිය දමා රන් පයිය ගනිමි”යි සිතා දමන තැනැත්තෝ බොරළු පයිය තබාගෙන රන් පයිය දැමූහ. බොරළු පයිය දමමි සිතා “රන් පයිය වැටිනැ”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්තවයෝ “යහපත”යි කියන්නාට යයි කියා උන්නාහ. ගඟ වසන්නා වූ දේවතාවා “ලාභයක් කළ තෙතැන්තටුට මා උපකාර කරන්ට උවමැනවැ”යි සිතා වැටුණු මසුරන් දහස මත්ස්‍යයෙකු ගිලින්ට සලස්වා තෙමේන් ඒ මත්ස්‍යයාට ආරක්‍ෂා ගත්තේය. එකියන දෙබසයෝ ඔරුවෙන් ගොඩ නැගී තමන්ගේ ගමට ගියාහ. බෝධිසත්තවයන්ගේ මලණුවෝ රන් පයිය යයි සිතා බොරළු පයිය මුදු බලා සිතන්නේ “රන් මටත් නූවුයේය. මාගේ බැණන්ටත් නූවුයේය” බොහෝ විකේෂ්පව වැදුණොත්තාහ.

එවේලාවට කෙටුලෝ මා දැල් එලා කුඩමැස්සන් අල්ලන්ට ගියාහ. දේවතාවගේ ආනුභාවයෙන් මසුරන් දහස ගිලුණු මත්ස්‍යා මා දැලට අසුව ගියේය. එවිට කෙටුලෝ කුඩමැස්සන් මරාගෙන අවුත් සෙසු මත්ස්‍යයන් විකොට රන් දස ගිලූ මත්ස්‍යයා ගෙයක් පාසා ඇරගෙන මසුරන් එක්දස සත් කලඳකට ඇරගණුවයි කියා ඇවිද ඇරගන්නන් නැති හෙයින් බෝධිසත්තවයන්ගේ ගෙදරට ගෙන ගියාහ. බෝධිසත්තවයෝ “කොතනට විකුණන්නේය”යි විචාරන්නා “එක්දහස් සත් කලඳකට ය”යි කියන්නා “සත් කලඳකට දෙව”යි කියා ඉල්ලූ ගමනේ “යහපත, නුඹවහන්සේ ඇරගණිතොත් ඒ නියාවට දෙමින”යි කියා රන් සත් කලඳක් ඇරගෙන මත්ස්‍යයා උන්නාහ.

ඈ මත්ස්‍යා ගෙන ගොසින් මාලු කරන කලට මත්ස්‍යයා බඩ තුඩු මසුරන් දහස දැක බෝධිසත්තවයන්ට ගෙන ගොසින්

දුන්න. බෝධිසත්ථයෝ දුසින් බඳු පියල්ල දැක තමන්ගේ අස් නියාව දැන “කවුරුදෝ මාගේ මේ ලාභය මට පවත්කොට දුන්නේය”යි සිතා උන් කලට දේවතාවා ආකාශයෙහි සිට “මමය, මේ මත්ස්‍යයා අනික් කෙනෙකුන් ඇරගත නොදී තොපට ගෙනැවිත් දුන්නේම මමය”යි කියාත් “තොපගේ මලණුවන් කෙළේ මෙලෙසය”යි කියාත් “උන්ට මින් මස්සකුත් නොදෙව”යි කියාත් දේවතාවනුත් “යම් කෙනෙකුන්ට ප්‍රසංසා වන්නේ යහපත් කෙනෙකුන්ට විනා මුත් සේ වූ ලෝහිනිට ප්‍රසංසා නොවෙ”යි කියා “මස්සකුත් නොදෙව”යි කීහ. එසේ වුවත් බෝධිසත්ථයෝ මසුරන් පන්සියයක් දුන්නාහයි වදාරා ‘මච්ඡද්දාර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කූටවාණීජ වෙළඳු නම් මෙසමයෙහි සොර වෙළඳුය. එසමයෙහි කෙළෙඹි පුත්‍රුව උපන්නේ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

288. නානච්ඡදු ජාතකය

තවද මට ම සරණු වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ආනන්ද සවාමීන් ලත් වර අටක් අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී. මෙහි වර්තමාන කථාව එකක නිපාතයේ ‘ජුණ්හ’ ජාතකයෙහි බසින්නේය.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝත් ඒ රජ්ජරුවන්ට පුඤ්ඤ ඉපදු පියාණන්ගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ පියාණන් සමයේ පුරෝහිතව සිටි බමුණා හැර අනික් බමුණකු පුරෝහිත ස්ථානාන්තරයට ගත්ත.

ඒ බමුණුන් එක් මාර්ගයෙක වාසය කරන්නේය. එක් දවසක් බරණැස් රජ්ජරුවෝත් නගර සෝධන දිනයේ තනිව ඇවිදිනාහ. එකල පන්සියයක් රා බී මත්ව යන්නා වූ සොරු රජ්ජරුවන් දැක කවුරුන් බවත් නොදැන තළා උතුරු සළුවත් උදුරාගෙන රා කළයක් ඉස තබාගෙන යන්නාහු රජ්ජරුවෝත් තනි විසින් කුමකුත් කියාගත නොහී සොරුන් පස්සේම නික්මුණාහ.

එවේලාවට දුක්පත් පුරෝහිතයා තමාගේ මිදුලේ සිට ආකාශය බලන්නේ ආකාශයේ තාරකා විශේෂයක් දැක තමාගේ බැමිණිය කැන්දූ “එමිබල බැමිණිය, අපගේ රජ්ජරුවන් වහන්සේ පසම්බුරන්ට අසුව ගියසේකැ”යි කීහ. බැමිණිත් “නුඹ කෙසේ දැනුසේක්දැ?”යි කියන්නා “තාරකා විශේෂයකින් දැනිමි” කීහ. රජ්ජරුවෝ බමුණා කී බස් කථාව ඇසුවාහ. රජ්ජරුවෝත් සොරුන්ට කියන්නාහු “සාමිවරුනි, මම නිකම් දුක්බිතයෙක්මි. මා නිකම් ගෙනගොස් තොපට ප්‍රයෝජන කිමිද? මාගේ උතුරු සළුව පමණක් ඇරගෙන මා ඇරපියව”යි දුප්පත් නියා කී කල්හි සෙරුන් “සැබැව, මේ නිකම් දුක්බිතයාගෙන් කම් කිමිදැ?”යි කියා දයාවෙන් ඇරපීහ.

එවිට බමුණා “එම්බල පිත්චන, අපගේ රජපුරුවන් වහන්සේ දැන් ගැලවී ගියසේකැ”යි කීහ.

ඒත් රජපුරුවෝ අසා රජගෙට ගොස් උදැසනක්සේ ම පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා ඇතුළු වූ බොහෝ බමුණන් රැස් කරවා විචාරන්නාහු “කුමක් ඊයේ රැ අපට වූ ලාභ අලාභයක්වත්, අපට වූ දුකක්වත් ඇද්දැ?”යි විචාළාහ. බමුණෝ කියන්නෝ “ස්වාමීන්ට වූ අලාභයකුත් නැත, අන්තරායකුත් නැත, ග්‍රහයෝත් සිටිහයි කිසිම අමුත්තක් නැතැ”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ “අසවල් මාළු ගෙයි පුරාතන පුරෝහිත බමුණා ගෙන්ව”යි කියා ගෙන්වා “නමා විසින් දුටු කාරණයකින් මට වූ අන්තරායක් ඇත්නම් කියව” කියා කීහ.

“එසේය දේවයන් වහන්ස, නාරකා විශේෂයකින් නුඹවහන්සේ සොරුන්ට අසුව, එවිට ගැලවී ගිය නියාව දිටිමි” කීහ. එවිට රජපුරුවෝ “මෙකියන කොල්ලෝ මෙපමණක් නුදුටුවෝය. ශාස්ත්‍ර උගනිනොත් මෙසේ උගන්ට එපාද? තෙල කොල්ලන් පිටත ලව”යි පුරෝහිත බමුණා ඇතුළුව බමුණන් පිටත් කරවා පරණ පුරෝහිත බමුණා පුරෝහිත ධුරයෙහි සලස්වා “නොපි කී ශාස්ත්‍රයෙහි ඉතා සතුටු වුමිහ. නොප කැමති වරයක් ගනුව”යි කීහ. එවිට බමුණු කියන්නෝ “මා කැමති වරයක් මා ගත් කල මාගේ බිරින්ද, දරුවන්, යෙහෙළියන්, කොල්ලන්, කෙල්ලන්ගේ අභිප්‍රාච නොදැනෙයි. ගෙට ගොස් විචාරා ඇවිත් කියමි” කීහ. එවිට රජපුරුවෝත් “යහපතැයි, විචාරා එව”යි කී කල්හි බමුණු ගෙට ගොස්

අඹුදරුවන්, යෙහෙළියන්, කෙල්ලන්, කොල්ලන් එක් කරවා විවාරන්නේ “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මට කැමති වරයක් ගනුවයි වදාළසේක. මම තොප ඇම විවාරමයි, තොපට කැමැත්තක් කියව”යි කී කල්හි ඔහුගේ අඹුව කියන්නී “මට කිරි දෙනුන් සියයක් දෙව”යි කීහ. ජත්තපාණී නම් පුත්‍ර කියන්නේ “යහපත් සවිඤ්චයන් යෙදූ රථයක් ඉල්වා දෙව”යි කීය. යෙහෙළි කියන්නේ “මට යහපත් මැණික් කුණ්ඩලාහරණ දෙකක් ඉල්ලා දෙව”යි කීය. කෙළි කියන්නී “මට යහපත් වනක් මෝලක් කුල්ලක් ඉල්වා දෙව”යි කීය. එකියන බ්‍රාහ්මණ තෙම සිතන්නේ “මට ගමක් උවමැනවැ”යි සිතා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් කියන්නේ “අප ඇමගේ සිතිවිල්ලම එකග නොවෙයි, නානවිජන්ද යයි කියන්නේ මම ගමක් ලබන්නා කැමැත්තෙමි. මාගේ ගෙයි බිරින්ද කිරි දෙනුන් සියයක් කැමැත්තිය. මාගේ ජත්තපාණී නම් පුත් අසුන් දෙදෙනකු යොදනලදු රථයක් ලබන්නා කැමැත්තේය. මාගේ යෙහෙළි මැණික්මය කුණ්ඩලාහරණ දෙකක් කැමැත්තිය. මාගේ පුණ්‍යා නම් දැසි වනක් මෝලක් ලබන්ට කැමැත්තිය” කීය.

එවිට රජ්ජුරුවෝ “පුරෝහිත බමුණාට ගමක් දෙවා, උග්ගේ අඹුවට කිරි දෙනුන් සියයක් දෙවා උග්ගේ පුතාට අසුන් දෙන්නෙකු යොදනලදු රථයක් දෙවා, යෙහෙළියට කුණ්ඩලාහරණ දෙවා, පුණ්‍යා නම් දැසියට වනක් මෝලක් කුල්ලක් දෙව”යි යන මේ සියල්ලම දී බොහෝ සම්පත් රජ්ජුරුවෝ දුන්නයි වදාරා මේ ‘නානවිජන්ද ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා නම් ආනන්ද ස්ථවිරය. රජ ව උපන්නෙමි බුදුවූ මම ම ය”යි වදාළසේක.

289. සීලවීමංස ජාතකය

තවද මට ම පිහිට වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි බ්‍රාහ්මණයෙකු අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්ථමාන කටාවත් එකක නිපාතයෙහි සීලවීමංස ජාතකයෙහි දක්වන ලද.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ බ්‍රාහ්මණ ව ඉපද “සීලය වැඩි දේ හෝයි, ජාතිය වැඩි දේ හෝ”යි විමසන පිණිස විවිධේ පිළින් රන් තුන් මස්සක් සොරකමිකොට ඇරගත්තාහ. විවිධේ වෙළෙඳුන් “බමුණා රන් සොරා අරගනැ”යි අල්ලාගෙන “රජපුරුවන්ට පාන්ට ය”යි ගෙනෙන කලට අතරමග පාෂ්ටිටියෙක් නයෙකු ඇරගෙන කෙළවන්ට වන. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ථයෝන් “සර්පයා නම් විෂසෝරය. එසේ වූ සර්පයා අල්වාගෙන කෙළින්ට යහපත් නොවෙයි, ඇරපියව”යි කීහ. එකියන පාෂ්ටිටියා කියන්නේ “මේ සර්පයා සිල්වන, කඩා නොකති” කීහ.

එවිට බෝධිසත්ථයෝ සිතන්නාහු “සර්පයා පවා කඩා නොකන්නේ සිල්වනැයි අසා ගනැ”යි සිත සිතා රජගෙට ගියාහ. රජපුරුවෝන් “ආචාරිනි, මේ කෙළේ කිමිදැ?”යි කියන්නා “දේවයන් වහන්ස, මා සොරකමට කළ දෙයක්

නොවෙයි, සීලය වැඩිදේ, ජාතිය වැඩි දේ හෝයි සිතා
 පරීක්ෂා කරන්ට කෙළෙමි”යි කියන්නාහු “සීලං - ආචාරසීලය,
 කලයාණංකිරෙව - යහපත් වන්නේය, ලොකෙ - ලොකයෙහි,
 සීලං - සීලය, අනුත්තරං - නිරුත්තරය, පස්ස - බලව,
 සොරච්ඡොනාගො - සොර වූ දුරුණු වීෂ ඇති සර්පයා,
 සීල්වා ඉති - සිල්වතැයි කියා, නහඤ්ඤති - හිංසනය
 නොකෙරෙයි, සීලවා ඉති - සිල්වත් වූ පුරුෂ තෙම, යෙන -
 යම් සීලාහරණයක් හේතු කොටගෙන, සීලවා - සිල්වත් වූයේ,
 අරියවුත්ති සමාවාරො - බුද්ධාදී වූ ආර්යීයන්ගේ ප්‍රතිපත්තිය
 හැසිරෙන්නේයයි, වුවිච්චි - කියනු ලැබේ. ලොකො -
 ලොකයෙහි, සිවං - නිරූපණයයි, අනුමතං - දන්නා ලද බවද
 එසේ වූ, සීලං - සීලය, සෝ අතං - ඒ මම , සමාදිස්සං -
 සමාදන් වෙමි, සීලවා අබංඛාදිත් - යුක්තකොට රක්ෂා කරන
 සීලය ගුණයෙන් යුක්ත වූයේ, ඤාතිතට - නැයන්ටද, පියෝ -
 ප්‍රිය වූයේ, හෝති - වන්නේය. මිත්තෙසුව - මිත්‍රයන්
 කෙරෙහිද, විරොච්චි - බබලන්නේය, කායස්සහෙදු -
 ශරීරයාගේ හේදයෙන්, වුති - වුති චිත්තයෙන් මත්තෙහි,
 සුගතිං - සුගතියෙහි, උප්පජ්ජති - උපදනේය”යි කියා
 “දේවයන් වහන්ස, මට ගිහි ගෙයින් ප්‍රයෝජන නැතැ”යි කියා
 අවසරගෙන හිමාලය වනයට වැද සෘෂිප්‍රච්ඡයාවෙන් පැවිදිව
 පඤ්චාසාධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා බුන්ම ලෝකයෙහි
 උපන්නේ යයි වදාරා ‘සීලවිමංස ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණා ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි
 වදාළසේක.

290. හද්දසට ජාතකය

තවද මා නිසා බුදු වූ සඵලයන් වහන්සේ
පේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අනේපිඬු මහසිටාණන්
අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ එක් පිතෙක් අක්ෂ ධූතී, සුරා
ධූතී, ස්ත්රී ධූතී නොයෙක් දෙයෙහි වාසයකොට අති සම්පත්
නසා දුක්පත් ව තමන්ගේ පියාණන් කරා අවුත්
“දුක්ඛිතයෙමි” කියන්නා පියාණෝ මසුරන් පන්සියයක්
දුන්නාහ. ඒ මසුරන් පන්සියයත් වෙළඳුම් ආදී වූ දෙයකොට
සම්පත් උපදවා නොගෙන එයින් ධූතී කමින් නසා පෙරලා
අවුත් පියාණන් අතින් සම්පත් ඉල්ලූහ. පියාණෝ පෙරලා
සම්පත් දී ඒ බව සඵලයන් වහන්සේට දැන් වූහ.

සඵලයන් වහන්සේ “පළමුත් මුන්ට උත්තමයෝ සම්පත්
දීම ගියාහ. මේ සම්පත් නසාම ගියෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ
කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත්
දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු
කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්තවයෝ එනුවර
සිටු ව ඉපිද සදුන්හල් කරවා මහත් වූ දන් දී මිය ගොස්
දෙදෙව් ලොවට නායක වූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍ර ව “තෙමේ තමාගේ
පුත්‍රයා කුමක්කොට වාසය කෙරේ දේ හෝ”යි බලා දුක්ඛිත

ව සිගා කා වාසය කරන නියාව දැක දයාවෙන් මොහුට “මා විසින් සමීපතක් දෙන්නට උවමැනවැ”යි සිතා හදුසටයක් දී කියන්නාහු “මේ පුණීසටය ඉඳුරා තිබාගෙන උන්නු නමී තොපට කිසි සමීපතකින් අඩුවෙක් නැතැ”යි කියා පුණීසටය දී දෙවිලොවටම ගියේය.

ඒ තෙම පුණීසටයෙන් උපන් සමීපත් ඇරගෙන සුරාව අනුභවකොට උන් කලට එක් දවසක් තෙමේ පුණීසටය රා බී මඬ ආකාශයට දම දමා උන් කලට පුණීසටය බීම වැටී බිඳුනි. එතැන් පටන් තමන් දුක්බිත විය.

ඒ අර්ථය දක්වන සඵලයෝ “සබ්බකාමදදං - සියලු කැමැති දෙයක් දෙන්නට සමර්ථ වූ, කුමිභ - සංඛ්‍යාත වූ කුමිභසටය, ධුත්තකො - ඒ ධුතීයා යමි පමණ කාලයක් රක්ෂා කෙරේද?, තාව - ඒ තාක්, සුඛං - සුව, වඬිච්චි - වඩවයි, යදු - යමි කලෙක්හි, මත්තො - සුරා මදයෙන් මඬ, දදිත්තොව - දර්පිතද, තදු - එකල්හි, පමාදං - ප්‍රමාදයෙන්, නග්ගොව - නග්න වුයේද, පොතොව - කැතිරීකඩ අදනා ලද්ද වූද, බාලො - අඥනියා, පච්ඡා - පසුව, විහඤ්ඤති - පශ්චාත්තාපයෙන් තැවෙන්නේයි. යෝ - යමෙක් තෙම, ඉමං - මේ, ධනං - ධනය, ඵවමෙවං - එපරිද්දෙන්ම, අමත්තා - පමණ නොදැන, පප්පොති - ප්‍රයෝජන විඳිද, සො දුමීමෙධො - ඒ අඥන සත්ඬ තෙමේ, කුමිභංහිත්වා ධුත්තකො - හදුසටය බිඳ විකේෂපයට පැමිණියා වූ ධුතීයා පරිද්දෙන්,

පවිජාතපති - පසුතැවිලි බවට පැමිණෙන්නේය”යි වදුරා ‘හද්දසට ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි පුණීසටය බිඳි සිටුපුත්‍රයා නම් මේ කියන සිටුපුත්‍රයාය. එසමයෙහි ශක්‍ර ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමීම ය”යි වදුළුසේක.

291. සුපත්ත ජාතකය

තවද මාම නිසා මේ සද්ධම්මීය දේශනාකොට තබාලූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සැරියුත් සාමිනි යශෝධරා ස්ථවිරීන් වහන්සේට දුන් රේමස් මුසු ඇල් සාලේ බතක් අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද? යත්,

අභ්‍යන්තර ජාතකයෙහි අඹ ලද්දු මෙන් රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ සැරියුත් සාමිනිට කියා කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගෙන් රේමස් මුසු ඇල් සාලේ බතක් ගෙන ගොසින් “යශෝධරා ස්ථවිරීන්ට දෙව”යි කියා රාහුල ස්ථවිරන්ට දුන්සේක. එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා එවක් පටන් රේමස් මුසු ඇල් සාලේ බත් යශෝධරා ස්ථවිරීන්ට දුන්නාහ.

මේ කථාව ධම්මසභාවේ රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩිලත් තෙතට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ රාහුල මාතාවන්ට

ආහාර දුන්නේ වේදු”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයන් වහන්සේ අසූ දහසක් කවුඩන්ට නායක වූ සුපත්ත නම් රජ්ජුරුවෝය. සුමුඛ නම් සෙනෙවිරඳුදුය. සුචස්සා නම් බිසවය යනාදීන් තුන්දෙන බරණැස් නුවර වාසය කරන්නාහුය. එක් දවසක් බෝධිසත්ථයන් හා අග්‍රමෙහේසිකාවන් හා දෙන්න මුළුතැන් ගෙය මුදුනෙන් ආකාශයෙන් යන්නාහුය. එකල අරක්කමේයා “මාළු උෂ්ණ නිවන්ට ය”යි කියා අත් පතලාවල මලා අර තිබුණ. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ථයන්ගේ බිරින්දු මත්ස්‍ය මාංශයෙහි ගන්ධය අසා ඒ නිසා දොළ ගත්ත. පසුව දවස් බෝධිසත්ථයෝ ගොදුරට යන්නාහු භාසීවන් කැඳවුණ. එවිට සුචස්සාවෝ කියන්නාහු “ස්වාමීනි, මට දොළෙක් උපන, එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ ගොදුරට ගිය මැනව, මම යා නොහෙමි” කීහ. බෝධිසත්ථයෝ “කෙබඳු දොළෙක්ද?”යි විචාරන්නා “රජ්ජුරුවන්ගේ අග්‍රභෝජනය ලබන්නා කැමැත්තෙමි. එය මට ලැබෙන්නේ නැත. එසේ හෙයින් මාගේ ප්‍රාණය යන පමණෙකැ”යි කියා වැදහොත්තාහ.

බෝධිසත්ථයෝත් විකේෂ්පව උන් කලට සුමුඛ නම් සෙනෙවිරඳුදු බෝධිසත්ථයන් ලගට අවුත් “අයි, මුණ මලානිකව මුසුප්පුව ඉන්නේ කිමිදු?”යි විචාරා එපවත් අසා “යහපත, ස්වමීනි, මට භාරය. නුඹවහන්සේලා දෙදෙනා

වහන්සේ ගොදුරට නොවඩින්නමෝ ය”යි කියා කවුඩන් එකෙණෙහිම එක් කරවාගෙන බරණැස් නුවරට ගොස් කවුඩන් මොත්තන් නියායෙන් රැකවල් සලස්වා ශක්ති සම්පන්න කවුඩන් අට දෙනෙකු ඇරගෙන රජ්ජුරුවන්ගේ මුළුතැන් ගෙයි පලය පිට ඉඳ කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්සේට මේ වඩන්ට ගෙන යන වේලාවට මම ගොසින් වස්න ඵලාපියමි, තොපි සතර දෙනෙක් ගොසින් බන් උකා ගණුව, මම අසුවයෙමි. මා අසුවු නියාව නොකියව, මා අසුවු නියාව ඇසුවොත් බන් මේ නොනිමනසේක. පසු පස්සේ එන නියාව කියව. ස්වාමීනුන් අග්‍රමහේසිකාවන් වහන්සේන් බන් කව”යි කියා උන් කලට අරක්කැමියන් වසුන්කඳු කර තබාගෙන මේ වඩා ගෙනෙන කලට කවුඩු සෙනෙවිරඳු ගොසින් ලැමද්දේ ඉඳ නාසය ඩැගෙන පියාපත් දෙකින් දැස වසාගත.

ඒ වේලාවට රජ්ජුරුවෝ මතුමාලේ සිටියාහු මේ ක්‍රියාව දැක “අරක්කැමිය, වස්නෙන් අපට කමි නැත. ඒ දමාපියා කවුඩා නොහැර අල්ව”යි කීය. “යහපතැ”යි කියා වස්න දමා කවුඩා නොහැර අල්වාගත. එවිට කවුඩෝ අට දෙන තමන්ගේ බඩ පුරා කන්නක් කා තමන්ගේ රජ්ජුරුවන්ට හා බිසවුන්ටත් බන් හැරගෙන ගියහ. බිරින්දන් කවුඩු රජ්ජුරුවෝත් බඩ පුරා කෑහ.

අරක්කැමියාත් රජ්ජුරුවන්ට ඒ සුවඹ නමි සෙනෙවිරඳුන් පෑහ. “ඇයි තොපගේ ප්‍රාණයටත් නොසිතා රජ්ජුරුවන් වහන්සේට ගෙනන වසුනැයි කියාත් නොසිතා අරක්කැමියාගේ

නානගත් ඩිෂ වණකලේ කුමක් නිසාදැ?”යි විචාලාහ. “දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ මේ නුවරම අපගේ අසු දහසක් කවුඩන්ට රජ ව ඉන්නා වූ සුපත්ත නම් කවුඩු රජ්ජුරු කෙනෙක් ඇත. ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ සුවිසසා නම් බිසෝ කෙනෙකුන් වහන්සේ නුඹවහන්සේගේ හොඳනයට දොළ ඇතිව ආයාසය විඳිති. මාගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේට ජීවිතය පුදු වුවත් උන්වහන්සේට බත් දී දොළ සංසිඳුවනු සඳහා මාගේ ප්‍රාණය ගැන නොසිතා කෙළෙමි” කීහ. “එසේ හෙයින් යම් කෙනෙක් තමන්ගේද, දෙමව්පියන්ගේද, ස්වාමීපුත්‍රයාගේද යම් මනෝරථයක් නිසා ප්‍රාණය දන්නත් මෙලොවත් පරලොවත් යහපතක් විනා නපුරෙක් නැත. නුඹවහන්සේගේ වස්තත් බිඳ මෙසේ වූ ද්‍රෝහයක් කෙළෙමි කැමති යම් ආඥාවක් කරවා වදුරණ බවය”යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “එම්බල, මාගේ බොහෝ සන්කාර සම්මාන විඳ ඉඳිනා අමාත්‍ය ආදී වූ අය අපට මෙසේ වූ පක්ෂපාත කමක් කරන කෙනෙක් නැත. තොප මේ කළ පක්ෂපාත කම ඒ කවුඩු රජ්ජුරුවන්ට කළ දෙයෙක් නොවෙයි. මට කළ පක්ෂපාත කමය, එසේ හෙයින් තොපට ආඥාවක් නොකරවමි. තොපට මාගේ රාජ්‍යයෙන් පූජා කෙරෙමි” කියා රාජ්‍යය පූජා කළහ. එවිට සුමුඛ නම් සෙනෙවිරඳ්දු කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, අපි තිරිසන්නුය, අපට සේසතින් ප්‍රයොජන නැතැ”යි කියා තමන්ගේ සුපත්ත නම් කවුඩු රජ්ජුරුවන්ගේ ගුණ විස්තර වශයෙන් රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “තොපගේ කවුඩු රජ්ජුරුවනුත්

උන්ගේ බිරින්දුන් අප දැකිනිට උවමනෙවැ”යි කියන්නා සුමුඛ නම් සෙනෙවිරඳ්දු තමන්ගේ රජ්ජුරුවනුත් බිසවුනුත් රජ්ජුරුවන්ට පෑහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ථයනුත් බිසවුනුත් දැක මහසමාධි ව තමන්ගේ මේ නිමන බතින් සුපත්ත නම් කවඬු රජ්ජුරුවන්ට හා සුවස්සා නම් බිසවුන්ට හා සුමුඛ නම් සෙනෙවිරඳුන්ට හා තුන් දෙනාට බන්දෙවා සෙසු කවුඩන්ට සාලේ තුනමුනෙක බත් දෙනට සලස්වාලූහ. රජ්ජුරුවන්ට කවුඩු ව කී බණ සත්සියයක් අවුරුදු නොනැසී පැවැත්තෙයයි වදාරා ‘සුපත්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය. සුමුඛ නම් සෙනෙවිරඳ්දු නම් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය. සුවස්සා නම් බිසව් නම් යශෝධරා ස්ථවිරිය සුපත්ත නම් කවුඩු රජ්ජුරුවෝ නම් බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

292. කායවිච්ඡන්ද ජාතකය

තවද මාගේ ස්වාමී වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පාඬුරෝග ඇති පුරුෂයකු අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

හේ කෙසේද? යත්,

පාඬුරෝග ඇති මනුෂ්‍යයෙකුට වෙදවරු බේත්කොට “අසාධ්‍යය”යි කියා අලූහ. නැසියෝත් “ලෙඩ අසාධ්‍යය”යි ආලිස්සන් වූහ. ඒ පුරුෂයා සිතන්නේ “ඉඳින් මේ ලෙඩින් සමනයක් වීනම් බුද්ධ ශාසනයෙහි මහණ වෙමි” සිතිය. ඒ

සිතු ආනුභාවයෙන්ම ඒ ව්‍යාධිය නොබෝ දවසකින් සමන විය. එ කියන පුරුෂයා මහණ ව උපසම්පදාව භාවනාකොට රහඬ පිරිනිවන් පෑසේක.

එක් දවසක් හිඤ්ඤා වහන්සේ ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හිඳ “අසවල් නම් පාන්ඬුරෝග ඇතිව මියන්ට උන් තැනැත්තේ ‘බුද්ධ ශාසනයෙහි මහණ වෙමි’යි යන සිතුවිල්ලෙන් මහණ ව භාවනාකොට රහඬ නිවන් දුටුවෝදැ”යි කිය කියා වැඩඋන් තැනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් නුවණැත්තෝ බුද්ධ ශාසනයේ මහණ වෙමි යන සිතිවිල්ලෙන් රෝගය සන්සිඳුවා මහණ වුවෝ වේදැ”යි එපවත් අසා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුලුසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්තවයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ ව ඉපිද වාසය කරන කල්හි පාණ්ඩු රෝගයක් ඇතිව උපන් අවස්ථාවෙහි ගෙයි අඹුදරුවෝ නෑසියෝ වෙදවරු “අසාධ්‍ය ව්‍යාධිය”යි කියා අලුත.

බෝධිසත්තවයෝ සිතන්නාහු “මේ රෝගයෙන් මිඳෙමි නම් මහණ වෙමි”යි යන සිතිවිල්ලක් සිතනු නොබෝ දවසකින් ව්‍යාධිය සන්සිඳින. හිමාලය වනයට වැඳ සෘෂිප්‍රවුඡායෙන්

පැවිදිව පඤ්චසාධි අෂ්ටසමාපන්නි උපදවාගෙන උදන්
අනන්තානු අඤ්ඤතරෙන - අට අනුවක් රෝගයන් අතුරෙන්
එක්තරා, රොගෙන ඛ්‍යඤ්ජන - ස්වරූපයෙන් අතරෙන් රෝග
නම් වූ, ව්‍යාධිනා - පාණ්ඩුරෝග ස්වරූප සංඛ්‍යාන
රෝගයෙන්, ඛානං - දැඩිකොට, චූට්ඨිස්ස - පහකරනලද,
උක්ඛ - උක්ඛිත වූ, රූප්පතො - ව්‍යධියෙන් පිඬිත වූ, මෙ -
මාගේ, ඉදං කලේඛරං - මේකලේඛරය, ආතපෙ - ආතප
ඇති හෙවත් අවි පහරණ, සංසුනි - පාංසුවෙයි, කතං -
කරනලද, පදුමං යථා - පද්මයෙක් මෙන් වූයේ යි, අපඤ්ඤං
- අපවිත්‍ර වූ නොදන හැකි වූ මේ ආත්මය, ජඤ්ඤසංඛාතං
- අඤුන සත්ඵයන් විසින් පවිත්‍රය යි, අසුචිං - අපවිත්‍ර වූ
මේ ශරීරය, සුචිසම්මතං - සුචියයි දන්නා ලදද, නාන කුණුප
පරිපූරං - නොයෙක් කුණුපයෙන් පරිපූර්ණ වූ මේ ශරීරය,
පස්සතො ඤාණ වඤ්ඤසින් - ඛලන්නා හට, ජඤ්ඤරූපං -
දනහැකි වූ ස්වරූප ඇත්තෙයි, යත්ථ - යම් ශරීරයෙකි,
අධිමුච්ඡතා - ක්ලේශමුර්ජාවෙන් අතිශයින් මුර්ජා වූ, පජා -
සත්ඵයෝ, සුගතූප්පත්තියා - සප්තකාම ස්වර්ගයෙහි, මග්ගං
- මාර්ගය, භාපෙන්නි - පිරිහෙද්ද, (එසේ වූ සත්ඵයන්
ඇතුළු වූ) ජෙගුච්ඡයං - ප්‍රතිකූල වූ, අසුචිං - සුචි නූවූ,
ව්‍යාධිධම්මං - ව්‍යාධිප්‍රකෘති ඇති, ඉමං පුත්තිකායං - මේ
කුණුප ශරීරයට, ධීරත්ථු - නින්ද වෙයි කියා වදාරා
‘කායච්චජන්ද ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“ච්ඡමයෙහි බ්‍රාහ්මණ නාපස ව උපන්නෙමි බුදුටු මම්ම
ය”යි වදාළසේක.

293. ජම්බුධාදක ජාතිකය

තවද හුදු කරුණාවෙන් මවා ලූ රුවක් වැනි සඵලයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ හා කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

කෝකාලික ස්ථවිරයෝ තැනින් තැන ගොස් උපාසකවරුන්ට දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ ගුණ කියන්නාහු “දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ නම් කෝලිය වංශයේ උපන්නාහ, ධුතඬගධරයහ, ධ්‍යානලාභි ව ධම්මකථිකයහ”යි කියා නොයෙක් ලාභ සත්කාර උපදු වන්නාහ. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේත් කෝකාලික ස්ථවිරයන්ගේ ගුණ කියන්නාහු “කෝකාලික ස්ථවිරයෝ නම් බ්‍රාහ්මණ කුලයෙහි උපන්නාහ, ත්‍රිපිටකධරයහ, ධුතඬගධරයහ, ධ්‍යාලාභිහ”යි යනාදීන් ඔවුන්ගේ ගුණ කියා උපාසකවරුන්ගෙන් ලාඛ උපදවා ගන්නාහයි කීහ. මේ කථාව කිය කියා හිඤ්ඤා වහන්සේ ධම්මසභාවේ රැස්ව උන් තෙහට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැනේමතු නොවෙයි, පෙරත් කෝකාලික ස්ථවිරයන් හා දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ උනුනුන්ගේ ගුණ කියා උන්නෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි දඹ ගසක් උඩ ඉඳ කවුඩෙක් දඹ කකා උන්නේය. එතනට කැණහිලෙක් ඇවිත් ගස උඩ උන් කපුටුවා දැක “මේ කපුටුවාගේ නැති ගුණ කියා මොහු සිත්ගෙන දඹ කම්” සිතා මොහුගේ ගුණ කියන්නේ “මිහිරි කටහඬක් ඇති මොනරෙකුගේ පැහැයට බදුවූ නිල් වූ යහපත් පැහැයක් ඇති පක්ෂීන්ට උතුම් වූ කපුටුවාණෙනි, දඹ අත්ත උඩ ඉඳ කුමක් කරනසේක්දැ?”යි විචාළේය. එවිට කපුටුවා කියන්නේ ව්‍යාඝ්‍ර පොතකයෙකු හා සමාන කැණහිලාණෙනි, උත්තමයන්ගේ ගුණ දන්නෝ උත්තමයෝය”යි කියා “තට දඹ දෙමි. දඹ අනුභව කරව”යි කියා දඹ සලා එළිය. ඒ දඹ වනයෙහි වසන්නා වූ වෘක්ෂ දේවතාවෙක් “බොරු කියාන්නා වූ නිව ක්‍රියා ඇති දෙන්නෙකු දුටු නියාය”යි කියා හයංකාර වේශයක් පා හය ගන්වා උන් දෙන්නා එතනින් පහ කළෙමියි කියා වදාරා මේ ‘ජම්බුදාද ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කවුඩා නම් දේවදුන්ත ස්ථවිරයන්ය. කැණහිලා නම් කෝකාලික ස්ථවිරය. වෘක්ෂ දේවතා ව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

294. අන්ත ජාතිකය

තවද මුදිතාවෙන් මවාලූ රුවක් වැනි වූ සඵඥයන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ හා දේවදුන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ

අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී. මෙහි වර්තමාන කථාව පළමු කී ජාතකයෙහි පෙනෙන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ එඬිරු වනයක දේවතා ව උපන්නාහ.

එනුවර මීමෙකු මළ ගමනේ නුවරින් පිටතට එඬිරු වනය ගාලා ඇදපුහ. ඒ කුණු කන්ට කැණහිලෙකු ඇවිත් කමිණි සිටි තැනට කපුටෙක් ඇවිත් සිතන්නේ “මේ කැණහිලාට ප්‍රශංසාකොට ම මුත් අතින් මස් ඉල්ලා ගන්ට උවමනාය”යි සිතා ප්‍රශංසා කරන්නේ “වෘෂභ රාජයෙකු බඳු වූ කණාක් ඇති සිංහ රාජයෙකුට බඳු වූ ගාත්‍රයක් ඇති කැණහිලාණෙනි, කිසිවක් දෙව්දැ?”යි කීයේය. එවිට කැණහිලා කියන්නේ “මිහිරි කට හඬක් ඇති කපුටුවාණෙනි, උත්තමයන්ගේ ගුණ දනනෝ උත්තමයෝය”යි කියා තමා කන කුණින් කැබැල්ලක් දුන්නේය. ඒ වනයේ වසන්නා වූ දේවතාවා “කැණහිලා සිවුපාවුන්ට අධමය, කපුටුවා පක්ෂීන්ට අධමය, එඬිරු ගස් වෘක්ෂ ජාතියට අධමය, මේ තුන්දෙනා එක්තැන් වූ නියාය යහපතැ”යි වදාරා මේ ‘අන්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කැණහිලා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. කපුටා නම් කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේය. වෘක්ෂ දේවතාව උපනනෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාරා මේ ‘අන්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

295. සමුද්‍ර ජාතිකය

තවද මෙමනිසෙන් මවාලූ රුවක් වැනි වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උපනන්ද නම් ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

ඒ උපනන්ද නම් ස්ථවිරයන් වහන්සේ ඉතා ලෝභීසේක. එක් ගෙයක සිටුරු හා එක් ගෙයක සැරයටිය හා එක් ගෙයක පාත්‍රය තබා “ඒ ගෙවල් තුන මොගේ ය”යි කියා ලාභ ගන්නාසේක. මහා ලෝභීසේක. අනුන්ට “ලොභ නොකරව”යි බණ කියනසේක. තමන්වහන්සේ ගරු භාණ්ඩ ආදිය පිළිගන්නාසේක. යම් තෙනකට යනසේක් නම් ගැල් පටවාගෙන යන්නා සේ නොයෙක් ගරු භාණ්ඩ පටවාගෙන යනසේක.

“අනුන්ට ‘ගරු භාණ්ඩ නොගනුව’යි බණ කියනසේකැ”යි යන කථාව හිඤ්ඤන් වහන්සේලා ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් ව කිය කියා වැඩිඋන් තෙනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි වදුරා මෙපවත් අසා “මහණෙනි, තමන් මෙසේකොට අනුන්ට අවවාද කීම යහපත් නොවෙන්නේ වේදැ”යි නින්දාකොට වදුරා “දැන්මතු නොවෙයි, මහණෙනි, පෙරත් මු මහලෝභී ව සමුද්‍රයේ පැන් බොහෝ ව අනුන්ට බොන්නට නුපුරැයි අවවාද කළ කෙනෙක් වේදැ”යි වදුරා “ඒ

කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ආකාශයෙන් යන දියකාවෙක් කියන්නේ “දැනීමෝරුන්, කුඩ මස්සන් ආදී වූ මත්ස්‍යයෙහි, මුදු පැන් විතරක් සේ බොව, පැන් බොහෝකොට බිවොත් තෝ නසී ය”යි කියා ඇවිදිනේය. සමුද්‍රයේ වසන දේවතාවා කියන්නේ “මේ කොයි පක්ෂියෙක්ද? සමුද්‍රයේ වසන මත්ස්‍යයන්ට පැන් නොබොන්නට කියාගෙන යන්නේය”යි විවාළේය. දියකාවා කියන්නේ “මම දියෙහි වසන්නා වූ දියකාවෙකි. සමුද්‍රයේ පැන් නැසෙතියි සිතා කීම”යි කීහ. එවිට දේවතාවා කියන්නේ “නිව වූ සමුද්‍රකාකය, මේ සමුද්‍රයේ දිය එක් කෙනෙකුන් විසින් බී අඩුකොට ගත හැකිදැ”යි කියා උච්ච භයංකාර වේශයක් දුක්වා එතනින් පහකොට පුවයි වදුරා මේ ‘සමුද්‍ර ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සමුද්‍රකප්‍රවා නම් උපනන්දු හික්ෂුහුය, සමුද්‍ර දේවතා ව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දුක්වා වදාළසේක.

296. කාමවිලෝපන(විලාප) ජාතකය

තවද හුදු සීලයෙන් මවාලූ රුවක් වැනි සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පුරාණ දුනිකාව අරභයා මේ ජතකය දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

මෙහි වර්ටමාන කථාව යටකී ‘පුෂ්ප’ ජාතකයෙහි පෙණෙන්නේය. මෙහි වණුක් මල් කඩා ගිය පුරුෂයා උල පිට උන්නේය. “තමා විඳිනා දුක්ඛ වේදනාවට වඩා මා මෙසේ වූ නියා නොදැන කොයි ගියේ දේ හෝයි සිතා මාගේ ස්ත්‍රී විකේෂප දේ හෝයි යන දුක්ඛය මට වේදනාය”යි සිත සිතා උන් තැනට එක් කවුඩුවෙක් ආකාශයෙන් යන්නාහු දැක කියන්නේ “සබඳු පක්ෂිය, මා වාහනයක් කොට ඇත්තා වූ කවුඩුව, මාගේ භාර්යාව වනාහී මා විඳිනා දුක් වේදනා නොදැන ඔබ්බට ගියයි මා කෙරේ විකේෂපව සිටිය යන සෝකය මට මේ වේදනාවටත් වඩා වේදනාය. එසේ හෙයින් තොපි ගොස් මා දුක්ඛයට පැමිණ නියාවත් කියලා මා ගෙයි ඇඳ ඉස්දෙර උපුල් මලට බඳු පැහැ ඇති සන්නාහයකුත් රන් පසළොස් කළදකින් කරනලද පේරැස් මුද්දකුත් ශුභු වූ කසි සඵවකුත් තුබුයේ, මේ වස්තු තුන ඇරගෙන මා දුටුවා සේ ශෝක නොගෙන ප්‍රයෝජන විඳිනට කියව”යි කියා යවා එම උල පිට ඉඳම කාලක්‍රියාකොට නරකයෙයි උපනැයි වදාරා මේ ‘කාමවිලෝපන ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මේ කාරණය ප්‍රත්‍යක්‍ෂකොට දුටු නාගරාජ දේවතාවා නම් බුදු වූ මම ම ය”යි වදාළසේක.

291. උදුමිබර ජාතකය

තවද හුදු ඝාන්තියෙන් (ඉවසීම) මවාලූ රුවක් වැනි සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා හිඤ්ඤ කෙණෙකුන් වහන්සේ පසල්ගමක (පිටිසර) විහාරයක් කරවා එහි වාසය කරණසේක. උන් වහන්සේ වාසයකරන්නාවූ විහාරය සිත්කලය, ජායාසම්පන්නය (සෙවනින් යුත්), පැන් ඵාසුය (පහසු), උපාසකවරුන් ආවේනිකව (නියම ලෙස) පස දෙන්නාහ. මෙසේ බොහෝ දවසක් ඒ විහාරයේ වාසයකරණ කල්හි එක් ආගන්තුක හිඤ්ඤන්කෙනෙකුන් වහන්සේ විහාරයට වැඩිසේක. උන්වහන්සේට ආගන්තුක සාදකම්කොට උපාසකවරුන් ලවා පසයන් (සිව්පසය) දෙවා කීපදවසක් විහාරයෙහි වාසයකොට ආගන්තුක නම සිතනසේක් “මේ විහාරය ඵාසුය, මේ හිඤ්ඤ පහකොට මා මෙතන වාසය කරන්ට උවමැනැව”යි සිතා “ඇයි ඇවැත්නි, බුද්ධෝපස්ථානයට නොයෙද්ද? බුදුන් නොදැක වාසය කරන්ට සුදුසුද?”යි වදාළසේක. උන්වහන්සේ වදාරණ සේක් “බුදුන් දකින්නට අහිප්‍රාය ඇත්තෙමි, මාගේ විහාරය පාළුවේ දේ හෝ යි සිතා විහාරය බලන කෙනෙකුන් නැති හෙයින් නොයන්නෙමි”යි වදාළසේක. එවිට ආගන්තුක හිඤ්ඤන්වහන්සේ වදාරණසේක් “තමන් වහන්සේ එනතෙක් විහාරය බලමි. තොපි ගොසින් බුදුන් දැක එන්නේ යහපතැ”යි කීසේක.

උන්වහන්සේන් ආගන්තුක හිඤ්ඤාවහන්සේට විහාරය පාවාදී උපාසක වරුන්ට උපස්ථාන කරන්ට සලස්වා ඔුදුන් දැකිනා නිසා ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක. උන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයට ගොස් එනකලට ආගන්තුක හිඤ්ඤානෙම විහාරයන් ගම උන් උපාසක වරුන් අත්ගෙණ උන්වහන්සේට වැඩඉඳිනා තෙනක් විවරකුත් අවසරයක් නුදුන්සේක.

උන්වහන්සේ වෙන විහාරයක සැතපී “මුන් වහන්සේ කුමක් උවත් මා බොහෝ දවසක් වාසයකළ ගම උපාසකරු මට ආවේනිකව නොසිතද්දැ”යි උදුසනක්සේම උන්වහන්සේ ගමට සිගාවැඩිසේක. උපාසකවරුන් දුන් දෙනනා තබා සාමීචිකථා (තොරතුරු) පමණකුත් නොකළෝය. උන්වහන්සේ උන් ඇම කෙරේ විපරීත නොව “මෙතන වාසය කරන්නේ කිමිදැ”යි නැවතත් ජේතවනාරාමයට වැඩිසේන.

මේ කථාව දම්සභාවේ රැස්වූ මාච්චරුන් වහන්සේ (වැඩිහිටි හිමිවරු) කිය කියා වැඩ උන් තෙනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි මා එන්නාට පූඪිභාගයෙහි (පළමුව) කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් මුන්ගේ වාසස්ථානය උදුරාගත්තේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර ඔුන්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසඤ්ඤා වනාන්තරයෙහි වෘක්ෂදේවතාව උපන්සේක. එතනට නුදුරු

ගල්ගුහායෙක රත්වූ මුඛ ඇති කුඩා වඳුරෙක් වාසය කරන්නේය. සත් රැ සත්දවලක් නොහැර සණුවර්ෂාවක් වසින්ට වන. එවිට එක් කෘෂ්ණ මුඛ (කටකලු) නම් මහත් වානරයෙක් වැස්සේ තෙමි ඒ ගල්ගුහාව සමීපයට අවුත් සිතන්නේ “බොරුවක් කියා මේ වඳුරා මෙනනින් පහකොට මේ ගුහාව ගනීමි” සිතා ඒ ඵලාඵල කෘ ඵකෙකුමෙන් බඩපුප්පා කියන්නේ “වඳුර, මේ වනයේ අඹ දඹ නුග ආදීවූ යහපත් ඵලාඵල ඇති ඒ අනුභවකොට පියා ඵව”යි කියා ඒ වඳුරා එතනින් පහකොට තෙමේ ගල් ගුහාවට වැදු උන්නේය. ඒ කුඩා වඳුරාද ඒ වනය මුළුල්ල ඇවිදු නුග ගෙඩියක් විවරකුත් නොදැක ගල් ගුහාව සමීපයට අවුත් මේ වඳුරා මා වංචාකොට මෙනනින් පහකොට පියමි සිතන්නේ “නොප කී සැටියේ වනාන්තරයට වැදු අඹ දඹ ආදීවූ ඵලාඵල අනුභවකොට ආමි. නොපින් ගොසින් ඵලාඵල අනුභව කොට ඵව”යි කීන. එවිට ඒ මහවඳුරා කියන්නේ “මේ වනයේ ඵලාඵලයෙක් කොතනක ඇද්ද? යටත් පිරිසෙයින් අඹ දඹ තබා කුඹුක්ගෙඩියක් පමණකුත් මේ වනයේ ඇද්දැ”යි කියා ඒ ගුහායෙන් නොගියෝ වේදැ?”යි වඳුරා මේ ‘උදුම්බර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“ඵසමයෙහි කුඩා වානරයා නම් නේවාසික හිඤ්ඤාය. මහා වානරයා නම් විහාරය නැර උන් ආගන්තුක හිඤ්ඤාය. වෘක්ෂදේවතාව උපන්නෙමි බුදුවූ මමීමය”යි වදාළසේක.

292. කුමාරපන්න ජාතිකය

තවද හුදු ප්‍රඥාවෙන් මවාලූ රුවක් වැනි වූ සඵලයන් වහන්සේ සැවැත්නුවර පූජාරාමයේ වැඩවසන සමයෙහි ක්‍රීඩාශීලීවූ (කෙලිලොල්) සාමණේර වහන්දෑ අරභයා මේ ජාතිකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

සඵලයන් වහන්සේ උඩුමාලේ ඉන්දුදී යටමාලේ ඉඳිනා සාමරනේරයන් වහන්දෑ බොහෝසේ අරගලකොට උනුන් හා මහත්කොට දෙඩා කෝලාහළ කළසේක. සඵලයෝ එපවත් අසා සැරියුත් සාමිනට “ශාරීපුත්ත ස්ථවිරය, මේ යට මාලේ හිඳිනා හිඤ්ඤු බොහෝ කොට අරගළ කරන්නාහ. උන් හයගන්වා මතු අරගළ නොකරණ ලෙස හික්මව”යි වදාළසේක. එවිට ශාරීපුත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ එගෙයි කොත්කැරැල්ල (වහල මුදුනෙහි කොත) පයින් අල්වාගෙන සොලවාලූසේක. එවිට යටමාලේ උන් සාමනේරයන් වහන්දෑ උනුන් අැගගැසී හයින් තැනිගෙන දෙරට ගොස් මළුවේ සිටිසේක. එතනට ශාරීපුත්ත ස්ථවිරියන් වහන්සේ වැඩ “අරහල නොකරව”යි හයගැන්වූ සේක. මේ කථාව දම්සභාවේ රැස්වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන්තෙනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූජිතාගයෙහි (පළමුව) කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදෑ”යි විචාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, මේ සාමණේරයෝ දැන් මතු නොවෙයි පෙරත් ක්‍රීඩාවෙහි

තන්පරයෝ (ඇලුනු) වේදු”යි “ඒ කෙසේදු”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාලසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙණකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ කුමාරපත්ත නමින් යුක්තව බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද පවකාමයෙහි ආදීනව දැක සෘෂිප්‍රවුප්‍යාවෙන් පැවිදිව ඒ වනාන්තරයට වන්නාහ. ඒ වනාන්තරයෙහි පන්සියයක් තාපසවරු එක් පන්සලක වාසය කරන්නාහ. උන් හැම කෙළිනා ක්‍රීඩා වානරයකුත් ඇත. ඒ තාපසවරු ලුනු ඇඹුල් නිසා මනුෂ්‍යපරියට (මිනිස් පියසට) ගියානු එකල බෝධිසත්වයෝ ගොස් ඒ පන්සල උන්නාහ. ක්‍රීඩා වානරයා පළමු තාපසවරු සේම වනැයි සිතා ඒ තාපසයන්ට මුඛවිකාර දැක්වීය. එවිට බෝධිසත්වයෝ “එඹල වානරය, තාපසරුන් ලග වසන්නානු සුභික්ෂිත (සංවර) උවමැනවයි ආචාරශීලයෙන් යුක්ත උවමැනවැ”යි වානරයා හික්මවූසේක. එතැන් පටන් වානරයා හික්ම ආචාරශීලයෙන් දවස් අරිනේය. ඒ තාපසයෝත් පන්සලින් ඔබ්බකට ගියසේක. එතන වාසය කළ තාපසවරු ලුනු ඇඹුල් සපයාගෙණ තමන් වාසය කලාවූ පන්සලට ආවාහ. එවිට ඒ වානරයා පළමු පරිද්දෙන් නොකර බැනනොනැගී (කතානැතිව) උන්නේය. එවිට තාපසවරු කියන්නානු “ඇයි? වානරය, තෝ පළමු අප හා හස්තවිකාර මුඛවිකාර පෑ කෙළෙහෙහි වෙද්ද? දැන් නොකෙළින්නේ ඇයිදු”යි විවාළාහ. එවිට වානරයා කියන්නේ “එඹා තාපසවරුනි, කුමාරපත්ත නම් තාපසයන් වහන්සේ මට

අවවාද කළුසේක. එසේහෙයින් උන්වහන්සේ කී අවවාද මා සිත අත. පෙරසේ නොකෙළෙමි”යි කීය. “එසේනම් අපට අවවාද කියාගියා නියාවේදැ”යි වදාරා මේ කුමාරපත්ත ජාතකය නිමවා වදාළුසේක. එසමයෙහි ඒ කුමාරපත්ත තාපසයෝ නම් බුදුවූ මම්මයයි වදාළුසේක.

293. තෘතීය ඛක ජාතකය

තවද හුදු සඳ්ධම්මයෙන් මවාලූ රුවක් වැනිවූ සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උපසේන නම් මහතෙර කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

මෙහි වතීමාන කථාව සුත්‍රපිටකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය. උපසේන ස්ථවිරයන් වහන්සේ බාලවහන්දූූ එක්කොටගෙන උස්සිලව වාසයකරණසේක. සඵඤ්ඤාන වහන්සේ එපවත් දැන කෝපකොට (නොසතුටුව) වදාළුසේක. උපසේන මහතෙරුන් වහන්සේ භාවනාකොට ධ්‍යාන උපදවා රහඬු තෙලෙස් ධුතාගධිරව (දුහතුන් විශේෂ ගුණ) වාසය කරණ කල්හි එක් දෙදෙනෙකුන් වහන්සේගේ විවාදය නිසා බුදුහු පාටලීවනයට වැඩ වාසය කරණ සේක, එසමයෙහි උපසේන නම් මහතෙරුන්වහන්සේ ධුතාගධිරව වහන්දූූ අරගෙන සඵඤ්ඤාන වහන්සේ කරා පාටලීවනයට වැඩිසේක.

සඵඤ්ඤාන වහන්සේ “ධුතාගධිර වහන්දූූ විනා, නොවන වහන්දූූ මා දකින්නට නොච්ච”යි වදාළුසේක. එවිට

ධුතාගධිර නොවන වහන්දූ පාංශුකුලවිවරය (සොහොනෙන් ලබාගන්නා වස්ත්‍රයෙන් කළ සිවුර) පෙරවා ධුතාගධිරව සඵඥයන් වහන්සේ දුටුසේක. හිඤ්ඤන්වහන්සේ බුදුන් ජේතවනාරාමයට වැඩිය පසු ඒ පාංශුකුල විවරයන් හැරෙනලෙස් ධුතාගයන් හළසේක. එවිට බුදුහු වදාරණසේක් “මුත් හැමගේ සිල්ලරක්ෂා කිරීම බක නම් සිව්පාවා රැක්කාවු සීලය මෙනැ”යි වදාළසේක. “ඒ කෙසේදැ”යි ආරාධිතවු සඵඥයන්වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරැකෙණොකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රව උපන්නාහ. එසමයෙහි බකනම් සිව්පාවෙක් ගගක් අසලක පිටුපහණොක (ගල් තලාවක) වාසය කරන්නේය. ඒ ගග වතුර ඇවිත් ගල්පොත්ත වටකොට මහවතුර ගලාගෙන එනවිට බක නම් සිව්පාවා සිතන්නේ “මෙනහින් මා ඔබ්බකට යා නොහැක්ක. පෙහෙවස් රක්ෂාකෙරෙමි”යි කරබාගෙන (බෙල්ල පහත්කොට) බැනනොනැගී (කතා නැතිව) උන්නේය. එවිට ශක්‍රයෝ “මුගේ සීලය පරීක්ෂා කරන්නට උවමැනව”යි සිතා එළුවෙසක් මවාගෙන ලගට ආවාහ. එවිට බක නම් සිව්පාවා “එළුවා කමි” සිතා පිටට පැනපිය. ශක්‍රයෝ අන්තර්ධාන වූ සේක. දෙවනුවත් ගල්ලෑල්ලට නැගී “මට ප්‍රාණාඝාතය සිද්ධ නුවුහෙයින් මාගේ සීලය බණ්ඩි නුවුයේය (කඩ නොවුයේ)”යි

සිතා උන්නේය. එවිට ශක්‍රයෝ දිව්‍යාත්මභාවයෙන් සිට “මේ තෝ සිල්ලරක්‍ෂාකරණ මනාදැ”යි කියා දෙව්ලොව ගියහ.

ඒ අර්ථය (කාරණාව) දැක්වන සඵලයන් වහන්සේ වදාරණයේක් “හික්‍ෂුහු මා එළඹ සිටිනාතුරු ධුතරාගධිරයමිහයි කියා අගවා මා ජේතවනාරාමයට වැදුනාම පාංශුකුල විවරය හැර ධුතරාගත් අළුත. මුන් රැකී සීලය නම් බක නම් සිව්පාවා එළවා පිටට පැන වැරදුගිය කල්හි මට ප්‍රාණසාතය සිද්ධනොවුයේය. මාගේ සීලය බණ්ඩනුවුයේයයි සිතා උන් බක නම් සිව්පාවා මෙනැ”යි බොහෝ හික්‍ෂුන්වහන්සේට බණ වදාරා “සීලය රක්‍ෂා කරණ කල නම් සිල්ලරක්‍ෂා පරිද්දෙන් සුසික්‍ෂිතව (හික්මීමෙන්) සීලය රක්‍ෂා කල මැනවැ”යි අවවාද වදාරා මේ බකජාතකය නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සම‍්‍යක් සම්බුදුරජවු මමිම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේකි.

තිකනිපාත වණීනාව නිමි.

294. වුල්ලකාලිංග ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි පරහිත නිරතවු (අනුන්ගේ යහපතෙහි ඇලුනු) සකල ජනමන නයනානන්ද කරවු (ඇසට ප්‍රියවු) ශාස්තෘ වු අප තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙතෙර වැඩ වසන සේක් සතර පරිබ්‍රාජිකා කෙනෙකුන්ගේ පැවිදිවිමක් අරභයා මේ ධම් දේශනාව ප්‍රකාශ කොට වදාළසේක.

ඒ කෙසේ ද යත්:-

විශාලා මහනුවරෙහි වනාහි සත්දහස් සත්සිය සත් දෙනෙක් ලිපිපිටි රජනු වෙසෙති. ඒ සියළු රජ දරුවෝ ඔවුනොවුන් හා සාකච්ඡා කිරීමෙන් කල්පනාවක් කරන්නාහු ඊට ඉක්බිතිව පන්සියයක් වාද බිනීමෙහි නිපුණුව (දක්ෂව) එක් නිගණ්ඨ පුත්‍රයෙක් මෙම විශාලා මහනුවරට පැමිණියේය. ඒ රජදරුවෝ ඔහුට සුදුසු සංග්‍රහ කළාහුය. අනිකුදු පන්සියයක් වාද බිනීමෙහි නිපුණුව නිගණ්ඨ පරිබ්‍රාජකාවක් එම නුවරට පැමිණියාය. ලිපිපිටි රජදරුවෝ ඔවුන් දෙදෙනා වාද කරවුවාහුය. ඒ කිරීමෙන් ඔවුන් දෙදෙනා සදුග (සමාන) වූවාහුය. ඉක්බිති ලිපිපිටි රජ දරුවන්ට මෙබඳුවූ සිතිවිල්ලක් වූයේය. “මොවුන් නිසා උපන් පුත්‍රයෙක් ව්‍යක්ත (දක්ෂ) වන්නේය”යි සිතා ඔවුන් දෙදෙනා විවාහ කරවා සමග වාසය කෙරෙව්වාහුය. ඔවුන්ගේ සංවාසය නිසා පිළිවෙලින් දූන් සතර දෙනෙකු හා එකම පුත්‍රයෙක් වැඳුවාය. ඒ දූන් සතරදෙනාට ක්‍රමයෙන් සවිචය, ලෝලාය, අවවාදකය, පටාවාරා යයි නම් කළහ. පුත්‍රයාට සවිචක යයි නම් කළාහුය. ඔවුන් පස්දෙන විඤ්ඤද (නුවණැති) බවට පැමිණී කල මෘණියන්ගෙන් පන්සියයෙක පියානන්ගෙන් පන්සියයෙකැයි වාද දහසක් උගත්තාහුය. මවිපිය දෙදෙන දූන් සතරදෙනාහට මෙසේ අවවාද කළාහුය. “ඉදින් ගෘහස්ථ (ගිහි) පුරුෂයෙක් තොපගේ වාදය බින්දේනම් ඕනට පාදපරිවාරිකා (බිරිඳ) වවු, පැවිදි කෙනෙක් තොපගේ වාද බින්දේනම් ඔහුගේ සම්පයෙහි පැවිදිවවු”යි කීවාහුය.

එයින් මනෙහාගයෙහි මව් පිය දෙදෙන කාල ක්‍රියා කළෝය. ඔවුන් කාල ක්‍රියා කළ කල්හි සවිචක නම් නිගණ්ඨ පුත්‍රයා ඒ විශාලා නුවරෙහි ලිච්ඡවී රජදරුවන් අඤ්ඤා ලිඛිතාදී (අකුරු ලිච්ච) ශිල්ප උගන්වමින් වාසය කෙරෙයි. දැන් සතරදෙන දඹ අත්තක් ගෙණ වාදය පිණිස නුවරින් නුවර අවිදිනානු ක්‍රමයෙන් සැවැත්නුවර වාසල්දොර සමීපයෙහි දඹ අත්ත හිටුවා “යමිකිසි ගෘහස්ථයෙක් හෝ පැවිද්දෙක් හෝ අපට වාදුරොපණය කරන්ට හැකිවී නම් ඒ පුරුෂතෙම මේ පාංශුරාසිය (පස් ගොඩ) පයින් විසුරුවා පයින් දඹ අත්ත මිරිකාපියව”යි කියා ගමී දරුවන්ට කියා පිඬු පිණිස නුවරට වන්නාහුය.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත්වූ දම්සෙනෙවි සැරියුත් මහතෙරුන් වහන්සේ නොහැමදිනැන් (පිරිසිදු නොකළ) හැමදා සිස්තාජනය දිය පුරවා ගිලන් හිඤ්ඤන්ට පිළිදැගුම් (උවැටැන්) කරවා ඉතා දහවල්හි සැවැත් නුවරට වඩනාසේක. ඒ පස්රැස පිහිටවූ දඹ අත්ත දැක විචාරා ගමීදරුවන් ලවා හොලවා මිරිකවා “යමි කෙනෙකුන් විසින් මේ ශාඛාව පිහිටුවන ලද්දීද, ඔහු ආහාර කෘතිය කොට අවුත් දෙවරම් වෙනෙර දොරටුවෙහිදී මා දැකිව”යි ගමී දරුවන්ට කියා නුවරට වැද කරණුලද ආහාරකෘතිය ඇති සේක දෙවරම් වෙනෙර දොරටුවෙහි වැඩිසේක.

ඒ පරිබ්‍රාජිකාවෝ සතරදෙන පිඬුපිණිස හැසිර ආහාර කිස සපයා ආවාහු මිරිකා හෙලූ ශාඛාව දැක “කවරක්හු

විසින් මේ ශාඛාව මර්දනය කරණ ලද්දහු වේදුර”යි විවාළෝය. “ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයන් විසින්”යි අසා “ඉඳින් තොපි වාදය කරණු කැමැත්තාහු වී නම් දෙවිරම් වෙහෙර වාසල් දෙරටුවට ගියමැනව”යි කියනලද්දහු. නැවත නුවරට ගොස් මහජනයා රැස් කරවා වෙහෙර වාසල් දෙරටුවට ගොස් තෙරුන් වහන්සේ අතින් වාද දහසක් විවාළාහුය.

තෙරුන්වහන්සේ ඒ සියළු වාදයන් විසඳු “අන්කිසි වාදයක් දනුදුර”යි විවාළුසේක. “ස්වාමීනි, අපි නොදනුමින”යි කීවාහුය. “මම වනාහි අන්කිසි ප්‍රශ්ණයක් විචාරමිදුර”යි කීසේක.

“ස්වාමීනි, විවාළු මැනවැයි දනිතොත් කියන්නමෝ වේදුර”යි කීවුය. තෙරුන් වහන්සේ “එකෙක් නම් කිමිදුර”යි විවාළුසේක. ඒ පරිබාජකාවෝ ස්වභාව වූ පරිද්දෙන් (ඇති සැටියෙන්) නොදන්නාහුය. එවිට තෙරුන් වහන්සේ විසඳු වදුළුසේක.

ඔවුහු “ස්වාමීන් වහන්ස, අපට පරාජයය, නුඹ වහන්සේට ජයවිය”යි කීවාහුය. “දැන් තොප කුමක් කරවිදුර”යි විවාළුසේක. “අපගේ දෙමව්පියන් විසින් මෙබඳු අවවාදයක් දෙනලදු, ඉඳින් තොපගේ වාදය ගෘහස්ථයෙක් බින්නේ වීනම් ඕනට පාද පරිවාරිකවු ඉඳින් පැවිදිකෙනෙක් බින්නේ නම් ඔවුන්ගේ සස්නේ පැවිදිවු යයි කීවාහුය. එබැවින් අපට පැවිදි වීම දුන මැනවැ”යි කීවුය. තෙරුන් වහන්සේ “යහපතැ”යි වදුරා ඒ පරිබාජකාවන් සතරදෙනා උත්පලවණී මහා ස්ථවිරීන් වහන්සේගේ සමීපයෙහි පැවිදි කරවුසේක. ඒ සියළු මෙහෙතීන්තෝ පැවිදි කරවු නොබෝ කලකින් රහත් බවට පැමිණියාහුය.

ඉක්බිති එක් දවසක මේ ආශ්චර්යමත් (පුදුම) කථාශ්‍රවණයෙහි (කතා ඇසීමෙහි) කෝතුහල (උනන්දු) හිඤ්ඤාවහන්සේ ධර්මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව ඉඳ “ඇවැත්නි, ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ පරිබ්‍රාජිකාවන් සතර දෙනාට මාර්ග ඵල ප්‍රදානය කිරීමෙන් ඇස්වැස්සවූ සේක් වේදැ”යි උන් වහන්සේගේ ප්‍රඥා විශේෂ ගුණය ප්‍රකාශ කොට කීමෙන් වැඩ උන් සේක්. එකල්හි ශාස්තෘවූ බුදුරජානන් වහන්සේ එතැනින් වැඩ වදාරා “මහණෙනි, දැන් මා එන්නාට පුළු භාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදාළසේක. “ස්වාමීනි, බුදුරජාණන් වහන්ස, රාජකථා ආදීවූ අන් කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවමිහ. ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයන් කරණ ලද ආශ්චර්යමත්වූ මෙනම් කථාවකින් කිය කියා උනුමිහ”යි දැන්වූ කල්හි “මහණෙනි, ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ මේ පරිබ්‍රාජිකාවන්ට අවශ්‍ය වූයේ දැන් මතු නොවෙයි පෙරත් වැඩෙහි යෙදීමෙන් අවශ්‍යවූය, දැන් ප්‍රව්‍රජ්‍යාහිසේක දීමෙන් අවශ්‍යවූසේක. පෙරත් රාජ මහේසිකාහිසේක ස්ථානයෙහි පිහිටවීමෙන් අවශ්‍යවූය”යි වදාරා ඉකුත්වත් ගෙණහැර දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස කලිගුරුට දන්තපුර නුවර කලිගු නම් රජකු රජ කරණ සමයෙහි අස්සක නම් රටක පොතලීනුවර අස්සක නම් රජෙක් රාජ්‍යය කෙරෙයි. ඔවුන් දෙදෙනා අතුරෙන් කලිගු රජ සමෘද්ධ වූ හස්තයශ්චවාහනාදී බල සෙනග ඇතිව තෙමේද ඇත් බල ඇත්තේ නමා හා යුද්ධ කරන්නක්නු නොදැක යුද්ධ කරණු කැමතිව ඒ රජ “මා හා යුද්ධ කරණු කෙනෙකුන් නොදැක්වෙමි. කවර ප්‍රයෝගයකින්

යුද්ධයක් යොදමිදු”යි කියා අමාත්‍යයන් අතින් විවාදය. එවිට අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “මහ රජපුරවන් වහන්ස, එක් උපායෙක් ඇත, නුඹවහන්සේගේ දූවු කුමාරිකාවෝ සතරදෙන උත්තම රජපුත්‍රී දරන්නාහ, ඔවුන් සියළු ස්ත්‍රී ආහරණයෙන් සරහා පිළිසන්වු (වැසුනු) ආසනයෙහි වඩා හිඳවා බළ සෙනග පිරිවරණ ලද්දවු ඔවුන් ගම් නියම් ගම් රාජධානියෙහි ඇවිදවා යම්කිසි රජෙක් ඔවුන් තමාගේ ගෙය ඇතුලත් කොට වාසය කරණු කැමැත්තේ වීනම් ඔහු හා සමග යුද්ධ කරමිහ”යි කීවාහුය.

ඒ කලිගුරාජ අමාත්‍යයන් කී පරිද්දෙන්ම කෙළේය. ඔවුන් ගිය ගිය තැන්හි රජදරුවෝද කලිගුරජහට හයින් තමන් නුවරවලට වදින්නට අවසර නොදී අන්තපානාදීවු පඬුරු යවා පිටිනුවර දිම යපීම කොට වාසය කරන්. මෙපරිද්දෙන්ම සියළු දඹදිව මුළුල්ලෙහි ඇවිද අස්සක පොතලි නුවරට පැමිණියාහුය. එනුවරෙහි අස්සක රජ නුවර වාසල්දෙර (ප්‍රධාන දෙරටුව) වස්වා පඬුරු ගමන් කරවූයේය. ඒ රජහුගේ නුවණැති කාර්යාකාර්ය පරිඥානයෙහි ව්‍යක්තවු (කළ නොකළ යුතුදේ දඤ) උපාය ඥානයෙහි දඤවු නන්දිසේන නම් අමාත්‍යයෙක් ඇත. ඒ තෙමේ මෙබඳු සිතිවිල්ලක් සිතීය. “මේ රාජකුමාරිකාවෝ වනාහි සියළු දඹදිවිතෙලෙහි සැරිසරා ඇවිද ප්‍රතියුද්ධ (එරෙහිව එන) කරණු කෙණොකුන් නොලද්දහුය. එසේ කලිහි සියළු ජලුද්විපය හිස්වූයේ නම් වන්නේය. මම කලිගුරජ හා සමග යුද්ධ කෙරෙමි”යි කියා නුවර වාසල් දෙරට ගොස් දෙරටුපාලයා කැඳවා ඒ රාජ

කන්‍යාවන් නුවරට වදනා පිණිස කියනුයේ “කලිගුරුටට
 ප්‍රධානවූ රජහට කලිගුරුජයයි කියා යමිසේ ව්‍යවහාර වීද, ඒ
 පරිද්දෙන්ම අරුණ කුමාරයන් වහන්සේ අපගේ මේ අස්සක
 නුවරට අධිපතිවූ හෙයින් අස්සකයයි නම් ලත් රජහු
 පුරුෂශ්‍රේෂ්ඨවූ (උතුම් මිනිසකු) ගුරුවරයන් විසින් මොනවට
 අනුශාසනා කරණ ලද්දවූ නන්දිසේන නම්වූ මා විසින්
 සුරක්ෂිතවූ වාසල්දොර මේ රාජ කන්‍යාවන්ගෙන් සර ප්‍රවේශය
 (ගෙට පිටිසීම) පිණිස කරණලදැ”යි අමාත්‍යයන් විසින් මෙසේ
 කියා දොර හරවා ඔවුන් ගෙණු ගොස් අස්සක රජහට දක්වා
 “රජපුරවන් වහන්ස, භය නොගත මැනව, යුද්ධ ඇති කල්හි
 ඊට සුදුසු කාරිය මම දනිමි”යි “මේ උත්තම රූපශ්‍රීධරවූ
 (මනා රූ සපුවෙන්) රාජ කන්‍යාවන් අගමෙහෙසුන් කරව”යි
 කියා ඔවුන්ට අභිශේකදී (මෙහෙසි තනතුරු) ඔවුන් සමග
 ආවාටු රාජපුරුෂයන්ට “සගයෙනි තොප තොපගේ නුවරට
 පලායව”යි “රාජ කන්‍යාවන් අස්සක රජහු විසින්
 අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි තුබුබව තොපගේ රජහට කියව”යි
 කියා ගමන් කරවූයේය.

ඒ රාජ පුරුෂයෝ ගොස් එපවත් කලිගු රජහට කීවාහුය.
 එබස් ඇසූ කලිගුරුජ “අස්සක මාගේ බලපරාක්‍රම (බල
 මනිමය) නොදන්නේදැ”යි කියා එකෙනෙහිම මහත් සිවිරග
 (ඇත්, අස්, රිය, පාබල) සෙනග හා සමග යුද්ධයට සැරසී
 නික්මුණේය. එපවත් ඇසූ නන්දිසේන නම් අමාත්‍යයා
 කලිගුරුජහු යුද්ධයට සැරසී එන බව දැක “තමන්ගේ රාජ්‍ය
 සීමාවෙහි වෙසෙතැයි අපගේ රාජ සීමාවට නොබසිතැයි

දෙරට සීමා මධ්‍යයෙහි වන්නේය”යි කියා අසුන් (ලියුම්) ලියා ගමන් කරවූයේය. ඒ රජ අස්න අසා තමාගේ රාජ්‍ය සීමාවෙහි සිටියේය. අස්සක රජ බල සෙනග පිරිවරා තමාගේ රාජ්‍ය සීමාවෙහි සිටියේය. එකල්හි පුරණ ලද බෝධි සමාහාර ඇති අප මහබෝසතානන් වහන්සේ සෘෂිපුව්‍යාවෙන් පැවිදිව දෙරට අතුරෙහි වූ එක් පන්සලෙක වාසය කරණු සේක.

කලිගුරුපතෙම “ශ්‍රමණයෝ නම් යම් කිසිවක් දනිති, යුද්ධයෙහි ජය පරාජය නම් කවරක් විසිනුදු නොදන හැක්කේය. එසේ හෙයින් එපවත් තාපසයන් වහන්සේ අතින් විචාරම්” සිතා අප්‍රසිද්ධ වේශයකින් මහබෝසතානන් කරා ගොස් නමස්කාර කොට එකත්පස්ව හිඳ පිළිසඳුර කපාකොට “ස්වාමීනි, කලිගුරුපද අස්සක රජද ඔවුනොවුන් හා යුද්ධ කරණු කැමැත්තාහු. තම තමන්ගේ රාජ්‍ය සීමාවෙහිම සිටියාවූ මොවුන් දෙදෙනා අතුරෙහි කවරක් හට ජය පරාජය වන්නේ දැ”යි විචාළේය. “මහ පින්වත්වූ පුරුෂය, මම අසවල් රජහට ජයය අසවල් රජහට පරාජය වන්නේයයි නොදනිමි, ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ වනාහි මෙතනට එන්නෝය. මම ඔහුගෙන් විචාරා කියමි, සෙට දවස මෙතනට එව”යි කීසේක. ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ මහබෝසතානන් වහන්සේට උපස්ථානයට අවුත් උන්නේය. ඉක්බිති මහබෝසතානන් වහන්සේ ඔහු අතින් එම කාරණාව විචාළසේක.

“ස්වාමීනි, තාපසයන් වහන්ස කලිගුරුපතට ජය වන්නේය. අස්සක රජහට පරාජය වන්නේය. මෙබඳුවූ පූභීතිමිතිද

පෙනෙන්නේය”යි කීයේය. කලිගුරුප දෙවෙනි දවස් ඇවිත් විවාළේය. මහබෝසතානන් වහන්සේද ඕනට ඒ කාරණය කීසේක. ඒ රජ “කවර පුච්චිමිතෙකක් (පෙර නිමිත්තක්) වන්නේදැ”යි නොවිචාරා “මම වනාහි දුනිමි” යන සන්නෝෂ විත්තයෙන් ගියේය. ඒ කථා ප්‍රවෘත්තිය දෙසෙනගට පැතිර ගියේය. එබස් ඇසූ අස්සක රජ නන්දිසේන නමි අමාත්‍යයා කැඳවා “කලිගුරුපහට වනාහි ජයවන්නේය. අපි පැරදුනමිහ. මෙයට කටයුතු කිමිදැ”යි කීයේය.

එබස් ඇසූ අමාත්‍යයා “මහරජාණන් වහන්ස, මේ යුද්ධ කිරීමෙන් කවර රජකිහටම ජය පරාජය වේදැයි කවරෙක් දනිද? නුඹ වහන්සේ එස් නොසිතව මැනව”යි රජහු අස්වසාලා බෝසතානන් කරා එලඹ නමස්කාර කොට එකත් පස්ව හිඳ “ස්වාමීනි, මේ යුධයෙහි කවර රජෙක් ජයපරාජය වේදැ”යි විවාළේය. “නන්දිසේනය, කලිගුරුප දිනන්නේය. අස්සක රජ පරදින්නේය”යි කීයේය. “ස්වාමීනි, දිනන්නාහට කවර පුච්චිමිත්තක් පෙනෙන්නේද? පරදින්නා කවර පුච්චිමිත්තක් පෙනෙන්නේදැ”යි විවාළේය. “මහපිනැති නන්දිසේනය, දින්නනාහුගේ ආරක්‍ෂා දිව්‍ය පුත්‍රයා සචාග ධවලවු වෘෂභ වේසයෙන් (මුළු සිරුර සුදු ගොණොතු සේ) පෙනෙන්නේය. පරදින්නාහුගේ ආරක්‍ෂා දිව්‍ය පුත්‍රයා සියලග කෘෂ්ණාවණීවු (කළුපැහැ) වෘෂභයක් මෙන් පෙනෙන්නේය. ඔවුන් දෙදෙනාගේ ආරක්‍ෂා කොට දෙන දිව්‍යපුත්‍රයෝම යුද්ධ කොට ජයපරාජය කෙරෙති” කීයේය. එබස් ඇසූ නන්දිසේන නමි අමාත්‍යයා නැගීසිට ගොස් රජුගේ සභාය වූ දහසක්

පමණ මහ යෝධයෝ ඇත, ඔවුන්ගෙන එතනට නුදුරුතනි
 එක් පවිතසක නැගී “පින්වනි, අපගේ රජ්ජුරුවන්
 වහන්සේගේ ජීවිතය රක්ෂාකොට දෙන්ට හැකිදැ”යි විචාළේය.
 ඒ තෙපුල් ඇසූ යෝධයෝ “එසේය ජීවිතය රක්ෂා කරන්ට
 හැකිවමින”යි කීවාහුය. “එසේ වීමේ ප්‍රපාත ස්ථානයෙහි
 වැටෙවුදැ”යි විචාළේය. එබස් ඇසූ දහසක් පමණ යෝධයෝ
 ප්‍රපාත ස්ථානයෙහි (බඳවුම) වැටෙන්ට පටන් ගත්තාහුය. ඒ
 වේලෙහි ඔවුන් වලක්වා “ප්‍රපාත ස්ථානයෙහි වැටී මිය
 ගියායින් ප්‍රයෝජන කිමිද? අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේට
 සහායව නොපසු බැස යුද්ධ කරව”යි කීයේය. ඔහු එබස්
 පිළිගත්තාහුය. ඉක්බිති යුද්ධය පැමිණි කල්හි කලිගුරුප “මම
 දිනමි” හින විරියයට (උත්සාහය හැර) පැමිණ සන්නාහ
 සන්නද්ධව (යුධ ඇඳුමෙන් සැරසී) ගොළු ගොළු වූවාහු තම
 තමන්ගේ අභිප්‍රාය ස්ථානවලට (කැමති තැන්වලට) ගියාහුය.
 යුද්ධ කිරීමට සුදුසු කල්හි විරිය නොකළාහුය. රජ දරුවෝ
 දෙදෙනාද අශ්ව යානාවට පැන නැගී යුද්ධ කරමි කියා
 ඔවුනොවුන් කලා එලඹියාහුය.

එකල්හි රජ දරුවන් දෙදෙනාගේ ආරක්ෂා දිව්‍යපුත්‍රයෝ
 පෙරටුව ගොස් කලිගු රජුගේ ආරක්ෂා දිව්‍යපුත්‍රයාට
 සභාගධවලවූ වෘෂභ වේශයක් වූයේය. අස්සක රජුගේ
 ආරක්ෂා දිව්‍යපුත්‍රයා සියලග කෘෂ්ණවණී වෘෂභවේශයක්
 වූයේය. ඔහු දෙදෙනාද ඔවුනොවුන් හා යුද්ධාකාර දක්වා
 එලඹියාහුය. වෘෂභයෝ වනාහි ඒ රජදරුවන් දෙන්නාටම
 පෙනෙති, අන් සතියන්ට නොපෙනෙති, නන්දිසේන නමි

අමාත්‍යතෙම “මහරජපුරාවන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේට ආරක්‍ෂා දිව්‍ය පුත්‍රයෝ පෙනෙන්නේදැ”යි කියා අස්සක රජගෙන් විචාළේය. “එසේය මට පෙනෙන්නේය”යි කියේය. “කවර රජයක් පෙනේදැ”යි විචාළේය. කලිගුරුපුත්‍රයෝ ආරක්‍ෂා දිව්‍යපුත්‍රයා සභාගධවලව වාෂ්පයක්ව පෙනෙන්නේය. අපගේ ආරක්‍ෂා දිව්‍යපුත්‍ර තෙම සියලු කෘතීමයව මිරිකුණු ශරීරව (විඩාපත්ව) පෙනෙන්නේය. “මහරජපුරාවන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ නොබව මැනව, අපි ජය ගනුමිහ, කලිගුරුපුරුදුනේය. එසේ හෙයින් නුඹ වහන්සේ අසු පිටින් බිමට බැස මෙතෙප් ගෙන මොනවට හික්මුණු සෙන්නටයා උදර පාර්ශවයෙහි වම් අතින් උන් මිලනය කොට (තදකොට) මේ දහසක් පමණ යෝධයන් හා සමග වේගයෙන් ගොස් කලිගුරුපුත්‍රයෝ ආරක්‍ෂක දිව්‍යපුත්‍රයානට තෙප්පහරින් (ආයුධයෙන්) පහරව”යි කියේය.

“ඉක්බිති අපි දහසක් පමණ ඇත්තෝ දහසක් තෙප්වලින් පහරුමිහ. එසේකලින් කලිගුරුපුත්‍රයෝ ආරක්‍ෂා දිව්‍යපුත්‍ර නැසෙන්නේය. ඉක්බිති කලිගුරුපුරුදුනේය. අපි දිනමිහ”යි කියා අස්සක රජ “එසේවිනමි යහපතැ”යි ගිවිස නන්දිසේනයා විසින් උන් සලකුණෙන් ගොස් තෙබින් (ආයුධයෙන්) පහරක් උන්නේය. දහසක් පමණ යෝධයෝ තෙප්දහසක් පහළාහුය. ආරක්‍ෂා දිව්‍යපුත්‍රයා එතැන්හිම ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේය. එකෙණෙහි කලිගුරුපුරුදු ගියේය. පැරදු යන කලිගුරුපුත්‍ර දැක දහසක් පමණ යෝධයෝ “කලිගුරුපුරුදුයන්නේය”යි මහ ශබ්ද පැවැත්වූවාහුය. මරණ හයින් හයගෙන යන

කලින්ද රජ තාපසයන් වහන්සේට ආක්‍රෝශ කියා බණන්හේය. “එඹල කොල කූට (කපටි) තාපසය, අන් සත්‍යයන් විසින් සහනය (ඉටුකළ නොහැකි) කළ නොහැකි යුද්ධ ප්‍රයෝගාදිය සහනය කරන්නාවූ කලින්ද රජනට ජයයි කියාද අස්සක රජනට අවැඩව පරාජය වෙයි කියාද කියන ලද්දවූ තොප විසින් අත්ලස් ගෙණු පරදින රජහු දිනති, දිනන රජහු පරදිති තොප විසින් කියන ලද විරුද්ධවචනය, කායද්වාරාදීන් (කායාදී තිදෙරින් නිවැරදි) සෘජුව උත්තම සත්‍යයේ මෙබඳු මුසා නොකියති”යි කියා කලින්ද රජ තාපසයන්ට වෙනෙසා ආක්‍රෝශ පරිභව බෙනෙමින් ගොස් තමාගේ නුවරටම ගියේය. නැවත පසු බලන්ටද අසමර්ථවිය.

ඉක්බිත්තෙන් කීප දවසක්හුගේ ඇවෑමෙන් සක්දෙව් රජ තාපසයන් වහන්සේට උපස්ථානයට ආයේය. උන් වහන්සේ ඒ සක්දෙව් මහරජහු හා සමග කථා කරණසේක. “දෙදෙව්ලෝ වැසි දෙවියන්ට රජවූ පෘථිවිනිශ්‍රිත (පොළොව ඇසුරු කරණ) දෙවියන්ට ප්‍රධානවූ මසමානවක යන පූච්ඡාමයෙක් ඇති ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයානනි, තොප වැනි මහේශාකාස දෙවියෝ මුසාවාදයෙන් වැලැක්කාන. සබවයයි (සත්‍ය වචනය) කියනලද උතුම් දනය ඒ දෙවියන් කෙරෙහි පිහිටියේය. තොප විසින් යම් වචනයක් මට කියන ලදද ඒ අනර්ථවිනාසකරවූ මුසාවාදයයි කියන්නාවූ එබඳුවූ අවිද්‍යාමාන (නොපවතින) වචනයක් කවර කාරණයක් පිණිස කියනලදද?”යි කීයේය.

එබස් අරසු ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ කියනුයේ “රාගාදී කෙලශයන් තමාගේ චිත්තසන්තානයෙන් බැහැරකරණ ලද හෙයින් බ්‍රාහ්මණ නම්වූ තාපසයානන් වහන්ස, දෙවියෝ පුරුෂයන්ගේ බල පරාක්‍රමයට ඊර්ෂ්‍යා නොකෙරෙති. එතැනින් ආගම ශාස්ත්‍ර වල කියන බස් නුඹ වහන්සේ විසින් අසන ලද්දේ නොවේද? ආත්ම දුමනයට පැමිණී සියලු සෙනග සමගි වීමෙන් නොපසුබැස යුද්ධයට එන කල්හි දුඨවීර්ශී බලපරාක්‍රම ඇති අස්සක රජහට ජයවිය”යි කියා ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයා තාපසයන් වහන්සේට කීයේය. ඉක්බිති කලිගු රජපුරවන් පැරද ගිය කල්හි අස්සක රජපුරවෝ පර සෙනග දමා ගිය වස්තු ගෙණු තමාගේ නුවරටම ගියේය. ඉක්බිති නන්දිසේන නම් අමාත්‍යයා කලිගු රජහට අසුන් ලියවා ගමන් කරවන්නේ “ඉදින් මේ රාජ කන්‍යාවන් සතරදෙනාට දයාද කොටස් එව්ව මැනව, නොඑව්වනොත් මේ තැනින් කටයුතු කාරියාකාරිය දැනීම” ලියා ගමන් කරවූයේය. එබස් අරසු කලිගුරජ හයින් තැනිගෙණු ඒ රාජ කන්‍යාවන් විසින් ලැබිය යුතු දයාද ගමන් කරවූයේය. එතැන් පටන් සමගිව වාසය කළාහුය.

ශාස්ත‍්‍රය වූ බුදුරජානන්වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙණු හැර දක්වා වදුරා මේ වුල්ලකාලිග ජාතකය නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි කලිගුරජ දු සතර හික්‍ෂුනියෝ වන්නාහුය, එකල්හි නන්දිසේන අමාත්‍යයා නම් දැන් ශාරිපුත්‍රස්ථවිරයෝය.

එසමයෙහි තාපසයෝ නමි බුදුවූ මම්මවේදු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළ සේකි.

295. මහාඅශ්වාරොහක ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි ධර්මීස්වාමීවූ බුදුරජානන්වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේකි. අනඳ මහතෙරුන්වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද? යන්

වර්තමාන කටාව යට කියන ලද ජාතකය හා සදාශමය (සමානය), “පෙර නුවනැත්තෝ තමාට කළ උපකාර වශයෙන් අනුන්ටත් ප්‍රත්‍යුපකාර (කළ ගුණ සැලකීම) කළානුමවේදු”යි වදාරා මෙතැනි ඉකුත්වත් ගෙණු හැර දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස පුරණ ලද බෝධි සමාහාර ඇති අප මහ බෝසතානන් වහන්සේ බරණැස් රජව දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි දන්දෙන සේක. සිල් රක්ෂා කරණසේක. ඒ රජාණෝ පසල් දනව්වක් (පිරිසර ගමක්) කිපුනු බව අසා “ඒ පසල් දනව්ව සන්සිඳවමි”යි බල සෙනග පිරිවරා ගොස් යුද්ධයෙහි පැරදුනු ඒ රජ්ජුරුවෝ අසුපිටට පැන නැගී යුද්ධයටම සැරහුනු ඇමතියන් සිටි ගම් දෙරින් ඇතුළු පසල් ගමකට වන්නේය. එගම රාජ සේවකයෝ තිසක් වසති. ඔවුන් තිස්දෙන මේ කිමෙක්දැයි හයින් තැනි ගෙණු ගොස් තම තමන්ගේ ගෙවලට වන්න. එයින් එක් පුරුෂයෙක් තමාගේ ගෙට නොගොස් රජහට පසු ගමන් කොට “අපගේ

රජපුරවන් වහන්සේ යුද්ධයක් පිණිස ප්‍රත්‍යන්ත ජනපදයකට වැඩිසේක්වේද? තෙපි කවුරුද? රාජ පුරුෂයෙක්ද? වොර පුරුෂයෙක්ද?”යි විචාළේය.

“යහළු මම රාජපුරුෂයෙක්මි” කීයේය. “එසේවිනමි මා හා සමග ආව මැනවැ”යි කියා රජතු ගෙට කැඳවා ගෙන ගොස් තමා හිඳිනා අස්නේ හිඳුවා “සොඳුර මෙසේ එව, මිත්‍රයානන්ගේ පය සෝදුව”යි භාය්ඨාවන් ලවා පය සෝධවා තමන්ගේ ශක්ති පමණින් ආහාර දී “මොහොතක් කල් සැතපුන මැනවැ”යි කියා සැතපෙන අසුනක් පැනවීය. එහි රජ සැතපුනේය.

ඉක්බිති ගම්වැස්සෝ අශ්වයාගේ සන්නාහ (යුධ ඇඳුම්) මුදු සක්මන් කරවා දිය පොවා පිට තෙල් ගල්වා ඔහු කැසුතු තණු දුන්නේය. මෙසේ තුන් සතර දවසක් රජපුරවන් රක්‍ෂා කොට “යහළු, මම නුවරට යෙමි” කී කල්හි නැවත රජපුරවන් වහන්සේටද අසුටද කළ මනා සියළු වනාවන් කෙළේය. ඔහු විසින් කළ සන්කාර විඳ යන ඒ රජ කියනුයේ “යහළු, මම අශ්වාරෝහකයෙමි. අපගේ නුවර මැද වන්නේය. ඉදින් යම්කිසි කාරියක් කරණු කොට ගෙන නුවරට එන්නෙහි වී නම් දකුණු දෙස මත වාසල් දොර සිට දොරටුපාලයාගෙන් මනා අශ්වාරෝහකයා කවර ගෙයක වාසය කෙරේදැයි විචාරා දොරටු පාලයාද කැඳවා ගෙන අපගේ ගෙට එව”යි කියා තමාගේ නුවරටම ගියේය. බල සෙනගද රජපුරවන් නොදැක පිටිනුවර කඳවුරු බැඳ සිටියාහු. රජතු දැක පෙර

ගමන් කොට පිරිවැරැව්වානුය. නුවරට වදනා රජ්ජුරුවෝ දෙරකඩ ඇතුලෙහි සිටිනා දෙරටුපාලයා ලගට කැඳවා මහ ජනයා එනනින් පහ කරවා “කොල එක් පිටිසර ගම් වැසි පුරුෂයෙක් මා දක්නා කැමතිව ඇවිත් මහ අශ්වාරෝහකයාගේ ගෙය කොතැනින් දැයි විචාලේ නම් තොපි ඔහුගේ අත අල්වාගෙන ආයෙහි වී නම් එකල්හි තෙපි දහසක් ලබන්නෙහිය”යි කියා ගියේය. ඒ ගම් වැසි පුරුෂයා කලක් නුවරට නො ආයේය. ඔහු නොආ කල්හි රජ්ජුරුවෝ ඔහු වසන ගම කරවුවර (අයබදු) වැඩුහ. කරවුවර වැඩි කල්හින් නොඑන්නේය. මෙලෙස දෙනුන් වරෙක කරවුවර වැඩිවිය. එසේද නොඑන්නේය.

ඉක්බිති ගම් වැසි මනුෂ්‍යයෝ රැස්ව ඕනට කියන්නාහු “අය්ඨියන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ මහා අශ්වාරෝහකයන් ගෙට ආකල් තැන් පටන් වැඩි කරවුවර දීමෙන් පීඩා විඳුමෝ ඉවසාගත නොඑමිහ. එසේහෙයින් නුඹ වහන්සේ නුවරට ගියමැනවැයි මහා අශ්වාරෝහකයාට අපගේ වැඩි කරවුවර හැර වුවමැනව”යි කීවාහුය. “යහපත එසේවී නම් යෙමි” කියා “මාගේ මිත්‍රයා ලගට සිස් අතින් යාම සුදුසු නොවන්නේය, උන්ගේ දරුවෝ දෙදෙනෙක් ඇත, ඒ දෙදෙනාටද මාගේ මිත්‍රයානන්ටද ඔවුන්ගේ භාය්ඨියාවුන්ටද හිඳිනා පොරොනා දූ හා ආහරණාද මාගේ ගමනට පිළියෙළ කරව”යි කීයේය.

“යහපත, පිළියෙල කරමිහ”යි කියා ඒ ගම්වැසි පුරුෂයෝ ඒ සියළු උපකරණ සැරහුය. එකියන උපකරණ හා තමාගේ

ගෙයි පිසූ අසුරලහළු (කැවුම්) ගෙණ ගොස් දකුණු දෙස මහවාසල් දොරටු පැමිණ “යහළුව, මේ නුවර මහා අශ්වාරෝහකයන්ගේ ගෙය කොතැන්හිදැ”යි දොරටු පාලයා අතින් විචාළේය. ඒ තෙම “මා හා සමග එව, නොපට මහා අශ්වාරෝහකයන් දක්වමි” කියා ඔහු අත අල්වාගෙන රාජ හවනගෙහි දොරකඩට ගොස් දොරටු පාලකයා “පසල් ගම්වැසි පුරුෂයා කැඳවාගෙන ආයෙමි”යි කියා යැවීය.

රජ එපවත් අසා උන්තෙහින් නැගීසිට “මාගේ මිත්‍රයානන් ඔහු හා සමග ආකෙණෙකුන් එතැ”යි කියා යැවීය. රජ පෙර ගමන් කොට ඔහු දැකම ඔවුනොවුන් වැලඳ “මට උපස්ථාන කළ යෙහෙලි ස්ත්‍රීද මී දරුවෝද නිරෝගීදැ”යි විචාරා අත අල්වාගෙන මතු මහල්තලයට ගෙන ගොසින් ඒ ගම්වැසි පුරුෂයා දළපුඩුසේසත්යට (අත් දළයෙන් කැටයම් කළ සුදු කුඩය යට) රාජාසන මස්තකයෙහි ඉඳවා අග්‍ර මෙහෙසිකා බිසවුන් කැඳවා “සොඳුර, අපගේ මිත්‍රයානන් පය සෝදව”යි කීහ. එ බිසවද ඔහුගේ පය සේදවාය. රජ ස්වණීභිංකාරයෙන් (රන් කෙන්ඩියෙන්) දිය වත් කෙළේය. බිසවු පය සෝදවා සුවද තෙල් ගැල්වුවාහුය. රජද “යහළුව, අප කැයුතු කිසි දෙයක් ඇද්දැ”යි විචාළේය. ඒ ගම් වැසි පුරුෂ තෙම “කැයුතු දෑ ඇතැ”යි කියා පසුබියෙන් අසුරලහළු නිකුත් කෙළේය.

රජ රන්තලියෙන් ගෙන ඔහුට සංග්‍රහ කරන්නේ “මාගේ මිත්රයා විසින් ගෙන ආ දෑ අනුභව කරව”යි කියා බිසවුන්ට

ද අමාත්‍යයන්ටද දෙවා තෙමේන් අනුභව කෙළේය. නැවත අන් පඬුරු දැක්වූයේය. නැවත රජ ඔහු සිත් ගන්නා පිණිස හන්පෙරවි (හැඳ පොරවාගගන්) කසි සළුව හැර ඔහු ගෙනා වස්ත්‍රයක්ම හැන්දේය. බිසවුද අමුතුව ගෙණා වස්ත්‍රාභරණයන් හැඳ පැලඳ ඉක්බිති ඔහු රාජ හෝජනය අනුභව කරවා “මොහු කැඳවා ගෙණ ගොස් මට මෙහෙකරණ පරිද්දෙන්ම කරකම් කරවා සුවඳ දියෙන් නාවා ලක්ෂයක් අගනා කසි සළුවක් හඳවා රාජාභරණයෙන් සරනා ගෙණව”යි කියා එක්තරා අමාත්‍යයෙකුට නියෝග කෙළේය. ඒ අමාත්‍යයාද එපරිද්දෙන්ම සරනා ගෙණ ආයේය.

ඉක්බිති රජුපුරවෝ නුවර බෙර හසුරවා ඇමතිගණයා රැස් කරවා ධවලාභපත්‍රයාගේ (සුදු කුඩය) මැද්දෙහි හිඳ හිගුල්මය (රතු නූලක්) සූත්‍රයක් හෙලා අධිරාජ්ජය දුන්නේය. ඔහු දෙදෙන එතැන් පටන් අන්තපානාදිය අනුභව කිරීමේ වශයෙන් යන එන ක්‍රියාවන් එක්පවත්වන්නාහ. කවරක්හු විසින් හෙද කොටගත නොහැක්කාවූ විශ්වාසය ස්ථිර විය. ඉක්බිති ඔහුගේ අඹු දැරුවන්ද නුවරට ගෙන්වා ඇතුව නුවරෙහි ගෙවල් තනවා දුන්නේය. ඔහු දෙදෙන සමගි සතුව රාජ්ජය කෙරෙහි. ඉක්බිති අමාත්‍යයෝ කිපී රාජ කුමාරයන්ට කියන්නාහු “කුමාරයන් වහන්ස, අපගේ රජුපුරුවන් වහන්සේ එක් පිටිසර වැසි ගොවියෙකුට රාජ්ජයෙන් අඩක් දී ඔහු හා සමග අන්තපානාදිය එක්ව පවත්වන සේක. රජ කුමරුවන් ලවා නමස්කාර කරවනසේක. මේ ගොවියානන් විසින් රජුපුරුවන් වහන්සේට ගියදවස කළ කෙළෙහි ගුණයක් අපි

නොදනුමින”යි රජපුරුවන් වහන්සේ කුමකින් කුමක් කරන බවත් නොදන ඉදිරියේ සිට කිවුය. එබස් රාජ කුමාරයෝ “යහපතැ”යි කියා පිළිගෙන ඒ සියළු කලා ප්‍රවෘත්ති රජපුරුවන්ට දක්වා “මහරජපුරුවන් වහන්ස, මතු මෙබඳු දෙයක් නොකළ මනවැ”යි කීයේය.

එබස් ඇසූ රජ “පුතනුවෙනි, මම යුද්ධයෙහි පැරදුනේ නම් කොතැනහි වාසය කෙරෙමිද? ඒ විසූ තැන් තෙපි දනුදැ?”යි විචාලේය. “දේවයන්වහන්ස, අපි නොදනුමින”යි කී බස් අසා කියනුයේ “මම මොහුගේ ගෙයි වාසය කරන්නෙමි නිරෝගිව අවුත් දැන් මේ බරණැසෙහි රාජ්ජය කෙළෙමි. මෙසේ මට උපකාර වූවක්හට ප්‍රත්‍යුපකාර වශයෙන් කවර සැපතක් නොදෙමිද?” මෙසේද කියා වනාහි මහ බෝසතානන් වහන්සේ යම් කිසි සඬ කෙනෙක් පෙර තමාට අනුපකාරී සඬයන් කෙරෙහි දියයුතු වස්තුව දේද කෘතොපකාරී සත්වයන් කෙරෙහින් දියයුතු වස්තුව නොදේද එබඳුවූ සඬ තෙම ආපදුර්ථ (විපතකට) දුකට පැමිණියේ නමුදු මිත්‍රයන් විසින් කළයුතු සහායකට නොපැමිණෙන්නේ මෙයින් නොදිය යුතු සඬයන්ගේ ගුණ ප්‍රකාශ කොට කියනසේක. “යම් සඬයෙක් පළමු තමාට උපකාර නොකළ සඬයන් කෙරෙහි දියයුතු වස්තුව නොදේද කෘතොපකාරී සඬයන් කෙරෙහි දියයුතු වස්තුව දේද එතෙම ආපදුර්ථයෙහි දුකට පැමිණියේ මිත්‍රයන් විසින් කළ යුතුවූ සහායකට පැමිණෙන්නේය. නොපිරිසිදු කාය වාක් සමාවාර (හැසිරීම) ඇති ශබ්දප්‍රයෝග (කපටිකම) දන්නා මනුෂ්‍යයන්

කෙරෙහි දියයුතු දුනසීලාදී සුවරිත ධර්මයෙහි එක්ව යෙදීමද පංචකාම සම්පත්තිය සමග අනුභෝග කිරීම් මොහු විසින් මට විශේෂයෙන් උපකාර කෙළේය යන මේ සියල්ල නසින්නේයයි පිරිසිදු කායවාක් සමාචාර ඇති සෘජුව සිත් ඇති සත්වයන් කෙරෙහි කරණ දෙය ස්වල්ප වූ උපකාරයන් නමුදු මහත් ඵල මහානිසංස වන්නේය”යි දක්වන ආවාය්ඨිවරයෝ.

“යථාබ්ජං අගග්ගිස්මි ඩය්හති න විරුහති
ඵවං කතං අසප්පුරිසෙ ඩය්හති න විරුඤ්හති.
කතඤ්ඤමුභිව පොසමිහි සීලවන්තෙ
අරියචුත්තිකෙ
සුඛෙත්තෙ විය බ්ජානි කතං තමිහි න නස්සති”

යම් සත්වයෙක් මේ ලෝකයෙහි පළමු කලයාණ සුවරිත ධර්මයක් කෙළේද ඵබ්ද සත්වයන්ගේ ලැබීම අතිශයින් දුෂ්කරය. පසුව අන්කිසි උපකාරයක් කෙළේ හෝ වෙයි පළමු කළ ගුණයෙන්ම අතිශයින් සියළු සත්කාර සම්මානාදී පුජාවට සුදුසු වන්නේයයි කියා රාජකුමාරයාහට කීහ. මෙබස් කාරණයෙන් ඇසූ රාජ පුත්‍රයා වනාහි අමාත්‍ය ජනයාහට කිසි බසක් නොකීයේය. ශාස්තෘවූ බුදුරජානන්වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙන හැර දක්වා වදාරා මේ මහා අශ්වාරෝහක ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

“එකල්හි පසල් දනව්වැයි පුරුෂයා නම් ආනන්දස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි බරණැස් රජ නම් දැන් තිලෝගුරු බුදුවූ මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

296. සිලවීමංස ජාතිකය

තවද එක්සමයෙක්හි ශාකයකුලතිලකවූ සඵඥයන්වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් ක්ලෙශ නිග්‍රහයක් අරභයා මේ ජාතික ධර්ම දේශනාව ගෙණු හැර දක්වා වදාළසේක.

මෙහි වර්තමාන කථාවස්තුව යට ප්‍රඥ ජාතිකයෙහි ප්‍රකාශ වූයේය. මේ කථාවෙහි මතු දක්වන්නේ සංකෂ්පමාත්‍රයෙක (ලුහුඩු සටහන). පන්සියයක් පමණ හිඤ්ඤ දෙවිරම් වෙහෙර අඛතුරෙහි (අතුලත) වාසය කරන්නාහු මධ්‍යම යාමයට අනතුරු කොට කාමචිතකීයක් (කාමුක සිතුවිල්ලක්) කල්පනා කළාහුය. සඵඥයන්වහන්සේ රැ දවල් දුග දුග බැගින් සකොටසෙක්හි දිවසින් බලනසේක් ඇසක් ඇති පුරුෂයා යම්සේ එක ඇස රක්ෂා කෙරේද? එක පුත්‍රයෙක් ඇති පුරුෂයෙක් යම්සේ ඒ පුත්‍රයා රක්ෂා කෙරේද? වාලධිය (වලිගය) රක්ෂා කරන්නාවූ සෙමර ධෙනුවක් යම්සේ අප්‍රමාදව රක්ෂා කෙරේද? එපරිද්දෙන්ම හැම කල්හි බුදුහු හිඤ්ඤන් බලා වදාරණසේක. මුනිඤ්ඤ අප බුදුරජානන්වහන්සේ රාත්‍රී භාගයෙහි දිවසින් සියළු දෙවිරම් වෙහෙර වැසි හිඤ්ඤන් බලා පරීක්ෂා කරණසේක් සක්විති රජක්හුගේ රාජභවනය ඇතුලෙහි පහළවූ සොරුන් මෙන් ඒ පන්සියයක් පමණ හිඤ්ඤන් දැක ශ්‍රී ගන්ධකුට්ඨිවාරය (ගදකිලි දොරටුව) විවර කොට ආනන්ද ස්ථවිරයන් කැඳවා “ආනන්දය, තෙපි ඇතුළු විහාර කෙළවර සන්නිපාත ශාලාවෙහි (සංඝයා රැස්වන නැහ)

හිඤ්ඤා රැස් කරවා ගැනීමේ දෙර සම්පයෙහි අස්නක් පණුව”යි වදාළසේක.

එබස් ඇසූ ආනන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේ එලෙස කොට දැන්වූසේක. ශාසනාවූ බුදුරජානන්වහන්සේ පණුවන ලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩිහිඳු සඵසංග්‍රහ (පොදු වශයෙන්) වශයෙන් ආමන්ත්‍රණය කොට වදාරා “මහණෙනි, පුරාතනයෙහි නුවනැත්තෝ පවි කිරීමෙහි රහසෙක් නම් නැත්තේයි කියා පවි නොකළාහුම”යි වදාරා ඉකුත්වත් ගෙනු හැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි මහා බෝසතානන් වහන්සේ බමුණු කුලයෙහි ඉපිදු උවමනා වයසට පැමිණ ඒ බරණැස්හි දිසාපාමොක් ආචාරීන්ගේ සම්පයෙහි පන්සියයක් පමණ මානවකයන්ට ප්‍රධානව ශිල්ප උගන්වන්නේය. දිසාපාමොක් ආචාරීන්ගේ දියනි කෙනෙක් උවමනා (විවාහයට නිසි) වයසට පැමිණියේය. ඒ ආචාරීතෙම මෙසේ සිතුවේය “මානවකයන්ගේ සිල් රක්ෂා කොට ගුණයෙන් සම්පූර්ණවූවාක්හට මාගේ දියනියන් විවාහකොට දෙමි” සිතා ඒ ආචාරීතෙමේ එක් දිනයෙක්හි අනවැසි මානවකයන් කැඳවා “සගයෙනි, මාගේ දියනියෝ උවමනා වයසට පැමිණියෝය. මෑට විවාහයක් කරුණු කැමැත්තෙමි. එසේ හෙයින් වස්ත්‍රාභරණ ලැබියයුතු වන්නේය. තොප තොපගේ නෑයන් නොදක්වා සොරා ගෙනුවන්

වස්ත්‍රාභරණ ගෙනවා, කිසිවක් හු විසින් නුදුටුදේම හැර ගනිමි, පෙනී ගෙනා දෙය ඇර නොගනිමි” කීය. ඒ මානවකයෝ ඔහු කී බස් “යහපතැ”යි පිළිගෙන චන්දන පටන් නැසන්ට නොදන්වා සොරාගෙන වස්ත්‍රාභරණාදිය ගෙනහැර දෙන්නාහ. ආචාරිතෙම ඔවුන් විසින් ගෙන ගෙනා දෙය වෙන්ව තිබුයේ මහාබෝසතාණෝ කිසිදෙයක් නොගෙනා සේක.

ඉක්බිති ආචාරී කියන්නෝ “සගයෙනි, තොපි කිසිවක් නොගෙනාහු වේදැ”යි කීයේය. “එසේය ආචාරීන් වහන්ස, නොගෙනාමි”යි කීයේය. “සගයෙනි, තොපි කවර කාරණයකින් නොගෙනාහුදැ”යි විචාළේය. “නුඹවහන්සේ වනාහි පෙනී ගෙනා දෙය ඇරනොගන්නාක් සේක් වේද? මම වනාහි පවිකිරීමෙහි රහසෙක් නොදන්නෙමි” ප්‍රකාශකොට කියන සේක් “ආචාරීන් වහන්ස, මේ ලෝකයෙහි ප්‍රාණාසානාදී පාපකම්යන් කරන්නාවූ සඤ්චයන්ට රහසක් නම් නැත, වනදෙවියෝද ඒ පාපකම්යන් දකිති, ඒ පාප කම්ය ඇඳුන සඤ්චයෝ රහසෙකැයි සිතති මම ඒ පාපකම්යට රහස් ස්ථානයක් නොදන්නෙමි. ජන ශූන්‍යස්ථානයකුදු නැත්තේය. යම් තෙනකිහි ජන ශූන්‍යස්ථානයක් නොදක්නෙමි” කීවේය. “මාගේ දියනියන් නුඹවහන්සේටම සුදුසුය”යි වස්ත්‍රාභරණයෙන් සරනා බෝධිසඤ්චයන් වහන්සේට පාවා දුන්නේය. සෙසු මානවකයන්ට ආචාරී කියන්නෝ “තොප විසින් ගෙන ගෙනා වස්ත්‍රාභරණාදිය තොප තොපගේ ගෙවලටම ගෙනව”යි කීයේය.

ශාස්තෘවූ බුදුරජානන්වහන්සේ “මහණෙනි, අඥන දුශ්ශීල මානවකයා තමා දුශ්ශීල බැවින් ඒ කුමාරිකාවන් නොලද්දහුය. නුවනැති අන් මානවකයානෝ තමා සිල්වන් බැවින් විවාහයෙන් ඒ ස්ත්‍රිය ලද්දේය”යි වදාරා සමයක් සම්බෝධිඥානය (බුදුබව) ප්‍රතිවේධ (අවබෝධ) කළාවූ බුදුහු වදාරණු සේක.

“දුප්පව්වය, අපව්වය, නඤය, සුඛවර්ජ්ජනය, වෙජ්ජය. අධීවලිය යන නම්ලත් සදෙනා ප්‍රධාන කොට ඇති සියළු මානවකයෝ ස්ත්‍රී ප්‍රතිලාභය කැමැත්තාහුද? තමන්ගේ දුශ්ශීල භාවය හේතු කොට ගෙන ඒ ස්ත්‍රී ප්‍රතිලාභයෙන් පිරිනුනාහුය. පවසීමය, දසසීමය, ත්‍රිවිධ සුවරිතයයි යන ගුණ ධර්මයන් පිරීමෙන් පරතෙරට පැමිණියාවූ නුවනැත්තාවූ ස්වභාවවූ යථෝක්ත වූ ගුණ ධර්මයන් රක්ෂා කිරීමෙහි විශීය ඇත්තාවූ මම පාප කර්මයට ප්‍රතිවිජන්ත (වැසු) ස්ථානයක් නොදකිමි. යම් තැනක් මහජනයන් විසින් ගුණයද එබඳු ස්ථානයක්ද නැත්තේය. යම් තෙනක්හි ජනයන් විසින් අගුණයවූ අන්කිසි තෙනක් ඇද්ද? එබඳු ස්ථානයක්ද නොදක්නා ලද යමෙක් පඤ්චසීමය, දුශ්සීමය, ත්‍රිවිධ සුවරිතය යන ගුණ ධර්මයන් පිරීමෙන් පරතෙරට පැමිණියාවූ සීමසංරක්ෂණය ශ්‍රේණියෙන් සචුර්ද්ධවූ (නුවණින් පිරිපුන්) යථෝක්ත ගුණ ධර්මයන් රක්ෂා කිරීමෙහි විශීය ඇත්තා වූ යම් බ්‍රාහ්මණයෙක් සීමාදී ගුණ ධර්මයන් රක්ෂා කෙරේද එබඳුවූ බ්‍රාහ්මණයාම කවර කාරණයකින් ස්ත්‍රී ප්‍රතිලාභය හරණේය”යි වදාළසේක. ශාස්තෘවූ බුදුරජානන්වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා වතුරාය්ඨි සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කොට සීම විමංස

ජාතකය නිමවා වදාළසේක. වතුස්සත්‍ය ධර්ම දේශනාවගේ කෙළවර ඒ පන්සියයක් පමණ හිඤ්ඤා රහත් ඵලයෙහි පිහිටියාහුය.

“එකල්හි දිසාපාමොක් ආචාරී නම් දැන් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය, එකල්හි නුවණැති බ්‍රාහ්මණ කුමාරයෝ නම් දැන් බුදු වූ මම වේදැ”යි වදාරා තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

297. සුජාත ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි ශාක්‍යකුල තිලකවූ බුදුරජානන්වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් මල්ලිකා දේවීන් අරභයා මේ ධර්ම දේශනාව දෙසා වදාළසේක.

එක් දවසක් කොසොල් රජ තමාගේ මල්ලිකා දේවීන් සමඟ සයනය කලහයෙක් (මත ගැටුමක්) වූයේය. ඒ රජ කිපී ඒ බිසව ඇති බව නොදන්නේය. මල්ලිකා දේවී තොමෝ කොසොල් රජ “තමා කෙරේ කිපුනු බව සථිඥයන් වහන්සේ නොදනිති” සිතුවාය. බුදුරජානන් වහන්සේද එපවත් දැන වදාරා “මොවුන් දෙදෙනාගේ සමගිභාවය කෙරෙමි”යි සිතා වදාරා පෙරවරු එක්කණයක් (ඇසිල්ලකින්) මුළුල්ලෙහි හඳුනා සිටීරු හැඳ කයින් සිටීර හා අතින් පාත්‍රය ගෙණ පන්සියයක් හිඤ්ඤා පිරිවරණ ලද සේක් සැවැත්නුවරට ප්‍රවිශ්ඨව රාජවාරයට වැඩිසේක. කොසොල් රජ තථාගතයානන් වහන්සේගේ පාත්‍රය ගෙණ තමාගේ වාස භවනයට වැඩම කරවා ගෙණ පනවන ලද බුද්ධාසනමස්තකයෙහි වඩා හිඳවා

බුදුපාමොක් මහ සගනට දුක්ඛණොදකය (දුග්ගසංචාර පෙර පිරිනමන පැන්) දී කැඳ අවුල (කැවිලි) ගෙන්වූයේය. බුදුහු පාත්‍රය ශ්‍රී හස්තයෙන් වසා “මහරජානෙනි, මල්ලිකා දේවීන් කොතැන්හිදැ”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, බුදුරජානන් වහන්ස, ඇගෙන් ප්‍රයෝජන කවරේදැ”යි “ඕ නොමෝ තමාගේ යසසින් මහත්වූය (සැපහි උඩගුව)”යි දැන්වීය. “මහරජානෙනි, තොපම යසපිරිවර සම්පත් දී මාතුගාමයන් (ගැහැණුන්) උසස් කොට උන් විසින් කරණ ලද අපරාධ සහනය (ඉවසීම) නොකිරීම නම් සුදුසු නොවන්නේය”යි වදාළසේක.

ඒ කොසොල් රජ බුදුරජානන් වහන්සේගේ වචනය අසා බිසවුන් ගෙන්වූයේය. ඒ බිසව අවුත් බුදුරජහු වැලඳවූවාය. සඵලයන් වහන්සේද ඔවුනොවුන් සමගිවන්නට සුදුසුයයි සාමග්ගිකාත්‍යයාගේ (සමාදානයෙහි) ගුණවණීනා කොට වැඩිසේක. එතැන් පටන් ඔවුන් දෙදෙන සමගිව විසීමෙන් වාසය කළාහුය. ඊට අනතුරු කොට හිඤ්ඤාවහන්සේ දම් සහා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩ හිඳ “ඇවැත්නි, ශාස්තෘවූ බුදුරජානන් වහන්සේ එක වචනයෙන්ම ඔවුන් දෙදෙනා සමගි කොට වදාළසේකැ”යි කිය කියා කථාවක් පහළ කළාහුය. ශාස්තෘවූ තිලෝගුරු බුදුරජානන්වහන්සේ එතැන්හි වැඩ වදුරා “මහණෙනි, දැන් මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුමහ”යි දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, දැන් මතු නොවෙයි, පුඵයෙහිද මම මොවුන් දෙදෙන එකම අවවාද වචනයකින්

සමගි කෙළමිවේදු”යි වදුරා ඉකුත්වත් ගෙනුහැර දුක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ කල්හි මහා බෝසතානන් වහන්සේ ඒ රජහට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනාකරණ අමාත්‍යවූ සේක.

ඉක්බිති එක් දිනයෙකිනි බුන්මදුත්ත නම් රජ මහසිව්මැදුරු (සඳුලතලය) කවුළුව හැර රාජාංගනය (රජමිදුල) බලමින් සිටියේය. එකෙණෙහි විසිතුරුවූ රූ ඇතිව ප්‍රථම වයසෙහි සිටියාවූ ඩෙබරළු වෙළඳුකුන්හුගේ එක් දුවක් ඩෙබර පැසක් හිස තබා ගෙන “ඩෙබරළු ගනුව”යි කිය කියා රාජහවනයෙන් යන්නීය. ඒ බුන්මදුත්ත රජ්ජුරුවෝ ඇගේ ශබ්දය අසා අඳු කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව හිමියන් නැති බව දැන කැඳවමින් රාජාංගනයට ගන්නා ඒ ස්ත්‍රිය අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි තබා මහත් යසපිරිවර සැපත් දුන්නේය. ඕ තොමෝ රජහට ප්‍රිය වන්නීය, මනවඩන්නීය.

ඉක්බිති එක් දිනයෙකිනි රන්තලියෙහි බහන ලද ඩෙබරළු අනුභව කරමින් හුන්නේය. සුජාතා දෙව්තොම ඩෙබරළු අනුභව කරන්නාහු දැක “මහ රජ්ජුරුවන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ කවර නම් ඵලයක් අනුභව කරණසේක්දැ”යි කියන්නී “දේවයන් වහන්ස, රන් තලියෙහි බහන ලද්දුවූ ලෙහෙවන් පැහැ ඇති නිර්මමලවූ කවර ඵලයෙක් වන්නේදැයි

විවාලාවු මට එපරිදි නොවළඟා කියව”යි කීවාය. එබස් ඇසු බරණාස් රජ කිපී කියන්නේ “පැසුණු ඩෙබර එල වෙළඳුම් කරන ග්‍රහපතිගන්නු දැවු කෙල්ල තිගේ වංශයට අයිතිවු ඩෙබරඑලයන් නොදනීදැ?”යි නින්දා බස් කියන්නෝ “දෙවිනි, තෙපි හිස පැස තිබීමෙන් මොටවු හිසක් ඇතිව දිරුනු රෙදි ඇඳ වලට (කැලයට) වැද දෙහෙට්ල්ලෙන් (කෙකි බරාවෙන්) අතු නමා කැඩු කැඩු එල අතින් එකතුරුපටට (ඔඩොක්කුව) අවුලා වෙළඳුම් කරන්නිය, එසේ හෙයින් මා අනුභව කරන්නාවු මේ ඩෙබරඑල තිගේ අයිතිවන්නේය. මේ කාලකන්නි ස්ත්‍රිය ලෝකුඹුනිරයෙහි වෙසෙන්නියක මෙන් අපගේ මේ රාජහවනයෙහි සිත් අලවා වාසය කරන්නිය. අශ්‍රික (පින් නැති) වූ මේ ස්ත්‍රිය මේ රාජසම්පත හැරියාහුය”යි කියා ඒ රජ “යම් තෙතෙක්ති ඩෙබරඑල රැස් කිරීමෙන් විකිණී ගෙන ජීවත්වන්නීද? එතැන්හිම ගෙන ගොස් හැරලව”යි කීයේය.

එබස් ඇසු මහබෝසතානන් වහන්සේ “මා හැර අන් සභකෙනෙක් ඔවුන් සමගි කරවන්ට නොහැකි වන්නාහුය”යි සිතා රජහු අනුදන්වා “මේ බිසවුන් පිටත ලීමට අවසර නොදෙමි” සිතා රජ හට කියනසේක් “මහරජපුරුවන් වහන්ස, උසස්වූ බිසෝ තනතුරට පැමිණී ස්ත්‍රීන්ගේ මෙබඳුවු ප්‍රමාද දේෂ නොවන්නේ නොවෙයි. එසේ හෙයින් නරශ්‍රේෂ්ඨ වූ දේවියන් වහන්ස, මේ සුජාතාවන්ගේ ස්වල්ප වූ මෙබඳුවු අපරාධයට නොකිපී සමාකළ මැනව”යි කීසේක. ඒ බුන්මදන්ත රජපුරුවෝ අමාත්‍යයාගේ වචනයෙන් සුජාතා නම් බිසවගේ ඒ අපරාධය ඝෂමා කොට ඇ බිසෝ තනතුරෙහි පිහිට වූයේය.

එතැන් පටන් ඔහු දෙදෙන සමගිව වාසය කොට විසූහ. ශාස්තෘවු සඵලයන්වහන්සේ මේ ජාතක ධර්ම දේශනාව ගෙණහැර දක්වා වදුරා මේ සුජාතා ජාතකය නිමවා වදුළසේක.

“එකල්හි බරණැස් රජ නම් දැන් කෝසල මහ රජය, එකල්හි සුජාතාවෝ නම් දැන් මල්ලිකාදේවිය, එකල්හි අමාත්‍ය වූයේ නම් දැන් බුදුවූ මම වේදැ”යි තමන් වහන්සේම දක්වා වදුළසේක.

298. පලාස ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි විජිත පඤ්චමාරවූ (පස්මරුන් දිනු) සඵලයන් වහන්සේ පරිනිච්ඡාණ සයනයෙහි සැතපුනුසේක් ආනන්ද ස්ථවිරයන් අරභයා මේ ධර්ම දේශනාව වදුළසේක.

ආයුෂ්මත් වූ ආනන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේ “අද රෑ අළුයම වේලෙහි ශාස්තෘවු තථාගතයානන් වහන්සේ පිරිනිවන් පානාසේකැයි දැන මාගේ ශාස්තෘන් වහන්සේට කළ උපස්ථානය නිෂ්චල වන්නේය”යි කියා සෝකයෙන් පීඩිත වූසේක්. උද්‍යානයෙහි වූ නිවාස ගෘහභ්‍යන්තරවූ (ගෙය තුළ) අගුළුබාවෙහි (දොර බාවෙහි) එල්බ සිට හැඳුසේක. සඵලයන් වහන්සේ අනුද මහතෙරුන්නාන්සේ නොදක්නා සේක් “මහණෙනි, ආනන්දයෝ කොතැනි දැ”යි විචාරා වදුරා ඒ වූ කරුණු අසා කැඳවා “කරුණ ලද පින් ඇත්තෙහිය, සපටන් වියයි යෙදුව, එසේවූ තෙපි වතුරාශ්‍රවයන් (කාම හව

දිට්ඨි අවිජ්ජා යන කෙලෙස්) දුරකොට රහත්වන්නෝ වේද? මට කළ උපස්ථාන නිෂ්චලයයි නොසිතව, දැන් තෙපි විසින් මට කළ උපස්ථාන කවර කාරණයකින් නිෂ්චල වන්නේද? පෙර යමක්හට රෝග දේශාදී කාලයෙහි කළ උපස්ථාන නිෂ්චල නුවුයේය”යි වදාරා ඉකුත් වත් කථා වස්තුව ගෙන හැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුත් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි මහ බෝසතානන් වහන්සේ බරණැසට නුදුරු තැනෙහි කැල ගසෙකහි දේවපුත්‍රයෙකව උපන්සේක.

එකල්හි බරණැස් නුවර වාසීහු දෙවියන්ට කළ යුතු මගුල් නිරන්තරයෙන් බිලියම් (පුදු පූජා) කිරීම් ආදියෙහි යෙදුනාහුය. ඉක්බිති දුගී එක් බමුණෙක් “මමද එක් දේව පුත්‍රයෙකු පිළිදගිමි (ඇදහීම)” කියා උසස්වූ හැම ප්‍රදේශයෙකහි පිහිටියාවූ මහත්වූ එක් කැලරුකක් මුල බිම සමතලා කොට තණ දුරු කොට වට පරීක්ෂෙපකොට (හාත්පස වටකොට) සුදුවැලි විසුරුවා හැරමද ඒ වෘක්ෂයෙහි සුවද සදුනෙන් පසගුල්දී (ඇගිලි පසින් කරන උපහාර) ගඳදුම් මල් පහන් ආදියෙන් පූජා කොට පහන් දැල්වා “සැපසේ සැතපෙව”යි කියා වෘක්ෂය පැද කුණු කොට යන්නේය. දෙවෙනි දිනයෙහි උදෑසන් හිම අවුත් සැපයන් විවාරන්නේය.

ඉක්බිති එක් දිනයෙක්හි වෘක්ෂ දේවතාවා මෙසේ සිතුවේය. “මේ බමුණු අතිශයින් මා පිළිදැරිතේය. මේ බ්‍රාහ්මණයා යම් කාරණයකින් මා පිළිදැරිත ඕනට තමා දක්වමි” සිතා ඒ බ්‍රාහ්මණයා එතැනින් අවුත් රූක් මුළු හමදිනා කල්හි මහළු බමුණු වේසයකින් ඔහුගේ සමීපයෙහි සිට කියන්නේ “එමිඛා බ්‍රාහ්මණයානෙහි, තෝ පරවෙනනා (අන් සිත්) රහිත වූ නොආසන්නවූ කිසිවක් දැනගන නොහෙන්නාවූ මේ කැලෑ ගස යයි දැන පටන් ගන්නා ලද විශ්ඨ ඇතිව නිරන්තරයෙන් ප්‍රමාද නොවීම කවර කාරණයක් හේතුකොටගෙන සැප සයනය විචාරන්නෙහිදැ”යි විචාළේය. එබස් ඇසූ බ්‍රාහ්මණ තෙම කියන්නේ “බ්‍රාහ්මණයානෙහි, මේ වෘක්ෂය දුර සිටියවුන්ට පැහැදී පෙනෙන්නේය. ආසන්නෙහි වූ අයට අප්‍රකාශය, මහත් දු වෙයි. ඒකාන්තයෙන් මනෝගාතය දෙවියන්ගේ විසීමට සුදුසු වෘක්ෂයෙක් වන්නේය. එසේ හෙයින් මේ කැලෑ වෘක්ෂයට නමස්කාර කෙරෙමි. මේ වෘක්ෂයෙහි යම් දෙවි කෙණෙක් වාසය කෙරෙද්දී ඔවුන්ට නිස්කාරණ නොවී ධන ප්‍රතිලාභය කරණ කොට ගෙන නමස්කාර කෙරෙමි” කීයේය.

එබස් ඇසූ දේවපුත්‍රයානෝ ඒ දැගී බ්‍රාහ්මණයාට ප්‍රසන්න වූයේ තමාගේ විමානද්වාරයෙහි මහත් දිව්‍යානුභාවයෙන් උපලක්ෂිතව (පෙනෙන ලෙස) අහසෙහි සිට “එඹා බ්‍රාහ්මණයානෙහි, මම මේ වෘක්ෂයෙහි නිපන් දේවපුත්‍රයෙකි. හය නොගනුව නොපට ධනයක් දෙමි” කියා ඔහු අස්වසා කියන්නේ “එඹා බ්‍රාහ්මණයානෙහි, මා වැනි සත් පුරුෂයන්ගේ

සමීපයෙහි අවුත් සැප සයනය විවාරීම ආදී වූ
 වාක්ච්චාරයෙන් කළ ව්‍යායාමද, හැමදිමී සුවද මල් පහන්
 පූජා කිරීමේ ආදීවූ කාය වාරයෙන් කළ ව්‍යායාමද, මෙසේ
 නිෂ්චල වේද? එසේ හෙයින් තොප විසින් කරණ ලද
 කෙළෙහි ගුණ දන්නාවූ මම මාගේ දිව්‍යානුභාව වූ පරිද්දෙන්
 තොපට උපකාරයක් කෙරෙමි” සිතා කියා විමානච්චාරයෙහි
 සිටියාවූ දිව්‍ය පුත්‍රතෙම අත දිගු කොට කියන්නේ “මේ නිඝිරි
 රක අත පෙණෙන ලද පුලිල (එනම් ගස) වෘක්‍ෂය පිරිවරා
 ග්‍රීවයෙන් ග්‍රීවය හැර මහත් රැසක්ව සිටියාවූ පූච්චි වස්තු
 ස්වාමීනු විසින් යාගකොට තබන ලද දැන් මේ අසවාමිකවූ ඒ
 නිදහසන් ගොස් උගුළුවා ගනුව”යි මෙසේද කියා නැවත ඒ
 දේව පුත්‍රයා කියන්නේ “බ්‍රාහ්මණයාණෙනි, තෙපි මේ නිදහසන්
 උගුළුවා ගන්නේ ක්ලාන්ත වෙයි තෙපි නික්මව, මම තොපගේ
 වාසස්ථානයට ගෙන ගොස් අසවල් තෙන නිධාන කෙරෙමි,
 තොපි ජීවිතාන්තය දක්වා පරිභෝග කරමින් දන් දෙව, සිල්
 රකුව”යි කියා ඒ බ්‍රාහ්මණයාට අවවාද දී ධනයන් තමාගේ
 දිව්‍යානුභාවයෙන් ඒ බමුණානන්ගේ ගෙයි පිරවුයේය. ශාස්තෘවූ
 බුදුරජානන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙන හැර දක්වා
 වදාරා මේ පලාස ජාතකය නිමවා වදාළ සේක.

“එකල්හි බ්‍රාහ්මණයා නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරය
 එකල්හි වෘක්‍ෂ දේවතාවා නම් බුදුවූ මමීම වේදැ”යි තමන්
 වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

299. ජවනසකුණ ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි ඡටිඅසාධාරණ (බුදුරදුන්ට ආවේනික නැණ සය) ශ්‍රද්ධාදියෙන් උපලක්ෂිතවූ (යුක්ත) ශාස්තෘවූ බුදුරජානන් වහන්සේ දෙවරම්වෙහෙර වැඩ වසනසේක් “දෙව්දත් තෙරුන් වහන්සේ කෙළෙහිගුණ නොදන්නානුමය”යි වදුරා ඉකුත්වත් ගෙණ හැර දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙණෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි අප මහ බෝසතානන් වහන්සේ නානාවිධ කුසුමනාරවන්ත (මල් බරින් නැලුනු) වෘක්ෂමණ්ඩිත (ගස්වලින් මනහරවූ) හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙක්හි කැරල පක්ෂියාව උපන්සේක.

ඉක්බිති මාංශ අනුභව කරන්නාවූ එක් සිංහයක්හුගේ ශ්‍රීවයෙහි ඇටයක් ලග්නව (ඇනුනු) ඉදිමි ගොස් ගොදුරු අනුභව කිරීම නොහැකි වූයේය. කර්කෂවූ (අමිතිරි) වේදනාවෝ පවත්නාහ. නැවත ගොදුරු සොයා ඇවිදිනා ඒ කැරලපක්ෂියා දුක්ඛයෙන් පෙලෙන්නාවූ ඒ සිංහයා දැක එක් අතුපතුරක් අතුරෙහි සැඟවී උන්නේය. “යහළු සිංහය, නොපගේ දුකෙක් ඇද්දැ”යි විචාළේය. එබස් ඇසූ සිංහයා ඒ වූ කාරණය කීයේය. “යහළුව, මට නොපගේ මේ ශ්‍රීවයෙහි ලග්නවූ ඇටය පහකරන්ට හැකි වෙමි, එසේද වුවත් මා

අනුභව කෙරෙහි යන සිත ගත් හයින් වනාහි තොපගේ මුඛයට වදින්නට නොහැකි වෙමි” කීයේය.

“යහළුව, තොප මම අනුභව නොකරමි. එබැවින් මාගේ ජීවිතය රක්ෂා කොට දෙව”යි කීයේය. ඒ කැරලි පක්ෂියා “යහපතැ”යි ගිවිස සිංහයා ඇලයකින් සතප්පවා සිංහයා කවර ඉෂ්ටානිෂ්ට ක්‍රියාවක් මට කරණු බව කවරෙකුටත් දැනගත නොහෙයි සිතා යම්සේ මුඛය වහන්ට නොහැකිවේද? එපරිද්දෙන් ඔහු දෙනල්ලෙහි දඬුකෝටුවක් තබා මුවට වැද ගෙලෙහි ලැගුණු ඇට කෙළවර තුඩින් පහ කෙළේය. ඇටය ගිලිහී වැටී ගියේය. ඒ පක්ෂියා ඇටය හෙලා සිංහයාගේ මුඛයෙන් නික්මෙන්නේ දඬුකඩ තුඩින් පැහැර හෙලන්නේම නික්ම ගියේ ශාඛාග්‍රයෙහි (අතු අග) සැඟවුණේය.

නැවත එක් දිනයෙකිනි එක් වන මහිසයෙකුගේ (වල් මීමෙකු) ජීවිතය නසා අනුභව කරන්නේය. ඒ කැරලි පක්ෂියා “ඔහු පරීක්ෂා කෙරෙමි” සිතා ඔහුගේ හිස උඩ සාධාවක සැඟවී ඉඳ සිංහයා හා සමග කථාකරන්නේ “පින්වත්වූ සිංහයානෙහි, තොපට නමස්කාර වේවයි මා විසින් කළයුතුවූ තොපගේ යම් කෘතියක් ඇද්ද? ඒ කෘතිය මාගේ ශ්‍රේණි ශක්තියෙන් කිසිවක් නොනසා කෙළෙමි. එසේ කළාට මම මෙයින් මාංශ කොටසක් ලබමිද කින්දැ”යි විචාළේය. එබස් ඇසූ සිංහයා කියන්නේ “ලේ මිශ්‍ර මාංශ අනුභව කරන්නාවූ නිරන්තරයෙන් දරුණුකම් කරන්නාවූ මාගේ දත් අතුරට පැමිණියාවූ තොපගේ බහුල වූ යම් ජීවිකාවෙක් ඇත්නම් ඉන්

ජීවත්ව”යි කී කල්හි ඒ ඇසූ පක්ෂියා කියන්නේ “යම් සඤ්ඤා කෙරෙහි කෙළෙහි ගුණ දැනීමෙන් නැද්ද නමා විසින් අන් සඤ්ඤාවට කරන්නාවූ කිසි ගුණයක් ඇද්ද කළාවූ ගුණයට නැවත ගුණ කිරීමෙන් නැද්ද එබඳු සඤ්ඤාව සේවනය කිරීම නිෂ්ප්‍රයෝජන වන්නේයි. තවද යම් සඤ්ඤාවක් අභිමුඛයෙහි කරණලද ගුණය කරණකොට ගෙන මිත්‍රධර්මය නොලැබේද? ඕනට රැහැනි (විරුද්ධ) නොවී ආක්‍රොශපරිහව (නින්දා අපහාස) නොබැන යුතුසුලු නොවීමෙන් ඔහු කෙරෙහි පහවිය යුත්තේය”යි මෙසේද කියා ඒ කැරල පක්ෂියා ගියේය. ශාස්තෘවූ බුදුරජානන්වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙන නැර දක්වා වදාරා මේ ‘ජවනසකුන ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එකල්හි සිංහයා නම් දැන් දේවදත්ත ස්ථවිරය, එකල්හි කැරල පක්ෂියා වනාහි දැන් බුදුවූ මම මව් වේ”දැයි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

300. ජව ජාතකය

තවද එක්සමයෙකහි ඡට්ඨකාශායන (බුදුරජාණන්ට ආවේනික ශ්‍රේණි සය) ශ්‍රේණාදියෙන් උපලක්ෂිත වූ ශාස්තෘවූ සභීඤ්ඤාව වහන්සේ දෙවරම්වෙහෙර වැඩ වසන සේක් සවගයෙහි (ජබ්බග්ගිය නම් හික්ෂු පිරිස) හික්ෂුන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළ සේක.

මෙහි වර්තමාන කථා වස්තුව විනය පිටකයෙහි විස්තර වශයෙන් ආයේය. මෙතැන්දී මතු කියන්නේ සංකෙෂප කථාවය.

ශාස්තෘවූ තථාගතයන් වහන්සේ සවගෙහි හිඤ්ඤන් කැඳවා “මහණෙනි, තෙපි මිටි අස්නෙහි හිඳ උස් අස්නෙහි උන්නක් හට ධර්ම දේශනා කරන්නේ සැබෑදැ?”යි විචාරා වදාළසේක. “ස්වාමීනි, භාග්‍යවත්වූ බුදුරජානන් වහන්ස, අප දේශනා කරන්නේ සැබෑය”යි දැන්වූ කල්හි ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේට නින්දා කොට වදාරා “මහණෙනි, මාගේ ධර්මයෙහි නොපගේ ගරු නොකිරීම යුතු නොවන්නේය”යි වදාරා “පුරාතන නුවනැත්තෝ වනාහි මිටි අස්නේ හිඳ මේ දේශනාවෙන් පිටත් මන්ත්‍ර යන්ත්‍රයක් හදුරන්නවුන්ට නින්දා කළාහුය”යි වදාරා ඉකුත්වත් ගෙණහැර දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුත්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි පුරණ ලද බෝධි සමහාර ඇති අප මහබෝසතානන් වහන්සේ සැබෑම කුලයෙකිනි ඉපිද උවමනා (සුදුසු) වයසට පැමිණියේක් උන්වහන්සේගේ භාර්යායාවෝ අඹ අනුභව කරන්ට දොළෙක් (ආශාවක්) ඇතිව “හිමියාණන් වහන්ස, මම අඹ අනුභව කරන්ට කැමැත්තෙමි”යි උන් වහන්සේට කීවාය. “සොඳුර, මෙකල්හි අඹඵල නැත්තේය. අනික් කිසි ඵලයක් ගෙණ දෙමිදැ?”යි විචාළේය. “හිමියාණෙනි, මම අඹඵල ලබන්නේ ජීවත්වෙමි. නොබලන්නාවූ මාගේ ජීවිතය නැතැ”යි කීවාය. අද කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇත්තාවූ ඒ පුරුෂයා කවර තැනෙකිනි අඹඵල ලබමිදෙහෝයි සිතිය.

එසමයෙහි බරණැස් රජුගේ උයනෙහි අඹ වෘක්ෂයෙකිනි නිරන්තරයෙන් ඵලගෙණා සිටින්නේ ඒ සැබොල් පුරුෂයානෝ “ඒ වෘක්ෂයෙන් විලිකුන් (ඉඳුනු) අඹ ඵලයක් ගෙණුවත් මැගේ දෙළ සන්සිඳුවමි” සිතා රාත්‍රී භාගයෙහි බරණැස් රජුගේ උයනට ගොස් අඹ ගසට නැගී ශාඛාවෙන් ශාඛාවට සැඟවී අඹඵල බලමින් අවේදිනසේක. එසේ අඹ සොයන උන් වහන්සේට රාත්‍රිය පහන් වූයේය. ඒ පුරුෂයානෝ මෙසේ සිතූහ. “ඳුන් මේ වෘක්ෂයෙන් බැස ගියේ විනම් මා සොරානුයයි අල්වා ගනිති”යි සිතා “රාත්‍රී භාගයෙහි ගසින් බැසයෙමි” සිතා එක් ශාඛාවකට නැගී සැඟවී නුන්සේක.

එකල්හි බරණැස් රජ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේ සමීපයෙහි මන්ත්‍රයන්හු උගන්නේය. ඒ බරණැස් රජ උයනට ගොස් අඹ රැකමුල උස් ආසනයෙකිනි ඉඳු ආචාරීවූ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා මිටි අස්නක හිඳවා මන්ත්‍රයක් උගන්නේය. වෘක්ෂ මස්තකයෙහි උන් පුරුෂයා සිතන්නේ “මේ රජ උසස්නෙහි හිඳු යමිනාක් කල් මන්ත්‍රයක් උගනීද ඒතාක්කල් මේ රජපුරුවෝ අධාර්මිකය. යම් බ්‍රාහ්මණයෙක් තෙමේ නිවාසනයේ හිඳු යමිනාක් කල් මන්ත්‍රයන් හඳුරවාද ඒතාක්කල් ඔහුද අධාර්මිකය, යම් බඳුවූ මාගේ භාය්සාව කරණ කොටගෙණා ජීවිතය ගරු නොකොට සොරකමින් අඹ ඵලගෙණා හැරයෙමිද ඒ මමද අධාර්මිකයෙමි” කියා ගසින් බසිනා වූ පුරුෂයා ඵල්ලන්නාවූ එක් සාඛාවක් අල්වා ගෙණ ඔවුන්ගේ දැනුරෙහි සිට කියනසේක. “මහරජපුරුවන් වහන්ස මම නෂ්ටවිමි (පිරිහුනු), නුඹ වහන්සේ ස්ථුලවූ (මුළාවූයේ)

ක්‍රියා ඇතිසේක. පුරෝහිත බමුණානෝ පුඵ ක්‍රියා (පෙර සිරිත්) නැසූ හෙයින් මෙළේ නම් වෙයි” කියේය. “කවර කාරණය කින්දැ”යි විචාණ ලද්දවු ඒ පුරුෂතෙම රජහට කියන්නේ “මහරජපුරුවන් වහන්ස, අප තුන්දෙනා විසින් කරණ ලද්දවු ක්‍රියාවෝ සත් පුරුෂයන්ගේ ආචාර සීමාව ඉක්මුණු හෙයින් අධාර්මිකය. යමෙක් නිවාසනයෙහි (මිටි ආසනයේ) හිඳ මන්ත්‍රය උගන්වාද යමෙක් උසස්නේ හිඳ මන්ත්‍රයක් උගන්ව්ද මොහු දෙදෙන පෙර පියවිඳහමින්ම වුන වුවාහ. එසේ හෙයින් නුඹ දෙදෙනා වහන්සේ ගරු කළ යුතු පුඵ ධර්මයන් නුදුටුසේක් ය”යි කියේය.

එබස් ඇසූ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ “පින්වත් වූ පුරුෂයාණෙනි, නොයෙක් මාංශ ව්‍යඤ්ජන කිරියෙන් වහන ලද සුදු වූ පැහැ ඇත්තාවූ හැල්සාලෙන් නිපන්නාවූ ආහාරය අනුභව කිරීමෙන් උදර පෝෂ්‍යයෙහි ගිජුවූ මම සෘෂිත් විසින් සෙවුනා ලද මේ පුරාතන ධර්මය සේවනය කෙරෙමි” කියේය. එබස් ඇසූ සැඩොල් පුරුෂයානෝ කියන්නේ “මේ රජ හැර මේ දඹදිව්තලෙහි අන් සතියෝත් මෙපරිද්දෙන් ආහාරය පිසති. එසේ හෙයින් මේ සතූ ලෝකය මහන, මෙතැන් හැර අන් තැනකට පලායව, නොපි අධර්මයෙහි නොහැසිරෙව්, යම් බඳු වෙපි අන් තැනෙක්හි නොගොස් මෙතැන්හි වෙසෙත් නම් අධර්මයෙහි නොහැසිරපියා පාසාන කුම්භයක (ගල් කුලයක) මෙන් පුරාතන වෘත්තිය නොබිඳවන්ටය. බ්‍රාහ්මණයානෙනි, නොපගේ පුරෝහිත තනතුරට පැමිණීමෙන් ලබන ලද යස පිරිවර සැපයට හා ධනයට නින්ද කරමිහ.

අපායේ ඉපදීමට හේතුවූ තොපගේ ජීවිකා වෘත්තියක් ඇද්ද අධර්මයෙහි හැසිරෙමින් ප්‍රතිලබ්ධි (ලබාගත්) යම් වෘත්තියෙන් ඇද්ද ඊට නින්දා කෙරෙමි” කියේය.

ඉක්බිති ධාර්මික බවින් ඒ සැබොල් පුරුෂයා හට පැහැදී “පින්වත්වූ පුරුෂය, තෝ කවර ජාති ඇත්තෙක්දැ”යි විචාළේය. “රජපුරුවන් වහන්ස, මම වණ්ඛාලයෙක්මි” කියේය. “පින්වත, ඉදින් තොපි ජාති සම්පන්න වූයේ විනම් තොපට රාජජය දෙමි. මෙතැන් පටන් වනාහි මම දුභවල් රජ කෙරෙමි තොපි රාත්‍රියෙහි රජ කරව”යි කියා තමාගේ ශ්‍රීවයෙහි (ගෙලෙහි) පැළඳි මල්දම් ඒ සැබොල් පුරුෂයාණන්ගේ ගෙලෙහි පලඳවා ඔහු නුවරට ගෙනා රැකවල්හි නියුක්ත කෙළේය. නුවර රැකවල්ලුගේ ශ්‍රීවයෙහි රක්තපුෂ්ප මාලාවන් (රත් මල් මාලාව) ලබන මේ වංශ විය. එතැන් පටන් වනාහි ඒ බරණැස් රජපුරුවෝ ඒ පුරුෂයානන්ගේ අවවාදයෙහි පිහිටා ආචාරි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහි ගෞරව උපදවා මිටි අස්නෙහි හිඳිනේය. මන්ත්‍රයන් උගන්නේය. ශාස්තෘවූ සඵලයන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනාහැර දක්වා වදුරා මේ ‘ජව ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

“එකල්හි බරණැස් රජ නම් දැන් ආනන්දස්ථවිරයෝය, එකල්හි වණ්ඛාල පුත්‍රයා වනාහි දැන් බුදුවූ මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

302. සය්හ ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි සංසාරවෘත්තියෙහි (පවතින සසර) අවිද්‍යාදී (නොදැනීම) කෙලශයන් විසින් හුමණයවන (සැරිසරන) සත්‍වයන් සද්ධම්මාමෘත (සඳුහම් අමා) පානය කරවා ස්වභාවිකව (සුගති හා නිවන) සම්පන්නි ප්‍රතිලාභය කළාවූ සඵලොපෝත්තමයානන් වහන්සේ (සියල්ල දුන් බුදුරජුන්) ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ශාසනයෙහි උකට්ඨිවූ (කළකිරිනු) හික්‍ෂු කෙණෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වා වදාළසේක.

එක් හික්‍ෂුන්වහන්සේ කෙනෙක් වනාහි සැවැත් නුවරෙහි පිඬුසිගා වඩනා සේක. විශිෂ්ටවූ (ඉතාමත්) රූපශ්‍රී සම්පත් ඇති එක් ස්ත්‍රියක් දැක උකට්ඨිවූ සේක ශාසනයෙහි සිත් නොඇලෙනසේක.

ඉක්බිති හික්‍ෂුන්වහන්සේ නොකැමති කරවා (අකමැත්තෙන්ම) ගෙනගොස් සඵලොපන්වහන්සේට දැක්වූසේක. ඒ භාග්‍යවත් බුදුරජානන්වහන්සේ “මහණ, තෝ උකට්ඨි වූයේ සැබෑදැ”යි විචාරණ ලද, “සැබව, ස්වාමීනියි” කීසේක. එතෙපුල් (බස්) ඇසූ සඵලොපන් වහන්සේ විසින් “මහණ, තොප කවරෙක් උකට්ඨි කරවූයේද”යි විචාරා වදාළ කල්හි එපරිදි දැන්වූ සේක. එපවත් ඇසූ බුදුරජානන්වහන්සේ වදාරණසේක “මහණෙනි, තෙපි මෙබඳුවූ නෛය්ඨානික (නිවනට පමුණුවන) ශාසනයෙහි පවිදිව කවර කාරණයකින් උකට්ඨි වූයෙහිද? පෙර නුවනැත්තෝ පුරෝහිත තනතුරු (රජුට

අනුශාසනා කරන්නා) ලබන්නා ඒ සම්පත්තිය නිරපේක්ෂව (බලාපොරොත්තු රහිතව) හැර පවිදිවුවානු වේදැ”යි කාලත්‍රස්වර්තීවූ (තුන් කාලයෙහිම පවත්නා) සකල (සියළු) නාමරූප ධර්මයන්ගේ පරමිපරානුස්සරිය ක්ෂණයෙහි (පෙර කළ පිළිවෙල සිහිකරන මොහොතෙහි) අවිපරීතයෙන් (නොවෙනස්ව) දක්නාවූ සඳ්ධර්ම වක්‍රවර්තීවූ (සදහමට සක්විති වැනි) සඵලොරාජෝත්තමයානන් වහන්සේ ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේ ද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති (පෙරැමිදම් ඇති) අප මහා බෝසතානන් වහන්සේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාණන්ගේ භාය්සීාවූ බැමිණිය කුස පිළිසිඳු රජපුරුවන්ගේ පුත්‍රයා බිහිවන දවස්හිම ජාත වූසේක (උපන්නේය).

එකල්හි පුරෝහිතයෝ “මාගේ පුත්‍රයෙක් ඇතැ”යි කීවාහුය. ඒ තෙපුල් ඇසූ රජපුරුවෝ ඒ බ්‍රාහ්මණ කුමාරයා ගෙන්වා කිරිමවින්ට භාරකොටදී රජකුමරුවා හා කැටුවම පිළිදැගුම් (පෝෂණය) කරවූයේය. එතැන් පටන් කුමරුන් දෙදෙනාම පළඳනා ආහරණ හා බාද්‍යහොද්‍යාදී (කනබොනදු) සියල්ලම එකසඳාශ (එක හා සමාන) වන්නේය. ඔහු දෙදෙනා වැඩිවිය පැමිණි එක්වම තක්සලා නුවරට ගොස්

අක්ෂර ලිඛිතාදී (අකුරු හා ලිවීම) සියළු උගත්මතා සිල්ප නොවළඟා (පැහැර නොහැර) ඉගෙන ආවානුය.

එකලේඛ රජපුරුවෝ තමාගේ පුත්‍රයාට යුවරජ තනතුර (උපරාජ්‍යය) දුන්නේය. රාජකුමාරයා මහත් යසසිරිවර සමිපත් ඇතිසේය. එතැන් පටන් බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ යුවරජපුරුවන් හා එක්වම ආහාර අනුභව කරන්නේය. පානීය යනාදියත් මෙම ක්‍රමයෙන් වන්නේය. මෙසේ ඔවුනොවුන්ගේ විශවාස ධර්මය (යහළුකම) ස්ථිර වූයේය. එයින් මෑත භාගයෙහි යුවරජපුරුවෝ පියරජනුගේ අයාමෙන් (අභාවයෙන්) රාජ්‍ය සමිපත්තියෙහි පිහිටා මහත්වූ රාජ්‍ය ශ්‍රී සමිපත්තිය අනුභවය කරන්නේය.

ඉක්බිති ඒ විසුද්ධශීලසමාධ්‍යාදී ගුණයන්ට (පිරිසිදු සීල සමාධි ගුණයන්ට) වාසස්ථාන වූ අප මහා බෝසතානන් වහන්සේ සිතනසේක් “මාගේ මිත්‍රයා රාජ්‍යානුශාසනා කරන්නේය. සිතූ ඇසිල්ලෙහි මට වනාහි පුරෝහිත තනතුරු දෙන්නේය. පඤ්චකාම සමිපත්තියෙන් යුක්තවූ ගෘහවාසයෙන් (ගිහිකොට) මට ප්‍රයෝජන කිමිදු”යි සෘෂිප්‍රච්ඡයාවෙන් (නාපස පැවිද්දෙන්) පැවිදිව කායචිත්තෙකන්තතා (කාය චිත්ත විවේකය) දෙක වර්ධනය කෙරෙමි” සිතා බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ දෙමව්පියන් වැඳ පැවිදිවීමට අනුදන්වා (අවසර ගෙන) මහත්වූ භවහෝග සමිපත්තිය නිරපෙක්ෂව දමා අසභාය වාරීවූ (තනිව හැසිරෙන) මෘගේන්ද්‍රයෙකු (සිංහයෙකු) පරිද්දෙන් උදකළාවූ (තනිව) ස්වකීය වූ වාසභවනයෙන් නික්ම

ප්‍රසිද්ධ සිංහ ව්‍යාකෘතීන් විසින් භයානක වූ හිමාලය වනයට වැද සිත්කළු වූ එක්භූමි ප්‍රදේශයෙකිනි පන්සලක් මවා සෘෂිව්‍යුත්සාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාහිඤා (විශේෂ නුවණ පහක්) අප්‍රේම සමාපත්ති (ප්‍රථමාදී ධ්‍යාන අට) උපදවා චිත්තානුකූලව (සිතිවූ පරිදි) ධ්‍යාන ක්‍රීඩා කෙළිමින් (භාවනා කරමින්) වාසය කරණාසේක.

එකල්හි රජපුරුවෝ තම හට මිත්‍රවූ බෝධිසත්වයන් සිහිකොට “මාගේ මිත්‍රයානන් මේ ස්ථානයෙහි දැකිනිට නැත්තේය. ඔහු කවර තෙතෙකිනි දැන් වාසය කරන්නේ දැ”යි විචාළේය. එතෙපුල් ඇසූ අමාත්‍යයෝ බෝධිසත්වයන් වහන්සේ පැවිදිවූ බව කීයේය. “එයට ගොස් මාගේ මිත්‍රයානන් කැඳවාගෙන එව”යි “ඔහුට පුරෝහිත තනතුර දෙනු කැමතිවෙමි” කීහ.

එබසට සය්න නමි වූ අමාත්‍යයා, “යහපත, ගොස් කැඳවා ගෙන එමි”යි ගිවිස බරණැස් නුවරින් නික්ම අනුපිළිවෙලින් එක් ප්‍රත්‍යන්ත ගමකට පැමිණ එගමිනි උන්වහන්සේ එනකල ලැගුම් පිණිස කඳවුරක් කරවා වැදිපුරුෂයන් හා කැට්ටි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වාසය කරන්නාවූ පන්සල සමීපයට ගොස් පන්සල් දොරකඩෙහි සකල කමලාසනානිමිසයුර ගරුඬ මනුෂ්‍ය විෂධිරීඤ්ඤයන්ගේ (සියලු බ්‍රහ්ම දිව්‍ය ගුරුව මිනිස් නාරජුන්ගේ) හෘදය නේත්‍රානඤ්ඤ කරවූ (සිත් හෙත් සතුටු කරවන) සවර්ණ ප්‍රතිබිම්භයක්සේ (රන් පිළිමයක්) වැඩිඋන් බුද්ධාංකුරයන් වහන්සේ (බෝසතුන්) දැක දෙහොත් මුදුනෙහි

තබා වැළ එකත්පස්ව (පැත්තක) හිඳ පිළිසඳුර කටා කෙරෙමින් ඉක්බිති “ස්වාමීන් වහන්ස, අපගේ රජ්ජුරුවෝ නුඹවහන්සේට පුරෝහිත තනතුරු දෙනු කැමතියෙන් නුවරට එනු කැමති සේක්දැ”යි කීහ.

එබසට බෝසතානන් වහන්සේ කියනසේක් “මම පුරෝහිත තනතුරු තබා සියළු කාසි කෝසලාදි සියලු ජම්බුද්වීප රාජ්‍යය හෝ වක්‍රවර්ති රාජ්‍ය ශ්‍රී සම්පත්තිය ලබතෝතිනුත් (ලැබුනත්) නොයෙමි. නුවණැත්තෝ වරක් දුමන ලද ක්ලේශයක් නැවත ග්‍රහණය නොකරති. වරක් හරන ලද දෙය (අත්හල) වනාහි උත්ගාරකොට දැමූ කෙළපිඩක් (වමාරා දැමූ කෙළ) හා සමාන වන්නේය”යි කියා ප්‍රකාශ කරණ සේක්. “එමිබා සය්හ නමිචු අමාත්‍යය, මම වනාහි වක්‍රවාට පචීතය (සක්වල ගල) විසින් පිරිවැරූ සාගරයට කර්ණාවතංසයක් (කන් අබරණයක්) වැනිචු මේ පෘථිවි සංඛ්‍යාත (පොළොව වැනි) වක්‍රවර්ති රාජ්‍ය සම්පත්තිය ධ්‍යාන සැපයෙන් (මානසික සුවයෙන්) යුක්ත වූ ප්‍රච්ඡ්‍යාව (පැවිද්ද) හැර පංචකාම සම්පත්තියෙන් යුක්තචු චේශ්වර්ය (සැප සම්පත්) ඇරගතියි යන මේ ලෝක නින්දයෙන් යුක්තව නොකමැතියෙමි. මෙබඳු වූ නින්ද ස්වාභාවයෙන් දනුව”යි කියා “ශ්‍රේෂ්ඨ අමාත්‍ය, ධ්‍යානයෙන් ආත්මය පිරිහෙලා හෝ අධිමියෙහි හැසිරීමෙන් හෝ යම් යසලාභ වෘත්තියක් (කීර්තිය හා ධනය ලබාදෙන සේවයක්) ඇත්නම් ඒ සියලු සම්පත්තිය නින්දිත වන්නේය” කියාද “යම් අධිමියකින් වස්තු රැස් කිරීමක් ඇත්නම් එයින් ජීවත් වීමට වඩා ඉඳින්

ගෘහවාසය හැර (ගිහිව විසීම අත්හැර) ගිඤ්ඤාභාජනය (පාත්‍රය) අතින් ගෙන අන් කුලයෙකි (ගෙයක් පාසා) පිඬු පිණිස හැසිරෙමි. එම ජීවත් වීම මට උත්කෘෂ්ට (උතුම්) වන්නේය”යි කියා “මම වනාහි ඉඳින් ගෘහ වාසය හැර සත්ව ලෝකයෙහි සත්වයන්ට හිංසා පීඩා නොකොට ගිඤ්ඤා භාජනය අතින් ගෙන අන් කුලයෙකි පිඬු පිණිස හැසිරෙමි. එබඳු ජීවිකාව රාජ්‍ය ශ්‍රී සම්පත්තියටත් වඩා උත්කෘෂ්ට ය”යි කීසේක.

බෝධි සත්වයන් වහන්සේ අමාත්‍යයා විසින් නැවත යාඥා කරද්දීත් පුරෝහිත තනතුරු මේ ආකාරයෙන් ප්‍රතිඤෙප කළසේක. එවිට සය්න නමිඳු අමාත්‍යයා බෝධි සත්වයන් වහන්සේගේ සිත් ලැබ ගත නොහී වැඳ අවසර ඉල්වා ගෙන නුවරට ගොස් බෝධිසත්වයන් වහන්සේ නොවන බව රජපුරවන්ට දැන්වූයේය. අජරාමර සංඛ්‍යාත (දිරීම, මැරීම නැති) නිව්භාණ ඤෙමභූමිය ප්‍රණීධානය (ප්‍රාර්ථනා) කළාවූ සත්වයන්ගේ අභිමතාර්ථය (කැමති යහපත) සිද්ධකර අප තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙන හැර දක්වා වතුරාර්ය සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට වදුරා මේ ‘සය්න ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

වතුරාය්ඨිසත්‍යය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර උකටලී ගිඤ්ඤන්වහන්සේද උනසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ (යුක්තවූ) ශ්‍රෝතාපතති ඵලයෙහි පිහිටිසේක. අවශේෂ පිරිසත් මෙවැනි ශ්‍රෝතාපතති ඵලාදිය ඤාත්ඤාත් කළානුය.

“එසමයෙහි රජපුරුවෝ නම් දැන් බුද්ධෝපස්ථායක වූ ආනන්දස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි සයේන අමාත්‍යයා නම් දැන් ශ්‍රේණාග්‍රප්‍රාප්ත වූ ශාරිපුත්‍රස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි පුරෝහිතයා නම් සමස්ථ සතියන් කෙරෙහි පහළ කරුණාවෙන් සමක්‍රීයෙන් පාරමිතා ධර්මයන් පුරණය කොට අසවර්ණු මූලයෙහිදී (අසතූ රක් මුලදී) ප්‍රාදුර්භූතවූ (පහළවූ) වජ්‍රාසනාරූඪව (විදුරසුන්හිද) සකලශ්‍රේය්‍ය (සියලු දුත යුතුදේ) ධර්මයන් කරතලාමලක (අතැඹුලක්සේ, එනම් අතෙහිවූ නෙල්ලි ගෙඩියක්සේ) ප්‍රතිවේධ කළාවූ මමිම වේදු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේකි.

වීරවග්ගො පටිමො

302. ප්‍රච්චිද්‍ර ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි සුරාසුර බුන්ම මනුෂ්‍යවන්දනීය (මිනිසුන් විසින් වැදිය යුතු) ශාස්තෘ වූ අප තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන සේක්, ආයුෂ්මත්වූ මහමුගලන් තෙරුන් වහන්සේ අරහයා මේ දේශනාව වදාළ සේක. මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සේ වනාහි රජගත නුවර නිසා වන කැලයෙකිනි වසන කල එක් සොරෙක් නගරද්වාර නම් ගමිනි උමන් බිඳගෙන හස්තසාර (අතට අසුවූ) බඩු ගෙන ගොස් තෙරුන් වහන්සේ කළ ආකාරයෙන් කළ පිරිවේණුට වැද මට ආරක්‍ෂා වන්නේ යයි සිතා තෙරුන්වහන්සේගේ පන්සල නිසමත්තෙහි (අගුවෙහි) සැතපුනේය. තෙරුන් වහන්සේ ඔහු නිසමත්තෙහි සැතපුන බව

දැන ඒ පුරුෂයා කෙරෙහි සැක කොට සොරුන් හා එක්ව විසීම නම් සුදුසු නොවන්නේයයි සිතා පන්සලින් නික්ම ගොසින් “මෙතැනි තොප නොසැතපේව”යි නිකුත් කළ සේක.

ඒ සොරා එතැනින් නික්ම නොපෙනෙන ලෙස පියවලභා (පියවර අනුව) ගියේය. එගම්වැසි මනුෂ්‍යයෝ ගිනිසිළු ඇරගෙන සොරහුගේ පියවර සටහන් ඒ ඒ තැනි පරීක්ෂා කොට ගොස් ඒ සොරහු ආවාටු තැන්ද සැතපුන තැන්ද යන මෙකී තැන් දැක සොරුන් මෙතැනි ආයේය, මෙතැනි සිටියේය, මෙතැනි හුන්නේය, මේ ස්ථානයෙන් නික්ම ගියේය, “අප විසින් සොරහු නොදැක්නා ලද්දේය”යි ඔබ්බොබ ඇවිද නොදැක ගියාහුය.

දෙවෙනි දවසිනි මුගලන් මහතෙරුන් වහන්සේ පෙරවරු වේලෙහි රජගහ නුවර පිඬු පිණිස හැසිර ආහාර කෘතියෙන් වැලකුන සේක් වේච්චනාරාමයට ගොස් එපවත් බුදුන්ට දැන්වූ සේක. “මොග්ගල්ලානයෙනි, සැක කළ යුතු තැන් සැක කෙළේ තොපි දැන්මතු නොවෙයි. පුරාතන නුවනැත්තෝද සැක කළ යුතු දෙයෙහි සැක කළානුවේදැ”යි වදුරා ස්ථවිරයන් විසින් ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤා වහන්සේ ඉකුත්වත් ගෙනහැර දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජකු රජ කරන සමයෙහි අප මහ බෝසතානන් වහන්සේ බරණැස්

නුවර සුසාන වනයෙහි කොසඹ ගසෙකි වෘක්ෂ දේවතාව උපන්සේක.

ඉක්බිති එක් දිනයෙක නුවර දොර සමීප ගමෙකි කරන ලද සොරකම් ඇති පුරුෂයෙක් ඒ සුසාන වනයට ප්‍රවිෂ්ට විය. එකල්හි වනාහි ඒ සුසාන වනයෙහි කොසඹය, ඇසතුය යන වනස්පතී (විශාල ගස්) වෘක්ෂයෝ දෙදෙනෙක් වූහ. කරණ ලද සොරකම් ඇති පුරුෂයා කොසඹ ගස මුල බඩු පොදිය තබා සැතපුනේය. එකල්හි වනාහි මනුෂ්‍යයෝ සොරුන් ගෙන කොසඹ හුල්හි (උල තබන්) අමුණති. ඉක්බිති ඒ දේවපුත්‍රයා සිතනුයේ “ඉදින් මනුෂ්‍යයෝ අවුත් මේ සොරහු අල්වාගෙන මේ කොසඹ ගසෙහි ශබ්දයන් ජේදනය (සිදු) කොට හුලක් තනා මොහු කොසඹ හුල්හි අමුනුවන්නාහුය. එකල්හි අපගේ මේ විමාන වෘක්ෂයන් නසන්නේය. එබැවින් ඔහු මෙතනින් නිකුත් කෙරෙමි”යි ඔහු හා සමග කථා කරන්නේ “කොල සොරු නැගී සිටුව, කවර කාරණයකින් සිතා සයනය කරන්නෙහි දැයි මෙතැනින් තාගේ සයනය කිරීමෙන් කවර අර්ථයෙක් සිද්ධවේද? ගමිහි දරුණු සහාසික වොරක්‍රියා කළාවූ සොරා යම්සේ රාජ පුරුෂයෝ අල්වා නොගනිද්දු එපරිද්දෙන් නැගී සිට නික්මෙව”යි කීයේය. ඒ දේවපුත්‍රයා ඔහුට මේ උක්ත ප්‍රකාර වචනයෙහි හය ගන්වා ගමන් කර වූයේය.

ඒ සොරහු එතනින් ගිය කල්හි ඇසතුරුකිහි වසන දේවපුත්‍රයා කියනුයේ “ගමට ප්‍රවිෂ්ටකළ (පිවිස) යම් සොරකු

රාජ පුරුෂයෝ අල්වා ගෙන වනයෙහි ගෙන ගියා වූ කොසඹ වෘක්ෂයෙන් ශාඛාවක් කපා උල් හිඳුවති. එකල්හි පුවිමන්ද (පතගි) දේවපුත්‍රයාට කවර හානියක් වේදැ?”යි කී කල්හි එබස් ඇසූ කොසඹ රැකිති වසන දේවපුත්‍රයා කියන්නේ “අශ්වර්ෂථ (ඇසතු) දේවපුත්‍රය, තෙපි මාගේ ද සොරහුගේ ද එක්ව නොවසන බව නොදනුව ගමිති සොරකම් කළ පුරුෂයා කොසඹ හුල්හි අමුණති. එසේ කල්හි මාගේ විමාන වෘක්ෂය නස්නේය. නොහොත් ශාඛායෙහිකිහි බැඳ එල්ලූ නම් මාගේ විමානය කුණාප (මල කුණු) ගන්ධයෙන් හමන්නේය. එහි මාගේ සිත සැක කරව”යි කීයේය.

එපරිද්දෙන් ඒ දේවපුත්‍රයන්ට ඔවුන් කථා කරමින් සිටියදී වස්තු ස්වාමීහු සියළු කොලගන් අත් ඇතිව පියවර අනුසාරයෙන් අවුත් සොරහු සැතපුනු තැන් දැක “පින්වත්ති, දැන් මේ සොරු නැගී සිට ගියේය. ඉදින් සොරුන් ලද මෝ නම් ඔහු මේ කොසඹ හුල්හි හෝ අමුණා ශාඛාවෙකිහි හෝ බැඳ එල්වා යන්නමෝ වේදැ”යි කියා ඔබ්මොබ දිව ඇවිද සොරුන් නොදැකම ගියාහුය. ඔවුන්ගේ බස් ඇසූ අශ්වර්ෂථ දේවපුත්‍ර කියන්නේ “එම්බා නිම්බවෘක්ෂ දේවපුත්‍රය, සැක කළයුතු දෙයෙහි සැක කල යුත්තේය. පාපමිත්‍ර සංසර්ගය දුරු කිරීමෙන් මෙලෙවිහි තමා රක්ෂා කෙරෙහි. ත්‍රිවිධ දුශ්චරිතය දුරු කිරීමෙන් පරලොචින් වන අපායාදීවූ හයින් තමා රක්ෂා කෙරෙයි. එසේ හෙයින් අනාගත භය කරණ කොටගෙන නුවණැති සතියෝ මෙලොව පරලොව දෙකින් වන වැඩ දක්නුය”යි කීයේය. ශාස්තෘ වූ

බුදුරජානන්වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘පුවමන්ද ජාතිකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එකල්හි අශ්වර්ණ වාක්ෂයෙහි නිපන් දේවපුත්‍රයා නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේය. එකල්හි නිමිඛවාක්ෂයෙහි නිපන් දේවපුත්‍රයා නම් දැන් බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.

303. කස්සපමානුසාරී ජාතිකය

තවද එක්සමයෙහි ඡබ්භිඤ්ජයනෙකගුණාරත්නාලංකාර (අභිඤ්ජ නම් විශේෂ ගුණ නැමති රුවනින් සැරසුනු) ශාස්තෘවූ බුදුරජානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරන සේක් එක් මහළු හික්කු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය දේශනා කළසේක.

සැවැත් නුවර වැසි එක් කුල පුත්‍රයෙක් වස්තූකාම ක්ලේශකාමයෙහි ආදීනව දැක සඵලයන් වහන්සේ සමීපයෙහි පැවිදිව කමටහන්හි යෙදී වාසය කරන්නේය. නොබෝ කලකින්ම රහත් බවට පැමිණියේය. ඊට මනභාගයෙහි උන් වහන්සේගේ මනෝයෝ කථිරිය කළහ. ඒ රහතන් වහන්සේ මනියන්ගේ ඇවෑමෙන් දෙපුතූපියන් (පුත් දෙදෙනා සහ පියා) පැවිදි කරවා දෙවිරම් වෙහෙරෙහි වැසි වස් ඵලමූන කල්හි ඵ්වර පුත්‍රයන්ගේ (සිව්පසය) සුලභ බව අසා එක් ගමක විසීමට ගොස් එතැන්හි තුන්දෙනා වහන්සේම වස් ඵලමූ නිමවන ලද වස් ඇති සේක් ජේතවනාරාමයට ආ සේක.

රහත් වූ දුහර (ප්‍රා බාල) හිඤ්ඤාවහන්සේ කියන සේක්
“ජේතවන විහාරස්ථානාසන්නයෙනි සිට සාමණෝර තෙපි, මහළු
තෙරැන් වහන්සේ සතප්පා කැන්දුගෙණු එව, මම පෙරටුව
ගොස් පිරිවෙණු පිළුදුගිමි (සැකසීම)”යි කියා
ජේතවනාරාමයට ගිය සේක.

මහළු තෙරැන් වහන්සේ සෙමින් සෙමින් සිට යන සේක.
සාමණෝරයෝ නැවත නැවත හිසින් පීඩා කරන්නාහුමෙන්
“සාමිනි, ගිය මැනවැ”යි කියා ඒ මහළු තෙරැන්
බලාත්කාරයෙන් ගෙණු එන්නේය. මහළු තෙරැන්වහන්සේ
කියන සේක් “තොපි අප හා ගමන නොකැමැති කරවා ගෙණු
යව්දැ”යි කියා නැවත වැලකී ආපස්සෙහි යන සේක.
ඔවුනොවුන් හා විවාද කරන්නාවුම ඔවුන්ට හිරු හස්තංග
ගතවිය (බැසගිය කල්හි). අන් විතරාගී (ආශා නැති)
හිඤ්ඤාවහන්සේ පිරිවෙණ හැමදු දිය සපයා තබා ඔවුන්
දෙදෙනාගේ ඊම නොදන්නා සේක් ගිනිසිළු ගෙණු පෙර ගමන්
කොට එන්නා වූ ඔවුන් දැක “කල්ගියේ කිමිදැ”යි විවාළසේක.

මහළු හික්ෂුතෙම ඒ වූ කාරණය කී සේක්. ඒ රහත්
හිඤ්ඤාවහන්සේ ඒ දෙදෙනා සතප්පවා සෙමින් කැඳවා ආ
සේක. එදවස්හි බුදුන්ට කළ යුතු උපස්ථානාදියට අවසර
නොලත්සේක. නැවත බුදුරජානන් වහන්සේ දෙවැනි දවස්හි
බුද්ධොපස්ථානයට අවුත් නමස්කාර කොට අන් හිඤ්ඤා
වහන්සේට බුදුහු “තෙපි කවර කල්හි අවුදැ”යි විවාළසේක.
“ස්වාමිනි, ඊයේ ආයෙමි” දැන්වූ සේක. “තොපි ඊයේ වැනි

දවස අවුත් අද බුද්ධෝපස්ථාන කරව්දැ”යි වදාළ සේක.
“ස්වාමීනි, බුදුරජානන්වහන්ස එසේය”යි කියා ඒ වූ කාරණය දැන්වූසේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජානන් වහන්සේ මහළු තෙරුන් වහන්සේට නින්දා කොට වදාරා “මෙනෙම මෙබඳු ක්‍රියා කෙළේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නින්දා කෙළේම වේදැ”යි වදාරා “දැන් මතු වනාහි ඒ මහළු හිඤ්ඤන් ක්ලාන්ත කරවන ලද්දේ නොවෙයි, පෙර නුවනැත්තන් ක්ලාන්ත කරවිය”යි වදාරා ඒ රහත් හිඤ්ඤන් විසින් ආරාධිත වූසේක. ඉකුත්වත් ගෙණුහැර දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙණොකුන් රාජ්‍යය කරන කල පුරණු ලද බෝධිසමභාර ඇති අප මහබෝසතානන් වහන්සේ කසී නම් නියමිගමිනි බ්‍රාහ්මණු කුලයෙකිනි උපන්සේක. උවමනා වයසට පැමිණී බ්‍රාහ්මණු කුමාරයන්ගේ මණියෝ කළුරිය කළේය. ඒ බ්‍රාහ්මණු කුමාරයා මණියන්ගේ අවමගුල් කෘතයකොට මසක් අඛමසක් ඇවෑමෙන් ගෙයි විද්‍යාමාන වස්තූන් දුන් දීපියා පියානන්ද මලනුවන්ද ගෙණු හිමාල වන ප්‍රදේශයෙහි දෙවියන් දුන් රිටිසුඹුළුගෙණු (ගස් පට්ටා) සෘෂිප්‍රවාප්‍යාවෙන් පැවිදිව අල මුල්, වනමුල්, පලාභාරයෙන් යැපෙන සේක සිත්කළුවූ වනලැහැබෙක වාසය කළසේක.

තිමාලය වනයෙහි වර්ෂා කාලයෙහි නොසිඳෙන ලද ජලධාරාවන් ඇතිව වැසි වස්නා කල්හි අලමුල් සාරන්ටද නොහැකිවන්නේය. ඵලාපල පණීයෝ (කොල) පතිත නොවෙති. එසේ හෙයින් තාපසවරයෝ බොහෝ සේ හිමවතින් ඛස මනුෂ්‍යපථයෙහි (මිනිස් පියසෙහි) වෙසෙති.

එකල්හි මහ බෝසතානන් වහන්සේද පියානන් හා සමග මලනුවනුත් ගෙණු මනුෂ්‍යපථයෙහි වැස නැවත තිමාලය වනය මල් පිපී ඵලගත් කල්හි ඔවුන් දෙදෙනාගෙන තිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි පෙර වීසු තමාගේ ආශ්‍රමපදයට එන සේක්, පන්සලට නුදුරු තැනිදී හිරු හස්තයට ගතවූ කල්හි “නොපි ලසි ගමනින් එව. මම පෙරටුව ගොස් පන්සල පිළිඳහිමි” කියා ඔවුන් දෙදෙනා හැර ගිය සේක. බාල තාපසයෝ පිය මහළු තාපසයන් හා සමග ලැසි ගමනින් යන්නේ ඒ මහළු තාපසයන්ගේ කට්ප්‍රදේශයෙහිත් පීඩා කෙරෙමින් යන්නේය. මහළු තාපසයෝ “නොපි මාගේ අභිප්‍රායෙන් ගෙන යන්නේ ය”යි කියා නැවත වැලකී ආපස්සෙහි එන්නේය. මෙපරිද්දෙන්ම කලහ කරන්නාවූ ඔවුන්ට අන්ධකාර විය.

මහබෝසතානන් වහන්සේද පන්සල හැමද දිය පෙරා තබා ගිනිසුළු ගෙන පෙර මගට එන සේක් ඔවුන් දෙදෙනා දැක “මෙතෙක් කල් කුමක් කළ යුතුදැ”යි කීසේක. බාල තාපසයෝ පිය තාපසයන් විසින් කළමනා කාරණා කීයේය. මහබෝසතානන් වහන්සේ ඔවුන් දෙදෙනා ලැසි ගමනින් ගෙන ගොස් තාපස පරිෂ්කාරයන් තැන්පත් කොට තබා පියා

තාපසයන් ජලස්නානය කරවා පස මැදිම් තෙල් ගැවිම් පිට මිරිකීම් මෙකී වත් කොට එක් ගිණි කබලක් සමීපයෙහි තබා සන්සිඳුවන ලද සිත ඇති “පිය තාපසයානන් වහන්ස, ලදරුවෝ නම් මැටි බඳුනක් හා සම සදාශය (සමාන) යන මදකින්ම බිඳෙති. වරෙක බිඳුනු කල් තැන් පටන් නැවත ගලපන්ට නොහැකිවන්නේය. ඔවුන් ආක්‍රොශකරණ (බැන වදින) කල්හිද මහළු සතුවන මෙවන් සුන්දරය” කියා පියතාපසයන්ට අවවාද කරන සේක. “අඤ්ඤා භාවයෙන් තරනු වූ කාශ්‍යප නම් පිය තාපසයන් වහන්ස, නුවනැති සතුවන මාල දරුවෝ ආක්‍රොශ වචන හා පීඩා කෙරෙන්නුත් සියළු නොකමැති ක්‍රීඩාවන් ඝෞර්ව කෙරෙති. ඉඳින් අනුවන සතුවෝ ආක්‍රොශ පරිභව බෙහෙති නමුදු පහරින් නමුදු බාලදරුකයන් විසින් කලාවූ සියළු අපරාධයන් සන්පුරුෂ වූ වැඩි මහළු නුවනැති සතුවෝ යුනුව මිත්‍රභාවයෙන් සමඟ වෙති. වැලිදු අඤ්ඤා සතුවෝ මැටි භාජනයක් මෙන් බිඳෙති. ඒ නුවනැති සතුවන ස්වල්පමානු වූ විවාදයක් කෙළේද වෙරයන් සන්සිඳිම් වශයෙන් සමඟ භාවයට නොපැමිණෙන්නේය. මෙලෙවිහි යම් සතුවෙක් තමා විසින් ඉක්මවා පැවති දේෂ දැනී නම්, යම් සතුවෙක් තමා කල දේෂ වරද නිසායෙන් පිළිගන්ට දැනීද, ඔහු දෙදෙන මිත්‍රභාවයෙන් සමඟ වෙති. එසේ හෙයින් ඔවුන් දෙදෙනාගේ මිත්‍රසම්බන්ධය නොනස්නේය. තවද මේ වෙලෙහි යම් සතුවෙක් ද්වේෂයෙන් මැඩ පවත්නා වූ අපරාධකාරී වූ අන්‍ය සතුවෙකුගේ ව්‍යතික්‍රමණයෙන් (ඉක්මවීමෙන්) ඔවුන් ඝෞර්ව

නොකළ කල්හිදු තමා විසින් “හදුමුඛයානෙහි, (සොඳුරු මුහුණක් ඇති) තොපි මෙසේ එව, පාලි වචනයක් උගනුව, අර්ථ කථාවන් අසව, භාවනායෙහි යෙදී වාසය කරව, කවර කාරණයක් නිසා බැහැර වාසය කරවී දැ”යි කියා තෙමේ අන්සඤ්චයන්ගේ අපරාධ දැරා මෙමුඛී භාවනාවට ප්‍රයත්න කෙරේද මිත්‍රයන්ගේ අක්‍රියාභාරය (නොකටයුතු) උසුලාද මිත්‍රයා විසින් කළ යුතු ධුරාව උසුලාද එහෙයින් මෙබඳු වූ සඤ්චතෙම විශේෂයෙන් උතුම් වන්නේය”යි මෙසේ කියා මහ බෝසතානන් වහන්සේ පිය තාපසයන්ට අවවාද කළ සේක. ඒ මහළු තාපසයානෝද එතැන් පටන් මොනවට දැපුනේය.

ශාස්තෘ වූ තථාගතයන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙණු හැර දක්වා වදාරා මේ ‘කස්සපමන්දිය’ ජාතක ධර්ම දේශනාව නිමවා වදාළ සේක.

“එකල්හි පිය තාපස නම් දැන් මහල්ලක ස්ථවිරය, එකල්හි සිළු තාපසයෝ නම් දැන් සාමණේරයෝය, එකල්හි පිය තාපසයන්ට අවවාද කළ තාපසයෝ නම් දැන් බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.

304. ඤාන්තිවාද ජාතකය

තවද මෙරසේ මුළු ලොවට අසාධාරණවූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි කෝපී හිඤ්ඤකෙනෙකුන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේ කරා කැඳවා ගෙනවුත් දැන්වූ කල්හි “මහණ, පෙර උත්තමයෝ නම්

කටුසැමිටියෙන් (කටු සහිත කසයෙන්) පහර දහසක් කාන්තොක්ඛිපුනෝ වේදැයි තොප වනාහි මේ නිසා බුද්ධ ශාසනයෙහි මහණුව කෝපව වාසය කරන්නේ ඉතා අයුක්තිය”යි වදාරා “අත් පා කන් නසා කැපුවන්ටත් උත්තමයෝ කෝප නොකළෝ වේදැ”යි වදාරා ඉකුත් වන් ගෙණු හැර දුක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස කසිරට කලාබු නම් රජ කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ බමුණු කුලයක උපන්නාහ. බෝධි සත්වයන්ට නම් තබන්නාහු කුරුඳක කුමාරයෝ යයි නමක් ඇතිව වැඩිවිය පැමිණ දෙමව්පියන් ඇවෑමෙන් ඒ සම්පත් හිමිව ඒ සම්පත් දැනවිමයෙහි විසුරුවා පංචකාමයෙහි ආදීනව දැක සෘෂි ප්‍රවාප්‍යාවෙන් පැවිදිව හිමාලය වනයෙහි වාසය කොට ලුණු ඇඹුල් නිසා බරණැස්නුවරට අවුත් රජපුරුවන්ගේ උයනට වැද වාසය කොට හිඤ්චා (ආහාර) පිණිස වීථියෙහි සිගා ඇවිදිනාහු සෙනෙවිරඳුන්ගේ ගෙදරට පැමිණි සේක. සෙනෙවිරඳු මුත් වහන්සේගේ ඊශ්ඨාපථයෙහි (ඉරියව්) පැහැද එවක් පටන් තමන්ගේ ගෙයින් දුන් දී උපස්ථාන කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් දවසෙක කලාබු රජපුරුවෝ රා බී මසු සත් දවසක් බිසෝවරුන් පිරිවරා උයන් කෙළියට ගොසින් මගුල්සලවට (ගල් අසුනෙහි) මස්තකයෙහි කරුණාව ඇති ස්ත්‍රියක සම්පයෙහි කලවයෙහි හිස තබාලා වැදහොත්තාහුය.

සොළොස් දහසක් නාටක ස්ත්‍රීන් “අපගේ ස්වාමීන් නිදහ කල අපි නෘත්‍ය කරන්නේ කාටදැ”යි කියාලා ගත්තාවූ පඤ්චාංගික තුර්ගනාටක(ආතත ආදී සංගීත භාණ්ඩ) තබාලා ගොස් තාපසයන් ලග ගසමුල වටලා ගෙණු බණු අස අසා උන්නාහ. එකියන ස්ත්‍රී තමා කළුවය සොල්වා රජ්ජුරුවන් පුඩුද්දුපුහ. පිබිද මගුල්සල්වට මත්තෙහි හිඳ “මෙතන සිටියා වූ වණ්ඩාල ස්ත්‍රීහු කොයි ගියේ දැ”යි විචාළහ. එවිට බිසව් කියන්නාහු “තාපස කෙනෙක් ලග හිඳ බණු අසති” කීහ. “යහපත, කුට (කපටි) තාපසයන්ට නිහඬක් කියමි” නැගී සිට කඩුව අයාපියා (අමෝරා) ඇරගෙණු මරන්ට දිවූහ. රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ වල්ලහ ස්ත්‍රී රජ්ජුරුවෝ ඉදිරියට ගොස් කඩුව ඇර ගත්තාහ. රජ්ජුරුවෝ ගොසින් “තොපි කුමනවාදී දැ”යි විචාළාහ. එවිට “මහරජ, මම ඝෞන්තිවාදී (ඉවසන සුලු) නමය”යි කීහ. “ඒ කුමක්ද? ඝෞන්තිවාදී නමැ”යි විචාළ තෙන “මා කෙරේ මෙහිත් කෙරෙහිත් අමෙහිත් කෙරෙහිත් මම එක කරුණාවමැ”යි කීහෙයින් “මම ඝෞන්තිවාදීමැ”යි කීහ.

“මුන්ගේ ඝෞන්තිය බලන්නට උවමැනවැ”යි වධකයා ගෙන්වූහ. වධකයාත් රත්කඩක් හැඳ රතක් කරලා රත්මල් පැලඳ පොරවක් අතින් ගෙන “කවරක් හට කවර වධයක් කෙරෙමිද වදුල මැනවැ”යි කීහ. “අනික් කාට වදු කරන්ටද තෙල කුට තාපසයා ඉස බිමලා ඵලාගෙන පිට පාර පන්සියයක් ද, බඩපාර පන්සියයක්ද, දැලයෙහි දෙසිය දෙසියක් ද ගසාල”යි කීහ. එවිට වධකයාත් කී ලෙස ගෙඩි

ගසා සිටියාහ. එවිට කියන්නාහු, “තවද තොපගේ ඝෞන්තිවාදී නොගියේද?”යි විචාලාහ. “ඇයි මහරජ මාගේ ඝෞන්තිය පයෙයි” කීහ. “පයක් කපාහරුව”යි කී හෙයින් වධකයාත් කී ලෙසම කළාහ. එවිටත් “තෝ කුමනවාදීද?”යි විචාලෙන් “ඇයි මහරජ, මාගේ අත් පා කැපුවයි කිමි ද මාගේ ඝෞන්තිය මාගේ හෘදයෙහි වේද?”යි කීහ. “නිව්ගේ කන් නාසා කපා තෝ ඝෞන්තිවාදීද?”යි විචාලෙන් “ඇයි මහරජ, මාගේ ඝෞන්තිය මාගේ ලෙයි නොවේද?”යි කියා වැදහොත් බෝධිසත්වයන් කැපූ අත් පා කන් නාසායෙන් හිය ලෙයෙන් රැඳී ඔත්තාහ.

එවිට රජුරුවෝ කියන්නාහු “ඇයි තාපසයානෙනි, තව දක්වා තොපගේ ඝෞන්තිය නොගියේද?”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මහරජ, ඝෞන්ති නම් අත් පා කන් නාසායෙහි තිබූ දෙයෙක්ද? මාගේ ගම්හීර වූ හෘදයෙහි පිහිටියේය. තොප කුමක් කළත් මාගේ ඝෞන්තියට කුමක් වේද?”යි කීහ. එවිට රජුරුවෝ “තොපගේ ඝෞන්තිය තොපගේ ලෙයිහිම තිබේ”යි කියා විච්ඡේන් ලයට ඇන්මක් ඇන පිටතලා ගියාහ. එවිට තාපසයන්ට උපස්ථාන කරන්නාවූ සෙනෙවිරඳුදු තාපසයන් කරා අවුත් තාපසයන්ගේ කපාපු අත් පා කන් නාසා ඇරගෙන කඩ කඩ බැඳ තාපසයන් ඇග ලේ පිය තාපසයන් එක්තෙනක සතප්පවා වැඳ එකත්පස්ව හිඳ කියන්නාහු “උත්තමයානන් වහන්ස, වධ කළ සේක් රජුරුවන් වහන්සේය. රාජ්ජවාසීන්ගෙන් වධයක් කරන්නක්වත් කළ කෙනෙක්වත් නැත. රාජ්ජවාසීන්ට

කෝපයක්වත් අමෙත්‍රියක්වත් නොකළ මැනවි, කෝප කරනත් මෙහි කරනත් රජ්ජුරුවන් වහන්සේටම කළ මැනවැ”යි කීහ. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් විසින් මාගේ කන් නාසා අත්පා කප්පවා වද කරන ලද. එසේ කළත් මම රජ්ජුරුවන් කෙරෙහි නිෂ්කරුණාවක් (අකරුණාවක්) නැත. එසේ හෙයින් රජ්ජුරුවෝ විරාත් කාලයක් ජීවත් වෙත්ව”යි “සුඛී සුවපත් වෙත්ව”යි කියා මෙහි කළහ. එකිනෙක කලාබු රජ්ජුරුවෝ තාපසයන්ගේ දෘශ්‍යමානසක් ඉක්ම උයන් කෙළවරට ගිය කල්හි දෙලක්ෂ සතලිස් දහසක් ඝනකඩ බොල් මහ පොළොව පලාගෙන අවිච්චි මහනරකයෙන් ගිනි කඳෙක් අවුත් රජ්ජුරුවන් පලසකින් වට කරන්නා සේ වටලා අවිච්චි මහනරකයට ඇරගෙන ගියේය. ඒ අර්ථය දැක්වන්නාවූ සඵලයන් වහන්සේ වදාරණ සේක් “මහණෙනි, මෙකින ඝෞන්තිවාද තාපසයෝ තමන්ගේ අත් පා කන් නාසා කපා දැලයේ පාර දහසක් ගසා වධකරන්නාහු කලාබුරජු කෙරෙහි කෝපයක් නොකොට මෙහි කළ සේක. ඵරජ පොළොව ධරාගතනොහී පොළව පලා ගෙන අවිච්චි මහනරකයට ගියේය”යි වදාළසේකැයි “එකිනෙක තාපසයෝ ඵදවස්ම කාලක්‍රියා කළහ”යි වදාරා මේ ‘ඝෞන්තිවාද ජාතිකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි කලාබු රජ නම් දැන් දෙවදුන්තස්ථවීරයෝය, සෙනෙවිරද්දු නම් ශාරීපුත්‍රස්ථවීරයෝය, ඝෞන්තිවාද තාපසව උපන්නෙමි දෙවනි දෙවු (දෙවියන්ට දෙව්) ශක්‍රාති ශක්‍ර වූ

වන්දනෙය්‍යාහිවන්දනෙය්‍යවු පුජනෙය්‍යාහිපුජනෙය්‍යවු තිලෝගුරු බුදුව මම්ම වේදු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.

305. ලොහකුමිති ජාතිකය

තවද තිලෝගුරු සඵඥරාජෝත්තමයානන් වහන්සේ එක් සමයෙක්හි සැවැත් නුවර ගොදුරු ගමිකොට දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන සේක්, කෝසල රජපුරුවන් අරභයා මේ ජාතිකය වදාළ සේක.

එක් දවසක් කෝසල රජපුරුවෝ රාත්‍රී භාගයෙහි නිරිසතුන් සතර දෙනෙකුගේ ශබ්දය ඇසූය. ඉන් එක් නිරිසතෙක් දුකාරය කීහ. එකෙක් සකාරය කීය. එකෙක් නකාරය කීය. එකෙක් සෝකාරය කීහ. ඔහු සතර දෙන පූඪී ජන්මයෙහි මෙම සැවැත් නුවර රාජ කුමාරව ඉපිද වේශ්වස්සිමදයෙන් (ඉසුරු මදයෙන්) බොහෝ කලක් පරදුරසේවනය පුරුදු කොට අනිකුදු බොහෝ අකුසල් රැස් කෙරෙමින් ජීවත්ව ආයු කෙළවර ඒ පරදුරකර්මය හේතු කොට ගෙන ලෝකුඹු නරකයෙහි උපන්නාහු, බුදුනෙක්හි පැසෙන සාලමෙන් පැසී තිස් දහසක් අවුරුද්දෙන් මුවවිටට (ගැට්ට ලගට) පැමිණ උනුන් දැක “කවර දවසෙක මේ දුකින් මිදෙමෝදැ?”යි ක්‍රමයෙන් බැගෑපත්ව ශබ්ද කළාහ.

කොසොල් රජපුරුවෝ මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි ඒ ශබ්දය අසා හයින් තැනි ගෙන යහන් මත්තෙහි නොනිද ඉඳුම අරුණු නැගී වේලෙහි පුරෝහිත බමුණන් අවුත් රාත්‍රියෙහි සැතපීමෙහි

උක් සැප විවෘත කල්හි රජපුරවෝ “ආචාරීවරයින්,
සැතපීමෙහි සැපයෙක් කොයින්ද රාත්‍රියෙහි මෙබඳු භයානක
වූ ශබ්දයක් ඇසීම” කිය.

ඒ ඇසූ බමුණන් විසින් අතුල්සලා (සොලවා) කම්පාව
සිටි කල්හි “කීමෙක් ද? ආචාරීනි” විචාරා “මහරජපුරවන්
වහන්ස, උග්‍රවූ ශබ්දයෝය”යි කී කල්හි “පිළියමට සමවේදැ”යි
කියා “ඒකාන්තයෙන් මේ ශබ්දයෝ ප්‍රතිකාර ඝෂම (පිළියමට
නොනිසි) නොවෙති. අපි වනාහි යාග විධානයෙහි මොනවට
දඝෂයමිහ. ඉදින් ප්‍රතිකාර නොහැර කරතොත් ශතාධික
(සියයට වැඩි) පරිත්‍යාග වශයෙන් මහත්වෙයි. ඒ මහත්වූ
යාගය අපගේ සාමර්ථ්‍යයෙන් අසුරවා සඵචතුෂ්ක නම්
යාගයෙන් අසුභ විපාකය වළකමිහ”යි කීකල්හි “එසේ විනම්
ප්‍රමාද නොකොට ඇතුන් සතරදෙනෙකු, අසුන් සතරදෙනෙකු,
ඇලි ගොන් සතරදෙනෙකු, මිනිසුන් සතරදෙනෙකු යනාදී
වශයෙන් කුරුල්ලන් දක්වා නොහැර සියළු දිපාද වතුෂ්පාද
ප්‍රාණීන් සතරදෙනා බැගින් අල්වා ගෙන එව”යි අමාත්‍යයන්ට
විධාන කළහ.

අමාත්‍යයෝ “යහපතැ”යි පිළිගෙන යටොක්ත වූ සියළු
ප්‍රාණීන් හා අනිකුදු යාගයට ගතමනා සියළු උපකරණ සපයා
යාගාවාට (යාග භූමියට) සමීපයෙහි සියළු ප්‍රාණීන් බැඳ
සිටුවූහ. බමුණෝද “යාගය මූලිකව බොහෝ බාද්‍යානොද්‍ය
(කැසුතු බුදිය යුතු) හා වස්තු ලබමිහ”යි යන උත්සාහයෙන්
“යාගයට මෙනම් මෙනම් දෑ උවමැනවැ”යි කියා ඔබමොබ

කුතුහලයෙන් ඇවිදිනාහුය. මල්ලිකාදේවී ඒ කෝලාහලය අසා රජ්ජුරුවන් කරා ඵලඹ “මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, ඛමුණෝ ඉතා මහත්ව බෙණොමින් කුතුහලව කුමට ඇවිද්දැ”යි විවාරා ඵබසට රජ්ජුරුවෝ “දේවීනි, තොපට ඉන් ප්‍රයෝජන කිමිද? තොපි තොපගේ ඵෙශ්වය්ඨියෙන් මත්ව ඉඳුව දුක් ඇත්තේ අපටම ඵේදැ”යි කීකල්හි දෙවනුවත් “කීමෙක්ද? මහ රජ්ජුරුවන් වහන්සැ”යි විවාරා “දේවීනි, මම මෙඛඳුව නෂ්ඨිය යුතු අනිෂ්ට (අශුභ) ශබ්දයන් ඇසීමි, ඵ් කාරණය ඛමුණන් අතින් විවාවලෙමි. ඛමුණෝ රාජ්‍යයට හෝ ඵෙශ්වය්ඨියට හෝ ජීවිතයට හෝ අන්තරාය පෙණොයි, සඵ්ඵතූෂ්ක යාගයම කොට ඵ් අන්තරාය වලකමිහයි කියා යාගයට සුදුසු උපකරණ සපයා මාගේ ඛසින් ඛබිමොඛ ඇවිදිනි” කීහ. “කීමෙක්ද? දේවයන් වහන්ස, මේ ශබ්දයන්ගේ නිෂ්පත්තිය දෙවියන් සහිත වූ තුන් ලොවට අග්‍ර පුරෝහිතයානන් වහන්සේගෙන් විවාවලසේක්දැ?”යි කියා “දේවීනි, දෙවියන් සහිත වූ තුන්ලෝ වැසි අග්‍රපුරෝහිතයානෝ නමි කවුරුදැ?”යි විවාවලෝය.

රජ්ජුරුවන්ට නැවත ඵ් මල්ලිකාදේවී “දේවයන් වහන්ස, ඵ් අග්‍රපුරෝහිතයෝ නමි අන් කෙනෙක් නොවෙයි, සියලු පදුර්ට (සියලු දේ) නිමවාදත් මනා ගෞතම සඵ්ඨෙයන් වහන්සේය. මේ මූඨි ඛමුණෝ කුමක් දනිද්ද? යුනුව (ඉක්මනින්) ගොස් ඛුදුන් විවාවල මැනවැ”යි කීකල්හි කෝසල රජ්ජුරුවෝ මල්ලිකාදේවීන්ගේ වචනය ගිවිස උදය මේ නිමවා සැපඬු රථයානාවකින් ඵේතවන විහාරයට ගොස් ඛුදුන් වැද

එකත්පස්ව ආදර දක්වා සිට “මහරජ, කුමට ආයෙහිදැ”යි විවාළ කල්හි “තීලෝගුරු සඵඥයන් වහන්ස, ඊයේ රාත්‍රියෙහි මම මෙබඳු ශබ්දයක් අසා උදැසන බමුණන්ගෙන් විවාළෙමි. ඔහු රාජ්‍යයට හෝ ජීවිතයට හෝ සැපතට හෝ අන්තරාය වෙයි, සඵචතුෂ්ක යාගය කොට අන්තරා වලක්කමිහයි කියා යාගස්ථානයෙහි කර්මාන්ත කෙරෙති. ඒ ශබ්දයන් සතර දෙනා ඇසීම කරණ කොටගෙන මට කවර උපද්‍රවයක් වේදැ?”යි විවාළහ.

එබසට ලොව එක මවෙක් වැනි මාගේ ස්වාමීදරුවූ බුදුහු අඬන ප්‍රත්‍රයක්හු ලෙහිලා සනසන්නාක් මෙන් “මහරජ, තට කිසි උපද්‍රවයක් නොවෙයි. නරකයෙහි උපන්නාවූ නිරිසත්තු දුක් අනුභව කෙරෙමින් ඒ ඉවසිය නොහී ශබ්ද පැවැත්වූහ. මහරජ මේ ශබ්දයෝ දැන් තා විසින්ම මතු අසන ලද්දේ නොවෙති. පුරාතනයෙහි රජදරුවන් විසිනුදු අසන ලද්දේමය. ඔහුද මෙපරිද්දෙන්ම බමුණන් විවාරා මෙසේම පශුසාතක (සතුන් මරණ) යාග කරැණු කැමතිව යාගෝපකරණ සපයා ප්‍රාණීන් බන්ධනගත කරවූහ. එකල නුවනැත්තෝ ඒ ශබ්දයන්ගේ අභිප්‍රාය (අරමුණ) ප්‍රකාශකොට කීහ. තයට පැමිණියාවූ මහජනයා මුදු අරවා ලෝවැඩ කළෝ වේදැ”යි වදුරා තුෂ්ණීමිහුව වැඩහිඳු අතීත කථාශ්‍රවණයෙහි කෞතුහල (ඕනෑකමින්) සිත් ඇති කොසොල් රජපුරුවන් විසින් ආරාධනා කළ කල්හි ඉකුත්වත් ගෙණාහැර දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි සසර සැරිසරන්නාවූ බෝධිසත්වතෙම ඵසමයෙහි කසී රට එක්තරා බමුණු කුලයෙකිනි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ වේදනුය (සාග්, යජුර්, සාම, වේදයන්) නිමවා දැන පඤ්චකාමය හැර ගිහිගෙන් නික්ම සෘෂිප්‍රවෘත්තයට පැමිණ පඤ්චාභිඤ්ඤා අෂ්ටසමාප්තති උපදවා ධ්‍යාන ක්‍රීඩා කෙරෙමින් හිමාලය වනයෙහි සිත්කළු වූ එක් වන ලැහැබෙකිනි වාසය කරන්නේය.

ඒ බුන්මදුන්ත රජතෙමේ එක් දවසක් රාත්‍රියෙහි නිරිසතුන් සතර දෙනෙකුගේ ශබ්දයන් අසා හයින් තැනිගෙන තා සේම රාත්‍රියෙහි නොනිඳු හිඳ උදය බමුණන් විවාරා උන් විසින් මෙම රාත්‍රී විධානාත්තරයෙක් (වැඩ පිළිවෙලක්) වේවයි ඒ උපද්‍රවය මෙම යාගයෙන් සන්සිඳුවමිහයි, මෙහි ධ්‍යානයට සමවැද එයින් නැගී ලොව බලන්නේ බරණැස් රජතෙම එකල උපද්‍රවය නසමි අඤ්ඤා මුඛ වූ බමුණන්ගේ බස් ගෙන නොයෙක් ගණන් ප්‍රාණීන් නසා බොහෝ උපද්‍රව පමුණුවා ගන්ට උත්සාහ කරන්නෝය. “අද දවස මම එතනට ගොස් සත්වයන්ට පැමිණී මේ උපද්‍රවයද රජනට පැමිණී පරලොව උපද්‍රවයද වලකා ජනරඤ්චන (ජනයා සතුටු කරවන) සංග්‍රහ කරන්නට සුදුසුය”යි සිතා සාධියෙන් අහසට පැන නැගී බරණැස් රජතුමාගේ උයනට බැස මගුල්සල්වට (ගල් තලාව) මත්තෙහි උන්නේය.

එසමයෙහි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේ ප්‍රධාන අතවැසි වූ එක් බමුණු කුමාරයෙක් ඔහු කරා එළඹ “ආචාරීන් වහන්ස, අපගේ වේදනුයෙහි එකක්හු මරා අනිකක් හට සැප කිරීමෙකැයි යන දෙයක් නැත. වෙද විරෝධ වූ මෙවැන්නක් කුමට කරණ දෙයෙක්දැ”යි කියා පුරෝහිතයා විසින් “මෙයින් අපට ඛන් මාංස කන බොන දැ හා බොහෝ වස්තු ලැබෙයි. තෙපි ඒ නොවලකා නිකන් ඉඳුව”යි කී කල්හි “මම මේ පාපවිධානයට සහාය නොවමැ”යි සිතා විවේක කැමතිව උයනට ගොස් මගුල්සල්වට මත්තෙහි උන් තාපසයන් දැක වැදෑ කරණ ලද ප්‍රිය කථා ඇතිව එකත්පස්ව හිඳ තාපසයන් විසින් “කිමෙක්ද? සගය මෙනුවර රජ්ජුරුවෝ දැනැමෙන් රාජ්‍යය කෙරෙදදැ”යි විචාළ කල්හි “ස්වාමීනි, රජ්ජුරුවෝ දැනැමින් රාජ්‍යය කෙරෙති. එතකුඳු උවත් රාත්‍රියෙහි ශබ්ද සතරක් අසා බමුණන් විචාරා උන් විසින් ඊට සඵවතුමක යාගය සුදුසුයයි යනු අසා දහස් ගණන් ප්‍රාණීන් අල්වා බන්ධනගත කළෝය. ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ වැනි සිල්වත් තාපස ස්ථවිරයන් විසින් ඒ ශබ්දයන්ගේ නිෂ්පතති (හේතු) කියා ඒ සතියෝ මරණින් මුදුන්ට නොවට්ඳිදැ”යි කීයේය.

තාපසයෝ “සගය, රජ්ජුරුවෝ අප නොහඳුනති. අපි රජ්ජුරුවන් නොහඳුනමින. ඉඳින් රජ්ජුරුවෝ අප අතින් විචාළෝ නම් සැක නැති වනසේ ශබ්දයන්ගේ අර්ථ පරකාශ කොට කියමින”යි කීහ. ඉක්බිති ඒ බමුණු කුමාරතෙම “සාමීනි, එසේ වීමේ මඳක් කල් ඉවත නොගොස් මෙහිම වැඩ උවමැනවයි මම රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කැඳවා ගෙනා එමි”

කියා ගොස් “දේවයන් වහන්ස, උයනෙහි මෙවැනි තාපස කෙනෙක් ඇතැ”යි දන්වා රජපුරවන් කඳවා ගෙන ආයේය.

රජපුරවෝත් මගුල්සල්වට මත්තෙහි ස්වණීප්‍රතිමාවක් (රන් පිළිමයක්) මෙන් තාපසයන් දැක එකත්පස්ව හිඳ තමා ඇසූ ශබ්දයන් පිළිවෙලින් කියා එහි අර්ථ කියන්ට යාවඤා කළහ. තාපසයෝ “මහරජ, මේ ශබ්ද පැවැත්වූ සතරදෙන පූජිතයෙහි ඔවුන් විසින් වස්ත්‍රාභරණ අන්තපාන මාලාගන්ධ විලේපනාදීන් මමන්ද කොට රක්ෂිත ගෝපිත වූ ස්ත්‍රීන් ඒ ඒ ස්ථානයෙන් ගෙන්ව ගෙන්වා බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි පරදුර පාපය රැස් කෙරෙමින් අනිකුඳු ප්‍රාණසානාදිවූ අනේකවිධ පාපයන් සිද්ධකොට ජීවිතාවසානයෙහි ලොහොකුඹු නරකයෙහි ඉපදු කකියා (පැසී) ගිය ලෝදියෙහි පෙනනැති පැසෙමින් තිස් දහසක් අවුරුද්දකින් මුළු විට පටන් යටතලයට පැමිණ නැවත තිස් දහසක් අවුරුද්දෙන් උඩුකුරුව පැසී අවුත් මුළු විට පැමිණ පිටත බලා ගාථා සතරක් සම්පූර්ණ කොට කියනු කැමතිව අකුරු සතරක් කියා ඉතිරිය කියන්නට කල් මඳව යට බලා කරකැවී එහිම ගිලී ගියාහ. ඔවුන් සතර දෙනා අතුරෙන් දුකාරය කියා ගැළුණු සචතෙම පූජිතයෙහි සියලු වස්තුවෙන් සම්පූර්ණව රාජ කුමාරව උපන්නාවූ දුන වස්තු හා දුන ඝෛත්‍ර ඇති යම්කිසි වස්තුවක් පරලොව අදහා නූදනමිහ. උපහෝග පරිහෝග වස්තු ඇතිවම පර ලොවට පිහිටක් නොකළමිහයි සියලු වස්තු පරදුරකර්මාදී අක්‍රියාවෙහි යොදා දුෂ්ට ජීවිකාවෙන් ජීවත් වූමිහයි කියනු කැමති විය. සකාරය කී සචතෙම “මේ

ලොහෝකුඹු නරකයෙහි පැසෙන්නාවූ අපට උඩුයටිව පැසී යාමී ඊමී දෙකින් එක්ව දැන් සැට දහසක් අවුරුදු හැමපරිද්දෙන් පිරී ගියේය. කවර කලෙක්හි කෙළවරක් වේදැ”යි කියනු කැමති විය. නිකාරය කී සභාවෙම “නිදුක්නි, මේ නරකයෙහි පැසී තව දක්වා කෙළවර නැත, කෙළවර අසවල් කලෙකැයි දක්නා කැමතිවූ අපට එවැනි කෙළවරෙක් නොපෙනේයි. ඒ එසේමය. පූච්චි ජන්මයෙහි තොප හා අප විසින් කෙළවරක් නැතිවම පරදුරාදී වූ බොහෝ අකුසල් කරණ ලද්දේමය. එවැනි අපට කෙළවරෙක් කොයින් නම් වේදැ” කියනු කැමති විය. සෝකාරය කී සභාවෙම “ඉඳින් මම මේ නරකයෙන් ගොඩ නැගී මනුෂ්‍ය ආත්මභාවයක් ලදින් නම් උදිතව (සතුවුව) සිටීමේ සංඛ්‍යාත බුදු පසේබුදු සවිචන්ගේ ආඥාව දැන දන්දෙන්නෙමි සරණසීලාදී සිල් රක්‍ෂා කෙරෙමින් බොහෝ කුසල් රැස් කරන්නෙමිවේදැ”යි කියා කැමති විය. යනාදීන් නිරිසතූන් සතර දෙනාගේ පූච්චිකර්මය හා අක්‍ෂරයන් සතරදෙනා පටන්ගත් අභිප්‍රාය ප්‍රකාශ කොට කියා මහරජ, නරකයෙහි උපන් සභාවෝ තමන් විඳිනා මහ දුකින් ශබ්ද පැවැත්වූහයි ඒ ශබ්දයන් කරණ කොට ගෙන තොපට කිසි අන්තරායක් නැත. තොප හය නොගනුව”යි රජ්ජුරුවන් ගිවිස්සූහ.

ඉක්බිති බරණැස් රජ්ජුරුවෝ බෝධිසභාවයන් වහන්සේගේ කථාව නැමැති අමෘතාභිෂේකයෙන් (අමාදිය ඉසීමෙන්) මහන් අස්වස් ලබනු වර බෙරලවා බන්ධනගත සභාවනට අහස දුනය දී යාගශාලාදිය පිදුනන කරවා ජනසංග්‍රහ කළාහ.

බෝධි සතියෝ ද ජනයාට හිතසැප එලවා කීප දවසක් උයන්හි වාසය කොට රජතට අවවාද දී පළමු විසූ හිමාලය වනයටම ගොස් වාසය කොට ආයු කෙළවර ධ්‍යානයෙන් නොපිරිහී බ්‍රහ්මලොව උපන්නේය.

ලෝක ස්වාමී වූ බුදුරජානන්වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙණු හැර දක්වා වදාරා “එකල්හි පුරෝහිතයාගේ අතවැසි බමුණු කුමාරතෙම දැන් ශාරීපුත්‍රස්ථවීරයෝය. තාපසව උපන්නෙමි දැන් බුදුවූ මම ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාරා මේ ජාතිකය පූජිතයෙකි ගලපා නිමවා වදාල සේක.

306. මාංග ජාතිකය

තවද සවිනේ (සියලු දහයුතු දේ) ගෙවා දුන් අප බුදුරජානන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන සමයෙහි ඒ වෙහෙර සමහර කෙණෙකුන් වහන්සේ විරේකයට තෙල් මුසු බෙහෙදක් වැලඳු හෙයින් මස් රස ආහාර පිණිස ගිලන් උපස්ථාන කරණ සමුම්සරන්වහන්සේ (එකට වසන හිඤ්ඤන්) සැවැත් නුවරට වැද බත් වෙළෙඳ විවීයෙහි ගෙපිළිවලින් සිගා ඇවිද කිසිවක් නොලදින් නැවත වෙහෙරට නික්මුණු සේක් ඉතා දහවල්ව පිටුපිණිස සිගාවඩනා සැරියුත් මහ තෙරුන් වහන්සේ විසින් අතුරු මග දැක “කීමෙක්ද? ඇවැත්නි, ඉතා උදුසනම ආහරින් වැලක එව්දැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “එසේ වී නම් මා හා එක්ව එව”යි එම විවීයටම කැඳවා ගෙන යන ලදුව උන්වහන්සේ දැක සතුවුව

උපාසකවරුන්ගෙන් පාත්‍රා පුරා බොහෝ මස් රස අහර ලැබ විහාරයට ගෙන ගොස් ගිලන් හිඤ්ඤාවට දුන් සේක.

උන් වහන්සේලා ඒ ආහාර වලද යපුනු කල්හි එක් දවසක් ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි වටින් රැස්ව උන්නාවූ හිඤ්ඤාවහන්සේ “අවැන්නි, ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ නම් දුටුවන් ප්‍රසන්න වන තරම් මහපින් ඇති සේක. විරේකයට බෙහෙත් වැලඳ හිඤ්ඤන් උදෙසා මස් රස අහර ලබනුව ඛන් වෙළඳ විටීයට සිගා ගොස් කිසිවක් නොලැබ එන්නා වූ හිඤ්ඤන් කැඳවා ගෙන ගොස් ඒ විටීයෙන් බොහෝ මස් රස හිඤ්ඤාව ඇරදුන්නාහ”යි යනාදීන් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ භාග්‍යමහිමය ආදී ගුණ කථාව ඉපද වූ සේක.

ගඳ කිලියෙහි වැඩ උන් සඵලයන් වහන්සේ ඒ කථාව දිවකනින් අසා වදුරා ධම්ම සභා මණ්ඩපයට වැඩ පනවන ලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩ හිඳ බුද්ධ තේජසින් තැනී ගෙන මුවෙන් නොබැනනුන් හිඤ්ඤන්ගේ දසාව (දෙස) බල බලා “මහණෙනි. මෙතැනි තෙපි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා “වෙන දෙයක් නොවෙයි සැරියුත් මහ තෙරුන් වහන්සේගේ එනම් ගුණ කථාවෙක අප කිය කියා උන්නේය”යි දැන්වූ කල්හි “මහණෙනි, දැන් මේ ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ දැන්මතු මාංශ හෝජයන ලද්දේ නොවෙති. පළමුත් ප්‍රිය කථාවෙහි දුක්ඛ වූ නුවණැත්තෝ මස් අහර ලද්දේ වේදැ?”යි වදුරා තුෂ්ණීමිහුනව (නිහඬව) වැඩ ඉඳ ඒ

කථා ස්වරූප අසනු කැමති හිඤ්ඤන් විසින් කළාවූ යාඥාව අරහයා ඉකුත්වත් ගෙන හැර දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි අප මහබෝසනානන් වහන්සේ මෙම නුවර සිටු පුත්‍රව ඉපිද එක් වැදි පුත්‍රයෙකු මුව දඩයමට ගොස් බොහෝ මස් ලැබ ගැලක් පුරා ලැබ ගෙන වෙළඳුමට නුවරට යන්ට නික්මුණු වේලෙහි ඒ නුවර අනික් සිටුපුත්‍රයන් තුන් දෙනෙකු හා එක්ව නුවරින් නික්ම මහවලට නුදුරුවූ එක් තෙහෙක්හි දුක්සැප කථා කෙරෙමින් උන්නේය.

ඉන් එක් සිටු පුත්‍රයෙක් මස් පිරුනු ගැල ගෙනෙන්නාවූ වැද්ද දැක “මේ වැද්ද ලවා මස් කඩක් ගෙන්වමිදැ”යි කියා ඉතිරි තුන් දෙන “යහපතැ”යි කී කල්හි ගැල කරා ගොස් “කොල වැද්ද, මට මස්කඩක් දෙවයි කීයේය. ඒ ඇසූ වැදි “අනුන් අතින් කිසිවත් ඉල්වන්නාවුන් විසින් ප්‍රිය කථා ඇතිවිය යුතුය. නුඹ එසේ නොවී පරුෂ වචනයෙන් ඉල්වූදැය. එවෙහි නුඹට නුඹ විසින් කීවා වචනය මෙන් පරුෂරහිත වූ දලඹුවම (හංකඩ) සුදුසුය. එය දෙමි” කියා පිට මාංශය හා කැපු රොම සහිත වූ දලඹුව දුන්නේය. ඒ දැක අන් සිටු පුත්‍ර තෙම “යහළු, තෝ කුමක් කියා ඉල්වා ගත්තෙහිදැ”යි විචාරා “කොල, වැද්දැයි කියා ඉල්වීම” කී කල්හි “මමද මොනුගෙන් මස් ඉල්වීම” කියා ගොස් “බෑනෙහි, මටද එක් මස්සක් දුන

මැනව”යි කියේම එබසට වැදී “මේ ලෝකයෙහි බැනෙනි, මලනුවෙහි යනාදීන් කියන්නාවූ ප්‍රිය වචනය මනුෂ්‍යයන්ට අගවූ දෙයක, අගවූ වචනය කී නොපට අගමාංසයම සුදුසුය”යි කියා මස්පිඩක් දුන්නේය.

ඒ දැක අනික් සිටු පුත්‍රතෙම “යහළු, තෝ කුමක් කියා ඉල්වා ගනීදැ”යි විචාරා “බැනෙනි කියා ඉල්වමි” කී කල්හි “මමද වැද්දු අනිත් මස් ඉල්වමි” කියා ගොස් “පියානෙහි, මට මස්සක් දෙව”යි කියේය. එබසට වැදී “ස්වාමීනි, මේ ලෝකයෙහි පියානෙහි කියන පුත්‍රතෙම පියාගේ ලය කමපා කෙරෙයි. එහෙයින් නොපගේ වචනය හෘදය මාංශයට සුදුසුය”යි කියා ඒ හා එක්ව මිහිරි මස් දුන්නේය.

ඒ දැක සතරවෙනිව බෝධිසත්වතෙම “යහළුව, තෝ කුමක් නිසා මස් ලද්දැ”යි විචාරී “පියානෙහි කියා ලදිමි”යි කී කල්හි “මමත් ඉල්වමි”යි ගොස් “මිත්‍රය, මටද මස් කඩක් දෙව”යි කියා ඉල්ලූ කල්හි එබසට වැදී තෙම “ස්වාමීනි, ලෝකයෙහි යමක්හු වසන ගමිහි මිත්‍රයෙක් නැත්නම් ඒ ගම ජනසූන්‍ය වනයක් වන්න. නුඹ වහන්සේ කියේ සියල්ලම ලැබ යුතු වචනයක එහි සතුව මම සියල්ලම දෙමි” කියා ගැල හා සමග ගෙනා මස් සියල්ලම දී ගැල බෝසනානන්ගේ ගේ දොරට ගෙන ගොස් පැමිණ වූයේය. බෝධිසත්වයෝ ද ගැලින් මස් බාවාගෙන ඉක්බිති ඕනට කළමනා සත්කාර උපකාර කොට ඔහුගේ අඹු දරුවන් ගෙන්වා ගෙන වැද්දු වැදී කමින් වලකා පින්කමෙහි යොදා තමාගේ සම්පත් අතුරෙහි

ඔහුද ජීවත් වන ලෙසට “සමීපයෙහි වාසය කරව”යි ජීවිතාන්තය දක්වා මිත්‍රධර්මය රක්ෂා කොට වාසය කළේය.

ලෝකස්වාමී වූ සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා “මහණෙනි, එකල්හි වැදි පුත්‍රව උපන්නේ දැන් මේ මාගේ ශාසනයෙහි ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය, ගැල හා සමග සියළු මාන්සය ලද්දවූ සිටු පුත්‍රයා නම් දැන් බුදුවූ මමීමය”යි තමන් වහන්සේ ගෙනහැර දක්වා මේ ජාතිකය පුඵාපරසනී ගලපා නිමවා වදාළ සේක.

307. සස ජාතිකය

මෙම සැවැත් නුවර කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් බුදුපාමොක් මහ සංඝයා වහන්සේට සියළු පරිඡේකාර සපයාලා තමන් දෙර මාහැඟි මඩුවක් ලවා බුදු පාමොක් මහ සඵසයා වහන්සේ පවරා (ආරාධනා කොට) ගෙනවුත් මධ්‍යයේ උතුම් ආසන පනවා වඩා හිඳවා නොයෙක් රසයෙන් යුක්ත භෝජනය වලඳවා “ස්වාමීනි, සෙටත් කරුණා කොට වදාළ මනෙවැ”යි කියා මෙම ලෙසම සත් දවසක් පවරා දුන් දී සත් දවසක් බුදුන් ප්‍රධාන කොට ඇති පන්සියක් රහතූන් වහන්සේට පිරිකර දුන්නාය.

බුදුහු වලඳු අන්තයෙහි අනුමෙවෙනි බණ වදාරණ සේක් “උපාසකය, තා සොමිනස් විය යුතුය. නුඹ විසින් මේ දන්දීම නම් පුරාතන පණ්ඩිතවරුන්ගේ වංසානුගත වෘත්තියක. එඹල පුරාතනයේ නුවනැති පණ්ඩිතවරු තමන් සමීපයට ආ

යාවකයන් හට ජීවිත පරිත්‍යාග කොට තමන් ඇඟමස් දුන්නේය”යි වදාළ සේක.

ඒ සිටු පුත්‍රයා විසින් “ස්වාමීනි, පෙර නුවනැත්තන් විසින් ඇඟමස් දුන් නියාව අසනු කැමැත්තෙමි”යි ආරාධනා කළ කල්හි ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළ සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජකිහු රජ කරණ කල්හි බෝධිසත්වයන් ද සස යෝනියෙහි ඉපිද වනයේ වසන සේක. ඔබ හිඳිනා වනයට එක් දිසාවක මහා පචීනයෙක, එක් දිසාවෙක වනයෙක, එක් දිසාවෙක ගඟෙක සස පණ්ඩිතයන්ට සහාය තුන් දෙනෙක් ඇත්තාහ. ඔහු කවුරුයන්? වඳුරෙක, සිගාලයෙක, මස්කාවෙක, සසපණ්ඩිතයෝ යයි මොහු සතර දෙන එක්ව වසන්නාහු. තමන් ගොදුරු කන තැනින් ගොදුරු සොයාගෙන කා දස දවසින් දස දවස එක තැනකට පැමිණ මිහිරි කවා කරන්නාහු. ඔවුන්ට සස පණ්ඩිතයන් වහන්සේ අවවාද කරණ සේක. “එමිබා සගය, දන් දෙව සිල් රකුව පෙහෙවස් වසවයි” තුන්දෙනාට අවවාද වශයෙන් ධර්ම දේශනා කරන සේක. ඔහු තුන්දෙන ඔබගේ අවවාද පිළිගෙන තමන් හිඳිනා වනලැහැබට වැද සුවසේ හිඳිනාහ.

මෙසේ වසන කල එක් දවසක් බෝසනානෝ ආකාශය බැඳීවාහු පිරුණු සඳ දැක සෙට පොහොය දවස හෙයින් පොහොය දවසයයි නියම දැන අනිකුත් තුන් දෙනාට වදාරණසේක් “සෙට පොහොය දවසය, තෙපි තුන්දෙන සිල්

සමාදානව පෙනෙවස් ගනුවයි සිල්වත්ව සිට දුන් දුනෙහි විපාක ඉතා මහත. එසේ හෙයින් තමා සමීපයට ආ යාවකයෙක් ඇත්නම් තෙපි අනුභව කරන දෙයින් ආහාරයක් දුන් දිලව”යි වදාල සේක. ඔහු ගිවිස තමා හිඳිනා තැන ශතපී දෙවනදු උදෑසනම මස්කාවානෝ ගොදුරු සොයා ගත ඔස්සේ ගියාහ. එවෙලේම එක් බිලි වැද්දෙක් රේමස් සත් දෙනෙකු බාගෙණු වැලක අමුණා ගෙන ගත වැලි පීරා යට ලාපියා වසා ගතපාත බිලි බාන පිණිස පලා ගියේය. මස්කාවා මාංශ ගන්ධය ආක්‍රාණය කොට වැලි පීරා පියා මස් වැලක් ඇත, ඇරගෙන මේ මසුන් හිමි කෙනෙක් ඇරගත මනෙවැයි තුන් විටක් අඬගා හිමි කෙනෙකුන් නොදැක අමුණාලු වැල බැහැරගෙනවුන් තමන් වසන තැන තබාලා වේලා ආකල කම් සිතා තමන්ගේ සීලය ආවර්ජ්ජනා කොට උන්නාහ.

සිව්ලානෝත් ගොදුරු සොයා ගියාහු. එක් ක්ෂේත්‍රපාලයෙකුගේ (කුඹුරු රකින්නා) රැක වල පැල එල්වා තිබූ පලහු (පුලුස්සන ලද) කරවල ඇවිව දෙකක්ද, ගොයකුද, එක් දිගෙඩියක් ද දැකලා මේ හැම හිමි කෙනෙක් ඇද්දැයි තුන් විටක් අඬගාලා හිමි කෙනෙකුන් නොදැක දි ගෙඩිය එල්වා තිබූ උගය කර එල්වා ගෙන කරවල හා ගොයා දැනින් බැහැර ගෙන හිඳිනා වන ලැහැබේ තබා වේලා ආකල කම් සිතා සීලය සඳහන් කොට හුන්නේය. වඳුරානෝත් වනයේ ගොදුරු සොයා ඔහු මී අඹ කැනක් (පොකුරක්) ගෙනවිත් වේලා ආසන්න වූ කල කම් සිතා සිල් සඳහන් කොට හුන්නාහ.

බෝසතානෝ වේලා ආකල භීතණුසුගක් කාපියමි සිතා
 තමන් වහන්සේ සීලය ආවර්ජ්ජනා කොට වැදූ හොත් සේක.
 නැවත සිතන සේක් ඉඳින් අද මා සමීපයට යාවකයෙක්
 බඩසාගිනි කියා නමි උගට මා කන තණු කන්ට කියන්ටන්
 නොපිළිවන. භාලේ, තෙලේ, උදු, මුන් ආදී කිසිවෙක් මාගේ
 නැත. ඉඳින් මගේ සමීපයට යාවකයෙක් ආ නමි මාගේ
 ඇගමස් ඔහුට දුන් දෙමි සිතූ සේක. ඔහුගේ සීල තේජසින්
 ශක්‍රයන්ගේ පාණ්ඩුකමිබල (පඩු ඇඹුලේ අස්න) ගෞලාසනය
 හුනුවිය. ශක්‍රයෝ මේ කීමෙක්දේ හෝ යි බැලුවාහු ඒ
 කාරණය දැක සස රජ්ජරුවන් පරීක්ෂා කෙරෙමි සිතා අවුත්
 පළමු මස්කාවන් වසන තැනට ගොසින් සිටියාහ. මස්කාවන්
 විසින් “බමුණු, කුමක් නිසා ආයේදැ?”යි කීකල්හි
 “පණ්ඩිතයෙනි, යමිතමි ආහාරයක් ලදින් නමි නුඹ වහන්සේ
 සේම මමත් පේවගෙණු (පෙහෙවස්) බුන්මවාරියාව (බඹසර)
 රකිනෙමි වේදැ”යි කීහ.

“යහපත, මම තොපට ආහාරයක් දෙමි” කියා
 දන්වන්නාහු. “ඵමිබල බමුණු, අනුන් විසින් දියෙන් ඇරගෙණු
 ගොඩනගන ලද රේමසුන් සත් දෙනෙකු ලදිමි. ඒ මට
 ආහාරය පිණිස තුබුයේය. ඒ තොපට දෙමි. ඒ අනුභව කොට
 පෙහෙවස් රකිව”යි කීහ. ඒ අසා ශක්‍ර බ්‍රාහ්මණයෝ
 කියන්නාහු “උදුසන වන්නාට පසුව කියා එන්නමේවේදැ”යි
 සිවලා සමීපයට ගියාහ. උන් විසිනුත් “බමුණු සිටියේ
 ඇයිදැ”යි කී කල්හි “පණ්ඩිතයෙනි, ආහාරයක් ලදින් නමි
 පේවගෙන මමත් බුන්මවාරියාව රකින්නෙමිවේදැ”යි කීහ. උයින්

කියන්නු “ඵඹා මම වෙලා ආකල කමී සිනා කුඹුරක් රකිනා ගොවියෙකු පැල තුඩු පැලෙනු කරවල මසුන් දෙන්නෙකු හා මෙසේම පැලෙනු ගොසෙකු හා දිය ගෙඩියක් හා ගෙනවුත් තිබුයේය. ඵ් දෙමී අනුභව කොට සිල් සමාදන්ව මේ ඉතා රමය වූ වනයෙහි සිත්වන් රැකක් මුල හිඳ බුන්මවරියාව රකුව”යි කීහ. බමුණු කියන්නේ “තව උදසන උව, පසු එන්නෙමී වේදැ”යි වඳුරා සමීපයට ගියාහ.

උන් විසිනුත් “බමුණ, කුමක් පිණිස සිටියේදැ?”යි කී කල්හි එලෙසම “පණ්ඩිතයෙනි, ආභාරයක් ලදින් නමී මමත් පෙහෙවස් රකින්නෙමී වේදැ”යි කීහ. “එමීබල බමුණ මා ගෙනා මී අඹයෙක් ඉතා මධුර රස ඇත්තේය. තොපි රිසිසේ සමාධිව අනුභව කොට සිල් සමාදන්ව මේ රමය වූ වනයේ කැමති රැකක් මුල හිඳ මහණ දුමී පුරව”යි කීහ. “තව උදසනය, පසුව එන්නෙමී වේදැ”යි කියා සස පණ්ඩිතයන් සමීපයට ගියේය.

උන් වහන්සේ විසින් “බමුණා සිටියේ නැ”යි කීකල්හි “පණ්ඩිතයෙනි, යමිනමී ආභාරයක් ලදින් නමී මමත් පෙහෙවස් වෙසෙන්නෙමී වේදැ”යි කීහ. ඵ් අසා බෝධිසත්වයෝ මහ සොමීනසයට පැමිණ “බමුණා ආහර සොයා මා සමීපයට ආගමන ඉතා යහපත. අද මම පෙර මා විසින් නුදුන් විරූ දනක් තට දෙමී තොපි වනාහි ජේවන තැනැත්තන් හෙයින් ප්‍රාණවධ (පණ නැස්ම) නොකරන්නා වේද තොපි දරකඩ රැස්කොට ගිනි මොලවා අගුරු බස්වා මට කියාලවයි, මම

මාගේ ආත්මදානය තට පමුණුවාලා අගුරට පැන පියම්, මාගේ ශරීර මාංශය පැලඹී ගිය කල මා අනුභවකොට පියා මහණදම් කරව”යි ඔහු හා කැටිව වදාරණ සේක. “එමිබල, බමුණ තට දී ලන්ට මාගේ උඳු, මුත්, සාල්, තෙල් ආදී වූ කිසිවකුත් නැත. මා ගින්නේ පැලඹී ගිය කල මාගේ මස් අනුභව කොට බුන්මවරියාව රැක මේ වනයේ වසව”යි වදාල සේක. ශක්‍රයෝ ඔහුගේ බස් අසා තමන්ගේ ආනුභාවයෙන් අගුරු රැසක් මවාලා බෝසතානන්ට ගිනිමොලවා “අගුරු බස්වාලීම”යි කීහ. උන් වහන්සේ සැතපී හිඳිනා හිතණ යහනින් නැගී සිට එතනට ගොසින් සිතන සේක. “මාගේ ඇඟ කෙස් අතුරෙන් කිනිතලන් ආදී යම් කිසි හීන් වූ සත්ව කෙනෙක් ඇත්නම් ඔහු නොමියෙත”යි සිතා තුන් විටක් කිලිපොලාපියා තමන්දූගේ සියළු ශරීරය දැන මුබයෙහි පැමිණේවයි අධිෂ්ඨානකොටලා පියුම් ගැබකට පැන පියා සතුවුව හුන් රාජ භංසයකු මෙන් සතුවූ සිත් ඇතිව අගුරු මුදුනට පැනපුසේක. ඒ ගිනි වනාහි මහ බෝසතානන්ගේ ලෝමකූප (ලොම් පිහිටි තැන) මාත්‍රයකටවත් උණුසුම් පමණකටවත් උෂ්ණාකාරයක් කළ නුහුනුයේය. හිම ගඞ්භයකට (හිම ගුහාව) වන්නා සේ සියළු ශරීරය සිහිල් වූයේය. ඉක්බිති බමුණා කැඳවාලා “බමුණ, තාගේ ගිනි සිසිලය, මාගේ ශරීරයෙන් එකකෙසකුත් හුනුකොටපිය නුහුනුයේය, මේ කිමෙක්දැ”යි වදාළ සේක. “පණ්ඨිතයෙනි, මම බ්‍රාහ්මණයෙක් නොවෙමි, ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයායි දැන් හුඹ විමසන පිණිස ආමි” කීහ. මහ බෝසතානෝ වදාරණ සේක “ශක්‍රයෙනි,

තෙපි සිටුව නොප තබා මේ සියළු ලෝකවාසීහු එක්වත් දුන් දීමෙන් මා පරදවාලිය හෙන්නෝ නැත. යමක් මා නොදෙති යන්නක් කවරකෙනෙක් කියද්දැ?”යි මහ බෝසතානෝ සිහනාදු කළහ.

ඉක්බිති ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ සස පණ්ඩිතයන් වහන්සේ තිරිසන්ව කළාවූ අරුමය මේ හඳුකල්පය මුළුල්ලෙහි සියළු සත්‍වයන්ට ප්‍රකාශව පෙනෙනු මැනවැයි අංජනකුට පථිතය තමන් ආනුභාවයෙන් මිරිකාපියා රස අරුරගෙන ව්‍යුමණ්ඩලයෙහි සස රූපය හැඳ බෝධිසත්‍වයන් වඩා ගෙනවුත් ඒ වන ලැහැබ අළුත් භීතණු ඇතිරිපිට වඩා හිඳුවාලා තමන්ගේ දිව්‍ය ලෝකයට ගියාහ. ඒ පණ්ඩිතවරු සතරදෙන සමග එක්සිතව අටසිල් පන්සිල් නොකඩ කොට රැක කමිටු පරිද්දෙන් ස්වර්ගස්ථ වූහ.

බුදුරජානන් වහන්සේ මේ ජාතකය ගෙන හැර දක්වා වදුරා වතුරාර්ය සත්‍යයන් ප්‍රකාශ කොට ජාතකය නිමවා වදුල සේක. ධර්ම දේශනාවගේ කෙළවර සියළු පිරිකර දුන් සිටු පුත්‍රයා සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය.

“ එමිබා මහණෙනි, එසමයෙහි මස් කාවා නම් දැන් ආනන්දස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි සිගාලයා නම් දැන් මොද්දලසානස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි වදුරා නම් දැන් ශාරිපුත්‍රස්ථවිරයෝය. සස පණ්ඩිතයෝ නම් බුදුවූ මමම වේදැ”යි වදුළු සේක.

308. එකරාජ ජාතිකය

තවද හුදුනිවන් මවාලූ රුවක් වැනිවූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොසොල් රජපුරුවන්ගේ අමාත්‍යයෙකු අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදහ. මෙහි වර්තමාන කථාව සෙය්‍යංස ජාතිකයෙහි විස්තර වශයෙන් කියන ලදී.

මෙහි යටගිය දවස බරණැස් නුවර එක් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජජය කරණ සමයෙහි එක් අමාත්‍යයකු ඒ රජපුරුවන් වහන්සේගේ අන්තඃපුරයට වැදී කළ කථාව මහා සීලව ජාතිකයෙහි ආයේය.

මෙහි කොසොල් රජපුරුවෝද දඩ්බමල්ල නම් රජපුරු කෙනෙකුන්ගේ අන්තඃපුරයට වැදී අමාත්‍යයාගේ කියමනින් බරණැස් නුවරට අවුත් එකරාජ රජපුරුවන් වහන්සේ අල්වා ඉස්බීම බලා කකුල් උඩලිය එල්වා (කකුල් උඩ අතට දමා එල්වා) දඩ්බමල්ල රජපුරුවෝ මතුමහල්තලයට පැන නැගී පලක් බැඳ හුන්නාහ. මතුමහල්තලයෙහි උන් දඩ්බමල්ල රජපුරුවන්ගේ සකල ශරීරයෙහි දුහ අල්වාගෙන (මුළු ඇඟ පුරා දහඩිය දමා) ඉවසියනොහි බීම පෙරලී බොහෝ ආයාසයෙන් අමාත්‍ය ගණයා කැඳවා විවාරන්නාහු “එබඹ අමාත්‍යයෙහි, මාගේ ශරීරය දුහ අල්වා ගෙන බොහෝ වේදනාවෙන් පීඩිත වීම, කුමන කාරණයක් පිණිස දැ?”යි විචාළහ.

රජ්ජරුවන්ට අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “නිරපරාධ දැනගමෙන් රාජ්ජය අනුභව කරන්නා වූ එකරාජ රජ්ජරුවන්ට කළ ගහටයෙනැයි (කළාවූ හිරිහැර නිසා) නුඹ වහන්සේට දහ පැමිණියෙ”යි කීකල්හි එබස් අසූ රජ්ජරුවෝ “ඔහු උනව”යි කී බසින් ගිය අමාත්‍යයෝ එකරාජ රජ්ජරුවන් ධ්‍යාන සැපයෙන් ආකාශයෙහි පලස් බැඳ උන්නා දැක ගොස් රජ්ජරුවන් කීබස් අස්මින් වහා නැගීසිට අවුත් රජ්ජරුවන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස්ව සිට කියන්නාහු “එකරාජ රජ්ජරුවන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ එක්ව වැස සැප අනුභව කොට සුඛමාලව (මහත් සුවසේ) රාජ්‍යය කළ නුඹ වහන්සේ මේසා ආයාසයකට (මෙතරම් උත්තරයකට) පැමිණත් නුඹ වහන්සේගේ දෙයියෙහිමත් පියුමක් බඳවූ මුඛ සෝභාවත් ශරීර වණීයත් මදකුත් නොමිරිකීම සමාධි සිතකින් ඉඳිනේ කුමන කාරණයකින්දැ?”යි විචාළ සේක.

එවිට එකරාජ රජ්ජරුවන් වහන්සේ දඩ්බමල්ල රජ්ජරුවන් වහන්සේට කියන සේක. “මා විසින් පළමුව භාවනා නමස්කාර කිරීමෙන් ද, පඤ්චාහිඤ්ඤ අප්ඨ සමාපත්ති උපදවා ධ්‍යාන සැපයෙන් පලක් බැඳ ඉඳිමනම් මාගේ මුඛ සොභාවද (මුඛයෙහි ස්වභාවය) ශරීර වණීයද කුමක් පිණිස මිරිකේදැ”යි කීහ.

එපවත් දඩ්බමල්ල රජ්ජරුවෝ අසා එකරාජ රජ්ජරුවන් වැඳ ඝෂමා කරවාගෙන කියන්නාහු “මහ රජ්ජරුවන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේගේ රාජ්‍යය පාවාගත මනවැ”යි රාජ්‍යය පාවාදී

ද්‍රෝහිකම් කළ අමාත්‍යයාට ආඥා කරවා (දඬුවම් කිරීමට නියම කොට) “නුඹට සතුරන්ගෙන් හයක් පැමිණියේ නම් මට භාරය”යි කියා රාජ්‍යයට පලා ගියහ.

එකරාජ රජුටුවන් වහන්සේත් රාජ්‍යය අමාත්‍යගනයාට පාවාදී තපස් රක්ෂා කරන පිණිස වනයට ගොස් රක්ෂා කළ සේක් වේ දැයි මේ ජාතිකය නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි දඬිබමල්ල රජුටුවෝ නම් මෙසමයෙහි ආනන්දස්ථවිරයෝය, එකරාජ රජව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

309. දුද්දුර ජාතිකය

තවද හුදුනිවන් මවාලූ රුවක් වැනි වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක්තරා කෝපී වූ හික්කු කෙනෙකුන් අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

වර්තමාන කටාව යට කියන ලද බොහෝ ජාතික වල දක්වන ලද, මෙහි වනාහි ඒ කෝපී හික්කුන් වහන්සේ කැඳවා ගෙන ධම් සභා මණ්ඩපයෙහි වැඩ උන් සඵලයන් වහන්සේට දැක්වූ කල්හි සඵලයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “එමිබා මහණෙනි, මේ හික්කුහු නොකීකරු වූයේ දැන් මතු නොවෙයි පෙරත් දිව්‍ය නාගව ඉපිද තමා නොකීකරු හෙයින් දඬුවම් පිණිස කසල ගොඩක් මත්තෙහි තුන් අවුරුද්දක් වාසය කළාවේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැයි” ආරාධිත වූ බුදුරජානන්වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය ද්‍රව්‍ය බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි දුදුදුර නම් නාග භවනයෙහි සුරදුදුර නම් නාරජෙකුට පුත්‍රව මහාදුදුරයෝයයි වූලදුදුරයෝයයි නාරජනු දෙදෙනෙක් උපන්නාහ.

ඉන් වූලදුදුර නම් නාරජපුරුවෝ නාමෙනෙවියන් මරා තලා බොහෝ වේදනා කෙරෙහි. පිය නාරජපුරුවෝ ඒ අසා වූලදුදුරයන් මාගේ නාග භවනයේ වසනට බැරියයි වහා නික්මුණු මනෙවැයි කියා එබස් අසා මහාදුදුර නාරජපුරුවෝ කියන්නාහු “පියානන් වහන්ස, මාගේ මලනුවන් කළ වැරදි ඉවසා වදාල මනෙවැ”යි කියා රැඳවූහ.

දෙවන වාරයෙහිත් නාග භවනයෙන් යනට කී කල්හි මහාදුදුරයන්ගේ යාඤ්චට රැඳවූහ. තුන්වන වාරයෙන් වූලදුදුර නාරජපුරුවන්ට නාග භවනයෙන් යනට කී කල්හි මහාදුදුර නාරජපුරුවෝ පියානන්ට කියන්නාහු “පියානන් වහන්ස, මාගේ මලනුවන් වූලදුදුරයන් මේ මුරයන් (වාරය) රඳවා වදාල මනෙවැ”යි කන්නලව් කී කල්හි සුරදුදුර නාරජපුරුවෝ කියන්නාහු “දෙවරයෙක තොප කී කන්නලව්වට රැඳවූමින. තුන් වෙනි වාරයෙන් රඳවනට බැරිය, තොප කළ වැරද්දට පාටව පිණිස තුන් අවුරුද්දක් කසල කොඩක විසුව මනෙවැ”යි කියා යවූහ.

ඔහු දෙදෙන එපරිද්දෙන්ම ගොස් මහත් වූ කසලක් මුදුනේ වසන්නාහ. ඒ නා රජ දෙන්නා ගොදුරු පිණිස නොයෙක් තැන ඇවිදිනවා කුඩා කොල්ලෝ දැක කියන්නාහු

“මහත් වූ හිසක් සිහින් වූ වාලගයක් ඇති ගැරඬියන් දියබරණුමෙන් හිස ඇත්තා වූ මේ සර්පයන් දෙනුනා මරමින”යි කැට මුගුරු ඇරගෙන ගසමින් ඇවිදිනාහ. මෙපවත් ඉවසා ගත නොහී වූලදද්දර නා රජ්ජුරුවෝ බැනන්ට කියන්නාහු “බැනන් වහන්ස, අපි දෙනුනම මහත්වූ විෂ තේජස් ඇති නාරජ්ජුරුවමින. අපගේ විවර නොදැන මේ කොල්ලෝ කැට මුගුරුන් ගසා අපහස නපුරුන් බැන නිස්සාරව ඇවිදිනාහු. මෝට මම මහත් වූ විෂ ධූම ඇරමෝදැ”යි බැනන් අතින් විවාළ කල්හි මහාදද්දර නාරජ්ජුරුවෝ “ඵමිබා මලනුවෙනි, අපගේ පිය රජ්ජුරුවන් වහන්සේ අතින් තොප අසා ගෙන දුක විදින පිණිස මෙනහට ආමින. අපගේ විවරන් කවුරුන් බවත් මේ කොල්ලෝ නොදන්නාහ. එසේ හෙයින් මොවු කෙරේ කෝපි නොව”යි අවවාද කියා ඒ කසල ගොඩ තුන් අවුරුද්දක් විසූ කල්හි පියනාරජ්ජුරුවෝ තමන් පුත්වූ දරුවන් දෙදෙනා තමන්ගේ නාගභවනයට ගෙන්වා ගෙන වූලදද්දරයන්ගේ අභිමානය බිඳ දෙබැයෝම ස්වස්ථයෙන් (සුවසේ) වාසය කළාහයි මේ ‘දද්දර ජාතිකය’ නිමවා වදළ සේක.

“එසමයෙහි වූලදද්දරයෝ නම් ඒ කෝපි හික්ෂුහුමය, මහාදද්දරයෝ නම් බුදුවූ මම්මවේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදළසේක.

310. මහරොදන ජාතිකය

තවද අසරණ සරණ වූ අප බුදුහු දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන සේක් එක්තරා කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු අරහයා මේ ජාතිකය වදාළ සේක.

සැවැත් නුවර වැසි එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් නමාගේ බැයා මළ කල්හි ශෝකයෙන් ආහර වර්ජිත කොට ස්නාන විභූසන (සැරසීම) මාලාගන්ධ විලේපනාදිය (ගැල්වීම) නොකෙරෙයි, රූකෂවූ (කටුක) ශරීර ඇතිව සවස උදෑසන බැයා දැවුනැන සොහොනට ගොස් අඩයි. එක් දවසක් බුදුහු අඵයම් වේලෙහි මහා කරුණා සමාප්තියට සම වැද එයින් නැගී “මාර්ග ඵල ලැබීමට හේතු සම්පත් ඇති වෛනෙයජනයෝ (හික්මවිය හැකි) කවුරුදැ?”යි ලොව බලා වදාරණසේක්. කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ සෝවාන් ඵලයට සුදුසු බලවත් හේතු සම්පත ඇති බව දැක දෙවෙනි දවස් පස්වරු වේලෙහි එක් හික්කු කෙනෙකුන් වහන්සේ පසු මහණ කොට ගෙන ඔහු කෙරෙහි පැවති අනුග්‍රහයෙන් ගේ දෙරට වැඩි සේක.

ඉක්බිති ඒ කෙළෙඹි පුත්රතෙම බුදුහු වැඩිසේකැයි යනු අසා පෙරමගට අවුත් මහත් ආදරයෙන් බුදුන් නමාගේ ගෙට වඩාගෙන ගොස් මාහැඟි වූ බුද්ධාසනයක් පනවා එහි වැඩ උන් කල්හි වැද එකත් පස්ව උන්නේය. ඵට්ට බුදුහු “කීමෙක්ද? කෙළෙඹිය ශෝකයක් ඇද්දැ?”යි විචාරා වදාළ සේක. එකල්හි කෙළෙඹි පුත්‍ර තෙම “ඵසේය ස්වාමීනි, මාගේ බැයන් වහන්සේ මළ තැන් පටන් බොහෝ ශෝක ඇත්තෙමි”

දැන්වීමේ බුදුහු “සියලු සංස්කාරයෝම අනිත්‍ය නොවෙද්දී? ඒකාන්තයෙන් මේ ශරීරය නම් ජරාවෙන් මිරිකී ව්‍යාධියෙන් පීඩිතව මරණින් හේදයට (බිඳීම) පැමිණෙති. එබඳු ස්වභාව අත්තේය. මේ ලෝකයෙහි උපන්නාවූ සත්‍යයන් සංස්කාරයන් අතුරෙහි නිත්‍යව නොනැසී පවත්නා එකකුදු නැත්තේය. එහි නුවණැත්තවුන් විසින් කවර ශෝක කිරීමක්ද? පෙර නුවණැති පණ්ඩිත ජනයෝ තමන්ගේ බැයෙක් මළ කල්හි බිඳෙන සුළු දෙය බිඳුණේය. නස්නා සුළු දෙය නැසුණේයයි සංස්කාරයන්ගේ අනිත්‍ය ස්වභාවය සලකා ශෝක නොකළෝවේදැ”යි වදුරා තුෂ්ණිමිභූතව වැඩ හිඳ ඒ කථාව අසනු කැමැති කෙළෙඹී පුත්‍රයා විසින් ආරාධිත වූ සේක් අනිත් කථා වස්තු ගෙණ හැර දක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි අප මහා බෝධිසත්‍ය නෙම එම නුවර අසු කෙළක් ධන ඇති සිටු කුලයක ඉපිද දෙමවුපියන්ගේ ඇවෑමෙන් සිටු තනතුරට පැමිණ බැසින් නිසා ජීවත් වන්නේය. මෑත භාගයෙහි බෝධි සත්‍යයන්ගේ බැවූ ඒ සිටානෝ කාල ක්‍රියා කළහ. ඤාති මිත්‍රාදිහු බොහෝ දෙන මහ හඬින් බැහැරව විලාප කියති. එතැනින් රැස්වූ එකදු සත්‍ය කෙනෙකුදු සොමිනසට නොපැමිණ ස්වභාවෙන් සිටිනට සමථියක් නොවීය. බෝසනානෝ පමණක් නොහඬති. විලාප නොකියති. මුඛවිකාර (මුහුණෙන් දක්වන)

පනෙකුදු නොදැක්වූහ. ඒ දැක සෙසු ජනයෝ “මේ පුරුෂයාගේ කාය්දීදැන්මක් බලව, මේතෙම ඉතා තද රෝදු එකෙක, තමාගේ බැසාගේ ධන කොටස් දෙකම එක් කොට අනුභව කරමිසි යන සිතින් බැසාගේ මරණ කැමති වූයේවනු”යි යනාදී බෝසතානන්ට නින්දා කරන්ට පටන් ගත්හ. අතවැස්ස බන්ධුහුදු එසේම නින්දා කළහ. අවවාද කළහ.

එකල්හි බෝධිසත්ව තෙම “එඹා තෙපි හැම දෙනම තොපගේ අඤ්ඤා (මෝඩ) ස්වභාවෙන් ලාභය, අලාභය, අයසය, යසය, සැපය, දුකය යන අෂ්ටලෝකධර්මය සියළු සත්වයන්ට නියත බව නොදනිති. මාගේ බැසා මළේය. ඔහු මළාය යනාදී අධා විලාප කියව. මම ඒකාන්තයෙන් මියන්නෙමිමය. තෙපි සියල්ලෝමද එසේම මියන්නාහ. ඉඳින් අධිතොන් තමා හට පැමිණෙන්නාවූ මරණ සලකා අඬන බව මිස අනුන්ගේ මරණ උදෙසා ඇඬුමට කාරණයක් නැත. හේතුවෙන් උපදනා සියලු සංස්කාරයෝම නැතිවෙති. පළමු ස්වරූපයෙන් පවත්නේ නොවෙති. තෙපි හැම දෙනම මේ බව හා යථෝක්ත අෂ්ටවිධ (අටවැදැරැමි) ලෝක ධර්මය ස්වාභාවය නොදැන අඬතැදු ඒ සියල්ල දන්නා වූ මම කුමට අඬමිදැ?”යි කියා නැවත ඒ ජනයන් හට “ඇවැත්නි, තෙපි සියල්ලෝ මළ එකෙක් හට හැඬමි වැලපිමි කෙරෙති, මියන්නාක් බලා නොකෙරෙති. මේ ලෝකයෙහි සියලු සත්වයෝම ඔවුනොවුන් පසු පස්සෙහි පිළිවෙලින් මරණට පැමිණෙති. නොමියෙන එක සත්වයෙකුදු නැත. තවද මේ ලෝකයෙහි අධිකතර දිව්‍ය සම්පත්තියෙහි පිහිටි ශක්‍ර බ්‍රහ්මාදී

දෙවියෝද එසේම මනුෂ්‍ය ලෝකයෙහි අධික වූ ආධිපත්‍යයට පැමිණී වක්‍රවර්ති ප්‍රාදේශික මඩලිකා දී වූ රජ දරුවන් ආදී කොට ඇති සියලු මනුෂ්‍යයෝද බලසම්පන්න සිංහ ව්‍යාසු හස්ති අශ්වාදී අනේකවිධ වතුෂ්පද (සිව්පා) ජාතීහුද මහානුභාවසම්පන්න ගරුඬ (ගුරුලා) රාජයන් ආදී වූ අනේකවිධ පක්ෂීහුද උග්‍රවූ විෂ තේජස් හා මහත් දිව්‍යානුභාව ඇති වාසුකී මහාකාලාදී සර්ප රාජයෝද යනාදී වූ අපාද (පා නැති) දීපාද වතුෂ්පාදදී වූ සියලු සභයෝම තමතමන් ශරීරයෙහිම ඉසුරුනුවුවානු දිව්‍ය මනුෂ්‍යලෝකාදී තම තමන් උපන් ස්ථානයෙහි ද ශරීර ධන ජීවිතයෙහි ද සිත් ඇලවාම පරිත්‍යාග කරණ බව මුත් එහි ආලය හැර මියන්නෝ නොවෙති. මේ යථෝක්ත ප්‍රකාරයෙන් කාම භවය රූප භවය අරූපභවය යන තුන් ලෝවැසි සභයන්ට පැමිණියාවූ සුවදුක් දෙකම නිරන්තරයෙන්ම ඒකාකාරව නොපැවත සැපයට අනතුරුව දුකය දුකට අනතුරුව සැපයයි යන මේ දෙක ක්‍රමයෙන් පෙරලී වක්‍රාකෘතිව (වකුටුවී) පවත්නා හෙයින්ම වංචල වන්නේයයි දැක අෂ්ටලෝක ධර්මය දක්නා වූ නුවනැත්තවුන්ට හැඬීම් වැලපීම් නිෂ්ප්‍රයෝජනව වැටහෙන්නේය. තෙපි මේ මහත්වූ සොක නැමති පචීතයෙන් මිරිකී කවර කාරණයකින් දුක් අනුභව කරවීද? තවද යම් කෙනෙක් ස්ත්‍රීධූර්ත (ගැහැණුන් කෙරෙහි ඇලුණු) සුරාධූර්ත (සුරාවෙහි ඇලුණු) වෙද්ද, දු කෙළි ආදියෙහි ලෝල වෙද්ද, අනිත්‍යාදී වශයෙන් පැවතීමයයි කියන ලද යොනිසො මනසිකාරයෙහි යෙදීමක් නැත්තානුද, කෙලෙස් නැමති සතුරන් ජය ගැමීමෙහි

සෞරවිශ්ඨී (උක්ෂ) නැතිවෙද්ද, ධර්මාධම් විභාග කල්පනාවකදු නැතිව ආස්වාස මාත්‍රයෙකින් ජීවත්වෙද්ද යන මේ ධර්මයෙහි අඳුක්ෂ වූ ආඥාන බාල ජනයෝ තමන්ගේ අඥාන මුසිවූ (මුළාවූ) බව හේතු කොට ගෙන ඤාති ව්‍යසනාදිය (විනාශය) පැමිණී කල්හි අධිමිත් අනේකප්‍රකාර විලාප කියමින් ධර්මය දැන ඤාති මිත්‍රාදීන්ගේ මරණයෙහි අධිමි වැලපීමේ නොකරන්නාවූ නුවනැත්තවුන්ට කිසිවක් නොදන්නා අඥානයෝයයි අපහාස කෙරෙති”යි යනාදීන් කුසල් අකුසල් හා අශ්ටලෝක ධර්මය විභාග කරණයෙන් ධර්ම දේශනා කොට සෝක දුරු කෙළේය.

බුදුහු මේ අතීත වස්තුව ගෙනහැර දක්වා වදාරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට කෙළෙහි පුත්‍රයා සෝවාන් ඵලයට පමුණුවා “එකල්හි අධින්නා වූ මහජනයා ධර්මිකථාවෙන් නිස්සෝක කළාවූ සිටු පුත්‍රයා නම් මමීම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ ගෙන හැර දක්වා මේ ‘මතරොදන ජාතිකය’ පූච්ඡරසන්ධි ගලපා නිමවා වදාළ සේක.

311. කනවෙර ජාතිකය

තවද ලෝකස්වාමී වූ තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ගමකොට ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සේක් පුරාණ දූතියක් (පැරණි පෙම්වතියක්) විසින් පොලඹන ලදුව සස්නෙහි උකටලී (කලකිරුණ) එක් හිඤ්ඤ කෙණෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය වදාළ සේක.

මෙහි වර්තමාන කථාව අටබ්ක (අටවන) නිපාතයෙහි ඉන්ද්‍රිය ජාතකයෙහි කී පරිද්දෙන්ම දත යුත්තේය. බුදුහු ඒ හිඤ්ඤ හට “එමිබල මහණ, තෝ පළමුත් මේ ස්ත්‍රිය නිසා කඩුවෙන් ඉස් කැපීමට පැමිණියේ වේදැ”යි වදුරා එපවත් අසා නුවණැති හිඤ්ඤන්වහන්සේ විසින් යාඤ්ඤකොට (අයැද සිට) දැන්වූ කල්හි ඉඤ්ඤන්වත් (අතීත) කථාව ගෙණ හැර දක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහුමදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි අප මහ බෝසතනානන් වහන්සේ කසී රට එක්තරා ගමෙකිනි එක් සිටාන කෙනෙකුන්ගේ ගෙය පිළිසිඳු සොර නැකතකින් (බෙරණ නැකත) බිහිව වැඩි විය පැමිණ ශෞරවිශ්ඨී (සුර වීර) හා ඇත් පොච්චකුට බඳු වූ බල ඇති ලෝක ප්‍රසිද්ධ සොරකම් කොට ජීවත් වනසේක. කිසි කෙනෙකුන් අල්වා ගත නොහෙති. එක් දවසක් සිටාන කෙනෙකුන්ගේ ගෙට උමං බිඳු වැද බොහෝ වස්තු අරගත් කල්හි දෙවෙනි දවස නුවර වැස්සෝ රජපුරුවන් කරා ඵලඹ කියන්නා වූ “දේවයන් වහන්ස, එක් මහ සොරෙක් නුවර බොහෝ සොරකම් කොට ඇවිදිනේය. ඔහු ඇල්ලුව මැනවැ”යි කීහ.

රජපුරුවෝද ඔහු අල්වන්ට නුවර රැකවලෙහි නියුක්ත පුරුෂයාට නියෝග කළහ. ඒ පුරුෂතෙම රාත්‍රියෙහි රැකවලුන් ඒ ඒ තැන්හි මුළු මුළුවකොට (කණ්ඩායම් වශයෙන්) සිටුවා

බඩු හා එකිනෙකට සොරු අල්ලා ගෙන රජපුරවනට දැන්වීමේය. එකලේනි රජපුරවෝ සොරුන්ගේ ඉස සිඳිනට ඒ පුරුෂයාට නියෝග කෙළේය. ඒ පුරපාල පුරුෂ තෙම සොරු පිටිතල හයා බැඳ (අත් දෙක පිටුපසට තබා බැඳ) රත් කණේරු මල්දම් කරලා උළුකුණු (උළු කුඩු) ඉසට ගසා විවිසන්ධියක් පාසා සැමිටියෙන් (කසයෙන්) පහර දෙමින් කර්කඟු (රළු වූ) අඩ ඇතිව වඳ බෙරගස්වමින් සොරුන් මරණ තැනට ගෙනයන්ට වන්නේය. මේ නුවර වොලෝගෙන (කළමිනි, සෝෂාකරමින්) ඇවිදින සොරතෙම අල්වන ලද්දේයයි මුලුනුවර එක කෝලාහල විය.

එසමයෙහි ඒ නුවර දවස දහසක් ලබන්නා වූ පන්සියයක් වෛශ්‍යා පිරිවර ඇති සාමා නම් වූ රාජ වල්ලභ වූ වෛශ්‍යාවක් (වෙසගන) ඇත. ඔී තොමෝ එදවස්ද තමා වාසය කරණු ප්‍රාසාදයාගේ මතුමාලේ සිටිමැදුරු කවුළුව හැර විවිස බලන්නී උතුම් වූ රූප සොනාවෙන් අග්‍රප්‍රාප්තවූ (අගතැන්පත්ව) දුටුවන් ප්‍රසාදවහවූ (පහදවන, ප්‍රියමනාපවූ) සියල්ලන්ගේ මත්තෙන් පෙනෙන්නාවූ සොරහු දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව මේ උතුම් වූ රූප ශ්‍රී ඇති පුරුෂයා කවර උපායකින් තමාට වල්ලභ කර ගනිමිදේහෝයි සුදුසු උපායක් සොයන්නී තමනට වැඩි හැසිරෙන්නාවූ එක් ස්ත්‍රියක් අනට දහසක් දී මේ සොරතෙම සාමාවගේ මලනුවෝය, සාමාවන් හැර සොරුට පිටිවතලෙක් (උදවිකාරයෙක්) නැත. නුඹ විකිණීමේ මේ දහස ගෙන මේ පුරුෂයා සාමාවන්ට දුන මනෙවැයි කියා යන ලෙස් උගන්වා ගමන් කරවූවාය.

ඒ ස්ත්‍රී දහස ගෙන ගොස් ඒ පුරුෂයානට දී
එපරිද්දෙන් කීවාය. එකල්හි ඒ පුරපාලක පුරුෂ තෙම
කියන්නේ “මේ සොරතෙම ප්‍රසිද්ධ වූ එකෙක. එසේ හළ
නොහැක්ක. අන් පුරුෂයෙකු වධයට ලද හොත් පිළිසන්
යානාවෙක (වැසුණු යහනක) හිඳුවා එවන්ට පිළිවන්දැ”යි
කියේය. ඒ ස්ත්‍රීද එපවත් අසාගෙන ගොස් වෛශ්‍යාවට
කීවාය.

එසමයෙහි එක් සිටු පුත්‍රයෙක් සාමාව කෙරෙහි පිළිබඳ
සිත් ඇතිව දවස දහසක් දෙයි. ඒ සිටුපුත්‍රතෙම එදවස් සවස්
වේලාවෙහි දහසක් වස්තු ගෙන ඇගේ ගෙට ගියේය. ඒ
සාමාවද ඔහු දුන් දහසින් බඳපියල්ල අතට ගෙන උකුලෙහි
තබා අධන්ට පටන් ගත්තීය. “කුමට අඩද්දැයි?” විචාල කල්හි
කියන්නී “සාමිනී, වධයට ගෙනයන්නාවූ මේ සොර තෙම
අනිකෙක් නොවෙයි මාගේ මලනුවෝය, තමා හීන නිවු
සොරකම් කරන හෙයින් ලැප්පාවෙන් මා සමීපයට එන්ඩ
අසමත්ය. පුර පාලක පුරුෂයා හට මා විසින් යාඥකොට
කියාය වූ කල්හි “දහසක් දුනහොත් අරිමි” කියා එවිවේය.
දැන් මේ දහස ගෙන ගොස් පුරපාලක පුරුෂයා හට දෙන්නට
නිසි පුරුෂයෙකු නොබලමි” කීවාය. ඒ සිටුපුත්‍ර තෙම අඤ
කෙරේ පිළිබඳ සිතින් “මම ගෙනගොස් දෙමි. නොප ශෝක
නොකරව”යි අස්වැසීය. එකල්හි ඕනොමෝ කියන්නී එසේවිනමි
සාමිනී නොප විසින් ගෙනා දහස නොපිම ගෙනගොස් දෙවයි
කීවාය. ඒ සිටු පුත්‍ර තෙම තමා ගෙනා දහසින් බඳපියල්ල
ගෙන පුර පාලකයාගේ ගෙට ගියේය.

ඒ පුර පාලක පුරුෂ තෙමේම සිටු පුත්‍රයා සඟවා තබා සොරු පිළිසන් යානාවක හිඳවා සාමාවගේ ගෙට යවා “අප විසින් මේ වධයට ගෙනා පුරුෂතෙම රාජ්‍යයෙහි ප්‍රසිද්ධ සොරෙක, මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි මනුෂ්‍යයන් නිඳි ගෙන හැසුරුණු වේලෙහි මරමින්”යි ඉතිරි රාජ පුරුෂයන්ට ව්‍යාජයෙන් කියා මදක් කල් යවා මනුෂ්‍යයන් නිඳි ගත් කල්හි සිටු පුත්‍රයා මහත්වූ රැක වලින් සොරුන් මරණු තැනට ගෙන ගොස් කඩුවෙන් හිස කපා ශරීරය උළ තබා නුවරට වන්නේය. එතැන් පටන් ඒ වෛශ්‍ය දු තොමෝ අන් පුරුෂයන් අතින් කිසිවක් නොගෙන සොරු හා එක්වම ප්‍රියසංවාසය කෙරෙමින් වෙසෙයි.

ඉක්බිතිව ඒ සොරු සිතනුයේ මෝතොමෝ ඉතා මිත්‍ර ද්‍රෝහිය. අනිකක්හු කෙරෙහි සුපිළිබඳ සිත්වූ නමුදු ඒ සිටු පුත්‍රයා මෙන් මාත් මරවා ඔහු හා එක්වත් ප්‍රිය වාසය කරන්නීය. කවර උපායකින් මෑ කෙරෙන් මිඳෙමිඳු? මෙහි බොහෝ දවසක් කල් නොයවා යා යුතු යයි සිතා ඉක්බිති සිතන්නේ “යන කල සිස් අතින් ගොස් ප්‍රයෝජන කිමිඳු? මැගේ ආහරණයන් ඇරගෙන යෙමි” සිතා එක් දවසක් සිතන්නේ “සොඳුර, අප මැදිරියෙහි ලූ කුකුලන් මෙන් නිරන්තරයෙන් ගෙයිම වැදලා ඉඳ දුක් විඳිමෙන් ප්‍රයෝජන කවරේද? උයන් කෙළියට යමින්”යි කීහ. ස්ත්‍රී “යහපතැ”යි ගිවිස කන බොන දෑ ඇතුළුව උපකරණ සපයාගෙන තොමෝ ස්වර්ණාභරණයෙන් සැරහී සොරු හා එක්ව පිලිසන් යානාවෙකින් උයනට ගියාය. ඒ සොරුද අෂ හා එක්ව

උයනේ කෙළ ඇවිදිනේ දැන් මා විසින් යන කලැයි සිතා ඇස සමග රනි ක්‍රීඩා (රාගිකව හැසිරෙන, සංවාසය) කරණු කැමැත්තෙකු මෙන් කනේරු ගස් ගොල්ලකට වැද ඇස ආලිංගනය (වැලඳ ගැනීම) කරන පසාරයෙන් (ආකාරයෙන්) දැඩි කොට මිරිකා මුර්ජාකොට සියළු ආහරණ ගලවා ඇගේ උතුරු සළුවෙහිම පොදියක් කොට බැඳ කරට දමා ගෙන උයන් වැට පැනගෙන පලා ගියේය.

සොරු ගිය නොබෝ කලකින් ඒ ස්ත්‍රිය සිහිලැබ බැණ නැගී සිට තමාගේ පිරිවර ස්ත්‍රීන් කරා ගොස් “මාගේ ස්වාමි පුත්‍රයා කොයිදැ”යි විචාරා උන් විසින් “නොදනුමින”යි කී කල්හි “මුර්ජා වූ මා මළැයි යන හෙයින් ගියේවනැ”යි සිතා දෙමිනසට පැමිණ ගෙට ගොස් “මාගේ ප්‍රිය වල්ලභයා දුටු දවසක මුත් කවර සැප විඳිමෙක්දැ”යි යන ශෝකයෙන් සැරහූ යානෙහි නොසැතපී හූමිසෙය්‍යාව (බීම වාඩිවීම) කෙරෙමින් මනා වස්ත්‍රයෙහිද ඇළුම් නොකොට කිළිටු වස්ත්‍ර අඳිමින් එකවේල අනුභව කෙරෙමින් සුවඳ මල් ආදිය නොපැළඳ හැරම යම්කිසි උපායකින් ප්‍රිය වල්ලභයා ගෙන්වා ගනිමිසි සිතා නාටකයන් ගෙන්වා දහසක් වස්තු දී “නොප විසින් නොයන තැන් නැත. ගම් නියමිගම් රාජධානි ආදියට ගොස් ගී නැටුන් පවත්වන තැනි පළමු කොට මේ ගීතිකාව ගායනා කරව. මාගේ ස්වාමිපුත්‍ර තෙම එතැනිහි වී නම් මේ ගීතිකාව අසා තෝ සමග කථා කරන්නේය. ඉක්බිතිව මම සැපසේ ඉඳිනා බව කියා කැඳවා ගෙන එව. අනුන් හෝ කියා එව”යි නියෝග කොට තමාගේ ගීතිකාව උගන්වා

මාර්ගෝපකරණ (මග වියදම්) සපයා දී යැවුවාය. ඒ නාටක ජනයෝ ඒ බරණාසේ නුවරින් නික්ම ගමී නියමිගමී පිළිවෙලින් ගී නැටුන් පවත්නා ඇවිදිනාහු. ඒ සොරනු වාසය කරණ පිටිසර ගමට පැමිණ එතැනින් රැස්වූ පිරිස් මැද නෘත්‍යමණ්ඩලය මැද ගී නැටුන් පවත්වන්නා පළමු කොට මේ ගීතිකාව කීහ.

යන්තං වසන්ත සමයෙ කණුවෙරෙසු භානුසු
සාමං බානාය පිලෙසි සාතං ආරොග්‍යමබුච්චි

මේ ගාථාවෙන් කීයේ නම් අනේකවිධ පුෂ්පවල පල්ලවාදියෙන් (දලු) වනය සොහොමන් වූ වසන්ත කාලයෙහි උයන් කෙළියට ගියා වූ නුඹ වහන්සේ මොන වට පිපී මල් පැහැයෙන් රන්වූ සොහො ඇති කනේරුගස් අතුරට වැද රතික්‍රීඩා අභිප්‍රායෙන් සාමා නම් ස්ත්‍රියක් ආලිංගනය කොට මුර්ජාවූ කල්හි මළයි යන හයින් සැඟවී ගිය සේක්ද, ඕනොම නුඹ වහන්සේට තමා නිදුක්ව ජීවත්ව ඉඳිනා බව කියන්නීය යන අභිප්‍රාචය.

ඉක්බිති ඒ පිරිස් අතුරෙහි අසා සිටියා වූ සොර තෙම නාටකයා කරා එලඹ කියන්නේ “එඹල කොල නාටකය, තෝ සාමාව ජීවත්ව ඉඳිති කියන්නෙහිය. මම වනාහි වචනය අදහන්නෙමි නොවෙමි. එඹල නාටකය මෙලොවෙහි පවනෙක් තණු පරඩලා මෙන් පච්ච ගෙන යන්නේය යන මේ බසෙක් ඇද්ද? එබස ඇදහිය යුතු නොවෙයි. ඉඳින් පවනෙකින් පච්චයක් ඔබ්බොබ ගෙන යන්නේ වී නම් මේ මුළු ලොව ද

එපරිද්දෙන්ම ගෙන යයි. පොළොව හා පච්ඡයන් පවතින් ගෙන යෙති යනු යම්සේද, සාමාව ජීවත් වෙති යනුද එමෙන් වන්නේය. යම් හෙයකින් සාමා නම් ස්ත්‍රී මළාද ඈ ආරෝග්‍යව විචාරති යනු කුමට අදහමිද? මළ සතියෝත් කථා කෙරෙන්නද?”යි කීයේය. ඒ වචනය අසා නාටක නෙම කියන්නේ “සාමිනි, නුඹ වහන්සේ කුමක් කියන සේක්ද? ඒ සාමාවෝ මළෝ නොවෙති. අන් පුරුෂයකු කැමැත්තෝද නොවෙති. නුඹ වහන්සේ නික්ම ආ තැන් පටන් කිවුටු වූ වස්ත්‍ර හැඳ එක්වෙලේ අනුභව කොට සුවද මල් විලේපනාදිය දුරු කොට යහන්වරා බිම සැතපී නුඹ වහන්සේගේ ඊම බලමින්ම ඉඳිති” කීයේය.

ඉක්බිත්තෙන් සොරනෙම කියන්නේ “ඕ නොමෝ ජීවත් වේවයි නොවේවයි අදගෙන් ප්‍රයෝජන නැත. ඕ නොමෝ නොබෝ කලක් තමාගේ පුරුදු වූ නියමසාමී වූ සිටු පුත්‍රයා මට පැමිණී වධයට යොදා කිසි පුරුදුකමක් (හැඳිනීමක්) නැත්තා වූ අමුතුව දුටු මා වධයෙන් මුදු තමාට වල්ලහ කළාය. මතු අන් පුරුෂයකු දුටු කල ඔහු නිසා මාත් අනර්ථයට පමුණුවන්නීය. එසේ හෙයින් ඈ සම්පයට යන්නා තබා මෙයිදනුද ඇගේ නම් පුවත් නොඅසන්නාවූ ඉතා දුරු තැනකට යෙමී” කියා ඒ නාටකයන් බල බලා සිටියදී වස්ත්‍රය තරව ඇඳ වේගයෙන් නික්ම ගියේය. නාටක ජනයෝ එපවත් දෙවනුව ගොස් සාමාවට කීහ. ඒ ඇසූ සාමානෙම තමා කළ මිත්‍රද්‍රෝහයට කලකිරී පළමුවෙන් තමාගේ වෛශ්‍යා ස්වභාවයෙන් ජීවත් වූවාය.

තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ “මහණ, තෝ දැන් මතු නොවෙයි. පෙරත් මේ ස්ත්‍රී නිසා දුකට පැමිණියේ වේදැ”යි වදුරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කිරීමෙන් මේ ජාතකය නිමවා වදුළු සේක. දේශනාවගේ කෙළවර ශාසනයෙහි උකටලීවූ හිඤ්ඤාවහන්සේ සොවාන් ඵලයෙහි පිහිටි සේක.

“ඵකල්හි වෛශ්‍යාව නිසා ඉස් කැපුන් ලත් සිටු පුත්‍රයා නම් මේ උකටලීවූ මහණය, ඵකල්හි සාමා නම් වූ වෛශ්‍යාව නම් උකටලී කරවා ශාසනයෙන් වුත කරවන්ට උත්සාහ කළ පුරාණ දැනිකාය. ඵසමයෙහි සොරව උපන්නේ දැන් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ ගෙණු හැර දක්වා වදුළු සේක.

312. තිත්තිර ජාතකය

තවද සමක්‍රීංශන් පාරමිතා සම්භාරයෙන් සංසිද්ධ (සම්පූර්ණ) බොධිඥානයෙන් සුපරිසුද්ධ ස්කන්ධසන්නාන (අතිශයින් පිරිසිදු) ඇති අප තිලෝගුරු සමයක් සම්බුද්ධ සඵඥරාජොත්තමයානන් වහන්සේ කොසඹෑ නුවර ගොවරග්‍රාම (ගොදුරු ගම) කොට බදුරිකා නම් ආරාමයෙහි බුන්මව්භාරයෙන් (උතුම් හැසිරීමෙන්) වාසය කරණු සේක් රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදුළු සේක.

මෙහි වර්තමාන කථා වස්තුව යට තිපල්ලභී ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් කියන ලද්දේය. මේ මතු කියන තිත්තිර

ජාතකයෙහි ධර්ම දේශනාවට කාරණයෙක් යම් කලෙක උපන්ද එසමයෙහි ධර්ම සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන් හිඤ්ඤා වහන්සේ විසින් වදාරණයෙක්, “ඇවැත්නි, රාහුල ස්ථවිර තෙම ත්‍රිවිධ ශික්ෂාවන් (සීලාදී තුන් වැදෑරුම් හික්මීමෙන්) පුරුදු කැමැත්තේ නම් ඔහු කෙරෙහි ද කුකුස් (සැකය) කරන්නේ අනුන් විසින් කරණ ලද අවවාදයෙහි පිහිටන්නේය”යි යනාදීවූ ආයුෂ්මත් (පැවිද්දන් බාල අයට කරන ඇමතීමෙක්) රාහුල ස්ථවිරයන්ගේ ගුණ කථාවත් හෙවත් ප්‍රශංසාවත් පහල වූ කල්හි ඒ හිඤ්ඤාවහන්සේ විසින් කරන ලද ප්‍රශංසාව දිව කනිත් අසා වදාරා ශාස්තෘවූ බුදුරජානන් වහන්සේ සුගන්ධ ගන්ධකුටි (සුවඳ ගඳකිළිය) විහාරයෙන් තුන්තරා ගමනින් එක්තරා ගමනකින් වැඩ වදාරණ සේක් “එම්ඹා මහණෙනි, දැන් වනාහි කීනම් කථාවකින් යුක්තව උනුමහ”යි කී කල්හි බුදුහු එබසට වදාරණයෙක් “එඹා මහණෙනි, රාහුලයන් ශික්ෂා නැති වූයේත් කුකුස්කාරී (සැක සහිත) වූයේත් අවවාදක්ෂම (අවවාද ඉවසන) වූයේත් දැන් මතු නොවෙයි. පෙරත් තිත්තිර නම් ඤජුඳු (කුඩා) පක්ෂි ජාතියක ඉපිදත් මෙබඳු ශික්ෂා ඇති ගුණ ධර්මයෙන් යුක්ත වූයේ වේදැ”යි මුඛමාත්‍රයක් (වචන මාත්‍රයක්) දක්වා වදාළ කල්හි හිඤ්ඤා විසින් “ස්වාමීනි බුදුරජානන් වහන්ස, ඒ අතීත ප්‍රවෘත්තිය භවයෙන් ප්‍රතිවිඡනන (වැසුනු) හෙයින් අපට නොදැනෙන්නේය. අපට දැනෙන පරිද්දෙන් විස්තර වශයෙන් ප්‍රකාශ කොට වදාළ මැනවැ”යි ආරාධිත වූ බුදු රජානන් වහන්සේ වදාරණ සේක්.

යටගිය ද්‍රව්‍ය බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙණෙකුන් සතර සංග්‍රහ වස්තුවෙන් (දුනය, ප්‍රියවචනය, අර්ථවරියා, සමානාත්මතා යන සතර) ජනරඤ්ජනය (මහජනයා පාලනය කරන) කොට රාජ්‍යශ්‍රී අනුභවකරණ කල්හි පුරණ ලද බෝධිසමභාර ඇති අප මහබෝධිසභවතෙම බ්‍රාහ්මණ කුලයෙහි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණියේ තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙන් සියළු උගතමනා සිල්ප ඉගෙන එයින් අවුත් හිමවත් වන පෙදෙසෙහි සාමිප්‍රවුජ්‍යාවෙන් (නාපස පැවිද්දෙන්) පැවිදිව ඉර්ධිවිධාදී වූ පඤ්චානිඤුවන්ද (සාද්ධි විධ, දිබ්බසෝත ආදී අභිඤ්‍ය පහ) රූපාරූප අෂ්ටසමාප්තිද (සමාපත්ති අට) නිපදවා ධ්‍යාන ක්‍රීඩාව කරන්නේ සිත්කළු වන ලහැරබෙක්ති වාසය කොට ලුහු ඇඹුල් සෙවිනා සඳහා එක්තරා ප්‍රත්‍යන්ත (පිටිසර ගමකට) ග්‍රාමයකට ගියේය.

ඒ ගමිනි මනුෂ්‍යයෝ ඒ නාපසයන් දැක සතුටු සිත් ඇත්තවුන් එක්තරා වනයක පන්සලක් කොට පිණ්ඩපාතාදී ප්‍රත්‍යයෙන් (ආහාරයෙන්) උපස්ථාන කරන්නාවූ ඒ පන්සලේ වාසය කරවූවාය. එකල්හි ඒ ගමිනි පක්ෂීන් මරා දුරාහරණාදිය කරණ එක්තරා වැද්දෙක් වටුවෙකු ගෙන යාපත්කොට අභ්‍යාස කරවා මැදිරියෙක ලා රක්ෂා කරන්නේය. එසේවූ වටුවා වලට (වනයට) ගෙන ගොස් ඔහුගේ ශබ්ද අසා ආ තිප්වටුවන් (වටු විශේෂයක්) අල්වා ගෙනෙන්නේය. ඒ මැදිරියේ උන්නේ වටුවා සිතන්නේ “මාගේ කුලෙහි බොහෝ නෑයෝ මාගේ ශබ්දය නිමිත්ත කොට ගෙන

විනාශයට පැමිණෙන්නාහ. මේ අකුශලය මට පැමිණේදෝහෝ”යි නිශ්ශබ්දව උන්නේය. වැදි පුත්‍රයා ඒ පක්ෂියා බැන නොනැග ඉන්නවා දැක ඔහු කෙරෙහි කිපුනු සිත් ඇත්තේ උන ලැල්ලකින් (උණු පතුරකින්) ඔහුගේ ඉස් මුදුනේ පහරමින් පීඩා කරන්නේය. එසේ වටු තෙම මෙසේ සිතුවේය. “මා විසින් පවත්වන්නා වූ ශබ්දය කරණ කොට ගෙන මේ පක්ෂිහු නසිතිය යන මාගේ සිතක් නැත්තේය. එතකුදු උවත් මා විසින් කළ අකුසල කර්මය මාම ස්පර්ශ කරන්නේය. මා ශබ්ද නොපවත්වන කල්හිම මේ පක්ෂිහු මා සම්පයට නොඑන්නාහ. ශබ්ද පවත්වන කල්හිම එන්නාහ. ආ ආ පක්ෂීන් මේ වැදි පුත්‍රතෙම අල්වා ගෙන මරන්නේය. මේ ක්‍රියාව නිමිත්ත කොට ගෙන අකුසල ඇද්දෝහෝයි ඒ තෙම එතැන් පටන් කවර නුවණැත්තා වූ සතියෙක් වනෙහි මාගේ සිත්හි උපන්නාවූ ඔත්තප ලක්ෂණ වූ කාංසාව මුදුන්දෝහෝ”යි සිතා එබඳු කාංසා විවේචනයට (සැක දුරුකිරීමට) සමර්ථ වූ ප්‍රඥාවන්තයෙකු පරීක්ෂා කෙරෙමින් වාසය කරන්නේ, ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ වැදි බොහෝ වටුවන් අල්වා පැසක් පුරා ලා ගෙන හුමදුහයන් සන්සිදුවා ගනිමි, පැන්බොම් සිතා බෝධිසතියන් වාසය කරන්නා වූ ආශ්‍රමයට ගොස් ඒ පක්ෂියාගේ මැදිරිය බෝධිසතියන් වහන්සේ සම්පයෙහි තබා පැන් බී වැලිතලාවෙකිහි තොත්තේ නිද්දරාව පැමිණියේය. එසේවූ වටු තෙම ඔහු නිද්‍රාවට පැමිණී බව දැන තමාගේ සිත උපන් කුකුස් මේ තාපසයන් අතින් විවාරමි. විවෘලවූ මට තත්වූ පරිද්දෙන් දන්නා වූ මේ තාපසයන්

වහන්සේ වදුරණසේකැයි මැදිරියේ සැතපි ගෙනම ඒ තාපසයන් වහන්සේගෙන් විචාරන්නාහු, එසේ වටු පක්ෂි තෙම පළමු කොට මෙසේ විචාළේය.

කෙසේද යත්,

“සාමීනි නුවනැත්තාවූ තාපසයන් වහන්ස, ඒකාන්තයෙන්ම සැපයෙන් ජීවත් වෙමි. මා කැමති කැමති කැවිලි පෙවිලි සුවසේ ලැබෙන්නේය. එතකුදු උචත් බොහෝ ශ්‍රැති කුලයෙහි වූ පක්ෂීන් නසා ජීවත් වෙන තරම් උපද්‍රව ස්ථානයක පිහිටියෙමි. එසේ හෙයින් තාපසයන් වහන්ස, මෙයින් මට කවර අකුශල කර්මයක් සිද්ධ වන්නේද? ඒ මාගේ සිත්හි උපන් කාංසාව පසිඳු වදුල මැනවැ”යි විචාළ වූ ඔහුගේ ප්‍රශ්නය විසඳන්නාවූ ඒ තාපසයානන් වහන්සේ මෙසේ වදුරණ සේක් “එඹා පක්ෂිය, ඉඳින් තාගේ චිත්තය පාප කර්මය පිණිස නොනැමෙන්නේය. එසේ කල්හි පාප කර්මය පිණිස සංත්‍රමනයක් (පෙළඹවීමක්) නැත්තා වූ නිරැත්සාහවූ සත්පුරුෂ වූ තට ලාමක වූ පාප චේතනාවෙක් තා ලිම්පනය (බලපෑමක්) නොකරන්නේය. එසේ හෙයින් තට අභිවෘද්ධියම වන්නේය. එසේ හෙයින් ශෝක නොකරව”යි වදුළුසේක.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ උත්තප්‍රකාර වූ බණු ඇසූ ඒ තිත්තිර පක්ෂි තෙම මෙසේ විචාරන්නේය. “ස්වාමීනි, මම ශබ්ද නොපැවැත්තුවේ වී නම් මේ තිත්තිර පක්ෂි සමූහයෝ මා සමීපයට නොඑන්නාහ. ශබ්ද පැවැත්වූ කල්හි අපගේ ඤැති වූ පක්ෂි තෙම මෙතැන්හි ඉඳිනේයයි බොහෝ පක්ෂීහු එන්නාහ.

ඒ ආවා වූ පක්ෂීන් මේ වැදිපුත්තුවෙම අල්වාගෙන ජීවිතක්ෂයට පමුණුවන්නේය. එසේ හෙයින් මා නිසා මේ ප්‍රාණාසන අකුගල කමීය ස්පඨී වශයෙන්ම වන්නේය. එසේ හෙයින් මාගේ චිත්තය මේ පාප කමීය නිමිත්ත කොට ගෙන කාංසාවට පැමිණෙන්නේය”යි කීයේය. ඒ අයු ඛෝධිසඤ්චයන් වහන්සේ වදාරණ සේක් “ඵඛා තිත්තිර පක්ෂිය, ඉද්දිත් පච්චි කරණ නිසා චිත්තයන් නිපිද වූයේය. එසේ හෙයින් තාගේ චිත්තය දූෂ්‍ය නුවූයේය. හෙවත් තන්තින්න (ඵයට යොමුවූ) තප්පොන (ඵයට නැඹුරු) භාවයෙක් නැත්තේය. එසේ කල්හි වැද්දු විසින් ආයුෂ්මත්වූ තා නිසා කරණ ලද්දුවූ පාපකර්මයක් කෙරෙමි යන සිත් නැති හෙයින් ශෝභන චිත්ත සන්තාන ඇති තට ප්‍රාණාසාන වේතනාවගේ නොවීමෙන් ඒ අකුසලය තා ලිම්පනය නොකරන්නේය” යනාදී වචනයෙන් මහ ඛෝසත්වූ තාපසනෙම ඒ තිත්තිර පක්ෂියාට තත්වූ පරිද්දෙන් දක්වා සංසිඳුවා වදාළසේක. ඒ තිත්තිර පක්ෂියාද මහඛෝසතානන් වහන්සේ නිසා නිස්සංකා වූවේය.

ඉක්බිති ඒ වැදිපුත්ත නිදු පිබිදු මහඛෝසතානන් වහන්සේ වැඳ අවසර ගෙන ඒ පක්ෂි රාජයා ගෙන ගියා යයි ශාස්තෘවූ ඩුදුරජානන් වහන්සේ මේ ‘තිත්තිර ජාතික’ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූජාපරසන්ධි ගලපා නිමවා වදාළසේක.

“එකල්හි තිත්තිර පක්ෂි වූයේ රාහුල ස්ථවිරය. අවවාදයෙන් ඔහු සිත උපන් සක සිඳිනා තාපසයෝ නම්

දැන් බුදුවූ මම වෙදු”යි තමන් වහන්සේ ගෙන හැර දක්වා වදාළ සේක.

313. සුබ්බව ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි අප තිලෝගුරු සඵලොරාජාත්තමයානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරණ සේක් එක්තරා කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු අරභයා මේ සුබ්බව ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

ඒ කෙළෙඹි පුත්‍රයා වනාහි ගමිනි නය ඵලවමින් භාස්සීචා හා එක්ව ගොස් නය ඵලවා ගෙන ගැලක් ගෙන ගොස් පසුව ගෙණුළුමිසි එක්තරා ගෙයක තබා නැවත සැවැත් නුවරට යන්නාහු එක්තරා පච්චයක් දුටුවාහුය. ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ භාස්සීචාම කියන්නී “සාමිනි, ඉදින් මේ පච්චය ස්වණීමය (රනින් කළ) විනම් මට කිසිවක් දෙන්නෙහිදැ”යි විචාරිය. එබසට ස්වාමියා කියන්නේ “මාගෙන් ඵලෙස ලබන්ට තෝ කවුරුද? මම නොදෙමි” කීයේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඕනොම ඵපමණ කින් තදවූ සිත් ඇත්තී “ඒකාන්තයෙන්ම මේ පච්චය ස්වණීමය වූ කල්හිද මට කිසිවක් නොදන්නේය”යි කියා නොසතුවූ වූවා ඉක්බිති ඒ ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙදෙනා බුදුන් වාසය කරන්නා වූ ජේතවන විහාරය සමීපයට ගොස් මාගීශ්‍රමයන් සන්සිඳුවා පැන් බි ගෙණ යමිහයි විහාරයට වන්කල්හි බුදුරජානන් වහන්සේ ද ඵද අඵයමි වේලෙහි ඔවුන් දෙදෙනාගේ ශ්‍රොතාපත්ති ඵලයට බලවත්

ප්‍රත්‍යය ඇති බව දැන වදුරා ඔවුන් දෙදෙනාගේ ඊම බලමින්
 ඡඩ්වණී (පාට හය හෙවත් සවනක්) සහ බුද්ධිරස්මින් ශ්‍රී
 ශරීරයෙන් නික්මවා මදක් වැඩිනුන් සේක. ඒ දෙමහල්ලෝද
 පැන් බී අවුත් බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව උන්නාහුය. සඵඥයන්
 වහන්සේ ඔවුන් හා සමග පිළිසඳුර කථා කොට හෙවත්
 තමන් වහන්සේ කරා පැමිණී ආගන්තුකයන්ට සන්නෝෂයට
 කාරණා වදුරා “තෙපි දෙදෙනා කොයි ගොසින් එවිද?”යි
 විචාරා වදුළුසේක. එබසට කියන්නාහු “සාමීනි, අප දෙදෙනා
 ලද්ද වූ ධනයන් එලව්වලන්ට ගියමිහ”යි කීවාහුය. එබසට
 බුදුරජානන් වහන්සේ “කිමෙක්ද උපාසිකාව, නොපගේ
 වල්ලහවූ (ස්වාමියා) පුරුෂතෙම නොපට හිතසින් ඇත්තෝද,
 උපකාරීව වාසය කරන්නේද?”යි විචාරා වදුළුසේක. එබසට
 “ස්වාමීනි, භාග්‍යවත් වූ බුදුරජානන් වහන්ස, මම මොහු
 කෙරෙහි ස්නෙහයෙන් යුක්ත යෙමි, මේ වනාහි මා කෙරෙහි
 ස්නෙහයක් නැත්තේය, ඊට කාරණා කවරේද? අද දවස් මා
 විසින් පඵනයක් දැක මේ පඵනය ස්වණීමය විනමි මට
 කිසිවක් දෙන්නෙහිද?”යි විචාරණු ලද්දේ තෝ ඒ මාගෙන්
 ලැබීමට කවරෙක්දැයි කිසිවකුත් නොදෙමියි කීයේය. එසේ
 හෙයින් මෙබඳු වූ කිසි ස්නේහ ගුණයක් නැති මෙතෙම තද වූ
 සින් ඇත්තේය”යි කීවාය.

එබසට බුදුරජානන් වහන්සේ “එඹල උපාසිකාව, මෙනමි
 දෙයක් නොවන්නේ වී නමි යමි කලෙක වනාහි නොපගේ
 ගුණ සිහි කෙරේද, එදවස් වනාහි සියලු ඵෙඟ්වස්සී ම
 (සමීපත්) දෙන්නේය”යි වදුරා බුදුන් විසින් වදුළු වචනය ඇසූ

උපාසිකා නොම “ස්වාමීනි, බුදුරජානන් වහන්ස, සියළු
පෝශ්වය්ඨි ලැබීම නම් කවරේදැ?”යි ඔවුන් විසින් ආරාධිත වූ
බුදුරජානන්වහන්සේ අතීත කථාව ගෙන හැර දක්වා
වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජරු
කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ කල්හි පුරණ ලද පෙරැමි ඇති
මහබෝධිසඤ්චෙනම ඒ රජහුගේ සියලු ක්‍රියා සිද්ධ කරන්නාවූ
අමාත්‍ය විය. ඉක්බිත්තෙන් එක් දවසක් ඒ බරණැස් රජතෙම
තම පුත්‍ර වූ යුව රජහු උපස්ථානයට එන්නා දැක මේ තෙමේ
මාගේ අභ්‍යන්තරයෙහි වාසය නොකෙරේවයි සිතා ඒ
අමාත්‍යයා සමීපයට කැඳවා “එඹා සගය, මම යමිතාක් කල්
ජීවත් වන්නෙමි ඒ තාක් කල් මෙතෙම මේ නුවරෙහි වාසය
කිරීම නොලබන්නේය. අභ්‍යස්ථානයක (වෙනත් තැනක) වාසය
කොට මාගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යය කරව”යි කීයේය. එතෙම
“යහපතැ”යි ගිවිස පිය රජහු වැඳ ප්‍රධාන භාග්ඨාව හා
සමග බරණැස් නුවරින් නික්ම ප්‍රත්‍යන්ත ජනපදයකට (පිටිසර
ගමකට) ගොස් වනයෙහි පන්සලක් කොට වනමුල් වන
ඵලාඵල අනුභව කෙරෙමින් වාසය කරන්නේය. මෑත භාගයෙහි
පිය රජතෙම කඵරිය කෙළේය. යුවරජ තෙම තරු බලා ඒ
තමාගේ පිත්‍රු වූ බරණැස් රජ කාලක්‍රියා කළ බව දැන
බරණැස් නුවරට එන්නේ අතරමග එක් පඵතයක් දුටුවේය.

ඉක්බිත්තෙන් ඔහුගේ භාග්‍යයානාම කියන්නී “ඉදින් දේවයන් වහන්ස, මේ පච්චය ස්වභාවය වී නම් මට මින් කිසිවක් දෙන්නෙහිදැ?”යි විචාළිය. එබසට යුවරජ කියන්නේ “තෝ මාගෙන් ලබන්නට කවරෙහිදැයි කිසිවක් නොදෙමි”යි කීයේය. ඉක්බිත්තෙන් ඕනොම “මම ඔහු හා සමග වාසය කෙරෙමියි සෙනහයෙන් වාසය කරන්ට නොහැකි වූයේය. මේ පුරුෂ ද මා කෙරෙහි කලකිරිණි. ස්නෙහව තදවූ සිත් ඇත්තේ රජයට පැමිණුද මෝනොම මට කවර යහපතක් කළාදැයි නොසතුටුවන්නේය”යි සිතා ඒ පුරුෂයා හැර වනයට නොගොස් ඔහු හා සමග ගියාය. එතෙම රාජ්‍යශ්‍රීයෙහි පිහිටා ඒ ස්ත්‍රිය අගමෙහෙසුන්ගේ යන යසස් මාත්‍රයක් (කීර්තිය) දුන්නේය. මත්තෙහි වනාහි කළ සත්කාර සම්මානයක් නැත්තේය. මෑත කාලයෙහි ඇ ඇති බවත් නොදන්නේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ සිතන සේක් “මේ ස්ත්‍රී තොම රජහුට උපකාරව වල (වනයෙහි) වාසය කරණ කාලයෙහි මෙපණක් දුක් ගනිමියි සිතා නුකුසිතව (කම්මැලි නැතිව) මෙරජහට විශ්වාසව සිත පක්ෂපාත බැවිහි වාසය කළාය. දැන් මෙරජ වනාහි තමහට ගත දුක් පමණක් නොදැන අන්‍ය වූ ස්ත්‍රීන් හා රමණය (සිත් අලවමින්) කෙරෙමින් දුවස් අරන්නේය. යම්සේ මෝනොම සියළු චේශ්වය්යි ලබන්නීද ඒ ලබන්නට සුදුසු උපායක් කෙරෙමි”යි සිතා එක් දුවසක් බෝධිසත්වයන් වහන්සේ බිසෝවරුන් කරා ගොස් වැඳ “දෙවින්වහන්ස, දැන් අපි නුඹ වහන්සේගෙන් සෙසු දේ තබා ආහරණ පමණක්

නොබලමිහ, කුමක් හෙයින් අප කෙරෙහි උදුසින භාවයෙන් ප්‍රමාද වූ සේක්ද? ඉතා තදවූ සිත් ඇතිසේක්නු”යි කීසේක.

එබසට බිසව් කියන්නාහු “එඹා අමාත්‍යයානෙහි, තොපට දෙන්නේ මම ලබන්නෙමි වේදැ”යි කීවුය. “නමුත් නොලබන බව කියා රජපුරුවන් වහන්සේ දැන් වනාහි මට කුමක් දෙනසේක්ද? එදවස් අතර මගදී පඵතය දැක සිත අදහනු පිණිස මේ පර්වතය ස්වණීමය වීනමි මට මින් කෙතෙක් දෙන සේක්දැයි විවාළ කල්හි “මාගෙන් ලබන්ට තෝ කවරේදැ”යි කීයේය. දැන් වනාහි එදවස් ඒ ප්‍රවෘත්තිය රජපුරුවන් ඉදිරියෙහි කියන්නට හැක්කේ වීනමි කියව”යි කී කල්හි කීවේය. “රජහු සමීපයෙහි සිටියාහු මම විචාරමි, නුඹ වහන්සේ කිවමැනව”යි කී කල්හි “යහපතැ”යි කියා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ඒ රාජදේවිය රජපුරුවන්ට උපස්ථානකොට සිටි කල්හි විචාරනසේක් “බිසවුන්වහන්ස, මම නුඹ වහන්සේගෙන් කිසිවකුත් නොලබන්නට කාරණා කවරේදැ?”යි විවාළ කල්හි බිසවු කියන්නෝ “එඹා සගය, මම ලබන්නෙමි වේද නුඹ වහන්සේට දෙන්නේය”යි කියා. “රජපුරුවන් වහන්සේ එකල්හි වනයෙහි වාසයකොට එන්නාවූ මාගීයේ එක් පඵතයක් දැක ඉදින් පඵතය ස්වණීමය වීනමි මට මින් කෙතෙක් දෙන සේක්දැයි විවාළමි. ඒ ලබන්ට තෝ කවරේද? ඉදින් මා දෙන දෙයක් නැතැයි කියා නිරපෙක්ෂව (බලාපොරොත්තුවක් නැතිව) හැරියාද මුන්වහන්සේ මම නොහැර එබඳු තැනැත්තන් වහන්සේ දැන් මට කුමක් දෙනසේක්දැ”යි යනාදීන් මේ ප්‍රවෘත්තිය ප්‍රකාශකොට කියන්නී,

“එදවස් ස්වභී පචීතය විනම් දෙන සේක්දැයි විවාලාවු මට ඒ පචීතය මාගේ වචනයෙක් ස්වභී පචීතයකැයි කී පමණක් විනා ස්වභාවයෙන් ස්වභීමය වූ වචන මානුයෙන් සැප දෙනනට හැක්කාවූ පචීතයද පවා වචනයෙන් නොදන්නේය දැන් කුමක් දෙනනේදැ”යි කී බිසවුන්ගේ හෙපුල් (වචන) ඇසූ රජ කියනුයේ මෙසේ කියා යමක් කරනොත් ඒම කිවයුතු වන්නේය. නොකරණ දෙය නොකියයුතු වන්නේය. නොකරණ දෙය කියන්නාවූ ඇඳුනගාගේ ස්වභාවය තත්වූ පරිද්දෙන් පණ්ඩිතයෝ දැනහැර තුවිෂකොට (හිස්, පහන්) සිතති. ඇඳුනගාගේ වචන මානුසම සතූ වන්නාහුය”යි කීවාය.

රජපුරුවන්ගේ බස් ඇසූ රජදේවී රජපුරුවන්ට නමස්කාරකොට කියන්නී “රජපුරුවන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ ස්වභාව ධර්මයෙහි පිහිටිසේක් විනම් නුඹ වහන්සේට නමස්කාර වේවයි යමෙක් නුඹ වහන්සේගේ රටින් නෙරපන ලද බැවින් ව්‍යසනය (විපත්) පැමිණියේද ඔහුගේ චිත්තය සත්‍ය වචනයෙහි රමණය කරන්නේ වේදැ”යි මෙපරිද්දෙන් ඒ රජුහුගේ ගුණ කථනය කරණ කල්හි ඒ මහබෝසතාණන් වහන්සේ ඒ රාජදේවියගේ ගුණ කියනසේක් “රජපුරුවන් වහන්ස, මේ ලෝකයෙහි යම් ස්ත්‍රියක් දුර්දස්වභාව (දිළිඳු බව) ඇත්තීද ඕනොම දුර්දසනට වඳින්නීය. කීර්තිමත්වූ උපහෝග පරිහෝග සම්පත්තියෙන් ආඨ්‍යවූ (පොහොසත්) යම් ස්ත්‍රියක් ඇද්ද ඕනොම එබඳුවූ ආඨ්‍යයක්හට වඳින්නීය. යම් ස්ත්‍රියක් කීර්තිසම්පන්නවූනම් එබඳු පුරුෂයන් හටම වඳින්නීය. එසේ හෙයින් කල්‍යාණවූ රජදේවියද නුඹවහන්සේට ඇකුගල

හෙයින් උතුම් වූ භාග්‍යයා වන්නිය”යි කියා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ නැවත “රජ්ජරුවන් වහන්සේ වනගෙහි දුක්ගෙන වාසය කරණ කල්හිදු නුඹ වහන්සේ හා සමාන දුකට පැමිණ වාසය කළ බිසවුන්ට සත්කාර සම්මාන නොකරන්නට සුදුසු නොවන්නේය”යි කියා රාජදේවියගේ ගුණ වණිනාකොට ගියේය. රජතෙම ඒ වචනයෙන් සතුටුවූයේ ඒ බිසවුන් තමන්ට කළගුණය සිහිකරමින් “චූෂා පණ්ඩිතයෙනි, තොපගේ වචනයෙන් මේ දේවියගේ ගුණ සිහිකරමි”යි කියා ඒ බිසවට සියලු වේශ්වය්‍යී දුන්නේය. දේවියගේ ගුණ ප්‍රකාශ කළ බෝධිසත්වයන්ටද බොහෝ සතුටුවූ රජ්ජරුවෝ මහත් සැපත් ඔහුට දුන්නේයයි ශාස්තෘවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ දේශනාව ගෙනුහැර දක්වා වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාව ප්‍රකාශකොට පූච්චාරසංඛි ගළපා මේ ජාතිකය නිමවා වදාළසේක. වතුස්සත්‍යයාගේ අවසානයෙහි ඒ දෙමහල්ලෝම ශ්‍රෝතෘපත්ති ඵලයෙහි පිහිටියානුය.

“චකල්හි බරණැස් රජ්ජරුවෝ නම් මේ කෙළඹිපුත්‍රයාය, ඒ රාජදේවිනොම මේ උපාසිකාවය, පණ්ඩිත අමාත්‍යව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම වේදු”යි තමන් වහන්සේ ගෙනුහැර දක්වා වදාළසේක.

314. කුටි දූෂක ජාතිකය

තවද කරුණාවෙන් සිහිල්වූ ළය ඇති ප්‍රඥාප්‍රපේයාතයෙන් (නුවණ නැමති පහනින්) නසන ලද මොහාන්ධකාර (මෝඩිකම නැමති අඳුර) ඇති ඉන්‍රෙලොක (තූන් ලොව) ස්වාමීවූ

ජාතිකාන්තාරාදීන් සංවිධානවර්ණය කොට අමතමනා ලක්ෂණ කෙසෙමහුමියට පමුණුවන හෙයින් ශාස්ත්‍ර නම් සමයක් සම්බුද්ධ රාජෝත්තමයානන් වහන්සේ ප්‍රාකාර ගොපුර (දොරවු) ප්‍රාසාදදියෙන් හා මධුරි මධුග්‍රන්ථි ගන්ධිත ජායුදක (මිනිරි මල්පැණි සුවදින් සුවදවත්වූ සෙවනලි සහිත ජලය ඇති) සම්පන්න රමය හුමිභාග ඇති ජේතවනාරාමයෙහි මෙහිත්‍රී කරුණා මුදිතා (මොළොක් බව) උපේක්ෂා (මධ්‍යස්ථ බව) ලක්ෂණ වතුර්විධ ආශ්ඨි ඊශ්ඨාපථ (ඉරියව්) විහරණයෙන් යුක්තව වාසය කරන්නාවූ එක් සමයෙක්හි මහා කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ පන්සල දැවූ එක් සාමණේරයකු අරභයා මේ ජාතිකය වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්,

මේ ජාතික කථා වස්තුවට නිදහවූ විස්තර කථා වස්තුව රජගහයෙහි පහල විය. ඒ කුට්ඨෂක (කුටිය විනාශ කිරීම) ක්‍රියාව යම් සමයක්හි විද වසමයෙහි මහා කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේ රජගහනුවර ගෝවරග්‍රාම (ගොදුරු ගම) කොට වනමධ්‍යයෙහි වූ පන්සලක වාසය කරණසේක. එතැන්හි වාසය කරන්නාවූ මහා කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේට බාල සාමණේරයන් දෙදෙනෙක් වතාවත් කරන්නාහ. ඔවුන් දෙදෙන අතුරෙන් එක් සාමණේරයන් වහන්සේ කෙනෙක් තෙරැන් වහන්සේට සුවච කීකරුව උපකාරිකව වාරිත්‍ර සීලයෙන් (කළ යුතු යුතුකම්) යුක්තව වාසය කරති. අනික් සාමණේර තෙම එබඳු ගුණ ධර්මයන් නැති හෙයින් දුශ්චාරිත්‍රව (යුතුකම් පැහැර

හරිමින්) වෙසෙයි. ඉන් වත්සම්පන්න (වත්පිළිවෙත් රකින) සාමණේරයන් විසින් කළ යම් වත්පිළිවෙත් ආදියක් අනික් සාමණේරතෙම තමා ගුණමකු හෙයින් තමා කළ දෙයක් මෙන් තෙරුන් වහන්සේට අගවන්නේය. වත් සම්පන්න සාමණේරයන් විසින් උදෑසනක්සේ දැහැටි (දත් මැදීමට ගන්නා බෝමු වැනි කෝටු) දිය ඵලවා තිබූ කල්හි තෙරුන් වහන්සේගේ සම්පයට ගොස් වැද “ස්වාමීනි, දැහැටි දිය මා විසින් ඵලවා තිබෙන ලද. දැහැටිකිස සපයා වදාළ මැනව”යි යනාදීන් කියන්නේය. අනික් වත් සම්පන්න සාමණේරයන් විසින් උදෑසනක් සේ නැගී සිට පිරිවෙණු ඇමදි කල්හි තෙරුන් වහන්සේගේ පිටත නික්මෙන වේලාවෙහි ඵ ස්වෙච්ඡාවාරී (නිතුවක්කාර) අනාවාර (නොමනා හැසිරීම් ඇති) සාමණේරතෙම මුස්නක් ඇරගෙන අත මෑත පැහැර තමා විසින් ඇමදියාක් මෙන් තෙරුන් වහන්සේට අගවන්නේය.

ඵපරිද්දෙන් නිරන්තරයෙන් අප වෙහෙසන ඔවුන් ඵක් දවසක් වෙහෙසා ඔවුන්ගේ වාටු ක්‍රියාව ප්‍රකාශ කෙරෙමි යි සිතා ඉක්බිති ඵක් දවසක් ඔහු ඇතුළුගමින් වළඳ අවුත් විහාරයෙහි නිද්‍රාවට පැමිණී කල්හිම වත් සම්පන්න සාමණේරයෝ නහන පැන් උනු කොට අනික් සාමණේරයන්ට නොපෙණෙනසේ පැන් නහන තැන පිට කොටුවේ (බැහැර ස්ථානයක) තබා අනික් මහා භාජනයක නැලියක් පමණ දියවත් කොට උදුනෙහි තිබුවාය. සැතපුනු සාමණේර තෙම පිබිඳ ගිනිහල් ගෙට ගොස් උදුනෙහි කකියා උණුසුම් නැගෙන දිය දුරදීම දැක තෙල උනුවන්නේ දිය පිරුණු භාජනයක්

වනැයි සිතා තෙරුන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් “ස්වාමීනි, මා විසින් නහන පැන් සමීපාදනය කරණ ලද්දේය. පැන් සැනසුව මැනවැ”යි කීයේය. තෙරුන් වහන්සේ ඒ සැබවයි සිතා සාමණේරයා එක්ව නහන කොටුවට වැඩ “දිය කොතිදැ”යි විචාරා වදාළසේක. එවිට සාමණේර සිසුව (වහා) ගිනිහල් ගෙට ගොස් උදුනෙහි තුඩු සිස් භාජනයෙහි කෙනෙස්ස (වතුර ගැනීමට භාවිතා කරන උපකරණයක්) එලූයේය. එසේ එලූ කෙනෙස්ස භාජනය සිස් බැවින් තට තට යන අනුකරණ පැවැත්තේය. ඒ කාරණයෙන් ඒ සාමණේරයාට එතැන් පටන් උච්චගබ්ඳයා (බකමුණු හඬට සමාන හඬ ඇත්තා) යයි ව්‍යවහාර විය. ඒ වේලෙහි එක් සමීපන්න සාමණේරයෝ පිට කොටුවෙහි පළමුවෙන් සපයා තිබූ උනු පැන් ගෙනවුත් තබා “ස්වාමීනි, පැන් සැනසුව මැනව”යි කියා පැන් සැනැස්වූසේක.

ඉක්බිති තෙරුන් වහන්සේ ඒ උලුඛික ගබ්ඳක (බකමුණු හඬ) සාමණේරයාගේ අනාවාරණාවය සිත සිතා උන්වේලෙහි සවස වතාවත් කරන්ට ආ සාමණේරයාට අවවාද කොට වදාරණසේක. “ඇවැත්නි එමිබා සාමණේරය, මේ ශාසනයෙහි මහණදම් පුරන්නහු විසින් තමා කළ දෙයක් මෙමා විසින් කළ දෙය යි කියන්නට වටනේය. අන් පරිද්දකින් අනුන් කළ දෙය තමා විසින් කළ දෙයක් බඳු කොට කීයේවිනමි දැන දැන බොරු කීම නිමිති කොට ගෙන වාක්දුශවරිත (වචනයෙන් සිදුවන වැරදි) වෙයි. මුසාවාදයෙන් අකුසල සිද්ධවන්නේය. මෙයින් මතු මෙබඳු අහූත වචනයක් (අසත්‍ය ප්‍රකාශයක්) නොකියව”යි අවවාදකොට වදාළසේක. ඒ අවවාදකෂම

(අවවාදය නොලුවසන) නොවන සාමණේරතෙම තෙරුන් වහන්සේ කෙරෙහි කිපි සිත් ඇත්තේ දෙවන දුවස් තෙරුන් වහන්සේ සිගාවඩනා කල්හි එක්ව නොගියේය. වත්සමිපන්න සාමණේරයෝ තෙරුන් වහන්සේ කැටුවම ගියේය. සිගන්ට වඩනා තෙරුන් වහන්සේ කැටුව නොගිය උලුඬික ශබ්දක සාමණේර තෙරුන් වහන්සේට උපස්ථාන කරණු එක කුලගෙයකට ගොස් සිටි කල්හි ඒ කුලගෙයි ඇත්තා විචාරන්නා “සාමීනි, අපගේ භාග්‍යවත් වූ මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේ කොයි දැ”යි විචාළ කල්හි ගිලන් භාවයකින් විහාරයෙහි වැඩ හිඳිනා කීකල්හි “සාමීනි, ඊට අපගෙන් කුමක් ලබන්ට සුදුසු දැ”යි විචාරණු ලද්දේ “මෙනම් මෙනම් දෙයක් දුන මැනවැ”යි තමා කැමති කැමති දෙය ඉල්වා ගෙනු කැමති තැන් වලදී ස්වෙච්ඡාවූ (තම කැමැත්තට අනුව) පරිද්දෙන් තෙමේ අනුභව කොට ගියේය. දෙවෙනි දුවස් තෙරුන් වහන්සේ එම කුලගෙට සිගන්ට වැඩිකල්හි ඒ කුලගෙයි වැස්සෝ කියන්නාහු “ස්වාමීනි, ඊයේ දුවස් නුඹ වහන්සේ ගිලන් භාවයකින් විහාරයෙහි වැඩ උන්නයි යනු අසා නුඹ වහන්සේ විහාරයෙන් වැඩි සාමණේරයන් වහන්සේගෙන් අසා ගිලන් බෙහෙත් ආදීවූ දෙය එවූමිහ. ඒ නුඹ වහන්සේට ප්‍රයෝජන වීදැ”යි විචාළාහුයි.

තෙරුන් වහන්සේ එබසට මුවෙන් නොබැන ආහාර කෘත්‍යය කොට විහාරයට වැඩ සවස් වේලෙහි තමන් වහන්සේට උපස්ථාන කරන්ට ආවාටු සාමණේරයා සමීපයට කැඳවා “ඇවැත්නි, අසවල් ගම අසවල් කුලෙහි ඇත්තන්ගෙන්

මෙනම් මෙනම් දෙයක් දුන මැනවැයි ඉල්වා ගෙන තා විසින් අනුභව කරණු ලද්දේදැ”යි විචාරා “එපරිද්දෙන් විනවාගෙන (ඉල්වාගෙන) අනුභව කිරීම ශ්‍රමණ සාරප්‍රසාදය නොවන හෙයින් නුසුදුසු වන්නේය. එසේ හෙයින් මතු මෙබඳු අක්‍රියා නොකරව”යි අවවාද කොට වදාළසේක.

එවේලෙහි අවවාදකෂම නොවන්නා වූ අනාචාර වූ සාමණේරුතෙම තෙරුන් වහන්සේ කළ අවවාද පමණකට ආසාදන බැඳගෙන සිත්තේ “මේ තෙරුන් වහන්සේ ඊයේ දවස් දිග පමණක් නිසා මා හා විවාද කළසේක. අද දවසත් තමන් වහන්සේගේ කුලපහවූ උපාසකයන්ගේ අහර පමණක් වැලඳවා නොඉවසනසේක, නැවතත් කලහ කරණු සේක. ඉඳින් වන්නාටය. මුත් වහන්සේට කටයුත්තක් දැනීම”යි දෙවෙනි දවස් තෙරුන් වහන්සේ පිටුසිගා වැඩිය කල්හි වියරුනුනු (වියරු වැටුනු) එකෙකුමෙන් මුගුරු කඩක් ඇරගෙණා වලන් බිඳ පන්සලත් ගිනිලා ගියේය. ඒ අකතීව්‍යකාරී (නොකටයුත්ත කර) පවිටු සාමණේරුතෙම ඒ ආත්ම භාවයෙහි යථි ගන්නා පමණ අහරක් නොලබ සම් මස් නහර වියලි මනුෂ්‍ය ප්‍රේතව කාලක්‍රියා කොට අවිච්චි මහනරකයෙහි උපන්නේය. ඔහු විසින් කලාවූ ඒ දුෂ්ට ක්‍රියාව මහජනයා මධයෙහි ප්‍රකාශ විය. ඉක්බිත්තෙන් එපවත් ඇසූ හිඤ්ඤා වහන්සේගෙන් සමහරක් දෙනාවහන්සේ රජගහනුවරින් සැවැත් නුවරට ගොස් සහාය හිඤ්ඤා වැඩ හිඳිනා විහාර වල පාසිවුරු තැන්පත් කොට තබා බුදුන් සම්පයට ගොස් වැඳ එකත්පස්ව උන්නානුය. සඵලයන් වහන්සේ ඒ හිඤ්ඤා හා පිළිසඳුර කථා කොට

“කොතැනි වාසය කොට අවුදු”යි විවාරා වදාළ කල්හි “ස්වාමීනි බුදුරජානන් වහන්ස, රජගහ නුවර සිට ආමිහ”යි කීවාහුය. “එතැන්දී තොපට අවවාද කරණ ආචාරීහු කවුරුදු”යි විවාරා වදාළසේක. “ස්වාමීනි, මහා කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේය”යි දැන්නුවාහුයි “මහණෙනි, මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයන්ට සැපදු”යි විවාරා වදාළසේක. “එසේය ස්වාමීන් වහන්ස, උන්වහන්සේ සැපසේ වාසය කරණ සේක. එතකුදු උවත් උන් වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික (එකට වාසය කරන) සාමණේරයෙක් අවවාදයෙහි කිපී එම කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ පන්සල ගිනිලා ගියාවේදු”යි දැන්වූ සේක.

එබස් ඇසූ බුදුරජානන් වහන්සේ වදාරණසේක. “ඒ මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයන්ට ඒ නුවණ නැති තුවප (හිස්) සාමණේරයා හා එක්ව වාසය කිරීමට වඩා හුදකලාව විසීම යහපත් වන්නේදු”යි දුමිපියාවෙහි මේ ගාථාවෙන් වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්,

වරං තෙ නාධිගච්ඡෙය්‍ය සෙය්‍යා සද්දිසමත්තනො
එකවරියං දළහං කයිරා නජී බාලෙ සභායතා

යන මේ ගාථාව වදාරා නැවත ඒ හිඤ්ඤන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට “මහණෙනි, එතෙම කුටි දූෂකයෙක් වූයේත් අවවාද දුන්නවුන් කිපුනේත් දැන් මතු නොවෙයි, පෙරත් අවවාද දුන්නවුන්ට කිපී කුටි දූෂක වූයේ වේදු”යි වදාරා එකල්හි එයින් වර්තමාන කථාව අර්ථෝත්පන්නි (උපයෝගි කරගෙන) කොට ගෙන ඒඝණයෙහිම පුච්චිවාසානුස්මාති ඥානයෙන්

(පෙර විසූ කඳු පිළිවෙළ දන්නා නුවණින්) අතීත කාල ප්‍රවෘත්තිය දැන වදාරණ සවිඥ රාජොත්තමයානන් වහන්සේ මේ කුටි දූෂක ජාතිකයෙහි අතීත කාල ප්‍රවෘත්ති වූ කථා ප්‍රබන්ධය ගෙන හැර දක්වා වදාරණ සේක. “ච්ඡා මහණෙනි, යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙණෙකුන් වතුර්විධ සංග්‍රහ (දුනය, ප්‍රිය වචනය, අර්ථ වරියා, සමානාත්මතා යන සතරින්) වස්තුවෙන් ජනරඤ්ජනය (රට පාලනය කරමින්) කෙරෙමින් රාජධම්මයෙන් අකොප්‍යව (නොවිරුද්ධව) රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි පුරණ ලද බෝධිසම්මාර ඇති මහ බෝසතානෝ සිංහලි නම් පක්ෂි ජාතියෙක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි තමන් වහන්සේට සිත්කළු වූ වර්ෂා කාලයෙහි නොතෙමෙන සේ කැඳැල්ලක් කොටගෙන වාසය කරන්නේය.

ඉක්බිත්තෙන් එක් වානරයෙක් වර්ෂා කාලයෙහි අවිච්ඡන්නධාරයෙන් (නොකඩවා වසින) නොපායා වස්නා කල්හි සිතයෙන් පෙලෙනා ලදුව වෙවිලමින් දැනින් දත්කා පහරමින් අවුත් බෝධිසත්වයන් සමීපයෙහි උන්නේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ජීවිත පීඩාවෙන් පෙළෙන්නා වූ වඳුරු දැක ඔහු හා කථා කරණ සේක “චම්බා වානරය, තාගේ ඉස්මුදුන අතුල පතුල මනුෂ්‍යයන් බඳු වූ සටහන් ඇත්තේය. එසේ කල්හි තාගේ වාසය කිරීමට සුදුසු ගෙයක් නැත්තේය. කුමක් නිසා දැ?”යි විචාළසේක.

ඒ අසා වානරයා කියන්නේ “එමා සිංගිලි පක්ෂිය, ඒ සබ්බෙමය මාගේ ඉසවුදුන අතුල්පතුල් මනුෂ්‍යයන්ට බඳවුයේය. එතකුදු වුවත් මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි යම් ප්‍රඥාවක් උතුම් වන්නේද එබඳුවූ කල්පනා බුද්ධියක් මා කෙරෙහි නැතත්ය. එසේ හෙයින් මනුෂ්‍යයන් විසින් කටයුතු වූ ක්‍රියාවක් මා විසින් කොට ගන්නට නොහැක්කෙමි. එබැවින් වාසය කරන්නට ගෙයක් කොට ගත නොහෙමි” කීයේය.

ඒ අසා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වදාරණසේක. “එමිබා වානරය, මේ ලෝකයෙහි එකගකොට නොපිහිටුවන ලද සිත් ඇති හෙයින් යුහුව (වනා) පෙරළෙන සුළු ස්වාභාව ඇති ලසුවු ප්‍රවෘත්ති (උර දිග නොසලකන) ඇති කෙළෙහි ගුණ නොදන්නා හෙයින් මිත්‍රඥාති වූ නිරන්තරයෙන් අඛණ්ඩ කොට රක්ෂා කරණ ශීලාවාරාදී ගුණ ධර්මයක් නැති අඥානියාට කිසිකලෙකත් කායික වෛතසික සැපයට කාරණයක් නොවන්නේය. එසේ හෙයින් යහළු වඳුරාණෙනි, ප්‍රඥාව උපදවා ගන්නා පිණිස තමාගේ දුශ්ශීල ස්වාභාව පහකොට ශීලාදී ගුණ ධර්මයන් යුක්තව ඒ ශීලාදී ගුණ රක්ෂා කොට ගෙන ශීත සුලඟින් පීඩා නොවී වාසය කිරීමට සුදුසු උපායක් කොට ගෙනැ”යි යනාදී අවවාද කළසේක.

ඒ අවවාද අසා ස්වාභාවයෙන් ගුණමකු දුෂ්ට වානර සිතන්නේ “මු නෙතෙමන තෙන වුන් බැවින් තමුන්ගේ අහංකාර දක්වා පරිහව බෙනෙ”යි කියා උපන් ක්‍රෝධ වේතනාවෙන් “ඉඳින් මුන් දැන් මේ කැදැල්ලෙහි සැපසේ ඉන්නට

සලස්වන්නෙමි වේදු”යි බෝධිසත්වයන් අල්වා ගන්නා පිණිස කැඳැල්ලට පිනුයේය. බෝධිසත්වයෝ කැඳැල්ලෙන් ඉගිල එක්තෙතකට ගියේය. “ඒ දුෂ්ට වානරතෙම කැඳැල්ල සුන්බුන් කොට ගියේ වේදු”යි වදුරා ශාස්තෘවූ තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ මේ කූටි දූෂක ධර්ම දේශනාව පුච්චාපරසන්ධි ගලපා නිමවා වදුළුසේක.

“එකල්හි ඒ කැඳැල්ල බිඳු වානරයා නම් දැන් මේ කූටිදූෂක සාමනේරය, සිංගිලි පක්ෂි වූයේ දැන් තිලෝගුරු බුදු වූ මම්ම වේදු”යි තමන් වහන්සේ ගෙණහැර දක්වා වදුළුසේක.

315. දුද්දුහ ජාතිකය

තවද මෙසේ භාග්‍යවත් වූ බුදුරජානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි තීර්ථකයන් (අන්‍ය ආගමිකයන්) අරභයා මේ ජාතිකය වදුරණුලදී.

ඒ කෙසේද යත්,

ජේතවනාරාමය සමීපයෙහි තීර්ථක පරිබ්‍රාජිකාවරු වැද කණ්ටක තාපසව පඤ්චතාපන (වටේ ගිනි මැල හතරකින් හා සුය්ඨි තාපයෙන් කෙලෙස් තවන) තාපස, කුක්කුර (බලු) වෘතය යනාදීන් නොයෙක් තපස් කොට ඉඳිනාහ.

ඒ දුටු හිඤ්ඤන් වහන්සේ සච්ඡෙදයන් වහන්සේ අතින් විචාරණ සේක. “ස්වාමීනි, මුන් රකිනා වූ තපස් මහා උග්‍රතපස්ව, මුන්ට මින් වන මාර්ගඵල විපාකයෙක් ඇද්දු?”යි

විවාලසේක. සඵඥයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මින් මුන්ට වන විපාකයෙක් නැත, මේ නිකම්ම තුපිප දෙයක. පොළොව පෙරලෙයි කියා දිවු සාවා මෙනැ”යි වදාලසේක. “ඒ කෙසේදැ”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් ගෙණහැර දැක්වා වදාලසේක.

ඒ කෙසේද යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ සිංහව ඉපිද වාසය කරණ කල්හි එක් සාවෙක් තල් ගස් හා බෙලි ගස් ඇති වනයෙක වාසය කෙරෙයි. තල්වක්කන්නක් යට වැදහොත් තැනැත්තේ සිතන්නේ “පොළොව පෙරලිගෙන ඒ නම් කුමක් කෙරෙමිදේහෝ”යි සිතා ගෙන වැදහොත් බෙලි ගෙඩියක් තල්වක්කන්නක් පිට වැටින.

සාවා තමා සිතූ සිතිවිල්ල නියාවට පොළොව පෙරලී ගෙන එහි සිතා හයින් දිවන්ට වන. ඒ දුටු සාවෝ “තා දිවන්නේ කුමක් නිසාදැ?”යි විවාල කල්හි සාවා කියන්නේ “කිමිදු තොප විවාරන්නේ? පස්සේ පොළොව පෙරලිගෙන එයි. එසේ හෙයින් දිවමි”යි කීහ. ඒ දුටු අතික් සාවුන් විවාරා සාවෝ දහසෙක් එක්ව දිවන්ට වන්න. එවිට සාවුන් දිවන්නාහු දැක මුවෝ සාවුන් අතින් විවාරා “සැබෑ”යි දිවන්නාහ. මුවන් අතින් විවාරා උගරෝ දිවූහ. උගරන් අතින් විවාරා ගෝණෝ දිවූහ. උන් අතින් විවාරා මිමු දිවූහ. උන් අතින් විවාරා ගෙරි දිවූහ. උන් අතින් විවාරා දිවියෝ, වලස්සු, ගවරු, කඟවේනු,

අත්තු, අස්සු, වියාසුයෝ, සිංහයෝ ඇතුළුව සියළු සිවුපාවෝ උනුන් අතින් විවාරා “ඇත්තමය”යි සිතා හතරයොත්තෙක (යොදුන් හතරක) ගැටසි සිටියාවූ සිවුපා සේනාව මුදුබන් (විනාශ) වන්ට දිවුහ.

මෙකියන සිවුපාවුන් දිවන තෙනට සමීපයෙහි වසන්නාවූ සිංහයෙක් “සිවුපාවන් දිවන කාරණා විවාරම්” සිතා තමා වැදුනොත් පචීතයෙන් ඵලියට පැන මහත් වූ සිංහනාදකොට සිටියේය. ඒ සිංහනාද අසා සිවුපාවෝ භය ගෙණ සිටියාහ. හයින් සිටියා වූ සිවුපාවුන් අතින් “දිවන කාරණා විවාරම්” සිතා විවෘල කල්හි “පොළොව පෙරලිගෙන එන හෙයින් දිවමිහ”යි සිංහයෝ කීහ. “තොපට කීවෝ කවුරුදැ?”යි සිංහයන් විවෘල කල්හි “ව්‍යාසුයන්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. ව්‍යාසුයෝ “ඇතුන් ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. අත්තු “අසුන්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. අස්සු “කගවෙනුන්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. කගවෙනු “ගවරුන්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. ගවරු “වලසුන්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. වලස්සු “දිවියන්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. දිවියෝ “ගෙරින්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. ගෙරි “මිමුන්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. මිමු “ගොනන්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. ගෝනෝ “ඌරන්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. ඌරෝ “මුවන්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. මුවෝ “සාවුන්ගෙන් ඇසුමිහ”යි කීහ. සාවුන් ලගට ගොස් “තොපට කීවෝ කවුරුදැ?”යි විවෘල කල්හි “මේ සාවා අපට කීයේය”යි සාවෝ තොරතුරු පෑහ.

බෝධිසඤ්චයෝ ඒ සාචා කරා ගොස් “සැබෑද? පොළොව පෙරළි එන්නේය”යි විචාළ කල්හි “මම දිට්ඨි. ස්වාමීනි, සැබව පොළොව පෙරලෙන්නේය”යි කීය. බෝධිසඤ්චයෝ “කොයි එල්ලේද පොළොව පෙරලන්නා දුටුද?”යි සාචා අතින් විචාළ කල්හි “ස්වාමීනි, මම මුදුබඩ තල්වනයක හා බෙලි වනයක් කෙරේ වාසය කෙළෙමි. එතැන් පටන් පොළොව පෙරලෙන්නට වන්නේය”යි කීහ. බෝධිසඤ්චයෝ සාචා පිට හිඳුවාගෙන සාචා කී වචනයට සිංහයා නොපැන සාචා බිම සිටුවා “කොතන පටන් පොළොව පෙරලෙන්නට වනැයි කියව”යි විචාළහ.

“මම එතැනට ගොසින් පානට හය ඇත්තෙමි” කියා නොගියේ බෝධිසඤ්චයෝ “තෝ නොබා අසවල් තෙනයයි කියයි”. “දැන් එතැනට ගොසින් පානට හය ඇත්තෙමි. අසවල් තල්ගසමුල තල්වක්කන්නක් යට වැදුනොත්තෙමි, එතන පටන”යි කීහ.

බෝධිසඤ්චයෝ එතනට ගොසින් බලා සිතන්නාහු “සාචා මේ තල්වක්කන්නට යට වැදුනොත්තේ පොළොව පෙරළිගෙන ඒ නම් මම කොයිගමිදේතෝ සිත සිතා වැදුනොත් කල බෙලි ගෙඩියක් තල්වක්කන්නක් පිට වැටුනු අඩ අසා හයින් පොළොව පෙරලෙති සිතාගෙන දිවිනියාව”යි සිතා දෙවනුව සිටුවා සමුහයා උන් තැනට පැන සිටිපාවුන්ට කියන්නාහු “සාචා තමා කෙරෙහි හයින් කී පමණක් විනා ඇත්තෙක් නොවෙයි” කියා සිටුවාවුන් ඒ ඒ තැනට යවුහ.

ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරණ සඵලයන් වහන්සේ “මහණෙනි, සාවා කී බසින් එතක් සිවුපාවෝ පරීක්ෂා නොකොට මුදුබසින්ට ගිය ගමනේ සිංහයා එතන සිට පරීක්ෂා කොට නැවතු හෙයින් විනා මුදුබසින්නේ නොවේද? එමෙන් මුන්ගේ ව්‍රතය කිසි විපාකයක් දිලිය (ලබා දීමට) නොහේ”යි කියා වදාරා මේ ‘දුද්දුහ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සිංහව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම වේදැ”යි වදාළසේක.

316. බුහ්මදුත්ත ජාතකය

තවද මෙසේ පූජ්‍ය වූ සඵලයන් වහන්සේ අලව්නුවර නිසා අග්ගාල නම් දේවාලයෙහි වාසය කරණසේක් කුටිකාර ශික්ෂාපදයක් (කූටියක් කිරීමේ ශික්ෂාපදයක්) අරභයා මේ ජාතකය දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්,

මෙහි වනීමාන කථාව යටති මණිකණ්ට ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය.

“මෙය වනාහි හිඤ්ඤන් වහන්සේ කුළුපග උපාසකවරුන් අතින් උන් නොකමැති කරවා ලාභය ඉල්වීම කටයුතු නොවෙයි. හිඤ්ඤන් නම් දැහැමෙන් සෙමෙන් ලත්දෙයක් විනා දසවිධ උපාසක වරුන්ගෙන් ඉල්වුකල විඤ්ඤප (අවුල් සහගත සිතුවිලි) වෙති. පෙර උත්තමයෝ පවා එක පත්කුඩයක් හා වහන් සගලක් (සෙරෙප්පු පෝඬුවක්) ඉල්වාගත නොහී

දෙලොස් අවුරුද්දක් ලජ්ජාවෙන් උන්නෝවේදුර”යි වදුරා ඒ “කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන්වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්,

යටගිය දවස උත්තරපඤ්චාල රට කම්පිල්ලනුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ බ්‍රාහ්මණාව ඉපිද පඤ්ච කාමයෙහි ආදිනව දැක සාමිප්‍රවුජ්ජාවෙන් පැවිදිව හිමාලය වනයට වැද වාසය කරන්නාහු ලුහු ඇඹුල් සෙව්නා පිණිස උත්තරපඤ්චාල නුවරට ආවාහු රජ්ජුරුවන්ගේ මගුල් උයනෙහි වාසය කොට උදෑසනම නුවරට සිගා ආහ. රජ්ජුරුවෝ තාපසයන්ගේ ඊර්ශ්‍යාපටයෙහි (ඉරියව්වල) පැහැද වස් සාරමස උයනේ වාසය කරණ නියායෙන් ආරාධනාකොට තාපසයන් පවරා (පොරොන්දු දී) උපස්ථාන කළාහ.

තාපසයෝ වස් අන්තයෙහි හිමාලවනයට යන්ට අහිප්‍රාය (කැමැත්ත) ඇතිව රජ්ජුරුවන්ගෙන් එක්පට වහන් සගලක් හා පන්කුඩයක් ඉල්වා ගන්නා පිණිස අහිප්‍රා ඇතිව “රජ්ජුරුවන්ට කන්නලව් කියමි” සිතා යම්කෙනෙකු අතින් ඉල්වීම නම් ඇඬීමය. දෙන තැනැත්තෝ දෙවෙනිව “නැතැ”යි කිවුනම් ඒ දෙවෙනි ඇඬීමය.මේ අප දෙදෙනාගේ අධින ඇඬීම බොහෝ දෙන මැද කීම් කටයුතු නොවෙයි කියා “රජ්ජුරුවෙනි, රහස කටයුත්ත තනිව කියන්නා අහිප්‍රාය ඇත්නම් හ”යි කිහ.

රජපුරාවෝත් ලගසිටියවුන් පහ කරවා “වදුළ මැනවැ”යි කීහ. තාපසයෝ කියන්නාහු යම් කෙනෙකුන් අතින් යමක් ඉල්ලුකල ලැබේ හෝ නොලැබේ හෝ ඉඳින් මා ඉල්ලු දෙය නැතැයි කිවුනම් රජපුරාවන් සිත් කල කිරි මෙහි මදුවෙයි සිතා පසුව දන්නෙමි වේදැ”යි සිතා කියා රජපුරාවන් යවුහ. මෙම නියායෙන් දුවසින් දුවසම කියමි උත්සාහ කොට දෙළොස් අවුරුද්දක්ම ඉක්මුණේය.

රජපුරාවෝ “තාපසයන් වහන්සේ මාගෙන් ඉල්වීමක් ඉල්වන්ට සිතන්නේ දෙළොස් අවුරුද්දක. අද මම උයනට ගොසින් තාපසයන් වහන්සේට බොහෝ දුවසක් තපස්කොට ගිහිගෙයි ආලය ඇතිව මා අතින් රාජ්‍යය ඉල්වන අභිප්‍රාය ඇතිවිය. රජපුරාවන්ගෙන් රාජ්‍යය ඉල්වීම නම් කටයුතු නොවෙයි, රජපුරාවෝ නම් රාජ්‍යලෝභය ඇත්තේයයි කියා ලජ්ජාවෙන් නොයිල්වන දෙයක්වන, අද රාජ්‍යය ඉල්වුවන් දෙමි. රාජ්‍යයෙන් අර්ධයක් ඉල්ලුවන් දෙමි” සිතා තාපසයන් වහන්සේ කරා උයනට ගොස් වැඳ එකත්පස්ව හිඳ “ස්වාමිනි, මා අතින් නුඹවහන්සේ ඉල්වීමක් ඉල්වන්නේ දෙළොස් අවුරුද්දක. අද නුඹ වහන්සේ මාගේ රාජ්‍යය ඇතුළුව අභිප්‍රා යමි දෙයක් ඉල්ලුව මැනව දෙමි” කීහ.

එවිට තාපසයන් වහන්සේ “මහරජ, මා ඉල්වූ දෙයක් දෙවිදැ?”යි කියා විචාරා “රාජ්‍යය දෙමි කියමි. සෙසු වස්තුවක් නොදෙමිදැ?”යි රජපුරාවන් කී කල්හි එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ, අපි හිමාලය වනයට යන්නා

අභිප්‍රාය ඇත්තෙමිහ. වහන් සගලක් හා පත්කුඩයක් ලබන්නා කැමැත්තමිහ”යි කීහ. රජපුරුවෝ කියන්නාහු “මෙපමණක් පසුව මට මෙතෙක් දවස් නොකියේ ඇයිදැ?”යි කීහ. “මෙපමණ සඳහා මිනිසුන් වෙහෙසෙන්නේ ඇයිදැයි සිතා නොකිමි” කියා තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ, යම් කෙනෙකුන්ගෙන් නැතැයි කියා ඉල්වීම එක් ඇඬීමක. ඉල්ලකල නැතැයි කීම එක් ඇඬීමකි. මේ අප දෙදෙනාගේ ඇඬීම බොහෝ දෙනා දැකීම නපුරැයි සිතා තනිව කියමිමැ”යි කියේය. “පඤ්චාලවාසී ජනයන්ට උත්තම වූ රාජෝත්තමය, යම් කෙනෙකුන් අපට යමක් ඉල්ලූ කල බොහෝ නොලැබෙයි සිතා නොයිල්වූයේය. අනික් කන්තලව්වෙක් මේ මිසක් නැත, මෙපමණක්ම අපට සෑහෙයි” කීහ. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “නුඹ වහන්සේ කී මේ ගාථාවෙහි ප්‍රසන්නවූ මම නුඹ වහන්සේට රාජ්‍යයන් දෙමි, රට දහසකුත් දෙමි, නුඹ වහන්සේ කැමති පරිද්දෙන් මෙකී දෙය ප්‍රයෝජන උවමැනවැ”යි කීහ.

එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ, පඤ්චකාමයෙහි ආදීනම දැක සෘෂිප්‍රවෘත්තාවෙන් පැවිදිව හිමාලය වනයට ගියෙමි. එසේහෙයින් අපට වස්තුවෙන් ප්‍රයෝජන නැත. මේ පත්කුඩය හා වහන්සගලත් පමනැ”යි කියා අරගෙන රජපුරුවන්ට පන්සිල් රකුවයි අවවාද දී හිමාලය වනයට ගොස් පඤ්චාගිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා නොපිරිනුනු ධ්‍යානයෙන් කම්බු පරිද්දෙන් බඹ ලොව ගියහයි වදාරා මේ ‘බුන්මදුත්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බුන්මදුන්ත රජපුරුවෝ නම් ආනන්දස්ථවිරයෝය. තාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම වේදැ”යි වදාළසේක.

317. වම්මසාටක ජාතිකය

නවද මෙසේ පූජාර්භවූ (පූජා ලැබීමට සුදුසුවූ) සඵලයන් වහනසේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි වම්මසාටක (නම් සලුවක්) නම් පරිබ්‍රාජකයෙකු (පිරිවැජ්ඣෙකු) අරහයා මේ ජාතිකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

වම්මසාටක නම් පරිබ්‍රාජකයෙක් සැවැත්නුවරට යන්නාහු පොර අන්නා එළුවන් දෙන්නකු දැක නවතන්ට යයි සිටියාහ. ඉන් එළුවෙක් පරිබ්‍රාජකයන් දැක පසුබස්නේය. පරිබ්‍රාජකයෝ තමන්ට ආදර කෙරෙතියි සිතා කොයින් නොගොසින් සිටියාහ. එළුවා දිවගෙන අවුත් පරිබ්‍රාජකයන්ගේ කලවය ඇන පලාගියේය. මේ කථාව ධම්මසභාවෙහි රැස්වූ සංඝයා වහන්සේ කිය කියා වැඩ උන් තෙහට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහනසේ ඉකුත් වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි වම්මසාටක නම්

පරිබ්‍රාජිකයෙක් විවිධයේ යමින් සිටියේය. එළව්වේ දෙන්නෙක් පොරඅනිමින් සිටියාහ. පරිබ්‍රාජිකයෝ එළව්වන් දෙන්නා පොර අන්නා දැක “නවතිමි”යි සිතා සිටිකලට ඉන් එක් එළව්වෙක් පරිබ්‍රාජිකයන් දැක පසුබස්නේය. පරිබ්‍රාජිකයෝ එළව්වා තමන්ට සංග්‍රහ කරණ නිසා පසුබඩිය සිතා කියන්නාහු “උතුම් ජාති ඇති එළව්වනෝ මාගේ විශේෂ දන්තේය, එසේනෙයින් මම තොප වදිමි මමත් උතුම් ජාති ඇති බ්‍රාහ්මණ කුලයෙක උපතිමි”යි කිය කියා සිටිකලේනි පිළ උන් සෙට්ටියෙක් (වෙළෙන්දෙක්) පරිබ්‍රාජිකයන්ට කියන්නාහු “එළව්වා පසුබසින් ඇවිත් අන්ටය ඉවත්ව ගනුව”යි කියදින් පරිබ්‍රාජිකයෝ ඉවත් නොවී සිටියාහ. එළව්වා දිවගෙණු අවුත් පරිබ්‍රාජිකයන්ගේ කලවය ඇන හෙලාගත.

ඒ අර්භය දක්වන සඵඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, බ්‍රාහ්මණ එළව්වාට ස්තූතිකොට සිටිය ගමනේ එළව්වා ඇවිත් කලවය ඇනහෙළා පියව”යි වදාළසේක.

බ්‍රාහ්මණයන් විවිධයේ ඇනුම් කා වැදහෙව් කෙදිරිගගා කියන්නෝ “යහපත් නියාව සන්පුරුෂකමෙක, යහපත් එකෙකැයි කියා නමස්කාර කළදීම ඇවිත් ඇවිත් ඵලාගෙන කලවය පලා ජීවිතඝ්‍රයට පමුණුවාපිය”යි වදාරා මේ ‘වම්මසාටක ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පරිබ්‍රාජික නම් මෙසමයෙහින් වම්මසාටක පරිබ්‍රාජිකමය, පිළඋඩ උන් සෙට්ටියා නම් බුදුටු මම්මය”යි වදාළසේක.

318. ගොඩ ජාතිකය

තවද දැනටදී (බල දැනට දැනට) සභිකයන් වහන්සේ ජනවහාරයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි කොතොන් තපස් කරන්නා වූ නමක් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

එක් කොතොන් තපස් රක්ෂා වූ (කුමන තපස් රක්ෂ) නමක් සභිකයන් වහන්සේට දැනට කලින් සභිකයන් වහන්සේ “මහණෙනි, මේ දැන් මතුනොවෙයි පෙරත් කොතොන් කෙළේ වේදැ”යි වදනා ඒ කෙසේදැයි ආරාධනා වූ සභිකයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජුරජාණන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ගෝච (තලගොයෙක්ව) ඉපිද එක් තුමනෙක වාසය කරන්නාහ. බෝධිසත්වයන් වාසය කරන්නා වූ ස්ථානයට නුදුරු තෙනක එක් කුට තාපසයෙක් (කපටි තවුසෙක්) වෙසෙයි. බෝධිසත්වයෝ “මු ගුණ ඇති තාපස කෙනෙක් දේ හෝ” සිතා උන් ලගට ගොස් වැඳ පුදු එන්නාහ එක් දවසක් ගෝමස් (තලගොයි මස්) සතියව හෝජනයක් උපාසකවරු ඒ තාපසයන්ට දන්නාහ.

තාපසයෝ “මේ කුමන මාංසයක් දැ”යි විචාරා “ගෝමාංසය”යි යනු අසා “අප දකින්නට එන්නා වූ ගොයාන කෙනෙක් ඇත, උන් මරා මාංසය අනුභව කෙරෙමි”යි සිතා

උපසාක වරුන්ට කියා සාලේ ඵනු මිරිස් පත්කඩ (සමෙන් කල හිඳගන්නා උපකරණයක්) ආදීවු දෙය ගෙන්වා තබාගෙන පොල්ලකුත් සැස කඩ යට තබාගෙන ගොයානන් එන පෙරමග බල බලා උන්නාහ.

ඒ වෙලාවට ගොයානෝත් එනනට අවුත් තාපසයන් ඉඳිනා නියායෙන්ම “අඳු තාපසයන් ඉඳිනා අහංකාරයම (පෙනුම) නපුරු”යි සිතා යටි සුලගට ගොසින් තාපසයන් ඇඟින් හමන ගන්ධය ආක්‍රාණය (ඉව අල්ලා) කොට ගෝමස් කෑ නියාව නියම දැන ඉවතින් (මග හැර යාමට) යන්නට වන්නාහ. තාපසයෝත් තමන් ලගට නැවිත් ගොයාගේ වලාධිය (වලිගය) ලගින් නික්මෙන්නා කසාකඩ (කහ පාට රෙද්ද) යටතිබු පොල්ල ඇරගෙනු දුමාලා ගැසීය. දුමාලු පොල්ල ගෙයාගේ වලධිය ගැවිගෙන ඉවත පලාගියේය.

එවිට ගොයා වතා දිවගෙන ගොස් තුඹුසට වැඳ ගියේය. එවිට තාපසයා කියන්නේ “මා අතින් ගොයා ගැලවී ගියේ වේදුර”යි කීය. එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “තා අතින් මා ගැලවුනු පමණක් විනා තෝ සතර අපායෙන් නො ගැලවුනේ වේදුර”යි කියා තුඹුසට වැඳ අතික් තුඹුස් කටකින් ඉස ඵලියට පොවා “ඵමිබල තාපසය. තා කාසාය වස්ත්‍රයකුත් පොරවා ඇඳුන් දිවි සමින් හා ජටාවෙනුත් කමිකිමිදුර”යි කීහ.

එවිට තාපසයා කියන්නේ “ඵමිබල ගොයානෙනි, මාගේ ගෙයි සාලේ තෙල් ඵනු මිරිස් ආදීවු දෙය ඇත, ඇවිත් ඒ ඇම කාපියව”යි කීහ. එවිට ගොයා කියන්නේ “තාගේ සාලේ

එනු මිරිස් තෙල් ආදීවූ දෙයින් මට ප්‍රයෝජන නැත. මා ඉඳිනා තුඹස ගැඹුර සියක් රියනක් පමණු ඇතැ”යි කියා හසගන්වා “එමිබල තාපසය, තෝ මෙවක් පටන් මෙනහ රැඳුනෙහි නම් තාගේ ප්‍රවෘත්තිය උපාසකරුන්ට කියමි”යි කීහ. “ඒ තාපසයාත් එතකින් පලාගියේය”යි වදාරා මේ ‘ගොඩ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කූටතාපස නම් මෙසමයෙහි කූට හික්ෂුහුය. ගොඩව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම වේදැ”යි වදාළ සේක.

319. කක්කාර ජාතකය

තවද සියළු සත්ත්වයා ජාතිකාන්තාරයෙන් (ඉපදීම නැමති කාන්තාරයෙන්) එතර කරණ හෙයින් ශාස්ත්‍රූ (ගුරුවරයා, මග පෙන්වන්නා) නම් වූ සච්ඡෙයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි දෙවදුන්න ස්ථවිරයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් දුමිසභාවේ රැස්වූ සංඝයා වහන්සේ “දෙවදුන්න ස්ථවිරයන් සංඝභෙද කියා සංඝයා බිඳුව අකුසලයෙන් රත්පින් (උමතු ගතිය, ලෙයට පිත මිශ්‍රවීමෙන් සැදෙන රෝග) නගා බොහෝ දුකට පැමිණියෝ වේදැ”යි කිය කියා උන් තෙහට සච්ඡෙයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නට පූච්ඡි භාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “දැන්මතු

නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් මේතෙම මුසාවාදු කියා බොහෝ දුකට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ”යි ආරාධිත වූ සච්ඤාසන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදාළ සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි දෙළොස් යොදුන් බරණැස් නුවර දිව්‍යපුත්‍රයෝ සතරදෙනෙක් කක්කාරී නම් මල්සොළු (මල් වඩම් විශේෂයක්) සතර බැඳගෙන අවුත් ආකාශයෙහි සිටියාහ. ඒ මලෙහි සුගන්ධය දෙළොස් යොදුන් බරණැස් නුවර ඒකසුගන්ධව ගියේය.

එවිට මනුෂ්‍යයෝ “මේ කුමන සුගන්ධයක්දැ”යි කියන්නට වන්නාහ. එවිට දිව්‍යපුත්‍රයෝ සතරදෙන ආකාශයෙහි දිව්‍යාත්මනාවයෙන් සිට මේ කක්කාරීක මලෙහි මල් ලැබ ඉන් එක් පුරුෂයෙක් කියන්නේ “තොපට දිව්‍යලෝකයෙහි මල් ලැබෙයි මට තෙල් මල් සොළුව දිජියව”යි කීහ. ඉක්බිති එක් දිව්‍යපුත්‍රයෙක් කියන්නේ “යමෙක් තෙමේ අනුන් සන්තක තෘණසලාක මාත්‍රාවකුදු ඇරගනීද, යමෙක් තෙම වචසින් (වචනයෙන්) මුසා බොරු ජීවිත පරිත්‍යාග කෙරෙත් මුත් නොකියාද හෙවත් යමෙක් තෙමේ කායද්වාර වච්ඡ්වාරයන් වදනා දස අකුසල කම්පටයෙන් දුරුකොට දසකුසල කර්මපටයෙහි යෙදී වාසය කෙරේද, යමෙක් තෙම ඵෙශ්වස්සීත් (සම්පතක්) ලදින් කුශල කර්මපටයෙහි අප්‍රමාද වේද, එබඳු උත්තම පුරුෂ තෙමේ දෙවියන් පලඳිනා

කක්කාරික දිව්‍ය පුෂ්ප සතර ප්‍රසාධනය (පැලඳ ගන්නට) කරන්නට සුදුසු යයි” කීහ.

එවිට බ්‍රාහ්මණයා “මෙකී ගුණයෙන් මට එකගුණයකුත් නැත, බොරු කියා මේ දිව්‍ය පුත්‍රයා අතින් මල්සොළුව ඇරගත මැනවැ”යි තමාගේ නැතිගුණ ඇතැයි කියා ඒ දිව්‍ය පුත්‍රයා අතින් මල්සොළුව ඉල්වාගෙණ අනික් දිව්‍ය පුත්‍රයා අතින් මල්සොළුව ඉල්වීය. ඒ දිව්‍යපුත්‍ර කියන්නේ “යමෙක් තෙමේ කෘෂි වනික් ආදිවූ ධාර්මික ජීවිකාවෙන් වේවයි රාජකාරිය කිරීමෙන් වේවයි චිරති (වෙන්වීම) රජත ස්වභාවයනාදී වස්තු ධාර්මික වූ ජීවිකාවෙන් සොයන්නේද, යමෙක් තෙමේ වචනාදී ප්‍රයෝගයෙන් මෙරමා (අනුන්) සන්නක වස්තුව නොගනීද, යමෙක් තෙමේ වස්ත්‍රාභරණාදිවූ උපහෝග පරිහෝග (වංචල නිශ්චල) වස්තු ලදින් දස අකුශල කම්පට දුරුකොට කුසලකම්පටයෙහි යෙදී අප්‍රමාදව වාසය කෙරේද එබඳු උත්තම පුරුෂ තෙමේ කක්කාර දෙවියන් ප්‍රසාධනය කරන්නාවූ කක්කාර නම් දිව්‍ය පුෂ්පය පලඳින්නට යොග්‍යයයි” කීය.

එවිට බ්‍රාහ්මණයා “මෙකී ගුණයෙන් එක් ගුණයක් මා කෙරේ නැත. බොරු කියා මු අතින් මල්සොළුව ගනිමි” තමාගේ නැතිගුණ ඇති නියාවට අගවා ඒ දිව්‍ය පුත්‍රයා අතින් මල්සොළුව ඇරගෙණ අනික් දිව්‍යපුත්‍රයා අතින් ඉල්වීය. ඒ දිව්‍ය පුත්‍රයාත් කියන්නේ “යමක්හුගේ සිත වහා නොබිඳේද, ඝෂණයෙකිනි අස්වාමිව මායා විරියෙහි වැදගත්

කසා පරිද්දෙන් ස්වභාව ඇත්තේද, යමක්නුගේ ශ්‍රද්ධා ලෞකික ලෝකෝත්තර තොමෝ කිසිවක්නු විසින් නොබිඳවිය හැකිද, හුදකලාව මිසුරු රසයක් ලබන්ට සුදුසු ශ්‍රමණ බ්‍රහ්මණයන්ට නොදී අනුභව නොකෙරේද, ඒ උත්තම පුරුෂ තෙමේ දෙවියන් පලඳිනා කක්කාරික දිව්‍ය පුෂ්ප සතර ප්‍රසාධනය (පැලඳ ගන්නට) කරන්නට සුදුසු යයි” කීහ. ඒ බ්‍රාහ්මණයා “මෙකී ගුණයෙන් එකකුත් මට නැත, බොරු කියා මේ දිව්‍ය පුත්‍රයා අතින් මල්සොළුව ඇරගත මැනවැ”යි සිතා තමාගේ නැති ගුණ කියා ඒ දිව්‍යපුත්‍රයා අතින් මල්සොළුව ඇර ගෙන සතරවෙනි දිව්‍යපුත්‍ර අතිනුත් මල්සොළුව ඉල්විය.

ඒ දිව්‍යපුත්‍රයා කියන්නේ “යමෙක් තෙමේ සම්මුඛයෙහි වේවයි අසම්මුඛයෙහි වේවයි ශිලශුභාදී (සිල්වත්කම හා උගත්කම) ගුණයෙන් යුක්ත පුරුෂතෙමේ මේ කක්කාරී නම් දිව්‍ය ප්‍රසාධනය කරන්ට සුදුසුය”යි කීය. එවිට බ්‍රාහ්මණ තෙමේ “මෙකී ගුණයෙන් එකගුණයකුත් මා කෙරේ නැත, මාගේ නැති ගුණකියා මු අතිනුත් මල්සොළුව ඇරගනිමි”යි බොරුකියා ඒ දිව්‍යපුත්‍රයා අතිනුත් මල්සොළුව ඇරගෙන “මෙසේ දිව්‍යපුත්රයන් සතරදෙනෙකු අතින් මල්සොළු සතරක් ඇරගෙන ඉස බැඳගනිමි. ඒ වෙලෙහි පටන් මට ඉස රූපාව පැහැර බොහෝ දුක්බය”යි කීය. “එසේකල තා හිසින් මල් සොළුව ඇරපියව”යි කීහ. අරින්ට වන්විටක් ඉසින් නොහැරෙයි බ්‍රාහ්මණයා බොහෝසේ පෙලෙන්නේය. රජ්ජුරුවෝ “කළමනා කින්දැ?”යි අමාත්‍යයන් විවාළාහ. අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “ස්වාමිනි, දෙවෙනිවත් නුවර සරභා

උත්සව කෙළිමින. දිව්‍යපුත්‍රයෝ සතරදෙනා එවිට එන්නාහු උන් ආකල ඉස රජාව ගුණාකරමින”යි කින. රජ්ජුරුවෝත් “යහපත ඒ ක්‍රියාවට පුජාකරව”යි කියා නුවර සරනා පුජාව පටන්ගත් කල්හි දිව්‍යපුත්‍රයෝ සතරදෙනා ආහ. එවිට බ්‍රාහ්මණ දිව්‍යපුත්‍රයන් සතරදෙනා වැදගෙන හෙව “ස්වාමීනි, මම මගේ නැති ගුණ කියා මල්වට ඇරගතිමි, මාගේ ප්‍රාණදනය (පණ දන් දීම) දුනමැනවැ”යි කිය. එවිට දිව්‍යපුත්‍රයෝ සතරදෙනා “බොරු කිව්‍යායේ විපාක දුටුයේද? මෙවක්පටන් බොරු නොකියව”යි අවවාද කියා “මල්වට සතර ඔහු හිසින් ඇරගෙන දිව්‍යලෝකයට ගියහ”යි වදාරා මේ ‘කක්කාර ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය, දිව්‍යපුත්‍ර සතරදෙනාගෙන් එක්කෙනක් කාශ්‍යප ස්ථවිරය, එක්කෙනක් මුගලන් මහා ස්ථවිරය, එක්කෙනක් සැරියුත් මහා ස්ථවිරය. වැඩිමහළු දිව්‍යපුත්‍ර නම් බුදුවූ මම ම වේදැ”යි වදාළසේක.

320. කාක ජාතිකය

තවද සියලු සංස්කාර ධර්මයන් (කුසල් අකුසල්) ගුරුපදේශයක් නැතිව ස්වයම්භූඥනයෙන් (තමාගේම නුවණින්) දත්තෙයින් සඵඤ නම් වූ බුදුරජානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක් ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි තෘෂ්ණාවූ හිඤ්ඤ කෙණෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් ස්ත්‍රියක් කෙරේ අභිලාෂවූ (ලොල්වූ) හිඤ්ඤ කෙණෙකුන් වහන්සේ ගෙණවුන් සඵඤ්ඤානන් වහන්සේට දැක්වූ කල්හි “සැබෑද මහණ, තා ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි තෘෂ්ණාව ඇතිවූයේදැ?”යි විචාළ කල්හි “සැබැව ස්වාමීනි” කී කල්හි “එමුල මහණ, ඉමුල්වනගෙහි ලා රැකගත නුහුන ස්ත්‍රීන්ට තොප ආලය කරන්නේ කවරකටදැ?”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ඒ රජ්ජරුවන්ගේ බිසවුන්කුස පිළිසිඳු ඉපිඳු වැඩි විය පැමිණා පිය රජ්ජරුවන්ගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණියාහ.

රජ්ජරුවන්ගේ කාකදේවී නම් අග්‍රමෙහෙසිකා බිසෝකෙණෙක් ඇත්තාහ. ඉතා විශේෂී වූ රූප ඇත්තාහ. ඒ බිසවුන්ගේ රූපශ්‍රී ඉඳිරියෙහි කියන්නාවූ කුනාල ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය. ඒ රජ්ජරුවන් හා එක් ගුරුලෙක් මනුෂ්‍ය වේශයෙන් අවුත් රජ්ජරුවන් හා කැට්ටි දූ කෙළි කෙළ උන්නේය. කලාතුරකින් බිසවුන් කෙරෙහි අභිලාෂ ඇතිව තමාගේ ඉමුල් වනගේ තබාගෙන ඉඳින්නේය. රජ්ජරුවෝත් බිසවුන් නොදැක “මාගේ බිසව් කොයි පලාගියේ දෝ හෝ”යි විඤ්ඤානන් (කළකිරීමට) පැමිණියාහ.

නවීන්ගේ නම ගාන්ධිවියෙකු (අනෙකුත් සැරිසරන දේව විශේෂයක්) කැඳවා මෙපවත් කියා “නා දන්නා යම් සැරිසරනට බසවුන් ගිය යම් තැනක් පරීක්ෂා කරව”යි විධාන කළාහ. ඒ ගාන්ධිවියාත් “මේ කාරණා කින්දැ”යි පරීක්ෂා කොට අනික් කාරණයක් නොදැක “රජපුරවන් වහන්සේ හා දු කෙළිනා පුරුෂයා වන අනික් සැකයක් නැත. මු පරීක්ෂා කරන්නට උවමැනවැ”යි රජපුරවන් හා දු කෙළාපියා ගුරුලා නික්මෙන්නාවූ පසුපස්සේ ගොසින් තමාගේ යෙල සියයක් යොදුන් (යොදුන් එකසිය පනහක්) ගුරුළු වේසය මවා ගන්නා පියාපත් අස්සේ ගාන්ධිවියා සැඟවී වැද උන්විට ගුරුළු රාජයාත් සමුද්‍ර මධ්‍යයෙන් ගොස් ඉඹුල් වනයට ගියේය. ඒ ගාන්ධිවියාත් ඒ බසවුන් හා කැටිව සංවාසයකොට කීප දවසක් ඉඹුල් වනයේ රඳු දෙවෙනිවත් ගුරුළු රාජයාගේ පියාපත් අස්සේ සැඟවී අවුත් ගුරුළුවා හා සමග රජපුරවන් දු කෙළිනා තැනසිට “මේ වෙලාවට කාකදේවී ගුරුළු විමානයෙහි ඉඳිනා නොවේදැ?”යි කීහ.

එවිට ගුරුළු කියන්නේ “මහාසමුද්‍රය හා ගංගාවක් හා සිදුන්න සාගරය අතර වූ සත්තමනා සාගරයෙන් (සාගර හතකින්) එපිට ඉඹුල්වනයෙහි කැඳැල්ලේ උන්නාවූ බසවුන් නා දුටුවේ කෙසේදැ?”යි කීහ. එවිට ගාන්ධිවියා කියන්නේ “තොපගේ පියාපත් අස්සේ සැඟවීගෙන ගොසින් තොපගේ ඉඹුල්වනයේ දෙතුන් විටක් රඳු දෙවෙනිවත් තොපගේම පියාපත් අස්සේම සැඟවීගෙන ආමි” කීහ. එවිට ගුරුළු රාජයා “මෙසේවූ තැන ඉඳින් රැකගත නොහැක්කාවූ ගැනුන්

මට ප්‍රයෝජන කින්දැ?”යි බිසවුන් ගෙනවුත් රජපුරවන්ට පාවාදී එවක්පටන් රජපුරවන් හා කැට්ට දු කෙළින්ට නොආයේය”යි වදුරා මේ ‘කාක ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි නට්ටකවිරු නම් ගාන්ධර්වයා දැන් මේ උකටලී හික්ෂුහුය, බරණැස් රජව උපන්නෙමි බුදුවූ මම මව්දැ”යි වදුළුසේක.

321. අනනුසොචිය ජාතිකය

තවද දීපදෙන්තමවු (ලොවට උතුම් වූ) සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි භාර්යාවක් මළාවූ කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකුගේ බිරින්දුක් මළාය. ඒ කෙළෙඹි පුත්‍ර තමාගේ බිරින්දු මළාවූ ශෝකයෙන් බොහෝ විකේෂපව (කලකිරී) උන්නේය. සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ඒ කෙළෙඹි පුත්‍රයා සෝවාන්වන්ට හේතුසම්පත් ඇති නියාව දැක වදුරා කුඩා හික්ෂු කෙණෙකුන් වහන්සේ පස්සේ යවා කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ ගෙට වැඩ වදුළුසේක. කෙළෙඹි පුත්‍රයා සඵඤ්ඤන් වහන්සේට ඉඳිනා අසුන් පණවා වැඳ එකත් පස්ව උන්නේය. සඵඤ්ඤන් වහන්සේ “කීමෙක්ද උපාසකය විකේෂප උනා?”යි වදුළුසේක. කෙළෙඹි පුත්‍රයා කියන්නේ “ස්වාමීනි, මාගේ බිරින්දු මළ හෙයින් විකේෂපව උන්නෙමි” කීහ. සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වදුරණ සේක “උපාසකය, නස්නා සුළුවූ යම්දෙයක් නස්සී. මළවුන්ට ශෝක

කරන්නට කාරණා කින්ද? පෙර උත්තමයෝ මළවුන්ට ශෝක නොකළෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙණොකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ බ්‍රාහ්මණ කුලයෙක කුමාර බුන්මවරියායෙන් (කුමර බඹසර) වාසය කරන්නාහ.

මෙහි වර්ටමාන කථාව දසවෙනි නිපාතයෙහි වූල්ල බෝධි ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය.

මව්පිය දෙදෙන “අපගේ පුතනුවන්ට ඇස්සමුවේ (ඇස් ඉදිරිපිට) කුටුම්භසණ්ඨාපනය (යුග දිවියට) කරන්ට උවමැනවැ”යි කියා පුතනුවන් කැඳවා කියන්නාහු “නොපට නිසි බ්‍රාහ්මණ කුලයකින් කුමාරිකාවක් පරීක්ෂා කොට කියව”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්වයන් වහන්සේ කියන සේක් “මට ගිහි ගෙයින් කම්කිමිද? නුඹ වහන්සේලා දෙදෙන ඇතිතෙක් දවස් අත් පා මෙහෙකොට නුඹ වහන්සේගේ ඇවෑමෙන් වනයට ගොස් තපස් කෙරෙමි. මට බිරින්දුගෙන් කම් කිමිදැ?”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්වයන්ගේ දෙමාපියන් කීපවාරයෙකම “කුටුම්භසණ්ඨාපනය කළ මැනව”යි කියා යවූ කල්හි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “දෙමාපියන් කීවාට උත්තර කීම සන්පුරුෂයන්ට යුක්ති නොවෙයි. මාගේ දෙමව්පියන්ට බැරි දෙයක් කියායවමි. රන් රුවක් කරමි. මේ රූ නියාවට රූපත්

කුමාරිකාවක් ලදින් නම් ගිහිගෙයි වාසය කෙරෙමිසි”
 රන්රුවක් කරවා දෙමාපියන් ලගට යවින. මව්පියෝ
 දෙදෙනන් “යහපතැ”යි කියා රන්රුව රටියක තබා “මේ
 රන්රුව නියාවට කුමාරිකාවක් පරීක්ෂා කොට එව”යි
 බමුණන්ට ප්‍රසාද (තැගි) දී යවුය. ඒ රන්රුව ඇරගෙණු
 නුවරක් නුවරක් පාසා ඇවිදිනා කල්හි බඹ ලොවින් වුතව
 බුන්මයෙක් අවුත් එක් කසිගමෙක බමුණු කුලයක
 සම්මිල්ලවාහිනී නම් කුමාරිකාව උපන. එබමුණෝත් තමන්
 ගෙණගිය රන්රුව මග තබලා වුන්නාහ. මග යන බමුණෝ
 “ඇයි සම්මිල්ලවාහිනී නම් කුමාරිකාව මෙනන සිටිනැ”යි කීහ.
 එවිට බමුණෝ එතනට අවුත් “මේ රන්රුව හා සාදෘෂ්‍ය
 (සමාන) කුමාරිකාවක් ඇද්දැ”යි විචාරා “ඇත”යි යනු අසා
 ඒ රන්රුව ඇරගෙණු ඒ බුන්මණයාගේ ගෙට ගොසින්
 එපවත් කීහ.

ඒ කුමාරිකාවගේ දෙමව්පියෝ “යහපතැ”යි ගිවිස
 එපවත් කුමාරිකාවන්ට කීහ. කුමාරිකාව බුන්මලෝකයෙන් ආ
 හෙයින් පඤ්චකාමයෙහි ඇල්මක් නැතිව කියන්නාහු “නුඹ
 වහන්සේලා දෙදෙන ජීවත්ව ඉන්නාතෙක් දුවස් අත් පා
 මෙහෙකොට නුඹ වහන්සේලා ඇවෑමෙන් තපස් කෙරෙමි”යි
 කීහ. එවිට දෙමාපියයෝ “මුන් කීවාද අප කරන්නේ? මු
 උරණුව කුමක් කෙරෙද්දැ”යි කියා නොකැමැති කරවාම
 සරණපාවා දුන්හ.

ඒ බමුණෝත් කුමාරිකාව ගෙනාගොස් බෝධිසත්වයන්ගේ දෙමාපියන්ට පැන. බෝධිසත්වයන්ගේ දෙමාපියෝත් කුමාරිකාව දැක සතුටුව බෝධිසත්වයන් නොකැමැති කරවාම එකගෙයිලා විවාහ මගුල් කළහ. ඒ කුමාරිකාවත් බිඹලොවින් ආ හෙයින් උන්ගේ මුහුණ පමණකුත් කෙලෙස් වශයෙන් නොබලා බිඹුන් දෙදෙනකු මෙන් වාසය කරන්නාහ.

මෙසේ වාසය කරණ කල්හි බෝධිසත්වයන්ගේ දෙමව්පියෝ කාලක්‍රියා කළහ. ඒ බෝධිසත්වයෝ දෙමව්පියන් ආදහන කරවා තමන්ගේ සම්මිල්ලවාහිනී නම් භාය්ඨාවන්ට කියන්නාහු “සොඳුර, මාගේ දෙමව්පියන්ගෙන් ගෙනා අසුකෙළක් වස්තු ඇත. මාගේ වස්තුවත් තොපගේ වස්තුවත් ඇරගෙණ ජීවත්වෙව. මම තපසට යෙමි” කීහ. සම්මිල්ලවාහිනී නම් කුමාරිකා කියන්නී “නුඹ වහන්සේ අවයම දුමාපු කෙළපිඩක් මාගේ ඉස්මුදුනෙන් පිළිගන්නාක් මෙන් නුඹ වහන්සේ ඇරපු සම්පත් මම පිළිගනිමිද? නුඹ වහන්සේ තපසට යනකල මම තපසට නොයන්නෙමිදැ?යි මමත් තපසට යෙමි” කීහ.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේත් “යහපතැ”යි ගිවිස වනයට ගොස් සෘෂිප්‍රච්ඡාදාවෙන් පැවිදිව පන්සල් කොට වාසය කරන්නාහු කල්යාණිකත් එනු ඇඹුල් සෙවුනා පිණිස බරණැස් නුවරට අවුත් ගෙපිළිවෙලින් සිගා ඇවිදිනා කල්හි සම්මිල්ලවාහිනී නම් පරිබ්‍රාජිකාව පළමු දුකක් නුදුටු හෙයින් මෘදු ශරීර හෙයින් උනු සිහිල් බත් වැලඳීමෙන් රක්තානිසාර (පාවන රෝගයක්) ඇතිවිය. බෝධිසත්වයන්

වහන්සේන් පරිබ්‍රාජිකාවන් වඩාගෙණා ගොස් වාසය කළා. තමන්වහන්සේ සිගාගොස් එනකල සම්මිල්ලවාහිනී නම් පරිබ්‍රාජිකාවන්ගේ ප්‍රාණය නිරුද්ධව ගියේය.

බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ එක්ව “මෙසේවූ රූපශ්‍රීයක් ඇති පරිබ්‍රාජිකාවන් නට නියාය”යි කිය කියා අඬන්නාහ. බෝධිසත්වයයෝ එතනට ගොස් මළ පරිබ්‍රාජිකාවන් දැක “නටමනා (නැසෙන) වස්තුව නැසුණේය”යි සිත සිතා උන් මිය පියා වැදුණෝනා පෝරුව මත්තේ ඉන්ද්‍රදීම බත් වළඳ අත කට සෝදු බැණ නොනැගීම උන්නාහ. එවිට එතනට රැස්වූ මනුෂ්‍යයෝ “තාපසයන් වහන්ස, මේ පරිබ්‍රාජිකාවන් වහන්සේ ගිහිකල නුඹ වහන්සේ කෙසේ වාසය කළසේක් දැ?”යි විචාළාහ. “එමිඛා මුනුෂ්‍යයෙනි, මේ පරිබ්‍රාජිකා මා ගිහිකල මට පාදපරිවාරිකාව (බිරිඳ) උන්න”යි කීහ. එවිට මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “ස්වාමීනි, අපි නැම මේ පරිබ්‍රාජිකාවුන් වහන්සේගේ රූප ශ්‍රී දුටු පමණකට ලය වාචාගත නොහී බොහෝ දුකින් අඬමිහ. නුඹවහන්සේට පාදපරිවාරිකාව බොහෝ දුක්ගත් තැනැත්තන් වහන්සේ මළදී බැනනොනැගී ඉඳිනේ ඇයිදැ?”යි කීහ.

“එමිඛා මනුෂ්‍යයෙනි, සම්මිල්ලවාහිනී ගිහි අවස්ථාවෙහි මට ඉතා ලෙන්ගතුව වාසය කළාහ. දැන් වනාහි මිය ගොසින් මළවුන් හා එකිනාවයට පැමිණියෝය. එසේ හෙයින් දැන් ඕ කවුරුද? ඕතොමය මම වෙනමමය. එසේ හෙයින්ම උන්ඩ අධා කාරිය කින්ද? මේ පැමිණෙන මුර්තුව (කනගාටුදයක

අවස්ථාව) නම් ඉන්ද්‍රිය, සිටියදිය, වැදුනොන්දිය, ඇවිදීමින් සිටියදියයි යන සතර ඉරියව්වෙන් කවර ඉරියව්වකදී මුර්තුවට ඇවිත් පැමිණෙන බවත් නොදැනෙයි. නටමනා දෙය නස්නේමය. උපන්නේ සැබැවින්ම මුර්තුවට පැමිණීම සැබෑමය. මමත් වනාහී අපරාමර එක්කෙණෙක් නොවෙමි. මමත් මුර්තුවට පැමිණෙන්නෙමි තමාට අඬන පමණක් වීනා අනුන් මළාට ඇඬීමෙන් කාරිය කිමිදැ?”යි වදුරා බොහෝ දෙනාගේ ශෝක සංසිදුවා හිමාලය වනයට වැඩ පැවැත්වූයේද, අණ්ඨමාපත්ති උපදවා නොපිරිනුනු ධ්‍යානයෙන් කමිවූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ”යි වදුරා වතුරායේ සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට මේ ‘අනුසෝචිය ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක. වතුස්සත්‍ය දේශනාවගේ කෙළවර කෙළඹී පුත්‍රතෙම සෝවාන් පෙළෙහි පිහිටියාය.

“එසමයෙහි සම්මිල්ලවාහිනී නම් වූ බිසව් මෙසමයෙහි රාහුල මාතාවූ යසෝධරා ස්ථවිරය, තාපසව උපන්නෙමි බුදුව මීම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දැක්වා වදුළුසේකි.

322. කාලධාත්‍ර ජාතකය

තවද විසුද්ධබුද්ධි සන්තාන (පිරිසිදු බුද්ධිමත් සිත් ඇති) ඇති අතුල්‍යවූ (අසමානවූ) ස්වභාවයෙන් තුන්ලොවට උතුම්වූ සම්මා සම්බුදු රජානන් වහන්සේ වෙළුචනාරාමයෙහි වැඩ වාසය කරණ සමයෙහි පිරිනුනු ලාභ සත්කාර ඇති දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් අරහයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් විසින් බුදුන් කෙරෙහි නිස්කාරණයෙහි වයිර බැඳ දුනුවා ආදීන් යෙදූ කල්හි නාලාගිරි හස්තියා බුදුන් අභිමුඛයට මෙහෙයි. ඒ දෙවදන්ත ස්ථවිරයන්ගේ දේශ ගමී නියමිගමී රාජධානියෙහි ප්‍රකාශ විය. ඉක්බිතිතෙන් ඒ දෙවදන්ත ස්ථවිරයන්ට නිරන්තරයෙන් පවත්වන ලද ආහාරාදිය මනුෂ්‍යයෝ පිරිහෙළිවානුය (පැහැර හැරියානුය). යහළු වූ අජාසත් රජ්ජරුවෝද ඒ දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් කෙරෙහි අගෞරවව ඔහුගේ මුහුණු පමණකුත් නොබලා නිස්සාර කොට ඇරපුයේය. එතෙම පිරිනුනාවූ ලාහසත්කාර ඇතිව කුලයන් විනවා (ඉල්ලාගෙන) වළඳුන්නේය. මේ කාරණය ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි වටින් රැස්වූ හිඤ්ඤන් වහන්සේ වදාරණසේක් “ඇවැත්නි, දේවදන්ත ස්ථවිරතෙම තමාහට ලාහසත්කාර උපදවමින් උත්සාහ කොට උපන් ලාහසත්කාර ස්ථිර කොට පවත්වන්ට නොහැකි වූයේය”යි යන මෙබඳු කථාවක් පහළ කළානුය. ශාස්තෘවූ බුදුරජානන් වහන්සේ ධම්මසභා මණ්ඩපයෙහි ඉපද වූ කථාව දිවකණීන් (දිවසින්) අසා වදාරා එක්තරා ගමනකින් එතැන්හි වැඩ “එඹා මහණෙනි, මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා “ස්වාමීනි, නුඹ වහන්සේ විසින් නොකියන්ට වදාළ රාජකථා ආදීවූ දෙනිස් කථාවෙන් එක්තරා කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවමිහ. දේවදන්ත ස්ථවිරයෝ තමන් ලාහසත්කාර උපදවමි, උපන් ලාහසත්කාර ස්ථිරකොට ගත නුහුණුවෝදැයි යනාදීන් කිය කියා උනුමිහ”යි

බුදුන්ට දැන්වූ කල්හි “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ ලාභසත්කාරයන් පිරිනුණෝ වේදැ”යි වදුරා හිඤ්ඤන් විසින් “ස්වාමීනි තිලෝගුරු බුදුරජානන්වහන්ස, අතීත වරියාව (හැසිරීම) හවයෙන් ප්‍රතිච්ඡන්න (වැසුණු) හෙයින් හස්ම ප්‍රතිච්ඡන්න(අලුයට සැඟවුණු ගිනි පුපුරක්සේ) ජාතවේදයක් සෙයින් අපට නො පෙනෙන්නේය. දැනෙන පරිද්දෙන් අපට වදුළු මැනව”යි ආරාධිත වූ බුදුරජානන්වහන්සේ මහණෙනි,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදත්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි පුරණලද පාරමිතා ඇති අප මහබෝසතානෝ රාධ නම් ගිරාව උපන්න. ඒ ගිරාණෝ සෙසු ගිරවුන්ට වඩා සම්පුණ්ණී වූ ශරීර අවයව ඇත්තේය. ඔහුගේ මල්වූ පොට්ඨපාද නම් ගිරවෙක් විය. එසමයෙහි එක්තරා වැද්දෙක් ඒ ගිරව් දෙනනා බදුගෙණු ගොස් බරණැස් රජහට දුන්නේය. ඒ බරණැස් රජතෙම ගිරවුන් දෙනනා රන් මැදිරියෙක ලා රන්තැටිල්ලෙක්හි (රන් තැටියක) මී හා විලද ලා කවමින් සකීරා (හකුරු) පැන් පොවමින් පෝෂ්‍ය කරන්නේය. මේ පරිද්දෙන් කරණ මහත් සත්කාරයෙන් ඒ ගිරවු ලාභයෙන් යසසින් අගපැමිණියහ. මෑතකාලයෙහි එක් වනවරයෙක් (වැද්දෙක්) කාලබාහු නම් එක් මහත් කළුවදුරෙකු අල්ලා ගෙනගොස් ඒ බරණැස් රජහට දුන්නේය. ඒ වානරයාට පසුව ඉතා මහත් ලාභසත්කාරවිය. ගිරව් දෙනනාට කරණ සත්කාරද ක්‍රමයෙන් අඩුවූයේය.

මහබෝධිසඤ්ච රාධ නම් ගිරවාණෝ ඉතාදි ගුණයෙන් (අටලෝ දුහමින් කම්පා නොවීම) යෙදුනු බැවින් හෙවත් උතුම්වූ සත්පුරුෂ ගුණයෙන් යුක්ත බැවින් කිසිවකුත් නොකියා ලත් ලත් ගොවර පමණින් යැපෙමින් උන්නේය. ඔහුගේ මල්වූ පොට්ඨපාද නම් ගිරවාණෝ වනාහි එබඳු උතුම් ගුණධර්මයක් තමාගේ සන්නානගෙහි නැති හෙයින් ඒ වානරයාට කරණ සන්කාර සහනය (ඉවසීම) නොකරන්නේය. “බැනන් වහන්ස, පළමු මේ රාජහවනයහි මධුරවූ රස ඇති බාදුනාදිය (කෑ යුතුදේ) දැන් ඒ කාලබාහු වානරයාට මුත් අපට නැත්තේය. මේ ධනඤ්ජය රජුගෙන් ලාභසන්කාර නොලබන්නාවූ අපි දෙන්නා මේ ස්ථානයෙහි ඉඳු කෙසේ ජීවත්වමෝද? අවමැනව, වලට (වනයට) ගොස් වාසය කරමින්”යි කියා රාධ නම් බැනන්ට කීහ. ඒ අසා රාධ නම් ගිරවාණෝ කියන්නාහු “එම්බල පොට්ඨපාදය, මේ ලෝකයෙහි සියළු සතුන්ගේම යස පිරිවාර සමෘද්ධිය (වැඩිවීම) ලැබීමකදු වන්නේය. නැවත එයින් පිරිහීමද වන්නේය. යම්සේ විශේෂ ගුණයක් හේතුකොට ගෙන කීර්තිලැබීමක්ද, නැවත ලද්දවූ කීර්තියගේ මලින භාවයට (මැලවුනු ස්වභාවය) පැමිණීමකදු වන්නේය. එසේ හෙයින් සඤ්චයන් කෙරෙහි මේ අෂ්ටලෝක ධර්මය (ලාභ, අලාභ, යස, අයස ආදිය) නිශ්චිතවූ (අසුරු කළාවූ) ආධ්‍යාත්මික බාහිර වූ සියලු සංකාර ධර්මයෝ නිත්‍යනොවන බැවින් ආදුච (විනාශ) වන බැවින් අනිත්‍යයහ. මේ යථොක්ත අෂ්ටලෝකධර්මයෙන් විනිර්මුක්ත (මිදුනාවූ) එකදු සඤ්චයෙක් නැත්තේය. එසේ හෙයින් ලාභසන්කාර අඩුවූ පමණකට ශෝක

කිරීමෙන් ප්‍රයෝජන නැත්තේය. එසේ හෙයින් බැගෑපත් නොවී බැණ නොනැගී ඉඳුව”යි කීයේය. ඉක්බිති පොට්ඨපාද නම් ගිරවා ඒ වානරයා කෙරෙහි කළ ඊර්ෂ්‍යාව පහකරන්නට නොහැකිව නැවත කියනුයේ “අනාගතයෙහි වන කාරණයන් ප්‍රඥාවක්‍රමයින් (නුවණැසින්) දැකීමට සමර්ථවූ රාධ නම් බැනන් වහන්ස, මේ පාපිෂ්ටවූ (පව්වූ) කාලබාහු නම් වානරයා මේ රාජහවනයෙන් පහකොට පිටි දැකීමට උපායක් සිතුවමැනව”යි කීයේය. ඒ පොට්ඨපාදයාගේ වචනය ඇසූ රාධ නම් ගිරවාණෝ කියන්නාහු “එබැවින් පොට්ඨපාදය, මේ කාලබාහු නම් වානරතෙම ස්වභාවයෙන්ම වඤ්චලයන. එසේ හෙයින් වඤ්චල වන්නේය. ඝණ ඝණයෙහි බැම බිඳ විසුලුපෑමෙන් විරූප දක්වා රාජකුමාරවරුන් එකානුව භය ගන්වන්නේය. උභ පරිද්දෙන් කරණ විකාර හේතූකොට ගෙන ඔහු ලබන ආහාරාදිය දුරුවන්නේය. එහෙයින් තමුන් විසින් තමා ලබන සන්කාර දුරු කොට තුමුගේ වැඩ තමුන්ම නසමින් සිටියදී තොප යුහුසුඵවන්නේ (ඉක්මන්වන්නේ) ඇයිදැ?”යි කියා මලනුවන්ට සෝක නොකරන්ට කියා අවවාදකොට සන්සිඳු වූයේය. ඒ රාධ නම් ගිරවානන් කී පරිද්දෙන්ම ඒ වානරතෙම කණීවලන (කණි සෙලවීම) මුඛවිකාරාදියෙන් රාජකුමාරවරුන් භය ගන්වූයේය. භයපත්වූ රාජකුමාරවරු හයින් ත්‍රස්තව (තැතිගෙන) බැගෑපත්ව මුරගැසුවාහුය. ඒ ඇසූ රජුරුවෝ “මේ කීමෙක්දැ”යි විචාලකල්හි රාජකුමාරවරුන් වඳුරාගෙන් භයපත්ව මුරගැනියාව අසා “ඒ දුෂ්ට වඳුරා මෙතනින් පහකරව”යි කියා පහකරවූවායි. ඒ රාධ නම් ගිරවාණන් හා

මළුනුවන් පළමු පරිද්දෙන්ම ලාභ ස්තකාර මහත්ව ප්‍රකෘතිමත් වූයේයයි ශාස්තෘවූ තිලෝගුරු බුදුරජානන්වහන්සේ මේ ‘කාලධානු ජාතක’ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා පූජාපරසනී ගළපා නිමවා වදාළසේක.

“එකල්හි කාලධානු නම් දැන් මේ දේවදත්ත ස්ථවිර වන්නේය. එකල්හි පොට්ඨපාද නම් වූයේ මේ ආනන්ද ස්ථවිරය වන්නේය. එකල්හි පොට්ඨපාදයන් අවවාදයෙන් සන්සිඳුවූ රාධ ගිරවාණෝ නම් දැන් මේ රාගාදී කේලේශයන් ප්‍රහීණ (නැතිකොට) කොට තුන්ලෝ වාසීන් විඳිනා සියළු සසර දුක් සන්සිඳුවන දැන් බුදුවූ මම මවේදැ”යි තමන් වහන්සේ ගෙනහැර දක්වා වදාළ සේක.

323. සීලවීමංශ ජාතකය

තවද භාග්‍යවත්වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි සීලවීමංස බ්‍රාහ්මණයා අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදහ.

මෙහි වර්තමාන කථාවත් ජාතක කථාවත් පළමු කී ජාතකවල පෙනෙන්නේය.

මෙහි වනාහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජපුරවන්ගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයෙක් සොරකම් කළේය. ඒ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා රජපුරවන්ට ගෙන ගොස් පෑවාහ. රජපුරවෝ “ඇයි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණය, කුමක් නිසා සොරකම් කෙලෙහිදැ?”යි විචාළ කල්හි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා

කියන්නේ “රජපුරාවන් වහන්ස, මාගේ වංශය උතුම් දේ හෝ යි ශීලය උතුම් දේ හෝ යි පරීක්ෂා කරන නිසා සොරකම් කෙළෙමි. සපීරාජයන් පවා කඩා නොකැ පමණකින් සිල්වත්වූ යයි ගුණ අසා ගත්තිය. මම වනාහි සොරකම් කළ පමණකින් සොරයයි නින්දාවට පැමිණියෙමි. ඉතිකින් ගිහිගෙයින් මට කම් නැත. හිමාලය වනයට වැද තපස් කෙරෙමි” රජපුරාවන් අතින් අවසර ඉල්ලාගෙන වනයට යන්නාහු අතරමග වීථියෙහි එක් උකුස්සෙක් මස් කැටියක් ඩෑගෙන ආකාශයට පැන නැංගේය. අනික් උකුස්සෙක් අවුත් ඔහු ඉස ටොකු ඇන(ඔලුවට කොටා) පියාපතින් ගසා ගහට කරන්ට වන. ඒ උකුසු වේදනාව ඉවසාගත නොහී මස්කැටිය හල. අනික් උකුස්සෙක් මස් කැටිය ඩෑගත. මෙම නියායෙන් මස් කැටිය හළ උකුස්සාට ගහට නැත. ඩෑගත යන උකුස්සාට ගහට කෙරෙහි. බොහෝ උකුස්සෝ එක්ව මේ මස් කැටිය නිසා ගහට උනාහු පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාණෝ ඒ දැක පඤ්චකාම ඇල්ම ඇතිව ගිහිගෙයි වාසය කිරීම නම් මේ උකුස්සා ඩෑගත් මස්කැටිය වන්නැති පඤ්චකාමයෙහි ආලය හැරපියා යන්නෙමි නම් මස් කැටිය හැරපියා ගියාහු උකුස්සා වන්නැයි සිත සිතා යන්නාහු එක් දුසියක් පුරුෂයකු එන්ට කියා මග බල බලා ඉඳ පෙරයමි දසපැයන් නොනිදු ඉඳ මධ්‍යම දසපැයන් නොනිදු ඉඳ තේන හෙයින් අළියම දසපැයේ නේනියි නියමකර ආලය හැර ඇඳේ නිදුපුව. බෝධිසත්වයෝ පංචකාමයෙහි ආලය හැර වාසය කරන්නාවුන්ටත් මෙම නියායෙන් සැපවිඳීම වන්නේමැයි සිතා ඔබ්බට ගියකලට තාපසකෙනෙක් ගසක්මුල ඉඳ

භාවනාකොට ධ්‍යානයෙන් උන්නාහ. එවිට පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාණෝත් මේ තාපසයන්සේම සැපවිඳිමිසි වනයට වැද සෘෂිප්‍රවාජයාවෙන් (තාපස පැවිඳිදෙන්) පැවිඳිව පඤ්චාහිඤා (උසස් ඤාණ පහ) අෂ්ටසමාපත්ති (සමාපත්ති අට) උපදවා ධ්‍යාන සුවයෙන් වැස නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් කම්බු පරිඳිදෙන් මිස පරලොව ගියාහ”යි වදාරා මේ ‘සීලවිමංස ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණව උපන්නෙමි බුදුවු මමිම වේදැ”යි වදාළසේක.

324. රථලට්ඨී ජාතිකය

තවද දිවැස පැණැස (නුවණැස) මනැස යනාදීන් පඤ්චවනේත්‍රයන් (ඇස් පහක්) ඇති හෙයින් වක්‍රමත්වු (ඇස් ඇත්තාවු) සඵඤායන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි කෝසල රජපුරවන්ගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා කෙත්වත් බලන්ටයයි රථයක නැගී එන්නේය. එක් පුරුෂයෙක් ඉඳිරියට රථයක් පැදගෙන එමින් සිටියේය. ඒ බ්‍රාහ්මණයා ගොස් තමා අත තිබූ කැවිටි දණ්ඩ දමාලා ඇත්ත. ඒ කැවිටි දණ්ඩ රථයේ ඇතිලා දෙවෙනිව ඇවිත් ඒ බ්‍රාහ්මණයාගේ නලල ඇනී ගැට පැන නැංගේය.

“මේ පුරුෂයා මා මැරීය”යි බ්‍රාහ්මණයා ගොස් රජපුරවන්ට පැමිණියේය.

කොසොල් රජපුරවෝ ඒ විවාරා සනිටුහන් කළහයි මේ කථාව දුමිසතා මණ්ඩපයේ රැස්වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන්තෙහට සඵලැයන්වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විවාරා වදුරා මෙපවත් අසා “මහණෙනි, දැන් මතු නොවෙයි පෙරත් මේ බ්‍රාහ්මණයා රථයෙන් එන්නාවූ බ්‍රහ්මණයාට කැවිටින් අන සභායෙහි පැමිණියේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ”යි ආරාධිත වූ සඵලැයන්වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජපුරකෙණොකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි රජපුරවන්ගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා කෙත්වත් බලන්ටයයි රථයකට නැගී නික්මීන. එක් පුරුෂයෙක් ඉදිරියට රථයක් පැද ගෙන එමින් සිටියේය. තමා අත තුඩු කැවිටි දණ්ඩ දමාලා අරන්න. ඒ කැවිටි දණ්ඩ රථ සකෙහි වැදගෙන ආපස්සේ පැන බ්‍රාහ්මණයා තමාගේ නලලට ඇති ගැට නැගීය. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා “මේ පුරුෂයා මා මැරීයයි” කියා රජපුරවන්ට ගොස් පැමිණියේය.

රජපුරවෝ “මාගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා මරා නලල ගැට නැගූ තැනැත්තවුන්ගේ සඵයසස් (සියලු යසස්) ගනුව”යි කීහ. එවිට අධිකරණ නායකයෝ කියන්නාහු “දේවයන්

වහන්ස, යම් කෙනෙක් තමන් අතින් යමක් තමන්ට පැමිණියන් අනුන් පිට වරදවා කියන්නාහු ධර්මිෂ්ටව විචාරා වැරදි පක්ෂයකින් දැඩිගත්ත යුතුයයි, යම් ග්‍රහවාසීව ජීවත්වන්නාවූ යම් පුරුෂයෙක් තමාගේ කලමනා ගොවිතැන් ආදී වූ දෙයකට කුසිතවී නම් එයින් යහපත් නොවන්නේය. නොදැමුනාවූ ඉන්ද්‍රියයන් ඇති යම් තපස්වී කෙනෙක් ඇත්නම් ඒ තාපසයන් යහපත් නොවන්නේය. අපරීක්ෂාකාරී (විමසීමක් නැතිව) කීවන්ගේ බස් පස්සේ යන්නාවූ යම් රජෙක් ඇත්නම් එසේ වූ අපරීක්ෂාකාරී වූ රජන් යහපත් නොවන්නේය. යම් පණ්ඩිතයෙක් කෝප වී නම් එසේ වූ පණ්ඩිතයාගේ නුවනත් යහපත් නොවන්නේය. යම් රජ්ජුරුකෙනෙක් අපරීක්ෂාකාරී විනම් ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ යසස් කීර්තියන් අඩුවන්නේය. යම් රජ්ජුරු කෙනෙක් පරීක්ෂාකාරීහු විනම් ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ යසස් කීර්තියන් වර්ධනය වන්නේයයි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා ගෙන්වා දඹර විචාරා පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාට වරදවා සනිටුහන් කළාහයි වදාරා මේ ‘රටලටිඬී ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා නම් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාමය, අධිකරණ නායකව උපන්නේ නම් බුදු වූ මමිමය”යි වදාළසේක.

325. ජමුක ජාතකය

තවද දසබලධාරීවූ (බල දුහයක් ඇති) සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමීපයෙහි දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදහ.

දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝ සඵඤ්ඤා ගාසනයෙහි පන්සියයක් හිඤ්ඤාන් වහන්සේ හා සමග ගයා ශීර්ෂ නම් විහාරයෙහි වසන කල්හි සැරියුත් මුගලන් දෙදෙනා වහන්සේ දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් වසන්නාවූ ස්ථානයට ගිය කල්හි දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝ කියන්නාහු “සැරියුත් මුගලන් දෙනම අප සමීපයට ආතන් පටන් සඵඤ්ඤානන් නම් මමීමය”යි සිතමින් “ශාරිපුත්ත ස්ථවිරයෙහි, මාගේ වසට රිඳෙයි (කොන්දේ අමාරුවක්) තොපි බණ කියන්නෝ යහපතැ”යි සැරියුත් ස්ථවිරයන්ට කී කල්හි විජිතිපත්තය (වටාපත) අතට දී වැඳ හොන්නාහ.

උන්වහන්සේ පන්සියයක් හිඤ්ඤාන් වහන්සේ අරභන් මාර්ගයෙහි පිහිටුවා එකියන හිඤ්ඤාන් වහන්සේ හා සමග දෙදෙනා වහන්සේ සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ සමීපයට වැඩිකල්හි අවස්ථා නොදැන නිදන්නාවූ දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් ලගට කොකාලික ස්ථවිරයයෝ ගොසින් විච්ඡේදන් ඇන “කුමන නිදිද? නිදන්නේ පන්සියයක් හිඤ්ඤාන් වහන්සේ ඇරගෙණ සැරියුත් මුගලන් දෙදෙනා වහන්සේ පලාගිය සේකැ”යි යනු අසා සෝකයෙන් ලේ තුන්කටක් නගා (ලේ වමනය කර) බොහෝ ආයාසයට (වෙහෙසට, විඩාවට) පැමිණී නියාව සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ අසා වදාරා “ඵමිබා මහණෙනි, මාගේ

විලාසය ගෙන නටුයේ දැන් මතු නොවෙයි පෙරත් මාගේ විලාසය ගෙන නටුයේ වේදැ”යි වදාරා” ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිතවූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරැකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි සඵඥයන් වහන්සේ සිංහව ඉපිද මීමකු මරා මස් කා පැන් බී වසන්නාවූ පඵත සමීපයට නික්මුණු කල්හි කැනහිලෙක් මගදී දැක සිංහයා ගැලවෙන උපායක් නොදැක බීම බැස වැදුනොත්තේය. සිගාලයා දැක සිංහයා කියන්නේ “නොප කුමක් නිසා මෙතන උනිදැ”යි විවාළ කල්හි “නුඹ වහන්සේට සේවාකම් කරණ පිණිස ඔත්තේමි”යි කී කල්හි “ඵසේ විනම් මා හා කැට්ව ඵව”යි කී කල්හි කැඳවාගෙන ගොස් සිංහයා තමා වසන්නාවූ ගල් ගුහාවේ ඵක්තරා තැනෙක කැනහිලා වසන නියායෙන් සලසා මාංස මරාලමින් වසන්නාහ.

ඒ මස් අනුභව කොට ස්ථුලව (මහත්ඵ) කැනහිලා මානයක් ඇතිව කියන්නේ “නුඹ වහන්සේ මරාලන මස් කා මෙතෙක් දවස් වාසය කෙළෙමි. ඇම දවස්ම නුඹ වහන්සේට ආයාස කරන්නේද කින්ද? මමිම ගොසින් මහත්වූ හස්තියෙකු මස්තකයට පැන ඉස්මොල අනුභව කොට වෙසෙමි” කී කල්හි සිංහයා කියන්නේ “ඵඹල ජඹුකය, ස්ථුලවූ කය ඇති දික්වූ දල ඇති ඇතුන් ගේ මස් අනුභව කරන්නාවූ ජාතීන්ට විනා තොපට පිළිවන් නොවෙ”යි කී කල්හි ඵපවත් නොගිවිස

වහාගොස් පච්ඡනයට පැනනැගී කාලාවක (ඇත් කුලයෙහි) කුලේ හස්තියෙකු දැක “කුම්භස්තලයට පනිමි” පැන්න තැනැත්තේ ඇතාගේ පය කෙරේට පැනපියා එවෙලෙහි කැනහිලාගේ ඉස්මොල පයින් මිරිකා ඇතා පලාගිය කල්හි සිංහයා කැනහිලා පරීක්ෂා කරණු පිණිසයයි ගොසින් කැනහිලාට පැමිණී විලාසය දැක වික්ෂේපව (සිත් තැවුලට පත්ව) කියන්නාහු “යම් සඤ්චයෙක් තමාගේ බල නොදැන වාසය කරන්නේ වී නම් හස්තියාගේ මස්තකයට පනිමිසි කකුල සම්පයට පැන මළුවූ කැනහිලා මෙනැ”යි කියන්නාහු “වංශවත් ශක්ති සම්පන්න ආඥා තේජස් (අන හා තෙද) ඇත්තාවූ සඤ්චයක්හු කරන්නාවූ කටයුත්ත හීනවූ එකෙක් කරන්නේ වී නම් හස්ති විනාශය කෙරෙමිසි මළුවූ කැනහිලා මෙනැ”යි කියාද, තවද “මාගේ වංශය හා ශක්ති ආඥා තේජස් විචාර නියාවට (විමසූ අන්දමට) මෙ විචර කටයුතු කළ මැනව, නොහොත් අවිචර කටයුතු කිරීමෙන් යම් එකෙක් සිතන්නේ වී නම් ඒ සඤ්ච තෙමේ හස්තියා පයින් මළුවූ කැනහිලා මෙනැ”යි කියා මේ ‘ජමුක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඒ කැනහිලා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයන. සිංහව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන් වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

326. බ්‍රහත්ඡන්ත ජාතිකය

තවද විනායකවූ (වෙනත් නායකයකු නැති) සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි වංචා ප්‍රයෝග දන්නා හික්කුකෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය දක්වනලද.

ඒ වංචා ප්‍රයෝග දන්නා හික්කුන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට දක්වන්නාවූ සඵලයන් වහන්සේ “මහණෙනි, මුන් දැන් මතුනොවෙයි පළමුත් වංචා ප්‍රයෝග දන්නේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජරු කෙණෙක් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ඒ රජ්ජරුවන්ට අමාත්‍යව උපන්නාහ. කෝසල රජ්ජරුවන් හා යුද්ධයට බරණැස් නුවර රජ්ජරුවෝ වතුරගිනි සේනාව (ඇන්, අස්, ඊය, පාබල සේනා) ඇරගෙන යුද්ධයට ගොස් නුවර සාධා සියලු සම්පත් ඇරගෙන තමන්ගේ නුවරට ගෙනගොස් තමන්ගේ උයනේ පන්සියයක් ලෝ සැලවල ලවා උද්‍යානයෙහි නිදන කරවූහ.

බ්‍රහත්ඡන්ත නම් රාජකුමාරයෝ තක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන් අතින් සුසැට කලාශිල්පය (කලා ශිල්ප හැට හතරක්) හා අෂ්ටාදස ශිල්ප (ශිල්ප දහ අටක්) ආදීවූ සිල්ප ඉගෙන පන්සියයක් තපස්වීරයන් උන්තෙහට අවුත් ඒ

තාපසවරුන්ගෙන් බණ දහමි අසා ප්‍රවෘත්තිය දැන
 තපස්විවරයන්ට නායකව වාසය කරනසේක. එක් දවසක්
 බ්‍රහත්ඡත්ත නම් තපස්වී පන්සියයක් තපස්විවරයන්ට
 කියන්නාහු” බරණැස් නුවර සිගා වළදන ලෙස යමින”යි කීහ.
 පන්සියයක් තපස්විවරයෝ කියන්නාහු “අපි ඊට ගියමෝ නම්
 මනුෂ්‍යයෝ අප අතින් ප්‍රශ්න විචාරති, බණ කියවති, උන් කී
 කල නොකී අවස්ථාවේ නොයෙක් නින්දා කියා වෙසෙති. එසේ
 හෙයින් අපි බරණැස් නුවරට නොයමින”යි කීහ. ඊට
 බ්‍රහත්ඡත්ත නම් තපස්වී “උන් කී යම් ප්‍රශ්නයක් විසඳන්නට
 මට භාරය”යි කියා පන්සියයක් තපස්විවරයන් ඇරගෙන
 නික්ම බරණැස් නුවර රජපුරුවන්ගේ මගුල් උයනේ එදා රෑ
 සැතපී පසුදවස් උදෑසන පන්සියයක් තපස්විවරයෝ නුවරට
 සිගා නික්මුණහ.

රජපුරුවෝ පන්සියයක් තපස්විවරයන් තමන්ගේ රජගෙට
 වඩාගෙන ගොස් ආසන වල ඉඳවා ප්‍රශ්න හා සමග බණ
 විචාරාහ. එවිට බ්‍රහත්ඡත්ත නම් තපස්වී පන්සියයක්
 තපස්විවරයන් බැන නොනැගී ඉන්ට කියා රජපුරුවන් විචාර
 බණ හා ප්‍රශ්න රජපුරුවන්ගේ අහිප්‍රාය නියාවටම කීහ.
 රජපුරුවෝ සමාධිව (එකගව) පන්සියයක් තපස්විවරයන්
 වළදවා තමාගේ මගුල් උයනේ ඉඳිනා නියායෙන් සැලැස්වූහ.
 “යහපතැ”යි කියා බ්‍රහත්ඡත්ත නම් තාපසයන් හා පන්සියයක්
 තපස්විවරයෝ ඒ මගුල් උයනේ වාසය කරණ කල්හි
 බිරහත්ඡත්ත නම් තපස්වී නිධාන් දක්නාවූ ශාස්ත්‍රයක්
 දන්නාහ. එවිට සිතන්නාහු “මාගේ පියානන් වහන්සේ මරාපිය

බොහෝ වස්තුව බරණැස් රජපුරුවෝ ගෙනාහ. ඒ සමිපත් කොයි තිබාපු දේ හෝ”යි බැලූ තැනැත්තෝ ඒ මගුල් උයනේ තිබුවා දැක පන්සියයක් තපස්විවරයන්ට බුහත්ඡත්ත නම් තපස්වී කියන්නාහු “මම පරලොවට ආධාරයෙකින් (උදව් පිණිස) තපස් වූයෙමි නොවෙමි. මම මා කෙරේ හයින් තපස්විමි. මාගේ කොසොල් නුවර රජපුරුවන් වහන්සේ නම් මාගේ පියානන් වහන්සේය. එසේ හෙයින් උන්වහන්සේගේ බොහෝ සමිපත් බරණැස් රජපුරුවෝ ගෙනැවිත් මගුල් උයනේ සැලවල ලැවූ පන්සියයක් නිධාන සැල ලැවූහ. ඒ සැලවල නිධාන ඇරගෙණු මම මාගේ පියානන් වහන්සේගේ කොසොල් නුවර ගණිමි. තොපි ඇම කුමක් කරව්දැ?”යි විචාළාහ. තපසවරු කියන්නාහු “නුඹවහන්සේ ගුරුකොට ආමිහ. එසේහෙයින් නුඹ වහන්සේ හා කැට්වම කී කල දෙයක් කරමු”යි කීහ.

“යහපතැ”යි කියා කොසොල් නුවර සිට ආ මනුෂ්‍යයන්ගෙන් සමහර අයකුත් තපස්විවරයන් පන්සියයන් නිධාන සැලවල් ගොඩනගා පන්සියයක් සමිපයිද (හමින් කළ පසුබිම) විද ඒ සමිපයිවල ලාගෙණු ඒ සැලවල තණ ආදිවූ දෙයලා තබා තිබූ වලම නිධානසැල ඔබවා කෝසල නුවරට පලාගොස් බුහත්ඡත්ත නම් රාජ කුමාරයෝ රාජ්‍යයට පැමිණ ඔටුනු පැලඳ නුවර පදනම් අට්ටාල (අටලු) වෙට්ටම් (තොරණ) ආදිවූ කර්මාන්ත කරවා සතුරන්ගෙන් කිසි හයක් නොවදිනා නියාවට නුවර කරවා රාජ්‍යය කරන්නාහ.

බරණැස් නුවර රජ්ජුරුවෝ බොහෝ ශෝක පත්ව කිසිදෙයක් නොදැන මගුල් උයනේ උන් තාපසවරුන් පලාගිය නිසාව අසා බොහෝ විකේෂ්පයට පැමිණ මගුල් උයනට අවුත් නිධාන සැලවල් තිබූ තිබූ තැනින් ගොඩනංවා බැලූ අවස්ථාවෙහි සමීපත් නැතිව තණුපුරා තිබූ සැලවල් දැක රජ්ජුරුවෝ සෝපත්ව කිසිදෙයක් නොදැන උන්සිටිය එතෙතකත් තණයයි කිය කියා ඉඳිනාහ. බෝධිසඤ්චයෝ “රජ්ජුරුවන් කියන්නාවූ මේ පුලාප මා අරවතොත් විනා අනික් කෙනෙකුන්ට බැරිය”යි සිතා “රජ්ජුරුවන් හා කථාකරන්නට යෙමි”යි ගොස් කථාකොට උන් අවස්ථාවෙහි රජ්ජුරුවෝ “තණය තණය”යි කීහ. එවිට බෝධිසඤ්චයෝ කියන්නාහු “ස්වාමිනි, නුඹ වහන්සේගෙන් කෙසේවූ තණයක් අපවත්විද? කෙසේවූ තණයකට අහිප්‍රාය ඇතිසේක්ද? ඒ මට කිව මැනවැ”යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “බොහෝ ඇසුපිරු තැන් ඇති බුහත්පත්ත නම් තාපසයෝ මාගේ මගුල් උයනේ වාසයකොට මාගේ නිධාන සැලවල් පන්සියයේ සමීපත් ඇරගෙණු සැලවල තණපරලා සමීපත් ඇරගෙණු ගිය හෙයින් කියන පමණක් විනා මා අහිප්‍රාය ඇති තණක් ඇති හෙයින් කියන දෙයක් නොවේ”යි කීහ. එවිට බෝධිසඤ්චයෝ රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු “තාපසවරු නම් තමන් සන්තක වස්තුව විනා නොසන්තක දෙයින් තණකෙන්දක් විවර නොගෙණු ගියේය. ඒ රාජ කුමාරයෝ තමන්ගේ පියානන් සන්තක සමීපත් ඇරගත්තිය. නුඹ වහන්සේ සන්තක දෙයින්

තණු කෙන්ද්‍රක් විවර නොගෙණු ගියේය. නුඹ වහන්සේ සන්තක සම්පත් නුඹවහන්සේගේ දරුමුනුබුරන්ට දෙන්ටත් ඇත. තමන් සන්තක වස්තුව ඇරගෙණු ගියයි කියා සෝක නොගත මැනව”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “බුහත්ඡත්ත නම් රාජකුමාරයන් තාපස වේසය පෑ මගේ සම්පත් ඇරගත්තූය. ඒ කවර වේවයි කියා බෝධිසත්වයන් කී අවවාදයෙන් සෝක තුනී කළහ”යි වදාරා ‘බුහත්ඡත්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බුහත්ඡත්ත තාපසයෝ නම් මේ වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා හික්කුහුය. එසමයෙහි රජපුරුවන්ට අවවාද කී අමාත්‍යයා නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

327. ජීටි ජාතකය

තවද සමන්ත වක්ෂුටු (සියල්ල දකින) සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි උපාසක කුලයට නින්දා කළ හික්කුකෙනෙකුන් වහන්සේ ඇරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හික්කුකෙනෙකුන් වහන්සේ සැවන්නුවරට අවුත් “මේ නුවර යහපත්ව දන්දෙන්තෝ කවිද?”යි විචාළසේක. “මේ නුවර යහපත්ව දන්දෙන්තෝ සුලු අනේපිඬු මහසිටාණෝය, විශාඛාවෝය, මල්ලිකාදේවිය”යි කීහ.

ඒ අසා පාන්වු ගමනේ සිගාගිය තෙන පාත්‍රය
අරනොගත්තය. නුවර මුළුල්ලේ අවේද ගණයට (පිරිස
අතරට) එන කලට වහන්දෑ කැඳ වළඳුපුසේක. හිඤ්ඤා
වහන්සේ නිදු නැගිට සිගාගිය හෙයින් කැඳ වළඳුන්ට
නුවුයේය. දවලට බන් සිගාගිය දෙවනුව ගිය ගමනෙන්
නොවේලා හෙයින් පාත්‍රය ගත් කෙනෙක් නැත. ගණයේ උන්
වහන්දෑ හිඤ්ඤා වහන්සේ සිගාගොස් එනකලට බන්
වළඳුපුසේක. නුවරින් බන් සිගන්ටවන් නොවී ගණයෙන්
වළඳුන්ටවන් නොවී හිඤ්ඤා වහන්සේ සුන්බන්ව (ආහාරය
වැලකී) කියනසේක් “මේ නුවර උපාසකවරු යහපත්ව
දන්දෙති කී පමණක් විනා දන්දෙන කෙනෙකුත් නුදුටුවාසේ”
නින්දු කියමින් උන්සේක.

සඵඤ්ඤා වහන්සේ එතනට වැඩ වදුරා “මහණෙනි,
හිඤ්ඤා නම් බලරන් කුසුමයේ රොන් ගත්තාසේ
උපාසකවරුන්ගේ සිත් නොමිරිකා දන් ගත්තොත් විනා
ආක්‍රෝශ පරිහව (බැණ වැදීම) හා නින්දු කිරීම තපස්වින්ට
යොග්‍ය නොවෙයි. පෙර මහොත්තමයෝ පවා දන්දන්
උපාසකවරුන්ට නින්දු නොකොළෝ වේදැ?”යි වදුරා “හේ
කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤා වහන්සේ ඉකුත්වන්
දක්වා වදුළු සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම්
රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසඤ්ඤා
බ්‍රාහ්මණකුලයක ඉපිදු වැඩිවිය පැමිණ වහාන්තරයට වැඩ

සෘෂිප්‍රවාප්‍යාවෙන් පැවිදිව වාසය කරණ කල්හි බරණැස් නුවරට අවුත් “මේ නුවර යහපත්ව දන්දෙන්නෝ කවිද?”යි විවාළ කල්හි “මේ නුවර අසවල්තෙන සිටාණෝ යහපත්ව දන්දෙති” අසා “එසේ වීනමී උන්ගේ දෙරට යමින”යි සිගා වැඩිසේක. උන්වහන්සේ සිගාවඩින්නට පළමුවෙන් සිටාණෝ රජපුරුවන් වහන්සේට රාජසේවයට පළාගියහ. බෝධිසත්‍වයෝ සිටාණන්ගේ දෙරකඩ නැතක්වේලා (බොහෝ වේලාවක්) සිගාසිටි කල්හි සිටාණන්ගේ ගෙයින් කවුරුන් නොදුටුවාහ. බෝධිසත්‍වයෝ සිට වෙහෙසි නික්මුණාහ.

සිටාණෝ රාජසේවය කොට ගෙට එන්නාවු නැනැත්තෝ අතරමගදී බෝධිසත්‍වයන් දැක හිඤ්ඤාපාත්‍රය දැක ගෙණ බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේ පවරා තමන්ගේ ගෙට ගෙනවුත් රසමසවුලෙන් යුක්තවූ භෝජනය බෝධිසත්‍වයන් වහන්සේට වළඳවා සිටාණෝ කියන්නාහු “ස්වාමීනි, මාගේ ගෙට සිගා ආ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක්ද දුගී මගී යාවකකෙනෙක්ද දන් නොගෙන ගියවිරු කෙනෙක් නැත. නුඹ වහන්සේ වඩනට පළමුවෙන් මම රාජසේවයට පලා ගියෙමි. යන මම එක්කෙනෙකුන්ට සම්මතකොටලා නොගියෙමි. එසේහෙයින් නුඹවහන්සේ දුටුකෙනෙක් නැත. එසේහෙයින් ඒ වැරැද්ද මා කෙරේමය සමාකළ මැනවැ”යි සිටාණෝ කීහ. එවිට බෝධිසත්‍වයෝ කියන්නාහු “සිටාණනි, තොප කෙරේ අප කෝපවුයේන් නැත, ද්වේෂවුයේන් නැත. අප අසු නියාවට මෙකියන සිටාණන්ගෙන් මෙවිතරදැයි සිතූ පමණක් විනා අප විඤ්ඤාපවුයේ (සිත් තැවුලක්) නැතැ”යි කීහ.

එවිට සිටාණෝ කියන්නාහු “මාගේ දෙමාපියන් මුතුන් මිමුතුන් පරමිපරාවෙන් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් දුටුකළ ආදර සම්භාවනාවෙන් (ගරු සරු ලෙස පිළිගැනීම) සතරපසයෙන් (සිව් පසයන්) දන්දී දෙමව්පියන් දුටුසේ ආදර හක්ති ඇත්තාහ. මේ මාගේ අඩුවෙන් වූයේය”යි කීහ.

“යහපතැ”යි බෝධිසත්වයෝ සිටාණන්ගේ ආරාධනාවෙන් උන්ගේ ගෙයි කීප දවසක් රඳු තමුන් පළමු වාසය කළ හිමාලය වනයට ගොස් පඤ්චාහිඤු අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා බ්‍රහ්මලොව උපන්නයි වදුරා මේ ‘පීඨ ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

328. තූෂ ජාතකය

තවද සුගත නම්වූ සඵඤ්ඤා වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි බිම්බිසාර රජ්ජුරුවන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යන්න?

බිම්බිසාර රජ්ජුරුවන්ගේ බිසවුන් බඩ අපාසත් රජ්ජුරුවන් පිළිසිඳුගත් පසු එකියන බිසවුන්ට රජ්ජුරුවන් දකුණු උරය පලා ලේ බොන්ට දොලොක් උපන. එපවත් බිසව් රජ්ජුරුවන්ට කියාගත නොහි වාරිති (මගහරී) රජ්ජුරුවෝ බොහෝ උත්සාහයෙන් විවාරාගත්හ. නිමිත්ත දන්නා බමුණන් රජ්ජුරුවෝ ගෙන්වා “බිසවුන්ට මෙසේ වූ දොළක් උපනැ”යි කීහ. එපවත් අසා “බිසවුන් වහන්සේගේ බඩ රාජ කුමාරයන්

වහන්සේය, උන්වහන්සේ වැඩිවිය පැමිණිකළ නුඹ වහන්සේ මරා රාජ්ජය ගන්නාසේකැ”යි කීහ. රජ්ජරුවෝ මේ අසා “මාගේ දරුවෝ මා මරා රාජ්ජය ගත්තු නම් ගත්තේය. අනික් කෙණෙකුන් නොවත් උන් රාජ්ජය ගතොත් යහපතැ”යි සමාධිව (ඵකගව) ශස්ත්‍රය (ආයුධය) ගෙන්වා දැකුණු උරය පලා රන්තැටියේ ලේ වත්කොට බිසවුන් පොවා දෙළ සන්සිඳුවූහ.

ඵපවත් බිසවු අසා “මාගේ රජ්ජරුවන් වහන්සේ මරන්නාවූ දරුකෙනෙකුන් ලබා උසුලාගෙන ඉඳිනේය. මාගේ රජ්ජරුවන් වහන්සේට සතුරුවූ දරුවන්ගෙන් මට ප්‍රයෝජන කින්දැ?”යි කියා බඩ මඩවා (මිරිකකා, පොඩිකර) දරුවන් ඵලන්ට (බැහැර ලන්නට) සැරසුණාහ. රජ්ජරුවෝ මෙපවත් අසා බිසවුන්ට කියන්නාහු “මාගේ දරුවෝ මා මරා රාජ්ජය ගත්තු නම් ගත්තේමය. බඩ මඩවා දරුවන් නොඵලවා මා සුරතල් දැකපියන තුරාය”යි කියා බඩ මැඩවිය නොදි රැකවල් ලැවූහ. රජගෙයිදී බඩ මඩවන හෙයින් රැකවල් ලැවූහ. මගුල් උයනට ගොසින් බඩ මඩවා දරුගැබ ඵලන්ට උත්සන කරණ නියාව රජ්ජරුවෝ දැන “මගුල් උයනට යා නො දෙව”යි රැකවල් ලැවූයේය. මගුල් උයනට යා නොදී උන්කලට දස ඵකඩ මසකින් රාජ කුමාරයන් වැදූහ.

රාජ කුමාරයන් පියවර නගා කෙළ අවිඳිනා ප්‍රස්ථාවෙහි සඵඳුයන් වහන්සේ මහා සංඝයා වහන්සේ පිරිවරා බිඹිසාර රජ්ජරුවන්ගේ රජගෙට සිඟා වැඩිසේක. රජ්ජරුවෝ

සඵලයන් වහන්සේ ඇතුළුවූ හික්කු සංඝයා වහන්සේ පවරා රාජ ගෙයි වඩාහිඳවා රසමසවුලෙන් යුක්තවූ අන්තපානාදිය (ආහාර පාන වර්ග) තමන්ගේ ස්වභස්තයෙන් (සියතින්ම) වළඳවා ඉක්බිත්තෙහි ධර්මය අසන්ටයයි උන්කල රාජ කුමාරයන් සරහා රජපුරවන්ගේ ඇකයේ හිඳවාලූහ. රජපුරවෝ පුත්‍රප්‍රේමයෙන් රාජකුමාරයන් සනහ සනහා සුරතල් බලා සඵලයන් වහන්සේ වදුරණා බණ සිතහෙලා නොඅසන නියාව සඵලයන් වහන්සේ දැන රාජපුරවන්ට වදුරණාසේක් “රජපුරවෙනි, පළමුත් රජපුරවෝ සැක ඇති රාජ කුමාරවරුන් දුරකොට විසුවෝ වේදැ?”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන්වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුර කෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයයෝ තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීව උපන්නාහ. බරණැස් නුවර රාජ කුමාරයෝ දිසාපාමොක් ආචාරීන් ලගට ගොස් උගතමනා සියලු ශාස්ත්‍ර ඉගෙනු උන්කලට දිසාපාමොක් ආචාරී රාජ කුමාරයන්ගේ අංගලක්ෂණ (දේහ ලකුණු) පරීක්ෂාකොට මතු මෙම රාජකුමාරයන් නිසා උපදිනා රාජ කුමාර කෙණෙකුන්ගෙන් රජපුරවන්ට සැලසෙන උපද්‍රව දැන රාජකුමාරයන්ට ගාථා සතරක් උගන්වා කියන්නාහු “තොපගේ රාජකුමාරයන් සොළොස් ඇවිරිඳි අවස්ථාවෙහි රාජ කුමාරයනුත් තොපත් බන්කමින් ඉඳු පළමුවන ගාථාව කියව, සේනා සමුර්ද්ධව (සම්පූර්ණව) ආ ස්ථානයේ උන්විට දෙවන

ගාථාව කියව, උඩුමාලට නැගෙන ඉනි ඉසට (තරප්පු පෙළ) තුන්වෙනි ගාථාව කියව, ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට වැදුණෝනාට යනකලට සතරවෙනි ගාථාව කියව”යි කියා දිසාපාමොක් ආචාරී රාජකුමාරයන්ට ඉගැන්වූහ.

රාජකුමාරයෝ නුවරට අවුත් රජපුරුවන් වහන්සේට ශාස්ත්‍ර පෑ ගමනේ රජපුරුවෝ සමාධිව රාජකුමාරයන්ට යුවරජ තනතුරුදී උන් අවස්ථාවෙහි රජපුරුවන් අයාමෙන් රාජකුමාරයෝ රාජ්‍යයට පැමිණ රාජ්‍යය කරණ කල්හි රජපුරුවන්ට රාජ කුමාරකෙණෙක් ඇතිව සොලොස් ඇවිරිදි වූහ.

එක් දවසක් රාජ කුමාරයෝ රජපුරුවන් උයන් කෙළියට යන රාජ චේශ්වය්යි දැක “මම මෙසේවූ රාජ චේශ්වය්යිසක් (රජ ඉසුරු) කවරද ලබමි දේ හෝ”යි සිතා තමන්ගේ අනවැස්සන්ට කීසේක. අනවැස්සෝ කියන්නෝ “සිතු නියාව ඉතා යහපත. බාල අවස්ථාවේ ලත් සම්පත විනා මාලු අවස්ථාවෙහි ලත් සම්පත්තීන් ප්‍රයෝජන කිමිද?, රාජ්‍යයට උත්සාහ කළ මැනවැ”යි කීහ. රාජ කුමාරයෝ “ආයුධයකින් රජපුරුවන් වහන්සේ මරන්ට බැරි ය”යි කියා “චිෂක් ලා මරමි” සිතා රජපුරුවන් වහන්සේ එක්ව බත් කමින් සිට “චිෂ ලමි”යි චිෂය මිටි මොලවාගෙන “බත්කන්ටය”යි උන්නාහ. රජපුරුවෝ බත් කන්ට ඉඳ සිතන්නාහු දිසාපාමොක් ආචාරී සොලොස් ඇවිරිදිවූ රාජකුමාරයා හා කරව්ව බත් කන්ට ඉගැන්වූ ගාථාව රජපුරුවෝ සඳහන් කොට කීහ.

එහි අභිප්‍රාය (අදහස) නම්: “යම්සේ සණාන්ධිකාරයෙහි (ගණුදුර) මියෝ වී තලා දුවසෙය්‍යා (දුහයිසා) හැර හාලට කද්ද? එමෙන් තොප කෙසේ මට විෂලන්ට උත්සහ කළත් මා විෂ කන්නේ නැත. දුවසෙය්‍යා තෝරා සාල් කෑවාසේ විෂ තෝරා බත් කම්”යි කී ගමනේම රාජකුමාරයෝ සැකව “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දැන පු නියාවේදැ”යි සිතා විෂ නුලුහ. රජ්ජුරුවන් හා කැට්ටි බත් කා මෙපවත් රාජකුමාරයෝ තමන්ගේ අතවැස්සන්ට කීහ. අතවැස්සෝ “එසේ වී නම් කීපදුවසක් බැලුව මැනව”යි කීහ. පසු දුවසෙක රජ්ජුරුවෝ ආ ස්ථානයේදී මුදලිවරුන් හා කථා කරණු පරක්කුවක් රාජ කුමාරයෝ දැක “මෙසේ වූ පරක්කුවේදී ගසම්” සිතා කඩුව ඇරගෙණු මිනිසුන්ගේ ඇස්වර බල බලා සිටියාහ. ඒ වෙලාවට රජ්ජුරුවෝ මේ ක්‍රියාව දැක දිසාපාමොක් ආචාරී මෙසේවූ ආ ස්ථානයෙක උන්වේලාවට කියවයි ඉගැන්වූ ගාථාව කීහ.

එහි අභිප්‍රාය නම්: “තොප ඇම ගෙවලදී උයනේදී කළ කථාව මා නොදනිති සිතාද? ඒ ඒ තැන සැංගී සිටිනේ ය”යි කියන්නා රාජකුමාරයෝ සිතින් සැකව පලාගොස් තමන්ගේ අතවැස්සන්ට කීහ. අතවැස්සෝ “කීප දුවසක් ගිය කල යම් උපායක් කළ මැනව”යි ඉඳ කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ නො දන්නා සේක. නුඹ වහන්සේ සිතින් සැකවෙන පමණක් විනාය”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා රාජ කුමාරයෝ ඉනිඉස කඩුව ඇරගෙණු සිටියාහ. රජ්ජුරුවෝ උඩුමාලට නැගෙන්නටයයි ගොස් සිතන්නාහු දිසාපාමොක් ආචාරී උඩුමාලට

නැගෙනියයි යන වේලාවට කියන්නට කී ගාථාවෙක් ඇතැයි කියා සඳහන් කොට කීහ.

එහි අභිප්‍රාය නම්: “තොප මට කළ ප්‍රයෝගත් (උපක්‍රම) දනිමි. දැනුත් ඉනිඉස කඩුව ඇරගෙණු මට ගසන්ට සිටි නියාව මා නොදනිති සිතව්දැයි කීප මුරයෙක ඉවසිමි, ඉනිබිබේ නො ඉවසමි”යි කී අභිප්‍රාය රාජකුමාරයෝ දැන හයින් ත්‍රස්තව සැඟවී පලාගොස් තමන්ගේ අතවැස්සන්ට කීහ.

අතවැස්සෝ කියන්නාහු “රජ්ජුරුවෝ තොප මෙසේ වූ දෙයක් කෙරෙහියි නොදනිති, තොපි තොප කෙරේ හයින් නොකරණු පමණක් විනා දනිතොත් තොපට කුමක් නො කෙරෙන්නද? රජ්ජුරුවෝ නොදනිතියි රාජ්‍යය ගන්ට උත්සාහ කරව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා රාජකුමාරයෝ කඩුව ඇරගෙණු රජ්ජුරුවන් වැදුණෝනා ශ්‍රී යහන් ගබඩාවේ යාන යට වැදුණිත්තාහ.

රජ්ජුරුවෝ ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට වැදුණෝනට යන තැනැත්තෝ එලිපත පිට සිට සිතන්නෝ දිසාපාමොක් ආචාරී ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට වැදුණෝනාට යන වේලේ කියන නියායෙන් ඉගැන්වූ ගාථාවෙක් ඇතැයි සඳහන් කොට කීහ.

එහි අභිප්‍රාය නම්: “තොප කඩුව ඇරගෙණු පෙරලි පෙරලි වැදුණෝනා නියාව මම නොදනිමිද?, විෂලු නියාවත්, ආ ස්ථානයේදී කඩුව ඇරගෙණු ගසන්ට ආ නියාවත්, ඉනි ඉස කඩුව ඇරගෙණු සිටි නියාවත්, දැන් කඩුව ඇරගෙණු යහන යට වැදුණෝනා නියාවත් මම දනිමි” යන අභිප්‍රාය කී

ගමනේ රාජකුමාරයෝ හයින් ත්‍රස්තව කඩුව ඇරගෙන යට මැස්සෙන් එලියට අවුත් කඩුව යහන පාමුල දමා වැදගෙව “ස්වාමීනි, නිකම් මිනිසුන්ගේ බසට කෙළෙමියි මා කෙරේ ඝමා කළ මනෙවැ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ තමන් පළමු දැන උන්නාසේම මහා කෝපයෙන්ම යානින් නැගී සිට “තා මුරයෙන් මුරයේම කළදෑ මා නොදනිනියි උනිද? දැරවන් කළදෙය ඉවසන්ට උවමනෙවැයි සිතා මෙනෙක් දවස් ඉවසා උනිමි. ඉනිබිබේ නොයිවසමි” කියා රාජ කුමාරයන් දඟගෙයි ලවා රැකවල් සලස්වා ඉඳ සිතන්නාහු “මා මෙනෙක් අන්තරාවලින් ගැලවුනේ මාගේ දිසාපාමොක් ආචාරීන් නිසාය”යි ආචාරීන්ගේ ගුණ සඳහන් කොට කමිටු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ. රාජ කුමාරයන්ද දඟගෙයින් මැසුම් කප්පා රාජ්‍යයට අමාත්‍යයෝ සලස්වා ගත්තූය”යි සඵලයන් වහන්සේ වදාරන්නා “ඒ රජ්ජුරුවෝ එසේ කළේ නුමුත් මම මාගේ දැරවන් ඇර වාසයකළ නොහෙමි” කීහ. සඵලයන් වහන්සේ මේ නියාව වදාරා මේ ‘තුෂ ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේකි.

“එසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරීව උපන්නෙමි බුදුව මම ම වේදෑ”යි වදාළසේකි.

329. බාවේරු ජාතිකය

තවද හැරිප්‍රාඥයන නමි වූ සඵලයන්වහන්සේ ජෙනවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි තීර්ථභිකයන්ගේ ලාභසත්කාරයන් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

සඵලයන්වහන්සේ ලෝකයෙහි පහළවන්නාට පළමු අඩුදේශයන්පාදයෙහි තීර්ථකයන්ට ලාභසත්කාර මහත. සඵලයන්වහන්සේ පහළවූ කළ ලාභ සත්කාර මදවිය. මේ කථාව සංඝයා වහන්සේ දම්සනාමණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩ හිඳ කිය කියා උන්සේක. සඵලයන්වහන්සේ එතනට වැඩ වදුරා මහණෙනි මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැයි විචාරා වදුරා එපවත් සඵලයන්වහන්සේට දැක්වූ කල්හි මහණෙනි දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් නිවයෝ අඩුදේශපාදකාලයෙහි ලාභසත්කාරයෙන් මහත්වූයයි වදුර ඒ කෙසේදැයි ආරාධිත වූ සඵලයන්වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරු කෙණෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි ව්‍යාපාරයෝ මොත්තමෙක් බාවේරු නම් ගමට කවුඩෙකු වඩාගෙන වෙළඳුමට කියාහ. ඒ නුවර ඇත්තෝ කවුඩා කෙරේ සමාධියෙන් අපට දෙවයි කීහ. ව්‍යාපාරයෝ අප කවුඩා දෙන්නේ නැතැයි කියාදින් උත්සාහයෙන් කියා මසුරන් දහසක් දී කවුඩා ඇරගත්තාහ. ඒ කියන කවුඩාට එම ගම ඇත්තෝ බොහෝ සත්කාර සම්මාන කළාහ. පසුව මුරයේ ඒ ගමට වෙළඳුමට යන්නා යහපත්ව නටන මොණරෙකු ගෙන්වාගෙන ආහ. ඒ මොණරා දැක ඒ ගම ඇත්තෝ මහා සමාධිව අපට

දෙවයි කීහ. ව්‍යාපාරයෝ අපගේ පළමු මුරයේ ගෙනා
 කවුඩාන් ඇරගත්තූය. දැන් ගෙනා මොණරාත් ඉල්ලුව අප
 ගෙනා ගෙනා දෙයම ඇරගන්ට උත්සාහ කරව අප දෙන්නේ
 නැතැයි කියාදින් තොපට පක්ෂි සමිහවෙති අපට සමිහ
 නොවෙතියි කියා මොණරා අප දෙන්නේ නැතැයි කියාදින්
 මහ උත්සාහයෙන් මසුරන් දහසක්දී මොණරා ඇරගත්තාහ. ඒ
 කියන මොණරාට ඒ ගම ඇත්තෝ බොහෝ සත්කාර සම්මාන
 කළාහ. මොණරා ඇරගත්තැන් පටන් කවුඩාට කැවිලි පෙවිලි
 ආදියත් අඩුව ආදරත් මදුව ගිය හෙයින් තමා උන්
 මැදිරියෙන් පිටත්ව කසල ගොඩ ඉඳ නොයෙක් කුණු කසල
 ඇසිඳු කන්නේය. මොණරාට බොහෝ කැවිලි පෙවිලිත් ඇතිව
 රන් මැදිරියක් ඉඳිකරවා ඊලා සැපසේ වාසය කරන්නේ යයි
 වදුරා බුදුව වැඩහිඳු වදුරණසේක් උත්තමයන් නැතිහෙයින්
 දුශකාරණයකින් අඩුවූ කවුඩා සැප විඳින්නේය. පසුව උත්තමවූ
 ජාති ඇති මධුරවූ නාදඇති මනාවූ ගාත්‍රා ඇති උත්තමයා
 ආතැන් පටන් නිස්සෝභාගිවිය. එසේ හෙයින් සද්ධම්මී චක්‍රවර්ති
 වූ සඵලයන්වහන්සේ නැති අවස්ථාවේහිදී තිරිත්ථකයෝ
 ලාභසත්කාරයෙන් මහත් වූය. යම් මනාවූ ශබ්ද ඇති
 සඵලයන්වහන්සේ පහළවූ තැන්පටන් තීරිතකයෝ ඉරුදුටු
 කද්දෙපැනියන් සෙයින් නිස්සෝභ වූහයි වදුරා මේ බාවේරු
 ජාතකය නිමවා වදුළුසේක. එසමයෙහි කවුඩා නම්
 නිගන්ධිනාට පුත්‍රය. එසමයෙහි මොණරා නම් බුදුවූ මම්ම යයි
 වදුළුසේක.

330. විසයින ජානකය

තවද පස්මරුන් (මාරයන් පස් දෙනා) බිඳ ජයගත් හෙයින් මාරජ් නම් වූ සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සේක් අනේපිඬු මහ සිටානන් අරන්යා මේ ජානකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

මෙහි වතීමාන කථාව බද්දිරඞ්ගාර ජානකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය (ඇතුලත්වේ). අනේපිඬු මහ සිටානන්ගේ දේවතාදූව වලක්ව වලක්වා දන් දුන්නෙමි. ඊට ආශ්වය්ඨී කින්ද කියන්නේ මාසේවූ ලොවුතුරා බුදු කෙණොකුන්ගෙන් අවවාද අසා දන්දීමෙහි පෙර මහොත්තමයෝ අබුද්ධෝත්පාද කාලයෙහි ශක්‍ර දේවේන්‍ද්‍රයන් වලක්ව වලක්වා දන්දුන්නෝ වේදැ”යි වදුරා “නේ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජුරුකෙණොකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ විසයින නම් සිටුව උපන්නාහුය. දන්තල් කරවා දුවස සලසනයක් (ලක්ෂ හයක්) ධන වියදම් කොට ජමුච්චයෙහි නගුල් උඩ බඳවා මහත් දානසම්භාරයන් කරන්නාහ.

මේ කුසල සම්භාරයෙහි ආනුභාවයෙන් ශක්‍රයන්ගේ පාණ්ඩුකම්හල ශෛලාසනය (ගල් අසුන) උනුවිය. එවිට

ශක්‍රයෝ දිවසින් බලාගෙන ශක්‍ර සම්පත් ඇරගන්නා නිසා “මු මේ දුනාධ්‍යාසය (දන් දීමේ අදහස) කෙරෙහි”යි සැකව “දුනාධ්‍යාසයට මම අන්තරාය කෙරෙමි” සිතා අවුත් සිටානන්ගේ දන්දෙන්ට තිබූ ඵලගිතෙල් සාල් තල මුං ආදීවූ දෙයද රත්රන් මුතු මැණික් සංඛසිලා ප්‍රවාලාදීවූ (සක් ගල් පබළු) දෙයද වාල්සරක් ආදීවූ උපහොග සියලු වස්තූද අන්තර්ගත කරවූහ. සිටානන්ගෙන් දන්දෙන්ට සැලැස්වූ පුරුෂයා සලකෂයක් වස්තුව විසඳුම් කොට දන්දෙන්ට තිබූ සියලු වස්තූන් අන්තර්ගත වූවා දැක සිටානන්ට ගොසින් කියන්නේ “ස්වාමීනි, දන්දෙන්ට තිබූ සියලු වස්තු අන්තර්ගත විය. එසේ හෙයින් සෙට දන්දෙන්ට කිසිදෙයකුත් නැතැ”යි කීහ.

එපවත් සිටානෝ අසා “ඊට කාරණා කින්දැ?”යි සිතා තමන්ගේ බිරින්ද ගෙන්වා කියන්නාහු “සෙට දවසට දන්දෙන්ට තිබූ සියලු වස්තුවක් නැතිව අන්තර්ගත විය. මාගේ රත්රන් මුතු මැණික් ආදී සියලු වස්තුව තිබූ භාණ්ඩාගාර ගෙවල්වල දොර අරවා ඉන් වස්තු විසඳුම් කොට දන්දෙව”යි කියා වස්තු තිබූ ගෙවල් දොර ඇර බැලූ ගමනේ අමුණක් විවරක කිසි වස්තුවක් නැතිව අන්තර්ගත වූ හෙයින් කිසි වස්තුවකුත් නුදුටුවාහ.

සිටානන්ගේ භාග්‍යයාවෝ සිටානන්ට කියන්නාහු “නුඹ වහන්සේගේ ඉහ තුබූ සළුව හා මාගේ ඉහ තිබූ කඩ විනා වී නැලියක්වත් සාල් නැලියක්වත් මස්සක් අකක් වාලක් සරකක්

නැතිව සියලුවස්තු අන්තර්ගත විය”යි කිවුය. සිටානෝ කියන්නාහු “මාගේ ප්‍රාණය තිබුනෙක් වේලා මාගේ දුනයට අන්තරාය නොකෙරෙමි. එසේ හෙයින් උත්සාහ ඇතිව ගෙයබලා දුන්දෙන්ට නිසි දෙයක් ගෙණු ව”යි කීහ.

“යහපතර”යි ගෙට ගොසින් බැලූ ගමනේ මිනිසකු දමාගිය කඳකුත් දුෂ්කරත්කුත් දුෂ්ක ගොසින් ගෙණුවත් “ස්වාමීනි මෙපමණක් විනා දුටුදෙයක් නැතර”යි කියා සිටානන් අතට දුන්න. සිටානෝ “හදාව, මෙතෙක්ද අපගේ සියලු වස්තු ඇති හෙයින් දුනුන්දී අපිත් සැපසේ රැකුමිහ. දැන් වස්තු නැති හෙයින් රැකෙන්නන් දුන්දෙන්ටත් අනික් මානෙක් (ක්‍රමයක්) නැත. මේ කඳුත් දුෂ්කරත්කුත් ඇරගෙණු වලට (වනයට) ගොසින් තණදුගෙණුවත් විකොට භාගයෙක් දුන්දෙමිහ. භාගයක් ගෙණු රැකෙමිහ”යි කියා කඳුත් දුෂ්කරත්කුත් ඇරගෙණු තණ දුන ලෙස වලට නික්ම තණකඳක් ගෙණුවත් වි කොට භාගයක් දුන්දී භාගයක් තමන් රැකෙන්නන්ට යයි තබාගත් ගමනේ යාවකයන් එනහෙයින් තමන්ට තිබූ භාගයන් දී නිරාහාරයෙන් ඉඳ මේ නියායෙන් සන්දවසක් දුන්දී නිරාහාරයෙන් උන්නාහ.

සන්වෙති දවසේ තණකඳ කරතබාගෙණු ගෙට එන ගමනේ අවිරශ්මි ශරීරයේ වැදගත් ගමනෙහුත් සන්දවසක් නිරාහාරයෙන් උන්හෙයින්හුත් සුබුමාලවු (සිවුමැලි) ශරීර හෙයින්හුත් හුමිතව (කැරකී) තණකඳ ඇරගෙණු විවීයේ වැටුනාහ. එවිට ශක්‍රයෝ ආකාශයෙහි සිට කියන්නාහු “එමිබල සිටානෙනි, තොප දුප්පත් අවස්ථාවෙහි තොපගේ ප්‍රාණයද

රැක නොගෙන දුන්නොදී සැපයේ වැදගත්ව ඉඳුව”යි ශක්‍රයෝ සිටින්නට අවවාද කොට තිබේ.

එවිට සිටින්නෝ “තෙපි කවුරුන්ද?”යි ශක්‍රයන් අතින් විචාලෝය. ශක්‍රයෝ “මම ශක්‍රයෙක්මි”යි කීවුය. සිටින්නෝ කියන්නාහු “තොප මේසා වූ ශක්‍රසම්පත් ලද්දේ විශේෂයෙන් දුන්දී පසුවසීමය රැක පෝය අභිධාංග (අංග අටකින් යුත්) ශීලය රැක වුව මෙසේ පින්කොට මෙසේවූ ශක්‍රසම්පත් ලැබ සිටින්නේ මේලෙස කියන්නට කාරණා කින්ද? තොප එක ශක්‍ර කෙණෙකුත් තබා දහසක් ශක්‍රයෝ අවුදින් පින් නොකරවයි කිවූ නමුත් මාගේ දුනගට අන්තරාය නොකරමියි, මෙසේ වූ දුක්ඛිතව සිටත් මාගේ දුනාධ්‍යායට අඩුවක් නොකරමි” සිටින්නෝ කී කල්හි ශක්‍රයෝ “මෙසේ දුක්ඛිතව සිටත් තොප මෙසේ පින්කරමි මාගේ දුනගට අඩුවක් නොකරමි කියන්නේ කවර කාරණාවක් නිසාදැ?”යි විචාළ කල්හි සිටින්නෝ කියන්නේ “එමිබල ශක්‍රය, ශක්‍රසම්පත්, මාරසම්පත්, බුහුමසම්පත්, ඇරගන්නා නිසා නොවෙයි, තා ඇතුළුවූ සුවිසි අසංඛ්‍යයක් සභ්‍යයන් සංසාර සාගරයෙන් ගොඩලා සමයක් සම්බෝධියට පැමිණෙන නිසාය”යි කීහ.

එපවත් අසා ශක්‍රයෝ වහා සන්තුෂ්ටව (සතුටුව) සිටින්නන්ගේ ශරීරය ශක්‍රයෝ තමන්ගේ අතින් පිරිමැද එළ ගමනේ දිව්‍ය පහසු හෙයින් සිටින්නන්ගේ ශරීරය පිණිස නැගී සිටියාහ. එවිට ශක්‍රයෝ සිටින්නන්ට කියන්නාහු “පළමු කොට තොප දෙන්නේ සලකනයක් වස්තුවවේද? මෙතැන්පටන් දෙළාස්

ලක්ෂයක් සමීපත් වියදුමිකොට දුන්දෙව”යි කියා සිටාණන්ගේ අනතර්ථාන කළ සමීපත් සිටාණන්ට පෑ ශක්‍රයෝ තමන්ගෙනුත් සියලු සමීපතින් උන්ගේ ගෙය පුරා තමන්ගේ ශක්‍රභවනයට ගියහයි සිටාණෝ බොහෝ දුනාධ්‍යායය කොට කමිටු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදුරා මේ ‘විසස්ත ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

“විසමයෙහි සිටුව උපන්නෙමි බුදුවූ මමීමය”යි වදුළුසේක.

331. තඬිරි ජාතකය

තවද මේ ජාතකයෙහි වතීමාන කථාව හා අතීත කථාව මතුකියන ලද ‘කුණාල ජාතක’යෙහි ප්‍රකාශ වන්නේය.

332. වානර ජාතකය

තවද නරසිංහවූ (නරයන්ට සිංහ වූ හෙවත් මිනිසුන් අතර නායක වූ) සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ වෛරයට (පළිගැනීමට) උත්සාහ කරණ නියාව දුමි සභාවේ රැස්වූ මාළුවරුන් වහන්සේ (වැඩිහිටි හික්කුන්) කිය කියා වැඩ උන් තැනට සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵ භාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා

එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන් මතු නොවෙයි පෙරත් වෛරයට උත්සහ කළෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිතවූ සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් වහන්සේ රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ එක් ගසෙක වානරව උපන් සේක. උන් වහන්සේ වාසය කරන්නාවූ වනය ලග ගඟාවෙක් ඇත. ඒ ගඟ වසන්නාවූ කිඹුලෙක් ඇත. ඒ කිඹුලාගේ කිඹුල්දෙනට ඒ වානරයාගේ හෘදමාංශය (හදවත) අනුභව කරන්ට දෙළොක් උපත. ඒ කිඹුල්දෙන “මේ වදාරාගේ හෘදයමාංශය ලදහොත් විනා ජීවත්වන්නේ නැතැ”යි කිඹුලාට කීව.

කිඹුලා ගොසින් බෝධි සත්වයන්ට කියන්නේ “එඹා සබඳ වදාරානෙහි, මේ එක තෙනම තොප වාසය කරන්නේ ඇයිදැ? යි මේ ගඟින් එතර යහපත් අමෘත ඵලාඵල (මිහිරි පළතුරු) ඇති උයනෙක් ඇත, ඊ ගොසින් අනුභව කළ කල නපුරුදැ?”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “ගඟින් එතර අප යා හැකි උව කෙසේ යමෝදැ”යි කීහ. එවිට කිඹුලා කියන්නේ “මම පිට ඉඳවාගෙන ගොස් එතර ලමි. මා පිටට නැගෙව”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්වයෝ “යහපතැ”යි කියා කිඹුලා පිටට පැනපුවාහ. කිඹුලාත් බෝධිසත්වයෝත් ඇරගෙන ගඟ මධ්‍යයට ගොසින් ගඟ ගිලෙන්නට වන.

එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “ඇයි සබඳ, තොප මා කැඳවා ගෙනා පිට ඉඳවා ගෙනා ආයේ ගඟින් එතරලන්ට වේද? දැන් තෝ මා බාදියයට (දිය යටට) ගිලෙන්නේ ඇයිද?”යි විවාළ කල්හි කිඹුලා කියන්නේ “තොපට ස්නෙහයෙන් ගඟින් එතර එලාවල කන්ට ගෙනාමිද? මාගේ කිඹුල් දෙනට තොපගේ හෘදය මාංසයට දෙළක් (ආසාවක්) තෙයින් තොප මරා උන්ට හෘදයමාංසය දෙන්ට ගෙනාමි” කී කල්හි බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “එසේ කළ මේ සැටියටම ගොඩදී කීව, මාගේ හෘදයමාංසය තෙල (අර පෙනෙන) දිඹුල්ගස රතුරතුව පෙනෙන්නේය. මිට ආයාසය ගන්නේ ඇයිද?”යි කීහ. එවිට කිඹුලාම “එසේ කළ කළමනා කින්ද?”යි කීය.

බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මා ගෙනගොස් දිඹුල්ගසට නන්වෘලන්නා හෘදය මාංසය දීලමි” කිඹුලාත් “සැබැවැ”යි සිතා බෝධිසත්වයන් ගෙනගොස් දිඹුල්ගස සමීපයට ගිය. බෝධිසත්වයෝත් කිඹුලා පිටින් දිඹුල් ගසට පැන “තොපි මා රැවටුව, මම තොප රවටාපිමි, වඳුරන්ගේ හෘදය මාංසයත් දිඹුල් ගස උඩ තිබේද? තා රවටාලා මාගේ ප්‍රාණය ගළවා ගනිමි. තොපගේ උයනේ ඇති අමෘත එලාවලයෙන් මට කමි නැතැ”යි වදුරා මේ ‘වානර ජාතකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි කිඹුලා නමි දේවදත්ත ස්ථවිරය. වානරව උපන්නෙමි බුදුටු මමිමවේදැ”යි වදුළසේක.

333. කුන්තානි ජාතකය

තවද නරවරවු (මිනිසුන්ට උතූම් වූ) සඵඤ්ඤා වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි කොස්ලිහිණියක අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

කෝසල රජපුරවන් වහන්සේ වඩන (අභිකරන) කොස්ලිහිණියක් ඇත. ඒ කොසොල් රජපුරවන්ගේ ඒ ඒ රජපුරවන්ට රහසිගතව යවන්නාවූ යම් සන්දේශයක් (ලියමනක්, පණිවිඩයක්) ඇත් නමුත් ගෙණ ගොස් ඒ ඒ රජපුරවන්ට දී ඒ ඒ රජපුරවන්ගෙන් දී එවන සන්දේශයක් ඇත් නමුත් තමන්ගේ රජපුරවන්ට ගෙණවිත් දූත මෙහෙවර සැලැස්වීමේ සිටින්නීය.

එක් දවසක් ඒ කොස්ලිහිණිය රජපුර කෙණෙකුත් ලගට දූත මෙවර යාදී රජගෙයි කෙළනා කුඩා කොල්ලෝ ඒ කොස්ලිහිණි මෙවර ගොසින් ඇවිදින් “මාගේ දරුවෝ කොයිදැ?”යි විචාළීය. අසවල් කුඩා කොළ මැඩ (පාගා පොඩිකර) මරාපිය”යි කුඩා කොල්ලෝ කීහ. ඒ කොසොල් රජපුරවන්ගේ වාසල බැඳ සිටිනා ව්‍යාසුයෙක් ඇත. එක් දවසක් කුඩා කොල්ලෝ කෙළගන යන්නාහු ඒ ව්‍යාසුයා ලගට ගියහ. ලිහිණින් කුඩා කොල්ලන් හා එක්වම කෙළගණ යන්නාසේ ගොසින් කුඩා කොල්ලන් ව්‍යාසුයාට ලත්වූ කල්හි තමාගේ දරුවන් මැරූ කුඩාකොල්ලා පියාපවින් ව්‍යාසුයා

ලගට යනා දුමාච්ඡන. ව්‍යාඝ්‍රයන් ඒ කුඩා කොල්ලා අල්වාගෙන කඩා කා මැරීය. එවිට කොස්ලිහිණි “මාගේ පලිය ඇරගනිමි. මා කෙළේ රාජද්‍රෝහය (රජුට හතරුකමක් කිරීම). මා මෙනෙ රැඳීම කටයුතු නොවේ”යි කියා රජුපුරවන්ට කියලා ගියාහ.

මේ කථාව දුමිසභාවේ රැස්වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන්තෙහට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵ භාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදු?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, මහණෙනි, පෙරකලද මේ කොස්ලිහිණිය (හුරතලයට ඇතිකරන පක්ෂි විශේෂයක්) පළි ඇරගත්තෙම වේදු”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුලසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජුපුරකෙණොකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි ඒ රජුපුරවන්ගේ කොස්ලිහිණියක් ඇත. ඒ කොස්ලිහිණිය රජුපුරවන්ගේ රහසිගතව ඒ ඒ රජදරුවන්ට යවන්නාවූ යම් සන්දේශයක් ඇත්නම් ගෙනගොස් දී ඒ රජදරුවන්ගේ බරණැස් රජුපුරවන්ට එවන්නාවූ සන්දේශ පත්‍රයෙක් ඇත් නමුත් ගෙනවුත් දී දූත මෙහෙවර සැලැස්මෙහි සිටින්නීය.

එක් දවසක් ඒ කොස්ලිහිණිය එක් නුවරකට මෙහෙවර යාදී රජගෙයි කෙළනා කුඩා කොල්ලෝ කොස්ලිහිණියගේ

පැටවුන් මැඩ මරාපිහ. කොස්ලිහිණි ඇවිත් “මාගේ දරුවෝ කොයිදැ?”යි විචාරයි. කෙළනා කුමාරවරු කියන්නාහු “අසවල් කුමාරයා නොපගේ දරුවන් මැඩ මරාපිය”යි කීහ.

එවිට කොස්ලිහිණි රජපුරුවන්ගේ වාසල බැඳ සිටිනා ව්‍යාක්‍රයා ලගට යන්නාවූ කුඩා කොල්ලන් හා සමග ගොස් තමාගේ දරුවන් මැඩ මැරූ කුමාරයා පියාපතින් ගසා ව්‍යාක්‍රයා ලගට යන්න දුමාලුව. ව්‍යාක්‍රයාත් අල්වාගෙන කඩා කා මැරීය. එවිට කොස්ලිහිණි රජපුරුවන්ගේ රජගෙයි කෙළිනා කුමාර වරුන්ට රජපුරුවන් වහන්සේගේ හික්මවීම් (පාලනයක්) නැති හෙයින් වේද මාගේ දරුවන් මැඩ මැරූවේ. යම් මාගේ දරුවන් මැරූ සෝකයෙන් කුමාරයා ව්‍යාක්‍රයා ලගට යන්නා දුමා පළිය ඇරගනිමි. දරු ස්නෙහයෙන් කළ පමණක් විනා මාත් කළේ රාජද්‍රෝහය. ඉතිකින් හා මෙනහ රැඳීම කටයුතු නොවේ”යි කියා යන්ට වන්නීය.

එවිට රජපුරුවෝ එපවත් දැන කොස්ලිහිණිය ගෙන්වාගෙන “නොපගේ දරුවන් මැරූ කුමාරයා මරා තෙපි පළි ඇරගත්තූය. පළියට පළි සරුවුව (හිලවු කිරීම, සමාන), ඒ නිසා නොප කෙරේ උදහස් නොවමිහ. තොපි මෙනින් යන්ට කාරණා කින්ද? නොයව”යි කීහ. එවිට කොස්ලිහිණි කියන්නී “දේවයන් වහන්ස, දරුවන් කෙරේ සෝකයෙන් ඉවසාගත නොහී කුමාරයා මැරූ පමණක් විනා මා කෙළේ රාජද්‍රෝහය. එසේ හෙයින් මම මෙනහ රඳන්ට හය ඇත්තෙමි” කීව. රජපුරුවෝ දෙවෙනි තුන්වෙනි කීවත්

නොගිවිස කොස්ලිහිණිය පළාගියාහයි වදුරා මේ ‘කුන්තානි ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

“ඵසමයෙහි කොස්ලිහිණී මෙසමයෙහින් කොස්ලිහිණීමය, බරණැස් රජව උපන්නෙමි බුදුටු මම්මය”යි වදුළුසේකි.

334. අම්බවොර ජාතකය

තවද කාසිය ජාතකය කුණාලයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය (ඇතුලත් වන්නේය). ධර්මරාජ ගුරුටු (ධර්මරාජ්‍යයට ගුරුවරයෙකු වූ) සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි අඹසොර (අඹ උයන රැක බලාගන්නාවූ තෙරුන් යන අදහස දෙසි) හිඤ්ඤාන වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යන්න?

ඵක්තරා මහඵ හිඤ්ඤාකෙණොකුන් වහන්සේ අඹ උයනෙක වාසය කරණු සේක. ඵකියන අඹ උයනේ අඹ සොරු කඩා කාපුවාහ. සිටු දු සතරදෙනෙක් අවිරවතී නම් ගඟාවෙන් ඉස්සෝධා නහා අඹ උයන බලන්ටයයි කියා උයනට ආවාහ. ඵ වෙලාවට ඵකියන මහඵ හිඤ්ඤාන වහන්සේ උයනට වැඩ උයනේ අඹ නැතිනියාවත් ඵකියන සිටුදුන් සතරදෙනාත් සිටියා දැන ඵසේ ඵනම් මෙකියන සිටුදු සතරදෙනා වන අඹ කඩාගත්තේයයි සිතා “නොප ඇමය මේ අඹ කඩාගත්තේය”යි කියන්නා ඵකියන සිටුදු සතරදෙනා “මේ අප නාපියා (ජලස්නානය කර) ආ පමණක් ඵනා අප කැඩූ අඹයක්

නැතැ”යි කිය. එසේත් “මට දිවුරන්ට උවමැනවැ”යි කියන්නා “යහපතැ”යි කියා එකියන සිටු දු සතරදෙන දිවුලාහ. මේ නියායෙන් එකියන සිටු දු සතරදෙනා ලජ්ජා කරවා පියා උන් ඇම තමතමන්ගේ ගෙවලට යැවූසේක.

මේ කථාව දැමිසනා මණ්ඩපයට රැස්වූ මාලුවරුන් වහන්සේ (වැඩිහිටි හිඤ්ඤ) කථාකොට කොට වැඩ උන් තැනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා, “මහණෙනි, දැන් මතු නොවෙයි පෙරත් මේ හිඤ්ඤ ස්ත්රීන් ලජ්ජාකරවුවෝ වේ දැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජජය කරණ සමයෙහි එක්තරා තාපස කෙණෙක් අඹ උයනේ වාසය කරන්නාහු ඒ ඇත්තාවූ අඹ තමුනුත් කා අඳුනන්නන්ටත් දී වංචා ප්‍රයෝගයෙන් (බොරුවෙන් හා කපටි කමින්) දවස් යවන්නාහ.

එසමයේ බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ශක්‍රදේවේන්ද්‍ර ව ඉපද මනුෂ්‍යලෝකය බලා වදුරණසේක් “කවුරු දෙමව්පියන්ට ආදර කෙරෙත්ද? කවුරු අටසිල් රකිද්දේ? කවර තාපසකෙනෙක් තපස් රකිද්දේ? හෝ”යි බලා වදුරණ සේක් මේ තාපසයන්ගේ කුහක තපස් දැක ඒ උයනට අවුත් උයනේ අඹ අන්තධානකොට (අතුරුදහන් කිරීම) පෑවාහ.

ඒ වෙලාවට බරණැස් නුවර සිටුදු සතරදෙනෙක් නාපියා එතනට ආවාහ. නාපසයෝ එතනට අවුත් උයනේ අඹ නැති නියාව දැක “මේ උයනේ අඹ කඩාගත්තෝ නොපිය”යි කියන්නා උග සතරදෙන “අප අඹ කැඩුවේ නැතැ”යි කීහ. “එසේ කීවත් කමිනැත, දිවුරන්ට උවමැනව”යි කියන්නා “යහපතැ”යි ගිවිස පළමුවන තැනැත්තී දිවුරන්තී “ඉස්කර පුරා සුදුලොම් (ඉසෙහි පැසුණු කෙස්, සුදු කෙස්) අඩුවෙන් උදුරන්නාවූ වයස් පිරුණු මාළු පුරුෂයකු අතරේ ඉඳිමිමැයි මේ අඹ කැඩින්නමැ”යි කියා කීහ. දෙවෙනි ස්ත්‍රී කියන්නී “වයස් පසළොස් විස්ස තිස අවස්ථාවේදී සරණ නොගොස් ඔබදී (මතුවට, තවත් වයසට ගොස්) සරණයම්මැ”යි කියා දිවුලාහ.

තුන්වන ස්ත්‍රී දිවුරන්තී “අනගයාගෙන් (කවි සමයෙහි නිතර හමුවන කාමයට අධිපති දෙවියාය, මල්සරා නමින්ද හඳුන්වයි) සැරපුහාර (ඊ පහර) ලදින්ම දෙගවුවෙක ඉන්නා ප්‍රියවූ පුරුෂයෙකු ලගට ගොස් ඒ පුරුෂයා ලැබගන්නෙමිමැයි මේ අඹ කැඩින්න මැ”යි කියා කීහ.

සතරවන ස්ත්‍රී දිවුරන්තී “යහපත් කොට ඉස්සෝධා නහා සාඤ්ජබාදු (අැග ගල්වන සුවඳ වර්ගයක්) ආදිවූ දෙය හා කොකුන් (එදු සබන් වෙනුවට කොකුම් භාවිතා කර අැත) ගල්වාගෙන යහපත් කොට අතූල යානේ තනිව වැදුහෝමිමැයි මේ අඹ කැඩින්නමැ”යි කියා දිවුලාහ.

එවිට තාපසයෝ “තොපි අම දිවුලනියා යහපතැ”යි කියා
උන් සතරදෙනා “තොපි තොපගේ ගෙවලට යව”යි කියා
යවාපුවාහ.

ශක්‍රයෝත් හයංකාර (නපුරු) වෙසක් මවාගෙණු
තාපසයින් එතනින් පහකොටුවයි වදුරා මේ ‘අමිබවෝර
ජාතකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි තාපසයෝ නම් මෙසමයෙහි මෙකියන
හික්‍ෂුහුය. එසමයෙහි සිටු දු සතරදෙනා නම් මේ සමයෙහි මේ
සිටුදු සතරදෙනාමය, එසමයෙහි ශක්‍රව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම
ය”යි වදුළසේකි.

335. ගජකුමිහ ජාතකය

තවද ධර්මාජයන් වූ සච්ඤයන් වහන්සේ
පේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි කුසිත
හික්‍ෂුකෙණෙකුන් වහන්සේ ඇරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක්තරා හික්‍ෂුකෙණෙකුන් වහන්සේ කළමනා පිළිවෙත්හිද
උගතමනා ධර්මයන් නොයිගැන්මෙන් කුසිතභාවය (අලසකම)
කරණසේක. මේ කථාව දම්සභා මණ්ඩපයට රැස්වූ මාළුවරුන්
වහන්සේ (වැඩිහිටි හික්‍ෂුන්) කථාකොට කොට වැඩ උන්
තැනට සච්ඤයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා
එන්නාට පුච්භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි

විවාරා වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡෙයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාලසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ඒ රජපුරුවන්ට අමාත්‍යව උපන්නේක. රජපුරුවෝ සියලු කටයුත්තෙහි කුසිතව වාසය කරන්නාහ. බෝධිසත්වයෝ කුසිතභාවය අරවාපියම් දේ හෝ යි සිතා උන්කලට එක් දවසක් රජපුරුවෝ මගුල් උයනට ක්‍රීඩාවටයයි ගියාහ.

ඒ උයනේ ගජකුම්භයෝයයි (කුඩා ප්‍රාණියෙක්) යන තිරිසනෙකු යන්නාවූ රජපුරුවෝ දැක බෝධිසත්වයන් අතින් “මේ කුමන තිරිසනෙක්ද?”යි විචාළහ.

බෝධිසත්වයෝ “ස්වාමීනි, මේ ගජකුම්භයෝයයි යන තිරිසනෙක?”යි කියා බෝධිසත්වයෝ ගජකුම්භයා හා කැට්ටි කටාකරන්නේ “ එමිබල ගජකුම්භය, තාගේ ගමන් දුවල් තිස්සේ පලායෙහි නම් අගලක් හෝ දැගලක් (අගල් දෙකක්) හෝ පලා යන්නෙහිය. ඉදින් ලැවු ගින්නෙක් වැදගත් නම් කෙසේ ගැලවියෙයිද?”යි විචාළහ.

ගජකුම්භයා කියන්නේ “ගස් බිලයකට (ගසක සිදුරකට) හෝ පොළවට හෝ වැදෙයිමි. ඉදින් එසේවූ දෙයක් නොලදින් නම් මාගේ ජාතිකමිය (මරණය උරුමයි)”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්වයෝ රජපුරුවන්ට කියන්නාහු “ස්වාමීනි, මේ ගජකුම්භයා තමාගේ කුසිතභාවයෙන් යම් දුක්ඛයකට

පැමිණේද? එමෙන් තපස්විවරුන් වහන්සේද රජ්ජුරුවන් වහන්සේද ගිහි දැනද තමතමන් කළමනා ඒ ඒ කටයුත්තේහි ප්‍රමාද වෙන්නම් පසද භාගන (අවසද, බැස යන සද) පක්‍ෂයෙහි ව්‍යුයා මෙන් භාගනසට (පරිහානියට) යන්නාහ.

යම් තපස්වී කෙනෙක් තමන් කළමනා වත් පිළිවෙත් ආදීවූ දෙය වේලා නොවරදවා විචාරන්නම් එසේවූ සත්තවයන්ට අවවාද කෙරෙද්ද, යම් රජ්ජුරුකෙනෙක් තමාගේ රාජ්‍යයේ කළමනා කටයුතු කාය්සී ඒ ඒ කාය්සීවේලෙහි විචාරා කියද්ද, යම් ගිහිකෙනෙක් තමන්ගේ කළමනා ගොවිතැන් ආදීවූ සියලු කටයුතු වේලා නොවරදවා විචාරන්නම් එසේවූ සත්තවයන්ට සියලු වේශ්වස්සී (යස ඉසුරු) කලාවෙන් කලාවට (පියවරෙන් පියවරට) වඩනා පුණී ව්‍යුයා (පුන් සද) මෙන් වඩනේය”යි කීහ.

“මේ කීයේ මටය”යි රජ්ජුරුවෝ දැන එතැන්පටන් කුසිතභාවය හැර රාජ්‍යය කළහයි වදාරා මේ ‘ගජකුම්භ ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් මේ හික්‍ෂුහුය. එසමයෙහි අමාත්‍යව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

336. කෙසව ජාතිකය

තවද දේවනිදේවූ (දෙවියන්ට දෙවිවූ) සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි විශ්වාස තෝජනයක් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද.

අනේ පිඬු මහසිටාණන්ගේ ගෙයි දුවස් පතා පන්සියයක් හික්කුන් වහන්සේ වළඳන සේක. සෙසු සංඝයා වහන්සේන් අවිච්ඡන්තව (නොකඩවා, නිරන්තරයෙන්) ඵලඹෙන සේක. සියලු සංඝයා වහන්සේට අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ ගෙය නම් සතර මං සන්ධියෙහි සාරා තිබූ පැන් පොකුණක් විය.

මේ නියාවට දුවස් යවන කල්හි එක් දුවසක් කොසොල් රජපුරුවෝ නුවර පුදක්මිණාකොට (සැරිසරා) නික්මෙන කල්හි බොහෝ සංඝයා වහන්සේ අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ ගෙට වඩනා නියාව දැක උන් වහන්සේලා බොහෝව (වැඩිපුර) අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ ගෙට වඩනේ කුමක් නිසා දැ?”යි විචාරා “නිත්‍ය සංඝයා වහන්සේ පන්සියයක්දෙනා වහන්සේ වළඳන්නට උවමැනව”යි සිතා සඵලයන් වහන්සේ පවරා (ආරාධනා කර) පන්සියයක් සංඝයා වහන්සේට රසමසවුලෙන් යුක්තවූ හෝපනය වලඳවන්නාහ.

මේ නියාවට දන්දෙන්ට සැලසූ පමණක් විනා “අසවල් කෙණෙක් සංඝයා වහන්සේට විශ්වාසයෙන් වළඳව”යි නො සැලවූහ. ඇසූ මෙහෙවර නියාවට (වාරිත්‍රානුකූලව, පැවරුණු වගකීම) පාත්‍රා කටයුතුකොට පිළිගන්නවා පියන්නාහ. සංඝයා වහන්සේ පාත්‍ර පිළිගෙණා තම තමන්වහන්සේ හිත විශ්වාස තෙනට පාත්‍රා ගෙණගොස් පාත්‍රවල බත් ඒ උපාසකවරුන්ට දී උන්ගෙන් හිත විශ්වාසයෙන් පිළිගැනවූ යම් ආහාරයක් වළඳන සේක.

එක්දවසක් කොසොල් රජ්ජරුවන්ට බොහෝ කොට වැල වරකා අඹ දඹ ආදීකොට ඇති මධුර ඵල (මිහිරි පළතුරු) බොහෝකොට ගෙණාහ. රජ්ජරුවෝ “සංඝයා වහන්සේට මධුර ඵල ජාති යව”යි කියා යවූහ. සංඝයා වහන්සේ වළඳන්නට ඒ ඒ තෙනට වැඩිපුසේක. එක්කෙනෙකුත් වහන්සේත් නොදැක රජ්ජරුවන්ට ගොසින් “ස්වාමිනි, එක්වහන්දූ නමකුත් නුදුටුයෙමි” කීහ. රජ්ජරුවෝ “මාගෙන් දිලූ හෝජනය මගේ රජගෙයිදී නොවළඳ ඒ ඒ තනට ගොසින් වළඳන්නට කාරණා කිමිදැ?”යි සිතා සඵඥයන් වහන්සේ අතින් විචාරමි “සංඝයා වහන්සේ මාගෙන් දෙන දනය මාගේ ගෙයිදී නොවදුනමි ඒ ඒ තන වළඳනසේක. කවර කාරණයකින් දැ”යි විචාළාහ.

සඵඥයන් වහන්සේ “රජ්ජරුවෙනි, සංඝයා වහන්සේට දන්දීම නම් ආදර විශ්වාස ඇතිව පයට දිය දී පය සෝදවා දැහැටි පැන්දී විශ්වාසව දන් දෙනොත් වළඳනසේක. ඕවා දියට (ඕනෑවට එපාවට, නොසැලකිලි ලෙස) දන් දුන්දැයි වළඳන්නට අපහසුය. රජ්ජරුවෙනි, පෙර උත්තමයන්ට පන්සියයක් වෙදවරුන් වෙදකම් කරණ ගමනේ ව්‍යාධියෙන් නොසිඳෙන්නා එතනින් පලාගොස් තමන්ට හිත විශ්වාස වූවන්ගෙන් ගොඩ ඇල් හුරුවී ආදියෙන් උළුකැන් (කැඳ) පිසදුන් ගමනේ ව්‍යාධි සන්සිඳුනේය. එසේහෙයින් රජ්ජරුවෙනි, සංඝයා වහන්සේට නම් ආදර හක්තියෙන් දිලූ දනයම වටනේය”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දැක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය ද්‍රව්‍ය බරණැස් නුවර බුහුමදත්ත නම් රජපුරකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්‍වයෝ උතුම්වූ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද කප්ප නම්ව පවකාමයෙහි (රජපදි පස්කම්හි) ආදිනව දැක හිමාලය වනයට ගොස් කේසව නම් තාපසයන් පන්සියයක් දෙනාට නායකව වාසය කරන්නවුන් දැක එකියන තාපසයන් ලග බෝධිසත්‍වයෝ කප්ප නම් තාපසව අනවැස්සන්ට ප්රධාන අනවැසිව (ශිෂ්‍යයා) හිත වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි කේසව තාපසයෝ වැසි සාරමස පැමිණි හෙයින් ලුහු ඇඹුල් පිණිස තමන්ගේ පන්සියයක් තාපසවරුන් පිරිවරා බරණැස් නුවරට ගොසින් එනුවර රජපුරවන්ගේ උද්‍යානයෙහිද සැතපි නිදු නැගී පන්සියයක් තාපසවරුන්ගේ උද්‍යානයෙහි රඳවා වස් සාරමස උන්කල්හි වස් සාර මස ඉකුත් ගමනේ කේසව නම් තාපසයෝ “අපගේ හිමාලය වනයට නික්මෙමිහ”යි රජපුරවන්ට කීහ.

රජපුරවෝ “නුඹ වහන්සේ වයොවෘද්ධ (වයස්ගත) සේක. වනාන්තරයේ ඉඳ ප්‍රයෝජන කිමිද? නුඹ වහන්සේගේ පන්සියයක් තාපසවරුන් යවා නුඹ වහන්සේ රැඳුන මැනව”යි කීහ. කේසව නම් තාපසයෝ “යහපතැ”යි කියා තමන්ගේ පන්සියයක් තාපසවරුන් කප්ප නම් තාපසයන්ට පාවාදී ගෙණු නායක කමට සලස්වා හිමාලය වනයට යවා රජපුරවන් කී හෙයින් රැඳුනා පමණක් විනා කේසව නම් තාපසයෝ කප්ප

නම් තාපසයන්ට අධික ප්‍රේම ඇත්තාහ. ඒ ප්‍රේමයෙන් රැ
නිදිමැරීමෙන් කාපු ආහාරය නොදිරීමෙන් කේසව නම්
තාපසයන්ට රක්ත අතීසාරය (ලේ සහිත මළ පහවීම) ඇතිව
ව්‍යාධියෙන් පීඩිතවූ කල්හි රජ්ජුරුවෝ එපවත් දැන තමන්ගේ
අංග වෛද්‍යයන් (සථාංග වෙදන්) පන්සියයක් ලවා වෙදකම්
කරවන්නට පටන් ගත්තාහ. දුවසින් දුවස කේසව තාපසයෝ
රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු “රජ්ජුරුවෙනි, මා ලෙඩින් ගොඩ
නැගෙන්නා කැමැත්තාද? මේ ලෙඩින් නැසී යන්නා කැමැත්තා
දැ?”යි විවාළ කල්හි රජ්ජුරුවෝ “ස්වාමීන් වහන්ස, සැපසේ
ලෙඩින් ගොඩනැගෙන්නා කැමැත්තෙමි” කීහ. “එසේ වී නම්
මාගේ හිමාලයෙහි කප්ප නම් තාපසයන් ලඟට මා ඇරලවා
පියව, මේ ලෙඩින් ගොඩ නැගෙමි” කීහ.

රජ්ජුරුවෝ “යහපතැ”යි කියා තමන්ලඟ සිටිනා නාරද
නම් අමාත්‍යයෙකු කැඳවා “කේසව නම් තපස්වීන්
කැඳවාගෙන ගොසින් උන් වහන්සේ හිමාලය වනයෙහි
ඇරලවා එව”යි කීහ. නාරද නම් අමාත්‍යයා “යහපති
ස්වාමීනි” කියා කේසව නම් තාපසයන් හා බොහෝ
තාපසවරුන් වාසය කරන්නාවූ උන්වහන්සේ පන්සලට
ගෙනගොස් ඒහ. කේසව නම් තාපසයෝ කප්ප නම්
තාපසයන් දුටු අධිකවූ ප්‍රේමයෙන් ගොඩ ඇල් හුරුවී
ආදියෙන් ලුහුලා දුම් නැතිව පිස වත්කළ උළුකැන් ආදර
ගෞරවයෙන් වළඳවාඒ ගමනේ රක්ත අතීසාරය ගුණව
ගියේය. එවිට බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නාරද නම් අමාත්‍යයා
කැඳවා කියන්නාහු “අපගේ කේසව නම් තාපසයන්

වහන්සේගේ ව්‍යාධිය සංසිඳුනිදේ හෝයි නියම දැන පියා එව”යි යවුන.

නාරද නම් අමාත්‍යයා තාපසයන් සමීපයට ගොසින් “ස්වාමීනි, වෙදවරුන් පන්සියයක් ලවා වෙදකම් කරවූ ගමනේ ගුණනුවු රක්ත අතීසාරය දැන් කවර සැටියේ ගුණව ගියේදැ?”යි විචාළේය. කේසව නම් තාපසයෝ “නාරද නම් අමාත්‍යය මාගේ ව්‍යාධිය සන්සිඳුනු කාරණා අසව”යි කියා කියන සේක් “කප්ප නම් තාපසයන්ගේ ප්‍රිය සමීපන්නවු පන්සලයෙහි විශේෂ ගුණ යෙන් හා කප්ප නම් තාපසයන් මා කෙරේ ඇති හක්ති ප්‍රේමයෙන් හා ගොඩ ඇල් හුරුවී ආදියෙන් ලුහු දුන් ආදිය නැතිව පිස වත්කොට එෂ උළුකැනින් මාගේ ව්‍යාධි සන්සිඳුනැ”යි නාරද නම් අමාත්‍යයාට කීසේක.

අමාත්‍යයා කියන්නේ “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දෙනලද සුහෝජන (යනපත් ආහාරය, ප්‍රණීත) වූ ආහාරයෙන් ගුණ නොදී මෙසේවූ කටුක (නීරස) ආහාරයෙන් ගුණ වූයේ කවර කාරණයකින්දැ”යි විචාළේය. කේසව තාපසයෝ “අමාත්‍යය, හෝජනය කෙසේ යනපත් වුවත් කටුක වුවත් විශ්වාස හෝජනය මාහැරිය. නිකම් තැනින් කෂවාටු මධුර හෝජන නියාවට හිත විශ්වාසයන් ගෙන් බීපු ඇඹුල් කැඳට අඩිය”යි කී සේක. මේ නියාවට බරණැස් රජ්ජුරුවන්ට නාරද නම් අමාත්‍යයා ඇවිත් කීහයි වදුරා මේ ‘කේසව නම් ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය, එසමයෙහි කේසව තාපසයෝ නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය, නාරද අමාත්යයා නම් ඛක නම් බ්‍රාහ්මණයාය. එසමයෙහි කප්ප නම් තාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ මමීම ය”යි වදාළසේකි.

337. අයකුට ජාතිකය

තවද ලෝක ගුරුවූ සථිඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ලෝකාර්ථචරියාව (ලොවට යහපත කිරීමෙහි) අරභයා මේ ජාතිකය දක්වනලද.

මෙහි වතීමාන කථාව මහාකණ්ඨ ජාතිකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය. මෙහි වනාහී දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “සථිඥයන් වහන්සේ ලෝකාර්ථචරියාව කළ නියාව යහපත”යි කියා වැඩ උන්නෙහිට සථිඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්ඡා භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා ආරාධිත වූ සථිඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරුකෙණුකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බරණැස් නුවර බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ යක්ෂයන්ට ප්‍රේතයන්ට එළවන් කුකුලන් ප්‍රාණීන් (සතුන්) බොහෝ මරා බිලියම් දෙන්නාහ. රජපුරුවෝ නුවර වාසීන් බොහෝව යක්ෂයන්ට ප්‍රේතයන්ට ප්‍රාණීන් මරා

බිලියම් දෙන නියාව අසා “මාගේ අඟු අතේනම් නුවර ප්‍රාණවධ කළ නොහැක්කැ”යි බෙරලැවූහ. එතැන්පටන් ප්‍රේතයන්ට බිලියම් නැතිව ගියහෙයින් යක්ෂයෝ ඉඳු කපාකරන්නාහු “අපට බිලියම් නැතිකළෝ අසවල් රජපුරුවෝය. උන්ගේ ඉස යකුලකින් පළා මරා පියන්ට උවමැනව”යි එක් ප්‍රේතයකු යවූහ. ඒ ප්‍රේතයා රජපුරුවන් ආස්ථානයේ (තනියම) උන් ගමනේ ඉසට ගහන්ටයයි යකුලක් අතින්ගෙණ ආකාශයෙහි අමෝරාගෙණ (ඵල්ල කරගෙන) සිටියේය.

එපවත් ශක්‍රයෝ දැන ධර්මිෂ්ටවූ (දැනැමි වූ) රජපුරුවන්ට යකුලෙන් ගසන්ට සිටි නියාව දැන තුමුද ඔහු ඉස් මුදුනේ යකුලක් ගෙණ සිටියාහ. රජපුරුවන්ට ප්‍රේතයා සිටි නියාව පෙනෙයි. ශක්‍රයන් සිටි නියාව නොපෙනෙයි. එවිට රජපුරුවෝ “ප්‍රේතයා තමන්ට ආරක්ෂාගෙණ සිටි දෙනෝ”යි සිතා “මා මේ විවාරන්ට උවමැනව”යි රජපුරුවෝ ප්‍රේතයාට කියන්නාහු “තා යකුල අතින්ගෙණ ආකාශයෙහි සිටින්නේ මට ආරක්ෂාවටද? නැත්නම් මට සතුරුව දැ?”යි විචාළේය.

ප්‍රේතයා කියන්නේ “රජපුරුවෙනි, යක්ෂයෝ ප්‍රේතයෝ එක්ව කපාකොට තොපගේ ඉසට මේ යකුලින් ගසන නියායෙන් එවූහ. එසේ හෙයින් තොපට මා සතුරුව ආයේය”යි කීහ. රජපුරුවෝ කියන්නාහු “කාරණයක් නිසාද? මට යකුලින් ගසන්ට කියේය ය”යි විචාළාහ. ප්‍රේතයා

කියන්නේ “රජ්ජුරුවෙනි, තොප විසින් තමන් ඇමට දෙන බිලියම් (බිලි පුජා) නැවැත්වූ නිසාය”යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ “තා සේ ප්‍රේතයන් කෙතෙක් දෙනා යකුළුගෙණු සිටියත් මා කියපු බස දෙවෙනිව නොකියම් තාගේ ප්‍රේතයන් කී සැටියට යකුලින් (යකඩයෙන්) ගසව”යි කීහ. ප්‍රේතයා කියන්නේ “මා තොපට ගසන්නේ කෙසේද? තොප මා යකුළුන් ගැසුවිටම අප ඇමට නායකවූ ශක්‍රයෝත් මා ඉසට ගසිමි යකුලක් අතින් ගෙන ආකාශයෙහි සිටිති. එසේ හෙයින් ගැසිය නොහෙමි” කීය. එවිට රජ්ජුරුවෝ “තා සේ වූ කොතොක් ප්‍රේතයන් යකුළුගෙණු අවුදුන් සිටියත් මා බිය වන්නේ නැත. මා කියපු බස දෙවෙනිව නොකියම්. පළමු මම තනිව සිටියෙමි. දැන් ශක්‍රයෝ මට ආරක්‍ෂාව සිටි පසු මම කුමට බිය වෙමිදැ?” යි කීහ.

ශක්‍රයෝ එකීයන ප්‍රේතයා රජ්ජුරුවන් සමීපයෙන් පහකොට රජ්ජුරුවන් ලගට අවුත් “රජ්ජුරුවෙනි, තොපට මෙතැන්පටන් මම ආරක්‍ෂාවට සිටිමි. කිසි හයක් නොවී පළමු මෙන් දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කරව”යි අවවාද කියා ශක්‍රයන් දෙවිලොවට ගියහයි වදුරා මේ ‘අයකුට ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි ශක්‍රයෝ නමි අනුරුද්ධ මහා ස්ථවිරය. එසමයෙහි බරණාසේ රජව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක.

338. අරඤ්ඤ ජාතකය

තවද ධර්මිකවම වූ (ධර්මයට අධිපතිවූ) සච්ඤායන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි වුල්ල කුමාරිකාවන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී. මෙහි වතීමාන කථාව ඉන්ද්‍රිය ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය.

මෙහි වනාහි යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙණෙක් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ වාසය කරණ කල්හි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ තමන් වහන්සේගේ පුතණුවන් වහන්සේන් අරුරගෙණ වනාන්තරයට ගොසින් ඍෂිපුත්‍රප්‍රයාචෙන් (තාපස පැවිද්දෙන්) පැවිදිව පුතණුවන් වහන්සේ පන්සල රඳවා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වහයට ගොසින් පලාචල ගෙණවිත් ජීවත්වන සමයෙහි සොරු මොත්තමෙක් (පිරිසක්) එක්ව ගම් පැහැරගෙණ යන්නෝ ස්ත්‍රියක් අල්වාගෙණ ගොසින් වනාන්තරයට අරුරපියා පලා ගියාහ. ඒ වනයේ ඇවිදිනා තැනැත්තී පන්සලට ඇවිදින් බැසපු වැඩි මාළු තාපසයෝ පලාචල ගෙණයන්ට ගියාහ. කුඩා තාපසයන් පන්සල උන් තැනැත්තේ ඒ ස්ත්‍රිය තමාගේ භාවභාව ලීලා කථාකෂ (ඇඟ පත ලෙලවා ඇස්කොනින් බැලීම) දක්වමින් තාපසයන් ගේ ශීල හේදකොට (සිල් බිඳීම වශයෙන්) කියන්නී “මේ වනයේ ඉඳ කිමිද? මනුෂ්‍යයන් ඇතිතෙතකට යමිහ”යි කීහ. තාපසයෝ “මාගේ පියානන් වහන්සේ අතින් විවාරා විනා නොයෙමි” කීහ. ඒ ස්ත්‍රී සිතන්නී

“මා මෙනෙ ඉන්ට කාරණා නොවෙයි. මම මග ඉදිමියි. වැඩිමාළු තාපසයන් වහන්සේ විවාරා එව”යි කියා පලා ගියාහ.

එතකොට වැඩිමාළු තාපසයෝ වනාන්තරයෙන් එලාඑල ගෙණවිත් පන්සලට ආසේක. කුඩා තාපසයෝ වැඩිමාළු තාපසයන් වහන්සේ අතින් විවාරණසේක් “ස්වාමීනි, මම මනුෂ්‍යපට්ඨට (මිනිස් සමාජයට) ගොසින් ගිහිව රැකෙන්නෙමි. කෙසේ වාසය කෙරෙමිදැ?යි කෙසේවූ කෙණොකුන් හජනය කෙරෙමිදැ?”යි විචාළාහ. වැඩිමාළු තාපසයෝ කියන්නාහු “පුත තපස්වී භාවය ඇර ගිහිගෙයි රැකෙන්නට සිතනොත් වෙෂ (වෙස් ගැනීම) පරදවයි. ස්ත්‍රී කී දෙයට කීපෙනසුළු කාය වාග් මන: යන ද්වාරත්‍රයෙන් (තූන් දෙරින්) අවැඩක්ම සිතන්නාවූ අකුසල් ආදිවූ දෙය එකඟ නොව අස්ථිරවූ (ස්ථිර නැති) වඤ්චවලවූ (සෙලවෙන, වපල) සිත් ඇති එසේවූ අසත්පුරුෂයන් හජනය නොකොට වාසය කරව”යි කීහ. එබස් අසා තාපස කුමාරයෝ කියන්නාහු “මෙකී අගුණ නැති කෙණොක් නම් නුඹ වහන්සේ විනා අනික් කෙණොක් නැත. එසේහෙයින් නුඹ වහන්සේ ඇරපියා නොයෙමි” දැයි වදුරා මේ ‘අරඤ්ඤ ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි එකියන ස්ත්‍රී හා තාපසයෝ නම් මෙකියන ගිකුණුන් හා වුල්ල කුමාරිය. එසමයෙහි තාපසයෝ නම් බුදුවූ මම්මය”යි වදුළුසේක.

339. සන්ධිහෙද ජාතකය

තවද තථාගතවූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි සවගයේ හිඤ්ඤන් වහන්සේගේ සන්ධිහෙද ව්‍යාප්තියක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

සවගයේ හිඤ්ඤන් වහන්සේ උනුන් ගැස්සීමේ බිඳිමි ඇතිව වාසය කරණ නියාව සඵලයන් වහන්සේ දැන “ඵම්බා මහණෙනි, උනුන් හා විරෝධ කරන මනුෂ්‍යයෝ කඩු හා තෙප් හා සමානයෝය. පෙර සිංහයන් හා වෘෂභයන් හා හිත විශ්වාසව කරන ගමනේ උනුන් විරෝධ කරවුවා මෙන් තොප ඇමත් විරෝධව වාසය කරණවාදැ?”යි වදුරා “ඵ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙහි සියලු ශාස්ත්‍රය ඉගෙන අවුත් පිය රජපුරුවන්ට ශාස්ත්‍ර පෑ යුවරජ තනතුරෙහි සිට පියානන් අවෑමෙන් බෝධිසත්වයෝ රාජ්‍යයට පැමිණ දැනැමෙන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි එක්තරා පුරුෂයෙක් වනාන්තරයෙහි සරක් පට්ටි ලාගෙණ සිසානේය. මෙකියන පුරුෂයාගේ සරක්පට්ටියෙන් දැරිඇති දෙනක් තණ කාගෙණ එන තැනැත්තී හිමාලය වනයට ගියාය. ඵ වෘෂභධෙනු

තොමෝ (ඵලදෙන) සිංහදෙනුවක හා හිත විශ්වාසව වාසය කරන්නීය. ඵ කියන සිංහදෙනුව සිංහපැටවෙකු වැදුව. වෘෂභ දෙනුව වෘෂභ පැටවකු වැදුව. ඵකියන සිංහපැටවා හා වෘෂභ පැටවා හා දෙන්නත් තමන්ගේ මවුන්දෙන්නා හිත හෙයින් තුමු දෙන්නාත් හිතව ඵකතැන ගොදුරක් කා ඵකතැන සැතපී ඵකට වාසය කරන්නාහ.

ඵසමයෙහි ඵ දුටු වල් වැද්දෙක් මා නුදුටුවීරු අපුඵයයි සිතා බරණැස් රජපුරවන් දුකින්ට යන්නේ තමාගේ වනයෙන් ගෙණගියමනා උපකරණයන් සපයාගෙණ රජපුරවන් දුකින්ට ගොස් රජපුරවන් දිට. රජපුරවොත් “නා විසින් වසන වනාන්තරයෙහි නා දුටුවීරු අරමය (පුදුමය) නොඅරම කිමිදුර?”යි විවාළාහ.

ඵඵට වැදි කියන්නේ “දෙවයන් වහන්ස, අනික් දුටුවීරු ආශ්වයීයක් නැත. සිංහයකු හා වෘෂභයෙක් හිත විශ්වාසව වාසය කෙරෙහි” කීය. ඵබස් අසා රජපුරවෝ කියන්නෝ “තූන්වන මිත්‍රයෙකු ඵක්වූ කල්හි විනාශයට පැමිණෙයි තූන්වන මිත්‍රයා ඵක්වූකල මට කියව”යි කියා වැද්දුට සමුදුන් නාහ. වැදින් “යහපතැ”යි කියා හිමාලය වනයට ගියේය.

ඵසමයෙහි ඵක්තරා කැණහිලෙක් සිංහයා හා වෘෂභයා උන්තෙනට අවුත් “මමන් තොප අරම හා ඵක්ව වාසය කරන්නේය”යි ඵක්ව වාසය කරන්නේය. ඵ දුටු වැදි “තූන්වන මිත්‍රයෙකු අතිවූ කල රජපුරවන් වහන්සේ කියන්ට කීසේක. මෙපවන් රජපුරවන්ට කියන්ට යෙමි” සිතා ගියේය. ඔහු යද්දි

කැණුනිලා සිතන්නේ “බොහෝ සිවුපාවුන්ගේ මස් මා විසින් කණු ලද. සිංහයන් හා වෘෂභයන්ගේ මස් මා විසින් නොකණු ලද. එසේ හෙයින් මුන්දෙන්නා උනුන් ගස්වා මරාපියා මාංශකන්ට උවමැනවැ”යි සිතා සිංහයා නොකීදෙය වෘෂභයාට කියා වෘෂභයා නොකීදෙය සිංහයාට කියා උනුන් ගස්වා දෙන්නා උනුන් හා සටන් කරවා මැරවීය.

වැදිගොසින් රජ්ජුරුවන්ට “ස්වාමීනි, තුන්වන මිත්‍රයෙක් ඇතිවිය”යි කීය. රජ්ජුරුවෝ “කෙසේ මිත්‍රයෙක්දැ?”යි විචාරා “කැණුනිලාය”යි යනු අසා “එසේකල නිවයා එක්වූ පසු අනථියට (අයහපතට) පැමිණෙන්නේ නියමය”යි කියා වහා ගමන් කරන්ට නිසි රථයකට නැගී වැද්දුහු ගමන් ලන්ට සලස්වාගෙනු සිංහයා හා වෘෂභයා හුන් තෙනට ගියාහ.

ඒ වේලාවට කැණුනිලා “මා සිතූ දෙය සිද්ධවිය”යි සමාධියෙන් සිංහයා පිටට පැන උගුගෙන් මාංශ කැටියක් කඩා වෘෂභයා පිටට පැණු ඔහුගෙන් මාංශ කැටියක් කඩා කා පැන පැන සිටියේය. රජ්ජුරුවෝ එපවත් දැන තමන්ගේ රථාවාය්ඨාට කියන්නාහු “රථාවාය්ඨිය, සිංහයා එක්වන්නේ සිංහධේනුවක් හා කැටුවය. වෘෂභයා එක්වන්නේ වෘෂභ ධේනුවක් හා කැටුවය. සිංහයා කන්නේ මාංශය. වෘෂභයා කන්නේ තණ ජාතිය. එසේ හෙයින් ස්ත්‍රීන් නිසාවූ විපතේතියකුත් නොවෙයි. කැවිලි නිසාවූ විපතේතියකුත් නොවෙයි. බොහෝ කාලයක් උනුන් හා හිත විශ්වාසව වාසය කළ දෙන්නා ජීවිතඝෂයට පැමිණියේ නිව තැනැත්තවුන්ගේ

බසින. එසේ හෙයින් කේලාමි කියන යම් කෙනෙකුන්ගේ බස් ගිවිසීම් තියුණු මුවහත් ඇති බඩිගයක් (කඩුව) හා අභියඟියක්ද (හෙල්ල) සමානය. උනුන්ට හිත විශ්වාස කෙනෙකුගෙන් විරුද්ධ ලෙස බස් කිවු නම් උනුන් මැදයේ කියා විවාරීමෙන් ම ඇත්තෙක් වී නම් ඇත්තට පලා යෙයි. නැත්තෙක් වී නම් නැත්තට පලා යෙයි. ඒ මානයට විවාරීමෙන් ම කෙලාමි කියන තැනැත්තේ නොකියා තිබාපියයි. කේලාමි නොඇසීමෙන් දෙපක්ෂයේ ඇත්තන් සිතට පහසුව තිබෙයි. කේලාමි කී කෙනෙකුන්ගේ යම් තෙතක ගිවිසියෝ නම් සිංහයාට හා වෘෂභයාට වූ දෙය මෙන්ම අනර්ථයට පැමිණෙන්නේය”යි කියා සිංහයාගේ කෙසරු (සිංහයින්ගේ බෙල්ලේ ලෝම) සලා බහා සම් හා නිය හා තෙල් හා ඇරගෙණු තමන්ගේ බරණැස් නුවරට ම ගියාහයි වදුරා ‘සන්ධිහෙද ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

“එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් බුදුවූ මම්මය”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදුළුසේක.

වතුක්කනිපාත වණීතාව නිමි

340. මණිකුණ්ඩල ජාතකය

තවද පරදක්ඛ දුක්ඛිතවූ (අනුන්ගේ දුකේදී දුක්වන) සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ අන්තඃපුරයට වැරදී ගියාවූ

අමාත්‍යයෙකු අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද. මෙහි වනාහි වතීමාන කථාව මතු පහළ වන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ බරණැස් නුවර රජපුරුවන්ට පුත්‍රව ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ තක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන් ලග ශිල්ප ඉගෙනු තමන්ගේ නුවරට අවුත් පිය රජපුරුවන්ගේ අවෘමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි රජපුරුවන්ගේ අන්තඃපුරයට අමාත්‍යයෙක් වැරදී ගියේය. ඒ වැරදී ගිය අමාත්‍යයා රජපුරුවෝ තමන්ගේ නුවරින් පිටත ලැවුන.

ඒ අමාත්‍යයා කෝසල රජපුරුවන්ගේ නුවරට පලාගොස් කෝසල රජපුරුවන්ට කියා උගන්වා ගෙන රජපුරුවන් හා සේනාව ගෙනවිත් බරණැස් නුවර ඇරගෙන රජපුරුවනුත් දගගෙයි (හිරගෙදර) ලැවිය.

බෝධිසත්වයෝ දගගෙයි ඉඳ කිසි විඤ්ඤපයක් (අමනාපයක්) නොවී ධ්‍යාන උපදවා ගත් ගමනේ කෝසල රජපුරුවන්ගේ සකල ශරීරය සැත්කම් කරන්නාසේ (ආයුධයකින් කපන්නාක් මෙන්) මහවේදනාවට පැමිණී ගමනේ කෝසල රජපුරුවන්ගේ සිතින් සැකවී “කිසි අපරාධයක් නැති බරණැස් රජපුරුවන්ට කළ අපරාධයෙන් මට මේ ශරීර වේදනා වූයේය”යි සිතා බරණැස් රජපුරුවන් උන් දගගෙට අවුත් බැලූකලට ධ්‍යානයෙන් සැප සේ උන් රජපුරුවන් දැක “රජපුරුවෙනි, තොපගේ හස්ති සේනාව අශ්ව සේනාව

ඇතුළුවූ පාඩම සේනාව ද රත්තරන් මුතු මැණික් කුණ්ඩලාභරණ (කණේ පළඳින ආභරනයක්) ආදීවූ සියළු සම්පත් ද අග්‍රමහෙසිකා බිසෝවරු නෑ දරුවන් ඇතුළුව සියළු අන්තඃපුරයද, රාජ්‍යය ද ඇරගෙනු නොප සිරගෙයි ඒ ගමනේ ඊට කිසි සෝකයක් නොවී සිත එකඟ කොට ගෙනු කෙසේ ධ්‍යාන උපදවා ගතැදැ”යි බෝධිසත්වයන් අතින් විවාළේය.

බෝධිසත්වයෝ රජපුරුවන්ට කියන්නාහු, “එමිබා රජපුරුවනි, සම්පත් ඇති කළ පළමුවෙන් සම්පත් හෝ නස්නේය. සම්පතට පළමු මනුෂ්‍යයෝ නසින්නාහ. ව්‍යුධ්‍යා උදවුයේ නම් අස්තගත (බැස යනවා) වන්නේය. සුඤ්ඤියා උදවුයේ වී නම් අස්තගත වන්නේය. එසේ හෙයින් පැමිණෙන්නාවූ අලාභය පැමිණෙන්නේමය. ඊට මා විඤ්ඤ කිමිදැ?යි සිතීමෙන් සිත එකඟ කොට ගෙනු ධ්‍යාන උපදවා ගනිමි”යි බෝධිසත්වයෝ රජපුරුවන්ට කීහ.

දෙවැනිව බෝධිසත්වයන් වහන්සේ රජපුරුවන්ට කියන්නාහු “යම් ගෘහස්ථයෙක් (ගිහියෙක්) කම්මැලිව කුසිතභාව ඇත්තේද, යම් තපස්වී කෙනෙක් ඉඳුරන්දලා (ඉඳුරියන් දමනය කොට) එකඟවූ සිතින් වාසය නොකරන්නම් එසේවූ තපස්වියාද, රජපුරු කෙණෙක් කී කී වන්ගේ බස්පස්සේ (වචන පසු පස) ගොසින් වෙසේනම් එසේ වූ රජන් යහපත් නොවන්නේය. යම් පණ්ඩිතයෙක් කෝපිද (කිපේද) එසේවූ පණ්ඩිතයාත් යහපත් නොවන්නේය. එසේ හෙයින් යම්

රජ්ජරුකෙණොක් පරීක්ෂාකාරීව දුවසනාරිහුද, පරීක්ෂාකාරීව දුවසරිනා රජ්ජරුවන්ගේ යසස් හා කිරිතියන් කලාවෙන් කළාවට වඩනා වඥයාමෙන් සමිපුණී වන්නේය”යි කීහ. එබස් අසා කෝසල රජ්ජරුවෝ “අප නොදැන කළ දෙයට ක්ෂමා කළමැනව”යි පාවාදී කෝසල රජ්ජරුවෝ නමන්ගේ රාජ්‍යයට ගියායයි වදුරා මේ ‘මණිකුණ්ඩල ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජරුවෝ නම් බුදුවූ මමිම වේදුර”යි වදුළු සේක.

341. සුජාත ජාතකය

තවද ස්වයමිහුඤ්ඤාවූ (තමන් විසින් අවබෝධ කරගත්) සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වාසය කරණ සමයෙහි පියානන් මළාවූ උපාසකයකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක්තරා උපාසකයෙකු තමාගේ පියාණන් මළාවූ සෝකයෙන් බොහෝ විකේෂපයට (සිත් තැවුලට) පැමිණ ඉන්නාවූ උපාසකයා සඵලයන් වහන්සේ දැක සෝවාන් වෙන්ට හේතු සම්පත් ඇති නියාව දැක වදුළු අන්තයෙහි පසු මහණ හිඤ්ඤ කෙණෙකුන් වහන්සේ ඇරගෙණු එකියන උපාසකයාගේ ගෙට වැඩි සේක. උපාසකයාත් සඵලයන් වහන්සේට අසුන් පණවා දුන්නේය. සඵලයෝත් “ඇයි උපාසකය, විකේෂපව උන්නේ ඇයිදුර?”යි විචාළාහ. “ස්වාමීනි,

මාගේ පියාණන් නැසීගිය හෙයින් විකේෂ ව උන්නෙමි” දැන්වූහ. “උපාසකය, මළවුන්ට ඇඳීම කාරණා නොවෙයි. පෙර උත්තමයෝ නැසීගිය උන්ට අඬන්නාවුන්ට අවවාද කීවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන්වහන්සේ ඉකුත් වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ එක්තරා කෙළඹියෙක් හට පුත්‍රව උපන්නාහ. ඔහු සුජාත නම් වූහ. බෝධිසත්වයන්ගේ මුත්තනුවෝ එක්තරා ව්‍යාධියකින් (රෝගයකින්) මළහ. බෝධිසත්වයන්ගේ පියාණන් මළ සෝකයෙන් පියාණන්ගේ ආදහණ හූමියෙහි තිබූ ඇට ගෙණුවත් තමන්ගේ ගෙදර සමීප හූමියෙහි ලා එතනට පස් කොට දවසකට තුන්විටක් එතනට ගොස් වැඳ පුදු අඩා පෙරළී නොකා නොබී බොහෝ විකේෂපයෙන් දුක්විඳිනාහ. බෝධිසත්වයෝ “මපියාණන් වහන්සේ මාගේ මුත්තනුවන් වහන්සේ කෙරේ සෝකයෙන් පෙරලෙන සේක. ඒ සෝකය මා අරවන්ට උවමැනව”යි සිතා බෝධිසත්වයෝ මළ මීමකු වැදහොත් තැනට තණත් පැනුත් ගෙණුගොස් කට කෙරේ තබා “මීමා තණ කාපිය, පැන් බීවිය”යි කියති.

බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ “මේ කීමිදු සුජාත කුමාරයානෙහි මළ මීමා තණ පැන් කෙසේ කා දැ”යි කියා විවාළත් කවුරුන්ටත් කිසිබසකුත් නොකියා “මීමා තණ කාපිය, පැන් බීපිය”යි කියති. මනුෂ්‍යයෝ සුජාත කුමාරයන්ට ප්‍රලයක් (සිත්

කැළඹීමක්, උමතුටක්) ඇතිව ගොසින් මෙසේ කරන්නේයයි මනුෂ්‍යයෝ සුජාත කුමාරයන්ගේ පියානන්ට කියන්නාහු “තොපගේ පුතනුවන්ට පුලය ගුණයක් ඇතිව මළ මීමකු ලගට ගොස් කට ලග තණ පැන් තිබා මීමා තණ පැන් කාපිය”යි කියති. “කවුරුන් හාන් සෙසු බසක්වත් නො කියන්නේ ය”යි ගොසින් කීහ. කෙළඹි පුත්‍රයා තමන්ගේ පියානන් මළ සෝකය හැර පුත්‍රප්‍රේමයෙන් සුජාත කුමාරයන් කරා අවුත් “කීමෙක්ද සුජාත කුමාරයෙහි? මළ මීමා කෙසේ තණපැන් කාද? තොපි මට වඩා නුවනතේතා කවුරුදැයි උන් තැනත්තන්ගේ නුවන විශේෂ ඉතා යහපතැ”යි කීහ.

සුජාත කුමාරයෝ ඵ්විට කියන්නාහු “මීමාගේ දැන දෙපය වල්ගය ඇතුළුවූ ශරීරයෙන් කිසිදෙයක් අඩු නොවී තිබුණු නිසා තණ පැන් කවයි කියා කීමයි. උග්‍ර මළේයයි කියද්ද? උග්‍රගේ ශරීරය තිබුණේ වේද? එසේකළ තණපත් කායි සිතා මම කීම. මීමාගේ ඉස් කන් නාසා දැන දෙපය වල්ගය ඇති තැනැත්තන්ට තණ පැන් කන්ට කී මම අඥාණයෙක්ද? නුඹ වහන්සේගේ පියාණන්ගේ ශරීරය දවා හස්මව කිසිදෙයකුත් නොපෙනී තිබියදී අධා වැලප බොහෝ සෝකයට පැමිණියේ නුවණ ඇති නිසාදැ?”යි විවාළාහ. ඵ්විට බෝධිසත්වයන්ගේ පියාණෝ “යහපත පුත, මාගේ සෝක සන්තිඳුවූ නිසාව දෙමාපියන්ගේ සෝක සන්තිඳුවන්ට මා භාරය. මහත් ගිහි රැසක් වැදගත් ගමනේ පැන්කල බොහෝ වත්කොට නිවුවාමෙන් මාගේ සෝක සන්තිඳුනැ”යි සුජාත කුමාරයන්ට ස්තූති කොට වදාරා මේ ‘සුජාත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සුජාත කුමාරව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දැක්වා වදාළ සේක.

342. ජොත ජාතිකය

තවද සියළු සත්වයන්හට නායකවූ සච්ඤායන් වහන්සේ හගු නම් රට සුංසුමාර නම් ගුහාව සමීපයෙහි විංසන නම් වනයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි බොධිරාජ කුමාරයන් අරභයා මේ ජනාකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

බොධිරාජ කුමාරයෝ සෙසු රජදරුවන් ඉඳිනා ගේවලට වඩා යහපත් මාලිගාවක් කරවා ඉන්ට උවමැනවැයි එක් වඩුවෙකු කැඳවා කෝකාලික නම් අනර්ඝ (විශේෂ, වටිනා) රජගෙය ඉඳිකරවා “මේ වඩුතෙම මේ මාගේ මාලිගාවක්සේම රජගෙයක් අනික් රජදරු කෙණොකුන්ට ඉඳිකළේ වී නම් නපුරය”යි වඩුවාගේ ඇස් උදුරුවාපිහ.

එපවත් දම්සනාවේ රැස්වූ හිඤ්ඤාන්වහන්සේ “මෙසේ වූ රාජ ගෙයක් කළ වඩුවාට බොහෝ උපකාර කොට ප්‍රසාද දුනමනා තැන වඩුවාගේ ඇස් උදුරුවාපුවෝ වේදැ?”යි කිය කියා උන්තැනට සච්ඤායන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කීනම් කටාවකින් යුක්ත ව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන් මතු නොවෙයි, මහණෙනි, පෙරත් මේ රාජ කුමාරතෙම රජදරුවන් දහසක්

එකවිට ඇස් උදුරුවාපුවෝ වේදුරැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිතවූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළු සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත රජ්ජුරුකෙණකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීව බොහෝ රාජ කුමාරයන්ට ශාස්ත්‍ර උගන්වා වාසය කරන්නාහ. එසමයෙහි බරණැස් නුවර රජ්ජුරුවන්ගේ පුත්වූ බුන්මදුන්ත නම් කුමාරයෝ ශිල්ප උගන්ට යයි තක්සලා නුවරට දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයෙහි ශිල්ප උගන්නා සඳහා ගියාහ. දිසාපාමොක් ආචාරී රාජකුමාරයන් දැක ලක්ෂණ (ශරීර ලක්ෂණ) බලා මේ රාජ කුමාරයා වණ්ඩය, මුගේ සන්නානයෙහි (සිතෙහි) ගුණයක් නැත්තේයයි රාජ කුමාරයන්ට අවවාද කරන්නාහු “එමිබා රාජ කුමාරයෙනි, තොපි රාජ්ජයට වන්කල කිසිපිහිටක් නොලබන්නාසේ වැඩනැත්තවුව (රාජකාරියක් නැතිව), යම් අවසරයක දේවතාවෝත් අත් නොදෙන්නාහ. මනුෂ්‍යයෝ තමාම අත් නොදෙන්නාහ. සාහසික (නපුරු) කළාවූ යම් පාපයක් ඇත්නම් එම ජාතියෙහි විපාක දෙන්නේමය. ඒ එසේමය. යම් ඵලයක් රෝපණය කළේ නම් නොබෝ කලකින් එහි ලාභය (අස්වැන්න) විඳිද්ද. එසේම සාහසික කළාවූ යම් පාපයක් අත්පිට විපාකදෙයි. සහසික නොවමැ”යි රාජ කුමාරයන්ට බොහෝ අවවාද කියා උන්ගේ නුවරට යවුහ. ඒ රාජ කුමාරයෝත් බරණැස් නුවරට ගොස් රජ්ජුරුවන්ට ශිල්ප දක්වා පිය රජ්ජුරුවන් විසින් දෙන ලද්දවූ යුවරජ තනතුරු

ලැබූ වාසය කරන්නාවූ පියානන්ගේ අවමෝන රාජ්‍යයට පැමිණි රාජ්‍යය කරන්නාහ.

ඒ රජපුරවන්ගේ වණ්ඩපරපවු (සැඩ පරපවු, නපුරු) පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇත. ඒ බ්‍රාහ්මණයා සිතන්නේ “රජපුරවන් දස දහසක් දම්දිවට නායක කරවාපි නම් අග්‍රපුරෝහිතව බොහෝ සම්පත් ලබන්නෙමි වේදැ”යි සිතා රජපුරවන් ලගට ගොස් මෙපවත් කියා බොහෝ කාරණා කියා රජපුරවන් පොලඹවාගෙන යුද්ධයට යන ලෙසට වතුරංගිනි සේනාව සන්නද්ධ කරවාගෙන පළමුකොට ගොස් කුඩා නුවරක් වටලාගන ඒ රජපුරවන් පොලඹවාගෙන මේ නියායෙන් දස දහසක් යොදුන් දම්දිව නුවරවල් ඇරගෙන දහසක් රජපුරවන් අල්වාගෙන තක්සලා නුවර රජපුරවන් අල්ලා ගන්නා පිණිස ගියහ.

ඒ නුවර ලග ගගෙක් ඇත. ඒ ගග අසල යහපත් ජායා සම්පන්න (අතු පතර විහිදී හොඳට සෙවන ඇති) නුග ගසෙක් ඇත. ඒ නුගගස මුල රජපුරවෝ යානක් ලබාගෙන එනන සැතපී පසු දවස තක්සලා නුවරට සටනට ගියහ. දිසාපාමොක් ආචාරීන් ඒ රජපුරවන් යුද්ධයට එන නියාව අසා නුවර අට්ටාල (අටලු) වෙට්ටම් (වැටි, ආරක්ෂක වලලු) පවුරු වාසල් ආදීවූ තන සේනාව සලස්වාගෙන යුද්ධකොට නුවරට වැද්ද (ඇතුල්වීමට) නුදන්නාහ. රජපුරවෝ නුවර සටන්කොට ඇරගන නොහී දෙවෙනිවත් නුගගස මුලට අවුත් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාට කියන්නාහු “මේසා මහත් සේනාවක්

ඇරගෙන ගොසින් යුද්ධ කොටත් නුවර ඇරගත නුනුනුමිත. කළමනා කිමිද?” කඳවා විවාලාහ.

එවිට බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ “මේ රජපුරුවන් දහස අල්වා ඇස් උදුරා උන්ගේ පඤ්චරාධිර (මස් ලේ ආදී කොටස්. හඳු මස්, ප්‍රමැඩි, අක්මා, පපු, අතුණු යන පහ) මාංශයෙන් මේ නුග ගසේ වසන්නාවූ රාක්ෂයාට බිලි දී ඒ රාක්ෂසයාගේ ආනුභාවයෙන් යුද්ධකොට රාජ්‍යය ඇරගනුමිත”යි කීහ. රජපුරුවෝත් “යහපතැ”යි මල්ලවයන් (විරුද්ධ රජපුරුවන්) ගෙන්වා තිරය ඇතුළේ සිටුවා රජපුරුවන් එකින් එකා ගෙන්වා අල්වාගෙන ඇස්දෙක උදුරා ප්‍රයපලා අතුණු අක්මා පපුකැන් බඩවැලේ උදුරා මිනී ගඟට දමා මේ නියායෙන් රජපුරුවන් දහසම ඇස් උදුරා රාධිර මාංශ ඇරගෙන මිනී ගඟට දමා මේ ඒ නුගගස උඩ බඩවැලේ එල්වා රාධිර මාංශයන් පුදු පසු දවස් සටනට ගියාහ.

ඒ වෙලෙහි අට්ටාලයක සිටි එක් රාක්ෂසයෙක් දකුණු ඇස උදුරාගෙන පලා ගියේය. රජපුරුවෝ වේදනාව ඉවසාගත නොහි ඇවිත් නුගගස මුල උඩබලා වැදුඹිත්තාහ. මස්ලියා (මස් නැති, මස් ගැලවුනු) කාපු ඇටයක් ඩැහැගෙන උඩින් යන පක්ෂියෙක් ඒ රජපුරුවන්ගේ වම් ඇස ඇටය එලාපිය. ඒ ඇසත් උදුරාගෙන දකුණැසින් නැංගේය. වේදනාව ඉවසාගත නොහි අඩන්නාවූ රජපුරුවෝ “මාගේ ආචාරීන් වහන්සේ කීවා නොකොට යම් කෙනෙකුන්ට අනර්ථයක් නොකරව. කළාවූ අනර්ථයක් ඇත්නම් අත්පිට විපාක දෙයි

කිසේක. උන්වහන්සේ කීවා නොකොට මෙතෙක් රජදරුවන්
 ඇස් උදුරුවා මේ නුගගසට රුධිර මාංශයෙන් පුජා කෙළෙමි.
 එසේ පුජා ලත් දේවතාවන් මට අත් නුදුන්නේය. මේ
 පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාත් මට සහයක් නුදුයේය. මම ආචාරීන්
 වහන්සේ කීවා නොකොට අසරණව ගියෙමි. මේ නුගගට
 රුධිර මාංශයෙන් පුජා කෙළෙමි.” අධ්‍යා කියන්නාහු “මාගේ
 රන්වන්වූ විශිෂ්ට රූ ඇති, බලා ඇස් ඇදුගත නොහැක්කාවූ,
 මාගේ උද්ධරී නම් බිසවුන් මා විඳිනාවූ වේදනාව දකින්නට
 නුදුයේය. උන්ගේ ප්‍රිය වචනය මා කණහෙන්ටත් නුදුයේය.
 මාගේ ඇස්දෙක නැති වේදනාවටත් වඩා මාගේ බිසවුන්
 නොදකිනා වේදනාව ඉවසාගත නොහෙමි.” ඇස්දෙකේ
 වේදනාවෙහුත් බිසවුන් කෙරේ ගෝකයෙහුත් අධ්‍යා විටින් විට
 පෙරලී ප්‍රාණය නිරුද්ධව (මරණයට පත්ව) අවිච්චි මහනරකයට
 ගියාහ. දඹදිව ඒ ඒ නුවරවලින් ආ සේනාව තම තමන්ගේ
 නුවරටම ගියාහයි වදාරා මේ ‘ජොත ජාතිකය’ නිමවා
 වදාළසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජපුරුවෝ නම් මෙකියන බෝධිරාජ
 කුමාරයෝය. පිංගල පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා නම් දෙවදත්ත
 ස්ථවිරය. දිසාපාමොක් ආචාරීව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්මය”යි
 තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

343. උරග ජාතිකය

තවද පස්මරුන් (ක්ලේශ මාර ආදී මාරයෝ පස් දෙනා)
 ජයගත් හෙයින් ජීන යයි නම් වූ සච්ඤයන් වහන්සේ

පේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි මළාවු පුතෙකු ඇති කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් කෙළඹි පුත්‍රයෙක් තමාගේ පුතෙකු මළ සෝකයෙන් විඤ්ඤපව (කණාගාටුවෙන්) ඉඳිනේය. සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ ඒ කෙළඹි පුත්‍රයා සෝවාන්වන්ට හේතු ඇති නියාව දැන අළුත මහණවූ හික්කු කෙණෙකුන් වහන්සේ කැඳවාගෙන ඒ කෙළඹි පුත්‍රයාගේ ගෙට සිගා වැඩිසේක. කෙළඹි පුත්‍රයාත් සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ දැක වැඳ පුදු එකත්පස්ව සිටියේය. සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ කෙළඹි පුත්‍රයාට වදාරණ සේක් “ඇයි උපාසකය, විඤ්ඤපව උනුදැ?”යි විචාරා වදාළසේක. කෙළෙඹි පුත්‍රයා කියන්නේ “ස්වාමීනි, මාගේ පුතනු කෙණෙක් මළහෙයිත් විඤ්ඤපව උනිමි” කීහ. එවිට සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “උපාසකය, පෙර උත්තමයෝ තමන්ගේ දරුවන් මළාට සෝක නොකළෝවේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙණකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ එක්තරා බුන්මණ කුලයක උපන්නාහු තමනුත් තමන්ගේ භාය්ඤාවනුත් පුතනුවෝත් දියනියෝත් පුතනුවන්ගේ භාය්ඤාවෝත් කෙළින් සදෙන නම් වන්නාහ.

බෝධිසත්වයෝ මුන් සදෙනාට මරණ සිහි භාවනා (මරණය නියතයයි සිහිකරන භාවනාව) උගන්වා නිරන්තරයෙන් භාවනා

කරන්නාහ. තුමුන් නිරන්තරයෙන් මරණ සිහි භාවනා කරන්නාහ.

එක් දවසක් බෝධිසත්වයෝත් පුතනුවෝත් සිසාන්ටයයි කියා ගොසින් බෝධිසත්වයෝ සිසාන්නාහ. බ්‍රාහ්මණ කුමාරයා පරඩලේ එක්කොට ගිනි ලන්නාහ. ඒ ගිණිදුම් ඒ අසල තුඹසෙක වසන්නාවූ නාගරාජයකුගේ නාසයේ වන. නාගරාජයා කිසි අවුත් ඒ බිරාහ්මණ කුමාරයා අත සතර දළ (තකරී, මකරී, යම්, යමදුනි යන දළ සතර) ඔබා දුෂ්ට කළේය. ඒ කුමාරයාත් විෂමුර්ජාවෙන් (විෂ ශරීර ගතවීමෙන් ඇති වෙන තත්ත්වය) විසංඥාව (සිහි නැතිව) වැටී හුන.

එවිට බෝධිසත්වයෝ පුතනුවන් වැටීහුන්නා දැක එතනට ගොසින් පුතනුවන් වඩාගෙන ගසක් මුල ලා කඩපටින් (රෙදි කැලේකින්) මූන වසා තමුන් සිසාන්නාහ. එතනට එක්තරා පුරුෂයෙක් ආයේය. උග අතින් “කොයි යව්ද?”යි විචාරා “ගමට යෙමි” කී කල්හි තමන්ගේ ගෙට කියා යවන්නාහු “මෙතෙක්ද දෙන්නෙකුට බත් ගෙනන්නාහ. ඒ අද එක්කෙනෙකුන්ට බත් ගෙනෙන්ට කියාලව. අපගේ බැමිණියන් දවනියනුත් යෙහෙළනියනුත් කෙල්ලන් ඉස්සෝධා නා සුවද විලවුන් ඇරගෙන එන්නට” කියා එවූහ. ඒ පුරුෂයාත් කියායවු සැටියේම එක්කෙනෙකුන්ට බත් ඇරගෙන ඉස්සෝධා නා දවනියන්ද යෙහෙළියන්ද කෙල්ලන්ද යන සතරදෙනම මල්ගඳ විලවුන් ගෙන බෝධිසත්වයන් සිසාන තෙනට ආහ.

බෝධිසත්වයෝත් පුතනුවන් මිය වැදුනොත් රජපයේ (ගස් සෙවනේ) ඉඳුම බත් කා පස්දෙනම සමාධි සමාධිව දුර එක්කොට පුතනුවන් ගින්නේ ලා සතුවු සතුවුව මිණිය දවන්නාහ. උන් පස්දෙනාගේ ගුණානුභාවයෙන් ශක්‍රයෝ පාණ්ඩුකමිබල ශෙලොසනය (ගල් ආසනය) උනුව ගියේය. ශක්‍රයෝ මනුෂ්‍ය ලෝකය බලා මුන් පස්දෙනා දැක “මම එතනට ගොස් මුන්ගේ මරණ සිහි භාවනාවට මුන්ලවා සිංහනාද කරවා මුන්ගේ ගෙයත් සත්රුවනින් පුරා එමි”යි එක්තරා පුරුෂයෙකුමෙන් රූපයක් මවාගෙන ඒ මිණිය දවන තෙතට අවුත් කියන්නාහු “මේ කුමක්ද? තොප අලමදෙනම පුලුස්සන්නේ කින්දැ?”යි විචාළාහ. “මිණියක් දවමිහ”යි කීහ. “ඒ කිමිද? තොපි කියන්නේ බොරුවට දඩමස් දෙමිහයි වලාකොට කියමිද? මුවෙකු හෝ උරෙකු හෝ පුලුස්සති සිතමි” කීහ.

එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “ඒ නැත, මිණියක් දවන්නේය”යි කීහ. “එසේවිනමි තොපගේ වෙවරී එකකු දවවිදැ?”යි කීහ. “ඒ නැත, පුත්‍ර ප්‍රේමයෙන් වඩාගත් මාගේ පුතනුවෝය”යි කීහ. “එසේකල මේ පුතනුවෝ තොපට නොකීකරු වේදැ?”යි කීහ. බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මට ඉතාම ප්‍රියයෝය, කීකරුවූ හ”යි. එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “එසේ තොපට කීකරු ප්‍රිය දරුවන් කල විෂෛපයක්වත් නොකරන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “සථියෙකු සැවයක් (හැවය, සිවිය) ඇරපියා ගියකල දෙවෙනිව ඊට ආලයක් නොකෙරේද, මු මෙතන කඳු තබා තමන්ගේ කමානුරූප (කර්මයට අනුව) පරිද්දෙන් පරලොව ගියාහ. අප ඇඬු නියා දනිද්ද? අපගේ දරුවෝ මේ දරසැයෙහි ගින්නේ නොදන්නාහ. උග ගොසින් එක්තෙතක උපදින්නාහ. අප අධා කාරිය කිමිදැ?යි කීහ.

එවිට ශක්‍රයෝ බැමිණියන්දැර කියන්නාහු “මෑනියන් වහන්ස, මේ දවන්නාවූ පුරුෂයා කවුදැ?”යි කීහ. “පුතනුවනි, මාගේ දසමසක් උසුලා ලෙසි වැඩු පුතනුවෝය”යි කීය. “එසේ කල පුරුෂයෝ නම් කාරණා දන්නා හෙයින් ඛෙට්ඨය උපදවා නො අඬන්නාහ. ගැණු නම් ස්වභාවයෙන්ම අඬන සුල්ලන, නුඹ කිසි විකේෂපයක් නොවන්ට කාරණා කින්දැ?”යි කීහ. එවිට බැමිණියන්දැර කියන්නේ “මුන් මාගේ බඩ පිළිසිඳ ගන්නා දවස් මට කියේත් නැත. දැන් මිය යන ගමනේ ‘මම මියෙමි’යි මට කියේත් නැත. මාගේ දරුවෝ තෙල දරසැයේ වැදූ හෙව දැයිද? උග ගොසින් කැමති එක්තෙතක පිළිසිඳ ගත්තුව. උග අප ඇඬු නියාව දනිද්ද? විකේෂප වූ නියාව දනිත්ද? එසේහෙයින් මළුවන්ට ඇඬීමෙන් කාරණා කිමිදැ?”යි කීය.

එවිට ශක්‍රයෝ බ්‍රාහ්මණ කුමාරයන්ගේ නැගෙනියන්ට කියන්නාහු “මේ දරසැයේ දන්නාවූ පුරුෂයා තොපට කුමක්වේදැ”යි කීහ. “මා හා එක්කුසෙහි උපන් බැණන්

වහන්සේ ය”යි කීහ. “එසේහෙයින් ගැනු නැයෝ එක්කුසේ උපන් මල්බැසන් මළ කළ මාගේ බැනන්දැ මළ දැයි කියා බොහෝ විකේෂපව අධා මුරගා ශෝක කරන්නාහ. තොප එසේවූ ඇඬීමක්වත් විකේෂපයක්වත් නොකරන්නට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළාහ. එවිට නැගණියෝ කියන්නාහු “මාගේ ඇඬීමෙන් සිතට උක්දී කයන් උච්චව බැව්වන්ට අප්‍රිය කරවණු පමණක් විනා මිණිය දුරසැයේ දැනසේක. උන් වහන්සේ ගොසින් එක්තැනෙක උපදිනා සේක. මා ඇඬුවයි මාගේ බැණන් වහන්සේ ඉපිද එන්නේ නැත. මා අධා කවර කටයුත්තෙක්දැ?”යි කීහ.

එවිට ශක්‍රයෝ මළ බ්‍රාහ්මණ කුමාරයාගේ භාය්ඝීව කරාගොස් කියන්නාහු “මේ මළුවූ පුරුෂයා තොපට කුමක් වේදැ?”යි කියා විචාළාහ. “ස්වාමිනි, මාගේ වල්ලභයානන් වහන්සේ ය”යි කීහ. “එසේකල බන්ධුන්ටත් (නැයන්ට) වඩා පුරුෂයා මළ කළ සෝක ඇත්තේ බිරින්දැය. තමාගේ වල්ලභයා මළකල තමා කනවැන්දුමු වන හෙයින් තමාගේ ස්තෙහ වඩන්නාවූ පුරුෂයා හෙයින් දෙගුණයක් ශොක ඇති වන්නාහ. තොපි කණස්සල්ලකවත් ඇඬීමක්වත් නොවන්ට කාරණා කින්දැ?”යි කීහ. එවිට බැමිණි කියන්නී “මාගේ වල්ලභයානන් වහන්සේ මිය පරලොව ගොසින් යම් තැනෙක උපදිනාසේක. කින්ද තෙල දුරසැයේ දැන්නේය. උන් වහන්සේ මා ඇඬූ නියාව දන්නාසේක්ද? සඳු නැගෙනහිරින් නැගී බස්නාහිරින් බසිදැ, යම් සච්ච කෙණෙකුන් මරණින් මැකෙන්නේ නියමය. නටනා වස්තුවෙක් නස්නේමය. මළවුන්ට සෝක

කිරීමෙන් කාරිය කින්දැ?”යි කීහ. එවිට ශක්‍රයෝ කෙල්ල අතින් විවාරන්නාහු “මේ මළ පුරුෂයා තොපට කුමක් වෙද්දැ?”යි විචාළාහ. කෙළි කියන්නී “මාගේ ස්වාමී දරුවානන් වහන්සේය”යි කීහ. “එසේකල තොපට කණාස්සල්ලෙක් නැත්තේ තොපට තදව මරා තලා මෙහෙවර ගත්තෙයින් ඒ කණාස්සල්ලෙන් නාඩා නොදෙඩා ඉඳිනේදැ?”යි කීහ. එවිට කෙළි කියන්නී “මාගේ දරුකෙණකුන්සේ ලෙහිලා වැඩිමි. උන්වහන්සේ මට ලෙන්ගතුවෙක. මමත් උන්වහන්සේට ලෙන්ගතුවෙමි. උන්වහන්සේ දරසෑයේ වැදහෙව ගින්නේ දනසේක. මා ඇඬූ නියාව දන්නාසේක්ද? සෝක නියාව දන්නාසේක්ද? යම්සේ කළයක පැන්පුරා ලාගෙන යන කල බිම වැටී බිඳී ගියේද, බිඳුනු කළය දෙවනුව සාවේද? එසේම මළ තැනැත්තන්ට අප ඇඬීමෙන් කාරිය කින්දැ?”යි කීහ.

එවිට ශක්‍රයෝ තමන්ගේ ශක්‍රාත්මභාවයෙන් සිට “තොප ඇමදෙනාගේ මරණ සිහි භාවනාව කළ නියාව යහපතැ”යි ප්‍රසංශා කොට බෝධිසත්වයන්ගේ ගෙය සත්රුවනින් පුරා “මේ සම්පත් අරගෙන දුක්පත් නොවී සැපසේ ජීවත්වේවා”යි කියා තමන්ගේ දිව්‍යලෝකයටම ගියහයි වදාරා මේ ‘උරග ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කෙළි නම් ත්‍රිපිටකධාරීවූ බුද්ධචරා නම් මෙහෙණින්නය. එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයාගේ පුත්‍ර නම් රාහුල ස්ථවිරය. දූ නම් උපුල්වන් මහාස්ථවිරය. එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයානන්ගේ භාස්සාවෝ නම් බේමා නම් හික්ෂුණීය.

බ්‍රාහ්මණව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිමය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.

344. ඝන ජාතිකය

තවද සිද්ධාර්ථ නමි සඵලයන් වහන්සේ
ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි කෝසල
රජ්ජරුවන්ගේ අමාත්‍යයෙකු අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන
ලද.

කෝසල රජ්ජරුවන්ගේ එක් අමාත්‍යයෙක් රජ්ජරුවන්ට
පක්ෂපාතව ඉඳිනේය. ඒ අමාත්‍යයා දුර්ජනයන්ගේ බසින් ඔහු
කෙරේ කළකිරී සිරගෙයි ලැබුන. ඒ අමාත්‍යයා සිරගෙයි ඉඳම
සෝවාන් මාර්ගඵලයට පැමිණියේය. රජ්ජරුවෝත් නොබෝ
දවසකින් ඒ අමාත්‍යයාගේ ගුණ සඳහන් කොට
“දුර්ජනයන්ගේ බසින් මාගේ අමාත්‍යයා සිරගෙයි ලැබූ
පමණක් විනා උග්‍රගේ වරදක් නැතැ”යි සිරගෙයින් අරවාපින.

ඒ අමාත්‍යයාත් සිරගෙයින් ගැලවී ඉස්සෝධා නහා සුවද
විලවුන් ගෙණ ජේතවනාරාමයට ගොස් සඵලයන් වහන්සේ
වැඳපුදු එමිසි ගියේය. සඵලයන් වහන්සේත් අමාත්‍යයානත්
දැක “දුක්ඛයට පැමිණියාදැ”යි විචාරා වදාළසේක. “ස්වාමිනි,
එසේය දුක්ඛයට පැමිණුන් සැපයක් උපදවා ගනිමි”යි
“සෝවාන් මාර්ගඵලයට පැමිණියෙමි”යි කීන. එවිට
සඵලයන් වහන්සේ “එඹල අමාත්‍යය, පෙරත් උත්තමයෝ
අනර්ථයට (අයහපතට) වැඳ අර්ථය උපදවා ගත්තෝ

වේදුර”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහුමදත්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසඤයන් වහන්සේ රජපුරුවන්ට පුත්ව උපන්නේක. උන් වහන්සේට නම් තබන්නාහු සහ කුමාරයෝ යයි නම් තැබූහ.

උන් වහන්සේ වැඩිවිය පැමිණ තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් අතින් ශිල්ප නිමවා ඉගෙනු පියානන් ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ දසරාජධිමීයට අකොප්‍යව (අනුකූලව) රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි ඒ රජපුරුවන්ගේ අමාත්‍යයෙක් අන්තඃපුරයට වැරදි ගියේය. රජපුරුවෝ තමන්ගේ සිය ඇසපුරා ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන් (අත්දැකීමෙන්) දැක උාට කිසි ගතටක් නොකොට “මාගේ රාජ්‍යයෙහි නොයිඳුව”යි කියා නුවරින් නෙරපූහ.

ඒ අමාත්‍යයා කොසොල්ලරට වංක නම් රජපුරුවන් ලගට ගොසින් පෙර ජාතිවල පරිද්දෙන් වංක රජපුරුවන් හා සේනාව ඇරගෙනු බරණැස් නුවරට අවුත් බෝධිසඤයන් අල්වා සිරගෙයිලා වංක නම් රජපුරුවෝ රාජ්‍යය ඇරගෙනු ඉඳිනාහ. බෝධිසඤයෝත් සිරගෙයි ඉඳුම පඤ්චාහිඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ගත්හ. බෝධිසඤයන් පඤ්චාහිඤ අෂ්ටසමාපත්තියට පැමිණිවිටම වංක රජපුරුවන්ට දහ (දහඩිය) උපන්නේය.

වංක රජ්ජුරුවෝ අනික් කෙනෙකුන් නිසාවූ දෙයක් නොවෙයි සිතා සිරගෙයි උන් බෝධිසත්වයන් සමීපයට ගියාහ. බෝධිසත්වයෝත් භාවනා කොට ධ්‍යානයෙන් උන්නාහ. වංක රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “එම්බා ඝන රජ්ජුරුවෙනි, නුඹ මේසා රාජ්‍යශ්‍රීයකින් පිරිහි කිසි සෝකයක් නැතිව ඉඳිනට කාරණා කිමිද? මේසා රාජ්‍යශ්‍රීයකින් පිරිනුනු කල සෙසු කෙනෙක් විනම් අඩා දෙඩා බොහෝ විඤ්ඤපයට පැමිණෙන්නාහ. නුඹ කිසි මුසුප්පුවක් නොකොට සමාධියෙන් ඉඳිනේ, මීට කාරණා කිමිද?”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “එඹා වංක රජ්ජුරුවෙනි, මම කිසි පදුර්චයකත් පළමුත් බැලීමක් නැත්තෙමි. යම් ව්‍යගනයකට පැමිණුකල අඩා දෙඩා යම් කෙනෙක් විඤ්ඤප වෙන්නම් තමන්ගේ ශරීරයටත් දුක පැමිණු සතුරන්ටත් අවසර පෙණෙන්නේය. එපමණක් විනා ඊට ලාභයක් නැත. පැමිණෙන දෙයක් පැමිණෙන්නේය. නටමනා දෙය නස්නේය. එසේහෙයින් ඵෙශ්චය්ඨියෙන් (ඉසුරු, සැප සමීපත්) පිරිහිනිමිසි කිසි සෝකයත් නැත්තෙමි” කීහ. එවිට වංකරජ්ජුරුවෝ “දුර්ජනයන්ගේ බසට මෙලෙස කෙළෙමි” කියා බෝධිසත්වයන්ට රාජ්‍යය දී තමන්ගේ නුවරට ගියහ. බෝධිසත්වයෝත් පඤ්චාහිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා “ධ්‍යානලාහිවීම්, මට රාජ්‍යයෙන් ප්‍රයෝජන කිමිද?”යි රාජ්‍යය අමාත්‍යයන්ට පාවාදී හිමාලය වනයට ගොස් තපස් කොට කම්බු පරිද්දෙන් බඹලොව ගියාහයි වදුරා මේ ‘ඝන ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි වංක රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය. ඝන රජ්ජුරුවෝ නම් බුදුවූ මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළ සේකි.

345. කාරඬික ජාතකය

තවද ශෝච්චොදනීයවූ (සුද්ධෝදන රජ පුත්) සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් ධම්මසේනාපතිවූ සැරියුන් මහා ස්ථවිරයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

සැරියුන් ස්වාමි වැද්දන්ට කෙටුලන්ට (මසුන් මරන්නන්ට) උන්ගේ අභිප්‍රාය නොදැනම සිල් දෙනසේක්. වැද්දෙන් කෙටුලොත් සැරියුන් ස්වාමි දෙන හෙයින් සිල්ගන්නා පමණක් විනා ශීලය තාවුරුකොටගත නොහෙන්නාහ. එපවත් සැරියුන් ස්වාමීන් තමන්වහන්සේ ගේ හිඤ්ඤා වහන්සේට වදාරණසේක් “මහණෙනි, වැද්දන් කෙටුලන්ට අප සිල් දෙන පමණක් විනා ශීලය උග්‍ර අම තාවුරුකොට ගත නොහෙන්නාහ”යි වදාළසේක. එවිට හිඤ්ඤා වහන්සේ “ස්වාමීනි, උන්ගේ අභිප්‍රාය නොදැන සිල්දෙන හෙයින් උන් සිල් නොරක්නෝය. එසේ නොව කියා ආරාධනා කළොත් විනා සිල්දෙන්ට එපාය”යි කියා වදාළසේක.

මේ කථාව දැමිසභාවට රැස්වූ මාළුවරුන් වහන්සේ (වැඩිමහල් හිඤ්ඤා) කිය කියා උන් තෙතට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්චි භාගයෙහි

කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ අභිප්‍රාය නොදැනම සිල් දුන්නෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සථිඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජපුරුකෙණකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ එක්තරා බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද කාර්මික නම් කුමාරව ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන් ලග ශිල්ප ඉගෙන උන්ගේ පන්සියයක් අනවැසින්ට නායකව වසන්නාහ.

එසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරී මනුෂ්‍යයන්ගේ පමණ නොදැන අභිප්‍රායට සිල් දෙන්නාහ. ඒ මනුෂ්‍යයෝ සිල් ගන්නා පමණක් විනා සීලය ස්ථාවිරු කොට ගත නොහෙන්නාහ. උන්ගේ අභිප්‍රාය නොදැන සිල්දෙන්ට එපයි ශිෂ්‍යයන් කීවත් නොනැවතම සිල් දෙන්නාහු එක්තරා මනුෂ්‍යයෙක් දිසාපාමොක් ආචාරීන් අනවැස්සන් (තමන් යටතේ සිටින අය) පන්සියයට “සෙට දවසට දුන් මාගෙනැ”යි පවරැන.

දිසාපාමොක් ආචාරී තුමු නොගොස් තමන්ගේ කාර්මික නම් අනවැස්සානන් ඇතුළුව අනවැස්සන් පන්සියය කැඳවා “තොපි හැම ගොස් මේ පුරුෂයාට සාන්තිකොට දුනුත් කා උන්ගෙන් දුන්නාවූ ලාභසත්කාර ඇත්නුමුත් ඇරගෙනු එව”යි කියා යවූහ. එකියන අනවැස්සෝත් ඒ පුරුෂයාගේ ගෙට ගොස්

දුනුන් කා ශාන්ති කොට ලාභත් අරගෙණු එන්නාහු අතරමග කඳු මුදුනෙක සැතපී උන්නාහ. එවිට කාරඬික නම් අතවැස්සානෝ සිතන්නාහු “අපගේ ආචාරීන් වහනසේ මනුෂ්‍යයන්ගේ අභිප්‍රාය නොදැනම සිල් දෙනසේක. මා විසින් අරවන්ට උවමැනව”යි සිතා එතනින් ගල්කැට අැරගෙණු පාත එලන්නාහ. සෙසු අත වැස්සෝ “මේ කුමක්දැ?”යි විචාළාහ. උන් හැම කිසි බසකුත් බැන නොනැගී ගල්කැට පාත එලන්නේය. අතවැස්සෝ “මුන් ඇගට අපාසුවක් නිසා වේදැ?”යි කියා එපවත් දිසාපාමොක් ආචාරීන්ට කීහ. දිසාපාමොක් ආචාරී ද එතනට ඇවිත් කියන්නාහු “කාරඬික නම් අතවැස්සානෙනි, තොප කරන්නේ කිමිදැ?”යි කීහ. එවිට අතවැස්සානෝ කියන්නාහු “මේ පෘථිවිමණ්ඩලය හෙරිතලයක්සේ තනාපියන නිසාය”යි කීහ.

එවිට දිසාපාමොක් ආචාරීන් “එසේ කරන්ට බොහෝ දෙනා විසිනුත් නොපිළිවනැ”යි කීකල්හි එසේකල “ආචාරීන් වහන්ස, නොයෙක් වර්ගයේ මිනිසුන්ට අභිප්‍රාය නොදැන සිල් දුනැයි කියා සිල් රක්ෂා කෙරෙද්දැ”යි කීහ. එවිට ආචාරී “තොප කී නියාවට තොප කීවා ගිවිස්සමිහ. මෙතැන් පටන් අභිප්‍රාය ඇති කෙණෙකුන්ට විනා සීලය නො දෙමිහ”යි කියා දෙන්නම තමන්ගේ ගෙට ගියාහයි වදුරා මේ ‘කාරඬික ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරී නම් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරය. කාර්මික බ්‍රාහ්මණ නම් බුදුව මමීමය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේකි.

346. ලටුකික ජාතිකය

තවද ගෞතම ගෞත්‍රයෙහි උපන්නාවූ සච්ඤයන් වහන්සේ වෙළවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි “දෙවදුන්හ ස්ථවිරයන් වහන්සේ කවුරුන් කෙරෙන් දයාවක් නොකරති” කිය කියා උන් තැනට සච්ඤයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූච්භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “දැන්මතු මතුනොවෙයි මහණෙනි පෙරත් දෙවදුන්හ ස්ථවිරයෝ කා කෙරෙන් දයා නොකළෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ අසුදුහසක් ඇතුන්ට නායක වූ ඇත්රජව උපන්නාහ.

එක් කැටකිරිල්ලක් එක් මාවතෙක කැදැල්ලක් ඉදිකොට ගෙණ බිත්තරලා බිත්තර ගසා පැටවුන් පිනාඹා නොහෙන අවස්ථාවෙහි බෝධිසත්වයෝ අසුදුහසක් ඇතුන් ඇරගෙණ ඒ ස්ථානයට පැමිණියාහ. කැටකිරිල්ල “තමාගේ දරුවන් පාගා මරති”යි බෝධිසත්වයන් ඉදිරියට තමාගේ පියාපත් දෙක

මුදුනේ තබාගෙන ගොස් කියන්නී “සැට අවුරුද්දෙන් ගිලි යන මද ඇති අසුදහසක් ඇතුන්ට නායකවූ නාගරාජයානෙහි (ඇත් රජාණෙනි), තොපට නමස්කාර කෙරෙමි. මාගේ දරුවන් නොනසව”යි කීව. එවිට තමාගේ සතර පය අස්සේ කිරිල්ලගේ පැටවුන් ලාගෙන අසුදහසක් ඇතුන් යනතුරු වැද සිට පසුව කැටකිරිල්ලට කියන්නාහු “පස්සේ එන්නාවූ ඇතෙක් වණ්ඩය, පරුෂය, තොපට පිළිවන් වී නම් ගලවා ගනුව”යි කියා ගියාහ. ඒ කියන කැටකිරිල්ලි “යහපතැ”යි ගිවිස සිටි අවස්ථාවට එකියන ඇත් එතනට පැමිණියේය.

එවිට කැටකිරිල්ලි තමාගේ පියාපත් දෙක ඉස්මුදුනේ තබාගෙන ඇතාට කියන්නී “පච්චවල වනාන්තරවල වාසය කොට පියා එන්නාවූ එකවාරී (තනිව හැසිරෙන) නාගරාජය (ඇත්රාජය) තොපට මාගේ පියාපත් දෙකින් නමස්කාර වේවයි. මාගේ දුච්ච දරුවන්ට හානියක් නොකරව”යි කියා නමස්කාර කළාහ. එවිට එකියන ඇත් කියන්නේ “තොපසේ දුච්චයන්ට මා කුමක් කළත් ඛරයෙක්දැ?”යි කියා “මට තොප කරන්නේ කිමිද? තොපගේ පැටවුන් පිරවා අතින් හා පස්සාපයින් දකුණු පයින් නොමඬිමි. වම්පයින් මඬිමි” කියා වම්පයින් මැඩ මුහුටතුරේ යවාපුහ.

එකියන්නාවූ කැටකිරිල්ලින් එකගසක අත්තක් පිට ඉඳුගෙන කියන්නී “තාගේ බලයේ විවර (බලයේ තරම) හා මාගේ නුවණේ විවර හා බල. තාගේ උදක් බලයෙන් මාගේ දරුවන් නසාපුවාට මාගේ නුවණින් තාත් නසන්නෙමි වේදැ”යි

කියා තමන් ගොසින් එක් කවුඩෙකුට දෙනුන් දුවසක් සේවාකම් කොට එකියන කවුඩු “නී මට සේවාකම් කරන්නේ ඇයිදැ?”යි කීහ. “ස්වාමීනි, මාගේ දරුවන් ඇතෙක් නසාපිය. එසේ හෙයින් එකියන ඇතා එකාචාරීව ඇවිදීය. ඒ ඇතාගේ අවසරයක් බලා ඇස්දෙක විදුපුවොත් යහපතැ”යි කීහ. එකියන කවුඩු “යහපතැ”යි කියා ගිවිස්සේය.

එවිට එකියන කැට කිරිල්ලි නිලමැස්සෙකු සමීපයට ගොස් කීපදුවසක් උන්පස්සේ සේවාකම් කරන්නීය. එවිට එකියන නිලමැසි “ඇයි තොප මා පස්සේ සේවය කරන්නේ ඇයිදැ?”යි කීහ. එසඳු “එක් කවුඩෙක් එකචාරීව ඇවිදිනා ඇතකුගේ ඇස්විදිනේය. තොප ගොසින් උන්ගේ ඇසේ ඉහඬලා (පණුවන්) එව”යි කීහ. එයින් “යහපතැ”යි ගිවිස්සේය.

පසුව කැටකිරිල්ල ගොස් මැඩියෙක් ආශ්‍රය කළාය. එකියන මැඩියා “මා ආශ්‍රය කරන්නේ ඇයිදැ?”යි කීහ. එවිට කැටකිරිල්ලි කියන්නී “එක්තරා ඇස් කණුව ඇවිදිනා ඇතෙක් පැන් පිපාසයෙන් ඒ ඒ තැන ඇවිදිනේය. ඒ වෙලාවට තෝ පලා ගොස් පචීතයක උඩඉඳු අඬාලව. එවිට ඇත් මැඩියන් ඉඳු අඬන්නේ පැන් අති තැනක් වේදැයි පචීතය උඩට නැගෙන්නේය. පචීතය උඩට නැගිකල තොප අඹරා ගොසින් පචීතය පාත ඉඳු අඬාලව”යි කීහ. “ඒ වෙලාවට ඇත් තොපකරා එන්නේය. තොප විසින් මට කරන්නේ මෙතකැ”යි කියන්නා මැඩියා “යහපතැ”යි කියා ගිවිස්සේය.

පසුව කල්යාණිකීන් කවුඩු ගොසින් ඇතාගේ ඇස්දෙක විදුපිය. විදුපු නියාව දැන නිලමැසි ගොස් ඇස් දෙක ඉහඬලාපිය. එවිට ඇතාගේ ඇස්දෙක අනඬව ගියේය. එවිට ඇත් බොහෝ වූ වේදනාවට පැමිණියේය. පැන් පිපාස ඉවසාගත නොහී ඒ ඒ තැන විමසා ඇවිදින්නේය. ඒ වේලාවටම මඬුවා (මැඩියා, ගෙමිඩා) පච්ඡ මුදුනේ ඉඳ ඇඬීය. ඒ වෙලාවටම එකියන ඇත් මඬුවාගේ කටහඬ අසා පැන් ඇති ස්ථානයකැයි සිතා පච්ඡ මුදුනට නැංගේය. ඒ වෙලාවට මඬුවා පෙරලා පච්ඡ පාන ඉඳ ඇඬීය. ඒ වෙලාවේ මඬුවා ඇඬූ තැනට පාන බසින්ටයයි තමාගේ පය රඳවා ගත නොහී වැටුනේය. එවිටම ජීවිතඝ්ණයට පැමිණියේය. එවිට කැටකිරිල්ලි ඇතා මළබව දැන ෭෧ “මහත් සන්නෝමයට පැමිණියෙමි”යි ඇතාපිට සක්මන් කොට “මාගේ මනෝරථය (බලාපොරොත්තුව) මුදුන් පැමිණියේය”යි සිතා තමා වසන්නාවූ ස්ථානයට ගියාහ.

ඒ අර්ථය දැක්වන්නාවූ සඵලයන් වහන්සේ “මහණෙනි, කවුඩු හා කැටකිරිල්ලෙක නිලමැස්සෙක මඬුවකු ඇතුළුව ඝෂුද්‍රප්‍රාණීන් සතරදෙනකු එක් වීමෙන් මහත්වූ හස්ති රාජයෙකු මරාගන්නාලද. එසේහෙයින් මහතූන් කෙරෙහින් නීවයන් කෙරෙහින් ද්වේෂයක් (හරහක්) නම් නොකරව”යි වදුරා මේ ‘ලටුකික ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

“එසමයෙහි එකවාරී ඇත්රජ නම් දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝය. අසුදුහසක් ඇතුන්ට නායක ඇත්රජ නම් බුදු වූ මම්ම ය”යි වදාළසේකි.

347. වුල්ල ධර්මපාල ජාතිකය

නවද ශාක්‍යසිංහ නම් වූ සච්ඤයන් වහන්සේ වෙළවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය දක්වනලද.

ඒ කෙසේද යන්?

එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්වූ මාළුවරුන් වහන්සේ (වැඩිමහල් හිඤ්ඤ) “දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝ සච්ඤයන් වහන්සේට වෛරීව නසන්ට නොයෙක් ප්‍රයෝග කළෝ වේදැ”යි කිය කියා වැඩිලන් තෙනට සච්ඤයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්භාගයෙහි කීනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් දැන “මහණෙනි, දැන් මතු නොවෙයි පළමුත් දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝ තමන්ට මා පුත්ව උපන් ගමනේ පවා අභිමාල නම් වධිකරවා (ශරීරයේ අවයව කපා, එම අවයව කොටස් උඩ දමා කඩුවෙන් කැපීම) මැරෙව්වෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ”යි ආරාධිතවූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළ සේක.

යට ගිය දවස බරණැස්නුවර මහාප්‍රතාප නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසචයෝ

රජපුරවන්ගේ අග්‍රමහෙසිකාවූ වජ්‍රාදේවී නම් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ ගත්තාහ. බෝධිසත්වයන් දැසවිකඩ මසකින් (මාස නවයකින්) වද නම් තබන්නාහු ධර්මපාල කුමාරයෝ යයි නම් තුබුහ. බෝධිසත්වයන්ගේ මැණියෝ වජ්‍රාදේවී බෝධිසත්වයන් සත් මැසි වූ ගමනේ නාවා අඳුන් ගාවා සරතා කිරි පොවමින් සුරතල් බල බලා සමාධියෙන් (සිත සතුටින්) උන් කලට මහාප්‍රනාප රජපුරවෝ බිසවුන්ගේ ගෙට ගියාහ.

බිසව රජපුරවන් දැක නැගී නොසිටියාහ. රජපුරවෝ “තමාගේ සත්මැසි පුතෙකු ලදිමිසි මා වැනි රජෙකු දැක උන්තැනින් නැගී නොසිටියාහ. මහත්ව ගියොත් තමා ව නොතකති”යි මහත් වූ කෝපයෙන් රජපුරවෝ ආපස්සේ පලාගොස් තමාගේ සිංහාසනයේ ඉඳ වධකයා ගෙණුව නියා යවුහ. වධක එන තැනැත්තේ එක්කණෙක රත්මල් තබා රතක් ඇඳ රතක් පෙරවා එක් අතකින් කඩුව, කෙටේරිය, දම්ගෙඩිය අරගෙණ අවුත් රජපුරවන් දැක “ස්වාමීනි, කවුරුන්ට වධ කෙරෙමිදැ?”යි කීය. රජපුරවෝ අනික් මට සතුරු කෙණෙක් නැත ධර්මපාල කුමාරයා අල්වාගෙණ වධකොට මරව”යි නියෝග කළාහ.

බිසව රජපුරවන් වහන්සේ මහා කෝපයෙන් ගිය සේක. “කුමකින් කුමක් වේදේහෝ”යි ධර්මපාල කුමාරයන් වඩාගෙණ අඩ අඩා වැඳහොත්තාහ. වධක ගොස් වැඳහොත් බිසවුන් පිටට පාරක් ගසා බිසවුන් ඉවත්කොට ධර්මපාල කුමාරයන් දෙකකුල අල්වාගෙණ රජපුරවන් සමීප යට ගියේය. බිසවු

අධ්‍යායන රජපුරවන් ලගට ගියාහ. රජපුරවෝ එවිට කියන්නාහු “තෙල කුමාරයා දන්ගෙඩියේ වැද නොවා තුළ අන්දෙක කපවයි” කීහ. එවිට බිසවු කියන්නාහු “වරද කළාහු මාගේ අත්පා දෙක නොකපා බාල සත්මැයි කුමාරයන් දැන කපන්නට කළ වරද කවරේද? වැරදි කළ මාගේ අන්දෙක කපව”යි කීහ.

එවිට රජපුරවෝ වධකයාට කියන්නාහු “ප්‍රපච (ප්‍රමාද නොවී, වහාම) නොකොට දැන කපව”යි කීහ. “යහපතර”යි කියා වධක කුමාරයන්ගේ දැන කැපිය. බිසව් අන්දෙක තුරුල්ලේ ලාගෙණු අඩ අඩා සිටියාහ. වධක කියන්නේ “දේවයන්වහන්ස, කුමක් කෙරෙමිදැ?”යි විචාළේය. “තෙල කුමාරයා දෙකකුල කපව”යි කීහ. එවිට බිසව් අඩ අඩා “ස්වාමීනි, වැරදි කළාච්ඡන් ස්වාමීන් දැක නැගී නොසිටියන් මාවුව, මාගේ කකුල්දෙක නොකපා බාල සත්මැයි කුමාරයන් දෙපය කපන්නට කළ වරද කවරේද? වැරදිකළ මාගේ දෙපය කපව”යි කීහ. එවිට රජපුරවෝ වධකයාට කියන්නාහු “ප්‍රපච නොකොට තුළ දෙපය කපව”යි කීහ. “යහපතර”යි කියා වධක කුමාරයන්ගේ දෙකකුල කැපිය. බිසව් කැපූ කකුල්දෙක තුරුල්ලේ ලාගෙණු අඩ අඩා සිටියාහ.

වධක එවිට කියන්නේ “දේවයන් වහන්ස, තව කළමනා වධ ඇද්දැ?”යි විචාළේය. රජපුරවෝ “තව කරණ වධ ඇති තුළ (ඔය, අර) ඉස කපව”යි කීහ. බිසව් “ස්වාමීනි, මාගේ දැන දෙපය නැති පුතනුවෝ රාජ්‍යය කළ නොහෙන්නාහ.

කොට පුතනුවන් මට දීපුවොත් රැකගනීමැයි වැරදි කළ මගේ ඉසකපතොත් විනා මාගේ නිවරදු පුතනුවන් ඉස නොකපවා වදාළ මැනවැ ස්වාමීනි” කීහ. වධකයාට කියන්නාහු “තුළ ඉස ප්‍රපච නොකොට කපව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා වධක කුමාරයන් ගේ ඉස කපා දැමීය. බිසව් දැනත් දෙපයන් ඉසත් තුරුල්ලාගෙණු අඬ අඬා පෙරලෙන කලට වධකයා කියන්නේ “දේවයන් වහන්ස, මෙවර කුමක් කෙරෙමිදැ?”යි කීහ. රජපුරුවෝ කියන්නාහු “තෙල සොරුන්ගේ ශරීරය ආකාශයට දමා කඩුවෙන් කප කපා අභිමාල නම් වධකරව”යි කීහ. වධකයාත් “යහපතැ”යි කුමාරයන්ගේ ශරීරය ආකාශයට දමා කඩුවෙන් කපා ශරීර මාංශ වදාළ පෙනී සේ කපා දැමීය. බිසවු ඒ මාංශත් අරගෙණු දැන දෙපය ඉසත් තුරුල්ලේ ලාගෙණු අඬ අඬා රජගෙයි වට අවිදු කියන්නාහු “රජපුරුවන්ගේ නෑකෙණෙක්වත් හිත මිත්‍ර කෙණෙක්වත් අමාත්‍ය කෙණෙක්වත් නැත්තාහ. එසේවූ කෙණෙක් ඇත්නම් මාගේ නිවරදු ඔරස පුත්‍රවූ පුතනුවන්ට මෙසේවූ වධ නොපැමිණෙන්නේ වේදැ”යි කිය කියා අඬ අඬා “දුරුවෙනි, මාගේ ප්‍රාණය මේ සෝකයෙන් තිබෙයි නොසිතව”යි කිය කියා අවිදිනා කල බිසව් ලයෙන් නැගී සෝකයෙන් හෘදයමාංශය උනකිලිල්ලක්සේ ඉඳි ලයපැලි ජීවිතඝෂයට පැමිණියාහ.

නුවරවාසීහු බිසවුනුත් කුමාරයන්ගේ ශරීරමාංශ දැන දෙපය ඉස එක්වලා ආදාහන කළාහ. රජපුරුවෝ සිංහාසනයේ උන්නැන්නෝ බිසව් කෙරේ හා පුත්‍ර ප්‍රේමයෙන් වැටුනාහු උඩුමාලේ පොරුපැලි ඉවත්ව ගියේය. එමාලෙන්

පාතමාලෙට වැටුනාහ. මේ නියායෙන් මාලෙන් මාලෙට වැටී බිම වැටුනාහ. දෙලක්ෂ සතලිස්දහසක් යොදුන් සනකඩ බොල් මහපොළොව පැලී අවිච්චි මහනරකයේ වැටුනාහයි වදුරා මේ ‘ධම්මපාල ජාතකය’ වදුළු සේක.

“එසමයෙහි මහාපුතාප රජ්ජුරුවෝ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය. එසමයෙහි වජ්ජාදේවී නම් ප්‍රජාපතී ගොතමීය. එසමයෙහි ධම්මපාල කුමාරව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

348. ස්වණීමග ජාතකය

තවද ශක්‍යකුලනිලකවූ (ශාඛ්‍ය වංශයට නිලකයක් වැනිවූ) සඵඤ්ඤානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි දැගසව්වන් වහන්සේට උපස්ථාන කරණු එක්තරා කුලයක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

දැගසව්වන් වහන්සේට උපස්ථාන කරණු එක්කුලයක දුවනිකෙනෙක් ඇත්තාහ. උග්‍ර තුමු විශිෂ්ටරූ (ලස්සන රූපයක්) ඇත්තාහ. බැලුවන්ට ප්‍රසාදනීයහ (ප්‍රියමනාපය). තුණුරුවන්ම මානය කොට වාසය කරන්නාහ. උපාසිකාව දවසරිනාහ. එකියන කුමාරිකාව තිරිඪක කුලයෙක ඇත්තෝ තමන්ගේ පුතණුකෙනෙකුන්ට විවාහයට යයි කියා විවාළාහ. එකියන කුමාරිකාවගේ දෙමව්පියෝ කියන්නාහු “තොපි ඇම නම් පරම මිථ්‍යාදාෂ්ටිය (මිසදෙටු). එසේ වුවන්ට අපගේ දරුවන් පාවා

උන්කල උන් සිතුවේ සංඝයා වහන්සේ වැළු පුද්ගන්ට දන්දී ගන්ට නුපුළුවන. එසේ හෙයින් නොපට පාචා නොදෙමිහය”යි කීහ. එබස් අසා තිර්ථක කුලයේ ඇත්තෝ කියන්නාහු “නොපගේ උවනියෝ අපගේ ගෙට ආ කල තමන් සිහ සැටියේ දන් දෙන්වයි, සිල් රකිත්වයි, සංඝයා වහන්සේ වැළු පුදු ගණිත්වයි. ඊට අපගෙන් වාහකුලයෙක් (විරෝධයක්, බාධාවක්) නැතැ”යි කීහ. “එසේ වීනම් පාචා ගණුව”යි මහමගුල් කොට සරණ පාචා දන්හ.

එකියන කුමාරිකාවත් සරණ ගිය නොබෝ කලකින් තමාගේ වල්ලභයාට කියන්නී “ස්වාමිපුත්‍රයානෙනි, දැගසව්වන් වහන්සේ දැක වැළු පුදු දන් දෙන්නා කැමැත්තෙමි” කීවාය. එකියන පුරුෂයාත් “යහපතැ”යි කීයේය. එකියන උපාසිකා සැරියුත් ස්වාමීන් මුගලන් ස්වාමීන් වැඩමවා දන් දී දැගසව්වන් වහන්සේට කියන්නී “යම් දවසක් මේ ගෙයි ඇත්තෝ තමන්ගේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය අරිද්ද ඒ තාක්කල් මේ ගෙට සිගන්නට වැඩිය මැනවැ”යි කීව. “යහපතැ”යි කියා ඒ ගෙට සිගා වඩිනාසේක. එසමයෙහි නොමෝ කීප දවසක් පලා යන්නා තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයාට කියන්නී “ඇයි දැගසව්වන් වහන්සේ දවස්පතා වඩිනාකල උන්වහන්සේලා වැඩිකල මට කියාලව”යි කීයේය. එකියන ස්ත්‍රීන් දැගසව්වන් වහන්සේට අසුන් පණවා වළදු අන්තයහි තමාගේ ස්වාමිපුරුෂයාට කීයේය. එකියන පුරුෂයාත් එතනට අවුත් දැගසව්වන් වහන්සේ වැළලා එකත් පස්ව උන්තේය.

ඉන් දුමිසෙනෙව් සැරියුත් මහා ස්වාමි ඵකියන කෙළෙඹි පුත්‍රයාට දන කථා ආදීවූ කථායෙන් ධර්මදේශනා කළසේක. ඒ ඛණ ආසා ඵකියන පුරුෂයාත් තමාගේ මිත්‍යාදෘෂ්ටිය ආර ඵවක් පටන් දන්දෙමින් සිල්ලැක වාසය කරන්නාහ. මේ නියායෙන් කල්යන් ඵකියන පුරුෂයාගේ දෙමව්පියෝ පටන් නෑ වර්ගයාද යටත් පිරිසෙයින් කෙල්ලන් කොල්ලන් දක්වා මිත්‍යාදෘෂ්ටිය හැර සමෂක් දෘෂ්ටියෙහි (යහපත් දැක්මෙහි) පිහිටියෝය. ඵක් දවසක් සැරියුත් ස්වාමීන් වදාළ ධර්ම දේශනායෙන් ඵකියන පුරුෂයාත් ස්ත්‍රියත් දහසක් නයින් ප්‍රතිමඬිතවූ (සැරසුනාවූ) සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියෝය. පසුව කල්යාමකින් ඵකියන ස්ත්‍රී කියන්නී “ස්වාමිපුත්‍රයානෙනි, මා ගිහිගෙයි ඉන්ට අභිප්‍රාය නැත. මහණ වන්නා කැමැත්තෙමි” කීව. ඵකියන පුරුෂයාත් “යහපතැ”යි නොපින් මහණවෙව, මමත් මහණවෙමියි” මහත්වූ පෙලහරින් තමන්ගේ නාය්ඨාව මෙහෙණවරට ගෙණාගොස් මහණ කරවා තුමුත් බුදුන් කරා ගොස් මහණවූහ. මහණ වූ නොබෝ කලකින් මෙහෙණින් ඵකියන මහණත් සියළු කෙලෙසුන් නසා රහත්වූහ.

මේ කියන කථාව දුමිසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “අසවල් මෙහෙණින් නියා තමාගේ පුරුෂයා ගලවා තමනුත් ගැලවුනේ වේදැ”යි කිය කියා වැඩි උන් තැනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩි වදුරා “මහණෙනි, මා ඵන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ”යි විචාරා ඵපවත් ආසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි ඵකියන ස්ත්‍රී තමනුත් ගැලවී මහත්මයනුත් ගලවා ගත්තෝ වේදැ”යි වදුරා

“ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යන්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ මෘගව (මුවෙකුව) උපන්සේක. ශරීරය රන් වන් වූ පැහැයෙන් යුක්තය. සතර කකුල ලාඝාරසයෙන් (ලාකඩ දියරයෙන්) තෙමාළුවාක් මෙන් රක්තය. මුඛය රත්පලස්වටක් (රවුම් රතු පලසක්) මෙන් රක්තය. අන්දෙක රිදීපැහැයෙන් හා සමානය. නේත්‍ර ඉඤ්ඤා මාණික්‍ය (ඉදුනිල් මැණික්) දෙකක් මෙන් වුයේය. මේ නියායෙන් රුවන් අග්‍රව ඉපිද මේ නියාවට විශිෂ්ටවූ රූපයෙන් යුක්ත මෘගාංගනාවකුන් බෝධිසත්වයන්ට බිරින්දුව ඉන්නාහ. අසුදහසක් මුවෝ සේවාකම් සිටිනාහ. එසමයෙහි එක් වැද්දෙක් වරපටින් මළ ලාළියේය.

බෝධිසත්වයෝ අසුදහසක් මුවන් පිරිවරා ගොවරග්‍රහණය (ගොදුරු ගන්නා වූ, ආහාර ගන්නා) කරන්නාවූ වැද්දු ඒ මළේ පළමු යන්නාවූ බැඳුනාහ. මළ බැඳුනු ගමනේ මළ කඩාගත හැකැයි බෝධිසත්වයෝ පයගසලා ඇදුළු ගමනේ පය සම කැඩින. දෙවනුව ඇදුළු ගමනේ මාංශ කැඩින. තුන්වෙනිව ඇදුළු ගමනේ නහරවල් කැඩී ඇටයේ තරව ඇසිර වැදුනොත් ගමනේ බෝධිසත්වයෝ මරණ හයින් හයපත්ව බඩරාවයෙන් (බඩ පුම්බාගෙන) මහත්කොට ඇඬූහ.

ඒ අඩ අසා අසුදුහසක් මුවෝ හයින් තැනිගෙණ ඒ ඒ අත දිවපුත. බෝධිසත්වයන්ගේ භාග්‍යයා වූ මෘගාංගනාවන් (මුව දෙන) එපරිද්දෙන්ම දිව මුවන් අතුරෙන් තමාගේ ස්වාමිපුත්‍ර වූ මුවානන් නොදැක මේ හය පැමිණියේ මාගේ ස්වාමිපුත්‍රයානන් වහන්සේටයයි යන සිතීන් මළ බැඳුණු බෝධිසත්වයන් ලඟට අවුත් කියන්නාහු “රන්වන් පැහැයක් ඇති මුවරජ්ජුරුවෙනි, මා හුදකලාකොට මට දුක් නොදී මහත්වූ වේගයෙන් මළකඩාපියව”යි කීහ. එවිට මුව රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “හද්‍රාව, මා කරණ යම් උත්සාහයක් කෙළෙමි. පය සම් මස් නහර කැඩී ඇටයේ මන්ද ඇසිරින (හිර වුන). එසේ හෙයින් මන්ද කඩාගත නොහෙමැ”යි කීහ.

එවිට මුවදෙන් කියන්නී “ස්වාමීනි, නුඹ වහන්සේ නොබව මැනව, මාගේ ප්‍රාණය පරිත්‍යාග කොට වී නමුත් නුඹ වහන්සේ රකිමි. නොබාමැනවැ”යි කියා ඇඟ වතුරවාගෙණ සිටි කලට වැදි කල්පාන්න වන්නියක්මෙන් (කල්පය කෙළවර ඇතිවන්නාවූ ගින්නක් මෙන්) තෙප් ගත් (දැල් උල් ආදිය) අත් ඇතිව එන්නාවුන් දැක මුවදෙන් “ස්වාමීනි, වැඳිපුත්‍ර එන්නේය. නොබව මැනව”යි බෝධිසත්වයන්ට කියා වැද්දුගේ ඉදිරියට ගොසින් නමස්කාර කොටලා සිට කියන්නී “වැඳිපුත්‍රයාණන් වහන්ස. මේ මුවානෝ රන්වන්වූ ශරීර ඇත්තාහ. දස දහසක් මුවන්ට නායකයෝය. විශිෂ්ටවූ රූ ඇත්තාහ. මාගේ ස්වාමිපුත්‍රයානන් වහන්සේය. මුන්වහන්සේ නොමරා ඇරපියව. ඉදින් මරන්ට සිතවී නම් මෙසේ කොළ

අතු කඩා අතට මා මරා මාංශ ඇරගෙණු පසුව මාගේ ස්වාමීපුත්‍රයානන් වහන්සේ මරව”යි කීහ.

එවිට වැදිපුත්‍රයා මහාසමාධිව “නැතත් කාලයක් මුවන් දුටු විරීමි. මුවන් මනුෂ්‍යයන්ගේ භාෂාවෙන් කලා කරන්නවුන් නෑසු විරීමි”යි කියා කියන්නේ “නොපගේ ස්වාමීපුත්‍ර වූ මුවන් නොපත් නොමරා අරීමි. නොප නොබව”යි කියා මුවාලගට අවුත් පය බැඳුනු මන්දු ගළවා නහරින් නහර හා මසින් මස් හා සමගින් සම හා තබා පිරිමැදු ලේ සෝධා ඒූ ගමනේ වැද්දුන්ගේ මෙහි බලයෙන් හා බෝධිසත්වයන්ගේ පාරමිතාවෙන් හා මුවදෙනගේ කරුණාවෙන්ද කිසි කැලලක් නැතිව සුවව සැපයෙහි සිටියාහ.

එවිට මුවදෙන් වැද්දුවට කියන්නී “වැදිපුත්‍රයානෙනි, අපට වූ සමාධියෙන් (සැනසීමෙන්) නොපගේ අඹුදරුවන්ටත් සතුටුවේව”යි ආවඩා (ස්තූති කොට) සිටියහ. බෝධිසත්වයෝත් තමන් ගොවර භූමියෙහි දුටු මාණිකෘ රත්නයක් වැද්දුවට දී “වැදිපුත්‍රයානෙනි, තෙල ඇරගෙණු විකොට කව. ප්‍රාණඝාත නොකරව”යි අවවාද වදාරා වනාන්තරයට ගියසේක. බුදුරජානන් වහන්සේ ‘ස්වණීමෘග ජාතකය’ පුච්චාපරසනි ගළපා නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වැදිපුත්‍රයා ඡන්න නමි අමාත්‍යයාය. ඒ කියන මුවදෙන් නමි මේ හික්ෂුණීය. එසමයෙහි මුවරජ නමි බුදුව මමිම ය”යි වදාළසේක.

349. සුස්සොන්දිය ජාතකය

තවද සුස්සිවංශයට බන්ධුවූ (නෑ වූ) සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ස්ත්‍රියක කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති හිඤ්ඤාකෙණෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හිඤ්ඤා කෙණෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක කෙරේ පිළිබඳව ශාසනයෙහි උකටලිවූසේක් (සසුන කෙරේ කළකිරී, පැවිද්ද එපා වී) සඵලයන් වහන්සේ විචාරා වදාරන්නාහු “ගුරුඵච්චින (ගුරුඵ පඤ්ඤාගේ වාසස්ථානය) ලාන් රැකගත නුහුණුවූ ස්ත්‍රියක කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති වෙද්දැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර තඹනාඩ නම් රජපුරුවන් කෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ නාගදිවයින වාසය කරන්නාවූ ගුරුඵ රජව බරණැස් නුවරට ගොසින් තඹනාඩ නම් රජපුරුවන් හා කැට්ටි දූ කෙළනාහ (සුදුව හෙවත් දූ ක්‍රීඩාව). රජපුරුවන්ගේ සුස්සොන්දිය නම් බිසෝ කෙණෙක් ඇත්තාහ. ඒ බිසවුන්ගේ සේවක ස්ත්‍රී ඒ මානවකයාගේ රූපය “යහපතැ”යි බිසවුන්ට විස්තරකොට කීවාහුය. බිසව් ඒ මානවකයා දක්නා අභිප්‍රාය ඇතිව මිනිසුන්

පස්සේ සිටියාහ. බෝධිසත්වයෝන් දු කෙළිනා පරක්කුවෙන් බිසවුන් බැලිහ. බිසවුන් බෝධිසත්වයන් බලා පිළිබඳ සිත් ඇතිව එවිට බෝධිසත්වයෝ පවනක් හා අනුකාරයක් මවා මිනිසුන් පහකොට බිසවුන් තමන්ගේ ඇකයේ සගවාගෙණු තමන්ගේ ගුරුළු විමානයට ඇරගෙණු ගියේය. රජපුරුවෝන් තමන්ගේ බිසවුන් නො දැක “මාගේ බිසවුන් කොයිදැ?”යි කියා පරීක්ෂා කොට නො දැක තමන්ගේ සර්ගික නම් ගානධිපියෙකු (දේව විශේෂයක්) කැඳවා කියන්නාහු “මාගේ බිසවුන් ගිය තැනක් ආරච්චකොට දෙන්නටය”යි භාරකළාහ.

ඒ ගානධිපියාන් ගොසින් භාරු නම් පටුන්ගමට බැස යාත්‍රා යන්නාවූ (ඔරුවකින් ගමන් කරන) සෙට්ඨිවරුන්ට (වෙළඳුන්ට) කියන්නේ “මම විණා ගාන්ට දැනිමි, තෙල නැවට නංවගනුව”යි කීහ. සෙට්ඨිවරුන් “යහපතැ”යි නැවට නන්වාගෙණු මුහුදු මධ්‍යයෙන් යන්නාහු “තොප අපට විණාගාව”යි කීහ. එවිට ගානධිපියා කියන්නේ “ගොඩබට තෙනදී විණා ගාමි මවිජයෝ තොපගේ නැව යා නොදෙති” කීය. එවිට උග ඇම කියන්නාහු “කුඩමස්සො කුමක්කෙරෙද්දැ? විණාගාව”යි කීහ. එවිට ගානධිපියා විණාගාන්ට වන. දැනීමෝරෙක් පඩිවිටට (රුවලට) පැන පඩිවිට බිඳපී ය. ඒ ගානධිපියා බිඳිගිය පෝරුවක් (ලැල්ලක්) බඩ තබාගෙණු දිය පීනා බෝධිසත්වයන් ඉඳිනා නාගදිවයිනට පාවීය. එවේලාවට ගුරුළුන් රජපුරුවන් හා දු කෙළින්ට පළාගියේය. බිසව් ඇත මෑත ඇවිදිනාවූ ගානධිපියා දැක “මාගේ ස්වාමීන්ගේ ගානධිපියාය”යි දැන උග ඉස්සෝදු නාවා ඔහු හා එක්ව

ලෝකස්වාදු රතියෙහි (කාම සේවනයෙහි) යෙදී බෝධිසත්වයන් එන වෙලාවට එක් තෙනක සඟවා ඉඳුවන්නාහ. මෙම නියායෙන් කීපදුවසක් ගියකල්හි දඬු පත් ගන්ටයයි නැවක් ඇවිත් ඒ දිවයිනට වන. ගාන්ධවීයාත් එනැවට නැගී බරණැස් නුවරට ගොස් තමාගේ රජ්ජුරුවන් දැක ගුරුළු හා රජ්ජුරුවන් දෙන්නා දූ කෙළිනා වේලෙහි ගීතයකින් ගුරුළු විමානයෙදී බිසවුන් දුටු නියාව කියා ගුරුළු ගාන්ධවීයා මූන බලා “තෝ මුදුමධයයේ විමානයේ උන් බිසවුන් කෙසේ දුටුදැ?”යි විචාළාහ.

ගාන්ධවීයා කියන්නේ “මුදු මධයයේ නැවක් නැසී පෝරුවක් බඩ තියාගෙන ජිණා ගොසින් දිවයිනට බැස බිසවුන් හා කැට්ටි ලෝකස්වාදු රතියෙහි යෙදී රජ්ජුරුවන්ගේ මෙහෙවරින් ගොස් ආමි” කීය. එවිට බෝධිසත්වයෝ “ගුරුළු විචාළන් රැකගත නොහැක්කාවූ ගැනුන්ගෙන් ප්‍රයෝජන කින්දැ?”යි බිසවුන් රජ්ජුරුවන්ටම පාවා දන්නයි වදාරා මේ ‘සුස්සොන්දිය ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි තඹනාඩ රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්දස්ථවිරයෝය. ගාන්ධවීයා නම් මේ උකට්ඨි මහණය. සුස්සොන්දිය බිසව් නම් මේ ස්ත්‍රීය. ගුරුළුව උපන්නේ නම් බුදුවූ මම්මය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.

350. වණීරොහ ජාතිකය

තවද ආදිච්චබන්ධුය (සුය්ඨි වංශයට නෑ වූ) යන නම වූ සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි සැරියුත් මුගලන් දැගසව්වන් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

සැරියුත් මුගලන් දැගසව්වන් වහන්සේ පිටිසර ගමකට ගොස් වසනසේක. එක්තරා පුරුෂයෙක් මේ දෙන්නා වහන්සේගේ මිත්‍රධර්මීය දැක “දෙදෙනා වහන්සේ උනුඋනුන් ගස්වා (ගැටුම් ඇතිකරවා) බිඳුවාපියන්ට උවමැනව”යි සිතා සැරියුත් ස්වාමීන් කරා ගොස් කියන්නේ “ස්වාමීනි, මුගලන් ස්වාමීන් කරා එක් දවසකින් මම ගියෙමි. මා ගිය ගමනේ කියනසේක් මා හා සමාන ජාතිවංශයවත් (කැල ගෝත්‍ර වලින්) ඉර්ධි ප්‍රාතිභාය්ඨිවත් නැතිසේක. උන් වහන්සේ කිමිදැයි කියා නින්දා සැටියේ බස් කීසේක. උන් වහන්සේ එසේ කීයේ නුඹ වහන්සේ කෙරේ කණුස්සව්ව (අමනාප ගතියකින්) වේදැ”යි කීය. උන්වහන්සේ අසා සිනාසී “එසේ කීසේක්ද? යහපත, තොපි පළායව”යි උන් වහනින් යවුසේක. එක් දවසක් මුගලන් සාමීන් කරා ගොස් එම පුරුෂයා මෙම නියාවට කියා උන්වහන්සේත් අසා සිනාසී “එසේ කීසේක්ද? යහපත තොපි යව”යි කියා යවා එක් දවසක් මුගලන් සාමීන් සැරියුත් සාමීන් කරාගොස් “අසවල් පුරුෂයා මෙනහට ආද? එකියන තැනැත්තේ කීයේ කිමිදැ?”යි විචාළ සේක. උන් කී සැටි

වදාලසේක.”මටත් මේසැටි කිය”යි උන් වහන්සේත් කියා “මෙතන උවමනා එකෙක් නොවේ”යි කියා එතනින් යවා තුන්මස එතන රඳා වස්වැස සඵඥයන් වහන්සේ කරාගොස් සඵඥයන් වහන්සේ දැක තමන් දෙදෙනා වහන්සේ ගස්වා බිඳින්ට පුරුෂයා කී කළදෙය වදාලසේක.

සඵඥයන් වහන්සේ අසා වදාරා “දැගසව්වෙනි, දැන්මතු නොවෙයි පළමුව එකියන පුරුෂයා තොප දෙදෙනා ගස්වා බිඳින්ට උත්සාහ කළ ගමනෙන් තොපි දෙදෙනා ඒ අසා අදහා නොගෙණා උනුන් හා කනස්සළු නුවුවෝ (විරසක නොවූ) වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දැක්වා වදාලසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වෘක්ෂදේවතාව උපන්සේක. එසමයෙහි සුදුසු නම් සිංහ රජපුරුකෙනෙකුන් හා සුධානු නම් ව්‍යාසුයකු හා දෙන්න උනුන් හා බලවත්වූ හිතමිත්‍රව වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් කැණහිලෙක් සිංහයා හා ව්‍යාසුයා ලගටගොස් නොයෙක් සතාසතුන් කෘතන අරට මාංශ කා මහත්වූ ශරීර ඇතිව ස්ඵලව සිතන්නේ “කවර සතුන්ගෙන් මාංශ කැවීමි. සිංහමස් හා ව්‍යාසුමස් කෘචිරි නැත. දෙන්නා උනුන් හා ගස්වා මරවමි”යි සිතා සිංහ රජපුරුවන් සමීපයට කැණහිලේ ගොස් කියන්නේ “ව්‍යාසුයානන් දැකලා හිත විශ්වාසකම් කිමිදැ?”යි කිය. සිංහයා කියන්නේ “හිතකමට

අමුතු කිමිදු? බලවත් හිතයමින”යි කීහ. “නුඹ වහන්සේ කියන පමණක් විනා එක් දවසක් මම ව්‍යාජයානන් උන් තැනට ගිය ගමනේ නුඹ වහන්සේගේ නුගුණ විනා ගුණයක් නොකීවෝය. මාසේ ජාතිවන්ත (ජාතියෙන් උසස්) ගුණවත් වික්‍රමවත් රූපයක්වත් උන්ට නැත. උන් කිමිදු?”යි කීසේක. සිංහයානෝ අසා “එසේ කිවුදු?”යි සිනාසී “මෙතනින් තොපි යව”යි කියා යවුන.

එක් දවසක් කැණහිල් ව්‍යාජයානන් උන්තෙතට ගොස් ව්‍යාජයානන් දැකලා “නුඹ දෙදෙනාගේ හිතමිනුකමි කිමිදු?”යි විචාළේය. “මිනුකමට අමුතු කිමිදු?”යි කියන්නා “නුඹ වහන්සේ එසේ කියන පමණක්ව විනා එක් දවසක් මා එතනට ගිය ගමනේ නුඹ වහන්සේගේ නුගුණ විනා ගුණයක් කීයේ නැතැ”යි පළමු කීවාසේම ව්‍යාජයාට කීය. ව්‍යාජයා සිනාසී එසේ කීවිට “තොපි මෙතනින් පලායව”යි කියා සුදුසු නම් සිංහ රජ්ජුරුවන් කරා ගොසින් සුඛානු නම් ව්‍යාජයා කියන්නේ “සිංහ රජ්ජුරුවෙනි, සිගාලයා මා කරා අවුත් කියන්නේ නුඹ වහන්සේ මට නොයෙක්දෑ බොහෝව කීවයි කියා මට අවුත් කීය. සැබෑද නුඹ වහන්සේ මට එසේ කීයේදු?”යි විචාළේය. සිංහ රජ්ජුරුවෝත් එවිට කියන්නේ “තොපත් මට නොයෙක්දෑ කීවයි කියා ඇවිත් කීය. මම අදහා නොගනිමි. තොපගේ අඥන කමෙක විචර (මෝඩ කමක තරම) මාගේ තප්පය දැන මෙසේවූ දෙයක් කියති කියන්නක් මෙතෙක් කාලයක් එකතැන ඉඳ නොදුන් නිසාද? තොපගේ අඥන කමෙකැ”යි කියා දෙන්නම උනුන් හා කථා

කොට “මේ නිව තැනැත්තනු ලංවීමෙන් වේද මෙසේවූ සැකයක් වූයේය”යි කියා “ඌ මෙනෙ ඉඳ නොතැක්කැ”යි මෙනෙත් පහකොට වසඝු රජපුරුවන් ඝෂමා කරවාගෙන තමාගේ වාසස්ථානයට ගොස් සැපසේ වාසය කළහයි වදුරා මේ ‘වණීරොහ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සිගාලව උපන්නේ මෙකියන පුරුෂයාය. එසමයෙහි සිංහව උපන්නේ ශාරිපුත්ත ස්ථවිරය. ව්‍යාඝ්‍රව උපන්නේ මුගලන් මහා ස්ථවිරය. එසමයෙහි වෘක්ෂදේවතාව ඉපිඳ මේ කාරණය දුටුයෙමි බුදුවූ මමීම ය”යි වදාළසේක.

351. ශීලපරික්ඛ ජාතකය

තවද සමන්තපදවූ (හාත්පසින්ම යහපත්වූ) සචීඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි සීලය පරීක්ෂා කල බ්‍රාහ්මණයෙකු අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත්නුවර එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙක් ශීලය යහපත්කොට රක්නේය. රජපුරුවෝ මේ නියාව දැන සෙසු බ්‍රාහ්මණයන් නියාවට මෙකියන බ්‍රාහ්මණයාට ආවේනික (පක්ෂපාතීව, අවනතව) ඇතිව වාසය කරන්නාහ. බ්‍රාහ්මණ තමා කෙරේ රජපුරුවන් ආවේනික ඇතිවී වාසය කරණ නියාව දැන “රජපුරුවන් වහන්සේ මා කෙරේ ආවේනික ව. මා රක්ෂාකරන්නාවූ ශීලය ආනුභාවයෙන් දේ හෝ නොහොත් මා බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇත්තේ ඒ නිසා දේ හෝයි මා

කෙරේ ආවේනිකය. මේ මා පරීක්ෂාකරන්නට උවමැනව”යි සිතා සෙට්ටිවරුන්ගේ (සිටුවරුන්ගේ, වෙළෙන්දන්ගේ) පිලට ගොස් තුන් දුවසෙක රන් තුන්ගාණක් උකාගෙණු පළමුදු ආචාරීන් කෙරේ ගරුභයෙන් නොකීහ. දෙවෙනිදු මේ රන් සොරකම් කරණු සොරෙකැයි අල්වාගෙණු ගොස් රජපුරුවන්ට කීහ. රජපුරුවෝ “ආචාරීනි, මේ කුමක් නිසා කළ දෙයක්දැ?”යි විචාළාහ. “ස්වාමීනි, සීලය වැඩි දේහෝයි පරීක්ෂාකරණු නිසා කෙළෙමි”යි කීහ. රජපුරුවෝ කිසිදෙයකුත් නොකීහ.

එවිට බ්‍රාහ්මණ “ස්වාමීනි, මා රක්ෂාවූ ශීලයම වැඩිය. එසේහෙයින් ගිහිගෙයින් මට ප්‍රයෝජන නැත. මහණුවෙමි” කියා රජපුරුවන්ගෙන් අවසර ඉල්වාගෙණු සඵඥයන් වහන්සේ කරා ගොස් මහණුව උපසම්පදාව (උසස්ම පැවිදි ශීලය) නොබෝ කලකින් විදුර්භෞතා වඩා රහත්වූසේක. මේ කථාව දම්සභා මධ්‍යයේ රැස්වූ සංඝයා වහන්සේ ශීලමයගුණ වණීනා කර කර වැඩි උන් තැනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩි වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “පෙර මහෝත්තමයෝ පවා ශීලයම උතුම් දේහෝයි පරීක්ෂාකොටම හුන්නෝ වේදැ?”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දුක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපද වැඩිවිය පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන් කරාගොස් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගෙනු බරණැස් නුවරට අවුත් බෝධිසත්වයෝ රජපුරුවන් දුටහ. රජපුරුන් විසින් බෝධිසත්වයන් පුරෝහිත ස්ථානාන්තරයෙහි සැලැස්වූහ.

බෝධිසත්වයෝ අබ්බවු (කඩ කරන්නේ නැතිව) ශීලය රක්නාහ. රජපුරුවෝ සෙසු බ්‍රාහ්මණයන් නිසා මට පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයන් කෙරේ මහත්වූ ආවේනික ඇත්තාහ. පුරෝහිතයෝ රජපුරුවන් වහන්සේ මා කෙරේ ආවේනික ඇතිසේක. මේ මා පරීක්ෂාකරණට උවමැනවයි සිතා පළමු කථාව පරිද්දෙන් පරීක්ෂාකළාහ. රජපුරුවෝ “මේ කින්ද? ආචාරීනි” විචාළාහ. පුරෝහිතයෝ “ස්වාමීනි ශීලය වැඩි දේහෝ ඇසුපිරූ ශාස්ත්‍රය වැඩි දේ හෝයි සිතා පරීක්ෂාකෙළෙමි. ඉන් වඩිනේ (වඩා වැදගත් වන්නේ) ශීලයම දනිමි ස්වාමීනි” කීහ. “උතුමිවූ ජාති හා උතුමිවූ ශාස්ත්‍රය දනිතත් වඩිනේ ශීලයම”යි කීහ.

තවද රජපුරුවෝ “බ්‍රාහ්මණයෝ වෙළඳ සුදු (පහත් යයි සම්මත කුලය) ආදිවූ අය අධිමියෙහි හැසිර සම්පත් උපදවා පොහොසත් රැකේනම් එසේවූ පොහොසත්වීමට වඩා දැනැමෙන් සෙමෙන් සීලය රක්ෂාකොට දවස් ඇරීම යහපතැයි ශීලයම වඩිනේය. තවද වතුච්ඡායෙහි (බ්‍රාහ්මණ, ඝෞත්‍රිය,

වෛශ්‍ය, ශ්‍රැද්ධ යන කුල සතර) ඇත්තන් හා නිවකුලයෙහි උපන්නෝද සියලු සභයෝම ශීලයෙහි යෙදී සිල්වත්ව වාසය කෙරෙත් නම් සියල්ලවුන්ටම හොබනේය. එසේහෙයින් ශීලයම වඩනේය”යි කියා බරණැස් රජපුරවන්ට කියා අවසර ඉල්ලාගෙනා පුරෝහිතයෝ වනාන්තරයට වැද සෘෂිපුත්‍රප්‍රයාචෙන් පැවිදිව පවඉර්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා නොපිරිහිනු ධ්‍යානයෙන් බුන්ම ලෝකයෙහි උපන්නාහයි වදාරා මේ ‘ශීලපරික්ඛ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බුන්මණුව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

352. හිරි ජාතකය

තවද සකල ගුණ නිධානවූ (ගුණයට නිධානයක් වූ) තිලෝගුරු (තැන්ලොවට ගුරුවරයාවූ) බුදු රජානන් වහනසේ සැවැත් නුවර නිසා ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අණෝපිඬු මහසිටාණන් විශ්වාසව ඉඳිනා පිටිසර සිටාණකෙනෙකුන් අරහයා මේ ජාතකය දැක්වනලද.

ඒ කෙසේදැයත්?

මෙහි වනීමාන කථාවත් යට කියන ලද ජාතකවල පෙනෙන්නේය. මෙහි වනාහි බරණැස් නුවර සිටාණන්ගේ පිටිසර විශ්වාසවූ සිටාණකෙණෙක් ඇත්තාහ. පිටිසර සිටාණන් එවූ පඬුරු බෝධිසභයෝ විකොට මිළ යවන්නාහ. බෝධිසභයන් එවූ බඩුවට නින්දාකොට නොවිකුණන්නාහ.

බෝධිසඤ්චයන්ගේ මනුෂ්‍යයෝත් “අපගේ සිටාණන් වහන්සේගෙන් ගෙනගිය බඩු නොවිකුට නින්දා කියනකල අපිත් උන්ගේ බඩු විකුණන්නේ නැතැ”යි කියා නොවිකුට උන් යවා එපවත් බෝධිසඤ්චයන්ට කීහ.

බෝධිසඤ්චයෝ එපවත් අසා මිත්‍රධර්මය තරකොට කියන්නාහු “මෙසේ බරණැස්නුවර සිටාණෝ තමන් සම්පයට පැමිණියාවූ මනුෂ්‍යයන්ට කළමනා දෙය නොකරන්නාවූ මනුෂ්‍යයෝ පුත්තපුපකාර (උපකාරයට දැක්වන ප්‍රති උපකාරය) නොසලකන්නාහුය”යි කියන්නාහු “ලජ්ජාව ඉක්ම මිත්‍රභාවයට පිළිකල් කරන්නාවූ මම නුඹ වහන්සේගේ මිත්‍රයෙමි” හුදක් වචන මාත්‍රයකින් කියන්නාහු “දෙමි” “කෙරෙමි” යන වචනයට සුදුසුවූ උත්තම ක්‍රියා නොකරන්නාවූ මෙබඳුවූ පුද්ගලයා මේ මාගේ මිත්‍රයයි නො දනගුත්තේය. යම් සඤ්චයෙක් යමක් කෙරේ නම් එම කියාද, යමක් නොකරේනම් නොකියාද, නොකරන්නාවූ කාරිය කියන්නාවූ සඤ්චයෝ නුවණැත්තාවූ සඤ්චයෝ “මු කියන්නේ නැත්තය”යි තමන්ගේ විශේෂ වූ ප්‍රඥාවෙන් දැන ගන්නාහ. යම් සඤ්චයෙක් තෙමේ අමකල්හිම අප්‍රමාදව හේද කිරීමෙහි සිතිවිලි ඇත්තේද, රන්ධුගවෙෂිව (සිදුරු සොයමින් හෙවත් වැරදි සොයමින්) නුගුණ සොයන සුඵද එසේවූ සඤ්චතෙමේ මිත්‍රයෙක් නොවන්නේය. යම් සඤ්චයෙක් තෙමේ මෙරමා විසින් කොතෙක් නුගුණ කියාත් බිඳවාලිය නොහැකිවේද, ලෙහිලා වැඩු පුත්‍රයෙකුමෙන් යම් මිත්‍රයෙකු සම්පයෙහි ස්නෙහිවැ වෙසේද, එසේවූ සඤ්චතෙම මිත්ර වන්නේය. යම් සඤ්චයෙක් තෙමේ නමා

විසින් කෙතෙක් නුගුණ කියාත් බිඳුවාලිය නොහැකිවේද,
නුවණැත්තා වූ කප්පාණ මිත්‍රයා හා සමග මිත්‍රභාවය ප්‍රීති
ප්‍රාමෝදයද (ප්‍රීතිය හා සතුට) උපද වන්නේය. ප්‍රශංසාද
ඵලවන්නේය. මෙලෝ පරලෝ දෙකෙහි කායික වෛතසික
(සිතුවිලි) සැපයද ඵල වන්නේය.

එසේහෙයින් මෙබඳුවූ විපාකානිශංසය දන්නාවූ කුල
පුත්‍රතෙමේ ප්‍රඥාවන්ත උත්තමවූ පුරුෂයන් විසින් ඉසිලිය යුතුවූ
දූතය ශීලය භාවනාවය මිත්‍රභාවයයි කියනලද වතුර්විධවූ
පුරුෂධුරය (පුරුෂ ශක්ති හතර) උසුලමින් මෙබඳුවූ මිත්‍රභාව
සංඛ්‍යාතවූ බලවත් ප්‍රීතියට කාරණාද මෙලොවින් පරලොවින්
ප්‍රශංසාද කයට සිතට සැපද ඵලවන්නේය. නුවණැත්තන් හා
සමග මිත්‍රභාවය බිඳ නොපියන්නේය. කායවිවේක (කයේ
විවේකය) චිත්තවිවේක (සිතේ විවේකය) උපධිවිවේක
(කෙලෙස් නැසීමෙන් සිතෙහි ඇතිවන සන්සුන් බව) සංඛ්‍යාතවූ
රසය අනුභවකොට ඒ විවේක නිසා උපන්නාවූ සොමිනස්
සාරසැප ආදිය අනුභවකොට ධර්මප්‍රීති සංඛ්‍යාතවූ (දහම් ප්‍රීතිය
නම්වූ) අර්හත්ඵල විමුක්තිරසයද නිව්වානප්‍රීති සැපයද අනුභව
කෙරෙමින් නුවණැත්තා වූ සභවතෙමේ සියළු කෙලෙස්
පරිලාහයන් (දැවිම් නැති) නුන් බැවින් කාය චිත්තයද රට
රහිත වන්නේය. රාගාදී ක්ලෙශයන් නැති බැවින් නිෂ්පාපී
වන්නේයයි මෙසේ මහබෝසතානෝ පාපමිත්‍ර සංසර්ගයෙන්
කළකිරී “මට පැමිණියාවූ විවේකාවාස අමෘත මහා නිව්වාණයට
පමුණුවා දේශනාවෙහි කුළු ගැන්වූව”යි වදාරා මේ ‘හිරි
ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඛරණුස් නුවර සිටුව උපන්නෙමි බුදුව මම ම ය”යි වදාළසේක.

353. අභිගුණාධීක ජාතකය

තවද අසරණ සරණවූ (අසරණයන්ට පිහිට වූ) තිලෝගුරු (තූන්ලොවට ගුරුවරයා වූ) බුදුරජානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි මහළු හිඤ්ඤන්වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

මහළු හිඤ්ඤකෙණොකුන් වහන්සේ එක් සාමණේර කෙණොකුන් වහන්සේත් එක්ව විභාරයක වාසය කරණ සේක් සාමණේරයන් වහන්සේ මරා තලා (කරදුර හිරිහැර කිරීම) නොයෙක් ගහට මහළු හිඤ්ඤන් වහන්සේ කරන්නා ඉවසාගත නොහී සිවුරුහැර සාමණේරයන් වහන්සේ ගිහිගෙට පළාගියසේක.

මහළු හිඤ්ඤන් වහන්සේ සාමණේරයන් වහන්සේ අර වාසය කළ නොහී දෙවෙනිව යාඥාව නොයෙක් දූෂ කියා මහණ කරවා ගෙන පළමුසේම නොයෙක් ගහට කරණ සෙයින් සිවුරුහැර ගිහිව වාසය කරණ කල්හි දම්සභාවේ රැස්වූ සංඝයා වහන්සේ අසවල් මහළු හිඤ්ඤන්වහන්සේ සාමණේරයන් වහන්සේට නොයෙක් ගහට කරණ හෙයින් සිවුරුහැරපුයයි සිවුරෙහි සිටිනාකල එක්ව වාසයත් කළ නොහෙති, උන්හැරත් වාසයත් කළ නොහෙති.

මේ නියාව කිය කියා උන්තැනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි පළමුත් එකියන මහළු හිඤ්ඤුන් සාමණේරයෝත් දෙන්න එක්ව වාසයකල නොහෙති, උයින් හැර වාසයත් කළ නොහෙත්ය”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

ඒකෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහුමදත්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසඤ්ඤාන් වහන්සේ වි විකුණන වෙළඳුව උපන්සේක. එසමයෙහි බරණැස් නුවර අභිගුණ්ඨික නම් බුහුමණයෙක් වඳුරෙකු වඩා සර්පයින් නටවා ජීවත් වන්නේය.

බරණැස් නුවර උත්සව කෙළියක් දවසෙක අභිගුණ්ඨික බුහුමණ වඳුරා වි වෙළඳුනන් සමීපයෙහි රඳවා තෙමේ උත්සවකෙළි කෙළිනට ගිය තැනැත්තේ සත් දවසකුත් රඳ ආය. වඳුරා තමා වැඩූ තැනැත්තා හෙයින් දැක ලගට ආය. අභිගුණ්ඨික බුහුමණ වඳුරා මරා බැඳලිය (පහර දී බැඳ තැබිය). වඳුරා බැමීම කඩාගෙන අඹ ගසට නැංගේය.

අභිගුණ්ඨික බුහුමණ නිද පිබිද වඳුරා නොදැක ගස උඩ බලා ගස උඩ ඉඳ අඹ කන්නාවූ වඳුරා දැක “මු සිත්ගෙන බස්කියා පාත බාවාගෙන (බස්සවාගෙන) අල්වා ගනීම්” සිතා ගසමුලසිට කියන්නේ “යහපත්වූ මුනක් ඇති වාහරයානෙනි,

මම දූ කෙළ පැරදුපියා ආමි. මට අඹකැණකුත්(අඹ පොකුරක්) අරගෙණු මා කරා එව”යි කීය.

එවිට වානරයා කියන්නේ “තෙපි කුමක් කියවිද? වඳුරන්ගේත් යහපත් මුහුණු ඇද්ද? තොපි සිත්ගෙණු කියනබස් මම නොදනිමිද? තෝ ව්‍යාජ කියා මා ලගට ගන්නා ගෙණු අල්වාගන්ට කාරණා උපාය මම දනිමි. මාගේ ස්වාමියා කියායයි සිතා තොප කරා ගොස් උනපත්තෙන් පාර කීපයක් ගසා කළ ගහට තව දක්වා මා සිත ඇත. තොප මට රාජ්ජයක් දෙමි කීවත් තොප ලගට මා එන්නේ නැතැ”යි කියා ගස අත්ත අගට පලාගිය යි වදුරා මේ ‘අභිගුණ්ඨික ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි වානරයා නමි මේ සාමණේරය. අභිගුණ්ඨික බ්‍රාහ්මණ නමි මහඵ හිඤ්ඤුය. ඵී වෙළඳු උපන්නෙමි බුදුව මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

354. ගුඹිය ජාතකය

තවද ශාස්තෘවූ තිලෝගුරු බුදුරාජණන් වහනසේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි උකටළීවූ (කළකිරුණු) හිඤ්ඤකෙණොකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඵී කෙසේද යත්?

හිඤ්ඤකෙණොකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක් නිසා උකටළී ව වාසය කරණ සේක. සඵීඥයන් වහන්සේ එපවත් දැන වදුරා “සඛෙදු මහණ, තා ස්ත්‍රියක් නිසා උකටළී වූයේදැ?” යි

විවාරා වදාරන්නා “සැබෑය ස්වාමිනි, ස්ත්‍රියක් නිසා උකටලී විම”යි කීසේක. සඵලයන් වහන්සේ “එමිබල මහණ, ස්ත්‍රීන් කෙරේ උකටලී විම නම් ගුණීය නම් රාක්ෂසයා මගසලා (මග දමා තිබූ) තුබූ මී මෙනැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජපුරකෙකෙන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වෙළඳ ව ඉපිද පන්සියයක් ගැල්පුරා බඩුගෙණු වෙළඳුමට යන්නාහු මනුෂ්‍යයන්ට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මංවල මී මුළු (මී වද) ආදීවූ දෙයක් නොකැවිරූ ඵලජාතින් මා විවාරා විනා කවුරුත් නොකව”යි කියා වනාන්තරයට වන්නාහ. ගුණීය නම් රාක්ෂසයා මී සලා මුළු වල බැඳ මග තබා තෙමේ පොරවක් ඇරගෙණු මී කොටමින් බැඳේදී සිටියේය. මනුෂ්‍යයෝ පුරුෂයෙකුගේ සැදැහැ යහපතැයි කියමින් ම මුළු ඇරගෙණු කන්නට වන්හ. බෝධිසත්වයන් “මා විවාරා විනා නොකව”යි කියද්දී මී මුළු කන්නට වන්කලට බෝධිසත්වයෝ ඒ දැක කමින් සිටිමි උගුරු අල්වාගෙණු (වැමැරීම) දැමූහ. අතින්ගත් මී අතින් දැමූහ. පළමු කෑ අය නැසුනාහ. යන්නමක් කෑ අය බෙහෙත් පොවා නංවාපුවාහ.

එකියන්නාවූ අර්ථය දකවන සඵලයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “ගුණීය රාක්ෂසයා මනුෂ්‍යයන් මරන්නට මී සලා මුළුබැඳ තිබිද. එමෙන්ම මනුෂ්‍යයෝ අනුවණින් මී කා මළහ.

සමහර නුවණැති මනුෂ්‍යයෝ නොකා නොකෑ විසින් සුවපත්වූහ. මනුෂ්‍යන්ට රාගවේතනාව (සරාගික සිතුවිලි) නම් මෘත්‍යුමාරයා (මාරයා) විසින් ලාච්චාවු මලක් හාදු බලියක් හාදු සමාන වන්නේය. පඤ්චකාමයට (රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ යන පස්කම් සැපට) අසුචුනු කෙණෙක් අත්තමි මළුවන් හා සමානය”යි වදුරා චතුසත්‍යය (උක්ඛාදී සත්‍ය සතර) ප්‍රකාශකොට මේ ‘ගුණීය ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක. චතුස්සත්‍යවසානයෙහි උකටලී හිඤ්ඤන් වහන්සේ සෝවාන් වූසේක.

“එසමයෙහි සාන්තුනායක (වෙළඳ නායක) වෙළඳ ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම වේදු”යි තමන් වහන්සේ දුක්වා වදුළු සේක.

355. සාලිය ජාතකය

තවද දේවානිදේව්‍ය (දෙවියන්ට දෙව්වු) සභීඥයන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දුක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

දම්සභාවෙහි රැස්වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ සභීඥයන් වහන්සේ මරන්ට උත්සාහ කොට මරාගත නුහුනුවෝ වේදු?”යි කිය කියා වැඩ උන්නනට සභීඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්චාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදු?”යි

විවාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් දෙවදන්ත ස්ථවිරයෝ අප මරන්ට උත්සාහකොට හය විවරකුත් කොටගත නුහුනුවෝ (නොහැකිවීම) වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුත් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ එක්තරා කෙළඹිපුත්‍ර (ප්‍රභූ පවුලක) කුලයෙක ඉපදු වැඩිවිය පැමිණ කුඩා කොල්ලන් පිරිවරා නුගගසක් මුල කෙළිනාහ (ක්‍රීඩා කළහ). එක් වෙදෙක් ඒ නුවරට අවුත් වෙදකමක් නොලැබ ඒ කුඩා කොල්ලන් කෙළිනා තැනට අවුත් සිටියේය. ඒ නුගගස සිදුරෙන් සර්පයෙක් කර පොවා වැදු ඔත්තේය. ඒ වෙදු සිතන්නේ “මේ සඵයා ලවා කුඩා කොල්ලන් කඩා කවා විසවා (විෂ බස්වා) ප්‍රයෝජනයක් විඳිමි” සිතා කුඩා කොල්ලන්ට කියන්නේ “එඹල කුඩා කොල්ලෙනි, තෙල ගස්බිලියේ සැලලිහිණි පැටවෙක් ඉඳිනීය. උග අල්වාගෙන කෙළවහ (සෙල්ලම් කරන්න) යි කීය. බෝධිසත්වයෝත් “යහපතැ”යි ගසට නැගී සර්පයා නියාව දැන ඉසටිය (හිස කොටසින්) තරයේ අල්වාගෙන බිමට දැමුහ. සර්පයාත් වෙදු කර දරණ ලාගෙන කා මැරීය. බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ එතනය එක්වූහ. ඒ එක්වූ මනුෂ්‍යයන්ට බණ කියන්නාවූ බෝධිසත්වයෝ “මේ වෙදු මා සර්පයා ලවා කඩා කවන්ට ගසට නැංගීය.

මම සර්පයා නියාව දැන තරයේ අල්වා බිමට දමාපිමි. ඒ සර්පයා ඒ වෙදු මැරීය. යම් කෙණෙක් නිරපරාධ කෙණෙකුන් නසන්ට උත්සහ කෙරෙන්නම් තමන් නසන්නා පමණමුත් අනුන් නසාගත නොහෙයි. යම් කෙණෙක් රජස් (දූවිලි) අරගෙණු උඩුසුලගට දැමූකල ඒ රජස් දෙවැනිව අවුත් තමා අග වැදගතිද? එසේහෙයින් නිරපරාධ කෙණෙකුන් නසන්ට උත්සාහ කළත් නසාගත නොහෙන්නේම ය”යි වදුරා මේ ‘සාලිය ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

“එසමයෙහි වෙදු නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය. කෙළඹි පුත්‍රව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

356. නවසාර ජාතකය

තවද ශක්‍රාතිශක්‍රවූ (ශක්‍රයන්ටත් ශක්‍රවූ) සඵලෙයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ප්‍රඥපාරමිතාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් දම්සභාවේ රැස්වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “සඵලෙයෝ ඉතා තීක්‍ෂණවූ නුවන ඇතිසේකැ”යි කිය කියා වැඩ උන්නැනට සඵලෙයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් මූකළ නුනුවනෙහි (මෝඛකමෙහි) පටන් තීක්‍ෂණවූ

(සිසුම්) නුවන ඇත්තෝම වේදු”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදුළුසේ.

ඒ කෙසේද යන්?

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙණොකුන් රාජ්ජය කරණු සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ කෙළෙඹි (ප්‍රභූ පවුලක) කුලයෙහි ඉපිද පළමු කී පරිද්දෙන්ම (සාලිය ජාතිකයේ අයුරින්) බෝධිසත්වයෝ සර්පයෙක් අරගණු වෙදු ඇගට දැමූහ. සර්පයාත් වෙදු කර දරණුලා කා මැරීය. බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ එක්ව “මේ කුඩා කොල්ලා මිනිසා මරාපුය”යි කුඩා කොල්ලන් බැඳගණු බරණැස් රජ්ජුරුවන් කරා ගණු ගියාහ. බෝධිසත්වයෝ මග යමින් සිටි කුඩා කොල්ලන්ට කියන්නාහු “නොපි ඇම රජ්ජුරුවන් දුටුකළ නාඩා නොදෙඩා සිනාසිසි සන්නෝෂයෙන් සිටුව”යි කියා ඉගන්වූහ. ඒකියන කුඩා කොල්ලෝ ඒ නියාවටම (ඒ කියු පරිද්දෙන්) සිටියාහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “ඇයි කුඩා කොල්ලෙහි, නොපි ඇම වෙදු මරා පියා අවුත් කිසි හයක් මුසුප්පුවක් (විපිලිසර බවක්) නොවී සිටින්නේ ඇයිද?”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “දෙවයන් වහන්ස, දුර්මුඛවීමෙන් (කථා නොකර සිටීමෙන්) සතුරුව සිටන තැනැත්තේ වැරැදිකොට පියා මූන දුර්මුඛව සිටියේයයි සතුරාටත් අවසර පෙණෙයි. වැරැදි කළ කලට දුර්මුඛ වුවයි වෙන දෙයක් වැලකුන් නැත. එසේ හෙයින් දුර්මුඛ වීමෙන් තමාගේ මූන බැව්වන්ට ප්‍රියකරු නොවන්නේය. මේ

කාරණයෙන් සන්නෝඡව කෙළ සිනාසිසි සිටියමින්”යි කීහ.
එවිට රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්වයෙන් කී බසට සමාධිව (එකගව)
“නොපගේ වැරදි කියව”යි වැරදි විචාරා අඳුන්ත (මුළු අග)
අසා බෝධිසත්වයන් ඇතුළුවූ කුඩා කොල්ලන් බැඳුන් මුදු
බෝධිසත්වයන් තමන්ට අමාත්‍ය තනතුරෙහි සලස්වා ගත්හ.
සෙසු කුඩා කොල්ලන්ටත් තනතුරු දී තමන්ට සේවය කරන්ට
සලස්වා ගත්හයි වදාරා ‘නවසාර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේකි.

“එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය.
කුඩාකොල්ලෝ නම් අසුමහසච්චෝය. කෙළෙඹී පුත්‍රව
උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළ සේක.

357. මිත්තවිඤ්ඤා ජාතකය

තවද බුත්මාතිබුත්මවූ (බුත්මයන්ට බුත්ම වූ) සච්ඤායන්
වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ලෝතිවූ
හික්ෂු කෙණෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

මෙහි වනීමාන කථාව යට කියන මිත්තවිඤ්ඤා ජාතකයෙහි
විස්තර වශයෙන් පෙණෙන්නේය.

මෙහි වනාහී බරණැස් නුවර බුත්මදත්ත නමි
රජ්ජුරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි එක්තරා මිනිසෙක්
පඩිච්ච (ලෑල්ලකට, ලී කොටයකට) නැගී මුහුදු ජිනා යන
තැනැත්තේ දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් සතරදෙනකු වාසය කරණ තෙනට
ගොසින් එතන ඉන්දු නොහි දිව්‍යස්ත්‍රීන් අටදෙනකු වාසය
කරණ තෙනට ගියේය. එතනත් ඉන්දු නොහි දිව්‍යස්ත්‍රීන්

සොළොස්දෙනෙකු වාසය කරණු තෙනට ගියේය. එතනත් ඉන්දු නොහි දිව්‍යස්ත්‍රීන් දෙනිස්දෙනෙකු වාසය කරණු තෙනට ගොස් ඉන් පැසෙන (වැඩිමහලු) තැනැත්තට කියන්නෝ “තොප කර තිබෙන පලඳුනාව මා කර පලඳුවා පියව”යි කීය.

එවිට පැසෙන තැනැත්තේ “මේ යාපත් පලඳුනාවෙක් නොවෙයි නරකයේ උරවකු මාලාවය” (මේ අවිය ගෙල පැලඳ ගෙන සිටින විට එයට ගෙල කැපි කැපී තිබෙයි) යි කීය. “ඒ යහපත, මා කර ලාපියව”යි කියන්නා පැසෙන තැනැත්තේ උග්‍ර කරලා ගැළවී පලා ගියේය. බෝධිසත්වයෝ දිව්‍යලෝකයෙහි ඉපිදු නරකවල් බලා ගෙන යන ගමනේ උරවකු මාලාව පැලඳගෙන කරලා සිටි පුරුෂයා ලඟට ගියාහ. එවිට උරවකු මාලාව පැලඳගෙන සිටි පුරුෂයා කියන්නේ “මා මෙසේවූ අකුශලයට පැමිණියේ කවර අකුශලයකින්ද?”යි විචාළේය.

දිව්‍යපුත්‍ර කියනුයේ “තොපගේ ලෝභයෙහි වූ අකුශලය. දිව්‍යස්ත්‍රීන් සතරදෙනා අටදෙනා සොළොස්දෙනා දෙනිස්දෙනා වාසය කරණු තැන ඉඳු නොහි මේ මෙසේවූ අකුශලයකට පැමිණියේ තොපගේ ලොභ වේතනාවගේ විපාකය”යි කීහ. එවිට උරවකු මාලාවෙන් බොටුව (බෙල්ල) කැපී අනික් බසක් කිය නුහුනුවහයි වදාරා මේ ‘මිත්තවින්දක ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි මිත්තවින්දක නම් ලෝහි හික්ඛුහුය. දිව්‍යපුත්‍රව උපන්නෙමි බුදුවු මම්ම ය”යි වදාළසේක.

358. පලාස ජාතකය

තවද වන්දනෙය්‍යාති වන්දනෙය්‍යාවු (වැදිය යුත්තන්ගෙන් වැදුම් ලැබීමට සුදුසුවු) නිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක් ස්ත්‍රියක් නිසා උකටලිවු හික්ඛු කෙණෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හි හික්ඛුකෙණෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක් නිසා උකටලිව වාසය කරණ නියාව සඵලයන් වහනසේ දැන වදුරා “සැබෑද මහණ, තා ස්ත්‍රියක් නිසා උකටලිව වාසය කරන්නේදැ?”යි විචාරා වදාළ කල්හි “සැබෑය ස්වාමීනි”යි කියන්නා “එම්බල මහණ, ස්ත්‍රියක් නිසා උකටලිවීම නම් කෑලගස් ඇතුලේ නුගගස් (කෑල ගසට නුග ගස එක්වු විට මුල්ගස විනාශ වෙයි) ඇතිව කෑලගස් නැසුවා මෙනැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වු සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වන් දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේ ද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජ්ජුරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්‍වයෝ හංසව ඉපිද විනුකුට පචීතයෙහි (මුදුන් තුනක් සහිත පචීතය)

වාසය කොට ගෝවර භූමියට (ගොදුරු බිමට) යන එන කල කැලගස සැතපී ඉඳිනාහ. කැලගස සැතපී ඉඳිමෙන් ඒ ගස වාසය කරන්නාවූ දේවතාවා හංසයානන් හා බලවත් හිත මිත්‍රව වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් පක්ෂියෙක් නුග ඵලයක් අනුභව කොට අවුත් වර්වස් (මළපහ) කරන්නේ කැලගසේ ඇතුළේ බිලයෙක වර්වස් කළේය. ඒ වර්වසයෙහි තිබූ නුග ඵලයෙන් සතරගුලක් පමණක් නුග ගසක් ඇතිවිය. හංස රජ්ජුරුවෝ කැලගස උන්නාවූ දේවතාවාට කියන්නාහු “මේ සතරගුලක් පමණ නුග ගස නිසා මතුමේ කැල ගස නස්නේය. දැන් මේ නුග ගස උදුරාපියව”යි හංස රජ්ජුරුවෝ කීහ. දේවතාවා කියන්නේ “මාගේ ඇකයපිට (උකුලෙහි) උන් දුරු කෙණෙකුන් හා සමානය, එසේහෙයින් මම නම් පියානකෙණෙකුන් හා සමානය, මේ නුග පැලය නම් දුරුකෙණෙකුන් හා සමානය, එසේ හෙයින් මේ නුග ගස නුදුරුමි”යි දේවතාවා කීය. හංස රජ්ජුරුවෝ “එසේ වීනම් තොප හා මා හා මිත්‍රකමුත් නැත. මා වෙත එන්නේන් නැතැ”යි කියා එතැන්පටන් කැලගසට හංස රජ්ජුරුවෝ නොඑන්නාහ. ඒ සිටි කාලාන්තරයකින් නුග ගස මහත්ව කැලගස නැසී ගියේය. දේවතාවා “මාගේ මිත්‍ර හංස රාජ්ජුරුවන් කී අවවාද නොකොට මා ඉන්නා වාසස්ථානය නුටුයේය”යි එතනින් අනතර්ධාන (අතුරුදහන්) විය. එවිට සඵලයන් වහන්සේ “එමිබා මහණෙනි, යම් සතුවකෙණෙක් පඤ්චකාමයෙහි ලෝභීව අනුන් කීවා නොකොළෝ නම් දේවතාවාට හංස රජ්ජුරුවන් කී අවවාද

නොගිවිස්සෝ (නොපිළිගැනීම) මෙන්”යි වදාරා මේ ‘පලාස ජාතිකය’ වදාළසේක. මේ බණ අවසානයෙහි පන්සියයක් හිඤ්ඤා වහන්සේ සියළු කෙලෙසුන් නසා රහත්වූසේක.

“එසමයෙහි හංසව උපන්නෙමි බුදුව මම්ම ය”යි වදාළ සේක.

359. දීඝ කෝසල ජාතිකය

තවද පුජනෙයයාති පුජනෙය්‍යවු (පිදිය යුත්තන් අතර පිදිය යුතුව) සඵඤ්ඤා වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි වහන්දූ දෙනමකගේ ඩබරයක් (කලහයක්) අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

මෙහි වතීමාන කථාවන් ජාතික කථාවන් සංසහෙද ජාතිකයෙහි පෙණෙන්නේය. මෙහි වනාහි කොසොල්ලට දීඝ රාජකුමාරයෝයයි යන රාජකුමාරකෙණෙක් ඇත්තාහ. ඒ රාජ කුමාරයන්ගේ ඇකය (උකුල) මත්තෙහි ඉස තබා දීඝ කෝසල නම් බරණැස් රජපුරුවෝ වැද භොත්තාහ. එවිට දීඝ කුමාරායෝ තමන්ගේ දෙමව්පියන් මැරූ සතුරා මරාපියම් සිතා එක් අතකින් රජපුරුවන්ගේ ඉසකෙස් වැටිය එක් අතකින් කඩුවන් අල්වාගෙන සිතන්නාහු “මාගේ පියාණන් වහන්සේ මියන ගමනේ යමක් පරීක්ෂාකාරීව කරවයි කියා මළසේක. මාගේ පියාණන් වහන්සේ කීවා නොයික්මව”යි සිතා රජපුරුවන් පිටට කඩුපතින් ගසා රජපුරුවන් පුබුද්ද ඉසකේ

අල්වාගෙන කියන්නාහු “එමිබා රජ්ජුරුවෙනි, තොප මරම් සිතා ඉසකේ අල්වා කඩුව ඔසවා ගනිමි. මාගේ පියාණන් වහන්සේ මියන ගමනේ පරීක්ෂාකාරීව යමක් කරවයි වදාළසේක. එසේහෙයින් තොප නොමරම්” කීහ. එබසට බරණැස් රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “මේ වෙලාවට තොප විනා මට බන්ධු කෙණෙකුත් නැත, සභායකුත් නැත, මරතොත් මරව, තොප කැමැත්තක් කරව”යි කීහ. එවිට දීඝ කුමාරයෝ කියන්නාහු “නුඹ වහන්සේ මරණ නිසා කළ දෙයක් නොවෙයි භය නොගත මැනව”යි කියා “යම් කෙණෙකුන්ට තමාගේ ජීවිතය නසා හිංසා කිරීමද අනුන්ට පරිහානියක් කිරීමද සන්පුරුෂයෝ නොකරන්නාහ”යි කියා දෙන්නම උනුන්ට කඩුව අත්ගසා දිවුට නොවරදිනා නියායෙන් තරය කළාහ.

බරණැස් රජ්ජුරුවෝත් දීඝ කුමාරයන්ගේ බසට සමාධිව (එකඟව) රාජකුමාරයන් බරණැස් නුවරට කැන්දූ ගෙන ගොස් මෙපවත් අමාත්‍යයන්ට කියා “මේ දීඝ රාජකුමාරයෝ කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ පුතනුවෝය උන්ට උන්ගේ රාජ්‍යය දෙමිහ”යි තමන්ගේ දුවණියනුත් පාවාදී උන්ගේ පියාණන්ගේ රාජ්‍යයත් දී යවුන. එවක් පටන් දෙරට රජදුරුවෝ දෙදෙනම උනුන්ට නොවෙනස්ව රාජ්‍යය කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියාහයි වදාරා මේ ‘දීඝ කෝසල ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි දෙමවුපියෝ නම් දැන් මේ දෙමවුපියෝමය, එසමයෙහි දීඝ රාජ කුමාරයෝ නම් බුදුවූ මම ම වේදැ”යි වදාළසේක.

360. මුවපෝතක ජාතිකය

නවද සෞද්ධොදනීය (සුද්දේවුන් රජ පුත් වූ) වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක් හිඤ්ඤකෙණෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතිකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හිඤ්ඤකෙණෙකුන් වහන්සේගේ සාමණේර නමෙක් ඇත. ඒ සාමණේර නම උන් වහන්සේට සුවච කීකරුව අත් පා මෙහෙවර කරණසේක. ඒ සාමණේර නම නොබෝ කලකින් ව්‍යාධියක් (අසනීපයක්) ඇතිව මළසේක. ඒ තෙරුන් වහන්සේ සාමණේර නම මළාවූ සෝකයෙන් අඩා දොඩා ඇවිදිනාසේක. මාළුවරුන් වහන්සේ අවවාද කීවත් නොගිවිස්නාසේකැයි යන මේ කථාව දම්සභාවෙහි රැස්වූ මහළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන්තැනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, මේ මහණ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් මේ සාමණේරයන්ට සෝකයෙන් අඩා ඇවිද්දේවේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළ සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරකෙණකුන් රාජපය කරණ සමයෙහි බෝධිසභයෝ ශක්‍රදේවේඤ්ච උපන්සේක. එසමයෙහි එක් තාපසකෙණෙක් හිමාලය වනයෙහි වාසය කෙරෙති. උන් වසන්නාවූ පන්සලට දෙමව්පියන්ගෙන් වෙන්වූ මුව පැටියෙක් වන. ඒ තාපසයෝ මුව පැටියා තමන්ට දරාකොට වඩන්නාහ. ඒ මුවා වැඩිවිය පැමිණ විශිෂ්ටවූ රූ (ලස්සන ශරීරය) ඇතිවිය. නොබෝ කලකින් එක් දවසක් බඩ පුරා තණ කා අප්‍රේමීව දිරවා ගත නොහී මළේය. ඒ තාපසයෝත් මුවා කෙරෙහි සෝකයෙන් අඩා දෙඩා බොහෝ දුක් විඳිනාහ. ශක්‍රයෝ තමන්ගේ නුවණැසින් දහසක් තෙත්ලා මනුෂ්‍ය ලෝකය බලා තාපසයන් විඳිනා දුක් දැක ඒ තාපසයන් ලඟට ගොස් “උන්ගේ සෝක සන්නිද්‍රවා එමි” සිතා තාපසයන් සමීපයට අවුත් විචාරන්නාහු “ඇයි තාපසයන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ විකේෂපව (සිත් තැවුලෙන්) ඉඳිනේ ඇයිදැ?”යි විචාළාහ. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “ශක්‍රදේවේඤ්චයෙහි, මා දරාකොට වැඩූ මුව පෝතකයෙක් මළේය. එසේ හෙයින් පුත්‍රසෝකයෙන් ඉවසාගත නොහී අඩා දෙඩා ඇවිදිමි” කීහ. එවිට ශක්‍රයෝත් කියන්නාහු “නටමනා (නැසෙන සුළු දෙය) යම්දෙයක් නස්නා සුළුමය, මළවුන්ට සෝක කිරීමෙන් කාරිය කින්ද, තමාගේ කයට හිතට දුක්වෙන පමණක් විනා මළවුන්ට සෝක කිරීමෙන් කාරිය කිමිදැ?”යි කීහ. එවිට තාපසයෝත් “තොප මනාකොට කියන්නාවූ වචනය ඉතා යහපත, මෙවක් පටන් ශෝක නොකරමිහ”යි කියා එවක් පටන් සෝක නොකොට උන්නාහ.

ශක්‍රයෝත් තාපසයන්ට අවවාද කියා දිව්‍යලෝකයටම ගියාහයි වදාරා ‘මුවපොතක ජාතිකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“ඵසමයෙහි මුව පැටවා නම් දැන් මේ සාමණේරය. තාපසයෝ නම් මේ හික්කුහුය. ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රව උපන්නෙමි බුදුව මම්ම ය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

361. මූසික ජාතිකය

තවද සඵලෝකෙකමාන්‍යවු (සියලු ලොවෙහි එකම පිදිය යුත්තා වූ) සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වෙඵවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි අජාතශත්‍රු (පියාට සතුරු වූ) රජ්ජුරුවන් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද.

මෙහි වර්තමාන කථාව යට කියනලද ධූප ජාතිකයෙහි පෙනෙන්නේය. මෙහි වනාහි බිඹිසාර රජ්ජුරුවෝ එක්දවසක් රාජකුමාරයන් වඩාගෙණු බණ අස අසා උන්නාහ. සඵඤ්ඤන්වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඵ කෙසේද යන්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙණුකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි ඵ රජ්ජුරුවන්ගේ ජව නම් රාජ කුමාරකෙණෙක් අැත්තාහ. ඵ රාජ කුමාරයෝත් වැඩිවිය පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන් ලගට ශිල්ප උගන්නා සඳහා ගියාහ.

දිසාපාමොක් ආචාරී ඵ කුමාරයන්ට ඉදිරියේ වන අන්තරායක් (විපතක්) දැක ඊට කාරණා උගන්වනු

(රැකවරණයට උපදෙස්) සඳහා ගාථා කියමි, කාරණා සිතන්නා ඒ ආචාරීන්ගේ එක් අසෙක් (අශ්වයෙක්) ඇත, ඒ අසාගේ පය වණයක් (තුවාලයක්) ඇත. වණය එක් මියෙක් දුවස්පතා ඇවිත් කඩා කයි. එක් දුවසක් අසා පය වණය කඩා කන්ට යයි මියා ඇවිත් වණය කඩා කන කල්හි අසා (අශ්වයා) තමාගේ පය කුරයෙන් ඇත මියා මරා එතන තුඩු ලිඳට දැමීය. අස්සලයෝත් එතනට අවුත් මියා කොයිදැයි නොදැක සෙවුහ. බෝධිසත්වයෝත් “මියා ගිය තැන් මම දනිමි” ගාථාවක් බැඳ රාජකුමාරයන්ට ඉගැන්වූහ. එක් කොටුවෙක් යව වජ්ජාපු (වජ්ජරූ) සේනක ඉනි අස්සෙන් කරපොවා (බෙල්ල දික්කර බලා) යව කන්ට උත්සාහ කෙරෙයි. එයත් දැක ගාථාවක් බැඳ රාජ කුමාරයන්ට ඉගැන්වූහ. තමන්ගේ නුවනින් ගාථාවක් බැඳ ගාථා තුනම රාජ කුමාරයන් උගන්වා “ආදියෙන් උගත් ගාථාව පොකුණේ නානවිට කියව, දෙවෙනිව උගත් ගාථාව ඉණට (යමකට නැගීමට තැනූ තරප්පුව) නැගෙණවිට කියව, තුන්වෙනිව උගත් ගාථාව ඉණි ඉස සිට කියව”යි කියා රාජකුමාරයන් උගන්වා යවුය.

රාජ කුමාරයෝත් නුවරට ගොස් පියාණන්ට සිල්ප දක්වා යුවරජ තනතුරු ලැබ පියාණන් ඇවෑමෙන් රාජ්‍යට පැමිණ රාජ්ජය කරන්නාහ. රාජ කුමාරකෙණොකුන් ලද්දහ. ඒ රාජකුමාරයෝත් වැඩිවිය පැමිණ තමන්ගේ අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු “මාගේ පියාණන් වහන්සේ සගබාල (අඩු වයස් කාරයෙක්) සේක. උන් වහන්සේ ඇවෑමෙන් රාජ්ජය ලබන්නේ

කවර කලඳ. පියානන් වහන්සේ මරා රාජ්ජය ගනිමි”යි කීහ. අමාත්‍යයෝත් “යහපතැ”යි ගිවිස්සාය. රාජ කුමාරයෝත් “පියානන් මරමි” කඩුව ගත් අත් ඇතිව මගුල් පතස පවුරකොණ (මගුල් පොකුණේ මුල්ලක) ඇලි සිටියාහ. පතසට නාන්ට යන්නාවූ රජ්ජරුවෝ මූසික නම් කම්මිත්ත (ආවතේව කරන දුසිය) කැඳවා “පොකුණුවට රැකවල් ලා (රැකවල් යොදා) බලා එව”යි යවූහ. රාජ කුමාරයෝත් කම්මිත්ත දැක “මේ මා දුටු නියාව කිවූ නම් නපුර”යි කඩුවෙන් දෙපලකොට ලිඳ එලාපුහ (ලිඳට දැමූහ). රජ්ජරුවෝත් පතසට බස්නා දිසාපාමොක් ආචාරීන් පළමුකොට ඉගැන්වූ ගාථාව කිය කියා පතසට බටහ. බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ වටකොට ගෙන සිටියාහු මූසිකාව දැකින්තේ නැතැයි කියන්නාහ. ඒ ගාථාවෙහි අභිප්‍රාය (අදහස) නම්.

“මූසිකාව ගිය තැන් තොප ඇම දන්නේ නැත. මම දනිමි. මූසිකාව මරා ලිඳට දමාපුවහ”යි කීහ. රාජ කුමාරයෝත් තමන් එතන සිටි කාරණයත් මූසිකාව මැරූ නියාවත් රජ්ජරුවන් වහන්සේ දන්සේක්වනැයි සිතා ඔබ්බට පලා ගියාහ. ගොසින් එපවත් තමන්ගේ අමාත්‍යයන්ට කීහ. අමාත්‍යයෝත් කීප දවසක් ගිය කළ “නුඹ වහන්සේට යමක් නොකළේ රජ්ජරුවන් වහන්සේ නොදුන් හෙයිනි. තවත් උත්සාහ කළමනෙවැ”යි කීහ. එවිට රාජ කුමාරයෝත් “යහපතැ”යි ගිවිස කඩුව ඇරගෙන “පියාණන් මරමි” ඉණිපාමුල ඇත මෑත බලබලා සැඟවී සිටියාහ. රජ්ජරුවෝත්

ඉඹිපාමුලට අවුත් දිසාපාමොක් ආචාරීන් ඉගැන්වූ දෙවෙනි ගාථාව කිය. ඒ ගාථාවෙහි අභිප්‍රාය නම්.

“පළමු මූසිකාව මරා ලිඳට දමාපුසේම (දුපු විදියට) දැනුත් මරන්ට කග දික්කොට ගෙණ සිටිනා නියාදැ?”යි යන අභිප්‍රාය වන්නේය. රාජ කුමාරයෝත් එවිට “මාගේ පියාණන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ මරණ නිසා මෙනෙ මා සිටිනා නියාව දන්නේවනැ?”යි සැගවී ගොසින් එපවත් තමන්ගේ අමාත්‍යයන්ට කියා දෙපෝයක් විවර (පමණ) ගියකල දවී නම් ආයුධයක් අතින් ගෙණ තුන්වෙනිවත් “පියාණන් මරමි” උත්සාහයෙන් ඉඹි ඉස සැගවී සිටියාහ. රජුරුවෝ ඉඹිඉස දිසාපාමොක් ආචාරීන් ඉගැන්වූ තුන්වෙනි ගාථාව කීහ. එහි අභිප්‍රාය නම්.

“දෙවාරයක් නොපි මා මරන්ට උත්සාහ කොට සිටියාවද? දැනුත් මා මරන්ට ඉඹිඉස සැගවී සිටියාවද? ඒ මම නොදනිමිද? නොපි මේ වලියේ (මේ අවස්ථාවේදී) කඩ කොට කපාපුවොත් කුමක් කෙරේදැ?”යි කීහ.

එවිට රාජකුමාරයෝ තමන් අතින් යාහැකි තැනක් නැති හෙයින් දර්වනම් ආයුධය රජුරුවන් ඉදිරියට දමා “මා කළ අපරාධයට ජීවිත දනය දුනමැනව”යි වැඳගෙණ ඔත්තාහ. එවිට රජුරුවෝ “නොපට කුමට ජීවිත දනය දෙන්නෝදැ?”යි උන් අමාත්‍යන් කැඳවා මෙපවත් කියා රාජකුමරයන් දැගගෙයි ලවා සිංහාසනාරූඪව හිඳ කියන්නාහු “එමිබා අමාත්‍යයෙනි, යම් ගෙයක ඉදිනේ නම් ඒ ගේ තමාට

ආරක්‍ෂාව පිණිසය. එසේවූ ගෙයත් මට සහය නුවියේය. තමාගේ පැමිණිය යම් දුකකට සහායව සිටින්නෝ පුහු ප්‍රේමයෙන් තමා වදාගත් දරුවෝය. එසේවූ දරුවෝත් මට සතුරුව සිටියෝය. මෙසේ අවධියට දිසාපාමොක් ආචාරීන් උගන්වාලෑ ගාථා තුනම පිහිටුවියේය. යම් කෙණෙකුන්ට පිටිවහල්ව (උපකාර වන්නේ) සිටින්නේ ශාස්ත්‍රයමය (උගන් දේමය). එසේ හෙයින් ඇමවේලෙහිම ශාස්ත්‍රයම පුරුදුකල යුතුය”යි කියා දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්ජය කොට කමිටු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ. ඒ අමාත්‍යයෝත් රජපුරුවන් අවෑමෙන් රාජකුමාරයන් මැසුන් (සිරගෙයින් නිදහස් කරවා) කපා රාජ්ජයට තබාගෙන රාජ්ජය කරවූහයි වදාරා මේ ‘මූසික ජාතිකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරීව උපන්නෙමි බුදුවූ මම මවේදැ”යි වදාළසේක.

362. වුල්ලධනුධීර ජාතිකය

තවද සරණාගත වජ්‍රපඤ්ජරවූ (සරණ සොයා එන අයට දියමන්තියෙන් තැනූ කුඩුවක් වැනිවූ) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක් ස්ත්‍රියක් කෙරේ උකටළිවූ (මහණකම ගැන කළකිරුණාවූ) හිඤ්ඤකෙණෙකුන් අරහයා මේ ජාතිකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

හිඤ්ඤාකොණාකුන් වහන්සේ එක් ස්ත්‍රියක් කෙරේ ලෝභයෙන් උකටලීව වාසය කරණ සේක. සඵලයන් වහන්සේ එපවත් දැන වදාරා “සැබෑද මහණ තෝ ස්ත්‍රියක් කෙරේ ලෝභයෙන් වාසය කරන්නේද?”යි විචාළ කල්හි “සැබෑව ස්වාමීනි” දැන්වූ කල්හි “මේ ස්ත්‍රිය කෙරේ ලෝභ කළේ නොප දැන්මතු නොවෙයි. පළමුත් මු තුමු නොපට අනර්ථව (විරුද්ධව) සිටියෝවේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි ගණ්ඩාර දේශයෙහි තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයට බ්‍රාහ්මණ කුමාරයෙක් ගොස් සියලු ශිල්ප ඉගෙන ඉනුත් ධනුශ් ශිල්පය (දණු ශිල්පය වීශේෂව) නිමවා උගත. දිසාපාමොක් ආචාරී සමාධිව (පැහැදී) බ්‍රාහ්මණ කුමාරයන්ට ‘වුල්ලධනුධීර’ කුමාරයෝ යයි නම් තබා තමන්ගේ වැඩිසිටි දුවනියන් පාවා දුන්හ. වුල්ලධනුධීරයෝ තමන්ගේ බිරින්ද කැඳවාගෙන මාවතෙක යන්නාහු වනාන්තරයකට පැමිණියාහ. ඒ වනාන්තරයේ ත්‍රිමදුගලිත (කම්මුල් දෙක හා නාභිය යන තුන් තැනින් මද වැහෙන) හස්තියෙක් ඇත. ඒ හස්තියා ධනුධීරයන් දැක දිවගෙන ආය. වුල්ලධනුධීරයෝ පඤ්චායුධ සන්නද්ධව (ආයුධ පහකින් සැරසී) ඊ දඬු පන්සියයකුන් ඇරගෙන යන්නාහු හස්තියා දිවගෙන එන්නා ඊ දණ්ඩක් ඇදපියා

ඇරගෙන විද්දුනු වාතතුඹයෙන් (වාත වේගයෙන් අවුත්) වැද පළවා ඇතා එතනම එලා (බිම දමා හෙවත් මරා) නික්මුණු කලට, අනික් වනාන්තරයක සොරැන් පන්සියයෙක් දඩමස් මරා පුළුස්සා කනකලට වුල්ලඩනුධීරයෝ එතනට පැමිණ තමන් බිරින්දට කියන්නානු “දඩමස් පුළුස්සා කන මිනිසුන් උන්නනට ගොස් දඩමස් ඉල්වාගෙන එව”යි කියා යවුන.

ඒ කියන සොරැ පිලිස්සු දඩමස් නොදී අමු මාංශාදී යවුන. වුල්ලඩනුධීර කුමාරයෝ අමු මාංශ දැක කියන්නානු “පිලිස්සු මාංශ නොදී අමු මාංශ දුන්නේ අප කෙරේ කනස්සළු වේදැ? (කළකිරීමෙකින්ද)” යි කියා දෙවෙනිව බිරින්ද අත අමු මාංශ යවන්නා සොරැ පන්සියය කෝපවන. ඉන් එකෙක් “අප පන්සියය වෙහෙසයිදැ?යි කියා කෝපයෙන් දිවුවාවු වුල්ලඩනුධීරයෝ එකින් එකට සොරැ පන්සියය එකක් අඩු ඊ දඩු පන්සියයෙන් (ඊතල 499 කින්) විද එලුන. සොරැන් නායක තැනැත්තේ ඉවත්ව සිට අවුත් වුල්ලඩනුධීරයන් අල්වා ගන. සොරදෙටුවා හා වුල්ලඩනුධීරයන් හා උනුන් කා සොරා යට කොට ඔබාගෙන වුල්ලඩනුධීරයෝ “සොඳුර කඩුව දිලව”යි අන්දික්කොට ලන්නා සොරාට කඩුමටදී වුල්ලඩනුධීරයන්ට කොපුව දීලුන. සොරා වුල්ලඩනුධීරයන් ඉස කපා මරා යන්ට නික්මුණු කලට ගහක් සමීපයට පැමිණියාන. සොරදෙටුවා සිතන්නේ “බාල කල පටන් සරණ පුරුදු පුරුෂයා (විවාහක පුරුෂයා) මරවා මා කෙරේ ලොහ කළිය. ඉදිරියේ අනික් පුරුෂයෙකු දුටත් මටත් මේ කරණ මානය (මටත් මේ ටිකම කරාවි)”යි සිතා

“මෑගෙන් මට ප්‍රයෝජන නැතැයි මා මෙනනම ඇරපියා යෙමි” සිතා “සොඳුර තොප ඉණතුවූ ඉණකඩින් (ඉණ බැඳි රෙද්දෙන්) තොප පලන් ආහරණ (පැළඳ සිටි ආහරණ) ගලවා බැඳ දීලන්න. එතර නිබා අවුත් තොප කැඳවාගෙන යෙමි” කියන්නා “යහපතැ”යි ඒ නියාවට තමා ඉණ තිබූ ඉණකඩෙහි තමා පලන් ආහරණ ගලවා බැඳ දී ලන්නා සොරදෙටු ඇරගෙන ගඟින් එතරපිනා ගොස් යන්ට ආකාර දක්වයි. ස්ත්‍රිය කියන්නී “ඇයි ස්වාමිපුත්‍රයාණෙනි, මා ඇරපියා නික්මුණු නියාදැ”යි කියන්නා “තොපගේ පරණ සමනන්ට (නුමේ පරණී සැමියාට) කළඳු දුටුකල මට තමාම වේද? තීගෙන් මට ප්‍රයෝජන නැතැ”යි කියා නික්මුණාහ.

ස්ත්‍රී ගඟ සමීපයේ බැඳ්දේ උන්නිය. ශක්‍රයෝ මෙපවත් දැන පඤ්චසිඛයා (කොණ්ඩය පහතට බෙදූ බැඳ ඇති නිසා පඤ්චසික නමි. සක් දෙව්දුගේ සංගීතය සපයන ශිල්පයා) හා මාතලී දිව්‍යපුත්‍රයා (සක් දෙව්දුගේ රථය පදවන රියදුරා) කැඳවා කියන්නාහු “අසවල් ගඟ සමීපයේ උන් ස්ත්‍රී වෙහෙසන්ට උවමැනවැ”යි කියා පංචසිඛයා උකුසුවෙසක් හා මාතලී දිව්‍යපුත්‍රයා මත්සය වෙසක් හා ශක්‍රයෝ තුමු කැණහිල් වෙසක් මවාගෙන කටින් දඩමස් කැටියක් ඩෑගෙන “මම ගඟ සමීපයේ වෙරළ ගාවා යෙමි”.

“පංචසිඛය, තොපි උකුසු වේසයෙන් ආකාශයෙන් ඇවිදුව, මාතලිය, තොපි මත්සය වේසයෙන් මා යන ඉදිරියට දියෙන් ගොඩ පැනපියව, මම කට තිබූ මාංශය දමා

මත්ස්‍යයා ඩෑගන්ට යෙමි, පංචසිඛය තෝ උකුසු වේසයෙන් මා දැමූ මාංශ කැටිය ඩෑගනුව මාතලිය තෝ මත්ස්‍ය වේසයෙන් දියට පැන පියව”යි කියා තුන්දෙන අවුත් ඒ ස්ත්‍රිය සමීපයෙහි පෙනී ගියාහ.

කැනහිල් මාංශ කැටියක් ඩෑගෙණු ගඟ සමීපයේ ගොඩ අසල යන කලට මත්ස්‍යයෙක් දියෙන් ගොඩට පැනපිය. කට තිබූ මාංශ දමා මත්ස්‍යයා ඩෑගන්ට දිවුකල මත්ස්‍යයා දියට පැනපිය. උකුසු මාංශකැටිය ඩෑගන. එකියන සිගාලයා මත්ස්‍යයාත් නොලැබ මාංශකැටියත් නොලැබ විකේෂපව ගඟ සමීපයේ උන් ස්ත්‍රියගේ මුණ බල බලා සිටියේය. එවිට එකියන ස්ත්‍රී මහත් කොට සිනාසිපුවාහ. ඊට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “මෙතන නැටීමක් ගී කීමක් කෙළි නළුවක් (විනෝද නාටකයක්) නැතිව මහත් කොට අස්ථානයේ (තැනට නොගැළපෙන) සිනාසුනුයේ කිමිදැ?යි විචාළේය.

එවිට ස්ත්‍රිය කියන්නී “නොප කටින් ඩෑගෙණු ආ මාංශ කැටිය මත්ස්‍යයා කමිසි කටින් දමා මත්ස්‍යයා ඩෑගන්ට ගියකලට මාංශකැටිය උකුසු ඩෑගන. මත්ස්‍යයා දියට පැනපිය, මේ කාරණය දැක සිනාසීම” කීව.

එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “තොපි මට සිනාසෙන්නට කාරණ කිමිදැ? නොපගේ පළමු පිසවා කෑ සමුනනුත් (සැමියා) නැතිව අළුත් සමුනනුත් නැතිව උභයහුෂ්ටව (දෙදෙනාම අහිමිව) ඉඳිනා තොපි මට නින්දා කියා සිනාසෙන්නේය”යි ශක්‍රයෝ නින්දාකොට බිහුහ. ඊට ස්ත්‍රී කියන්නී “පළමු මෙසේවූ

කටයුත්ත කොට මෙසේ වූ උක්කට පැමිණියෙමි. ඉනිබ්බේ පතිවුතා ධර්මය විනා මෙසේවූ දෙයක් නො කරමි” කීව. ශක්‍රයෝත් “පතිවුතා ධර්මය විනා මෙසේ වූ නොකටයුත්තක් නොකරව”යි කියා අවවාදදී දෙව්ලොවට ගියාහයි වදුරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට මේ ‘වුල්ලධනුධීර ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක. චතුස්සත්‍ය දේශනාවගේ කෙළවර උකටලී හිඤ්ඤා වහන්සේ සෝවාන් වූසේක.

“ඵසමයෙති වුල්ලධනුධීරයෝ නමි මේ හිඤ්ඤාය. ඵසමයෙති ස්ත්‍රී නමි මේ ස්ත්‍රීමය ඵසමයෙති ශක්‍රව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

363. කපොත ජාතකය

තවද කරුණාවට ආකරවූ (කරුණාව බහුලව ඇති) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක් ලෝභී හිඤ්ඤ කෙණොකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

ලෝභී හිඤ්ඤන් වහන්සේ සඵඤ්ඤන් වහන්සේට පා (ඉදිරිපත් කොට) “සැබැද මහණ, තා ලෝභීව වාසය කරන්නේය?”යි විවාළ කල්හි “සැබෑව ස්වාමිනි මා ලෝභීව වාසය කරන්නේය”යි කීය. සඵඤ්ඤන් වහන්සේ එපවත් දැන වදුරා “දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් ලෝභීව බොහෝ දුෂ්කරයට

පැමිණියේය”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළ සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙණකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ පරෙව්ව ඉපද බරණැස් සිටාණන්ගේ මුළුතැන් ගෙයි අරක්කැමියා (කෝකියා) පකෂින් පිණිස සාල්ලක් (ඵල්ලා තබන කුඩුවක්) ඉදිකොට බැඳ ඵල්ලාලිය. බෝධි සත්වයෝත් ඵ් සාල්ලෙහි වාසය කරන්නාහ.

ඵතනට කවුඩෙක් අවුත් බෝධි සත්වයන් හා ඵක්ඵ වාසය කෙරෙමි යි කියා ඵක්ඵ වාසය කරන්නේය. ඵක් දවසක් මුළුතැන්ගෙට බොහෝ දඩමස් ගෙනාහ. ඵ් දඩමස් කවුඩු දැක ඵ් මාංශ ලෝභයෙන් කොයින් නොගොසින් (වෙන තැනකට යන්නේ නැතිව) ඉඳ බොහෝ දුක් විඳිනේය. බෝධිසත්වයෝ ගෝඵර භූමියට (ආහාර සොයා ගන්නා ස්ඵානය) යන්නාහු “නොපින් ගොදුරු කන්ට ඵව, ඵක්ඵයමිහ”යි කීහ. කවුඩු කියන්නේ “ඊයේ මා කෑ ගොඵර අජ්ණීඵ තිබූ හෙයින් මම ගොදුරු කන්ට නොයමි. ස්ඵාමිනි, නුඹ වහන්සේ වඩිනේ යහපතැ”යි කීය. “යහපතැ”යි කියා බෝධිසත්වයෝ ගෝඵර භූමියට ගියාහ.

කවුඩු ගාඵාවකින් කියන්නේ “අසත්පුරුෂවූ පරෙඵය මෙනනින් පලාගියේ යහපතැයි මාගේ අභිප්‍රානුකූල (හිතේ හැටියට, කැමති පරිඳි) පරිද්දෙන් මාංශ අනුභව කෙරෙමි”යි සිතා උන්කලට අරක්කැමි දඩමස් විශේෂ කොට පිස නිවෙන්නට

මුඩම්මල (කෑම අරින බාජනවල) ලා තබා තමාගේ ශරීරයේ දහ නිවන නියායෙන් (අඟ සිසිල් කර ගැනීමට, ගිමන් නිවා ගැනීමට) දොර ගොසින් සිටියේය.

කවුඩු අරක්කැමියා දොරට පලාගිය නියාව දැන මුඩම මතුපිට උන්කලට මුඩම ක්‍රීං යන ශබ්ද විය. අරක්කැමි ඒ ශබ්දය අසා මුළුතැන්ගෙට වැද බැලූකලට කවුඩු මුඩම පිට උන්නේය. අරක්කැමි කවුඩා අල්වාගෙන ශරීරයේ ලෝම උදුරා මුදුනේ කුඩුමිබියක් (මුදුනේ පිහාටු ටිකක් ඉතිරි කර) තබා ශරීරයේ මිරිස් එනු දුරු සිඬිගුරු (අමු ඉගුරු) ආදීවූ දහදෙය (දැවිල්ල ඇති කරන දේවල්) ගල්වා කීලාගෙනුගලා (සම ඉරා) කැබිලිත්තක් (වලන් කැල්ලක්) විද කරබැඳ එල්වා සාල්ලට දැමීය.

බෝධිසත්වයෝ ගොදුරු අනුභවකොට අවුත් කවුඩානන් වැදුණොත් සැටිය දැක කවුඩානන් ලජ්ජාකරණ පිණිස කියන්නාහු “කොක්ඛේනුව අපගේ කවුඩානන් වාසය කරණ තැන නොප වාසයකරන්ට කාරණා නොවේ”යි කියන්නා එවිට කියන්නේ “සබ්ද මට මෙසේවූ දුකක් පැමිණී තිබූ ගමනේ නුඹ වහන්සේ මට නින්දකරන්ට කාරණා නොවේ”යි කියන්නා බෝධිසත්වයෝ කියන්නා “නොප ශරීරයේ සඳුන් ගාගෙනු පලදනාවකුත් පලදගෙනු අවුත් උන්හෙයින් කොයිරට ගොසින් ගෙනා පලදනාවෙක් දේහෝයි සිතා කී පමණක් වීනා නොපට වෙහෙසන්ට (සිත් රිදවන්නට) නොවේ”යි කීහ.

එවිට කවුඩු කියන්නේ “මේ මාලාවත් පලඳනාවත් මේ ශරීරයේ ගෑ හඳුනුත් නුඹ වහන්සේගේ පසම්බුරන්ටත් නොවේව”යි කියා කෙඳිරි ගගා වැදඹන් තැනැත්තවුගේ ප්‍රාණය නිරුද්ධව (මරණයට පත්විය) ගියේය.

බෝධිසඤ්චයෝ කියන්නාහු “අප මෙතන ඉඳිමෙන් සැකවෙයි, කාරණා වෙයි, කියා ඔබ්බට (වෙනත් තැනකට) ගොසින් වාසය කළාහ”යි වදුරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට මේ ‘කපෝත ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක. වතුස්සත්‍ය දේශනාවගේ කෙළවර ලෝහි හිඤ්ඤා වහන්සේ සෝවාන් වූසේක.

“එසමයෙහි කෘෂ්ණා කවුඩා (කලු කපුටා) නම් මේ හිඤ්ඤාය. එසමයෙහි පරෙව්ව උපන්නෙමි බුදු වූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

පවකනිපාත වණීතාව නිමි.

තවද සවන නිපාතය දක්වමි. ඒ කෙසේද යත්?

364. ආචාරි ජාතකය

තවද දුහම්මයැති (දුහමට හිත ඇති) සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සේක් එක් නැවියෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හිඤ්ඤාකෙණෙකුන් වහන්සේ “සඵලොයන් වහන්සේ අද දවස් මා දුටුව මැනවැ”යි යන සිතින් අවුදින්න අවිරවති ගංතොට පැමිණ නොටියාට කියන සේක් “එමිබල මම සඵලොයන් වහන්සේ දක්නා අභිප්‍රාය ඇතිව යෙමි. වහා එතර කරව”යි කී කල්හි ඒ නොටියා කියන්නේ “නුඹ වහන්සේ මේ වෙලේ වඩන්නේ කිමිද? උදුසන වැඩිය මැනවැ”යි කී කල්හි “මෙනන මා සැතපෙන තැනක් නැත, වහා මා එතර කරව”යි කී කල්හි නොටියා කිපී උන් වහන්සේ නැවට නන්නවා ගෙන නොටට නොවැද උන් වහන්සේගේ සිවිරන් තෙමා කල්යවා නොටින් එතර කළේය. උන්වහන්සේ විහාරයට ගොස් රැ වූ හෙයින් සඵලොයන් වහන්සේ නොදැක දෙවෙනි දවස් සඵලොයන් වහන්සේ වැද එකත්පස්ව සිටියේක. සඵලොයන් වහන්සේ වදුරණසේක් “ඇයි හිඤ්ඤාවෙනි, කවද අවුදු?”යි විවාළ කල්හි “ස්වාමිනි, ඊයේ ආමි”යි කීසේක.

එබස් අසා සඵලොයන් වහන්සේ වදුරණසේක් “ඊයේ අප නුදුටුයේ ඇයිදැ?”යි විවාළකල්හි හිඤ්ඤා කියනසේක් “ගංතොට පදිනා නොටියා ගඟ පාතට ඔරුව පැද සිවුරු තෙමා මෙනර කළ හෙයින් සිවුරු වියලාගන්නා පිණිස ඊයේ දකින්ට නුටුයේය”යි සැලකළ කල්හි සඵලොයන් වහන්සේ වදුරණසේක් “එමිබා මහණ, නොටියා නොපට මතු නොවෙයි ගහට කළේ. පෙර උත්තමයන්ටත් ගහට කළේ (කරදර කිරීම) වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලොයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය ද්විස බරණැස් නුවර බුහුමදත්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ හිමාලය වනයෙහි තපස්ව වාසය කරන්නාහු ලුණු ඇඹුල් සපයා බරණැස් නුවරට අවුත් උයනේ වාසයකරන්නාහ.

රජපුරුවෝත් තාපසයන් ලගට උයනට අවුත් දකිනාහ. ගියවිට ද්විස්පතා අවවාද කියන විට “හුමිපාලොත්තමවු (පොළව පාලනය කරන උතුමා) රජපුරුවන් වහන්ස, කාටත් නොකිපුන මනව, කා කෙරෙන් කෝපයක් නොකළ මනව, එසේවු කෝප නොවන්නාවු රජපුරුවන්ගේ යසස (කීර්තිය) සදිසාන්තයේ (සය දිසා කෙළවර) පූජ්‍යවන්නේය (පිදිය යුතු වන්නේය)”යි කීහ. තවද ග්‍රාමයෙහිද නැවත වනයෙහිද ජලයෙහිද හුමියෙහිද යන සියල්ලෙහිම මෙෙත්‍රියක් මිසක් කෝපයක් රටොත්තම (ඒ උත්තම වු, යුද්ධයෙහි දුක්ඛ) වු රජපුරුවන් වහන්සේ කා කෙරෙන් නොකළ මනව?”යි මේ නියායෙන් ද්විස්පතා රජපුරුවන්ට අවවාද කරන්නාහ.

රජපුරුවෝත් තාපසයන් කෙරේ පැහැද ලක්‍ෂයක් නිමින ගමක් (නින්ද ගමක්) දන්නාහ. තාපසයෝ නොයිවසුන (පිළි නොගත්තාහ). දෙළොස් අවුරුද්දක් උපස්ථාන කළාහ. තාපසයෝත් එතන රඳන්ට කලකිරී රජපුරුවන්ට කීවොත් යා නොදෙති. උයන් ගොවිවාට කියා “සැරිසරා ඇවිදිමි”යි උයනින් නික්ම පළාගියහ. යන්නෝ බරණැස් නුවර ගත සම්පයට ගියාහ. ඒ ගත මිනිසුන් ඇත් මෑත් කරන්නාවු

අපරිමාන නම් නැවියා අඳුන එකෙක. මිනිසුන් ගඟ එතරකළ කල “එතරදී මිලදෙමිමැ”යි කියා එතර ගොස් මිල නොදී පලායන්නාහ. මෙයින් මිල නොලදින් දුච්චව ඉන්නේය. බෝධිසත්වයෝත් ගඟ අසල සිට “මා එතර ලව”යි කිහ. “මට කුමන මිල දෙව්දැ”යි විචාළේය. “නොපට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කෙරෙමි”යි කිහ.

එවිට නැවියා ඒ වස්තුවෙක් දේ හෝ යි සිතා තාපසයන් ගඟින් එතරලා “මට වස්තු දෙව”යි කිහ. තාපසයෝ කියන්නාහු “වනයෙහිම සියල්ලෙහිම මෙහි කරව”යි අවවාද කියා “නොපි මිනිසුන් එතරලා ගන්නා හෙයින් වේද මිල නොදී යන්නේ, එතරදීම මිල ඇරගෙණ විනා මිනිසුන් එතර නොකරව”යි අවවාද කිහ. එවිට නැවියා “නොප මට දෙන වස්තු මේ දැ”යි කියා තාපසයන් අල්වාගෙණ මුනට ඇන්නේය. “රජ්ජරුවන්ට අවවාද කියා ලක්ෂයක් නිමින ගමක් ලද්දහ. අස්ථානයේ (අනිසි තැන) කටයුතු නො දක්නාමු මුර්ඛයාට (මෝඛයාට) අවවාද කියා ඇනුන් ලද්දහ”යි සච්ඡෙයන් වහන්සේ වදාළසේක.

ඒ නැවියාගේ අඹු ඇවිදින් “ඇයි තෝ කුමක් කෙරෙයිද? රජ්ජරුවන් වහන්සේට කුලුපග තාපසයන් වහන්සේය, උන් වහන්සේ කුමට මරව් දැ? (කුමක් නිසා හිරිහැර කළේද)”යි කීව. එවිට තාපසයන් ඇර අඹු මැරීය. අඹුවගේ බඩ දරා ගර්භය වැටී අඹුව මළාය. එවිට එතන සිටියෝ මිනීමරු තැනැත්තේය යි නැවියා බැලගෙන ගොස් රජ්ජරුවන්ට

පැවැත. රජපුරුවෝන් නැවියාට ආඥා කරවුනයි (දුඬුවම් නියම කළේය) සඵඥයන් වහන්සේ වදුරා “අඥාව නාපසයන් කී අවවාද නොගිවිස නමාගේ පුතන් නොලැබ අඹුවන් නොලැබ ආඥා වින්දේය”යි වදුරා මේ ‘ආචාරි ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි නැවියා නම් මෙසමයෙහි නැවියා මය. බරණැස් රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථිවිරයෝය, නාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක. මේ දේශනාවසානයේ හිඤ්ඤාවහන්සේ සෝවාන් වූසේක.

365. ස්වේතකේතු ජාතකය

තවද දෙව්බඹුන් මුදුනෙහි කෙළනා පාපියුම් ඇති (දෙව් බඹුන්ගේ වැඳුම් ලබන) සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි වඤ්ඤා ප්‍රයෝග දන්නා (කපටි වංචා ගති ඇති) හිඤ්ඤකේශොකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හිඤ්ඤ කෙනෙකුන් වහන්සේ වඤ්ඤා ප්‍රයෝගයෙන් දවස් අරිණුසේක. සෙසු හිඤ්ඤන් වහන්සේලා ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේ සඵඥයන් වහන්සේට දැක්වූ සේක.

සඵඥයන් වහන්සේ “සැබෑද මහණ, වඤ්ඤා ප්‍රයෝගයෙන් දවස් අරිනේදැ?”යි විචාරා “සැබෑව” යනු අසා “දැන් මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් මේ මහණ වඤ්ඤා ප්‍රයෝගයෙන්

දවස් හැරියේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සවිඥයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර මහාප්‍රනාප නම් රජපුරුකෙණකුන් රාජජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ඒ රජපුරුවන්ට පුරෝහිතව ඉපිද පන්සියයක් අතවැස්සන්ගෙන් (ශිෂ්‍යයන්ගෙන්) ශ්‍රවණකෙතූ නම් බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇත. ඒ බ්‍රාහ්මණයා වංශවත් හෙයින් මානිව ගඵීයක් (කුල මානසෙන් අහංකාරව) ඇතිව වාසය කරන්නේය.

එක් දවසක් බ්‍රහ්මණයා විවීයේ යන කලට වණ්ඩාලයෙක් (සැඩොල් කුලයේ කෙනෙක්) ඉදිරියට එන්නේය. ඒ බ්‍රාහ්මණයානෝ “තෝ කවරෙක්දැ?”යි විචාරා “මම වණ්ඩාලයකැ”යි යනු අසා “තෝ වණ්ඩාල යෙක් විනම් වහා යටිසුලගට පලායව”යි කීය. එයින් “මේ මා නීව එකෙකැ”යි සිතා උඩුසුලගින් ගියේය. බ්‍රහ්මණයාත් වහ වහා උඩුසුලගින් ගොස් සිටියේය. එවිට වණ්ඩාල කියන්නේ “නුඹගේ මෙසේම මා කෙරේ ගඵී කරණ පසු මා විචාළ ප්‍රශ්නය කිව මැනවැ”යි කීහ. එවිට බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ “ඇයි වණ්ඩාලය, තා කී ප්‍රශ්නය කිය නොහෙමිදැ”යි “කිව”යි කීහ. එවිට කියන්නේ “කියාගත නුනුචෝ නම් (පිළිතුරු දීමට නොහැකි නම්) මාගේ යටපස්සෙන් (දෙපා අතරින්) යන්නේදැ”යි කීය. බ්‍රාහ්මණ කියන්නේ “තාගේ ප්‍රශ්නය නොකියෙන් නම් යට පස්සෙන් යෙමි” කීය. එවිට වණ්ඩාල කියන්නේ “දිසාව

කවරේදැ?”යි විචාළේය. බ්‍රාහ්මණ කියන්නේ “සතර දිගය සතර අනුදිගය යන මේ දිශා නමැ”යි කීය.

එවිට වණ්ඩාල කියන්නේ “මෙව්වරන් දැනගත නොහෙන්නා නොපිදු ගඵීකරන්නේය”යි ඉස අල්වාගෙන ගමාගේ පය අස්සෙන් කර අල්වා දැමීය. ඒ දුටු බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ එපවත් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාහට කීවාහුය. සේවකකෙතු බ්‍රහ්මණයා දැක “සඛෙදු බ්‍රහ්මණය, තා ඉස අල්වා වණ්ඩාලයා තමාගේ පයට පස්සෙන් යවුයේ දැ?”යි විචාරා “සඛෙව” යනු අසා “එමිබල බ්‍රහ්මණය, වණ්ඩාල උචත් නුවණැත්තන් කෙරෙහි නින්දා කිරීම කටයුතු නොවෙයි, ශාස්ත්‍රය නම් එක් කෙණෙකුත් නම් දුනිති කියාත් නැත. ශාස්ත්‍රය නිමවා දැනගතහැකි දෙයක් නොවෙයි. දිශාව නම් දෙමාපියන්ම ඇතිව උත්පත්ති වන හෙයින් පුච්චිග නම (දෙමව්පියන් පෙරදිග ලෙස සැලකීම), තමාගේ ආචාරී ගුරුවරයන් වසනා දිග දකුණුදිග නම් වෙයි. දුන සීලාදී ගුණයෙන් යුක්තවූ සත්පුරුෂයන් වාසය කරන්නාවූ තැන් එක් දිගෙක් වෙයි, නුවණැත්තාවූ සත් පුරුෂයන් වසන්නාවූ තැන් එක් දිගෙක් වෙයි” කියා “මේ ඇමට වඩා නිවනට යන්නාවූ මර්ගයම ඇති දිග ප්‍රධාන වන්නේය”යි කීහ.

එවිට බ්‍රහ්මණයාත් “මේ පුරෝහිතයාණන් මෙසේ වණ්ඩාලයකු මට නින්දා කළ කලදී බැන නොනැගී උන්නේය. මුන් ලග නොරඳුම්”යි තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් ලගට ගොස් ශිල්ප ඉගෙනුගෙන බරණැස් නුවරට එන්නාහු

අතරමග තාපසවරු ඉන්නා පන්සලට වැද ඒ තාපසවරුන්ට නායකව ඒ තාපසවරුන් ඇරගෙන බරණැස් නුවරට ගොස් රජපුරුවන්ගේ උසන සැතපී තාපසවරුන් උදැසන නුවරට සිගා ගියාහ.

රජපුරුවෝත් තාපසවරුන් දැක සමාධිව (සිත්ගෙන, පැහැදී) තමන්ගේ උසනේ වාසය කරණ නියායෙන් සැලැස්වූහ.

එක් දවසක් රජපුරුවන්ගේ අභිප්‍රාය දැනගත්තොත් ඇතිතෙක් දවසට ජීවත්වන්නට පුළුවන. එසේ හෙයින් “රජපුරුවන් එන වෙලාවට කණ්ඨක තපස් (කටුමැස්සේ තපස් රැකීම) වවුල් තපස් (වව්ලෙකු මෙන් ඵල්ලි සිටිමින් තපස් රැකීම) උක්කටික තපස් (ඇණ නියාගෙන කරන තපස් රැකීම) පඤ්චතාප තපස් (වට්ට ගිනි මැල හතරක් හා සුස්සි තාපය ඇති වීටෙක කරන තපස් රැකීම) ආදීවූ තපස් රකුව”යි විධාන කොට තුමු කිකරු යාපත් තාපසවරුන් පස්දෙනෙකු තමන් සමීපයේ ඉඳවා යාපත් දණ්ඩාසනයක් (මැස්සක් වැනි පුටුවක්) ඉදිරියේ තබා ඊ මත්තෙහි වණියෙන් සිතියම් කරණ ලද වසා ලෑලි ඇති (පුස්කොළ පොත්වල දෙපැත්තට යොදන කැටයම් ලෑලි) පොතක් තුමු බල බලා තාපසවරුන් පස්දෙනාට ප්‍රශ්න කිය කියා උන්න.

ඒ වෙලාවට රජපුරුවෝ අවුත් තාපසවරුන්ගේ වෙන වෙනම වුතත් (විවිධ තපස් ක්‍රම) දැක තාපසයන් සැලැස්මත් දැක සමාධිව “මෙසේවූ තපස් කරන්නාවූ තාපසවරුන්ට මතු යහපත් විපාක වන්නේ වේදැ”යි පුරෝහිත බ්‍රහ්මණයානන්

අතින් විවෘත. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයානෝ කියන්නාහු “මෙසේවූ තපස් කරන්නාවූ තාපසවරුන්ට මිනීමතු වන්නාවූ විපාකයකුත් නැත. මිනීමන ඵලයකුත් නැතැ”යි කීය. ඵච්ච තාපසයෝ කියන්නාහු “විපාකයක් නැති කල අෂ්ටාදශ ශීලයෙන්ද (උභ අට ක්‍රමයක ශීලය) වතුරවේදයෙන්ද (සාග්, යජුර්, සාමන්, හා අර්චවන් යන වේද සතර) කිසි ප්‍රයෝජනයක් නැති කල මනාබ්‍රහ්මයා විසින් මේ ශාස්ත්‍රය ඇති කරන්ට කාරණා කින්ද? පඤ්චාහිඤ්‍ය අෂ්ටසමාපත්ති විනා සෙසු දෙයකින් ප්‍රයෝජන නැද්දැ?”යි කීය. ඵච්ච පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයානෝ කියන්නාහු “නොප කෙනෙක් කීවත් නොපගේ ශාස්ත්‍රයෙන් මෙලොව විනා පරලොවින් කිසිම ප්‍රයෝජනයක් නැත. මුන් පන්සියයගේ අඳුන් දිවිසම් (අඳුන් දිවියන්ගේ හම්) ජටාමධුළු (හිස වටේ බඳින ජටා) අරවා අභ්‍යන්තර සේවාකම් (ඇතුළත කළ යුතු සේවා) සලස්වා වදාළොත් යහපතැ”යි රජ්ජුරුවන්ට කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා කීවාසේම තාපසවරුන් පන්සියය සේවා කමට සලසාගෙන ආයුධ දී ගණ වැසි (තෘෂ්ණාව නැමති දිය සෙවෙල්වල ඇලී) රැකවලැයි කියා සැලසිනැයි දැනගුතු. එතැන් පටන් ඒ තාපසවරු පන්සියය රජ්ජුරුවන්ට සේවාකම් කළහයි වදාරා මේ ‘සේවනකෙතු ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වණ්ඛාලයා නම් ශාරිපුත්‍රස්ථවිරය, සේවනකෙනු
බ්‍රාහ්මණයා නම් වඤ්චා හික්ෂුත්‍රය, පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයානන්ව
උපන්තෙමි බුදුවූ මමෙම ය”යි වදාළසේක.

366. දුර්මුඛ ජාතකය

තවද ලොවට ස්නෙහ (ආදරය) ඇතිවූ තිලෝගුරු
බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි
මහබිනික්මන් (හිතියෙයින් නික්මීම, කාම වස්තූන්ගෙන් ඇන්වීම)
අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් දම්සතා මණ්ඩපයේ රැස්වූ මාළුවරුන්
වහන්සේ “මේ නියා රාජ්‍යශ්‍රීයක් (රජ සැපත) හැර
මහබිනික්මන් කළ නියාව ඉතා යහපත ආශ්ච්ඡියෙකැ
(පුදුමය)”යි කිය කියා උන්තැනට සවිඥයන් වහන්සේ වැඩ
වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්චි භාගයෙහි කිනම්
කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් දැන
“මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි පළමුත් උන්තමයෝ රාජ්‍යශ්‍රීය
හැර මහණුවුවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත
වූ සවිඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටහිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම්
රජ්ජරුකෙණොකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ඒ
රජ්ජරුවන්ට පුච්ච උපන්නාහ. එකියන රජ්ජරුවන්ගේ

පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයානන්ගේ පුනනුකෙණෙකුන් ඇත්තාන. එකියන බ්‍රාහ්මණ කුමාර විශිෂ්ටවූ රූප (ලස්සන රූපයක්) ඇති සොහොමන්වූ මුඛශ්‍රීයක් (ප්‍රසන්න වූ මුහුණක්) ඇති හෙයින් දර්මුඛ නම් බ්‍රාහ්මණ කුමාරයන් බරණැස් රාජකුමාරයෝත් දෙන්නම එක්ව වැඩි දිසාපාමොක් ආචාරීන් සම්පයට ගොස් ශාස්ත්‍ර ඉගෙන බරණැස් නුවරට එන අවස්ථාවට බරණැස් රජපුරුවෝ මලන.

රාජ කුමාරයෝත් බමුණු කුමාරයන් දෙන්නා ශාස්ත්‍ර ඉගෙන හිසෂාටනය (ආහාර සොයාගෙන) කොට ගෙන බරණැස්නුවරට අවුත් ගෙයකට වන්කලට ඒ ගෙයි එක් මෑලි ස්ත්‍රියක් දෙන්නා දැක වතුර්වේදයෙහි (සෘග්, යජුර්, සාමන්, හා අර්ථවන් යන වේද සතර) නිපුන නියාව දැන පුටුදෙකක් තනාලා එක් පුටුවෙක සුදුකඩක් හා එක්පුටුයෙක රත්කඩක් හා අතට ඉන්ට කිව. බ්‍රාහ්මණ කුමාර රජපුරුවන්ට අද රාජ්ජය පැමිණෙයි. මට සෙනවිරන් ධුරය (ආරක්ෂක හමුදාවෙහි ප්‍රධාන තනතුර) පැමිණෙයි නුවනින් දැන බ්‍රාහ්මණ කුමාරයා රාජ කුමාරයන්ට සුදු ඉනකඩ අතළ පුටුවදී තුමු රතු ඉනකඩ අතළ පුටුවේ උන්නේය.

ඒ ගෙය මෑලි ස්ත්‍රී බත් මාළු ඉදිකොට දෙන්නා බත් කැවූන. දෙන්නා බත්කාලා මගුල් උයනට ගොස් රාජ කුමාරයෝ මගුල් උයනේ සලවට පිට ඉනකඩ ඉසවසාලාගෙන (ගල් ආසනය මත රෙදි කඩකින් හිස වසාගෙන) වැදහොත්තාන. බ්‍රාහ්මණ කුමාර රාජ කුමාරයන් ගාචා

උන්නේය. බරණැස් නුවර වාසිනු පුස්තක (රජකෙනෙකු තෝරා ගැනීම සඳහා යොදවන රටිය) සරනා නුවර අලහ. පුස්තක නුවර ප්‍රදක්ෂිණාකොට (පැදකුණු කොට) ගෙන මගුල්උයනට ගොසින් රාජ කුමාරයන් වැදෙන් මගුල් සලවට පාමුල පුස්තක සිටියේය.

බ්‍රාහ්මණ කුමාර රාජ කුමාරයන් ප්‍රබුද්දන්තා (නින්දෙන් නැගිටුවා) රාජ කුමාරයෝ පිබිද මගුල් සලවට පිට ඉඳ “කිමෙක්දැ?”යි විචාලානු නුවර වාසිනු “ස්වාමිනි, අපගේ රාජ්‍යය කළ මනෙවයි මේ නුවර රජපුරුවන් වහන්සේ මළසේකැ”යි කියන්නා බෝධිසත්‍යයන් එපවත් අසා “මේ නුවර රජපුරුවන්ගේ රාජකුමාර කෙනෙක් රාජකුමාරි කෙනෙක් නැද්දැ?”යි විචාරා “නැතැ”යි අසා “යහපතැ”යි ගිවිස්සාහ. බ්‍රාහ්මණකුමාර “රජපුරුවෝ රාජ්‍යය කෙරෙහි. මා සෙනවිරන් ධුරයේ සලසති. ඉන් මට ප්‍රයෝජන කින්දැ?”යි සිතා ඉවත්ව සිටි කලට රාජ කුමාරයෝ රටියට නැගී බරණැස් නුවරට ගියපසු බ්‍රාහ්මණ කුමාර මගුල් උයනේ ඉඳ විලිසවැගිරගිය (ඉඳී, වැටුණු, විසිරුණු) පතක් අතට අරගෙන ඉඳ “මේ පත්‍රය පළමු අංකුර පත්‍රයය, පසු මුකළාවු (මෝරපු කොළය) පත්‍රයය, දැන් ජිනීවගිය (දිරාගිය) පත්‍රයය, එසේනෙයින් සියළු සංස්කාරම අනිත්‍යය (හේතු ප්‍රත්‍යයන්ගෙන් සැදුණු සියල්ල වෙනස්වන බව)”යි කිය කියා භාවනා කොට සිටිකලට පොළොව ගුගුරුවා සියළු ක්ලෙශයන් නසා පසේ බුදුබවට පැමිණියේය. ආකාශයෙන් තුන්සිවුරු පාත්‍ර අවුත් ශරීරයේ

වැලඳගත. පළමුශරීරය අන්තර්ධාන විය. පසේබුදුවූ ශරීරයෙන් ආකාශයෙන් ගන්ධමාන පච්චයට වැඩිසේක.

රජ්ජුරුවෝ බරණැස් නුවර රාජ්ජයට පැමිණ සතළිස් අවුරුද්දක් බ්‍රාහ්මණ කුමාරයන් සඳහන් නැතිව ඉඳ (අමතකවී ඉඳ) “මාගේ දරීමුඛ නම් බ්‍රාහ්මණ කුමාරයා කොයිදැ?”යි සඳහන්කොට පරීක්ෂා කරන්නට උවමැනවැයි කියා දසඅවුරුද්දක් පලාගියේය. එක්ව පනස්අවුරුද්දක් ගියකලට දරීමුඛ නම් පසේබුදුන් වහන්සේ සිතනසේක් “මාගේ මිත්‍ර වූ බරණැස් රජ්ජුරුවෝ මා කොයිදැයි දන්නා අභිප්‍රාය (කැමැත්ත) ඇත්තෝය, මෙවක් පටන් රජ්ජුරුවන්ට වයසුන් මුහුකුරා දැරමල්ලනුත් ඇතිව වයස් මුහුකුරාව (වයසට පත්වීම) ගියේය. මා කී අවවාද ගිවිසති (පිළිගනිවි) මෙවිට ඔබයෙමි (එහි යමිසි සිතා)” සිතා බරණැස් නුවරට අවුත් මගුල් උයනේ දරීමුඛ නම් පසේබුදුන් වහන්සේ වැඩිඋන් කලට රජ්ජුරුවෝ උයන්ගොව්වා අතින් අසා දරීමුඛ නම් පසේ බුදුන් වහන්සේ කලා අවුත් වැඳ එකත්පස්ව උන්නාහ. පසේබුදුන් වහන්සේ “රජ්ජුරුවෙනි, දැනැමින් සෙමෙන් රාජ්ජය කරව්දැ?”යි විචාරා වදුර ඉක්බිති පසේ බුදුන් වහන්සේ පළමුවන ගාථාව වදාළසේක.

“ලෝකයෙහි යමි සඤ්ඤාකොණක දියපිනන්නාවූ වැව් පොකුණු ගං හෝ ආදියෙහි හටගන්නාවූ නෙළුම් ඇඹුල උපුල සෙවෙල් ආදියෙහි ගොඩනැගී යා නොහෙද්ද, තවද යමිසේ සණ මඩෙහි චිරණාවූ මාගසුනබාදිනු (මුව, බල ආදී සතුන්)

නැගී යා නොහෙද්ද, ඵපරිද්දෙන් මේ සංසාරයෙහි ඇවිදිනාවූ වස්තූකාම කෙලේශකාම නමැති තෘෂ්ණා ශෛවලාදියෙහි ලග්නව (ආසාව නැමති දිය සෙවෙල්වල ඇළි) සංසාර සාගරයෙන් නැගී යා නොහෙන්නාහ. තවද රාග ද්වේශ මෝහ මදමාන මත්සය්ශාදීපංකයෙහි (මසුරුකම නැමති මඩයෙහි) ලග්නව සංසාර පංකයෙන් නැගී ස්වභීමොක්ෂාදියට පැමිණ යා නොහෙන්නාහ. තවද වස්තූකාම ක්ලේශකාමයෝ ලොහ ද්වේෂ මෝහ යන ත්‍රිකාරණා ත්‍රියුග්මුල්ලය (තූන මුල්ව්) යන පවත්නා හෙයින් සසර සිටිනා සියළු සත්වයෝ ස්වර්ගමෝක්ෂාදියට පැමිණියා නොදී අපායෙහිම නැවත කරකවා ඵලන හෙයින් බලවත්වූ භයංකාරද වන්නේයයි බුද්ධාදී මහෝත්තමයන් විසින් කියන ලදී.

තවද මහරජ, වස්තූකාම ක්ලේශකාමයෝ සුවඳසුනෙන් (සුවඳ කුඩු ගා) උලා නහා වස්ත්‍රාභරණාදීන් සැරසී සිට සත්වයාගේ ශරීරයෙහි ස්වභාව ඇසට අවිෂයවූ (පියව් ඇසට නොපෙනෙන) රජස්ධුලි (කෙලෙස් නමැති ධූවිලි) වැටීමෙන් යම්සේ නිස්සොභාවට (බැබළීමක් නැතිව යාමට) පැමිණේද, පිරිසිදුවූ සුනුපිරියම් කරණ ලද්දුවූ සුධාධවල (සම්පූර්ණයෙන්ම සුදු) ප්‍රකාර යෙහි බිත්ති ආදිය එක්වම දුම් වැදගැන්මෙන් කිලුටු වේද, ඵපරිද්දෙන් මේ ලෝකයෙහි සත්වයන්ගේ සන්තානයෙහි හටගත්තාවූ කෙලෙස් නැමති රජස් ඵ ඵ සත්වයා විසින් පැමිණෙන ලද මාර්ගඵලාදියෙන් පිරිහෙලා නිස්සෝභා කරන්නේය. තවද ධ්‍යාන මෝක්ෂාදීන් පිරිසිදුවූ චිත්තසන්තානය ඇති සත්වයාගේද සන්තානයෙහි අටගත්තාවූ

සවල්පමානුච්ඡ ක්ලේශයම ඒ සතියා කිලුටු කරන්නේය. ක්ලේශ නැමති රජස්ධුමය (දූවිලි දුම) මා විසින් නොපට විස්තර වශයෙන් කියන ලදී. ඒ කටයුත්තෙකැයි නොපට සිතේ නම් වස්තුකාම ක්ලේශකාමයෙන් හැර තපසට යව”යි යනාදීන් ධර්මදේශනා කළසේක.

ඉක්බිති ඔන්මදුන්න රජ්ජුරුවෝ පසේබුදුන් වහන්සේට ආමන්ත්‍රණය කොට “ස්වාමීනි, මේ වස්තුකාම ක්ලේශකාමයෙහි බැඳිනිමිසි අතිශයින් සක්තවිමි (ඇලි ගැලි සිටීම) පංචකාම විෂයෙහි ඇලි මුර්ජාවට (මුසපත්වීම, සිහි නැතිවීම) ගියෙමි. ඒ කාරණයෙන් පස්කම් ගුණයෙන් වෙන්ව ජීවත්ව යා නොහෙමි” ගිහිගෙයි සිට දුනාමානාදීන් බොහෝ කුසල් රැස් කෙරෙමි මහණුව තපස් රඝ්‍යා කළ නොහෙමි”යි කීහ.

දීපංකර පාදමුලයෙහිදී තුන්වෙනිවූ නෛෂ්ක්‍රමය පාරමිතාව දැක කියන්නාහු “සුමේධ තාපසයෙනි, යම්සේ සිරගෙයි වසාපු කෙණෙකුන් කවරද, සිරගෙයින් ගැලවී යන්දේ හෝ යි සිතන්නාක්හු මෙන් තොපි මේ සංසාරයෙන් කවරද, ගොඩනැගෙමි දේහෝ සිතා ඉටාගෙනා බුදුකුරුදුම් (පාරමී දුම්) පුරන්නාවූ බෝධිසතියන්ට පවා මෙසේවූ සිතුවිල්ලෙක් උපත. ඒ එසේමය, මේ ලෝකයෙහි උන්මාදු (සිහි මුලාව) අටකින් විසංඥ වන්නාහ.

ඒ කෙසේද යත්?

මෝහයෙන් උපදනාවූ කාම උන්මාදුය, අනිෂ්ට විනාස (නපුරු ප්‍රතිඵල ගෙනදෙන) උපදනාවූ ක්‍රෝධ උන්මාදුය,

විසංඥාකරවන දුශ්චිත උන්මාදය, අඥාන භාවයට (මෝඛකමට) පමුණුවන මෝහ උන්මාදය, යක්ෂයන් වසගයට පමුණුවන යක්ෂ උන්මාදය, පිත අධික බවට පමුණුවන පිත්තෝන්මාදය, පාන වසග කරවන සුරා උන්මාදය, ශෝක අධික වීමෙන් වන ව්‍යසන උන්මාදයයි කියන ලද උන්මාද අටකින් දීපංකර පාද මූලයෙහි පටන් විවරණ ලත් ඒ උත්තමයානන් වහන්සේට පසේ බුදුන් වහන්සේ විසින් කියනලද්දැවු අවවාද කාමඋන්මාද හෙයින් “මට මහණ වන්නට බැරිය”යි කී සේක.

“යම් සත්වකෙණොක් හිත පිණිස කීවාළු අවවාද නො ගිවිස්සෝ වී නම් ජාති බොහෝ වෙයි. ගෙවීමක් නැත්තේය”යි කියා පසේබුදුන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මහරජ, යම් සත්වයෙක් මවිකුස උපන්නේ වී නම් ඒ සත්වතෙම සංසාර හිරුකවු (සසරට බියවු) යොගාවචර පුද්ගලයා විසින් ඒ කාන්තයේ අසුභය අපචිත්‍ර යයි දක්නාලද මළමුත්‍රයෙන් පිරී සිටිනා සතර අතින් අකිලන (හැකිලෙන ස්වභාවය) සත්මසක් හෝ දසමසක් හෝ උන්තෙතින් නොසෙලවී පිනෙක් හි සිඳෙන තලපල මුවක් (තල් අරටයක මුහුණත) මෙන් පැසී දුක් විඳිනාවු මවිකුස නිරයෙහි උපන්නේය. මහරජ, ඒ මවුකුස නිරයෙන් බිහිවන්නාවු සත්වයෝ සිවුදෑ ගඳ සුවඳ විලවුන් ගෙන සුගන්ධමාලධාරීව (සුවඳ මාලා දරාගෙන) උපන්නානු නොවෙති. වැලි කෙසේ උපදිද්දැ යි යතහොත් පුරාණ ගූඨයෙහිම (අසුවිවල) වැකි රුධිරයෙන් හැනී සන බොල් සෙලෙශ්මායෙන් (සන සෙම) තැවරී බිහිවන්නාවු එසේ බිහිවන වේලෙහි මෙබඳු අපචිත්‍රයෙන් මිශ්‍රවූ කමීප වාතයෙන් බැහැර

හෙළන ලදුව යතෙක්තිලා මිරිකන (යන්ත්‍රයක දමා අඹරන) කලක්මෙන් මහදුක් විඳිමින් කෙසිවිඳකින් අදනා නාමු ඇතක්නු (ඇත් නාමිබෙක්) මෙන් සම්බාධයෙන් (බාධා ඇතිවීම) බිහිවීමෙන් දුක් විඳිතොත් විනා සැපයෙක් නම් නැත්තේමය. වස්තුකාම ක්ලෙශකාමයෙහි ඇලුනු සත්වයාට ගර්භාවක්‍රාන්ති (මව්කුසින් බිහිවීම) දුක්ඛය වන්නේයයි දෙයාසංඛ්‍ය කල්පලක්ෂයක් දන්නා නුවන ඇති ප්‍රත්‍යක්‍ය බෝධිඥානයෙන් දැකම කීමි, අනික් කෙණෙකුන්ගෙන් ඇසීමෙන් කී දෙයක් නොවෙයි” යනාදීන් දර්මබ නම් පසේ බුදුහු විසිතුරු බණ කථාවෙන් විශිෂ්ටවූ නුවණ ඇති බුන්මදන්ත නම් රජ්ජුරුවන්ට වස්තුකාම ක්ලෙශකාමයෙහි ආදිනව ඇති නියාව කියා ගිවිසූ සේක.

ඒ නියාවට රජ්ජුරුවන්ට අවවාද කියා “මහණ වෙනත් තොපගේ අභිප්‍රායෙක. අප විසින් සියලු ආදිනව කියා ඵමිහ”යි කියා ආකාශයට පැන නැගී පස්වනක් වලා මඩිමින් (පාට පහකින් යුත් වළාකුළු අතරින්) පසේබුදුන් වහන්සේ වඩිනට වන්සේක.

රජ්ජුරුවෝ ආකාශයෙන් වඩිනේ පසේබුදුන් වහන්සේ දැනිනාතික්‍රාන්ත (පෙනීම අවසන් වනතුරු) වනසේක් බලාසිට බරණැස් නුවර අමාත්‍යයන් ගෙන්වා තමන්ගේ පුත්වූ බරණැස් රාජකුමාරයන් ගෙන්වා රාජ්ජයට පමුණුවා අමාත්‍යය මණ්ඩලයා ගොකයෙන් අඬ අඬා සිටිද්දී හිමාලය වනයට ගොස් මහණුව පඤ්චසාද්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා

නොපිරිනුනු ධ්‍යානයෙන් බ්‍රාහ්මලෝකයෙහි උපන්හයි වදුරා මේ ‘දුර්ලබ ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“ඵසමයෙහි බරණැස් රජව උපන්නෙමි තිලෝගුරු බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක. මේ දේශනාව කෙළවර බොහෝ දෙන සෝවාන් ඵලාදියට පැමිණියාහ.

367. නේරු ජාතකය

තවද නිවනට දොරහළුවාවූ (දොර විවර කළාවූ) තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක්තරා හිඤ්ඤකෙණොකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක්තරා හිඤ්ඤකෙණොකුන් වහන්සේ පිටිසර ගමකට වැඩිසේක. පිටිසර එක්තරා පුරුෂයෙක් ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේ දැක පන්සලක් ඉදිකොට වස්වසමින් සිටිකලට ශාස්වත දෘෂ්ටි (සදුකාලික ආත්මයක් ඇතැයි පිළිගන්නා දෘෂ්ටිය) පරිබ්‍රාජකාවරු ආහ. එතැන්පටන් හිඤ්ඤන්වහන්සේ කෙරේ ආලිස්සන්ව (කළකිරි) පරිබ්‍රාජකාවරුන්ට සත්කාර සම්මාන කරන්නට වන. උන් සත්කාර සම්මාන කරන්නට වන්නකලට උච්ඡෙදවාදී (මරණීන් පසු සියල්ල අවසන් යයි පිළිගන්නා අය) ආහ. එතැන්පටන් ශාස්වතාදීන් කෙරෙහි ආලිස්සන්ව උච්ඡෙදවාදීන්ට බොහෝ සත්කාර සම්මාන කරන්නට වන. උන්ට සත්කාර සම්මාන කරන්නට වන්නකලට අවෙලකාදී (වේල

යනු රෙදිදුට නමකි. රෙදි අඳින්නේ නැති අය) ආහ.

එතැන්පටන් උච්ඡේදවාදීන් කෙරෙහි ආලිස්සන්ව අවෙලකාදීන් කෙරෙහි බොහෝ සත්කරා සම්මාන කරන්නට වන.

මේ නියායෙන් උත්තමය, මධ්‍යමය, අධිමයයි (පහත්යයි) යන තේරීමක් නැතිව සාමාන්‍යයෙන්ම උපස්ථාන කෙළේය. ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ වස් තුන්මස එතන රඳු සඵලයන් වහන්සේ දුටුසේක. සඵලයන් වහන්සේ “අයි? මහණෙනි, මෙතෙක්ද කොයි ගියෙහිද?”යි විචාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, ඒ පුරුෂ උත්තම, මධ්‍යම, අධිම යන තුන් පක්ෂය නොදන්නා ගමන සවණී පච්චයෙහි උත්තම, මධ්‍යම, අධිම යන පක්ෂින් උන්කලට එක වණී වන්නා මෙන?”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුලුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ සවණීහංසව උපන්නාහ. බෝධිසත්වයන්ගේ මලනුකෙණෙකුන් ඇත්තාහ. බෝධිසත්වයන් මලනුවන් වහන්සේ ගොවර භූමියට (ගොදුරු බිමට) එනකල නේරු නම් ස්වණී පච්චයෙහි සැතපි එනකලට යන කලට සුදු පැහැය, කළු පැහැය, නිල් පැහැය, ආදීවූ නොයෙක් පැහැය ඇති පක්ෂි සිවුපාවෝ නේරු සවණී පච්චය ඡායාවෙහි (සෙවෙහෙහි) උන්කලට ඒකවණී වන්නාහ.

මින් එක් දවසක් බෝධිසත්වයන් හා මලනුවෝ පච්ච සම්පයට පැමිණ බෝධිසත්වයන්ගේ මලනුවෝ විචාරන්නාහු

“ධූනන් වහන්ස, සිංහ ව්‍යාඝ්‍රාදී උත්තම සිව්පාවෝත් සිගාලාදීවු සිවුපාවෝත් සවණීවණී (රන්වන්) වන්නෝය. අපගේ උත්තම වු පඤ්ඤා කපුටු ආදීවු නිව පඤ්ඤා මේ පච්ච සමපයට පැමිණිකල ඒකවණී වන්නාහ. මිට කාරණා කවරේදැ?යි මේ කිනමි පච්චයෙක්දැ?”යි විචාළාහ. එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මෙකී පච්චය නම් නේරු පච්චය, උත්තම මධ්‍යම අධම යනාදී සිවුපාවුනුත් පඤ්ඤාත් මෙතනට පැමිණ කල ඒකවණී වෙයි. අනික් වෙසෙක් නැත්තේය”යි කීහ.

බෝධිසත්වයන්ගේ මලනුවෝ “මේ පච්චයට නිද්ද වේවයි උත්තම මධ්‍යම අධම යන තුන් පඤ්ඤා ඒකවණීවෙයි. උත්තම මධ්‍යම අධමයන් තෝරාලිය නොහෙයි. එසේහෙයින් මේ පච්චයට නිද්ද වේව”යි වදාරා වතුස්සත්‍ය දේශනාවසානයෙහි ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ සෝවාන්වු සේක.

“එසමයෙහි බෝධිසත්වයන්ගේ මලනුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි ස්වණීහංසව උපන්නෙමි බුදුවු මමිම ය”යි වදාළසේක.

368. ආසංඛවතී ජාතකය

තවද සසරට ප්‍රතිපඤ්ඤා (විරුද්ධවු) සච්ඤ්ඤා වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක් හිඤ්ඤාකෙණොකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හිඤ්ඤ කෙණෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක් කෙරේ උකටලිවූ (මහණකම කෙරේ කළකිරුණු) සිත් ඇතිව වාසය කරණසේක් හිඤ්ඤන් වහන්සේ ඒ නම සඵලයන් වහන්සේට පෑ සේක. සඵලයන් වහන්සේ “සැබෑද මහණ, නා ස්ත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳව උකටලිවූ සිත් ඇතිව වාසය කරන්නේය”යි විචාරා වදාළසේක. එපවත් අසා “සැබෑව ස්වාමීනි” කී කල්හි “දැන්මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් මේ මහණ ස්ත්‍රී කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇතිව විසුයේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙණකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ හිමාලය වනයෙහි තපස් කරණසේක. එසමයෙහි දිව්‍ය ලෝකයෙන් දිව්‍යපුත්‍රයෙක් මිය අවුත් බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වසන්නාවූ පන්සල සමීපයෙහි පොකුණේ පිඬුමක් මත්තේ සඵණප්‍රතිමාවක් (රන් පිළිමයක්) මෙන් කුමාරිකාව උපන.

බෝධිසත්වයෝත් කීප දවසක් පිඬුම පරනොවී තිබෙන හෙයින් “මීට කාරණා කිමිදැ”යි කියා නානකඩ ඇඳගෙන දියට බැස පිඬුම ලඟට ගොසින් පිඬුම මත්තේ වැදගොන්නාවූ කුමාරිකාව දැක දුරුවනැයි යන සංඥාවෙන් (හදුනා ගැනීමෙන්) වඩාගෙන පන්සලට ගෙනවිත් වඩා වර්ධනය කොට සොළොස් ඇවිරිදි වයසට පැමිණියාහ.

ඒ කුමාරිකාව මනුෂ්‍ය ස්ත්‍රියට වඩා සිටිනීය. දිව්‍ය ස්ත්‍රීන්ටම අනුව සිටිනීය. ඒ තාපසයෝ පියුමෙහි උපන් තැනැත්තන් බලන්ට ආසාවෙන් ගිය හෙයින් ආසංඛවතී යයි නම් තුබුන. මෙසේ මේ කුමාරිකාවන් අනර්ඝ රූපයෙන් සප්ථිනව (සකස්වී) වසන සමයෙහි ශක්‍රයෝ බෝධිසත්‍වයන් කරා කලින් කලට අවුත් දැක යන්නාවූ කල්යාමකින් තාපසයන් ලග අවුත් දැක වැද එකත්පස්ව ඉඳ කුමාරිකාව දැක “මේ කුමාරිකා මෙනෙට කෙසේ පත්වූදැ?”යි විචාළාහ. තාපසයෝත් තමන් උටු සැටියත් තමන් දරුකොට වැඩු නියාවත් ශක්‍රයන්ට කීවාහ. ශක්‍රයෝත් “මුන්ට කුමක් උවමනාදැ?”යි විචාළාහ. තාපසයෝ කියන්නාහු “මුන් ඉඳිනට ගෙයක්ද වස්ත්‍රාභරණ අන්තපානාදීවූ (ආහාර පාන වගී) බාද්‍ය භොද්‍යාදීවූ (කැවිලි ආදිය) යන මේ සියල්ල උවමනවැ”යි තාපසයෝ කීහ. එවිට ශක්‍රයෝත් “යහපතැ”යි දැවෙනමය (දැවයෙන් කල) මාලිගාවක් ද වස්ත්‍රාභරණාදී බාද්‍ය භොද්‍ය අන්තපානාදීවූ දෙයද යන මේ සියල්ලම නිර්මිත (මවා) කොට කුමාරිකාවට දී දිව්‍ය ලෝකයටම ගියහ. ඒ කුමාරිකාවන් තාපසයන්ට අත්පා මෙහෙවර කොට වසන්නීය.

එක් වැද්දෙක් දඩගිය තැනැත්තේ ඒ පන්සලට වැද ඒ කුමාරිකාවන් දැක තාපසයන් සමීපයට ගොස් “තාපසයන් වහන්ස, මේ කුමාරිකාව කවුරුදැ?”යි විචාළේය. තාපසයෝ “මාගේ උවනියෝය”යි කීහ. වැදින් එතනින් නික්ම බරණාස් නුවරට ගොස් රජපුරවන්ට කියන්නේ “දේවයන් වහන්ස

හිමාලය වනයෙහි එක් තාපසකෙණෙකුන්ගේ දුවක් විශිෂ්ටවූ රූ ඇත්තිය. බැළ බැළවනට ප්‍රසාද (පැහැදීම ඇතිකරන) වහණිය”යි රූපශ්‍රී වණීනා කෙළේය.

රජ්ජුරුවෝ උන්ගේ බස් අසා තෘෂ්ණාව උපදවා වැද්දුණු මගලන (මග නතර කරන අදහසින්) නියායෙන් ඉදිරිකොට තාපසයන් කරා ගොස් වැද එකත්පස්ව ඉඳ කුමාරිකාව දැක “මේ කුමාරිකාව කවුරුදැ?”යි විචාරා “මාගේ දුවනියෝය”යි තාපසයන් කී කල්හි “තාපසයන් වහන්ස, ස්ත්‍රීහු නම් තාපසයන් වහන්සේට කිව්වක් (නපසට කිව්වක්, පලිබෝධයක්) හා සරිය. නුඹ වහන්සේගේ දුවනියන් පසු මට පාවාදුන මනවයි මම නුවරට ගෙනගොස් ස්ථානාන්තර (නතතුරු දී රැකවරණය කිරීම) කෙරෙමි කීහ. එවිට තාපසයෝ එබසට නිහඬක් නොකියා කියන්නාහු “මාගේ දුවනියන්ගේ නම කීවොත් පාවාදෙමි” කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් තාපසයන්ට බොහෝ නම් කියන්නාහු තාපසයෝත් “මේ මාගේ දුවනියන්ගේ නම නොවෙයි” කියති. මේ නියායෙන් රජ්ජුරුවෝත් අවුරුද්දක් රඳ නම් කියාගත නුහුණුවාහ. රජ්ජුරුවන් හා කැට්ටි ආ ඇතුන්ට සිංහ ව්‍යාසුයන් ගෙනුත් බොහෝ ගහට (කරදුර) විඳිනේය. ඇට ලේ බොන මදුරුවන්ගෙනුත් මනුෂ්‍යයන්ට බොහෝ ගහටය. ශීත පිඩාදියෙනුත් බොහෝ දුක්ඛය ගෙනා බත් සාල් නිමා ගිය හෙයින් මනුෂ්‍යයන් විඳිනාවූ පිඩා දැක රජ්ජුරුවෝත් “අවුරුද්දක් රඳ මේ කුමාරිකාවන්ගේ නම කියාගත

නුනුනුමින”යි කියා තාපසයන් වහන්සේ වැළ සමුගෙණු නුවරට යන්නාහු කුමාරිකාව වසන්නාවූ මාලිගාව සමීපයට ගොස් “තොප නිසා අවුත් අවුරුද්දක් තිගේ නම පමණක් කියාගත නොහී දුක්විඳ නුවරට යමින”යි කීහ.

එවිට කුමාරිකා කියන්නී “යම්දෙයක ආසාවක් කළ කළ ඒ ආසාව පසිඳගෙණු විනා යාම කාරණා නොවෙයි, මා තරම් ස්ත්‍රියක් ලැබගත ඇත්ද? මා කියන කථාවක් ඇසුව මැනව, දිව්‍යලෝකයෙහි විනුලතා වනයෙහි ආසා නම් ලියෙක් ඇත, ඒ ලිය දුසක් අවුරුද්දෙන් එල ගන්නේය, දිව්‍ය පුත්‍රයෝ දුසක් අවුරුද්දෙන් මේ ආසාලියය එලගත්කල “එල අනුභව කරමින”යි දුසක් අවුරුදු දුක්විඳ ඇවිද එල අනුභව කොට තුන් මසක් උත්සවකෙළි කෙළෙනාහ. නුඹ වහන්සේ අවුරුද්ක් දුක්විඳ මා වැනි ස්ත්‍රියක් ඇරපියා යන සේක්වේදැ?”යි කීහ.

එබස් ඇසූ රජපුරුවෝ ආසංඛවතී කුමාරිකාවන්ගේ බසෙහි බැඳි යා නොහී එක නමකට නම් දහයක් නියායෙන් සොයා නොදැක අවුරුද්දක් සොයා නම කීවත් තාපසයෝ ඒ නොවෙයි කීමෙන් අවුරුද්දක් පලාගියේය. මනුෂ්‍යයන්ට බොහෝ දුක් නිසා තාපසයන් වැළ සමුගෙණු රජපුරුවෝ තමන්ගේ නුවරට යන්ට නික්ම ආසංඛවතී නම් කුමාරිකාව උන් ප්‍රාසාදය බලා “අපගේ නුවරට යමින”යි කීහ.

අසංඛවතී කුමාරිකා කියන්නී “රජපුරුවෙහි මා කියන කථාවක් ඇසව, එක් කොකෙක් පච්චයක් මුදුනේ සැතපී ඉඳ සිතන්නේ මා උන්තෙහට ගංගාවකුත් ගොදුරකුත් සැලසී ගියේ

නම් යහපත්ව පැනුන් බි ගොදුරුත් කා විත්ත සන්නෝෂ (සිතේ සතුට) විනම් යහපතැයි සිතාගෙන උන්නේය. ශක්‍රයෝ අසුර හවනය ජයගෙන තමන් ශක්‍රහවනයට ඇවිත් සිතන්නේ මාගේ මනෝරථය (අදහස, මනදෙළ) සිද්ධවිය. කවුරුන්ගේ මනෝරථය සිද්ධ නුවුයේ දැයි පරීක්ෂා කළාහු කොකා සිතානුත් සිතිවිල්ල දැන කොකා උන් පවීතය ගාවා ගො වතුරෙන් උසවා මහා ගඟාවක් මැවීය. කොකා ගඟින් පැන්බි ගොදුරුත් කා විත්ත සනෙතාෂ කෙළේය. තිරිසන් පක්ෂියා පවා තමාගේ මනෝරථය සිද්ධවාගෙන ගියෝවේද? එසේ හෙයින් නුඹ වහන්සේත් නුඹ වහන්සේගේ මනෝරථය සිද්ධකොටගෙන ගියමැනවැ”යි කීව. “යහපතැ”යි රජපුරුවෝ ආසංඛවතී කුමාරිකාවන්ගේ බසෙහි බැඳි තමන්ගේ අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු “එකී එකී නමට සියයක් නියායෙන් බඳුව”යි කියා බන්දවාගෙන තාපසයන්ට කීවත් “ඒ නොවෙයි” කියා මේ නියායෙන් අවුරුද්දක් පළාගියේය.

රජපුරුවෝ “තමන්ගේ නුවරට යෙමි” කියා තාපසයන් වැඳ සමුගෙන නික්මුනාහු ආසංඛවතී කුමාරිකාවන් උන් ප්‍රසාදය බලා කියන්නාහු “එමිබල කුමාරිකාව, තිගේ නම් සොයා කියමි යන උත්සාහයෙන් දැන් තුන් අවුරුද්දක් පලා ගියේය. මෙදැනුරේ තිගේ බසෙහි බැඳි (වචනයෙහි පැහැදි) උන් පමණක් විනා පඤ්චකාමයෙකුත් රැඳුනු ගමනෙක් නොවෙයි, නිකම් බසින් ප්‍රයෝජන කිමිද? මාගේ ආසාවෙහි පුණීභවයක් (බලාපොරොත්තු සපුරා ගැනීමක්) නැතිවුව මාගේ නුවරට යෙමි” කීහ.

ආසංඛවතී කුමාරිකා කියන්නී “රජ්ජරුවන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ දැන් කීයේ මාගේ නමය, ඒ නම තාපසයන් වහන්සේට කියා මා කැඳවාගෙන ගිය මැනවැ”යි කියා කිව. එවිට රජ්ජරුවෝ “එසේ විනම් මුන්ගේ නම ආසංඛවතී නමැ”යි දැන තාපසයන් වහන්සේ සමීපයට ගොස් වැඳ “ස්වාමිනි, කුමාරිකාවන්ගේ නම ආසංඛවතී නමැ”යි කීයේය. තාපසයෝ “එසේය ආසංඛවතීයයි නමය උන් පාවාගෙනු යව”යි කීහ.

රජ්ජරුවෝ ආසංඛවතී කුමාරිකාවගේ ප්‍රාසාදය සමීපයට අවුත් කියන්නේ “තාපසයන් වහන්සේ නොප මට පාවාගෙනු යන්නට කීසේක. ප්‍රාසාදයෙන් බැසපියව”යි කියා පාවාගත්හ. ආසංඛවතී කුමාරිකා තාපසයන් සමීපයට ගොස් වැඳ සමුගෙනු රජ්ජරුවන් හා කැටිව නුවරට ගියහයි වදුරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට මේ ‘ආසංඛවතී ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක. වතුස්සත්‍ය දේශනාවගේ කෙළවර ඒ හිඤ්ඤන් වහන්සේ සෝවාන්වූ සේක.

“එසමයෙහි රජ්ජරුවෝ නම් මේ හිඤ්ඤුය. එසමයෙහි ආසංඛවතී නම් කුමාරිකා නම් පුරාණ දැනිය. එසමයෙහි තාපසයෝ නම් බුදුවූ මමිම ය”යි වදුළුසේක.

369. මිගාලොප ජාතිකය

තවද පඤ්චගතියෙන් (නරක, තිරිසන්, ප්‍රේත, අසුර, මනුෂ්‍ය යන ගති) විනිර්මුක්තවූ (මිදුනාවූ) තිලෝගුරු

බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි නොකීකරු ගිඤ්ජකෙණොකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක්තරා ගිඤ්ජකෙණොකුන් වහන්සේ නොකීකරුව වාසය කරණාසේක. එකල බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ ගිඤ්ජනට “සැබෑද මහණ, තා නොකීකරුව වසන්නේය?”යි වදාරා “සැබෑව ස්වාමීනි” කී කල්හි “මහණ, තෝ නොකීකරුවුයේ දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් නොකීකරුය. ඒ තාගේ නොකීකරුකම නිසා නුවණැත්තන් කීවා නොකිරීමෙන් නොකීකරුව නේරඹ වාතයට (ඉහළ අහසයෙහි පවතින එනම් දරුණු කුණාටුව) වැද බණ්ඩ බණ්ඩව (සුනු විසුණු වී ගිය) විසිර ගියේ වේදැ?”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙණොකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසඤ්චයන් වහන්සේ ගිජුලිනිණී යෝනියෙහි අපරාජට නම් ගිජුලිනිණීව බොහෝ ගිජුලිනිණීයන්ට රජව උපන්නාහ. ඒ බෝධිසඤ්චයන්ගේ මිගාලෝප නම් පුත්වූ ගිජුලිනිණී පැටවෙක් ඇත. ඔහු නොකීකරු හෙයින් බෝධිසඤ්චයෝ අවවාද කියන්නාහු “මිගාලෝප නම් වූ ගිජුකඩ පොතකය, තෙ, තාගේ, යාදිසීගනි (යම් ආකාර ගමනක්), යම්බඳුවූ ආකාශ ගමණොක් ඇද්ද;

තං, ඒ ගතිය; මේ. මටඬ නරච්චං, නුරස්නේය; තාත, පුත; අතුවිචංපතසි, ඉතා උස්වූ ආකාශයට පැනගෙයි; අහුමිං, පක්ෂීන්ට විෂයයි හරින්නාවූ අහුමිය; තාත, පුත; සෙවෙස, සෙවිනේයි; තෙ, තට; පඨවී, පෘථිවිය; තාත, පුත; වතුක්කණ්ණකෙදුරං, සිවුරැස් කෙතක (හතරැස් කුඹුරක) පරිද්දෙන්; යදු, යම්කලෙක්හි; පසසසි, දුක්නෙහි; තාත, පුත; (තෝ ඵයින) නිවන්තස්සු, වලකුව; ඉතො, මෙයින්; පරං, මත්තෙහි; මාගමා, නොයවා; අඤ්ඤෙපි, අනිකුත්; පත්ත යානං, පත්‍රයාන කොට ඇති; විහංගමා, පක්ෂිත්‍ර; වාතවෙගෙන, වාත වේගයෙන්; අක්ඛිත්තා, විසුරුවා දමන ලද්දුත්‍ර; සස්සති, සමහුමිය හා සමානවූ ආත්ම තකීනයන් ඇත්තාත්‍ර; නට්ඨා, විනාශයට පැමිණියාහ. අපජනකවූ වැඩිමාළු පියාගේ අවවාද නොකොට කෘෂ්ණ වාතය (කළු වා තලය, වේරමිත වාතයෙන් යට පවතින වාතය) ඉක්ම වේරම වාතයාගේ වසගයට පැමිණියෝයි, මිගාලෝප නම් පක්ෂිත්‍ර අවවාද ඝෂම (නොපිළිගන්නා) නොවන කල්හි ඔහුගේ පුත්‍රයෝද දුරාවෝද අනුව පවත්නාවූ යම් ගිජකඩ කෙණෙක් ඇද්ද, ඔහු සියල්ලෝම ව්‍යසනයට (විපතට) පැමිණියෝ යයි එපරිද්දෙන් යමෙක් වෘද්ධයන්ගේ (වැඩිහිටියන්ගේ) වචනය නොගිවිසිද, අනිකුත්තවූ (ඉක්මවනලද) අනුශාසනා ඇති සීමාති ක්‍රමණය (සීමාව ඉක්මවා) කොට ඇසිරෙනවාද, මිගාලෝප නම්වූ ගිජකඩ පොතකයා පරිද්දෙන් වෘද්ධානුශාසනා නොකොට බ්‍යසනප්‍රාප්ත (විපතට පත්වන්නේයයි) වන්නේය යි වදුරා මේ ‘මිගාලෝප ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

“ඵසමයෙති මිගාලෝප නමිච්ච ගිජ්ඣං පෝතකයා මේ අකීකරු හික්ඛුහුය, අපරාජට්ඨ නමි ගිජ්ඣලිහිණී රජව උපන්නෙමි ඔදුච්ච මමිම වේදුර”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

370. ශ්‍රී කාලකන්නී ජාතකය

තවද ශාන්තච්ච (තැමිපත් ගුණය) ගුණ ඇති සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි අනේපිඬු මහසිටාණන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඵ කෙසේද යත්?

අනේපිඬු මහසිටාණන් හා උන්ගේ අඹුදරුවන් හා වහල් පටන් (වහල් වැඩ කරණ අය) බැල මෙහෙකොට සිටින්නන් පටන් එක්ව නිත්‍ය ශීල වශයෙන් පන්සිල් රැක පොහොය අටසිල් රක්නාහ. මේ කථාව දුමිසභා මඬපයෙහි රැස්ව වැඩ උන් මාඵවරුන් වහන්සේ “අනේපිඬු මහසිටාණන් හා උන්ගේ පරිවාරයන් (පරිවාර ජනයා) යහපත් නියාය”යි කියා කථාකොට උන්කලට සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ඵතනට වැඩ “මහණෙනි, අනේපිඬු මහසිටාණන් තබා පෙර උත්තමයන්ගේ යහපත්ච්ච පරිවාර ඇත්තෝ වේදුර”යි වදාරා “ඵ කෙසේදුර?”යි ආරාධිත ච්ච සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වාදුළ සේකි.

ඵ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරකෙණකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ඒ නුවර සිටුව උපන්නාහ.

එසමයෙහි බෝධිසත්වයන් පටන් උන් අමුදරුවන් හා වහල්පටන් බැලුමෙහෙකොට සිටින්නන් පටන් එකසේම නිත්‍ය ශීල වශයෙන් පන්සිල් හා පොහොස අටසිල් රකිනා හෙයින් උන්ගේ පරිවාර සුවි විසින් සුවිපරිවාර (ගුණ ගරුක අය අසුරු කරන) සිටාණෝ යයි කියා මේ නමින් ප්‍රසිද්ධව ඉන්නාහ. ඒ කියන සුවිපරිවාර සිටාණෝ “මට වඩිනා කෙණකුන් ආ කල ඉන්ට උවමනව”යි කියා අස්නක් පනවා තුබුහ.

එසමයෙහි ධුතරාජ්ඣ (සතරවරම් දෙවියන්ගේ පළමුවැන්න) නම් දිව්‍යරජපුරුවන්ගේ දු වූ ශ්‍රීකාන්තාවද විරුල්හක නම් දිව්‍යරජපුරුවන්ගේ දු වූ කාලකන්නි නම් දිව්‍යස්ත්‍රියක්ද, දෙදෙනාම අනොතන්ත විලට නාන්ට ගියහ. අනොතන්ත විල වනාහී සඵඤ්ඤා නානා තොටද, පසේබුදුවරයන් වහන්සේ නානා තොටද, රහතූන් වහන්සේ නානා තොටද, තාපසවරුන් නානා තොටවල්ද, සදිව්‍යලෝකේ දෙවියන්ට වෙන වෙන තොටවල්ද දිව්‍යස්ත්‍රීන්ට නානා තොටවල්ද මේ නියායෙන් වෙන වෙනම තොටවල් ඇත්තේය.

මෙකී යන්නාවූ ශ්‍රීකාන්තාව කාලකන්නි යයි යන දිව්‍යස්ත්‍රීන් දෙන්නන් දිව්‍යස්ත්‍රීන් නානා තොටට අවුත් දෙන්නම “මම පළමුකොට බසිමි” “මම පළමුකොට බසිමි”යි කියා ඩබර

කොට ගත්තාහ. ඉන් කාලකන්නී දිව්‍යස්ත්‍රී කියන්නී “යම් මනුෂ්‍ය කෙණෙකුන්ට මාගේ අඤ්චය, එසේහෙයින් මම පළමුකොට බසිමි” කීය. ශ්‍රීකාන්තාව යන දිව්‍යස්ත්‍රී කියන්නී “මම මනුෂ්‍යකෙණෙකුන්ට පැමිණෙන ඵෙශ්චය්ඨිය මම පමුණුව වන්නෙමි, එසේ හෙයින් පළමු කොට බසින්නෙමි මමිය”යි කීව. දෙන්නම උනුන්ට කියා ගිවිස්වාගත නොහී සතරවරන් දෙවියන් ලගටගොසින් “අපගෙන් උතුම් කවුරුදැ?”යි කියා විචාරා ගණුමිහයි කියා සතරවරන් දෙවියන් ලගට ගොස් එපවත් කීහ. ධුතරාජ්ච විරුළුතක දෙදෙන අපගේ දරුවන් නුගුණ නොකියමිහයි කීහ. විරුපක්ඛ වෛශ්‍රවන දෙදෙන අප හා සරි දෙවියන්ගේ දරුවන්ගේ ගුණ නුගුණ නොකියමිහයි කියා “අපගේ ස්වාමීන් කරා යව”යි කීහ.

එකියන දිව්‍යස්ත්‍රීන් දෙදෙනාත් ශක්‍රයන් ලගට ගොස් එපවත් කීහ. ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “දෙවියෝ දෙදෙන මාගේ කටයුත්තෙහි සිටිනා දෙවියෝය, උන් දෙන්නාගෙන් එක්කෙනෙක් වඩිති කීම නම් කටයුතු නොවෙ”යි කියා කියන්නාහු “සුච්චරිචාර සිටාණන්ගේ නොයිඳුල් අස්නෙක් ඇත, ඒ අස්න උන්ට කියා පළමුකොට අස්න ලත් කෙනෙක් උතුමැ”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා කාලකන්නී පළමුකොට නිල්පිළි ඇඳ නිල් ආභරණ ලා ගෙන සිටාණන්ගේ ගෙයි වැද සිටියාහ. සිටාණෝ අඳ දැක ප්‍රියව කියන්නාහු “හී වනාහී කළුපැයක් හා කළු ආභරණ හා කළු පිළි ඇඳගෙන අප්‍රියකරුව සිගනීය. හී වනාහී කාගේ දරුකෙණෙක්දැ?”යි විචාළාහ.

ඒවිට ඒ කාලකන්නි කියන්නී “මම විරුද්ධතා නම් දිව්‍යරජ්ජරුවන්ගේ දු වූ කාලකන්නි නම් ඇති, කාලකන්නි යයි කියන්නේ මටය, එසේ හෙයින් නුඹ වහන්සේගේ නොයිදුල් අස්නේ (වෙන කෙනෙක් නිදු නොගත් යහනක) රැයක් මා ලගින්ට අවකාස අලමැනවැ”යි කීව. එකියන්නා ඒවිට සිටාණෝ කියන්නේ “තොපගේ ගුණ කියව”යි කීහ. කාලකන්නි තමාගේ ගුණ කියන්නී “සිටාණන් වහන්ස, යම් කෙනෙක් කෙලෙහිගුණ නොදනිද්ද, පව්ටුවූ වාසය ඇද්ද, කළගුණ නොපායිද්ද, මිත්‍ර දේහිද, ලාමක වූ වාසය ඇද්ද, කා කෙරෙන් දයාවක් නැද්ද, කේලම් කියන්ට දනිද්ද, තද මසුරු වූ බස් කියද්ද, නුවණ නැතිව මෝහව (මෝඩකමින්) දවසරිද්ද, අනුන්ගේ සම්පතෙහි ඊර්ශ්‍යාමාත්ශයයි (නුරස්සනා ගතිය හා මසුරුකම) ලෝහී සිත් සිතද්ද, මෙසේ වුවන් කෙරේ මාගේ වාසය”යි කීහ.

ඒවිට සිටාණෝ කියන්නානු “එසේ වී නම් මෙනෙහි තිබා මේනුවරත් ඉන්ට බැරිය”යි කීහ. ඒවිට කාලකන්නින් කියන්නී “මා ඇවිමිකරණ මනුෂ්‍යයන්ගේ ගුණ නුඹවහන්සේට නැත. එසේහෙයින් නුඹ වහන්සේට මාගෙන් ප්‍රයෝජනද කාරිය නැත”යි කියා කාලකන්නි අන්තර්ගත වූවාහ.

ඒ වෙලෙහි ශ්‍රීකාන්තාව රන්වන් ආහරණ පැළඳ රන්වන් වස්ත්‍රයක් ඇඳ රන්වන්වූ ශරීරශෝභාවෙන් එකාලෝක කෙරෙමින් රන්පිඬුමට බඳවූ පාදයුග්මයක් (පාද දෙක) ඇතිව සිටාණන්ගේ දෙර සිටියාහ. සිටාණෝත් ශ්‍රීකාන්තාව දැක

“මෙසේවූ ශ්‍රී සමුර්ධියකින් සියළු දිග එකාලෝක කෙරෙමින් ඇවිත් සිටියාවූ තොපි කාගේ දරුකෙණොක්දැ”යි විචාළාහ.

එවිට දිව්‍යස්ත්‍රී කියන්නී “ධ්‍රතරාජ්ඨ නම් දිව්‍යරජ්ජරුවන්ගේ දූ වූ ශ්‍රීකාන්තාවයයි කියන්නේත් මටය, ලක්ෂ්මියයි කියන්නේත් මටමය, පොළොව සමාන නුවණ ඇති හෙයින් හූර්පඤ්ඤ (මහත් නුවණක් ඇති නිසා) යයි කියන්නේත් මටමය, නුඹ වහන්සේගේ යාන එක දුවසකට මා ලගින්ට අවසර දුනමැනව”යි කීහ. එවිට සිටාණෝ කියන්නාහු “තොපට යාන දෙන්ට තොපගේ ආචාර සීලයද තොප වසන වාසයද මට කිවමැනව. තොපගේ ශීලව්‍රත (සිල් රැකීම) සමාධිය කා කෙරහි පිහිටාද? ඒ මට නොදැනෙයි, මට කිවමැනවැ”යි කීහ.

එබස් ඇසූ ශ්‍රීකාන්තාතොම “එඹා සිටාණෙනි, යම් සත්වයෙක් තෙම ශීත පීඩාවද, උෂ්ණ පීඩාවද, අවු සුළගින් වන ආයාසයද (හිරිහැරය), මැසි මදුරුවන් හා සර්පාදීන්ගෙන් වන උපද්‍රවයද, සාපිපාසාදීන් (බඩගින්නෙන් හා පිපාසයෙන්) වන්නාවූ උපද්‍රවයද යන සියල්ල තෘණලවයක් (තණපතක්) කොටත් නොසිතා රැ දුවල් සියලු කාරියෙහි නියුක්තව ඒ ඒ කාලයට පැමිණ කෘෂිවණීක් (ගොවිතැන හා වෙළඳුම) ආදී කම්මාන්ත හා දුනසීලාදීවූ ඒ ඒ ක්‍රියාවන් නොනසාද, එබඳුවූ සත්වතෙම මට අතිශයින් ප්‍රිය වන්නේ ඔහු කෙරෙහිම ඇලි වාසය කෙරෙමි”යි “තවද සිටාණෙනි, යම් සත්වයෙක් ක්‍රෝධී නොවේද, බොහෝ මිත්‍රයන් ඇත්තේද,

තනාගිඳු, සීලාචාරයෙන් යුක්තඳු, ශබ්ද ප්‍රවාහනියක් (කපටි පැවැත්මක්) නැතිව සාප්පු කායවාක් සුවරිත සමාචාර (සහපත් හැසිරීම) ඇත්තේද, සංග්‍රහසීමිඳු, ප්‍රියවූ මටසිඵටුව (සරල වූ ලිහිල් වූ) වචනයන් ඇත්තේද, මහන්තභවයට පැමිණියෙන් සියල්ලවුන්ට යටභව පවතීද, සමුද්‍රය බලන්නාවූ සභවයන්ට යම්සේ රලපතර බොහෝව පෙණේද එපරිද්දෙන් යටොක්තවූ ගුණ ඇති පුරුෂයා කෙරෙහිම වාසය කෙරෙමි”යි “තවද යම් සභවයෙක් මිත්‍රයන් කෙරෙහිද ජාතිගෝත්‍රාදී ශ්‍රේෂ්ඨයන් (කුලගොත් ආදියෙන් උසස්) කෙරෙහිද සදාශබ්දවන් කෙරෙහිද වැඩෙහි හැසිරෙන්නාවූන් කෙරෙහිද අවැඩෙහි නොහැසිරෙන්නවූන් කෙරෙහිද සම්මුඛ (ප්‍රභ සිටියදීන්) පරාර්මුඛ (බැහැරක සිටියදීන්) දෙකි සංග්‍රහ කිරීමම සොනාකොට ඇත්තේද, කිසිකලෙකත් පරුෂවචනයන් නොකියාද, එබඳු ගුණ ඇති සභවතෙම මළේ නමුත් ජීවත්ව ඉඳිනා නමුත් මම ඔහු අයිතියෙමි. යම් නුවණමද සභවයෙක් මෙබඳු ගුණයන් අතුරෙන් එක්තරා ගුණයක් ලැබ ශ්‍රී මට වසගවයි සිතා ප්‍රමාද වශයෙන් පැමිණියාවූ ගුණය නසාද, එබඳු පුද්ගලයා වැසිකිලියක් මෙන් දුරින් දුරුකෙරෙමි. සභවතෙමේම තමාගේ යහපත් ගුණයෙන් ශ්‍රියා (වාසනාව) තමාට පමුණුවා ගන්නේය. තමාගේ නුගුණයෙන්ම කාලකන්නියත් පමුණුවා ගන්නේය. එසේහෙයින් ශ්‍රීකාන්තාවය කාලකන්නිය යන දෙක එක්කෙනෙක් එක්කෙනෙකුන්ට පමුණුවනකෙණෙක් නැත, තමන් තමන්ගේ ගුණ නුගුණ වශයෙන් තම තමන් කරා පමුණුවා ගන්නාහ”යි මෙසේ

ශ්‍රීකාන්තා තමාගේ ගුණකීම වශයෙන් සිටාණන්ට ධර්මදේශනා කළාය.

මෙසේ මහබෝසතානෝ ශ්‍රීකාන්තාවගේ බසට පැහැද “මේ කිසිකෙණෙකුන්ගේ ප්‍රයෝජන විඳීමෙන් ඉඳුල්නොවූ ආසනය හා යාන නොපට සුදුසු යයි අභිප්‍රාය (සිතේ හැටියට) සැටියේ සැතපෙව”යි කීය. ශ්‍රීකාන්තාවත් සිටාණන්ගෙයි එදවස් රූ වැස අළුයම් වෙලෙහි නික්ම තව්නිසා දිව්‍යලෝකයට ගොස් අනෝතත්තවිල පළමුව ජලස්නානය කළාහ. එතැන් පටන් ලෝකයෙහි ශ්‍රියාවන් ව්‍යාවහාර පළවූයේය. බුදුරජානන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනු හැර වදාරා ‘ශ්‍රී කාලකන්ති’ ජාතකය නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි ශ්‍රී කාන්තාව නම් දැන් මේ උත්පලවර්ණාණා මහා ස්ථවිරිය. එසමයෙහි සුවිපරිවාර සිටාණෝ නම් ලොච්ඡුරා බුදුවූ මම්මය”යි වාදාළ සේක.

371. බිළාල ජාතකය

තවද අනන්ත වූ කරුණා (කෙළවරක් නැති ගුණ) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක් ස්ත්‍රියක් නිසා උකටළී වූ හිඤ්ඤකෙණෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

ස්ත්‍රියක් නිසා උකටළී වූ හිඤ්ඤ කෙණෙකුන් වහන්සේ ගෙනු ගොසින් සඵලයන් වහන්සේට දක්වන්නා “සැබෑද මහණ, තා

ස්ත්‍රියක් නිසා උකටළි වූයේදැ?”යි විචාල කල්හි “සැබෑව ස්වාමීන් වහන්ස, මා ස්ත්‍රියක් නිසා උකටළි වූයේය”යි කීහ. සඵඥයන් වහන්සේ “එඔල මහණ, ස්ත්‍රියක් නිසා උකටළිවීම දේෂය (දෙසක්, වරදක්) ස්ත්‍රී බොහෝ මායමින් පුරුෂයන් ලබාගෙන දුක් පමුණුවන්නාහ. යම්සේ බැලලකු කුකුළා ලබාගන්නට කළ උත්සාහය මෙනැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යන්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජපුරුකෙනුකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ වනාන්තරයෙහි බොහෝ කුකුළන් පිරිවරා වාසය කරන්නාහ. එසමයෙහි එතනට නුදුරු වූ ස්ථානයක බැලලක් වාසය කරන්නීය. ඕ තොමෝ බෝධිසත්වයන්ගේ බොහෝ කුකුළන් දවස්පතා කා බෝධිසත්වයන් අල්වාගන්නට බොහෝ උත්සාහ කරන්නී මෙසේ සිතුවාය. “මේ කියන කුකුළා මා විසින් කන්ට අල්වා ගත නොහැක්ක, කුකුළාට භාය්භාව ඉඳිනා නියායෙන් (බිරිඳක් වන බවට) සලස්වා ගනොත් කෑ ඇකැ”යි සිතා කුකුළන් වාසය කරන්නාවූ ගස සමීපයට ගොස් කියන්නී “ඝණු පියාපත් ඇති, රත්වූ කරමලක් ඇති, ආකාශයෙන් ගමන් යන්නා වූ පක්ෂිපයානෙහි, මම තොපට බිරිඳුව වාසය කෙරෙමි” කීව. කුකුළානෝ “මෑ කියන්නේ වචාවෙකැ (බොරුවක් බව)”යි සිතා කියන්නාහු “තොපි සිව්පාවෝය, අපි පක්ෂිය, එසේ හෙයින් අපගේ වංශයෙන්ම අපට බිරිඳු

වෙනොත් විනා තොපගෙන් අපට බිරිඳුව ඉන්ට කාරණා නොවෙ”යි බෝධිසත්වයෝ කීහ. එවිට බැලල කියන්නී “එසේ නොකිව මැනව, මම නුඹ වහන්සේට මිදී මෙහෙවර (සියළු වැඩපල) කෙරෙමි. එසේ නොඅදහන සේක් වී නම් මේ බරණැස් නුවර වාසින් දන්නා නියායෙන් නුඹ වහන්සේට මිදී මෙහෙවර කරණ නියාව කියා සලස්වා ගත මැනව”යි කිව. බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “නී විසින් මාගේ බොහෝ කුකුළන් කා මාත් කන්ට කරණ උත්සාහ විනා මට මිදී මෙවෙහර කෙරෙමියි සිතන උත්සාහයෙක් නොවෙයි, අප පසුපසින් හෙයින් අපගෙන් පසුපසින් තොප සිව්පාවන් හෙයින් තොපගෙන් සිව්පාවකු විනා කාරණා නොවෙයි” බෝධිසත්වයෝ කීහ. සච්ඡෙයන් වහන්සේ “එඹල මහණ, ඒ කුකුළා ඒ බැලල කෙරෙහි ආසාවෙන් අඳ හා එක්වී නම් ජීවිතඝ්ණය වන්නේය. එමෙන් යම් සත්ව කෙනෙක් ස්ත්‍රී වසගවූ නම් ජීවිතඝ්ණයට පමුණු වන්නාහ. ස්ත්‍රී වසග නොවූ නම් බැලලගෙන් කුකුළා ගැලවුනා මෙන්”යි වදාරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට මේ ‘බිළාල ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක. වතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර උකටළී හිඤ්ඤන් වහන්සේ සෝවාන් වූසේක.

“එසමයෙහි කුකුළුව උපන්නෙමි බුදුවූ මමීමය”යි වදාළ සේක.

372. ධර්මිවජ ජාතිකය

නවද සියලු සත්කාරයට භාජනවූ සච්ඡෙයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි වඤ්ඤාප්‍රයෝග

(අනුන් රවටන ප්‍රයෝගකාරී) දන්නා හිඤ්ඤානෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යන්?

එක් වස්සුචාප්‍රයෝග දන්නා හිඤ්ඤානෙකුන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට දැක්වූසේක. සඵලයන් වහන්සේ “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මේ මහණ වස්සුචාප්‍රයෝගයෙන් දවස් ඇරියේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජජය කරණ සමයෙහි බෝධිසඤ්චයන් වහන්සේ මුදු මධ්‍යයේ එක් දිවයිනක (දූපතක) පක්ෂි කුලයක ඉපිදු බොහෝ පක්ෂීන් පිරිවරා වාසය කරණසේක. එසමයෙහි වෙලදු පන්සියයක් නැව් නැගී ගියාහ. එක් කපුටුවෙක් ඒ දිවයිනට ගොස් ඒ පක්ෂීන්ගේ බිජුවට කන්ට සිතා අවසරයක් නොලැබ “උපායෙක් කෙරෙමි” සිතා එක් පයක් උඩ ඔසවා එක් පසකින් සිට උඩ බලා කට දුල්වාගෙණ සිටියේය. පක්ෂි එතනට අවුත් “මේ කීමෙක්ද තොපි කරන්නේ?”යි විචාළාහ. කපුටු කියන්නේ “මාගේ ගුණානුභාවයෙන් පොළොව මා ධරාගත නොහෙයි (පොළොවට මා උසුලාගෙන සිටිය නොහැක). එසේ හෙයින් එක පයකින් සිට වාසු අනුභව කෙරෙමි”යි කීය. එවිට පක්ෂීහු “මේ පක්ෂියාගේ තපසක් යහපත් නියාය”යි සමාධිව (පැහැදී) ගොදුරු කන්ට යන්නාහු ඒ කපුටුවා තමන්ගේ බිජුවට පාවාදී (පවරාදී) යන්නාහ.

කපුටුවා පකෂීන් පලායන්නා බඩ ගන්නා විවර (අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට) බිජුවට තලා කා සිටින්නේය. මේ නියායෙන් කල්යාමෙන් බිජුවට අඩුවේගණ යන්නා මේ කපුටුවා යහපත් ගුණ ඇත්තේය, මොහු විසින් වන භයෙක් දෙ හෝ යි සැකවුවාහු බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “මේ කා විසිනුත් වන භයෙක් නොවෙයි, මේ කපුටුවා විසින් මේ භය උපදුනේය”යි එක් දවසක් පකෂීන් ගොදුරු කන්ට යාදී සැඟවී උන්නාහ. කපුටුවාත් පකෂී පලායන්නාම බිජුවට කන්ට වන.

බෝධිසත්වයෝත් බලා සැඟවී ඉඳ පකෂීන් එන්නා මෙපවත් කීහ. පකෂී එක්ව කපුටුවාට ටොකු ඇන මැරූහ. එවිට බෝධිසත්වයෝත් “එමිබා වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නවුන්ගේ ගුණ නුගුණ පරීක්ෂා කොට විනා විශ්වාස නොකට යුත්තේය. ධර්මධරයෙමි, පකෂීව ඉපිදත් මෙසේවූ දෙයක් කළෝ වේදැ?”යි ධර්මදේශනා කොට ‘ධර්මිවජ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඒ කපුටුවා නමි වඤ්චා සහගත ප්‍රයෝග දන්නා හික්ෂුහුය, පකෂීන්ට රජව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම වේදැ”යි වදාළ සේක.

373. නන්දියමාග ජාතකය

තවද පරාවාද මඳීන (අනුන්ගේ වැරදි මත මැඩ පැවැත්වූ) කළාවූ සඵඤායන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි දෙමව්පියන්ට උපස්ථාන කරන්නාවූ හික්ෂුකෙණොකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හිඤ්ඤාකෙණ්ඩියාණයක් වහන්සේ දෙමව්පියන්ට සිගා ලද්දවූ ආහාරයන්දී සමහර දවස් සුන්බස (නිරාහාරව) ඉඳිනසේක. සැදැහැත්තන් දුන් කඩපොල්ලත් (රෙඳි කැබැල්ල) දී මෙසේ නිරන්තරයෙන් දුක්ගෙණ දෙමව්පියන් රකිනාසේක. හිඤ්ඤා වහන්සේ “මේ මහණ සැදැහැ ඇත්තන්ගෙන් දුන් ආහාරයද වස්තුවද ගිහිනට දී ගිහින පරිහරණය කරන්නේය”යි සඵලයන් වහන්සේට පැසේක. සඵලයන් වහන්සේ “සැබෑද මහණ, තා ගිහින පරිහරණය (ගිහි අය පෝෂණය කරන බව) කරන්නේය?”යි විචාරා වදාළසේක. “සැබෑව ස්වාමීනි, මාගේ දෙමව්පියන් දෙදෙනා පරිහරණය කරන්නේය”යි කීසේක. සඵලයන් වහන්සේ “මේ හිඤ්ඤා තබා පෙර උත්තමයෝ දෙමව්පියන් පරිහරණය කළානුය”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස සාකේත නම් නුවර කොසොල් රජපුරුවන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ මුවව ඉපිද වාසය කරන්නාහ. ඒ මුව රජපුරුවන්ට නම් තබන්නාහු “නජ්ජිය මුව රජපුරුවෝය”යි නම් තැබූහ.

එසමයෙහි කෝසල රජපුරුවෝ මුව මාංශයෙහි ඉතා ගිජුව (මුව මසට කැඳරව) ඇම දවස් මුව දඩෙහි ලොල්ව (මුවන් මැරීමට ගිජුව) ඇවිදිනාහ. මනුෂ්‍යයෝ ගොවිතැන් බත්

කරන්ට අවසරයක් නොලබමින් යි මුළු රැලක් ගෙනවිත් උයනේ ඒවෝ නම් ගොවිතැන් බත් කරන්ට අවසර ලබන්නමෝ වේදැ යි කියා එක් බැඳ්දක් වටලා දුණ්ඩු පත්තේ ගසා (දඩු කැලි වලින් ශබ්ද නංවා මුවන් බිය වද්ද) මුවන් රැලක් එක්කොට ගෙනු ගොස් බනන්නාහු නෂ්ටය නම් මුව රජ්ජුරුවෝත් මුවරැල එක්ව දෙමව්පියන් දෙදෙනා මේ බැඳ්දේ සඟවා මුව රැල හා කැට්වම සාකේන නුවරට ගියේය. මුවරැල ගෙනු ගොස් අඤ්ජන නම් වනයෙහි ලා වට රැකවල් ලවා කෝසල රජ්ජුරුවන්ට ගොස් කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, මුවරැලක් ගෙනුවත් අඤ්ජන නම් වනයෙහි ලා වට රැකවල්ලා ආමිහ. නුඹවහන්සේ ට අභිප්‍රායක් කළ මැනවැ”යි රජ්ජුරුවන්ට වැඳ සමුගෙනු තම තමන්ගේ ගම්වලට ගියාහ. රජ්ජුරුවෝත් එතැන් පටන් දවස මුවකු බැගින් මිනිසුන් යවා මරවා ගෙන්වා අනුභව කරන්නාහ. එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයෙක් සාකේන නුවරට එන්නේය. බෝධිසත්වයන්ගේ දෙමව්පියෝත් තමන් සැඟවී උන් වලින් එළිබැස (කැලෑවෙන් එළියට අවුත්) මග අසා සිටියාහු බමුණා දැක “කොයි යන්නේදැ?”යි විචාරා “සාකේන නුවරට යෙමි” කී කල්හි “එසේවිනම් අපගේ දරුවාන කෙණෙක් සාකේන නුවර වසන්නාහ. යම් උත්සාහයෙක සැඟවී අප ඇස පෙනෙන්නට කියව”යි කියා “ඒ නෂ්ටය නම් මුව රජ්ජුරුවන්ට කියව”යි කියා යැවුහ.

ඒ බ්‍රාහ්මණයාත් අඤ්ජන නම් වනයට අවුත් මුවන් දැක “දෙමව්පියන් රකින්නාවූ නෂ්ටය නම්වූ මුව රජ්ජුරුවෝ නම්

කවුරුදැ?”යි විචාළාහ. “මමය”යි කී කල්හි මුව රජ්ජුරුවන්ගේ දෙමව්පියන් කියා යවූ සරූප (පණිවිඩය) කීහ. මුව රජ්ජුරුවෝත් අසා රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ වනයේ තණ පැන් කා රජ්ජුරුවන් වහන්සේට නොකියාම යාම කටයුතු නොවෙයි. යම් දුවසක රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මුවන් මරන්ට ආ සේක් නම් උන් වහන්සේගේ ඊශ්ඨිපටයට සිට (ඉදිරිපිටදී) මාගේ ජීවිත දුනයක් ඉල්වා ගෙන මුවන් ජීවිත දුනයත් ඉල්වා ඇරගෙන යෙමි, බමුණා අස්වසා යවා සිටියේය.

නොබෝ දුවසකින් රජ්ජුරුවෝ මුව දඩයමට අවුත් මුවන් දැක දුටුවිට හීය ලා (ඊතලය මානා සිටීම) සිටියාහ. මුවෝ මරණ හයින් තැනිගෙන දිවගත්හ. බෝධිසත්වයෝ රජ්ජුරුවන්ගේ හී පස්සට හමුව (රජුට පිටුපසින්) ගොස් සිටියාහ. රජ්ජුරුවෝත් බෝධිසත්වයන් දැක අනඝී වූ රූපය බලා (මුවාගේ අගනා රූපය දැක) විදගතනොහී සිටියාහ. එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මහරජ, ඇයි මා නොවිද සිටිනා මා තෙල සැරයෙන් විදපියව, මම තොප කෙරේ කණස්සල්ලක් (අමනාපයක්) නැත්තෙමි. මෙහි කෙරෙමි, මා විද පියව”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “මම විදින්නට සිතින් නමුත් මා අතින් සැරය නොහැරෙන්නේමය. මාගේ සැරය තොපගේ ගුණ දන, මම තොපගේ ගුණ නොදන්නෙමි” කීහ.

එවිට බෝධිසත්වයෝ “එසේවිනම් මට අනය දුනය දෙව”යි කියා අනය දුනය ඉල්වාගෙන තමන් වහන්සේගේ මුවන්ටත්

ජීවිත දුනය ඇරගෙනා සෙසු සිවුපාවන්ටත් අහස දුනය
 ඉල්වාගෙනා පසින්ටත් අහස ඉල්වාගෙනා දියෙහි වසන්නාවූ
 සියලු මවිජයන්ටත් (මසුන්ට) අහස දුනය ඉල්වාගෙනා
 රජ්ජුරුවන්ට අවවාද කොට රජ්ජුරුවන්ට ඔණා කියන්නාහු
 දන්දීමය, සිල්ලරඤා කිරීමය, වස්තු පරිත්‍යාගය කිරීමය, සාප්‍රච
 අවංකවීමය, මාදුච්චමය, තප්පය (තපස), ක්‍රෝධ නොකිරීමය,
 හිංසා ජීවා නොකිරීමය, ඤාණ්ණිය යි යන ඉවසීමය,
 රාජධර්මමයට විරුද්ධව නොකිරීමය. දුසරාජ ධර්මයට (දුනය,
 ශීලය, පරිත්‍යාගය, ඇඳෙනැති බව, මැඳහත් බව, සිල්වත් බව,
 ක්‍රෝධ නොකරීම, අවිහිංසාව, ඉවසීම, අවිරුද්ද්භාවය යන ධර්ම
 දුහය) අකෝප්‍යව (විරුද්ධ නොවී) රාජ්‍යය කරව”යි
 රජ්ජුරුවන්ට අවවාද කියා රජ්ජුරුවන් වනයෙහි කීප දවසක්
 රඳු තමන්ගේ දෙමව්පියන් වසන්නාවූ වනයට ගියාහ”යි වදුරා
 “එමිබා මහණෙනි, ඒ නන්දිය මුච්ච රජ්ජුරුවෝ නම් තමන්
 දෙමවුපියන් රක්නාවූ කුසලානුභාවයෙන් තුමුන් අහස දුනය
 ලැබ මුච්චන් ඇතුලුවූ බොහෝ ප්‍රාණීන් මරණින් ගලවා
 රජ්ජුරුවනුත් ධර්මයෙහි යෙදුවෝ වේදු”යි වදුරා චතුස්සත්‍යය
 ප්‍රකාශකොට ‘නන්දියමාග ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.
 චතුස්සත්‍ය දේශනාවගේ කෙළවර මාතූපෝසක (මව
 පෝෂණය කළ) හිඤ්ඤන් වහන්සේ සෝවාන් වූ සේක.

“එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයා නම් ශාරිපුත්ත ස්ථවිරය,
 කෝසල රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය, නන්දිය මුච්ච
 රජ්ජුරුවන්ගේ පියාණෝ නම් සුද්ධෝදන මහරජ්ජුරුවෝ ය,
 මණ්ණියෝ නම් මහාමයා දේවිය බොහෝ ප්‍රාණීන්ට අහස ඇර

උන්නාවු නන්දිය මුව රජ්ජුරුවෝ නම් ලොවුතුරා බුදුව මමිම
ය”යි වදාළසේක.

374. කරපන්න ජාතිකය

තවද සාගරයක්සේ ගැඹුරුව ගුණ ඇති ත්‍රේලෝකය
තිලකවු (තුන්ලොවට තිලකයක් බඳු) සඵලයන් වහන්සේ
ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ස්ත්‍රියක් නිසා
උකට්ඨවු (නොසංසුන් වු) හිඤ්ඤ කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා
මේ ජාතිකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් ස්ත්‍රියක් කෙරේ උකට්ඨවු හිඤ්ඤ කෙනෙකුන් වහන්සේ
සඵලයන් වහන්සේට දැක්වූසේක. සඵලයන් වහන්සේ
වදාරණසේක් “දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් තෝ ස්ත්‍රියක් නිසා
ජීවිත විනාශයට පැමිණ උත්තමයන් කී කාරණය ගිවිස
ප්‍රාණය ලද්දේ වේදැ (උතුමන්ගේ උපදෙස් පිළිගෙන දිවි
රැකගත් බව)”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වු
සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම්
රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන්
වහන්සේ දෙදෙව්ලොව දෙවියන්ට නායකවු ශක්‍රදේවේඤ්ච
උපන්සේක. එසමයෙහි දිව්‍ය නාගරාජයෙක් ගොදුරු කන්ට
යයි රජ්ජුරුවන්ගේ උයනේ ඇවිදිනේය. ඒ නාගරාජයා කුඩා

කොල්ලෝ දැක වටකොට ගෙන කැටමුගුරු ආදියෙන් තලන්ට වන්නාහ. රජපුරුවෝත් ඒ වේලාවට උසනට ආවාහු “මේ කීමෙක්දැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “නඟා නොමරව”යි මැරිය නොදී ගළවාපිහ.

නාගරාජයාත් තමාගේ නාගභවනයට ගොස් “රජපුරුවන් නිසා මාගේ ජීවිතය රැකුනේය”යි සතුටුව එද රැම බොහෝ සමීපතත් ඇරගෙන නාගමාණුවිකාවත් කැඳවාගෙන අවුත් රජපුරුවන් දැක “රජපුරුවන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ නිසා මාගේ ප්‍රාණය රැකුනේය. මෙවක් පටන් නුඹවහන්සේත් මාත් මිත්‍රව වාසය කරන්නට උවමැනවැ”යි මිත්‍රකමෙහි පිහිටා නුඹ වහන්සේට ආරක්ෂාවට සිටින්නයි නාගමාණුවිකාවත් පාවාදී “මෝ ඉඳින් නුඹවහන්සේට නොපෙනී ගිය නමුත් ගිය ස්ථානය දකිනා පිණිස කියා ගත මැනව”යි දිව්‍ය මන්ත්‍රයකුත් උගන්වා නාරජ තමාගේ නාගභවනයට ගියේය.

රජපුරුවෝත් එක් දවසක් නාගමාණුවිකාවත් හා අන්තඃපුරයත් ඇරගෙන මගුල් උසනට දිය කෙළින්ට ගියහ. නාගමාණුවිකාවත් දියබරණකු (දිය බරියෙකු හෙවත් දිය නයෙකු) දැක ඔහු හා කැටුව සංවාසයෙහි යෙදෙන අභිප්‍රාය (අදහස ඇතිව) ඇතිව වේශය හැර නාගවේශය මවා දියබරියා හා කැටුව ලොකාස්වාද රතියෙහි (කාම සේවනය) යෙදුනාය. රජපුරුවෝත් නාගමාණුවිකාව නොදැක “කොයි ගියා දේ හෝ”යි පරීක්ෂාකොට දියබරියා හා සමග ලෝකස්වාදරතියේ යෙදෙන නියාව දැක “මෙයින් මතු

මෙසේවූ නොකටයුත්තක් නොකරව”යි උනපත්තෙන් පාර කීපයක් ගැසූහ. නාගමාණුවිකාව කීපී තමාගේ නාගභවනයටම ගියාහ. නාගරජ්ජරුවෝත් “ඇයි තී ආයේ කුමක් නිසාදැ?”යි විචාළේය. නාගමාණුවිකා කියන්නී “නුඹ වහන්සේ මා රජ්ජරුවන්ට ආරක්ෂාවට සිටුවාලා ආ පමණක් විනා රජ්ජරුවෝ තමන් හා ලෝකාස්වාදුරතියෙහි යෙදෙන ලෙස අත ඇල්ලූහ. මම ඊට මැලිවිමි, ඊට මා පිට පාර කීපයක් ගැසූහ. එසේ හෙයින් මම ආමි” කීව. නාගරජ්ජරුවෝත් “මෑ කියන්නේ ඇත්තමය”යි කීපී නාගමාණුවකයන් සතරදෙනෙකු කැඳවා “තොපි සතරදෙනා ගොස් තොපගේ නාසයෙහි විෂධුමයෙන් දවා හස්මකරව (අලු කිරීම)”යි කියා යැවීය.

ඒ නාගමාණුවකයෝ සතරදෙනත් “යහපතැ”යි කියා ගොස් රජ්ජරුවන්ගේ රජගෙට වන්න. රජ්ජරුවෝත් ඒ වේලාවට පිඩිදු අගමෙහෙසුන් බිසවුන් හා කථා කරන්නාහු “සොදුර, නාගමාණුවිකාව මගුල් පොකුනේදී දියබරණු හා සමග ලෝකාස්වාදුරතියේ යෙදෙන්නා දැක උණුපත්තෙන් පාර කීපයක් ගැසීම්. නාලොවට පලා ගියාහ. ඕ ගොස් නාගරජ්ජරුවන්ට බොහෝ නුගුණ කියා මාගේ මිත්‍රධර්මය බිඳවන්නීය. කුමක් වනු බවත් නොදනිමි. බොහෝ විකේෂපය (ඉතා කළකිරුණු)”යි බිසවුන්ට කීහ. නාගමාණුවකයෝත් බිසවුන් හා කරණු කථාව අසා “නිරපරාධවූ රජ්ජරුවන් නසන්ට කාරණා නොවෙ”යි කියා නාගභවනයට ගොස් නාගරජ්ජරුවන්ට එපවත් කීහ. නාගරජ්ජරුවෝත් එපවත් අසා “නිරපරාධවූ රජ්ජරුවන් වහන්සේට මා කළේ අපරාධය”යි

රජ්ජරුවන් වහන්සේ කරා ගොස් කලාවූ අපරාධය ඝෂමාකරවාගන්ට උවමනෙවයි රජ්ජරුවන් කරා ගොස් “මා විසින් අපරික්ෂිතව (සොයා නොබලා) නුඹවහන්සේට අපරාධයක් කරණුලද, ඒ මා කලාවූ අපරාධයට අපාද ද්විපාද වතුෂ්පාදදීන් හා කිහිඹු කුනුඹු මැසි ආදී සියල්ලන් කී යම් වචනයක් ඇත්නම් ඒ සියල්ල දැනෙයි. එසේවූ මන්ත්‍රයෙක මා තොපට උගන්වන්නේය. මේ මන්ත්‍රය කිසිකෙනෙකුන්ට නූගන්වව, යම් කෙනෙකුන් ඉගැන්වූ නම් තොපි ගිනිවැද (තමන්ම ගිනි ගනී) යව”යි රජ්ජරුවන්ට මන්ත්‍රය උගන්වා නාරජ්ජරුවෝ තමන්ගේ නාගභවනයට ගියාහ.

එක් දවසක් රජ්ජරුවෝ රන්මණ්ඩයයේ මී හා කැවුම් (රණින් නිමවූ මණ්ඩපයෙහි මී පැණි හා කැවිලි) මේ නිමවන කල්හි (වළඳන කල්හි) මී බිඳුවකුත් කැවුම් පොඩියකුත් බිම වැටෙන, කුඹුවෙක් ඒ දැක තමාගේ සෙසු කුඹුවන්ට කියන්නේ “රජගෙයි මී කල කීපයක් හා කැවුම් සැල කීපයක් බිඳී ගියේය. තොපි වහා එකව”යි කුඹුවන් එක්කොට ඇවිදිනේය. රජ්ජරුවෝත් කුඹුවන් කරන්නාවූ ක්‍රියාව දැක සිනා පහළ කළහ. බිසව “රජ්ජරුවන් වහන්සේ සිනා පහළ කරන්නට කාරණා කිමිදැ?”යි කියා සැකවූහ. එක් දවසක් රජ්ජරුවෝ ඉස් සෝධා නහා උන්නාහ. මැස්සන් තමාගේ මැස්සකුට කියන්නී “තොප හා මා ලෝකාස්වාදරනියෙහි යෙදුන මනව”යි කීහ. මැසි කියන්නේ “රජ්ජරුවන් වහන්සේ ඉස්සෝධා නහා සුවඳ විලවුන් ගන්නාසේක. ඉන් බිමනුනු දෙයක ඇවිත් දැවටී රජ්ජරුවන් වහන්සේගේ පිට මධ්‍යයෙහි

ලෝකාස්වාදරතියෙහි යෙදෙමින්”යි කීහ. රජපුරවෝත් ඒ මැසි කී කථාව අසා සිනා පහළ කළහ. බිසවු ඒ දැක සැකවූහ.

එක් දවසක් රජපුරවෝ මේ නිවමන්ට උන්නාහ. බිසවු රජපුරවන්ට බත් වැඩූහ. ඒ රන්තලියේ බතින් බත් උලක් (බත් ඇටයක්) බිම වැටින, කුඹුවෙක් ඒ බත් උල දැක “රජපුරවන්ගේ රජගෙයි බත්සැල කීපයක් බිඳී ගියේය. බත් කන්ට එව”යි කීය. රජපුරවෝ ඒකියන බසටත් සිනාසුනාහ. බිසවු එවිටත් සැකව රජපුරවන් හා එක්ව යානේ පුරුදුව සැතපුනාහ. රජපුරවන්ගේ අතින් විවාරන්නාහු “ස්වාමීනි නුඹ වහන්සේ සිනාසෙන්නට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළාහ.

රජපුරවෝ කියන්නාහු “එඹා සොඳුර, මම දිව්‍ය මන්ත්‍රයක් දනිමි, එසේ හෙයින් කුඹුවන් මැස්සන් කී බසට සිනාසෙමි, අනිකකට සිනා සුනුයෙමි නොවෙ”යි කීහ. එවිට බිසවු “ඒ මන්ත්‍රය මා උගන්ට උවමැනවැ”යි කීහ. එවිට රජපුරවෝ කියන්නාහු “නොප මන්ත්‍රය ඉගැන්වුවොත් මා ගිනි වදින්නට උවමැනවැ”යි කීහ. බිසවු කියන්නාහු “නුඹවහන්සේ ගිනිවැදහත් (ගින්හෙන් දැවී හෝ) මට මන්ත්‍රය උවමැනවැ”යි කීහ. රජපුරවෝත් “යහපතැ”යි රථයකට පැනනැගී බිසවුන් රථයකට නන්වා සේනාව පිරිවරා උයනට නික්මුණාහ.

ශක්‍රයෝ මෙපවත් දැන තමන්ගේ සුජාතා නම් අසුර කන්‍යාව ඇරගෙණ සුජාතාවන් එළි වෙසක් මවා රජපුරවන් එන ඉදිරියෙහි සිට එළිදෙන පිටට නැගෙන ආකාර දැක්විය.

රටිය අදිනා අස්සු කියන්නාහු “ඵළවන් ආදි මෑ ලජ්ජා නැතැයි අසා දැනුමිහ. දැන් නියමයෙන් අසෙදුටුමිහ. ලෝකාස්වාදරතිය නම් රහසිගතව කළමනා දෙයයි, මෙතෙක් දෙනා මැද එය ලජ්ජා නැතිව කරන්ට කාරණා කින්දැ?”යි කීහ. ඵච්ච ඵළවා කියන්නේ “තොප අලජ්ජාව මට ලජ්ජා නැතැයි කියවිද? රජ්ජරුවන්ට අසුව බන්ධනාදියට පැමිණ සිටියට ලජ්ජා නැත්තාවුසේ නම් රජ්ජරුවන් රටියේ ඉඳවාගෙණු අදුව, එසේවූ තොපට කවර ලජ්ජාවෙක් ඇද්දැ?”යි කීහ. ඵච්ච අස්සු කියන්නාහු “අප වන්නා බන්ධනාදියට පැමිණ හෙයින් ලජ්ජා නැත්තමිහ. අපගේ රජ්ජරුවන් වහන්සේට ලජ්ජා නැතැයි කියන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළාහ. ඵච්ච ඵළවා කියන්නේ “ස්ත්‍රියක් නිසා ප්‍රාණය නසා ගිනිවදින්ට යන්නාවූ රජ්ජරුවන්ට ලජ්ජා නැතැයි නොකියා ලජ්ජා ඇතැ”යි කීය. ඵච්ච රජ්ජරුවෝ ඵළවාට කියන්නාහු “එසේකළ ඵළවානෙහි, ඊට කළමනා කිමිදැ?”යි කීහ. ඵච්ච ඵළවා කියන්නේ “එඹා රජ්ජරුවෙහි, තමාගේ ප්‍රාණය ඇත්තමි සියලු වස්තූන් ඇත. බිසෝවරුන් ඇත. එක බිසෝකෙණකුන් නැතුවට සෙසු බිසෝවරුන් නැද්ද? තොපි බිසවුන්ට මන්ත්‍රය නොදෙව”යි කීහ.

ඵච්ච රජ්ජරුවෝ විචාරන්නාහු “එඹා ඵළවානෙහි, තොපගේ සැටිය ඵළුවන්ගේ සැටියක් නොවෙයි. තොපි කවුරන්දැ?යි විචාළාහ. ඵච්ච ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “එඹා රජ්ජරුවෙහි, තොපට වන්නාවූ මරණ හයෙක් දැක හය සංසිඳුවන්ට ආවාටු ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෙමි” කීහ. ඵච්ච රජ්ජරුවෝ

කියන්නාහු “ශක්‍රයෙහි, මම බිසවුන්ට මන්ත්‍රය දෙමි කියා කිමි, මන්ත්‍රය නුදුන් කළ බවට විරුද්ධ වෙයි” කීහ. එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “එඹා රජ්ජුරුවෙනි, බිසවුන්ට පාර කීපයක් ගසන්න තුමුම මට මන්ත්‍රය එපා”යි කියන්. “ඒ නියාවට කරව”යි රජ්ජුරුවන්ට උපාය කියා ශක්‍රයෝ දිව්‍යාලෝකයට ගියහ. රජ්ජුරුවෝත් රථය පදවා උයනට ගොස් රථයෙන් බැස දුරසැය ලග සිට බිසවුන්ට කියන්නාහු “නොපට මන්ත්‍රය දී මම ගිනි වදිමි, නොපට මන්ත්‍රය උවමනව”යි කීහ. බිසවු කියන්නාහු “ගිනිවැදවත් මට මන්ත්‍රය දුන මනවැ”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “එසේවිනමි මන්ත්‍රය උගන්නා කල මන්ත්‍රයට කළමනා සත්කාර ඇත. මේ මන්ත්‍රය උගන්නා කල සැමිටියෙන් (ගැට සහිත කෝටුවක්) පාර කීපයක් ගසන්ට උවමනවැ”යි කියා “මුරගාන්ටත් බැරිය”යි කීහ. බිසවු මන්ත්‍රාසාවෙන් “යහපතැ”යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් කටු සැමිටි ගෙන්වා ලග සිටි රාජ පුරුෂයන් ලවා ගෙඩිගස්වන්ට වන්න. බිසවු පාර කීපයක් ඉවසා “මට මන්ත්‍රය එපා”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ “මා ගිනිවැදවත් මන්ත්‍රය උවමනවැයි කියේය”යි පිට තලා ගෙඩි දෙවා තමන් ගෙටම ගියහයි වදාරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට මේ ‘කරපන්න ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

වතුස්සත්‍යාවසානයෙහි උකටළී හික්කුන් වහන්සේ සෝවාන් වූසේක.

“එසමයෙහි බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජරුවෝ නම් මේ උකටළී හිඤ්ඤාය. බිසව් නම් මෙසමයෙහි පුරාණ දැනිකාවෝය. රථය පැද්දවූ අශ්වයා නම් ශාරිපුත්‍රස්ථවිරය, ශක්‍රව උපන්නෙමි බුදුව මම්ම ය”යි වදාළසේක.

375. සුචි ජාතකය

තවද ආකාශයසේ අනන්තවූ ගුණ ඇති තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ප්‍රඥා පාරමිතාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

මෙහි වතීමාන කථාව උමිමග්ග ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය. මෙහි වනාහී සච්ඤායන් වහන්සේ “පෙරත් තථාගතයෝ මහ නුවනැත්තෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජරුකෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසඤ්ඤායන් වහන්සේ දුක්ඛිතවූ කමුරුව (දුප්පත් කම්හල්කරුවෙකු) ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ පිටිසර ගමෙක වාසය කරණසේක.

ඒ ගම නුදුරු තැනක ගමෙක කමුරු දුසෙක් වාසය කරන්නාහ. කමුරු දුසට නායකවූ කමුරෙක් ඇත, ඒ කමුරු විභයවීය (නිර්භීත), රාජවල්ලභය, උගඟේ විශිෂ්ටවූ රූ ඇති දුවක් ඇත්තිය. ඒ කමුරුගම ඇති ස්ත්‍රියන්ගෙන් වැඩිතරන්

රැවින් යුක්තය. නොයෙක් ගම්වලින් කැති පොරෝ නොයෙක් යකඩ කරවන්ට ආ මනුෂ්‍යයෝ ඒ කමුරු දුවගේ රුව දැක තමතමන්ගේ ස්ථානවල ඉඳ රූප වණිනා කරන්නාහ.

බෝධිසත්වයෝ ඇගේ රුව අසා තෘෂ්ණාවසගව (ආසාවෙන් යුක්තව) අද දැක තමාගේ ගෙට ගෙණෙන්නට උවමැනවයි සිතා යහපත්ව ඉඳිකටුවක් ඉඳිකොට විදු ඒ ඉඳිකටුව ලන නියායෙන් කොපු සතක් ඉඳිකොට කොපුවෙන් කොපුව ඇතුළේලා ඉඳිකටුවත් කොපුවේ ලා ඇරගෙණා කමුරන් දසක් ඉඳිනා ගමට ගොස් “කමුරන්ට නායක තැනැත්තන්ගේ දෙර කොයිදැ?”යි විචාරා උන්ගේ ගේ දෙර මිදුලේ සිට කියන්නාහු “සියුම් මුනක් ඇති යසුහු (යකඩ කඩු) ලා උලා මටසිලුවු සෘජුව යහපත්වු ඉඳිකටුවක් ඇත. ඒ ගනුව”යි කිය කියා සිටියාහ.

නායක කමුරු බත්කාලා වැදහෝත්තේය. උගේ දුව තමාගේ පියාට තල්වැටක් සල සලා (තල් අත්තකින් පවන් ගසමින්) සිටියහ. බෝධිසත්වයෝ “ඉඳිකටු ඇරගනුව”යි කියන බස අසමින්ම ඇගේ හිස සිය ගණන් පැන්කල වත්කරන්නාමෙන් විත්ත සනොතාෂව (සිත පිනාගොස්) “මා උන් බලන්ට උවමැනවැ”යි සිතා තල්වැට බිමතබා බෝධිසත්වයන් කථාව කියන තැනට ගොස් දැක කියන්නේ “මෙකියන මානවකය, මේ ගම කමුරන් දසක් වාසයකරණ ගමවුව, මේ ගමතිබා කැති පොරෝ ආදීවු දෙය හා බිලිකටු ඉඳිකටු ආදීවු දෙය හා විශේෂවු ආයුධ හා ඇත, එසේ වු තැන තොප ඉඳිකටු ඇරගෙණා පෙරවරුවක් ඇවිද්දන්

අරගන්වේ නැත, මෙතන ඇති සියලු යකඩ ඒ ඒ තෙන ගෙණගොස් විකුණන්නාහ. එසේ හෙයින් තොපගේ ඉදිකටුවත් අරගෙණා පිටිසරගමකදී විකුණුව”යි කීව. බෝධිසත්වයෝ එවිට කියන්නාහු “එඹල කුමාරිකාව, මාගේ කර්මාන්තයෙහි විශේෂයත්, මා ගත් දුකෙහි (වෙහෙස) විවරත් තොපගේ පියාණන්ට දැනෙයි, තොපගේ පියාණෝ මා කළ කම්මාන්ත දුටුවනම් තොපත් මට පාවාදී තමන්ගේ ගෙයි සියලු සම්පතත් මට දෙන්නේ වේදැ”යි කීහ. මේ කථාව කියන නිසාව ඒ කමුරුන්ට නායක තැනැත්තේ අසා තමාගේ දුව ගෙන්නා විවාරන්නාහු “තොප කවුරුන්ලාද කථාකරන්නේය?”යි විවාළ කල්හි ඒ කුමාරිකා කියන්නී “එක්තරා මානවකයෙක් ඉදිකටුවක් අරගෙණා ඉදිකටුව ගනුවයි කිය කියා සිටින්නේ”යි කීව. ඒ අසා කමුරු නායක තැනැත්තේ “උන් මෙතනට කැඳව”යි කියා කීයේය.

එවිට බෝධිසත්වයෝ එතනට අවුත් කමුරු නායකයානන් වැඳලා සිටියාහ. කමුරු නායක “තොපි කවුදැ?”යි විවාළ කල්හි “මම අසවල්ගම කමුරානන්ගේ පුත කිමි”යි කීයේය. එවිට කමුරු නායක “තොපි කුමට අවුදැ?”යි විවාළාහ. බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “ඉදිකටුවක් ඉදිකොට ලිමි. ඒ ඉදිකටුව අරගෙණා පානනියා (පෙන්නන බව) ආමි” කීයේය.

කමුරු නායක ඒ අසා කියන්නේ “තෝ ඉදිකළ ඉදිකටුව ගෙණුව”යි කී කල්හි බෝධිසත්වයෝ ඉදිකටුව අරගෙණා මේ ගම ඇති කමුරුන් එක්වූකළ පාමි. තනිව නොපාමි” කී කල්හි

ගම ඇති කමුරන් එකසි එක්වූ ගමනේ කමුරු නායකයානන් අතට දුන්න. කමුරු නායකයානෝ ඉදිකටුව බලා “මේදු තොපි ඉදිකළ ඉදිකටුවදැ?”යි විචාළාහ. “එසේය තෙල මතුපිට කොපුවය, ඉදිකටුව ඇතුළේය”යි කීහ. කමුරු නායකයා කොපුව අයන්ට උත්සාහකොට ඉදිකටුව අතට කොපුව අයාගත නුහුනුවාහ (කොපුව ඇරගැනීමට නොහැකි විය).

බෝධිසත්වයෝ කොපුවෙන් කොපුව අයා කොපු සත කමුරු නායකයානන් ඉදිරියේ තබා ඉදිකටුව බෝධිසත්වයෝ කමුරු නායකයානන් අතට දුන්න. එතනට එක්වූ දසක් කමුරෝ හා කමුරුනායකයන් හා පිළි හිස සිසාරා (රෙදි කඩ හිස වටේ කරකවා) අසුරුසන්දි (සිවුරුහම් කිරීම) බොහෝ සතුවුව “මේ ඉදිකටුවේ තරය කිමිදැ?”යි විචාළාහ.

බෝධිසත්වයෝ ඉදිකටුව තරය පානා නියායෙන් (ශක්තිය පෙන්වීමට) කිණිහිරක් ගෙන්වා ඒ කිණිහිර මුදුනෙහි ඉදිකටුව කුලකින් (කුලු ගෙඩියකින්) ගැසූ ගමනේ කිණිහිර බැඳුගෙණා පල්ලෙ තිබූ මඩෙහි පෙණොයි, ඉල්පෙමින් තිබූයේය.

එවිට කමුරන් හා කමුරු නායකයානෝ පළමු නියාවට දියුනක්ම විත්ත සන්තොෂව පිළි ඉස සිසාරා අසුරුසන්දි සතුවුව කමුරු නායකයානෝ තමන් විශේෂ රූ ඇත්තාවූ දුවණියන් පාවාදී තමන්ගේ බොහෝ සම්පතූන් දී බෝධිසත්වයන්ට පාවා දුන්න. කමුරු නායකයානෝ නොබෝ

කලකින් මළහ. බෝධිසත්වයෝ ඒ කඹුරු දහසට නායකවූහයි වදාරා මේ ‘සුවි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කඹුරු දු නම් යසෝධරා ස්ථවිරිය. එසමයෙහි කඹුරුව උපන්නෙමි බුදුවූ මමීමය”යි වදාළ සේක.

376. තුණ්ඩිල ජාතකය

තවද මහපොළොවසේ විපුල වූ (මහත් වූ) ගුණ ඇති තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයහි වැඩ වසන සමයෙහි මරණභීරුක (මරණයට බියවන්නා වූ) හිඤ්ඤ කෙණකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හිඤ්ඤකෙණකුන් වහන්සේ රාත්‍රීස්ථාන (රැ වසන) දිවාස්ථාන (දවල් වසන) වංක්‍රමණස්ථානයට (සක්මන් මලුව) ගියතෙහි පරඩලා පතක්වත් කෝටුවක්වත් පක්ෂිකෙණකුන් අඩාපුවක් වත් අසා මරණභයින් භීරුකව වාසය කරණ කල්හි මේ කථාව දම්සභාමණ්ඩපයේ රැස්වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩිඋන්තෙහට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵ භාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා සඵඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, මේ හිඤ්ඤ දැන් මතු නොවෙයි, පළමුව මරණභයින් යුක්තව විසුවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජුරුකෙණකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසඤ්චයෝ එක් ඊරියකගේ කුස පිළිසිඳුගත් කල්හි නොබෝකලනින් වැදුන. දෙවැනිව කුඩා උරුපැටියෙකුත් වැදුන. උරු පැටියන් දෙනනා තුරුල්ලේ ලාගන ඊරිය වැදෙත් නැනට මැල්ලක් තමාගේ කපුසේනට ගොසින් කපු කඩාගෙන එන තැනැත්තී ඊරිය වැදෙත්තෙනට ආව, ඊරිය තමා මරනි යන හයින් පැටියන් දෙනනා වැදෙත්තදි පළාගියහ. මෑලි උරුපැටියන් දෙනනාගෙණු මහපැටියාට මහාතුණ්ඨිලයෝය, කුඩා පැටියාට කුඩාතුණ්ඨිලයෝයයි නම් තිබා උරු පැටියන් දෙනනා පුත්‍ර ප්‍රේමයෙන් වඩන්නේය.

එසමයෙහි රා සොඩුන් එක් දවසක් රා බී මාංශ නොලබ “අසවල් මැල්ලගේ ගෙයි උරුරෝ අත, උන් අතින් අරගෙණු මරාකම්මර”යි කියා අවුත් කියන්නාහ “මැල්ල, නොපගේ ගෙයි වඩන උරුරෝ අත, අපගෙන් මිල අරගෙණු උන්දෙව”යි කීහ. මෑලි කියන්නී “මාගේ දරුවන් දීපියා දමා සම්පත් ලබන්නේය”යි කියා නොගිවිස්සා රා සොඩු මැල්ල රා පොවා මත්කොට කියන්නාහු “අපට උරුරන් දෙව්දර”යි විවාළේය. මෑලි රා බී මත්ව “යාපන දෙමි, ඉනුත් මාගේ වැඩිමහළු තුණ්ඨිලයන් නොදෙමි, කුඩා තුණ්ඨිලයන් දෙමි” කීහ. “යහපතර”යි මෑලි “පුත් වුල්ල (කුඩා) තුණ්ඨිලයෙහි, මෑත එව”යි අඬගා ඒත. බෝධිසඤ්චයෝ සිතන්නාහු “මාගේ මෑණියෝ මෙතෙක් දවසක් පළමුවෙන් මට අඬගාතොත් විනා වුල්ල තුණ්ඨිල්ලයන් අඬනොගාතිය. අද යම්සේ මෑණියන්ට

හයෙක් ඇතමැනවැ”යි සිතා “මල තුණ්ඬිලයෙනි, නොපගේ මෑණියෝ නොපට අඬගාතියි ඔබට යව”යි කීව. “යහපතැ”යි වුල්ල තුණ්ඬිලයෝ මෑණියන් සිටිනා තැනට ගියකල රා සොඬුන් වටකොටගෙන සිටි නියාව දැක හයින් ත්‍රස්තව (බයෙන් තැති ගෙන) වෙවුල වෙවුලා බැහැන් කරාලා ගියහ.

මහා තුණ්ඬිලයෝ “කිමිදැ?”යි විචාළ කල “මෑණායන් හා රා සොඬු වටකොට ගෙන සිටි නියාවත් බත් ඔරු තුඩු නියාවත් දැක හයින් ත්‍රස්තව දිව ආමි” කීහ. බෝධිසත්වයෝ මලනුවන්ට කියන්නාහු “මල, උරන් ගෝනන් මුවන් ආදීවු සිව්පාවන් වඩන්නේ අනික් නිසා නොවෙයි. යමෙක් වේලේ මරන්ටමය. එසේ පැමිණ මරණට හීරුකවීමෙන් කමිකිමිදැ?”යි කියන්නාහු අවවාද බරණැස් නුවර මුලුල්ලටම සැලව ගිය හෙයින් රජ්ජරුවන් හා නුවරවාසීන් එක්වී බෝධිසත්වයන් උන්නාවු බැද්ද වට කොට ගත්හ. බෝධිසත්වයෝ මලනුවන්ට අවවාද කියන්නාහු “මලනුවෙනි, යහපත්ව පෑදී තිබෙන පැනෙන් ඉස්සෝදු නහා ඇඟ කුණු ඇරපියව, ශරීරයේ නොයෙක් සුගන්ධයන් ගා ගනුව”යි අවවාද කීහ. එවිට කුඩා තුණ්ඬිලයෝ කියන්නාහු “අපගේ උරන්ගෙන් කුණු අරවා වාසය කළ කෙණෙක් ඇද්ද? යහපත් පැණකින් ඉස්සෝදු නෑ කෙනෙක් ඇද්ද? ශරීරයෙහි යහපත් සුගන්ධය ගෑ කෙණෙකුන් නැතිව ඉන්ද්‍රී බැණුන්වහන්ස, මේ කුමට කියන කාරණයෙක්දැ?”යි විචාළාහ.

බෝධිසත්වයෝ එවිට “මා කීයේ විලට බැස නාන්ට හා ශරීරයේ කුණු හැර නාන්ට හා යාපත් සුගන්ධ ගල්වන්ට නොවෙයි. අකුසල් නැමති ශරීර මලය පහකොට (අකුසල් නැමති මල පහකොට) කුසල් නැමති මනාවූ නොටට බැස නහා සියලු දවස් ශරීරය නොහැර පවත්නාවූ සිල් නැමති සුගන්ධය ශරීරයේ ගල්වන්ට මා කීයේය”යි කියා “මලනුවෙනි, යම් කෙණෙකුත් අකුසලයක් කෙරෙත් නම් ඊට සතුවීමෙන් දුක් බොහෝ දෙලොවටම පැමිණෙන්නේය. යම් කෙණෙකුත් කුසලයක් කෙරෙත් නම් ඊට සතුවූ විමෙන් දෙලොවම සැප වුවෙන්නේය. එසේ හෙයින් අකුසලය කරණ කෙණෙකුන්ටවත් සිතන කෙණෙකුන්ටවත් සතුවීමෙන් මරණාසන්නයෙහිත් සෙසු වේලෙහිත් මහාභය පැමිණෙන්නේය. එසේහෙයින් එසේවූ අකුසලය හැර ශීල නමැති සුගන්ධය ශරීරයේ ගල්වා ගනුව”යි කීය.

බෝධිසත්වයන් බුද්ධිවිලාසයෙන් (බුදුවරයෙකුගේ ආකාරයෙන්) ඉඳ කියන්නාවූ අවවාද රජ්ජුරුවෝ අසා මහා සමාධිව බෝධිසත්වයන් යහපත් ඉණකඩකුත් (රෙද්දක්) අඳවා මාණිකාභරණයකුත් පළඳවා බෝධිසත්වයන් වැඩු මැල්ලටත් බොහෝ සම්පත් දී බෝධිසත්වයන් හා මලනුවන් ද බරණැස් නුවරට ගෙනගොස් රජගෙයි ඉන්නට සලස්වා සියලු අධිකරණ ආදීවූ යුක්ති අයුක්ති බෝධිසත්වයන් විවාරා මැදහත් නිශ්චයකොට සියලු මනුෂ්‍යයන්ට පන්සිල් අටසිල් ආදීවූ දුනාද්ධිකයෙහි (දන් දීමේ අදහස) පිහිටුවා අපායට යානොදී සුගතියට පමුණුවන්නාහ. බොහෝ කලකින් බරණැස්

රජ්ජරුවෝ මළහ. බෝධිසත්වයෝ රජ්ජරුවන්ට කළමනා ආදහණ කෘතියකොට නිමවා ඉක්බිති අධිකරණ ශාස්ත්‍රය බෝධිසත්වයෝ පොත් බලා ලියවා “මේ නියාවට අධිකරණ ඉදිරියේ විචාරව”යි කියා නුවරවාසීන් එක්කරවා බොහෝ මනුෂ්‍යයන්ට අවවාද කියා බෝධිසත්වයන් හා මලත්‍රුවෝ බොහෝ මනුෂ්‍යයන් අඬ අඬා සිටියදී තමන්ගේ පළමු විසූ වනාන්තරයට ගියහ. එදා උරුතුඩින් වදාළ බණ සැටදහසක් අවුරුදු පැවැත්තේය”යි වදාරා මේ ‘තුඩිල ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක. මේ දෙශනාවසානයෙහි මරණ භීරුක හිඤ්ඤා වහන්සේ සෝවාන් වූ සේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය, වුල්ල තුණ්ඩිලයෝ නම් මරණ භීරුක හිඤ්ඤාය. මහා තුණ්ඩිලව උපන්නේමි බුදුවූ මම්ම වේදුර”යි වදාළසේක.

377. ස්වභීකකීටක ජාතකය

තවද බැලූ බැලූවන් ඇස් නිමවන (ඇස් පිනවන) මනහර රූ ඇති සච්ඤායන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ආනන්ද ස්වාමීන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් දම්සතාවේ රැස්වූ හිඤ්ඤා වහන්සේ “ආනන්ද ස්ථවිරයෝ සච්ඤායන් වහන්සේ මරන්ට එන්නාවූ ධනපාලයා ඉදිරියේ සිට ජීවිත පරිත්‍යාග කළෝ වේදුර?”යි කිය කියා වැඩ උන් ප්‍රස්ථාවට (අවස්ථාවට) සච්ඤායන් වහන්සේ වැඩ

වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්චි භාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා ඒ පවත් අසා “දැන් මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් ජීවිත පරිත්‍යාග කළෝ වේදැ?”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡෙදයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

රජගහ නුවර සාලිපදිය නම් ගම බෝධිසඤ්චයෝ බුන්මණා කුලයක ඉපද වාසය කරන්නාහු දසක් කිරියෙහි (කිරිය දහසක බිම් ප්‍රමාණයක ගොවි බිම) ඇවිද ගොයම් බලන්නා හා ගොයම් බලා ඒ කුඹුරු අස පොකුණෙහි ඇස මුහුණ සෝදන්නා හා ඒ පොකුණෙහි රන්වන් කකුළුවෙක් වාසය කරන්නේය.

බෝධිසඤ්චයෝ කකුළුවා ඉණලාගෙණ කුඹුර වට ඇවිද ගෙට යන කල පොකුණට ඇර යන්නාහ. ඒ කිරියෙහි එක් තල්ගසක් උඩ වාසය කරන්නාවූ එක් කැටිපියක් තමාගේ කවුඩාට කියන්නී “මේ බුන්මණායාගේ පස්පදිස්නාවූ ඇස් සගල මට උපුටා දෙව, ඒ නොලදින් නම් මාගේ ජීවිතය නොලබමි” කීව. එවිට කපුටුවා කියන්නේ “නොමළ තැනැත්තවුගේ ඇස්දෙක කෙසේ උපුටා දෙමිදැ”යි කියාත් නො වළකින හෙයින් (බේරෙන්න බැරි තැන) “ඒ තල්ගස සමීපයෙහි තුඹුසෙක වාසය කරන්නාවූ නයෙකු ඒ දෙළ පසිඳ මැනවැ”යි කීව. “යහපතැ”යි ගිවිස පසු බෝධිසඤ්චයෝ කෙත්වත් බලන්ට යන්නාහු පොකුණට බැස ඇස මුණ සෝධා

රන්වන් කකුළුවානන් උත්තර සාටකයෙහි (උතුරු සළුවෙහි) ලා එන්නාවූ බෝධිසත්වයන් සර්පයා තණු අස්සේ සැඟවී බලා වැදහෙව පාදපිට දුෂ්ටකොට තමා වැදෙන්නාවූ තුෂ්ඨිපට පළා ගියේය. බෝධිසත්වයෝ විෂ මෘච්ඡාවෙන් (සර්ප විෂ වැදී සිහි නැතිව) වැටී උන්න. බෝධිසත්වයෝ වැටීමත් කකුළුවා බීමපිට පිහීමත් (බීමට වැටීම) කපුටුවා බෝධිසත්වයන්ගේ ඇස්දෙක උපුටන්ට ඇවිත් ලයමත්තෙහි ඉඳීමත් එක්කරගෙනීම (එකම අවස්ථාවක සිදුවීම) විය. කකුළුවානෝ මේ කාරණය දැක “මුත් නිසා මාගේ මිත්‍රයානන්ට වූ අලාභයකැ”යි සිතා කපුටුවාගේ බොටුව නලින් අල්වා ගෙන තරකොට මැඩළුණ. එවිට කපුටුවා සර්පයාට කියන්නේ “රන්වන්වූ ශරීරයක් ඇති, ශරීරය පිටතින් නික්ම තිබෙන්නාවූ ඇස් ඇති නල දෙකක් ඇති ඇටම සමකොට (කටුව සම වශයෙන් ඇති) ඇත්තාවූ ලොම් හට නො ගත්තාවූ කකුළුවෙක් මාගේ බොටුව කතුරකින් මඩිනාක්මෙන් මඩිනේය. මා මරනුට ඇරපියා (මාව මැරෙන්නට හැර) කොයි ගියාද? වහා අවුත් මා ගලවා ගනුම”යි සර්පයාට අඬගා කීහ.

එවිට සර්ප රාජයා තමාගේ යහළුවා කී බස් අසා පෙණය මහත්කොට සුස්මමින් තමාගේ යහළුවා ගාවට ආය. එවිට කකුළුවා සර්පයාත් අඬුවෙන් ඩැගහ. එවිට සර්ප රාජයා කියන්නේ “එමිබා කකුළුවානෙනි, නොපට සර්පයන්ගේ මාංශයෙහුත් කම් නැත, කළමනා කවර කාරණයක් නිසා අප දෙන්නා අඬුවෙන් ඩැගහදැ”යි විචාළේය. එවිට කකුළුවා කියන්නේ “එමිබල, මේ පුරුෂයා මාගේ ඉෂ්ට මිත්‍රයාය (ඉටු

මිතුරා), එසේහෙයින් උට පැමිණී මරණය මට පැමිණියාහාත් සමානය. ඒ කාරණය නිසා කකුළුවන්ගේ මාංශය නම් ඉතා කුලල්ව (දියාරු ගතියෙන්) මොලොක්ව තිබෙන්නේය. ඒ මාංශය මනුෂ්‍යයෝත් කැමති වන්නාහ. කපුටුවෝත් බිඳකති. මුත් නැතිවිට මටත් බොහෝ උපද්‍රා වන්නේය. එසේහෙයින් මාගේ යාළුවූ බ්‍රහ්මණයානන්ගේ විෂඛාන්නා උන් නිර්ව්‍යාධිකරණ නිසා (විෂ ඛස්වා නිරෝගි කිරීම සඳහා) තොප දෙන්නා අඬුවෙන් ඇල්වීමි” කිත. එවිට සර්පයා “උපායක් කියා අපි දෙන්නාම ගැලවී පළායමින”යි සිතා කියන්නේ “එමිඛා කකුළුවානෙහි, අපි දෙන්නාම ඇර පියන්නා විෂයත් උරාගෙණ (දෙදෙනාම නිදහස් කළොත් විෂ උරා යන බව) පලා යමීම, අපි දෙන්නාම ඇරපියව”යි කීහ.

එවිට කකුළුවා සිතන්නේ “මා වඤ්චාකොටලා දෙන්නාම ගැලවී පළායන්ට උපායක් සිතූ නියාවේද? එසේ නොහරමි”යි සිතා කියන්නේ “කපුටුවා තමාම නොහරිමි. තොපත් විෂය ඇරගන්නා විවරට (පමණට) මඳක් ලිහිල් කෙරෙමි”යි. “මාගේ යහළු බ්‍රාහ්මණයානන් නිර්ව්‍යාධි කරවා (සුවපත් කර) සිටිවිට තොප දෙන්නා අරමි” කියා කවුඩාත් තරකොට ඩෑගෙණ සර්පයා මඳක් ලිහිල්කොට විෂය උරාගෙණ බෝධිසත්වයන් නිර්ව්‍යාධිව නැගී සිටි කල්හි කකුළුවානෝ සිතන්නාහු “මේ දුර්ජනයන් දෙන්නා ඇරපින්නමි මතු මාගේ යාළුවාට උපද්‍රව වන්නේ වේදැ”යි සිතා කතූරකින් ඇඹුල දණ්ඩ කපන්නාක්මෙන් කපුටුවාගේ ඉසටියත් නයාගේ ඉසටියත් පොළ ගසා එළුව (ගෙල සිඳීම).

බෝධිසත්වයෝත් මළාවු නාගයාගේ කඳු ලියක අවුලා තුඹසෙහි ලා කකුළුවානන් එකතුරු පටලාගෙණු පොකුණට අර ඉස්සෝධා නහා ගෙට ගියහ. කකුළුවානන් හා බෝධිසත්වයන් හා එවක්පටන් මිත්‍ර සන්ථවය (මිතුරුකම) තරවිය. කැවිසින් එතනින් ඔබ්බට ගියහ”යි වදාරා මේ ‘සවණීකකීටක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කැවිසි නම් විඤ්චිමානවිකාය. කවුඩා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය. නයා නම් වසවර්ති මාරයයා. කකුළුවා නම් සුවාසුදුහසක් (අසුභාරදුහක්) ධර්මස්කන්ධයට භාණ්ඩාගාරික වූ ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. බ්‍රාහ්මණව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළ සේක.

378. මය්හ ජාතකය

තවද වාමිකර ස්වර්ණයට (පෙරාපු රත්තරන්) බදුවූ ශරීර ඇති සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ආගන්තුක සිටානකෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

ආගන්තුක එක් සිටානකෙණෙකුන්ට බොහෝ සම්පත් ඇත්තේය. මසුරු වූහ. අනුන්ට දුනුයක් (නුල්පොටක් පමණුවන්) විවර නොදෙනහාන. ලෝභීය. ඒ සිටානෝ කල් යාමකින් එක්තරා ව්‍යාධියක් ඇතිව නටන. ඒ සිටානන්ට පසු උන්ගේ සම්පත් රජගෙට අදින්නවුන්ට සන්රැ සන්දවාලක්

ගියේය. රජපුරුවෝ ඒ පරක්කු වෙන් බුදුන් කරා නොගොස් සන්ද්‍රවසක් ඉකුත්වූ කල්හි සඵලයන් වහන්සේ කරා ගියහ.

සඵලයන් වහන්සේ “මහරජ, මෙතෙක් දවස් පමාවුනැ?”යි විචාරා වදාළසේක. “ස්වාමීනි, අපගේ ආගන්තුක සිටානෝ නටහ. උන්ගේ සම්පත් අපගේ ගෙට අදිනවුන්ට සන්ද්‍රවසක් ගියේය. එහෙයින් අවසර මඳ හෙයින් නොආම්” කීහ.

රජපුරුවෝ කියන්නාහු “ස්වාමීනි, මේ සිටානන් මෙතෙක් සම්පත් ඇතිව දන් නොදෙන්ට කාරණා කිමිද? මෙතෙක් සම්පත් ඇති වන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි කීහ. සඵලයන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මහරජ, මේ සිටානෝ එක් ජාතියෙක සිටුව ඉපිද තරගසිබි නම් පසේ බුදුන් වහන්සේ විවිශෙහි සිගා වඩිනා දැක සිටානෝ උන්වහන්සේ ගෙට කැඳවාගෙන ගොස් ගෙය ඇත්තන්ට කියා රජගෙට ගොස් එනකලට පසේ බුදුන් වහන්සේ දන් පිළිගෙන සිටානන් ඉදිරියට වැඩිසේක”.

සිටානෝ පසේබුදුන් වහන්සේ දැක “දන් ලද්දේ ඇද්දැ?”යි විචාරා “එසේය මහසිටානෙනි, දන් ලදුමිහ”යි කීසේක. සිටානෝ පාත්‍රය බලා “මේ බත් මුන් වහන්සේට දුන්නේය, මාගෙන් එක් මනුෂ්‍යයෙක් මේ බත් කැසේ නම් මට බොහෝ මෙහෙවර කරන්නේ වේද, මුන් වහන්සේට මේ දීමෙන් ප්‍රයෝජන කින්දැ?”යි සිතූහ. දන්දුන් විපාකයෙන් සම්පත් ලද්දහ. අන්තිම අවස්ථාවෙහි සිතිවිල්ල නපුරුව ගියහෙයින් සම්පතෙහි ප්‍රයෝජන විඳින්නන් නොලද්දේයයි වදාළසේක. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “ඒ වන්නා එසේමය.

ඒ සිටානන්ට දුරකතෙණකුත් ඇතිනුවුයේ මක්නිසාද?” විචාළහ. “දුරකතෙණකුත් ඇතිනුවුයේත් උන් නිසාමය”යි “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වාදළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙණකුත් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ගිහිගෙයනැර තාපසවූසේක. මලනුවන්දූ බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ පුතනුවන් වඩා පෝෂ්‍ය කරන්නාහ. නොබෝ කලකින් උත්තමයන්ටත් දුරකතෙණකුත් උපන්නාහ. උන් වැඩිවිය පැමිණි කල්හි “මාගේ බෑනන් වහන්සේගේ පුතනුවන්ට කොටසකුත් මාගේ දුරුවන්ට කොටසකුත් මාගේ සමිපත් දෙනට උවමැනවයි එසේහෙයින් දැමීම මරාපුවොත් යහපතැ”යි සිතා තමන්ගේ බෑනන්ගේ පුතනුවන් කැන්දුගෙණු නාන්ට යමිහයි පොකුණට ගොස් බෝධිසත්වයන් වහන්සේගේ පුතනුවන් දියෙහි ඔබා මරූහ. බෑදූනියෝ (නෑනා) විචාරන්නාහු “ඇයි ස්වාමීනි, මාගේ දුරුවෝ කොයිදැ?”යි විචාරන්නා “නාන්ට බට ගමනේ දිය බි මළහ”යි කියන්නා අඩා වැලප උන්නාහ.

බෝධිසත්වයෝ “මාගේ දුනය පවතී දේ හෝ”යි දවසින් බලා දන්නළුත් වීදු (දුන ශාලා ඉවත්කර) මෙසේවූ අකමිණයකුත් සැලසුනු නියාව දිවසින් දැක තාපසයන් වහන්සේ එතනට අවුත් පනවනලද ආසනයෙහි වැඩිඋන්සේක. එවිට සිටානෝ තාපසයන් වැඳ එකත්පස්ව උන්නාහ. එවිට

තාපසයන් වනන්සේ “මාගේ පුතනුවෝ කොයිදැ?”යි විචාරාවදුළුසේක.

සිටානෝ කියන්නාහු “දියකෙළින්ටලා පොකුණට ගිය ගමනේ දියෙහි මළහ”යි කීහ. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “නොප එසේ කියන්ට කාරණා කිමිද? නොපගේ සමීපත් දෙකොටසක්ව බෙදෙමිදැයි නොපි නොවේද? දියෙහි ඔබා මැරුවාය”යි කියා “එඹා මේ සමීපත් නම් එක්කෙණොකුන් සන්නක දෙයක් නොවෙයි. හිමාලය වනයෙහි මහිස නම් පක්ෂියෙක් ගසින් ගසට පැණු මේ මාගේය, මේත් මාගේයයි කියති. උන් පසුපස්සෙහි පක්ෂිහු එල අනුව කරන්නාහ. නොපගේ සිතිවිල්ලෙන් ඒ පක්ෂීන් මෙන් මෙසේ අස්ථිර සමීපතකට මෙසේ වූ ප්‍රාණ වධයක් (ප්‍රාණ සාතයක්) නොකළෝවේදැ”යි, මලනුවන්ට මතු මෙසේවූ වධයක් නොකරවයි අවවාද කියා හිමාලය වනයට ගියාහ.

“එසමයෙහි සිටානෝ නම් මේ සිටානෝය. සිටානන්ගේ බෑනෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

379. ධජවිහෙඨ ජාතකය

තවද දයාවට භාජනවූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වනන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ලෝකාර්ජභවය්ඨාව (ලොවට වැඩ සැලසීම) අරභයා මේ ජාතකය වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

මෙහි වතීමාන කථාව කණින ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය. මෙහි වනාහි ජාතක කථාව,

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙණෙකුන් රාජජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රව උපන්නාහ. එසමයෙහි විද්‍යාධරයෙක් තමාගේ මන්ත්‍රානුභාවයෙන් (මන්ත්‍ර බලයෙන්) රජගෙට වැද බිසවුන් හා ලෝකාස්වාදු රතියෙහි (කාම සේවනයෙහි) යෙදී වාසය කරන්නේය. බිසව් රජපුරුවන්ට කියන්නාහු “ස්වාමීනි, රාත්‍රියෙහි එක් මිනිසෙක් මා සමීපයට අවුත් ලෝකාස්වාදු රතියෙන් වාසයකරන්නේය”යි කීහ.

රජපුරුවෝ “ඒ පුරුෂයාට සංඥාවක් කළ ඇකිදැ?”යි විචාළාහ. “යහපත සංඥාවක් කෙරෙමි” කියා විද්‍යාධරයා රාත්‍රියේ ආගමනේ ලෝකාස්වාදු රතියෙහි යෙදී උදුසන යන ගමනේ බිසව් ඉගුලෝ අතගාලා (සායමක අත පොවා පිටේ ලකුණු තබා) විද්‍යාධරයා පිට අත එබූහ.

රජපුරුවෝ නුවර වාසීන්ට කියන්නාහු “පිට ඉගුල් අල්ලක් ඔබාළෑ පුරුෂයෙකු දුටුවොතින් අල්වාගෙනු එව”යි කීහ. විද්‍යාධරයා උදුසන සමසානයක (සොහොනක) එන පයින් සිට සුස්ඨිදිව්‍යපුත්‍රයන් වදිමින් සිටියේය. රාජපුරුෂයෝ බලාගෙනු ගියාහු සමසානයෙහි සිටි පුරුෂ සුස්ඨිදිව්‍යපුත්‍ර වදිනවුන් දැක වටලා ගෙනු අල්වන්ට වන්නාහ. විද්‍යාධර තමා අල්වන නියාව දැන මන්ත්‍රය සිහිකොට ආකාශයෙන් ගියේය.

රජපුරුවෝ එපවත් අසා “කෙසේ කෙණෙක්දැ?”යි විචාළාහ. “ස්වාමීනි, ඉස මුඩුවෝය, තාපසකෙනෙකුන් සැටිය”යි කීහ. රජපුරුවෝ “තපස්වීකෙණෙකුන් මේ නුවර ඉන්දු නොදෙව”යි කියා රටින් තොරකළහ. එතැන් පටන් කුසල් කිරීමේ නැතිව අකුසලය බොහෝ කොට මනුෂ්‍යයෝ නරකයෙහි උපන්නාහ. ශක්‍රයෝ තමන් දිව්‍යලෝකයෙහි උපදින උන් නැතිහෙයින් බරණැස් නුවරට අවුත් “මේ නුවර තපස්වීකෙණෙකුන්වත් මෙලොව පරලොව මේයයි කියා බණදහමක් කියන කෙණෙකුන්වත් දනක් පිනක් කරවන කෙණෙකුන් නැතිහෙයින් වේද මනුෂ්‍යයෝ නරකයේ උපදින්නේය”යි සිතා ශක්‍රයෝ නෂ්ටමූලක ප්‍රාධානාරයට (ප්‍රපාතයට) ගොස් පසේබුදුන් වහන්සේගෙන් වැඩිමාළු පසේ බුදු කෙණෙකුන් වහන්සේ ඇරගෙණු බරණැස්නුවරට එමී සිතා ගොසින් වැඩිමාළු පසේබුදු කෙණෙකුන්වහන්සේ කැඳවාගෙණු ශක්‍රයෝ තුමු තරුණ මානවක වේශයක් මවාගෙණු පාත්‍රය ඇරගෙණු පසේ බුදුන් වහන්සේ ඉදිරිකොට ලා ආකාශයෙන් අවුත් බරණැස් නුවර තුන් විටක් ප්‍රදක්‍ෂිණාකොට රජපුරුවන්ගේ රජගෙයි සිටියාහ.

බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ දෙදෙනාවහන්සේ දැක රජපුරුවන්ට “වයොවෘද්ධ තපස්වී කෙණෙකුන්සේත් තරුණ මානවක කෙනෙකුත් වහන්සේත් නමස්කාර කොට සිටිනාසේකැ”යි කීහ. රජපුරුවෝත් එපවත් අසා අවුත් ශක්‍රයන් ආකාශයෙහි සිටියන් දැක කියන්නාහ “මානවකය, තෝ වනාහී බැලුවන්ට අප්‍රියකරැවූ ජින්න හින්න පට්ඨාරීවූ (දීරා ගිය ඉරැණු වස්ත්‍ර

ඇඳගෙන) මාළුගිඤ්ඤකෙනෙකුන් වහන්සේට වැඳගෙනු සිටිනේ කවර කාරණයක් නිසාද? මුන් වහන්සේගේ නම කවරේද? නොපගේ නම කවරේදැ?යි විචාළාහ. ශක්‍රයෝ “රජ්ජරුවෙනි, මුන්වහන්සේගේ නම මුන්වහන්සේ දැක්කදීම කිය නොහෙමි. මාගේ නම කියමි. මම නමී දෙදෙව්ලොවට නායකයා වූ ශක්‍රයෝ වෙමි. මුන්වහන්සේ පසේ බුදුන් වහන්සේය”යි කීහ.

එවිට රජ්ජරුවෝ කියන්නාහු “දිව්‍යරාජොත්තමය මුන්වහන්සේට වඳින්නේ පුදුන්නේ කුමක් තකාද? නැසියකමක් තකාද? නොහොත් කවර කාරණයක් නිසාදැ?”යි විචාළේය. ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “මුන්වහන්සේ මා වඳින්නේ පුදුන්නේ නැසියකමක් තකා නොවෙයි වැඳීමෙන් පිදීමෙන් සවර්ගමෝක්‍ෂය සැප හා සියලු ඉෂ්ඨාර්ථසිද්ධිය (බාලාපොරොත්තු වන යහපත) වනහෙයින් හා කුසල මූලික වූ පසේබුදුන් වහන්සේ නමස්කාර කරමින”යි ශක්‍රයෝ කීහ.

රජ්ජරුවෝ එපවත් අසා “ශක්‍රයෙනි, පසේබුදුන් වහන්සේ හා තපස්වීන් වහන්සේ වැඳීම පිදීම විපාක ඇසීම, එසේ හෙයින් මෙතැන් පටන් තපස්වී වරයන් වහන්සේට දුන් දෙමි වඳිමි පුදමි” කීහ. පසේබුදුන් වහන්සේ “රජ්ජරුවෙනි, තපස්වීවරයන් නිසා සැලසුනු කිලුටෙක් නොවෙයි, විද්‍යාධරයකු නිසාවූ කිලුටය, තපස්වීන් කෙරේ දුනාමානාදිවූ කුසල් කරව”යි අවවාද කියා පසේබුදුන්වහන්සේ නන්දමූලකර ප්‍රාබ්භාරයට වැඩිසේක. ශක්‍රයෝ තමන්ගේ ශක්‍රභවනයට ගියේය. රජ්ජරුවෝ නුවරින් පිටත පලාගිය තපස්වීවරයන් වහන්සේ

ගෙන්වා පුණ්‍ය සම්භාරයන් රැස්කොට දිව්‍යලෝකයෙහි උපන්නාහයි වදුරා මේ ‘ධජවිහෙඨ ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජපුරවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි ශක්‍රයෝ නම් බුදුවූ මම්මය”යි වදුළුසේක.

380. පුත්‍රප්‍රගන්ධ ජාතිකය

තවද ජමොනද ස්වණීයට (දඹරන් පැහැයෙන්) බඳුවූ ශරීර ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක් මල් පිඳිමක් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හිඤ්ඤාකෙනෙකුන් ජේතවනාරාමයෙන් පිටිසර වස්වසන්ට ගොස් වස්වැස එනසේක් එක් විලක මල්සුගන්ධයක් අස අසා අසුරාණය (සුවද විඳිමින්) කොට සිටියේක් එක් දෙවනාවෙක් එතනට අවුත් “ඇයි හිඤ්ඤන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේට මල් සුගන්ධයෙන් ප්‍රයොජන ඇද්ද? මල් පලඳිනා අහිප්‍රායක් ඇද්දැ?යි කීහ. හිඤ්ඤන් වහන්සේට කී බසින් එතන නොසිට ජේතවනාරාමයට ගොස් සඵලයන් වහන්සේට එපවත් කීසේක. සඵලයන් වහන්සේ “දැන්මතු නෙවෙයි මහණෙනි, දෙවනාවා පෙර උත්තමයන්ටත් කුකුස් (සැක උපදවීම) ඉපදවූයේ

වේදුර”යි වදුරා “ඒ කෙසේදුර?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ එක් බ්‍රාහ්මණ ගමෙක ඉපදු සෘෂි ප්‍රවාප්පාවෙන් පැවිදිව වාසය කරණසේක් එක් දවසක් එක් පොකුණක් දැක ඒ පොකුණෙහි නාන්ට බැස නානසේක් එක් පියුමක් දැක ඒ පියුම ලගට ගොස් ඒ පියුම ඉඹ ඉඹ සිටිසේක.

එවිට දේවතා දුවක් කියනනී “ඇයි තාපසයෙනි, නොප අදුන්තාදුනයෙන් (නුදුන් දෙය ගැනීමෙන්, සොරකමින්) ප්‍රයෝජන විදින්නට කාරණා කිමිදුර?”යි කීව. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “පියුම් කඩාගන්නා නැත, කපවා නැත, ඉඹපු පමණකින් අදුන්තාදුනයවෙන්ට කාරණා කිමිදුර?”යි කීහ. “අනුන් සන්නක වීම මල් ඉඹි කල මේ අදුන්තාදුනය නොවේදුර?”යි කීහ. ඒ වේලාවට එක් පුරුෂයෙක් අවුත් වීමට බැස මල් කඩා අලත් උදුරා ඇඹුල දුටුත් කඩන්නට වන. එවිට බෝධිසත්වයෝ “මල ඉඹප්‍රවාට අදුන්තාදුන යයි කීව. මලුත් කඩා අලත් උදුරණ තැනැත්තවුවට බැණ නොනැගෙ”යි සිතා දේවතාදුවට කියන්නාහු “ඇයි? තෝ මට මල ආක්‍රාණය කළ පමණින් අදුන්තාදුනයයි කීව. මේ පුරුෂයාට බැණ නොනැගෙන්නේ ඇයිදුර?”යි කීහ.

එවිට දේවතා දූ කියනනී “එඹා තාපසයෙනි, කිරෙහි කසලක් හුනු කලක් (කිරි භාජනයට කුණක් වැටුනා වගේ)

පෙණෙයි, සුදුකඩෙහි ගැලුණු කසලක් නමුත් පෙණෙයි. කසලේ ලු කසලක් නොපෙණෙයි, කිලුටු කඩෙහි ගැලුණු කසලක් නොපෙණෙයි. එසේ මම අසත්පුරුෂයා කුමක්කලත් වැරදි කියනොහැක්ක, තොප තාපසව යහපතක්ම කරණට නියැලී ඉඳිනා තැනැත්තන් හෙයින් තොපගේ වේසය නියාවට දවස් අරිනට උවමනව”යි කීව. බෝධිසත්වයෝ දේවතා දූ කී බසට සමාධිව “මෙයින් මතු මාගේ වැරැද්දක් දුටුකල කියව”යි කීහ. දේවතා දූ කියන්නී “මම තොපගේ වරද බලා පසුපස්සේ ඇවිදීමිද? තොප රකිනා සෘෂිප්‍රවාජ්ජාව (තාපස පැවිද්ද) නියාවට සිහි ඇතිව වාසය කරව”යි කීව.

බෝධිසත්වයෝත් දේවතා දූ කී අවවාදය සිතෙහි තබා පංශුහිඤ්ඤ (සෘද්ධි විධි, දිබ්බ සොන ආදී ශුඤ්ඤ පහ) අෂ්ට සමාපත්ති (රූපාවචර හා අරූපාවචර සමාපත්ති අට) උපදවා නොපිරිනුණු ධ්‍යානයෙන් බුහුමලෝකයට ගියහයි වදුරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට මේ ‘පුෂ්පගන්ධ ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක. චතුස්සත්‍ය දේශනාවගේ කෙළවර ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ සෝවාන් වූ සේක.

“එසමයෙහි දෙවතා දූ නම් උපුල්වන් මහාස්ථවිරිය. තාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

381. විසාන ජාතකය

තවද සත්ගුණ මහාසවණීයක් (මහ මණ්ඩකක්) බඳවූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ක්‍රීඩාශීලීවූ (කෙළිලොල්වූ) හික්කුකෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

සඵලයන් වහන්සේ මතුමාලේ ප්‍රාසාදයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි සාමණේර හික්කු කෙණෙකුන් වහන්සේ එක්ව යටමාලේ කෙළිනා අරගල (ක්‍රීඩා කරණ සෝභාව) අසා සඵලයන් වහන්සේ මුගලන් සාමීන් ගෙන්වා “මොදුගලඝාණය, සාමණේරයන්ගේ ක්‍රීඩාව නවතාලව”යි වදාළසේක. “යහපත”යි මුගලන් සාමී යටමාලේ ඇඟිලිදෙකින් සොලවා හයගන්වූ සේක.

ඒ කථාව දම්සහා මණ්ඩපයේ රැස්වූ හික්කුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩ උන්නෙනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කීනම් කථාවකින් යුක්තව උනුද?”යි විචාර වදාරා එපවත් අසා දැන් “මතුනොවෙයි පෙරත් අඟිකෂිතව වාසය කරන්නවුන් පෙර උත්තමයෝ ඉක්මවූවෝ වේද?”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ශක්‍රදේවේඥාව උපන්සේක. එසමයෙහි සත් බැකෙනෙක් (සහොදරයෝ සත් දෙනෙක්) හිමාලය වනයෙහි මණ්ඩපයක තාපසව වාසයකරන්නාහු ක්‍රීඩාශීලීව වසන්නාහ.

ශක්‍රයෝ එපවත් දැන ගිරවකු වෙසින් තාපසවරුන් ඉඳිනා මණ්ඩපයට අවුත් ඉඳු කියන්නාහ “විසාත නොවන (වළඳු ඉතිරි ආහාර නොගන්නා) තාපසවරුන්ට නමස්කාර කරමි”යි කීහ. ඉන් එක් තාපසයෙක් “කුමක්දැ?”යි විචාළේය. එවිට අවශේෂයෝ “අප ඇමට නමස්කාර කෙරෙමියි කියයි” කිය.

එවිට ගිරවා කියන්නේ “නොප ඇමට නොවෙයි, මා කීයේ විසාතනොවන තාපසවරුන්ටය”යි කීහ. එවිට තාපසවරු කියන්නාහු “අපට වඩා අනික් තාපස කෙනෙක් ඇද්ද? අපි සිංහ ව්‍යාසුයයන් කෑ ඇටකා දවස් අරිනෝය, අපගෙන් කවර අඩුවක් ඇතිව කියවුද? අපට වඩා අනික් කවර තාපසකෙනෙක් ඇද්දැ?”යි කීහ.

එවිට ගිරවා කියන්නේ “නොපි ඇම නොයෙක්දෙනා කා ඉතිරි මාංශය කන්නාම තපස්ද? තපස් නම් තමා ලත් දෙයක් දන්දී සුසීලව (සිල්වත්ව) වාසය කිරීමය. නොප ඇම ක්‍රීඩාශීලීව වාසය කිරීම දුශ්ශීලතාව යයි මෙතැන් පටන් එලෙස නොකරව”යි තාපසවරුන්ට අවවාද කියා ක්‍රීඩාශීලීකම් අරවා (නවත්වා) තමන්ගේ ශක්‍රභවනයට ගියහයි වදාරා මේ ‘විසාත ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සත්ඛයෝ නම් මේ ක්‍රියාශීලී හික්කුහුය. ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

382. වට්ටක ජාතකය

තවද සිතු සිතවන් සිත් නිමවන (බුදු ගුණ සිහි කිරීමත් සිතට සැනසුමක් බව) මනහර ගුණ ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ලෝහී හික්කුකෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

ලෝහී හික්කුකෙනෙකුන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට දක්වන්නා “මහණෙනි, මේ හික්කු දැන්මතු නොවෙයි පළමුත් ලෝහීව ඇත්කුණු මිණීකුණු ආදීවූ දෙය බොහෝව කමින් සිට තෘෂ්ණා වසඟව වනාන්තරයට ගියෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වටුව ඉපද වනානාතරයෙහි වාසය කරණසේක.

එක් කපුටෙක් බරණැස් නුවර ඉඳ ඇත්කුණු මිණීකුණු ආදීවූ දෙය කමින් සිට තෘෂ්ණාවසඟයෙන් වනාන්තරයට වැද බෝධිසත්වයන් මහත්වූ ශරීර ඇතිව වාසය කරන්නාවූ වෘක්කය සමීපයට ගොස් උන්නේය. බෝධිසත්වයෝ සාමීචි නිසා (සුභද්‍රව

කථා කිරීම) කපුටුවානන් දැක “ඇයි මයිලනුවෙනි, මනුෂ්‍යභවනයේ නොයෙක් ඛාද්‍ය භෝජ්‍ය (කන බොන දෑ) ඇතිව සැපසේ වාසය කළ කල දුච්චයේ කවර කාරණයකින්දැ?”යි විචාළාහ. කපුටුවා කියන්නේ “නොයෙක් ඛාද්‍ය භෝජ්‍ය කැවීම් මනුෂ්‍යයන් කාපු දෙයක් වනා දිරා නොයෙක් ආයාසයට (වෙහෙසට, කරදරයට) පැමිණෙන හෙයින් දුච්චව ගියෙමි. තෙපි කවර කාරණයක් නිසා මෙසේ මහත්වූ ශරීරයක් ඇතිසේකදැ?”යි විචාළාහ. එවිට වටුවා කියන්නේ “අපි නම් අල්ප සන්තෝෂයමිහ (ලද දෙයින් සතුටු වෙන බව). යම්තම් ආහාරයක් ලබන්නා ඉන්ම යපී යමිහ. අනිත් ආහාරයක් තව සොයන්නට උවමනවැයි යන තෘෂ්ණාවක් නැත. එහෙයින් අපගේ චිත්ත සන්තෝෂව තිබෙන හෙයින් ශරීරයන් ස්ඵුලව තිබෙයි” වදාරා මේ ‘වට්ටක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කපුටුවා නම් මේ ලෝගී හිඤ්ඤාය. එසමයෙහි වටුවා නම් බුදුවූ මම්මිය”යි වදාළසේක. මේ ජාතකය අවසානයෙහි ලොල් හිඤ්ඤා වහන්සේ සෝවාන් වූසේක.

383. කාක ජාතකය

තවද අසන්නවුන් කන්නි අමා නමන (කන් පිනවන, කන්වලට අමෘතය දමන) මධුර ධම්මදේශනා ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනා සමයෙහි ලෝගී හිඤ්ඤාකෙනකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

මෙහි වනාහි වතීමාන කථාව යට කියන ලද ජාතකවල පෙනෙන්නේය. මෙහි වනාහි:-

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජුරැකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ පරෙව්ව උපන්නාහ. බෝධිසත්වයන් බරණැස් නුවර අරක්කමියෙක් ගෙනුචුත් වඩනේය. කවුඩකුන් බෝධිසත්වයන් උන් මැදිරියට අචුත් උන්නේය. කවුඩා අල්වාගෙනු පළමු ජාතකවල කීවාක්මෙන්ම නොයෙක් වධ පමුණුවා ශරීරයේ පියාකොල ඇම උදුරවා දමීමා (පියාපත් සියල්ල ගලවා දමා) සුදුපෑකොට ඇති බෙල්ලේ කැබිලිත්තකුත් විද අමුණුවා බැඳ එතන ලා ගියහ.

බෝධිසත්වයෝ කවුඩානන් දැක කියන්නේ “නාපිතයන් ගෙන්වා (කොණ්ඩ කපන්නන් ගෙන්වා) ශරීරයේ ලොමුත් බා ඉඳුනීල මාණිකයකුත් කරබැඳ කළදෑ යහපතැ”යි කීහ. කපුටුවා කියන්නේ “නාපිතයන් ගෙන්වා ලොමුත් බාවා ඉඳුනීල මාණිකයකුත් තොපගේ කර බන්දවමිදැ?”යි විවාළේය.

බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මෙසේවූ ලොමි බැවිලින් මෙසේවූ ඉඳුනීල මාණිකයන් තටම වේද? එතරම් මට ඉන් ප්‍රයෝජන කිමිදැ?”යි කීහ.

කපුටුවා කියන්නේ “බොහෝ දෙන ඉඳුනීල මාණිකය පළඳිති, වෙහෙසන නිසා මේ කැබිලිත්ත (බිඳුනු වලන් කැල්ල) විද කරබැන්දේය”යි කීහ. බෝධිසත්වයෝ “මෙසේවූ උෂ්ටයන්

ඉඳිනා තැන ඉඳිම කාරණා නොවේ”යි කියා වනාන්තරයට ගියහයි වදුරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට මේ ‘කාක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක. වතුස්සත්‍ය දේශනාවගේ කෙළවර ඒ ලොල් හිඤ්ඤන් වහන්සේ ආනාගාමී වූසේක.

“ඵසමයෙති කවුඩා නමි මේ ලෝහී වු හිඤ්ඤුහුය. ඵසමයෙති පරෙච්ච උපන්නෙමි බුදුවු මම්ම වේදු”යි වදුළුසේක.

සවෙනි නිපාත වණිතාව නිමි.

තවද සත්වෙනි නිපාතය දක්වන්නෙමු. ඒ කෙසේද යත්?

384. කුක්කු ජාතකය

අසන්නවුන්ගේ කන්හි අමා නමන මධුර දේශනා ඇති (මිහිරි දේශනා විලාශයක් ඇති) සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි රාජෝවාදුයක් (රජතුමාට දුන් අවවාදුයක්) අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

මේ කථාව විස්තර වශයෙන් තෙසකුණු ජාතකයෙහි පෙණෙන්නේය. මෙහි වනාහී:-

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නමි රජපුරුකෙණොකුන් රාජජය කරණ සමයෙහි බෝධිසඬයන් වහන්සේ රජපුරුවන්ට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරණ අමාත්‍ය ධුරයේ උපන්සේක.

ඒ රජ වනාහි දුරුරාජ ධර්මයෙන් (රජෙකුට තිබිය යුතු යුතුකම් දහයකි. දූත, ශිල, පරිත්‍යාග ආදියයි) විරුද්ධව තමන් සිතු දෙයක්ම කරන්නේය. රාජ්‍යය අධර්මයෙන් පිළිපන්නේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “මේ රජුරුවන්ගේ අභිප්‍රාය කාරණයකින් ගිවිස්වා (උපක්‍රමයකින්) අරවාලතොත් විනා අවවාද කියා අරවාලිය නොහැක්කැ”යි සිතා කාරණා සොයන්නාහු ඒ අවස්ථාවෙහි රජුරුවෝ එක් දවසක් උයන් බලන්ට ගියහ.

උයනේ රජුරුවන් අමුතුව කරන්නාවූ මඬපයෙක් ඇත්තේය. රජුරුවෝ මඬපකම්මාන්ත බලන්ටයයි ඇතුළට වන්නාහු ගොණුසේ උරවා (පරාළ වද්දන ලද) තුඩු කැණීමට (තනි කණුවේ මුදුන් වහළ) දැක “වැටියේ දේ හෝ”යි සිතා මෑතට අවුත් බෝධිසත්වයන් කැඳවා කියන්නාහු “එබෑ අමාත්‍යයානනි, මේ කැණීමඬල නොවැටෙන්නට කාරණා කිමිදැ”යි කීහ.

බෝධිසත්වයෝත් රජුරුවන් වහන්සේට අවවාදය කින්නට යහපත් කාරණායයි සිතා කියන්නාහු “දේවයන්වහන්ස, මේ ඵලය හැර යහපත්ව සැසඟර තරව උරවන ලද්දවූ ගොණුසේ බලයෙන් (පරාළ බලයෙන් මුදුන් වහළ සවිවී ඇත) මඬුල්ල රඳන්නේය. කැණීමඬල බලයෙන් ගොණුසේස නොවැටෙන්නේය. දේවයන් වහන්ස, කැණීමඬල නම් රජුරුවන් වැන්නේය, ගොණුසේස නම් අමාත්‍ය මණ්ඩලයා වැන්නේය. ඉන් එක් ගොණුසේසෙක් දිරාගිය නමුත් ඒ දිශාවට

කැණීමඬල නැමී යන්නේය. එමෙන් එක අමාත්‍යයෙකුට වැඩිමෙකුට නමුත් රජදරුවන් වහන්සේට අලාභවන්නේ නොවෙයි. ලොකපාලවූ රජදරුවන් විසින් අමාත්‍ය මණ්ඩලයා ඇතුළුව සියළු ප්‍රජාව නොමරිකා දැරූරාජධර්මයට අකොප්‍යව (විරුද්ධ නොවී) රාජ්ජය කළ යුත්තේය”යි බෝධිසත්වයෝ කීහ.

රජ්ජරුවෝ බෝධිසත්වයන් කී බසට සතුටුව උන්අවස්ථාවට එක් පුරුෂයෙක් ලප්නාරන් ගෙඩියක් (නාරම් විෂේශයක්) ගෙණුවූත් රජ්ජරුවන් අතට දින. බෝධිසත්වයෝත් මෙයින් අවවාද කියන්නට නිසි කාරණයෙකැයි සිතා “දේවයන් වහන්ස, මේ ලප්නාරන් ගෙඩිය නුවණැත්තේ තිත්තන් ඇර ඇඹුලත් ඇර අනුභව කෙරෙද්ද, නුඹ වහන්සේත් පැවැත ආ රාජධර්මය නොහැර රාජ්‍යවාසීන්ගෙන් කරවුවර (රජයට ලැබිය යුතු බදු) ගතමනා දෙය හැරගෙණා රාජ්‍යවාසීන්ගෙන් අන්‍යයාගේ අර්ථය (අනුන්ගේ යහපත) නූපදවනසේක්ද, ලප්නාරන් ගෙඩිය පොත්ත තුනී විනම් තිත්ත රසවන්නේය, මස් ඝන විනම් ඇඹුල්රස වන්නේය, තිත්තත් නොවී ඇඹුලුත් නොවී මස් අනුභව කරන්නාක් මෙන් රාජ්‍යවාසීන්ගේ කරවුවර ගෙණා රට රක්නා රජ්ජරුවන් අමාත්‍ය මණ්ඩලයා සිත් ගන්නාහ”යි බෝධිසත්වයෝ කීහ.

බෝධිසත්වයන් කී බසට සතුටුව කපාකොට මගුල් පොකුණට ගියහ. මගුල් පොකුණෙහි යහපත් පියුමක් පිපී දියට රියනක් විතර උස්ව සිටියේය. රජ්ජරුවෝ කියන්නානු

“එඹා අමාත්‍යයානනි, දිය හා මඩ ආධාරකොට ඇතිවූ මේ පියුම මඩෙහින් දියෙහින් දෙකින් වෙන් වෙන්ව පිපෙන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළාහ.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේන් එවිට කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, ලොකපාලවූ රජදරුවන් වහන්සේන් ලෝහ, ද්වේෂ, මෝහ, මදුමාන, මාත්ස්‍යය (දීමට ඇති ලෝහකම) යන සියල්ලෝම මේ පියුම් පරිද්දෙන් ඇලීමක් නැතිව දුරුරාජධම්මයෙන් රාජ්‍යය කරණසේක් විනම් බ්‍රාහ්මණ වෛශ්‍ය (ගොවිතැන්, වෙළඳෙළුදුම් කර ජීවත්වන කුලයට අයත් පිරිස) ග්‍රහපති යන සියල්ලෝම රජදරුවන් වහන්සේට ඉතා පක්ෂවන්නාහ”යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් බෝධිසත්වයන් කී අවවාදයෙහි පැහැදු එතැන්පටන් දුරුරාජධම්මයෙන් අකොප්‍යව දුනඹිලාදී පින්කම්කොට දෙව්ලොව ගියහයි වදුරා මේ ‘කුක්කු ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනඤ්ඤ ස්ථවිරය, එසමයෙහි රජ්ජුරුවන්ට අමාත්‍යව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

385. මනෝජ ජාතකය

තවද සිංහිස්වණීයක් (පෙරාපු රත්තරන්) බඳුවූ සඵලයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්

විපක්‍ෂශීලී (විරුද්ධ පක්‍ෂය ඇසුරු කරණ) හික්‍ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හික්‍ෂුකෙනෙකුන් වහන්සේ දෙවදන්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ හික්‍ෂුකෙනෙකුන් වහන්සේ හා එක්ව හිතව වාසය කරණාසේක. මේ කාරණය එක් හික්‍ෂුකෙනෙකුන් වහන්සේ මේ මහණ කැඳවා ගෙනාගොස් සඵලයන් වහන්සේට පැසේක. “සැබෑද මහණැ?”යි විචාරා වදුරා “සැබව ස්වාමීනි” කී කල්හි “දැන්මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් මේ මහණ විපක්‍ෂශීලීව වාසය කළේ වේදැ?”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි එක් වනයක සිංහයෙකු හා සිංහ ධේනුවක් වාසය කරන්නීය. ඒ සිංහ ධේනුව දුටු හා පුතකු වැදුහ. සිංහපෝතකයාට මනෝජ යයි නම් තුබුහ. ඒ සිංහයා වැඩිවිය පැමිණ කල අතික් සිංහධේනුවක් බිරින්දුව ගෙනාවිත් තබා මවිසියන් දෙදෙනා නැගනියන්ද බිරින්දු ද තුමුද යන පස්දෙනාටද ගොදුරු සොයා ගෙනාවිත් දී රකිනාහ. එසමයෙහි එක් දවසක් ඒ මනෝජ නම් සිංහයානන් ගොදුරු සොයා ගෙනෙන්නට යන කල්හි එක් ගිරි නම් කැණහිලෙක් සිංහයා ඉදිරියට පැමිණියේය. තමා එනයන තැනක් නැතිහෙයින් සිංහයා

වැදගණු ඔත්තේය. සිංහයානෝත් නලුව “කීමෙක්දැ?”යි විචාරා “නුඹවහන්සේට සේවයට ආමි” කී කල්හි “යහපතැ”යි තමන් වාසය කරන්නාවූ ගල්ලෙන්ට කැන්දුගෙණු ගියහ.

සිංහයානන්ගේ පියවූ සිංහ රජපුරුවෝ “මේ නිව වූ සිගාලයා කුමට ගෙණාවූදැ?”යි පුතනුවන්ට කීහ. මනෝප නම් සිංහයානෝ පියානන් කී බස නොගිවිසම සිගාලයා පොෂ්‍ය කරන්නාහ. ඒ සිගාලයා එක් දවසක් සිංහරජපුරුවන්ට කියන්නේ “සෙසු මස්කා අභ්‍යාසයෙමි (පළපුරුද්දක් ඇත්තෙමි) අස්මස් කෑවා නැත. ස්වාමීනි මට අසකු අල්වා දුනමනෙව”යි කීහ. රජපුරුවෝ “යහපතැ”යි කියා විචාරන්නාහු “අසුන් ඇත්තේ කොයිදැ?”යි විචාළාහ. කැණුහිල් කියන්නේ “බරණැස් ගඟ නාන්ට බරණැස් රජපුරුවන්ගේ අසුන් ගෙණන්නාහ. ඉන් එකෙකු අල්වා ගෙණා එව”යි කීහ. සිංහරජපුරුවෝත් “යහපතැ”යි බරණැස් ගඟ සමීපයට ගොස් නාන්ට ගෙණා අසුන්ගෙන් එකෙකු බෙල්ල බිඳ පිටට දමාගෙණා ගල්ලෙන්ට ගෙණා ගොස් මෑනියන් ඇතුළු ඇමදෙනාටත් බෙදුදී තමනුත් කා කැණුහිලාටත් දුන්හ. වැඩිමාළු සිංහ රජපුරුවෝ පුතනුවන් අතින් “මේ අස්මස් කෑ සිංහයන්ගෙන් බොහෝ කලක් ජීවත්වූ කෙනෙක් නැත. අස්සු නම් රාජවාහනය. රජදරුවෝ තමන්ගේ රාජවාහනයට උපද්‍රාව වූ කල කිපී විද්දවායති (උවදුරු වූ විට කිපී විදු මරණයට පත්කරති). යම් උපායකින් නසවිනි. මෙවක් පටන් අසුන්ගේ මාංශය නොකව”යි සිංහරජපුරුවෝත් පියානන් කීවා නොකොට අසුන් අල්වා කන්නාහ.

රජපුරවෝත් අසුන් ගෙන්වා රාජාංගණයේ අස්සල බැඳ ඇතුළේ පොකුණක් බිඳවා අසුන් නාවන නියායෙන් සලස්වා තමන්ගේ දුනුවායන්ට විධානය කරන්නාහු “මාගේ අසුන් කා වනසන්නාවූ සිංහයා විඳුව”යි දුනුවායන්ට විධානය කළහ. දුනුවායෝත් “යහපත”යි සිංහයා එන වේලාව පරීක්ෂා කොට ඇවිදිනාහු පවුරු පැන නැග එන්නාවූ සිංහයා දැක “දැන් විද්දමෝ නම් සැහැල්ලු හෙයින් වැරදයෙයි අසු අල්වාගෙන යනකල විඳුමිහ”යි සිතා අසකු අල්වාගෙන පැනගන්නාවූ සිංහයාට පස්සෙන් විඳු ඉදිරියෙන් දඩවලා (දණ්ඩක් හරහට දමා) විද්දුහ. සිංහයාත් මරණ හයින් මහත්කොට අධගසා තමාගේ ගල්ගෙටම පිනීය. විඳි තැනැත්තේ “සිංහයා විද්දෙමි” අධගැසීය. කැණහිලා සිංහයා මරණ හයින් ගැසූ අධත් අසා මනුෂ්‍යයා ගැසූ අධත් අසා සිතන්නේ යාවූ සිංහයානෝ මළේය. මා ජීවත්වන්නට උපායකුත් නැත. මිය පරලොව ගියවුත් හා ඉතිකිත් කවර විශ්වාසයක්ද? මා අනිත් තැනකයෙමි සිතා පලාගියහ.

සිංහයාත් තමාගේ ගල්ලෙණම වැටිහින. සිංහයානන්ගේ මව් පියෝ දෙනන් නැගණියෝත් බිරින්දුත් සතරදෙන සිංහයා වටකොටගෙන ඉඳ කියන්නාහු “පාපීවූ දුෂ්ටවූ ගිරි නම් සිගාලයා කීවාකොට මනෝප නම් සිංහයාත් විනාසයට පැමිණියෝ වේද, යමිසේ අසත්පුරුෂයන් හා සංවාසය නොකරවයි කී අවවාද නොගිවිස මාගේ පුත්වූ මනෝප නම් සිංහ රාජයා මරණයට පැමිණියෝය”යි සිංහරාජයානෝ කීහ. සිංහයාගේ මෑණියෝ කියන්නාහු “යමිසේ වැඳු දරුවෝ

නොකිකරුවෝ නම් මෑණියෝ උන් කෙරෙහි ඇල්මක් නැත්තාහ. මාගේ පුත් වූ මනෝජ නම් සිංහරාජයා කීවා නොකොට අසත්පුරුෂයාගේ බස් ගිවිස ලේ කටින් දමා වැදෙන්නේ වේදැ”යි කීහ. සිංහයානන්ගේ නැගණියෝ කියන්නාහු “යම් කෙනෙක් පාපිෂ්ටයන්ගේ බස්ගෙණා කීවා කෙරෙද්ද, මෑණියන් වහන්සේ කීවාමෙන්ම මාගේ බෑණන් වහන්සේට පැමිණියා මෙන් මරණයට පැමිණෙන්නේ වේදැ”යි කීහ. සිංහයානන්ගේ බිරින්ද කියන්නාහු “යම්සේ උත්තමයෝ උත්තමයන් හා හජනය කෙරෙද්ද, නිවයෝ නිවයන් හා වාසය කෙරෙද්ද, නිවයා හා උත්තමයා කරන්නාවූ හජනය මේ දෙකම කූමක් මෙන්දයත්, සිවුපාවන්ට උත්තමවූ සිංහරාජයා අධමයා හා එක්වීමෙන් සැරපහර ලදින් විනාසයට ගියාවන”යි කීහ. ඒ අභිප්‍රාච දක්වන්නාවූ සඵඥයන් වහන්සේ “එම්බා මහණෙනි, නිවයා නිවයාම සෙවුනා ලබන්නේය. උත්තමයා උත්තමයාම සෙවුනා ලබන්නේය. නිවයා හා උත්තමයාගේ විශ්වාසයද උත්තමයා හා නිවයාගේ විශ්වාසයද සිගාලයා හා සිංහයා මෙනැ”යි වදුරා මේ ‘මනෝජ ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක. ඒ විපක්‍ෂශීලි හික්‍ෂුන් වහන්සේ දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ (කරුණු දහසකින් බබලන්නාවූ) සෝවාන් මාර්ගයට පැමිණීසේක.

“එසමයෙහි සිංහයා නම් මේ හික්‍ෂුහුය. සිංහයාට විශ්වාසව උන්නාවූ කැණහිලා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය, සිංහයාගේ බිරිඳ නම් බේමා නම් ස්ථවිරිය, සිංහයාගේ

නැගනියෝ නම් යසෝධරා ස්ථවිරිය. සිංහයාගේ පියාවූ සිංහයා නම් බුදුවූ මම්මය”යි වදාළසේක.

386. දහම්සොඬ ජාතකය

මෙම ‘දහම්සොඬ ජාතකය’ මුද්‍රිත ජාතකට්ඨ කතාවෙහි හෝ සිංහල ජාතක පොතේ නොමැත.

යටගිය දවස බරණැස රාජ්ජයකළ බුන්මදන්ත රජුට දහම්සොඬ (ධම්යට ලොල්වූ) නම් කුමාරයෙක් විය. ඒ කුමාරයා ක්‍රමයෙන් වැඩි සුසැට කලා ශිල්පද අඡ්චාදස පුරාණද අවි ශිල්පද නිමවා සොලොස් හැවිරිදි කල්හි යුවරාජ තනතුරටද පියාගේ ඇවෑමෙන් රජකමද ලැබ වතුර්වධවූ උපායෙන්ද ත්‍රිවිධ ශක්තියෙන්ද ඡඩී ගුණයෙන්ද සප්තාංගයෙන්ද වතුස්සංග්‍රක වස්තුවෙන්ද යුතු ව රට ආරක්‍ෂා කරමින් සිටින කල්හි දිනක් මෙබඳු සිතිවිල්ලක් ඇති විය.

සංසාරයෙහි වාසය කරන සත්වයා කෙරෙහි මෙහි කැරුණාවෙන් නිවන් පුරයට පමුණුවන අපගේ සච්ඡායන් වහන්සේ විසින් අමෘතය මෙන් දේශනා කරනලද ශ්‍රී සද්ධම්මය දැන නොගෙන සැළකීමක් නොකොට කරන්නා වූ මේ රජ කම මට සුදුසු නොවෙයි. එය වෙරළ නැති රළ මෙන්ද, වඤ්ඤා නැති අහස මෙන්ද, ප්‍රදීපය නිවිගිය ගෙය මෙන්ද, දළසුන් මස්ත හස්තියා මෙන්ද, පියුම නැති විල මෙන්ද, නාසය බුන් වක්‍රය මෙන්ද, නොහොඬින්නේයයි මෙසේ සිතා රැ

පහන් වූ කල්හි සුවඳ පැන් සනහා සඵආහරණින් සැරසී සුර සබයට යන ශක්‍රයා පරිද්දෙන් රාජ සභාවට පැමිණ සිංහාසනාරැඬව අමාත්‍ය මණ්ඩලයා අමතා “තිලොවට ගැරූ වූ මුනිඥයන් වහන්සේ දෙසූ ධර්මය මට කියවී, නොප එසේ උතුම් ධර්මය ප්‍රකාශ කළ හොත් අපමණ රාජ සම්පත් සමග මුළු රාජ්‍යයම පුදුමි. මේ ගැන සැක නොකරව” යි කීහ.

උන් එකෙකුදු ධර්මය නොදන් බව ප්‍රකාශකල කල්හි මගුලතුන් සරසවා දහසින් බැඳී පියල්ලක් ඒ මත තබා “මුනිඳන් දෙසූ ධර්මය එක් ගාථාවකින් හෝ ගාථා අඩකින්වත් මට කිසිවෙකු කිවහොත් මේ සම්පත් ඔහුහට දෙමි, තවද ඔහුගේ දුස බවට පත්වෙමි” යි ප්‍රකාශකොට යැවූහ. මෙසේ දු විමසා බණ දන් කිසිවෙකු නොලදින් මහත් සේ කළකිරී රාජ්‍යශ්‍රී අත්හැර ධර්මය සොයනු පිණිස වනයට නික්ම ගියේය.

තමාගේ පාරමිතා බලයෙන් ඒ මහා වනයේ විෂඝෝර සර්පයන් ගෙන් පීඩා නොවිඳ ගතවෙමින් යන කල්හි මේ මහතාණන්ගේ ප්‍රත්‍ය මහිමයෙන් ශක්‍රදේවේඥයන්ගේ ශෛලාසනය හුණු වී වහා එහි පැමිණ තවත් පරීක්ෂා කරමිසි සිතා අංජන කැටයක් මෙන් හයානක උස්වූ ශරීරයකින්ද හිසෙහි යකඩ බිලි මෙන් කකීෂවූ කෙෂයෙන්ද රෝදු රක්ත වණී ඇස් දෙකකින්ද නැමිගිය දළුවලින් යුතු රාක්ෂස වේසකින් දහම්සොඬ රජ්ජුරුවන් වෙතට ළන්ව එක් අතකින් යගදුව සොළුව සොළවා එක් අතකින් දැලි රැවුල ඇඳ ඇඳ සිට ගත්තේය.

රජපුරාවන් වහන්සේ ඒ බියකරු යකෂයා දැක මදකුදු තැනි ගැනීමක් නැතිව වහා ඉදිරියට ගොස් “පින්වත, දෙලොව ජය ගතහැකි බණ පදයක් තා විසින් අද කිවහොත් රාජ්‍යශ්‍රී සමග මාගේ ජීවිතයද දෙමි”යි කීහ. එවිට රකුසා “බඩගින්න ඉවසිය නොහැක. තොපව අනුභව කොට බණ කියමි”යි කීය. රජපුරාවන් වහන්සේ ඒ අසා “බණ ඇත්තේ පණ ඇත්තමී වෙද, මම නැත්තමී තාගේ බණ අසන මෙහි කවුරු වෙත්ද? රකුසානෙහි, තොපගේ සාගින්න සහ මගේ දහමී දෙළදක එකවිට විසදෙන සේ මගක් විමසා කියව”යි කීය.

එබසට රකුසා “ස්වාමීනි, තොපට සදහමී ළාහයද අප හට වන මාංශ ලාහයද එකවිට පසිඳුමි”යි කියා සිය ගණන් කුටයන්ගෙන් යුතු අහසෙහි ගැටී පවත්නා මහා පච්චයක් මවා “තොප මේ ගිරට පැන මාගේ කටට පණිනු. මම ඒ අතර තොපට ධර්මය දේශනා කරමි. වහා නැගෙව”යි කීහ. රජපුරාවන් වහන්සේ බුදුගුණ සිහිකර “කෙනෙක් පච්ච ගස් වැල් වලින් වැටී ද කෙනෙක් විස පානය කොටද මිය යන්නාහ, දිවි වලසුන්ට ගොදුරු වන්නාහ, ධර්මය නිසා මාගේ ජීවිතය තොරවීම නිසරු නොවේවැ”යි සිතා මහා ගිරි සිඛරයට නැග ගිනිවලක් (ගිනි ජාලාවක්) බඳු රාක්‍ෂයා ගේ දැල් වූ බියකරු මුඛය දැක මදකුදු කමිපා නොවී සිට රාක්‍ෂයා “අනිච්චාවත සංඛාරා - උප්පාදුවයධම්මිනො, උප්පජ්ජ්ඣා නිරුප්පධන්තී - තෙසං වූපසමො සුඛො” (සියලු

සංස්කාර ධර්මයන්ගේ අනිත්‍ය ස්වභාවය) යන ගාථාව කියන කල්හි බුදු බව පතා එක් වරම රාක්ෂයාගේ මුවට පැන්නේය.

ඒ මොහොතෙහිම ශක්‍රයා බියකරු වේශය අත්හැර නියම වෙස් ගනිමින් දහම් සොඬ රජ්ජුරුවන් දෙ අතින් වඩාගෙන දෙව්ලොව ගෙනයන සිතින් අහසට නික්මී කොදිවි මහදිවි පසුකොට උතුම්වූ තව්තිසා දිව්‍ය ලෝකයට ප්‍රවිෂ්ඨව නන්දනොද්‍යානයද නන්ද පොකුණ ද තෙතිසක් කුඹින් ජ්වලිත වූ චේරාවන හස්තිරාජයාද නගර දිව්‍යාප්සරාවන්ද දැකිමින් සුධර්මා නම් ධර්ම සභාවට ප්‍රවිෂ්ඨ ව දහම්සොඬ රජ්ජුරුවන්ව පාණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනයෙහි වඩා හිඳවා ගඳ දුම් මල් පුද ධර්මදේශනා කරන සේ ආරාධනා කළහ.

ආකාශ මධ්‍යයට පැමිණී වන්දුයා මෙන් දහම්සොඬ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දිව්‍ය සමුහයා පිරිවරාගෙන ධර්ම දේශනා කළ සේක. ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයා ඒ මිහිරි වූ ධර්ම අසා සන්තොෂයට පැමිණ ස්තූති සොෂා කොට ආශීර්වාද පතා මනුලොවට ඇරලූහ. දහම්සොඬ රජතුමා නැවත තම රජ සැපතට පත්ව බුදුබව පතා පෙරසේම දැහැමින් සෙමින් රාජ්ජය කෙලේය.

එසමයෙහි දහම්සොඬ රජව උපන්නේ දැන් සම්මාසම්බුදු රජුන්ය.

387. සුනභු ජාතිකය

තවද ධර්මමාධිපතිවූ (ධර්මයට අධිපතිවූ) සච්ඡෙදයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි මව්පිය දෙදෙනාට උස්ථානකරන්නාවූ හිඤ්ඤකෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද.

මෙහි වතීමාන කථාව විස්තර වශයෙන් ‘සාමි ජාතිකයෙහි’ පෙණෙන්නේය. මෙහි වනාහි:-

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ දුක්පත් ගොවිකුලයක උපන්නේක. උන්වහන්සේට නම් තබන්නාහු සතනුකුමාරයෝ යයි නම් තබූහ.

එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ අමාත්‍ය මණ්ඩලය හා සමග සේනාව ඇරගෙන දඩයමට ගොස් එක් බැද්දක් වටකොටගෙන රැකවල් ලවා විධාන කරන්නාහු “යම් එකකු සිටිනා තැනින් මුවෙක් පළාගියේ නම් ඇඳු කරවමි” (දඬුවම් කරවමි) හයගන්වා කොටුපතෙක තුමු සිටියහ. එක් පිණිමුවෙක් රජ්ජුරුවන් සිටිකඩින් ඉදිරියට එන්නේය. රජ්ජුරුවෝත් විෂපෙටු කණුතිය (ලියෙන් තැනූ ඊතලය) දුනුපිට ලා ඇඳු මුවාට විද්දහ. මුවා තීය වළහා තීය වැදුනොත්තා මෙන් අඟවා වැටිනින.

රජ්ජුරුවෝත් “මුවා විත් කා වැටිනිනැ”යි සිතා ලගට ගියහ. රජ්ජුරුවන් ලග එන්නාවූ මුවා නැගී සිට දිවගත.

වටසිටියෝ “රජ්ජරුවන් වහන්සේ සිටි තැනින් මුවා පළාගියේය”යි කියා වෙහෙසුහ. රජ්ජරුවෝත් ලජ්ජාවී කඩුව අතට ගෙණු මුවා ලුහුබඳවාගෙණු තූන් යොදනෙක ගොස් මුවා අසුකොට කඩුවෙන් දෙපළු කොට සිතන්නාහු “මුවා මැරූ නියාව කී නමුත් නුවරවාසී අඳහා නොගණිති” මුවා කඳට බැඳ කර තබාගෙණු එන්නාහු බරණැස් නුවරට නුදුරුතැන නුගගසක් මුල සැතපී ඉඳු යන්නට වන්නාහු ඒ නුග ගසෙහි වසන මධාදේව නම් යක්ෂයෙක් රජ්ජරුවන් කරා ගොස් දඩමස්කඳු අල්වා “රඳුව”යි කීහ.

එවිට රජ්ජරුවෝ කියන්නාහු “ඇයි කුමක් නිසා රැඳවීදැ?”යි විචාළාහ. යක්ෂයා කියන්නේ “මේ නුගසෙවන යට වන් කෙනෙකුන් කණු නියායෙන් වෙසවුණු රජ්ජරුවන්ගෙන් වරලදිමි. මට ගොදුරුව යා නොහැක්කැ”යි කීය. එවිට රජ්ජරුවෝ කියන්නාහු “මම එසේ කීනම් එකෙකිමි නොවෙමි. (මම සාමාන්‍ය කෙනෙක් නොවෙමි) බරණැස් රජෙමි, අඳු මට මේ දඩමස් කඳු ගෙණු මා නුවරට යවව, තොපට දවස බත්තලියක් හා මිනිසකු එවමි” කීහ. යක්ෂයාත් “යහපතැ”යි ගිවිස රජ්ජරුවන් නුවරට යැවීය.

රජ්ජරුවෝත් නුවරට ගොස් තමන් වැඩ පසස්නා අමාත්‍යයකුට කීහ. අමාත්‍යයා කියන්නේ “සාමිනි, අවධිය කීයේ ඇයිදැ?”යි (කාල සීමාවක් නොකීවේ ඇයිදැ?) කීහ. රජ්ජරුවෝත් “නැතැ”යි කීය. අමාත්‍යයා කියන්නාහු “අවධියක් නොකීයේ වැරැද්දැයි. එසේවුවත් හය නොකළ මැනව, නුඹ

වහන්සේගේ ජීවිතය රැකදෙමි. මට සිරගෙය දුන මැනව”යි සිරගෙය ඇරගෙන විධානය කරන්නාහු “රැකෙන්නා කැමති කෙනෙක් මේ බන්තලිය යඤ්ඤාට දෙමි”යි කියා යවන්නාහු මෙම නියායෙන් තීරන්තරයෙන් බන්තලියක් හා මිනිසකු බිලිදීමෙන් සිරගෙයි මනුෂ්‍යයෝත් නිමාගියහ.

අමාත්‍යයා එපවත් රජ්ජුරුවන් වහන්සේට කියා රජ්ජුරුවෝත් එපවත් අසා ජීවිතයට වඩා මනුෂ්‍යයෝ අර්ථයෙහි ලෝභ ඇත්තාහ. දුහසින් බැඳි පියල්ලක් ඇතු පිට තබා “මේ මසුරන් දුහස ඇරගෙන යඤ්ඤාට බන්තලිය දෙව”යි නුවර බෙරලවා “මසුරන් දුහස ඇරගත් කෙනෙක් ඇත්නම් උග අත බන්තලිය යව”යි කීහ. අමාත්‍යයාත් එලෙස කළේය.

බෝධිසථයන් වහන්සේ “ඒ මසුරන් දුහස ගෙන යඤ්ඤාට බන්තලිය දෙව”යි නුවර බෙරලවූ මසුරන් දුහස ගෙන මෂණියන්දූරට දී සිතන්නාහු “මේ මසුරන් දුහස මෂණියන්දූරට දී ගියකළ යඤ්ඤා දුමනයෙහි ලා ගතහොතින් නම් බොහෝ සම්පත් ලැබෙමි. නැත මේ යඤ්ඤාට බිලිවෙමි. මසුරන් දුහස කීප දවසක් රැකෙන්නට ඇත්තේ වේදූර”යි සිතා “මෂණියන් වහන්ස, මම යඤ්ඤාට බන්තලියක් ඇරගෙන යෙමි” කීහ.

එවිට මෂණියන්දූර කියන්නාහු “පුතඬ, තොප කී මසුරන් දුසෙන් මට පුයෝජන නැත, යඤ්ඤා ලගට තොපි නොයව”යි කීහ. බෝධිසථයෝ කියන්නාහු “මෂණියන් වහන්ස, හය නොකළ මැනව. ඒ යඤ්ඤා දුමනයේ ලා අඬන්නාවූ නුඹ

වහන්සේගේ මුණා සිනා සෙමින් එමි. මැණියන් වහන්සේ කීපවාරයෙක කීවාටු අවවාද නොගිවිස අස්වසා රජපුරුවන් හා සමඟ රජගෙට ගියහ.

රජපුරුවෝත් “දරුව, නොපට උවමනා කිමිදැ?”යි කීහ. “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේගේ මිරිවැඩිසඟල (සෙරෙප්පු කූටිටම) උවමනෙ”යි කීහ. “කවර කාරණයකටදැ?”යි කීහ. “දේවයන් වහන්ස, යක්ෂයා සන්නක බිම නොසිටිනා නිසාය”යි කීහ. “යහපතැ”යි මිරිවැඩිසඟලදී “තව කුමක් උවමනාදැ?”යි කිය. “සේසත උවමනෙවැ”යි කීහ. “ඒ කවරක්දැ”යි විවාළාහ. “යක්ෂයාගේ ඡායාවට යට නොසිටිනා නිසාය (සේසත යට සිටිනා විට යක්ෂයාගේ සෙවණට අසු නොවන බැවිනි) යි කීහ. “යහපතැ”යි සේසතන් දී “තව කුමක් උවමනාදැ”යි කීහ. “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේගේ මගුල් කඩුව උවමනෙව”යි කීහ. “කවරකටදැ?”යි විවාළාහ. “යක්ෂයා හයගන්වා ආරක්ෂාවටය”යි කීහ. “යහපතැ”යි කඩුවන් දී “තව කුමක් උවමනාදැ?”යි කීහ. “නුඹවහන්සේගේ රන්තලියේ නුඹවහන්සේ මේනිමවන්ට සපයන ලද රසමසවුලෙන් යුක්තවු හෝජනය (රජතුමාට සුදුනම් කළ රසවත් ආහාර) ලා දුන මනෙව”යි කීහ. “ඒ කවරටදැ?”යි රජපුරුවෝ විවාළාහ. “මා තරම් නුවණැත්තාටු පුරුෂයකු ගෙණයන්නාටු බත් ලෝ තලියෙන් සමාන බත ගෙණයාම යුක්ත නොවන හෙයිනැ”යි කීහ. රජපුරුවෝ “යහපතැ”යි රන්තලියේ බත් ලවා සරතාදී මෙකියන සියල්ලම ගෙණයන්ට මිනිසුන් සලස්වාදී යවුහ.

බෝධිසභයෝත් මේ හැම ඇරගෙන නිකිම ගොස්
නුගගස සම්පයේදී මිනිසුන් රඳවා බන්තලිය අතට ගෙන
රන්මිරිවැඩි සගල පයලා සේසත අතට ගෙන කඩුව උරයේ
බහාගෙන බන්තලිය බිම තබා කඩුව අතට ගෙන කඩුපනින්
බන්තලිය නුග ජායාව යටට කොට “මේ ගස වසන්නාවු
මබාදේව නම් යක්ෂයා අපගේ රජ්ජරුවන්ගෙන් එවන ලද
රසමසවුලෙන් යුක්තවු මේ තලිය ඇරගනුව”යි අඩගැසීය.

එවිට යක්ෂයා සිතන්නේ “මෙතෙක්ද එන්නාවු පුරුෂයන්සේ
නොවෙයි වැස්සාවුයෝග දන්නා එකෙක, මා වැස්සාවකොට
ගැලවියෙමි සිතාය”යි කියා කියන්නේ “තා ඉවත සිට
කපාකරන්නේ ඇයිද, නුගගස යට සිට මා හා කපාකරව,
බන්තලියත් මාගේය, තොපින් මාගේ සන්නකමය, බන්තලියත්
කමි, තොපින් කමි”යි කීය.

එවිට බෝධිසභයෝ කියන්නාහු “එමල රාක්ෂසය, මා කයි
නම් තටමය අඩුව. බරණැස් නුවර මට වඩා නුවණැති
පුරුෂයෙක් නැත. එසේ වූ සුතනු කුමාරයන් වැනි නුවණැති
ගුණ ඇති පුරුෂයකු කාපු රාක්ෂසයා අප තිබාදැ යි කියා
සෙට පටන් තට ගෙණෙනා බන්තලියත් නැත, මිනිසාත් නැත.
ඉදින් මා නොකා අලවු නම් තොපට නිරන්තරයෙන් එවන
බන්තලිය එවමි. ඉදින් මා කන්ට සිතී නමුත් කෑ නැත, තාගේ
බිම මා නොසිටි හෙයින් තාගේ ජායාව නොසිටි හෙයින්
කෑ නැත, නුගගස ජායාවට වන් කෙනෙකුන් විනා කෑ නැති
හෙයින් තමාම කෑ නැත. ඉදින් නොනවත කයි නම්

කඩුවෙන් දෙකඩ කෙරෙමි. ඉදින් අපගේ රජපුරවන්වහන්සේ ගොස් අල්වා ගනිමිසි කී නමුත් තාගේ නුග ජායාවෙන් ඉවත්ව සිටිනෙයින් කෘ නොහැක්ක”යි කීහ. එවිට යක්ෂයා “මුන් කියේ සැබෑව, මුන් කෘයේ විමිනමි සෙට පටන් මට ගෙණෙන බන්තලියත්, මිනිසාත් නැත. එයින් අලාභයයි මා ගොසින් රජපුරවන් අල්ලිය නොහැක්කැයි මුන් කියේ කටයුතුය”යි සිතා “යහපත තාගේ ජීවිතදාය දිනිමි, තෙල තලියත්, සේසත්, කඩුවත්, මිරිවැසිසගලත් රජපුරවන්ට දී අඩන්නාවු මෘණියන් සතුවු කරව”යි කීහ. “තොපි ගොසින් සෙට පටන් මට එවන බන් තලිය හා මිනිසා එව”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්වයෝ “යක්ෂයා මාගේ බසට නැමින මා සිතුවා මුදුන්පත් විය”යි සිතා එවිට කියන්නාහු “එමිබල යක්ෂය, ප්‍රාණසාත කිරීම නම් මෙලෝ පරලෝ දෙකින්ම අලාභවන කටයුත්තය, ප්‍රාණසාතාදිය නොකරව”යි යක්ෂයා දමනයේ ලාගෙණ “මෙනන වනයේ වාසයකොට කමිකිමිද? බරණැස් නුවර වාසල්දෙර දේවාලයක් සරනා රජපුරවන් වහන්සේට කියා දෙවමින්” යක්ෂයා ලවා සේසත්ද රන් තලියද ගෙන්වාගෙණ නුවරට නික්මුණාහ.

මග දුටු දුටුවෝ “සුතනු මානවකයෝ මධ්‍යදේව නම් යක්ෂයාද දමනයේ ලාගෙණ එති”යි නුවර වාසින්ට කීහ. නුවරවාසිහු රජපුරවන්ට දැන්වූහ.

රජපුරවෝත් සතුවු අමාත්‍ය මණ්ඩලය හා සේනාව පිරිවරා සුතනු මානවකයන් ඉදිරියට පෙර ගමන් කොට

ගොසින් බෝධිසත්වයන් දැක සතුටුව රාක්ෂසයාට වාසල්දොර දෙවොලයක් කර නුවර සියල්ලවුන්ගෙන් බත් දෙවන ලෙස සලස්වා නුවරට ගොස් සුතනු මානවකයන්ගේ ගුණ කියන්නාහු “එමිබා අමාත්‍යයෙනි, මාගේ ජීවිතය රැක දුන්නේ නුවරවාසීන්ට සැපත දුන්නේ සුතනු මානවකයන් නිසාය”යි ගුණ කියා බෝධිසත්වයන් වහන්සේට සෙනෙවිරත් (සේනාපති තනතුර) තනතුරු දී එතැන් පටන් බෝධිසත්වයන්ගේ අනුශාසනායෙහි දැරූ රාජධර්මයෙන් (රජෙකුට තිබිය යුතු යුතුකම් දහයක්. දහ, ශිල, පරිත්‍යාග ආදියයි) රාජ්‍යයකොට කමිටු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා මේ ‘සුතනු ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි රාක්ෂසයා නම් අංගුලිමාල මහා ස්ථවිරය. බරණැස් රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. සුතනු මානවකයෝ නම් බුදුවූ මමිම වේදැ”යි වදාළසේක.

388. ගිජ්ඣ ජාතකය

තවද ධර්මරත්නාකරවූ (ධර්ම රත්නයට ආකාරයක්වූ) සච්ඤ්‍යන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි මව්පියන්ට උපස්ථාන කරන්නාවූ ගිඤ්ජුකෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් ගිඤ්ජුකෙනෙකුන් වහන්සේ දෙමව්පියන්ට උපස්ථාන කරණ සේක. ගිඤ්ජුන් වහන්සේ සච්ඤ්‍යන් වහන්සේට එපවත්

දැන්වූ සේක. සච්ඤායන් වහන්සේ “දැන් මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙර උත්තමයෝත් දෙමව්පියන්ට උපස්ථාන කළෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤායන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දැක්වා වදාල සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ගිජුලිහිණිව ඉපිද අනු වූ දෙමව්පියන් රක්ෂාත. බරණැස් නුවර එක් වැද්දෙක් අමුසොහොනක් සමීපයෙහි මලක් (සතුන් අල්ලා ගැනීමට දමන මල පුඩුවක්) ලාලීය. බෝධිසත්වයෝ ගොදුරු සොයා අවිදිනාහු ඒ මල කරලාගෙන මලෙහි බැඳී තමන් මලබැඳි සෝකයට වඩා තමන්ගේ දුක නොසිතා දෙමව්පියන්ගේ දුක සිතා අඬන්නාවූ “අනේ මාගේ දෙමව්පියන් දෙදෙනා මා මල බැඳුනු නියාව නොදනිති, ගොදුරු සොයාලන කෙනෙකුත් නැත, දුක්ඛයෙන් ගල්ලෙන ඒ ඒ නැත වැටී අඬන්නාහ”යි කියා තමන්ගේ දුක් නොසිතා දෙමව්පියන්ගේ දුකට හැඬුන. එවිට වැඳී එතනට අවුත් බෝධිසත්වයන් අඬන අඬ අසා කියන්නේ “ගිජුලිහිණියන් මනුෂ්‍ය භාෂාවෙන් කථාකරන්නාවුන් දුටුවරුන් (දැක පරුද්දක් නැති බව) නැත, අසූවරුන් (අසා පුරුද්දක් නැති බව) නැත. තොපි තොප මලබැඳුන හෙයින් හයින් අඬවිද? නැත්නම් අනික් කවර කාරණයක් නිසා අඬ වැලපුදැ?”යි විචාළාහ. එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මරණ හයින් අඬන්නේ නම් නොවෙයි, ඇස් අනුව දෙමව්පියන් මා රකින්නේය. මාගේ මව්පියන් දෙදෙනා පැන් නොලැබ තළි වියලී (උගුර තොල

කට වේලි) මියන්නාහ. ඊට අඬමි” කීහ. ඒ අසා වැදී කියන්නේ “ඒ වන්නා එසේමය, ගිජුලිහිණියෝ නම් සියන් යොත්තෙක (යොදුන් සියයක්) ආකාශයේ යමින් සිට බිම තිබූ කුණු දක්නාහ. තොපි මා ඒ මල නොදකින්ට කාරණා කිමිදැ?”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “යම් අකුලයක් පැමිණෙන කල කිසිවකුත් නොපෙනෙන්නේය. වන්නාවූ විපත්තියම පැමිණෙන්නේය”යි වැද්දට කීහ. වැදී බෝධිසත්වයන්ගේ බසට සමාධිව කියන්නාහු “තොප කී බසට සතුටු වූ මම තොප මලින් උනාඅරිමි (බැමීමෙන් මුදවා), සැපසේ ගොසින් තොපගේ දෙමාපියන් රකුව”යි කියා බෝධිසත්වයන් මලින් උනා අළු. එවිට බෝධිසත්වයෝත් “තොපි තොපගේ බන්ධුන් සමග ජීවත්ව”යි වැද්දට කියා තමන්ගේ දෙමාපියන්ට ගොදුරු ගෙනා වනයටම ගියාහයි වදාරා මේ ‘ගිජ්ඣ ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි වැද්දු නම් ඡන්ත ස්ථිවිරය. බෝධිසත්වයන්ගේ මෑණියෝ නම් මහා මයා දේවිය, පියාණෝ නම් සුද්ධෝදන රජපුරුවෝය. ගිජුලිහිණිව උපන්නේ නම් බුදුවූ මම්මය”යි වදාළසේක.

389. දබ්බපුෂ්ප ජාතකය

තවද කරුණාවට පිහිට වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක් ලෝහි හිඤ්ඤකෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් උපනිෂද සධ්විධාන හිඤ්ඤානෙකුන් වහන්සේ හික්ෂුණ්ට කියනකල “හිඤ්ඤානි, ලාභයෙහි ගිජුනොව ලද්දෙයකින් යපෙව, අල්ප සනොතාෂවච”යි ඛණ් කියන සේක. තමන්වහන්සේ ගමකට වන්කල එක් ගෙයක පාත්‍රයද, එක් ගෙයක සැරයැටියද, එක් ගෙයක පොත් මිටියද, එක් ගෙයක ඩබරාවදැ (පැන් කෙණ්ඩිය, පැන් පෙරන උපකරණ) යි කියා ගෙවල් සතරෙක පසෙක තමන්වහන්සේ නතුකොට ලාභ සන්කාරද ගරුභාණ්ඩ සපයාගෙණු උපාසකවරුන්ට අවවාද කියා බොහෝ වස්තු සොයා ගැලෙක පුරවාගෙණු සැවැත්නුවරට එනසේක.

සැවැත් නුවර හිඤ්ඤාන වහන්සේ වැඩහිඳිනා විහාරයට අවුත් ගෙවල් එකක් දෙකක් පන්නා යනකලට වැලක පස පැකිළින. එවිට “මේ ගෙවල්වලින් මට ලාභයක් ඇත මැනවැ”යි ඒ ගෙට වන්සේක් ඒ ගෙයි වසන මාළු හිඤ්ඤා දෙදෙනකුන් වහන්සේ සංසිකව ලත් වක්කාරි දෙකකුත් (රෙදි කඩ දෙකක්) ලක්ෂයක් වටනා පලසකුත් බෙදුගත නොහී තුබුයේය. ඒ දෙදෙනා වහන්සේ “ස්වාමිනි, මේ අපට බෙදුදුන මැනව”යි කීහ. උන්වහන්සේ ඒ වක්කාරි දෙක දෙදෙනාවහන්සේටදී තමන් වහන්සේ “ඒ පලස විනේධර කෙනෙකුන්වහන්සේට විනා ගතයුතු නොවේ”යි කියා තමන් වහන්සේ ඇරගත්සේක.

ඒ දෙදෙනා වහන්සේ ගිවිස්වා අරගත් දෙයක් නොවන බැවින් මුරගා හිඤ්ඤාවහන්සේට කීසේක. හිඤ්ඤාවහන්සේත් ධම්මසභා මණ්ඩපයේ රැස්ව මෙපවත් කිය කියා වැඩිඋන්තැනට සඵඤ්ඤා වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරාවදාළ කල්හි ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ “ස්වාමීනි, අනික් කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවමින, උපනඤ්ඤා සධ්ධියාන නමි ස්ථවිරයෝ හිඤ්ඤා දෙදෙනකුට වක්කාරි දෙකක් දී තුමුද පලස අරගත්තය යන මේ කථාව කියා කියා උනුමින”යි කීන. සඵඤ්ඤා වහන්සේ “ඵමිධා මහණෙනි, මු දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් අනුන්ට ලාභය මදකොට දී තුමු වැඩිතරමේ ලාභය අරගත්තෝ වේදැ?”යි වදුරා “ඵ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤා වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළ සේක.

ඵ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නමි රජ්ජරැකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ එක් ගඟක් අසල වෘක්ෂදේවතාව උපන්නාහ. ඵ ගඟ අසල දබ්බපුෂ්ප නමි කැණතිලකු හා කැණතිල් ධේනුවක් වාසය කරන්නීය. ඵ කැණතිල්දෙන “රේමස්කන්ට දොළමි” (මුල් මාළු වැනි මාලු වර්ගයක් කැමට ආසාව) යි කැණතිලාට කීව, කැණතිලාත් ගඟ අසල බලා අවිදිනකලට අනුවාරී නමි දියකාවකු හා ගමිහිරිවාරී නමි දියකාවකු හා දෙදෙනක් ඇත, ඉන් ගමිහිරිවාරී නමි දියකාවා මසෙකු අල්වා ගත. ඵ

කුඩමස්සා දියකාවාත් ඇරගෙණ දියයට වදින්නට වන. ඒ දියකාවා අනුවාරී නම් දියකාවාට කියන්නේ “ඵමිධා අනුවාරී නම් දියකාවනෙනි, මේ මත්ස්‍යයා මාත් ඇරගෙණ දියයට වදින්නට උත්සාහ කෙරෙයි වහා අවුත් මට සනායව කුඩමස්සා අල්ව”යි කීහ.

ඵවිට දියකාවා කියන්නේ “මේ තොපි නොබව, ඇල්ලුගැන්ම ස්ඵීල නොකොට (බුරුල් කරන්නේ නැතිව) තරයේ අල්වව, මමත් ඵමි” කියාගොස් කුඩමස්සා ධෛරුණ දෙනු කැට්ට ගොඩලා බෙදුගත නොහි උනුත් කණුකලට කණුහිලා ඵතනට ආය. දියකාවෝ දෙනුනා කණුහිලා දැක “ඵමිධා සබද, මේ කුඩමස්සා අපට සරියේ බෙදුදීලව”යි කීහ.

ඵවිට කණුහිලා කියන්නේ “ඵමිධා මට බොහෝ අධිකරණ විචාරණ යුක්තිපසදිනා (සාධාරණව නඩු ඇසීමට පුළුවන් බව) දනිමි, මේ කුඩමස්සා ධර්මිෂ්ටව බෙදුමි” කියා අනුවාරී දියකාවට වල්පත දිසාවදී “ගමිහිරවාරී දියකාවාට ඉස දිසාව තරමැ”යි කියා දී “ධර්මිෂ්ඨව බෙදු මට මධ්‍යයේ කැබැල්ල යහපතැ”යි ඇරගෙණ ගියාහ. දියකාවෝ දෙදෙනත් “අප සැපසේ බෙදුගෙණු කන්නාවූ රේමස ඇරගෙන ගියේය”යි මුරගැය. ඵ කණුහිල් දෙනත් කණුහිලා ගෙණෙන රේමස දැක සමෘධිව කියන්නී “මේ රේමස කොයින් සමිහව්දැ?”යි විචාරා යුක්ති කියා ගෙනා නියාව අසා “මේ රේමස සමිහවූ නියාව සක්ඵිති රාජ්‍යයක් ලත්ඵව්වර ඇත, මාගේ මනෝරථය

(මහදෙළ, අදහස) මුදුන්පත්ව නියාය”යි කියා තමාගේ ස්වාමියාට ප්‍රසංසා කොට රේමස කළේ.

සඵලයන් වහන්සේත් “ඵමිබා මහණෙනි, හිඤ්ඤ නම් අනුන්ට ලාභය නොවිඳුව”යි අවවාද කියා “තමා ලාභසත්කාර විඳිම හිඤ්ඤ කළ මනාදෙයක් නොවේ”යි වදාරා මේ ‘දුබ්බපුෂ්ප ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“ඵසමයෙහි දියකාවෝ දෙදෙන නම් දැන් මහළු හිඤ්ඤ දෙදෙනාය. කැණහිලා නම් උපනඤ සධ්ධිසාත ස්ඵඵිරය. මේ ඵින්තිය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කොට දුටුවාට වෘක්‍ෂ දේවතාව උපන්නෙමි බුදුටු මම්මය”යි වදාළසේක.

390. දසන්තක ජාතකය

තවද මහත්වූ ධෛර්යී ඇති සඵලයන් වහන්සේත් ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ඵක් ස්ත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති හිඤ්ඤකෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්නව ලද.

ඵ කෙසේද යත්?

ඵක් හිඤ්ඤකෙනෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇතිව වාසය කරණසේක. ඵ් හිඤ්ඤන් වහන්සේ හිඤ්ඤ ගෙණවිත් සඵලයන් වහන්සේට පෑ “ස්වාමීනි, මේ මහණු ස්ත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳව වාසය කෙරේ”යි දැන්වූ කල්හි “සැබෑද මහණැ?”යි වදාරා “දැන් මතු නොවෙයි, පෙරත් අනාර්ථකාරීවූ (අයහපත කරන්නාවූ) මෑ නියා වෛතසික

රෝගයෙන් (සිතේ ලෙඩින් පීඩාවට පත්වූයේ) මරණ ලබන්නේ නුවණැත්තවුන් නිසා ජීවිතය ලද්දහුය”යි වදුරා ඉකුත්වත් කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ කල්හි පුරණ ලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතානන් වහන්සේ බමුණු කුලයක උපන්සේක. උන්වහන්සේට සේනක කුමාරයෝයයි නම් තුබුණි. උන්වහන්සේ වැඩිවිය පැමිණු තක්සලා නුවරට ගොස් සියළු ශිල්ප ඉගණ අවුත් රජහට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් (ආර්ථික දියුණුව හා දැනැමි ජීවිතය ගැන) අනුශාසනා කරන්නාවූ අමාත්‍ය වූසේක. සේනක පණ්ඩිතයන් වහන්සේයයි කී කල්හි ව්‍යු සුය්සියන් මෙන් ලොව ප්‍රසිද්ධ සේක.

එකල්හි රජහුගේ පුරෝහිත බමුණුගේ පුත්‍රතෙම රාජසේවයට ආයේය. සභානරණයෙන් සැරහුනාවූ උතුම්වූ රූපශ්‍රී ධරන්නාවූ රජහුගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් දැක පිළිබඳ සිත්වූයේ ගෙට ගොස් නිරාහාරයෙන් හොත්තේය, යහළුවන් විසින් විවාරණලදුව එපවත් කීය. රජතෙම පුරෝහිත පුත්‍රයානෝ දැක එපවත් අසා කැඳවා ගෙන්වා “මම තට මේ බිසව සන්දුවසකට දෙමි, සන්දුවසක් තොපගේ ගෙයි වස්වා අටවෙනිද කැඳවාගෙන එව”යි කීහ. ඒ තෙමේ “යහපතැ”යි පිළිගෙන බිසව ගෙට කැඳවාගෙන ගොස් එක තැන විසීමෙන් ඔවුනොවුන් කෙරේ පිළිබඳ සිත් අතිව කිසිවක්හට නොදන්නාම

උදය හළ දෙරිනි ඇමට පළමු නික්මගොස් අන් රජක්හුගේ ආඥා පවත්නා (අණසක පවතින) රටකට වන්නාහුය. නැවත ගිය මගක් මෙන් ඔවුන් ගිය මග කවුරුන් නොදක්නාහු වෙති. රජ නුවර බෙරලවා නොයෙක් පරිද්දෙන් නුවර පරීක්ෂා කරන්නේන් ගිය තැනක් දැනගතනොහී ඇ නිසා ඒ රජහට බලවත් සෝක උපන, හෘදය උනුවිය, බඩින් ලේ යන්නට පටන්ගත. බලවත් වෙදවරු ඇවිත් පිළියම්කොට ගුණකරන්නට නොහැකිවුවාහුය.

බෝසතනන් වහන්සේ ඒ දැක “මෝ හට වාතපිත්තාදියෙන් (වා පිත් කිපීමෙන්) උපන් ව්‍යාධියෙක් නොවෙයි, භාස්සාව නුදුටු බැවින් මනෝදුක්ඛයෙන් ආ ව්‍යාධියෙක, (මානසිකව හටගත් රෝගයක්) උපායකින් මී හට පිළියම් කෙරෙමි”යි ආයුර නම්වූද පුක්කුස නම්වූද පණ්ඩිත අමාත්‍යයන් දෙන්නා කඳෙවා “රජහට මේ බිසව නොදැක්මෙන් උපන් ලෙඩ විනා වෙන ලෙඩක් නැත, මේ රජ අපට උපකාරී එකෙක, උපායෙන් පිළියම් කරමින. රජගෙයි මළුවේ නැටුම් යොදා කඩුවක් ගිලින්නට දන්නා එකෙකු ලවා කඩුව ගිලින්නට සලස්වා රජ සිව්මැදුරු කව්ඵව සම්පයෙහි ඉන්ට සලස්වා ඒ දැක්වමින, ඒ දැක මිට වඩා දුෂ්කරයෙක් ඇද්දැ?”යි විචාරන්නේය, යහළු ආයුර පණ්ඩිතයෙහි, තෙපි එබසට “අසවල් දෙය දෙමි කියා ප්‍රතිඥා කොට කීම ඊටත් වඩා දුෂ්කරය” යි කියාලව. එමිබා පුක්කුස පණ්ඩිතයෙහි, තොපි “යමක් දෙමි කියා ප්‍රතිඥා කොට ඔහුගේ ආසාව වඩා නැවත නොදෙමියි කියා අසා විවේචදය කිරීම (ආසාවන්

බලාපොරොත්තු බිඳ දැමීම) ඊටත් වඩා දුෂ්කරය” යි කියාලව, ඉන් අත කියයුත්ත මම දනිමි” කියා වදාළසේක.

එසේ කියා නැටුම් යොදා රජහුගේ සමීපයට ගොස් “මහරජපුරවන් වහන්ස, නැටුම් බලා වදාල මැනව, ශරීර දුක්ඛයන් මඳක් ශාන්ත වෙයි” කියා රජහු කැඳවාගෙනා සිවිමැදුරු කවිඵව සමීපයේ නැටුම් බලා ඉන්ට සැලැස්වුවාහුය, බොහෝ දෙන නැටුම් පෑවාහුය.

එක් පුරුෂයෙක් තෙතිස් අගුල් දිග (අගුල් තිස්තුනක් දිග) ඇති තියුණු මුවහත් ඇති කඩුවක් ගිළිය. රජ ඒ දැක “මේ පුරුෂතෙමේ තියුණු ධාරා (සියුම් මුවාත) ඇති සතුරන් ඇග රැධිරපානය කරණු දුසන්නක දෙශයෙහි උපන්නාවූ මේ කඩුව ගිළිය, මේ ඉතා දුෂ්කරයෙක් ලොව ඇද්දැ?”යි ආයුර පණ්ඩිතයන් අතින් විචාළේය. එබසට ආයුර පණ්ඩිතතෙම “දේවයන් වහන්ස, මේ පුරුෂයා තමන් අභ්‍යාසකළ (පුහුණු) තෙයින් කඩුව ගිළින්නේය. ඒ ඉතා දුෂ්කරයෙක් නොවයි. යමෙක් තමාට ආවේනික වූ ධනයක් අනිකක්හට දෙමි කියාද ඒ කීමම දුෂ්කර වන්නේය, ඉන් පිටත් දුෂ්කරයෙක් නැතැ”යි කියේය.

ඒ අසා රජ “කඩුව ගිළීමට වඩා දෙමි කියන බස දුෂ්කරවේල, මමද පුරෝහිත පුත්‍රයාට බිසව දෙමි කිමි, මා විසින් දුෂ්කරයෙක් කරණාලද” සලකන්නහට මඳක් සෝක නැතිවිය, නැවත “මේ දෙමි කීමට වඩා අනික් දුෂ්කරයෙක් ඇද්දැ?”යි පුක්කුස පණ්ඩිතයන් විචාරණුයේ “මේ ආයුර

පණ්ඩිතතෙම කඩුව ගිලීමට වඩා තමා සන්නක දෙයක් දෙමි කීම දුෂ්කරය”යි කිය. එකල්හි පුක්කුසය පණ්ඩිත තෙම “දේවයන් වහන්ස, යමෙක් කාරිය සිද්ධියට නොපමුණුවන්නාවූ (කියාවට නැන්විය නොහැකි) වූ නිෂ්ඵලවූ තෙපුල් කියන්නේ විනම් ජනයෝ ඔහු ඇසිරුව ජීවත් වමිනයි නොසිතති. එබැවින් යමෙක් දෙමි කියා ලබන අයගේ ආසාව වඩා නැවත නොදෙමි කීමට වඩා දුෂ්කරයෙක් ලොව නැතැ”යි කිය.

රජ ඒ බව අසා “මම පුරෝහිත පුත්‍රයාට බිසව දෙමි පළමුකොට කියා දිනිමි. නැවත අර ගන්නා සිතින් පරීක්ෂා කරවිමි, මා කළේ ඉතා දුෂ්කරයෙකැ”යි සිතන්නාහු රජහුගේ සිතෙහි සෝක මඳක් තුනීවිය. ඉක්බිත්තෙන් රජතෙම මේ සේනක පණ්ඩිතයන්ට වැඩි පණ්ඩිතකෙනෙක් ලොව නැත. එබැවින් මේ ප්‍රශ්නය ඔවුන් අතින් විචාරමි සිතා “එමිබා සේනක පණ්ඩිතයෙනි, මේ පුක්කුස පණ්ඩිතතෙමෙ යමක් දෙමිකියා නොදෙමි කීම දුෂ්කරයෙකැයි කිය. දුෂ්කරයට වැඩි අතික් දුෂ්කරයෙක් ඇත්නම් ඒ තොපි කියව”යි කියේය. එකල්හි මහබෝසතාණන් වහන්සේ මෙසේ වදාළසේක.

“මහරජ, යම් කිසිවෙක් මඳවූද බොහෝවූද දනයක් දුන්නේද, යමෙක් දන්දී පසුතැවිලි නොවේද, එතෙම ඊටත් වැඩියෙන් දුෂ්කර වන්නේ”යි මෙසේ අප මහබෝසතාණෝ රජහට දන්වනසේක් දනයදී අපර වේතනාව (තුන්වැනි සිත, යමක්දී අවසානයේ ඇතිවන සිත) පිරිසිදුකොට ගන්නට දුෂ්කර බව වෙස්සන්තර ජාතිකයන් දුන්නේය. ජූජක නම්

බ්‍රාහ්මණයාට පුත්‍රයන් දී ඔහු විසින් හිංසාව දැක මාගේ පුත්‍රයන් ගෙන එමිදේදෙයි බෝධිසත්වාදී මනෝතමයෝ “දන්දී කවරෙක් පසුතැවිලි වන්නේහිදැ?”යි සිතුවේ.

රජපුරවෝ බෝධිසත්වයන්ගේ වචනය අසා සලකාගත් සේක. “මම මාගේ සිතින්ම පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණ පුත්‍රයාහට මනේසිකාවදී සිත් දරාගන්නට නොහැකිවූයෙමි, සෝකකෙරෙමි, මිරිකුණෙමි, මට මේ සුදුසු නොවෙයි. ඉදින් මා කෙරෙහි ස්නේහ ඇත්නම් මේ චේශ්වය්සී (රාජ සම්පත්) හැර නොයන්නීය. මට ස්නේහ නොකොට ගියාහ. ඇගෙන් මට කවර ප්‍රයෝජනදැ”යි සිතන්නාහුගේ පියුම් පත්ති දියබිඳු සෙයින් සියලු සෝකය පහව ගියේය. එකෙණෙහි කුණි රෝගය සන්තිදී සුවපත්ව සිට බෝසතාණන්ට ස්තූතිකරණසේක. “ආයුර පණ්ඩිතයෝද ප්‍රශ්නය ප්‍රකාශ කළෝය. පුක්කුස පණ්ඩිතයෝද එසේම ප්‍රශ්නය ප්‍රකාශ කළෝය. ඔවුන්ට වැඩියෙන් නුඹ වහන්සේගේ ප්‍රශ්න විසඳීම යහපතැ”යි ස්තූතිකොට බෝසතානන් වහන්සේට සතුවුව බෝහෝ වස්තු දුන්සේක.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක ධර්ම දේශනාව ගෙන හැර දක්වා වදාරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක. චතුස්සත්‍යාවසානයෙහි උකටළී හිඤ්ඤා සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

“එකල්හි රජහුගේ අගමෙහෙසුන් බිසව් නම් දැන් මේ පුරාණ දුනිකාවන්නීය. එකල්හි රජ නම් උකටළී හිඤ්ඤාය.

ආයුර පණ්ඩිතයෝ නම් මොදුගලයායන ස්ථවිරයෝය. පුක්කුස පණ්ඩිත නම් ශාරිපුත්ත ස්ථවිරයෝය. එකල්හි රජහට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කළාවූ සේනක පණ්ඩිතයෝ නම් දැන් බුදුවූ මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

391. සත්තුහස්ත ජාතිකය

තවද සඵඨමීයන් ස්වයම්භූඥනයෙන් (සියලු දෙනුත් ධර්මයන් තම නුවණින්ම දන්) දන්තාවූ අප තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදු රජෝත්තමයානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ප්‍රඥාපාරමිතාව අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද, මෙය වනාහී විස්තර වශයෙන් උම්මග්ග ජාතිකයෙන් පෙනෙන්නේය.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර ජනක නම් රජුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ සේනක නම්ව දිසාපාමොක් ආචාරීන් අතින් ශිල්පය නිමවා ඉගෙනු රජුරුවන් කරා අවුත් රාජ්ජය දසරාජ ධර්මයෙන් (දුන, ශීල, පරිත්‍යාග, ඇදහැනිබව, මැදහත්බව, සිල්වත්බව, ක්‍රෝධ නොකරීම, අවිහිංසාව, ඉවසීම, අවිරුද්ධතාවය) අනුශාසනා කොට වස්සාරපෝයේ (වස් කාලයේ ප්‍රධාන පෝය හතර) නුවර වාසීන්ට ධර්මාසනාරූඪව බණ කියා බුද්ධලීලාවක්

(බුදුපිරියෙකුගේ විලාසයෙන්) මෙන් සියළු ලෝකවාසීන් සතුටුකරමින් වාසය කරණාසේක.

එසමයෙහි එක්තරා මාළු බ්‍රාහ්මණයෙක් මසුරන් දැසක් සිගාගෙන එක් බ්‍රාහ්මණයෙකුගේ ගෙයක තබා ගොසින් කල්යාමකින් “මාගේ මසුරන් දෙව”යි කියා ඉල්ලීය. ඒ බ්‍රාහ්මණයාත් “තමාට දෙන්ට රන් නැති හෙයින් තමා දුක්පත් හෙයින් තමාගේ දුව තෙලේ රණාට සිලවිකොට (ඒ ණය වෙනුවට) ගෙනයව”යි බ්‍රාහ්මණයාට පාවාදින. ඒ බමුණත් අද ගෙනගොස් තමාගේ ගෙයි රඳවා උන්නේය. බැමිණී තමන් තරණ සත්‍රී හෙයින් කාමයෙහි අර්ථව (ගිජුව) පරපුරුෂයන් සේවනය බොහෝ කොට කරන්නීය. පරදුර පරපුරුෂ (පර අඹුවන් හා පර පුරුෂයන්) සේවනයෙහි තෘප්තියක් (අතිවිමක්, සැහීමක්) නැත්තේය.

මේ ලෝකයෙහි නොපිරෙන්නාවූ වස්තු සොළසක් ඇත්තේය. ඒ කවරේද යත්? සාගරය තෙමේ සියලු ජලප්‍රවාහයෙන් තෘප්ති නිවාරණයකට නොපැමිණෙන්නේය, වහ්නි (ගින්න) තෙමේ ඉන්ධනයෙන් (දැවීමෙන්) තෘප්ති නිවාරණයකට නොපැමිණෙන්නේය, රජ්ජුරුවෝ රජ්‍යයෙන් තෘප්තියකට නොපැමිණෙන්නාහ, ඇඳුනා පවි කිරීමෙන් තෘප්ති නිවාරණයකට නොපැමිණෙන්නේය, ස්ත්‍රී මෙඳුන ධර්මයන්ද (කාම සේවනයෙන්) සැරහීමෙන්ද දැරවන් වැදීමෙන්ද තෘප්ති නිවාරණයකට නොපැමිණෙන්නීය, බ්‍රාහ්මණයා මන්ත්‍ර ඉගැන්වීමෙන්ද තෘප්ති නිවාරණයකට

නොපැමිණෙන්නේය, ධ්‍යානයට සමවදින්නාවූ හික්කුන් වහන්සේ ධ්‍යාන සමාපත්තියෙන් තෘප්ති නිවාරණයකට නොපැමිණෙන්නේය, ශෛක්‍ෂ පෘථග්ජනයන් වහන්සේ (කෙලෙස් සහිත පුහුදුන් පුද්ගලයා) කෙලෙසුන් තවන්නාවූ විර්සයෙන් තෘප්තියකට නොපැමිණෙන්නේය, අල්පෙච්ඡ (ලදු දෙයින් සතුටුවන) හික්කුන් වහන්සේ ධුතාඛිග (භාවනා කරන අය අනුගමනය කරන ධුතාංග 13) සමාදුන්වීමෙන් තෘප්තියකට නොපැමිණෙන්නේය, පටන්ගත්තා වූ විශ්ඨි ඇත්තේ විශ්ඨාරම්භයෙන් (වෙර දැරීමෙන්) තෘප්තියකට නොපැමිණෙන්නේය, ධම්කථිකයන් වහන්සේ ධම්සාකච්ඡාවෙන් තෘප්තියකට නොපැමිණෙනසේක, ඛුහුටි ධර්මධරයෝ (දුක්ඛ ධම්දේශකයෝ) පමීන් බොහෝයයි තෘප්තියකට නොපැමිණෙනාහ, සැදැහැ ඇත්තෝ සංඝයාවහන්සේට උපස්ථාන කිරීමෙන් තෘප්තියකට නොපැමිණෙන්නාහ, ත්‍යාගී පුරුෂයා වස්තු පරිත්‍යාග කිරීමෙන් තෘප්තියකට නොපැමිණෙන්නාහ, නුවණැත්තා බණු ඇසීමෙහි තෘප්තියකට නොපැමිණෙන්නාහ, සිව්වනක් පමීන් (හික්කු, හික්කුණී, උපාසක, උපාසිකා යන සිව් පිරිස) ඛුදුන් දැකීමෙන් තෘප්තියකට නොපැමිණෙන්නාහ.

බැමිණින් පුරුෂයන් කෙරෙහි තෘප්තියකට

නොපැමිණෙන්නීය. ඇගේ සොරසැමියෙක් ඇත්තේය, උග්‍ර හා තමා හා සැපසේ දුවස් අරිණු නිසා තමාගේ සැමියාට කියන්නී, “චම්බල බමුණු, තට නිරන්තරයෙන් දුර ගෙනෙන්නට, පිසන්නට, පරිත්තට (දුසියක් වෙන්නට) මට බැරිය, මෙරට

සිගා රන් එක්කොටගෙන වහා මට කෙල්ලක ගෙනුව”යි කීව. බමුණුන් අමුටු උත්තර කියාගත නොහී අමුටු කියන්නේ “එසේ වීනමී සොඳුර මට මාතොපකරණ (මග වියදම්) සපයා දෙව”යි කියා විලඳ අත්සුනු (පොරි හා අග්ගලා) ආදී වූ දෙය සපයා පසුමිබියේ ලාගෙන ගම් නියමිගම් රාජධානිවල ඇවිද මසුරන් සන්සියය සිගාගෙන කෙල්ලක හා කොල්ලක අරගණ්නට බරණාස් නුවරට එන්නේ අතරමග ගසක්මුල අත්සුනු පයිය තබා පයිය උනා අත්සුනු කා පැන් බොන්ට ගොස් පැන් බී එනකලට ඒ ගස වසන්නාවූ නාගයෙක් අවුත් අත්සුනු ගනියෙන් පයියට වන. බමුණා පැන් බී ආ තැනැත්තේ පයිය බැඳ කරතබාගෙන යන්ට වන. ඒ වෘක්ෂයෙහි වාසය කරන්නාවූ දේවතාවෙක් බෝධිසත්වයන් වනන්සේගේ නුවණ දැමූව ප්‍රකාශ කරණු සඳහා අර්ධ ශරීරයක් දක්වා කියන්නේ “එමල බ්‍රාහ්මණය, ගෙට ගියෙහිනමී තාගේ අමුටු මියෙයි, අතර මග ලැග්ගේ නමී තෝ මියෙයි”යන බස්දෙක කියා අන්තර්ගත විය. බ්‍රාහ්මණයන් වට පිට බලා කාත් නොදැක හසින් ත්‍රස්තව අඩ අඩා යන්නේය.

එදවස් පසළොස්වක් ලත් දිනය පැමිණ බෝධිසත්වයෝ බණ කියන්නට වන්නේක. බොහෝ මනුෂ්‍යයෝද ගඳ දුම්මල් පහන් ගෙන බණ අසන්නට යන්නාහු බමුණු අන් අරම දැක “කොයිසවුදැ?”යි විචාරා “බණ අසන්නට යමින”යි යනු අසා පණ්ඩිතයෝ නමී නුවණැත්තාහුය. උන් ලගට ගොස් මාගේ සෝක සන්සිඳුවාගනිමි යි පණ්ඩිතයන් බණ කියන්නාවූ ස්ථානයට ගොස් බණ පිරිස් කෙළවර අඩ අඩා බණ අසා

සිටියේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ විස්තර කොට බණ වදුරා වට බලන්නාහු බණ පිරිස් කෙළවර අඩ අඩා සිටිනා දැක “අැයි තා අඩන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි “තට කුමණ අලාභයෙක් කවර අර්ථභානියෙක් ප්‍රාණභානියෙක් (ධන භානියක් හෝ ජීවිත භානියක්) සැලසිතිද? මට කිය, තාගේ සෝක සන්සිඳුවාලමි. අැයි තෝ සේනක පණ්ඨිත නියාව නොදනිදැ?”යි කීහ. එවිට බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ “පණ්ඨිතයෙනි, එක් දේවතාවෙක් මට කියන්නේ අතරමග ලැග්ගොත් තෝ මියෙයි, ගෙට ගියොත් අඹු මියෙයි. එසේ හෙයින් ගෙටත් යානොහී අතර මගත් ලැග්ගනොහී මරණභයින් අඩමි”යි කීහ.

බෝධිසත්වයෝ මිනිසුන්ට වන්නාවූ අන්තරාය පරීක්ෂා කරන්නාහු සමුද්‍රයෙහි ගැලීනාහුද බැල මවිජයන් (බලගතු මසුන්) විසින් ගන්නා ලද්දහුද ගග වැටී තුන්නාහුද කිඹුලන් විසින් ගන්නා ලද්දහුද රැකකින් තුනවාහුද කටුවෙන් විදිනා ලද්දහුද විෂකෘවාහුද කරවැල්ලෑවාහුද ප්‍රපාතයෙහි වැටීද අතිශීත අතිඋෂ්ණ ආදීරෝගයෙන් මඩනා ලද්දහුයයි යන මෙතෙක් අන්තරාය ඇත. කවරදේ හෝ යි පරීක්ෂා කොට අන්තරායක් නොදැක පරීක්ෂා කරණසේක් මු කර තිබෙන පසුමඩි පයියේ අත්සුනුවන්ට කාරණා මු අතරමග ගසක් මුලදී අත්සුනු පයිය බිම තබා පයිය උනා අත්සුනු කා පැන් බොන්නට යාදී මේ පයිය ඇතුලට අත්සුනු ගන්ධයට සර්පයකු වන් නියාය. අතරමග ලැග්ගනොත් මෙතෙම අත්සුනු කන්ට පයියේ අත එලිනමි (අත දැමීමොත්) සර්පයා කඩා කා

තෙමේ මියෙයි. ගෙට ගියොත් “මෙතෙක් දුවස් ගොසින් කුමක් ගෙණාදැ?”යි පසුඹිය උනා අතලයි. එවිට ඇගේ අත කඩා කා අඹු මියන්නිය යි කී නියායයි සිතින්ම පරීක්ෂා කොට සර්පයා දැනගතනොහී කෘෂ්ණ සර්පයකුවන්ට (කළු නාගයකු) උමමැනව, නොසැලී නිශ්ශබ්ද දී දුරණලා වැදෙනොන්නේය. ඒකාන්තයෙන් නයාමයයි පරීක්ෂාකොට දිවසින් දුටු කෙනෙකුන්මෙන් සියල්ලම නුවණැසින් දැක බොහෝ දෙනාට කියවන පිණිස බමුණා අතින් විචාරා “බමුණ තාගේ පසුමිබියේ කුමක් ඇද්දැ?”යි විචාලසේක.

“ස්වාමිනී, අත්සුනුය”යි කීය. “ඒ අතරමගදී කැදැ?”යි විචාලසේක. “මග එක් ගසක්මුල පසුමිබිය තබා අත්සුනු කෑමි” කීව. “තෝ පැන් බොන්නට ගියෙහිද? නොගියෙහිදැ?”යි විචාලසේක. “ගියෙමි ස්වාමිනී” කීය. “එමිබල බමුණ, තෝ පැන් බී අවුත් අත්සුනු පයිය පරීක්ෂාකොට බැන්දෙහිදැ?”යි විචාලසේක. බමුණා කියන්නේ “ස්වාමිනී, පැන් බොන්නට යන ගමනේත් සඳහන් මදුව (කල්පනාව අඩුකමින්) නොබැන්දෙමි. ආ ගමනේත් පරීක්ෂා නොකොට බැඳගෙණා කර තබාගෙණා ආමි” කීය. එවිට බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “එමිබල බමුණ තා කර තිබෙන්නාවූ පසුමිබිය ඇතුළේ සර්පයෙක් වැද නොන්නේය. එයින් නයෙක. දේවතාවා කීයේ නම් එයින් තට සැකවිනමි පසුඹි පයිය බිම තබා උනා දික් දුණ්ඩකින් ගසා ලන්නා සු සු යන අනුකරණයෙන් මහත් පෙණයක් කොටගෙණා මේ බණ පිරිස් මධ්‍යයේ පිටවන්නේය”යි කී සේක.

බමුණා පසුඹියේ නාගයායයි කියන්නා මහ හයින් පසුඹිය බිමට දමා පසුඹිය උනා දණ්ඩකින් පසුඹියට ගසාලිය. නයා බෝධිසත්වයන් කී පරිද්දෙන් පෙණය කොටගෙනු පිටත්විය. හයින් කෙළවනසේ (නයි නටවන) දන්නා අහිකුණ්ඨිකයෙක් නයා අරගෙනු වලට (වනයට) අළුයේය. එතන සිටියාවූ බොහෝ බණ්ඩාරිස් මධ්‍යයේ සේනක පණ්ඩිතයන් වහන්සේ බමුණා අතතුවූ පසුඹියේ ඔත්තාවූ සර්පයා යම් කෙනෙකුන් අතින් නොඅසා දිවසින් දුටු කෙනෙකු මෙන් දැන සර්පයා විභාගකොට නයාමය යි වදාළසේක. යහපත නුවණ විශේෂයකැයි බොහෝ දෙනා සමාධිව පිළිඉස නටවා (රෙදි කඩ හිසේ කරකවමින්) අත්පොලසන් දිම් අසුරුසන් (ඇගිලි දෙකින් නගන හඬ) දිම් ආදීවූ බොහෝ සන්නෝෂයට පැමිණියාහ.

බමුණාත් සමාධිව “සේනක පණ්ඩිතයෙනි, මා අත කෙනෙක් සම්පත් තිබූයේ ටි නමුත් එතකුන් දිපියන්ට සමාධි ඇත, මා සිගා ලද්දේ මේ මසුරන් සත්සියය පමණයයි, මින් නොපට පුජා කෙරෙමි”යි කීහ. බෝධිසත්වයෝත් “එම්බල බමුණා පුශ්ණ කියා වස්තු උපයන්නේ නොවෙමි. මේ තාගේ රනින් මට පුයෝජන කිමිදැ?”යි කියා තමන් වහන්සේගෙන් මසුරන් තුන්සියයක් දී දස පුරා මින් කොල්ලකු ඇරගෙනායි දී “තා සිගා ඇවිදින්ට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළසේක.

බමුණු කියන්නේ “පණ්ඩිතයන් වහන්ස, මාගේ බිරින්ද “රට සිගා කෙල්ලෙකු කොල්ලෙකු ගෙනුව මැනව”යි කී හෙයින්

සිගා ඇවිදිමි” කිය. එවිට පණ්ඩිතයෝ විචාරන්නාහු “තාගේ අඹු තරුණ ස්ත්‍රියක්ද? මහෙළිදැ?”යි විචාළසේක. බමුණු කියන්නේ “ස්වාමිනී, ළදරු ස්ත්‍රිය”යි කිය. බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “එමිබල බමුණු, තාගේ අඹුවට සොරසැමියෙකු ඇති හෙයින් ඔහු තමා හා ස්වේච්ඡා පරසේවනය (සිය කැමැත්තෙන් පරපුරුෂ සේවනය කිරීමට) කරන්නට උවමනා හෙයින් එතනින් තා නෙරණ නියායි” (ගෙදරින් පිටමන් කරවන්නට ඇත) කියා “එමිබල බමුණු, මේ මසුරන් දුස ගෙට ගෙණා ගියෙයි නම් තාගේ අඹු තමා සොරසැමියාට දිපියන්නීය, තෝ ගෙට ගෙණා නොගොස් මසුරන් දුස ඉවතෙක සගවාලා ගොට ගොස් බැණනොනැගී ඉඳු තාගේ අඹුවට රන් ගෙණාමී නොකිය”යි උගන්වාලා යවුසේක.

බමුණන් “යහපතැ”යි ගිවිස අතරමග ගසක්මුල මසුරන් දුස සගවා ගෙට ගොසින් “පින්වත දෙර ඇරව”යි කිය. එවේලාවට බැමිණියන් සොරසැමියාත් වැදුමින්තාහ. බැමිණි නැගීසිට පාණ නිවා දෙරහැර සොරසැමියා දෙරබා බොක්කේ (දෙර මුල්ලේ) සිටුවා බමුණා ගෙට කැඳවා සොරසැමි පිටතට යවා සමනන් ලග ඉඳු පසුමිබි පයිය බලා “මෙතෙක් දවස් ගොසින් ගෙණා වස්තුයෙක් නැද්දැ?”යි විචාළිය. එවිට බමුණා අඹුව කෙරේ හයින් “සොඳුර රැහැණී නොව (අමනාප නොවන්න) මම රන් මසුදහසක් ගෙනාමි. අසවල් තැන ගසක්මුල සගවා තබාලීමි, උදෑසන ගෙනෙමි” කිය. බැමිණි ඒ අසා දෙරට ගොස් සොරසැමියාට සලකුණු කියා “රන් තුඩු තැනින් ඇරගෙණා එව”යි කිය. සොරසැමියාත් ඇස කී

සලකුණෙන් ගොස් රන් ඇරගෙන ඔබ්බේ තිබිය. බමුණන් උදෑසනක්සේ රන්තුඩු තෙනට ගොස් රන් නොදැක බෝධිසඤ්චයන් කරා අධාගෙන ගිය.

එවිට පණ්ඩිතයෝ “ඇයි බමුණා රන් තුඩු තැන් බැමිණියට කියාපිදු? රන් ගෙනා නියාව නොකියන්ට උගන්වා යවී ගමනේ කියාපිදු? වන්නාට නොපගේ රන් ඇරඳුනමනා වේදැ”යි කියා “නොපගෙන් බමුණන් සන්දෙනෙකුත් තාගේ බිරිත්දගෙන් බමුණන් සන්දෙනෙකුත් ඇතුළුව දසසතරදෙනෙකුට සත් දවසක් දන්දී දවස දෙන්නකු නියායෙන් ඇර සත්වෙනි දවස බමුණා තෝරාගෙන කියව”යි සත්දවසකට වියදමත් දී යවුන. බමුණාත් “යහපතැ”යි ගිවිසගෙන ගොස් බෝධිසඤ්චයන් කී සැටියට සත්වෙනි දවසක් දන්දී සත්වෙනි දවස බමුණා තෝරාගෙන බෝධිසඤ්චයන්ට කීය.

බෝධිසඤ්චයන් වහන්සේ තමන් වහන්සේගෙන් පුරුෂයන් යවා බමුණා ගෙන්වාගෙන “ඇයි බමුණා, මේ බමුණාගේ මසුරන් දස සැගවූයේදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, මම නොදනිමි” කිය. පණ්ඩිතයෝ කියන්නාහු “එමිබල බමුණා, මා සේනක පණ්ඩිත නියාව නොදනීදැ?”යි කීසේක. එවිට බමුණු සිතන්නේ පසුමිබි පයියේ උන් නයා කියාපු තැනැත්තා මේ තමායයි කියන්නාහයි හසගෙන “සැබැව ස්වාමීනි, මම මසුරන් දස ඇරගනිමි” කියා “දැන් කොයිදැ?”යි විචාරා ගෙන්වාගෙන බමුණාට දෙවා සොරකම් කළවුනත් පරදුර

කළවුනුත් විදගතමනා ආඥා (විදින්නට සිදුවන දඬුවම්) කරවා බමුණාට කියා බැමිණිත් ගෙන්වා “මේ බැමිණිය තට උවමනාවේදැ?”යි විචාරා “උවමනව”යි කී කල්හි ඇටත් “මතු මෙසේ දෙයක් නොකරව”යි ශික්ෂා කරවා බමුණාට පාවාදී බොහෝ වස්තු දී තමන් වහන්සේගේ ගෙය ගාවා ගෙයක්දී දැසිදස් දී රැක්කාහයි වදාරා මේ ‘සත්තුහස්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයා නම් ආනන්ද ස්ථවිරය. එසමයෙහි දේවතාවා නම් ශාරිපුත්‍රස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි පමීන් (පිරිස) නම් බුදු පිරිසය. සේනක පණ්ඩිතයෝ නම් බුදුවූ මම්මය”යි වදාළසේක.

392. අට්ඨිසේන ජාතකය

තවද ප්‍රඥා නැමති ප්‍රදීපයෙන් (නුවණ නැමති පහනින්) නසන ලද මොහ නැමති අන්ධකාර (මෝඩකම නැමති අඳුර) ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ අලව්නුවර අග්ගලා නම් වෛතසයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි කුටිකාර ශික්ෂාපදය (සෙනසුන් කුටියක් තැනීමට පැනවූ විනය නීතිය) අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

හේ කෙසේද යත්?

මෙහි වනීමාන කථාව මණිකණ්ඨ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය. මෙහි වනාහි,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ බ්‍රාහ්මණ කුලයෙක ඉපිද අටිඨිසේන නම් නමක්ව දිසාපාමොක් ආචාරීන් වසන්තාවු තක්සලා නුවරට ගොස් සියලු ශාස්ත්‍ර ඉගෙනු අවුත් ගිහිගෙයි කළකිරී නිමාලය වනයට ගොස් සෘෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් (තවුස් පැවිද්දෙන්) පැවිදිව වසන සමයෙහි ලුණුඇඹුල් ජිණීස අවුත් බරණැස් නුවර රජ්ජරුවන්ගේ රජගෙයි වාසල සමීපයට පැමිණියාහ.

රජ්ජරුවෝ මතුමහල්තලයෙහි සිටියාහු තපස්වින් වහන්සේගේ දැමුනාවු ඉඳුලියයන් (සන්සුන් වූ ඉඳුරන්) දැක සමාධිව (පැහැදී) රජගෙට ගෙන්වා වැළඳවූහ. තාපසයන් වහන්සේ අනුමෙවෙනි බණ වදාළසේක. රජ්ජරුවෝ සමාධිව තමාගේ මගුල් උයනේ ඉඳිනා නියායෙන් සලස්වා තාපසයන්ට කියන්නාහු “ස්වාමීනි, මාගේ රාජ්‍යය උවමනා වීනමුත් ඉල්වා ඇරගත මැනව”යි ආරාධනා කළත් තාපසයන් වහන්සේ කිසි දෙයකුත් නොඉල්වන සේක.

රජ්ජරුවෝ තාපසයන්ට කියන්නාහු “ස්වාමීනි, මා නොඅඳුනන බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ පවා මා සමීපයට අවුත් නොයෙක් සමීපත් ඉල්වා ගන්නාහ, නුඹ වහන්සේත් උවමනා යම් දෙයක් ඇරගත මැනව”යි කීහ. එවිට තාපසයන් වහන්සේ කියන සේක් “රජ්ජරුවෙනි, කටින් කියා බත් පිළි ආදීවූ දෙය ඇරගැන්මද ඵලෙස නොව හස්තවිකාරයෙන් (අතින් ඇගවීම) බත් දුන මැනවයි බඩ අතගෑමද පිළි

දුනමැනවැයි ඉණු අත ගෑමද බුලත් දුනමැනවැයි කට
 අතගෑමද යන මෙකී දෙයින් පෑමත් කටින් කියා ඉල්වීමත්
 තාපස්වරන්ට අගනේ නොවෙයි. යම් අභිප්‍රායකින් සිගා
 සිටිකල සිටියාවූ ක්‍රියා දැන පිළිගැනේද දෙයක් ඇත්නම්
 පිළිගෙණු අභිප්‍රාය සිද්ධවීම (අදහස ඉටුවීම) වූ පමණක්
 විනා නුවුයේ නම් නුවුයේ යයි ඉඳිනා විනා හස්තවිකාරයෙන්
 වුවත් මුවෙන් කියා වුවත් ඇරගැනීම කාරණා නොවෙයි.
 රජ්ජුරුවෙහි, දෙමව්පියන් ගෙන් වුවත් යම් කෙනෙක් ඉල්වත්
 නම් ඉල්වන තැනැත්තන් කෙරෙහි සියල්ලෝම අප්‍රිය වන්නාහ.
 නෂ්‍යකෙනෙක් වී නමුත් දසවට යමක් ඉල්වත් (නිතර
 ඉල්ලීම) නම් මුට ඇත්තේ ඇමවේලෙහිම ඉල්වා කෘමයයි ඔහු
 මෙහිපවත් නොකරන්නාහ”.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “යාවකයන් නම් ඉල්ලූකල
 විනා දෙන කෙනෙක් නම් නැත්තාහ. ඉල්වීමෙන් දෙන
 තැනැත්තෝ මා අතින් මෙසේද දෙයක් ඉල්වන්නේ යාවකයින්
 කෙරේ සමාධියෙන් දෙන්නෝය, එසේ හෙයින් ඉල්වීම
 යහපත”යි කීහ. “තාපසයන් වහන්සේ, ඉල්වීමෙන්
 යාවකයන්ටත් දෙන්නන්ටත් ලාභය. නොඉල්වීමෙන්
 යාවකයන්ටත් අලාභය. දෙන්නන්ටත් අලාභය. නුඹ වහන්සේ
 බැණු නොනැගී වැඩ සිටියේක. එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේගේ
 අභිප්‍රායානුකූල වාසයටත් නුඹ වහන්සේගේ ධර්මමයටත්
 සතුටු වූ මම රතු වෘෂභයෙකු ප්‍රධාන කොට ඇති ගෙරින්
 දහසක් (රතු ගොණෙකු ප්‍රධාන කොට ඇති හරක් දසක්)
 දෙමි”කීහ. තාපසයන් වහන්සේ “මහරජ, අපි සරක්

අසුන්කොට පට්ටිලා (අසුන් පට්ටි ගස්සනවා වාගේ) ඇවිදීමෝදැ”යි නොයිවසා වදාළසේක. රජපුරුවෝත් තාපසයන්ගේ අනුශාසනාවෙහි පිහිටා කමිටු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදාරා මේ ‘අට්ඨිසේන ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. තාපසයෝ නම් බුදුවූ මමීමය”යි වදාළසේක.

393. කපි ජාතකය

තවද සුසීමණ්ඩලය නැති ආකාශයට පුණීවන්දුමණ්ඩලයක් (පුන්සඳුමඬලක් වැනිවූ) බඳවූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ පොළව ගිළෑ (පොළව පලාගිය) කථාවක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

එක් දවසක් දම්සනාමණ්ඩපයෙහි රැස්වූ හිඤ්ඤාන් වහන්සේ “දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ සඵලයන් වහන්සේට විපරීතව පමීන් හා සමග (විරුද්ධ පිරිස සමග) පොළොව ගිලුනේ වේදැ”යි කිය කියා වැඩ උන්නෙනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩවදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් අප කීවා නොකොට පමීන් හා සමග මරණයට පැමිණියෝ වේදැ”යි

වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යන්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදනත්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වානරව ඉපිද රජපුරුවන්ගේ උයනේ වදුරන් පන්සියයක් ඇරගෙණ වාසය කරන්නාහ. අනිකුත් වදුරෙක්ද පන්සියයක් වදුරන් ඇරගෙණ වාසය කරන්නාහ.

එක් දවසක් රජපුරුවන්ගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා උයනට අවුත් ඉස්සෝදු නහා ගඳවිලවුන් ගෙන තමාගේ ගෙට යන්ටයයි නික්මින. එක් දුෂ්ට වදුරෙක් බ්‍රාහ්මණයා යන්නාවූ මග තොරණ මත්තේ හිඳ බමුණා ඉස වර්වස් පිඩක් ඵලාලිය (අසුඵ පිඩක් දැමිය). “මේ කිමෙක්ද?”යි උඩ බැලූකල කටේ වර්වස් පිඩක් ඵලිය. ඵවිට බ්‍රාහ්මණයා වදුරාට කිපී “තොප ඇමට නිහඩ දන්නෙමි (තොපට නිහඩව කළ යුතු දෙය) වේද?”යි කිපී තමාගේ ගෙට ගියේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ මෙපවත් අසා “දුර්ජනයන් ඉඳිනා සමීපයෙහි ඉඳිම කටයුතු නොවෙ”යි කියා වදුරන් දහස එක්කරවා අවවාද කියා හිමාලය වනයට යමිහයි තමන්ගේ වදුරන් පන්සියය ඇරගෙණ ඵනනින් හිමාලය වනයට ගියේය. අනික් වදුරාත් පන්සියයක් වදුරෝත් “මේ බ්‍රාහ්මණයා වෛරීව (වෛර බැඳ) අපට කුමක් කොටපියද?”යි කියා බෝධිසත්වයන් කටුව නොගොස් ඵම උයනේ රැඳුනාහුය.

එසමයෙහි එක් මැලේලක් වී ටිකක් අවිච්චි වනාච්ච, එක් සැසි ඇති එළුවෙක් වී කන්ට වන, මැලි ගිණිපෙණෙලේලක් බලා ගැසූය. ඒ ගිණි එළුවා ඇඳගත, එළුවාත් දිවගෙන ගොස් ඇත්තලට වැද තණෙහි (තණකොල වලට) ගිණි ඇවිලින, ඒ ගිණි තණෙහි වැදගෙන ඇත්තල තණකොල සිත් දැඬපතූත් ගින්නෙන් ද ඇතුළු වැටී පිටද වණව ගියේය. වෙදවරු පිළියම් කොටත් වණ බොහෝව තිබූ හෙයින් රජපුරවෝ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා කැඳවා කියන්නාහු “බමුණානනි ඇතුළුපිට වණබොහෝය. වහා ගුණකරව”යි කීහ.

එවිට බමුණු මෙවිට මනොරථය සිද්ධකෙරෙමි (අදහස සිදු කරමි) . “දෙවයන් වහන්ස, මේ වණ පිළියමට වඳුරන් මරා උන්ගේ මාංශ ගෙණු තෙල් සිඳු ආවොත් වණ ගුණවෙයි” කීහ. එවිට රජපුරවෝ කියන්නාහු “වඳුරෝ කොයි ඇද්දැ?යි කීහ. “ස්වාමීනි, උයනේ වඳුරෝ ඇතැ”යි කීහ. රජපුරවෝත් දනුවායන් ගෙන්වා වඳුරන් විඳු මැරූහ. ඉන් නායක වඳුරා විත් කා දිවගොස් බෝධිසත්වයන් වසන්නාවූ වනයෙහි වැටී මළහ.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වඳුරා දැක තමන් වහන්සේ හා කැටිව ආවාට වඳුරන් පන්සියයට බණ වදුරණ සේක් “ගමි නියමි ගමි රාජධානියෙකිනි සතුරෝ ඇත්නමි නුවණැත්තෝ එතැනිනි නොවසන්නෝය. ඉඳින් කිසියම් කාරියක් නිසා සතුරන් ලග දවසක් දෙදවසක් ඉඳිනේ වී නමුත් උකසේ වසන්නේය. ලසුටු අව්‍යවස්ථී (අල්ප වූ නියම විදියට නැති)

සිත් ඇති නෑ කෙනෙකුන් හෝ මිත්‍රකෙනෙකුන්ගේ බස් ගිවිස
 යමෙක් සිතුවක් කරන්නේ වීනමී එතෙම බෝහෝ දෙනාට
 සතුරු වන්නේය. කුමක් මෙන්දැයි යතහොත් නොකීකරු මේ
 වඳුරා වාහර සමුහයාට පීඩා කෙළේය. සමුහය රකින
 නුවණැත්තෙමී යන සිත් ඇති ඇඳුනතෙම යහපත්
 නොවන්නේය. එසේවූ සභයා තමාගේ සිත්වූ පරිද්දෙන් ගොස්
 නොකටයුතු කොටපියා මිය වැදුනොත් වඳුරා පරිද්දෙන්
 ව්‍යසනයට (විපතට) පැමිණෙන්නේය. නුවණැති තැනැත්තෝ
 තමාගේ බැඳුණට වැඩ කරන්නේය. නුවණැති ප්‍රජාව කරන්නාවූ
 උත්තමතෙම තවිතිසා වැසි දෙවියන්ට උත්මවූ සක්දෙවි
 රජහුමෙන් නුවණැත්තේත් නෑයන්ට මෙලෝ පරලෝ දෙකින්
 ඉෂ්ට වන්නේය. යම් සභයෙක් පිරිසිදු ශීලයද විශිෂ්ටවූ
 ප්‍රඥාවද බොහෝ ඇසුචිරූ තැන් (බහුශ්‍රැත භාවය)
 ඇතියෙමියි තමා දකීද? එසේවූ සභතෙම තමාටද අනුන්ටද
 යන දෙපක්‍ෂයේ ඇත්තන්ටම වැඩක්ම කරන්නේය. ඒ කාරණය
 හේතුකොට ගෙන ශීලප්‍රඥා උතුම් ගුණයෙහි තමා පිහිටා
 ගෙන බොහෝ දෙනාට අවවාද අනුශාසනාකොට රක්‍ෂේ
 හෝය ගණසංගතිකාවයෙන් දුරුව (සමුහයාගෙන් ඇත්ව)
 ඉඳ කුසල් හෝ පුරන්නේ යනාදීන් බෝධිසභයෝ ධර්මදේශනා
 කළෝවේද මහණෙනි” වදුරා මේ ‘කපි ජාතකය’ නිමවා
 වදුළුසේක.

“එසමයෙහි නොකීකරුව මරණයට පැමිණියාවූ වඳුරා නමී
 දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝය. වහාර රජව උපන්නෙමී බුදුවූ
 මම්මය”යි වදුළුසේක.

394. බකබුන්ම ජාතකය

තවද මරසෙනගට හයඬිකරවූ සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි බක බුන්මයා අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

හේ කෙසේද යත්?

බකබුන්මයෙක් වේහජ්ඵල නම් බඹලොව පන්සියයක් කප් (කල්ප පන්සියයක්) ආයුෂ විඳ එයින් චුතව සුහකිණ්හ නම් බඹලොව සුසැටක් කප් (කල්ප හැටහතරක්) ආයුෂ විඳ එයින් චුතව ආහස්සර නම් බඹලොව අටකපක් අයුසංස්කාර (ආයුෂ) විඳිමින් සිටිකල්හි මෙකියන බුන්මයා මාතෘ ගර්භයකින් ප්‍රසූත වීමක් නැති හෙයින් නිදු පුබුදිනා එකෙක් මෙන් බුන්මලෝක තූනක ආයුසංස්කාර විඳිහෙයින් මෙතෙම සිතන්නේ බුන්මලෝකයෙහි උපදිනාහට ජරාවිලිපිලියවත් (මහලුවියට පත්වීමක්, ඇග රැලිවැරීම, කෙස්පැහීම) ගර්භෝත්පත්තියක්වත් (මව්කූස පිලිසිඳු ගැනීම) මරණයක්වත් නැති හෙයින් මේ බුන්මලෝකයේ ආයුසංස්කාරය, නිත්‍යප්‍රසවය (ස්ථිරව බිහිවීම), මෙම ශාන්ති පුරයයි යනාදීන් පරමවූ මිට්ඨාදෘෂ්ටියෙක් (දැඩි මිසඳිටු බවක්) උපන. එපවත් සඵඤ්ඤයන් වහන්සේ දැන වදුරා කූටාගාරයක් (මුදුන් වහලක්) බිමවැටෙන්නේ සාරමසක් ගියකල එසේවූ බුන්මලෝකයට ශක්ති සම්පන්න පුරුෂයෙක් දික්කල අතක් වක් නොකරණ කලින් වැඩ වදුරා බක නම් බුන්මයාට පෙනී වදුළුසේක.

උන්වහන්සේ දැක බක නම් මහාබුන්මයා කියන්නේ “ගෞතම ගෝත්‍රයෙහි උපන්නාවූ නිදුකාණන් වහන්ස, වැඩියේ ඉතා යහපත, මේ බුන්මලෝකය සේ නිත්‍යවූ අවලවූ ස්ථානයෙන් අනිත් තැනක නැති හෙයින් නුඹ වහන්සේ වැඩි නියාව ඉතා යහපත් වන්නේය”යි කියා එපවත් සඵලයන් වහන්සේ අසා වදාරණයේක් “එමිබල මහාබුන්මය, තා වාසය කරන්නාවූ බුන්මලෝකය නිත්‍යදුවද (ස්ථිර බව) අපරාධිත ස්ථානද (පරාජය නොවන තැන) මෙසේවූ මිත්ථ්‍යාදෘෂ්ටියක් ගන්ට තට විනා අනික් කෙනෙකුන්ට බැරිය”යි වදාළකල්හි බකබුන්ම සිතන්නේ “මා විසින් තනිව කියා මුන්වහන්සේ සිතට නැන්විය නොහැක්කැ (අවබෝධ කරවීම උෂ්කරය)”යි සිතා කියන්නේ “මා හා මිත්‍රව වසන්නාවූ බුන්මයන් සත්‍යතාවයක් ඇති හෙයින් ඔවුන් ඇමදෙනාගේ අභිප්‍රාය මා කියේය”යි කිය. “එසේ හෙයින් මා කියේ ඇත්තමය”යි මේ බුන්මලෝකය නිත්‍යදුවය කිය.

නැවත සඵලයන් වහන්සේ වදාරණයේක් “එමිබල බුන්මය, තාගේ මේ ලෝකය ඉඳින් තා විඳින්නාවූ ආයුෂය එක් ලක්ෂ දසදහසක් අවුරුදුය, එසේහෙයින් තාගේ ආයුසංස්කාරයද තා කළ කුසල් අකුසල් දෙකද මා විසින් දක්නාලද. එසේ හෙයින් තා මේ මිත්ථ්‍යාදෘෂ්ටි ගැන්ම යුක්ති නොහේ”යි වදාළකල්හි බුන්මයා සිතන්නේ “මේ සඵලයන් වහන්සේ සියල්ලම දනිමි වදාරණ සේක. මුන් වහන්සේ අතින් මා කළාවූ කුසල් විවාරමි” සිතා කියන්නේ “සඵලයන් වහන්සේ මා කළාවූ කුසල් දනිමි වදාළේ ඇත්තේවේද? ඒ මට වදාළමනෙවැ”යි කීහ.

ඒ අසා සඵඥයන් වහන්සේ වදාරණයේක් “ඵමිබල බ්‍රාහ්මණය, ගිය දවස ඵක් කල්පයෙක්හි තෝ ඵක්තරා වනයක් මධ්‍යයෙහි වාඵකා කාන්තාරයෙක (වැලි කතරක) තපස්ඵභාවයෙන් පන්සලක් කොට ඵ් තපස් රක්ෂා කරන්නේ ඵසමයෙහි ඵක්තරා වෙළෙන්දන් සමූහයෙක් ගැල් දහසක් බඩු පටවා ගමන්කරණ වෙළෙන්දු ඵකීයන වාඵකා කාන්තාරයට පැමිණු මං වැරදින, ගැල්වල පැටවු දර පැන් නිමවා බොහෝ දුක්බයට පැමිණු ගැල් අදිනා ගවයන් උනා ගැල් ඵක්තැන්කොට ඵ් ඵ් ස්ඵානයෙහි වැටී වැදුහොත්තාහ. ඵපඵත් ඵ් පන්සල වසන්නාව තපස්ඵී දැක මොහු මියයාදී බලායාම සත්පුරුෂ ධර්මයට පිටතැයි මහත්වූ සාධියෙන් ගංගාවක් මවා බොහෝ ජනයාට අන්තපානාදිය දරපැන් ආදිය දී රැක්කේ වේදැයි ඵ් ජාතියෙහි තොප කළ දෙය අඵයම දුටු සිනයක් මෙන් දිටිමි” වදාරා දෙවනු වදාරණයේක් “තොප ඵක් ජාතියක තපස්ඵ ඵක් වනයක වාසය කරන සමයෙහි සොරු පන්සියයක් ඵක්ගමක් පැහැර කොල්ලකා ඵ් ගම ඉදිනවුන් ලවාම උසුලාගෙණු යන්නාහ. තොපි මේ සොරුන් ගමී පැහැරපියා යන නියාව දැන මා වැනි ඵකෙකු මෙනන ඉන්දදී මෙනෙක් දෙනාට ගහට විදින්නට කාරණා නොවෙයි කියා තොපගේ ආනුභාවයෙන් ගැයිම, පිඹිමි හා මනා සේනාව ඵන්නාක් මෙන් මවා සොරු ඉදිරියට ආකල්හි සොරු අප ආ නියාව රජපුරුවන් වහන්සේ දැන අප ඉදිරියට ඵනසේක් වනැයි හයින් අැරගත් කොල්ලත් අැර (අල්ලාගත් වස්තුව අතහැර) මිනිසුනුන් අැරගියහ”යි වදාරා “තොපකළ දෙය

අළුයම දුටු සීනියක් මෙන් දිටිමි” වදුරා “තවද එක්තරා ගඟක් අසල වාසය කරන්නාවූ මනුෂ්‍යයෝ ඒ ගඟ කසල කරන්නාහ, දියකෙළිනාහ, එක් දවසක් මිනිස්සු බොහොදෙනා එක්ව ගඟට බැස ඔරු පාරු ආදීවූ දෙය ඇරගෙණු ඔබ්බොබ කෙළිනට වන්නාහ. ඒ ගඟ වාසය කරන්නාවූ නාගරාජයෙක් කිපී මහා නාගවෙශයක් මවා ගෙණ දියකෙළි මිනිසුන් ඔබ්බොබ ලුහුබඳවා හයගන්වා කඩා කන්ට වන. ඒ මනුෂ්‍යයෝ ඒ ඒ තැන සැඟවී අඩා මුරගාන්ට වන්නාහ. තෝ එසමයෙහි සෘද්ධිවන්ත තපස්වීව ඉපිද මනුෂ්‍යයන්ට වූ හය දැක ගැරැළි වේශයක් මවාගෙන ඒ නයා ලුහුබඳවා මිනිසුන්ගේ හය දුරු කෙළේය. ඒ තා කළාවූ කටයුත්ත අළුයම දුටු සීනියක්මෙන් දැනිමි” වදුරා “තවද තෝ එක් ජාතියක් කේසව නම් තාපසව උයනේ වාසය කරණු කල්හි මම තොපට එසමයෙහි කප්පින නම් ශිෂ්‍යව උපනිමි. එතැන්පටන් තොපගේ උත්පත්තිය දැනිමි” වදුළ සේක.

බුන්මයාන් තමාගේ උත්පත්තිය වදුළ බව තමාටම දැනුනු හෙයින් සමාධිව වැඳවැතිර ගිය, සඵඤ්ඤන් වහන්සේන් උන්ගේ මිත්ථ්‍යා දෘෂ්ටිය බිඳ සමයක් දෘෂ්ටියෙහි (හරි දැක්ම) පිහිටුවූසේක. එවිට බුන්මයාන් “බුදුන් බුදුවූ බව නියමය”යි ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට බුදුන් කෙරේ පැහැද ගියවුන් ඇතුළුවූ දසකෙළදහසක් බුන්මයෝ අමාමහා නිච්ඡායෙහි පිහිටුවා බුන්මයන්ට දෙසූ ධර්මය ජේතවනාරාමයෙහි වැඩහිඳු අනඳ සාමීන් ඇතුළුවූ බොහෝ හික්කුන් වහන්සේලාට වදුළසේක. බොහෝ හික්කුන් වහන්සේද අධිගම ආදීවූ දෙයට පැමිණියේක.

මේ ධර්මදේශනාව බොහෝ දෙනාට අභිවෘද්ධිය වියයි වදාරා ‘බකඛුන්ම ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

395. ගන්ධාර ජාතකය

තවද පඤ්චවිධිඥායමණ්ඩලය (සංස්කාර, විකාර, ලක්ෂණ, නිචාණ, ප්‍රඥප්ති යන පහ) විශේෂයෙන් දන්තාවු සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි හෙසජ්ජ සන්නිධිකාර ශික්ෂාපදයක් (බෙහෙත් වර්ග තබා ගැනීමේදී අනුගමනය කළයුතු ශික්ෂාපදය, පිලිගෙන සතියක් යන තුරු පාවිච්චි කළ හැකිය) අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

හේ කෙසේද යත්?

සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි පිලිනිදිවච්ඡ නම් මහාතෙරුන් වහන්සේ රජගහ නුවර වසනසේක් රෝගී තැනට ගිලන් පසක් නිසා රජගෙට ගොස් රජගෙයි දොර සිඟා සිට තමන්වහන්සේගේ ශරීරාලෝකයෙන් රජගෙය රන්වන් කරවූසේක.

ඵවිට රජපුරුවෝ බිසෝවරු රජ යුවරජ මහාමාත්‍යයෝන් සමාධිව උන්වහන්සේට වතුමධුරයෙන් (හිතෙල්, මිපැණි, උක්කකුරු, සුකිරි යන සතර මිශ්‍රකර සාදන මිහිරි ආහාරයකි) කිරිපිඩු දුන්නාහ. උන් වහන්සේගේ චිතාරයේ වැඩ හිඳිනා හිඤ්ඤා වහන්සේ ඇමදෙනාවහන්සේට බෙදුදුන්සේක.

හිඤ්ඤාන වහන්සේත් ඵදුවස් වළදනා දෙයත් වළද ඉතිරි දෙය පාත්‍රවල ලා පසුදුවස් වළදන්ටයයි තුබුණේක.

උපාසකවරුද මේ දැක “හිඤ්ඤාන වහන්සේලාට අප දුන් වතුමධුර තබන්ට කාරණා කිමිදුර?”යි උද්ඝෝෂණය කළාහ.

සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ඵපවත් අසා වදුරා “මහණෙනි, ආහාරය තබා ඵලගිතෙල් සකීරා මී (හකුරු මී ආදිය) ආදීවූ ගිලාන ප්‍රත්‍යය (ගිලන්පස) ගිලනුන්ටයයි සිගා වැලඳීම කටයුතු නොවෙයි. සත්දුවසකින් ඔබ්බෙහි තිබූදෙය වැලඳීමෙන් අකැපය”යි වදුරා මේ හෙසජ්ජ සන්ධිකාර හිඤ්ඤාන පදය පණවා “ඵමිබ්බා මහණෙනි, පෙර උත්තමයෝ ඵනුසුනු ඵවරකුන් කැපකළෝ (ලුනු කුඩු ස්වල්පයක් වුවද කැපකර පිළිගන්තා බව) වේදුර”යි වදුරා “ඵ කෙසේදුර?”යි ආරාධිතවූ සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

හේ කෙසේදු යත්?

යටගිය දුවස ගන්ධාර රට ගන්ධාර නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරන සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ රජ්ජුරුවන්ට පුත්ව උපන්නාහ. ඵ රාජ කුමාරයන්ටත් ගන්ධාර කුමාරයෝයයි නම් තුබුණ. ඵසමයෙහි මියලුනුවර වේදේහ නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරන්නාහ. ඵ ගන්ධාර රජ්ජුරුවෝත් වේදේහ රජ්ජුරුවෝත් දෙන්නම උනුන් නොදැකම මිත්‍රව ඉඳිනාහ.

ඵසමයෙහි ඵක් දුවසක් ගන්ධාර රජ්ජුරුවෝත් අමාත්‍ය මණ්ඩලයාත් පිරිවරා සදුල්ලේ (සඳුලු තලයෙහි) උන්නාහ. ඵදුවස් පුණීවන්ද්‍රයා පහළවිය. ඵවේලෙහි රාහු ඇවිත් සඳුමඬල

අල්වාගත. එවිට රජපුරවෝ “සඳුමඬල මහත් හෙයින්වේද මීට අනර්ථ (විපත්) පැමිණියේ කුඩා තරුවට හානියක් නැත්තේවේද, අපටත් මේ අන්තරාය පැමිණෙන්නේය”යි එම අරමුණක් කොටගෙන ගැඹාර නුවරත් කාශ්මීර රටත් හැර හිමාලය වනයට වැද සෘෂිප්‍රවාජයාවෙන් පැවිදිවූහ.

වේදේහ රජපුරවෝත් ගැඹාර රජපුරවෝ මහණවූ නියාව අසා “මාගේ යාහළුවානන් මහණවූකල මමත් මහණවෙමි”යි ගමන්ගේ එක්සියවිසි ගව්වක් (සැ.4 ක් ගව් එකයි) දිග පලළ ඇති වේදේහ රාජ්ජයන් කොටුළු පිරි සිටිනා (ගබඩා පිරි ඇති) සොළොස් දහසක් බත්ගමිද අන්තෘපුර පිටිපුර යන සියල්ලම හැර හිමාලය වනයට වැද මහණවූහ.

කල්යාමකින් ගැඹාර තාපසයෝත් වේදේහ තාපසයෝත් දෙනන්ම උනුන් දැක වේදේහ තාපසයෝත් නොඅඳුනන හෙයින් ගැඹාර තාපසයන්ට අත්පා මෙහෙවර කරන්නාහ. එක් දවසක් තාපසයන් දෙනන් කටාකොට කොට උන්කලට සඳුමඬල නැංගේය. රාහු ඇවිත් සඳුමඬල ගත. ගැඹාර තාපසොයෝ කියන්නාහු “සඳුපාන මදුවන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළාහ. වේදේහ තාපසයෝ කියන්නාහු “රාහු ඇවිත් සඳුමඬලය ඇල්ලූ හෙයින්”යි කීහ. එවිට ගැඹාර තාපසයෝ කියන්නාහු “එමිඛා වේදේහ තාපසයෙනි, මහත් කෙනෙකුන්ටමය යම් හානියක් පැමිණෙන්නේය, මමත් මාගේ රාජ්ජය හැර මේ වනයට එන්නෙමි මේ අරමුණක් කොටගෙන

මාගේ ගනුදායක රාජ්‍යය කාශ්මීර රට හැර ඇවිත් මහණවීම”යි කීහ එවිට වේදේහ තාපසයෝත් “එසේද? නුඹ වහන්සේ ගනුදායක තාපසයන් වහන්සේ නමැ”යි කීහ. “එසේ වීම මමත් මියුලු නුවර රජකමේ කළාවූ වේදේහ රජුටුවෝ නම් මමය”යි කීහ.

එවිට ගනුදායක තාපසයෝ කියන්නාහු “තොප මහණවූයේ ඇයිදැ?”යි විචාළාහ. “මාගේ යාළු ගනුදායක රජුටුවන් මහණ වූ කළ මට රාජ්‍යයෙන් ප්‍රයෝජන කිමිදැ? යි සිතා මහණවීම” කියා දෙන්නම උනුනුත් ඇඳිනගෙන සමාධිව එකතැන වාසය කරන්නාහු ලුහු ඇඹුල් සෙවුනා සඳහා නොබෝ කලකින් පසල්ගමකට ගොසින් දෙදෙනාම විවිධයේ සිගා යන්නාහ. ඒ ගම මනුෂ්‍යයෝ දවසක් එනුමුසුව ආහාරය පිළිගන්නාහ. දවසක් නිකමි ආහාරය දෙන්නාහ.

එක් දවසක් සිගා ගියකළ ලුහු බොහෝකොට දුන්න. ඒ ලුහු වේදේහ තාපසයෝ ගනුදායක තාපසයන්ට දිලා තමනුත් අනුභවකොට ඉතිරි ලුහු කෙහෙල් පතෙක ලා පලයේ (වහලේ) සගවා තුඩුහ. පසුදවස් සිගා ගිය ගමනේ ලුහු නොලද්දහ. එ දවස් වේදේහ තාපසයෝ තමන් තුඩු ලුහු ඇරගෙන ගනුදායක තාපසයන්ට පිළිගැන්වූහ. ගනුදායක තාපසයෝ “අප විවිධයෙහි සිගා ගිය ගමනේ ලත් එනක් නැත. මේ එනු කොයිනදැ?”යි විචාරා “ඊයේ ගෙණා එනු තිබීම”යි කී කල්හි එවිට ගනුදායක තාපසයෝ කීපි “තොප සොළොස් දහසක් බත්ගම් ඇරපියා මහණවූයේ කිසිදෙයකත්

ආලය නැතිව වේද? එසේවූ තොපි ලුහු සිගිත්තක් නිසා ලෝභකරණට කාරණා කිමිදැ?”යි භාසකොට (සිනාවට ලක්කර) කීහ.

එවිට වේදේහ තාපසයෝ කීපි “නුඹ වහන්සේ ලොකවාසීන්ට අවවාද අනුශාසනා කොටගත නොහෙමි කියා තපසට ආයේය. මම කෝප කරණට කාරණා කිමිදැ?”යි කීහ. එවිට ගඤ්ඤා තාපසයෝ කියන්නාහු “තොපි උරණ වූ නමුත් කුමක් කරවූ නමුත් මා අවවාද කියන්නේය. තොප කළේ ඉතා නපුරු කාරණයක් නොවෙයි. තාපසවරු නම් ලන්දෙයකින් යපෙන පමණක් විනා මෙලෙස කිරීම කළයුතු නොවෙයි” කීහ. එවිට වේදේහ තාපසයෝ කියන්නාහු “නුඹවහන්සේ මාගේ සිත කණස්සලු කරවා (සිත් තැවුල්කොට) අවවාද කිරීම නම් නොකැපෙන කරයකින් (දැලි පිහිය) හිස කපන්නාක් මෙන්”යි කීහ. “තෙපි කෙසේ කණස්සලු වී නමුත් මා කියේ කාරණාය”යි වේදේහ තාපසයන්ට අවවාද කීහ.

වේදේහ තාපසයෝත් කාරණා කියා ගිවිස බෝධිසත්වයන්ගෙන් කම්ප්ථාන (භාවනාවට අවශ්‍ය කමටහන්) ඉගෙන දෙන්නම හිමාලය වනයට ගොස් පඤ්චාහිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා කමිවූ පරිද්දෙන් මිය බඹලොව ගියහයි වදාරා මේ ‘ගඤ්ඤා ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි වේදේහ තාපසයෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. ගඤ්ඤා තාපසයෝ නම් බුදුවූ මම්මය”යි වදාළ සේක.

396. මහා කපි ජාතකය

තවද අකුතොභයවූ (කිසි බියක් නැති) තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි බන්ධුසමාගමයක් (ඥාතීන්ගේ එකතුවක්) අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

මෙහි වතීමාන කථාව හඳුසාල ජාතකයෙහි පෙනෙන්නේය. මෙහි වනාහී මහඵවරුන් වහන්සේ දමිසභාවේ රැස්ව “සඵඥයන් වහන්සේ බන්ධුන් කෙරෙහි අනුග්‍රහ කරන සේකැ”යි කිය කියා වැඩ උන් තෙනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි පළමුත් මහෝත්තමයෝ බන්ධුන්ට අනුග්‍රහ කළෝ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි අරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළු සේක.

හේ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ වානරව උපන්නාහ. මහත්වූ ශරීරයක් ඇත්තාහ. අසුදහසක් වඳුරන්ට නායකව වසන්නාහ. හිමාලය වනයෙහි ගංගාවක් සමීපයෙහි මහත්වූ අඹගසක් ඡායාසමීපන්නව (සෙවනින් යුක්තව) මහත්වූ අතූපතර ඇතිව ඉපදුනිල පඵතයක් මෙන් ශෝභමණි සිටිනේය. මෙහි පල්ලවයෙන් සඤ්ඛය (කොළවලින්

සරසාරවූ) මෙහි අඹ කල පමණ මහත ඇත්තේය. රස දිව්‍යරසය, සුවඳ දිව්‍ය සුවඳය.

බෝධිසත්‍වයන් හා අසුදුහසක් වඳුරෝ ඵලජාති කාගෙන ගියාහු අඹ ගස දැක දිව්‍ය රසවූ අඹ අනුභවකොට එහි වසන්නාහ. ඒ අඹගස එක් අත්තෙක අඹ ගොඩ වැගිරෙන්නේය (ගොඩබිමට වැටෙන්නේය). එක් අත්තෙක අඹ දියෙහි වැගිරෙන්නේය. බෝධිසත්‍වයෝ ඒ අඹ දියෙහි වැමීමීමෙන් මතු උපද්‍රවයෙක් සැලසුනි නම් නපුරැයි සිතා “දියෙහි වැමීමෙන අඹ අත්තේ අඹ මැලසි අවස්ථාවේ නසව”යි (ලා අවස්ථාවේ, වැඩි ඉඳෙන්නට පෙර) කියා වඳුරන්ට සම්මත කළාහ (නියෝග කළේය).

අසුදුහසක් වඳුරෝ ඒ නියාවටම අඹ කන අවස්ථාවෙහි එක් අඹයෙක් දිම් කඳුළු අස්සේ තිබී මුකරා අසුදුහසක් වඳුරන් ඇසට නොපෙනී විලිස්සව (ඉදිලා) ගග දියෙහි වැටුනේය. ඒ අඹ ගෙඩිය බරණාස් නුවර රජපුරුවන් නාන්ට එන තොට සම්පයෙහි දෙපිල දැල එල්වා තුබුයේය. ඒ අඹ ගෙඩිය ලෝදැල බැඳින. ලෝදැල් අකුලන්නට ගිය කෙවුලෝ (මසුන් මරණ අය) එකියන අඹය දැක කවර ඵලාජාතියක් බවත් නොදැන රජපුරුවන්ට ගෙන ගොසින් දුන්නහ.

රජපුරුවෝ “මේ කවර ඵල ජාතියෙක්දැ?”යි විචාරා “නොදනුමින”යි කීමෙයින් වැද්දන් ගෙන්වාගෙන “මේ කවර ඵල ජාතියෙක්දැ?”යි විචාළාහ. “ස්වාමීනි, හිමාලයේ ගගක් සම්පයේ අඹයෙකැ”යි කීහ. රජපුරුවෝ ඒ වැද්දන් අත තුබූ

සෙල්ලයෙන් (ආයුධයකින්) අඹය සස්වා (කපවා) පළමුයෙන් වැද්දන්ට කවා පසුව නුවරන් පටන් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මේ නිමවා (අනුභවකර) “ඒ වැද්දන් ඇරගෙන ඒ ගස සමීපයට මග පාව”යි කියා වතුරංගණී සේනාව ඇරගෙන ඔරු පාරු පඩවි (ලෑලි වලට) ආදියට නැගී ගඟ ඔස්සේ ගොසින් අඹ ගස මුලට බැස රජ්ජුරුවෝ අඹරස අනුභව කොට ලැගුම්ගෙන වට වතුරංගනී සේනාව සලස්වා එතන බොහෝ ගිනිමැල බඳවා බොහෝ අරගල පැවැත්වූහ.

මධ්‍යම රාත්‍රියේ අරගල සන්සිඳි ගිනින් නිවී නිශ්ශබ්දව මනුෂ්‍යයෝ නිදන්ට වන්නාහ. බෝධිසත්‍වයන් ඇතුළුව අසූ දහසක් වඳුරෝ අඹ ගසට නැගී අඹ කන්ට වන්නාහ. බොහෝ වඳුරන් හෙයින් බොහෝ අරගලවූ ගමනේ රජ්ජුරුවෝ පිබිඳ මනුෂ්‍යයන් පුබුද්දවා “අඹ ගස බොහෝ වඳුරෝය. කොයින් යානොදී නිඳු නැගිකල්හි අඹ රසත් වඳුරු මසුන් කමීමැ”යි කියා වට රැකවල්ලවා දුනුවායනුත් ලැවූහ. වඳුරෝ ඒකසී හයපත්ව (එක වගේ බියපත්ව) බෝධිසත්‍වයන් සමීපයට ගොස් මෙපවත් කීහ. බෝධිසත්‍වයෝ මෙපවත් අසා “තොපි හැම හය නොගනුව”යි කියා සන්තපීණය (සනසා) කොට අඹගස අග අත්තට නැගී මහත්වූ වේග දක්වා එගොඩ කැලයකට පැනපූවාහ. බෝධිසත්‍වයෝ ගඟ එගොඩට පිනු ගමනේම දුනු දිය නූළෑ දුන්නේ සියක් දුන්නයයි නියම දැන එව්වරටත් ගස බඳිනා ව්වරටත් වේවැලක් කඩාගෙන වේවැල ගසබැඳ බෝධිසත්‍වයෝ තමන්ගේ ඉඟ බඳිනා පමණ පරීක්ෂා නොකොට ඉඟබැඳ දෙවනුව පිනුවානු අඹ අත්ත

අල්ලා ගත්තාහ. ඉග බදිනා ප්‍රමාණය ලුහුඬුව ගිය හෙයින් බඳදිලා (වැල මදි ප්‍රමාණයට අත්ත අල්ලාගෙන) අත්ත අල්ලාගෙන වැදඹත්තාහ. බෝධිසත්වයෝ වඳුරන්ට කියන්නාහු “ඉග බදිනා ප්‍රමාණය පරික්ෂා නොකළ හෙයින් අත්තපිට සැපසේ වැදුණෝනට නොසේරැය. නොප හැම කිසි සැකයක් නොසිතා මාගේ ඉග මැඩගෙන සැපසේ ගගින් එතර පලායව”යි කීහ.

වඳුරෝ කියන්නාහු “ස්වාමීනි, අපගේ ප්‍රාණ ආසාවෙන් නුඹ වහන්සේගේ පිට මැඩගෙන යනවිනා නුඹ වහන්සේට ලන්වන්නටත් බමින”යි කියා බෝධිසත්වයන් වැද වඳුරෝ එකින් එකා නියායෙන් අසුදුහසම ගගින් එගොඩ ගියාහ. දේවදත්තයා ඒ ජාතියේ එකියන වඳුරන් හා එක්ව ඉපදු අග අත්තට නැගී උන් තැනැත්තෝ ආරලා බෝධිසත්වයන් පිටට පිනුගමනේ නෘදුසමාංසයන් (හදවන) කඩාගෙන තෙමේ පලා ගියේය.

රජ්ජුරුවෝ නොනිදු උන් තැනැත්තෝ බෝධිසත්වයන්ගේ ක්‍රියාවන් වඳුරන්ගේ ක්‍රියාවන් දේවදත්තයන්ගේ ක්‍රියාවන් දැක පාන්වු ගමනේ අට්ටලක් බාවා (අට්ටාලයක් තනා) ඊපිට මැස්සක් ලවා මැස්ස උඩට මිනිසුන් නංවා බෝධිසත්වයන් ඉගබැදි වැලේ උනවා බිමට බාවාගෙන වසටකඩක් (රෙදි කඩකින් වෙලා) වෙලා උලා නාවා මධුර ආහාර කවා සහපාක (සියක් වර සිඳින ලද) සහසුපාක (දහස් වර සිඳින ලද) තෙල් ශරීරයෙහි ගල්වා රජ්ජුරුවන් තමන් වැදුණෝනා

යානේ තෙලිසමක් ලා බෝධිසත්වයන් එහි වැදගොවා රජ්ජුරුවන් කථා කරන්නාහු “වීරජුරුෂ වූ වඳුරාණන් වහන්ස, නුඹ වඳුරන්ට කුමක් වන්නේද? වඳුරෝ නුඹට කුමක් වෙන්නේද?”යි විචාළහ.

බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මේ අසුදුහසක් වඳුරෝ මා නායක කොට තමන් ඇමට භයක් පැමිණියොත් අප ගලවාගත මැනවැයි මා රජ කොට තැබූහ. එසේ හෙයින් උන්ට පැමිණි හයින් සන්නිදුවීමේ, මාගේ වසට බැඳිවැල එනුදුටු ගියහෙයින් වසට ඇද තිබෙන හෙයින් වඳුරන් අසුදුහස මාගේ පිට මැඩගෙණ ගිය ආයාසයෙකැ (පිට පාගාගෙන ගියාට මහන්සියක්) යි නොදනිමියි, මාගේ වඳුරන් සැපසේ පලාගිය ගමන්ම මට මහ සන්නෝෂය, සතුරන් මඩිනා හෙයින් අරින්දමය (සතුරන් දුමනය කළ නිසා) යි රජ්ජුරුවන් විසින් තමන්ගේ රාජ්‍යවාසීන්ට භයක් පැමිණියේ නම් එයින් ගලවා දුසරාජ ධර්මයට කොප්ප නොව රාජ්‍යය කිරීම විනා පැමිණි භයකට රාජ්‍යවාසීන් හැම මැරීම රාජ ධර්මයට ඇතුළත් නොවෙයි” අවවාද කිය කියා වැදෙත් ගමනේ ප්‍රාණය නිරුද්ධ විය.

රජ්ජුරුවෝ බෝහෝ විකේෂපයට (කණගාටුවට) පැමිණ නුවරවාසීන් එක්කරවා “රජදරු කෙනෙකුන්ට කළමනා ආදහණයක් මෙන් කරව”යි කියා ගැල් දහසකින් දර අද්දවා සොළොස් දහසක් බිසෝවරුන් පිළි අඳවා ඉසකේ පිටි මුදු හෙලවා රන්මල් රිදිමල් වීලදු ආදීවූ දෙය ඉසිනා නියායෙන්

සලස්වා නුවරවාසීන් සොළොස්දහසක් බිසෝවරුන් සුසාන
හුමියට යවා බෝධිසත්වයන් ආදානන කරවුහ.

බෝධිසත්වයන්ගේ කපාලය නොද, (ඔලු කට්ටි නොදැවී)
නිබ්බා රජ්ජුරුවෝ ගෙන්වා රන්පටක් ඉදිකරවා ජයකොන්තය
(ජය සංකේත කරන ආයුධයක්) හා එක්ව මස්වා බරණැස්
නුවරට ගෙනගොස් ගඳුළුමල් ආදී වූ දෙයින් විශේෂයෙන්
නුවර සරහා රන් දැගැබක් බඳවා ශීඝ්‍රී කපාලය (හිස් කබල)
රන් දැගැබෙහි පිහිටුවා පූජා සත්කාරය කොට කමිටු
පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදාරා මේ ‘මහාකපි
ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයයෝය.
එසමයෙහි වඳුරුව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්මය”යි වදාළසේක.

397. කුමිහකාර ජාතකය

තවද අද්දාන පුද්ගලවූ (සමාන්‍ය අයට නැති පුදුම ගුණ
අති පුද්ගලයා) සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ
වසන සමයෙහි ක්ලෙශ විෂ්කම්භයක් (කෙලෙස් නිග්‍රහයක්)
අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

මෙහි වනාහි විස්තර වශයෙන් ප්‍රවිඡ්ඡා ජාතකයෙහි
පෙණෙන්නේය. මෙහි කෙළෙඹී පුත්‍රයෝ පන්සියයක් මහණුව
ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරන්නාහු එක් දවසක් රූ ඒ
පන්සියයක් දෙනා වහන්සේම රාගචිත්තය (රාග සිතුවිලි)
උපදවා කෙළෙස් වසගවූ කල්හි සච්ඤයන් වහන්සේ අඵයම්

වෙලෙහි බිජුරකිනා කිරලක මෙන්ද, වාලධිය රකිනා
 සෙමෙරක (වලිගය රකිනා සෙමෙර මුවා, දිවි පරදුවට තබා
 වලිගය රකිනා සතෙකි), මෙන්ද එක පුතෙකු රකිනා මවක්
 මෙන්ද, එක ඇසක් රකිනා එකකු මෙන්ද මාගේ හිඤ්ඤා
 කවර ලෙස වාසය කෙරෙද්දේ හෝ යි කරුණා
 සමාපත්තියෙන් නැගී ලොව බලා වදාරණසේක් මේ පන්සියයක්
 හිඤ්ඤා වහන්සේ රාගචිත්තය උපදවා ක්ලෙශ වසගවූ නියාව
 දැක හිඤ්ඤා පන්සියයම තනිව කැඳවන්නම් මුත් ඇම “අප
 සිතු සිතුවිල්ල සඵලයන් වහන්සේ දැනගතවනැ”යි හය ඇතිව
 මා කියන්නාවූ ධර්මය නොඅසන්නාහයි සිතා වදාරා අනද
 සාමීන් කැඳවා “ආනන්දයෙනි, හිඤ්ඤා එක්කරව”යි වදාළසේක.

අනද සාමීන් ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරන්නාවූ හිඤ්ඤා
 වහන්සේ ධර්මසභා මණ්ඩපයට රැස් කරවූසේක. සඵලයන්
 වහන්සේත් “ඵමිධා මහණෙනි, යමිසේ ක්ලෙශ වසගයෙන්
 රාගචිත්තයෙක් උපන්නේ ඵනම් ඵ් දඵ නොලවා (වැඩෙන්නට
 ඉඩ නොදී) වහාම නසාපිය යුත්තේය. පෙර උත්තමයෝ
 යමිතම් අරමුණක් දැක උපන්නාවූ ක්ලෙශයන් නසාපුවෝ
 වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත් වන්
 දක්වා වදාළ සේක.

හේ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම්
 රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ
 පසල් ගමක උක්පත් කුඹල් කුලයෙක ඉපද වැඩිවිය පැමිණ

බිරින්ද හා සමග තමන් හා දෙදෙන බැලමෙහෙකොට වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි කලිගුරුට දන්තපුර නුවර කරණ්ඨික නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජපුරුවෝ එක් දවසක් මගුළියන් යන්නාහු උයන් දොරකඩ පලගෙණු සිටියාවූ අඹගසෙක විලිකුන් අඹ (ඉදුණු අඹ) දැක ඉන් අඹ ගෙඩියක් කා ගියාහ, පස්සේ එන්නාවූ අමාත්‍යයන් හා සේනාව එකතිම අඹ කඩා කැට මුගුරු ආදිය ගසා අතුපත් කඩා අඹ ගසට බොහෝ විනාශ කළාහ.

රජපුරුවෝත් රජගෙට යන්නාවූ අඹ ගස දැක මෙපවත් අසා සම්පත් ඇත්තවුන්ටත් වන්නාවූ අනර්ථය (අවැඩ, විපත) මේ අඹ ගස මෙනි, කුමකුත් නිරපේක්ෂව (බලාපොරොත්තුවක් නැතිව) වාසය කරන්නාවූ තාපසවරුන්ට කිසි හයෙක්වත් සිතට දුකෙක්වත් නැත, සියල්ලම අනිත්‍යය, දුක්කඩ, අනාත්මය (සාර වශයෙන් ගත යුක්තක් නැති බව) යි තිලකුණු භාවනාකොට එම අඹගස මුල සිට සියළු කෙලෙසුන් නසා පසේබුදුව සේක. පසේබුදුව “ඉතිකින් මේ ශරීරය දෙවනුව උත්පත්තියක් වන්නෙන් නැත, මේ ඇට සැකිල්ල මේ ජාතියෙහිම නිරපේක්ෂව ඇරජීමි. ඒ ඒ ජාතිවල ඇඬු කදුළු කියතොත් සමුද්‍ර ජලයටත් බොහෝව දුක්ඛයෙනුත් මිදුනෙමි”යි තිලකුණු භාවනාකොට වැතිරගෙණු වැඩ සිටිසේක.

එවිට අමාත්‍යයෝත් “ඇයි ස්වාමීනි, රජගෙට වැඩිය මැනව, මෙතන වැඩ සිටිනේදැ?”යි කීහ. රජපුරුවෝත්

“එම්බල මම පසේබුදුව ගියෙමි, මට රජපුරුවන් වහන්සේයයි නොකියව” වදාළසේක. අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “පසේබුදුවරුන් වහන්සේ නම් තුන් සිවුරු (දෙපට සිවුර, තනිපට සිවුර, අඳුන සිවුර යන තුන) පාත්‍රධරව ඉසලුබුව මනාවේදු?”යි කීහ. එවිට ඉස පිරිමැදළු සේක. ඉස කෙස් සතරගැල් දික්ව තුන් සිවුරු පාත්‍රධරව ආකාශයට නැගී නැඳුමුල පබ්භාරයට වැඩිසේක.

තවද එසමයෙහි ගෞරව රට තත්සලා නුවර තග්ගා නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණු සමයෙහි ඒ රජපුරුවෝ එක් දවසක් සඳැල්ලේ (සඳුළු තලයෙහි) අමාත්‍යයන් පිරිවරා උන්නාහ. විවිධ කුඩාකෙල්ලෙක් වැලි පු කරන්නී තමා අත තුබූ රුවන් වලලු දෙක එක් අත එක හෙයින් ශබ්ද පවත්වන්නට වන. රජපුරුවෝන් නිවීම යහපත සම්පත් නම් මිනිසුන්ට විනා සසරට සහයව සිටිනේ නොවෙයි, එසේ හෙයින් තනිව වාසය කරන්නාවූ තපස්වීරයන් වහන්සේට කිසි හයෙක් නැත්තේය. එම අරමුණු කොට තිලකුණු භාවනා මෙනෙහිකොට සියළු කෙලෙසුන් නසා පසේබුදුවසේක.

අමාත්‍යයෝත් “ඇයි දේවයන් වහන්ස, බැන නොනැගී ඉඳිනේ ඇයිදු?”යි කීහ. එවිට “එම්බල මට දේවයනි නොකියව, මම පසේබුදුව ගියෙමි” කීහ. එවිට අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “පසේබුදුන් කල අට පිරිකර ධරා සිටියමනා වේදු”යි කීහ. “එසේදු”යි තමන්වහන්සේගේ සාද්ධියානුභාවයෙන් (එර්දි බලයෙන්) අටපිරිකර ධරා ආකාශයට නැගී ගෞරවමාදන පච්ඡයට වැඩිසේක.

තවද මියළු නුවර වේදේන රට නිමි නමි

රජ්ජරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන්නාහු එක් දවසක් මතුමාලේ තෙලති උන්නාහු අගානියේ (මිදුලෙති) කෙල්ලක් දඩ මස් විකුණන්නීය, ඉන් එක දඩමස් කැටියක් උකුස්සෙක් ගසාගත, ඒ උකුස්සාගේ ඔළුවේ ඇත අනික් උකුස්සෙක් ගසාගත, උ අනින් අනිකෙක් ගසාගත මස් කැටිය ඇරපු උකුස්සාට ගතටයෙක් නැතැයි මේ පඤ්චකාම ඇල්මත් මේ උකුස්සා මෙන, ඇල්ම නැති තැනැත්තෝ නමි මස්කැටිය ඇරපු උකුස්සා මෙනැයි මෙම අරමුණු කොටගෙනු තිලකුණු සඳහන් කොට විදුර්ගනා භාවනා (තිලකුණු භාවනාව) කොට පසේබුදුවූ සේක.

අමාත්‍යයෝ “ඇයි ස්වාමීනි, බැන නොනැගී ඉඳිනේ ඇයිදැ?”යි කීහ. එවිට රජ්ජරුවෝ කියන්නාහු “එමිබා මම පසේබුදුවීමි” කී කල්හි “පසේබුදුවූ කළ මෙසේ ඉඳිනේ ඇයිදැ?”යි විචාල කල්හි “අටපිරිකර ධරව සිටින්නට උවමනැවැ”යි කී කල්හි එවිට ඉස පිරිමැදැළූ සේක. අටපිරිකර ධරව අමාත්‍ය මණ්ඩලයා හා රාජ්‍යවාසීන්ට අවවාද කියා නැඟුණු පබ්භාරයට වැඩිසේක.

තවද පඤ්චාල රට උත්තරපඤ්චාල නුවර දුර්වුබ නමි රජ්ජරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන්නාහ. මතුමාලේතල උන්නාහු විටියේ එක් වෘෂභයෙක් (ගොණෙක්) දෙනකට නැගෙන්නියයි වන, අනික් මොල්ලිය මහත් වෂභයෙකු දිවගෙනු අවුත් ඒ ගොනා ඇත බඩපලා පියා ඒ දෙනට නැංගේය,

රජපුරවෝග්‍ය පඤ්චකාමයෙහි ලෝහකිරීමෙන් තෙල ගොණා මරණට පැමිණියා මෙන් මරණට පැමිණෙන්නේයයි අනිත්‍යය, දුක්ඛය, අනාත්මයයි තිලකුණු භාවනා කොට විදුර්ගනා වඩා පසේබුදුවූ සේක.

එවිට අමාත්‍යයෝ “ඇයි ස්වාමීනි, බැනානොනැගී ඉඳිනේය?”යි කීහ. රජපුරවෝ කියන්නාහු “මම පසේබුදුවීමි”යි කීසේක. “පසේබුදුවූ කල මෙලෙස ඉඳිනේදැ?”යි “අටපිරිකර ධරා උනමනවැ”යි කීහ. එවිට ඉසපිරිමැදැවෑ ගමනේ අටපිරිකරධරව පාත්‍රයක් අතින්ගෙණා රාජ්‍යවාසින්ට අවවාද කියා නැදමුල පඩිභාරයට වැඩිසේක.

පසේ බුදුන් සතරදෙනා වහන්සේම නැදමුල පඩිභාරයෙන් නික්ම පසල්ගමකට බැස ගැටවටුගන්වා (සිවුරු පොරවන විලාශයක්, දෙවුර වසා සිවුර පෙරවීම) බෝධිසත්වයන් ඉඳිනාවූ ගෙට සිගා වැඩිසේක. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ උන්වහන්සේලා සතරදෙනා වහන්සේ වඩා ඉඳවා දන්වළඳවා “ස්වාමීනි, නුඹ වහන්සේලා සතරදෙනාගේ ඉරියාපටියේ දැක සමාධිවීමි (ඉරියවිවලට පැහැදි), නුඹ වහන්සේලා සතරදෙනා වහන්සේ කවර අරමුණක් දැක පසේබුදු වුයේදැ?”යි විචාළසේක.

එවිට වැඩිමාළු බුදුන් වහන්සේ “මම පල ගෙණ සිටි අඹ ගසකටවූ භානින්, පලද නොවූ ගසකට නුවූ භානින් දැක අර්ථය ඇති නැතැන්නවුට (ධනයඇති අයට) වන්නාවූ

අනර්ථයන් මේ අඹ ගසට වූ හානිය මෙනැයි අරමුණු කොට පසේබුදුවීම”යි වදාළසේක.

දෙවෙනි බුදුන් වහන්සේ “කුඩා කෙල්ලක අත තනිව තුබූ විලල්ල නොඅඩන නියාවත් විලලුදෙක එක්ව තුබූ ගමනේ අඩන නියාවත් දැන බොහෝ දෙනා හා වාසය කිරීමෙන් ඉන් ඊට ගැටීමෙන් සිතට වන්නාවූ ගතට මේ විලලු දෙකමෙනැයි මෙම අරමුණක් කොට පසේ බුදුවීම”යි වදාළසේක.

තුන්වෙනි පසේබුදුන් වහන්සේ වදාරණසේක් “එක් උකුස්සෙක් මස්කැටියක් ඩෑගෙන ආකාශයට නැංගේය, අනික් උකුස්සෙක් උග්‍ර ඔළුවේ ඇත ඒ මස්කැටිය ඇරගෙන ගියේය. පඤ්චකාමයෙහි ආලය අළුවා වූ සභයා නම් මස් කැටියේ ආලය ඇරපු උකුස්සා මෙන් පඤ්චකාමයෙහි ඇල්ම කළා වූ සභයා නම් මස් කැටිය ඩෑගෙන යන උකුස්සාමෙනැයි මෙම අරමුණක් කොට පසේබුදුවීම”යි වදාළසේක.

සතරවෙනි පසේබුදුන් වහන්සේ වදාරණ සේක් “එක් ගොණෙක් දෙනකට නැගෙන්ට උත්සාහ කෙරෙයි, ඉවත සිට අනික් ගොණෙක් දිවගෙන අවුත් ඒ ගොණා අගින් ඇණු බඩ පලා මරා තෙමේ ඒ දෙනට නැංගේය. පඤ්චකාමයෙහි ඇළුම් කළා වූ යම් සභයෙක් ඇත්නම් මේ ගොණා මෙන් විනාශයට පැමිණෙන්නේයයි මේ අරමුණක් කොට පසේබුදුවීම”යි වදාළසේක.

බෝධිසභයෝත් මේ නියාව අසා උන්වහන්සේ සතරදෙනා වහන්සේ කෙරේ සමාධිව උපස්ථාන කළසේක. පසේබුදුන්

වහන්සේන් බෝධිසත්වන් වහන්සේට අනුමෙවෙනි බණ වදුරා නැදුමුල පබ්භාරයට වැඩිසේක. බෝධිසත්වයන් වහන්සේන් බොහෝ කලකින් “මෙසේවූ රජදරුවෝ මහත්වූ සම්පත් හැර පසේබුදුවිය. මම වනයට ගොස් මහණ වෙමි”යි තමන් වහන්සේගේ බිරිඳට කියනසේක් “ඵමිබා හදාව, කලිගුරට දන්තපුර නුවර කරණ්ඩික රජ්ජරුවෝද, ගඤ්ඤාර රට හා කාශ්මීර රට නායක තක්සලා නුවර තග්ගාරි රජ්ජරුවෝද, වේදේහ රට මියළු නුවර නිමි රජ්ජරුවෝද, පවාල රට උත්තරපවාල නුවර දුර්මුඛ නමි රජ්ජරුවෝද යන මේ සතරදෙනාම තමතමන්ගේ මහත් රාජ ඵෙශ්වස්සි හැර පසේබුදු වූහ. ඵ්තරමි මහාසම්පත් ඇති රජ දරුවන් පවා පසේබුදුවූ කල අපට කන්ට බන් නැතිව අඳින්නට පිළි නැතිව දුක්ඛ ජීවිකාවෙන් දුවස් අරුමිහ. අපට තමා මේ ගිහිගෙන් ප්‍රයෝජන කිමිදැ?”යි “ඵමිබා හදාව, මමි වනයට වැද සාමිප්‍රවාජ්ජාවෙන් පැවිදිවන්නා කැමැත්තෙමි” කිහ.

ඵවිට කියන්නාහු “හග්ගව ගෝත්‍රයෙහි උපන්නාවූ කුඹ්කාරයන් වහන්ස, සිතූදේම යහපත ඊට බාදු නැතැ”යි කියා සිතන්නාහු “මුන් වහන්සේ දරුවන් මා ඇගට දමා තමන්වහන්සේ මහණව ගියසේක් ඵිනමි දරුවන් පෝෂ්කරන්නට බැරිය. මහණඵිම නමි සිතූ සිත හා සමග වූවොත් ඵිනා පසුව බොහෝ සිතිවිලි සිතීගියේ නමි කාරණා නොවෙයි. මුන්වහන්සේ අතින් අවසර ඉල්වාගෙනු යෙන්නමි යානොදෙන සේකැයි කලය ගෙනු පැනට යන්නාක්මෙන් ගොස් තාපසවරුන් වසන්නාවූ පන්සලට වැද පරිව්‍රාජිකාවූදැය,

(පිරිවැජ් මෙහෙණාක්) බෝධිසත්වයන් වහන්සේන් දුරුවන් හැරපියා යානොහී මුන් වඩින වුකල යෙමි සිතා මදක් වැඩිගන්නා මාගේ දුරුවෝ කටයුතු කාරිය දනිද්දෝ හෝ යි පරීක්ෂා කරණ නිසා දුවසක් සාල්කරණසේක. එක් දුවසක් යහපත්ව පිසනසේක. දුවසක් මාළුයේ ඵනු මද කරණසේක, දුවසෙක ඇඹුල් මද කරණසේක. ඒ දුරුවෝ දෙදෙනෙක් “ඇයි පියාණන් වහන්ස, අද බත් සාල්කළ සේක, අද කඩුකොට පිසුසේක, අද යහපත්ව පිසුසේක, අද මාළුයේ ඵනු මදකල සේක, අද ඇඹුල් මද කළසේකැ”යි කියන්නාහ.

බෝධිසත්වයෝත් “මාගේ දුරුවෝ කටයුතු දැනගත්තැය”යි කියා නැයන් අතට දුරුවන් පාවාදී තමන් වහන්සේ තාපස්වරුන් වසන්නාවූ පන්සලට වැද මහණුවූසේක.

එක් දුවසක් තාපසයන් වහන්සේන් පරිබ්‍රාජිකා වහන්සේන් සිගා වැඩි ගමනේ විවිදේදී උනුනුන් දැක “මාගේ දුරුවන් මරාපියා මහණුවූ සේක්ද? නොහොත් දමාපියා මහණුවූ සේක්ද?”යි විචාළසේක. “මැරුයේත් නැත, දැමුයේත් නැත, උන්ගේ නැයන් අතට පාවාදී මහණුවීමි” වදාළ තැන්පටන් මියනතුරා දෙදෙන උනුන් නොදැක කමිවූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදාරා මේ ‘කුමිහකාර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බෝධිසත්වයන්ගේ කුඩා දියණියෝ නමී උපුල්වන් මහා ස්ථවිරීය, පුතණුවෝ නමී රාහුල මහා

ස්ථවිරය, පරිබ්‍රාජිකාවෝ නම් යසෝධරා ස්ථවිරිය, කුම්භකාරව උපන්නෙමි බුදු වූ මම්මය”යි වදාළසේක.

398. දුල්හඬමීම ජාතකය

තවද අප්‍රතිපුද්ගලවූ (සමාන පුද්ගලයෙකු නැති) තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ කොසඹිනුවර සෝසිකාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි උදේනි රජ්ජුරුවන්ගේ හද්‍රාවතී නම් ඇතින්නක් අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී.

මෙහි වනාහි විස්තර වශයෙන් මාතඬිග ජාතකයෙහි පෙණෙන්නේය. මෙහි වනාහි උදේනි රජ්ජුරුවන්ගේ හද්‍රාවතී නම් ඇතින්නක් ඇත්තිය. ඒ ඇතින්නී රජ්ජුරුවන්ට නොයෙක් කාරිය කොට දුවස සියක් යොන්නක් ගොසින් එන්නිය. ඒ වණ්ඩප්‍රපේයාන රජ්ජුරුවන්ගේ දුවනියනුත් ඒ ඇතින්නිය නිසා ලද්දුහ. රජ්ජුරුවෝත් ඒ ඇතින්න තමන්ට කටයුතු කරන්නට ශක්ති ඇතිව කරණතෙක් දුවස් සියලු හස්තසාලංකාරන්දී (ඇතොට සුදුසු ඇඳුම් ආදිය) තමන් මෙහෙ නිමවන්නා සේ (තමන්ට ආහාර පිළියෙල කරන්නාසේ) ඇතින්නටත් කැවිලි සලස්වා ඇතින්න දුවීමට ගිය අවස්ථාවෙහි ඇතින්නට තිබූ රාජවෘත්තියත් ඇරගෙණ ඇතින්න උනා අලහ (ලිහා හැරියා, සේවයෙන් නිදහස් කළා). ඇතින්න එක් දුවසක් සවිඥයන් වහන්සේ කරා ගොස් “ස්වාමීනි, මාගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මා නිසා බිසවුන් වහන්සේත් ලත්සේක. ජීවිතයත් ලත්සේක. මා තරුණ දුවස් සියලු රාජකාරියම කරවා මට සියලු හස්තසාලංකාරයෙනුත් සරහා මා සිටිනා ඇත්තල පෝරුවපිට

(ලැලි මත) සිටින්නට පයට ආයාසයයි (අපහසු නිසා) මොලකට තිල්ලන්(මොලොක් පලසක් වැනි දෙයක්) තනවා තමන් වහන්සේ මේ නිමවන සැටියේ රසමසවුලෙන් යුක්තවූ ආහාරයන් මට නිරන්තරයෙන්ම දෙවා මලමුහු බිම වගුරුවන්ට නපුරැයි මිදිවලන් තබා මෙසේ නොයෙක් ඉසුරැදී මා රැකිසේක. දැන් මා දුච්ච අවස්ථාවෙහි තණුසුගක් (තණකොල ටිකක් වත්) පමණකුත් නොලා උනා ඇරඹුසේක. මම වනයෙහි වැටකේ අත්තක් යම්කිසි කොලබොල කඩා කා ජීවත්වෙමි. මාගේ පිරිහී ගියා වූ ජීවත්වියියෙහි පිහිටුවාලන්ට ස්වාමීනී නුඹ වහන්සේට විනා අනික් කෙනෙකුන්ට බැරිය”යි සඵලයන් වහන්සේට කිව.

සඵලයන් වහන්සේන් “යහපතැ”යි පසුව දවස් රජගෙට සිගා වැඩිසේක. රජපුරුවෝන් සඵලයන් වහන්සේ ඇතුළුව මහා සංඝයා වහන්සේට දන්දී බණ අසා එකත්පස්ව උන්නාහ. සඵලයන් වහන්සේ රජපුරුවන් අතින් විවාරණසේක් “මහරජ, තොපගේ හද්‍රාවතී නම් ඇතින්න දැන් නොදකුම්හයි ඔී දන් කොයිදැ?”යි විවාරා වදාළසේක. “ස්වාමීනී, දුච්චව ගිය හෙයින් පිටත උනාහළීමි” කීහ. එවිට සඵලයන් වහන්සේ “මහරජ, තොපගේ බිසවුනුත් ඇ නිසා ලදුව, තොපගේ ජීවිතයත් ඇ නිසා ලදුව, එසේ වූ උපකාරී ඇතින්නට තිබූ තරන් අරගන්නට කාරණා කිමිද? කටයුතු කරන්නාවූ යම් කෙනෙකුන් තරණ අවස්ථාවෙහි කටයුතු ගෙණ දුච්ච අවස්ථාවෙහි උන් ස්ථානාන්තරය පිරිහෙලීම(තනතුරින් පහළ දැමීම) රජපුරුවන්ට කටයුතු නොවෙ”යි කියා ඇතින්න

ගෙන්වා පළමු තිබූ ස්ථානාන්තරයෙක් ඇත්නම් ඒ සියල්ලම ඇතින්නට සලස්වා වදාළසේක. රජ්ජුරුවෝත් ඒ නිසාවට ඇතින්නට පළමු තිබූ තරන් නිසාවට අඩු නැතුව පසිඳුවයි නුවර බෙරලැවූහ.

එක් දවසක් දම්සතාවේ රැස්වූ හිඤ්ඤාන් වහන්සේ “සම්පත්තියෙන් පිරිනුනාවූ හදාවතී නම් ඇතින්න රජ්ජුරුවන්ට කියා සඵඥයන් වහන්සේ පළමු සිටි ස්ථානාන්තරයෙහිම පිහිටීම පිහිටුවූසේක් වේදැ”යි කියා කියා වැඩ උන් තෙනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුච්ඡාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “දැන් මතු නොවෙයි පෙරත් හදාවතී නම් ඇතින්නිය ස්ථානාන්තරයෙන් පිරිනුනු තෙනැත්තිය සම්පත්තියෙහි පිහිටු වූයෙමි වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර දල්හඬුමිම නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරන්නාහ. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ඒ රජ්ජුරුවන්ට අමාත්‍යධුරයෙහි උපන්සේක. ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ ආචාර මෙවරෙහි දැක් වූ යුද්ධයට කඩුසොටි (කඩු හා තෝමර වැනි ආයුධ) බැඳ සතුරන් මධ්‍යයට වැඳ යුද්ධ කරන්නට සමථී වූ ඔටුදෙනක් ඇත්තිය. රජ්ජුරුවෝත් උදේනි රජ්ජුරුවන් හදාවතී නම් ඇතින්නට තිබූ යම් ස්ථානාන්තරයෙක් ඇත්නම් තමා රැක දුටුවෙ ගිය

අවස්ථාවෙහි තුඩු රාජවෘත්තිය (රාජ්‍ය සේවය) ඇරගෙන
පිටතට ඇලහ.

එක් දවසක් රජපුරුවන්ගේ මුලුතැන්ගෙට වලන් ලන්නාවූ
කුඹලා වලන් පමාකෙළේය. රජපුරුවෝත් කුඹලා
ගෙන්වාගෙන “වලන් නොපසිඳින්නට (වලන් පිළිස්සීම
නොකරන්නට) කාරණා කිමිදු?”යි කීහ. “ස්වාමීනි,
ගොමවැරටි අඳිනා ගොන් නැතිහෙයින් වලන් නොපිළිස්සු
නියාය, වලන් නොපසු නොවෙයි” කීහ. රජපුරුවෝත් එවිට
කියන්නාහු “අපගේ පරණ ඔටුදෙනෙක් ඇත්තිය. ඒ
කොයිදු?”යි විචාළාය. කුඹලා කියන්නේ “ස්වාමීනි, ඕ
ඉච්ඡාපරයේ (නිදහසේ) අඳ සිටිනිය”යි කීහ. “එසේ නම් අඳ
බැඳගෙන ගොමරිති අද්දව”යි කුඹලාට පාවාදුන්න. කුඹලාත්
එතැන් පටන් අඳ බැඳගෙන ගොමරිති අද්දවන්නේය.

එක් දවසක් බෝධිසත්වයන් දැක ඔටුදෙන කියන්නී “මම
පළමු රජපුරුවන් වහන්සේට පක්ෂපාතිව සිට ලෙයි කඩුසොටි
බැඳගෙන සිට ඒ ඒ තැන යුද්ධත් කෙළෙමි, සියක් යොත්තේ
සන්නානයකටත් පත්ලියා කර බැඳලුකල ඒ රජපුරුවන් ලගට
ගෙනගොස් සන්නාන පිරිමසාගෙන උන්ගෙන් ලියා දුන් බස
පතා අපගේ රජපුරුවන් වහන්සේට ගෙනවිත් දී නොයෙක්
රාජකාරිය පරිමසා දිනිමි. දැන් දුච්චව ගිය අවස්ථාවෙහි
මාගේ තරම් පදමුත් ඇරගෙන මා පිටත තණකොලකා
ජීවත්වන තෙතැන්තිය පිටතත් සිටියනොදී කුඹලාට වලන්
පුළුස්සන ගොමවැරටි අඳිනා නියායෙන් සලස්වා වදුළුසේක.

මේ විදිනා දුක්ඛයෙන් මුදුන්ටත් පළමු සිටි ස්ථානාන්තරයෙහි පිහිටුවන්නේ නුඹ වහන්සේට භාරය”යි වැඳගෙව කීය.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ අද කී කටයුතු අසා “යහපතැ”යි “රජ්ජුරුවන්ට කියා නොප පළමු සිටි ස්ථානාන්තරයෙහි පිහිටුවා ලමි”යි නුවරට වැඳ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස්ව සිට අනික් කථාවක් උපදවා “ස්වාමිනි, මේ රජගෙයි පළමු සිටි ඔටුදොන් කොයිදැ?”යි විචාලසේක. රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “දුච්චව පිටත සිටි තැනැත්තිය කුඹලා වලන් පුළුස්සන්නට ගොමවැරටි අදින්නට පාවාදුනුමි” කීහ.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ “දේවයන් වහන්ස, යම් අසත්පුරුෂ කෙනෙකුන්ට යම් කෙනෙක් අර්ථලාභව නම් උන්ට අතර්ථකිරීම අසත්පුරුෂයන්ට සුදුසු පමණක් විනා නුඹවහන්සේ වැනි රජදරුවන් වහන්සේට තරම් නොවෙයි, එසේ හෙයින් ඔටුදොන නුඹ වහන්සේ ඒ ඒ තැන රජ දරුවන් ලගට මෙවර ගොසින් කළ සන්නානන් (කළ වැඩ සිහිකර, සිත තුළ ධරා) ලෙයි ආයුධ බැඳගෙන සතුරන් මධ්‍යයට වැඳ නොයෙක් වාරයේ කළාවූ යුද්ධන් නුඹ වහන්සේටම දැනෙන්නේ වේද? තමාට තරුණ අවස්ථාවෙහි රාජකටයුත්තක් කළාවූ යම් කෙනෙක් දුච්චව යන්නාවූ උන්ගේ ස්ථානාන්තරයෙහුන් පිරිහෙලා උනුත් අරපුකල නුඹ වහන්සේට දුක්ගන්නා සියල්ලෝය මුන් වහන්සේට දුක්ගැනීමෙන් කවර ප්‍රයෝජනයෙක්ද? තමන් වහන්සේට බොහෝ දුක්ගත් ඔටුදොන පවා සිටි ස්ථානාන්තරයන් සියල්ලම පිරිහෙලා කුඹලාට

ගොමවැරටි අදින්නට පාවාදීපුසේකැ යි කියා නුඹවහන්සේට යම් අවසරයකට නොලැබෙන්නාහ. නුඹවහන්සේට දුක්ගත් යම් කෙනෙකුන් තරුණ අවස්ථාවෙහින් දුච්ච අවස්ථාවෙහින් නොහැර උන්ගේ තරම් පදමුත් ස්ථානාන්තරත් නොපිරිහෙලා රැකික මැනව. එවිට සියල්ලෝම නුඹ වහන්සේ කෙරෙහි තව අපගේ ස්වාමි අප කටයුත්තකට හව්‍යවුවත් අහව්‍යවුවත් රැකවදුරුණාසේකැයි රාජඅමාත්‍යාදීවූ සියල්ලෝම යම් අවසරයක නොහරණාහ”යි රජපුරුවන් වහන්සේට නොයෙක් කාරණා කියා අවවාදයෙහි පිහිටුවා ඔටුදෙනත් පළමු නියායෙන් ස්ථානාන්තරයෙහි පිහිටුවෝ වේදැයි වදාරා මේ ‘දුල්හඬමිම ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි ඔටුදෙන නම් මේ හදාවතී නම් ඇතින්නය, අමාත්‍යව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්මය”යි වදාළ සේක.

399. සොමදත්ත ජාතකය

තවද මෙහි නැමති ජලයෙන් නිවන ලද කෝපාග්නි (කෝපය නැමති ගින්න) ඇති ලොකොත්තමවූ (ලොවට උතුම් වූ) සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක් මහළු හිඤ්ඤන් වහන්සේ නමක් අරහයා මේ ජාතකය දක්වල ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් මහළු හිඤ්ඤකෙනෙකුන් වහන්සේගේ අත්පා මෙහෙවර කරන්නාවූ එක් සාමණෝර නමක් එක් ව්‍යධියකින් (රෝගයකින්)

කළුරිය කළසේක. ඒ මාළු හිඤ්ඤාවහන්සේ උන් වහන්සේ මළාවු ශෝකයෙන් අඩා වැලප ගාසනයෙහි සිතිවිල්ලක් නැතිව (සසුනට ඇල්මක් නැතිව) මහත් ශෝකයෙන් ඉඳිනාසේක. හිඤ්ඤා වහන්සේ දමිසභාවේ රැස්ව ඉඳ “අසවල් මාළු හිඤ්ඤා තමන්ගේ සාමණේර නමක් මළාවු ශෝකයෙන් අඩාවැලප ඉඳිනාහ”යි කිය කියා වැඩ උන් තෙතට සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵ භාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා මෙපවත් අසා “දැන් මතු නොවෙයි මහණෙනි, මේ හිඤ්ඤා පෙරත් මේ සාමණේරයන් නිසා අඩාවැලප දුක්විඳිනවුන්ම මම සන්හිඳුවුයෙමි වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිතවු සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළ සේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ශක්‍රදේවේඤ්ඤව උපන්නාහුය. එසමයෙහි එක් බ්‍රාහ්මණයෙක් පවකාමයෙහි ආදීනව දැක වනයට වැද තාපසව වාසය කරන්නාහ. එක් දවසක් එලාවල කඩා ගියාහු එක් ඇත්පැටියෙකු දැක පන්සලට ගෙනවුත් සොමදුත්තයයි නම් තබා දුරුකොට වඩන්නාහු ඇත් පැටියා පන්සල රඳවා ගියහ. තාපසයන් වනයට යාදී තණකා අපීණීව දිරවාගත නොහී තාපසයන් එන වේලාවට වැටිනිනි. තාපසයෝත් එලාවල ඇරගෙනු එන්නාහු “ඇයි? මෙතෙක් දවස් සෝමදුත්තයෝ මා ඉඳිරියට එන්නාහ. අද නාවෝය. මේ වැදෙත්තෝ වනැ”යි ඇතා ලඟට ගොස් “මාගේ පුතනුවෝ

වැදගත්තේය, නිද වැදගත්තා මෙන් මා හා බැනනොනැගී වැදගත්නාහ”යි බැගෑපත්ව අධා අතකර වැළඳගෙන මහත්වු ශෝකයෙන් නොකා නොබි අධා වැලපුනාහ. ශක්‍රයෝත් තාපසයන් විඳිනාවු ශෝකය දිවසින් දැක බමුණු වෙසක් මවාගෙන තාපසයන් කරා අවුත් විවාරන්නාහු “අැයි තාපසයෙනි, තොප අඹු දරුවන් ආලය හැර කිසිදෙයකත් නිරපේක්ෂව නොවේද තොප තපසට ආයේ, එසේ වූ තොප මේ ඇතකු නිසා අඩන්නට දොඩන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි කීහ. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “එමිබල ශක්‍රදේවේන්‍රය, යම් කෙනෙක් බොහෝ දවසක් එකතැන වැස ඇරගියෝ නම් උන්ගෙන් වියෝවූකල ඇත්තාවු ශෝක ස්වභාව ලෝකධම්මයෙක. සියල්ලෝම අධා වැලපෙන්නාහ. එසේ හෙයින් මාගේ පුතනුවන් කෙරේ ශෝක ඉවසාගතනොහි අඩමි” කීහ.

එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “මේ මළාවු ඇතාට ශෝකයෙන් තොප ඇඬු නියාව දනිද්ද? මළවුන්ට ඇඬීමෙන් තමාගේ ශරීරයට දුක්වන පමණක් විනා ඉන් ප්‍රයෝජන කිමිදැ? ඉඳින් මළ කෙනෙක් උපදිත් නම් නුඹ වහන්සේගේ බොහෝ නෑයෝ මළෝවේද? උ උපදින්නම් නුඹ වහන්සේත් මමත් දෙන්නම අඩමිහ”යි කීහ. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “දේවේන්‍රයෙනි, තොප මාගේ පුත්‍ර ශෝකාග්නි (පුතා නැතිවූ ශෝක ගින්න) නිවූ නියා ඉතා යහපතැ”යි වදාරාලා “තෙල් වත්කොට දල්වන්නාවු ගින්නක් නිවූකලක් පරිද්දෙන් ශෝකය තුනීකරණුලද. යම්සේ පයක ඇනුනාවු හුලක් ඇර දුනමනා කලක් මෙන් මාගේ ළෙයි (සිතෙහි ඇතිවූ) තුඹු ශෝක නමැති

උල උදුරාපුද, අද පටන් ගෝකත් නොකරමි නාඬමි නොදෙඩමි”යි සන්තිඳුනු සේක. ශක්‍රයෝත් තාපසයන් වහන්සේ ගෝක සන්සිඳුවා තමන්ගේ දිව්‍ය ලෝකයටම ගියාහ.

“එසමයෙහි තාපසයෝ නමි මේ මාළුවු හිඤ්ඤුය. අන්තර්ධියා නමි සාමරණෝරය. ශක්‍රව උපන්නෙමි ලොචිතුරා ඔදුවු මම්මය”යි වදුරා ‘සොමදුත්ත ජාතකය’ නිමවා වදුළ සේක.

400. සුසීම ජාතකය

තවද සංසාර චක්‍රය මථනය (සසර ගමන නැවැත්වූ) කළාවු තිලෝගුරු ඔදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි මහබිනික්මන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

එක් දවසක් දම්සභාවේ රැස්වූ හිඤ්ඤන් වහන්සේ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ, “මේසා මහත් රාජෙශ්වය්ඨියක් (රජ ඉසුරු) තිබාපියා මහාබිනික්මන් කළේ වේදු”යි කිය කියා වැඩිලන් ප්‍රස්ථාවට සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵ භාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදු?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන් මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් මහබිනික්මන් කළෝ වේදු”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි උන්ට පුත් රජ කුමාරකෙනෙක් උපන්නාහ. උන්ට බුන්මදුන්ත කුමාරයෝ යයි නම් තුබුන.

ඒ රජපුරුවන්ගේ පුරෝහිත බුන්මණියාගේ ගෙයි බෝධිසත්වයෝ උපන්නාහ. උන්ට සුසීම කුමාරයෝ යයි නම් තුබුන. ඒ කුමාරවරහු දෙදෙනාම වැඩිවිය පැමිණ තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් කරා ගොස් සියලු ශාස්ත්‍ර නිමවා ඉගෙනු නුවරට අවුත් යුවරජ තනතුරෙහි සිට පියාණන් අවෘමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ මාගේ යහළුවු සුසීම කුමාරයනුත් පුරෝහිත තනතුරෙහි පිහිටුවා දෙන්ම දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහ. එක් දවසක් රජපුරුවෝ නුවර ප්‍රදක්‍ෂිණා කරන්නාහු තුමු ඇත්කඳකට පැන්නැගී (ඇතුපිට නැගී) පුරෝහිත බුන්මණියා තමන් පිටිපසේ ඉඳවා නුවර ප්‍රදක්‍ෂිණා කරන්නාහ. රජපුරුවන්ගේ මණියෝ සැදැල්ලෙහි සිටියාහු රජපුරුවන් පිටිපසේ ඇතුපිට උන්නාවූ සුසීම කුමාරයන් දැක උන්කෙරේ අභිලාෂා (පිළිබඳව සිත් ඇතිව) ඇතිව “මුන් නොලදීන් නම් ප්‍රාණයෙන් කම් කිමිදැ?”යි ගෙට වැද යහන් මතුයෙහි මුනින් වැදගත්තාහ. රජපුරුවෝ නුවර පැදකුණු කොට රජගෙට අවුත් මණියන් ඉඳිනාවූ රජගෙට ගොස් “මණියන් වහන්සේ කොයිදැ?”යි විචාරා “ලෙඩට වැදුණෝනාසේකැ”යි අසා “මණියන් වහන්ස, අපාසු කිමිදැ?”යි විචාළාහ.

බිසවුන් පුතනුවන්ට කියයතු දෙයක් නොවන හෙයින් ලජ්ජා ඇතිව බැණනොනැගී උන්හ. රජපුරුවෝත් මාලිගාවට අවුත් අගමෙහෙසුන් බිසවුන්ට කියන්නාහු “මැණියන් වහන්සේට ඇති අපාසු විවාරා එව”යි කියා බිසවුන් යවුහ. රජපුරුවන්ගේ මැණියෝත් ස්ත්‍රී නම් උන්සිත ඇත්ත (සිතෙහි ඇති දෙය) නොසගවන හෙයින් යේලනියන්ට මෙපවත්කීහ. බිසවුන් රජපුරුවන්ට කීහ. රජපුරුවෝත් එපවත් අසා සුසීම නම් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයානන් කැඳවා කියන්නාහු “එමීබා සුසීම නම් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයානෙනි, මාගේ මැණියන් වහන්සේට මෙසේවූ අහිප්‍රායක් ඇතිව ලෙඩසේක. උන් වහන්සේගේ මනෝරථය සිද්ධිවූයේ නම් උන්ගේ ප්‍රාණය රැකේක නොහැකේක, තොප විසින් උන්වහන්සේ රැකදෙව, මම තොපට පුඤ්ඤ යුවරජ තනතුරෙහි සිටිමි” කීහ.

පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයානෝ කියන්නාහු “ස්වාමීනි, මෙලෙස කීම ආචාරයෙක් (සුදුසු නොවේ, සිරිතක් නොවේ) නොවෙයි” කියා නොගිවිස්සාහ. රජපුරුවෝත් නොයෙක් කාරණා කියා සුසීම නම් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයානන්ට මැණියන් පාවාදී උන් රාජ්‍යයෙහි පිහිටුවා තුමු යුවරජ තනතුරෙහි පිහිටියාහ. රජපුරුවෝ එතැන් පටන් රාජ්‍යය කරන්නාහු ගිහිගෙය කලකිරී “කවර වීදෙක මේ ගිහි බන්ධනයෙන් (ගිහි ගෙයි විසීමෙන්) ගැලවියෙමිදේ හෝ”යි සිත සිතා තනිව සිටිනාහ, ඉඳිනාහ, ඇවිදිනාහ. බිසව් සිතන්නාහු මා මැහැලිසෙයින් මා කෙරේ ආලය මදුව ඉඳිනාසේක්වනැයි සිතා එක් දවසක් රජපුරුවන් ඉස බලන්නාක් මෙන් බල බලා ඉඳ තමුන් ඉසින්

නරකෙන්දුක් ආරගෙණ රජපුරවන්ට පෑ “දේවයන් විහන්ස, මම මතු නොවෙයි මහැලේලෙමි, නුඹ විහන්සේත් මහළුව ගියසේකැ”යි රජපුරවන්ට කීහ.

එවිට රජපුරවෝ මෘතයුමාරයා (මරණයට ලංවී) අවුත් ඉසකේ අල්වා ගන්නාක් මෙන් කොට සිතා හයින් තුස්තව තුමු තමන්ට අවවාද කියන්නාහු “එමිඛා සුසීම කුමාරයෙනි, තොපගේ කළුවු කෙස් විලිස්සෙන්ට (පැසෙන්හ, සුදු වන්නට) වන, ඉතිකින් තොප මහණවන්ට යන්ට කලැ”යි කීහ.

එවිට බිසව් කියන්නාහු “දේවයන් විහන්ස, මම නුඹ විහන්සේ වංවා කරණ නිසා මාගේ ඉසින් නරපතක් ඇරගෙන පෑමි, නුඹ විහන්සේ ඉස නරයෙක් නොවෙයි, මා නිශරණකොට (අනාට් කර) නුඹ විහන්සේ මහණවන්නට යනසේදැ?”යි කියා “නුඹ විහන්සේ ඉතා විශිෂ්ට රූ ඇති සේක. බැව්වන්ට ප්‍රියකරු සේක. මේ අවස්ථාවෙහි මහණවීමට කාරණා නොවෙයි. මහණවන්නට නොගිය මැනව්”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “එමිඛා මම මාළුවකට පැමිණ සිටිනවුන් බොහෝ කොට දිටිමි. තරුණ අවස්ථාවෙහි අනුන් පොළඹන්නාවු ස්ත්‍රීහු මහැලි අවස්ථාවෙහි සැරයට් දඬුගත් අත් ඇතිව තුමු තමන් පෙළඹා ගත නොහෙන්නාහ. මම පුදුරුවනුත් මහල්ලනුත් දුටුවීරිමි, තොප කෙසේ කිවන් මහණවන්නට යෙමි” කියා රාජකුමාරයන්ට රාජ්‍යය පාවාදී වනයට ගොස් සෘෂිප්‍රවුප්‍රයාවෙන් (තාපස පැවිද්දෙන්) පැවිදිව පසුද්වාරිඤ, අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා කම්බු පට්ඨ්දෙන් මිය

පරලොච ගිගහයි වදුරා මේ ‘සුසීම ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“චුසමයෙහි රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. බිසව් නම් යසෝධරා ස්ථවිරිය. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණවූයෙමි බුදුවූ මම්මය”යි වදුළු සේක.

401. කොට්ඨිඔලි ජාතකය

තවද සංසාර සාගරයෙන් පරතෙරට පැමිණියාවූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ක්ලේශ නිග්‍රහයක් (කෙලෙස් ගැරහීමක්) අරභයා මේ ජාතකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් පන්සියයක් හිඤ්ඤා වහන්සේට කාමච්චකීයෙක් (කම් සැප පිළිබඳව තර්ක කිරීම) උපන. ඒ උපන් කාමච්චකීය සච්ඤයන් වහන්සේ දැන වදුරා “මහණෙනි, කාමච්චකී, ව්‍යාපාදච්චකී (ව්‍යාපාදය නම් අනුන් නැසේවායි සිතන සිතුවිල්ල. ඒ ගැන තර්ක කිරීම), විහිංසාව්චකී (හිංසා කල යුතුයැයි තර්ක කිරීම) සිතීමෙන් මාර්ග නැමති (සෝවාන් ආදී මාර්ග ඵලවලට) ඵලවිපාකයට බාධකය, යම් ගස්බිලයෙක (ගස් බෙහෙයක) පක්ෂියෙක් වර්චස් කළේ (මල පහකිරීම) නම් ඒ වර්චසින් නුගපැලය ඇතිව ඒ ගස විනාශයට පැමිණෙන්නා මෙන් රහත් ඵල නැමති විපාක නසාපියන්නේය. එමෙන් කාමච්චකී නොසිතව”යි වදුරා

“දේවතාවා තමාගේ ගස උන් පක්ෂියා දැක බාගියේද, (බිය වීම) එමෙන් මහණෙනි, කාමචිතකීයන් උපන්කල ඊට භීරුකව (බිය ඇතිව) වාසය කරවයි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් වහන්සේ රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි එක්තරා ඉඹුල්වනයක ගුරුළු රජපුරුකෙනෙක් වාසය කරන්නාහ. ඒ ගුරුලා මහත්වූ ශරීරයක් ඇතිව සමුද්‍රජලය (මුහුදු ජලය) දෙබිඳ කොට නාගභවනයට වැද මහත්වූ නාගරාජයකු ඩිඳගෙණ (අල්වා ගෙන) පිටතට ආකාශයෙන් යන කලට නාගයා මහත් වෘක්ෂයෙක් වෙලාගත. ගසත් උදුරා ඇරගෙණ ගුරුළු රජපුරුවෝ තමන්ගේ වෘක්ෂයේ ඉඳු නාගයා ඉස මොල ආදීවූ දෙය අනුභව කොට නාගයාත් වෘක්ෂයත් එලිය (අත හැරියා, බීමට දැමීය).

වැටෙන වෘක්ෂය සමුද්‍රයෙහි වැටෙන්නට වන වෘක්ෂයේ උන් පක්ෂියෙක් ඒ ගසින් පිටතට ගුරුළු රජපුරුවන් උන් වෘක්ෂයේ ගොසින් උන්නේය. ඒ වෘක්ෂයේ උන් දේවතාවා හයින් ත්‍රස්තව වෙවුලන්නට වන.

එවිට ගුරුළු රජපුරුවෝ දේවතාවා දැක “ඇයි, නොප මා වැනි කෙනෙකුත් මහත්වූ ශරීරයක් ඇති නාගරාජයෙකුත් ඇවිත් උන් ගමනේ නොවෙවුලා දැන් වෙවුලන්නට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළේය.

දේවතාවා කියන්නේ “මේ පක්ෂියා අනුභව කරන්නේ නුග දිඹුල් ආදී වූ ඵලජාතිය, මාගේ ගස ඉඳු ගස් බිලයෙක වර්වස් කෙළේ නම් නුග ගසෙක් හෝ යම් ගසෙක් ඇතිවිනම් මාගේ විමානය නසින්නේය. එසේ හෙයින් ඉදිරියේ වන උපද්‍රව (විපත) දැක හයින් වෙවුලා ගියෙමි” කීයේයයි වදාරා මේ “කොටිසිඹලි (ලොකු ඉඹුල් ගස, මල් නැතිව ගෙඩි හටගන්නා අට්ටික්කා ගසටද සිම්බලි යයි කියයි) ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි ගුරුලා නම් ශාරිපුත්ත ස්ථවිරය. එසමයෙහි දේවතාවා නම් බුදුවූ මම්මය”යි වදාළ සේක.

402. ධුමකාරී ජාතකය

තවද නිර්මිමලවූ (පිරිසිදු වූ) පස්පැදිස්නා (පාට පහකින් බබළන්නාවූ) ඇස් ඇති සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි කෝසල රජපුරුවන්ගේ ආගන්තුක සංග්‍රහයක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

කෝසල රජපුරුවෝ පරණ මහා අමාත්‍යයන් හා යෝධයන් හැර අමුතුව ඇතිකළ (අළුතෙන් පත්කළ, අමතර) අමාත්‍යයන් හා යෝධයන් ඇරගෙන පරණ ජනයන් කෙරෙහි නිස්සාරව (නොසලකා හැරීම) පවත්නාහ.

එසමයෙහි රජපුරුවන්ට සොරුන් කැටි (සමග) යුද්ධයෙක් පැමිණියේය. රජපුරුවෝ පරණ අමාත්‍යයන් හා යෝද්‍යනුන්

අළුත් මුදලිවරුන් හා ඇම සේනාවන් ඇරගෙණ සටනට ගියාහ. පරණ අය කෙරේ රජපුරුවන් වහන්සේ සරකාරියක් (ගණන් නොගෙන) නැතිව අලසේක. තමන් වහන්සේගේ අළුත් මුදලිවරුන් හා සේනාව ඇරගෙණ සටන් කරවා ගන්නාසේක්වා යි මැලිවුහ. අළුත් මුදලිවරුන් හා ඇමති සේනාවන් අපට වලගොඩ නොදැනෙයි (පරිසරය ගැන දැනීමක් නැති බව, මගතොට ගැන දැනීමක් නැති බව) කියා තමන් නොදන්නා හෙයින් තොරතුරු නොදැන පසුබටහ. සොරුන් සටන් කොට සේනාව බින්දුවුහ (පැරැද්දවා). රජපුරුවෝ සටනේ පැරද බිඳි නුවරට අවුත් පරණ මහ අමාත්‍යයන් හා යෝධයන් ඇරගෙණ උන්ගෙනුත් කටයුතු කරවා ගතත් නුහුණුයෙමි. අළුතුන් ගෙනුත් නුහුණුයෙමි. “මට වූයේ අලාභයෙකැ”යි කියා “මේ මට මතු වූ දෙයෙක් දෙ හෝ පෙරත් රජපුරුවන්ට මෙසේවී දේ හෝ යි සඵලයන් වහන්සේ ලගට ගොස් විවාරම්”යි ජේතවනාරාමයට ගොස් සඵලයන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස්ව ඉඳ මෙපවත් කීහ. සඵලයන් වහන්සේත් “මහරජ, දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් එසේම විය”යි වදුරා ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදළ සේක.

යටගිය දවස කුරුරට ඉඳිපත් නුවර ධනඤ්ජය කොරව්‍ය රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරන්නාහ. ඒ රජපුරුවන්ට අර්ඪයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන්නාවූ විධුර නම් පණ්ඩිතකෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ රජපුරුවෝත් පරණ අමාත්‍යයන් හා යෝධයන් හැර අළුත් අමාත්‍යයන් හා

සේනාව ඇති කරන්නාහ. පළමු මුදලිවරුන් කෙරේ සාරයක්වත් (ගරු සරුවක්) විවාරයක්වත් (විමසීමක්) නැත්තාහ. එසමයෙහි රජපුරුවන්ගේ පසලුගම (පිටිසර ගමක) කුපිත (කැරැල්ලක්) විය. රජපුරුවෝ උන් හා කැටිව යුද්ධයට ගියහ. පරණ අමාත්‍යයෝ “රජපුරුවන් වහන්සේ අප කෙරේ විවාරයක් සමැන්මක්* (සැලකිල්ලක්. ගණන් ගැනීමක්) (*සමන්මක්, යනු ඇතැම් පොතක එය) නැතිසේක. තමන් වහන්සේගේ අළුත් මුදලිවරුන් හා සේනාව ලවා යුද්ධ කරවා ගන්නා සේක්ව”යි කියා යුද්ධයට නොවැද සිටියාහ. අමුතුව ඇතිකළ අමාත්‍යයන් හා සේනාවද තමන්ට යුද්ධයෙහි තොරතුරු නොදැනෙන හෙයින් සටන් කරණසේ නොදැන පසුබටහ. සතුරු සෙනගත් රාජ සේනාව සටනට නොවදනා හෙයින් තරයේ යුද්ධයට වන්න. ඒ සේනාව පසුබස්නා සතුරු සේනාව බල වැඩි එන හෙයින් රජපුරුවෝ සිටිය නොහී පසුබැස නුවරට ගොසින් තමන්ගේ විදුර පණ්ඩිතයන් අතින් විවාරන්නාහු “පණ්ඩිතයෙහි, මම පරණ මහා අමාත්‍යයන් හා සේනාව හැර අමුතූ මුදලිවරුන් හා සේනාව ඇතිකොට පරණුන් ගෙනුන් නුහුණුයෙමි. අලුතන් ගෙනුන් නුහුණුයෙමි. මාසේම පෙරත් අතින් කෙනෙකුන්ටත් මෙලෙස විදුර?”යි විවාළාහ.

එවිට පණ්ඩිතයෝ කියන්නාහු “යුධිෂ්ඨීර ගොත්‍රයෙහි උපන්නාවූ ධනඤ්ජය කොරව්‍ය රජපුරුවන් වහන්ස, මේ කුමක්ද? මෙවිතරටත් වඩා විශිෂ්ඨ ගොත්‍ර ඇති ධුමකාරි නම් බ්‍රාහ්මණයාණන් කෙනෙක් ඇත්තාහ. උන්ගේ එළිපට්ටියෙක්

අත. ඒ එළවනට සිත අවදියෙහි (සිත කාලයෙහි) වට ගිණිදුම් (වටේට ගිනි රස්නය ලබාදීම) කරන්නාහ. සවස ගාලේ ලන්නාහ. කිරි තෙල් කන්නාහ, තනකොල ගෙනවිත් ලන්නාහ, එසමයෙහි වෂී කාලය පැමිණියේය. වනයෙහි සිට මුවෝ පන්සියයෙක් බ්‍රාහ්මණයානන් වසන්නාවූ පන්සල ලඟට ආවාහ. බ්‍රාහ්මණයාත් යහපත්වූ මුවරැල දැක එළවන කෙරේ ආලය හැර මුවන් එක්කොට ගෙණු තණකොළ කවා උන් පෝෂ්‍ය කර එළවන කෙරේ ආලය අලත. එළවෝත් එතැන්පටන් ගාලේ ලන්නන් නැතිහෙයින් ඒ ඒ තැන ඉසිරගොස් (සි සි කඩ ගොස්) සිංහ ව්‍යාඝ්‍රයන් හා වගුන් (වලසුන්) දිවියන් අතින් විනාශයට පැමිණියාහ. මුවෝත් වෂී කාලය නිමායන්නා තමන් වසන්නාවූ වනයට පලාගියාහ. බ්‍රාහ්මණයාත් අළුත් මුවන් දැක එළවන කෙරේ ආලය හැර ලබන කිරි දී කිරියෙහුන් (මුදුවපු කිරි) නොවී එළවනගෙහුන් නුවුයේයයි මුවන් ගෙහුන් නුවුයේය”යි කියා “රජ්ජරුවන් වහන්ස, අළුතන් දුටුවයි පරණ අමාත්‍යයන් හා සේනාව දුරකිරීමත් කටයුතු නොවෙයි. අමුතුව අතිකර ගන්නාවූ ප්‍රධානියන් හා සේනාවන් ඇතිකළ මනාමය. පරණ අමාත්‍යයන් හා සේනාවන් උන් උන්ගේ ස්ථානාන්තරයෙන් නොපිරිහෙලා (තනතුරෙන් පහත නොදමා) තරම් පදවී (සුදුසු තනතුරු) දී රැකික මැනව. එසේ කල්හි පරණහුන් අළුතහුන් සියල්ලෝම එක්සිතව නුඹවහන්සේගේ පැමිණී යම්ම කාරියක් පිරිමසන්නාහ”යි කීහ.

රජපුරවෝග් විධුර පණ්ඩිතයන් කීවාටු අවවාදයෙහි පිහිටා පරණ මහ අමාත්‍යයන් හා යෝධයනුන් නොහැර අමුතුව ඇතිකළ මුදලිවරන් හා සේනාවන් වෙනසක් නොකොට රැක පණ්ඩිතයන් කෙරේ සමාධිව (පැහැදි) බොහෝ දැසිදස් ආදිවු වස්තු දී නමන් කළාවු කමිවු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදුරා මේ ‘ධුමකාරි ජාතිකය’ නිමවා වදුළ සේක.

“චසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයා නම් කෝසල රජපුරවෝග්, ධනඤ්ජය කොරව්‍ය රජපුරවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝග්, විධුර පණ්ඩිතව උපන්නෙමි බුදුවු මම්මය”යි වදුළ සේක.

403. ජාගර ජාතිකය

තවද ප්රඥාපිෂයාතික්‍රාන්තවු (නුවණ විෂය ඉක්මවු) ධර්මමකාය ඇති සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි නොනිදු සක්මන් කරන්නාවු උපාසකයෙකු අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් සෝවාන් (සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිප්පා, සීලබ්බතවරාමාස යන සංයෝජන නැසීමෙන් ලබන තත්වය) උපාසකයෙකුත් වෙළඳනු පන්සියයක් බඩු ගැල්පුරා වෙළඳුමට යන්නානු අතරමග පඩිගු බැඳ (නවාතැන් ගෙන) උන්නාහ. රැව් යන්නා සොරු පන්සියයක් වෙලඳුන් මරා බඩු හැරගනුමිහයි කැටමුගුරු දුඬුපන් (පහරදීමට යොදුගන්නා

ගල් පොළ වැනි ආදිය) ආයුධගත් අත් ඇතිව ආවාහ. සෝවාන් වූ වෙළෙඳුනෝ සක්මන් කොට සිටියාහු මංපහරින්ට ආ සොරු “මේ මිනිසා නිදුපු කළ සොරකම් කරමින්”යි සිතා සිටිනාහ. ඒ වෙළෙඳු තුන්යම් රාත්‍රියෙහිම නොනිදු සක්මන් කොට පාන් කොටපුවාහ. සොරුන් සිටියාසේම සිට පාන්කොට පාන්වන්නා තමන්ගෙණා කැටමුගුරු දඬුපත් දමා වෙළෙඳුන්ට “තොප ඇමම රැකුනේත් තොප වස්තු රැකුනේත් මුත් නිසාය, බොහෝ උපකාරව”යි කියා පළාගියාහ.

වෙළඳුන් ගැල්ගෙණු වෙළඳුමට ගොස් වෙළෙඳුම් කොට ගෙණු නුවරට අවුත් සඵඥයන් වහන්සේ කරා ජේතවනාරාමයට ගියහ. සඵඥයන් වහන්සේත් “ඇයි උපාසකය, මෙතෙක් දවස් කොයි ගියාදැ?”යි විචාරා වෙළඳුන් වෙළෙඳුමට ගිය නියාවත් අතරමග ලැගි නියාවත්, නොනිදුම සක්මන් කළ නියාවත්, සොරුන් ආ නියාවත්, තමන් කළ නියාව දැක සොරු පාන්වන තුරු සිට පාන්වන්නා අත තුඩු කැටමුගුරු දමාගිය නියාවත් සඵඥයන් වහන්සේට කීහ.

සඵඥයන් වහන්සේත් “ඵමිබල උපාසකය, පෙර උත්තමයෝත් නොනිදු සක්මන් කොට දේවතාවන් අතින් සාධුකාර ලද්දේ වේදැ?”යි වදුරා “ඵ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළු සේක.

ඵ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ

බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිදු පඤ්චකාමයෙහි (රූප, ශබ්ද, ගන්ධ ආදී පස්කමිහි) ආදීනව (දෙස්) දැක සෘෂිප්‍රවාපාවෙන් (තවුස් පැවිද්දෙන්) පැවිදිව වනයෙහි වාසය කරන්නාහු රැ නොනිදු, රාත්‍රිය තිස්පැයෙහි සක්මන් කරන්නාහ.

එක් දේවතා දුවක් කියන්නී “නිදන්නාවුන් අතුරෙන් නොනිදුන තැනැත්තෝ කවුරුද? නොනිදුන්නාවුන් අතුරෙන් නිදන්නෝ කවුරුද?”යි දේවතාදුව විසින් විචාල කල්හි ඒ ප්‍රශ්නය විසඳන්නාවූ මහාබෝධිසඤ්චයෝ දේවතාදුවට “මේ ලෝකයෙහි යම් සඤ්චකෙනෙක් ශීලසඤ්ඤමයද (ශීලයෙන් තැන්පත්ව) ඉන්ද්‍රිය දමනයයි (අස්, කණ, නාසාදී පසිඳුරන් පාලනය කිරීම) කියනලද භාවනා මනස්කාරයෙන්ද සතරමග සතරඵලය නිව්‍යාණ ධර්මයෙහි කියන ලද නවලෝකෝත්තර (සතර මග ඵල නිවන්) සද්ධර්මය නොදන්නාහු විනම් සම්මොහ නිද්‍රායෙන් නිදන්නාවූ සඤ්චයන් අතුරෙන් මම ඒ ධර්මාවය දැන වාසය කරණ හෙයින් මම නොනිදුන්නා නම් වෙමි. යම් කෂීණශ්‍රාවක (රහතන් වහන්සේ) කෙනෙකුන් වහන්සේ රාග ද්වේෂ මොහයයි (අල්ම, තරහ, මුලාව යන කෙලෙස්) කියන ලද යම් සකල ක්ලේශයන් දුරුකොට සම්මෝහ නිද්‍රායෙන් පිබිදු වසනසේක්ද, එසේවූ රහතන් වහන්සේ අතුරෙන් ක්ලේශ විධිවංශනය (කෙලෙස් පලවා හැරීම) කොට සම්මෝහ නිද්‍රායෙන් දුවස් යවන හෙයින් මම නොනිදුන්නා නම් වෙමි”යි මේ ප්‍රශ්නාදෙක විසඳීමෙන් මහාබෝධිසඤ්චයන් බණ කී කල්හිද සතුවූ දේවතා දූ මාත් දන්නාසේමය. මහපුරුෂයාණෝ කීයේයයි සියළු වන දෙවියන් සන්තුෂ්ටි කෙරෙමින් ස්තූතිකොට

සාධුකාර දුන්තීය. බෝධිසත්වයෝත් චතන වැස කම්බු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා මේ ‘ජාගර ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“චසමයෙහි දේවතා දී නම් උපුල්වන් මහා ස්ථවිරීය. තාපසව උපන්නෙමි බුදුවූ මමීමය”යි වදාළ සේක.

404. කුමිමාසපිඬි ජාතකය

තවද වක්‍රලක්ෂණයෙන් (රෝද ලකුණු) විහ්නිතවූ (කවන ලද්දවූ) ශ්‍රීපාද ලක්ෂණ ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි මල්ලිකා දේවීන් අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

මල්ලිකා දේවීන්ගේ උත්පත්තිය මෙසේ දැනගත:- එක් මාලාකාරයෙකුගේ (මල් මාලා තනන්නෙකුගේ) විශිෂ්ටවූ රූ ඇති දුවක් ඇත. ඇට නම් තබන්නාවූ මල්ලිකා දේවීයයි නම් තුබුණ. ඕ නොමෝ තමා හා සමවයස් ඇති කුමාරිකාවරුන් ඇරගෙන මල් වත්තට යන්නී කොමුපිඬු (යව සහලෙන් තැනූ පිට්ටු) සතරක් ගෙන ගියාය. සඵඥයන් වහන්සේ සිගා වඩිනා දැක තමා අත තිබූ කොමුපිඬු සතර සඵඥයන් වහන්සේගේ පාත්‍රාධාතූන් වහන්සේට පිළිගැනුණුවාය. සඵඥවන් වහන්සේ කොමුපිඬු පිළිගෙන සිනා පහල කොට වැඩිසේක. අනද සාමි සිනා පහළ කළ නියාව දැක “ඇයි ස්වාමීනි, සිනා පහළ කළේය”යි විචාරා සඵඥයන් වහන්සේ වදාරණ

සේක් “මේ කුමාරිකාවට අග මෙහෙසුන් තනතුරු අද දවස් පැමිණෙයි” වදුරා ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක.

කෝසල රජපුරුවෝ යුද්ධයට ගියාහු යුද්ධයෙහි පරාජයව අසකුපිට නැගී ඇවිත් මල්වත්ත සමීපයට පැමිණියාහ. මාලාකාර කුමාරිකාවෝ රජපුරුවන් දැක ඒ ඒ අත පලාගියාහ. මල්ලිකාදේවී මහත්වූ ධෛර්යී (චඛිතරකම) ඇති හෙයින් කිසි කාංසාවක් (සැකයක්) නැතිව සිට රජපුරුවන් ලගට අවුත් අසුගේ රැන අල්වාගෙනු සිටියාහ. රජපුරුවෝ කුමාරිකාවන් දැක “නොපි සස්වාමිකදැ?”යි (ස්වාමියෙක් සිටිනවාද) විචාරා “අස්වාමිකයෙමි”යි කී කල්හි මල් වත්තට අවුත් අසු පිටින් බැස සැකයක් නැතිව ඇකය පිට ඉසතබා ගිමන් නිවාගෙනු රජපුරුවෝ රජගෙට ගොස් මහත්වූ පෙරහරින් එවා මල්ලිකා කුමාරින් ගෙන්වා රුවන්රැසක්පිට සිටුවා අභිෂේක ජලය වත්කොට සොළොස් දහසක් (දස දසක්) බිසෝවරුන්ට අගමෙහෙසිකා නියාවට සලස්වා මහත්වූ ස්නේහයෙන් (ආදරයෙන්) වාසය කරන්නාහ. මල්ලිකා දේවීන් රජපුරුවන් කෙරේ අධික ස්නේහය ඇත්තාහ. සඵඥයන් වහන්සේට උපාසිකා තනතුරෙහි සිටිනීය. මල්ලිකාදේවීන් අග්‍රමෙහෙසිකා වූයේ සඵඥයන් වහන්සේට පිළිගැන්වූ කොමුපිඩුයෙහි අනුසසෙනැයි නොයෙක් තෙන ප්‍රකාශ විය.

මේ කතාව දැමි සභාවේ රැස්වූ මහඵවරුන් (වයසක පැවිදි අය) වහන්සේ කිය කියා වැඩ උන් තෙනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵ භාගයෙහි

කිනම් කතාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, මා වැනි ලොවිතූරා සඵඥයන්ට දන්දී එමවිට මහත් ඵෙශ්වස්සී ලබන්නට අමුතු කිමිද? පළමු පසේබුදුන් වහන්සේට දන්දී එවිට ඵෙශ්වස්සී (සමීපත්) ලද්දේ වේදැ”යි වාදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිතවූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජපය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ දුප්පත් කුලයෙක ඉපද අනුන්ට බැලමෙහෙකොට ජීවත් වන්නාවූ ඵණු නැති, තෙල් නැති කොමුපිඬු සතරක් ඇරගෙණ අනුන්ට බැලමෙහෙයට (කුලියට) හී සාන්ට යන්නාහු පසේබුදුන් සතරදෙනකුන් වහන්සේ වාසල සිගා වඩින්නිය යි සිටි නියාව දැක සිතන්නාහු “මා අත තුබූ කොමුපිඬු සතර පිළිගන්වමි” සිතා ආරාධනා කොට පසේබුදුන් සතරදෙනා වහන්සේ කැඳවාගෙණ ජායාසමීපන්න (අතුපතර විහිදී ඇති) වෘක්ෂයක් සමීපයට ගොස් රජපය පිය (අතුගා) වැලිපායා (වැලි එකතු කොට) වැලිගොඩ සතරක් තනා වැලිගොඩ සතරපිට වඩා හිඳවා ගොටුවෙන් (කොළ ගොට්ට) පැන් ගෙණවිත් පිළිගන්වා ඉන තුබූ කොමුපිඬු සතර මැත්තොට “ස්වාමීනි ගැත්තවුට (යටහත් තැනැත්තාට, අසරණයාට) අනුකම්පා කොට වලඳු පින්පුරවා වදාළ මැනවැ”යි මහත්වූ ආදරයෙන් පාහු සතරට කොමුපිඬු සතර පිළිගන්වා

වැළඳවූහ. පසේබුදුන් වහන්සේ කරුණාවෙන් වළඳ අනුමෙවෙනි බණ (වළඳ අවසානයේදී කියන බණ, පුණ්‍යානුමෝදනාව) වදාළසේක. බෝධිසත්‍යයෝත් මහත් සන්තෝෂයෙන් බණ අසා “මතු මෙසේ වූ දුක්ඛිත කුලයෙක නොඉපද ධනේෂ්වරවූ (ධනවත්) කුලයක උපදිමිව”යි ප්‍රාර්ථනා කළාහ. පසේබුදුන් වහන්සේත් “නොප කළ ප්‍රාර්ථනාව සිද්ධ වේවා”යි කියා තමන් වහන්සේලා වසන ස්ථානයට වැඩ වදාළ සේක.

එවිට ඒ සිට නොබෝ කලකින් බෝධිසත්‍යයෝ නැසී උපදිනාහු එම බරණැස් නුවර බිසවුන් කුස පිළිබඳගත් ගමනේ දසවකඩමසකින් (එකක් අඩු දස මසකින්) වැදුහ. රාජකුමාරයෝ රාජ්‍යයට පැමිණ නුවර සරහා ඔටුනු පැළඳ ඒ ඒ තැන සිටිනා අමාත්‍ය මණ්ඩලයා හා බ්‍රාහ්මණ සමූහයා පඬුරු පාක්කුඩම් (තැඟි බෝග) ගෙන ඒ ඒ තැන සිටිනවුන් හා සොළොස් දහසක් බිසෝවරුන් සොළොස් දහසක් නාටක ස්ත්‍රීන් පඤ්චාධිගික තුය්ඨි (ආතත, විතත, විතතාතත, සණ, සුසිර යන පහ) නාදයෙන් පිරිවරණ ලද ශක්‍රදෙව්ඥ විලාසයෙන් (සක්දෙව්ද මෙන්) ඉඳු සිතන්නාහු ජාතිස්මරණඥාණ නුවණ (පෙර ජාති සිහි කරණ නුවණ) පහළවූ හෙයින් “මේ සියළු ඵෙශ්වය්ඨි මා ලද්දේ පසේබුදුන් වහන්සේට පිළිගැන්වූ කොමුපිඩු සතරෙහි විපාකයෙනැ”යි සිතා සිංහාසනයේ ඉඳු ප්‍රීතිවේගයෙන් උදන් අනන්නාහු ගාථා දෙකක් කීහ.

එහි අභිප්‍රාච නමි:- “මම පසේ බුදුන් වහන්සේට ගිය ජාතියෙහි දුන්නේ ඒනු නැති තෙල් නැත්තාවූ පින්තෙහි තබා ඉඳිකළ කොමුපිඩු සතරක් දන්දි බ්‍රාහ්මණ ගෘහපති අමාත්‍ය මණ්ඩලයන් හා සොළොස් දසක් බිසෝවරුන් සොළොස් දසක් නාටක ස්ත්‍රීන් හා ඇත්, අස්, රට, පාබල වතුරඩිගිනි සේනාව හා පඩිවාඩිගික තුස්සිනාද හා තුන් සියයක් යොදුන් මේසා බරණැස් නුවරක් හා සියළු සම්පත්තින් අඩුවක් නැතිව මා ලද්දේ පසේ බුදුන්වහන්සේට මා දුන් කොමුපිඩු සතරින්”යි ගාථා දෙකින් රාජ්‍යයට පැමිණු ඔටුණු පලඳිනා ගමනේ කීහ.

තුන්සියයක් යොදුන් නුවර බොහෝ මනුෂ්‍යයන් හා බිරාන්මණ ගෘහපති අමාත්‍යය මණ්ඩලය හා රජ්ජරුවන් වහන්සේ ඔටුනු පැළඳ වැඩඉඳ වදුළ ගාථා දෙකයයි කියා බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ ඉගෙනු කියන්නාහු මෙහි අර්ථය නොදන්නාහ. කෝසල රජ්ජරුවන්ගේ දුවණියන් රජ්ජරුවන්ට අගමෙහෙසිකා කළහ. ඒ බිසව ගාථා දෙක ඉගෙනු එක්වන් කියන්නාහ. මෙහි අර්ථ කවර විටක විචාරම් දේ හෝ යි සිතා උන්කලට එක් දුවසක් බිසවුන් රජ්ජරුවන්ට කළ සංග්‍රහයක් නිසා සමාධියෙන් (පැහැදීමෙන්) බිසවුන්ට රජ්ජරුවෝ කියන්නාහු “තොප කැමති වරයක් ඇරගනුව”යි කීහ. බිසව “සෙසු මට අඩු කිමිද? මට නුඹ වහන්සේ ඔටුනු පැළඳ ඉඳ වදුළ ගාථා දෙකෙහි අර්ථ අසන්නා කැමැත්තෙමි, ඒ මට වදුළ මැනවැ”යි කීහ.

රජපුරවෝ “නොපට තනිව නොකියමි. දෙලොස් යොදනක් පමණ බරණැස් නුවර බෙරපියවි කරවා (අඩ බෙරගසා) රාජද්වාරයෙහි රත්නයෙන් විසිතුරු වූ මණ්ඩපයක් කරවා රත්නපය්ඨිකික පණුවා (රත්නුන් ආසනයක් පනවා) අමාත්‍යයන් හා බමුණු වෙළඳ ආදින් විසින්ද, නුවර වැස්සන් විසින්ද, සොළොස් දහසක් පමණ පුරගනාවන් විසින්ද පිරිවරණ ලදුව මේ කීවුවන් මැදයේ රත්නපය්ඨිකියෙහි හිඳ කියමි” කිවුය. “යහපත රජපුරවන් වහන්සැ”යි බිසවුන් පිළිගත්හ. රජපුරවෝද මෙපරිද්දෙන් සියල්ල සමුර්ද්ධකරවා (සම්පූර්ණ කරවා) දිව්‍ය සමුහයා විසින් පිරිවරණ ලදුව ශක්‍රදෙව්ඥයා පරිද්දෙන් මහත්වූ ජනසමුහයා පිරිවරණ ලදුව රත්නපය්ඨිකියෙහි උන්න. මල්ලිකාදේවීද සභාහරණයෙන් සැරසි ස්වණීයෙන් විසිතුරු කරණ ලද හදුපිඨයක් (යහපත් පුටුවක්) අතට එකත් පසෙක ඇස් කෙළවරින් රජපුරවන් බල බලා කථා කරන්නට සුදුසු වූ ස්ථානයෙ හිඳ “රජපුරවන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ සතුව සතුව කියන්නාවූ මංගල ගීතිකාවගේ අඵ මට ආකාශ තලයෙහි සම්පූණී වඥයාසේ ගෙණහැර පාණු කලක් පරිද්දෙන් ප්‍රකාශකොට වදුළ මැනවැ”යි කියා කියන්නී මෙසේ කිවුය. “කුසල ධර්මයෙහි අධ්‍යාස ඇත්තාවූ රාජෝත්තමයාණන් වහන්ස, එක්වක් නුඹ වහන්සේ තර කොට සතුව සිත් ඇතිව ගාථා දෙකක් වදුළ සේක්ද, රාජ්‍යය වර්ද්ධනය කරන්නාවූ රජපුරවන් වහන්ස, ඒ ගාථාවෙහි අර්ථ නුඹ වහන්සේ අතින් විචාරමි, ඒ මට ප්‍රකාශ කොට වදුළ මැනවැ”යි කිවුය.

ඉක්බිත්තෙන් බිසවුන්ට ගාථාවන්ගේ අභී ප්‍රකාශ කොට කියන්නාහු මහබෝසතාණෝ මෙපරිද්දෙන් කියාත් “ඵමිධා හද්‍රාව, මම මේ බරණැස් නුවර නාමගොත්‍රයෙන් අප්‍රසිද්ධ වූ එක්තරා දිළිඳු කුලයෙකිනි උපනිමි, ඒ කුලයෙහි උපන්නාවූ මම ද දිළිඳු බැවින් අනුන්ට මෙහෙවර කොට ජීවත්වන්නෙමි අනුන්ට මෙහෙකරැව උපන්නෙමි අනුන්ගේ දුක්පත් වියදමෙන් රැකෙන්නාවූ මමද දුශ්ශීලභාවය හැර (වැරදි වලින් වැළකී) පඤ්චශීලසංවරයෙහි පිහිටියෙමි (පන්සිල් රැකිකෙමි). සිල්වත් මා විසින් එදවස් කළමනා කර්මමාන්ත කරන පිණිස නික්මුණාවූ මම මහමාවතකට නැග කමාන්ත භූමියට යන්නෙමි හිඤ්ඤාව පිණිස බරණැස් නුවරට වදනා සමෘද්ධවූ ආචාරයන් (තැන්පත්වූ පැවැත්ම) හා ශීලයන් ඇති රාගාදි පරිලාභයන් (කෙලෙස් දැවිල්ල) සන්හිඳවීමෙන් සිහිල්වූ කාමාදී ආශ්‍රවයන්(කාමාදී කෙලෙස්) රහිත වූ බුදුන් වහන්සේ සතරනමක් දිටිමි. උන් වහන්සේලා කෙරෙහි සිත පහදවාගෙණු වැලිගොඩ සතරක්කොට ඊමත්තේ කොළ අතුව වැඩහිඳවා දැක්මණොදකය දී කර්මමාන්ත භූමියෙහිදී මා කන්ටයයි ගෙණයමින් සිටි තෙල් මි සකුරු ආදී කිසිවකුන් රසයක් නැත්තාවූ කොමුපිටු සතර සතරදෙනා වහන්සේගේ පාත්‍රවලට ස්වභස්තයෙන් (සියනින්ම) සිත පහදවාගෙණු පිළිගැන්වීමි, ඒ කුශල කමීයාගේ විපාක මෙබඳු වන්නේයයි මෙබඳු කුසලවිපාක හේතූකොටගෙණු ධන ධානුසාදීන් හා වස්ත්‍රාභරණ ආදීවූ සියළු සම්පත්තින් පිරුණා වූ උතුම්වූ මේ පෘථිවි මණ්ඩලය අනුභවකෙරෙමි (පොළොව පාලනය කරමි),

හදාව තොප ප්‍රධාන කොට ඇති සොළොස් දහසක් පුරාගනන් හා මාගේ මේ සියළු සමෘද්ධ මුළුල්ලම ඒ පසේබුදුන් සතරදෙනා වහන්සේට වෙනනාත්‍රය ශුද්ධකොටගෙන (මුල, මැද, අග යන තුන් සිතුවිලි පිරිසිදු කොටගෙන) මා පිළිගන්වා ඒ කොමුපිඩු සතර නිසා”යි යනාදීන් තමන් පූජිතයෙහි කළ කුශලය ප්‍රකාශකොට තිබෙනුයි.

මෙපරිද්දෙන් මහබෝසතානන් තමන්ගේ පූජිතයෙහි කළ කුශලයාගේ විපාක විස්තරකොට කී කල්හි ඒ අසා පහන්වූ සිත් ඇති මල්ලිකා දෙවි කියන්නාහු “මහරජපුරාවන් වහන්ස මෙලෙසින් ප්‍රත්‍යක්ෂකොට (ඇස් පනාපිටදී) දුනගෙහි විපාක දන්නාවූ නුඹ වහන්සේ මෙතැන් පටන් කොට එක බත්පිඩක් පමණකුත් ලැබ ධාර්මික ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණාදීන්ට දන්දීම අනුභව කළ මැනව”යි බෝධිසත්වයන් වහන්සේට ස්තූති කොට කියන්නී “කුශලයෙහි අධිපති වූ රජපුරාවන් වහන්ස නුඹ වහන්සේ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණ දුගී මගී යාවකයන්ට ලත් දෙයක් ශක්ති විවරකින් දුනපරිත්‍යාග කොට අනුභව කළ මැනව දුනාදිකුශලයෙහි ප්‍රමාදයක් නුවුව මැනව පතිරූපදෙවාසාදී (සුදුසු ප්‍රදේශයක වාසය) වතුර්විධවූ ධර්මිකය පැවැත්වුව මැනව, යම්සේ අන්‍යවූ අඥානගතිසට (වෙනත් අනුවණ ගතිසකට) යන්නාවූ සත්වයෝ ලෝකවාසීන් උක්යතෙක ලා පෙලන්නාක් මෙන් (උක් යන්ත්‍රයක දමා පොඩි කරන්නාක් මෙන්) පීඩාකොට වස්තු රැස්කරන්නාහු අධර්මිෂට වෙන්ද, නුඹවහන්සේද එපරිද්දෙන්ම අධර්මිෂට නුවුව මැනව.

දුනං සිලං පරිව්වාගං - අප්පචං මද්දවං තපං,
අක්කොධො අච්චිංසාව - ඛන්තිඤ්ඤ අචිරොධතා.

කියනලද්ද වූ මේ දසවිධවූ රාජධම් රැකිම මනව,
නොහළ මනවැයි අවවාද කළාහ. ඒ මල්ලිකා දේවින් කී
බස් පිළිගත්තාවූ මහබෝසතාණෝ මෙලෙස කියන් “සොඳුර”
කෝසල රජපුරුවන්ගේ උවනියනි, එම මා විසින් දන්දෙන
ලද්දේයයි තප්තියක් නොකොට නැවත නැවත බුද්ධාදීවූ
මහාත්මයන් හැසුරුණාවූ දුන මාගීයෙහි හැසිරෙමි.

අග්‍රදක්ෂිණෝය්‍ය (පූජා ලැබීමට උතුම්ම සුදුස්සා) බැවින්
අතීත්වූ ඒ උත්තමයෝ මම දක්නට මනාමය. යහපත, එසේ
හෙයින් ඔවුන්ම දක්නා කැමැත්තෙමි”. ඒ මල්ලිකා දේවින්ගේ
සියළු සමෘද්ධිය (සියලු දියුණුව) දැක “සොඳුර, දැන් මා
විසින් පූජී ජාතියෙහි කළාවූ මාගේ කුශලකම්ය* (*‘මාගේ
කුශලානුභාවයෙන්’ සමහර) තොපට ප්‍රකාශ කොට කියන
ලද, තෙපි වනාහී මේ සොළොස් දහසක් පමණ පුරගනාවන්
හා නාටක ස්ත්‍රී සමූහයා මධ්‍යයෙහි රූපයෙන්ද, ලීලායෙන්ද,
ස්ත්‍රී විලාසයෙන්ද තොප හා සදාශ්‍යවූ (සමාන වූ) එකදු
ස්ත්‍රීයක් නැත. තෙපි කවර කුශලයක් කොට මේ සම්පත්තිය
ලද්දුනුදැ?යි විචාරන්නාහු බෝධිසත්වයෝ මෙසේ කියන්
“සොඳුර, කොසොල් රජපුරුවන්ගේ දියණියෙහි තොපි
රූපසමෘද්ධියෙන් (රූප ශෝභාවෙන්) ත්‍රයත්‍රිංසත් (තිස් තුනක්)
දිව්‍යලෝකයෙහි ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන්ගේ එක්තරා දිව්‍යස්ත්‍රීයක්
මෙන් මේ ස්ත්‍රී සමූහයා මධ්‍යයෙහි සොභාමත්වූ පූජීජාතියෙහි
කවර නම් උත්තම කුශල කම්යක් කළාද, කවර

කාරණයෙකින් මෙ ලෙස රූපශ්‍රීයෙන් යුක්ත වුවානුදු?යි විවාදානුයි.

ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්වයන්ට ඒ මල්ලිකාදේවී පුවී ජාතියෙහි තමා කළාවූ කුශලකමීය ජාතිස්මරණ ශ්‍රේණියෙන් දැක කියන්නී මෙසේ කියා, “මහරජපුරාවන් වහන්ස, මම පුවී ජාතියෙහි එක් කෙළෙඹී කුලයක්හට දුසව උපනිමි, අනුන් විසින් ඒ ඒ කටයුතු කරණු පිණිස නියෝග කරණලද එකකිමි, සෙසු කෙල්ලෝ නම් දුශ්ශීලහ, මම වනාහී කායවාක්මන: (කය, වචන, සිත යන තුන) යන ද්වාරත්‍රයෙන් කිසින් අකුශලයක් නොකොට නිරන්තරයෙන් පන්සිල් රක්ෂා කිරීමෙන් ශීලසම්පන්නයෙමි, පරවඤ්චාදියක් (අනුන් රැවටීමක්) නොකොට දැහැමින් සෙමෙන් පවත්වන ලද ජීවිකා ඇත්තෙමි, ආචාර සම්පන්නයෙමි, ගුණ ඇත්තෙමි, යහපත්වූ දුශීනයන් ඇත්තෙමි, ප්‍රියවූ ස්වභාගයක් ඇත්තෙමි, ඉක්බිත්තෙන් මම එකල්හි ස්වාමී දුරුවන් විසින් මට කොටස් කොට තබනලද්දවූ මට පැමිණී බත් කොටස සිඳුනාලද ක්ලේශයන් ඇති පසේබුදු කෙනෙකුන් වහන්සේට හටගන්නාවූ සොමිනස් ඇතිව ආහාරයෙහි ලෝභ තෘෂ්ණා රහිතව ආදි මධ්‍යාවසාන (මුල, මැද, අවසාන) කොට ඇති වේතනාත්‍රය සුද්ධකොට ගෙන පිළිගන්වීමි, හේ මම ආයුපමණින් එහි සිටි කාලක්‍රියා කොට සැවැත්නුවර කොසොල් රජපුරාවන් වහන්සේගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳගෙන එයින් බිහිව දැන් නුඹ වහන්සේට පාදපරිවාරිකාව වෙසෙමින් මෙබඳු සම්පත්තියක් අනුභව කෙරෙමින් මෙසේවූ රූපසමුර්ද්ධියකින්

(දියුණු රූ සපුව) යුක්තයෙමි, රජ්ජුරුවන් වහන්ස ඒ පසේබුදුන් වහන්සේට අනුන්ට දුසිව සිට සිත පහදවා ගෙනු මා දන් දන්නාවූ බත් කොටසෙහි විපාක මෙබඳු වන්නේය”යි කියා තමාගේ පුඵ් වරිතය ප්‍රකාශ කළාහ.

මෙසේ රජ්ජුරුවන් හා මල්ලිකා බිසව් හා සමග දෙදෙනා තමන් ගේ පුඵ් ජාතියෙහි කළාවූ කුශලකමීය විස්තර කොට නුවර සතරවාසල් දොර හිඳ නුවර මධ්‍යයෙහි ද මාලිගා දොරකඩද යන මේ ස්ථානවල්හි දන්හල් සයක් කරවා සියළු දසදහසක් යොදුන් ජම්බුද්වීපයෙහි නගුල් උඩ බඳවා (ගොවි තැන් වැඩ නවතා) මහදන් පවත්වා පඤ්චශීල සංරක්ෂණයෙන් පේවස් රක්ෂාකොට (සිල් රැක) ජීවිතයාගේ ආයුෂ කෙළවර ස්වර්ග්‍යම පරම ප්‍රතිෂ්ඨාකොට (උතුම්ව පිහිටා) ඇත්තාවූ හෙවත් දිව්‍යලෝකයෙහි උපන්නාහයි තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා ‘කුම්මාසපිණ්ඩි ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

එකල්හි මල්ලිකාදේවිය නම් රාහුල මාතාවෝය. රජ්ජුරුවෝ නම් ලොච්ඡුරා බුදුවූ මම්ම වේදු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළු සේක.

405. පරන්තප ජාතකය

තවද ලොච්ඡුරා සඵ්ඤ්‍යන් වහන්සේ රජගත නුවර නිසා වේළවනාරාමයෙහි වාසය කරණුසේක් දෙවිදන් ස්ථවිර

වහන්සේගේ වධයට උත්සාහ (මරන්න කළ උත්සාහයක්) කිරීමක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එකල්හි දම්සභාමණ්ඩපයෙහි මේ කථාව ඉපදවූහ.

“අඛට්ඨෙන, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ මැරීම පිණිස උත්සහ කෙරෙති, දුනුවායනුත් මෙහෙයුහ, මුදුනට ගල් පෙරළෑහ, නාලාගිරි නම් හස්තියාද සිගායන ඉදිරියෙහි මෙහෙයුහ, සඵඤ්ඤාන් වහන්සේට විනාශය පිණිසම උපාය උත්සාහ කෙරෙති”යි කථා කොට හිඤ්ඤාන් වහන්සේ වැඩ උන්සේක. සඵඤ්ඤාන් වහන්සේ ධම්සභාමණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵ භාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාළ කල්හි “මහණෙනි, මේ දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ දැන් මතු නොවෙයි, පුඵයෙහිත් උත්සාය කළේය. ඒ උත්සාහයෙන් මාගේ චිත්තොත්‍රාස (සිතේ තැති ගැන්මක්) පමණකුත් නසන්නට නොහැකි විය, තෙමේම දුක් අනුභව කෙලේ වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් ගෙණහැර දැක්වූසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුහ්මදත්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි මහා බෝධිසත්වයෝ ඒ රජපුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ මව් කුසින් බිහිව වැඩිවිය පැමිණියාහු තක්සලා නුවරට ගොසින් උගතමනා සියලු ශිල්පයන් උගත්තාහ. සියලු සතුන්ගේ ශබ්දය තෝරාගන්නට නිසි මන්ත්‍රයකුත් (සතුන් හඬ තේරුම් ගන්න මන්ත්‍රයක්) උගත්හ. ඒ බෝධිසත්වයෝ

ආචාරීන්ට තමන් නික්ම යන නියාව කියා නැවත බරණැස් නුවරට ගියාහ. පියරජ්ජරුවෝ ඒ බෝධිසත්වයන් යුවරජ තනතුරෙහි තිබුහ. ඔවුන් ඵලෙස තිබුවත් මරවනු කැමැත්තේ, ඇස දකින්නට නොකැමැත්තාහ. (ඇසට දකින්නටවත් කැමති නැත)

ඉක්බිත්තෙන් එක් කැණහිල් බැල්ලක් (නරි දෙනක්) තමාගේ පැටියන් දෙන්නෙක් ඇරගෙණු රාත්‍රියෙහි මනුෂ්‍යයන් නිදුපු කල්හි දිය යන හොරොට්ටෙන් (කානුවක් අස්සෙන්) ඇතුළු නුවරට වන. බෝධිසත්වයන් වැදහොන්නා ගබඩාවට නුදුරු ස්ථානයෙකිනි එක් ශාලාවෙක් ඇත. ඒ ශාලාවෙහි එක් මගී මිනිසෙක් තමා පයළෑ වහන්සඟල (සෙරෙප්පු කූට්ටම) ගලවා පාමුල තබාගෙණු එක් පෝරුවක් (ලැල්ලක්) මත්තෙහි වැදහොත්තේය. ඒතාක් කල් නොනිදුයේය. කැණහිල් පැටියෝ දෙන්න කියන්නාහු “අම්ම බඩසාය (කුසගිනියි), අප කනදෙයක් දෙව”යි කියන්නා කැණහිල්දෙන් කියන්නී “තෙලේ ගෙයි වැදහොන්නා පුරුෂයා ලග වහන්දෙකක් තිබෙයි උන් නිදුපියන්නා (නින්දට ගියාම) වහන් දෙක දිලමි” කීව. එකියන කථාව බෝධිසත්වයෝ අසා “තෙල ගෙය කවුරුදැ?”යි විචාරා “ස්වාමිනි, මම”යි කියන්නා “බිමතිබු වහන්දෙකක් ඇත්නම් උඩ තබාලව”යි කියන්නා වහන්දෙක උඩ තිබුහ. කැණහිල් “මුන්ට මා කෙළේ කවර සතුරුකමක්දැ?”යි කියා එතනින් පලාගියාහ. එතන සමීපයෙහි පොකුණක් ලගට කැණහිල්දෙන හා දුරුවෝ දෙන්න පැමිණු කැණහිල් පැටියෝ කියන්නාහු “අම්ම අප බඩසාය”යි කිවුය. කැණහිල්දෙන් කියන්නී “තෙල පොකුණෙහි

මිනිසෙක් මියගියේය, දැන් මදකින් ඉලිප්ප (මතුටුවාම) ගියකල මිනිය කමිහ, අත මුන්දක් හා කනලන මෙවර දෙකක් (අරුන්ගල් දෙකක්) හා කඩපොල්ල (රෙදි කැබැල්ල) ඇරගනිති මිනිය අපටය”යි කීහ.

බෝධිසත්වයෝ ඒ අසා මිනිසුන් ගෙන්වා “තෙල පොකුණේ මිනිසෙක් මියගිය අතලන මුන්දක් හා කණු ලන මෙවරදෙක හා කඩපොල්ල ඇරගෙණු මිනිය නොයිල්පෙන නියායෙන් පොකුණේ දියයට තබව”යි කීවාහ. ඒ කැණුහිල්දෙන් බෝධිසත්වයන් කෙරේ වෙර බැඳ “පළමුත් මාගේ දරුවන් කන්නට තිබූ වහනුත් උඩ බැඳ එල්වා අලාහ කළව, දැනුත් කන්ට උන් මිනියෙනුත් නොකාලව, අදට සත්වෙහි දවස් තොපගේ රජ්ජුරුවන්ට සටනට පසල් රටින් (අත පිටිසර ගමකින්) රජ්ජුරුකෙනෙක් එන්නාහ, සටනට තොප යවන්නාහ, තෙපි ඒ සටනේ වැටෙන්නාහ, එවිට තොපගේ ඇගමස් කමි” කියා කැණුහිල්දෙන් පළා ගියාය.

බෝධිසත්වයෝත් මේ සිත තබාගෙණු උන්නාහ. එද සත්වෙහි දවසට පසමිතුරු රජ්ජුරුවන් හා සේනාව සටනට අවුත් වාසල්දෙරකඩ කඳවුරු බැඳගත්හ. රජ්ජුරුවෝත් බෝධිසත්වයන්ට “සේනාව ඇරගෙණු සටනට යව”යි කීහ. බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහ “පියාණන් වහන්ස, අද මට නොසිහෙයි (අද මම සටනට සෑහෙන්නේ නැත), මම සටනට නොයෙමි” කීහ. “සටනෙහි මියනත් රැකෙනත් (මළත් නොමළත්) තොපිම යන්නාහ”යි කීහ. “යහපත පියාණන්

වහන්ස, යෙමි” කියා සේනාව ඇරගෙන අතික් වාසලකින් පිටත කඳවුරු බැඳගෙන වැද උන්සේක. රජපුරුවෝ “මාගේ පුතණුවෝන් නුවරින් පිටත මට විපක්‍ෂව උන්නාහ, සතුරෝන් ඇවිදින් ඉඳිති, ඉතිකින් මාත් මාගේ ජීවිතය රැක ගණුන් යහපතැ”යි අග්‍රමෙහෙසිකා බිසවනුත් පුරෝහිත බමුණන් පරන්තප නම් කොල්ලකුත් ඇරගෙන නුවරින් පිටත වනාන්තරයට වැද පන්සලෙක වාසය කළාහ. බෝධිසත්වයන් වහන්සේන් පිය රජපුරුවන් නුවරින් පලාගිය නියාව අසා නුවරට අවුත් සතුරන් සාදා (පරදවා) නුවරට වැද රාජ්‍යය කරමින් උපන්නාහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර රජපුරුවෝන් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාත් දෙනන පරන්තප නම් කොල්ලාත් බිසවුනුත් පන්සල රඳවා ඵලාවල කඩාගියාහ. මෙසේ නිරන්තරව උන් දැකීමෙන් බිසව් පරන්තප නම් කොල්ලා කෙරේ අභිලාෂා උපදවා (ආසාව ඇතිකර ගෙන) ඔහු සමග ලෝකාස්වාදරතියෙහි (කාමසේවනයෙහි) යෙදුනාහ. මෙසේ නිරන්තරයෙන් වාසය කරන්නාහු එක් දවසක් පරන්තප නම් කොල්ලාට බිසව් කියන්නාහු “තොප හා අප හා කරණ කටයුත්ත රජපුරුවන් වහන්සේ දන්නාසේක් නම් කටයුතු නොවෙයි (අනතුරුදැයකයි), රජපුරුවෝ තොප අතට කඩුවත් අදනාකඩත් දී නාන්ට යන්නාහ. ඵ්විට රජපුරුවෝ දියට බටවිට ඉස අල්වා කඩුවෙන් දෙකඩ කොට කපාපියව”යි කීහ. ඵ් පරන්තප නම් කොළින් “යහපතැ”යි කියා උන්නේය. ඵ් බිසවුන් බරණැස් රජපුරුවන් අයිතිවූ දරුගර්භයක් ඇත්තේය.

එක් දවසක් රජ්ජුරුවෝ පන්සල රඳු පුරෝහිත බමුණා ඵලාඵල කඩා යවා තුමු නාන්ටයයි පරන්තප නම් කොල්ලා අතට අඳනාවන් කඩුවන් දී ගඟට ගොස් අඳනාකඩ අඳගෙණු ස්නානයට ගඟට බැස නාන කල්හි පරන්තපයාත් කඩුව අතින් ගෙණ දිවගොස් රජ්ජුරුවන්ගේ ඉසකේ අල්වාගත. මරණහයිත් තැනිගෙණු මහත් කොට අඩ ගැසුන. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාත් ඵලාඵල කඩාගියේ ඵතනට නුදුරුවූ තැන උස් ගසක් උඩ ඵලාඵල කඩා උන්නේ රජ්ජුරුවන් ගැසූ අඩ අසා හයිත් බිම වැටී කැලැයෙක ඉවත සැඟවී උන්නේය.

පරන්තපයාත් රජ්ජුරුවන් ඉස කපා පොළිකොට ගසා වලෙකලා වසා ගස අත්ත සැලිගියා දැක “මේ ගස අත්ත සැලෙන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි ගසමුලට ගොස් ගසවටා බලා කාත් නොදැක බිසවුන් ඉඳිනා පන්සලට ගොස් රජ්ජුරුවන් මැරූ නියාව බිසවුන්ට දන්වා දෙන්නම සැකයක් නැතිව ඵකතැන්හිම වාසය කරන්නාහ. ඵ් බ්‍රාහ්මණයාත් ඇස්දෙක නැසීගියාක්මෙන් (අන්ධ වූ ආකාරයෙන්) ඇසපියාගෙණු ඵ් ඵ් තැන වැටී වැටී සැරයටියක් අතට ගෙණ බිසවුන් ඉන්නාවූ පන්සලට ගියේය. පරන්තප නම් දුසයාත් “ඇයි බ්‍රාහ්මණය, මේ තට කුමක් වූයේදැ?”යි විචාළාහ.

බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ රජ්ජුරුවන් නොඅඳනන කෙනෙකුත් මෙන් “දේවයන් වහන්ස, ඵලාඵල කඩා ගිය ගමනේ ඇස්දෙක අහඬවීය”යි කීහ. ඵසේ ඵනම් නයෙකු අල විෂඬුමයකින් (නයෙකු පිට කළ විෂ දුමකින්) ඇස්දෙක අහඬවූ නියාය”යි

කියා “හය නොගනුවයි මම තොපි රකිමි”. බිසවුනුත් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාත් දෙනනා පන්සල ඉඳවා පරන්තපයා වනයට ගොස් ඵලාඵල කඩා ගෙණොන්නේය. මේ නියායෙන් දවස් අරිනා කල්හි එක් දවසක් “ඵමිබා දෙවිනි, රජපුරුවන් මරන්ටයයි ඉසකේ අල්වා කඩුව කොපුවෙන් අයන විට එක් ගසෙක ඉඳ මිනිසෙකු හෝ ශාඛාමාගයෙකු (වදුරෙකු) හෝ නොදැනෙහි බිම වැටීහින. මේ අන්ත සැලීමෙන් යම් දවසෙක මට අනර්ථ වන්නේය”යි බිසවුන්ට ගාථාවකින් කියා බ්‍රාහ්මණයා නිදන එකකු මෙන් වැදහෙව. එක් දවසක් පරන්තපයා ඵලාඵලයට යාදී තමාගේ බිරිඳ කෙරේ ශෝකයෙන් අඩන එකකු මෙන් කියන්නේ “මාගේ විශිෂ්ටවූ රු ඇති ප්‍රියවූ දර්ශනයක් (දැකුම්කලු වූ) ඇති මාගේ හෘදයක් වැනි මාගේ භාග්‍යාවන් නොදැක තැවෙන්නාවූ මාගේ හෘදය අන්ත සැලිඟිය සංකාවෙන් තැවෙන්නාවූ පරන්තපයාගේ හෘදය මෙන්”යි අගවා කීහ. බිසව් ඒ අසා “කුමක්ද තොපි කියන්නේය”යි විචාළාහ. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාත් “තමාගේ බිරින්ද කෙරේ අඩමි” කියා පිරිමසා තිබිය, බිසව් බඩ දරුගර්භයක් මුකුරා දසඵකඩ මසකින් කුමාරයකු වැදුහ. ඒ කුමාරයාත් වැඩිවිය පැමිණ සොලොස් ඇවිරිදි වූ කල්හි එක් දවසක් කුමාරයන්ට කියන්නේ “කුමාරයෙහි ඔයට නාන්ට යමිහ. මාගේ සැරයටිය කොණු අල්වාගනුව”යි කුමාරයන් අතට සැරයටිය අගදී ඔයට ගොස් දැස්භයා කුමාරයන් බැලීයේය. ඵවිට රාජකුමාරතෙම “බමුණා අනු නොවන්නේනිදැ?”යි විචාළේය. “රාජකුමාරයාන් වහන්ස, දැස්

අනියයි මේ උපායෙන් රැකුනෙමි”(ඇස් අන්ධ වේසය නිසා දිවි රැකුණු බව) කියා “නුඹ වහන්සේගේ පියාණන් වහන්සේ දන්නා සේක්දැ?”යි විවාළ කල්හි “එසේය දනිමි” කියා කීයේය.

එවිට බමුණු කියනුයේ “මේ පුරුෂතෙම නොපගේ පියා නොවන්නේය. නොපගේ පියාණෝ බරණැස් රජපුරවෝය. දුසවු මේ පුරුෂයා නොපගේ මෑණියන් කෙරෙහි වරදවා පැවත මේ ස්ථානයෙහි නොපගේ පිය රජපුරවන් මරා වැලඳීයේය”යි ඇරගෙණුවන් පෑයේය. එවිට කුමාරයාට බලවත්වූ ක්‍රෝධ ඉපිද “දැන් කුමක් කෙරෙමිදැ?”යි බ්‍රාහ්මණයා අතින් විවාළේය. එවිට බ්‍රාහ්මණයා කියනුයේ “ඒ දුසයා විසින් නොපගේ පිය රජපුරවන්ට මේ නොවේදී යමක් කරන ලදද එපරිද්දෙන් කරව”යි කියා රජපුරවන් මැරූ සියලු ප්‍රවෘත්තිය රාජ කුමාරයන්ට කියා එදවස් පටන් බඩිගලිල්පයෙහි ශික්ෂා (කඩු ශිල්පය පුහුණු කරවා) කරවූයේය.

ඉක්බිත්තෙන් නොබෝ දවසකින් රාජකුමාරතෙමේ කඩුවන් අදහා කඩත් ගෙණ “පියාණන් වහන්ස, නහන පිණිස ගඟට යමින”යි කීයේය. එවිට පරන්තපයා “යහපතැ”යි කියා රාජකුමාරයා එක්ව නහන තොටට ගොස් ඔහු ස්නානය පිණිස ගඟට බට කල්හි රාජකුමාරතෙම දකුණතින් කඩුව හයා වමතින් ඔහුගේ කෙස්වැටිය ගෙණ “මාගේ පියාණන් වහන්සේ මේ ස්ථානයෙහිදී හඬව හඬවා මැරූයෙහිය. මමද

තා එපරිද්දෙන්ම මරමි” කියේය. එවිට මරණ හයින් හයපත් විලාපයකුත් කියා අඬන්නාවූ පරන්තපයාද “මා රජ්ජුරුවන් මරන්නාවූ කාලයෙහිම මනුෂ්‍යයෙකු විසින් හෝ මෘගයෙකු විසින් හෝ ගසෙකු ශාඛාවෙක් සොලවන ලද ඔහු විසින් ඉදිරි හයෙක් උපදින්නේ යයි කල්පනා කරන ලද, ඒ හය දැන් මා කරා පැමිණියේය”යි “ආගමානුෂ සෝ හවිවො”යි ගාථා දෙක කියා හැඬුණේය.

ඉක්බිති කුමාරතෙම කියනුයේ “කොල දුෂ්ට වූ (ද්‍රෝහී වූ) දසය, ස්නානය පිණිස ගඟට යමිනයි විශ්වාසයෙන් මාගේ පියාණන් වහන්සේ කැඳවාගෙන ගොස් ස්නානය කරන්නාවූ උන් වහන්සේ මරා කඩ කඩ කොට කපා වළලන්නාවූ තෝ මේ ක්‍රියාව කවරෙක් දන්නේද? ඉදිරි මට මෙබඳු හයෙක් වන්නේයයි මා වඤ්චා කෙළෙහිය. ඒ උන් වහන්සේට පැමිණියා වූ මරණ දැන් තා කරා පැමිණියේය”යි කියා ඔහු එතැනම ජීවිතඝෂයට (මරණයට පත්කර) පමුණුවා වළලා කොල අතු කඩා වසා කඩුව සෝධා ස්නානය කොට පන්සලට ගොස් ඔහු මැරූ බව පුරෝහිත බමුණාට කියා මෑතියන්ට පරිභවබැණ (නින්දා අපහාස කොට) “වෙනෙහි වාසය කිරීමෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක්දැ?”යි ඔවුන් තැන්දෙනාම බරණැස් නුවරට ගියාහුය.

බෝධිසත්වයෝ තුමු රාජ්‍යයට පැමිණ මළනුවන්ට යුවරජ තනතුරු දී දුනාදි කුසල් කොට දිව්‍යලෝකයෙහි උපන්නේයයි

තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ පරන්තප ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

එකල්හි පියරජ නම් දේවදුන්න ස්ථවිරය. ඕනට පුත්‍රව උපන්නාවූ රාජ කුමාරයෝ නම් තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජවූ මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

සත්වෙහි නිපාත වණිනාව නිමි.

තවද අටවැනි නිපාතය (පරිච්ඡේදය) දක්වමි. ඒ කෙසේද යත්?

406. කව්වානි ජාතකය

අජේටාත්තර ගත මංගල ලක්ෂණයෙන් විරාජමාන වූ ශ්‍රීපාදපඳුම (එකසිය අටක් මගුල් ලකුණෙන් බබළන සිරිපා දෙක) ඇති සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි මව්පියන්ට උපස්ථාන කරන්නාවූ උපාසකයකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් උපාසකයෙක් දෙමව්පියන්ට සකසාම (තමා අතින්ම සකස් කොට) උපස්ථාන කරන්නෙහිය. උන්ගේ දෙමව්පියෝ පුතුනුවන්ට කියන්නාහු “පුතණ්ඩ, උපස්ථාන කිරීමකුත් ගොවිතැන් බත් කිරීමකුත් නොපට මහා ආයාසය (වෙහෙසක්), නොපි නොපට සුදුසු තෙනකින් බිරිඳක් ගෙන එව. උන් ගෙනාකල උන් අපට උපස්ථාන කරන්නාහ. නොපි ගොවිතැන් බත් කරන්නාවේදැ”යි කීහ.

ඒ උපාසකයා කියන්නේ “මා උපස්ථාන කරණයේ උපස්ථාන කළ ඵද්ද? මා විනා අනිත් කෙනෙක් මාගේ සිතසැටියට (හිතේ හැටියට) උපස්ථාන කෙරෙත්ද?”යි නොගිවිස්සාහ (පිළිගත්තේ නැත). උන් නොගිවිස්සන් දෙමව්පියෝ සුදුසු කුලයකින් බිරින්දුක් ගෙනාවත් ලුවාහ. ඒ ස්ත්‍රීන් ආදවස් පටන් සමනන්ටත් ඉතා ලෙන්ගතුව (හිතවත්ව) වාසයකොට නැදිමයිලන්ටත් (නැන්දු මාමාට) සැපසේම උපස්ථාන කරන්නී කල්යාමකින් නැන්දුනියන් කෙරේ කලකිරී උණුපැන් ඉල්ලුවොත් ඉතාම අගෙ සමියන ලෙසට උණුපැන් දෙන්නීය. ඇල්පැන් ඉල්ලුවොත් ඉතා සිතයෙන් වෙවිලන ලෙසට ඇල්පැන් දෙන්නීය. මාළියේ එනු මදයයි කීවොත් ඉතා එනු බෝ කරන්නීය. එනු බෝයි කීවොත් ඉතාම මද කරන්නීය. ඇඳ මකුණෝයයි කීවොත් අසල ගෙවල ඇත්තන්ට නුඹ ඇමට ඇසෙන නියායෙන් නොවේද? මා ඇඳ මකුණන් ගැසුයේයයි කියන්නීය. නොමෝම ඒ ඒ තැන සෙමි සොටු කාරා දමා “කවුරුද?”යි විවාළ කල “නුඹගේ මෂණියන්දැය”යි කියන්නීය.

එක් දවසක් සමණයන්ට (සැමියාට) කියන්නී “නුඹගේ මෂණියන්දැට පිස පැර තිබන්ට (කෑම පිළියල කිරීම) හා සොප්පනි තිබන්නට (ආවනේවාකම් කරන්න) අපට බැරිය, නුඹගේ මෂණියන්දෑ මෙනහ ඉඳිතොත් මම නොඉඳිමි. උන් මේ ගෙන් යව්ව මැනවැ”යි කීහ. එවිට උපාසකයා කියන්නේ “තොපි නම් සග බාලහෙයින් (වයස්ගත නොවූ නිසා) තොපට කොයින් ගොයින් ඉන්දුහැක. මාගේ මෂණියන් වහන්සේ

මැනැලිව දුටුවේ සේක. උන්දු කොයි යන්දුද? තෝ යෙයි නම් පළායව”යි කියා තමාගේ බිරින්දුට කෝප කළහ. එතැන් පටන් පළමු නියාවට දියුණුවක්ව නැන්දුනියන්ට උපස්ථාන කරන්නාහ.

උපාසකයා එක් දවසක් ජේතවනාරාමයට ගොස් සඵලයන් වහන්සේට වැඳ එකත්පස්ව ඉඳු බණ ආසා සඵලයන් වහන්සේට එපවත් කියේය. සඵලයන් වහන්සේ වදුරණ සේක් “තොප ආඞුවන් කීවා නොගිවිසි පමණක්විනා පෙර තාගේ බිරින්දුගේ බස් ගෙන මැණියන් පහකොටපුයේ (ගෙදරින් පලවා හැරීම) වේද?”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දුක්වා වදුලසේක.

ඒ කෙසේද යන්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රව උපන්නාහ. යටකී ප්‍රවෘත්තිය (පුවත) මෙන් වන්නාහ. මෙහි වනාහි උපාසකයා තමාගේ බිරින්දුගේ බසට මැණියන් ගෙයින් පහකොටපුවාහ. උයින් එතැන්පටන් ආනමන ඇවිද බැලමෙනෙකොට ජීවත්වන්නාහ. එසමයෙහි උන්ගේ යෙහෙළුනියන්ට දුරු ගතියක් ඇතිවිය. දස එකඩ මසකින් (එකක් අඩු දස මසකින්) දුරුවන් ලැබ දවසින් දවසට සියලු සම්පත්තියෙන් අඩුවක් නැතිව දවස් අරනාහ “මේ මැනැලි මාගේ ගෙයි ඉන්නා තෙක් අපට කිසිවැඩෙක්

නොසැලසින, උන්දු ගියදවස් පටන් දුරවනුත් ලැබී සැපසේ අභිවාද්ධියම සැලසුනැ”යි කීවාහ.

එවිට උපාසකයාගේ මව් තමා ගෙයින් පිටත් කළ පසු දුරුවන් ලද්දැයි අසා මෙසේ සිතුවාය. “ඉඳින් මේ ලෝකයෙහි ධර්මය නොනැසී පවතී නම් බිරින්දුගේ බසට මවුන් තලා හෙයින් පිටත් කළ දුරුවෝ මෙලෙස දුරුවන් ලැබ සුවපත් වෙත්ද? එසේ හෙයින් ධර්මය නැසුනේවන. ඒ නැසුනාවූ ධර්මයට “පිතෘපිණ්ඩ දනය කෙරෙමි” (නැසුණු ධර්මය වෙනුවෙන් මතක දනය දීම) සිතා ඒ මැහැලි එක් දවසක් තල මුං සාල් වලන් සැඳි සාළු (උපකරණ) අරගෙණු අමුසොහොනකට ගොස් ලිප් කැටට මිණිඉස්කබල් තිබා ගිනීමොලොවා ගහට ගොස් ඉස් සෝදු නහා හන්පෙරවි පිළි (ඇඳිවන්) සෝදු බැඳි ලිප ගාටට ඇවිත් ඉසකේ මුදුහෙලා සාල් දෙවුන් අරින්ට (සහල් සේදීමට) පටන්ගත්තීය.

එකල්හි පුරණ ලදු බෝධිසම්මාර ඇති බෝධිසඤ්චයෝ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රව ඉපිද එදවස් දිවයිනම මනුෂ්‍යලෝකය බලන්නාහු ඒ මැහැල්ල කරන්නාවූ ක්‍රියාව දැක බමුණුවෙසක් මවාගෙණු මගයන එකෙකු මෙන් ඒ අස සිටිනා තැනට ගොස් “සොහොනේදී බස් පිසන කෙනෙක් නම් නැත. එමිබා කව්වානි නම් තැනැත්තෙහි, ඉස සෝදු නහා සුදුපිළි හැඳ මිනී ඉස්කබලින් ලිප් බැඳ තලකිරිබත් පිසන්නේ කාටදැ?”යි විචාලේය.

එවිට මැහැලි කියන්නී “බලුණානෙහි, මේ ලෝකයෙහි වැඩිමහළු නෑයන්ට ආදර සන්කාර කිරීම ආදීවූ සුවරිත ධර්මය නැසුණේය. එසේ හෙයින් මම ඒ නැසුණාවූ ධර්මයට පිතෘපිණ්ඩ දූනය කෙරෙමි” කී කල්හි ශක්‍රයාගේමණුවානෙම කියනුයේ “එමිඛා කවිචානිය, අසදාශවූ ආනුභාව (අසමාන වූ ආනුභාව) හා දහසක් නුවණැස් ඇති සද්ධර්මී ස්වරූපවූ සක්දෙව් රජනෙම ධර්මය පවත්වමින් ජීවත්වන්නේය. එසේ හෙයින් ධර්මය නොනැසුණේය”යි කීයේය.

එබස් අසා මැහැලි කියන්නී “බලුණානෙහි, කුමක් කියවිද? මේ ලෝකයෙහි යම් සභවකෙනෙක් කුශලධර්මයෙහි නොයෙදී පාපයෙහි යෙදී වාසය කෙරෙන්නද? එබඳුවූ සභවයෝම පුත්‍රදරා, දැසි, දස්, ගව මහිසාදී (මිහරකුන්) ධනධාන්‍ය සම්පත්තියෙන් සමෘද්ධවෙති (දියුණු වෙති). පළමු වඳවූ මාගේ යෙහෙලනියන් (ලේලිය) අද්‍රෝහී වූ කුල ජ්‍යෙෂ්ඨවූ (පවුලේ වැඩිමහලු වූ) මා තලා ගෙයින් පිටත්කොට දැරූ වදා සියලු අපගේ කුලයට ප්‍රධානවූවාය. තොප කුමක් කීවත් ධර්මය නැසුණැයි යනු ඒකාන්තයෙන් මට සැකයක් නැතැ”යි කීවාය.

ඉක්බිති සක්දෙව් රජ කියනුයේ “කාන්‍යායනිය, තෝ යම් ධර්මයක් මළායයි කිවූ නම් ඒ ධර්මය නම් අනිකෙක් නොවෙයි, ජීවමාන වූ මමිමය, අන් කාරියක් නැතිව තොප නිසාම මෙතැනහි පැමිණියෙමි. යම් සත්‍රියක් තොප තලා ගෙයින් නෙරා දැරුවන් ලැබූ ප්‍රබලවූද ඇ දැරුවන් හා එක්ව මාගේ ධර්මී තේජසින් දවා අළුකෙරෙමි” කිවූය.

එවිට මැහැලි “අනේ මේ කුමක් කියන නියාදු? මාගේ මුහුදුරා හා යෙහෙලිය සැපසේ ඉඳීම යහපතැ”යි සිතා කියන්නී “ස්වාමීනි, සක්දෙව් රජපුරුවන් වහන්ස, මා පිණිස මෙතැනහි වැඩිසේක් වීමේ මාගේ පුතාද යේලිද මුහුදුරාද අපි හැමදෙන ඔවුනොවුන් හා සමග සතුටුව යමිසේ වාසය කරමෝද, එම නුඹ වහන්සේටත් කැමතිවේව”යි කී කල්හි “උන් විසින් දුකට පමුණුවනු ලැබූ තෝ සත්පුරුෂධර්මය (සත්පුරුෂයා සතුරාගේ දියුණුව වුවත් අගය කරයි) නොහැර ඔවුනොවුන්ට යහපතක් කැමති වූයේය”යි සන්නෝෂව “තොපි හැමදෙනාම ඔවුනොනුන් හා සමග සතුටුව එක්තැනහි වාසය කරව”යි කියා සක්දෙව් රජ ශක්රාත්මභාවයෙන් සැඳි පැහැදි අහස්හි සිට කියනුයේ “නොබව කාතෘයනිය, තොපගේ පුතනුවන් හා යෙහෙලනියෝ මාගේ ආනුභාවයෙන් පෙරමගට අවුත් ඝෂමා කරවා තොප කැඳවාගෙණ යෙති. කුශලධර්මයෙහි අප්‍රමාදව වසව”යි අවවාදකොට තමා වාසය කරන්නාවූ දිව්‍ය ලෝකයටම ගියේය.

ඔවුන් දෙදෙන ශක්රානුභාවයෙන් මැණියන්ගේ ගුණ සිහිකොට “අපගේ මැණියන් වහන්සේ කොයිදැ?”යි ගම මනුෂ්‍යයන් අතින් විචාරා “අමුසොහොන දිසාවට ගිය”යි යනු අසා අධ්‍යාගෙණ ගොස් දැක පසෙක අධ්‍යා වැටී “මැණියන් වහන්ස, අපගේ දේෂ ඝෂමා කළ මැනව”යි කීවාහුය.

ඒ මැහැලි ප්‍රෙමයෙන් මුහුදුරා වඩාගත්තිය. මෙසේ සමගිව ඔහු හැමදෙන ගෙට අවුත් ශක්‍රයන්ගේ ආනුභාවයෙන් ඒ

කාන්‍යායනී තොම යෙහෙලියන්දූූ පුතනුවන් මුහුබුරානන් විසින් ඒ ගක්‍රානුභාවයෙන් කරණුලදු උපස්ථාන විදු සැපසේ වාසය කළෝ වේදූයි වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට මේ ජාතිකය පූච්චාරසනී ගළපා (අතීත වර්තමාන වරිත ගළපා) නිමවා වදුළු සේක. වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ අවසානයෙහි උපාසකතෙම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය.

“ඵකල්හි මෑණියන්ට උපස්ථාන කළ පුරුෂයා නම් දූන් වතීමාන කාලයෙහි මාතෘපස්ථායක වන්නේය. ඵකල්හි භාය්ඨාවූ සත්විතොම දූන් මේ සත්විය. ගක්‍රදේවේඤු නම් සමයයක් සම්බුදු වූ මමිම වේදූ”යි තමන් වහන්සේ ගෙණුහැර දුක්වා වදුළු සේක.

407. අෂ්ටගබ්ද ජාතිකය

තවද කරුණා නිධානවූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වාසය කරණුසේක් මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි කොසොල් රජපුරුවන් විසින් අසනලදු විභාග නැති (තේරුම් කළ නොහැකි) භයානක ගබ්ද අටක් අරභයා මේ ජාතිකය දුක්වා වදුළු සේක.

මෙහි වතීමාන කථාව යට ‘ලෝබකූමිහි ජාතිකයෙහි’ පෙණෙන්නේය මේ ජාතිකයෙහි කොසොල් රජපුරුවන් විසින් “සචාමිනී, තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්ස, මේ ගබ්දයන් අඤ්චායින් කූමක් වන්නේදූ”යි විචාළ කල්හි “නොබව මහරජ, මෙයින් කිසි අන්තරායෙක් නොවන්නේය. මෙබඳු වූ භයානක

ශබ්ද නොපිම නොඇසුවව, පෙරත් රජදරුවෝ මෙබඳු ශබ්ද අසා බමුණන්ගේ බස් ගෙන සඵවතුන්ක (සියල්ල හතර බැගින් ගන්නා) නම් යාගයක් කරනු කැමැත්තානු නුවණැත්තවුන්ගේ බස් අසා යාගයට මරණු පිණිස ගෙනාදු සඵයන් නොමරණු පිණිස නුවර බෙරලවා අභයදුනය දුන්නානු වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසඵයෝ බ්‍රාහ්මණ කුලයෙහි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ ගිහිගෙයි කලකිරී හිමාලය වනයට වැද සෘෂිපුත්‍රජ්‍යාවෙන් (තවුස් පැවිද්දෙන්) පැවිදිව වාසය කොට ලුණු ඇඹුල් පිණිස බෝධිසඵයෝ බරණැස් නුවර ආ ගමනේ රජපුරවන්ගේ මගුල් උයනේ වාසය කරන්නාහ.

ඵසමයෙහි බරණැස් රජපුරවෝ මධ්‍යම රාත්‍රී වේලෙහි ශබ්ද අටක් ඇසූහ. ඒ ශබ්ද අට කවරේද යතහොත් පළමු කොට රජපුරවන්ගේ උයන සමීපයෙහිදි දියසුන් (දිය හිඳනු) පොකුණක් සමීපයෙහි හිඳ කොකෙක් අඩාලිය. දෙවෙනිව ඒ අඩට අනතුරුව රජපුරවන්ගේ ඇත්තල තොරණ සමීපයේ ඉඳ කැවිඩි ධේනුවක් අඩවැව. තුන්වෙනිව ඒ අඩට අනතුරුවම රජපුරවන්ගේ රජගෙයි කැණීමිඳලේ (වහලේ මුදුන් කොත) කඳපණුවක් අඩාලිය. සතරවැනිව ඒ අඩට අනතුරුව

රජපුරවන්ගේ රජගෙයි මැදිරියේ ඉඳිනා කොවුල්ලෙක් අඩාලිය. පස්වෙනිව ඊට අනතුරුව රජපුරවන් වඩනා (ඇති කරණ) මුවෙක් අඩාලිය. සවෙනිව ඊට අනතුරුව මැදිරියේ හිඳිනා වඳුරෙක් අඩාලිය. සත්වැනිව ඊට අනතුරුව මැදිරියේ හිඳිනා කින්නරාවක් (කිඳුරු දෙනක්) අඩලුව. අටවැනිව ඊට අනතුරුව රජපුරවන්ගේ මගුල් උයනට ආකාශයෙන් වඩනාවු පසේබුදු කෙනෙකුන් වහන්සේ උදන් ගාථා (ප්‍රීතිය ප්‍රකාශ කරණ වාක්‍ය) වදාළ සේක.

මේ ශබ්ද අටම ඒ රජපුරවන් ඇසූහ. ඒ අසා රජපුරවෝ තූන්සමී රාත්‍රියෙහි හයින් නොනිදුම පාන්කළහ. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාත් පාන්වු පසු රජගෙට අවුත් රැ නිඳිලත් සැටිය විවාළේය. රජපුරවෝ කියන්නාහු “මට සැපයෙක් නම් කොයින්ද? රැ මෙසේවු ශබ්ද අටක් අසා හයපත්ව නිඳි නොලද්දෙමි” කීහ. එවිට පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා සිතන්නේ “අප කන්ට කැවිල්ලක් ලා ගියේය”යි බමුණානන් සත්කාර එක්කොට කියන්නේ “මේ මහා හයංකරවු ශබ්දයෙක, මීට සඵවතුෂ්ක නම් යාගයක් කළොත් චිනා නපුරැ”යි රජපුරවන්ට කියා “බොහෝ ප්‍රාණීන් එක්කරවාගෙන යාගයක් කරවන්ට උවමැනවැ”යි නොයෙක් සනා සතුන් පසුණි මිනිසුන් ඇතුළුව අය යාගයට එක්කරවූහ. එවිට ඒ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේ අතවැසිවු බමුණෙක් කියන්නේ “ආචාරීන් වහන්ස, අප උගත් වේදශාස්ත්‍රයෙහි ප්‍රාණයක් නසා කරන්ට කී යාගයක් දුටුයේ නැත, මෙතෙක් ප්‍රාණ නසා පවිකරන්නාවු කාරණා කිමිදැ?”යි කීහ.

එවිට පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ “තොපිම රජ්ජුරුවන්ට පක්ෂපාතව ගියාද? මෙතෙක් දෙනාට වන්නාවූ ලාභ අලාභ කරවුද?”යි කෝප කළාහ. ඒ අතවැසින් ආචාරීන් අතින් කෝප අසා “කෙතෙක් කෝප කළත් මා මේ ප්‍රාණවධයට එක් වන්නේ නැතැ”යි පලාගොස් මේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාටත් රජ්ජුරුවන්ටත් පිරෙන්නාවූ පාප සංසිඳුවාපියන්ට නිස්සෝ (සුදුසු කෙනෙක්) කවිරුදැයි පරීක්ෂාකොට රජ්ජුරුවන්ගේ උයනට යන්නාවූ තාපසයන් කරා ගොස් කියන්නාහු “තාපසයන් වහන්ස, අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ඊයේ රැ ගබ්ද අටක් අසා වදුරා ඒ ගබ්ද අට අසූ නියාව පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාට කීසේක. පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාත් තමා රැකෙන උපායට සඵලතූප්ප නම් යාගයක් කළ මනවැයි ප්‍රාණීන් රැස්කරවාගෙන මරන්ට උවමනවැයි යාග ශාලාවක් ඉඳි කරවා ඒ ශාලාවෙහි මෙකී අය බැඳගෙනු ප්‍රාණවධයට එක්කරන්නාහ. ඔබ වහන්සේ වැනි සෘද්ධි ඇති තාපසයන් වහන්සේ මෙනහ වැඩි ඉන්ද්‍රී රජ්ජුරුවන් වහන්සේට පිරෙන් පාපය නැතිකොට හික්මවා වදුළ මනවැ”යි කීහ.

එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “රජ්ජුරුවෝ අප ලගට අවු නම් මේ ගබ්ද අටෙහි විපාකත් කියා රජ්ජුරුවන් හික්මවන පමණක් විනා අප ඉස අකුස්සක් (හෙන්ටුවක්) බැඳගෙනු රජ්ජුරුවන් ලගට ගොස් හික්මවන්නේදැ”යි කීහ.

එවිට බ්‍රාහ්මණයා “මම ගොසින් රජපුරුවන් වහන්සේ කැඳවාගෙනා එමි” කියා රජපුරුවන් ලගට ගොස් කියන්නේ “ස්වාමීනි, නුඹ වහන්සේ ඇසූ ශබ්ද අටේ අථ විභාගකොට කියන්නට දන්නාවූ තාපස කෙනෙකුන් වහන්සේ මගුල් උයනේ වැඩ ඉඳිනාසේක. නුඹ වහන්සේ එතනට ගොස් අථ විචාළ මැනවැ”යි කීහ. රජපුරුවෝත් “යහපතැ”යි උයනට ගොස් තාපසයන් වැඳ ඇසූ ශබ්ද අට තාපසයන්ට කීහ.

තාපසයෝ ඒ ශබ්ද අටෙහි අථ විසඳන්නාහු “පළමුවන ශබ්දයෙහි කොකෙකු ඇඬූ කාරණය නම් පළමු මේ පොකුණේ මත්ස්‍යයන් කා පැන් බි වාසය කෙළෙමි. දැන් මැඩියන් කා ජීවත්වෙමි, තමාගේ විඤ්ඤයෙන් (කණගාටුවෙන්) අඩාලිය. මින් රජපුරුවෙහි තොපට වන්නාවූ අනථියක් නැත. පොකුණ බිඳවා පැන් පුරවා පියන්නා දැනුත් කොකා විසින් කිසි විඤ්ඤයක් නැතිව සැපයේ ඉඳිනේය”යි කී කල්හි රජපුරුවෝ පොකුණේ කසල හරවන්ට අමාත්‍යයන්ට කීහ. “මින් තොපට වන්නාවූ හයෙක් නැත”යි කියා බෝධිසත්‍වයෝ දෙවෙහි ශබ්දයේ අර්ථ විසඳන්නාහු “රජපුරුවෙහි, ඇත්හල තොරණ වසන්නාවූ කැවිඬි තමාගේ දරුවන් ඇතුන් මරාපු හෙයින් පුත්‍රස්තේහයෙන් (දරු සෙනෙහසින්) ඇඬූහ. තොපට මින් අනර්ථයක් නැත”යි කියා තුන්වැනි ශබ්දයෙහි අථ විසඳන්නාහු “රජපුරුවෙහි, තොපගේ රජගෙයි කැණීමටදුල්ලේ කඳපණුවෙක් වාසය කරන්නේය. ඒ තමා යන එන තැනක් නැතිහෙයින් මම මින් කවර දවසෙක ගැලවී පලායෙමිද? ගොදුරක් කවර කලක බඩපුරා ලබමිදැ”යි කියා ඇඬිය.

මිනිසෙකු ගෙන්වා කැණීමටදීම බිඳවා කඳුපණුවා ඇරගෙනා ඔබ්බේ ලවාපියවයි සැපසේ තමා කැමති තැනක ඇවිදිනේය. මින් තොපට වන අන්තරාය නැතැ”යි කීහ.

සතරවන ශබ්දයේ අඵ කියන්නාවූ බෝධිසත්වයෝ “මහරජ්ජුරුවෙනි, තොපගේ මැදිරියේ ඉඳිනා කොවුලු මම මේ මැදිරියෙන් ගැලවී ගියේ නම් සැපසේ ඒ ඒ ගස් උඩවල හිඳ එලාවල අනුභවකොට සැපසේ ඇවිදීමේ කියා ඇඳුව. මින් තොපට වන්නාවූ අනඵයෙක් නැතැ”යි කියා පස්වැනි ශබ්දයෙහි අඵ කියන්නාහු “මුවා මුවරැලට නායකව වනයේ වාසය කරන්නේ වැද්දෙකුට අසුව මේ සා බන්ධනයකට පැමිණියෙමි, ඉඳින් මිදීගියෙමි නම් සැපසේ වනයෙහි වාසය කරන්නෙමි වේදැයි කියා ඇඳිය. මින් තොපට වන්නාවූ අන්තරා නැතැ”යි කියා සවෙනි ශබ්දයේ අර්ථ කියන්නාවූ තාපසයෝ “රජ්ජුරුවෙනි, මේ වඳුරු වැදිරියෙක නිසා කාමයෙහි ගිජුව අවුත් බන්ධනයකට පැමිණියෙමි, ඉඳින් මේ උකින් මිදී ගියෙමි නම් සැපසේ වනයේ ඇවිදිනෙමි වේදැයි කියා ඇඳිය. මින් තොපට වන්නාවූ භයෙක් නැතැ”යි කියා සත්වන ශබ්දයේ අර්ථ කියන්නාහු “මේ කින්තරයා එක් දවසක් පඵතයකින් ඇඳිරියෙහි බස්නේ තමාගේ කින්තරාගනාවට අතදී බැස තමාගේ ස්ථානයෙහි සැපසේ වැදුනෙව ලෝකස්වාදරනියෙහි (කම් සුව විදීම) යෙදී වාසයකොට දැන් එසේ වූ කින්තරාවක් හැර බන්ධනයට පැමිණියෙමි, මින් මිදී ගියෙන් නම් සැපසේ වනයට වැදු වාසය කරන්නෙමි වේදැයි ඇඳිය. මින් තොපට වන්නාවූ

හයෙක් නැතැ”යි අටවැනි ශබ්දයෙහි අර්ථ කියන්නාහු “එක් පසේබුදු කෙනෙකුන් වහන්සේ හිමාලය වනයේ සිට කාල ක්‍රියාවට ආසන්න හෙයින් මනුෂ්‍යාපනයෙහි (මිනිස් වාසයෙහි) බරණැස් නුවර බුහුමදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන්ගේ උයනේ කාලක්‍රියා කෙරෙමි උයනට යනසේක් මේ ජාතියෙන් දෙවැනි ජාතියෙක උත්පත්තියෙක් නොවන්නේය. මින් වුතව නිව්ණ පුරයට පැමිණ නිවන් සැප අනුභව කෙරෙමිසි ජිනි වාක්‍ය කිය කියා උදන් අන අනා වැඩිසේක. මින් නොපට වන්නාවු අන්තරායෙක් නැතැ”යි කියා මේ ශබ්ද අටෙහි අර්ථ විසඳු වදාළ සේක.

රජපුරුවෝ තාපසයන් වහන්සේ කෙරේ සමාධිව (පැහැදි) පසේ බුදුන් වහන්සේගේ කඳු (දේහය) ආදාහන කරවා බන්ධනාගාරයෙහි සිටියාවු සතුන් බන්ධනයෙන් උනා හැරවුවයි වදාරා මේ ‘අෂ්ටශබ්ද ජාතිකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. බ්‍රාහ්මණ මානවකයා නම් ශාරිපුත්ත ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි තාපසව උපන්නෙමි බුදුවු මමිම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළ සේක.

408. සුලසා ජාතිකය

තවද දිගුපුළුවු නුවන් (දිග පළල ඇස්) ඇති සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි අනේපිඬු මහසිටාණන් ගේ දැසියක අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

අනේපිඬු මහාසිටාණාන්ගේ පුණ්‍යලක්ෂණයෙන් දියනිකෙනෙක් අත. උන්ගේ දුසියක් “උයන් කෙළියට යෙමි” තමාගේ ස්වාමි දුව අතින් ලක්ෂයක් වටිනා පළඳුනාව ඉල්වා අතකර ලාගෙණ උයන් කෙළියට යන්නිය දැක එක් සොරෙක් අප අතකර තිබූ ආහරණ දැක ඒ ආහරණයෙහි ලෝහකොට “මෑ මරා පියා ආහරණ අරගණිමි” අප හා කැට්ටි ක්ලේශවසගයෙන් (ආලවන්ත ලෙස) කටාකොට අපට රා මස් ආදිවූ දෙය දෙන්නේය. ඔයින් ක්ලේශ වසගයෙන් දෙතිසි ඇරගන්නීය.

ඒ සොරාත් අප උයන්කෙළි කෙළ ඉක්බිතිව අප හා ලොකස්වාදුරතියෙහි (කමිසුව විඳිම) යෙදෙනා ලෙස එක් තෙනකට ගොස් කියන්නේ “මෙනන නපුර ඔබ්බට යමිහ”යි (අපතට) කීය. එවිටත් සිතන්නී රහසිගතව කරණ දෙයකට මෙනනට වඩා නිසි තැනක් නැත, මෙනනින් මා ඔබ්බට ගෙණ යන්නේ මරනට වනැයි සිතා තීක්ෂණ උපායක් (සිඬුමි උපායක්) සිතා කියන්නී “රා මස් කා මාගේ සර්වාංගය වියලි (මළු සිරැරම මැලව්) ගියේය. මට පැන් උකාදීලා (වතුර සපයාදී) මට පැන් පොවා ලව”යි ලිඳක් කරා ගෙණ ගොස් කලය හා ලනුව සොරා අතට දින. සොරාත් සැබැවින්ම කියන දෙයක්වනැයි සිතා ලනුවෙන් කලය කට බැඳ කලය ලිඳට ලාලීය. එවිට පිටිපස්සේ සිටි ස්ත්‍රිය දැකින් තරයේ අනෙ ලිඳට එලා ඉසට උළුකැටකින් ගසා මරා ගෙට ගොස් තමාගේ ස්වාමිදුවට මෙපවත් කියා ආහරණ පාචා දුන්නාය.

ඒ ඇසූ සැටිය පුණ්‍යලක්ෂණ දේවී පියාණන්ට කිය. අනේපිඬු මහාසිටාණෝ ජේතවනාරාමයට ගොස් සඵලයන් වහන්සේට එපවත් කිහි. සඵලයන් වහන්සේ “දැන්මතු නොවෙයි සිටාණෙනි, පෙරත් ඒ ස්ත්‍රිය පුරුෂයා මැරුවීරයේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

යටගිය දුවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි ඒ නුවර සුලසා නම් වෛශ්‍යා ස්ත්‍රියක් (ගණිකාවක්) ඇත. ඒ නුවර සඬුකා නම් සොරෙක් නිරන්තරයෙන් ගෙවල් සොරකම් කොට ඇවිදිනේය. රජපුරවෝ එපවත් අසා ගම් රැකවලුන් විධානකරවා ඒ සොරා අල්වාගෙනු උල අන්ට (උල තබන්නට) විධාන කළහ.

ගම් රැකවලුන් (ගම් රකින්නන්) විසින් උග ඇරගෙනු උල අන්ට ගෙනයන කල්හි සුලසා නම් වෛශ්‍යාව තමාගේ ගෙයි උඩුමාලේ සිටින තැනැත්තිය ඒ සොරු දැක කනේරු ජාතකයෙහි කී පරිද්දෙන් ඔහු කෙරෙහි අහිලාපා (ආසාව උපදවා) ඇතිව සිතන්නී “මෙසේවූ විරපුරුෂයෙකු ගලවා ගනිමි නම් සැපසේ ඇතිතෙක් දුවසට ඉවිඡාපරයෙන් (හිතේ හැටියට) වාසය කරන්නෙමි වේදැ”යි සිතා තමාගේ ගෙයි පළමු සිටි සිටුපුත්‍රයෙකුත් මසුරන් දසකුත් ගම්රැකවලුන්ට දී ඒ සොරු ගලවාගෙනු තමාට ස්වාමිකොට ගෙයි රඳවාගෙනු උන්නීය.

සොරැන් කීපදුවකක් ඇගේ ගෙයි වැස සිතන්නේ “මෙනන මා ඉඳු ප්‍රයෝජන කිමිඳු? මෑ මරාපියා මෑ අතකර ලන ආහරණ ඇරගෙනු යෙමි” සිතා වෛශ්‍යාවට කියන්නේ “එමිබා හදුව, මා ඒ දුවස් පිටතලහයා බැඳලා (දූන් පිටිපසට තබා බැඳ) උල අනිනට ගෙනයන දුවස් පච්ඡයක වසන දේවතාවෙකුට ආරාධනාවක් කෙළෙමි. ඒ ආරාධනාවට බලි දුනමැනවැයි (බිලි පුජාවක් දීම) බොහෝ මිනිසුන් හා බන්තලියක් ඇරගෙනු තොප හා මා හා දෙන්නාම සභාහරණයෙන් සැරසී රැක්දෙවියාට බලි දෙන්ට උවමැනව”යි කීහ.

වෛශ්‍යා ස්ත්‍රී කියන්නී “යහපත නුඹ වහන්සේගේ අභිප්‍රාය නියාවට (කැමති පරිදි) බලි දුනමැනවැ”යි කියා බොහෝ පුජා භාණ්ඩ ඇරගෙනු සොරතෙමේ පඤ්චායුධ (ආයුධ පතක්) සන්නද්ධව පච්ඡය ලඟට ගොසින් කැටිව ගියවුන් පච්ඡය පාත රඳවා සාධුක නමි සොරා සුලසා නමි වෛශ්‍යාව ඇරගෙනු පච්ඡය උඩට නැගීගෙනු ගොස් ගල මත්තේ තබා කියන්නේ “තොප ශතප්‍රමාණ (අඩි සියයක් පමණ) උස ඇති පච්ඡය උඩට බලිදෙන්ට ගෙනායෙමි නොවෙයි, තොප මරා අතකර තිබූ ආහරණ ඇරගනට අයේය”යි කීය.

එවිට සුලසා කියන්නී “තොප කෙරේ ස්නෙහයෙන් මාරු දී ගලවාගනිමි, තොප ඒ මරණින් ගැලවූ මා මරා ප්‍රයෝජන කිමිඳු? මාගේ ආහරණත් ඇරගෙනු මා තොපට වහල්

නියාවට (යටහත් දැසියක් ලෙස) බොහෝදෙනා මැදුරේ කියා වහල්කොට ගනුව”යි කිව

එවිට සාධුකයා කියන්නේ “මම මේසා වනතුරු මිනිසක් නොමරා වස්තුවක් ඇරගත්විරූ නැත, සොරු මිනී නොමරා වස්තු ඇරගැණීම ආචාර නොවෙයි (සුදුසු නැත. සිරිත නොවේ), තොපගේ තෙල උතුරු සඵඵ බීම තබා තොප ආහරණ ගලවා කඩෙයි ලා පොදිය (රෙදි කඩට දමා ගැට ගසා) බැඳු ලව”යි කිය.

එවිට සුලසා කියන්නී “මා මැරුණු පසු මා කටයුතු දැන පුරුෂයන් හා කැට්ට වාසයෙන් යෙදෙන අවස්ථාවෙහි පටන් තොප කෙරෙන් ඇති ස්නෙහයට වඩා ස්නේහයක් ඇත්තේ නැත. ඉතිකින් මේ දැක්මෙන් අනික් දැක්මක් නොවත්වුව (අවසාන දැක්ම වන නිසා), තොප සතර තැනක සිට වැඳු පැදුකුණුකොට (වටේ යමින් කරන වැඳීම) සිපගෙණ සනාපියන්ට උවමැනව”යි කිව. සොරුන් “යහපතැ”යි ගිවිස්සේය.

ඒ වෛශ්‍යාවන් කී පරිද්දෙන්ම වැඳු පැදුකුණුකොට ඉදිරියෙන් සනහපියා පිටිපස්සට ගොසින් වඳින්ට නැඹුරු වන්නාක් මෙන් නැඹුරුව පිටිපස්ස අල්වාගෙන ගතප්‍රමාණ පඵතයෙන් හෙලාපුව එවිට ඇට බැට (ඇට කටු) සුනුවිසුනුව කැඩී ප්‍රාණය විනාශ විය.

ඒ බලාසිටියාවූ වෘක්ෂදේවතාවා “හැමතැන්හිම පුරුෂයන්ට නුවණැතැයි කියාම නැත. ස්ත්‍රීන් නුවණැත්තෝමය. සාධුක නම්

සොරා සුලසාවන් මරණට උත්සාහකොට තෙමේ නුනුවනින් මෙලේය. සුකෂමවූ නුවණ ඇතිව දුටු ප්‍රස්ථාවකට (තැනට සුදුසු නුවණ) කාරිය සිතාගෙන නොහෙන්නාවූ යම්කෙනෙක් ඇත්නම් සාධුකයා මෙන් නස්නාහුය”යි දේවතාවා කීයේය.

ඒ සුලසා නම් වෛශ්‍යාන් පච්ඡයෙන් බැස තමාගේ පණීන්(පිරිස) සිටිතැනට ගියාය. ඒ පරිවාරස්ත්‍රී කියන්නාහු “නුඹ වහන්සේගේ ස්වාමීන් වහන්සේ කොයිදැ?”යි විචාළාහ. “උන්ගේ දෙයක් මට නොකියව”යි කියා රථයකට පැන නැගී තමාගේ ගෙට ගියායයි මේ ජාතිකය ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘සුලසා ජාතිකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“ඒ සමයෙහි සොරා නම් මේ සොරාමය, එසමයෙහි සුලසා නම් මේ දුසිමය, එසමයෙහි වෘක්ෂ දේවතාව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්මය”යි වදාළ සේක.

409. සුමංගල ජාතිකය

තවද අසමසමවූ (සම කළ හැකි කෙනෙක් නැති) සඵඤ්ඤාත් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි රාජෝවාදයක් (රජුට කළ අවවාදයක්) අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලද

ඒ කෙසේද යත්?

සඵඤ්ඤාත් වහන්සේ කෝසල රජුරුවන්ට වදාරණසේක් “මහරජ, රජදරුවන් නම් සන්නිඳි (සැනසීමෙන්) වාසය කටයුතුය, පෙරත් රජදරුවෝ සන්නිඳි වාසය කළෝවේදැ”යි

වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රජපය කරණ සමයෙහි ඒ නුවරට පසේබුදුකෙනෙකුන් වහන්සේ වැඩිසේක. රජපුරුවෝ පසේබුදුන් වහන්සේ දැක තමන්ගේ උයනට වඩා ගෙණගොස් උයනේ වැඩහිඳිනා නියායෙන් සලස්වා තමන්ගේ සුමංගල නම් උයන්ගොව්වා පසේබුදුන් වහන්සේට අත්පා මෙහෙවර (ඇප උපස්ථාන) කරණ නියායෙන් සැලැස්වූහ.

ඒ උයන්ගොව්වන් ආදරසම්භාවනා (ගරු සරු ඇතිව) ඇතිවම රජපුරුවන් කී සැටියේම පසේබුදුන් වහන්සේට අත්පා මෙහෙවර කරන්නේය. පසේබුදුන් වහන්සේත් රජගෙන් වළඳ උයනේ වාසය කරණ සේක. කීප මසක් වැස උයන්ගොව්වාට වදුරණසේක්”සුමංගලය, පිටිසර ගමකට ගොසින් එන්නට යෙමි”යි උයන්ගොව්වාට කියා පිටිසර ගමකට වැඩිසේක. උයන්ගොව්වන් උන්වහන්සේ පිටිසර ගමකට ගිය නියාව කියා උයනට නොගියේය. පසේබුදුන් වහන්සේත් පිටිසර ගිය කීප දවසකින් උයනට වැඩිසේක. උයන්ගොව්වා උන් වහන්සේ වැඩි නියාව නොදන්නේය. උදෑසන තමා දෙන අමුතු බතකට (විශේෂ ආහාර වේලකට) මුවන් විඳින්නටයයි ගියේය. පසේබුදුන් වහන්සේ උයනේ සලවට (ගල් ආසනයේ) සිටි රෙන් මොට්ටක්කිලිය (සිවුරෙන් හිස වැසෙනසේ තබා) ගසා

වැඩිදුරින් සේක. උයන්ගොවිචාන් මේ වැදගත්තේ මහා මුඛෙකැයි සිතා ඇරගෙන විද්දේය. ඒ හීය ලෙන් ඇති පිටින් (පපුව පසාකර ගෙන ගියේය) නැංගේය. එවිට පසේබුදුන් වහන්සේ “ඇයි සුමංගලය මමය”යි වදාළ සේක. එවිට උයන්ගොවිචා අත දුන්න දමාපියා “ස්වාමීනි, මහා මුඛෙකැයි සිතා විද්දෙමි” කියා “ඝමා කළ මනවැ”යි කියා වැද වැතිර ගියේය.

පසේබුදුන් වහන්සේ “ඉතිකින් කළමනා කිමිදැ? (දැන් කළ යුත්තක් නැත) යි කියා “මා ඇග ඇති ගිය මේ හීය ඇද දමාපියව”යි කී සේක. එවිට හීය ඇදපු කීප පැයකින් ප්‍රාණය නිරුද්ධ විය (පිරිනිවන් පෑන). උයන්ගොවිචාන් පසේබුදුන් වහන්සේට විදි නියාව රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ඇසූ සේක් විනම් මට ආඥාකරණ සේකැයි (මරණ දඬුවම නියම කරා වි) හයින් අඹු දරුවන් ඇරගෙන වලට (කැලවට) වැද ගියේය. ඒ උයනේ වසන්නාවූ අනික් කෙනෙක් නැත්තාහ. දේවතාවෝ පසේබුදුන් වහන්සේ වින් කා මළසේකැයි බරණැස් නුවර මුළුල්ලේ සැලකළාහ.

රජ්ජුරුවෝත් එපවත් අසා අමාත්‍යමණ්ඩලයා හා සමග උයනට ගොස් පසේබුදුන් වහන්සේ ආදානන කරවා නුවරට ගියාහ. උයන්ගොවිචා අවුරුද්දක් සැගවී ඉඳ නමා සිත (තමාට හිතවත්) එක් අමාත්‍යයෙකුට පෙනී “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මා කෙරේ කෝප ඇතිසේක් දේ හෝ යි නියමකළ මනවැ”යි කීය. ඒ අමාත්‍යයාත් රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් “ස්වාමීනි, සුමංගල නම් උයන් ගොවිචා උයනට ඵලාඵල

ඇතිකරන්නට ඉතා සමථිය, උග්‍ර ගිය තැන් පටන් උසන ඉතාම නපුරුව ගියේය”යි කීය. රජපුරවෝ උග්‍ර දිසාවට මුහුණොලා (පැත්ත නොබලාම) උන් කියන බසින් නොඇසුවාහ. ඒ අමාත්‍යයාත් ගෙට අවුත් “තව කෝප සන්නොසිඳුනේය, නැවත අවුරුද්දක් සැඟවී ඉඳුව”යි කියා යවීය.

එයින් අවුරුද්දක් සැඟවී ඉඳු පළමු පරිද්දෙන්ම ඇවිත් ඒ අමාත්‍යයා දිට. ඒ අමාත්‍යයාත් පළමු පරිද්දෙන්ම රජපුරවන්ට කීයේය. රජපුරවෝ දෙවෙනි වාරයේත් නොඇසුවාහ. ඒ වාරයේත් “තව අවුරුද්දක් සැඟවී ඉඳුව”යි කියා යවීය. එවකත් ගොසින් අවුරුද්දක් සැඟවී ඉඳු තුන්වෙනි වාරයේත් ඇවිත් දිට. ඒ අමාත්‍යයාත් තුන්වෙනි වාරයේත් රජපුරවන්ට කීය. රජපුරවෝ තුන්වෙනි වාරයේ උග්‍රේ පවත් අසා ගෙන්වා ගෙනා පාවයි අමාත්‍යයාට කීහ. ඒ අමාත්‍යයාත් තමාගේ ගෙයි උන් උසන්ගොව්වා රජපුරවන්ට ගෙනාවත් පැහ. රජපුරවෝත් උසන්ගොව්වා දැක “ඇයි තා පසේබුදුන් වහන්සේ කුමට විද්දේදැ?”යි විචාළාහ. “ස්වාමීනි, පසේබුදුන් වහන්සේ උසනට ආ නිසාව නොදන්නෙමි. මම මුවන් විදින්නටයයි ගියෙමි. ඉස වසා සිවුර ලාගෙනා වැඩ උන් තැනැත්තන් වහන්සේ මහමුවෙකැ යි සිතා නොදැන විද්දෙමි”යි කීහ. රජපුරවන් වහන්සේ “නොදැන කළ වරදට කරන්නේ කිමිදැ?”යි කියා උග්‍රට බොහෝ වස්තු දී පළමුසේම උසන රැකවලට සැලැස්වූහ.

ඒ අමාත්‍යයාත් “ඇයි ස්වාමීනි, දෙමුරෙක මා දැන්වන ගමනේ බැණු නොහැරී වැඩිදුරටත් දැන් වූකලී මුට ප්‍රාසාද දෙන්නත් කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළාහ. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “එමිබා ඉසුරුමතුන් ඒනමි යමි කෙනෙකුන්ගේ වැරද්දක් ඇසූ කල තමාගේ කෝප නිවීරිය අවස්ථාවේ ගෙන්වාගෙනු උගේ වැරදි විචාරා නිවැරදි හෙයින් මුට ප්‍රසාදන් දී උාට උයනත් සැලැස්වීමි”යි රජපුරුවෝ කීහ. එතන උන්නාවූ අමාත්‍ය මණ්ඩලයා සාධුකාර දී බොහෝ කෝලාහල කළාහ. අරගල සන්තිඳියන්නා උයන්ගොව්වා නැගීසිට රජපුරුවන් වහන්සේ වැඳ “ස්වාමීනි, නුඹ වහන්සේ ශ්‍රී කාන්තාවත් ලක්ෂමිත් නොහැර පවතිත්වයි නිරන්තරයෙන් සියල්ලවුන් කෙරේ කෝපයෙන් නොවී දැනැමින් සෙමෙන් රාජ්‍යය කරණසේක්වයි. සියක් අවුරුද්දක් සැපසේ බොහෝ දෙනා කෙරේ මෙහි කොට මින් වුනව (මරණයට පත්ව) දිව්‍යලෝකයට ගොස් දිව්‍යසම්පත් අනුභව කරණසේක්ව”යි ආවඩා ස්තුති සෝභා කෙළේයයි වදුරා මේ ‘සුමංගල ජාතකය’ නිමවා වදුළ සේක.

“එසමයෙහි පසේබුදුන් වහන්සේ ආදුහන කරවා පූජා කළාවූ රජපුරුවෝ නමි බුදුවූ මමිම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළසේක.

410. ගඬිගාමාල ජාතකය

තවද අප්‍රතිවාදීවූ (වෙනත් වාද කළ හැකි කෙනෙක් නැති) සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරමයෙහි වැඩ වසන

සමයෙහි පෙනෙවස් (සිල් රකින) රැකS උපාසකයෙකු අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් උපාසකයෙක් පෙනෙවස් රැක සඵඥයන් වහන්සේ ලග බණ අස අසා උන්නාහ, සඵඥයන් වහන්සේ “පෙර උන්තමයෝ යන්නම් වේලෙකන් (ටික කාලයක් හෝ) පෙනෙවස් රැක්කෝ වේදැ”යි වදුරා ආරාධිතවූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත් වන් දක්වා වදුළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි ඒ නුවර සුවිපරිවාර නම් සිටාන කෙනෙක් ඇත්තාහ. උන්ගේ පරිවාරන් (පිරිවර ජනයා) තමනුත් නිරන්තරයෙන් පන්සිල් රකිණාහ. පෝය අටසිල් රැක යටත් පිරිසෙයින් බැලමෙහෙකරන්නන් දක්වාත් “පන්සිල් රකුව”යි පන්සිල් රකවන්නාහ.

එසමයේදී බෝධිසත්වයෝ එක්තරා දුප්පත් කුලයක ඉපදු ඉණ බඩ පැදගන්නා විවරකුත් නැතිව (හරියාකාර වස්ත්‍රයක්වත් නැතුව) දවසරින්නාහු සුවිපරිවාර සිටානන්ගේ ගෙයි බැල මෙහෙකරන්ටයයි කියා ආවාහ. සිටානෝත් බෝධිසත්වයන් දැක “කුමට අවුදැ?”යි විචාරා “බැලමෙහෙ කරන්ට ආම්” කී කල්හි සිටානෝ බෝධිසත්වයන් දැක උවමනා කෙනෙකැ යි පන්සිල් රකුවයි නොකියාම මේ බැලමෙහෙ දෙවයි විධාන කළාහ. බෝධිසත්වයෝ එතැන් පටන් බැලන් ඇරගෙන මේවර කරන්නාහ.

එක් දවසක් සිටානෝ තමන්ගේ ගෙට විධාන කරන්නාහු “එමිබා හෙට අටවක පෝයය වේලාපසම ඔන් පිස කා අවසර ඇමදෙනම පෙහෙවස් රකුව”යි කියා විධාන කළාහ. බෝධිසත්වයෝ එබස් නොඇසූහ. උදුරුසනක්සේම තමන් කමාන්ත කරන මේ බිමට ගොස් කමාන්ත කරන්නාහ. සිටානෝත් බෝධිසත්වයන් නොදැක “එමිබල බැල මෙහෙකරන තැනැත්තන් දුටුයේ නැතැ”යි කියා “උන්ට ඔන් තබව”යි කියා ඔන් තබූහ. බෝධිසත්වයෝ කමාන්ත කොට ගෙට ආකල්හි “ඔන්කව”යි ඔන් කන්ටලූහ. බෝධිසත්වයෝ “මෙතෙක් දවස් මේ වෙලාවට මේ ගෙයි කන බොන අරගල බොහෝව තිබෙයි. අද අරගලයකුත් නැතිව කන බොන කෙනෙකුත් නැතිව ඉන්ට කාරණා කිමිදුද?”යි විචාළාහ. ඔන්ලන කෙලී (ඔන් පිළියෙල කරන කාන්තාව) කියන්නී “අද අටවක පෝය හෙයින් ඇමදෙනාම පේචුය (සිල් ගත්ත). එසේහෙයින් වේලපසම කා බී පෙහෙවස් රකිනාහ”යි කීව.

බෝධිසත්වයෝ එපවත් අසා “මේ වේලාවට පෝය ඇද්දුද?”යි විචාරා “ඊ තිස්පැය පෝය ඇතැ”යි යනු අසා සුවිමනපරිවාර සිටානන් කරා ගොසින් “මම පෙහෙවස් රකිමි”යි “මා පෙහෙකරවාළුව (සිල් සමාදන් කරවීම) මැනව”යි සිටානන් අතින් අටසිල් ඇරගෙණු පේවස් ඉටාගෙන වැදුම්තනාහ. දුවළත් ඔන් නොකන හෙයින් ඊ මධ්‍යම රාත්‍රී වෙලාවට හසිලාක (ආහාර නොගැනීම නිසා ඇතිවන ආමාශගත රෝගයක්) නම් රූපාවෙක් පහරින්ට වන. සිටානෝ එපවත් අසා “මී හා විලඳ හා සකිරා එලඟිතෙල්

(මේපැණි හා පොරි, හකුරු හා ගිනෙල්) අනුභව කරව”යි ගෙනගියාහ.

බෝධිසත්වයෝ “මා දුකසේ රකිනා ශීලය අර්ධ දවසක මා සමාදන් වූයේය. මම මේ ඇම අනුභව නොකරමි”යි නොකළාහ. රජාවන් තරකොට ගන්ටවන (ආමාරුව වැඩි වන්නට විය), සිටානෝත් වුතවන (මරණාසන්න බවින්) අවස්ථා හෙයින් වීථියෙහි පිල ලවාපුතාව (වීථියෙහි අයිනක තැබුව). බරණැස් රජපුරවෝ පසුව දවස් මහත්වූ සේනාවාහනයෙන් හා මහත්වූ ඵෙශ්වස්ඨියෙන් නුවරට පිටත්වූවාහ. බෝධිසත්වයෝ රජපුරවන්ගේ ඵෙශ්වස්ඨිය දැක එහි ලොහ ඉපදූහ. එක්කණයෙහි (ඒඅවස්ථාවේදීම) ප්‍රාණය නිරුද්ධ විය. වුතිසුධව (වුතිය පිරිසිදුව මළ නිසා) ප්‍රාණය නිරුද්ධවූවා සමග අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ ගත්තාහු දස එකඛමසකින් වැදූවාහ. ඒ කුමාරයන්ට නම් තබන්නාහු උදය කුමාරයෝයයි නම් තැබූහ. ඒ රාජකුමාරයන් වැඩිවිය පැමිණ පියාණන්ගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණියාහ.

එක් දවසක් මතුමාල්තෙලෙහි හිඳ තමන්වහන්සේ කළාවූ පින් දැක “මෙසේවූ කුශලයක් කොට මෙසේවූ ඵෙශ්වස්ඨියක් ලදිමි”යි උදන් අනා ඉන්නාසේක. ඒ නුවර උතුරුදිග දොරටුපාලයා රත්‍රන් සතරවිසටක් (වී ඇට සතරක් බර රන්) උපායගත. දකුණුදිග දොරටුපාලයාගේ අඹුත් එසේම රත්‍රන් සතරවිසටක් සොයාගෙන උතුරු දිග වාසල පව් රේ වලක් කැණ නිධාන කළාහ.

එක් දවසක් නුවර උත්සව කෙළියෙක් ඇතිවිය. එවිට අඹු කියන්නී “නුඹ වහන්සේ අත යම් වස්තුවෙක් ඇත්නම් ඇරගෙනු විකොට උත්සවකෙළි කෙළමින”යි කීහ. එවිට දෙරටුපාලයා “උතුරුදිග දෙරටුවේ රනුන් සතර වියටෙක් නිධාන කෙළමි. ඒ ගෙනෙන්නට යෙමි”යි කණු මල්ගන්වාගෙනු (කණෝහි මල් රඳවාගෙන) දෙළොස් ගව්වක් දිග පළල ඇති නුවර හෙයින් වහ වහා යන්නේය.

රජ්ජුරුවෝ මතු මාලතෙලෙහි උන්නාහුය. දෙරටුපාලයා කණු මල්ගන්වාගෙනු යන්නාහු දැක රජ්ජුරුවෝ සිතන්නාහු “මෙසේවූ තද අවිවේ කකියාගිය වැල්ලේ (රන්වූ වැලි මත) දෙළොස් ගව්වක් සමාධිව කිසි ආයාසයක් නැති කෙනෙකුන් මෙන් යන්නේය. මා මු අතින් විචාරනට උවමනෙවැ”යි ලග සිටි පුරුෂයෙකු කැඳවා “කණු මල්ගන්වාගෙනු සමාධි සමාධිව යන්නේය. ඒ පුරුෂයා කැඳවාගෙනු එව”යි කියා යැවූහ. ඒ පුරුෂයාත් ගොසින් දෙරටුපාලයාට කියන්නේ “ස්වාමි තොප කැන්දුසේකැ (කැඳෙව්ව) යි කිය. එවිට දෙරටුපාලයා කියන්නේ “ස්වාමි කුමට කැන්දුසේකැදැ?”යි කීය. එසේදවුවත් ඒ ගිය පුරුෂයා කැඳවාගෙනු අවුත් රජ්ජුරුවන්ට පැය. රජ්ජුරුවෝත් දෙරටුපාලයා දැක “එමිබල දෙරටුපාලය, තෝ ඉතා රත්වගියාවූ හූමියෙහි කකියන වැල්ලේ පය බිම ඔබාගත නොහැකි මගයන්නාවූ තෝ ගී කිය කියා සමාධි සමාධිව කණු මල් එල්වාගෙනු යන්නේය. තට කවර සමාධියකින් පිණ පිණා යන්නෙහිදැ?”යි විචාළාහ.

එවිට දොරටුපාලයා කියන්නේ “ස්වාමීනි, මාගේ භාය්ඨාව උත්සව කෙළියක් කෙළීමිහයි කිව. එසේ හෙයින් මාගේ නිධානයෙක් දකුණු දිග දොරටුව කෙරේය. ඒ ඈරගෙන ආව නිසා යෙමි” කීහ. “කීමෙක්ද නිධානය රත්රන් ලක්ෂයකට ඈද්දැ?යි විචාළාහ. “එසේ නැතැ”යි කීහ. “පණුස් දහසකට ඈද්දැ”යි විචාළාහ. “එහෙත් නැතැ”යි කීහ. “එසේකල සතළිස් දහසකට ඈද්දැ”යි කීහ. “එසේත් නැතැ”යි කීය. “තිස් දහසකට, විසිදහසකට, දසදහසකට, පන්දහසකට ඈද්දැ”යි විචාළාහ. “එසේත් නැතැ”යි කීය. ක්‍රමයෙන් විචාරා “දහසකට ඈද්දැ?”යි විචාළාහ. “එසේත් නැතැ”යි කීය. “එසේ කල නවසියයෙක්ද? අටසියයෙක්ද? සසියයෙක්ද? පන්සියයෙක්ද? සාරසියයෙක්ද? තුන්සියයෙක්ද? දෙසියයෙක්දැ?”යි විචාළාහ. “එසේත් නැතැ”යි කීහ. “එසේ කල සියයෙක්ද? අනුයෙක්ද? අසුයෙක්ද? සත්තෛවෙක්ද? සැටෙක්ද? පණසෙක්දැ?යි විචාරා “දසකලදෙක්දැ?”යි කීහ. “එසේත් නැත ස්වාමීනි” කීය. “එසේ කල පස්කලදෙක්ද? සතරකලදෙක්ද? තුන්කලදෙක්ද? දෙකලදෙක්ද? කලදෙක්ද? දසකෙක්ද? පසකෙක්ද? තුනකෙක්ද? අකෙක්දැ?”යි විචාළාහ. “එසේත් නැත ස්වාමීනි” කීය. “එසේ කල විසිවියටෙක්දැ?”යි කීය. “එසේත් නැත ස්වාමීනි” කීය. “දසවියටෙක්දැ?”යි කීහ. “එසේත් නැත ස්වාමීනි” කීහ. “එසේ කල මදුටෙක්දැ?”යි කීහ. “එසේත් නැත ස්වාමීනි” කීය. “එසේ කල සතරවියටෙක්දැ?”යි කීහ. “එසේය ස්වාමීනි” කීය. එවිට රජ්ජරුවෝ කියන්නාහු “රහුන් සතරවියටක් නිසා දැන්

සගවිචක් ආයේවේද? ඉදිරියෙන් සගවිචක් ගියමනාවේද? මම තට රත්‍රන් සතරවියටක් දෙමි”යි. “ඇරගෙණා පළායව”යි කිය. “ඒ රත්‍රන් සතරවියටක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටක් ගනිමි” කීහ. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “මම රත්‍රන් අටවියටක් දෙමි, ඇරගෙණා පළායව”යි කීහ. එවිට කියන්නේ “මේ රත්‍රන් අටවියටක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටක් ගනිමි” කිය. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “මම රත්‍රන් සොළොස්වියටක් දෙමි” කීහ. “මම සොළොස්වියටක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටක් ගනිමි” කීහ. “එසේකල රත්‍රන් අකක්දෙමි” කීහ. “මේ රත්‍රන් අකක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටක් ගනිමි” කිය. “එසේ වීනමි රත්‍රන් කලඳක් දෙමි” කීහ. “මේ කලඳක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටක් ගනිමි” කිය. “එසේකල දෙකලඳක් දෙමි” කිය. “මේ දෙකලඳක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතර වියටක් ගනිමි” කීහ. “එසේකල අටකලඳක් දෙමි” කීහ. “මේ අටකලඳක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතර වියටක් ගනිමි” කිය.

“එසේ වීනමි සොළොස් කලඳක් දෙමි” කීහ. මේ සොළොස් කලඳක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතර වියටක් ගනිමි” කිය. “එසේ කල දෙතිස් කලඳක් දෙමි” කීහ. “මේ දෙතිස් කලඳක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතර වියටක් ගනිමි” කිය. “එසේ වීනමි සැටසතර කලඳක් දෙමි” කීහ. “ඒ සැටසතර කලඳක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටක් ගනිමි” කිය. “එසේ කල රත්‍රන් සියයක් දෙමි” කීහ. “ඒ රත්‍රන් සියයක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටක් ගනිමි” කිය. “එසේකල රත්‍රන්

දෙසියයක් දෙමි” කීහ. “මේ රත්‍රන් දෙසියයන් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටත් ගනිමි” කීය. “එසේකල රත්‍රන් සාරසියයක් දෙමි” කීහ. “මේ සාරසියයක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටත් ගනිමි” කීය. “එසේ කළ රත්‍රන් අටසියයක් දෙමි” කීහ. “මේ රත්‍රන් අටසියයක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතර වියටත් ගනිමි” කීහ. “එසේ කල රත්‍රන් දසක් දෙමි” කීහ. “මේ රත්‍රන් දසත් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටත් ගනිමි” කීය.

“එසේ කල රත්‍රන් දෙදසක් දෙමි” කීහ. “මේ රත්‍රන් දෙදසත් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටත් ගනිමි” කීය. “එසේ කල රත්‍රන් සාරදහසක් දෙමි” කීය. “මේ රත්‍රන් සාරදහසක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටත් ගනිමි” කීය. “එසේ කල රත්‍රන් අටදසක් දෙමි” කීහ. “මේ රත්‍රන් අටදහසක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටත් ගනිමි” කීය. “එසේ කල රත්‍රන් සොළොස් දහසක් දෙමි” කීහ. “මේ රත්‍රන් සොළොස්දහත් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටත් ගනිමි” කීය. “එසේ කල රත්‍රන් දෙතිස්දසක් දෙමි” කීහ. “රත්‍රන් දෙතිස්දහත් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටත් ගනිමි” කීය.

“එසේකල රත්‍රන් සූසැටදහසක් දෙමි” කීහ. “මේ රත්‍රන් සූසැටදහසක් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටත් ගනිමි” කීය. “එසේකල රත්‍රන් එකසිය විසිඅටදසක් දෙමි” කීහ. “මේ රත්‍රන් එකසිය විසිඅටදසත් ගනිමි, මාගේ රත්‍රන් සතරවියටත් ගනිමි” කීහ. “එසේ කල රත්‍රන් දෙලක්ෂ සතළිස් දසක් දෙමි” කීහ.

“ඒ රනුන් දෙලක්ෂ සතළිස්දසන් ගනිමි, මාගේ රනුන් සතරවිසටත් ගනිමි” කීය. “එසේ කල රනුන් පන්ලක්ෂයක් දෙමි” කීහ. “මේ රනුන් පන්ලක්ෂයන් ගනිමි, මාගේ රනුන් සතරවිසටත් ගනිමි” කීය. “එසේ කල රනුන් දසලක්ෂයක් දෙමි” කීහ. “ඒ රනුන් දසලක්ෂයන් ගනිමි, මාගේ රනුන් සතර විසටත් ගනිමි” කීය. “එසේ කල රනුන් විසිලක්ෂයක් දෙමි” කීහ. “ඒ රනුන් විසිලක්ෂයන් ගනිමි, මාගේ රනුන් සතර විසටත් ගනිමි” කීය. “එසේ විනමි රනුන් සතලිස් ලක්ෂයක් දෙමි” කීහ. “මේ රනුන් සතළිස් ලක්ෂයන් ගනිමි, මාගේ රනුන් සතර විසටත් ගනිමි” කීය. “එසේ විනමි රනුන් අසූලක්ෂයක් දෙමි” කීහ. “මේ රනුන් අසූලක්ෂයන් ගනිමි, මාගේ රනුන් සතර විසටත් ගනිමි” කීය. “එසේ වි නමි රනුන් අනුලක්ෂයක් දෙමි” කීහ. “මේ රනුන් අනුලක්ෂයක් ගනිමි, මාගේ රනුන් සතරවිසටත් ගනිමි” කීය. “එසේ විනමි රනුන් කෙළක් දෙමි” කීහ. “මේ රනුන් කෙළ ගනිමි, මාගේ රනුන් සතර විසටත් ගනිමි” කීය. “එසේ විනමි රාජ්‍යයෙන් කැබැල්ලක් දෙමි” කීය. එවිට දෙරටුපාලයාත් “යහපත?”යි ගිවිස්සේය. රජ්ජරුවෝ ඔහු දැලිඅන්දමි තබ්බවා ඔහු ඉස්සෝදු නහවා සඵ අඳවා රාජ්‍යය කණුගස්වා (රාජ කුමාරයෙකුට ඔබ්බ පරිදි සරසා) දුන්න. ඒ රාජ්‍යයන් තමාගේ රනුන් සතරවිසටත් තුඩු භාගය නොහැර ගත. එසේ හෙයින් අර්ධමාස රජ්ජරුවෝ යයි නමි තුඩුහ. ඒතැන් පටන් උදය රජ්ජරුවෝත් අර්ධමාස රජ්ජරුවෝත් නොවෙනස්ව රාජ්‍යය කරන්නාහ.

එක් දවසක් උයනට ගියාහ. උදය රජපුරවෝ අර්ධමාස රජපුරවන්ගේ කලවයෙහි ඉස තබා වැදහෙව නිදුපුවාහ. අර්ධමාස රජතෙම “මොහු මරාපියා රාජ්‍යය මම ඇරගනිමි, රජපුරවන්ගේ ඉස කපාපියමි” කඩුව අතටගෙණා සිතන්නාහු “මා රත්‍රන් සතරවියටක් පමණ වස්තු ඇති තැනැත්තෙකු මේසා මහත් රාජ්‍යශ්‍රීයක පිහිටවූ තැනැත්තෝයයි කඩුව බිම තබා දෙවැනිවත් තුන්වෙනිවත් ඝෞමාකළ මැනව”යි කීහ. එවිට උදය රජපුරවෝ කියන්නාහු “යාළු මට කළ වැරැද්දක් නැත. ඝෞමා කරන්නේ කිමිදැ?”යි කීහ. එවිට අර්ධමාස රජපුරවෝ තමන් කළ සැටිය කියා උදය රජපුරවන් ඝෞමා කරවූහ. උදය රජපුරවෝත් “එසේ කළ රාජ්‍යය නොපිම හැරගනුව”යි කීය. අර්ධමාස රජපුරවෝත් “නොපගේ රාජ්‍යයෙන් මට ප්‍රයෝජන නැතැ”යි රජපුරවන්ට රාජ්‍යය පාවාදී වනයට ගොස් සෘෂිප්‍රවාප්‍යාවෙන් පැවිදිවූහ.

උදය රජපුරවෝත් “අර්ධ රාත්‍රියෙහි (රැ අඩක්) පේවස් රැකි පමණකින් මේසා මහත් රාජ්‍යශ්‍රීයක් ලදිමි”යි මාගේ යාළුවූ අර්ධමාස රජපුරවෝත් තපසට පළාගියාහ. මම ගිනිගෙයි සිටියෙමි ඇමවේලේම ගාටාවක් කිය කියා ඉඳිනාහ. බිසව් ගාටාවෙහි අභිප්‍රාය (අදහස් කරන දෙය) අහන්නා කැමැත්තාහ. ඒ රජපුරවන්ගේ ගංගමාල නම් නාවිසයෙක් (රජුගේ නාසයේ දිග ලොම් කපන තැනැත්තා) ඇත්තේය. රජපුරවෝ එක් දවසක් බිසවුන්ට කියන්නාහු “ගංගමාලයා මාගේ ඇඟලොම්ලා (ඇඟ පිරිමැද) දැළිකපන වේලෙහි

(රැවුල කපන අවස්ථාවේ) උග්‍ර ඉල්වූ යම් වරයක් දෙන්ට අභිප්‍රාය”යි කීහ.

බිසව් නාවිසයා කැඳවා කියන්නාහු “ගංගාමාලය අද පටන් රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ දැළි කපන කල පළමු කොට නාසයේ ලොම් උදුරා පසුව දැළි කපා ඇඟලොස් බාවාළිඳ විට රජ්ජුරුවෝ තොපට කොල නා කැමති වරයක් ගනැ”යි කියති. එවෙලෙහි “ස්වාමීනි, මට අනික් වරයකින් ප්‍රයෝජන නැත. නුඹ වහන්සේ කියන්නාවූ ගාථාවේ අර්ථ කිවමනවැයි කියා කියව”යි බිසව් උගන්වා ඇරිකල්හි නාවිසයාත් එක් දවසක් රජ්ජුරුවන්ගේ දැළි බාන්ට ගොසින් ආදි කොට නාසයේ ලොම් උදුරන්ට වන. එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “මේ කිමෙක්දැ”යි “ආදිකොට නාසයේ ලොම් උදුරන්නේය”යි කීහ. නාවිසයාත් කියන්නේ “නාසා කමාන්ත නම් අපූච්ච දුන් දෙයක් කරන්නාහ”යි කියා ආදිකොට නාසයේ ලොම් හා පසුව දැළිය කපා ඇඟ ලොම්බෑය. රජ්ජුරුවෝ සමාධිව “නා කැමති වරයක් ගණැ”යි කීහ.

ගංගාමාලයා “ස්වාමීනි, මට සෙසු වරයකින් කම්නැත. නුඹ වහන්සේ ඇමවිට කිය කියා ඉඳිනාවූ ගාථාවෙහි අර්ථ කිවමනවැ”යි කීය. රජ්ජුරුවෝත් ‘කුම්මාසපිණ්ඩ ජාතකයෙහි’ අර්ථ කීවාක් මෙන් ගාථා වෙහි අර්ථ කියන්නාහු “අර්ධ රාත්‍රියෙහි රැකි පෙහෙවස් ආනුභාවයෙන් මේසා මහත් සම්පතක් ලදිමි. මාගේ යාළුවූ අර්ධමාස රජ්ජුරුවෝත් තපසට ගියාහුය. මම ගිනිගෙයි සිටියෙමි”යි මේ ගාථාවෙහි

අරීයයි කීහ. ඒ ගංගාමාල නාවිකයා එපවත් අසා හිමාල වනයට ගොස් සෘෂි ප්‍රවුප්‍රයාවෙන් පැවිදිව විදුර්ගනා වඩා සකල ක්ලේශයන් නසා පසේබුදුවූ සේක.

පසේබුදුව බරණැස්නුවර උයනට ආවාහ. රජ්ජුරුවෝත් ගංගාමාල නම් පසේබුදුන් වහන්සේ උයනට වැඩිසේකැයි අසා මහා සේනාව හා සමග උයනට ගියාහ. රජ්ජුරුවන්ගේ මෂණියෝත් උයනට ගියාහ. ගංගාමාල නම් පසේබුදුන් වහන්සේ “බුන්මදුත්තයෙනි සැපසේ උනුදුරැ”යි විවාරා වදළ සේක. රජ්ජුරුවන්ගේ මෂණියෝ “ඇයි ගංගාමාලය, තොපි පසේ බුදුව ගියයි ජාතිය පලාගියේද? මාගේ දුරුවන්ට බුන්මදුත්තයයි කියන්නේ, තෝ තාගේ විවර නොදනිදුරැ?”යි බිසව් කියා කීහ. රජ්ජුරුවෝ “එලෙස නොකිව මැනව මෂණියන් වහන්ස, උන් වහන්සේ සියලු කෙලෙසුන් නසා පසේබුදුව ගියසේක. උන්වහන්සේට ජාතියෙන් කම් කිමිදුරැ?යි මෂණියන් අස්වැසූහ. සේනාවන් එලෙස දෙයින්ට වන්හ. රජ්ජුරුවෝ සේනාවන් අස්වසා තුමු පසේබුදුන් වහන්සේට වැඳ වැතිර ගියාහ. රජ්ජුරුවන් ඇතුළුවූ සියල්ලවුන්ම පසේබුදුන් වැඳ එකත්පස්ව සිටියාහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝත් “ස්වාමීනි, මාගේ මෂණියන් වහන්සේන් නුවර වාසිනුත් නොදැන කී දේශයට ඝෂමා කළ මැනවැ”යි ඝෂමා කරවාගත්හ. රජ්ජුරුවෝත් පසේබුදුන් වහන්සේත් රජ්ජුරුවන්ට අවවාද කියා නන්දමුලක පබ්භාරයට

වැඩිසේකැයි වදුරා මේ ‘ගඟාමාල ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

“ච්ඡමයෙහි උදය රජ්ජුරුවෝ නම් ලොචිතුරා ඔවු මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළු සේක.

411. වෙනිය ජාතකය

තවද විතරාගිවූ (පහවූ රාගය ඇති) සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි දෙවදුන්හ ස්ථවිරයන් වහන්සේ පොළොව ගිලූ කථාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

ධම්මසභාවේ රැස්වූ මාච්චරුන් වහන්සේ “දෙවදුන්හ ස්ථවිරයන් පොළොව පලාගෙන නරකයට ගියේය”යි කිය කියා වැඩ උන් තැනට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූඪී භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් දෙවදුන්හ ස්ථවිරයන් පොළොව පලාගෙන නරකයට ගියේය”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදුළුසේක.

යට ප්‍රථම කල්පයෙහි මහාසම්මතය, රොජය, වරරෝජය, කලසාණය, වරකලසාණය, උපොසථය, මනුකුය, වරමනුකුය, වරය, උපවරය යි යන රජ දරුවෝ දස දෙනෙක් වූහ.

ඉන් උපවර නම් රජ්ජුරුවන්ගේ පුත් වෙනිය නම් රජෙක් වෙනිය රට සොහොයිය නම් නුවර රාජ්‍යය කරන්නේය. ඒ රජතුමාගේ කපිල නම් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයක් ඇත. ඒ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණ “මම වෘද්ධයෙමි (වැඩිමහලු වෙමි), රජ්ජුරුවෙහි, දිවපතන යා නොහෙමි. මට මිනි කම් නැතැ”යි තුමු පවිදිව පඤ්චාහිඤ්ඤ අර්ථ සමාපත්ති උපදවා උයනෙහි තාපසව වාසය කරන්නාහ. තමන්ගේ පුරෝහිත ධුරය අතික් කෙනෙකුන්ට නොසලස්වා තමන්ගේ පුතනුවන්ටම භාරකොට තපසට ගියාහ. කපිල තාපසයන්ගේ කොරකලඹ නම් මළුකෙනෙක් ඇත. රජ්ජුරුවන් හා කොරකලඹයන් හා බාලදු පටන් පුරුද්දහ. රජ්ජුරුවෝත් කොරකලඹයාට කියන්නේ “අයි තොපගේ බඳනන් වහන්සේ සිටි පුරෝහිත ධුරයට තොපි සිටුව”යි කීහ.

එවිට කොරකලඹයෝ “අපගේ බඳනන් වහන්සේ තාපසවූ පමණක් විනා තමන් වහන්සේ ධුරයට නොසැලැස්වූ සේක. ඉන් උන් වහන්සේ සැලසුවොත් විනා ධුරයට සිටින්නේ කෙසේදැ?”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “තොපි මම වැඩිමාළු කෙරෙමි. තොපගේ බඳනන් තොපට බාල කෙරෙමි” කීහ. එවිට කොරකලඹයෝ කියන්නාහු “ස්වාමීනි, උන් වහන්සේ ප්‍රයෝග දන්නා සේක. නුඹ වහන්සේට ආකාශයෙන් වැටෙන්නාසේ දක්වන සේක. පොළොව ගලන්නාසේ (පොළොවෙහි ගිලෙන) දක්වන සේක. ඊට හය නොගෙණු තරයේ සිටිනාසේක් (කම්පා නොවී, නොසැලී) විනම් යහපතැ”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ “කවර විෂ්මයෙක්

(පුදුමයක්) පෑවෝතිනුත් තරයේ සිටිමි. සැකයක් නොසිතව”යි කීහ. “ඒ කවර දවස්ද? කියන්නේය”යි විචාළේය. “අදට සත්වෙනි දවස්ය”යි කීහ.

මේ කථාව නුවර මුළුල්ලේ සැලවි “අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ අදට සත්වෙනි දවස් බොරුවක් කියන සේකල. බොරු නම් උල්ද? වටද? සතරැස්ද? නිල්ද? සුදුදු?”යි කියා නුවරවාසී මැසිපිට මැසි ලමින් ඒ ඒ තැන රැස්වූහ. තාපසයන්ගේ පුතනුවෝත් තාපසයන් ලගට ගොස් “සෙට රජ්ජුරුවන් වහන්සේ බොරු කියනසේකැ”යි පියාණන් වහන්සේට කීහ. උන් වහන්සේත් උයනින් අවුත් ආකාශයේ වැඩ සිටියේක. රජ්ජුරුවෝත් සඵාභරණයෙන් සැරසී ආකාශයෙහි සිටියාහ. තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ, බොරු කීකල සතරදිග රැකගෙනු සිටිනා දෙවියෝ පලා යන්නාහ. මෙලෝ පරලෝ දෙකින්ම අවැඩ පැමිණෙන්නේය. එසේ හෙයින් බොරු නොකියව මනෙව”යි කීහ. තාපසයන් එසේ කීවත් රජ්ජුරුවෝ “නුඹ වහන්සේ බාලසේක. කොරකලඹයෝ වැඩි මහඵය”යි කීහ.

එවිට සතර දිග රැකවල්ගෙනු සිටි දෙවියෝ සතරදෙන තමන් අත තුඩු කඩුසතර රජ්ජුරුවන් පාපිට දමා පළාගියාහ. රජ්ජුරුවෝ ඒ දැක හයපත්ව කොරකලඹයන් මුන බැලූහ. එවිට කොරකලඹයා කියන්නේ “ආදිම කියෙමි වේද? නුඹ වහන්සේ හය ගන්නා නියායෙනැ”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ තාපසයන්ට කියන්නාහු “තාපසයන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ

බාල සේක. කොරකලඹයා වැඩිමාළිය”යි කීහ. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ, එකවිට කී බොරුවෙන් රැකවල සිටි දෙවියන් පලා ගිය නිසාව දුටුවාවේද? දෙවැනි බොරුවෙන් බිම වැටී නුනුව මුඛයෙන් හමන මහනෙල්මල් සුවඳ නැතිව දුර්ගන්ධ (දුගඳ) හමන්ට වන. සඳුන් සුවඳ හමන්නාවූ ශරීරයෙන් අසුවී ගන්ධ හමන්නට වන. මේ දැකත් තොපට ප්‍රත්‍යක්ෂ නොවේද? පළමුසේම සැබෑවයෙහි සිටුව. බොරු කියා අවිච්ඡිත නොයව”යි කීහ.

ඒ අසා රජපුරුවෝ කොරකලඹයන් මුණ බැලූහ. කොරකලඹයා කියන්නේ “නොබව මැනවි රජපුරුවන් වහන්ස මේ මායමැ”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “තාපසයන් වහන්ස නුඹ වහන්සේ බාලයා සේක. කොරකලඹයා වැඩිමාළිය”යි කීහ. එවිට රජපුරුවන්ගේ දන දක්වා පොලොව ගැලපිය (ගිලුනා). එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ, පළමුසේ සැබෑවයෙහි පිහිටා තොපගේ අභිවෘද්ධිය පළමුසේම වන්නේය”යි කීහ. එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “මහ තාපසයන් වහන්සේ බාලසේක. කොරකලඹයා වැඩිමාළිය”යි කීහ. එවිට උකුල දක්වා පොලොව ගැලපිය. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ, බොරුකීම නම් මෙලෝ පරලෝ දෙකින්ම අවැඩ සැලසෙන්නේය. බොරු කියන තැනැත්තවුට දුරුවෝ ඇති නොවන්නාහ. ඉඳින් ඇතිවෙන්නම් ගැණු දුරුවෝ ඇතිවන්නාහ. ඉඳින් පිරිමි පුතෙක් ඇතිවී නමුත් නොකීකරු වන්නාහ. බොරු කියන තැනැත්තවුගේ මුඛයෙන් උපනුපන් ජාතියෙහි දුර්ගන්ධ වැහෙන්නේය. බැලුවන්ට අනිභිප්‍රාය (අප්‍රිය

වීම) වන්නේය. මහරජ සැබෑවයෙහි පිහිටා පෙරසේම රාජ්‍යශ්‍රීයෙහි පිහිටිය මැනවැ”යි කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ මේ තාපසයන්ගේ සෘජුබලයෙන්ම වන දෙයකැයි සිතා කියන්නාහු “තාපසයන් වහන්ස, කොරකලඹයා වැඩි මාළුය. නුඹ වහන්සේ බාලය”යි කීහ. එවිට තනමන්ත (පපුව තෙක්) දක්වා ගැලපිය. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ, බොරු කියා අවිච්චාරකයට නොගොස් සැබෑවයෙහි පිහිටා නුඹ වහන්සේ ඵෙඟ්වස්සියෙන් නොපිරිහී පළමු රජ්‍යශ්‍රීය වින්ද මැනවැ”යි කීහ. එපවත් රජපුරුවෝ කියන්නාහු “නුඹ වහන්සේ බාලය”යි යන බසම කීහ. එවිට සෙනෙහැනි (ආදරය ඇති) මවක පුතකු රත්පලසකින් (රතු පොරෝණයකින්) වසාගෙන යන කලක් පරිද්දෙන් අවිච්චාරකයෙන් ගිනිකඳෙක් අවුත් රජපුරුවන් වටකොටගෙන අවිච්චාරකයට ඇරගෙන ගියේය.

ඒ රජපුරුවන්ගේ රාජකුමාරවරු පස්දෙනෙක් ඇත්තාහුය. ඒ පස්දෙනම එතනට ආවාහුය. ඒ තාපසයෝ රාජකුමාරයන්ට කියන්නාහු “තොපි ඇම මේ නුවර නොයිඳුව”යි කියා වැඩිමාළු රාජ කුමාරයන්ට කියන්නාහු “මේ දිසාවට ගිය කල්හි අසවල් තැන ඇත්තුවෙක් ඇත. එතන නුවරක්කොටගෙන ඉඳුව”යි කීහ. එහි වනාහී හස්තිපුර නම් වෙයි දෙවැනි රාජකුමාරයන්ට කියන්නාහු “මේ දිසාවෙහි ගියකල අස්තුවෙක් ඇත. එතන නුවරක් කොටගෙන ඉඳුව”යි කීහ. ඒ වනාහී අශ්වපුරය නම් වෙයි. තුන්වෙනි කුමාරයන්ට

කියන්නාහු “මේ දිසාවේ අසවල් තැන සිංහ රුවෙක් ඇත. තොපි එතන නුවරක් කරගෙන ඉඳුව”යි කීහ. ඒ වනාහී සිංහපුර නම් වෙයි. සතරවෙනි කුමාරයන්ට කියන්නාහු “අසවල් තැන පව්න දෙකක් ඇත. ඒ පව්නයෙන් වැටෙන්නාවූ ජලධාරා දැඩ දැඩයයි වැගිරෙන්නේය. තොපි ඒ ස්ථානයෙහි නුවරක් කොටගෙන ඉඳුව”යි කීහ. ඒ නුවර දුද්ධිර නම් නුවර වෙයි. පස්වෙනි කුමාරයන්ට කියන්නාහු “තොපි මේ නුවර පස්කොටා කන්දක් කොට පවුරු ලවා (ප්‍රාකාරයක් බැඳ) මාලිගා ඉදිකොට වසව”යි කියා යවූහ. කුමාරයෝ පස්දෙනන් තාපසයන් කී සැටියෙන් ඒ ඒ තැන නුවර කොටගෙන දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කොට කමිටු පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදාරා මේ ‘වෙනිය ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වෙනිය රජපුරුවෝ නම් දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝය. කපිල තාපසයෝ නම් බුදුවූ මම්මය”යි වදාළසේක.

412. ඉන්ද්‍රිය ජාතිකය

තවද විතද්‍රේෂවූ (පහවූ ද්‍රවේශය ඇති) සඵලයන් විකිණීමේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එක් සත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති ගිඤ්ජකෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතිකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යන්න?

එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් ඉතා වෘද්ධ අවස්ථාවෙහි “මහණුවෙමි”යි සඵඥයන් වහන්සේ කරා ගොස් “මහණුවන අභිප්‍රාය ඇත්තෙමි”යි කීය.

සඵඥයන් වහන්සේත් “තුඳු (මොහු, මේ තැනැත්තා) මහණකරව”යි එක්කෙනෙකුත් වහන්සේට භාරකළසේක. උන් වහන්සේත් ඒ කෙළෙඹි පුත්‍රයා මහණ කළසේක.

ඒ මහණ, හිඤ්ඤා වහන්සේ හා සමග දන් වලදන්ට ගිය කල සෙසු හිඤ්ඤා වහන්සේට යහපත් අසුන් පණවන්නාහ, මේ හිඤ්ඤා වහන්සේට එක් විවර කොළොඹුවක් (ඉඳු ගැනීමට ප්‍රයෝජන වන ලී කොට කැබැල්ලක්) හා පුටුවක් ලන්නාහ. කැඳු පිළිගන්වන කල සැන්දෙන් උළුගැට්ගිය (හට්ටි පතුලට ඇඳුණ) සැලිපත්ලේ තිබූ කැඳු වත් කරන්නාහ. අවුළුපත් (කැවිලි වර්ග) පිළිගන්වන කලත් කැඩිකැඩිගිය පොඩි පිළිගන්වන්නාහ. බත් පිළිගන්වන කළ දඹකඩ දඹුබත් (දන් කොඩිය) දෙන්නාහ. එයින් යපෙන විවරට නොලබන්නාහ. මෙසේ විඳු තමන්ගේ පුරාණ දැනිකාව (කලින් සිටි භාස්ඨාව) වසන්නාවූ ගෙට යන්නාහ. ඒ දැනිකාවන් පාත්‍රය බලා යහපත් බත් මාළු පිස වලඳවන්නීය. ඒ මහණත් දවස් පතා ආසාව පිස වලඳවන බතෙහි ආසා ත්‍රිෂ්ණාවෙන් නිරන්තරම ඒ ගෙට සිඟා එනසේක.

ඒ ස්ත්‍රී මුන්වහන්සේ මා කෙරේ ඉතකම් ඇතිසේක් (නැවතත් හිතවත් බව) දේ හෝ යි පරීක්ෂා කරන්නට උවමැනව යි පුරුෂයන් සතරදෙනෙකුට අමුතු බතක් දෙමි යි

උන් ඇමත් ගෙයි රඳවා තොමෝ පිසන ගෙයි වට තිරයක් බඳවා කැවුම් පිසින්තිය. ඒ වේලාවට ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ සිගා වැඩිසේක. උන් වහන්සේට ආයුණු (දීමට කසිවක් සුදුනම් නැති බව අගවන කීමක්) කීහ. උන් අයුණු කීවත් නොයනසේකැ යි කීහ. දෙවෙනිවත් තුන්වෙනිවත් අයුණු කීවත් නොයනහෙයින් නොදන්නා කෙනෙක් මෙන් තිරය ඉවත් කොට එළියට අවුත් “අපගේ දැරවන්ගේ පියානන් වහන්සේය”යි කියා ගෙට වඩාගෙණු අවුත් උන් වහන්සේ වඩා ඉඳවා දන්වළඳවා කියන්නාහු “නුඹ වහන්සේ මහණුව ගිය සේක. ස්ත්‍රී නම් කණුවැදඹුව ඉඳිනා කල ඉතා ආචාසුව, මා කැඳවා පිටිසරින් ආවාහු පුරුෂයෝ මු ඇම සිටිනෝය. නුඹ වහන්සේ දහවිටක් මාගේ ගෙට වඩිනාසේක. ඒසේ හෙයින් අන් පුරුෂයෙක් මෙනනට එන්ට නොසිතන්නාහ. මේ පුරුෂයන් හා සමගවම පිටිසර යෙමි. නුඹ වහන්සේ ගිහිකල මා කීකළ දෙයක් ඇන්නම් ඤාමාකළ මැනවැ”යි “නුඹ වහන්සේ රකිණා ශීලය යහපත් කොට රැක්ක මැනව, මම පිටිසර යෙමි. එවිට හිඤ්ඤා වහන්සේ එබස් අසා ලෙන් ඇනීගිය හීයක් මෙන් (පපුවේ ඇනීගිය ඊතලයක් මෙන්) මහත්වූ ශෝකයට පැමිණු “මම තොප ඇර වාසය කළ නොහෙමි. මේ මාගේ තුන්සිවුරු පාත්‍රා ගුරුන් වහන්සේට දෙන්ට යෙමි, මම අසවල් තෙනදී සිවුරු අරිමි, එතනට පිළිසගලක් (ඇඳුම් දෙකක්) එව”යි කියා ගුරුන් වහන්සේට පාත්‍රා සිවුරු දෙන්ටයයි විභාරයට ගොසින් ගුරුන් වහන්සේට තමන්වහන්සේගේ පාසිවුරු ඇරගන්නට කීසේක.

ගුරුන්වහන්සේ “ඇයි කුමක් නිසාදැ?”යි විචාලසේක. ඒ හිඤ්ඤා වහන්සේ කියනසේක් “මම මාගේ පුරාණ දැනිකාව අර වාසය කළ නොහෙමි. මට ශාසනයෙන් ප්රයෝජන නැත, සිවුරු අරිමි” කීහ. එවිට ගුරුන් වහන්සේ උන් වහන්සේ නොකැමැති කරවාම සඵලයන් වහන්සේට දැක්වූසේක. සඵලයන් වහන්සේ “ඇයි මේ මහණහු නොකැමැති කරවා අපට පෑයේ ඇයිදැ?”යි විචාල කල්හි “ස්වාමීනි, මේ මහණ තමාගේ පුරාණ දැනිකා කෙරේ අභිලාෂයෙන් සිවුරු අරිමි යි කීහ”යි වදාළසේක.

සඵලයන් වහන්සේ “දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් මේ මහණ මේ ස්ත්‍රිය නිසා ධ්‍යානයෙන් (දැහැණෙන්) පිරිහී ප්‍රාණ විනාශයට (පණ නසා ගැනීමට) පැමිණ තෙනැත්තවුට ප්‍රාණ රැක දුනුමෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් රාජපය කරණ සමයෙහි ඒ රජපුරුවන් වහන්සේගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාට පුත්ව උපන්නාහ. උන් උපන් දවස් රාත්‍රියෙහි නුවර මුළුල්ලෙහි ආයුධ දිලිහී ගියේය. එසේ හෙයින් උන්ට නම් තබන්නාහු පෝතිපාල කුමාරයෝයයි නම් තුබුන.

ඒ කුමාරයන් වැඩිවිය පැමිණ තක්සලා නුවරට ගොස් ශිල්ප ඉගෙනු රජපුරුවන්ට ශිල්ප දක්වා පුරෝහිත ධුරයට

පැමිණ “මට ගිහිගෙයින් කාරිය නැත, තපසට යෙමි”
උතුරුවාසල් දොරකඩට නික්ම ගිවුළුවනයට ගොස්
සෘෂිප්‍රව්‍රජයාවෙන් පැවිදිව ජෝතිපාල තාපසෝය යි මේ නමින්
ප්‍රසිද්ධි පංචාභිඥ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා වාසය කරන්නාහු
බොහෝ දහස්ගණන් තාපසවරුන්ට ගණශාස්තෘව (නායක
ගුරුවරයා) පිරිවරා ඉන්නාහ.

උන්ගේ අතවැසි (ගෝලයන්) ශ්‍රේෂ්ඨවූ තාපසවරුන්
සන්දෙනෙක් ඇත්තාහ. ඉන් සාලිස්සර නම් තාපසයෝ තමන්
වසන්නාවූ ගිවුළුවනයෙන් නික්ම සුරධන නම් ජනපදයෙහි
සාදෝදිකා නම් ගඬිගාව සමීපයෙහි සියදහස්ගණන් තාපසයන්
පිරිවරා වාසය කරන්නාහ. දෙවැනි මෙණ්ඩිස්සර නම්
තාපසෝය පෂරඤ්ඤ රජපුරවන්ගේ විජිතයෙහි ලම්බවුලක
නම් නියමිගමි නිසා සියදහස්ගණන් තාපසවරුන් පිරිවරා
වාසය කරන්නාහ. ඉන් පචීත නම් තාපසෝය වනාන්තරයක
ජනපදයන් නිසා සියදහස්ගණන් තාපසවරුන් පිරිවරා වසය
කරන්නාහ.

කාලදේවල තපස්වීන් වහන්සේ අවන්ති නම් රට
දක්ෂිණාපටියෙහි (දකුණු මාර්ගයෙහි) සියදහස්ගණන්
තාපසවරුන් පිරිවරා වාසය කරන්නාහ. කිසවච්ඡ නම්
තාපසෝය දණ්ඩකි නම් රජපුරවන්ගේ කුමිභවති නම් නුවර
නිසා උයනෙහි එකාලව (තනියම) වාසය කරන්නාහ.

අනුශිෂ්‍ය නම් තාපසෝය බෝධිසත්වයන්ට උපස්ථායකව
සමීපයෙහි වාසය කරන්නාහ. කාලදේවල තාපසයන්ගේ මල්වූ

නාරද නම් තපස්වී මධ්‍යදේශයෙහි ආරක්ෂකුගිරි නම් පච්ඡන්දාලාන්තරයේ (පච්ඡන්ද වලල්ල අතරෙහි) එක් ගල්ගුහාවෙක උදකළාව වාසය කරන්නාහ.

ආරජගිරි නම් පච්ඡන්දයෙහි බොහෝ මනුෂ්‍යයන් ගැවසී ගන්නාවූ එක් නියමිගමෙක් ඇත. ඒ පච්ඡන්දයටත් ගමටත් අතුරෙහි එක් ගුහාවක් ඇත. ඒ ගුහාවට ප්‍රවේශනය පිණිස බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ බසිනාහ. උතුම් රූ ඇති සටුවෙට්කාවෝ (කළ ගෙඩි ගත් තරුණියන්) පුරුෂයන් පොළඹවමින් ඒ ගංතෙර ඉඳිනාහ. එකල නාරද නම් තපස්සයෝ ඉන් එක් කුම්භදුසියක් (කළ ඇතැනි දුස්සක්) දැක අද කෙරේ පිළිබඳ වූ සිත් ඇතිව ධ්‍යානයෙන් පිරිහි නිරාහාරව වීරිය කෙරෙමින් ක්ලේශවසගයට (කෙලෙස් හරිතව) පැමිණ සතියක් වැදුණොත්තාහ. එකල ඒ තපස්සයන්ගේ කාලදේවල නම් තපස්සයෝ දිවසින් පරීක්ෂාකොට ඒ කාරණය දැන ආකාශයෙන් අවුත් නාරද නම් තපස්සයන් උන් ගල්ලෙනට වන්නාහ. නාරද නම් තපස්සයෝ බැනන් දැක “පින්වතානන් වහන්ස, කුමක් පිණිස ආසේක්ද?”යි කීහ. එබසට කාලදේවල තපස්සයෝ කියන්නාහ “පින්වත්වූ තොප අනාට නියාව දැක තොප රක්ෂා පිණිස ආමි” කීහ. එබසට නාරද තපස්ස තෙම “පින්වත්තෙම සිස්වූ අවස්තුකවූ බොරුව (හේතුවක් නැති බොරුවක් කීම) කියන්නේය”යි තුමු බොරුවෙන් තපස්සයන් තැනිගැන්වූහ. එසේද වුවත් කාලදේවල තපස්සයෝ “මොහු ඇරපීම නොවටනේය”යි සාලස්සර නම් තපස්සයන්ද මෙණ්ඩිස්සර නම්

තාපසයන්ද පච්ඡිකිස්ස නම් තාපසයන්ද යන තාපසවරුන් තුන්දෙනා ගෙන්වූහ. නාරද තාපස තෙම ඔවුන් තුන්දෙනා දැකත් මුසාවාදයෙන් තැතිගැන්වූයේය.

තවද කාලදේවල තාපසයෝ ආකාශයෙන් ගොස් සරහංග ශාස්තෘන් වහන්සේ කැඳවාගෙණු ආහ. උන් වහන්සේ නාරද නම් තාපසයන් දැක උන් ඉන්ද්‍රිය වසගයට (ඉඳුරන් පිනවීමට) පැමිණියා දැන “ඉන්ද්‍රිය වසගයට පැමිණියෙහිදැ?”යි විචාරා ඔහු විසින් එබස් අසමින් හුනස්නෙන් නැගී වැඳ “ස්වාමීනි” දැන්වූ කල්හි “එම්බල නාරදය, ඉන්ද්‍රිය වසගයට ගියා වූ සඤ්ඤා ඒ ආත්ම භාවයෙහිම වියලෙමින් මතුමත්තෙහි මහත්වූ දුක් අනුභව කොට දෙවැනි ආත්මභාවයෙහි නරකයෙහි උපදනේ වේදැ?”යි වදාරා ධර්මදේශනා කරන්නාහු “එම්බල නාරදය, මේ ලෝකයෙහි යම් පුරුෂයෙක් තෙම රූපාදියෙහි සුභවූ සෝකයෙන් දුකට පැමිණෙන්නාහ”යි ධර්මදේශනා කළසේක. එබස් අසා නාරද තාපසයෝ “ආචාරීන් වහන්ස, කාමයෙහි යෙදීම නම් සැපවන්නේය, එබඳුවූ සැපයක් කුමක් පිණිස දුකැ යි කියනසේක්දැ?”යි විචාළාහ.

සරහග ශාස්තෘන් වහන්සේ “එසේවිනම් නාරදයෙහි අසව”යි කියන්නාහු “එම්බා නාරදයෙහි, මේ ලෝකයෙහි සැපයට අනතුරුවූ දුකකුත් ඇත. දුකට අනතුරු වූ සැපයකුත් ඇත. ඒ කවරේදැ?”යි යතහොත් යම් සඤ්ඤායෙක් ස්වල්පවූ කාමසැපය පිණිස නරකයෙහි උපදනේය. සමහර සඤ්ඤායෙක් ශිල්රංශා කරණ අවස්ථාවෙහි විදුර්භීතා කම්ප්ථාන (විදසුන්

කමටහන්) වැඩිමෙන් මිටිකි දුක්විඳ සිල් රක්ෂාකොට ඒ ශීල බලයෙන් යට කියන ලද බොහෝ දිව්‍ය මනුෂ්‍ය සම්පත් හා නිව්‍යාන සැපයට පැමිණෙන්නාහ. එසේ හෙයින් තොපි දුක්බලලිකවූ (දුකට මුල් වූ) කාමසැපය හැර දිව්‍යලෝක සම්පත් හා නිව්‍යාන සැපයට පැමිණෙන්නට නිසිවූ සිල් රක්ෂාකොට ධ්‍යාන සැප ප්‍රාර්ථනා කරව”යි කීහ.

එවිට නාරද තාපසෝ කියන්නාහු “ආචාරීන් වහන්ස, මේ දුක්බය ඉතා සහනයකොටගත (විඳ දුරා ගැනීමට) නොහැක්කේය. එසේ හෙයින් මම සහනය කළ නොහෙමි” කීහ. ඉක්බිති බෝධිසත්‍වයෝ කියන්නාහු “නාරදෙයෙනි, දුකක් නම් උපන් කල ඉවසිය යුතුය”යි ධර්මදේශනා කරන්නාහු මෙසේ කියත්, “එමිඛා නාරදෙයෙනි, යම් සත්‍වයෙක් තෙම කායිකවූද වෛතසිකවූද (සිතුවිලි පිළිබඳ) දුකැයි කියන ලද කටයුක්තක් උපන් කල්හි අප්‍රමාදවම ඒ කටයුක්ත හරණාවූ උපාය කරන්නේය. සහනසිලිවූ ඒ කටයුක්තට අනුව නොපැවත ඒ ඒ උපායෙන් ඒ කටයුක්ත මැඩ විනාශයට පමුණුවා නුවණැත්තාවූ පුරුෂයා ආකෘත්‍යයාගේ (නොකළ යුත්තෙන් අදත්වීම) අන්තිමයයි කියන ලද ධ්‍යාන සැපයට පැමිණෙන්නේය. එසේ පැමිණෙතත් නොමිටිකි පැමිණෙන්නේය”යි කීහ. නැවත නාරද තාපසයෝ “ආචාරීන් වහන්ස, කාමසැපය නම් උතුම් වූ සැපයෙක එසේ වූ සැපය මම අල නොහෙමි” කීහ.

නැවත බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “ඵමිධා නාරදු
 තාපසයෙනි, වස්තුකාමයෙනි පුර්වජානා පිණිස ධර්මය හැරපීම
 සුදුසු නොවන්නේය. යම් අනර්ථයක් උපන් කල්හි ඒ අනර්ථය
 වලකනු කැමැත්තේ අවැඩට සිටියා වූ ධර්මය ඇරපීම සුදුසු
 වන්නේය. තවද අසවල් අනර්ථයක් මට උපන්නේය යි මෙසේ
 අනර්ථය පිණිසත් සුදුසු නොවන්නේය යි ව්‍යායාමි කිරීමෙන්
 මුදුන් පැමිණෙන ලද ධ්‍යාන සැපය ඇරපීම නසාපීම සුදුසු
 නොවන්නේය” යනාදීන් මෙසේ සරහග ශාස්තෘන් විසින්
 ගාථා සතරකින් ධර්මදේශනා කළ කල්හි කාලදේවල
 තාපසයෝත් තමන්ගේ මලණුවන්ට අවවාද කරන්නාහු “ඵමිධා
 නාරදුයෙනි, යම් ගෘහපතියෙක් කෘෂිවනික් (ගොවිතැන් හා
 වෙළඳුම) ආදී වස්තු උපදවන පිණිස යම් දුකක් ගන්නේ
 විනම් ඔහු විසින් ගන්නා වූ දුක දුකෙක් නොවන්නේය.
 යහපත්ම වන්නේය. එසේම උපයාගත්තා වූ වස්තුව ශ්‍රමණ
 බ්‍රාහ්මණ පුත්‍රකලත්‍ර මිත්‍රාදීන්ට සංවිභාගකොට පරිත්‍යාග කිරීම
 දුක් නොවන්නේය. යහපත්ම වන්නේය. එසේ වූ වස්තු ලැබීමෙහි
 උඩගු නොවීමත් යහපත් වන්නේය. එසේ වූ අර්ථයාගේ
 විපත්තියෙහි (ධන හානියේදී) සෝක නොකිරීමත් යහපත්
 වන්නේය. එසේ හෙයින් නාරදු තාපසයෙනි, තොපි මාගේ
 ධ්‍යාන පිරිනුන්නේය යි සෝක නොකරව. ඉදින් තොප ඉන්ද්‍රිය
 වසගයට නොගියා නම් නටුවා වූ තොපගේ ධ්‍යානය නැවතත්
 ප්‍රකෘතිවන්නේය” යි කීහ.

මෙසේ කාලදේවල තාපසයෝ නාරදු තාපසයන්ට අවවාද
 කී නිසාව තථාගත වූ සඵලයන් වහන්සේ බුදුව වැඩ ඉඳ

වදාරණයේ “එමිබා මහණෙනි, ඒ කාලදේවල නාපසතෙම මෙසේ මේ මහණ අවවාදයක් කීද, යම් සත්වයෙක් තෙම ඒ අවවාදය පිළිනොගෙණ ඉඤ්ඤයන්ගේ වසගයට පැමිණියේ විනම් ඒ සත්වයාට වඩනාවූ ලාමක සත්වයෙක් නැත්තේ වේදැ”යි වදාළසේක.

ඉක්බිති සාරභග ශාස්තෘන් වහන්සේ වදාරණ සේක් “මෙසේ එව නාරද නාපසයෙනි, මා කියන්නක් අසව, යම් සත්වයෙක් තෙම පළමුව කළමනා කටයුත්තක් නොකෙරේද? එසේවූ සත්වතෙම වල්වන්නාවූ මානවකයක්හු (කැලේ අතරමන්වූ මිනිසෙකු) මෙන් ශෝක ගන්නේය, අඬන්නේය, විලපින්නේය”යි කියා, මින් තවද පෙරවූවක් කියන්නාහු “එමිබා, යටගිය දවස කසී නම් නියම් ගමෙක තරුණ වූ එක් බ්‍රාහ්මණ කුමාරයෙක් විශිෂ්ටවූ රූ ඇත්තේය. ඇත්බල ඇත්තේය. එක් දවසක් ඒ පුරුෂතෙම සිතන්නේ “කීමෙක්ද? මා විසින් සී සෑම ආදියකොට දෙමව්පියන් විසින් පෙළෙන ලද්දෙමි, එසේ හෙයින් මට දෙමව්පියන්ගෙනුත් ප්‍රයෝජන කිමිද? පුත්‍රදරාවන්ගෙනුත් (අඹුදරාවන්ගෙන්) මට ප්‍රයෝජන කිමිද? දන් පින් කිරීමෙනුත් මට ප්‍රයෝජන කිමිද? එසේ හෙයින් කිසිකෙනෙකුත් පොෂ්‍යයක් නොකොට පිනකුත් නොකොට වලට (වනයට) වැද මුවන් මරා කාගෙණ තමා විවරක්ම පෝෂ්‍ය කෙරෙමි”යි සිතා පඤ්ඤායුධයෙන් සන්නද්ධව ගෙණ හිමාලය වනයට වැද නොයෙක් මෘගජාතීන් (ගොණු, මුව ආදී සතුන්) මරා කාගෙණ හිමාලය මධ්‍යයෙහි වැදැඹු නම් ගංතෙර ගලින් වටකරන ලද පච්ඡ ජාලාවකට පැමිණ

මුවන් මරා අගුරෙහි පැවිටු (අගුරු මත පිළිස්සු) මස් කමිණි වාසය කරමින් එක් දවසක් සිතන්නේ ඇමදු ශක්ති සම්පන්නයෙමි නොවෙමි. දුච්ච කාලයෙහි ඇවිදුගත නොහෙමි. එසේ හෙයින් දැන්ම නොයෙක් මෘගජාතින් මරා ඇරගෙණු පච්ඡි ජාලයෙහි ඇතුළෙහිලා දෙරක් ඉදිකොට අගුළු ලා මුවන් මරවාගෙණු වනයෙහි නොඇවිදීම අභිප්‍රාය වූ පරිද්දෙන් මෘගජාතින් මරාකමි සිතා එපරිද්දෙන්ම වාසය කරමින් කල්යාමකින් ඔහු විසින් කරන ලද අකුශල කර්මමය මුදුන් පැමිණෙන්නේය. ඉහජාතියෙහිම දෘෂ්ටධර්මමවේද්‍යයෙහි (මෙළොව වශයෙන් ලැබෙන විපාක) පැමිණියේය.

තමාගේ අතපයත් නොලද්දේය, අතීන් මෑත පෙරළිගතත් නොහෙන්නේය, කිසි කෘමක් ජිමක් වේවායි නොදන්නේය, ශරීරය ඉතා මලානික වූ දුච්ච වූයේය. නොමියම මනුෂ්‍ය ප්‍රේත වූයේය. නියගෙහි පොළොව පැළෙන්නාක් මෙන් ඔහුගේ ශරීරය ඒ ඒ තැනින් පැලී ඉරා වැටුණේය. මෙසේ කල්යාමකින් සිටි නම් රට සිටි නම් රජුරු කෙනෙකුන් “වලට (වනයට) වැදු අගුරු පැලෙනු මස් කමි” කියා අමාත්‍යයන්ට රාජ්‍යය පාවාදී පවාසුධ සන්නධව වලට වැදු මුවන් මරා මස් පලතා කමිණි පච්ඡි ජාලාන්තරයට පැමිණු ඒ පුරුෂයා දැක හයින් ත්‍රස්තව ධෛර්යී උපදවාගෙන “එමිබල පුරුෂය, තෝ කවරෙක්දැ?”යි විචාලාහ. ඒ කියන්නේ “ස්වාමීනි, මම මනුෂ්‍යප්‍රෙතයෙකිමි (මිනිස් ප්‍රේතයෙකි), මා විසින් කරණ ලද අකුශල කර්මමයාගේ විපාකය ඉතාත්ම භාවයෙහිම (මේ ආත්මයදීම) අනුභව කෙරෙමි. තොපි වනාහි

කවුරුදැ?”යි විචාළේය. රජපුරවෝ “මම සිටි නම් රජපුරවෝය”යි කීහ. නැවත ඒ පුරුෂයා “එසේකල කුමක් පිණිස මේ ස්ථානයට අවිදුර”යි විචාළේය. “මුවන් මස් කණ පිණිස ආමි”යි කීහ. නැවත ඒ පුරුෂ තෙම කියන්නේ “රජපුරවෙනි, මමත් ඒ කරණ කොටගෙන මේ ස්ථානයට අවුත් මනුෂ්‍ය ප්‍රේත වීමි” යනාදීන් තමාගේ ආද්‍යන්න රජපුරවන්ට විස්තර වශයෙන් කියන්නේ “රජපුරවන් වහන්ස, මම මේ ලොකයෙහි ඵෙඤ්චස්සි දෙන්නාවු කටයුතු කොට, ශිල්පශාස්ත්‍ර නොයිගෙන, උපායෙන් වස්තු නූපදවා, ආවාහ විවාහ නොකොට, ශිල්පකෘත නොකොට, මාගේ ක්‍රියා වලක්වන්ට සුදුසු වූ කලයාණ මිත්‍රයන් හජනය නොකොට, මෙසේ යස දයකවු (කීර්තිය දෙන්නාවු) ලෝකධර්මයට නිදුකොට හැර මේ වනයට වැද මට සැප කැමතිව අනුන්ට දුක්දීමෙන් ඉහාත්ම භාවයෙහිම මනුෂ්‍ය ප්‍රේත වීමි, තොපි වනාහි අකුසල්නොකොට තොපගේ සියනුවරට ගොස් දුනාදී කුසල් කරව”යි කීයේය.

රජපුරවෝ ඔහු කී බස් “යහපතැ”යි ගිවිස සිය නුවරට ගොස් දුනාදීවූ කුසල් කොට ස්වර්ගොත්පත්තියට (දෙව්ලෝ උපදීමට) ගියහ”යි යනාදීන් මේ කාරණය ගෙනහැර දක්වා තාපසයන් සන්තිඳුවූහ. තාපසයෝ සාරහඬිග ශාස්තෘන් වහන්සේගේ කථාවෙන් සංවේගයට පැමිණ වැද කෂමා කරවාගෙන කිසිණුපිරියම් (කසින භාවනා වඩා) කොට නටුවාවූ ධ්‍යානය උපදවාගත්හ.

සරහඬිග ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ තාපයන් එතන රැඳිය නොදී කැඳවාගෙනු තමන් වහන්සේගේ ආශ්‍රමයට වැඩිසේක.

මෙසේ බුදු රජානන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනුහැර දක්වා වදුරා මේ ‘ඉඤ්ඤ ජාතකය’ පූර්විපර සනි ගලපා නිමවා වදුළුසේක. වතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර ශාසනයෙහි උකටලී (කළකිරැණු) වූ හික්කුන් වහන්සේ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

“ඵසමයෙහි නාරද තාපසයෝ නම් දැන් මේ ශාසනයෙහි උකටලී මහණය. ඵසමයෙහි කාලිස්සර තාපසයෝ නම් දැන් මේ ශාරීපුත්ත ස්ථවිරයෝය. ඵසමයෙහි මෙඬිස්සර තාපසයෝ නම් දැන් මේ ක්‍යශප ස්ථවිරයෝය. ඵසමයෙහි පච්ච තාපසයෝ නම් දැන් මේ අනුරුද්ධ ස්ථවිරයෝය. ඵසමයෙහි කාලදේවල තාපසයෝ නම් දැන් මේ කාත්‍යායන ස්ථවිරයෝය. ඵසමයෙහි අනුගිෂ්‍ය තාපසෝ නම් දැන් මේ ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. ඵසමයෙහි කිසවච්ඡ තාපසයෝ නම් දැන් මේ මෞද්ගලයාන ස්ථවිරයෝය. ඵසමයෙහි සරහඬිග තාපසයෝ නම් ලොචතුරා බුදුවූ මම්ම වේදු”යි වදුළුසේකි.

413. ආදිත්ත ජාතකය

තවද ලෝකත්‍රයට ප්‍රදීපයක් බඳුවූ (තූන්ලොවටම පහනක් වැනි) සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි කෝසල රජ්ජරුවන්ගේ අසදාස දනයක් (සාමාන්‍ය අයට දිය නොහැකි) අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

මෙහි විස්තර වශයෙන් මහාගෝවිඤ්ඤ ජාතිකයෙහි පෙණෙන්නේය. මෙහි වනාහී “කෝසල රජ්ජරුවෝ ක්ෂේත්‍රය දැනම (දිය යුතු අය දැනගෙන දන්දීම) දැන ය දන්නේය. දන් දුන් නියාව ඉතා යහපතැ”යි දුමිසභාවේ රැස්වූ හික්කුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩ උන් තෙතට සඵලයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නට පුඵ භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන් මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙර උත්තමයෝත් ක්ෂේත්‍රය දැනම දන්දන්නෝ වේදැ?”යි වදුරා “ඵ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදුළ ස්ක.

ඵ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර සිවිරට විරඤ්ඤ නම් නුවර හරත නම් රජ්ජරුවකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි රජ්ජරුවන්ගේ සමුද්‍රවිජයා නම් අග්‍රමෙහෙසිකා කෙනෙක් අත්තාහ. ඵ රජ්ජරුවෝත් ඵ බිසවුත් බොහෝ දුගී මගී යාවකයින්ට දන් දෙන්නාහ. දන්දී එක් දවසක් බිසවුත් රජ්ජරුවෝත් එකතැන ඉඳ කියන්නාහු “මෙතෙක් දෙන්නාවූ දැන ය නිසිතෙතකට දෙන්නට නොලබමිහ. අප සිතට සමාධියක් (සිතේ එකගත්වයක්) නොවන්නේය”යි කීහ.

බිසව් කියන්නාහු “මම දන් ඉදිකරවමි. නුඹ වහන්සේ පසේබුදුන් වහන්සේ වඩනා නියායෙන් ආරාධනා කළ මැනවැ”යි කීහ. රජ්ජරුවෝ “කෙසේ ආරාධනා කෙරෙමිදැ?”යි කීහ. “මල් සතරමටක් ඇරගෙණ නැගෙණහිරට

දමා ආරාධනා කළ මනෝවිශේෂඥයන්ට සහ ඒ දිග පසේබුදුන් වහන්සේ නැතිවෙයි නොවැඩි සේක. පසුව දවස් දකුණු දිගට මල්දමා ආරාධනා කළහ. ඒ මල් නිදහස දිගත් (නන්දමුල පර්වතය ඇති පැත්තට) පසේබුදුන් වහන්සේ නැති වෙයි නොවැඩිසේක. තුන් වෙනි දවසත් බස්නාහිට මල් දමා ආරාධනා කළහ. ඒ දිග පසේබුදුන් වහන්සේ නැති වෙයි නොවැඩිසේක. සතරවෙනි දවස උතුරු දිගට මල් සතරමටක් දමා ආරාධනා කළහ. ඒ මල් නිදහස පවිතාරයට ගොස් පන්සියයක් පසේ බුදුන් වහන්සේ වඩනා තැනට ගොස් වැගිරින. පසේ බුදුන් වහන්සේ මේ කාරණය දැක දිවසින් බලා “හරත රජපුරවෝ අපට ආරාධනා කරන්නාහ”යි කියා පසේ බුදුන් සත්දෙනෙකුන් වහන්සේ තොරා හරත රජපුරවන්ගේ ආරාධනාවට ගොස් සිගව (පිඬු සිගා වඩන්න) යි යවුසේක.

උන් වහන්සේලා සත්දෙනා වහන්සේන් ගැටවටුගන්නවා (සිවුරු පොරවන ක්‍රමයක්. දෙවුර වසන) ආකාශයෙන් අවුත් රජපුරවන්ගේ රජගෙයි සමීපයෙහි සිගා වැඩ සිටි සේක. රජපුරවෝත් පසේ බුදුන් වහන්සේලා දැක ප්‍රීතියෙන් පිනා දන්දී පසුව දවසටත් ආරාධනා කොට ශ්‍රමණ පරිඡිකාර (පැවිදි පිරිකර) ඉදිරියෙහි තුබුන.

උන් වහන්සේලාත් ශ්‍රමණ පරිඡිකාර පිළිගෙන වඩනා පසේබුදුවරයන් වහන්සේලාගෙන් පළමු වඩනා පසේබුදුන් වහන්සේ රජපුරවන් වහන්සේට අනුමෙවෙනි බණ වදුරණසේක්

ගාථා දෙකක් කියේ. “මහරජ, යම් ගෙයක් ගිනි වැදගත්කල ගෙයි තුඩු වස්තු ගින්නේ දැන හෙයින් වහ වහා ගෙන් පිටත ලද්ද? එමෙන් ජරාමරණ තමාට පැමිණෙන්නාට පළමුව තමා සෙවි වස්තුව (සපයා ගත් වස්තුව) දැනවිමගෙහි පරිත්‍යාගකොට (දන්දී) මහරජ දිව්‍යලෝක සම්පත්තිය විඳුව”යි රජපුරාවන්ට අවවාද කොට තමන්වහන්සේට දුන් පිරිකරන් ඇරගෙණ කැණීමිඳිල පලාගෙණ ආකාශයට පැණනැගී නන්දමුලක පබ්බාසයට වැඩිසේක.

දෙවැනිව වඩනා පසේ බුදුන් වහන්සේ රජපුරාවන්ට අනුමෙවැනි බණ වදාරණසේක. “මහරජ, දන්දෙන්ට ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් ඇතිව වස්තුව දන්නොදී වේතරණී ආදිවූ මහනරකවල වැටී පැසෙන්නාහ. මහරජ වස්තුව ඇතිව දන්දී මතු ස්වභාවොක්‍ෂ සම්පත් විඳුව”යි රජපුරාවන්ට අවවාද කියා ආකාශයට පැණනැගී පස්වනක් වලා (පාට පහකින් යුත් වලාකුළු) මඩිමින් තමන් වහන්සේට දුන් පිරිකර ගෙණ නන්දමුලක පබ්බාසයට වැඩිසේක.

තුන්වැනිව වඩනා පසේබුදුන් වහන්සේ රජපුරාවන්ට අනුමෙවෙණී බණ වදාරණ සේක “මහරජ, දන්දීමද යුද්ධකිරීමද සමාන වන්නේය. ඒ කවර හෙයින්ද යත්? සොරවිස්සී (සුරකම) ඇති පුරුෂයෝ බොහෝ සතුරන් ජයගන්නේය. ස්වල්ප වූ පුරුෂයෝ බොහෝ මසුරු සිත් ජයගන්නේය. මහරජ එසේ හෙයින්ම දැනමානාදී බොහෝ පින්කම්කොට ස්වභාවොක්‍ෂ සැප විඳුව”යි රජපුරාවන්ට අවවාද

කොට තමන්වහන්සේට පිළිගැනවූ පිරිකරන් ඇරගෙණ ආකාශයට පැණනැගී නැදුමුල පබ්භාරයට වැඩිසේක.

සතරවෙනිව වඩනා පසේබුදුන් වහන්සේ රජපුරවන්ට අනුමෙවෙනි බණ වදුරණ සේක් “මහරජ, යහපත් ගුණ ඇති ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට දුන්නාවූ දුනය පරලොවෙහි යහපත් විපාක දෙන්නේය. ඒ එසේමය. යහපත්වූ හූමියෙහි වපුලාවූ බිජුවට යහපත් සසඤ්චලය (බිත්තර වී හොඳ නම් අස්වැන්න හොඳබව) දෙන්නේද? එමෙන් යහපත් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට දුන්නාවූ දුනයත් මහවිපාක දෙන්නේය”යි රජපුරවන්ට අවවාද කියා තමන් වහන්සේට දුන් පිරිකරගෙණ ආකාශයට පැණනැගී නන්දුමුලක පබ්භාරයට වැඩිසේක.

පස් වැනිව වඩනා පසේබුදුන් වහන්සේ රජපුරවන්ට අනුමෙවෙනි බණ වදුරණ සේක් “මහරජ, උත්තමයන් සිටිනා තරම් පදමටත් තමන්ගේ ජාති ගොත්‍රයටත් නපුරැ යි කියාත් පරලොව හයත් මෙලොව අපකීර්තිය නිසා පවු නොකරන්නාහ. සමහර කෙනෙක් එකෙකු මරාපුව යි එකෙක් අප නසාපියාද? පව් නම් කුමක්ද? පින් නම් කුමක්ද? උදුර සිතින් පවුකරන්නාහ. මහරජ එලෙස පවුනොකොට පින්කම්කොට සැප විඳුව”යි රජපුරවන්ට අවවාද කොට තමන් වහන්සේ අටපිරිකරගෙණ නැදුමුලක පබ්භාරයට වැඩිසේක.

සවෙනිව වඩනා පසේබුදුන් වහන්සේ රජපුරවන්ට අනුමෙවෙනි බණ වදුරණ සේක් “මහරජ, දුන්දීමට වඩා

සිල්ලැකීම උත්තමය, සිල්ලැකීමට වඩා සමට විදුශීනා (කෙලෙස් යටපත් කිරීම) වඩා කෙලෙසුන් නසා පසේබුදුවීම උත්තමය”යි අවවාද කියා අටපිරිකරගෙන ආකාශයට නැගී නන්දමුලක පබ්භාරයට වැඩිසේක.

සත්වනිව වැඩිපසේ බුදුන් වහන්සේ රජ්ජුරුවන්ට අනුමෙවෙනි බණ වදුරණ සේක් “මහරජ, යම් දෙයක් ලබමි යි කරන්නාවූ හිනවූ බුන්මවස්සියායෙන් රජව උපදනාහ. මධ්‍යමව කරන්නාවූ බුන්මවස්සියාවෙන් දිව්‍යලෝක සැපත් ලබන්නාහ. උත්තම වූ බුන්මවස්සියායෙන් නිව්‍යාණ සම්පත්තිය ලබන්නාහ. මහරජ ඒ උත්තම බුන්මවස්සියාව රැක අමෘතමහා නිව්‍යාණ සම්පත්තියට උත්සාස කරව”යි අවවාද කියා ටපිරිකර ගෙන ආකාශයට නැගී නන්දමුලක පබ්භාරයට වැඩිසේක.

රජ්ජුරුවෝත් ආකාශයෙන් යන්නාවූ පසේබුදුන් වහන්සේ බලාසිට මහත්වූ ප්‍රීතීන් පිණා පසේබුදුන් වහන්සේ වදුළු අවවාද සිත තබා දසරාජ ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කොට පරලොව ගියාහයි වදුරා මේ ‘ආදිත්ත ජාතිකය’ නිමවා වදුළු සේක.

“ච්ඡමයෙනි ඒ සමුද්‍රවිජයා බිසව් නම් රාහුලමානාවූ යසෝධරා ස්ථවිරාවෝය. හරත රජ්ජුරුවෝ නම් බුදුවූ මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දකවා වදුළුසේක.

414. දිවි ජාතකය

තවද පරහිත නිරතවූ (අනුන්ගේ යහපතෙහි ඇලුණු) සඵලයන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි එළිදෙනක අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

වටකොට ගල්වැටක්සේ තිබෙන්නාවූ එක දොරකඩක් ඇති ගිරිගර්භ (පඵත ගුහාව) නම් විහාරයෙහි මුගලන් සාමි වාසය කරණසේක. එළි ගොපොල්ලොත් (එළුවන් බලාගන්නා අය) “මෙනෙ එළුවන්ට උපද්ථව නැතැ”යි ඒ ගල් අස්සේ එළුවන් ලාලා පලායන්නාහ. උදැසෙනක් පාසා එළුවන් තණට අරණාහ. මෙසේ එක් දවසක් එළුවන් ගාලෙන් ඇරඹුකල්හි එළුවන් පලායන්නාහ. එක් එළිදෙනක් පසුවෙලා යන තැනැත්තිය දිවියෙක් දැක “අල්වාගෙන කමි” සිතා ගල්පසුර (ගල්තලාව) දොරකඩ රැක ගෙන එළිගෙන (බැහැර නොවී බලාගෙන) උන්නේය.

එළිදෙනත් දුරදී දිවියා දැක “මේ දිවියා රැක ඉඳිනේ මා අල්වාගෙන කන්ටය”යි සිතා “ආපස්සේ යන්නාමුත් මා ලුහුබන්දු අල්වාගෙන යන්නේය. මු උන් දොරකඩින්ම යෙමි” කිලිපොලා අන්දෙක කෙළින් ඉඳවා දිවියාගේ ඇස්වර බලා මහත්වූ වේගයෙන් පැනගෙන දිවගොස් තමාගේ බල එළුවන් හා සමග එක්ව ගියාය. මේ දුටු මුගලන් සාමින් සඵලයන් වහන්සේට මෙපවත් දැන්වූ සේක. සඵලයන් වහන්සේ “එමිබා

මුගලන්, දැන් ගැලවී පළාගියා පමණක් විනා පෙර මේ දිවියා එළඳෙන අඩවි අඩවා බෙල්ල කඩාකා මැරෙයේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද යන්?

යටගිය දවස මගධ රට බොධිසත්වයෝ එක්තරා දුප්පත් කුලයෙක ඉපදු තාපසව මුගලන් සාමීන් වාසය කරන්නාවූ ගිරිගර්භ නම් පවීතවලල්ලසේම ගල්වැටක් ඇතුලේ වාසය කරන්නාහ. එසමයෙහි එළඳගොපොල්ලෝ ඒ ගල්වලල්ල ඇතුලෙන් තණට පිටත් කරන්නාහ. එක් දවසක් එළඳගන් ගාලෙන් පළාගියහ. එළඳෙනක පසුව පියා යන්නිය දැක එක් දිවියෙක් අල්වාගෙන කම් සිතා ඇවිත් දොරකඩ රැකගත එළඳෙන් “මුන්ට උපායක් කියා ගැලවෙමි” සිතා කියන්නී “කීමෙක්ද? මයිලනුවන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේට පාසු අපාසු නැද්ද? නුඹ වහන්සේගේ සුවදුක් විවාරාගන්නා ලෙස මාගේ මෂණියන් වහන්සේ මා එවුසේකැ”යි කීහ. එවිට දිවි කියන්ගේ “වල්පතද මිරිකාගෙන (වලිගය හකුලාගෙන) ඇවිත් මා ඉදිරියේ සිට නැකම් බණවූදැ?”යි කීය. එවිට එළඳෙන් කියන්නී “නුඹ වහන්සේ නැගෙනහිරට මුහුලා උන් හෙයින් නුඹ වහන්සේ ඉදිරියට ආමි මා වල්පත මිරිකුයේ කෙසේ දැ?”යි කීව සප්තමහා සාගරයද, සප්තකුල පවීතයෝද (සත් කුල පවී), සක්වළ ගලද යන මේ සියල්ල වටකොට මාගේ වල්පතමය. තොප මා වල්පත නොමිරිකා ආයේ කෙසේදැ?”යි

කීය. එවිට එළඳෙන් “මම හයගනින් නම් ආකාශයෙන් ඇවිත් බැසපියම්, නුඹ වහන්සේගේ වල්පත මා මිරිකුයේ කෙසේදැ?”යි කීව. එවිට දිවියා කියන්නේ “තොප මෙනනට එන වෙලාවට මුවන් හා උරෝ, ගොණෝ මෙනන සිටියෝ ඉවත පලාගියෝය. උන්මට ගොදුරුව සිටියවුන් ඉවත පලාගිය හෙයින් ඉන් තොප උන් මාරුවට කම්” කීහ. එවිට එළඳෙන් අඬ අඬා කියන්නී “මා මෙසේ වූ කන්නලව් කිය කියා යාවිඤ්ඤ කළදී (බැගෑපත්ව ඉල්ලද්දී) කුමට මා කන්නේදැ”යි කීව. එවිට දිවියා කියන්නේ “අප දරුණුවූ කෘෂ්ණවූ සත්වයන්ට තොපගේ කන්නලව්වෙන් කම් කිමිදැ?”යි කියා එළඳෙනගේ බොටුවට පැණු බෙල්ල කඩාගෙන මස් කෑය.

සඵඤ්ඤාන් වහන්සේත් ඒ අසත්පුරුෂවූ දිවි ඒ එළඳෙන කී කන්නලව්ව නොඅසා ඇගේ ජීවිතඝෂය කෙළේවේද මුගලනැ”යි වදුරා මේ ‘දිවි ජාතකය’ නිමවා වදුළු සේක.

අටවෙනි නිපාත වණිනාව නිමි.

තවද නවවැනි නිපාතය (පරිච්ඡේදය) දැක්වමි. ඒ කෙසේද යත්?

415. ගිජ්ඣ ජාතකය

තවද එක් කලක සකලගුණානිධානවූ (සියලු ගුණ තැන්පත්වූ) විශුඬ (පිරිසිදු වූ) චිත්තසන්තාන (සිත් සතන්) ඇති අප තිලෝගුරු බුදු රජානන් වහන්සේ දෙවිරම්

වෙහෙරේ සිව්බල විහරණයෙන් (මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා, උපේක්ඛා) යුක්තව වාසය කරණ සේක් නොකීකරවූ හිඤ්චක් අරහසා මේ ජාතකය දක්වා වදාළ සේක.

එක් කුළ පුත්‍රයෙක් නෙය්ඨානික (නිවණට පමුණුවන) බුදුසස්නෙහි මහණව ආවාය්ඨි උපාධ්‍යායන් විසින් හා සමුච්ඡරන් (තමන් සමග එකට ගුණදම් පුරණ අය) විසින් “මෙපරිද්දෙන් හිඳව, මෙපරිද්දෙන් හැසිරෙව්, මෙසේ පාසිවුරු ධරව, මෙසේ පිඬුසිගව, මෙසේ පස්විකා වලඳව (දන් වලඳන විට, මඳ වැඩිම පිණිස නොව හුදෙක් ජීවත්වීම පිණිසම යයි සිතීම), පසිඳුරන් වසග නොකරව, රැ දෙවේලෙහි නිදිවර්ජනකොට (වැඩිපුර නොනිද) ගුන්ට්ඨුර (පොත පත ඉගෙනීම හෙවත් අධ්‍යාපනය ලැබීම) විදුඡීනාධුර (අනිත්‍ය, දුක්ඛ, ආනාත්ම යන තුන වැඩිම) පුරව, මේ ආගන්තුකවන (තමන් වෙත එන ආගන්තුක හිඤ්චන් වෙනුවෙන් කළ යුතු යුතුකම්), මේ ගමිකවන (හිඤ්චන් ගමෙහි හැසිරෙන විට අනුගමනය කළයුතු ප්‍රතිපත්ති), මේ තදස්කඳුවන (වුල්ල වග්ග, මහා වග්ග දෙකේ සඳහන් ආගන්තුකත වත් ආදී වත් දහහර), මේ අසුවක් මහවන (මහවත් අසුව), එහි තොප විසින් මනාව පැවත යුත්තේය, තෙලස් ධුතාංග (යෝගාවචරයෙකු විසින්අනුගමන කළ යුතු පිළිවෙත් දහතුන) ගුණයෝද රක්ෂා කටයුත්තාහ යි අවවාද කරණු ලබන්නේ කීකරු නුවුයේය. ඔවුන් කී අවවාද ආදරයෙන් නොපිළිගන්නේය. “තොපි මට අවවාද කරණුවාද? මම මට වැඩි අවැඩිම මම දනිමි” කීයේය. හිඤ්චන් වහන්සේ ඔහු

නොකීකරු බව දැමිසභා මණ්ඩපයෙහි කිය කියා වැඩ උන්සේක.

එබස් සඵලයන් වහන්සේ දිවකනින් අසා දැමිසභා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නාට පූඪී භාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තවුදැ?”යි විචාරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි යනු අසා ඔහු කැඳවා “සැබෑද මහණ, තෝ නොකීකරුයෙහිදැ?”යි විචාරා “එසේය ස්වාමීනි” දැන්වූ කල්හි “කවර හෙයකින් මහණ, තෝ මේ බුදුසස්තෙහි මහණුව තමාට වැඩ කැමැත්තවුන්ගේ බස් නොකරන්නෙහිද? පෙරත් තෝ නුවණැත්තවුන්ට නොකීකරුව වේරඹ වාතයට (ඉහළ අහසෙහි ඇති තද සුළඟක්) පැමිණ සුනුවිසුනුවියෙහිදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

පෙර ගිජකඩ නම් පඪීතයෙක මහබෝසතාණන් වහන්සේ ගිජුලිහිණිව උපන්සේක. උන් වහන්සේගේ පුත්‍රවූ සුපත්‍ර නම් ගිජු රජෙක් නොයෙක් දහස් ගණන් ගිජුලිහිණියන් පිරිවැරැයේ ශක්ති සම්පන්න වූයේ වයෝවෘද්ධවූ මව්පියන් පිඹුරුමස් ආදී ගොදුරු ගෙණවුත් දී රක්ෂා කරන්නේය.

එසේ රක්ෂාකරන්නාවූ අහස ඉතා දුරතැන් නැගී යාමට සමර්තවූ තමන් වහන්සේගේ පුත්‍රවූ සුපත්‍ර නම් පක්ෂිරාජයාට අවවාද කරණ මහබෝසතාණන් වහන්සේ “එමිබා පක්ෂිරාජය, තොප අහස්කුසට නැගී කල්හි මේ දඹදිව මුළු පොළොව දියපිට ඉලුපුලක් මෙන් පෙණේද? නැවත යම් තැනකට

පැමිණියාවූ තොපට සාගර ජලයෙන් පරිවර්ණවූ (වට කරන ලද) මෙම ජම්බුද්වීපය රථසකක් (කරන්ත රොදයක්) මෙන් වටව පෙනෙන්නේය. එතැනින් නැවත ඇත නොයව”යි වදාළසේක. ඒ පසුතෙම ඒ අවවාදය “යහපතැ”යි පිළිගන්නේය.

එක් දවසක් අළුත වට වැස්සෙහි ගිජුලිහිණියන් හා සමග අහසට පැන නැගී ඔවුන් පසුකොට අහසට ඉතා දුර තැනට ගියේය. ඕනට බෝසතාණන් වදාළ පරිද්දෙන් දඹදිව රථසකක් මෙන් වටව පෙනුනේය. එසේත් නොනැවත නොකීකරව පසුපා පෙමේ ගොස් වේරඹ වාතයට පැමිණ සුනුවිසිනු වූයේය. ඒ නොකීකරවූ පසුපායා නිසා ජීවත් වන්නාවූ පසුපාද ඔහුගේ මව්පියෝද අඹුදරුවෝද යන සියල්ලම විනාශයට පැමිණියෝය. “එමෙන් මේ ශාසනයෙහි යමෙක් වැඩිමහල්ලන්ගේ අවවාද වචනය පිළිගෙන එපරිද්දෙන් නොපවත්නේ විනම් ඒ ගිජුලිහිණියාගේ අවවාදගෙන එසේ නොපවත විනාශයට පැමිණියාවූ ලිහිණිරජු මෙන් මහත්වූ ව්‍යසනයට පැමිණෙන්නේය. එසේ හෙයින් මහණු තෝ ද ඒ නොකීකරු ගිජුලිහිණියාමෙන් නොවී වැඩකැමැත්තාවූ මහතුන්ගේ (ගුණ නුවණින් වැඩි උත්තමයා) අවවාද වචනය කරව”යි වදාළ සේක.

මෙසේ බුදුන් විසින් අවවාද කරණ ලද ඒ මහණු තෙම එතැන් පටන් කීකරු වූයේය.

සඵඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, එකල්හි නොකීකරු ගිජුලිහිණියා නම් දැන් මේ නොකීකරු මහණ වන්නේය. එකල්හි අවවාද දුන් ගිජුලිහිණියා නම් දැන් ලොව්තුරා බුදුවූ මම වේදැ”යි මේ ජාතිකය පුච්චාර සනී ගලපා නිමවා වදාළ සේක.

416. කොසමිඛ ජාතිකය

තවද ව්‍යුමණ්ඩලය (සඳ මඩල) මත්තෙන් යන්නාවූ සුය්ඨිරණ්ඨි පරිද්දෙන් සියළු ලොව මැඩගෙනු පවත්නා ගුණ ප්‍රධානයක් ඇති විශුද්ධවූ (අතිශයින් පිරිසිදුවූ) සමයක් සම්බුදුරාජෝත්තමයන් වහන්සේ එකසමයෙකිනි කොසමිඛනුවර සම්පයෙහි සෝමිත නම් සිටානන් විසින් කරවා පිළිගන්වනලද ආරාමයෙහි වාසය කරණසේක් කොසමිඛ නුවරවැසි කලහාකාරී හික්කුචක් අරහයා මේ ජාතිකය දක්වා වදාළසේක.

බුදුන් එහි වැඩ වසන සමයෙහි විනයපිටකය (හික්කුන් සඳහ පනවන ලද විනය කරුණු ඇතුළත් කොටස) නොපිරිහෙලා ධරන්නාවූ එක් තෙරකෙනෙකුන් වහන්සේද, එසේම සුත්‍රපිටකය (සුත්‍ර කොටස ඇතුළත් ග්‍රන්ථ පහ) ධරන්නාවූ එක් තෙරකෙනෙකුන් වහන්සේද, යන මේ දෙදෙනෙකුන් වහන්සේ එක් සෙනස්තේ වාසය කරණසේක. එකල ඒ දෙදෙනා වහන්සේගෙන් සුත්‍රපිටකය ධරන්නාවූ තෙරුන් වහන්සේ එක් දවසක් නහනගෙට ගොස් උදක කෘත්‍යයකොට (ස්නානය කොට) ඉතිරි දිග භාජනයෙහි තබා නික්ම ගියසේක.

ඉක්බිති විනයධර තෙරුන් වහන්සේද නහනගෙට වැද ඒ බඳනෙහි තුඩු දිය දැක “ඇවැත්නි, නහන කොටුවේ බඳන්හි ඉතිරි දිය තබා ආවෝ නොපිදුරු?”යි වදාළසේක. “එසේය ඇවැත්නි, අපි ය”යි කී කල්හි එබසට විනයධර තෙරුන් වහන්සේ “මෙහි ඇවැත් (සුඵ වරදක්) ඇතිබව නොපි නොදනුදුරු”යි කී සේක. “එසේය ඇවැත්නි, අපි නොදනුමිහ”යි කීසේක. විනයධර තෙරුන් වහන්සේ එහි ඇවැත්වන බව කීසේක.

එබස් අසා සුත්‍රධර තෙරුන් වහන්සේ “එසේවිනම් ඇවැත්නි, ආපත්තියට පිළියම් කෙරෙමි”යි කීසේක. එබසට විනයධර තෙරුන් වහන්සේ “ඇවැත්නි, නොපි නොදැන සිහි නැතිව (අමතක වීමකින්) අව නම් ආපත්ති නැතැ”යි වදාළසේක. එබස් ඇසූ සුත්‍රාන්තික තෙරුන් වහන්සේ අනාපත්ති යන සංඥා ඇතිවූසේක.

ඉක්බිති විනයධර ස්ථවිරතෙම තමන්ගේ අතවැසි හිඤ්ඤන්ට “මේ සුත්‍රාන්තික ස්ථවිරතෙම ආපත්තියට ඇවදුන් ඇවැත් ඇති බව නොදන්නේය”යි කීසේක. එබස් ඇසූ හිඤ්ඤ සුත්‍රාන්තික තෙරුන් වහන්සේගේ අතවැස්සන් දැක “තොපගේ උපාධ්‍ය ස්ථවිරයෝ ආපත්තියට වැදවත් එහි ඇවැත් ඇතිබව නොදනිති”යි කීවාහුය. එබස් ඇසූ අතවැසි හිඤ්ඤ එපවත් තමන්ගේ උපාධ්‍යයන් වහන්සේට කීවාහුය. එබසට තෙරුන් වහන්සේ වදාරණසේක් “මේ විනයධර තෙරුන් වහන්සේ

පළමුවෙන් ආපත්ති නැතැයි කියා දැන් ආපත්ති ඇතැයි කියනසේකැ යි බොරු කියන කෙනෙකැ”යි කීසේක.

එසඳු ඔහුගේ අතවැසි හිඤ්ඤා ගොස් විනයධර තෙරුන්වහන්සේගේ අතවැස්සන් දැක “නොපගේ උපාධ්‍ය ස්ථවිරයෝ බොරු කියන කෙනෙකැ”යි කියා මෙසේ ඔවුනොවුන් හා විවාදකොට ඒ සුත්‍රාන්තික තෙරුන් වහස්සේට අවසරයක් බලා ලැබගෙනු ඇවැත් ආපත්ති නොදැක්මෙහි “උඤ්ඤපනීය කමීය (උක්ඛෙපනීය කමීය, සිදුවූ ඇවත නොදන්නවුන්ට කරන විනය කමීය)” කළානුය. එතැන් පටන් ඒ දෙදෙනා වහන්සේට උපස්ථාන කරන්නාවූ උපාසකවරුද, උන් වහන්සේගේ අවවාද පිළිගන්නා හිඤ්ඤහිඤ්ඤානුද, අරක්ගත් දෙවියෝද, ඔවුන්ට දෘෂ්ටමිත්‍ර (දුටු මිතුරුවූ) දෘශ්මිත්‍රවූ (දැකී මිතුරුවූ) දෙවියෝද, අකාසස්ථ දෙවියෝද, අකනිටා බඹලොව වැසි බුන්මයෝදැයි යන සියළු පෘථග්ජනයෝද දෙපක්‍ෂයකට බෙදී මහත් කෝලාහල පැවැත්වූවානුය.

එකල එක් හිඤ්ඤකෙනෙකුන් වහන්සේ බුදුන් කරා එළඹ “ස්වාමීනි, මේ සුත්‍රධර තෙරුන්වහන්සේට උඤ්ඤපනීය කමීය කළේ ධර්මයෙන, අධර්මයෙන් නොවෙයි. එතකුදු වුවත් මේ සුත්‍රධර තෙරුන් වහන්සේගේ පක්‍ෂයෙහි හිඤ්ඤා අධර්මයෙන් කළ උඤ්ඤපනීය කමීයෙකැයි සිතා ඒ තෙරුන් වහන්සේ උසස්කොට පිරිවරාගෙනු ඇවිදිනානුය”යි දැන්වූසේක.

එකල භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “හින්නො හික්ඛසංඝො”යි වදාරා ඒ හිඤ්ඤන් සම්පයට වැඩ ඒ විනයධර

තෙරුන් වහන්සේ විසින් කළාවූ උකෙපනීය කම්යෙහිද සුත්‍රධර තෙරුන් වහන්සේගේද අවන් ඇවැත් නොදැන්මෙහිද දේශවදුරා වැඩිසේක.

ඉක්බිති හිඤ්ඤාන ඵතන ඵකසීමාවෙහිදී පෝය පවුරුණු ආදිය කොට භෝජනශාලාවෙහි හිඳිනා අසුන් පිණිස විවාධ කළකල්හි දෙවෙනිවත් ඵතනේහි වැඩ දබරකරන්නාවූ දෙනෙනෙකු ඵකතන නොහිඳිනා පරිද්දෙන් අතුරෙහි එකී එකී ආසනයකට බිම තබා ඉඳිනා ලෙසට භෝජනශාලාවෙහි වත් පණවා “මහණෙනි, විවාද කිරීමෙන් ප්‍රයෝජන නැතැ”යි එහි දේශ වදුරා වැඩිසේක.

එකල්හි සඵලයන් වහන්සේට වන වෙහෙස නොදැකැමැත්තාවූ එක්තරා ධර්මවාදී වූ හිඤ්ඤා කෙනෙකුන් වහන්සේ “ස්වාමීනි, තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්ස, මදක් කල් ඉවසා වදුළු මනව, නිරුත්සාහව ඵලසමාපත්ති (උත්සාහයෙන් තොරව විඳින ඵල සම්පත්) සැප අනුභව කළ මනව, අපි මේ විවාදයෙන් වන යහපතක්වත් නපුරක්වත් දක්නමෝ වේදැ”යි කීසේක. එබස් අසා ඒ හිඤ්ඤාට ධර්මදේශනා කරන්නාවූ සඵලුරාජෝත්තමයානන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දක්වා වදුළු සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

මහණෙනි, පෙර බරණැස් නුවර උපහෝග පරිහෝග වස්තූයෙන් හා සියළු සේනාවාහන ධනසමාද්ධියෙන් (ධන සම්පත් ඇති) සමන්විත වූ බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජකු රාජ්‍යය

කරණ කල්හි කොසොල් රට සේනාවාහන ආදිය නැත්නාවූ දීඝනිස්ස නම් රජෙක් රාජ්‍යය කරන්නේය.

එකල ඒ බ්‍රහ්මදත්ත නම් කසි රජ තමාගේ හස්තයාග්වාදී වතුරංගිණී සේනාවාහනයන් සන්නද්ධකොට සරනා දීඝනිස්ස නම් කොසොල් රජු කරා සටනට නික්මීන. එකල්හි කොසොල් රජතෙම බ්‍රහ්මදත්ත රජ්ජුරුවන්ගේ සෙනග ගෙණ තමා කරා සටනට එති යනු අසා සිතනුයේ “මේ රජ උපහෝග පරිහෝග වස්තුවෙන් හා නිධාන කොට තිබූ කෙළකෝටිගනන් ධනයෙන් ආධ්‍යයන (ධනයෙන් දියුණුය). මහත් සේනාවාහන ඇත්තේය. මම වනාහී එබඳු සේනාවාහන ධනසමෘද්ධියක් නැතිහෙයින් ඒ රජු හා යුද්ධකරන්ට නොහැක්කෙමි. එසේ හෙයින් බැහැරගොස් ජීවත්වීම උතුම් වන්නේය”යි සිතා තමාගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කැඳවාගෙණ ඔහු එන්නට පළමුකොට තෙමේ නුවරින් නික්ම ගියේය.

ඔහු ගිය ඉක්බිති ඒ බ්‍රහ්මදත්ත රජ තමාගේ සේනාවාහන සමග ඒ කොසොල් රජුගේ නුවර ගෙණ වාසය කළේය. ඉක්බිති කොසොල් රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ බිසවුන් හා සමග අනුක්‍රමයෙන් බරණැස් නුවරට ගොස් එහි එක්තරා කුඹලුන්ගේ ගෙයක වාසය කරන්නාහු එකල රජුගේ බිසවුන්ට දරුගැබක් පිහිටා ඉරුඋදුවන වේලෙහි සන්නාහසන්නද්ධවූ (යුදු ඇදුමෙන් සැරසී) සිවිරගසෙනග යහපත් තෙනක සිටියා දක්නට ද ඔවුන් ආයුධ සේදු දිය බොන්නටද දෙළොක් උපන. එකල බිසව්තොම “දේවයන් වහන්ස, මම ගර්භිණී

වූයෙහි, මට මෙවැනි දෙළඳුන් උපන්නේය”යි තමන්ගේ කොසොල් රජහට කීවාහුය. රජු එබස් අසා “සොඳුර, දිලිඳුවු අපට සන්නාහයෙන් සන්නද්ධවූ සිව්රගසේනග යහපත් තෙනක සිටියා දැකීමි හා ඔවුන් ආයුධ සේදු දිය බොන්නට කොයින් ලැබෙන්නේදැ”යි කීහ. බිසව් “එසේවිනමි දේවයන් වහන්ස, මාගේ ජීවිතය නොතිබෙන්නේය”යි කීවාහ.

එසමයෙහි බුන්මදුත්ත රජුපුරවන්ගේ පුරෝහිත බමුණෙක් ඒ දිසතිස්ස නමි කොසොල් රජහට මිත්‍රව වාසය කරන්නේය. එකල ඒ කොසොල් රජ තමාගේ මිත්‍රවූ පුරෝහිත බුන්මණයා ලගට ගොස් “එමිබා යහළුව, තොපගේ යෙහෙලනීවූ අපගේ බිසවුන්ට ගැබෙක් පිහිටා මෙසේ දෙළෙක් උපන්නේය”යි කීහ. “එසේවිනමි දේවයන් වහන්ස, මම ඒ බිසවුන් දක්නා කැමැත්තෙමි”යි බමුණා කීහෙයින් කොසොල් රජ තමාගේ බිසව් කැඳවාගෙන ඒ බමුණුන් කරා ගියේය. පුරෝහිත බුන්මණයාද එන්නාවූ බිසවුන් දුරදීම දැක උනස්නෙන් නැගීසිට උතුරුසළුව ඒකාංශ (උඩු කයේ එක පැත්තක් වැසෙන පරිදි සළුව දමා ගැනීම) කරගෙන බිසවුන්ට නමස්කාර කොට සිට “තොපගේ කුස පිළිසිඳුගත්තේ කොසොල් රටට අධිපතිවන්නාවූ මහා පිනැති රජෙකැ”යි තුන්යලක් (තුන් වාරයක්) උදන් අනා “දේවයන් වහන්ස සතුටුව මැනව, සුර් යෝද්ගමන (ඉර උදාවෙන වේලයෙහි) සන්නාහයෙන් සන්නද්ධව සිටියාවූ චතුරංගී සේනාව දක්නටද, ඔවුගේ ආයුධ සේදු දිය බොන්නටද ලැබෙන්නේය”යි කොසොල් රජහට කියා ගිවිස්සා තෙමේ බුන්මදුත්ත

රජපුරවන් කරා ගොස් “දේවයන් වහන්ස, සෙට උදුසන වතුරංගිණී සේනාව සන්ධව සිටීමද, ඔහුන් තමන්ගේ ආයුධ සේදීමටද කාරණයක් දිටිමි. ඊට විධාන කළ මැනවැ”යි කීයේය.

“එසේවිනම් සගයෙනි, නොප පුරෝහිත බමුණන් කියාලු පරිද්දෙන් සැරහිගණුව”යි රජ සේනාවට නියෝග කළේය. ඔවුහුද රජහුගේ නියෝග වූ පරිද්දෙන් සැරහී තමන් වහන්සේගේ ආයුධ සේදුවාහුය.

එකල දීඝනිස්ස නම් කොසොල් රජහුගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන්ට ඉරුදුගෙනි සන්නාහයෙන් සන්නද්ධ සිවිරගසෙනග දැකීමද, ඔවුන් ආයුධ සේද දිය බීමටද සිද්ධවිය. ඉක්බිති බිසව් මුහුකළ ගැබ් ඇතිව (මෝරා ගිය ගැබ් ඇති) දස එකඩ මසකින් පුත්කුමරුවකු වැදුවාහුය. ඕනට දීඝායු කුමාරයෝ යයි නම් තබා වැඩිවිය පැමිණු නුවනැති වූ කල්හි පියරජතෙම සිතනුයේ “බුන්මදත්ත රජ අපට බොහෝ අනර්ථ කළේය. මොහු විසින් අපගේ බලවාහන, ජනපද, රන්රුවන් ගබඩා, කොටුගෙවල් ආදිය පැහැරගන්නා ලදී. ඉඳින් අප අඳුනන්නේ විනම් අප තුන්දෙනා මරන්නේය. එසේහෙයින් දීඝායු කුමාරයන් නුවරින් පිට වාසයකරවුව මැනවැ”යි සිතා ඔහු පිටිනුවරට වැස්සුයේය.

ඒ දීඝායු කුමාරයාද අප්‍රසිද්ධ වේශයකින් වසන්නේය. කොසොල් රජු හා බිසවුන් එහි වසන්නා දැක බුන්මදත්ත රජ හට දැක්වුවාහුය. “එසේවිනම් කොල, තෙපි ඒ රජ හා

බිසව හා සමග අල්වාගෙන ඒව”යි නියෝග කොට මිනිසුන් ගමන් කරවා ගෙන්වාගෙන වධයට විධාන කරණුයේ “සගයෙනි, මේ රජු බිසව් හා සමග දැඩි ලනුවකින් පිටිතොල හයා (දැන් පිටුපසට කර බැඳ) බැඳ කරයෙන් ඉසකේ මුඩුකොට වධ බෙර ගස්වමින් විවියෙන් විවියෙහි ගෙන ගොස් දකුණු වාසල් දෙරිත් නික්මයා එතනදී දෙදෙනා සතරකඩක් කොට පොළි ගසා වලසතරක ලා ඒව”යි කීයේය.

එබස් ඇසූ ජනයා “යහපති දේවයන් වහන්සැ”යි රජුහුගේ නියෝගවූ පරිද්දෙන් බිසව හා එක්කොට රජුපිටිතොල හයා බැඳ ඉසමුඩුකොට විවියෙන් විවියට ගෙනයන්ට පටන් ගත්හ.

ඒ වේලෙහි දීසායු කුමාරතෙම “තමාගේ මව්පිය දෙදෙනා බොහෝ දවසක් නොදක්නාලදහ. ඔවුන් දක්නෙම”යි බරණාස් නුවරට ගොස් පිටිතොල හයා බැඳ විවියෙහි යන්නාවූ මව්පියන් දැක ලගට යනුව අහිමුබවිය. එකල කොසොල් රජ එන්නාවූ ඔහු දුරදී දැක “පුත දීසායු කුමාරය, දුර බලව, ලග නොබලව වෛරයෙන් වෛරය නොසන්නිඳෙයි වෛර නොකිරීමෙන්ම වෛර සන්නිඳෙ”යි කීයේය.

ඔහු එසේ කී කල්හි “මනුෂ්‍යයෝ මේ කොසොල් රජු උන්මඤ නම් දෙඩන්නේය(පිස්සුවෙන් කතා කරන බව), මෝහට දීසායුවක් නම් කොයින්ද? කවුරුන් දැක මේ මෙසේ කියන්නෙහිදැ”යි කීවාහුය. ඔහු එසේ කී කල්හි මනුෂ්‍යයෝ මේ කොසොල් රජු උන්මඤ නම් දෙඩන්නේය, මෝහට දීසායුවක්

නම් කොයිදැනදු කවුරුන් දැක මේ මෙසේ කියන්නෙහිදැයි කීවාහුය.

එකල ඒ රජතෙම “සගයෙනි, මම උමතුව නන් දෙඩන්නෙමි නොවේමි යි යමෙක් නුවණැත්තේ විනම් ඒ දන්නේය”යි නැවත නැවතත් කීයේය. ඉක්බිති මනුෂ්‍යයෝ ඒ රජතුමා බිසව හා සමග රජුතුමා නියෝගවූ පරිද්දෙන් නුවර ඇවිදවා දකුණු වාසලන් පිටතට ගෙනාගොස් සතරකඩක් කොට කපා වලසතරක ලා රැකවල් ලවා ගියාහුය.

එකල දීසායු කුමාරතෙම බරණැස් නුවරට වැද රා ඇරගෙන රැකවලුන් පොවා (ආරක්‍ෂකයන්ට රා පොවා) ඔවුන් රා මදින මහ ඒ ඒ තැන හුනුකල්හි තෙමේ දුරසයක් බැඳ මවිපියන්ගේ මෘතදේහ දුරසයට නැග ගිණිදල්වා දෙනොත් මුදුනෙහි බැඳ තුන් යලක් වටකොට ඇවිද්දේය (තුන් වරක් සොහොන වටේ යාම).

එසඳු බුන්මදන්ත රජ ප්‍රසාදයෙහි මතුමහල්තලයෙහි සිට එසේ දුරසය වට ඇවිදිනා කුමාරයා දැක “සැක නැතිවම කොසොල් රජුගේ නෑකෙනෙක, මොහු කෙරෙන් මට අනර්ථයක් වන්නේය. කවුරුන් මොහු ඇති බව මට නොකීවාහුය”යි සිතුවාහුය.

ඉක්බිති ඒ කුමාරතෙම වලට (වනයට) ගොස් කැමති පමණක් අධා වැලප බරණැස් නුවරට වැද එහි වාසය කෙරෙමින් එක් දවසක් ඇත්හලට ගොස් ඇත්ගොව්වා දැක “ආචාරීනි, මම හස්ති ශිල්පය උගන්නා කැමැත්තෙමි” කියා

“යහපති උගණුව”යි කී කල්හි එද රෑ ඒ ඇතහල ලැග
“අඵයම නැගීසිට මියුරු කට හඬින් ගී කිය කියා විනා
ගැවෝ කවුරන්දැ”යි විවාරා “දේවයන් වහන්ස,
හස්තයාවාරිනුගේ අනවස්සෝය”යි අසා “ඔහු කැඳවාගෙණු
ඵව”යි කියා ගෙන්වාගෙණා “ඇන්හල ගී කිය කියා විනා
ගැවෝ නොපිදැ?”යි විවාරා “ඵසේය දේවයන් වහන්ස,
අපිය”යි කී කල්හි “ඵසේ වීනමී දැනුන් ගී කිය විනා ගායනා
කරව”යි නියෝග කළේය.

එකල දීසායු කුමරනෙම බුන්මදන්ත රජපුරවන්ගේ සිත්
ගන්නා කැමතිව මධුරස්වරයෙන් ගී කිය කියා විනා ගායනා
කෙරෙමින් රජහුගේ සිත් ගෙන උපස්ථාන කරන්නේ රජහට
පළමු නැගීසිට ගායනා කෙරෙයි, රජහට ඉක්බිතිව තෙමේ
සැතපෙයි, කටයුතු කවර්දැ?යි රජහු විවාරයි. රජහට සිත්වූ
පරිද්දෙන් ප්‍රිය තෙපුල් කියයි, මෙසේ දීසායු කුමාරනෙම
නොබෝ කලකින් බුන්මදන්ත රජහට අභ්‍යන්තරව (ලග
ඇසුරට පත්ව) විස්වාස වූයේය.

ඉක්බිති එක් දවසක් බුන්මදන්ත රජහු විසින් “දීසායු
කුමාරය, මම මුව දඩයමට යනු කැමැත්තෙමි, රථය
යොදව”යි කී කල්හි “යහපත දේවයන් වහන්සැ”යි රථය
යොදු රජහු රථයට නංවා තෙමේ රථය පදිනේ සේනාව හෝ
රථයක් හෝ ආසන්න නොවන පරිද්දෙන් විනා රථය
පැදගෙන ගියේය. එසඳු රාජකුමාරයාට කියනුයේ “කොල,
මම මිරිකුණු ශරීර ඇත්තෙමි, මදක් සැතපෙණු කැමැත්තෙමි,

රටිය රඳවාපියව”යි කීයේය. එකල ඒ කුමාරතෙම “යහපත දේවයන් වහන්ස”යි රටිය අතහැර තෙමේ රැක් සෙවනක අරමිණිය බැඳගෙන උන්නේය. එකල රජ දීඝායු කුමාරයා උකුලේ හිස තබා සැතපී විධාවගිය ශරීර ඇති හෙයින් වහා නිද්‍රාවට පැමිණියේය.

එකල දීඝායු කුමාරතෙම සිතනුයේ “බුන්මදුන්න රජ අපට බොහෝ අවැඩ කෙළේය. මොහු විසින් අපගේ යාන වාහන ජනපද කොණ්ටාගරාදිය (ගබඩාවල්) පැහැර ගන්නා ලද. අපගේ මව්පිය දෙදෙන මොහු විසින් මරණ ලද්දහුය. දැන් මට ඒ වෛරය සිද්ධ කරන්ට කල්වන්නේය”යි කොපුවෙන් කඩුව හමාගෙන සිතනුයේ “මාගේ පියරජ්ජරුවන් වහන්සේ මරණ කාලයේහිදී දීඝායු කුමාරය, තෝ දුරබල, ලග නොබලව, වෛරයෙන් වෛරය සන්නොසිලෙනේය වෛර නොකිරීමෙන්ම වෛර සන්නිලෙනේය යි කී සේක. ඒ මාගේ පියානන් වහන්සේගේ බස් ඉක්මවන්ට නුසුදුසුය”යි කඩුව කොපුවෙහි බහාගෙන මෙසේ දෙවැනි තුන්වැනිව කඩුව කොපුවෙන් හසාගෙන පිය රජහු කී තෙපුල් සිහිකොට නැවතත් කොපුවේ බහා ගත්තේය.

එකල බිරන්මදුන්න රජ හයින් තැනිගෙන වහා නැගී සිටි කල්හි දීඝායු කුමාරතෙම “දේවයන් වහන්ස, හයින් තැනිගෙන නැගී සිටියේ කුමක් නිසාදැ?”යි කීයේය. ඒ පුරුෂයාට කියනුයේ “මා සතපුන කල්හි දීඝනිස්ස නමී කොසොල් රජහුගේ පුත් වූ දීඝායු නමී කුමාරයෙක් කඩුවක් ගෙන මා

දෙපළු කොට එළියෙහි ස්වභාවයන් (සිතියන්) දිවිමි, එයින් මම හසගෙන නැගී සිටියෙමි” කියේ. එසඳු දීසායු කුමාරතෙම වමනින් බුන්මදුන්ත රජුගේ ඉසකෙස්කැටිය ගෙන දකුණතින් කඩුව තියාගෙන “දිසනිස්ස කොසොල් රජතුමාගේ පුත්වූ දීසායු කුමාරයා නම් මමය, තොපි අපගේ පියරජුරුවන් හා මනියනුන් මරා සේනාවාහන ජනපද ආදියත් පැහැරගෙන බොහෝ අවධි කළෝ වේද? මම යම් පුරාණ වෛරයක් සිත තබා ඒ සිද්ධ කරනු කැමැති වන්නේ නම් දැන් ඊට කල් වන්නේය”යි කියේය.

එකල බුන්මදුන්ත රජු හසගෙන දීසායු කුමාරයෝ පස වැදගෙන හෙව “එමිබා දීසායු කුමාරයෙනි, මාගේ ජීවිතය දෙව”යි කියේක. එබසට දීසායු කුමාරයා විසින් “නුඹ වහනසේගේ ජීවිතය දෙන්ට මම කවරෙක්ද? මාගේ ජීවිතය නුඹ වහන්සේ දුන මනෙවැ”යි කී කල්හි “එසේ විනම් තෙපිත් මාගේ ජීවිතය දෙව, මම තොපගේ ජීවිතය දෙමි” කියා රජුරුවන් හා කුමාරයන් දෙදෙන ඔවුනොවුන් ජීවිතදානයදී මතු විරුද්ධ නොවන ලෙස සත්තය (පොරොන්දු) කළාහුය.

ඉක්බිති බුන්මදුන්ත රජුතෙම “දීසායු කුමාරය, නුවරට යමින, රටිය පදවාගෙන සේනාවාහන ලගට අවුත් ඔවුනොවුන් හා සමග බරණැස් නුවරට වැදු ඇමති මණ්ඩලය පරිවරා හිඳ “සගයෙනි, තොපි කොසොල් රජතුමාගේ පුත්වූ දීසායු කුමාරයා දුටුවාහු නම් ඕනට කුමක් කරව්දැ?”යි විචාළේය. එබසට සමහර කෙනෙක් “දේවයන් වහන්ස, අපි

ඔහුගේ අත් කපමින්”යි කීවාහුය. සමහර කෙනෙක් “කන් සිඳුමින්”යි කීවාහුය. සමහර කෙනෙක් “නාසා සිඳුමින්”යි කීවාහුය. සමහර කෙනෙක් “කන්නාසා සිඳුමින්”යි කීවාහුය. සමහර කෙනෙක් “ඉස සිඳුමින්”යි කීවාහුය. එසඳු බුන්මදුන්ත රජතෙම කියනුයේ “සගයෙනි, දීඝතිස්ස කොසොල් රජහුගේ පුත්වූ දීඝායු කුමාරයා නම් මේය, මෝහට කිසිවකුත් නොකොට යුත්තේය. මොහු විසින් මාගේ ජීවිතය දෙනලදැ”යි කියා ඉක්බිත් බුන්මදුන්ත රජතෙම දීඝායු කුමාරය “තොපගේ පිය රජපුරුවන් විසින් දුර බල, ලග නොබල, වෛරයෙන් වෛරය සන්නොසිඳෙයි, වෛර නොකිරීමෙන් වෛර සන්නිඳෙයි කීවේ කුමක් නිසාදැ?”යි විචාළේය.

එබසට දීඝායු කුමාරතෙම කියනුයේ “දේවයන් වහන්ස, අපගේ පිය රජපුරුවන් වහන්සේ විසින් දුර බලව යි කීයේ නම් බොහෝකල් වෛර නොකරවයි කී නියාය. ලග නොබලව යි කීයේ නම් මිත්‍රයන් හේද නොකොරව යි කියාය. වෛරයෙන් වෛර නොසන්නිඳෙයි, වෛර නොකිරීමෙන්ම වෛර සන්නිඳෙයි කීයේ නම් නුඹ වහන්සේ විසින් මාගේ මව්පියන් මරණ ලද්දහුය යි ඉඳින් නුඹ වහන්සේ මැරෙයේ විනම් නුඹ වහන්සේට වැඩිකැමැත්තාහු කෙනෙක් මා මරන්නාහුය. එසඳු මට වැඩිකැමැත්තාවූ කෙනෙකුත් ඔහුන් මරති. මෙසේ වෛරයෙන් වෛර නොසන්නිඳෙන්නේය. දැන් නුඹ වහන්සේ විසින් මාගේ ජීවිතය දෙනලද, මා විසිනුත් නුඹ වහන්සේගේ ජීවිතය දෙන ලද, එසේ වෛරයෙන් වෛර

නොසන්සිඳුන්ගේය, වෛර නොකිරීමෙන්ම සන්තිඳෙන්ගේය”යි කියා “දේවයන් වහන්සැ”යි කීයේය.

එකළ බුන්මඳුන් රජතෙම “මේ කුමාරයා පියානන් සංකේෂපයෙන් (කෙටියෙන්) කී දෙයෙහි අර්ථ විස්තරයෙන් දන්ගේය, ඉතා නුවණැත්තා වූ පුරුෂයෙකැ”යි විෂමයපත්ව පිය රජපුරුවන් සන්තක වූ සේනාවාහන, ජනපද, කොෂ්ටාගාරාදිය තැන්පත්කොටදී තමාගේ දියනිකෙනෙකුන් පාවාදී මිත්‍රව විසුයේයයි අප තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ බුන්මඳුන් රජපුරුවන්ගේ හා දීඝායු කුමාරයන්ගේ මේ කථාව ගණනැර දක්වා වදුරා “මහණෙනි, සභයන්ට වධබන්ධනාදී දණ්ඩනින්රහකොට ආයුධ බලයෙන් ආඥාවක්‍රය (අණසක) පවත්වා රජකරණ රජ දරුවෝ පවා මෙබඳු වූ ඉවසීමට හා කීකරු බවට පැමිණෙන්නාහුය. තොපි අවිපරීත වූ (වෙනස් නොවන) ධර්මිකය ඇති ශාසනයෙහි මහණුව කවර කාරණයකින් ඉවසාගත නොහෙව්ද? කීකරු නොහෙව්දැ?”යි දෙනුන් වෙතිවත් විවාද නොකරණසේ අවිවාද වදුරා එසේත් නොසන්සිඳුන හෙයින් “මේ හිඤ්ඤ ද්වේෂයෙන් මඩනාලද (වෛරයෙන් කළඹන ලද) සිත් ඇත්තාහ. මොහු සන්තිඳුවන්ට නොහැක්කේය”යි එතැනින් වැඩ දෙවෙනි දවස් වළඳ ඉක්බිති ගඳකිළියෙහි මදක් සැතපී සෙනසුන් පිරිකර තැන්පත් කොට තබා තමන් වහන්සේ පාසිවුරු ගණ ඒ අසමගි හිඤ්ඤ සංඝා මධ්‍යයේ ආකාශයෙහි වැඩ සිට වදුරණ සේක් “මේ කලහකාරී හිඤ්ඤ සංඝයාතෙම වටින් එකවිටමත් ශබ්ද පැවැත්වීමෙන් මහ හඬ ඇත්තාහුද වෙති, ගුණයෙන් සමානත් වෙති, මොවුන්

අතුරෙන් කිසිවකුත් මම නුවණැත්තෙමි නොසිතා
පණ්ඩිතමාණීව (උගතුන් යයි සිතාගෙන) හිඤ්ඤ සංඝයා බෙදුන
කල්හි මා නිසා මේ හිඤ්ඤසංඝයා වහන්සේ බිඳෙන සේකැ යි
කිසි කාරණාදෙසකුත් නොසිතුවෙය. තවද මෙහි
හිඤ්ඤසංඝයාතෙම ද්වේෂයෙන් සිහිමුළාව අපි නුවණැත්තමිහ,
සතරසතිපට්ඨානාදීවු ආශ්ඨිධර්මමයන් අරමුණු නොකොට
කටහයා යමක් කියනු කැමැත්තේ වීනමි එපමණක් බස්
සබමැද ගෞරවයක් නැතුව කියමින් අලප්පි බවට පැමිණෙත්.
ඒ විවාදය මෙබඳු මහත් ආදීනව ඇත්තේ යයි සලකාගත
නොහෙන්නේද? තවද මට අක්‍රොෂ (බැණ වැදුණු) කළේය,
හස්තපාදදියෙන් තැළීයේය, කුළුදෙයි (සිත් රිදුවන දේ)
ආදිය කියවා මා පැරදවූයේය, මාගේ පරිභෝග වස්තු
පැහැරගත්තේයයි යමෙක් තණ පිදුරු ආදියෙන් කුණුමස් වසා
වෙලන්නෙකු මෙන් නැවත නැවත වෙර බඳිද? ඔහුගේ
වෙරය නොසන්හිඳි ඔහු දුකට පමුණුවන්නේය. යම් කෙනෙක්
එබඳු වෙරය තමන් සිත්හි නූපදවා පවතින්ද ඔහුගේ
වෙරය වහා සන්හිඳිමට පැමිණෙන්නේය. තවද මේ සඤ්ඤ
ලෝකයෙහි ‘අනඤ්ඤා අකරී’ යනාදීවු නව අභාත (වෙරය
ඇතිවීමට හේතුවන කරුණු නවයක්) වස්තූන් කරණ
කොටගෙන උපදනා වෙරයෝ කෙළ කුණු මලමුත්‍රාදී අසූචි
වැකිතැන් එම අසූචියෙන් සොධා පිරිසිදුකොට ගත
නොහැක්කාමෙන් වෙරයෙන් වෙර සන්හිඳිය නොහැක්කාහ.
එබඳු අසූචි වැකිතැන් පිරිසිදු දියෙන් සෝද පිරිසිදු
කරන්නාසේ ඝෞර්වි ආදීවු ගුණයෙන්ම සන්හිඳවිය

හැක්කාන. අවේරයෙන් වෙර සන්නිද්විම පෙර බුදුවරයන් ගියා වූ මාගීයෙක්මය. තවද සගමැද කෝලාහල කරණකල්හි අපරිඤ්ඤාකාරීව නුවණැති හිඤ්ඤා අපි හැමවෙලේම මරු මුඛයට යමින යි නොසලකන්නාහ. මෙයින් යම් නුවණැති හිඤ්ඤාකෙනක් අපි සතතයෙන් මරුමුඛයට යමිනයි (නිරන්තරයෙන් මරණයට ලගාවන බව) නොසලකා ඒ විවාද සන්නිද්විමට උත්සාහ නොකරෙත් නම් ඔවුන් නිසා ඒ විවාදය සන්නිදෙන්ය. තවද සඤ්ඤාගේ අරුත බිඳ තලා පණ ගන්නා රජදරුවෝ පවාත් අවාහ විවාහ සම්බන්ධයෙන් මිත්‍රභාවයට පැමිණ සමගිව වාසය කෙරෙතියි, මහණෙනි, ඤාණිකය (ඉවසීම) ගුරුකොට පැවිදිවූ තෙපි කවර හෙයකින් එසේ නොවිඳි? ඉදින් යමෙක් නුවණැතිව තුනුරුවන්නි හටගත් සැදැහැති තමා හා එක්ව වසන්ට නිසිවූ ධර්මය සම්පන්න කලයාණ මිත්‍රයෙකු ලද්දේ විනම් ඒ තෙම තමාට වන්නාවූ සියළු උපද්‍රව දුරුකොට සතුව සිත් ඇතිව සිති නුවණින් යෙදී වාසය කරන්නේය. තවද මෙලෝ පරලෝ වැඩ නොදන්නා අඤ්ඤායන් හා එක්ව විසීමට වඩා ඇත් රලින් වෙන්ව වල්හි (වනශේ) උදකළාව වසන්නාවූ මේ පාරිලෙය්‍ය නම් හස්තිරාජයාගේ ගණය හැර (පිරිසෙන් ඇත්ව) තනිව විසීම උතුම් වන්නේය”යි තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ නොයෙක් කාරණා කියාත් ඒ කලහාකාරී හිඤ්ඤා සමගි කොටගත නොහී බාලකලෝනකාර නම් ගමට වැඩ එහි හගු නම් තෙරෙන් වහන්සේට සමගිව විසීමෙහි අනුසස් වදුරා එයින් තුන් කුලපුතූන් වසන තැනට වැඩ සමගි වාසයෙහි අනුසස්

වදුරා එයින් පාරිලෙය්‍ය නම් වනයට වැඩ එහි තුන්මසක් වාසයකොට නැවත කොසඹෑ නුවරට අවුත් සැවැත්නුවරට වැඩිසේක.

එකල කොසඹෑ නුවර උපාසකවරු “මේ හිඤ්ඤු අපට අනර්ථකාරීහ (අවැඩ කරන පිරිසක්). මුන් කරණ ජිවා ඉපිසාගත නොහී අප බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩිසේක. අපි මුන් වහන්සේලාට නමස්කාර නොකරමින යි සිගා ආකල ආහාර නොදෙමින. එකල මොහු දුරයාමක් හෝ සිවුරු ඇරීමක් බුදුන් පැහැදවීමක් හෝ කරති”යි සනිටුහන්කොට එසේම කළාහුය.

හිඤ්ඤුද ඔවුන් පැවැත්වූ දුඬුවමින් ජිඩාවට පැමිණ සැවැත්නුවරට ගොස් බුදුන් ඝෂමා කරවුවාහුය.

මෙසේ භාග්‍යවන් වූ සඵඥයන් වහන්සේ මේ ජාතිකය ගෙනහැර දක්වා පුච්චපරසනි ගළපා වදුළසේක.

“එකල්හි දීඝායු කුමාරයාගේ පිය රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් සුද්ධෝදන මහරජ්ජුරුවෝය. එකල්හි ඔහුගේ මෑණියෝ නම් දැන් මහාමායා දේවිය. එකල්හි දීඝායු කුමාරයෝ නම් සියළුසතියන් කෙරෙහි පතලකරැණායෙන් සමතිස් පෙරැමිපුරා සවාසනා සඵක්ලෙශයන් (වාසනා සහිත සියලු කෙලෙස්) ප්‍රහීණකොට බුදුවූ මමිම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ වදුළසේකි.

417. මහ ගිරා ජාතිකය

තවද ආත්මාර්ථට පරාර්ථට (තමාගේ යහපතත්, අනුන්ගේ යහපතත්) සාධනයෙන් ලොකොත්තමවූ (ලොවට උතුම් වූ) ගෞතම නම් අප බුදුරජාණන් වහන්සේ එක්සමයක දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන සමයෙහි එක් මහණකු අරනයා මේ ජාතික ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ මහණතෙම බුදුන් කෙරෙන් කමටනන් ගෙන කොසොල්දනවිටට ගොස් එක් පසල්ගමක් (පිටිසර ගමක්) නිසා විසිය.

ඒ ගම්වැසි මිනිසුන් ඒ හික්ෂුහට යාම ඊමට සැප තැනහි හෝනා ඉඳිනා සෙනසුන් කරවාදී උපස්ථාන කළාහුය. ඔහු වස් විසූ පළමුවැනි මස ඒ ගම ගින්නෙන් ද, ගියේය. වපුල බිජු පමණකුදු (ගොවිතැක් පවා විනාශ වූ බව) නොවීය. එයින් ඒ ගම්වැස්සෝ ඒ මහණට පිණිබොජුන් (ප්‍රණීත ආහාර) දෙනුට නොහැකිවූහ.

ඒ මහණද සැපසේ සෙනස්නෙහි වසන්නේ සැප අහර නොලැබීමෙන් සතරමග සතරඵලයට පැමිණෙන්නට නොහැකිවිය. වස් තුන්මස ඉක්බිති බුදුන් වඳිනට ගියාහ. ඔහට සඵලයන් වහන්සේ පිළිසඳර කතාකොට “කීමෙක්ද? මහණ, අහරින් දුකෙක් නැද්ද? සෙනසුන් සැපද?”යි විචාරා වදාළසේක. ඒ මහණද එපවත් බුදුන්ට දැන්වීය.

එකල්හි බුදුරජානන් වහන්සේ “මහණ, මහණුන් විසින් නම් සැප සෙනස්නක් ඇත. පුත්‍රයෙහි ලොල්ව (සිව්පසයට ගිජුව) හැසිරීමේ හැර ලද මේ කිසිවක් අනුභව කොට මහණදුමි පිරියයුත්තේය. පෙර නුවණැත්තෝ තිරිසන් යෝනියෙහි ඉපදු නමා වසන රුක මළ කල්හි එහි සුනු (දිරා හැලෙන කුඩු) අනුභව කරන්නාහුම ලෝහසඤ්චාරය (ලෝහිව හැසිරීම) හැර මිත්‍රධර්මය නොබිඳු අන්තැන්හි නොගොස් විසුවාහුය. තෝ කවර හෙයකින් ආහාර ස්වල්පය රුක්ෂය සැප (තරමක් අපහසුකම් ඇති) සෙනස්න හැර ආයෙහිදැ?” යි වදුරා ඔවුන් විසින් ආරාධිතවූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

පෙර එක් කලෙක හිමවත දිඹුල්වනයෙක (විශාල දිවුල් වනයක) නොයෙක් දහස් ගණන් සුවගණයා (ගිරවි සමූහයක්) විසූහ. ඔවුන් අතුරෙහි එක් ගිරවෙක් නමා ලත් නාරුක ඵල කල ඵල අනුභවකොට සෙසු කල කොල, දළු, සුබුළු කා ගඟ දිය බී යැපී උන් රුකින් අන් රුකකට නොගොස් අපිස් සතොස් (ලදු දෙයින් සතුවුව) ගුණයෙන් වෙසෙයි.

ඔහුගේ මෙම ගුණමහිමයෙන් ශක්‍රභවනය කම්පාවිය. එවිට දහස් නැණසකින් සක්වළ බලන සක්දෙව්වරජානෝ එබඳු ගුණවතූන් ඒ බෝසතූන් දැක ඔහු ගුණ විමසනු සඳහා නමා මහිමයෙන් හිමවත සුනුඹුල් දිඹුල්රුක (සරුවට තිබුනු දිවුල් ගස) නොවෙලා වියලා වෙලෙප් දලු කොළ සුබුළු නැති

උඩින් යටින් ඇඳුරු සිඳුරු නැති සිඳුරුව සුනු වෘතෙන දිරුණු කණු පමණක් කෙළේය.

ගිරාරජද එසේ වුවද එහි සුනු අනුභවකොට ගනින පැන් බී ලොබින් අන් රුකත් කො නොගොස් අවු සුලගින් දිඹුල් සිඳුරු ඇතිව එම දිඹුල් කණුව මත්තෙහි උන්නේය.

එසඳු සක්දෙව් රජද පෙරසේ “ඔහුගේ මිත්‍රගුණය ලොවට දන්වා ඒ රුක අමාඵල ගන්වා එමි”යි හංසරාද වෙසින් එම වෙස්ගත් සුජාතාවන් හා සමග අවුත් ඒ දිරුනුතුරට නුදුරු තුරු අතුරෙක හිඳ මහ බෝසතාණන් වහන්සේ සමග කථාකරණයේ “එමිබා ගිරා රජපුරුවෙනි, නොපගේ පියාපතර මෙන් නිල්වු අතුපතුරෙන් නිලඹරසේ හොබනාවු (නිල් අහස මෙන් බබළන) නොපගේ තුඩ වැනි රන්විලිකුන් ඵලයෙන් පියුම්රාමිණිරුවන් (පද්මරාග මාණිකාසයන්) ගහණ නිල් ජලතලාවක් මෙන් බබළන බොහෝ දිඹුල් රුක් මෙහි හාත්සප රැඳී සිටියේය. එතකුදු වුවත් තෝ මළ කණුවෙහි බැඳී (දිරව්ව කණුවක රැඳී) ඉන්නාක් මෙන් මේ මළ කණුවෙහි උන්නේය. කවර හෙයකින් මේ කණුමරවැල්ලෙහි ආලය කෙළෙහිදැ?”යි විචාලේය. එබසට ගිරා රජපුරුවෝ “එමිබල හංසය, බොහෝ දවස් මේ ගස වැස රසඵල විලිකුන් (ඉඳුණු ගෙඩි) අනුභව කළමිහ. එයින් රුක ඵල නැතත් පළමුවෙන් සිත්ම (මුලින් පවති හිතවත් බව දැනුත් ඇකි බව) දැනුත් තරකරමිහ. හංසරාද මේදු එක් සත්පුරුෂ ධර්මයෙකැ”යි කීයේය.

එබසට හංසරාජතෙම “ඵමිධා ගිරා රජ්ජුරුවෙනි, වගුල කොල ඇති වියළි මලගස පක්ෂිහු විපක්ෂි මෙන් (පක්ෂීන් නොවන්නාක් මෙන්) නිරපේක්ෂව (බලාපොරොත්තුවක් නැතිව) හැරයෙති. ඒ පක්ෂීන් එසේ යාමෙහි තොපි කවර දේශයක් දැක නොයව්දැ”යි විචාළේය. එසේ විචාළාවූ හංසයාට කාරණා දැක්වන්නාහු මහබෝසතාණන් වහන්සේ “ඵමිබල හංසය, යම් පක්ෂිකෙනෙක් එල කැමැත්තාවූ රුක් සේවනය කෙරෙද්දී? එල නැති කල නිෂ්ඵලය යි හරිද්දී? අත්වැඩ මිස පරවැඩ නොතකන ඒ පක්ෂිහු මිත්‍ර පක්ෂය නසන හෙයින් පක්ෂපාත නම් වෙති”යි වදාළසේක.

එබසට ඒ හංසතෙම “ඵමිධා ගිරා රජ්ජුරුවෙනි, යහළු බවද මෙමනුසද කාමරාග විස්වාසයෙන් අනඝවූ ප්‍රකාශ විශ්වාසයද යන මේ උතූන් ගුණයන් යමෙක් කැමැත්තේ විනම් ඒ නුවණැත්තවූන් විසින් ප්‍රසංසා කටයුතු වන්නේය. ඒ ගුණයෝ තොප කෙරෙහි ඇත්තාහ. එයින් මරාමිණින් නිපන්නාක් වැනි (මරකත මැණිකකින් කලාක් වැනි, කොළපාට මැණික් විශේෂයක්) පියාපතරින් හා රන් මැණිකෙන් කලාක් වැනි මුව තුඩින් රුවන් රුවක් මෙන් බබලන අනගි ගුණමිණිගුණගිහිණි (ගුණ නැමති මැණික් සමූහයෙන් යුක්තවූ) ගිරා රජ්ජුරුවෙනි, තොපට සතුටුවූ වරයක් දෙන්නෙමි, තොප කැමැත්තක් ඉල්ලා ගනු”යි කීයේය.

එබසට බෝසතාණන් වහන්සේ වදාරණසේක් “ඵමිබල හංසරද, අද යම් වරයක් දෙනු කැමැත්තෙහි නම් හුනු දිරුණු

මේ රැකකණුව පිරිණු රැකක් මෙන් ඵල පත්‍ර ශාඛාවෙන් සැරහුණා දැක්නා කැමැත්තෙමි. ඒ එසේමය. මා හැඟි නිධානයක් (වටිනා නිධානයක්) ලද දිලින්නදක්නු මෙන් මෙවන් රැක දැක නිරන්තරයෙන් සතුව වෙමිද? එබඳු වරයක් දෙව"යි වදාළසේක.

එසඳු සක්දෙව් රදු හංස වේසය හැර දිව්‍යවේසය ගෙණ සුජාතාව හා සමග නොපමාව දිය ගෙණුවන් අමාවක් මෙන් ඒ රැකහි නමාලිය. එකෙණෙහි ඒ රැකකණුව බෝසතානන්ගේ සිහිල් කුලුණු ගුණාවන් (කරුණා ගුණයට) සෙවන කෙරෙමින් පිරිණු බුදුකුරුදම් (පාරමි ධර්ම) ලොවට පහලවන්නාක් මෙන් තුරුණු අකුරු (තරුණු අංකුර) දුළුපතර මිසුරු රසඵල විහිදී අතුවතර ඇතිව පෙනුණේය.

එසේ පහළවූ රැක දැක සක්දෙව් රජහට සතුව ස්තූති කරණ මහබෝසතානන් වහන්සේ “එමිබා සක්දෙව් රජානෙනි, අද මේ නොමදු පෙලෙන් මනනද (ගෙඩි වලින් අඩු නැති) මේ රැකලක් මම පැහැදු යම් සැපයකට පැමිණියෙමිද? එසේම නොපිදු සුරරදු ඉසුරෙන් ඇමසඳු සුවපන් වේවා”යි වදාළසේක. එසඳු සක්දෙව් රජාණෝ මෙසේ බෝසතානන්ගේ සිත සතුවකොට අහසට පැණනැඟී අවට පිහිටි රුවන් දොරටු දහසකින් සැඳුම්ලත් තමන්ගේ පුරයටම ගියේය.

අප තිලෝගුරු සමයක් සම්බුද්ධ රාජෝත්තමයන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙණුහැර දක්වා වදාරා “මහණෙනි, මෙසේ පුරාතනයෙහි නුවණැත්තාවූ තිරිසන් ජාතියෙහි ඉපිදන්

ප්රත්‍යලෝභය (සිවුපසයට ගිජු නොවීම) හැර වාසය කළාහුය. තෝ මේ නොය්යානික (නිවණට පමුණුවන) ශාසනයෙහි මහණුව කවර හෙයකින් ප්‍රත්‍යලෝභයෙන් යුක්තව හැසිරේදැ?"යි අවවාදකොට කමටහන් දී ඔහු පළමු විසූ තෙනටම ගමන් කරවූ සේක. ඒ මහණුද එතැන්හි ගොස් පසල්වස්ඛන්ධය බයවයහෙයින් (අතිවන නැතිවන ස්වභාවය) දැක්වේ රහත් ඵලයට පැමිණියේය.

පෙර ඒ අප ලත් රුක සඵල කළ සක්දෙව් රජාණෝ නම් දැන් මේ ශාසනයෙහි කිසිකෙනෙකුන් විසින් විරුද්ධ නොකොටහැකි ගුණමහිම අති අනුරුද්ධ ස්ඵවිරයෝය. දිරා වගුලතුර (දිරාපත් කඩා හැලෙන ගස) නොහැර මිතුරු ගුණ පුරා ඒ ගිරා රජපුරුවෝ නම් දැන් සවිනේ දැන විනේදන නිවන්පුර ලන මමිම වේදැ"යි තමන් වහන්සේ ගෙනුහැර දක්වා වදාළසේක.

(තවත් පොතෙක මෙසේ විය)

තවද ආත්මාර්ථ පරාර්ථ සාධනයෙන් ලොකොත්තමවූ ගෞතම නම් අප බුදුරජාණන් වහන්සේ එක්සමයක දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන සමයෙහි එක් මහණකු අරහයා මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙනුහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ මහණතෙම බුදුන් කෙරෙන් කමටහන් ගෙන කොසොල්දනවිටට ගොස් එක් පසල්ගමක් නිසා විසිය.

ඒ ගම්වැසි මිනිසුන් ඒ හිඤ්ඤාට යාම ඊමට සැප තැනි
තෝනා ඉඳිනා සෙනසුන් කරවාදී උපස්ථාන කළානුය. ඔහු
වස් විසු පළමුවෙනි මස ඒ ගම ගින්නෙන් ද, ගියේය. වපුල
බිජු පමණකුදු නොවීය. එයින් ඒ ගම්වැස්සෝ ඒ මහණට පිණි
බොජුන් දෙන්නට නොහැකිවූහ.

ඒ මහණද සැපසේ සෙනස්නෙහි වසන්නේ සැප අහර
නොලැබීමෙන් සතරමග සතරඵලයට පැමිණෙන්නට නොහැකිවීය.
වස් තුන්මස ඉක්බිති බුදුන් වඳිනට ගියාහ. ඔහට සඵඤ්ඤා
වහන්සේ පිළිසඳුර කතාකොට “කීමෙක්ද මහණ, අහරින්
දුකෙක් නැද්ද? සෙනසුන් සැපද?”යි විචාරා වදාළසේක. ඒ
මහණද එපවත් බුදුන්ට දැන්වීය.

එකල්හි බුදුරජානන් වහන්සේ “මහණ, මහණුන් විසින් නම්
සැප සෙනස්නක් ඇත, ප්‍රත්‍යයෙහි ලොල්ව හැසිරීම් හැර ලද
මේ කිසිවක් අනුභව කොට මහණදම් පිරියයුත්තේය. පෙර
නුවණැත්තෝ තිරිසන් යෝනියෙහි ඉපද තමා වසන රැක මළ
කල්හි එහි සුනු අනුභව කරන්නාහුම ලෝභසඤ්ඤාවාරය හැර
මිත්‍රධර්මය නොබිඳ අන්තැන්හි නොගොස් විසුවානුය. තෝ කවර
තෙයකින් ආහාර ස්වල්පය රැකෂය සැප සෙනස්න හැර
ආයෙහිද?” යි වදාරා ඔවුන් විසින් ආරාධිතවූ සඵඤ්ඤා
වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් සමයෙකිනි හිමවත දිඹුල්වනයෙක නොයෙක් ලක්ෂ
ගණන් ගිරව් විසූහ. එයින් එක් ගිරා රජෙක් තමා වසන රැක

ගෙඩි ඇති කල්හි ගෙඩි අනුභවකොට ඒ නැති කල්හි දළ, කොළ, සුමුළු අනුභවකොට ගඟින් පැන් බී අනික් රැකකට නොගොස් අපිස් සතොස් ව වසන්නේය.

ඔහුගේ අපිස්සතොස් ගුණයෙන් ශක්‍රභවනය කම්පාවිය. සක්දෙව් රජ විමසනුයේ ගිරා රජහු දිවසින් දැක ඔහුගේ ගුණ විමසනු සඳහා තමාගේ ආනුභාවයෙන් දිඹුල් රැක දිරවා අතු වෙලෙප් නැති, කණු පමණක් කෙළේය. ඒ තෙම උඩින් යටින් කළ සිදුරෙන් වෑහෙන සුනු පමණක් ඇතිව සිටියේ ඒ ගිරා රජද ඒ සුනු අනුභවකොට ගඟින් පැන් බී අවු සුලගින්වන් දුක් නොතකා දිඹුල් කණුව මත්තෙහි උන්නේය.

ඒ දුටු සක්දෙව් රජ එහුගේ උතුම් ගුණය දැක ඔහු ලවා මිත්‍රගුණය කියවා වරයක් දී දිඹුල් රැක අමාඵල කොට එමිසි සිතා එක් හංසරාජ වේසයක් මවාගෙන එම හංසධෙනුව සුජාතා නම් අසුරකන්‍යාවන් ඉදිරිකොට දිඹුල් වනයට ගොස් ඒ මළ රැකට නුදරූ තෙතක හිඳ ඒ ගිරාරජහු හා සමග කථාකරණයේ “එමිබා ගිරා රජ්ජරුවෙහි, මිත්‍රභාවය නැසුනු රැක යම්කලෙක මධුරඵල ඇත්තේද එකල පක්ෂිහු අත්තෙන් අත්තට පැන ඇවිද එල අනුභව කෙරෙහි, යම් කලෙක එල නැත්තේ ද එකල එල නැතැයි දැන ඒ ඒ දිග යන්නාහු වෙති. පබළු කලඹක්* (*කඩක්) මෙන් රන්වූ මුඛතූඩයක් ඇතිව වසනකල වෙනෙහි පලාවන් පෑයමෙන් නිල්වූ පියාපත් ඇති එමිබා ගිරාරජ්ජරුවෙහි කුමක්නිසා තෙපි වනාහි මේ දිරුණු කණුව මත්තෙහි සෝකව සිතා හිඳිනාහු ද, ඵලාඵල

නිසා වෙනෙහි හැසිරීම යහපත, කුමට මෙහි නිරාහාරව ඉඳ මියවීද? තොප මෙම කණුවේ නොහැර ඉඳිනා කාරණය මට කියවයි කියේය. ඒ ගිරාරජ හංසයාට තමා කෙළෙහි ගුණ දන්නා බව හා එයින් ඒ රැක නොහරනා පරිදි කියන්නේ “එම්බල හංසය, යම් කෙනෙක් යම් කෙණෙකුන්ට යහළුවනම් නුවනැත් මහතූන් ගුන සිහිකරන්නා වූ ඔහු තමන්ගේ යහළුවන් හෝග සම්පත්තියෙන් පිරිනුනත් ජීවිතාන්තය දක්වා සුවදක්හි ඔහුන් නොහරණානුමය. මමත් ඒ සත්පුරුෂයන් අතුරින් එක්තරා එකකිමි. එයින් මේ රැක මට ප්‍රිය වඩන හෙයින් ඤාතිඳු වන්නේය. එක්ව බොහෝ කලක් පුරුදු බවින් මිත්‍රුද වන්නේය. එබැවින් මගේ දිවි රැකීම නිසා පිරිනුනාවූ මේ රැක් කනුව හැර අන්තැනකට නොයෙමි. එසේ යාම ගුණධර්මයෙක් නොවෙයි” කියේය.

එකල සක්දෙවරජ වරයක් දෙනු කැමැත්තේ පක්ෂපත්‍රයම යානාවක් කොට අහස චාරණය කරන්නාවූ එම්බා ගිරා රජපුරුවෙහි, මිත්‍රභාවය ස්නෙහය ප්‍රකාශ වූ විස්වාසය යන මේ ගුණ තුන යමෙක් කැමැත්තේ වීනම් ඒ නුවනැත්තාවූන් විසින් ප්‍රශංසා කරනු ලබන්නේය. ඒ සියළු ගුනයෝ තොප කෙරෙහි ඇත්තානුය. එසේ හෙයින් තොපට වරයක් දෙනු කැමැත්තෙමි. තොප කැමති දෙයක් ගනුවයි කියේය.

ඒ අසා ගිරා රජපුරුවෝ වර ඉල්ලන්නානු එම්බල හංසය මේ රැක නැවත ඕපා සහිත වේද, විහිදුනු අතුපතරින් හා හටගත් මධුර පලයෙන් යුක්ත වේද ඒ වරය කැමැත්තෙමි

කීන. එසේ කී ගාරා රජහට වරදෙන්නාවූ සක්දෙවුරජනෙම
එමිඛා ගිරා රජපුරුවෙහි එසේ උවහොත් මහත් අතුපතරෙන්
හා එල පත්‍රයෙන් යුක්තවූ මේ රැක නොදක්නෙහිය. මේ රැක
හා තාගේ සහවාසයඳු වන්නේය. ඇසිල්ලකින් මේ රැක
නොදක්නෙහිය, මේ රැක මධුර එලගෙණ සිටින්නේ යයි කියා
ඒ ශක්‍රදෙවෙඤ්ඤානෙම තමාගේ භංසවේසය හැර සුජාතාවන්
සමග දිව්‍යරූපයෙන් සිට ගගින් දියගෙන දිඹුල් කණුවෙහි
වත්කලේය. එකෙණෙහි ඒ කණුව අතුටෙලප් දළ කොල
මිහිරි එල ගෙණ මුඩු (*මිඬ) නිල්මිණි පවුරක් මෙන් බබලමින්
සිටියේය.

ඒ දැක සක්දෙව් රජහට ස්තූතිකරණ ගිරාරජපුරුවෝ
“එමිඛා ශක්‍රදෙවෙඤ්ඤානෙහි අද මේ එල පත්‍රශාඛාවෙන් විචිත්‍ර
වූ මේ රැක දැක යම්බඳු සතුටකට පැමිණියෙමිඳු තොපිඳු
එසේ තොපගේ නැයන් හා සතුටුව”යි කීයේය. ඉක්බිති මෙසේ
ඒ වෘක්‍ෂය පත්‍රශාඛාවෙන් සරහා තමාගේ දිව්‍යපුරයටම ඒ
ශක්‍රදෙවෙඤ්ඤානෙම ගියේය.

අප තිලෝගුරු සමයක් සම්බුද්ධ රාජෝත්තමයන් වහන්සේ
මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා “මහණෙනි, මෙසේ
පුරාතනයෙහි නුවණැත්තාහු තිරිසන් ජාතියෙහි ඉපදත්
ප්‍රත්‍යලෝභය (සිවුපසයට ගිජු නොවීම) හැර වාසය කළාහුය.
තෝ මේ නෙය්ද්ධානික (නිවණට පමුණුවන) ශාසනයෙහි
මහණුව කවර හෙයකින් ප්‍රත්‍යලෝභයෙන් යුක්තව
හැසිරේදැ?”යි අච්චාදකොට කමටහන් දී ඔහු පළමු විසු

තෙනටම ගමන් කැරවූ සේක. ඒ මහණද එතැනින් ගොස් පසුදුටු ස්වභාවය බයවයනෙයින් (අතිවන නැතිවන ස්වභාවය) දැක්වේ රහත් ඵලයට පැමිණියේය.

එකල දැක්වෙවිටපානෝ නම් දැන් මේ ශාසනයෙහි අනුරුද්ධ ස්ඵට්ඨරයෝය. ගිරාරජනම් බුදුවූ මමීම වේදැයි තමන් වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

418. සුඵසුඵ ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි බිය සසර සරණ (බියකරු සංසාරයේ හැසිරෙණ) අසරණ සරණ (අසරණයින්ට පිහිට වන) කරුණානිධානවූ අප බුදුරජාණන් වහන්සේ විපත්තියට සැවැත්නුවර නොහැර දෙවිරම් වෙහෙර විහරණය (වැඩ වාසය කරණ) කරණසේක් තමන් වේරංජානුවර විසූ කරුණු අරහයා මේ ජාතික ධර්මදේශනාව දැක්වා වදාළසේක.

බුදුන් වේරංජානුවර වස්වැස වස් පවරා ඒ පුරහැර දෙවිරම් වෙහෙරට පැමිණී කල්හි දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන් හික්ෂුහු “අවැත්නි අප තථාගතයන් වහන්සේ විපත්තියට නොපත් සම්පත්තියෙන් මහත් කැත්කුලෙහි (ක්ෂත්‍රිය කුලය, රජ කුලය) උපන් ලත් බැවින් හා සදෙස් කෙලෙස් සතුරන් (දෙස් සහිත කෙලෙස් සතුරන්) නසා නිදෙස් පිරිසිඳු බුදුබැව් ලත්බැවින් ඉතා සිව්මැලිසේක. මහත් සාද්ධිමහිම ඇතිසේක. එතැකුදුච්චන් වේරංජා නුවර වැසි වේරංජා නම් බමුණගේ පැවරීමෙන් (ආරාධනාවෙන්) වස් ලැබ වසවත්මරු කළ

සිත්පෙරළියෙන් (සිත් වෙනස් කරවීමෙන්) සිහිනොලත් ඒ බමුණාගේ එකදුවසකුන් මඳකුන් ආහාරයක් නොලැබෙද ලොහසංචාරය (ආහාරයට ගිජුව සොයා යාම) හැර දුවස් පතා නැලියක් යවසාලින් කලපිටි දියත්තකින් (යවසාලේ පිටියෙන් කල තලපයක් හෝ කැඳකින්) එපමණකින් වස් තුන්මසක් අන් තැනකට නොගොස් විසුසේක. බුදුන්ගේ අපිස් සතොස් ගුණය (ලද දෙයින් සතුටුවීමේ ගුණය) ඉතා ආශ්වය්සී (මහත් පුදුමයකි) ය”යි කීවාහුය.

සඵඥයන් වහන්සේ එබස් දිවකණීන් අසා දමිසභා මණ්ඩපයට වැඩ බුද්ධාසනයෙහි වැඩහිඳ “එමිබා මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි මෙතැන්හි කවර කථාවක් පහළකොට උනුදැ?”යි විචාරා “මෙනමි කථාවකින් යෙදී උනුමහ”යි දැන්වූ කල්හි “මහණෙනි, දැන් සඵනේ දැන බුදුවූ බුදුවරයන්ගේ ලොල් සසරින් දුරුවීම ආශ්වය්සී නොවෙයි, පෙරතිරිසන් යෝනියෙහි උපන්නාහුද ඔහු ලෝහසංචාරය හැර විසුවාහුවේදැ”යි වදාරා ඒ අසනු කැමති මහණුන් විසින් ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

පෙර එක් කලෙක හිමවත තුමුල් දිඹුල්වනයෙක (විශාල දිවුල් වනයක) නොයෙක් දහස් ගණන් සුවගණයා (ගිරවි සමූහයක්) විසූහ. ඔවුන් අතුරෙහි එක් ගිරවෙක් තමා ලත් නාරුක එල කල එල අනුභවකොට සෙසු කල කොල, දඹ,

සුඛ්‍යය කා ගත දිය බි යැපී උන් රැකින් අන් රැකකට නොගොස් අපිස් සතොස් ගුණයෙන් වෙසෙයි.

ඔහුගේ මෙම ගුණමතිමයෙන් මහමෙර ගිරිමුදුනෙහි පිහිටි පුරුදුරුපුරු (සකු පුරය) කම්පාවිය. එවිට දහස් නැණසකින් සක්වළ බලන සක්දෙව්වරජානෝ එබඳු ගුණවතූන් ඒ බෝසතුන් දැක ඔහු ගුණ විමසනු නිසා තමා මතිමයෙන් හිමවන සුහුඹුල් දිඹුල් රැක (සරුවට තිබුණු දිවුල් ගස) නොවෙලා වියලා වෙලෙප් දලු කොළ සුඹුළු නැති උඩින් යටින් ඇඳුරු සිදුරු නැති සිදුරුව සුනු වෘතෙන දිරුණු කණු පමණක් කෙළේය.

ගිරාරජද එසේ වුවද එහි සුනු අනුභවකොට ගනින පැන් බි ලොබින් අන් රැකත් කරා නොගොස් අවු සුලගින් දිඹුල් සිදුරු ඇතිව එම දිඹුල් කණුව මත්තෙහි උන්නේය.

එසඳු සක්දෙව් රජද පෙරසේ “ඔහුගේ මිත්‍රගුණය ලොවට දන්වා ඒ රැක අමාවල ගන්වා එමි”යි හංසරද වෙසින් එම වෙස්ගත් සුජාතාවන් හා සමග අවුත් ඒ දිරුණු තුරට නුදුරු තුරු අතුරෙක හිඳ මහ බෝසතාණන් වහන්සේ සමග කථාකරණයේ “එමිබා ගිරා රජපුරුවෙනි, නොපගේ පියාපතර මෙන් නිල්වු අතපතුරෙන් නිලඹරසේ නොබනාවු (නිල් අතස මෙන් බබළන) නොපගේ තුඩ වැනි රන්විලිකුන් එලයෙන් පියුම්රාමිණිරුවන් (පද්මරාග මාණිකාසයන්) ගහණ නිල් ජලතලාවක් මෙන් බබළන බොහෝ දිඹුල් රැක් මෙහි භාත්සප රැඳී සිටියේය. එතකුදු වුවත් තෝ මළ කණුවෙහි බැඳී (දිරවිව කණුවක රැඳී) ඉන්නාක් මෙන් මේ මළ කණුවෙහි

උන්නේය. කවර හෙයකින් මේ කණුමරුවැල්ලෙහි ආලය කෙළෙහිදැ?”යි විචාලේය. එබසට ගිරා රජපුරුවෝ “එමිබල හංසය, බොහෝ දවස් මේ ගස වස රසඵල විලිකුන් (ඉදුණු ගෙඩි) අනුභව කළමිහ. එයින් රුක ඵල නැතත් පළමුවෙන් සිත්ම (මුලින් පැවති හිතවත් බව දැනුත් ඇති බව) දැනුත් තරකරමිහ. හංසරද මෙදු එක් සත්පුරුෂ ධර්මයෙකැ”යි කීයේය.

එබසට හංසරාජතෙම “එමිබා ගිරා රජපුරුවෙනි, වගුල කොල ඇති වියළි මළගස පක්ෂීහු විපක්ෂි මෙන් (පක්ෂීන් නොවන්නාක් මෙන්) නිරපේක්ෂය (බලාපොරොත්තුවක් නැතිව) හැරයෙති. ඒ පක්ෂීන් එසේ යාමෙහි තොපි කවර දේශයක් දැක නොයව්දැ”යි විචාලේය. එසේ විචාළාවූ සංඝයාට කාරණා දක්වන්නාහු මහබෝසතාණන් වහන්සේ “එමිබල හංසය, යම් පක්ෂිකෙනෙක් ඵල කැමැත්තාවූ රුක සේවනය කෙරෙද්ද, ඵල නැති කල නිෂ්පලය යි හරිද්ද අත්වැඩ මිස පරවැඩ නොතකන ඒ පක්ෂීහු මිත්‍ර පක්ෂය නසන හෙයින් පක්ෂපාත නම් වෙති”යි වදාළසේක.

එබසට ඒ හංසතෙම “එමිබා ගිරා රජපුරුවෙනි, යහළු බවද මෙහිඳු කාමරාග විස්වාසයෙන් අන්‍යවූ ප්‍රකාශ විශ්වාසයද යන මේ උතුන් ගුණයන් යමෙක් කැමැත්තේ විනම් ඒ නුවණැත්තවුන් විසින් ප්‍රසංසා කටයුතු වන්නේය. ඒ ගුණයෝ තොප කෙරෙහි ඇත්තාහ. එයින් මරාමිණිත් නිපන්නාක් වැනි (මරකත මැණිකකින් කලාක් වැනි, කොළපාට මැණික්

විශේෂයක්) පියාපතරින් හා රන් මැණිකෙන් කලාක් වැනි මුටු
තැඹිණි රුවන් රුවක් මෙන් බබලන අනගි ගුණමිණිගුණගිහිණි
(ගුණ නැමති මැණික් සමූහයෙන් යුක්තවූ) ගිරා රජපුරුවෙනි,
නොපට සතුවූ වරයක් දෙන්නෙමි, නොප කැමැත්තක් ඉල්වා
ගනුව”යි කීයේය.

එබසට බෝසතානන් වහන්සේ වදරණයේක් “එමිබල
හංසරද, අද යම් වරයක් දෙනු කැමැත්තෙහි නම් හුණු දිරුණු
මේ රැක්කණුව පිරුණු රැකක් මෙන් ඵල පත්‍ර ශාඛාවෙන්
සැරහුණා දක්නා කැමැත්තෙමි. ඒ එසේමය. මා හැගි
නිධානයක් (වටිනා නිධානයක්) ලද දිලින්දක්හු මෙන් මෙවන්
රැක දැක නිරන්තරයෙන් සතුවු වෙමිද, එබඳු වරයක් දෙව”යි
වදාළසේක.

එසඳු සක්දෙව් රදු හංස වේසය හැර දිව්‍යවේසය ගෙණා
සුජාතාව හා සමග නොපමාව දිය ගෙණුවන් අමාවක් මෙන්
ඒ රැක්හි නමාලිය. එකෙණෙහි ඒ රැක්කණුව බෝසතානන්ගේ
සිහිල් කුලුණු ගුණාවන් (කරුණා ගුණයට) සෙවන කෙරෙමින්
පිරුණු බුදුකුරුදම් (පාරමි ධර්ම) ලොවට පහලවන්නාක් මෙන්
තුරුණු අකුරු (තරුණ අංකුර) දළිපතර මියුරු රසඵල විහිදී
අතුපතර ඇතිව පෙනුණේය.

එසේ පහළවූ රැක දැක සක්දෙව් රජහට සතුවූ ස්තූති
කරණ මහබෝසතානන් වහන්සේ “එමිබා සක්දෙව් රජානෙනි,
අද මේ නොමඳු පෙලෙන් මනනද (ගෙඩි වලින් අඩු නැති)
මේ රැක ලත් මම පැහැදු යම් සැපයකට පැමිණියෙමිද,

එසේම තොපිද සුරරද ඉසුරෙන් ඇමසද සුවපත් වේවා”යි වදාළසේක.

එසඳ සක්දෙව් රජාණෝ මෙසේ බෝසතානන්ගේ සිත සතුටුකොට අහසට පැණනැගී අවට පිහිටි රුවන් දෙරටු දහසකින් සැදුම්ලත් තමන්ගේ පුරයටම ගියේය. මෙසේ සියලු ලොව පහළ මහාකරුණා ඇති බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ජාතික ධර්මදේශනාව ගෙනුහැර නිමවා වදාළ සේක.

පෙර ඒ අප ලත් රැක සඵල කළ සක්දෙව් රජාණෝ නම් දැන් මේ ශාසනයෙහි කිසිකෙනෙකුන් විසින් විරුද්ධ නොකොටහැකි ගුණමහිම ඇති අනුරුද්ධ ස්ථවිරයෝය. දිරා වගුලතුර (දිරාපත් කඩා හැලෙන ගස) නොහැර මිතුරු ගුණ පුරා ඒ ගිරා රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් සවිනේ දැන විනේදන නිවන්පුර ලන මම්ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ ගෙනුහැර දක්වා වදාළසේක.

419. භාරිත ජාතිකය

තවද එක් සමයෙකිනි තුන්ලොවට පහළවන නව අරභාදී බුදුගුණයෙන් අප්‍රතිසම්ප්‍ර (සම කෙනෙකු නැති) සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වතුර්විද ආශ්ඨි විහරණයෙන් (සිව් වැදෑරුම් ඵලසමාපත්ති සැපයෙන්) යුක්තව වාසය කරණසේක් වස්ත්‍රාහරණයෙන් සැරහී සිටි මාගමක (කාන්තාවක්) දැක සිත උපන් බලවත් රාගයෙන් සස්නෙහි

දුකින් දිවි පවත්වන මහණෙකු අරභයා මේ ජාතිකය දක්වා වදාළසේක.

දික් නිය, ලොමි, කෙස් ඇති සිවුරු හරණා කැමතිව (ගිහිවීමට) සිටියාහු දැක ඇදුරු තෙරුන් විසින් නොකමැති පරිද්දෙන් තමා කරා කැඳවාගෙන ආ ඒ මහණාහට “සැබෑද මහණ, තෝ සස්තෙහි උකටලිවූයෙහිදැ? (කළකිරුණු)”යි විචාරා “ස්වාමීනි, සැබෑව”යි දැන්වූ කල්හි “ඊට කාරණා කවරේදැ?”යි වදාරා “සැරහුණු ස්ත්‍රියක දැක සිත උපන් කෙලෙසුන් නිසාය”යි දැන්වූ සඳ “මහණ, කෙළෙස් නම් සියළු ගුණ නහණ කෙනෙක. මඤ ආස්වාදයක් නැත්තේය. සතර අපායෙහි උපදනේය. කේල්ගයෝ කවර හෙයකින් නා මැඩ නොපවත්නේද? ඒ එසේමය, මහමෙර පැහැර උපුටාගෙන යන තරම් මහපවණ (මහමෙර ගසා ගෙන යාමට තරම් බලගතු සුළගට) පරණාලාපතෙක පැකිළ (පරඬලයක පැකිලි නවතින්නේ නැතුව වගේ) සිටින්නේ නොවෙයි. මේ ක්ලෙශයා නිසා බෝධිසම්භාරයන් පුරණ ලද පඤ්චාභිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්තියෙන් පිරිසිදු මහපුරුෂයෝ පවා ස්ත්‍රීරූපය දැක සිහිවලවාගත නොහී ධ්‍යානයෙන් පිරිනුනාම වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

පෙර බරණැස් නුවර බඹදුත්ත නම් රජකු රජ කරණ සමයෙහි අප මහා බෝසතානන් වහන්සේ අසුකෙළක් (කෝටි අසුවක්) ධන ඇති බමුණුකුලයක උපන් සේක. රන්වන්වූ ගඊර

ජව් (ශරීරයේ හම රන්වන් පාට) ඇති බැවින් ඕනට භාරිත කුමාරයෝය යි නම් තැබුවාහුය. ඒ තෙම වැඩිවිය පැමිණ තක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන්ගෙන් උගත් ශිල්ප ඇත්තේ දුරපරිග්‍රහකොට (අඹුදුරුවන් පෝෂණය කොට) මව්පියන්ගේ ඇවෑමෙන් රැස්කොට තිබූ අසුකෙළක් වස්තු දැක මේ වස්තුව පෙණෙන්නේය. මේ වස්තුව ඉපදවූ පුරුෂයෝ දක්නා නොලැබෙති. මා විසින් මරනු මුඛයට පැමිණ සුනුවිසුනු විය යුතුය (මමත් මරණයට පත්වන බව) යි මරණ හයින් හයපත්ව මහදන්දී නිමවනට වැද තවුස් පැවිදිවූ සත්වෙහිද, පඤ්චාහිඤ, අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා වනමුල් වනවල අහරින් එහි කලක් වැස එනු ඇඹුල් සෙවුනා පිණිස නිමවනින් බැස ගම් නියමිගම් පිළිවෙළින බරණැස් නුවරට පැමිණ රජ උයන්ලගෙ දෙවෙනි දවස් බරණැස් සිගා ඇවිදිනාසේක් රජගෙයි දොරට පැමිණීමේක.

බඹුදත් රජ උන් වහන්සේ දැක පහන්සින් ඇත්තේ කැඳවා නගන ලද සේසත් (සුදුකුඩ) ඇති සිංහාසනයෙහි වඩාහිඳවා නොයෙක් රසබොජුන් වලදවා අනුමෙවෙනි බණ අසා ඉතා පැහැද “වහන්ස, කොයි වඩිනාසේක්දැ?”යි විචාරා “මහරජ, වස්වසන තැනක් බලා යමින”යි වදාළ කල්හි “වහන්ස, එසේදැ”යි විචාරා “එසේය”යි වදාළ ඉක්බිති උන් වහන්සේ කැඳවා ගෙන උයනට ගොස් උන් වහන්සේට තෝනා හිඳිනා සෙනසුන් කරවාදී උයන් ගොවිවා අත්පා මෙහෙවර කරණුකොට සලස්වා වැද අවසරගෙන ගියේය. මහබෝසතානන් වහන්සේ එතැන් පටන් දොළොස් අවුරුද්දක්

නිබඳ රජගෙයි වළඳු උයන්හි වාසය කළසේක. එක් දවසක් බුන්මදුන්ත රජ්ජුරුවෝ සතුරන් ගෙන් කිපුනු පසල් දනව්ව (පිටිසර ගමක අරගලයක්) සන්හිඳුවා ලනු පිණිස යනුවෝ “අපගේ පින්කෙන නොනසා රක්ෂාකරව”යි කියා මහබෝසතානන් වහන්සේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන්ට භාරකොට ගියෝය. එතැන් පටන් දේව්නොම මහබෝසතානන් සිය අතින් වළඳුවන්හිය.

ඉක්බිති එක් දවසක් මධුරාභාරය සපයා තිබා බෝසතානන් කල්යවනු යෙන් තොමෝ සුවඳපැන් නහා සීන් සිළුටු සළුවක් හැඳ සිව්මැදුරු කවිළු දොර හැර ඇග පවන් ගසමින් මිටි ඇඳෙක හොත්තිය. බෝසතානන් වහන්සේද ඉතා දහවල් කොට හැඳ පෙරව හික්ෂාභාජනය (පාත්‍රය) ගෙණු අතසින් ඇවිත් කවුළුදොර සමීපයට පැමිණි සේක. වඩනා ඒ බෝසතානන් වහන්සේගේ වාක් විවරයෙහි ශබ්දය අසා (වැහැරී සිවුරෙහි හඬ ඇසී) වෙලෙව්ව (කලබලවී) ඇඳින් නැගීසිටිනා බිසවුන්ගේ සිළුටුසළුව මදක් ලිහිල්ව ඉනින් ඉනිහිණු (දුනුල් සළුව ඉණෙන් හැලුනි). ඒ විෂභාගාරම්මණය (හේතු කාරණය, නිරාවන් කය දැකීම) මහබෝසතානන් වහන්සේගේ ඇසට අරමුණු විය. නොයෙක් කෙළ ලක්ෂගණන් අවුරුදු මුළුල්ලෙහි සිත් සනහා විසූ රාගය (සිත තුල යටපත් වී තිබුණු රාගික හැඟීම) පෙට්ටියක හොත් සර්පයෙකු මෙන් උත්ගතව ධ්‍යානය නැසීය. ඒ තෙම සිහි ඵලවාගත නුහුනුයේ ගොස් බිසව අතගෙණු ලෝකාස්වාදුරතියෙන් (අමුසැමින් ලෙස

එක්වීම) යෙදී ආහාර වලද නැවත උයනටම ගියේය. එතැන් පටන් දවස්පතා එසේම පැවැත්තේය.

එසේ පවත්නා තාපසයන් වහන්සේගේ ඒ රහස මුළුනුවර ප්‍රකාශ වූයේය. නුවර රැකවල සිටි අමාත්‍යයෝ ඒ බව පත්‍රලියා (පත්තිරුවක ලියා) රජපුරවන්ට ගමන් කරවූවාහුය (යොමු කරවූහ). රජපුරවෝ ඒ අසා “අමාත්‍යයෝ තාපසයන් කෙරේ මා බිඳුවනු කැමැත්තානුවනැ”යි අදහා නොගෙණ පසල්දනවිව සෙමෙහි තබා බරණැස් නුවරට නැවත අවුත් නුවර පැදකුණුකොට රජගෙට වැද බිසවුන් වසන ගෙට ගොස් “සැබෑදු සොඳුර, අපගේ ආය්යී වූ තාපසයන් වහන්සේ තොප කෙරෙහි වරදවා පැවතියේක්දැ?”යි විචාළේය. එසඳු බිසව “සැබෑව, දේවයන් වහන්ස”යි කීවාය. එත් රජපුරවෝ අදහා නොගෙණ “තාපසයන් වහන්සේම විචාරම්”යි උයනට ගොස් බෝසතානන් වැද එකත්පසව හිඳ කාරණය විචාරන්නාහු “එමිබා තාපසයන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ අසධම් සේවනය (කාමයේ වරදවා හැසිරීම) කෙරෙහි යි අප විසින් අසනලද, කීමෙක්ද? එය සැබෑබසෙක්ද? නොහොත් බොරු බසෙක්දැ?”යි විචාළේය.

එකල්හි බෝසතානන් වහන්සේ “ඉදින් මේ රජ මා බොරුයයි කීවත් අදහාගන්නේය. එසේද වුවත් සත්‍ය වචනය වැනි මෙලොවට පිහිටෙක් නම් නැත්තේය. සත්‍ය වචනයෙන් දුරුවූ කෙණෙක් බෝමැඩ ඉඳ බුදුවන්නට නොහැකිවෙති, එයින් මා විසින් සැබෑවක්ම කිය යුතුය”යි සිතුවේක. ඒ

එසේමය, බෝධිසත්වයන්ට කිසිකලෙකන් ප්‍රාණාසානයද, අදුන්තාදුනයද, කාමමිඤ්චාචාරයද, සුරාපානයද සිද්ධවන්නේය. කවර කලෙකන් තුන් අගිනියුක්ත (කරුණු තුනකින් යුතු) බොරුව සිද්ධනොවන්නේය. එබැවින් සැබෑවක්ම කියන්නාවූ ඒ මහබෝසතානෝ “එමිඛා මහරජ්ජුරුවෙනි” තොප විසින් යමක් ඇසීමි යි කියන ලදද ඒ සැබෑ දෙයක්මය. එය සියළු සත්වයන් මෝහකරවන්නාවූ කාය ගුණයෙහි මමන් මුළාව අසත්පට්ඨයට (මුළාවෙහි අන්තයට ගොස්) පැමිණියෙමි”යි වදාළසේක.

එබසට රජ්ජුරුවෝ “එමිඛා තාපසයන් වහන්ස, මෙලොව ගිලන් මිනිස්සු තමන්ට උපන් ව්‍යාධිය (රෝගය) ඔහුමයෙන් සන්සිඳුවා ගනිති. උපන් පිපාසය දියෙන් සන්සිඳුවා ගනිති. නුඹ වහන්සේ වූකලී සිත උපන්නාවූ රාගය කිසිසේත් දුරු කොටගත නුහුණුසේක. එසේකල මේ සුඤ්ච අර්ථ සිතීමට සමර්ථ වූ නුවණින් (සියුම්ව සිතන්නට හැකි නුවණ) ප්‍රයෝජන කවරේදැ?”යි කීයේය. එසේ කී රජහට ඒ කෙළෙසුන්ගේ දැඩි බව හා එහි නුවණ නොපවත්නා බව දැක්වන්නාවූ මහබෝසතානන් වහන්සේ,

“වත්තාරො මෙ මහාරාජ - ලොකෙ අභිබලා
භූසා
රාගො දෙසො මදෙ මොහො - යත්ථ පඤ්ඤා
නසාධනී”

යන මේ ගාථාවෙන් “ඵමිධා මහරජ්ජුරුවෙනි, මේ ලොවිති සියළු සත්වයන්ට අනර්ථය කිරීමට අසමර්ථය වූ අධික බල ඇති වස්තූන් සතරදෙනෙක් වෙති .ඔහු කවරේද? ශීලසමාධ්‍යාදී බොහෝ ගුණ එකවිට නසන හෙයින් රාගයද (ඇල්ම බලවත් බව) එක් බලවත් එකෙකි, ඝෂාන්ති (ඉවසීම), මෙත්‍රී ආදීවූ විශිෂ්ට ගුණයන් නසන හෙයින් ද්වේෂයද (තරහ ගතිය) එක් බලවත් එකෙකි, බොහෝ කලක් පුරුදු ශීලසංවරාදීවූ සතිවිප්‍රවාසයට (සිහි මුළාව) පමුණුවා අනර්ථකාරී හෙයින් බලමද පුරුෂමදදීවූ (කාමුක අහංකාර ගති) මදයද ඉතා දැඩි බලවත් එකෙකි, අමාන මහා නිච්ඡාණ ප්‍රතිලාභයට කාරණා වූ අනිත්‍ය දුක්ඛ අනාත්ම ස්වභාව පරිඤ්ඤා (තිලකුණු පිරිසිදු නොදැක) මැඩ පවත්නා හෙයින් මෝහයද (මුළාව) දැඩි බලවත් එකෙකි, යම්සේ ගැඹුරු මහවතුරෙහි වැටුන එකෙක් එහි පිහිනා සිටිය නොහේද, එසේම මේ කෙලෙසුන් උපන් සිත නසන පවති ප්‍රඤ්ඤාවෙන් පිහිට නොලබන්නේය”යි වදාළසේක.

ඒ මහබෝසතානන් වහන්සේගේ තෙපුල් අසා බඹදුන් රජ්ජුරුවෝ “ස්වාමීනි, තාපසයන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ පිරිසිදුයයි කියාද සිල්වතැයි කියාද නික්ලේශීයයි (කෙලෙස් නැතැයි) කියාද ස්වාභාවික ප්‍රඤා ඇතිසේකැයි කියාද අප විසින් සලකණු ලද්දේ වේදැ?”යි කීයේය. එබසට භාරිත තාපසයන් වහන්සේ “ඵමිධා මහරජ්ජුරුවෙනි, ශුභාකාරයෙන් (යහපත් අයුරින්) රාගය හා පැවැත්තාවූ ලාමකවූ අකුශල විතර්කයෝ (අකුසල සිතුවිලි) ධ්‍යානසමාපත්ති ආදී විශේෂ

ගුණයෙන් යුක්ත බලවත් නුවණැති සෘෂිවරයන්
නස්නාහුමය”යි වදාළසේක. ඉක්බිති ඒ මහබෝසතානන්ගේ සිත
උපන් කෙලෙසුන් දුරකිරීමෙහි උත්සාහ වඩන්නාවූ බුන්මදුන්ත
නම් රජපුරුවෝ “ඵමිබා තාපසයන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේගේ
සිත උපන් මේ රාගය නම් ශරීරවණීය හා ගුණවණීය
නසන්නේය. ඒ දුෂ්ටවූ රාගවේතනාව දුරුකළ මැනව. ඒ
ඵසේමය, නුඹ වහන්සේ ලොව බොහෝ දෙනාට නුවණැති
කෙනෙකැ යි අභිමතසේක්මය”යි කීයේය.

ඉක්බිති පුරණ ලද බෝධිසම්භාර ඇති ඒ මහබෝසතානන්
වහන්සේ සිහි ඵලවා වස්තූකාම ක්ලේශකාමයෙහි ආදීනව
සලකා වදාරණ සේක් “ඵමිබා බුන්මදුන්ත රජපුරුවෙහි,
නුවණැති ඇස අනධිකරණ හෙයින් මේ රාගාදී ක්ලේෂයෝ
අනධිකාරයක් වන්නේය. තමන් උපන් චිත්තසන්තානයෙහි
කුසල් නසන හෙයින් හා කෘරවූ විපාක (දරුණු ප්‍රතිඵල)
දෙන හෙයින් විෂයක් වන්නේය. දෙලොව නසන හෙයින්
දුක්බද්දයක වෙති, ඵසේ හෙයින් ඔවුන් නසනු කැමැත්තාවූ මම
නුවණින් මෙනෙහි කිරීමය යි කියනලද ඔවුන්ගේ උත්පත්ති
කාරණා සොයන්නෙමි. මෙසේ රාගෝත්පත්ති (රාගය
ඉපදවීමට) කාරණය දුටුවාවූ මම සුභනිමිත්තාදී ඛණ්ඩනයෙන්
යුක්ත රාගය ප්‍රඥා නමැති බඩිගයෙන් (කඩුවෙන්) කපා හරිමි.
මහරජ, මට මදක් අවසර දෙව”යි අවසර ගෙන පන්සලට
වැද කිසුනු මඩුල්ල බලා නැවතත් රූපාරූප ධ්‍යානයන්
උපදවා අහස බද්ධිපස්සිංකයෙන් (අරමිණිය ගොතාගෙන)
වැඩහිඳු රජපුරුවන්ට ධර්මදේශනා කොට “මහරජ, මම

අස්ථානයෙහි විසුනිසා (අනවශ්‍ය තැනක සිටි නිසා) මහජනයා මැද මෙබඳුවූ නින්දාවට පැමිණියෙමි. එසේ හෙයින් සභා සංචාර විරහිතවූ (මිනිස් ඇසුර නැති) හිමාලවනයටම යන්නෙමි. තෙපිඳු කුසල් කිරීමෙහි පමානොව”යි කියා රජහු අඬ අඬා සිටියදීම සන්පරාක්‍රම ඇති ඒ තාපසයන් වහන්සේ නැවත හිමාලවනයටම ගොස් නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් බුන්මලෝකයෙහි උපන්සේකැ යි වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කොට මේ ජාතක ධර්මදේශනාව නිමවා වදාළ සේක. මේ වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ අවසානයෙහි උකටලී ඒ මහණු රහත් බැවිහි පිහිටියේය.

නැවත සඵඥයන් වහන්සේ “ඵමිඛා මහණෙනි, එකල ඒ බුන්මලත්ත රජපුරවෝ නම් දැන් මේ ශාසනයෙහි ධර්මාණ්ඩාගාරික වූ ආනන්ද ස්ථවිරයයෝ. භාරිත තාපසයෝ නම් දැන් මේ ලොචිතූරා බුදුවූ මිමම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ ගෙණහැර දක්වා වදාළ සේක.

420. රාජෝවාද ජාතකය

තවද මහර්ෂිවූ (ඉසිවරන්ටත් ඉසිවරයෙකු වූ) සඵඥරාජෝත්තමයානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ පසනසේක් රාජෝවාදයක් (රජකෙනෙකුට කළ අවවාදයක්) අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

මෙහි වනාහී රාජෝවාදය විස්තර වශයෙන් ‘තේසකුණ ජාතකයෙ’හි පෙනෙන්නේය.

මෙහි සච්ඡෙදයන් වහන්සේ කෝසල රජපුරවන්ට වදාරණයක් “මහරජ, පෙර රජදරුවෝ දසරාජධර්මයෙන් (දුන, සීල, පරිත්‍යාගාදී රාජ ධර්ම දහයට) අකොප්‍යව (විරුද්ධ නොවී) රාජ්‍යය කළෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඡෙදයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන්නාවූ දසරාජධර්මයෙන් යෙදී රාජ්‍යය කෙරෙමින් තමන්ගේ නුගුණයක් කියන කෙනෙක් ඇද්දේ හෝ යි අන්තඃපුර පිටිපුර වීචිපුර නුවර මුලුල්ලෙහි පරීක්ෂාකොට තමන්ගේ නුගුණයක් කියන කෙනෙක් නැති හෙයින් පිටිනුවර ගොස් පිටිනුවරත් තමාන්ගේ නුගුණයක් කියන කෙනෙකුන් නොදැක “වනාන්තරයට යෙමි”යි හිමාලයට ගොස් බෝධිසත්‍යයන් වහන්සේ තපස් කරණු පන්සලට පැමිණියහ.

බෝධිසත්‍යයානන් වහන්සේත් රජපුරවන් දැක “ගමන් ශ්‍රමදුහ (ගමන් මහන්සිය) නිවා මේ නුගපත් ශකීරා රස (හකුරු රස නුග කොළ) වැන්න මේ අනුභවකොට පැන් බී සැතපී ගනුව”යි කියා දුන්සේක.

රජපුරවෝත් නුගපත් අනුභවකොට “තාපසයන් වහන්ස, නුගපත් නම් තිත්ත රසය. මේ පැති රසවන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාලාහ.

එවිට බෝසතානන් වහන්සේ වදාරණයේක් “පින්වත් පුරුෂය, රජදරුවන් ධර්මමිෂ්ඨව රාජ්ජය කරණු හෙයින් මේ නුගපත් තිත්තරසය නැතිව පැණිරස වන්නේය”යි කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ කියන්නාහු “රජපුරුවන් ධර්මමිෂ්ඨ කල නුගපත් පැණිරස වන්නේත් අධර්මමිෂ්ඨ කල තිත්තරස වන්නේත් ඊට කාරණා කිමිඳු?”යි විචාළාහ.

එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “පින්වත් පුරුෂය, රජදරුවන් අධර්මමිෂ්ඨවූ කල පොළොව රසයද සරියනක් පාන බැස (පොළෝ රසය රියන් හයක් යටට අඩුවන බව) පොළොව ඕපාව නැතිවෙයි. එහෙයින් නුගපත් තිත්තරස වන්නේය”යි කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ “රජදරුවන් අධර්මමිෂ්ඨවූ කල නුගපත් තිත්තරසය වේඳු?”යි කීය. රජපුරුවෝ තමන් රජබව නොහඟවා තමන් බරණැස් නුවරට ගොස් “තාපසයන් කී බස පරීක්ෂා කෙරෙමි” සිතා නොබෝ දුවසක් අධර්මමිෂ්ඨව රාජ්ජය කොට තාපසයන් කී බස සැබෑව, බොරුව පරීක්ෂාකෙරෙමි”යි “ඉඳින් නුගපත් කව යි දුන්නකල රජපුරුවන්ට තිත්තට ගියේ නම් තපසයන් කී බස සැබෑව, පැණිරස වීමේ තාපසයන් කී බස බොරුය”යි සිතා මේ නියායෙන් නොබෝ දුවසක් අධර්මමිෂ්ඨව රාජ්ජයකොට දෙවැනිවත් හිමාලවනයට බෝධිසත්වයන් ලඟට ගියාහ. බෝධිසත්වයෝ පළමු පරිද්දෙන් “නුගපත් කව”යි දුන්හ.

රජපුරවෝ නුගපත් සපා තිත්තරස හෙයින් කෙල සමග නුගපත් ඉවත ලා “තාපසයන් වහන්ස, නුගපත් තිත්ත රසය”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වදාරණ සේක් “පින්වත් පුරුෂය, රජපුරවන් අධිර්මමිෂ්ඨවූ සැටිය, එසේ හෙයින් නුගපත් තිත්ත රසය”යි කීහ. දියෙහි පීනන ලෙස තොටකින් ගොන් එළිකල පළමු පීනන්නාවූ ගොණා එල්ල තොටටම නොපීනා පාන ඉවත පීනාද, සෙසු ගෙරින් ඔහු පස්සේ පීනන්ද එසේහෙයින්ම රජපුරකෙනෙක් අධිර්මමිෂ්ඨව රාජ්‍යය කෙරෙන් නම් ඒ රාජ්‍ය වාසීන් අධිර්මමිෂ්ඨ වන්නාහ. එසේ කල්හි රාජ්‍යවාසීන්ටත් රාජ්‍යයටත් සැපයක්වත් වැඩක්වත් නොසැලසෙන්නේය. යම් තොටකින් ගොනෙකු දිය පීනන ලෙස දියෙහි එළිද, පළමු පීනන්නාවූ ගොණා වංකයක් නැතිව දිය පීනා ගොඩ නැගේද, පසුපස්සෙහි පීනන ගෙරින් ඉඳුරාම පීනායෙන්ද, එමෙන්ම රජපුරකෙනෙක් ධර්මමිෂ්ඨව රාජ්‍යය කෙරේද, රාජ්‍යවාසී එපරිද්දෙන්ම වාසය කරන්නාහ. එසේහෙයින් රාජ්‍යයටත් මනුෂ්‍යයන්ටත් සියලු අභිවෘද්ධියන් (දියුණුව) සැපත් එලවන්නෙය”යි කීහ.

එවිට රජපුරවෝද “ස්වාමීනි, ආදී මේ නුගපත් පැණිරස කෙළෙමුත් මමය. දෙවැනිව තිත්තරස කෙළෙමුත් මමමය”යි තමන් රජ නියාව අඟවා නුවරට ගොස් දුසරාජධර්මියෙන් රාජ්‍යය කළාහ යි වදාරා මේ ‘රාජොවාද ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයන්ය.
තාපසව උපන්නේ නම් බුදුවූ මමීම වේදැ”යි වදාළ සේක.

421. පදමානවක ජාතිකය

තවද කරුණානිධානවූ (කරුණාව තනේපත්ව ඇති) නිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි ‘පියවර අසවළුන්ගෙය (අභවල් අයගේ)’යි දැන්වීම අරභයා මේ ජාතිකය දැක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත්නුවර සිටානකෙනෙකුන්ගේ පුතෙක් ඇත. ඒ පුත් වනාහි සත් අවුරුද්දක් ගිය යමීම කෙනෙකුන්ගේ පියවර අවසළුන්ගේය යි පියවර සලකුණෙන් ගොස් උන්සිටි යමීම තෙනකට ගොසින් සිටිනා නුවණ පහළවිය. එසේ හෙයින් ඕනට පදමානවක කුමාරයෝයයි නම් තැබූහ.

පියාණෝ පුතනුවන් පරීක්ෂාකරණ පිණිස අනික් ගෙයක සැගවී උන්නාහ. පුතනුවෝ අවුත් පියාණන් විවාරා “ගෙය නැතැ”යි කී හෙයින් පියාණන් උන් තෙනට පියවර සලකුණෙන් ගොසින් සිටියාහ. දෙවැනි මුරයකුත් පුතනුවන් පරීක්ෂාකරනු පිණිස සිටානන්ගේ ගෙට වැද පැලදෙරින් අනික් ගෙයකට වැද ඒ ගෙයි පැලදෙරින් ගොසින් තමන්ගේ ගෙට වැද විටියට බැස විටියෙන් පිටත මගබලා ගොස් ජේතවනාරාමයට ගොස් බුදුන් වැඳ සිටියාහුය. පුතනුවෝ ගෙට අවුත් පියානන් විවාරා “නුදුටුමිත”යි කී හෙයින් සිටානන් ගිය පියවර

සලකුණෙන් ගොස් අනික් ගෙයකට වැදු ඒ ගෙයි පැලඳෙරින් තමන්ගේ ගෙට අවුත් විවීයට බැස පිටමග ඔස්සේ ගොසින් ජේතවනාරාමයට ගොසින් පියානන් ලග සිටියාහ. සිටානෝ සඵඥයන් වහන්සේට දන්වන්නේ “ස්වාමීනි, මාගේ පුත්‍රයාට සැඟවී මෙනනට ආමි. මාගේ පියවර සලකුණෙන් සොයාගෙනු අවුය. මුන්ගේ නුවණ යහපත් නියාය”යි දැන්වූහ. සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දැක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බුන්මදුන්ත නමි රජපුරුකෙනකුන් රාජ්‍යය කරණ කල්හි රජපුරුවන්ගේ අග්‍රමෙහෙසිකා බිසව් අනාවාරයෙහි (කාමයෙ වරදවා) යෙදී වාසය කරන්නාහුය. රජපුරුවන් විසින් එපවත් අසා කෝපවූ කල කියන්නාහු අනාවාරයේ සිට “රජපුරුවන් වහන්ස, මම එසේ නොකෙලෙමි. එසේවූ අනාවාරයක් කෙළෙමි නමි අස්මුහුණක් ඇතිව යක්‍ෂණීව උපදිඬ“යි කියා බොරු දිවිලිය (බොරුවට දිවුරීම). දිවුල නොබෝ කලකින් මිය ඒ දිවිල පරිද්දෙන් අස්මුහුණක් ඇතිව යක්‍ෂණීව ඉපිද වෙසමුණි රජපුරුවන්ට දෙළොස් අවුරුද්දක් පැන් ඇද දිගින් තිස්ගව්වක් හා පලලින් පස්ගව්වක් ඇති වනාන්තරයක් මිනීකන නියායෙන් වරලැබ ගල්ගුහාවක වාසය කරන්නීය.

එසමයෙහි එක්දවසක් බුන්මණියෙක් තමාගේ පිරිවර හා සමගින් ගමනක් යන්නේ ඒ වනාන්තරයට පැමිණියේක. ඒ යකින්නී දුර එන්නාවූ බුන්මණියා දැක එතනට පැමිණු කර

ඉදුවාගෙන තමාගේ ගුහාවට ගෙන ගියාය. බ්‍රාහ්මණයාගේ ශරීර පහස (සිරුර ස්පර්ෂය) තමා ශරීරයේ වැදගත් ගමනේ සමාධියෙන් (පැහැදීමෙන්) බ්‍රාහ්මණයා තමාට ස්වාමිපුත්‍රකොට තබාගෙන ඔහුට බත්බුලත් ආදී වූ දෙය බැගින් ගෙනගොස් බ්‍රාහ්මණයාට දෙන්නීය. තොමෝ මිනීමස් කන්නීය. එ කියන බ්‍රාහ්මණයා හා යක්ෂණි මහත් සන්නෝෂයෙන් වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි ශ්‍රීමත් වූ බෝධිසත්වයෝ බ්‍රාහ්මණයානන් නිසා යකින් න බඩ පිළිසිඳ දුසඵකඩමසකින් (මාස නවයයි දින 15 යි) වදුපුව. බෝධිසත්වයෝ වැඩිවිය පැමිණියාහ. යකින් නී මස්කන්ට යනකල පුතනුවන් හා ස්වාමිපුත්‍රයානන් ගල්ගුහාවේ ලා “සැගවී පලායති”යි සිතා මහත් ගල්ලෑල්ලකින් දොරකඩ වසා යන්නීය. එක්දවසක් බෝධිසත්වයෝ ගල්ලෑල්ල ඉවත් කොට දොරමිදුලේ සිටියාහ. යකින් නී අවුත් වැදගියාය. බෝධිසත්වයෝ ගල්ගුහාවට වන්නාහ. යකින් නී “කවුරුද මේ ගල්ලෑල්ල ඉවත්කළෝය?”යි කීව. බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ “තොපගේ පුතනුවෝ තුලු (මෙම) ගල්ලෑල්ල ඉවත්කළෝය”යි කීහ. යකින් නී පුත්‍රසෙනෙහයෙන් කුමක් (කිසිවක්) නොකීව.

එක් දවසක් බෝධිසත්වයෝ පියානන්ට කියන්නාහු “මපියානන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේගේ මුහුණත් මාගේ මුහුණත් එකපද මුහුණුවරය (මුහුණුවර සමාන බව), මැණියන් වහන්සේගේ මුහුණුවරය වෙනය, මීට කාරණා කිමිඳු?”යි කීහ. එවිට බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ “තොප හා අප හා මිනිස්සුව,

මෝ යකින්නිය”යි කියන්නා, බෝධිසත්වයෝ “මුන් යකින්නී කල අප එකතෙන වාසය කරන්නේ කෙසේද?”යි කියා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ පියානන් ඇරගෙණු නික්මුණකලට යකින්නී වහා අවුත් ගල්ලෙන බලා නොදැක මගට ගොසින් දෙනනා එක්ව අල්වාගෙණු “ඇයි බමුණු කුමක් කෙළේද?”යි විචාරන්නා “මම නොවෙයි දරුවෝය”යි බ්‍රාහ්මණයා කීයේය. යකින්නී පුත්‍රසෙනහයෙන් කුමකුත් නොකළිය (කිසිවක් නොකළාය).

මේ නියායෙන් තුන්වාරයක් මගට ගිය ගමනේ යකින්නී ගෙණාව. පසුව දවසෙක බෝධිසත්වයෝ සිතන්නාහු මේ නියාවට ගොසින් ගැලවිය නොහැක්ක. මාගේ මෂණියන් අතින් “ඉම විචාරාගෙණු (සීමාව අසාගෙණු) යෙමි” සිතා බෝධිසත්වයෝ මෂණියන්ට සුරතල් කොට “විචාරාගනිමි” සිතා “මෂණියන් වහන්ස, දෙමාපියන් සන්තක වස්තූනම් දරුවන් සන්තකය, එසේහෙයින් නුඹ වහන්සේ මිනිකන ඇතුලත ඉම ගම (සීමාව) මට කියන්ට උවමනව”යි කියන්නා යකින්නී බෝධිසත්වයන්ට “අසවල් පච්චය අසවල් ගස ඇතුළුවනන මාගේ ඉමය”යි දිගින් තිස්වක්ගව්වක් හා පළලින් පස්ගව්වක් හා ඇතුළුවනන ඉම කීව.

බෝධිසත්වයෝ එක් දවසක් යකින්නී ගොදුරු කන්ට යාදී (ගොදුරු සොයා ගිය අතර) පියානන් කර ඉඳවාගෙණු පවනට බඳු වේගයෙන් දිවගෙණු ගොස් යකින්නියගේ ඉම මධ්‍යයට පැමිණ සිටි කලට යකින්නී ගල්ලෙනට අවුත් බලා

නොදැක මහත් වේගයෙන් ඉම ඉවරට අවුත් කියන්නී “පුත තොප හා තොපගේ පියානන්ට කවර අපාසුවක් දැක මා ඇර යවුද? තොපගේ පියානන් නොදැකීමෙන් මාගේ ජීවිතය තිබෙයි යන්නක් නොසිතව”යි කියද්දීම ගඟින් එගොඩ බැස බෝධිසඤ්චයෝ කියන්නාහු “මෑණියන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ යකිනියක, අපි මිනිස්සුය එක තැන වාසය කිරීම අපාසුය”යි කීහ. එවිට යකිනි කියන්නී “පුත තොප හා වියෝවීමෙන් මාගේ ජීවිතය නොතිබේ”යි (මම ජීවත් නොවන බව) කියද්දීත් බෝධිසඤ්චයෝ “මෑණියන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ කෙසේ කීවත් නුඹ යකකුව අපි මිනිස්සුව එක තැන වාසය බැරිය”යි කියා “නික්මෙමි”යි කීහ. යකිනි “පුත තොපි ගිහිගෙයි වාසය කිරීම නොයෙක් දේ ඉගෙනු ගෙනු වාසය කරන්ට උවමැනව, දොළොස් අවුරුද්දක් කල් සොරකමෙන් වී නමුත් පදලාංජනයකින් (පා සටනනකින්) අල්වා ගන්නා නිමිත්ත කියන්නාහු වින්තාමාණිකයක් (සිතූ පැතූ සම්පත් දෙන මෑණිකක්) මෙන් පෙනෙන්නාවූ යහපත් දිව්‍ය මන්ත්‍රයක් ඇත, ඉගෙනුගෙනු යව”යි කීහ. ඒ “යහපතැ”යි කියා වැදගත්තේය. මන්ත්‍රය ඉගෙනුගෙනු වැදලා “මෑණියන් වහන්ස, වැඩිය මැනව”යි කියා බෝධිසඤ්චයන් නික්මෙන අකාර දැක්වූ ගමනේ “පුත මා ඇරපියා යව්දැ?”යි කියා ලෙයි අනගැසු ගමනේම (පපුවට අතින් ගැසු මොහොතේ) ළය දෙකක්ව පැලී මළාය. බෝධිසඤ්චයන් හා පියානෝ දෙවෙනිව ගඟින් මෙගොඩට ඇවිත් ආදුහණකොට අඩා වැලප නික්මුණාහුය.

යක් දුරුවෝ වැඩෙහි (සමාන වෙයි) යක් දෙමව්පියෝ නොවැඩෙහි කියන. එසේහෙයින් පියානන් හා සමගව බෝධිසත්වයන් හා දෙදෙනා බරණැස්නුවරට ගොසින් රජපුරුවන් ගේ වාසල සිට කියා යවුන. රජපුරුවෝ කියන්නාහු “සොරාගේ පියවර සලකුණෙන් ගොස් සොරකම් අසුකරන්නට වූ පදමානවකයෝ නම් තොපිදැ”යි විවාළාහ. “සබඳ දුරුව, තොපි සොරකම් අසු කරන්නේය”යි විවාරන්නාවූ එවේලෙහි බෝධිසත්වයෝ “සැබැව ස්වාමීනි, දෙළොස් අවුරුද්දක් කළ සොරකමුත් පාදලාඤ්ජනයකින් අල්වා පාවාදෙමි” කීහ.

රජපුරුවෝ “යහපති, මා හා කැට්ටි සේවය කරව”යි කී ගමනේ “ස්වාමීනි, සේවාකමට සිටීමට මස්සෙන් දුසක් නියාවට පඩි (මසුරන් දුසක් පමණ වැටුප්) දුනමැනවැ”යි කියා සලස්වාගෙනු රජපුරුවන්ගෙන් පඩිකා සේවය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් දවසක් රජපුරුවන්ගේ පුරෝහිත බමුණා රජපුරුවන්ට කියන්නේ “ස්වාමීනි, මු සොරකම් අසු කරමි කියති. ඒ සැබෑ බවත් බොරු බවත් නොදෙනෙයි. ඒ පරීක්ෂා කරන්ඩ උවමැනවැ”යි කියන්නා රජපුරුවෝ “යහපතැ”යි කියා පුරෝහිතයානෝත් රජපුරුවෝත් මතුමහලට නැගී භාණ්ඩ තුඩු ගබඩාවේ දොර හැර ඉන් සම්පත් ඇරගෙනු ඉණිමගින් පාත බැස රජගේ වට තුන්විටක් ඇවිද පහුරේ ඉණිමග වතුරවා (පෙරලා) ඊපිටින් බැස අධිකරණ ශාලාවේ නැතක් වේලා සිට දෙවැනිව ඉණිමගින් ඇතුළට අවුත් මගුල් උයනේ පතස

වටකොට (වලක් වටේ) තුන් විටක් ඇවිද පතස ඇතුළේ ගෙනගිය සම්පත් සඟවා තබා රජගෙට ගියාහ.

පසුව දවසක “භාණ්ඩාගාරේ සොරකම් කළෝය”යි නුවර මුලුල්ල (නගරය පුරා) ප්‍රකාශ විය. රජුජුවෝ බෝධිසත්වයන් කැඳවා කියන්නාහු “ඊයේ රැ උඩුමාලේ ගබඩාවේ සොරකම් කොට ගන්නාහ, අපට අල්වාදෙව”යි කීහ.

බෝධිසත්වයෝ උඩුමාලට නැගී මන්ත්‍රය දුන් මෘණියන් වහන්සේට නමස්කාර කොට කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, මෙතැන සොරබැස, (සොරුන් දෙදෙනා) අධිකරණ ශාලාවේ මදක් වෙලා සිට දෙවැනිව එම ඉණිමගින් පතසට ගොසින් පතස වට තුන්විටක් ඇවිද පතසට බැස දියෙහි තුඩු සම්පත් ඇරගෙන රජුජුවන්ට දුන්න. එවිට සියදහස් ගණන් මනුෂ්‍යයෝ දස සියගණන් පිළි ඉස සිසාරා (වස්ත්‍ර ඉස වටා කරකවා) නැටුම් ඔල්වරසන් දී මහත්වූ සන්තෝෂවූහ.

රජුජුවෝ එවිට “සොරකම් කල සොරුන් නම අපට කිව මැනව”යි කී කල්හි “ස්වාමීනි, සම්පත් තිබූ පසු සොරුන්ගෙන් ප්‍රයෝජන කිමිද? සොරකම් කල සොරුන් නම මම දනිමි. මම නොකියමි. මෙතනමය”යි කීහ. රජුජුවෝ “සොරුන්ගේ නම අසන්ට උවමැනව”යි තත්පරව (දැඩිව) කියන්නාහු බෝධිසත්වයෝ “ස්වාමීනි, සොරුන් නම කිය නොහැක්කේය. බොහෝ සම්පත් ඇති මනුෂ්‍යයෙක සොරකම් කළේය. නමී කී කල බොහෝ දෙනා විපක්ෂ වන බැවින් අසවල්හු යයි නම කිය නොහැක්ක, කාරණයෙක් දක්වමි”

කියා කියන්නාහු “රජ්ජරුවන් වහන්ස, යටගිය දවස බරණැස්නුවර පාඨලී නම් විද්දතෙක් (විණා ශිල්පයෙක්) ඇත. ඒ විද්දතා ගගින් එතර ගමනක් යන්ට යයි කියා යන තැනැත්තේ ගගට බසිනා ගමනේ ගගවතුර හෙයින් විණාව නමාගේ බොටුවේ බැඳගෙන අඹුව උරෙහි එල්වාගෙන ගගින් එගොඩ පිනන කලට ගග මධ්‍යයෙහි විණාවට දිය ඉකී මියන්ට වන්කලට අඹුව අතහැර ගොඩපිනා සිට කියන්නේ “දැන් මදකින් තොප පැන් බී මියෙහි, තොප බොහෝ ගී දන්නෙහි වේද? ඉන් ගියක් මා රැකෙන නියායෙන් (මාගේ ජීවිකාව පිණිස) උගන්වා ලව”යි කීව.

එවිට විද්දතා කියන්නේ “මියෙන කල තොපට කුමන ගීද උගන්වන්නේය”යි කියා කියන්නේ “පැන් මුල්ව පිපාසා පටන් ආදිවු දෙයද අනිකුත් බොහෝ වැඩියේ යෙදෙන්නාවූ පැනින් මා මරණකල මා කළමනා කිමිදැ?”යි කීයේය. “එමෙන් සියළු මනුෂ්‍යයන්ට අභිවාද්ධිද්‍රයකවූ (දියුණුව සලසන) කෙනෙකුන් විසින් වූ දෙයක, එසේ හෙයින් සොරකම් කළවුන් කියනොහැක්ක. ස්වාමීන්ධම දැනෙයි”යි කියද්දීන් තත්පරවම රජ්ජරුවෝ “සොරැන්ගේ නම කියන්ට උවමැනවැ”යි කියන්නාහ. එවිට බෝධිසත්‍වයෝ “රජ්ජරුවන් වහන්ස, අසචනැයි කීමෙන් බොහෝ උපද්‍රව සැලසේ”යි කියන්නාහු “රජ්ජරුවන් වහන්ස, මෙම නුවර එක් කුඹලෙක් වලකින් පස් කපා මැටිගෙන පිටතට යන්නේ එම මැටි ගත් වල දවසක් වැසීමෙන් දියපුරා වැසින. කුඹලා මැටි කපමින් සිට කියන්නේ

“මට ප්‍රතිෂ්ඨාවූ (පිහිට වූ) හැමිය නිසා මට හය පැමිණෙන්නේය”යි කීය.

එමෙන් “රජපුරුවන් වහන්ස, මේ සොරකම කළවුන්ගේ නම කිය නොහැකික, නමී කීමෙන් බොහෝ අලාභයට මූලික වෙයි. නුඹ වහන්සේටත් සොරුන්ගේ නමී දැනෙයි” කියාදිත් “මට මේ ව්‍යාධ්‍යාන (අර්ථ නිරූපනයන්) කීමෙන් ප්‍රයෝජන නැත. සොරුන්ගේ නම මට කියන්ට උවමැනව”යි කීහ.

නැවත බෝධිසත්වයෝ කියන්ට හයකෙරෙයි කියා අනික් කාරණාවක් දක්වමින් කියන්නාහු “රජපුරුවන් වහන්ස, මෙම නුවර පුරුෂයෙකුගේ ගෙයක් ගින්නෙන් වැදගෙන ඒ ගෙයි ගිනි වැදගත් පුරුෂයා තමාගේ ගෙයි සමීපත් දොරට දෙමින් සිට අනික් පුරුෂයෙකු කැඳවා තමාගේ සමීපත් ඇද පිටතට ලාපියව”යි කියන්නා “යහපත”යි සභායව ගෙන් පිටතට සමීපත් අදිනා කලට දොර වැසීගිය හෙයින් උමී සිසැරී දොරකඩ සොයාගත නොහන තැනැත්තේ සියළු ආහාරයන්ද පිසින්නාවූ සිත කාලයෙහි සිත නිවාරණය වන්නාවූ සියළු කුණුප දවා අන්තර්ගත කරන්නාවූ ගින්නෙන් මෙසේවූ හය කරන්නේ කිමිදැ?”යි කීවාසේම “රජපුරුවන් වහන්ස, සොරකම් සැලසුනේ සියලු සතුන්ට ප්‍රතිෂ්ඨාවූ තැනකින. මා අමුතුව අසවළුනැ යි කීවමනා දැ?”යි කීහ. එසේ කියෙද්දීත් රජපුරුවෝ “මට වඤ්චාකොට කීමෙන් ඒ නොදැනෙයි, සොරු අසවළුය යි කිය මැනවැ”යි කීහ.

බෝධිසඤ්චයෝ නැවත කාරණක් දක්වා කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මේ නුවර පුරුෂයෙකු වාතව්‍යාධි රජාවෙන් (වාත අමාරුවකින්) පීඩිතව පෙළෙමින් සිටි කියන්නේ “සියළු සඤ්චයන්ටද දුහකරණ අවස්ථාවෙහි දුහ සන්නිද්‍රවන්නාවූ පවතින් මට ආයාස (වෙහෙස) පමුණුවන්නාහුය”. “එමෙන් සියළු මනුෂ්‍යයන්ට වැඩිදියක කෙනෙකුන් කළ සොරකමය. එසේහෙයින් කියනොහැක්කැ”යි කීහ. “මේ ව්‍යාධියාන කීමෙන් මට ප්‍රයොජන නැතැ, සොරුන් අසවළයයි කියව”යි කීහ.

බෝධිසඤ්චයෝ නැවත කාරණ දක්වන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මෙම නුවර එක් පුරුෂයෙක් බන් අජිණීකොට කා දිරවා ගත නොහැකි තැනැත්තේ කියන්නේ සියළු මනුෂ්‍යයන් ජීවිතාරක්‍ෂා වන්නේය. එසේවූ බන්කා දිරවාගත නොහී ප්‍රාණය යන්නේයයි ඇඬිය. එමෙන් සියළු මනුෂ්‍යයන්ට ප්‍රතිෂ්ඨාව යසදියක (කීර්තිය දෙන) තැනකින්ම කළ සොරකමය. එසේහෙයින් කිය නොහැක්කේය”යි කියදින් තත්පරවම “සොරුන්ගේ නම කියමැනවැ”යි කීහ.

නැවතත් බෝධිසඤ්චයෝ අනිත් කාරණක් කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, හිමාලය වනයෙහි එක් මහ වෘක්‍ෂයෙක බොහෝ පක්‍ෂී වාසය කරන්නාහ. ඒ වෘක්‍ෂයේ අතු දෙකක් ඊ ඊ ගැටී ගිනිවැදුගත. ඊ පක්‍ෂීන්ට නායක වූ පක්‍ෂියා කියන්නේ “තොපට පළමු ප්‍රතිෂ්ඨාවූ වෘක්‍ෂයෙන්ම ගිනි ගැටී වෘක්‍ෂය දවන්නේය. තොප දන්නා යම් අතකට ගොස් ජීවත්ව”යි කී

කල්හි ඒ ඒ අත ගියහ. එමෙන් රජපුරාවන් වහන්ස, සියළු මනුෂ්‍යයන්ට ප්‍රතිඡේදා කෙනෙකුන් වහන්සේ කීකල සොරකම හෙයින් කිය නොහැක්කෙමි” කීහ. රජපුරාවෝ “වංචාවෙන් මෙසේ කීවයි අදහා නොගනිමිසි සොරකමි කළෝ අසවල්ලුයයි කියව”යි කීහ.

බෝධිසත්වයෝ නැවතත් කියන්නාහු “රජපුරාවන් වහන්ස, කාරණාවක් දැක්වමි. ඒ කෙසේද යත්, මේ නුවර බොහෝ කිඹුලුන් ගහණවූ ගහක් සමීපයෙහි ගමෙක එක්තරා පුරුෂයෙක් තමාගේ කණුවැන්දඹු මවක් රකින්නේය. එකිනෙක පුරුෂයාගේ මවු “දුරුවෝ මට බොහෝ දුක්ගෙණු පෝෂ්‍ය කරන්නාහ. එසේහෙයින් මුණ්ට බිරින්දුක් ගෙණොමි සිතා එක්තරා ස්ත්‍රියක් ගෙණුවන් සරණපාවා දුන. ඒ ස්ත්‍රිය පුරුෂයාට දුරුවන් වදා ඒ ගෙට වල්ලහ ස්ත්‍රී වූහ. ඒ ස්ත්‍රී තමා නැන්දුට කනස්සළුව බොහෝ නුගුණ කියන්නී “නුඹදැගේ මෑණියන්දෑ මේ ගෙයි ඉන්දෑ නමි මා මේ ගෙයි ඉන්නේ නැත” ඒ කාන්තව කියන්නීය. ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “එසේ කල කුමක් කරමෝදැ”යි කීහ. “කිඹුල්ල බොහෝ ඇති ගහ දමාපුවොත් යහපතැ”යි කියා “තොපගේ මෑණියෝත් අපගේ මෑණියෝත් එකතැන සැතපෙති. එසේහෙයින් ඇඳ සලකුණට වැලක් බඳව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා ගොසින් නැන්දු වැදෙත් (වැතිරී සිටින) ඇඳ වැලක් බඳ ඇවුත් සමීයාට කීව. ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “මිනිසුන් වැදේනා තුරු නිදසියව”යි කියා බිරින්දු අස්වසාලා නිදිගන්වා මධ්‍යම රාත්‍රී වෙලෙහි තමාගේ මෑණියන් ඇඳ බඳලු ලණුව තමාගේ

බිරින්දුගේ මැණියන් වැදේනා ඇඳ බැඳලා අඹුව පුඩුදුවාගෙන
ගොසින් දුමම් කියා ලණුව අල්වාගෙන ගොස් ඇඳ
ඔසවාගෙන ගඟට ගෙනගොස් මෑල්ල ගඟ මධ්‍යයට දැමූහ.
මෑල්ල දැමූ ගමන් කිඹුල්ල ගසා කාපුහ.

පසුවද පාන්වූ පසු ස්ත්‍රීගේ මැණියන් නැතිව පුරුෂයාගේ
මැණියන් උන්නා දැක “මාගේ මැණියන් දුමාපුවේය. තොපගේ
මැණියෝ උන්නේය. උනුත් මරන්ට උවමැනව”යි කීහ. එසේකල
“කෙසේ මරමෝදැ” විචාළෝය. “ගඟට දමන්ට බැරිය
අමුසොහොනක දමාපියව”යි කීවුය. “යහපතැ”යි කියා මෑල්ල
වැද නිදන කලට මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි දෙනන් කැට්ට ඇඳ
ඔසවාගෙන අමුසොහොනට ගෙන ගොස් ඇඳ තබලා
පුරුෂයා කියන්නේ “ගිනි ගෙනාවේ නැත. තොපි ගොසින් ගිනි
ඇරගෙන එව”යි අඹුවට කීව. අඹුව “තනිව ගිනි ගෙන
නොහෙමි” කීව. “එසේ වීනම් දෙනන්ම ගොසින් ගෙනොමිහ”යි
කියා දෙනන්ම ගියාහුය. ඒ පවනන් ඇතිතෙන පවන් ඇවිත්
ඇඟ වැදගත්තේය. මැහැලි වහන්සේ පිබිද නැගීසිට වටපිට
බලා අමුසොහොන නියාව දැන “මා මරන්ට කළ උපායක්
වේදැ”යි සිතා එතන තිබූ මිනියක් ඔසවා ඇඳ තබාලා
ඉහකඩකින් වසාගිය තැනැත්තී සොරැන් සොරකම්කොට අවුත්
වස්තු තුඩු ගල්ලෙනට වැදගියාය.

දෙමල්ලෝ ගිනිගෙනුවත් මෑල්ලයයි සිතා දවාපියා ගෙට
ගියාහ. සොරැන් තමන් වස්තු තිබූ ගල්ලෙනට අවුත් එහි උන්
මෑල්ල දැක “යකින්නියකැ”යි යන හයින් යකඳුරකු ලගට

ගොසින් “මේ සැටි යකින්න පහකරන්නට මට භාරය”යි කියා ගල්ලෙන සමීපයට ආකල්හි මැලි කියන්නී “මම යකකු නෙවෙමි, තොපසේම මිනිස්සුය”යි කිව. “එසේ වීනමි තොප අදුනාගන්නේ නැතැ”යි කීය. මැලි කියන්නී “එසේ වීනමි තොප හා මා හා දිවෙන් දිව ගැවොත් වීනා නැත්නමි සැක ඇත්තෙමි”යි කී හෙයින් යකඳුරාත් එම නියාවට සිටිසඳ දිව දික්කොටලි. මැහැලි දිව ඩැහැගත්තීය. තමන් කටට දිවින් කැබැලිලක් කඩාගත්තාහු.

එවිට යකඳුරා හයින් දිව අවුත් කියන්නේ “යකින්න නියාව සැබෑමය”යි කියන්නා සොරු දිවපුවාහුය. මැහැලි ගල්ලෙන තුඩු රත්රන් අත කර ලාගෙණ යාපත් පිළි හැඳ යහපත් පිළි පෙරවා ගෙණවුත් තමාගේ පුත්‍රයාගේ ගෙට වන්න. එවිට යෙහෙළනියෝ දිවගෙණවුත් වැඳ “ඇයි නැන්දනියෙනි, නුඹ දවාපුවෝවේද කෙසේ ආද?”යි විචාළීය. මැලි කියන්නී “අමුසොහොනේ දැවුවන් මේ ගෙට එනමනාය”යි කීව.

එබසට යෙහෙළනියෝ තමන්ගේ සමනන්ට (සැමියාට) කියන්නාහු “මාත් එසේම සැරහීගෙණ එන නියායෙන් එම අමු සොහොන දවාපුව මැනවැ”යි කීව. “යහපතැ”යි කියා තමාගේ අමුව ගෙණගොස් අමුසොහොනේ දවාපුව. පසුව දවස් තමාගේ මැණියන් ආ වේලාවට නොඑන හෙයින් කියන්නේ “මැණියෙනි, මාගේ බිරින්ද නේනට කාරනා කිමිද? ඊයේ නුඹ මේ වේලෙහි ආයේවේද? අද මුත් නේනට කුමන කාරණායෙක්දැ?”යි විචාළේය. මැලි කියන්නී “දවාපු මිනිස්සු

ගෙට එද්දැ?යි පුතනුවෙනි, තොප වඩා වර්ධනය කොට තොපගේ චෝශ්වය්ඨී බලමි සිතා තොපට බිරින්දු ගෙණුවන්ලා රැකෙනට උන්නෙමි. තොපගේ බිරින්දුගේ බස් ගෙණා මා මරන්ට උත්සාහ කළා වේදැ?”යි කියා “එමෙන් ප්‍රතිෂ්ඨාවූ ස්ථානයෙකින්ම මේ සොරකමි පැමිණෙන්නට උවමනෙවැ”යි කීය.

එවිට රජ්ජුරුවෝ “මෙසේ සඟවා කීමෙන් අපට නොදැනෙයි, සොරා අසවලායයි අපට කිවමනෙව”යි කියන්නාහු “සොරකමි කළෝ අසවල්ලුය යි කියව, නොකීවොත් තෙපිය සොරකමි කෙළේය”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්වයෝ “ඒසේ විනම් මාගේ වරද නැතැයි නුවරවාසීන්ට දෙස්ගන්වා කියන්නවාහු අසව මේ නුවර සොරකමිකළෝ රජ්ජුරුවන් හා පුරෝහිතයාය. තමා සොරකමිකොට අනුන් සොරකමි කරති” කීහ. එවිට අසා සිටි සේනාව ඉසකට කැටක් කැබලිත්තක් බැගින් ගසා (හිසට ගල් ගසා) රජ්ජුරුවනුත් පුරෝහිතයාත් ජීවිතඝෛයට පමුණුවාපුවහ”යි වදාරා මේ ‘පදමානවක ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක.

“එසමයෙහි බෝධිසත්වයන්ගේ පියානෝ නම් සුද්දේධන රජ්ජුරුවෝය. මෑණියෝ නම් මහාමායා දේවිය. එසමයෙහි සොරකම අල්ල බෝධිසත්වයෝ නම් බුදුවූ මම්මය”යි වදාළ සේක.

422. ලොමසකාශයප ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි විශුද්ධ ගුණමහිමයෙන් (පිරිසිදු ගුණ බලයෙන්) ලෝක ප්‍රසිද්ධවූ සමයක් සම්බුදුරාජෝත්තමයානන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩ වසනසේක් උකටලී (කළකිරුණු) මහණකෙනෙකුන් අරහයා මේ ජාතිකය දක්වා වදාළසේක. ඒ මහණහට “සැබෑද මහණ, තෝ උකටලියෙහිදැ?”යි වදාරා “සැබෑව ස්වාමීනි” දැන්වූ කල්හි “මහණ, කේලයයෝ තමා මහත් යසවතූන්ද (පැසසුම් ලබන්නන්) අයසට (අපකීර්තිය) පමුණුවති. පිරිසිදු සතුන්ද සකිලිටු කෙරෙති. තොප වන්නවුන් කුමකැ යි උකටලී නොකැරැද්දැ”යි වදාරා ඉකුත් වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

පෙර බරණැස බුන්මදන්ත නම් රජපුරාවන්ගේ පුත්වූ බුන්මදන්ත කුමාරද පුරෝහිත බමුණාගේ පුත්වූ කාශ්‍යප නම් කුමාරද යන මොහු දෙදෙන යාඵව එක ගුරුන්ගේ සමීපයෙහි ශිල්ප උගන්නාහුය. ඔවුන් දෙදෙනා අතුරෙන් බුන්මදන්ත කුමාරතෙම පිය රජපුරාවන් අවෑමෙන් රාජ්‍යශ්‍රීයට පැමිණියේය. “බුන්මදන්ත කුමාර වනාහී මාගේ යහලු රාජකුමාරතෙම රාජ්‍ය සමීපත්තියට පැමිණියේය. එතෙම මට බොහෝ ඵෙශ්වය්සී (සමීපත්) දෙන්නේය. අකුශල වධීනයට කාරණාවූ ඒ සමීපත්තියෙන් මට කවර ප්‍රයෝජනද? මම මවිපියන්ද රජදුරාවන්ද විවාරා පැවිදිවෙමි” සිතා ඒ තමා සිතූ ලෙසම මවිපිය දෙදෙනා හා රජපුරාවන් විවාරා හිමාලය

වනයට ගොස් තවුස් පැවිදිවූ සත්වෙහිදු පඤ්චාභිඤ්ඤ අෂ්ට සමාපත්ති උපදවා නමින් ලෝමසකාශ්‍යපය යි ප්‍රසිද්ධව ඇවිදිලි අහරින් (පිඩු සිගමින්) යැපී දවස් හරන්ණේය. එතෙම වසගවූ (හික්මවන ලද) පසිඳුරන් ඇත්තේය. සෝරවූ (උග්‍ර දැඩි) තපස් ඇත්තේය. ඔහුගේ තපෝ තේජසින් ශක්‍රවනය කම්පා වූයේය.

ඒ විමසා බලන්නාවූ සක්දෙවි රජතෙම ඒ ලෝමසකාශ්‍යපයන්ගේ තපෝ තේජසින්ද දැන “මේ තාපසයෝ ඉතා උග්‍රවූ තපෝ තේජස් ඇත්තේය. ඉදින් සිතුවානු නම් ශක්‍ර සම්පත්තිය පැහැරගන්ට සමර්ථයෝය. එබැවින් බරණැස් රජ්ජරුවන් හා සහායකොට ගෙණු ඔවුන්ගේ තපෝ තේජස් බිඳපුව මැනවැ”යි මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි බරණැස් රජ්ජරුවන්ගේ ශ්‍රීයතන් ගබඩාව තමාගේ ශරීරසෝභාවෙන් බබුලුවා අහස සිට “මහරජ නැගිටුව”යි කීයේය. “තෝ කවරෙක්දැ?”යි කී කල්හි “ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ නම් මමය”යි කීය. “කුමට ආයෙහිදැ?”යි විචාළ කල්හි “මහරජ, තොපි සියළු දඹදිව එක්සත්කොට රජකරණු කැමැත්තෙහිදැ?”යි විචාරා “ඒ කුමක් නිසා නොකැමැතිවෙද්දැ?”යි කී කල්හි එසේ වී නම් “මහරජ, තෝ ලෝමසකාශ්‍යපයන්ගෙන්වාගෙණු පසුසාතයාගය (සිව්පාවුන් නසා කරණු යාගය) කරව, එයින් තෝ මා මෙන් අපරාමර වෙයි. සියලු දඹදිව එක්සත් කරන්නේය”යි කීයේය. ඔහුගේ බස් බ්‍රහ්මදත්ත රජ්ජරුවෝ “යහපතැ”යි පිළිගත්තාහුය.

ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයාද “එසේ විනම් මහරජ පමා නොව”යි කියා දිව්‍ය පුරයටම ගියේය.

දෙවනි දවස් බ්‍රහ්මදත්ත රජපුරවෝ සය්න නම් අමාත්‍යයා කැඳවා “යහළු, තෙපි මාගේ ප්‍රියයහළු වූ ලෝමසකාශ්‍යප තාපසයන්ගේ සමීපයට ගොස් අපගේ රජපුරවන් වහන්සේ තාපසයන් ලවා පසුසාත යාගය කරවා සියලු දඹදිව එකරජකරණු කැමතිසේක. නුඹවහන්සේ යම් පමණක් ඊට කැමැතිසේක් විනම් සියල්ල දෙනසේක. මා හා සමග වැඩිය මනව යි කියා කැඳවාගෙන ඒව”යි කීයේය. ඒ අමාත්‍යයාද “යහපතැ”යි පිළිගෙන තාපසයන් වසන තන නොදැන නුවර බෙර හසුරවා පිරිවරින් ඒ බෝසාතානන් වසන තනට ගොස් තාපසයන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස්ව හිඳ රජපුරවන් කී අසුන් (පණිවිඩය) දැන්වූයේය.

එකල්හි ඒ ලෝමසකාශ්‍යපයන් වහන්සේ “එම්බා සය්න අමාත්‍යයෙනි, තොපි කුමක් කියවිද? සක්වලගළ අවසන් කොට ඇති මහාසමුද්‍රයෙක්හි පලනාලද රත්තකුණ්ඩයක් (රන් කරාඹුවක්) මෙන් බලා සියළු ජම්බුද්වීපය මට දෙනත් පසුසාත යාගයෙන් ප්‍රාණාසාත කොට නින්දිතව ලබන්නාවූ ඵෙශ්වය්ඨි මමත් නොකැමැත්තෙමි. යම් ජීවිකාවක් නොප අපායට පමුණුවන්නාවූ අධර්මය මුල්කොට පවතීද, එබඳු සැපත් ලැබීමට මමම නින්දා කරන්නෙමි. ඒ එසේමය, මෙලොව යමෙක් ලග්නා පැල පමණක් (නතරව සිටින්නට පැලැක්වන්) නැතිව හිඤා පාත්‍රය අතින්ගෙන සිගා ජීවිකාව කෙරෙද්ද.

යමෙක් අධිමියෙන් මුළු ලොව වසගකොට රාජ්‍යශ්‍රී විඳිනේද, ඔහුගේ ඒ රජකූච වැලඳීමට වඩා හිඤ්ඤාවාරයෙන් ජීවත්වන්නාවූ ඒ දුක්ඛිතයාගේම ජීවිකාවම සියදුනස්ගුණයෙන් උතුම් වන්නේයයි වදාළසේක.

උන් වහන්සේ බස් ඇසූ සය්න අමාත්‍යතෙම නැවත බරණැස් නුවරට ගොස් රජ්ජුරුවන්ට එපවත් දැන්වීය. “එසේ නොවඩිනා කල කුමක් කරමෝදැ”යි රජ නිරුත්සාහ විය. නැවත ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රතෙම මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි අවුදින්න අහස සිට “කීමේක්ද මහරජ, ලෝමසකාශ්‍යප තාපසයන් කැඳවා යාග නොකරන්නේහිදැ?”යි විචාළේය. “ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෙනි, කැඳවා ගමන් කරවුමහ. නොවඩිනා සේකැ”යි කීයේය.

ඒ බසට ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ “එසේ වීනම් මහරජ, තොපගේ වන්දනාවකී කුමාරිකාවන් සභානරණයෙන් සරනා සය්න අමාත්‍යයා හා සමග ගමන් කරවා ඉඳින් යාග කළහොත් තොපට රජ්ජුරුවෝ මේ කුමාරිකාවන් දෙන්නාහුය යි කියවා ලව. ඒකාන්තයෙන් මේ කුමාරිකාවන් කෙරහි පිළිබඳ සිත් ඇති තාපසයෝ එන්නාහුය”යි කීයේය.

එබසට බුන්මදුන්න රජ්ජුරුවෝද එබස් අසා “යහපතැ”යි පිළිගෙණ දෙවැනි දවස් වන්දනාවකී කුමාරිකාව සරනා සය්න අමාත්‍යා හා සමග ගමන් කරවූහ. එසඳු ගොස් මහබෝසතානන් වැඳ පිළිසඳුර කටාකොට දිව්‍ය කණ්ඩාවක් වැනිවූ රාජ කුමාරිකාවන් තාපසයන් දක්වා තෙමේ එකත් පසෙක සිටියේය. ඒ ලෝමසකාශ්‍යපයෝද ඉහළිය සංවරය බිඳ

ඒ කුමාරිකාවන් දෙස බැලුවාහුය. ඈ කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් උපන් හෙයින් ධ්‍යානයෙන් පිරිනුණාහුය.

සස්ත අමාත්‍යයා තාපසයන් කුමාරිකාව කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇති බව දැන “තාපසයන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ ඉඳින් යාග කරනසේක් විනම් අපගේ රජ්ජුරුවෝ තොපට මේ කුමාරිකාවන් අත්පා මෙහෙකරණ පිණිස දෙනනාහුය”යි කීයේය. එබසට තාපසයෝ රාග වේතනාවෙන් කම්පාවුවාහු “කිමෙක්ද, මේ කුමාරිකාවන් මට දෙද්දැ?යි විචාරා “එසේය යාගකරන්නාවූ තොපට දෙන්නාහුය”යි කීකල “යහපත එසේ විනම් යාගය කරමි”යි කියා කුමාරිකාවන් හා සමග රටියානාවකට නැගී පටාමටුවූ නොහැර තවුස්වෙසින්ම බරණැස්නුවරට ආයේය.

එසඳු බ්‍රහ්මදත්ත රජ්ජුරුවෝද තාපසයන් එහි යනු අසා යාගාවාටයෙහි (යාග හූමියෙහි) කමීන්ත පටන්ගැන්වුවාහු ආවාදු ඒ තාපසයන් දැක “එමිබා තාපසයෙහි, සෙට යාගය කරමින, ශක්‍රයාසේ අපරාමරව යාගය කළ අවසන තොපට දියණියන් පාවාදෙමි” කීයේය. ලෝමසකාශ්‍යපයෝද “යහපත”යි පිළිගත්තාහු බ්‍රහ්මදත්ත රජ්ජුරුවෝද දෙවැනි දවස් තාපසයන් කැඳවාගෙන වැදුවහී කුමාරිකාවන් හා සමග යාගකරණ තැනට ගියේය. එතැනහි හසතස්ව ගවමනිසාදීවු (ඇත්, අස්, ගව, මීගව) සියළු සිවුපාවෝ බැඳ සිටුවන ලද්දහුය.

ඒ ලෝමසකාශ්‍යප නාපසයෝද ඔවුන් මරා යාග කරන්නට පටන්ගත්තාහු ඉක්බිති එතැනින් රැස්වූ මහජනයෝ “එමිඛා නාපසයෙනි, මේ තොපට සුදුසු නොවෙයි, තපස්විව සිට ප්‍රාණුසාතකම් නොකරව”යි කියා නැවතත් කියන්නාහු “මෙලොව සණායධිකාර (ගණුදුර) නැසීමට ඉර සඳ දෙදෙනාහැර වෙන බලවත් දෙයක් නැත්තේය. ව්‍යුහ සුශ්‍රීයෝ එමිඛා නාපසයෙනි, බලවත්වෙති. ඉෂ්ටා නිෂ්ටවූ (සුභ අසුභ) අරමුහු වේග ඉවසීමෙහි හෙවත් සිත උපන්නාවූ රාගද්වේෂයන් සන්නිදීමෙහි සිල්වත් මහණ බමුණෝම ලොව බලවත් වෙති. මහමුහුද දියකඳ නවතාලීමට වෙරල බලවත් වන්නේය. මේ සියලු බලවත් සතුන්ට වඩා සියල්ලවුන් තමා වසග කරණු හෙයින් ස්ත්‍රීහුම ඉතා බලවත් වෙති. දැන් මෙලොවට ප්‍රත්‍යක්ෂවන නියාය. ඒ එසේමැයි, සියල්ල නිරාලයව හැර (ආසාවක් නැතිව) උදකලාව මහවලට (මහා වනාන්තරයට) වැද පැවිදිව උග්‍රවූ තපෝ තේජස් ඇතිව අහසින් යන තරම් සෘජුධිමතිම ඇතිව වසන මේ ලෝමසකාශ්‍යප නම් නාපසයානන් ව්‍යුචනී නම් රාජකුමාරිකාතොමෝ තමා වසගකොට පියානන් උදෙසා වාචාපෙයය යාග (වචනයට පමණක් සීමාවූ යාගය) කරණුසේ යොදු සතර අපායෙහි උපදවා දුක් දෙන්නාවූ ප්‍රාණුසාත කම්ය කරන්නී වේදු”යි කීවාහුය.

එසමයෙහි ඒ ලෝමසකාශ්‍යප නාපසයෝ යාග කරණු පිණිස මඩිගල හස්තියාගේ ශ්‍රීවය ගෙණු දකුණතින් කඩුව ගෙණු ඔසවාගත්හ. එකෙණෙහි හස්තිරාජතෙම මරණහයින්

තැනිගෙණු මහත්කොට නාද කෙළේය. ඔහුගේ බැරෑරුම් අඩ අස අසා සෙසු වතුම්පාද ජාතිහුද එසේම නාදකළාහු. ඒ දුටුවා වූ මහජනයෝ මහත් අධික් (මහ හඬින්) ඇඬුවාහුය. තාපසවෙම ඔවුන්ගේ අඩ අසා මහත් කොට කළකිරීමට පැමිණියේය. තමාගේ තවුස්වෙස් බැලිය. එකෙණහි පළමුවෙන් සිත උපන් රාගය මුළාව සලකාගත නුහුනු ජොමඬුල්ලද දික්ව තිබෙන දැලිඳුවුළුද ලෙහි රෝමයන්ද දැක තවුස්වෙස්නියාව දැන “ඉතා නුසුදුසු පාපකම්යෙක් මා විසින් කරණ ලදැ”යි සිත උපන් උද්වේගය එතැනහි ප්‍රකාශකොට කියනුයේ “විඤ්චි කුමාරිකාව කෙරෙහි ලෝභය උපදවා ඒ නිසා මා විසින් යම් මේ අකුශල කම්යක් කරණලදද, ඒ දැඩිවූ දුක්ඛවිපාක දෙනුන්ය. මෙසේ අකුශල කිරීමට කාරණා කවරේදැයි බලන්නාහු මම නුහුචණින් සලකාගැනීම යයි කියන ලද අයෝනියෝ මනස්කාරයම (සිහි නුවණ නොමැති බව) දිටිමි. එසේහෙයින් මේ කඩුවෙන් මට කම් නැත. ප්‍රඥා නැමති කඩුව ගෙණහැර සුහනිමිත්තය හා බැඳී පවත්නාවූ මේ රාගය කපා හරින්නෙමි” කියේය.

එබස් ඇසූ බුන්මදන්ත රජ්ජුරුවෝ “එම්බා තාපසයන් විහන්ස, දැන්ද මේ විඤ්චි කුමාරිකාවන්ද මේ රාජ්‍යයද සන්රුවන් රැසක්ද දෙමි. තොපි හය නොගෙණු යාගය කරව”යි කියේය. එබසට තාපසයන් විහන්සේ “එම්බා රජ්ජුරුවෙනි, ඉතා බොහෝ වේශ්වය්යි දෙමි කිවන් කාමසම්පත්තියට මම නොකැමැත්තෙමි. තොප දෙමි කි විඤ්චි කුමාරිකාවන්ද රාජ්‍යයද තොපටම වේව යි මම

වනාහි අපේක්ෂාවක් නැත්තෙමි” කියා ඒ ජනමාධ්‍යයෙහිම සිට කිසුනු භාවනාකොට (කසින භාවනාව) ධ්‍යාන උපද්‍රව්‍ය අහස උරුබ්‍රධාසන‍යෙන් (අරමිණිය ගොතාගෙන) ඉඳු රජනට ධර්මදේශනා කොට පින් කිරීමෙහි පමා නොවන ලෙස අවවාදකොට යාග ශාලාව බිඳවා සියලු මහජනයාට අහස ඉල්වා දී රජනු යාඥා කළද අහසින්ම තමා වසන තැනටම ගොසින් ජීවිතාන්තය දක්වා බුන්මවිහාර භාවනා කොට බඹලොව උපන්සේකැ යි මෙසේ මේ ජාතික ධර්මදේශනාව දක්වා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට පුච්චාර සන්ධිගලපා නිමවා වදාළසේක. වතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ අවසානයේ උකටලි මහණ රහත් ඵලයට පැමිණියේක.

“ඵකල්හි සය්භ අමාත්‍යයෝ නම් දැන් මේ ශාසනයෙහි ශාරීපුත්ත ස්ථවිරයයෝය. ලොමස කාශ්‍යප තාපසයෝ නම් දැන් ලොවිතුරා බුදුටු මමිම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ ගෙණහැර දක්වා වදාළ සේක.

423. සක්වාදු ජාතිකය

තවද එක් සමයෙක්හි දෙව් බඹ නා සුර ගරුඬ ගුරුඬ මිණිරැස් දියෙන් දෙව් සිරිපා පියුම් ඇති ගොයුම්ගොත්හි උපන් අප බුදුරජානන් වහන්සේ දෙව්‍රමි වෙහෙර සිටිබඹ විහරණයෙන් (මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා, උපේක්ෂා) විහරණය කරණසේක් ප්‍රත්‍යයෙහි (සිවිපසට) ලෝහි සිත් ඇති එක්තරා මහණකු අරහයා මේ ජාතික කථාව ගෙණහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ මහණ ඉතා තමා ප්‍රත්‍යයෙහි ලෝභී හෙයින් ඇදුරුවන් (ආවාය්සී වන්) තෙරවන් (තෙරුන් වහන්සේලාට කළ යුතු වන්) ආදිය උදුසිනව නොකර හැර උදුසනම සැවැත්නුවර විශාඛා මහා උපාසිකාවන්ගේ නිවෙසනට ගොස් වැඩහිඳු නොයෙක් අවුළු හා සමග එලවූ කැඳ වළඳු දහවල් රසමසවුලෙන් යුත් පිණිබොජුන් (ප්‍රණීත ආහාර) අනුභව කොට එයින් තෘප්තියට නොගොස් සුළුඅනේපිඬු මහසිටානන් කොසොල් රජුන් ආදීන්ගේ ගෙවල පස (ප්‍රත්‍ය) ලොල්ව ඇවිදිනේය.

එකල්හි එක් දවසක් දුමිසහා මණ්ඩපයට වටින් ඇවිත් රැස්ව උන් හිඤ්ඤන් ඔහුගේ ලොල් අසර (හැසිරීම) අරභයා කථාවක් කිය කියා උන්නානුය.

එකල බුදුරජානන් වහන්සේ දුමිසහාවට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්ඡි භාගයෙහි තෙපි කිනම් කථාවක් කිය කියා උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා “ස්වාමීනි, අපි අසවල් හිඤ්ඤන්ගේ ප්‍රත්‍යයෙහි ලොල් බහුලබව කිය කියා උනුමිහ”යි දැන්වූ කල්හි ඔහු කැඳවා “සැබෑද මහණ, තෝ ලෝභසචාර (ලොල්ව ඇවිදීම) ඇත්තෙහිදැ?යි විචාරා “සැබෑව ස්වාමීනි” දැන්වූ කල්හි මහණ කවර හෙයකින් ප්‍රත්‍යයෙහි ලොභ කෙරෙහිදැ යි පලමුත් තෝ ආමිසයෙහි ලොල්ව බරණැස්නුවර මහත් ඇත්කුණු ආදිය සිත්සේ අනුභවකොටත් නොපිරැණු සිත් ඇතිව එයින් ගොස් ගංගා තීරයෙහි සඤ්චාරණය කෙරෙමින් අසවල් පසල්දනවී නැති හිමවී පියසට (හිමවනට) පිවිසියෙහි

වේදුර්”යි වදුරා එපවත් අසනු කැමැති මහණුන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජානන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දැක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බඹදත් නම් රජකු රජකරණ සමයෙහි එපුර මළ අත්, අස් ආදීන්ගේ කුණාපයෙන් දිවිවටා (දිවි පැවැත්ම) නොපසුබට ඇවිටියෙන් (ආසාවෙන්) ඇවිදිනා කපුටුවෙක් එයින් නොසතුටුව ගොස් මස් අනුභව කෙරෙමින් ගංතෙරට පැමිණ මළ මසුන් කා කීපදවසක් එහි වැස නැවතත් එහි කළ ආලයෙන් හිමාලයට වැද නොයෙක් වනමුල් වනඵල අනුභව කෙරෙමින් ගොස් මස් කැස්බන්ගෙන් ගැවසී නිලුපුල් අඳු පස්පියුමෙන් සැදුම්ලත් පියුම් විලකට පැමිණ එහි සෙවෙල් කමින් පෙමින් උනුන් නොහැර එක්ව වසන සක්චාවන් දෙදෙනකු දැක “මොහු මනා වණීසම්පත්තිතෙයන් (ශරීර පැහැයෙන්) සමන්විතය.

මොවුන්ගේ හොඳනය ඉතා සිත පිනවන්නේ යයි එයින් මොවුන් කන ගොදුරු විචාරා මමත් එම අනුභව කරන්නට විමිනම් මැනවැ”යි සිතා ඔවුන් සමීපයට ගොස් අදුරින් පිළිසඳුර කථාකොට විසිතුරු අතුපතරක හිඳ ඔවුන්ට ප්‍රසංශායුත් තෙපුල් (වර්ණනාත්මක වචන) බණනේ, “එමිබා පඤ්චි, රන්වන් පිළිපෙරෙවියවුන් බඳුව යුක්මව එක්ව සතුටු සිතින් මේ තැන්හි ඇවිදිනා තොපට මනුෂ්‍යයෝ කවර පඤ්චකෙනෙකුන්ගැයි කියද්ද? ඒ අපට වනා කියව”යි කියේය.

ඔහුහට තමා වංශය දක්වා කියන්නාහු සක්වා ලිහිණිතෙම,
“ආමිස ලෝභයෙන් මිනිසුන්ට මෙහෙකොට හැසිරෙන්නාවූ
එමිබල කපුටුව, ප්‍රිය සංවාසයෙන් එක්ව කිසි හයක් නැතිව
පියුම් විල්හි වාසය කරන්නාවූ අපට සක්වා ලිහිණි නම්
පක්ෂිජාතියකැයි කියාද සියළු පක්ෂීන් කෙරෙන් මොහු
කලයාණගුණ ඇත්තාහුය යි කියාද මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහුය”යි
කියේය.

එබසට කපුටුතෙම “අනින්දිතවූ (නින්ද නැති) එමිබා
වක්‍රවාකයෙහි (සක්වා ලිහිණිය), තාගේ මේ ශරීර වණීය හා
කායබල ඉතා අනල්පය, කිමෙක්ද? තොපි මේ සුපිපි
තඹරකරෙහි (නෙළුම්) කවර ඵලයක් අනුභව කරවුද?
නොහොත් ස්වණීවණී වීමට නිසි කවර ප්‍රාණීන්ගේ
ශරීරමාංශයක් අනුභව කරවිද?යි විචාලේය. එසඳ
වක්‍රවාකතෙම කියනුයේ “එමිබල කපුටුව, මේ තටාකයෙහි
අනුභව කිරීමට නිසි පලාඵලයෙක්ද නැත. මේ වක්‍රවාක
ජාතියෙහි උපන් අපට මාංසයක් නම් කැලම නැත. එයින් අපි
මේ පියුම්විලෙහි සෙවෙල් පමණක් අනුභවකොට වසමිහ.
තොපි කපුටුවන් මෙන් දිව්වැඳුම පිණිස පරපණ
නොනසමිහ”යි කියේය. එබසට කපුටුතෙම කියනුයේ “එමිබා
වක්‍රවාකයෙහි, තොපගේ මේ ආහාර අපට අරැවිකරන්නේය,
රන්වන් සිරැරැ ඇතිව මේ වක්‍රවාක ජාතියෙහි උපන්නාවූ
තෙපි නින්දිතවූ ආහාර අනුභව කිරීමට සුදුසු නොවව, ඒ
කාරණයෙන් තොපගේ මේ ශරීර වණීයට අපට විමැතිවූයේය
(සක ඇති විය). අපි වනාහි රණමුඛයෙහි නිර්භීතවූ (යුධ

පිටියෙහි බිය නොවූ) සුර පුරුෂයන් මෙන් මිනිසුන් කෙරෙහිම සඵල රස හා ඵනු තෙල් මුසු මියුරු රස ආහාර රැගෙනු කැමතිලෙස අනුභව කරමින. එතකුදු වුවත් තෙල නොපගේ ශරීරය පැහැ වැනි පැහැයෙක් අපට නැත්තේය. එසේහෙයින් සෙවෙල් පමණක් අනුභවකොට වසමිනයි කීවා වූ නොපගේ බස් අදහා නොගනිමි”යි කීවාහුය.

එකල්හි කපුටුවාගේ වණීසම්පත්තිය නොවීමට හා තමාගේ ශරීරවණී සෞන්දර්යයට කාරණා කියන්නාවූ ඒ සක්වා ලිහිණිතෙම “එම්බල කපුටුව, තොපි අනුන් අයිති දෙය පැහැරගෙනු කන හෙයින් නොපිරිසිදු ආහාර ඇතිව ඒ මතුද නොවෙයි, ජනයාගේ කිසි ප්‍රමාදයක් දුටුකෙණෙහි ඔවුන් සතුවූ ආමිෂයෙහි හෙන්නේහිය, එකල්හි ඔහු කැටකැබලිහි ආදියෙන් පැහැර ලුහුබඳවති, එයින් නොපට කන බොන දෑ දුකසේ ලැබෙන්නේය, ඒ තමා අමුසොහොන්හි දැමූ මිනීමස් ආදියෙනුත් සතුවූ නොවව, තවද එම්බල කපුටුව, යමෙක් අනුන් වෙහෙසදී ලත් දෙයින් දිවිපවත්වාද? ඒ තෙමේ එයින් නින්දිතව පසුතැවිලියට පැමිණ ශරීරවණීයෙන් හා කාය බලයෙන් පිරිහෙන්නේය. ඉඳින් එම්බල කපුටුව, යමෙක් අනුන්ට පීඩා නොකොට දැහැමෙන් සෙමෙන් ලද දෙය අනුභව කරන්නේ වීනමි ඒ නුවණැති උත්තමයාගේ කායබල හා වණීසම්පත්තිය වැඩෙන්නේය. එසේහෙයින් මේ ශරීරවණීය නම් අනේකප්‍රකාර ආහාරයෙන්ම වන්නේය නොවෙයි, කර්මම චිත්ත සෘතුවෙනුත් වැඩෙන්නේය”යි කීයේය. මෙසේ ඒ සක්වා

ලිහිණිතෙම නොයෙක් කාරණයෙන් ඒ කපුටුවාට අපහාස කළේය.

එකල ඒ කපුටුතෙම “අපගේ අවිනී කී තොපගේ වනීයෙන් අපට ප්‍රයෝජන කවරේදැ?”යි ඕනට දෙඩාගෙන ගියේය යි කියා මෙසේ සියළු ලොක අනුශාසක ශාක්‍යකුලතිලකවූ අප තටාගතයන් වහන්සේ වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට මේ ජාතක ධර්මදේශනාව දක්වා වදාළසේක. එසිටිසස් වනී දෙසුන් අවසන්ති පසලොල් ඒ මහණ අනාගාමී එලයෙහි පිහිටියේය.

“එකල කපුටුවා නම් ප්‍රත්‍යාලෝහිවූ මෙ කල මේ මහණ වන්නේය. සක්වා ලිහිණි නම් දැන් මේ සවිනෙන් ගිහිනි මේ රාහුලමාතා වන්නීය. ඒ සක්වා ලිහිණියා නම් සවිසත වෙත පතල කරුණා ඇති මෙන් සමතිස් පෙරැමි (පාරමී, උපපාරමී, පරමත්ථ පාරමී වශයෙන් තිහකි) පුරා විදුරසුන් අරා පස්මරැන් මරා ලොචිතුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ ගෙනහැර දක්වා වදාළ සේක.

424. හලින්දිය ජාතකය

සමස්ත ලොකෙකනායකවූ (ලොවට එකම නායක වූ) විශුද්ධගුණගණාධාර (පිරිසිදු ගුණ සමූහයට ආධාර වූ) සද්ධම්මරාජන් වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වාසය කරණ කල්හි පතිකුලයට නොගොස් දෙමාපියන්ගේ

ගෙයි වැඩුණු වයසින් මහත් එක කුමාරිකාවක් විසින් එක්තරා මහණාක්හුගේ චිත්ත ලෝභයක් අරභයා වදාළසේක.

මෙහි වතීමාන කථාව මතුකියන ‘චුල්ලනාරද ජාතිකයෙ’හි වතීමාන කථාව හා සමාන වන්නේය, අතීත කථාව වනාහී මේ මතු කියන ආකාරයෙන් දැනගනු.

ඒ කෙසේද යත්?

පෙර බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත රජකු රාජ්‍යයේ අනුභව කරණ කල්හි පුරණලද බෝධිසම්මාර ඇති අප මහබෝසතානන් වහන්සේ කසී රට එක් බමුණු මහසල් කුලයෙක (බ්‍රාහ්මණ මහාසාර කුලයක) ඉපිද උගත් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඇතිසේක් දුරපරිග්‍රහ (අඹුදරුවන් පෝෂණය කොට) කොට විසුසේක.

උන්වහන්සේගේ භාය්සීච්චු බ්‍රාහ්මණ කුමාරිකාවෝමෝ පුතකු වදා නැසුණාය. එකල බ්‍රාහ්මණ කුමාරතෙම සිතනුයේ “මාගේ ප්‍රිය භාය්සීච්චු මේ කුමාරිකාවන් කරා පැමිණියාවූ මරණය කුමකැ යි මා කෙරේ ලජ්ජාවේද? එබැවින් මට මේ ගිහිගෙයි විසීමෙන් කම් නැත. කාමසම්පත්තිය හැර පැවිදිවෙමි” සිතා සිතූ ලෙසම සියල්ල හැර ඒ බ්‍රාහ්මණ කුමාරයා පමණක් කැඳවාගෙනු හිමාලය වනයට ගොස් ඔහු හා සමග තවුස් පැවිද්දෙන් පැවිදිව ධ්‍යානානිඤා උපදවා වනමුල් ඵල ආහාරකොට එහි වාසය කෙළේය.

එකල්හි පසල් දැනවිවෙහි (පිටිසර ජනපදයක) වසන්නාවූ බොහෝ සොරහු ගමිපැහැර එහි මනුෂ්‍යයන් අල්වාගෙනු උන් ලවා බඩු පොදි ගෙන්වාගෙනු තමන් වසනතැනට එන්නාහු වෙති. ඔවුන් අතුරෙන් රූපශ්‍රීසාරවූ ශබ්දප්‍රයෝග (රුවින් යුත් කපටිකමි දන්නා) දන්නාවූ එක් ස්ත්‍රියක් මොහු අල්වාගෙනු දුසිකොට මෙහෙගන්නාහු වෙති. එබැවින් “එක් උපායකින් මොවුන්ගෙන් මිදී යායුතුය”යි සිතා “ස්වාමීනි, සිරුරු කිසි කරුණු කැමැත්තෙමි. මඳක් දුරුව සිටිය මැනවැ”යි කියා සොරුන් වලහා සැගවී ගොස් වල්හි ඇවිදිනී, මහබෝසතානන් වහන්සේ තාපසකුමාරයා පන්සල සිටුවා ඵලාඵල පිණිස වැඩිකල්හි පෙරවරු පන්සලට අවුත් තමාගේ රූපශ්‍රීයෙන් තාපසකුමාරයා පොළඹවා ඔහුගේ ශීල හේදකොට ඔහු තමා වසගවූ බවේ දැන “මොහු රවටා මිනිස් පියසට කැඳවාගෙනු යෙමි”යි සිතා කථාකරන්නාවූ ඒ කුමාරිකාතොමෝ “ඵමිබා තාපස කුමාරයෙනි, ජනසඤ්චාර (මහජනයා ගැවසෙන්නේ නැති) රහිතවූ මේ මහා වල්හි රූපාදිවූ පඤ්චවිධ කාමකොට්ඨාසයෝ බොහෝසේ නොලබන හෙයින් නැවත නැවත විසිය නොහැක්කේය, යමෙක් ගමිහි වාසයකොට ඒ රූපාදිවූ පඤ්ච කාමකොට්ඨාසය ඉවසන්නේ විනම් ඒ මහත්වන්නේය. හෙවත් ඔහුගේ ශීලයම මහත්ඵල වන්නේය”යි කීවාහුය.

එබසට ඒ ඇසූ තාපස කුමාරතෙම “මාගේ පියානන් වහන්සේ ඵලාඵල පිණිස වලට වැඩිසේක. ආකල්හි උන්වහන්සේ විචාරම්” කීයේය. එකල්හි ඒ ස්ත්‍රීතොම මේ

කුමාරයාට පියානකෙනෙකුන් ඇත්ල, ඉඳින් ඒ තාපසතෙම මා දුටුයේ චිත්තී ඵලාඵල ගෙණෙන කලත් දඩු කෙළවරින්ම තළා විනාශයට පමුණුවන්නේය, එබැවින් මා පළමුකොට යායුතු යයි සිතා “ඵමිඛා කුමාරයෙනි, මමී මග අතුසන් කඛා (අතු කඛා සළකනු තඛා) පළමු යන්නෙමී, තෙපි පසුව ඵවයි කියා ගියාය.

ඒ ස්ත්‍රිය ගිය කල්හි ඵපන්සල සැපවියයුතු දුරදිය නොසපයා උදක් සෝක කරමින් උන්නේය. ඵලාඵල ගෙණ ඵන තාපසයන්ට පෙර ගමන් පමණකුත් නොකෙළේය. ඵයින්ම තාපසයන් වහන්සේ මේ ස්ත්‍රී වසගයට වියයි දැන “කුමක් නිසා තෝ දුරදිය නොසපයා සෝකකොට උන්නෙහිදැ?”යි විචාළසේක. එබසට කුමාරතෙම “ස්ඵාමීනි, බැද්දෙහි ඉඳ රක්ෂා කළාචු සිල් මහත්ඵල නොවෙයි කියාද, ගම ඉඳ රක්ෂා කළාචු සිල් මහත්ඵල වෙයි කියාද ඇසීමි. එබැවින් මම ගමට ගොස් සිල් රක්ෂා කරණු කැමැත්තෙමී. මාගේ යාඵචානෝද මා ඵන්ඛි කියා තුමු පළමුවෙන් ගියෝය. ඔවුන් හා සමග මමද යනු කැමැත්තෙමී. ඵමිඛා තාපසයන් වහන්ස, මේ මහවලින් ගමට ගියාචු මම කෙබඳු සීලයක් කෙබඳු වෘතයක් ඇති පුරුෂයෙකු සේවනය කෙරෙමිද? කෙබන්දක්නු සේවනය කිරීමට මට යහපත්ද? වදාළ මැනැව”යි කීයේය.

එබසට තාපසයන් වහන්සේ “ඵමිඛල කුමාරය, මෙලොව යමෙක්හට කයින් සිද්ධවන්නාචු ප්‍රාණසාතය, අදත්තාදානය, කාමමිතඵ්ඵාචාරය යි කියනලද අකුශලයෝද, වචනයන්

සිද්ධවන වතුර්විධ අකුලයෝද, (බොරුව, කේලම, රළු වවන, හිස් වවන) මනසින් සිද්ධවන්නාවූ අභිද්‍රව්‍ය (මෝඩකම), ව්‍යාපාද්‍රව්‍ය (කෝපය) ත්‍රිවිධ අකුලයෝද සිද්ධ නොවෙද්ද හෙවත් නැත්තානුද එබඳු සත්‍වයා මවගේ ලෙහි වැතිර මව භජනය කරන්නාවූ ප්‍රිය පුත්‍රයෙකු මෙන් මෙයින් ගම ගියාවූ තෝ භජනයකර. නැවත යමෙක් දැනැමෙන්නැසිරේද එසේ දැනැමෙන්නැසිරෙන්නෙන් අනුන්ට නින්දා නොකෙරේද පිරිසිදුවූ වාරිත්‍ර ඇති තෙන්නත්ත ඒ පුරුෂයා භජනය කර. එමිඛා තාපසකුමාරය, සියලු දසදහසක් යොදුන් දඹදිව සියළු මනුෂ්‍යයෝම නැසී එක පුරුෂයෙක් පමණ සිටියේ වී නමුත් ඒ පුරුෂ කසායෙන්වූ (කහ) පෑනය අවු ආදියෙන් නැසී බොහෝ කලක් නොපවත්නේද එමෙන්ම වතා නැසෙන්නාවූ සෙනහස ඇත්තේද වදුරන්සේ වස්වලවූ (සෙලවෙන වපල ගති) ප්‍රවෘත්ති ඇත්තේද එක අරමුණක පවත්නා සිත් නැත්තේද ඒ පඤ්චාකාම ගුණකොට්ඨාශයෙහි ඇවිල එකෙණෙහි විරත්තවීම (නොඇලීම) ස්වභාවකොට ඇත්තේද එබඳුවූ පුරුෂයා භජනය නොකර, යම්සේ ගැල් ආදිවූ යානාවෙන් යන්නාවූ සත්‍වයෝ වලගොඩ කණුපහණ (උල් ගල්) ආදියෙන් සම නොවන්නාවූ මාගීයද අපචිත්‍රයෙන් ගැවසීගන්නාවූ මාගීයද හැර තමන්ට සැපවූ මාගීයෙහි යෙද්ද එපරිද්දෙන් දුබෙන් ගැසුකල කිපෙන්නාවූ සපීයකු මෙන් කාරණා කාරණා නොදැන මදකින් කිපෙන අසත්පුරුෂයා භජනය නොකර හෙවත් දුරු කරව. තවද එමිඛල තාපසකුමාරය, නුවණැත්තාවූන් විසින් භජනය නොකොට

යුතුවූ අමිත්‍ර වූ අඥනයා අතීතානාගත වතීමාන කාලත්‍රය සංඛ්‍යාත හැම කල්හි නිරන්තරයෙන් ඔහු හා සමග භජනය සමාගමය යි කියනලදු විශ්වාසය නොකර, ඒ එසේමය, එබඳු අඥනයා භජනය කරන්නාහට බොහෝ අවැඩ වන්නේය. එසේහෙයින් තොපට වැඩවනු පිණිස මේ යටොක්ත ගුණයෙන් යුත් අඥනයා භාජනය නොකර, ඔහු භජනය කරන්නාහට බොහෝ දුක් වන්නේය” යනාදීන් මෙසේ අවවාද කොට “මේ මාගේ අවවාදවූ පරිද්දෙන් පිළිපදුව, මාගේ වචනයෙහි පිහිටුව”යි කීයේය.

මෙසේ පියානන් විසින් අවවාද කරණ ලද්දවූ ඒ කුමාරතෙම කියනුයේ “මම මනුෂ්‍යපට්ඨයට ගියෙමි වින්නමි නුඹ වහන්සේ වැනි පණ්ඩිත කෙනෙකුන් වහන්සේ ලැබගත නොහැක්කෙමි. එතැන්හි යාමට භය ඇත්තෙමි. එසේහෙයින් නුඹ වහන්සේ සමීපයෙහි වාසය කෙරෙමි” කීයේය. ඔහු එසේ කී කල්හි නැවතත් අවවාද දෙන්නාවූ තාපසතෙම කිසුණුපිරියමි (කසින පරිකමී භාවනා) ඉගැන්වූයේය. ඒ කුමාරතෙම නොබෝ කලකින් පඤ්චාහිඤා අප්ඨ සමාපත්තීන් උපදවා තමන්ගේ පිය තාපසයන් හා සමග බිරන්ම ලෝකයට ගියේය යි මෙසේ දේවාතිදේව වූ අප තිලෝගුරු සමයක් සමිඛුදුරජානන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට ජාතකය නිමවා වදාළසේක. වතුස්සත්‍යාවසානයෙහි උකට්ඨි වූ මහණතෙම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය.

“එකල්හි මනුෂ්‍යපරියට යෙමි යි කැමතිවූ තාපසකුමාරයෝ නමි මේ උකටලි මහණය. එකල්හි මනුෂ්‍යපරියට කැඳවූ කුමාරිකාව නමි මෙකල්හි මොහු උකටලි කරවූ මේ කුමාරිකා වන්නිය. එකල්හි ඒ බ්‍රාහ්මණ කුමාරයන්ට අවවාදදුන් පිය තාපස නමි දැන් ලොවිතුරා බුදුවූ මමිම වේදුර”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාල සේක.

425. සමුග්ග ජාතිකය

තවද මහනිසා (පිදිය යුතු) මහානුභාව ගුණාපෙත (ගුණයෙන් යුක්තවූ) නවාද්ධ්‍ය විද්‍යාවරණ (අෂ්ට විද්‍යා හා පසළොස් වරණ ධර්ම) ධර්මමයෙන් නිමිලවූ අප තථාගතයන් වහන්සේ එක් සමයෙකිනි ක්ලෙශ සර්මමාහිතප්ත (කෙලෙස් ග්‍රීස්මයෙන් තැවුණු) සත්වයන් ධර්මාමාන පානය කරවමින් ජේතවන විහාරයෙහි වතුර්විධ බුන්ම විහරණයෙන් වාසය කරණාසේක් දුදසුන් (දුකසේ දැකිය යුතු) නිවන් දක්වන බුදු සසුන් වැඳ පැවිදි වද කෙළෙසුන් වසගවෙමින් සස්තෙහි කලකිරී වසන එක් මහණකු අරහයා මේ ජාතිකය දක්වා වදාළසේක.

එක් දවසක් සඵඥයන් වහන්සේ ශාසනයෙහි ලාභය හා සමග කෘශවූ දේහ (කෙටිටු වූ සිරුරු) ඇති සිතෙහි උපන් රාගය හා සමග ගතෙහි ඉපිලි නහර ඇති ක්ලෙශයන් හා සමග වැටුනාවූ ක්ලෙශයන් ඇති ශාසනයට මුඛවූ සිත් (සසුනට යොමුවූ) හා සමග දික්වූ නඛ (නියපොතු) ඇති සිල් හා සමග කිලටුවූ සිවුරු ඇති ඒ හිඤ්ඤ ශික්ෂාවෙහි අපේක්ෂා

නැතිව වසන බව දැක “කිමෙක්ද මහණ, තෝ ගාසනයෙහි
උකටලී වුයෙහි වේදැ?”යි විචාරා වදාරා “එසේය ස්වාමීනි”
දැන්වූ කල්හි “මහණ, ස්ත්රීහු නම් මායා සාධේයයාදී (මායමි
කපටිකමි ආදී) නොයෙක් වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නා කෙළෙහිගුණ
නොදන්නා අයහ. එසේහෙයින් තෝ කුමට ප්‍රාර්ථනා
කෙරෙයිද? පෙර දරුණුවූ දුනවිරාක්‍ෂයෝ (එනම් රකුස්
විශේෂයක්) පවා ඔවුන් කුක්‍ෂියෙහි (උදරයෙහි) තබා රක්‍ෂා
කරන්නාහු තමන් අයිති කොට ගත නුහුනුවාහුය. තෝ කෙසේ
අයිතිකොටගත හැකිවන්නේදැ?”යි විචාරා මේ ඉකුත්වත්
දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

සියල් සිරිත් නිදසුපුර පසස්කළ (තව්තිසාව ප්‍රදුර්ගන කළ)
දොළොස් යොදුන් බරණැස් නුවර පෙර බුන්මදුත්ත නම් රජකු
රාජ්‍යශ්‍රී අනුභව කරණ සමයෙහි පුරණලද බෝධිසම්භාරයන්
අති අප මහබෝධිසඤ්චයන් වහන්සේ වස්තූකාම ක්ලේශකාම
හැර නිල්මහමේකුළු (කළ වැහිවලා) මෙන් බබලන ගණසා
මඬලෙන් (ගණයට වැඩුණු අතු පතරින්) හොබනා විදුලිය
මෙන් සුපිපි ලිය වැලැඳි විසිතුරු පතරින් හා ලපළපත් කමින්
තමන් සුතන් (තම දරුවන්ට) කවමින් පෙමින් ඔවුනොවුන්
අඟ තොළු තබා කෙළනා මුවකැලන්ගෙන් හා සුනිල් මිණිගල්
මුදුනෙහි රගනා ලිය කිදුරන්ගේ මියුරු ගියෙහි ලොබින්
ගොදුරෙහි ලොහ නොකොට සිටිනා සිරලන්ගෙන් හා විමල්
වැලිතලාවල මොණර කිකිළින් මැදෙහි පිලඹුරා නටනා (පිල්

විද්‍යා නටන) බලවත් මොණරුන්ගෙන් හා පිළිමල් ගජන් ඇත
උරිරුවැකි (රුධිරය තවරුණු) දළින් මදමත් ඇත්මුලින් හා
සුපුල් පලොල් මිදෙලි සල් විසල් වනපෙනින් වගුළ නොයෙක්
සුවද මුවරද ගෙණ වැහෙන සිහින් ගගුලල්ලෙන් සැදුන්ලත්
විවිධ ජනාලයවු (නොයෙක් ජනයාට ආසා ඇතිකරණු)
හිමාලයට වැද ක්ලෙශ තාපයට හේතුවූ තාපස ප්‍රවෘත්තාවෙන්
පැවිදිව පංචාහිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා වනමුල් ඵලාභාරම
ආහාරකොට වාසය කරණුසේක.

එකල උන් වහන්සේ වසන පන්සල අසල තුමුල් (විශාල)
ගල්ගුනාවෙක වසන මනුෂ්‍ය මාංශ හක්ෂණය (අනුභව)
කරණාපේක්ෂ එක් රාක්ෂයෙක් අතරතුරෙහි මහබෝසතානන්
වහන්සේ කරා එළඹ බණ අසන්නේය. ඒ බණ අස අසාත්
තමා පරහිංසාවෙහි සතුවුවන පව්ටුපන්මයෙහි උපන් හෙයින්
මහවනමැද මහජනයා එන යන මග රැක සිට දනන්
ලුහුබදවා අල්වාගෙණ සල්ව සල්වා දෙකපොළින් ලේ වගුරුව
වගුරුවා කන්නේ. එකල කසිරට වාසිවූ දුටු දුටුවන් විසින්
කරණ රැසිරින් මනාවු එක්තරා කුමාරිකාවක ප්‍රත්‍යන්ත
ජනපදයෙක සරණ ගොස් වාසය කරන්නී, එක් දවසක්
තමාගේ දෙමාපියන් දැකිනු පිණිස පිරිවර ජනයා හා සමග
අවුත් නැවත තමා වසන පසල් දනව්වට යෙමින් ඒ වන
මැදට පැමිණියාය.

එකල්හි ලෙලෙන දිවි නැමති සලවිදුලිය ඇති වක්ව
තිබෙන බැම නැමති දිලියෙන්නාවු ඉඳසැවි ඇති උදුල

දළඹුවල (බබළන දළ දෙක) නැමැති හජන බලපෙළ ඇති උරිරු (ලේ) පානය කිරීමෙන් කෙසරු සලාවෙහි රැඳී මදින් වැනෙන ලේබිඳු නැමැති පොදු පතර ඇති පතල සැඩහඬ නැමැති මිනිගුම් ඇති කුරිරු දුරුණු වෙස් ඇති ඒ දුනව රකුස්තෙම අහස්කුස පහළ නිල්මහමේකුළක් මෙන් අවුත් ඒ වනමැදු මගට බටුයේය.

එවෙලෙහි ඒ පරිවාර ජනයෝ තම තමා අත තුබූ අවි දමා ඒ ඒ අත දිව්වානුය. එසඳු ඒ දුනවතෙම යානාවේ යා නොහී උන් උතුවූ රූපශ්‍රීයෙන් කාන්තවූ ඒ කාන්තාව ඒකාන්ත කොට තමා වසන තැනට ගොස් ප්‍රිය භාය්සාකොට තබා තෙල් මී සකුරු සාල් ආදීවූ නොයෙක් තොස කරණ උපකරණ ගෙණුවන් පෝෂ්‍ය කෙරෙමින් විචිත්‍ර වස්ත්‍රාභරණයෙන් සරනා අනිකකු නොදන්නා ලෙස රක්ෂා කැමතිව නොඅඩුවූ සෙනහසින් කරඬුවෙක ලා ගැල කුසමියෙහි (හිල උදරයෙහි තබා) තබා රක්ෂා කරන්නේය.

මෙලෙස රක්ෂාවූ එතෙම එක් දවසක් ජලස්නානය කරණු කැමතිව සිහිල් සිලිල් පිරි (සීතල ජලයෙන් පිරුණාවූ) නිමල් කමල් වීලකට ගොස් බඩ තුබූ කරඬුව වමාරා එයින් අප්‍ර පිටතට ගෙණු පළමු කොට නහවා නොමඳ සුවඳ වීලවුන් ගල්වා නන් විසිතුරු රුවන් ආභරණ පලඳවා “මඳක් තොප ශරීරයෙහි තෙත් සිඳුවාගණු”යි තෙමේ එතැන්හි සැක කටයුතු කිසිකෙනෙකුන් නැති හෙයින් නහන තොටට බැස දුරුව සිට දිය නාන්නේය.

එසඳු ඒ කුමාරිකාවෝ වයස්සුපුත්‍ර නමිච්ච උතුම් රජපශ්‍රීධර විද්‍යාධරයෙකු (අහසින් යන දේව විශේෂයක්) බඩිගායුධ සන්නද්ධව (කඩු හා ආයුධ වලින් සැරසී) අහසින් එනවා දැක ඔහු කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව “මෙසේ එව”යි අත්සන් කොට කැඳවුවාය.

එසඳු විද්‍යාධරතෙම සුරපුරෙන් බස්නා සුරකුමරෙකු මෙන්ද ගුවන් කුසින් එන රුවන් රුවක් මෙන්ද ඈ කෙරෙන් ඒ රකුසාගේ මතු වෙන්වීමට පෙර නිමිතිව පතිතවන උල්කාපාතයක් මෙන්ද වහා අහසින් බටුයේය.

එකල ඒ කුමාරිකාවෝ ඔහු කරඬුවේ හිඳවා දනවයාගේ ආගමනය බලමින් කරඬුව මත්තේ හිඳ දියනා ගොඩනැගී එන්නාවූ ඒ දනවයාට තමා දැක්වා ඔහු ලගට එන්නට පළමුකොට ගතගබ්හිලි විදුලියක් මෙන් ඒ කරඬුව ඇතුළට වැද තමා සඵවෙන් ඉසවසා පෙරව නොවලසා ඔහු වසාගෙන ඔත්තාය. ඒඝෂණයෙහි ඒ රාඝසතෙම අවුත් පරීක්ෂා නොකොට පළමු පරිද්දෙන්ම කරඬුව ගැල තමා වසන ගුහාවට යෙමින් අතරමගදී සිතනුයේ “ඒ අපගේ තාපසයන් වහන්සේ බොහෝ කලක් නොදක්නා ලද, ඉන් උන්වහන්සේ කරා ගොසින් දැක පැහැද වැඳපුදු බණ අසා යෙමි”යි පන්සලට ගියේය.

තාපසයන් වහන්සේද එන්නාවූ ඔහු දුරදීම දැක දෙදෙනකු කුස තුළ වසන බව දිව්‍යවක්ෂුරහිඤ්ඤායෙන් (දිවසින්) දැක ඇඤ්ඤාවූ ඕනට විඤ්ඤාපන කරණු (අවබෝධ කරවීමට) කැමැතිව

වදාරණයක් “එමිඛා පින්වත්නි, තොපි තුන්දෙනා කොතැනහි අවුද? බොහෝ කලකින් අද මෙතැනහි තොපගේ පැමිණීම වුයේය. කිමෙක්ද තොපි නිදුක් නිරෝගිවවිද? යහපත මෙසේ අවුත් තෙල අස්නෙහි නිදුව”යි වදාළසේක. එබස් අසා ඒ දුනව රාක්ෂසතෙම “මේ තාපසයන් වහන්සේ එකලාව මෙතැනහි ආ මට තුන්දෙනෙකැයි වදාරණයක්ක. කිමෙක්ද? තප්පිය දැන කියනසේක්ද? නොහොත් උන්මඬ (පිස්සුවෙන්) නන්දෙඩනසේක්ද?”යි සිතා තාපසයන් කරා එලඹ වැද එකත්පස්ව හිඳ එපවත් පුළුස්නා අදහසින් කතාකරණුයේ “කිමෙක්ද? තාපසයන් වහන්ස, නුඹ වහන්සේ කිසි සහයක් නැතිව මෙතැනහි ආ මට තෙපි තුන්දෙනා කොයිසිට අවුද?”යි වදාළේය.

එබසට තාපසයන් වහන්සේ “එමිඛා රක්ෂසය, තෝ මේ කාරණය ඉඳුරා අසනු කැමැත්තෙහිද?”යි වදාරා ආදරයෙන් “එසේය ස්වාමීනි” දැන්වූ කල්හි “පළමු තෝද තාගේ කුණිගත (කුස තුල) කරඬුකයෙහි තබා ප්‍රෙමභාරයෙන් රක්ෂාකරණ ලද භාය්ඨාවද යන දෙදෙනා තනිවම විසූහ. දැන් වනාහී ඹි තොමෝ වයස්සුපුත්‍ර නම්වූ විද්‍යාධරයකු හා සමග පාපයෙහි ලප්පා නොකොට තමා අධ්‍යාසයවූ (අදහස් කළ) පරිද්දෙන් ලොකස්වාදරනියෙහි (කාම සේවනය) යෙදී ඉන්නීය. එසේ හෙයින් තොප තුන් දෙනෙකුයයි කීම්”යි වදාළසේක.

එබැවින් අසා දැනවි රක්ෂකයෙකු සිතනුයේ “විද්‍යාධරයෝ නම් අනල්පවූ මන්ත්‍ර ජපනය කොට මායාකාරයෙන් සකඳ්වාරණය කරණා අයෙකු ඉඳින් මාගේ කුසමිගතවූ ඔහුගේ කඩිගය ස්වභවයෙන් (තම අතට පත්) විනම් බඩපලාගෙන පලායන්නටත් සමර්ථවන්නේය”යි හයින් තැනිගෙන සිත් ඇතිව වහා කරඬුව වමාරා තාපසයන් වහන්සේගේ ඉඳිරියෙහි තබා නිදනයක් මෙන් රක්ෂා කළ ඒ කරඬුයෙහි පිටතය හළියේය. ඒරක්ෂණයෙහි ඒ විධිනාධරයෙකු කුටයන්ත්‍රයකින් නික්මුණු ශරීරයක් මෙන් මන්ත්‍ර ජපනය (මන්ත්‍ර ජපකර) කොට අතසට පැනනැංගේය.

එසඳු ඔහු දැක මහබෝසතානන්ට බොහෝසේ සතුටුව ස්තූතිකරණ ඒ දැනවි රාක්ෂකයෙකු “උග්‍රවූ තපෝ තේජසින් අග්‍රවූ තාපසයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ මේ කාරණය දුන් පරිදි ඉතා යහපත. නිරන්තරයෙන් මාගේ ප්‍රාණය මෙන් කුසමියෙහි තබා රක්ෂාකරණ ලද්දවූ මේ ස්ත්‍රී පවා මිත්‍රද්‍රෝහී කම්කොට අන්පුරුෂයෙකු කරා සරාගව (ආලය) එලිය. එසේහෙයින් මේ ලෝකයෙහි අන් සභා කෙනෙකුත් විසින් කෙළෙස් ප්‍රවේශනයෙන් (කෙළෙස් ඇතුළුවීමෙන්) අවසගව (වසග නොවී) ස්ත්‍රීවසගයට පැමිණියානුද ඔහු ඉතා නින්දාවට පැමිණෙන්නානුය. ඒ එසේමය. සවස උදෑසන ගිනිදෙවියාට යාගකොට වෙනෙහි වාසයකරණ තාපසයන් විසින් රක්ෂාකරණ ලද වන්නියක් (ගින්නක්) පරිද්දෙන් නොමෝ මා විසින් නිරන්තරයෙන් ආදරයෙන් රක්ෂා කරණ ලදුව මෙබන්දේ පවා ඔවුන් කුසතුළ තබා රැකගත නුහුණුවානුය, එසේවූ ස්ත්‍රීද

පතිවුතා ධර්මමය කවරෙක් අප විසින් රක්ෂාකරණ ලද්දේය
 යි සිතා විශ්වාස කරන්නේද? ඒ එසේමය. ස්ත්‍රීහු නම්
 ලෝකස්වාදය රතියෙන් සම්පුර්ණී නොවන්නාවූ සිත් ඇති බැවින්
 අගාධවූ මහා සමුද්‍රයාගේ පත්ලය වන්නේමය. එසේවූ ඔවුන්
 කෙරෙහි රාග වශයෙන් බැඳුණාවූ නුවණැක්තාවූ සත්වනෙම
 මෙලෝ පරලෝ දෙකිනි මහත් දුක්ඛයට පැමිණෙන්නේය.
 එසේනෙයින් විසුද්ධවූ (පිරිසිදුවූ) ධ්‍යාන ප්‍රතිලාභය (ධ්‍යාන
 උපදවා ගැනීමට) ප්‍රාර්ථනා කරන්නාවූ ප්‍රඥාවන්ත උත්තම
 සත්වයෝ සියලු දේශයට වාසස්ථාවූ පඤ්චඉච්චියයන්ට
 උත්සව ක්‍රීඩාවූ භවසාගරයට දියසලාවූ (දිය සුළිය) ලෝභ
 ලතාවට තුමුල් මුල්වූ (විශාල මුල්) අපායට වාසල් දෙරවූ
 සසර මහවෙහෙහි සරණ සත්ව වර්ගී නමැති මෘගයන්ට පාසවූ
 අපාය නමැති සමුද්‍රයට ගෙන යන ජලප්‍රවාහ (ජල පාරක්)
 බඳවූ අවිශ්වාස වූ ස්ත්‍රීන් විශ්වාස නොකරන්නාවූය”යි කියා
 ඒ දැනව රාක්ෂසනෙම මතු ආලවක සුවිරෝම බරරෝමාදීවූ
 වණ්ඩ සත්වයන්ගේ අභිමාන (අභංකාරය) හැර නමස්කාර
 බහුමාන කිරීමට පුර්වනිමිත්ත දැක්වා යුගාන්ත වාතවේගයෙන්
 (යුග කෙළවර සුළඟ) පතිතවූ පච්ඡිකාටයක් මෙන් ලෝසත්භට
 බෝසත්කරණ බෝසත්වූ ඒ තාපසයන් වහන්සේගේ ශ්‍රීපාදය
 වැදුනෙව “මෝභ නැමැති ගණුඳුරට දිවයුරුනු බඳවූ ක්ලේශ
 නමැති ද්‍රව්‍යානලයට (ලැව් ගින්නට) මහා මේසයක් බඳවූ
 මෙහි නමැති ලතාවට තෝතැන්නක් බඳවූ කරුණා නැමති
 ගංගාවට හිමාලය බඳවූ ශීලාදී ගුණරත්නයට රත්නාකරයක්
 බඳවූ දහම් නමැති අමාවට මහමුහුද බඳවූ නුවණ නමැති

පහණට රන්පහයක් බඳවූ නිවන්මගට රැවන්හිණාක් (රන් ඉණිමගක්) බඳවූ තුන්ලොවට තිලකවූ ස්වාමීනි, තාපසයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ නිසා අද මාගේ දිවි ලබනලද නැතහොත් මේ විද්‍යාධරයා ලවා මදකලකින් මේ මා මරාපුවා වේදැ?”යි මහබෝසතානන් වහන්සේට ප්‍රසංශා කෙලේය.

ඉක්බිති මහබෝසතානන් වහන්සේද ඒ දනව රක්‍ෂසයාට ධර්මදේශනා කොට “මෑ කෙරෙහි තෝ රෝෂණයෙන් (තරහෙන්) කිසි රෝෂයක් (පළිගැනීමක්) නොකරව”යි අවවාද කොට ඔහු පඤ්චශීලයෙහි පිහිටවූසේක.

එකල ඒ දනව රක්‍ෂසතෙම “මම තී කුසතුල තබා රක්‍ෂාකරන්නෙමිද අධර්මයෙන් වලකාගත නුහුනුයෙමි, අන්කවරෙක් තොප ඔයින් වලකා රක්‍ෂාකොටගත හැකිවන්නේදැ?”යි කියා අද ගමන්කරවා තෙමේ තමා වසන තැනටම ගියේය යි මෙසේ අතීතානාගත වතීමාන යන කාලත්‍රයවර්තවූ (තුන්කලට අයත්) සඵඨමියන් සර්වාකාරයෙන් අවබෝධ කළාවූ අප බුදුරජානන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙණහැර දක්වා වදුරා වතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට පුච්චාර සන්ධි ගළපා මේ ජාතකය නිමවා වදුළුසේක.

මේ ධර්මදේශනාවසානයෙහි උකටලී වූ ඒ මහණතෙම දහසක්නයිත් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ (අලංකාරවූ) සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේය.

“එකල්හි රාක්‍ෂසාගේ කුසමියෙහි දෙදෙනෙකු වසන බව දිව්‍යඤ්ඤයෙන් දැක ඕහට වන අවැඩ වලකා ප්‍රාණාසාතාදී

පාපකම්යන් නොකරණු ලෙස අවවාදකොට පඤ්චශීලයෙහි පිහිටුවූයෙමි දැන් අසාරවූ සංසාර සාගරයෙහි නිමග්නව සඤ්චාරණය (අවිදින්නාවූ) කරන්නාවූ සඤ්ච වර්ගයා එයින් ගොඩලා අමාමභ නිවන්පුරයට පමුණුවන්නාවූ මමීම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

426. පුත්තිමාංග ජාතකය

තවද එක් සමයෙකිනි සකල සඤ්චයන් කෙරෙහි අකාරණ පරමවත්සලවූ (හේතුවක් නැතිව ඇතිවන මහත් ආදරය) අප තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ දෙවිරම්චෙහෙර වැඩ වසන සේක්, ඉඤ්චය සංවරය අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

එක් සමයෙකිනි බොහෝ හිඤ්ඤා වඤ්ඤාදී ඉඤ්චයෙහි සිති නමැති දොර නොවසා වාසය කරන්නාහ. එකල සකල ගුණ නිධාන වූ සඤ්චරාජොත්තමයානන් වහන්සේ මේ හිඤ්ඤාට අවවාද කරන්නට වටනේය යි ආනන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේට මෙහෙවර වදාරා (සංවිධානය පවරා) ඒ වෙහෙරෙහි සියළු හිඤ්ඤා රැස්කරවා සරභන ලද උතුම්වූ බුද්ධාසනයේ හිඳ වදාරණසේක් “මහණෙනි, මහණුන් විසින් රූපාදීවූ අරමුණු සුභනිමිත්තාකාරයෙන් (සුභ නිමිති වශයෙන්) නොගතයුත්තේය, ඉඳින් ඒ අරමුණු සුභාකාරයෙන් ගෙණා කාලක්‍රියා කෙළේ වීනම් අපායෙහි ඉපද බොහෝ දුක් විඳින්නේය. එසේහෙයින් මහණෙනි, තෙපි අසුභවූ රූපාදී ආරම්භණයන් සුභාකාරයෙන් ගෙණා වාසය කරව, තවද මහණෙනි, රූපාදී අරමුණු ගොදුරුකොට වාසය කරන්නාවූ

පුද්ගලතෙම ඉහාත්ම භාවයෙහිම මහත් විනාසයට පැමිණෙන්නේය. එසේහෙයින් රූපාදීන් සුභාකාරයෙන් බැලීමට වඩා ගිනිගෙණ දිලියෙන අය සලාකායෙන් (යකඩ හැන්දෙන්) වකු ප්‍රාසාදය පිරීමැදීම (අස පිරීමැදීම) උතුම් වන්නේය”යි කියා වදාරා “මහණෙනි, තොප විසින් රූපය බැලියයුතු කලත් අත, ඒ නොබැලියයුතු කලත් අත. එයින් බැලියයුතු කල්හි සුභාකාරයෙන් නොබලා අසුභාකාරයෙන් බලව, එසේකල්හි තොපි සතර සතිපට්ඨානය (කායානුපස්සනා දී සතිපට්ඨාන සතර) ආශ්ඨවූ අෂ්ටාංගික මාර්ගය නවවිධවූ ලෝකෝත්තර ධර්මය යන ගොචරයෙන් නොපිරිහෙව (ගුණ ධර්ම වලින් අත් නොවීම). එසේ නොපිරිහී ඒ ගොචරයෙහි හැසිරෙන්නාවූ තොප කරා ක්ලේශමාරතෙම පැමිණෙන්නට අවසරයක් නොලබන්නේය. ඉදින් තෙපි කෙලෙසුන් වසග බවට පැමිණ සුභ නිමිත්තාකාර වශයෙන් ඒ රූපය බැලුවාහු විනම් පුතිමාංශ (කුණු මස්) නම්වූ සිගාලයා මෙන් තොපගේ ගොචරයෙන් පිරිහෙන්නාහු ය”යි වදාරා එපවත් අසනු කැමති මහණගණයා විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජානන් වහන්සේ ඉකුත් වත් දැක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

පෙර බරණැස්නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජකු රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි හිමාලය වනප්‍රාන්තයෙහි එක් අරණ්‍ය ප්‍රදේශයෙක ගල්ගුහාවෙකිනි නොයෙක් සියගණන් එළුවෝ වාසය කරති.

ඔවුන් වසනාතෙහිට නුදුරු තැනින් එක් ගල්ලෙනක පුනිමාංශ නම්වූ කැණතිලෙක් තමාගේ වේනි නම්වූ භාය්ඝාව හා සමග වාසය කෙරෙමින් එක් දුවසක් ඇ හා සමග ඒ විනාන්තරයෙහි ගොදුරු සොයා ඇවිදිනේ ඒ ගුහාවෙහි වසන එළවන් දැක එක් උපායකින් මොවුන් මරා මස් කෑ යුත්තේය යි සිතා ගොස් දුවස දුවස එකි එකි එළවකු බැගින් මරා කන්නේය. මෙසේ ඔවුන් දෙදෙන එළවන් කමින් ස්ථුලවූ ශරීර ඇතිව මහත් ශක්තිසම්පන්න වූවාහුය.

මෙසේ කල්යාමකින් ඒ සියලු එළවෝ විනාශයට පැමිණියාහුය. ඔවුන් අතූරෙන් මෙලමාන නම්වූ එක් එළවදෙනෙක් නුවණැත්තිය. උපායෙහි දුක්ඛ වන්නීය. එම කැණතිල්ලෙම ඇ මරා කන්ට නොහැකිව ඒ තමාගේ භාය්ඝාවූ වේනි නම් සිවල් ධෙනුව හා සමග මන්ත්‍රණය කරණුයේ “සොදුර, සියළු එළවෝම අප විසින් මරා කනලදින් නිමාවට ගියාහුය. මේ එළවදෙන එක් උපායකින් මරන්ට වටනේය, එසේහෙයින් තෝ තනියම ගොස් ඒ එළවදෙන හා සමග මිත්‍රව තොප ඇ හා සමග විස්වාසවූ කල්හි මම මළ ආකාර දක්වා හෙව නිදිමි, එකල තෝ ඇ ලගට ගොස් “යෙහෙලිය, මාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා මළේය, මමද කිසි පිළිසරණයක් නැත්තෙමි, දැන් තොප ඇර අනික් කෙනෙක් මට නැත, එසේහෙයින් අපි දෙදෙන ගොස් අධා වැලප ඔහුගේ ආදහනකෘතය කරමින”යි කියා ඇ කැඳවාගෙන මෙතැනින් එව, එසේ කල්හි මම හොත්පලින් පැනනැගී ඇගේ බොටුව ඩැහැ මරමි” කීයේය.

එසඳු ඒ වේනී නම් සිවල්දෙන්තොම “යහපතර”යි ඔහුගේ බස් පිළිගෙණා ඒ එළඳෙන හා සමග මිත්‍ර විස්වාසය උපන් කල්හි පළමු ඒ සිගාලයා කී සියල්ලම එළඳෙනට කීවාය.

එසඳු ඒ එළඳෙන්තොම කියන්නී “යෙහෙලි, තීගේ ස්වාමිපුත්‍රයා විසින් මාගේ සියළු නෑයෝ මරා කන ලද්දහුය. එසේහෙයින් ඔහු කරායන්නට මම හය ඇත්තෙමි” කීවාය. “යෙහෙලි, තෝ හය නොව මළාවු ඒ තෙම තොපට කුමක් කරන්නේදැ?”යි කීවාය. එබසට නැවතත් ඒ එළඳෙන කියන්නී “තොපගේ ස්වාමිපුත්‍රතෙම ඉතා දැඩිවූ මන්ත්‍රණ ඇත්තේය, එසේහෙයින් මම ඔහු සමීපයට නොයමි” කියාද නැවතත් ඒ සිවල්දෙන විසින් යාවිඤ්ඤකරණ ලදුව මෙසේ කියන්නේ “ඒකාන්තයෙන් මළනියාව වේදැ”යි සිතා ඇගේ බස් ගිවිස ඇ එක්ව නික්ම ගියාය.

එසේ යන්නීත් “කුමකින් කුමක් වේදේ හෝ”යි ඒ කැණනිලා කෙරෙහි සැකයෙන් සිවල්දෙන ඉදිරිකොට විමසමින් යන්නීය.

එකල ඒ සිගාලතෙම එන්නාවූ ඔහුන්ගේ ශබ්දය අසා “එළඳෙන් ආවා හෝ”යි ඉස ඔසවා ඇස දුල්වා බැලූයේය.

එකල ඒ එළඳෙන්තොම එසේ බලන්නාවූ ඔහු දැක “මේ පාපිෂ්ඨ ගුණ ඇති දුෂ්ට තෙනැත්තේ මා රවටා මරා කනු කැමතිව මළවෙස්ගෙණු හොත්තේය”යි නැවත යන්ට නික්මුණාය.

එකල සිවල්දෙන විසින් “යෙහෙලි, තෝ කවර හෙයකින් නැවත යන්නෙහිදැ?”යි විචාරණාලදුව තමා යන කාරණා සිවල්දෙනට කියන්නාවූ ඒ එළඳෙන “එමිඛල යෙහෙලි, තිගේ ස්වාමීපුත්‍රුවූ පූතිමාංශ නමිවූ සිගාලයාගේ බැලීම මට යහපත් නොවන්නේය. එසේහෙයින් මෙබඳුවූ වවා ප්‍රයෝග දන්නා අසත්පුරුෂයා කෙරෙන් දුරුවීම යහපතැ”යි කියා තමා වසන තැනට ගියාය.

ඒ සිගාල ධෙනුව ඒ එළඳෙනගේ ගමන් වලකාගත නොහී කිසිත් නැතිව තමාගේ ස්වාමීපුත්‍රයා ලගට ගොස් සෝක කෙරෙමින් නොයෙක් සිතිවිලි සිතා කලකිරී උන්නාය. එකල එසේ උන්නාවූ ඒ සිවල්දෙනට විධාන කරන්නාවූ ඒ සිගාලතෙම “එමිඛල වේනීය, තෝ පළමු මාගේ යෙහෙලියවූ එළඳෙන් මට බොහෝ ස්නෙහ ඇත්තීය, මා කීවා කරන්නීයයි ගුණ වණීනා කොට අප ලගට කැඳවාගෙණ එමි කියා ගොස් දැන් වනාහී අප සමීපයට නොඇවිත් දුරසිටම නැවත යන්නාවූ අප වලකාගත නොහී තෝ මෙතැනහි අවුත් උමතුවාක් (සිහි මුලාවෙන්) මෙන් ඉඳ කුමට සෝක කරන්නෙහිදැ?”යි කියේය.

එබසට සිවල්දෙන්තොම කියන්නී “එමිඛල ස්වාමීපුත්‍රය, තෝ පළමුවෙන් මළවුන්ගේ ආකාර දක්වා හෙව අප ලගට ආ කල්හිම නැගීසිට බොටුව ඩැහැ මරම් මන්ත්‍රණය කොට දැන් අප සමීපයට එන්ට පළමුවෙන් ඉස ඔසවා බැලියෙහිය. එසේ හෙයින් පරීක්ෂා නුවණැත්තෙහින් තෝමය”යි කීවාය.

මෙසේ ඒ වේනී නම් සිවල්දෙන් තොම තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයානන් හිඳවා ඉක්බිති “ස්වාමිපුත්‍රයානන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ සෝක නොකළ මැනව, නැවතත් මම ඈ උපායකින් මෙතනට කැඳවාගෙනු එමී, එකල නුඹවහන්සේ ඈ පමානොවී අල්වාගත මැනවැ”යි කියා ඈ සමීපයට ගොස් කියන්නී “එමීබල යෙහෙලිය, පළමු ආ තොප ගියගමනින් බොහෝ වැඩවිය, තොප එතැනේ ගොස් ආ තැනේ මාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා දැන් සිති ලැබ ජීවත්වන්නේය, එසේහෙයින් ප්‍රිය පඬුරක් ලදින් සතුටු කරන්නාක් මෙන් ඒ අපගේ ස්වාමිපුත්‍රයා කරාගොස් පිලිසඳුර කථාකොට එව”යි කීවාය.

එසඳු ඒ එළඳෙන්තොම “මේ පවිටු තෙනැත්තී මා රවටා කනු කැමැත්තිය, මොවුන් වෙර කරවා ගැනීම සුදුසු නොවන්නේය, එසේහෙයින් උපායෙන්ම මෑ රවටා දුරුකෙරෙමි” සිතා කියන්නී “යහපත යෙහෙලිය, තොප සතුටුකොට එමී, එසේ එන නමුදු බොහෝ පිරිවර ගෙනු එමී. ඒ එන්නාවූ අපට කෑ යුතුවූ හෝජනයන් සපයා තබව”යි කීවාය.

ඉක්බිති ඒ සිවල්දෙන්තොම විචාරන්නී “මම තොප කීවා වූ පර්ෂදට (පිරිසට) යමී හෝජනයක් පිසමී, ඒ තීගේ පරිවාර ජනයෝ කෙබඳු වන්නාහුද? කිනමී ඇත්තාහුද? ඔවුන් අපට නොවලහා කියව”යි කියා කීවාය.

එබසට එළඳෙන්තොම තමාගේ පිරිවර කියන්නී “එමීබල වේනිය, සුනඛයන් පන්සියයක් පිරිවරකොට ඇත්තාවූ මාලිය

නම්වුදු වතුරක්ක නම්වුදු පිඟිය නම්වුදු ජමිඛුක නම්වුදු යන මොහු සතරදෙන මාගේ පිරිවර වන්නාහ. මේ සියල්ලවුන් පිරිවරාගෙන ඵන්නාවූ මට තෝ ගොස් අතර සපයා තබව. ඉඳින් තෝ ආහාර සපයා නොතිබුවා නම් මාගේ පිරිවරවූ දෙදුසක් බල්ලෝ තොප දෙදෙනා මරා මස්කන්නාහුය”යි කීවාය. එකස් අසා ඒ සිගාල ධෙනුතොම “යහපත ඉඳින් තොමෝ ඵතැන්හි ගියා නම් අපට මහත් අනර්ථ වන්නේය. ඵසේහෙයින් නොයන පරිද්දෙන් කෙරෙමි” සිතා කියන්නී “ඵමිබල යෙහෙලිය, තොප මේ වසන තැනින් නික්ම ගියකල්හි තොපගේ උපකරණ විනාශ වන්නේය. ඵසේහෙයින් තොපගේ යහළුවු ඒ සිගාලයාට තොප නිදුක් නිරෝගි බව මම කියාලමි. තෝ අනික් තැනිනි නොගොස් මෙතැනිම සැපසේ වාසය කරව”යි ඒ ඵඵදෙනට කියා තොමෝ මරණ හයින් තැනිගෙන වේගයෙන් ස්වාමිපුත්‍රයා ලඟට ගොස් ඔහු කැඳවාගෙන අන්තැනක විසීමට ගොස් නැවත ඒ ගුහාවට නොආවාහුය යි සඵඥයන් වහන්සේ මේ ධම්දේශනාව ගෙනහැර දුක්වා වදුරා පූඵාපර සන්ධි ගළපා මේ ජාතිකය නිමවා වදුළසේක.

“ඵ අරණ්‍ය ප්‍රදේශයෙහි වනස්පති වෘක්ෂයෙහි (විශාල ගසක) අධිගෘහිතව (අරක්ගෙන සිටි) ඒ සිගාලයාගේ හා සිවල්දෙනගේ භාෂණය (කථාව) අඤ්ඵාවූ දේවතාවා නම් ලොචිතුරා බුදුවූ මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දුක්වා වාදුළසේක.

427. තිත්වටු ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි මහනිය ගුණ (පිදිය යුතු ගුණ ඇති) මනිම සමයක් සම්බුද්ධ රජොත්තමයානන් වහන්සේ ධර්මාමාන වජීවෙන් (උතමී අමා වැස්සෙන්) ක්ලේශ උහන නිව්වාපණය (කෙලෙස් දැවීම නිවා) කොට වෛනෙය (හික්මවිය හැකි) ජනයන් මනදෙළ පුරමින් ලකුළු ගිජුකුළු පව්වෙහි ආය්ය් ඊය්යාපට් (උතමී ඉරියව් පැවැත්මෙන්) විහරණයෙන් වාසය කරණසේක්, මේ ජාතක ධර්මදේශනාව ගෙණහැර දක්වා වදාළසේක.

එසමයෙහි ප්‍රසිද්ධ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි විශුද්ධ බුද්ධාගන පිරිවරා උන් ශික්ෂාකාමී හික්ෂුහු බලා “ඇවැත්නි, මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ නම් ලජ්ජා නැති එකෙක, ඔහු සිත සංජාත උතමී ගුණ ලවයකුත් (ගුණ බිඳක්වත්) නැත්තේය. එසේ සිටන් බුදුවනු කැමැත්තේය. මුළුලොවට පතල අපමණ ගුණ ඇති බුදුරජානන් වහන්සේගේ සසුන් වැද කෙළෙසුන්ම දැරිය, අපාසත් රජු හා සමග නිවන් මග වලකන්නාක් මෙන් බුදුන් විඳීමට දනුවායන් යෙදිය. අපායමග ඵලිකරන්නාක් මෙන් ගල් පෙරළිය, අධම් නමැති රජ ප්‍රදුක්ෂිණා (අදහම පැදකුණු කරන්නාක් මෙන්) කරන්නාක් මෙන් මදැතූ බුදුන් සිගා වඩනා පුරවිටියෙහි හැරවූයේය. තමාගේ සිල්සෙනග හග්න කරන්නාක් මෙන් සංඝභේද කළේය.” යනාදීන් සත්ගුණයෙන් අස්ථිර වූ දේවදත්ත ස්ථවිරයාගේ නුගුණ පහළ කළාහුය.

එබස් දිවකණීන් අසා ලොවට මතු වන වැඩ නිසා අසාධාරණ වූ බුද්ධමනිමයෙන් ධර්මරාජන් වූ (දහමට අධිපතිවූ) සඵලයන් වහන්සේ දමිසභා මණ්ඩපයට වැඩ ප්‍රඥප්තවූ බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩිහිඳු රත්න ප්‍රතිමාවන් මෙන් නිශ්චලව උන් හිඤ්ඤ ගණයා බලා “එමිබා හිඤ්ඤ, මා එන්නාට පළමුවෙන් මෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා “මෙනමි කථාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි අසා “මහණෙනි, මා නිසා අසාරවූ දේවදත්ත ස්ථවිරතෙම දැන් මතු වද යෙදුයේ නොවෙයි, බෝසත් කලත් මහත් වද යෙදුයේ වේදැ”යි වදාරා සංකෙෂ්පව පැවති එපවත් විස්තරයෙන් අසනු කැමති ගණයා විසින් ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්?

පෙර දෙළොස් යොදුන් බරණැස්නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජක්හු රාජ්‍යශ්‍රී අනුභව කරණ කල්හි වෙද වෙදාංග සමය සමයාංග (ආගම දහම) ශිල්ප ශාස්ත්‍රයෙහි නිෂ්පත්තියට (පරතෙරට) පැමිණී දිසාපාමොක් ආචාරියෙක් ඒ බරණැස් වසන පන්සියයක් පමණ මානවකයන්ට ශිල්ප උගන්වනුයේ, එක් දිනයක “සමිබාධවූ (බාදු ඇතිකරණ) මේ ගෘහ වාසය මටත් පළිබෝධය (උවදුරු සහිතය). ශිෂ්‍යයන්ගේ ශිල්ප ඉගැන්මටත් බාධාය, එබැවින් හිමවත් වනයට යෙමි” සිතා එපවත් අතවැස්සන්ට කියා වල්හි (වනයේ) කල්යවා විසීමට නිසි තල සහල් තෙල් මී සකුරු වස්ත්‍රාභරණ නොහැර ගෙණ

පිරිවර අනවැස්සන් හා සමග මහමගගෙවා විවේක ජනාලයවූ (විවේකය කැමති ජනයාට හිතකර) හිමාලයෙහි ජනමන නඤනවනයක් මෙන් හොඳනා එක් අරණාස ප්‍රදේශයකට පැමිණු මග අසල් තැනෙක (මාගීයට ආසන්න) පන්සල කරවා විසිය.

ඒ පන්සියයක් අනවැස්සෝද පන්සල්කොට එතැන විසුවාහුය. ඔවුන්ගේ නැයෝද තමන්ගේ උපකරණ ඔවුන්ට එවන්නාහු වෙති. එපන්සලට අසල්වූ පසල් දනව්වෙහි වසන ජනයෝද ශිල්ප උගන්වා වසන්නාවූ ඒ ආචාරීන්ගේ ගුණ කථා අසා ප්‍රසන්නවූ සිතින් අන්තපානාදීවූ උපකරණ එවන්නාහුය. තවද එයින් එක් මිනිසෙක් “මෙයින් ආචාරීන්ට නිදක් වේවා”යි කියා කිරි දෙනෙකු හා වස්සෙකු එවීය. ඒ ඇදුරා වසන මැදුරට නුදුරු තැනිති එක් තුරු සිදුරෙක දුරදෙදෙනෙකු ගොරුකවා ගෝ දෙනෙක් (ගව් දෙනෙක්) වාසය කරන්නීය. ඒ වනයෙහි වසන උග්‍රවූ සිංහ ව්‍යාසුයෝද විග්‍රහනොවී (වෙනසක් නැතිව) ඕහට උපස්ථානයට එති. නොමඳහත්වද ලොවට මහත් මහිම දක්නට මෙන් බෝසත්වූ අප මහබෝසතානෝ තිත්වටු (වටු විශේෂයක්) ජන්මයෙහි ඉපද ඒ මානවකයන් හා කැටුව විශ්වාසීන්ව වසන්නාවූ ඒ ඇදුරුහු හදුරවන වෙදනුය විස්තරයෙන් දැන විත්‍ර කථිකව (දක්ෂ කථිකයෙකුව) තිත්තිර පණ්ඩිත වූසේක.

ඉක්බිති අනවැසි මානවකයන් වෙද ප්‍රමාණය නිමවා නිපුණ කරන්නාට පළමුකොට (වේදය ඉගනීමට පෙර) දිසාපාමොක්

ආචාරීතෙම මරනු විසින් වසග කරණා ලද්දේවිය. අතවැස්සෝ ඔහුගේ ආදහන කෘතිය නිමවා වැල්ලෙන් චෛත්‍යයක් කොට නිත්‍යයෙන් පූජාකොට විලාප කියා හඬති.

බෝසනානන් වහන්සේ අඬන කාරණා විචාරා “මිත්‍රයෙනි, වේදනුය නව විස්තර කොට වදරා නොනිමියේය. එසේහෙයින් හඬමින”යි මානවකයන් කී කල්හි “එසේවුවහොත් නොප උගත් ඒ වේදනුය දැන් කියව”යි කී කල්හි ලෝකෙක නෙත්‍රවු (ලොවට එකම ඇසක් වැනිවූ) ඒ තිත්තිර පණ්ඩිතයන් වහන්සේ විශේෂවත්වූ මනුෂ්‍ය භාෂාවෙන් ග්‍රන්ථිස්ථාන නිශ්ශෙෂ (ගැටලු තැන් අත් නොහරිමින්) කොට පථිත මස්තකයකින් ගගා ප්‍රාවාහයක් බානා පරිද්දෙන් වෙද මන්ත්‍රෝද්ධාරණය කළසේක. එසඳ මානවකයෝ තුටුපහටු සිත් ඇතිව තිත්තිර පණ්ඩිතයන්ගේ සමීපයෙහි වෙදමන්ත්‍ර ඉගැන්වීමට පටන්ගත්තාහුය.

ඒ බෝසනානෝ දිසාපාමොක් තනතුරෙහි සිට ශිල්ප උගන්වනසේක. ඔහුද උන්වහන්සේට ඇදුරු නොවන තරම් සොඳුරු පැහැසර රන්මැදිරියක් කරවා එහි වැඩහිඳුවා රන්තැටියෙන් මී විලඳ දී ඇමසඳ නොමඳ සුවඳ කුසුම් පුද හැමද මනනඳ මහත් සත්කාර කෙරෙහි. “තිත්තිර පණ්ඩිතයෙකු පන්සියයක් මානවකයන්ට ග්‍රන්ථ හදාරති”යි උදරවූ කීර්ති සෝභාව බුද්ධොත්පාද කාලයක් මෙන් ලොව පතළේය.

ප්‍රසිද්ධ සම්පත්ති භාරයෙන් හා සුරනරවර සුරපුරයක් සේ බබලන රජගහනුවර ගිරිසිඳර සුරන්ට (පවීත මුදුන්හි දෙවියන්ට) බිලිදෙන පිණිස අවුරුදු පතා කරණ මහපුදු මෙන් එකල සකල පමිබුද්විපයෙහි වසන මිනිසුන් විසින් සන්නෝෂව මහත් උත්සවයට උද්ඝෝෂණය කරණ ලද ඒ උත්සව ක්‍රීඩාව නිසා තමන්ගේ මවිපියන් විසින් කියා එවූ කල්හි ඒ බ්‍රාහ්මණ මානවකයෝ පන්සියයද පන්සලත් බෝසතානුත් ගෝදෙනට රක්ෂාකරණ පිණිස නියෝග කොට පණ්ඩිතයන් වැඳ අවසර ගෙණ ගියෝය.

එකල කලිගුරටින් සටකපට (අනුන් රවටන) දුෂ්ට පාපිෂ්ට (පවීකාර) මනුෂ්‍යයෙක් උපවිත (රැස් කරණ ලද) වසද්වා සවයක් (බොරු ගොඩක්) සේ උස්වූ ජටාවක් බැඳ, තමා මුවාකොට මුවන් මැරීමට ඇඟ වැසූ වල් කැලෑවක් ඇඳිසේ වල්කැලෑපෙරව (පතුරු ඇඳුම් හෙවත් වැහැරි සිවුරු පොරවා), විත්ත විවෙක විභාග (සිත්වල ස්වභාවය) නොදැක්මෙන් කරුණාවෙන් තොරව මස් පලහා (පුළුස්සා) කණ අග්නිකපාලයක් (ගිනි කබලක් වැනි) මෙන් හික්ෂා පාත්‍රයක්ද, ශුෂ්ක මාංශ ගුප්තකොට (වියලි මස් සඟවා) තබන ගබඩාවක් බඳු ඩබරාවක්ද, තුන්කල් සිත වංකබව දැක්වන්නාක් මෙන් වංකත්‍රයක් ඇති පිරිකරක්ද, අපායට මානයට යෂ්ටියක් බඳු වූ වාරයෂ්ටියක්ද (සැරයටියක්) ගෙණ, තමා මැරූ ගණනට එබූ බිඳු වැනි තිත්පෙලින් නුදුන් අඳුන් දිවිසමක් ඒකාංශයෙහි කොට රුධිර පානයෙහි ලේ රැඳී රත්ව ගියාක් වැනි මහත් තඹ රැවුලකින් හා වෘහෙන ලේ

බිඳුවට තිබූ පිහිල්ලක්සේ දික්වූ දැලිවලල්ලකින් (තාපස උපකරණයක්) යුක්ත සසඬ සන්නාප වඤ්චා තාපස වෙසකින් උපායෙන් සතුන්ට උක්දෙන අපායෙහි යමපල්ලකු මෙන් ඒ පන්සලට පැමිණියේය.

ඔහු දැක ගොදෙන්නද සොයා යන ගොදුරු තබා දුසාබර සබා තාපසයෙකැ යි නොබා ගොස් ඔහු කෙරහි හක්තියෙන් බන්පිස කවයි සහල් ආදිය දක්වා දී ගොදුරු පිණිස ගියාය. ඒ තාපසයාද ඵද උදුසන බන්පිස හැමකලම සංග්‍රහ කළාවූ ජනයන්ට නිග්‍රහකරණ දුජීනගුණය අවබෝධ කරන්නාක් මෙන් ඒ ගෝධෙනුවගේ දරු දෙදෙනා මරා මස්රසයෙන් බන් අනුභවකොට දහවල් මැදිරියෙහි උන් ලොවට කලයාණ මිත්‍රවූ කුශලයට ජන්මකෙණුවූ (උපන් බිමක් වැනි) සද්ධමීයට ඒකවිජත්‍ර (එක කුඩයක්) මෙත්‍රියට පාත්‍රවූ වාරිත්‍රයෙන් පවිත්‍රවූ පක්ෂපත්‍රයෙන් විවිත්‍රවූ තිත්තිර පණ්ඩිතයන් වහන්සේ ඒ තාපසතෙම තමාගේ පුචී වෙවරය හා සමග ඵළියට ගෙණ වනදේවතාවන් හා සමග හඩව හඩවා ඒ වෙනෙහි සිංහ වයාසුයන් හා සමග විකෙණ්පකොට අනවැස්සන් හා සමග දුකට පමුණුවා තමාගේ අකුශල් හා සමග ගිණිදල්වා කුශල්මුල් හා සමග ඵලභාවීර රිච්ඛවී (වීරත්වය) හා සමග අනුභවකොට ඵසේද වස්සාද මරා කා නැවත දුරුවන් මැරෑ බැවී නොදැන කිරිදෙන පිණිස පැමිණී දෙනද මරා හවස මස් අනුභවකොට පරලොව යාත්‍රාවට ගමන් ගතවන්නාසේ පන්සලින් නික්ම ගස්මුලෙක හෙව වස්සාගේ හා දෙන්නාගේ බැගෑපන් හඩසේ ප්‍රධවිනි නාද සේ ගොරව ගොරවා

නිදන්හට පටන්ගත. ගෝදෙන් ගොදුරු බිමින් අවුත් දුරුවන් දෙදෙනා නොදැක බලා ඇවිදිණිය.

එසේ තමා ලග්නා බිලෙන් පාව ඇවිදිනා ඒ ගෝදෙන දැක වනදේවතාවෙක් විසිතුරු අතුරෙකින් (ආකාරයකින්) පෙනී මනහර සොදුරුවර දිව්‍යරූපයෙන් සිට මිඳුරු තෙපුලින් කටාකරනුයේ “එමිබල, තොප විසින් යමෙක්හට අදරින් ආහාර සපයාදී මහත් සත්කාර කරණු ලදද, කුඳරවු ඒ වෝර පුරුෂතෙම තොපගේ දුරුදෙදෙනා මරා කා තෙල තුරුමුල හෙව නිදන්නේය. දැන් තොප ගොසින් දලින් ඩැහැ එයින් ජීවිතඝෛයට පමුණුවව, ප්‍රාණවධ කැමති ඔහු ජීවත්වීම තොපට නොකැමැතියෙයි” කීවේය.

එබසට ගෝදෙන දේවතාවට කියන්නී “එමිබල දිව්‍යපුත්‍රය, මේ කුල පුත්‍රතෙම බාලපුත්‍රයන් වඩනා දුසි ස්ත්‍රියකගේ මළමුත්‍රයෙන් රැඳුනු වස්ත්‍රයක් මෙන් අපවිත්‍රවූ වාරිත්‍ර ඇති රෝදවූ එක් වැදිපුත්‍රයෙක, දුෂ්ටකම්යෙන් කඩිනවූ (තදවූ) මොහුගේ ගාත්‍රයෙහිද මොළොක් තැනක් නොදන්නෙමි. එයින් ඩැහැ මරන්ට නොකැමැත්තෙමි” කියා නැවතත් ඔහු කෙළෙහිගුණ නොදන්නා බව පෙන්වා කියන්නී “එමිබල දේවතාව, තවද මෙලොව යමෙක් උපකාරී ජනයන්ට ප්‍රහසුපකාර හෙයින් අකෘතඥවේද, නිරන්තරයෙන් ගොදුරු සොයා යන පක්ෂියෙකු මෙන් විපක්ෂව සියල්ලවුන්ගේ සිරුරම දක්නා සුළුවේද, එබඳු දුර්ජීවනයට වතුස්සාගර පරියන්ත නගර නිගම ග්‍රාම රමණීය සමස්ත සම්පත්ති සම්හාර

සමලංකාත (සම්පත් සමූහයෙන් අලංකාරවූ) සකල පෘථිවි මණ්ඩලය සත්කාර පුච්චාධිගමකොට දුන්නේවී නමුත් එසේත් ඔහුගේ සිත්ගත නොහැක්කේය”යි මෙසේ රැක්දෙවියාට කියා ගෝදෙන ඒ තවුසා නිසා හයිත් අන්තැන්හි ගිය කල්හි බෝසතානන්ගේ මෙහි මහිමයෙන් මිත්‍රව වෙනෙහි වසන සිංහ ව්‍යාසුයන් දෙදෙනා අතුරෙන් සිංහරාජනෙම කියනුයේ “එමිබා ව්‍යාසුරාජය, ධම්මාධිමී විභාගය දේශනාඥානගෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ අපගේ තිත්තිර පණ්ඩිතයන් වහන්සේ දැන් සත් අට දවසක් නුදුටුමිහ. තෙපි ගොස් ඒ ගුණවත්තුගේ පවත් දැන එව”යි ව්‍යාසුරාජයා ගමන් කරවිය.

එසේද ගෝදෙන ගිය වේලෙහිම ගොස් මිනිස් බදින්න රඳන පවුකඳක් මෙන් නිදන ජඩවූ ඒ තාපසයාගේ විපත්තිලතාවෙහි (විපත් වැලෙහි) හටගත් විචිත්‍රාංකුර පත්‍රයක් (විසිතුරු අංකුර කොළයක්) මෙන් ජටාතුරෙහි පෙණෙන තිත්තිර පණ්ඩිතයන්ගේ පක්ෂපත්‍රයන්ද පැතිරගිය ඔහුගේ කථමරාගිය සේ විසිර ගිය දෙනගේ හා වස්සාගේ ඇට රාගියද ගුණෙන් සිස්වූ මහතාපසයාගේ සිතූසේ බෝසතුන්ගෙන් සිස්වූ මැදිරිය දැක මේ පාපිජ්ටයාගේ දුෂ්ටකම්යෙනැයි රැජටව (කිපී) පයින් ඇන පිබිදුවිය. ඒ තාපස නැගීසිට තමාගේ බෝසතුන් මරා රැස්කළ අකුශල කම්ය දෘෂ්ට ධම්මවෙද්‍ය (මෙළොව වශයෙන් විපාක දෙන කම්) මුර්තිමත්ව පෙණුනාක් මෙන් හයංකාරව සිටි ව්‍යාසුයා දැක හයිත් තැතිගත්තේය.

එසඳු ව්‍යාසුතෙම “මේ සතියන් මරා කෑවේ තෝ වේදැ”යි විචාරා ඔහු “නොමැරීම” කී කල්හි “මේ සතුන් තා නොමැරුව මේ වෙනෙහි වෙන මරන්නෝ නැත. එසින් බොරු නොකියව”යි කියා භය ගැන්විය. හෙද භය පත්ව “සෙස්සවුන් මැරීම. තිත්තිර පණ්ඩිතයන් නොමැරීම” කියා නැවතත් එය ගිවිස්වනු පිණිස කලිගුරුට තමා උපන්නන් පටන් වට නොයෙක් රට ඇවිද තමා කළ පවිටුකම් ආදිය කී කල්හි එසේත් නොගිවිස අනිස “තෝ මෙසේ කියයිදැ?”යි ඇවිස සිංහ රජ්ජුරුවන් සමීපයට එව යි කියා පවිටු තවුසා තමන් හට පෙරටු කොටගෙන ගියේය. ඔහු ඉදිරිකොට එන ව්‍යාසුරාජයාට කථාකරන්නාවූ සිංහරාජතෙම රාහුමුඛයට නොපැමිණී පුණී ව්‍යුයා මෙන් සමීපුණී වූ පුච්ඛානුයන් ඇති හෙයින් සුඛානු නමිවූ “එමිඛා ව්‍යාසු රජ්ජුරුවෙනි, ඉතා සිසු වූ මනුෂ්‍යයෙකු කැඳවා ගෙන මෙතැනහි ආයෙහිය. ක්‍රියවික්‍රිය (ගණු දෙනු ආදියක් නැති) කිසාකර්මමාන්ත රහිත මේ වනාන්තරයෙහි වසන තොපට මනුෂ්‍යයන්ගෙන් කවර ප්‍රයෝජනයෙක්ද? එබැවින් සැබැවින් මොහුගෙන් සිද්ධවන යම් ප්‍රයෝජනයෙක් ඇද්ද? ඔහුට නොවලහා කියව”යි කීයේය.

එබසට ව්‍යාසු රජතෙම “එමිඛා සිංහරාජ, සත්ගුණ රන්නයට නිධාන වෙදනුයට උපදෙශවූ සද්ධම්මයට අසාධාරණවූ තොපට කල්‍යාණමිත්‍රවූ යම් තිත්තිර පණ්ඩිත කෙණෙක් ඇද්ද, ඕනට පැමිණියාවූ වධය අධිමවූ මේ අසත්පුරුෂයා විසින් කළ පාපකම්යෙන් ඇසුවාවූ මම මොහුගෙන් පැමිණියායයි සිතමි. ඒ එසේම සකල ජනානන්දකර (සියලු ජනයාට සතුට ගෙන

දෙන) මධුර ලාබයෙන් මනෝහරවූ ඒ තිත්තිර පණ්ඩිතයන් මේ වනාන්තරයෙහි දැන් ජීවත්ව ඉන්නාහු නොවෙති” කියේය.

එබසට සිංහ රාජතෙම විචාරණුයේ “එඹා ව්‍යාසය, තා විසින් අසන ලද මේ පුරුෂයාගේ ජීවිකාවෘත්තිය නිසා ප්‍රවෘත්ති වූ කම්යෝ නම් කවරහුද? පාපනීවරණ කාරනාවූ ශ්‍රමණ වේසයෙන් සිටිනා මේ මානවකයා කවර ප්‍රතිඥාවක් ගෙණ තිත්තිර පණ්ඩිතයන්ගේ විනාශයට මොහු සැක කරන්නෙහිදැ?”යි විචාළේය.

එකල සියල්ල ප්‍රකාශ කොට කියන්නාහු ව්‍යාසතෙම කියන්නේ “මනෝහර රූපභාරවිහාර බලපරාක්‍රමයෙන් (රූපයෙන් හා බලයෙන් නොඅඩු) මෘගරාජන්වූ එඹා සිංහරජ්ජුරු වහන්ස, මේ පුරුෂ තෙම කලක කලිගුරුට වසනකල කපට වෙළඳුන්ගේ බඩුපොදි ඉසින් උසුලා බඩ වැඩීම පිණිස ගමින් ගම ඇවිද දුසසකුමෙන් වාසය කළේය. කලෙක තුලාකූට මානකූට (කිරුම් මැනුම්) කෂීපනාදී (කහවණු) වාටුකියාවෙන් වෙළඳුම් කළේය. කලෙක කණු ගසා වේවැල් බැඳ එල්ලී යායුතුවූ දුර්ග්ගමාගීයෙහි සාධා මෘගයෙකු (වඳුරෙකු මෙන්) මෙන් සංචාරයද කෙළේය. කලෙක මුළු මුළුව නටා ඇවිදිනා නළු නාටකයන් හා කැටුව වැටුප් නිසා යටත්ව ඇවිද්දේය. කලෙක නිරය ගිනිදැල් ඉසලීමට පෙරනිමිත්ත පානාක් මෙන් වරදැල් වැද්දන් හා වල්වැඳ දැල් ඉසලීය. කලෙක සිරුරෙහි අගුරුගුරු නවරකර (අගුරු දැලි ගාගෙන) දෙරින් දෙර මුගුරු සරඹපෑ අගුරු තරවෙසින්

ඇවිද්දේය. කලෙක විකිණී මස් පිණිස ගිහිණී වල්වැද නොමඳ මලිනි ලිහිණියන් බඳු දිළිඳු වැඳිවෙසින් ඇවිද්දේය.

කලෙක වී මැනදීමෙන් ගෙණා දිවිපවත්වා කොටගැනී රක්ෂා කළේය. කලෙක අනර්ථයට හැරී දොර සේ බෙදූ දෑකෙල ඇවිදිනා ධුනියන්ට පැහැද පසආට ගෙණාදී ඇවිද්දේය. කලෙක දිවසැපතට පැමිණ මැඩියන් අණුහව කරණ සපීයෙකු මෙන් උතුම් තවුස් වෙස් දුරා දහනවු අකුගල් කෙළේය. කලෙක රජුන්ට අපරාධ කෙළෙන් අත්පා කපාහල නරන් කරා සොර මැදුම් රැ (මධ්‍යම රාත්‍රී) ගොස් කුඩා දුම්පැලේ නවතා එයින් දිවිරැක ඇවිද්දේය. කලෙක ජීවිකාව නිසා ආජීවකයන් කෙරෙහි පැවිදිව උනු බත් වළඳ දැන් දවා ඇවිද්දේය.

මොහු විසින් ජීවිකාවෘත්තිය නිසා කරණාලද මේ යථෝක්ත අනාවාර ප්‍රවෘත්තිය ඇසුහෙයින්ද චිත්තයෙහි කේලන ජටාවෙන් අවුල්වූ මොහුගේ ජටා අතුරෙහි තිත්තිර පණ්ඩිතයන්ගේ පක්ෂ පත්‍රයන් (පිහාටු) දුටු හෙයින්ද, ලොවට වධහිංසා නොවන බැවින්ද මරන්ට නුසුදුසු දෙන හා දරුවන් මරා කෑ හෙයින්ද, තිත්තිර පණ්ඩිතයන්ගේ වධයට දැන් මොහුම සැක කෙළෙහි”යි කීයේය.

එකල්හි සිංහරාජතෙම කොපුයේ නයාලන කඩුපත් සේ නයානක සේ තියුණු නබ පන්තීන් නික්මවා (නිය පෙළ විහිදුවා) “සබඳ කොල, තෝ අපගේ තිත්තිර පණ්ඩිතයන් මැරෙයෙහිදැ?”යි විචාළේය.

එකලීනි ජරාමරණ හැර යා නොහැකි කුරවු සිංහ ව්‍යාඝ්‍ර දෙදෙනාගේ අතුරෙහි සිට හයින් අනිකක් කිය නොහී බිලියක් වමාරණ මත්ස්‍යයෙකු මෙන් මහත් උත්සහයෙන් “ස්වාමීනි සැබව”යි කීයේය. එබස් අසා සාධාරණ සිංහරාජතෙම නොමරා හරණ අභිප්‍රාය විය. ව්‍යාඝ්‍රතෙම නොමරා හරණ අභිප්‍රායයාගේ ජීවත්වීම ලොවට ඉෂ්ට නොවන්නේය”යි කියා ධම් නමැති ශරීරයෙහි හටගන්නාවූ පුණ්ඩරීකයක් (නෙළුම් මලක්) සේ කෘරවූ ඒ පුරුෂයා වෛද්‍යාචාර්යයකු සැත්කම් කරන්නාක් මෙන් දුලහින් පැහැර පලා ඒ වෙනෙහි සභයන්ට සාන්ති කොට අපායට යන්නාවූ ප්‍රාණයට පසු ගමන් කරන්නාක් මෙන් පතිතවූ ඔහුගේ මෘතදේහය දැක “මේ පරිභව කටයුතු ද්‍රෝහී පුරුෂතෙම අනුභව නොකටයුතු එකෙකැ”යි ඔහුගේ මෘතදේහයත් අපායේ හෙලන්නාක් මෙන් හූම්චිදුරණය කොට එහි බහා පස්වසාලමින් වනදේවතාවන් අස්වසාලිය.

ඉක්බිති උත්සව ක්‍රීඩාවට ගිය පන්සියයක් මානවකයෝ පන්සලට පැමිණු බෝසතානන් නොදැක “අනේ අපගේ පණ්ඩිතයානන් වහන්සේ කොයි වැඩිසේක්දැ?”යි තැනින් තැන වැටී පෙරලී ගතින් ගත් වැල්ලෙන්, අතින් ගත් කුසින්, ඉසින් ගත් පරණලින්, නෙතින් ගත් කඳුලෙන්, සිතින් ගත් සෝකින් ඒ පන්සල භාත්පසින් බලා නැවත පන්සලට වැද ගාන්ධවීයන්ගේ ගීතිකා මෙන් මනොහර ශක්‍රයන්ගේ සභාමණ්ඩපය මෙන් පළමු පණ්ඩිතයන්ගේ මධුරාලාපයෙන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ (මිහිරි කතාවෙන් ලක්ෂණවූ) මෙපන්සල දැන්

නිරිඳුන් හැරගිය කඳවුර මෙන් නිශ්චිත වූයේය. පෙර මාණිකාසරත්නයෙන් ඒකාලෝකවූ වෛපුලල පඵත ගුහාව සේ බබලන මේ රන්මැදිරිය දැන් ඇඳිරියක් සේ තිබූයේය. පෙර වේද සැදැරීමෙන් එකකෝලාහලවූ මේ ආශ්‍රමය දැන් රැල සුං මුහුදක් සේ නිශ්ශබ්ද විය. සද්ධම් ප්‍රදීපය නිවුනු නියාය, වෙදනුය මුළුපුට නියාව (මුලින්ම උපුටා දැමුවක් වැනිය), සුගති මාගීය වැසූ නියාය, අපායට දෙර හළ නියාය, ගුරුප්‍රදේශ විනාසවූ නියාය, මෙබඳු පණ්ඨිත කෙනෙකුන් කවර කලෙක දකිමෝද? මෙවැනි වචනාමාතයක් කවර කලෙක ලබමෝද? මෙබඳු ශාස්ත්‍රාර්ථක් (උතුම් දැනුම් සම්භාරයක්) කවර කලෙක අසමෝද? මේ මහතානන්ගේ මධුර ශබ්දයෙහි බැඳී උන් මේ වෙනෙහි පක්ෂිනු දැන් කවරක්හුගේ ශබ්ද අසා සතුටුවෙද්ද? මුන්වහන්සේගේ මෙහි මහිමයෙන් මිත්‍රවච්ඡු නිත්‍යවිරෝධී සත්වයෝ මතු කෙසේ විස්වාසව වෙසෙද්ද? මුන්වහන්සේගේ සද්ධම් ගඟාවෙහි ගිලි සැනසුනු වනදේවතාවෝ මතු කෙසේ සැනසෙද්ද? යනාදීන් මෙසේ වෙනවෙනම විලාප කියා ඇඬීමෙන් යුගාන්ත වාත ප්‍රහාත සමුද්‍රයාගේ තරඟ සෝභාව සේ ඒ සියලු මහවනය එකකෝලාහල කොට ඒ පන්සියයක් බ්‍රාහ්මණ මානවකයෝ තමන්ගේ වාසස්ථානවලට ගියාහුය.

මෙසේ ක්‍රෝධයෙන් ප්‍රමන්තවූ (ප්‍රමාද වූ) දහමිහි අව්‍යක්තවූ දේවදත්ත ස්ථවිරතෙම පෙරන් වධ යෙදූයේම වේදැ යි මේ ජාතික ධර්මදේශනාව පුච්චාපරසන්ධි ගලපා නැවතත් විශුද්ධ (පිරිසිදු) විද්‍යාවරණ ගුණයෙන් ප්‍රශස්ත

(උතුම්වූ) ලොකෙක නායක සාන්තිප්‍රදයක (සැනසුම දුන්නාවූ) ශාක්‍යකුලතිලක ශාස්තෘ වූ තිලෝගුරු සමයක් සම්බුද්ධ රාජෝත්තමයානන් වහන්සේ “ඵමිධා මහණෙනි, ඵකල තාපස වේසයට පැමිණු ප්‍රාණවිධ කළාවූ අධිම පුරුෂ නම් මෙකළ මේ ශාසනයට පැමිණු මහණුදුම් තබා අකුසල් කරන්නාවූ දෙවදන්තස්ථවිරයන් වන්නේය. ඵකල තාපසයා කෙරෙහි හයින් පලාහැර අන්තැන්හි ගිය ගෝධෙනුව නම් මෙකල මේ ගෞතම ගොත්‍රයෙහි ඉපදු සසර හයින් ගිහිගෙය හැර ශාසනයෙහි මහණු වූ කිසාගෝතම් ස්ථවිරී වන්නීය. ඵකල ඒ තවුසා නසා මිතුරුගුණ මනිම දැක්වූ ව්‍යාසුරාජයා නම් මෙකල මේ කෙලෙසුන් නසා සෘද්ධිමනිම දැක්වූ මෞද්ගලයාන ස්ථවිර වනනේය. ඵකල ඒ වෙනෙහි සියළු මාගයන්ට උතුම්වූ සිංහරජ්ජරාවෝ නම් මෙකල මේ ශාසනයෙහි සියලු නුවණැත්තන්ට උතුම්වූ ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිර වන්නේය. ඵකල ශිල්පයෙන් අගතැන්පත් දිසාපාමොක් ආවාය්ඨි නම් මෙකල සියළු ධුතාඨිගයන් අගතැන්පත් මහාකාශ්‍යප ස්ථවිර වන්නේය. ඵකල පන්සියයක් කුලපුත්‍රයන්ට වෙදත්‍රයෙන් අනුශාසනා කළාවූ තිත්තිර පණ්ඨිතයෝ නම් මෙකල භවන්ත්‍රය (තූන් ලෝ වැසි සන්වයන්ට) වාසිවූ ජනයන්ට පිටකත්‍රයෙන් (සූත්‍ර, විනය, අභිධම්මය යන තූන් පිටකයෙන්) අනුශාසනා කොට අජරාමර වූ අමෘත මහා නිව්භාණයට පමුණුවන්නාවූ බුදුවූ මම්මවේදු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසෙක.

නවවෙනි නිපාත වණිනාව නිමි.

තවද දසවැනි නිපාතය දැක්වමි. ඒ කෙසේද යත්?

428. චතුරාර ජාතකය

තවද සුරාසුරවර (උතුම් දෙවියන් හා අසුරයන්) වක්‍රවාටවුඩාමණීමරීචිසවයපරිවුඹිත (සක්වල මුදුන්හි සිඵමිණේ කාන්ති සමුහය ස්පර්ශවු) වරණ නබමයුබ (පා නිය රැස්) ඇති සඵඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි නොකීකරු හිඤ්ඤකෙනෙකුන් අරහයා මේ ජාතකය දැක්වනලදී. මෙහි විස්තර වශයෙන් නවවැනි නිපාතයෙහි ‘ගිජක ජාතකයෙහි’ විස්තර වශයෙන් පෙණෙන්නේය.

මෙහි වනාහි “සැබෑද මහණ? තා නොකීකරුව වාසයකරන්නේය”යි විචාරා “සැබව ස්වාමීනි” කී කල්හි “දැන් මතු නොවෙයි මහණ, තෝ පෙරත් නොකීකරුව වාසය කළේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස කාශ්‍යප සඵඥයන් වහන්සේගේ කාලයෙහි එක් ගමෙක දුක්පත් උපාසකයකු හා උපාසිකාවක් ඇත්තිය. උන්ගේ මිත්තවින්දක නම් පුතෙක් ඇත්තේය. ඔහුගේ දෙමව්පියෝ තුමු ශ්‍රද්ධා සම්පන්නයහ. ශිලාවාරයෙන් යුක්තයහ. ඒ මිත්තවින්දක නම් කුමාර ඉතා අනාවාරශීලීව (නරක ගති ඇතිව) දවස් අරනේය. එසමයෙහි ඒ උපාසකයා මළේය. උපාසිකාව සැමියා මළත් කළමනා දැමිපින් අඩුවෙක්

නැතුව කරන්නාහුය. පුතනුවන්ට “ඵමිඛා පුත, මෙලොව ඇත, පරලොව ඇත, දන්නින් කරව”යි අවවාද කීහ.

ඒ මිත්තවින්දකතෙම “පින්කම් කොට කුමන කාරියෙක්ද? පින්කම් කොට ලබන්නේ කිමිදැ?”යි මෂණියන් කීවා නොකොට දසවිධ පින්කම් (දුන, සීල, භාවනා, පිං ගැනීම, පිං දීම, ඛණ කීම, ඛණ ඇසීම, පිදිය යුත්තන් පිදීම, වතාවන් කිරීම, සිත පිරිසිදු කිරීම) කළවුන්ට නම් තබා මාසේ වූවාය. පවිකලවුන්ට “මෙසේවූ නපුරුකැ”යි කීහ. “ඒ යාපත නපුර මමිම දනිමි. නුඹට ඇයිදැ?”යි කියා අනාවාරණීලීව වසන්නේය.

එක් දවසක් පිරුණු පසළොස්වක් ලත් පෝය පැමිණියේය. මිත්තවින්දකයාගේ මෂණියෝ කියන්නාහු “ඵමිඛා අද පෝහෝදවසය, තොපට මසුරන් දහසක් දෙමි, විහාරයට ගොස් ඛණ අසා ඵව”යි පුතනුවන්ට කීහ. පුතාත් “යහපතැ”යි සම්පතෙහි කළ ලෝභයෙන් දුවල් මුළුල්ලේ ඇත මත ඇවිද දුෂ්ටකම් කොට සවස් වේලෙහි ගණයට (පිරිසට) ගොස් තමාට ඛණ නොඇසෙන තෙන දුර වැදහෙව නිද නැගී උදෑසනක් සේ ඇසමුව සෝදු ගෙට ආයේය. උන්ගේ මෂණියෝත් “අද මාගේ පුතනුවෝ ඛණ අසා තෙරුන් වහන්සේ කැඳවාගෙන ඵන්නාහුය”යි කැඳ අවුළුපත් ඉදිකොට උන්නාහුය. ඒ මිත්තවින්දකයාත් තනිවම ගෙට ගියේය. මෂණියෝ කියන්නාහු “ඇයි පුත තෙරුන්නාන්සේ කැඳවාගෙන නොආයේදැ?”යි කීහ.

එවිට කියන්නේ “මම මසුරන් දහස නිසා බණ අසන්ට ගිය පමණක් විනා තෙරුන් වහන්සේ කැඳවාගෙන ඒන්ට ගියෙන්දැ?”යි කීහ. “එසේ වීමේ තොප බණ ඇසුයේම මට ලාභය, තොප මේ කැඳවත් බි අවුළුපත්තුන් (කැවිලි වර්ග) අනුභව කරව”යි කීහ. “මට මසුරන් දස දහනොත් විනා කැඳ අවුළුපත් අනුභව නොකෙරෙමි”යි කියා මසුරන් දස ඇරගෙන අවුළුපත් අනුභවකොට වෙළඳුමට ගොස් වෙළඳුමකොට මසුරන් එක්ලක්ෂ විසිදසක් සොයාගෙන මෑණියන්ට ගොස් කියන්නේ “මෑණියන් වහන්ස, මම වෙළඳුමට යෙමි” කීහ. “පුත, සමුද්දරයෙහි නැව් නැගී කරණ වෙළඳුම නම් විස්වාස කළ නොහැක්ක. මාගේ ගෙයි අසුදහසක් සමිපත් ඇත. වෙළඳුමට යන්නේ මේ සමිපත් මදිවදැ?”යි පුතනුවන් එකරැන්ත (එක්වරම) අල්වා ගන්නාහ.

ඒ මිත්තවිත්දකයා මෑණියන් අතගලවා කන්සට පාරක් ගැසීය. ඒ පාර කා මෑණියන් මුර්ජාවට පැමිණ වැටී යන්නා තෙමේ පඩිවි නැගී (නැවකට නැගී) සඳවසක් මුද යාත්‍රා කළ කල්හි ඒ නැව සමුද්‍ර මධ්‍යයේ ඇනක් ගසාපුවාක් මෙන් නොසැලවී සිටියේය. ඒ නැවට නැංගාවූ බොහෝදෙනා “මේ නැවට නැංගාවූන්ගෙන් අකුශල් කළ කෙනෙකුන් ඇති නියාය” කියා කුශපත් ලා බැලූහ.

ඒ මිත්තවිත්දකයා නම ලිවී කුශපත ගිලී ගියේය. ඔහු ලෑල්ලෙක ඉඳවා සමුද්‍රයට අලහ. ඒ ලෑල්ල බඩතබා ජීනන්නේ දැව්වාණමය ප්‍රාසාදයක (දැවයෙන් කළ මැදුරක) විමානප්‍රේත

නම් ස්ත්‍රීන් සතරදෙනෙකු ඉන්නා ස්ථානයකට පැමිණියේය. ඔහු සතරදෙනම ඒ මිත්තවින්දකයා දැක තමන්ගේ ප්‍රාසාදයට ඇරගෙන කවා විමාන ප්‍රේතයන් විසින් සන්දුවසක් සැපවිඳ සන්දුවසක් දුක් විඳිනාහ, එසේතෙයින් “දුක්විඳිනට යන්නාවූ අපි ඇම අපගේ කටයුත්තට යමින, අප එනතුරු උකටලී නොවව”යි ඔහු ඒ ප්‍රාසාදයේ රඳවා ගියාහ. ඒ දිව්‍යස්ත්‍රීන්ගේ ප්‍රාසාදයෙහි සමීපත් වීන්දු නොහී ඒ ලෂල්ල බඩතබා පිනාගෙන යන්නේ දිව්‍යස්ත්‍රීන් අටදෙනෙකු ඉඳුනාවූ රිදීමය විමානයකට ගියේය.

එතනිනුත් උන්හැම දුක්විඳිනට යාදී එතනත් නොරඳු අනික් සොළොස් දෙනෙකු හිඳිනා මැණික්මය ප්‍රාසාදයකට ගියේය. එතනිනුත් නොරඳු උන් හැම දුක්විඳිනට යාදී දිව්‍යස්ත්‍රීන් දෙතිස් දෙනෙකු ඉඳිනා රත්‍රන්මය විමානයකට ගියේය. එතනිනුත් උන්සැම දුක්විඳිනට යාදී ලෂල්ල බඩ තබාගෙන පිණායන්නේ වට පවුරක් ඇති වාසල් සතරකින් යුක්තවූ නුවරක් සේ බොහෝ නරකයෙහි පෙණෙන්නාවූ මනුෂ්‍යයන් දැක එතනට පැමිණියේය. එතන එක්පවුලක පුරුෂයෙක් උරවකුමාලාවක් (ඉසට දමන කැපෙන ආයුධයක්) ඉස තබාගෙන පැසෙන්නේය (දුක් විඳින්නේය).

ඒ මිත්තවින්දකයා නෙළුම් මලක් ඉස තබාගෙන සිටින්නාසේ පෙනී ඔහු ලය පස්තැනකින් යඳුමකින් මසා තිබෙන්නේය. ඒ මුට අවුල්හරක් සේ පෙණෙන්නේ. උගේ ඇඟ මුළුල්ල උරවකුමාලාවෙන් කැපී ලෙයින් තැවරී පිරී

තිබෙන්නේය. ඒ මුට රත්සඳුන් ඇඟ ගැලවූවාක් මෙන් පෙනෙන්නේය. ඒ තමාගේ වේදනාවෙන් මුරගානේ ගී කියන හඬක්සේ ඇසින. ඒ මිත්තවින්දක පුරුෂයා ඔහු කරා ගොස් කියන්නේ “ඵමිබල පුරුෂය, මේ නෙළුම්මල මට දිපියව නැතක් දවස තා අත තිබෙන්නේය”යි කීය. ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “ඵමිබල නෙළුම්මලෙක් නොවෙයි, තට ඒ කුමටදැ?”යි කියා සිතන්නේ “මුන් මාසේ මැණියන් මරා ආ කෙනෙකැ”යි සිතා “මාගේ අකුල ගෙවුමට පැමිණෙන නියාවවේදැ”යි සිතා “ඵසේ ඵිනම් අරගනැ”යි උග්‍ර ඉසට දැමීය. උග්‍ර ඉස තබාගෙන තැවෙන්නට වන “මේක නෙළුම්මල නොව හැර ගණැ”යි වේදනාව ඉවසාගත නොහී වටපිට දිවයන්නට වන, ඒ පුරුෂයා අන්තර්ධාන විය. බෝධිසත්වයෝ දිව්‍යපුත්‍රව ඉපිද සමුද්‍රයෙහි ඇවිදිනාහු එතනට පැමිණියාන. ඒ පුරුෂයා දිව්‍යපුත්‍රයා අතින් විචාරන්නේ “ඵමිබල දිව්‍යාරාජය, මම කුමන අකුලයක් කොට මෙනනට පැමිණියෙමි මේ උක්ඛය විදිමිදැ”යි “ඵ මට නොදැනෙයි මට කියව”යි බෝධිසත්වයන් අතින් විචාළේය.

ඵවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “ඵමිබල තෝ මසුරන් එක්ලක්ෂ විසිදහසක් සොයාගෙන දෙමව්පියන් කීවා නොකොට මැණියන් කන්සට (කණට) ගසා මුර්ජාකරවා පඩවු නැගී සමුද්‍රයෙහිදී පඩිවිව නොයන හෙයින් තොප මුදුට දමාපුහ. තෝ ලැලිල බඩතබාගෙන දියපීනා දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් සතරදෙනෙකු ඉඳිනා විමානයට ගියේය. එතනින් තෘෂ්ණාබලයෙන් රඳගත නොහී අට දෙනෙකු ඉඳිනා විමානයට ගියේය. එතනින්

තෘෂ්ණාබලයෙන් රඳගත නොහී දෙළොස් දෙනෙකු ඉඳිනා විමානයට ගියේය. එතනිනුත් තෘෂ්ණාබලයෙන් මෑණියන් කනස්ට ගැසූ අකුශලින් එතනින් රඳගත නොහී දෙතිස් දෙනෙකු ඉඳිනා විමානයට ගියේය. එතනිනුත් තෘෂ්ණාබලයෙන් රඳගත නොහී මෙනනට පැමිණ මෙසේවූ දුක්ඛයකට පැමිණියේය. තෘෂ්ණා නමැති වල කෙතෙක් උත්සාහකර පිරුවෝතිනුත් පල්ලපුරා ගත (අඩියවත් පුරවන්නට බැරිය) නොහැක්කේය. ඒ තාගේ තෘෂ්ණා බලයෙනුත් මෑණියන්ගේ කන්සට ගැසූ අකුශල බලයෙනුත් මේ උරවකුමාලාව ඉස තබාගන දුක්විඳින්නට පැමිණියේය”යි කීහ.

එවිට මිත්තවින්දක තෙමෙ “මේ දිව්‍යපුත්‍රයා මාගේ උත්පත්ති සියල්ලම දන්නේය. මා මේ දුකින් මිදෙනකලුත් දන්නේය. මුන් විචාරමි” සිතා කියන්නේ “එමිබල දිව්‍යරාජය, මම මේ අකුශලයෙන් කෙතෙක් දුවසින් ගැලවෙමිදැ?”යි විචාළේය.

එවිට බෝධිසත්‍වයෝ කියන්නාහු “එමිබල මිත්තවින්දකය, තා මේ දුකින් මිදෙන කල් මෙතෙකැ යි කියන්නට නොදනුමිහ. අනන්තාපරිමාන කලක් (අප්‍රමාණ කාලයක්) මෙහි පැසෙන්නේ වේදැ”යි දිව්‍යරාජයා අන්තර්ගතවීයයි වදාරා මේ ‘චතුරාර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එකල ඒ මිත්තවින්දක නමි දැන් මේ නොකීකරු හිඤ්ඤුය. එසමයෙහි දිව්‍යරාජන්ව උපන්නෙමි බුදුවූ මම්මය”යි තමන්වහනසේ දුක්වා වදාළසේක.

429. කෘෂි ජාතිකය

තවද ශාකකූල නායකවූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ කිඹුල්වත්පුර නිග්‍රෝධාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සිනාවක් අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

හේ කෙසේද යත්?

සඵලයන් වහන්සේ හිඤ්ඤාසංඝයා පිරිවරා කිඹුල්වත්පුර ඒ ඒ ස්ථානවල බලා ඇවිදිනා ගමනේ එක්තරා හූමියක් දැක එතන මදවේලා වැඩිහිඳ සිනහ පහළ කළසේක.

අනදසාමීන් සඵලයන් වහන්සේ සිනා පහළ කළ නියාව දැන “සඵලයන් වහන්සේ නොකාරණයක (හේතුවක් නැතිව) සිනා පහළ කළසේක. ඒ කාරණය විචාරම්”යි සිනා සඵලයන් වහන්සේ සම්පයට අවුත් “ස්වාමීනි, මෙතන වැඩ සිට සිනා පහළ කලේ කවර කාරණයකින්දැ?යි විචාළසේක. “එමිබා ආනන්දයෙනි, පළමු මෙතන උග්‍රවූ තේජස් හා පඤ්චර්ධි (සාද්ධි පහ) අප්ථ සමාපත්ති (සමාපත්ති අට) ඇති ක්‍රිෂ්ණ (කලු පාට) තාපස කෙනෙක් උන්නාහ. උන් සිනා සිනා පහළ කෙළෙමි” වදාළසේක. “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස්නුවර බුන්මදුත්ත නමි රජපුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ උතුම්වූ බ්‍රාහ්මණකුලයෙක උපන්නේක. ශරීරය ඉහළින් මාණික්‍යයකට බඳු වූ පැහැ ඇති හෙයින් ක්‍රිෂ්ණ කුමාරයෝ

යයි නම් තිබුණි. බෝධිසත්වයෝ වැඩිවිය පැමිණු දිසාපාමොක් ආචාරීන් සම්පයට ගොස් උගතමනා ශිල්පශාස්ත්‍ර ඉගෙනගෙනු අවුත් තමන් පියානන්ට ශිල්පශාස්ත්‍ර පෑකල්හි පියානන්ගේ අයාමෙන් (පියාගේ මරණයෙන් පසු) පුරෝහිත ස්ථානාන්තරයට පැමිණු තමන්ගේ දෙමව්පියන් මුතූන් මිමුතූන් ඇතුළුවුවන්ගේ නොයෙක් වස්තු ලියා තුබූ ස්වණීපත්‍රය (රන්පත) ගෙන්වා බලා “මේ වස්තු නම් රජදරුවන්ගෙන්, සොරුන්ගෙන්, සතුරන්ගෙන් දියෙන් ගින්නෙන් ඇතුළුවූ පඤ්චප්‍රකාරයට පැමිණු නස්නේය. මෙසේවූ සම්පත් දුනමුඛයට පමුණුවා පඤ්චර්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා සැපසේ වාසය කරමි. මාගේ මෙතෙක් වස්තු රජ්ජරුවන් වහන්සේට කියා දුන් දෙමි”යි රජ්ජරුවන් සම්පයට ගොස් “ස්වාමීනි, මාගේ දෙමව්පියන් මුතූන් මිමුතූන් ඇතුළුවුවන්ගේ බොහෝ සම්පත් ඇත. ඒ සම්පත් ඔබවහන්සේ ගෙන්වාගත මැනව”යි කීහ. රජ්ජරුවෝ “බමුණු, මාගෙන් තා කැමති සම්පත් හැර ගනුව. තාගේ සම්පත් මට හැයිදැ?”යි රජ්ජරුවෝ කීහ. බමුණානෝ කියන්නේ “ස්වාමීනි, මාගේ බොහෝ සම්පත් දුනමුඛයට පමුණුවා තපස් කරන්නෙමි”යි කීහ. රජ්ජරුවෝ “නොපගේ සම්පත් කැමති සැටියේ දුනමුඛයට පමුණුව”යි කී ගමනේ “යහපතැ”යි බෝධිසත්වයෝ ගෙට අවුත් සම්පත් තිබූ ගබඩාවල යතුරු අරවා සියළු යාවකයෝ ඇවිත් කැමති සැටියට සම්පත් ගෙනු යෙඬ”යි විධාන කළාහ.

යාවකයෝ අවුත් සත් රැ සත් දවාලක් සම්පත් ඇද නිමාවෙක් නුදුටු හෙයින් බෝධිසත්වයෝ “සම්පත් බලා සම්පත්

උන්දී යෙත් නම් ජරාව හෝ පැමිණෙයි, ව්‍යාධිය හෝ පැමිණේ”යි සිතා “කැමති සත්වකෙනෙකුන් ගෙණ යෙතුව”යි කියා ගබඩාවල යතුරු හරවා තපසට නික්ම එක් වානාන්තරයෙක මුඛ නම් ගසක් මුල වාසය කරන්නාහ. බෝධිසත්වයෝ ඒ ගසමුල විනා අනික් ගසක් මුලකට පලාචල කඩා නොයන හෙයින් රුකබමුලිකාඛිගයන් (ගස මුල විසීමේ ධුතාංගය) පුරන්නාහ. වනාන්තරයෙහි වාසයකරණ සෙයින් අරණ්‍යකාගයන් පුරන්නාහ. එක් ගමෙක නොවසන හෙයින් අබිභොකාසිකාඛිගයන් (එළිමහනේ වාසය) පුරන්නාහ. පලාචලයක් එකතැනක ඉඳු විනා සිතූ සිතූ තැනක ඉඳු නොකණ හෙයින් ඒකාසනිකාඛිගයන් (එක අසුනක හිඳු වැලඳීම) පුරන්නාහ. නොනිඳු ඉන්නා හෙයින් ඉඳින් නිඳුන නමුත් හූමියෙහි විනා මැස්සෙක ඇඳෙක නොසැතපෙන හෙයින් නෙසජ්ජකාඛිගයන් (ඇඳක නොනිඳුන ප්‍රතිපත්තිය) පුරන්නාහ. මෙසේවූ ධුතාඛිගයන් හා ප්‍රථම ධ්‍යාන ද්විතීය ධ්‍යානාදී පඤ්චාභිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා වාසයකරන්නාහ.

තවද බෝධිසත්වයෝ තමන් ගස ඵලජාති අමුටුවන් විලිකුන්වූවන් (ඉඳුනත්) එම අනුභව කරන්නාහ. මල් ඇතිඳු මල් අනුභව කෙරෙහි. මල් නැතිඳු සාධාජාති අනුභව කරන්නාහ. තමා ඉඳිරියේ තිබූ දෙයෙක් විනා ඉවත තිබූ දෙයකට අත නොපොවන්නාහ. ඇල්ලී අත්තේම තිබූ ඵල ජාතිවූවන් මල් ජාතිවූවන් අනුභව කොට මේ නියායෙන්

සෝරවු (උෂ්කරවු) තපස් කොට පඤ්චාහිඤ, අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි මෙකියන කෘෂ්ණ තාපසයන්ගේ ආනුභාවයෙන් ශක්‍රයාගේ පණ්ඩිතමිඛල ශෛලාසනය හුණුවිය. ඒ කියන ආසනය හුණුවන්නේ සතර කාරණයකින්ය. හේ කෙසේද යත්? ශක්‍රයාගේ ආයුෂ මද අවස්ථාවේ හුණුවන්නේය, යම් කෙණෙක් ශක්‍රසම්පත්ති ප්‍රාර්ථනා කෙරෙන් නමුත් හුණුවන්නේය, යම් තපස්වී කෙනෙකුන්ගේ ශීල තේජසින් හුණුවන්නේය, මහාගුණවතුන් කුකුස් ඉපදවීමෙන් උණුවන්නේය, මේ සතර කාරණයෙන් ශක්‍රයන් නොකමැති කරවා පාණ්ඩිතමිඛල ශෛලාසනය හුණු වන්නේය.

එවිට ශක්‍රයෝ තමන්ගේ ආසනය නොකමැති කරවා හුණුවූ හෙයින් පරීක්ෂාකළ ගමනේ මෙකියන කෘෂ්ණ තාපසයන්ගේ ආනුභවයෙන් උණුවූ නියාව දැන එතනට අවුත් බෝධිසත්වයන්ගේ පිටිපස්සේ සිට කියන්නාහු “ඒකාන්තයෙන් මේ පුරුෂතෙම කෘෂ්ණවූ ශරීර ඇත්තේය. කෘෂ්ණවූ එල අනුභව කරන්නේය. කෘෂ්ණ භූමියෙහි සෙය්‍යාව (බීම නිඳීම) කරන්නේය. එසේහෙයින් මේ පුරුෂයාගේ ක්‍රියාව මාගේ සිතට ප්‍රිය නොවන්නේය”යි කියා බෝධිසත්වයන් පිටිපස සිට කියන්නාහු “ඒකාන්තයෙන් මේ පුරුෂයා තමන්ගේ නුගුණ කී කල්හි කීපෙත්දේ හෝ යි නොකීපෙත්දේ හෝ යි පරීක්ෂා කරණු සඳහා ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ බෝධිසත්වයන්ට කීපෙන්ට නිසි බස් කීහ.

කෘෂ්ණ තාපසයෝ ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයන් කී බස් අසා “ඒ මා හා සමග කථා කරන්නේ කවරෙක්දේ හෝ යි” දිවසින් පරීක්ෂා කරණ තැනැත්තේ ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයන් නියාව දැන කරකැවී ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයන්ගේ මුණ නොබලාම කථාකරන්නාහු “ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෙනි, අැග සම කළුවඩ සඬනෙමේ කෘෂ්ණ නමි නොවන්නේය. යමෙක් අභ්‍යන්තරයෙහි ශීල සමාධි ප්‍රඥ විමුක්ති විමුක්තිඥාන (කෙලෙස් වලින් මිදීමේ නුවණ) දැනියෙන් සමන්විතවුයේ නමි එබඳු සඬනෙම සන්නානයෙන් පිටත්කරණ ලද රාග ද්වේෂාදී අකුශල ධර්මයන් ඇතිබව හේතුකොටගෙනු බ්‍රාහ්මණ නමුදු වන්නේය, තපස්වි නමුදු වන්නේය. යමි සඬයෙක්හු සන්නානයෙහි රාග ද්වේෂාදී වු අකුශල ධර්මයන් බහුලව පවති නමි ඒ සඬනෙමේ ඝෂ්‍රිය බ්‍රාහ්මණනාදිවු යමි කිසි උත්තම කුලයක උපන්නේ විනමුත් සවණීරූපයක් හා සමානවු රන්වන්වු ශරීර සෝභාවෙන් යුක්තවුයේ විනමුත් කෘෂ්ණවු අකුශල ධර්මයෙන් සමන්විත බැවින් කෘෂ්ණ නමි වන්නේය”යි කීහ. මෙසේ කියා මේ ලෝකයෙහි සඬයන් කෘෂ්ණභාව කරන්නාවු අකුශල ධර්ම අනේක ප්‍රකාරයෙන් විස්තරකොට කියා ඒ අකුශල ධර්මයන්ට නින්දකොට ශීලාදී ගුණධර්මයන්ට ප්‍රශංසාකොට ආකාශයේ සඳුමඬල ගෙනහැර පානාසේ ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයන්ට ධර්මදේශනා කළහ.

ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ බෝධිසඬයන්ගේ ධර්මකථා අසා සතුටුවු සිත් ඇතිව වරයෙන් ආරාධනා කරන්නාහු “තපස්වින් වහන්ස, ලොව්තුරා බුදුකෙනෙකුන් වහන්සේ මෙන් නුඹවහන්සේ විසින්

මනාකොට කියන ලද්දවූ මේ සුභාෂිත (යහපත් වචන) වචනය නිසා නුඹවහන්සේට වරදෙනු කැමැත්තෙමි. නුඹවහන්සේ සිතු යම් වරයෙක් ඇත්නම් මාගෙන් ගත මැනවි යි සියළු වරම් දෙමි” කීහ. එබස් අසා මහාබෝසතානෝ කියන්නාහු “සියළු දෙවියන්ට අධිපතිවූ ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෙනි, ඉඳින් තෙපි මට වරදෙනු කැමැත්තා නම් නොකිපීමි වශයෙන් කිසිසේත් කෝප කටයුතු වස්තූයෙනි කෝප නොකිරීමි ගැටෙන්නට නිසි වස්තූයෙනි නොමගැටීමය, ද්වේෂයෙන් ද්වේෂය නොකිරීමය, අනුන් සන්නක වස්තූයෙනි කිසිදෙයකත් ලොහ නොකිරීමය, දූ දුරුවන් ආදිවූ විඤ්ඤාණක වස්තු හා ධනධානසාදිවූ අවිඤ්ඤාණක වස්තූයෙනි ලොහ නොකිරීම, ඉඳින් ඒ සියල්ලම මා සන්නක වී නමුත් ඒකාන්තයෙන් එහි ලෝහ නූපදවා මෙබඳුවූ වතුරාඛිතයෙන් සමන්විතවූ මාගේ ප්‍රවෘත්තිය කැමැත්තෙමි. එසේ හෙයින් ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෙනි, ක්‍රොධ නොකිරීමය, ද්වේෂය නොකිරීමය, පරසම්පත්තියෙනි ලොහ නොකිරීමය, මා සන්නකවූ සවිඤ්ඤාණක අවිඤ්ඤාණක වස්තූවෙහි ස්නෙහ නොකිරීමයයි යන මේ වරසතර මට දෙව”යි ඉල්ලූහ. එබස් අසා ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ කියන්නාහු “තපස්විත්වහන්ස, නුඹවහන්සේ ක්‍රොධය, ද්වේෂය, ලොහය, ස්නෙහය යන මේ සතරෙහි ආදිනවයන් දුටුසේක්ද, අපි එහි ආදිනවයන් නොදනුමිහ මා විසින් විචාරණ ලද්දවූ නුඹවහන්සේ ඊට කාරණා කිවමැනවැ”යි කීහ.

ඉක්බිති මහබෝසතානෝ “එසේ වනම් ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෙනි අසව” කියා කාරණා කියන්නාහු “නොයිවසන්නාවූ ස්වභාව

අති සභයාගේ අක්ෂාන්තියෙන් (නොඉවසීමෙන්) උපන්නාවූ ක්‍රෝධය තෙමේ පළමුකොට ස්වල්පව ඉපදු පසුව ඊමත්තේ බොහෝව උපදුනේය. යමක්හට උපන්නේ විනම් ඒ සභයා එහිම අලවන්නේය. ඒ කෝප කටයුතුවූ වස්තුව අර යා නොදෙන්නේය. පෙරල පෙරලා අක්‍රෝෂ (බැණු වැදීම) පරිහවාදිය කරවන්නේය. නැවත කායික වෛතසික දුක්ඛසංඛ්‍යාවූ ජීවාවෙන් සමන්විත වූ ක්‍රෝධය නිසා ප්‍රාණසාතාදී අකුශල කර්මමයන් කොට දැනගිලාදී වූ සුවරිත ධර්මමයෙන් දුරුව මෙලෝ පරලෝ දෙකින් වධ බැඳෙන චිත්ත ජීවාවූයට පැමිණ දුක්කම්කටුල් ආදී බොහෝ දුක් අනුභව කරන්නේය. එසේහෙයින් ක්‍රෝධ නම් මෙසේ අනෙකප්‍රකාර ආදීනව අත්තේය යි දැන කෝපයත් නොකැමැත්තෙමි”.

“තවද ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෙනි, කිපීම ස්වභාව කොට අති ක්‍රෝධයෙන් කිපී පසුව අප්‍රතිකාර ස්වභාවවූ ද්වේෂයෙන් නොසතුටු සිත් අති සභයාට පළමුකොට එමිබල කොල තෝ දුසයා නොවේදැයි පරෂ වචනයන් පිටත් වන්නේය. ඒ පරෂ වචනයට අනතුරුවම අත මත අවිදිම් වශයෙන් අතින් අත ගැන්ම වන්නේය. ඊට අනතුරුව උපක්‍රම වශයෙන් පාණීප්‍රහාරය (අතින් ගැසීම) වන්නේය. ඊට අනතුරුව ඔවුනොවුන්ට දණ්ඩෙන් පැහැරීම වන්නේය. දණ්ඩප්‍රහාරය ඉක්ම ඒකතෝධාර (එක පත්ත කැපෙන) උතතෝධාර (දෙපත්ත කැපෙන) අති බණ්ඩිතල (කඩු තලය) කණ්ඩු ආදීවූ ආයුධයෙන් ඔවුනොවුන්ට පැහැරීම් වන්නේය. යම් කලෙක ශස්ත්‍රයෙන් ඔවුනොවුන්ගේ ජීවිත විනාශ කෙරේද,

එසඳු ද්වේෂ මස්තක ප්‍රාප්තවූයේ වෙයි. යම්සේ ඇඹුල් නොවන්නාවූ මොරුවන් කාඩ්වත් කල්යාමෙන් පාකයට ගොස් (පැස්මට පත්ව) නැවත ඇඹුල්වේද, එක ජාති ඇත්තාවූම මෝරු හා කාඩ් ඇඹුල ඇඹුල් නැත්තේය යි කියනු ලැබේද, එපරිද්දෙන්ම පළමුකොට උපන්නේ ක්‍රොධ නම් වෙයි. මුකුරා ගොස් මතු මත්තෙහි උපදුනේ ද්වේෂ නම් වෙයි. ඒ තෙමේ ඇතුළු මුක්ත වශයෙන් සමාන ජාති ඇත්තේ චිත්‍රමුත් ක්‍රොධය ද්වේෂ යයි වෙන් වෙන් කොට කියනු ලැබෙයි. ඇඹුල් නැති වස්තුවෙන් යම්සේ ඇඹුල උපන්නේද, එපරිද්දෙන් ද්වේෂයත් කෝපයත් උපන්නේ, යම්හෙයකින් ඒ ද්වේෂය අනේක ප්‍රකාරව ආදීනව ඇත්තේද, එසේහෙයින් ද්වේෂයත් නොකමැත්තෙමි.

“තවද ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෙහි, දෙවෙනි දුවල් ගම් පැහැර කොල්ලකා මනාද ආයුධ ශරීරයෙහි තබා මෙනම් දෙයක් සාහසික ක්‍රියාවෙන් වස්තු ගැමීමද, රත්රන් නොවන දෙය රත්තරනැයි ඒ හා සමාන වූ වස්තුවක් පෑ අනුන් සන්නක වස්තු ගැමීමද, නැවත අනෙකප්‍රකාර වඤ්චා ප්‍රයෝගයෙන් මෙරමා මෝන පමුණාවා වස්තු ගැමීමද යන මේ පාපධර්මයෝ ලෝභයෙන් මධනා ලද්දවූ සත්වයන් කෙරෙහි පෙනෙන්නාහ. ලොහ රත්තවූ සත්වයෝ මෙබඳුවූ ඇතුළු කර්මය නොකෙරෙහි. මෙසේ ලොහ නම් අනේකප්‍රකාර ආදීනව ඇත්තේය. එසේ හෙයින් ලෝභයත් නොකමැත්තෙමි”.

“තවද ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රය, අරමුණෙහි ඇලෙන්නාවු ස්වාභාව ඇති සෙනෙහසෙන් ගුණවීතවු (ආදරයෙන් බැඳුණු) නැවත උත්පත්ති වශයෙන් ගැලවුනාවු හුයින් මල ගෙනූවාක් මෙන් අනේකප්‍රකාර ආලම්බනයෙහි (අරමුණෙහි) පවත්නාවු අභිඥා කායහස්කයෙන් (දැඩි ලෝභකම නැමති අතින් ගෙනූනාවු) ගෙනූනාවු ස්වණීදියෙන් උපන්නාවු ස්වණීභරනාදීන් මෙන් මනසින් උපන් බැවින් මනෝමයට අභිජ්ඣාකාය ග්‍රහණීහු (අභිඥා නැමති ක්ලේශය) ඒ ඒ අරමුණෙහි පවත්නාහ. ඒ ලෝභාදී ධර්මයෝ සන්තානයෙහි ඉඳු බලවත්වූ සන්තාපය උපදවමින් අත්‍යර්ථයෙන් සත්‍වයන් මිරිකා ජීවිතකරන්නාහ. මඩිගල බෝධිසත්‍වයන්ට දැරුවන් දන්දී බලවත් ශෝකයෙක් උපන, වෙස්සන්තර බෝධිසත්‍වයන්ටද දැරුවන් දන්දී මහත්වූ ද්‍රෝණස් උපන, මෙසේ පිරු පාරමිතා ධර්මයන් ඇති මහබෝධිසත්‍වයන්ට පවා මෙසේ සංඛ්‍යාත අකුශල ධර්මමයෝ තව්ලි කරන්නාහ. මේ සෙනෙහසෙහි ආදිනව වන්නේය. එසේහෙයින් සෙනෙහසත් නොකැමැත්තෙමි” කීහ.

එබස් අසා ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝ “කෘෂ්ණ පණ්ඩිතයෙනි, නොප විසින් මේ ප්‍රශ්ණය සඵල වලාසයෙන් මනාකොට කියනලද නොප කෙරෙහි ඉතා සතුටු වීමි. එසේහෙයින් නැවතත් නොපට වරයක් දෙමි”යි කීහ. එබස් අසා මහබෝසතානෝ කියන්නාහු “දෙදෙව්ලොව දෙවියන්ට අධිපතිවූ ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෙනි, ඉදින් නොපි මට වරයක් දෙනු කැමැත්තා නම් නිරන්තරයෙන් උදුකලාව මේ වල්හි (වනයෙ) වසන්නාව මාගේ තපසට අන්තරාය කරන්නාවු ව්‍යාධියෙක් නූපදවයි

එසේවූ වරයක් දෙව”යි කීහ. ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයන්ගෙන් කෘෂ්ණා
 පණ්ඩිතයෝ වරගන්නා තැනැත්තෝ ආමිස නිශ්‍රීතවූ වරයක්
 නොගනිමි, තපෝකමී නිශ්‍රීතවූ වර ගණිති කියා වඩවඩාලා
 ප්‍රසන්නව “නැවතත් වරයෙක් දෙමි” කීහ. බෝධිසත්‍වයෝ වර
 ගන්නාහු “ව්‍යාජයෙන් ධර්මදේශනා කෙරෙමි” සිතා
 ධර්මමදේශනා කරන්නාහු “ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයනි, මා නිසා මට
 වැඩ කැමති බැවින් කිසි සත්‍වයක් හට කිසිකලෙක කායද්වාර,
 වච්ච්චාරය මනෝද්වාරය යි යන ත්‍රිවිධවූ කර්මමද්වාරයෙන්
 උපන්නාවූ ප්‍රාණසාතාදීවූ දුශ අකුසල කර්මමපටයෙහි
 (නිදොරින් සිදුවන අකුසල දහය) මිදී පිරිසිදු චිත්ත සන්නාහ
 ඇතිවෙමිව”යි කියා මෙසේ මහබෝසතානෝ යථොක්තවූ
 කාරණයන් කියා වර ගන්නා තැනැත්තෝ ප්‍රවෘජ්‍යාවට සුදුසුව
 වර ගන්නාහ.

ශක්‍රයෝ කෘෂ්ණා තාපසයන්ට වරදී “නිදුක් නිරෝගීව මේ
 වෘක්‍ෂමූලයෙහි ඉඳු සැපසේ වාසය කරව”යි කියා වෘක්‍ෂයෙන්
 එල එල්ලවයෙන් නිර්මිතකොට (මවා) ශක්‍රයෝ තමන්ගේ
 ශක්‍රභවනයට ගියාහ. කෘෂ්ණා තාපසයෝත් එම
 වෘක්‍ෂමූලයෙහිම ඉඳු නොපිරිනුනු ධ්‍යානයෙන් බලිලොව ගියහයි
 වදාරා මේ ‘කෘෂ්ණා ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ශක්‍රයෝ නම් දැන් අනුරුද්ධ මහා
 ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි කෘෂ්ණා තාපසයෝ නම් බුදුවූ මමිම
 වේදු”යි වදාළසේක.

430. වතුපෝසට ජාතකය

වතුපෝසට ජාතකය පුණීජාතකය හා සදාශය. තවද වතුපෝසට ජාතකය විධුර ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය.

431. සංඛ ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුලකේතුවු (ශාක්‍ය කුලයට කොඩියක් බඳුවු) තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි සඵපරිඡකාර (සියලු පිරිකර සහිත) දුනයක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත්නුවර එක්තරා උපාසකයෙක් සඵඥයන් වහන්සේ ඇතුළුව සියළු හික්‍ෂුන් වහන්සේ පවරා සත් දවසක් දුන්දී ඉක්බිති ස්වර්පරිඡකාර දුනයක් දින. ඉන් වහන්දුනය (සෙරෙප්පු දුනය) විශේෂයෙන් දුන්නේය. ඉන් සඵඥයන් වහන්සේට දුන්නාවූ වහන්සගලෙහි අගය දහසක් වටනේය. දැගසව්වින් දෙදෙනා වහන්සේට දුන්නාවූ වහන්සගල පන්සියයක් වටනේය. හික්‍ෂුන්වහන්සේට දුන් වහන්සගල සියය සියය වටනේය. මේ නියායෙන් උපාහණ (පා වහන්) දුනය මහත්කොට දින.

සඵඥයන් වහන්සේ “උපාසකය, තොප දුන්නාවූ වහන්දුනය තොපි කැමති යම් ප්‍රතිඡධාවකට (පිහිට පිණිස) පැමිණෙයි. එසේහෙයින් තොපට මහත්වූ විපාක දෙන්නේය.

පළමු උත්තමයෝ පසේබුදුන් වහන්සේ සගලක් හා පත්කුඩයක් (තල කොළයෙන් තැනුවක්, ගොටු අත්ත) දන්දී සමුද්‍ර මධ්‍යයෙහි ප්‍රතිෂ්ඨාව ලද්දේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස්නුවර මෝලී නම් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ඒ රජපුරුවන්ට සංඛ නම් පුරෝහිතව මහත්වූ සම්පත්තින් වාසය කරන්නාහ. සතර දන්හල් කරවා දවස් පතා මහත්වූ දුනය දුගී මගී යාවකයන්ට දන්නාහුය. එසේ දන් දෙමින් සිතන්නාහු “මාගේ සම්පත් යම් නියායෙක අඩුව ගියේ නම් ඒ දවස් මාගේ දුනය පිරිහෙයි. ඊට පළමු වෙළඳුම් ආදියෙන් සම්පත් උපදවා එමි”යි සිතා “අරිට්ඨපුරයට ගොස් වෙලඳුම් කොට සම්පත් ගෙණෙන්නට උවමැනවැ”යි පඩවි තොටට (නැව් තොටට) යන සංඛ නම් බ්‍රාහ්මණතෙම පය වහන්සගලක් ලා පත්කුඩයක් ගෙන පසුඹිය කරලාගෙන මධ්‍යාහ්න වේලේ පඩවි තොටට යන්නාහ.

එදවස නන්දමූලක පබ්භාරයෙහි වාසය කරන්නාවූ පසේබුදුන් වහන්සේ ලොවට කාරුණාවෙන් බලා වදාරණසේක් සංඛ නම් බ්‍රාහ්මණයානන් පඩවි නැගී යාත්‍රාවට යන නියාව දැන වදාරා යාත්‍රා ගියකල මුන්ට වන උපදුව ඇද්දේ හෝ යි නැද්දේ හෝ යි පරීක්ෂාකොට සමුද්‍ර මධ්‍යයෙහිදී මුන්ට වන

උපද්‍රව දැක ඒ උපද්‍රව මා එතනට ගියකල වහන්සගලක් හා පත්කුඩය දන්දීමෙන් වැලකී ප්‍රතිෂ්ඨාව (පිහිට) ලැබෙති යි දැන වදුරා එතනට එන්නාවූ පසේබුදුන් වහන්සේ ගිනි ඇඟුරු මෙන් කකියන්නාවූ (පිටිවෙන්නාවූ) වැලි මැඩගෙණු මධ්‍යන්ත වේලේ අවුත් සංඛ නම් බ්‍රාහ්මණයානන් දුටුසේක.

බෝධිසත්‍වයෝ පසේබුදුන් වහන්සේ දැක ඡායා සම්පන්න (සෙවෙන ඇති) වෘක්ෂයක් සම්පයට ගොස් පසුම්බියෙහි තිබූ තෙලින් පසේබුදුන් වහන්සේගේ ශ්‍රීපාදය මැඩ වහන්සගල පසේබුදුන් වහන්සේගේ ශ්‍රීපාදයේ ලා පත්කුඩයත් අතටදී “ස්වාමීනි, පත්කුඩය ඉසට ගෙණු වහන්සගල පයලා නොමිරිකී (පීඩාවක් නැතිව) කරුණාවෙන් වඩනේ යහපතැ”යි කීහ.

පසේබුදුන් වහන්සේ බෝධිසත්‍වයන්ට අනුමෙවෙනි බණ වදුරා තමන් වහන්සේ පළමු විසූ නන්දමූල පබ්භාරයට පස්වණක් වලාමඩිමින් ආකාශයෙන් වැඩිසේක. බෝධිසත්‍වයෝ බොහෝ මනුෂ්‍යයන් හා සමගින් යාත්‍රාකරන්නාහු සමුද්‍ර මධ්‍යයට පඩිවිව ගියකලට එක් ඇලියකින් පඩිවිව බිඳී පැන් ඉකෙන්ට වන, මනුෂ්‍යයෝ පැන් ඉසින්ට වන්නාහ. පැන් ඉසගත නොහැකිව පඩිවිව නැසෙන්ට වන්කලට මනුෂ්‍යයෝ අඩන්ට වන්නාහ. බෝධිසත්‍වයෝ කිසි සැකයක් නැතිව එලගිතෙලින් සකීරා අනා බඩපුරා කා තලතෙල් ශරීරයේ ගල්වා පිලි තරකොට ඇඳ අතවැස්සාත් මේ නියායෙන් සලස්වාගෙණු කූඹ උඩට දෙන්නම පැණනැගී තමන්ගේ නුවර අසවල් දිසාය යි නියම දැන මනුෂ්‍යයන් කන්ට එක්වූ මස්කැස්බන් වලහා (මගහැර) ඉස්බක් තැන් බෝධිසත්‍වයන් හා

අතවැස්සා හා පැණුපුව, සත්රැ සත්දව්‍යාලක් සමුද්‍රයෙහි ජිණන කලට සතරවරම් දෙවියන් විසින් දෙමවුපියන්, පඤ්චශීල, අෂ්ඨංගශීලය රක්ෂා කරන්නාවූ දුනාධ්‍යාස කරන්නාවූ යම්ම සතුවයෙක් සමුද්‍රයෙහි වැටුනේ වීනම් උන්ට ප්‍රතිෂ්ඨාය යි සැලැස්වූ මණීමේඛලාද (වීනම් දෙවි දුව) අපරීක්ෂිතව (පරීක්ෂාවක් නැතිව) උන්හි සත්වෙහි දවස සමුද්‍රය බලා සත්රැ සත්දව්‍යාලක් ජිණන්නාවූ බෝධිසතුවයන් දැක තුමුද දිව්‍යභාරණයෙන් සැරහී රන්තලියකින් බත් ඇරගෙණු බෝධිසතුවයන් සමීපයට අවුත් ආකාශයේ සිට “ඵඹල පුරුෂය, තෝ නිරාභාරයෙන් මුදු ජිණන්නේ සත්රැ සත්දව්‍යාලෙක මා ගෙණා මේ රන්තලියේ බත් අනුභව කරව”යි කීහ.

බෝධිසතුවයෝ “ඵඹල ස්ත්‍රිය, මම පේවීමි, වේලා නොවරද්දු වීනා වේලා වරද්දු බත් නොකමි, තෝ පලාය”යි කීහ. ඵවිට පස්සේ ජිනුයේ අතවැස්සි මණීමේඛලා දුව අවුත් සිටිනා නියාව නොපෙණෙන්නේය. බත්කන්ට කීවාදු නොඇසෙන්නේය. බෝධිසතුවයෝ වේලා වරද්දු බත් නොකමි, රන්තලියේ බත් තෝ ඇරගෙණු පලාය යි කී බස් අසා අතවැස්සි සිතන්නේ “සංඛ නම් බ්‍රහ්මණ්‍යානන් වහන්සේ සුකුමාල හෙයින් හා සත්රැ සත්දව්‍යාලක් නිරාභාර හෙයින් නිකමි පුලාප කියනසේකැ”යි සිතා කියන්නේ “සංඛ නම් බ්‍රහ්මණ්‍යානන් වහන්සේ බොහෝ ඇසුපිරු තැන් ඇතියේක. බොහෝ ශ්‍රමණ බ්‍රහ්මණ්‍යන් මා කථා ආදියත් ඇතිව දුනධ්‍යාශය කළසේක. සත්රැ සත්දව්‍යාලක් බත් නොකැවයි මරණාසන්නයෙහි නිකමි පුලාප කුමට දෙඩනසේකද? වේලා

වරද්ද, බන් නොකම්, තොප ඇරගෙණිය යි මෙසේවූ ප්‍රලාප කියනට නුඹවහන්සේට මා විනා අනික් කෙනෙකුන් නැතිව ඉඳ මේ කියන්නේ කාටදැ?”යි විචාළේය.

එවිට බෝධිසත්වයෝ “මේ දිව්‍යස්ත්‍රී මුන්ට නොපෙනෙන නිසා වේදැ”යි සිතා “එඹල සබඳ, මා ඉදිරියෙහි දිව්‍යස්ත්‍රියක් බවත් නොදැනෙයි, සෘද්ධි ඇති මනුෂ්‍යස්ත්‍රියක් බවත් නොදැනෙයි, රන්තලියකින් බන් ඇරගෙණා කනට කියයි ඇ හා කැට්ටි කපාකෙළෙමි, නිකම් ප්‍රලාපයක් නොකියමි” කීහ. එවිට අනවැසි කියන්නේ “දිව්‍යස්ත්‍රියෙක බව මනුෂ්‍යස්ත්‍රියෙක බව විචාරනට උවමනවැ”යි දෙපයින් පින පිනා දැනින් නමස්කාරකොට “අපට ගැලවීමක් ඇද්දැ?යි විචාළ මැනවැ”යි කීයේය. සංඛ නම් බ්‍රාහ්මණයාන් මුන් කීයේ කටයුතුය යි “විචාරමි”යි සිතා “විශාල වෘක්ෂස්ථල (පළල් පපුව) ඇති සිහින් වූ සිගුවලගයක් (සිහින් ඉග) ඇති දෙවිදුනු හා සමානවූ හුඳුගුණයක් (ඇති බැම දෙකක්) ඇති සුය්ය්මණ්ඩලයක් මෙන් ශරීරශෝභා ඇති සඵලංකාරයෙන් සැරහෙන ලදුව මා ඉදිරියේ සිටිනා තෙපි දිව්‍යස්ත්‍රියෙක්ද? සෘද්ධි ඇති මනුෂ්‍යස්ත්‍රියක්දැ?”යි විචාළේය. එවිට දිව්‍යස්ත්‍රී කියන්නී “සතරවරමි දෙවියන් විසින් සමුද්‍රනුණු (මුහුදුබන්) මේ සත්වකෙනෙක් ඇත්නම් උන්ට ප්‍රතිෂ්ඨාවට සිටුවනලද මණිමේඛලා දූ නම් මමය, තෙපි කිසි හයක් නොවී තොපට උවමනා වස්ත්‍රාභරණ අන්තපානද ඇත්වාහන අස්වාහන ඇතුළුවූ වාහනයක්ද ඇරගණුව, කිසි හයක් නොගණුව”යි කීව.

බෝධිසත්වයෝ “ඵඹල දිව්‍යස්ත්‍රිය, මට උචමනා දෙයක් දෙමි කියන්නේ මාගේ ජාතිගොත්‍ර බලාද? නොහොත් මා කළ කුශලයක් බලාද?”යි විචාළේය. දිව්‍යස්ත්‍රී කියන්නී “නොප පඩිවී නැගෙන්ට එන ගමනේ නොප පසේබුදුන් වහන්සේට දුන් පත්කුඩය හා වහන්සගලේ ආනුභාවයෙන් මා නොපට කැමති දෙයක් දෙමි. කීයේත් නොපට මෙනන පෙණී ප්‍රතිෂ්ඨාවූයේත් (පිහිට වූයේ) ඒ කුශල බලයෙනැ”යි කීව.

එවිට බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “අපට අනික් දෙයකින් ප්‍රයෝජන කිමිද? අපගේ මෝලිනී නම් නුවරට පළායන නියායෙන් යහපත් වරය ඇති රිටි පළපත් ඇති පඩිවිවෙක (රිටවල් හා හබල් ඇති නැවක) අප ලා අපගේ නුවරෙහි ලා පියව”යි කීහ.

එවිට දිව්‍යස්ත්‍රී “යහපතැ”යි කියා අටඉස්බක් දිගඳු සතරඉස්බක් පළලඳු ඉස්බක් ගැඹුරුඳු ඇති සත්රුවන් නැවක් මවා මැණික්මය කුඹයකින්ද රත්රන්මය රැනඳු රිදීමය රුවලඳු මවිතකොට සත්රුවන්ද ඒ නැවපුරා බෝධිසත්වයන්ට නැව පා එහි වඩාහිඳුවූහ.බෝධිසත්වයෝ අතවැස්සා නැවලන්ට කී ගමනේ මණිමේඛලා දු කියන්නී “උන් කළ කුශලයක් නැතිව ඉන්ද්‍රි නැව ලන්නේ කෙසේදැ?”යි කීව. බෝධිසත්වයෝ තමන් කළ කුශලයන් පින් දුන්හ. පින් අනුමෝදන්වූ ගමනේ දෙවිදු අතවැස්සාත් උස්වා නැව ලාගෙණු බෝධිසත්වයන් මෝලිනී නම් නුවරට ගෙණු ගොස් උන්ගේ ගෙය සත්රුවනින් පුරාලා මනිමේඛලා දු ගියාය.

බෝධිසත්වයෝ සම්පත් ගෙන නොයෙක් කුශල් කොට කම්බු පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියහ යි වදුරා මේ ‘සංඛ ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි මණිමේඛලා දු නම් දැන් උපුල්වන් මහාස්තවරීය. එසමයෙහි අතවස්සා නම් දැන් මේ ආනන්ද ස්ථවිරය, එසමයෙහි සංඛ බ්‍රාහ්මණව උපන්නෙමි බුදු වූ මම ම වේදුරු”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

432. වුල්ලබෝධි ජාතකය

තවද ශීල සමාධි ප්‍රඥයෙන් යුක්තවු සච්ඤයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි කෝපී හික්කුකෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් හික්කුකෙනෙකුන් වහන්සේ තද රළු පරුෂව කීවින්ගේ බසට කෝපීව වාසය කරණසේක. සච්ඤයන් වහන්සේ එපවත් දැන වදුරා “සැබෑද මහණ, තෝ කෝපීව වාසය කරන්නේය?”යි විචරා වදුරා “සැබෑව ස්වාමීනි” කී කල්හි “මහණ, තා කෝපයෙක් නැත්තාවු බුද්ධිශාසනයෙහි මහණව කෝපවන්ට කාරණා කිමිද? පෙර උත්තමයෝ බුද්ධිශාසනයෙන් පිටත් තාපසභාවයෙහි සිටත් කෝපකළමනා ස්ථානයෙහි කෝපනුවුවෝ වේදුරු”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වු සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දුවස බරණැස්නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරුකෙනෙකුන් වහන්සේ රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ එක් බුන්මණ කුලයෙක උපන්න. උන්ට නම් තබන්නාහු බෝධිසත්ව කුමාරයෝයි නම් තුබුන. ඒ කුමාරයෝත් වැඩිවිය පැමිණ තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන් කරා ගොස් උගතමනා ශිල්ප නිමවා ඉගෙන දෙමවිපියන්ට ශිල්ප පෑවාහ.

දෙමවිපියෝත් පුතනුවන් කෙරෙහි සතුටු ව සුදුසු කුලයකින් බිරින්දුක් ගෙණවිත් පාචාදෙන්ට උත්සාහ කළාහ. ඒ කුමාරයෝ “මට බිරින්දුගෙන් කාරිය නැත. මම තපසට යෙමි”යි නොගිවිස්සාහ. දෙමවිපියෝත් උන් නොගිවිස්සත් සමාන කුලයකින් කුමාරිකාවක් ගෙණවිත් විවාමගුල් කරවා පාචා දුන්හ. බිරින්දු පාචාදුන් පමණක් විනා කෙළෙස් වසගයෙන් (රාගී හැඟීමෙන්) මුණ පමණකුත් නොබලා එකගෙයි වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි දෙමවිපියෝ දෙදෙනාම කාලක්‍රියා කළාහ. බෝධිසත්වයෝ බොහෝ සමිපත් බලා කියන්නාහු “මේ සමිපත් තෙපි ඇරගනුව”යි බිරින්දුට කීහ. කුමාරිකාව කියන්නී “ඇයි ස්වාමීනි නුඹ වහන්සේ කොයි වඩනා සේක්ද, මට සමිපත් පාචාගන්ට කියන්නේ ය?”යි කීහ. බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “මම හිමාලය වනයට තපසට යෙමි”යි කීහ. “ඇයි ස්වාමීනි

ස්ත්‍රීන්ට තපස් කරන්ට නපුරදැ?”යි විචාලාහ. “නපුර නොවෙයි නොපට පුළුවන් වීනම් තපස් කරව”යි කීහ.

එවිට දෙන්නම ඒ දෙමව්පියන්ගේ සමීපත් හැර හිමාලය වනයට ගොස් සෘෂිපුත්‍රයාටෙන් පැවිදිව දස අවුරුද්දක් අඛණ්ඩ (කඩ නොකර) ශීලය යහපත්ව රක්ෂා කළ පමණක් විනා පඤ්චාහිඤා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගත නුහුනුවාහ. අඤ්චුල් ලුණු සෙවුනා පිණිස මනුෂ්‍යපථයට (මිනිස් වාසයට) ගොස් බරණැස් රජපුරවන්ගේ උයනෙහි වාසය කරන්නාහ.

ඒ උයන රක්ෂා උයන්ගොව්වා උයනේ යහපත්වූ පලාවිල ඇරගෙන රජපුරවන් කරා ගොස් රජපුරවන්ට පලාවිල දින. රජපුරවෝ කියන්නාහු “එඹල උයන්ගොව්ව, අප කීප දවසකින් උයන්කෙලියට එමිහ. උයන යහපත්කොට සරසව”යි කීහ.

උයන්ගොව්වන් “යහපත”යි උයනට ගොස් උයන කසළ හැර සරනාලිය. රජපුරවෝත් උයනට ගොස් උයන්කෙලි කෙළ ඒ ඒ තන අවිදිනාහු තාපසයන් හා පරිව්‍රජිකාවන් දැක වැඳ එකත්පස්ව සිටියාහු පරිබ්‍රාජිකාවන් දැක උන් කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව පරිව්‍රජිකාවන් පුවත් තාපසයන් අතින් විචාරන්නාහු “ස්වාමීනි, මේ පරිබ්‍රාජිකාවන් වහන්සේ නුඹවහන්සේට කුමක්වන සේක්දැ?”යි විචාලාහ. “මහරජ, කුමක්වෙද්ද? එක්ව තපස් කරණ තනෙතේතෝය. එසේද වුවත් මා ගිහිකල පාදපරිවාරිකාවෝය (බිරිඳ)”යි කීහ.

එවිට රජපුරුවෝ “මේ තාපසයන් වහන්සේ කෝප ඇතිසේක්දේ නැතිසේක්දේ හෝයි පරීක්ෂාකරන්ට උවමනවැ”යි සිතා කියන්නාහු “තාපසයන් වහන්ස, ඉඳින් යමෙක් පරිවුජ්ඣාවන් වහන්සේ බලයෙන් උදුරාගෙන යන කෙනෙක් විනම්ද ඇත්නම්ද කෝප ඇද්ද නැද්දැ?”යි විචාළාහ.

තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ රහත් නූනහෙයින් කෝප නැත කියද්ද ඉඳින් කෝපයක් ඇතිවුවත් මම වනාහි ඇවිලෙන ගින්නෙක පැන්කල සලා ගිනි නිවන්නාසේම සන්තානයෙහි කෝපය අඩුකරණු පමණක් විනා අනුන්ට දැනෙන නියායෙන් කෝප නොකෙරෙමි. මාගේ ජීවිතය දක්වාත් කෝප නොකෙරෙමි”යි කීය.

රජපුරුවෝත් තමන්ගේ එක්තරා අමාත්‍යයෙකු කැඳවාගෙන “තෙල පරිවුජ්ඣාවන් ඇරගෙනු රජගෙට ගෙනයව”යි කීහ. ඒ අමාත්‍යයාත් පරිවුජ්ඣාවන් අත අල්වාගෙනු මුරගාවා “මෙසේවූ අධිමියෙක් ඇද්ද? මෙසේවූ අධිමියෙක් මේ ලෝකයෙහි පවත්නා නියාය”යි කියා මුරගාව මුරගාවා රජගෙට ගෙනු ගොස්ලිය. තාපසයෝත් කරඹස බලා බැණුනොනැගී උන්නාහ.

රජපුරුවෝත් කල්යවා එතන නොසිට රජගෙට ගොස් පරිවුජ්ඣාවන්ට කියන්නාහු “මාගේ සොළොස් දහසක් පුරගනාවන්ට නායක කොට අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි පිහිටුවාලමි. මේ තපස් කිරීමෙන් කුමණ කාරියෙක්දැ?යි කීහ. පරිබ්‍රාජ්ඣාවෝ කියන්නාහු “මහරජ, තොපගේ සම්පත්තීන් මට

කුමණු ප්‍රයෝජනද? තපස් කිරීම උත්තමය”යි කියා නොගිවිස්සාහ.

රජපුරවෝත් ඒ පරිබ්‍රාජකාව නොගිවිස්සා හෙයින් එක් ගෙයක ලවා තාපසයෝ උරණ (තරහ වී) ඇද්දේ හෝ යි නැද්දේ හෝ යි පරීක්ෂාකරනට උවමැනවැ යි තනිව උයනට ගොස් පදසන් (පා හඬ) නො ඇසෙන නියායෙන් තාපසයන් වසන ස්ථානයට ගියාහ. තාපසයෝ පරණ වල්කලාවක් (පට්ටාවලින් සාදන ලද) ඇරගෙණු ගෙත්තමි (මැහීම) කරන්නාහු, රජපුරවන් එන නියාව නොදත් හෙයින් බැණනොනැගී උන්නාහ. එවිට රජපුරවෝ කියන්නාහු “ඇයි තාපසයන් වහන්ස, මාගේ ජීවිතාන්තය දක්වාත් කෝප නොකෙරෙමි යි කියාවේද නුඹවහන්සේ කියේය. මා ඇවිත් සිටිනා මෙතෙක් වේලා බැණනොනැගේ, කෝප නැත්තෙන්දැ?”යි කීහ.

එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ, එවිට උපන්නාවූ කෝපය එවිටම නැගොවූ ධූලි රැසක් වැසිවැස නිවාපුවාසේම සන්හිඳුවාපිමි” කීහ. එවිට රජපුරවෝ කියන්නාහු “තාපසයන් වහන්ස, මෙසේවූ කෝපයට අඬගුවන්නට කාරණා කිමිදැ?”යි කීහ. තාපසයෝ කියන්නාහු “මහරජ, දුඬුදෙකක් එක්ව ගැකල ගිනි වැටෙන්නේය. නැවත ඒ ගිනි දුඬුදෙකම දවන්නේය. මහරජ එමෙන් මේ කෝපය ඇතිවූ කල එවිටම නිවාපියතොත් විනා කෝපය දිවුණු කල තමාටම ආයාස (විපත්) වන්නේය. එසේවූ කෝපය වහා නසාපිය යුත්තේය”යි

බොහෝ නය (කරුණු කියා) දුක්වා කෝපයෙහි ආදීනව කීයේය. රජ්ජුරුවෝත් තාපසයන් වහන්සේ විශිෂ්ටකොට (විශේෂ කොට) කියන ලද්දවූ ධර්මයෙහි සතුටුව තමන්වහන්සේ පරිවුජ්ජාවන් උදුරාගෙන ගියාට මා කෙරෙහි කෝපයක් නොකොට බණ වදාලසේකැයි සතුටුව අමාත්‍යයකු කැඳවා පරිවුජ්ජාවන් ගෙන්වා තාපසයන්ට පාවාදී උයනේ වාසය කරණ නියායෙන් ආරාධනා කොට වස්වා උපස්ථාන කළාහ.

නොබෝ කලකින් පරිවුජ්ජාවෝ මළහ. තාපසයෝත් හිමාලය වනයට ගොස් පඤ්චාහිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා නොපිරිනුනු ධ්‍යානයෙන් බලලොව ගියහයි වදාරා මේ ‘චුල්ලබෝධි ජාතකය’ නිමවා වදාලසේක.

එසමයෙහි පරිවුජ්ජාවෝ නම් යසෝධරා ස්ථවිරීය. රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. චුල්ලබෝධි තාපසයෝ නම් බුදුටු මම්මය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාලසේක.

433. කණ්ණිකා ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල වුඩාමාණීකයට (ශාක්‍යකුලයට මුදුන් මිණක් වැනිවූ) තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ශාසනයෙහි උකට්ඨිවූ (කළකිරුණු) හිඤ්ඤකෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වනලදී.

මෙහි වනාහි ජාතක කථාව ‘කුස ජාතකයෙහි’ විස්තර වශයෙන් පෙණෙන්නේය. මෙහි වනාහි සච්ඤ්ඤන් වහන්සේ

හිඤ්ඤා වහන්සේ ගෙන්වා “තෝ වනාහි ශාසනයෙහි උකට්ඨි වූයේ සැබැදැර?”යි වදාළ ගමනේ “සැබැව ස්වාමීනි, ශාසනයෙහි සිටින්නට අභිප්‍රාය (කැමැත්ත) නැත්තෙමි”යි සිව්වනක් පමිත් (පිරිස) මද්ධියෙහි කීසේක.

සඵලයන් වහන්සේ එවිට වදාරණසේක් “පෙර උත්තමයෝ පණස් අවුරුද්දක් ශාසනයෙහි අභිප්‍රාය සිටිනා ගමනේ මෙහි වාසය කරන්නට අනභිප්‍රායෙමි (අකැමැත්ත) යන බස කියාගත නොහී සිටියේ වේද නොපි හිඤ්ඤා හිඤ්ඤාණී උපාසක උපාසිකාය යන සිව්වනක් පමිත් මද්ධියෙහි ශාසනයෙහි උකට්ඨි වීමයි නිර්වෘත්තභාවම කියෙහි වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යන්න?

යටගිය දවස වත්සර නමි රට කොසඹූ නුවර රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ එක්තරා බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ අනික් බ්‍රහ්මණ කුමාරයෙකු හා දෙන්න පඤ්චකාමයෙහි (පස්කමි සැපයෙහි) ආදීනව දැක හිමාලය වනයට ගොස් සෘෂිප්‍රවාජ්ජාවෙන් පැවිදිව දීප තාපසයෝ ය මධ්‍ය තාපසයෝ ය යි මේ නමින් දෙන්නාම වාසය කරන්නාහ.

එණු ඇඹුල් පිණිස බරණැස්නුවර පසල්ගමෙක (පිටිසර ගමෙක) අවුත් මධ්‍යප උපාසකයාගේ ගෙට අවුත් වන්න. ඒ දෙදෙනා වහන්සේ පළමුත් ඒ උපාසකයා අඳුනන හෙයින් දෙදෙනාවහන්සේට සිව්පසයන් (සිවුරු, පිණ්ඩපාන, සෙනසුන්,

බෙහෙත්) දුන් දෙනෙහි. මධ්‍ය නාපසයෝ ඒ ගම සිට බරණැස් නුවරට අවුත් ඒ නුවර අවිමුක්ත නම් සුසාන හුමියෙහි වාසය කරන්නාහ. ඒ නුවර සොරු සොරකම්කොටගෙන යන කලට මනුෂ්‍යයෝ දැක සොරුන් ලුහුබඳවා ගත්කලට සොරු පවුරයට සොරුවුවෙන් (නාපසයයට දිය බසින කාණුවෙන්) දිවගෙන ගොස් මධ්‍ය නාපසයන් වසන සුසාන හුමියට තමන් ගෙන යන සම්පත් දමා දිවුහ.

මනුෂ්‍යයෝ සොරුන් නොදැක නාපසයන් දැක “එසේද දුවල සිගාකා රු සොරකම් කරන්නේද?”යි කියා අල්වාගෙන ගොස් රජපුරුවන්ට පැන. රජපුරුවෝ කියන්නාහු “ගෙන ගොස් උල අනපියව”යි කීහ. “යහපත”යි එම සුසාන හුමියට ගෙන ගොස් කිහිරි උලක් ඉදිකොට අන්නට (අනින්නට) වන්නාහ. ඒකියන උල නො ඇනෙන්නේය. කොසඹ උලක් ඉදිකොට උල අන්ට වන් ගමනේ එකියන කොසඹ උලත් නොහැනෙන්නේ යනුලක් ඉදිකොට අන්ට වන් ගමනේ යනුලත් නොඇනෙන්නේය.

නාපසයෝ එවිට “මා නොකළ කර්මය මං විඳින්නේය යි මම කුමන අකුශලයක් කෙළෙමිද?”යි පරීක්ෂා කළ කල්හි දිවැස් පහළවිය. එවිට පරීක්ෂා කළාහු යටගිය ජාතියෙහි වඩුවකුට පුඬු උපන් ගමනේ කොබෝලිල දඬු සසින තැනැත්තේ කොබෝලිල කුරක් ඇරගෙන මැස්සකු අල්වා උල ඇති අකුශලය දැක කළ කමිය විපාක දෙනෙහි යි “දැන් කවර උලක් ඉදිකොටගෙන උල අනිතත් නොහැනෙයි.

කොබෝලීල උලක් ඉදිකොටගෙණා අනුව”යි කීහ. “යහපත”යි එකියන පුරුෂයෝ කොබෝලීල උලක් ඉදිකොටගෙණා තාපසයන් උල අත එතනට එන්නෝ ඇද්දේ හෝයි පරීක්ෂාකරන්නට උන්නාහ. දීප තාපසයෝ “මාගේ මඬප තාපසයන් නැතක්ද (කීප දුවසකින්) මා නොදැකින්නේව”යි සිතා දැක්නට එන්නාහු අතර මගදී මඬප තාපසයන් උල ඇති නියාව අසා වතා අවුත් මණ්ඩප තාපසයන් දැක කියන්නාහු “තාපසයෙහි තොපකළ කම්මෙක්ද තොපට විපාක දෙන්නේය”යි විවාළ ගමනේ එවිට තාපසයෝ “මා කළ අකුශලයේ විපාක දිනැයි නොකළ දෙයෙක් විපාක දේදැ”යි කීහ.

එවිට දීප තාපසයෝ කියන්නාහු “තොප කළ අකුශල විපාක දුන්නේය. රජ්ජුරුවන් කෙරේ අමෙත්‍රියක් (වෛරයක්) සිතූදැ?”යි විවාළ කල්හි “මා කළ අකුශලය විපාක දුන්නේය. රජ්ජුරුවන් කෙරේවත් වද කළවුන් කෙරේවත් අමෙත්‍රියක් නොසිතමි”යි කීහ. දීප තාපසයෝ “මෙසේ වූ මෙත්‍රියක් ඇත්තවුන්ගේ සෙවනේ ඉඳිම යහපත් වන්නේය”යි සැතපි උන්නාහ. මඬප තාපසයන්ගේ ලේ බිඳු දීප තාපසයන් ඇඟ වැමිමි කළු පැයට ගැලසුනේය (ගලාගියේය). මේ නියාව රජ්ජුරුවන්ට ඉවත බලා උන් මනුෂ්‍යයෝ කී කල්හි රජ්ජුරුවෝ “අපරීක්ෂිතව (සොයා නොබලා) මඬප තාපසයන් උල අන්ට කියෙමි, බලන්ට යෙමි” කියා අවුත් දීප තාපසයන්ට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “තාපසයන් වහන්ස මේ ලේ වැමීමෙන මෙතන නුඹවහන්සේ උන්නේ කුමක් නිසාදැ?”යි

විවාළ ගමනේ දීප තාපසයෝ කියන්නාහු “මේ නිරපරාධ මඬප තාපසයන්ට මේ අකුශලය සැලසුනු හෙයින් උන්ට ආරක්‍ෂා පිණිස මෙනෙ උනිමි”යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝ එවිට “මා පරීක්‍ෂා නොකොට තාපසයන්ට උල අන්ට කියේය”යි සිතා මඬප තාපසයන් උලින් ගලවන්ට උත්සාහ කළ ගමනේ උලින් නොහැරෙණු (නොගැලවෙන නිසා) හෙයින් එවිට මඬප තාපසයෝ තමන් මැස්සා උල ඇති ගමනේ නොමළ උල කඩාගෙණු පලාගොස් ජීවත්වූ නිසාව දිවසින් දැක “රජ්ජුරුවෙනි, මේ උල මා බඩින් නොහැරෙන්නේය. මා රකිණා කැමැත්තා නම් සම හරියේදී කියතනින් මේ උල කප්පව”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ “කියතක් ගෙණව”යි කියත ගෙන්වා කැප්පු උල් කැබැල්ල බඩම තිබුයේය. එසේහෙයින් එතැන් පටන් ආති මඬප්ප තාපසයෝය යි කියන්. දීප තාපසයන් ශරීරයේ ලේ වැමිමි කළුවු හෙයින් කණ්හදීප තාපසයෝය යි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ වූහ. රජ්ජුරුවෝත් තාපසවරුන් වැළඳ ඝෂමා කරවාගෙණු රජගෙට ගියහ. තාපසවරුන් මගුල් උයනේ ඉඳ වනමුනතට (තුචාලයේ මුදුනට) බෙහෙත් කොට සුවකොටගෙණු මඬප තාපසයන් උන් ගමට ගියාහ. මඬප්ප උපාසක තාපසවරුන් දෙදෙනා එන නිසාව අසා පෙරගමන් කොට වඩාගෙණු ගොස් වලඳවා වැඩිනිඳිනා අසුන් පණවා උල ඇති කටාව කිය කියා උන්නාහ. මඬප්ප උපාසකයාගේ යඤ්ඤදුන්න නම් පුතෙක් ඇත. ඒ පුත් බඹරක් ඇරගෙණු කෙළිමින් සිටිකලට ඒ ගැසූ බඹරා ගොස් එතන සමීපයෙහි තුඹසෙක නයෙකුගේ ඉස

වැදගත. ඒ කුමරා බඹරා ගෙණොත්ට ගිය තැනැත්තේ තුමස ඇතුළේ වැටීගිය බඹරය දැක අරගන්ටය යි අතපොවා ඒකලට කෝපවීපියා වැදුණොත් නයා කුමාරයාගේ පොවාඒෂ අත ඇඟිල්ල දුෂ්ට කෙළේය. කුමාර විෂමුර්ජාව (විෂ වැදී සිහි නැතිව) වැටීගිය තැනැත්තන්හු දීප තාපසයන්ගේ පාමුල ලා කියන්නාහු “තාපසවරු නම් බොහෝ මන්ත්‍ර හා ඖෂධ දනිති, එසේහෙයින් තෙල කුමාරයාගේ විෂ බැව මැනවැ”යි කීහ.

එවිට තාපසයෝ සත්‍යක්‍රියා කරන්නාහු “මා මහණවූ සත් දවසක් මාගේ අභිප්‍රායෙන් වාසය කෙළෙමි. මේ පණස අවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි අනභිප්‍රායෙන් (අකැමැත්තෙන්) තපස් කෙළෙමි, අසවල් තාපසයෝ අනභිප්‍රායෙන් තපස් රක්‍ෂාකෙරෙහි කිසිකෙනෙකුන්ටත් නොහඟවා වාසය කෙළෙමි, මේ සැබෑ විනම් මේ සත්‍යක්‍රියායෙන් මේ යඤ්ඤදුතන නම් කුමාරයාගේ විෂ බසිව”යි සත්‍යක්‍රියා කළ ගමනේ කුමාරයාගේ තනමත්ත (තන තිබෙන ප්‍රදේශයට) පමණට විෂ බැස ගියේය.

බෝධිසත්‍වයෝ “මම මට පිළිවන් විවර සත්‍යක්‍රියා කෙළෙමි, මධ්‍යප උපාසකයෙහි, නොපින් නොපගේ සත්‍යක්‍රියාවෙන් විෂබාව”යි කීක්ලිහි මධ්‍යප උපාසකයෝ කියන්නාහු “මම දුටු යම් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙකුන්ට දන්දෙමි. එදවසුත් මාගේ අභිප්‍රායෙන් දන්පින් කෙළෙමි. අසවල් උපාසක අනභිප්‍රායෙන් දන්පින් කරන්නේය යි කිසිකෙනෙකුන්ටත් නොහැඟුනේය. ඒ සැබෑ විනම් යඤ්ඤදුතන

කුමාරයාගේ විෂ බසිව”යි කියා සත්‍යක්‍රියා කළ ගමනේ ඒ කුමාරයාගේ විෂ උකුළුසරියට බැස ගියේය.

මඬප්ප උපාසක තමන්ගේ භාග්‍යසාවට කියන්නේ “තෙපි තොපගේ සත්‍යක්‍රියාව කොට විෂ බාව”යි කී කල්හි එකියන භාග්‍යසාව කියන්නී “තොප දැක්කදී මා සත්‍ය ක්‍රියා කරන්නේ කෙසේදැ?”යි කීව. එවිට මඬප්ප උපාසක කියන්නේ “තොපි කිසි සැකයක් නැතිව සිත ඇත්ත කියව”යි කී කල්හි ඒ ස්ත්‍රී කියන්නී “එමුල පුත, තොප සකසා කෑ නයා කෙරේ මම අසමාධියෙන් (එකගතාවයකින් තොරව) නම් තොපගේ පියානන් කෙරෙන් මම අසමාධියෙහි, උන්කෙරේ මම අසමාධි නියාව තොපගේ පියානෝ නොදන්නාහ. පිටතකින් කෙනෙකුන්ටත් නොහඟවා වාසයකෙළෙමි. මේ සැබෑ විනම් යඤ්ඤදුතත කුමාරයන්ගේ විෂ බසිව”යි සත්‍යක්‍රියා කළ ගමනේ විෂ බැස සැපසේ ඇවිද්දහ.

එවිට මඬප්ප උපාසක බෝධිසත්වයන්ට කියන්නේ “ස්වාමීනි, මේ පණසි අවුරුද්දේ ආලය නැතිව තපස් රක්ෂාකළේ කෙසේදැ?යි විචාලකල්හි තාපසයෝ කියන්නාහු “මෙලෝ පරලෝ ඇතැයි මම මහණවිමි, මහණවූ ගමනේ සිවුරු ඇරපියත් නම් කෙලෙතොල්ලා (මෝඩයා) සිවුරු පොරව සිටිය නුහුණුයේය යි නින්දා පරිභාර (පරිභව) අසාගත නොහී අනභිප්‍රායෙන් වුවත් වාසය කෙළෙමි” කීහ.

ඊට බෝධිසත්වයෝ “මඬප්ප උපාසකයෙනි, තොප අප ඇම ඇතුළුවූ ශ්‍රමණ බ්‍රහ්මණයන්ට මෙතෙක් දුවස දුන්

දෙන්නානු අනභිප්‍රායෙන් උන් උන්නේ කුමක් නිසාදැ?”යි විචාළාහ. මඬප්ප උපාසක කියන්නේ “මාගේ සත්මුතු පරමිපරාවේ පැමිණ ආ කුශලය හෙයින් කෙළෙමි. නොකොළොත් මට නින්දා කෙරෙහි සිතා කෙළෙමි” කීහ.

එවිට මඬප්ප උපාසක තමන්ගේ භාග්ඥාව අතින් විචාරන්නේ “භාග්ඥාවෙනි, තොපි කුමාරි අවස්ථාවේ අවුත් මෙතෙක් දවස් මා කෙරෙහි නිරාලයෙන් (ආලයක් නැතිව) වාසය කොට එක් දවසකුත් ආලය නැති නිසාව නොහඟවා වියෝවෘද්ධ වයසට පැමිණෙන කල් කෙසේ වාසය කළාදැ?”යි විචාළ කල්හි එවිට ස්ත්‍රී කියන්නී “මාගේ සත්මුත්තන් පරමිපරාවේ එකසරණක (එක විවාහයක් පමණයි) විනා දෙසරණක උන් කෙනෙක් නැත්තාහ. එසේහෙයින් තොප කෙරේ ආලය නැත්ත නොහඟවා උනිමි” කීහ. එවිට බෝධිසත්වයන්ට “ස්වාමීනි, මා කීයේ පුරුෂයන් දැක්කදී කිවමනා දෙයක්ද, මාගේ දරුවන් නිසා මා කීයේය, ඊට ඝෂමා කළ මැනවැ”යි කීව.

එවිට බෝධිසත්වයෝ “තොප එසේ සිතිය යුතු නොවෙයි. මෙනැන් පටන් උන් කෙරේ ආලය ඇතිව වාසය කරව”යි කියා එබැවින් ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “ඉනිබ්බේ මට අවිස්වාස නොවව”යි කියා ඝෂමා කෙළේය. එවිට ස්ත්‍රී “යහපතැ”යි කියා ඝෂමා කරවා ගත්තාහ. එවිට මඬප්ප උපාසක බෝධිසත්වයන්ට කියන්නේ “ස්වාමීනි, නුඹ වහන්සේන් අපි හැම දුන්නාවූ දුනය අනුභව කොට සැපසේ විඤ්ඤාප නොවී (සිත්

අමනාප නොකර) ශීලය රැකි මනෝවැඩි අවවාද කිය. තාපසයන් වහන්සේන් “යහපත”යි එතැන් පටන් ශීලය රක්ෂාකරණ සේකැ යි එවිට තාපසයන් වහන්සේ මධ්‍යම උපාසකයන්ට කියනසේක් “තමා අභිප්‍රායෙන්ම කුසල් කරන්නේය. උපාසකයෙහි, තොප දෙන දානය යහපත්ව සිත පහදවාගෙන දෙව”යි කියා අවවාද කීසේක.

එතැන්පටන් සිත පහදවා දුන් දෙනේන්ය. ස්ත්‍රීන් එතැන්පටන් තමාගේ පුරුෂයා කෙරෙහි ස්නේහයෙන් වාසය කරන්නීය. මධ්‍යම උපාසකයාත් තමා අභිප්‍රායෙන් කුසල් කරන්නේය. බෝධිසත්‍වයෝත් නොපිරිනුණු ධ්‍යානයෙන් පඤ්චාහිඤ්ඤ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා බ්‍රහ්මලොව ගියහයි මේ ‘කණ්ණිකා ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ස්ත්‍රී දැන් විශාඛාවෝය. එසමයෙහි මධ්‍යම උපාසක නම් ආනන්ද ස්ථවිරය. යඤ්ඤදත්ත කුමාරයෝ නම් දැන් මේ රාහුල ස්ථවිරය. එසමයෙහි මධ්‍යම තාපසයෝ නම් ශාරිපුත්ත ස්ථවිරය. එසමයෙහි කණ්ණිකාපායන තාපසයෝ නම් බුදුව මම ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

439. නිග්‍රෝධ ජාතිකය

තවද සියළු සත්ත්වයන්ට අභිවාද්ධිදායක වූ සඵලයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත

ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ කථාවක් අරභයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් දවසක් හික්ෂුන් වහන්සේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේට කියනසේක් “දේවදත්ත ස්ථවිරය, සච්ඤායන් වහන්සේ තොපට බොහෝ උපකාරව උපසම්පදාවන් උන්වහන්සේගෙන් ලැබී ප්‍රථම ධ්‍යානයන් ලදුව, එසේ බොහෝ උපකාර කළා වූ සච්ඤායන් වහන්සේට තොප අනුපකාරී වන්ට කාරණා කිමිදැ?”යි වදාළසේක. එවිට දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ වදාරනසේක් “සච්ඤායන් වහන්සේ තණු පතක් අග වැද ගත් තෙල් බිඤ්චක් විවරන් උපකාර මට කෙළේ නැතැ”යි කීසේක. එවිට හික්ෂුන් වහන්සේ “මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් නපුර කියා ‘බුදුන් තමන්ට තෙල් බිඤ්චක් විවරන් උපකාරයක් නොකළැ’යි කියති” නුගුණ කියා වැඩිඋන් තෙනට සච්ඤායන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරන් දේවදත්ත ස්ථවිරයන් කළ උපකාර මකා කළ ගුණ නොදන්නෝ වේදැ”යි වදාරා “හේ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස රජගහ නුවර මගධ නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ නුවර එක් සිටාණ

කෙනෙක් ඇත්තාන. ඒ සිටින්නන්ගේ පුත් වූ සිටු කුමාරයෙක් ඇත්තේය. ඒ සිටු කුමාරයාට එක් සමාන කුලයකින් සිටු දුවක ගෙනවුත් සරණා පාවා දුන්න. ඒ සිටු කුමාරයාගේ ගෙයි වසන්නා වූ ඒ සිටු දුවට දරු කෙනෙක් නැත්තාන. ඒ සිටු පුත්‍රයාගේ දෙමව්පියෝ කියන්නාහු “මේ වඳු තැනැත්තිය අපගේ ගෙයි ඉඳු කාරිය කිමිදු”යි කියා ඉඳිනාන. ඒ සිටු කුමාරිකා තමාගේ කිරී මැණියන් කැඳවා විවාරන්නී “අම්ම, දරුවන් ඇති වූ ගැණුන්ට කවර ක්‍රියාවක්දැ?”යි විවාරා “ඒ ක්‍රියාව උන් අතින් අසා දැරි ඇත්තෙමි” අගවා ඔසප් සගවා බඩපිළි තබා බැඳු තලා අතපය උදුම්මා “දෙළදකැ”යි ඇඹුල් කා ප්‍රයෝගයකින් තනපුඩු කළුකොට ගෙන ඉඳු නවමස් පිරි දසමසට පැමිණ කල්හි වදන කල් විය. “ප්‍රසවන්ට කවර ක්‍රියාවක්දැ?”යි විවාරා “දෙමව්පියන්ගේ ගමට යෙමි” කීන.

එවිට සිටුපුත්‍රයාත් රථයක් සරනා ඒ රථයට සිටු කුමාරිකාව නන්වා බොහෝ දැසිදස් පරිවාර පිරිවරා යන්නාන. උන්ට ඉඳිරියේ වෙළඳුනු කෙනෙක් වෙළඳුම්කොට ගෙන යන්නාහු දෙගව්වෙන් දෙගව්වට ඉඳිරියේ ලැග ලැග යන්නාන. උන් දෙගව්වෙන් දෙගව්වට අල අල තැන සිටු කුමාරිකා ලගිනිය. වෙළෙඳුන් හා කැටුව යන්නා වූ දුක්පත් දැරි ඇති ස්ත්‍රියක් ඇත්තිය. දසමස් පිරි විලි පහරින්ට වන. ඒ ස්ත්‍රී වෙළෙඳුන් යා දී නුග ගසක් මුල ඉඳු දරුවන් වදු “තමා හා කැටුව ආ වෙළෙඳුන් පලාගිය හෙයින් දරුවන් නිසා රැඳිනී නම් මාගේ බොහෝ කටයුතු කාරිය නස්නේය”යි වැඳු මසින්ම දරුවන් නුග ගස මුල තබා ගියාන.

ඔහු උක්පත් ස්ත්‍රිය බඩ පිළිසිඳුන පමණක් විනා කෘතාධිකාර බුඩාංකුරයාණන් වහන්සේය. එසේ හෙයින් කවුඩෙක්, බල්ලෙක් ඒ ලේ ගඩුව අන්තරාය කළ නුහුනුයේය. ඒ සිටු කුමාරිකාවත් වෙළෙඳුන් හල ලැග්මේ ඈර නුග ගස මුලට ගිය තැනැත්තී පොළොවේ වසා ඔත් කුමාරයන් දැක කාත් නොහඟවා ඒ දුරුවන් වඩා “බඩ බිලි පහරින්ට වනැ”යි අඟවා වට තිර බඳවා විලි ලා ඈඟ ලේත් ගාගෙන දුරුවන් වඩා මෑත ඈරගෙන නාවා කිරි පොවා එතනම රඳු තමන්ගේ සමනන්ට පත් ලියා යවුය.

ඒ සිටු කුමාරයාගේ දෙමව්පියයෝත් එතනට අවුත් “දුරුවන් වඳුන නියාවේදු ගමට යන්ට ආයේය. දුරුවන් වඳුපු පසු ගමට යන්නේ ඇයිදැ?”යි තමන්ගේ සමනන්ගේ ගමට ගියාය. ඒ කුමාරයා නුග ගස මුල උපන් හෙයින් ‘නිග්‍රෝධ කුමාරය’යි නම් තුබුන. එමදුම ඒ නුවර අනික් සිටාණු කෙනෙකුන්ගේ බිරින්දුක් අත්තක් අල්වාගෙන පුතණු කෙනෙකුන් වැදුන. අත්ත අල්වාගෙන සිට උපන් හෙයින් ‘සාඩා කුමාරයෝය’යි නම් තුබුන. එමදුම සිටාණන්ට මේවර කරන්නා වූ සන්නාලියාගේ බිරින්දුක් කැපු කෙළවර රෙදි ගොඩක් පිට පුතණු කෙනෙකුන් වැදුන. උඟට නම් තබන්නාහු ‘මුත්තිය කුමාරයෝය’යි නම් තුබුන.

එවිට සිටාණෝත් ඒ එක දු උපන් කුමාරයන් තුන්දෙනාට කිරිමවුන් සලස්වා සියලු වැටුප් උත්තාංති සලස්වා වැඩිවිය

පැමිණී කල දිසාපාමොක් ආචාරීන් ලගට ශිල්ප උගන්වා නිසා යවුන.

සිටු කුමාරයෝ දෙනන තමන් අත සමිපත් ඇති සෙයින් දිලා ශිල්ප උගන්නාහ. මුත්තිය කුමාරයා තම අත සමිපත් නැති හෙයින් නිග්‍රෝධ කුමාරයෝම ශිල්ප උගන්වන්නාහ. මෙසේ තුන්දෙනා ශිල්ප නිමවා ඉගෙන නුවරට යන්නාහු “රටවල් බලාගෙන නුවරට යමින”යි ඒ ඒ තැන ඇවිදිනාහු, බරණැස් නුවරට යන්නාහු එක්තරා දේවලයක රැ වැද ඔත්තාහ. ඒ කුමාරවරුන් ඒ නුවරට එන්නාට පළමු සත් දවසෙක බරණැස් නුවර රජපුරුවෝ මළාහ. ඒ නුවර රජකමට නිසි කෙනෙකුන් නැති හෙයින් අමාත්‍යවරු “පුස්සරථිය නුවර ඇරමින”යි කවා කළාහ. ඒ කුමාරවරුන් දේවලයේ වැදෙත් කලට එතන ගසක් උඩ කුකුළෝ දෙන්නෙක් වැද තොත්තාහ. උඩ අත්තේ වැදෙත් කුකුළා වර්වස් පාරක් ලාහ. පාත අත්තේ වැදෙත් කුකුළාගේ ඉස වැගුරුණේය. එවිට කුකුළු කියන්නේ “තෝ මාගේ විවර නොදනිද? මාගේ ඉස නාන ගෙයක් කොට සිතා ගෙනීද?”යි කෝප විය. එවිට අග අත්තේ වැදෙත් කුකුළු කියන්නේ “මම නොදන්නෙමි, තොපි පාත අත්තේ වැදෙත් නියාය. ඊට ඝමා කරව” නොදැන කෙළෙමි කියාදින් කෝප විය. එවිට “මාගේ තඬු තමා නොදනිද? තමා මට කෝප කරන්නේය”යි කියා “නා මෙසේම මානී පසු තාගේ තඬු කියා බලව”යි අග අත්තේ වැදෙත් කුකුළු කිය. පාත වැදෙත් කුකුළු එවිට

කියන්නේ “මාගේ තනි අසව, යම් කෙනෙක් මා මරා මාගේ මස් කැවූ නම් ඵ්ඵවසම සේසත් දුසෙන් ලැබෙන්නේය”යි කීහ.

ඵ්ඵට උඩ අත්තේ වැදෙන් කැකුළු කියන්නේ “තාගේ මස් කෑ කෙනෙකුන් ලබන්නේම සේසත් දුසෙක් වේද? මෙපමණක් ගෙන තා පෑය, මාගේ පඤ්ඵමධුර මාංශය යම් කෙනෙක් කෑවේ නම් රාජ්‍යය ලබති. සණ මාංශය කෑ කෙනෙක් සෙනෙවිරත් ධුරය ලබති. අරට නහර මුසු මස් කැවූ නම් භාණ්ඩාගාරයේ නායක කම් කරන්නේ වේදැ”යි කීයේය. ඵ්ඵට කැකුළන් දෙන්න කඵා කරන කලට නිග්‍රෝධ කුමාරයෝත්, ශාඛා කුමාරයෝත් දෙන්න වැදහෙව නිදන්නාහ. මුත්තිය කුමාරයෝ නිග්‍රෝධ කුමාරයන්ගේ පය උකුලේ තබාගෙන මැඩ මැඩ උන්නාහු මේ කැකුළන් දෙන්නාගේ කඵාව අසා “දවස දුස ලැබෙන කැකුළන් කිමිද? රාජ්‍යය හා සෙනෙවිරත් ධුරය හා භාණ්ඩාගාර නායක කම් ලබන්නා මෙසේ වූ කැකුළා වේද? යහපතැ”යි සිතා නිග්‍රෝධ කුමාරයන්ගේ පය උකුලෙන් බා සෙමින් ගසට නැගී අත්තේ වැදෙන් කැකුළා අල්වාගෙන මරා පඤ්ඵමධුර මාංශය වෙනම පිස තබා සණ මාංශය වෙනම පිස තබා අරට නහර මාංශය වෙනම පිස තබා වැදහෙව නිදන කුමාරවරුන් දෙන්නා පුඩුදවා නිග්‍රෝධ කුමාරයන්ට රාජ්‍යය ලැබෙන මාංශ ලා සාඛා කුමාරයින්ට සෙනෙවිරත් ධුරය ලැබෙන මාංශය ලා තුමු භාණ්ඩාගාරයේ නායක කම් ලැබෙන මාංශ ලාගෙන කා මුත්තිය කුමාරයෝ කියන්නාහු “නිග්‍රෝධ කුමාරයන්ට රජ්‍යය ලැබෙයි. සාඛා

කුමාරයන්ට සෙනෙවිරත් දූරය ලැබෙයි. මට භාණ්ඩාගාර නායක කම් ලැබෙන්නේය”යි කීහ.

එවිට නිග්‍රෝධ කුමාරයන් හා සාධා කුමාරයෝ කියන්නාහු “තොපට දැනෙන්නේ කෙසේද?”යි විචාළාහ. එවිට මුත්තිය කුමාරයෝ කුකුළා කී ප්‍රවෘත්තිය කීයේය. නිග්‍රෝධ කුමාරයෝ “යහපතැ”යි කියා පාන් වන්නාට පළමු මූන සෝදු තුන් දෙනම මගුල් උයනට ගොසින් නිග්‍රෝධ කුමාරයෝ මගුල් ශාලාවට නැගී ඉස වසා කඩ ලාගෙන වැදහොන්නාහ. සාධා කුමාරයන් හා මුත්තිය කුමාරයා හා දෙන්නම බිම වැදෙන්නාහ.

ඒ වේලාවට පුස්ස රථය පිට පඤ්ච රාජ කකුධ භාණ්ඩ තබා පුස්ස රථය අලහ. රථය මගුල් උයනට ගොසින් මගුල් සල වට වැදෙත් නිග්‍රෝධ කුමාරයන් පාමුලට ගොසින් රථය පස්සැ පෑ නුවරට මූණ ලා සිටියේය. එවිට පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණ වැදෙත් නිග්‍රෝධ කුමාරයන් පාමුලට ගොස් පය වසා තුඩු ඉන කඩ ඉවත්කොට පය ලක්ෂණ බලා බරණැස් නුවර තබා ජම්බුද්වීපය ඒකවිජත්‍රකොට රාජ්‍ය කරන්ට ලක්ෂණ දැක “ධේර්ය පරීක්ෂා කරන්නට උවමැනවැ”යි සිතා පඤ්චාංගික තුර්ය නාදය එකවිට පැවැත් වූහ. එවිට නිග්‍රෝධ කුමාරයෝ කිසි වකිතයක් නොවී ඉවසා, තිබු ඉන කඩ ඉවත්කොට බලා ඇලට නැමී මදක් වැදහෙව නැගී සිට ආසන පිට උන්නාහ. එවිට පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ “ස්වාමිනි, නුඹවහන්සේට රාජ්‍යය පැමිණියේය. රාජ්‍යය කළ

මනවැ”යි කීහ. නිග්‍රෝධ කුමාරයෝ “මෙනුවර රජ්ජරුවන් වහන්සේ කොයිදැ?”යි විචාළාහ. එපවත් අසා “මළහ”යි කීහ. “රාජ කුමාරවරු නැද්දැ?”යි කීහ. “රාජ කුමාරවරු නැත. නුඹවහන්සේ රාජ්‍යය කළ මනවැ”යි කීහ. එවිට “යහපතැ”යි ගිවිස වටතිර බඳවා දැලි රැවුළු අන්දමි තබා රුවන් රැසක් පිට සිටුවා අභිෂේකකොට රාජ්‍යයට පැමිණී වුහ.

එවිට නිග්‍රෝධ රජ්ජරුවෝ සාධා කුමාරයන්ට සෙනෙවිරන් ධුරය දුන්නාහ. මුත්තිය කුමාරයෝ රජ්ජරුවන් හා කට්ටි රජගෙට ගියහ. රජ්ජරුවෝ සාධා සෙනෙවිරදුන්ට කියන්නාහු “අපගේ දෙමව්පියනුත් කැඳවාගෙන එව”යි කීහ. සාධා සෙනෙවිරද්ද “මට බැරිය, නොයම්” කීහ. රජ්ජරුවෝත් මුත්තිය කුමාරයන් කැඳවා “රජගහ නුවරට ගොසින් අපගේ දෙමව්පියනුත් තොපගේ දෙමව්පියනුත් කැඳවාගෙන එව”යි කීහ. මුත්තිය කුමාරයෝ “යහපතැ”යි ගිවිස රජගහ නුවරට ගොස් රජ්ජරුවන්ගේ දෙමව්පියන් කැන්දූහ. “අපගේ සම්පත් ඇත. අප එන්නේ නැතැ”යි කීය. සාධා කුමාරයන්ගේ දෙමව්පියනුත් කැන්දූහ. ඔයින් කියන්නාහු “අපට පොතොසත්කම එපයි, අප එන්නෙ නැතැ”යි කීහ. මුත්තිය කුමාර තමාගේ දෙමව්පියන් කැන්දූ ගමනේ “සන්නාලි මේවර පමණු ඇත, අප එන්නේ නැතැ”යි කීහ. මුත්තිය කුමාරයෝ දෙවෙනිව බරණැස් නුවරට අවුත් “සාධා සෙනෙවිරදුන්ගේ ගෙට අවුත් බත් කා ගමන් විධා නිවා ගනිමි” සිතා සෙනෙවිරදුන්ගේ ගෙට ගොස් දෙරකඩ සිට කියන්නේ “සාධා

සෙනෙවිරඳුන්ගේ යහළු වූ මුත්තිය කුමාරයෝ ආවෝ යයි කියාලව”යි මිනිසුන් අත කියා යවූහ.

එවිට සෙනෙවිරඳු බත් කමිණි ඉඳ සිතන්නේ “රාජ්‍යයට පැමිණෙන මාංශය නුදන්නේය. සෙනෙවිරත් ධූරයට පැමිණෙන මාංශය දන්නේය”යි කෝපයෙන් බස් කා ඉක්බිති දොර අවුත් කියන්නේ “මුත්තිය කුමාරයෝ නම් කවුරුද? මුත් අඳුනන්නේ කවුරුද?”යි කියමින් “මුත් සෙවිවෝද අපට මිත්‍රයෝය. තුළු අනුව”යි කියා අන්නවා බන්දවා පිටකර ගෙන නෙරපූහ. එවිට මුත්තිය කුමාරයෝ “සෙනෙවිරඳුන්ගෙන් සංග්‍රහ ලදිමි. රජපුරවෝ කුමක් කෙරෙද්දේ හෝයි, එයින් පරීක්ෂා කරමි” සිතා රජගෙට ගොස් රජපුරුවන්ට කියා යවීය. එවිට රජපුරවෝ සිංහාසනයෙන් උන්නාහු මුත්තිය කුමාරයන් ආ නියාව අසා ගොස් මුත්තිය කුමාරයන් සිපගෙන “යහළු කීමෙක්ද? මාගේ දෙමව්පියෝ නොයෙද්ද?” විවාළාහ. “තමා කී පවතූන් නොයෙමීම?”යි කී පවතූන් රජපුරුවන්ට කියේය. සාධා සෙනෙවිරඳු “මුත්තිය කුමාර තමාට කළ දෙය රජපුරුවන්ට කියා බිඳවාපු නම් නපුරු”යි සිතා “තමා කළ දෙය මා කෙරේ හයින් දැක්ක දී කිය නොහෙන්නේ වේද?”යි සිතා මුත්තිය කුමාරයන්ට පස්සේ ආයේය. මුත්තිය කුමාර රජපුරුවන් දුටු ගමනේ “රජපුරුවන් වහන්ස, නුඹවහන්සේත් රාජ්‍යය ලද්දේ මා නිසාය. සාධා සෙනෙවිරඳුන් සෙනෙවිරත් ධූරය ලද්දේත් මා නිසාය. එසේ හෙයින් සාධා සෙනෙවිරඳුන්ගේ ගෙට ගොස් ගමන් විඩාව සන්හිඳවා ගනිමි

සිතා ගියෙමි. මට නොකී නොකළ ගහටයෙක් නැත,
නුඹවහන්සේට කියා කළෝද නොකියා කළෝද”යි කියේය.

රජපුරුවෝ කියන්නාහු “උන් මට කියේ නැත. මා ලත්
රාජ්‍යය තොප සන්නකය. තොප නිසාය මා රාජ්‍යය
ලද්දේය”යි කියා “මම මෙසේ වූ අමැදහත්කම් කරමිදැ”යි
කියා රජපුරුවෝ කියන්නාහු “එමිබල මුත්තිය කුමාරයෙනි,
අසත්පුරුෂයාගේ ගුණ නම් බැඳුපු බිත්තරයක් සේය. බැඳුපු
බිත්තර වපුට සසස එල දෙයක් දැක්ක නොහැකිද? එමෙන්
දුර්ජනයාට කෙතෙක් සත්පුරුෂකම් කලත් ඒ අසත්පුරුෂම
වන්නේය. සත්පුරුෂයෝ නම් යහපත් බිජුවක් සාර හූමියක
වපුළ කල යහපත් සසස එල ලබන්නා සේ සත්පුරුෂයාට
කළ උපකාර මහත් ඉෂ්ට විපාක දෙන්නේය”යි කියා
රජපුරුවෝ වට සිටි අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු “අමාත්‍යයෙනි,
මා රාජ්‍යය ලද්දේත් උන් නිසාය, සාධා සෙනෙවිරදුන්
සෙනෙවිරත් දුරය ලද්දේත් උන් නිසාය, එසේ වූ තැනැත්තන්
මුත් ගෙට ගිය ගමනේ බොහෝ සංග්‍රහකොට උපස්ථාන
කළමනා තැන මුන්ට නොකී නොකළ ගහටයෙක් නැත්ල,
මෙසේ වූ අමැදහත් කෙළෙහි උපකාර නොදන්නා
තැනැත්තහු මෙතන සිටින මා අහිප්‍රාය නැත. තුළු
ගෙනගොස් අධියටි තෝමරාදියෙන් ඇන මරා පියව”යි කියා
“මුත්තිය කුමාරයෙනි, තොපි සෙනෙවිරත් දුරය කරව”යි කීහ.

එවිට මුත්තිය කුමාර “රජපුරුවන් වහන්සේ, මා නිසා
සෙනෙවිරදුන් ජීවිතඝ්‍රයට පමුණා සෙනෙවිරත් දුරයෙනුත්

පිරිහෙන්නේය”යි සිතා “මා නිසා මුන්ගේ ජීවිතයටත් අර්ථයටත් විනාශයක් නොපැමිණේවයි, රජපුරුවන් වහන්සේ ඒ කවරේද, වරදක් කළා යයි මුන් ජීවිතඝ්‍රයටම පැමිණී වූ කල ඉදිරියේ මුන් ලවා කරවා ගතමනා කටයුත්තක් පෙනුණු විට මුන් උපදවාගත හැකිද? මු බිනුයේ මට වේද, නුඹවහන්සේ ඝමා කළ මනව”යි කී හෙයින් “එසේ විනම් ජීවිතදාය දුනුමිහ. උන්ගේ සෙනෙවිරත් ධුරය තෙපි කරව”යි කීහ. එවිට මුන්තිය කුමාරයෝ “ස්වාමීනි, මු කටයුතු කිරීමෙහි උඝ්‍රයෝය. සෙනෙවිරත් ධුරයෙහිම සිටින”යි කියා ස්ථානාන්තරයෙන් නොපිරිහෙණු ලෙසට සැලැස් වූහ. එවිට රජපුරුවෝ “මුන්තිය කුමාරයෙනි, තොපි එසේ විනම් සේනාවට පඩිපුසාද දීමෙන් නායකත්වය ඇති භාණ්ඩගාර නායක කම් කරව”යි කියා භාණ්ඩාගාරික නායක කමට මුන්තිය කුමාරයන් සැලැස්වූහ. එතැන් පටන් භාණ්ඩාගාර නායක කම් ඇති විය.

මුන්තිය කුමාරයන්ට ගෙවල් දෙරවල් හා අඹුදරුවන් ඇතිවී මහත් විභවයකට පැමිණ තමන් දරුවන් ට අවවාද කියන්නාහු “දරුවෙනි, යහපත උවත් නපුර උවත් නිග්‍රෝධ රජපුරුවන්ට සේවයකොට ඉඳිතොත් විනා සාධා සෙනෙවිරදුන් හා හජනය නොකරව, සාධා සෙනෙවිරදුන් ගෙන් කෙතරම් යසස් ලබන්නා බලාත් නිග්‍රෝධ රජපුරුවන්ගෙන් ආඥා විඳ මියයාම උත්තමය, සාධා සෙනෙවිරදු අසත්පුරුෂයෝය, උන් හා හජනය නොකර නිග්‍රෝධ රජපුරුවන්ටම සේවය කරව”යි තමන්ගේ දරුවන්ට අවවාද කියා තුන්දෙන කම් වූ පරිද්දෙන්

මිය පරලොව ගියහයි වදුරා මේ ‘නිග්‍රෝධ ජාතිකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි සාධා සෙනෙවිරු නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය. මුත්තිය කුමාරයෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. නිග්‍රෝධ රජපුරුවෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

440. තක්කාරි(තක්කළ) ජාතිකය

තවද ශාකෂකුල ප්‍රසාදනීය වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පිතෘ උපස්ථාන කරන්නා වූ කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු අරභයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

එක්තරා පුරුෂයෙකුගේ දුරුවෝ ඇත්තාහ. ඇමට ම බාල පිරිමි පුතෙක් ඇත්තේය. ඔහුගේ මෑණියනුත් සහෝදර නෑයනුත් මළ ගමනේ පියාට උපස්ථාන කරන්නේය. එකීයන පුරුෂයා තමාගේ පුතාට කියන්නේ “එම්බල පුත, තොප ඇමදුම දුක් විඳිනට මහා ආයාසය, එසේ හෙයින් තොපට බිරින්දුක් ගෙනව”යි කීයේය. පුත්‍රයා කියන්නේ “බිරින්දුක් එපාය”යි කීහ. එසේ කීවත් පියා සුදුසු කුලයකින් බිරින්දුක් ගෙනවුත් පාවා දුන්නේය. එකීයන ස්ත්‍රීත් තමාගේ මයිලාට කැවිලි, පෙවිලි සැප සේ සලස්වා වාසය කෙරෙයි.

පුරුෂයාත් තමාගේ බිරින්දු තමාගේ පියාට කැවිලි ආදී වූ දෙයින් අඩුවෙක් නොකරන හෙයින් මධුර රසයක්

ගෙනාවත් තමාගේ බිරින්දෑ අතට දෙන්නේය. ස්ත්‍රීන් තමාගේ මයිලාට උණුපත්, සිහිල්පත්, කැවිලි, පෙවිලි ආදී වූ දෙය අඬුවක් නොව පිරිමසන්නීය.

කල් යාමකින් මයිලා කෙරේ කලකිරී කැවිලි ආදී වූ දෙයින් අපාසුව කෙළේය. සෙමි, සොටු ආදී වූ දෙයන් ගේ මුළුල්ලේ ලා තමෝ තමාගේ සැමියාට කියන කල “නුඹගේ පියාණන්දෑ ගෙයි මුළුල්ලේ සෙමි, සොටු ලා නරක් කරනදැයි, උන් රඳවාගෙන මා ඇරපියන්න” තමාගේ සැමියාට කියන්නීය. පුරුෂ කියන්නේ “තෝ පලා ගිය නම් අනික් බිරින්දෑක් ගෙනෙමි. මාගේ පියාණන්දෑ කුමට යවන්දැ?”යි කෝපකොට කියේය. එසේ කීවත් “මා රඳවාගෙන උන්දෑ ඇරපියන්න, නොහොත් උන්දෑ රඳවාගෙන මා ඇරපියන්න”යි තමාගේ සැමියාට කියන්නී, නැවතත් කෝප කළ කල්හි ස්ත්‍රී හයපත් ව පළමු සේ තමාගේ මයිලාට කැවිලි, පෙවිලි ආදියෙන් සැප සේ උපස්ථාන කරන්නීය. පුරුෂතෙම බිරින්දෑගේ අඬුදබරයෙන් සඵඥයන් වහන්සේ දකිනට කීප දවසකින් ගොස් දිට.

සඵඥයන් වහන්සේ එකියන පුරුෂයා දැක “ඇයි පුරුෂය, තා කීප දවසක් නොආයේය?”යි වදුරා වදුළු කල්හි තමාගේ බිරින්දෑ තමාගේ ගෙන් නාරින්ට කී කථා ප්‍රෘත්තිය කියේය. සඵඥයන් වහන්සේ එපවත් අසා වදුරා “එමිබල පුරුෂය, තෝ පළමු ජාතියෙහි තාගේ පියා මරා වල ලා පස් ගසන්ට වන් ගමනේ හත් ඇවිරිද්දෙන් මා කී අවවාද නොප සින් තිබූ හෙයින් තෝ ගිවිසි පමණක් විනා පළමු ජාතියෙහි මේ

නියාවට වන්නේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි එක්තරා ගමෙක පුරුෂයෙක් තමාගේ පියාට වර්ථමාන කථාව මෙන් අන් පා මෙහෙවර කරන්නේයයි දැනගුණ. මෙහි වනාහි පිටිසර ගමෙක පියා හා පුතා හා පුතාගේ බිරිත්ද හා තුන්දෙන වාසය කරන්නාහු. යෙළි මයිලාට නුරස්සා තමාගේ ස්වාමියාට කියන්නී “නුඹගේ පියාණන්දෑ මැරුවොත් විනා මා ඉන්නේ නැතැ”යි කීවාය. පුරුෂ කියන්නේ “මිනියක් නිකමි අනාටයේ ගසා මරන්නේ කෙසේදැ?”යි කීයේය. එවිට ස්ත්‍රී කියන්නී “නුඹගේ පියාණන්දෑට නුඹ කියන කල ‘පියාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ පළමු පිටිසර ගමෙක අසවළුන්ට දීපු ණය ඉල්වා ගියෙමි, අපට දෙන්නේ නැතැ’යි කියා නුදුන්නෝය. නුඹවහන්සේ ඇතිව ඉන්දුදී දීපු ණය නොලැබෙන කල නුඹවහන්සේ මළ කල තමාම නොලබන්නේ වේදැයි රථයක ලාගෙන ‘ඒ ණය ඉල්වාගෙන එන්ට යම්මැ’යි කියා ගොසින් අමුසොහොනක වල සාරා වළ ලා පස්වසා ඔළුව තලා මරාපියා එව”යි කීව.

එකියන කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ සත් ඇවිරිදි පුතෙක් ඇත. ඒ පුත් තමාගේ මව තමාගේ පියාට කියන කථාව අසා “මාගේ පියාණන් වහන්සේ මාගේ මුත්තණුවන් මරන්ට උත්සහ

කරනසේක. උන්වහන්සේ මැරීමෙන් බොහෝ අකුසල් පිරෙයි. ඒ අකුසලය මා වලකනට උවමනවැ”යි සිතා තමාගේ මුත්තණුවන් මරනට උත්සහ කරන්නවුන් දැක මුත්තණුවන් වහන්සේ හා එක්ව එද රැ වැද හොත්තේය. පසුව ද එකිනෙක පුරුෂ තමාගේ බිරින්ද කී සැටියේ තමා පියා රථයක ලාගෙන යනට වන එවිට එකිනෙක පුතා රඳනට කීවත් නොරඳ රථයට නැගී තුන්දෙන නික්මුණාහ. අමුසොහොන සමීපයට ගොස් පුතණුවන් හා පියාණන් රථයේ ඉන්ද දී රථයෙන් බැස අමුසොහොනේ සතරැස් වලක් සාරනට වන්න.

එවේලෙහි උන්ගේ පුතණුවෝ රථයෙන් බැස පියාණන් සමීපයට ගොස් “පියාණන් වහන්ස, මෙතන වල සාරනේ කවරේද? මෙතන පෙනෙන්නා වූ කටුඅල වැල්අල ආදී වූ දෙයින් පෙනෙන දෙයක් නැත වල සාරනේ කවරේද?”යි විචාළේය. එවිට පුරුෂ කියන්නේ “එමිබල පුත, මපියාණන් වහන්සේ ලෙඩ දුක් අතිවැ ඉතා දුච්චව ගියසේක. වයෝවෘද්ධ ව ගිය හෙයින් මා පියාණන් වහන්සේට දුක් දෙන්නේ ඇයිදැ?යි සිතා මරා වළලන්ටය”යි කීයේය.

එවිට කුමාර “පියාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ සිතූ සිතිවිල්ල යාපත් නොවෙ”යි කියා පියාණන් අත තුබූ උදැල්ල ඇරගෙන තුමුත් වලක් සාරනට වන්න. එවිට පියා කුමාරයාගේ විශිෂ්ට වූ කාරණා බල කියන්නේ “ඇයි පුත, තෙපි මේ වල සාරනේ කවරකටදැ?”යි විචාසේක. එවිට කුමාරයා කියන්නේ “ඇයි පියාණන් වහන්ස, දරුවෝ

දෙමව්පියන් කොට එන වාරිනු කරන්ට උවමනා වේද?
නුඹවහන්සේගේ පියාණන් මරා වළලන්ට වල සාරණ කල
නුඹවහන්සේත් ඔබලත් වූ කල වළලන්දැයි මම වළ සාරා
තිබීමි” කීහ.

එවිට පුරුෂ කුමාරයාට කියන්නේ “ඇයි පුත, මට සුභ
ප්‍රේමයෙන් වදගත් දරුවෝ වේද, නොකමිකළ වූ බස්
කියන්නේ කවරේදැ?”යි විචාළේය. කුමාර කියන්නේ
“නුඹවහන්සේ අවලක්‍ෂණයක් නිසා මා කීයේ නොවෙයි,
නුඹවහන්සේ මෙලෙස කරන්නා මමත් ඒ ලක්‍ෂණයකැයි සිතා
කෙළෙමි, නුඹවහන්සේ ඊට ක්‍ෂමා කළ මැනවැයි, පියාණන්
වහන්ස, යම් කෙනෙක් දෙමව්පියන්ට නොකළමනා දෙය
කෙරෙත් නම් ඉන් වැඩෙක් නැත, අවැඩමය”යි කීයේය. ඒ
වේලෙහි කෙළෙඹිපුත්‍ර කියන්නේ “පුත, මා සිතාගෙන කළ
දෙයෙක් නොවෙයි, තොපගේ මැණියන් වහන්සේ මට එක්වන්
කන්සන් කරන හෙයින් කෙළෙමි, තොප කීයේ ඉතා ඇත්තමය,
මෙවක් පටන් මෙසේ වූ දෙයක් නොකෙරෙමි” කෙළෙඹිපුත්‍ර
කීයේය.

කුමාර ඒ වේලෙහි තමන්ගේ පියාණන්ට කියන්නේ
“පියාණන් වහන්ස, ස්ත්‍රීන් කීවා කිරීමෙන් කටයුතු නොවෙයි,
මතු මෙසේ වූ දෙයක් නොකියන්නේ යයි කියා අපගේ
මැණියන් වහන්සේ භය ගන්වා කෝපකොට ගෙන් යවාපුව
මැනව, මෙසේ වූ නොකටයුත්තක් නොකියනසේකැ”යි කුමාර
කීයේය. “යහපතැ”යි කියා තුන් පිතුපියෝ රථයට නැගී ගෙට

එන්ට වන්නාහ. කෙලෙඹිපුත්‍රයාගේ අඹු “මාගේ ගෙන් අද කාලකණ්ණියා පහව ගියේය”යි මහා සමාධියෙන් ගෙයි ගොම පැන් සඳුන් ඉස තුළුත් පිරිසිදු ව කිරිබත් ආදී වූ දෙය පිසමින් සිටි කලට තුන් පිතුපියන් දුර එන්නාවූන් දැක මහා කණස්සඵල “මාගෙන් පහව ගිය කාලකණ්ණියා දෙවෙනිව එන නියාවේදැ”යි සෝකයෙන් සිටියාහ. තුන් පිතුපියෝ රථයෙන් බැස පියාණන් හා පුතණුවන් ගෙට යවා රථයේ බැඳී ගොන් ගෙන උනා රථය එතන තිබා පුරුෂයා ගෙට ආයේය. ස්ත්‍රී පුරුෂයා දැක “මාගෙන් පහව ගිය කාලකණ්ණියා ගෙනායේ ඇයිදැ?”යි කියා “මම ගෙන් යමි” කියා ස්ත්‍රී කලහ කළාහ. පුරුෂ කියන්නේ “දුෂ්ට කාලකණ්ණිය, තී කීවද මා පියාණන් කෙසේ මරාපියමිදැ?”යි කියා ස්ත්‍රීගේ ඉසකේ පත අල්වාගෙන බිම හෙලා අතින් පයින් තළා, මාගෙන් පළා යව”යි කියා ගෙන් යවා තුන් පිතුපියෝ ගෙයි පිස තුඩු කිරිබත්, සුදුබත් ආදී වූ දෙය ලාගෙන කාලා උන්නාහ. ස්ත්‍රී ඉවත ගෙයක උන්නීය. කුමාර තමා පියාට කියන්නේ “පියාණන් වහන්ස, මාගේ මෑණියෝ මුත්මුනේ නැත, උන්වහන්සේ ඉක්මෙන්නේ නුඹවහන්සේ කියන කල ‘තී මට ඇයිද, මාගේ මයිලණු කෙනෙකුන්ගේ දියණී කෙනෙක් ඇත. උන් ගෙනෙන්ට එමීය’ කියා පිරිවර ගොස් ඉඳුපියා අවමැනව, එවිට මාගේ මෑණියන් වහන්සේ ඉක්මෙනසේකැ”යි කීහ.

පුරුෂයාත් “යහපතැ”යි කියා ඒ කී නියාවට “තී මට එපයි, මාගේ මයිලණුවන්ගේ දියණියන් ගෙනෙමි” කියා නික්මුනේය. අසල ගෙවල ඇත්තෝ ඒ ස්ත්‍රීට කියන්නේ

“එම්බල ස්ත්‍රිය, තිගේ සැමි තී අර අනික් බිරින්දුක් ගෙනෙන්නට ගමට ගියේය. තී පිසවාගෙන නොකන්නේය”යි කී ගමනේ ස්ත්‍රී මහත් වූ සෝකයට පැමිණ “අනික් මට පිහිටක් නැත. කුමක් කෙරෙමි දේ හෝ”යි සිතා ගෙට අවුත් පුනණුවන් පයවැටී අඩා “පුනණුවෙනි, තොපගේ පියාණෝ මා අර අනික් ‘බිරින්දුක් ගෙනෙමි’ කියා ගියේය. මා කළ වැරද්දෙක්දැ?”යි කිව කුමාර කියන්නේ “මෑණියන් වහන්ස, මෙවක් පටන් නුඹවහන්සේගේ මයිලණුවන් වහන්සේට අමෙත්‍රී නොසිතා උන්ගේ සුවදුක් විචාරව, මපියාණන් වහන්සේට කියා ගෙන්වා ගනිමි” කියා යවා ගෙට පියාණන් එන්නා දැක කුමාර කියන්නේ “පියාණන් වහන්ස, මෑණියන් වහන්සේ ඉක්ම ගියසේක. උන්වහන්සේ ගෙට ගෙන්වාගත මැනව”යි කීයේය. කෙළෙඹිපුත්‍ර “යහපතැ”යි තමාගේ බිරින්දු ගෙට ගෙනායේය. එකියන ස්ත්‍රී තමාගේ මයිලණුවන් හා ස්වාමිපුත්‍රයා වැද “මම ගිය දවස නොදැන අපරාදයක් කෙළෙමි. ඊට ඝෂමා කළ මැනවැ”යි කියා වැද ඝෂමා කරවාගෙන එතැන් පටන් ස්වාමිපුත්‍රයාටත් මයිලණුවන්ටත් දුගැබට පූජා සන්කාර කරන්නාක් මෙන් අඩුවක් නොකොට පෝෂ්‍යය කෙළේයයි වදාරා මේ ‘තක්කාරී ජාතිකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පුරුෂයා නම් දැන් මේ පුරුෂයාය. එසමයෙහි ස්ත්‍රී නම් දැන් මේ ස්ත්‍රීය. එසමයෙහි අවවාද කී කුමාර නම් බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ වදාළසේක.

441. මහා ධර්මපාල ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුලාලෝක වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ කිඹුල්වත්පුර නුවර නිග්‍රොධාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සුද්ධෝදන රජපුරවෝ අදහා නොගත් දෙයක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

සඵලයන් වහන්සේ විසි දහසක් රහතන් වහන්සේ පිරිවරා විවිධයෙහි සිගා වඩනා ගමනේ සුද්ධෝදන රජපුරවෝ අසා සඵලයන් වහන්සේත් විසි දහසක් රහතන් වහන්සේත් පවරා රජගෙට ගෙන ගොසින් කැඳ වළඳවා ඉක්බිති වූ ගමනේ බත් වළඳන තුරු සඵලයන් වහන්සේ හා සුද්ධෝදන රජපුරවෝ කථා කරමින් උන්නාහු “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ දුෂ්කරක්‍රියා පුරණ අවස්ථාවෙහි එක් දවසක් දුවල් මා වැදහෙව නිදන ලද දේවතා දුවක් ඇවිත් මට කියන්නී ‘සිද්ධාර්ථ කුමාරයෝ දුෂ්කරක්‍රියා භූමියෙහි මළෝය’යි අවුත් මට කීව, එවිට මම ‘සිද්ධාර්ථ කුමාරයෝ බුදු ව කාලක්‍රියා කළෝද? නුබුදු ව කාලක්‍රියා කළෝද?’යි විචාළෙමි. ‘නුබුදු ව කාලක්‍රියා කළෝය’යි දේවතා දුව කී නිසාව අසා එසේ විනම් බුදුව විනා කාලක්‍රියා නොකෙරති අදහා නොගත්තෙමි”යි රජපුරවෝ කීහ. සඵලයන් වහන්සේ වදුරණසේක් “රජපුරවෙහි, මේ ජාතියේ තබා පළමු ධර්මපාල ජාතකයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයට ශාස්ත්‍ර උගන්ට ගිය ගමනේ ‘මා මළ’යි කියා එළු ඇටයක් ගෙනැවිත් දිසාපාමොක්

ආචාරීන් තොපට පෑ ගමනේ දුක්වා අදහා නොගත්තෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි සුද්ධෝදන මහරජ්ජරුවන් විසින් ආරාධිත සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ධර්මපාල නම් ගමෙක ධර්මපාල නම් බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇත. ඒ ගමට ධර්මපාල නාමය කෙසේවිද? යන්, ඒ ගම ඉඳිනා ධර්මපාල නම් බ්‍රාහ්මණයා පටන් උන්ගේ නෑදැයන්ද ගෙයි වහල් ඇතුළු වූ අය පටන්වම පොහොයෙන් පොහොයට අටසිල්ද දවස්පතා පඤ්චශීලයද රකිමින් දස පින් කිරීමෙන්ද කරන්නාහ. එසේ හෙයින් ඒ කියන ගමටත් බ්‍රාහ්මණ කුලයටත් නම ධර්මපාල යයි සැලකින.

එසමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ එකියන ධර්මපාලයාණන් බිරින්දුගේ කුස පිළිසිඳු ඉපදු වැඩිවිය පැමිණියාහ. වැඩිමාළු ධර්මපාල බ්‍රාහ්මණයෝ තමන්ගේ පුතණුවන් ධර්මපාල කුමාරයන්ට ශාස්ත්‍ර උගන්වන්ට දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයට යවන්නාහු මසුරන් දහසක් දී යවූහ. එකියන ධර්මපාල කුමාර තක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන් සමීපයට ගොස් මසුරන් දහස දිලා ශිල්ප උගන්නා කැමැත්තෝ පන්සියයක් අතවැස්සෝ තුමුට ආචාරීවන නියාවට ශාස්ත්‍ර උගන්නාහ. එසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරීන්ගේ පුතණු කෙනෙකුන් මළහ. උන් මළ සෝකයෙන් දිසාපාමොක්

ආචාරීන් හා පන්සියයක් අතවැස්සන් ආදී වූ අය අධා ආදුහනකොට අතවැස්සෝ කථාකොට උන්නාහු “ආචාරීන් වහන්සේගේ බාලතරුණ වූ පුත්‍රයා මළේය”යි කියා උන් තෙතට ධර්මපාල කුමාරයෝ අවුත් කියන්නාහු “බාල මනුෂ්‍යයෝත් මියෙන්ද? ඒ කෙසේ වූ දෙයෙක්ද?”යි කීයේය. එවිට සෙසු කුමාරයෝ කියන්නාහු “ඇයි ධර්මපාල කුමාරයෙනි, මරණයට බාල යයි වැඩිමාළු යයි නොපැමිණේද? මරණ තමා කරා එන නියාව නොදනීද?”යි කියා ධර්මපාල කුමාරයෝ කියන්නාහු “මරණ පැමිණෙන නියාව දනිමි, මේ බාල අවස්ථාවෙහි අපගෙන් මියන්නෝ නැතැ”යි කීහ. මේ නියාව අතවැස්සි පන්සියය දිසාපාමොක් ආචාරීන්ට කීහ.

දිසාපාමොක් ආචාරීන් එපවත් අසා ධර්මපාල කුමාරයන් ගෙන්වා “සැබෑද? තොපගේ වර්ගයේ මාළු ව විනා බාල අවස්ථාවෙහි මියෙන්නෝ නැත්තේද?”යි විචාලේය. එවිට ධර්මපාල කුමාර කියන්නාහු “එසේය, ආචාරීන් වහන්ස, අපගේ වර්ගයේ මාළු ව විනා බාල අවස්ථාවෙහි නොමියති” කී කල්හි “ඒසේ විනම් ඒ පරීක්ෂා කරන්ට උවමැනවැ”යි සිතා දිසාපාමොක් ආචාරී මළා වූ එළවකුගේ ඇටයක් සෝධා අතවැස්ස අත පසුම්බිව ලා ධර්මපාල බ්‍රාහ්මණයාණන්ගේ ගමට ගොස් “වැඩිමාළු බ්‍රාහ්මණයාණන්ගේ ගෙය කොයිද?”යි විචාරා ගෙට අවුත් ආචාරීන්ට ඉඳින්ට අසුන් පණවා හිඳ කථා කොට කොට උන්නාහ. ඒ වේලෙහි දිසාපාමොක් ආචාරී ධර්මපාල බ්‍රාහ්මණයන්ට කියන්නාහු “තොපගේ පුතණුවෝ යහපත්ව ශාස්ත්‍රය හා ත්‍රිවේදයන් ඉගෙන උන් අවස්ථාවට

එක්තරා ව්‍යාධියකින් මළාහ”යි කීහ. එවිට වැඩිමාළු ධර්මපාල බ්‍රාහ්මණයාණෝ අතින් අත පැහැර සිනා සි කියන්නාහු “අපගේ දරුවෝත් බාල අවස්ථාවේ මියෙද්ද? ඒ කෙසේ වූ දෙයක්ද?”යි කීහ.

දිසාපාමොක් ආචාරී දෙවෙනිව “ධර්මපාලයෙනි, නොපි මා කීවා අදහා නොගනුද? මේ නොපගේ පුතණුවන්ගේ අරඹ නොවේද? මේ දැකත් අදහා නොගනුද?”යි කීහ. එවිට ධර්මපාල බ්‍රාහ්මණයෝ කියන්නාහු “මේ එළුවකුගේ අරඹ හෝ බල්ලෙකුගේ අරඹ හෝ වේද, අපගේ දරුවෝත් මියෙත්ද?”යි ධර්මපාලයන් හා උන්ගේ නෑයන් හා ගෙයි වාල් ආදී හැම සිනාසුනාහ.

එවිට දිසාපාමොක් ආචාරීන් “නොපගේ දරුවන්, නෑයන් බාල අවස්ථාවෙහි නොමියන්ට කාරණා කවරේද?”යි විචාරන්නාහු “කුමන උපායෙක්ද? කුමන බ්‍රහ්මචර්යාවෙක්ද? කුමන කාරණයක් නිසාද? බ්‍රහ්මණය, නොපගේ දරුවන් නොමියෙන්නේය”යි විචාළේය. ඊට කාරණා කියන ධර්මපාල බ්‍රහ්මණයෝ කියන්නාහු “දස කුශලධර්ම කරමින. කෙළි පිණිසත් බොරු නොකියමින. දස අකුශල පටියන් නොකරමින. එක් කෙනෙකුත් නපුරැයි කියන දෙයකුත් නොකරමින. එසේ හෙයින් අපගේ වංශයෙහි බාල අවස්ථාවෙහි නොමියන්නාහ. තවද අපි දන් දෙන අවස්ථාවෙහිත් සන්තෝෂ වමින. දන් දෙමින් සිටත් සන්තෝෂ වමින. දන් දී ඉක්බිති සන්තෝෂ වමින. දන් දී පශ්චාත්තාපයට නොපැමිණෙන හෙයින් අපගේ වංශයෙහි

නොමියන්නාහ. තවද ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් කෙරෙහිද,
 වන්දිතවිටයන් කෙරෙහිද, දුගී මගී යාවකයන් කෙරෙහිද,
 සමසිතින් දන් දෙමිහ. එසේ හෙයින් අපගේ වංශයෙහි බාල
 අවස්ථාවෙහි නොමියන්නාහ. තවද අපගේ බිරින්ද හැර
 ඔබ්බේ ස්ත්‍රියකට ආලය නොකරමිහ. අපගේ බිරින්දන් ඔබ්බේ
 පුරුෂ කෙනෙකුන් කෙරෙහි ආලය නොකරන්නාහ. අපි වනාහි
 ඔබ්බේ ස්ත්‍රීන්ට බඹවස් රකිනා සරියමිහ. ඔබ්බේ ස්ත්‍රී අපට
 මවුන් හා සරියෝය. එසේ හෙයින් අපගේ වංශයෙහි බාල
 අවස්ථාවෙහි නොමියන්නාහ. තවද එසේ වූ ස්ත්‍රීන්ගේ බසින්
 වැදූ දරුවෝත් නුවණින් ප්‍රාප්තව ත්‍රිවේදයෙහි නිපුණ වන්නාහ.
 එසේ හෙයින් අපගේ වංශය බාල අවස්ථාවෙහි
 නොමියෙන්නාහ. තවද අපගේ මව්පිය, නැඳි මයිලන්, බෑ, බුන්,
 දු දරු යනාදී සියල්ලෝම ධර්මයෙහිම පරලොවට බා හැසිරී
 වාසය කරමිහ. එසේ හෙයින් අපගේ වංශයෙහි බාල
 අවස්ථාවෙහි නොමියන්නාහ. තවද අපගේ සේවකයෝද,
 බැලමෙනෙ කරන්නෝද, කුලියට මෙනෙ කරන්නෝද යනාදී
 සියල්ලෝම පරලොව අදහා ධර්මයෙහි හැසිර වාසය
 කරන්නාහ. එසේ හෙයින් අපගේ වංශයෙහි බාල අවස්ථාවෙහි
 නොමියන්නාහ”. තවද බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ ධර්මය රකිනා
 තැනැත්තවුන් ධර්මය පෙරලා රකින්නේමය. ඊට කාරණා
 කෙසේද? යත්, මහත් වරුණාවට ජත්‍රයක් සේය. ඔහුට
 ප්‍රතිෂ්ඨා වේද එමෙන් ප්‍රතිෂ්ඨා වෙයි. එසේ හෙයින් මාගේ
 පුත් වූ ධර්මපාල කුමාරයෝත් ධර්මයෙහි පිහිටියාව. එසේ
 හෙයින් මේ ඇටය අනික් කෙනෙකුන්ගේ ඇටයක, මාගේ

දැරුවෝ සැපසේ උන්නාහ. මේ අපගේ වාරිත්‍රය සම්බුද්ධ පරමාර්ථයෙන් ආයේය”යි කීයේය.

එවිට දිසාපාමොක් ආචාරීන් “ආ ගමනේ ලාභ ලදිමි” සිතා “නොපගේ පුත්තු සැප සේ උන්නාහ. මම නොප විමසන පිණිස ඵළ අරභය ගෙනායේය. ඊට ඝෂමා කරව”යි කියා ඝෂමා කරවාගෙන “මේ නොප දවස් අරණා සැලැස්ම” පන ලියවාගෙන එතන කීප දවසක් රඳු දිසාපාමොක් ආචාරී තමන් වසන තක්සලා නුවරට ගොස් ධර්මපාල කුමාරයන් නොනිමි අකුරු කරවා මහත් වූ පෙරහරින් උන්ගේ නුවරට එව්වාහයි වදුරා මේ ‘මහා ධර්මපාල ජාතිකය’ දක්වා වතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශකොට වදුළුසේක.

තවද අර්ථය දක්වන සඵලයන් වහන්සේ වදුරණුසේක් “මහරජ, යම් කෙනෙක් ධර්මය රකින්නද? ඒ ධර්මය පෙරලා උන් දෙලොවම රකින්නේම ය. මේ ධර්මය අනිසංසයම මළ කලත් දුගතිසට නොගොසින් සුගතිසට යන්නාහ”. මේ ධර්මය අවසානයෙහි සුද්ධෝදන රජපුරුවෝ අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

“ඵසමයෙහි ධර්මපාල කුමාරයන්ගේ දෙමව්පියෝ දෙන්නා නම් මේ සමයෙහි සුද්ධෝදන රජපුරුවන් හා මහාමායා දේවිය. ඵසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරී නම් දැන් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය. පන්සියයක් අනවැස්සෝ නම් දැන් මේ බුදුපිරිසය. ඵසමයෙහි ධර්මපාල කුමාරයෝ නම් බුදුවූ මම්ම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

442. කුක්කුහ(කුක්කුට) ජාතකය

තවද විරාජමාන වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වධයට උත්තාහසක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ “දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ තමන්ට බැරි වුවන් සඵඤ්ඤන් වහන්සේ නසන්ට ම උත්සහ කෙරෙති” කිය කියා වැඩිඋන් තෙහට සඵඤ්ඤන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵභාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදු?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “මහණෙනි, දුන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මා දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ නසන්නට උත්සහකොට නසාගත නුනුච්චෝ වේදු”යි වදුරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤන්වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස කොසඹෑ රට කොසමිඹිය නමි රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ ඇටිකුකුල් ව ඉපදු බොහෝ ඇටිකුකුළන් පිරිවරා හුන වනයක වාසය කරන්නාහ.

ඒ වනාන්තරයට නුදුරු ස්ථානයක උකුස්සෙක් වාසය කරන්නේය. ඒ උකුසු බෝධිසත්ථයන් ලග උන් ඇටිකුකුළන් දවස එකෙකු බැගින් නිමවා බෝධිසත්ථයන් පමණක් තනි

වුහ. බෝධිසත්ථයන් නසාගත නොහී “මිත්‍ර ව නසා ගනිමි” සිතා උකුසු එක් දවසක් බෝධිසත්ථයන් සමීපයට ගොස් කථා කරන්නාහු “සබඳ, තොප හා මිත්‍රව ඉන්ට උවමැනව, එසේ හෙයින් අසවල් වනාන්තරයේ නොයෙක් මධුර වූ පලාඵල ඇත්තේය. එතනට ගොසින් තොපි පලාඵල අනුභව කරව”යි කියේය. ඇටිකුකුල් කියන්නේ “සබඳ, තොප හා මා හා කෙසේද විස්වාසය කරන්නේ? තොප විසින් මාගේ බොහෝ ඇටිකුකුළන් කා මා තනිකොට හිඳ දැන්ද? තොප මිත්‍ර වන්නේය”යි ඇටිකුකුල් කියේය. එවිට උකුසු කියන්නේ “සැබැව, තොපගේ ඇටිකුකුළන් නසන ලදැයි තොප මා කෙරේ සාංකා විය යුතුය. එසේ වුවත් මෙතැන් පටන් සංකා නොකරවයි මිත්‍ර වන්නේය”යි ඇවිත් කීහ.

බෝධිසත්ථයෝ “මා තොප කෙරෙහි වාසය කරන්නාට සැක ඇත්තෙමි” කියා වනාන්තරයෙහි සියළු දේවතාවන් සන්නෝෂ කරවා බෝධිසත්ථයෝ බුද්ධලිලායෙන් කියන්නාහු “පළමුකොට කරනලද බොහෝ අකුශල් ඇති පුද්ගලයා කෙරෙහි සන්පුරුෂයන් විසින් විස්වාස නොකොට තමා පිණිස ප්‍රඥා සෙනෙහසෙන් මිස භජනය නොකරේද, යමක් කැමතිව භජනය කෙරේද, එසේ වූ ධානර්ථ සත්ථයන් කෙරෙහිත් විශ්වාස නොකොට යුත්තේය. යම් සත්ථයෙක් ඇතුළෙන් සාන්ත දුන්ත ගුණයෙක් නැතිව තිබැද්දී පිටතින් සන්සුන් ගුණය දැක් විමෙන් සාන්ත ස්වරූපයට ඇත්තේද එබඳු සැඟ උනා වූ ක්‍රියා ඇති තුඹසින් වැසි නොපෙන්නා වූ සර්පයින් හා සමාන කුහක වූ පාප පුද්ගලයා තමා කෙරෙහිත් විශ්වාස

නොකට යුත්තේය. යම් සේ පාපවාසීන් වූ ගෙරි නොටට බැස මුඛය පුරා පැන් බී ස්නානයකොට සන්නර්ප වෙද්ද, ස්නාන පානයට සුදුසු වූ ජලය පිහිටුවා වැවී පොකුණු ආදිය බැඳීමේ වශයෙන් ඊට කලමනා කිසි කර්මාන්තයක් නොකෙරේද, එපරිද්දෙන්ම මේ ලෝකයෙහි සමහර කෙනෙක් ‘නොපට මෙසේ වූ යහපතක් කරමිහ’යි මධුර වූ වචනයෙන් මුත්රයන් අනුභව කරන්නාහු මෙන් හඳුරන්නාහ. ප්‍රිය වචනයට සුදුසු කාරිය නොකරන්නාහ. එබඳු වූ කටින් එකක් කියා, සිතින් එකක් සිතන්නා වූ අවස්ථාවාදිඤාකාරී නොවන්නා වූ පුද්ගලයා කෙරෙහින් විශ්වාස නොකොට යුත්තේය. ඉඳින් විශ්වාස කළොත් මහත් වූ අවැඩට පැමිණෙන්නේය”.

“යම් සත්තව කෙනෙක් බද්ධාංජලීව දෙහොත් මුදුනෙහි තබාගෙන ‘ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේට මෙනම් මෙනම් දෙයක් දෙමිහ. කරමිහ’යි කියා ලසින්ම වෙලාගෙන සිස් වූ දෙහොත් මුදුනේ තිබීම පමණකින්ම සිත් ගනිද්ද, එබඳු නිස්සාර වූ පිරිඹක් හා සමාන වූ පුද්ගලයන් කලා පැමිණ විශ්වාස නොකොට යුත්තේය. යම් පුද්ගලයෙක් කෙළෙහිගුණ දැන්මෙක් නැත්නම් එබඳු වූ අකෘතඥ වූ පුරුෂයන් කෙරෙහින් හජනය පර්සුපාසනය නොකොට යුත්තේය. යම් සත්තව කෙනෙක් අනේකප්‍රකාර වූ ලඝු චිත්ත ඇති කාර්යමාර්ගයක නොපවතින් ද එබඳු වූ පුරුෂයන් කෙරෙහි විශ්වාස නොකොට යුත්තේය. යම් සත්තව කෙනෙක් ‘මොහු හා එක් නොවී විනාශයක් යොදන්නට නොපිළිවනැ’යි සිතා අන්තරාය කරන පිණිස නොයෙක් කාරණයෙන් සංසරී නොවී විශ්වාස

තරව ගිය ගිය කල්හි, ඉතිකින් මේ මාර්ගය අත් නොහරනේ යයි සිතට දැනී ගිය කල්හි පසුව ඔහු නසන්ට උත්සහකොට ජීවිතාන්තරය කෙරේද, එබඳු පුද්ගලයා කෙරෙහින් විශ්වාසය නොකොට යුත්තේය. තවද යම් සත්ත්ව කෙනෙක් අනාවාර වූ පාප පුද්ගලයන්ගේ ක්‍රියාව කෙරෙමින් ප්‍රාණාසානාදී වූ අකුශල ධර්මයන් කෙරේද, අස්ථිර වූ බස් ඇත්තේද, අවසරයක් ලදින් සියල්ලවුන් විසින්ම නසන්ට සිතාද, කොපුවෙන් හෝ රෙද්දකින් හෝ වසා තබන ලද තියුණු වූ මුවහත් ඇති කඩුවක් මෙන් තමාගේ ඇති පුරුදු ගුණය සගවාද, එබඳු අමිත්‍ර ප්‍රතිරූපක වූ පුද්ගලයා කෙරෙහින් විශ්වාසය නොකට යුත්තේය. තවද යම් සත්ත්ව කෙනෙක් මටසිඵල වූ ප්‍රිය වචනයෙන් යුක්ත වේද, තවද පරුෂද, අනේකප්‍රකාර වූ උපායෙන් තමාට යහළු වූ පුද්ගලයාට අන්ර්ථය කරන්ට අවසරයක් බලා ඇවිද්ද, එබඳු වූ අමිත්‍රයක්හු හා සමාන පුද්ගලයා කෙරෙහි විශ්වාස නොකොට හැක්කේය”.

“තවද යම් සත්ත්ව කෙනෙක් අනුභව කරන්ට නිසි වූ ආහාරපාණ වර්ගයක් හෝ අවශේෂ වූ ඇඳ, පුටු, කොට්ට, මවුලා ආදී වූ වස්තුවක් හෝ තමාගේ යහළුවා ගෙයි යම් තැනක තිබුයේ විනම් එහි ලෝභයකොට ඒ වස්තුව සොරා ඇරගනීද, අවසරයක් පෙනී ගියේ විනම් තමාට යහළු ව සිටි පුද්ගලයාත් නසාපියා යේද, එබඳු වූ සත්ත්වයා කෙරෙහින් විශ්වාසය නොකොට යුත්තේය”.

තවද ඒ අර්ථය දක්වන්නා වූ සවිඥාන වහන්සේ වදාරණයේ “ඵමිධා මහණෙනි, යමි සත්ඵ කෙනෙක් තමන්ගේ සිත නුගුණ හඟවා ගුණ ප්‍රකාශකොට සත්ඵයන් හජනය පරිශුචාසනය කෙරෙති, එබඳු අසත්පුරුෂයන් ඇටිකුකුලා උකුස්සා දුරුකළාක් මෙන් නුවණැත්තා වූ සත්ඵ තෙමේද දුරින් දුරුකරන්නේය. යමි සත්ඵයෙක් තමාට උපන්නා වූ අනර්ථය අවැඩක් වහා දැනගත නොහෙන්නේ විනම් ඒ සත්ඵතෙමේ සතුරන්ගේ වසගයට පැමිණෙන්නේය, නැවත පශ්චාත්තාපයටත් පැමිණෙන්නේය. යමි සත්ඵයෙක් තමාට උපන්නා වූ වැඩට නිසි අභිවෘද්ධි කාරණයක් වහා දැන ගනීද, ඒ සත්ඵතෙමේ උකුස්සාගෙන් ගැළවුනා වූ ඇටිකුකුලා මෙන් සතුරන්ගෙන් වන ජීඩාවෙන් ගැලවෙන්නේය. තවද වනයෙහි මුවන් බඳන පිණිස අටවන ලද මලක් වැනි වූ අනවරතයෙන් අනුන්ට අවැඩක්ම කියන කරන සුඵ වූ අනර්ථකාරී වූ යමි පුද්ගලයෙක් ඇත්නම් එබඳු සත්ඵයා නුවණ නැත්තේය. යමි සේ උන වනයේ වසන්නා වූ ඇටිකුකුලා තමාට ප්‍රතිකෂේප වූ උකුස්සා දුරින්ම දුරු කෙළේද, එපරිද්දෙන් තමාට සතුරු ව සිටි පුද්ගලයාද දුරින් දුරු කරන්නේය”යි මෙසේ ඒ ඇටිකුකුලා උකුස්සාට ආමන්ත්‍රණයකොට කියන්නේ “යහළු, තෝ ඉඳින් මෙතන විසුයෙහි විනම් තට කළමනා කාරිය දැනීම”යි හයගැන් වූයේය. එබස් අසා උකුස්සාද එතනින් පළා ගොස් අනික් තෙනක වාසය කෙළේයයි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා “මහණෙනි,

දේවදුන්න ස්ථවිරයෝ පෙරත් මට වධයට උත්සහ කළෝ වේදැ”යි වදුරා මේ ‘කුක්කුහ ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“එසමයෙහි උකුස්සා නම් දැන් මේ දේවදුන්න ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි ඇටිකුකුළු ව උපන්නෙමි තිලෝගුරු සමයක් සම්බුදුරජවූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

443. මට්ටකුණ්ඩලී ජාතකය

තවද සංසාර ප්‍රතිෂ්ඨා වූ සඵලයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් පුත්‍රයෙකු මළ සෝකයෙන් ඉන්නා උපාසකයෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක්තරා උපාසකයෙක් තමාගේ පුතෙකු මළ සෝකයෙන් නොකා නොබී විනෛප ව “ඇයි පුත, මට නොකියා පලා ගියාදැ?”යි කිය කියා බොහෝ විනෛපයට පැමිණ ඇදින් නැගී සිටිය නොහී වැදහොත්තාහ. එක් දවසක් අළුයම් වේලෙහි මහාකරුණා සමාපත්තීන් සමවැද ලොව බලා වදුරනසේක්, එකියන උපාසකයා සෝවාන් වන්ට නිසි තේතු ඇති නියාව දැක වදුරා සැවැත් නුවර සිගා වළඳු පස්වරු භාගයෙහි අනඳ සාමීන් පසු මහණකොට එකියන උපාසකයාගේ ගෙට වැඩිසේක. එකියන පුරුෂයාගේ ගෙයි මනුෂ්‍යයෝ සඵලයන් වහන්සේ වැඩ හිඳිනා ලෙස බුද්ධාසනයක් පණවා

එකිනෙක පුරුෂයා අනෙකු ඔලොම්බා ගෙනවුත් සඵඥයන් වහන්සේ ලග ඒහ.

සඵඥයන් වහන්සේ “ඇයි පුරුෂය, තා එක පුතෙකුට ඇඬියේද?”යි වදාළ කල්හි “එසේය ස්වාමීනි, මාගේ ඇත්තේ එක පුත්‍රයාය. එසේ හෙයින් මට කීකරුය. එසේ හෙයින් සෝකයෙන් ඇඬිමි” කියේය. එවිට සඵඥයන් වහන්සේ “පළමුව බ්‍රාහ්මණයෙක් තොප සේම පුත්‍ර ප්‍රේමයෙන් අඩා සෝකාතුර ව උන් අවස්ථාවේත් උත්තමයන්ගේ බස් ගිවිස සෝක තුනීකළෝ වේද?”යි වදාරා “ඒ කෙසේද?”යි ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ නුවර එක්තරා බ්‍රහ්මණයෙකුගේ පසළොස් අවස්ථාවේහි පුතෙක් මළ තැනැත්තේ දිව්‍ය ලෝකයෙහි උපත එකිනෙක බ්‍රාහ්මණ නමාගේ පුත්‍රයාට සෝකයෙන් අඩ අඩා නොකා නොබී දුක් විඳම දවස්පතා සුසුන හූමියට ගොස් වට තුන් විටක් ඇවිද මහන් වූ දුකින් සොකාතුරව වාසය කරන්නේය. දිව්‍ය ලෝකයෙහි උපන් දිව්‍යපුත්‍ර “මම මාගේ කුශලයෙන් දිව්‍ය ලෝකයෙහි උපනිමි. මාගේ පියාණෝ කෙසේ ඉඳින් දේ හෝ”යි සිතා දිව්‍යසින් බැලූයේය. තමාගේ පියාණන් තමන්ට සෝකයෙන් වලපිණා නියාව දැක “තමාගේ පියාණන් සුසාන හූමියට යන්නාට පළමුවෙන් යෙමි” සිතා මට්ටකුණ්ඩලියා මෙන් සැරඟි

බ්‍රාහ්මණයන් සුසාන භූමියට එන්නාට පළමුකොට දිව්‍යපුත්‍රයා සැරහී සුසාන භූමියෙහි සිටියේය.

ඒ වේලෙහි එකියන බ්‍රාහ්මණ තමාගේ පුත්‍රයා ගැන අධි අධා සුසාන භූමියෙහි ආ තැනැත්තේ තමාගේ පුතා මෙන් සැරහී සිටි මට්ටකුණ්ඩලියා දැක බ්‍රාහ්මණ කියන්නේ “මම වනාහි මාගේ පුත්‍රයාට සෝකයෙන් අධිමි. තොපි වනාහි කවරේදැ?”යි විචාළේය. එවිට මට්ටකුණ්ඩලී කියන්නේ “මම දේවතාවෙක්මි, සත්රවන් රට මැදිරියක් ලදිමි, ඊ ලන්ට රට සක් දෙකෙක් නැත්තෙන් සිටියෙමි”යි කීයේය. බ්‍රාහ්මණ “තොපට රට සක් දෙක රත්රනින්, රිදියෙන්, යකඩින්, මුතුයෙන්, ලෝකඩින්, මැණිකකින් කවරකින් ඉදිකරවා දෙමිදැ?”යි කීයේය.

එවිට මට්ටකුණ්ඩලී දිව්‍යපුත්‍රයාද කියන්නේ “මාගේ රට මැදිරිය ඉතා සෝභමානය, එසේ හෙයින් අනික් රට සක් දෙකකින් මට ප්‍රයෝජන නැත, හිරුමඩල, සඳුමඩල දෙක මට දෙව”යි කීයේය. බ්‍රාහ්මණ කියන්නේ “ඇයි මට්ටකුණ්ඩලිය, තෝ උමතුව පියා දෙඩවයිද? හිරුමඩල, සඳුමඩල ඇරගෙන තොපගේ රට සකට දෙන්නේ කෙසේදැ?”යි කීයේය. මට්ටකුණ්ඩලියා කියන්නේ “හිරුමඩල, සඳුමඩල නැගෙන දිසාවටද, බස්නා දිසාවටද යන අවදි පෙනෙන්නේය. එසේ වූ හිරුමඩල, සඳුමඩල මට දුන මැනවැයි කීමද උමතුව? තොපගේ මළා වූ, කොතනක උපන් බවත් නොදන්නා වූ

පුතණුවන්ට අධන තොපිදු උමතුව? කියන්නේය. මම උමතුව කියන්නේ නොවෙමි” කියේය.

බ්‍රාහ්මණ කියන්නේ “සැබැව, මට්ටකුණ්ඩලියෙහි කියන්නේ අත්තමය. උමතුව දෙඩුයේ මමිම ය. තෙල් කළ සිය ගණන් වත්කොට දල්වන්නා වූ මහා ගින්නක් පැන් කළ සිය ගණන් වත්කොට ගිනි නිවුවා සේ මාගේ සෝකග්නි නිවූ නියා යහපත, නොප මට කළ උපකාරය යහපතැයි, ඉනිබිබේ මාගේ පුත්‍රයාව සෝක නොකරෙමි”යි බ්‍රාහ්මණයා කියේය. එවිට මට්ටකුණ්ඩලිය දිව්‍යපුත්‍රයා කියන්නේ “බ්‍රාහ්මණයාණෙනි, මළවුන්ට සෝක කිරීමෙන් ප්‍රයෝජන නැත. නොපගේ මළා වූ පුතා නම් මමිම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා “සෝක නොකරව”යි බ්‍රාහ්මණයාණන්ට අවවාද කියා දිව්‍ය ලෝකයට ගියේය. එකිසන බ්‍රාහ්මණයාත් තමාගේ මළා වූ පුත්‍රයාට සෝක හැර දුනාදී කුශලයන් රැස්කොට පරලොව ගියහ. මේ ‘මට්ටකුණ්ඩලී ජාතකය’ පුච්චාපර සන්ධි ගලපා නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මට්ටකුණ්ඩලී නම් දිව්‍යපුත්‍ර ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම ය”යි වදාළසේක.

444. බිළාර(රි) කෝසිය ජාතකය

තවද කාලත්‍රයවර්ති වූ සච්චිමියෙන් සචාකාරයෙන් දත්තා වූ සච්චියන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි

දන් දී අනුභව කරන්නා වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදී.

එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ බන් ආලෝපයක් වත් උප්පතක් වත් යම් දෙයක් දන් දී වළඳනසේක. උන්වහන්සේ දන් දී වළඳන නියාව එක් දවසක් දම්සහා මණ්ඩපයෙහි රැස් ව උන්නා වූ හික්ෂුන් වහන්සේ “අවැනි, අසවල් හික්ෂුහු දන් දී මිසක් අනුභව නොකරෙති” කියාම කථාවකොට උන්සේක. එතනට සච්ඤයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පුච්ඡාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “මහණෙනි, මේ කියන්නා වූ හික්ෂුහු මහා ලෝහිය. මාගේ අවවාදය අසා ඒ ජාතියෙහි ලෝහි කම් අලහ. එසේ හෙයින් මේ ජාතියේන් ලෝහි කම් නැත්තේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ නුවර එක්තරා සිටාණ කෙනෙක් සදම්හල් කරවා දන් දී තමාගේ පුතාට කියන්නේ “මා සේම දන් දී සිල් රකුව”යි පුතාට භාරකොට තෙමේ මිය ගොස් ශක්‍රභවනයෙහි ශක්‍ර දේවේන්ද්‍ර ව ඉපද දිවඉසුරු විඳිනා කල්හි ඔහුගේ පුත් කුමාරයන් සිටු සේසත් ලදින් පියාණන් සේම දන් පින්කොට මිය ගොස් වන්දුපුහු ව උපන්නේය. ඔහුගේ පුතාත් එසේම දන් පින්කොට මියගොස් සුරිය දිව්‍යපුහු ව උපන්නේය. ඔහුගේ පුතාත් එසේම දන්

පින්කොට මියගොස් මාතලී දිව්‍යපුත්‍ර ව උපන්නේය. ඔහුගේ පුතාත් එසේම දන් පින්කොට මියගොස් පඤ්චශීඛ දිව්‍යපුත්‍ර ව උපන්නේය. ඔහුගේ පුතා වනාහි තමාගේ පරම්පරාවෙන් ආවා වූ දන වාහනය නසා දන්නලේ ගිණී ලා සිගා ආ ජනයන් බොටුව අල්වා දමා මේ නියායෙන් තදපරුෂ ව කිසි දයාවක් නැතිව යටත් පිරිසෙයින් තණ අගක් තෙලෙහි ගලාවත් එක් කෙනෙකුන්ටත් නොදී මසුරු ව වාසය කරන්නාහ. එසේ හෙයින් උන්ට “බිළාර කෝසිය සිටාණෝය”යි කියා මෙනමින් ප්‍රසිද්ධ ව දවස් අරිනාහ.

එක් දවසක් ශක්‍ර දේවෙන්ද්‍රතෙම “මම කුමක් පිණිස මේ සා සම්පත් ලද්දේදැ?”යි දිව්‍යසින් ලොව බලන්නාහු බරණැස් නුවර සිටුකුලයෙහි ඉපිද දන් දී උපන් නියාව දැක “මාගේ පුතණුවෝ කොයිදැ?”යි කොතැනහි උපන් දේ හෝයි බලා වන්ද්‍ර දිව්‍යපුත්‍ර ව උපන් නියාව දැක, උන්ගේ පුතණුවෝ කොයි උපන් දේ හෝයි බලා සුරිය දිව්‍යපුත්‍ර ව උපන් නියාව දැක, උන්ගේ පුතණුවෝ කොයි උපන් දේ හෝයි බලා පඤ්චශීඛ දිව්‍යපුත්‍ර ව උපන් නියාව දැක, ඔහුගේ පුත් කොයි උපන් දේ හෝයි බැලුවාහු පරම්පරාවෙන් ආවා වූ දන්නලේ දවා සිගන්නන් මරා එහුබඳවා ලෝහි ව වසනියි දැක “මා දක්වා මේ දිව්‍යපුත්‍රයන් සතර දෙනත් මමත් ගොසින් ලෝහි කම් අරවාපියා එමි” සිතා වන්ද්‍ර, සුරිය, මාතලී, පඤ්චශීඛ දිව්‍යපුත්‍රයන් සතර දෙනා තමන් කරා කැඳවා කියන්නාහු “බිළාර කෝසිය සිටුවරයා අපගේ දනවංශය නසා ලෝහි ව වාසය කෙරෙහි. එසේ හෙයින් අපි පස්දෙනා උන් කරා

ගොසින් උන්ගේ ලෝභය අරවා, දුන් පින් කරන නියායෙන් සලස්වා එමීමැ”යි කියා “අපි පස්දෙනා එකවිට ගිය කල හයින් මුර්ජා වෙයි. එකවිට නොගොසින් එක් කෙනෙකුත් නියායෙන් බ්‍රාහ්මණ වේශයෙන් යමින”යි කියා “සිටාණන් රජගෙට අවුත් තමන්ගේ ගෙට ගිය කල යමින”යි කපාකොට සිටාණන් තමන් ගෙට අවුත් සත්වෙනි දොරටුවේ විටිය බල බලා සිටි කලට ශක්‍රයෝ බ්‍රාහ්මණ වේශයෙන් අවුත් සිටාණන්ගේ සමීපයට පැමිණ “සිටාණෙනි, සා දුකෙන් ඉතාම පීඩිත ව ගියෙමි. මාගේ දුක්බය නිවා දෙව”යි කී කල්හි සිටාණෝ ශක්‍ර බ්‍රාහ්මණයා කී බස හා සමග “මාගේ ගෙයි පිසූ බතූත් නිමා ගියේය. පිසන්ට සාළත් නැතැ”යි කීහ. ශක්‍ර බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ “සිටාණෙනි, මා කියන්නා වූ සොලෝවෙක් ඇත. අසව”යි බ්‍රාහ්මණයා කීය. සිටාණෝ “මට සොලෝවෙන් ප්‍රයෝජන කිමිද? මම නොඅසමි” කීවත් බ්‍රාහ්මණයන් වලක්ව වලක්වා කියන්නාහු “පින්වත් මහසිටාණෙනි, පිස අනුභව නොකරන්නා වූ සත්පුරුෂයෝ සිගාල භෝජනය දෙනු කැමැති වෙති. උදුකළාව නොකෙරෙති. පිස අනුභව කරන්නා වූ තොපි තොපගේ වස්තුව ඇතිව තිබැද්දී තමා සමීපයට පැමිණියා වූ යාවකයන්ට දුන් නොදෙව් නම් එසේ නොදීම තොප වැන්නවුන්ට සුදුසු නොවන්නේය. දුනමානයෙහි මසුරු බැවින් ප්‍රමාද බැවින් යන මේ දේෂ දෙකෙන්ම නොමිදෙන්නාහ. කුසල් කැමැත්තා වූ නුවණැත්තා වූ සත්භයන් විසින් ස්වල්ප වූ

දෙය ධර්මයක් ඇති නම් එයින් භාගයක් වත් දිය යුත්තේය”යි කීහ.

එබස් අසා සිටාණෝ “ගෙටවැද ඉඳුවයි, යන්තමක් ලබන්නේ වේදැ”යි කීය. ශක්‍ර ඩ්‍රාහ්මණයෝ ගෙට වැද සිටාණන්ට තමන් කී කාරණය මෙනෙහි කරමින් සොලෝව කිය කියා උන්නාහුය. ඉක්බිති වන්දු දිව්‍යපුත්‍රයෝ අවුත් බත් ඉල්වා “තොපට බත් නැතැයි, යව”යි කී කල්හි “මහසිටාණෙනි, ඇතුළු ගෙයි එක් බමුණෙක් සිටිති. බමුණන් පවරා දන් දෙන තෙනකැයි සිතීමි. එසේ හෙයින් මමත් ගෙට වදිමි” කීහ. “බමුණන්ට දෙන දුනෙක් නැත. මෙනහ නොසිට පලා යව”යි සිටාණන් කියමින් සිටියදී එසේ විනමි සොලෝවක් කියන්නා වූ වන්දු දිව්‍යපුත්‍රයෝ “මසුරු සිත් ඇත්තා වූ සත්ඵලතෙම යම් ඤායා පිපාස දෙකට හයින් හයපත් ව දන් නොදෙන්නා වූ සත්ඵලයාට ඒ තෙම හය නොවන්නේය. කුමක් නිසාද? යත්, ‘මම මා සන්තක වස්තුව අනුන්ට දන් දී පියා ඤායා පිපාස දෙකින් පිඩිත වමිදැ’යි සිතා හයපත් වේද, ඒ ඤායා පිපාස සංඛ්‍යාත වූ හය අඟුණ වූ සත්ඵලයා උපන් තැනිති මෙලොව පරලොව දෙකෙහිම පිඩාවට පමුණු වන්නේය. ඉතා දිළිඳු බවටත් පමුණු වන්නේය. එසේ හෙයින් තමාගේ සන්තානයෙහි උපන් මාත්සය්‍යී මලය මැඩගෙන නුවණැත්තා වූ සත්ඵලයින් විසින් දන් දිය යුත්තේය. සියළු සත්ඵලයන්ට කුශල නම් බලවත් පිහිටෙක් වන්නේය”යි කීහ. එබස් අසා සිටාණන් විසින් “එව ගෙට වැද ඉඳුව, මඳක්

ලබන්නේ වේදු”යි කී කල්හි වන්දු දිව්‍යපුත්‍රයෝ ගෙට වැද
ශක්‍රයන් සමීපයෙහි උන්නාහ.

ඉක්බිත්තෙන් මදක් කල් යවා සූර්ය දිව්‍යපුත්‍රයෝ බත්
ඉල්වා සිට කියන්නාහු “දුනය නම් මාත්සයී මලය මැඩගෙන
දිය යුතු හෙයින් නොදිය හැකි දෙයක් වන්නේය. නැවතද
දුනය නම් යුද්ධයක් හා සමාන වන බැවින් නොකොට හැකි
කාර්යයක් වන්නේය. එසේ හෙයින් නොදිය හැක්කක් කරන්නා
වූ සත්පුරුෂයෝ දන් දිගත නොහෙන්නාහ. එසේ හෙයින්
සත්පුරුෂ බෝධිසත්ථවරයන්ගේ ස්වභාව අන්‍ය සත්ථවයන්
විසින් ගත නොහැක්කේය. මේ කාරණයෙන් සත්පුරුෂයන්ගේ
ගතිය මෙයින් පරලොව ගිය කල්හි වෙන වෙනම වන්නේය.
අසත්පුරුෂයෝ තමා මාත්සයී වශයෙන් දන් නොදී නරකයට
යන්නාහ. සත්පුරුෂයෝ දුන ඵලය තමන්ට ප්‍රත්‍යක්ෂව දැනෙන
හෙයින් මාත්සයී නොව දන් දී ස්වර්ග ලෝකයෙහි
උපදනාහ”යි ධර්මදේශනා කළහ. එබස් අසා සිටාණෝ අනිකක්
කියා කොටගත හැකි කාරණයක් නොදැක “එසේ විනම්
ගෙට වැද සමීපව ඉඳුව, මදක් ලබන්නා වේදු”යි කීය.

ඉක්බිත්තෙන් මදක් කල් යවා මාතලී දිව්‍යපුත්‍රයා අවුත්
බත් ඉල්වා “නැත පලා යව”යි කී කල්හි එබස් හා සමග
අවවාද වශයෙන් කාරණා කියන්නේ “මහසිටාණෙනි, මේ
ලෝකයෙහි සමහර නුවණැත්තා වූ සත්ථව කෙනෙක් තමන්ගේ
ගෙවල ස්වල්ප ව තිබෙද්දී දන් දෙනු කැමැත්තාහු වෙති.
සමහර සත්ථව කෙනෙක් තමන්ගේ වස්තුව බොහෝ වී නමුත්

දුන් දෙනු නොකැමැත්තාහ. එසේ හෙයින් මේ ලෝකයෙහි කම්පල අදහා දෙන ලද්ද වූ සැන්දුක් පමණුවත් මහත්වල මහානිසංස වන බැවින් සහසින්ගේ දුනය හා සමාන වන්නේය”යි කීහ. එබස් අසා සිටාණෝ “එසේ වීනම් ගෙට වැද ඉඳුව”යි කීය.

ඉක්බිත්තෙන් මදක් කල් යවා පඤ්චශීඛ දිව්‍යපුත්‍රයා අවුත් බත් ඉල්ලූහ. “නැත පලා යව”යි කී කල්හි “මම තාගේ ගෙට ගොසින් දුන් දෙය ගෙනාවිරූ එකෙකි. කිමිද? මේ ගෙයි බමුණන්ට ආරාධනාකොට දුන් දෙන තෙනැකැ”යි කියා සිටාණන්ට ධර්ම දේශනා කරන්ට පටන් ගත්තාහු මෙසේ කීහ “සිටාණෙනි, මේ ලෝකයෙහි යම් සත්ත්වයෝ ත්‍රිවිධ සුවරිත ධර්මයෙහි හැසිරේද, ගම සිගා ඇවිද වී සාල් ආදී වූ දෙයෙන් හා බත් ආදියෙන් ජීවත් වේද, වනයේ ඇවිද පලාවල ආදී වූ දෙය ගෙනවුත් ජීවත් වේද, එසේ ඇවිද ආහාරයෙන් ජීවත් වන්නා වූ සත්ත්වයාත් ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නේම වෙයි. යම් සත්ත්ව කෙනෙක් තමාගේ වස්තුව ස්වල්ප ව තිබූද්දී ධාර්මික වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් හා දුගී, මගී, යාවකයන්ට දුන් දේද, එම ස්වල්ප වස්තුවෙන් පුත්‍රදරාවන් පෝෂ්‍යය කෙරේද, ඒ සත්ත්වයාත් ධර්මයෙහි හැසිරෙන්නේ නම් වෙයි. මෙර මා හට හය හා පීඩාකොට නොබඳ කරවූ වරද ආදියෙන් වස්තු රැස්කොට දවස දහසක් වස්තු විසඳුම්කොට දුන් දෙන හෙයින් සහශ්‍රයාගී නම් වූ ඉසුරුමතුන් ලක්ෂයක් දෙනාගේ දුනය දැහැමෙන් වස්තු උපදවාගෙන ඒ මනා වස්තුවෙන් දුන්

දෙන්නා වූ දුක්ඛිත මනුෂ්‍යයාගේ දුනගෙන් සොළොස්වන කොට්ඨාසයෙන් කොට්ඨාසයකුත් නොඅගනේය”යි කීහ.

පඤ්චගිඛියන්ගේ බස් අසා බිළාර කෝසිය සිටාණෝ කාරණා සලසා දුගී පුරුෂයාගේ ස්වල්ප දුනගට සහග්‍රාදීන් ලක්ෂයක් දෙනාගේ දුනට නොඅගනා කාරණය විචාරන්නාහු “බමුණානෙහි, සහග්‍ර වශයෙන් ඉතා මහත් බැවින් දැහැමේන් සෙමින් වස්තුව උපදවා දන් දෙන්නා වූ පුරුෂයාගේ ස්වල්ප වූ දෙය ධර්මයෙහි සොළොස්වන කොට්ඨාසයෙන් කොට්ඨාසයකුත් නොඅගන්ට කාරණා කවරේදැ?”යි විචාළාහ. ඉක්බිති ඊට කාරණා කියන්නාහු පඤ්චගිඛ දිව්‍යපුත්‍රයෝ “සිටාණෙනි, මේ ලෝකයෙහි සමහර සත්ත්ව කෙනෙක් ප්‍රාණසාතාදී දුග අකුශල කර්මයෙහි පිහිටියා වූ අනුන් තලා මරා දඩුමුගුරුගෙන නොබද අය පඬුරුගෙන සත්ත්වයන් සන්නානගෙහි සෝක ඉපද විමෙන් සමීපත් රැස්කොටගෙන ඒ බලාත්කාරයෙන් උපයනා ලද වස්තුවෙන් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට දන් දෙන්නාහ. සත්ත්වයන්ට ද දණ්ඩිණියකොට උපදවාගත් වස්තුවෙන් දෙන ලද්ද වූ දුනග දැහැමේන් දෙන වස්තුවට සරි නොවන්නේය. මෙසේ යටොක්ත ක්‍රමයෙන් පරතට ජීඩාකොට වස්තුව උපදවාගෙන දන් දෙන්නාහු ලක්ෂයක් දෙනාගේ දුනග දැහැමේන් වස්තුව උපදවා දන් දෙන දුගී පුරුෂයාගේ දුනග දන්නාවූ කාරණා වශයෙන් සොළොස්වන කොට්ඨාසයෙන් කොට්ඨාසයකුත් නොඅගනේය”යි සිටාණන්ට ධර්ම දේශනා කළාහ. පඤ්චගිඛියන්ගේ ධර්ම කථාව අසා සිටාණෝ “ඵසේ වීනමී යව, ගෙට වැද ඉඳුවයි, මදක්

ලබන්නේ වේදු”යි කීහ. එබස් අසා පඤ්චශීඛ දිව්‍යපුත්‍රයෝ ගොස් ශක්‍ර ඩ්‍රාත්මණාදී සතර දෙනාගේ සමීපයෙහි උන්නාහ.

ඒ වේලෙහි බිළාර කෝසිය සිටාණෝ තමන්ගේ ගෙයි කෙල්ල කඳවා කියන්නාහු “තෙල, හිඳිනා බමුණන් පස් දෙනාට බොල්මුසු වී පස් නැළියක් දිපියව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා කෙලී වී පස් නැළියක් ගෙන ගියාය. බමුණෝ පස්දෙන පස් නැළිය දැක “අපට වී එපාය”යි ලවා නොගත්තාහ. ලවා නොගත් නියාව කෙලී සිටාණන්ට කීවාය. සිටාණෝ “නිවුඩු සාලේ පස් නැළියක් ලවා පියව”යි කීහ. එවිට කෙලී සාලේ පස් නැළියක් ගෙන ගියාහ. ඩ්‍රාත්මණයෝ “සාලුත් අප ලවා ගන්නේ නැතැ”යි කියා නොගත්තාහ. සාලේ ලවා නොගත් නියාවත් සිටාණන්ට කෙලී කීව. “බත කත් නමී අසුන්ට උයාපු නිවුඩු සාලේ බත් ලා පියව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා බමුණන් පස්දෙනා ඉඳවා අසුන්ට ඉවු නිවුඩු සාලේ බත් ලූ ගමනේ බත් පිඬි කට තබා ගෙල ගත්තාක් මෙන් ඇස් උඩ ඉඳවා වැටී වැදුණිත්තාහ. කෙලී එමවිට ඩ්‍රාත්මණයන් ඇස් උඩ ඉඳවා වැටී වැදුණොත් නියාව දැක “මළහ”යි සිතා සිටාණන්ට “බමුණෝ බත් ගිලේ ගැණී මළෝය”යි කෙලී කීව. සිටාණෝ “මට අපකීර්තියක, අසුකෙළක් සමීපත් ඇති සිටාණෝ සුබුමාලය වූ බමුණන් පස්දෙනාට ඉඳුරා බත් සුගක් ලවාලිය නොහී අසුන්ට ගෙටී මේවුන්ට පිසූ බත් ලා ඩ්‍රාත්මණයන් මරා පුහයි ප්‍රසිද්ධව බොහෝ මට අපකීර්තිය”යි කියා කෙල්ලට කියන්නාහු “උන්ගේ තැටිවල නිවුඩු බත් හැර මට පිසූ සුවද ඇල් සාලේ

බත් තැටි පස් ලව”යි කියේය. කෙලී ඒ නියාවට නිවුඩු සාලේ බත් හැර සිටාණන්ට පිසූ බත් බමුණන් පස් දෙනාගේ තැටිවල ලුව. සිටාණෝ දොරකඩ වැද සිට යන එන බොහෝ මනුෂ්‍යයන් කැඳවා කියන්නේ “මේ බමුණන් පස් දෙනාට මට පිසූ සුවඳ ඇල් සාලේ බත් ලැවීමි, බමුණෝ නම් ලෝහී ජාතියෙක නිසා මහත්කොට බත් පිඩ කා ගිලේගෙන මළහ. අපගේ වරදකින් මළ ගමනෙක් නොවෙයි, තොපි හැම දනුව”යි සිටාණෝ කීහ.

එවිට බ්‍රාහ්මණයෝ පස් දෙන බොහෝ මනුෂ්‍යන් එක් වූ නියාව දැන නැගී සිට “එසේද? සිටාණනි, තොපගේ මිවුන් ගෙරින් ආදීන්ට ඉටු බත් අපිට ලා දුන් තැටිවල කැකුළු සාලේ බත් ලා තොප කළඳූ නොදැනුදු?”යි කට තබූ නිවුඩු සාලේ බත් පිඩු පස බිමට එළුහ. එවිට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ “යහපත, තොපගේ දුනාධ්‍යාසය එකවිවරය, තොපගේ සත්වුතු පරම්පරාවේ පැවත ආ කුශලයක් නැත්ල, බොහෝ උත්සහයෙන් දෙවනවින් දුනෙක මෙසේ වූ බ්‍රාහ්මණයන්ට තොපට පිසූ බත් බත් ලා යවාපුවොත් කවර වැරදිද? තොප සේ අඥනයෙකුත් නැතැ”යි කියා බොහෝ නින්දා කීහ.

එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “මේ සිටාණෝ මෙතෙක් සම්පත් ඇතිව තිබුණදී අපට ලැබුණු බතේ සැටිය, මේ සම්පත කාගේ සම්පත්දැයි දැනුදු?”යි විචාළේය. එවිට මනුෂ්‍යයෝ “නොදනුමිහ”යි කීහ. බ්‍රාහ්මණයෝ කියන්නෝ “පළමු මේ නුවර සතරදිග සතර දුන්නල් කරවා දුන් දුන් අසවල්

සිටාණන් තම ඇසුටිරුදැ?”යි විචාළාහ. ඇසුටිරු මනුෂ්‍යයෝ “ඇසුමිහ”යි කීහ. බ්‍රාහ්මණ කියන්නේ “එසේ වීමේ ඒ කුශලය කළා වූ සිටාණෝ නම් ඒ කුසල මූලයෙන් ශක්‍රභවනයෙහි උපන් ශක්‍රයෝ නම් මමීම ය”යි කියමින් සිටියදීම බ්‍රාහ්මණ වේශය හැර පස් දෙනාම දිව්‍ය ආත්මභාවයෙන් සිට කියන්නාහු “ඒ සිටාණෝ නම් ශක්‍ර වූ මමීමය. මාගේ පුත්‍රයා නම් මා කළ කුශල්කොට වන්දු දිව්‍යපුත්‍ර ව උපන්නේ තුළිය, තුළින්ගේ පුත්‍රයාණෝ එම කුශල්කොට සුරිය දිව්‍යපුත්‍ර ව උපන්නේ තුළිය, තුළින්ගේ පුත්‍රයාණෝ එම කුශලයකොට මාතලී දිව්‍යපුත්‍ර ව උපන්නේ තුළිය, තුළින් පුත්‍රයාණෝ එම කුශලයකොට පංචශිඛ දිව්‍යපුත්‍රය උපන්නේ තුළිය. මේ සිටාණන්ගේ පියාණෝය. එසේ හෙයින් මේ සම්පත් මාගේ සම්පත, මෙතෙක් සම්පත් තිබැද්දීන් නිවුඩු බතෙහි විවර දුටුවාදැ?”යි කියා “මට බත් නැති හෙයින් මුගේ බත් කන්ට ආයේ නොවෙමි. බොහෝ කාලයක් පැවත ආ දනය නුදුන් හෙයින් ඉදිරි ඇතිවුනු කෙනෙකුන් නොදෙති. එසේ හෙයින් මුන් හික්මවන්ට ආමි” කියා ශක්‍රයන් ඇතුළු වූ දිව්‍ය පුත්‍රයෝ මතත් වූ සෝභායෙන් ආකාශයෙහි සිටියාහ.

සිටාණෝ “එසේ වීද මා ඉක්මවන නිසා ආසේක්ද? සැබැව, මෙතෙක් දවස් දුන් කඩකොට නුදුන්නෙමි, මෙතැන් පටන් මා පැවත ආ දනය කෙරෙමි” කියා ගිවිස්සේය. ශක්‍රයෝ “බොහෝ මනුෂ්‍යයන්ට දුන් පින්කොට අප සේම දිව්‍ය ලෝකයෙහි උපදව”යි කියා අවවාදකොට ශක්‍රයන් ඇතුළු වූ දිව්‍යපුත්‍රයෝ තමන්ගේ දිව්‍ය ලෝකයටම ගියාහ.

එතැන් පටන් කෝසිය සිටාණෝ පළමු නියාවට දන්හල් කරවා දුනාධ්‍යායකොට දිව්‍ය ලෝකයට ගියහයි වදුරා මේ ‘බිළාර කෝසිය ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බිළාර කෝසිය සිටාණෝ නම් දැන් පින් කරන්නා වූ මේ හික්ෂුහුය. පඤ්චශීඛ දිව්‍යපුත්‍රයෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය, මාතලී දිව්‍යපුත්‍රයෝ නම් අනුරුද්ධ මහස්ථවිරය, සුරිය දිව්‍යපුත්‍රයෝ නම් මුගලන් මහස්ථවිරය, එසමයෙහි වන්දු දිව්‍යපුත්‍ර නම් සැරියුත් මහස්ථවිරය, එසමයෙහි ශක්‍රයෝ නම් බුදුවූ මමීම වේදුර”යි වදාළසේක.

445. කාක (වක්කවාක) ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල චිත්තමාණිකය වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ලෝහී හික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ලෝහී වූ හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ සඵඤ්ඤන් වහන්සේට පෑ ගමනේ “සැබව ස්වාමීනි, තෘෂ්ණා වසගයෙමි” කී කල්හි සඵඤ්ඤන් වහන්සේ “එමිබා මහණෙනි, මු දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් තෘෂ්ණා වසගයෙන් ඇත් කුණු අදී වූ නොයෙක් කුණු ඇතිව තිබැද්දී හිමාලය වනයට ගොදුරු සොයා ගියේ වේදුර”යි “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය ද්‍රව්‍ය බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි මෙම නුවර කපුටුවෙක් ඇත් කුණු, මිණි කුණු ආදී වූ දෙය කා ඉන් තෘප්තියකට නොපැමිණ ගොදුරු සොයා විනාන්තරයට ගිය තැනැත්තේ එක්තරා විලෙක වාසය කරන්නා වූ සක්වාලිහිණි යුගලයක් දැක කියන්නා “සක්වා යුගල, තොපගේ ශරීර වණීය හා පැහැපෙන යහපත් වූයේය. පෙටියන්, පලයින්, කණයින්, මුදුමස් ආදී වූ මාංශ කන්නේ වේද? තොපගේ වණීය යහපත් වූයේය”යි කීහ. සක්වා ලිහිණියෝ එවිට කියන්නාහු “තොප කියන්නාවූ ගොදුරු අප කන්නේ නැත. සෙවෙල් ආදී වූ දෙය”යි කී කල්හි කවුඩු කියන්නේ “තොප කී බස් අදහා ගන්නේ නැත. සෙවෙල් කා මෙසේ සෝභාවණී ඇති වූ කල, මා කන්නේ මනුෂ්‍යයන් කැවමනා ලුණු, ඇඹුල් ලා පිසූ මාළු ආදී වූ කැවුම් ආදී වූ රස හෝභය, මෙසේ අවණී වූයේ කවර නිසාදැ?”යි කීහ.

එවිට සක්වාලිහිණි කියන්නේ “තොප කවර කැවිලි කතක් හයින් කන හෙයින් හා කැවිලි තොපගේ හෘදය මාංශය උණුව තිබෙන හෙයින් විනාම දිරා යෙයි. නොයෙක් දෙනාගෙන් තොපට හය ඇති හෙයින් කෘ කැවිලි ශරීරයෙහි ප්‍රත්‍යයට යන්ට නැතිව දු හස්ම වන්නේය. අපට එසේ වූ හයකුත් නැත. ඇම වේලේ විත්ත සන්නෝෂව තිබෙන හෙයින් ශරීරයේ ජවි වණීයත් යහපත්ව කෘ දෙයත් ප්‍රත්‍යය වන්නේය. අපට හයකුත් නැත. අපට විපාක කුමක් සිතූ කෙනෙක් ඇත්නම් උන් තමන්ට විනා අපට වෙන ආයාසයක් නැති

හෙයින් මෙසේ යහපත්ව වාසය කරමින්”යි වදුරා මේ ‘කාක ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක.

“ඵසමයෙති කවුඩා නමි මේ හික්ඡුහුස. ඵසමයෙති සක්වාලිහිණී නමි යසෝධරා ස්ථවීරය. ඵසමයෙති සක්වාලිහිණියා නමි බුදුචු මම්ම ය”යි වදුළුසේක.

446. මහා මංගල ජාතකය

තවද ශාකසකුලනිලක වූ සඵඤ්ඤාන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි මහා මංගල සුත්‍රය අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන,

එක් දවසක් ශාලාවෙක බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ එක්ව උන්නාහ. ඉක් එක් මිනිසෙක් තමන්ගේ ගෙයි මගුල් ඇතැයි නැගී සිට පළා ගියේය. එතන උන් මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “මගුල් තමා කවරේදැ?”යි කීහ. ඉන් එකෙක් නැගී කියන්නේ “කිරි දෙන බැමිණි, දෙනක හා එළඟිතෙල් හෝ වෘෂභයෙකු හෝ සුදු කඩක් හෝ සඵභරණයෙන් සැරසුනාහු ස්ත්‍රියක යනාදීන් මෙකී දෙයින් යමක් දුටුහොත් මේ මගුලැ”යි කීය. එකෙක් “ඵසේ නොව, ඇසින් දුටු දෙය මගුල් නොවෙයි. නිදු නැගී පුණ්‍යයයි කියාවත්, වඩ්ඪියයි කියාවත් යන මේ ශබ්දයෙන් එකක් කන වැටිනි නමි මගුලැ”යි කීය. එකෙක් කියන්නේ “කනට ඇසුනු දෙයක් මගුල් ද? ඒ මගුල් නොවෙයි. යමෙක් නිදු නැගී සිටගෙන පොළව අල්වා රනුන් අල්වා ද,

සුවඳ විලවුන් අල්වා ද, රේමස් අල්වාද, මෙකී දෙයින් එකෙක් කෙළේ විනම් ඒ මගුලා”යි කිය.

මේ නියායෙන් මේ මනුෂ්‍යයෝ තුන් කොට්ඨාසයක් ව දිට්ඨි මංගලය, සුභ මංගලය, මුඛ මංගලයයි මේ මගුල් තුනින් මේ මගුල් යයි, විභාගයක්කොට දැනගත නොහී උනුන් විචාරා මනුෂ්‍යයෝ ද, සදිව්‍ය ලෝකයෙහි දෙවියෝද, සොළොස් බ්‍රහ්‍ම තලෙහි බ්‍රහ්මයෝද යන සියල්ලෝම තුන් කොටසක්ව බෙදී ගියාහ. එවිට ශක්‍රයෝ “මේ මගුලයි දෙවි මිනිසුන් සිතට නංවා කියා ලන්ට අනික් කෙනෙක් නැත” සඵඥයන් වහන්සේ කරාගොස් වැඳ “බහුදෙවා මනුස්සාව” යනාදින් ගාථායෙන් මංගල ප්‍රශ්නය විචාළ දෙවියන්ට සඵඥයන් වහන්සේ “අසෙවනාව බාලානං” යනාදි ගාථා එකොළසකින් එකී මංගල ප්‍රශ්නය විචාළ දෙවියන්ට ගාථා එකොළසකින් අටතිස් මගුල් වදුරා දෙව්බමුන් ඇතුළු වූ සියල්ලවුන්ගේ සැක දුරුකොට මහමංගල ප්‍රශ්නය විසඳු වදුරා මංගල ප්‍රශ්නය අවසානයෙහි කෙල දහසක් සත්ඵයෝ රහඹ අමා මහනිවන් දුටහ. සෙසු සෙදගැමි, අනාගැමි සතරමග සතරඵලයට පැමිණ සත්ඵයන්ගේ මෙතැකැයි පමණ නැත්තේය.

එතැනි රැස් වූ හිඤ්ඤාන් වහන්සේ “දෙව්බමුන් ආදී වූ බොහෝ සත්ඵයන්ට සැක උපන්නා වූ මංගල සුත්‍ර ප්‍රශ්නය සඵඥයන් වහන්සේ විසඳු වදුළ නියාව ඉතා යහපතැ”යි කිය කියා උන් තැනට සඵඥයන් වහන්සේ වැඩ වදුරා “මහණෙනි,

මා එන්නාට පුච්භාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදුරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, මහණෙනි, පෙරත් දෙව් මිනිසුන් සිත සැක මුදු මේ මංගල ප්‍රශ්නය විසඳුයේ වේදැ”යි වදුරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සච්ඤායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදුළුසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රාහ්මණ කුලයෙක බෝධිසත්තවයන් වහන්සේ උපන්සේක. උන්වහන්සේට නමි තබන්නාහු ‘රක්ඛිත කුමාරයෝ’ යයි නමි තුබුන.

ඒ බ්‍රාහ්මණ කුමාර වැඩිවිය පැමිණ පඤ්චකාමයෙහි ආදිනව දැක හිමාලය වනයට ගොස් සෘෂි ප්‍රවුජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාහිඤු අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා තාපසවරුන් පන්සියයක් පිරිවරා වාසය කරනසේක. ඒ තාපසවරු ඒ රක්ඛිත තාපසයන්ට කියන්නාහු “ස්වාමිනි, තපස් කාලය ආසන්න හෙයින් ලුණු ඇඹුල් සෙවුනා පිණිසත් දිනවය්‍යාව පිණිසත් මනුෂ්‍යපට්ඨයට යමිහ”යි කීහ. රක්ඛිත තාපසයෝත් “යහපතැ”යි අවසර දුන්හ. ඒ තාපසවරුන් අවසරගෙන නියමිගමි රාජධානිවල ඇවිදු බරණැස් නුවරට ගොස් රජ්ජුරුවන්ගේ උයනේ වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි පළමු මංගල සූත්‍රයෙහි ක්‍රමයෙන් බරණැස් නුවර දිට්ඨිමංගලය, සුතමංගලය, මුතමංගලය යන තුන් දෙනෙක් මගුල් කාරණා කියා ඇවිදිනා මේ කථාව නුවර ප්‍රකාශකොට රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝ මගුල්

විභාගකොට ගත නොහී ඉඳිනාහු තමන්ගේ උසනට තාපසවරු ආ නියාව අසා “තාපසවරු නම් මහානුවණ ඇත්තාහ. මේ මංගල ප්‍රශ්නය විචාරම්” උසනට ගොස් තාපසවරුන් වැළු එකත්පස්ව සිට මේ කාරණය විචාළාහ. තාපසවරු කියන්නාහු “මේ මංගල ප්‍රශ්නය අපට නොදැනෙයි. අපගේ ආචාරී වූ රක්ඛිත තාපසයන් වහන්සේ හිමාලය වනයෙහි වාසය කරන්නාහ. උන්වහන්සේ ප්‍රශ්න විසඳු වදාරනසේක. ඔබ යව”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “හිමාල වනය නම් ඉතා දුරය. අපි යා නොහෙමිහ. නුඹවහන්සේලා ගොසින් විචාරා එන්නේ යහපතැ”යි කීහ.

තාපසවරුන් හිමාල වනයට ගොසින් තාපසයන් වැළු එකත්පසක සිටියාහ. රක්ඛිත තාපසයෝත් තාපසවරුන්ගේ දුක් සැප විචාරා ඉක්බිති තාපසවරුන් පන්සියයකට ජ්‍යෙෂ්ඨ තාපසයෝ තාපසයන් වැළු නමිනව සිට තමන්ගේ ආචාරී වූ රක්ඛිත තාපසයන් අතින් විචාරන්නාහු “දිට්ඨමංගලය, සුතමංගලය, මුතමංගල යයි මගුල් තුනක් කියති. මේ මගුල් තුනින් කවර මංගලයක් කළ කල ඉහලෝක පරලෝක දෙකින් වැඩ සැප දෙනුනේය. මේ මගුල් තුනින්වත් මේ හැර අනික් මංගලයකින් වත් වැඩ ඵලවන්නේත්, සුවදුයක වන්නේත් මෙසේවූ මංගලයකිනැයි වදාළ මැනවැ”යි රජ්ජුරුවන් කළ ආරාධනා තාපසයන්ට කීහ.

ඵච්ච රක්ඛිත නම් තාපසයෝ කියන්නාහු “ඵමිඹල, දිව්‍ය ඩුත්ඵයන්ටද, තමන්ගේ දෙමඵ්පියන්ටද, තමා කෙරෙහි වෛරඵ

ඉඳිනා සත්ඵයන්ටද මෙහි කිසිවක් වූ සත්ඵයක් ඇත්නම් එසේ වූ තැනැත්තන්ට මෙලොවින් වැඩ සැදෙන්නේය. මේ උතුම් මගුල”යි කියා තවද කියන්නාහු “එම්මල, යම් කෙනෙක් නිබද තමාට වැඩි තරම්ව සිට ආක්‍රෝශ පරිහව බෙණේද? එසේ වූ තැනැත්තන් කෙරේ ක්‍රෝධ නොව ඉවසාද, එසේ වූ පුරුෂයාට මෙලොව පරලොව දෙකින් වැඩ සැදෙන්නේය. මෙයින් එක් උතුම් මංගල්‍යයෙක”යි නැවත කියන්නාහු “එම්මල, යම් කෙනෙක් ‘මේ නීවයා මුට යටතැ’යි නොසිතා උග්‍ර දන්නා වූ යම් ශාස්ත්‍රයක් ඉගෙන ගනීද, උග්‍ර කෙරේ අහංකාර නොවේද, හෙලා නොකෙරේද එසේ වූ පුරුෂයාට මෙලෝ පරලෝ දෙකින් වැඩ සැදෙන්නේය. මෙයින් එක් උතුම් මංගල්‍යයෙක”යි කියා නැවත කියන්නාහු “යම් මිත්‍රයෝ නම් මෙලොව පරලොව දෙකින්ම සුව නොවිලවන්නා වූ අසත්පුරුෂ මිත්‍රයන් හැර සප්පන වූ මිත්‍රයන් හා හප්පන කිරීමේ නම් මෙලෝ පරලෝ දෙකින් වැඩ සැදෙන්නේය. එසේ වූ මිත්‍රයන් ඇති විමක් උතුම් මංගල්‍යයෙක”යි කියා නැවත කියන්නාහු “එම්මල, යම් ස්ත්‍රියක් තමා හා සම වූ වයස් ඇත්තිය, යහපත් වූ රූපශ්‍රී ඇත්තිය, වංක නැත්තිය, ආචාරශීලයෙන් යුක්තද, පතිවෘතා ධර්මය රකිද එබඳු වූ ස්ත්‍රිය පාදපරිවාරිකාව ලබන්නා වූ පුරුෂයාට මෙලෝ පරලෝ දෙකින් වැඩ සැදෙන්නේය. මෙයින් උතුම් මගුල”යි කියා නැවත කියන්නාහු “එම්මල, යම් භූමිපාල වූ රජදරුවන්ට යම් අමාත්‍යයෙක් රජපුරවන්ට අභිප්‍රාය ක්‍රියාව, ඉහලොවින් පරලොවින් වැඩ පසස්නා කටයුතු කියාද, වැඩෙහි

හැසිරේද එසේ වූ තෙතැන්වට මෙලෝ පරලෝ දෙකින් වැඩ සැදෙන්නේය. මෙයින් එක මංගලයක”යි කියා නැවත කියන්නාහු “යම් තපස්වී කෙනෙක් ආචාරශීලයෙන්ද, පඤ්චශීල, අෂ්ටාංගශීලය, කෝටියක් සංවරශීලය යනාදී වූ අර්හත් මාර්ගයෙන් රහඬවනට නිසි වූ ක්‍රම දන්නද, මෙයින් උතුම් මංගලයක”යි කියා මේ මංගල ප්‍රශ්නය අරහත්ව දේශනාවන් කැවගෙන “එමිඹා තාපසවරුනි, මේ අට කාරණයෙන් දවස් අරන යම් කෙනෙක් අත්නම් ඉහලෝක පරලෝක දෙකින්ම වැඩ සැදෙන්නේය”යි ඒ තාපසවරුන්ට ඛණ වදුරා “දිට්ඨමංගලය, සුතමංගලය, මුතමංගලයයි කියන ලද මගුල් බ්‍යර්ථය, ඉන් වන ප්‍රයෝජනයක් නැත, මගුල් නම් මේය”යි කීසේක.

තාපසවරු කීප දවසක් රඳු බරණැස් නුවරට ගොස් උයනේ සැතපුනාහ. රජ්ජුරුවෝ තාපසවරුන් ආ නියාව අසා සමාධි ව උයනට ගියාහ. තාපසවරු බෝධිසත්ථවයන් කී ලෙසම මංගලය කාරණයන් විස්තර වශයෙන් කියා බොහෝ මනුෂ්‍යයන් සිතට නංවා නිමාල වනයට ගියාහ. බරණැස් නුවරවාසීන් හා රජ්ජුරුවෝ තාපසවරුන් කී සැටියේම දවස් යවා මිය දිව්‍ය ලෝකයට ගියහයි වදුරා මේ ‘මංගල ජාතිකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි තාපසවරුන් නම් දැන් මේ බුදුපිරිසය. ජ්‍යෙෂ්ඨ අතවැස්සාණෝ නම් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. රක්ඛිත තාපසයෝ නම් බුදුවූ මම්ම වේදු”යි වදුළසේක.

447. සතපණ්ඩිත ජාතකය

තවද ශාකසකුලකල්පදාම වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පුත්‍රයෙකු මළ පියෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාරන ලදී.

ඒ කෙසේද? යන්,

මෙහි වර්තමාන කථාව මට්ටකුණ්ඩලී ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය. මෙහි වනාහී පෙර උත්තමයෝත් කී අවවාදයෙහි “පුත්‍ර ස්නේහය ඇත්තෝ පවා සෝක සන්තිදුවා උන්නෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දුවස උත්තරාපථයෙහි කංසතෝග නම් රට අසිතප නම් නුවර මහකංස නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි රජ්ජුරුවන්ගේ කංසය, උපකංසය යි පුත්තු දෙනුනෙක් ඇත්තාහ. දේවගර්භා නම් දියණී කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ දියණියන් උපන් ගමනෙම නැකැත් කියන්නා වූ බමුණෙක් ලක්ෂණ දැක කියන්නාහු “මේ කුමාරි නිසා මේ රාජවංශය නස්නේය. දැන්ම නසාපුවොත් යහපතැ”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ “මේ මාගේ දුවණියන් රාජ්‍යයට පැමිණී කල නසතත්, වචනත් උගම දනිති, මම නොදනිමි” ස්නේහයෙන් ඒකස්ථමහ මාලිගාවක් කරවා ඇතික වේනහු නම් කොල්ලා, නන්ද ගෝපාල නම් කෙල්ල හා දෙනනා අත්පා

මෙහෙ කරන්නට සැලැස් වූහ. එවිට කල්යාණයන් මහකංස රජපුරවෝ මළහ. උන්ගේ වැඩිමහළු පුත්‍ර වූ කංස නම් කුමාරයෝ රාජ්‍යයට පැමිණ තමන්ගේ මලභාවන් යුවරජ තනතුරෙහි තබා පළමු බ්‍රාහ්මණයන් “නැගණියන් නිසා රාජවංශය නසති” කීවා දැන දැනත් නැගණියන්කෙරෙහි ස්නේහයෙන් නොනැසුණාහ.

ඉක්බිති උත්තරා මධුරා නම් නුවර මහසාගර නම් රජපුරවෝ රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජපුරවන්ගේ සාගරය, උපසාගරය යි දරුවෝ දෙදෙනක් ඇත්තාහ. මහසාගර නම් රජපුරවන් මළ පසු සාගර නම් කුමාරයෝ රාජ්‍යයට පැමිණ තමන් මලභාවන් උපසාගර නම් රාජකුමාරයන්ට යුවරජ තනතුරු පැමිණ වූහ. උපසාගර නම් කුමාරයෝ තමන්ගේ බැණන් වහන්සේගේ අන්තඃපුරයට වැරද ගියහ. සාගර නම් රජපුරවෝ තමන්ගේ අන්තඃපුරයට මලභාවන් වැරද ගිය ගමනේ ඵලබ්දවා ගත්හ. උපසාගර කුමාරයෝ අසිතප නම් නුවරට ගොසින් ඒකස්ථමහ මාලිගාව දැක “මේ කාගේ මාලිගාවෙක්දැ?”යි විචාළ ගමනේ “දේවගර්භ නම් බිසවුන් විසින් ඉඳිනා ඒක මාලිගාවය”යි අසා නම ඇසු පමණෙමිම ප්‍රතිබද්ධ වූ සිත් ඇතිව නන්ද ගෝපාල නම් කෙල්ල සමීපයට ගොස් කථාකොට බිසවුන් පොලඹවා ගත්තාහ. රාජකුමාරයෝ දේවගර්භා නම් බිසවුන් හා ප්‍රතිබද්ධව එක් උනායෙන් දරු ගර්භයෙක් ඇති විය. එපවත් රජපුරවන් හා යුව රජපුරවෝ අසා නැගණියන් කෙරේ ස්නේහයෙන් උන්ට උත්තර නොකියා “පිරිමි පුතෙක් උපනිමි

නම් මරමිහ, ගනු දුටු විනම් නොනසන්ටය”යි කියා උපසාගර කුමාරයන්ට සෙනෙවිරත් ධුරය දී තමන්ට සේවාකම් කරන්ට සලස්වා නැගණියන් උන්ට පාවා දුන්නාහ.

දේවගර්භා නම් බිසව් නොබෝ කලකින් දුවණී කෙනෙකුන් වැදුන. රජපුරුවෝ දෙනන අසා සමාධිව “අංජන දේවිය”යි නමකුත් තබා ගෝවර්ධන නම් නමකුත් දුන්නාහ. ඉක්බිති බිසවුන්ගේ ගර්භයෙක් ඇති විය. නන්ද ගෝපාල නම් කෙල්ලගේ බඩත් දරා ගර්භයක් ඇති විය. දස එකඩ මසකින් රාජකුමාර කෙනෙකුන් වැදුන. නන්ද ගෝපාල නම් කෙලින් දියණී කෙනෙකුන් වැදුන. ඒ බිසව් එවිට තමන් වැදූ පුතණුවන් රජදරුවෝ දෙදෙන ගෙන නසාපියති සිතා නන්ද ගෝපාල නම් කෙල්ල වැදූ දුවණියන් තමන් ලග ලාගෙන තමා වැදූ රාජකුමාරයන් කෙල්ල ලග ලා ගත්ත. මේ නියායෙන් බිසව් රාජකුමාරයන් දස දෙදෙනකු වදා කෙල්ල ලග ලා වැඩුන. කෙල්ල වැදූ දුන් දස දෙනා තමන් ලග ලා වැඩුන.

ඒ කියන රාජකුමාරයන් දස දෙනාගෙන් පළමුවන කුමාරයෝ වාසුදේවය, බලදේවය, වන්ද්‍රදේවය, සුර්යදේවය, යශුදේවය, වරුණදේවය, අර්ජුනදේවය, පර්ජුනය, සතපණ්ඩිතය, අංකුරය යි යන රාජකුමාරවරු දස දෙනා වැඩිවිය පැමිණි නුවර කොල්ලකා ගෙන ඇවිදිනාහ. රජපුරුවෝ එපවත් අසා කෙල්ල ගෙන්වා “නොපගේ දරුවන් දස දෙනා නුවර කොල්ලකා ගෙන ඇවිදිති. නොපගේ

දරුවන් ඉක්මවා ගනුව”යි කීහ. කෙලී කීප මුරයක් අවවාද කීවත් නොහික්ම, නොයෙක් අලාභ කරන්නාහ. රජපුරවෝ නන්ද ගෝපාල නමි කෙල්ල දෙවැනිවර ගෙන්වා “නොපගේ දරුවන් ඉක්මවා ගනුව”යි කී කල්හි එවිට කෙලී ජීවිත දුනය ඉල්වාගෙන කියන්නී “මා වැදූ දස දෙන බිසවුන් වහන්සේ ලගය. උන්වහන්සේ දස බෑ රාජකුමාරයන් වහන්සේ මේ මොලකමි කොටගෙන ඇවිදිනාසේකැ”යි කෙලී කීව.

රජපුරවෝ දෙදෙන හයින් ත්‍රස්තව අමාත්‍යවරුන් ගෙන්වා “එමිඹුල, දස බෑ රාජකුමාරවරු එක්ව අලෝභල කෙරෙහි. කවර උපායකින්වත් උන් හැම මරන්ට උවමැනව”යි රජපුරවෝ කීය. එවිට අමාත්‍යවරු කියන්නා “රජපුරවන් වහන්ස, අන් මානෙක ඇල්ලිය නොහැක්ක. දස බෑ රාජකුමාරවරුන් වහන්සේ මල්ලවයෙහි දුක්ඝයෝය. ඒසේ හෙයින් ‘මල්ලව බලමිහ’යි කියා ඇතුලට ගෙන්වාගෙන අල්වා මරනොත් විනා බැරිය”යි කීහ.

රජපුරවෝ අකණ්ඩයේ කණය අද්දවා ධජපතාකත් බඳවා අකණ්ඩය සරසා දස බෑ රාජකුමාරවරුන්ට “මල්ලව අල්වන්ට එව”යි කියා යැවූහ. රාජකුමාරවරුන් “යහපතැ”යි වීරියට ගොසින් ඒ ඒ වණී පිළි ඇඳගෙන වෑපාර වීරියෙන් සිලිඳු සුවඳ ආදී වූ දෙය ලවාගෙන මාලාකාරයන් සමීපයට ගොසින් මල්වට ආදී වූ දෙය උදුරා පැලඳගෙන අත්පොලසන් දෙමින් ඔල්වර අඩ ගසමින් අවුත් අකණ්ඩයට වැද බලදේවයෝ අත්පොලසන් දී මල්ලනවා නුවර මල්ලන්වා සිටියාය. “මුට මාගේ අතින් අල්වා එලමිඳු”යි සිතා ඇත්හලට

ගොසින් ඇතුළු බිඳිනා කඩයක් ගෙනවුත් කඩය අල්වා දමා ඉඟ බැඳ මධ්‍යයෙන් බැඳ ලනුව දෙපිල අල්වා ගල්විතක් කරකවන්නා සේ ඉස වට සිසාරා පොළොව අපුලා කණයමින් එපිට දැමූ ගමනේ වාහර මල්ලව ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේය. දෙවන ව මුණටි මල්ලව අවුත් අත්පොලසන් දෙමින් බලදේවයන් හා කැටිව ගාධට සිට ගමනේ, එවිට බලදේවයෝ මුණටි අල්වාගෙන ඒ ඒ තැන ඇට සුනුවිසුනු කෙරෙමින් අල්වන ගමනේ “මම මල්ලවයෙක් නොවෙමි” කියදී “තා මල්ලව වේවායි, නොවේවා”යි කියමින් සුනුවිසුනු කරන ගමනේ ප්‍රාණය යන අවස්ථාවේ මුණටි මල්ලවයා ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ “මු උපන් යම්ම ජාතියක නසම්මැ”යි වෙර බැඳ ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණී කාලමත්ති නම් වනයෙහි යක්‍ෂව ඉපද ගියේය. එවිට කංස නම් රජ්ජරුවෝ “මුන් දස බැසන්, මල්ලවයන් ලවා මරාගත නුනුනුමිහයි, යම් උපායකින් මරවමි”යි අමාත්‍යයන්ට විධාන කළහ. වාසුදේව නම් රාජකුමාරයෝ තමන් අත පාරාවලල්ලෙන් ගැසූ ගමනේ කංස නම් රජ්ජරුවන් හා උපකංස නම් යුවරජ්ජරුවන් හා දෙදෙනාගේ ඉස් දෙක පාරාවලල්ලෙන්ම කැපී ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේය. නුවරවාසී හයින් නුස්ත වූහ. “නය නොගනුව”යි කියා අස්වසා රාජ්‍යයට හිමිව එයින් නික්ම අයෝධ්‍යපුරයට වැද කාලසේන නම් රජ්ජරුවන් ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා ඒ නුවරත් ඇරගෙන එයින් නික්ම සේනාවත් ඇරගෙන වාරවති නුවරට ගියාහ.

ඒ නුවර එක් දිසාවෙක ගංගාවය, එක් දිසාවෙක පච්ඡය, එක් දිසාවෙක සමුද්‍රය, ඒ නුවර ගන්ට යම් සතුරු කෙනෙක්

අවුත් නම් ඒ නුවර පවුරු පිට යක්ෂණියෙක් සිට කොටළු වේශයෙන් අඩවී ගමනේම නුවරත් පැතිර ආකාශයට හෝ පැණ නැගී සමුද්‍ර මධ්‍යයෙහි හෝ ගොසින් සිටින්නේය.

එසේ හෙයින් සතුරු කෙනෙකුන් විසින් ඒ නුවර ගත නොහැක්කැයි කීප මුරයෙක උත්සාහකොටත් වාරවිනි නුවරට අරගත නොහී පලාගොස් එපවත් කණ්හදීපායන තපසයන්ට කීහ. එවිට තාපසයෝ ඒ නුවර ඇරගන්ට උපාය පරීක්ෂාකොට කී ගමනේ “යහපතැ”යි කියා දස බැයෝ ගොසින් කොටළුවාට කියන්නාහු “නොපි නොහඬව, මේ නුවර ඇරගන්ටය”යි කීහ. කොටළු කියන්නේ “මා නොහඬන්ට බැරිය, මම උපායක් කියාලමි. මිනිස් පමණක් උස යානාරාසන සතරයක් ඉදි කරවා වාසල් සතරේ පිටත බිම ඉඳවා එළිපතුවල කඹ ලාලා බඳන්නා වූ නුවර නොයෙ”යි.

මේ නියාවට නුවර ඇරගෙන ඒ නුවර ඉඳු තෙසැට දසක් රාජධානි සාදා දස බැයෝ දස කොටසක් බෙදා රාජ්‍යය කරන්නාහු ඒ අවධියෙහි මනුෂ්‍යන්ට විසිදසක් අවුරුද්දට ආයුෂ ඇති විය. දැනැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අපගේ බුහුණනියන් වහන්සේට කොටසක් දුන්නේ නැත. “උන්ටත් කොටසක් දෙනට උවමනෙවැ”යි කියා “එකොළොස් කොටසක් කොට බෙදා දෙමින”යි කීහ. එවිට බාල අංකුර රජුරුවෝ කියන්නාහු “මාගේ කොටස දෙමි. නුඹවහන්සේලාගේ රාජ්‍යයේ වෙළඳුම් ආදී වූ දෙයක් කොට රැකෙමි. සුංගමි විවරක් ඇරෙන්නා පමණකැ”යි කියා

අරවාගෙන ඒ නියාවට සලස්වා තමන්ගේ බෙන්ම රට අංජන දේවීන්ට සලස්වා අංකුර රජ වෙළඳුමෙන් වැඩෙයි.

වැඩිමහළු වාසුදේව රජහුගේ කුමාර කෙනෙක් මළහ. උන් මළ සෝකයෙන් නොකා නොබී මහත් වූ සෝකයෙන් ඉඳිනාහ. සන්තිඳුවාලන කෙනෙක් නැති හෙයින් සත නම් පණ්ඩිතයෝ “ඒ සෝක සන්තිඳුවම්” සිතා තුමු අපස්මාර උනු කෙනෙකුන් මෙන් විසරු වෙස්ගෙන ආකාශය බලා “මට සාවෙකු දෙන්ට” කිය කියා මුරගානේය. එවිට රෝහිනී නම් අමාත්‍යයා වාසුදේව නම් රජපුරුවන් සමීපයට ගොස් කියන්නේ “රජපුරුවන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ මළණුවෝ විසරු වැටී ඒ ඒ තැන විවීයේ ඇවිදිති” කියේය.

එපවත් රජපුරුවෝ අසා එවිට ප්‍රභූ සෝකය හැරී “මාගේ මළණුවෝ කොයිදැ?”යි කියා විවීයෙහි ඒ ඒ තැන ඇවිදිති දැක සිපගෙන කියන්නාහු “මළණුවෙනි, තොපි කෙසේ වූ සාවකුද? තොපි විසරු වැටී සාවෙකු දෙවයි කියන්නේ, රත්රනින්, රිදියෙන්, මුත්තෙන්, මැණිකෙන්, යකඩින්, තඹ කඩින්, පබුළුවෙන් සාවෙකුද? නොහොත් බැඳ්දේ ඉඳිනා සාවෙකු දෙන්ටය”යි කියා වාසුදේව රජපුරුවෝ විවාළාහ. එවිට බෝධිසත්තයෝ කියන්නාහු “මම එසේ වූ සාවෙකුට බැඳ්දේ ඉඳිනා සාවෙකුට විසරු හුනුයෙමි නොවෙමිසි, වන්දුසා මධ්‍යයෙහි තිබෙන සාවාටය උත්සාහ කරන්නේය”යි කීහ. එපවත් රජපුරුවෝ අසා “මුන් විසරු වැටුනේ සැබැව, ජීවිතය නුමුත් අරගත නොහැකි සාවාට මුන් උත්සාහකොට

වියරු වැටුනේ සැබෑව”යි සිතා කියන්නාහු “මළණුවෙනි, තොපි නුවණැති තැනැත්තන් මෙසේ කියන්නේ කවර නිසාද? කෙසේ තෙපි කීවත් වන්දුයා මධ්‍යයේ තුඩු සාවා ඇරගත නොහැක්කැ”යි කීහ.

ඝන පණ්ඩිතයෝ කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, පෙනෙන්නා වූ වන්දුයා මධ්‍යයේ තිබූ සාවා ඇරගත නියාවට දෙස් නුඹවහන්සේට කීසේක් වෙද, එසේ කල පෙනෙන සාවා ඇරගත නොහැකි කල නුඹවහන්සේගේ මළා වූ පුතණුවෝ කෙසේ එද්දැ?යි උන් නිසා නොකා නොබී සෝකයෙන් ඉන්ට කාරණා කවරේදැ?”යි කීහ. එබස් අසා වාසුදේව රජ්ජුරුවෝ “එසේද කීසේක් වෙද මළණුවෙනි, මාගේ පුත්‍ර ශෝකය අරවන නිසා මේ වියරු වෙස්ගෙන කළ උපායද? මාගේ පුත්‍ර ශෝකය නැමති වන්දිය බොහෝ තෙල් කළ වන්කොට ඇවිලෙන ගින්නට පැන් කළ දහස් ගණන් වන්කොට නිවුවා සේ නිවී ගියේය. මාගේ හෘදයේ වැදගත් මාගේ පුත්‍ර ශෝකය නැමති සල්ලය හල නියාව ඉතා යහපතැයි, මෙතැන් පටන් මාගේ පුත්‍ර ශෝකය අරිමි” කියා එතැන් පටන් සෝක නොකොට ඝන පණ්ඩිතයන් කී අවවාද සිත තබාගෙන රාජ්‍යය කරන්නාහ.

එසමයෙහි දස බෑ රජ්ජුරුවන්ගේ රාජකුමාරවරු එක්ව කෙළිනාහු උනුන් හා කථාකොට “කණ්ණිඳිපායන තාපසයන් වහන්සේ දිවැස් ඇතිසේකැයි කියා අසන්නේය. ඒ අපට පරීක්ෂා කරන්ට උවමැනවැ”යි ඉන්ම රූ ඇති රාජකුමාරය

කෙනෙකුන් ස්ත්‍රී පලඳුනා සරනා බඩ පිළි බැඳ දැරී ඇති නියාවට සලස්වාගෙන ගොසින් කියන්නාහු “තාපසයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ දිවැස් ඇතැ”යි කියා අසන්නේය. මේ කුමාරිකාව දැරී ඇතිය, මුන්ගේ බඩ දරුවෝ පිරිමිද? ගනුදු?”යි විචාළේය. එවිට තාපසයෝද “මුන්ගේ බඩ කිහිරි ගැටයක් ඇතිව ඒ උන්ගේ බඩින් වැටේ”යි දැන රාජකුමාරවරුන්ට කියන්නාහු “මුන්ගේ බඩ ගනු දරුවන් කිමි, පිරිමි දරුවන් කිමි තොපට ඇයිදැ?යි තාපසයෝ කීහ. එවිට රාජකුමාරවරු “අපට තත් වූ පරිද්දෙන් කියන්ට උවමැනවැ”යි කියන්නාහු “තමන්ට මරණ කවරද පැමිණේදැයි පරීක්ෂා කළාහු එමද පැමිණෙන නියාව දැක එසේ විනම් තත් වූ පරිද්දෙන් කියමි” සිතා “මුන්ගේ බඩ කිහිරි ගැටයක් ඇත. ඒ කිහිරි ගැටය සත් දවසකින් වදනි. ඒ වැදූ කල මුන්ගේ රාජවංශයට විනාශ පැමිණේයි. ඒ කිහිරි ගැටය වන ලා කොටා ධූලි කොට දවා අළුකොට දියෙහි ලා පියව”යි තාපසයෝ කීහ.

එවිට කුමාරවරු “මේ තාපසයෝ මහකුට තාපසයෝය, පිරිමින් දරුවන් වදදු”යි කියා අතින් පයින් තලා මැරූහ. එවිට දස බෑ රජ්ජුරුවෝ තාපසයන් මැරූ නියාව අසා හයින් නුස්ත ව රාජකුමාරවරුන් ගෙන්වා විචාළ ගමනේ තාපසයන් කී නියාව තත් වූ පරිද්දෙන් කීහ. රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා රාජකුමාරවරුන්ට රැකවල් ලවා උන් කලට සන්වෙනි දවසින් ඒ රාජකුමාර කිහිරි ගැටය වන ලා කොටා දවා අළුකොට ගඟට දැමූහ. ඒ දැමූ අළු ගඟහලින් ගොස් එක් ගල්හස්සෙක සුගක් වැලි මුසුව රැඳී ගියේය. එතන

බේරු පළුරෙක් ඇති වූහ. රාජකුමාරවරු නොබෝ දුවසකින් ගඟට දිය කෙළියට ගියාහු දියකෙළීමින් සිට උනුන් හා ඩබරක් වී ඒ ඩබර මහත් විය. ඒ ඩබර රජදරුවෝ එක්ව ගිනාය. ඒ රාජකුමාරවරුන්ගෙන් එක් කෙනෙක් ගඟ අස තිබූ බේරු පළුර දැක බේරු පළුරෙන් දුණ්ඩක් කඩා ගත්හ. ඒ කැඩූ බේරු පළුර කිහිරි දුණ්ඩ විය. ඒ ඇරගෙන ගැසූහ. සෙසු රජදරුවෝත් ඒ බේරු පළුරෙන් අතු කඩා ගෙනත් කිහිරි දුණ්ඩ විය, පත්‍ර කඩා ගත්තන් කිහිරි පත්‍ර විය. මේ නියායෙන් කිහිරි දැඩු ගෙන උනුන් මරා ජීවිතඝයට පැමිණ වූහ.

ඉන් ගැලවුනා වූ වාසුදේව රජ්ජුරුවෝය, බලදේවය, අඤ්ඤා දේවිය, පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණායාය යන මේ සතර දෙන රටියකට නැගී නුවර අනික් තැනකට යන්නාහු කාලමත්ති නම් වනයට පැමිණියාහ. බලදේවයන් හා මල්ලව අල්වා මළා වූ මුණ්ඩ නම් මල්ලවයා ඒ වනයෙහි රාක්ෂස ව උපන්නේය. “මාගේ සතුරා කවර දුවසෙක මරමි දේ හෝ”යි සිත සිතා උන් තෙතට වාසුදේව රජ්ජුරුවන් නැගී රටිය පැමිණියේය. මුණ්ඩ මල්ලව බලදේවයන් දැක මල්ලව වේශයෙන් අවුත් අත්පොලසන් දී මල්ලවයාට සිටියේය. බලදේවයෝ ඔහු දැක “මල්ලව අල්වමි” රටියෙන් බස්නට වන්කල වාසුදේව රජ්ජුරුවෝ “මල්ලව නොඅල්ව”යි වලක්ව වලක්වා කියදින් නොවැලක මල්ලව අල්ලන්ට බැසපු කලට රාක්ෂසයා බලදේවයන් අල්වාගෙන උණ කිළිල්ලක් සේ සපා කාපීය. වාසුදේව රජ්ජුරුවන් හා අඤ්ඤා දේවීන් හා බ්‍රාහ්මණායා හා

තුන්දෙන රටයට නැගී අනික් ගමකට ගොස් රජ්ජුරුවෝ තුබු බැඳ්දට වැඳ තුබූ ඉහකඩින් ඉස වසාගෙන තනට වසාගෙන අඤ්ඡන දේවීන් හා බමුණාත් බත් පිසගෙන එන නියායෙන් යවුහ.

ඒ ගම ජරා වැඳ්දෙක් දඩයමට ගිය ගමනේ “ඌරෙකැ”යි සිතා තෙබින් අනි කලට මිනිසෙකු නියාව දැන හයින් ත්‍රස්තව දිවන්ට වන් කලට “නොයව, නොබව”යි තමන් ලගට ගෙන්වාගෙන “තාගේ නම කිමිදැ?”යි විචාළ ගමනේ “ජරා නමැ”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “එමිඹල, මාගේ ජාතකයෙහිත් ජරා නමි එකෙකු අතින් අන්මක් කා මියති” කීහ. “එසේ හෙයින් නොබව”යි කියා රඳවාගෙන ඌ ලවාම තෙබ අඳ්දවා බේත් බඳවාගෙන ඌන් කලට අඤ්ඡන දේවීන් හා බ්‍රාහ්මණ ආයේය. එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “මට මරණ මෙනන දී නියමය”යි එපවත් කියා “තෙපි දෙනන යමි තැනක ඉඳ රැකෙව”යි කියා ඌන් හැම රක්නා විවරට ශාස්ත්‍රයක් උගන්වා යවා තුබූ එතනම මළහ. “එමිඹා මහණනි, මෙතෙක් රජදරුවන්ගෙන් ගැලවුනේ අඤ්ඡන දේවීමය වදුරා මේ ‘ඝත ජාතකය’ නිමවා වදුළසේක.

“එසමයෙහි රෝහිනී නමි අමාත්‍ය ආනන්ද ස්ථවිරය. එසමයෙහි වාසුදේව නමි රජ ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි ඝත පණ්ඩිතයෝ ව උපන්නෙමි බුදුවූ මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදුළසේක.

448. මාතූපෝසක ජාතිකය

තවද මේ ජාතිකය ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන්නා වූ සඵ ක්ලේශයන් සඵාකාරයෙන් නැසූවා වූ සියළු පදාර්ථතයන් ස්වයමිභූ ඥානයෙන් දන්නා වූ සඵඥයන් වහන්සේ විසින් දෙමව්පියන්ට උපස්ථාන කරන්නා වූ එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය දක්වන ලදි.

මෙහි වර්ථමාන කථාව සාම ජාතිකයෙහි විස්තර වශයෙන් කියන ලදි. එපරිද්දෙන්ම සඵඥයන් වහන්සේ තමන් සමීපයට ඵ් මාතූපෝසක හික්ෂුන් වහන්සේ කැඳවාගෙන ආවා වූ හික්ෂුන් වහන්සේට ආමන්ත්‍රණයකොට වදාරණයේක් “ඵමිඛා මහණෙනි, ඵ් හික්ෂු හට නින්දා නොකරව, පුරාතනයෙහි තිරිසන් ව උපන්නාහු පවා මෂණීයන්ගෙන් වෙන් වූවාහු සතියක් මුළුලෙහි නිරාභාරව වියලෙන්නා වූ රජදරුවන්ට සුදුසුකොට ඵලවන ලද ආහාරය ලැබත් ‘මෂණීයන් අරපියා අනුභව නොකෙරෙමි’ කියා මෂණීයන් දැක ගොදුරු කෂවෝ වේදැ”යි වදාරා එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාලසේක.

ඵ් කෙසේද යත්?

යටගිය දවස ඛරණයේ නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ හිමාලය වනයෙහි ඇත් කුලයක ඉපද සර්වාංගය ධවල ව

විශිෂ්ට රජපාසක් ධරණිනා වූ අසු දුහසක් පමණි ඇත්තු නිරන්තරයෙන් පිරිවරන්නාහ.

මහබෝසතාණන්ගේ මෑණියෝ ඇස් අන්ධ වූයේය. එකල බෝධිසත්ත්වයෝ මිහිරි වූ පලාඵල ඇතුන් අතට කඩා දී මෑණියන් සමීපයට යවන්නාහු ගෙනියන්නාවූ ඇත්තු තුමු තුමුම අනුභවකොට පියා ගෙනගොස් නොදන්නාහ. ඒ මහබෝසතාණෝ පරීක්ෂාකොට ඒ බව දැන ඇත් සමූහයා ඇර “මාගේ මෑණියන් මමම පෝෂ්‍යය කෙරමි” කියා රාත්‍රියෙහි සෙසු ඇතුන්ට නොහඟවා මෑණියන් කැඳවාගෙන ‘වන්ඬෝර’ නම් පච්ඡ පාදයට ගොස් එතන හුණු පඳුරක් සමීපයෙහි පිහිටියා වූ ගල් ගුහාවෙක මෑණියන් රඳවා නිරන්තරයෙන් පලාඵල ගෙනවුත් පෝෂ්‍යය කරන්නාහ.

එකල බරණැස් නුවර වසන්නා වූ වැදිපුත්‍රයෙක් වලට වැද මන්වුළා වූයේය. දිග් නියමයක් කොට නොහෙන්නේ මහහඬින් ඇඬූයේය. මහබෝසතාණෝ ඔහු ඇඬූ අඩ අසා “මේ පුරුෂතෙම අනාථයකින් මා වැනි එකෙකු විද්‍යමානව සිටියදී මිය ගියේ වීනම් සුදුසු නොවන්නේය”යි ඔහු කරාගොස් තමන් දැක හයගෙන යන්නාවූ “එමිබල පුරුෂය, මා නිසා තට හයක් නැත්තේය”යි ඔහු රඳවා “තෝ මේ වනයෙහි කුමක් පිණිස අඩා ඇවිදිදැ?”යි විචාරා ඔහු විසින් “ස්වාමිනි, මන්වුළා වූයේ අදට සතියෙකැ”යි කී කල්හි මහබෝසතාණෝ “එමිබල පුරුෂය, තොපට හයක් නොකොට ගෙනගොස් මනුෂ්‍යපථයෙහි පිහිටුවා ලමි” කියා ඒ මිනිසා

පිටට නන්වාගෙන වලින් මගට බාවා මහබෝසනාණෝ නැවත වල වන්නාහ. පාපී වූ ඒ පුරුෂයාද “මම නුවරට ගිය කල්හි රජපුරවන්ට කියමි” සිතා තමා යන්නා වූ මහව්‍යාසයෙන් හා පවීන සලකුණු පරීක්ෂාකොට ගෙන ගියේය. එකල බරණැස් රජපුරවන්ගේ මගුලතො වැටුනේය. රජපුරවෝද ඒ දවස් නුවර බෙර ලවන්නාහු “ඉඳින් යමි කෙනෙක් කොතනක මගුලත් කමට සුදුසු ඇතකු දුටුවා විනම් කියව”යි නුවර බෙර ලැවූහ.

එසඳු ඒ පුරුෂතෙම රජපුරවන් කරා ගොස් “දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේට ආරෝහනයට නිසි සඵාබග ධවල වූ ඇත් රජෙක් මා විසින් දක්නා ලදී. ඔහු ලගට මම මග කියමි. මා හා කැට්ටි ඇතරුවන් එවා ගෙන්වාගත මැනවැ”යි කීහ. රජපුරවෝ “යහපතැ”යි ඔහු හා කැට්ටි ඇතරුවන් යැවූහ. ගියා වූ ඇතරුවෝ ඔහු සමග ගොස් බෝධිසත්ථයන් විසින් පියුම් විලට ගොස් ගොදුරු අනුභව කරන්නවුන් විසින් දුටහ. බෝධිසත්ථයෝද ඇතරුවන් දැක “මට මේ උපන්නා වූ හය අනෙක් කෙනෙකුන් නිසා උපන්නෝ නොවෙයි, මා විසින් මනුෂ්‍යපට්ඨයට පමුණුවා සංග්‍රහ කරන ලද පුරුෂයා සම්පයෙන් උපන්නේය. මම වනාහි තස්තීන් දහසක් දෙනා බිඳුවාපියන තරම් මහබල ඇත්තෙමි. ඉඳින් මම කිපියෙමි විමි නම් බලවාහන සහිත වූ සියළු රාජ්‍යය නසාපියන්ට සමර්ථයෙමි. එසේම කිපියෙන් විමි නම් මා විසින් රක්ෂා කරන ලද ශීලය බිඳෙන්නේය. එසේ හෙයින් මේ සත්ථයෝ අද මට

ශක්ත්‍ර අධියට වලින් කොටත් නමුත් නොකිපෙමි” සිතා අධිෂ්ඨානකොට ගෙන කරවා නිශ්චලව සිටියාහ.

එකල ඇතරුවෝද පියුම් විලට බැස මහබෝසනාණන් ලක්ෂණ සමුර්ධිය දැක “මෙසේ එව දරුව”යි කියා රිදි දමකට බඳු වූ සොඬ අතින් අල්වාගෙන නික්ම සත්වෙනි දවස් බරණැස් නුවරට පැමිණියෝය. බෝධිසත්ථයන්ගේ මෑණියෝ පුතණුවන් නොයන හෙයින් “මාගේ දරුවන් රාජ රාජාදී මහඅමාත්‍යයන් විසින් ගෙනයන ලද්දේ වන, දැන් මාගේ දරුවන්ගේ වියෝගය මේ වන ලැහැබේ වැඩෙන්නේය”යි කියමින් අඬන්නාහු මෙසේ කියත් “මේ දෙමව්පියන්ට උපස්ථාන කරන්නා වූ ඇත් රජ්ජරුවන්ගේ බැහැර යාමෙන් මේ වනයෙහි හිසළු කිළිඳු, කනේර ආදී වූ අනේකප්‍රකාර පුෂ්ප ජාතීහු අතු පතු නොකැඩීමෙන් සලෝලව වැඩී සිටිනාහ. වන නෙළුම්, අලගොඩ, මහවූ, කිනිහිරි ආදී වූ වෘක්ෂ ජාතීහුද, අතමුල අතුපතරක් නොකැඩීමෙන් මනාව හටගෙන මලින් සැදී සිටිනාහුය. යම් බඳු වූ මා පුතණුවන් පිට උන්නාහු රජ, යුවරජ, ඇමති ආදී වූ අය නිර්භීතව පස මිතුරන් බිඳ මරා රාජ්‍යය ගන්නාහ. සවර්ණාලඬකාරයෙන් සැරහුනා වූ එබඳු රාජ රාජ මහකුමාරාදීහු තමන්ගේ පරසතුරන් සාධා දුන් හෙයින් සතුටුව රජ්ජරුවන්ගේ මෙහෙ නිමවන ලද රසමසවුලෙන් යුක්තකොට සමුර්ධි කරන ලද උතුම් තෝජනයෙන් පෝෂ්‍යය කරන්නේ වේදැ”යි යනාදීන් කියමින් අඬන්න වූහ.

බෝධිසත්ථයන් ගෙන යන්නා වූ ඇතරුවෝදු ඇත් රජ්ජුරුවන් ගෙනෙන නියාව රජ්ජුරුවන්ට කියා යවූහ. රජ්ජුරුවෝදු නුවර අලංකාරකොට සැරසවූහ. එකල හස්තභාවාර්තූදු මහබෝසතාණන් ගෙන නුවරට වැද පිරිබඩගෙන සරනා පිළියෙල කරන ලදු ඇත්තලට ගෙනගොස් සිටුවා විසිතුරු තිරබදවා රජ්ජුරුවන්ට දුන්වා යවූහ. රජ්ජුරුවෝදු සතුව නොයෙක් රසයෙන් අග්‍ර වූ තෝජනය ගෙන්වා ගෙනගොස් මහබෝසතාණන්ට දෙවූහ.

බෝධිසත්ථයෝදු “මෑණියන් නැතිව ගොදුරු අනුභව නොකරමැ”යි ආලෝපයකුත් නොගත්තාහ. මෙසේ ගොදුරු අනුභව නොකරන්නා වූ ඇතාණන්ට යාඥ කරන්නා වූ රජ්ජුරුවෝ මෙසේ කියත් “එමිඛා ඇත් රජ්ජුරුවෙනි, යම් රාජ්‍ය කටයුත්තක් නිසා ගෙන්නුවෝ විනම් එසේ වූ තොප විසින් සිද්ධ කරවන රාජකාරිය බොහෝය. එසේ හෙයින් තොපගේ ශරීරය දුච්ච නොකොට ගොදුරු අනුභව කරව”යි කීය.

එබසට බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මාගේ වියෝගයෙන් බැගෑපත් කිසි පෝෂ්‍යයක් කරන කෙනෙකුත් නැතිව අන්ධ හෙයින් වන්ඬෝර නම් පච්ච ප්‍රාන්තයට පැමිණ එතැනි උල් පහන් මඩිමින් ඇවිදින්නාහු කනේරු ධෙනුවක මෙන් ඒකාන්තයෙන් අධා ඇවිදිනිය. එසේ හෙයින් මා ගොදුරු අනුභව කරන්නේ නැතැ”යි කීහ. නැවත රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “එමිඛා ඇත් රජ්ජුරුවෙනි, එසේ ඇස් අන්ධව පෝෂ්‍යය කරන්නා වූ, කිසි කෙනෙකුත් නැතිව

වන්ඳෝර නම් පවීන සමීපයෙහි උල් පහන් මඩමින් ඇවිදිනා වූ ඇතින්හි තොප කවරෙක්දැ?”යි විචාළාහ. එවිට ඛෝධිසන්ඛයන් වහන්සේ කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, ඇස් අන්ධව එලෙස ඇවිදිනා වූ ඇතින්හි නම් මා විසින් ගොදුරු ගෙනවිත් ලා පෝෂ්‍ය කරන ලද මාගේ මෂණියෝය”යි කියා “ඇස් අන්ධ වූ මෂණියන් පෝෂ්‍ය කරමිනි, මා විසින් පෝෂ්‍ය කරන ලද ඒ මාගේ මෂණියන් ගොදුරු නොලත්තේ ආදීන් සන් දවසය. එසේ වූ ගොදුරු නොලබන්නා වූ මාගේ මෂණියන් වියළී මියන්නාහුය. උන් මළ දී ගොදුරු අනුභව කරන්නේ නැතැ”යි කීය. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු “එමිබා ඇස් අන්ධ වූ මෂණියන් පෝෂ්‍ය කරමි. උන් මළ දී ගොදුරු අනුභව කරන්නේ නැතැයි කියන ලද මෙම ඇතාණු කෙනෙක් ඇද්ද? උන් වහා මුදු ඇරපියාව. ඒ ඇත් රජතෙමේන් තමාගේ මෂණියන් හා අවශේෂ බන්ධුන් හා ද එක්ව සතුවු ව සැපසේ යෙමි”යි කියා බන්ධනයෙන් මුදුපුව.

ඒ බන්ධනයෙන් මිදුනා වූ ඇත් රජ්ජුරුවෝද මදක් සැතපිගෙන රජ්ජුරුවන්ට දසරාජ ධර්මයෙන් බණ කියා අවවාදකොට මහජනයා විසින් ගඳමල් ආදියෙන් පුජා කරමින් සිටියදී නුවරින් පිටත එදවස්ම පියුම් විලට ගොස් “මාගේ මෂණියන් ගොදුරු අනුභව කරවා විනා මම ගොදුරු නොගනිමි” බොහෝ නෙළුම් මල් ඇරගෙන ගොස් ගල්ලෙනින් පිටත දොරකඩ සමීපයෙන් උන් මෂණියන් සමීපයට ගොස් නිරාහාරයෙන් වියළී ගිය ශරීරයට ස්නේහ පිණිස ඉස් මුදුනේ

පැන් සැලිඟ. එකල මහබෝසතාණන්ගේ මෑණියෝ “වැසි වසනි” යන සිතින් කියන්නාහු “යම් බඳු වූ මට පෝෂ්‍යය කරන්නා වූ මා වදාගත් මාගේ පුතණුවෝ අනියන්ව ගියහ. එසේ හෙයින් සෝක කරව, මා සමීපයෙහි දුෂ්ට වූ අනාවාරිය ස්වරූප ඇති කෙසේ වූ නොකල් වැස්සෙක්ද වසිනේය”යි යනාදීන් අක්‍රෝස කළාහ. එකළ මහබෝසතාණෝ අස්වසන්නා වූ “මෑණියෙනි, වැදෑ රටවාසී වූ යසපිරිවර ඇති ඒ කසි රජපුරවන්ගෙන් මිදිනිමි. මම නුඹවහන්සේගේ පුතණු වෙමි, ආයෙමි. එසේ හෙයින් නැගී සිටීමන් කීමෙක්ද? ගොදුරු අනුභව කරන්න”යි කීය. එකල බෝධිසත්ථයන්ගේ මෑණියෝ රජපුරවන්ට අනුමෙවැනි කරන්නාහු “යම් සේ මට නිරන්තරයෙන් වැඩ පසස්නා වූ මාගේ පුතණුවන් කසිරට වැඩ පසන්නා වූ යම් රජපුර කෙනෙක් මුදවා අරවාපුද? ඒ රජපුරවෝ බොහෝ කලක් ජීවත් වෙත්ව”යි කියමින් ස්තූති කළාහ.

රජපුරවෝද බෝධිසත්ථයන්ගේ ගුණයෙහි පැහැද පියුම් විල සමීපයෙහි ගමක් කරවා මහබෝසතාණන් හා මෑණියන්ට නිරන්තරයෙන් වෘර්ති තිබූහ. ඉන් මෑත භාගයෙහි බෝධිසත්ථයන්ගේ මෑණියන් කළුරිය කළ කල්හි මහබෝසතාණෝ ශරීරය අදූහණ කෘතයකොට කුන්ත නම් ආශ්‍රම පදයට ගියාහ. ඒ ස්ථානයෙහි පන්සියයක් පමණ තපස්වීවරහු හිමාලයෙන් අවුත් වන්නාහු බෝධිසත්ථයන්ට ලැබූ වෘර්තිය ඒ තාපසවරන්ට සැලැස් වූහ. රජපුරවෝ මහබෝසතාණන්ගේ රූපය හා සමාන රුවක් ගලින් කරවා

නිරන්තරයෙන් මහත් වූ සත්කාර පවත් වන්නාහ. ජම්බුද්වීපවාසී වූ අවුරුදුදුක් පාසා හස්තිපුර නම් පුජාවක් කරන්නාහ. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා චතුස්සත්තය ප්‍රකාශකොට මේ ‘මානිපෝසක ජාතකය’ නිමවා වදාළ සේක. චතුස්සත්තයාගේ කෙළවර මානිපෝසක හිඤ්ඤාන් වහන්සේ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

“ඵකල රජපුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. ඵදවස් ඇතිනී නම් දැන් මේ මහමායා දේවිය. ඵදවස් මෂණියන්ට උපස්ථාන කළ ඇතාණෝ නම් බුදුවූ මම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

449. ජුණ්භ ජාතකය

තවද මේ ජාතකය ජේතවනාරාමයෙහි වසන්නා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ආනන්ද සාමීන් විසින් ලබන ලද වර අටක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

සඵඥයන් වහන්සේට බුදුවූ විසි අවුරුදු වනතුරු නිරන්තරයෙන් නියම උපස්ථාන කරන්නා වූ ඵකද හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ නැත. සමහර දවසක් නාගමාල නම් තෙරුන් වහන්සේ නියමයක් නැතිව උපස්ථාන කරනසේක. ඵක් දවසක් සඵඥයන් වහන්සේ හිඤ්ඤාන් වහන්සේ සමීපයට කැඳවා වදාරනසේක් “ඵමිධා මහණෙනි, මම දැන් වයෝවෘද්ධ යෙමි.

සමහර හික්ෂු කෙනෙකුන් මා හා සමග යමින් සිට ‘මේ මගින් යමිහ’යි කීවොත් ඔහු අන් මගකින් යන්නාහ. සමහර කෙනෙක් මාගේ පා සිවුරු බිමට දමාපියා යන්නාහ. එසේ හෙයින් මට නිරන්තරයෙන් උපස්ථාන කරන්නා වූ එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් නියම දනුව”යි වදාළසේක. එසේ කල “මම උපස්ථාන කෙරෙමි” දෙහොත් මුදුනේ බැඳ සිටියා වූ සැරියුන් සාමී ආදීකොට ඇති හික්ෂුන් වහන්සේලාට වදාරනසේක් “එම්බා, තොප තොපගේ ප්‍රාර්ථනා මුදුන් පැමිණියේය”යි වළකා වදාළසේක. නැවත හික්ෂුන් වහන්සේ එක්ව අනඳ සාමීන්ට “ඇවැත්නි, තොපි උපස්ථාන කරන්නා වූ ස්ථානාන්තරයට යාඥා කරව”යි කීසේක. එකල අනඳ සාමී වදාරනසේක් “ස්වාමීනි, බුදුහු ඉඳින් තමන් ලත් සිවුරු මට නොදෙනසේක් විනම්, තමන් ලත් ආහාරයක් මට නොදෙනසේක් විනම්, එක ගඳකිළියේ වාසය කළ නොදෙනසේක් විනම්, මා කැඳවාගෙන තමන්වහන්සේට ආරාධනාවට වඩනාසේක් විනම්, ඉඳින් දුරුරට වලින් බුදුන් දකින්නට අවුත් පැමිණී සත්ථයන් ඒ වේලෙහි කැඳවා ගෙනගොස් දකින්නට ලැබේ නම්, යම් කලෙකිනි මට සැකයෙක් උපනී නම් ඒ වේලෙහි මම බුදුන් කරා යන්ට අවසර ලැබේ නම්, බුදුහු ඉඳින් මා නෝමැඳයේ බණ වදාළසේක් විනම් ඒ බණ අවුදින් මට වදාරනසේක් විනම් එවිට මම ද බුදුන්ට උපස්ථාන කෙරෙමි.

මේ ප්‍රතිඥාප වර සතරක්ද, යාඥා වර සතරක්දැයි වර අටක් ඉල්ලුසේක. බුදුහු වර අට දෙවා වදාළසේක. ඒ දවස්

පටන් අනඳ සාමි පස්විසි අවුරුද්දක් බුදුන්ට නිරන්තරයෙන් උපස්ථාන කළසේක. මේ ආනඳ සාමි පඤ්චස්ථානයකින් ඒතදුග්‍රපාලියෙහි තිබිය යුතු ධානාන්තරයට පැමිණිසේක. අධගසම්පදය, අධිගමසම්පදය, අර්ථපරිපුටිජාසම්පදය, යෝනිසොමනස්ස සම්පදය, බුඬිපණ්ණිය සම්පදයයි මේ සප්තවධ සම්පදවෙනුත් යුක්තසේක. සඵලයන් වහන්සේගෙන් වර අටක් ලැබ ගාසන නැමති ආකාශයෙහි පැන නැංගා වූ පුන්සඳ මඬලක් මෙන් ප්‍රසිද්ධ ව වසනසේක.

එකල්හි එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩ හුන් හික්ෂුන් වහන්සේ ඔවුන් වහන්සේට ආමන්ත්‍රණයකොට වදාරනසේක් “එමිඛා ඇවැත්නි, බුදුහු ආනන්ද ස්ථවිරයන්ට වර දීමෙන් සන්තර්පණය කළසේකැ”යි කියමින් උන්සේක. එකල සඵලයන් වහන්සේ ගඳකිළියෙහි වැඩහිඳ ඒ බව දිවකණීන් අසා තුන්තරා ගමණින් එක්තරා ගමනකින් දම්සඛා මණ්ඩපයට වැඩ බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳ වදාරනසේක් “එමිඛා මහණෙනි, මා එන්නාට පුඵ භාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?යි කිනමි කථාවෙක් නොපට අධාල විදැ?”යි විචාරා වදාරා ඒ හික්ෂුන් වහන්සේ විසින් “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ විසින් නොකියන්නට වදාළ දෙනිස් කථාවෙන් එක්තරා කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවමිහ. දැන් මේ ආනන්ද ස්ථවිරයන් වරලත් නියාව කිය කියා උනුමිහ”යි කී කල්හි “එමිඛා මහණෙනි, ආනන්ද ස්ථවිරයන් වර ලද්දේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් වර ලද්දේ වේදැ”යි වදාරා හික්ෂුන් වහන්සේ අතුරෙන් එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන්

වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ සච්ඡායන් වහන්සේ විසින් ඉකුත්වත් දැක්වා වදාලසේක.

එමිබා මහණෙනි,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි පුරණාලදු බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ බරණැස් රජ්ජරුවන්ට පුත් ව ඉපිද “ජුන්හ කුමාරය”යි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධ ව තක්සලා නුවරට ගොස් ශිල්ප උගන්නානු එක් දවසක් රාත්‍රී භාගයෙහි ආචාරීට වනපොත් දී තමන් වසන්නා වූ ගෙට වහ වහා යන්නානු එක්තරා බමුණකු බත් සිගාගෙන තමා වසන තෙනට යන්නානු අනිකාරයේ උරයෙන් පැහැර බමුණා හා සමග බත් ලබ්බත් බිඳපුහ. බමුණුද වැටී හුණුයේය, බැගෑපත් හැඬින් ඇඬුයේය, ජුන්හ කුමාරයෝත් ඔහු දැක උග කෙරේ කරුණාවෙන් ආ පස්සේ අවුදින් බමුණා අත අල්වා නගා සිටුවා, බමුණුද කුමාරයන් එකරුත්ත අල්වාගෙන “එමිබා දරුව, තොප විසින් මාගේ හිඤා භාජනය බිඳ පියනලද, එසේ හෙයින් මාගේ බත් මිල දෙව”යි කීහ. එබසට ජුන්හ කුමාරායෝ කියන්නානු “එමිබා බමුණානෙනි, දැන් තොපගේ බත් දිය නොහෙමි. මම වනාහී කසී රජ්ජරුවන්ගේ පුත් වූ ජුන්හ කුමාරයෝය. රාජ්‍යයෙහි පිහිටි කල මා සමීපයට අවුදින් වස්තු ඉල්වා ගනුව”යි කීහ. එතනින් පහව ශිල්ප ඉගෙන නිමවා ආචාරීන් වැඳ සමුගෙන බරණැස් නුවරට ගොස් පියරජ්ජරුවන්ට ශිල්ප දැක්වූහ. රජ්ජරුවෝද “ජීවත්ව

උන්නා වූ මා විසින් මාගේ දරුවෝ දක්නාලද. රාජ්‍යශ්‍රීයට පැමිණියානුන් දැකීමේ” සිතා කුමාරයන් රාජහිමික කළාහ.

එකල “ජුන්හ රජපුරුවෝය”යි මේ නමින් ප්‍රසිද්ධව දසරාජ ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහ. බමුණු එපවත් අසා “දැන් වනාහී මාගේ බත් මිළ ගෙනෙමි” කියා බරණැස් නුවරට ගොස් රජපුරුවන් සභාභරණයෙන් සැරහී නුවර පැදැකුණුකොට යන කල්හි දැක එක් උසකට පැන නැගී අත්නගා “ජයතු හවං මහා රාජ” යනාදින් ආගීච්චනයකොට සිටියේයි. රජපුරුවෝ ඔහු නොදැකම නික්මුණාහ. රජපුරුවන් නොබලා නික්මුණු නියාව දුටු බමුණු රජපුරුවන් හා සමග කථා කරන්නට පටන් ගත්තේය. මෙසේ කියා “ජනප්‍රධාන වූ රාජෝත්තමයාණනි, මා කියන්නා වූ බස් ඇසුව මැනව. එක් කටයුත්තක් පිණිස මම මෙතනට පැමිණියෙමි. එසේ හෙයින් කතර ගෙවා ආවා වූ අප වැනි බමුණන් සිටිය දී පිටිපාලා යාම සුදුසු නොවේ”යි කීව. රජපුරුවෝ ඔහු කී බස් අසා විදුර අකුස්ස ගෙන ඇතු කොටා රඳවා බමුණා හා සමග කථා කරන්නාහු මෙසේ කියත් “එමිබල බමුණ, සම කටයුත්තක් පිණිස තෝ මා සමීපයට පැමිණියේ විනම් ඒ මට කියවයි මම සිට අසමි. තෝ මා කවර ප්‍රයෝජනයක් පිණිස ප්‍රාර්ථනාකොට සමීපයට ඇයිද? ඒ බැවින් විවාළ මට නොවලනා කියව”යි කීහ.

එබසට බමුණු කියන්නේ “රජපුරුවන් වහන්ස, මට ගංවර පසක් දුන මැනව, කෙල්ලන් සියයක් දුන මැනව, කිරිදෙනුන්

පන්සියයක් දුන මැනව, ගොන් සන්සියයක් දුන මැනව, රනුන් සන්විසි දසක්ද, තවද කුලයෙන් මා හා සාදාසය වූ බිරින්ද කෙනෙකුන් දුන මැනව”යි කීහ. එබසට රජපුරවෝ කියන්නාහු “බමුණ, තාගේ හයානක වූ ස්වරූප ඇති තපසෙක් ඇද්ද? නොහොත් විසිතුරු ස්වභාව ඇති සිතු දෙය සිද්ධකොට දෙන්නා වූ මන්ත්‍රයෙක් ඇද්ද, නොහොත් තෝ කීවා සිද්ධකොට දෙන යකෂයෙක් ඇද්ද, නොහොත් තොප විසින් මට කරනලද උපකාරයක් සිහි කරවුද?”යි විචාළාහ.

එකල බමුණු කියන්නේ “හයානක ස්වරූප ඇති තපසකුත් මා කෙරෙහි නැත, සිතු සිතුවා සිද්ධ කර දෙන මන්ත්‍රයකුත් නැත, මා කීවා සිද්ධකොට දෙන කෙනෙක් නැත, නුඹවහන්සේට මා විසින් පෙර කරනලද උපකාරයකුත් නොදනිමි. බල එකෙක් ඇත්නම් නුඹවහන්සේ හා මා හා පෙර ඔවුනොවුන් හා කරනලද කටා ස්වරූප මාත්‍රයෙක් ඇතැ”යි කීහ. නැවත රජපුරවෝ කියන්නාහු “එමිබල බමුණ, තාගේ හා මාගේ පළමුවන දැකුම වන්නේය, මට පළමු තා දන්නේ නැත. එසේ හෙයින් කවර කලෙක තා හා මා හා සංගමයෙක් ඇද්දැ?යි, ඒ කාරණා විචාළවූ මට කියව”යි කීහ. නැවත බමුණු කියන්නේ “ගන්ධාර රාජ්‍යයෙහි සිත්කළු වූ තක්සලා නුවරදී රාත්‍රියෙහි සණ වූ අන්ධකාරයෙහි අපි දෙන්න උරය ගැටී ගියමිහ. එකල අපි දෙන්නාම එතන සිට මතු කල්පනා කටයුත්තක් සිහි කළමිහ. අප දෙන්නාගේ මිත්‍ර සට්ඨයෙක් නම් එපමණෙක්මය, ඊට පසුව පළමු මා දන්නා සන්චයෙක් නැතැ”යි කීය. එකල ඒ රජපුරවෝ කියන්නාහු

“එම්බල බමුණ, යම් කලෙකිනි සත්පුරුෂ සත්වයන් හා සමග සංග්‍රහයෙක් වීමේ නුවණැත්තෝ ඒ නොනසන්නාහුය, අඥනයන් හා සමග මිත්‍ර සභවයෙක් ඇත්නම් වේවයි පළමු කරනලද කෘතෝපකාරයෙක් වේවයි අඥනයන් විෂයෙහි බොහෝකොට කරන ලද්ද වූ උපකාරයෙක් ඇත් නමුත් නස්නේය, ඒ එසේමය. අඥනයෝ කෙලෙහි ගුණ නොදන්නා වූ ස්වභාව ඇත්තාහුය. නුවණැත්තාටුන්ගේ වනාහි මිත්‍ර සභවයෙක් ඇත්නම් වේවයි පළමු කරනලද උපකාරයන් ඇත්තේ වීමේ නොනසනේය. එසේ හෙයින් නුවණැත්තෝ ස්වල්ප මාත්‍ර වූ කෘතෝපකාරය නොනසනායුය ස්වභාව ඇත්තාහ”යි කියා ඔවුන් විසින් ඉල්වනලද වර දන දෙනනාහු මෙසේ කියන් “එම්බල බමුණ, තට ලක්ෂයක් නිමන්නා වූ ගම්වර පසක්ද, කෙල්ලන් සියයක් දෙමි. දෙනුන් පන්සියක් දෙමි. ගොන් සත්සියක් දෙමි. මැණික් දහසක් දෙමි. කුලයෙන් තොප හා සදෘශ්‍ය වූ භාර්යාවෝ දෙනනෙකු දෙමි” කියා ඒ සියල්ලම අනුනව දුන්න.

එසේ සම්පත් ලද්ද වූ බමුණු රජපුරවන්ට ස්තූති කරන්නේ “කසිරට අධිපති වූ රජපුරවන් වහන්ස, පෑලවිය පටන් පසළොස්වක දකිනා තෙක් තාරකාවන් මධ්‍යයෙහි පිහිටියා වූ පුන්සඳ මණ්ඩල යම් සේ සම්පුණී වේද? එසේම නුඹවහන්සේ විසින් දෙනලද ගම් වර ලත් මමද එපරිද්දෙන් මාගේ මනෝරථය අද මුදුන් පැමිණියෙමි. එහෙයින් තොප හා මා හා අද වූ සංග්‍රහයක් මෙන් මහත් වූ සන්තෝෂයට පැමිණියෙමි” කියා රජපුරවන්ට ස්තූති කළේය.

මහබෝසනාණෝද බමුණාට මහත් වූ යසශ්‍රී දී කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරළොව ගියහයි වදුරා පුච්චාපර සනි ගලපා මේ ‘පුන්හ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

එකල්හි ගම් වර ලද්ද වූ බමුණානෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එකල්හි ඒවා දුන් රජපුරාවෝ නම් ලොචිතුරා බුදුවූ මම්ම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

450. ධම් ජාතකය

තවද මේ ජාතකය ජේතවනාරාමයෙහි වසන්නා වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්දත් තෙරුන් වහන්සේ පොළොව පළායාම අරභයා වදාරන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් දම්සතා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩ උන්නා වූ හිඤ්ඤන් වහන්සේ කථාවක් පහළ කරනසේක් “ඵම්බා අඛෙත්තනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ බුදුන් හා සමග චිරුද්ධ ව පොළොව පළා වන්නෝ වේදුර”යි කියමින් උන්සේක. එකල සඵඤ්ඤන් වහන්සේ දම්සතා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා ඵන්නාට පුච්ච භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදුර?”යි විචාරා “මේ නම් කථාවක් කොට උනුමිහ”යි කී කල්හි “ඵම්බා මහණෙනි, දැන් මාගේ සඵඤ්ඤ වක්‍රයෙහි පැහැර පොළොවට වන්නේය. පළමුත් මාගේ ධම් වක්‍රයෙහි පැහැර පොළොවට වැද අවිච්චි නරකයෙහි උපන්නෙහි වේදුර”යි වදුරා

එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ සච්ඡායන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දුක්වා වදාලසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ථයෝ කාමාවචර දිව්‍ය ලෝකයෙහි ධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍ර ව උපන්නාහුය.

එකල දේවදුන්තයෝ එම දිව්‍ය ලෝකයෙහි අධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍ර ව උපන්නාහුය. ඔවුන් දෙදෙනා අතුරෙන් ධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍ර තෙම මිනිසුන් සවස් වේලෙහි බන් අනුභවකොට තමන් ගෙදරවල සැප වූ කටාකොට උන් කල්හි තුමු සචානරණයෙන් සැරහී දිව්‍ය රථයකට පැන නැගී දිව්‍යාඩගනාවන් විසින් පිරිවරණ ලදුව මැදිපොතො දවස ගම් නියමිගම් රාජධානිවල ආකාශයෙන් ඇවිද “ප්‍රාණසාතාදී දස අකුශලින් දුරුව මවිපියන්ට උපස්ථාන කිරීමෙන් දිව්‍ය ලෝකවල ඉපිද මහත් වූ සම්පත් අනුභව කරව”යි කියා මනුෂ්‍යයන් දැක කුශල පථයෙහි සමාදන් කරවමින් ජම්බුද්වීපය පැදකුණු කෙරෙමින් ඇවිදිනාහ.

එකල අධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍රයා ජම්බුද්වීපය වාමාවෘතකොට ඇවිදිමින් “ප්‍රාණසාත කරව” යනාදින් දැක අකුශල කර්මයෙහි යොදවමින් ඇවිදිති. එසේ ඇවිදින කල්හි ධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍රයාගේ රථයට අහිමුඛව පැමිණියේය. එකල ඔවුන් දෙදෙනාගේ පිරිවර ඔවුනොවුන් අතින් “තොපි කාගේදැ?”යි

විවාරා “අපි ධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍රයන්ගේය. අපි අධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍රයන්ගේය”යි කියමින් දෙභාගව සිටියහ. එකල ධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍රයාණෝ කියන්නාහු “එමිඛල යහළු අධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍රය, මම ධර්මයෙහි නසුරුවමින් ශ්‍රමණා, බ්‍රාහ්මණා දී වූ සත්ඵයන්ට සිය අනිත්ම යසස් දානය කෙරෙමි. එසේ හෙයින් මම ධර්ම නම් වීමි. දෙවිමිනිසුන් කෙරේ ජරසිද්ධි හෙයින් අසත්පුරුෂයන්ට වඩා බල ඇත්තෙමි. එසේ වූ මට පළමුකොට මග අරණට සුදුසුය. එසේ හෙයින් තෝ මේ මගින් පහව මග ඇරෙයව”යි කීහ.

එකල අධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍ර තෙම කියන්නේ “එමිඛල ධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍රය, මම දාඩ වූ අධර්ම යානාවකට නැගී ආයෙමි. සත්පුරුෂ ධර්මයෙක් මාගේ නැත. එසේ හෙයින් සත්පුරුෂයාට වඩා බල ඇත්තෙමි. එසේ වූ මම කවර කාරණයකින් තොපට අද මග අරිවිද? මට පළමු කිසි කෙනෙකුන්ටත් අලවිරු නැත, මග නොහරිමි”යි කීයේය.

එකල ධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍ර තෙම කියන්නේ “එමිඛල සබ්ද, මේ ලෝකයෙහි ප්‍රථම කල්පයෙහිම දුගකුශල කර්මපටි සංඛ්‍යාත ධර්මය ම පළමු පැනවිය. අධර්මය පසුව උපන. එසේ හෙයින් ධර්ම ජ්‍යෙෂ්ඨය නමුත් මමය, එසේ වූ මට මග හැර කණ්ණාඩි වූ තෝ මගින් පහව”යි කීය. එකල අධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍ර තෙම කියන්නේ “එමිඛල සබ්ද, අප දෙන්නා යාඤාකොට ඉල්වීමත් තරම් නොවෙයි, ඉල්වීමට තොපට මග දීමත් තරම් නොවෙයි, බල එකෙක් කියමි. අපි දෙන්නාම අද

සුද්ධ කරමින. ඒ සුද්ධයෙන් අප දෙන්නා අතුරෙන් යමෙක් ජය ගත්තේ විනම් මේ මාර්ගය ඕ හට වන්නේය”යි කීහ.

එබසට ධර්ම දිව්‍යපුත්‍ර තෙම කියනුයේ “එමිබල අධර්මයකොට වනාහී මේ සසර උක් බබුළුවන්නා වූ ගුණයෙන් ප්‍රසිද්ධ වෙමි. මහත් වූ කායබල, සේනාබල ඇත්තෙමි. ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත වූ යසපිරිවර ඇත්තෙමි. කිසි කෙනෙකුන් හා අසද්‍රිස වෙමි. සියළු ගුණයෙන් සමෘද්ධි යෙමි. එසේ වූ අධර්මය කොට තෝ කෙසේ ජය ගණීදැ?”යි කීහ. එකල අධර්ම තෙම කියන්නේ “එමිබල යහළු, ඒකාන්තයෙන් ලෝභයෙන් රන්රුවන් නසීද? රන්රුවණින් ලෝභය නසීද? එපරිද්දෙන්ම සත්භවයන්ට දුර්ගතිය වූ රත්තූන් යමි සේ යකඩින් නසීද? එපරිද්දෙන්ම මාගේ නම පුරුදු කරන අධර්ම ගුණයෙන් තොපගේ යහපත් ධර්ම ගුණය නසා රඳව”යි කීහ.

එබසට ධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍ර තෙම කියනුයේ “එමිබල සබද, තෝ ඉඳින් සුද්ධයට සමර්ථයේ විනම් තට වැඩි කෙනෙක් වේවයි. ගරු කටයුතු කෙනෙක් වේවයි, නුවණැති කෙනෙක් වේවයි නැද්ද? එසේ තට මම මග අරිමි. තාගේ රළු රූක්‍ෂ වූ බවටත් ක්‍ෂමා කෙරෙමි” කීහ. මෙසේ ඒ බෝධිත්ඝභවයන් කී බස් අසා අධර්ම තෙම රථයෙහි සිටිය නොහී බිම නිම හිස බිමි ලා පය උඩුකොට වැටී පොළොව විවර වූ කල්හි පොළොවට වැද අවිච්චි මහනරකයෙහි උපන්නේය.

ඒ බව වදාරන්නා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ “එමිබා මහණෙනි, ඒ අධර්ම නම් දිව්‍යපුත්‍ර තෙම ධර්ම දිව්‍යපුත්‍රයා කී

බස් අසමින් රටයෙහි සිටිය නොහී හිස බිම් බලවා පස උඩුකොට වැටී පොළොව පළාගෙන ගොස් නරකයෙහි උපන්නේ වේදැ”යි වදුරා මතුමත්තෙහි ධම් දේශනා කරනසේක් “ඝෞන්ති බලයෙන් යුද්ධබල ජයගෙන ඒ අධිමියා නසා ඒ වූ පරාජයට පමුණුවා සැබෑ බසම පෙරදැරිකොට ඇති මහත් වූ බල ඇති ඒ බෝධිත්සවයෝ සෘජු වූ මාර්ගයෙහි ගියේ වේදැ”යි වදුරා තවද “යම් සත්ත ඛෙතෙක් ඝෞන්ති නොකිරීමෙන් තෙමේ දෙමච්චියන්ටද, ශ්‍රමණා බ්‍රාහ්මණයන්ටද ස්වකීය වූ තමාගේ ගෙයි දී කිසි සත්කාර සම්මානයක් නොකොට කා බුන් මරණින් මත්තෙහි කලේබරය මෙලොවිති ම දුමා යම් සේ අධිමියෙන් අධෝගීඡීව නරකයෙහි ඉපද වැටෙන්නාහ”යි වදුරා “චම්බා මහණෙනි, මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ ප්‍රතිවිරුද්ධ ව පොළොව පළා නරකයෙහි උපන්නේ වේදැයි, පෙරත් නරකයට ගියෝ වේදැ”යි වදුරා මේ ‘ධම් ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“චකල්හි ඒ අධිමී දිව්‍යපුත්‍රයා නම් දැන් මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. ඔහුගේ පර්ෂිත් නම් දැනුදු දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ පර්ෂිදය, ධම් නම් දිව්‍යපුත්‍රයාණෝ නම් ලොවිතුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

451. උදයහද්ද (උදය) ජාතකය

තවද මේ ජාතකය ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන්නා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් ශාසනයෙහි උකටලී වූ එක් හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා වදාරන ලදි.

එහි වර්තමාන කථාව කූස ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් කියනලදි. මේ ජාතකයෙහි හික්ෂුන් වහන්සේ විසින් ශාසනයෙහි උකටලී වූ හික්ෂුන් වහන්සේ දුමිසභා මණ්ඩපයට ගෙනහැර දැක් වූ කල්හි “සැබෑද? මහණ, තා ශාසනයෙහි උකටලී වූයේය”යි විචාරා වදාරා “සැබැව ස්වාමීනී” දැන් වූ කල්හි “එමිබල මහණ, කුමක් නිසා ක්ලේශ වසගයෙන් මෙබඳු වූ නෛර්යානික ශාසනයෙහි මහණව උකටලීද? පුරාතයෙහි නුවණැත්තෝ දෙළොස් යොදුනක් පමණ ඇති සියල්ලෙන්ම සමුද්ධි වූ සුරණි නම් නුවර රාජ්‍යය කරන්නා වූ සුරාංගනාවක හා සමාන ස්ත්‍රියක සමග සත්සියයක් අවුරුදු එක ගබඩාවෙහි වසන්නා වූ ඉඳුරන් බිඳ ලෝහ වශයෙන් නොබැව්වෝ වේදැ”යි වදාරා එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස සුරණි නම් නුවර කසී නම් රජ කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන්නාහ. ඒ රජපුරවන්ගේ එකඳ දු පුත් කෙනෙක් නැත්තාහ. එකල රජපුරවෝ “දුරුවන් ප්‍රාර්ථනා කරව”යි

නියෝග කළාහ. එකල බෝධිසත්ත්වයෝ බුන්ම ලෝකයෙන් වුනව අවුත් රජ්ජරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳු උපන්නාහ. ඒ කුමාරයන්ට නම් තබන්නාහු බොහෝ දෙනාගේ සිත් සතුටු කරවමින් උපන් හෙයින් ‘උදයහඳු කුමාරයෝය’යි නම් තබූහ.

කුමාරයන් පියවර නගා කෙළ ඇවිදින අවස්ථාවෙහි අනික් බුන්මයෙක් බුන්ම ලෝකයෙන් වුනව එම රජ්ජරුවන්ගේ එක්තරා බිසෝ කෙනෙකුත් බඩ කුමාරිකාවක් ව උපන්නාහ. ඒ කුමාරිකාවන්ට ‘උදයහඳු දේවිය’යි නම් තබූහ. උදයහඳු කුමාරයෝ වැඩිවිය පැමිණි කල්හි ශිල්ප ශාස්ත්‍රයෙහි නිපුණ වූහ. ජාතියෙන් ජාතියෙන් බුන්මවාරීහ. ස්වප්නයෙන් මෙටුනයන් නොම දන්නාහ. ක්ලේශ වසග විත්තයෙන් නුපදනේය. එකල රජ්ජරුවෝ “පුතණුවන් රාජ්‍යයෙහි අභිෂේකකොට නාටක ස්ත්‍රීන් පිරිවරම්” සිතා පුතණුවන් සමීපයට අස්නක් යවූහ. මහබෝසතාණෝ කියන්නාහු “මට රාජ්‍යයෙන් ප්‍රයෝජන නැත. ක්ලේශයෙහි මාගේ සිත ඇත්තේ නැත” කියා ප්‍රතිකේෂප කළාහ. දෙමව්පියෝ නැවත නැවත කියා යවූහ. එකල මහබෝසතාණෝ ජාලොනඳු ස්වභීමය ස්ත්‍රී රුවක් කරවා “මෙබඳු ස්ත්‍රී රුවක් ප්‍රදානෙන් රාජ්‍යය පිළිගනීමි” දෙමව්පියන් සමීපයට යැවූහ. ඔහු ඒ රන්රුවන් මුළු දඹදිව ඇවිදුවා පරීක්ෂා කරවා එබඳු ස්ත්‍රීයක නොලැබ උදයහඳුවන් සරනා ඒ රන්රුව සමීපයෙහි සිටුවූහ. ඕ තොමෝ ඒ රන්රුව ඉක්ම සිටිනීය. එකල ඔවුන් දෙදෙනාම නොකැමැති පරිද්දෙන් කුඩා මෑණියන්ගේ දුව කුමාරිකාවන්

නැගණියන් උදයහඳු නම් කුමාරිකාවන් අග්‍රමහේසිකා කොට බෝධිසත්ථයන් රාජාභිෂේක කළාහ.

ඒ දෙදෙන බ්‍රහ්මවය්‍යාව වාසය කරන්නාහ. කල්යාමකින් දෙමව්පියන් ඇවෑමෙන් බෝධිසත්ථයෝ රාජ්‍යය කරන්නාහු දෙදෙනාම එක ගබඩාවෙහි වසන්නා වූ ලෝහ සිතීන් ඔවුනොවුන් මුණු පමණකුත් ඉඳුරන් බිඳ නොබැඳි. එතකුදු වුවත් “අප දෙදෙනා අතුරෙන් යම් කෙනෙක් පළමුකොට මළෝ වීමේ ඔහු තමන් උපන් තෙහින් අවුත් ‘මම අසවල් තෙහ උපනිමි’ කියව”යි කතිකාවක් කළාහ.

ඉකිබිත්තෙන් බෝධිසත්ථයෝ රාජ්‍යයට පැමිණී සත්සියයක් අවුරුදු ඇවෑමෙන් කාලක්‍රියා කළාහ. අතික් රජ්ජුරු කෙනෙක් නැත්තාහ. උදයහඳුවන්ගේ ආඥාව ම පවත්නේය. අමාත්‍යයෝ රාජ්‍යය අනුශාසනා කරන්නාහ. බෝධිසත්ථයෝද තව්තිසා නවනගෙහි ශක්‍ර ව ඉපද පෝශ්වය්‍යී මදයෙන් සතියක් උදයහඳුවන් සිහි නොකළාහ. මෙසේ මනුෂ්‍ය ගණනාවෙන් සත්සියයක් අවුරුදු ගිය කල්හි සිහිකොට උදයහඳු නම් රාජ කුමාරිකාවන් වස්තුවෙන් විමසා සිංහනාදු කරවා “ධම්මදේශනා කරමින් කතිකාවෙන් මිදී එමි” සිතූහ. එකල්හි වනාහි මනුෂ්‍යයන්ට දස දහසක් අවුරුද්දට ආයුෂ්‍ය ඇතිකල් වන්නේය. කුමාරිකාදු එදවස් රාත්‍රියෙහි මනාකොට වසනලද දුරකවුළු ඇති වටලනලද රැකවල් ඇති සත්මාල් ප්‍රාසාදයෙහි උතුම් වූ මතුමාලේ ශ්‍රී යහන් ගබඩාවෙහි

උදකලාව නිශ්චලව තමන්ගේ ශීලය අවර්ජනා කෙරෙමින් උන්නාහ.

එකල ශක්‍රයෝත් රන්මසු පුරවනලද එක් රන් තලියක් ඇරගෙන අවුත් ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට පහළව එකත්පස්ව බිසවුන් හා කථා කරන්නාහු මේ ජාතිකයෙහි පළමුවන ගාථාවෙන් මෙසේ කියත්, මනා වූ වස්ත්‍රයක් ඇඳි ඇත් සොඬකට බඳු වූ ආකාර ඇති මට්සිළුවු වූ උරු යුගලයක් ඇති පඤ්ච ප්‍රාසාදයකින්ද මණ්ඩලත්‍රයකින්ද හෙබියා වූ කින්තරාඬගනාවන් ඇසි හා සමාන ඇස් ඇති පාදුන්තයෙහි පටන් කේසාන්තය දක්වා සියළු අඬග ප්‍රත්‍යඬගයෙන් කිසි උනතාවක් නැතිව හෙබියා වූ උතුම් ප්‍රාසාද තලයෙහි උදකලාව උන්නා වූ උන්තමාවියන්ට යාඥ කෙරෙමි, අද එක රාත්‍රිය අලංකෘත වූ මේ යහන් ගබඩාවෙහි තී හා මා එක යහන වැස සෙය්‍යා කරමිහ”යි කීහ.

ඉක්බිති රාජකුමාරිකා තොමෝ කියන්නී “මේ දෙළොස් යොදුන් පමණ සුරන්ධ නම් නුවර අතුරෙහි දිය අගල ආදී අගලින්ද මහත් වූ දෙරටු අටල්ලෙන්ද ගැවසී ගත්තේය. ආයුධ ගන්නාලද අත් ඇති දස දහසක් යොධයන් විසින් රැකවල් ගන්නාලද, එසේ හෙයින් මේ සියළුම නුවරට ඇතුළෙහි කරනලද මාගේ නිවාස පුරයටද යන මේ දෙකටම කිසි කෙනෙකුන් වැද්ද නොහැක්කේය. තවද ළදරු වේවයි, වෘඬ වේවයි, ශක්ති සම්පන්න යෝධයෙකු වේවයි අනිකුත් කිසි මහත් වූ පඬුරක් ඇරගෙන එන්නෙකුගේ ඊමෙක් නම් නැත.

එසේ වූ යම් ස්ථානයට අවුදින්න මා හා සමග කැමති වන්නා වූ තෙපි කවරෙක්හිදැ?යි කෙසේ නම් ආයිදැ?යි විචාලාහ.

එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “එමිල සොදුර, මම එක් දේවතාවෙක්මි. දිව්‍යානුභාවයෙන් මේ ස්ථානයට ආමි. තොප වනාහි අද කාමාස්වාදයෙන් සතුටු කරව, තොපට මම රන්මසු පුරනලද මේ රන් තලිය පඩුරුකොට දෙමි” කීහ. එබස් අසා කුමාරිකාවෝ කියන්නාහු “එමිබා දිව්‍ය රජ්ජුරුවනි, මම මාගේ උදය රජ්ජුරුවන් හැර අනික් දෙවියෙකු වේවයි, යක්‍ෂයෙකු වේවයි පුාර්චනා නොකරමි. එසේ හෙයින් මෙතන නොසිට පලා යව. තොපගේ පඩුරෙන් මට ප්‍රයෝජන නැත. මතු මෙතනට නොයෙව”යි කීහ. ශක්‍රයෝද බිසවුන්ගේ සිංහ නාදයක් වැනි වූ බස් අසා නොසිට පලා ගියාක් මෙන් එතනම අන්ථධානව සිට දෙවනි දවස් එම වේලාවට රන්මසු පුරනලද රිදී තලියක් අරගෙන දෘශ්‍යමානව සිට බිසවුන් හා කථා කරන්නාහු “එමිබල හදුව, කාමභෝගී නම් වූ සත්ඵල කෙනෙක් යමක් කරණකොට ගෙන කාය දුශ්චරිතාදියෙන් හැසිරෙද්ද? එසේ වූ සත්ඵලයාගේ යම් ඇලීමකින් මේ කාමරතියෙහි කරනලද ඇලීම වන්නේද, එසේ වූ කාමරති දෙනුවුන්ගෙන් තෙපි මනාකොට දෙනලද දෑ මම ඒ ලබනු කැමැත්තෙමි. ඒ නිසා තොප සමීපයට එන මම සිස් අතින් නොයායෙමි. ඊයේ දවස රන්මසු පුරනලද රන්තලියක් ගෙනාමි, අද රන්මසු පුරනලද රිදීතලියක් ගෙනාමි, ඒ දැනි තොපට දෙමි, එක රාත්‍රිය මා හා සමග සෙය්‍යාව කරව”යි කීහ.

එබස් අසා බිසව සිතන්නනාහු “මේ තෙම කථා කරන්නට ලැබෙන්නේ විනම් නැවත නැවතත් එන්නේය. එසේ හෙයින් මම දැන් මොහු හා සමග බැණු නොනැගෙමි” සිතා මුඛවෙන් නොබැණු ම උන්නාහ. ශක්‍රයෝ උන් බැණු නොනැගෙන නියාව දැන ඒ දවසුන් එතනම අන්තර්ධානව සිට දෙවන දවසුන් එම වේලාවට ලොහෝ තලියක කහවණු පුරා ඇරගෙන සිට “සොඳුර, අද මා හා කාමරනියෙන් සතප්පව, තොපට මේ කහවනු පිරිස ලෝහතලිය දෙමි” කීහ. එබස් අසා බිසව කියන්නනාහු “එම්බල පින්වත් වූ පුරුෂය, තෝ අඥනසේනිය. සත්තවයෝ නම් ස්ත්‍රියක ක්ලේශ වශයෙන් වස්තුවෙන් ගිවිස්වන්නනාහු යම් වස්තුවෙක් ගෙනායේ විනම් එසේ වූ වස්තු දවස දවස වඩ වඩා ගෙනවුත් වර්ණා කෙරෙමින් ගිවිස්වා පොළඹන්නේය. තෝ වනාහි දවසින් දවස අඩු අඩු කෙරෙමින් තාගේ ස්වභාවටත් විරුද්ධ කරන්නෙහිය. පළමු දවස් රන්මසු පිරිස රන්තලියක් ගෙනායෙහිය. දෙවනි දවස් රිදීතලියක් ගෙනායෙහිය. තුන්වන දවස් කහවණු පිරිස ලෝහතලියක් ගෙනායෙහිය. ඊට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළාහ.

එකල බෝධිසත්තවයෝ කියන්නනාහු “එම්බල සොඳුරු රාජකුමාරිකාව, මම වනාහි වෙළඳුමෙහි ඉතා දක්ෂ වෙමි. අර්ථය නොනසමි. ඉඳින් තොපි ආයුෂයෙන්ද, ශරීර වණීයෙන්ද දවසින් දවස වැඩු නම් මමත් තොපට පඩුරු වඩ වඩා ගෙනෙන්නෙමි. තොපි වනාහි දවසින් දවස හානියට පැමිණියව. එසේ හෙයින් මම තොපට පඩුරුත් අඩුකොට ගෙනාමි කියන්නනාහු “එම්බල සොඳුර, මනුෂ්‍ය ලෝකයෙහි

සත්තියන්ගේ ආයුෂද, ශරීර වණීයද පෙරහණෙකිනි වත්කළ ජලයක් මෙන් වක්ෂප්‍රාසාදියෙහි දවසින් දවස අඩුවන්නේය. තොපගේ වනාහි පළමු දවස් ආ වේලේ පැවැත්තා වූ ආයුෂද, ඊයේ දවසට නොපැමිණ කෙටේරියක් ගෙන සුන්කළාක් මෙන් එදවස් අතුරුදහන් විය. ඊයේ දවස් පැවති ආයුෂද අද දවස් නොපැමිණ ඊයේම නිරුද්ධ විය. එසේ හෙයින් තොප පෙරවී දවස් ඇර අද දැන් මා බල බලා සිටියදීම තොපගේ ශරීර වණීය නපුරු වන්නේය. එසේ හෙයින් මෙතැන් පටන් රාත්‍රී දින යම් ඉකුත් වීමෙන් නොබෝ දවසකින් තොපි ජරාවට පැමිණෙව, සොදුර, තොපි ඊට පළමුව තොපගේ රන්වන් ශරීරය ජරාවෙන් නොකෙළසන තෙක් ශ්‍රේෂ්ඨ වූ ශ්‍රම ධර්මයන් පුරා වඩ වඩා මතුමත්තෙහි වණීවත් වන පරිදි කරව”යි කීහ.

ඉක්බිති බිසවුන් කියන්නහු “එම්බල දේවතාව, යම් සේ මනුෂ්‍යයෝ ජරාවට පැමිණෙත් නම් දෙවියෝ එසේ ජරාවට නොමැමිණෙත්හ, ඔවුන්ගේ ශරීරයෙහි විලිපිලි නැත. එසේ හෙයින් මහත් වූ ආනුභාව ඇති දේවතාවෝ අතින් විවාරම්, ඒ දෙවියන්ගේ ශරීරය කවර ප්‍රකාරයක් ඇත්තේද?”යි විචාළහ.

ඒ බව ප්‍රකාශකොට කියන්නා වූ ශක්‍රයෝ “එම්බල සොදුර, මනුෂ්‍යයෝ රූපයෙන්ද, ජවි වණීයෙන්ද, වක්ෂ ප්‍රසාදයෙන් ද යන මේ සියල්ලෙන් යම් සේ පිරිහී ජරාවට පැමිණෙත්ද, දෙවියෝ එසේ නොවෙති. ඔවුන්ගේ ගාත්‍රායෙහි

විළිපිළි නැත. සිලුටු වූ ගණුරන් පටක් හා සමාන ශරීර වණී වන්නේය. දුවසක් පාසා දිවුන දිවුනා ඓශ්වය්ද වැඩෙන්නේය. යම් සේ නොපිරිහෙන්නා වූ ස්වභාව ඇත්තේය. එසේ හෙයින් නොපි ජරාවට නොපැමිණ ගිහිගෙන් නික්ම මහණුව, එසේ කල්හි නොපි මේ ඝෂය ස්වභාව ඇති මනුෂ්‍ය ලෝකයෙන් චුතව වර්ධන ස්වභාව ඇති දිව්‍ය ලෝකයෙහි උපදවාදු”යි කීහ.

බිසව් දිව්‍ය ලෝකයෙහි යම් වණීනා අසා ඊම යන්ට මන් විචාරන්නාහු “දිව්‍ය රජ්ජුරුවෙනි, ඝෂත්‍රියාදී නොයෙක් කුලජාති හේද ඇති මනුෂ්‍ය ජනසමූහ කුමට හයින් හා කා කෙරේ හයින් හා යන ස්වභාව ඇති මනුෂ්‍ය ලෝකයෙන් දිව්‍ය ලෝකයට යෙත්ද? ඒ තමා දිව්‍ය ලෝකයට යන්ට මන් නුවණැත්තා කියන ලදහ. ඒ මාර්ගයන් අතුරෙන් කවර මාර්ගයෙකිහි සිටි සත්ඵ තෙම නොබා පරලොවට යන්නෙහිදැ?”යි විචාළාහ.

දිව්‍ය ලෝකයට යන්නා වූ මඟීය ශක්‍රයෝ මෙසේ කියන් “එමිඛල සොඳුර, උදයහදුව, යම් සත්ඵ කෙනෙක් කාය, වක්, මන: යන ද්වාරත්‍රය සකස්කොට පිහිටුවා අකුසල් නොකොට කුශල ධර්මයන් සමාදන්ව පවත් වන්නේද, බොහෝ ආහාරපාන වර්ගයන් දැන විභාග සැදැහැයෙන් යුක්තව ශ්‍රමණ බුන්මණාදීන්ට දන්දේද, සතර සංග්‍රහවිනින් ජනරංජනය කෙරේද යන මෙතෙක් ගුණයෙහි පිහිටියේ පරලොවට නොබා යන්නේය”යි කීහ.

බිසව් එබස් අසා උන්ට සතුටුව ස්තුති කරන්නාහු “යම් සේ මැණී කෙනෙක් පියාණා කෙනෙක් තමාගේ වැදූ දරු කෙනෙකුටත් වැඩ කැමති ව අවවාද කෙරෙත්ද? ඒ පරිද්දෙන්ම තොපින් මටත් වැඩ කැමති ව අනුශාසනා කළාහ. මට එසේ අවවාද කරන්නා වූ විපුල වූ ශරීර සෝභා ඇති මනා වූ වෘත සමාදානය ඇති තෙපි තමා කවුරුදැ?යි විචාරම්, මට කියව”යි කීහ.

ඉක්බිති බෝධිසත්තයෝ කියන්නාහු “එම්බල සොදුරු දැකුම් ඇති හදාව, මම වනාහි මේ මා උපන් ජාතියට පළමු ජාතියෙහි තොපට වල්ලහ වූ උදය රජ්ජුරුවෝ නම් මමය. ඒ මම තී සමීපයෙන් මියගොස් තවිතිසා හවනයෙහි ශක්ඛදේවේන්ද්‍ර ව උපනිමි. එතනින් තොප සමීපයට එන්නා වූ මම ක්ලේශ වසඟ විත්තයෙන් ආයෙන් නොවෙමි. තොප විමසාපියා පළමු කතිකාවක් කළමෝ වේද, ඒ කතිකාවෙන් මිදී තොපට මම අසවල් තෙන උපනිමි කියාපියා යන පිණිස ආමි. දැන් ඉන් මිදිනිමි. එසේ හෙයින් මම දෙව්ලොවට යෙමි” කීහ.

එසඳ බිසව් කඳුවඩරා වගුරුවමින් “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ උදය රජ්ජුරුවෝද? නුඹවහන්සේගෙන් වෙන්ව මා විසියහෙන්නේ නැත. යම් සේ පෙර නුඹවහන්සේ මා හා එක්ව වාසය වීමේ දැනුමේ එපරිද්දෙන්ම එක්වන නියායෙන් මට උගන්වා කතිකාවෙන් මිදී වැඩිය මැනවැ”යි කීහ.

නැවත බිසවුන්ට අනුශාසනා කරන්නා වූ ශක්‍රයෝ මෙසේ කියත් “එම්බල සොදුරු උදයහඳුව, මේ ලෝකයෙහි සත්ත්වයන් ආදී, මධ්‍යම, අන්තිමය යන මෙතැන් වයසය සිසුව වහනය කරන්නා වූ ගංගාවක් මෙන් නොනැවත වහාම ඉක්ම ගෙවෙන්නේය. උපන්නා වූ සත්ත්වයන්ට නොනැසී සිටීමක් නැත. බුදුන් ආදිකොට ඇති සියළු සත්ත්වයන්ගේ ජීවිතය අස්ථිර වන්නේය. සියල්ලවුන්ම රන්වන් වූ මට්සිඵු වූ ශරීරයක් ඇත්නම් එයින් නිරන්තරයෙන් ම ජරාවට පැමිණ නස්නේය. ඒ කාරණාවෙන් උදයහඳුවෙහි, තොපින් මේ සියල්ලම පැමිණෙයි සිතා වහා නොපමාව දසකුශල කර්මපටියෙහි යෙදෙව. තවද සොදුර, යම් එකම සත්ත්වයක් හට මේ පෘථිවි මණ්ඩලය හා සියළු යසසෙක් පැමිණියේ විනම් එහි තෘප්තියක් සැහෙයි යන්නක් නොසිතා පහ නොවූ ක්ලේශ චිත්තයෙන් කළුරිය කරන්නේය. එසේ හෙයින් තෘප්තාවෙහි තෘප්තියක් නැති නිසාව දනුව. තවද මෂණියන් පුතණුවන්ටද, පුතණුවන් මෂණියන්ටද, පියාණෝ පුතණුවන්ටද, පුතණුවෝ පියාණන්ටද, බෑනෝ නැගණියන්ටද, නැගණියෝ බෑනන්ටද, වල්ලභයා ස්ත්‍රීන්ටද, ස්ත්‍රී වල්ලභයාටද, ස්වාමියා වස්තුවටද, වස්තුව සත්ත්වයාටදැයි මේ සියල්ලම මරණ කාලයෙහි පළමු වශයෙන් ඔවුනොවුන් නොබලා යාමෙන් ස්ථිරයක් වීමක් නැතිබව දනුව. තවද මේ සංසාරයෙහි කපුටු ආදී තිරිසනුන්ගේද, මනුෂ්‍යයන්ගේද ආදී වූ සියළු සත්ත්වයන්ගේද යන මේ දුගති, සුගති දෙකින්ම සත්ත්වයන්ගේ හෝජනද, යසසද එක්ව කරන්නා වූ වාසයද, ජීවිතයද යන

මේ සියල්ලම අස්ථිර යයි දැන අප්‍රමාද ව දැකකුගල කථාමයෙහි යෙදෙව”යි කියා මෙසේ මහබෝසතාණෝ අවවාද කළාහ.

බිසව්ද බෝධිසත්ත්වයන්ට අවවාද කියන්නාහු “දේවතාවෙනි, නොප කියේ ඉතා යහපත. මේ සත්ත්වයාගේ ජීවිතාව නම් ස්ථිර නොවෙයි, ස්වල්ප දුකින් මිශ්‍රය. එසේ හෙයින් මම කසීරට හා සුරන්ධපුරය ඇර උදකළාව තපසට යෙමි” කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝ බිසවුන්ට අවවාද දී දිව්‍ය ලෝකයටම ගියාහ. බිසව්ද දෙවන දවස් උදෑසන අමාත්‍යයන්ට රාජ්‍යය පාවා දී තමන්ගේ එම නුවර සිත්කළු වූ උයනෙහි සෘෂි ප්‍රවුජ්‍යවෙන් පැවිදිව ධර්මයෙහි හැසිර අයුසංස්කාරයාගේ කෙළවර තවිනිසා හවනයෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ට ම පාදපරිවාරිකා ව උපන්නාහ. සඵලයන් වහන්සේ ද මේ ‘උදයහද්ද ජාතක’ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදුරා වතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශකොට පූජාපරසන්ධි ගලපා මේ ජාතකය නිමවා වදුළුසේක. වතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර ශාසනයේ උකටලී වූ හික්ෂුන් වහන්සේ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

“එසමයෙහි උදයහදා දේවී නම් දැන් මේ රාහුල මාතාවෝය. එසමයෙහි ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ නම් ලොවුතුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදුළුසේක.

452. පාණීය ජාතිකය

තවද මේ ජාතිකය ශාන්ත වූ දුන්න වූ ගුණ ඇති බුදුරජාණන් වහන්සේ ක්ලේශ නිග්‍රහයක් අරභයා වදාළසේක.

එක් සමයෙකිනි සැවැත් නුවර වැසි පන්සියයක් පමණ පුරුෂයෝ සඵලයන් වහන්සේගෙන් බණ අසා මහණ උපසම්පද ලබ විහාර සීමා ඇතුළේම වාසය කරන්නාහු මධ්‍යම රාත්‍රී වේලේනි කාම විතර්කයක් උපදවාහු. මෙහි වර්ථමාන කථා යටකියන ලද්ද හා සදාශ වන්නේය. මෙහි බුදුන් නියෝගයෙන් ආනන්ද සාමීන් විසින් සංඝයා වහන්සේ රැස්කළ කල්හි බුදුහු පණවනලද ධර්මාසනයෙහි වැඩිහිදු හිඤ්ඤ කෙනෙකුන් වහන්සේ උදෙසා සාමාන්‍යයෙන් වදාරනසේක් “ඵමිධා මහණෙනි, ක්ලේශයෝ නම් ඤ්ඤ යයි යන්නෙක් නැත. හිඤ්ඤ විසින් නම් උපන්නා වූ ක්ලේශයන් එම විටම නිග්‍රහ කටයුතුය. පුරාතණයෙහි නුවණැත්තෝ අබුද්ධෝපාදු කාලයෙහි පවා ක්ලේශ නිග්‍රහකොට පසේබුදු වුවෝ වේදැ”යි වදාරා එක්තරා හිඤ්ඤ කෙනෙකුන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ සඵලයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දැක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුත්ත නම් රජපුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි කසිරට එක් ගමෙකිනි යාළුවෝ දෙදෙනෙක් පැන්ලබු දෙකක් ඇරගෙන කුඹුරට ගොස් එක් තැනෙක තබා නියර ආදී වූ දෙය කොටා පැන්

පිපාස වූ කල්හි පැන් තිබූ තෙනට ඇවිත් පැන් බී යන්නේය. එකල උන් දෙදෙනා අතුරෙන් එකෙක් පැන් බොන පිණිස අවුත් තමාගේ පැන් නොනසන පිණිස අනිකාගේ පැන් ලබ්බෙන් පැන් බී මෙහෙකොට සවස ගෙට යන පිණිස ගොස් එක් තෙනකින් නහා ගොඩ නැගී සිට “අඳු මාගේ කායවාරයෙන් කිසි පාපයක් පිරුණේ දේ හෝ”යි සිතා පරීක්ෂාකොට සොරා පැන් බූ නියාව දැන කලකිරීමට පැමිණ “මේ මාගේ තෘෂ්ණ වඩනේ, මා අපායට දමා පියන්නක් මෙන්ය. එසේ හෙයින් ලෝභ නිග්‍රහ කෙරෙමි” සිතා “සොරා පැන් බීම අරමුණුකොට විදුර්ශනා වඩා පසේබුදු බවට පැමිණ තමන් විසින් ලබනලද ප්‍රත්‍යක්ෂබෝධී ශ්‍රේණිය ආචර්ජනාකොට සිටියාහ.

එකල බඳු වූ අනික් පුරුෂයා නහා ගොඩ නැගී සිට “ඇයි? යහළු, ගෙට යමිහ”යි කීය. එබසට පසේබුදුහු වදාරනසේක් “තොපි ගෙට යව, මට ගෙන් ප්‍රයෝජන නැත. අපි පසේබුදු වුනමැ”යි වදාළසේක. එබසට ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “පසේබුදුහු නම් තොප සේ නොවෙති”යි කීය. පසේබුදුහු වදාරනසේක් “එසේ කල පසේබුදුහු කෙබඳුදැ?”යි වදාළසේක. ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “පසේබුදුන්ගේ දැගුල් මනා ඉසකෙස් වන්නේය. කාසය වස්ත්‍රය ඇඳිනේය. උතුරු හිමාලයෙහි නන්දමුලක නම් පබ්භාරයෙහි වසන්නාහ”යි කීහ. එකල පසේබුදුන් අතින් ඉසපිරිමැද ඒ සේක. ඒ ඝෂණයෙහි ගිහි වෙස අන්තර්ධානව මනා වූ රන් වූ සිවුර දෙපට ඇඳුනා ලද්දේම විය. විදුලියවන් පටිය බඳුනා ලද්දේම විය. බඳු වදු

පෙන්නක් සමාන පැහැ ඇති පොරොනා සිවුරද
ඒකාංශයෙහි උරයෙහිම විය. මේස වණී වූ පාංශුකුල සිවුර
කර ලන ලද්දේම විය. මුන් වන් වූ මැටි පාත්‍රය වං
උරයෙහිම ඵලවන ලද්දේම විය. මෙසේ ඒ පසේබුදුහු
ආකාශයෙහි සිට ධර්මදේශනාකොට නන්දමූල පබ්භාරයට
වැඩිසේක.

එසේම අනිකුත් කසී ගම්වැසි එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක්
සල්පිල උන්නේ එක් පුරුෂයෙකු නමාගේ භාය්ව ඇරගෙන
යන්නාහු දැක උතුම් වූ රූ ඇති ස්ත්‍රියක ඉඳුරන් බිඳ
ලෝභයෙන් බලා නැවත සිතන්නේ “මේ ලෝභය සේ මෙසේ
වඩනේ වීනම් මා නරකයෙහි ඵලන්නේය”යි කලකිරී විදුර්ශනා
වඩා පසේබුදුව ආකාශයෙහි සිට ධර්ම දේශනාකොට
නන්දමූලක නම් ගල් ලේනට ම වැඩිසේක.

තවද කසී ගම්වැසි දෙපුතුපියන් එක්ව ගමනක්
නික්මුණාහ. එක් මහවනයෙහි සොරු සිට දෙපුතුපියන්
කෙනෙක් ලදු නම් පියා රඳවාගෙන “නාගේ පියා වස්තු
ගෙන විත් දී ගලවාගත මැනවැ”යි පුතු යවන්නාහ. පුතු
රඳවාගෙන පියා යවන්නාහ. දෙබෑ කෙනෙක් ලදු නම් මලු
රඳවාගෙන බෑයා යවන්නාහ. ගුරුශිෂ්‍ය දෙදෙනකු ලදු නම්
ගුරුන් රඳවාගෙන ශිෂ්‍යයා අරින්නාහ. ශිෂ්‍යය තෙම ශිල්ප
ලෝභයෙන් වස්තු ගෙනවිත් දී ගුරුන් ගලවාගෙන යන්නේය.
එකල ඔහු දෙපුතුපියන් ඒ සොරු වන්මුඛයෙහි සිටියා දැක
ඔවුනොවුන්ට “පියාණෝය පුතණුවෝ යයි නොකියමින”යි

කථිකාකොට සොරන්ට අසුව “නොපි ඔවුනොවුන්ට කුමක් කියව්ද?”යි විවාළ කල්හි “අපි කිසි නෑකමක් නැත්තමිහයි දැන බොරු කියා සොරන්ගෙන් ගැලවී සවස නානා ගොඩ නැගී සිට පුනණුවෝ තමන්ගේ ශීලය පරීක්ෂා කරන්නාහු තමන් කී බොරුව දැන “මේ අකුශලය වඩනේ මා නරකයෙහි ඵලන්නේ යයි, මේ ක්ලේශයට නිග්‍රහ කෙරෙමි” විදුර්ශනා වඩා පසේබුදු ව ආකාශයෙහි සිට පියාණන්ට ධර්ම දේශනාකොට නන්දමූලක පබ්භාරයට වැඩිසේක.

තවද කසී ගම්වැසි එක් ගම්දෙටුවෙක් ප්‍රාණසාත නොකරන්නේය. එකල බිලියම් කරන පිණිස මහජනයා රැස්ව ගම්දෙටුවාට කියන්නාහු “ස්වාමීනි, අද බිලියම් කරන දුවසය. එසේ හෙයින් අප අලම උරන් මුවන් මරා බිලියම් කරමිහ”යි කීහ. එබසට ගම්දෙටුවාණෝ කියන්නාහු “පෙර තොප කරන සැටියේ කරව”යි කීහ. මනුෂ්‍යයෝද බොහෝ දෙන රැස්ව බොහෝ ප්‍රාණවධ කළාහ. ගම්දෙටුවාණෝ බොහෝ මවිජමාංශ දැක “මේ සත්ත්වයෝ මෙතෙක් ප්‍රාණවධ කරන්නාහු මාගේ එක වචනය නිසාම කළහ”යි කුකුස් ව කවුළුදොර සිට විදුර්ශනා වඩා පසේබුදු ව ආකාශයට නැගී ධර්ම දේශනාකොට නන්දමූලක නම් පබ්භාරයට වැඩිසේක.

තවද කසී ගම්වැසි ගම්දෙටුවෙක් සැනකෙළි පිණිස එක් වූ දනවිවාසීන්ට සුරාපානාදිය දී “කෙළින”යි අවසර දී ඔහු රා බී මඬ ඔවුනොවුන් මරා දුණ්ඩනයට පැමිණියාහ. එකල ගම්දෙටුවාණෝ ඒ බව දැක සිතන්නාහු “මා නොකීවොත්

මොහු මෙනෙක් දුක් නොවින් දේ වේදැ”යි මෙපමණකින් කුකුස්කොට විදුර්ගනා වඩා ප්‍රත්‍යක්‍ෂවේදී ශ්‍රේණිය උපදවා මහජනසාධක ධර්ම දේශනාකොට ආකාශයට පැන නැගී නන්දමුලක පබ්බතාරයට වැඩිසේක.

මෙසේ කල්යාණකින් පසේබුදුහු පස්දෙනා වහන්සේ එක්ව පිටුසිගාන පිණිස බරණැස් නුවර දොරට බැස මනාකොට හැඳ පෙරව ප්‍රසාදවහ වූ යාම ඊමෙන් පිටුසිගා අවිදිනාසේක් රජගෙයි දොරකඩට පැමිණිසේක. රජපුරවෝ උන්වහන්සේලා දැක මහසතුවු ව රජගෙට වඩාගෙන ගොස් පය සෝධා සුවඳ තෙල් ගල්වා මධුර වූ ආහාරපාන වර්ගයෙන් සතප්පා එකත්පස්ව ඉඳ “ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේලා අභිනවයෙම පැවිදි හොබනේය. මේ වයසේම මහණවනසේක් කාමයෙහි කෙසේ ආදිනවයක් දැක කුමක් අරමුණුකොට වූසේක්දැ?”යි විචාළසේක.

එකල ඔබ හැමත් වෙන් වෙන්කොට වදාරනසේක් “ඵමිබා රජපුරවෙහි, අපි දෙයාළු කෙනෙකුන් මෝ පැන් ලබු දෙකක් අරගෙන ගොවි මේවරට ගියමෝ පිපාස කල එකෙක් ගොඩ නැගී පැන් බෝමිහ, එකල මම මාගේ පැන් රක්නා පිණිස මිත්‍රයාගේ ලබ්බේ පැන් නොකියා බී පීමි. ඒ අකුශලයෙහි කලකිරිය මා පැවිදි වූයේය”යි වදාළසේක. අනික් පසේබුදුහු වදාරනසේක් “රජපුරවෙහි, මම පෙර ස්ත්‍රියක දැක ලෝභය උපදවා ඒ අකුශලයෙහි කලකිරී ‘මෙබන්දක් නැවත මා කරා නොඑව’යි කියා මා පැවිදි වූයේය”යි. වදාළසේක.

තවද එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ වදාරනසේක් “පෙර අපි දෙපුතුවිය කෙනෙකුන් මෝ වනයෙහි සොරැන්ට අසුව විවාළ කල්හි ‘අපි නොනැයමිහ’යි බොරැ කීහ. ඒ අකුශලයෙහි කලකිරී ‘මෙබන්දක් මා කරා නොව’යි කියා මා පැවිදි වූයෙය”යි වදාළසේක. තවද එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ වදාරනසේක් “මහරජ, පෙර මම ගම්දෙටුවක් ව දේවතාවන්ට බිලි දෙන පිණිස සත්ඵයන්ට ප්‍රාණසාත කරන්ට අනුදැක්කෙමි, ඔහු හැමදෙනාම බොහෝ ප්‍රාණසාත කළාහ. ඒ දැක ‘මා නිසා වේද මෙතෙක් තිරිසනුන් නටුයේය’යි ප්‍රාණසාතයෙහි කලකිරී ‘මතු මා කරා මෙසේ වූ අකුශලයක් නොවව’යි කියා මා මහණු වූයේය”යි වදාළසේක. තවද එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ වදාරනසේක් “මහරජ, පෙර මම ගම්දෙටුවෙක් ව සැනකෙළි දවසෙක බොහෝ දෙනාට අනර්ථයට කාරණා වූ සුරාපානය බොන්නට අවසර දිනිමි. ඔහු ඇම රා බී මඤ ඔවුනොවුන්ට හිංසා පීඩාකොට බොහෝ දෙන දණ්ඩනයට පැමිණියාහ. ඒ අකුශලය දැක ‘නැවත මෙබන්දක් මා කරා නොවව’යි කියා මහණු වූයේය”යි වදාළසේක.

රජ්ජුරුවෝ පස්දෙනා වහන්සේගේම ධර්මය අසා සතුටු ව සිටුරැ පිළිඳ, බෙහෙත් පසඳ පිළිගැන් වූහ. උන්වහන්සේලාත් රජ්ජුරුවන්ට අනුමෙවෙනි බණ ධර්ම දේශනාකොට නැවත වාසස්ථානයට වැඩිසේක.

එදවස් පටන් රජ්ජුරුවෝ වස්තු කාමයෙහි කලකිරී ඇල්මක් නැතිව නොයෙක් රසයන් උතුම් වූ ආහාරය අනුභව

නොකට ස්ත්‍රීන් හා බැණ නොනැසීම, නොකැඳවා ශ්‍රියහන් ගබඩාවට වැඳ සුදු වූ හික්තිය බලා කිසුනු පිරියම්කොට ධ්‍යාන උපදවා “පඤ්චකාමයෙහි නින්ද, කරන්නා වූ බොහෝ පසම්බුරන් ඇති පිළිකුල් දුර්ගන්ධ වූ මේ කයට නින්ද, වේවයි, මෙබඳු වූ මම කාමයෙහි සෙව්නෙමි, මෙබඳු ධ්‍යාන සැපයක් නොලබමිද? එසේ වූ කාමයට නින්ද, වේව”යි කියමින් උන්න.

ඉක්බිත්තෙන් බිසව් රජ්ජුරුවෝ පසේබුදුන්ගෙන් බණ කථා අසා කලකිරුණා වූ ස්වරූපයෙන්ද, අප හා සමග කථා නොකොට යහන් ගබඩාවට වන්න. ඒ මා පරීක්ෂා කරන්ට උවමැනවැ”යි සිතා ශ්‍රී යහන් ගබඩාව දොරකඩට ගොස් කාමයට නින්දකොට උදන් අනන්නා වූ රජ්ජුරුවන්ගේ බස් අසා “රජ්ජුරුවෙනි, කාමයට නින්ද, නොකරව, කාම සැප සේ වූ සැපයෙක් ඇද්දැ?”යි වණීනා කරන්නාහු “රජ්ජුරුවෙනි, මේ කාමය නම් මහත් ආස්වාද ඇත්තේය. කාමයට වඩනා වූ එකඳු සැපයෙක් නැත. එසේ වූ කාම සැපයට යමෙක් සිටියේ විනම් සත්ඵලනෙම අපායට නොගොස් සඵලයෙහිම උපන්නේය”යි කීහ.

එබස් අසා රජ්ජුරුවෝ බිසවුන්ට “රැහැනිව නැඟී සිටියා වූ වණ්ඩාලිය, කුමක් කියවුද? කාමයෙහි සැපයෙක් නම් කොයින්ද පෙරලෙන්නා වූ ස්වභාව ඇත්තේය”යි නින්ද කරන්නාහු “මේ කාමය ස්වල්ප සැප ඇත්තේය. කාමයට වැඩි දුකකුත් නැත. එසේ වූවේ වී නමුත් ඒ සත්ඵල නෙම නරකයෙහි උපදුනේය. තවද නොකොට මුඛනත් ගන්නාලද

විෂ පෙවු කඩුවක් යම් සේද, ශස්ත්‍රයක් යම් සේද, ළය
 ඵල්ලට බැඳ ඵල්ලන ලද්දේ යම් සේද කාමයත් ඵපරිද්දෙන්ම
 මහත් වූ හය හා දුක් ඇත්තේය. තවද පුරුෂ ප්‍රමාණයටත්
 වැඩි ගැඹුරු වූ සාලගුරු වලෙක්හි හුනුවා වූ සත්ඵයෙකුට
 දවසක් මුලුල්ලෙහි රත් කරනලද යකබලෙක්හි හුනු
 සත්ඵයෙකුට යම් සේ දුක්ද කාමය නම් ඊටත් වඩා දුක්
 ඇත්තේය. හලාහල විෂයෙන් යම් සේ කකියන තෙලක් යම්
 සේද, පිරි ගිය තඹ ලෝහාදිය යම් සේ සත්ඵයන් හුනු කල
 දුක්දේද, මේ කාමය ඊටත් වඩා දුක් ඇත්තේය”යි යනාදින්
 බිසවුන්ට ධර්ම දේශනාකොට අමාත්‍යයන් රැස් කරවා “ඵමිබා
 පින්වත් අමාත්‍යයෙනි, තොපි ඇම රාජ්‍යය පිළිපදුව. මම
 මහණ වෙමි” කියා අමාත්‍යයන්ට රාජ්‍යය පාවා දී මහජනයා
 හඬමින් වැළපමින් සිටිය දී නැගී සිට අවවාදකොට
 ආකාශයෙන් උතුරු හිමාලයට ගොස් සිත්කළු තෙනක පන්සල්
 මවා සෘෂි ප්‍රවුජ්‍යාවෙන් පැවිදි ව ආයුෂ්‍යයාගේ කෙළවර
 ධ්‍යානයෙන් බුන්ම ලෝකයෙහි උපන්නාහුය. සඵඥයන්
 වහන්සේ මේ ‘පාණීය ජාතකය’ ගෙනහැර දක්වා වදාරා
 “ඵමිබා මහණෙනි, ක්ලේශ නම් කුඩා යයි නැත. ස්වල්ප
 මාත්‍රයකුදුව නුවණැත්තන් විසින් නිග්‍රහ කටයුතුය”යි වදාරා
 වතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක. ඒ ධර්මයන්ගේ කෙළවර
 පන්සියයක් හිකඹුන් වහන්සේ රහත් වූසේක.

“ඵකල පසේබුදුන් වහන්සේ පිරිනිවිසේක. ඵකල බිසව් නම්
 දැන් මේ රාහුල මාතාවෝය. ඵකල රජ්ජුරුවෝ නම්
 ලොච්තුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

453. යුද්ධජීපය (යුධඤ්ජය) ජාතකය

තවද මේ ජාතකය සත්ත්වයන් ජාති කාන්තරාදීන් තරණයකොට සාත්තුවක් වැනි වූ හෙයින් ශාස්තෘ නම් බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි මහබිනික්මන් අරභයා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් දම්සබ්බා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන් හිඤ්ඤන් වහන්සේ “ඵමිබ්බා අච්චත්තනි, ඉදින් සඵඤ්ඤයන් ගිහි ගෙහි වසනසේක් ඵිනමි සියඵ වක්ඛාචාට ගර්භයට නායක වූ සජ්ඣ රත්නයෙන් සමන්චිත ව සාර්ඨයෙන් සමන්චිත වූ පුත්‍රයන් දහසක් පරිවාරකොට ඇති සක්චිති රජ වනසේක. එසේ වූ ශ්‍රී විභූතියක් හැර කාමයෙහි ආදීනව දැක මධ්‍යම රාත්‍රි වේලෙහි ඡන්න නම් අමාත්‍යයාගේ සභායෙන් කන්ථක නම් අශ්ව රාජයාට නැගී මහබිනික්මන් කොට ගංතෙර දී මහණ ව සාවුරුද්දක් දුෂ්කර ක්‍රියාකොට සඵඤ්ඤා ඤ්ඤයට පැමිණියේකැ”යි බුදුන්ගේ ගුණ කථාව කියමින් උන්සේක. එකල බුදුහු දිවකනින් අසා වදාරා තුන්තරා ගමනකින් එක්තරා ගමනකින් දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ ධර්මාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳ “මා එන්නාට පුඵ භාගයෙහි කිනමි කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා “මෙනමි කථාවකින් යුක්තව උනුමිහ”යි කී කල්හි “ඵමිබ්බා මහණෙනි, බුදුහු දැන්මතු නොවයි, පෙරත් මහබිනික්මන් නික්මුණෝ වේදැ”යි වදාරා

එක්තරා හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර තෙම උදය ජාතකයෙහි සුරන්ධන නම, වුල්ල සුතසොම ජාතකයෙහි සුදස්සන නම, සොනන්නද ජාතකයෙහි බුන්මවර්ධන නම, බණ්ඩිහාල ජාතකයෙහි පුෂ්පතීම නම, මේ යුද්ධජ්ජය ජාතකයෙහි රම්ම නමී නුවරක් විය. එහි සබ්බදත්ත නමී රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්ජය කරන සමයෙහි උන්ගේ දහසක් පමණ පුත්‍රයෝ වන්නාහ. ඔවුන් හැමදෙනාට වැඩිමාළු පුතණුවෝ යුද්ධජ්ජය කුමාරයන්ට යුවරජ පදවි දන්නාහ. ඒ යුද්ධජ්ජය කුමාරයෝ එක් දවසක් උදෑසනක් සේ උතුම් වූ රථයකට පැන නැගී මහත් වූ ශ්‍රී සමාද්ධියෙන් උයන් කෙළියට යන්නාහු ඒ මග තණු අග මකුළුදැල් ආදියෙහි මුතුදැල් ආකාරයෙන් එල්ලෙන්නා වූ පිණිබිඳු දැක “යහළු රථාවායී, මේ කීමෙක්දැ?”යි විචාරා “දේවයන් වහන්ස, මේ හිම කාලයෙහි වැටෙන්නා වූ තුසාර බිඳුය”යි යනු අසා දිවා මාන උයන් කෙළි කෙළ සවස් වේලෙහි නැවත නුවරට එන්නාහු පිණිබිඳු නොදැක රථාවායීයා අතින් “ඒ නොපෙනෙන්නට කාරණා කීමිදැ?”යි විචාරා “දේවයන් වහන්ස, ඒ පිණිබිඳු ඉර නැගී කල්හි සිඳි බිඳි යන්නේය”යි කී කල්හි “මේ සත්තවයන්ගේ ජීවිත සංස්කාරයන් තණු අග රැඳි පිණිබිඳු පරිද්දෙන් අස්ථිර වන්නේය”යි කලකිරීමට පැමිණ “මා විසිනුත් ජාති, ජරා,

මරණය යන මේ සියල්ලත් නොපෙනෙන තෙක් දෙමව්පියන් අනුදන්වා මහණ වන්නට වටහේය”යි තුසාර බිඳු අරමුණුකොට “මේ භවත්‍රය ගිණිගෙන දිලියෙන්නා වූ ගෙයක්” මෙන් සිතා තමන්ගේ ගෙට ගොස් මනාකොට සරහන ලද ශාලාවෙහි උන්නා වූ තමන්ගේ පියාණන් සමීපයට ගොස් වැඳ එකත්පස ව සිට මහණ වන්නට යාඥා කරන්නාහු මෙසේ කියත් “මිත්‍රයන් හා අමාත්‍යයන් විසින් පිරිවරන ලද රටොත්තම වූ දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ වැඳ දන්වමි, මම මහණවනු කැමැත්තෙමි. නුඹවහන්සේ අනුදැන වදාළ මැනවැ”යි කීහ.

ඉක්බිති රජ්ජුරුවෝ ප්‍රතිෂේපකොට වලකා කියන්නාහු “එමිඛා පුත, තොපට ඉදින් පඤ්ච කාමයෙන් යමෙක් අඩු වීනම් මම ඒ සමිපුණීකොට ලමි. යමෙක් තොපට හිංසාවක් පිඩාවක් කරන්නේ වීනම් එයින් මම වලකමි. එසේ හෙයින් තොප මහණ නොවව”යි කීය.

එබස් අසා කුමාරයෝ කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, මට පඤ්ච කාමයෙන් අඩුවෙකුත් නැත. හිංසාවෙක් කරන කෙනෙකුත් නැත. බල, එකෙක් නම් ජරා, මරණ මා කරා නොඑන්නගෙන් පළවුම මම මට ප්‍රතිෂ්ඨාවක් කරණා කැමැත්තෙමි. කෙසේ වූ පිහිටෙක් ඇද්දැ යි යතහොත් යම් ද්වීපයෙක් ජරා, මරණ නැවති සොරහු නොපරී නම් එසේ වූ නිචාන නැමති ද්වීපයට යනු කැමැත්තෙමි. මා නොවැලකුව මැනවැ”යි කීහ.

මෙසේ පියාණෝ පුතණුවන් වලක්නාහ. පුතණුවෝ පියාණන්ට යාඥා කරන්නාහ යි යනාදීන් බොහෝ පුතපුත්තරකොට නැවත කුමාරයෝ කියන්නාහු “රාජොත්තම වූ දේවයන් වහන්ස, කාමයෙන් මත් වූ කාම වසගයට පැමිණියා වූ ජරා වසගයට පමුණුවා ද යම් සේ මම සඵඥානා ඥානය සමධිගමය කළහොත් නම් එපරිද්දෙන් මා නොවලකා මහණ වන්ට අවසර දුන මැනවැ”යි කීය. මෙසේ කී කල්හි රජපුරුවෝ කිසිවක් මුවෙන් නොබැන උන්න.

එකල කුමාරයන්ගේ මව් බිසව් “පුතණුවන් පියාණන් අතින් මහණ වන්නට අවසර ඉල්ලන නියාව අසා කුමක් කිව්ද? දරුවෙනි” කියමින් වියළිනා වූ හෘදය වස්තුව හා මුඛ ඇතිව රන්සිව් ගෙයකට නැගී වහ වහා අධිකරණ ශාලාවට අවුත් පුතණුවන්ට යාඥා කරන්නාහු “එම්බා පුත, තොපට යාඥාකොට වලකා කියමි, මම තොප බොහෝ කාලයක් දැක දැක ඉන්නා කැමැත්තෙමි. එසේ හෙයින් පුත යුද්ධජය කුමාරයානි, තොප මහණ නොවව”යි කීහ.

ඒ අසා කුමාරයෝ කියන්නාහු “එම්බා මෂණියෙනි, තණ අග පිනි බිඳු යම් සේ ඉරු නැගි කල්හි සිඳි බිඳි විනාශයට පැමිණේද, එපරිද්දෙන් ම සත්ත්වයන්ගේ ආයුෂයත් විනාශයට පැමිණෙන්නේය. එසේ හෙයින් මා නොවලකුව මැනවැ”යි කීහ. බිසව් මෙසේ කී කල්හි නැවතත් යාඥා කර පියාණනන්ට කියන්නාහු “රජොත්තම වූ රජපුරුවන් වහන්ස, සංසාර කාන්තාරයෙන් එතර වන්නා වූ මා වලකන මේ මාගේ

මෑණියන් වහා යානාවකට නැගී රජගෙට යන පරිද්දෙන් සම්මත කළ මැනවැ”යි කීහ. රජපුරුවෝ පුතණුවන්ගේ බස් අසා බිසවුන්ට කියන්නාහු “සොළුර, තොප වහා රන්සිවිගේකට පැන නැගී රනිවර්ධන ප්‍රාසාදයට නැගෙව”යි කීහ. බිසව රජපුරුවන්ගේ බසට සිටිය නොහී සිවිගේකට පැන නැගී ස්ත්‍රී සමුහයා පිරිවරා ගොස් ප්‍රාසාදයට නැගී “කුමකින් කුමක් වේදේ හෝ”යි විනිශ්චය ශාලාවේ දොර බල බලා සිටියාහ.

බෝධිසත්තයෝ මෑණියන් ගිය කල්හි නැවත පියාණන්ට යාඥකොට පියාණන් වහන්සේ විසින් වැලකිය නොහී “එසේ විනම් තොපගේ මනෝරථය මුදුන් පමුණුවා ගණුව”යි අනුදුන් කල්හි බෝධිසත්තයන්ගේ මල් වූ යුද්ධිල කුමාරයෝ ද පියාණන් වැඳ “පියාණන් වහන්ස, මට පවිද්ද අනුදුත මැනවැ”යි අනුදුන්වාගෙන දෙබෑයෝම පියාණන් වැඳ සමුගෙන පඤ්චකාමය හැර මහජනයා පිරිවරා විනිශ්චය ශාලාවෙන් නික්මුණාහ. බිසව් යන්නා වූ බෝධිසත්තයන් දැක “මාගේ පුතණුවන් මහණ වූ කල්හි මේ රමය නුවර සිසි වන්නේය”යි අඬන්නාහ. තමන් වටකොට සිටිනා ස්ත්‍රීන් අමතා බිසව් කියන්නී “සබ්බදුත්ත පියරජපුරුවන් විසින් අනුදුන්නාලද මාගේ පුතණුවෝ තපසට යන්නාහ. උන් තපසට ගිය කල මේ රමය නුවර සිසි වන්නේය. තොපි හැම වහා ගොස් වලකව”යි කීහ. බෝධිසත්තයෝ තවම මහණ ව නොවුනාව දෙමව්පියන් වැඳ මලණුවන් යුධිධිල කුමාරයන් කැඳවාගෙන නුවරින් පිටත්ව මහජනයා වලකා හිමාලය වනයට වැඳ

සිත්තඵ වූ තැනක පන්සල් මවා සෘෂි ප්‍රවුප්‍යවෙන් පැවිදි ව
ධ්‍යානහිඤ්චන් උපදවාගෙන වනමුල් පලාඵලයෙන් ජීවත්
වන්නාහු ආයුෂ්‍යයාගේ කෙළවර බුන්ම ලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරන්නා වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ
“යුද්ධජ්ජය, යුධිට්ඨිලය යන කුමාරවරුන් දෙදෙන දෙමව්පියන්
හැර මරනුගේ සංගමය සිඳු මහණ වුවෝ වේදැ”යි වදුරා
“ඵමිධා මහණෙනි, බුදුහු මහබිනික්මන් කළේ දැන්මතු
නොවෙයි, පෙරත් මහබිනික්මන් කළෝ වේදැ”යි වදුරා මේ
‘යුද්ධජ්ජය ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“ඵසමයෙහි දෙමව්පිය දෙදෙන නම් දැන් මේ සුද්ධෝදන
රජ්ජරුවන් හා මහමායා දේවී ය. ඵසමයෙහි යුධිට්ඨිල
කුමාරයෝ නම් දැන් මේ ආයුෂ්මත් ආනන්ද ස්ථවිරයෝ ය.
ඵසමයෙහි යුද්ධජ්ජය කුමාරයෝ නම් ලොචතුරා බුදුවූ මමම
වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

454. උසරඵ ජාතකය

තවද මේ ජාතකය ජේතවනාරාමයෙහි වසන්නා වූ සුන්දර
ගනියක් ඇති හෙයින් සුගත නම් වූ සඵඤ්ඤන් වහන්සේ පියා
මළ සෝකයෙන් අඩන්නා වූ ඵක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු අරභයා
වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

ඒ කෙළෙඹි පුත්‍රයා පියා මළ කල්හි සෝකයෙන් මඬනා
ලද්දේ කළමනා සියඵ කර්මාන්ත හැර සොකය ම අනුව

පවත්නේය. සඵඥයන් වහන්සේ අඵයමි වේලෙහි මහා කරුණා සම්පත්තියෙන් නැගී ලොව බලා වදාරනසේක් ඒ පුරුෂයාගේ ශ්‍රොතාපත්ති ඵලයට උපනිශ්‍රය ඇති නියාව දැන දෙවන දවස් උදෑසනම සැවැත් නුවර පිඬුසිගා වළඳ කරනලද ආහාර කෘත්‍යය ඇතිසේක් හිඤ්ඤා වහන්සේ යවා එකම හික්ෂු කෙනෙකුන් කැඳවා කෙළෙඹි පුත්‍රයාගේ ගෙට ගොස් ඔහු විසින් වැඳ එකත්පස්ව උන් කල්හි මිහිරි වූ කට හඬින් කථා කරනසේක් “සෝකය කිමිද? උපාසකය”යි වදාරා ඔහු විසින් “එසේය ස්වාමීනි, පියා කෙරහි කරනලද සෝකයෙන් මා පෙළෙන්නේය”යි කී කල්හි “එමිබා උපාසකය, පුරාතනයෙහි නුවණැත්තෝ අෂ්ටලෝක ධර්මය තත්තඵ හෙයින් දන්නාහු පියාණන් කළුරිය කළ කල්හි ස්වල්ප මාත්‍රයකුත් සෝක නොකළෝ වේදැ”යි වදාරා ඒ උපාසකයා විසින් ආරාධිත වූ සඵඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද, යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර දසරඵ නමි මහරජපුරු කෙනෙකු අගති ගමනින් දුරුව දසරාජ ධර්මයෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහුය. ඒ රජපුරුවන්ගේ සොළොස් දහසක් පුරාංගනාවන්ට නායක අග්‍රමහේසිකා බිසව් පුතුන් දෙදෙනෙකු හා එකම දියණි කෙනෙකුන් වැදෑහ. ඔවුන් අතුරෙන් වැඩිමාළු පුතණුවෝ රාමපණ්ඩිත නමි වෙති. මලණුවෝ ලක්ෂමණ කුමාර නමි වෙති. දියණියෝ සීතා දේවීන් වන්නාහ. මෙසේ වයස ගිය බිසව් කළුරිය කළාහ. එකල රජපුරුවෝ බොහෝ

සෝකයට පැමිණි අමාත්‍යයන් විසින් සන්නිද්‍රවන ලද්ද වූ බිසවුන්ගේ ආදාහන කෘතිය කරවා අනික් බිසෝ කෙනෙකුන් අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි තිබුණි. එකල ඒ බිසව්ද රජපුරවන්ට ප්‍රිය වන්නාහුය, මන වඩන්නාහු කල් යාමකින් දුරු ගබඩක් ඇතිව පුතණු කෙනෙකුන් වැදුණි. ඒ කුමාරයන්ට “හරත කුමාරයෝය”යි නම් තැබුණි. එකල රජපුරවෝ පුත්‍ර ස්නේහයෙන් බිසවුන්ට කියන්නාහු “සොඳුර, තොපට වරයක් දෙමි, ගණුව”යි කීහ. බිසව් වර ගන්නෝ කුමාරයන් සන්දට ඇවිරිදි අවස්ථාවෙහි රජපුරවන් සමීපයට ගොස් “දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ විසින් මට වරයක් දෙන ලද්දේ වේද, දැන් මට ඒ දුන මනෙවැ”යි කීහ. රජපුරවෝත් “යහපත, දේවිනි ගණුව”යි කීහ. එකල බිසව් කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ විසින් මාගේ පුතණුවන්ට රාජ්‍යය දුන මනෙවැ”යි කීහ. එබසට රජපුරවෝ “රැහැනි ව අසුර ගසා නැසී ගියා වූ වණ්ඩාලිය, මාගේ පුත්‍රයෝ දෙදෙනෙක් ගිණි කඳන් සේ දිලියෙන්නා වූ ඔවුන් මරවා තිගේ පුතාට රාජ්‍යය ඇරඳෙනු කැමැත්තෙහිදැ?”යි භය ගැන්වූහ.

බිසව් භයපත් ව ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට වැද දෙවැනි දවසෙක නැවත රාජ්‍යය ඉල්ලන්නාහුය. රජපුරවෝද බිසවුන්ට ඒ වරය නොදී සිතන්නාහු “ගැණු නම් කෙළෙහි ගුණ නොදන්නාහ. මිත්‍රද්‍රෝහීය. ‘තෝ මාගේ නැයෝය’යි කියා සොරපතක් ගෙන අත්ලස් තෝ දී මාගේ දුරුවන් මරාපු නම් නපුරැ”යි සිතා කුමාරවරුන් දෙන්නා සමීපයට ගෙන්වා ඒ බව කුමාරවරුන්ට කියා “දුරුවනි, තොපි මෙහි වසන කල

අන්තරායෙක් විනම් නපුරැයි, තෙපි දුරු රටකට හෝ වලකට හෝ ගොස් මාගේ ඇවෑමෙන් අවුදින්නොපගේ කුලසන්නක රාජ්‍යය ගනුව”යි කියා ලක්ෂණ පාඨකයන් ගෙන්වා තමන්ගේ ආයු සංස්කාරය විවාරා “ඉදිරියෙන් දෙළොස් අවුරුද්දක් පවතින්නේය”යි අසා “ඵමිබා දුරුවෙනි, මට දෙළොස් අවුරුද්දක් ගිය කල අවුදින්නේසත් නන්නවා රාජ්‍යය කරව”යි කීහ. කුමාරවරුන් “යහපතැ”යි පිය රජුපුරුවන් වැඳ සමුගෙන අධිමත් වලපමින් ප්‍රාසාදයෙන් බටහ.

එකල සීතාදේවී “මමත් බින්නන් වහන්සේලා කැටුව යෙමි” කියා පියාණන් වැඳ සමුගෙන අධිමත් වලපමින් නික්මුණාහ. මෙසේ තුන් බිත්තෝම මහජනයා පිරිවරා නික්ම මහජනයා රඳවා අනුක්‍රමයෙන් නිමාලයට ගොස් සමුර්ධි වූ ජලාශ්‍රයන් ඇති සුලග වූ පලාඵලයන් ඇති ස්ථානයෙකිනි පන්සල් මවා පලාඵලයෙන් යැපෙමින් වාසය කරන්නාහුය. එකල ලක්ෂණ පණ්ඩිතයෝද සීතාදේවීද රාම පණ්ඩිතයන්ට යාඥා කරන්නාහු “නුඹවහන්සේ අපට ජීව්‍යපස්ථානයෙහි සිටියේක. එසේ හෙයින් ආශ්‍රමයෙහි නුඹ වහන්සේ රැඳුන මැනව, පලාඵල ගෙනහැර නුඹවහන්සේ පෝෂ්‍ය කරමින්”යි ප්‍රතිඥා ගෙන ඵදවස් පටන් ආශ්‍රමයෙහි රාම පණ්ඩිතයන් රඳවා තුමු දේවින් පලාඵල ගෙනහැර පෝෂ්‍ය කරන්නාහ.

මෙසේ තුන් බිත්තෝම පලාඵලයෙන් ජීවත් ව වසන කල දසරට රජුපුරුවෝ පුත්‍ර ස්නේහයෙන් පෙළෙමින්ම නවවෙනි අවුරුද්දෙහි කාළක්‍රියා කළාහ. එකල බිසව් රජුපුරුවන්

ආදානන කරවා ඉක්බිති තමාගේ පුතණුවන් හරහ කුමාරයන් රාජ්‍යාභිෂේක කරන්නට වන්න. එකල අමාත්‍යයෝ “රාජ්‍ය ස්වාමිහු වලිහි වසන්නාහ. එසේ හෙයින් හරහ කුමාරයන්ට රාජ්‍යය නොලැබේ”යි වැලක්කාහ. එකල හරහ කුමාරයෝ “මාගේ බැනන් වලින් ගෙනවුන් අභිෂේක කරවමි” පඤ්චකකුඩ භාණ්ඩයනුත් ගෙන්වාගෙන සිටුරග සෙනග ගෙන රාම පණ්ඩිතයන් වසන තැන්ට ගොස් නුදුරු තෙනක කඳවුරු බැඳ අමාත්‍යයන් කීප දෙනෙකු හා සමග ලක්ෂණ කුමාරයන්ද සීතාදේවීන්ද වල් ගිය වේලාවට ආශ්‍රමයට වැඳ පන්සල් දෙරකඩ තබනලද රන්රුවක් වැනිව උන්නා වූ රාම පණ්ඩිතයන් සමීපයට ගොස් වැඳ එකත්පස්ව සිටියාහුය.

දසරට රජපුරුවන් මළ නියාව කියා අමාත්‍යයන් සමග රාම පණ්ඩිතයන් පාමුලිහි වැටී ඇඬූහ. රාම පණ්ඩිතයෝ නොහැඬූහ. සෝක මානුසකුත් නොකළාහ. හරහ කුමාරයන් අඩා වලපමින් උන් කලට සවස් වේලේ වල් ගිය ලක්ෂණ කුමරු හා සීතාදේවී දෙදෙන පලාවිල ඇරගෙන ආහ. එකල රාම පණ්ඩිතයෝ කියන්නාහු “මේ කුමාරවරු දෙදෙනම බාලයෝය. සෝක සහනය කළ නොහෙන්නේය”යි සීතා “සනිකෙම තොපගේ පියාණෝ මළෝ යයි කී කල්හි සෝක ඉවසිය නොහී ළය පැලි මියන්නාහ. එසේ හෙයින් උපායෙන් මුන් දියට බාවා මේ ප්‍රවෘත්තිය කියමි” සීතා කුමාරවරුන් දෙදෙනා ඉදිරියේ එක්වන් පොකුණක් දක්වා “තොපි ඇම ඉතා කල් යවා ආ හෙයින් තොපට දඬුවමැ”යි කියන්නාහු “ලක්ෂණ කුමාරයන් හා සීතා දේවීන් හා දෙන්නම මෙසේ එව,

තොප පමා වුවාට දඬුවන් පිණිස කරවටක් දියට බැස
 දිටුව”යි කීහ. එක බස හා සම ඔහු දෙදෙනම දියට බැස
 සිටියාහ. කුමාර එකල පියාණන් මළ නියාව කියන්නා වූ රාම
 පණ්ඩිතයෝ “එමිඛා ලක්ෂණ කුමාරයන් හා සීතාදේවීනි, මේ
 හරත කුමාරයෝ දසරට රජ්ජරුවන් මළහ යි කියති” කීහ.
 ඔහු දෙදෙනා “පියාණන් මළහ”යි කියන බස අසමින් විසඳු
 ව දිය පිට නූනහ. දෙවෙනිවත් තූන්වෙනිවත් නගා සිටුවා
 එපවත් කියා දියෙන් ගොඩනගා මදක් අස්වැසිලිලත් කල්හි
 ඇම එක්ව අඩා වැලප උන්කල හරත කුමාරයෝ සිතන්නාහු
 “මාගේ බැණන් වහන්සේ, ලක්ෂණ කුමාරයෝද මාගේ
 නැගණියෝ සීතාදේවීදු පියාණන් මළ නියාව අසා සෝක
 සහනය කළ නොහී විසඳු ව ගියහ. රාම පණ්ඩිතයෝ
 වනාහි නොහඬන්නාහුය. සෝක නොකරන්නාහු” උන් සෝක
 නොකරන කාරණා විචාරන්නාහු “රාම පණ්ඩිතයන් වහන්ස,
 සෝක කටයුත්තෙහිද නුඹවහන්සේ සෝක නොකරන්නේ කවර
 ආනුභාවයකින්ද? නුඹවහන්සේ පියාණන් මළ නියාව අසාත්
 සෝකයෙන් නොපෙලෙන්නට කාරණා කිමිදැ?”යි විචාළාහ.

ඉක්බිත්තෙන් රාම පණ්ඩිතයෝ තමන් සෝක නොකරන
 කාරණා කියන්නාහු “එමිඛල හරත කුමාරයෙහි, ජීවත් වන්නා
 වූ සත්භවයෙකුගේ මරණ කාලයෙහි සෝකයෙන් අඬන්නා වූ
 කිසි සත්භවයෙක් රැකගත නොහේද? සෝක සන්හිඳුවාගත
 නොහේද? එසේ හෙයින් දැන් අෂ්ටලෝක ධර්මය සත්‍ය හෙයින්
 කියන්නාහු මෙබඳු වූ නුවණැති ප්‍රාඥයකිනු මරණාන්තරයාගේ
 කෙළවර මළා වූ සත්භවයකිනු මළැයි තමා තැවීමෙන් කිමිද?

කිසිම උපකාර නැති සෝක කිරීමෙන් කවර ප්‍රයෝජනද?
 මලණ්ඩි හරත කුමාරයෙනි, මේ මරණ නම් රන්රුවන්ට බඳු වූ
 රූ ඇති ළදරුයයිද, කුමාරාදී කුල ඇත්තන්ද, වැඩිහිටි ශක්ති
 සම්පන්න යෝධයන්ද, නුවණැත්තා වූ පෘථිවිජනියන්ද, බුද්ධාදී
 වූ ප්‍රාඥයන්ද, චක්‍රවර්තී ආදී වූ ඉසුරුමතුන්ද, වස්ත්‍ර
 අන්තපාන නොලබන්නා වූ දිළිඳු යයි යන මේ සියල්ලවුන්
 කෙරෙහි වෙනසක් නැත්තෝය. ඒ සියල්ලෝම මරු හා කිසි
 ලැජ්ජාවක් නැතිව එහිම හමු වන්නාහ. තවද මලණ්ඩි
 හරතයෙනි, යම් සේ විලිඤ්ච ගියා වූ ඵලයෙන් විලිඤ්ඤා
 තැන් පටන් තුවටුවෙන් දැන් ගිලිහෙයි කියා හයවේද? එහි
 වැටීම ඒකාන්තයෙන් නියමද, ජීවත් වන්නා වූ සත්ත්වයාගේ
 ජීවිතයත් ඒකාන්තයෙන්ම අසවල් වේලෙහි අසවල් ඇසිල්ලෙක
 මියෙහි නියමයක් කළ නොහැක්කේය. තවද උදෑසන දුටුවා වූ
 බොහෝ සත්ත්වයෝ සවසට නොපෙනෙන්නාහ, සවස දුටු
 බොහෝ සත්ත්වයෝ උදෑසන නොපෙනෙන්නාහ, මරු මුඛයට
 පෙනෙන්නාහ. තවද මාගේ පියාණෝය පුතණු යයි අඬන්නා
 වූ යම් සත්ත්ව කෙනෙක් තෙම ගති මුඛව තෙමේ තමා ම
 පෙලෙන්නේය, ස්වල්ප මාත්‍රයකුත් වැඩක් ඵලවාගත
 නොහෙන්නේය. ඕ හට අනික් වැඩකුත් කළ නොහෙන්නේය.
 මළා වූ සත්ත්වයා ගෙන්වා ගතත් නොහෙන්නේය. තවද යම්
 සත්ත්වයෙක් අඬන්නේ විනම් එසේ වූ සත්ත්වතෙම කෘත
 වන්නේය, නපුරු ශරීර වණී ඇති වන්නේය. එසේ හෙයින්
 තමාගේ කායචිත්ත දෙකටම තාපනය කරණ විවරක්ම
 වන්නේය. ඒ ඇඬීමෙන් මළා වූ සත්ත්වයා ජීවත් වන්නේත්

නැත, ඔහු හට ඇඬීමට වන්නේය. තවද යම් නුවණැති සත්ත්වයෙක් තෙම තමා වසන්නා වූ ගෙය ගිණිගත් කල්හි මදකුත් මලිත කමක් නොවී සියදුස් ගණන් පැනසල සලා ගිණි නිවාද? එපරිද්දෙන්ම නුවණැති සත්ත්ව තෙම නැංගා වූ සෝකාග්නිය නිවන්නේය. වාන මුඛයෙහි අරණුලද පුළුම් රැලෙක් යම් සේ ද නුවණැත්තෝ එපරිද්දෙන්ම සෝකය නසා දුරු කරන්නේය. තවද යම් සත්ත්වයෙක් තෙම පරලොව යන්නේ උදුකලාව ම යන්නේය. ඤාතිකයාදී යම් කුශලයෙක් උපන්නොත් උදුකලාව ම උපදුන්නේය. එතන මාගේ මිත්‍රයෝය, නෑයෝය, මෑණියෝය, පියාණෝ යයි එක්ව සන්වාසය කරන පමණක් විනා සියළුම සත්ත්ව තෙම කලා වූ කුසල් අකුසල් දෙකම ප්‍රාණ ප්‍රතිස්ථානකොට ඇත්තේය. ඒ කාරණය හේතු කොටගෙන බොහෝ ඇසුපිරිස තැන් ඇති නුවණැති සත්ත්ව තෙම අප්‍රේමි වූ ලෝක ධර්මය මෙලොව පරලොව දෙකින් බලන්නේ විනම් ඔහු හට මහත් වූ සෝකයකුත් ශරීර භාජනය නොකරන්නේය”

“තවද සත්ත්වයා හට ලාභද, අලාභයද, අයස්ද, යසස්ද, නින්දාවද, ප්‍රශංසාවද, සපයද, අසපයද යන මේ සියල්ලම නිත්‍ය බව සත්ත්වයන්ගේ ස්වභාව ධර්මයක් වන්නේය. එසේ හෙයින් සෝක නම් නොකටයුතු වන්නේය. තවද මලණ්ඩි හරත කුමාරයෙහි, නුවණැත්තා අන්ධ වූ අඥන සත්ත්වයන් මෙන් ඇඬීම, වැලපීම සුදුසු නොවන්නේය. මම වනාහි මාගේ පියාණන්ගේ අවෘමන් උන්ගේ තනතුරෙහි සිට දුගීමගී යාවකයින්ට දන්දීමද, යසපිරිවර දෙන්ට නිස්සන්ට යසස්ද,

මාගේ පියාණන් අනුභව කළා සේම යසස් අනුභව කෙරෙමින් නැයන් පෝෂ්‍යය කෙරෙමි. අවශේෂ වූ මාගේ පරිවාර ජනයන් රකිමි. ධාර්මික වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට රක්ෂාවරණයෙන් රකිමි. මෙතන කර්තව්‍ය දන්නා වූ ප්‍රාඥයන්ට සුදුසු වන්නේය. එසේ හෙයින් මා සෝක කරන්නේ නැතැ”යි කීහ.

එකල සිටියා වූ පර්ෂිත් රාම පණ්ඩිතයන්ගේ අනිච්ඡතාව ප්‍රකාශ කරන්නා වූ ධර්ම දේශනාව අසා නිස්සෝකී වූහ. ඉක්බිති භරත කුමාරයෝ රාම පණ්ඩිතයන් වැඳ “බරණාස් රාජ්‍යය පිළිපැදුළු මැනවැ”යි කීහ. රාම පණ්ඩිතයෝ කියන්නාහු “එමිබල, ලක්ෂණ කුමාරයන් හා සීතා දේවීන් කැඳවාගෙන ගොස් රාජ්‍යනුශාසනා කරව”යි කීහ. එබසට භරත කුමාරයෝ කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ යනු”යි කීහ. රාම පණ්ඩිතයෝ කියන්නාහු “මාගේ පියාණන් වහන්සේ මට දෙළොස් අවුරුද්දක් ගියකල අවුත් රාජ්‍යයට කරව”යි කීසේක. මම දැන්ම ගියේ විනමි උන්වහන්සේට නොකීකරවා නම් වෙයි. එසේ හෙයින් අනික් තුන් අවුරුද්දක් ගියකල එමි” කීහ. නැවත භරත කුමාරයෝ කියන්නාහු “එසේකල මෙදැනුරු රාජ්‍යය කරන්නෝ කවුරුදැ?”යි කීහ. රාම පණ්ඩිතයෝ “තෙපි රාජ්‍යය කරව”යි කීහ. භරත කුමාරයෝ “අපි රාජ්‍යය නොකරමිහ”යි කීහ. නැවත රාම පණ්ඩිතයෝ කියන්නාහු “එසේ විනමි යමිතාක් මාගේ ඊම වේද ඒතාක් මේ මිරිවැඩිසගල රාජ්‍යය කරවන්නේය”යි තමන්ගේ මිරිවැඩිසගල පාවා දුන්හ.

වතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර සෝකාතුර වූ කෙළෙඹිපුත්‍ර තෙම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියාහ.

“ඵසමයෙහි දුසරට්ඨ රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් මේ සුද්ධෝදන රජ්ජුරුවෝය. ඵසමයෙහි මව් බිසව නම් දැන් මේ මහමායා දේවිය. ඵසමයෙහි සීතාදේවී නම් දැන් මේ රාහුල මාතාවෝය. ඵසමයෙහි හරත කුමාරයෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. ඵසමයෙහි ලක්ෂණ කුමාරයෝ නම් දැන් මේ ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. ඵසමයෙහි පර්ෂිත් නම් දැන් මේ බුදුපිරිසය. ඵසමයෙහි රාම පණ්ඩිතයෝ නම් ලොචතුරා බුදුවූ මම්ම වේදුර”යි තමන්වහන්සේ දැක්වා වදාළසේක.

455. සංවර ජාතිකය

තවද පිරිසිදු ගුණ ඇති බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි පසුබට වීයැී ඇති හික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතිකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

සැවැත් නුවර වැසි කුලපුත්‍රයෙක් බුදුන්ගේ ඛණ ආසා මහණ ව ආචාරී වන්, උපාධ්‍යාය වන් පුරන්නේ උභය මාතෘකා වනපොත්කොට පිරුණා වූ පස් වස් ඇතිව කර්මස්ථාන ඉගෙන වල්හි වාසය කෙරෙමින් ආවායැී උපාධ්‍යයන් ගෙන් අවසරගෙන කොසොල්රට එක් පසල් ගමකට ගොස් තමන්ගේ සාන්ත දන්ත ගුණයෙහි පැහැද ඒ ගම උපාසකවරුන් විසින් කොටා දෙනලද පන්සලෙහි වාසය

කෙරෙමින් උපස්ථාන කෙරෙමින් උපස්ථාන විඳ වස්වැස විදුර්ශනා වඩා ඉතා ආයාසකොට වඩනා ලද වීයීයෙන් තුන් කර්මස්ථාන භාවනාකොට අපහාස මාත්‍රයකුත් උපදවාගත නොහී සිතන්නාහු “ඒකාන්තයෙන් සඵලයන් වහන්සේ දෙසු පුද්ගලයන් සතරදෙනා අතුරෙන් මම පාළි ඉගැන්වීමෙන් මෙහි දුක්ඛ වෙමි. එසේ හෙයින් මම වල්හි වාසය කිරීමෙන් කම් කීමිද? බුදුන්ගේ රූප ශ්‍රී බල බලා මිහිරි වූ බණ අස අසා දවස් යවමි” සිතා වීයී හැර එතනින් නික්ම අනුක්‍රමයෙන් ජේතවනාරාමයට ගොස් අවාරී උපාධ්‍යයන් සන්දිෂ්ට සමිහක්තයන් විසින්ද ආ කාරණය විචාරණ ලදුව “තමන් කර්මස්ථාන ඇර ආ නියාව” කියා ඔවුන් ඇම විසින් “මහණ, තෝ කුමක් පිණිස කර්මස්ථාන යෙදීමෙන් පසුබටද?”යි නින්දකොට බුදුන් සම්පයට ගෙනගොස් බුදුන් විසින් “මහණෙනි, මේ හික්ෂුහු කුමක් පිණිස නොකමැති කරවා ගෙනාහුද?”යි කී කල්හි එපවත් අසා “මහණ, තෝ කුමක් පිණිස පසුබටවුවා වූ වීයී ඇත්තෙහි විද? මේ ශාසනයෙහි වීයී නැත්තා වූ කුසිත පුද්ගලයන්ට අග්‍රඵල අරහත්වයක් නම් නැත. පටන් ගන්නාලද වීයී ඇති මහණ තෙම ධර්ම සෞන්දර්යාත් කරන්නේය. තෝ වනාහි පෙර වීයී ඇත්තෙහිය. අවවාද සෞමායෙහි එම කාරණයෙන් බරණැස් රජපුරවන්ගේ පුතූන් සියයකට බාල මල් වත් නුවණැත්තන්ගේ අවවාදයෙහි සිට රාජ්‍යයට පැමිණියෝ වේද?”යි වදාරා ඒ හික්ෂුන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

යටගිය ද්‍රවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්න නම් රජපුරු කෙනෙකුන් වහන්සේ රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජපුරුවන්ගේ පුතුන් සියයකට බාල “සංවර කුමාරයෝය”යි යන පුතණු කෙනෙකුන් වන්නාහුය. එකල රජපුරුවෝ එකී එකී අමාත්‍යයෙකුට පාවාදී “ශිල්ප උගන්ව”යි සම්මත කළහ. එසේ පාවාදෙන සංවර කුමාරයන්ට ආචාරීකමට බෝධිසත්තවයෝ සැලැස්වාහුය. ප්‍රාඥ වූ ව්‍යක්ත වූ ඒ බෝධිසත්තවයෝ ඒ රාජකුමාරයන්ට ජිනා ස්ථානයෙහි සිටි හික්මවන්නා වූ අවශේෂ අමාත්‍යයෝ රාජකුමාරවරුන් උගන්වා රජපුරුවන් දක්නාහුය. රජපුරුවන් කුමාරවරුන්ට දනවී දී යවන්නාහුය.

එකල සංවර කුමාරයෝත් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගෙන නිමවා බෝධිසත්තවයන් අතින් විචාරන්නාහු “ආචාරීන් වහන්ස, ඉදින් මාගේ පියාණන් වහන්සේ මට ජනපදයක් දී යවනසේක් විනම් කළමනා කිමිදැ?”යි කීහ. මහබෝසතාණෝ කියන්නාහු “දරුව, තොපි දනවී ගම් දෙන්නට වන් කල ඒ නොගෙන ‘දේවයන් වහන්ස, මම ඇමටම බාලයෙමි. මාත් ගිය කල නුඹවහන්සේගේ ශ්‍රීපාද සෙවන සිසි වන්නේය. එසේ හෙයින් මම සම්පයෙහි වෙසෙමි’ කියව”යි කීහ. ඉක්බිති එක් ද්‍රවසක් සංවර කුමාරයන් වැඳ එකත්පස්ව සිටි කල්හි රජපුරුවෝ කියන්නාහු “පුත, තොප ශිල්ප ඉගෙන නිමියේදැ?”යි කීහ. කුමාරයෝත් “එසේය, දේවයන් වහන්සැ”යි කීහ. “එසේ විනම් පුත, තොපට ජනපදයක් ඇරගනුව”යි කීහ. කුමාරයෝ කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, ඒසේ කල්හි නුඹවහන්සේගේ

සමීපය සිස් වන්නේය. මම සමීපයෙහි වෙසෙමි” කීහ. එබසට රජපුරවෝ සතුටුව “යහපත”යි පිළිගත්හ.

එදවස් පටන් රජපුරුවන් සමීපයෙහි වාසය කෙරෙමින් බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ අතින් “ආචාරීන් වහන්ස, තවත් මා කළමනා කිමිදැ?”යි විචාළාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “රජපුරුවන් අතින් පරණ උයනක් ඉල්වාගෙන එහි අටගත් මල් හා පලාඵලයෙන් නුවරවැස්සන් ඉසුරුමතුන් සිත් ගැනීමට කටයුතු කරව”යි කීහ. නැවත “කළමනා කිමිදැ?”යි ගරුන් අතින් විචාළාහ. “දැරව රජපුරුවන්ගේ අන්තඃපුරයටත් වැටුප් පසිඳුව”යි කීහ. කුමාරයෝත් එපරිද්දෙන්ම කළාහ. නැවතත් බෝධිසත්ත්වයන් විචාරා රජපුරුවන්ගෙන් අවසරගෙන අන්තඃපුරයෙහි ඇතුන්ටද, දැසි දසුන්ටද, සියළු පාබල සෙනගටද නිරන්තරයෙන් වුර්ති නොවරදවා නොපිරිහෙලා පසිඳිනාහ. නොයෙක් රටවලින් ආවා වූ දුතයන් ආදීන්ට නවාතැන් ආදියද, වෙළඳුන් ආදීන්ගෙන් ගතමනා සුන්වත් ආදිය යන මේ සියල්ලම තමන්ගේ විධානයෙහිම තිබූහ. මෙසේ සංවර කුමාරයෝ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ අවවාදයෙහි පිහිටා සියළු අන්තඃපුර ජනයාද, පිරිසර වැස්සන්ද, ගන්වර වැස්සන්ද, ජනපද වාසීන්ද, නොයෙක් තැනින් ආ ආගන්තුක ජනයාද උපස්ථාන කිරීමෙන්ද, සංග්‍රහ වස්තූයෙන්ද සිත්ගෙන සියල්ලවුන්ට මනාව වැඩ ව හැසිරෙන්නාහ.

මෙසේ කල්යාමකින් මරණ මඤ්චකයෙහි සිටි කල අමාත්‍යයෝ “දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ ඇවෑමෙන්

රාජ්‍යය කාට පමුණුවමෝදැ?”යි විචාරා රජපුරුවෝ කියන්නාහු “එම්බා දරුවෙනි, මාගේ දරුවෝ ඇමෝම අභිෂේකයට නිස්සෝහ. එසේ හෙයින් යම් කෙනෙක් තොපගේ සිතට ප්‍රියයෝ වීමේ තොප ඇම සිත්ගෙන වෙසෙත් නම් උන්ට රාජ්‍යය පමුණුව”යි කියා කාලක්‍රියා කළාහ. උන් කළුරිය කළ කල්හි ආදාහන කෘතියකොට සත්වෙහි දුවස් අමාත්‍යයෝ ඇම එක්ම “යම් කෙනෙක් තොපගේ සිතට ප්‍රියයෝ වීමේ, තොප ඇම සිත්ගෙන වෙසෙත් නම් රාජ්‍යය උන්ට දෙවයි රජතුමා මිය යද්දී කීහ. එසේ හෙයින් දැන් සංවර කුමාරයන් ඇම සිත්ගෙන වසන්නාහ”. බන්ධු පිරිවර කොට ඇති සංවර කුමාරයන් කවන මාලාවෙන් හෙබියා වූ සේසත් නන්වා අභිෂේක කළාහ. සංවර රජපුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ අවවාදයෙහි සිට දැනැමෙන් රාජ්‍යය කළාහ. අවශේෂ කුමාරවරු තමන්ගේ පියාණන් මළ බවත්, සංවර කුමාරයන් අභිෂේක කළ බවත් අසා “ඌ ඇමට බාලයෝය. එසේ හෙයින් උන්ට රාජ්‍යය නොපැමිණෙයි, ඇමට වැඩිමාළු තැනැත්තන්ට රාජ්‍යය පමුණුවමින”හි ඇවිත් පිටිනුවර සිට “රාජ්‍යය හෝ දෙව, යුද්ධ හෝ කරව”යි කියා සංවර රජපුරුවන්ට අසුන් යවා නුවර වටළුහ.

එකල සංවර රජපුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයන්ට එපවත් කියා “කළමනා කිමිදැ?”යි කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “මහරජ, තොපට බෑයන් හා යුද්ධයෙන් කම් නැත. පියාණන් සන්නක වස්තුව සියක් කොටස බෙදූ එකුත් සියයක් පමණ මේ කුමාරවරුන්ට තොපගේ පියාණන් සන්නක වස්තු

කොට්ඨාස ගනු ව. මම තොප හා කරන යුද්ධයක් නැතැ”යි සම්මත කළාහ. සංවර රජපුරුවෝ එපරිද්දෙන්ම කළහ.

එකල ඇමට වැඩිමාළු බැණෝ උපෝසථ නම් කුමාරයෝ අවශේෂ කුමාරවරුන් තමන් සමීපයට කැඳවා “එමිබා මලේනි, රජදරුවන් ඉක්ම පවතින්ට සමර්ථ කෙනෙක් නම් නැත, මුයින් අපට බාල සිට මලණුවෝය. අපට සතුරුන් නොවී පියාණන් සන්නක වස්තුවන් එවා සටන් නොකෙරෙති කියා එවන්නාහ. අපි ඇමත් එකවිටම අභිෂේක කරන්නමෝ නොවමිහ. එකක් හට ඒ අභිෂේක කරමිහ. එසේ හෙයින් මුන්ටම රාජ්‍යය වන්නේය. යමිහ උන් සමීපයට ගොස් දැක රජපුරුවන්ගේ අන්තඃපුරය උන්ට පාවාදී අපි අපගේ ජනපදවලට යමිහ”යි කීහ. එකල ඒ කුමාරවරු ඇමදෙනම “යහපතැ”යි නුවරදොර අරවා සතුරු නොව නුවරට වන්න. සංවර රජපුරුවෝද උන් ඇමට සත්කාර සම්මාන අමාත්‍යයන් ලවාගෙන පෙරමගට යවුහ. කුමාරවරුද මහපෙරහරින් පයින් ම රජගෙට ගොස් වැඳ සංවර රජපුරුවන්ට ආදර දක්වා මිටි වූ අසුන්වල උන්නු, සංවර රජපුරුවෝ නගනලද දුලපුඩු සේසත් ඇති සිංහාසනමස්තකයෙහි උන්න. උන්නා වූ ඒ රජපුරුවන්ගේ මහත් වූ යසස්ද ශ්‍රී සොහාද විය. බැළෑ බැළෑ දිසාව කම්පා වනනේය. එකල උපෝසථ කුමාරයෝ සංවර රජපුරුවන්ගේ ශ්‍රී සමුර්ධිය දැක “අපගේ පියාණන් වහන්සේ තමන් වහන්සේගේ ඇවෑමෙන් සංවර කුමාරයන්ට රාජ්‍යය සිතා වන, අප ඇමට ජනපද දී යවා මුන්ට නුදන්නාහු නුවණැ”යි සිතා සංවර රජපුරුවන් හා සමග කථා කරන්නාහු

“මහරජපුරවෙහි, අපගේ පියරජපුරවෝ එකුන් සියයක් පමණ කුමාරවරුන්ට ජනපදවලින් පුජාකොට යවන්නාහු ‘තමන්ගේ අවදීමෙන් තෙමේ රාජ්‍යයට පැමිණෙන්නේය’යි දැනම තොපට කුඩා වූ ජනපදයක් නුදන්නේ වන. තවද මහරජපුරවෙහි, තොපි රාජ්‍යය පවත්වානු අපගේ පියරජපුරවෝ තමන් ජීවමානව ඉන්නා කලම තැකුහ. නොහොත් උන් අවදීමෙන් අමාත්‍යයන් හා ජනපදවාසීන් හා තොපගේ නෑයෝ තමන්ට වැඩ සඳහා රාජ්‍යයට පැමිණී වූහ. තවද සංවර රජපුරවෙහි, තොපගේ කවර ශීලවන සමාදානයකින් තොප කෙරෙහි හටගත් කවර ගුණයකින් මෙතනට රැස් වූ එකුන් සියයක් කුමාරවරුන් ආදී කොට ඇති සියළු නෑයෝ තොප හික්මයෙද්ද? තොප උන්ට පැවැත්තෝද? ඒ මට කියව”යි කීහ.

එබස් අසා සංවර රජපුරවෝ තමන් ගුණ ඇති කියන්නාහු “එමිඛා රාජකුමාරයෙහි, මම කිසි සත්වයක්හට ඔහුගේ යසස් දැක ‘මේ සම්පත් මෝ හට නොවෙව’යි මා සොමිනස් උනේ නැත, තවද සමිත පාපී හෙයින් ශ්‍රමණ නමී වූද මහත් වූ ශීලස්කන්ධයන් එපණ ගවේපණ කරන හෙයින් මහණ නමී වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් දුටුකල පසග පිහිටුවා උන්ගේ පාදයන් වැඳ දන්න මුත් උන් ඇමට ධාර්මික වූ රක්ෂාවරණගුප්තිය එලවමින් පුජා කරන්නා වූ මමිම ඇමට සකස්කොට පුජා කෙරෙමි. තවද ඒ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයෝ මෙබඳු ගුණ ඇති මා මෙසේ වූ ගුණයක් ඇතැයි දැන ‘මෙබන්දක් කරව’යි ‘මෙබන්දක් නොකරව’යි අනුශාසනා

කරන්නාහ. මමද මහසෘෂි වූ ඒ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ බස් අසා කිසිවක් ම නොකරමි. මාගේ චිත්තය කුසලයෙහිම නිරත කෙරෙමි. තවද අතරුවන් අසරුවන් වැනි නාහකවරුන්, රථාවාරීවරුන්, පාබල සෙනගද යන මේ සියල්ලවුන්ට නිරන්තරයෙන් දිය යුතු යම් වස්තුවෙක් ඇත්නම් නොපිරිහෙලා දෙමි. තවද බ්‍රහ්මයන් වහන්ස, මාගේ නුවණැති මන්ත්‍රණයෙහි දක්ෂ අමාත්‍යයෝද, අවශේෂ පිරිවර ජනයෝද ඇත. නුඹවහන්සේලා ඇම ප්‍රඥ සම්පන්න පණ්ඩිතවරුන් නොලත් හෙයින් සේක. අපගේ ආචාරී නුවණැත්තෝය. උපායෙහි දක්ෂයෝය. උග්‍ර රාජ්‍යයෙහි පිහිටු වූහ. තවද බ්‍රහ්මයන් වහන්ස, මා අභිෂේක කළ තැන් පටන් අපගේ රජ්ජුරුවෝ ධාර්මිකයෝය, උන්ගේ රට සාරපෝයෙහි වැසි වස්තේය, උන් රට සමුර්ධ්වල ඇත්තේය, බරණැස් නුවර ආදී වූ බොහෝ රටවලින් ආඨාස වූ වෙළෙඳවරුන් ඇවිත් මෙහි වසන්නාහ, එසේ හෙයින් උන්ගෙන් මට ආරක්ෂා ඇත. තවද හස්ති රත්නය, අශ්ව රත්නය, මුතු, මැණික් ආදිය හැරගෙන ඇවිත් නිරූපදිත ව වෙළෙඳමුත් කරන්නා වූ වෙළෙඳනුන් බොහෝව. බ්‍රහ්මයන් වහන්ස, මම මෙතෙක් කාරණයෙන් ඇමට බාලවත් මාගේ බ්‍රහ්මයන් හැමට මැඩගෙන රාජ්‍යයට පැමිණියෙමි. ඒ බව දැනුව”යි කීහ.

ඉක්බිති සංවර රජ්ජුරුවන්ගේ ගුණ අසා උපෝසථ කුමාරයෝ කියන්නාහු “මල සංවර රජ්ජුරුවෙනි, තොපි වනාහි එකුන්සියයක් පමණ වැඩිමාළු බ්‍රහ්මයන් ආනුභාව මැඩ ධර්මී බලයෙන් ම පවතුව, මෙතැන් පටන් තොපිම රාජ්‍යය

කරව. නුවණින් යෙදී වසව. බන්ධුන්ටත් හිතව වසව. තවද ඒ ගුණයෙන් සමුර්ධව තෙපි අප එකන්සියයක් ඇති ඤති සමුහයා පිරිවරා සප්තවිධ රත්නයෙන් සමන්විත වූ තවිතිසාවැසි දෙවියන් පිරිවරකොට ඇති ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන් අසුරයෝ ජයගත නොහෙන්නා සේ නොපත් එපරිද්දෙන්ම පරසතුරෝ ජයගත නොහෙන්නාහ. එසේ හෙයින් තුන්සියයක් පමණ යොදුන් කසීරට දොළොස් යොදුන් බරණැස් නුවර සැප සේ රාජ්‍යය කරව”යි කීහ.

ඉක්බිති සංවර රජපුරුවෝ එකන්සියයක් පමණ තමන්ට වැඩිමාළු රජකුමරුන්ට මහත් සමීපත් දුන්හ. ඔහු ඇමදෙනත් මසක්, පෝයක් රජපුරුවන් කෙරේ වාසයකොට “මහරජ, ජනපදවලින් සතුරෝ ඇත්නම් ඊට නිහඬ අපි දනුමිහ. නුඹවහන්සේ රාජ්‍යය කළ මැනවැ”යි කියා තමන්ගේ ජනපදවලටම ගියාහ. සංවර රජපුරුවෝද බෝධිසත්ථයන්ගේ අවවාදයෙහි සිට රාජ්‍යය පරිපාලනයකොට ආයුෂ්‍යයාගේ කෙළවර දෙවිලොව පුරමින් ගියාහ. සඵලයන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා “මහණ, තෝ මෙසේ අවවාදක්‍ෂමායෙහි දැන් කුමක් පිණිස වියී නොකරන්නෙහිදැ?”යි වදුරා වතුස්සත්‍ය ප්‍රකාශකොට මේ ‘සංවර ජාතකය’ නිමවා වදුළුසේක. වතුස්සත්‍යයාගේ කෙළවර ඒ හික්ෂුතෙම සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියේ.

“එදවස් සංවර රජපුරුවෝ නම් දැන් මේ මහණ වන්නේ. එසමයෙහි උපෝසථ කුමාරයෝ නම් ශාරිපුත්ත ස්ථවිරයෝය.

අවශේෂ අටානුවක් කුමාරවරු නම් අසූ මහසව්වන් හා අනුරුද්ධ ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි රජ පිරිස නම් දැන් මේ බුදු පිරිස් වන්නාහ. එසමයෙහි සංවර කුමාරයන්ට අවවාද දුන් අමාත්‍යයෝ නම් ලොවුතුරා බුදුවූ මමීම වේදු”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

456. සුප්පාරක ජාතිකය

තවද මේ ජාතිකය සර්වධර්මයන් සඵකාරයෙන් පරෝපදේශ රහිතව ස්වයමිභූ ශ්‍රද්ධයෙන් දත්තා වූ සඵශ්‍රද්ධයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වසනසේක් ප්‍රඥ පාරමිතාව අරහයා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යන්,

එක් දවසක් සවස් වේලෙහි සඵශ්‍රද්ධයන් වහන්සේ ධර්මශාලාවට වැඩනා පෙරමග බල බලා උන් හිඤ්ඤන් වහන්සේ “අඛට්ඨෙනි, අනේ බුදුන්ගේ ශ්‍රද්ධායෙක් යහපත් නියාව, මහත් වූ ප්‍රඥ අතිසේක. තීක්ෂණ ප්‍රඥ අතිසේක. නිව්‍යාප වූ ප්‍රඥ අතිසේක. ඒ ඒ උපායෙහි යෙදෙන්ට නිසි ස්ථානොචිත ප්‍රඥ අතිසේක. පොළොව සේ පතල වූ ප්‍රඥ අතිසේක. සමුද්‍රය සේ ගැඹුරු වූ ප්‍රඥ අතිසේක. ආකාශය සේ පතල වූ ප්‍රඥ අතිසේක. සියළු දඹදිව උපන්නා වූ ප්‍රශ්නයන් බුදුන් ඉක්මයන්ට සමර්ථයෙක් නැත. යම් සේ සමුද්‍රයෙහි නැංගා වූ තරග ඉක්ම නොගොස් වෙරලාන්තයෙහිම හග්න වේද? එපරිද්දෙන්ම කිසිවෙක් බුදුන් ඉක්ම යන්නෙක් නම් නැත. පාද

මූලයට පැමිණීම හග්න වන්තේය”යි බුදුන්ගේ මහත් වූ ප්‍රඥා පාරමිතාවන් වණීනා කොට කොට උන්සේක. බුදුහු එකල තුන්තරා ගමනින් එක්තරා ගමනකින් දැමිසහා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නට පූච්චි භාගයෙහි කිනම් කථාවක් කොට උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උනුමහ”යි කී කල්හි “එමිඛා මහණෙනි, බුදුහු දැන්මතු නුවණැත්තෝ නොවෙයි, පෙරත් නුවුහුකුරුනා වූ නුවණැති කලක් අන්ධ ව මහසමුද්‍රයෙහි ජන සහිඤ්ඤාවෙන් ‘මෙනම් සමුද්‍රයෙහි මෙනම් රුවක් ඇත්තේය’යි දුන්නෝ වේදැ”යි වදාරා එක්තරා හික්මු කෙනෙකුන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බුන්මදුන්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන්නාහුය. එනුවර හරුකච්ඡ නම් පටුනු ගමකුත් ඇත්තේය. එකල අප මහබෝසතාණෝ හරුකච්ඡ නම් පටුන්ගම නියමුන්ට නායක වූ නියමුවාට පුත්‍ර ව උපන්නාහු දුටුවන්ට ප්‍රසාද එළවන්නා වූ රන්වන් ශරීර ඇත්තා වූ කුමාරයන්ට නම් තබන්නාහු “සුප්පාර කුමාරයෝය”යි නම් තැබූහ.

මෙසේ ඒ සුප්පාර කුමාරයෝ මහපෙරහරින් වැඩෙන්නාහු සොළොස් ඇවිරිදි වයසම ශිල්පයෙහි පරතෙරට පැමිණ කල්යාමකින් පියාණන්ගේ ඇවෑමෙන් නියමුවන්ට නායකකම පැමිණ නියමු නායකකම් කරන්නාහු ප්‍රාඥයෝය. නුවණැත්තාහුය. උන් විසින් නැගී නැවක් නොනස්තේය. මෙසේ

කල්යාණකීන් එනු දිය ගැසීමෙන් මහබෝසතාණන්ගේ ඇස් දෙකම නටුයේය. එතැන් පටන් නියමු දෙටුවෝ නියමුකම් නොකොට “රජපුරවන් නිසා ජීවත් වෙමි” සිතා රජපුරවන් සම්පයට ගොස් වන්නාහ. රජපුරවෝත් බෝධිසත්ථයන් වස්තු අගය කරන්නා වූ තනතුරෙහි පිහිටු වූහ. එතැන් පටන් බෝධිසත්ථයෝත් රජපුරවන්ගේ හස්ති රත්නය, අශ්ව රත්නය, මුක්තා මාණික්ය රත්නය ලක්ෂණ බලා අගය කරන්නාහු එකල එක් දවසක් රජපුරවන්ට මගුලත් තනතුරෙහි අඤ්ජන කුටිය සේ කළු වූ ඇතකු ගෙනාහ. රජපුරවෝද ඒ ඇතු දැක “සුප්පාර පණ්ඩිතයන්ට පාව”යි කීහ. “යහපතැ”යි ගෙනගොස් බෝධිසත්ථයන්ට පැහ. බෝධිසත්ථයෝ ඇතුගේ ශරීරය අතින් පිරිමැද බලා කියන්නාහු “මේ තෙම මගුලත් කමට නොනිසිය. පසකුඹින් සිටිනේය. මේ ඇතුගේ මව වදන ගමනේ ඇකයෙන් රඳවාගත නුහුනු වන. එසේ හෙයින් මෙතෙම බිම වැටී පස්කඩින් මිටි ව ගියේය”යි කීහ. ඒ බව ඇතු ගෙනා පුරුෂයන් අතින් විවාළාහු ඔහු ඇමත් “පණ්ඩිතයන් කියේ සැබව”යි කීහ. රජපුරවෝ එපවත් අසා සතුටු ව පණ්ඩිතයන්ට කතවණු අටක් දුන්හ. තවද එක් දවසක් රජපුරවන්ට “මගුල් අස් තනතුරටය”යි අසකු ගෙනාහ. ඔහුත් රජපුරවෝ බෝධිසත්ථයන්ට යවූහ. බෝධිසත්ථයෝ අශ්වයාත් අතින් පිරිමැද “මගුලස් වන්ට සුදුසු නොවෙයි. මොහු උපන් දවස් මව් මැලි වන. එසේ හෙයින් මවගේ කිරි නොලදින් ඉඳුරා වැඩුනේ නොවේ”යි කීහ.

ඒ බව ගෙනා පුරුෂයන් අතින් විවාරා “සැබැව”යි කීහ. ඒ බව අසාත් රජපුරුවෝ කවහණු අටක් දුන්හ.

තවද එක් දවසක් රජපුරුවන්ට “මඟුල් රථය”යි රථයක් ගෙනාහ. රජපුරුවෝ දැක පණ්ඩිතයන් සමීපයට යවුහ. පණ්ඩිතයෝ රථයද අතින් පිරිමැද කියන්නාහු “මේ රථය සිදුරු ඇති ගසකින් කරන ලද්දේය. එසේ හෙයින් මේ රථය මඟුල් රථයට සුදුසු නොවේ”යි කීහ. ඒ බව විවාරා සැබෑම වූයේය. රජපුරුවෝ ඒ අසාත් කහවණු අටක් දුන්හ.

තවද එක් දවසක් මාහැඟි පලසක් ගෙනාහ. ඒ ද පණ්ඩිතයන්ට පෑහ. අතින් පිරිමැද බලා “මේ පලස මියන්ගෙන් දුෂ්ටයෙකු ඇතැ”යි කීහ. ඒ පරීක්ෂාකොට බලා දැක රජපුරුවන්ට දැක් වූහ. රජපුරුවෝ සතුටුව කහවණු අටක් දුන්හ. එකල පණ්ඩිතයෝ “මොහුගේ තැඟි කරණාවෛමියෙකුගේ දීමක් මෙන. එසේ හෙයින් මේ කරණාවෛමියෙකුට ද, එකකු වනැ”යි සිතා “මෝනට උපස්ථානකොට ප්‍රයෝජන කිමිදැ?යි මා වසන්නාවු ගමට යෙමි”යි හරුකවිෂ නම් පටුනු ගමට ගියාහ.

මෙසේ ඒ බෝධිසත්තවයන් වාසය කරන කල වෙළෙඳු නැවක් සරහා “කවරක්නු නියමු කරමෝදැ?”යි කථා කරන්නාහු “සුප්පාර පණ්ඩිතයන් නැගී නැවක් නොනස්නේය. උග තුමුත් නුවණැත්තෝය. උපායෙහි දුක්ඛයෝය. ඇස් අන්ධ වී නමුත් සුප්පාර පණ්ඩිතයෝ අපට උත්තමයෝය”යි බෝධිසත්තවයන් සමීපයට ගොස් “අපට නියමුකම් කළ

මැනවැ”යි කියා බෝධිසත්ථයන් විසින් “මම අන්ධයෙමි. කෙසේ නියමුකම් කෙරෙමිදැ?”යි කී කල්හි “ස්වාමීනි, අන්ධ වුවත් නුඹවහන්සේම අපට උත්තමසේකැ”යි නැවත නැවත යව්ඤා කළ කල්හි “යහපත දැරුවෙනි, තොප ඇම කී සලකුණෙන් නියමුකම් කෙරෙමි”යි ගිවිස නැවට නැගී නික්මුනු කල්හි නැව මහසමුද්‍රයෙහි සත් දුවසක් උපද්‍රව නැතිව ගොස් සත්වෙනි දුවස් ආ කල වාතයක් නගා නැව සාරමසක් මුළුල්ලෙහි පියවී සමුද්‍රයෙහිම ඇවිදවා බුරුමාලී නම් සමුද්‍රයට පැමිණ වූයේය. ඒ සමුද්‍රයෙහි මත්ස්‍යයෝ මනුෂ්‍ය ශරීර ඇත්තානුය. දියෙහි ගැලෙමින්, ඉලිප්පෙමින් ඇවිදිනාහ. එකල වෙළදුන් එම සත්ථයන් දැක බෝධිසත්ථයන් අතින් සමුද්‍රයෙහි නම් විචාරන්නාහු මෙසේ කියත් “කරමුවාතට බඳු වූ නාසා ඇති මනුෂ්‍යයෝ යටත් කුමුදුනාහ, උඩත් කුමුදුනාහ සුප්පාර පණ්ඩිතයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ අතින් විචාරමිහ. මේ සමුද්‍රය කවර සමුද්‍රයක්දැ?”යි කීහ. මේ එසේ ඒ වෙළදුන් විවාළ කල්හි බෝධිසත්ථයෝ තමන්ගේ නියමු ශාස්ත්‍රයෙන් බලා දැක කියන්නාහු “වස්තූ වෙළඳුම් පිණිස හරුකවිෂ නම් පටුන් ගමන් ආවා වූ තොපි ඇම නැව නැගී පැමිණ මේ සමුද්‍රය ‘බුරුමාලී’ යයි කියති” කීහ. ඒ සමුද්‍රයෙහි විදුරු උත්සන්න වන්නේය. බෝධිසත්ථයෝ සිතන්නාහු “ඉඳින් මම මුන්ට ‘විදුරු සමුද්‍රය’යි කීමි නම් මු හැම වස්තූ ලෝභයෙන් බොහෝ විදුරු උකා නැව නසා ගන්නාහ”යි. උන් හැමට නොකියාම නැව රඳවා උපායෙන් එක් යොතක් එලා මසුන් අල්ලන්නා සේ දැල් දම්මා විදුරු ගොඩනංවා නැවෙයි බහා

නැව් තැබුවායෙන් ස්වල්ප වූ බඩුවක් දුම්මවා නික්මුණු කල්හි ඒ සමුද්‍රය ඉක්මගොස් මත්තෙහි ‘අග්නිමාලි’ නම් සමුද්‍රයට ගියාහ. ඒ සමුද්‍රය තෙම දිලියෙන්නා වූ ගිණිකඳු මෙන්ද, මුදුන් පැමිණී ඉරුමඬලක් මෙන්ද රැස්මි පවතිමින් සිටියේය. ඒ සමුද්‍රය දැක වෙළඳහු “යම් සේ ගිණිදැල් පෙණේද? යම් සේ සුර්යමණ්ඩලය පෙණේද? එපරිද්දෙන් මේ සමුද්‍රය පෙණෙන්නේය. සුප්පාර පණ්ඩිතයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ අතින් විචාරමිහ. මේ සමුද්‍රය කවර සමුද්‍රයෙක්ද? අපට කිව මැනවැ”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්තයෝ කියන්නාහු “විදේශීව ආවා වූ තොප අම පැමිණී මේ සමුද්‍රය ‘අග්නිමාල’ යයි කියති” කීහ. ඒ සමුද්‍රයෙහි රත්රන් බොහෝකොට ඇත්තේ යයි බෝධිසත්තයෝ එතනින් රත්රුනුත් පෙර පරිද්දෙන් උපායෙන් නැවට නංවා ගත්හ. නැවත ඒ සමුද්‍රයත් ඉක්ම ‘දුධිමාලි’ නම් සමුද්‍රයට පැමිණියේය. ඒ සමුද්‍රය දුටු වෙළඳහු විචාරන්නාහු “කිරෙහි පැහැයක් යම් සේ ද? දියෙහි පැහැය ද එපරිද්දෙන්ම වන්නේය. සුප්පාර පණ්ඩිතයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ අතින් විචාරමිහ, මේ සමුද්‍රය කිනම්දැ?”යි විචාළාහ.

බෝධිසත්තයෝ කියන්නාහු “හරුකච්ඡ නම් පටුන් ගමන් නික්ම ධන සොයා ඇවිදිනා වූ තොප අම වෙළඳුන් විදේශීව ආවා වූ මේ නැව පැමිණී සමුද්‍රය ‘දුධිමාලි’ යයි කියති” කීහ. ඒ සමුද්‍රයෙහි රිදී බොහෝ වන්නේය, එයින් බබලන්නේය.

එයින් උපායෙන්ම ගොඩනංවා නැවට නංවා ගත්ත. නැව සමුද්‍රය ඉක්ම ‘කුසමාලි’ නම් සමුද්‍රයට පැමිණියේය. වෙළඳුන් ඒ සමුද්‍රය දැක විචාරන්නාහු “හි තණ වනයක් සේ ද? නිල්ගත් තොමයක් සේ ද? මේ සමුද්‍රයත් ඉන්ද්‍රනීල මණික් පරිද්දෙන්ම බබලන්නේය. සුප්පාර පණ්ඩිතයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ අතින් විචාරමිහ, මේ සමුද්‍රය කිනම්දැ?”යි විචාළාහ.

බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “හරුකච්ඡ නම් පටුන් ගමන් නික්ම වස්තු සොයා යන්නා වූ තොප ඇම වෙළඳුන් විදේශීව ආවා වූ අය මෙනහට පැමිණි මේ සමුද්‍රය ‘කුසමාලි’ නමැ”යි කීහ. ඒ සමුද්‍රයෙහි ඉන්ද්‍රනීල මාණිකය බොහෝ වන්නේය. ඒද උපායෙන් නැවට නංවා ගත්ත. නැවත ඒ සමුද්‍රයෙන් ඉක්මගෙන ‘නලමාලි’ නම් සමුද්‍රයට පැමිණියේය. ඒ සමුද්‍රය වෙළඳුන් දැක විචාරන්නාහු “යම් සේ උණ වනයක් බට වනයක් පෙනේද? එපරිද්දෙන්ම ඒ සමුද්‍රයත් පෙනෙන්නේය. සුප්පාර පණ්ඩිතයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ අතින් විචාරමිහ, මේ සමුද්‍රය කිනම්දැ?”යි විචාළාහ.

බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “හරුකච්ඡ නම් පටුන් ගමන් නික්ම වස්තු සොයා විදේශීව නැව නැගී තොප ඇම පැමිණි මේ සමුද්‍රය ‘නලමාලි’ නමැ”යි කීහ. ඒ සමුද්‍රයෙහි වෛදුසී මාණිකය බොහෝ වන්නේය. බෝධිසත්වයෝ ඒද උපායෙන් නැවට නංවා ගත්ත. වෙළඳුන් නලමාලි සමුද්‍රය ඉක්ම ඔබ්බට ගියකල ‘වළබාමුබ’ නම් සමුද්‍රය දුටහ. ඒ සමුද්‍රයෙහි ජලය ඒ

ඒ ස්ථානයෙහි භාත්පසින් කඩාගෙන යන කලක් පරිද්දෙන් යන්නේය. විලි ගිය හෙබ සේ පෙණෙන්නේය. රැල නැගු කල්හි එක් පාර්ශවයකින් ප්‍රපාත වන්නේය. භය ජනක ශබ්ද උපදුන්නේය. කන් සිලිවන කලක් මෙන් ලය පැළී යන කලක් මෙන් සමුද්‍රය දැක වෙළඳුන් හයින් ත්‍රස්තව බෝධිසත්ථයන් විචාරන්නාහු “මහත් වූ භය උපදුවන්නා වූ අමානුසික වූ සෝර වූ මහත් ශබ්ද ඇසෙන්නේය. යම් සේ ගැඹුරු වූ හෙප් පෙනේද? එපරිද්දෙන් භය ජනක ප්‍රපාත ඇති සමුද්‍රයක් පෙණෙන්නේය. සුප්පාර පණ්ඩිතයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගෙන් විචාරමින, මේ සමුද්‍රය කිනම් සමුද්‍රයක්ද?”යි විචාළාහ.

බෝධිසත්ථයෝ කියන්නාහු “එම්බා දරුවෙනි, තොප මේ පැමිණී සමුද්‍රය ‘වළඳාමුඛ’ නම්, මේ සමුද්‍රයට පැමිණ කෙනෙකුන්ගේ ආපසු යාමෙක් නම් නැත. මේ සම්පත හා නැව ගලා විනාශයට පමුණු වන්නේය”යි කීහ. ඒ නැවෙහි සත් සියයක් පමණ නැංගා වූ මනුෂ්‍යයෝ ඇම දෙනම මරණ හයින් තැනිගෙන අවිච්චි මහනරකයෙහි සත්ථයන් මෙන් එපරිද්දෙන් ඉතා බැහැරව එකපැහැර හයින්ම හඬන්ට පටන් ගත්හ.

එකල මහබෝසතාණෝ “මා ඇර අතික් මුන් ඇමටම සැපතක් කරන්නට සමර්ථ කෙනෙක් නැත. සත්‍ය ක්‍රියායෙන් මුන් ඇමට සැපයක් කරන්ට” සිතා වෙළඳුන් තමන් සම්පයට කැඳවා “එම්බා දරුවෙනි, මා වහා සුවඳ පැනින් නාවා, අළුත් වස්ත්‍රයක් හඳවා, තලියක් පැනින් සම්පුණීකොට සරහා

නැව් හිස තබව”යි කීහ. වෙළඳුන් වහ වහා එපරිද්දෙන්ම කළහ. බෝධිසත්ථයෝන් දෙඅතින් පිරුණු තලිය ගෙන නැව් හිස සිට සත්‍යක්‍රියා කරන්නාහු “යම් තෙනෙක්හි පටන් මම නවමනාව දැනීමිද? එතැන් පටන් මම මාහි කෙරෙමිද? දැන දැන එකම ප්‍රාණියකු නැසූ නියාවන් නොදනිමි. පස් පවින් එකක් කළ නියාවන් නොදනිමි. ඒ සත්‍යක්‍රියාව හේතු කොටගෙන මේ නැව් සැප සේම සිය නුවරට යෙව්”යි කියා තලියෙහි පැන් නැව් හිස වත් කළහ. එක්‍ෂණයෙහි සාරමසක් මුළුලෙහි සමුද්‍රයෙහි ඇවිදි නැව් ආපස්සේ නික්ම සෘද්ධිමත් කෙනෙකුන්ගේ සෘද්ධියානුභාවයක් සේ එක දවසකින්ම හරුකවිජ නම් පටුනු ගමට ගියේය. ගොසිනුත් අට ඉස්බක් පමණ තැන්ගොස් නැව් ඇති තැනැත්තවුගේ ගේදුර සිටියේය.

එකල බෝධිසත්ථයෝ වෙළඳුන්ට ඒ සමීපත් බෙදා දී “තොප හැමට මෙනෙක් සමීපත් සැහෙයි, මින්මතු යාත්‍රාවක් නොකරව”යි අවවාදකොට දිවි පමණින් කුසල්කොට කා ඩුන් මරණින් මත්තෙහි දෙවිලොව උපන්න. සඵඤ්ඤා වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා “මහණෙනි, ඩුදුනු පෙරත් නුවණැත්තෝම වේදැ”යි වදාරා මේ ‘සුප්පාර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එකල නැව් නැගී පිරිස් නම් දැන් ඩුදුපිරිස් වන්නාහ. එසමයෙහි සුප්පාර පණ්ඩිතයෝ නම් ලොවිතුරා ඩුදුටු මමිම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.